

עֲזְרֵי מַעַם הַשָּׁמַיִם עוֹשֵׂה שְׂמַיִם וָאָרֶץ

סֵפֶר הַזִּהָר

עַל חֲמֻשֵׁה חֲמֻשֵׁי תוֹרָה

שֶׁחִבֵּר הַמֶּלֶךְ הָאֱלֹהִי בֶּן שִׁמְעוֹן בֶּר יוֹחָאִי זִיע"א

מְנַקֵּד

כִּרְךְ רֵאשׁוֹן

סֵפֶר בְּרֵאשִׁית - חֵלֶק א'

פְּרֻשֵׁת בְּרֵאשִׁית - עַד פְּרֻשֵׁת וַיֵּרָא

דף ב' ע"א - דף קכ"א ע"א

לְלוּמְדִים בְּשָׁנָה אַחַת: א' תִּשְׁרִי - י"ב חֲשׁוֹן

לְלוּמְדִים בְּשָׁלֹשׁ שָׁנִים: שְׁנַת רֵאשׁוֹנָה א' תִּשְׁרִי - י"ד שְׁבַט

מִבְּאֵר בְּלִשׁוֹן הַקִּדְשׁ עִם פְּרוּשׁ קַל וְנִחְמָד לְמַעַן יִרְוֶץ הַלּוּמֵד בּוֹ

בְּדִקּוֹת סְפוּרוֹת בְּלִבְךָ תִּזְכֶּה לְהִיוֹת בֶּן עוֹלָם הַבָּא

נִסְדָּר, נֶעְרָךְ וְהוּגָה מִחֲדָשׁ, בְּנִקּוּד וּפְסוּק מְלֵא, עִם מְרָאָה מְקוּמוֹת,

בְּחִלּוּק קְטָעִים לְפִי הַעֲנִינִים, בְּאוֹתִיּוֹת גְּדוּלוֹת וּמְאִירוֹת עֵינַיִם.

יֹצֵא לְאוֹר עַל יְדֵי "מִפְעֵל הַזִּהָר הַעוֹלָמִי"

בְּעִיַּה"ק בֵּית שְׁמֵשׁ תוֹבֵב"א

אֱלוֹל תִּשְׁ"ע לִפ"ק

הוצאת:

**שע"י "חברה מזכי הרבים העולמי"
מפעל עולמי להצלת הדת**

מיסודו של הגה"צ רבי שלום יהודה גראס
כ"ק מרן אדמו"ר מהאלמין שליט"א
רחוב נחל לכיש 24/8 רמת בית שמש ארץ ישראל
טל: 054-843-6784 / פקס: 02-995-1300

MIFAL HAZOHAR HOILUMI
CIO CHEVREH MAZAKEI HARABIM HOILUMI
Under The Supervision Of Rabbi Sholom Yehuda Gross
The Head Of The Rabbinical Court Of Holmin
Cong. Of Holmin, Nachal Lachish 24/8
Ramat Beth Shemesh 99093, Israel
Tel: 054-843-6784 / fax: 02-995-1300
hazohar.com@gmail.com

כל הזכויות שמורות
ואין למכור או לסחור או לקבל רווח עבור הטקסט או חלקו
מותר ומצוה ללמוד ולזכות את הרבים **בחינם בלבד**

ניתן ל"מפעל הזוהר העולמי"
על ידי הרב הצדיק המקובל **הרב בניהו שמואלי** שליט"א
ראש ישיבת "נהר שלום" (רח' שילה 6 ירושלים)
לעילוי נשמת מורינו ורבינו הצדיק הקדוש
רבי **מרדכי** בן מרים **שרעב"י** זיע"א

עמותת היכלא דרשב"י (ע.ר.) – המרכז העולמי להפצת ולימוד ספר הזוהר
הקדוש בראשותו של הרה"ג בניהו שמואלי שליט"א

מודה לה' יתברך הטוב והמטיב על הזכות הגדולה שזיכנו להגיש לפני עם ישראל את ספר
הזוהר הקדוש, עם ביאור בלשון הקודש לקירוב גאולת ישראל ברחמים אמן.

לעילוי נשמתו הטהורה

של מורנו ורבנו ועמרת ראשנו, מאור עינינו, צדיק יסוד עולם, המקובל האלקי המלומד
בניסים, ראש עדת המכוונים, מייסד ישיבתנו הקדושה, ישיבת המקובלים "נהר שלום"
אשר מכח ברכתו ותפילותיו אנחנו פועלים. הגאון הגדול בכל פרד"ס התורה אשר כל
ימיו עסק בתורה ובתפילה בקדושה ובטהרה, ופעל רבות לקירוב הגאולה ולביטול כל
גזירות קשות מעם ישראל.

זקן המקובלים בדורנו החסיד והעניו וכו' כמוהר"ר

ר' **מרדכי שרעבי** זצוק"ל וזיע"א

בן מרים

נלב"ע כ' במור-חשון התדש"מ

ולעי"נ רעייתו הצדקת

הרבנית **לאה שרעבי** ע"ה

בת לאה

נלב"ע כ"א בשבט תשל"ח

זכותו תגן עלינו ועל כל בית ישראל שזנכה לגאולה השלימה בקרוב ולקבל פני משיח
צדקנו ולבנין בית המקדש ולכל הישועות ברוחניות ובגשמיות אמן ואמן.

ולעילוי נשמת כל מתי ישראל שנפטרו בכל הדורות ובפרט לאותם שאין מי שיאמר
קדיש בעבורם או יזכיר את נשמתם. ולע"נ כל הקדושים מעמנו שנהרגו בכל הדורות על
קידוש ה'.

רוח ה' תנחם בגן עדן.

עמותת היכלא דרשב"י (ע.ר.) – המרכז העולמי להפצת ולימוד ספר הזוהר

הקדוש בראשותו של הרה"ג **בניהו שמואלי שליט"א**

רח' שילה 4 ת.ד. 6010 עיה"ק ירושלים תובכ"א טל' 02-6251451

ספר הזוהר הקדוש המוגש בפניכם תורגם בדיוק רב על ידי האי גברא רבא ויקרא, אוהב ה' יתברך ותורתו, אשר ציפה לישועה בכל ליבו, מבני היכלא דרבי שמעון בר יוחאי זיע"א

רבי **דוד שריג ז"ל בן הסיבה**

נלב"ע י"ג אדר א' התשס"ה

אשר טרח במשך מספר שנים מידי לילה לתרגם בכתב יד את דברי הזוהר הקדוש לאור נר משמן זית שהדליק לעילוי נשמת רשב"י זיע"א. והעניק את כתב היד לעמותת היכלא דרשב"י לשם שמים לזיכוי הרבים בלבד ללא כל קבלת תמורה. כתב היד נבדק באופן יסודי ועבר הגהה מלאה וקיבל את ברכתו של שר בית הזוהר הרה"ג המקובל הגדול בניהו שמואלי שליט"א. ראש ישיבת המקובלים "נהר שלום" בירושלים.

לצערנו הגדול בעיצומם של ההקלדות וההגהות שמענו את הבשורה המרה על הסתלקותו של רבי דוד שריג ז"ל לישיבתו של רבי שמעון זיע"א במיתבתא דרקייעא. רוח ה' תניחנו בגן עדן.

ברכה והצלחה לילדיו ונכדיו היקרים

ה"ה גלעד ורחל שריג הי"ו והנכדים נטע, דוד חיים, ותמר חיה.

ה"ה אורנית ובנימין קסטן הי"ו והנכדים ענבר ואיתן.

ה"ה נעמה שריג תחי'

ה"ה רננה ועומר ברנדס הי"ו

יהי רצון שזכות התנא האלקי רבי שמעון בר יוחאי זיע"א וזכות ספר הזוהר הקדוש תגן בעדם ויזכו לכל הברכות האמורות בתורה ברוחניות ובגשמיות עד עולם, אמן ואמן.

להצלחה ולזש"ק לר' ד'. בן ש'. יצ"ו

ולנוות ביתו י' בת ש'. מנב"ת

אשר זכו להפיצו תורתו של הרשב"י ולרומם קרנו בכל תבל זכות הרשב"י ימלא כל חסרונום בבני חיי ומזוני אמן.

רפואה ובריאות איתנה ושפע בכל העניינים

למר יעקב בן רחל ולגברת שפיקה בת דינה מנב"ת

הקדמת ספר הזוהר

(דף א ע"א)

רבי חזקיה (נ"א רבי אלעזר) **פתח**, **כתיב**, (שיר השירים
ב) **כְּשׁוֹשְׁנָה בֵּין הַחוּחִים. מָאן שׁוֹשְׁנָה,**
דָּא כְּנִסְתַּי יִשְׂרָאֵל. (בגין דאית שושנה ואית שושנה), **מָה**
שׁוֹשְׁנָה דַּאִיהִי בֵּין הַחוּחִים אֵית בֵּיה סוּמְקָ
וְתוּר, אוּף פְּנִסְתַּי יִשְׂרָאֵל אֵית בֵּיה דִּין וְרַחֲמֵי.
מָה שׁוֹשְׁנָה אֵית בֵּיה תְּלִיסַר עֲלִין, אוּף פְּנִסְתַּי
יִשְׂרָאֵל אֵית בֵּיה תְּלִיסַר מְכִילָן דְּרַחֲמֵי דְּסַחְרִין
לָהּ מִפְּל סְטֵרְהָא. אוּף אֱלֹהִים דְּהִכָּא מְשַׁעְתָּא
דְּאֲדַפְר אַפִּיק תְּלִיסַר תִּיבִין לְסַחְרָא לְכְּנִסְתַּי
יִשְׂרָאֵל וְלִנְטְרָא לָהּ.

וְלִבְתַּר אֲדַפְר זְמַנָּא אַחְרָא. אַמַּאי אֲדַפְר
זְמַנָּא אַחְרָא. בְּגִין לְאַפְקָא חֲמֵשׁ
עֲלִין תְּקִיפִין דְּסַחְרִין לְשׁוֹשְׁנָה. וְאֲנוּן חֲמֵשׁ
אַקְרוּן יְשׁוּעוֹת. וְאֲנוּן חֲמֵשׁ תְּרַעֲיָן. וְעַל רְזָא
דָּא כְּתִיב (תהלים קטז) כּוֹס יְשׁוּעוֹת אֶשָּׂא דָּא כּוֹס
שֶׁל בְּרָכָה. כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה אֶצְטְרִיף לְמַהְיִי עַל
חֲמֵשׁ אֶצְבָּעָאן וְלֹא יִתִּיר. כְּגִוּוֹנָא דְּשׁוֹשְׁנָה
דִּיתְבָּא עַל חֲמֵשׁ עֲלִין תְּקִיפִין דְּוִגְמָא דְּחֲמֵשׁ
אֶצְבָּעָאן. וְשׁוֹשְׁנָה דָּא אִיהִי כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה.
מֵאֱלֹהִים תִּנְיָנָא עַד אֱלֹהִים תְּלִיתָאָה חֲמֵשׁ
תִּיבִין. מִכָּאן וְלַהֲלָאָה אוּר דְּאֲתַבְרִי וְאֲתַגְנִיז
וְאֲתַפְּלִיל בְּבְרִית הַהוּא דְּעָאֵל בְּשׁוֹשְׁנָה (ס"א דא)
וְאַפִּיק בֵּיה זְרַעָא. וְדָא אַקְרִי עֵץ עוֹשֶׂה פְּרִי
אֲשֶׁר זָרְעוּ בּוֹ. וְהַהוּא זְרַע קְיִמָּא בְּאוֹת בְּרִית
מִמֶּשׁ. וְכִמָּה דְּדִיוקְנָא דְּבְרִית אֲזִדְרַע
כְּאַרְבַּעִין וְתֵרִין זְוִוְגִין הַהוּא (נ"א דההוא) זְרַעָא,
כְּפִי אֲזִדְרַע שְׂמָא גְּלִיפָא מִפְּרֵשׁ בְּאַרְבַּעִין
וְתֵרִין אֲתוֹן דְּעוּבְדָּא דְּבְרָאשִׁית.

בְּרָאשִׁית, רַבִּי שְׁמַעוֹן פֶּתַח (שיר השירים ב)
הַנְּצַנִּים נִרְאוּ כְּאַרְץ. הַנְּצַנִּים, דָּא
עוּבְדָּא דְּבְרָאשִׁית, נִרְאוּ כְּאַרְץ אִימְתִי, בַּיּוֹם

רַבִּי חֲזַקְיָה (נ"א רבי אלעזר) פֶּתַח,
כְּתוּב (שיר השירים ב) כְּשׁוֹשְׁנָה בֵּין
הַחוּחִים. מִי הַשׁוֹשְׁנָה? זֶה כְּנִסְתַּי
יִשְׂרָאֵל (משום שיש שושנה ויש שושנה).
מָה הַשׁוֹשְׁנָה שְׁהִיא בֵּין הַחוּחִים
יֵשׁ בֵּיה אָדָם וְלִכְּוֹן - אִיף כְּנִסְתַּי
יִשְׂרָאֵל יֵשׁ בֵּיה דִּין וְרַחֲמִים. מָה
שׁוֹשְׁנָה יֵשׁ בֵּיה שְׁלִשָּׁה עֶשֶׂר עֲלִים
- אִיף כְּנִסְתַּי יִשְׂרָאֵל יֵשׁ שְׁלֵשׁ
עֶשְׂרֵה מִדּוֹת רַחֲמִים שְׁמִקְיֹפּוֹת
אוֹתָהּ מִכָּל צְדָדִיָּה. אִיף אֱלֹהִים
שֶׁל כָּאן, מְשַׁעָּה שְׁנֹזְפֵר, הוֹצִיא
שְׁלֵשׁ עֶשְׂרֵה תְּבוֹת לְהַקִּיף אֵת
כְּנִסְתַּי יִשְׂרָאֵל וְלִשְׁמַר אוֹתָהּ.

וְאַחַר כֵּן נִזְכַּר פַּעַם אַחְרָת. לְמָה
נִזְכַּר בְּפַעַם אַחְרָת? כְּדִי לְהוֹצִיא
חֲמֵשׁ עֲלִים חֲזַקִּים שְׁסוּכְבִּים
אֵת הַשׁוֹשְׁנָה. וְאוֹתָם הַחֲמֵשׁה
נִקְרָאִים יְשׁוּעוֹת, וְהֵם (המשה)
(המשיח) שְׁעָרִים. וְעַל זֶה הַסּוּד
כְּתוּב (תהלים קטז) כּוֹס יְשׁוּעוֹת
אֶשָּׂא, זֶה כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה. הַכּוֹס
שֶׁל בְּרָכָה צְרִיכָה לְהִיֹּת עַל
חֲמֵשׁ אֶצְבָּעוֹת וְלֹא יוֹתֵר, כְּמוֹ
שֶׁהַשׁוֹשְׁנָה שְׁיִושְׁבֶּת עַל חֲמֵשׁה
עֲלִים חֲזַקִּים בְּדִגְמָא שֶׁל חֲמֵשׁ
אֶצְבָּעוֹת. וְהַשׁוֹשְׁנָה הַזֶּה הִיא כּוֹס
שֶׁל בְּרָכָה. מֵ"אֱלֹהִים" הַשְּׁנִי עַד
"אֱלֹהִים" הַשְּׁלִישִׁי - חֲמֵשׁ
תְּבוֹת. מִכָּאן וְלַהֲלָאָה הַאוּר
שְׁנִבְרָא וְנִגְנָז וְנִכְלָל בְּבְרִית הַהוּא
שְׁנִכְנַס בְּשׁוֹשְׁנָה (ס"א ז) וְהוֹצִיא
כֵּה זָרַע, וְזֶה נִקְרָא עֵץ עוֹשֶׂה פְּרִי
אֲשֶׁר זָרְעוּ בּוֹ. וְאוֹתוֹ הַזָּרַע קִיַּם
בְּאוֹת הַבְּרִית מִמֶּשׁ. וְכִמוֹ
שֶׁדְמוֹת הַבְּרִית נִזְרַע בְּאַרְבַּעִים
וְשָׁנִים זְוִוְגִים (שֶׁל אוֹתוֹ) הַזָּרַע
הַהוּא, כְּפִי נִזְרַע הַשֵּׁם הַחֲקוּק
מִפְּרֵשׁ בְּאַרְבַּעִים וְשִׁתִּים אוֹתוֹת
שֶׁל מְעַשֶׂה בְּרָאשִׁית.

בְּרָאשִׁית. רַבִּי שְׁמַעוֹן פֶּתַח,
(שיר ב) הַנְּצַנִּים נִרְאוּ כְּאַרְץ.
הַנְּצַנִּים - זֶה מְעַשֶׂה בְּרָאשִׁית.
מִתִּי נִרְאוּ כְּאַרְץ? בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי,

השלישי, דכתיב ותוצא הארץ פדין נראו בארץ. עת הזמיר הגיע, דא יום רביעי דהוה ביה זמיר עריצים, מארת חסר. וקול התור, דא יום חמישי, דכתיב ישרצו המים וגו' למעבד תולדות. נשמע, דא יום ששי דכתיב נעשה אדם. דהוה עתיד למקדם עשיה לשמיצה, דכתיב (דף א ע"ב) הכא נעשה אדם, וכתיב התם נעשה ונשמע. בארצנו, דא יום שבת דאיהו דוגמת ארץ החיים. (שהוא עולם הבא. עולם הנשמות עולם הנחמות).

שכתוב ותוצא הארץ, אז נראו בארץ. עת הזמיר הגיע - זה היום הרביעי שהיה בו זמיר עריצים, מארת חסר. וקול התור - זה היום החמישי, שכתוב ישרצו המים וגו', לעשות תולדות. נשמע - זה היום הששי, שכתוב נעשה אדם, שהיה עתיד להקדים עשיה לשמיצה, שכתוב כאן נעשה אדם, וכתוב שם נעשה ונשמע. בארצנו - זה יום השבת, שהוא דגמת ארץ החיים (שהוא עולם הבא, עולם הנשמות, עולם הנחמות).

(ג"א דבר אחר) הנצנים אליו אנון אבהן דעאלו במחשבה ועאלו בעלמא דאתי ואתגניזו תמן. ומתמן נפקו בגניזו ואטמירו גו (ג"א בהו) נביאי קשוט. אתיליד יוסף ואטמירו ביה, עאל יוסף בארעא קדישא ונציב לון תמן, וכדין נראו בארץ ואתגלו תמן. ואימתי אתחזון, בשעתא דאתגלי קשת בעלמא. דהא בשעתא דקשת אתחזי כדין אתגלון אנון, ובההיא שעתא עת הזמיר הגיע עדן לקצץ חיבין מעלמא. אמאי אשתזיבו, בגין דהנצנים נראו בארץ, ואלמלא דנראו לא אשתארוזן בעלמא, ועלמא לא אתקים. ומאן מקים עלמא וגרים לאבהן דאתגלון, קל ינוקי דלעאן באורייתא, ובגין אנון רביין דעלמא, עלמא אשתזיב. לקבליהון, (שיר השירים א) תורי זהב נעשה לך, אליו אנון ינוקי רביין עולמין דכתיב, (שמות כ"ה) ועשית שנים פרוכים זהב.

(ג"א דבר אחר) הנצנים - אלו הם האבות שנקנסו במחשבה ונקנסו לעולם הבא ונגנזו שם, ומשם יצאו בגניזות ונסתרו בתוך נביאי האמת. נולד יוסף ונטמנו בו. נכנס יוסף לארץ הקדושה והציב אותם שם, ואז נראו בארץ ונגלו שם. ומתי הם נראו? בשעה שהתגלתה הקשת בעולם. שהרי בשעה שנוראית הקשת, אז הם מתגלים, ובשעה ההיא עת הזמיר הגיע לקצץ את הרשעים מן העולם. למה נצלו? משום שהנצנים נראו בארץ, ואלמלא שנראו, לא היו נשארים בעולם, והעולם לא היה מתקים. ומי מקים את העולם וגורם לאבות להתגלות? קול התינוקות שעוסקים בתורה. ובגלל אותם התינוקות של העולם, העולם נצל. פנגדם (שיר א) תורי זהב נעשה לך, אלו הם תינוקות ילדים עלמים, שכתוב (שמות בה) ועשית שנים פרוכים זהב.

בראשית רבי אלעזר פתח (ישעיה מ) שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה. שאו מרום עיניכם לאן אתר, לאתר דכל עיינין תליאן ליה. ומאן איהו, פתח עינים. ותמן תנדעון דהאי סתים עתיקא דקימא לשאלה.

בראשית. רבי אלעזר פתח, (ישעיה מ) שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה. שאו מרום עיניכם, לאיזה מקום? למקום שכל העינים תלויים בו, ומי הוא?

פתח עינים, ושם תדעו שהסתום
העתיק הזה שעומד לשאלה
ברא אלה. ומי הוא? "מי",
ההוא שנקרא מקצה השמים
למעלה, שהכל עומד ברשותו.
ועל שהוא עומד לשאלה והוא
בדרך נסתר ולא גלוי נקרא
"מי", שהרי למעלה אין שם
שאלה. וקצה השמים הזה נקרא
"מי".

ויש אחר למטה שנקרא "מה".
מה בין זה לזה? אלא הראשון
הנסתר שנקרא "מי" עומד
לשאלה. כיון ששואל אדם
ומפשפש להסתכל ולדעת
מדרגה לדרגה עד סוף כל
הדרגות, כיון שמגיע לשם -
"מה". מה ידעת? מה הסתכלת?
מה פשפשת? הרי הכל נסתר
כבראשונה.

ועל הסוד הזה כתוב (איכה ב) מה
אעידך מה אדמה לך. כשנחבר
בית המקדש, יצא קול ואמר, מה
אעידך [נ"א] (ומה) מה אדמה לך, באותו מ"ה
אעידך [בכל יום ויום, [ומה] העידתי
בך מימים ראשונים, שכתוב
(דברים ל) העדתי בכם היום את
השמים ואת הארץ. ומה אדמה
לך, באותו גון ממש עטרתי
אותך בעטרות קדושות, עשיתי
לך שלטון על העולם, שכתוב
(איכה ב) הזאת העיר שיאמרו
פלילת יפי וגו'. קראתי לך
(תהלים קכב) ירושלים הבנויה כעיר
שחברה לה.

(איכה ב) מה אשׁוה לך - כמו שאת
יושבת בך, בך הוא כביכול
למעלה. כמו שלא נכנסים בך
עכשו העם הקדוש בסדרים
קדושים, בך נשבעתי לך שאיני
נכנס למעלה עד שיפנסו בך
אובלוסיך למטה. וזוהי נחמתך,
הואיל שהדרגה הזו אשׁוה לך
לך קיום ורפואה - מ"י ירפא לך.

ברא אלה. ומאן איהו. מ"י. ההוא דאקרי
מקצה השמים לעילא. דכלא קיימא
ברשותיה. ועל דקיימא לשאלה ואיהו בארץ
סתים ולא אתגליא, אקרי מ"י, דהא לעילא
לית תמן שאלה. והאי קצה השמים אקרי
מ"י.

ואית אחרא לתתא ואקרי מ"ה. מה בין האי
להאי, אלא קדמאה סתימאה דאקרי
מ"י קיימא לשאלה, כיון דשאל בר נש
ומפשפש לאסתכלא ולמנדע מדרגא לדרגא
עד סוף כל דרגין, כיון דמטי תמן, מ"ה. מה
ידעת, מה אסתכלתא, מה פשפשתא, הא
כלא סתים כדקדמיתא.

ועל רזא דנא כתיב, (איכה ב) מה אעידך מה
אדמה לך. כד אתחריב בי מקדשא נפק
קלא ואמר מה אעידך (נ"א ומה אדמה לך, ביהוה מ"ה
אעידך) בכל יומא ויומא, [ומה] אסהידת בך
מיומין קדמאין דכתיב, (דברים ל) העדתי בכם
היום את השמים ואת הארץ. ומה אדמה לך
בהוה גונא ממש עטרית לך בעטרין קדישין
עבדית לך שלטנו על עלמא דכתיב, (איכה ב)
הזאת העיר שיאמרו "פלילת" יפי וגו'
קרינא לך (תהלים קכ"ב) ירושלים הבנויה כעיר
שחברה לה.

מה אשׁוה לך. (איכה ב) כגוונא דאנת יתבה, הכי
הוא כביכול לעילא. כגוונא דלא עאלין
השתא בך עמא קדישא בסדרין קדישין, הכי
אומינא לך דלא איעול אנא לעילא עד
דיעלון בך אכלוסך לתתא. ודא איהו נחמה
דילך הואיל דדרגא דא אשׁוה לך בכלא.
והשתא דאנת חכא גדול פים שברך. ואי
תימא דלית לך קיימא ואסותא, מ"י ירפא
בכל. ועכשו שאת כאן, גדול פים שברך. ואם תאמר שאין

וְדַאי שְׁאוּתָהּ הַדְרָגָה הַנְּסֻתָרָת
הַעֲלִיּוֹנָה שֶׁהַכֵּל עוֹמֵד בָּהּ, תִּרְפָּא
לָךְ וְתִקֵּים אוֹתָךְ.

מ"י - קִצְהַּ הַשָּׁמַיִם לְמַעְלָה, מ"ה
- וְעַד קִצְהַּ הַשָּׁמַיִם לְמַטָּה וְקִצְהַּ
הַשָּׁמַיִם לְמַטָּה. וְזֶה יִרְשׁ יַעֲקֹב, שֶׁהוּא
מִבְרִיחַ מִן הַקִּצְהַּ אֶל הַקִּצְהַּ.
מִהַקִּצְהַּ הַרְאֵשׁוֹן שֶׁהוּא מ"י, אֶל
הַקִּצְהַּ הַאֲחֵרוֹן שֶׁהוּא מ"ה, מִשּׁוּם
שְׁעוֹמֵד בְּאֲמֻצָּע. וְעַל זֶה מִי בָרָא
אֵלָה.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, אֲלַעְזֹר [בני], פֶּסֶק
דְּבִרְיָךְ וַיִּתְגַּלֶּה הַסֵּתֵר שֶׁל הַסּוּד
הַעֲלִיּוֹן שְׁאִין בְּנֵי אָדָם יוֹדְעִים. שְׁתַּק
רַבִּי אֲלַעְזֹר. בְּכֹה רַבִּי שְׁמַעוֹן וְעַמֵּד
רַגְעַ [ג'א שעה] אָחָד.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, אֲלַעְזֹר, מַה זֶה
"אֵלָה"? אִם תֹּאמַר כּוֹכָבִים
וּמַזְלוֹת - הֲרֵי הֵם תְּמִיד נִרְאִים שָׁם,
וּכְמ"ה נִכְרָאוּ כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (תהלים א) ^א
בְּדַבְרֵי ה' שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ. אִם עַל
דְּבָרִים נְסֻתָרִים, שְׁלֵא יִכְתֹּב אֵלָה,
שֶׁהֲרִי הוּא גְלוּי! אֲלֹא זֶה הַסּוּד
לֹא הִתְגַּלֶּה רַק יוֹם אֶחָד שֶׁהֵייתִי
עַל חוֹף הַיָּם, וּבָא אֵלַיְהוּ וְאָמַר לִי,
רַבִּי, יָדַעְתָּ מַה זֶה "מִי בָרָא
אֵלָה"? אֲמַרְתִּי לוֹ, אֵלֹו הַשָּׁמַיִם
וְצַבָּאוֹתָם, הַמַּעֲשֵׂה שֶׁל הַקְּדוּשָׁה-
בְּרוּךְ-הוּא שֵׁישׁ לְאָדָם לְהַסְתַּכֵּל
בָּהֶם וּלְבַרֵּךְ אוֹתוֹ, שְׁכָתוּב (שם ח) כִּי
אֶרְאֶה שְׁמִיךְ מַעֲשֵׂה אֲצַבְּעוֹתֶיךָ
וְגו', ה' אֲדַנְּנוּ מַה אֲדִיר שְׁמֶךָ בְּכֹל
הָאָרֶץ.

אָמַר לִי, רַבִּי, דְּבַר נְסֻתָר הִזְהָה
לְפָנַי הַקְּדוּשָׁה-בְּרוּךְ-הוּא וְגִלְהָה
בִּישִׁיבָה הַעֲלִיּוֹנָה, וְזֶה הוּא.
בְּשַׁעַר שְׁנֵסֻתָר כֹּל הַנְּסֻתָרִים רָצָה
לְהִתְגַּלּוֹת, עָשָׂה בְּרֵאשׁ נִקְדָּה
אֲחֵת, וְזוֹ עֲלָתָה לְהִיּוֹת מַחֲשָׁבָה.
צִיר בַּה אֶת כֹּל הַצִּיּוּרִים, חֲקַק בַּה
כֹּל הַחֲקוּקִים.

וְחֲקַק בְּתוֹךְ הַמָּאוֹר הַקְּדוּשׁ

לָךְ, וְדַאי הֵהוּא דְרָגָא סְתִימָאָה עַלְאָה דְכָלָא
קִימָא בֵיה יִרְפָּא לָךְ וְיִוְקִים לָךְ.

מ"י קִצְהַּ הַשָּׁמַיִם לְעִילָא, מ"ה וְעַד קִצְהַ
הַשָּׁמַיִם לְתַתָּא (קִצְהַּ הַשָּׁמַיִם לְתַתָּא). וְדַא יִרִית
יַעֲקֹב דְּאִיהוּ מִבְרִיחַ מִן הַקִּצְהַּ אֶל הַקִּצְהַּ, מִן
הַקִּצְהַּ קִדְמָאָה דְּאִיהוּ מ"י, אֶל הַקִּצְהַּ
בְּתַרָּאָה דְּאִיהוּ מ"ה, בְּגִין דְּקִיאִים
בְּאֲמֻצָּעִיתָא. וְעַל דָּא מִי בָרָא אֵלָה.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, אֲלַעְזֹר בְּנֵי פֶסוּק מִיִּלְךָ
וַיִּתְגַּלֵּי סְתִימָא דְרָזָא עַלְאָה דְבְנֵי
עַלְמָא לֹא יִדְעִין. שְׁתִּיק רַבִּי אֲלַעְזֹר. בְּכֹה
רַבִּי שְׁמַעוֹן וְקִיאִים רַגְעָא (ג'א שעה) חָדָא.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, אֲלַעְזֹר מַאי אֵלָה. אִי
תִימָא כְּכַבֵּיא וּמַזְלוֹי, הָא אֲתַחְזָאן תַּמָּן
תְּדִיר. וּבְמ"ה אֲתַבְּרִיאוּ פְמָה דְאֵת אָמַר,
(תהלים לג) בְּדַבְרֵי יי שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ. אִי עַל מְלִין
סְתִימִין לֹא לְכַתּוּב אֵלָה דְהָא אִיתְגַּלְיָא
אִיהוּ. אֲלֹא רָזָא דָא לֹא אִיתְגַּלְיָא בְר יוֹמָא חַד
דְּהוּינָא עַל פִּיָּה יִמָּא, וְאֵתָא אֵלַיְהוּ וְאָמַר לִי
רַבִּי, יָדַעְתָּ מַה הוּא, מִי בָרָא אֵלָה. אָמִינָא
לִיָּה אֵלִין שְׁמִיָּא וְחִילָהוֹן עוּבְדָא דְקוּדְשָׁא
בְרִיָּךְ הוּא דְאִית לִיָּה לְבַר נֶשׁ לְאִסְתַּכְּלָא בְּהוּ
וּלְבַרְכָּא לִיָּה דְכַתִּיב, (תהלים ח) כִּי אֶרְאֶה שְׁמִיךְ
מַעֲשֵׂה (דף ב ע"א) אֲצַבְּעוֹתֶיךָ וְגו' יי אֲדוּגִינּוּ
מַה אֲדִיר שְׁמֶךָ בְּכֹל הָאָרֶץ.

אָמַר לִי רַבִּי מְלָה סְתִימָא הָוָה קִמִּי קִדְשָׁא
בְרִיָּךְ הוּא, וְגִלְי בְּמַתִּיבְתָא עַלְאָה וְדָא
הוּא. בְּשַׁעַתָּא דְסְתִימָא דְכָל סְתִימִין בְּעָא
לְאִתְגַּלְיָא, עֵבֵד בְּרִישָׁא נְקוּדָה חָדָא, וְדָא
סְלִיק לְמַהוּי מַחֲשָׁבָה. צִייר בַּה כֹּל צִיּוּרִין.
חֲקַק בַּה כֹּל גְּלִיפִין.

וְאִנְגְּלִיָּךְ גּוּ בּוּצִינָא קְדִישָׁא סְתִימָא גְּלִיפּוּ דְחַד צִיּוּרָא סְתִימָאָה קְדִישׁ

קדישין בנינא עמיקא דנפק מגו מחשבה
ואקרי מ"י שירותא (נ"א ראשיתא) לבנינא. קיימא
ולא קיימא. עמיק וסתים בשמא. לא אקרי
אלא מ"י. בעא לאתגלייא ולא תקרי בשמא
(דא) ואתלבש בלבוש יקר דנהיר וברא אלה,
וסליק אל"ה בשמא. אתחברון אתון אלין
באלין ואשתלים בשמא אלהים. ועד לא ברא
אלה לא סליק בשמא אלהים. ואנון דחבו
בעגלא (נ"א בעלמא). על רזא דנא אמרו (שמות לב)
אלה אלהיך ישראל.

הנסתר חקיקה של ציור אהד
נסתר, קדש קדשים, בנין עמק
שיצא מתוך המחשבה ונקראת
מ"י תחלה [נ"א ראשית] לבנין. עומד
ולא עומד. עמק ונסתר בשם. לא
נקרא אלא מ"י. רצה להתגלות
ולהקרא בשם [ההוא], והתלבש
בלבוש יקר שמאיר וברא אלה,
ועלה אלה בשם. התחברו
האותיות אלו באלו, ונשלמו
בשם אלהים (מ"י+אלה). וטרם
שברא אלה, לא עלה בשם
אלהים, והם שחטאו בעגל [נ"א
בעולם], ועל סוד זה אמרו (שמות לב)
אלה אלהיך ישראל.

וכמה דאשתתף מ"י באלה, הכי הוא שמא
דאשתתף תדיר. וברזא דא אתקיים
עלמא. ופרח אליהו ולא חמינא ליה. ומניה
ידענא מלה דאוקימנא על רזא וסתרא דילה.
אתא רבי אלעזר וכלהו חברייה ואשתטחו
קמיה. בכו ואמרו אלמלא לא אתינא לעלמא
אלא למשמע דא די.

וכמו שמשתתף מ"י באלה, כך
הוא השם שמשתתף תמיד,
ובסוד הזה התקיים העולם. ופרח
אליהו ולא ראיתי אותו, וממנו
ידעתי הדבר [הזה] [שהעמדת] על
הסוד והסתר שלה. בא רבי
אלעזר וכל החברים והשתטחו
לפניו. בכו ואמרו, אלמלא לא
באנו לעולם אלא לשמע את זה
די -

אמר רבי שמעון על דא שמיא וחיליהון
במ"ה אתבריאו, דכתיב (תהלים ח) פי
ארצה שמיה מעשה אצבעותיה וגו' וכתוב,
(תהלים ח) מ"ה אדיר שמך בכל הארץ אשר
תנה הודך על השמים, על השמים
איהו לסלקא בשמא. בגין דברא נהורא
לנהוריה ואתלבש דא בדא וסליק בשמא
עלאה. ועל דא בראשית ברא אלהים, דא
אלהים עלאה, דהא מ"ה לא הוי הכי ולא
אתבני.

אמר רבי שמעון, על זה השמים
וצבאם נבראו במ"ה, שפתוב
(תהלים ח) פי ארצה שמך מעשה
אצבעותיה וגו'. וכתוב (שם) מ"ה
אדיר שמך בכל הארץ אשר
תנה הודך על השמים. על
השמים הוא לעלות בשם, משום
שברא אור לאורו והתלבש זה
בזה ועלה בשם עליון. ועל פן
בראשית ברא אלהים - זה
אלהים העליון, שהרי מ"ה לא
היה כך ולא נבנה.

אלא בשעתא דאתמשכן אתון אלין (פאלין)
אל"ה מלעילא לתתא. ואמא אוזיפת
לברתא מאנהא וקשיטא לה בקישוטאה.
ואימתי קשיטא לה בקישוטאה כדקא חזי.
בשעתא דאתחזון קמה כל דכורא, דכתיב,
אל פני האדון יי, ודא אקרי אדון כמה
(שמות כג)

אלא, בשעה שנמשכו האותיות
הללו [מאלו] אל"ה מלמעלה
למטה. והאם הלותה לבת בגדיה
וקשטה אותה בתכשיטה. ומתי
קשטה אותה בתכשיטה פראוי?
בשעה שגראו לפנייה כל זכר,
שפתוב (שמות כג) אל פני האדון

ה'. וְזֶה נִקְרָא אֲדוֹן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
(יהושע ג) הִנֵּה אֲרוֹן הַבְּרִית אֲדוֹן כָּל
הָאָרֶץ. וְאִזּוּ יֵצֵאה ה' וְנִכְנסָה י',
וְהִתְקַשְׁטָה בְּכֵלִים שֶׁל זָכָר
כְּנִגְדָם שֶׁל כָּל זָכָר בְּיִשְׂרָאֵל.
וְאוֹתִיּוֹת אַחֲרוֹת מוֹשְׁכִים אוֹתָם
יִשְׂרָאֵל מִלְמַעְלָה לְמָקוֹם הַזֶּה.
(תהלים מב) אֱלֹהֵי אֲזַכְּרָה. אֲזַכֵּיר בְּפִי
וְאֶשְׁפָּח דַּמְעוֹתַי [כְּרִצוֹן נֶפֶשׁ כְּרִי לְהַמְשִׁיךְ
הַאוֹתִיּוֹת הַלְלוּ], וְאִזּוּ אֲדַדְּם מִלְמַעְלָה
עַד בֵּית אֱלֹהִים, שִׁיְהִי אֱלֹהִים
כְּמוֹ שֶׁהוּא. וּבַמָּה? (שם) בְּקוֹל
רְנָה וְתוֹדָה הַמּוֹן חוֹגֵג.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הַשְּׁתִיָּקָה שְׁלִי
בְּנֵתָה מִקְדָּשׁ לְמַעְלָה וּבְנֵתָה
מִקְדָּשׁ לְמַטָּה, וּבּוֹדָאֵי דְבוּר
בְּסַלְעַ וּשְׁתִיָּקָה בְּשִׁפְתַיִם. מְלָה
בְּסַלְעַ - מֵה שְׁאֲמַרְתִּי וְהִתְעוֹרַרְתִּי
בוֹ, שְׁתִיָּקָה בְּשִׁפְתַיִם - מֵה
שֶׁשְׁתַּקְתִּי שֶׁנִּבְרָאוּ וְנִבְנוּ שְׁנֵי
עוֹלָמוֹת יַחַד.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, מִכָּאן וְהִלָּאָה
שְׁלֵמוֹת הַכְּתוּב, שְׁפָתוֹב (ישעיה מ)
הַמוֹצִיא בְּמִסְפָּר צְבָאִם. שְׁתִי
דְרָגוֹת הֵן שְׁצַרִיף לְהִיּוֹת רְשׁוּמָה
כָּל אַחַת מֵהֶן. אַחַת זֶה שֶׁנֶּאֱמַר
מ"ה, וְאַחַת מ"י. זוֹ עֲלִיּוֹנָה וְזוֹ
תַּחְתּוֹנָה. זוֹ הַעֲלִיּוֹנָה רְשׁוּמָה,
וְאוֹמֵר הַמוֹצִיא בְּמִסְפָּר צְבָאִם.
הַמוֹצִיא - אוֹתוֹ הַנּוֹדֵעַ וְאִין
כְּמוֹתוֹ. כְּמוֹ זֶה הַמוֹצִיא לְחֵם מִן
הָאָרֶץ. הַמוֹצִיא - הֵהוּא שְׁנוֹדֵעַ.
זוֹ הַדְרָגָה הַתַּחְתּוֹנָה, וְהַכֹּל אַחַד.
בְּמִסְפָּר - שְׁשִׁים רְבוּאָה הֵם
שְׁעוּמָדִים יַחַד, וְהוֹצִיאוּ צְבָאוֹת
לְמִינֵיהֶם שְׁאִין לָהֶם חֲשׁוּבוֹן.

[ג"א כְּמוֹ זֶה]. לְכֹלֶם - בֵּין אוֹתָם
הַשְּׁשִׁים, בֵּין כָּל צְבָאוֹתָם - בְּשֵׁם
יְקָרָא. מֵה זֶה בְּשֵׁם יְקָרָא? אִם
תֹּאמַר שֶׁקָּרָא לָהֶם בְּשִׁמוֹתֵיהֶם -
זֶה אֵינוֹ כָּף, שְׁאִם כָּף, הִיָּה צַרִיף
לְהִיּוֹת בְּשִׁמוֹ. אֱלֹא בְּזִמְנָן
שֶׁהַדְרָגָה הַזֹּאת לֹא עוֹלָה בְּשֵׁם

דְּאֵת אָמַר, (יהושע ג) הִנֵּה אֲרוֹן הַבְּרִית אֲדוֹן כָּל
הָאָרֶץ. כְּדִין נִפְקַת ה' וְאֶעֱלִילַת י', וְאֶתְקַשְׁטִיטַת
בְּמֵאֵנִי דְכוּרָא לְקַבְּלִיהוּן דְּכָל דְּכָר בְּיִשְׂרָאֵל.
וְאֶתְוֹן אַחֲרֵינוּן מְשַׁכְּן לּוֹן יִשְׂרָאֵל מְעִילָא
לְגַבֵּי אֵתֵר דָּא (תהלים מב) אֱלֹהֵי אֲזַכְּרָה.
אֲדַפְרְנָא בְּפוּמָאֵי וְשִׁפְיַכְנָא דְמַעְאֵי (כְּרַעוֹת נֶפֶשׁ כְּרִי
לְאִמְשָׁבָא אֶתְוֹן אֵלִינוּ) וּכְדִין אֲדַדְּם מְעִילָא עַד בֵּית
אֱלֹהִים, לְמַהוּי אֱלֹהִים כְּגוֹוֹנָא דִּילִיָּה. וּבְמֵאֵי,
(תהלים מב) בְּקוֹל רְנָה וְתוֹדָה הַמּוֹן חוֹגֵג.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר שְׁתִיָּקָא דִּילִי כְּנָא מִקְדָּשָׁא
לְעִילָא וּבְנָא מִקְדָּשָׁא לְתַתָּא. וּבּוֹדָאֵי
מְלָה בְּסַלְעַ מִשְׁתוֹקָא בְּתַרִין. מְלָה בְּסַלְעַ מַה
דְּאִמְרָנָא וְאֶתְעַרְנָא בֵּיה, מִשְׁתוֹקָא בְּשִׁפְתַיִם מַה
דְּשְׁתִיָּקָנָא דְאִבְרוּ וְאִיבְנוּ תַרִין עֲלִמִין כְּחָדָא.
אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן מִכָּאן וְלִהְלָאָה שְׁלִימוֹ
דְּקָרָא, דְּכַתִּיב, (ישעיה מ) הַמוֹצִיא בְּמִסְפָּר
צְבָאִם, תַרִין דְרָגִין אֲנוּן דְאִיצְטְרִיף לְמַהוּי
רְשִׁים כָּל חַד מִיְנֵיהוּ. חַד דָּא דְאֶתְמַר מ"ה.
וְחַד מ"י. דָּא עֲלָאָה וְדָא תַתָּאָה. דָּא עֲלָאָה
רְשִׁים וְאִמֵר הַמוֹצִיא בְּמִסְפָּר צְבָאִם, הַמוֹצִיא
הֵהוּא דְאֶשְׁתַּמוּדַע וְלִית כְּוֹתִיָּה. כְּגוֹוֹנָא דָּא
הַמוֹצִיא לְחֵם מִן הָאָרֶץ. הַמוֹצִיא הֵהוּא
דְאֶשְׁתַּמוּדַע דָּא דְרָגָא תַתָּאָה, וְכֹלָא חַד.
בְּמִסְפָּר שְׁתִין רְבוּאָה אֲנוּן דְקַיִימִין כְּחָדָא,
וְאֶפִיקוּ חִילִין לְזִינֵיָּהוּ דְלִית לּוֹן חֲשָׁבָנָא.

(ג"א כְּגוֹוֹנָא דָּא) לְכֹלֶם, בֵּין אֲנוּן שְׁתִין, בֵּין כָּל
חִילִין דִּילְהוּן, בְּשֵׁם יְקָרָא. מֵאֵי בְּשֵׁם
יְקָרָא. אִי תִימָא דְקָרָא לּוֹן בְּשִׁמְהַתְהוּן, לָאוּ
הָכִי הוּא, דָּאִם כְּן בְּשִׁמוֹ מִיבְעֵי לִיָּה. אֱלֹא
כְּזִמְנָא דְדְרָגָא דָּא לָא סְלִיק בְּשִׁמָּא (לְעִילָא)
וְאִקְרִי מ"י, לָא אוֹלִיד וְלָא אֶפִיק טְמִירִין
לְזִינֵיָּה אֶף עַל גַּב דְּכֹלְהוּ הוּוּ טְמִירִין בֵּיה.
כְּיוֹן דְּבָרָא אֱל"ה וְאֶסְתַּלַּק בְּשִׁמְיָה וְאִקְרִי

[למעלה] ונקראת מ"י, לא מולידה ולא מוציאה נספרים למינה, אף על גב שפלים היו טמונים בה. כיון שברא אלה והתעלה בשמו ונקרא אלהים, אז בכח השם הזה הוציא אותם בשלמות. וזה הוא בשם יקרא, באותו השם שלו קרא והוציא כל מין ומין שיתקיימו בשלמותו. כמו זה (שמות לא) ראה קראתי בשם הזכרתי שמי שיתקיים בצלאל על קיום שלמותו.

(ישעיה מ) מרב אונים. מה זה מרב אונים? זה ראש הדרגות, שעולים בו כל הדרגות ועליהם בו בדרך נסתר. ואמין כח - זה סוד העולם העליון שהתעלה בשם אלהים כמו שאמרנו. איש לא נעדר - מאותם ששים רבוא שהוציא בכח השם. ומשום שאיש לא נעדר, בכל מקום שמתו ישראל ונענשו בחטאייהם, נמנו ולא נעדר מאותם ששים רבוא אפלו אחד כדי להיות הכל צורה אחת. כמו שאיש לא נעדר למעלה, אף כף לא נעדר למטה.

בראשית. רב המנונא הדין אמר, מצאנו אותיות בהפוך. בי"ת בהתחלה ואחר כף. ב' בהתחלה - הינו בראשית. ברא לאחר מכן. אל"ף בהתחלה ואחר כף. אל"ף בהתחלה - הינו אלהים, את לאחר מכן. אלא פשרצה הקדוש-ברוך-הוא לעשות את העולם, כל האותיות היו נספרות. ואלפים שנה טרם שברא את העולם היה מסתפל הקדוש-ברוך-הוא ומשתעשע בהם.

בשרצה לברא את העולם, באו לפניו כל האותיות מסופם לראשם. התחילה האות ת' להכנס בראש. אמרה: רבון העולמים, נוח לפניך לברא בי את העולם, שאני תשלום חותם שלך אמ"ת, ואפה נקראת אמ"ת, ראוי למלך [אמת] להתחיל באות

אלהים, כדין בחילא דשמא דא אפיק לון בשלימו, ודא הוא בשם יקרא, בההוא שם דיליה קרא ואפיק כל זינא וזינא לאתקיימא בשלימותיה. כגוונא דא (שמות לא) ראה קראתי בשם. אדפרנא שמי לאתקיימא בצלאל על קיום אשלמותיה.

מרוב אונים, (ישעיה מ) מאי מרוב אונים, דא ריש דרגין, דסליקו ביה כל רעותין ואסתלקו ביה (דף ב ע"ב) בארח סתים. ואמיין כח דא רזא דעלמא עלאה דאסתלק בשם אלהים כדקאמרן. איש לא נעדר מאנון שתין רבוא דאפיק בחילא דשמא. ובגין דאיש לא נעדר, בכל אתר דמיתו ישראל ואתענשו בחובייהו אתמנון ולא אעדר מאנון שתין רבוא אפילו חד. בגין למהוי כלא דיוקנא חדא. כמה דאיש לא נעדר לעילא, אוף הכי לא נעדר לתתא.

בראשית, רב המנונא סבא אמר, אשכחן אתון בהפוכא. בי"ת בקדמיתא ולבתר. ב' בקדמיתא היינו בראשית. ברא לבתר. אל"ף בקדמיתא ולבתר. אל"ף בקדמיתא היינו אלהים. את לבתר. אלא כד בעא קדשא ברין הוא למעבד עלמא, כל אתון הוו סתימין, ותריין אלפין שנין עד דלא ברא עלמא הוה מסתפל קדשא ברין הוא ואשתעשע בהו.

כד בעא למברי עלמא, אתו כל אתון קמיה מסופא ארישייהו. שריאת את אל למיעל ברישא, אמרה, רבון עלמין ניחא קמך למברי בי עלמא, דאנא חותמא דגושפנא דילך אמ"ת, ואת אתקריאת אמ"ת, יאות

לראשם. התחילה האות ת' להכנס בראש. אמרה: רבון העולמים, נוח לפניך לברא בי את העולם, שאני תשלום חותם שלך אמ"ת, ואפה נקראת אמ"ת, ראוי למלך [אמת] להתחיל באות

לְמַלְפָּא (אָמַת) לְמַשְׁרֵי בָאוֹת אָמַ"ת וּלְמַבְרֵי בִי
 עֲלֵמָא. אָמַר לָהּ קַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, יָאוֹת אַנְתָּ
 וְזַכָּאָה אַנְתָּ, אֶלָּא לִית אַנְתָּ פְדָאֵי לְמַבְרֵי בְךָ
 עֲלֵמָא, הוּאִיל וְאַנְתָּ זְמִינָא לְמַהוּי רְשִׁים עַל
 מִצְחִין דְּגוּבְרִין מְהִימְנִין דְּקִימּוּ אֹרִיתָא
 מֵאֲל"ף וְעַד תִּי"ו, וּבְרַשִׁימוּ דִּילָךְ יְמוּתוּן.
 וְעוֹד דְּאַנְתָּ חוֹתְמָא דְמוֹת. הוּאִיל וְאַנְתָּ פְךָ,
 לִית אַנְתָּ פְדָאֵי לְמַבְרֵי בְךָ עֲלֵמָא. מִיַּד נְפַקַת.
 עֲאֲלַת אַת ש' קַמִּיה, אָמְרָה קַמִּיה, רַבּוּן
 עֲלֵמִין, נִיחָא קַמְךָ לְמַבְרֵי בִי עֲלֵמָא,
 דְּבִי אַתְקֵרִי שְׁמֵךְ שְׁד"י, וְיָאוֹת לְמַבְרֵי עֲלֵמָא
 בְּשֵׁמָא קְדִישָׁא. אָמַר לָהּ, יָאוֹת אַנְתָּ, וְטַב אַנְתָּ
 וְקִשׁוּט אַנְתָּ, אֶבְל הוּאִיל וְאַתּוּן דְּזִיּוּפָא
 נְטֻלִין לָךְ לְמַהוּי עֲמַהוּן, לָא בְּעֵינָא לְמַבְרֵי
 בְךָ עֲלֵמָא, דְּבִגִּין דְּלָא יִתְקַיִים שְׁקָרָא, אֶלָּא
 אֵי יִטְלוּן לָךְ ק ר.

מִבְּאֵן מָאן דְּבַעֵי לְמִימַר שְׁקָרָא יִטּוּל יִסּוּדָא
 דְּקִשׁוּט בְּקַדְמִיתָא וּלְבַתֵּר יוֹקִים לִיה
 שְׁקָרָא, דְּהָא אַת ש' אַת קִשׁוּט אִיהוּ, אַת
 קִשׁוּט דְּאַבְהֶתֶן דְּאַתִּיחְדוּ בַּה. ק ר אַתּוּן
 דְּאַתְחִזִּיאֵי עַל סְטְרָא בִישָׂא אַנוּן וּבִגִּין
 לְאַתְקֵימָא נְטֻלֵי אַת ש' בְּגוּוִייהוּ וְהוּי קִשְׁר.
 כִּיּוֹן דְּחַמַּאת הָכִי נְפַקַת מִקַּמִּיה.

עֲאֲלַת אַת צ' אָמְרָה קַמִּיה, רַבּוּן עֲלֵמָא
 נִיחָא קַמְךָ לְמַבְרֵי בִי עֲלֵמָא דְאַנָּא (פ"א)
 בִּי חֲתִימִין צְדִיקִים, וְאַנְתָּ דְאַתְקֵרִיאַת
 צְדִיק, בִּי רְשִׁים דְכֶתִיב, (תהלים יא) פִּי צְדִיק יִי
 צְדָקוֹת אָהֵב, וּבִי יָאוֹת לְמַבְרֵי עֲלֵמָא. אָמַר
 לָהּ צְדִי, צְדִי אַנְתָּ, וְצְדִיק אַנְתָּ, אֶבְל אַנְתָּ
 צְרִיךְ לְמַהוּי טְמִירָא, לִית אַנְתָּ צְרִיךְ לְאַתְגְּלִיא
 כֹּל פְּךָ בְּגִין דְּלָא לְמִיהֵב פִּתְחוּן פֶּה לְעֲלֵמָא.
 מֵאֵי טְעָמָא אִיהִי, אַתְיָא י' דְשֵׁמָא דְבְרִית
 קְדִישָׁא וְרִכִּיב עֲלָהּ וְאַתְאַחַד בַּהֲדָה. וְרָזָא דָּא

אָמַ"ת וּלְבֵרָא בִי אַת הַעוֹלָם.
 אָמַר לָהּ הַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא:
 רְאוּיָה אַתְּ וּזְכָאִית אַתְּ, אֶלָּא
 שְׂאִינְךָ פְדָאִית לְבֵרָא בְךָ אַת
 הַעוֹלָם, הוּאִיל וְאַתְּ עֲתִידָה
 לְהֵיוֹת רְשׁוּמָה עַל מִצְחֵי
 הָאֲנָשִׁים הַנְּאֻמְנִים שְׁקִימוּ אַת
 הַתּוֹרָה מֵאֲל"ף וְעַד תִּי"ו,
 וּבְרַשְׁם שְׁלָךְ יְמוּתוּ. וְעוֹד, שְׂאַתְּ
 חוֹתֶם הַמּוֹת. וְהוּאִיל וְאַתְּ פְךָ,
 אִינְךָ פְדָאִית לְבֵרָא בְךָ אַת
 הַעוֹלָם. מִיַּד יִצְאָה.

נְכַנְסָה הָאוֹת ש' לְפָנָיו. אָמְרָה
 לְפָנָיו: רַבּוּן הַעוֹלָמִים, נוֹחַ
 לְפָנֶיךָ לְבֵרָא בִי אַת הַעוֹלָם, שְׂבִי
 נְקֻרָאֶת שְׁמֵךְ שְׁדִי, וְרֵאִוִי לְבֵרָא
 אַת הַעוֹלָם בְּשֵׁם קְדוֹשׁ. אָמַר
 לָהּ: רְאוּיָה אַתְּ וְטוֹכָה אַתְּ וְאַמַּת
 אַתְּ, אֶבְל הוּאִיל וְהָאוֹתִיּוֹת שֶׁל
 הַזִּיּוּף נוֹטְלִים אוֹתְךָ לְהֵיוֹת
 עֲמָהֶם, אִינִי רוֹצֵה לְבֵרָא בְךָ אַת
 הַעוֹלָם, שְׂכַדִּי שְׁלָא יִתְקַיִם
 הַשְּׁקֵר אֶלָּא אִם יִטְלוּ אוֹתְךָ ק ר.
 מִבְּאֵן, שְׂמִי שְׂרוּצָה לוֹמַר שְׁקֵר,
 יִטַּל יִסּוּד שֶׁל אָמַת בַּהֲתַחֲלָה
 וְאַחַר פְּךָ קִיִּים אַת הַשְּׁקֵר. שְׂהֵרִי
 הָאוֹת ש' הִיא אוֹת אָמַת, אוֹת
 הָאָמַת שְׂהֲתִיחְדוּ בַּה הָאָבוֹת. ק'
 ר' הָאוֹתִיּוֹת שְׁנָרְאוּ עַל הַצַּד הַרַע
 הֵם, וּכְדִי לְהַתְקִים נְטֻלוּ אַת
 הָאוֹת ש' בְּתוֹכָן וְנִהְיָה קִשְׁר.
 כִּיּוֹן שְׂרָאֲתָה פְךָ, יִצְאָה מִלְּפָנָיו.
 נְכַנְסָה הָאוֹת צ'. אָמְרָה לְפָנָיו:
 רַבּוּן הַעוֹלָם, נוֹחַ לְפָנֶיךָ לְבֵרָא בִי
 אַת הַעוֹלָם, שְׂאִינִי [נִיא שְׁבִי]
 חֲתוּמִים הַצְּדִיקִים, וְאַתְּ
 שְׁנֻקְרָאֶת צְדִיק רְשׁוּם בִּי, שְׂכַתוּב
 (תהלים יא) פִּי צְדִיק ה' צְדָקוֹת
 אָהֵב, וּבִי רְאוּיָה לְבֵרָא אַת הַעוֹלָם.
 אָמַר לָהּ: צְדִי, צְדִי אַתְּ וְצְדִיק אַתְּ,
 אֶבְל אַתְּ צְרִיכָה לְהֵיוֹת טְמוּנָה,
 אִינְךָ צְרִיכָה לְהַתְגַּלוֹת כֹּל פְּךָ פְּדִי
 שְׁלָא לְתַת פִּתְחוּן פֶּה לְעוֹלָם.

מהו הטעם? נ' היא. באה ה' של השם של הברית הקדוש ורובב עליה ונאחז עמה. וזה הסוד, כשברא הקדוש-ברוך-הוא את אדם הראשון, ברא אותו דו פרצופים, ומשום כך הפנים של יו"ד חוזר לאחור כמו זה: (ציור למעלה) ולא חוזרים פנים בפנים כמו זה: (ציור למעלה) מסתכל למעלה כמו זה: (ציור למעלה) מסתכל למטה כמו זה: (ציור למעלה) אמר לה הקדוש-ברוך-הוא עוד, שאני עתיד לנסר אותך ולעשות אותך פנים בפנים, אבל במקום אחר תתעלי. יצאה מלפניו והלכה.

נבנסה האות פ'. אמרה לפניו: רבון העולמים, נוח לפניך לברא בי את העולם, שהרי הפדות שאתה עתיד לעשות בעולם רשומה בי, וזו היא פדות, ובי ראוי לברא את העולם. אמר לה: ראוייה את, אבל כך רשום פשע בסתור. כמו שהנחש שמכה ומכניס ראשו בין גופו, כך מי שחוטא, כופף ראשו ומוציא ידיו. וכן ע' עון, אף על גב שאמרה שיש בה ענוה, אמר לה הקדוש-ברוך-הוא: לא אברא כך את העולם. יצאה מלפניו.

נבנסה האות ס'. אמרה לפניו: רבון העולמים, נוח לך לברא בי את העולם, שיש בי סמיכה לנופלים, שכתוב (תהלים קמה) סומך ה' לכל הנופלים. אמר לה: על פן את צריכה את מקומך ואל תזווי ממנו. אם את יוצאת ממקומך, מה יהיה על אותם הנופלים, הואיל והם סומכים עליך? מיד יצאה מלפניו.

נבנסה האות נ'. אמרה לפניו: רבון העולם, נוח לפניך לברא בי את העולם, שבי כתוב נורא תהלת

מיד תבת לאתרה ונפקת

כד ברא קדשא בריך הוא לאדם הראשון דו פרצופין בראו. ובגין כך אנפוי דיו"ד מהדר לאחורא כגוונא דא ז' ולא אתהדרו אנפין באנפין כגוונא דא ז', אסתפל לעילא כגוונא דא ז', אסתפלת לתתא כגוונא דא ז', אמר לה קדשא בריך הוא תוב, דאנא זמין לנסרא לך ולמעבד לך אפין באפין אבל באתרא אחרא תסתלק. נפקת מקמיה ואזלת.

עאלת את פ, אמרה קמיה, רבון עלמין ניחא קמך למברי בי עלמא דהא פורקנא דאנת זמין למעבד בעלמא בי רשים, ודא הוא פדות. ובי יאות למברי עלמא. אמר לה יאות אנת, אבל כך אתרשים פשע בטמירו, כגוונא דחיויא דמחי ואעיל רישיה בין גופיה, הכי מאן דחב כפיף רישיה ואפיק ידוי. וכן ע' עון, אף על גב דאמרה דאית ביה ענוה, אמר לה קדשא בריך הוא, לא איברי כך עלמא. נפקת מקמיה.

עאלת את ס אמרה קמיה, רבון (דף ג ע"א) עלמין, ניחא קמך למברי בי עלמא, דאית בי סמיכא לנפלין דכתיב, (תהלים קמה) סומך יי לכל הנופלים. אמר לה, על דא אנת צריף לאתרוך ולא תזווי מניה, אי את נפיק מאתרוך מה תהא עלייהו דאנון נפילין הואיל ואנון סמיכין עליך. מיד נפקת מקמיה.

עאלת את נ אמרה קמיה, רבון עלמא, ניחא קמך למברי בי עלמא, דבי כתיב נורא תהלות ותהלה דצדיקים נאנה תהלה. אמר לה, ניו"ן תוב לאתרוך, דהא בגינך תבת סמ"ך לאתרה והוי סמיה עליה.

מקמיה.

עאלת את בו אמרה קמיה רבון עלמא,
ניחא קמך למברי בי עלמא, דבי
אתקריאת מלך. אמר לה הכי הוא ודאי, אבל
לא אברי בך עלמא בגין דעלמא אצטריף
למלך תוב לאתרך, אנת וך דהא לא
יאות לעלמא למיקם בלא מלך.

בההיא שעתא נחתא מן קדמוהי את כ
מעל פרסי יקריה אזדעזעת ואמרה
קמיה, רבון עלמא, ניחא קמך למברי בי
עלמא דאנא כבודך. וכד נחתת כ מעל פרסי
יקריה אזדעזעו מאתן אלף עלמין ואזדעזעו
פרסייא וכלהו עלמין אזדעזעו למנפל. אמר
לה קדשא בריך הוא כ"ף ק"ף, מה את עביד
הכא, דלא אברי בך עלמא. תוב לאתרך דהא
בך פליה (ישעיה י) פלה ונחרצה אשתמע, תוב
לכרסייך והוי תמן. בההיא שעתא נפקת
מקמיה ותבת לדוכתה.

עאלת את אמרה קמיה, רבון עלמא, ניחא
קמך למברי בי עלמא דאנא שירותא
דשמא קדישא ויאות לך למברי בי עלמא.
אמר לה, די לך דאנת חקיק בי, ואנת רשים
בי, וכל רעותא דילי בך סליק, לית אנת יאות
לאתעקרא מן שמי.

עאלת את אמרה קמיה רבון עלמא ניחא
קמך למברי בי עלמא דאנת בי
אתקריאת טוב וישר. אמר לה לא אברי בך
עלמא דהא טובך סתים בגווף, וצפון בגווף,
הדא הוא דכתיב, (תהלים לא) מה רב טובך אשר
צפנת ליראיך הואיל וגניז בגווף לית ביה
חולקא לעלמא דא דאנא בעי למברי, אלא
בעלמא דאתי. ותו דעל דטובך גניז בגווף
יטבעון תרעי דהיכלא. הדא הוא דכתיב, (איכה

ותהלה לצדיקים נאנה תהלה.
אמר לה: גוין שובי למקומך,
שחרי בשבילך שבה סמך
למקומה ותהיי סמוכה עליה.
מיד שבה למקומה ויצאה
מלפניו.

נבנסה האות מ'. אמרה לפניו:
רבון העולם, נוח לפניך לברא בי
את העולם, שבי נקראת מלך.
אמר לה: כף הוא ודאי, אבל לא
אברא בך את העולם, משום
שהעולם צריך מלך. שובי
למקומך את ול' וך', שחרי לא
ראוי לעולם לעמד בלי מלך.

באותה שעה ירדה מלפניו
האות כ' מעל פסא כבודו. הודעזעה
ואמרה לפניו: רבון העולם, נוח
לפניך לברא בי את העולם,
שאני כבודך. וכשירדה כ' מעל
פסא כבודו, הודעזעו מאתים
אלף עולמות, והודעזעו הפסא,
וכל העולמות הודעזעו לפל.
אמר לה הקדוש-ברוך-הוא:
כ"ף ק"ף, מה את עושה פאן?
שלא אברא בך את העולם. שובי
למקומך, שחרי בך פליה, פלה
ונחרצה (ישעיה י) נשמע. שובי
לכסאך ותהיי שם. באותה שעה
יצאה מלפניו ושבה למקומה.

נבנסה האות י'. אמרה לפניו:
רבון העולם, נוח לפניך לברא בי
את העולם, שאני ראשית השם
הקדוש, וראוי לך לברא בי את
העולם. אמר לה: די לך שאנת
חקיקה בי ואת רשומה בי, וכל
רצוני עולה בך. אינך ראויה
להעקר משמי.

נבנסה האות ט'. אמרה לפניו:
רבון העולם, נוח לפניך לברא בי
את העולם, שאנת נקראת בי
טוב וישר. אמר לה: לא אברא
בך את העולם, שחרי טובך
נסתר בתוכך וצפון בתוכך, זהו
שכתוב (תהלים לא) מה רב טובך

אשר צפנת ליראיך. הואיל וגנוז בתוכך, אין בו חלק לעולם הזה שאני רוצה לברא, אלא בעולם הבא. ועוד, שעל שטובך גנוז בתוכך, יטבעו שערי ההיכל, זהו שפתיב (איכה ב) טבעו בארץ שעריה. ועוד, שח' פגגדף, וכשתתחברו יחד הנה ח"ט, ועל פן האותיות הללו לא רשומות בפשטים הקדושים. מיד יצאה מלפניו.

נבנסה האות ז'. אמרה לו: רבון העולם, נוח לפניך לברא בי את העולם, שבי שומרים בניה את השבת, שפתיב (שמות ב) זכור את יום השבת לקדשו. אמר לה: לא אברא בך את העולם, שבה יש קרב, וחרב שנונה, ורמח של קרב כמו שלנזן. מיד יצאה מלפניו.

נבנסה האות ו'. אמרה לפניו: רבון העולם, נוח לפניך לברא בי את העולם, שאני אות משמך. אמר לה: וא"ו, את וה' די לכם שאתן אותיות של שמי, שאתן בסוד של שמי וחקוקות וגלופות בשמי, ולא אברא בכן את העולם.

נבנסה האות ד' והאות ג', אמרו אף בך. אמר אף להן: די לכן להיות זו עם זו, שהרי העניינים לא יתבטלו מן העולם, וצריכים לגמל עמהם חסד. דל"ת הוא העניי (דל), גימל גומלת לה חסד. אל תפרדו זו מזו, ודי לכן לזון זו את זו.

נבנסה האות ב'. אמרה לו: רבון העולם, נוח לפניך לברא בי את העולם, שבי מברכים אותך למעלה ולמטה. אמר לה

הקדוש-ברוך-הוא: הרי ודאי שבה אברא את העולם, ואת תהיי הראשית לברא את העולם. עמדה האות א' ולא נבנסה. אמר לה הקדוש-ברוך-הוא: אל"ף אל"ף, למה אינך נבנסת לפני כשאר כל האותיות? אמרה לפניו: רבון העולם, משום שראיתי שכל האותיות יצאו מלפניך בלי

טבעו בארץ שעריה. ותו דז' לקבלך וכד תתחברון פחדא הא ז' ט, ועל דא אתון אליון לא רשימין בשבטין קדישין. מיד נפקת מקמיה.

עאלת את א אמרה ליה, רבון עלמא, ניהא קמך למברי בי עלמא, דבי נטרין בניה שבת דכתיב, (שמות ב) זכור את יום השבת לקדשו. אמר לה לא אברי בך עלמא דאנת אית בך קרבא וחרבא דשנא ורומחא דקרבא כגוונא דנו"ן. מיד נפקת מקמיה.

עאלת את א אמרה קמיה רבון עלמא, ניהא קמך למברי בי עלמא, דאנא את משמך. אמר לה ואו אנת וד' די לכון דאתון אתון דשמי דאתון ברזא דשמי וחקיקין וגליפין בשמי ולא אברי בכו עלמא.

עאלת את ד ואת ג אמרו אוף הכי. אמר אוף לון די לכון למיהוי דא עם דא דהא מספנין לא יתבטלון מן עלמא וצריכין לגמול עמהון טיבו. דל"ת איהו מספנא, גימ"ל גמול לה טיבו, לא תתפרשון דא מן דא ודי לכון למיזן דא לדין.

עאלת את ב אמרה ליה, רבון עלמא, ניהא קמך למברי בי עלמא, דבי מברכאן לך לעילא ותתא. אמר לה קדשא בריך הוא, הא ודאי בך אברי עלמא ואת תהא שירותא למברי עלמא.

קיימא את א לא עאלת. אמר לה קדשא בריך הוא אל"ף אל"ף למה לית אנת עאלת קמאי כשאר כל אתון. אמרה קמיה

הקדוש-ברוך-הוא: הרי ודאי שבה אברא את העולם, ואת תהיי הראשית לברא את העולם. עמדה האות א' ולא נבנסה. אמר לה הקדוש-ברוך-הוא: אל"ף אל"ף, למה אינך נבנסת לפני כשאר כל האותיות? אמרה לפניו: רבון העולם, משום שראיתי שכל האותיות יצאו מלפניך בלי

רבוץ עלמא בגין דחמינא דכל אתוון נפקו מן קמוך בלא תועלתא מה אנא אעביד תמן. ותו דהא (דף ג ע"ב) יהיבתא לאת בי"ת נבזבזא רברבא דא, ולא יאות למלפא עלאה לאעברא נבזבזא דיהב לעבדו ולמיהב לאחרא. אמר לה קדשא ברין הוא אל"ף אל"ף אף על גב דאת בי"ת בה אברי עלמא, את תהא ריש לכל אתוון, לית בי יחודא אלא בך. בך ישרון כל חושבנין וכל עובדי דעלמא, וכל יחודא לא הוי אלא באת אל"ף. ועבר קדשא ברין הוא אתוון עלאין רברבין, ואתוון תפתאין זעירין. ובגין כך בי"ת בי"ת בראשית ברא. אל"ף אל"ף אלהים את. אתוון מלעילא ואתוון מתתא, וכלהו כחדא הוו מעלמא עלאה ומעלמא תתאה. בראשית רבי יודאי אמר מאי בראשית, בחכמ"ה, דא חכמ"ה, דעלמא קיימא עליה, לאעלא גו רזין סתימין עלאין. והכא אגליפו שית סטרין רברבין עלאין דמנהון נפיק בלא, דמנהון אתעבידו שית מקורין ונחליון, לאעלא גו ימא רבא. והיינו ברא שית מהכא אתבריאו. מאן ברא לון, ההוא דלא אדפר ההוא סתים דלא ידיע. רבי חייא ורבי יוסי הוו אזלי בארחא, כד מטו לחד בי חקל, אמר ליה רבי חייא לרבי יוסי הא דאמריתו ברא שית ודאי הכי הוא, בגין דשית יומין עלאין גבי אורייתא ולא יתיר. אחרנין סתימין אינון. אבר חמינן גו סטרי בראשית דאמר הכי. גליפי אגליף ההוא סתימאה קדישא גו מעוי דחד טמירו דנקיט בנקודה דנעיץ. ההוא גליפי אגליף וטמיר ביה כמאן דגניז בלא תחות מפתחא חדא. וההוא מפתחא

תועלת, מה אני אעשה שם? ועוד, שהרי נתת לאות ב' אוצר גדול זה, ולא ראוי למלך עליון להעביר אוצר שנתן לעבדו ולתת לאחר. אמר לה הקדוש ברוך הוא: אל"ף אל"ף, אף על גב שאברא את העולם באות בי"ת, את תהיי הראש לכל האותיות. אין בי יחוד אלא בך. בך יתחילו כל החשבונות וכל מעשי העולם, וכל יחוד לא יהיה אלא באות אל"ף. ועשה הקדוש ברוך הוא אותיות עליונות גדולות, ואותיות תחתונות קטנות. ומשום כך בי"ת בי"ת - בראשית ברא. אל"ף אל"ף - אלהים את. אותיות מלמעלה ואותיות מלמטה, וכלן יחד הם מהעולם העליון ומהעולם התחתון. בראשית. רבי יודאי אמר, מה זה בראשית? בחכמ"ה. זו החכמ"ה שהעולם עומד עליה, להפגס לתוף סודות נסתרים עליונים. וכאן נחקקו ששה צדדים גדולים עליונים שמהם הפל יוצא, שמהם נעשו ששה מקורות ונחלים להפגס לתוף הים הגדול. והינו ברא שית מפאן נבראו. מי ברא אותם? ההוא שלא נזכר, ההוא הנסתר שאינו ידוע. רבי חייא ורבי יוסי היו הולכים בדרך. כשהגיעו לשדה אחד, אמר רבי חייא לרבי יוסי, זה שאמרתם ברא שית - ודאי זה כך, משום שששה ימים עליונים אצל התורה ולא יותר. האחרים הם נסתרים. אבר ראינו בתוף צדדי בראשית שאמר כך. חקיקות חקק אותו הנסתר הקדוש בתוף מעיו של סתר אחד שנקוד בנקודה שנעץ. ההוא חקק חקיקים ונסתר בו,

כמי שגונז הכל תחת מפתח אחד, ואותו המפתח גונז הכל בהיכל אחד. ואף על גב שהכל גנוז בהיכל ההוא - העקר של הכל הוא באותו המפתח. אותו המפתח סוגר ופותח.

באותו ההיכל יש גנוזים נסתרים רבים אלו על אלו. באותו ההיכל יש שערים מעשה סתר, והם חמשים. נחקקו לארבעה צדדים והיו לארבעים [ס"א ותשעה]. לשער אחד אין צד, לא ידוע אם הוא למעלה אם הוא למטה [ס"א הוא למעלה הוא למטה]. ומשום כך אותו השער סתום.

בתוך אותם השערים יש מנעול אחד, ומקום אחד קטן להכניס אותו המפתח בו, ואינו נרשם אלא ברשם של המפתח. אין יודעים בו אלא אותו המפתח [ס"א של המפתח] לבדו. ועל זה הסוד בראשית ברא אלהים.

בראשית זה המפתח שהכל נסתר בו, והוא סוגר ופותח, וששה שערים כלולים בו באותו המפתח שסוגר ופותח. כשסוגר את אותם השערים וכולל אותם בתוכו [נ"א וכולא בתוכו], אז ידאי כתוב בראשית, דבר גלוי בכלל דבר נסתר. ובכל מקום ברא - זה דבר נסתר. סוגר ולא פותח. אמר רבי יוסי, ודאי זה כך, ושמעתי את המאור הקדוש (רשב"י) שאומר כך, שדבר נסתר הוא ברא, סוגר ולא פותח. ובעוד שהיה סוגר במלת ברא, לא היה העולם ולא התקנים, והיה מכסה על הכל תה"ו. וכששולט התה"ו הנה, אין עולם ולא מתקנים.

מתי אותו המפתח פותח שערים ומזדמן לשמוש ולעשות תולדות? כשכא אברהם, שכתוב אלה תולדות השמים והארץ

גניז כלא בהיכלא חדא, ואף על גב דכלא גניז בההוא היכלא, עקרא דכלא בההוא מפתחא הוי. ההוא מפתחא סגיר ופתח.

בההוא היכלא אית ביה גניזין סתימין סגיאיין אלין על אלין. בההוא

היכלא אית תרעין עובד סתימו ואנון חמשין. אגליפו לארבע סטריין והוו ארבעין (ס"א ותשע).

חד תרעא לית ליה סטרא, לא ידיע אי הוא לעילא, אי הוא לתתא (ס"א איהו לעילא איהו לתתא).

ובגין כך ההוא תרעא סתיים.

גו אינון תרעין אית מנעולא חדא, וחד אתר דקיק לאעלא ההוא מפתחא ביה, ולא

אתרשים אלא ברשימו דמפתחא, לא ידעין ביה אלא ההוא מפתחא (ס"א דפתחא) בלחודוי.

ועל רזא דנא בראשית ברא אלהים.

בראשית דא מפתחא דכלא סתיים ביה, והוא סגיר ופתח, ושית תרעין

כלילן ביה. בההוא מפתחא דסגיר ופתח. פד סגיר אנון תרעין וכליל לון בגויה (נ"א וכלה בגויה)

כדין ודאי כתיב בראשית מלה גליא בכלל מלה סתימאה. ובכל אתר ברא מלא

סתימאה איהו, סגיר ולא פתח.

אמר רבי יוסי ודאי הכי הוא, ושמענא לבועינא קדישא דאמר הכי, דמלה

סתימאה איהו ברא סגיר ולא פתח. ובעוד דהוה סגיר במלה דברא, עלמא לא הוי ולא

אתקיים, והוה חפי על כלא תה"ו, וכד שלטא האי תה"ו, עלמא לא הוה, ולא

אתקיים.

אימתי ההוא מפתחא פתח תרעין ואזדמן לשמושא ולמעבד תולדין פד אתא

אברהם וכתוב אלה תולדות השמים והארץ בהבראם ותנינן באברהם. ומה דהוה כלא

בהבְּרָאָם, וְשָׁנִינוּ בְּאַבְרָהָם. וּמָה שֶׁהַכֹּל הָיָה סְתוּם בְּמִלַּת בְּרָא - חֲזָרוּ הָאוֹתִיּוֹת לְשִׁמְשׁ, וַיֵּצֵא עֲמוּד שֶׁעָשָׂה תוֹלְדוֹת, אָבֵר הַיְסוּד הַקְּדוֹשׁ שֶׁהָעוֹלָם עוֹמֵד עָלָיו.

בְּשֶׁהֶאֱבָר הַזֶּה נִרְשַׁם בְּמִלַּת בְּרָא, אֲזַי רִשְׁם הַנִּסְתָּר הָעֵלְיוֹן [ג"א הקדוש לגלות] רִשְׁם אַחֵר לְשִׁמּוֹ וְלִכְבוֹדוֹ. וְזֶה הוּא מ"י. בְּרָא אֱלֹהִים, וְגַם בֵּין הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ שֶׁמִּתְבָּרַךְ שֶׁהוּא מ"ה שְׁנֵינָשׁ. וְהוֹצִיא מִן בְּרָא אָבֵר, וְהוּא רְשׁוּם בְּאֵלֶּה מְצַד זֶה וְאָבֵר מְצַד זֶה. הַנִּסְתָּר הַקְּדוֹשׁ. אֱלֹהִים עוֹמֵד. אָבֵר עוֹמֵד. כְּשֶׁנִּשְׁלַם זֶה - נִשְׁלַם זֶה. חוֹקֵק לְאָבֵר הַזֶּה ה', וְחוֹקֵק לְ"אֱלֹהִים" הַזֶּה י'.

מִתְעוֹרְרוֹת הָאוֹתִיּוֹת לְהַשְׁלִים אֶת הַצַּד הַזֶּה וְאֶת הַצַּד הַזֶּה, וְאֲזַי מוֹצִיא מ"ם. נוֹטֵל אֶחָד לְצַד הַזֶּה וְאֶחָד לְצַד הַזֶּה. נִשְׁלַם הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ וְנַעֲשֶׂה אֱלֹהִים גַּם בֵּין הַשֵּׁם שֶׁל אַבְרָהָם. כְּשֶׁנִּשְׁלַם זֶה - נִשְׁלַם זֶה.

וַיֵּשׁ אוֹמְרִים שֶׁנֹּטֵל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מ"י וְזָרַק בְּאֵלֶּה וְנַעֲשֶׂה אֱלֹהִים. וְנֹטֵל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מ"ה וְזָרַק בְּאָבֵר וְנַעֲשֶׂה אַבְרָהָם. (ומלת מ"י רומזת לחמשים שערי בינה, ויש בה י"ד האות הראשונה של השם הקדוש. ומלת מ"ה רומזת למנן השם הקדוש, ויש בה האות השנייה של השם הקדוש יהו"ה, כמו שצאמר (תהלים קמד) אֲשֶׁרִי הָעֵם שֶׁכִּבְּהָ לוֹ עַל בְּלִי מִיָּה. וְזֶה הַתְּקִימוֹ שְׁנֵי עוֹלָמוֹת. בְּיַד הָעוֹלָם הַבָּא. וְבִמְ"ה הָעוֹלָם הַזֶּה. כְּלוֹמֵר בְּמִי בְּרָא אֶת הָעוֹלָם הַבָּא. וְבִמְ"ה בְּרָא אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה. וְזֶהוּ רָמַז מַעֲלָה וּמִסְתָּה).

וְאֲזַי עָשָׂה תוֹלְדוֹת וַיֵּצֵא שֵׁם שְׁלֹם מִה שְׁלֹא הָיָה מִקֶּדֶם לְכַן. זֶהוּ שְׁכָתוּב (בראשית ב) אֱלֹהִים תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהַבְּרָאָם. כִּי בֵּין הָיָה תְּלוּיִם עַד דְּאִתְּבָרִי שְׁמִיָּה דְאַבְרָהָם. כִּי בֵּין שְׁלֹם הָיָה תְּלוּיִם עַד שֶׁנִּבְרָא שְׁמוֹ שֶׁל אַבְרָהָם. כִּי בֵּין שְׁנִשְׁלַם הַשֵּׁם הַזֶּה שֶׁל אַבְרָהָם, נִשְׁלַם הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ. זֶהוּ שְׁכָתוּב

סְתוּם בְּמִלַּת בְּרָא, אֶתְהִדְרוּ אֶתְוֹן לְשִׁמּוֹשָׁא, וְנִפְקַ עֲמוּדָא דְעֵבֵד תוֹלְדִין, אָבֵר יְסוּדָא קַדִּישָׁא דְעֵלְמָא קַיִימָא עֲלֵיהָ.

בַּד הָאֵי אָבֵר אֶתְרִשִׁים בְּמִלַּת בְּרָא כְּדִין רִשִׁים סְתִימָאָה עֲלָאָה (ג"א קדישא לגלאה) רְשִׁימוֹ אֶתְרָא לְשִׁמְיָה וְלִיקְרִיָּה. וְדָא אִיהוּ מ"י בְּרָא אֱלֹהִים. וְגַם בֵּין שְׁמָא קַדִּישָׁא דְאִתְּבָרַכָא דְאִיהוּ מ"ה אֶתְרִשִׁים. וְאִפִּיק מִן בְּרָא אָבֵר. וְהוּא רִשִׁים בְּאֵלֶּה מְסֻטְרָא דָא וְאָבֵר מְסֻטְרָא דָא. סְתִימָאָה קַדִּישָׁא. אֱלֹהִים קַיִימָא. אָבֵר קַיִימָא. כַּד אֶשְׁתְּלִים דָא אֶשְׁתְּלִים דָא. גְּלִיף לְהָאֵי אָבֵר דָּ. גְּלִיף לְהָאֵי אֱלֹהִים י'.

אֶתְעָרוּ אֶתְוֹן לְאֶשְׁלָמָא לְהָאֵי סְטָרָא וְלְהָאֵי סְטָרָא, כְּדִין אִפִּיק מ"ם. נֹטֵל חַד לְהָאֵי סְטָרָא וְחַד לְהָאֵי סְטָרָא, אֶשְׁתְּלִים שְׁמָא קַדִּישָׁא וְאֶתְעֵבֵד אֱלֹהִים גַּם בֵּין שְׁמָא דְאַבְרָהָם. כַּד אֶשְׁתְּלִים דָא אֶשְׁתְּלִים דָא. דָּ.

וַיֵּשׁ אוֹמְרִים דְנֹטֵל קַדִּישָׁא בְּרִיךְ הוּא מִי וְשַׁדִּי בְּאֵלֶּה וְאֶתְעֵבֵד אֱלֹהִים. וְנֹטֵל קַדִּישָׁא בְּרִיךְ הוּא מִה וְשַׁדִּי בְּאָבֵר וְאֶתְעֵבֵד אַבְרָהָם. (ומלת מ"י רומז לחמשים שערי בינה ואית בה י"ד אות קדמא דשמא קדישא. ומלת מ"ה רומז למננא דשמא קדישא, ואית ביה אות הננינא דשמא קדישא יהוה. כמה דאת אמר, (תהלים קמד) אֲשֶׁרִי הָעֵם שֶׁכִּבְּהָ לוֹ וְגו' (איוב כו) תוֹלֵה אֶרֶץ עַל בְּלִי מִיָּה. וְכַדִּין אֶתְקַיְימוּ תְּרִין עֲלָמִין. בְּיַד עֲלָמָא דְאַתְנָי, וְכַמְ"ה עֲלָמָא דָא. כְּלוֹמֵר בְּמִי בְּרָא עוֹלָם הַבָּא וְבִמְ"ה בְּרָא עוֹלָם הַזֶּה. וְכִי הוּא רָמַז עֵילָא וְתַמָּא).

וְכַדִּין עֵבֵד תוֹלְדוֹת וְנִפְקַ שְׁמָא שְׁלִים מִה דְלֹא הָיָה קֶדֶם דְנָא, הָדָא הוּא דְכָתִיב אֱלֹהִים תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהַבְּרָאָם, כִּי בֵּין הָיָה תְּלוּיִם עַד דְּאִתְּבָרִי שְׁמִיָּה דְאַבְרָהָם. כִּי בֵּין שְׁמָא קַדִּישָׁא שֶׁל אַבְרָהָם. כִּי בֵּין שְׁנִשְׁלַם הַשֵּׁם הַזֶּה שֶׁל אַבְרָהָם, נִשְׁלַם הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ. זֶהוּ שְׁכָתוּב

ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים.

השתטח רבי חייא בארץ ונשק את העפר, ובכה ואמר: עפר, עפר, כמה אתה קשה ערף, כמה אתה בחצפה, שכל מחמדי העין ירקבו בך, כל עמודי אורות העולם תאכל ותשחק. כמה אתה חצוף, המאור הקדוש (רשבי) שהיה מאיר את העולם, השליט הגדול שממנה, שזכותו מעמידה את העולם, ירקב בך. רבי שמעון, אור המאור, אור העולמות, אתה נרקב בעפר ואתה מקים ומנהיג את העולם. השתומם רגע אחד, ואמר: עפר, עפר, אל תתנאה, שלא ימסרו בך עמודי העולם, שהרי רבי שמעון לא ירקב בך.

קם רבי חייא והיה בוכה. הלך ורבי יוסי עמו. מאותו היום התענה ארבעים ימים לראות את רבי שמעון. אמרו לו, אינך רשאי לראות אותו. בכה והתענה ארבעים ימים אחרים, הראו לו במחזה את רבי שמעון ורבי אלעזר בנו שהיו עוסקים בדבר הזה שאמר רבי יוסי, והיו כמה אלפים שומעים לדבורו. בינתיים ראה כמה כנפים גדולות עליונות, ומעלים עליהם את רבי שמעון ואת רבי אלעזר בנו, ועולים לישיבת הרקיע, וכל אלו הכנפים היו מחפות להם. ראה שחוזרים ומתחדשים ומאירים יותר מהאור של זיו השמש.

פתח רבי שמעון ואמר, יבנס רבי חייא ויראה כמה שעתיד הקדוש-ברוך-הוא לחדש את פני הצדיקים לעתיד לבא. אשרי הוא מי שנכנס לכאן בלי בושה, ואשרי מי שעומד באותו העולם כעמוד חזק בכל. וראה שהיה נכנס ועומד רבי אלעזר, ושאר העמודים שיושבים שם. והוא

אשתלים. הָדָא הוּא דְכָתִיב בְּיוֹם עֲשׂוֹת יְיָ אֱלֹהִים אֶרֶץ וְשָׁמַיִם.

אשתטח רבי חייא בארעא ונשק לעפרא, ובכה ואמר עפרא עפרא כמה את קשי קדל, כמה את בחציפו. דכל מחמדי עינא יתבלון בך, כל עמודי נהורין דעלמא תיכול ותידוק. כמה את חציפא, בוצינא קדישא דהיה נהיר עלמא, שליטא רברבא ממנא דזכותיה מקיים עלמא אתבלי בך. רבי שמעון נהירו דבוצינא נהירו דעלמין אנת בלי בעפרא ואנת קיים ונהג עלמא. אשתומם רגעא חדא, ואמר עפרא עפרא לא תתנאי דלא יתמסרון בך עמודין דעלמא דהא רבי שמעון לא אתבלי בך.

קם רבי חייא והיה בכי. אזל ורבי יוסי עמיה. מההוא יומא אתעני ארבעין יומין למחמי לרבי שמעון. אמרו ליה לית אנת רשאי למחמי ליה. בכה ואתעני ארבעין יומין אחרנין. אחזיאו ליה בחזווא לרבי שמעון ורבי אלעזר בריה, דהוו לעאן במלה דא דאמר רבי יוסי, והוו כמה אלפין צייתין למלוליה. אדהכי חמא כמה גדפין רברבין עלאין וסליקו עלייהו רבי שמעון ורבי אלעזר בריה וסליקו למתיבתא דרקיעא, וכל אלין גדפין הוו מחפאן להו. חמא דמתהדרן ומתחדשן בזיוון ונהירו יתיר מנהורא דזיוא דשמשא.

פתח רבי שמעון ואמר ייעול רבי חייא וליחמי בכמה דזמין קדשא בריך הוא לחדתא אנפי צדיקייא לזמנא דאתי. זכאה איהו מאן דעאל הכא בלא כסופא, וזכאה מאן דקאים בההוא עלמא כעמודא

היה מתביש, והשמיט את עצמו, ונכנס וישב לרגלי רבי שמעון. יצא קול ואמר: הנמף עיניך ואל תרים ראשך ואל תסתפל. הנמף עיניו וראה אור שמאיר למרחוק. חזר הקול כמקדם ואמר: עליונים טמונים נסתרים, פקוחי העין, אותם שמשוטטים בכל העולם, הסתפלו וראו! תחתונים (ג"א תנאים) לשנים נסתרים בחוריהם התעוררו!

מי מכם שהופכים חשך לאור וטועמים מר למתוק טרם בואם לכאן? מי מכם שמחפים בכל יום לאור שמאיר בשעה שהמלך פוקד את האלה, ומתכבד ונקרא מלך מפל מלכי העולם? מי שלא מצפה לזה בכל יום באותו העולם - אין לו כאן חלק!

בינתים ראה פמה מן החברים סביבו, כל אותם העמודים שקימים, וראה שמעלים אותם לשיבת הרקיע. אלו עולים ואלו יורדים. ומעל כלם ראה בעל הפנפים שהיה בא, והוא נשבע שבועה ששמע מאחורי הפרגוד, שהמלך פוקד בכל יום וזוכר את האלה ששוכבת לעפר, ובוטט בעיטות באותה שעה בשלש מאות ותשעים רקיעים, וכלם מפחדים ורועדים לפניו. ומוריד על זה דמעות, ונופלות אותן הדמעות הרותחות כאש לתוף הים הגדול, ומאותן הדמעות עומד אותו הממנה של הים, ומתקיים ומקדש את שמו של המלך הקדוש, ומקבל עליו לבלע את כל מימי בראשית וכונס אותם לתוכו בשעה שיתקבצו כל העמים על העם הקדוש, ויתבשו המים, ויעברו ביבש.

תקיף בכלא. וחמא דהוה עאל, והוה קם רבי אלעזר ושאר עמודין דיתבין תמן. והוא הוה כסוף ואשמיט גרמיה ועאל ויתיב לרגלוי דרבי שמעון.

קלא נפק ואמר מאיך עינך. לא תזקוף רישך, ולא תסתפל. מאיך עינוי וחמא נהורא דהוה נהיר למרחוק. קלא אהדר כמלקדמין ואמר עלאין טמירין סתימין פקיחי עינא אנון דמשטטין בכל עלמא אסתפלו וחמו. תתאין (ג"א תנאים) דמיכין סתימין בחוריהון אתערו.

מאן מנכוון די חשוכא מהפכן לנהורא וטעמין מרירא למתקא עד לא ייתון הכא. מאן מנכוון דמחפאן בכל יומא לנהורא דנהיר בשעתא דמלפא פקיד לאילתא ואתיקר ואתקרי מלפא מפל מלכין דעלמא. מאן דלא מצפה דא בכל יומא בההוא עלמא, לית ליה חולקא הכא.

אדהכי חמא כמה מן חברייה סחרניה כל אנון עמודין דקיימין. וחמא דסליקו לון למתיבתא דרקיעא. אלין סלקין ואלין נחתין, ועילא דכולהו חמא מארי דגדפי דהוה אתי והוא אומי אומאה דשמע מאחורי פרגודא דמלפא מפקד בכל יומא ודכיר לאילתא די שכיבת לעפרא, ובעט בעיטין בההוא שעתא בתלת מאה ותשעין רקיעין, וכלהו מרתתין וזעין (ד ת ע"ב) קמיה. ואוריד דמעין על דא, ונפלי אנון דמעין רתיחין פאשא לגו ימא רבא, ומאנון דמעין קאים ההוא ממנא דימא ואתקיים וקדיש שמייה דמלפא קדישא וקביל עליה למבלע כל מימוי דבראשית ויכנוש להו לגויה בשעתא דיתכנושון כל עממיא על עמא קדישא, וינגבוון מיא, ויעברון בנגיבו.

בין כף שמע קול שאומר: פנו מקום, פנו מקום, שהנה המלך המשיח בא לישיבת רבי שמעון, היות שכל הצדיקים ששם וראשי הישיבה, ואותן ישיבות ששם הן רשומות, וכל אותם חברים שבכל ישיבה עולים מהישיבה של פאן לישיבת הרקיע, והמשיח בא בכל אותן הישיבות וחונם תורה מפי החכמים. ובאותה השעה בא המשיח מתעטר ^[נ"א מראש] מריחות הישיבות בעטרות עליונות.

באותה שעה קמו כל אותם החברים, וקם רבי שמעון, והיה עולה אורו עד רום ^[הרקיע]. אמר לו, רבי, אשריך שתורתך עולה בשלש מאות ושבעים אורות, וכל אור ואור נפרד לשש מאות ושלושה עשר טעמים שעולים ורוחצים בנהרות אפרסמון טהור. והקדוש ברוך הוא מאשר תורה מלישכתך, ומלישכתו של חזקיהו מלך יהודה, ומתוך ישיבתו של אחיה השילוני. ואני לא באתי לאשר מלישכתך, אלא בעל הכנפים בא לכאן, שהרי ידעתי שלא יכנס לתוך הישיבות האחרות אלא לישיבתך.

באותה שעה ספר לו רבי שמעון אותה השבועה שנשבע בעל הכנפים. אז הודעו המשיח והרים קולו, והודעו הרקיעים, והודעו הים הגדול, והודעו הלוחות, וחשב העולם להתהפך. בין כף ראה את רבי חייא לרגלי רבי שמעון. אמר, מי נתן פאן אדם שלבוש מדי אותו העולם? אמר לו רבי שמעון, זה הוא רבי חייא, האור של מאור התורה. אמר לו, יתכנס הוא ובניו ויהיו מהישיבה שלך. אמר

אדהכי שמע קלא דאמר פנון אתר, פנון אתר דהא מלכא משיחא אתי למתיבתא דרבי שמעון בגין דכל צדיקיא דתמן רישי מתיבתא ואנון מתיבתא דתמן רשימין אנון. וכל אנון חברין די בכל מתיבתא סלקי ממתבתא דהכא למתיבתא דרקיעא. ומשיח אתי בכל אנון מתיבתא וחתים אורייתא מפומייהו דרבנן. ובההיא שעתא אתי משיח מתעטר מן ^(נ"א רישי) ריחי מתיבתא בעטרין עלאין.

בההוא שעתא קמו כל אנון חבריא וקם רבי שמעון והיה סליק נהוריה עד רום רקיע, אמר ליה רבי זפאה אנת דאורייתך סלקא בתלת מאה ושבעין נהורין, וכל נהורא ונהורא אתפרשת לשית מאה ותליסר טעמין סלקין ואסתחין בנהרי אפרסמונא דכיא. וקודשא בריך הוא איהו חתים אורייתא ממתבתך וממתבתא דחזקיה מלך יהודה ומגו מתיבתא דאחיה השילוני. ואנא לא אתינא למחתם ממתבתך, אלא מארי דגדפין אתי הכא, דהא ידענא דלא ייעול גו מתיבתא אחריתי אלא במתיבתך.

בההוא שעתא סח ליה רבי שמעון ההוא אומאה דאומי מארי דגדפין. כדין אזדעזע משיח וארים קליה ואזדעזעו רקיעין ואזדעזע ימא רבא ואזדעזע לוינתן וחשיב עלמא לאתהפכא. אדהכי חמא לרבי חייא לרגלוי דרבי שמעון. אמר מאן יהיב הכא בר נש לביש מדא דההוא עלמא. אמר רבי שמעון דא איהו רבי חייא נהירו דבוצינא דאורייתא. אמר ליה יתפנש הוא ובנוי וליהוון ממתבתא דילך. אמר רבי שמעון

רבי שמעון, זמן ינתן לו. נתנו לו זמן, ויצא משם מזעזע ועיניו זולגות דמעות. הודעו רבי חייא ובכה, ואמר, אשרי חלקם של הצדיקים באותו העולם, ואשרי חלקו של בר יוחאי שזכה לכך. עליו כתוב (משלי ח) להנחיל אהבי יש ואצרותיהם אמלא.

בראשית. רבי שמעון פתח, (ישעיה נא) ואשם דברי בפיה. כמה יש לאדם להשתדל בתורה יומם ולילה, משום שהקדוש-ברוך הוא מקשיב לקולות אותם שמתעסקים בתורה. ובכל דבר שמתחדש בתורה על ידי אותו שמתדל בתורה, עושה רקיע אחד.

שנינו, בשעה ההיא שדבר תורה מתחדש מפי אדם, הדבר ההוא עולה ומזדמן לפני הקדוש-ברוך-הוא, והקדוש-ברוך-הוא נוטל את אותו הדבר (תורה) ומנשק אותו, ומעטר אותו בשבעים עטרות גלופות ומחקקות. ודבר חכמה שהתחדש, עולה ויושב על ראש הצדיק חי העולמים, וטס משם ומשוטט בשבעים אלף עולמות ועולה אל עתיק הימים. וכל הדברים של עתיק הימים, דברי חכמה הם בסודות נסתרים עליונים.

ואותו הדבר הנסתר של חכמה שהתחדש פאן, כשהוא עולה, מתחבר עם אותם הדברים של עתיק הימים, ועולה ויורד עמהם ונכנס בשמונה עשר עולמות גנוזים שעין לא ראתה אלהים זולתך (שם סד). יוצאים משם ומשוטטים והולכים מלאים ושלמים ומזדמנים לפני עתיק הימים.

באותה השעה מריח עתיק הימים את הדבר הזה, ונה נוח לפניו מן הכל. נוטל את אותו

זמנא יתייהב ליה. יהבו ליה זמנא ונפק מתמן מזדעזע וזלגין עינוי דמעין. אזדעזע רבי חייא ובכה ואמר זפאה חולקהון דצדיקייא בההוא עלמא, וזפאה חולקיה דבר יוחאי דזכה לכך. עליה פתיב, (משלי ח) להנחיל אוהבי יש ואצרותיהם אמלא.

בראשית רבי שמעון פתח (ישעיה נא) ואשים דברי בפיה. כמה אית ליה לבר נש לאשתדלא באורייתא יממא ולייליא, בגין דקדשא בריך הוא ציית לקלהון דאנון דמתעסקי באורייתא, ובכל מלה דאתחדש באורייתא על ידא דההוא דאשתדל באורייתא, עביד רקיעא חדא.

הנן בההיא שעתא דמלה דאורייתא אתחדשת מפומיה דבר נש, ההיא מלה סלקא ואתעתדת קמיה דקדשא בריך הוא. וקדשא בריך הוא נטיל לההיא מלה ונשיק לה ועטר לה בשבעין עטרין גליפין ומחקקן. ומלה דחכמתא דאתחדשא, סלקא ויתבא על רישא דצדיק חי עלמין. וטסא מתמן ושטא בשבעין אלף עלמין וסליקת לגבי עתיק יומין. וכל מלין דעתיק יומין מלין דחכמתא אנון ברזין סתימין עלאין.

וההיא מלה סתימא דחכמתא דאתחדשת הכא כד סלקא אתחברת באנון מלין דעתיק יומין וסלקא ונחתא בהדייהו ועאלת בתמניסר עלמין גניזין (ישעיה סד) דעין לא ראתה אלהים זולתך. נפקי מתמן ושטאן ואתיין מליאן ושלמין ואתעתדו קמי עתיק יומין.

בההיא שעתא ארח עתיק יומין בהאי מלה וניחא קמיה מפלא. נטיל לההיא

מלה ואעטר לה בתלת מאה ושבעין אלף הימים את הדבר הזה, ונה נוח לפניו מן הכל. נוטל את אותו

וְשִׁבְעִים אֶלֶף עֶטְרוֹת. אוֹתוֹ
הַדָּבָר טָס וְעוֹלָה וְיוֹרֵד, וְנִעְשָׂה
רְקִיעַ אֶחָד. וְכֵן כָּל דָּבָר וְדָבָר שֶׁל
חֲכָמָה (ס"א נְעֻשִׁים) (ס"א רְקִיעִים)
עוֹמְדִים בְּקִיּוּם שְׁלֹם לִפְנֵי עֲתִיק
הַיָּמִים. וְהוּא קוֹרָא לְהֵם שְׁמַיִם
חֲדָשִׁים, שְׁמַיִם מְחֻדָּשִׁים,
נִסְתָּרִים שֶׁל סוּדוֹת שֶׁל חֲכָמָה
עֲלִיוֹנָה. וְכֵל אוֹתָם שְׁאֵר דְּבָרֵי
הַתּוֹרָה שֶׁמִּתְחַדָּשִׁים, עוֹמְדִים
לִפְנֵי הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְעוֹלִים
וְנִעְשִׂים אֲרָצוֹת הַחַיִּים, וְיוֹרְדִים
וּמִתְעַטְרִים לְאַרְץ אַחַת,
וּמִתְחַדָּשׁ וְנִעְשָׂה הַכֹּל אֲרָץ
חֲדָשָׁה מֵאוֹתוֹ הַדָּבָר שֶׁהִתְחַדָּשׁ
בַּתּוֹרָה.

וְעַל זֶה כָּתוּב (ישעיה סו) כִּי כְּאֶשֶׁר
הַשָּׁמַיִם הַחֲדָשִׁים וְהָאָרֶץ
הַחֲדָשָׁה אֶשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה עִמָּדִים
לִפְנֵי יְגוֹ'. עֲשִׂיתִי לֹא כְּתוּב, אֲלֵא
עוֹשֶׂה. שְׁעוֹשֶׂה תָּמִיד מֵאוֹתָם
הַחֲדוּשִׁים וְהַסּוּדוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה.
וְעַל זֶה כָּתוּב (שם נא) וְאֶשֶׁם דְּבָרֵי
בְּפִיךָ וּבְצֶל יָדֵי כְּסִיתִיךָ לְנֹטֵעַ
שָׁמַיִם וְלִיסֹד אֲרָץ. לֹא כְּתוּב
הַשָּׁמַיִם, אֲלֵא שָׁמַיִם.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מַה זֶה וּבְצֶל
יָדֵי כְּסִיתִיךָ? אָמַר לוֹ, בְּשַׁעֲה
שֶׁנִּמְסְרָה הַתּוֹרָה לְמֹשֶׁה, בָּאוּ
כַּמָּה רַבּוֹאוֹת שֶׁל מְלָאָכִים
עֲלִיוֹנִים לְשַׂרְף אוֹתוֹ בְּשִׁלְהֶבֶת
פִּיהֶם, עַד שֶׁכִּפְּסָה עָלָיו הַקְּדוּשׁ-
בְּרוּךְ-הוּא. וְכַעַת שֶׁהִדְּבָר הַזֶּה
עוֹלָה וּמִתְעַטֵּר וְעוֹמֵד לִפְנֵי
הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, הוּא מְכַסֶּה
עַל אוֹתוֹ הַדָּבָר, וּמְכַסֶּה עַל אוֹתוֹ
הָאָדָם שֶׁלֹּא יִכַּר אֶלִיָּהֶם אֲלֵא
הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְלֹא יִקְנָאוּ
לוֹ, עַד שֶׁנִּעְשָׂה מִהַדְּבָר (תוֹרָה)
הַהוּא שָׁמַיִם חֲדָשִׁים וְאַרְץ
חֲדָשָׁה. זֶהוּ שֶׁפָּתוּב וּבְצֶל יָדֵי
כְּסִיתִיךָ לְנֹטֵעַ שָׁמַיִם וְלִיסֹד אֲרָץ.
מִכַּאֲן שֶׁכֵּל דְּבָר שֶׁנִּסְתָּר מִן הָעֵינַן,
נִעְלָם וּמִתְכַסֶּה מִן הָעֵינַן? בְּשִׁבְלִי

עֶטְרִין. הֵיחָא מְלָה טָסַת וְסִלְקָא וְנִחְתָּא
וְאִתְעַבִּידָא רְקִיעָא חֲדָא. וְכֵן כָּל מְלָה וּמְלָה
דְּחֲכָמְתָא (ס"א אִתְעַבְדִּין) (ס"א רְקִיעִין) קִיִּימִין בְּקִיּוּמָא
שְׁלִים קָמֵי עֲתִיק יוֹמִין. וְהוּא קָרִי לֹון שְׁמַיִם
חֲדָשִׁים, שְׁמַיִם מְחֻדָּשִׁים, סְתִימִין דְּרִזִּין
דְּחֲכָמְתָא עֲלָאָה. וְכֹל אֲנוּן שְׁאֵר מְלִין
דְּאוּרִייתָא דְּמִתְחַדָּשִׁין קִיִּימִין קָמֵי קְדָשָׁא
בְּרִיךְ הוּא וְסִלְקִין וְאִתְעַבִּידוּ אֲרָצוֹת הַחַיִּים.
וְנִחְתִּין וּמִתְעַטְרִין לְגַבֵּי אֲרָץ חַד, וְאִתְחַדָּשׁ
וְאִתְעַבִּיד כֹּלָא אֲרָץ חֲדָשָׁה מֵהֵיחָא מְלָה
דְּאִתְחַדָּשׁ בְּאוּרִייתָא.

וְעַל דָּא כְּתִיב, (ישעיה סו) כִּי כְּאֶשֶׁר הַשָּׁמַיִם
הַחֲדָשִׁים וְהָאָרֶץ הַחֲדָשָׁה אֶשֶׁר אֲנִי
עוֹשֶׂה עִמָּדִים לִפְנֵי יְגוֹ'. עֲשִׂיתִי לֹא כְּתִיב
אֲלֵא עוֹשֶׂה, דְּעַבִּיד תְּדִיר מֵאֲנוּן חֲדוּשִׁין וְרִזִּין
דְּאוּרִייתָא. וְעַל דָּא כְּתִיב, (ישעיה נא) וְאֶשֶׁם
דְּבָרֵי בְּפִיךָ וּבְצֶל יָדֵי כְּסִיתִיךָ לְנֹטֵעַ שָׁמַיִם
וְלִיסוֹד אֲרָץ. הַשָּׁמַיִם לֹא כְּתִיב אֲלֵא שָׁמַיִם.
אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר מֵהוּ וּבְצֶל יָדֵי כְּסִיתִיךָ.
אָמַר לִיה בְּשַׁעֲתָא דְּאִתְמַסֵּר אוּרִייתָא
לְמֹשֶׁה, אָתוּ כַּמָּה רַבּוֹא דְּמְלָאָכֵי עֲלֵאִין
לְאוּקְדָא לִיה בְּשִׁלְהוּבָא דְּפּוּמָהוּן, עַד דְּחָפָא
עָלֵיהּ קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְהִשְׁתָּא דְּהֵאִי מְלָה
סִלְקָא וְאִתְעַטְרַת וְקִיִּימָא קָמֵי קְדָשָׁא בְּרִיךְ
הוּא, אִיהוּ חָפִי עַל הֵיחָא מְלָה וְכִסִּי עַל הֵיחָא
בַּר נָשׁ דְּלֹא יִשְׁתַּמּוּדַע לְגַבֵּייהוּ אֲלֵא קְדָשָׁא
בְּרִיךְ הוּא. וְלֹא יִקְנָאוּן לְגַבֵּייהוּ עַד דְּאִתְעַבִּיד
מֵהֵיחָא מְלָה שָׁמַיִם חֲדָשִׁים וְאַרְץ חֲדָשָׁה
הָדָא הוּא דְּכְתִיב וּבְצֶל יָדֵי כְּסִיתִיךָ לְנֹטֵעַ
שָׁמַיִם וְלִיסוֹד אֲרָץ. מִכַּאֲן דְּכֹל מְלָה דְּסִתִּים
מְעִינָא סִלְקָא לְתוֹעֲלָתָא עֲלָאָה הָדָא הוּא
דְּכְתִיב, (ישעיה נא) וּבְצֶל יָדֵי כְּסִיתִיךָ. וְאִמָּי
עוֹלָה לְתוֹעֲלַת עֲלִיוֹנָה. זֶהוּ שֶׁפָּתוּב וּבְצֶל יָדֵי כְּסִיתִיךָ. וְלָמָּה

תועלת עליונה. זהו שפתוב
לנטע שמים וליסד ארץ, כמו
שאמרנו.

וְלֵאמֹר לְצִיּוֹן עֲמִי אֲתָהּ. וְלֵאמֹר
- לאותם השערים והדברים
המציינים אלו על אלו - עמי
אתה. אל תקרי עמי אלא עמי
אתה, להיות שפת עמי. מה אני
בדבור שלי עשיתי שמים וארץ,
כמו שנאמר (תהלים לג) בדבר ה'
שמים נעשו - אף כן אתה. אשרי
אותם שמשתדלים בתורה. ואם
תאמר שדבור של כל אדם שלא
יודע עושה כזה.

בא ראה, אותו שאין דרכו
בסודות התורה ומחדש דברים
שאינו יודע על ברים פראוי,
אותו הדבר עולה ויוצא לאותו
הדבר איש תהפוכות לשון שקר
מתוך נקב התהום הגדול, ומדלג
חמש מאות פרסאות לקבל את
אותו הדבר. ונוטל אותו, והולך
עם אותו הדבר לתוך הנקב שלו,
ועושה בו רקיע של שוא שנקרא
תהו. וטס באותו הרקיע אותו
איש תהפוכות ששת אלפים
פרסאות בפעם אחת. וכיון
שהרקיע הזה של שוא עומד,
מיד יוצאת אשת זנונים
ומתחזקת באותו הרקיע של
שוא [נ"א היא] [נ"א איש תהפוכות]
ומשתתפת עמו, ומשם יוצאת
והורגת כמה אלפים ורכבות.
משום שכאשר היא עומדת
ברקיע ההוא, יש לה רשות
ויכלת להיות טסה את כל העולם
ברגע אחד.

ועל זה כתוב (ישעיה ה) הוי משכי
העון בחבלי השוא. העון זה
הזכר. וכעבות העגלה חטאה, מי
החטאה? זו הנקבה שנקראת
חטאה. הוא מושך את אותו
שנקרא עון באותם חבלי השוא.
ואחר כך פעבות העגלה חטאה, את אותה הנקבה שנקראת חטאה, ששם התגברה להיות טסה

אתחפי ואתפסי מעינא, בגין לתועלתא
עלאה. הָדָא הוּא דְכְתִיב לְנִטּוּעַ שָׁמַיִם וְלִיסוּד
אַרְץ כְּמָה דְאַתְמַר.

וְלֵאמֹר לְצִיּוֹן עֲמִי אֲתָהּ. וְלֵאמֹר לְאַנּוּן
תְּרַעִין וּמְלִין דְּמְצוּיֵינִין אֵלִין עַל
אֵלִין עֲמִי אֲתָהּ. אַל תְּקַרֵּי עֲמִי אֲתָהּ, אֲלֵא
עֲמִי אֲתָהּ לְמַהוּי שׁוּתְפָא עֲמִי, מַה אָנָּא
בְּמִלּוּלָא דִּילִי עֲבָדִית שָׁמַיִם וְאַרְץ כְּמָא דְאַתְּ
אָמַר, (תהלים לג) בְּדָבָר יְיָ שָׁמַיִם נִעֲשׂוּ, אוֹף הָכִי
אַתְּ. זְכָאִין אָנּוּן דְּמִשְׁתַּדְּלִי בְּאוּרֵייתָא. וְאִי
תִּימָא דְמִלָּה דְכָל בַּר נֶשׁ דִּלָּא יָדַע עֲבִיד דָּא.
הָא חֲזִי, הַהוּא דְלָאו אֲרַחֲיָה בְּרִזִין
דְּאוּרֵייתָא וְחֲדַשׁ מְלִין דִּלָּא יָדַע עַל
בוּרֵייהוּן פְּדָקָא יְאוּת, הַהִיא מְלָה סְלָקָא
וְנַפִּיק לְגַבֵּי הַהִיא מְלָה (משלי טו) אִישׁ תְּהִפּוּכוֹת
לְשׁוֹן שָׁקֵר, מְגוּ נּוֹקְבָא דְתַהוּמָא רַבָּא וְדָלִיג
חֲמֵשׁ מָאָה פְּרָסֵי לְקַבְלָא לְהַהִיא מְלָה וְנָטִיל
לָהּ וְאָזִיל בְּהַהִיא מְלָה לְגוּ נּוֹקְבִיָּה וְעֲבִיד בָּהּ
רְקִיעָא דְשׁוּא דְאַקְרִי תַהוּ. וְטַס בְּהַהוּא
רְקִיעָא הַהוּא אִישׁ תְּהִפּוּכוֹת שִׁיתָא אֲלִפֵּי
פְּרָסֵי בְּזַמְנָא חָדָא. פִּיּוֹן דְּהָאִי רְקִיעָא דְשׁוּא
קָאִים נְפָקַת מִיַּד אִשְׁתַּ זְנוּנִים וְאַתְקִיף בְּהַהוּא
רְקִיעָא דְשׁוּא (נ"א היא) (נ"א איש תהפוכות) וְאַשְׁתַּתְּפַת
בֵּיהּ וּמִתְמַן נְפָקַת וְקָטְלַת כְּמָה אֲלִפִין וּרְבוּוּן,
בְּגִין דְּכַד קִיִּימַת בְּהַהוּא רְקִיעָא אִית לָהּ רִשׁוּ
וּיְכַלְתָּא לְמַהוּי טַס כָּל עֲלָמָא בְּרַגְעָא חָדָא.

וְעַל דָּא כְּתִיב, (ישעיה ה) הוֹי מוֹשְׁכֵי הָעוֹן
בְּחַבְלֵי הַשְּׁוּא. הָעוֹן דָּא דְכוּרָא. וְכַעְבוֹת
הָעֲגָלָה חֲטָאָה. מָאן חֲטָאָה, דָּא נּוֹקְבָא
דְּאַקְרִי חֲטָאָה. אִיהוּ מְשִׁיף הַהוּא דְאַקְרִי עוֹן
בְּאָנּוּן חַבְלֵי הַשְּׁוּא. וּלְבַתֵּר כַּעְבוֹת הָעֲגָלָה
חֲטָאָה, לְהַהִיא נּוֹקְבָא דְאַקְרִי חֲטָאָה, דְתַמָּן
ואחר כך פעבות העגלה חטאה, את אותה הנקבה שנקראת חטאה, ששם התגברה להיות טסה

לְהַרְג בְּנֵי אָדָם. וְעַל זֶה (משלי ז) כִּי רַבִּים חַלְלִים הִפִּילָה. מִי הִפִּילָה? זו אֹתָהּ הַחֲטָאָה שֶׁהוֹרְגַת בְּנֵי אָדָם. מִי גָרַם אֶת זֶה? תְּלַמִּיד הַחֲכָם שֶׁלֹּא הִנְיַע לְהוֹרְגָהּ וּמוֹרָה. הִרְחַמֵּן יִצְיָלְנוּ.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן לְחַבְרִים, בְּבִקְשָׁה מִכֶּם שֶׁלֹּא תוֹצִיאוּ מִפִּיכֶם דְּבַר תּוֹרָה שֶׁלֹּא יִדְעַתֶּם וְלֹא שְׁמַעְתֶּם מֵעַץ גְּדוֹל כְּרֵאוּי, כְּדֵי שֶׁלֹּא תִהְיוּ גוֹרְמִים לְאוֹתָהּ הַחֲטָאָה לְהַרְג הַמּוֹנֵי בְּנֵי אָדָם לְחַנּוּם. פְּתַחוּ כָלֶם וְאָמְרוּ, הִרְחַמֵּן יִצְיָלְנוּ, הִרְחַמֵּן יִצְיָלְנוּ.

בֹּא רֵאֵה, בַּתּוֹרָה כְּרֵא הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, וְהִנֵּה בְּאֵרוֹה שְׁכָתוּב (שם ח) וְאֶהְיָ אֲצִלוֹ אִמּוֹן וְאֶהְיָ שֶׁעֲשׂוּעִים יוֹם יוֹם. וְהוּא הַסֵּתֶפֶל בַּה פַּעַם וּשְׁתִּים וְשִׁלֵּשׁ וְאַרְבַּע פַּעַמִּים, וְאַחַר כֵּן אָמַר אוֹתָם, וְאַחַר כֵּן עָשָׂה בַּה מַעֲשֶׂה, לְלַמֵּד אֶת בְּנֵי אָדָם שֶׁלֹּא יִבְאוּ לְטַעוֹת בַּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איוב כח) אֲזִי רֵאֵה וַיִּסְפְּרָה הַכִּינּוּה וְגַם חֲקְרָה וַיֹּאמֶר לְאָדָם. וַיִּכְנַגְד אַרְבַּע פַּעַמִּים הֵהֶם שְׁכָתוּב, אֲזִי רֵאֵה, וַיִּסְפְּרָה, הַכִּינּוּה, וְגַם חֲקְרָה - כְּרֵא הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת מַה שֶּׁכָּרָא. וְטָרַם שֶׁהוֹצִיא אֶת הַמַּעֲשֶׂה שְׁלוֹ, הַכְּנִיס כְּרֵא שׁוֹנָה אַרְבַּע תְּבוּת, שְׁכָתוּב בְּרֵאשִׁית בְּרֵא אֱלֹהִים אֵת. הִנֵּה אַרְבַּע. וְאַחַר כֵּן הִשְׁמִים - הֵם כְּנִגְד אַרְבַּע הַפַּעַמִּים שֶׁהַסֵּתֶפֶל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בַּתּוֹרָה טָרַם יוֹצִיא אֶת מַעֲשֶׂהוּ לְמַלְאכְתּוֹ.

רַבִּי אֶלְעָזָר הִנֵּה הוֹלֵךְ לְרֵאוֹת אֶת רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לְקוֹנְיָא חָמִיו, וְרַבִּי אַבָּא עָמוּ, וְהִנֵּה מַחְמַר אִישׁ אַחַד אַחֲרֵיהֶם. אָמַר רַבִּי אַבָּא, נִפְתַּח פְּתָחַי שֶׁל

אֶתְתַּקַּפְת לְמַהְיוּ טָס לְקַטְלָא בְּנֵי נַשָּׂא. וְעַל דָּא (משלי ז) כִּי רַבִּים חַלְלִים הִפִּילָה, מֵאֵן הִפִּילָה, דָּא הֵהִיא חֲטָאָה דְקַטְלִית בְּנֵי נַשָּׂא. מֵאֵן גָּרִים דָּא, תְּלַמִּיד חֲכָם דְלֹא מָטִי לְהוֹרְגָהּ וּמוֹרָה, רַחֲמָנָא לְשַׁזְבֵּן.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן לְחַבְרֵיא בְּמִטּוֹתָא מְנַיִיכוּ דְלֹא תַפְקוֹן מְפוּמִּיכוּ מְלָה דְאוּרִייתָא דְלֹא יִדְעָתוֹן וְלֹא שְׁמַעָתוֹן מְאִילָנָא רַבְרָבָא כְּדָקָא יְאוּת, בְּגִין דְלֹא תִהְיוֹן גָּרְמִין לְהֵהוּא חֲטָאָה לְקַטְלָא אֲכַלוּסִין דְּבַר נֶשׁ לְמַגְנָא. פְּתַחוּ כְלֵהוֹן וְאָמְרוּ רַחֲמָנָא לְשַׁזְבֵּן, רַחֲמָנָא לְשַׁזְבֵּן.

הָא חֲזִי, בְּאוּרִייתָא כְּרֵא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲלֵמָא, וְהָא אוּקְמוּהָ דְכְּתִיב, (משלי ח) וְאֶהְיָ אֲצִלוֹ אִמּוֹן וְאֶהְיָ שֶׁעֲשׂוּעִים יוֹם יוֹם וְאִיהוּ אֶסְתַּפֵּל בַּה זְמַנָּא וְתִרִין וְתִלְתָּא וְאַרְבַּע זְמַנִּין, וְלִבְתַּר אָמַר לוֹן, וְלִבְתַּר עֲבִיד בַּה עֲבִידְתָּא. לְאוּלְפָּא לְבְנֵי נַשָּׂא דְלֹא יִיתוֹן לְמַטְעֵי בַה. כְּמָה דְאֵתְּ אָמַר, (איוב כח) אֲזִי רֵאֵה וַיִּסְפְּרָה הַכִּינּוּה וְגַם חֲקְרָה וַיֹּאמֶר לְאָדָם. וְלִקְבִיל אַרְבַּע זְמַנִּין אֲנוּן דְכְּתִיב, אֲזִי רֵאֵה, וַיִּסְפְּרָה, הַכִּינּוּה, וְגַם חֲקְרָה, כְּרֵא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא מַה דְכָרָא. וְעַד לָא אִפִּיק עֲבִידְתִּיהָ, אֲעִיל אַרְבַּע תְּבִין בְּקַדְמִיתָא דְכְּתִיב בְּרֵאשִׁית בְּרֵא אֱלֹהִים אֵת, הָא אַרְבַּע. וְלִבְתַּר הַשְּׁמִים. אֲנוּן לְקַבִּיל אַרְבַּע זְמַנִּין דְאֶסְתַּפֵּל קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּאוּרִייתָא עַד לָא יִפִּיק עֲבִידְתִּיהָ לְאוּמְנוּתִיהָ.

רַבִּי אֶלְעָזָר הִוָּה אֲזִיל לְמַחְמֵי לְרַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לְקוֹנְיָא חָמוּי (דף ה ע"ב) וְרַבִּי אַבָּא בְּהִדְיָה, וְהוּוה טָעִין חַד גַּבְרָא אַבְתְּרִייהוּ. אָמַר רַבִּי אַבָּא נִפְתַּח פְּתָחַי דְאוּרִייתָא דְהָא שְׁעָתָא וְעַדְנָא

הוא לאתפתקנא באַרְחֵן.

פָּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר (ויקרא יט) אֶת שַׁבְּתוֹתַי תִּשְׁמְרוּ. תָּא חֲזִי, בְּשִׁית יוֹמִין בְּרָא קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲלֵמָא. וְכָל יוֹמָא וְיוֹמָא גְּלִי עֲבִידְתִּיהּ וְיִהֵב חֵילֶיהּ בְּהוּא יוֹמָא. אֵימְתִי גְּלִי עֲבִידְתִּיהּ וְיִהֵב חֵילֶיהּ. בְּיוֹמָא רְבִיעָאָה. בְּגִין דְּאֲנוּן תְּלַת יוֹמִין קִדְמָאִין כּוֹלְהוּ הוּוּ סְתִימִין וְלֹא אֲתַגְלוּ, כִּיּוֹן דְּאֲתָא יוֹמָא רְבִיעָאָה אֲפִיק עֲבִידְתָּא וְחֵילָא דְכוּלְהוּ. דְּהָא אֲשָׂא וּמְיָא וְרוּחָא אֲף עַל גַּב דְּאֲנוּן תְּלַת יוֹדִין עֲלֵאִין, כִּלְהוּ תְלִיין, וְלֹא אֲתַגְלִי עֲבִידְתָּא דְלֵהוּן, עַד דְּאַרְעָא גְּלִי לוֹן, כְּדִין אֲתִידַע אוּמְנוּתָא דְכָל חַד מְנַיְהוּ.

וְאִי תִימָא הָא בְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה הָוּה דְכְתִיב תְּדַשָּׁא הָאָרֶץ דְּשָׂא וּכְתִיב וְתוּצָא הָאָרֶץ (דשא) אֶלָּא הָאִי אֲף עַל גַּב דְכְתִיב בְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה, רְבִיעָאָה הָוּה וְאֲתַפְלִיל בְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה לְמַהוּי חַד בְּלֹא פִירוּדָא. וְלִבְתַּר יוֹמָא רְבִיעָאָה אֲתַגְלִי עֲבִידְתִּיהּ לְאַפְקָא אוּמְנָא לְאוּמְנוּתִיהּ דְכָל חַד וְחַד. בְּגִין דְּיוֹמָא רְבִיעָאָה אִיהוּ רְגֵלָא רְבִיעָאָה דְכְרִסְיָא עֲלָאָה.

וְכֹרְ עֲבִידְתִּיהוּ דְכְלֵהוּ בֵּין יוֹמִין קִדְמָאִין וּבֵּין יוֹמִין בְּתַרְאִין הוּוּ תְלִיין בְּיוֹמָא דְשַׁבְּתָא הָדָא הוּא דְכְתִיב וְיִכַּל אֱלֹהִים בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי, דָּא שַׁבְּתָא, וְדָא הוּא רְגֵלָא רְבִיעָאָה דְכְרִסְיָא. וְאִי תִימָא אִי הָכִי, מַהוּ אֶת שַׁבְּתוֹתַי תִּשְׁמְרוּ תְרִין. אֶלָּא שַׁבְּתָא דְמַעְלִי שַׁבְּתָא וְשַׁבְּתָא דְיוֹמָא מִמַּשׁ לִית לוֹן פִירוּדָא. אָמַר הַהוּא טִיעָא דְהָוּה טָעִין בְּתַרְיֵהוּ, וּמַהוּ וּמְקַדְשֵׁי תִירָאוּ. אָמַר לִיָּה דָּא קְדוּשָׁא דְשַׁבְּתָא. אָמַר לִיָּה וּמַהוּ קְדוּשָׁא

תּוֹרָה, שְׁהַרִי הַשְׁעָה וְהַזְמֵן הוּא לְהַתְתַּקֵּן (להסתדר) בְּדַרְכֵּנוּ.

פָּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (ויקרא יט) אֶת שַׁבְּתוֹתַי תִּשְׁמְרוּ. בָּא רָאָה, בְּשַׁשָּׁה יָמִים כְּרָא הַקְדוּשׁ כְּרוּף הוּא אֶת הַעוֹלָם. וְכָל יוֹם יוֹם גְּלָה אֶת מַעֲשָׂהוּ, וְנִתְּן כַּחוּ בְּיוֹם הַהוּא. מִתִּי גְלָה אֶת מַעֲשָׂהוּ וְנִתְּן כַּחוּ? בְּיוֹם הַרְבִּיעִי, מַשׁוּם שְׁאוּתֵם שְׁלֹשֶׁת הַיָּמִים הַרְאִישׁוֹנִים, כִּלְמַסּ הָיוּ נִסְתָּרִים וְלֹא הִתְגַּלוּ. כִּיּוֹן שְׁבָא הַיּוֹם הַרְבִּיעִי, הוֹצִיא אֶת הַמַּעֲשָׂה וְהִכַּח שֶׁל כִּלְמַסּ. שְׁהַרִי אֲשׁ וּמַיִם וְרוּחַ, אֲף עַל גַּב שְׁהַם שְׁלֹשָׁה יוֹדוֹת עֲלִיוֹנִים, כִּלְמַסּ תְּלוּיִים, וְלֹא הִתְגַּלָּה הַמַּעֲשָׂה שְׁלֵהֶם עַד שְׁהָאָרֶץ גִּלְתָּהּ אוֹתָם, וְאִזּוּ נוֹדַעָה הַאֲמִנוּתָא שֶׁל כָּל אֶחָד מֵהֶם.

וְאִם תִּאמַר, הָרִי בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי זֶה הִיָּה, שְׁכַתוּב תְּדַשָּׁא הָאָרֶץ דְּשָׂא, וְכַתוּב וְתוּצָא הָאָרֶץ! אֶלָּא זֶה, אֲף עַל גַּב שְׁכַתוּב בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי, זֶה הִיָּה רְבִיעִי, וְנִכְלָל בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי שִׁיְהִיוּ אֶחָד בְּלִי פִירוּד. וְאַחַר כֵּן הַיּוֹם הַרְבִּיעִי הִתְגַּלָּה מַעֲשָׂהוּ לְהוֹצִיא אֲמֵן לְאֲמִנוּתוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד. מַשׁוּם שֶׁהַיּוֹם הַרְבִּיעִי הוּא הַרְגֵל הַרְבִּיעִית שֶׁל הַכִּסָּא הַעֲלִיּוֹן.

וְכֹרְ מַעֲשֵׂיהֶם שֶׁל כִּלְמַסּ, בֵּין הַיָּמִים הַרְאִישׁוֹנִים וּבֵּין הַיָּמִים הַאַחֲרוֹנִים, הָיוּ תְלוּיִים בְּיוֹם הַשַּׁבָּת. זֶהוּ שְׁכַתוּב (בראשית ב) וְיִכַּל אֱלֹהִים בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי. זֶה הַשַּׁבָּת, וְזֶה הוּא הַרְגֵל הַרְבִּיעִית שֶׁל הַכִּסָּא. וְאִם תִּאמַר, אִם כֵּן, מַה זֶה אֶת שַׁבְּתוֹתַי תִּשְׁמְרוּ, פַּעַמִּים? אֶלָּא שַׁבְּתָא שֶׁל עָרֵב שַׁבְּתָא וְהַשַּׁבְּתָא שֶׁל הַיּוֹם מִמַּשׁ אֵין לָהֶם פִירוּד.

אָמַר [לְהֵם] אוֹתוֹ סוּחַר שְׁהִיָּה מִחִמַּר אַחֲרֵיהֶם, וּמַה זֶה וּמְקַדְשֵׁי תִירָאוּ? אָמַר לוֹ, זֶה קְדוּשָׁא שֶׁל

שבת. אָמַר לוֹ, וּמָה זֶה קְדוּשַׁל
שַׁבָּת? אָמַר לוֹ, זֶה הַקְּדוּשָׁה
שֶׁנִּמְשָׁךְ מִלְּמַעְלָה. אָמַר לוֹ, אִם
כֵּן, עֲשִׂיתָ שֶׁהַשַּׁבָּת אֵינָה קְדוּשָׁה,
אֲלֹא קְדוּשָׁה שְׁשׂוּרָה עָלָיו
מִלְּמַעְלָה.

אָמַר רַבִּי אַבְבָּא, וְכֵן זֶה, (ישעיה נח)
וְקִרְאתָ לַשַּׁבָּת עֲנֵג לְקְדוּשַׁהּ ה'
מִכְבֹּד. הַזְּכִיר שַׁבָּת לְחֹדֶד וּקְדוּשָׁה
ה' לְחֹדֶד. אָמַר לוֹ, אִם כֵּן, מִי זֶה
קְדוּשַׁהּ ה'? אָמַר לוֹ, הַקְּדוּשָׁה
שִׁיּוּרְדַת מִלְּמַעְלָה וְשׂוּרָה עָלָיו.
אָמַר לוֹ, אִם הַקְּדוּשָׁה שֶׁנִּמְשָׁכֶת
מִלְּמַעְלָה נִקְרָאת מִכְבֹּד, נִרְאֶה
שֶׁשַּׁבָּת אֵינֶנּוּ מִכְבֹּד, וְכָתוּב
וְכַבְּדוּהָ.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר לְרַבִּי אַבְבָּא, הַנַּח
לוֹ לְאִישׁ הַזֶּה, שְׂדֵכֶר שֶׁל חֲכָמָה
יֵשׁ בּוֹ שְׂאִינָנוּ יוֹדְעִים בּוֹ. אָמְרוּ
לוֹ, אָמַר אַתָּה. פֶּתַח וְאָמַר, (ויקרא יט)
אֵת שַׁבְּתֹתַי, אֵת - לְרַבּוֹת תַּחֲוֹם
שַׁבָּת שֶׁהוּא אֶלְפִים אַמּוֹת לְכָל צֶדֶד,
וּמִשׁוּם כֵּן רַבָּה אֵת. שַׁבְּתֹתַי - [ג"א
ו] שַׁבָּת הַעֲלִיּוֹנָה וְשַׁבָּת הַתַּחְתּוֹנָה,
שֶׁהֵן שְׁתֵּים כְּלוּלוֹת יַחַד וְנִסְתָּרוֹת
יַחַד.

נִשְׁאַרְהָ שַׁבָּת אַחֲרַת שְׁלֹא נִזְכְּרָה
וְהִיְתָה בְּבוּשָׁה. אָמְרָה לְפָנָיו:
רַבּוֹן הָעוֹלָם, מִיּוֹם שֶׁעֲשִׂיתָ אוֹתִי
נִקְרָאתִי שַׁבָּת, וְהִיּוֹם אֵינֶנּוּ בְּלִי
לַיְלָה. אָמַר לָהּ, בַּתִּי, אֵת שַׁבָּת,
וְשַׁבָּת קְרָאתִי לָךְ, אֲבָל הַרִינִי
מִעֵטֶר אוֹתָךְ בְּעֵטֶרָה יוֹתֵר עֲלִיּוֹנָה.
הַעֲבִיר כְּרוּז וְאָמַר מִקְדָּשֵׁי תִירָאוּ.
זוֹ שַׁבָּת שֶׁל עָרֹב שַׁבָּת שֶׁהִיא
יְרָאָה, וְשׂוּרָה בָּהּ יְרָאָה. וּמִי הוּא
שֶׁהַקְּדוּשָׁה בְּרוּךְ הוּא הַכְּלִיל וְאָמַר
אֲנִי ה' ? וְאֲנִי שְׂמַעְתִּי מֵאַבְבָּא
שֶׁאָמַר כֵּן, וְדִיֵּק אֵת - לְרַבּוֹת
תַּחֲוֹם שַׁבָּת. שַׁבְּתֹתַי - זֶה הָעֲגוּל
וְהַרְבוּעַ שְׁבַפְּנִים, וְהֵם שְׁנַיִם.
וְכַנְגֵּד אוֹתָם הַשְּׁנַיִם יֵשׁ שְׁתֵּי

תְּרִין אֵת תְּרֵי קְדוּשָׁתֵי

דְּשַׁבָּת. אָמַר לִיָּה דָא קְדוּשָׁא דְאַתְמִשְׁכָּא
מִלְּעִילָא. אָמַר לִיָּה אִי הָכִי עֲבִידַת לְשַׁבָּת
דְּלָאו אִיהוּ קְדוּשָׁה, אֲלֹא קְדוּשָׁא דְשְׂרִיא
עָלוּי מִלְּעִילָא.

אָמַר רַבִּי אַבְבָּא וְהָכִי הוּא (ישעיה נח)

וְקִרְאתָ לַשַּׁבָּת עֲנֵג לְקְדוּשַׁהּ יי
מִכּוּבָד, אֲדַכְּרָ שַׁבָּת לְחֹדֶד וּקְדוּשַׁהּ יי
לְחֹדֶד. אָמַר לִיָּה אִי הָכִי מָאן קְדוּשַׁהּ
יי. אָמַר לִיָּה קְדוּשָׁא דִּנְחִתָא מִלְּעִילָא
וְשְׂרִיא עָלֶיהָ. אָמַר לִיָּה אִי קְדוּשָׁא
דְאַתְמִשְׁכָּא מִלְּעִילָא אֲקָרִי מִכּוּבָד אֲתַחְזִי
דְשַׁבָּת לָאו אִיהוּ מִכּוּבָד וְכַתִּיב וְכַבְּדוּהָ.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר לְרַבִּי אַבְבָּא אַנְחָ לְהָאִי
גְּבָרָא דְמָלְהָ (סדרתא) דְחֲכָמְתָא אֵית בֵּיה
דְאַנָן לָא יִדְעָנָא בָּהּ. אָמְרוּ לִיָּה אִימָא
אַנְתָּ. פֶּתַח וְאָמַר, (ויקרא יט) אֵת שַׁבְּתוֹתַי. אֵת
לְאַסְגָּאָה תַּחֲוֹם שַׁבָּת דְּאִיהוּ תְּרִין אֶלְפִין
אַמִּין לְכָל סֵטְרָא. וּבְגִין כֵּן אֶסְגִּי אֵת.
שַׁבְּתוֹתַי (ג"א דא) שַׁבָּת עֲלָאָה וְשַׁבָּת תַּתָּאָה
דְאַנּוֹן תְּרִין כְּלִילָן כְּחָדָא וְסִתִּימִין כְּחָדָא.

אַשְׁתָּאָר שַׁבָּת אַחֲרָא דְלָא אֲדַכְּרָ וְהוּא
בְּכַסּוּפָא. אָמְרָה קָמִיהָ מְאָרִי
דְעֲלָמָא מִיּוּמָא דְעַבְדַּת לִי שַׁבָּת אֲתַקְרִינָא
וְיּוּמָא לָאו אִיהוּ בְּלָא לִילִיא. אָמַר לָהּ בְּרַתִּי
שַׁבָּת אַנְתָּ וְשַׁבָּת קְרִינָא לָךְ, אֲבָל הָא אֲנָא
מִעֵטֶר לָךְ בְּעֵטֶרָא עֲלָאָה יִתִּיר. אַעֲבֵר כְּרוּזָא
וְאָמַר מִקְדָּשֵׁי תִירָאוּ.

וְדָא שַׁבָּת דְּמַעְלֵי שַׁבְּתָא דְאִיהִי יְרָאָה,
וְשְׂרִיא בָּהּ יְרָאָה. וּמָאן אִיהוּ. דְקָדְשָׁא
כְּרִיךְ הוּא אַכְּלִיל וְאָמַר אֲנִי יי. וְאַנָא
שְׂמַעְנָא מֵאַבְבָּא דְאָמַר הָכִי. וְדִיֵּיק אֵת
לְאַסְגָּאָה תַּחֲוֹם שַׁבָּת. שַׁבְּתוֹתַי דָא עֲגוּלָא
וְרַבּוּעַ דְלָגוּ, וְאַנּוֹן תְּרִין. וְלִקְבִיל אַנּוֹן

דְּאִית לָנוּ לְאֲדַפְרָא, חַד וַיְכַלּוּ, וַחַד קְדוּשׁ.
 וַיְכַלּוּ אִית בֵּיה תְּלָתִין וַחֲמֵשׁ תִּיבִין.
 וּבְקְדוּשָׁה (וּבְקְדוּשָׁא) דְּאַנָּן מְקַדְּשִׁין
 תְּלָתִין וַחֲמֵשׁ תִּיבִין. וְסָלִיק כְּלָא לְשַׁבְּעִין
 שְׁמֵהּ דְּקְדוּשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּכְנֻסַת יִשְׂרָאֵל
 אֲתַעְטֵר בִּהּ. וּבְגִין דְּעַגּוּלָא וְרַבּוּעָא דָּא אַנּוּן
 שְׁבַתוֹתֵי, כְּלִילָן תְּרוּוּיָהּ בְּשִׁמּוּר דְּכְתִיב
 תְּשִׁמּוּרוּ. דְּהָא שְׁבַת עֲלָאָה הָכָא לָא אֲתַכְּלִיל
 בְּשִׁמּוּר אֱלָא בְּזָכוּר, דְּהָא מְלָפָא עֲלָאָה בְּזָכוּר
 אֲסַתְיִים. וְעַל דָּא אַקְרִי מְלָפָא דְּשִׁלְמָא דִּילֵיהּ,
 וְשִׁלְמָא דִּילֵיהּ זָכוּר אִיהּ. וְעַל דָּא לִית
 מַחְלֻקַת לְעִילָא.

קְדוּשׁוֹת שֵׁשׁ לָנוּ לְהַזְכִּיר, אַחַד
 וַיְכַלּוּ, וְאַחַד קְדוּשׁ.
 וַיְכַלּוּ יֵשׁ בּוּ שְׁלֹשִׁים וַחֲמֵשׁ
 תִּבּוֹת, וּבְקְדוּשׁ שְׁאַנּוּ מְקַדְּשִׁים
 יֵשׁ שְׁלֹשִׁים וַחֲמֵשׁ תִּבּוֹת, וְהַכֵּל
 עוֹלָה לְשַׁבְּעִים שְׁמוֹת שֶׁהַקְּדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא וּכְנֻסַת יִשְׂרָאֵל
 מִתְעַטְרִים בָּהֶם. וּמִשׁוּם שְׁהַעְגּוּל
 וְהַרְבּוּעַ הַזֶּה הֵם שְׁבַתְתֵי, שְׁנֵיהֶם
 כְּלוּלִים בְּשִׁמּוּר, שְׁכַתּוּב תְּשִׁמּוּרוּ.
 שְׁהַרִי הַשְּׁבַת הַעֲלִיּוֹנָה כָּאֵן לָא
 נִכְלָלָה בְּשִׁמּוּר, אֱלָא בְּזָכוּר,
 שְׁהַרִי הַמְּלָפָא הַעֲלִיּוֹן מְסַתְיִים
 בְּזָכוּר, וְעַל זֶה נִקְרָא מְלָפָא
 שְׁהַשְּׁלוּם שְׁלוּ. וְהַשְּׁלוּם שְׁלוּ
 הוּא זָכוּר, וְעַל כֵּן אֵין מַחְלַקַת
 לְמַעְלָה.

מִשׁוּם שֵׁשֶׁי שְׁלוּמוֹת לְמַטָּה -
 אַחַד יַעֲקֹב, וְאַחַד יוֹסֵף.
 וּמִשׁוּם כֶּף כְּתוּב פְּעָמִים (יִשְׁעִיה נז)
 שְׁלוּם שְׁלוּם לְרַחוּק וְלִקְרוֹב.
 לְרַחוּק - זֶה יַעֲקֹב. וְלִקְרוֹב - זֶה
 יוֹסֵף. לְרַחוּק, כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר (יִרְמִיָּה
 לא) מְרַחוּק ה' נִרְאָה לִי, (שְׁמוֹת ב)
 וּתְתַצֵּב אַחֲתוֹ מְרַחוּק. וְלִקְרוֹב,
 כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר (דְּבָרִים לב) קְדָשִׁים
 מְקֻרָבִים בָּאוּ. מְרַחוּק - זֶה הַנִּקְדָּה
 הַעֲלִיּוֹנָה שְׁעוּמַדַת בְּהִיכְלוֹ.
 וְעַל זֶה כְּתוּב תְּשִׁמּוּרוּ, נִכְלָל
 בְּשִׁמּוּר. וּמְקַדְּשֵׁי תִירָאוּ - זֶה
 הַנִּקְדָּה שְׁעוּמַדַת בְּאֲמַצַּע שֵׁשׁ
 לִירָא מִמֶּנָּה יוֹתֵר מִן הַכֵּל שְׁעֲנִשׁוּ
 מִיָּתָה. וְהִינּוּ מַה שְּׁכַתּוּב (שְׁמוֹת לא)
 מְחַלְלִיָּה מוֹת יוּמַת. מִי הֵם
 מְחַלְלִיָּה? מִי שְׁנִכְנַס לְתוֹךְ הַחֲלָל
 שֶׁל הַעְגּוּל וְהַרְבּוּעַ לְמַקּוֹם
 שְׁאוּמָתָה הַנִּקְדָּה שׁוֹרָה וּפּוֹגֵם בּוֹ -
 מוֹת יוּמַת. וְעַל זֶה כְּתוּב תִּירָאוּ.
 וְהַנִּקְדָּה הַהִיא נִקְרָאת אֲנִי, וְעֲלֵיהּ
 שׁוֹרָה אוֹתוֹ הַנִּסְתָּר הַעֲלִיּוֹן שְׁלָא
 הַתְּגַלָּה. וְהִינּוּ ה', וְהַכֵּל אַחַד.
 יִרְדוּ רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי אַבָּא
 וְנִשְׁקוּ אוֹתוֹ. אָמְרוּ, וּמַה כָּל
 הַחֲכָמָה הַזֶּה יֵשׁ תַּחַת יְדֵךְ וְאֵתָה

בְּגִין דְּתִרִין שְׁלוּמוֹת לְתַתָּא חַד יַעֲקֹב וַחַד
 יוֹסֵף. וּבְגִין כֶּף כְּתִיב תִּירָא זְמַנִּי (יִשְׁעִיה נז)
 שְׁלוּם שְׁלוּם לְרַחוּק וְלִקְרוֹב. לְרַחוּק דָּא
 יַעֲקֹב, (ד' טו' ע"א) וְלִקְרוֹב דָּא יוֹסֵף. לְרַחוּק כְּמָה
 דְּאֵתָ אָמַר, (יִרְמִיָּה לא) מְרַחוּק יי נִרְאָה לִי (שְׁמוֹת ב)
 וּתְתַצֵּב אַחֲתוֹ מְרַחוּק. וְלִקְרוֹב כְּמָה דְּאֵתָ
 אָמַר, (דְּבָרִים לב) קְדָשִׁים מְקֻרָבִים בָּאוּ. מְרַחוּק דָּא
 נִקְוֵדָה עֲלָאָה דְּקִיּוּמָא בְּהִיכְלֵיהּ.
 וְעַל דָּא כְּתִיב תְּשִׁמּוּרוּ אֲתַכְּלִיל בְּשִׁמּוּר.
 וּמְקַדְּשֵׁי תִירָאוּ דָּא נִקְוֵדָה דְּקִיּוּמָא
 בְּאֲמַצַּעִיתָא דְּאִית לְדַחְלָא מִנָּה יִתִּיר מְכַלָּא
 דְּעַנְשִׂיהּ מִיָּתָה. וְהִינּוּ דְּכְתִיב, (שְׁמוֹת לא)
 מְחַלְלִיָּה מוֹת יוּמַת. מָאֵן מְחַלְלִיָּה. מָאֵן
 דְּעָאֵל לְגוֹ חֲלָל דְּעַגּוּלָא וְרַבּוּעָא לְאַתֵּר
 דְּהִהוּא דְּנִקְוֵדָה שְׁרִיָּא וּפְגִים בֵּיה מוֹת יוּמַת.
 וְעַל דָּא כְּתִיב תִּירָאוּ. וְהִיָּא נִקְוֵדָה אַקְרִי
 אֲנִי, וְעֲלָה שְׁרִיָּא הִהוּא דְּסַתִּים עֲלָאָה דְּלָא
 אֲתַגְּלִיא וְהִינּוּ יי וְכִלָּא חַד.
 נַחְתּוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי אַבָּא וּנְשַׁקּוּהוּ.
 אָמְרוּ וּמַה כָּל חֲכָמַתָּא דָּא אִית
 תַּחַת יְדֵךְ וְאֵתָ טַעִין אֲבַתְרִין. אָמְרוּ לֵיהּ

מחמר אחרינו? אמרו לו, מי אפה? אמר להם, אל תשאלו מי אני, אלא אני ואתם גלף ונתעסק בתורה, וכל אחד יאמר דברי חכמה להאיר את הדרך. אמרו לו, מי נתן לך ללכת כאן ולהיות מחמר בחמורים? אמר להם, יו"ד עשתה קרב עם שתי אותיות, עם כ"ף וסמ"ך, להקשר עמי [נ"א יחד]. כ"ף לא רצתה להסתלק ולהקשר מאחר [נ"א במקום] שלא יכלה להיות רגע אחד אלא עמו. סמ"ך לא רצתה להסתלק, כדי לעזור לאותם הנופלים, שהרי בלי סמ"ך לא יכולים להיות.

יו"ד באה אלי יחידה, נשקה לי וחבקה אותי, בכתה עמי ואמרה לי: בני, מה אעשה לך? אבל הרי אני מסתלקת, ואני מתמלאת מפמה טובות ואותיות נסתרות עליונות ונכבדות. לאחר מכן אבא אליך ואסעד אותך, ואתן לך נחלה של שתי אותיות עליונות יותר מאלו שהסתלקו, שהם י"ש, יו"ד עליונה ושי"ן עליונה, שיהיו לך אוצרות מלאים מכל. ומשום כך, בני, לך ותהיה מחמר חמורים, ועל כן אני הולך בכך.

שקחו רבי אלעזר ורבי אבא, ובכו ואמרו, לך רכב, ואנו נחמר אחריו. אמר להם, ולא אמרתי לכם שמצות המלך היא עד שיבא אותו מחמר על החמורים? אמרו לו, הרי שמך לא אמרת לנו, מקום בית מושבך מה הוא? אמר להם, מקום בית מושבי הוא טוב ומעלה אצלי, והוא מגדל אחד שפורח באויר, גדול ונכבד. ואותם הדרים בו במגדל הזה - הקדוש ברוך הוא ועני אחד, וזה הוא מקום בית מושבי. וגליתי

מאן אנת. אמר לון לא תשא לון מאן אנא, אלא אנא ואתון גיזל ונתעסק באורייתא וכל חד יימא מלין דחכמתא לאנהרא אורחא. אמרו ליה מאן יהב לך למיזל הכא ולמהוי טעון בחמרי, אמר לון יו"ד עבד קרבא בתרין אתוון בכ"ף וסמ"ך לאתקשרא בהדאי (נ"א בחדא). כ"ף לא בעא לאסתלקא ולא אתקשרא בתר (נ"א באתר) דלא יכלא למהוי רגעא חדא אלא ביה. סמ"ך לא בעא לאסתלקא בגין לסעדא לאנון דנפלין דהא בלי סמ"ך לא יכלין למהוי.

יו"ד אתא לגבאי יחידאה נשיק לי וגפיף לי בכה עמי ואמר לי ברי מה אעביד לך, אבל הא אנא אסתלק ואנא אתמלי מפמה טבין ואתוון טמירין עלאין נקירין, בתר כן איתי לגבך ואנא אהוי סעיד לך ואתן לך אחסנתא דתרין אתוון עלאין נתיר מאלין דאסתלקו דאנון י"ש יו"ד עלאה ושי"ן עלאה למהוי לך אוצרין מלייא מכל. ובגין כך ברי זיל והוי טעין חמרי. ועל דא אנא אזיל בכך.

חדו רבי אלעזר ורבי אבא ובכו ואמרו זיל רכיב ואנן נטעין אבתרך. אמר לון ולא אמרית לכו דפיקודא דמלכא איהו עד דיייתי ההוא דטען חמרי. אמרו ליה הא שמך לא אמרת לן, אתר בית מותבך מאי הוא. אמר לון אתר בית מותבי איהו טב ועיילא לגבאי, ואיהו מגדל חד דפרח באוירא רב ויקירא. ואנון דדיירין ביה בהאי מגדלא, קדשא בריך הוא וחד מספנא. ודא הוא אתר בית מותבי וגלינא (נ"א ועלינא) מתמן ואנא טעין חמרי. אשקחו רבי אבא ורבי אלעזר ביה ואטעיים

[ג"א ושלתי] משם, ואני מחמר על חמורים. הסתכלו בו רבי אבא ורבי אלעזר, והטעים להם את דבריו, שהיו מתוקים כמו מן ודבש. אמרו לו, שם אביך אם תאמר, ננשק את עפר רגליך. אמר להם, ולמה? אין דרפי בכך להתגאות בתורה

אבל אבי היתה דירתו פים הגדול, והוא היה דג אחד שהיה סובב את הים הגדול מצד זה לצד זה, והיה גדול ונכבד ועתיק ימים, עד שהיה בולע את כל שאר הדגים של הים, ואחר כך מוציא אותם חיים וקיימים ומלאים מכל הטובות של העולם. ושט את הים ברגע אחד בכחו, והוציא אותי כחץ ביד איש גבור, והטמין אותי באותו מקום שאמרתי לכם, והוא שב למקומו ונגנז באותו הים.

הבחין רבי אלעזר בדבריו. אמר לו, אתה הוא בנו של המאור הקדוש, אתה הוא בנו של רב המנונא הזקן, אתה הוא בנו של אור התורה, ואתה מחמר אחרינו?! בכו יחד ונשקו לו והלכו. אמרו לו, האם נוח לפני מורנו להודיע לנו את שמו?

פתח ואמר, (שמואל ב כג) ובניהו בן יהוידע. הפסוק הזה בארונהו, והוא יפה. אבל הפסוק הזה בא להראות סודות עליונים של התורה. ובניהו בן יהוידע - על סוד החכמה בא הדבר הנסתר ההוא, והשם גורם. בן איש חי - זה צדיק חי העולמים.

רב פעלים - רבון כל המעשים וכל הפחות העליונים, משום שכלם יוצאים ממנו, הוא ה' צבאות, אות הוא בכל צבאיו, רשום הוא וגדול מן הכל. רב

לון מלוי דהו מתיקין פמנא ודובשא. אמרו ליה שמא דאבוך אי תימא ננשיק עפרא דרגלך. אמר לון ואמאי, לאו אורח דילי בכך לאתגאה באורייתא.

אבל אבא דילי הוה דיוריה בימא רבא ואיהו הוה חד נונא דהוה אסחר ימא רבא מסטרא דא לסטרא דא, והוה רב ויקירא ועתיק יומין, עד דהוה בלע כל שאר נונין דימא, ולבתר אפיק לון חיינ וקיימין מליין מכל טבין דעלמא. ושאט ימא ברגעא חדא בתוקפיה, ואפיק לי כגירא בידי דגבר תקיף, וטמיר לי בההוא אתר דאמרית לכו. והוא תב לאתריה ואגניז בההוא ימא.

אשגח רבי אלעזר במלוי. אמר ליה אנת הוא בריה דבוצינא קדישא, אנת הוא בריה דרב המנונא סבא, אנת הוא בריה דנהירו דאורייתא ואנת טעין אבתרן. בכו כחדא ונשקוהו ואזלו. אמרו ליה אי ניחא קמי מארנא לאודעא לן שמייה.

פתח ואמר (שמואל ב כג) ובניהו בן יהוידע. האי קרא אוקמוה ושפיר איהו. אבל האי קרא לאחזאה רזין עלאין דאורייתא הוא דאתא. ובניהו בן יהוידע, על רזא דחכמתא קא אתא מלה סתימא איהו, ושמא גרים. בן איש חי דא צדיק חי עלמין.

רב פעלים, מארי דכל עובדין וכל חילין עלאין, בגין דכלהו נפקין מגיה. יי צבאות איהו, אות הוא בכל חילין דידיה רשים הוא ורב מפלא. רב פעלים איהו מקבצאל האי אילנא רב ויקירא, רב מפלא. מאן אתר נפק, מאן דרגא אתא, אהדר קרא

פעלים - הוא מקבצאל, האילן הגדול והנכבד גדול מהכל. מאיזה מקום יצא? מאיזו דרגה בא? חזר הפתוב ואמר, מקבצאל. הדרגה העליונה הנסתרת שעין לא ראתה וגו'. הדרגה שהכל בה,

וְכוֹנֵסֶת לְתוֹכָהּ מִתּוֹךְ הָאוֹר
הַעֲלִיּוֹן, וּמְמַנְהָ יוֹצֵא הַכֹּל. וְהוּא
הַיֵּכֶל קְדוֹשׁ נֹסֵת שְׁכָל הַדְּרָגוֹת
מְקַבְּצוֹת וְנוֹסְפוֹת בְּתוֹכוֹ. וּבְגוֹף
הַהֵיכֶל הַזֶּה קִיּוּמִים כֹּל הָעוֹלָמוֹת,
וְכָל הַצְּבָאוֹת הַקְּדוֹשִׁים מִמֶּנּוּ
נִזְוָנִים וְעוֹמְדִים עַל קִיּוּמָם.

הוּא הִכָּה אֶת שְׁנֵי אֲרָאֵל מוֹאֵב.
שְׁנֵי מַקְדָּשִׁים הָיוּ עוֹמְדִים בְּגִלּוֹ
וְנִזְוָנוּ מִמֶּנּוּ, מַקְדָּשׁ רֵאשׁוֹן
וּמַקְדָּשׁ שֵׁנִי. בֵּינָם שָׁהוּא הַסְּתַלְק,
נִמְנָע הַשְּׁפַע שֶׁהָיָה שׁוֹפֵעַ
מִלְמַעְלָה. כְּבִיכּוֹל הוּא הִכָּה
אוֹתָם וְהַחְרִיב אוֹתָם וְהַשְׁמִיד
אוֹתָם, וְהַפְּסֵא הַגְּדוֹל נִפְל. זֶהוּ
שְׁכַתוֹב (יְחֻזְקָא ל' א) וְאֵנִי בְּתוֹךְ
הַגּוֹלָה. הַדְּרָגָה הַהִיא שְׁנִקְרָאת
אֵנִי, הִיא בְּתוֹךְ הַגּוֹלָה. לְמָה? עַל
נְהַר כְּבָר. עַל נְהַר שְׁשׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא
שֶׁהַפְּסִיק מִימֵיו וּמַעֲיִנוֹתָיו וְלֹא
מִשְׁפִּיעַ כְּבָרָא שׁוֹנָה.

זֶהוּ שְׁכַתוֹב (אִיּוֹב י"ד) וְנְהַר יַחֲרֵב
וְיִבֵּשׁ. יַחֲרֵב - בְּבֵית רֵאשׁוֹן,
וְיִבֵּשׁ - בְּבֵית שְׁנֵי. וּמִשׁוּם כֶּף
הוּא הִכָּה אֶת שְׁנֵי אֲרָאֵל מוֹאֵב.
[ס"א שְׁתֵּי בְרָאשׁוֹנָה] מוֹאֵב, שֶׁהָיוּ מֵאֵב
שְׁבַשְׁמִים, וְנִחְרְבוּ וְהַשְׁמָדוּ
בְּגִלּוֹ, וְכָל הָאוֹרוֹת שֶׁהָיוּ
מְאִירִים לְיִשְׂרָאֵל, כֻּלָּם נִחְשְׁכוּ.
וְעוֹד, הוּא יָרַד וְהִכָּה אֶת הָאָרֶץ.
בְּזַמְנֵים הָרֵאשׁוֹנִים כְּשֶׁהִנְהַר הַזֶּה
הָיָה מוֹשֵׁף אֶת מִימֵיו לְמַטָּה, הָיוּ
יִשְׂרָאֵל עוֹמְדִים בְּשַׁלְמוֹת,
שׁוֹבְחִים זְבָחִים וְקִרְבָּנוֹת לְכַפֵּר
עַל נַפְשָׁם, וְאָז הָיָה יוֹרֵד
מִלְמַעְלָה דְמוּת שֶׁל אֲרִיָּה אֶחָד,
וְהָיוּ רוֹאִים אוֹתוֹ עַל גְּבֵי הַמְּזֻבָּח
רוֹבֵץ עַל טְרָפוֹ, אוֹכֵל קִרְבָּנוֹת
כְּמוֹ גְּבֵר חֲזָק, וְכָל הַפְּלָבִים הָיוּ
מִתְחַבְּאִים מִלְּפָנָיו וְלֹא יוֹצְאִים
הַחֲרֻצָּה.

וְאָמַר מְקַבְּצִיאֵל דְרָגָא עֲלָאָה סְתִימָאָה (דף ר'
ע"ב) דְעֵינן לֹא רָאָתָהּ וְגו' דְרָגָא דְכוֹלָא בֵּיה,
וְכַנִּישׁ בְּגִינְיָה מְגוֹ נְהוֹרָא עֲלָאָה, וּמְנִיָּה נְפִיק
כֹּלָא. וְאִיהוּ הַיֵּכֶלָא קְדִישָׁא סְתִימָא דְכָל
דְרָגִין כְּנִישֵׁין וְסְתִימִין בְּגִינְיָה. וּבְגוֹפָא דְהָאִי
הַיֵּכֶלָא (אִילָנָא) קְיִימִין, כֹּל עֲלָמִין וְכָל חִילִין
קְדִישֵׁין מִינֵיהּ אֲתָזְנוּ וְקִיּוּמֵיהוֹן.

הוּא הִכָּה אֶת שְׁנֵי אֲרִיאֵל מוֹאֵב. תְּרִין
מַקְדָּשִׁין הָיוּ קְיִימִין בְּגִינְיָה וְאֲתָזְנוּ
מִנֵּיהּ מַקְדָּשׁ רֵאשׁוֹן וּמַקְדָּשׁ שְׁנֵי, בֵּינָם
דְאִיהוּ אֲסְתַּלְק, נְגִידוֹ דְהוּא נְגִיד מְלַעֲלֵילָא
אֲתָמְנָע, כְּבִיכּוֹל הוּא הִכָּה לוֹן וְחָרִיב לוֹן
וְשַׁעֲי לוֹן. וְכַרְסִיָּא קְדִישָׁא נְפִלַת הָדָא
הוּא דְכְּתִיב (יְחֻזְקָא ל' א) וְאֵנִי בְּתוֹךְ הַגּוֹלָה.

הַהוּא דְרָגָא דְאֲקָרִי אֵנִי, הוּא בְּתוֹךְ
הַגּוֹלָה. אֲמַאי. עַל נְהַר כְּבָר. עַל נְהַר
דְנִגִּיד וְנְפִיק דְפְסִיק מִימֵיו וּמַבּוּעוּי וְלֹא
אֲנִיגִיד כֹּד בְּקַדְמִיתָא.

הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (אִיּוֹב י"ד) וְנְהַר יַחֲרֵב וְיִבֵּשׁ.
יַחֲרֵב בְּבֵית רֵאשׁוֹן וְיִבֵּשׁ בְּבֵית שְׁנֵי.
וּבְגִין כֶּף הוּא הִכָּה אֶת שְׁנֵי אֲרִיאֵל, מוֹאֵב.
[ס"א דְהָא בְּקַדְמִיתָא] מוֹאֵב דְהוּוּ מֵאֵב דְבִשְׁמִיא
וְאֲתַחֲרְבוּ וְאֲשַׁתְּצִיאוּ בְּגִינְיָה, וְכָל נְהוֹרִין
דְהוּוּ נְהִירִין לְיִשְׂרָאֵל כֻּלָּהוּ אֲתַחֲשְׁכוּ.

וְתוֹ הוּא יָרַד וְהִכָּה אֶת הָאָרֶץ. בְּזַמְנִין
קְדָמָיִן כֹּד הָאִי נְהַר הָהוּא מְשִׁיף מִימֵיו
לְתַתָּא, הָיוּ קְיִימִין יִשְׂרָאֵל בְּשְׁלִימוֹ, דְדְבַחִין
דְבַחִין וְקִרְבָּנִין לְכַפֵּרָא עַל נַפְשֵׁיהוּ, וְכַדִּין
הָהוּא נְחִית מְלַעֲלֵילָא דְיוֹקְנָא דְחַד אֲרִיָּה וְהוּוּ
חֲמָאן לֵיהּ עַל גְּבֵי מְדַבְּחָא רְבִיץ עַל טְרַפֵּיהּ,
אֲכִיל קִרְבָּנִין כְּגַבְרַת תְּקִיף. וְכָל כֻּלָּבִין הָיוּ
מִתְטַמְרִין מִקְמִיָּה וְלֹא נִפְקִי לְבַר.

בִּיּוֹן שְׁגָרְמוּ הַחֲטָאִים, הוּא יָרַד
לְתוֹךְ הַדְּרָגוֹת שֶׁלֹּמֶטָה, וְהָרַג אֶת
אוֹתוֹ הָאֲרִיָּה שֶׁלֹּא רָצָה לְתַת לוֹ
אֶת טְרָפוֹ כְּבָרָא שׁוֹנֵה. כְּבִיכּוֹל
הָרַג אוֹתוֹ. הוּא הִכָּה אֶת הָאֲרִי
וְדָאֵי. לְתוֹךְ הַבּוֹר - לְעֵינֵי הַצַּד
הָאֲחֵר הָרַע. בִּיּוֹן שְׂרָאָתָה כֶּף
אוֹתוֹ הַצַּד הָאֲחֵר, הַתְּגַבְרָה
וְשִׁלְחָה כָּלֵב אַחַד לְאָכַל אֶת
הַקְּרָבָנוֹת. וּמָה שָׁמוֹ שֶׁל אוֹתוֹ
הָאֲרִי? אֲרִיָּא"ל, שְׁפָנִי פְּנֵי
אֲרִיָּה. וּמָה שָׁם אוֹתוֹ כָּלֵב?
כְּלָאֲדָן שָׁמוֹ, שְׁאִינוּ בְּכָלֵל שֶׁל
אָדָם, אֲלֵא כָּלֵב וּפְנֵי כָּלֵב.

בִּיּוֹם הַשְּׁלֵג - בִּיּוֹם שְׁגָרְמוּ
הַחֲטָאִים וְהִדִּין נִדּוֹן לְמַעְלָה
מֵעַם בֵּית הַדִּין הָעֲלִיּוֹן. וְעַל זֶה
כָּתוּב לֹא תִירָא לְבֵיתָהּ מִשְׁלֵג. זֶה
הַדִּין הָעֲלִיּוֹן. לְמָה? מִשּׁוֹם שֶׁכָּל
בֵּיתָה לְבַשׁ שָׁנִים, וְיִכּוֹל לְסַבֵּל
אֵשׁ חֲזָקָה. עַד כָּאֵן סוּד הַפְּתוּב.

מָה כָּתוּב אַחֲרָיו? (שְׁמוּאֵל-ב כג)
וְהוּא הִכָּה אֶת אִישׁ מִצְרֵי אִישׁ
מִרְאָה. כָּאֵן סוּד הַפְּתוּב בָּא
לְהוֹדִיעַ, שֶׁכָּכֵל פְּעַם שִׁישְׂרָאֵל
חֲטָאוּ, הוּא הַסְּתַלֵּק וּמִנְעַ מֵהֶם
כָּל הַטּוֹבוֹת וְכָל הָאוֹרוֹת שֶׁהָיוּ
מְאִירִים לָהֶם. הוּא הִכָּה אֶת אִישׁ
מִצְרֵי - זֶה הָאוֹר שֶׁל הָאוֹר הַהוּא
שֶׁהָיָה מְאִיר לִישְׂרָאֵל. וּמִי הוּא?
מֹשֶׁה, שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת ב) וַתֹּאמְרָנָה
אִישׁ מִצְרֵי הַצִּילָנוּ וְגו'. וְשֵׁם
נּוֹלָד, וְשֵׁם הַתְּגַדֵּל, וְשֵׁם הַתְּעַלָּה
לְאוֹר עֲלִיּוֹן.

אִישׁ מִרְאָה - כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (בַּמִּדְבָּר
יב) וּמִרְאָה וְלֹא בַחֲדוֹת. אִישׁ -
כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (דְּבָרִים לב) אִישׁ
הָאֱלֹהִים. כְּבִיכּוֹל בְּעֲלָה שֶׁל
אוֹתוֹ מִרְאָה כְּבוֹד ה', שְׁזָכָה
לְהִנְהִיג אֶת הַדְּרָגָה הַזֹּאת כְּכֵל
רְצוֹנוֹ בְּאֶרֶץ מָה שֶׁלֹּא זָכָה אִישׁ
אֲחֵר.

וְכִיִּר הַמִּצְרֵי חֲנִית - זֶה מִטָּה

בִּיּוֹן דְּגָרְמוּ חוֹבִין אִיהוּ נְחִית לְגוֹ דְרָגִין
דְּלִתְתָא וְקָטִיל לְהֵהוּא אֲרִיָּה, דְּלֹא כְּעָא
לְמִיָּהֵב לִיָּה טְרַפִּיָּה כְּדְבָקְדַמִּיתָא, כְּבִיכּוֹל
קָטִיל לִיָּה. הוּא הִכָּה אֶת הָאֲרִי וְדָאֵי. לְתוֹךְ
הַבּוֹר לְעֵינָהָ דְסִטְרָא אַחְרָא בִישָׂא. בִּיּוֹן
דְּחֲמַת הִכִּי הַהוּא סִטְרָא אַחְרָא אַתְתְּקַפַּת
וְשִׁדְרַת לְחַד כְּלָפָא לְמִיכָל קְרַבָּנִין. וּמָה
שְׁמִיָּה דְהַהוּא אֲרִיָּה אֲרִיָּא"ל דְּאֲנִפּוּי אֲנִפִּי
אֲרִיָּה. וּמָה שְׁמִיָּה דְהַהוּא כְּלָפָא כְּלָאֲדָן
שְׁמִיָּה. דְּלָאוּ אִיהוּ בְּכָלֵל אָדָם, אֲלֵא כְּלָפָא
וְאֲנִפִּי כְּלָפָא.

בִּיּוֹם הַשְּׁלֵג בִּיּוֹמָא דְגָרְמוּ חוֹבִין וְדִינָא אַתְדָן
לְעִילָא מֵעַם בֵּי דִינָא עֲלָאָה. וְעַל דָּא
כָּתִיב לֹא תִירָא לְבֵיתָהּ מִשְׁלֵג דָּא דִינָא עֲלָאָה.
אֲמַאי בְּגִין דְּכָל בֵּיתָהּ לְבוּשׁ שָׁנִים וְיִכִּיל
לְמִסְבֵּל אֲשָׂא תְקִיפָא. עַד כָּאֵן רְזָא דְקָרָא.

מָה כָּתִיב בְּתִרְיָה (שְׁמוּאֵל ב כג) וְהוּא הִכָּה אֶת אִישׁ
מִצְרֵי אִישׁ מִרְאָה. הִכָּא רְזָא דְקָרָא אַתָּא
לְאוֹדְעָא, דִּי כְּכֵל זְמָנָא דִישְׂרָאֵל חִבּוּ אִיהוּ
אֲסַתְלַק וּמִנְעַ מִנִּיָּהוּ כָּל טְבִין וְכָל נְהוּרִין דְהָיוּ
נְהוּרִין לוֹן. הוּא הִכָּה אֶת אִישׁ מִצְרֵי דָא נְהוּרָא
דְהַהוּא נְהוּרָא דְהוּא נְהוּרָא לוֹן לִישְׂרָאֵל. וּמָאֵן
אִיהוּ מֹשֶׁה. דְכָתִיב, וַתֹּאמְרָנָה אִישׁ מִצְרֵי
הַצִּילָנוּ וְגו'. וְתַמָּן אַתִּילִיד וְתַמָּן אַתְרַבִּי וְתַמָּן
אֲסַתְלַק לְנְהוּרָא עֲלָאָה.

אִישׁ מִרְאָה כְּמָה דְאֵת אֲמַר (בַּמִּדְבָּר יב) וּמִרְאָה
וְלֹא בַחֲדוֹת. אִישׁ כְּמָה דְאֵת אֲמַר, (דְּבָרִים
לב) אִישׁ הָאֱלֹהִים. כְּבִיכּוֹל בְּעֲלָה דְהַהוּא מִרְאָה
כְּבוֹד יי'. דְזָכָה לְאֲנְהָגָא דְרָגָא דָא כְּכָל רַעוּתִיָּה
בְּאַרְעָא מָה דְלֹא זָכִי בַר נָשׁ אַחְרָא.

וְכִיִּר הַמִּצְרֵי חֲנִית. דָּא מִטָּה הָאֱלֹהִים דְהוּא
אֲתַמְסַר בִּידֵיהּ כְּמָה דְאֵת אֲמַר, (שְׁמוֹת יז)

הַאֱלֹהִים שְׁנַמְסֵר בְּיָדוֹ, כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר (שמות יז) וּמָטָה הַאֱלֹהִים בְּיָדוֹ. וְזֶה הַמָּטָה שְׁנִבְרָא עָרַב שִׁבְתָּ בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת וְחִקוּק בּוֹ הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ הַחִקוּק הַקְּדוֹשׁ, וּבְזֶה חֲטָא בְּסַלְעַ, כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר (במדבר ט) וַיִּף אֶת הַסַּלְעַ בְּמָטָהוּ פְעָמִים. אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: מִשָּׁה, לֹא לָזֶה נִתְּתִי לָךְ אֶת הַמָּטָה שְׁלִי, חֲיִיךָ לֹא יִהְיֶה בְּיָדְךָ מִכָּאן וְהִלְאָה.

מִיד - וַיִּרַד אֵלָיו בְּשִׁבְט (שמואל ב-ב כב), בְּדִין הַקְּשָׁה, וַיְגֹל אֶת הַחֲנִית מִיד הַמְצָרִי. שְׁמֵהּ שְׁעָה הִיא נִמְנַע מִמֶּנּוּ וְלֹא הָיָה בְּיָדוֹ לְעוֹלָמִים. וַיִּהְרַגְהוּ בַּחֲנִיתוֹ - עַל אוֹתוֹ הַחֲטָא שֶׁהִכָּה בְּמָטָה הִוא מֵת וְלֹא נִכְנַס לְאַרְץ הַקְּדוֹשָׁה, וְנִמְנַע הָאוֹר הַזֶּה מִיִּשְׂרָאֵל.

(שם) מִן הַשְּׁלֹשִׁים - הַכִּי נִכְבַּד, אֵלּוֹ שְׁלֹשִׁים שָׁנָה עֲלִיוֹנִים שְׁנֹטל מֵהֶם וְהַשְּׁפִיעַ לְמָטָה, וּמֵהֶם הוּא הָיָה לֹקַח וּמִתְקַרֵּב.

וְאֵל הַשְּׁלֹשָׁה לֹא כָא - הֵם הָיוּ בָּאִים אֵלָיו וְנוֹתְנִים לוֹ בְּרִצּוֹן הַלֵּב, וְהוּא לֹא הָיָה כָא אֲלֵיהֶם. וְאֵף עַל גַּב שְׁלֹא נִכְנַס בְּמִנְיָן וְהַחֲשִׁבּוֹן שְׁלֵהֶם, (שם) וַיִּשְׁמָהוּ דוֹד אֵל מִשְׁמַעְתּוֹ. שְׁלֹא נִפְרַד מֵלוֹחַ לְבוֹ לְעוֹלָמִים. אֵין לָהֶם פְּרוּד לְעוֹלָמִים. דוֹד שֵׁם לְבוֹ אֵלָיו, וְהוּא לֹא לְדוֹד, מִשּׁוֹם שֶׁהַתְּשֻׁבָחוֹת וְהַשִּׁירִים וְהַאֲהָבִים שֶׁהַלְבָּנָה עוֹשָׂה לְשִׁמְשׁ, הִיא מוֹשְׁכַת אוֹתוֹ אֵלֶיהָ שִׁיְהִיָּה דִּירוֹ עִמָּהּ, וְזֶהוּ וַיִּשְׁמָהוּ דוֹד אֵל מִשְׁמַעְתּוֹ.

נִפְרָו רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי אַבָּא לְפָנָיו. בֵּין כֶּף וְכֶף לֹא רָאוּ אוֹתוֹ. קָמוּ וְהִסְתַּפְּלוּ לְכָל הַצְּדָדִים וְלֹא רָאוּ אוֹתוֹ. יָשְׁבוּ וּבָכוּ וְלֹא יָכְלוּ לְדַבֵּר זֶה עִם זֶה. אַחַר שְׁעָה אָמַר רַבִּי אַבָּא, וְדָאֵי זֶה שְׁשֻׁנִינוּ, שְׁצַדִּיקִים הוֹלְכִים וְדַכְרֵי תוֹרָה

וּמָטָה הַאֱלֹהִים בְּיָדוֹ. וְדָא אִיהוּ מָטָה דְאַתְבְּרִי עָרַב שִׁבְתָּ בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת וְחִקוּק בֵּיה שְׁמָא קְדִישָׁא גְלִיפָא קְדִישָׁא וּבִהָאֵי חָב בְּסַלְעַ כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (במדבר ט) וַיִּף אֶת הַסַּלְעַ בְּמָטָהוּ פְעָמִים. אָמַר לִיה קְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא, מִשָּׁה לָא יִהְיִית לָךְ מָטָה דִּילִי לְהָאֵי, חֲיִיךָ לֹא יִהְיֶה בְּיָדְךָ מִכָּאן וְהִלְאָה.

מִיד וַיִּרַד אֵלָיו בְּשִׁבְט בְּדִינָא קְשָׁא (שמואל ב כג) וַיְגֹזוּל אֶת הַחֲנִית מִיד הַמְצָרִי. דְמָהִיא שְׁעָתָא אַתְמַנַּע מִנִּיה וְלֹא הָוָה בִּידֵיה לְעֵלְמִין. וַיִּהְרַגְהוּ בַּחֲנִיתוֹ. עַל הִוא חוּבָא דְמַחָא בְּהָוָא מָטָה, מֵת וְלֹא עָאֵל לְאַרְעָא קְדִישָׁא וְאַתְמַנַּע נְהוּרָא דָא מִיִּשְׂרָאֵל. (שם) מִן הַשְּׁלֹשִׁים הַכִּי נִכְבַּד, אֵלִין שְׁלֹשִׁים שָׁנָה עֲלִאִין דְאִיהוּ נְטִיל מְנַהוֹן וְאַנְגִיד לְתַתָּא, וּמִנִּיְהוּ אִיהוּ הָוָה נְטִיל וְאַתְקַרֵּב.

וְאֵל הַשְּׁלֹשָׁה לֹא כָא, אֲנוּן הוּוּ אַתְיָאן לְגַבִּיה וַיִּהְבִּי לִיה בְּרַעוּתָא דְלִבָּא, וְאִיהוּ לָא הוּי אַתִּי לְגַבִּיהוּן. וְאֵף עַל גַּב דְלָא עָאֵל בְּמִנִּינָא וְחוּשְׁבִנָא דְלְהוּן, (שמואל ב כג) וַיִּשְׁימָהוּ דוֹד אֵל מִשְׁמַעְתּוֹ. דְלָא אַתְפְּרַשׁ מְלוּחָא דְלִבִּיה (ד' ט' | ע"ב) לְעֵלְמִין. לִית פִּירוּדָא לְהוּן לְעֵלְמִין. דוֹד שֵׁם לִיה לִבִּיה וְאִיהוּ לָאו לְדוֹד. בְּגִין דְתוֹשְׁבַחְוֹן וְשִׁירִין וְרַחֲמִין דְסִיְהִרָא עֲבִיד לְשִׁמְשָׁא, אִיהִי מְשִׁיכַת לִיה לְגַבִּיה לְמַהוּי דִּירוּרִיה בְּהִדָּה. וְדָא אִיהוּ וַיִּשְׁימָהוּ דוֹד אֵל מִשְׁמַעְתּוֹ.

נִפְרָו רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי אַבָּא קָמִיה. אַדְהָכִי וְהָכִי לֹא חָמוּ לִיה. קָמוּ וְאַסְתַּפְּלוּ לְכָל סְטָרִין וְלֹא חָמוּ לִיה. יָתְבוּ וּבָכוּ וְלֹא יָכְלוּ לְמַלְלָא דָא לְדָא. לְבַתָּר שְׁעָתָא אָמַר רַבִּי אַבָּא וְדָאֵי הָא דְתַנְיָנָן דְבְּכָל אַרְחָא דְצַדִּיקָיָא אֶזְלִין וּמִילִי דְאוּרִייתָא בִּינִיְהוּ,

דַּאֲנוּן זַפְּאִין דִּהֵהוּא עֲלָמָא אַתְּיָאן לְגַבִּיהוּן. וְדַאי דָּא הוּא רַב הַמְּנוּנָא סָבָא דְאַתָּא לְגַבְּן מֵהֵהוּא עֲלָמָא לְגַלְגָּאָה לֶן מַלִּין אַלִּין, וְעַד לָא נִשְׁתַּמּוּדַע בִּיה אֲזַל לִיה וְאַתְפְּסִי מִינָן. קָמוּ וְהוּוּ בָּעוּ לְמַטְעֵן לְחַמְרִי וְלֹא אֲזַלוּ, בָּעוּ לְמַטְעֵן וְלֹא אֲזַלוּ. דְּחִילוּ וְאַנְחוּ לוֹן לְחַמְרִי. וְעַד יוּמָא הוּוּ קָרָאן לְהֵהוּא אַתְר, דְּוַף דְּחַמְרִי.

בִּינֵיהֶם, שְׂאוֹתָם צְדִיקִים שֶׁל אוֹתוֹ הָעוֹלָם בָּאִים אֲלֵיהֶם. וְדַאי זֶה הוּא רַב הַמְּנוּנָא הַזֶּקֶן שֶׁבָּא אֲלֵינוּ מִן הָעוֹלָם הַהוּא לְגַלוּת לָנו אֶת הַדְּבָרִים הַלְלוּ, וְטָרַם הַפְּרִנּוּהוּ, הַלֵּךְ לוֹ וְהַתְּכַסֶּה מֵעַמּוּנוּ. קָמוּ, וְהִיוּ רוֹצִים לְרַכֵּב עַל הַחֲמוּרִים וְלֹא הִלְכוּ. רָצוּ לְרַכֵּב וְלֹא הִלְכוּ. פָּחַדוּ וְהִנִּיחוּ אֶת הַחֲמוּרִים. וְעַד הַיּוֹם הִיוּ קוֹרְאִים לְאוֹתוֹ הַמְּקוֹם מְקוֹם הַחֲמוּרִים.

פְּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר (תהלים לא) מָה רַב טוֹבָךְ אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירְאִיךָ וְגו'. כִּמָּה הוּא טָבָא עֲלָאָה וַיִּקְרָא דְזַמִּין קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמַעַבְד גַּבִּי בְּנֵי נִשְׂא לְאֲנוּן זַפְּאִין עֲלָאִין דְּחִלִּי חֲטָאָה דְּמִשְׁתַּדְּלִי בְּאוֹרֵייתָא כַּד עֲאֲלִין לְהֵהוּא עֲלָמָא. טוֹבָךְ לֹא כְּתִיב אֱלֹא רַב טוֹבָךְ. וּמָאן אִיהוּ (תהלים קמה) זְכַר רַב טוֹבָךְ יַבִּיעוּ. וְדָא אִיהוּ עֲנוּגָא דְּחִיִּין דְּנִגְדִין מֵעֲלָמָא דְּאַתִּי לְגַבִּי חִי עֲלָמִין דְּאִיהוּ זְכַר רַב טוֹבָךְ. וְדַאי אִיהוּ (ישעיה ס"ג) וְרַב טוֹב לְבַיִת יִשְׂרָאֵל וְגו'.

פְּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (תהלים לא) מָה רַב טוֹבָךְ אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירְאִיךָ וְגו'. כִּמָּה הוּא הַטּוֹב הָעֲלִיּוֹן וְהַנִּכְבָּד שֶׁעֲתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לַעֲשׂוֹת לְבַנְי אָדָם לְאוֹתָם צְדִיקִים עֲלִיוֹנִים יְרָאִי חֲטָא שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה, כְּשֶׁנִּכְנָסִים לְאוֹתוֹ הָעוֹלָם. לֹא כְּתוּב טוֹבָךְ, אֱלֹא רַב טוֹבָךְ. וּמִי הוּא? (שם קמה) זְכַר רַב טוֹבָךְ יַבִּיעוּ. וְזֶהוּ עֲנֵג הַחַיִּים שֶׁשׁוֹפְעִים מִהָעוֹלָם הַבָּא לְחַי הָעוֹלָמִים, שֶׁהוּא זְכַר רַב טוֹבָךְ. וְדַאי הוּא (ישעיה סג) וְרַב טוֹב לְבַיִת יִשְׂרָאֵל וְגו'.

הוּ מָה רַב טוֹבָךְ, הָכָא אַגְלִיף רָזָא דְּחַכְמָתָא וְכַל רָזִין אַתְּפַלְלוּ הָכָא, מ"ה, כִּמָּה דְּאַתְמַר. רַב דָּא אֵילְנָא ר"ב וְתַקִּיף. בְּגִין דְּאִית אֵילְנָא אַחְרָא זוּטָא מַנִּיה, וְדָא הוּא רַב וְאַעִיל לִיה בְּרוּם רְקִיעִין. טוֹב"ף דָּא אוּר דְּאַתְבָּרִי בְּיוּמָא קַדְמָאָה. אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירְאִיךָ בְּגִין דְּגַנְיזִי לִיה לְצְדִיקֵיָא בְּהֵהוּא עֲלָמָא.

עוֹד מָה רַב טוֹבָךְ, כָּאן נַחֲקַק סוּד הַחֲכָמָה, וְכַל הַסּוּדוֹת נִכְלָלוּ כָּאן. מ"ה - כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוּ. רַב - זֶה הָעֵץ גְּדוֹל וְחֲזָק, מִשׁוּם שֶׁיֵּשׁ אֵילָן אַחַר קֶטֶן מְמַנּוּ, וְזֶה הוּא גְּדוֹל וּמְכַנִּיסוֹ לְרוּם הַרְקִיעִים. טוֹב"ף - זֶה הָאוּר שֶׁנִּבְרָא בְּיוֹם הַרְאִשׁוֹן. אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירְאִיךָ - מִשׁוּם שֶׁגָּנוּ אוֹתוֹ לְצְדִיקִים בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם.

פְּעַלְתָּ דָּא גַן עֵדֵן עֲלָאָה. דְּכְתִיב, (שמות טו) מְכוּן לְשִׁבְתְּךָ פְּעַלְתָּ יי, וְדָא הוּא פְּעַלְתָּ לְחוּסִים בְּךָ. (בראשית מו ע"ב) נִגְדַּד בְּנֵי אָדָם דָּא גַן עֵדֵן דִּלְתַתָּא דְּכָל צְדִיקֵיָא תַּמָּן קִיָּמִי בְּרוּחָא, דְּאַתְלַבֵּשׁ בְּלָבוּשׁ יָקָר, כְּגוֹנָא וְדִיּוֹקְנָא דֵּהֵאִי עֲלָמָא, וְדָא אִיהוּ נִגְדַּד בְּנֵי אָדָם, כְּהֵהוּא דִּיּוֹקְנָא דְּבַנְי אָדָם דֵּהֵאִי עֲלָמָא,

פְּעַלְתָּ - זֶה גַן הָעֵדֵן הָעֲלִיּוֹן, שֶׁכְּתוּב (שמות טו) מְכוּן לְשִׁבְתְּךָ פְּעַלְתָּ ה'. וְזֶהוּ פְּעַלְתָּ לְחוּסִים בְּךָ. נִגְדַּד בְּנֵי אָדָם - זֶה גַן הָעֵדֵן שֶׁלְמִטָּה שֶׁכָּל הַצְּדִיקִים עוֹמְדִים שָׁם בְּרוּחַ, שֶׁנִּתְלַבְּשָׁה בְּלָבוּשׁ צוּרָה שֶׁל בְּנֵי אָדָם שֶׁבְּעוֹלָם הַזֶּה,

יְקַר כְּצוּרָה וְדִיּוֹקְנָן שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה, וְזֶהוּ נִגְדַּד בְּנֵי אָדָם, בְּאוֹתָהּ

ונמצאים שם ופורחים באור ועולים לתוך ישיבת הרקיע באותו גן העדן שלמעלה. ופורחים ורוחצים בטלי נהרות אפרסמון טהור, ויורדים ושורים למטה. ולפעמים נראים נגד בני אדם לעשות להם נסים כמו מלאכים עליונים, כמו שראינו עכשו את אור המאור העליון, ולא זכינו להסתפל ולדעת בסודות של חכמה יותר.

פתח רבי אבא ואמר, (שופטים יג) ויאמר מנוח אל אשתו מות נמות פי אלהים ראינו. אף על גב שמונח לא היה יודע מה מעשהו - אמר, הואיל וכתוב (שמות לג) כי לא יראני האדם וחי, ודאי אנו ראינו, ומשום כך מות נמות. ואנו ראינו וזכינו לאור הגה שהיה הולך עמנו ונתקיים בעולם, שהרי הקדוש ברוך הוא שלח אותו אלינו להודיענו סודות של החכמה שגלה, אשרי חלקנו.

הרבו. הגיעו להר אחד והיתה השמש נוטה. התחילו ענפי האילן של ההר להקיש זה עם זה ואמרו שירה. בעודם הולכים, שמעו קול אחד חזק שהיה אומר: בני אלהים קדושים, אותם שהתפזרו בין החיים של העולם הזה, אותם מאורות בני הישיבה, התקבצו במקומם להשתעשע עם רבונכם בתורה. פחדו אלו ועמדו במקומם וישבו. בינתיים יצא קול כמו מקדם ואמר: סלעים חזקים פטישים רמים, הנה בעל הגונים מרקם בצוירים עומד על כסא השלטון, הפנסו והתקבצו.

בשעה ההיא שמעו את קול ענפי האילנות חזק ותקוף, והיו אומרים, (תהלים קט) קול ה' שובר ארזים. נפלו על פניהם רבי

וקימי תמן, ופרחי באורא וסלקי לגו מתיבתא דרקייעא בההוא גן עדן דלעילא. ופרחי ואסתחין בטלי נהרי אפרסמונא דכנא ונחתי ושראן לתתא. ולזמנין אתחזון נגד בני אדם למעבד לון נסין כמלאכין עלאין, כגוונא דחזינא השתא נהירו דבוצינא עלאה ולא זכינא לאסתפלא ולמנדע רזין דחכמתא יתיר.

פתח רבי אבא ואמר (שופטים יג) ויאמר מנוח אל אשתו מות נמות פי אלהים ראינו, אף על גב דמונח לא היה יודע מאי עבידתיה, אמר הואיל וכתיב, (שמות לג) כי לא יראני האדם וחי, ודאי אנו חזינן וכגין כך מות נמות. ואנו חמינן וזכינן לנהורא דא דהיה אזיל בהדן ונתקיים בעלמא. דהא קדשא בריך הוא שדריה לגבן לאודעא לן רזין דחכמתא דגלי, זכאה חולקנא.

אזרו, מטו לחד טורא והיה נטי שמשא. שרו ענפין דאילנא דטורא לאקשא דא בדא ואמרי שירתא. עד דהוו אזלי, שמעו חד קלא תקיפא דהיה אמר בני אלהין קדישין אנון דאתפדרו ביני חייא דהאי עלמא, אנון בוציני בני מתיבתא, אתפנשו לדוכתייהו לאשתעשעא במאריכוון באורייתא. דחילו אלין וקאימו בדוכתייהו ויתבי. אדהכי נפיק קלא כמלקדמין ואמר טגרין תקיפין פטישין רמאין הא מארי דגוונין מרקמא בצוירין קאים על אצטוונא, עולו ואתפנשו.

בההיא שעתא שמעו קל ענפי דאילנין רב ותקוף והוו אמרי (תהלים כט) קול יי שובר ארזים. נפלו על אנפיהו רבי אלעזר ורבי אבא ודחילו סגיא נפל עליהו, קאמו

בְּהִילּוֹ וְאֶזְלוֹ וְלֹא שָׁמְעוּ מִיָּדִי. נִפְקוּ מִן טוֹרָא וְאֶזְלוּ.

בַּד מָטוּ לְבֵי רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לְקוֹנִיָּא חָמוּ לְרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי תַּמָּן. חָדוּ, (דף י"ט ע"ב) חָדִי רַבִּי שְׁמַעוֹן, אָמַר לוֹן וַדַּאי אֲרַחָא דְנִסְיִן וְאֶתִין עֲלֵאִין קָא עֲבַרְתוֹן, דְּאֲנָא דְמִיכְנָא הַשְׁתָּא וְחַמִּינָא לְכוּ וְלִבְנֵיהוּ בֶן יְהוּדָע דְקָא מְשַׁדֵּר לְכוּ תַרִּין עֲטָרִין עַל יָדָא דְחַד סָבָא לְאֶעֱטָרָא לְכוּ. וַדַּאי בְּאֲרַחָא דָא קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא הָוָה. תּוּ דְחַמִּינָא אֲנַפְיִכוּ מְשַׁנְיִין. אָמַר רַבִּי יוֹסִי יְאוֹת אֲמַרְתוֹן דְּחַכְמֵי עֲדִיף מִנְּבִיא.

אֲתָא רַבִּי אֶלְעָזָר וְשׁוּי רִישֵׁי בֵּין בְּרַכּוּי דְאַבּוּי וְסַח (לִיה) עוֹבְדָא. דְּחִיל רַבִּי שְׁמַעוֹן וּבְכָה אָמַר (חֲבִקוּק ג) יִי שְׁמַעְתִּי שְׁמַעְךָ יִרְאֵתִי. הַאי קָרָא חֲבִקוּק אָמְרוּ בְּשַׁעֲתָא דְחַמָּא מִיתַתִּיה וְאֶתְקַיִים עַל יָדָא דְאַלִּישַׁע. אֲמַאי אֶקְרִי חֲבִקוּק. בְּגִין דְּכַתִּיב, (מַלְכִים ב ד) לְמוֹעֵד הַזֶּה כָּעֵת חִיָּה אֶת חוֹבְקַת בֶּן. וַדָּא בְרִיה (בְּרַח) דְּשׁוֹנְמִית הָוָה. וְתַרִּין חֲבוּקִין הָווּ, חַד דְּאִימִיה וְחַד דְּאַלִּישַׁע. דְּכַתִּיב, (מַלְכִים ב ד) וַיִּשָּׂם פִּיו עַל פִּיו.

אֲשַׁבְּחָנָא בְּסַפְרָא דְשַׁלְמָה מְלָפָא, שְׁמָא גְּלִיפָא דְשַׁבְעִין וְתַרִּין שְׁמַהֲן אֲגְלִיף עֲלוּי בְּתַבִּין. בְּגִין דְּאֶתְוֹן דְּאַלְפָא בֵּיתָא דְאַגְלִיף בֵּיה אַבּוּי בְּקַדְמִיתָא פֶּד מִית פְּרָחוּ מִנִּיה. וְהַשְׁתָּא דְאַלִּישַׁע חֲבַק לִיה אֲגְלִיף בֵּיה פֶּל אַנּוֹן אֶתְוֹן דְּשַׁבְעִין וְתַרִּין שְׁמַהֲן. וְאֶתְוֹן דְּאִילִין שַׁבְעִין וְתַרִּין שְׁמַהֲן גְּלִיפִין אַנּוֹן מְאֶתֶן וְשִׁיתְסַר אֶתְוֹן. וְכִלְהוּ אֶתְוֹן אֲגְלִיף בְּרוּחִיה (נ"א בְּרִיבּוּדָא) אֲלִישַׁע, בְּגִין לְקַיִמָא לִיה בְּאֶתְוֹן דְּשַׁבְעִין וְתַרִּין שְׁמַהֲן. וְקָרָא לִיה חֲבִקוּק. שְׁמָא דְאַשְׁלִים לְכָל

אֶלְעָזָר וְרַבִּי אַבָּא וּפְחַד רַב נָפַל עֲלֵיהֶם. קָמוּ בְּחַפְזוֹן וְהִלְכוּ, וְלֹא שְׁמַעוּ דְבַר. יֵצְאוּ מִן הָהָר וְהִלְכוּ. בְּשִׁהֲגִיעוּ לְבֵית רַבִּי יוֹסִי בֶּן רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לְקוֹנִיָּא, רָאוּ שָׁם אֶת רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי. שְׁמַחוּ. שְׁמַח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר לְהֶם, וַדַּאי דְרַף שֶׁל נְסִים וְאוֹתוֹת עֲלִיוֹנִים עֲבַרְתֶּם, שְׁאֲנִי יִשְׁנַתִּי כְּאֵן, וְרֵאִיתִי אֶתְכֶם וְאֶת בְּנֵיהוּ בֶּן יְהוּדָע שְׁשׁוֹלַח לְכֶם שְׁתִּי עֲטָרוֹת עַל יָדִי זְקָן אֶחָד לְעַטְרְכֶם. וַדַּאי שְׁבַדְרַף הַזֶּה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הִיָּה. וְעוֹד, שְׁרָאִיתִי אֶת פְּנִיכֶם מְשֻׁנוֹת. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, יִפֶּה אֲמַרְתֶּם, שְׁחַכְמֵי עֲדִיף מִנְּבִיא.

בָּא רַבִּי אֶלְעָזָר וְשָׁם אֶת רֵאשׁוּ בֵּין בְּרַכִּי אַבּוּי וְסַפֵּר (ל) הַמַּעֲשֶׂה. פְּחַד רַבִּי שְׁמַעוֹן וּבְכָה. אָמַר (חֲבִקוּק א) ה' שְׁמַעְתִּי שְׁמַעְךָ יִרְאֵתִי. אֶת הַפְּסוּק הַזֶּה אָמַר חֲבִקוּק בְּשַׁעֲה שְׁרָאָה מִיתַתוּ וְהַתְקִים עַל יָדִי אֲלִישַׁע. לְמָה נִקְרָא חֲבִקוּק? מְשׁוּם שְׁכַתוּב (מַלְכִים-ב ד) לְמוֹעֵד הַזֶּה כָּעֵת חִיָּה אֶת חֲבִקַת בֶּן. וְזֶה הִיָּה בְּנֵה שֶׁל הַשׁוֹנְמִית. וְשׁוּי חֲבוּקִים הָיוּ - אֶחָד שֶׁל אִמּוּ, וְאֶחָד שֶׁל אֲלִישַׁע, שְׁכַתוּב (שם) וַיִּשָּׂם פִּיו עַל פִּיו.

מְצָאנוּ בְּסַפְרוֹ שֶׁל שַׁלְמָה הַמְּלִיךָ שָׁם חֲקוּק שְׁשַׁבְעִים וְשָׁנִים שְׁמוֹת חֲקוּקִים עֲלָיו בְּתַבּוֹת, מְשׁוּם שְׁאוֹתִיּוֹת הָא"ב שְׁחַקֵּק בּוֹ אַבּוּי בְּרֵאשׁוֹנָה, כְּשִׁמְת, פְּרָחוּ מִמֶּנּוּ. וְכָעֵת כְּשֶׁאַלִּישַׁע חֲבַק אוֹתוֹ, חֲקַק בּוֹ כָּל אוֹתֵן הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל שַׁבְעִים וְשָׁנִים הַשְׁמוֹת, וְהָאוֹתִיּוֹת שֶׁל שַׁבְעִים וְשָׁנִים הַשְׁמוֹת הִלְלוּ הַחֲקוּקִים הֶם מְאֵתִים וְשֵׁשׁ עֶשְׂרֵה אוֹתִיּוֹת. וְאֶת כָּל הָאוֹתִיּוֹת חֲקַק בְּרוּחוֹ (נ"א בְּרִיבּוּר) אֲלִישַׁע, כְּדִי לְהַעֲמִידוֹ בְּאוֹתִיּוֹת שֶׁל שַׁבְעִים וְשָׁנִים

שמות. וקרא לו חֲבֻקִיק, השם שמשלים את כל הצדדים, משלים את החבויים, כמבאר. והשלים לסוד של מאתים ושש עשרה האותיות של השם הקדוש. בפתות התקנים להחזיר את רוחו, ובאותיות התקנים כל גופו על קיומו, ועל כן נקרא חֲבֻקִיק.

והוא אמר (חבוקו ג) ה' שְׁמַעְתִּי שְׁמַעְתִּי שְׁמַעְתִּי וְרָאתִי. שְׁמַעְתִּי מֵהַשְׁהִיָּה לִי שְׁטַעַמְתִּי מֵהָעוֹלָם הַהוּא וּפְחַדְתִּי. הַתְּחִיל לְבַקֵּשׁ רַחֲמִים עַל נַפְשׁוֹ וְאָמַר, ה', פְּעֹלָךְ שְׁעֵשִׂית לִי, בְּקָרֵב שָׁנִים יְהִי חַיִּיהוּ. כְּמוֹ חַיִּיו. וְכָל מִי שֶׁנִּקְשָׁר בְּאוֹתָן הַשָּׁנִים הַקְּדֻמוֹנִיּוֹת, הַחַיִּים נִקְשָׁרִים בּוֹ. בְּקָרֵב שָׁנִים תּוֹדִיעַ לְאוֹתָהּ הַדְּרָגָה שֶׁאֵין בָּהּ חַיִּים כָּלֵל.

בְּכַה רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, אִף אֲנִי מִמֶּה שֶׁשְׁמַעְתִּי פְּחַדְתִּי מֵהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. הַרִים יְדוֹ עַל רֵאשׁוֹ וְאָמַר, וּמֵה רַב הַמְּנוּנָא הַזֶּקֶן, אֹרֹר הַתּוֹרָה, אַתָּם זְכִיתֶם לְרֵאוֹת פְּנִים בְּפָנִים, וְלֹא זְכִיתִי בּוֹ. נִפְלַע עַל פְּנָיו וְרָאָה אוֹתוֹ עוֹקֵר הַרִים מְאִיר גִּירוֹת בְּהִיכַל מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחִת. אָמַר לוֹ, רַבִּי, בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם תִּהְיֶה שְׁכָנִים בְּעַלֵּי הוֹרָאָה לְפָנֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. מֵהַיּוֹם הַהוּא הָיָה קוֹרָא לְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּנוֹ וְלְרַבִּי אַבָּא פְּנִיא"ל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית לב) כִּי רָאִיתִי אֱלֹהִים פְּנִים אֶל פְּנִים.

בְּרֵאשִׁית. רַבִּי חִיָּיא פְּתַח, (תהלים קיא) רֵאשִׁית חֲכָמָה יֵרָאת ה' שְׁכָל טוֹב לְכָל עוֹשֵׂיהֶם תִּהְלָתוֹ עֲמַדַת לְעַד. רֵאשִׁית חֲכָמָה, פְּסוּק זֶה כֵּן צָרִיף לְכַתֵּב: סוֹף חֲכָמָה יֵרָאת ה', בְּגִלְל שִׁירָאת ה' הִיא סוֹף חֲכָמָה. (נ"א אֵלָא הִיא רֵאשִׁית) לְהַפְּנֵס לְתוֹף הַדְּרָגָה שֶׁל חֲכָמָה עֲלִיוֹנָה. זֶהוּ שְׁכַתּוּב (שם קיח)

סְטָרִין. אֲשָׁלִים לְחֻבּוּקִין כְּדֹאֲתָמַר. וְאֲשָׁלִים לְרֵזָא דְמֵאֲתָן וְשִׁיתְסַר אֲתוֹן דְּשָׁמָא קְדִישָׁא. בְּתַבִּין אֲתַקְיִים לְאַהֲדָרָא רוּחִיָּה, וּבְאַתּוֹן אֲתַקְיִים כָּל גּוּפִיָּה עַל קִיּוּמִיָּה. וְעַל דָּא אֲקָרִי חֲבֻקִיק.

וְאִיהוּ אָמַר (חבוקו ג) יְי שְׁמַעְתִּי שְׁמַעְתִּי יֵרָאתִי, שְׁמַעְנָא מַה דְּהוּה לִי דְאַטְעִימְנָא מֵהֵוּא עֲלָמָא וְדְחִילָנָא. שְׁרָא לְמַתְבַּע רַחֲמִין עַל נַפְשִׁיָּה וְאָמַר יְי פְּעֹלָךְ דְּעַבְדְּתָ לִי בְּקָרֵב שָׁנִים יְהוֹן חַיִּיהוּ. כְּמוֹ חַיִּיו. וְכָל מָאן דְּאֲתַקְשָׁר בְּאַנּוֹן שָׁנִים קְדֻמוֹנִיּוֹת חַיִּין אֲתַקְשָׁרוּ בִּיָּה. בְּקָרֵב שָׁנִים תּוֹדִיעַ לְהֵוּא דְרָגָא דְלִית (כה) חַיִּין כָּלֵל.

בְּכַה רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר אוֹף אֲנָא מִמֶּה דְשְׁמַעְנָא דְחִילָנָא לְקַדְשָׁא בְּרִיף הוּא. זְקִיף יְדוֹי עַל רִישִׁיָּה וְאָמַר וּמֵה רַב הַמְּנוּנָא סְבָא נִהִירוֹ דְּאוּרִיָּיתָא זְכִיתוֹן אֲתוֹן לְמַחְמִי אֲפִין בְּאַפִּין וְלֹא זְכִינָא בִּיָּה. נִפְלַע עַל אֲנַפּוּי וְחָמָא לִיָּה מְעַקֵּר טוּרִין מִנְהִיר שְׁרָגִין בְּהִיכְלָא דְמִלְכָּא מְשִׁיחָא. אָמַר לִיָּה רַבִּי כֵּהֵוּא עֲלָמָא תִּהוֹן שְׁבָבִין מְאִרִי אוּלְפָּנִין קָמִי קְדֻשָׁא בְּרִיף הוּא. מֵהֵוּא יוֹמָא הוּה קָרִי לְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרִיָּה וְלְרַבִּי אַבָּא פְּנִיא"ל כְּמֵה דְאַתָּ אָמַר, (בראשית לב) כִּי רָאִיתִי אֱלֹהִים פְּנִים אֶל פְּנִים.

בְּרֵאשִׁית רַבִּי חִיָּיא פְּתַח (תהלים קיא) רֵאשִׁית חֲכָמָה יֵרָאת יְי שְׁכָל טוֹב לְכָל עוֹשֵׂיהֶם תִּהְלָתוֹ עֲוֹמַדַת לְעַד. רֵאשִׁית חֲכָמָה, הֵאֵי קָרָא הָכִי מִיבְעִי לִיָּה, סוֹף חֲכָמָה יֵרָאת יְי, בְּגִין דְּיֵרָאת יְי סוֹף חֲכָמָה אִיהִי. (נ"א אֵלָא אִיהִי רֵאשִׁית) לְעֵאֱלָא לְגוֹ דְרָגָא דְחֲכָמָתָא עֲלָאָה הָדָא הוּא דְכַתִּיב, (תהלים קיח) פְּתַחוּ לִי שַׁעְרֵי צְדָקָה. זֶה הַשַּׁעַר לִי וְדָאִי,

דָּאֵי לָא יִיעוּל בְּהַאי תְּרַעָא לָא יִיעוּל
 לְעֵלְמִין. לְמַלְכָּא עֲלָאָה דְּאִיהוּ עֲלָאָה
 וְטָמִיר וְגִנְיָז וְעֵבִיד לִיהּ תְּרַעִין אֲלִין עַל
 אֲלִין וּלְסוּף כָּל תְּרַעִין עֵבֵד תְּרַעָא חַד
 בְּכַמָּה מְנַעוּלִין בְּכַמָּה פְּתַחִין בְּכַמָּה הִיכְלִין
 אֲלִין עַל אֲלִין. אָמַר כָּל מָאן דְּבַעֵי לְמִיעַל
 לְגַבְאֵי תְּרַעָא דָּא יְהֵא קְדַמָּאָה לְגַבְאֵי, מָאן
 דְּיַעוּל בְּהַאי תְּרַעָא יַעוּל. אוּף הָכִי תְּרַעָא
 קְדַמָּאָה לְחַכְמָה עֲלָאָה יִרְאֵת ה' אִיהִי. וְדָא
 אִיהִי רֵאשִׁית

פתחו לי שערי צדק. זה השער
 לה', ודאי. שאם לא יכנס בשער
 זה, לא יכנס לעולמים. (משל)
 למלך עליון שהוא עליון נסתר
 ונגזז, ועשה לו שערים אלה על
 אלה, ובסוף כל השערים עשה
 שער אחד בכמה מנעולים,
 בכמה פתחים, בכמה היכלות
 אלה על אלה, ואמר: כל מי
 שרוצה להכנס אלי - שער זה
 יהיה ראשון לגבי. מי שיכנס
 בשער זה - יכנס. גם כף שער
 ראשון לחכמה עליונה, וראת ה'
 היא. זוהי ראשית.

ב, תרין אנון דמתחפרין פחדא, ואנון תרין
 נקודין, חד גניזא וטמירא וחד קיימא
 באתגליא. ובגין דלית להו פירוודא אקרון
 ראשית. חד ולא תרין. מאן דנטיל האי נטיל
 האי. וכלא חד דהא הוא (שמיה) ושמייה חד
 דכתיב, (תהלים 85) וידעו כי אתה שמך יי לבדך.
 אמאי אקרי יראת יי, בגין דאיהו אילנא דטוב
 ורע, זכי בר נש הא טוב ואי לא זכי הא רע. (דף
 II ע"א) ועל דא שרי בהאי אתר יראה. ודא תרעא
 לעאלא לכל טובא דעלמא. שכל טוב אלין תרין
 תרעין דאנון פחדא.

ב, שנים הם שמתחברים כאחד,
 ואלה שתי נקודות - אחד גנוז
 ונסתר, ואחד עומד בהתגלות.
 ובגלל שאין להם פרוד נקראים
 ראשית, אחד ולא שנים. מי
 שנוטל זה נוטל זה, והכל אחד.
 שהרי הוא ושמו אחד, שפתוב
 (שם 85) וידעו כי אתה ה' שמך
 לבדך. למה נקרא יראת ה' ?
 בגלל שהוא עץ של טוב ורע.
 זכה בן האדם - הנה טוב. ואם
 לא זכה - הנה רע. ולכן שורה
 במקום זה יראה, וזה שער
 להכנס לכל טוב שבועולם. שכל
 טוב - אלה שני שערים שהם
 כאחד.

רבי יוסי אמר שכל טוב דא אילנא דחיי
 דאיהו שכל טוב בלא רע כלל. ועל
 דלא שריא ביה רע איהו שכל טוב בלא רע.
 לכל עושיהם, אלין חסדי דוד הנאמנים
 תמכין אורייתא. ואנון דתמכין אורייתא
 פביכול אנון עבדין. כל אנון דלעאן
 באורייתא לית בהו עשייה בעוד דלעאן בה.
 אנון דתמכין לון אית בהו עשייה. ובחילא דא
 כתיב תהלתו עומדת לעד וקיימא פורסויא
 על קיומיה פדקא יאות.

רבי יוסי אמר, שכל טוב - זה
 עץ החיים, שהוא שכל טוב בלי
 רע כלל. ועל שלא שורה בו רע
 הוא שכל טוב בלא רע. לכל
 עשיהם - אלו חסדי דוד
 הנאמנים, תומכי התורה. ואותם
 תומכי התורה פביכול הם
 עושים. כל אלו שעוֹסְקִים
 בתורה אין בהם עשייה בעוד
 שעוֹסְקִים בה. אותם שתומכים
 בהם יש בהם עשייה, ובכח זה
 כתוב תהלתו עומדת לעד, ועומד
 הפסא על עמדו פראוי.
 רבי שמעון היה יושב ועוסק

רבי שמעון הוה יתיב ולעי באורייתא
 בליליא דכלה אתחפרת בבועלה. דתנינן

כָּל אַנוּן חֲבֵרָיָא דְבָנֵי הַיְכָלָא דְכָלָּה אֶצְטְרִיכוּ
 בְּהֵיא לִילְיָא דְכָלָּה אֶזְדַּמְנַת לְמַהוּי לְיוֹמָא
 אַחְרָא גו חוּפָּה בְּבַעֲלָה לְמַהוּי עֲמָה כָּל הָהוּא
 לִילְיָא, וְלִמְחֲדֵי עֲמָה בְּתַקּוּנָהָא דְאִיהִי
 אֶתְתַּקְנַת לְמַלְעֵי בְּאוּרֵייתָא מִתּוֹרָה לְנִבְיָאִים
 וּמִנְבִיאִים לְכַתּוּבִים וּבְמִדְרָשׁוֹת דְקָרְאֵי וּבְרִזֵי
 דְחֻכְמָתָא. בְּגִין דְאֵלִין אַנוּן תִּיקּוּנֵין דִּילָּה
 וְתַכְשִׁיטָהָא. וְאִיהִי וְעוֹלָמְתָהָא עֲאֵלַת וְקִיּוּמָתָא
 עַל רִישֵׁיהוּן וְאֶתְתַּקְנַת בְּהוּ וְחֻדַת בְּהוּ כָּל
 הָהוּא לִילְיָא. וְלְיוֹמָא אַחְרָא לָא עֲאֵלַת
 לְחוּפָּה אֶלָּא בְּהִדְיָהּ. וְאֵלִין אַקְרוּן בְּנֵי
 חוּפְתָא. וְכִיּוּן דְעֲאֵלַת לְחוּפְתָא קִדְשָׁא בְּרִין
 הוּא שְׂאִיל עֲלֵייהוּ וּמְבַרְךְ לוֹן וּמַעְטֵר לוֹן
 בְּעֵטְרָהָא דְכָלָּה. זַפְאָה חוּלְקָהוּן.

וְהוּהוּ רַבִּי שְׁמַעוֹן וְכָלְהוּ חֲבֵרֵיִיא מְרַנְנִין
 בְּרַנָּה דְאוּרֵייתָא וּמְחִדְשֵׁן מְלִין
 דְאוּרֵייתָא כָּל חַד וְחַד מְנַיְיְהוּ. וְהוּהוּ חֲדֵי רַבִּי
 שְׁמַעוֹן וְכָל שְׂאֵר חֲבֵרֵיִיא. אָמַר לוֹן רַבִּי
 שְׁמַעוֹן, בְּנֵי זַפְאָה חוּלְקָכוֹן בְּגִין דְלִמְחָר לָא
 תִיעוּל פְּלָה לְחוּפָּה אֶלָּא בְּהִדְיָכוּ. בְּגִין
 דְכָלְהוּ דְמִתְקַנְיִן תַּקּוּנָהָא בְּהֵאֵי לִילְיָא וְחֻדָּאן
 בְּהַ פְּלָהוּ יְהוּן רְשִׁימִין וְכַתִּיבִין בְּסִפְרָא
 דְדַכְרָנְיָא וְקִדְשָׁא בְּרִין הוּא מְבַרְךְ לוֹן
 בְּשַׁבְעִין בְּרַכָּאן וְעֵטְרִין דְעֲלָמָא עֲלָאָה.

פְּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר (תהלים יט) הַשָּׁמַיִם
 מְסַפְּרִים כְּבוֹד אֱלֹהִים וְגו' קָרָא דָּא הָא
 אוֹקִימָנָא לֵיהּ. אֲבָל בְּזַמְנָא דָּא דְכָלָּה אֶתְעָרָא
 לְמִיעַל לְחוּפָּה בְּיוֹמָא דְמָחַר אֶתְתַּקְנַת
 וְאֶתְנַהֲרִית בְּקִישׁוּטָהָא בְּהִדְיָ חֲבֵרֵיִיא דְחֻדָּאן
 עֲמָה כָּל הָהֵיא לִילְיָא וְאִיהִי חֻדַּאת עֲמָהוּן.
 וּבְיוֹמָא דְמָחַר פְּמָה אוּכְלוּסִין חִיילִין
 וּמְשַׁרְיִין מִתְפַּנְשִׁין בְּהִדְהָ. וְאִיהִי וְכָלְהוּ
 וְלִמְחָרַת פְּמָה אוּכְלוּסִים, צְבָאוֹת וּמְרַכְבוֹת חִילוֹת וּמְחַנּוֹת אֶתְהָ, וְהֵיא וְכָלְהוּ מְחַפְּסִים לְכָל אַחַד

בְּתוֹרָה בְּלִילָה שְׁהַפְּלָה מִתְחַבְּרַת
 בְּבַעֲלָה. שְׁשִׁנְיָו, כָּל אוֹתָם
 הַחֲבֵרִים בְּנֵי הַיְכָל הַפְּלָה,
 הַצְּטֻרְכוּ בְּאוֹתוֹ לִילָה שְׁהַפְּלָה
 עֲתִידָה לְהִיּוֹת לְמַחְרַת בְּתוֹךְ
 הַחֲפָה עִם בַּעֲלָה לְהִיּוֹת עֲמָה כָּל
 אוֹתוֹ הַלִּילָה, וְלִשְׁמַח עֲמָה
 בְּתַקּוּנָהָ שְׁהֵיא מִתְתַּקְנַת לְעִסְק
 בְּתוֹרָה, מִתּוֹרָה לְנִבְיָאִים,
 וּמִנְבִיאִים לְכַתּוּבִים, וּבְכַדְרָשׁוֹת
 הַפְּסוּקִים וּבְסוּדוֹת הַחֻכְמָה,
 בְּגִלְל שְׂאֵלוֹ הֵם תַּקּוּנָהָ
 וְתַכְשִׁיטָהָ, וְהֵיא וְעֲלַמוּתָהָ
 נִכְנַסַת וְעוֹמְדַת עַל רְאִשֵׁיהֶם
 וּמִתְתַּקְנַת בְּהֵם, וְשִׁמְחָה בְּהֵם כָּל
 אוֹתוֹ הַלִּילָה, וְלִמְחָרַת לָא נִכְנַסַת
 לְחֲפָה אֶלָּא יַחַד אֶתְהֵם. וְאֵלָה
 נִקְרָאִים בְּנֵי הַחֲפָה. וְכִיּוּן
 שְׁנִכְנַסַת לְחֲפָה, הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא שׂוֹאֵל עֲלֵיהֶם וּמְבַרְךְ אוֹתָם,
 וּמַעְטֵר אוֹתָם בְּעֵטְרַת הַפְּלָה.
 אֲשֶׁרֵי חֲלָקִים.

וְהוּהוּ רַבִּי שְׁמַעוֹן וְכָל הַחֲבֵרִים
 מְרַנְנִים בְּרַנַת הַתּוֹרָה וּמְחִדְשִׁים
 דְבַרֵי תּוֹרָה כָּל אַחַד וְאַחַד מֵהֶם,
 וְהֵיא שְׁמַח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְכָל שְׂאֵר
 הַחֲבֵרִים. אָמַר לְהֵם רַבִּי שְׁמַעוֹן,
 בְּנֵי, אֲשֶׁרֵי חֲלָקְכֶם, בְּגִלְל שְׁמַחַר
 לָא תִכְנַס הַפְּלָה לְחֲפָה אֶלָּא יַחַד
 אֶתְהֶם. בְּגִלְל שְׁפַלְמֵם שְׁמַתְקַנְיִם
 תַּקּוּנָהָ בְּלִילָה הַזֵּה וְשִׁמְחִים בְּהָ,
 כָּלְהוּ יְהִיוּ רְשׁוּמִים וְכַתּוּבִים
 בְּסִפְרֵי הַזְּכוּרֹנוֹת, וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא מְבַרְכְכֶם בְּשַׁבְעִים בְּרֻכּוֹת
 וְעֵטְרוֹת שֶׁל עוֹלָם הַעֲלִיּוֹן.

פְּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, (תהלים יט)
 הַשָּׁמַיִם מְסַפְּרִים כְּבוֹד אֱלֹהִים וְכו'.
 פְּסוּקֵי זֶה הֵרִי הַעֲמִדְנָהּ. אֲבָל
 בְּזַמֵּן זֶה שְׁהַפְּלָה מִתְעוֹרְרַת
 לְהַכְנִס לְחֲפָה, לְמַחְרַת מִתְתַּקְנַת
 וּמְאִירָה בְּקִישׁוּטָהָ יַחַד עִם
 הַחֲבֵרִים שְׁשִׁמְחוּ עֲמָה כָּל אוֹתוֹ
 הַלִּילָה, וְהֵיא שְׁמַחָה אֶתְהֶם.

מִחֲפָאן לְכָל חַד וְחַד דְּתַקִּינוּ לָהּ בְּהַאי לִילְיָא.
כִּינּוּן דְּמִתְחַבְּרִין בְּחָדָא וְאִיהִי חֲמַאת לְבַעֲלָהּ
מַה כְּתִיב הַשְּׁמַיִם מְסֻפְּרִים כְּבוֹד אֵל. הַשְּׁמַיִם
דָּא חֲתָן דְּעָאל לַחוּפָּה. מְסֻפְּרִים, מְנַהֲרִין
כְּזוֹהֲרָא דְסַפִּיר, דְּנִהִיר וְזוֹהִיר מְסִיפֵי עֲלָמָא
וְעַד סִיפֵי עֲלָמָא.

וְאֶחָד שְׁתַּקְנּוּ אוֹתָהּ בְּלִילָהּ הַזֶּה.
כִּינּוּן שְׁמִתְחַבְּרִים כְּאֶחָד וְהִיא
רוֹאֶה אֶת בַּעֲלָהּ, מַה כְּתוּב?
הַשְּׁמַיִם מְסֻפְּרִים כְּבוֹד אֵל.
הַשְּׁמַיִם - זֶה הַחֲתָן שְׁנַכְנַס
לַחֲפָה. מְסֻפְּרִים - מְאִירִים כְּזוֹהֵר
הַסַּפִּיר שְׁמֵאִיר וְזוֹהֵר מְסוּף
הָעוֹלָם וְעַד סוּף הָעוֹלָם.

כְּבוֹד אֵל, דָּא כְּבוֹד פְּלָה דְאֶקְרִי אֵל, דְּכְתִיב,
(תהלים ז) וְאֵל זוֹעֵם בְּכָל יוֹם. בְּכָל יוֹמֵי
שְׁתָּא אֶקְרִי אֵל, וְהַשְּׁתָּא דְהָא עָאלַת לַחוּפָּה
אֶקְרִי כְבוֹד, וְאֶקְרִי אֵל. יְקַר עַל יְקַר. נְהִירוּ
עַל נְהִירוּ. וְשִׁלְטָנוּ עַל שִׁלְטָנוּ. כְּדִין בְּהִיא
שְׁעֵתָא דְשְׁמַיִם עָאל לַחוּפָּה וְאִתִּי וְנִהִיר לָהּ,
כֹּל אֲנוּן חֲבַרְיָא דְאֶתְקִינוּ לָהּ כְּלָהּ וְאֶתְפְּרָשִׁי
בְּשִׁמְהֵן תַּפְּזֵן הָדָא הוּא דְכְתִיב, (תהלים יט)
וּמַעֲשֵׂה יְדִיו מְגִיד הַרְקִיעַ. מַעֲשֵׂה יְדִיו, אֲלִין
אֲנוּן מְאִירֵי קְרִימָא דְבְרִית בְּהַדִּי כְלָהּ, וְאֲנוּן
מְאִירֵי קְרִימָא דְבְרִית אֶקְרוּן מַעֲשֵׂה יְדִיו, כְּמָה
דְּאֶתְ אָמַר, (תהלים ז) וּמַעֲשֵׂה יְדִינוּ כּוֹנְנָהּ דָּא
בְרִית קְרִימָא דְחֲתִים בְּכַשְׂרָא דְכַר נָשׁ.

כְּבוֹד אֵל - זֶה כְּבוֹד פְּלָה
שְׁנַקְרָא אֵל, שְׁכְּתוּב (תהלים ז) וְאֵל
זוֹעֵם בְּכָל יוֹם. בְּכָל יְמֵי הַשָּׁנָה
נִקְרָא אֵל, וְכַעַת כְּשִׁהִיר נִכְנַסַת
לַחֲפָה, נִקְרָא כְבוֹד וְנִקְרָא אֵל.
כְּבוֹד עַל כְּבוֹד. אִוֵר עַל אִוֵר.
שִׁלְטוֹן עַל שִׁלְטוֹן. וְאִזּוּ בְּאוֹתָהּ
שְׁעָה שְׁהַשְּׁמַיִם נִכְנַס לַחֲפָה וּבָא
וּמְאִיר לָהּ, כֹּל אוֹתָם הַחֲבַרְיִים
שֶׁהִתְקִינוּ אוֹתָהּ, כֹּלָם מִתְפְּרָשִׁים
בְּשִׁמְהֵן שָׁם, וְזוֹהוּ שְׁכְּתוּב
וּמַעֲשֵׂה יְדִיו מְגִיד הַרְקִיעַ.
מַעֲשֵׂה יְדִיו - אֵלָה אוֹתָם בְּעַלִּי
קִיּוּם הַבְּרִית יַחַד עִם הַפְּלָה.
וְאוֹתָם בְּעַלִּי קִיּוּם הַבְּרִית
נִקְרָאִים מַעֲשֵׂה יְדִיו, כְּמוֹ שְׁנַאָמַר
וּמַעֲשֵׂה יְדִינוּ כּוֹנְנָהּ, זוֹ בְרִית
הַקְּרִימָת שְׁחֲתוּמָה בְּכַשְׂרָא בְּן
הָאָדָם.

רַב הַמְּנוּנָא סָבָא אָמַר הָכִי (קהלת ה) אֵל תַּתָּן
אֶת פִּיךָ לַחֲטִיא אֶת בְּשַׂרְךָ, דְּלֹא יִהְיֶה
בְּרַ נָשׁ פּוֹמִיָה לְמִיתִי לְהַרְהוּרָא בִישָׂא,
וְהִיא גְרִים לְמַחֲטִי לְהִיא בְּשַׂר קִדְשׁ
דְּחֲתִים בִּיהַ בְּרִית קְדִישָׁא. דְּאִילוּ עֶבֶד כֵּן
מְשַׁכִּין לִיהַ לְגִיָּהֶנּוּ. וְהִיא דְּמְמוּנָה עַל
גִּיָּהֶנּוּ דּוּמָ"ה שְׁמִיָּה. וְכַמָּה רַבּוּא דְּמִלְאָכִי
חַבְלָה בְּהַדִּיָּה. וְקָאִים עַל פְּתָחָא דְּגִיָּהֶנּוּ,
וְכָל אֲנוּן דְּנִטְרוּ בְּרִית קְדִישָׁא בְּהַאי
עֲלָמָא, לִית לִיהַ רִשׁוּ לְמַקְרַב בְּהוּ.

רַב הַמְּנוּנָא הִזְקֵן אָמַר כְּךָ, (קהלת
ה) אֵל תַּתָּן אֶת פִּיךָ לַחֲטִיא אֶת
בְּשַׂרְךָ - שְׁלֵא יַתֵּן בֶּן אָדָם אֶת
פִּיו לְהַבִּיא לְהַרְהוּרָא רַע וְיִגְרַם
לְהַחֲטִיא אוֹתוֹ בְּשַׂר קִדְשׁ
שְׁחֲתוּם בּוּ בְרִית הַקְּדִשׁ, שְׁאֵם
עוֹשָׂה כְּךָ, מוֹשְׁכִים אוֹתוֹ
לְגִיָּהֶנּוּ. וְאוֹתוֹ מְמַנָּה עַל הַגִּיָּהֶנּוּ
דּוּמָ"ה שְׁמוֹ, וְכַמָּה רַבּוּאוֹת שֶׁל
מִלְאָכִי חַבְלָה יַחַד אִתּוֹ, וְעוֹמֵד
עַל פְּתַח הַגִּיָּהֶנּוּ, וְכָל אוֹתָם
שְׁשִׁמְרוּ בְּרִית הַקְּדִשׁ בְּעוֹלָם הַזֶּה
אִין לוֹ רִשׁוֹת לְקַרְבֵּי אֱלִיָּהֶם.

דְּוֹד מְלָפָא בְּשְׁעֵתָא דְאִירַע לִיהַ הַהוּא
עוֹבְדָא דְחִיל. בְּהִיא שְׁעֵתָא סְלִיק
דּוּמָ"ה קְרִימָא דְּנִטְרָא בְּרִית הוּא וְאָמַר לִיהַ
מְאִירֵי דְעֲלָמָא (דף פ"ב ע"ב) כְּתִיב בְּתוֹרָה (ויקרא כ)

דְּוֹד הַמְּלָךְ, בְּשְׁעָה שְׁקָרָה לוֹ
אוֹתוֹ מַעֲשֵׂה, פְּחַד. בְּאוֹתָהּ שְׁעָה
עֲלָה דּוּמָ"ה לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא, וְאָמַר לוֹ: רַבּוֹן הָעוֹלָם,

כְּתוּב בַּתּוֹרָה (ויקרא ב) וְאִישׁ אֶשֶׁר
יִנְאַף אֶת אִשְׁתּוֹ אִישׁ, וְכָתוּב (שם יח)
וְאֵל אִשְׁתּוֹ עֲמִיתָךְ וְכוּ'. דָּוִד
שֶׁקֶלְקֵל בְּרִית בְּעֶרְוָה מֵהוּ (מה
דינו)? אָמַר לוֹ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא:
דָּוִד צְדִיק הוּא, וּבְרִית הַקְדָּשׁ עַל
תְּקוּנוֹ עוֹמֵד, שְׁהָרִי לְפָנַי גְּלוֹי
שְׁמִזְמֻנָּת לֹו בַת שְׁבַע מִיּוֹם
שְׁנִבְרָא הָעוֹלָם.

אָמַר לוֹ: אִם לְפָנֶיךָ גְּלוֹי - לְפָנָיו
לֹא גְלוֹי! אָמַר לוֹ: וְעוֹד בְּהַתֵּר
הִיָּה מֵה שְׁהִיָּה, שְׁהָרִי כָּל אֱלוֹ
שְׁעוֹלִים לְקָרֵב, לֹא עוֹלָה אֶחָד
מֵהֶם עַד שְׁפוּטָר אֶשְׁתּוֹ בְּגִט.
אָמַר לוֹ: אִם כֵּן, הִיָּה לוֹ לְחַפּוֹת
שְׁלֹשָׁה חֲדָשִׁים, וְלֹא חֶפְהָ. אָמַר
לוֹ: בְּמָה עוֹמֵד הַדְּבָר? בְּמִקּוֹם
שְׁחוֹשְׁשִׁים שֶׁהִיא מְעַבְּרָת, וְגְלוֹי
לְפָנָי שְׁאוּרָה לֹא קָרֵב אֵלֶיךָ
מֵעוֹלָם, שְׁהָרִי שְׁמֵי חַתוּם בַּתּוֹכּוֹ
לְעַדוֹת. כְּתוּב אוּרְיָה, וְכָתוּב
אוּרְיָהוּ. שְׁמֵי חַתוּם עִמוֹ, שְׁלֹא
שָׁמַשׁ בָּהּ לְעוֹלָמִים. אָמַר לוֹ:
רַבּוֹן הָעוֹלָם, זֶה מֵה שְׁאֲמַרְתָּ -
אִם לְפָנֶיךָ גְּלוֹי שְׁאוּרָה לֹא שָׁכַב
עִמָּה, לְפָנָיו הֵאֵם גְּלוֹי? הִיָּה לוֹ
לְחַפּוֹת לֵה שְׁלֹשָׁה חֲדָשִׁים. וְעוֹד,
אִם יָדַע שְׁמַעוֹלָם לֹא שָׁכַב עִמָּה,
אִז לְמָה שָׁלַח לוֹ דָּוִד וְצָוָה עָלָיו
לְשַׁמֵּשׁ עִם אֶשְׁתּוֹ, שְׁכָתוּב
(שְׁמוּאֵל-ב יא) רַד לְבֵיתְךָ וּרְחֵץ

רַגְלֶיךָ?
אָמַר לוֹ: וְדָאֵי לֹא יָדַע, אֲבָל
חֶפְהָ יוֹתֵר מְשַׁלְּשָׁה חֲדָשִׁים,
שְׁהָרִי אַרְבְּעָה חֲדָשִׁים הִיּוּ, שְׁכָף
לְמַדְנֵהוּ, בְּעֶשְׂרִים וְחַמְשָׁה בְּנִיּוֹן
הָעֵבֶר דָּוִד כְּרוּז בְּכָל יִשְׂרָאֵל,
וְהִי עִם יוֹאָב בְּשַׁבְּעָה יָמִים
שְׁבִסְיוֹן, וְהִלְכוּ וְהִשְׁחִיתוּ אֶרֶץ
בְּנֵי עַמּוֹן. שְׁהוּ שֵׁם סִינּוֹן תַּמּוּז אָב
וְאֱלוֹל, וּבְעֶשְׂרִים וְאַרְבְּעָה
בְּאֱלוֹל הִיָּה מֵה שְׁהִיָּה עִם בַּת
שְׁבַע, וּבִיּוֹם הַכְּפוּרִים מְחַל לוֹ
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹתוֹ חֲטָא. וְיֵשׁ אוֹמְרִים בְּשַׁבְּעָה בְּאֶדְר הָעֵבֶר כְּרוּז, וְהַתְּכַנְסוּ בְּחַמְשָׁה עֶשֶׂר

וְאִישׁ אֶשֶׁר יִנְאַף אֶת אִשְׁתּוֹ אִישׁ. וְכָתוּב וְאֵל
אִשְׁתּוֹ עֲמִיתָךְ וְכוּ'. דָּוִד דְּקִלְקַל בְּרִית בְּעֶרְוָה
מֵהוּ. אָמַר לִיָּה קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא דָּוִד זְכָאָה
הוּא, וּבְרִית קְדִישָׁא עַל תְּקוּנֵיהָ קְיָיְמָא, דְּהָא
גְּלוֹי קְדָמִי דְּאִזְדְּמַנַּת לִיָּה בַת שְׁבַע מִיּוֹמָא
דְּאִתְּבְרִי עַלְמָא.

אָמַר לִיָּה אִי קַמְךָ גְּלוֹי קַמִּיָּה לֹא גְלוֹי. אָמַר
לִיָּה וְתוּ בְּהַתֵּירָא הָוָה מַה דְּהָוָה. דְּהָא
כָּל אַנּוּן דְּעָאֵלוּ לְקָרְבָא לֹא עָאֵל חַד מִנֵּיָּהוּ
עַד דְּאַפְטָר בְּגִט לְאַנְתְּתִיָּה. אָמַר לִיָּה אִי הִכִּי
הָוָה לִיָּה לְאוּרְכָא תְּלַת יָרְחֵי וְלֹא אוּרִיךָ. אָמַר
לִיָּה בְּמָאֵי אוּקִים מְלָה בְּאַתֵּר דְּחִיִּישִׁינָן דְּהִיא
מְעוּבְּרַת, וְגְלוֹי קְדָמִי דְּאוּרִיָּה לֹא קָרִיב בָּהּ
לְעַלְמִין דְּהָא שְׁמֵי חַתוּם בְּגִיָּה לְסִהְדוּתָא.
כְּתוּב אוּרְיָה וְכָתוּב אוּרְיָהוּ שְׁמֵי חַתוּם בְּהִדְיָה
דְּלֹא שָׁמַשׁ בָּהּ לְעַלְמִין. אָמַר לִיָּה, מְאָרִי
דְּעַלְמָא הָא מַה דְּאַמְרִית אִי קַמְךָ גְּלוֹי דְּלֹא
שָׁכִיב בְּהִדְיָה אוּרִיָּה, קַמִּיָּה מִי גְלוֹי, הָוָה לִיָּה
לְאוּרְכָא לֵה תְּלַת יָרְחֵי. וְתוּ אִי יָדַע דְּלֹא
שָׁכִיב בְּהִדְיָה לְעַלְמִין אֲמָאֵי שְׁדַר לֵה דָּוִד
וּפְקִיד עַלִּיָּה לְשַׁמְשָׁא בְּאַנְתְּתִיָּה דְּכָתוּב, (שְׁמוּאֵל

ב יא) רַד לְבֵיתְךָ וּרְחֵץ רַגְלֶיךָ.
אָמַר לִיָּה וְדָאֵי לֹא יָדַע, אֲבָל יַתִּיר מְתַלַּת
יָרְחֵי אוּרִיךָ דְּהָא אַרְבַּע יָרְחֵי הָווּ.
דְּהִכִּי תַנִּינָן בְּחַמְשָׁה וְעֶשְׂרִים דְּנִיּוֹן אֲעֵבֶר
דָּוִד כְּרוּזָא בְּכָל יִשְׂרָאֵל, וְהָווּ עִם יוֹאָב
בְּשַׁבְּעָה יוֹמִין דְּסִינּוֹן וְאִזְלוּ וְחַבְּלוּ אֶרְעָא דְּבְנֵי
עַמּוֹן. סִינּוֹן וְתַמּוּז וְאָב וְאֱלוֹל אֶשְׁתְּהוּ שָׁם.
וּבְאַרְבְּעָה וְעֶשְׂרִים בְּאֱלוֹל הָוָה מַה דְּהָוָה
מִבַּת שְׁבַע. וּבִיּוֹמָא דְּכְפוּרֵי מְחַל לִיָּה קְדָשָׁא
בְּרִיךְ הוּא, הִהוּא חוּבָה. וְאִתֵּי דְּאַמְרֵי בְּשַׁבְּעָה
בְּאֶדְר אֲעֵבֶר כְּרוּזָא וְאִתְּכַנְסוּ בְּחַמְסֵר דְּאִייר,
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹתוֹ חֲטָא. וְיֵשׁ אוֹמְרִים בְּשַׁבְּעָה בְּאֶדְר הָעֵבֶר כְּרוּז, וְהַתְּכַנְסוּ בְּחַמְשָׁה עֶשֶׂר

בְּאֵיךְ, וּבְחֻמְשָׁה עֶשֶׂר בְּאֵלוֹלָהּ
הָיָה מִה שֶׁהָיָה עִם בֵּת שֶׁבַע,
וּבְיָוִם הַכַּפּוּרִים הִתְבַּשֵּׁר (שם יב)
גַּם ה' הֶעֱבִיר חֲטָאתְךָ לֹא תָמוּת.
מִה זֶה לֹא תָמוּת? לֹא תָמוּת בְּיַד
דְּוִמָּה.

אָמַר דְּוִמָּה: רַבּוֹן הָעוֹלָם, הֲרִי
דְּבַר אֶחָד יֵשׁ לִי אֵלָיו, שֶׁהוּא
פָּתַח פִּי וְאָמַר (שם) חִי ה' כִּי בֵן
מָוֶת הָאִישׁ הָעֹשֶׂה זֹאת, וְהוּא דָן
אֶת נַפְשׁוֹ. טְרוּנְיָא יֵשׁ לִי עָלָיו.
אָמַר לוֹ: אֵין לָךְ רִשׁוּת, שְׁהָרִי
הוֹדָה לְפָנַי וְאָמַר חֲטָאתִי לָהּ,
אֵף עַל פִּי שְׁלֵא חֲטָא. אָבֵל בְּמָה
שֶׁחֲטָא בְּאוּרֵיהּ, עֲנֵשׁ פְּתַבְתִּי
עָלָיו וְקַבֵּל. מִיָּד חֲזַר דְּוִמָּה
לְמַקּוּמוֹ בְּפָחִי נַפְשׁוֹ. וְעַל זֶה אָמַר
דְּוִד, (תהלים צד) לֹוִלִי ה' עֲזָרְתָה לִי
כַּמְעַט שֶׁכָּנָה דְּוִמָּה נַפְשִׁי. לֹוִלִי
ה' עֲזָרְתָה לִי שֶׁהָיָה אֶפְסוּטְרוֹפּוּס
שְׁלִי, כַּמְעַט שֶׁכָּנָה וְכוּ'. מִה זֶה
כַּמְעַט? כְּמוֹ חוּט דֶּק כְּמוֹ הַשְּׁעוּר
שִׁישׁ בִּינִי וּבֵין הַצַּד הָאֲחֵר,
כְּאוֹתוֹ שְׁעוּר הָיָה שְׁלֵא שֶׁכָּנָה
דְּוִמָּה נַפְשִׁי.

וְכֵן צְרִיךְ בֶּן אָדָם לְהַשְׁמֵר שְׁלֵא
יֵאמַר דְּבַר בְּדוּד, בְּגִלְל שְׁלֵא
יֻכַּל לֹאמַר לְדְוִמָּה (קהלת ה) כִּי
שִׁגְגָה הִיא, כְּמוֹ שֶׁהָיָה לְדְוִד
וְנִצַּח אוֹתוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
בְּדִין. לְמָה יִקְצַף הָאֱלֹהִים עַל
קוֹלְךָ - עַל אוֹתוֹ קוֹל שֶׁהוּא אָמַר,
וְחַבֵּל אֶת מַעֲשֵׂה יְדִידְךָ - זֶה בְּשֵׁר
קִדְשׁ בְּרִית הַקְּדוֹשׁ שֶׁפָּגַם וְנִמְשַׁף
בְּגִיָּהנָם עַל יְדֵי דְוִמָּה. וּבְגִלְל זֶה
(תהלים ט) וּמַעֲשֵׂה יְדִיו מִגִּיד
הַרְקִיעַ. אֵלוֹ אוֹתָם הַחֲבָרִים
שֶׁהִתְחַבְּרוּ עִם הַכֹּהֵן הַזֶּה וּבְעֵלֵי
בְרִיתָהּ, מִגִּיד וְרוּשָׁם כֹּל אֶחָד
וְאֶחָד. מִי הַרְקִיעַ? זֶהוּ הַרְקִיעַ
שְׁבוּ חֲמָה וּלְכַנֵּה וְכוּכְבִּים
וּמְזֻלוֹת, וְזֶהוּ סֵפֶר זְכָרוֹן, הוּא
מִגִּיד וְרוּשָׁם אוֹתָם וְכוֹתֵב לְהִיּוֹת

וּבְחֻמְיָסָר בְּאֵלוֹלָהּ מִה דְּהוּה מִבֵּת שֶׁבַע,
וּבְיָוִם אֶתְבַּשֵּׁר (שמואל ב יב) גַּם יִי
הֶעֱבִיר חֲטָאתְךָ לֹא תָמוּת. מִאי לֹא תָמוּת, לֹא
תָמוּת בְּיַד דְּוִמָּה.

אָמַר דְּוִמָּה מְאֵרִי דְעֵלְמָא הָא מְלָה חֲדָא
אֵית לִי גִבְיָה דְאִיהוּ אֶפְתַּח פּוּמִיָּה
(שמואל ב יב) חִי יִי כִּי בֵן מָוֶת הָאִישׁ הָעוֹשֶׂה
זֹאת וְאִיהוּ דָן לְנַפְשִׁיהּ טְרוּנְיָא אֵית לִי עָלֶיהָ.
אָמַר לִיָּהּ, לֵית לָךְ רִשׁוּת דְּהָא אוּדִי לְגַבְאִי
וְאָמַר חֲטָאתִי לִי וְאֵף עַל גַּב דְּלֹא חֵב. אָבֵל
בְּמָה דְחֲטָא בְּאוּרֵיהּ עוֹנֵשָׁא כְּתַבִּית עָלֶיהָ
וְקַבֵּל. מִיָּד אֶהְדֵּר דְּוִמָּה לְאֶתְרֵיהּ בְּפָחִי
נַפְשׁוֹ. וְעַל דָּא אָמַר דְּוִד (תהלים צד) לֹוִלִי יִי
עֲזָרְתָה לִי כַּמְעַט שֶׁכָּנָה דְּוִמָּה נַפְשִׁי. לֹוִלִי ה'
עֲזָרְתָה לִי דְּהוּה אֶפְסוּטְרוֹפּא דִּילִי. כַּמְעַט
שֶׁכָּנָה וְכוּ'. מִהוּ כַּמְעַט, כְּחוּטָא דְקִיק
כְּשִׁיעוּרָא דְאֵית בִּינִי וּבֵין סְטָרָא אֲחֵרָא,
כְּהוּא שְׁעוּרָא הוֹת דְּלֹא שֶׁכָּנָה דְּוִמָּה נַפְשִׁי.
וּבְגִין כֶּף, בְּעֵי לֹאסְתַּמְרָא בַר נֶשׁ דְּלֹא יִימָא
מְלָה כְּדוּד. בְּגִין דְּלֹא יְכִיל לְמִימַר
לְדְוִמָּה (קהלת ה) כִּי שִׁגְגָה הִיא, כְּמָה דְּהוּה לְדְוִד
וְנִצַּח לִיָּהּ קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּדִינָא. לְמָה
יִקְצוּף הָאֱלֹהִים עַל קוֹלְךָ עַל הַהוּא קוֹל
דְּאִיהוּ אָמַר. וְחַבֵּל אֶת מַעֲשֵׂה יְדִידְךָ דָּא בְּשֵׁר
קִדְשׁ בְּרִית קְדִישָׁא דְפָגַם וְאֶתְמַשֵּׁף בְּגִיָּהנָם
עַל יְדֵא דְּוִמָּה. וּבְגִין כֶּף (תהלים ט) וּמַעֲשֵׂה יְדִיו
מִגִּיד הַרְקִיעַ אֵלִין אֲנוּן חֲבָרִיָּא דְאֶתְחַבְּרוּ
בְּכֹלָה דָּא וּמְאֵרִי קִימָא דִּילָהּ. מִגִּיד וְרָשִׁים
כֹּל חַד וְחַד. מֵאֵן הַרְקִיעַ. דָּא אִיהוּ הַרְקִיעַ
דְּבִיָּה חֲמָה וּלְכַנֵּה וְכוּכְבִּיא וּמְזֻלִי, וְדָא אִיהוּ
סֵפֶר זְכָרוֹן. אִיהוּ מִגִּיד וְרָשִׁים לְהוּ וְכוֹתֵיב לְהוּ
לְמָהוּ בְּנֵי הִיכְלָא וּלְמַעַבְד רְעוּתָהוֹן תְּדִיר.

מִגִּיד וְרוּשָׁם אוֹתָם וְכוֹתֵב לְהִיּוֹת

(סו) יום ליום יביע אמר - יום קדוש מאותם ימים עליונים של המלך, משבחים אותם החברים ואומרים אותו דבר שאמר כל אחד לחברו. יום ליום יביע אותו אמר ומשבחו, ולילה ללילה - כל דרגה שמשלמת [נ"א ששלמת] בלילה משבח זה לזה אותו דעת של כל אחד מחברו, ובשלמות [ס"א ובאהבת] רבה נעשים להם חברים ואוהבים.

אין אמר ואין דברים - בשאר דברי העולם, שלא נשמעים לפני המלך הקדוש ולא צריך לשמעם. אבל הדברים הללו, בכל הארץ יצא קוים. עושים מדידה, אותם דברים מדורים עליונים ומדורים תחתונים, מאלה נעשים רקיעים, ומאלה הארץ, מאותו השבת. ואם תאמר שאותם דברים במקום אחד משוטטים בעולם - בקצה תבל מליהם. וכיון שנעשים מהם רקיעים, מי שורה בהם? חזר ואמר, לשמש שם אהל בהם. אותו שמש, קדוש שם מדורו ומשכנו בהם ומתעטר בהם.

בין ששורה באותם רקיעים ומתעטר בהם, אזי - והוא כחתן יצא מחפתו. שמח ורץ באותם רקיעים. יוצא מהם ורץ לתוך מגדל אחד אחר במקום אחר. מקצה השמים מוצאו - ודאי מעולם עליון יוצא וקא, שהוא קצה השמים למעלה. ותקופתו - מי זה תקופתו? זה קצה השמים למטה, שהיא תקופת השנה שסוכבת את כל האיקרים, ומתקשרת מן השמים עד רקיע זה. ואין נסתר מחמתו - שאותה תקופה זו ותקופת השמש שמשוכב בכל צד.

ואין נסתר - אין מי שמתכסה

יום ליום יביע אומר, (תהלים יט) יומא קדישא מאנון יומין עלאין דמלפא משבחין לון לחבריא ואמרין ההיא מלה דאמר כל חד לחבריה. יומא ליומא יביע ההוא אומר ומשבח ליה. ולילה ללילה כל דרגא דאשלים (נ"א דשלים) בלילה משבח דא לדא ההוא דעת דכל חד מחבריה, ובשלימו (ס"א ובחיימו) סגי אתעבידו לון חברין ורחימין.

אין אומר ואין דברים בשאר מילין דעלמא. דלא אשתמעו קמי מלפא קדישא ולא בעי למשמע לון. אבל הגי מילי בכל הארץ יצא קוים. עבדי (דף טו ע"א) משיחא אנון מלין מדורי עלאי ומדורי תתאי, מאלין אתעבידו רקיעין ומאלין ארץ מההיא תושבחתא. ואי תימא דאנון מלין באתר חד. משטטא בעלמא בקצה תבל מליהם. וכיון דאתעבידא רקיעין מנהון, מאן שריא בהון. הדר ואמר לשמש שם אהל בהם. ההוא שמשא קדישא שוי מדוריה ומשפניה בהו ואתעטר בהו.

בין דשרי באנון רקיעין ואתעטר בהו, כדין והוא כחתן יוצא מחפתו. חדי ורהיט באנון רקיעין. נפק מנייהו ועאל ורהיט גו מגדלא חדא אחרא באתר אחרא. מקצה השמים מוצאו, ודאי מעלמא עלאה נפיק ואתיא דאיהו קצה השמים לעילא. ותקופתו, מאן תקופתו, דא קצה השמים לתתא דאיהי תקופת השנה דאסחרא לכל שייפין. ואתקשרת מן השמים עד רקיעא דא. ואין נסתר מחמתו דההיא תקופה דא ותקופה דשמשא דאסחר בכל סטרא.

ואין נסתר לית דאתפסי מניה מפל דרגין עלאין דהוו פלהו מסחרן ואתיין לגביה

וְכַל חַד וְחַד וְחַד לִית מָאן דִּיתַפְסִי מִינֵיהּ. מַחְמַתּוּ
 בְּשַׁעְתָּא דְאַתְחַמֵּם וְתַב (וּתְאִיב) לְגַבְיֵיהּ
 בְּתִיּוּבְתָא (בְּתִיּוּבְתָא) שְׁלִים. כָּל שְׂבָחָא דָּא וְכָל
 עֲלִיָּא דָּא בְּגִין אֲוִרִיתָא הוּא דְכְּתִיב, (תְּהִלִּים ט)
 תּוֹרַת יְיָ תְּמִימָה. שִׁית זְמַנִּין כְּתִיב הֶכָּא יְיָ,
 וְשִׁית קָרְאֵי מִן הַשְּׁמַיִם מְסַפְּרִים עַד תּוֹרַת יְיָ
 תְּמִימָה וְעַל רְזָא דָּא כְּתִיב בְּרֵאשִׁית הָא שִׁית
 אֲתוּוֹן. בְּרֵא אֱלֹהִים אֶת הַשְּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ,
 הָא שִׁית תְּבִין. קָרְאֵי אַחֲרָנִין לְקַבֵּל שִׁית זְמַנִּין
 ה' שִׁית קָרְאֵי בְּגִין שִׁית אֲתוּוֹן דְּהֶכָּא. שִׁית
 שְׂמַהֲן בְּגִין שִׁית תְּבִין דְּהֶכָּא.

עַד דְּהוּוּ יְתִיב עָאלוּ רַבִּי אֲלַעְזַר בְּרִיהּ וְרַבִּי
 אַבָּא. אָמַר לֹוֹן וְדָאֵי אֲנִפִּי שְׂכִינְתָּא
 אֲתִיָּין, וְעַל דָּא פְּנִי"אַל קָרִינָא לְכוּ, דְּהָא
 חֲמִיתוֹן אֲנִפִּי שְׂכִינְתָּא אֲפִין בְּאַפִּין. וְהַשְּׁתָּא
 דְּקָא יִדְעַתוֹן וְגַלִּי לְכוּ קָרָא דּוּבְנֵיהּוּ בִּן
 יְהוֹיָדָע, וְדָאֵי דְמִלָּה דְעַתִּיקָא קְדִישָׁא אִיהּוּ
 וְקָרָא דְאַבְתְּרִיהּ. וְהֵהוּא דְסַתִּים מַכְּלָא אָמְרוּ.
 וְהָאֵי קָרָא אִיהּוּ בְּאַתְרַּא אַחֲרָא כְּגוּוֹנָא דָּא.
 פְּתַח וְאָמַר (דְּבִרֵי הַיְמִים א יא) וְהוּא הִכָּה אֶת
 הָאִישׁ הַמְצָרִי אִישׁ מְדָה חֲמֵשׁ בְּאַמָּה, וְכֹלָא
 רְזָא חָדָא אִיהּוּ, מְהָאֵי (ס"א ה"א) מְצָרִי, הֵהוּא
 דְאַשְׁתְּמוּדָע, (שְׁמוֹת יא) גְּדוֹל מְאֹד בְּאַרְץ מְצָרִים
 בְּעֵינֵי עַבְדֵי וְגו' רַב וַיִּקְרָא כְּמָה דְגַלִּי הֵהוּא
 סָבָא.

וְהָאֵי קָרָא בְּמַתִּיבְתָּא עֲלָאָה אֲתְמָר. אִישׁ
 מְדָה כֹלָא חַד. (שְׁמוּאֵל ב כג) אִישׁ מְרָאָה
 וְאִישׁ מְדָה כֹלָא חַד. בְּגִין דְּאִיהּוּ שְׂבַת
 וְתַחוּמָא דְכְּתִיב, (בַּמִּדְבָּר לז) וּמִדּוֹתֵם מַחוּץ
 לְעִיר, וְכְּתִיב, (וַיִּקְרָא יט) לֹא תַעֲשׂוּ עוֹל בְּמִשְׁפָּט
 בַּמִּדָּה. וְעַל דָּא אִישׁ מְדָה אִיהּוּ. וְאִיהּוּ מִמֶּשׁ
 וּמִדַּתֵּם מַחוּץ לְעִיר, וְכְּתוּב (וַיִּקְרָא יט) לֹא תַעֲשׂוּ עוֹל בְּמִשְׁפָּט בַּמִּדָּה. וְעַל זֶה אִישׁ מְדָה הוּא, וְהוּא

מִמְנוּ מִכָּל הַדְּרָגוֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת
 שְׁהִיו כֻּלָּם מְקִיפּוֹת וּבָאוֹת אֵלָיו,
 וְכָל אֶחָד וְאֶחָד אֵין מִי שְׂמַתְכֶסֶה
 מִמְנוּ. מַחְמַתּוּ - בְּשַׁעְתָּא
 שְׂמַתְחַמֵּם וְשָׁב (וּמִשְׁתוּקֵק) לְגַבְיֵיהֶם
 בְּתִשׁוּבָה (בְּתִשׁוּקָה) שְׁלֵמָה, כָּל
 הַשְּׂבַח הַזֶּה וְכָל הָעֲלוּי הַזֶּה
 בְּגִלְל הַתּוֹרָה הוּא, שְׂכַתוּב תּוֹרַת
 ה' תְּמִימָה. שֵׁשׁ פְּעָמִים כְּתוּב
 כָּאֵן ה', וְשֵׁשׁ פְּסוּקִים מִן
 "הַשְּׁמַיִם מְסַפְּרִים" עַד "תּוֹרַת ה'
 תְּמִימָה". וְעַל סוּד זֶה כְּתוּב
 בְּרֵאשִׁית - הָרִי שֵׁשׁ אוֹתִיּוֹת. בְּרֵא
 אֱלֹהִים אֶת הַשְּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ -
 הָרִי שֵׁשׁ תְּבוֹת. פְּסוּקִים אַחֲרֵים
 כְּנֶגֶד שֵׁשׁ פְּעָמִים ה'. שֵׁשׁ
 פְּסוּקִים בְּגִלְל שֵׁשׁ אוֹתִיּוֹת שֶׁל
 כָּאֵן. שֵׁשׁ שְׁמוֹת בְּגִלְל שֵׁשׁ
 תְּבוֹת שֶׁל כָּאֵן.

בְּעוֹדֵם יוֹשְׁבִים, נִכְנְסוּ רַבִּי
 אֲלַעְזַר בְּנוֹ וְרַבִּי אַבָּא. אָמַר לְהֵם,
 וְדָאֵי פְּנֵי הַשְּׂכִינָה כָּאוּ, וְלִכְּן
 קָרְאֵנוּ לְכֶם פְּנִיא"ל, שְׁהִרִי
 רְאִיתֶם אֶת הַשְּׂכִינָה פְּנִים בְּפְנִים.
 וְעַכְשָׁו שִׁידְעַתֶּם וְגַלְּה לְכֶם
 הַכְּתוּב שֶׁל "וּבְנֵיהּוּ בִּן יְהוֹיָדָע"
 - וְדָאֵי שְׂדָכְר עַתִּיק קְדוּשׁ הוּא
 וְהַפְּסוּק שְׁלֵאַחֲרָיו. וְאוֹתוֹ
 הַסְּתוּם מְהַפֵּל אָמְרוּ.

וּפְסוּק זֶה הוּא בְּמִקּוּם אַחַר כְּגוּן
 זֶה. פְּתַח וְאָמַר, (דְּבִרֵי הַיְמִים-א יא)
 וְהוּא הִכָּה אֶת הָאִישׁ הַמְצָרִי אִישׁ
 מְדָה חֲמֵשׁ בְּאַמָּה. וְהַכֵּל סוּד אֶחָד
 הוּא. מִי הַמְצָרִי? אוֹתוֹ הַיְדוּעַ,
 (שְׁמוֹת יא) גְּדוֹל מְאֹד בְּאַרְץ מְצָרִים
 בְּעֵינֵי עַבְדֵי וְגו', גְּדוֹל וְנִכְבֵּד כְּמוֹ
 שְׁגִלָּה אוֹתוֹ וְזָקן (רַב הַמְנוּנָא).

וּפְסוּק זֶה מִתְבָּאָר בִּישִׁיבָה
 הָעֲלִיּוֹנָה. אִישׁ מְדָה הַכֵּל אֶחָד.
 (שְׁמוּאֵל-ב כג) אִישׁ מְרָאָה וְאִישׁ
 מְדָה הַכֵּל אֶחָד. בְּגִלְל שֶׁהוּא
 שְׂבַת וְתַחוּם, שְׂכַתוּב (בַּמִּדְבָּר לז)
 וְעַל זֶה אִישׁ מְדָה הוּא, וְהוּא

ממש איש מדה הוא, ארכו מסוף העולם ועד סוף העולם. אדם הראשון כף הנה. ואם תאמר, הרי כתוב חמש באמה? אותם חמש באמה היו מסוף העולם ועד סוף העולם.

(דברי הימים א-יא) ובניד המצרי חנית, כמו שנאמר כמנור ארגים - זה מטה האלהים שהיה בידו חוקק בשם גלוף מפרש באור של צרופי אותיות שהיה חוקק בצלאל וישיבתו, שנקרא אורג, שכתוב (שמות לה) מלא אתם וגו' חרש וחשב ורקם וגו'. ואותו מטה היה מאיר שם חוקק בכל הצדדים באור שהחכמים שהיו חוקקים שם המפרש בארבעים ושנים אפנים. והפסוק מכאן והלאה כמו שאמר. אשרי חלקו. שבו נכבדים, שבו ונחדש תקון הפלה בלילה הנה. שכל מי שמשפתף יחד אתה בלילה הנה, יהיה שמור למעלה ולמטה כל השנה ההיא ויוציא שנתו בשלום. עליהם כתוב (תהלים לה) חונה מלאך ה' סביב ליראיו ויחלצם טעמו וראו כי טוב ה'. פתח רבי שמעון ואמר, בראשית ברא אלהים. בפסוק זה יש להסתכל, שכל מי שאומר יש אלוה אחר, משמד מהעולמות, כמו שנאמר (ירמיה י) כף תאמרו להם: אלהי השמים וארקא לא עשו, יאבדו מהארץ ומפתח השמים אלה. בגלל שאין אלוה אחר חוץ מן הקדוש ברוך הוא בלבדו.

ופסוק זה הוא תרגום, חוץ ממלת סוף הפסוק (אלה). אם תאמר בגלל שמלאכים קדושים לא נזקקים לתרגום ולא מכירים אותו, אז מלה זו ראויה היא להאמר בלשון הקדש כפי שישמעו מלאכים קדושים ויהיו

איש מדה איהו ארפיה מסייפי עלמא ועד סייפי עלמא. אדם הראשון הכי הנה. ואי תימא הא כתיב חמש באמה. אנון חמש באמה מסייפי עלמא עד סייפי עלמא הנה.

ובניד המצרי חנית (דברי הימים א יא) כמה דאת אמר כמנור אורגים, דא מטה האלהים דהנה בידיה חקיק בשמא גליפא מפרש בנהירו דצרופי אתוון דהנה גליף בצלאל ומתיבתא דיליה דאקרי אורג דכתיב, (שמות לה) מלא אותם וגו' חרש וחשב ורקם וגו'. וההוא מטה הנה נהיר שמא גליפא בכל סטרין בנהירו דחכימין דהוה מגלפין שמא מפרש בארבעין ותרין גוונני. וקרא מכאן ולהלאה כמה דאמר זכאה חולקיה. תיבו יקרין תיבו ונחדש תקון דכלה בהאי ליליא. דכל מאן דאשפתף בהדה בהאי ליליא יהא נטיר עילא ותתא כל ההיא שתא ויפיק שתא בשלום. עליהו כתיב (תהלים לה) חונה מלאך ה' סביב ליראיו ויחלצם טעמו וראו כי טוב ה'.

פתח רבי שמעון ואמר בראשית ברא אלהים. האי קרא אית לאסתפלא ביה. דכל מאן דאמר אית אלהא אחרא אשתצי מעלמין. כמה דאתמר (ירמיה י) כדנה תמרון להום אלהא די שמיא וארקא לא עבדו יאבדו מארעא ומן תחות שמיא אלה. בגין דלית אלהא אחרא בר קדשא בריך הוא בלחודו.

והאי (דף ט ע"ב) קרא איהו תרגום בר ממלה דסוף קרא. אי תימא בגין דמלאכין קדישין לא נזקקין לתרגום ולא אשתמודען ביה, מלה דא יאות היא למימר בלישנא קדישא בגין דישמעון מלאכין קדישין ויהון נזקקין לאודאה על דא. אלא ודאי

זְקוּקִים לַהֲדוֹת עַל זֶה, אֲלֵא
וְדַאי מְשׁוּם כִּף כְּתוּב תְּרַגּוּם,
שֶׁלֹּא נִזְקָקִים לוֹ הַמְּלֹאכִים
הַקְּדוּשִׁים וְלֹא יִקְנְאוּ בְּכֵן אָדָם
לְהִזִּיק לוֹ, בְּגִלְל שְׁבַפְסוּק זֶה
בְּכִלְל הֵם מְלֹאכִים קְדוּשִׁים,
שֶׁהָרִי הֵם נִקְרָאִים אֱלֹהִים, וְהֵם
בְּכִלְל שֶׁל אֱלֹהִים, וְהֵם לֹא עָשׂוּ
שָׁמַיִם וָאָרֶץ. וְאֶרְקָא, הִנֵּה צְרִיף
לְכַתֵּב וָאֶרְעָא (אֶרֶץ)! אֲלֵא בְּגִלְל
שֶׁאֶרְקָא הִיא אַחַת מֵאוֹתָן שְׁבַע
אֲרָצוֹת שֶׁלְמִטָּה, וּבִאֲתוֹ מְקוֹם
יִשָּׁנֵם בְּנֵי בְנֵי שֶׁל קִינ. לְאַחַר
שֶׁגֵּרַשׁ מֵעַל פְּנֵי הָאָרֶץ, יָרַד שָׁם
וַעֲשֵׂה תוֹלְדוֹת, וְהִשְׁתַּבֵּשׂ שָׁם,
שֶׁלֹּא יָדַע כְּלוּם. וְהִיא אֶרֶץ

כְּפוּלָה שֶׁנִּכְפְּלָה מִחֻשָּׁף וָאוֹר.
וְשָׁם שְׁנֵי מְמַנִּים שְׁלִיטִים
שֶׁשׁוֹלְטִים - זֶה בַּחֻשָּׁף וְזֶה בְּאוֹר.
וְשָׁם קְטְרוּג זֶה בְּזֶה. וּבִשְׁעָה
שֶׁיָרַד לָשֵׁם קִינ, הִשְׁתַּתְּפוּ זֶה עִם
זֶה וְהִשְׁלִימוּ כְּאֶחָד, וְהַכֵּל רוֹאִים
שֶׁהֵם תוֹלְדוֹת קִינ. וְעַל זֶה הֵם
בְּשְׁנֵי רֵאשִׁים כְּמוֹ שְׁתֵּי חַיּוֹת,
פֶּרֶט שֶׁכְּשֵׁאוֹתוֹ אוֹר שׁוֹלֵט -
מִנְצַח שְׁלוֹ וּמִנְצַח עַל הָאֶחָד.
וְעַל זֶה נִכְלְלוּ שְׁבַחֻשָּׁף בְּאוֹר
וְנִהְיִים אֶחָד. הֵם שְׁנֵי מְמַנִּים,
עֶפְרַיִם וְקַסְטִימוֹן, וְדְמוּתָם
כְּדְמוּת מְלֹאכִים קְדוּשִׁים בְּשֵׁשׁ
כְּנָפִים, אֶחָד דְּמוּתוֹ כְּמוֹ שׁוֹר,
וְאֶחָד דְּמוּתוֹ כְּמוֹ נֶשֶׁר,
וּכְשֶׁמִּתְחַבְּרִים נַעֲשִׂים דְּמוּת

אָדָם.

בְּשֵׁהֶם בַּחֻשָּׁף, מִתְּהַפְּכִים
לְדְמוּת שֶׁל נַחֲשׁ בְּשְׁנֵי רֵאשִׁים,
וְהוֹלְכִים כְּנַחֲשׁ, וְטָסִים לְתוֹף
הַתְּהוּם וְרוֹחֲצִים בְּיָם הַגְּדוֹל.
כְּשֶׁמְּגִיעִים לְשִׁלְשֵׁלַת עֲזִ"א
וְעֲזִ"ל, מְרַגְּזִים אוֹתָם
וּמְעוֹרְרִים אוֹתָם, וְהֵם מְדַלְּגִים
לְתוֹף הָרִי הַחֻשָּׁף, וְחוֹשְׁבִים
שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּף הוּא רוֹצֵה לְתַבַּע
לְהֵם דִּין. וְשְׁנֵי מְמַנִּים אֵלּוּ שְׁטִים בְּיָם הַגְּדוֹל, וּפּוֹרְחִים מִשָּׁם, וְהוֹלְכִים בְּלִילָה לְנַעֲמָה, אִם

בְּגִין כִּף כְּתוּב תְּרַגּוּם דְּלֵא נִזְקָקִין בִּיה
מְלֹאכִין קְדִישִׁין לָא יִקְנְאוּן בְּבַר נֶשׁ
לְאַבְאָשָׁא לִיה, בְּגִין דְּבַהֲאֵי קָרָא בְּכִלְלָא
אֲנוּן מְלֹאכִין קְדִישִׁין, דְּהָא אֲנוּן אֱלֹהִים
אֶקְרוּן וּבְכִלְלָא דְּאֱלֹהִים הוּו, וְאֲנוּן לֹא
עֲבָדוּ שְׁמַיָּא וְאֶרְקָא. וְאֶרְקָא, וְאֶרְעָא מִיבְעֵי
לִיה. אֲלֵא בְּגִין דְּאֶרְקָא אִיהִי חֲדָא מֵאֲנוּן
שְׁבַע אֲרָעִין דְּלִתְתָּא. וּבַהֲהוּא אֶתְר אִית בְּנֵי
בְּנוֹי דְּקִינ. לְבַתְר דְּאֶתְתְּרוּ מֵעַל אֲפִי אֶרְעָא
נְחִית לְתַמָּן וְעֲבִיד תוֹלְדוֹת וְאֶשְׁתַּבֵּשׂ תַּמָּן
דְּלֵא יָדַע כְּלוּם. וְאִיהוּ אֶרְעָא כְּפִילָא
דְּאֶתְכַפֵּל מִחֻשׁוּכָא וּנְהוּרָא.

וְאִית תַּמָּן תְּרִין מְמַנִּין שְׁלִיטִין דִּי שְׁלִטִין דָּא
בַּחֻשׁוּכָא וְדָא בְּנְהוּרָא. וְתַמָּן קְטְרוּגָא
דָּא בְּדָא. וְשַׁעֲתָא דְּנְחִית לְתַמָּן קִינ, אֶשְׁתַּתְּפוּ
דָּא בְּדָא וְאֶשְׁתַּלִּימוּ כְּחֲדָא. וְכִלְא חֲזִי דְּאֲנוּן
תוֹלְדוֹת דְּקִינ. וְעַל דָּא אֲנוּן בְּתִרִין רֵאשִׁין
כְּתִרִין חַיּוֹן, בַּר דְּכַד הִהוּא נְהוּרָא שְׁלִיט
נְצַח דִּילִיה וְנְצַח עַל אֶתְרָא. וְעַל דָּא אֶתְכַלִּילוּ
דִּי בַּחֻשׁוּכָא בְּנְהוּרָא וְהוּו חַד. אֲנוּן תְּרִין
מְמַנִּין עֶפְרַיִם וְקַסְטִימוֹן. וְדִיוקְנָא דְּלְהוּן
כְּדִיוקְנָא דְּמְלֹאכִין קְדִישִׁין בְּשִׁית גְּדַפִּין. חַד
דִּיוקְנָא כְּתוּרָא, וְחַד דִּיוקְנָא כְּנֶשֶׁר־א. וְכַד
מִתְּחַבְּרָן אֶתְעֲבִידוּ דִּיוקְנָא דְּאָדָם.

כַּד אֲנוּן בַּחֻשׁוּכָא מִתְּהַפְּכִין לְדִיוקְנָא דְּנַחֲשׁ
בְּתִרִין רֵאשִׁין וְאֶזְלִין כְּחוּיָא וְטָאסִין גּו
תְּהוּמָא וְאֶסְתַּחֲיִין בְּיַמָּא רַבָּא. כַּד מְטָאן
לְשִׁלְשֵׁלָא דְּעֲזִ"א וְעֲזִ"ל מְרַגְּזִין לוּן
וּמִתְעַרֵי לוּן. וְאֲנוּן מְדַלְּגִין גּו טוּרֵי חֻשׁוּכָן
וְחֻשְׁבֵי דְּקַדְשָׁא בְּרִיף הוּא בְּעֵי לְמִתְבַּע לוּן
דִּינָא. וְאֶלִין תְּרִין מְמַנִּין שְׁאֲטִין בְּיַמָּא רַבָּא
וּפְרַחִין מִתַּמָּן וְאֶזְלִין בְּלִילָא לְגַבֵּי נַעֲמָה
לְהֵם דִּין. וְשְׁנֵי מְמַנִּים אֵלּוּ שְׁטִים בְּיָם הַגְּדוֹל, וּפּוֹרְחִים מִשָּׁם, וְהוֹלְכִים בְּלִילָה לְנַעֲמָה, אִם

השדים, שטעו אחריה יראים ראשונים וחשבו להתקרב אליה. והיא מדלגת ששים אלף פרסאות, ונעשית בכמה ציורים לגבי בני אדם כדי שישטעו אחריה בני אדם.

ושני ממנים אלה פורחים ומשוטטים בכל העולם וחוזרים למקומם, והם מעוררים לאותם בני בניו של קנן ברוח של יצרים רעים לעשות תולדות. השמים ששם הם שולטים אינם כאלה, והארץ לא מולידה בכחם שלהם זרע וקציר כמו אלה, ולא חוזרים אלא בכמה שנים וזמנים. והם אלהי השמים וארקא לא עשו. יאבדו מארץ עליונה של תבל, שלא ישלטו בה ולא ישוטטו בה, ולא יגרמו לבני אדם להטמא ממקרה לילה. ועל זה יאבדו מהארץ ומתחת השמים, שנעשו בשם של אלה, כמו שנתבאר. ולכן פסוק זה הוא תרגום, שלא יחשבו מלאכים עליונים שעליהם אומרים, ולא יקטרגו לנו. ועל זה הסוד של "אלה" כמו שנתבאר, הוא דבר קדוש שלא מתחלף בתרגום.

אמר לו רבי אלעזר, פסוק זה שכתוב (ירמיה') מי לא יראך מלך הגוים פי לך יאתה, מאי שבחא איהו. אמר רבי, איזה שבח הוא? אמר לו, אלעזר בני, פסוק זה נאמר בכמה מקומות, אבל ודאי הוא לא (קדו), שכתוב פי בכל חכמי הגוים ובכל מלכותם. שחרי בא לפתח פה הרשעים שחושבים שהקדוש ברוך הוא לא יודע הרהוריהם ומחשבותיהם, ולכן יש להודיע את שטותם. שפעם אחת בא אלי פילוסוף אחד מאמות העולם, אמר לי: אתם אומרים

אמהון דשדין דטעו אבתרהא דחלין קדמאין וחסבין למקרב לגבה. ואיהי דליגת שתין אלפין פרסין ואתעבידת בכמה ציורין לגבי בני נשא בגין דיטעון בני נשא אבתרה.

ואלין תרין ממנן פרחין ומשטטן בכל עלמא ואהדרן לאתרייהו. ואנון מתערין לאנון בני בנוי דקין ברוחא דיצרין בישין למעבד תולדות. שמיא דשלטין תמן לאו כהני. ולא אולידת ארעא בחילא דלהון זרועא וחצדא כהני. ולא אהדרן אלא בכמה שנין וזמנין. ואנון אלהא די שמיא וארקא לא עבדו. יאבדו מארעא עילאה דתבל, דלא ישלטון בה ולא ישטטון בה ולא יהון גרמין לבני נשא לאסתאבא ממקרה ליליא. ועל דא יאבדו מארעא ומן תחות שמיא דאתעבידו בשמא דאלה כמה דאתמר. ועל דא האי קרא תרגום דלא יחשבון מלאכי עלאי דעלייהו אמרין, ולא יקטרגו לן. ועל דא רזא דאלה כמה דאתמר איהו מלה קדישא דלא אתחלף בתרגום.

אמר ליה רבי אלעזר, האי קרא דכתיב, (ירמיה') מי לא יראך מלך הגוים פי לך יאתה, מאי שבחא איהו. אמר רבי, איזה שבח הוא? אמר לו, אלעזר בני, פסוק זה נאמר בכמה מקומות, אבל ודאי הוא לא (נ"א הכי) דכתיב, (ירמיה') פי בכל חכמי הגוים ובכל מלכותם דהא אתא למפתח פומא דחייבין דחשבין דקדשא בריה הוא לא ידע הרהורין ומחשבין דילהון. ובגין כן אית לאודעא שטותא דלהון. דזמנא חדא אתא פילוסופא חדא דאומות העולם לגבאי, אמר לי אתון אמרין דאלהכון שליט בכל רומי שמיא. פלהון חילין ומשריין לא אדבקן שאלהיכם שולט בכל רומי השמים? כל הצבאות והמרפבות לא משיגים ולא יודעים את מקומו.

פסוק זה לא מגדיל את כבודו כל כך, שכתוב פי בכל חכמי הגוים ובכל מלכותם מאין פמוך. מה שקול זה לבני אדם שאין להם קיום?

ועוד, שאתם אומרים (דברים לד) ולא קם נביא עוד בישראל כמשה, בישראל לא קם - אבל באמות העולם קם. גם כך אני אומר, בכל חכמי הגוים אין פמוהו - אבל בחכמי ישראל יש. אם כך, אלוה שיש בחכמי ישראל פמוהו, אינו האלוה השליט. ענין בפסוק ותמצא שדיקתי פראוי. אמרתי לו: ודאי יפה אמרת.

מי מחיה מתים? אלא הקדוש ברוך הוא לבדו. בא אליהו ואלישע והחיו מתים. מי מוריד גשמים? אלא הקדוש ברוך הוא לבדו. בא אליהו ומנע אותם, והורידם בתפלתו. מי עשה שמים וארץ? אלא הקדוש ברוך הוא לבדו. בא אברהם והתקיימו בעמדם בגללו. מי מנהיג את השמש? אלא הקדוש ברוך הוא. בא יהושע והשתיקו וצוהו שיעמד על עמדו ושקט, וכתוב (יהושע י) וידם השמש וירח עמד. הקדוש ברוך הוא גזר גזר דין - גם כך משה גזר דין והתקיים. ועוד, שהקדוש ברוך הוא גזר גזרות - וצדיקי ישראל מבטלים אותם, שכתוב (שמואל ב כג) צדיק מושל יראת אלהים. ועוד, שהוא מצוה אותם ללכת בדרךיו ממש להתדמות לו בכל. הלך אותו פילוסוף והתגזר בכפר שחלים, וקראו לו יוסי קטינאה, ולמד תורה הרבה, והוא בין חכמי וצדיקי אותו מקום. בעת יש להסתכל בפסוק, והרי

ולא ידעי אתר דיליה. האי קרא לא אסיגי יקריה כל כך. דכתיב פי בכל חכמי הגוים ובכל מלכותם מאין פמוך. מאי שיקולא דא לבני נשא די לית (דף י"ע"א) לון קיומא.

ותו דאתון אמרין (דברים לד) ולא קם נביא עוד בישראל כמשה, בישראל לא קם אבל באומות העולם קם. אוף הכי אנא אימא בכל חכמי הגוים אין פמוהו, אבל בחכמי ישראל אית. אי הכי אלהא דאית בחכמי ישראל פוותיה לאו איהו עלאה שליטא. אסתפל בקרא ותשפח דידיקנא כדקא יאות. אמינא ליה ודאי שפיר קא אמרת.

מאן מחיה מתים אלא קדשא בריך הוא בלחודו, אתא אליהו ואלישע ואחיו מתיא. מאן מוריד גשמים אלא קדשא בריך הוא בלחודו אתא אליהו ומנע לון ונחית לון בצלותיה. מאן עבד שמיא וארעא אלא קדשא בריך הוא בלחודו, אתא אברהם אתקיימו בקיומוהי בגיניה. מאן מנהיג שמשא אלא קדשא בריך הוא, אתא יהושע ושכינך ליה ופקיד ליה דיקום על קיומיה ואשתכך וכתיב, (יהושע י) וידום השמש וירח עמד. קדשא בריך הוא גזר גזר דין אוף הכי משה גזיר גזר דין ואתקיימו. ותו דקדשא בריך הוא גזר גזרין וצדיקיא דישראל מבטלין לו דכתיב, (שמואל ב כג) צדיק מושל יראת אלהים. ותו דאיהו פקיד לון למהך באורחוי ממש לאתדמא ליה בכלא. אזל ההוא פילוסופא ואתגזיר בכפר שחלים וקרין ליה יוסי קטינאה. ואוליך אורייתא סגיא. ואיהו בין חכימין וזפאין דההוא אתר.

השתא אית לאסתפלא בקרא והא כתיב, (ישעיה מ) כל הגוים פאין נגדו.

מאי רבוּיָא הָכָא. אֵלָא מִי לֹא יִרְאֶךָ מְלַךְ
הַגּוֹיִם וְכִי מְלַךְ הַגּוֹיִם אִיהוּ וְלֹא מְלַךְ
יִשְׂרָאֵל. אֵלָא בְּכָל אֲתֵר קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
בְּעָא לֹא שְׁתַּבְּחָא בִּישְׂרָאֵל, וְלֹא אֲתַקְרִי אֵלָא
עַל יִשְׂרָאֵל בְּלַחֲדוּי. דְּכַתִּיב, (שְׁמוֹת ה) אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל אֱלֹהֵי הָעִבְרִים, וְכַתִּיב, (ישעיה מד) כֹּה
אָמַר יְיָ מְלַךְ יִשְׂרָאֵל. מְלַךְ יִשְׂרָאֵל וְדָאֵי.
אָמְרוּ אוֹמוֹת הָעוֹלָם פְּטְרוֹן אַחֲרָן אִית לָן
בְּשִׁמְיָא דְהָא מְלַכִּיכוֹן לֹא שְׁלִיט אֵלָא עַלְיֵיכוֹ
בְּלַחֲדוּיכוֹן וְעַלְנָא לֹא שְׁלִיט.

אָתָּא קָרָא וְאָמַר מִי לֹא יִרְאֶךָ מְלַךְ הַגּוֹיִם (נ"א)
מְלַכָּא עֵלְמָא לְרֵדָאָה לֹון וְלֹאֲלַקְטָאָה לֹון וְלִמְעַבְדּ בְּהוֹן רְעוּתִיָּה.

כִּי לֶךְ יִאֲתָה לְרַחֲמָא מִנְךָ לְעֵילָא וּמִתָּא. כִּי בְּכָל חֲכָמֵי הַגּוֹיִם) אֵלִין
שְׁלִיטִין רַבְרַבָּן דִּי מִמְּנֹן עַלְיֵיהוּ. וּבְכָל
מְלַכוּתָם בְּהֵוָה מְלָכוֹ דְלְעֵילָא. דְהָא אַרְבַּע
מְלַכוּוֹן שְׁלִיטִין אִית לְעֵילָא וְשְׁלִטִין בְּרַעוּתֵיהּ
עַל כָּל שְׂאָר עַמִּין. וְעַם כָּל דָּא לִית בְּהוּ
דִיעְבִּיד אֲפִלוּ מְלָה זַעִירָא אֵלָא כְּמָה דְפָקִיד
לֹון דְּכַתִּיב, (דניאל ד) וְכַמְצַבִּיָּה עַבִּיד בְּחִיל
שְׁמִיָּא וְדִיִּירֵי אַרְעָא. חֲכָמֵי הַגּוֹיִם אֲנוּן מִמְּנֹן
וְרַבְרַבָּן דְלְעֵילָא דְחֲכַמְתָּא דְלַהוֹן מַנְיֵיהוּ
הוּוּ. בְּכָל מְלַכוּתָם מְלַכוּתָא דְשְׁלִיט כְּמָה
דְּאֲתָמַר. וְדָא הוּא קָרָא כְּפִשְׁטִיָּה.

אָבְרָ בְּכָל חֲכָמֵי הַגּוֹיִם וּבְכָל מְלַכוּתָם. הָאֵי
אֲשַׁכְּחָנָא בְּסַפְרֵי קְדָמָאֵי, דְאֲנוּן
מְשַׁרְיִין וְחִיָּלִין אַף עַל גַּב דְּאֲתַפְקִדָן עַל
מְלִין דְעֵלְמָא וּפְקִיד לְכָל חַד לְמַעַבְד
עַבִּידָתָא, מָאן הוּא (סְתִיבָא קְרִישָׁא וְלֹא בְרַעוּתִיָּה)
דִיעְבִּיד שׁוּם חַד מַנְיֵיהוּ כְּמוֹךְ. בְּגִין דְאֲנֵת
רְשִׁים בְּעֵילוּיָא, וְאֵת רְשִׁים בְּעוֹבְדֵךְ מַכְלָהוּ.
וְדָא הוּא מֵאִין כְּמוֹךְ יְיָ, מָאן הוּא סְתִימָאָה
בְּעֵלוּי, וְאֵתָה רְשׁוּם בְּמַעֲשֵׁךְ מַכְלָם. וְזֵהוּ מֵאִין כְּמוֹךְ ה'. מִיָּהוּ נִסְתֵּר קְדוּשׁ שְׁעֵשֶׁה וְיִהְיֶה כְּמוֹךְ

כְּתוּב (ישעיה נ) כָּל הַגּוֹיִם כְּאִין
נִגְדוּ, מַה הֶרְבּוּי כְּאִין? אֵלָא, מִי
לֹא יִרְאֶךָ מְלַךְ הַגּוֹיִם, וְכִי מְלַךְ
הַגּוֹיִם הוּא, וְלֹא מְלַךְ יִשְׂרָאֵל?
אֵלָא בְּכָל מְקוֹם הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא רְצָה לְהַשְׁתַּבַּח בִּישְׂרָאֵל,
וְלֹא נִקְרָא - רַק עַל יִשְׂרָאֵל
לְבָדָם, שְׁכַתּוּב (שְׁמוֹת ה) אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל אֱלֹהֵי הָעִבְרִים. וְכַתּוּב
כֹּה אָמַר ה' מְלַךְ יִשְׂרָאֵל. מְלַךְ
יִשְׂרָאֵל בְּנִדְאֵי. אָמְרוּ אֲמוֹת
הָעוֹלָם: פְּטְרוֹן אַחֲרָ לָנוּ בְּשָׁמַיִם,
שְׁהֵרִי מְלַכְכֶם לֹא שׁוֹלֵט אֵלָא
עַלְיְכֶם לְבָדְכֶם, וְעַלְיָנוּ אֵינּוּ
שׁוֹלֵט.

כָּא הַפְּסוּק וְאָמַר, מִי לֹא יִרְאֶךָ
מְלַךְ הַגּוֹיִם [נ"א הַמְּלַךְ הַעֲלִין לְרֵדוֹת כְּהֵם
וְלַחֲלֻקוֹתָם וְלַעֲשׂוֹת כְּהֵם רְצוֹנוֹ. כִּי לֶךְ יִאֲתָה, לִירָא
מִיָּךְ לְמַעְלָה וְלַמַּטָּה. כִּי בְּכָל חֲכָמֵי הַגּוֹיִם] -
אֵלָה שְׁלִיטִים גְּדוֹלִים הִמְמָנִים
עַלְיֵהֶם. וּבְכָל מְלַכוּתָם -
בְּמְלַכוּת הֵיא שְׁלַמְעֵלָה, שְׁהֵרִי
אַרְבַּע מְלַכִּיּוֹת שׁוֹלְטוֹת? ש'
לְמַעְלָה, וְשׁוֹלְטוֹת בְּרְצוֹנוֹ עַל כָּל
שְׂאָר הָעַמִּים, וְעַם כָּל זֶה אֵין
כְּהֵם שְׁיַעֲשֶׂה אֲפִלוּ דְבַר קִטָּן
אֵלָא כְּמוֹ שְׁצִוָּה אוֹתָם, כְּמוֹ
שְׁכַתּוּב (דניאל ד) וְכַרְצוֹנוֹ עוֹשֶׂה
בְּצַבָּא הַשְּׁמַיִם וּבְדִירֵי הָאָרֶץ.
חֲכָמֵי הַגּוֹיִם - אוֹתָם הִמְמָנִים
וְהַגְּדוֹלִים שְׁלַמְעֵלָה שְׁחַכְמְתָם
הִיא מֵהֶם. וּבְכָל מְלַכוּתָם -
הַמְּלַכוּת הַשְּׁלִטָּת, כְּמוֹ שְׁנֵאֲמַר.
וְזֵה הַמְּקָרָא כְּפִשׁוּטוֹ.

אָבְרָ בְּכָל חֲכָמֵי הַגּוֹיִם וּבְכָל
מְלַכוּתָם - אֵת זֶה מְצָאנוּ בְּסַפְרֵי
הֵרָאשׁוּנִים, שְׁאוֹתָן מְרַפְבוֹת
וְצַבָּאוֹת, אַף עַל גַּב שְׁנַתְּמָנוּ עַל
דְּבָרֵי הָעוֹלָם וּמִנְהָ לְכָל אַחַד
לְעֲשׂוֹת פְּעֻלָּתוֹ, מִיָּהוּ [נִסְתֵּר קְדוּשׁ וְלֹא
כְּרְצוֹנוֹ] שְׁיַעֲשֶׂה שׁוּם אַחַד מֵהֶם
כְּמוֹךְ? בְּגַלְל שְׁאֵתָה רְשׁוּם
נִסְתֵּר קְדוּשׁ שְׁעֵשֶׁה וְיִהְיֶה כְּמוֹךְ

למעלה ולמטה ויהיה דומה לך בכל? מעשה המלך הקדוש, שמים וארץ. אבל הם (ישעיה מד) תהו וחמודיהם כל יועילו. בקדוש-ברוך-הוא פתוב בראשית ברא אלהים וכו', במלכותם פתוב והארץ היתה תהו ובהו.

אמר רבי שמעון לחברים, בני הלולא זו, כל אחד מכם יקשט קשוט אחד לפלה. אמר לרבי אלעזר בנו, אלעזר, תן מתנה אחת לפלה, שהרי מחר יסתפל (הקדוש ברוך הוא) [נ"א ב] כשיתכנס לחפה באותם שירים ושכחים (אצטרות וצמידים) שנותנים לה בני ההיכל לעמד לפניו.

פתח רבי אלעזר ואמר, (שיר ג) מי זאת עלה מן המדבר וגו'. מי זאת - הכלל של שני קדושים של שני עולמות בחבור אחד וקשר אחד - עלה ממש להיות קדש קדשים. שהרי קדש קדשים מ"י, ומתחבר עם זא"ת כדי להיות עולה, שהיא קדש קדשים. מן המדבר - שהרי מן המדבר ירשה להיות פלה ולהכנס לחפה. ועוד, מן המדבר היא עולה, כמו שנאמר (שיר ד) ומדברך נאווה. באותו מדבר של לחש בשפתים היא עולה.

ושנינו, מהו שפתוב (שמואל א-ד) האלהים האלה אלה הם האלהים המפים את מצרים בכל מפה במדבר, וכי כל מה שעשה להם הקדוש ברוך הוא במדבר היה? והרי בישוב זה היה! אלא במדבר - בדבור, כמו שנאמר (שיר ד) ומדברך נאווה, וכתוב (תהלים עה) ממדבר הרים. גם כן עלה מן המדבר - מן המדבר ודאי. באותו דבר של הפה היא עולה ונכנסת בין פנפי האמא, ואחר כך בדבור יורדת ושורה

קדישא דיעביד ולהוי כמוך עילא ותתא. ויהא דמי לך בכל, עובדא דמלכא קדישא שמים וארץ, אבל אנון (ישעיה מד) תהו וחמודיהם כל יועילו. בקודשא בריך הוא כתיב בראשית ברא אלהים וגו', במלכותם פתיב והארץ היתה תהו ובהו.

אמר רבי שמעון לחברייא בני הלולא דא, כל חד מנכון יקשט קשוטא חד לפלה. אמר לרבי אלעזר בריה. אלעזר הב נבזבזא חד לפלה דהא למחר אסתפל (קדשא בריך הוא) (נ"א ב) פד יעול לחופה באנון שירין ושבחין דיהבו לה בני היכלא לקיימא קמיה.

פתח רבי אלעזר ואמר (שיר השירים ג) מי זאת עולה מן המדבר וגו', מי זאת דתרין קדושין דתרין עלמין בחבורא חדא וקשורא חדא. עולה ממש למהוי קדש קדשים. דהא קדש קדשים מ"י. ואתחברא בזא"ת. בגין למהוי עולה דאיהי קדש קדשים. מן המדבר דהא מן המדבר ירתא למהוי כלה ולמיצל לחפה. תו מן המדבר איהי עולה כמה דאת אמר, (שיר השירים ד) ומדברך נאווה בההוא מדבר (דף י"ב) דלחישו בשפוון איהי עולה.

ותנינן מאי דכתיב, (שמואל א ד) האלהים האדירים האלה אלה הם האלהים המפים את מצרים בכל מפה במדבר. וכי כל דעבד לון קדשא בריך הוא במדבר הוה, והא בישובא הוה. אלא במדבר, בדבורא, כמא דאת אמר, (שיר השירים ד) ומדברך נאווה. וכתיב, (תהלים עה) ממדבר הרים. אוף הכי עולה מן המדבר, מן המדבר ודאי. בההיא מלה דפומא איהי סלקא ואעלת בין גדי דאמא, ולבתר בדבורא

מלה דפומא איהי סלקא ואעלת בין גדי דאמא, ולבתר בדבורא

נחֲתָא וְשָׂרְיָא עַל רִישֵׁיהּוּ דְעַמָּא קְדִישָׁא.
הֵיךְ סִלְקָא בְּדַבְרָא. דְּהָא בְּשִׁירוּתָא כַּד בַּר
נָשׁ קָאִים בְּצַפְרָא אִית לֵיהּ לְבָרְכָא
לְמֵאֲרִיָּה. בְּשַׁעְתָּא דְּפִקַּח עֵינוּי הֵיךְ מְבַרֵךְ.
הָכִי הוּוּ עַבְדֵי חֲסִידֵי קְדָמָי, נְטֹלָא דְמֵיָּא
הוּוּ יְהִבֵי קְמִיָּהּ, וּבְזַמְנָא דְאֲתַעְרוּ בְּלִילְיָא
אַסְחָן יְדִיָּהּ. וְקִיָּמִי וְלַעֲאן בְּאוּרִיָּתָא
וּמְבָרְכִי עַל קְרִיאָתָהּ. וְכַד תְּרַנְגּוּלָא קְרִי וְכַדִּין
פְּלָגוּת לִילְיָא מְמַשׁ, וְכַדִּין קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא
אַשְׁתַּפַּח עִם צְדִיקֵיָּא בְּגַנְתָּא דְעַדָן, וְאַסִּיר
לְבָרְכָא בִידִין מְסוֹאֲבוֹת וּמְזַמּוֹת. (וּמְבָרְכִין).
וְכֵן כָּל שַׁעְתָּא.

עַל רֵאשֵׁי הָעַם הַקְדוֹשׁ.
אֵיךְ עוֹלָה בְּדַבְרוֹ? שְׁהָרִי
בַּהֲתַחֲלָה, כְּשֶׁפָּן אָדָם קָם בְּבִקְרָא,
יֵשׁ לוֹ לְבָרְךָ לְרַבּוֹנוֹ בְּשַׁעְתָּא
שְׁפַקַח עֵינוּי. אֵיךְ מְבַרְךָ? כִּף הָיָה
עוֹשִׂים חֲסִידִים רֵאשׁוֹנִים: נְטֹלָה
שֶׁל מַיִם הָיוּ נוֹתְנִים לְפָנֵיהֶם,
וּבְזַמְן שְׁמַתְעוּרִים בְּלִילָה,
רוֹחֲצִים יְדֵיהֶם, וְעוֹמְדִים
וְעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה וּמְבָרְכִים עַל
קְרִיאָתָהּ. וְכִשְׁהִתְרַנְגּוּל קוֹרָא, אֲזַי
חֲצוֹת הַלֵּילָה מְמַשׁ, וְאֲזַי הַקְדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא נִמְצָא עִם הַצְדִּיקִים
בְּגַן עֵדֶן. וְאַסוּר לְבָרְךָ בְּיָדִים
טְמֵאוֹת וּמְזַמּוֹת, (וּמְבָרְכִים), וְכִף
כָּל שַׁעְתָּא.

בְּגִין דְּבִשְׁעָתָא דְּבַר נָשׁ נָאִים, רוּחִיָּה פְּרַחָא
מְנִיָּה. וּבִשְׁעָתָא דְּרוּחִיָּה פְּרַחָא מְנִיָּה,
רוּחָא מְסֹאֲבָא זְמִין וְשָׂרְיָא עַל יְדוּי וּמְסֹאֲבָא
לוֹן וְאַסִּיר לְבָרְכָא בְּהוּ בְּלָא נְטִילָה. וְאִי
תִּימָא אִי הָכִי הָא בִּימָמָא דְלָא נָאִים וְלָא פְּרַח
רוּחִיָּה מְנִיָּה וְלָא שָׂרְיָא עָלֶיהָ רוּחָא מְסֹאֲבָא
וְכַד עָאֵל לְבֵית הַפְּסָא לָא יְבַרֵךְ וְלָא יִקְרָא
בַּתּוֹרָה אֶפְלוּ מְלָה חֲדָא עַד דִּיִּסְחִי יְדוּי. וְאִי
תִּימָא בְּגִין דְּמְלוּכְלָכִים אַנּוּן, לָאוּ הָכִי הוּא,
בְּמָה אֲתַלְכְּלוּ. אֲלֵא וּוִי לְבַנֵי עֲלָמָא דְלָא
מְשַׁגִּיחִין וְלָא יְדַעִין בִּיקְרָא דְמֵאֲרִיָּהוּן וְלָא
יְדַעִי עַל מַה קְיָימָא עֲלָמָא. רוּחָא חֲדָא אִית
בְּכָל בֵּית הַפְּסָא דְעֲלָמָא דְשָׂרְיָא תַּמָּן וְאַתְהֵנִי
מַהְוָא לְכָלוּכָא וְטַנוּפָא וּמִידְ שָׂרִי עַל אַנּוּן
אַצְבָּעָאן דִּידוּי דְּבַר נָשׁ.

בְּגִלְלִי שְׁבַשְׁעָה שְׁפָן אָדָם יֵשׁן,
רוּחוֹ פּוֹרַחַת מִמֶּנּוּ. וּבִשְׁעָתָא
שְׁרוּחוֹ פּוֹרַחַת מִמֶּנּוּ, רוּחַ טְמֵאָה
מְזַמְנַת וְשׁוֹרָה עַל יְדוּי וּמְטַמְאֵת
אוֹתָם, וְאַסוּר לְבָרְךָ בְּהֶם לְלֵא
נְטִילָה. וְאִם תֵּאמַר, אִם כִּף, הָרִי
בַּיּוֹם כְּשֶׁאֵינְנוּ יֵשׁן וְרוּחוֹ לָא
פּוֹרַחַת מִמֶּנּוּ וְלֵא שׁוֹרָה עָלָיו
רוּחַ טְמֵאָה, וְכִשְׁנַכְנַס לְבֵית
הַפְּסָא לָא יְבַרֵךְ וְלֵא יִקְרָא בַּתּוֹרָה
אֶפְלוּ דְבַר אֶחָד עַד שְׁיִרְחֵץ יְדוּי!
וְאִם תֵּאמַר בְּגִלְלִי שְׁהֶם מְלַכְלָכִים
- לָא כִּף הוּא, בְּמָה הֲתַלְכְּלוּ?
אֲלֵא אוּי לְבַנֵי הָעוֹלָם שְׁלֵא
מְשַׁגִּיחִים וְלֵא יוֹדְעִים עַל כְּבוֹד
רַבּוֹנָם וְלֵא יוֹדְעִים עַל מַה עוֹמֵד
הָעוֹלָם. יֵשׁ רוּחַ אֶחָד בְּכָל בֵּית
פְּסָא שְׁבַעֲוֹלָם שְׁשֶׁם שׁוֹרָה וְנַהֲנָה
מֵאוֹתוֹ לְכָלוּף וְטַנּוּפָת, וּמִידְ
שׁוֹרָה עַל אוֹתָן אֲצְבָּעוֹת יְדֵי הַבֵּן
אָדָם.

פְּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר כָּל מָאן דְּחָדִי בְּאַנּוּן
מוֹעֲדֵיָּא וְלָא יְהִיב חוּלְקִיָּה לְקְדָשָׁא
בְּרִיךְ הוּא, הַהוּא רַע עֵין שְׁטָן שׁוֹנָא אוֹתוֹ
וְקָא מְקַטְרַג לֵיהּ וְסָלִיק לֵיהּ מְעֲלָמָא וְכַמָּה
עָקוּ עַל עָקוּ מְסַבֵּב לֵיהּ. חוּלְקִיָּה דְקוּדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא, לְמַחְדֵי לְמַסְכְּנֵי כְּפוּם מַה דִּיכִיל

פְּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, כָּל מִי
שְׁשַׁמַּח בְּאוֹתָם הַמוֹעֲדִים וְלֵא
נוֹתֵן חֵלֶק לְקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא,
אוֹתוֹ רַע עֵין, שְׁטָן שׁוֹנָא אוֹתוֹ
וּמְקַטְרַג עָלָיו וּמְסַלְקוּ מִהָעוֹלָם,
וְכַמָּה צָרוֹת עַל צָרוֹת מְסוּבָב לוֹ.
חֵלֶק הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְשַׁמַּח

לְמַעַבְד. בְּגִין דְּקִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא בְיוֹמֵי
אֵלִין אָתִי לְמַחְמֵי לְאַנוּן מְאַנִּין תְּבִירִין דִּילֵיה,
וְעָאֵל עֲלֵייהוּ וְחָמֵי דְלֹא אֵית לְהוּן לְמַחְדֵי,
וּבְכֵי עֲלֵייהוּ. סְלִיק לְעֵילָא לְחַרְבָּא עֲלֵמָא.

אַתָּאן בְּנֵי מְתִיבְתָא קָמִיה וְאַמְרֵי רַבּוֹן
עֲלֵמָא, רַחוּם וְחַנוּן אַתְקֵרִיאַת
יִתְגַלְגְּלוּן רַחֲמֵךְ עַל בְּנֵךְ. אָמַר לוֹן וְכִי עֲלֵמָא
לֹא עֲבָדִית לֵיה אֲלֵא עַל חֶסֶד דְּכָתִיב, (תהלים
ט) אָמַרְתִּי עוֹלָם חֶסֶד יִבְנֶה, וְעֲלֵמָא עַל דָּא
קֵיִימָא. אָמְרֵי קָמִיה מְלֵאכֵי עֲלֵאִי, רַבּוֹן
עֲלֵמָא הָא פְּלַנְיָא דְאַכִּיל וְרוּי וְיָכִיל לְמַעַבְד
טִיבּו עִם מְסַפְנֵי וְלֹא יְהִיב לוֹן מִיְדֵי. אָתִי
הֵהוּא מְקַטְרְגָא וְתַבַּע רְשׁו וְרַדְף אַבְתָּרִיה
דֵּהֵהוּא בַר נָשׁ.

מָאן לָן בְּעֲלֵמָא גְדוֹל מְאַבְרָהָם דְּעַבַד
טִיבּו לְכָל בְּרִיין. בְּיוֹמָא דְּעַבַד
מִשְׁתַּיָּיא, מַה כְּתִיב, (בראשית כא) וַיִּגְדַּל הַיֶּלֶד
וַיִּגְמַל, וַיַּעַשׂ אַבְרָהָם מִשְׁתָּה גְדוֹל בְּיוֹם
הַגְּמַל אֶת יִצְחָק. עַבַד אַבְרָהָם מִשְׁתַּיָּיא
וְקָרָא לְכָל רַבְרָבֵי דְרָא לְהֵהִיא סְעוּדָתָא.
וְתַנִּינָן בְּכָל סְעוּדָתָא דְחָדוּה, הֵהוּא
מְקַטְרְגָא אֲזִיל וְחָמֵי אִי הֵהוּא בַר נָשׁ
אַקְדִים טִיבּו לְמְסַפְנֵי, וּמְסַפְנֵי בְבֵיתָא,
הֵהוּא מְקַטְרְגָא אַתְפָּרֵשׁ מֵהֵהוּא בֵיתָא וְלֹא
עָאֵל תַּפְּזָן, וְאִי לָאו עָאֵל תַּפְּזָן. וְחָמֵי
עַרְבוּבָיָא דְחָדוּה בְּלֵא מְסַפְנֵי וּבְלֵא טִיבּו
דְאַקְדִים לְמְסַפְנֵי, סְלִיק לְעֵילָא וּמְקַטְרְגָא
עֲלֵיה.

אַבְרָהָם פִּינָן דְזַמִּין לְרַבְרָבֵי דְרָא, נַחַת
מְקַטְרְגָא וְקָם עַל פְּתַחא כְּגוּוֹנָא
דְמְסַפְנָא וְלֹא הָוּה מָאן דְאַשְׁגַח בֵּיה. אַבְרָהָם
הָוּה מְשַׁמֵּשׁ לְאַנוּן מְלָכִין וְרַבְרָבִין. שְׁרָה
אוּנִיקַת בְּנִין לְכֻלְהוּ, דְלֹא הוּוּ מֵהַמְנִין פַּד

עֲנִיִּים כְּפִי מַה שְׂיֻכּוֹל לַעֲשׂוֹת.
בְּגַלְל שְׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּיָמִים
אֵלוּ בָּא לְרֵאוֹת אוֹתָם פְּלִים
שְׁבוּרִים שְׁלוּ, וְנִכְנַס עֲלֵיהֶם,
וְרוּאָה שְׂאִין לְהֶם לְשִׁמְחָה, וּבוּכָה
עֲלֵיהֶם. עוֹלָה לְמַעְלָה וְרוּצָה
לְהַחְרִיב אֶת הָעוֹלָם,

בְּאִים בְּנֵי הַיְשִׁיבָה לְפָנָיו
וְאוֹמְרִים: רַבּוֹן הָעוֹלָם, רַחוּם
וְחַנוּן נִקְרָאתָ, יִתְגַלְגְּלוּ רַחֲמֵךְ
עַל בְּנֵיךְ! אָמַר לְהֶם: וְכִי הָעוֹלָם
לֹא עֲשִׂיתִיהוּ אֲלֵא עַל חֶסֶד,
שְׁפָתוֹב (תהלים ט) אָמַרְתִּי עוֹלָם
חֶסֶד יִבְנֶה, וְהָעוֹלָם עַל זֶה קִים.
אוֹמְרִים לְפָנָיו הַמְּלֵאכִים
הָעֲלִינִים: רַבּוֹן הָעוֹלָם, הָרִי
פְּלוּנֵי שְׂאֵכֵל וְשִׁתָּה וְיָכֹול לַעֲשׂוֹת
חֶסֶד עִם הָעֲנִיִּים וְלֹא נָתַן לְהֶם
דְּבַר. בָּא אוֹתוֹ מְקַטְרְגַּ וּמְבַקֵּשׁ
רְשׁוֹת, וְרוּדְף אַחַר אוֹתוֹ אִישׁ.

מִי לָנוּ בְּעוֹלָם גְדוֹל מְאַבְרָהָם
שְׁעֲשֵׂה חֶסֶד לְכָל הַבְּרִיּוֹת. בְּיוֹם
שְׁעֲשֵׂה מִשְׁתָּה מַה כְּתוּב? (בראשית
כא) וַיִּגְדַּל הַיֶּלֶד וַיִּגְמַל וַיַּעַשׂ
אַבְרָהָם מִשְׁתָּה גְדוֹל בְּיוֹם הַגְּמַל
אֶת יִצְחָק. עֲשֵׂה אַבְרָהָם מִשְׁתָּה
וְקָרָא לְכָל גְדוֹלֵי הַדּוֹר לְאוֹתָהּ
סְעוּדָה. וְלְמַדְנּוּ, בְּכָל סְעוּדַת
שְׁמַחָה אוֹתוֹ מְקַטְרְגַּ הוֹלֵף
וְרוּאָה. אִם אוֹתוֹ אָדָם הַקְדִים
חֶסֶד לְעַנִּיִּים וְהָעֲנִיִּים בְּבֵית -
אוֹתוֹ מְקַטְרְגַּ נְפָרַד מְאוֹתוֹ בֵּית
וְלֹא נִכְנַס שָׁם. וְאִם לֹא - נִכְנַס
לְשֵׁם וְרוּאָה עַרְבוּבָיָה שֶׁל שְׁמַחָה
פְּלֵי עַנִּיִּים וּבְלֵי חֶסֶד שְׁהַקְדִים
לְעַנִּיִּים, עוֹלָה לְמַעְלָה וּמְקַטְרְגַּ
עֲלֵיו.

בִּיּוֹן שְׁהַזְמִין אַבְרָהָם אֶת גְדוֹלֵי
הַדּוֹר, יָרַד הַמְקַטְרְגַּ וְעָמַד עַל
הַפְּתַח כְּמוֹ עַנִּי, וְלֹא הָיָה מִי
שְׁיִשְׁגִיחַ בּוֹ. אַבְרָהָם הָיָה מְשַׁמֵּשׁ
אֶת אוֹתָם הַמְּלָכִים וְהַגְדוֹלִים.
שְׁרָה הִינִיקָה בָנִים לְכֻלָּם, שְׁלֹא
הָיוּ מְאַמְיָנִים כְּשֶׁהוֹלִידָה, אֲלֵא

אָמְרוּ, אָסוּפִי הוּא, וְהִבִּיאוּ אוֹתוֹ מִן הַשּׁוּק. מִשּׁוּם כִּךָּ הִבִּיאוּ אֶת בְּנֵיהֶם עִמָּם, וְנִטְלָה אוֹתָם שָׂרָה וְהִינִיקָה אוֹתָם לְפָנֶיהָ. זֶהוּ שְׂכָתוּב (שם) מִי מִלָּל לְאַבְרָהָם הִינִיקָה בָּנִים שָׂרָה. בָּנִים וְדָאֵי. וְהִמְקַטְרָג הֵהוּא עַל הַפְּתַח. אָמְרָה שָׂרָה, צָחַק עָשָׂה לִי אֱלֹהִים.

מִיָּד עָלָה הִמְקַטְרָג הֵהוּא לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְאָמַר לוֹ: רַבּוֹן הָעוֹלָם, אִתָּהּ אָמַרְתָּ אַבְרָהָם אוֹהֲבִי, עָשָׂה סְעוּדָתָא וְלֹא נִתֵּן לָךְ דְּבָר וְלֹא לְעַנְיִים, וְלֹא הִקְרִיב לְפָנֶיךָ אֶפְלוּ יוֹנָה אַחַת. וְעוֹד, אָמְרָה שָׂרָה שְׂצַחֲקָתָ בְּהָ. אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: מִי בַּעֲלָם כְּאַבְרָהָם? וְלֹא זֶו מִשָּׁם עַד שְׂבַלְבַּל כָּל אוֹתָהּ שְׂמַחָה, וְצוּהַ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהִקְרִיב אֶת יִצְחָק קִרְבָּן, וְנִגְזַר עַל שָׂרָה שְׂתַמּוֹת עַל צַעַר בְּנָהּ. כָּל אוֹתוֹ הִצְעַר גְּרַם שְׂלֵא נִתֵּן דְּבָר לְעַנְיִים. פְּתַח רַבִּי שְׂמַעוֹן וְאָמַר, מַהוּ שְׂכָתוּב (ישעיה לח) וַיִּסַּב חֲזַקְיָהוּ פָּנָיו אֶל הַקִּיר וַיִּתְפַּלֵּל אֶל ה' - בֹּא תִרְאֶה כִּמָּה הוּא הַכַּח הַחֲזֹק שֶׁל הַתּוֹרָה וְכִמָּה הוּא עֲלִיוֹן עַל הַכָּל. שְׂכָל מִי שְׂמַשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, לֹא פּוֹחַד מֵעֲלִיוֹנִים וְתַחַתּוֹנִים, וְלֹא פּוֹחַד מִחֲלָאִים רְעִים שֶׁל הָעוֹלָם, מִשּׁוּם שֶׁהוּא אָחוּז בְּעֵץ הַחַיִּים וְלוֹמַד מִמֶּנּוּ בְּכָל יוֹם.

שְׂחַרֵּי הַתּוֹרָה מִלְּמַדְת אָדָם לְלַכֵּת בְּדַרְךָ אֲמַת, תִּלְמַד אוֹתוֹ עֲצָה אִיף יֵשׁוּב לְפָנָיו רַבּוֹנוּ לְבַטֵּל אֶת אוֹתָהּ הַגְּזֵרָה. שְׂאֶפְלוּ אִם נִגְזַר עָלָיו שְׂלֵא תִתְבַּטֵּל הַגְּזֵרָה הַזֶּה - מִיָּד מִתְבַּטְּלִת וּמִסְתַּלְקֶת מִמֶּנּוּ וְלֹא שׁוֹרָה עַל הָאָדָם בַּעֲלָם הַזֶּה. וּמִשּׁוּם כִּךָּ צָרִיף הָאָדָם לְהַשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה יָמִים וְלַיְלֹת וְלֹא יִסּוּר מִמֶּנָּה. זֶהוּ שְׂכָתוּב (יהושע א) וְהִגִּיתָ

אִיהִי אוֹלִידַת אֶלָּא אָמְרוּ אָסוּפִי הוּא וּמִן שׁוּקָא אִיִּתִּיאוּ לִיהָ. בְּגִין כִּךָּ אִתִּיִּין בְּנֵיִיהוּ בְּהַדְּיִיהוּ וְנִטְלַת לוֹן שָׂרָה וְאוֹנִיקַת לוֹן קְמִיִּיהוּ. הָדָא הוּא דְכַתִּיב, (בראשית כא) מִי מִלָּל (דף יא ע"א) לְאַבְרָהָם הִינִיקָה בָּנִים שָׂרָה, בָּנִים וְדָאֵי. וְהֵהוּא מְקַטְרָגָא עַל פְּתַחָא. אָמְרָה צָחוק עָשָׂה לִי אֱלֹהִים.

מִיָּד סָלִיק הֵהוּא מְקַטְרָגָא קָמִי קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא וְאָמַר לִיהָ רַבּוֹן עָלְמָא אִתָּהּ אָמַרְתָּ אַבְרָהָם אוֹהֲבִי, עֲבַד סְעוּדָתָא וְלֹא יָהֵב לָךְ מִיָּדִי, וְלֹא לְמַסְפְּנִי, וְלֹא קָרִיב קְדָמָךְ אֶפְלוּ יוֹנָה חַד. וְתוֹ אָמַרְתָּ שָׂרָה דְחִיִּיכַת בְּהָ. אָמַר לִיהָ קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא מָאן בַּעֲלָמָא כְּאַבְרָהָם. וְלֹא זֶו מִתְמָן, עַד דְּבַלְבַּל כָּל הֵהוּא חֲדוּהָ, וּפְקִיד קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא לְמִקְרַב לְיִצְחָק קִרְבָּנָא, וְאַתְגְּזַר עַל שָׂרָה דְתַמּוֹת עַל צַעֲרָא דְבָרָה. כָּל הֵהוּא צַעֲרָא גָרִים, דְּלֹא יָהֵב מִיָּדִי לְמַסְפְּנִי.

פְּתַח רַבִּי שְׂמַעוֹן וְאָמַר מָאֵי דְכַתִּיב, (ישעיה לח) וַיִּסַּב חֲזַקְיָהוּ פָּנָיו אֶל הַקִּיר וַיִּתְפַּלֵּל אֶל יי. תָּא חֲזִי, כִּמָּה הוּא חִילָא תְקִיפָא דְאוּרִייתָא, וְכִמָּה הוּא עֲלָאָה עַל כָּלָא. דְּכָל מָאן דְּאִשְׁתַּדֵּל בְּאוּרִייתָא לֹא דְחִיל מְעִילָאֵי וּמִתְתַּאֵי. וְלֹא דְחִיל מִמְרַעִין בִּישִׁין דְּעֲלָמָא. בְּגִין דְּאִיהוּ אָחִיד בְּאִילָנָא דְחַיִּי וְיִלִּיף מִיָּנִיָּה בְּכָל יוֹמָא.

דְּהָא אוּרִייתָא תּוֹלִיף לְבַר נֶשׁ לְמִיזַל בְּאַרְחָ קְשׁוּט. תּוֹלִיף לִיהָ עֵיטָא הִיף יָתוּב קָמִי מְאָרִיָּה לְבַטְלָא הֵהוּא גְזֵרָה. דְּאֶפְלוּ אַתְגְּזַר עָלֶיהָ דְּלֹא יִתְבַּטֵּל הָאֵי גְזֵרָה, מִיָּד אַתְבַּטֵּל וְאַסְתַּלַּק מִיָּנִיָּה וְלֹא שְׂרִיא עָלֶיהָ דְּבַר נֶשׁ בְּהָאֵי עֲלָמָא. וּבְגִין כִּךָּ בְּעֵי לִיהָ לְבַר נֶשׁ לְאִשְׁתַּדֵּלָא בְּאוּרִיתָא יִמָּא וְלִילִי וְלֹא יִתְעַדִּי

א) והגית בו יומם ולילה. ואי אתעדי מינה דאורייתא או אתפרש מינה פאלו אתפרש מאילנא דחיי.

הא חזי, עיטא לבר נש, פד איהו סליק בליליא על ערסיה בעי לקבלא עליה מלכותא דלעילא בלבא שלים ולאקדמא לממסר קמיה פקדונא דנפשיה ומיד אשתזיב מפל מרעין בישין ומפל רוחין בישין ולא שלטין עליה. ובצפרא קם מערסיה בעי לברכא למאריה ולמיעל לביתיה ולמסגד קמי היכליה בדחילו סגינא, ובתר פן יצלי צלותיה ויסב עיטא מאנון אבהן קדישין דכתיב, (תהלים ה) ואני ברב חסדך אבוא ביתך אשתתוה אל היכל קדשך ביראתך.

הכי אוקמוה לא לבעי ליה לבר נש לעאלא לבי כנישתא אלא אי אמליך בקדמיתא באברהם יצחק ויעקב, בגין דאנון תקינו צלותא לקמי קדשא בריך הוא. הדיא הוא דכתיב ואני ברוב חסדך אבוא ביתך, דא אברהם. אשתתוה אל היכל קדשך, דא יצחק. ביראתך, דא יעקב. ובעי לאכללא לון ברישא, ובתר פן ייעול לבי כנישתא ויצלי צלותיה. כדן כתיב, (ישעיה מט) ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר.

רבי פינחס הוה שכיח קמי דרבי רחומאי בכיף ומא דגנוסר. ובר נש רב וקשישא דיומין הוה ועינוי אסתלקו מלמחמי. אמר לרבי פינחס ודאי שמענא דיוחאי חברנא אית ליה מרגלית אבן טבא, ואסתפלית בנהורא דהיא מרגלית נפקא כנהירו דשמשא מנרתקה ונהרא כל עלמא. והוה נהורא

בו יומם ולילה. ואם סר מן התורה או נפרד ממנה, פאלו נפרד מעץ החיים.

בא ראה עצה לאדם - כשהוא עולה בלילה על מטתו, צריך לקבל עליו את המלכות שלמעלה בלב שלם ולהקדים למסור לפניו את פקדון נפשו, ומיד נצול מפל המחלות הרעות ומפל הרעות ולא שולטים עליו. ובבקר, כשקם ממטתו, צריך לברך לרבנו, ולהפגס לביתו, ולהשתחוות לפני היכלו ביראה רבה, ואחר כך יתפלל תפלתו. ויקח עצה מאותם האבות הקדושים, שכתוב (תהלים ה) ואני ברב חסדך אבוא ביתך אשתתוה אל היכל קדשך ביראתך.

כך פשוה, שלא צריך לאדם להפגס לבית הפנסת אלא אם נמלך בראשונה באברהם יצחק ויעקב, משום שהם תקנו התפלה לפני הקדוש ברוך הוא. זהו שכתוב ואני ברב חסדך אבוא ביתך - זה אברהם. אשתתוה אל היכל קדשך - זה יצחק. ביראתך - זה יעקב. וצריך להכלילם בראש, ואחר כך יפגס לבית הפנסת ויתפלל תפלתו. אז כתוב (ישעיה מט) ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר.

רבי פינחס היה מצוי לפני רבי רחומאי בחוף ים פנרת, ואדם גדול וקשיש ימים היה, ועיניו פסקו מלראות. אמר לרבי פינחס, ודאי שמעתי שליוחאי חברנו יש מרגלית אבן טובה, והסתפלתי באור המרגלית והיא שיוצא באור השמש מנרתקה והאירה את כל העולם, ואותו האור עמד מן השמים לארץ והאיר את כל העולם עד שישב עתיק הימים

כל עלמא. והוה נהורא

וְיֵשֵׁב עַל הַכֶּסֶף כְּרֹאוֹי. וְהָאֹר
הַהוּא כָּלֵל הַכֹּל בְּבִיתְךָ, וּמִהָאֹר
שְׁנֹכְלֵל בְּבִיתְךָ יֵצֵא אֹר דַּק וְקָטָן,
וְיֵצֵא הַחוּצָה וְהָאִיר אֶת כָּל
הָעוֹלָם. אֲשֶׁרֵי חֲלָקְךָ צֵא, בְּנֵי,
צֵא, וְלֶךְ אַחֵר הַמְּרַגְּלִית הֵיא
שְׁמֵאִירָה אֶת כָּל הָעוֹלָם, שְׁהִירֵי
הַשְּׁעָה עוֹמְדֵת לָךְ.

יֵצֵא מִלְּפָנָיו וְעַמְדָּה לְהַכְנִס לְאַנְיָה
הֵיא, וּשְׁנֵי גְבָרִים עִמוֹ. רָאָה שְׁתֵּי
צְפָרִים שְׁהִיוּ בְּאוֹת וְטֹסוֹת עַל
הַיָּם. הָרִים לָהֶם קוֹל וְאָמַר:
צְפָרִים צְפָרִים, שְׂאֲתָן טֹסוֹת עַל
הַיָּם, הֲרֵאִיתֶם אֶת הַמְּקוֹם שֶׁשָּׁם
בַּר יוֹחָאי? הַשְּׁתֵּהָה מְעַט, אָמַר:
צְפָרִים צְפָרִים, לָכוּ וְהִשִּׁיבוּ אוֹתִי.
פָּרְחוּ וְהִלְכוּ. נִכְנְסוּ לַיָּם וְהִלְכוּ
לְהֵן. עַד שִׁיֵּצֵא, הִנֵּה אוֹתָן צְפָרִים
בְּאוֹת, וּבְכַפֵּי אַחַת מֵהֶן פְּתָקָה
אַחַת, וּכְתוּב בְּתוֹכָהּ שְׁהִנֵּה בַר
יוֹחָאי יֵצֵא מִן הַמְּעָרָה וְרַבִּי אֶלְעָזָר
בְּנֵו. הִלְךְ אֵלָיו, וּמֵצֵא אוֹתוֹ
מִשְׁנָה, וְגוֹפּוֹ מְלֵא חֲלָדִים. בָּכָה
עִמוֹ וְאָמַר: וַי שְׂרֵאִיתִיךָ בְּכָךְ.
אָמַר: אֲשֶׁרֵי חֲלָקֵי שְׂרֵאִית אוֹתִי
בְּכָךְ. שְׂאֵלְמֵלֵא לֹא רֵאִיתִי אוֹתִי
בְּכָךְ, לֹא הֵייתִי בְּכָךְ.

בֹּא רָאָה, הֵהָר הַזֶּה, לְשׁוֹן קֶשֶׁה
הוּא. אוֹתָם הָרִים לְמַעְלָה,
וְצַדִּיקִים הָאֵלוּ שְׂאֲחוּזִים בְּכִנְסַת
יִשְׂרָאֵל, וְנִקְרָאִים הַר צִיּוֹן אוֹתָם
הָרִים שְׁסָבִיב יְרוּשָׁלַיִם, בְּגִלְל
שֶׁהֵם מְצִינִים וְאוֹמְרִים זֶה לְזֶה
בְּצַד הַיְחֻד (עוֹבְדִיָּה א) לְשִׁפּוֹט אֶת הַר
עֵשׂוֹ, שְׁקֵטְרוּג הַמְּקִטְרָג מְצַד
הַשְּׂמָאל. בְּאוֹתוֹ זְמַן, וְהִיתָה לֵה'
הַמְּלוּכָה. בְּהַתְּחִלָּה נִקְרָאת
מִמְּלָכָה, מִשׁוּם שְׁמִינִיקָה לְשְׁנֵי
צְדָדִים - לְיָמִין וְלְשְׂמָאל. וְעַכְשָׁו
נִקְרָאת מְלוּכָה, בְּגִלְל שְׁמִינִיקָה
לְיָמִין. זֶהוּ שְׁכָתוּב (חֻשֵׁע ב)
וְאַרְשִׁיךָ לִי לְעוֹלָם. וּבְגִלְל

מְלוּכָה אֶקְרִי בְּגִין דִּינִקָּא

קָאִים מְשִׁמְיָא לְאַרְעָא וְנִהִיר כָּל עֲלָמָא
עַד דִּי תֵיב עֲתִיק יוֹמִין וְיֵתִיב עַל כְּרִסְיָא
כְּדָקָא יְאוּת. וְהֵיא נִהוּרָא כְּלִיל כְּלָא
בְּבִיתְךָ. וּמִנִּהוּרָא דְאַתְּכְּלִיל בְּבִיתְךָ. נִפְק
נִהִירוֹ דְקִיק וְזַעִיר וְנִפְיק לְבַר וְנִהִיר כָּל
עֲלָמָא, זַכָּאָה חוּלְקָךְ. פּוּק בְּרִי, פּוּק, זִיל
אַבְתְּרִיה דֵּהֵיא מְרַגְּלִית דִּנְהִיר עֲלָמָא,
דֵּהָא שְׁעָתָא קְיִימָא לָךְ.

נִפְק מְקַמִּיה וְקָאִים לְמִיעַל בִּהֵיא אַרְבָּא
וְתָרִין גּוֹבְרִין בִּהְדִּיה. חֲמָא תָרִין צְפָרִין
דֵּהוּוּ אֲתִיין וְטָסִין עַל יָמָא, רָמָא לֹוֹן קָלָא
וְאָמַר צְפָרִין צְפָרִין דְאַתּוֹן טָאֲסִין עַל יָמָא,
חֲמִיתוֹן דּוּף דְבַר יוֹחָאי תַּמָּן, אֲשִׁתְּהִי פּוֹרְתָא
אָמַר, צְפָרִין צְפָרִין זִילוּ וְאַתִּיבוּ לִי. פָּרְחוּ
וְאַזִּילוּ, עָאלוּ בְּיָמָא וְאַזְלֵי לְהוֹן. עַד דִּנְפַק,
הָא אַנוּן צְפָרִין אֲתִיין וּבְפּוּמָא דְחָדָא מְנִיִּיהוּ
פְּתָקָא חָדָא וּכְתִיב בְּגִוּוָה דֵּהָא בַר יוֹחָאי נִפְק
מִן מְעָרְתָא וְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרִיה. אַזְל לְגַבִּיָּה
וְאַשְׁפַּח לִיָּה מְשִׁנְיָא וְגוֹפִיָּה מְלֵיא חֲלוּדִין.
בְּכָה (דף יא ע"ב) בִּהְדִּיה וְאָמַר וַוִי דְחֲמִיתִיךָ
בְּכָךְ. אָמַר זַכָּאָה חוּלְקֵי דְחֲמִית לִי בְּכָךְ
דְאַלְמֵלֵא לֹא חֲמִיתָא לִי בְּכָךְ לֹא הוֹינָא בְּכָךְ

השלמה מהחשמטות (סימן כג)

הָא חֲזִי הָאִי הַר לִישְׁנָא דְתַקִּיפוּ הוּא.
אֵינוּן הָרִים לְעֵילָא וְאַלִין צַדִּיקִים
דְאַחִידִן בְּכִנְסַת יִשְׂרָאֵל וְאַקְרוּן הַר צִיּוֹן
הָרִים דְסַחְרָנִי יְרוּשָׁלַיִם בְּגִין דְאַינוּן
מְצוּיִינִין וְאַמְרִין הָאִי לְהָאִי בְּסִטְרָא
דִּיחֻדָּא (עוֹבְדִיָּה א) לְשִׁפּוֹט אֶת הַר עֵשׂוֹ
דְקֵטְרִיגוּ מְקִטְרָגָא מְסִטְרָא דְשְׂמָאלָא
בִּהֵיא זְמַנָּא (עוֹבְדִיָּה א) וְהִיתָה לִיָּי הַמְּלוּכָה.
בְּקַדְמִיתָא אֶקְרִי מִמְּלָכָה בְּגִין דִּינִקָּא
לְתָרִין סִטְרִין לִימִינָא וְלְשְׂמָאלָא. וְהֵשְׁתָּא

לַיְמִינָא. הָדָא הוּא דְכְתִיב (הושע ב') וְאַרְשִׁתֶּיךָ לִי לְעוֹלָם. וּבִגִּין דְּגִלּוּתָא לָאוּ לְעוֹלָם הוּא דְהָא יִתְבָּא בְּגִלּוּתָא.

הָא חֲזִי, דְסַמְיָה לִיה (זכריה י"ד) וְהִיָּה יִי לְמַלְךְ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יְהִיָּה יִי אֶחָד וּשְׂמוֹ אֶחָד בְּגִין דְּעַד הַשְּׁתָּא כַּד יִשְׂרָאֵל בְּגִלּוּתָא שְׂכִינְתָּא עִמָּהוֹן וּמְלָכָא בְּלֹא מְטְרוּנִיתָא לָאוּ מְלָכָא אִיהוּ. אֲבָל הַהוּא זְמַנָּא וְהִיָּה יִי לְמַלְךְ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יְהִיָּה יִי אֶחָד וּשְׂמוֹ אֶחָד. כַּד אֲתַדְבַּקַת שְׂכִינְתָּא בְּצַדִּיק פְּדִין הוּא יְחוּדָא.

דְּחָבִי אֹלִיפְנָא בְּרִזָּא דְקָרִית שְׁמַע דְּבַעֵי בַר נֶשׁ לִיחַדָּא לְמֵאֲרִיָּה וְלִקְשָׁרָא קְשָׁרִין דְּמֵהִימְנוּתָא בְּרַעוּתָא דְלָבָא. וְכַד מְטִי לְאֶחָד אֲבַעֵי לִיה לְכוּנָא בְּא' סְתִימָא עֲתִיקָא (ס"א עמיקא) דְּכִלָּא וְח' תְּמַנָּא דְרַגִּין עֲלֵאִין מַחְכְּמָה עֲלָאָה עַד צַדִּיק. וְד' רַבְתָּא אֲתַדְבַּקוּתָא דְכְּנַסַת יִשְׂרָאֵל דְּאִיהִי חוּלְקִיָּה דְדוּד דְּאֶקְרִי עָנִי וְאַבְיוֹן כַּד אֲתַדְבַּקַת לְאִינּוֹן דְרַגִּין דְלַעֲלֵא דְרַמְיִזִין בְּא"ח. פְּדִין אִיהִי רַבְתָּא וְעֲלֵמָא כּוּלִיָּה יְנִיק מִינָהּ וְאִינּוֹן שְׂדִים דְּאִינּוֹן כְּמַגְדָּלוֹת (ח') אֲזִי הֵייתִי בְּעִינּוֹ כְּמוֹצָאֵת שְׁלוֹם.

הָא חֲזִי, הָאִי קָרָא עַל כְּנַסַת יִשְׂרָאֵל אֲתַמַּר כַּד אִיהִי בְּגִלּוּתָא עִם בְּנֵהָא בֵּין אֹמִין דְּעֲלֵמָא אֶקְרִי זַעֲרָא הָדָא הוּא דְכְתִיב (שם) אַחֲוֹת לָנוּ קִטְנָה וְעַד יִשְׂרָאֵל אֲתַדְבְּרוּ בְּאוּרִייתָא וְאַזְלִין בְּאַרְחָ קְשׁוּט כְּפִדִין אֲתַמְלִיָּא וְשְׁלוֹם אֲתַחֲבַר בְּהוּ. אֲתִיבַת אִיהִי וְאֲמַרַת אֲנִי חוּמָה וְשְׂדִי כְּמַגְדָּלוֹת.

כְּהוּא זְמַנָּא דְאֲתַחֲבַר עִמִּי אָ"ז וְשְׁלוֹ"ם. א' רְזָא דְעֲתִיקָא קְדִישָׁא דְכִלָּא, ז' שְׁבַע דְרַגִּין וְשְׁלוֹ"ם דְּאֶקְרִי צַדִּיק בֵּין

שְׁהַגְלוּת לֹא לְעוֹלָם הִיא, שְׁהֲרִי יוֹשְׁבַת בְּגִלּוּת.

בְּא רָאָה, שְׁסַמוּךְ לוֹ (זכריה יד) וְהִיָּה ה' לְמַלְךְ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יְהִיָּה ה' אֶחָד וּשְׂמוֹ אֶחָד. בְּגִלּוּל שְׁעַד עַכְשָׁו, כְּשִׁישְׂרָאֵל בְּגִלּוּת - שְׂכִינָה עִמָּהֶם, וּמְלָךְ בְּלִי גְבִירָה אִינּוֹ מְלָךְ, אֲבָל אוֹתוֹ זְמַן, וְהִיָּה ה' מְלָךְ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יְהִיָּה ה' אֶחָד וּשְׂמוֹ אֶחָד. כְּשִׁנְדְבַקַת הַשְּׂכִינָה בְּצַדִּיק, אֲזִי הוּא יְחִיּוּד.

שְׂכַךְ לְמַדְנוּ בְּסוּד שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע, שְׁצַרְיָה אָדָם לִיחַד לְאֹדוּנוֹ וְלִקְשָׁר קְשָׁרִי הַאֲמוּנָה בְּרַצּוֹן הַלֵּב. וּכְשִׁמְגִיעַ לְ"אֶחָד", צַרִּיף לוֹ לְכוּן בְּא' נְסִתְרַת עֲתִיקָה (עֲמִיקָה) שֶׁל הַכֵּל, וְח' - שְׂמוּנָה דְרַגּוֹת עֲלִיוֹנוֹת מַחְכְּמָה עֲלִיוֹנָה עַד צַדִּיק. וְד' גְּדוּלָּה - הַתְּדַבְּקוֹת שֶׁל כְּנַסַת יִשְׂרָאֵל, שְׁהִיא חֲלָקוֹ שֶׁל דוּד שְׁנַקְרָא (תהלים 136) עָנִי וְאַבְיוֹן, כְּשִׁנְדְבַקַת לְאוֹתָן דְרַגּוֹת שְׁלַמְעֵלָה שְׂרַמּוּזוֹת בְּא"ח. אֲזִי הִיא גְּדוּלָּה וְכָל הָעוֹלָם יוֹנֵק מִמֶּנָּה, וְאוֹתָם שְׂדִים שְׁהֶם כְּמַגְדָּלוֹת, (שיר ח) אֲזִי הֵייתִי בְּעִינּוֹ כְּמוֹצָאֵת שְׁלוֹם.

בְּא רָאָה, פְּסוּק זֶה עַל כְּנַסַת יִשְׂרָאֵל נִתְבָּאָר. כְּשִׁהִיא בְּגִלּוּת עִם בְּנֵיהָ בֵּין אַמּוֹת הָעוֹלָם נִקְרָאֵת קִטְנָה, זֶהוּ שְׂכֵתוֹב (שם) אַחֲוֹת לָנוּ קִטְנָה. וּכְשִׁישְׂרָאֵל נִדְבָקִים בְּתוֹרָה וְהוֹלְכִים בְּדַרְךְ אֲמַת, אֲזִי מִתְמַלֵּאת, וְשְׁלוֹם מִתְחַבֵּר בְּהֶם. מְשִׁיבָה הִיא וְאוֹמַרַת, אֲנִי חוּמָה וְשְׂדִי כְּמַגְדָּלוֹת.

בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁהִתְחַבֵּר עִמִּי, אֲזִי וְשְׁלוֹם. א' סוּד הָעֲתִיק הַקְּדוּשׁ שֶׁל הַכֵּל. ז' שְׁבַע דְרַגּוֹת, וְשְׁלוֹם שְׁנַקְרָא צַדִּיק. בֵּינָן שְׁהַדְרַגּוֹת הַלְלוּ מִתְחַבְּרוֹת, אֲזִי הֵייתִי

בְּעֵינָיו כְּמוֹצֵאת שְׁלוֹם. וְאִיזָה עֵינָיו? אוֹתָן שָׁבַע דְּרָגוֹת שְׁנִקְרָאוֹת עֵינֵי ה', פְּנֵי ה', וְאִז שְׁלוֹם לְעוֹלָם, וְשׁוֹרָה הַטּוֹב שֶׁל הַעֲתִיק בְּמִקּוֹם שֶׁל זְכָר וּנְקֵבָה, וְלִכְּן צִוָּה מֹשֶׁה בַּתּוֹרָה וְאָמַר (דְּבָרִים ט"ד) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד. לְקַשֵּׁר אֶת כָּל קִשְׁרֵי הָאָמוּנָה.

בֵּא רְאֵה, כָּל הַמְּאָרִיף בְּאֶחָד, מְאָרִיכִין לוֹ יָמָיו וּשְׁנוֹתָיו. מַה הַטַּעַם? בְּגִלּוֹל שֶׁהוּא מִקּוֹם שֶׁכָּל יָמָיו וּשְׁנוֹת הָעוֹלָם בּוֹ תְּלוּיִים בְּסוּד אוֹתָם הַדְּרָגוֹת שְׁרַמּוּזוֹת בְּאֶחָד, וְהֵם עֲשָׂרָה, וְכֻלָּם אֶחָד. וְהַתְּעוֹרָרוֹ בּוֹ הַחֲבָרִים וְאָמְרוּ, בְּדִלְ"ת וְיִפְּה, בְּגִלּוֹל שֶׁמִּקּוֹם זֶה שֶׁל דִּלְ"ת הוּא, וְאִין לֵה אֹר מִשְׁלָה, וְצָרִיף אָדָם לְהֶאָרִיף בֵּה וְלִמְשָׁף לֵה בְּרֻכּוֹת מְאוֹתָם שֶׁשֶׁה צְדָדִים, שֶׁשֶׁה בְּנִים עֲלִיוֹנִים עַל יְדֵי הַצְּדִיק, וְאוֹתָם שֶׁשֶׁה צְדָדִים רְמוּזִים בַּח', בְּסוּד שֶׁל שְׁמוֹנָה. שֶׁשֶׁת אֵלֶּה, וּשְׁנַיִם לְמַעְלָה -

חֲכָמָה וּבִינָה, אָב וְאֵם - לְהוֹסִיף וּלְהַכְלִילִם לְמַעְלָה וְלַתַּת לְהֵם בְּרֻכּוֹת מְאֹב וְאֵם הָעֲלִיוֹנִים, שְׁהָרֵי אִין שׁוֹרָה הַטּוֹב שֶׁל הַעֲתִיק אֵלֶּה בְּמִקּוֹם שְׁלוֹם, בְּמִקּוֹם שְׁנִמְצָאִים זְכָר וּנְקֵבָה. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (שִׁיר א) צְאִינָה וְרֵאִינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בְּמִלְךָ שְׁלֹמֹה וְגוֹמֵר. בְּיוֹם חֲתוּנָתוֹ וְגוֹמֵר. בְּיוֹם חֲתוּנָתוֹ וְגוֹמֵר. בְּיוֹם חֲתוּנָתוֹ וְגוֹמֵר. וְעַל זֶה אָמְרוּ, וּבִלְבָד שְׁלֹא יִחַטֵּף בַּחֲיִ"ת, אֵלֶּה צָרִיף לְמִשְׁפַּח בְּרֻכּוֹת מִמִּקּוֹם עֲלִיוֹן שֶׁל הַכֹּל, וְלְהַרְיֵק בְּאוֹתָם שֶׁשֶׁה בְּנִים. אַחַר כֵּן לִבַּת הַזֹּאת שְׁאִין לֵה יִרְשָׁה בְּבֵית אֲבִיהָ וְאִמָּהּ, אֵלֶּה רַק הַבֵּן הַזֶּה. וּמִכָּאֵן לְמַדְנֹה שְׁבֵן יוֹרֵשׁ אָב וְאֵם, וּבַת לֹא, אֵלֶּה שֵׁשׁ לֵה מְזוֹנוֹת מִן הַבֵּן, אֵלֶּה צָרִיף לְהֶאָרִיף בְּדִלְ"ת הַזֹּאת.

דְּהָנִי דְּרָגִין מִתְּחַבְּרִין כְּדִין א"ז הֵייתִי בְּעֵינָיו כְּמוֹצֵאת שְׁלוֹם. וּמֵאֵן עֵינָיו. אִינּוֹן שָׁבַע דְּרָגִין דְּאֶקְרוּן עֵינֵי יי, פְּנֵי יי, וְכִדִּין שְׁלָמָא לְעֵלְמָא וְשְׁרִיָּא טִיבּוֹ דְּעֲתִיקָא בְּאַתֵּר דְּדַכְר וְנוֹקְבָא וּבְגִין כֵּן פִּקְד מֹשֶׁה בְּאוֹרֵייתָא וְאָמַר (דְּבָרִים ו') שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יי אֱלֹהֵינוּ יי אֶחָד. לְקַשֵּׁר כּוֹלְהוֹ קִשְׁרִין דְּמַהִימְנוּתָא.

הָא חֲזִי, כָּל הַמְּאָרִיף בְּאֶחָד מְאָרִיכִין לוֹ יָמָיו וּשְׁנוֹתָיו. מְאִי טַעַמָּא בְּגִין דְּאִיהוּ אַתֵּר דְּכָל יוֹמִין וּשְׁנִין דְּעֵלְמָא בִּיהַ תְּלִיין בְּרֻזָּא דְּאִינּוֹן דְּרָגִין דְּרִמִּיזִין בְּאֶחָד וְאִינּוֹן עֲשָׂרָה וְכֻלְהוֹ חַד, וְאַתְעָרוּ בִּיהַ חֲבָרִיָּא וְאָמְרוּ בְּדִלְ"ת וְשְׁפִיר. בְּגִין דְּהָאִי אַתְרָא דְּדִלְ"ת הִיא וְלִית לֵה נְהוֹרָא מְדִילִיהַ. וּבְעֵי כֵּן נֵשׁ לְאַרְכָּא בֵּה וּלְאַמְשָׁכָא לֵה בְּרַכָּאָן מְאִינּוֹן שִׁית סְטָרִין שִׁית בְּנִין עֲלֵאִין עַל יְדֵי דְּצְדִיק וְאִינּוֹן שִׁית סְטָרִין רְמִיזִין בַּח' בְּרֻזָּא דְּתַמְנִיָּא.

שִׁית אֵלִין וְתִרִין לְעֵילָא חֲכָמָה וּבִינָה אַבָּא וְאִימָא לְאוֹסְפָא וּלְאַכְלָלָא לְהוֹ לְעֵילָא, וּלְמִיְהִב לְהוֹ בְּרַכָּאָן מְאָבָא וְאִימָא עֲלָאָה. דְּהָא לֹא שְׁרִיָּא טִיבּוֹ דְּעֲתִיקָא אֵלֶּה בְּאַתֵּר דְּשְׁלִים, בְּאַתֵּר דְּאַשְׁתַּפַּח דְּכָר וְנוֹקְבָא. הָדָא הוּא דְּכַתִּיב (שִׁיר הַשִּׁירִים ג') צְאִינָה וְרֵאִינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בְּמִלְךָ שְׁלֹמֹה וְגוֹ' בְּיוֹם חֲתוּנָתוֹ וְגוֹ'. בְּיוֹם חֲתוּנָתוֹ דִּיִּיקָא. וְעַל דָּא אָמְרוּ וּבִלְבָד שְׁלֹא יִחַטֵּף בַּחֲיִ"ת אֵלֶּה בְּעֵי לְאַמְשָׁכָא בְּרַכָּאָן מְאַתֵּר עֲלָאָה דְּכוּלָּא. וּלְאַרְקָא בְּאִינּוֹן שִׁית בְּנִין. לְבַתֵּר לְהָאִי בַת דְּלִית לֵה אַחְסָנָא בְּבֵית אָבוּהַ וְאִימָא אֵלֶּה הָאִי בְּרָא. וּמִכָּאֵן אוּלְפִנָּא דְּבְרָא יִרִית לְאַבָּא וּלְאַימָא וּבְרַתָּא לֹא, אֵלֶּה דְּאִית לֵה מְזוּנֵי מִן בְּרָא אֵלֶּה בְּעֵי לְאַרְכָּא כְּהָאִי דִּלְ"ת.

וְתָמַן אֲמַרִי כְמָה בְעֵי בַר נֶשׁ לְאַרְכָּא בַּהּ,
כְּשִׁיעוֹרָא דִּימְלִיךְ יְתָה לְעִילָא וּלְתַתָּא
וּלְאַרְבַּע זְוויין דְּעֶלְמָא, רְזָא דְשִׁית סְטָרִין
עֲלָאִין דְּכֻלְהוּ יִתְחַבְרוּן עִמָּה וְלֹא יִתְפַּרְשׁוּן
לְעֶלְמִין. וְכַד בַּר נֶשׁ מְאַרִיךְ בְּהַאי כָּל אֵינוֹן
יוֹמִין וּשְׁנַיִן עֲלָאִין מוֹסְרִין בְּרַכָּאן עַל רִישֵׁיהּ
וְקֻדְשָׁא בְרִיךְ הוּא קָרִי לֵיהּ (ישעיה מ"ט) וַיֹּאמֶר לִי
עֲבָדֵי אֶתְּהּ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאֵר.

הָא חֲזִי, כְּלָלָא דְאֹרִייתָא בְּהַאי קָרָא רְמִיזִין
וּכְלָלָא דְכָל אֵינוֹן אֲמִירָן דְאֶתְבְּרִי בְּהוֹן
עֲלְמָא בְּאַחַד רְמִיזִין הָדָא הוּא דְכֹתִיב (איוב כ"ג)
וְהוּא בְּאַחַד וּמִי יִשְׁכְּנוּ וּנְפֹשׁוּ אֹתָהּ וַיַּעַשׂ.
וּבְהוֹן אֶתְבְּרִי עֲלְמָא וְעַל דָּא תְּגִינֵן בְּעֶשְׂרָה
מְאָמְרוֹת נְבָרָא הָעוֹלָם וְכוּ' וְאוֹקִימְנָא
דְּכוּלְהוּ עֶשְׂרָה וְכֻלְהוּ כְּלִילָן בְּקָרָא קְדַמְאָה
דְּאֹרִייתָא : (עד כאן מוהשמשמות)

השלמה מוהשמשמות (סימן כד)

בְּרֵאשִׁית רְזָא דְחֻכְמָ"ה. בְּרָא. עֲלָאָה
סְתִימָא דְלֹא אֶתִּידַע אֱלֹהִים
בִּינָ"ה. אֶ"ת כְּלָלָא דְחֻסָּד וּגְבוּרָ"ה. הַשְּׁמַיִם
תְּפֹאֲרֹת וְאֶ"ת כְּלָלָא דְנִצְּחַח וְהוֹ"ד. וְאִ"ו
דְּוָאֵת לְאַכְלָלָא צְדִיק. הָאֲרִץ כְּלָלָא דְכְּנֶסֶת
יִשְׂרָאֵל אֲרִץ הַחַיִּים וּבִתְרַ פְּרֻטָּא דְאֹרִייתָא
כְּרֻזָּא דְאֵינוֹן יוֹמִין עֲלָאִין. בְּרֵאשִׁית מְאָמֵר
הוּא לְקַבֵּל דְרֻגָּא דְחֻכְמָ"ה וְאֶקְרִי רֵאשִׁית.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹר וְלָקַבַּל דְרֻגָּא דְחֻסָּד
דְּאִיהוּ לִימִינָא. דְּהָא מִתְּמָן נְפִיק
נְהוּרָא לְכֻלְהוּ עֲלָמִין בְּרֻזָּא דְיוֹם, הָדָא הוּא
דְכֹתִיב (תהלים נ"ב) חֹסֶד אֵל כָּל הַיּוֹם וּלְקַבֵּלֶיהָ
לְתַתָּא אֲבָרְהָם דְאַחִיד בְּהַאי חוּלְקָא. וּבְגִין כֶּף
כְּתִיב הֵכָּא יוֹם אֶחָד, וְהֵכָּא (יחזקאל לג) אֶחָד הָיָה
אֲבָרְהָם וּבִיָּה כְּתִיב (ישעיה מ"א) מִי הָעִיר מִמְּזֻרְחָ
בְּרֻזָּא דְאֹר דְנִפְיָק מִמְּזֻרְחָ.

וְשֵׁם אֹמְרִים כְּמָה צְרִיף אָדָם
לְהֶאֱרִיף בַּהּ, כְּשִׁעוֹר שְׁיִמְלִיךְ אֹתָהּ
לְמַעַלְהָ וּלְמַטָּה וּלְאַרְבַּע זְוִיֹּת
הָעוֹלָם, סוּד שֶׁל שְׁשֵׁה צְדָדִים
עֲלִיוֹנִים שְׁכֻלָם יִתְחַבְרוּ עִמָּה וְלֹא
יִפְרְדוּ לְעוֹלָמִים, וְכִשְׂאָדָם מְאַרִיף
בְּזָה, כָּל אוֹתָם יָמִים וְשָׁנִים
עֲלִיוֹנִים מוֹשְׁכִים בְּרַכָּה עַל רֵאשׁוּ,
וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא קוֹרָא לוֹ (ישעיה
מט) וַיֹּאמֶר לִי עֲבָדֵי אֶתְהּ יִשְׂרָאֵל
אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאֵר.

בֹּא רָאָה, כָּלל הַתּוֹרָה בְּפִסּוּק
הַזֶּה רְמוּזִים, וְכָלל שֶׁל כָּל אוֹתָן
הָאֲמִירוֹת שְׂבָהֵן נְבָרָא הָעוֹלָם
רְמוּזִים בְּאַחַד. זֶהוּ שְׂכַתּוּב (איוב
כב) וְהוּא בְּאַחַד וּמִי יִשְׁכְּנוּ וּנְפֹשׁוּ
אוֹתָהּ וַיַּעַשׂ. וּבְהֵם נְבָרָא הָעוֹלָם.
וְעַל זֶה שְׁנִינּוּ, בְּעֶשְׂרָה מְאָמְרוֹת
נְבָרָא הָעוֹלָם וְכוּ', וּפְרֻשָׁנוּ
שְׁכֻלָם עֶשְׂרָה, וְכָלם כְּלוּלִים
בְּפִסּוּק הָרֵאשׁוֹן שֶׁל הַתּוֹרָה.

בְּרֵאשִׁית - סוּד הַחֻכְמָה. בְּרָא -
הָעֲלִיּוֹן הַנְּסֻתָר שֶׁלֹּא נוֹדַע.
אֱלֹהִים - בִּינָה. אֶת - כָּלל שֶׁל
חֹסֶד וּגְבוּרָה. הַשְּׁמַיִם - תְּפֹאֲרֹת.
וְאֶת - כְּלָלוֹת שֶׁל נִצְחַח וְהוֹד.
וְאִ"ו שֶׁל "וָאֵת" - לְהַכְלִיל
הַצְדִּיק. הָאֲרִץ - כְּלָלוֹת שֶׁל כְּנֶסֶת
יִשְׂרָאֵל, אֲרִץ הַחַיִּים, וְאַחַר כֶּף
פְּרֻטָּא שֶׁל תּוֹרָה בְּסוּד אוֹתָם יָמִים
עֲלִיוֹנִים. בְּרֵאשִׁית הוּא מְאָמֵר,
כְּנֻגַד הַדְרָגָה שֶׁל חֻכְמָה, וְנִקְרָא
רֵאשִׁית.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹר - כְּנֻגַד
הַדְרָגָה שֶׁל חֹסֶד שֶׁהִיא לִימִין,
שְׁהַרִי מִשָּׁם יוֹצֵא אֹר לְכָל
הָעוֹלָמוֹת בְּסוּד שֶׁל יוֹם, זֶהוּ
שְׂכַתּוּב (תהלים נב) חֹסֶד אֵל כָּל
הַיּוֹם. וּכְנֻגַדוֹ לְמַטָּה, אֲבָרְהָם
שְׂאוּמָזוּ בַחֲלֹק הַזֶּה, וְלִכְּן כְּתוּב
כָּאֵן יוֹם אֶחָד, וְכָאֵן - אֶחָד הָיָה
אֲבָרְהָם, וְכוּ כְּתוּב (ישעיה מא) מִי
הָעִיר מִמְּזֻרְחָ, בְּסוּד שֶׁל אֹר
שִׁיּוּצָא מִמְּזֻרְחָ.

ובא ראה, לא תמצא בכל שבעת הצדיקים שאחוזים למעלה בסוד של שמותיהם בתחלה אף, אלא אברהם ואהרן שאחוזים בחסד הזה, שהרי כהנים מצד החסד באים. אף על גב שאהרן אחוז בהוד, גם בחסד הוא אחוז. ומשה, אף על גב שאחוז בנצח, גם בתפארת אחוז הוא, להראות שהכל אחד, ואברהם ראש לכל הצדיקים, וממנו נפרדו למטה, שהוא לימין הקדוש ברוך הוא, ונקרא כהן, זהו שכתוב (תהלים ק) אתה כהן לעולם על דברתי מלפי צדק. ואהרן אחוז בזה בגלל שהוא כהן, אבל דרגתו הוא הוד.

ויאמר אלהים יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל וכו' - כנגד הדרגה של גבורה ששם אחוז יצחק, וכנגדו תפארת. המים הולידו אש, בגלל כך יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל, ובגלל כך למטה (בראשית כה) אברהם הוליד את יצחק, ובאותו יום נברא גיהנם, שיצא מאותה אש חזקה באותה מחלקת, ולכן אותו יום הוא יום הדין.

ויאמר אלהים יקוו המים - כנגד דרגת תפארת שנקרא קו האמצעי, וכנגד יעקב שהוא שלישי, ונוטל שני חלקים באותו של אש ומים (של אש השמים) משמים, וכנגדו יום שלישי, ועל זה נקרא יעקב (שם) איש תם יושב אהלים. שלם בכל. שלם בחסד. שלם בדין. שלם במים. שלם באש. יושב אהלים - שנים, חסד וגבורה, ונוטל הכל, ונעשה בדין רחמים.

ויאמר אלהים תדשא הארץ דשא עשב ופרי וגומר. הדרגה של צדיק שנקרא

ותא חזי לא תשכח בכלהו שבעה זפאין דאחינדן לעילא ברזא דשמהתהון בשירותא אלה אלא אברהם ואהרן דאחינדן בהאי חס"ד דהא כהנים מסטרא דחס"ד אתו. ואף על גב דאחיד אהרן בהוד, בחס"ד נמי אחיד ומשה אף על גב דאחיד בנצח, בתפארת נמי אחיד. לאחזאה דכולא חד ואברהם רישא לכלהו זפאין ומניה אתפרשו לתפא דאיהו לימינא דקדשא ברוך הוא ואקרי כהן הדא הוא דכתיב (תהלים ק) אתה כהן לעולם על דברתי מלפי צדק. ואהרן בגין דאיהו כהן אחיד בהאי, אבל דרגא דיליה הו"ד איהו:

ויאמר אלהים יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל וכו' לקבל דרגא דגבור"ה דאחיד תמן יצחק ולקבליה תפארת מיא אולידו אשא בגין כך יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל. ובגין כך לתפא אברהם הוליד את יצחק וביומא ההוא אתברי גיהנם דנפיק מההוא אשא תקיפא בההוא מחלוקת ובגין כך ההוא יומא, יומא דדינא:

ויאמר אלהים יקוו המים לקבל דא דרגא דתפארת דאקרי קו האמצעי ולקבליה דיעקב דאיהו תליתאי ונטיל תרין חולקין בההוא דאש ומים (דאש השמים) משמים ולקבליה יום תליתאי ועל דא דאקרי יעקב (בראשית כ"ה) איש תם יושב אהלים. שלם בכלא. שלם בחסד. שלם בדינא. שלם במיא שלם באשא. יושב אהלים תרין, חס"ד וגבור"ה ונטיל פלא ואתעביד בידיה רחמין:

ויאמר אלהים תדשא הארץ דשא עשב מזריע זרע עץ פרי וגו'. דרגא דצדיק

דְּאֶקְרִי עֵץ הַחַיִּים וְאִיהוּ עוֹשֶׂה פְּרִי, דְּהָא לִית
 בְּכֻלְהוּ דִּיעֲבִיד פְּרִי בְּרֵי אִיהוּ. זִרְעוּ בּוּ עַל
 הָאֶרֶץ דִּי יִקָּא. וְלִקְבִלִיהּ לְתַתָּא (בראשית מט) בֵּן
 פּוֹרֶת יוֹסֵף בֵּן פּוֹרֶת עַלֵי עֵין. וְאֶקְרִי בְּרִית
 שְׁלָמָא. וּבְגִין כֶּף תְּרִי זְמַנֵּי בְּהַאי יוֹמָא כִּי
 טוֹב, חַד לְקַבֵּל דִּרְגָא דְתַפְאָרִית וְחַד לְקַבֵּל
 דִּרְגָא דְצַדִּיק דְאִיהוּ יוֹמָא דְשַׁבְּתָא דְלַעִילָא
 וְעֲבִידְתָּא אַחְרָא לִית בֵּיהּ אֶלָּא זּוּגָא לְאַפְקָא
 פְּרִי נְשַׁמְתִּין לְעֵלְמָא, פְּרִי עוֹבְדוּי דְקֻדְשָׁא
 בְּרִיף הוּא. הֵכִי נְמִי לְתַתָּא דְזוּגָא שְׂרִי בֵּיהּ
 מְשַׁבְּתָא לְשַׁבְּתָא.

הָא חֲזִי, רְזָא עֲלָאָה דְאֹרִייתָא, מְאִי עֵין פְּרִי
 עוֹשֶׂה פְּרִי, לְקַבֵּל יוֹמָא דְשַׁבְּתָא אִיהוּ.
 וּמְאִי טַעְמָא אַתְּכִלִּיל בְּיוֹם תְּלִיתָאֵי, רְזָא
 עֲלָאָה אִיהוּ. בְּגִין דְתַגְּיִנן רַבֵּי שְׁמַעוֹן בֵּן
 יוֹחָאי אֹמְרֵי מְאִי טַעְמָא כְּתִיב בְּאֹרִייתָא (דברים
 כד) פִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה וְלֹא כִי תִלְקַח אִשָּׁה
 לְאִישׁ בְּגִין דְאֶרְחִייהּ דְּבַר נֶשׁ לְאַהֲדָרָא
 וְלִמְתַּבַּע אַנְתּוּ. מְתַל לְבַר נֶשׁ דְאֶתְאֲבִיד לִיהּ
 אֲבִידְתָּא מְאִרֵי דְאֲבִידְתָּא מְחִזֵּר לְמְתַבַּע
 אֲבִידְתָּא דִּילִיָּהּ, וְהַאי צַדִּיק אִישׁ אֶקְרִי. הָדָא
 הוּא דְכְּתִיב (בראשית מ"ג) וְהוֹרִידוּ לְאִישׁ מִנְחָה
 כְּדִאֻקִּימָנָא.

וּבְנִסְתָּ יִשְׂרָאֵל דְרַמִּיזָא בְּיוֹם רַבִּיעָאֵי בְּרְזָא
 דְמֵאֲרֶת חֶסֶר סְמִכָא רַבִּיעָאָה
 מְלֻכּוּתָא דְדוּד. בְּגִין כֶּף אַף עַל גַּב דְאֶתְרִיָּה
 דְהַאי צַדִּיק יוֹמָא דְשַׁבְּתָא אַתְּכִלִּיל וְאַתְרַמִּיז
 בְּיוֹמָא תְּלִיתָאֵי לְמַהוּי סְמִיף לְיוֹם רַבִּיעָאֵי
 וְאִיהוּ אַנְתּוּ דִּילִיָּהּ בְּגִין כֶּף מְאִרִיָּה דְאֲבִידְתָּא
 מְחִזֵּר עַל אֲבִידְתּוֹ וּבְגִין כֶּף פְּתִיב לְתַתָּא (בראשית
 מ"ב) וְיוֹסֵף הוּא הַשְּׁלִיט עַל הָאֶרֶץ.

אַבְרָם בְּזַמְנָא דְאֶתִי דְאִיהוּ בְּאַחְרִית הַיָּמִים
 בְּיוֹם שְׁתִּיתָאֵי דְאִיהוּ אֶלְפָּא שְׁתִּיתָאָה

עֵץ הַחַיִּים, וְהוּא עוֹשֶׂה פְּרִי,
 שְׁתֵּרִי אֵין בְּכֻלָּם שְׁיַעֲשֶׂה פְּרִי
 פְּרִט לוֹ. זִרְעוּ בּוּ עַל הָאֶרֶץ,
 דְּוָקָא, וּכְנַגְדוּ לְמִטָּה (שם מט) בֵּן
 פּוֹרֶת יוֹסֵף בֵּן פּוֹרֶת עַלֵי עֵין,
 וְנִקְרָא בְּרִית שְׁלוֹם. וְלִכְּן פְּעַמִּים
 בְּיוֹם הַזֶּה כִּי טוֹב, אֶחָד כְּנַגְד
 דְּרַגְתָּ תַּפְאָרְתָּ, וְאֶחָד כְּנַגְד דְּרַגְתָּ
 צַדִּיק, שְׁהוּא יוֹם הַשַּׁבָּת
 שְׁלַמְעֵלָה, וּמַעֲשֶׂה אַחַר אֵין בּוּ
 אֶלָּא זּוּגָא לְהוֹצִיא פְּרִי נְשַׁמּוֹת
 לְעוֹלָם, פְּרִי מַעֲשִׂיו שֶׁל הַקְּדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא. כֶּף גַּם לְמִטָּה, שְׁזוּג
 מְתַר בּוּ מְשַׁבְּתָא לְשַׁבְּתָא.

בֵּא רְאָה סוּד עֲלִיּוֹן שֶׁל הַתּוֹרָה,
 מַה זֶה עֵץ פְּרִי עֲשֶׂה פְּרִי, הוּא
 כְּנַגְד יוֹם הַשַּׁבָּת, מַה הַטַּעַם
 נִכְלַל בְּיוֹם שְׁלִישִׁי? סוּד עֲלִיּוֹן
 הוּא, בְּגַלְל שְׁשִׁנְיָנוּ, רַבֵּי שְׁמַעוֹן
 בֵּן יוֹחָאי אֹמְרֵי, מַה הַטַּעַם כְּתוּב
 בַּתּוֹרָה (דברים כד) פִּי יִקַּח אִישׁ
 אִשָּׁה, וְלֹא כִי תִלְקַח אִשָּׁה
 לְאִישׁ? בְּגַלְל שְׁדַרְף הַאיִשׁ לְחִזּוּר
 וּלְבִקֻּשׁ אִשָּׁה. מְשַׁל לְאָדָם
 שְׁאֲבִידָה לוֹ אֲבִידָה, בְּעַל הָאֲבִידָה
 מְחִזֵּר אַחַר אֲבִידְתּוֹ. וְצַדִּיק (סוּד)
 זֶה נִקְרָא אִישׁ. זֶהוּ שְׁפַתּוּב
 (בראשית מט) וְהוֹרִידוּ לְאִישׁ מִנְחָה,
 כִּפִּי שְׁבַאֲרָנוּ.

וּבְנִסְתָּ יִשְׂרָאֵל שְׁרַמִּיזָא בְּיוֹם
 רַבִּיעֵי בְּסוּד שֶׁל מְאֲרֶת חֶסֶר,
 הַעֲמוּד הַרְבִּיעֵי מְלֻכּוּת שֶׁל דּוּד,
 לְכַן אַף עַל גַּב שְׁמִקּוּמוֹ שֶׁל צַדִּיק
 זֶה יוֹם הַשַּׁבָּת, נִכְלַל וְנִרְמַז בְּיוֹם
 הַשְּׁלִישִׁי, לְהִיּוֹת סְמוּךְ לְיוֹם
 רַבִּיעֵי, וְהִיא אַשְׁתּוּ, לְכַן בְּעַל
 הָאֲבִידָה מְחִזֵּר עַל אֲבִידְתּוֹ, וְלְכַן
 כְּתוּב לְמִטָּה (שם מט) וְיוֹסֵף הוּא
 הַשְּׁלִיט עַל הָאֶרֶץ.

אַבְרָם לְעֵתִיד לְבָא, שְׁהוּא
 בְּאַחְרִית הַיָּמִים, בְּיוֹם הַשְּׁשִׁי
 שְׁהוּא הָאֶלְף הַשְּׁשִׁי, כְּשִׁיבָא
 הַמְּשִׁיחַ, שְׁיוּמוֹ שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא אֶלְף שְׁנָה, אַף עַל גַּב

שחלקה של כנסת ישראל הוא יום הרביעי, הלכה ונרמזה ביום הששי להיות סמוכה לבעלה שנקרא צדיק, יום השבת, לתקן לו שלחן. וזהו שפתוב (ירמיה לא) פי ברא ה' חדשה בארץ נקבה תסובב גבר. זהו בזמן המשוח שהוא ביום הששי, ולכן פתוב ויהי ערב ויהי בקר יום הששי. מה הטעם נוסף ה', מה שלא היה כן בשאר הימים? אבל בכל מקום ה' זו כנסת ישראל, שבאה להזדווג עם בעלה ביום שבת, כשיבא בעלה להקימה מן העפר. ובגלל כך פתוב (ישעיה כז) ובאו האבדים בארץ אשור, זה צדיק וכנסת ישראל.

דבר אחר, מה הטעם נכלל היום השלישי הסוד של צדיק? בגלל ששלוש דרגות מימין ושלוש משמאל, והוא היה באמצע הגוף להשקות לכל כפי להשפיע השפעתו ליום רביעי שהוא כנסת ישראל, שאין לה אור מעצמה סמוך לצדיק הזה. ובא תראה, יום השבת הזה אסור לעשות בו מלאכה, משום כך נכללו בו שני ויאמר, כנגד שתי דרגות, והכפל בו פי טוב. ויאמר אלהים יהי מארת - כנגד דרגה של צדק, מלכות שלמעלה שאין לה אור משלה אלא מה שנותן לה על ידי צדיק, ולכן דוד למטה עני ואביון אחוזי בה, והצטרף להוסיף לו ימים ושנים, והרי בארנו דוקא שבעים שנה, ונקרא יום רביעי.

ויאמר אלהים ישראל ישרצו המים - כנגד דרגה של נצח, שהוא עמוד זמן של התורה, וכנגדו משה

כד ייתי משיחא, דיומא דקדשא בריה הוא אלה שנין אף על גב דכנסת ישראל חולקא דידה יומא רביעאה, אזלא ואתרמיזא ביומא שתיתאה למהוי סמיכא לבעלה דאקרי צדיק יומא דשבתא לתקנא ליה פתורא והאי דכתיב (ירמיה לא) פי ברא יי חדשה בארץ נקבה תסובב גבר דא איהו בזמנא דמשיחא דאיהי ביומא שתיתאה ובגין כך פתיב ויהי ערב ויהי בקר יום הששי. ומאי טעמא אתוסף ה' מה דלא הוה כן בשאר יומי. אבל בכל אתרא ה' דא כנסת ישראל דאתייה לאזדווגא בבעלה יומא דשבתא, כד ייתי לבעלה (ס"א לה בעלה) לאקמא לה מעפרא. ובגין כך פתיב (ישעיה כ"ז) ובאו האבדים בארץ אשור. דא צדיק וכנסת ישראל.

דבר אחר מאי טעמא אתכליל ביום תליתאי רזא דצדיק בגין דתלת דרגין מימינא ותלתא משמאלא ואיהו הוה אמצעייתא דגופא לאשקאה לכולא בגין למנגד שקיותיה ליום רביעאי דאיהי כנסת ישראל דלית לה נהורא מגרמה, סמיך להאי צדיק. ותא חזי האי יומא דשבתא אסיר למעבד עבידתא בגין כך אתכלילו ביה תרין ויאמר, לקבל תרין דרגין והוכפל ביה פי טוב.

ויאמר אלהים יהי מארת לקבל דרגא דצד"ק, מלכו"ת דלעילא דלית לה נהורא מדילה אלא מה דאתייהיב לה על ידי צדיק ובגין כך דוד לתתא עני ואביון אחיד בה ואצטרף לאוספא ליה יומין ושנין והא אוקימנא שבעים שנה דייקא ואקרי יום רביעאי:

ויאמר אלהים ישראל ישרצו המים. לקבל דרגא דנצ"ח דאיהו סמיכא מינא דאורייתא ולקבליה משה לתתא סמיך לעלמא באורייתא דא

הוא דְּכָתִיב (ירמיה ל"ג) **אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמֵם וְלַיְלָה וְגו'**:

למטה סומך לעולם בתורה. זהו שכתוב (ירמיה לג) אם לא בריתי יומם וליילה וגומר.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תוֹצֵא הָאָרֶץ - כְּנֶגֶד דְּרָגָה שֶׁל הוֹד שְׂאוּחֹז אֶהְרֹן, וְנִקְרָאת יוֹם שְׁשִׁי. בֹּא רָאָה, אֶהְרֹן לְמִטָּה אָף עַל גֵּב שְׂבָא מִחֶסֶד, אֶחָזוּ לְמִטָּה בְּיוֹם הַשְּׁשִׁי שֶׁנִּקְרָא הוֹד, וְעוֹשֶׂה קְרֻבֹת בְּאוֹתָם מִיְּנֵי בְהֵמוֹת טְהוֹרוֹת שֶׁנִּבְרְאוּ בְּיוֹם שְׁלוֹ, לְקַרֵּב אֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּרְמְזָה בְּצַדִּיק, לְקַשֵּׁר דְּרָגוֹת הָאֱמוּנָה וְלִהְיוֹרֵיד רַחֲמִים לְעוֹלָם.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם. הָאֱמִירָה הַזֹּאת כְּנֶגֶד הַדְּרָגָה הָעֲלִיּוֹנָה שֶׁל הַפֶּל נִסְתָּרֵת הַנִּסְתָּרִים, רְצָה לַעֲשׂוֹת כְּבוֹד לְדַמּוּתוֹ בְּסוֹד שֶׁל אָדָם, וּבְכָל הַדְּרָגוֹת לְמִטָּה נִתֵּן פֶּחַ לְהוֹצִיא, כֹּל אֶחָד כְּרֹאוֹי לוֹ, וְעוֹשֶׂה אָדָם שְׁשׁוּלֵט בְּכָל, בְּעֲלִיּוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים.

וְבֹא רָאָה, עַד שֶׁלֹּא הִשְׁתַּלְּמוּ אוֹתָן שְׁבַע דְּרָגוֹת שֶׁל יָמִים עֲלִיּוֹנִים, לֹא הִשְׁתַּלְּם אָדָם לְמַעְלָה. כִּיּוֹן שֶׁהִשְׁתַּלְּם לְמַעְלָה אָדָם הָעֲלִיּוֹן, הִשְׁתַּלְּם לְמִטָּה אָדָם הַתַּחְתּוֹן וְכָל הָעוֹלָמוֹת בְּשַׁלְּמוֹת. לְכֵן הִשְׁלִיט אֶת הָאָדָם הַתַּחְתּוֹן עַל כָּל מֵה שֶׁנִּבְרָא בְּעוֹלָם, בְּגַלְל שְׂאָדָם הָעֲלִיּוֹן שׁוּלֵט עַל הַפֶּל. וְלִכֵּן רִמְזוּ בְּפִסְוִיק זֶה שְׁבַע דְּרָגוֹת, שִׁישׁ בּוֹ שְׁבַע דְּרָגוֹת עֲלִיּוֹנוֹת שֶׁנִּקְרָא בְּהֵם אָדָם שֶׁלְמַעְלָה וְהִשְׁתַּלְּם בְּהֵם. בְּגַלְל כֶּף, נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ, לְתַת לוֹ שְׁפַע מְאוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁנִּקְרָא חֶסֶד.

בֹּא רָאָה, מִי שֶׁצָּלַם זֶה עֲלָיו, חֶסֶד אֵל לֹא זָז מִמֶּנּוּ וַיּוֹשֵׁב עַל רִאשׁוֹ, וּמִתְחַבְּרֵת בּוֹ שְׁכִינָה בְּסוֹף יָמָיו, בְּגַלְל שֶׁחֶסֶד זֶה הוּא שְׂבָא לוֹ מִמֶּנּוּ לֹא מִסְתַּלֵּק, עַד

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תוֹצֵא הָאָרֶץ לְקַבֵּל דְּרָגָא דְהו"ד דְּאֶחָיד אֶהְרֹן וְאֶקְרִי יוֹם שְׁתִּיתָאֵי. תָּא חֲזִי אֶהְרֹן לְתַתָּא אָף עַל גֵּב דְּאֶתִּי מִחֶסֶד דְּאֶחָיד לְתַתָּא בְּיוֹם שְׁתִּיתָאֵי דְּאֶקְרִי הו"ד וְעָבִיד קְרַבְנִין בְּאִינוֹן מִיְּנֵי בְּעִירָן דְּכִיּוֹן וְאֶתְבְּרִיאוּ בְּיוֹמָא דִּילִיָּה (לְקַרְבָּא) לְאֶקְרָבָא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל דְּאֶתְרַמְיָא בִּיהַּ בְּצַדִּיק לְקַשְׂרָא דְּרָגִין דְּמַהִימְנוּתָא וְלִנְחֵתָא רַחֲמֵי לְעַלְמָא:

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם. הָאִי אֱמִירָא לְקַבֵּל דְּרָגָא עַלְאָה דְּכָלָא סְתִימָאָה דְּסְתִימִין. בְּעָא לְמַעְבַּד יְקָרָא לְדִיוֹקְנָא בְּרֹזָא דְּאָדָם וּבְכֻלְהוּ דְּרָגִין לְתַתָּא יְהִיב חִילָא לְאֶפְקָא כֹּל חַד כְּדָקָא חֲזִי לִיהַּ וְעָבַד אָדָם דְּשִׁלִּיט בְּכָלָא בְּעַלְאֵי וְתַתָּאֵי.

וְתָא חֲזִי עַד לֹא אֲשַׁלִּימוּ אִינוֹן שְׁבַע דְּרָגִין יוֹמִין עַלְאִין לֹא אֲשַׁתְּלִים אָדָם לְעִילָא. כִּיּוֹן דְּאֲשַׁתְּלִים לְעִילָא אָדָם עַלְאָה, אֲשַׁתְּלִים לְתַתָּא אָדָם תַּתָּאָה. וְכֻלְהוּ עַלְמִין בְּשַׁלִּימוּ. בְּגִין כֶּף שְׁלִטְיָה לְאָדָם תַּתָּאָה עַל כָּל דְּאֶתְבְּרִי בְּעַלְמָא בְּגִין דְּאָדָם עַלְאָה שְׁלִיט עַל כָּלָא. וּבְגִין כֶּף רִמְזוּ בְּהַאי קָרָא שְׁבַע דְּרָגִין. דְּאִית בִּיהַּ שְׁבַע דְּרָגִין עַלְאִין דְּאֶקְרִי בְּהוּ אָדָם דְּלְעִילָא וְאֲשַׁתְּלִים בְּהוּ. בְּגִין כֶּף נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ, לְמִיָּהֵב לִיהַּ שְׁפַע מַהִהוּא אֶתְרָא דְּאֶקְרִי חֶסֶד.

תָּא חֲזִי, מָאן דְּהַאי צוֹלְמָא עֲלִיָּה, חֶסֶד אֵל לֹא אַעֲדֵי מִנְיָה וַיִּתְבָּא עַל רִישִׁיָּה וְאֶתְחַבְּרֵת בִּיהַּ שְׁכִינְתָּא בְּסוֹפָא דְּיוֹמוֹי בְּגִין יוֹם רִאשׁוֹן, וְהוּא רִאשׁוֹ שֶׁל כָּל הַיָּמִים שֶׁלְמַעְלָה. וְצִלְם זֶה

שנשלמים ימיו באותה הדרגה
שנקראת אחרית הימים. והיא
הדרגה של צד"ק, והיא שביעית,
שנת השמטה. ובאותה דרגה
נשלמים ימי האדם, כשנשלמו
שבעים שנה כנגד שבע דרגות,
עשר לכל דרגה. זהו שכתוב (תהלים
צ"א) ימי שנתינו בהם שבעים שנה.
מה זה בהם? באותם ימים ושנים
שלמעלה, ואם בגבורת שמונים.
בא ראה, בנים חיים ומזונות לא
בזכות תלויים הדברים, הסוד של
אותן שבע דרגות שבהן זכות
וחוכה בסוד חסד וגבורה, שאם
כך לא היה לו לאדם להיות חי
פרט לשבעים, אלא שבמזל
העליון העתיק של הכל תלויים,
בגלל כך הוא מוסיף על כל ימי
האדם כרצונו.
ובא ראה, כך למדנו בספרו של
שלמה המלך, שבלילה האחרון
של חג, אם יסתפל אדם בצלמו
ויראה אותו שלם, לא נגזרה עליו
מיתה. ומה הטעם בלילה הזו?
בגלל ששבעת ימי החג כנגד
שבעה ימים עליונים הם, שכל
הימים והשנים של העולם תלויים
בהם, והם רמוזים בפתוח של (דברי
הימים-א כט) לך ה' הגדלה וגומר.
ראשיתם חסד וסיומם ממלכה.
כנסת ישראל. אחרית הימים
שנמצאת שביעית אחרית.
ובשבא ליל השביעי הזה, נראה
אם השתלמו הימים באחרית
הזאת. ואם הצלם העליון הזה
נראה עליו, אז חסד אל כל היום
יחזר עליו כבתחלה, ולא פוחד
מהדין הזה של צדק, והיא עמו
בשלמות בחדוה ומחזירה לו
פנים. ולכן הזהיר הקדוש ברוך
הוא את ישראל להנצל מדיני
הצדק הזה, ולכסות סכת שלום

דהאי חס"ד יום ראשון ואיהו רישא דכל
יומין דלעילא והאי צולמא דאתנא ליה
מניה לא אסתלק עד דאשתלימו יומוי
בההוא דרגא דאקרי אחרית הימים והוא
דרגא דצדק ואיהי שביעאה, שנת השמיטה
בההוא דרגא אשלימו יומוי דבר נש פד
אשתלימו שבעין שנין לקבל שבע דרגין,
עשרה לכל דרגא. הךא הוא דכתיב (תהלים צ)
ימי שנתינו בהם שבעים שנה. מאן בהם,
באינון יומין ושנין דלעילא. ואם בגבורות
שמונים.

הא חזי, בני חיי ומזוני לאו בזכותא תליא
מלתא. רזא דאינון שב בדרגין (לדעתי צ"ל
שבע דרגין) דבהון זכות וחוכא ברזא דחס"ד
וגבורה. דאי הכי לא הוה ליה לבר נש
למהוי חי בר משבעין. אלא במזלא עלאה
עתיקא דכלא תליין. בגין כך איהו מוסיף
על כל יומוי דכל בר נש כרעוניה.

והא חזי הכי אוליפנא בספרא דשלמה
מלכא, דבליליא בתראה דחגא, אי
יסתפל בר נש בצולמא דיליה וחיזי ליה
שלים, לא אתגזר עלוי מיתה. ומאי טעמא
בהאי ליליא, בגין דשבעא יומין דחגא
לקבל שבעא יומין עלאין אינון. דכל יומין
ושנין דעלמא בהו תליין, ואינון רמיזין
בקררא (דברי הימים א כט) דלך יי' הגדולה וגו'
שירותא דלהון חס"ד וסיומא דלהון
ממ"לכה, כנסת ישראל, אחרית הימים.
אשתכח שביעאה אחרית.

וכר אתנא האי ליליא דשביעי אתחזי אי
אשתלימו יומוי בהאי אחרית. ואי האי
צולמא עלאה חזי עליה, חס"ד אל יתהדר
עליה כדבדמיתא ולא מסתפי מהאי דינא דצד"ק ואיהי בהדיה

עליהם, ולשבת בצל האמונה. זהו שכתוב (ויקרא כג) בסכת תשבו שבעת ימים, להכליל את הדרגה הזו למעלה ולהוסיף בה ברכה ממים העליונים, בגלל שיום זה הוא שביעי הוא כנסת ישראל. אנו מקיפים את המזבח הזה העליון באותם שני המודים שהם ערבי נחל, ועושים בה נסוף המים, ונותן צדיק באותם שתין שהם מששת ימי בראשית, הכל בסוד החכמה.

והאחר מפן (במדבר כט) ביום השמיני עצרת תהיה לכם, תעשו כנוס לאותם שבעה ימים עליונים, ועשו יום טוב בגלל שנצלתם מדינו של אותו יום שביעי. בגלל כך כתוב בצלמנו כדמותנו, כנגד יום שני גבורה, חלקו של יצחק, ואז יש לאדם לשים את 'דמותנו' הזאת ולהדמות במעשיו לאותם העליונים. וכל זה למה? בגלל שהקדוש ברוך הוא נתן בידי האיש, אם רוצה האיש לדמות עצמו לאותם שלמעלה, משתלם בהם, ולא פוחד ממדת הדין העליונה.

וירדו בדת הים - כנגד הדרגה של נצח שאחוז בה משה, שדת הים נכראו באותה דרגה (ספירה), ונתן להם נסתר הנסתרים כח לשלט עליהם אם דומה אדם לעליונים, ואם לא דומה לעליונים - ירדו, ודגי הים שולטים בהם בכני אדם, ולכן הזהירה אותם התורה שנתנה על ידי משה, (דברים

ו) ובחירת פחיים.

בא ראה, משה, כשנזרק לים, לא שלטו עליו דגי הים ולא פחד

בשלימו בחדוותא ואהדרת ליה אנפין. ובגין כך אזהר לון קדשא בריך הוא לישראל לאשתזבא מדינוי דהאי צד"ק, ולחפאה ספת שלמא עלייהו ולמיתב בצלא דמהימנותא. הָדָא הוּא דְכְתִיב (ויקרא כ"ג) בספות תשבו שבעת ימים לאכללא להאי דרגא דלעילא ולאוספא ביה ברכה ממין עלאין, בגין דהאי יומא שביעאה איהו כנסת ישראל און מקיפין להאי מזבח עלאה באינון תרין למודים דאינון ערבי נחל ועבדין בה נסוף המים ויהיב צדי"ק באינון שתין דאינון מששת ימי בראשית פלא ברזא דחכמתא.

ולבתר (במדבר כ"ט) ביום השמיני עצרת תהיה לכם. עבדו פנישתא לאינון שבע יומין עלאין ועבדו יומא טבא, בגין דאשתזבתון מדינוי דההוא יומא שביעאה. בגין כך פתיב בצלמנו כדמותנו לקבל יומא תנינא גבורה, חולקיה דיצחק. פדין אית לבר נש למשווי להאי דמותנו ולא תדמי בעובדוי לאינון עלאין. וכל דא למה בגין דקדשא בריך הוא יהב בידי דבר נש, דאי בעי בר נש למדמי גרמיה לאינון דלעילא אשתלים בהו ולא מסתפי מהאי מדת דינא עלאה.

וירדו בדת הים לקבל דרגא דנצ"ח דאחיד ביה משה דגת הים בההוא דרגא אתפריאו ויהיב לון סתימא דסתימין חילא למשלט עלייהו, אי דמי בר נש לעלאין, ואי לא דמי לעלאין ירדו. ונוגי

ימא שלטין בהו בכני נשא. ובגין כך אזהירת לון אורייתא דאתיהיבת על ידי דמשה (דברים ל') ובחירת פחיים.

הא חזי, משה כד אתרמי לימא לא שלטו עליה נוגי ימא ולא אסתפי

מהם, בגלל שהוא היה עתיד להתקרב למעלה ולדבק בקדוש-ברוך-הוא, ולאחר שנדבק, שלט על דגי הים, ורמז לאהרן אחיו שיכה את הים וימותו הדגים, והוא לא עשה כף, בגלל שאותה דרגה שלו שולטת עליהם ובה נבראו, ולא רצה הקדוש ברוך הוא שיכה הוא בשביל להתהפך להם לאויב. וכשאדם הולך בדרך הקדוש ברוך הוא, פתוב עליו (ישעיה מ) כי תעבר במים אתך אני וגומר. שזה וירדו בדגת הים ובעוף השמים. כנגד דרגה של שמים, שבאותה דרגה שולט עליהם, וזו תפארת.

ואף על גב שבדרגת הנצח נעשו כל דגי הים והעופות, לא כתוב שם אלא עוף כנף, אבל עכשו קרא להם עוף השמים, בגלל שבן אדם לא שולט עליהם אלא מצד של שמים. ובבבקה - שולט עליהם בסוד של הוד שנותן לו סיוע, שהרי באותו יום נבראו הבבקות. ובכל הארץ - שולט בסוד של צדיק שנקרא כל, והוא שולט על הארץ, ארץ העליונה. כף גם אדם למטה שולט על ארץ הפחתונה, משום שהכל בו. ובכל הרמש הרמש על הארץ - שולט עליהם אדם מסייע שנתן לו מארץ החיים, המלכות העליונה: (עי' ממהשמטות) פתח רבי שמעון במצוות התורה ואמר, מצוות התורה שנתן הקדוש ברוך הוא לישראל, כלן פתובות בתורה בדרך כלל.

בראשית ברא אלהים. זוהי המצוה הראשונה של הכל. ונקראת מצוה זו יראת ה', שנקראת ראשית, שכתוב (תהלים קיא) ראשית חכמה יראת ה'. (משלי

מזייהו בגין דאיהו הוה זמין לקרבא לעילא ולא תדבקא בקדשא ברין הוא, ולבתר פד אתדבק שליט על נוני ימא. ורמז לאהרן אחוי דימחי ית ימא וימותון נוני ואיהו לא עביד הכי, בגין דההיא דרגא דיליה שליט עלייהו וביה אתבריאוו ולא בעא קדשא ברין הוא דימחי איהו, בגין לאתהפכא להו לאויב. וכד בר נש אזיל בארחוי דקדשא ברין הוא פתיב עליה (ישעיה מ"ג) כי תעבור במים איתך אני וגו'. דהא וירדו בדגת הים ובעוף השמים לקבל דרגא דשמים. דבההוא דרגא שליט עלייהו ודא תפארת.

ואף על גב דבדרגא דנצ"ח אתעבידו כל נוני ימא ועופי, לא כתיב תמן אלא עוף כנף אבל השתא קרי להו עוף השמים בגין דבר נש לא שליט עלייהו אלא מסטרא דשמים. ובבבקה שליט עלייהו ברזא דהו"ד דיהיב ליה סיועא דהא בההוא יומא אתבריאוו בעירן. ובכל הארץ שליט ברזא דצדי"ק דאקרי כ"ל ואיהו שליט על הארץ ארעא עלאה. הכי נמי בר נש לתתא שליט על ארעא תתאה בגין דכולא ביה. ובכל הרמש הרמש על הארץ שליט עלייהו בר נש מסיועא דאתיהיב ליה מארץ החיים מלכות עלאה: (ער כאן ממהשממות)

פתח רבי שמעון בפקודי אורייתא. ואמר פקודי אורייתא דיהב קדשא ברין הוא לישראל פלהו באורייתא בארחה כלל פתיבי: בראשית ברא אלהים. הדא היא פקודא קדמא"ה דכלא. ואקרי פקודא דא יראת יי דאקרי ראשית. דכתיב, (תהלים קיא) ראשית חכמה יראת יי. (משלי א) יראת יי ראשית דעת. בגין דמלה דא ראשית אקרי.

וְדָא אִיהִי תִרְעָא לְאַעְלָא גּוּ מְהִימְנוּתָא. וְעַל פְּקוּדָא דָּא אַתְקִימִים כָּל עַלְמָא.

יִרְאָה אַתְפָּרֵשׁ לְתַלְתַּת סְטָרִין. תְּרִין מְנִייהוּ לֵית בְּהוּ עֵיקְרָא כְּדָקָא יְאוּת, וְיַחַד

עֵיקְרָא דִּירְאָה. אֵית בַּר נֶשׁ דְּדַחִיל מְקַדְשָׁא בְּרִיף הוּא בְּגִין דִּיִּיחּוּן בְּנוּהִי וְלֹא יְמוּתוּן. אוּ

דְּחִיל מְעוּנָשָׁא דְּגוּפִיהּ אוּ דְּמְמוּנִיהּ. וְעַל דָּא דְּחִיל לֵיהּ תְּדִיר. אֲשַׁתְּכַח יִרְאָה דְּאִיהוּ דְּחִיל

לְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא לֹא שְׂוִי לְעֵיקְרָא. אֵית בַּר נֶשׁ דְּדַחִיל מִן קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא בְּגִין דְּדַחִיל

מְעוּנָשָׁא דְּהוּא עַלְמָא וְעוּנָשָׁא דְּגִיהֶנֶם. תְּרִין אֲלִין לֹאוּ עֵיקְרָא דִּירְאָה אֲנוּן וְשִׂרְשָׁא דִּילֵיהּ.

יִרְאָה דְּאִיהִי עֵקְרָא, לְמַדְחַל בַּר נֶשׁ לְמֵאֲרִיָּה בְּגִין דְּאִיהוּ רַב וְשְׁלִיט

עֵקְרָא וְשִׂרְשָׁא דְּכָל עַלְמִין וְכָלָא קַמִּיהּ כְּלָא חֲשִׁיבִין. כְּמָה דְּאַתְמָר (דְּנִיאל ד')

כְּלָא חֲשִׁיבִין. וְלִשְׂוָאָה רְעוּתִיהּ בְּהוּא אַתְר דְּאַקְרִי (ב"א ב) יִרְאָה.

בְּכַה רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאַמֵּר וּוִי אִי אִימָא וּוִי אִי לֹא אִימָא. אִי אִימָא יִנְדַעוּן חֲיִיבִין הֵיף

יִפְלַחוּן לְמֵאֲרִיָּהוּן. אִי לֹא אִימָא יֵאבְדוּן חֲבֵרִיָּא מְלָה דָּא. בְּאַתְר דִּירְאָה קְדִישָׁא שְׂרִי,

מְלַרְע אֵית יִרְאָה רְעָה דְּלָקִי וּמְחִי וּמְקַטְרַג וְאִיהִי רְצוּעָה לְאַלְקָאָה חֲיִיבִיא. וּמֵאֵן דְּדַחִיל

בְּגִין עוּנָשׁ דְּמְלִקִּיוּתָא וְקַטְרוּגָא כְּמָה דְּאַתְמָר. לֹא שְׂרִיא עֲלִיהּ הֵהִיא יִרְאָת יִי

דְּאִיקְרִי יִרְאָת יִי לְחַיִּים. אֲלֹא מֵאֵן שְׂרִיא עֲלִיהּ הֵהִיא יִרְאָה רְעָה. וְאַשְׁתְּכַח דְּשְׂרִיא עֲלִיהּ הֵהִיא רְצוּעָה יִרְאָה רְעָה וְלֹא יִרְאָת יִי.

וּבְגִין כְּף אַתְר דְּאַקְרִי יִרְאָת יִי רֵאשִׁית דְּעֵת הֵהִיא. וְנִמְצָא שְׁשׂוּרָה עֲלִיו רְצוּעָה הֵהִיא, יִרְאָה רְעָה וְלֹא יִרְאָת ה'.

וּמִשׁוּם כְּף הַמְקוּם שְׁנַקְרָא יִרְאָת ה' נַקְרָא רֵאשִׁית דְּעֵת, וְעַל כֵּן נִכְלַלְתָּ כַּאֲן הַמְצוּהּ הִזוּ, וְזֶה

(א) יִרְאָת ה' רֵאשִׁית דְּעֵת. מִשׁוּם שְׂדָבַר זֶה נַקְרָא רֵאשִׁית, וְזֶה הַשְּׂעֵר לְהַכְנֵס לְתוֹף הָאֲמוּנָה, וְעַל הַמְצוּהּ הִזוּ מִתְקִימִים כָּל הָעוֹלָם.

הִירְאָה נִפְרַדְתָּ לְשִׁלְשָׁה צְדָדִים, שְׁנַיִם מֵהֶם אֵין בְּהֶם עֵקֶר כְּרֵאוּי, וְאַחַד עֵקֶר שֶׁל יִרְאָה. יֵשׁ אָדָם שִׂירָא מִהַקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא כְּדִי שְׂיַחֲיוּ כְּנִי וְלֹא יְמוּתוּ, אוּ שִׂירָא מְעַנֵּשׁ שֶׁל גּוּפּוֹ אוּ שֶׁל מְמוּנּוֹ, וְעַל כֵּן יִרָא מְמַנּוֹ תְּמִיד. נִמְצָאת הִירְאָה שֶׁהוּא יִרָא מִן הַקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא לֹא שֵׁם אוֹתָהּ לְעֵקֶר. יֵשׁ אָדָם שְׁפוּחַד מִן הַקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא מִשׁוּם שְׁפוּחַד מְעַנֵּשׁ אוֹתוֹ הָעוֹלָם וּמְעַנֵּשׁ הַגִּיהֶנֶם. שְׁנֵי אֵלֶּה לֹא עֵקֶר שֶׁל יִרְאָה הֵם וְהַשְּׂרֵשׁ שֶׁלּוֹ.

הִירְאָה שֶׁהִיא עֵקֶר, שְׂאָדָם יִירָא מְרַבּוּנוֹ מִשׁוּם שֶׁהוּא גְדוֹל וְשְׁלִיט, עֵקֶר וְשִׂרְשׁ שֶׁל כָּל הָעוֹלָמוֹת, וְהַכָּל לְפָנָיו כְּלָא חֲשׁוּבִים, כְּמוֹ שְׁנַאָמֵר (דְּנִיאל ד') וְכָל דְּיָרִי הָאָרֶץ כְּאִינֵם חֲשׁוּבִים, וְלִשְׁיִם אֵת רְצוּנוֹ בְּאוֹתוֹ הַמְקוּם שְׁנַקְרָא יִרְאָה.

בְּכַה רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאַמֵּר, אוּי אִם אִמֵּר, וְאוּי אִם לֹא אִמֵּר. אִם אִמֵּר - יִדְעוּ הַרְשָׁעִים אֵיף יַעֲבְדוּ אֵת רַבּוֹנֵם. אִם לֹא אִמֵּר - יֵאבְדוּ הַחֲבֵרִים אֵת הַדְּבָר הַזֶּה. בְּמְקוּם שְׁשׂוּרָה יִרְאָה קְדוּשָׁה, מְלַפְנֵיהּ יֵשׁ יִרְאָה רְעָה שְׁמַלְקָה וּמְכַה וּמְקַטְרַגָּת, וְהִיא הַרְצוּעָה לְהַלְקוֹת אֵת הַרְשָׁעִים, וּמִי שְׁפוּחַד בְּגַלְל עֲנֵשׁ הַמְלַקוֹת וְהַקְטְרוּג כְּמוֹ שְׁנַתְּבָאָר, לֹא שׂוּרָה עֲלָיו אוֹתָהּ יִרְאָת ה' שְׁנַקְרָאת יִרְאָת ה' לְחַיִּים. אֲלֹא מִי שׂוּרָה עֲלָיו? הִירְאָה הַרְעָה

הֵהִיא. וְנִמְצָא שְׁשׂוּרָה עֲלִיו הַרְצוּעָה הֵהִיא, יִרְאָה רְעָה וְלֹא יִרְאָת ה'. וְזֶה

העקר והיסוד לכל שאר המצוות של התורה. מי ששומר היראה הזו - שומר הכל. לא שומר יראה - לא שומר את מצוות התורה, שהרי זה השער של הכל. ומשום כך כתוב בראשית, שהיא יראה, ברא אלהים את השמים ואת הארץ. שמי שעובר על זה, עובר על מצוות התורה. וענשו של מי שעובר על זה - הרצועה הרעה הזו מלקה אותו, והינו והארץ היתה תהו ובהו וחשך על פני תהום ורוח אלהים. הנה אלו ארבעה ענשים להעניש בהם את הרשעים.

תהו - זה חנק, שכתוב (ישעיה לד) קו תהו, (זכריה ב) חבל מדה. בהו - זו סקילה, אבנים המשקעות בתוך התהום הגדול לענש את הרשעים. וחשך - זו שרפה, שכתוב (דברים ה) ויהי פשעכם את הקול מתוך החשך, (שם ד) והקר בער באש עד לב השמים חשך וכו'. וזו האש החזקה שעל ראשי הרשעים מתחילה לשרף אותם. ורוח - זה הרג בסיף. רוח סערה, חרב שנונה מלהטת בו, כמו שנאמר (בראשית א) ואת להט החרב המתהפכת, ונקראת רוח הענש הזה למי שיעבר על מצוות התורה. ואחר כתוב יראה ראשית, שהיא הפלל של הכל. מפאן והלאה שאר מצוות התורה.

מצוה שניה - זוהי מצוה שמצוה של יראה נאחזה בה ולא יוצאת ממנה לעולמים, והיא אהבה. שאדם יאהב את רבונו אהבה שלמה. ומה היא אהבה שלמה? זו אהבה רבה, שכתוב (שם יז) התהלך לפני והיה תמים, שלם באהבה. וזהו שכתוב ויאמר אלהים יהי אור. זו אהבה שלמה שנקראת אהבה רבה.

אקרי. ועל דא אתפליל הכא פקודא דא. ודא עקרא ויסודא לכל שאר פקודין דאורייתא. מאן דנטיר יראה (דא) נטיר כלא. לא נטיר יראה לא נטיר פקודי אורייתא, דהא דא תרעא דכלא. ובגין כך פתיב בראשית דאיהי יראה, ברא אלהים את השמים ואת הארץ. דמאן דעבר על דא עבר על פקודי דאורייתא. ועונשא דמאן דעבר על דא האי רצועה רעה אלקי ליה. והיינו והארץ היתה תהו ובהו וחשך על פני תהום ורוח אלהים. הא אלין ארבע עונשין לאענשא בהון חייביא.

תהו דא חנק, דכתיב, (ישעיה לד) קו תהו (זכריה ב) חבל מדה. בהו דא סקילה, אבנין דמשוקעין גו תהומא רבא לעונשא דחייביא. וחשך דא שריפה, דכתיב, (דברים ה) ויהי כשמעכם את הקול מתוך החשך (דברים ד) והקר בוער באש עד לב השמים חשך כו'. ודא אשא תקיפא דעל רישיהון דחייביא שרי לאוקדא לון. ורוח דא הרג בסיף. רוח סערה חרפא משננא היא מלהטא ביה. כמא דאת אמר, (בראשית ג) ואת להט החרב המתהפכת ואקרי רוח. האי עונשא למאן דעבר על פקודי אורייתא. וכתיב לבתר יראה, ראשית, דאיהי כללא דכלא. מפאן והלאה שאר פקודין דאורייתא.

פקודא תננינא דא איהי פקודא. דפקודא דיראה אתאחדת בה ולא נפקא מינה לעלמין. ואיהי אהבה. למרחם בר נש למאריה רחימו שלים. ומאן איהו רחימו שלים. דא אהבה רבה דכתיב, (בראשית יז) התהלך לפני והיה תמים שלים ברחימותא. ודא הוא דכתיב ויאמר אלהים יהי אור דא

וְכַאן הִיא הַמְצוּה שְׁאָדָם יֵאָהֵב אֶת רַבּוֹנוּ כְּרֵאוּי.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אָבָא, אֲהַבָּה בְּשִׁלְמוֹת אֲנִי שְׁמַעְתִּי בְּזוּה. אָמַר לוֹ, אָמַר, בְּנִי, לִפְנֵי רַבִּי פִּינְחָס, שְׁהָרִי הוּא עוֹמֵד בְּדַרְגָּה הַזֹּה. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אֲהַבָּה רַבָּה הֵינּוּ אֲהַבָּה שְׁלָמָה בְּשִׁלְמוֹת שֶׁל שְׁנֵי צְדָדִים, וְאִם אֵין נִכְלָלֶת בְּשְׁנֵי צְדָדִים - אֵינָה אֲהַבָּה כְּרֵאוּי בְּשִׁלְמוֹת.

וְעַל כֵּן שְׁנֵינוּ, לְשְׁנֵי צְדָדִים נִפְרָדֶת הָאֲהַבָּה, אֲהַבַת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. יֵשׁ מִי שְׁאוּהֵב אוֹתוֹ מִתּוֹךְ שֵׁשׁ לוֹ עֶשֶׂר, אַרְבֵּעַ יָמִים, בְּנִים סְבִיבוֹ, שׁוֹלֵט עַל שׁוֹנְאָיו, דְּרַכְיוֹ מִתְקַנּוֹת לוֹ, וּמִתּוֹךְ כֶּף אוֹהֵב אוֹתוֹ. וְאִם לְזוּה יִתְהַפֵּף וַיִּחְזֹר עָלָיו הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא גְּלוּל שֶׁל דִּין קָשָׁה - יִשְׁנָא אוֹתוֹ וְלֹא יֵאָהֵב אוֹתוֹ כְּלָל, וּבְגִלָּל כֶּף אֲהַבָּה זוֹ אֵינָה אֲהַבָּה שֵׁשׁ לָה עֶקֶר.

אֲהַבָּה שְׁנִקְרָאת שְׁלָמָה, הֵהוּא שְׁהֵיָה בְּשְׁנֵי הַצְּדָדִים - בֵּין בְּדִין בֵּין בְּחֶסֶד. וְתִקּוֹן דְּרַכּוֹ שְׁאוּהֵב אֶת רַבּוֹנוּ, כְּמוֹ שְׁשְׁנֵינוּ, אֶפְלוּ שְׁנוּטִיל אֶת נִשְׁמַתָּךְ מִמֶּךָ. זוֹ הִיא אֲהַבָּה שְׁלָמָה בְּשְׁנֵי צְדָדִים. וְעַל כֵּן הָאוֹר שֶׁל מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית יֵצֵא וְאִחֵר כֶּף נִגְנֵז. כְּשֶׁנִּגְנֵז, יֵצֵא דִין קָשָׁה, וְנִכְלָלוּ שְׁנֵי הַצְּדָדִים יַחַד, שְׁתַּהֲיֶה שְׁלָמוֹת הָאֲהַבָּה כְּרֵאוּי.

נִטְרִיה רַבִּי שְׁמַעוֹן וּנְשָׁקִיה. בָּא רַבִּי פִּינְחָס וּנְשָׁקוּ וּבְרַכּוּ, וְאָמַר, בְּוֹדָאֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁלַחְנִי לְכָאן. זֶה הוּא אוֹר קֶטֶן שְׁאִמְרוּ לִי שְׁנִכְלָל בְּבִיתִי וְאִחֵר כֶּף מֵאִיר לְכָל הָעוֹלָם. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בְּוֹדָאֵי לֹא צְרִיךְ לְשַׁכַּח יְרֵאָה בְּכָל הַמְצוּוֹת, כָּל שֶׁפֶן בַּמְצוּה הַזֹּה צְרִיךְ יְרֵאָה לְהִתְדַבֵּק בְּזוּה. אֵיךְ מִתְדַבֵּק? הָאֲהַבָּה הִיא בְּצַד אֶחָד

רַחֲמוּ שְׁלִימוּתָא דְאַקְרִי אֲהַבָּה רַבָּה. וְהָכָא אִיהוּ פְּקוּדָא לְמַרְחָם בַּר נֶשׁ לְמֵאֲרִיָּה כְּדָקָא יָאוּת.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אָבָא, רַחֲמִיתָא בְּשְׁלִימוּ אָנָּא שְׁמַעְנָא בֵּיה. אָמַר לִיה אֵימָא בְּרִי קָמִי דְרַבִּי פִּינְחָס דְהָא אִיהוּ בְּהֵאֵי דְרַגָּא קָאִים. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אֲהַבָּה רַבָּה הֵינּוּ אֲהַבָּה שְׁלִימוּתָא בְּשְׁלִימוּ דְתַרִּין סְטָרִין, וְאֵי לָא אֲתַפְּלִיל בְּתַרִּין סְטָרִין לָאו (דף יב ע"א) אִיהוּ אֲהַבָּה כְּדָקָא יָאוּת בְּשְׁלִימוּ.

וְעַל דָּא תְּנִינָן בְּתַרִּין סְטָרִין אֲתַפְּרֵשׁ אֲהַבָּה רַחֲמוּ דְקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. אֵית מָאן דְּרַחֲמִים לִיה מְגוּ דְאֵית לִיה עוֹתְרָא, אוֹרְכָא דְיוֹמִין, בְּנִין סַחְרִינָה, שְׁלִיט עַל שְׁנֵאוּי, אֲרַחוּי מִתְתַּקְּנָן לִיה, וּמְגוּ כֶּף רַחֲמִים לִיה. וְאֵי לְהֵאֵי יְהֵא בְּהַפּוּכָא וַיְהִדֵר עָלֵיהּ קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא גְּלוּלָא דְדִינָא קְשִׁיא, יְהֵא שְׁנֵא לִיה וְלֹא יְרַחֵם לִיה כְּלָל. וּבְגִין כֶּף רַחֲמוּ דָּא לָאו אִיהוּ אֲהַבָּה דְאֵית לִיה עֶקֶרָא.

רַחֲמוּ דְאַקְרִי שְׁלִים הֵהוּא דְהוּי בְּתַרִּין סְטָרִין בֵּין בְּדִינָא בֵּין בְּטִיבוּ. וְתִקּוּנָא דְאַרְחֻי דְרַחֲמִים לִיה לְמֵאֲרִיָּה כְּמָה דְתַנִּינָן אֶפְלוּ הוּא נְטִיל נִשְׁמַתָּךְ מִינֶךָ. דָּא אִיהוּ רַחֲמוּ שְׁלִים דְהוּי בְּתַרִּין סְטָרִין. וְעַל דָּא אוֹר דְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית נִפְק וּלְבַתַּר אַגְנִיז. כַּד אַגְנִיז נִפְק דִּינָא קְשִׁיא וְאֲתַפְּלִילוּ תַרִּין סְטָרִין כְּחֻדָּא לְמַהוּי שְׁלִימוּ דָּא אֲהַבָּה כְּדָקָא יָאוּת.

נִטְרִיה רַבִּי שְׁמַעוֹן וּנְשָׁקִיה. אָתָּא רַבִּי פִּינְחָס וּנְשָׁקִיה וּבְרַכִּיה וְאָמַר בְּוֹדָאֵי קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שְׁדַרְנֵי הָכָא. דָּא הוּא נְהִירוּ דְקִיק דְאִמְרוּ לִי דְאֲתַפְּלִיל בְּבִיתָאֵי וּלְבַתַּר נְהִיר כָּל עֲלָמָא. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר וּדְאֵי לָא אֵי צְרִיךְ לְאֲתַנְשֵׁי

טוב, כמו שנתבאר שנותן עשר וטוב, אך של חיים, בנים ומזונות, אז צריך לעורר יראה ולפחד שלא יגרם החטא. ועל זה כתוב (משלי כח) אשרי אדם מפחד תמיד, משום שזה כולל ירא"ה באהב"ה.

וכך צריך בצד האחר של הדין הקשה לעורר בו יראה. כשוראה שיהדין הקשה שורה עליו, אז יעורר יראה ויפחד מרבונו כראוי ולא יקשה לבו. ועל זה כתוב (שם) ומקשה לבו יפול ברעה, באותו הצד האחר שנקרא רעה. נמצאת שיראה שנאחזה בשני צדדים ונכללת מהם, וזוהי אהבה שלמה כראוי.

מצוה שלישית - לדעת שיש אלוה גדול ושליט בעולם, וליחד אותו בכל יום יחוד כראוי באותם ששת הצדדים העליונים, ולעשות אותם יחוד אחד בשש התבות של שמע ישראל ולכוון רצון למעלה עמהם. ועל פן צריך "אחד" להאריך אותו [נ"א בשש] בשש תבות, וזהו שכתוב יקוו הפנים מתחת השמים אל מקום אחד. יתכנסו הדרגות שפחת השמים שתאחזו בהן יראה להיות בשלמות לששה צדדים כראוי. ועם כל זה, באותו היחוד צריך לקשר בו יראה, שצריך להאריך בדל"ת של אחד, שדל"ת של אחד גדולה. והיננו שכתוב ותראה היבשה, שתראה ותתקשר דל"ת, שהיא יבשה, באותו היחוד.

ואחר שנקשרה שם למעלה, צריך לקשר אותה למטה עם

ירא"ה בכל פקודין, כל שפן בפקודא דא אצטריך יראה לאתדבקה בהאי. היך אתדבקה. אהבה איהי בסטרא חד טב כמה דאתמר דיהב עותרא וטב אורפא דחיי בני מזוני, פדין איצטריך לאתערא יראה ולמדחל דלא יגרום חובא. ועל דא כתיב, (משלי כח) אשרי אדם מפחד תמיד, בגין דהא כליל ירא"ה באהב"ה.

והכי אצטריך בסטרא אחרא דדינא קשיא לאתערא ביה יראה. פד חמי דדינא קשיא שריא עלוי, פדין יתער יראה וידחל למאריה פדקא יאות ולא יקשה לפיה. ועל דא כתיב, (משלי כח) ומקשה לבו יפול ברעה. ביהווא סטרא אחרא דאקרי רעה. אשתכח יראה דאתאחדת בתרין סטרין ואתפלילת מנייהו. ודא איהו אהבה שלימתא כדקא יאות.

פקודא תליתאה למנדע דאית אלהא רברבא ושליטאה בעלמא.

ולייחדא ליה בכל יומא יחודא כדקא יאות באנון שית סטרין עלאין. ולמעבד לון יחודא חדא בשית תבין דשמע ישראל ולכוונא רעותא לעילא בהדייהו. ועל דא אחד אצטריך לארפא ליה (נ"א בשית) בשית תבין. ודא הוא דכתיב יקוו הפנים מתחת השמים אל מקום אחד. יתכנסון דרגין דתחות שמיא לאתאחדא ביה (יראה) למיהוי בשלימו לשית סטרין פדקא יאות. ועם כל

דא ביהווא יחודא אצטריך לקשרא ביה יראה דאצטריך לארפא בדל"ת דאחד. דדל"ת דאחד גדולה. והיינו דכתיב ותראה היבשה דתתחזי ותתקשר דל"ת דאיהו יבשה ביהווא יחודא.

ולבתר דאתקשר תמן לעילא איצטריך לקשרא לה לתפא באכלוסהא

אוכלוסייה בששה צדדים האחרים שלמטה, ברוף שם פבוד מלכותו לעולם ועד, שיש בו שש תבות אחרות של היחוד. ואז, מה שהיתה יבשה, נעשתה ארץ לעשות פרות ואבים ולנטע אילנות. והינו מה שפתיב ויקרא אלהים ליבשה ארץ, באותו היחוד שלמטה ארץ, רצון שלם פראוי. ועל פן פי טוב פי טוב פעמים. יחוד אחד עליון ויחוד אחד פחתון. פיון שנאחז בשני צדדים, מפאן והלאה פדשא הארץ דשא. התפקנה לעשות פרות ואבים פראוי.

מצוה רביעית - לדעת שה' הוא האלהים, כמו שנאמר (דברים ד) וידעת היום והשבת אל לבבך פי ה' הוא האלהים. ושיפלל השם של אלהים בשם של יי, לדעת שהם אחד ואין בהם פרווד. והינו סוד הפתיב יהי מארת ברקיע השמים להאיר על הארץ, שיהיו שני השמות אחד בלי פרווד פלל, ושיפלל מארת חסר בשם של שמים (ניא שרשום) שהם אחד ואין בהם פרווד. אור שחר באור לבן אין בהם פרווד, והפל (דבר) אחד. וזה הוא ענן הלכן של היום וענן של אש בלילה, מדת יום ומדת לילה, ויתתקנו זה עם זה להאיר, כמו שנאמר להאיר על הארץ.

וזהו החטא של הנחש הקדמוני ההוא - חבר למטה והפריד למעלה, ומשום כך גרם מה שגרם לעולם, משום שצריך להפריד למטה ולחבר למעלה. ואור שחר צריך להאחז למעלה בחבור אחד, ולהאחז אחר כך באוכלוסייה בפחודה ולהפריד אותה מן הצד הרע. ועם פל זה צריך לדעת שאלהים ה' הפל אחד בלי פרווד.

בשית סטרין אחרנין דלתתא, ברוף שם פבוד מלכותו לעולם ועד. דאית ביה שית תבין אחרנין דיחודא. פדין מה דהות יבשה אתעבידת ארץ למעבד פירין ואיבין ולנטעא אילנין. והינו דכתיב ויקרא אלהים ליבשה ארץ בההוא יחודא דלתתא ארעא רעוא שלים פדקא יאות. ועל דא כי טוב, פי טוב תרי זמני. חד יחודא עלאה וחד יחודא תתאה. פיון דאתאחיד בתרין סטרין מפאן ולהלאה תדשא הארץ דשא. אתתקנת למעבד פירין ואיבין פדקא יאות.

פקודא רביעאה למנדע דיי הוא האלהים, פמה דאת אמר, (דברים ד) וידעת היום והשבות אל לבבך פי יי הוא האלהים. ולא תפללא שמא דאלהים בשמא דיי. למנדע דאנון חד ולית בהו פרוודא. והינו רזא דכתיב יהי מארת ברקיע השמים להאיר על הארץ. למהוי תרין שמחן חד פלא פרוודא כלל. לאתפללא מארת חסר בשמא דשמים (ניא דרשום) דאנון חד ולית בהו פרוודא. נהורא אוכמא בנהורא חיוורא לית בהו פרוודא וכלא חד. (דף יב ע"ב) ודא הוא עננא חיוורא דיממא ועננא דאשתא בליליא. מדת יום ומדת לילה. ולא תתקן דא בדא לאנהרא כמה דאתמר להאיר על הארץ.

ודא חובה דההוא נחש קדמאה חבר לתתא ואתפרש לעילא. ובגין כך גרם מה דגרם לעלמא. בגין דאצטריך לאפרשא לתתא ולחברא לעילא. ונהורא אוכמא אצטריך לאתאחדא לעילא בחבורא חדא. ולא תאחדא לבתר באוכלוסיאה ביחודהא ולא פרשא לה מסטרא בישא. ועם פל דא אצטריך למנדע דאלהים יי פלא חד פלא פירוודא. יי הוא האלהים. וכד

אצטריך למנדע דאלהים יי פלא חד פלא פירוודא. יי הוא האלהים. וכד

ה' הוא האלהים. וכשידע אדם ששכל אחד ולא ישים פרוז, אפלו אותו הצד האחר יסתלק מן העולם ולא ימשך למטה.

והינו סוד הכתוב והיו למאורות. שהנה הקלפה עולה אחר המת. המת אור. הצד האחר מות. אור בחבור של אותיות. מות בפרוד. וכשהאור הזה מסתלק משם, מתחבר באותיות מות של פרוז. מהאותיות הללו התחילה חנה וגרמה רע על העולם, פכתוב (בראשית א) ותרא האשה כי טוב החזירה האותיות למפרע ונשאר מ"ו, והם הלכו ונטלו האות פ"ו ע"מ, וגרמה מות על העולם, כמו שכתוב ותרא. אמר רבי אלעזר, אבא, הרי למדנו מ"ם נשארה יחידה. וא"ו שהיא חיים, תמיד מתהפכת והולכת ונוטלת פ"ו, שכתוב ותקח ותפן. ונשלמה התכה הזו והתחברו האותיות. אמר לו, ברוך אתה בני, והרי בארנו הדבר הזה.

מצוה חמישית - כתוב ישרצו המים שרץ נפש חיה. בפסוק הזה יש שלש מצוות: אחת לעסוק בתורה, ואחת להתעסק בפרה ורביה, ואחת למול לשמונה ימים ולהעביר משם הערלה. לעסוק בתורה ולהשתדל בה ולהגדילה בכל יום לתקן את נפשו ורוחו.

שבין שאדם מתעסק בתורה, הוא נתקן בנשמה אחרת קדושה, שכתוב שרץ נפש חיה. הנפש של החיה הקדושה היא. שפאשר אין אדם מתעסק בתורה, אין לו נפש קדושה, והקדושה שלמעלה אינה שורה עליו. וכאשר משתדל בתורה, באותו הדבור שהוא מברר בה, הוא זוכה לנפש החיה היא

ינדע בר נש דכלא חד ולא ישוי פירוודא, אפילו ההיא סטרא אחרא יסתלק מעל עלמא ולא אתמשך לתתא.

והיינו רזא דכתיב והיו למאורות. הא קליפה בתר מוחא סלקא. מוחא אור. סטרא אחרא מות. אור בחבור דאתוון. מות בפירוודא. וכד האי אור אסתלק מתמן, מתחברא באתוון מות דפירוודא. מאלין אתוון שריאת חוה וגרמת בישא על עלמא. כמה דכתיב, (בראשית א) ותרא האשה כי טוב אהדרת אתוון למפרע אשתאר מ"ו ואנון אזלו ונטלו אות תי"ו בהדיהו וגרמת מותא על עלמא כמה דכתיב ותרא. אמר רבי אלעזר, אבא, הא אוליפנא מ"ם אשתארת יחידאה, וא"ו דאיהו חייך תדיר אתהפכת ואזלת ונטלת תי"ו דכתיב ותקח ותפן ואשתלים תיבה דא ואתחברו אתוון. אמר ליה בריך אנת ברי והא אוקימנא מלה דא.

פקודא חמישאה כתיב, ישרצו המים שרץ נפש חיה. בהאי קרא אית תלת פקודין. חד למלעי באורייתא. וחד לאתעסקא בפרה ורביה. וחד למגזר לתמנייא יומין ולאעברא מתמן ערלתא. למלעי באורייתא ולאשתדלא בה ולאפשא לה בכל יומא לתקנא נפשיה ורוחיה.

דבין דבר נש אתעסק באורייתא אתתקן בנשמתא אחרא קדישא. דכתיב שרץ נפש חיה. נפש דהיא חיה קדישא. דכד בר נש לא אתעסק באורייתא לית ליה נפשא קדישא. קדושה דלעילא לא שריא עלוי. וכד אשתדל באורייתא, בההוא רחישו דרחיש בה זכי להיא נפש חיה, ולמהדר במלאכין קדישין. דכתיב, (תהלים קג)

וְלִהְיוֹת כְּמוֹ מְלֹאכִים קְדוֹשִׁים,
שְׁכָתוֹב (תהלים ק) בְּרָכוּ ה'
מְלֹאכִיו. אֵלּוּ הֵם שְׁמַתְעֵסְקִים
בַּתּוֹרָה שְׁנִקְרָאִים מְלֹאכִיו בְּאֶרֶץ.
וְזֶהוּ שְׁכָתוֹב וְעוֹף יְעוֹפֵף עַל
הָאֶרֶץ. זֶה בְּעוֹלָם הַזֶּה. וּבְאוֹתוֹ
הָעוֹלָם שְׁנִינוּ, שְׁעֵתִיר הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא לַעֲשׂוֹת לָהֶם כְּנַפִּים
כְּנִשְׂרִים וְשִׁישׁוּטוֹ בְּכָל הָעוֹלָם,
שְׁכָתוֹב (שְׁעִיָּה מ) וְקוֹי ה' יַחְלִיפוּ
כַּח יַעֲלוּ אֲבָר כְּנִשְׂרִים. וְהִינוּ מֵה
שְׁכָתוֹב וְעוֹף יְעוֹפֵף עַל הָאֶרֶץ -
זוֹ הַתּוֹרָה שְׁנִקְרָאת מִים, יִשְׂרָצוּ
וְיִוָּצִיאוּ שְׂרָץ שֶׁל נֶפֶשׁ חַיָּה
מִהַמָּקוֹם שֶׁל הַחַיָּה הַהִיא יִמְשְׁכוּ
אוֹתָהּ לַמַּטָּה, כְּמוֹ שְׁנַתְבָּאָר. וְעַל
כֵּן אָמַר דָּוִד (תהלים נא) לֵב טְהוֹר
בְּרָא לִי אֱלֹהִים, לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה,
וְאֵז - וְרוּחַ נְכוֹן חֲדָשׁ בְּקִרְבִּי.

מְצוּה שְׁשִׁית - לְהַתְעַסֵּק בַּפְּרִיָּה
וּרְבִיָּה. שְׁכָל מִי שְׁמַתְעֵסְק בַּפְּרִיָּה
וּרְבִיָּה, גּוֹרֵם לְנִהַר הַהוּא לְהִיּוֹת
נוֹבֵעַ תָּמִיד וְלֹא יִפְסְקוּ מִיָּמִינוּ.
וְהֵם מִתְמַלֵּא בְּכָל הַצְּדִידִים.
וּנְשָׁמוֹת חֲדָשׁוֹת מִתְחַדְּשׁוֹת
וְיִוָּצִיאוֹת מְאוֹתוֹ הָאֵילָן, וְצִבְאוֹת
רַבִּים מִתְגַּדְּלִים לַמַּעְלָה עִם
אוֹתָם הַנְּשָׁמוֹת. זֶהוּ שְׁכָתוֹב
(בְּרֵאשִׁית א) יִשְׂרָצוּ הַמִּים שְׂרָץ נֶפֶשׁ
חַיָּה. זוֹ בְּרִית הַקְּדָשׁ, הַנִּהַר
שְׁשׁוּפֵעַ וְיִוָּצֵא, וְהַמִּים שֶׁלוֹ
מִתְרַבִּים וְשׁוֹרְצִים שְׂרָץ
וְהַתְּרַבּוּת שֶׁל נִשְׁמַתוֹ לַחַיָּה
הַהִיא.

וּבְאוֹתָן הַנְּשָׁמוֹת שְׁנִכְנְסוֹת
לַחַיָּה הַהִיא, יוֹצֵאִים כְּמֵה עוֹפּוֹת
שְׁפוֹרְחִים וְטָסִים בְּכָל הָעוֹלָם.
וּכְאֲשֶׁר הַנְּשָׁמָה יוֹצֵאת אֶל
הָעוֹלָם הַזֶּה, הָעוֹף הַהוּא שְׁפוֹרֵחַ
וְיִוָּצֵא עִם הַנְּשָׁמָה הַזֹּאת מְאוֹתוֹ
הָעֵץ יוֹצֵא עִמוֹ. כְּמֵה יוֹצֵאִים עִם
כָּל נִשְׁמָה וְנִשְׁמָה? שְׁנַיִם, אֶחָד
מִיָּמִין וְאֶחָד מִשְּׂמָאל. אִם הוּא
זוֹכֵה - הֵם שׁוֹמְרִים אוֹתוֹ,

בְּרָכוּ יְיָ מְלֹאכִיו, אֵלֶיךָ אֲנוּן דְּמַתְעַסְקִין
בְּאוֹרֵייתָא דְּאֶקְרוּן מְלֹאכִיו בְּאֶרְעָא.

וְדָא הוּא דְּכַתִּיב וְעוֹף יְעוֹפֵף עַל הָאֶרֶץ.
הַאי בְּהַאי עֲלָמָא. בְּהַהוּא עֲלָמָא
תְּנִינָן דְּזַמִּין קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמַעַבְדַּ לִּזְוֹן
גְּדַפִּין כְּנִשְׂרִין וְלֹא שְׂטָא בְּכָל עֲלָמָא דְּכַתִּיב,
(שְׁעִיָּה מ) וְקוֹי יְיָ יַחְלִיפוּ כַּח יַעֲלוּ אֲבָר
כְּנִשְׂרִים. וְהִינוּ דְּכַתִּיב וְעוֹף יְעוֹפֵף עַל
הָאֶרֶץ דָּא אוֹרֵייתָא דְּאֶקְרִי מִים יִשְׂרָצוּן
וְיִפְקוּן רַחֲשָׁא דְּנֶפֶשׁ חַיָּה מֵאֲתַר דְּהַהִיא
חַיָּה יִמְשְׁכוּן לָהּ לְתַתָּא כְּמֵה דְּאֲתַמָּר. וְעַל
דָּא אָמַר דָּוִד (תהלים נא) לֵב טְהוֹר בְּרָא לִי
אֱלֹהִים, לְמַלְעֵי בְּאוֹרֵייתָא, וְכִדִּין וְרוּחַ נְכוֹן
חֲדָשׁ בְּקִרְבִּי:

בְּקוֹרָא שְׁתִּיתָאָה לְאַתְעַסְקָא בַּפְּרִיָּה וּרְבִיָּה.
דְּכָל מָאן דְּאַתְעַסֵּק בַּפְּרִיָּה וּרְבִיָּה,
גָּרִים לְהַהוּא נִהַר לְמַהוּי נְבִיעַ תְּדִיר וְלֹא
יִפְסְקוּן מִיָּמוּי. וְנִמָּא אֲתַמְלִיָּא בְּכָל סְטָרִין.
וְנִשְׁמַתִּין חֲדַתִּין מִתְחַדְּשִׁין וְנִפְקִין מִהַהוּא
אֵילָנָא. וְחִילִין סְגִיָּאִין אֲתַרְבִּיאוּ לְעֵילָא בְּהַדִּי
אֲנוּן נִשְׁמַתִּין. הָדָא הוּא דְּכַתִּיב, (בְּרֵאשִׁית א)
יִשְׂרָצוּ הַמִּים שְׂרָץ נֶפֶשׁ חַיָּה, דָּא בְּרִית קְרִיָּמָא
קְדִישָׁא נִהַר דְּנִגִּיד וְנִפְיָק, וְנִמָּא דִּילִיָּה
אֲתַרְבִּיאוּ וְרַחֲשִׁין רַחֲשָׁא וְרַבּוּיָא דְּנִשְׁמַתִּיהָ
לְהַהִיא חַיָּה.

וּבְאֲנוּן נִשְׁמַתִּין דְּעֵאלִין בְּהַהִיא חַיָּה נִפְקִי
כְּמֵה עוֹפֵי דְּפִרְחִין וְטָאָסֵן כָּל עֲלָמָא.
וְכַד נִשְׁמַתָּא נִפְקָא לְהַאי עֲלָמָא הַהוּא עוֹפָא
דְּפִרְחַ וְנִפְקַ בְּהַדִּי הַאי נִשְׁמַתָּא מִהַהוּא אֵילָנָא
נִפְקַ עֲמִיָּה. כְּמֵה נִפְקֵן בְּכָל נִשְׁמַתָּא וְנִשְׁמַתָּא.
תְּרִין, חֵד מִיָּמִינָא וְחֵד מִשְּׂמָאלָא. אִי זְכִי אֲנוּן
נְטָרִין לִיָּה דְּכַתִּיב, (תהלים צא) כִּי מְלֹאכִיו יַצְוֶה
לָהּ. וְאִי לֹא אֲנוּן מְקַטְרְגִי עֲלֵיָּה.

שפכתוב (תהלים צא) פי מלאכי
יצוה לך. ואם לא - הם מקטרגים
עליו.

אמר רבי פינחס, שלשה הם
שעומדים אפוטרופוסים על
האדם כשהוא זוכה, שפכתוב (איוב
5) אם יש עליו מלאך מליץ אחד
מני אלה להגיד לאדם ושרו. אם
יש עליו מלאך הנה אחד. מליץ
- שנים. אחד מני אלה להגיד
לאדם ושרו - הנה שלשה. אמר
רבי שמעון חמשה, שפכתוב
יותר, ויחננו ויאמר. ויחננו -
אחד. ויאמר - שנים. אמר לו, לא
ככה, אלא ויחננו זה הקדוש
ברוך הוא לבדו, שהרי אין רשות
לאחר אלא לו.

אמר לו, יפה אמרת, ומי שנמנע
מפריה ורביה, כככול ממעיט
את הדמיות שפוללת את כל
הדמיות, וגורם לאותו הנקר
שאין שופעים מימיו, ופוגם את
הברית הקדוש בכל הצדדים,
ועליו כתוב (ישעיה טו) ויצאו וראו
בפגרי האנשים הפשעים בי. בי
ודאי זה לגוף, ואין נשמתו
נכנסת לפרגוד כלל, והוא נטרד
מאותו העולם.

מצוה שביעית - למול לשמנה
ימים ולהעביר את זממת
הערלה, משום שהחיה היא
היא הדרגה השמינית לכל
הדרגות, והנפש היא שפורחת
ממנה צריכה להראות לפני
לשמנה ימים כמו שהיא דרגה
שמינית, ואז ודאי נראה שהיא
נפש חיה. הנפש של החיה היא
הקדושה, ולא מן הצד האחר.
וזהו ישרצו המים. בספרו של
חננך ירשמו המים של זרע קדש
רשם של נפש חיה. וזה הרשם
של האות יו"ד שגרשם בכשר
מכל שאר הרשומים של העולם.

הקדש מכל שאר הרשומים של העולם בארבע

אמר רבי פינחס (דף יג ע"א) תלתא אנון דקיימי
אפוטרופסין עליה דבר נש בד זכי.

דכתיב, (איוב לג) אם יש עליו מלאך מליץ אחד
מני אלה להגיד לאדם ושרו. אם יש עליו
מלאך הא חד. מליץ תרי. אחד מני אלה
להגיד לאדם ושרו הא תלת. אמר רבי
שמעון, חמש, דכתיב יתיר, ויחננו ויאמר.
ויחננו חד. ויאמר תרין. אמר ליה לאו הכי,
אלא ויחננו דא קדשא בריך הוא בלחודוי,
דהא לית רשו לאתרא אלא ליה.

אמר ליה שפיר קא אמרת. ומאן דאתמנע
מפריה ורביה כביכול אזעיר דיוקנא
דכליל כל דיוקנין. וגרים לההוא נהר דלא
נגדין מימיו ופגים קיימא קדישא בכל
סטרין. ועליה כתיב, (ישעיה טו) ויצאו וראו
בפגרי האנשים הפושעים בי. בי ודאי דא
לגופא. ונשמתיה לא עייל לפרגודא כלל
ואטרוד מההוא עלמא.

פקודא שביעאה למגזר לתמניא יומין
ולאעברא זוהמא דערלתא, בגין
דההיא חיה איהי דרגא תמינאה לכל
דרגין, וההיא נפש דפרחא מינה אצטריכא
לאתחזאה קמה לתמניא יומין כמה דאיהי
דרגא תמינאה. וכדין אתחזי ודאי דאיהי
נפש חיה. נפש דההיא חיה קדישא ולא
מסטרא אחרא. ודא איהו ישרצו המים.
בספרא דחננך יתרשמון מיא דזרעא
קדישא רשימו דנפש חיה. ודא רשימו
דאת יו"ד דאתרשים בבשרא קדישא מפל
שאר רשומין דעלמא.

ועוף יעופף על הארץ. דא אליהו דטאס כל

ועוף יעופף על הארץ - זה אליהו שטס את כל העולם בארבע

שֶׁל בְּרִית הַקֹּדֶשׁ. וְצִרִיף לְסֹדֵר לוֹ
כֶּסֶף, וְלֹהֲזֹכִיר בְּפִי: זֶה הַכֶּסֶף שֶׁל
אֱלֹהֵינוּ. וְאִם לֹא - אֵינוֹ שׁוֹרֵה שָׁם.
וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הַתַּנִּינִים הַגְּדֹלִים
- שְׁנֵי אֵלֶּה עָרְלָה וּפְרִיעָה. הַמִּילָה
שֶׁל הָעָרְלָה, וְאַחַר כֵּן הַפְּרִיעָה.
וְהֵם זָכָר וּנְקֵבָה. וְאֵת כָּל נֶפֶשׁ
הַחַיָּה הַרְמֵשֶׁת - זֶה הָרֶשֶׁם שֶׁל
אוֹת בְּרִית הַקֹּדֶשׁ, שֶׁהִיא הַנֶּפֶשׁ
חַיָּה הַקְּדוּשָׁה כְּפִי שְׁאֲמַרְנוּ. אֲשֶׁר
שָׂרְצוּ הַמַּיִם - הַמַּיִם הָעֲלִיּוֹנִים
שֶׁנִּמְשְׁכוּ אֵלֶיהָ שֶׁל אוֹת הָרֶשֶׁם
הַזֶּה.

וּבְגֵרָר זֶה נִרְשָׁמוּ יִשְׂרָאֵל בְּרֶשֶׁם
קְדוֹשׁ וְטָהוֹר לְמַטֵּה. כְּדָגְמַת אוֹתָם
רְשׁוּמִים קְדוּשִׁים, לְהַכִּיר בֵּין צַד
הַקְּדוּשָׁה לְצַד הָאֲחֵר שֶׁל הַטְּמֵאָה,
אֲף יִשְׂרָאֵל רְשׁוּמִים לְהַכִּיר בֵּין צַד
הַקְּדוּשָׁה לְעַצְמֵים עַכּוּ"ם, שְׂבָאִים
מִצַּד הָאֲחֵר שֶׁל טְמֵאָה, כְּמוֹ
שֶׁנִּתְבָּאָר. וּכְמוֹ שְׂרוּשָׁם אוֹתָם, כֵּן
רוּשָׁם הַבְּהֵמוֹת וְהָעוֹפוֹת שֶׁלָּהֶם
לְבַהֲמוֹת וְעוֹפוֹת שֶׁל הָעַמִּים
עַכּוּ"ם. אֲשֶׁרֵי חִלְקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל.
מִצְוָה שְׂמִינִית - לְאַהֵב אֶת הַגֵּר
שֶׁנִּכְנָס לְמוֹל אֶת עַצְמוֹ וְלֹהֲכַנְס
תַּחַת כַּנְּפֵי הַשְּׂכִינָה. וְהִיא מְכַנְּסָה
אוֹתָם תַּחַת כַּנְּפֵיהָ לְאוֹתָם
שֶׁנִּפְרָדִים מִצַּד הַטְּמֵאָה הָאֲחֵר
וּמִתְקַרְבִּים אֵלֶיהָ, שְׂכַתוֹב תּוֹצֵא
הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ. וְאִם
תֵּאֵמַר שֶׁנֶּפֶשׁ הַחַיָּה הַזֶּה שְׂכַלּוּלָהּ
כִּי־יִשְׂרָאֵל הִיא מְזַמְנָת לְכָל - חֲזוֹר
וְאֵמַר לְמִינָהּ. כִּמָּה אַכְסְדְּרָאוֹת
וּחְדָרִים זֶה לְפָנִים מִזֶּה יֵשׁ לְאָרֶץ
הַזֶּה שֶׁהִיא חַיָּה. תַּחַת כַּנְּפֵיהָ.

כִּנְף זְמִין, יֵשׁ לָהּ שְׂתֵי
אַכְסְדְּרָאוֹת. וּמֵהַכֵּנֶף הַזֶּה נִפְרָדִים
לְשְׂתֵי אַמּוֹת אַחְרוֹת שֶׁהֵן קְרוֹבוֹת
בִּיחֻד לְיִשְׂרָאֵל לְהַכְנִיסָם לְתוֹךְ
הָאַכְסְדְּרָאוֹת הַלָּלוּ. וְתַחַת כַּנְּף
שְׂמָאל יֵשׁ שְׂתֵי אַכְסְדְּרָאוֹת

עֲלָמָא בְּאַרְבַּע טְאָסִין לְמַהוּי תַּמָּן בַּהֲהוּא
גְזִירוֹ דְקִיַּימָא קְדִישָׁא. וְאַצְטְרִיף לְתַקְנָא לִיה
כּוּרְסִיָּא וְלְאַדְכָּרָא בְּפוּמִיָּה דָּא כּוּרְסִיָּא
דְּאֱלֹהֵינוּ. וְאִי לָאו לָא שְׂאֲרֵי תַּמָּן. וַיִּבְרָא
אֱלֹהִים אֶת הַתַּנִּינִים הַגְּדֹלִים. תְּרִין אֵלִין
עָרְלָה וּפְרִיעָה. גְזִירוֹ דְעָרְלָה וּפְרִיעָה לְבַתָּר.
וְאַנּוּן דְכָר וְנוּקְבָא. וְאֵת כָּל נֶפֶשׁ הַחַיָּה
הַרוֹמֵשֶׁת, דָּא רְשִׁימוֹ דְאַ"ת קִיַּימָא קְדִישָׁא
דְּאִיהִי נֶפֶשׁ חַיָּה קְדִישָׁא כְּדַקְאֲמַרְן. אֲשֶׁר
שָׂרְצוּ הַמַּיִם מִיִּין עֲלָאִין דְאַתְמִשְׁכוּ לְגַבְהָ
דְּאַת רְשִׁימוֹ דָּא.

וּבְגֵינ דָּא אַתְרִשִׁימוֹ יִשְׂרָאֵל בְּרִשִׁימוֹ
קְדִישָׁא וְדַכִּיּוֹ לְתַתָּא, כְּגוּוֹנָא דְאַנּוּן
רְשִׁימִין קְדִישִׁין, לְאַשְׁתַּמוּדְעָא בֵּין סְטֵר
קְדִישָׁא לְסְטֵרָא אַחְרָא דְמִסְאַבּוּ. אוּף
יִשְׂרָאֵל רְשִׁימִין לְאַשְׁתַּמוּדְעָא בֵּין קְדוּשָׁא,
לְעַמִּין עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים וּמַזְלוֹת דְאַתְרִין
מִסְטֵרָא אַחְרָא דְמִסְאַבָּא כְּמָה דְאַתְמַר.
וּכְמָה דְרְשִׁים לּוֹן הַכִּי רְשִׁים בְּעִירֵי וְעוֹפֵי
דְלַהוֹן לְבַעִירֵי וְעוֹפֵי דְעַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוּדַת
כּוֹכְבִים וּמַזְלוֹת. זַכָּאָה חוּלְקַהוֹן דִּישְׂרָאֵל:
כְּפִקּוּדָא תְּמִינָאָה לְמַרְחָם גִּיּוּרָא (על) דְעָאל
לְמַגְזֵר גְּרַמִּיָּה וְלְאַעְלָא תַּחוֹת גְּדַפּוּי
דְשְׂכִינְתָּא. וְאִיהִי אַעִילָא לּוֹן תַּחוֹת גְּדַפּוּיָּא
לְאַנּוּן דְמִתְפָּרְשֵׁן מִסְטֵרָא אַחְרָא מִסְאַבָּא
וּמִתְקַרְבִּין לְגַבְהָ. דְכַתִּיב תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ
חַיָּה לְמִינָהּ. וְאִי תִימָא דְהִיא נֶפֶשׁ חַיָּה
דְכִלִּילָא בִישְׂרָאֵל לְכִלָּא הִיא אֲזַדְמַנַת. הַדֵּר
וְאֵמַר לְמִינָהּ. כִּמָּה אַפְסְדְּרִין וְאַדְרִין דָּא לְגוּ
מִן דָּא אֵית לָהּ לְהִיא אָרֶץ דְּאִיהִי חַיָּה תַּחוֹת
גְּדַפּוּיָּא.

גְּדַפּוּיָּא יְמִינָא אֵית לָהּ תְּרִין אַפְסְדְּרִין. וּמֵהִיא

גְּדַפּוּיָּא אַתְפָּרְשֵׁן לְתְרִין אוּמִין אַחְרֵינִין דְאַנּוּן קְרִיבִין בִּיחֻדָּא

אחרות, ונפרדים לשתי אמות
אחרות, שהם עמון ומואב. וכלם
נקראים נפש חיה. וכמה חדרים
סתומים אחרים והיכלות אחרים
בכל פנה ופנה, ומתם יוצאות
רוחות להפריד לכל אותם הגרים
שמתגירים, ונקראים נפש חיה,
אבל למינה. וכלם נכנסים תחת
כנפי השכינה ולא יותר.

אבל נשמת ישראל יוצאת מתוך
הגוף של האילן ההוא, ומשם
פורחות הנשמות לתוף הארץ הזו
לתוף מעיה לפני ולפנים, והסוד -
(מלאכי א) כי תהיו אתם ארץ חפץ.
ועל זה ישראל בן יקיר שהמו
מעיה עליו, ונקראים (ישעיהו מו)
העמוסים מני בטן, ולא מהכנפים
החוצה. ועוד, לגרים אין חלק
באילן העליון, וכל שפן בגוף
שלו. אבל החלק שלהם הוא
בכנפים ולא יותר, והגר תחת כנפי
השכינה ולא יותר. גרי הצדק הם
ששורים שם ונאחזים, ולא לפנים,
כמו שנתבאר. ומשום כך תוצא
הארץ נפש חיה למינה. ולמי?
בהמה ורמש וחייתו ארץ למינה.
כלם שואבים נפש מהחיה ההיא,
אבל כל אחד למינה פראוי לה.
מצוה תשיעית - לחן את העניים
ולתת להם טרף, שפתיב נעשה
אדם בצלמנו כדמותנו. נעשה
אדם - משתף, כלל של זכר
ונקבה. בצלמנו - עשירים.
כדמותנו - עניים. שהרי מצד הזכר
עשירים, ומצד הנקבה עניים. כמו
שהם בשתפות אחת וזה חס על
זה, וזה נותן לזה וגומל לו חסד,
כך צריך אדם למטה שיהיו עשיר
ועני בחבור אחד, ולתת זה לזה
ולגמל חסד זה לזה.

לְיִשְׂרָאֵל לְאַעְלָא לִוְן לְגוּ אַפְסֵדְרִין אֲלִין.
וּתְחֹת גְּדָפָא שְׂמָאֵלָא אֵית תְּרִין אַפְסֵדְרִין
אַחְרַנִין וּמִתְפָּרְשָׁן לְתִרִין אוּמִין אַחְרַנִין
דְּאַנּוּן עֲמוּן וּמוֹאֵב. וּכְלֵהוּן אַקְרוּן נֶפֶשׁ
חַיָּה. וּכְמָה אֲדִרִין סְתִימִין אַחְרַנִין וְהִיכְלִין
אַחְרַנִין בְּכָל גְּדָפָא וְגְדָפָא. וּמִנִּיּוּהוּ נִפְקוּ
רוּחִין לְאַפְרָשָׁא לְכָל אַנּוּן גִּיּוּרִין דְּמִתְגִּירִין.
וְאַקְרוּן נֶפֶשׁ חַיָּה, אֲבָל לְמִינָהּ. וּכְלֵהוּ
עֲאֲלִין תְּחֹת גְּדָפּוּי דְשְׂכִינְתָּא וְלֹא יִתִיר.

אבל נשמתא דישׂראל נפקא מגו גופא
דהוא אילנא, ומתפן פרחין נשמתין
לגו האי ארץ גו מעהא לגו לגו. ורזא (מלאכי
א) כי תהיו אתם ארץ חפץ. ועל דא ישׂראל
בן יקיר דהמו מעהא עליה ואקרוון (ישעיהו מו)
העמוסים מני בטן ולא מגדפין לבר. ותו
(דף יג ע"ב) גיורין לית לון חולקא באילנא
עלאה כל שפן בגופא דיליה. אבל חולקא
דלהון בגדפין איהו ולא יתיר. וגיורא
תחות גדפי שכינתא ולא יתיר גירי הצדק
אנון דתמן שראן ואתאחדן ולא לגו כמה
דאתמר. ובגין כך תוצא הארץ נפש חיה
למינה. ולמאן, בהמה ורמש וחייתו ארץ
למינה כלהו שאבין נפש מההיא חיה,
אבל כל חד למינה פדקא חזי לה:

פקודא תשיעאה למיחן למספני ולמיהב
לון טרפא. דכתיב נעשה אדם
בצלמנו כדמותנו. נעשה אדם, משותפא
כלל דכר ונוקבא. בצלמנו, עתירי.
כדמותנו, מספני. דהא מסטרא דדכורא
עתירי, ומסטרא דנוקבא מספני. כמה דאנון
בשותפא חדא. וחס דא על דא, ויהיב דא

לְדָא וְגָמִיל לִיה טִיבו, הֲכִי אַצְטְרִיף בַּר נֶשׁ לְתַתָּא לְמַהוּי עֵתִירָא וּמִסְפָּנָא
בְּחִבּוּרָא חֲדָא, וְלְמִיּהִב דָּא לְדָא וּלְגָמִלָּאָה טוּבָא דָּא לְדָא.

וַיְרְדוּ בְדַגַּת הַיָּם וְגו' - הַסּוּד
שְׁלָנוּ רְאִינוּ בְּסִפְרוֹ שֶׁל שְׁלֹמֹה
הַמֶּלֶךְ, שֶׁכָּל מִי שֶׁחָס על הַעֲנִיִּים
בְּרִצּוֹן הַלֵּב, לֹא מִשְׁתַּנֶּה דְמוּתוֹ
לְעוֹלָם מִדְמוּתוֹ שֶׁל אָדָם
הַרְאִישׁוֹן. וְכִיּוֹן שְׁדַמּוּתוֹ שֶׁל
אָדָם נִרְשָׁמָה בּוֹ, הוּא שׁוֹלֵט עַל
כָּל הַבְּרִיּוֹת שֶׁל הָעוֹלָם בְּאוֹתָהּ
הַדְּמוּת. זֶהוּ שְׁכָתוּב (בראשית ט)
וּמִוִּרְאֵכֶם וּחְתַכֶּם יִהְיֶה עַל כָּל
חַיַּת הָאָרֶץ וְגו'. כָּלֵם זְעִים
וּפּוֹחֲדִים מְאוֹתָהּ הַדְּמוּת
שֶׁנִּרְשָׁמָה בּוֹ, מִשּׁוּם שֶׁזֶּה הִיא
מִצְוָה מְעֻלָּה שֶׁיִּתְעַלֶּה בֶּן אָדָם
בְּדַמּוּתוֹ שֶׁל אָדָם עַל כָּל שְׂאֵר
הַמִּצְוֹת.

מִנֵּן לָנוּ? מִנְּבוֹכְדַנְצַר וְהַרְשֵׁט. אַךְ
עַל גַּב שְׁחֵלֵם אֵת הַחֵלֹם הַהוּא
- כָּל זְמַן שֶׁהִיָּה מִרְחֵם עַל
הַעֲנִיִּים, לֹא שָׂרָה עֲלָיו חֵלֹמוֹ.
כִּיּוֹן שֶׁהִטִּיל עֵינָי רָעָה שֶׁלֹּא לְרַחֵם
עַל עֲנִיִּים, מַה כְּתוּב? (דניאל ד) עוֹד
הַדְּבָר בְּפִי הַמֶּלֶךְ וְגו'. מִיָּד
הַשְׁתַּנְּתָה דְמוּתוֹ וְנִטְרַד מִבְּנֵי
הָאָדָם. וּמִשּׁוּם כֵּךְ נַעֲשֶׂה אָדָם.
כְּתוּב כֵּאֵן עֲשִׂיָּה, וְכְתוּב שֵׁם (רות
ב) שֵׁם הָאִישׁ אֲשֶׁר עֲשִׂיתִי עִמּוֹ
הַיּוֹם בְּעוֹז.

מִצְוָה עֲשִׂירִית - לְהַנִּיחַ תְּפִלִּין
וּלְהַשְׁלִים אֵת עֲצָמוֹ בְּדַמּוּת
הָעֲלִיּוֹנָה, שְׁכָתוּב (בראשית א)
וַיְבָרָא אֱלֹהִים אֵת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ.
פָּתַח וְאָמַר, (שיר ז) רֵאשֶׁף עֲלֶיךָ
כְּפַרְמֶל. הַפְּסוּק הַזֶּה הַעֲמַדְנוּהוּ
וְנִתְבָּאֵר. אֲבָל רֵאשֶׁף עֲלֶיךָ
כְּפַרְמֶל - זֶה הָרֵאשׁ הָעֲלִיּוֹן,
תְּפִלִּין שֶׁל רֵאשׁ, שְׁמוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ
הַקְּדוֹשׁ יְהוָה בְּאוֹתִיּוֹת רְשׁוּמוֹת,
וְכָל אוֹת וְאוֹת פִּרְשָׁה אַחַת, הַשֵּׁם
הַקְּדוֹשׁ חֲקוּק בְּסִדּוּר שֶׁל
הָאוֹתִיּוֹת כְּרָאוּי. וְשִׁנּוּ, (דברים כח)
כִּי שֵׁם ה' נִקְרָא עֲלֶיךָ וַיִּרְאוּ מִמֶּךָ
- אֵלוֹ תְּפִלִּין שֶׁל רֵאשׁ, שֶׁהֵם שֵׁם
קְדוֹשׁ בְּסִדּוּר שֶׁל אוֹתִיּוֹתיוֹ.

וַיְרְדוּ בְדַגַּת הַיָּם וְגו' רְזָא דְנָן חֲמִינָן
בְּסִפְרָא דְשְׁלֹמֹה מְלָכָא, דְכָל מָאן
דְחָס עַל מִסְכְּנֵי בְרַעוּתָא דְלָבָא, לָא מִשְׁתַּנִּי
דִּיּוֹקְנִיָּה לְעֵלָם מְדִיּוֹקְנָא דְאָדָם הַרְאִישׁוֹן.
וְכִיּוֹן דְדִיּוֹקְנָא דְאָדָם אֲתַרְשִׁים בֵּיה,
שְׁלִיט עַל כָּל בְּרִיּוֹן דְעֵלְמָא בְּהֵוּא
דִּיּוֹקְנָא. הָדָא הוּא דְכְתִיב, (בראשית ט)
וּמִוִּרְאֵכֶם וּחְתַכֶּם יִהְיֶה עַל כָּל חַיַּת הָאָרֶץ
וְגו' כְּלֵהוּ זְעִין וְדַחְלִין מֵהֵוּא דִּיּוֹקְנָא
דְאֲתַרְשִׁים בֵּיה, בְּגִין דְדָא הוּא פְקוּדָא
מְעֵלְיָא לְאִסְתַּלְקָא בְּרֵשׁ בְּדִיּוֹקְנִיָּה דְאָדָם
עַל כָּל שְׂאֵר פְקוּדֵין.

מִנָּא לָן מִנְּבוֹכְדַנְצַר. אַךְ עַל גַּב דְחֵלֵם הַהוּא
חֵלְמָא, כָּל זְמַנָּא דְהוּא מִיחֵן לְמִסְכְּנֵי
לָא שָׂרָא עֲלֵיהּ חֵלְמִיָּה. פִּיּוֹן דְאֵטִיל עֵינָא
בִּישָׂא דְלֹא לְמִיחֵן לְמִסְכְּנֵי, מַה כְּתִיב, (דניאל ד)
עוֹד מְלִתָּא בְּפּוּם מְלָכָא וְגו', מִיָּד אֲשַׁתְּנִי
דִּיּוֹקְנִיָּה וְאֵטְרִיד מִן בְּנֵי נֶשְׂא. וּבְגִין כֵּךְ נַעֲשֶׂה
אָדָם. כְּתִיב הֲכָא עֲשִׂיָּה, וְכְתִיב הַתֵּם (רות ב) שֵׁם
הָאִישׁ אֲשֶׁר עֲשִׂיתִי עִמּוֹ הַיּוֹם בּוֹעֵז.

פְקוּדָא עֲשִׂירָאָה לְאַנְחָא תְּפִלִּין וּלְאַשְׁלָמָא
גְרַמִּיָּה בְּדִיּוֹקְנָא עֲלָאָה. דְכְתִיב,
(בראשית א) וַיְבָרָא אֱלֹהִים אֵת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ.
פָּתַח וְאָמַר (שיר השירים ז) רֵאשֶׁף עֲלֶיךָ כְּפַרְמֶל
הַאי קָרָא אוֹקִימָנָא וְאֲתַמַּר. אֲבָל רֵאשֶׁף עֲלֶיךָ
כְּפַרְמֶל, דָּא רֵישָׁא עֲלָאָה תְּפִלִּין דְרֵישָׁא,
שְׁמָא דְמְלָכָא עֲלָאָה קְדִישָׁא יְהוָה בְּאַתְוּוֹן
רְשִׁימִין, כָּל אֵת וְאֵת פְּרִשְׁתָּא חֲדָא, שְׁמָא
קְדִישָׁא גְלִיפָא בְּסִדּוּרָא דְאַתְוּוֹן כְּדָקָא יְאוּת.
וְתַנּוּ (דברים כח) כִּי שֵׁם יי נִקְרָא עֲלֶיךָ וַיִּרְאוּ מִמֶּךָ,
אֵלִין תְּפִלִּין דְרֵישָׁא, דְאַנּוּן שְׁמָא קְדִישָׁא
בְּסִדּוּרָא דְאַתְוּוֹי.

פְּרָשָׁה רֵאשׁוֹנָה - (שמות יג) קִדְשׁ לִי כָּל בְּכוֹר, זו י' שְׁהִיא קִדְשׁ, הַבְּכוֹר שֶׁל כָּל הַקִּדְשִׁים הַעֲלִיּוֹנִים. פֶּטֶר כָּל רָחֵם - בְּשִׁבִיל הַדֵּק הַהוּא שִׁיּוֹרֵד מִיּוֹד, שְׁהוּא פּוֹתַח אֶת רַחֲמָה לַעֲשׂוֹת פְּרוֹת וְאִבִּים כְּרֵאוּי, וְהוּא קִדְשׁ עַלְיוֹן.

הַפְּרָשָׁה הַשְּׁנִיָּה - (שם) וְהִנֵּה כִי יִבְאֵךְ, זו ה' הַהִיכֵל שֶׁנִּפְתַּח רַחֲמָה מִתּוֹךְ יוֹ"ד בְּחֻמְשִׁים פְּתָחִים, אֲכַסְדְּרָאוֹת וְחֻדְרִים הַנִּסְתָּרִים שָׁבוּ. שְׁהַפֶּטֶר הַהוּא שֶׁעָשָׂה יוֹ"ד בְּהִיכֵל הַזֶּה לְשִׁמְעַ בְּהַ קוֹל שִׁיּוֹצֵא מִתּוֹךְ הַשּׁוֹפָר הַזֶּה, מִשּׁוֹם שֶׁהַשּׁוֹפָר הַזֶּה הוּא נִסְתָּר בְּכָל הַצְּדָדִים, וְכֵן יוֹ"ד וּפְתַח אוֹתוֹ לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ קוֹל. וְכִיּוֹן שֶׁפְּתַח אוֹתוֹ, תִּקַּע לוֹ וְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ קוֹל לְהוֹצִיא עֲבָדִים לְחֵרוֹת. וּבִתְקִיעַת הַשּׁוֹפָר הַזֶּה יִצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, וְכֵן עֲתִיד בְּפֶעֶם אַחֲרָת בְּסוֹף הַיָּמִים. וְכָל גְּאֻלָּה בָּאָה מִן הַשּׁוֹפָר הַזֶּה, וּמִשּׁוֹם כֵּן יֵשׁ יִצִּיאַת מִצְרַיִם בְּפְרָשָׁה הַזֶּה, שֶׁהָרִי מִהַשּׁוֹפָר הַזֶּה בָּא בִּפְתַח שֶׁל יוֹ"ד שֶׁפּוֹתַח רַחֲמָה וּמוֹצִיא קוֹלוֹ לְגַאֲלַת הָעֲבָדִים. וְזוֹ ה', הָאוֹת הַשְּׁנִיָּה שֶׁל הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ.

פְּרָשָׁה שְׁלִישִׁית - סוּד הַיַּחֲוֵד שֶׁל שְׁמַע יִשְׂרָאֵל (דברים ו). זו ו' וְשֶׁפּוֹלְלַת הַפֶּל וְכֵן הַיַּחֲוֵד שֶׁל הַפֶּל, וְכוּ מִתְחַדִּים וְהוּא נוֹטֵל הַפֶּל. הַפְּרָשָׁה הַרְבִּיעִית - (שם ה) וְהִנֵּה אִם שְׁמוֹעַ, כְּלָלוֹת שֶׁל שְׁנֵי צְדָדִים שֶׁנֶּאֱחָזוֹת בָּהֶם כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, הַגְּבוּרָה שֶׁלֹּמֶטָה. וְזוֹ ה' הָאֲחֵרוֹנָה שֶׁנוֹטְלַת אוֹתָם וְנִכְלְלַת מֵהֶם. וְהַתְּפִלִּין הֵם מִמֶּשׁ אוֹתוֹת הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ. וְעַל כֵּן, רֵאשֶׁן עֲלֶיךָ פְּכַרְמֵל - אֵלּוּ תְּפִלִּין שֶׁל רֵאשׁ. וְדַלַת רֵאשֶׁן - הַתְּפִלָּה

פְּרָשָׁתָא קִדְמָאָה (שמות יג) קִדְשׁ לִי כָּל בְּכוֹר. דָּא י' דְּאִיְהִי קִדְשׁ. בּוֹכְרָא דְכָל קוֹדְשִׁין עֲלָאִין. פֶּטֶר כָּל רָחֵם, בְּהַהוּא שְׁבִיל דְּקִיק דְנַחַת מִן יוֹ"ד דְּאִיְהוּ אֶפְתַּח רַחֲמָא לְמַעַבְד פִּירִין וְאִבִּין בְּדְקָא יָאוֹת. וְאִיְהוּ קִדְשׁ עֲלָאָה.

פְּרָשָׁתָא תְּנִינָא (שמות יג) וְהִנֵּה כִי יִבְאֵךְ. דָּא ה' הִיכְלָא. דְּאֶתְפַּתַּח רַחֲמָא דִּילָהּ מִגּוֹ יוֹ"ד בְּחֻמְשִׁין פְּתָחִין אֲכַסְדְּרָאִין וְאֲדָרִין סְתִימִין דְּבִיָּה. דְּהַהוּא פֶּטֶר דְּעֵבִיד יוֹ"ד בְּהִיא הִיכְלָא לְמִשְׁמַע בְּהַ קִלְא דִּי נִפְקָא מִגּוֹ שׁוֹפָר דָּא. בְּגִין דְּשׁוֹפָר דָּא הוּא סְתִים בְּכָל סְטָרִין, וְאֶתָּא יוֹ"ד וּפְתַח לִיהַ לְאַפְקָא מִינֵיהַ קִלְא. וְכִיּוֹן דְּאֶפְתַּח לִיהַ תִּקַּע לִיהַ וְאֶפִּיק מִינֵיהַ קִלְא לְאַפְקָא עֲבָדִין לְחֵירוֹ. וּבִתְקִיעוֹ דְּשׁוֹפָרָא דָּא נִפְקוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם. וְכֵן זְמִין זִמְנָא אַחֲרָא לְסוֹף יוֹמָא. וְכָל פּוֹרְקָנָא מִהִיא שׁוֹפָר אֶתָּא.

וּבְגִין כֵּן אִית בְּהַ יִצִּיאַת מִצְרַיִם בְּפְרָשָׁתָא דָּא. דְּהָא מִהִיא שׁוֹפָר אֶתִּי בְּחִילָא דִּיוֹ"ד דְּפְתַח רַחֲמָא דִּילָהּ וְאֶפִּיק קִלְיָה לְפּוֹרְקָנָא דְּעֲבָדִין. וְדָא ה' אֶת תְּנִינָא דְשְׁמָא קְדִישָׁא.

פְּרָשָׁתָא תְּלִיתָאָה רְזָא דִּיחֻדָּא (דברים ו) דְּשְׁמַע יִשְׂרָאֵל. דָּא ו' וְא"ו דְּכָלִּיל כְּלָא,

וּבִיָּה יַחֲוֵדָא דְכָלָא. וּבִיָּה אֶתִּיחֲדָן וְהוּא נְטִיל כְּלָא. פְּרָשָׁתָא רְבִיעֵאָה (דברים ה) וְהִנֵּה אִם שְׁמוֹעַ, כְּלִילוֹ דְתָרִין סְטָרִין (ד' יד ו' א')

דְּאֶתְאֲחַדַּת בְּהוּ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל גְּבוּרָה דְלִתְתָּא. וְדָא ה' בְּתֵרָאָה דְנְטָלָא לוֹן וְאֶתְכְּלִילַת מִנְהוֹן. וְתְּפִלִּין אֶתּוֹן דְשְׁמָא קְדִישָׁא אֲנוּן מִמֶּשׁ. וְעַל דָּא רֵאשֶׁן עֲלֶיךָ פְּכַרְמֵל אֵלּוּן תְּפִלִּין דְרִישָׁא. (שיר השירים ו) וְדַלַת רֵאשֶׁן הַהִיא תְּפִלָּה שֶׁל יד

ההיא של יד, שהיא ענינה כלפי מעלה, אף כף שלמות יש לה כמו שלמעלה.

מִדֶּךָ אָסוּר בְּרִהוּטִים - הוא קשור ואחוז באותם הפתים להאחז בשם הקדוש שהוא פראוי. ועל פן מי שמתתקן בהם הוא בצלם אלהים. מה באלהים מתיחד בו השם הקדוש, אף הוא מתיחד בו השם הקדוש פראוי. זכר ונקבה ברא אתם. תפלין של ראש ותפלה של יד, והכל אחד.

מִצוּה אחת עשרה - לעשר מעשר הארץ. כאן יש שתי מצוות - אחת לעשר מעשר של הארץ, ואחת בפורים של פרות האילן, שכתוב (בראשית א) הנה נתתי לכם את כל עשב זרע זרע אשר על פני כל הארץ. כתוב כאן הנה נתתי, וכתוב שם (במדבר יח) ולבני לוי הנה נתתי כל מעשר בישראל, וכתוב (ויקרא כו) וכל מעשר הארץ מזרע הארץ מפרי העץ לה' הוא.

מִצוּה שתיים עשרה - להביא בפורי האילן, שכתוב (בראשית א) ואת כל העץ אשר בו פרי עץ זרע זרע. כל מה שראוי לי, לכם אסור למאכל. התיר להם ונתן להם כל המעשר שלו ובכורי האילנות. נתתי לכם - לכם ולא לדורות שאחריכם.

מִצוּה שלש עשרה - לעשות פדיון לבנו לקשר אותו בחיים. ששני ממנים הם, אחד של חיים ואחד של מות, ועומדים על האדם. וכשיפדה האיש את בנו, מיד המות שהוא הוא פודה אותו, ולא יכול לשלט עליו. וזה סוד של ויבא אלהים את כל אשר עשה, בכלל, והנה טוב - זה מלאך חיים, מאד - זה מלאך המות. ועל פן בפדיון שהוא מתקנים זה של חיים,

דאיהי מסכנא לגבי עילא אוף הכי שלימו אית לה כגוונא דלעילא.

מִדֶּךָ אָסוּר בְּרִהוּטִים (שיר השירים ז) קשיר איהו ואחיד באנון בתי לאתאחדא בההוא שמא קדישא כדקא יאות. ועל דא מאן דאתתקן בהו איהו הוי בצלם אלהים. מה אלהים אתיחד ביה שמא קדישא, אף הוא אתיחד ביה שמא קדישא כדקא יאות. זכר ונקבה ברא אותם. תפלין דרישא ותפלה של יד וכלא חד.

בְּקוּדָא חֲדָסָר לְעֵשְׂרָא מַעֲשְׂרָא דְאַרְעָא. הָכָא אֵית תְּרִין פְּקוּדִין. חַד לְעֵשְׂרָא מַעֲשְׂרָא דְאַרְעָא. וְחַד בְּפוּרֵי דְפִירֵי אֵילָנָא. דְּכִתִּיב (בראשית א) הִנֵּה נָתַתִּי לָכֶם אֶת כָּל עֵשֶׂב זֹרֵעַ זֹרֵעַ אֲשֶׁר עַל פְּנֵי כָל הָאָרֶץ. כְּתִיב הָכָא הִנֵּה נָתַתִּי. וְכִתִּיב הֵטֵם (במדבר יח) וְלִבְנֵי לְוִי הִנֵּה נָתַתִּי אֶת כָּל מַעֲשֵׂר בְּיִשְׂרָאֵל. וְכִתִּיב, (ויקרא כו) וְכָל מַעֲשֵׂר הָאָרֶץ מִזֶּרַע הָאָרֶץ מִפְּרִי הָעֵץ לַיהוָה הוּא.

בְּקוּדָא תְּרִיסָר לְאַיִיתָאָה בְּפוּרֵי דְאַיִלָנָא דְכִתִּיב, (בראשית א) וְאֵת כָּל הָעֵץ אֲשֶׁר בּוֹ פְּרִי עֵץ זֹרֵעַ זֹרֵעַ. כָּל מָאן דְּאֵתְחִיזִי לִי, לְכוּן אָסִירָא לְמִיכָל. אֵתִיר לֹון וְיֵהב לֹון כָּל מַעֲשְׂרָא דִּילִיהּ וּבְכוּרֵין דְאַיִלָנִין. נָתַתִּי לָכֶם, לָכֶם וְלֹא לְדָרִין דְּבִתְרִיכוּן.

בְּקוּדָא תְּלִיסָר. לְמַעַבְד פּוּרְקָנָא לְבְרִיהּ לְקִשְׂרָא לִיהּ בְּחִיּוּן. דְּתְרִין מְמַנָּן נִינְהוּ חַד דְּחִיּוּן וְחַד דְּמוּתָא וְקִיּוּמִין עֲלִיהּ דְּבַר נֶשׁ, וְכַד יְפָרוּק בַּר נֶשׁ לְבְרִיהּ, מִידָא דְּהֵהוּא מוּתָא פְּרִיק לִיהּ, וְלֹא יְכִיל לְשַׁלְטָאָה עֲלִיהּ. וְרָזָא דָא וִירָא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה בְּכָלֵל. וְהִנֵּה טוֹב דָּא מְלֶאךָ חַיִּים. מֵאֵד דָּא מְלֶאךָ הַמּוֹת. וְעַל דָּא בְּהֵהוּא פּוּרְקָנָא אֲתַקִּיּוּם דָּא דְּחַיִּים

מֵאֵד דָּא מְלֶאךָ הַמּוֹת. וְעַל דָּא בְּהֵהוּא פּוּרְקָנָא אֲתַקִּיּוּם דָּא דְּחַיִּים

ונחלש אותו של המות. בפדיון הנה קונה לו חיים, כמו שנתבאר. ואותו הצד הרע עוזב אותו ולא אוהז בו.

מצוה ארבע עשרה - לשמר את יום השבת, שהוא יום המנוחה מפל מעשה בראשית. פאן כלולות שתי מצוות - אחת שמירת יום השבת, ואחת לקדש אותו היום בקדושו. לשמר את יום השבת, כמו שהזכרנו והערנו עליו, שהוא יום של מנוחה לעולמות, וכל המעשים נשתכללו בו ונעשו עד שהתקדש היום. פיון שהתקדש היום, נשארה בריאה של רוחות שלא נבראו להם גופות. וכי לא ידע הקדוש ברוך הוא לעכב לקדש את היום עד שיבראו גופות לרוחות הללו? אלא עץ הדעת טוב ורע עורר את אותו הצד האחר של הרע ורצה להתחזק בעולם, ונפרדו כמה רוחות בכמה מינים להתחזק בעולם בגופות.

בין שראה הקדוש ברוך הוא כף, נתעורר מתוך עץ החיים נשיבת רוח והפה באילן אחר, והתעורר צד אחר של טוב והתקדש היום. שהרי בריאת גופות והתעוררות רוחות בצד הטוב היא בלילה הזה, ולא בצד האחר. ואלמלא הקדים הצד האחר בלילה הזה טרם שיקדים צד הטוב, לא יכול העולם לעמד לפנייהם אפלו רגע אחד. אבל הקדוש ברוך הוא הקדים רפואה - שדלג לפניו קדוש היום, והקדים לפני הצד האחר, והתקים העולם. ומה שחשב הצד האחר להפנות בעולם להתחזק, נבנה בלילה הזה צד הטוב והתחזק, ונכנו גופות ורוחות קדושות בלילה הזה מצד

ואתחלש ההוא דמות. בפורקנא דא קני ליה חיים כמה דאתמר. וההוא סטרא בישא שבק ליה ולא אחיד ביה:

פקודא ארביסר לנטרא יומא דשבתא, דאיהו יומא דנייחא מפל עובדי בראשית. הכא כלילן תרין פקודין. חד נטרא דיום השבת. וחד לקדשא ההוא יומא בקדושיה. לנטרא יומא דשבתא כמה דאדפרנא ואתערנא עליהו דאיהו יומא דנייחא לעלמין. וכל עבידן ביה אשתכללו ואתעבידו עד דאתקדש יומא. פיון דאתקדש יומא אשתאר בריאה דרוחין דלא אתברי לון גופא. וכי לא הוה ידע קדשא בריך הוא לאעפכא לקדשא יומא עד דיתברון גופין להגי רוחין. אלא אילנא דדעת טוב ורע אתער ההוא סטרא אחרא דרע ובשא לאתתקפא בעלמא ואתפרשו כמה רוחין בכמה זיינין לאתתקפא בעלמא בגופין.

בין דחמא קדשא בריך הוא כף, אתער מגו אילנא דחיי נשיבא דרוחא ובטש באילנא אחרא ואתער סטרא אחרא דטוב ואתקדש יומא. דהא בריאו דגופין ואתערין דרוחין בסטרא דטוב איהו בהאי ליליא, ולא בסטרא אחרא. ואלמלא אקדים סטרא אחרא בהאי ליליא עד דלא יקדים סטרא דטוב, לא יכול עלמא למיקם קמייהו אפילו רגעא חדא. אבל אסוותא אקדים קדשא בריך הוא דדליג קמיה קדושא דיומא ואקדים קמי סטרא אחרא ואתקיים עלמא. ומה דחשיב סטרא אחרא לאתבני בעלמא לאתתקפא, אתבני בהאי ליליא סטרא דטוב

ואתתקף ואתבנון גופין ורוחין קדישין בהאי

כָּךְ עֹנֵתָן דְּחַפְמִיּוֹן דִּידְעֵי דָא מְשַׁבֵּת (דף יד ע"ב)
לְשַׁבַּת.

הטוב. ומשום כך עונתן של
חכמים שיודעים את זה משבת
לשבת.

שְׁהָרִי אֲזוּ רֹאֵה אֶת זֶה הַצַּד
הָאֲחֵר, שְׁכֻמוֹ שֶׁהִיא חֲשֵׁבָה
לְעֻשׂוֹת - עֲשֵׂתָה צַד שֶׁל הַקִּדְשָׁה.
הוֹלֵכֶת וּמְשׁוֹטְטֶת בְּכִמְהָ צְבָאוֹת
וְהַצְדָדִים שֶׁלָּהּ, וְרֹאֵה אֶת כָּל
אוֹתָם שֶׁמְשַׁמְשִׁים אֶת מִטְתָּם
בְּגִלּוּי שֶׁל גּוֹפֶס לְאוֹר הַנֵּר, וְכָל
אוֹתָם הַבְּנִים שִׁיּוֹצְאִים מִשֵּׁם הֵם
נִכְפָּים, שֶׁהֵיוּ שְׂרוּיִים עֲלֵיהֶם
רוּחֹת מֵהַצַּד הָאֲחֵר הַהוּא.
וְאוֹתָם הַרוּחֹת הָעֲרֻטִּילָאוֹת שֶׁל
הַרְשָׁעִים שֶׁנִּקְרָאִים מִזִּיקִים,
וְשׁוֹרָה בָּהֶם לִילִיּוֹת וְהוֹרְגָת
אוֹתָם.

בֵּינָן שֶׁהַתְּקַדְשׁ הַיּוֹם וְהַקִּדְשָׁה
שׁוֹלְטֶת עַל הָעוֹלָם, אוֹתוֹ הַצַּד
הָאֲחֵר מִקְטִין עֲצָמוֹ וְנִטְמָן כָּל
לַיִל שַׁבָּת וַיּוֹם הַשַּׁבָּת, פָּרַט
לְאַסִּימוֹן, וְכָל הַכֶּת שֶׁלוֹ
שֶׁהוֹלְכִים עַל הַנְּרוֹת בַּסֵּתֵר
לְרֹאוֹת אֶת הַגִּלּוּיִים שֶׁל
הַתְּשֻׁמִּישִׁים, וְאַחֵר כָּךְ נִטְמָנִים
בְּתוֹךְ נֶקֶב הַתְּהוֹם הַגָּדוֹל. בֵּינָן
שִׁיּוֹצְאָה הַשַּׁבָּת, כִּמְהָ צְבָאוֹת
וּמַחְנוֹת פּוֹרְחִים וּמְשׁוֹטְטִים
בְּעוֹלָם, וְעַל כֵּן תִּקַּן שִׁיר שֶׁל
פְּגָעִים שֶׁלֹּא יִשְׁלְטוּ עַל הָעָם
הַקִּדּוּשׁ. לֹאִיזָה מְקוֹם מְשׁוֹטְטִים
בְּלִילָה הַהוּא? כְּשִׁיּוֹצְאִים
בְּחַפְזוֹן וְחוֹשְׁבִים לְשִׁלְטַת בְּעוֹלָם
עַל הָעָם הַקִּדּוּשׁ, וְרֹאִים אוֹתָם
בַּתְּפִלָּה וְאוֹמְרִים אֶת הַשִּׁירָה
הַזֹּאת, וּבְרֹאשִׁית מְבַדִּילִים בַּתְּפִלָּה
וּמְבַדִּילִים עַל הַפּוֹס, פּוֹרְחִים
מִשֵּׁם וְהוֹלְכִים וּמְשׁוֹטְטִים
וּמְגִיעִים לְתוֹךְ הַמְדָבָר. הַרְחֵמֵן
יִצְיַלְנוּ מֵהֶם וּמֵהַצְדָדִים הַרְעִים.
אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנּוּ לְבִרְכָה,
שֶׁלֶּשָׁה הֵם שְׂגוֹרְמִים רְעָה

דְּהָא כְּדִין חֲמַת דָּא סְטָרָא אַחְרָא דְכִמְהָ
דְּאִיהִי חֲשִׁיבַת לְמַעַבְדַּ, עֲבִידֵי סְטָרָא
דְּקְדוּשָׁה. אֲזֵלָא וּמְשַׁטְטָא בְּכִמְהָ חֲיִילִין
וּסְטָרִין דִּילָהּ וְחֲמַת כָּל אֲנוּן דְּקָא מְשַׁמְשֵׁי
עֲרִסִייהוּ בְּגִלּוּיָא דְּגוֹפִיֵהוּן לְנַהוּרָא דְּבוֹצִינָא,
וְכָל אֲנוּן בְּנִין דְּנִפְקִין מִתַּמָּן הוּוּ נִכְפִין דְּשִׁרוּ
עֲלֵיהוּ רֹחִין מֵהוּא סְטָרָא אַחְרָא. וְאֲנוּן
רֹחִין עֲרֻטִּילָאִין דְּחֲיִיבָא דְּאִקְרוּן מִזִּיקִין
וְשִׁרִיאת בָּהוּ לִילִיּוֹת וְקִטִּילַת לוּן.

בֵּינָן דְּאִתְקַדְשׁ יוֹמָא וְשִׁלְטָא קְדוּשָׁה עַל
עֲלָמָא, הַהוּא סְטָרָא אַחְרָא אֲזַעֲרִית
גְּרָמָה וְאַטְמֵרַת כָּל לִילִיא דְּשַׁבְתָּא וַיּוֹמָא
דְּשַׁבְתָּא, בַּר מִן אֲסִימוֹן וְכָל פֶּת דִּילָיָה
דְּאֲזִילֵי עַל שְׂרָגֵי בְּטְמִירוֹ לְמַחְמֵי עַל גִּלּוּיֵי
דְּשִׁמוּשָׁא, וּלְבַתֵּר אֲטְמֵרוּן גּוֹ נּוֹקְבָא דְּתַהוּמָא
רְבָא. בֵּינָן דְּנִפְקֵי שַׁבְתָּא, כִּמְהָ חֲיִילִין וּמְשַׁרְיִין
פְּרַחִין וּמְשַׁטְטִין בְּעֲלָמָא, וְעַל דָּא אִתְקַן שִׁיר
שֶׁל פְּגָעִים דְּלֹא יִשְׁלְטוּן עַל עַמָּא קְדִישָׁא.
לְאֵן אֲתֵר מְשַׁטְטֵי בְּהוּא לִילִיא. כִּד נִפְקֵי
בְּבַהִילוֹ וְחֲשִׁבִין לְשִׁלְטָאָה בְּעֲלָמָא עַל עַמָּא
קְדִישָׁא וְחֲמָאן לוּן בְּצִלּוֹתָא וְאַמְרִין שִׁירָתָא
דָּא, וּבְשִׁירוֹתָא מְבַדִּילֵי בְּצִלּוֹתָא וּמְבַדִּילֵי עַל
הַפּוֹס, פְּרַחֵי מִתַּמָּן וְאֲזִילֵי וּמְשַׁטְטֵי וּמְטָאן
לְגוֹ מְדַבְּרָא. רַחֲמֵנָא לְשִׁיזְבוּן מַנְיֵיהוּ וּמְסַטְרָן
בִּישָׂא.

אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנּוּ לְבִרְכָה, תִּלְתָּא אֲנוּן
גְּרַמִּין בִּישָׂא לְגַרְמִייהוּ. חַד מָאן
דְּלִיִּיט גְּרַמִּיָה. תִּנְיִנָא מָאן דְּזִרְק נְהִמָּא אוֹ
פְּרוּרִין דְּאִית בָּהוּ כְּזִית. תִּלְתִּיתָּא מָאן

לְעַצְמָם: אַחַד - מִי שֶׁמְקַלֵּל אֶת עַצְמוֹ. הַשְּׁנִי - מִי שֶׁזּוֹרֵק לְחֵם אוֹ פְּרוּרִים שֵׁישׁ בָּהֶם כְּזִית.
הַשְּׁלִישִׁי - מִי שֶׁמְדַלֵּק נֵר בְּמוֹצָאי שַׁבָּת בְּטָרֵם שְׂמִיעִים יִשְׂרָאֵל לְקַדְשָׁה דְּסִדְרָא, שְׂגוֹרֵם לֹאֵשׁ

הגיהנם להדלק באש הזו טרם שהגיע זמנם. שמקום אחד יש בגיהנם לאותם שמחללים שבתות, ואותם שענושים בגיהנם מקללים את אותו שהדליק גר טרם שהגיע זמנו, ואומרים לו: (ישעיה כב) הנה ה' מטלטלך טלטלה גבר וגו', (שם) צנוף צנפך צנפה כדור אל ארץ רחבת ידים.

משום שאין ראוי הוא להדליק אש כשיצאת שבת עד שישאל מברדלים בתפלה ומברדלים על הכוס, משום שעד אותו הזמן שבת היא, וקדשת השבת שולטת עלינו. ובשעה שמברדלים על הכוס, כל אותם החילות וכל אותם המחנות שהתמנו על ימות החל, כל אחד ואחד ישוב למקומו ולעבודתו שהתמנה עליה.

משום שכשנכנסה שבת והתקדש היום, הקדש מתעורר ושולט בעולם, והחל מתבטל שלטונו, עד השעה שיוצאת השבת לא שבים למקומם. ואף על גב שיוצאת שבת, לא שבים למקומם עד הזמן שישאל אומרים ברוך אתה יי המברדיל בין קדש לחל. אז הקדש מסתלק, והמחנות שהתמנו על ימות החל מתעוררים ושבים למקומם, כל אחד ואחד על משמרתו שהפקד עליה. ועם כל זה לא שולטים עד שיהיו אורות מסוד הנר. וכלם נקראים מאורי האש, משום [שמאור האש שופע] [נ"א] שמפור עמוד האש ומיסוד האש באים כלם ושולטים על העולם המתחתון. וכל זה כשאדם מדליק גר טרם השלימו ישראל את הקדשה דסדרא.

אבר אי איהו ממתין עד שישלימו קדשה דסדרא, אותם

דאוקיד שרגא במפקא דשבתא עד לא מטי ישראל לקדושא דסדרא דגרים לנורא דגיהנם לאדלקא בהאי נורא עד לא מטא זמנייהו. דחד דוכתא אית בגיהנם לאנון דקא מחללי שבתות, ואנון דענושין בגיהנם לייטין ליה להווא דאוקיד שרגא עד לא מטא זמניה, ואמרי ליה (ישעיה כב) הנה יי מטלטלך טלטלה גבר וגו' (ישעיה כב) צנוף צנפך צנפה כדור אל ארץ רחבת ידים.

בגין דלאו יאות הוא לאדלקא נורא כד נפיק שבתא עד דמברדלי ישראל בצלותא ומברדלי על פסא. בגין דעד ההוא זמנא שבת הוא, וקדושה דשבת שליט עלנא. ובשעתא דמברדילין על פסא כל אנון חיילין וכל אנון משריין דאתמנן על יומי דחול, כל חד וחד יתיב לאתריה ופולחניה דאתמני עליה.

בגין דכד עאל שבתא ואתקדש יומא, קדש אתער ושלטי בעלמא, וחול אתעדי משולטנותא דיליה, עד שעתא דנפיק שבתא לא תייבין לאתרייהו. ואף על גב דנפיק שבתא לא תייבין לאתרייהו עד זמנא דאמרי ישראל ברוך אתה יי המברדיל בין קדש לחול. פדין קדש אסתלק, ומשריין דאתמניאו על יומי דחול מתערין ותייבין לאתרייהו כל חד וחד על מטריה דאתפקד עליה. ועם כל דא לא שלטין עד דיהון נהורין מרזא דשרגא. וכלהון אקרון מאורי האש בגין (דמנהורא דנורא דננרא) (נ"א דמרוא דעמודא דנורא)

ומיסודא דנורא אתיאן פלהו ושלטין על עלמא תתאה. וכל דא כד בר נש אדליק שרגא עד לא שלימו ישראל קדושא דסדרא. אבר אי איהו ממתין עד דישלימו קדושא דסדרא, אנון חייבין דגיהנם מצדיקין

עלייהו דינא דקדשא ברין הוא, ואנון
 מקיימי על ההוא בר נש כל ברכאן דקא
 אמרי צבורא (בראשית כז) ויתן לה האלהים מטל
 השמים (דברים כח) ברוך אתה בעיר וברוך אתה
 בשדה וגו'. (תהלים מא) אשרי משפיל אל דל
 ביום רעה ימלטהו יי. ביום רע מיבעי ליה,
 מאי ביום רעה. יומא דשלטא ההיא רעה
 למיסב נשמתייה. אשרי משפיל אל דל דא
 הוא שכיב מרע לאסאה ליה מחובוי גבי
 קדשא ברין הוא. דבר אחר דא יומא דדינא
 שריא על עלמא אשתזיב מניה כמה דאתמר
 ביום רעה ימלטהו יי. יומא דאתמסר דינא
 לההוא רעה לשלטאה על עלמא (הסר): (ד' טו
 ע"א).

פרשת בראשית

בריש (נ"א בראשית בחכמתא דמלכא גליף וכו') הורמנותא
 דמלכא, גליף גלופי (נ"א גליפו)
 בטהירו עלאה בוצינא דקרדינותא, ונפיק גו
 סתים דסתיומו מרישא (נ"א מרוא) דאי"ן סו"ף
 קוטרא (פירוש עשין) בגולמא, נעיין בעזקא לא
 חנור ולא אוכם ולא סומק ולא ירוק ולא גוון
 פלל, פד (נ"א תדר) מדיד משיחא עביד גוונין
 לאנהרא, לגו בגו בוצינא נפיק (נ"א ונפיק) חד
 נביעו דמניה אצטבעו גוונין לתתא. סתים גו
 סתימין דרזא דאי"ן סו"ף בקע ולא בקע
 אוירא דיליה לא אתיידע פלל, עד דמגו
 דחיקו דבקיעותיה נהיר נקודה חדא סתימא
 עלאה, בתר ההיא נקודה לא אתיידע פלל,
 ובגין כך אקרי ראשית מאמר קדמאה דכלא.

השלמה מהשממות (סימן א)

בראשית ברא אלהים את השמים ואת
 הארץ ראשי תיבין אהו"ה דביה
 אתבריאו שמיא וארעא א"ה ביה אתבריאו

הרשעים שבגיהנם מצדיקים
 עליהם את דינו של הקדוש ברוך
 הוא, והם מקימים על אותו
 האיש כל הברכות שאומרים
 הצבור (בראשית כז) ויתן לה
 האלהים מטל השמים (דברים כח)
 ברוך אתה בעיר וברוך אתה
 בשדה וגו'. (תהלים מא) אשרי
 משפיל אל דל ביום רעה
 ימלטהו ה'. ביום רע היה צריך
 להיות, מה זה ביום רעה? היום
 ששולטת הרעה ההיא לקחת את
 נשמתו. אשרי משפיל אל דל -
 זהו שכיב מרע לרפאו מחטאו
 אצל הקדוש ברוך הוא. דבר
 אחר - זה היום שהדין שורה על
 העולם, נצול ממנו, כמו שנאמר
 ביום רעה ימלטהו ה'. היום
 שנמסר הדין לאותה רעה לשלט
 על העולם.

בראשית

בראש [נ"א בראשית בחכמת המלך חקק]
 רצון המלך חקק חקיקות באור
 עליון ניצוץ חזק, ויצא תוף
 נסתר הנסתרים מראש (נ"א מסוד)
 האי"ן סו"ף עשן בגלם נעוץ
 בטבעת, לא לבן ולא שחר ולא
 אדם ולא ירק ולא גון פלל.
 כשמדד מדידה, עשה צורות
 להאיר. לפנים בתוף המאור יצא
 מעין אחד שממנו נצבעו
 הצורות למטה. נסתר תוף
 הנסתרים של סוד האי"ן סו"ף
 בקע ולא בקע את האויר שלו
 לא נודע פלל, עד שמתוף דחק
 הבקיעה שלו מאירה נקדה אחת
 נסתרת עליונה אחר אותה נקדה
 לא נודע פלל, ולכן נקראת
 ראשית, המאמר הראשון של
 הכל.

בראשית ברא אלהים את
 השמים ואת הארץ, ראשי
 תבות אהו"ה, שבו נבראו שמים
 וארץ. א"ה - בו נבראו השמים.

ו"ה - בו נבראה הארץ וכל מה שיש בה. והוא נתן תשוקה בכל האילנות והעשבים שבארץ, שהוא מה שאמרו, אין לך כל עשב ועשב מלמטה שאין ממנה עליו מלמעלה ושומר אותו, שמכה אותו ואומר לו גדל, שנאמר (איוב לח) הַיַּדְעַת חֲקוֹת שָׁמַיִם אִם תִּשְׁטְרוּ בְּאֶרֶץ:

(דניאל יב) וְהַמְשַׁכְּלִים יִזְהָרוּ כִּזְהַר הַרְקִיעַ וּמַצְדִּיקֵי הַרְבִּים כְּכּוֹכְבֵים לְעוֹלָם וָעֶד. הַזֶּהר הַנִּסְתָּר שֶׁל הַנִּסְתָּרִים הֵכָּה בְּאוֹר שְׁלוֹ [שהגיע ולא הגיע] [הארץ] בְּנִקְדָּה זו [אור], וְאֵז הַתְּפִשָּׁה הַרְאֵשִׁית הַזֹּאת, וְעִשָּׂה לוֹ הֵיכַל לְכַבֹּדוֹ וּלְתִשְׁבַּחְתּוֹ, [קבוד להיכל ולשבתו] [ג"א ולקבודו ולהיכלו ולתשבתו], שֵׁם זָרַע זָרַע קִדְשׁ לְהוֹלִיד לְתוֹעֵלַת הָעוֹלָם, וְזֶה סוּד (ישעיה ו) זָרַע קִדְשׁ מִצְבָּתָהּ. זֶהר שְׁזָרַע זָרַע לְכַבֹּדוֹ, כְּמוֹ זָרַע הַמְּשִׁי הַזֶּה שֶׁל אֲרַגְמָן טוֹב שֶׁמִּתְכַּסֶּה לְפָנָיִם וְעוֹשֶׂה לוֹ הֵיכַל שֶׁהֵיא תִשְׁבַּחְתּוֹ וְתוֹעֵלַת לְפָל. בְּרֵאשִׁית הַזֶּה בְּרָא אוֹתוֹ נִסְתָּר שְׁלֵא נֹדַע אֵת הֵיכַל הַזֶּה. הֵיכַל זֶה נִקְרָא אֱלֹהִים, וְסוּד זֶה - בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים.

הַזֶּהר שֶׁמִּמֶּנּוּ כָּל הַמַּאֲמָרוֹת נִבְרְאוּ בְּסוּד הַתְּפִשָּׁוֹת שֶׁל הַנִּקְדָּה שֶׁל הַזֶּהר הַנִּסְתָּר הַזֶּה. אִם בְּזֶה כְּתוּב בְּרָא, אֵין תְּמִיָּהּ, שְׁכְּתוּב (בראשית א) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ. זֶהר זֶה סוּד בְּרֵאשִׁית, הַרְאֵשׁוֹן שֶׁל הַכֹּל, שְׁמוֹ אֱהִיָּה, שֵׁם קְדוֹשׁ חֲקוּק בְּצִדוֹ [ג"א מ"ה, בְּחֻקָּהּ מֵאִיר] אֱלֹהִים, חֲקוּק בְּעֶטְרָה [ג"א בְּחֻקֹּת הַעֲטָרָה] אֲשֶׁר הֵיכַל נִסְתָּר וְגִנּוּז, הַרְאֵשִׁית שֶׁל סוּד שֶׁל רֵאשִׁית אֲשֶׁר רֵאשִׁית שְׂוִיצָא מְרֵאשִׁית.

וּבְשֵׁהתְתַקֵּן לְאַחַר הַנִּקְדָּה וְהֵיכַל [בְּסֻדְר] פְּאָחַד, אֵז בְּרֵאשִׁית כּוֹלֵל רֵאשִׁית, רֵאשִׁית עֲלִיוֹנָה

שְׁמִיא ו"ה ביה אתבריאת ארעא וכל מה דאית בה והוא יהיב תיאובתא בכל אילנין ועשבין די בארעא והוא מה שאמרו אין לך כל עשב ועשב מלמטה שאין ממנה עליו מלמעלה ושומר אותו שמכה אותו ואומר לו גדל שנאמר (איוב ל"ח) הַיַּדְעַת חֲקוֹת שָׁמַיִם אִם תִּשְׁטְרוּ בְּאֶרֶץ: (עד כאן מההשמטות):

וְהַמְשַׁכְּלִים יִזְהָרוּ כִּזְהַר הַרְקִיעַ וּמַצְדִּיקֵי הַרְבִּים כְּכּוֹכְבֵים לְעוֹלָם וָעֶד. (דניאל יב) זֶהר סְתִימָא דְסְתִימִין, בְּטַשׁ אֲוִירָא דִּילִיָּה (דְמַשִּׁי וְלֹא מַשִּׁי) (ג"א וְנִהִיר) בְּהֵאִי נִקְוּדָה (ס"א נְהִירָא) וְכַדִּין אֲתַפְשֵׁט הֵאִי רֵאשִׁית וְעַבִּיד לִיָּה הֵיכְלָא לִיקְרִיָּה וּלְתוֹשְׁבַחְתִּיהָ (נְקָרָא לְהֵיכְלִיהָ וּלְתוֹשְׁבַחְתָּא). (ג"א וְלִיקְרִיָּה וְלְהֵיכְלִיהָ וּלְתוֹשְׁבַחְתִּיהָ). תַּמָּן זָרַע זָרַע דְקוּדְשָׁא לְאוּלְדָא לְתוֹעֵלְתָא דְעֵלְמָא, וְרִזָּא דָא (ישעיה ו) זָרַע קִדְשׁ מִצְבָּתָהּ. זֶהר הַזֶּרַע זָרַע לִיקְרִיָּה, כְּהֵאִי זָרַע דְמְשִׁי דְאֲרַגְמוֹן טַב דְאֲתַחְפִּי לְגוֹ וְעַבִּיד לִיָּה הֵיכְלָא דְאִיהוּ תוֹשְׁבַחְתָּא דִּילִיָּה וְתוֹעֵלְתָא דְכֵלָּא. כְּהֵאִי רֵאשִׁית בְּרָא הֵהוּא סְתִימָא דְלֹא אֲתִיידַע לְהֵיכְלָא דָא. הֵיכְלָא דָא אִקְרִי אֱלֹהִים, וְרִזָּא דָא בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים.

זֶהר דְמַנִּיָּה כְּלֵהוּ מַאֲמָרוֹת אֲתַבְרִיאוּ בְרִזָּא דְאֲתַפְשָׁוֹתָא דְנִקְוּדָה דְזֶהר סְתִימֵי דָא. אִי כְּהֵאִי כְּתִיב בְּרָא, לִית תְּוֹוָהּ דְכְּתִיב, (בראשית א) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, זֶהר רִזָּא דָא בְּרֵאשִׁית קְדַמָּה דְכֵלָּא שְׁמִיָּה אַחִיהָ שְׁמָא קְדִישָׁא גְלִיפָא בְּסֻטְרוֹי (ג"א נְהִיר וְג"א בְּנִלְפָא נְהִיר) אֱלֹהִים. גְּלִיפָא בְּעִיטְרָא (ג"א בְּנִלְפָא דְעִיטְרָא) אֲשֶׁר הֵיכְלָא טְמִיר וְגִנִּיז, שְׂרִיאוּתָא דְרִזָּא דְרֵאשִׁית. אֲשֶׁר רֵאשִׁית דְנִפִּיק מְרֵאשִׁית.

וְכַד (דף טו ע"ב) אֲתַתְּקֵן לְבִתְרָא נִקְוּדָה וְהֵיכְלָא (בְּסֻדְרָא) כְּחָדָא, כְּדִין בְּרֵאשִׁית כְּלִיל

בְּחֻמָּה. אַחַר כֵּן הִתְחַלֵּף גִּוֶן
אוֹתוֹ הַהֵיכָל וְנִקְרָא בֵּית. [ג"א וּמְנוּ
הַתְּחַדָּשׁ הַהֵיכָל] נִקְדָּה עֲלֵינוּהָ נִקְרָאת
רֵא"ש, כּוֹלָל זֶה בְּזֶה בְּסוּד
בְּרֵאשִׁית, כְּשֶׁהִכַּל הוּא יָחַד, בְּכֻלָּל
אֶחָד, כְּשֶׁטָרַם הָיָה יָשׁוּב בְּבֵית.
כִּיּוֹן שְׁנֹרַע לְתַקּוּן הַיָּשׁוּב, אִז
נִקְרָא אֱלֹהִים טָמִיר נִסְתָּר.

זוהר נִסְתָּר וְגִנּוּז כְּשֶׁבָנִים [כ"א ער
שְׂבָנִים] בְּתוֹכוֹ לְהוֹלִיד, וְהַבֵּית קָיָם
בְּכַשְׁיטוֹת שֶׁל תַּקּוּן שֶׁל אוֹתָם זָרַע
קִדְשׁ, וְעַד שֶׁלֹּא הוֹסִרָה וְלֹא
הִתְפַּשְׁטָה הַתְּפַשְׁטוֹת הַיָּשׁוּב, לֹא
נִקְרָא אֱלֹהִים, אֲלָא הַכֹּל בְּכֻלָּל שֶׁל
בְּרֵאשִׁית. אַחַר שֶׁהִתְתַּקֵּן בְּשֵׁם שֶׁל
אֱלֹהִים, הוֹצִיא אוֹתָם תּוֹלְדוֹת
מֵאוֹתוֹ זָרַע שְׁנֹרַע בּוֹ. מִי הוּא
אוֹתוֹ זָרַע? אֵלּוֹ אוֹתִיּוֹת חֻקּוֹת
סוּד שֶׁל הַתּוֹרָה שִׁיִּצְאוּ מֵאוֹתָהּ
נִקְדָּה.

אוֹתָהּ הִנְקִדָּה זָרַעָה בְּתוֹךְ אוֹתוֹ
הֵיכָל סוּד [זרע] שֶׁל שְׁלֹשָׁה נִקְדוֹת:
חֲל"ם, שׁוּר"ק, חִיר"ק. וְנִכְלְלוּ זֶה
בְּזֶה וְנַעֲשׂוּ סוּד אֶחָד. קו"ל שִׁיּוּצָא
בְּחִבּוּר אֶחָד, בְּשַׁעָה שִׁיּוּצָא,
יוֹצֵאת עִמּוֹ בַת זוּגוֹ שְׁכוּלְלֵת כֹּל
הָאוֹתִיּוֹת, שְׁפָתוֹב א"ת הַשְּׁמַי"ם,
קוֹל וּבַת זוּגוֹ. הַקוֹל הַזֶּה שֶׁהוּא
שְׁמַיִם (תַּפְאֶרֶת), הוּא אֶהְיֶ"ה אַחֲרוֹן.
הַזֶּהר שְׁכוּלָל כֹּל הָאוֹתִיּוֹת וְהַגִּנּוּזִים
כְּמוֹ [ג"א זרע] זֶה.

עַד כָּאן, יְהוּה אֱלֹהֵינוּ יְהוּה, אֵלּוֹ
שֶׁלֹשׁ דְּרָגוֹת כְּנֻגַד הַסּוּד הַזֶּה
הַעֲלִיּוֹן בְּרֵאשִׁית בְּרֵא אֱלֹהִים.
בְּרֵאשִׁית - סוּד רֵאשׁוֹן. בְּרֵא"א -
סוּד נִסְתָּר לְהַתְּפַשֵּׁט מִשֵּׁם הַכֹּל.
אֱלֹהִי"ם - סוּד לְקַיֵּם הַכֹּל לְמַטָּה.
אֵת הַשְּׁמַיִם - שֶׁלֹא לְהַפְרִידֵם זָכַר
וְנִקְבָה כְּאֶחָד.

א"ת - כְּשֶׁלּוֹקַח הָאוֹתִיּוֹת כְּלָם,
הַכֻּלָּל שֶׁל כֹּל הָאוֹתִיּוֹת הֵם רֵאשׁ
וְסוּף. אַחַר כֵּן מֵתוֹסֵף ה"א

אֲתוּוֹן אֲנוּן רִישָׁא וְסוּפָא.

רֵאשִׁיתָא עֲלָאָה בְּחֻמָּתָא. לְבַתָּר
אֲתִחַלֵּף גִּוּוֹן הַהוּא הֵיכְלָא וְאֶקְרִי בֵּית. [ג"א
וּמְנוּהָ אֲתִחַדָּשׁ הֵיכְלָא] נִקְדָּה עֲלָאָה אֶקְרִי רֵא"ש.
כְּלִיל דָּא בְּדָא בְּרָזָא בְּרֵאשִׁית, כִּד אִיהוּ
כֻלָּא כְּחֻדָּא בְּכֻלְלָא חֻדָּא עַד לֹא הָיָה
יָשׁוּבָא בְּבֵיתָא, כִּיּוֹן דְּאִזְדָּרַע לְתַקּוּנָא
דִּישׁוּבָא כְּדִין אֶקְרִי אֱלֹהִים טָמִירָא
סְתִימָא:

זוהר סְתִימָא וְגִנּוּז כִּד בְּנִין [כ"א ער דְּבָנִין] בְּגִיּוּהָ
לְאוּלְדָּא וּבֵיתָא קִיּוּמָא בְּכַשְׁיטוֹ
דְּתַקּוּנָא דְּאֲנוּן זָרַע קִדְשׁ. וְעַד לֹא
אֲתַעֲדִיאת וְלֹא אֲתַפְּשֵׁט פְּשִׁיטוֹ דִּישׁוּבָא
לֹא אֶקְרִי אֱלֹהִים, אֲלָא כֻלָּא בְּכֻלְלָא
בְּרֵאשִׁית, לְבַתָּר דְּאֲתַתַּקֵּן בְּשֵׁמָא דְּאֱלֹהִים
אֲפִיק אֲנוּן תּוֹלְדִין מֵהַהוּא זָרַעָא דְּאִזְדָּרַע
כִּיּוּה. מָאן הַהוּא זָרַעָא, אֲנוּן אֲתוּוֹן גְּלִיפִין
רָזָא דְּאוּרִייתָא דְּנִפְקוּ מֵהַהִיא נִקְדָּה.

הַהוּא נִקְדָּה זָרַע בְּגוֹ הַהוּא הֵיכְלָא רָזָא [ג"א
זרעָא] דְּתֵלֵת נִקְדוּדִין חֲל"ם, שׁוּר"ק,
חִיר"ק. וְאֲתַכְּלִילוּ דָּא בְּדָא וְאֲתַעֲבִידוּ רָזָא
חֻדָּא. קו"ל דְּנִפִיק בְּחִבּוּרָא חֻדָּא. בְּשַׁעָתָא
דְּנִפִיק, נִפְקַת בַּת זוּגִיָה בַּהֲדִיָה דְּכֻלְלֵת כֹּל
אֲתוּוֹן. דְּכַתִּיב א"ת הַשְּׁמַי"ם, קוֹל וּבַת זוּגוֹ.
הֵאֵי קוֹל דְּאִיהוּ שְׁמַיִם אִיהוּ אֶהְיֶ"ה בְּתַרְאָה.
זוהר דְּכֻלְלֵת כֹּל אֲתוּוֹן וְגִוּוּנִין, כְּגִוּוּנָא [ג"א זרעָא]
דָּא.

עַד הֵכָא יְהוּה אֱלֹהֵינוּ יְהוּה, אֵלּוּן תֵּלְתָא
דְּרָגִין לְקַבֵּל רָזָא דָּא עֲלָאָה בְּרֵאשִׁית
בְּרֵא אֱלֹהִים. בְּרֵאשִׁית רָזָא קְדָמָאָה. בְּרֵא
רָזָא סְתִימָא לְאֲתַפְּשֵׁט מִתַּמָּן כֻּלָּא. אֱלֹהִים
רָזָא לְקִיּוּמָא כֻלָּא לְתַתָּא. אֵת הַשְּׁמַיִם, דְּלֹא
לְאֲפָרְשָׁא לוֹן דְּכַר וְנוֹקְבָא כְּחֻדָּא.

א"ת כִּד נְטִיל אֲתוּוֹן כְּלָהוֹן כְּלָלָא דְּכֻלְהוֹ

לְהַתְּחַבֵּר כָּל הָאוֹתִיּוֹת עִם ה"א,
וּנְקָרָא אִתָּהּ, וְעַל זֶה (נחמיה ט)
וְאִתָּהּ מְחִיָּה אֶת כָּלֶם. אֶת - סוּד
אֲדָנִי וְכִךְ נִקְרָא. הַשָּׁמַיִם - זֶה
יְהוָה סוּד עֲלִיּוֹן.

וְאִתָּת - תְּקוּן זָכַר וּנְקֻבָּה. וְאִתָּת
- סוּד וַיהוָה, וְהַפֵּל אֶחָד. הָאֶרֶץ
- זֶה אֱלֹהִים כְּדָגְמַת עֲלִיּוֹן,
לְעִשׂוֹת פְּרוֹת וְאִבִּים. שֵׁם זֶה
כָּלוּל בְּשִׁלְשָׁה מְקוֹמוֹת, וּמִשֵּׁם
נִפְרָד שֵׁם זֶה לְכַמָּה צְדָדִים. עַד
כָּאֵן סוּד שֶׁל סֵתֵר הַסֵּתְרִים
שֶׁחֻקָּק וּבְנָה וְהַעֲמִיד בְּדֶרֶךְ נִסְתָּר
בְּסֵתֵר שֶׁל פְּסוּק אֶחָד. מִכָּאֵן
וְהִלָּאָה:

מִשְׁנָה. קְשָׁרִים רַמִּים, שָׁרִים
מוֹשְׁלִים בְּמִמְשָׁלָה, קָרְבו
וְשִׁמְעוּ. מִי מִכֶּם שֶׁעָלָה וַיֵּרֵד, מִי
כִּנְס רֹחַ בִּידוֹ, יָקוּם וַיִּדַע, בְּשַׁעַה
שֶׁעָלָה בְּרִצּוֹן שֶׁל הָרֹאשׁ הַלְבָן
לְעִשׂוֹת כְּבוֹד לְכַבוֹדוֹ, עָלָה אֹר
אֶחָד נִסְתָּר בְּרֹאשׁ שֶׁל הַכֹּל, נִשְׁב
בָּהּ וְהוֹצִיא קְלָפוֹת מְאִירוֹת
מִתְחַבְּרוֹת הַכֹּל כְּאֶחָד, וְעָלוּ
וַיֵּרְדוּ וְנַעֲשֶׂה הַכֹּל אֶחָד, וְאוֹתוֹ
אֹר נִסְתָּר כְּשֶׁנִּשְׁבַּב בָּהּ וְהָאִיר
נִקְרָא אֶהְיֶה. אוֹתוֹ אֹר עָלָה
וַיֵּרֵד וַיִּרָק נִיצוּצוֹת וְנִשְׁבַּב בָּהּ,
וְהוֹצִיא כַח טְמִיר אֶחָד, וּנְקָרָא
שְׁמוֹ אֲשֶׁר אֶהְיֶה. בְּחֻקִּיקָה
טְמִירָה וְנִסְתָּרָת, אוֹתָם קְלָפוֹת
מְאִירוֹת שֶׁהִתְחַבְּרוּ מִתּוֹךְ סִלַּע
אֶחָד נִסְתָּר, יֵצְאוּ בְּחֻקִּיקָה בְּכַח
שֶׁל אוֹתוֹ אוֹת עֲלִיּוֹן, וּנְקָרָא
יְהוָה.

עוֹד נִשְׁבַּב בָּהּ וְהוֹצִיא זִיקִים
נוֹצְצִים זוֹרְקִים לְכָל עֵבֶר,
וְהוֹצִיא כַח אֶחָד טְמִיר שְׁנוּצִץ
לְכָל צֵד וּנְקָרָא א"ל. עוֹד אוֹתוֹ
אֹר טְמִיר נִסְתָּר נִשְׁבַּב בָּהּ, וְעָלָה
וַיֵּרֵד וְעָלָה בְּאֶלֶף וּמֵאֵתִים
קְשׁוּרִים שֶׁל אֵשׁ, וְהוֹצִיא כַח
אֶחָד טְמִיר וּנְקָרָא אֱלֹהִים, וְזוֹ
הַגְּבוּרָה. מִזֶּה מִתְפַּשְׁטִים כַּחוֹת

לְבַתֵּר אֶתּוֹסֶף ה"א לְאֶתְחַבְּרָא כְּלֵהוּ אֶתּוֹן
בֵּה"א וְאֶתְקָרִי אִתָּהּ. וְעַל דָּא (נחמיה ט) וְאִתָּהּ
מְחִיָּה אֶת כָּלֶם. אֶת רְזָא אֲדָנִי וְהַכִּי אֶקְרִי.
הַשָּׁמַיִם דָּא יְהוָה רְזָא עֲלָאָה.

וְאִתָּת תְּקוּנָא דְכַר וְנוֹקְבָא. וְאִתָּת רְזָא
וַיהוָה, וְכִלָּא חַד. הָאֶרֶץ דָּא אֱלֹהִים
כְּגוּוּנָא עֲלָאָה לְמַעַבְד פִּירִין וְאִיבִין. שְׁמָא דָּא
כְּלִילָא בְתִלְת דְּוִכְתִּי, וּמִתְמָן אֶתְפָּרֵשׁ שְׁמָא דָּא
לְכַמָּה סְטָרִין. עַד הָכָא רְזָא דְסֵתְרָא דְסֵתְרִין
דְּגִלְיָד וּבְנֵי וְקִיִּים בְּאַרְח סְתִים בְּסֵתְרָא דְחַד
קָרָא. מִכָּאֵן וְלִהְלָאָה.

השלמה מוחשמות (סימן ב)

מִתְנִיתִין קְטוּרֵי רַמָּאֵי הוֹרְמָנִי דְבוּרֵיירִי
קָרִיבוּ שְׁמַעוּ מָאן מְנַכּוֹן דְסָלִיק
וְנַחִית מָאן פְּנֵשׁ רוּחָא בִידוּי יָקוּם וַיִּנְדַע
בְּשַׁעַתָּא דְסָלִיק בְּרַעוּתָא דְרִישָׁא חִיּוּרָא
לְמַעַבְד יִקְרָא לִיקְרִיָּה סָלִיק חַד טְהִירוֹ סְתִימוֹ
בְּרִישָׁא דְכִלָּא נִשְׁבַּב בָּהּ וְאַפִּיק קוּמְרִין טְהִירִין
מִתְחַבְּרִין פְּחָדָא כִלָּא וְסָלִיקוּ וְנַחֲתוּ וְאֶתְעַבְּד
כִּלָּא חַד וְהָהוּא טְהִירוֹ סְתִימוֹ כַּד נִשְׁיב בָּהּ
וְאַנְהִיר אֶקְרִי אֶהְיֶה הָהוּא טְהִירוֹ סִלְקָא
וְנַחֲתָא וְזָרִיק זִיקִין נְצִיצִין וְאַנְשִׁיב בָּהּ וְאַפִּיק
חַד חִילָא טְמִירָא וְאִיקְרִי שְׁמִיָּה אֲשֶׁר אֶהְיֶה
בְּגִלְפּוֹ טְמִיר וְסְתִים אֵינוֹן קוּמְרִין טְהִירִין
דְּאֶתְחַבְּרוּ מִגּוֹ חַד טְיִנְרָא סְתִים נְפְקֵי בְּגִלּוּפָא
בְּחִילָא דֵּהָהוּא טְהִירוֹ עֲלָאָה וְאִיקְרִי יְהוָה.

הוֹ נִשְׁיב בָּהּ וְאַפִּיק זִיקִין נְצִיצִין זָרִקִין לְכָל
עֵיבֶר וְאַפִּיק חַד חִילָא טְמִירָא נְצִיץ
לְכָל סְטֵר וְאִיקְרִי א"ל. תּוֹ הָהוּא טְמִירָא
טְהִירוֹ סְתִים נִשְׁבַּב בָּהּ וְסִלְקָא וְנַחֲתָא וְסָלִיק
בְּאֶלֶף וּמֵאֵתִין קִיטוּרִין דְנוּרָא וְאַפִּיק חַד חִילָא
טְמִירָא וְאִיקְרִי אֱלֹהִים וְדָא גְבוּרָה. מִהָאֵי
מִתְפַּשְׁטִין חִילִין טְמִירִין לְהִטִּין לְכָל סְטֵר

מנהון די מתקנן בתיקוני יאות ומנהון די מתקנן בתיקוני אחרא.

תו נשיב בה ואפיק חד חילא טמירא דאיתקרי יהו"ה מדת רחמים ואקרי שמים, וקיימא בין תרין חילין דאיקרון צבאו"ת מהאי נפקן (נפקו) כל חילין וכל משיריין עילאין כל חד וחד לזניה לקיימא ולהנהגא עלמין עליה כתיב (תהלים פ"ד) יי צבאות אשרי אדם בוטח בך: (עד כאן מההשמעות) בראשית, ברא שיי"ת, מקצה השמים ועד קצה השמים, שית סטרין דמתפשטן מרזא עלאה באתפשטותא (נ"א משלש נקודות) דברא מגו נקודה קדמאה. ברא אתפשטותא דחד (נ"א מנו) נקודה דלעילא. והכא אגליף רזא שמא דארבעין ותריין אתנוון:

והמשבילים זזהירו, (דניאל יב) פגוונא דתנוועי (נ"א דטעמי) דמנגני, ובנגוונא דילהון אזלין אבתייהו אתנוון ונקודי, ומתנענען אבתייהו כחילין בתר מלכיהון. גופא אתנוון, ורוחא נקודי. פלהו נטלו במטלניהון בתר תנוועי (נ"א טעמי) וקיימי בקיומיהו. פד נגוונא דטעמי נטיל, נטלי אתנוון ונקודי אבתייהו. פד איהו פסיק אנון לא נטלין וקיימי בקיומיהו.

והמשבילים זזהירו, אתנוון ונקודי. פזהר נגוונא דטעמי. הרקיע אתפשטותא דנגוונא כגון אנון דמתפשטי בפשיטו ואזלו בנגוונא. ומצדיקי הרבים אנון פסוקי דטעמי דפסקי במטלניהון דבגין כך אשתמע מלה. זזהירו אתנוון ונקודי ונהרין פחדא במטלנין ברזא דסתימו במטלנותא (נ"א באנון) כאנון שבילין סתימין. מהאי אתפשט

טמירים לזהטים לכל צד, מהם שמתקנים בתקונים יפים, ומהם שמתקנים בתקונים אחרים.

עוד נשיב בה והוציא כח טמיר אחד שנקרא יהו"ה, מדת רחמים, ונקרא שמים. ועומד בין שני חילות שנקראים צבאות. מזה יצאו כל החילות וכל המחנות העליונים, כל אחד ואחד למינו לקים ולהנהיג את העולמות, עליו כתוב (תהלים פד) ה' צבאות אשרי אדם בוטח בך: בראשית, ברא שיי"ת, מקצה השמים ועד קצה השמים, ששה צדדים שמתפשטים מסוד עליון בהתפשטות (נ"א משלש נקודות) שברא מתוך נקדה ראשונה. ברא התפשטות של נקדה אחת שלמעלה. וכאן נחקק סוד השם של ארבעים ושנים אותיות.

(דניאל יב) והמשפלים יזהרו, כדגמת תנועות (נ"א טעמים) שמנגנות, ובנגון שלהם הולכים אחריהם אותיות ונקודות ומתנענעים אחריהם, כמו חילים אחרי מלכם. הגוף האותיות, והרוח נקודות. כלם נוסעים במסעותיהם אחר התנועות ועומדים במקומם. כשנגוון הטעמים נוסע, נוסעות האותיות והנקודות אחריהם. כשהוא פוסק, הם אינם נוסעים ועומדים במקומם.

והמשבילים זזהרו - אותיות ונקודות. פזהר - נגון הטעמים. הרקיע - התפשטות הנגון כמו אלה שמתפשטים בהתפשטות והולכים בנגון. ומצדיקי הרבים - אותם פסוקי הטעמים שפוסקים במסעותיהם, שבגלל כך נשמע הדבר. זזהירו אותיות ונקודות, ומאירים כאחד במסעות בסוד של סתר במסע כאותם שבילים נסתרים. מזה

מתפשט הכל. והמשפלים יזהרו כזהר הרקיע - אותם עמודים ואדנים של אותו אפריון. המשפלים - אותם עמודים ואדנים עליונים שהם מסתפלים בהשפל בכל מה שצריך אותו אפריון ואדנים שלו. הסתר הזה כמו שנאמר (תהלים מא) אשרי משפיל אל דל. יזהרו - שאם לא יזהירו ולא מאירים, לא יכולים לעיין ולהסתפל באותו אפריון בכל מה שצריך.

כזהר הרקיע - אותו שעומד על גבי אותם המשפלים, שכתוב בו (יחזקאל א) ודמות על ראשי החיה רקיע כעין הקרח הנורא. זהר שמאיר לתורה, זהר שמאיר לאותם ראשים של אותה חיה, ואותם ראשים הם משפלים שמאירים תמיד ומסתפלים לאותו רקיע לאותו האור שיוצא משם, וזהו אור התורה שמאיר תמיד ולא פוסק.

ספר הבהיר

השלמה מההשמטות (סימן ל)

אמר רבי ברכיה, מה זה שכתוב והארץ היתה תהו? מה משמיע היתה? שפכר היתה, ומה זה תהו? דבר המתהה את בני אדם. ומה זה בהו? דבר שיש בו ממש, שכתוב בהו - בו הוא, על שם מה שכתוב (קהלת ז) גם את זה לעמת זה עשה האלהים. ברא בהו ושם מקומו בשלום. ברא תהו ושם מקומו ברע. בהו בשלום, שכתוב (איוב כה) עשה שלום במרומיו. מלמד שמיכאל שר מינו של הקדוש ברוך הוא - מים וברד, וגבריאל שר שמאלו - אש. ושם שלום ביניהם מכריע, והינו שכתוב עשה שלום במרומיו. ומנין לנו שבהו שלום? שכתוב (ישעיה מה) עשה שלום ובורא רע, הא

כלא. והמשפלים יזהירו כזהר הרקיע אנון קיימין וסמכין דההוא אפריון. המשפלים אנון קיימין וסמכין עלאין דאנון מסתפלי בסכלתנו בכל מה דאצטריך ההוא אפריון וסמכין (נ"א דביה) דיליה. סתרא דא כמה דאת אמר, (תהלים מא) אשרי משפיל אל דל. יזהירו, דאי לא יזהירו ולא נהרין לא יכלין לעיינא ולאסתפלא בההוא אפריון בכל מה דאצטריך.

כזהר הרקיע ההוא דקיימא (דף טו ע"א) על גבי אנון משפלים דכתיב ביה (יחזקאל א) ודמות על ראשי החיה רקיע כעין הקרח הנורא. זהר דההוא נהיר לאורייתא. זהר דנהיר לאנון ראשי דההיא חיה, ואנון ראשי אנון משפלים דנהרין תדיר ומסתפלן לההוא רקיע לההוא נהירו דנפיק מתמן, ודא איהו נהירו דאורייתא דנהיר תדיר ולא פסיק.

ספר הבהיר

השלמה מההשמטות (סימן ל)

אמר רבי ברכיה מאי דכתיב והארץ היתה תהו, מאי משמע היתה, שפכר היתה. ומאי תהו, דבר המתהה את בני אדם. ומאי בהו, דבר שיש בו ממש, דכתיב בהו, בו הוא. על שם מאי דכתיב (קהלת ז) גם את זה לעמת זה עשה האלהים. ברא בהו ושם מקומו בשלום. ברא תהו ושם מקומו ברע. בהו בשלום דכתיב (איוב כה) עושה שלום במרומיו. מלמד שמכאל שר מינו של הקדוש ברוך הוא, מים וברד. וגבריאל שר שמאלו, אש. ושם שלום ביניהם מכריע והינו דכתיב עושה שלום במרומיו. ומנין דבהו שלום, דכתיב (ישעיה מה) עושה שלום ובורא רע, הא כיצד רע מתהו ושלום מבהו,

בְּרָא תְהוּ וְשֵׁם מְקוֹמוֹ בְּרַע, שְׁנֵאמַר עוֹשֶׂה
שְׁלוֹם וּבוֹרֵא רַע. בְּרָא בְהוּ וְשֵׁם מְקוֹמוֹ
בְּשְׁלוֹם שְׁנֵאמַר עוֹשֶׂה שְׁלוֹם בְּמְרוֹמָיו. ע"כ:

(עד כאן מזהה שממות)

וְהָאֲרִיז הֵיטָה תוֹהוּ וְבָהוּ וְגו', הֵיטָה דִּיִּיקָא
מְקַדְמַת דְּנָא, תְּלַגָּא גּוּ מִיָּיא. נִפְקָא
מִנָּה זוֹהֶמָא בְּהוּא חֵילָא דְתִלְגָּא בְּמִיָּיא,
וְאִקִּישׁ בְּהוּ אֲשָׁא תְקִיפָא וְהוּהוּ בְּהוּ פְסוּלַת,
וְאִתְעַדִּיאַת וְאִתְעַבִּידַת תְּהוּ מִאֲתַר (נ"א מְדוּרָא)
דְּזוֹהֶמָא. קִינָא דְפְסוּלַת. וְבָהוּ בְרִירוּ
דְּאִתְבְּרִיר מְגוּ פְסוּלַת וְאִתְיִישַׁב בְּהוּ חֲשָׁף, רְזָא
דְּאֲשָׁא תְקִיפָא. וְהוּא חֲשָׁף דְחָפִי עַל גְּבִי
הוּא תְהוּ עַל גְּבִי הוּא פְסוּלַת וְאִתְתַּקְנַת

מִיָּיָה. (דף טז ע"א).

רוּחַ אֱלֹהִים, רוּחַ קָדְשָׁא דְנִפְיָק מֵאֱלֹהִים
חַיִּים וְדָא מְרַחֲפַת עַל פְּנֵי הַמַּיִם. בְּתַר
דְּהָאִי רוּחַ נָשִׁיב אֲבָרִיר דְקִיקוּ חַד מְגוּ הוּא
פְסוּלַת פְּטִיסָא דְזוֹהֶמָא. פַּד אֲבָרִיר וְאֲצֻנִיף
וְאֲצֻרִיף זְמָנָא וְתָרִין עַד דִּישְׁתַּאֲר הוּא
זוֹהֶמָא דְלִית בֵּיה זוֹהֶמָא כְּלָל, פַּד הָאִי תְהוּ
אֲבָרִיר וְאֲצֻרִיף נִפְקָא מִיָּיָה (מלכים א יט) רוּחַ
גְדוּלָה וְחִזְקָא מְפָרַק הָרִים וּמְשַׁבֵּר סְלַעִים
הוּא דְחָמָא אֱלֵיהוּ. אֲבָרִיר בְּהוּ וְאֲצֻרִיף
וְנִפְקָא מִיָּה רַעַשׁ דְכְתִיב, (מלכים א יט) וְאַחַר הָרוּחַ
רַעַשׁ. וְאֲבָרִיר חֲשָׁף וְאֲכַלִּיל בְּרְזָא דִילִיָּה אֲשׁ
דְכְתִיב וְאַחַר הָרַעַשׁ אֲשׁ. אֲבָרִיר רוּחַ
וְאִתְפְּלִיל בְּרְזָא דִילִיָּה קוּל דְמָמָה דְקָה.

תְּהוּ וְאִתְר דְלִית בֵּיה גְזוּן וְלֹא דִיוֹקָנָא וְלֹא
אִתְפְּלִיל בְּרְזָא דְדִיוֹקָנָא. הַשְׁתָּא אִיהוּ
בְּדִיוֹקָנָא כַּד מְסַתְּפִלְן בֵּיה לִית לִיָּה דִיוֹקָנָא
כְּלָל. לְכַלָּא אִית לְבוּשָׁא לְאִתְלַבְּשָׁא בַר הָאִי.

(דאִתְחַזַּו בֵּיה וְלִיתִיה כְּלָל וְלֹא תוּי).

בְּהוּ לְהָאִי אִית לִיָּה צִיּוּרָא וְדִיוֹקָנָא אֲבָנִין

כִּיצַד? רַע מְתָהוּ, וְשְׁלוֹם מְבָהוּ.
בְּרָא תְהוּ וְשֵׁם מְקוֹמוֹ בְּרַע,
שְׁנֵאמַר עוֹשֶׂה שְׁלוֹם וּבוֹרֵא רַע.
בְּרָא בְהוּ וְשֵׁם מְקוֹמוֹ בְּשְׁלוֹם,
שְׁנֵאמַר עוֹשֶׂה שְׁלוֹם בְּמְרוֹמָיו:

וְהָאֲרִיז הֵיטָה תְהוּ וְבָהוּ וְגו',
הֵיטָה דְיוֹקָא מְקַדְמָא לְזָה, שְׁלַג
בְּתוֹף הַמַּיִם. יִצְאָה מִמֶּנָּה זְהֻמָּה
בְּאוֹתוֹ פַּח שֶׁל שְׁלַג בְּמַיִם, וְהִכָּה
בְּהוּ אֲשׁ חִזְקָה וְהֵיטָה בְּהוּ פְסוּלַת,
וְהוּסְרָה וְנַעֲשֶׂתָה תְהוּ מִמְקוֹם
(מְדוּרָא) הַזְהֻמָּה, קִין הַפְּסוּלַת. וְבָהוּ
- בְרִיר שֶׁהַתְּבַרֵר מְתוֹף פְּסוּלַת
וְהִתְיִשַׁב בְּהוּ חֲשָׁף, הַסוּד שֶׁל
אֲשׁ חִזְקָה. וְאוֹתוֹ חֲשָׁף כְּפֶה עַל
אוֹתוֹ תְהוּ עַל גְּבִי אוֹתָהּ פְּסוּלַת
וְהִתְתַּקְנָה מִמֶּנּוּ.

רוּחַ אֱלֹהִים - רוּחַ הַקָּדֵשׁ
שִׁיִּצְאָה מֵאֱלֹהִים חַיִּים, וְזוֹ
מְרַחֲפַת עַל פְּנֵי הַמַּיִם. אַחַר
שְׁרוּחַ זוֹ נִשְׁבָּה, נִבְרָרָה דְקִיקוּת
אִחַת מְתוֹף אוֹתָהּ פְּסוּלַת כְּמוֹ
שְׁבִיב הַזְהֻמָּה. כְּשֶׁנִּבְרָרָה וְנִצְנַפָּה
וְנִצְרָפָה פְּעַם וּפְעַמַיִם, עַד
שֶׁנִּשְׁאָרָה אוֹתָהּ זְהֻמָּה שְׂאִין בְּהוּ
כְּלָל זְהֻמָּה, כְּשֶׁהִתְהוּ הֵיטָה נִבְרָר
וְנִצְרָף, יִצְאָ מִמֶּנּוּ רוּחַ גְּדוּלָה
וְחִזְקָא מְפָרַק הָרִים וּמְשַׁבֵּר
סְלַעִים, אוֹתוֹ שְׂרָאָה אֱלֵיהוּ.
נִבְרָר בְּהוּ וְנִצְרָף, וְיִצְאָ מִמֶּנּוּ
רַעַשׁ, שְׁפָתוּב (שם) וְאַחַר הָרוּחַ
רַעַשׁ. וְנִבְרָר חֲשָׁף וְנִכְלָל בְּסוּד
שְׁלוֹ אֲשׁ, שְׁפָתוּב וְאַחַר הָרַעַשׁ
אֲשׁ. נִבְרָר הָרוּחַ וְנִכְלָל בְּסוּד
שְׁלוֹ קוּל דְמָמָה דְקָה.

תְּהוּ - מְקוֹם שְׂאִין בּוּ גְזוּן וְלֹא
דְמוּת וְלֹא נִכְלָל בְּסוּד הַדְּמוּת,
עֲכָשׁוּ הוּא בְּדְמוּת, כְּשֶׁמְסַתְּפִלְיָם
בּוּ אִין לוֹ דְמוּת כְּלָל. לְכַלָּא יִשׁ
לְבוּשׁ לְהִתְלַבֵּשׁ פְּרִט לְזָה (שְׂרָאָה בּוּ
וְאִינְנוּ כְּלָל וְלֹא תִיר).

בְּהוּ - לְזָה יִשׁ צִיּוּר וְדְמוּת
אֲבָנִים שְׁקוּעוֹת בְּתוֹף הַחִזְקָה
(נ"א קִלְפָה) שֶׁל תְהוּ יוֹצְאִים מְתוֹף

חֲקִיקָה הַשְּׁקִיעָה שָׁם, וּמִשָּׁם מוֹשְׁכִים תוֹעֲלֹת לְעוֹלָם בְּצִיּוֹר שֶׁל לְבוּשׁ, מוֹשְׁכִים תוֹעֲלֹת מִלְמַעְלָה לְמַטָּה, וְעוֹלָה מִמַּטָּה לְמַעְלָה, וְעַל זֶה הֵם נְקוּבִים וּמְפֻלְמִים, [מלונות] אֲלֵה תְלוּיִים בְּאֹיִר. לְפַעֲמִים תְלוּיִים בְּאֹיִר שְׁעוֹלִים מִשָּׁם לְמַעְלָה, וְלַפְעָמִים הֵם מִתְחַבְּאִים בַּיּוֹם הַמְעַנָּן, וּמוֹצִיאִים מִים מִתּוֹךְ הַתְּהוֹם לְהִזִּין אֶת הַתַּה"ו מִשָּׁם, שְׁהַרִי אֹז חֲדוּה וְשִׁטוֹת [גיא ושעת] [שאין] שְׁמִתְפַּשֵּׁט הַתַּהוֹ בְּעוֹלָם.

חֲשֶׁךְ הוּא אֵשׁ שְׁחוּרָה חֲזָקָה בְּגוֹן. אֵשׁ אֲדָמָה חֲזָקָה בְּמֵרָאָה. אֵשׁ יִרְקָה חֲזָקָה בְּצִיּוֹר. אֵשׁ לְבָנָה, הַגּוֹן שְׂכוֹלֵל הַכֹּל. חֲשֶׁךְ חֲזָק בְּכָל הָאֲשִׁים, וְזֶה מִחֲזָק אֶת הַתַּה"ו. חֲשֶׁךְ הוּא אֵשׁ, וְלֹא אֵשׁ חֲשׂוּבָה, פֶּרֶט לְמַתִּי שְׁמִחֲזָקָת אֶת הַתַּהוֹ, וְזֶה סוּד (בראשית כו) וַתִּכְהַיְנָה עֵינָיו מֵרְאוֹת וַיִּקְרָא אֶת עֵשׂוֹ וְגו'. חֲשֶׁךְ פְּנֵי רַע שְׁמִסְבִּיר פְּנִים לְרַע, וְאֹז נִקְרָא חֲשֶׁךְ שְׁשׂוּרָה עָלָיו לְחֲזָק אוֹתוֹ, וְזֶהוּ סוּד וְחֲשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם.

רו"ח הוּא קוֹל דְּשִׁאֲרֵי עַל בַּהוּ וְאַתְקִיף לִיהּ וּמִחֲזָק אוֹתוֹ וּמְנַהֵג אוֹתוֹ בְּכָל מַה שְּׁצָרִיף, וְזֶה סוּד (תהלים כט) קוֹל ה' עַל הַמַּיִם. וְכֵן רוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמַּיִם. אֲבָנִים שְׁקוּעוֹת בְּתוֹךְ הַתְּהוֹמוֹת שְׁמָהֶם יוֹצְאִים מִים, וְעַל זֶה נִקְרָאוּ פְּנֵי הַמַּיִם. רוּחַ מְנַהֵגָה וּמִחֲזָקָת לְאוֹתָם פְּנִים, פְּנֵי תְהוֹם, זֶה כְּמוֹ שְׁצָרִיף לוֹ וְזֶה כְּמוֹ שְׁצָרִיף לוֹ. תַּה"ו, עָלָיו שׂוּרָה שָׁם שְׁד"י. בַּה"ו, עָלָיו שְׂרוּי שָׁם צְבָאוֹת. חֲשֶׁךְ, עָלָיו שְׂרוּי שָׁם אֱלֹהִים. רוּחַ, עָלֶיהָ שְׂרוּי שָׁם יְהו"ה.

רוּחַ חֲזָק מְפָרֵק הָרִים לֹא בְרוּחַ יְיָ וְגו' שְׁמָא דָּא לֹא הוּי בִּיהּ, דְּהָא שְׁד"י

מִשְׁקַעֲיִן גּוֹ גְּלִיפָא (ג"א קליפה) דְּתַהוּ נְפִיקֵי גּוֹ גְּלִיפָא דְּמִשְׁקַעֲנָן תַּמָּן. וּמִתַּמָּן מִשְׁכֵּי תוֹעֲלֹתָא לְעוֹלָמָא בְּצִיּוֹרָא דְּלְבוּשָׂא, מִשְׁכֵּי תוֹעֲלֹתָא מְעִילָא לְתַתָּא וְסִלְקָא מִתַּתָּא לְעִילָא. וְעַל דָּא נְקוּבִין וּמְפּוֹלְמִין, הַגִּי תְלוּיִן בְּאֹיִרָא. לְזַמְנִין תְלוּיִן בְּאֹיִרָא דְּסִלְקֵי מִתַּמָּן לְעִילָא. לְזַמְנִין מִטְמָרִין בְּיוֹמָא דְּעֵיבָא וּמְפִיקֵי מִיִּין מַגּוּ תְהוּמָא לְאַתְזָנָא תַּה"ו מִתַּמָּן דְּהָא כְּדִין חֲדוּה וְשִׁטוֹתָא (ג"א ושעת) דְּקָא (ג"א דלא) אֶתְפַּשֵּׁט תַּהוּ בְּעוֹלָמָא.

חֲשֶׁךְ הוּא אֵשׁ אוֹכְמָא תְקִיף בְּגוֹן. אֵשׁ סוּמְקָא תְקִיף בְּחִיזוֹ. אֵשׁ יְרוּקָא תְקִיף בְּצִיּוֹר. אֵשׁ חִיּוּרָא גּוֹן דְּכָלִיל כְּלָא. חֲשֶׁךְ תְקִיף בְּכָל אֲשִׁין וְדָא אֶתְקִיף לְתַה"ו. חֲשֶׁךְ הוּא אֵשׁ וְלֹא אִיהוּ אֵשׁ חֲשׂוּבָא בַר פֶּד אֶתְקִיף לְתַהוּ, וְרִזָּא דָּא (בראשית כו) וַתִּכְהַיְנָה עֵינָיו מֵרְאוֹת וַיִּקְרָא אֶת עֵשׂוֹ וְגו'. חֲשֶׁךְ פְּנֵי רַע דְּאַסְפֵּר אֲנַפִּין לְרַע, וּכְדִין אֶקְרִי חֲשֶׁךְ דְּשָׂרֵי עֲלִיָּה לְאַתְקַפָּא לִיהּ. וְרִזָּא דָּא וְחֲשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם.

רו"ח הוּא קוֹל דְּשִׁאֲרֵי עַל בַּהוּ וְאַתְקִיף לִיהּ וְאַנְהֵיג לִיהּ בְּכָל מַה דְּאַצְטְרִיף. וְרִזָּא דָּא (תהלים כט) קוֹל יְיָ עַל הַמַּיִם. וְכֵן רוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמַּיִם. אֲבָנִין מִשְׁקַעֲנָן גּוֹ תְהוּמֵי דְּנְפִיקֵי מֵיָא מְנַהֵן. וְעַל דָּא אֶקְרוּן פְּנֵי הַמַּיִם. רוּחַ אֲנַהֵיג וְאַתְקִיף לְאַנוּן פְּנִים פְּנֵי תְהוֹם, דָּא פְּמָה דְּאַצְטְרִיף לִיהּ וְדָא כְּמָה דְּאַצְטְרִיף לִיהּ. תַּה"ו עָלִיָּה שְׂרִיָּא שָׁם שְׁד"י. בַּה"ו עָלִיָּה שְׂרִיָּא שָׁם צְבָאוֹת. חֲשֶׁךְ עָלִיָּה שְׂרִיָּא שָׁם אֱלֹהִים. רוּחַ עָלִיָּה שְׂרִיָּא שָׁם יְהו"ה.

רוּחַ חֲזָק מְפָרֵק הָרִים לֹא בְרוּחַ יְיָ וְגו' שְׁמָא דָּא לֹא הוּי בִּיהּ, דְּהָא שְׁד"י

שולט עליו בסוד (של סמר) היתהו.
ואחר הרוח רעש לא ברעש ה',
שהרי שם צבאות שולט בו בסוד
הבהו, ועל כך נקרא הבהו רעש,
שאינו בלא רעש. ואחר הרעש
אש לא באש ה', שהרי שם
אלהים שולט בו מצד החשך.
ואחר האש קול דממה דקה. כאן
נמצא שם יהו"ה. ארבעה פרקים
כאן, שהם פרקי הגוף ואיברים
ידועים של אותם ארבעה, והם
שנים עשר, וכאן שם חקוק של
שתיים עשרה אותיות שנמסר
לאליהו במערה.

רבי בנימן לוי, מצאתי כתוב
שם בן י"ב אותיות י"ה ו"ה ו"ה ו"ה
ו"ה י"ה: תה"ו במספר קטן עם ג'
אותיות גימטריא ש' ש"ד שד"י.
בהו במספר קטן גימטריא
צבאות כזה ב' ב"ה בהו. חשך
במספר קטן עם הפולל גימטריא
אלהים. רוח במספר קטן עם
הפולל בגימטריא יהו"ה במספר
קטן. רעש במספר קטן עם
הפולל גימטריא בהו. קול דממה
דקה במספר קטן עם הפולל
יהו"ה וי"ב יותר פנגד שם י"ב
הנמסר לאליהו במערה. וכן דקה
במספר קטן עם השלשה אותיות
גימטריא יב"ק. נלעד"ן:

ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור.
מכאן היא הראשית למצא גנוזים
איך נברא העולם בפרט. שעד
כאן הנה בכלל, ואחר כך חזר
להיות פלל, להיות פלל ופרט
וכלל. עד כאן הנה הכל תלוי
באור מסוד אין סוף. פיון
שהתפשט הפח בהיכל העליון
הסוד של אלהים, כתוב בו
אמירה, ויאמר אלהים. שהרי
למעלה לא כתוב בו אמירה
בפרט, ואף על גב שבראשית

שְׁלֹטָא עֲלֵיהּ בְּרָזָא (דסתרא) דתהו.

ואחר הרוח רעש לא ברעש יי דהא שם
צבאות שְׁלֹטָא ביה בְּרָזָא דבהו. ועל
דא אקרי בהו רעש דלאו איהו בלא רעש.
ואחר הרעש אש לא באש יי. דהא שְׁמָא
דאלהים שְׁלֹטָא ביה מְסֻטְרָא דחשך. ואחר
האש קול דממה דקה הכא אשתכח שם
יהו"ה. ארבע פרקין הכא דאנון פרקי גופא
ואברין ידיען דאנון ארבעה ואנון תריסר
והכא שְׁמָא גליפא. דתריסר אתוון דאתמסר
לאליהו במערה.

השלמה מההשממות (סימן כו)

רבי בנימן לוי, מצאתי כתוב שם בן י"ב
אותיות י"ה ו"ה ו"ה ו"ה י"ה: תה"ו
במספר קטן עם ג' אותיות גימטריא ש' ש"ד
שד"י. בהו במספר קטן גימטריא צבאות
כזה ב' ב"ה בהו. חשך במספר קטן עם
הפולל גימטריא אלהים. רוח במספר קטן
עם הפולל בגימטריא יהו"ה במספר קטן.
רעש במספר קטן עם הפולל גימטריא בהו.
קול דממה דקה במספר קטן עם הפולל
יהו"ה וי"ב יותר פנגד שם י"ב הנמסר
לאליהו במערה. וכן דקה במספר קטן עם
השלשה אותיות גימטריא יב"ק. נלעד"ן: (עד כאן

מההשממות) (דף טז ע"ב).

ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור. (בראשית א)
מהכא איהו שירותא לאשפחא גניזין
היך אתברי עלמא בפרט. דעד הכא הוה
בכלל. ובתר אתהדר פלל. למהוי פלל ופרט
וכלל. עד הכא הוה כלל תליא באוירא
מרזא דאין סוף, פיון דאתפשט חילא
בהיכלא עלאה רזא דאלהים, פתיב ביה
אמירה ויאמר אלהים. דהא לעילא לא כתיב ביה אמירה בפרט. ונאף על

גב דבראשית מאמר הוא, אבל לא כתיב ביה ויאמר.

הוא מאמר, אבל לא כתיב בו ויאמר.

דא ויאמר איהו קיימא למשאל ולמנדע. ויאמר חילא דאתרם וארמותא בבחשאי מרזא דאין סוף ברזא (נ"א ברישא) דמחשבה. ויאמר אלהים השתא אוליד ההוא היכלא ממה דאתעדיאת מזרעא דקדש, ואוליד בבחשאי. וההוא דאתילד (דאתיליד) אשתמע לבר. מאן דאוליד ליה אוליד בבחשאי דלא אשתמע כלל, פיון דנפק מניה, מאן דנפק, אתעביד קול דאשתמע לבר.

ויאמר הנה הוא עומד לשאל ולדעת. ויאמר, כח שהתורום והרמתו בחשאי מסוד אין סוף בסוד [נ"א בראש] המחשבה. ויאמר אלהים. עכשו הוליד אותו ההיכל ממה שהוסר מזרע של קדש והוליד בבחשאי. וההוא שמתילד, נשמע בחוץ מי שהוליד אותו. הוליד בבחשאי שלא נשמע כלל. פיון שיצא ממנו מה שיצא, נעשה קול שנסמע בחוץ.

יהי אור. כל מה דנפק ברזא דא נפק. יהי על רזא דאבא ואמא דאיהו י"ה. ולבתר אתהדר לנקודה קדמאה, למיהוי שירותא לאתפשטא למלה אתרא אור. ויהי אור, אור דכבר הוה. אור דא רזא סתימא אתפשטותא דאתפשט ואתבקע מרזא דסתרא דאור עלאה סתימא. בקע בקדמיתא ואפיק חד נקודה סתימא מרזא דיליה. דהא אין סוף בקע מאורא דיליה וגלי האי נקודה י. פיון דהאי י אתפשט, מה דאשתאר אשתכח אור מההוא רזא דההוא אור סתימאה.

יהי אור - כל מה שיצא בסוד זה יצא. יהי - על סוד של אבא ואמא, שהוא י"ה. אחר כף חזר לנקדה הראשונה להיות ראשית להתפשט לדבר אחר אור. ויהי אור - אור שפכר הנה. אור זה סוד נסתר, התפשטות שהתפשטה ונבקעה מסוד של סתר האור העליון הנסתר. בקע בתחלה והוציא נקדה נסתרת אחת מסוד שלו, שהרי אין סוף בקע מאור שלו וגלה נקדה זו י. פיון שי זו התפשטה, מה שנסאר נמצא אור מאותו סוד של אותו אור נסתר.

כד אשתכח מניה נקודה קדמאה י, אתגלי לבתר עליה מטי ולא מטי. פיון דאתפשט נפק ואיהו הוא אור דאשתאר מאור. והינו אור דכבר הוה, והא קיימא. נפק ואסתלק ואתגניז ואשתאר חד נקודה מניה למיהוי מטי תדיר באורח גניזו בההיא נקודה מטי ולא מטי. נהיר ביה באורח נקודה קדמאה דנפק מניה. ובגין כך פלא אחיד דא בדא. נהיר בהאי ובהאי.

בשנמצאה ממנו נקדה ראשונה, י התגלתה אחר כף עליו, הגיע ולא הגיע. פיון שהתפשט, יצא, והוא הוא האור שנסאר מאור, והינו אור שפכר הנה, וזה עומד. יצא והסתלק ונגניז, ונשארה נקדה אחת ממנו שתהיה מגיעה תמיד בדרך גניזות באותה נקדה, מגיע ולא מגיע. מאיר בו בדרך נקדה ראשונה שיצאה ממנו, ולכן הפל אחוז זה בזה, מאיר בזה ובה. בשעורה, הפל עולים ונאחזים בו, והוא מגיע ונגניז במקום איין סוף, והכל נעשה אחד. אותה

כד סליק פלא סלקין ואתאחדן ביה ואיהו מטי ואגניז באתר דאיין סוף וכלא חד

נְקִדַת אֹר, הִיא אֹר, וּמִתְפַשֵּׁט
וּמְאִירִים בּוֹ שֶׁבַע הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל
א"ב וְלֹא קָרְשׁוּ, וְלַחִים הָיוּ. יֵצֵא
חֹשֶׁךְ אַחֵר כֶּף, וְיֵצֵאוּ בּוֹ שֶׁבַע
אוֹתִיּוֹת אַחֲרוֹת שֶׁל הָא"ב וְלֹא
נִקְרְשׁוּ, נִקְרְשׁוּ וְעוֹמְדִים לַחִים.
יֵצֵא רְקִיעַ שֶׁהַפְּרִיד מִחֻלְקַת שֶׁל
שְׁנֵי צְדָדִים, וְיֵצֵאוּ בּוֹ שְׁמוֹנֶה
אוֹתִיּוֹת אַחֲרוֹת. אַז כ"ב. דְּלָגוּ
שֶׁבַע אוֹתִיּוֹת שֶׁל צַד זֶה וְשֶׁבַע
שֶׁל צַד זֶה, וְנִחְקְקוּ כֻלָּם בְּאוֹתוֹ
רְקִיעַ, וְהָיוּ עוֹמְדִים לַחִים. נִקְרַשׁ
אוֹתוֹ רְקִיעַ, וְנִקְרְשׁוּ הָאוֹתִיּוֹת,
וְהַתְגַּלְמוּ וְהַצְטִירוּ בְּצִיּוּרֵיהֶם,
וְנִחְקְקָה שֵׁם הַתּוֹרָה לְהָאִיר
הַחֻצָּה.

יְהִי אֹר - שֶׁהוּא אֶל גְּדוֹל סוּד
שֶׁיֵצֵא מֵאֹרֵר רֵאשׁוֹן. וְיִהְיֶה - סוּד
שֶׁל חֹשֶׁךְ שֶׁנִּקְרָא אֱלֹהִים, אֹר
שֶׁנִּכְלָל שְׂמָאל בְּיָמִין. וְאֵז מְסוּד
שֶׁל אֶל יֵשׁ אֱלֹהִים, נִכְלָל יָמִין
בְּשְׂמָאל וּשְׂמָאל בְּיָמִין.

וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאֹר כִּי טוֹב -
זֶה עֲמוּד הָאֲמֻצָּעִי. כִּי טוֹב -
הָאִיר מְעַלָּה וּמְטָה וּלְכָל שְׂאֵר
הַצְּדָדִים בְּסוּד יְהו"ה, הַשֵּׁם
שְׂאוֹחַז אֶת כָּל הַצְּדָדִים. וַיִּבְדֵּל
אֱלֹהִים וְגו' - הַפְּרִיד מִחֻלְקַת
לְהִיּוֹת הַכֹּל שְׁלָם.

בְּתוֹב (בְּרֵאשִׁית א) וַיִּקְרָא אֱלֹהִים
לְאֹר יוֹם, וְכַתּוּב וַיֵּרָא אֱלֹהִים
אֶת הָאֹר כִּי טוֹב. בֹּא רָאָה, אֹר
זֶה שְׁלֵמֻטָּה, כְּשֶׁמְאִיר מִכַּח שְׁנִפְתָּן
לוֹ מִהַטּוֹב שֶׁלְמַעְלָה, וְלִכֵּן מִנִּין
יָמוֹת הַחֲמֶה שְׁלֹשׁ מְאוֹת וְשִׁשִּׁים
וּחֲמִשָּׁה, אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה
שְׁבוּעוֹת. מִהֶם כְּנֶגֶד דְּרָגָה זוֹ שֶׁל
צְדִיק שֶׁנִּקְרָא טוֹב, וְהוּא שְׁבִיעִי,
וַיּוֹנֵק מִמֶּנּוּ הַשֵּׁמֶשׁ הַזֶּה שְׁלֵמֻטָּה.
שְׁבַעָה שְׁבוּעוֹת שֶׁבַע פְּעָמִים,
כְּנֶגֶד שְׁבַעָה שְׁבוּעוֹת שֶׁבַע
פְּעָמִים, שֶׁהוּא יוֹנֵק מִהָאֵם
הַעֲלִיוֹנָה שֶׁנִּקְרָאת יוֹבֵל, וְכֶנֶגֶד
שְׁנוֹת יוֹבֵל שְׁלֵמֻטָּה. נִשְׂאָרוֹ

אֲתַעְבִּיד. הֵהוּא נְקוּדָה דְאֹר, אֹר אִיהוּ.
וְאֲתַפְשֵׁט וּנְהִירוּ בֵּיה שֶׁבַע אֲתוֹן דְּאֶלְפָא
בֵּיתָא וְלֹא אֶקְרִישׁוּ וְלַחִים הָיוּ. נָפַק חֹשֶׁךְ
לְבַתֵּר וּנְפָקוּ בֵּיה שֶׁבַע אֲתוֹן אֲחֲרָן דְּאֶלְפָא
בֵּיתָא וְלֹא אֶקְרִישׁוּ וְקִיִּימוּ לַחִים. נָפַק רְקִיעַ
דְּאֶפְרִישׁ מִחֻלְקַת דְּתָרִין סְטָרִין וּנְפָקוּ בֵּיה
תְּמַנְיָא אֲתוֹן אַחֲרָנִין. כְּדִין כ"ב. דְּלָגוּ שֶׁבַע
אֲתוֹן דֵּהֲאִי סְטָרָא וְשֶׁבַע דֵּהֲאִי סְטָרָא,
וְאֲתַגְלִיפוּ כְּלָהוּ בְּהֵהוּא רְקִיעַ וְהָיוּ קִיִּימֵי
לַחִים. אֶקְרִישׁ הֵהוּא רְקִיעַ וְאֶקְרִישׁוּ אֲתוֹן
וְאֶגְלִימוּ וְאֲתַצְיִירוּ בְּצִיּוּרֵיהֶוּ. וְאֶגְלִיף תַּמָּן
אוֹרִיִּיתָא לְאַנְהָרָא לְבָר.

יְהִי אֹר דֵּהוּא אֶל גְּדוֹל רְזָא דְנִפְיָק מֵאֹרֵר
קְדָמָאָה. וְיִהְיֶה רְזָא דְחֹשֶׁךְ דְּאֶקְרִי אֱלֹהִים
אֹר דְּאֲתַפְלִיל שְׂמָאלָא בְּיָמִינָא. וְכְדִין מְרִזָּא
דְּאֶל הָוִי אֱלֹהִים, אֲתַפְלִיל יָמִינָא בְּשְׂמָאלָא
וּשְׂמָאלָא בְּיָמִינָא.

וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאֹר כִּי טוֹב דָּא עֲמוּדָא
דְּאֲמֻצָּעִיתָא כִּי טוֹב אֲנַהִיר עֵילָא וְתַתָּא
וּלְכָל שְׂאֵר סְטָרִין בְּרִזָּא יְהו"ה שְׂמָא דְאַחִיד
לְכָל סְטָרִין. וַיִּבְדֵּל אֱלֹהִים וְגו' אֶפְרִישׁ
מִחֻלְקַת לְמַהְוִי כְּלָא שְׁלָים.

השלמה מהחשמטות (סימן ג)

בְּתוֹב (בְּרֵאשִׁית א) וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְאֹר יוֹם
וְכַתִּיב וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאֹר כִּי טוֹב.
תָּא חֲזִי הָאִי אֹר דְּלִתְתָּא כַּד נְהִיר מִחֵילָא
דְּאֲתִיִּיהִיב לִיה מְטוֹב דְּלַעִילָא וּבְגִין כֶּף מִנִּין
יָמוֹת הַחֲמֶה שְׁלֹשׁ מְאוֹת וּחֲמִשָּׁה וְשִׁשִּׁים.
תִּשְׁעָה וְאַרְבָּעִין שְׁבוּעִים, מִנְהוֹן לְקַבֵּל הָאִי
דְּרָגָא דְצְדִיק דְאִיקְרִי טוֹב וְאִיהוּ שְׁבִיעִי,
וְנִינֵק מִנִּיה הָאִי שְׂמָשָׁא דְלִתְתָּא. שְׁבַעָה
שְׁבוּעִים שְׁבַעָה זְמַנִּין לְקַבֵּל שְׁבַעָה שְׁבוּעִין
שְׁבַעָה זְמַנִּין דְאִיהוּ יָנִיק מֵאִימָא עֲלָאָה

משלש מאות וּשְׁשִׁים וּחֲמֵשֶׁה עָשָׂרִים וּשְׁנַיִם יָמִים, כְּנֶגֶד עָשָׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה שֶׁהָעוֹלָם הִתְחַתֵּן עִוְמוֹד עֲלֵיהֶם.

שְׁהָרִי צָדִיק שְׁלֹמֵעֵלָה נִקְרָא תּוֹרָה שְׁבַכְתָּב, וְכִשְׁהַשְׁתַּלְמוֹ אוֹתָם שֶׁלֹּשׁ מֵאוֹת וּשְׁשִׁים וּחֲמֵשֶׁה יָמִים, שְׁבַיִם שְׁנֵית לְקַבֵּל מִדְרָגָה זוֹ שֶׁל טוֹב, שְׁדַרְגָה זוֹ וְכֹל אוֹתָן שְׁבַע דְרָגוֹת עֲלִיוֹנוֹת שְׁבוֹת שְׁנֵית לְקַבֵּל מִן הָאֵם הָעֲלִיוֹנָה, וְהַדְרָגָה הַזֹּאת שֶׁהִלְבְּנָה שְׁשׁוֹלְטֵת בְּלִילָה יוֹנְקֵת מִהַדְרָגָה הַזֹּאת שְׁנִקְרָאת שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה, שְׁיוֹנְקֵת מֵאוֹתוֹ צָדִיק. וּבְגִלְל שְׁאוֹתוֹ צָדִיק מְמַלֵּא אוֹתָהּ מֵאוֹתָם תַּפְנוּקִים עֲלִיוֹנִים וְיוֹנְקֵת מִמֶּנּוּ, (נִקְרָאת) לְבָנָה.

שְׁכִמּוֹ שֶׁהִלְבְּנָה הִתְחַתּוֹנָה הַזֹּאת אֵין לָהּ אוֹר מַעֲצָמָה אֲלָא רַק מֵה שְׁנִתֵּן לָהּ מִהַשְׁמַשׁ, כִּדְגָם אוֹתָהּ דְרָגָה שְׁלֹמֵעֵלָה, וְדַרְגָה זוֹ נִקְרָאת יָם הַחֲכָמָה לְמַעֲלָה. וְעוֹמְדִים שְׁנַיִם עֶשֶׂר שְׁבַטִים עֲלִיוֹנִים קְדוּשִׁים, שְׁלֹשָׁה לְצַפּוֹן וּשְׁלֹשָׁה לְדָרוֹם, וּשְׁלֹשָׁה לְמַעְרָב וּשְׁלֹשָׁה לְמִזְרָח, וְיָם הַחֲכָמָה הַזֹּאת עֲלֵיהֶם. וּבְגִנְדָם לְמִטָּה שְׁנַיִם עֶשֶׂר שְׁבַטִים עוֹמְדִים סְבִיב הַמִּזְבֵּחַ כְּדִגְמָה הַזֹּאת. וּכְנֶגֶד הַדְרָגָה הַזֹּאת עֲשֵׂה שְׁלֵמָה הַיָּם שְׁלֹמֵטָה עוֹמֵד עַל שְׁנַיִם עֶשֶׂר בְּקָר, וְהַיָּם הַזֶּה לְמַעֲלָה נִקְרָא יָם. מֵה הַטַּעַם נִקְרָא יָם? אֲלָא מִשּׁוּם אוֹתָהּ דְרָגָה שֶׁל צָדִיק שְׁמִמְלֵאת הַיָּם הַזֶּה נִקְרָא יָם, שְׁכַתּוּב (בְּרַאשִׁית א) וְיִקְרָא אֱלֹהִים לְאוֹר יוֹם, וְכַתּוּב (תְּהִלִּים צ) אוֹר זָרַע לְצָדִיק, וְזֶה מֵאִיר בְּסוֹד שֶׁל הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ, שְׁבוּ מְמַלֵּא לַיָּם הַזֶּה שְׁנִקְרָא ה"א תַּחְתּוֹנָה (אֲחֻרּוֹנָה שֶׁל הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ). זֶהוּ שְׁכַתּוּב (קַהֲלַת א) כָּל הַנְּחָלִים הַלְּכִים אֶת הַיָּם, וְכֹל זֶה

דְּאִקְרִי יוֹבְלָא, וְלִקְבֹּלָה שְׁנֵי יוֹבֵל דִּלְתַּתָּא אֲשֶׁתְּאָרוּ מִשְׁלֹשׁ מֵאוֹת וּחֲמֵשֶׁה וּשְׁשִׁים עָשָׂרִים וּתְרִין יוֹמִין לְקַבֵּל עָשָׂרִים וּתְרִין אֲתוּוֹן דְּאוֹרִיתָא דְעֵלְמָא תַּתָּא אֲתַקְיִים עֲלֵיהּ.

דְּהָא צָדִיק דְלְעֵילָא תּוֹרָה שְׁבַכְתָּב אִקְרִי וְכֵד אֲשֶׁתְּלִימוֹ אֵינוֹן שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וּחֲמֵשֶׁה וּשְׁשִׁים יוֹמִין תִּיבִין תְּנַיִינוֹת לְקַבֵּל מֵהָאֵי דְרָגָא דְטוֹב דְּהָאֵי דְרָגָא וְכֹל אֵינוֹן שְׁבַע דְרָגִין עֲלֵאִין תִּיבִין תְּנַיִינוֹת לְקַבֵּל מֵאֵימָא עֲלֵאָה וְהָאֵי דְרָגָא דְסִיְהָרָא דְשְׁלֵטָא בְּלִילָא יִנְקָא מֵהָאֵי דְרָגָא דְאִקְרִי שְׁכִינְתָּא תַּתָּא דִּינְקָא מֵהָהוּא צָדִיק וּבְגִין דְּהָהוּא צָדִיק אִמְלִי לָהּ מֵהֵנָּהוּ תַּפְנוּקִין עֲלֵאִין וְיִנְקָא מִגְּיָה (אִקְרִי) סִיְהָרָא.

דְּבַמָּה דְּהָאֵי סִיְהָרָא תַּתָּא לִית לָהּ נְהוּרָא מְגַרְמָה אֲלָא מָאֵי דְאֲתִיְהִיב לָהּ מִן שְׁמַשׁ, הַכִּי נְמִי הָהוּא דְרָגָא דְלְעֵילָא וְהָאֵי דְרָגָא אִקְרִי יָמָא דְחֲכָמְתָּא לְעֵילָא וְקִיְיִמִי תְרִיסָר שְׁבַטִין עֲלֵאִין קְדִישִׁין תְּלַתָּא לְצַפּוֹנָא וְתְלַתָּא לְדָרוֹמָא וְתְלַתָּא לְמַעְרָבָא וְתְלַתָּא לְמִדְיָנָא, וְהָאֵי יָמָא דְחֲכָמְתָּא עֲלֵיהּ.

וְלִקְבֹּלָהוֹן לְתַתָּא י"ב שְׁבַטִין קִיְיִמִין סַחְרֵי מְדַבְחָא כְּהָאֵי גּוֹנוֹנָא. וְלִקְבֹּלָה הָאֵי דְרָגָא עֶבֶד שְׁלֵמָה יָמָא לְתַתָּא עוֹמֵד עַל שְׁנַיִם עֶשֶׂר בְּקָר. וְהָאֵי יָמָא לְעֵילָא אִקְרִי י"ם מָאֵי טַעְמָא אִקְרִי יָם אֲלָא בְּגִין הָהוּא דְרָגָא דְצָדִיק דְאִמְלִי לְהָאֵי יָם אִקְרִי יוֹם דְכַתִּיב (בְּרַאשִׁית א) וְיִקְרָא אֱלֹהִים לְאוֹר יוֹם וְכַתִּיב (תְּהִלִּים צ"ז) אוֹר זָרוּעַ לְצָדִיק, וְהָאֵי נְהִיר בְּרוּזָא דְשְׁמָא קְדִישָׁא דְבֵיהּ אִמְלִי לְהָאֵי יָם דְאִקְרִי ה"א תַּתָּא (בְּתַרְתָּא דְשְׁמָא קְדִישָׁא). הָדָא הוּא דְכַתִּיב (קַהֲלַת א) כָּל הַנְּחָלִים הַוּלְכִים אֶל הַיָּם כִּי לָא דְרָגָא דְצָדִיק דְאִקְרִי כָּל בְּגִין דְכָל תַּפְנוּקִין נְפִיקִין

מִגִּיּוֹת הַנְּחָלִים אֵלַיִן חֲמֵשׁ דְּרָגִין דְּעַמִּיּוּה
הוֹלְכִים אֶל הַיָּם לְאִמְלִי (למַמְלִי) לָהּ וְהֵאֵי דְרָגָא
אֶקְרִי בַת שְׁבַע וְכַד נְהִיר הָאֵי צַדִּיק לְהָאֵי
דְרָגָא בְרָזָא דְשַׁבְעָה שְׁבוּעִין שְׁבַע זְמַנִּין
שְׁמָשָׂא תַּתְּאָה נְהִיר בְרָזָא דְשַׁבְעָה שְׁבוּעִין
שְׁבַע זְמַנִּין לְסִיְהָרָא.

דְּרָגַת הַצַּדִּיק שְׁנִקְרָאת כּל, מִשּׁוּם
שְׁכָל הַתְּפִנּוּקִים יוֹצְאִים מִמֶּנּוּ.
הַנְּחָלִים אֵלוּ חֲמֵשׁ הַדְּרָגוֹת
שַׁעֲמוּ, הוֹלְכִים אֶל הַיָּם לְמֵלָא
אוֹתָהּ, וְזוֹ הַדְּרָגָה נִקְרָאת בַת
שְׁבַע. וְכַשְׁמֵאִיר הַצַּדִּיק הַזֶּה
לְדְרָגָה הַזֹּה בְּסוּד שֶׁל שְׁבַעָה
שְׁבוּעוֹת שְׁבַע פְּעָמִים הַשְׁמֵשׁ
הַתְּחַתּוּנָה מֵאִירָה בְּסוּד שֶׁל
שְׁבַעָה שְׁבוּעוֹת, שְׁבַע פְּעָמִים
לְלִבְנָה.

בְּגִין כִּף שְׁנַת הַלְּבָנָה שְׁנ"ה יוֹמִין, תַּשְׁעָה
וְאַרְבַּעִין שְׁבוּעִין מְנַהוּן לְקַבֵּל הָאֵי
דְרָגָא שְׁבִיעָאָה יִמָּא עֲלָאָה דְנְהָרָא מְצַדִּיק
בְּמ"ט שְׁבוּעִין נְהוּרִין עֲלָאִין אֲשַׁתְּאָרוּ
תְּרִיסָר יוֹמִין לְחוּשְׁפָן שְׁנ"ה לְקַבֵּל י"ב
שְׁבָטִין דְּסַתְרָנִי הָאֵי יִמָּא לְמִיטָר מְטָרָת
מְשַׁכְּנָא בְּתִרְסָר תְּרַעִין עֲלָאִין דְּאִית
בִּירוּשְׁלַיִם עֲלָאָה (וּמְאֹרְחָא) וְאוֹרְחָא דְאַיְנוּן
תְּרַעִין עֲלָאִין יִנְקִין אֵינּוּן שְׁבָטִין מֵאִימָא
תַּתְּאָה כָּל חַד לְסַטְרִיָּה כְּדָקָא חֲזִי לִיָּה הָדָא
הוּא דְכְּתִיב (יְחֻזְקָאֵל מ"ח) שַׁעַר יְהוּדָה אֶחָד וְעַל
דָּא כְּתִיב (שַׁעֲרָה מ"ג) כָּל הַנִּקְרָא בְּשְׁמֵי דָא
דְרָגָא צַדִּיק דְנְהִיר בְּחִילָא דְשְׁמֵי וְלְכַבּוּדֵי
בְּרֵאתֵינוּ לְאַנְהָרָא לְהֵהוּא אֲתֵר דְאַקְרִי כְּבוּדֵי
בְּרֵאתֵינוּ, וְדָא יִמָּא דְחַכְמַתָּא דְאַקְרִי כְּבוּד
ה' דְאַתְגְּלִי בְּמִשְׁכְּנָא.

מִשּׁוּם כִּף שְׁנַת הַלְּבָנָה שֶׁלֹּשׁ
מֵאוֹת וְחַמְשִׁים וְחַמְשָׁה יָמִים,
אַרְבַּעִים וְתַשְׁעָה שְׁבוּעוֹת, מֵהֶם
כְּנֻגַד הַדְּרָגָה הַשְּׁבִיעִית הַזֹּה הַיָּם
הַעֲלִיּוֹן, שְׁמֵאִירָה מֵהַצַּדִּיק
בַּתְשַׁעָה וְאַרְבַּעִים שְׁבוּעוֹת
אוֹרוֹת עֲלִיוֹנִים. נְשַׁאָרוּ תְּרִיסָר
יָמִים לְחֻשְׁפּוֹן שֶׁלֹּשׁ מֵאוֹת
וְחַמְשָׁה וְחַמְשִׁים כְּנֻגַד שְׁנַיִם
עֶשֶׂר שְׁבָטִים שְׁסָבִיב הַיָּם הַזֶּה
לְשִׁמּוֹר מִשְׁמֵרַת הַמִּשְׁכָּן בְּתִרְסָר
שַׁעֲרִים עֲלִיוֹנִים שֵׁישׁ בִּירוּשְׁלַיִם
הַעֲלִיּוֹנָה, (וּמְדֻרָה) וְדִרְךָ אוֹתָם
שַׁעֲרִים עֲלִיוֹנִים יוֹנְקִים אוֹתָם
שְׁבָטִים מֵאִמָּא תַּתְּחוּנָה, כָּל אֶחָד
לְצִדּוֹ כְּרֵאוּי לוֹ, זֶהוּ שְׁכַתּוּב
(יְחֻזְקָאֵל מ"ח) שַׁעַר יְהוּדָה אֶחָד, וְעַל
זֶה כְּתוּב (יִשְׁעִיָּה מ"ג) כָּל הַנִּקְרָא
בְּשְׁמֵי, זוֹ דְרָגַת צַדִּיק שְׁמֵאִיר
בְּכַח שֶׁל שְׁמֵי. וְלְכַבּוּדֵי בְּרֵאתֵינוּ
- לְהֵאִיר לְאוֹתוֹ מְקוֹם שְׁנִקְרָא
כְּבוּדֵי בְּרֵאתֵינוּ, וְזֶהוּ יָם הַחֻכְמָה
שְׁנִקְרָא כְּבוּד ה' שְׁנַתְגְּלָה
בְּמִשְׁכָּן.

יְצַרְתֵּינוּ דָּא רְזָא דִּיוֹם דְּלַתְּפָא דְאִיְהוּ לְקַבֵּל
כ"ל דְלְעִילָא וְעַל דָּא כְּתִיב (יִשְׁעִיָּה מ"ה)
יוֹצֵר אוֹר וְהֵאֵי צַדִּיק דְלְעִילָא לָא כְּתִיב בִּיָּה
יְצִירָה עַד דִּיתְגְּלִי עֲבִידְתִּיָּה לְתַתָּא וְנְהִיר
עֲלֵמָא תַּתְּאָה מְגִיָּה. אַף עֲשִׂיתֵינוּ דָּא סִיְהָרָא
לְתַתָּא הָדָא הוּא דְכְּתִיב וּבּוֹרָא חֲשֵׁן כַּד
אַתְחַבְּרוּ כְּדִין עוֹשֶׂה שְׁלוֹם שְׁלֵמָא לְעֲלֵמָא,
הָדָא הוּא דְכְּתִיב (בְּרֵאשִׁית א') וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר
יוֹם אֶחָד. כְּדִין יְהוּדָא לְעִילָא

יְצַרְתֵּינוּ - זֶה סוּד הַיּוֹם שֶׁלֹּמְטָה
שְׁהוּא כְּנֻגַד כָּל שְׁלֵמְעֵלָה, וְעַל
כִּף כְּתוּב (שֵׁם מ"ה) יוֹצֵר אוֹר.
וּבְצַדִּיק הַזֶּה שְׁלֵמְעֵלָה לֹא כְּתוּב
בוֹ יְצִירָה, עַד שִׁיתְגְּלָה מְעַשְׂהוּ
לְמִטָּה וּמֵאִיר לְעוֹלָם שְׁלֵמְטָה
מִמֶּנּוּ. אַף עֲשִׂיתֵינוּ - זוֹ הַלְּבָנָה
שְׁלוֹם לְעוֹלָם, זֶהוּ שְׁכַתּוּב (בְּרֵאשִׁית

לְמִטָּה, זֶהוּ שְׁכַתּוּב וּבּוֹרָא חֲשֵׁן. כְּשֶׁהַתְּחַבְּרוּ, אַז עוֹשֶׂה שְׁלוֹם,

(א) וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם אֶחָד.
וְאֵז יַחֲדָיִם לְמַעַלְהָ יַחֲדָיִם לְמַטָּה,
שְׁלוֹם לְמַעַלְהָ שְׁלוֹם לְמַטָּה.
כְּמוֹ זֶה יוֹסֵף לְמַטָּה, שֶׁהָרִי אַחֲזוּ
בְצַדִּיק שְׁלֹמֶעֱלָה. כְּשִׁמְשֵׁתְלָם
לְמַטָּה, מוֹסִיף שְׁלוֹם בְּכָל
הָעוֹלָמוֹת וּבְכָל הַיָּמִים
הָעֲלִיּוֹנִים. כְּתוּב כָּאֵן (שם טל) וַיְהִי
כְּדַבְּרָה אֶל יוֹסֵף יוֹם יוֹם, וְכְתוּב
שָׁם (תהלים סח) בְּרוּךְ ה' יוֹם יוֹם
יַעֲמֹס לָנוּ. מִשׁוֹם שְׁלֹא שָׁמַע
לְאִשֶׁת פּוֹטִיפָר יוֹם יוֹם, אֵז יָמִים
הָעֲלִיּוֹנִים בְּשִׁלּוֹם וּבִרְכוּת בְּכָל
הָעוֹלָמוֹת:

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאֹרֶת בְּרִקִיעַ
הַשָּׁמַיִם (בראשית א), שָׁם שְׁנִינּוּ,
אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מֵה זֶה שְׁכַתוּב
(שיר ד) כִּלְכֵּל יָפָה רַעֲיָתִי וּמוֹם אֵיךְ
כָּךְ?

בֵּא רֵא, כְּשִׁבְרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא אֶת עוֹלָמוֹ, עֲשָׂא מְאוֹתוֹ
הָאוֹר הַנֶּאֱצָל מִלְּמַעַלְהָ, וּבְרָא
אֶת הַשָּׁמַיִם מְאוֹתוֹ רְקִיעַ
הָרֵאשׁוֹן שֶׁהַכִּינוּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא וּבְרָאוּ בְּתַחֲלָה, וְאוֹתוֹ
הַרְקִיעַ הוֹלִיד כֹּל שְׂאֵר הַרְקִיעִים
שֶׁנִּתְהוּוּ מִמֶּנּוּ.

וַאֲמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, אוֹתוֹ
הַרְקִיעַ הוֹלִיד כֹּל הַמְּאֹרוֹת
מְאוֹתוֹ הָאוֹר שְׁמַקְבֵּל מִלְּמַעַלְהָ,
וּכְשִׁבְרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹתוֹ
רְקִיעַ, נִטְלַ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת
הַמְּאֹרוֹת וְהַנִּיחָם בְּאוֹתוֹ רְקִיעַ
הַנֶּקְרָא רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם, וְאוֹתוֹ
רְקִיעַ נִתְהוּוּ מִן הַשָּׁמַיִם. שְׁאָמַר
רַבִּי יְהוּדָה אָמַר רַב, הַרְקִיעַ
הָעֲלִיּוֹן הוֹלִיד אֶת הַשָּׁמַיִם אֲשֶׁר
תַּחְתָּיו, וְהַשָּׁמַיִם הוֹלִידוּ אֶת
הַרְקִיעַ הַזֶּה, וְנִקְרְאוּ רְקִיעַ
הַשָּׁמַיִם, וְנִטְלַ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
הַמְּאֹרוֹת הַלְלוּ וַיִּתְּנָם בּוֹ. זֶהוּ
שְׁכַתוּב (בראשית א) וַיִּתֵּן אֹתָם
אֱלֹהִים בְּרִקִיעַ הַשָּׁמַיִם.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, עֲשֵׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הַמְּאֹרוֹת הַלְלוּ וְהַנִּיחָם בְּזֶה הַרְקִיעַ לְהִיּוֹת מְשֻׁלָּה עַל

יַחֲדָא לְתַתָּא שְׁלָמָא לְעִילָא שְׁלָמָא לְתַתָּא.
בְּגוֹנוֹנָא דָּא יוֹסֵף לְתַתָּא דְהָא אַחִיד בְּצַדִּיק
דְלְעִילָא, וְכַד אֲשַׁתְּלִים לְתַתָּא
אוֹסִיף שְׁלָמָא בְּכֻלְהוּ עַלְמִין וּבְכָל יוֹמִין
עַלְאִין. כְּתִיב הָכֵא וַיְהִי כְּדַבְּרָה אֶל יוֹסֵף יוֹם
יוֹם וְכְתִיב הַתָּם (תהלים ס"ח) בְּרוּךְ יי יוֹם יוֹם
יַעֲמוֹס לָנוּ בְּגִין דְלֹא שָׁמַע לָהּ לְאִשֶׁת פּוֹטִיפָר
יוֹם יוֹם, כְּדִין יוֹמִין עַלְאִין בְּשִׁלְמָא וּבִרְכָתָא
בְּכֻלְהוּ עַלְמִין.

(בראשית א) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאֹרוֹת בְּרִקִיעַ
הַשָּׁמַיִם תִּפְּזוּ תְּנִינִין אָמַר רַבִּי יִצְחָק מְאִי
דְכְתִיב (שיר השירים ד') כִּלְכֵּל יָפָה רַעֲיָתִי וּמוֹם אֵין
כָּךְ.

הָא חֲזִי, כְּשִׁבְרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת
עוֹלָמוֹ עֲשָׂא מְאוֹתוֹ הָאוֹר הַנֶּאֱצָל
לְמַעַלְהָ וּבְרָא אֶת הַשָּׁמַיִם מְאוֹתוֹ רְקִיעַ
הָרֵאשׁוֹן שֶׁהַכִּינוּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וּבְרָאוּ
בְּתַחֲלָה וְאוֹתוֹ הַרְקִיעַ הוֹלִיד כֹּל שְׂאֵר
הַשָּׁמַיִם (נ"א הַרְקִיעִים) שֶׁנִּתְהוּוּ מִמֶּנּוּ.

וַאֲמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב אוֹתוֹ הַרְקִיעַ הוֹלִיד
כֹּל הַמְּאֹרוֹת מְאוֹתוֹ הָאוֹר שְׁמַקְבֵּל
לְמַעַלְהָ וּכְשִׁבְרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹתוֹ
רְקִיעַ נִטְלַ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הַמְּאֹרוֹת
וְהַנִּיחָם בְּאוֹתוֹ רְקִיעַ הַנֶּקְרָא רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם,
וְאוֹתוֹ רְקִיעַ נִתְהוּוּ מִן הַשָּׁמַיִם דְּאָמַר רַבִּי
יְהוּדָה אָמַר רַב הַרְקִיעַ הָעֲלִיּוֹן הוֹלִיד אֶת
הַשָּׁמַיִם אֲשֶׁר תַּחְתָּיו, וְהַשָּׁמַיִם הוֹלִידוּ הָאֵי
רְקִיעַ וְנִקְרְאוּ רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם וְנִטְלַ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא הֵנִי מְאֹרוֹת וַיִּתְּנָם בּוֹ. הָדָא הוּא דְכְתִיב
(בראשית א) וַיִּתֵּן אוֹתָם אֱלֹהִים בְּרִקִיעַ הַשָּׁמַיִם.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק עֲשֵׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הֵנִי

הָאָרֶץ וּלְהַשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם הַבְּרִיּוֹת, וּשְׂגִיֵּיהֶם נָתַנוּ אוֹרֶם בְּשׂוּהָ. אָמְרָה הַלְּבָנָה, אֵין נָאָה לְהַשְׁתַּמֵּשׁ וּלְהַתְּנַהֵג בְּשְׁנֵי כְּתָרִים בְּשׂוּהָ. מָה עָשָׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא? הַמְעֵיט אוֹתָהּ, וְהֵינּוּ הַכִּפְּרָה שֶׁל שְׁעִיר רֹאשׁ חֹדֶשׁ שְׁנָאֵמַר בּוֹ (במדבר כח) חֲטָאת לָהּ.

אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב, בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת שְׂגִינּוּ אֶת זֶה, וְלֹא הִתְיַשְׁבּ בְּלִבִּי הָעֲנִיָּן. כְּשָׁבָא רַב נַחֲמָן, בָּאוּ וְשָׁאלוּ אוֹתוֹ. אָמַר כְּמִשְׁמַעוֹ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה לְרַבִּי יַעֲקֹב, כְּלוּם אֵתָּה רוֹצֵה לַעֲבֹר עַל דְּבָרֵי חֲבֵרֶיךָ? שְׁתַּקֵּי.

רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לְקוֹנִיָּא בָּא לְרֹאוֹת אֶת רַבִּי אֶלְעָזָר חֲתָנּוֹ. יָצָאָה בִּתּוֹ וּלְקַחְתָּה יָדָיו לְנִשְׁק אוֹתָם. אָמַר לָהּ, לְכִי וּמַעֲטִי עֲצָמְךָ מִלְּפָנַי בַּעֲלֶיךָ, שֶׁהוּא קְדוֹשׁ. שָׁמַע רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, עֲכָשׁוּ יַדְעֵתִי, אֲנִי נוֹכַר בְּדַבְּרֵי אֶחָד, שֶׁהִיא מְרַגְלִית יִקְרָה שְׁנָאֵמַר עַל הַלְּבָנָה, כְּמוֹ שְׂגִינּוּ שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אָמַר לְלְבָנָה לְכִי וּמַעֲטִי אֶת עֲצָמְךָ, שֶׁחֲשָׁבָה הַלְּבָנָה שְׁלֹא נָתַן לָהּ שְׁלִטוֹן. אָמַר לוֹ חֲמִיו, כִּפֹּךְ אֲנִי שְׁמַעֲתִי וְכִפֹּךְ הִיָּה מְסֻדֵּר בְּלִבִּי, וְכִדִּי שְׁלֹא לַעֲבֹר עַל דַּעַת חֲבֵרֵי שְׁתַּקֵּתִי.

פָּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (דברים לג) אֲשֶׁרֶיךָ יִשְׂרָאֵל מִי כְמוֹךָ עִם נוֹשַׁע בְּה' מִגֵּן עֲזָרְךָ וְאֲשֶׁר חָרַב גְּאוֹתֶיךָ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וְכִי גְאוֹתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּחָרַב הוּא? לֹא כִּפֹּךְ! שְׁהָרִי הַחָרַב נִתְּנָה לַעֲשׂוֹ, שְׁכַתּוּב (בראשית כ) וְעַל חֲרָבְךָ תַּחֲיֶיהָ. אֲלֹא כִּפֹּךְ שְׁמַעֲתִי מֵאֲבִי, שְׁאֵלוּ תַלְמִידֵי חֲכָמִים, שְׁכַפְּאֲשֶׁר שׁוֹמְעִים דְּבַר וְלֹא מַתְיַשְׁבּ בְּלִבָּם, וְהֵם עוֹרְכִים קָרַב זֶה עִם זֶה כְּאוֹתָם עוֹרְכֵי קָרְבוֹת בְּחָרַב, וְרוֹצִים לְהַרְגֵּ זֶה

מְאוֹרוֹת וְהַנִּיחָם בְּיַד (ג"א בְּיָה) הָרָקִיעַ לְהִיּוֹת מְמַשְׁלָה עַל הָאָרֶץ וּלְהַשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם הַבְּרִיּוֹת וּשְׂגִיֵּיהֶם נָתַנוּ אוֹרֶם בְּשׂוּהָ. אָמְרָה הַלְּבָנָה אֵין נָאָה לְהַשְׁתַּמֵּשׁ וּלְהַתְּנַהֵג בְּשְׁנֵי כְּתָרִים בְּשׂוּהָ. מָה עָשָׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הַמְעֵיט אוֹתָהּ וְהֵינּוּ הַכִּפְּרָה שֶׁל שְׁעִיר רֹאשׁ חֹדֶשׁ שְׁנָאֵמַר בּוֹ (במדבר כ"ח) חֲטָאת לִי.

אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב וּבְכַמָּה אֶתֶר תְּנִינָן דָּא וְלֹא אֲתִישְׁבָּא בְּלִבָּאֵי עֲנִינָא, כִּד אֲתָא רַב נַחֲמָן אֲתוּ וְשִׁיְלוּהוּ, מְשַׁמְעָן אָמַר (ג"א כמשמעו). אָמַר רַבִּי יְהוּדָה לְרַבִּי יַעֲקֹב כְּלוּם אֵתָּה רוֹצֵה לַעֲבֹר עַל דְּבָרֵי חֲבֵרֶיךָ, אֲשֶׁתִּיק.

רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לְקוֹנִיָּא אֲתָא לְמַחְמֵי לְרַבִּי אֶלְעָזָר חֲתָנִיה נִפְקַת בְּרֵתִיה וְשִׁקְלַת יְדוּהִי לְנִשְׁקָא לְהוֹן, וְאָמַר לָהּ לְכִי וּמַעֲטִי אֶת עֲצָמְךָ מִקְּמִיָּה בַּעֲלֶיךָ דְּאִיהוּ קְדִישָׁא. שָׁמַע רַבִּי אֶלְעָזָר. אָמַר, כִּפֹּךְ יַדְעֵנָא אֲנָא מִדְּכַרְנָא מְלָה חַד דְּאִיהִי מְרַגְלָא יִקְרָא דְּאֲתָמַר עַל סִיְהָרָא כְּדִתְנִינָן דְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר לְסִיְהָרָא לְכִי וּמַעֲטִי אֶת עֲצָמְךָ דְּחֲשָׁבָה סִיְהָרָא דְּלֹא אֲתִיְהִיב שׁוֹלְטָנָא לָהּ, אָמַר לִיה חֲמוּהִי, אֲנָא כִּפֹּךְ שְׁמַעֲנָא וְכִפֹּךְ הוּוּה מְסוּדֵּר בְּלִבָּאֵי וּבְגִין דְּלֹא אֲעַבְרָ עַל דַּעַתוּהִי דְּחֲבֵרָאֵי שְׁתַּקֵּתִי.

פָּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר (דברים לג) אֲשֶׁרֶיךָ יִשְׂרָאֵל מִי כְמוֹךָ עִם נוֹשַׁע בֵּינִי מִגֵּן עֲזָרְךָ וְאֲשֶׁר חָרַב גְּאוֹתֶיךָ, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר וְכִי גְאוֹתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּחָרַב הוּא, לָאוּ הִכִּי, דְּהָא חָרַב לַעֲשׂוֹ אֲתִיְהִיבַת דְּכַתִּיב (בראשית כ"ז) וְעַל חֲרָבְךָ תַּחֲיֶיהָ אֲלֹא הִכִּי שְׁמַעֲנָא מֵאֲבִי דְּאֵלִין תַּלְמִידֵי חֲכָמִים דְּכִד שְׁמַעֲיָן מְלָה וְלֹא אֲתִישְׁבָּא בְּלִבָּהוֹן וְאֵינּוֹן מְגִיחֵי קָרְבָּא

דין עם דין פְּאִינּוֹן מְגִיחֵי

את זה עליה, ודבר זה שאמרו
חברינו כך היא, וכך גזרנו בסוד
משנתנו.

שבאשר ברא הקדוש ברוך הוא
את השמש ואת הלבנה, גזר על
השמש להיות שלטון של עשו,
ועל הלבנה להיות בעולם הזה
שלטון של יעקב, ומנה עליהם
גדולים ותקופים עד שיבאו שתי
האמות הללו, ואותו גדול
שהתמנה על הלבנה בשביל
האמה של יעקב, רצה מן
הקדוש ברוך הוא שינתן שלטון
ללבנה בעולם הזה, כלומר
לאמה של יעקב. אמר הקדוש
ברוך הוא, וכי מה אני צריך
אמה של יעקב (חסר כאן). אלא
בעולם הבא, ולשלב בהם על כל
האמות, אבל בעולם הזה לכי
ומעטי את עצמך והשתעבדי
בגלות לזכות אותך לעולם הבא.
וכשבאו אמה של יעקב
והתרצמו לפני הקדוש ברוך הוא
על שנטל מהם השלטון ונתן
לעשו, אמר להם הקדוש ברוך
הוא: וכי מה אתם רוצים שלטון
בעולם הזה? שהרי אני ערב
להשליט אתכם לעולם הבא על
כל האמות, ולכן הביאו כפרה
עלי. כלומר, על אותה הבטחה
שאני ערב. לכו והביאו כפרה
והתעסקו בתורה, ועלי לתת לכם
שכר טוב, ועלי להשליט אתכם
על כל העמים, שעל מנת פן
מעטתי את הירח בעולם. בא
רבי יוסי ונשקו בראשו, וקרא
לבתו ואמר לה, כלי הגדול של
האור והמנוחה שגחלקה
בטובות יש לך. אשריך ואשרי
חלקך, ואשרי חלקי שזכיתי
לראותך כך.

רבי יוחנן אמר, זכו ישראל
שהאיר להם הקדוש ברוך הוא
ואינם צריכים למאור אחר,

קרבא בחרפא ובעינין לקטלא דין לדין עליה.
ומלה דא דקא אמרי חברנא כך היא וכך
גזרנא ברזא דמתניתין דילן.

דכד ברא קדשא בריך הוא לשמשא
ולסיהרא גזר על שמשא למהוי
שולטנא דעשו ועל סיהרא למהוי בעלמא
דין שולטנא דיעקב ומני עליהון תקיפין
רברבין עד דיותון תרין אומיאי אלין והוא
רברבא דאתמני על סיהרא בגין אומה דיעקב
בעא מן קדשא בריך הוא דיתייב שולטנא
לסיהרא בעלמא דין כלומר אומה דיעקב.
אמר קדשא בריך הוא, וכי מה אנא בעי
אומה דיעקב (חסר כאן). אלא בעלמא דאתי
לשלטאה בהו על כל אומיאי אבל בעלמא
דין לכי ומעטי את עצמך והשתעבדי בגלותא
למזפי לך בעלמא דאתי.

וכד אתו אומה דיעקב ואתרעמו קמיה
דקודשא בריך הוא, על דאתנטל מנהון
שולטנא ואתייהיב לעשו. אמר לון קדשא
ברוך הוא, וכי מה אתון בעאן שולטנא
בעלמא דין דהא אנא ערבנא לשלטאה לכו
לעלמא דאתי על כל אומיאי ובגין כך הביאו
כפרה עלי כלומר על אותה הבטחה שאני
ערב לכו והביאו כפרה והתעסקו בתורה
ועלי לתת לכם שכר טוב ועלי להשליט
אתכם על כל העמים שעל מנת פן מיעטתי
את הירח בעולם אתא רבי יוסי ונשקיה
ברישיה וקרא לברתיה ואמר לה קוטפיזא
דנהורייתא ובוצינא דאתפרשא בטבוון אית
גבך, זכאה אנת וזכאה חולקיך וזכאה חולקי
דזכינא למחמי כך.

רבי יוחנן אמר זכו ישראל דנהיר לון
קדשא בריך הוא ולית אנן צריכים

שכתוב (ישעיה ס) והיה לך ה' לאור עולם. אמר רבי אבהו, כיון שנתחלף להם השלטון, מונים חשבון ללבנה שבה מנהגת נהג כצאן יוסף. ומום אין בך - שלא נמצא בה חסרון בשביל מועדים וזמנים:

ויקרא אלהים וגו'. מהו ויקרא? קרא והזמין להוציא מהאור השלם הזה שעומד באמצע אור אחד שהוא יסוד העולם שעליו עומדים העולמות. ומאותו אור שלם, עמוד האמצעי, התפשט יסוד חי העולמים, שהוא יום מצד הימין. ולחשף קרא לילה - קרא והזמין והוציא מצד החשף נקבה אחת, הלבנה ששולטת בלילה ונקראת לילה, הסוד של אדני"י, אדון כל הארץ. נכנס הימין באותו העמוד השלם שבאמצע כלול בסוד השמאל, ועלה למעלה עד נקדה ראשונה, ולוקח ואוחז שם דבר [ג"א ב"ח] של שלש נקודות: חול"ם שור"ק חיר"ק זרע קדש. שגרי אין זרע שנזרע מלבד בסוד הזה, והתחבר הכל בעמוד האמצעי והוציא יסוד העולם, ולכן נקרא כל, שאוחז את הכל באור ההשתוקקות.

השמואל לזהט בלח ומריח, בכל הדרגות מריח ריח. ומאותו להט של אש הוציאה אותה נקבה הסהר, ואותו הלהט היה חשף, בגלל שהיה מחשף. ושני הצדדים הללו הוציאו שתי הדרגות הללו, אחד זכר ואחד נקבה. היסוד אחוז בעמוד האמצעי מאותה תוספת אור שהיתה בו. שפיון שאותו עמוד האמצעי השתלם ועשה שלום לכל הצדדים, אז נוסף בו אור מלמעלה ומכל הצדדים בחזרה שהכל בו, ומאותה תוספת

לבוצינא אחרא דכתיב (ישעיה ס) והיה לך יי לאור עולם. אמר רבי אבהו, כיון שנתחלף להו שולטנא אינון מונין חשבנא לסיהרא דבה מנהגת נהג כצאן יוסף ומום אין בך דלא אשתכח בה גרעונא בגין מועדין וזמנין. (עד כאן מההשממות)

ויקרא אלהים וגו', מהו ויקרא, קרא וזמין לאפקא מהאי אור שלים דקיימא באמצעיתא, חד נהירו דאיהו יסודא דעלמא דעליה קיימין עלמין. ומההוא אור שלים עמודא דאמצעיתא אתפשט יסודא חי עלמין דאיהו יום מסטרא דימינא. ולחשף קרא לילה, קרא וזמין ואפיק מסטרא דחשף חד נוקבא סיהרא דשולטא בליליא ואקרי לילה רזא דאדני"י אדון כל הארץ. עאל ימינא כההוא עמודא שלים דבאמצעיתא כליל ברזא דשמאלא, וסליק לעילא עד נקודה קדמאה ונטיל ואחיד (ד' י"ב"א) תמן מלה (ג"א ח"לא) דתלת נקודין חל"ם שור"ק חיר"ק זרע קדש. דהא לית זרעא דאזרע פר ברזא דא, ואתחבר פלא בעמודא דאמצעיתא. ואפיק יסודא דעלמא, ובגין כך אקרי כל דאחיד לכלא בנהירו דתיאובכתא.

שמואלא להיט בתוקפא וארח, בכולהו דרגין ארח ריחא. ומההוא להיטו דאשא אפיק היהא נוקבא סיהרא. והוא להיטו הוה חשף בגין דהוה מחשף. ותרין סטרין אלין אפיקו תרין דרגין אלין חד דכר וחד נוקבא. יסודא אחיד בעמודא דאמצעיתא מההוא תוספת נהורא דהוה ביה, דכיון דההוא עמודא דאמצעיתא אשתלים ועביד שלם לכל סטרין, כדיון אתוסף ביה נהירו מעילא ומפל

של חֲדוּה יֵצֵא יְסוּד הָעוֹלָמִים וְנִקְרָא מוֹסֵף. מִכָּאן יֵצְאוּ כָּל הַצָּבָאוֹת לְמִטָּה וְרוּחוֹת וְנִשְׁמוֹת קְדוֹשׁוֹת בְּסוּד יְהו"ה צָבָאוֹת, אֶל אֱלֹהֵי הַרוּחוֹת.

לַיְלָה אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ מִצַּד שֶׁל הַשָּׁמַיִם מֵאוֹתוֹ חֲשֵׁף. וּבְגִלְל שְׂפָאוֹת אוֹתוֹ הַחֲשֵׁף לְהִתְכַּלֵּל בַּיָּמִין וְנִחְלַשׁ כְּחוֹ, הַתְּפֹשֵׁט מִמֶּנּוּ הַלַּיְלָה הַזֶּה. כְּשֶׁמִּתְחִיל לְהִתְפֹּשֵׁט הַלַּיְלָה הַזֶּה כְּשֶׁעֲדִין לֹא הִסְתִּים, אוֹתוֹ חֲשֵׁף נִכְנָס וְנִכְלָל בַּיָּמִין, וְהַיָּמִין אוֹחֵז אוֹתוֹ וְנִשְׁאֵר בַּחֲסָרוֹן הַלַּיְלָה הַזֶּה. וְכִמוֹ שְׂפָאוֹת הַחֲשֵׁף לְהִכְלִיל בְּאוֹר, כִּף הַלַּיְלָה תִּפְאוֹתוֹ לְהִכְלִיל בַּיּוֹם. הַחֲשֵׁף גּוֹרֵעַ אוֹרוֹ, וְלִכְּן הוֹצִיא דְרָגָה בַּחֲסָרוֹן וְלֹא בְּאוֹר. הַחֲשֵׁף לֹא מֵאִיר, אֲלֵא כְּשֶׁנִּכְלָל בְּאוֹר. לַיְלָה שֶׁיּוֹצֵא מִמֶּנּוּ לֹא מֵאִיר אֲלֵא כְּאִשֶׁר נִכְלָל בַּיּוֹם. חֲסָרוֹן הַלַּיְלָה לֹא מִשְׁתַּלֵּם אֲלֵא בְּמוֹסֵף. מֵה שְׁנוֹסֵף כָּאֵן - נִגְרַע כָּאֵן.

בְּמוֹסֵף הִיָּה בּוֹ סוּד שֶׁל הַנִּקְדָּה הָעֲלִיּוֹנָה וְסוּד שֶׁל עֲמוּד הָאֲמֻצָּעִי בְּכָל הַצְּדִידִים, וְלִכְּן נוֹסְפוֹ בּוֹ שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת. בַּלַּיְלָה נִגְרָעִים מִמֶּנּוּ שְׁנֵי אֵלֶּה, וְאֵז קָרָא כְּתוּב וַיִּקְרָא, וְנִגְרַע מִמֶּנּוּ וַי"ו, וְכְתוּב קָרָא לַיְלָה. כָּאֵן סוּד שֶׁל שְׁבַעִים וּשְׁתֵּים אוֹתִיּוֹת חֲקוּקוֹת שֶׁל כְּתוּב עֲלִיּוֹן.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רְקִיעַ בְּתוֹךְ הַיָּמִים וְגו'. כָּאֵן בְּפֶרֶט הַסּוּד לְהַפְרִיד בֵּין מַיִם עֲלִיּוֹנִים לְתַחְתּוֹנִים בְּסוּד הַשָּׁמַיִל. ^(נ"א)

שְׁעַד כָּאֵן סוּד הַיָּמִין הוּא, וְכָאֵן הוּא סוּד הַשָּׁמַיִל, וְלִכְּן הִרְבּוּ מִחֲלָקֵת ^(ב"ב) בְּגִלְל זֶה לַיָּמִין. הַיָּמִין הוּא שְׁלֵמוֹת הַכֹּל, וְלִכְּן בַּיָּמִין כְּתוּב הַכֹּל, שְׁהָרִי בּוֹ תְלוּיָהּ כָּל

סְטָרִין בְּחֲדוּה דְכָלָא בִּיה. וַיְמַהְיֶהוּא תוֹסֵפֵת דְּחֲדוּה נְפִיק יְסוּדָא דְעֲלָמִין וְאִקְרִי מוֹסֵף. מֵהֵכָא נִפְקִין כָּל חַיִּילִין לְתַתָּא וְרוּחִין וְנִשְׁמָתִין קְדִישִׁין בְּרִזָּא יְהו"ה צָבָאוֹת, אֶל אֱלֹהֵי הַרוּחוֹת.

לַיְלָה אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ, מִסְטָרָא דְשָׁמַיִלָא מֵהוּא חֲשֵׁף. וּבְגִין דְּהוּא חֲשֵׁף תִּיאוּבְתִיָּה לְאִתְכַּלְלָא בַּיָּמִינָא וְחֲלַשׁ תוֹקְפִיָּה, אִתְפֹּשֵׁט מִנִּיהָ הָאִי לַיְלָה. כִּד שְׂאִרִי לְהִתְפֹּשֵׁטָא הָאִי לַיְלָה עַד לֹא אִסְתִּים, הוּא חֲשֵׁף עָאֵל וְאִתְכַּלִּיל בַּיָּמִינָא וַיְמִינָא אַחִיד לִיה, וְאִשְׁתָּאר בְּגִרְעוֹ הָאִי לַיְלָה. וְכִמָּה דְחֲשֵׁף תִּיאוּבְתִיָּה לְאִתְכַּלְלָא בְּאוֹר הַכִּי לַיְלָה תִּיאוּבְתִיָּה לְאִתְכַּלְלָא בַּיּוֹם. חֲשֵׁף גֵּרַע נְהוּרִיָּה, וּבְגִין כִּף אִפִּיק דְרָגָא בְּגִרְעוֹ וְלֹא בְּנְהִירוֹ. חֲשֵׁף לֹא נְהִיר אֲלֵא כִּד אִתְכַּלִּיל בְּאוֹר. לַיְלָה דְנִפְק מִנִּיהָ לֹא נְהִיר אֲלֵא כִּד אִתְכַּלִּיל בַּיּוֹם. גֵּרְעוֹ דְלַיְלָה לֹא אִשְׁתַּלֵּים אֲלֵא בְּמוֹסֵף. מֵה דְאִתּוֹסֵף הֵכָא גֵּרַע הֵכָא.

בְּמוֹסֵף הוּה בִּיה רִזָּא דְנִקוּדָה עֲלָאָה וְרִזָּא דְעֲמוּדָא דְאֲמֻצָּעִיתָא בְּכָל סְטָרִין, וּבְגִין כִּף אִתּוֹסֵף בִּיה תְרִין אֲתוּוֹן. בְּלִילִיא גֵרְעוֹ בִּיה אֲלִין תְרִין. כִּדִּין קָרָא כְּתִיב וַיִּקְרָא וְנִגְרַע מִנִּיהָ וַי"ו וְכְתִיב קָרָא לַיְלָה. הֵכָא רִזָּא דְשָׁמָא דְשְׁבַעִין וְתְרִין אֲתוּוֹן גְּלִיפָא דְכְתָרָא עֲלָאָה:

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רְקִיעַ בְּתוֹךְ הַיָּמִים וְגו', הֵכָא בְּפֶרֶט רִזָּא לְאִפְרָשָׁא ^(ב"ב) מִיָּין עֲלָאִין לְתַתָּאִי ^(לְתַתָּאִין) בְּרִזָּא דְשָׁמַיִלָא. ^(נ"א) וְהַבְרָה) הֵכָא מִחֲלוּקָת בְּרִזָּא דְשָׁמַיִלָא. דְעַד הֵכָא רִזָּא דַּיְמִינָא הוּא, וְהֵכָא הוּא רִזָּא דְשָׁמַיִלָא, וּבְגִין כִּף אִסְגִּיאוֹ מִחֲלוּקָת ^(נ"א ב"ב) בְּגִין דָּא לַיְמִינָא. יְמִינָא

בְּגִין דָּא לַיְמִינָא. יְמִינָא

השלמות. כְּשֶׁמִתְעוֹרֵר שְׂמַאל, מִתְעוֹרֶרֶת מַחְלָקָת, וּבְאוֹתָהּ מַחְלָקָת מִתְחַזְקֶת אֶשׁ הַרְגֹז, וְיוֹצֵא מִמֶּנָּה מְאוֹתָהּ מַחְלָקָת גִּיהֶנֶם. וְגִיהֶנֶם מִתְעוֹרֵר בְּשִׂמְאֵל וְנִדְבֵק. חֲכָמָתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, בְּזֶה הַסְּתַפֵּל וּבְמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית הַשְּׂגִיחַ הַתְּבוּנָה. בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית הֵיטָה מַחְלָקָת שְׂמַאל עִם יָמִין, וּבְאוֹתָהּ מַחְלָקָת שֶׁהִתְעוֹרֵר בּוֹ הַשְּׂמַאל, יֵצֵא בּוֹ גִיהֶנֶם וְנִדְבֵק בּוֹ. הָעֲמוּד הָאֲמֻצְעִי שֶׁהוּא יוֹם שְׁלִישִׁי, נִכְנָס בִּיגִיחָם וְהַפְּרִיד הַמַּחְלָקָת וְהַסְּפִים לְשָׁנֵי צְדָדִים. וְגִיהֶנֶם יֵרֵד לְמִטָּה. וְשִׂמְאֵל נִכְלָל בְּיָמִין, וְהֵיךְ שְׁלוֹם בְּכָל.

כְּמוֹ זֶה מַחְלָקָת קֶרַח בְּאֶהֱרֹן, שְׂמַאל בְּיָמִין. הַסְּתַפֵּל מֹשֶׁה בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית. אָמַר לִי, רְאוּי לְהַפְּרִיד מַחְלָקָת בֵּין יָמִין וְשְׂמַאל. הַשְּׂתַדֵּל לְהַסְּפִים בִּיגִיחָם. וְלֹא רָצָה הַשְּׂמַאל, וְהִתְחַזַּק קֶרַח בְּחֻזְקוֹ. אָמַר, וְדַאי גִיהֶנֶם בִּפְחֵ שֶׁל הַמַּחְלָקָת שְׂמַאל צָרִיךְ לְהִתְדַבֵּק [לְמַעַל וְלְהַכֵּלל בִּימִין] הוּא לֹא רָצָה לְהִתְדַבֵּק לְמַעְלָה וְלְהַפְּלֵל בְּיָמִין, וְדַאי יֵרֵד לְמִטָּה בְּכַח הַרְגֹז שְׁלוֹ. וְעַל זֶה לֹא רָצָה קֶרַח לְהַסְּפִים מַחְלָקָת זֹו בְּיַד מֹשֶׁה, בְּגַלֵּל שְׂלֹא הָיָה לְשֵׁם שָׁמַיִם, וְלֹא חֲשַׁשׁ לְכַבּוֹד שְׁלִמְעָלָה וְהַכְּחִישׁ מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית. בֵּינָן שְׂרָאָה מֹשֶׁה שֶׁהַכְּחִישׁ מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית וְנִדְחָה הוּא הַחֻזְקָה, אָז וַיַּחֲרַר לְמֹשֶׁה מְאֹד. וַיַּחֲרַר לְמֹשֶׁה - עַל שֶׁהַכְּחִישׁוֹ אוֹתוֹ שְׂלֹא הַסְּפִים לְאוֹתָהּ מַחְלָקָת. מְאֹד - עַל שֶׁהַכְּחִישׁוֹ מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית. וּבְכָל הַכְּחִישׁ קֶרַח - בְּמַעְלָה וּבְמִטָּה, שְׂכָתוֹב (בַּמְדַּבֵּר כו) בְּהַצְּוֹתָם

אִיהוּ שְׁלִימָא דְכָלָא, וּבִגִּין כֶּף בְּיָמִינָא כְּתִיב כָּלָא דְהָא בִּיה תְּלִיָא כָּל שְׁלִימוֹ. כִּד אֲתַעַר שְׂמַאלָא אֲתַעַר מַחְלֻקָת. וּבִהֵהוּא מַחְלֻקָת אֲתַתְּקַף אָשָׁא דְרוּגְזָא וְנָפִיק מִנִּיה מַהֵהוּא מַחְלֻקָת גִּיהֶנֶם. וְגִיהֶנֶם בְּשְׂמַאלָא אֲתַעַר וְאֲתַדְּבַק.

חֲכָמָתָא דְמֹשֶׁה בְּהָא אֲסַתְּפֵל וּבְעוֹבְדָא דְבְּרֵאשִׁית אֲשַׁגַּח. בְּעוֹבְדָא דְבְּרֵאשִׁית הוּא מַחְלֻקָת שְׂמַאלָא בְּיָמִינָא, וּבִהֵהוּא מַחְלֻקָת דְאֲתַעַר בִּיה שְׂמַאלָא נָפִיק בִּיה גִּיהֶנֶם וְאֲתַדְּבַק בִּיה. עֲמוּדָא דְאֲמֻצְעִיתָא דְאִיהוּ יוֹם תְּלִיתָאֵי עָאל בִּינִיָּהוּ וְאֶפְרִישׁ מַחְלֻקָת וְאֲסַפִּים לְתַרִּין סְטָרִין. וְגִיהֶנֶם נְחִית לְתַתָּא. וְשְׂמַאלָא אֲתַפְּלִיל בְּיָמִינָא וְהוּא שְׁלָמָא בְּכָלָא.

בְּנוּנָא דָא מַחְלֻקָת קֶרַח בְּאֶהֱרֹן שְׂמַאלָא בְּיָמִינָא. אֲסַתְּפֵל מֹשֶׁה בְּעוֹבְדָא דְבְּרֵאשִׁית. אָמַר לִי אֲתַחֲזִי לְאֶפְרָשָׁא מַחְלֻקָת בֵּין יָמִינָא לְשְׂמַאלָא. אֲשַׁתְּדֵל לְאֲסַפְמָא בִּינִיָּהוּ. וְלֹא בְּעִי שְׂמַאלָא וְאֲתַקַּף קֶרַח בְּתוֹקְפִיה. אָמַר וְדַאי גִיהֶנֶם בְּתוֹקְפָא דְמַחְלֻקָת שְׂמַאלָא אֲצִטְרִיךְ לְאֲתַדְּבַקָא (ס"א) לְעִילָא וְלֹאֲתַפְּלָא בְּיָמִינָא) הוּא לֹא בְּעִי לְאֲתַדְּבַקָא לְעִילָא וְלֹאֲתַפְּלָא בְּיָמִינָא, וְדַאי יַחֲוֹת לְתַתָּא בְּתוֹקְפָא דְרוּגְזָא דִּילֵיה.

וְעַל דָּא לֹא בְּעִי קֶרַח לְאֲסַפְמָא הָאֵי מַחְלֻקָת בִּידָא דְמֹשֶׁה בְּגִין דְלֹא הוּא לְשֵׁם שָׁמַיִם וְלֹא חֲיִישׁ לִיקְרָא דְלְעִילָא וְאֶפְחִישׁ עוֹבְדָא דְבְּרֵאשִׁית. בֵּינָן דְחָמָא מֹשֶׁה דְהוּא מִפְּחִישׁ עוֹבְדָא דְבְּרֵאשִׁית וְאֲתַדְּחָא אִיהוּ לְבַר, כְּדִין וַיַּחֲרַר לְמֹשֶׁה מְאֹד.

וַיַּחֲרַר לְמֹשֶׁה עַל דְאֶפְחִישׁוֹ לִיה דְלֹא אֲסַפִּים הָהוּא מַחְלֻקָת. מְאֹד עַל דְאֶפְחִישׁוֹ עוֹבְדָא דְבְּרֵאשִׁית. וּבְכָלָא אֶפְחִישׁ (דף ע"ב) קֶרַח בְּעִילָא

על ה'. הרי למטה ולמעלה. ועל זה נדבק כמו [במה] שראוי לו.

מחלקת שהתקנה כמו שלמעלה, ועולה ולא יורדת, ומתקיימת בדרך ישר - זו מחלקת של שמאי והלל. והקדוש ברוך הוא הפריד ביניהם והספיק להם, וזו היתה מחלקת לשם שמים. ושמים הפרידו מחלקת, ועל זה התקנים. וזה היה כמו שמעשה בראשית. וקרח במעשה בראשית הכחיש את כל, ומחלקת של שמים היתה. ורצה להכחיש דברי תורה. ודאי היה בהתדבקות הגיהנם, ועל זה נדבק בו.

וסוד זה בספרו של אדם. כשחשף מתעורר, מתעורר בכחו וכרא בו גיהנם ונדבק אתו באותה מחלקת. פיון ששוכף הרגז והפח, מתעוררת מחלקת בגון אחר, מחלקת של אהבה. ושתי מחלוקות היו, אחת ראשית ואחת סיום. וזוהי דרך הצדיקים - ראשית שלהם בקשי, וסוף שלהם במנוחה. קרח היה ראשית המחלקת כפי רגז וכח ונדבק בגיהנם. שמאי הסוף של המחלקת. כשרגז שכף, צריך לעורר מחלקת של אהבה ולהספמה על ידי השמים.

וזה סוד יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל. זו מחלקת ראשונה, התעוררות של רגז וכח רצה להפריד, והתעורר גיהנם עד שרגז והפח הצטננו. ואז ויעש אלהים את הרקיע וגו', התעוררה מחלקת של אהבה וחביבות וקיום העולם, ובסוד זה המחלקת של שמאי והלל, שתורה שבעל פה נכנסה באהבה לתורה שבכתב והיו בקיום שלם.

ובתתא. דכתיב, (במדבר כו) בהצותם על יי, הא תתא ועילא. ועל דא אתדבק פמה (במה) דאתחיי ליה.

מחלוקת דאתתמן כגוונא דלעילא וסליק ולא נחית ואתקיים בארץ מישר, דא מחלוקת דשמאי והלל. וקדשא בריך הוא אפריש ביניהו ואספיק לון. ודא הוה מחלוקת לשם שמים. ושמים אפריש מחלוקת. ועל דא אתקיים. ודא הוה כגוונא דעובדא דבראשית. וקרח בעובדא דבראשית אפחיש בכלא. ופלוגתא דשמים הוה. ובעא לאפחשא מלי דאורייתא. ודאי באתדבקותא דגיהנם הוה. ועל דא אתדבק בהדיה.

ורזא דא בספרא דאדם. חשף פד אתער אתער בתוקפיה וברא ביה גיהנם ואתדבק בהדיה בהווא מחלוקת. פיון דשכיך רוגזא ותוקפא, אתער מחלוקת כגוונא אחרא, מחלוקת דרחימו. ותרין מחלוקת הוו. חד שירותא וחד סיומא. ודא איהו ארחיון דצדיקיא שירותא דלהון בקשיו וסופא דלהון בנייחא. קרח הוה שירותא דמחלוקת כפום רוגזא ותוקפא ואתדבק בגיהנם. שמאי סופא דמחלוקת פד רוגזא בנייחא אצטריך לאתער מחלוקת דרחימו ולאספמא על ידא דשמים.

ורזא דא יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל, דא מחלוקת קדמאה אתערו דרוגזא ותוקפא בעא לאפרישא ואתער גיהנם עד דרוגזא ותוקפא אצטנן. וכדין ויעש אלהים את הרקיע וגו' אתער מחלוקת דרחימו וחביבו וקיומא דעלמא. וברזא דא מחלוקת שמאי והלל. דתורה שבעל פה עאלת ברחימו גפי תורה שבכתב והווי בקיומא שלים.

וְנֹאכְלוּ בָאֵשׁ. כְּמוֹ זֶה קָרַח
לְמַטָּה, וְהִפְלִי כְּמוֹ זֶה.

יהי רקיע - התפשטה התפרדות
זו מזו. א"ל - כתף של ימין א"ל
גדול התפשט התפרדות מתוף
המים להשתלם השם הזה א"ל
ולהתפלל באותה התפרדות זה
בזה, והתפרד מאל אלהים הי"ם.
אלה התפרדו והתהפכו להיות
מים תחתונים ימ"ה, אותה
התפרדות שהתפשט בשני. מים
עליונים הי"ם, זה הי"ם גדול.
הי"ם מים עליונים. ההפך של
האזניות האלה ימ"ה, מים
תחתונים. כיון שהתקנו, נעשו
הכל כלל אחד והתפרד שם זה
בכמה מקומות.

מים עליונים זכרים, ומים
תחתונים נקבות. בתחלה היו
מים במים, עד שנפרדו, להפיר
מים עליונים ותחתונים, זה
אלהים (מים עליונים). וזה אדנ"י (מים
תחתונים). וזו ה' עליונה וה'
תחתונה. מה כתוב? ויעש
אלהים את הרקיע. התפשטות זו
לקח שם זה אלהים מים
עליונים, ומים תחתונים אדנ"י.
ועם כל זה, כיון שהשתלמו מים
זכרים במים נוקבים, שם אלהים
התפשט בכל.

ואף על גב שהפריד בין מים
עליונים לתחתונים, מחלקת לא
התבטלה עד יום שלישי,
והספמה המחלקת, והכל
התישב במקומו פראוי. ובגלל
מחלקת זו, אף על פי שהוא
קיום העולם, לא כתוב כי טוב
בשני, שלא השתלם המעשה.
מים עליונים ומים תחתונים היו
כאחד, ולא היו תולדות בעולם
עד שנפרדו ונודעו, ולכן עשו
תולדות.

ועם כל זה, אף על גב שהבדלה
היתה בשני והמחלקת בו היתה

בְּגוֹנוֹא דָא קָרַח לְתַתָּא. וְכֹלָא כְּגוֹנוֹא דָא.
יְהִי רְקִיעַ אֲתַפְשֵׁט פְּשִׁיטוּ דָא מִן דָּא. א"ל
קִטְפָא יְמִינָא א"ל גְּדוֹל אֲתַפְשֵׁט פְּשִׁיטוּ
מִן גּוֹ מִיָּיא לְאַשְׁתַּלְמָא שְׁמָא דָא א"ל
וְלֹאֲתַפְלְלָא בַּהוּא פְּשִׁיטוּ דָא בְּדָא,
וְאֲתַפְשֵׁט מְאֵל אֱלֹהִים הִי"ם אֲלִין אֲתַפְשֵׁטוּ
וְאֲתַהֲפְכוּ לְמַהוּי מִיִּין תַּתָּאִין ימ"ה הוּא
פְּשִׁיטוּ דָאֲתַפְשֵׁט בְּשַׁנִּי, מִיִּין עֲלָאִין הִי"ם זֶה
הִי"ם גְּדוֹל. הִי"ם מִיִּין עֲלָאִין, הַפּוֹכָא דָאֲלִין
אֲתוּוֹן ימ"ה מִיִּין תַּתָּאִין. כִּיּוֹן דָּאֲתַתְקֵנוּ
אֲתַעֲבִידוּ כֹלָא כֹלָלָא חֲדָא וְאֲתַפְשֵׁט שְׁמָא דָא
בְּכַמָּה דוֹכְתִי.

מִיִּין עֲלָאִין דְּכוּרִין. וּמִיִּין תַּתָּאִין נוֹקְבִי.
בְּקַדְמִיתָא הוּוּ מִים בְּמִים, עַד
דָּאֲתַפְרְשׁוּ לְאַשְׁתַּמוּדְעָא מִיִּין עֲלָאִין וְתַתָּאִין,
דָּא אֱלֹהִים (נ"א מִיִּין עֲלָאִין). וְדָא אֲדַנְי (נ"א מִיִּין תַּתָּאִין).
וְדָא ה' עֵילָאָה וְה' תַּתָּאָה. מַה כְּתִיב וַיַּעַשׂ
אֱלֹהִים אֵת הַרְקִיעַ. אֲתַפְשֵׁטוּתָא דָא נָטַל
שְׁמָא דָא אֱלֹהִים מִיִּין עֲלָאִין. (דף יח ע"א)
תַּתָּאִין אֲדַנְי. וְעַם כֹּל דָּא כִּיּוֹן דָּאֲשְׁתַּלְיִמוּ
מִיִּין דְּכוּרִין בְּמִיִּין נוֹקְבִין, שְׁמָא דָאֱלֹהִים
אֲתַפְשֵׁט בְּכֹלָא.

וְאֵף עַל גַּב דָּאֲפְרִישׁ בֵּין מִיִּין עֲלָאִין
לְתַתָּאִין, מְחֻלְקַת לָא אֲתַבְטַל עַד יוֹם
תְּלִיתָאִי וְאַסְפִּים מְחֻלְקַת וְאֲתִישַׁב כֹּלָא
בְּדוֹכְתִיָּה פְּדָקָא יְאוּת. וּבְגִין מְחֻלְקַת דָּא אֵף
עַל פִּי דָאִיהוּ קִיּוּמָא דְעֲלָמָא לָא כְּתִיב כִּי טוֹב
בְּשַׁנִּי, דְּלָא אֲשְׁתַּלִּים עוֹבְדָא. מִיִּין עֲלָאִין
וּמִיִּין תַּתָּאִין הוּוּ כְּחֲדָא וְלָא הוּוּ תוֹלְדִין
בְּעֲלָמָא עַד דָּאֲתַפְרְשׁוּ וְאַשְׁתַּמוּדְעוּ. וּבְגִין כִּף
עֲבָדוּ תוֹלְדִין.

וְעַם כֹּל דָּא אֵף עַל גַּב דְּהַבְדְּלָה הָוִי בְּשַׁנִּי
וּמְחֻלְקַת בֵּיהּ הָוָה, יוֹם תְּלִיתָאִי אֲסָפִים

- יום השלישי הסכים בכל, שהוא שם שנחזקק בחקיקתו [יהוה] הו"ה להסכים בין מים עליונים ומים תחתונים. ה' עליונה ה' תחתונה, ו' ביניהם להשלים בשני צדדים. וסימן זה מי הירדן, מים עליונים, קמו ג' אחד. מים תחתונים ירדו לים, וישראל הלכו באמצע.

חמשה רקיעים כתוב פאן, וחי העולמים הולך בהם ומנהיג בהם, וכלם כלולים זה בזה. ואלמלא מחלקת זו שהסכמה על ידי האמצע, לא נכללו ולא השתירו [ג"א נתישר] זה בזה. חמש מאות שנים הם שעץ החיים דבק בהם לעשות פרות ותולדות לעולם, וכל מימי בראשית ששופעים ונמשכים מבראשית נחלקו תחתיו על ידו, ודוד המלך לקח הכל, והוא חלק אחר כף, שכתוב (שמואל-ב) ויחלק לכל העם לכל המון וגו', וכתוב (תהלים קד) תתן להם ילקוטון, וכתוב (משלי לא) ותקם בעוד לילה ותתן טרף וגו'.

בשעה שמחלקת מתעוררת בחזק השמאל, מתרבה ומתחזקת שלהבת הדינים, ויצאו משם קלפות, ונקרשו מיד בלי לחות כלל, והיו זכר ונקבה. ומהם נפרדו מינים רעים למיניהם, וכאן התקיפות של רוח הטמאה בכל אותן קלפות חזקות, והם סוד הערלה. אלה התחזקו במינים חזקים, אחד אפע"ה ואחד נח"ש, ושניהם אחד. אפע"ה מוליד [לשבעים] לשבע שנים בחבור אחד. חזר הכל לשבע שנים של נחש.

כאן הוא סוד הגיהנם שנקרא בשבעה שמות. יצר הרע נקרא בשבעה שמות. ובכמה דרגות התפשטה הטמאה מכאן לעולם,

בכלא דהוא שמא דאיגלה בגליפוי (כ"א יהוה) הוה לאסתפמא מיין עלאין ומיין תפאין ה' עלאה, ה' תתאה, ו' ביניהו. לאשלמא בתרין סטריין. וסימנא דא מי הירדן מיין עלאין קמו ג' אחד. מיין תפאין נחתו לימא. וישראל אזלי באמצעיתא.

חמש רקיעין פתיבי הכא וחי העולמים אזיל בהו ואנהיג בהו וכלהו כלילן דא בדא. ואלמלא האי מחלוקת דאסתפם על ידי דאמצעיתא לא אתכלילו ולא אשתיירו (ג"א אחת שירו) דא בדא. חמש מאה שנין אנון דאילנא דחיי דביק בהו למעבד אפין ותולדין לעלמא וכל מימוי דבראשית דנגדין ואתמשכן מבראשית אתפלגו תחותוי על ידיה. ודוד מלפא נקיט פלא ואיהו פליג לבתר דכתיב, (שמואל ב) ויחלק לכל העם לכל המון וגו' וכתוב, (תהלים קד) תתן להם ילקוטון וכתוב, (משלי לא) ותקם בעוד לילה ותתן טרף וגו'.

בשעתא דאתער מחלוקת בתוקפא דשמאלא, אסגי ואתקף הורפילא דטיפסא ונפקו מתמן סטירין ואקרישו מיד בלא לחותא כלל והוה דכר וניקבא. ומנהון אתפרשו זיינין בישין לזנייהו, והכא תקיפו דרוח מסאבא בכל אנון תוקפין סטירין. ואנון רזא דערלה. אלין אתקפו בזיינין תקיפין, חד אפע"ה וחד נח"ש ותרווייהו חד. אפע"ה אוליד (כ"א לשבעין) לשבעא שנין בחבורא חדא, אתהדר פלא לשבע שנין דנחש.

הכא איהו רזא דגיהנם דאקרי בשבע שמות. יצר הרע בשבע שמות. ובכמה דרגין אתפשט מסאבו מהכא לעלמא

והכל מסוד השמאל טוב ורע, והוא ישוב העולם. כאן שם חקוק של שמונה עשרה אותיות ממנה על גשמי רצון נדבה וברכה ישוב של העולם.

ויאמר אלהים יקרו המים וגו'. בדרך קו להיות בדרך ישרה, שהרי מסוד של אותה נקדה ראשונה הכל יצא בנסתר, עד שהגיע והתפנס להיכל עליון, ומשם יצא בקו ישר לשאר הדרגות, עד שמגיע לאותו מקום אחד שפונס הכל בכלל של זכר ונקבה. ומיהו? חי העולמים.

המים שיוצאים מלמעלה מה' העליונה. מתחת השמים ו' קטנה. ועל זה ו'ו, אחד שמם ואחד מתחת השמים. אז ותראה היבשה, זו ה' תחתונה. זה התגלה, וכל השאר התפסה. ומתוך האחרונה הזו נודע בשכל אותו שהתפסה. אל מקום אחד, בגלל שכאן הוא קשר היחוד של העולם העליון.

יהו"ה אחד ושמו אחד. שני יחודים, אחד של העולם העליון להתיחד בדרגותיו, ואחד של העולם התחתון להתיחד בדרגותיו. קשר היחוד של העולם העליון הוא עד כאן. חי העולמים שם מתבשם, ונקשר העולם העליון ביחוד שלו, ולכן נקרא מקום אחד. כל הדרגות וכל האברים מתפנסים שם, ונהיים פלם בו אחד, בלי פרוד כלל. ואין דרגה שמתחדת שם ביחוד אחד אלא זו, ובו מתפסים פלם בדרך נסתר בהשתוקקות אחת. עד כאן בדרגה זו מתיחד העולם הנגלה בעולם הנסתר.

העולם הנגלה מתחבר גם פן למטה, ועולם הנגלה הוא עולם התחתון. (ישעיהו) ואראה את ה', (שמות כד) ויראו את אלהי ישראל,

וכלא מרזא דשמאלא, טב וביש ואיהו ישובא דעלמא. הכא שמא גליפא דתמיני סרי אתוון ממנא על גשמי רצון נדבה וברכה ישובא דעלמא:

(ר"ת יהו"ה) ויאמר אלקים יקרו המים וגו' בארז קו למחוי בארז מישר. דהא מרזא דהיא נקודה קדמאה נפק פלא בסתימו. עד דמטי ואתפניש להיכלא עלאה ומתמן נפיק בקו מישר לשאר דרגין. עד דמטי ליהוה אתר חד דכניש פלא בכלל דכר ונוקבא. ומאן איהו חי עלמין.

המים דנפקי מלעיל מאת ה' עלאה. מתחת השמים ו' זעירא. ועל דא ו'ו חד שמם וחד מתחת השמים. פדין ותראה היבשה דא ה' תתאה. דא אתגלי. וכל שאר אתפסי. ומגו האי בתראה אשתמע בסוכלתנו ההוא דאתפסי. אל מקום אחד בגין דהכא הוא קשורא דיחודא דעלמא עלאה.

יהו"ה אחד ושמו אחד תרין יחודין חד דעלמא עלאה לאתניחדא בדרגוי, וחד דעלמא תתאה לאתניחדא בדרגוי. קשורא דיחודא דעלמא עלאה עד הכא איהו. חי עלמין תמן אתבסים ואתקשר עלמא עלאה ביחודא דיליה. ובגין פך אקרי מקום אחד. פל דרגין וכל שייפין מתפנשין תמן והו פלהו ביה חד פלא פירוודא כלל. ולית דרגא דאתניחדן תמן ביחודא חד אלא האי, וביה אתפסיין פלהו בארז סתים בתיאובתא חד. עד הכא בדרגא דא אתניחד עלמא דאתגלייא בעלמא דאתפסייא.

עלמא דאתגלייא אתניחד אוף הכי לתתא, ועלמא דאתגלייא איהו עלמא דתתא"ה. (ישעיהו) ואראה את ה' (שמות כד) ויראו

(במדבר יד) וּכְבוֹד ה' נִרְאָה, (שם יז) וַיֵּרָא כְבוֹד ה', (יחזקאל א) כְּמִרְאֵה הַקִּשְׁת וְגו', פֶּן מִרְאֵה הַנִּגְה סָבִיב הוּא מִרְאֵה דְמוּת כְּבוֹד ה'. וְזֵהוּ סוּד וְתִרְאֵה הַיִּבְשָׁה.

(שם) כְּמִרְאֵה הַקִּשְׁת - זֶה חַי הָעוֹלָמִים. וְזֵהוּ אֵת קִשְׁתִּי נִתְּנִי בְּעֵינַי, זֶה מַלְכוּת, נִתְּנִי מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם. בְּיוֹם מַעֲנַן כְּשֶׁנִּבְרְאִית הַקִּשְׁת וְכִשְׁמֹעוֹר הַשְּׂמָאל לְהַתְּנִיב, מִרְאֵה דְמוּת כְּבוֹד ה' מִתְּעוֹרֵר הַשְּׂמָאל לְהַתְּנִיב. יוֹצֵאת רַחֵל וְתַקַּשׁ בְּלִדְתָּהּ. מִיכָא"ל בְּצַד זֶה, רַפְא"ל בְּצַד זֶה, גְּבִרִיא"ל בְּצַד זֶה, וְהֵם הַגְּנוּנִים שְׁנֵאֵרִים בְּאוֹתָהּ דְמוּת - לְכֵן וְאֵדָם וַיִּרְק.

בֶּן מִרְאֵה הַנִּגְה סָבִיב, הָאוֹר שֶׁהַתְּפִסָּה בְּגִלְגוּל מִרְאֵה הָעֵינַי, הוּא מִרְאֵה דְמוּת כְּבוֹד ה'. הַגְּנוּנִים שֶׁהִתְיַחְדוּ הַיַּחְוּד הַתְּחַתּוֹן הֵם לְפִי יַחְוּד שֶׁהִתְיַחַד יַחְוּד עֲלִיּוֹן. ה' אֱלֹהֵינוּ ה'. גְּנוּנִים נִסְתָּרִים שְׁלֵא נִרְאִים וּמִתְקַשְׂרִים אֶל מְקוֹם אֶחָד יַחְוּד אֶחָד בְּעֲלִיּוֹן, הַגְּנוּנִים בְּקִשְׁת לְמִטָּה לְהִתְיַחַד בְּהֵם. לְכֵן אֵדָם וַיִּרְק כְּמוֹ גְּנוּנִים נִסְתָּרִים. וְהֵם יַחְוּד אַחֵר, סוּד וְשִׁמוֹ אֶחָד. בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד - הַיַּחְוּד שֶׁלְמִטָּה. יַחְוּד עֲלִיּוֹן - (דְּבָרִים ו) שָׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהו"ה אֱלֹהֵינוּ יְהו"ה אֶחָד. דָּא לְקַבֵּיל דָּא. יְקוּוּ מְדִידוֹ דְקוּ וּמְשַׁחְתָּא. הֲכָא שִׁית תִּיבִין. וְהֲכָא שִׁית תִּיבִין.

מְשַׁחְתָּא בּוֹצִינָא דְקַרְדִּינּוּתָא דְכַתִּיב, (ישעיה מ) מִי מִדְד בְּשַׁעְלוֹ מִים. וְדָא אִיהוּ יְקוּוּ הַמִּים. הֲכָא שְׁעוּרָא דִּיּוֹצֵר עֲלִמִין יו"ד ה"א וּא"ו ה"א, קְדוּ"ש קְדוּ"ש קְדוּ"ש דָּא אִיהוּ יְקוּוּ הַמִּים. יִי צְבָאוֹת. דָּא אִיהוּ אֶל מְקוֹם אֶחָד בְּסוּד שֵׁם זֶה. מְלֵא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ - זֶה וְתִרְאֵה הַיִּבְשָׁה. סוּד חֲקִיקַת שֵׁם

אֵת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל (במדבר יד) וּכְבוֹד יִי נִרְאָה (במדבר יז) וַיֵּרָא כְבוֹד יִי (יחזקאל א) כְּמִרְאֵה הַקִּשְׁת וְגו' בֶּן מִרְאֵה הַנִּגְה סָבִיב הוּא מִרְאֵה דְמוּת כְּבוֹד יִי. וְדָא אִיהוּ רְזָא וְתִרְאֵה הַיִּבְשָׁה.

כְּמִרְאֵה הַקִּשְׁת (יחזקאל א) זֶה חַי עֲלִמִין. וְזֵהוּ אֵת קִשְׁתִּי נִתְּנִי בְּעֵינַי דָּא מַלְכוּת. נִתְּנִי מִן יוֹמָא דְאַתְבְּרִי עֲלִמָא. בְּיוֹמָא (ד' י"ח ע"ב) דְּעֵיבָא דְאַתְחֲזִי קִשְׁת (דִּאֲתַעַר שְׂמָאלָא לְאַתְתַּקְפָּא). מִרְאֵה דְמוּת כְּבוֹד ה' אֲתַעַר שְׂמָאלָא לְאַתְתַּקְפָּא. נִפְקַת רַחֵל וְתַקַּשׁ בְּלִדְתָּהּ. מִיכָא"ל בְּסִטְרָא דָּא, רַפְא"ל בְּסִטְרָא דָּא, גְּבִרִיא"ל בְּסִטְרָא דָּא. וְאַנּוּן גְּוּוּנִין דְאַתְחֲזִיין בְּהֵהוּא דְמוּת חִיּוֹר וְסוּמְק וַיִּרְוֹק.

בֶּן מִרְאֵה הַנִּגְה סָבִיב. נְהִירוֹ דְאַתְפְּסִיָּא בְּגִלְגוּלָא דְחִיזוֹ דְעֵינָא. הוּא מִרְאֵה דְמוּת כְּבוֹד יִי. גְּוּוּנִין דְאַתְיַחַדָּא יַחְוּדָא תְּתָאָה לְפּוּם יַחְוּדָא דְאַתְיַחַד יַחְוּדָא דְלְעִילָא. יִי אֱלֹהֵינוּ יִי. גְּוּוּנִין סְתִימִין דְלֵא אֲתַחֲזוּן וְאַתְקַשְׂרוּן אֶל מְקוֹם אֶחָד יַחְוּדָא חֲדָא בְּעֲלָאָה. גְּוּוּנִין בְּקִשְׁת לְתַתָּא לְאַתְיַחַדָּא בְּהוּ. חִוּוֹר סוּמְק וַיִּרְוֹק כְּגוּוּנִין סְתִימִין. וְאַנּוּן יַחְוּדָא אַחְרָא רְזָא וְשִׁמוֹ אֶחָד. בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד יַחְוּדָא דְלְתַתָּא. יַחְוּדָא עֲלָאָה (דְּבָרִים ו) שָׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהו"ה אֱלֹהֵינוּ יְהו"ה אֶחָד. דָּא לְקַבֵּיל דָּא. יְקוּוּ מְדִידוֹ דְקוּ וּמְשַׁחְתָּא. הֲכָא שִׁית תִּיבִין. וְהֲכָא שִׁית תִּיבִין. מְשַׁחְתָּא בּוֹצִינָא דְקַרְדִּינּוּתָא דְכַתִּיב, (ישעיה מ)

מִי מִדְד בְּשַׁעְלוֹ מִים. וְדָא אִיהוּ יְקוּוּ הַמִּים. הֲכָא שְׁעוּרָא דִּיּוֹצֵר עֲלִמִין יו"ד ה"א וּא"ו ה"א, קְדוּ"ש קְדוּ"ש קְדוּ"ש דָּא אִיהוּ יְקוּוּ הַמִּים. יִי צְבָאוֹת. דָּא אִיהוּ אֶל מְקוֹם אֶחָד בְּרְזָא דְשְׂמָא דָּא. מְלֵא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. דָּא וְתִרְאֵה הַיִּבְשָׁה. רְזָא

גְּלִיפָא שְׁמָא דִּיחֻדָּא כּוּז'וּ בּמוּכס"ז כּוּז'וּ.
תְּדַשָּׂא הָאָרְץ דְּשָׂא עֵשֶׁב וְגו', הַשְּׁתָּא אַפִּיקַת
חֵילָא בְּאַנוּן מִיַּיִן דְּאַתְּכַנְשׁוּ לְאַתְר חָד
וְנַגְדִין בְּגוּוּיָה גּוּ טְמִירוּ סְתִימָאָה. וְנַפְקִין
בְּגוּוּיָה טְמִירִין עֲלָאִין וְחֵיילִין קְדִישִׁין. דִּי כָּל
אַנוּן בְּנֵי מְהִימְנוּתָא מְתַקְנָן לֹון בְּתַקּוּנָא
דְּמְהִימְנוּתָא בְּהֵיא פּוּלְחָנָא דְּמֵאַרְיָהוּן.

וְרָזָא דָּא (תהלים קד) מְצַמִּיחַ חֲצִיר לְבַהֲמָה וְגו'
דָּא בְּהֵמָה דִּרְבִיעֵאָה עַל אֶלְף טוּרִין
וּמַגְדִּילִין לָהּ בְּכָל יוּמָא הֵהוּא חֲצִיר. וְחֲצִיר
דָּא אַנוּן מְלֶאכִין שְׁלִיטִין לְפּוּם שְׁעֵתָא
דְּאַתְּבְּרִיאוּ בְּשָׁנֵי וְקִימִין לְמִיכְלָא דְּהֵאֵי
בְּהֵמָה. בְּגִין דָּאִית אֲשָׂא אֲכָלָא אֲשָׂא.

וְעֵשֶׁב לְעִבּוּדַת הָאָדָם עֵשֶׁב דָּא אֵלִין אּוּפְנִין
וְחֵיּוֹת וְכְרוּבִים. דְּכֵלְהוּ מְתַקְנָן גּוּ
תַקּוּנֵיהוּ וְקִימִין לְאַתְּתַקְנָא בְּשְׁעֵתָא דְּבִנֵּי
נְשָׂא אַתִּיין לְפּוּלְחָנָא דְּמֵאַרְיָהוּן בְּקַרְבְּנֵיהוּן
וּבְצִלוֹתָא דְּדָא אִיהוּ עִבּוּדַת הָאָדָם. וְעֵשֶׁב דָּא
אַזְדַּמֵּן וְאַתְּעַתַּד לְעִבּוּדַת הָאָדָם לְאַתְּתַקְנָא
בְּתַקּוּנֵיהּ פְּדָקָא יָאוּת. וְכַד אַנוּן מְתַקְנָן
בְּהֵיא עִבּוּדַת הָאָדָם, לְבַתַּר מְנַיִיהוּ נַפְקִי
מְזוּנֵי וְטַרְפִּין לְעֵלְמָא דְּכְתִיב (תהלים קד) לְהוּצִיא
לְחֵם מִן הָאָרְץ. וְדָא אִיהוּ עֵשֶׁב מְזַרְיעַ זֶרַע,
דְּהָא חֲצִיר לָא מְזַרְיעַ זֶרַע אִיהוּ אֶלָּא אַזְדַּמֵּן
לְמִיכְלָא דְּאֲשָׂא קְדִישָׂא. וְעֵשֶׁב לְתַקּוּנָא
דְּעֵלְמָא.

וְכֹרֶ דָּא לְהוּצִיא לְחֵם מִן הָאָרְץ. כָּל תַּקּוּנֵין
דְּבִנֵּי נְשָׂא דְּקָא מְתַקְנָא לְהֵאֵי עֵשֶׁב
אַרְץ. דְּפּוּלְחָנָא דְּלֵהוּן לְמֵאַרְיָהוּן לְסַפְקָא עַל
יְדֵיהוּן מֵהֵיא אַרְץ טַרְפִּי וּמְזוּנֵי לְהֵאֵי עֵלְמָא
וְלְאַתְּבְּרָכָא בְּנֵי נְשָׂא מְבָרְכִין דְּלַעִיל (דְּלַעִילָא).
עֵץ פְּרִי עוֹשֶׂה פְּרִי. דְּרָגָא עַל דְּרָגָא דְּכַר
וְנוֹקְבָא. כְּמָה דְּעֵץ פְּרִי אַפִּיק חֵילָא דְּעֵץ

הַיְחוד כּוּז'וּ בּמוּכס"ז כּוּז'וּ.
תְּדַשָּׂא הָאָרְץ דְּשָׂא עֵשֶׁב וְגו',
כָּאן הוּצִיאָה כַּח בְּאוֹתָם מִים
שֶׁהִתְכַנְסוּ לְמָקוּם אֶחָד וְשׁוֹפְעִים
בְּתוֹכוֹ תוֹף טְמִירוֹת נִסְתַּרְתּוּ,
וְיוֹצֵאִים בְּתוֹכוֹ טְמִירִים עֲלִיוֹנִים
וְצִבְאוֹת קְדוּשִׁים, שְׁכַל אוֹתָם בְּנֵי
הָאֱמוּנָה מְתַקְנִים אוֹתָם בְּתַקּוּן
הָאֱמוּנָה בְּאוֹתָהּ עִבּוּדַת רְבוּנָם.

וְזֶה סוּד (תהלים קד) מְצַמִּיחַ חֲצִיר
לְבַהֲמָה וְגו'. זֶה בְּהֵמָה שְׂרוּבְצַת
עַל אֶלְף הָרִים, וּמַגְדִּילִים לָהּ בְּכָל
יוֹם אוֹתוֹ חֲצִיר, וְחֲצִיר הַזֶּה,
אוֹתָם מְלֶאכִים שְׁלִיטִים לְפִי
שְׁעָה שְׁנִבְרָאוּ בְּשָׁנֵי וְעוֹמְדִים
לְמֵאכֹל שֶׁל הַבְּהֵמָה הַזֶּה. בְּגִלְל
שִׁישׁ אֵשׁ אוֹכֵלַת אֵשׁ.

וְעֵשֶׁב לְעִבּוּדַת הָאָדָם - עֵשֶׁב זֶה
הָאוּפְנִים הָאֵלֶּה וְחֵיּוֹת וְכְרוּבִים,
שְׁכַלָם מְתַקְנִים תוֹף תַּקּוּנֵיהֶם
וְעוֹמְדִים לְהַתְתַּקֵּן בְּשְׁעָה שְׁבִנֵּי
אָדָם בָּאִים לְעִבּוּדַת רְבוּנָם
בְּקַרְבְּנֵיהֶם וּבְתַפְלָה, שְׁזוּהֵי
עִבּוּדַת הָאָדָם. וְעֵשֶׁב זֶה מְזַמֵּן
וּמוֹכֵן לְעִבּוּדַת הָאָדָם לְהַתְתַּקֵּן
בְּתַקּוּנּוֹ כְּרָאוּי. וְכִשְׁמָה מְתַקְנִים
בְּאוֹתָהּ עִבּוּדַת הָאָדָם, אַחַר כֵּן
יוֹצֵאִים מֵהֶם מְזוּנוֹת וְטַרְף
לְעוֹלָם, שְׁכַתּוּב (שם) לְהוּצִיא
לְחֵם מִן הָאָרְץ. וְזֶהוּ עֵשֶׁב מְזַרְיעַ
זֶרַע, שֶׁהֵרִי חֲצִיר לֹא מְזַרְיעַ זֶרַע,
אַלָּא מְזַדְמֵן לְמֵאכֹל שֶׁל אֵשׁ
קְדוּשָׁה, וְעֵשֶׁב לְתַקּוּן הָעוֹלָם.

וְכֹרֶ זֶה לְהוּצִיא לְחֵם מִן הָאָרְץ.
כָּל הַתַּקּוּנִים שֶׁל בְּנֵי הָאָדָם
שְׂמַתְקִינִים אֶת עֵשֶׁב הָאָרְץ הַזֶּה,
שְׁעִבּוּדָתָם לְרְבוּנָם לְסַפֵּק עַל יָדָם
מֵאוֹתָהּ אַרְץ טַרְף וּמְזוּנוֹת
לְעוֹלָם הַזֶּה וְלְהַתְבַּרְךָ בְּנֵי אָדָם
מְבָרְכוֹת שֶׁל מַעְלָה.

עֵץ פְּרִי עוֹשֶׂה פְּרִי - דְּרָגָה עַל
דְּרָגָה, זְכָר וּנְקֵבָה. כְּמוֹ שֶׁעֵץ פְּרִי
מוֹצִיא כַּח שֶׁל עֵץ עוֹשֶׂה פְּרִי, גַּם
כָּאן הוּא מוֹצִיא, וּמֵיְהוּ? אֵלֶּה

עוֹשֶׂה פְּרִי, אוֹף הִכָּא אֶפִיק אִיהוּ. וּמָאן אִיהוּ אֵלִין אַנוּן פְּרוּבִים וְתַמְרוֹת. מָאֵי תַמְרוֹת. אֵלִין אַנוּן דְּסִלְקֵי בְּתַנְנָא דְקַרְבְּנָא, וּמִתַּתְקֵי בְּהַדְיָה וְאַקְמָן ^(נ"א וְאַקְרִין) תַמְרוֹת עֶשֶׂן. וְכִלְהוּ קַיִמִין בְּתַקוּנְיֵיהוּ לְעַבּוּדַת הָאָדָם, מַה דְּלֹא קַיִמָּא כֵן חֲצִיר דְּהָא אֲתַעְתַּד לְמִיכַל דְּכַתִּיב, הִנֵּה נָא בְּהֵמוֹת אֲשֶׁר עֲשִׂיתִי עִמָּךְ חֲצִיר כְּבָקָר יֹאכֵל.

אוֹתָם פְּרוּבִים וְתַמְרוֹת. מַה זֶה תַמְרוֹת? אֵלֶּה אוֹתָם שְׁעוּלִים בְּעֶשֶׂן הַקָּרְבָן וּמִתַּתְקִינִים יָחַד עִמּוֹ וּמַעֲמִידִים [וּנְקָאִים] תַמְרוֹת עֶשֶׂן, וְכֹלָם קַיִמִים בְּתַקוּנְיֵיהֶם לְעַבּוּדַת הָאָדָם, מַה שְׁלֹא קִיֵּם כֵּן הַחֲצִיר, שֶׁהִרִי מוֹכֵן לְמֵאֲכָל, שְׁכַתוּב (אִיּוֹב מ) הִנֵּה נָא בְּהֵמוֹת אֲשֶׁר עֲשִׂיתִי עִמָּךְ חֲצִיר כְּבָקָר יֹאכֵל.

עֵץ פְּרִי עוֹשֶׂה פְּרִי - דְּמוּת זָכָר וְנִקְבָּה. וְדְמוּת פְּנִיָּהֶם פְּנֵי אָדָם, אֵלֶּה אֵינָם כְּאוֹתָם פְּרוּבִים. אֵלֶּה פְּנִים גְּדוּלוֹת בְּדְמוּת חַתוּמָּה. פְּרוּבִים, פְּנִים קְטַנּוֹת כְּמוֹ תִּינוּקוֹת. פְּנֵי אָדָם, כֹּל הַדְּמִיּוֹת כְּלוּלוֹת בָּהֶם. בְּגִלְל שְׁהֵם פְּנִים גְּדוּלוֹת וּמַצְטַיְרִים בָּהֶם צִיּוּרִים חֲקוּקִים כְּמוֹ חֲקִיקוֹת שֵׁם הַמְּפָרֵשׁ בְּאַרְבַּעַת צְדָדֵי הָעוֹלָם, מְזַרְחֵם מְעַרְבֵם צְפוּן וְדָרוֹם.

עֵץ פְּרִי עוֹשֶׂה פְּרִי דִיוּקְנָא דְכָר וְנוּקְבָא. וְדְמוּת פְּנִיָּהֶם פְּנֵי אָדָם. אֵלִין לָאו אַנוּן פְּאֻנוּן פְּרוּבִים. אֵלִין אֶפִי רַבְרָבָן בְּדִיקְנָא חֲתִימָא. פְּרוּבִים אֶפִי זוּטְרֵי כְרַבְיִין. פְּנֵי אָדָם כֹּל ^(ד"ו) דִּיוּקְנִין כְּלִילָן בְּהוּ. בְּגִין דְּאַנוּן אֶפִין רַבְרָבִין וּמַצְטַיְרִין בְּהוּ צִיּוּרִין גְּלִיפִין כְּגִלּוּפֵי שְׂמָא מְפָרֵשׁ בְּאַרְבַּע סְטְרֵי דְעֲלָמָא מְזַרְחֵם מְעַרְבֵם צְפוּן וְדָרוֹם.

מִיכָא"ר רְשִׁים רְשִׁימוֹ לְצַד דְרוֹם. וְכֹל אַנְפִין מְסַתְּפִלִין לְגַבְיָה. פְּנֵי אָדָם פְּנֵי אַרְיִ"ה פְּנֵי שׁו"ר, פְּנֵי נֶשֶׁר. אָדָם הוּא זָכָר וְנִקְבָּה, וְלֹא נִקְרָא אָדָם פְּרִט לְאַלְהָה. מַצְטַיְרִים צִיּוּרִים שֶׁל רֶכֶב אֱלֹהִים רְבוּתִים, שְׁכַתוּב (תְּהִלִּים סח) רֶכֶב אֱלֹהִים רְבוּתִים אֶלְפֵי שְׁנָאן. שְׁנָאן כָּלֵל שֶׁל כֹּל הַצִּיּוּרִים, שׁו"ר נֶשֶׁר אַרְיִ"ה. וְזֶהוּ אָדָם, הַתְּפִשְׁטוֹת שְׁנַכְלָלָה כְּאַחַד בְּסוּד זָכָר וְנִקְבָּה. וְכֹל הָאֲלָפִים וְרִבְבוֹת, כֹּלָם יוֹצְאִים מֵהַסּוּד הַזֶּה שְׁנָאן. וּמֵהַדְּמִיּוֹת הֵלְלוּ נַפְרָדִים כֹּל אֶחָד וְאַחַד בְּצַדֵּיהֶם כְּמוֹ שְׂרָאוּי לָהֶם.

מִיכָא"ר רְשִׁים רְשִׁימוֹ לְצַד דְרוֹם. וְכֹל אַנְפִין מְסַתְּפִלִין לְגַבְיָה. פְּנֵי אָדָם פְּנֵי אַרְיִ"ה פְּנֵי שׁו"ר פְּנֵי נֶשֶׁר. אָדָם אִיהוּ דְכָר וְנוּקְבָא, וְלֹא אִקְרִי אָדָם בַּר הַיְי וּמִנְיָה אֲצַטַיְרִין צִיּוּרִין דְרֶכֶב אֱלֹהִים רְבוּתִים דְּכַתִּיב, (תְּהִלִּים סח) רֶכֶב אֱלֹהִים רְבוּתִים אֶלְפֵי שְׁנָאן.

וְאַחֶה הֵם שְׁמִשְׁלָבִים אֶחָד בְּאַחַד, וּכְלוּלִים אֶחָד בְּאַחַד, לְהִיּוֹת כֹּל אֶחָד וְאַחַד כְּלוּל בְּחִבְרוֹ. שׁו"ר נֶשֶׁר אַרְיִ"ה אָדָם מִתְּנַהֲגִים בְּסוּד שֶׁל אַרְבַּעַת שְׁמוֹת חֲקוּקִים עוֹלָם לְהַתְּנַהֵג וּלְהַסְתַּכֵּל.

שְׁנָאן כָּלֵל דְכִלְהוּ צִיּוּרִין שׁו"ר נֶשֶׁר אַרְיִ"ה. וְזֶהוּ אִיהוּ אָדָם ^(דף יט ע"א) פְּשִׁיטוֹ דְאַתְּפִלִיל כְּחַדָּא בְּרָזָא דְכָר וְנוּקְבָא, וְכִלְהוּ אֶלְפִין וְרַבְבָן כְּלִהוּ. נְפִקֵי מֵהַיְי רָזָא שְׁנָאן. וּמֵהַיְי דִּיוּקְנִין מִתְּפָרְשִׁין כֹּל חַד וְחַד בְּסְטְרֵיֵיהוּ כְּמָה דְאַתְחַזִי לוּן.

וְאַיִן אַנוּן דְקָא מְשֻׁלְבָן חַד בְּחַד וְכִלִיל חַד בְּחַד לְמַהוּי כֹּל חַד וְחַד כְּלִילָן בְּחִבְרִיָה, שׁו"ר נֶשֶׁר אַרְיִ"ה אָדָם אֲתַנְהֲגֵן בְּרָזָא דְאַרְבַּע שְׁמָהֵן גְּלִיפָאן סְלָקִין לְאַתְנַהֲגָא וּלְאַסְתַּכֵּלָא.

עוֹלָה לְהַתְנַהֵג וּלְהַסְתַּפֵּל שׁוֹר
אֶל פְּנֵי אָדָם. עוֹלָה שֵׁם אֶחָד
מִתְעַשֵּׂר מִחֻקֵּי בְּסוּד שֶׁל שְׁנֵי
גִּוְנִים, וְהוּא א"ל. אִז חוֹזֵר
לְאַחֹר, וְהַפְּסָא חוֹקֵק וְגוֹלֵף
אוֹתוֹ, וְנִרְשָׁם לְהַתְנַהֵג בְּסוּד
הַשֵּׁם הַזֶּה.

עוֹלָה לְהַתְנַהֵג וּלְהַסְתַּפֵּל נֶשֶׁר
אֶל פְּנֵי הָאָדָם. עוֹלָה שֵׁם אֶחָד,
מִתְעַשֵּׂר מִחֻקֵּי בְּסוּד שֶׁל שְׁנֵי
פְּנִים גִּוְנִים לְהִיּוֹת מוֹאֵר וְלַעֲלוֹת
בְּעֵלְיָה בְּעֵשׂוֹר שְׁלֹמְעֵלָה, וְהוּא
גְּדוּל. אִז חוֹזֵר לְאַחֹר, וְהַפְּסָא
חוֹקֵק וְגוֹלֵף אוֹתוֹ, וְנִרְשָׁם
לְהַתְנַהֵג בְּסוּד הַשֵּׁם הַזֶּה.

עוֹלָה לְהַתְנַהֵג וּלְהַסְתַּפֵּל אַרְיָה
אֶל פְּנֵי אָדָם. עוֹלָה שֵׁם אֶחָד
מִתְעַשֵּׂר מִחֻקֵּי בְּסוּד שֶׁל שְׁנֵי
פְּנִים גִּוְנִים לְהַתְחַזֵּק וּלְהַתְיַשֵּׁר
בְּתַקְפָּה, וְהוּא גְבוּר. אִז חוֹזֵר
לְאַחֹר, וְהַפְּסָא חוֹקֵק וְגוֹלֵף
אוֹתוֹ, וְנִרְשָׁם לְהַתְנַהֵג בְּסוּד
הַשֵּׁם הַזֶּה.

אֲדָם מְסַתְּפֵל בְּכֻלָּם, וְכֻלָּם
עוֹלִים וּמְסַתְּפֵלִים בּוֹ. אִז כֻּלָּם
הִצְטִירוּ בְּחֻקֵּיכֶם בְּצִיּוּר זֶה
בְּסוּד שֵׁם אֶחָד שֶׁנִּקְרָא נוֹרָא. וְאִז
כְּתוּב עֲלֵיהֶם (יחזקאל א) וְדַמּוֹת
פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם. כֻּלָּם כְּלוּלִים
בְּדַמּוֹת הַזֶּה. וְהַדַּמּוֹת הַזֶּה כּוֹלֵלֶת
אוֹתָם.

וְעַל סוּד זֶה נִקְרָא הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא (נחמיה ט) הָאֵל הַגְּדוֹל הַגְּבוּר
וְהַנוֹרָא. שְׁהַרֵי הַשְּׁמוֹת הִלְלוּ
חֻקֵּיכֶם הֵם לְמַעַלָּה בְּסוּד
הַמְּרַכְּבָה הַעֲלִיּוֹנָה, כְּלוּלָה
בְּאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת יְהו"ה, שֶׁהוּא
הַשֵּׁם שְׁכּוֹלֵל הַכֹּל. דְּמִיּוֹת הָאֵלָה
מִחֻקּוֹת וּגְלוּפוֹת בְּפֶסֶא, וְהַפְּסָא
חֻקֵּי מְרַקָּם בָּהֶם, אֶחָד לְיָמִין
וְאֶחָד לְשְׂמָאל וְאֶחָד לְפָנִים
וְאֶחָד לְאַחֹר, רְשׁוּם בְּאַרְבַּעַת
צַדֵּי הָעוֹלָם.

הַפְּסָא, כִּשְׁהוּא עוֹלָה, רְשׁוּם

סְרִיק לְאַתְנַהֵג וּלְאַסְתַּפֵּל שׁוֹר לְאַנְפֵי
אָדָם. סְרִיק שְׂמָא חַד מִתְעַשֵּׂרָא
מִחֻקָּא בְּרִזָּא דְתַרִין גִּוְנִין וְאִיהוּ א"ל. כְּדִין
אַתְהִידֵר לְאַחֹרָא וְכוּרְסִיָּה חֻקֵּי וְגַלְיָה לִיה.
וְאַתְרֵשִׁים לְאַתְנַהֵג בְּרִזָּא דְשְׂמָא דָּא.

סְרִיק לְאַתְנַהֵג וּלְאַסְתַּפֵּל נֶשֶׁר לְאַנְפֵי
אָדָם. סְרִיק שְׂמָא אַחְרָא מִתְעַשֵּׂרָא
מִחֻקָּא בְּרִזָּא דְתַרִין אַנְפִין גִּוְנִין לְאַתְנַהֵרָא
וּלְאַסְתַּלְקָא בְּסְלִיקוּ בְּעֵשׂוֹרָא דְלְעִילָא וְאִיהוּ
גְּדוּל. כְּדִין אַתְהִידֵר לְאַחֹרָא וְכוּרְסִיָּה חֻקֵּי
וְגַלְיָה לִיה וְאַתְרֵשִׁים לְאַתְנַהֵג בְּרִזָּא דְשְׂמָא
דָּא.

סְרִיק לְאַתְנַהֵג וּלְאַסְתַּפֵּל אַרְיָה לְאַנְפֵי
אָדָם. סְרִיק שְׂמָא אַחְרָא מִתְעַשֵּׂרָא
מִתְחַקָּא בְּרִזָּא דְתַרִין אַנְפִין גִּוְנִין
לְאַתְתַּקְפָּא וּלְאַתְיַשֵּׁרָא בְּתוּקְפָּא וְאִיהוּ גְבוּר.
כְּדִין אַתְהִידֵר לְאַחֹרָא וְכוּרְסִיָּה חֻקֵּי וְגַלְיָה
לִיה וְאַתְרֵשִׁים לְאַתְנַהֵג בְּרִזָּא דְשְׂמָא דָּא.

אֲדָם אַסְתַּפֵּל בְּכֻלָּהוּ וְכֻלָּהוּ סְלִקִין
וּמְסַתְּפִלִין בֵּיה. כְּדִין כֻּלָּהוּ אַצְטִיירוּ
בְּגְלוּפֵייהוּ בְּצִיּוּרָא דָּא בְּרִזָּא דְשְׂמָא חַד
דְּאַקְרֵי נוֹרָא. וְכְדִין כְּתִיב עֲלֵיהוּ (יחזקאל א)
וְדַמּוֹת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם, כֻּלָּהוּ כְּלִילִין בְּהַאי
דִּיוּקְנָא. וְהַאי דִּיוּקְנָא כְּלִיל לִוְן.

וְעַל רִזָּא דָּא אַקְרֵי קְדֻשָּׁא בְּרִיךְ הוּא (נחמיה ט)
הָאֵל הַגְּדוֹל הַגְּבוּר וְהַנוֹרָא. דְּהָא שְׂמָהֵן
אַלִין גְּלִפִין אַנוּן לְעִיל (לְעִילָא) בְּרִזָּא דְרֵתִיכָא
עֲלָאָה, כְּלִילָא בְּאַרְבַּע אַתְוּוֹן יְהו"ה דְּאִיהוּ
שְׂמָא דְכְּלִיל כֻּלָּא. דִּיוּקְנִין אַלִין מִחֻקְקוֹן
גְּלִיפִין בְּכוּרְסִיָּא. וְכוּרְסִיָּא גְּלִיפָא מְרַקְמָא
כְּהוּ חַד לְיָמִינָא וְחַד לְשְׂמָאֵלָא וְחַד לְקָמָא
וְחַד לְאַחֹרָא רְשִׁימָא בְּאַרְבַּע סְטְרִין דְעֲלָמָא.
כְּרְסִיָּא כַּד סְלִקָא רְשִׁימָא בְּאַרְבַּע דִּיוּקְנִין

בארבע הדמיות הללו. ארבעה השמות העליונים הללו לוקחים את הכסף הזה, והכסף נכלל בהם, עד שלוקח ולוקט נפשות וענוגים של כסופים. כיון שלוקח ולוקט אותם ענוגים וכסופים, יורד מלא כמו עץ שמלא ענפים לכל צד ומלא פרות. כיון שהוא יורד, יוצאים ארבע הדמיות הללו מצירים בציריהם חקוקים מאירים נוצצים מלהטים, והם זורעים זרע על העולם, ואז נקרא עשב מזריע זרע, העשב שהם זורעים זרע על העולם.

כיון שיוצאת דמות אדם שכוללת כל הדמיות, אז כתוב עץ פרי עשה פרי למינו אשר זרעו בו על הארץ. לא מוציא זרע אלא לתועלת, דוקא על הארץ אשר זרעו בו. מכאן שאין רשות לבן אדם להוציא זרע ממנו לבטלה. החציר [סוד] של פאן אינו מזריע זרע, ולכן התבטל ולא עומד בקיומו כמו האחרים האלה, שאין לו דמות להצטיר ולהחזק בדמות וציוור כלל. אלא נראים ולא נראים. כל אותם שלא הצטירו בציוור ודמות, אין להם קיום. עומדים לפי שעה ונאכלים באש אוכלת אש, וחוזרים כמו קדם וכן בכל יום.

כן אדם למטה יש לו דמות וציוור, ואינו בקיום כמו של אלה שלמעלה. ציוור ודמות שלמעלה מצטירים בציריהם כמו שהיו בלי מלבוש אחר להצטיר, ולכן הם בקיום תמיד. הציוור של אדם למטה, מצטירים בציריהם במלבוש ולא בגון אחר. ולכן עומדים בקיום של זמן ועדן, ובכל לילה ולילה מתפשט רוח מהמלבוש הזה ועולה [למעלה]. ואותה אש אוכלת, אוכלת אותה. ואחר כך חוזרים כמו מקדם

אליו, אליו ארבע שמהן עליון נטליו להאי כרסייא, וכרסייא אתכליל בהו עד דנקטא ולקטא נפשין וענוגין דכסופין. כיון דנקטא ולקטא אנון ענוגין וכסופין, נחתא מלייא, פאילנא דמלייא ענפין לכל סטר ומלי אבין (איבין). כיון דנחתתי (דנחתתי) נפקי אליו ארבע דיוקנין מצטיירין בצירייהו גליפן מנהרין נציצין מלהטין. ואנון זרעין זרעא על עלמא, כדיון אתקרי, עשב מזריע זרע, עשב דאנון זרעין זרעא על עלמא.

נפקא (כיון) דיוקנא דאדם דכליל כל דיוקנין. כדיון פתיב עץ פרי עושה פרי למינו. אשר זרעו בו על הארץ. לא אפיק זרעא אלא לתועלתא. על הארץ אשר זרעו בו דייקא. מכאן דלית רשו לבר נש לאפקא זרעא מגיה לבטלא. חציר (נ"א דשא) (דשא) דהכא לאו איהו מזריע זרע. ובגין כך אתבטל ולא קיימא בקיומא פהני אחרנין, דלית ליה דיוקנא לאצטיירא ולא תגלפא בדיוקנא וציוורא כלל. אלא אתחזון ולא אתחזון. כל אנון דלא אצטיירו בציוורא ודיוקנא לית לון קיומא. קיימי לפום שעתא ואתאכילו באשא דאכלא אשא ומהדרין כמדלקדמין וכן בכל יומא. בר נש לתתא אית ליה דיוקנא וציוורא, ולא איהו בקיומא כגוונא דהני דלעילא. ציוורא ודיוקנא דלעיל (דלעילא). מצטיירין בצירייהו כמה דהויין בלא מלבושא אחרא לאצטיירא. ובגין כך אנון בקיומא תדיר. ציוורא דאדם לתתא מצטיירין בצירייהו במלבושא ולא כגוונא (כגוונא) אחרא, ובגין כך

ומצטיירים בלבושיהם, ולכן אין להם עמידה כמו הדמיות הללו שלמעלה, ועל זה כתוב (איכה א) חדשים לבקרים, בני אדם שהם חדשים בכל יום ויום. מה הטעם רבה אמונתך? רבה היא ולא קטנה.

רבה אמונתך, ודאי גדולה, שיכולה לקחת כל בני העולם ולהכלילם בתוכה עליונה ותחתונה. מקום גדול ורב הוא שכולל הכל ולא מתמלא יותר, וסוד זה - (קהלת א) כל הנחלים הולכים אל הים והים איננו מלא וגו'. הולכים לים, והים לוקח אותם ואוכל אותם בתוכו, ולא מתמלא. אחר כך הוא מוציא אותם כמו מקדם והולכים, ובגלל זה רבה אמונתך.

ביום זה פתוב פי טוב כי טוב פעמים. בגלל שיום הזה אחוז לשני צדדים ומפריד מחלקת, אמר לצד זה פי טוב ולצד זה פי טוב, ומסכים ביניהם. ולכן יש בו פעמים ויאמר ויאמר. כאן הסוד של שם של ארבע אותיות חקיקה מחוקקת עולה לשמים עשרה אותיות בארבע דמיות בארבעה צדדים רשום על הכסא הקדוש. ויאמר אלהים יהי מארת וכו'. מארת חסר, שנבראה אספרה לתינוקות. שאחר שנגנו אור של אור הראשון, נבראה קלפה למח, ואותה קלפה מתפשטת ומוציאה קלפה אחרת. פיון שיוציאת, עולה ויורדת, מגיעה לגבי פנים קטנות, רוצה להתדבק בהם ולהצטייר בתוכם, ולא רוצה להפרד מהם, מפריד אותה הקדוש ברוך הוא משם ומוריד אותה למטה, כשברא אדם כדי לתקן זה בעולם הזה.

ואצטיירא בגווייהו ולא בעאת לאפרשא מנייהו, אפרש לה קדשא בריך הוא מתמן ונחית לה לתתא, כד ברא אדם בגין לאתקנא האי בהאי עלמא.

קיימין בקיומא זמן ועדן. ובכל ליליא ולייליא מתפשט רוחא מהאי מלבושא וסלקא (לעלא). וההוא אשא דאכלא אכיל ליה. ובתר אתהדר כמלקדמין ומצטיירין בלבושייהו. ובגין כך לית לון קיומא כאנון דיוקנין דלעיל. ועל דא פתיב, (איכה ג) חדשים לבקרים. בני נשא דאנון חדשים בכל יומא ויומא. (דף יט ע"ב) מאי טעמא, רבה אמונתך, רבה איהו ולא זעירא.

רבה אמונתך ודאי רבה דיכלא לנטלא כל בני עלמא ולאכללא לון בגווה עלאה ותתאה. אתר רב וסגי איהו דכליל כלא ולא אתמלייא יתיר. ורזא דא (קהלת א) כל הנחלים הולכים אל הים והים איננו מלא וגו' אזלי לגבי נמא ונמא נטיל לון ואכיל לון בגויה ולא אתמלייא. ובתר אפיק לון כמלקדמין ואזלי. ובגין דא רבה אמונתך.

ביומא דא כתיב פי טוב כי טוב תרי זמני. בגין דיומא דא אחיד לתרין סטרין ואפריש מחלוקת. אמר להאי סטרא כי טוב ולהאי סטרא כי טוב ואסכים ביניהו. ובגין כך אית ביה תרין זמנין ויאמר ויאמר. הכא רזא דשמא דארבע אתוון גליפא מחקקא סליק לתריסר אתוון בארבע דיוקנין בארבע סטרין רשים על כורסייא קדישא:

ויאמר אלהים יהי מאורות וכו'. מארת חסר. דאתברי אספרה לרביי. דבתר דאתגניז נהירו אור קדמאה. אתברי קליפה למוחא, וההיא קליפה אתפשט ואפיק קליפה אחרא. פיון דנפקת סלקא ונחתא מטת לגבי אנפי זוטרי, בעאת לאתדבקא בהו ולאצטיירא בגווייהו ולא בעאת לאפרשא מנייהו, אפרש לה קדשא בריך הוא מתמן ונחית לה לתתא, כד ברא אדם בגין לאתקנא האי בהאי עלמא.

בֵּינָן שְׂרָאֲתָה אֶת תְּנִיָּה דְּבוּקָה
בְּצִדּוֹ שֶׁל אָדָם שֶׁל יָפִי שֶׁל מַעֲלָה
וְרָאֲתָה דְמוּת שְׁלֵמָה, פְּרָחָה מִשָּׁם,
וְרָצָתָה כְּמוֹ מִקְדָּם לְהִתְדַבֵּק
בְּפָנִים קְטָנוֹת. אוֹתָם שׁוֹמְרֵי
הַשְּׁעָרִים שְׁלֵמַעֲלָה לֹא נִתְּנוּ לָהּ.
גִּוְף בְּהֵם הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְהִטִּיל
אוֹתָהּ בְּשִׁפּוּלֵי הַיָּם, וַיִּשְׁבָּה שָׁם
עַד שֶׁחָטָא אָדָם וְאִשְׁתּוֹ. אֲזַי הוֹצִיא
אוֹתָהּ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִשִּׁפּוּלֵי
הַיָּם, וַיְשׁוּלְטֵת עַל כָּל אוֹתָם
תִּינוּקוֹת פָּנִים קְטָנוֹת שֶׁל בְּנֵי אָדָם
שְׂרָאוּיִים לְהַעֲנִשׁ בַּחֲטָאֵי
אֲבוֹתֵיהֶם, וְהִיא הוֹלֵכֶת וּמְשׁוֹטְטֶת
בְּעוֹלָם. מִתְקַרְבֶּת לְשַׁעְרֵי גֵן עֵדֶן
שֶׁבְּאַרְצָן וְרוֹאֶה כְּרוּבִים, שׁוֹמְרֵי
שַׁעְרֵי גֵן הָעֵדֶן, וַיּוֹשְׁבֶת שָׁם אֶצֶל
אוֹתוֹ לְהֵט הַחֲרֹב, בְּגִלְלָה שֶׁהִיא
יִצְאָה מִצִּד אוֹתוֹ לְהֵט.

בְּשַׁעֲרָה שְׁמֵתֵהֶפֶךְ אוֹתוֹ לְהֵט,
בּוֹרְחַת וּמְשׁוֹטְטֶת בְּעוֹלָם,
וּמוֹצֵאת תִּינוּקוֹת שְׂרָאוּיִים
לְהַעֲנִשׁ, וְצוֹחֶקֶת בְּהֵם וְהוֹרְגֶת
אוֹתָם. וְזֶהוּ בְּפָגִימַת הַלְּבָנָה
שֶׁהַקְּטִינָה אֶת אוֹרָהּ, וְזֶה מְאֵרֶת.
כְּשֶׁנּוֹלַד קֵץ לֹא יִכְלָה לְהִתְדַבֵּק בּוֹ.
אֲחֵר כֶּף הַתְּקַרְבָּה אֵלָיו וְהוֹלִידָה
רוּחֹת וְשָׂדִים וּמַעֲוֹפָפִים.

אָדָם שָׁמַשׁ מְאֵה וּשְׁלֵשִׁים שָׁנִים
עִם רוּחֹת נִקְבוֹת, עַד שֶׁבָּאָה
נַעֲמָה, וּמִתּוֹךְ יָפְיָה טָעוּ אַחֲרֶיהָ
בְּנֵי הָאֱלֹהִים עֲזָ"א וְעֲזָ"ל,
וְהוֹלִידָה מֵהֶם. וּמִמֵּנָה הִתְפַּשְׁטוּ
רוּחֹת רְעוֹת וְשָׂדִים בְּעוֹלָם, שֶׁהִיא
הוֹלֵכֶת וּמְשׁוֹטְטֶת בְּלִילָה [נ"א ע"ס
לִילִת] וְהוֹלֵכֶת בְּעוֹלָם וְצוֹחֶקֶת [נ"א
וְצוֹחֶקֶת] בְּבִנְיָ אָדָם וְעוֹשׂוֹת לָהֶם
שִׁישְׁפְּכוּ קָרִי. וּבְכָל מְקוֹם
שֶׁנִּמְצָאִים בְּנֵי אָדָם יִשְׁנִים יַחֲדִים
בְּבֵית, שׁוֹרֹת עֲלֵיהֶם, וְאוֹחֲזוֹת
וְנִדְבָקוֹת בָּהֶם, וְלוֹקְחוֹת מֵהֶם
תְּאֵוָה וּמוֹלִידוֹת מֵהֶם, וְעוֹד
פּוֹגְעוֹת בּוֹ בְּמַחְלוֹת, וְהוּא לֹא
יִדְעַ. וְכָל זֶה בְּפָגִימַת הַלְּבָנָה.

בֵּינָן דְּחִמַּת לְחִיָּה דְקָא מִתְדַבְּקָא בְּסִטְרוֹי
דְאָדָם דְשִׁפִּירוּ דְלַעֲיֵלָא וְחִמַּאת דְיוּקְנָא
שְׁלִים, פְּרָחָא מִתְּמִן, וּבְעֵצָת כְּמִלְקָדְמִין
לְאַתְדַבְּקָא בְּאַנְפּוֹי זוּטְרִי. אַנּוּן נְטְרֵי תְרַעֲיָן
דְלַעֲיֵל לֹא שְׁבָקוּ לָהּ. גִּזְף קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא
כֵּה וְאַטִּיל לָהּ בְּשִׁפּוּלֵי יַמָּא. וַיִּתְּבַת תְּמִן עַד
דְּחָטָא אָדָם וְאַנְתְּתִיהּ. כְּדִין אִפִּיק לָהּ קִדְשָׁא
בְרִיךְ הוּא מִשִּׁפּוּלֵי יַמָּא, וְשִׁלְטָא עַל כָּל אַנּוּן
רְבִי אִפִּי זוּטְרֵי דְבְנֵי נְשָׂא דְאַתְחֲזוּן לְאַעֲנִשָׁא
בְּחוּבֵי דְאַבוּהוּן. וְאִיהִי אֲזַלָּא מִשִּׁטְטָא
בְּעֵלְמָא. קְרִיבַת לְתַרְעֵי גֵן עֵדֶן דְאַרְעָא וְחִמַּת
כְּרוּבִים נְטְרֵי תְרַעֲיָ דְגֵן עֵדֶן וַיִּתְּבַא תְּמִן לְגַבֵּי
הַהוּא לְהֵט הַחֲרֹב בְּגִין דְהִיא נְפַקַת מִסִּטְרָא
דְהַהוּא לְהֵט.

בְּשַׁעֲרָה דְהַהוּא לְהֵט אֶתְהַפֵּךְ עֲרַקַת
וּמְשׁוֹטְטֶת בְּעֵלְמָא וְאַשְׁתַּפְּכַת רְבִי
דְאַתְחֲזוּן לְאַתְעֲנִשָׁא וְחִיבַת בְּהוּ וְקִטִּילַת לוּן.
וְדָא אִיהוּ בְּגִרְעוּ דְסִיְהָרָא דְאַזְעִירַת נְהוּרָא
וְדָא מְאֵרֶת כַּד אֶתְיֵלִיד קֵץ לֹא יִכְלָא
לְאַתְדַבְּקָא בֵּיהּ. לְבַתָּר אֶתְקְרִיבַת בְּהִידִיה
וְאוֹלִידַת רוּחִין וְטִיסִין.

אָדָם מְאֵה וַתְּלַתִּין שָׁנִין שָׁמַשׁ בְּרוּחִין
נוּקְבִין, עַד דְאַתַּת נַעֲמָה וּמָגוּ שִׁפִּירוּ
דִּילָה טָעוּ בְנֵי הָאֱלֹהִים בְּתַרְהָ עֲזָ"א וְעֲזָ"ל
וְאוֹלִידַת מְנִיָּהּ. וּמִמֵּנָה אֶתְפַּשְׁטוּ רוּחִין בִּישִׁין
וְשָׂדִין בְּעֵלְמָא, דְאִיהִי אֲזַלַת וּמְשׁוֹטְטֶת
בְּלִילָא [נ"א בְּלִילִית] וְאַזַּלַת בְּעֵלְמָא וְחִיבַת [נ"א
וְחִיבָה] בְּבִנְיָ נְשָׂא וְעַבְדֵי לוּן דְאוּשְׁדוּן קָרִי.
וּבְכָל אֶתְר דְאַשְׁפַּחֲזוּ בְנֵי נְשָׂא גַיְמִין יַחֲדָאִין
בְּבֵיתָא שְׁרָן עֲלִיָּהוּ וְאַחֲיָדָן לוּן וּמִתְדַבְּקוּן
בְּהוּ וְנְטִילֵי מְנִיָּהּ תְּאוּבְתָא וְאוֹלִידָן מְנִיָּהּ.
וְתוּ פְּגַעֲיָן בֵּיהּ בְּמַרְעִין וְלֹא יִדְעַ. וְכָל דָּא
בְּגִרְעוּ דְסִיְהָרָא.

מֵאֲרֶת כַּד אֲתַתְּקַנַּת סְהָרָא, אֲתַהֲפֹכֵן אֲתוֹן
(תהלים יח) אֲמַרְת יי צְרוּפָה. מִגֵּן הוּא
לְכָל הַחוּסִים בּוֹ. מִגֵּן הוּא עַל כָּל אֲנוּן רִוְחִין
בִּישׁוּן וְקִסְטִירִין דְּמִשׁוּטְטִי בְּעֶלְמָא בְּגָרִיעוּ
דִּילָה לְכָל אֲנוּן דְּאֲחִידֵן בִּיהַּ בְּהִימְנוּתִיהַּ
דְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

שְׁלֵמָה מִלְּפָה כַּד נַחִית לְעַמְקָא דְאַגוּזָא
דְכַתִּיב, (שיר השירים ו) אֶל גִּנַּת אֲגוּז
יִרְדְּתִי, נָטַל קְלִיפָה דְאַגוּזָא וְאֶסְתַּפַּל בְּכָל
אֲנוּן קְלִיפִין וַיִּדַע (נ"א וְאֶסְתַּפַּל דְּכָל אֲנוּן לֹא נִבְרָאוּ אֱלֹא
מֵעֵינֻנְיָא) דְּכָל אֲנוּן עֵנֻנְיָן דְּהִנְהוּ רִוְחִין קְלִיפִין
דְּאַגוּזָא לָאו אִיהוּ אֱלֹא לְאֲתַדְבָּקָא בְּכַנְיָ נִשְׂא
(נ"א וְלֹאֲסַמְאָה) וְלֹאֲסַתָּאב לֹון דְכַתִּיב, (קהלת ב)
וַתַּעֲנוּגוּת בְּנֵי אָדָם שְׂדֵה וְשָׂדוֹת.

הוּוּ תַעֲנוּגִי בְּנֵי אָדָם דְּמַתְּעַנְגִי בְּשִׁינְתָא
דְּלִילָיָא, נַפְקָא מִנִּיְהוּ שְׂדֵה וְשָׂדוֹת.
וְכֹלָא אֲצִטְרִיךְ קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמַבְרִי
בְּעֶלְמָא וְלֹאֲתַקְנָא עֶלְמָא בְּהוּ. וְכֹלָא מוּחָא
לְגוּ וְכַמְּה קְלִיפִין חַפְיָא לְמוּחָא. וְכָל עֶלְמָא
כְּהַי גְּוֹנָא עֵילָא וְתַתָּא מְרִישׁ רְזָא דְנִקְוֹדָה
עֶלְאָה עַד סוּפָא דְכָל דְרַגְיָן. כְּלָהוּ (ד' כ ע"א)
אִיהוּ דָא לְבוּשָׁא לְדָא, וְדָא לְדָא. דָא מוּחָא
לְגוּ מוּחָא וְקְלִיפָה (ס"א מוּחָא) רִוְחָא. דָא לְגוּ מִן
דָא. וְדָא לְגוּ מִן דָא. עַד דְּאֲשַׁתְּכַח דְּהַאי
קְלִיפָה לְהַאי וְהַאי לְהַאי.

נְקוּדָה קְדַמְאָה הָוָה נְהִירוּ פְּנִימָאָה דְלִית
לִיהַּ שְׁעוּרָא לְמַנְדַע זְכִיכוּ וְדִקְיָו
וְנִקְיָו דִּילִיהַּ. עַד דְּאֲתַפְּשֵׁט פְּשִׁיטוּ. וְהַהוּא
פְּשִׁיטוּ דְּהַיָּא נְקוּדָה אֲתַעְבִּיד חַד הִיכְלָא
לְאֲתַלְבְּשָׁא הַהִיא נְקוּדָה נְהִירוּ דְלָא יִדִיעַ
לְסִגְיָאוּ זְכוּכָא דִּילִיהַּ.

הִיכְלָא דְאִיהוּ לְבוּשָׁא לְהַהוּא נְקוּדָה
סְתִימָא אִיהִי נְהִירוּ דְלִית לִיהַּ שְׁעוּרָא. וְעַם כָּל דָּא לָאו

שְׁלֵמָה הַמְלֵךְ, כְּשִׁירָד לְעַמְק
הַאֲגוּז, שְׁכָתוּב (שיר ו) אֶל גִּנַּת אֲגוּז
יִרְדְּתִי, לִקַּח קְלַפַּת אֲגוּז וְהִסְתַּפַּל
בְּכָל אוֹתָן קְלַפּוֹת, וַיִּדַע (נ"א וְהִסְתַּפַּל
שְׁכַל אוֹתָם לֹא נִבְרָאוּ אֱלֹא מֵעֵנֻן) שְׁכַל אוֹתָם
עֵנֻנְיָם שֶׁל אוֹתָם רִוְחוֹת קְלַפּוֹת
הַאֲגוּז אֵינּוּ אֱלֹא רַק לְהִדְבִּק בְּכַנְיָ
אָדָם (נ"א וְלֹהֲסִיחִים) וְלִטְמֵא אוֹתָם,
שְׁכָתוּב (קהלת ב) וַתַּעֲנוּגוּת בְּנֵי הָאָדָם
שְׂדֵה וְשָׂדוֹת.

עוֹד, תַּעֲנוּגִי בְּנֵי אָדָם שְׁמַתְּעַנְגִים
בְּשִׁנַּת הַלֵּילָה יוֹצֵא מֵהֶם שְׂדֵה
וְשָׂדוֹת, וְהַכֹּל הַצְּטְרִיךְ הַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא לְבְרָא בְּעוֹלָם וְלְהַתְקִין
בְּהֶם אֶת הָעוֹלָם, וְהַכֹּל מִחַ
מִבְּפָנִים, וְכַמְּה קְלַפּוֹת חוֹפּוֹת עַל
הַמַּח. וְכָל עוֹלָם כְּמוֹ זֶה, מַעֲלָה
וּמַטָּה מְרֹאשׁ סוּד הַנְּקֻדָּה הַעֲלִיּוֹנָה
עַד סוּף כָּל הַדְּרָגוֹת. כְּלָם הֵם זֶה
לְבוּשׁ לְזֶה, וְזֶה לְזֶה. זֶה מִחַ לְתוֹף
מִחַ וְקְלַפָּה רִוְחַ. זֶה לְפָנִים מִזֶּה,
וְזֶה לְפָנִים מִזֶּה, עַד שְׁנַמְצָא שְׂדֵה
קְלַפָּה לְזֶה וְזֶה לְזֶה.

נְקֻדָּה רֵאשׁוּנָה הִיתָה אוֹר פְּנִימִי
שְׂאִין לוֹ שְׁעוּר לְדַעַת הַזְּדַכְּכוּת
וְדִקְיָו וְנִקְיָו שְׁלוּ, עַד
שְׁהַתְּפִשְׁטָה מִמְּנוּ הַתְּפִשְׁטוֹת,
וְאוֹתָהּ הַתְּפִשְׁטוֹת שֶׁל אוֹתָהּ נְקֻדָּה
נַעֲשִׂית הִיכָל אַחַד לְהַתְּלַבֵּשׁ אוֹתָהּ
נְקֻדָּה, אוֹר שְׁלֵא יִדוּעַ לְגַדֵּל הַזְּכוּף
שְׁלוּ.

הַחִיבָל שֶׁהוּא לְבוּשׁ לְאוֹתָהּ
נְקֻדָּה נִסְתַּרְתָּ הִיא אוֹר שְׂאִין לוֹ
שְׁעוּר, וְעַם כָּל זֶה לֹא דִקְיָו וּמְזַכֵּךְ

סְתִימָא אִיהִי נְהִירוּ דְלִית לִיהַּ שְׁעוּרָא. וְעַם כָּל דָּא לָאו

הוא כמו אותה נקדה קדמא טמיר וגניז. ההוא היכל פשיטו אור קדמא. והוא פשיטו איהו לבושא לההוא היכלא דקיק וזכין פנימא יתיר. מבאן ולהלאה אתפשט דא בדא ואתלבש דא בדא. עד דאשתכח דא לבושא לדא ודא לדא. דא מוחא ודא קליפה. ואף על גב דדא לבושא. אתעביד איהו מוחא לדרגא אחרא. וכלא כגוונא דא אתעביד הכי לתתא. עד פי בצלם דא איהו בר נש בהאי עלמא מוחא וקליפה רוחא וגופא. וכלא איהו תקוונא דעלמא.

בד הות סיהרא בשמשא בדבקותא חדא, הות סיהרא בנהירו. כיון דאתפרשא מן שמשא ואתפקדת על (בל) חילהא, אזעירת גרמה, אזעירת נהורא. ואתברון קליפין על קליפין לגניזו דמוחא. וכלא תקוונא דמוחא. ועל דא יהי מארת חסר (פתיב). וכל דא לתקוונא דעלמא. ודא הוא דכתיב להאיר על הארץ:

ויעש אלהים את שני המאורות הגדולים ויעש רבויא ותקוונא דכלא כדקא יאות. את שני המאורות הגדולים בקדמיתא בחבורא חדא. רזא דא שמא שלים פחדא יהו"ה אלהים אף על גב דלא איהו באתגליא אלא בארע סתים. הגדולים דאתבריאנו (נ"א דאתבריאנו) בשמא דא כדא לאתקרי בהו שמא דכלא. מצפין מצפין אליו שמיהן עלאין דתליסר מכילין דרחמי. הגדולים, אליו אתבריאנו וסלקין לעילא. בגין דאנון עלאין מרזא עלאה וסלקין לתועלתא דעלמא דאתקיימא בהון עלמין. כגוונא דא שני המאורות תרווייהו כחדא סליקו ברבותא חדא.

בשהיתה הלבנה עם השמש בדבקות אחת, היתה הלבנה באור. כיון שנפרדה מהשמש והפקדה על כל חילותיה, הקטינה את עצמה, הקטינה את אורה, ונבראו קלפות על קלפות לגניזות המוח. והכל תקוון של המוח. ועל זה יהי מארת חסר. וכל זה לתקוון העולם, וזהו שכתוב להאיר על הארץ. ויעש אלהים את שני המאורות הגדולים. ויעש - רבוי ותקוון של הכל כראוי. את שני המאורות הגדולים - בהתקלה בחבור אחד. סוד זה השם השלם יחד הוי"ה אלהים, אף על גב שאינו בגלוי אלא בדרך נסתר. הגדולים - שנבראו (נ"א שנתגדלו) בשם זה כזה להקרא בהם השם של הכל. מצפין מצפין אלו שמות עליונים של שלש עשרה מדות הרחמים. הגדולים - אלו התגדלו ועולים למעלה, בגלל שהם עליונים מסוד עליון, ועולים לתועלת העולם שמקים בהם העולמות. כמו זה שני המארת, שניהם כאחד עולים בגדלות אחת.

רָא אֶת־יִשְׁבַּע הַלְבֵנָה אֲצֵל הַשָּׁמֶשׁ. זו התבטישה מלפני זו. הַלְבֵנָה אֲמָרָה (שיר א) איכה תרעה. הַשָּׁמֶשׁ אֲמָרָה (שם) איכה תרביץ בצְהָרִים. נר קטן איך מאיר בצְהָרִים? (שם) שְׁלֹמֹה אֶהְיֶה כְּעֵטִיָּה, איך אֶהְיֶה כְּבוֹשָׁה? אֹז הַקְטִינָה עֲצֻמָּה לְהִיּוֹת רֹאשׁ לַתַּחְתּוֹנִים, שְׁפָתוֹב צָאי לָךְ בְּעַקְבֵי הַצֵּאן. אָמַר לָהּ הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, לְכִי וְהַקְטִינִי אֶת עֲצֻמָּךְ.

וּמִשָּׁם אֵין לָהּ אוֹר, רַק מֵהַשָּׁמֶשׁ. שְׁבַתְחָלָה הֵינּוּ יוֹשְׁבִים כְּאֶחָד שְׁקוּלִים, אַחַר כֵּן הַקְטִינָה אֶת עֲצֻמָּה בְּכָל אוֹתָם דְּרָגוֹת שְׁלֹה, אֶף עַל גֵּב שְׁהִיא רֹאשׁ עֲלֵיהֶם, שְׁהֵרִי אֵין אֲשֶׁה בְּגִדְלוֹת רַק עִם בְּעֵלָה כְּאֶחָד. אֶת הַמָּאוֹר הַגָּדוֹל - יְהו"ה. וְאֵת הַמָּאוֹר הַקָּטָן - אֱלֹהִי"ם, סוּף כָּל הַדְּרָגוֹת, סוּף הַמִּחְשָׁבָה. בַּהֲתַחֲלָה נִרְשַׁם הוּא לְמַעַלָּה בְּאוֹתִיּוֹת שֶׁל הַשֵּׁם הַקְדוֹשׁ הָאוֹת הַרְבִּיעִית שְׁלוֹ, וְאַחַר כֵּן הַקְטִינָה עֲצֻמָּה לְהַקְרִיא בְּשֵׁם שֶׁל אֱלֹהִים.

וְעַם כָּל זֶה עוֹלָה לְכָל הַצְדָדִים לְמַעַלָּה בְּאוֹת ה' בַּחֲבוּר הַאוֹתִיּוֹת שֶׁל הַשֵּׁם הַקְדוֹשׁ. אַחַר כֵּן הַתַּפְשֻׁטוֹ דְּרָגוֹת מִצַּד זֶה וּמִצַּד זֶה. הַדְּרָגוֹת שֶׁהַתַּפְשֻׁטוֹ מִצַּד שְׁלֹמֹעֲלָה נִקְרָאוּ מִמְּשַׁלַּת הַיּוֹם, וְהַדְּרָגוֹת שֶׁהַתַּפְשֻׁטוֹ מִצַּד שְׁלֹמֹטָה נִקְרָאוּ מִמְּשַׁלַּת הַלַּיְלָה. וְאֵת הַכּוֹכָבִים - שְׁאֵר הַצְּבָאוֹת וְהַמַּחְנוֹת שְׁאֵין לָהֶם חֲשׁוֹנוֹ, שְׁכָלֶם תְּלוּיִים בְּאוֹתוֹ רִקִּיעַ הַשָּׁמַיִם חִי הַעוֹלָמִים, שְׁפָתוֹב וַיִּתֵּן אוֹתָם אֱלֹהִים בְּרִקִּיעַ הַשָּׁמַיִם. לְהַאֲרִי עַל הָאָרֶץ - זֶה אָרֶץ הַעֲלִיוֹנָה לְמַטָּה, כְּדוּגְמָא זֶה חִי הַעוֹלָמִים. וְזֶה לְהַאֲרִי עַל הָאָרֶץ, זֶה אָרֶץ הַתַּחְתּוֹנָה כְּדוּגְמָא שְׁלֹמֹעֲלָה.

רָא אֶת־יִשְׁבַּע סִיְהָרָא לְגַבֵּי שְׁמֵשׁא. דָּא אַכְסִיף מִקְמֵי דָא. סִיְהָרָא אֲמָרָה (שיר השירים) אֵיכָה תְרַעָה. שְׁמֵשׁא אֲמָרָה (שם) אֵיכָה תְרַבִּיץ בְּצְהָרִים. שְׁרָגָא זְעִירָא אֵיכְדִין צְהִיר בְּצְהָרִים. (שם) שְׁלֹמֹה אֶהְיֶה כְּעוֹטִיָּה אֵיכְדִין בְּכִסּוּפָא. כְּדִין אֲזַעֲרִית גְרַמָּה לְמַהוּי רִישָׁא לְתַתָּאי. דְּכַתִּיב צָאי לָךְ בְּעַקְבֵי הַצֵּאן. אָמַר לָהּ קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא, זִילִי וְאֲזַעֲרִי גְרַמָּךְ.

וּמִתַּמָּן לִית לָהּ נְהוּרָא בַר מִשְׁמֵשׁא. דְּבַקְדָּמִיתָא הוּוּ יִתְבִי כְּחֻדָּא בְּשִׁקּוּלָא. לְבַתֵּר אֲזַעֲרִית גְרַמָּה בְּכָל אַנּוּן דְּרָגִין דִּילָהּ, אֶף עַל גֵּב דְּאִיהִי רִישָׁא עֲלֵייהוּ. דְּהָא לִית אֶתְתָא בְּרַבּוּיָא בַר בְּבַעֲלָה כְּחֻדָּא. אֶת הַמָּאוֹר הַגָּדוֹל יְהו"ה. וְאֶת הַמָּאוֹר הַקָּטָן אֱלֹהִי"ם סוּף כָּל דְּרָגִין סוּפָא דְּמִחְשָׁבָה. בְּקְדָמִיתָא אֶתְרִשִׁים אִיהוּ לְעִילָא בְּאַתּוּון דְּשְׁמָא קְדִישָׁא, אֶת רְבִיעֵאָה דִּילָהּ. וְלְבַתֵּר אֲזַעֲרִית גְרַמָּה לְאַתְקְרִי בְּשְׁמָא דְּאֱלֹהִים.

וְעַם כָּל דָּא סִלְקָא לְכָל סְטָרִין לְעִיל בְּאֶת ה' בַּחֲבוּרָא דְּאַתּוּון דְּשְׁמָא קְדִישָׁא. לְבַתֵּר אֶתְפְּשֻׁטוֹ דְּרָגִין מִסְטָרָא דָּא וּמִסְטָרָא דָּא. דְּרָגִין דְּאַתְפְּשֻׁטוֹ מִסְטָרָא דְּלַעֲלִיל (דְּלַעֲלָא) אֶקְרוּן מִמְּשַׁלַּת הַיּוֹם. דְּרָגִין דְּאַתְפְּשֻׁטוֹן מִסְטָרָא דְּתַתָּא (דְּלַתְמָא) אֶקְרוּן מִמְּשַׁלַּת הַלַּיְלָה. וְאֵת הַכּוֹכָבִים שְׁאֵר חִילִין (חִילִין) וּמִשְׁיַרְיִין דְּלִית לוֹן חוּשְׁבָנָא דְּכֻלְהוּ תְלִיין בְּהַהוּא רִקִּיעַ הַשָּׁמַיִם חִי הַעוֹלָמִים. דְּכַתִּיב וַיִּתֵּן אוֹתָם אֱלֹהִים בְּרִקִּיעַ הַשָּׁמַיִם. לְהַאֲרִי עַל הָאָרֶץ. דָּא אָרֶץ עֲלָאָה לְתַתָּא כְּדוּגְמָא דָּא חִי הַעוֹלָמִים. וְדָא לְהַאֲרִי עַל הָאָרֶץ דָּא אָרֶץ תַּתָּאָה כְּדוּגְמָא דְּלַעֲלִיל.

מלכות דוד התקנה ביום זה
 [וזה הוא] רגל ותמיכה רביעית של
 הפסא, התקנו האותיות
 והתשרו על מקומן. ועם כל זה,
 עד היום הששי שהתקנה דמות
 האדם תקון פראוי, לא התישב
 במקומו, ואז התתקן פסא עליון
 וכסא תחתון, והעולמות כלם
 התישבו במקומם, וכל האותיות
 התקנו על גלגליהם
 בהתפשטות של תפיסת הקשר.
 ויום רביעי הוא יום מאוס
 מבונים, כמו שנאמר (תהלים קיח)
 אכן מאסו הבונים. זהו שכתוב
 (שיר א) בני אמי נחרו בי. שהרי
 אורה זו הקטינה עצמה והאור
 שלה, והקלפות נתקנו על
 מקומם. כל אותם המאורות
 שמאירים, כלם תלויים ברקיע
 השמים הזה להתקין בהם כסא
 דוד (מלכות).

המאורות הללו מצירים ציור
 שלמטה להתקין ציור של כלם
 שהם בכלל של אדם, ציור
 פנימי. שכל ציור פנימי נקרא
 פן. ומכאן שכל ציור שנכלל
 בהתפשטות זו נקרא אדם. זהו
 שכתוב (יחזקאל לד) אדם אתם,
 אתם קרויים אדם ולא שאר
 עצמים עכו"ם.

וכך רוח נקראת אדם. רוח של
 צד קדשה גופו הוא לבוש של
 אדם, ועל זה כתוב (איוב י) עור
 ובשר תלבישני וגו'. בשר של
 אדם הוא לבוש. ובכל מקום
 כתוב בשר אדם, אדם לפנים.
 בשר, לבוש האדם גופו. רוחות
 שלמטה שנתכים בהתוף של רוח
 זו הצטירו ממנו ציורים
 שהתלבשו בלבוש אחר, כמו
 ציור של בהמות טהורות, (דברים
 יד) שור שה כבשים ושה עזים
 איל וצבי ויחמור וגו'. אותם
 שצריכים להכלל בלבוש של

מלכותא דוד. אתתקן ביומא דא (נדא הוא)
 רגלא וסמכא רביעאה דכורסייא,
 אתתקנו אתון ואתיישרו על דוכתייהו. ועם
 כל דא, עד יום שתיתאה דאתתקן דיוקנא
 דאדם תקונא כדקא יאות לא אתיישב
 בדוכתייהו. וכדין אתתקן פורסייא עלאה
 וכורסייא תתאה. ועלמין פלהו אתיישבו
 בדוכתייהו. ואתון פלהו אתתקנו (ד ק ע"ב) על
 גלגלוי בפשיטו דטופסירא דקוטרא.

ויומא רביעאה איהו יומא מאיס מבונים
 כמה דאת אמר (תהלים קיח) אכן מאסו
 הבונים. הדא הוא דכתיב, (שיר השירים א) בני אמי
 נחרו בי. דהא נהורא דא אזעירת גרמה
 ונהירו דילה. וקליפין אתקנו על דוכתייהו.
 כל אנון נהורין דנהרן פלהו תליין בהאי
 רקיע השמים לאתקנא בהו כורסייא דדוד.

אלון נהורין מצירין ציורא דלתתא לאתקנא
 ציורא דכלהו דאנון בכללא דאדם
 ציורא פנימאה. דכל ציורא פנימאה אקרי
 הכי. ומהכא כל ציורא דאתכליל באתפשטו
 דא אקרי אדם. הדא הוא דכתיב, (יחזקאל לד)
 אדם אתם. אתם קרוין אדם ולא שאר עמין
 עובדי עבודת פוכבים ומזלות.

וכך רוחא אקרי אדם. רוחא דסטר קדישא
 גופא דילה לבושא (דאדם) איהו. ועל דא
 כתיב, (איוב י) עור ובשר תלבישני וגו' בשרא
 דאדם לבושא איהו. ובכל אתר פתיב בשר
 אדם, אדם לגו. בשר לבושא דאדם גופא
 דילה. טסירין דלתתא דאתתקן בהתוכא
 דרוחא דא. אצטיירו מגייה ציורין דאתלבשן
 בלבושא אחרא. פגון ציורא דבעירי דכין
 (דברים יד) שור שה כבשים ושה עזים איל וצבי
 ויחמור וגו' אנון דבעין לאתכללא בלבושא

אָדָם, אוֹתוֹ רוּחַ פְּנִימִי שֶׁל אוֹתָם צְדָדִים [כ"א ציורים] עוֹלָה בְּאוֹתוֹ שֶׁם שְׁנֵקְרָא בוֹ גּוֹפוֹ לְבוּשׁ שֶׁל אוֹתוֹ שֶׁם בֶּשֶׂר שׁוֹר. שׁוֹר הוּא פְּנִימִי שֶׁל אוֹתוֹ גּוֹף. הַבֶּשֶׂר שֶׁלוֹ לְבוּשׁ, וְכֵן כָּלֵם.

כְּמוֹ זֶה בְּצַד הָאֲחֵר הַטְּמָא, רוּחַ שֶׁהַתַּפְשֻׁטָה בִּשְׂאֵר עַמִּים עוֹבְדֵי עֲפוֹ"ם יוֹצֵאת מִצַּד טְמֵאָה שְׂאִינוֹ אָדָם. וּמִשׁוֹם כֶּף לֹא עוֹלָה בְּשֵׁם זֶה. הַשֵּׁם שֶׁל אוֹתוֹ רוּחַ טְמָא לֹא עוֹלָה בְּשֵׁם שֶׁל אָדָם וְאִין בוֹ חֶלֶק. הַגּוֹף שֶׁלוֹ לְבוּשׁ שֶׁל אוֹתוֹ טְמָא, בֶּשֶׂר טְמָא יְטָמָא לְתוֹף בֶּשֶׂר לְבוּשׁוֹ. מִשׁוֹם כֶּף, בְּעוֹד שְׁשׁוֹרָה אוֹתוֹ רוּחַ בְּאוֹתוֹ גּוֹף נִקְרָא טְמָא. יוֹצֵא רוּחַ מְאוֹתוֹ הַלְבוּשׁ - לֹא נִקְרָא טְמָא וְלֹא עוֹלָה אוֹתוֹ לְבוּשׁ בְּשֵׁם.

הַרוּחוֹת לְמִטָּה שְׁנֵתְכִים בְּהַתּוֹף שֶׁל רוּחַ זוֹ מְצַטְרִיִּם מִמֶּנּוּ צִיּוּרִים שְׁמַתְלִבְשִׁים בְּלְבוּשׁ אֲחֵר כְּמוֹ צִיּוּרֵי בְּהֵמוֹת טְמָאוֹת, וְהַתּוֹרָה פְּתַחָה בָּהֶם (ויקרא יא) וְזֶה לְכֶם הַטְּמָא. כְּגוֹן חֲזִיר וְעוֹפּוֹת וּבְהֵמוֹת שֶׁל אוֹתוֹ הַצַּד, רוּחַ עוֹלָה בְּאוֹתוֹ הַשֵּׁם הַגּוֹף הַלְבוּשׁ שֶׁלוֹ. וְהַגּוֹף נִקְרָא בֶּשֶׂר חֲזִיר, חֲזִיר לְתוֹף בֶּשֶׂר הַלְבוּשׁ שֶׁלוֹ. וְלִכֵּן שְׁנֵי הַצְּדָדִים הִלְלוּ נִפְרָדִים. אֵלֶּה נִכְלָלוּ בְּסוּד אָדָם, וְאֵלֶּה נִכְלָלוּ בְּסוּד שֶׁל טְמָא. כָּל מִין הוֹלֵף לְמִינוֹ וְחוֹזֵר לְמִינוֹ.

הַמְּאוֹרוֹת הַעֲלוּנִים שְׂמַאֲרִים, מְאִירִים בְּאוֹתוֹ רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם וְכוּ', לְצִיר לְמִטָּה צִיּוּרִים כְּרֵאוּי, שְׁכַתּוֹב וַיִּתֵּן אוֹתָם אֱלֹהִים בְּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם וְכוּ' וְלְמִשׁוֹל בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה. שְׁלִטוֹן שֶׁל שְׁנֵי אֲוֵרוֹת אֵלֶּה זֶהוּ שְׁלִטוֹן כְּרֵאוּי.

הַמְּאוֹר הַגְּדוֹל שְׁלִטוֹנוֹ בַּיּוֹם,

דָּאָדָם הֵהוּא רוּחָא פְּנִימָאָה דְּאֲנוּן סְטְרִין (כ"א ציורים), סְלִיק בְּהֵהוּא שְׂמָא דְּאֲתְקְרִי בְּהַ גּוֹפָא דִּילִיָּה לְבוּשָׂא דְּהֵהוּא שְׂמָא בֶּשֶׂר שׁוֹר. שׁוֹר אִיהוּ פְּנִימָאָה דְּהֵהוּא גּוֹפָא. בֶּשֶׂר דִּילִיָּה לְבוּשָׂא. וְכֵן כָּלְהוּ.

בְּגוֹנוּנָא דָּא בְּסְטְרָא אֲחֵרָא מְסַאָבָא, רוּחָא דְּאֲתַפְשֻׁט בִּשְׂאֵר עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוּדַת כּוֹכְבִים וּמְזֻלוֹת נִפְקָא מְסְטְרָא דְּמְסַאָבוֹ לָאו אִיהוּ אָדָם. וּבְגִין כֶּף לֹא סְלִיק בְּשְׂמָא דָּא. שְׂמָא דְּהֵהוּא רוּחָא טְמָא לֹא סְלִיק בְּשְׂמָא דְּאָדָם וְלִית בֵּיהַ חוּלְקָא. גּוֹפָא דִּילִיָּה לְבוּשָׂא דְּהֵהוּא טְמָא בֶּשֶׂר טְמָא יְטָמָא לְגוֹ בֶּשֶׂר לְבוּשָׂא דִּילִיָּה, בְּגִין כֶּף בְּעוֹד דְּשְׂרֵי הֵהוּא רוּחָא בְּהֵהוּא גּוֹפָא אֲתְקְרִי טְמָא. נִפְקַר רוּחָא מְהֵהוּא לְבוּשָׂא לָאו אֲקְרִי טְמָא וְלֹא סְלִיק הֵהוּא לְבוּשָׂא בְּשְׂמָא.

טְסִירִין לְתַתָּא דְּאֲתַהֲתַף בְּהַתּוֹכָא דְּרוּחָא דָּא. אֲצַטְרִירִין מִנִּיָּה צִיּוּרִין דְּאֲתַלְבְּשֵׁן בְּלְבוּשָׂא אֲחֵרָא כְּגוֹן צִיּוּרֵי בְּעִירֵי מְסַאָבֵי. וְאוּרִיָּתָא פְּתַח בְּהוּ (ויקרא יא) וְזֶה לְכֶם הַטְּמָא. כְּגוֹן חֲזִיר וְעוֹפֵי וּבְעִירֵי דְּהֵהוּא סְטְרָא רוּחָא סְלִיק בְּהֵהוּא שְׂמָא גּוֹפָא לְבוּשָׂא דִּילִיָּה. וּגּוֹפָא בֶּשֶׂר חֲזִיר אֲקְרִי. חֲזִיר לְגוֹ בְּשָׂרָא לְבוּשָׂא דִּילִיָּה. וּבְגִין כֶּף אֵלִין תְּרִין סְטְרִין מִתְפָּרְשֵׁן. אֵלִין אֲתַכְּלִילוּ בְּרִזָּא דְּאָדָם. וְאֵלִין אֲתַכְּלִילוּ בְּרִזָּא דְּטְמָא. כָּל זִינָא אֲזִיל לְזִינִיָּה וְאֲתַהֲדֵר לְזִינִיָּה.

נְהוּרִין עֲלֵאִין דְּקָא מְנַהֲרִין נְהוּרִין בְּהֵהוּא רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם וְכוּ' לְאֲצַטְרִירָא לְתַתָּא צִיּוּרִין כְּדְקָא חֲזִי. דְּכַתִּיב וַיִּתֵּן אוֹתָם אֱלֹהִים בְּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם וְכוּ'. וְלְמִשׁוֹל בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה. שְׁלִטְנוֹ דְּתִרִין נְהוּרִין דָּא אִיהוּ שְׁלִטְנוֹ כְּדְקָא חֲזִי.

מְאוֹר גְּדוֹל שְׁלִטְנוֹ בַּיּוֹם. מְאוֹר קָטָן שְׁלִטְנוֹ בַּלַּיְלָא. וְרִזָּא דָּא מְהַכָּא

מאור קטן שלטונו בלילה. וסוד זה, מכאן שלטון הזכר ביום לצוות [נ"א למלא] לביתו בכל מה שצריך ולהכניס בו טרף ומזון. פיון שנכנס הלילה והנקה לזקחת הכל, אין שלטון הבית - רק בנקבה, שהרי אז השלטון שלה [ולא של הזכר], שפתיב (משלי לא) ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה. היא ולא הוא. ממשלת היום של הזכר, וממשלת הלילה של הנקבה.

[מאור גדול זהו השמש, ויש בו שנים עשר פתחים, יש בו שנים עשרה שעות, ושמש שולט על היום. המאור תקטן יש בו שנים עשר פתחים, וזו הלכנה, ושולטת על הלילה, ובלילה יש שנים עשרה שעות, ועל זה ביום ההוא יתה ה' אהר ושמו אהר. השמש ושנים עשר פתחים נעשים שלש עשרה מדות הרחמים. ליל הלכנה ושנים עשר פתחים ונעשו שלשה עשר. ונעשו השמש והלכנה אהר, ויום ולילה אהר. זהו שכתוב ויהי ערב ויהי בקר יום אהר, וסוד זה למעלה]. ואת הפוככים - פיון שהנקבה פוקדת את הבית ומתפנסת לבעלה, אין שלטון לבית אלא רק לעלמות שגשגארו בבית להתקין כל תקוני הבית, ואחר כך חוזר הבית לשלטון הזכר ביום, והפל פראוי.

ויעש אלהים את שני המרות. זה מאור וזה מאור. משום כך אותם מאורות שעולים למעלה נקראים מאורי אור, ואותם מאורות שירדו למטה נקראים מאורי אש, שהם דרגות למטה ושולטים כל ימי החל. ועל פן, כשהשבת יוצאת, מברכים על גר, שהרי נתנה להם רשות לשלט. האצבעות של בן אדם הם סתר של דרגות וסודות שלמעלה, ויש בהם פנימיים ואחוריים. אחוריים הם לחוץ, והם רמז לצפוני האצבעות.

ולכן יש רשות להסתכל בצפונים במוצאי שבת, שהרי מאירים מאותו הגר ומאירים מאותה אש לשלט.

שֶׁלְטֹנוֹתָא דְדְכוּרָא בִימְמָא לְמִנְאָה (נ"א למלאה) בִּיתִיהָ דְאֶצְטְרִיךְ וּלְאֶעְלָא בִּיהַ טְרַפָּא וּמְזוֹנָא. פִּיּוֹן דְעָאֵל לִילְיָא וְנוֹקְבָא נְקִיט פְּלָא לִית שׁוּלְטָנוּ דְבִיתָא בַר בְּנוֹקְבָא, דְהָא כְדִין שֶׁלְטָנוּ דִּילָהּ (ולא דדכוּרָא) דְכְתִיב, (משלי לא) וּתְקָם בְּעוֹד לִילָהּ וּתְתֵן טְרַף לְבִיתָהּ. הִיא וְלֹא הוּא. מְמִשְׁלַת הַיּוֹם דְדְכוּרָא. מְמִשְׁלַת הַלַּיְלָה דְנוֹקְבָא.

(מאור גדול דא הוא שמשא ואית ביה תרין עשר פתחין. אית ביה תרי עשר שעתין. ושמשא שליט על יומא. מאור קטן אית ביה תרי עשר פתחין ודא סיהרא ושלמא על ליליא. וליליא אית ביה תריסר שעתין. ועל דא ביום ההוא יתה וי אהר ושמו אהר. שמשא ותריסר פתחין אמתעבדו י"ג מכלין דרחמי. ליל סיהרא ותריסר פתחין אמתעבדו י"ג ואתעבדו שמשא וסיהרא חר. ויום ולילה אהר. דא הוא דכתיב ויהי ערב ויהי בקר יום אהר ורוא דא לעלא).

וְאֵת הַפּוֹכְכִים. פִּיּוֹן דְנוֹקְבָא פְקִידַת בֵּיתָא וְאִתְפְּנִיט לְבַעְלָהּ לִית שׁוּלְטָנוּ לְבִיתָא אֶלָּא לְעוֹלָמְתָּן דְאִשְׁתְּאָרְן בְּבִיתָא לְאִתְקַנָּא כָּל תְּקוּנֵי בֵּיתָא. וּבְתַר אִתְהַדַּר בֵּיתָא לְשֶׁלְטָנוּ דְדְכוּרָא בִימְמָא כְּלָא כְדָקָא חֲזִי:

וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת שְׁנֵי הַמְּאוֹרוֹת. דָּא מְאוֹר וְדָא מְאוֹר. בְּגִין כֶּף אֲנוּן נְהוּרִין דְסִלְקֵי לְעֵילָא אֶקְרוּן מְאוּרֵי אוּר. וְאֲנוּן נְהוּרִין דְנַחְתוּ לְתַתָּא אֶקְרוּן מְאוּרֵי אֵשׁ דְאֲנוּן דְרִגִין לְתַתָּא וְשֶׁלְטֵי כָּל יוֹמוֹי דְחוּל. וְעַל דָּא כַּד נִפְיֵק שִׁפְתָּא מְבָרְכִין עַל שְׂרָגָא דְהָא אִתְהֵיב לִזְן רְשׁוּ לְשֶׁלְטָאָה. אֶצְבָּעָן דְבַר נֶשׂ אֲנוּן סִתְרָא דְדְרִגִין וְרִזִין דְלְעֵילָא, וְאִית בְּהוּ פְנִימָאִין וְאַחוּרִים. אֲחוּרִים אֲנוּן לְבַר וְאֲנוּן רְמִז לְטוֹפְרִין דְאֶצְבָּעֵן. וּבְגִין כֶּף אִית (דף כא ו"א) רְשׁוּ לְאִסְתְּפֵלָא בְטוֹפְרִין בְּמוֹצְאֵי שִׁבְתָּא דְהָא נְהוּרִין מֵהוּא שְׂרָגָא וְנְהוּרִין מֵהוּא אֵשׁ לְשֶׁלְטָאָה.

ולכן יש רשות להסתכל בצפונים במוצאי שבת, שהרי מאירים מאותו הגר ומאירים מאותה אש לשלט.

אֲרֹן אֲתַחְזִיץ, אֶצְבְּעָן לְגוֹ לֹא אֵיךְ רָשׁוּ
לְאֲתַחְזִיץ בְּהוּא שְׂרָגָא דְהָא מְלַעִילָא
נְהָרִין וְאֶקְרוּן פְּנִים פְּנִימָאִין. וְרָזָא דָא וְרֵאִית
אֶת אַחֲרֵי וּפְנֵי לֹא יֵרָאוּ. דְלֹא יִסְתַּכַּל בְּרֵשׁ
בְּמוֹצָאֵי שַׁבַּת בְּאֶצְבְּעָן לְגוֹ בְּשַׁעְתָּא דְאָמַר
בּוֹרָא מְאוּרֵי הָאֵשׁ. וְרֵאִית אֶת אַחֲרֵי אֵלִין
פְּנִים דְלִבְר דְאֲתַרְמִיזוּ בְטוּפְרֵי. (ש) וּפְנֵי לֹא
יֵרָאוּ אֵלִין אֶצְבְּעָן לְגוֹ. אֵלִין שְׁלֵטֵי בְשַׁבְתָּא
וְאֵלִין שְׁלֵטֵי בַחֹל.

וּבְיוֹמָא דְשַׁבְתָּא קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא שְׁלֵט
בְּלַחֲדוּדֵי בְּאֲנוּן פְּנִים פְּנִימָאִין עַל
פְּרִסֵי^(ה) יִקְרִיָה וְכִלְהוּ אֲתַפְּלִילָן בֵּיה
וְשְׁלֵטְנוּתָא דִּילֵיה אִיהוּ. וּבְגִין כֶּךָ אַחֲסִין
נְיִיחָא לְכָל עַלְמִין. וְיִרְתִּין יְרוּתָא דִּיוֹמָא דָא
עֲמָא קְדִישָׁא דְאֶקְרוּן עֲמָא חַד בְּאַרְעָא.
מְאוּרֵי אֹר מְסֻטְרָא דִּימִינָא דְאִיהוּ אֹר
קְדָמָא דְהוּא בְּיוֹמָא קְדָמָא. דְבְּיוֹמָא
דְשַׁבְתָּא נְהָרִין אֲנוּן מְאוּרֵי אֹר בְּלַחֲדוּדֵיהוּ
וְשְׁלֵטִין. וּמְנִיְהוּ נְהָרִין כִּלְהוּ לְתַתָּא.

וְכַד נְפִיק שַׁבְתָּא גְּנִיזִין (אֲנוּן) מְאוּרֵי אֹר דְלֹא
אֲתַגְּלִיין. וּמְאוּרֵי הָאֵשׁ שְׁלֵטִין כָּל חַד
וְחַד עַל דּוּכְתֵייהוּ. אִימְתֵי שְׁלֵטִין בְּמוֹצָאֵי
שַׁבַּת עַד מְעַלֵי יוֹמָא דְשַׁבְתָּא. וְעַל דָּא
אַצְטְרִיכוּ לְאֲתַנְהָרָא מְהוּא שְׂרָגָא בְּמוֹצָאֵי
שַׁבַּת.

וְתַחֲיוֹת רְצוּא וְשׁוּב. דְלֹא יְכִיל עֵינָא לְמַשְׁלֵט
כִּהוּ בְּגִין דְאֲנוּן רְצוּא וְשׁוּב. חֵיוֹת
דְאֲתַגְּלִיין אֲנוּן דְהוּא אֹפְן קָאִים בְּגוּוֹיְהוּ,
וּמָאן אִיהוּ דָא מְטַטְרוּן דְאִיהוּ רַב וְיִקְרִי
מְשָׁר אֵלִין (נ"א חֵילִין), וְעֲלָא חֲמֵשׁ מְאָה
פְּרִסֵי. חֵיוֹת דְמְטַמְרָן אֲנוּן (רְבִיעָא) תַּחֲתוֹת תַּרְיָן
אַתְוּוֹן עֲלָאִין דְאֲתַפְּסִיין. י"ה אַתְוּוֹן שְׁלֵטִין
עַל ו"ה. אֵלִין רְתִיכָא לְאֵלִין. וְהוּא טְמִירָא

אֲרֵה נְרָאִים. אֶצְבְּעוֹת שֶׁל פְּנִים
אֵין רְשׁוֹת לְהִרְאוֹת בְּאוֹתוֹ גַּר,
שְׁהֵרִי מְלַמְעֵלָה מְאִירִים וְנִקְרָאִים
פְּנִים פְּנִימִיּוֹת. וְזֶה סוּד וְרֵאִית
אֶת אַחֲרֵי וּפְנֵי לֹא יֵרָאוּ. שְׁלֹא
יִסְתַּכַּל בֶּן אָדָם בְּמוֹצָאֵי שַׁבַּת
בְּאֶצְבְּעוֹת לְפָנִים בְּשַׁעַה שְׁאוּמֵר
בּוֹרָא מְאוּרֵי הָאֵשׁ. וְרֵאִית אֶת
אַחֲרֵי - אֵלוֹ פְּנִים שֶׁל בַּחוּץ
שְׁנֵרְמִזוּ בְּצַפְרֵינִים. (ש) וּפְנֵי לֹא
יֵרָאוּ - אֵלוֹ הָאֶצְבְּעוֹת לְפָנִים.
אֵלָה שׁוֹלְטִים בְּשַׁבַּת, וְאֵלָה
שׁוֹלְטִים בַּחֹל.

וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
שׁוֹלֵט לְבַדּוֹ בְּאוֹתָם פְּנִים
פְּנִימִיִּים עַל כֶּסֶף כְּבוֹדוֹ, וְכֹלָם
נִכְלָלִים בּוֹ וְהַשְׁלֵטוֹן הוּא שְׁלוֹ.
וְלִכֵּן מוֹרִישׁ מְנוּחָה לְכָל
הָעוֹלָמוֹת, וְיִוְרָשִׁים יִרְשֶׁה זֶה
הָעַם הַקְּדוֹשׁ הַזֶּה שְׁנִקְרָאִים עִם
אַחַד בְּאַרְץ. מְאוּרֵי אֹר מֵצַד
הַיָּמִין שֶׁהוּא אֹר רֵאשׁוֹן שֶׁהִיא
בְּיוֹם הָרֵאשׁוֹן. שְׁבִיוֹם הַשַּׁבָּת
מְאִירִים אוֹתָם מְאוּרֵי אֹר
בְּלִבְדָם וְשׁוֹלְטִים, וּמֵהֶם מְאִירִים
כֻּלָם לְמַטָּה.

וּבְשִׁיּוּצָאֵת שַׁבַּת, נִגְנְזִים [אוֹתָם]
מְאוּרֵי אֹר שְׁלֹא מְתַגְּלִים,
וּמְאוּרֵי הָאֵשׁ שׁוֹלְטִים כָּל אַחַד
וְאַחַד עַל מְקוֹמָם. מְתֵי שׁוֹלְטִים
בְּמוֹצָאֵי שַׁבַּת? עַד עֶרֶב יוֹם
הַשַּׁבָּת. וְעַל זֶה צְרִיכִים לְהִיּוֹת
מוֹאֲרִים מְאוֹתוֹ הַגַּר בְּמוֹצָאֵי
שַׁבַּת.

וְתַחֲיוֹת רְצוּא וְשׁוּב. דְלֹא יְכִיל עֵינָא לְמַשְׁלֵט
כִּהוּ בְּגִין דְאֲנוּן רְצוּא וְשׁוּב. חֵיוֹת
דְאֲתַגְּלִיין אֲנוּן דְהוּא אֹפְן קָאִים בְּגוּוֹיְהוּ,
וּמָאן אִיהוּ דָא מְטַטְרוּן דְאִיהוּ רַב וְיִקְרִי
מְשָׁר אֵלִין (נ"א חֵילִין), וְעֲלָא חֲמֵשׁ מְאָה
פְּרִסֵי. חֵיוֹת דְמְטַמְרָן אֲנוּן (רְבִיעָא) תַּחֲתוֹת תַּרְיָן
אַתְוּוֹן עֲלָאִין דְאֲתַפְּסִיין. י"ה אַתְוּוֹן שְׁלֵטִין
עַל ו"ה. אֵלִין רְתִיכָא לְאֵלִין. וְהוּא טְמִירָא

על ו"ה. אלה מְרַכְבָּה לְאֵלֶּהָ.
וְאוֹתוֹ הַטְּמִיר שֶׁל כָּל הַטְּמִירִים
שֶׁלֹּא נוֹדַע כָּלֵל שׁוֹלֵט עַל הַכֹּל
וְרוֹכֵב עַל הַכֹּל. הַחַיּוֹת
שֶׁמִּתְגַּלּוֹת הֵם לְמִטָּה תַּחַת אֵלֶּה
הַעֲלִיּוֹנוֹת שֶׁנִּסְתָּרוֹת וּמוֹאֲרוֹת
מֵהֵן, וּמִתְנַהֲגִים בְּגִלְלָם.

הַחַיּוֹת הַעֲלִיּוֹנוֹת כְּלֵן כְּלוֹלוֹת
בְּרַקִּיעַ הַשָּׁמַיִם, וְעַלֵּיהֶם כְּתוּב
יְהִי מְאֹרֵת בְּרַקִּיעַ הַשָּׁמַיִם, וְהָיוּ
לְמְאֹרֵת בְּרַקִּיעַ הַשָּׁמַיִם. כָּלֵם
תְּלוּיִים בְּאוֹתוֹ רַקִּיעַ הַשָּׁמַיִם.
הַרַקִּיעַ שֶׁעַל גְּבִי הַחַיּוֹת, זֶה אוֹתוֹ
שֶׁכְּתוּב (יחזקאל א) וְדַמּוֹת עַל רֵאשֵׁי
הַחַיָּה רַקִּיעַ כְּעֵין הַקֶּרֶחַ. זֶה אוֹתוֹ
קְדָמוֹן (נ"א ה' קְדָמוֹן).

שְׁהָרִי מִשֶּׁם וְהִלָּאָה אֵין מִי
שֶׁיִּכּוֹל לְהִסְתַּפֵּל וְלִדְעַת. מִה
הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהוּא נִסְתָּר
בְּמַחְשָׁבָה, וּמַחְשַׁבַת הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא טְמִירָה וְנִסְתָּרָת
עֲלִיוֹנָה. מַחְשַׁבַת בֶּן הָאָדָם כָּלֵל
הַעוֹלָם [לא יבול] לְהַתְדַּבֵּק וְלִדְעַת
אוֹתָהּ. דְּבָרִים הַתְּלוּיִים
בְּמַחְשָׁבָה עֲלִיוֹנָה אֵין מִי שֶׁיִּכּוֹל
לְהַשִּׁיג אוֹתָם. הַמַּחְשָׁבָה [עֲלִיוֹנָה]
מִמֶּשׁ עַל אַחַת כְּמָה וְכְמָה.
לְפָנִים מִהַמַּחְשָׁבָה מִיְהוּ שְׁעוֹשָׂה
רְעִיּוֹנוֹת? שְׁהָרִי אֵין הַשְּׁכָלָה
לְשָׂאֵל, וְכֵן שֶׁכֵּן לִדְעַת.

בְּאִ"ן סו"ף אֵין בּוֹ רֶשֶׁם כָּלֵל,
וּשְׂאֵלָה לֹא תְלוּיָהּ בּוֹ, וְלֹא רְעִיּוֹן
לְהִסְתַּפֵּלוֹת הַמַּחְשָׁבָה כָּלֵל.
מִתּוֹךְ נִסְתָּר הַנִּסְתָּר, מִרְאֵשׁ
תַּחֲתִית שֶׁל הָאֵין סו"ף, מְאִיר אוֹר
דְּקִיק וְלֹא יְדוּעַ, נִסְתָּר בְּסִתְרֵי (נ"א
בְּרֶשֶׁם) כְּחֹד הַמַּחֲטָה. סוֹד נִסְתָּר שֶׁל
הַמַּחְשָׁבָה לֹא יְדוּעַ, עַד
שֶׁמִּתְפַּשֵּׁט מִמֶּנּוּ אוֹר. בְּמִקּוֹם
שֶׁיֵּשׁ בּוֹ רִשׁוּמִים שֶׁל כָּל
הָאוֹתוֹת, מִשֶּׁם יוֹצְאִים.

בְּרִאשׁ הַכֹּל. א רִאשׁ וְסו"ף שֶׁל
כָּל הַדְּרָגוֹת. הַרֶשֶׁם שֶׁנֶּרְשָׁמִים בּוֹ
בּוֹ דְמוּת רַבּוֹת, אֵינוֹ אֶלָּא אֶחָד.

לְכָל טְמִירִין דְּלֹא אֶתִידַע כָּלֵל שְׁלִיט עַל כָּלֵל
וְרֹכֵב עַל כָּלֵל. חַיּוֹת דְּאֶתְגַּלְיִין אֲנוּן לְתַתָּא
תַּחַת אֵלִין עֲלָאִין דְּמִטְמָרן, וְאֶתְנַהֲרן
מִבְּנִייהוּ, וְנִטְלִין בְּגִינְיִיהוּ.

חַיּוֹת עֲלָאִין כְּלֵהוּ כְּלִילָן בְּרַקִּיעַ הַשָּׁמַיִם.
וְעַלֵּייהוּ כְּתִיב יְהִי מְאֹרֵת בְּרַקִּיעַ
הַשָּׁמַיִם וְהָיוּ לְמְאֹרֵת בְּרַקִּיעַ הַשָּׁמַיִם. כְּלֵהוּ
תְּלִיין בְּהֵוּא רַקִּיעַ הַשָּׁמַיִם. רַקִּיעַ שֶׁעַל גְּבִי
הַחַיּוֹת דָּא הֵוּא דְּכְתִיב, (יחזקאל א) וְדַמּוֹת עַל
רֵאשֵׁי הַחַיָּה רַקִּיעַ כְּעֵין הַקֶּרֶחַ דָּא הֵוּא
קְדָמוֹן (נ"א ה' קְדָמוֹן).

דְּהָא מִתְמָן וּלְהִלָּאָה לִית מָאן דְּיִכִּיל
לְאַסְתַּכְּלָא וּלְמַנְדַּע. מָאִי טַעְמָא מִשּׁוּם
דְּאִיהוּ סְתִים בְּמַחְשָׁבָה. וּמַחְשָׁבָה דְּקִדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא טְמִירָא סְתִימָא עֲלָאָה. מַחְשָׁבָה
דְּבַר נֶשׁ בְּכָל עֲלָמָא (ס"א לא יכיל) לְאַתְדַּבְּקָא
וּלְמַנְדַּע לָהּ. מִלִּין דְּתְלִיין בְּמַחְשָׁבָה עֲלָאָה
לִית מָאן דְּיִכִּיל לְאַתְדַּבְּקָא לוֹן. מַחְשָׁבָה (עֲלָאָה)
מִמֶּשׁ עַל אַחַת כְּמָה וְכְמָה. לְגוֹ מִן מַחְשָׁבָה
מָאן אִיהוּ דְּעֵבִיד רְעִיּוֹנִי. דְּהָא לִית סוּכְלַתְנוּ
לְמִשְׂאֵל כָּל שְׁכָן לְמַנְדַּע.

אִ"ן סו"ף לִית בֵּיה רִשׁוּמָא כָּלֵל וְלֹא תְלִיא
שְׂאֵלְתָא בֵּיה וְלֹא רְעִיּוֹנָא לְאַסְתַּכְּלוֹתָא
דְּמַחְשָׁבָה כָּלֵל. מְגוֹ סְתִימָא דְּסְתִימָא, מְרִישׁ
נְחִיתוֹ דְּאֵין סו"ף, נְהִיר נְהִירוֹ דְּקִיק וְלֹא יְדִיעַ.
סְתִים בְּסְתִימוֹ (נ"א בְּרִשְׁמוֹ) כְּחֹדוּדָא דְּמַחְטָא.
רְזָא סְתִימָא דְּמַחְשָׁבָה לֹא יְדִיעַ עַד דְּאֶתְפַּשֵּׁט
נְהִירוֹ מִגְּנִיה. בְּאַתְר דְּאִית בֵּיה רִשְׁמִין דְּאֶתְוּוֹן
כְּלֵהוּ. מִתְמָן נִכְקָן.

בְּרִישׁ כָּלֵל. א רִישָׁא וְסוּפָא דְּכָל הַדְּרָגִין.
רִשְׁמוֹ דְּאֶתְרִשִׁים בֵּיה הַדְּרָגִין כְּלֵהוּ.

כָּל הַדְּרָגוֹת, וְלֹא נִקְרָא אֶלָּא אֶחָד. לְהִרְאוֹת שְׂאֵף עַל גִּב שֵׁשׁ

וְדַאי הִיא הָאוֹת שְׁעֵלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים תְּלוּיִים בָּהּ. רֵאשִׁית שֶׁל אֶלֶף, סֵתֵר שֶׁל סוּד הַמַּחְשָׁבָה הָעֲלִיּוֹנָה. וְאוֹתָהּ הִתְפַּשְׁטוּת שֶׁל אוֹתוֹ רֵקִיעַ עֲלִיּוֹן, הַכֵּל נִסְתָּר בְּאוֹתוֹ הָרֵאשׁ. בְּגִלְל שְׁפִשְׁיֻצָּאת א' מְרַקִיעַ הַזֶּה, בְּדַמוֹת שֶׁל סוּד רֵאשׁ הַמַּחְשָׁבָה יוֹצֵאת. בְּאוֹתוֹ אֲמַצַע שֶׁל אֶלֶף פְּלוֹלִים בּוֹ שֵׁשׁ דְּרָגוֹת, סוּד שֶׁל כָּל הַחַיּוֹת הַנִּסְתָּרוֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת [כ"א שְׁעוֹלוֹת] [כ"א שְׁתַּלּוּיֹת] מִתּוֹךְ הַמַּחְשָׁבָה.

אוֹר אֶחָד שְׁמַאִיר וְנִגְנֹו, זֶה אוֹר שֶׁל אוֹת ט שֶׁל בְּרֵאשִׁית. חֵם הַיּוֹם שֶׁהִזָּה יוֹשֵׁב אֲבָרְהָם פִּתַח הָאֵהֶל, שֶׁהוּא פִּתַח מְלַמְטָה לְמַעֲלָה, וְחֵם הַיּוֹם מֵאִיר עַל אוֹתוֹ פִּתַח וּמֵאִיר מִשָּׁם.

שְׁנֵי אוֹר שְׁהוֹלֵף לְהִיּוֹת חֲשׂוֹף לְעַת פְּנוֹת עָרֵב. הַסוּד שֶׁל תְּפִלַּת יִצְחָק לְהַתְקִין דְּרָגָה זוֹ, שְׁכַתּוֹב (בראשית כד) וַיֵּצֵא יִצְחָק לְשׁוֹחַ בְּשָׂדֵה לַפְּנוֹת עָרֵב. הַסְתַּפְלוֹת שֶׁל עָרֵב, וְחֲשׂוֹכִים כָּלִם אֲצִלוֹ. בְּפְנוֹת הָעָרֵב הַזֶּה הַסְתַּפֵּל יִעֲקֹב בְּאוֹתוֹ מִמְנָה שֶׁל עֶשׂוֹ.

שְׂרִישֵׁי אוֹר שְׁכּוֹלֵל שְׁנֵי אֱלוֹ, אוֹר שְׁמַאִיר בְּרַפּוּאָה, סוּד הַכְּתוֹב בְּיַעֲקֹב (בראשית לב) וַיִּזְרַח לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ וְגו'. וְדַאי כְּשֶׁנִּכְלָל בְּאוֹתוֹ פְּנוֹת עָרֵב. מִכָּאן וְהִלָּאָה זֶהוּ צֹלַע עַל יָרְכוֹ. זֶהוּ נִצַּח יִשְׂרָאֵל.

עַר יָרְכוֹ, יָרְכוֹ כְּתוֹב וְלֹא יָרְכוֹ, זֶה דְּרָגָה רְבִיעִית, שֶׁלֹּא הִתְנַבֵּא אִישׁ מִשָּׁם עַד שֶׁבָּא שְׁמוּאֵל, וְעֲלִיו כְּתוֹב (שמואל א טו) וְגַם נִצַּח יִשְׂרָאֵל וְגו'. אֲזַ נִתְקַן שֶׁהִיא חֲלָשׁ כְּשֶׁהִסְתַּפֵּן יַעֲקֹב אֲבִינוֹ עִם הַמְּנָה שֶׁל עֶשׂוֹ.

וַיִּנְעַ בְּכַף יָרְכוֹ. כְּשֶׁבָּא אֲצֵל יַעֲקֹב, לָקַח כַּח מְאוֹת פְּנוֹת עָרֵב בְּדִין הַקָּשָׁה. וַיַּעֲקֹב הָיָה נִכְלָל בּוֹ

וְלֹא אֶקְרִי אֶלָּא אֶחָד. לְאַחְזָאָה דְּאָף עַל גַּב דְּאִית בֵּיה דְּיוֹקְנִין סְגִיִּין לָאו אִיהוּ אֶלָּא חַד. וְדַאי אִיהוּ אֶת דְּעֵלְאִין וְתַפְאִין תְּלִיין בֵּיה. רֵאשִׁיתָּא דְּאֶלֶף טְמִירוֹ דְּרִזָּא דְּמַחְשָׁבָה עֲלָאָה. וְהִיא אֶתְפַּשְׁטוֹ דֵּהִיא רֵקִיעַ עֲלָאָה כָּלֵא סְתִים בֵּהִיא רִישָׁא. בְּגִין דְּכַד נְפִיק א' מֵהִיא רֵקִיעַ בְּדִיוֹקְנָא דְּרִזָּא דְּרִישָׁא דְּמַחְשָׁבָה נְפִיקָא. בֵּהִיא אֶמְצַעִיתָּא דְּאֶלֶף שִׁית דְּרָגִין כְּלִילָן בֵּיה רִזָּא דְּכָלְהוּ חַיּוֹת טְמִירִין עֲלָאִין (כ"א דְּסִלְקוֹ) (כ"א דְּתַלּוּיֹו) מִגּוֹ מַחְשָׁבָה.

חַד נְהִירוֹ דְּנְהִיר וְאַתְגְּנִיזוּ. דְּהָא נְהִירוֹ דְּאֶת (ט) דְּבְרֵאשִׁית (כ"א ב' דְּבְרֵאשִׁית). חוּם הַיּוֹם דֵּהוּ אֲבָרְהָם יִתִּיב פִּתַח הָאֵהֶל דְּאִיהִי פִתְחָא מִתְתָּא לְעֵילָא. וְחוּם הַיּוֹם נְהִיר עַל הִיא פִתְחָא וְנְהִירָא מִתְפָּן.

הַתְּנִנָּא נְהִירוֹ דְּאֲזִיל לְאַתְחַשְׁכָּא לְעַת פְּנוֹת עָרֵב. רִזָּא דְּצִלוֹתָּא דְּיִצְחָק לְאַתְקַנָּא הִיא דְּרָגָא דְּכְתִיב, (בראשית כד) וַיֵּצֵא יִצְחָק לְשׁוֹחַ בְּשָׂדֵה לַפְּנוֹת עָרֵב. אֶסְתַּפְלוֹתָּא דְּעָרֵב וְחֲשׂוֹכֵן כְּלָהוּ לְגַבִּיהָ. בֵּהִיא פְּנוֹת עָרֵב וְאַסְתַּפֵּל (נ"א אֶסְתַּפְּו) יַעֲקֹב בֵּהִיא מְמַנָּא דְּעֶשׂוֹ. תְּלִיִתָּאָה נְהִירוֹ דְּכָלִיל תְּרִין (דף כא ע"ב) אֶלִין. נְהִירוֹ דְּנְהִיר בְּאַסְוֹתָּא. רִזָּא דְּכְתִיב בְּיַעֲקֹב (בראשית לב) וַיִּזְרַח לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ וְגו'. וְדַאי כַּד אֶתְפְּלִיל בֵּהִיא פְּנוֹת עָרֵב. מִכָּאן וְהִלָּאָה זֶהוּ צוֹלַע עַל יָרְכוֹ. דָּא אִיהוּ נִצַּח יִשְׂרָאֵל.

עַר יָרְכוֹ יָרְכוֹ פְתִיב וְלֹא יָרְכוֹ, דָּא דְּרָגָא רְבִיעִאָה. דְּלָא אֶתְנַבֵּי בַר נֶשׁ מִתְפָּן עַד דְּאֶתָּא שְׁמוּאֵל, וְעֲלִיהָ כְתִיב, (שמואל א טו) וְגַם נִצַּח יִשְׂרָאֵל וְגו', כְּדִין אֶתְקַן דֵּהוּ חֲלָשָׁא מִפְּד אֶסְתַּפֵּן יַעֲקֹב אֲבִינוֹ בְּמִנָּא דְּעֶשׂוֹ. וַיִּנְעַ בְּכַף יָרְכוֹ כַּד אֶתָּא לְגַבִּי דְּיַעֲקֹב נִטַּל

וְלֹא יָכַל לוֹ. וַיֵּרָא פִּי לֹא יָכַל לוֹ
וַיִּגַע בְּכַף יָרְכוֹ. לָקַח תַּקְּףָה הַדִּין
מִשָּׁם, בְּגִלְל שְׂרָף הוּא מַחוּץ
לַגּוֹף. שְׂיַעֲקֹב הִיָּה גּוֹף, וְגוּפוֹ
הִיָּה כְּלוּל בְּסוּד שֶׁל שְׂתֵי דְרָגוֹת
בְּסוּד שְׂנֵקְרָא אָדָם. כִּיּוֹן שֶׁלָּקַח
תַּקְּףָה מַחוּץ לַגּוֹף, מִיָּד - וַתִּקַּע כַּף
יָרֵךְ יַעֲקֹב.

וְלֹא הִתְנַבֵּא אִישׁ מִשָּׁם עַד שֶׁבָּא
שְׁמוּאֵל, וְעַל זֶה נִצַּח יִשְׂרָאֵל
כְּתוּב בּוֹ, כִּי לֹא אָדָם הוּא.
יְהוֹשֻׁעַ נִתְנַבֵּא מֵהוֹדוֹ שֶׁל מֹשֶׁה,
שְׁפָתוֹב (במדבר כז) וְנִתְּתָה מֵהוֹדֶךָ
עָלָיו. הוּד. וְזוֹ דְרָגָה חֲמִישִׁית.
נִצַּח - יָרֵךְ שְׁמַאֵל שֶׁל יַעֲקֹב. וְלִכְּזֶן
כָּא דוֹד וְכָלֵל אוֹתוֹ בְּיָמָיו,
שְׁפָתוֹב (תהלים טו) נְעֻמוֹת בְּיָמֶיךָ
נִצַּח. יָמֶיךָ לֹא כְּתוּב אֶלֶּא
בְּיָמֶיךָ. מֵה הַטַּעַם נִחְלָשָׁה יָרֵךְ
יַעֲקֹב? בְּגִלְל שֶׁהִתְקַרַּב אֵלָיו צַד
הַטְּמָאָה וְלָקַח מִמֶּנּוּ כַח,
וְהִתְעַכֵּב עַד שְׁמוּאֵל. וְעַל זֶה כָּא
לְהַזְכִּיר שֶׁזָּהוּ יָרֵךְ שֶׁל יִשְׂרָאֵל,
שְׁפָתוֹב וְגַם נִצַּח יִשְׂרָאֵל. וְעַל זֶה
כָּל דְּבָרָיו הָיוּ בְּדִין בְּרֵאשִׁית
וְלִבְסוּף.

וְעוֹד, שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כָּלֵל
אוֹתוֹ אַחַר כֵּךְ בַּהוֹד, מִתִּי? לְאַחַר
שֶׁמִּשַׁח מְלָכִים. וְעַל זֶה הוּא
שְׁקוּל כְּמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן. מֵה מֹשֶׁה
וְאַהֲרֹן בְּשְׁנֵי צְדָדִים שְׁלֹמְעֵלָה -
גַּם הוּא לְמַטָּה כְּמוֹ שְׂאוֹתָם שְׁנֵי
הַצְּדָדִים, וּמִי הֵם? נִצַּח וְהוֹד,
כְּמוֹ שֶׁמֹּשֶׁה וְאַהֲרֹן שְׁלֹמְעֵלָה.
וְכָל הַדְּרָגוֹת אַחֲזוּזוֹת זוֹ בְּזוֹ,
שְׁפָתוֹב (שם טז) מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן
בְּכַהֲנָיו וּשְׁמוּאֵל בְּקוֹרְאֵי שְׁמוֹ.
שְׁהָרִי שֶׁשָּׁה צְדָדִים נִכְלָלוּ
וְאַחֲזוּזוֹת זוֹ בְּזוֹ.

כְּמוֹ שְׂאֵלָה אַחֲזוּזִים, מֹשֶׁה
וְאַהֲרֹן וּשְׁמוּאֵל - כֵּךְ גַּם אַחֲזוּזִים
יַעֲקֹב מֹשֶׁה וְיוֹסֵף. יַעֲקֹב בְּעַל
הַבֵּית. מֵת יַעֲקֹב - נִטְלָה מֹשֶׁה אֶת
הַבֵּית, וְצָנָה אוֹתָהּ בְּחַיָּיו. יוֹסֵף

תַּקְּפָא מֵהוּא פְּנוֹת עָרֹב בְּדִינָא תַּקִּיפָא. וַיַּעֲקֹב
הָוָה אֶתְכַלִּיל בֵּיהּ וְלֹא יָכִיל לֵיהּ. וַיֵּרָא כִּי לֹא
יָכוֹל לוֹ וַיִּגַע בְּכַף יָרְכוֹ. נִטְלָה תַּקְּפָא דְדִינָא
מִתַּמָּן. בְּגִין דִּירְכָא אִיהוּ לְבַר מַגּוּפָא. דִּיעַקֵּב
גּוּפָא הָוָה, וְגוּפִיהּ הָוָה כְּלִיל בְּרִזָּא דְתַרִּין
דְרָגִין בְּרִזָּא דְאַקְרִי אָדָם. כִּיּוֹן דְנִטְלָה תַּקְּפָא
לְבַר מַגּוּפָא, מִיָּד וַתִּקַּע כַּף יָרֵךְ יַעֲקֹב.

וְלֹא אִתְנַבֵּי בַר נֶשׁ מִתַּמָּן עַד דְאַתָּא שְׁמוּאֵל.
וְעַל דָּא נִצַּח יִשְׂרָאֵל כְּתִיב בֵּיהּ פִּי לֹא
אָדָם הוּא. יְהוֹשֻׁעַ אִתְנַבֵּי מֵהוֹדוֹ שֶׁל מֹשֶׁה
דְּכְתִיב (במדבר כז) וְנִתְּתָה מֵהוֹדֶךָ עָלָיו. הוּד. וְדָא
דְרָגָא חֲמִישִׁאָה. נִצַּח יָרְכָא שְׁמַאֵל דִּיעַקֵּב.
וּבְגִין כֵּךְ אִתָּא דוֹד וְכָלִיל לִיהּ בְּיָמֶינָא דְכְתִיב,
(תהלים יו) נְעֻמוֹת בְּיָמֶיךָ נִצַּח. יָמֶיךָ לֹא כְתִיב
אֶלֶּא בְּיָמֶיךָ. מָאִי טַעְמָא אִתְחַלֵּשׁ יָרְכָא
דִּיעַקֵּב, בְּגִין דְאַתְקַרַּב בֵּיהּ סֵטֶר מְסַאָבָא
וְנָקִיט תַּקְּפָא מִנִּיהּ וְאַתְעַכֵּב עַד שְׁמוּאֵל, וְעַל
דָּא אִתָּא לְאַדְכָּרָא דְדָא אִיהוּ יָרְכָא דִּישְׂרָאֵל
דְּכְתִיב וְגַם נִצַּח יִשְׂרָאֵל. וְעַל דָּא כָּל מִלּוּי
הָוּוּ בְּדִינָא בְּשִׁירוֹתָא וּבְסוּפָא.

וְתוֹ קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּלִיל לִיהּ לְבַתָּר בַּהוֹד.
אִימְתִי לְבַתָּר דְמִשַׁח מְלָכִין. וְעַל דָּא
שְׁקִיל אִיהוּ כְּמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן. מֵה מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן
בְּתַרִּין סְטָרִין דְלַעֲיֵלָא, אַף הוּא לְתַתָּא כְּגוּוֹנָא
דְאַנּוּן תַּרִּין סְטָרִי. וּמָאן אַנּוּן. נִצַּח וְהוֹד.
כְּגוּוֹנָא דְמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן דְלַעֲיֵלָא. וְכָלְהוּ דְרָגִין
אַחֲזִדָן דָּא בְּדָא דְכְתִיב, (תהלים טז) מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן
בְּכַהֲנָיו וּשְׁמוּאֵל בְּקוֹרְאֵי שְׁמוֹ. דְהָא שִׁית
סְטָרִין אִתְכַלִּילוּ וְאַחֲזִדָן דָּא בְּדָא.

בְּמָה דְאַלִּין אַחֲזִדָן מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וּשְׁמוּאֵל,
אוּף הָכִי אַחֲזִדָן (ס"א דָּא בְּדָא) יַעֲקֹב מֹשֶׁה
וְיוֹסֵף. יַעֲקֹב מְאַרְיָה דְבֵיתָא. מִית יַעֲקֹב נִטְלָה
מֹשֶׁה בֵּיתָא וּמִנִּי לָהּ בְּחַיָּיו. יוֹסֵף עַל יָדֵי

על ידי יעקב ומשה היה צדיק.
[ושנתם לא שמשו הבית אלא ביוסף, בגלל שהיה צדיק].

יעקב ביוסף לקח את הבית, שפיתוב (בראשית לו) אלה תלדות יעקב יוסף. משה לא שמש בה עד שלקח אותו את יוסף. כשיצאה השכינה מהגלות, לא יכול להזדווג בה, רק ביוסף, שפיתוב (שמות יג) ויקח משה את עצמות יוסף עמו. למה פיתוב עמו? אלא גוף לא מזדווג בנקבה עד שמזדווג עם הברית. ועל זה משה לקח לו את יוסף עמו. פיון שהיה עמו, שמש בנקבה פראוי. ולכן יעקב משה ויוסף הולכים כאחד.

יעקב מת, וגופו הכניסו אותו לארץ הקדושה. יוסף מת, גופו לא נקבר בארץ הקדש, אלא עצמותיו. משה [מת] - לא זה ולא זה, למה? אלא יעקב בעלה הראשון של הגבירה היה. מת יעקב - הזדווגה במשה. ובעוד שמשו היה בעולם הזה, צוה אותה פראוי, והוא היה בעלה השני. את יעקב הכניסו לארץ הקדושה כשגופו שלם, בגלל שהוא גוף. יוסף - עצמותיו ולא גופו, בגלל ששעצמות הם צבאות ומחנות שלמעלה, וכלם יוצאים מאותו צדיק. והצדיק נקרא צבאות. מה הטעם? בגלל שכל צבאות ומחנות עליונים יוצאים ממנו, ועל זה עצמותיו, שהן צבאות, נכנסו לארץ.

משה היה בחוץ, ולא נכנס לשם לא גופו ולא עצמותיו. אלא נכנסה השכינה לארץ. אחר שמשו מת וחזרה לבעלה הראשון, ודאי הוא יעקב. מפאן נקבה שנשאת לשנים באותו העולם, היא חוזרת לראשון. משה היה בחוץ, פיון שבעלה הראשון היה בארץ.

דיעקב ומשה הרה צדיק. (והרנוייהו לא שמשו ביתא אלא ביוסף בגין דהנה צדיק).

יעקב ביוסף נטל ביתא דכתיב, (בראשית לו) אלה תולדות יעקב יוסף. משה לא שמש בה עד דנטל ליה ליוסף. כד נפקת שכינתא מן גלותא לא יכול לאזדווגא בה אלא ביוסף דכתיב, (שמות יג) ויקח משה את עצמות יוסף עמו. אמאי כתיב עמו. אלא גופא לא אזדווג בנוקבא עד דאזדווג בהדי ברית. ועל דא משה נטל ליה ליוסף עמיה. פיון דהרה עמיה שמש בנוקבא כדקא יאות. ובגין כך יעקב משה ויוסף כחדא אזלי.

יעקב מית וגופיה אעלו ליה בארעא קדישא. יוסף מית גופיה לא אתקבר בארעא קדישא אלא גרמוי. משה (מית) לא האי ולא האי. אמאי. אלא יעקב בעלה קדמאה דמטרוניתא הרה. מית יעקב אזדווגא ביה במשה. ובעוד דהרה משה בהאי עלמא מני לה כדקא יאות ואיהו הרה בעלה תניינא. יעקב אעילו ליה לארעא קדישא גופיה שלים בגין דאיהו גופא. יוסף גרמוי ולא גופיה בגין דגרמין אנון חיילין ומשריין דלעילא וכלהו נפקי מההוא צדיק. וצדיק צבאות אקרי. מאי טעמא, בגין דכל צבאות ומשריין עלאין מניה נפקין. ועל דא גרמוי דאנון צבאות אעלו בארעא.

משה הרה לבר ולא עאל תמן לא גופיה ולא גרמוי אלא אעלת שכינתא בארעא. פתר דמית משה ואתהדרת לבעלה קדמאה ודאי איהו יעקב. מפאן נוקבא דאתנסיבת פתרון, בההוא עלמא אהדרת לקדמאה. משה הרה לבר פיון דבעלה קדמאה הרה בארעא.

מוֹשֶׁה זָכָה בַחֲטֵייו מֵהַ דְּלָא זָכָה בִּיהַ יַעֲקֹב. בּוּ יַעֲקֹב שִׁמְשׁ בַּהּ בְּהוּוּא עֲלֵמָא, מוֹשֶׁה עוֹלָם, וּמוֹשֶׁה בְּעוֹלָם הָהוּא. וְאִם תֵּאמַר שֶׁזֶה הָיָה הַחֲסָרוֹן שֶׁל מוֹשֶׁה - לֹא כִּף! אֲלֵא כְּשִׁיזְעָאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, מִצַּד הַיּוֹבֵל הָיָה, וְכָל אוֹתָם שְׁשִׁים רַבּוּא הָיוּ מִעוֹלָם הַעֲלִיּוֹן. וּבְאוֹתָהּ הַדְּמוּת הִלְכוּ בְּמִדְבָּר, וְאֶחָד מֵהֶם לֹא נִכְנַס לְאֶרֶץ, אֲלֵא בְּנֵיהֶם תּוֹלְדוֹתֵיהֶם כְּרֵאוּי, שֶׁהֵם תִּקּוֹן הַלְבָנָה, וְכָל מַעֲשֵׂי הָאֶרֶץ הָיוּ תִקּוֹן הַלְבָנָה.

מוֹשֶׁה שִׁמְשׁ בְּלְבָנָה בְּעוֹד שֶׁהוּא בְּגוֹף וְצוּהָ אוֹתָהּ לְרַצוֹנוֹ, וְכִשְׁנִפְטַר מִהַעוֹלָם הָהוּא, עָלָה בְּעֲלִיָּה עֲלִיּוֹנָה בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ, וְחִזַּר בְּרוּחַ לַיּוֹבֵל הַעֲלִיּוֹן (בִּינָה), וְשֵׁם נִדְבַק בְּאוֹתָם שְׁשִׁים רַבּוּא שֶׁהָיוּ שְׁלוֹ. מֵהַ שְׁלֹא הָיָה כֵּן לַיַעֲקֹב, שֶׁהוּא חִזַּר בְּרוּחַ לְתוֹף הַשְּׂמִטָּה מֵהַ שְׁלֹא הָיָה כִּף בַּחֲטֵייו, וְהָיָה בִּיּוֹן שְׁבִית אַחַר הָיָה לוֹ.

וְאֶרֶץ הַקְּדוּשָׁה נִתְמַקְנָה בְּתִקּוֹן (הַעוֹלָם שֶׁלִּמְטָה) בְּכַח שְׁלִמְעָלָה. וְעַל זֶה לֹא רֵאוּי לְהִיּוֹת פְּלִם כְּאֶחָד. אֲלֵא שֶׁל הַעוֹלָם הַעֲלִיּוֹן הָיוּ לְבָדִם פְּלִם בְּרוּחַ, וְאֲלֵא שֶׁל הַעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן הָיוּ כָּלִם לְבָדִם בְּגוֹף, וְלֹא רֵאוּיִים לְהִיּוֹת אֲלֵא וְאֲלֵא בְּתוֹף הַלְבָנָה, אֲלֵא אֲלֵא תוֹף הַלְבָנָה וְאֲלֵא בַחוּץ, לְהֵאִיר אֲלֵא מִתּוֹף אֲלֵא. וְכָלִם שְׁנִכְנְסוּ בְּאֶרֶץ, דְּמוּת הַרְאֻשׁוֹנִים הָיוּ, וְלֹא הָיוּ בְּעֲלִיָּה עֲלִיּוֹנָה כְּמוֹתָם, בְּגִלְל שְׁלֹא יִהְיֶה דוֹר וְלֹא הָיָה מִקְדָּם כְּמוֹ אוֹתָם רֵאוּשׁוֹנִים שְׁנִרְאָה לָהֶם זִיו כְּבוֹד רַבּוֹנָם פְּנִים בְּפְנִים.

יַעֲקֹב שִׁמְשׁ בְּנִשְׁוֹתָיו בְּגוֹף, אַחַר כִּף נִדְבַק רֵיחַ בְּרוּחַ. מוֹשֶׁה נִפְרַד מֵאִשְׁתּוֹ וְשִׁמְשׁ כְּשֶׁהוּא בְּגוֹף בְּאוֹתָהּ רֵיחַ קְדוּשָׁה. אַחַר כִּף נִדְבַק רֵיחַ בְּרוּחַ עֲלִיּוֹנָה טְמִירָה

מוֹשֶׁה זָכָה בַחֲטֵייו מֵהַ דְּלָא זָכָה בִּיהַ יַעֲקֹב. יַעֲקֹב שִׁמְשׁ בַּהּ בְּהוּוּא עֲלֵמָא, מוֹשֶׁה בְּהֵאִי עֲלֵמָא. וְאִי תִימָא דְגָרִיעוֹ דְּמוֹשֶׁה הָהוּא. לֹא הָכִי. אֲלֵא כִּד נִפְקֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם מִסְטָרָא דִּיּוֹבֵלָא הָהוּא. וְכָל אֲנוּן שְׁתִּין רַבְרָבָן מִעֲלֵמָא עֲלֵאָה הָוּ. (דף כב ע"א) וּבְהוּוּא דִּיּוֹקְנָא אֲזִלוּ בְּמִדְבָּרָא וְחַד מְנַהוּן לָא עֲאֵלוּ בְּאֶרְעָא. אֲלֵא בְּנֵיהוֹן תּוֹלְדֵין דְּלֵהוֹן כְּדָקָא חֲזִי דְאֲנוּן תִּקּוּנָא דְסִיְהֵרָא. וְכָל עוֹבְדֵי אֶרְעָא תִקּוּנָא דְסִיְהֵרָא הָהוּא.

מוֹשֶׁה שִׁמְשׁ בְּסִיְהֵרָא בְּעוֹד דְאִיהוּ בְּגוֹפָא וּמְנִי לָהּ לְרַעוּתֵיהָ. כִּד אֶתְפְּטַר מֵהֵאִי עֲלֵמָא סְלִיק בְּסְלִיקוֹ עֲלֵאָה בְּרוּחָא קְדִישָׁא וְאֶתְהַדַּר בְּרוּחָא לַיּוֹבֵלָא עֲלֵאָה וְתַמָּן אֶתְדַּבְּקוּ בְּאֲנוּן שִׁתִּין רַבּוּא דְהוּוּ דִּילֵיהָ. מֵהַ דְּלֵא הָהוּא כֵּן לַיַעֲקֹב דְּהוּא אֶתְהַדַּר בְּרוּחָא לְגוֹ שְׂמִטָּה מֵהַ דְּלֵא הָהוּא כֵּן בַּחֲטֵייו (בִּינָה) בִּיּוֹן דְּבִיתָא אַחְרָא הָהוּא לֵיהָ.

וְאֶרְעָא קְדִישָׁא בְּתִקּוּנָא (דְּעֲלֵמָא נִיָּא דְלִתְמָא) אֶתְמַקְנַת בְּחִילָא דְלַעֲלִילָא. וְעַל דָּא לֹא אֶתְחַזוֹן לְמַהוּי כְּלֵהוּ כְּחָדָא. אֲנוּן דְּעֲלֵמָא עֲלֵאָה הָוּ בְּלַחֲוֹדֵייהוּ כְּלֵהוּ בְּרוּחָא. וְאֲנוּן דְּעֲלֵמָא תַתָּאָה הָוּ בְּלַחֲוֹדֵייהוּ כְּלֵהוּ בְּגוֹפָא. וְלֹא אֶתְחַזוֹן לְמַהוּי אֲלִין וְאֲלִין גּוֹ סִיְהֵרָא. אֲלֵא אֲלִין גּוֹ סִיְהֵרָא. וְאֲלִין לְבַר. לְנֵהֵרָא אֲלִין מְגוֹ אֲלִין. וְכְלֵהוּ דְּעֲאֵלוּ בְּאֶרְעָא דִּיּוֹקְנָא דְּקְדָמָי הָוּ. וְלֹא הָוּ בְּסְלִיקוֹ עֲלֵאָה כְּוֹתֵייהוּ. בְּגִין דְּלֵא יֵהָא דְרָא וְלֵא הָהוּא מִקְדָּמַת דְּנָא כְּאֲנוּן קְדָמָי דְאֶתְחַזֵּיא לְהוֹן זִיו יִקְרָא דְמֵאֲרִיְהוֹן אֲפִין בְּאֲפִין.

יַעֲקֹב שִׁמְשׁ בְּנִשְׁוִי בְּגוֹפָא. לְבַתֵּר אֶתְדַּבַּק רֵיחָא בְּרוּחָא. מוֹשֶׁה אֶתְפְּרַשׁ מֵאֶתְתֵיהָ וְשִׁמְשׁ כִּד אִיהוּ בְּגוֹפָא בְּהוּוּא רֵיחָא קְדִישָׁא.

שֶׁל מַעֲלָה, וְכָל הַדְּרָגוֹת הַיּוֹ
נִדְבָקִים כִּלְוֵן כְּאַחַד. רוּחוֹ שֶׁל
מִשֶּׁה הָיָא מֵהַיּוֹבֵל, גּוֹפוֹ
מִהַשְּׂמֵטָה. רוּחוֹ שֶׁל יַעֲקֹב
לְהַתְּדַבֵּק בְּשִׂמְטָה. גּוֹף שֶׁל נְשׂוֹתָיו
הָיָה בְּעוֹלָם הַזֶּה. כָּל אוֹתָם
מְאוֹרוֹת עֲלִיוֹנִים בְּדַמּוֹת שְׁלֵהֶם
לְמִטָּה בְּאַרְץ [נ"א בְּדַמּוֹתָם לְמִטָּה מִקָּדֵם
בְּדַמּוֹתָם לְמִטָּה בְּאַרְץ], וְכֻלָּם תְּלוּיִים
בְּרַקִּיעַ הַשָּׁמַיִם. כָּאֵן סוּד שֶׁל שְׁנֵי
שְׂמוֹת כְּלוּלִים כְּאַחַד וְתִקּוּנָם
שְׁלֹשָׁה, וְחוֹזְרִים לְאַחַד זֶה כְּנֶגֶד
זֶה. וְהוּא שֵׁם גְּלוּף חֲקוּק כְּלוּלִים
בְּסוּד זֶה שֶׁל הָאֱמוּנָה.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם. סוּד
ה' לִירְאוֹ וְגו' (תהלים כה). פֶּתַח אֲתוֹ
זֶקֶן הַזְּקֵנִים וְאָמַר: שְׂמֵעוֹן שְׂמֵעוֹן,
מִי הוּא שְׂאָמַר וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים
נַעֲשֶׂה אָדָם? מִיֵּהוּ כָּאֵן אֱלֹהִים
זֶה? בֵּין כֹּף פֶּרַח אוֹתוֹ זֶקֶן הַזְּקֵנִים
וְלֹא רָאָה אוֹתוֹ. וְכִמוֹ שֶׁשָּׁמַע רַבִּי
שְׂמֵעוֹן, שֶׁהִיָּה קוֹרֵא לוֹ שְׂמֵעוֹן
וְלֹא רַבִּי שְׂמֵעוֹן, אָמַר לְחֻבְרָיו:
וְדַאי זֶהוּ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
שְׂנֵאֲמַר בּוֹ (דְּנִיאל ז) וְעַתִּיק יוֹמִין
יּוֹשֵׁב. הָרִי כַּעַת זוֹהִי שְׁעָה לְפֶתַח
בְּסוּד הַזֶּה, שְׂוֹדַאי יֵשׁ כָּאֵן סוּד
שֶׁלֹּא נִתֵּן רְשׁוֹת לְהַתְּגַלּוֹת, וְכַעַת
מִשְׁמַע שְׂנֵתְנָה רְשׁוֹת לְהַתְּגַלּוֹת.
פֶּתַח וְאָמַר, (מְשֻׁל) לְמַלְךְ שְׁהִי לּוֹ
כְּמָה בְּנִינִים לְבָנוֹת וְהִיָּה לּוֹ אֶמֶן,
וְאוֹתוֹ אֶמֶן לֹא הָיָה עוֹשֶׂה דְבָר
אֶלֹא מְרִשׁוֹת הַמְּלָךְ, כְּמוֹ שְׂאֵתָה
אוֹמַר (מְשֻׁל ח) וְאַהֲיָה אֶצְלוֹ אֱמוּנָה.
הַמְּלָךְ הוּא וְדַאי חֲכָמָה עֲלִיוֹנָה
לְמַעֲלָה, וְעַמּוּד הָאֱמָצְעִי (הוּא) מְלָךְ
לְמִטָּה. אֱלֹהִים אֶמֶן לְמַעֲלָה, וְזוֹ
אִם הָעֲלִיוֹנָה. אֱלֹהִים אֶמֶן לְמִטָּה,
וְזוֹ שְׂכִינָה שְׁלֵמִטָּה.

וְרִאשָׁה אֵין רְשׁוֹת לְעִשׂוֹת דְּבָר
כְּלִי רְשׁוֹת בְּעִלָּה, וְכָל הַבְּנִינִים

לְבַתָּר אֲתַדְּבַק רוּחָא בְּרוּחָא עַלְמָה טְמִירָא
דְּלַעֲיִלָא. וְכָל דְּרַגִּין הוּוּ מִתְּדַבְּקֵן כְּלָהוּ
כְּחֻדָא. רוּחָא דְּמִשֶּׁה דְּיוֹבְלָא אִיהוּ גּוֹפִיָה
דְּשִׂמְטָה. רוּחָא דְּיַעֲקֹב לְאַתְּדַבְּקָא בְּשִׂמְטָה,
גּוֹפִיָה דְּנִשְׂוֵי הָהּ בְּהַאי עַלְמָא. כָּל אֲנוּן
נְהוּרִין עַלְאִין בְּדִיוּקְנָא דְּלַהוּן לְתַתָּא בְּאַרְעָא
(נ"א בְּדִיוּקְנָא דְּלַהוּן לְתַתָּא מִנְהוּן בְּדִיוּקְנָא דְּלַהוּן לְתַתָּא בְּאַרְעָא)
וְכֻלָּהוּ תְּלִיין בְּרַקִּיעַ הַשָּׁמַיִם. הֵכָא רְזָא
דְּתַרִּין שְׂמָהֵן כְּלִילֵן כְּחֻדָא וְשְׂכְלוּלָא דְּלַהוּן
תְּלַתָּא וְאַתְּהִדְרֵן לְחַד דָּא לְקַבֵּל דָּא. וְאִיהוּ
שְׂמָא גְּלִיפָא מְחַקְקָא כְּלִילֵן בְּהַאי בְּרִזָּא
דְּמֵהִימְנוּתָא:

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם (תהלים כה) סוּד יי
לִירְאוֹ וְגו' פֶּתַח הַהוּא סְבָא דְּסָבִין
וְאָמַר, שְׂמֵעוֹן שְׂמֵעוֹן מֵאֵן הוּא דְּאָמַר וַיֹּאמֶר
אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם. (וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים) מֵאִי נִיהוּ הֵכָא
הַאי אֱלֹהִים. אֲדַהֲכִי פֶרַח הַהוּא סְבָא דְּסָבִין
וְלֹא חֲמָא לִיָּה. וְכְמָה דְּשָׁמַע רַבִּי שְׂמֵעוֹן
דְּהָהּ קָרִי לִיָּה שְׂמֵעוֹן וְלֹא רַבִּי שְׂמֵעוֹן, אָמַר
לְחֻבְרָיו וְדַאי הַאי הוּא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא
דְּאַתְּמַר בֵּיהּ (דְּנִיאל ז) וְעַתִּיק יוֹמִין יְתִיב. הָא כַּעַן
אִיהוּ שְׂעֵתָא לְמַפְתַּח בְּהַאי רְזָא. דְּוְדַאי הֵכָא
אִית רְזָא דְּלֹא אֲתִיָּהִיב רְשׁוֹ לְאַתְּגַלְלָא. וְכַעַן
מִשְׁמַע דְּרְשׁוֹתָא אֲתִיָּהִיב לְאַתְּגַלְלָא.

פֶּתַח וְאָמַר לְמַלְכָּא דְּהָהּ לִיָּה כְּמָה בְּנִינִין
לְמַבְנִי. וְהָהּ לִיָּה אוּמְנָא. וְהַהוּא
אוּמְנָא לֹא הָהּ עֶבֶד מְדַעַם אֶלֹא מְרִשׁוֹ
דְּמַלְכָּא כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (מְשֻׁל ח) וְאַהֲיָה אֶצְלוֹ
אֱמוּנָה. מַלְכָּא וְדַאי אִיהוּ חֲכָמָה עַלְמָה
לַעֲיִלָּא. וְעַמּוּדָא דְּאַמְצְעִיתָא (אִיהוּ) מַלְכָּא
לְתַתָּא. אֱלֹהִים אוּמְנָא לַעֲיִלָּא וְדָא אִימָא
עַלְמָה. אֱלֹהִים אוּמְנָא לְתַתָּא וְדָא שְׂכִינְתָּא דְּלְתַתָּא.

וְאַתְּתָא לִית לָהּ רְשׁוֹ לְמַעְבַּד מְדַעַם כְּלֹא רְשׁוֹת בְּעִלָּה. וְכָל בְּנִינִין דְּהוּוּ

שְׁהִיו בְּדֶרֶךְ אֲצִילוֹת, הִיָּה אוֹמֵר
אֲבִ"א בְּאֲמִירָה לְאִמָּ"א, יְהִיָּה
כְּזֶה וְכֹה, וּמִיָּד נִהְיֶה, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר
וַיְהִי אוֹר. וַיֹּאמֶר, הִיָּה אוֹמֵר
לְאֱלֹהִים יְהִי אוֹר. בְּעַל הַבְּנִין
הוּא אוֹמֵר, וְהֶאֱמַן עוֹשֶׂה מִיָּד.
וְכֵן כָּל הַבְּנִינִים בְּדֶרֶךְ אֲצִילוֹת
הִיָּה אוֹמֵר יְהִי רְקִיעַ, יְהִי מְאֹרֹת,
וְהַכֹּל נַעֲשֶׂה מִיָּד. כְּשֶׁהֲגִיעַ
לְעוֹלָם הַפְּרוּד, שֶׁהוּא עוֹלָם
הַנְּבֻדָּיִם, אָמַר הֶאֱמַן לְבַעַל
הַבְּנִין, נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ
כְּדְמוּתֵנוּ. אָמַר בְּעַל הַבְּנִין, וְדַאי
טוֹב הוּא לַעֲשׂוֹתוֹ, אֲבָל עֲתִיד
הוּא לְחַטֵּא לְפָנֶיךָ בְּגַלֵּל שֶׁהוּא
כְּסִיל. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (שם) בֵּין חָכָם
יִשְׁמַח אָב וּבֵן כְּסִיל תּוֹנֵת אִמּוֹ.
הִיא אֲמָרָה, אַחַר שֶׁחָטְאוּ תְלוּי
בְּאִמָּ"א וְלֹא בְּאֲבִ"א, אֲנִי רוֹצֶה
לְבְרֹא אוֹתוֹ בְּדְמוּת שְׁלִי. זֶהוּ
שְׁפָתוֹב וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם
בְּצַלְמוֹ, וְלֹא רָצָה לְשַׁתֵּף בּוֹ
אֲבִ"א. בְּזִמְן שֶׁחָטֵא מֶה כְּתוּב?
(ישעיה ג) וּבְכַפְשֵׁיכֶם שִׁלְחָה
אִמְכֶם. אָמַר הַמֶּלֶךְ לְאִמָּ"א, וְלֹא
אֲמַרְתִּי לָךְ שֶׁעֲתִיד הוּא לְחַטֵּא! ?
בְּאוֹתוֹ זִמְן גָּרַשׁ אוֹתוֹ וּגְרַשׁ אֶת
אִמּוֹ עִמּוֹ. וְלִכְּן כְּתוּב (משלי י) בֵּין
חָכָם יִשְׁמַח אָב וּבֵן כְּסִיל תּוֹנֵת
אִמּוֹ. בֵּין חָכָם - זֶה אָדָם שֶׁהוּא
בְּדֶרֶךְ אֲצִילוֹת. וּבֵן כְּסִיל - זֶה
אָדָם שֶׁל בְּרִיאָה.

קָמוּ כָּל הַחֲבָרִים וְאָמְרוּ, רַבִּי
רַבִּי, וְכִי יֵשׁ פְּרוּד בֵּין אֲבִ"א
וְאִמָּ"א, שֶׁמִּצַּד שֶׁל אֲבִ"א הוּא
בְּדֶרֶךְ אֲצִילוֹת וּמִצַּד הָאִמָּ"א
בְּבְרִיאָה? אָמַר לָהֶם, חֲבָרִים
חֲבָרִים, לֹא כֵּן זֶה, שֶׁהָרִי אָדָם
שֶׁל אֲצִילוֹת זָכַר וּנְקֵבָה הִיָּה מִצַּד
אֲבִ"א וְאִמָּ"א, וְזֶהוּ וַיֹּאמֶר
אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר. יְהִי
אוֹר מִצַּד הָאֲבִ"א, וַיְהִי אוֹר מִצַּד
הָאִמָּ"א. וְזֶהוּ אָדָם דּוֹ פְּרָצוּפִים.

בְּאֵרַח אֲצִילוֹתָא הָוָה אָמַר אֲבִ"א בְּאֲמִירָה
לְגַבֵּי אִמָּ"א יְהִי כְדִין וְכְדִין, וּמִיָּד הָוָה. כְּמָה
דְּאֵת אָמַר וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר.
וַיֹּאמֶר הָוָה אָמַר לְאֱלֹהִים, יְהִי אוֹר. מְאִרִי
דְּבִנְיָנָא אִיהוּ אוֹמֵר וְאוּמָנָא עֲבִיד מִיָּד. וְהָכִי
כָּל בְּנִינִין בְּאֵרַח אֲצִילוֹתָא הָוָה אָמַר יְהִי
רְקִיעַ, יְהִי מְאֹרֹת, וְכֹלָא אֲתַעְבִּיד מִיָּד. כִּד
מְטָא לְעֻלְמָא דְּפְרוּדָא דְּאִיהוּ עוֹלָם הַנְּבֻדָּיִם,
אָמַר אוּמָנָא לְמְאִרִי בְּנִינָא נַעֲשֶׂה אָדָם
בְּצַלְמֵנוּ כְּדְמוּתֵנוּ. אָמַר מְאִרִי בְּנִינָא וְדַאי
טוֹב הוּא לְמַעַבְד לִיה. אֲבָל עֲתִיד הוּא לְמַחְטִי
קָמוּ בְּגִין דְּאִיהוּ כְּסִיל הָדָא הוּא דְּכְתִיב, (משלי
י) בֵּין חָכָם יִשְׁמַח אָב וּבֵן כְּסִיל תּוֹנֵת אִמּוֹ.

אִיהוּ אֲמָרָה בְּתַר דְּחוּבִיָּה תְלִיָּא בְּאִמָּ"א וְלֹא
בְּאֲבִ"א אֲנָא בְּעִינָא לְמַבְרִי לִיה
בְּדִיוֹקְנָא דִּילִי. הָדָא הוּא דְּכְתִיב וַיִּבְרָא
אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ וְלֹא בְּעַא
לְאִשְׁתַּתְּפָא בִּיה אֲבִ"א. בְּזִמְנָא דְּחָב מַה כְּתִיב
(דף כב ע"ב) (ישעיה ג) וּבְכַפְשֵׁיכֶם שִׁלְחָה אִמְכֶם. אָמַר
מְלָכָא לְאִמָּ"א וְלֹא אֲמַרְתִּי לָךְ דְּעֲתִיד הוּא
לְמַחְטִי. בְּהִהוּא זִמְנָא תְרִיף לִיה וְתְרִיף אִמָּא
עִמִּיה. וּבְגִין דָּא כְּתִיב, (משלי י) בֵּין חָכָם יִשְׁמַח
אָב וּבֵן כְּסִיל תּוֹנֵת אִמּוֹ. בֵּין חָכָם, דָּא אָדָם
דְּאִיהוּ בְּאֵרַח אֲצִילוֹת. וּבֵן כְּסִיל, דָּא אָדָם
דְּבְרִיאָה.

קָמוּ כָּלֵהוּ חֲבָרִיָּא וְאָמְרוּ רַבִּי רַבִּי, וְכִי אִית
פְּרוּדָא בֵּין אֲבִ"א וְאִמָּ"א דְּמַסְטְרָא
דְּאֲבִ"א אִיהוּ בְּאֵרַח אֲצִילוֹת וּמַסְטְרָא
דְּאִימָ"א בְּבְרִיאָה. אָמַר לוֹן חֲבָרִיָּא חֲבָרִיָּא
לֹאוּ הָכִי הוּא, דְּהָא אָדָם דְּאֲצִילוֹתָא דְּכַר
וְנוֹקְבָא הוּא מַסְטְרָא דְּאֲבָא וְאִמָּ"א. וְדָא
אִיהוּ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר. יְהִי
אוֹר מַסְטְרָא דְּאֲבָא, וַיְהִי אוֹר מַסְטְרָא

אָבֶרֶ לְזֶה אֵין בּוּ צֶלֶם וּדְמוּת,
אֵלָא אַם הָעֲלִינָה הִיָּה לָהּ כְּנֹי
אֶחָד שְׁעוּלָה לְחֻשְׁבוֹן אֱלֹהִים,
וְאוֹתוֹ כְּנֹי הוּא אֹר וְחֻשָּׁף. וּבְגִלְל
אוֹתוֹ חֻשָּׁף שְׁהִיָּה בְּאוֹתוֹ כְּנֹי,
אָמַר אָבָא שְׁעִתִּיד לְחֻטָּא לְאָדָם
שֶׁל אַצִּילוֹת [נ"א שֶׁל בְּרִיאָה] שְׁהוּא אֹר
לְבוּשׁ עֲלִיּוֹן [נ"א עֲלִיּוֹן].

וְזִהוּ הָאֹר שְׁפָרָא הַקְּדוּשׁ בְּרוּף
הוּא בְיוֹם רֵאשׁוֹן שְׁגָנֹז אוֹתוֹ
לְצַדִּיקִים. וְאוֹתוֹ חֻשָּׁף שְׁנִבְרָא
בְיוֹם הָרֵאשׁוֹן לְרֻשְׁעִים, כְּמוֹ
שְׁנֵאמַר (שְׁמוּאֵל א-ב) וּרְשָׁעִים בַּחֻשָּׁף
יִדְמוּ, וּבְגִלְל אוֹתוֹ חֻשָּׁף שְׁהִיָּה
עֲתִיד לְחֻטָּא לְאוֹתוֹ אֹר, לֹא רְצָה
אָבָא לְהַשְׁתַּתֵּף בּוּ. וּבְגִלְל זֶה אָמַר
נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ - אוֹתוֹ הָאֹר.
כְּדְמוּתֵנוּ - אוֹתוֹ חֻשָּׁף, שְׁהוּא
לְבוּשׁ לְאֹר, כְּמוֹ שְׁגוּף הוּא לְבוּשׁ
לְנִשְׁמָה. זֶהוּ שְׁכַתוּב (איוב י) עוֹר
וּבָשָׂר תִּלְבִּישֵׁנִי. שְׁמַחוּ כֻלָּם
וְאָמְרוּ, אֲשֶׁרִי חִלְקֵנוּ שְׁזַכִּינוּ
לְשִׁמְעַ דְּבָרִים שְׁלֹא נִשְׁמְעוּ עַד
עַתָּה.

פְּתַח עוֹד רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, (דְּבָרִים
ל) רְאוּ עַתָּה כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא וְאֵין
אֱלֹהִים עִמָּדִי וְגו'. אָמַר, חֲבָרִים
שְׁמַעוּ דְּבָרִים עֲתִיקִים שְׁרַצִּיתִי
לְגִלוֹת אַחַר שְׁנִתְּנָה [ל] רְשׁוּת
עֲלִינָה לֹמַר. מִי זֶה שְׁאָמַר רְאוּ
עַתָּה כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא? אֵלָא זֶהוּ
עֵלְת עַל כָּל הָעֲלִינִים, אוֹתוֹ
שְׁנִקְרָא עֵלְת הָעֵלּוֹת, עֵלְת
מִהָעֵלּוֹת הָאֵלָה, שְׁלֹא יַעֲשֶׂה אֶחָד
מִהָעֵלּוֹת הִלְלוּ שׁוּם מַעֲשֶׂה עַד
שְׁיַקַּח רְשׁוּת מֵאוֹתוֹ שְׁעֲלִיו, כְּמוֹ
שְׁבִאֲרֵנוּ לְמַעְלָה בְּנַעֲשֶׂה אָדָם.

נַעֲשֶׂה וְדָאֵי. עַל שְׁנַיִם נֵאמַר.
שְׁאָמַר זֶה לְאוֹתוֹ שְׁלִמְעָלָה מִמֶּנּוּ
נַעֲשֶׂה. וְלֹא עוֹשֶׂה דְּכָר אֵלָא
בְּרִשׁוּת וְאִמְרָה מֵאוֹתוֹ שְׁלִמְעָלָה
מִמֶּנּוּ. וְאוֹתוֹ שְׁלִמְעָלָה מִמֶּנּוּ לֹא

עֲבִיד מַדְעָם אֵלָא בְּרִשׁוֹ

דְּאִמְ"א. וְדָא אִיהוּ אָדָם דּוּ פְּרָצוּפִין.
אָבֶרֶ לְהָאִי לִית בֵּיה צֶלֶם וּדְמוּת. אֵלָא
אָמַר עֲלָאָה הָוָה לִיה חַד כְּנֹי"י
דְּסֻלִּיק לְחוּשְׁבַן אֱלֹהִים. וְהָוָה כְּנֹי אִיהוּ
אֹר וְחֻשָּׁף. וּבְגִין הָוָה חֻשָּׁף דְּהָוָה בְּהָוָה
כְּנֹי, אָמַר אָבָא דְּעֲתִיד לְמַחֲטִי לְאָדָם
דְּאַצִּילוֹת (נ"א דְּבְרִיאָה) דְּאִיהוּ אֹר לְבוּשׁ עֲלָא"ה
(נ"א עֲלִיּוֹן).

וְהָאִי אִיהוּ אֹר דְּבְרָא קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא
בְיוֹם רֵאשׁוֹן דְּגָנֹז לְצַדִּיקֵיא. וְהָוָה
חֻשָּׁף דְּאַתְבְּרִי בְיוֹמָא קְדָמָאָה לְרֻשְׁעֵיא
כְּמָה דְּאַתְ אָמַר, (שְׁמוּאֵל א ב) וּרְשָׁעִים בַּחֻשָּׁף
יִדְמוּ, וּבְגִין הָוָה חֻשָּׁף דְּהָוָה עֲתִיד
לְמַחֲטִי לְהָוָה אֹר, לֹא בַעַא אָבָא
לְאַשְׁתַּתְּפָא בֵּיה. וּבְגִין דָּא אָמַר נַעֲשֶׂה אָדָם
בְּצַלְמֵנוּ הָוָה אֹר. כְּדְמוּתֵנוּ הָוָה חֻשָּׁף
דְּאִיהוּ לְבוּשָׁא לְאֹר. כְּגוּוֹנָא דְּגוּפָא דְּאִיהוּ
לְבוּשָׁא לְנִשְׁמָתָא הָדָא הוּא דְּכַתִּיב, (איוב י)
עוֹר וּבָשָׂר תִּלְבִּישֵׁנִי. חֲדוּ כְּלָהוּ וְאָמְרוּ
זַכָּאָה חוּלְקָנָא דְּזַכִּינָא לְמַשְׁמַע מְלִין דְּלֹא
אַשְׁתַּמְעוּ עַד כְּעַן.

פְּתַח עוֹד רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר (דְּבָרִים ל) רְאוּ
עַתָּה כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא וְאֵין אֱלֹהִים
עִמָּדִי וְגו'. אָמַר חֲבָרֵיא שְׁמַעוּ מְלִין עֲתִיקִין
דְּבַעֲינָא לְגִלְאָה בְּתַר דְּאַתִּיחִיב רְשׁוּ עֲלָאָה
לְמִימַר. מָאִי נִיהוּ דְּאָמַר רְאוּ עַתָּה כִּי אֲנִי
אֲנִי הוּא. אֵלָא דָּא הוּא עֵילְת עַל כָּל עֲלִאִין.
הָוָה דְּאַתְקָרִי עֵלְת הָעֵלּוֹת עֵלְת מֵאֲלִין
עֵלוֹת. דְּלֹא יַעֲבִיד חַד מֵאֲלִין עֵלוֹת שׁוּם
עוֹבְדָא עַד דְּנִטִּיל רְשׁוּת מִהָוָה דְּעֲלִיהּ.
כְּמָה דְּאוּקִימָנָא לְעֵילָא בְּנַעֲשֶׂה אָדָם.

נַעֲשֶׂה וְדָאֵי. עַל תְּרִין אַתְמָר. דְּאָמַר דָּא
לְהָוָה דְּלְעֵילָא מִינִיהּ נַעֲשֶׂה. וְלֹא

עושה דבר עד שלוקח עצה מחברו. אבל אותו שנקרא עלת על כל עלות, שאין למעלה ממנו ולא למטה שיה לו, כמו שנאמר (ישעיה מ) ואל מי תדמיוני ואשׁוה יאמר קדוש. אמר, ראו עתה כי אני אני הוא ואין אלהים עמדי, שלוקח ממנו עצה, כמו שאותו שאמר ויאמר אלהים נעשה אדם. כמו כל החברים ואמרו, רבי, תן לנו רשות לדבר במקום זה. אמרו, והרי לא בארת למעלה שעלת העלות אמר לכת"ר נעשה אדם? אמר להם, היו שומעים אוננים מה שפיתם מדבר! והרי לא אמרתי לכם עכשו שיש מי שנקרא עלת העלות, וזה אינו אותו שנקרא עלת על כל עלות, שלעלת על כל עלות אין לו שני שלוקח ממנו עצה, שהוא יחיד לפני הכל, ואין לו שותף.

ורבן אמר ראו עתה כי אני אני הוא ואין אלהים עמדי, שלוקח ממנו עצה, שאין לו שני ולא שותף ולא חשבון. שיש אחד בשתוף כמו זכר ונקבה, ונאמר בזה (שם נא) כי אחד קראתי, אבל הוא אחד בלי חשבון ולא שתוף, ולכן אמר ואין אלהים עמדי. כמו כלם והשתטחו לפניו ואמרו, אשרי האיש שרבונו מסכים עמו לגלות סודות טמירים שלא היו מתגלים למלאכים קדושים.

אמר להם, חברים, יש לנו להשלים הפסוק, שפמה סודות טמירים יש בפסוק הזה (דברים לב) אני אמית ואחיה וגו'. אני אמית ואחיה - בפסירות. אחיה - מצד של הימין חיים, ומצד השמאל מות. ואם לא מסכימים שניהם עם עמוד האמצעי, לא מתקם הדין, שהם במושב שלשה כאחד.

ומסטרן דשמאלא מותא.

ואמירה מההוא דלעילא מיניה. וההוא דלעילא מניה לא עביד מדעם עד דנטיל עצה מחבריה. אבל ההוא דאתקרי עלת על כל עלות דלית לעילא מניה ולא לתתא שוה ליה. כמה דאת אמר, (ישעיה מ) ואל מי תדמיוני ואשׁוה יאמר קדוש. אמר ראו עתה כי אני אני הוא ואין אלהים עמדי, דנטיל עצה מניה. כגוונא דההוא דאמר ויאמר אלהים נעשה אדם.

כמו פלהו חבריאי ואמרו רבי הב לנא רשו למלא ביהאי אתר. אמרו והא לא אוקמת לעילא דעלות העלות אמר לכת"ר נעשה אדם. אמר לון הו שמעין אודניכו מה דפומכון ממלון. והא לא אמרית לנו השתא דאית דאתקרי עלת העלות ולא איהו ההוא דאתקרי עלת על כל עלות. דלעלת על כל עלות לית ליה תניינא דנטיל עצה מניה דאיהו יחיד קדם כלא ולית ליה שותפא.

ובגין דא אמר ראו עתה כי אני אני הוא ואין אלהים עמדי דנטיל עצה מניה, דלא אית ליה תניינא ולא שותפא ולא חושבנא. דאית אחד בשתוף כגון דכר ונוקבא ואתמר בהון (ישעיה נא) כי אחד קראתיו אבל איהו חד בלא חשבון ולא שתוף. ובגין דא אמר ואין אלהים עמדי. כמו כלהו ואשתטחו קמיה ואמרו זפאה בר נש דמאריה אסתפם עמיה לגלאה רזין טמירין דלא הו מתגליין למלאכייא קדישייא.

אמר לון חבריאי, אית לן לאשלמא קרא, דכמה רזין טמירין אית ביהאי קרא. (דברים לב) אני אמית ואחיה וגו' אני אמית ואחיה בספירן. אחיה מסטרן דימינא חיי.

וְלַפְעָמִים מִסְכִּימִים שְׁלֹשָׁה
לְעֹשׂוֹת דִּין, וְיָבֵא י"ד [מין] שְׁהִיא
פְּשׁוּטָה לְקַבֵּל שְׁבִים, שֶׁהוּא
יְהוּ"ה יו"ד ה"א וְא"ו ה"א. וְזוֹ
שְׁכִינָה נִקְרָאת יד זְמִין מִצַּד
הַחֶסֶד. יד שְׁמַאל מִצַּד הַגְּבוּרָה.
יד יְהוּ"ה מִצַּד עֲמוּד הָאֲמִצְעִי.
כְּשֶׁבֶן אָדָם שָׁב בְּתֻשׁוּכָה, הֵיךְ הַזֶּה
מִצִּילָה אוֹתוֹ מִהַדִּין. אָבֵל כְּשֶׁדָּן
עֶלְת עַל כָּל הָעֲלוֹת, נֹאמֵר בּוֹ וְאִין
מִיָּדִי מִצִּיל.

וְעוֹד, שְׁלֹשׁ פְּעָמִים נֹאמֵר בְּפִסּוּק
זֶה אֲנִי אֲנִי אֲנִי, שֵׁשׁ בָּהֶם א' א'
א' י' י', שְׁנַרְמְזוּ בְיו"ד ה"י וְא"ו
ה"י יו"ד ה"א וְא"ו ה"א. וְיֵשׁ
בָּהֶם שְׁלֹשׁ ווִים, ו' ו' ו' - וְאַחֲרֶיהָ
וְאֲנִי וְאִין - שְׁנַרְמְזוּ בְשֵׁמוֹת
הָאֵלֹהִים. וְעַם כָּל זֶה שֶׁהָרִי בְּאֵרוֹ אֵת
הַפִּסּוּק הַזֶּה הַחֲבָרִים אֲצֵל אֱלֹהִים
אֲחֵרִים, כְּמוֹ שֶׁנֹּאמֵר רְאוּ עֲתָה כִּי
אֲנִי אֲנִי הוּא - זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא וְשְׁכִינָתוֹ שֶׁנֹּאמֵר בָּהֶם אֲנִי
וְהוּא. וְאִין אֱלֹהִים עֲמָדִי - זֶה
סַמָּא"ל וְנַח"ש. אֲנִי אֲמִית וְאַחֲרֶיהָ
- אֲנִי אֲמִית בְּשְׁכִינָתִי לְמִי שֶׁהוּא
רִשָּׁע, וְאֲנִי אֲחִיָּה בַּה אֵת מִי שֶׁהוּא
צַדִּיק. וְאִין מִיָּדִי מִצִּיל - זֶה יו"ד
יְהוּ"ה שֶׁהוּא יְהוּ"ה יו"ד ה"א
וְא"ו ה"א, וְהוּא כּוּז"ו בְּמוֹכַס"ז
כּוּז"ו, וְהַכֵּל אֲמַת. אָבֵל מַה
שֶׁנִּתְבָּאָר לְמַעְלָה עֶלְת הָעֲלוֹת
שֶׁהוּא עֶלְת עַל כָּל הָעֲלוֹת, וְהַסּוּד
הַזֶּה לֹא נִמְסָר לְכָל חֶכֶם וְנִבְיָא וְנִי"
אָבֵל מַה שֶׁנֹּאמֵר לְמַעְלָה עַל עֲלוֹת שֶׁהוּא עַל הָעֲלוֹת,
הַסּוּד הַזֶּה לֹא נִמְסָר אֶלָּא לְכָל חֶכֶם וְנִבְיָא.

בֹּא רְאֵה כִּמָּה עֲלוֹת הֵם נִסְתָּרִים
שֶׁהֵם מִתְלַבְּשִׁים וְהֵם מִרְכָּבִים
בְּסִפִּירוֹת, וְהַסִּפִּירוֹת מִרְכָּבָה לָהֶם,
שֶׁהֵם טְמִירִים מִמַּחְשַׁבַת בְּנֵי אָדָם,
וְעֲלֵיהֶם נֹאמֵר (קַהֲלַת ה) כִּי גִבְהַ מְעַל
גִּבְהַ שְׁמֵר וְגו'. אִירוֹת מְצַחֲצָחִים
אֵלֶּה עַל אֵלֶּה. וְאֵלֶּה שֶׁמְקַבְּלִים

וְאִי לֹא אֶסְתַּכְּמֵן תְּרוּוֹיָהוּ בְּעֲמוּדָא
דְּאֲמִצְעִיתָא לֹא אֶתְקַיִים דִּינָא. דְּאֲנוּן בְּמוֹתֵב
תְּלָתָא כַּחְדָּא. וְלִזְמַנִּין (דף כג ע"א) אֶסְתַּכְּמוּ
תְּלָתָא לְמַעַבְד דִּינָא, וְיִיתִי יו"ד (מִינָא) דְּאִיְהִי
פְּשׁוּטָה לְקַבֵּל שְׁבִים דְּאִיְהוּ יְהוּ"ה יו"ד
ה"א וְא"ו ה"א. וְדָא שְׁכִינְתָא אֶתְקַרֵי יד
זְמִין מִסְטָרָא דְחֶסֶד. יד שְׁמַאל מִסְטָרָא
דְּגְבוּרָה. יד יְהוּ"ה מִסְטָרָא דְעֲמוּדָא
דְּאֲמִצְעִיתָא. כִּד בַּר נֶשׁ תֵּב בְּתִיּוּבְתָא הֵאִי יד
שְׁזִיב לִיה מִן דִּינָא. אָבֵל כִּד דָּן עֶלְת עַל כָּל
הָעֲלוֹת אֶתְמַר בֵּיה וְאִין מִיָּדִי מִצִּיל.

וְעוֹד תְּלַת זְמַנִּין אֶתְמַר בְּהֵאִי קָרָא אֲנִי אֲנִי
אֲנִי. דְּאִית בְּהוֹן א' א' א' י' י' י'.
דְּאֶתְרַמִּיזוּ בְיו"ד ה"י וְא"ו ה"י, יו"ד ה"א
וְא"ו ה"א. וְאִית בְּהוֹן ג' ווִין ו' ו' ו' - וְאַחֲרֶיהָ
וְאֲנִי וְאִין דְּאֶתְרַמִּיזוּ בְּאֵלִין שְׁמָהָן. וְעַם כָּל
דָּא דְּהֵאִי קָרָא הָא אוּקְמוּהָ חֲבָרִיָּא לְגַבֵּי
אֱלֹהִים אֲחֵרִים. כְּמָה דְּאֶתְ אֲמַר רְאוּ עֲתָה כִּי
אֲנִי אֲנִי הוּא, דָּא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא
וְשְׁכִינְתֵיהָ דְּאֶתְמַר בְּהוּ אֲנִי וְהוּא. וְאִין
אֱלֹהִים עֲמָדִי דָּא סַמָּא"ל וְנַח"ש. אֲנִי אֲמִית
וְאַחֲרֶיהָ, אֲנִי אֲמִית בְּשְׁכִינָתִי לְמָאן דְּאִיְהוּ
חֲזִיב. וְאֲנִי אֲחִיָּה בַּה לְמָאן דְּאִיְהוּ זְפֵאִי.
וְאִין מִיָּדִי מִצִּיל דָּא יו"ד יְהוּ"ה דְּאִיְהוּ
יְהוּ"ה, יו"ד ה"א וְא"ו ה"א וְאִיְהוּ כּוּז"ו
בְּמוֹכַס"ז כּוּז"ו וְכֹלָא קְשׁוּט. אָבֵל מַה
דְּאֶתְמַר לְעִילָא עֶלְת עֲלָאָה דְּאִיְהוּ עֶלְת עַל
כָּל הָעֲלוֹת. וְהֵאִי רְזָא לֹא אֶתְמַסֵּר לְכָל
חֲכִימָא וְנִבְיָאָה (נ"א אָבֵל מַה דְּאֶתְמַר לְעִילָא עַל עֲלָאָה דְּאִיְהוּ
עַל הָעֲלוֹת הֵאִי רְזָא לֹא אֶתְמַסֵּר אֶלָּא לְכָל חֲכִימָא וְנִבְיָאָה).

הָא חֲזִי, כְּמָה עֲלוֹת אֲנוּן סְתִימִין דְּאֲנוּן
מִתְלַבְּשִׁין וְאֲנוּן מוֹרְכָבִין בְּסִפִּירָן,
וְסִפִּירָן מְרַכָּבָה לְגַבֵּיָהוּ, דְּאֲנוּן טְמִירִין מִמַּחְשַׁבְתָּא דְּבִנֵי נֶשָׁא, וְעֲלֵיָהוּ

הם חשוכים מאחרים שעליהם
שקבלים מהם. ולעלת [על כל]
העלות אין אור עומד לפניו, שכל
האורות חשוכים לפניו.

ו"ן, מה מעשהו? פמנן ימות
השבווע, ללמדך שכל יום יש לו
פח. ומה מעשהו פאן? ללמדך
שפשם שיש חכמה גדולה באון
לאין תכלית, כך יש הפח שהוא
בכל האברים. ואיזה אברים?
שבע שיש באדם, שכתוב (בראשית
ט) כי בצלם אלהים עשה את
האדם:

רעיא מהימנא

אמר לו, מנורה הקדושה, אחר
שאמר (בראשית א) נעשה אדם
בצלמנו כדמותנו, מהו שאמר
אחר כך ויברא אלהים את האדם
בצלמו? אמר לו, מה שבארו על
כף בעלי המשנה, שמהם אמרו
נברא, ומהם אמרו לא נברא,
והקדוש ברוך הוא ברא אותו,
שכתוב (שם) ויברא אלהים את
האדם בצלמו.

אמר לו, אם כך הוא, לא יתן
חלק ביד אחד מהם ולא נעשה
בדמות שלהם, אלא באיקונין של
המלך, בצלמו כדמותו, שהוא
צלם ודמות תבניתו. אמר, כך
נודע? אמר, חס ושלום, אלא אני
אומר שנברא בכל והשליטו על
הכל, שאם היה כל אחד נותן בו
חלקו, בזמן שהיה פועם עליו כל
אחד היה נוטל חלקו ממנו, כי
במה נחשב הוא?!

א"ת הקדוש ברוך הוא ברא אותו
כל אחד בדמותו, זוהי מלכות
הקדושה שהיא תמונת כל, שבה
הסתפל הקדוש ברוך הוא וברא
את העולם וכל הבריות שברא
בעולם, וכלל בה עליונים
ותחתונים בלי פריד כלל, וכלל

קדשא בריך הוא וברא עלמא וכל בריין דברא בעלמא וכלל בה עלאין ותתאין בלא

אתמר (קהלת ה) **כי גבוה מעל גבוה שומר וגו'.**
נהורין מצוחצחין אלין על אלין. ואלין
דמקבלין אנון חשוכין מאחרנין דעלייהו
דמקבלין מנייהו. ועלת (על כל) העלות לית
נהורא קיימא קמיה דכל נהורין מתחשכן
קמיה.

השלמה מההשממות (סימן ל"ג)

ו"ן מאי עבידתיה, פמנן ימי השבווע.
ללמדך שכל יום יש לו פח. ומאי
עבידתיה הכא ללמדך שפשם שיש חכמה
גדולה באון לאין תכלית, כך יש הפח
ההוא בכל האברים, ומאי אברים, שבע
שיש באדם. דכתיב כי בצלם אלהים עשה
את האדם. ע"כ: (עד כאן מההשממות)

רעיא מהימנא

השלמה מההשממות (סימן ד)

אמר ליה בוצינא קדישא בתר דאמר (בראשית א) נעשה
אדם בצלמנו כדמותנו מאי ניהו דאמר לבתר
ויברא אלהים את האדם בצלמו, אמר ליה מה
דאוקמוה על דא מארי מתניתיין דמנהון אמרו (הוא)
נברא ומנהון (אמרו) לא נברא וקדשא בריך הוא ברא
ליה, דכתיב (בראשית א) ויברא אלהים את האדם
בצלמו.

אמר ליה אי הכי איהו לא יהיב חלקא ביד חד מנייהו
ולא אתעביד בדיוקנא דילהון אלא באיקונין
דמלכא בצלמו כדמותו דאיהו צלם ודמות תבניתו.
אמר הכי אשתמודע. אמר חס ושלום. אלא אנא אימא
דאתברי בכלא ואשליטיה על פלא. דאי הוה יהיב כל
חד חולקיה בזמנא דהוה כעסיה עליה כל חד הוה
נטיל חולקיה מניה, כי במה נחשב הוא.

אלא קדשא בריך הוא ברא ליה כל חד בדיוקניה, דא
מלכות קדישא דאיהי תמונת כל, דבה אסתכל

בַּה עֶשֶׂר סְפִירֹת, וְכָל הַשְּׁמוֹת
וְהַכְּנוּיִים וְהַהֲיוֹת, וְעַלֹת עַל
הַכֹּל שֶׁהוּא אֲדוֹן עַל הַכֹּל, וְאִין
אֵלֹהִים מִבְּלַעֲדֵיו, וְלֹא נִמְצָא בְּכָל
הָעֲלִיּוֹנִים וְהַתְּחַתּוֹנִים פְּחוֹת
מִמֶּנּוּ.

בַּגְּרָר שֶׁהוּא קָשֶׁר שֶׁל כָּלֵם
וְהַשְּׁלֵמוֹת שֶׁל כָּלֵם, לְקַיֵּם בּוֹ
וּמְלָכוֹתוֹ בְּכָל מְשָׁלָה. וּבִגְלָל
שֶׁלֹא נִמְצָא עֲלֹת עַל הַכֹּל
בְּעֲלִיּוֹנִים וּבַתְּחַתּוֹנִים פְּחוֹת
מִמֶּנּוּ אֶפְלוּ בְּאֶחָד מֵהֶם, הִיא
[נִקְרָאת] הַתְּקָרְבָה אֲמוֹנַת יִשְׂרָאֵל.
וּמִצַּד שֶׁל עֲלֹת עַל הַכֹּל נֶאֱמַר בַּה
(דְּבָרִים ד') כִּי לֹא רָאִיתֶם כָּל תְּמוּנָה.
אָבֵל מִצַּד שֶׁל שָׂאֵר הָעַמִּים נֶאֱמַר
בָּהֶם [בַּה] (בַּמְדַּבֵּר י"ב) וְתְמוּנַת ה'
יְבִיט.

בַּא הַמְּנוּרָה הַקְּדוּשָׁה וְשָׂאֵר
הַחֲבָרִים וְהַשְּׁתַּחֲוִי לִפְנֵי וְאָמְרוּ,
כַּעֲת אִין מִי שִׁיכּוֹל לְטַל מִמֶּנּוּ
אֶת חֲלָקוֹ, שֶׁלֹא נִתֵּן לוֹ אֶחָד
מִהָעוֹלָם, אֲלֹא בּוֹרָא הָעוֹלָמוֹת
עֲלֹת עַל הַכֹּל, וּבּוֹ תְלוּי עֲנָשׁוֹ אוֹ
שִׁכְרוֹ, וְלֹא בְמִלְאָף וְשִׁרְף וְלֹא
בְשׁוּם בְּרִיָּה מִהָעוֹלָם, וּבִגְלָל כִּף
פְּרִשׁוּהָ חֲכָמֵי הַמְּשָׁנָה, הַמְּשַׁתֵּף
שֵׁם שְׁמַיִם וְדָבָר אַחֵר נֶעְקַר מִן
הָעוֹלָם: ע"כ.

דָּבָר אַחֵר נֶעֱשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ
כְּדְמוּתֵנוּ - הָרִי פְרִשׁוּהָ הַחֲבָרִים
עַל מִלְאָכֵי הַשְּׁרָת שֶׁהֵם אוֹמְרִים
אֶת הַפְּסוּק הַזֶּה. אָמַר לָהֶם, אַחֵר
שֶׁהֵיוּ יוֹדְעִים מַה שֶׁהִיָּה וּמַה
שֶׁעֲתִיד לְהִיֹּת וְהֵם הֵיוּ יוֹדְעִים
שֶׁעֲתִיד לְחַטָּא, לְמַה רְצוֹ לַעֲשׂוֹת
אוֹתוֹ? וְלֹא עוֹד, אֲלֹא שֶׁעֲזָא
וְעֲזָאֵל הֵיוּ מְקַטְרְגִים עָלָיו בְּזִמְן
שֶׁאֲמַרָה שְׂכִינָה לְקְדוּשַׁי בְּרוּךְ-
הוּא נֶעֱשֶׂה אָדָם. אָמְרוּ, מַה אָדָם
וְתַדְעָהוּ? מַה אַתָּה רוֹצֵה לְבָרָא
אָדָם, וְתַדְעָהוּ שֶׁעֲתִיד לְחַטָּא
לִפְנֵיךָ בְּאִשְׁתּוֹ שֶׁהִיא חֲשֵׁךְ? שְׂאֹר הוּא זָכָר, וְחֲשֵׁךְ נִקְבָּה, שֶׁמֵּאל חֲשֵׁךְ שֶׁל בְּרִיאָה. בְּאוֹתוֹ זִמְן

פִּירוּדָא לָל וְכָלֵל בַּה עֶשֶׂר סְפִירֹת וְכָל שְׁמֵהֶן וּכְנוּיֵיהֶן
וְהַיּוֹת וְעַלֹת עַל כָּלֵא דְאִיהוּ אֲדוֹן עַל כָּלֵא וְלִית אֲלֵהָא
בְּר מִנִּיה וְלֹא אֲשַׁתְּכַח בְּכָל עֲלִאִין וְתַתֵּאִין פְּחוֹת מִנִּיה.
בְּגִין דְּאִיהוּ קָשֶׁר דְּכָלְהוּ שְׁלִימוֹ דְּכָלְהוּ לְקַיֵּמָא בִּיה
וּמְלָכוֹתוֹ בְּכָל מְשָׁלָה. וּבְגִין דְּלֹא אֲשַׁתְּכַח עֲלֹת עַל
כָּלֵא בְּעֲלִאִין וְתַתֵּאִין פְּחוֹת מִנִּיה אֶפְלוּ בְּחַד מִנִּיהוּ
(אֲתַקְרִיאת) אֲתַקְרִיבַת אֲמוֹנַת יִשְׂרָאֵל. וּמִסְטָרָא דְעֲלֹת עַל
כָּלֵא אֲתַמַּר בַּה (דְּבָרִים ד') כִּי לֹא רָאִיתֶם כָּל תְּמוּנָה. אָבֵל
מִסְטָרָא דְשָׂאֵר עַמִּין אֲתַמַּר בַּהוּ (בַּה) (בַּמְדַּבֵּר י"ב) וְתְמוּנַת
יְי נְבִיט.

אֲתַא בּוֹצִינָא קְדִישָׁא וְשָׂאֵר חֲבָרִיא וְאֲשַׁתְּטַחוּ קְמִיָּה
וְאָמְרוּ כַּעֲן לִית מָאן דִּיכִיל לְמִיטַל מִינִיה חוּלְקִיָּה
דְּלֹא יְהִיב לִיה חַד מִעֲלָמָא אֲלֹא בּוֹרָא עֲלָמִין עֲלֹת עַל
כָּלֵא, וּבִיה תְּלִיא עוֹנָשִׁיהּ אוֹ אַגְרִיָּה וְלֹא בְמִלְאָף וְשִׁרְף
וְלֹא בְשׁוּם בְּרִיָּה דְעֲלָמָא וּבְגִין דָּא אוֹקְמוּהָ רַבְּנָן
דְּמַתְנִיתִין הַמְּשַׁתֵּף שֵׁם שְׁמַיִם וְדָבָר אַחֵר נֶעְקַר מִן
הָעוֹלָם. ע"כ: (עַד כַּאן מִהַחֲשַׁמְמוֹת).

דָּבָר אַחֵר נֶעֱשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כְּדְמוּתֵנוּ, הִיא
אוֹקְמוּהָ חֲבָרִיא עַל מִלְאָכֵי הַשְּׁרָת
דְּאֲנוּן אָמְרֵי הָאֵי קְרָא. אָמַר לָהּ בְּתַר דְּהוּ
יְדַעִין מַה דְּהוּהּ וּמַה דְּעֲתִיד לְמַהוּי וְאֲנוּן הוּוּ
יְדַעִין דְּעֲתִיד לְמַחֲטִי אֲמַאי כַּעֲוֹ לְמַעַבַּד לִיה.
וְלֹא עוֹד אֲלֹא דְעֲזָא וְעֲזָאֵל הוּוּ מְקַטְרְגִי עֲלִיה
בְּזִמְנָא דְאָמַר שְׂכִינְתָא לְקְדוּשָׁא בְרִיךְ הוּא
נֶעֱשֶׂה אָדָם, אָמְרוּ מַה אָדָם וְתַדְעָהוּ. מַה אַתָּ
בְּעִי לְמַבְרִי אָדָם, וְתַדְעָהוּ דְעֲתִיד לְמַחֲטִי
קַמָּךְ בְּאַתְתָּא דִּילִיָּה דְאִיהִי חֲשֵׁךְ. דְּאֹר אִיהוּ
דְּכּוֹרָא וְחֲשֵׁךְ נוֹקְבָא שְׂמָאֵלָא חֲשֵׁךְ דְּבְרִיאָה.
בַּהּ הוּא זִמְנָא שְׂכִינְתָא אֲמַרַת לוֹן בַּהּ אִי דְאֲתוּן
מְקַטְרְגִין אֲתוּן עֲתִידִים לְמַנְפֵּל. כְּדַכְתִּיב
וְיִרְאוּ בְנֵי הָאֱלֹהִים אֶת בְּנוֹת הָאָדָם כִּי טוֹבוֹת
לִפְנֵיךָ בְּאִשְׁתּוֹ שֶׁהִיא חֲשֵׁךְ? שְׂאֹר הוּא זָכָר, וְחֲשֵׁךְ נִקְבָּה, שֶׁמֵּאל חֲשֵׁךְ שֶׁל בְּרִיאָה. בְּאוֹתוֹ זִמְן

אמרה להם השכינה: בזה שאתם מקטרגים, אתם עתידים לנפל, כמו שכתוב ויראו בני האלהים את בנות האדם כי טבת הנה וגו'. [חשקו בהם] וטעו בהם, והפילה אותם השכינה מקדשתם.

אמרו החברים, רבי רבי, בין כף [גיא אם קר], עזא ועזאל לא היו משקרים בדבריהם, שודאי בנקבה עתיד אדם לחטא. אמר להם, כף אמרה השכינה: אתם הזדמנתם לקטרג לפני יותר מצבא המרום. אם אתם הייתם יפים מאדם במעשיכם, נאה לכם לקטרג עליו, אבל הוא עתיד לחטא באשה אחת, ואתם בנשים רבות. החכה שלכם יותר מבני אדם, כמו שכתוב ויראו בני האלהים את בנות האדם. את בת האדם לא נאמר, אלא את בנות האדם. ולא עוד, אלא אם אדם חוטא, הרי מקדים לו תשובה לחזור לרבונו לתקן במה שחטא.

אמרו לו החברים, [רבי רבי], אם כף, למה כל זה? אמר רבי שמעון לחברים, אם לא היה כף שברא הקדוש ברוך הוא יצר טוב ורע, שהם אור וחשך, לא הייתה זכות וחובה לאדם של בריאה, אלא [בגלל] שנברא משניהם, ולכן [דברים ל] ראה נתתי לפניך היום את החיים וגו'. אמרו לו, כל זה למה? ולא היה יפה שלא נברא ושללא לחטא ולגרם כל מה שגרם למעלה, ולא היה לו לא ענש ולא שכר? אמר להם, מן הדין היה לו לבראו כף, בגלל שהתורה בגללו נבראה, שכתוב בה ענש לרשעים ושכר לצדיקים, ולא

הנה וגו' [חשקו בהן] וטעו בהון ואפיל לון שכינתא מקדושה דלהון.

אמרו חברי רבי רבי, אדהכי (ג"א אי הכי) עזא ועזאל לא הוו משקרין במלווליהו. דודאי בנוקבא עתיד אדם למחטי. אמר להו הכי אמרה שכינתא אתון אזדמנתון לקטרגא קדמי יתיר מחילא דמרומא, אי אתון הויתון שפירין מאדם בעובדיכו יאות לכו לקטרגא עליה. אבל איהו עתיד למחטי באתתא חדא, אתון בנשין סגיאין. חבתיכון יתיר מבני נשא כמה דכתיב ויראו בני האלהים את בנות האדם וגו', את בת האדם לא נאמר, אלא את בנות האדם. ולא עוד אלא אם אדם חב הא אקדים ליה תשובה לאהדרא למאריה לאתקנא במה דחב.

אמרו ליה חברי רבי [רבי רבי] אי הכי אמאי כולי האי. אמר רבי שמעון לחברי רבי אי לא דהוה הכי דברא קדשא בריך הוא יצרא טבא ובישא דאנון אור וחשך לא הוה זכו וחובה לאדם דבריאה. אלא [בגין] דאתברי מתרווייהו, ובגין דא [דברים ל] ראה נתתי היום את החיים וגו'. אמרו ליה כולי האי אמאי. ולא הוה שפיר דלא אתברי דלא למיחב ולגרמא כל מה דגרים לעילא ולא הוה ליה לא עונש ולא שכר.

אמר לון מן הדין הוה ליה למברייה כף. בגין דאורייתא בגיניה אתבריאת דכתיב בה עונשא לרשיעייא ואגרא לצדיקייא ולא הוה אגרא לצדיקייא ועונשא לרשיעייא אלא בגין אדם דבריאה [ישעיה מה] לא תהו בראה לשבת יצרה. אמרו ודאי כען

היה שכר לצדיקים וענש לרשעים אלא בגלל אדם של בריאה, [ישעיה מה] לא תהו בראה לשבת יצרה. אמרו, ודאי כעת שמענו מה שלא שמענו עד עכשו, שודאי לא ברא הקדוש ברוך הוא

דָּבַר שְׁלֹא צָרִיךְ, וְלֹא עוֹד, אֲלֵא הַתּוֹרָה שֶׁל בְּרִיאָה הִיא לְבוֹשׁ הַשְּׂכִינָה, וְאִם אָדָם לֹא הָיָה עֵתִיד לְהִבְרֹאת [לְחַטָּא], הָיְתָה הַשְּׂכִינָה בְּלִי כְסוּי כְמוֹ עֲנִי, וְלִכְן כָּל מִי שֶׁחָטָא, כְּאֵלוֹ הַפְּשִׁיט לְשְׂכִינָה אֶת מְלַבּוֹשֶׁיהָ, וְזֶהוּ עֲנֵשׁ הָאָדָם.

וְכֵן מִי שֶׁמְקַיֵּם מִצְוֹת הַתּוֹרָה, כְּאֵלוֹ הַלְּבִישׁ לְשְׂכִינָה אֶת מְלַבּוֹשֶׁיהָ. וְלִכְן פָּרְשׁוּהָ בְּכְסוּי הַצִּיצִית [וּתְפִלִּין] (שְׁמוֹת כב) כִּי הִיא כְּסוּתָהּ לְבִדָּה הוּא שֶׁמְלָתוֹ לְעֵרוֹ בְּמָה יִשְׁכָּב, בְּגָלוֹת? וְהִרִי פִרְשׁוּהָ. בֹּא רְאֵה, חֲשׂוֹף הוּא שְׁחֹר שֶׁל הַתּוֹרָה, אֹר הַלְּבָן שֶׁל הַתּוֹרָה.

הַשְּׁלֵמָה מִהַחֲשֵׁמֻטוֹת (סִימָן ה)
רָבֵן שֶׁל הַתּוֹרָה, וּכְשֵׁאוֹתוֹ אֹר מִתְלַבֵּשׁ בַּחֲשׂוֹף, נֶאֱמַר בַּתּוֹרָה שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנֹאדָה. וּכְשֶׁמֵתְעַלֶּה מִשָּׁם אֹר שֶׁהוּא לְבָן, אֹמְרָת אֵל תְּרַאנִי שְׂאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת, וְהַתּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁבֶת עֵין, שֶׁהִיא שְׁחוֹרָה וְיָפָה בְּאֹר שֶׁמְאִיר בָּהּ, וְלִכְן בֵּת עֵין וְהָאֹר שֶׁמְאִיר בָּהּ אֹמְרָה ה' אֹרִי וְיִשְׁעֵי מִמִּי אִירָא. אֹרִי - אֹר י', שֶׁהִיא בֵּת עֵין, וְשִׁנֵּי גֻנְיִים יֵשׁ לָהּ - אֹר מִבְּפָנָיִם וְחֲשׂוֹף מִבְּחוּץ, לְהִיּוֹת שׁוֹלֵט בָּהֶם עַל כָּל הַקְּלוּסִים [קְלָפוֹת]. זֶהוּ שְׁכָתוּב (תְּהִלִּים ap) וּמְלִכוּתוֹ בְּכָל מְשָׁלָה.

בְּרִבּוּשׁ שֶׁל אֹר הִיא שׁוֹלֵטָת עַל כָּל אוֹתָם שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (שְׁמוֹת י) וְלִכְל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הָיָה אֹר בְּמוֹשְׁבָתָם, וּבְלְבוּשׁ שְׁחֹר שׁוֹלֵטָת עַל הַרְשָׁעִים שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (שְׁמוּאֵל א-ב) וְרָשָׁעִים בַּחֲשׂוֹף יִדְמוּ.

וְעוֹד, אֹר הוּא מְצַד הַיְמִין (חֲסֹד), שֶׁהוּא אֹר שֶׁל יוֹם רֵאשׁוֹן שֶׁנֶּאֱמַר

שְׁמַעְנָא מַה דְּלֹא שְׁמַעְנָא עַד הַשְּׁתָא, דְּיִדְאִי לֹא בְּרָא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְלִתָּא דְּלֹאוּ אִיהוּ צָרִיךְ. וְלֹא עוֹד אֲלֵא אֹרִייתָא דְּבְרִיאָה (דף כג ע"ב) אִיהוּ לְבוּשָׁא דְשְׂכִינְתָא. וְאִי אָדָם לֹא הָיָה עֵתִיד לְמַבְרִי (לְמַחְשֵׁי) הָיָה שְׂכִינְתָא בְּלֹא כְסוּיָא כְּגוֹנוֹנָא דְעֲנִי. וּבְגִין דָּא כָּל מָאן דְּחָב כְּאֵלוֹ אֲפֻשִׁיט לְשְׂכִינְתָא מְלַבּוֹשָׁהָ. וְהִיא אִיהוּ עוֹנֶשָׁא דְאָדָם.

וְכֵן מָאן דְּמְקַיֵּים פְּקוּדֵין דְּאֹרִייתָא כְּאֵלוֹ הוּא לְבִישׁ לְשְׂכִינְתָא בְּלְבוּשָׁהָ. וּבְגִין דָּא אֹמְרָמוּהָ בְּכְסוּיָא דְצִיצִית (וּתְפִלִּין) (שְׁמוֹת כב) כִּי הִיא כְּסוּתוֹ לְבִדָּה הִיא שֶׁמְלָתוֹ לְעוֹרוֹ בְּמָה יִשְׁכָּב בְּגָלוֹתָא וְהִיא אֹמְרָמוּהָ. תָּא חֲזִי, חֲשׂוֹף אִיהוּ אֹמְרָמוֹ דְּאֹרִייתָא אֹר חִירוֹ דְּאֹרִייתָא.

הַשְּׁלֵמָה מִהַחֲשֵׁמֻטוֹת (סִימָן ה)

חֲוֹרוֹ דְּאֹרִייתָא וְכֵן אִיהוּ אֹר מִתְלַבֵּשׁ בַּחֲשׂוֹף אֶתְמַר בְּאֹרִייתָא (שִׁיר הַשִּׁירִים א) שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנֹאדָה וְכֵן אֶסְתַּלֵּק מִתַּמָּן אֹר דְּאִיהוּ חֲוֹרוֹ אֹמְרָה אֵל תְּרַאנִי שְׂאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת וְאֹרִייתָא כְּגוֹנוֹנָא דְּבֵת עֵינָא דְּאִיהִי אֹמְרָמָא וְשִׁפְרָא בְּאֹר דְּנִהִיר בָּהּ וּבְגִין דָּא בֵּת עֵינָא וְאֹר דְּנִהִיר בָּהּ אֹמְרָה (תְּהִלִּים כז) יי אֹרִי וְיִשְׁעֵי מִמִּי אִירָא אֹרִי אֹר יי דְּאִיהִי בֵּת עֵין וְתִרִין גֻּנְיִן אִית לִיה אֹר מְלַגְאוּ וְחֲשׂוֹף מְלַבֵּר לְמַהוּי שְׁלִטָּאָה בְּהו עַל כָּל קְלוּסִין (קְלָפִין) הָדָא הוּא דְכִתְיִב (תְּהִלִּים ק"ג) וּמְלִכוּתוֹ בְּכָל מְשָׁלָה.

בְּרִבּוּשָׁא דְאֹר אִיהִי שְׁלִיטָת עַל כָּל אֵינוֹן דְּאֶתְמַר בְּהוֹן (שְׁמוֹת י') וְלִכְל בְּנֵי

יִשְׂרָאֵל הָיָה אֹר בְּמוֹשְׁבוֹתָם וּבְלְבוּשָׁא אֹמְרָמָא שְׁלִיטָת עַל חִיבִיָּא דְאֶתְמַר בְּהוֹן (שְׁמוּאֵל א' ב') וְרָשָׁעִים בַּחֲשׂוֹף יִדְמוּ.

וְעוֹד אֹר אִיהוּ מְסֻטָּרָא דִּימִינָא דְאִיהוּ אֹר יוֹם קְדָמָאָה דְאֶתְמַר בֵּיה

בו יהי אור, זה אברהם, ויקרא
אלהים לאור יום. חשף מצד
השמאל, שנאמר בו ביצחק (שם
כו) ותכהין עיניו מראות, ולחשף
קרא לילה. יעקב שהיה לבוש
משניהם באור של ימין ובחשף
של שמאל, ובשניהם עמוד
האמצעי הוא עמוד.

עמוד הענן יומם ועמוד האש
לילה לפני העם. הענן מצד שלו
מים. החשף מצד שלו אש. עמוד
הוא שלום ביניהם. זהו שכתוב
(איוב כח) עושה שלום במרומו.
וכשהוא באמצע - ולא קרב זה
אל זה כל הלילה. לא קרב המים
לאש, ולא אש למים, שהוא
מפריד ביניהם. וזהי מחלקת
בית הלל ובית שמאי שהיא לשם
שמים, וכנגדם שני אמוראים של
הרקיע, מיכאל וגבריאל, ושר
שלום מכריע ביניהם, שהוא
נוריאל. אוריאל נקרא מצד
הימין, נוריאל מצד השמאל,
והוא אדם שלמטה, מטטרוין
שמו, שולט על כל בעלי
המשנה. זהו שכתוב (בראשית א)
וירדו בדת הים, אלו תלמידי
חכמים שמתרבים במי התורה,
שיורשים משם נפש חיה.

ובעוף השמים - אלו בעלי
זכיות, שבזכותם פורחים
למעלה, ויורשים משם רוח
שהוא עוף יעופף בפנפים
במצוות עשה. ובבהמה - אלו
עמי הארץ שנאמר בהם (במדבר יד)
אל תיראו את עם הארץ כי
לחמנו הם. ע"כ.

וואם תפלה אינה שלמה, כמה
מלאכי חבלה רודפים אחריה,
כמו שנאמר (איכה א) כל רדפיה
השיגוה בין המצרים, ולכן
מתפללים (תהלים עח) והוא רחום
יכפר עון - זה סמאל שהוא

(בראשית א) יהי אור דא אברהם ויקרא אלהים
לאור יום. חשף מסטרא דשמאלא דאתמר
ביה ביצחק (בראשית כ"ז) ותכהין עיניו מראות
ולחשף קרא לילה יעקב דאתלבש מתרויהו
באור דימינא ובחשף דשמאלא ובתרויהו
עמודא דאמצעיתא איהו עמוד.

עמוד הענן יומם ועמוד האש לילה לפני
העם (שמות י"ג). ענן מסטרא דיליה מיא,
חשף מסטרא דיליה אשא עמוד איהו שלום
ביניהו. הדא הוא דכתיב (איוב כ"ה) עושה
שלום במרומו וכד איהו באמצעיתא (שמות יד)
ולא קרב זה אל זה כל הלילה, לא קריב מיא
לאשא ולא אשא למיא דאיהו אפריש
ביניהו. ודא איהו מחלוקת בית הלל ובית
שמאי שהיא לשם שמים ולקבלייהו תרין
אמוראי דרקיעא מיכאל וגבריאל ושר שלום
מכריע ביניהם דאיהו נוריא"ל, אוריא"ל
אתקרי מסטרא דימינא נוריא"ל מסטרא
דשמאלא ואיהו אדם דלתתא מטטרוין
שמיה שליט על כל מארי מתניתין הדא הוא
דכתיב (בראשית א) וירדו בדת הים אלין
תלמידי חכמים דמתרפין בימא דאורייתא
דירתי מתמן נפש חיה.

ובעוף השמים אלין מארי דזכוון
דבזכותהון פרחין לעילא וירתיין
מתמן רוחא דאיהו עוף יעופף בגדפין
בפקודין דעשה. ובבהמה אלין עמי הארץ
דאתמר בהון (במדבר י"ד) אל תיראו את עם
הארץ כי לחמנו הם. (עד כאן מההשמעות)

(ואי צלותא לאו איהי שלימא כמה מלאכי חבלה רדפין אבתרה כמה דאת
אמר, איכה א) כל רדפיה השיגוה וגו'. ובגין דא מצלין (תהלים עח)
והוא רחום יכפר עון דא סמאל דאיהו נחש. ולא ישחית דא משחית. והרבה
להשיב אפו דא את. ולא יעיר כל חמתו דא חמה. בגין דלא ירדפון בתר

צלותא. ובמה מלאכי חבלה תליון מנייהו. שבועה ממנו אנון ותליון מנייהו
שבועין. ובכל רקיעא ורקיעא אנון מקטרגין ותליון מנייהו עשרה אלף רבוא.
ואי צלותא סלקא שלימא בעטופא דמצנה ותפלין על רישא ודרועא, אתמר
בהו (דברים כח) וראו כל עמי הארץ כי שם יהוה נקרא עליך וראו מפק.
שם יי אוקמוה דאיהי תפליון דרישא. ומאן דחזו שם יהוה על רישא,
בצלותא דאיהי (יהוה) אדני, מיד בלהון ברחין. תרא הוא דכתיב, (תהלים
צא) יפול מצדך אלף וגו).

השלמה מההשמטות (המשך)

כד נהורא איהו (תהלים ל"ג) רננו צדיקים ביי
ודא דרגא דצדיק חי עלמין ומתמן רנה
וביה פורקנא הדא הוא דכתיב (ירמיה כ"ג) צמח
צדיק ודאי דאיהו עשיראה וצדיק נטיל
משמאלא ועמודא דאמצעייתא מימינא הדא
הוא דכתיב (דברים ל"ג) מימינו אש דת למו.

תא חזי, כל אתון אינון מסטרא דאתון
דאורייתא דכלילן בשכינתא וצדיק
איהו נטיל לשמאלא קץ חי דאיהו יצחק
בהפוך חי עלמין קשיר בשמאלא ושכינתא
תתאה מסטרא דשמאלא אתמר בה והארץ
היתה מסטרא דימינא תוהו ובהו בו הוא
מסטרא דעמודא דאמצעייתא וחשף על פני
תהום דא שכינתא תתאה ומאן גרים ליה (לה)
האי אלא קדשא ברין הוא קודם דברא
עלמא הוה סתים יהוה לבתר אתפשטת ה'
לתתא ואתמר בה והארץ היתה תוהו ובהו
ורזא דמלה אלה "תולדות השמים"
"והארץ בהבראם בה' בראם הרי לך דתוהו
לבושהא תוהו.

ובגין דא כי לא המטיר יי אלהים עד לא
הוה נחית נביעו עליה בגין דאדם אין

נחש. ולא ישחית - זה המשחית.
והרבה להשיב אפו - זה אף.
ולא יעיר כל חמתו - זו חמה,
כדי שלא ירדפו אחר התפלה.
וכמה מלאכי חבלה תלויים
מהם. שבועה ממנים הם,
ותלויים מהם שבועים, ובכל
רקיע ורקיע הם מקטרגים,
ותלויים מהם עשרת אלפים
רבוא. ואם תפלה עולה שלמה
בעטוף של מצנה ותפלין על
הראש והזרוע, נאמר בהם (דברים
כח) וראו כל עמי הארץ כי שם
יהוה נקרא עליך וראו מפק.
שם ה' פרשוקה שהיא תפלין של
ראש. ומי שרואה שם יהוה על
הראש בתפלה שהיא אדניי
(יהוה), מיד פלם ברחים. זהו
שכתוב (תהלים צא) יפול מצדך
אלף וגו'.

בשהאור הוא, רננו צדיקים
בה', וזו דרגה של צדיק חי
העולמים, ומשם רנה ובו
הגאלה. זהו שכתוב (ירמיה כג)
צמח צדיק, ודאי שהוא עשירי,
וצדיק נוסע משמאל, ועמוד
האמצע מימין. זהו שכתוב
מימינו אש דת למו.

בא ראה, כל האותיות הן מצד
אותיות התורה שכלולות
בשכינה, וצדיק נוסע משמאל,
קץ חי שהוא יצחק בהפוך. חי
העולמים קשור בשמאל,
ושכינה תחתונה מצד שמאל
נאמר בה והארץ היתה. מצד
הימין תהו ובהו, בו הוא מצד
עמוד האמצעי. וחשף על פני
תהום - זו שכינה התחתונה. ומי
גרם לה את זה? אלא הקב"ה
קדם שברא את העולם היה
אחר כף התפשטה ה' למטה, ונאמר בה והארץ היתה תוהו ובהו, וסוד הדבר - אלה
תולדות השמים והארץ בהבראם, בה' בראם. הרי לך שהיה לבושה תוהו.

ובגלל זה כי לא המטיר ה' אלהים, עדין לא היה יורד השפע שלה בגלל שאדם אין, שהיה
בעלה נסתר באין. עד שהתפשט ה' מן יהו"ו, שהוא בינה, שהוא מקור השפע, שהיא נקדה

נסתרת, ומשם השקה את כל פני האדמה. וקדם שיורה היה הקדוש ברוך הוא בונה עולמות ומחריבן, בגלל זה היה השפע יורד באותו זמן היא ראשית מחסד, זהו שכתוב (תהלים פט) אמרתי עולם חסד יבנה. ובגלל זה לא תהו בראה לשבת יצרה, ונאמר בה לא טוב היות האדם לבדו, שלא תהו בראה.

ובזמן שהיה תהו, אמר אלהים לנח, קץ כל בשר בא לפני וגו', קץ של יצחק שנאמר בו כי אתך ראיתי צדיק לפני, שאם אפה היית מבקש רחמים עליהם, לא נחרבו. והוא היה אומר לו ברמז פדי שיבקש רחמים עליהם, ולא ימות משיח שהוא מצד השמאל.

אמר לו, והרי היה בונה עולמות ומחריבן קדם שנברא העולם? אלא מגיד מראשית אחרית, שהקדוש ברוך הוא היה במחשבתו כל הדורות שהיה בונה, ונחרבו קדם שנבראו. ראה שהיו עושים מעשים שיחרבו, וכיון שברא, חשב כאלו החריבם, וזה מדבר עד סוף הימים שאלה תולדות רעות, והיו גורמים דנהר יחרב ויבש. יחרב בבית ראשון, ויבש בבית שני. הנביעה שלו בשני עולמות, שכינה עליונה ושכינה תחתונה. ולנח התגלה מה שהיה ומה שעתידי להיות, ולא בקש עליהם רחמים, עד שבא משה ובקש רחמים, שעתידים היו ישראל שלא יצאו אלא אחד מעיר ושנים ממשפחה, מצד הגבורה שהיו דנים, והחזר העולם לתהו.

דהוה בעלה לעילא סתים באין עד דאתפשט ה' מן יה"ו דאיהו בינה □ דאיהו מקורא דנביעו דאיהי נקודה סתימא ומתמן והשקה את כל פני האדמה וקודם דנחתת הוה קדשא בריך הוא בונה עולמות ומחריבן, בגין דא הוה נביעו נחית בהווא זמנא הוא שירותא מחסד הדא הוא דכתיב (תהלים פ"ט) אמרתי עולם חסד יבנה ובגין דא לא תוהו בראה לשבת יצרה ואתמר בה לא טוב היות האדם לבדו דלא תוהו בראה.

ובזמנא דהוה תוהו אמר אלהים לנח קץ כל בשר בא לפני וגו' קץ דיצחק דאתמר ביה כי אתך ראיתי צדיק לפני דאי אנת הוית פעי רחמי עליהו לא אתחרבו ואיהו הוה אמר ליה ברמז בגין דיבעי רחמי עליהו ולא ימות משיח דאיהו מסטרא דשמאלא.

אמר ליה והא בונה עולמות ומחריבן קודם דאתברי עלמא הוה אלא מגיד מראשית אחרית דקודשא בריך הוא הוה במחשבתיה כל דרין דהוה בונה ואתחריבו קודם דאתבריאו חזא דהו עבדין עובדין דיתחריבו וכיון דברא חשב כאילו חריב לון ודא ממלל עד סוף יומין דאלין תולדין בישיין והו גרמין דנהר יחרב ויבש יחרב בבית ראשון ויבש בבית שני נביעו דיליה בתרין עלמין שכינתא עלאה ושכינתא תתאה ולנח אתגלייא מה דהוה ומה דעתידי למהוי ולא בעא רחמי עליהו עד דאתא משה ובעא רחמי דעתידין הו ישראל דלא

יפקון אלא חד מעיר ושנים ממשפחה מסטרא דגבורה דהוי דיניין ויתחזר עלמא לתהו.

ובגין דבְּעָא מִשֶׁה רַחֲמִין עָלֵיהּוּ שְׂמַאל דְּוִחָה וְלֹא יִפְקֹון בֵּיהּ יִשְׂרָאֵל וְיִמִּין מְקַרְבָּא דְּאִיהִי יִמִּינָא מְטִי כְּלַפֵּי חֶסֶד וּמִשֶׁה בְּגִין דְּיִהֵב גְּרַמִּיהּ עָלֵיהּוּ יִהֵב תּוֹקְפָא לְדַרְגִּיהּ דְּאִיהּוּ עֲמוּדָא דְּאִמְצַעִיתָא דְּאִיהִי אֹרִייתָא דְּאִתִּייהֵבַת בִּימִינָא הָדָא הוּא דְּכְתִיב (דְּבָרִים ל"ג) מִימִינוֹ אֵשׁ דֵּת לָמוֹ וּבְגִין זֶה הַגָּאֵלָה תְּלוּיָהּ בּוֹ. זֶהוּ שְׂכִינְתּוֹב (בְּרַאשִׁית מ"ט) לֹא יִסּוּר שְׁבֹט מִיְהוּדָה עַד כִּי יָבֹא שִׁילָה דְּאִיהּוּ מִשֶׁה בְּחוֹשְׁבָנָא.

יְסוּר צְדִיק בֵּיהּ סו"ד תְּהֵא שְׂמַאל דְּוִחָה אָף עַל גַּב דְּאוּקִימָנָא בֵּיהּ (בְּרַאשִׁית מו) כָּל הַנֶּפֶשׁ הַבָּאָה לְיַעֲקֹב מִצְרִימָה שְׂשִׁים וְשֵׁשׁ בְּגִין דְּאִתְקַשְׁר בְּשְׂמַאלָא וְיִמִּין מְקַרְבַת בְּגִין דְּתִלָּא מְנִיה עֲמוּדָא דְּאִמְצַעִיתָא דְּשְׂשִׁים וְשֵׁשׁ אֵינוֹן שְׂשִׁים מְסַכְתוֹת וְשִׁיתָא סְדְרִי מְשֻׁנָּה דְּאִתִּייהֵבוּ מַגְבוּרָה דְּאִיהִי שְׂמַאלָא שְׂשִׁים גְּבוּרִים אִתְקַרִּיאוּ דְּנִטְלָן מַגְבוּרָה דְּתַמָּן אֹרִייתָא דְּבַעַל פֶּה דְּאִיהִי שְׂכִינְתָא תְּתָאָה כְּלָלָא דְּשְׂשִׁים מְסַכְתוֹת וְשִׁיתָא סְדְרִי מְשֻׁנָּה דְּתוֹרָה שְׂבַכְתָּב לְפוּמָא לָא גְּלִי בְּגִין דְּעִתִּידָה שְׂמַאל דְּאִיהִי פּוּמָא לְאִדְחִיָּא.

יְסוּר צְדִיק בּוֹ סו"ד תְּהֵא שְׂמַאל דְּוִחָה, אָף עַל פִּי שְׂפָרְשֵׁנוּ בּוֹ כָּל הַנֶּפֶשׁ הַבָּאָה לְיַעֲקֹב מִצְרִימָה שְׂשִׁים וְשֵׁשׁ, בְּגִלְל שְׂנַקְשֵׁר בְּשְׂמַאל, וְיִמִּין מְקַרְבַת כִּי תְלוּי מְנִיָּה עֲמוּד הָאִמְצַעִי, שְׂשִׁים וְשֵׁשׁ הֵם שְׂשִׁים מְסַכְתוֹת, וְשִׁישׁ סְדְרִי מְשֻׁנָּה שְׂנַתְנוּ מַגְבוּרָה שְׂהִיא שְׂמַאל. שְׂשִׁים גְּבוּרִים נִקְרְאוּ שְׂנוֹסְעִים מַגְבוּרָה, שְׂשֵׁם תוֹרָה שְׂבַעַל פֶּה, שְׂהִיא שְׂכִינָה תְּחַתּוֹנָה, כָּלֵל שֵׁל שְׂשִׁים מְסַכְתוֹת וְשִׁישׁ סְדְרִי מְשֻׁנָּה. שְׂתוֹרָה שְׂבַכְתָּב, לְפָה לֹא הַתְּגַלְתָּה, בְּגִלְל שְׂעִתִּיד שְׂמַאל, שְׂהִיא פֶּה, לְהִדְחוֹת.

וְכֵן הוּא מְסַתִּיר כְּףֵּי הַגָּאֵלָה בְּלַב, וְהַפֶּה שְׂהוּא גְלוּי לֹא מְתַגַּלֵּה הַגָּאֵלָה, וּבְגִלְל שְׂהַפֵּל תְּלוּי בְּיִמִּין, אִמְר הַנְּבִיא (יִשְׁעִיָּה נג) וְזִרְוֵעַ ה' עַל מִי נִגְלָתָה. עַל מִי וְדַאי, שְׂנַאֲמַר בֵּיהּ מִי יִרְפָּא לָךְ, זֶהוּ שְׂכְּתוֹב (אֵיכָה ב) מַ"ה אַעֲיִדְךָ מַ"ה אֲדַמָּה לָךְ, וְאִמְרוּ לִי מַ"ה שְׂמוֹ, בְּמַ"ה יָבֹא הַזְּמַן, וּבְמַ"ה תְּבַא רְפוּאָה. זֶהוּ שְׂכְּתוֹב (שם) מָה אֲשׁוּה לָךְ וְאִנְחַמְךָ וְגוֹמַר, מַ"י יִרְפָּא לָךְ, שְׂמִשֶׁה הוּא מַ"ה שְׂמוֹ וּבוֹ תְּהֵא נְחַמְתָּךְ. וּבְגִלְל כְּףֵּי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׂמוֹ מִשֶׁה מִשֶׁה, אַחַד עַל גָּאֵלָה הִרְאִישׁוֹנָה,

וּבְגִין כְּףֵּי אִיהּוּ סְתִים הֵכִי פּוּרְקָנָא בְּלַבָּא וּפּוּמָא דְּאִיהּוּ גְּלִיָּא לֹא אִתְגְּלִי פּוּרְקָנָא וּבְגִין דְּכָלָא תְּלִיָּא בִּימִינָא אִמְר הַנְּבִיא (יִשְׁעִיָּה נ"ג) וְזִרְוֵעַ יי עַל מִי נִגְלָתָה עַל מִי וְדַאי דְּאִתְמַר בֵּיהּ (אֵיכָה ב) מִי יִרְפָּא לָךְ הָדָא הוּא דְּכְתִיב (אֵיכָה ב) מַ"ה אַעֲיִדְךָ מַ"ה אֲדַמָּה לָךְ (שְׂמוֹת ג) וְאִמְרוּ לִי מָה שְׂמוֹ בְּמַ"ה יִיתִי זְמַנָּא וּבְמַ"ה אִסְוּתָא הָדָא הוּא דְּכְתִיב (אֵיכָה ב) מָה אֲשׁוּה לָךְ וְאִנְחַמְךָ וְגוֹ' מִי יִרְפָּא לָךְ, דְּמִשֶׁה אִיהּוּ מָה שְׂמוֹ וּבִיהּ תְּהֵא נְחַמְתָּךְ וּבְגִין דָּא כְּפַל קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא שְׂמִיהּ מִשֶׁה מִשֶׁה חַד

וּבְגִין כְּףֵּי אִיהּוּ סְתִים הֵכִי פּוּרְקָנָא בְּלַבָּא וּפּוּמָא דְּאִיהּוּ גְּלִיָּא לֹא אִתְגְּלִי פּוּרְקָנָא וּבְגִין דְּכָלָא תְּלִיָּא בִּימִינָא אִמְר הַנְּבִיא (יִשְׁעִיָּה נ"ג) וְזִרְוֵעַ יי עַל מִי נִגְלָתָה עַל מִי וְדַאי דְּאִתְמַר בֵּיהּ (אֵיכָה ב) מִי יִרְפָּא לָךְ הָדָא הוּא דְּכְתִיב (אֵיכָה ב) מַ"ה אַעֲיִדְךָ מַ"ה אֲדַמָּה לָךְ (שְׂמוֹת ג) וְאִמְרוּ לִי מָה שְׂמוֹ בְּמַ"ה יִיתִי זְמַנָּא וּבְמַ"ה אִסְוּתָא הָדָא הוּא דְּכְתִיב (אֵיכָה ב) מָה אֲשׁוּה לָךְ וְאִנְחַמְךָ וְגוֹ' מִי יִרְפָּא לָךְ, דְּמִשֶׁה אִיהּוּ מָה שְׂמוֹ וּבִיהּ תְּהֵא נְחַמְתָּךְ וּבְגִין דָּא כְּפַל קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא שְׂמִיהּ מִשֶׁה מִשֶׁה חַד

וְאָחַד עַל הָאֲחֵרוֹנָה, וּבְגַלְל זֶה אֶז
יִשִּׁיר מֹשֶׁה. אֶז שֶׁר לֹא נֶאֱמַר,
אֶלֶּא אֶז יִשִּׁיר.

עֲשִׂירי בַת־פֶּלֶה, וְזוֹ שְׂכִינָה,
וְעֲלֶיהָ נֶאֱמַר (תהלים יז) תִּפְלֶה לְדוֹד
שְׁמֵעָה ה' צְדָק. וְדוֹד בְּרוּחַ
הַקֹּדֶשׁ אָמַר בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים שֶׁל
הַגְּלוּת, אָמַר עַל יִשְׂרָאֵל (שם)
בְּחַנְתָּ לְבִי פִקְדוֹת לַיְלָה, וְאִין
לַיְלָה אֶלֶּא גְלוּת, וּמָה שֶׁאָמַר
אִיּוֹב הַכֵּל הִיָּה מִשָּׁל עַל יִשְׂרָאֵל
שֶׁאָמַר כָּלֶה עֲנֵן וַיִּלְךְ, וְהִשְׁטָן
רָצָה לְקַטְרֵג לוֹ, וְאָמַר הַקֹּדֶשׁ
בְּרוּחַ הוּא, אִיּוֹב לֹא בְדַעַת יְדַבֵּר.
אִף בְּיַעֲקֹב כֶּף, בְּגַלְל שְׂרָאָה
בְּרוּחַ קֹדְשׁוֹ אֶת דַּחַק הַגְּלוּת:
ע"כ.

וְיַעֲקֹב, בְּגַלְל שְׂרָאָה בְּרוּחַ
הַקֹּדֶשׁ דַּחַק שֶׁל הַגְּלוּת הָאֲחֵרוֹנָה
בְּסוּף הַיָּמִים, וְאָמַר (בראשית כח) וַיִּפְגַּע
בְּמָקוֹם וּלְוָן שָׁם כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ, וּבָא הַלְּלָה שֶׁל
הַגְּלוּת, וְאָמַר (שם לב) וַיִּירָא יַעֲקֹב מְאֹד
וַיִּצְרַר לוֹ. וְחָלַק אֶת הָעַם הַקֹּדֶשׁ
בְּגְלוּת לְשִׁלְשָׁה צְדָדִים, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (שם לג) וַיֵּשֶׁם אֶת
הַשְּׁפָחוֹת וְאֶת יְלָדֵיהֶן רֵאשֻׁנָה,
בְּרֵאשׁ בְּגְלוּת אָדוֹם. וְאֶת לֶאָה
וְיְלָדֶיהָ אַחֲרֹנִים וְאֶת רַחֵל וְאֶת
יוֹסֵף אַחֲרֹנִים. וּבְגַלְל שְׂרָאָה אַחַר
כֶּף עֲנִיּוֹת וְצַעַר שְׁלֵהֶם, אָמַר (שם)
כח) וְשָׁבְתִי בְשָׁלוֹם אֶל בֵּית אָבִי.
וְאָמַר, וְנִתֵּן לִי לֶחֶם לֶאֱכֹל וּבְגֵד
לְלַבֵּשׁ.

וְדוֹד, בְּגַלְל הַגְּלוּת אָמַר (שמואל ב-
יז) רָעַב וְעִנְיָ וְצָמָא בְּמַדְבָּר. בְּגַלְל
שְׂרָאָה שְׂכִינָה חֲרֻבָה יְבֹשָׁה, הִיָּה
נוֹטֵל צַעַר בְּגַלְלָהּ. אַחַר שְׂרָאָה
שִׁישְׂרָאֵל חוֹזְרִים (בַּת־שׁוּבָה) בְּחֻדְוָה,
תִּקַּן עֲשָׂרָה מִיַּיִן נְגוּנִים, וּבְסוּף
כָּלֶם אָמַר (תהלים קב) תִּפְלֶה לְעֵנִי
כִּי יַעֲטֹף (ג"א תִּקַּן עֲשָׂרָה מִיַּיִן תֵּלִים, וּבְסוּף
כָּלֶם תִּפְלֶה לְדוֹד הַטּוֹב ה' אֲוֹנֵךְ עֲנִי. אַחַת שֶׁכֵּל
הַתַּפְּלוֹת שֶׁבְּגַלְלָן מִתְעַשִּׂימִין לַפְּנֵי הַמֶּלֶךְ, וְלֹא הִיוּ
נִכְסָמוֹת עַד שֶׁתִּכְנַס תַּפְּלַת הָעֵנִי, אָמַר תִּפְלֶה לְעֵנִי

עַל פּוֹרְקָנָא קְדַמָּאָה וְחַד עַל בַּת־יִתָּא וּבְגִין
דָּא (שמות יד) אֶז יִשִּׁיר מֹשֶׁה אֶז שֶׁר לֹא נֶאֱמַר
אֶלֶּא אֶז יִשִּׁיר.

עֲשִׂירָאָה בַת־פֶּלֶה וְדָא שְׂכִינָתָא עֲלָהּ אֲתַמַּר
(תהלים י"ז) תִּפְלֶה לְדוֹד שְׁמֵעָה יי צְדָק
וְדוֹד בְּרוּחַ קְדוֹשָׁא אָמַר בְּאַחֲרֵית יוֹמִין
דְּגְלוּתָא, אָמַר עַל יִשְׂרָאֵל (תהלים י"ז) בְּחַנְתָּ לְבִי
פִקְדוֹת לַיְלָה. וְלִית לַיְלָה אֶלֶּא גְלוּת וְאִיּוֹב מָה
דָּאָמַר כָּלֶא הוּא מִשָּׁל עַל יִשְׂרָאֵל דָּאָמַר (אִיּוֹב
יז) כָּלֶה עֲנֵן וַיִּלְךְ, וְשִׁטָּן בַּעַל לְקַטְרֵגָא לִיָּה
וְאָמַר קְדוֹשָׁא בְּרוּחַ הוּא (אִיּוֹב לד) אִיּוֹב לֹא בְדַעַת
יְדַבֵּר אוֹף בְּיַעֲקֹב בְּגִין דִּחְזָא בְּרוּחָא דְקוֹדְשָׁא
דוּחְקָא דְגְלוּתָא (עַד כַּאן מִהַחֲשַׁמְטוֹת)

וְיַעֲקֹב בְּגִין דִּחְמָא בְּרוּחָא דְקוֹדְשָׁא דוּחְקָא
דְּגְלוּתָא בַּת־רָאָה בְּסוּף יוֹמֵיָא (אָמַר
בראשית כח) וַיִּפְגַּע בְּמָקוֹם וּלְוָן שָׁם כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ וּבָא לַיְלָה דְּגְלוּתָא
וְאָמַר (בראשית לב) וַיִּירָא יַעֲקֹב מְאֹד וַיִּצְרַר לוֹ. וּפְלִיג
עַמָּא קְדִישָׁא בְּגְלוּתָא לְג' סְטָרִין. כְּמָא דָּאֲתָ
אָמַר, (בראשית לג) וַיֵּשֶׁם אֶת הַשְּׁפָחוֹת וְאֶת יְלָדֵיהֶן
רֵאשֻׁנָה בְּרִישָׁא בְּגְלוּתָא דְּאָדוֹם, וְאֶת לֶאָה
וְיְלָדֶיהָ אַחֲרֹנִים. וְאֶת רַחֵל וְאֶת יוֹסֵף
אַחֲרֹנִים. וּבְגִין דִּחְמָא בְּתַר כֶּן עֲנִיּוֹתָא
וְצַעַרָא דְּלֵהוֹן אָמַר (בראשית כח) וְשָׁבְתִי בְשָׁלוֹם
אֶל בֵּית אָבִי וְאָמַר וְנִתֵּן לִי לֶחֶם לֶאֱכֹל וּבְגֵד
לְלַבֹּשׁ.

וְדוֹד בְּגִין גְלוּתָא אָמַר (שמואל ב ז) רָעַב וְעִנְיָ
וְצָמָא בְּמַדְבָּר, בְּגִין דִּחְמָא שְׂכִינָתָא
חֲרֻבָה יְבֹשָׁה הָוָה נְטִיל צַעַרָא בְּגִינָהָא. לְבַתָּר
דִּחְמָא דִּהִדְרִין יִשְׂרָאֵל (בַּת־שׁוּבָה) בְּחֻדְוָה, תִּקַּין
עֲשָׂר מִיַּיִן נְגוּנִין. וּבְסוּף כָּלֶהוּ אָמַר (תהלים קב)
תִּפְלֶה לְעֵנִי כִּי יַעֲטוּף (ג"א תִּקַּן י' מִיַּיִן תֵּלִים, וּבְסוּף כָּלֶהוּ
תִּפְלֶה לְדוֹד הַטּוֹב יי אֲוֹנֵךְ עֲנִי. תָּדָא דְּכָלֶהוּ צְלוּתִין דְּבִגְנֵינְיָהוּ מִתְעַשִּׂימִין קְדָם
מִלְכָּא. וְלֹא הוּוּ עֲאֵלִין עַד דְּוַעֲזוּל צְלוּתָא דְעֵנִי אָמַר תִּפְלֶה לְעֵנִי כִּי יַעֲטוּף)

כי יצטרף, והיא תפלה שעוטפת כל התפלות לפניך עד שתפנס תפלתו, לכן הקדים עני לכלם.

מהי תפלת העני? זו תפלת ערבית שהיא רשות בפני עצמה בלי בעלה, ומשום שהיא בלי בעלה, היא עניה ויבשה, וצדיק עני יבש זה זרע יעקב, שהוא ברשות כל אמות העולם, ודומה לתפלת ערבית שהיא לילה של הגלות.

ותפלת שבת היא צדקה לעני, כמו שבארנו בעלי המשנה, שמש בשבת צדקה לעניים [שעניים מהנחמים בדרך של שמש של שבת]. ולכן צריך אדם להיות כמו עני לשער המלך בתפלת עמידה בכל ששת ימי החל בשביל השכינה, ומתעטף לה בעטוף של מצוה של ציצית כמו עני, ויהיה בתפלין כמו אביון אצל השער שהוא אדני. שפך עולה לחשבון היכ"ל. וזהו אדני שפתי תפתח.

ובשפוח פיו בתפלת ערבית, נוחת גשר בימי החל לקבל בכנפיו תפלת הלילה. וזה נוריא"ל נקרא אוריא"ל מצד של חס"ד, ונוריא"ל מצד של גבורה, שהוא נר דולק, שנאמר בו (דניאל ז) נהר דינור וגו'.

ובתפלת שחרית אריה נוחת לקבל תפלה בדרועותיו וכנפיו, שארבע כנפים [ש] לכל חיה, זה מיכאל. ובתפלת מנחה שור נוחת לקבל [נ"א תפלה] בקרניו וכנפיו, וזה גבריאל. ובשבת נוחת הקדוש ברוך הוא בשלשת האבות לקבל הבת יחידה שלו בהם, וזה סוד של שבת, ש' בת יחידה שלו. באותו זמן החיות העליונות שנקראו בשם של יי, פותחים ואמרים, (תהלים כד) שאו שערים

והיא צלוחת דעטיף כל צלותין קדמהא עד דייעול צלוחת דיליה. בגין דא אקדים עני לכלהו.

מאן צלוחת דעני. דא צלוחת דערבית דאיהי רשות בפני עצמה בלא בעלה. ובגין דאיהי בלא בעלה איהי ענייה יבשה (ברשות כל אינש) וצדיק עני יבש דא זרעא דיעקב דאיהו ברשות כל אומין דעלמא ודמיא לצלוחת דערבית דאיהי ליליא דגלותא.

וצלוחת דשבת איהי צדקה לעני כמה דאוקמוה מארי מתניתין שמש בשבת צדקה לעניים (דעניים מהנחמי בארז דשמשא בשבתא) דשבתא. ובגין דא צריך בר נש למהוי איהו כעני לתרעא דמלכא בצלוחת דעמידה בכל שית יומין דחול בגין שכינתא. ומתעטף לה בעטופא דמצוה דציצית פעני. ויהא בתפלין כפאביון לגבי תרעא דאיהו אדני. דהכי סליק לחושב"ן היכ"ל. ודא איהו אדני שפתי תפתח.

וכד אפתח פומיה בצלוחת דערבית נשרא קא נחית ביומין דחולא לקבלא בגדפהא צלוחת דליליא. ודא נוריא"ל אתקרי אוריא"ל מסטרא דחס"ד, ונוריא"ל מסטרא דגבורה דאיהו נור דליק, דאתמר ביה (דניאל ז) נהר דינור וגו'.

ובצלוחת דשחרית אריה נחית לקבלא צלוחת בדרועוי וגדפוי דארבע גדפין (כ"א אית) לכל חיה דא מיכאל. ובצלוחת דמנחה שור נחית לקבלא (נ"א צלוחת) בקרנוי וגדפוי ודא גבריאל. ובשבת נחית קדשא בריך הוא כג' אבהן לקבלא בת יחידא דיליה בהון. ודא רזא דשבת ש' ב"ת יחידא דיליה. בההוא זמנא חיוון עלאין דאתקריאו

בשמא דיי פתחין ואמריין

שָׁאוּ שְׁעָרִים רְאִישֵׁיכֶם וְהִנְשָׂאוּ פִתְחֵי עוֹלָם. (תהלים כד)

רְאִישֵׁיכֶם וְהִנְשָׂאוּ פִתְחֵי עוֹלָם. בְּאוֹתוֹ זְמַן נִפְתַּח חַיִּים שְׁבַע הַיְכָלוֹת. הַיְכַל הָרִאשׁוֹן - הַיְכַל הָאֶהָבָה. שְׁנֵי - הַיְכַל הַיְרֵאָה. שְׁלִישִׁי - הַיְכַל הַרְחֻמִּים. רְבִיעִי - הַיְכַל הַנְּבוֹאָה בְּאֶסְפֵּק לְרִיָּה הַמְאִירָה. חֲמִישִׁי - הַיְכַל הַנְּבוֹאָה בְּאֶסְפֵּק לְרִיָּה שְׁאִינָה מְאִירָה. שִׁשִּׁי - הַיְכַל הַצֶּדֶק. שְׁבִיעִי - הַיְכַל הַדִּיּוֹן.

וְעֲלִייהוּ נֹאמַר בְּרֵאשִׁית בְּרֵאשִׁית - בְּרֵאשִׁית שִׁי"ת. אֱלֹהִים הַיְכַל שְׁבִיעִי. וְכִּי הֵם שְׁבַע הַיְכָלוֹת לְמִטָּה, וְכַנְגָדָם שְׁבַע קוֹלוֹת שֶׁל הַבּוֹ לָהּ, וְשִׁמּוֹנָה עֲשָׂרָה אֲזָכְרוֹת שֶׁבָהֶן מְשׁוּטֵט הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּשִׁמּוֹנָה עֲשָׂר עוֹלָמוֹת (תהלים סח) בְּרֵכֵב אֱלֹהִים רַבְתִּים אֶלְפִי שְׁנֹאן, שֶׁהֵם שְׁמוֹנָה עֲשָׂר רַבּוֹא עוֹלָמוֹת, וְכִמְהָ שׁוֹמְרֵי שְׁעָרִים יֵשׁ לְהַיְכָלוֹת שְׁמֻקְבָלִים תְּפִלוֹת, וְכָל תְּפִלָּה לֹא תִכְנַס אֶלָּא בְּמִדָּה בְּמִשְׁקָל, וְאִין מִי שֶׁעוֹמֵד לְפָנֵי שַׁעַר הַתְּפִלָּה, וְעָלִיו נֹאמַר (שם קכו) לֹא יִבְשׁוּ כִּי יִדְבְּרוּ אֶת אוֹיְבֵים בְּשַׁעַר, שֶׁהִיא שַׁעַר הַמְּלָךְ. בְּגִלְל שְׁתִּפְלָה הִיא מְצוּהָ, וְזוֹ שְׁכִינָה, וְהַתּוֹרָה זֶה הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא - לֹא צָרִיךְ בִּינְיָהֶם הַפְּסָקָה. וְצָרִיךְ לְהַעֲלוֹת תּוֹרָה וּמְצוּהָ בְּאֶהָבָה וְיִרְאָה.

שְׁבַר מְצוּוֹת עֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה כְּלָן תְּלוּיּוֹת מִשָּׁם יְהו"ה. כְּמוֹ שֶׁבְּאֲרָנוּ סוּד זֶה שְׁמִי עִם י"ה - שִׁס"ה מְצוּוֹת לֹא תַעֲשֶׂה. וְזֶה זְכָרִי עִם ו"ה - רַמ"ח מְצוּוֹת עֲשֵׂה. וְהָרִי כָּאֵן שִׁס"ה וְרַמ"ח, וְהֵם רַמ"ח תְּבוֹת שֶׁבְּקִרְיַת שְׁמַע, וְנִתְּנוּ מֵאֶהָבָה [שֶׁל אוֹת י'] וְיִרְאָה שֶׁל אוֹת ה'. וְלִכֵּן תִּקְנּוּ

יִשְׂרָאֵל בְּאֶהָבָה וְאֲנוּן

בְּהוּא זְמַנָּא מִתְּפַתְחִין שְׁבַע הַיְכָלִין. הַיְכַל קְדָמָא הַיְכָלָא דְאֶהָבָה. תְּנִינָא הַיְכָלָא דִּירְאָה. תְּלִיתָא הַיְכָלָא דְרַחֲמִי. רְבִיעָא הַיְכָלָא דְנְבוֹאָה דְאֶסְפֵּק לְרִיָּה דְנִהְרָא. (דף כד ע"א) חֲמִישָׁא הַיְכָלָא דְנְבוֹאָה דְאֶסְפֵּק לְרִיָּה דְלֹא נִהְרָא. שְׁתִּיתָא הַיְכָלָא דְצֶדֶק. שְׁבִיעָא הַיְכָלָא דְדִיּוֹן.

וְעֲלִייהוּ אֲתַמַּר בְּרֵאשִׁית בְּרֵאשִׁית שִׁי"ת. אֱלֹהִים הַיְכָלָא שְׁבִיעָא. וְהַכִּי אֲנוּן ז' הַיְכָלִין לְתַתָּא וּלְקַבְלִייהוּ שְׁבַע קְלִין דְהַבּוֹ לִי. וְתַמְנִיסַר אֲזָכְרוֹת דְבִיָּה, דְבַהוּן שֵׁט קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּתַמְנִיסַר עֲלָמִין (תהלים סח) בְּרֵכֵב אֱלֹהִים רַבּוֹתִים אֶלְפִי שְׁנֹאן דְאֲנוּן תַּמְנִיסַר רַבּוּן עֲלָמִין וְכִמְהָ נְטוּרֵי תַרְעִין אִית לְהַיְכָלִין דְמִקְבָּלִין צְלוֹתִין, וְכָל צְלוֹתָא לֹא תִיעוֹל אֶלָּא בְּמִדָּה בְּמִשְׁקָל. וְלִית מָאן דְקָאִים קָמִי תַרְעָא דְצְלוֹתָא. וְעֲלִיָּה אֲתַמַּר (תהלים קכו) לֹא יִבְשׁוּ כִּי יִדְבְּרוּ אֶת אוֹיְבֵים בְּשַׁעַר. דְאִיָּה תַרְעָא דְמִלְפָּא. בְּגִין דְצְלוֹתָא אִיָּה מְצוּהָ וְדָא שְׁכִינְתָּא. וְאוֹרִיָּתָא דָּא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא. לֹא צָרִיךְ הַפְּסָקָה בִּינְיָהוּ. וְצָרִיךְ לְסַלְקָא תּוֹרָה וּמְצוּהָ בְּרַחֲמֵי וּדְחִילוּ.

דְּכָר פְּקוּדֵין דְעֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה כְּלֵהוּ תְלִין מִן שָׁם יְהו"ה. כְּמָה דְאוּקִימָנָא רְזָא דָּא שְׁמִי עִם י"ה שְׁלֹשׁ מְאוֹת וְחֲמִשָּׁה וְשִׁשִּׁים מְצוּוֹת לֹא תַעֲשֶׂה. וְזֶה זְכָרִי עִם ו"ה מְאוֹתִים וְשִׁמּוֹנָה וְאַרְבַּעִים מְצוּוֹת עֲשֵׂה. וְהָא הִכָּא שִׁס"ה וְרַמ"ח. וְאֲנוּן רַמ"ח תִּיבִין בְּקִרְיַת שְׁמַע וְאֲתִיָּהִבוּ מִרַחֲמֵי (דָּאָת י) וּדְחִילוּ דָּאָת ה'. וְכַגִּין דָּא תִקְנּוּ הַבּוֹחֵר בְּעַמּוֹ

פְּלִילָן בְּאַבְרָהָם דְּאַתְמָר בֵּיהּ זֶרַע אַבְרָהָם אוֹהֲבֵי.

השלמה מההשמטות (סימן 1)

זֶרַע אַבְרָהָם אוֹהֲבֵי. לִית מָאן דְּקָאִים קָמִיה
תְּרַעָא דְצִלוֹתָא וְעֲלִיהּ אַתְמָר (תהלים קכ"ז)
לֹא יבוֹשׁוּ כִּי יִדְבְּרוּ אֶת אוֹיְבִים בְּשַׁעַר דְּאִיהוּ
תְּרַעָא דְמִלְפָּא בְּגִין דְצִלוֹתָא אִיהִי מְצוּה וְדָא
שְׂכִינְתָא וְאוֹרִייתָא דָא קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא וְלֹא
צָרִיף הַפְּסָקָה בִּינִייהוּ וְצָרִיף לְסִלְקָא תוֹרָה
וּמְצוּה בְּדַחִילוֹ וּרְחִימוֹ דְכָל פְּקוּדִין דְעֵשָׂה
וְלֹא תַעֲשֶׂה כְּלָהוּ תִלְיִין מִן שֵׁם יְהו"ה כְּמָה
דְּאוּקִימְנָא רְזָא דָא שְׂמ"י עִם י"ה שְׁלֹש
מֵאוֹת וַחֲמִשָּׁה וְשִׁשִּׁים מְצוֹת לֹא תַעֲשֶׂה וְזֵה
זְכָרֵי עִם ו"ה מְאֵתִים וְשִׁמוֹנָה וְאַרְבַּעִים
מְצוֹת עֵשָׂה וְהָא הֵכָא רַמ"ח וְשִׁס"ה וְאִינוּן
רַמ"ח תִּיבִין בְּקֶרְיַת שְׁמַע וְאַתִּייהִיבוּ מְרַחֲמֵי
וּדְחִילוֹ דְאוֹת ה' וּבְגִין דָּא תְּקִינּוּ הַבּוֹחֵר
בְּעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה וְאִינוּן פְּלִילָן בְּאַבְרָהָם
דְּאַתְמָר בֵּיהּ (שְׁעִיָּה מ"א) זֶרַע אַבְרָהָם אוֹהֲבֵי.

תְּפִילִין אִינוּן עוֹז דְּאַתִּייהִיבוּ מִירָאָה דְּאִיהוּ
לְשִׁמְאֵלָא וְדָא פַּחַד יִצְחָק דְּתַמָּן כָּל
מְקַטְרְגִין סְלִקִין לְמַתְבַּע כָּל דִּינִין וּבְגִין דָּא
(ישעיה סב) וּבְזָרוּעַ עוֹזוֹ, דָּא תְּפִילִין י"ה בִּירָאָה
ו"ה בְּאַהֲבָה הֵדָא הוּא דְכְּתִיב (תהילים ל"א) אֶהְבֵּנוּ
אֶת יְיָ כָּל חֲסִידָיו. תָּא חֲזִי (כ"א ת"ת) יְהו"ה
כְּלִיל כְּלָא וּבְגִין דָּא אַתְמָר בִּיעֻקֵּב (בראשית כט)
וְהִנֵּה יְהו"ה נֹצֵב עָלָיו דְּאִיהוּ עַמּוּדָא
דְּאַמְצָעִיתָא לְבָתֵּר דְּאַתְקָם. (כתוב ברפוס עד בדיוקנא
דְּמֵאֲרִיָּה וְדֵא"י) דְּכַד צִלוֹתָא דִּילִיהּ סִלְקָא לְעִילָא
כְּרוּזָא נְפִיק מְרַקִיעִין וְיִמָּא הִבוּ יְקָרָא
לְדִיוֹקְנָא דְמִלְפָּא וְלִית תְּרַעָא דְקָאִים קָמִיה
הַאי צִלוֹתָא, (תהלים נ"א) אֲדַנִּי שְׁפָתַי תִּפְתָּח
לְאַפְקָא מְזוֹנָא לְבַנִּין קְדִישִׁין דְּבִהָאֵי הִיכְלָא
תַּמָּן מְזוֹנָא.

הַבּוֹחֵר בְּעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה,
וְהֵם כְּלוּלִים בְּאַבְרָהָם, שְׁנֵאמַר
בו זֶרַע אַבְרָהָם אוֹהֲבֵי.

הַשְּׁלֵמָה מִהַהֲשַׁמְטוֹת (סימן 1)
זֶרַע אַבְרָהָם אוֹהֲבֵי. אִין מִי
שְׁעוּמַד לְפָנֵי שַׁעַר הַתְּפִלָּה,
וְעֲלִיו נְאָמַר (שם קכ"ו) לֹא יבוֹשׁוּ כִּי
יִדְבְּרוּ אֶת אוֹיְבִים בְּשַׁעַר, שְׁהוּא
שַׁעַר הַמְּלָךְ, בְּגִלְל שְׁתַּפְּלָה הִיא
מְצוּה, וְזוֹ שְׂכִינָה, וְתוֹרָה זֵה
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, לֹא צָרִיף
בִּינֵיהֶם הַפְּסָקָה, וְצָרִיף לְהַעֲלוֹת
תוֹרָה וּמְצוּה בִּירָאָה וְאַהֲבָה,
שְׁכָל מְצוּוֹת עֵשָׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה
תְּלִיּוֹת מִשֵּׁם יְהו"ה, כְּמוֹ
שְׁבִאֲרָנוּ סוּד זֵה שְׂמִי עִם י"ה -
שִׁס"ה מְצוּוֹת לֹא תַעֲשֶׂה, וְזֵה
זְכָרֵי עִם ו"ה - רַמ"ח מְצוּוֹת
עֵשָׂה, וְהָרִי פֶּאֶן מְאֵתִים וְשִׁמוֹנָה
וְאַרְבַּעִים, וְשִׁלֹּשׁ מֵאוֹת וַחֲמִשָּׁה
וְשִׁשִּׁים, וְהֵן מְאֵתִים וְשִׁמוֹנָה
וְאַרְבַּעִים תְּכוֹת שְׁבַקְרִיאַת שְׁמַע,
וְנִתְּנוּ מֵאַהֲבָה וִירָאָה שֶׁל אוֹת ה',
וּמְשוּם כִּף תְּקִינּוּ הַבּוֹחֵר בְּעַמּוֹ
יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה, וְהֵם כְּלוּלִים
בְּאַבְרָהָם שְׁנֵאמַר בו (ישעיה מא)
זֶרַע אַבְרָהָם אוֹהֲבֵי.

תְּפִילִין הֵן עוֹז שְׁנִתְּנוּ מִירָאָה
שְׁהִיא לְשִׁמְאֵל, וְזֵה פַּחַד יִצְחָק,
שְׁשֵׁם כָּל הַמְּקַטְרְגִים עוֹלִים
לְתַבַּע כָּל הַדִּינִים, וְלִכְן וּבְזָרוּעַ
עוֹז - זֵה תְּפִילִין, י"ה בִּירָאָה, ו"ה
בְּאַהֲבָה. זֵהוּ שְׁכִתּוּב (תהילים לא)
אֶהְבֵּנוּ אֶת ה' כָּל חֲסִידָיו. בֵּא רָאָה,
יְהו"ה כּוֹלֵל הַפֶּל, וְלִכְן נְאָמַר
בִּיעֻקֵּב וְהִנֵּה יְהו"ה נֹצֵב עָלָיו,
שְׁהוּא עַמּוּד הַאֲמֻצָּעִי לְאַחַר
שְׁהוּקָם. (כתוב ברפוס, עד בְּרִמּוֹת שֶׁל רְבוּנוּ
וְדֵא"י) שְׁכַאֲשֶׁר תִּפְלְתוּ עוֹלָה
לְמַעַלָּה, הַכְּרוּז יוֹצֵא מִן הַרְקִיעִים
וַיֹּאמֶר הִבוּ כְבוֹד לְדִיוֹקָן הַמְּלָךְ,
וְאִין שַׁעַר שְׁעוּמַד לְפָנֵי הַתְּפִלָּה
הַזֹּו. אֲדַנִּי שְׁפָתַי תִּפְתָּח - לְהוֹצִיא
מְזוֹן לְבָנִים הַקְּדוּשִׁים, שְׁבִהִיכֵל
הַזֵּה שֵׁם הַמְּזוֹן.

בָּנִים חַיִּים וּמְזוּנֵי דְעַמּוּדָא דְאַמְצָעִיתָא
דְּאִיהוּ (שמות ה) בְּנֵי בְכוֹרֵי יִשְׂרָאֵל וְאִיהוּ
עַץ הַחַיִּים דְּנִפְיָק מִחַיִּים דְּלַעִילָא וְאִיהוּ
אֵילָנָא דְמְזוּזָן לְכוֹלָא בֵּיהּ וּבְנֵין דְשָׁכִינָה אֵינוּן
יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא, חַיִּים דִּילָהּ אֹרִייתָא, מְזוּנָא
דִּילָהּ צְלוּתָא דְחַשִּׁיבָא לְקַרְבְּנָא. וּבְגָלוּתָא
אֲתָמַר לְגַבֵּי יִשְׂרָאֵל (בראשית לב) הָבָה לִי בָנִים
וּשְׁכִינְתָא אִיהִי קַרְבְּנָא לְקַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא
דְמַקְבֵּל לָהּ בִּימִינָא וּשְׁמַמָּלָא וְגוֹפָא וַיְחַוְדָּא
דִּילֵיהּ עֲמָהּ בְּצַדִּיק דְאִיהוּ אוֹת תְּפִלִּין וְשֶׁבֶת
וַיָּמִים טוֹבִים.

וַיֵּשׁ לְשֹׂאֵל, לְמָהּ מִתְּפַלְלִים אָל
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּכַמָּה דְרָגוֹת?
לְפַעְמִים מִתְּפַלְלִים אֵלָיו בְּסִפְרָה
יְדוּעָה וּבְמַדָּה יְדוּעָה, לְפַעְמִים
תְּפִלָּה לְיָמִין - זְהוּ שְׁנֵאֲמַר
הַרוּצָה לְהַחֲפִים יְדָרִים, לְפַעְמִים
לְשֹׂמָל - זְהוּ שְׁנֵאֲמַר הַרוּצָה
לְהַעֲשִׂיר יְצָפִין, לְפַעְמִים שֶׁל אָב
וְאִם הֵם לְיָמִין וְלְשֹׂמָל,
וְלְפַעְמִים לְעַמּוּד הָאֲמְצָעִי,
לְפַעְמִים לְצַדִּיק, כָּל תְּפִלָּה עוֹלָה
לְדַרְגָּה יְדוּעָה. אֵלָּא וַדַּאי יְהוּ"ה
הוּא בְּכָל סִפְרָה וּסְפִירָה, וְתְּפִלָּה
הִיא שְׁכִינָה.

בְּזִמְנָן שְׁמַבְקֵשׁ לְרַחֵם עַל הָעוֹלָם
עוֹלָה בְּיָמִין, וּבְזִמְנָן שְׁמַבְקֵשׁ
לְעֲשׂוֹת דִּין בְּעוֹלָם עוֹלָה
בְּשֹׂמָל, וְהַפֵּל אֵל יְהוּ"ה שֶׁהוּא
בְּכָל מְקוֹם, וְלִכְּנָן זֹאת תּוֹרַת
הָעֵלָה, עוֹלָה לְה', וְזוֹ תְּפִלָּה
שֶׁהִיא שְׁכִינָה קַרְבָּן לְה', וְזוֹ
תְּפִלָּה שֶׁהִיא קַרְבְּנוֹ, וּכְשֶׁעוֹלָה
אֵלָיו, צְרִיךְ לְהַכְלִיל עִמָּה אֶת כָּל
הַסְּפִירוֹת, שְׂאִין קַדְשָׁה פְּחוֹת
מִעֲשָׂרָה: ע"כ.

יִשְׂרָאֵל שְׁעוֹלָה בְּיוֹ"ד ה"א וְאִ"ו
ה"א, וְסוּד הַדְּבָר - יִשְׂרָאֵל עֲלָה
בְּמַחְשָׁבָה לְהַבְרָאָת. מַחְשָׁבָה -
חֲשׁ"ב מ"ה, וְכוּ תַמְצָא אֶת הַשֵּׁם
הַקְּדוּשׁ. וּמְשׁוּם שֶׁיַּעֲקֹב שֶׁהוּא

בְּנֵי חַיִּים וּמְזוּנֵי מַסְטָרָא דְעַמּוּדָא דְאַמְצָעִיתָא
דְּאִיהוּ (שמות ה) בְּנֵי בְכוֹרֵי יִשְׂרָאֵל וְאִיהוּ
עַץ הַחַיִּים דְּנִפְיָק מִחַיִּים דְּלַעִילָא וְאִיהוּ
אֵילָנָא דְמְזוּזָן לְכוֹלָא בֵּיהּ וּבְנֵין דְשָׁכִינָה אֵינוּן
יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא, חַיִּים דִּילָהּ אֹרִייתָא, מְזוּנָא
דִּילָהּ צְלוּתָא דְחַשִּׁיבָא לְקַרְבְּנָא. וּבְגָלוּתָא
אֲתָמַר לְגַבֵּי יִשְׂרָאֵל (בראשית לב) הָבָה לִי בָנִים
וּשְׁכִינְתָא אִיהִי קַרְבְּנָא לְקַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא
דְמַקְבֵּל לָהּ בִּימִינָא וּשְׁמַמָּלָא וְגוֹפָא וַיְחַוְדָּא
דִּילֵיהּ עֲמָהּ בְּצַדִּיק דְאִיהוּ אוֹת תְּפִלִּין וְשֶׁבֶת
וַיָּמִים טוֹבִים.

וְאִית לְמַשְׂאֵל לְמָהּ מְצַלָּן לְקַדְשָׁא בְרִיךְ
הוּא בְּכַמָּה דְרָגִין, זְמַנִּין מְצַלִּין לֵיהּ
בְּסִפְרָה יְדִיעָא וּבְמַדָּה יְדִיעָא לְזַמְנִין צְלוּתָא
לְיָמִינָא הָדָא הוּא דְאֲתָמַר הַרוּצָה לְהַחֲפִים
יְדָרִים. לְזַמְנִין לְשְׁמַמָּלָא, הָדָא הוּא דְאֲתָמַר
הַרוּצָה לְהַעֲשִׂיר יְצָפִין, לְזַמְנִין דְאָבָא וְאִמָּא
לְיָמִינָא וְלְשְׁמַמָּלָא אֵינוּן לְזַמְנִין לְעַמּוּדָא
דְאַמְצָעִיתָא לְזַמְנִין לְצַדִּיק כָּל צְלוּתָא סְלֵקָא
לְדַרְגָּא יְדִיעָא אֵלָּא וַדַּאי יְהוּ"ה אִיהוּ בְּכָל
סִפְרָה וּסְפִירָה וְצְלוּתָא אִיהִי שְׁכִינְתָא.

בְּזִמְנָא דְבַעֲי לְרַחֲמָא עַל עַלְמָא סְלִיקַת
בִּימִינָא וּבְזִמְנָא דְבַעֲי לְמַעַבְד דִּינָא
בְּעַלְמָא סְלִיקַת בְּשְׁמַמָּלָא וְכוֹלָא לְגַבֵּי יְהוּ"ה
דְאִיהוּ בְּכָל אֲתַר וּבְגִין דָּא זֹאת תּוֹרַת הָעוֹלָה
עוֹלָה לְיֵי וְדָא צְלוּתָא דְאִיהִי שְׁכִינְתָא קַרְבָּן
לְיֵי וְדָא צְלוּתָא דְאִיהִי קַרְבְּנָא דִּילֵיהּ וְכַד
סְלֵקָא לְגַבֵּיהּ צְרִיךְ לְאַכְלָלָא עִמָּה כָּל סְפִירָן
דְלִית קְדוּשָׁה פְּחוֹת מִעֲשָׂרָה. (עַד כַּאן מַחֲהַשְׁמַטוֹת)

יִשְׂרָאֵל דְסְלִיק בְּיוֹ"ד ה"א וְאִ"ו ה"א. וְרִזָּא
דְמִלָּהּ יִשְׂרָאֵל עֲלָה בְּמַחְשָׁבָה
לְהַבְרָאוֹת. מַחְשָׁבָה חֲשׁ"ב מ"ה, וּבֵיהּ תְּשַׁבַּח
שְׁמָא קְדִישָׁא. וּבְגִין יַעֲקֹב דְאִיהוּ יִשְׂרָאֵל

יִשְׂרָאֵל, נֹאמֵר וַיִּכְרָא אֱלֹהִים אֶת
הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, בְּדַמּוֹת רַבּוֹנוֹ.

בָּנִים חַיִּים וּמְזוֹנוֹת מֵצַד עֲמוּד
הָאֲמִצְעִי, שֶׁהוּא בְּנִי בְּכוֹרֵי
יִשְׂרָאֵל. וְהוּא עֵץ הַחַיִּים, וְהוּא
עֵץ שְׁמִזּוּן בּוֹ לְכָל. וְלָכֵן יִשְׂרָאֵל
הֵם הַמְּזוּן שְׁלוֹ תַפְלָה שְׁנַחֲשֶׁבֶת
לְקַרְבָּן. וּבְגִלוֹת נֹאמֵר (בראשית ל)
הָבָה לִי בָנִים וְאִם אֵין מִתָּה אֲנֹכִי.
וּשְׂכִינָה הִיא קֶרֶבן שֶׁל הַקְּדוֹשׁ
כְּרוּף הוּא מְמַנּוּ בְיָמִין וּשְׂמָאל
וְגוּף. וּכְשֶׁעוֹלָה אֵלָיו, צָרִיף
לְהַכְלִיל עִמָּה כָּל עֶשֶׂר הַסְּפִירוֹת,
שְׂאִין קְדוּשָׁה פְחוֹת מֵעֶשֶׂר, שֶׁהוּא
קְדוּשָׁתוֹ. וְלָכֵן כְּשֶׁבֵן אָדָם רוֹצֵה
לְהַעֲלוֹת תַּפְלָה בְּכָל תְּנוּעָתוֹ, [א] ^א
נֹחַשׁ רוֹצֵה לְקַטֵּרַג לְתַפְלָה, צָרִיף
לַעֲשׂוֹת לוֹ מְקַלֵּעַ, וְסוּד הַדְּבָר -
זְרָקָא מְקַף שׁוֹפֵר הוֹלֵף סְגוּלָתָא.
פְּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, עֲלִיּוֹנִים
שְׁמַעוּ, תַּחְתּוֹנִים הַתְּכַנְסוּ, אֵלֶּה
מוֹרֵי הַיְשִׁיבָה שְׁלַמְעֵלָה וּשְׁלַמְטָה.
אֵלֶּיָּהוּ, בְּשַׁבּוּעָה עֲלֶיךָ, קַח רְשׁוֹת
וְרַד לְכָאן, שֶׁהָרִי קָרַב גְּדוֹל
הַיְדֻמָּן. חֲנוּף הַמְּמַנָּה, רַד לְכָאן
אִתָּה וְכָל מוֹרֵי הַיְשִׁיבָה שְׁפַתַּח
יָדְךָ, שְׁלֵא לְכַבּוּדֵי עֲשִׂיתִי, אֵלֶּא
לְכַבּוּד הַשְּׂכִינָה.

פְּתַח כְּמַקְדָּם וְאָמַר, זְרָקָא וְדָאִי.
בְּבוֹאֵךְ לְהַעֲלוֹת תַּפְלָה לְאוֹתוֹ
מְקוֹם יָדוּעַ. כְּמוֹ שְׂאוֹתָהּ אֲבָן
הַקְּלַע שְׁנִזְרָקָה לְמְקוֹם יָדוּעַ, כִּף
צָרִיף לְהַעֲלוֹת מִחֻשְׁבָּתוֹ בְּתַפְלָה
בְּאוֹתוֹ כְּתוֹר אֲבָן מְכַלְלָת וּמַעֲטָרַת,
שְׁנֹאמַר בַּהּ כָּל הַזּוֹקֵף זּוֹקֵף בְּשֵׁם,
שְׁצָרִיף לְהַעֲלוֹתָהּ לְשֵׁם.

וּבְאוֹתוֹ מְקוֹם שְׁמַעֲלָה אוֹתָהּ
לְבַעֲלָה, אֲפִלוּ נֹחַשׁ כְּרוּף עַל עַקְבוֹ
לֹא יִפְסִיק, אִף עַל גַּב שְׁנֹאמַר בּוֹ
וְאִתָּה תְּשׁוּפְנוּ עַקְבִּי. אוֹתָהּ הָאֲבָן
שֶׁהִיא י' שֶׁל יַעֲקֹב, שְׁנֹאמַר בַּהּ
(בראשית מט) מִשֵּׁם רַעְיָה אֲבָן יִשְׂרָאֵל,

עַל גַּב דְּאִתְמַר בֵּיהּ וְאִתָּהּ

אִתְמַר וַיִּכְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ
בְּדִיוֹקְנָא דְמֵאֲרִיָּה.

בְּנֵי חַיִּי וּמְזוֹנֵי מְסֻטָּרָא דְעַמּוּדָא
דְאֲמִצְעִיתָא. דְאִיהוּ בְּנִי בְּכוֹרֵי
יִשְׂרָאֵל. וְאִיהוּ עֵץ הַחַיִּים, וְאִיהוּ אֵילָנָא
דְמְזוּוֹן לְכֹלָא בֵּיהּ. וּבְגִין דָּא אֲנוּן יִשְׂרָאֵל
מְזוֹנָא דִילֵיהּ צְלוֹתָא דְחֻשִׁיבָא לְקַרְבָּנָא.
וּבְגִלוֹתָא אִתְמַר (בראשית ל) הָבָה לִי בָנִים וְאִם
אֵין מִתָּה אֲנֹכִי. וּשְׂכִינְתָּא אִיהִי קַרְבָּנָא
דְקְדוּשָׁא בְרִיף הוּא מִיָּנִיָּה בְיָמִינָא וּשְׂמָאלָא
וְגוּפָא. וְכַד סְלֵקָא לְגַבִּיָּה צָרִיף לְאֲכַלְלָא
עִמָּיה כָּל עֶשֶׂר סְפִירָן. דְלִית קְדוּשָׁה פְחוֹת
מֵעֶשֶׂרָה דְאִיהוּ קְדוּשָׁה דִילֵיהּ. וּבְגִין דָּא כַּד
בַּר נֶשׁ פְּעִי לְסֵלְקָא צְלוֹתֵיהּ בְּכָל תְּנוּעֵיהּ. (א) ^א
(א) חִיוּיָא בְּעִי לְקַטֵּרְגָא לְצְלוֹתָא, צָרִיף
לְמַעַבְדַּ לֵיהּ קִירְטָא, וְרוּזָא דְמֵלָה זְרָקָא מְקַף
שׁוֹפֵר הוֹלֵף סְגוּלָתָא :

פְּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר עֲלִאִין שְׁמַעוּ.
תַּתְּאִין אִתְכַּנְשׁוּ. אֵלִין מְאִרֵי מְתִיבְתָא
דְלַעֲיִלָא וְתַתְּא. אֵלֵיָּהוּ בְּאוֹמְרָה עֲלֵךְ טוֹל
רְשׁוֹ וְנַחֲתֵת הָכָא, דְהָא קַרְבָּא סְגִיָּאָה אֲזִדְמָן.
חֲנוּ"ף מְמַנָּא נַחֲתֵת הָכָא, אֲנַתְּ וְכָל מְאִרֵי
מְתִיבְתָא דְתַחֲתֵת יָדְךָ. דְלֹא לִיקְרָא דִילֵי
עֲבִידְנָא, אֵלֶּא לִיקְרָא דְשְׂכִינְתָּא.

פְּתַח כְּמַלְקָדְמִין וְאָמַר. זְרָקָא וְדָאִי בְמִיתְךָ
לְסֵלְקָא צְלוֹתָא לְהַהוּא אִתְרֵי יָדֵיעַ,
כְּמָה דְהֵיָּא אֲבָנָא דְקִירְטָא דְאֲזִדְרִיקַת
לְאִתְרֵי יָדֵיעַ, הֵכִי צָרִיף לְסֵלְקָא מִחֻשְׁבָּתֵיהּ
בְּצְלוֹתֵיהּ בְּהֵיָּא תְּגָא אֲבָן מוּכְלָלָת
וּמַעוּטְרַת. דְאִתְמַר בַּהּ כָּל הַזּוֹקֵף זּוֹקֵף בְּשֵׁם
דְצָרִיף לְסֵלְקָא לָהּ תַּמָּן.

וּבְהַהוּא (אִתְרֵי דְפִלִּיק) לָהּ לְגַבִּי בַעֲלָה אֲפִילוּ

נֹחַשׁ כְּרוּף עַל עַקְבוֹ לֹא יִפְסִיק. אִף

לא יפסיק. וצריך להעלותה [נ"א אותה] עד אין סוף. וכשמוריד אותה, נאמר בו כל הפורע פורע בברוך, שצריך להורידה עד אין תכלית, ולא יפסיק [נ"א אותה] ממנו לא למעלה ולא למטה.

לפעמים בעלה הוא ו' בצדיק בששה פרקים של שתי שוקים יורד אליה בשתי שוקים. לפעמים בעלה הוא ו' בשתי [נ"א ידועות], ששה פרקים שעולה אליו בשתי זרועות. לפעמים הוא בן אבא ואמא, בן י"ה, צריך להעלות [לה למעלה וכאשר] למעלה לה'. וכשעולה שם, לפעמים היא בהפוך ו' ובין י' י' כמו זה א צריך להעלותה אליו, שנאמר בה (תהלים קיח) אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה.

ובשהיא עולה למעלה, בראש כל הראשים היא עולה, ובגללה המלאכים אומרים אי"ה מקום כבודו. וכשעולה לא' [למעלה] כמו זה א, היא פתר בראש של א' עטרה על ראשו פת"ר. וכשירדת נקדה למטה ומתעטרת, יורדת בה כמו זה [א קמין]. וכשעולה נקראת פתר בסוד הטעמים, וכשירדת נקראת נקדה. וכשמתיחד עמה היא [נקראת אות] ז', היא כלולה ממנו אות ברי"ת, שהוא שביעי של הכל.

ובנדאי שאבן זו היא בנן כל העולמות, ולכן (דברים כח) אבן שלמה וצדק יהיה לה. היא מדה בין כל ספירה, וספירה של כל ספירה, [נ"א וכל ספירה] בה עולה לעשר, השעור שלה. ובה נעשית אמה עשר אמות ארך בין כל ספירה וספירה. וסוד הדבר - עשר אמות ארך הקרש, ובין הכל מאה. י' היא בין פרק ופרק עשר פעמים עולה למדה [בעל]

תשופנו עקב. ההיא אבן דאיהי י' דיצקב דאתמר בה (בראשית מט) משם רועה אבן ישראל לא יפסיק. וצריך לסלקא (נ"א לה) עד אין סוף. וכד נחית לה אתמר ביה כל הפורע פורע בברוך, וצריך לנחתא (נ"א לה) עד אין תכלית, ולא יפסיק (נ"א לה) מניה לא לעילא לא לתתא. לזמנין איהו בעלה ו' בצדיק בשית פרקין דתריין שוקין נחת לגבה בתריין שוקין. לזמנא איהו בעלה ו' בתריין (נ"א דרועין) שית פרקין דסליקת לגבה בתריין דרועין. לזמנין איהו בן אבא ואמא בן י"ה צריך לסלקא. (ס"א לה לעילא וכד) לעילא לה'. וכד סלקת תמן לזמנין איהי בהפוכא ו' ובין י' י' כגוונא דא א צריך לסלקא לגביה דאתמר בה (תהלים קיח) אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה.

וכד איהי סליקת לעילא, ברישא דכל רישין סלקא. ובגינה מלאכייא אמרין (דף כד ע"ב) אי"ה מקום כבודו. וכד סליקת לא' (לעילא) כגוונא דא א, איהי תגא ברישא דא' עטרה על רישיה פת"ר. וכד נחתא נקודא לתתא ואתעטרת נחיתת ביה כגוונא דא (נ"א קמין). וכד סליקת אתקרי תגא ברזא דטעמי. וכד נחיתת אתקריאת נקודה. וכד מתיחד עמה איהי [אתקריאת אות] ז' כלילא מניה אות ברי"ת דאיהו שביעאה דכלא.

ובנדאי האי אבנא היא בנייא דכל עלמין. ובגין דא (דברים כח) אבן שלימה וצדק יהיה לה. איהי מדה בין כל ספירה. וספירה דכל ספירה. (נ"א וכל ספירה) בה סליקת לעשר. שיעור דילה ובה (נ"א ו' בה) אתעבידת אמה עשר אמות ארך בין כל ספירה וספירה. ורזא דמלה עשר אמות ארך הקרש ובין כלא מאה. איהו י' בין פרק ופרק

עָשׂוֹר זְמַנִּין סִלְקָא לְמַדְהָ. (בארבי) דְּמֵאָה אַמָּה. כָּל מַדְהָ וּמַדְהָ אַתְקָרִי עוֹלָם. וְאַנּוּן י"ו שִׁיעוּר וּמַדְהָ. ו' שֶׁקֶל י' מַדְהָ דִּילִיָּהּ. וְשִׁיעוּרָא דְּמַדְהָ חֲמֵשׁ אַמּוֹת אַרְבֵּי וְחֲמֵשׁ אַמּוֹת רַחֲב. וְאַנּוּן לְקַבֵּל שִׁיעוּרָא דְּכָל רְקִיעַ דְּמַהֲלֵךְ חֲמֵשׁ מֵאֹת אֹרְפֵיָהּ וְחֲמֵשׁ מֵאֹת פּוּתֵיָהּ. וְאַנּוּן ה"ה. הָרִי לֵךְ שִׁיעוּר קוּמָה בְּאַתְוּוֹן יְהו"ה. דָּאת ו' אִיהוּ רְקִיעַ הַשְּׁמַיִם. חֲמֵשׁ רְקִיעֵין דִּילִיָּהּ ה' אֵלִין אַתְקָרִיאֵוּ ה' שְׁמַיִם ה' חֲמֵשׁ רְקִיעֵין דְּכִלְיָן בְּשְׁמַיִם. חֲמֵשׁ עֲלֵאִין שְׁמֵי הַשְּׁמַיִם. וְאַנּוּן ה"ה חֲמֵשׁ בְּחֲמֵשׁ. ו' רְקִיעַ שְׁתִּיתָאָה לּוֹן. י' שְׁבִיעָאָה לּוֹן י' שְׁבַעָה בְּשְׁבַעָה וְסִלְקִין י"ד. וְהָכִי אַנּוּן אַרְעֵין שְׁבַעָה עַל גְּבֵי שְׁבַעָה כְּגַלְדֵי בְּצֵלִים. וְכִלְהוּ רְמִיזוֹן בְּתַרְיִן עֵינִינִין.

ו' אַתְקָרִי עוֹלָם קָטָן. ו' עוֹלָם אַרְיָה, וְכָל מָאן דְּבַעֵי לְמַשְׁאֵל שְׁאֲלִיתִין לְגַבֵּי עוֹלָם אַרְיָה צָרִיף לְאַרְפָּא בִּיָּהּ. וְכָל מָאן דְּשְׁאִיל בְּעוֹלָם קָצֵר צָרִיף לְקַצָּרָא. וְעַל דָּא אוּקְמוּהָ בְּמִקּוּם שְׁאֲמָרוּ לְקַצָּר אֵין אָדָם רִשְׁאֵי לְהָאֲרִיף.

לְקַצָּר בְּצִלוֹתִין (במדבר יב) אֵל נָא רַפָּא נָא לָהּ. בְּנִקּוּדָה דִּי'. לְהָאֲרִיף (מסטרָא דְאוֹת ו'). וְלְהַתְנַפֵּל (דברים ט) (בְּאוֹת פ' וְכוּלָא פ'ו'). וְאַתְנַפֵּל לְפָנֵי יְיָ פְּרָאשׁוּנָה אַרְבַּעִים יוֹם וְאַרְבַּעִים לַיְלָה כְּלָא (קד). מ"ם י' נְקוּדָה בְּאֲמַצַּע אַתְעֵבִיד מִי"ם מְסֻטָּא דְחֶסֶד צָרִיף לְאַרְפָּא בְּצִלוֹתָא וּבְשִׁמָּא קְדִישָׁא וְסִלִּיק יְהו"ה בְּרַבִּיעַ (וְצָרִיף) לְאַרְפָּא בְּתַנוּעָה דָּא דְאִיהוּ רַזָּא דְתַקִּיעָה. לְקַצָּר מְסֻטָּא דְשִׁבְרִים. בֵּינוּנִי, לָא בְקַצִּירוּ וְלָא בְּאַרְיָכוּ. בְּתַרוּעָה דְעַמּוּדָא דְאֲמַצְעִיתָא דְאִיָּהּ שְׁלִשְׁתָּא דְתַרוּוֹיָיָהּ שֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ. לְקַבֵּיל רַבִּיעַ דְסִלִּיק אִיהוּ חוֹלָם, שְׁבָרִים

שֶׁל מֵאָה אַמָּה. כָּל מַדְהָ וּמַדְהָ נִקְרָאת עוֹלָם, וְי"ו הֵם שִׁיעוּר וּמַדְהָ. ו' שֶׁקֶל, י' מַדְהָ שְׁלֵהּ. וְשִׁיעוּר הַמַּדְהָ חֲמֵשׁ אַמּוֹת אַרְבֵּי וְחֲמֵשׁ אַמּוֹת רַחֲב. וְהֵם כְּנִגְדֵי שִׁיעוּר שֶׁל כָּל רְקִיעַ שֶׁמַּהֲלֵךְ חֲמֵשׁ מֵאֹת אַרְבּוֹ וְחֲמֵשׁ מֵאֹת רַחֲב, וְהֵם ה"ה. הָרִי לֵךְ שִׁיעוּר קוּמָה בְּאוֹתֵיּוֹת יְהו"ה. שְׁאוֹת ו' הוּא רְקִיעַ הַשְּׁמַיִם. חֲמֵשׁ רְקִיעֵים שְׁלוֹ ה' אֵלֵהּ נִקְרָאוּ ה' שְׁמַיִם. ה' חֲמֵשׁ רְקִיעֵים שְׁפִלוּלִים בְּשְׁמַיִם, חֲמֵשׁ עֲלִיוֹנִים שְׁמֵי הַשְּׁמַיִם. וְהֵם ה"ה חֲמֵשׁ עִם חֲמֵשׁ. ו' רְקִיעַ שְׁשֵׁי לָהֶם. י' שְׁבִיעֵי לָהֶם. י' שְׁבַעָה בְּשְׁבַעָה וְעוֹלָם י"ד. וְכֵן הֵם הָאֲרָצוֹת שְׁבַעָה עַל גְּבֵי שְׁבַעָה כְּמוֹ גְּלִדֵי בְּצֵלִים, וְכִלְמֵי רְמוּזִים בְּשְׁתֵּי עֵינַיִם.

ו' נִקְרָא עוֹלָם קָטָן, ו' עוֹלָם אַרְבֵּי. וְכָל מִי שֶׁרוּצֵה לְשָׂאֵל שְׁאֵלוֹת לְעוֹלָם אַרְבֵּי, צָרִיף לְהָאֲרִיף בּוֹ. וְכָל מִי שֶׁשׁוֹאֵל בְּעוֹלָם קָצֵר, צָרִיף לְקַצָּר. וְעַל זֶה בְּאוֹר, בְּמִקּוּם שְׁאֲמָרוּ לְקַצָּר - אֵין אָדָם רִשְׁאֵי לְהָאֲרִיף.

לְקַצָּר בְּתַפְלוֹת - (במדבר יב) אֵל נָא רַפָּא נָא לָהּ. בְּנִקּוּדָה שֶׁל י' לְהָאֲרִיף (מִצַּד שֶׁל אוֹת ו'). וְלְהַתְנַפֵּל - (דברים ט) (בְּאוֹת פ' וְהַכֵּל פ'ו') וְאַתְנַפֵּל לְפָנֵי ה' כְּפִרְאוּשָׁה אַרְבַּעִים יוֹם וְאַרְבַּעִים לַיְלָה. הַכֵּל (אחד). מ"ם, י' נִקּוּדָה בְּאֲמַצַּע נְעֻשִׁית מִי"ם מִצַּד הַחֶסֶד צָרִיף לְהָאֲרִיף בְּתַפְלָה וּבִשְׁם הַקֹּדֶשׁ, וְעוֹלָה יְהו"ה בְּרַבִּיעַ (וְצָרִיף) לְהָאֲרִיף בְּתַנוּעָה זוֹ שֶׁהוּא סוּד הַתְקִיעָה. לְקַצָּר מִצַּד הַשְּׁבָרִים. בֵּינוּנִי - לֹא בְקַצִּירוּ וְלֹא בְּאַרְיָכוּת, בְּתַרוּעָה שֶׁל הַעַמּוּד הָאֲמַצְעִי שֶׁהִיא שְׁלִשְׁתָּא, שֶׁשְׁנֵיהֶם שֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ. כְּנִגְדֵי רַבִּיעַ שֶׁהוּא עוֹלָה חִלְמֵם. שְׁבָרִים כְּנִגְדֵי שְׁבָא. זֶה צָרִיף

להעלות קול, וזה צריך להוריד אותו. ולכן אותם שכרים בחשאי שכינה תחתונה, וקול לא ישמע, כמו שנאמר (שמואל א-א) וקולה לא ישמע. תרועה זו שלשלת אחוז בשניהם. ויש כמו הרקיע המאריך בו תבה, והיא נקודה חיריק כמו חלם. אין נקודה שאין פמותה בטעמים. סגול אל סגולתא. שבא אל זקף גדול. כלם תמצא להם נקודות אצל הטעמים למי שיודע סודות טמירים. פתח ואמר, זרקא מקף שופר הולף סגולתא. [פתח נקדת ימין ה' מלך. נקדת סגול שמאל ה' מלך. באמצע ה' ימלוד לתא. רבי אחא אמר ה' מלך דא עלמא עלאה. ה' מלך דא תפארת. ה' ימלוד רבי אחא אמר, ה' מלך זה עולם עליון, ה' מלך זה תפארת, ה' ימלוד זה ארון הברית].

השרמה מההשמטות (סימן מא)
שנינו, עמוד אחד מן הארץ עד לרקיע וצדיק שמו על שם הצדיקים, וכשישראל צדיקים - מתגבר, ואם לאו - מתחלש, והוא סובל כל העולם, שפתוב (משלי י) וצדיק יסוד עולם, ואם חלש, לא יוכל להתקיים העולם: ע"כ.

השרמה מההשמטות (סימן ז)
הצדיק אבד - כל זמן שלא יבא השפע אבד, ועליו נאמר (ישעיה יט) ונהר יחרב ויבש. ובעת הברכה - (תהלים ה) כי אתה תברך צדיק, ברכות לראש צדיק: ע"כ.

השרמה מההשמטות (סימן ח)
רמנו, עמוד אחד מן הארץ עד לרקיע וצדיק שמו על שם הצדיקים, וכשיש צדיקים - מתגבר, ואם לאו - מתחלש, והוא סובל כל העולם, שפתוב (משלי י) וצדיק יסוד עולם. ואם חלש, לא יוכל להתקיים העולם: ע"כ.

לקביל שבא. דא בעא לסלקא קלא ודא בעא לנחתא לה. ובגין דא אנון שכרים בחשאי שכינתא תתאה וקלא לא ישתמע כמה דאתאמר, (שמואל א א) וקולה לא ישמע. תרועה דא שלשלת אחיד בתרווייהו. ואית פגוונא דרקיע המאריך ביה תיבה ואיהי נקודה חיריק פגוונא דחלם. לית נקודה דלית פגוונא דילה בטעמי. סגול לגבי סגולתא. שבא לגבי זקף גדול. פלהו תשפח לון נקודי לגבי טעמי למאן דיידע רזין טמירין. פתח ואמר זרקא מקף שופר הולף סגולתא. (פתח נקודת ימין ה' מלך. נקודת סגול שמאל ה' מלך. באמצעיתא ה' ימלוד לתא. רבי אחא אמר ה' מלך דא עלמא עלאה. ה' מלך דא תפארת. ה' ימלוד דא ארון הברית):

השלמה מההשמטות (סימן מא)

האנא עמוד אחד מן הארץ עד לרקיע וצדיק שמו על שם הצדיקים וכשישראל צדיקים מתגבר ואם לאו מתחלש והוא סובל כל העולם דכתיב (משלי י) וצדיק יסוד עולם. ואם חלש לא יוכל להתקיים העולם.

השלמה מההשמטות (סימן ז)

מדרש רות: הצדיק אבד כל זמן שלא יבא השפע אבד ועליו נאמר (ישעיה י"ט) ונהר יחרב ויבש ובעת הברכה נאמר (תהלים ה) כי אתה תברך צדיק ברכות לראש צדיק: (עד כאן מההשמטות)

השלמה מההשמטות (סימן ח)

ספר הבהיר: תנא עמוד אחד מן הארץ עד לרקיע וצדיק שמו על שם הצדיקים וכשיש צדיקים מתגבר ואם לאו מתחלש והוא סובל כל העולם דכתיב (משלי י) וצדיק יסוד עולם ואם חלש לא יוכל להתקיים העולם: (עד כאן מההשמטות)

אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ
(ר"ת תה"ו), הָרִי פְּרִשׁוּהָ, כָּל מְקוֹם
שֶׁפְּתוּב אֵלֶּה - פָּסַל אֶת
הַרְאִשׁוֹנִים. וְאֵלֶּה תּוֹלְדוֹת שֶׁל
תְּהוֹ שֶׁנִּרְמְזוּ בַּפְּסוּק הַשְּׁנִי
וְהָאָרֶץ הִיְתָה תְּהוֹ, וְאֵלֶּה הֵם
שֶׁנִּתְּבָאָר שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
בוֹרָא עוֹלָמוֹת וּמַחְרִיבֵן. וְלִכְּנֹן
הָאָרֶץ הִיְתָה תוֹקָה וּבוֹקָה, אִיךָ
בוֹרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹלָמוֹת
לְהַחְרִיבֵם? יִפֶּה הִיָּה שְׁלֵא לְבִרָא
אוֹתָם! אֵלֶּה וְדֹאֵי כַּאֲן יֵשׁ סוּד.
מֵה זֶה וּמַחְרִיבֵן? שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא לֹא יִשְׁמִיד אֶת מַעֲשֵׂי יָדָיו,
וְלֹא עוֹד, אֵלֶּה זֶה הַשָּׁמַיִם
שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (שְׁעִיָּה נא) כִּי שָׁמַיִם
כַּעֲשָׂן נִמְלְחוּ וְגו'. אִם כֵּן,
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה
וּמַכֶּה!?

אֵלֶּה סוּד הַדְּבָר, כִּי הוּא
שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּרָא אֶת
הָעוֹלָם וּבְרָא אוֹתוֹ בַּתּוֹרָה, כְּמוֹ
שֶׁבְּאֵרוּךְ בְּרִאשִׁית, שֶׁנֶּאֱמַר בָּה
(מְשַׁלִּי ח) ה' קִנְנִי רֵאשִׁית דְּרִכּוֹ.
וּבְרִאשִׁית הַזֶּה בְּרָא אֶת הַשָּׁמַיִם
וְאֶת הָאָרֶץ, וְהוּא סִמְךָ אוֹתָם בָּה,
בְּגַלְל שְׁבָרִית כְּתוּבָה בּו
בְּכִי'רֵאשִׁית, וְנֶאֱמַר בָּה (יִרְמִיָּה לג)
אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה וְגו'.
וְאֵלּוּ הֵם שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (תְּהִלִּים קטו)
הַשָּׁמַיִם שָׁמַיִם לְה' וְגו'. וְאָרֶץ
הַחַיִּים הִיא כְּלוּלָה מִשְׁבַּע
אַרְצוֹת, שֶׁעֲלֵיהֶם אָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ
(שֵׁם קיז) אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי ה' בְּאַרְצוֹת
הַחַיִּים.

וּבְרָא שָׁמַיִם וְאָרֶץ אַחַר כִּי עַל
תְּהוֹ, וְאִין שֵׁם יְסוּד שֶׁהוּא בְּרִית
שֶׁסּוּמְךָ אוֹתָם, לִכְּנֹן רִצָּה הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא לְתַת תּוֹרָה לְאֵמוֹת
הָעוֹלָם עוֹבְדֵי עֲפוּ"ם, שֶׁהוּא
בְּרִית מִלָּה מִמֶּשׁ, וְלֹא רִצּוֹ
לְקַבְּלָהּ, וְנִשְׁאַרָה הָאָרֶץ חֲרָבָה
וַיִּבְשָׂה.

וְזֶהוּ יְקוּוֹ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם

אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ (ר"ת תה"ו) הָא
אוֹקְמוּהָ כָּל אֶתְר דְּכְתִיב אֵלֶּה פָּסַל אֶת
הַרְאִשׁוֹנִים וְאֵלִין תּוֹלְדִין דְּתִהוּ דְּאֶתְרִמִּזוּ
בְּקִרָא תְּנִינָא וְהָאָרֶץ הִיְתָה תְּהוֹ. וְאֵלִין אֲנוּן
דְּאֶתְמַר דְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּרָא עֲלָמִין
וּמַחְרִיבֵן. וּבְגִין דָּא אַרְעָא הָוָה תוֹקָה וּבוֹקָה.
אִיךָ בְּרָא קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲלָמִין לְחֲרָבָא
לוּן. שְׁפִיר הָוָה דְּלֹא לְבְרִי לוּן. אֵלֶּה וְדֹאֵי
הִכָּא אִיכָּא רְזָא. מָאֵי אִיהוּ וּמַחְרִיבֵן. דְּקִדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא לֹא יִשְׁצִי עוֹבְדֵי יְדוּי. וְלֹא עוֹד
אֵלֶּה דָּא שְׁמִיָּא אֶתְמַר בְּהוּ (שְׁעִיָּה נא) כִּי שָׁמַיִם
כַּעֲשָׂן נִמְלְחוּ וְגו'. אִם כֵּן קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
עֲבִיד וּמַחֵי.

אֵלֶּה רְזָא דְּמִלָּה כְּדִין הוּא דְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא בְּרָא עֲלָמָא וּבְרִיָּה בְּאוֹרִיָּתָא
כְּמָה דְּאוֹקְמוּהָ בְּרִאשִׁית, דְּאֶתְמַר בָּה (מְשַׁלִּי ח)
יִי קִנְנִי רֵאשִׁית דְּרִכּוֹ. וּבְהֵאֵי רֵאשִׁית בְּרָא יֵת
שְׁמִיָּא וְיֵת אַרְעָא וְאִיהִי סִמְיָךְ לוּן בִּיָּה. בְּגִין
דְּבְרִית כְּתִיב בִּיָּה בְּכִי'רֵאשִׁית. וְאֶתְמַר בִּיָּה
(יִרְמִיָּה לג) אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה וְגו'.
וְאֵלִין אֲנוּן דְּאֶתְמַר בְּהוּן (תְּהִלִּים קטו) הַשָּׁמַיִם
שָׁמַיִם לִי וְגו'. וְאִיהִי אָרֶץ הַחַיִּים כְּלִילָא
מִשְׁבַּע אַרְעִין דְּעֲלִיָּהוּ אָמַר דָּוִד מִלְּפָא (תְּהִלִּים
קיז) אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי יִי בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים.

וּבְרָא שְׁמִיָּא וְאַרְעָא (דף כה ע"א) בַּתְּרִיָּה עַל
תְּהוֹ, וְלִית תַּמָּן יְסוּדָא דְּאִיהוּ בְּרִית
דְּסִמְיָךְ לוּן. בְּגִין דָּא קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעָא
לְמִיתָן אוֹרִיָּתָא לְאוּמִין דְּעֲלָמָא עוֹבְדֵי
כּוֹכְבִים וּמַזְלוֹת דְּאִיהוּ בְּרִית מִלָּה מִמֶּשׁ,
וְלֹא בְּעוֹ לְקַבְּלָא לִיָּה, וְאַשְׁתְּאַרְת אַרְעָא
חֲרָבָה וַיִּבְשָׂה.

וְדָא אִיהוּ יְקוּוֹ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֵל
מְקוֹם אַחַד וְתִרְאָה הַיִּבְשָׂה. יְקוּוֹ הַמַּיִם

דָּא אורִייתָא. אֶל מְקוּם אַחַד אֲלִין יִשְׂרָאֵל.
בְּגִין דְּנִשְׁמַתִּיהוּ תְלִיין מַהֲהוּא אַתְר דְּאַתְמַר
בֵּיה בְרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְקוּמוֹ. כְּבוֹד יְיָ שְׂכִינְתָא
תַּתְאָה. מִמְקוּמוֹ שְׂכִינְתָא עֲלָאָה. וְכִינן דְּאַנוּן
נִשְׁמַתִּיהוּ מִתַּמָּן, שְׂרִיא עֲלִייהוּ וְדָאי יְהוּ"ה
וְאַתְמַר בְּהוּן (דברים לב) כִּי חָלַק יְיָ עִמּוֹ. וְדָא
אִיהוּ יְקוּוּ הַמַּיִם אֶל מְקוּם אַחַד.

וְאוּרִייתָא אִיהִי יִשׁוּבָא דְעֲלָמָא. וְאוּמִין
דְּעֲלָמָא עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים וּמַזְלוֹת
דְּלֹא קִבְּלוּ לָהּ אֲשַׁתְּאֲרוּ חֲרִבִין וִיבִשְׁיִין. וְדָא
אִיהוּ דְקִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא בְּרָא עֲלָמִין וּמַחֲרִיבִין
אֲלִין דְּלֹא נְטָרֵי פְקוּדֵי אוּרִייתָא, לֹא דִישְׁעִי
אִיהוּ עוֹבְדוֹי כְּמָה דְחֻשְׁבִין בְּנֵי נֶשָׂא. וְלָמָּה
יִשְׁעִי לֹוֹן לְבָנוֹי דְאַתְמַר בְּהוּן בְּהַפְּרָאִים בְּה'
בְּרָאִים. וְאַלִין אַנוּן דְּמַתְּגִיירִין מְאוּמִין
דְּעֲלָמָא. בְּגִינֵיהוּ נִפְלַת ה' זַעֲרָא דְאַבְרָהָם
בְּאַלְפֵי חֲמִישָׁאָה דְהוּא ה'. דְּאִיהוּ חֲרִב וִיבִשׁ.
חֲרִב בְּבֵית רֵאשׁוֹן וִיבִשׁ בְּבֵית שְׁנֵי.

וּמִשָּׁה בְּגִין דְּבַעַא לְאַעֲלָא גִיּוּרִין תַּחוֹת
גְּדַפּוֹי דְשְׂכִינְתָא וְחָשִׁיב דְּהוּוּ מְאַלִין
דְּאַתְבְּרִיאֻוּ בְּה' יְהִיב בְּהוּן אֶת ה' דְּאַבְרָהָם,
גְּרָמוֹ לִיהַּ יְרִידָה כְּמָה דְאַתְ אָמַר, (שמות לב) לָךְ
רַד כִּי שַׁחַת עִמָּךְ. בְּגִין דְּלֹא קִבְּלוּ לְאַת ה'
בְּדַחִילוֹ דִּיּוֹ"ד וּבְרַחֲמֵי דְה'. נַחֲתִית אִיהִי
מְדַרְגִּיָּה דְאִיהוּ ו'.

וְאַת ו' נַחֲתַת עִמִּיהַּ בְּגִין דְּלֹא יִתְאַבִּיד
בִּינֵיהוּ דְעֵתִיד אִיהוּ בְּרִזָּא דְגִלְגּוּלָא
לְאַתְעֲרָבָא בִּינֵיהוּ בְּגִלְגּוּלָא בֵּין עֲרִב רַב דְּאַנוּן
נִשְׁמַתִּיהוּ מִסְטָרָא דְאַלִין דְאַתְמַר בְּהוּן (ישעיה
נא) כִּי שָׁמַיִם כָּעֵשֶׂן נִמְלָחוּ וְגו'. וְאַלִין אַנוּן

אֶל מְקוּם אַחַד וְתִרְאָה הִיבְשָׁה.
יְקוּוּ הַמַּיִם - זֶה הַתּוֹרָה. אֶל מְקוּם
אַחַד - אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל, מִשׁוּם
שְׁנִשְׁמוּתֵיהֶם תְּלוּיּוֹת מֵאוֹתוֹ
מְקוּם שְׁנַאֲמַר בּוֹ בְרוּךְ כְּבוֹד ה'
מִמְקוּמוֹ. כְּבוֹד ה' - שְׂכִינָה
תַּחְתּוֹנָה. מִמְקוּמוֹ - שְׂכִינָה
עֲלִיוֹנָה. וְכִינן שְׁאוּתֵם
נִשְׁמוּתֵיהֶם מִשָּׁם, שׁוֹרָה עֲלֵיהֶם
בְּוִדָּאי יְהוּ"ה, וְנֶאֱמַר בְּהֶם (דברים
לב) כִּי חָלַק ה' עִמּוֹ. וְזֵהוּ יְקוּוּ
הַמַּיִם אֶל מְקוּם אַחַד.

וְהַתּוֹרָה הִיא יִשׁוּב הָעוֹלָם.
וְאַמּוֹת הָעוֹלָם, שְׁהֶם עוֹבְדֵי
עֲכוּ"ם, שְׁלֹא קִבְּלוּ אוֹתָהּ,
נִשְׁאָרוּ חֲרִבִים וִיבִשִׁים, וְזֵהוּ
שְׁתַּקְדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בּוֹרָא
עוֹלְמוֹת וּמַחֲרִיבִין, אֵלּוּ שְׁלֹא
שׁוּמְרִים מִצְוֹת הַתּוֹרָה. לֹא
שִׁישְׁמִיד הוּא מַעֲשִׂיו כְּמוֹ
שְׁחוֹשְׁבִים בְּנֵי אָדָם. וְלָמָּה
יִשְׁמִיד אוֹתֵם אֶת בְּנֵי, שְׁנַאֲמַר
בְּהֶם בְּהַפְּרָאִים, בְּה' בְּרָאִים?
וְאַלְהָ אוֹתֵם שְׁמַתְּגִירִים מֵאַמּוֹת
הָעוֹלָם, בְּגִלְגָּם נִפְלָה ה' קִטְנָה
שֶׁל אַבְרָהָם בְּאַלְפֵי חֲמִישִׁי
שְׁהוּא ה', שְׁהוּא חֲרִב וִיבִשׁ. חֲרִב
בְּבֵית רֵאשׁוֹן, וִיבִשׁ בְּבֵית שְׁנֵי.

וּבִשְׁה, מִשׁוּם שְׂרָצָה לְהַכְנִיס
גְּרִים תַּחַת פְּנֵפֵי הַשְּׂכִינָה, וְחָשִׁב
שְׁהִיּוּ מְאַלְהָ שְׁנַבְּרָאוּ בְּה' וְנִתַּן
בְּהֶם אוֹת ה' שֶׁל אַבְרָהָם, גְּרָמוֹ
לוֹ יְרִידָה, כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר (שמות לב)
לָךְ רַד כִּי שַׁחַת עִמָּךְ. מִשׁוּם שְׁלֹא
קִבְּלוּ אֶת הָאוֹת ה' בִּירְאָה שֶׁל
יּוֹ"ד וּבְאַהֲבָה שֶׁל ה', הוּא יָרַד
מְדַרְגָּתוֹ שְׁהוּא ו'.

וְאוֹת ו' יְרִידָה עִמּוֹ כְּדֵי שְׁלֹא
יֵאבֵד בִּינֵיהֶם, שְׁעֵתִיד הוּא בְּסוּד
הַגִּלְגּוּל לְהַתְּעַרֵב בִּינֵיהֶם בְּגִלְגּוֹת
בֵּין עֲרִב רַב, שְׁהֶם נִשְׁמוּתֵיהֶם
מִצַּד אֵלּוּ שְׁנַאֲמַר בְּהֶם (ישעיה נא)

כִּי שָׁמַיִם כָּעֵשֶׂן נִמְלָחוּ וְגו'. וְאַלְהָ אוֹתֵם שְׁלֹא בְקֶשׁ נַח רַחֲמִים עֲלֵיהֶם, וְנֶאֱמַר בְּהֶם וַיִּמְחוּ מִן
הָאָרֶץ, בְּגִלְגָּל שְׁהִיּוּ מְאַלְהָ שְׁנַאֲמַר בְּהֶם (דברים כה) תִּמְחָה אֶת זְכַר עַמְלֶק. וּמִשָּׁה לֹא נִשְׁמַר מֵהֶם,

והפיל ה' ביניהם, ולכן הוא לא יכנס לארץ ישראל עד שתשוב ה' למקומה. ולכן ירד הוא מדרגתו, וירד בו ו'. ולכן ה' נפלה, ו' יקים אותה, ו' של משה.

וכשום ש"א קטנה, ה' של אברהם, שהיא של הבראם, נקטן הוא בגללה, ונאמר בו (ישעיה סג) מוליך לימין משה וגו'. והוציא אותה משם בכח של ו' והביא אותה עמו. מיד שרתה עליו י"ה ונשלמה השבועה, [שנאמר] (שמות ז') פי יד על פס יח מלחמה לה' וגו'. מה זה מדר דר? זה משה, שנאמר בו (קהלת א) דור הלך ודור בא. והרי פרשוה שאין דור פחות מששים רבוא, וזה משה, שנאמר בו שאשה אחת ילדה ששים רבוא בכרס אחת.

וחמשה מינים הם בערב רב, והם: נפילים גבורים ענקים רפאים עמלקים. ובגללם נפלה ה' קטנה ממקומה. בלעם ובלק היו מצד של עמלק. תקח ע"ם מן בלעם, ל"ק מן בלק, ישאר בכל, (בראשית יא) פי שם בלל ה' שפת כל הארץ. ואלה אותם שנשארו מאותם שנאמר בהם (שם ז) וימח את כל היקום. ומאלה שנשארו מהם בגלות רביעית, הם ראשים בקינים רב, והם מעמידים על ישראל כלי חמס, ועליהם נאמר (שם ו) פי מלאה הארץ חמס מפניהם. אלה אותם עמלקים.

הנפילים, עליהם נאמר (שם) ויראו בני האלהים את בנות האדם פי טבות הנה. ואלה הם מין שני מהנפילים האלה מלמעלה. שפשרצה הקדוש ברוך הוא לעשות אדם, שאמר נעשה אדם בצלמנו וגו', רצה לעשות אותו ראש לכל העליונים להיות

דלא בעא נח רחמי עלייהו. ואתמר בהון וימחו מן הארץ בגין דהווי מאלין דאתמר בהון (דברים כה) תמחה את זכר עמלק. ומשה לא אסתמר מנייהו ואפיל ה' ביניהו. ובגין דא איהו לא יעול לארעא דישראל עד דיתוב ה' לאתרה. ובגין דא נחת איהו מדרגיה, ונחית ביה ו'. ובגין דא ה' נפלת, ו' יקים לה, ו' דמשה.

ובגין דה"א זעירא ה' דאברהם דאיהו דהבראם אתעזר איהו בגינה, ואתמר ביה (ישעיה סג) מוליך לימין משה וגו' ואפיק לה מתמן בחילא דו' ואייתי לה עמיה. מיד שריא עליה י"ה ואשתלים אומאה (דאתמר) (שמות ז') פי יד על פס יח מלחמה ליי וגו'. מאי

מדר דר. דא משה דאתמר ביה (קהלת א) דר הולך ודור בא. והא אוקמוה דלית דר פחות משתי רבוא. ודא משה דאתמר ביה דאנתתא חדא ילדה שתי רבוא בכרס אחת.

וחמש מינין אנון בערב רב ואנון נפילים גבורים ענקים רפאים עמלקים.

ובגינייהו נפלת ה' זעירא מאתרהא. בלעם ובלק מסטרא דעמלק הוו. טול ע"ם מן בלעם ל"ק מן בלק אשתאר בכל (בראשית יא) פי שם בלל ה' שפת כל הארץ. ואלין אנון דאשתארו מאלין דאתמר בהון (בראשית ז) וימח את כל היקום, ומאלין דאשתארו מנהון בגלותא רביעאה אנון רישין בקיומא סגי. ואנון קיימין על ישראל כלי חמס. ועלייהו אתמר (בראשית ו) פי מלאה הארץ חמס מפניהם, אלין אנון עמלקים.

נפילים עלייהו אתמר (בראשית ו) ויראו בני האלהים את בנות האדם פי טבות

הנה. ואלין אנון מינא תניינא מאלין נפילים

ממנה על כלם ושיהיו מתמנים על ידו, כמו שיוסף שנאמר בו (שם מא) ויפקד פקדים על הארץ, הם רצו לקטרגו ואמרו (תהלים ה) מה אנוש פי תזכרנו וגו', שעתיד לחטא לפניך. אמר להם הקדוש ברוך הוא: אם אתם הייתם למטה כמותו, הייתם חוטאים יותר ממנו. מיד - ויראו בני האלהים את בנות האדם וגו', חשקו בהם, והקדוש ברוך הוא הפילם למטה בשלשלאות.

והם עז"א ועז"ל, שמהם הנשמות של הערב רב, שהם הנפילים, שהפילו עצמם לזנות אחר נשים שהן טובות, ולכן הפילם הקדוש ברוך הוא מהעולם הבא שלא יהיה להם חלק שם, ונתן להם שכרם בעולם הזה, כמו שנאמר (דברים ז) ומשלם לשונאיו אל פניו להאבידו וגו'.

הגבורים - מין שלישי, עליהם נאמר (בראשית ז) המה הגברים וגו' אנשי השם, והם מצד אלה שנאמר בהם (שם יא) הבה נבנה לנו עיר וגו' ונעשה לנו שם. ובונים בתי פנסיות ומדרשות, ושמים בהם ספר תורה ועטרה על ראשו, ולא לשם ה', אלא לעשות להם שם. זהו שפתוב ונעשה לנו שם. וצד אחר מתגברים על ישראל שהם כעפר הארץ, וגוזלים אותם ומתבטלת העבודה, ועליהם נאמר (שם ז) והמים גברו מאד מאד על הארץ.

הרפאים - מין רביעי, אם יראו את ישראל בדחק, מתרפים מהם, ויש להם רשות להצילם ולא רוצים. ומתרפים מהתורה ומאלה שמשתדלים בה לעשות טוב עם עובדי כוכבים ומזלות. עליהם נאמר (ישעיה כו) רפאים בל יקמו.

ברוך הוא למעבד אדם דאמר נעשה אדם בצלמנו וגו'. בעא למעבד ליה רישא על עלאין למהוי איהו פקיד על פלהו. ולמהוי אנון פקידין על ידוי. כגוונא דיוסף דאתמר ביה (בראשית מא) ויפקד פקידים על הארץ. אנון בעו לקטרגא ליה ואמרו (תהלים ה) מה אנוש פי תזכרנו וגו' דעתיד למחטי קמך. אמר לון קדשא בריך הוא אי אתון הויתון לתתא כוותיה, יתיר הויתון חבין מגיה. מיד ויראו בני האלהים את בנות האדם וגו' חשקו בהון וקדשא בריך הוא אפיל לון לתתא בשלשלאן.

ואנון (דף כה ע"ב) עז"א ועז"ל דמנייהו נשמתהון דערב רב דאנון נפילים דאפילו גרמיהו לזנות בתר נשיא דאנון טבאן. ובגין דא אפיל לון קדשא בריך הוא מעלמא דאתי דלא יהא לון חולקא תמן ויהיב לון אגרייהו כהאי עלמא כמה דאת אמר, (דברים ז) ומשלם לשונאיו אל פניו להאבידו וגו'.

גבורים מינא תליתאה עלייהו אתמר המה הגבורים וגו' אנשי השם. ואנון מסטרא דאלין דאתמר בהון (בראשית יא) הבה נבנה לנו עיר ונעשה לנו שם. ובנין בתי כנסיות ומדרשות ושוין בהון ספר תורה ועטרה על רישוי, ולא לשמא דיי, אלא למעבד לון שם. הדא הוא דכתיב ונעשה לנו שם, וסטרא אחרא מתגברין על ישראל דאנון פעפרא דארעא. וגזלין לון ואתפרת עבידתא ועלייהו אתמר (בראשית ז) והמים גברו מאד מאד על הארץ.

רפאים מינא רביעאה. אם יחזון לישראל

בדוחקא מתרפין מנייהו. ואית לון רשו לשזבא לון ולא בעאן.

בזמן שתבא פקידה לישראל, נאמר בהם (שם) ותאבד כל זכר למו.

הענקים - מין חמישי, שהם מזלזלים לאותם שנאמר בהם (משלי א) וענקים לגרונתיך, ועליהם נאמר (דברים ב) רפאים יחשבו אף הם פענקים. שקולים זה לזה. אלה אותם שמחזירים את העולם לתהו ובהו. וסוד הדבר, [שכנלם] נחרב בית המקדש והארץ היתה תהו ובהו, שהיא עקר וישוב העולם. מיד כשיבא האור, שהוא הקדוש ברוך הוא, ימחו מן העולם ויאבדו. אבל הגאולה אינה תלויה אלא בעמלק עד שימחה, שבו השבועה, והרי פרשוקה.

דבר אחר אלה תולדות השמים וגו', אלה אותם שנאמר בהם (שמות לב) אלה אלהיך ישראל. ביום שימחו אלה, כאלו אותו יום עשה הקדוש ברוך הוא שמים וארץ. זהו שכתוב (בראשית ב) ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים. באותו זמן יהיה הקדוש ברוך הוא עם שכינתו ויתחדש העולם, זהו שכתוב (ישעיה טו) כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה וגו'. זהו ביום עשות.

באותו זמן, ויצמח ה' אלהים מן האדמה כל עץ נחמד וגו'. אבל בהתחלה, עד שימחו אלה, לא יורד גשם של התורה, וישראל שדומים לעשבים ולאילנות לא יצמחו, וסוד הדבר - וכל שיח השדה טרם יהיה בארץ וכל עשב השדה וגו'. בגלל שאדם אין לעבד את האדמה, שהם ישראל בבית המקדש לעבד את האדמה בקרבנות.

השדה טרם יהיה בארץ וכל עשב השדה וגו', פגין דאדם אין דאנון ישראל כבי מקדשא לעבוד את האדמה בקרבנין.

ומתרפין מאורייתא ומאלין דמשתדלין בה למעבד טב עם עובדי כוכבים ומזלות. עלייהו אתמר (ישעיה כו) רפאים כל יקומו, בזמנא דייתי פקידה לישראל אתמר בהון (ישעיה כו) ותאבד כל זכר למו.

ענקים מינא חמישאה דאנון מזלזלין לאלין דאתמר בהון (משלי א) וענקים לגרונתיך. ועלייהו אתמר (דברים ב) רפאים יחשבו אף הם פענקים שקולין דא לדא. אלין אנון דאהדרו עלמא לתהו ובהו. ורזא דמלה (דבגנייהו) תרב פי מקדשא והארץ היתה תהו ובהו דאיהי עקרא וישובא דעלמא. מיד דייתי אור דאיהו קדשא בריך הוא יתמחון מן עלמא ויתאבדון. אבל פורקנא לאו איהי תליא אלא בעמלק עד דיתמחי דביה אומאה והא אוקמוה.

דבר אחר אלה תולדות השמים וגו' אלין אנון דאתמר בהון (שמות לב) אלה אלהיך ישראל. ביומא דיתמחין אלין כאלו ההוא יומא עביד קדשא בריך הוא שמיא וארעא הדא הוא דכתיב, (בראשית ב) ביום עשות יי אלהים ארץ ושמים. בההוא זמנא יהא קדשא בריך הוא עם שכינתיה ויתחדש עלמא הדא הוא דכתיב, (ישעיה טו) כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה וגו' דא איהו ביום עשות.

בההוא זמנא ויצמח יי אלהים מן האדמה כל עץ נחמד וגו'. אבל בקדמיתא עד דיתמחון אלין לא נחית מטרא דאורייתא. וישראל דדמיין לעשבים ולאילנין לא יצמחון. ורזא דמלה וכל שיח

השדה טרם יהיה בארץ וכל עשב השדה וגו', פגין דאדם אין דאנון ישראל כבי מקדשא לעבוד את האדמה בקרבנין.

דְּבַר אַחַר, וְכָל שֵׁיחַ הַשְּׂדֵה - זֶה מְשִׁיחַ רֵאשׁוֹן - טָרַם יִהְיֶה בְּאַרְץ. וְכָל עֶשֶׂב הַשְּׂדֵה טָרַם יִצְמַח - זֶה מְשִׁיחַ שֵׁנִי. וְלָמָּה? מִשּׁוּם שֶׁאֵין שָׁם מִשָּׁה לְעַבֵּד אֶת הַשְּׂכִינָה, שְׁעָלְיוֹ נֹאמֵר וְאָדָם אֵין לְעַבֵּד אֶת הָאָדָמָה. וְסוּד הַדְּבָר - (בראשית מט) לֹא יִסוּר שְׂבֵט מִיְהוּדָה - זֶה מְשִׁיחַ בֶּן דָּוִד. וּמְחֻקֵּק מִבֵּין רִגְלָיו, זֶה מְשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף. עַד כִּי יָבֹא שִׁיל"ה - זֶה מִשָּׁה חֲשׁוֹן זֶה כְּדָא. וְל"ו יְקַה"ת עַמִּים, אֲתוּוֹן וְל"ו י קה"ת.

דְּבַר אַחַר, וְכָל שֵׁיחַ הַשְּׂדֵה - אֵלוֹ הַצְּדִיקִים שֶׁהֵם מְצַד שֶׁל צְדִיק ח"י הָעוֹלָמִים. שֵׁיחַ - ש' ח"י. ש' שְׁלֹשֶׁת עֲנָפֵי הָאֵילָן, וְהֵם שְׁלֹשֶׁת אָבוֹת וּמִן ח"י עוֹלָמִים. לְשׁוֹן אַחַר וְכָל עֶשֶׂב הַשְּׂדֵה - ע"ב שִׁי"ן. שְׁלֹשֶׁת עָלִים שֶׁהֵם ש' יֵאֱהוּדוֹנָה"י, וְהֵם ע"ב עֲנָפִים שְׁתּוֹלֵיִים בָּהֶם בְּחֻשְׁבוֹן ע"ב. כָּלֶם לֹא נֹאחֲזִים בְּמָקוֹם שֶׁהִיא שְׂכִינָה עַד שְׂכִיבָה אוֹתוֹ שְׁנֻקְרָא אַד"ם, שֶׁהוּא יו"ד ה"א וְא"ו ה"א. וְזֵהוּ וְאָדָם אֵין לְעַבֵּד אֶת הָאָדָמָה.

וְכֵן נֹאמֵר בּוֹ וְכָל עֶשֶׂב הַשְּׂדֵה טָרַם יִצְמַח, עַד שְׁיִצְמַח צְדִיק. וּמִמֶּנּוּ (תהלים פח) אָמַת מְאָרֶץ תִּצְמַח, שְׁנֹאמֵר בּוֹ (דניאל ח) וְתִשְׁלַף אָמַת אֶרֶץ. וְתִלְמִידֵי חֲכָמִים, שֶׁהֵם דְּשָׂאִים, לֹא צוּמְחִים בְּגִלּוֹת עַד שֶׁאָמַת מְאָרֶץ תִּצְמַח, וְזֶה מִשָּׁה שְׁנֹאמֵר בּוֹ (מלאכי ב) תּוֹרַת אָמַת הִיטָה בְּפִיָּהּ, שֶׁלֹּא יִהְיֶה מִי שְׁדוֹרֵשׁ אֶת הַשְּׂכִינָה כְּמוֹתוֹ, וּבְגִלּוֹל זֶה וְאָדָם אֵין לְעַבֵּד. וּמִיָּד שֶׁהוּא יָבֹא, מִיָּד - וְא"ד יַעֲלֶה מִן הָאָרֶץ. א"ד מִן אַדְנ"י עוֹלָה לוֹ ו' וְנִעֲשֶׂה בָּהּ אָדוֹן כָּל הָאָרֶץ. מִיָּד - וְהִשְׁקָה אֶת פְּנֵי כָּל הָאָדָמָה, מִמֶּנּוּ מְשֻׁקִים יִשְׂרָאֵל לְמִטָּה בְּשִׁבְעִים

דְּבַר אַחַר וְכָל שֵׁיחַ הַשְּׂדֵה, דָּא מְשִׁיחַ רֵאשׁוֹן טָרַם יִהְיֶה בְּאַרְעָא. וְכָל עֶשֶׂב הַשְּׂדֵה טָרַם יִצְמַח דָּא מְשִׁיחַ שֵׁנִי. וְלָמָּה בְּגִין דְּלִית תַּמָּן מִשָּׁה לְמַפְלַח לְשְׂכִינְתָּא דְּעֲלִיָּה אֲתַמָּר וְאָדָם אֵין לְעַבֵּוד אֶת הָאָדָמָה. וְרִזָּא דְּמִלָּה (בראשית מט) לֹא יִסוּר שְׂבֵט מִיְהוּדָה דָּא מְשִׁיחַ בֶּן דָּוִד. וּמְחֻקֵּק מִבֵּין רִגְלָיו דָּא מְשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף. עַד כִּי יָבֹא שִׁיל"ה דָּא מִשָּׁה חֲשׁוֹן דָּא כְּדָא. וְל"ו יְקַה"ת עַמִּים, אֲתוּוֹן וְל"ו י קה"ת.

דְּבַר אַחַר וְכָל שֵׁיחַ הַשְּׂדֵה אֵלֵין צְדִיקָיָא דְּאֵנוּן מִסְטָרָא דְּצְדִיק ח"י עֲלָמִין. שֵׁיחַ ש' ח"י. ש' תִּלְתַּת עֲנָפִין דְּאֵילָנָא וְאֵנוּן ג' אֲבָהֶן וּמִן ח"י עֲלָמִין. לְשׁוֹן אַחַר וְכָל עֶשֶׂב הַשְּׂדֵה ע"ב שִׁי"ן. תִּלְתַּת עֲלִין דְּאֵנוּן ש' יֵאֱהוּדוֹנָה"י. וְאֵנוּן ע"ב עֲנָפִין דְּתִלְיִין בְּהוֹן בְּחוֹשְׁבֵין ע"ב. כְּלָהוּ לֹא אֲתַאֲחִדִין בְּאֲתָרָא דְּאִיְהִי שְׂכִינְתָּא עַד דְּיִיתִי הֵהוּא דְּאֶקְרִי אַד"ם דְּאִיְהוּ יו"ד ה"א וְא"ו ה"א. וְדָא אִיְהוּ וְאָדָם אֵין לְעַבֵּוד אֶת הָאָדָמָה.

וּבְגִין דָּא אֲתַמָּר בֵּיהּ וְכָל עֶשֶׂב הַשְּׂדֵה טָרַם יִצְמַח עַד דְּיִצְמַח צְדִיק. וּמִנִּיהּ (תהלים פח) אָמַת מְאָרֶץ תִּצְמַח דְּאֲתַמָּר בֵּיהּ (דניאל ח) וְתִשְׁלַף אָמַת אֶרֶץ. וְתִלְמִידֵי חֲכָמִים דְּאֵנוּן דְּשָׂאִין לֹא צְמַחִין בְּגִלּוֹתָא עַד דְּאָמַת מְאָרֶץ תִּצְמַח, וְדָא מִשָּׁה דְּאֲתַמָּר בֵּיהּ (מלאכי ב) תּוֹרַת אָמַת הִיטָה בְּפִיָּהּ דְּלֹא יִהְיֶה מִן דְּדָרִישׁ לְשְׂכִינְתָּא כּוֹתִיָּהּ. וּבְגִין דָּא וְאָדָם אֵין לְעַבֵּוד. וּמִיָּד דְּאִיְהוּ יִיתִי, מִיָּד וְא"ד יַעֲלֶה מִן (ד' טו) הָאָרֶץ א"ד מִן אַדְנ"י סְלִיק לִיהּ ו' וְאֲתַעֲבִיד בֵּיהּ אָדוֹן כָּל הָאָרֶץ. מִיָּד וְהִשְׁקָה אֶת כָּל פְּנֵי הָאָדָמָה מִנִּיהּ אֲתַשְׁקִיין יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא כְּע' אֲנָפִין דְּאוֹרִיָּתָא. דְּבַר אַחַר וְאָד

פנים של התורה. דבר אחר ואד
יעלה מן הארץ, תרגומו ענן
יעלה מן הארץ. אותה שנאמר
בה (שמות מ) כי ענן ה' על המשכן
וגו', ובו משקים תלמידי חכמים
בארץ באותו זמן.

וייצר ה' אלהים את האדם -
אלו ישראל. באותו זמן הקדוש
ברוך הוא ציר אותם בצירים
של העולם הזה והעולם הבא.
וייצר, באותו זמן הקדוש ברוך
הוא הכניסם בשמו בציר של
שני יודי"ן י' י', ו' ביניהם, שהם
עולים לחשבון יהו"ה. ויהיו
מצירים בפניו בפנים שלהם
בשני יודי"ן בחטם שלהם באות
ו'. ולכן אמר הכתוב (במדבר כג) כי
מראש צורים אראנו. אלה אותם
צירים של השם הקדוש, ויהיו
מצירים בפניהם בשני לוחות
נכבדים, שהם י' י', שו' הוא
חרות עליהם. ועוד ציר אותם
לכל דור בבת זוגו העליונה, זו
י"ה, ור' הם היחוד של שניהם.
וציר אותם באותם של ציר
שלמעלה, שהוא ישראל עמוד
האמצעי, כולל שכניה עליונה
ותחתונה, שהם קריאת שמע
ערבית וקריאת שמע שחרית,
ועליהם נאמר עצם מעצמי וכשר
מבשרי.

ומיד באותו זמן נטע את ישראל
בגן העדן הקדוש. זהו שכתוב
ויטע ה' אלהים, אב"א ואמ"א.
ג"ן - זו השכינה התחתונה.
עד"ן - זו האם העליונה. את
האדם - זה העמוד האמצעי.
היא תהיה נטע שלו בת זוגו,
ולא תזוז ממנו לעולם, ותהיה
העדון שלו. וישראל נטע אותם
הקדוש ברוך הוא באותו זמן
נטע קדוש בעולם, כמו שנאמר
(ישעיה ס) נצר מטעי מעשה ידי
להתפאר.

יעלה מן הארץ תרגומו ועננא יסתלק מן
ארעא. ההיא דאתמר בה (שמות מ) כי ענן יי על
המשכן וגו' וביה מתשקין תלמידי חכמים
בארעא בההוא זמנא:

וייצר יי אלהים את האדם אליו ישראל.
בההוא זמנא קדשא בריך הוא צייר
לון בצירין דעלמא דין ועלמא דאתי. וייצר
בההוא זמנא קדשא בריך הוא עייל לון
בשמייה בצירא דב' יודי"ן י' י' ו' בינייהו
דאנון סלקין לחשבון יהו"ה. ויהון מצויירין
באנפוי באנפין דילהון בתרין יודי"ן בחוטמא
דילהון באת ו'. ובגין דא אמר קרא (במדבר כג) כי
מראש צורים אראנו. אליו אנון צירין דשמא
קדישא. ויהון מצויירין באנפיהו בתרין
לוחין יקירין דאנון י' י' דאיהו ו' חרות
עלייהו. ועוד צייר לון לכל דור בבת זוגיה
עלאה דא י"ה ואנון ו' יחודא דתרווייהו.
וצייר לון באנון דצירא דלעילא דאיהו
ישראל עמודא דאמצעיתא כליל שכינתא
עלאה ותתאה דאנון קריאת שמע ערבית
וקריאת שמע שחרית ועלייהו אתמר עצם
מעצמי ובשר מבשרי.

ומיד בההוא זמנא נטע לון לישראל בגנתא
דעדן קדישא הדא הוא דכתיב ויטע יי
אלהים אב"א ואמ"א. ג"ן דא שכינתא
תתאה. עד"ן דא אמא עלאה. את האדם דא
עמודא דאמצעיתא. איהי תהא נטע דיליה,
בת זוגיה ולא תזוז מניה לעולם. ותהא עדונו
דיליה. וישראל קדשא בריך הוא נטע לון
בההוא זמנא נטעא קדישא בעלמא כמה
דאת אמר, (ישעיה ס) נצר מטעי מעשי ידי
להתפאר:

וַיִּצְמַח יְהוָה אֱלֹהִים - אָבָא
וְאָמָא. כָּל עֵץ נִחְמַד - זֶה צַדִּיק.
וְטוֹב לְמַאֲכָל - זֶה הָעֵמוּד
הָאֲמֻצָּעִי, שְׁבוּ הוּא מְזַמֵּן מְזוּן
לְכָל, שֶׁהַכֹּל בּוֹ. וְלֹא מִתְפָּרֵס
הַצַּדִּיק אֶלָּא מִמֶּנּוּ וּשְׂכִינָה מִמֶּנּוּ,
וְלֹא צְרִיכִים אֶת הַתַּחְתּוּנִים
[שְׁלֹמֹה], אֶלָּא כָּלִם נְזוּנִים לְמִטָּה
עַל יָדוֹ. שְׁבָגְלוֹת לֹא הִיָּה
לְשְׂכִינָה וְלֹחֲ"י הָעוֹלָמִים מְזוּן
אֶלָּא בַּחֲ"י בְּרִכּוֹת שֶׁל הַתְּפִלָּה.
אֲבָל בְּאוֹתוֹ זְמַן הוּא יְהִיָּה מְזוּן
לְכָל.

וְעֵץ הַחַיִּים, שֶׁהוּא עֵץ הַחַיִּים,
יְהִיָּה נְטוּעַ בְּתוֹךְ הַגֶּזֶן, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ
(בְּרֵאשִׁית א) וְלָקַח גַּם מֵעֵץ הַחַיִּים
וְאָכַל וַחֲיֵי לְעֹלָם. וְעַל הַשְּׂכִינָה
לֹא שׁוֹלֵט הָעֵץ שֶׁל צַד הָאֲחֵר,
שֶׁהֵם עָרֵב רַב שֶׁהֵם עֵץ הַדַּעַת
טוֹב וְרַע, וְלֹא תִקְבַּל בָּהּ עוֹד
טָמֵא. זֶהוּ שְׂכֵתוֹב (דְּבָרִים לב) ה'
כָּדָד יִנְחֲנוּ וְאִין עֲמוּ אֶל נִכְר.
וְלִכְּן לֹא מִקְבָּלִים גָּרִים לִימּוֹת
הַמְּשִׁיחַ, וְתִהְיֶה הַשְּׂכִינָה כְּמוֹ
גִּפֶן שֶׁלֹּא מִקְבָּלֵת נְטַע מִמֵּן
אֲחֵר.

וַיִּשְׂרָאֵל יְהִיּוּ כָּל עֵץ נִחְמַד
לְמַרְאֵה, וַיִּחְזַר עֲלֵיהֶם יִפִּי,
שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (אִיכָּה ב) הַשְּׁלִיף
מִשְׁמִים אֶרֶץ תְּפָאֶרֶת יִשְׂרָאֵל.
וְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע נְדָחִים מֵהֶם,
וְלֹא מִתְדַבְּקִים וְלֹא מִתְעַרְבִים
בָּהֶם, שֶׁהֵרִי נֶאֱמַר בְּיִשְׂרָאֵל וּמֵעַץ
הַדַּעַת טוֹב וְרַע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ,
שֶׁהֵם עָרֵב רַב. וְגַלְיָה לָהֶם הַקְּדוּשׁ
כְּרוּךְ הוּא, שְׁבִיּוֹם אֶכְלוּ מִמֶּנּוּ,
גְּרָמוּ שְׂאֵבְדוּ שְׁתֵּי אֲבֹדוֹת, שֶׁהֵם
בֵּית רֵאשׁוֹן וּבֵית שְׁנִי. זֶהוּ כִּי
בִּיּוֹם אֶכְלָךְ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת,
פְּעַמִּים. וְהֵם שְׁגָרְמוּ שְׂצַדִּיק
יִחְרַב וַיִּבֶשׁ בְּכִית רֵאשׁוֹן, שֶׁהִיא
שְׂכִינָה עֲלִיּוֹנָה, וּבְכִית שְׁנִי,

וַיִּצְמַח יְהוָה אֱלֹהִים. אָבָא וְאָמָא. כָּל עֵץ
נִחְמַד דָּא צַדִּיק. וְטוֹב לְמַאֲכָל דָּא
עֵמוּדָא דְאֲמֻצָּעִיתָא דְבִיָּה הוּא זְמִין (ג"א וּמִינָא)
מְזוּן לְכָלֵא דְכָלֵא בִיָּה. וְלֹא אֶתְפָּרֵס צַדִּיק
אֶלָּא מִנִּיָּה וּשְׂכִינָתָא מִנִּיָּה, וְלֹא צְרִיכִין
לְתַתָּאין (דִּילָחוּן). אֶלָּא כּוֹלְהוּ נְזוּנִין לְתַתָּא עַל
יְדִיָּה. דְּבִגְלוּתָא לֹא הוּא לְשְׂכִינָתָא וְלֹחֲ"י
עַלְמִין מְזוּנָא אֶלָּא בַּחֲ"י כְּרַכָּאן דְּצִלוּתָא.
אֲבָל בְּהֵוּא זְמַנָּא אִיהוּ יְהִיא מְזוּנָא לְכָלֵא.
וְעֵץ הַחַיִּים דִּהוּא אִילָנָא דְחַיִּי יְהִיא נְטִיעַ בְּגוֹ
גְּנָתָא דְאֶתְמַר בִּיָּה (בְּרֵאשִׁית ג) וְלָקַח גַּם
מֵעֵץ הַחַיִּים וְאָכַל וַחֲיֵי לְעוֹלָם. וּשְׂכִינָתָא לֹא
שְׁלֵטָא עָלֶיהָ אִילָנָא דְסִטְרָא אֲחֵרָא דְאֲנוּן עָרֵב
רַב דְאֲנוּן עֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע. וְלֹא תִקְבַּל בָּהּ
עוֹד טָמֵא דָּא הוּא דְכֶתִיב, (דְּבָרִים לב) יִי כָּדָד
יִנְחֲנוּ וְאִין עֲמוּ אֶל נִכְר. וּבְגִין דָּא לֹא מִקְבָּלִין
גָּרִים לִימּוֹת הַמְּשִׁיחַ. וְתִהְיֶה שְׂכִינָתָא כְּגִפְנָא
דְּלֹא מִקְבָּלָא נְטַעָא מִמִּינָא אֲחֵרָא.

וַיִּשְׂרָאֵל יְהוֹן כָּל עֵץ נִחְמַד לְמַרְאֵה. וַיִּתְחַזַּר
עֲלֵיהֶוּ שׁוֹפְרָא דְאֶתְמַר בִּיָּה (אִיכָּה
ב) הַשְּׁלִיף מִשְׁמִים אֶרֶץ תְּפָאֶרֶת יִשְׂרָאֵל.
וְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע אֲדַחֲיִין מִנִּיָּהוּ וְלֹא
מִתְדַבְּקִין וְלֹא מִתְעַרְבִין בְּהוֹן. דִּהִיא אֶתְמַר
בְּיִשְׂרָאֵל וּמֵעַץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע לֹא תֹאכַל
מִמֶּנּוּ דְאֲנוּן עָרֵב רַב. וְגַלְיָ לֹון קְדָשָׁא כְּרִיף
הוּא דְבִיּוֹם אֶכְלוּ מִמֶּנּוּ גְרָמוּ דְאֲבָדוּ בִּי
אֲבָדִין דְאֲנוּן בֵּית רֵאשׁוֹן וּבֵית שְׁנִי. דָּא
אִיהוּ כִּי בִיּוֹם אֶכְלָךְ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת בִּי
פְּעַמִּים. וְאֲנוּן גְרִימוּ דְצַדִּיק יִחְרַב וַיִּבֶשׁ בְּבֵית
רֵאשׁוֹן דְאִיָּהי שְׂכִינָתָא עֲלֵאָה, וּבְכִית שְׁנִי
דְאִיָּהי שְׂכִינָתָא תְּתָאָה. דָּא אִיָּהוּ (יִשְׁעִיָּה יט) וְנָהָר
יִחְרַב וַיִּבֶשׁ. וְנָהָר דָּא (ג"א י) יִחְרַב בְּה' תְּתָאָה

שְׁהִיָּא שְׂכִינָה תַּחְתּוֹנָה. זְהוּ (ישעיה
ט) וְנִהְרִי יַחְרַב וְיִבֶשׁ. וְנִהְרִי זֶה
יַחְרַב בְּה' תַּחְתּוֹנָה, בְּגִלְגַּל
שְׁתַּסְתַּלַּק מִמָּנוּ שְׁפַע הִי לְאִין
סוּף.

וּמִיָּד כְּשִׁיבָאוּ יִשְׂרָאֵל מִהַגְלוֹת,
הָעַם הִקְדוּשׁ לַחֹדֶי, מִיָּד נִהְרִי
שְׁהִיָּא חָרַב וְיִבֶשׁ נֶאֱמַר בּוּ וְנִהְרִי
יֵצֵא מֵעֵדֶן, זֶה ו', לְהַשְׁקוֹת אֶת
הַגֶּזֶן. וְנִהְרִי - זֶה הָעֲמוּד הָאֲמֻצְעִי.
יֵצֵא מֵעֵדֶן - זו אֲמָא הָעֵלְיוֹנָה.
לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּזֶן - זו שְׂכִינָה
תַּחְתּוֹנָה. שְׂבָאוֹתוֹ זְמַן נֶאֱמַר
בְּמִשָּׁה וּבִישְׂרָאֵל (שם נח) אֲזַ
תַּתְעַנַּג עַל ה'. בְּעַנְג, שְׁהוּא ע' ^ע
עֵדֶן, נ' נִהְרִי, ג' גֶּזֶן. וְיִתְקַיֵּם
הַפְּתוּב (שמות טו) אֲזַ יִשְׂרִי מִשָּׁה
וְגו'. שֶׁר לֹא נֶאֱמַר, אֲלֵא יִשְׂרִי.
וְיִתְהַפֵּף לְעַרְב רַב עַנְ"ג לְנִגְ"ע,
וּלְאִמּוֹת הָעוֹלָם עוֹבְדֵי עֲכוּ"ם,
כְּמוֹ שְׁפָרְעָה וְהַמְצָרִים שְׁפָרַח
בְּהֵם שְׁחִין אֲבַעְבוּעוֹת, אֲבָל
לְיִשְׂרָאֵל יִהְיֶה עַנְ"ג.

וְזִהוּ וְנִהְרִי יֵצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת
אֶת הַגֶּזֶן. וּמִשָּׁם יִפְרֹד וְהִיָּה
לְאַרְבַּעַת רְאשִׁים, שְׁהֵם חֶסֶד
זְרוּעַ יְמִין. וּבְאוֹתוֹ זְמַן הַרוּצָה
לְהַחֲפִים יְדָרִים, וּמַחְנָה מִיכָא"ל
מְקַבֵּל מִמָּנוּ, וְעִמּוֹ מִטָּה יְהוּדָה
וּשְׁנֵי שְׂבָטִים. גְּבוּרָה זְרוּעַ
שְׂמָאל. וּבְאוֹתוֹ זְמַן הַרוּצָה
לְהַעֲשִׂיר יִצְפִּין, וּמַחְנָה גְּבוּרִיא"ל
מְקַבֵּל מִמָּנוּ, וְעִמּוֹ מִטָּה דָן וּשְׁנֵי
שְׂבָטִים. נְצַ"ח שׁוֹק יְמִין, וְעִמּוֹ
מְקַבֵּל מַחְנָה שֶׁל נוֹרִיא"ל, וְעִמּוֹ
מִטָּה רְאוּבֵן וּשְׁנֵי שְׂבָטִים עִמּוֹ.
הוּ"ד שׁוֹק שְׂמָאל, שְׁעֻלְיָה נֶאֱמַר
לְיַעֲקֹב (בראשית לב) וְהוּא צִלַּע עַל
יְרֻכּוֹ, וּמִמָּנוּ מְקַבֵּל מַחְנָה
רְפָא"ל, שְׁהוּא מִמָּנָה עַל רְפוּאֵת
הַגְּלוּת, וְעִמּוֹ מִטָּה אֶפְרַיִם וּשְׁנֵי
שְׂבָטִים.

דְּבַר אַחַר וּמִשָּׁם יִפְרֹד וְהִיָּה
לְאַרְבַּעַת רְאשִׁים - אֶלֶּה אוֹתָם אַרְבַּעַת שְׁנַכְנְסוּ לְפָרְדִּס. אֶחָד נְכַנְסוּ בְּפִישׁוּ"ן, שְׁהוּא פִי שׁוֹנָה

בְּגִין דְּאִסְתַּלַּק מִנִּיָּה נְבִיעוּ דִּי לְאִין סוּף.
וּמִיָּד דִּיפְקוּן יִשְׂרָאֵל מִן גְּלוּתָא עֲמָא קְדִישָׁא
לְחוּד, מִיָּד נִהְרִי דְהוּהוּ חָרַב וְיִבֶשׁ אֶתְמַר
בִּיה וְנִהְרִי יוֹצֵא מֵעֵדֶן דָּא ו' לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּזֶן.
וְנִהְרִי דָּא עֲמוּדָא דְאֲמֻצְעִיתָא. יוֹצֵא מֵעֵדֶן דָּא
אֲמָא עֲלָאָה, לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּזֶן דָּא שְׂכִינָתָא
תַּתָּאָה. דְּבַהּוּא זְמַנָּא אֶתְמַר בְּמִשָּׁה
וּבִישְׂרָאֵל (ישעיה נח) אֲזַ תַּתְעַנַּג עַל יִי בְּעַנְג דְּאִיהוּ
ע' עֵדֶן נ' נִהְרִי ג' גֶּזֶן. וְאֶתְקַיֵּים קְרָא (שמות טו) אֲזַ
יִשְׂרִי מִשָּׁה וְגו' (דף כו ע"ב) שֶׁר לֹא נֶאֱמַר אֲלֵא
יִשְׂרִי. וְאֶתְהַפֵּף לְעַרְב רַב עַנְ"ג לְנִגְ"ע
וּלְאִוּמִין דְּעִלְמָא עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים וּמַזְלוֹת
כְּגוֹוְנָא דְּפָרְעָה וּמַצְרָאֵי דְּפָרַח בְּהוּן שְׁחִין
אֲבַעְבוּעוֹת. אֲבָל לְיִשְׂרָאֵל יִהְיֶה עַנְ"ג.

וְדָא אִיהוּ וְנִהְרִי יוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת
הַגֶּזֶן. וּמִשָּׁם יִפְרֹד וְהִיָּה לְאַרְבַּעַת
רְאשִׁים. דְּאִנּוּן חֶסֶד דְּרוּעָא יְמִינָא. וּבַהּוּא
זְמַנָּא הַרוּצָה לְהַחֲפִים יְדָרִים. וּמַחְנָה
מִיכָא"ל אֶתְשַׁקְיִין מִנִּיָּה וְעִמּוּיָה מִטָּה יְהוּדָה
וְתָרִין שְׂבָטִין. גְּבוּרָה דְּרוּעָא שְׂמָאלָא.
וּבַהּוּא זְמַנָּא הַרוּצָה לְהַעֲשִׂיר יִצְפִּין. וּמַחְנָה
גְּבוּרִיא"ל אֶתְשַׁקְיִין מִנִּיָּה וְעִמּוּיָה מִטָּה דָן
וְתָרִין שְׂבָטִין. נְצַ"ח שׁוֹקָא יְמִינָא וּמִנָּה
אֶתְשַׁקְיִין מִשְׂרִיא דְּנוֹרִיא"ל וְעִמּוּיָה מִטָּה
רְאוּבֵן וְתָרִין שְׂבָטִין עִמּוּיָה. הוּ"ד שׁוֹקָא
שְׂמָאלָא דְּעִלָּה אֶתְמַר לְיַעֲקֹב (בראשית לב) וְהוּא
צוֹלַע עַל יְרֻכּוֹ וּמִנִּיָּה אֶתְשַׁקְיִין מִשְׂרִיא
דְּרְפָאֵל דְּאִיהוּ מִמָּנָא עַל אֶסּוּוֹתָא דְּגְלוּתָא
וְעִמּוּיָה מִטָּה אֶפְרַיִם וּב' שְׂבָטִין.

דְּבַר אַחַר וּמִשָּׁם יִפְרֹד וְהִיָּה לְאַרְבַּעַת
רְאשִׁים אֲלִין אִנּוּן אַרְבַּעַת דְּנְכַנְסוּ
לְפָרְדִּס. חַד עָאל בְּפִישׁוּ"ן דְּאִיהוּ פִי שׁוֹנָה
לְאַרְבַּעַת רְאשִׁים - אֶלֶּה אוֹתָם אַרְבַּעַת שְׁנַכְנְסוּ לְפָרְדִּס. אֶחָד נְכַנְסוּ בְּפִישׁוּ"ן, שְׁהוּא פִי שׁוֹנָה

הלכות. תנינא עאל בגיחו"ן. ותמן הוא קבור ההוא דאתמר ביה (ויקרא יא) כל הולך על גחון, גבריאל"ל גבר אל עליה אתמר (איוב ג) לגבר אשר דרכו נסתרה ויסף אלוה בעדו. ולא ידע גבר ית קבורתיה עד יומא הדין דאתגלייא תמן. ודא איהו רמז ולחפימא ברמיזא. תליתאה עאל בחדק"ל חד קל ודא לישנא חדידא קלא לדרשא. רביעאה עאל בפר"ת דאיהו מוחא דביה פריה ורביה. בן זומא וכן עזאי דעאלו בקליפין דאורייתא הוו לקאן בהון. רבי עקיבא דעאל במוחא אתמר ביה דעאל בשלם ונפק בשלם.

הלכות. השני נכנס בגיחו"ן, ושם הוא קבור, אותו שנאמר בו (ויקרא יא) כל הולך על גחון. גבריאל"ל - גבר אל, עליו נאמר (איוב ג) לגבר אשר דרכו נסתרה ויסף אלוה בעדו. ולא ידע איש את קבורתו עד היום הזה שהתגלה שם, וזהו רמז, ודי לחכימא ברמיזא. שלישי נכנס בחדק"ל - חד קל, וזו לשון מחדדת קלה לדרשה. רביעי נכנס בפר"ת, שהוא המוח, שבו פריה ורביה. בן זומא וכן עזאי שנכנסו לקלפות של התורה, היו לוקים בהם. רבי עקיבא שנכנס במוח, נאמר בו שנכנס בשלום ויצא בשלום.

(אמר רבי אלעזר, אבא, יומא חד הוינא כבי מדרשא, ושאלו חברייא מאי ניהו דאמר רבי עקיבא לתלמידיו כשתגיעו לאבני שיש טהור אל תאמרו מים מים שמא תסתכנונו גרמיכו דכתיב, (תהלים קא) דובר שקרים לא יכון לנגד עיני. אדחכי הא סבא דסבין קא נחית אמר לון רבנן, במאי קא תשתדלון. אמרו ליה ודאי בהא דאמר רבי עקיבא לתלמידיו כשתגיעו לאבני שיש וכו', אמר לון ודאי רוא עלאה אית הכא. והא אוקמוה במתיבתא עלאה. ובגין דלא תטעונו נחיתנא לכו ובגין (דאתגלייא) רוא דא בנייכו דאיהו רוא עלאה טמירא מבני דרא.

ואמר רבי אלעזר, אבא, יום אחד הייתי בבית המדרש, ושאלו החברים, מהו שאמר רבי עקיבא לתלמידיו, כשתגיעו לאבני שיש טהור אל תאמרו מים מים שמא תסתכנונו בעצמכם, שכתוב (תהלים קא) דובר שקרים לא יכון לנגד עיני? בין כף הנה זקן הזקנים. ירד ואמר להם, רבנן, במה אתם משתדלים? אמרו לו, ודאי בזה שאמר רבי עקיבא לתלמידיו כשתגיעו לאבני שיש וכו'. אמר להם, ודאי סוד עליון יש כאן, והרי פרשוה בישיבה העליונה, וכדי שלא תטעו ירדתי לכם, וכדי לגלות סוד זה בניכם, שהוא סוד עליון טמיר מבני הדור.]

בדאי אבני שיש טהור אננו דמנהון מין דכיון נפקין. ואננו רמיון באת א רישא וסופא. ו' דאיהו נטוי בינייהו איהו עין חסוים. מאן דאכיל מניה וחי לעלם. ואלין ב' יודין אננו רמיון בויצר. ואננו תרין יצירות. יצירה דעלאין ויצירה דתתאין. ואננו חכמה בראש וחכמה בסוף. תעלומות חכמה. ודאי אננו תעלומות מחכמה עלאה דתחת בטר עלאה.

ואננו לקבל ב' עינין דכהון תרין דמעין נחתו בימא רבא. ואמאי נחתו. בגין דאורייתא מתרין לוחין אלון הוה משה נחית לישראל. ולא וכו' בהון ואתברו ונפלו. ודא גרים אבנדא דבית ראשון ושני. ואמאי נפלו בגין דפרח ו' מנייהו דאיהו ו' דויצר. ונהיב לון אחרנין מספרא דעין הדעת טוב ורע דמתמן

שמעם יוצאים מים זפים, והם רמוזים באות א' בראש ובסוף. ו' שהוא נטוי ביניהם הוא עץ החיים. מי שאוכל ממנו - וחי לעולם. ושני היודיים האלה רמוזים בויצר, והם שתי יצירות, יצירה של העליונים ויצירה של התחתונים. והם חכמה בראש וחכמה בסוף. תעלומות חכמה. ודאי הם תעלומות מחכמה עליונה שתחת בטר עליון.]

והם כנגד שתי עינים שבהם שתי דמעות יורדות לים הגדול. ולמה ירדו? בגלל שהתורה משני הלוחות הללו היתה משה מוריד לישראל, ולא זכו בהם, ונשפרו ונפלו, וזה גרם אבדן בית ראשון ושני. ולמה נפלו? בגלל שפרח ו' מהם, שהוא ו' של ויצר, ונתן להם אחרים מצד של עץ הדעת

טוב ורע, שמשם נתנה תורה
באסור והתר. מימין חיים,
ומשמאל מות.

ולכן אמר רבי עקיבא לתלמידיו,
כשתגיעו לאבני שיש טהור אל
תאמרו מים מים. לא תהיו
שוקלים אבני שיש טהור [ג"א שהם
שני יודין של ויצר, חכמה עליונה וחכמה
תחתונה] לאבנים אחרות שהן חיים
ומות, שמשם (קהלת י) לב חכם
לימינו ולב כסיל לשמאלו. ולא
עוד, אלא אתם תסבנו עצמכם,
בגלל שאלה של עץ הדעת טוב
ורע הם בפרוד, ואבני שיש
טהור הן ביחוד בלי פרוד כלל.
ואם תאמרו שהרי הסתלק עץ
החיים מהם ונפלו ויש ביניהם
פרוד - דבר שקרים לא יכון לנגד
עיני, שהרי אין שם פרוד
למעלה. שאלה שנשברו היו
מאלה. באו לנשק אותו, פרח
והסתלק מהם.

דבר אחר ונהר יצא מעדן -
בודאי למעלה בעץ החיים שם
אין קלפות נכריות. זהו שכתוב
(תהלים ה) לא יגורף רע. אבל בעץ
שלמטה יש בודאי קלפות
נכריות, והוא נטוע בגן עדן של
זעיר אנפין, שהוא חנוף,
מטטרו"ן, שגן העדן העליון של
הקדוש ברוך הוא אין שם
ערבוב של קלפות להיות שם
נפתל ועקש. ובגלל זה ונהר יצא
מעדן וגו', ויכלנו לומר
במטטרו"ן יצא מעדן - מעדון
שלו. להשקות את הגן - הגן
שלו, הפרדס שלו שנכנסו לשם
בן עזאי ובן זומא ואלישע.
וקלפות שלו מצד זה טו"ב ומצד
זה רע. וזה אסור והתר, פשר
ופסול, טמאה וטהרה.

עמד זמן אחד ואמר, רבי רבי, כף זה ודאי! אבל עץ החיים הוא לא נקרא. אלא כף הוא סוד
הדבר, וייצר - יצירה אחת לטוב ויצירה אחת לרע. זה עץ הדעת טוב ורע. עץ זה אדם קטן,

איתיהיבת אורייתא באסור והתר מימינא חיי ומשמאלא מותא.
ובגין דא אמר רבי עקיבא לתלמידיו כשתגיעו לאבני שיש טהור אל תאמרו
מים מים. לא תהיו שקולין אבני שיש טהור (ג"א דאנון ב' יודין דוייצר חכמה
עלאה וחכמה תתאה) לאבני אחרנין דאנון חיי ומותא דמתמן (קהלת י) לב
חכם לימינו. ולב כסיל לשמאלו. ולא עוד אלא אתון תסתבנון גרמיכו. בגין
דאלין דעין הדעת טוב ורע אנון בפרודא. ואבני שיש טהור אנון ביחודא
בלא פירודא כלל. ואי תימרונ דהא אסתלק עץ החיים מניהו ונפלו ואת
פירודא בניניהו. דובר שקרים לא יכון לנגד עיני דהא לית תמן פירודא
לעילא. דאלין דאתברו מאנון חיי. אתו לנשקא (דף כו ע"א) ליה פרח
ואסתלק מניהו.

דבר אחר ונהר יוצא מעדן. בודאי לעילא
בעץ חיים תמן לית קליפין נוכראין
הדא הוא דכתיב, (תהלים ה) לא יגורף רע. אבל
בעץ דלתתא אית קליפין נוכראין ודאי.
ואיהו נטוע בגנתא דעדן דזעיר אפין. דאיהו
חנוף מטטרו"ן דגן עדן דלעילא. דקדשא
בריך הוא לית תמן ערטומא, למיהוי תמן
נפתל ועקש. ובגין דא ונהר יוצא וגו'
ויכילנא למימר במטטרו"ן יוצא מעדן מעדון
דיליה. להשקות את הגן גן דיליה פרדס
דיליה דתמן עאלו בן עזאי ובן זומא
ואלישע. וקליפין דיליה מסטרא דא טו"ב
ומסטרא דא רע. ודא אסור והתר פשר ופסול
טומאה וטהרה.

קם חד סבא ואמר רבי רבי הכי הוא ודאי.
אבל עץ חיים לא אתקרי איהו. אלא
הכי הוא רזא דמלה וייצר חד יצירה דטוב
וחד יצירה דרע. דא איהו עץ הדעת טוב
ורע. עץ דא אדם זעירא מסטרא דחיים מגיה
ומסטרא דמותא מגיה. תמן תרין יצירות
דיליה דאנון אסור והתר, ועליה אתמר וייצר

עמד זמן אחד ואמר, רבי רבי, כף זה ודאי! אבל עץ החיים הוא לא נקרא. אלא כף הוא סוד
הדבר, וייצר - יצירה אחת לטוב ויצירה אחת לרע. זה עץ הדעת טוב ורע. עץ זה אדם קטן,

מצד החיים ממנו ומצד המות ממנו. שם שתי יצירות שלו שהם אסור והתר, ועליו נאמר וייצר ה' אלהים את האדם עפר מן האדמה.

ויפח באפיו נשמת חיים - זו שכינה עליונה. עֶדֶן - תשובה. ועליה נאמר ועץ החיים בתוף הגן. זה העמוד האמצעי. הגן שכינה תחתונה. שלשה קשרים הם, נשמה רוח ונפש אצלו, ובהם ויהי האדם לנפש חיה, שהוא ממש מפיו נקרא לשכינה שהיא נשמת חיים. מיד שאמר דברים אלו, עלה למעלה. אמר רבי שמעון, חברים, בודאי זה היה מלאך, ובודאי תומך יש לנו מכל מקום.

פתח הפסוק אחריו: ויקח ה' אלהים את האדם ויניחהו בגן עֶדֶן וגו'. ויקח - מאין לקח אותו? אלא לקח אותו מארבעה יסודות שנאמר בהם ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים. הפרידו מהם, ושם אותו בגן עֶדֶן.

כמו זה יעשה הקדוש ברוך הוא לבן אדם שנברא מארבעה יסודות. בזמן ששכב בתשובה ומתעסק בתורה, הקדוש ברוך הוא נוטלו משם, ועליהם נאמר ומשם יפרד. הפריד נפשו מתאותם, ושם אותו בגן שלו שהיא שכינה, לעבדה - במצוות עשה, ולשמרה - במצוות לא תעשה. אם זכה לשמר אותה, הוא יהיה ראש על ארבעה יסודות, ויעשה נהר שמשקים על ידו ולא על ידי אחר, ומפירים בו שהוא רבון ושולט עליהם.

ואם עבר על התורה, הם משקים ממרירות העץ של רע שהוא יצר הרע. וכל האיברים שהם מארבעה יסודות, נאמר

י אלהים את האדם עפר מן האדמה. ויפח באפיו נשמת חיים. דא שכּינתא עלאה. עֶדֶן תּיּוּבְתָא. ועלה אתמר ועץ

החיים בתוף הגן דא עמודא דאמצעייתא. הגן שכּינתא תתאה. תלת קטירין אנון נשמתא רוחא נפשא לגביה. ובהון ויהי האדם לנפש חיה. דאיהו מפיו ממש אתקרי לשכינתא דאיהי נשמת חיים. מיד דאמר מלין אלין סליק לעילא. אמר רבי שמעון חברייא בודאי מלאכא הוה. ובודאי סמך אית לנא מפל אתר.

פתח קרא אבתריה: ויקח יי אלהים את האדם ויניחהו בגן עֶדֶן וגו'. ויקח מאן נטיל ליה. אלא נטיל ליה מארבעה יסודין דאתמר בהון ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים. אפריש ליה מנהון ושוי ליה בגנתא דעֶדֶן.

בגוונא דא יעבד קדשא בריך הוא לבר נש דאתברי מארבעה יסודין. בזמנא דתב בתּיּוּבְתָא ומתעסק באורייתא. קדשא בריך הוא נטיל ליה מתמן. ועליהו אתמר ומשם יפרד. אפריש נפשיה מתאוה דילהון ושוי ליה בגנתא דילהי דאיהי שכּינתא. לעבדה בפקודין דעשה. ולשמרה בפקודין דלא תעשה. אי זכה לנטרא לה איהו יהא רישא על ארבעה יסודין. ואתעביד נהר דאתשקיין על ידיה ולא על ידא אחרא ואשתמודעין ביה דאיהו רבון ושליט עלייהו.

ואי עבר על אורייתא אתשקיין ממרירו דאילנא דרע דאיהו יצר הרע. וכל אברין דאנון מארבעה יסודין אתמר בהון (שמות א) וימררו את חיהם וגו' וימררו במרירו

בָּהֶם (שמות א) וַיִּמְרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם
וְגו'. וַיִּמְרְרוּ - בְּמַרְרוֹת שֶׁל
מָרָה. וּלְגַבֵּי אֵיבָרִים קְדוּשִׁים שֶׁל
הַגּוֹף שֶׁהֵם מִצַּד הַטּוֹב, עֲלֵיהֶם
נֶאֱמַר (שם טו) וַיִּבְאוּ מִרְתָּה וְלֹא
יָכְלוּ לְשַׁתּוֹת מִיַּם מִמָּרָה וְגו'.
כְּגוֹן זֶה אָמְרוּ בְּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה,
וַיִּמְרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בְּעַבְדָּה קָשָׁה
- בְּקִשְׂיָא. בְּחִמְר - בְּקַל וְחִמְר.
וּבְלִבְנִים - בְּלִבּוֹן הַלֶּכֶה. וּבְכָל
עַבְדָּה בְּשָׂדֶה - זוֹ בְּרִיתָא. אֶת כָּל
עַבְדָּתֶם וְגו' - זוֹ מִשְׁנָה.

אִם שָׂבִים בְּתוֹשֻׁבָה, נֶאֱמַר בָּהֶם
(שם) וַיִּוְרְהוּ ה' עֵץ, וַיְזַה עֵץ
הַחַיִּים, וַיְבֹ וַיִּמְתְּקוּ הַמַּיִם. וַיְזַה
מִשֵּׁה מְשִׁיחַ, שְׁנֵאֱמַר בּוֹ (שם יז)
וּמִטָּה הָאֱלֹהִים בִּידוֹ. מִטָּה זֶה
מִטְטְרוּן, מִצְדוֹ חַיִּים וּמִצְדוֹ
מִיתָה. כְּשִׁמְתַּהֲפֹף לְמִטָּה הוּא
עֵזֶר מִצַּד הַטּוֹב. כְּשִׁמְתַּהֲפֹף
לְנַחֵשׁ הוּא כְּנִגְדּוֹ. מִיָּד (שם יח) וַיִּנָּס
מִשֵּׁה מִפְּנֵיו.

וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְסֻרוֹ בְּיַד
מִשְׁה, וְהִיא תוֹרָה שְׂבַעַל פֶּה,
שְׂבָה אֲסוּר וְהִתְר. מִיָּד שֶׁהִכָּה בּוֹ
בְּסַלְעַ, לְקַח אוֹתוֹ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא בִּידוֹ, וְנֶאֱמַר בּוֹ (שְׁמוּאֵל ב-ב כב)
וַיֵּרֶד אֵלָיו בְּשַׁבָּט, לְהַכּוֹת אוֹתוֹ
בּוֹ. וְשִׁבָּט הוּא יֵצֵר הָרַע נַחֵשׁ,
וְהַכֵּל הוּא בְּגִלוֹת מִחֻמְתּוֹ. וְעוֹד,
וּמִשֵּׁם יִפְרֹד. אֲשֶׁרֵי הָאִישׁ
שִׁישְׁתַּדֵּל בְּתוֹרָה, שְׂבִזְמַן שִׁיקַח
אוֹתוֹ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִהַגּוֹף
הַזֶּה מֵאֲרַבְעָה יְסוּדוֹת, נִפְרָד
מִשֵּׁם וְהוֹלֵךְ לְהִיּוֹת רֹאשׁ בְּאֲרַבְעַ
חַיּוֹת, וְנֶאֱמַר בָּהֶם עַל כַּפַּיִם
יִשְׁאוּנְךָ וְגו'.

וַיִּצֹ ה' אֱלֹהִים וְגו', הָרִי פְרִשׁוּהָ
אֵין צוֹ אֵלָּא עַבְדָּה זָרָה, שְׁמִשֵּׁם
אֱלֹהִים אַחֲרִים, וְהִיא בְּכַבֵּד,
שְׁמִמְנָה תְּכַבֵּד הַעַבְדָּה, שֶׁהִיא
עַבְדָּה זָרָה לוֹ, וְהַכְּבֵד פּוֹעֵס.
וְהָרִי פְרִשׁוּהָ, כָּל הַכּוֹעֵס כְּאֵלוֹ
עוֹבֵד עַבְדָּה זָרָה. זֶהוּ וַיִּצֹ. עַל

דְּמָרָה. וּלְגַבֵּי אֵבָרִין קְדִישִׁין דְּגוּפָא דְאַנוּן
מְסֻטְרָא דְטוֹב עֲלֵייהוּ אֲתָמַר (שמות טו) וַיִּבְאוּ
מִרְתָּה וְלֹא יָכְלוּ לְשַׁתּוֹת מִיַּם מִמָּרָה וְגו'.
כְּגוֹנוּנָא דָּא אָמְרוּ מֵאֲרִי מִתְנִיתִין וַיִּמְרְרוּ אֶת
חַיֵּיהֶם בְּעַבְדָּה קָשָׁה בְּקוּשְׂיָא. בְּחִמְר בְּקַל
וְחִמְר. וּבְלִבְנִים בְּלִבּוֹן הַלֶּכֶתָּא. וּבְכָל עַבְדָּה
בְּשָׂדֶה דָּא בְּרִיתָא. אֶת כָּל עַבְדָּתֶם וְגו' דָּא
מִשְׁנָה.

אִם תִּיבִינ בְּתוֹבָתָא אֲתָמַר בְּהוּן (שמות טו)
וַיִּוְרְהוּ ה' עֵץ. וְדָא עֵץ חַיִּים וְכִיָּה
וַיִּמְתְּקוּ הַמַּיִם. וְדָא מִשֵּׁה מְשִׁיחַ דְּאֲתָמַר בִּיה
(שמות יז) וּמִטָּה הָאֱלֹהִים בִּידוֹ. מִטָּה דָּא
מִטְטְרוּן מְסֻטְרִיה חַיִּים וּמְסֻטְרִיה מִיתָה. כִּד
אֲתַהֲפֹף לְמִטָּה אִיהוּ עֵזֶר מְסֻטְרָא דְטוֹב. כִּד
אֲתַהֲפֹף לְחַוִּיא אִיהוּ כְּנִגְדּוֹ. מִיָּד (שמות יח) וַיִּנָּס
מִשֵּׁה מִפְּנֵיו.

וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְסֻר לִיה בִּידָא דְמִשְׁה
וְאִיהוּ אֲוִרִיתָא דְבַעַל פֶּה דְכִיָּה
אֲסוּר וְהִתְר. מִיָּד דְּמַחָא בִּיה בְּטִינְרָא נָטַל
לִיה קְדֻשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּידִיה. וְאֲתָמַר בִּיה
(שְׁמוּאֵל ב כג) וַיֵּרֶד אֵלָיו בְּשַׁבָּט לְמַחָא לִיה בִּיה.
וְשִׁבָּט אִיהוּ יֵצֵר הָרַע חַוִּיא. וְכִלָּא אִיהוּ
בְּגִלוֹתָא מִחֻמַּת דִּילִיה. וְעוֹד וּמִשֵּׁם יִפְרֹד.
זַכָּאָה אִיהוּ בַר נֶשׁ דְּאֲשְׁתַּדֵּל בְּאוֹרִיתָא.
דְּבִזְמַנָּא דְנָטִיל לִיה קְדֻשָׁא בְּרִיךְ הוּא מֵהֵא
גוּפָא מֵאֲרַבְעָה יְסוּדִין, אֲתַפְרֵשׁ מִתְּמָן וְאֲזִיל
לְמַהוּי רִישָׁא בְּד' (דף כו ע"ב) חִיוּוֹן וְאֲתָמַר בְּהוּן
עַל כַּפַּיִם יִשְׁאוּנְךָ וְגו' :

וַיִּצֹ יי אֱלֹהִים וְגו' הָא אוּקְמוּהָ לִית צוֹ אֵלָּא
עַבְדָּה זָרָה דְּמִתְּמָן אֱלֹהִים אַחֲרִים
וְאִיהִי בְּכַבֵּד. דְּמִינָה תְּכַבֵּד הַעַבְדָּה דְּאִיהִי
עַבְדָּה זָרָה לִיה וְהַכְּבֵד פּוֹעֵס. וְהָא אוּקְמוּהָ
כָּל הַכּוֹעֵס כְּאֵלוֹ עוֹבֵד עַבְדָּה זָרָה דָּא אִיהוּ

הָאָדָם - זו שְׁפִיכוֹת דָּמִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית ט) בְּאָדָם דָּמוֹ יִשְׁפָּךְ. וְזו מְרָה, הַחֲרֹב שֶׁל מְלֹאךְ הַמּוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי ה) וְאַחֲרֵיתֶיהָ מְרָה כְּלַעֲנָה חֲדָה כְּחֹרֵב פִּיּוֹת. לֵאמֹר - זֶה גְלוֹי עֲרִיּוֹת, וְזֶה טְחוּל, עֲלִיו נֶאֱמַר (שם) אֲכָלָה וּמְחַתָּה פִּיהָ וְגוֹ', שֶׁלְטַחֵחַל אֵין פֶּה וְעַרְקִים, וּמְשַׁקָּה מְעַכִּירוֹת הַדָּם הַשָּׁחַר שֶׁל הַכְּבֵד, וְלֹא מְצַאנוּ לוֹ פֶּה. וְזֶהוּ אֲכָלָה וּמְחַתָּה פִּיהָ וְגוֹ'. כֹּל שׁוֹפְכֵי דָמִים הֵם מִמְרָה, שֶׁעַרְקֵי הַדָּם שֶׁל הַלֵּב, מִיַּד כְּשֶׁרוֹאִים מְרָה, כֹּלֵם בּוֹרְחִים מִלְּפָנֶיהָ.

וְכֹךְ הַעֲרִיּוֹת מִתְּכַסִּים בַּחֲשָׁךְ בְּדָם שָׁחַר שֶׁל הַטְּחוּל. מִי שֶׁעוֹבֵר עַל שְׁפִיכוֹת דָּמִים וְעוֹבְדָה זָרָה וְגְלוֹי עֲרִיּוֹת, גּוֹלָה נִשְׁמַתוֹ בְּכַבֵּד מְרָה טְחוּל, וְדָנִים אוֹתוֹ בְּגֵיהֶנֶם. וְשִׁלְשָׁה מְמַנִּים עֲלֵיהֶם - מִשְׁחִית אֶף וְחִמָּה. ט"ו עֲרִיּוֹת הֵם כְּחֻשְׁבוֹן י"ה, וְשִׁשָּׁה אַחֲרֵיהֶם כְּחֻשְׁבוֹן ו'. לְפָנֶי שְׁגָלוֹ יִשְׂרָאֵל בְּגִלוֹת וּשְׁכִינָה עִמָּם, צָוָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת יִשְׂרָאֵל, (ויקרא יח) עֲרוֹת אִמָּךְ לֹא תִגְלֶה. וְהַגְּלוֹת הַזֶּה הֵיא גְלוֹי עֲרוֹת הַשְּׁכִינָה. זֶהוּ שְׁכִתוֹב (ישעיה ג) וּבְכַפְשֵׁעֵיכֶם שִׁלְחָה אִמְכֶם. וְעַל גְלוֹי עֲרִיּוֹת גָּלוּ יִשְׂרָאֵל וּשְׁכִינָה בְּגִלוֹת, וְזוֹהִי עֲרוֹת הַשְּׁכִינָה. וְעֲרוֹה זֶה הֵיא לֵילִית, אִמָּם שֶׁל עֹרֵב רַב. וְעֹרֵב רַב הֵם עֲרִיּוֹת שֶׁלָּה וְעֲרִיּוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁלְמַעֲלָה, שֶׁעֲלִיו נֶאֱמַר (ויקרא יח) עֲרוֹת אִבִּיךָ וְגוֹ' לֹא תִגְלֶה.

וְהֵם הַפְּרִירוֹ בֵּין ה' ה' שֶׁלֹּא תִתְקַרֵב ו' בִּינֵיהֶם. זֶהוּ שְׁכִתוֹב (שם) עֲרוֹת אִשָּׁה וּבִתָּהּ לֹא תִגְלֶה. וְהֵם שְׁכִינָה עֲלִיוֹנָה וְתַחְתּוֹנָה. שְׁבֻזְמָן שֶׁהָעֹרֵב רַב, שֶׁהֵם: ג'פִּילִים ג'בוֹרִים ע'מְלָקִים ר'פָּאִים ע'נְקִים ר'פָּאִים ע'נְקִים, בֵּין ה' ה', לֵית רְשׁוֹ לְקִדְשָׁא כְּרִיךְ הוּא

וְיָצוּ. עַל הָאָדָם דָּא שְׁפִיכוֹת דָּמִים כְּמָה דָּאֵת אָמַר, (בראשית ט) בְּאָדָם דָּמוֹ יִשְׁפָּךְ. וְדָא מְרָה חֲרַבָּא דְּמִלְאָךְ הַמּוֹת כְּמָה דָּאֵת אָמַר, (משלי ה) וְאַחֲרֵיתֶיהָ מְרָה כְּלַעֲנָה חֲדָה כְּחֹרֵב פִּיּוֹת. לֵאמֹר דָּא גְלוֹי עֲרִיּוֹת וְדָא טְחוּל עֲלֵיהָ אִתְמַר (משלי ל) אֲכָלָה וּמְחַתָּה פִּיהָ וְגוֹ' דְּטְחוּל לֵית לֵיה פּוֹמָא וְעַרְקִין וְאִתְשַׁקֵּי מְעַכִּירוֹ דְּדָמָא אוֹכְמָא דְּכַבֵּד וְלֹא אִשְׁכַּחְנָא לֵיה פּוֹמָא. וְדָא אִיהוּ אֲכָלָה וּמְחַתָּה פִּיהָ וְגוֹ'. כֹּל שׁוֹפְכֵי דָמִים מִמְרָה אֲנוּן. דְּעַרְקִין דְּדָמָא דְּלִפָּא מִיַּד דְּחֻזָּאן מְרָה כְּלַהוּן בְּרַחֲוִין קְדָמָה.

וְעַרְוִין כְּלַהוּ אִתְכַּסְוִין בְּחֻשׁוֹכָא בְּדָם אוֹכְמָא דְּטְחוּל. מָאן דְּעֹבֵר עַל שְׁפִיכַת דָּמָא וְעוֹבְדָה זָרָה וְגְלוֹי עֲרִיּוֹת גְּלוֹיָא נִשְׁמַתִּיהָ בְּכַבֵּד מְרָה טְחוּל וְדִינֵין לֵיה בְּגֵיהֶנֶם וְתַלַּת מְמַנִּין עֲלֵיהוּ מִשְׁחִית אֶף וְחִמָּה. חֲמִשׁ עֶשְׂרֵה עַרְוִין אֲנוּן כְּחֻשְׁבוֹן י"ה. וְשִׁית אַחֲרֵינִין כְּחֻשְׁבוֹן ו'. קְדָם דְּגָלוּ יִשְׂרָאֵל בְּגִלוֹתָא וּשְׁכִינָתָא עִמָּהוּן. מְנִי קְדָשָׁא כְּרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל (ויקרא יח) עֲרוֹת אִמָּךְ לֹא תִגְלֶה. וְדָא גְלוֹתָא אִיהוּ גְלוֹי עֲרוֹתָה דְּשְׁכִינָתָא הָדָא הוּא דְּכְתִיב, (ישעיה ג) וּבְכַפְשֵׁעֵיכֶם שִׁלְחָה אִמְכֶם. וְעַל גְלוֹי עֲרִיּוֹת גָּלוּ יִשְׂרָאֵל וּשְׁכִינָתָא בְּגִלוֹתָא. וְדָא אִיהוּ עֲרוֹה דְּשְׁכִינָתָא. וְהֵיא עֲרוֹה אִיהוּ לֵילִית אִמָּא דְּעֹרֵב רַב. וְעֹרֵב רַב אֲנוּן עֲרִיּוֹת דִּילָהּ וְעֲרִיּוֹת דִּישְׂרָאֵל דְּלַעֲיִלָּא דְּעֲלֵיהָ אִתְמַר (ויקרא יח) עֲרוֹת אִבִּיךָ לֹא תִגְלֶה.

וְאֲנוּן אִפְרִישִׁין בֵּין ה' ה' דְּלֹא אִתְקַרִיב ו' בִּינֵיהוּ הָדָא הוּא דְּכְתִיב, עֲרוֹת אִשָּׁה וּבִתָּהּ לֹא תִגְלֶה. וְאֲנוּן שְׁכִינָתָא עֲלָאָה וְתַתָּאָה. דְּבֻזְמָנָא דְּעֹרֵב רַב דְּאֲנוּן (סי' נג"ע ר"ע) ג'פִּילִים ג'בוֹרִים ע'מְלָקִים ר'פָּאִים ע'נְקִים בֵּין ה' ה', לֵית רְשׁוֹ לְקִדְשָׁא כְּרִיךְ הוּא

רשות לקדוש ברוך הוא להתקרב ביניהם, וסוד הדבר - (ישעיה ט) ונהר יחרב ויבש יחרב בה' עליונה, ויבש בה' תחתונה. כפי שלא יתפרנסו ערב רב מו' שיהא עץ החיים. ולכן אין התקרבות לו' בין ה' ה' בזמן שערב רב ביניהם.

ואין רשות לאות י' להתקרב לה' השנייה. זהו שפתיב ערות פלתיך לא תגלה. והם הפרידו בין ו' לה' העליונה. זהו שפתיב ערות אשת אביך לא תגלה. ש"י היא אב, ה' אס, ו' בן, ה' בת. ולכן צוה אליו ה' עליונה. ערות אשת אביך לא תגלה. ערות אחותך בת אביך - זו ה' תחתונה. את בת בנה ואת בת בתה - הם ה"א ה"א, שהם תולדות של ה'. ערות אחי אביך - זו יו"ד, שהוא תולדה של אות י', והוא אח לו"א י'.

סוף סוף בזמן שערב רב מערבים בישראל, אין קרבה ויחוד באותיות שם יהו"ה. ומיד שימחו מהעולם, נאמר באותיות של הקדוש ברוך הוא (זכריה יד) ביום ההוא יהיה יהו"ה אחד ושמו אחד. ולכן אדם, שהם ישראל, יש להם יחוד בתורה, שנאמר בה (משלי א) עץ חיים היא למחזיקים בה, והיא הגבירה מלכו"ת, שמצדה נקראו ישראל בני מלכים. ולכן אמר הקדוש ברוך הוא, לא טוב היות האדם לבדו אעשה לו עזר כנגדו. זו משנה, אשתו של אותו נער, והוא [היא] שפחת השכינה. אם זכו ישראל - היא עוזרת להם בגלות מצד של התר טהור פשר. ואם לא - היא כנגדו מצד של טמא פסול אסור. טהור התר הטוב. פסול טמא אסור הוא יצר הרע.

לקרבא בינייהו. ורזא דמלה (ישעיה ט) ונהר יחרב ויבש יחרב בה' עלאה ויבש בה' תתאה. בגין דלא יתפרנסון ערב רב מן ו' דאיהו עץ החיים. ובגין דא לית קריבו לו' בין ה' ה' בזמנא דערב רב בינייהו.

ולית רשו לאת י' לקרבא בה' תניינא הדא הוא דכתיב ערות פלתיך לא תגלה. ואנון אפרישו בין ו' לה' עלאה הדא הוא דכתיב ערות אשת אביך לא תגלה. די' איהו אב. ה' אס. ו' בן. ה' בת. ובגין דא מני לגביה ה' עלאה. ערות אשת אביך לא תגלה. ערות אחותך בת אביך דא ה' תתאה. את בת בנה ואת בת בתה אנון ה"א ה"א דאנון תולדין דה'. ערות אחי אביך דא יו"ד דאיהו תולדה דאת י' ואיהו אח לו"א י'.

סוף סוף בזמנא דערב רב מעורבין בישראל לית קריבו ויחודא באתון שם יהו"ה, ומיד דיתמחון מעלמא אתמר באתון דקדשא ברין הוא (זכריה יד) ביום ההוא יהיה יהו"ה אחד ושמו אחד. ובגין דא אדם דאנון ישראל אית לון יחודא באורייתא דאתמר בה (משלי א) עץ חיים היא למחזיקים בה. ואיהו מטרוניתא מלכו"ת. דמסטרעא אתקריאו ישראל בני מלכים. ובגין דא אמר קדשא ברין הוא לא טוב היות האדם לבדו אעשה לו עזר כנגדו דא משנה אתתא דההוא נער ואיהו (נ"א ואיהו) שפחה דשכינתא. ואי זכו ישראל איהי עזר לון בגלותא מסטרא דהתר טהור פשר. ואי לאו איהי כנגדו מסטרא דטמא פסול אסור. טהור התר פשר איהו יצר הטוב. פסול טמא אסור איהו יצר הרע.

וכשר הוא יצר הטוב.

וְאִשָּׁה שִׁישׁ לָהּ דָם טוֹהַר וְדָם
נִדְהָ מִצַּד שֶׁל הַמְשָׁנָה הִיא שְׂמָה
אוֹתוֹ וְאִינָה בַת זִוְגוֹ, הַיְחֻד שֶׁלוֹ,
שְׂאִין יְחֻד עַד שְׁעָרַב רַב יִמְחוּ
מִהָעוֹלָם. וְלִכֵּן נִקְבַּר מֹשֶׁה מִחוּץ
לְאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה, וַיִּקְבְּרוּתוֹ הִיא
מְשָׁנָה, וְלֹא יָדַע אִישׁ אֶת קְבוּרָתוֹ
עַד הַיּוֹם הַזֶּה. קְבוּרָתוֹ מְשָׁנָה
שְׂשׁוּלְטַת עַל הַגְּבִירָה, שֶׁהִיא
קְבֻלָּה לְמֹשֶׁה וּמִלֶּךְ. וַיִּגְבִּירָה
מִתְפָּרֶדֶת מִבְּעָלָהּ. וְלִכֵּן (מִשְׁלִי ל)
פָּתַח שְׁלוֹשׁ רִגְזָה אֶרֶץ וְכוּ' פָּתַח
עֶבֶד כִּי יִמְלוֹךְ - זֶהוּ עֶבֶד הַיְדוּעַ.
וְשִׁפְחָה - זֶה מְשָׁנָה. וְנִבֵּל כִּי
יִשְׁבַּע לֶחֶם - זֶה עָרַב רַב. עִם נִבֵּל
וְלֹא חָכָם.

עוֹד פָּתַח וְאָמַר, וַיִּצַּר ה' אֱלֹהִים
מִן הָאֲדָמָה כָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה וְאֵת
כָּל עוֹף הַשָּׁמַיִם. אוֹי לְעוֹלָם
שֶׁהֵם אֲטוּמֵי לֵב וְסִתוּמֵי עֵינַיִם
שֶׁלֹּא מִסְתַּכְּלִים בְּסוּדוֹת הַתּוֹרָה
וְלֹא יוֹדְעִים. שְׂוֹדָאֵי חַיַּת הַשָּׂדֶה
וְעוֹף הַשָּׁמַיִם הֵם עִמֵּי הָאָרֶץ,
וְאִפְלוּ בְּאֵלוֹ, שֶׁהֵם נֶפֶשׁ חַיָּה, לֹא
נִמְצָא בָּהֶם עֶזֶר [בְּגִלּוֹת] לְשִׁכְנָהּ
בְּגִלּוֹת, וְלֹא לְמֹשֶׁה שֶׁהוּא עִמָּה,
שֶׁכָּל זְמַן שֶׁגִּלְתָּה שְׁכִינָה לֹא זָז
מִמֶּנָּה.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וְהָרִי מִי נִתֵּן
מַעֲשֵׂה שֶׁל אָדָם בְּיִשְׂרָאֵל
וּבְמֹשֶׁה? אָמַר לוֹ: בְּנִי, וְאִתָּה
אֲמַרְתָּ כִּי? וְכִי לֹא לְמִדַּת (ישעיה מו)
מַגִּיד מִרְאֵשִׁית אַחֲרִית? ! אָמַר
לוֹ, כִּי הוּא וְדָאֵי. וְלִכֵּן מֹשֶׁה לֹא
מָת, וְהוּא נִקְרָא אָדָם, וּבְגִלּוֹ
נִאֲמַר בְּגִלּוֹת הָאֲחֵרוֹנָה וְלֹא אָדָם
לֹא מִצָּא עֶזֶר, אֲלֵא כָּלֵם כְּנַגְדּוֹ.
וְכֵן נִאֲמַר בְּעִמּוּד הָאֲמֻצְעִי
וְלֹא אָדָם לֹא מִצָּא עֶזֶר שְׂוִיּוּצֵא
שְׁכִינָה מִהַגְּלוּת. זֶהוּ שְׁפָתוֹב
(שְׁמוֹת ב) וַיִּפֶן כֹּה וְכֹה וַיִּרְא כִּי אֵין
אִישׁ. וּמֹשֶׁה הוּא בְּדַמּוֹתוֹ מִמֶּשׁ,
שְׂנֵאֲמַר בּוֹ לֹא מִצָּא עֶזֶר כְּנַגְדּוֹ.

וְאִתְּתָא דְאִית לָהּ דָם טוֹהַר וְדָם
נִדְהָ מִסְטָרָא דְמְשָׁנָה אִיהִי שְׂוִיא לִיָּה
וְלֹאוּ אִיהִי בַת זִוְגִיָּה יְחֻדָּא דִּילִיָּה. דִּלִּית
יְחֻדָּא עַד דְּעָרַב רַב יְתַמְחוּן מִעֲלָמָא. וּבְגִין
דָּא אֲתַקְבַּר מֹשֶׁה לְבַר מֵאֲרַעָא קְדִישָׁא.
וַיִּקְבְּרוּתָא דִּילִיָּה מְשָׁנָה אִיהִי וְלֹא יָדַע גְּבַר יֵת
קְבוּרָתֶיהָ עַד יוֹמָא הַדִּין. קְבוּרָתָא דִּילִיָּה
מְשָׁנָה דְשִׁלְטָא עַל מְטְרוֹנִיתָא דְאִיהִי קְבֻלָּה
לְמֹשֶׁה וּמִלְכָּא. וּמְטְרוֹנִיתָא (דף כח ע"א)
מִתְפָּרָשָׁא מִבְּעָלָהּ. בְּגִין דָּא (מִשְׁלִי ל) תָּחַת שְׁלֹשׁ
רִגְזָה אֶרֶץ וְכוּ' תָּחַת עֶבֶד כִּי יִמְלוֹךְ דָּא אִיהוּ
עֶבֶדָא יְדִיעָא. וְשִׁפְחָה דָּא מְשָׁנָה. וְנִבֵּל כִּי
יִשְׁבַּע לֶחֶם דָּא עָרַב רַב, עִם נִבֵּל וְלֹא חָכָם.

עוֹד פָּתַח וְאָמַר. וַיִּצַּר יְיָ אֱלֹהִים מִן הָאֲדָמָה
כָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה וְכָל עוֹף הַשָּׁמַיִם. וְוִי
לְעֲלָמָא דְאֲנוּן אֲטִימִין לְבָא וְסִתִּימִין עֵינִין
דְּלֹא מִסְתַּכְּלִין בְּרִזִּי דְאֹרִייתָא וְלֹא יְדַעִין.
דְּוֹדָאֵי חַיַּת הַשָּׂדֶה וְעוֹף הַשָּׁמַיִם אֲנוּן עִמֵּי
הָאָרֶץ. וְאִפְלוּ בְּאֵלִין דְּאֲנוּן נֶפֶשׁ חַיָּה לֹא
אֲשַׁתְּכַח עֶזֶר בְּהוּן (בְּגִלּוֹתָא) לְשִׁכְנָתָא בְּגִלּוֹתָא
וְלֹא לְמֹשֶׁה דְאִיהוּ עִמָּה. דְּכָל זְמַנָּא דְגִלְתָּ
שְׁכִינָתָא לֹא זָז מִנָּה.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר וְהָא מָאן יְהִיב עוֹבְדָא
דְּאָדָם בְּיִשְׂרָאֵל וּבְמֹשֶׁה. אָמַר לִיָּה בְּרִי
וְאֲנָתָ אֲמַרְתָּ הֲכִי וְכִי לֹא אוֹלִיפֵת (ישעיה מו) מַגִּיד
מִרְאֵשִׁית אַחֲרִית. אָמַר לִיָּה הֲכִי הוּא וְדָאֵי.
וּבְגִין דָּא מֹשֶׁה לֹא מִית וְאָדָם אֲתַקְרִי אִיהוּ.
וּבְגִינָה אֲתַמָּר בְּגִלּוֹתָא בְּתַרְאָה וְלֹא אָדָם לֹא
מִצָּא עֶזֶר אֲלֵא כְּלָהוּ כְּנַגְדּוֹ. וְכֵן עִמּוּדָא
דְּאֲמֻצְעִיתָא אֲתַמָּר בִּיהּ וְלֹא אָדָם לֹא מִצָּא עֶזֶר
דְּאִפִּיק שְׁכִינָתֶיהָ מִן גְּלוּתָא הַדָּא הוּא דְכְּתִיב
(שְׁמוֹת ב) וַיִּפֶן כֹּה וְכֹה וַיִּרְא כִּי אֵין אִישׁ. וּמֹשֶׁה
אִיהוּ בְּדִיּוּקְנִיָּה מִמֶּשׁ דְּאֲתַמָּר בִּיהּ לֹא מִצָּא עֶזֶר כְּנַגְדּוֹ.

בְּהוּא זְמַנָּא וַיִּפֹּל יְיָ אֱלֹהִים תְּרַדְמָה עַל הָאָדָם. יְיָ אֱלֹהִים אָבָא וְאִמָּא. תְּרַדְמָה דָּא גְלוּתָא דְאַתְמָר בִּיהַ (בראשית טו) וַתְּרַדְמָה נִפְלָה עַל אַבְרָם. הַפִּילוּ עַל מֹשֶׁה וַיִּישָׁן. אֵין שְׁנָה אֶלָּא גְלוּת. וַיִּקַּח אַחַת מִצְלָעוֹתָיו - מִצְלָעוֹתָיו שֶׁל מִי? אֶלָּא מֵאוֹתָם עֲלָמוֹת שֶׁל הַגְּבִירָה נָטְלוּ אָבָא וְאִמָּא אֶחָד מֵהֶם, וְהוּא צַד לְכֹן, יָפָה כְּלָבְנָה. וַיִּסְגֹּר בֶּשֶׁר תַּחְתָּנָה - זֶה בֶּשֶׁר שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (שם) בֶּשֶׁגָם הוּא בֶּשֶׁר. בֶּשֶׁר שֶׁל מֹשֶׁה אָדָם, וְעַלְיוּ נֶאֱמַר פְּנֵי מֹשֶׁה כַּפְּנֵי חֲמָה, וְלָכֵן (שיר ו) יָפָה כְּלָבְנָה בְּרָה כַּחֲמָה.

דְּבַר אַחַר וַיִּסְגֹּר בֶּשֶׁר - רְצוּ לְהַגֵּן עַלְיוּ בְּהַ. זְהוּ שְׁכָתוּב וַיִּסְגֹּר ה' בַּעֲדוֹ. דְּבַר אַחַר וַיִּסְגֹּר - כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כה) לְעַמַּת הַמִּסְגֶּרֶת, מִסְגֶּרֶת מִתְקִימַת, שְׁבִיהַ הַגְּבִירָה (יחזקאל מו) יְהִיָּה סָגוּר שְׁשֶׁת יָמֵי הַמַּעֲשֶׂה.

וַיִּבֶן ה' אֱלֹהִים אֶת הַצֶּלַע. כֶּאֱן נִרְמָז סוּד הַיְבוּס, שְׁאֲמְרוּ בּוֹ, כִּיִּין שְׁלֹא בְּנָה, שׁוּב לֹא יִבְנֶה. זְהוּ שְׁכָתוּב (דברים כה) אֲשֶׁר לֹא יִבְנֶה אֶת בַּיִת אַחִיו. אָבָל לְגַבֵּי הַקְּדוּשׁ כְּרוּף הוּא נֶאֱמַר בּוֹ וַיִּבֶן ה' אֱלֹהִים. אָבָא וְאִמָּא בּוֹנִים אוֹתָהּ אֵלָיו. זְהוּ שְׁכָתוּב בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם ה'. ו' שְׁהוּא כֶּן י"ה, אָבָא וְאִמָּא, עַלֵיהֶם נֶאֱמַר וַיִּבֶן ה' אֱלֹהִים אֶת הַצֶּלַע. אֲשֶׁר לָקַח מִן הָאָדָם - זֶה הַעֲמוּד הָאֲמֻצְעִי. וַיְבַאֵה אֶל הָאָדָם - הִבִּיא אוֹתוֹ אֶל הַצֶּלַע שֶׁלָּקַח מֵה', הַעֲלָמָה שְׁלָה.

וְעַלֵיהָ נֶאֱמַר (זכריה ב) וְאֲנִי אֶהְיֶה לָּהּ חוֹמַת אֵשׁ סָבִיב. וְלָכֵן בְּהַר זֶה יִבְנֶה בַּיִת הַמְּקֻדָּשׁ עַל יְדֵי הַקְּדוּשׁ כְּרוּף הוּא, יְהִיָּה קַיָּם לְדוֹרֵי דוֹרוֹת, וְעַלְיוּ נֶאֱמַר (חגי ב) גְּדוֹל יְהִיָּה כְּבוֹד הַבַּיִת הַזֶּה

בְּהוּא זְמַנָּא וַיִּפֹּל יְיָ אֱלֹהִים תְּרַדְמָה עַל הָאָדָם. יְיָ אֱלֹהִים אָבָא וְאִמָּא.

תְּרַדְמָה דָּא גְלוּתָא דְאַתְמָר בִּיהַ (בראשית טו) וַתְּרַדְמָה נִפְלָה עַל אַבְרָם. אֲרַמִי לִיָּה עַל מֹשֶׁה וַיִּישָׁן. לִית שְׁנָה אֶלָּא גְלוּתָא. וַיִּקַּח אַחַת מִצְלָעוֹתָיו. מִצְלָעוֹתָיו דְמֵאֵן. אֶלָּא מֵאֵלִין עוֹלָמִין דְמִטְרוֹנִיתָא נָטְלוּ אָבָא וְאִמָּא חַד מִנֵיהוּ וְאִיהוּ סְטָרָא חוּרָא. יָפָה כְּלָבְנָה. וַיִּסְגֹּר בֶּשֶׁר תַּחְתָּנָה, דָּא בֶּשֶׁר דְאַתְמָר בִּיהַ בֶּשֶׁגָם הוּא בֶּשֶׁר בֶּשֶׁר דְמֹשֶׁה סוּמְקָ. וְעַלֵיהָ אַתְמָר פְּנֵי מֹשֶׁה כַּפְּנֵי חֲמָה. וּבְגִין דָּא (שיר השריים ו) יָפָה כְּלָבְנָה בְּרָה כַּחֲמָה.

דְּבַר אַחַר וַיִּסְגֹּר בֶּשֶׁר בְּעֵאֵן לְאַגְנָא בְּהַ עַלֵיהָ הָדָא הוּא דְכָתִיב וַיִּסְגֹּר ה' בַּעֲדוֹ. דְּבַר אַחַר וַיִּסְגֹּר כְּמָה דְאַתְ אָמַר, (שמות כה) לְעוֹמַת הַמִּסְגֶּרֶת, מִסְגֶּרֶת מִתְקִימַת, דְּבָהּ מִטְרוֹנִיתָא (יחזקאל מו) יְהִיָּה סָגוּר שְׁשֶׁת יָמֵי הַמַּעֲשֶׂה:

וַיִּבֶן יְיָ אֱלֹהִים אֶת הַצֶּלַע, הֶכָּא אַתְרַמִּיז רְזָא דִיבוּס דְאֲמְרוּ בִיהַ כִּיִּין שְׁלֹא בְּנָה שׁוּב לֹא יִבְנֶה, הָדָא הוּא דְכָתִיב, (דברים כה) אֲשֶׁר לֹא יִבְנֶה אֶת בַּיִת אַחִיו. אָבָל לְגַבֵּי קַדְשָׁא כְּרִיף הוּא, אַתְמָר בִּיהַ וַיִּבֶן יְיָ אֱלֹהִים אָבָא וְאִמָּא בְּנֵי לָהּ לְגַבֵּיהַ הָדָא הוּא דְכָתִיב בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם יְיָ. ו' דְאִיהוּ כֶּן י"ה אָבָא וְאִמָּא. עַלֵיהוּ אַתְמָר וַיִּבֶן יְיָ אֱלֹהִים אֶת הַצֶּלַע. אֲשֶׁר לָקַח מִן הָאָדָם דָּא עֲמוּדָא דְאֲמֻצְעִיתָא. וַיְבַאֵה אֶל הָאָדָם אִיִּיתִי לִיָּה לְגַבֵּי צֶלַע דְנָטִיל מִן ה' עוֹלָיְמָא דִילָהּ.

וְעַלֵיהָ אַתְמָר (זכריה ב) וְאֲנִי אֶהְיֶה לָּהּ חוֹמַת אֵשׁ סָבִיב. וּבְגִין דָּא בְּטוֹרָא דָּא אַתְבְּנֵי בֵי מְקֻדְשָׁא. עַל יְדָא דְקַדְשָׁא כְּרִיף הוּא יְהִיָּה קַיָּיְמָא (מ"ד דף ק"ט) לְדַרְי דְרִיִן. וְעַלֵיהָ

אַתְמָר (חגי ב) גְּדוֹל יְהִיָּה כְּבוֹד הַבַּיִת הַזֶּה

האחרון מן הראשון. שְׁהֵרָאוּן
נִבְנָה עַל יְדֵי אָדָם - וְזֶה עַל יְדֵי
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְלִכְּנָן (תהלים
קכז) אִם ה' לֹא יִבְנֶה בַּיִת שָׁוֵא
עֲמְלוֹ בּוֹנִיו בּוֹ.

וְכֵן נֹאמַר בְּמִשָּׁה וַיְבִין ה' אֱלֹהִים
אֶת הַצֵּלַע, כְּמוֹ שֶׁנֶּאמַר (שמות כז)
וּלְצֵלַע הַמִּשְׁכָּן הַשְּׁנִיית. צֵלַע
וְדָאִי מִצַּד שֶׁל חֶסֶד לְכוּן, מִשָּׁם
נִקְרָאת לְכוּנָה. וַיִּסְגַּר בְּשָׂר
תַּחְתָּנָה - בְּשָׂר שֶׁהוּא אָדָם מִצַּד
הַגְּבוּרָה וְנִכְלָל בְּשִׁנְיָהֶם. בְּאוֹתוֹ
זְמַן (שיר ב) שֶׁמָּאֵלוֹ תַּחַת לְרֵאשִׁי
וַיִּמְיֵנו תַּחֲבַקְנִי.

זֹאת הַפֶּעַם עֲצָם מַעְצָמִי וּבְשָׂר
מִבְּשָׂרִי - זֶה שְׁכִינָה נִעְרָה
הַמְאֹרְסָה לַעֲמוּד הָאֲמִצְעִי, וְנֹאמַר
כִּי זֹאת הַפֶּעַם וְגו' אֲנִי יִדְעֵתִי
שֶׁהֵיא עֲצָם מַעְצָמִי וּבְשָׂר
מִבְּשָׂרִי. לְזֹאת וְדָאִי יִקְרָא אִשָּׁה -
מִצַּד עֲלִיּוֹן שֶׁהֵיא אִמָּא (בִּינְהוּ). כִּי
מֵאִישׁ לָקַחָה זֹאת - מִצַּד שֶׁל
אִבָּא (חֲכָמָה) שֶׁהוּא י'. וְכֵן מִשָּׁה
בְּדַמּוֹתוֹ לְמִטָּה.

בְּאוֹתוֹ זְמַן יָזְכוּ יִשְׂרָאֵל כָּל אֶחָד
וְאֶחָד לְבַת זִוְגוֹ, וְזֶהוּ שֶׁפְּתוּב
(יחזקאל לו) וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב חֲדָשׁ
וְרוּחַ חֲדָשָׁה אֲתֹן בְּקִרְבְּכֶם,
וְכָתוּב (יואל ג) וְנִבְאוּ בְּנֵיכֶם
וּבְנִתֵיכֶם וְגו', וְאֵלוֹ הֵם נְשָׁמוֹת
חֲדָשׁוֹת שֶׁעֲתִידִים לְהִיּוֹת עַל
יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁפְּרָשָׁה אֵין בֵּן
דְּוֹד בָּא עַד שֶׁיִּכְלּוּ כָּל נְשָׁמוֹת
שֶׁבְּגוּף, וְאֵז הַחֲדָשׁוֹת יָבוֹאוּ.

בְּאוֹתוֹ זְמַן יַעֲבְרוּ עָרֵב רַב
מִהַעוֹלָם, וְנֹאמַר בְּיִשְׂרָאֵל
וּבְמִשָּׁה, כָּל אֶחָד בְּבַת זִוְגוֹ,
וַיְהִי שְׁנֵיהֶם עֲרוּמִים הָאָדָם
וְאִשְׁתּוֹ וְלֹא יִתְבַּשְׁשׁוּ. שְׁתַּעֲבֹר
עָרוּהָ מִהַעוֹלָם, שְׁאֵלָה הֵם
שֶׁגָּרְמוּ גְלוּת, עָרֵב רַב וְדָאִי.

וְעֲלִיָּיהוּ נֹאמַר וְהִנְחַשׁ הָיָה עָרוֹם
מִכָּל חַיִּת הַשָּׂדֶה וְגו'. עָרוֹם לְרַע
מִכָּל חַיִּיּוֹת שֶׁל אַמּוֹת הָעוֹלָם

הַבַּיִת הַזֶּה הָאֲחֵרוֹן מִן הָרֵאשׁוֹן. דְּקַדְמָא
אֲתַבְּנִי עַל יְדָא דְּבַר נֶשׁ וְהֵאֵי עַל יְדָא דְּקַדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא. וּבְגִיִן דָּא (תהלים קכז) אִם יי לֹא יִבְנֶה
בַּיִת שָׁוֵא עֲמְלוֹ בּוֹנִיו בּוֹ.

וְכֵן אֲתַמַּר בְּמִשָּׁה וַיְבִין יי אֱלֹהִים אֶת הַצֵּלַע.
כְּמָה דָּאֵת אֲמַר, (שמות כז) וּלְצֵלַע הַמִּשְׁכָּן
הַשְּׁנִיית. צֵלַע וְדָאִי מִסְטָרָא דְּחֶסֶד חוּר מִתַּמָּן
אֲתַקְרִיאת סִיְהָרָא. וַיִּסְגַּר בְּשָׂר תַּחְתָּנָה בְּשָׂר
דָּאִיהוּ סוּמָק מִסְטָרָא דְּגְבוּרָה וְאֲתַכְּלִיל
בְּתַרוּוּיָהוּ. בַּהֵהוּא זְמַנָּא (שיר השירים ב) שֶׁמָּאֵלוֹ
תַּחַת לְרֵאשִׁי וַיִּמְיֵנו תַּחֲבַקְנִי.

זֹאת הַפֶּעַם עֲצָם מַעְצָמִי וּבְשָׂר מִבְּשָׂרִי דָּא
שְׁכִינָתָא נִעְרָה הַמְאֹרְסָה לְגַבִּי עֲמוּדָא
דְּאֲמִצְעִיתָא אֲתַמַּר בַּה זֹאת הַפֶּעַם וְגו' אֲנָא
יִדְעֵנָא דָּאִיהִי עֲצָם מַעְצָמִי וּבְשָׂר מִבְּשָׂרִי.
לְזֹאת וְדָאִי יִקְרָא אִשָּׁה מִסְטָרָא עֲלָאָה דָּאִיהִי
אִמָּא. כִּי מֵאִישׁ לָקַחָה זֹאת, מִסְטָרָא דְּאִבָּא
דָּאִיהוּ י'. וְכֵן מִשָּׁה בְּדִיוקְנָא דִּילִיָּה לְתַתָּא.

בַּהֵהוּא זְמַנָּא יָזְכוּ יִשְׂרָאֵל כָּל חַד וְחַד לְבַת
זִוְגִיָּה. וְדָא אִיהוּ דְּכָתִיב, (יחזקאל לו)

וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב חֲדָשׁ וְרוּחַ חֲדָשָׁה אֲתֹן
בְּקִרְבְּכֶם וְכָתִיב, (יואל ג) וְנִבְאוּ בְּנֵיכֶם וּבְנִתֵיכֶם
וְגו' וְאֵלִין (דף כח ע"ב) אַנּוּן נְשָׁמְתִין חֲדָתִין
דְּעֲתִידִין לְמַהוּי עַל יִשְׂרָאֵל. כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ
אֵין בֵּן דְּוֹד בָּא עַד שֶׁיִּכְלּוּ כָּל נְשָׁמוֹת שֶׁבְּגוּף
וְאֵז הַחֲדָשׁוֹת יָבוֹאוּ.

בַּהֵהוּא זְמַנָּא מִתַּעֲבְרִין עָרֵב רַב מִהַעוֹלָמָא,
וְאֲתַמַּר בְּיִשְׂרָאֵל וּבְמִשָּׁה כָּל חַד בְּבַת
זִוְגִיָּהוּ וַיְהִי שְׁנֵיהֶם עֲרוּמִים הָאָדָם וְאִשְׁתּוֹ
וְלֹא יִתְבַּשְׁשׁוּ. דְּאֲתַעֲבֹר עָרוּהָ מִהַעוֹלָמָא דְּאֵלִין
אַנּוּן דְּגָרְמוּ גְלוּתָא, עָרֵב רַב וְדָאִי.

וְעֲלִיָּיהוּ אֲתַמַּר. וְהִנְחַשׁ הָיָה עָרוֹם מִכָּל חַיִּיּוֹת
הַשָּׂדֶה וְגו' עָרוֹם לְרַע מִכָּל חַיִּיּוֹן

עובדי עכו"ם, והם בני הנחש
הקדמוני שפתה את חנה. וערב
רב ודאי הם היו וזהמא שהטיל
נחש בחנה, ומאותה זהמא יצא
קין והרג את הבל רועה צאן,
שנאמר בו בשגם הוא בשר.
בשגם זה הבל. בשג"ם ודאי הוא
משה. והרג אותו, והוא היה בן
בכור של אדם.

ועם כל זה, משה, כדי לכסות על
ערות אביו, לקח את בת יתרו
שנאמר בה (שופטים א) ובני קיני חתן
משה. והרי פרשה, למה נקרא
קיני? שנפרד מקין, כמו שנאמר
(שם ד) וחבר הקיני נפרד מקין. אחר
כך רצה להחזיר ערב רב בתשובה
לכסות את ערות אביו, שהקדוש
ברוך הוא מצרף מחשבה טובה
למעשה, ואמר לו הקדוש ברוך
הוא: הם מגזע רע, תשמר מהם.
אלה הם חטא של אדם שאמר לו
ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל
ממנו. אלה הם חטא של משה
וישראל.

ובג"רם גלו ישראל בגלות
וגרשו משם. זהו שכתוב ויגרש
את האדם. ואדם ישראל בודאי.
ומשה בגללם גרש ממקומו ולא
זכה להכנס לארץ ישראל,
שבגללם עבר על מאמר הקדוש
ברוך הוא וחטא בסלע שהכה בו,
ולא אמר לו אלא רק (במדבר כ)
ודברתם אל הסלע, והם גרמו.
ועם כל זה, מחשבה טובה הקדוש
ברוך הוא מצרפה למעשה, שהוא
לא קבל אותם, ונתן בהם אות
ברית אלא לכסות ערות אביו.
והקדוש ברוך הוא אמר לו (שם יד)
ואעשה אתך לגוי גדול ועצום
ממנו, ובגללם אמר (שמות לב) מי
אשר חטא לי אמחננו מספרי, שהם
מזרע עמלק שנאמר בו (דברים כה)

דאומין דעלמא עובדי פוכבים ומזלות.
ואנון בנוי דנחש הקדמוני דפתי לחנה.
וערב רב ודאי אנון הוּוּ זזהמא דאטיל נחש
בחנה. ומההיא זזהמא נפק קין וקטל להבל
רועה צאן דאתמר ביה בשגם הוא בשר
בשגם זה הבל. בשג"ם ודאי איהו מש"ה
וקטיל ליה ואיהו הוה ברא בוכרא דאדם.

ועם כל דא משה בגין לכסאה על ערייתא
דאבוהי נטל בת יתרו דאתמר ביה
(שופטים א) ובני קיני חותן משה, והא אוקמוה
אמאי אתקרי קיני שנפרד מקין. כמה דאת
אמר, (שופטים ד) וחבר הקיני נפרד מקין.
ולבתר פעא לאהדרא ערב רב בתיובתא
לכסאה ערייתא דאבוהי. דקדשא בריך הוא
מחשבה טובה מצרפה למעשה, ואמר ליה
קדשא בריך הוא מגזעא בישא אנון,
תסתמר מנייהו. אלין אנון חובה דאדם
דאמר ליה ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל
ממנו. אלין אנון חובה דמשה וישראל.

ובגינייהו גלו ישראל בגלותא ואתתרכו
מתמן הדא הוא דכתיב ויגרש את
האדם. ואדם ישראל ודאי. ומשה בגינייהו
אתתרך מאתריה ולא זכה למיעל בארעא
דישראל. דבגינייהו עבר מאמר דקודשא
ברוך הוא וחב בסלע דמחא ביה דלא אמר
ליה אלא (במדבר כ) ודברתם אל הסלע ואנון
גרמו. ועם כל דא מחשבה טובה הקדוש
ברוך הוא מצרפה למעשה דאיהו לא קביל
לון ויהיב בהון אות ברית אלא לכסאה
ערייתא דאבוה. וקדשא בריך הוא אמר ליה
(במדבר יד) ואעשה אותך לגוי גדול ועצום
ממנו. ובגינייהו אמר (שמות לב) מי אשר חטא

לי אמחננו מספרי, דאנון מזרעא דעמלק דאתמר ביה (דברים כה) תמחה את

תמחה את זכר עמלק, והם גרמו
לשבר את שני הלוחות של
התורה.

ומיד - ותפקחנה עיני שניהם
וידעו ישראל כי עירמם הם.
בשעבוד של מצרים שהיו בלי
תורה, ונאמר בהם (יחזקאל טו) ואת
ערום ועריה. ואיוב בגלל זה
אמר פעמים (איוב א) ערם יצתי
מבטן אמי וערם אשוב שמה.
מה שהיה מש"ה אתהפך לערב רב לשמ"ה
ולשנינה. אשוב שמה הקא רמזו דעתיד
לאתחזרא בינייהו בגלותא בתראה ואזיל
בינייהו לשמ"ה ואיהו אמר (איוב א) יי נתן ויי'
לקח יהי שם יי' מבורך.

ובזמן שנשברו שני לוחות
התורה, ותורה שבעל פה, נאמר
בהם ויתפרו עלה תאנה. התפסו
בכמה קלפות מערב רב משום
כי עירמם הם, שלא תתגלה
ערוםם. וכסוי שלהם כפני ציצית
ורצועות התפלין, עליהם נאמר
ויעש ה' אלהים לאדם ולאשתו
כתנות עור וילבשם. אבל לגבי
ציצית - ויתפרו עלה תאנה
ויעשו להם חגרת. זהו (תהלים מה)
חגור חרבך על ירך גבור, וזו
קריאת שמע שנאמר בה (שם קמט)
רוממות אל בגרונם וגו'. זהו ויעשו
להם חגרת.

וישמעו את קול ה' אלהים וגו',
כשקרבו להר סיני. זהו שפתוב
(דברים ד) השמע עם קול אלהים
מדבר מתוך האש וגו'. וערב רב
מתו. והם היו שאמרו למשה
(שמות ב) ואל ידבר עמנו אלהים פן
נמות, ומצאו את התורה. ואלה
הם עמי הארץ שנאמר בהם
(דברים כו) ארוור שכב עם כל
בהמה, בגלל שהם מצד אותו
שנאמר בו ארוור אתה מכל
הבהמה.

זכר עמלק ואנון גרמו לתפרא תרין לוחין
דאורייתא.

ומיד ותפקחנה עיני שניהם וידעו ישראל כי
ערומים הם בטונא דמצרים דהו בלא
אורייתא ואתמר בהו (יחזקאל טו) ואת ערום
ועריה. ואיוב בגין דא אמר תרין זמני (איוב א)
ערום יצאתי מבטן אמי וערום אשוב שמה.
מה דהו מש"ה אתהפך לערב רב לשמ"ה
ולשנינה. אשוב שמה הקא רמזו דעתיד
לאתחזרא בינייהו בגלותא בתראה ואזיל
בינייהו לשמ"ה ואיהו אמר (איוב א) יי נתן ויי'
לקח יהי שם יי' מבורך.

ובזמנא דאתברו תרין לוחין דאורייתא.
ואורייתא דעל פה אתמר בהון
ויתפרו עלה תאנה. אתפסו בכמה קליפין
מערב רב בגין פי ערומים הם דלא יתגלי
עריתייהו. וכסוייא דילהון כפני ציצית
ורצועין דתפלין. עלייהו אתמר. ויעש יי'
אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם.
אבל לגבי ציציות ויתפרו עלה תאנה. ויעשו
להם חגורות דא איהו (תהלים מה) חגור חרבך על
ירך גבור. ודא קריאת שמע דאתמר ביה (תהלים
קמט) רוממות אל בגרונם וגו'. דא הוא ויעשו
להם חגורות:

וישמעו את קול יי' אלהים וגו' פד קריבו
לטורא דסיני. דדא הוא דכתיב (דברים
ד) השמע עם קול אלהים מדבר מתוך האש
וגו' וערב רב מיתו. ואנון הו דאמרו למשה
(שמות ב) ואל ידבר עמנו אלהים פן נמות
ואשפחו אורייתא. ואלין אנון עמי הארץ
דאתמר בהון (דברים כו) ארוור שוכב עם כל
בהמה בגין דאנון מסטרא דהווא חווא
דאתמר ביה ארוור אתה מכל הבהמה.

וְהָא כַּמָּה עַרְבוּבִין אַנוּן בִּישׁוּן בְּעִירָן וַחֲיוּן.
 אָבֵל אֵית עַרְבוּבִיא מִסְטָרָא דְנַחֲשׁ.
 וְאֵית עַרְבוּבִיא מִסְטָרָא דְאוּמֵי עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים
 וּמַזְלוֹת דְדָמוּ לְחֲיוּן וּבְעִירָן דְחַקְלָא. וְאֵית
 עַרְבוּבִיא מִסְטָרָא דְמַזְיָקִין דְנִשְׁמַתָּן (דף כט ע"א)
 דְחַיִּיבִיא אַנוּן מַזְיָקִין דְעֲלָמָא מִמֶּשׁ. וְאֵית
 עַרְבוּבִיא דְשָׂדִים וְרוֹחִין וְלִילִין וְכֹלָא
 מְעוֹרְבִין בִּישְׂרָאֵל. וְלֹא אֵית בְּכֻלְהוּ לְטִיָּיא
 כְּעַמְלָק דְאִיהוּ חֲיוּיָא בִישָׂא אֶל אַחַר. אִיהוּ
 גְלוּי לְכָל עָרִיין דְעֲלָמָא רוֹצֵחַ אִיהוּ וּבַת
 זוּגִיָּה סַם מוֹת עֲבוּדָה זָרָה. וְכֹלָא סַמָּא"ל.
 וְאֵית סַמָּא"ל וְאֵית סַמָּא"ל, וְלֹאוּ כֻלְהוּ
 שׁוּיִין. אָבֵל הַהוּא סְטָרָא דְחֲיוּיָא אִיהוּ לְטִיָּיא
 עַל כֻּלָּא.

וְהָרִי כַּמָּה הֵם עָרְב רַב רְעִים
 בְּהַמּוֹת וַחֲיוֹת, אָבֵל יֵשׁ עָרְב רַב
 מִצַּד שֶׁל הַנָּחַשׁ, וְיֵשׁ עָרְב רַב
 מִצַּד שֶׁל אַמּוֹת עַכוּ"ם שְׂדוּמִים
 לְחַיּוֹת וּבְהַמּוֹת הַשָּׂדֶה, וְיֵשׁ עָרְב
 רַב מִצַּד שֶׁל מַזְיָקִים, שְׁנִשְׁמַתָּם
 שֶׁל רְשָׁעִים הֵם מַזְיָקִים שֶׁל
 הָעוֹלָם מִמֶּשׁ, וְיֵשׁ עָרְב רַב שֶׁל
 שָׂדִים וְרוּחוֹת וְלִילִין, וְהַכֹּל
 מְעוֹרְבִים בִּישְׂרָאֵל, וְאֵין בְּכֻלָּם
 מְקַלָּל כְּעַמְלָק, שֶׁהוּא נָחַשׁ רַע
 אֶל אַחַר. הוּא גְלוּי לְכָל הָעֲרִיּוֹת
 שֶׁל הָעוֹלָם, רוֹצֵחַ הוּא, וּבַת זוּגוּ
 סַם מוֹת עֲבוּדָה זָרָה, וְהַכֹּל
 סַמָּא"ל. וְיֵשׁ סַמָּא"ל וְיֵשׁ
 סַמָּא"ל, וְלֹא הַכֹּל שׁוּיִים. אָבֵל
 אוֹתוֹ צַד שֶׁל הַנָּחַשׁ הוּא מְקַלָּל
 עַל הַכֹּל.

וַיִּקְרָא ה' אֱלֹהִים אֶל הָאָדָם
 וַיֹּאמֶר לוֹ אֵיכָּה. כָּאֵן רַמְזוּ לוֹ
 שְׁעֵתִיד לְהַחְרִיב בֵּית הַמְּקֻדָּשׁ
 וְלִבְכוּת בּוֹ אֵיכָּה. זֶהוּ שְׁפָתוֹב
 (איוב א) אֵיכָּה יִשְׁבָּה בְּדָד. אִ"י
 כ"ה. וְלַעֲתִיד לְבֹא עֲתִיד הַקְּדוּשׁ
 בְּרוּף הוּא לְבַעַר כָּל הַמִּינִים
 הָרָעִים מִהָעוֹלָם, כְּמוֹ שְׁפָתוֹב
 (ישעיה כח) בַּלַּע הַמּוֹת לְנִצָּחַ. וְאִז
 שָׁב הַכֹּל לְמִקּוּמוֹ, כְּמוֹ שְׁפָתוֹב
 (זכריה יד) בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד
 וַיִּשְׁמוּ אֶחָד.

שְׁנֵינוּ, כָּל שְׁלֵמָה דְאַתְמָר בְּשִׁיר
 הַשִּׁירִים, בְּמִלְךָ שֶׁהַשְּׁלוֹם שְׁלוֹ,
 בְּמִלְךָ [ס"א בְּנִקְבוֹת הַמִּלְךָ] סַתָּם בְּנִקְבָּה
 מְלָה [מִלְךָ] תַּחְתּוֹנָה בְּעֲלִיּוֹנָה.
 וְסוּד הַדְּבָר - דִּירָה תַּחְתּוֹנָה
 לְעֲלִיּוֹנָה שְׁתִּיהֵן כְּאַחַת. וְהֵינוּ
 בִּי"ת, שְׁפָתוֹב (מִשְׁלֵי כד) בְּחֻכְמָה
 יִבְנֶה בֵּית. כְּתוֹב (שִׁיר ג) אַפְרִיּוֹן
 עָשָׂה לוֹ הַמִּלְךָ שְׁלֵמָה מַעְצֵי
 הַלְּבָנוֹן. אַפְרִיּוֹן זֶה תַּקּוּן שֶׁל
 הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן מִהָעוֹלָם
 הָעֲלִיּוֹן.

שְׁעַד שְׁלֵא כְּרָא הַקְּדוּשׁ בְּרוּף
 בְּתוֹכוֹ אֶחָד, וְלֹא עָמַד דְּבָר, [וְהוּא

וַיִּקְרָא יי אֱלֹהִים אֶל הָאָדָם וַיֹּאמֶר לוֹ אֵיכָּה.
 הָכָא רַמְזוּ לִיה דְּעֵתִיד לְהַחְרִיב בֵּי
 מְקֻדָּשָׁא וְלִמְכַפֵּי בַּה אֵיכָּה. הָדָא הוּא דְכְּתִיב,
 (איכה א) אֵיכָּה יִשְׁבָּה בְּדָד אִ"י כ"ה. וְלִזְמַנָּא
 דְאַתִּי עֲתִיד קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא לְבַעַרָא כָּל זִינִין
 בִּישׁוּן מִעֲלָמָא כְּדְכְּתִיב, (ישעיה כח) בַּלַּע הַמּוֹת
 לְנִצָּחַ. כְּדִין תָּב כֻּלָּא לְאַתְרֵיהּ כְּדְכְּתִיב, (זכריה יד)
 בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יי אֶחָד וַיִּשְׁמוּ אֶחָד:
 תַּנִּינָן כָּל שְׁלֵמָה דְאַתְמָר בְּשִׁיר הַשִּׁירִים
 בְּמִלְכָּא דְשְׁלָמָא דִּילִיה. בְּמִלְךָ (ס"א בְּנִקְבֵי
 מִלְכָּא) סַתָּם בְּנִוְקָבָא. מְלָה (נ"א מִלְךָ) תַּתָּא
 בְּעֲלָאָה. וְרָזָא דְמְלָה דִּירְתָא תַּתָּא לְעֲלָאָה
 תְּרוּוּיָהּ כַּחַד. וְהֵינוּ בִּי"ת דְכְּתִיב, (מִשְׁלֵי כד)
 בְּחֻכְמָה יִבְנֶה בֵּית. וְכְּתִיב (שִׁיר הַשִּׁירִים ג) אַפְרִיּוֹן
 עָשָׂה לוֹ הַמִּלְךָ שְׁלֵמָה מַעְצֵי הַלְּבָנוֹן. אַפְרִיּוֹן
 דָּא תַּקּוּנָא דְעֲלָמָא תַּתָּא מִעֲלָמָא עֲלָאָה.
 דְעַד לָא בְּרָא קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא עֲלָמָא הָוָה
 סַתָּים שְׁמִיָּה בֵּיה וְלֹא (נ"א הָוָה) הוּא
 הוּא אֶת הָעוֹלָם, הָיָה נִסְתָּר בּוֹ שְׁמוֹ, וְלֹא [הָיָה] הוּא שְׁמוֹ נִסְתָּר

שְׁמִיָּה סְתִים בְּגִיָּה חַד וְלֹא קִימָא מְלָה
 (וְהוּא הָיָה בְּלַחְדוּרֵי) עַד דְּסָלִיק בְּרַעוּתָא (דְּמִהֲשִׁבְהָ לְקִימָא
 בְּלֵא בְּמִטּוֹן דְּמִיּוּרָא) לְמַבְרֵי עֲלָמָא וְהָיָה רְשִׁים
 וּבְנֵי וְלֹא קִימָא, עַד דְּאֲתַעְטַף בְּעֵטוּפָא חַד
 דְּזִיְהֵרָא (עֲלָמָה דְּמִהֲשִׁבְהָ) וּבִרְא עֲלָמָא (נ"א יִמְיָא
 דְּעֲלָמָא קְדָמָתָה) (נ"א שְׁמִים). וְאַפִּיק (אֵילָנוּ) אֲרִזִין
 עֲלָאִין רַבְרַבִּין מִהֵהוּא נִהוּרָא (נ"א וְזִינָא רַבָּא)
 זִיְהֵרָא עֲלָאָה (נ"א חַד דְּזוּהַר יִמְיָא עֲלָמָה), וְשׁוּי
 רְתִיכוּי עַל תְּרִין וְעֶשְׂרִין אֲתוּוֹן רְשִׁימִין
 אֲתַגְלִיפוּ בְּעֶשֶׂר אֲמִירִין וְאֲתִישְׁבוּ. הָדָא
 הוּא דְכְּתִיב מַעְצֵי הַלְבָנוֹן. וְכְּתִיב, (תְּהִלִּים קד)
 אֲרִזֵי לְבָנוֹן אֲשֶׁר נָטַע (דְּהָא מֵאֲלוֹן עֵבִיד הֵהוּא אֲפִרְיִין).
 עֲשֵׂה לֹו הַמְלֶךְ שְׁלֹמֹה, לֹו לְגַרְמִיָּה, לֹו
 לְתַקוּנִיָּה, לֹו לְאַחַזְאָה יְקָרָא עֲלָאָה. לֹו
 לְאוֹדְעָא דְאִיהוּ חַד וְשְׁמִיָּה חַד כְּמָה דְאֲתָּ
 אָמַר, (זְכַרְיָה יד) (יְהִיָּה יְהוּ"ה אָחַד וְשְׁמוֹ אָחַד וְכְּתִיב) (תְּהִלִּים פג)
 וַיִּדְעוּ כִי אֲתָה שְׁמֶךָ יְיָ לְבַדְּךָ.
 בְּמִטּוֹן דְּקִלְפוּי. קִסְטוּרִין יְדִיעָא. נָטִיף
 לְסִטְרָא דָא לְעֵילָא. נָטִיף לְיִמְיָנָא.
 סִטָּא לְשְׁמָאֲלָא. נְחִית לְתַתָּא. וְכֵן לְאַרְבַּע
 זְוִיָּין. מַלְכוּת אֲתַפְרֵשׁ לְעֵילָא וְתַתָּא וְלְאַרְבַּע
 זְוִיָּין לְמַהוּי חַד. נִהֵרָא עֲלָאָה נְחִית לְתַתָּא.
 וְעֵבִיד לִיָּה יִמָּא רַבָּא כְּמָה דְאֲתָּ אָמַר, (קַהֲלַת א)
 כָּל הַנְּחָלִים הַוּלְכִים אֶל הַיָּם וְהַיָּם אֵינְנוּ
 מְלָא. דְּהָא הוּא כְּנִישׁ כְּלָא וְשְׂאִיב לִיָּה בְּגִיָּה.
 כְּמָה דְאֲתָּ אָמַר (שִׁיר הַשִּׁירִים ב) אֲנִי חִבְּצַלַת הַשְּׁרוֹן
 שׁוֹשְׁנַת הָעֲמָקִים. וְאִין שְׁרוֹן אֲלֹא אֲתַר יִמָּא
 רַבָּא דְשְׂאִיב כָּל מִימִין דְּעֲלָמָא דְאַפִּיק וְשְׂאִיב
 וְנִהֵיר (וְעֲאֲלוֹן בֵּית. בְּגִינֵי כֹךְ דָּא אֲפִיק וְדָא שְׂאִיב, נִהֵיר) דָּא בְּדָא
 בְּאוּרְחִין יְדִיעֵן (נִחְלִיָּא כְּפֹן עֲלוּתָה). וְכִדִּין עֲלִיָּיהוּ
 כְּתִיב, (מִשְׁלֵי כד) בְּחֻכְמָה יִבְנֶה בֵּית. וְעַל דָּא בֵּית
 בְּרָאשִׁית. (נ"א וְעַל דָּא בֵּית דְּעֲלָמָא מְלָךְ סְתִים) (בֵּית עֲלָמָה אֲחַבְנֵי
 בְּחֻכְמָה. וְכֵן תַּתָּא אוּף קֵב). אַבְל בֵּיתָא עֲלָאָה רַבְרַבָּא

הָיָה בְּלַחְדוּרֵי) עַד שְׁעֵלָה בְּרַצוֹן (שָׁל
 הַמִּחְשְׁבָה לְהַעֲמִיד הַכֹּל בְּשִׁבְלֵי סַמְכִים) לְבִרְא
 עוֹלָם, וְהָיָה רְשׁוּם וּבְנֵי וְלֹא
 עוֹמֵד, עַד שְׁהֲתַעְטַף בְּעֵטוּף אָחַד
 שָׁל זְהַר (עֲלוּן שֶׁל מִחְשְׁבָה) וּבִרְא עוֹלָם
 (נ"א יִמִּין שֶׁל הָעוֹלָם הַקְּדָמוֹן), וְהוֹצִיא
 [אֵילָנוֹת] אֲרִזִים עֲלִיּוֹנִים גְּדוֹלִים
 מֵאוֹתוֹ הָאוּר (וְזִי גְדוֹל) זְהַר עֲלוּן
 (נ"א אָחַד שֶׁל זְהַר יִמִּין הָעֲלוּן), וְשֵׁם
 מְרַכְּבָתוֹ עַל עֶשְׂרִים וּשְׁתֵּים
 אוֹתוֹת רְשׁוּמוֹת, שְׁנַחֲקִקוּ בְּעֶשֶׂר
 אֲמִירוֹת וְהִתְיַשְׁבוּ. זְהוּ שְׁכַתוּב
 מַעְצֵי הַלְבָנוֹן, וְכַתוּב (תְּהִלִּים קד)
 אֲרִזֵי לְבָנוֹן אֲשֶׁר נָטַע. [שְׁתֵּי מֵאֲלוֹ
 עֲשֵׂה אֵת הָאֲפִרְיִין הַזֶּהוּא].

עֲשֵׂה לֹו הַמְלֶךְ שְׁלֹמֹה. לֹו -
 לְעֶצְמוֹ, לֹו - לְתַקוּנוֹ, לֹו -
 לְהִרְאוֹת כְּבוֹד עֲלוּן, לֹו -
 לְהוֹדִיעַ שֶׁהוּא אָחַד וְשְׁמוֹ אָחַד,
 כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר (זְכַרְיָה יד) יְהִיָּה יְהוּ"ה אָחַד
 וְשְׁמוֹ אָחַד, וְכַתוּב (תְּהִלִּים פג) וַיִּדְעוּ כִי
 אֲתָה שְׁמֶךָ ה' לְבַדְּךָ.

בְּהִנְיָע הַהֲכָאָה, הֵיכְלוֹת
 יְרוּעִים, נוֹטָה לְצַד זֶה לְמַעְלָה.
 נוֹטָה לְיָמִין. סוֹטָה לְשִׂמְאֵל. יוֹרֵד
 לְמִטָּה. וְכֵן לְאַרְבַּע קְצוּוֹת.
 מַלְכוּת נִפְרְדָּה לְמַעְלָה וּלְמִטָּה
 וְלְאַרְבַּע קְצוּוֹת לְהִיּוֹת נִהַר
 עֲלוּן אָחַד יוֹרֵד לְמִטָּה, וְעוֹשֶׂהוּ
 לַיָּם הַגְּדוֹל, כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר (קַהֲלַת א)
 כָּל הַנְּחָלִים הַוּלְכִים אֶל הַיָּם וְהַיָּם
 אֵינְנוּ מְלָא. שְׁתֵּי הוּא כּוֹנֵס הַכֹּל
 וְשׂוֹאֵב אוֹתוֹ לְתוֹכוֹ, כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר
 (שִׁיר ב) אֲנִי חִבְּצַלַת הַשְּׁרוֹן שׁוֹשְׁנַת
 הָעֲמָקִים. וְאִין שְׁרוֹן אֲלֹא מְקוֹם
 הַיָּם הַגְּדוֹל שְׁשׂוֹאֵב כָּל מִימֵי
 הָעוֹלָם, שְׁמוֹצִיא וְשׂוֹאֵב וּמְאִיר

[וְנִבְנִים בוּ. מִשׁוּם כֹּךְ זֶה מוֹצִיא וְזֶה שׂוֹאֵב, מְאִיר]
 זֶה בְּזֶה בְּדְרָכִים יְדוּעוֹת [נְחָלִים רַעֲב
 עֲלוּן], וְאֵז כְּתוּב עֲלֵיהֶם (מִשְׁלֵי כד)
 בְּחֻכְמָה יִבְנֶה בֵּית, וְעַל זֶה בֵּית
 בְּרָאשִׁית [נ"א וְעַל זֶה בֵּית שֶׁל הָעוֹלָם מְלָךְ
 סְתִים] [בֵּית עֲלוּן נִבְנָה בְּחֻכְמָה, וְכֵן אוּף כֹּךְ
 הַמִּתְחַתּוֹן]. אַבְל בֵּית עֲלוּן הַגְּדוֹל -

יְשׁוּבָא דְעַלְמָא. מְלֶךְ סְתָם בֵּיתָא תַתְּאָה. וְהַמְלֶךְ יִשְׁמַח בְּאֱלֹהִים, (תהלים סג) (כד אַתְּעַר נְבוּרָה) עֲלָאָה לְאַחְדָּא בֵּיה תַחֲוֹת רִישִׁיָּה וּלְקַרְבָּא לִיה בְּחֻדְוָה לְמַהוּי כְּלָא חַד. וְהַמְלֶךְ יִשְׁמַח בְּאֱלֹהִים חֲדוּ נְהוּרָא דְאַפִּיק (נ"א בְּנְהוּרָא) (דְּנִתְרָא) דְּנַפְיָא בְּחַד שְׁבִילָא טְמִיר וְגַנְיָז וְעֵייל בֵּיה בְּתַרְיָן דְּאַנוּן חַד וְעַל דָּא עַלְמָא אֲשַׁתְּכַלַּל בְּקִיּוּמָא שְׁלִים.

וְהַמְלֶךְ יִשְׁמַח בְּאֱלֹהִים עַלְמָא (נ"א נְהוּרָא עֲלָאָה) תַתְּאָה חֲדִי בְּעַלְמָא עֲלָאָה (נ"א סְתִימָא תְּהוּא דְשֻׁדְר) עֲמִיקָא (חֲדוּ דְנְגִיד וְנַפְיָא בְּאֵן אַתְר חֲדִי. בְּאֱלֹהִים. בֵּיה חֲדִי. בֵּיה שְׁדֵר) חֲיִים לְכֻלָּא. חֲיִי מְלַפָּא אֶקְרוּן. דָּא עֶקְרָא (דף כט ע"ב) דְּבֵיתָא. בֵּיתָא דָּא כְּנִי בֵּיתָא דְעַלְמָא. וּבְנֵי עַלְמָא. וְדָא הוּא בְּרָאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים ב' רֵאשִׁית. רֵאשִׁית חֲכָמָה כַּד כְּנִיש כְּלָא לְגוּיָה וְאַתְעֵבִיד יִמָּא רַבָּא לְשֶׁאֲבָא כְּלָא. יִמָּא דְקַאפוּ מִימּוּי. שְׁאִיב כָּל מִימִין דְעַלְמָא. וְכְנִיש לֹון לְגוּיָה. וּמִיין אֶזְלִין וְשֶׁאֲטִין וְאַשְׁתַּאֲבֵן בֵּיה. וְדָא נַפְיָא מְגוּ עֲלָאָה. וְסִימְנִיָּה דְרָזָא דָּא (אִיּוּב לַח) מִבְּטָן מִי יִצָּא הַקְּרַח דְּמִימּוּי גְּלִידִין בֵּיה לְשֶׁאֲבָא אַחֲרֵינִין.

חֲאִי קְרַח יִמָּא דְקַפָּא לָא נְגַדִין מִימּוּי. אֶלָּא בְּשַׁעֲתָא דְתוּקַפָּא דְדֵרוּם מְטִי לְגַבִּיָּה וּמְקַרִיב לִיה בְּהַדִּיָּה. כְּדִין מְיָא דְהוּו גְּלִידִין בְּסִטְרָא דְצִפּוֹן מְשַׁתְּרֵן וְנְגַדִין. דְּהָא מְסִטְרָא דְצִפּוֹן גְּלִידִי מְיָא וּמְסִטְרָא דְדֵרוּם מְשַׁתְּרֵן. וְנְגַדִין לְאַשְׁקָאָה כָּל אַנוּן חֲיִוֹת בְּרָא כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (תהלים קד) יִשְׁקוּ כָּל חֲיִוֹת שְׂדֵי וְגו' וְאַלִין אֶקְרוּן הָרִי בְּתַר טוּרִין דְּפִירוּדָּא. דְּכֻלְהוּ מְשַׁתְּקִין כַּד סִטְרָא דְדֵרוּם שְׁאֲרִי לְקַרְבָּא בְּהַדִּיָּה. וְכְדִין מְיָא נְגַדִין. וּבְחִילָא

יְשׁוּבָא הָעוֹלָם. מְלֶךְ סְתָם - בֵּית תַּחֲתוֹן.
(תהלים סג) וְהַמְלֶךְ יִשְׁמַח בְּאֱלֹהִים, (כְּשִׁמְחָה עוֹרְרַת נְבוּרָה) עֲלִיוְנָה לְאַחוּ בּו תַּחַת רֵאשׁוּ וּלְקַרְבוּ בְּחֻדְוָה לְהִיּוֹת הַכֵּל אַחַד. וְהַמְלֶךְ יִשְׁמַח בְּאֱלֹהִים - שְׂמִיחָה, אֹר [בְּאוּר] [שְׂמִיחָה] שְׂהוּצִיא בְּשְׁבִיל אַחַד טְמִיר וְגַנְיָז וְנַכְנַס בּוּ בְּשָׁנִים שְׁהֵם אַחַד, וְעַל זֶה הָעוֹלָם נִתְקַן בְּקִיּוּם שְׁלֵם.

וְהַמְלֶךְ יִשְׁמַח בְּאֱלֹהִים - עוֹלָם [אוּר עֲלִין] הַתַּחֲתוֹן שְׂמִיחָה בְּעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן [נ"א נְסָרָה אוּתוּ שְׁשֻׁלַח] עֲמַק [שְׂמִיחָה שְׂשׁוּפַעַת וְיוּצֵאת בְּאִזָּה מְקוּם שְׂמִיחָה? בְּאֱלֹהִים. בּו שְׂמִיחָה, בּו שׁוּלַח] חֲיִים לְכֻלָּ. נְקַרְאִים חֲיִי הַמְלֶךְ. זֶה עֶקֶר הַבֵּית. בֵּית זֶה בּוֹנֵה בֵּית שֶׁל הָעוֹלָם וּבּוֹנֵה הָעוֹלָם. וְזֶהוּ בְּרָאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים, ב' רֵאשִׁית. רֵאשִׁית חֲכָמָה כְּשִׁכּוֹנַס הַכֵּל לְתוֹכוֹ וְנַעֲשֶׂה יָם גְּדוֹל לְשֶׁאֲבָא הַכֵּל.

יָם שְׂקַפָּאוּ מִימּוּי שׁוֹאֵב כָּל מִימּוֹת הָעוֹלָם וְכּוֹנַס אוֹתָם לְתוֹכוֹ, וְהַמִּים הוֹלְכִים וְשָׁטִים וְנִשְׁאָבִים בּוּ, וְזֶה יוּצֵא מִתּוֹךְ הָעֲלִיּוֹן. וְסִימֵן שֶׁל הַסּוּד הַזֶּה - (אִיּוּב לַח) מִבְּטָן מִי יִצָּא הַקְּרַח, שְׂמִימּוּי גְּלוּדִים (קַפּוּאִים) בּוּ לְשֶׁאֲבָא אַחֲרֵינִים.

הַקְּרַח הַזֶּה יָם שְׂקוּפָא, לֹא שׁוֹפְעִים מִימּוּי אֶלָּא בְּשַׁעֲה שְׁחֹזַק הַדֵּרוּם מְגִיעַ אֵלָיו וּמְקַרֵב אוֹתוֹ אֶצְלוֹ, וְאֵז הַמִּים שְׁהִיוּ גְּלוּדִים בְּצַד הַצִּפּוֹן מִפְּשִׁירִים וְשׁוֹפְעִים, שְׁהִרִי מְצַד הַצִּפּוֹן הַמִּים מְגִלִידִים, וּמְצַד הַדֵּרוּם הֵם מִפְּשִׁירִים וְשׁוֹפְעִים לְהַשְׁקוֹת כָּל אוֹתָן חֲיִוֹת הַשָּׂדֶה, כְּמוֹ שְׂנַאֲמַר (תהלים קד) יִשְׁקוּ כָּל חֲיִוֹת שְׂדֵי וְגו', וְאַלּוּ נְקַרְאִים הָרִי בְּתַר, הָרִי הַפְּרוּד. שְׂכֵלָם מְשַׁקִּים כְּשֶׁצַּד

דרום מתחיל לקרב אליו, ואז המים שופעים. ובכח עליון זה ששופע, הפל הם בגדלה ובשמחה.

בשמחה שבה עולה ברצון [של הרוח] מטמיר של כל הטמירים, מגיע [ישופע] מתוכו נהר אחד [כתר סמור], וכשמתקרבים זה בזה בשביל אחד שלא ידוע למעלה ולמטה, וכאן הוא ראשית הפל. ובי' מלך סתם, מהראשית הזאת נתקן ודומה זה לזה.

[ובכח זה] ברא אלהים את השמים [סתם נקרה נסמרת ששופעים מוקיה ויוצאים החוצה] [ג"א אחר שיוצאים בזה] [וג"א נהר שיוצא בה"א עליונה] [אור ששופע ויוצא בזה] ומוציא קול מתוכו, וזה נקרא קול השופר. והיגו ברא אלהים את השמים [הוא] שהוא קול השופר [ג"א והוא השופר]. ושמם שולטים בחיי המלך העליון על הארץ. וסימן לדבר - בן ישי ח"י על האדמה. שהחיים תלויים בבן ישי [ובג"א משפיעים לו]. ובזהם שולט בכל, והארץ נזונית ממנו. וזה שכתוב ואת הארץ. וא"ו התוספה לשלט במזונות על הארץ.

א"ת למעלה, והוא פח של כל עשרים ושנים אותיות שהוציא א"ת א' ת' אלהים זה, ונתן לשמים, כמו שנאמר (שיר א) בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתנתו. והיגו את השמים - להכליל זה בזה ולחבר אותם זה בזה להתקים כאחד באותם חיי המלך, מלך סתם, להזין ממנו שמים. ואת הארץ - חבור של זכר ונקבה שנקקו באותיות ושומות, וחיי המלך שגשפעו מהשמים, שהשמים משפיעים להם לקים את הארץ וכל אוכלוסייה.

וסוד של אלהים עליון עשה שמים וארץ לקיום. והוציא אותם כאחד בכח שלמעלה הראשית

דא עלאה דנגיד פלא הוו ברבו בחדו. בר מחשבה סליק ברעו (דחוד) מטמירא דכל טמירין. מטי (ואתנגיד) מגויה חד נהר. (כתרא טמירא) וכד מתקרבין דא בדא בחד שביל דלא ידיע לעילא ותתא והכא הוא ראשיתא דכלא. ובי' מלך סתם מהאי ראשיתא אשתכלל ודמי דא לדא.

(ובחילא דא) ברא אלהים את השמים, (סתמא נקודה סתימא דנגידן מימיו ונפקין ברא) (ג"א כתר דנפקין ברא) (וג"א

נקרא דנפיק בה"א עלאה) (וג"א נהורא דנגיד ואפיק ברא) ואפיק קול מגויה. ודא אקרי קול השופר. והיגו ברא אלהים את השמים (ואיהו) דאיהו קול השופר (ג"א ואיהו השופר). ושמים שליטין בחיי המלך עלאה על ארעא. וסימניה בן ישי ח"י על האדמה. דחיים תליין בבן ישי. (ובג"א נגידן ליה). ובהו שליט בכלא. וארעא מיניה אתזנת. הדא הוא דכתיב ואת הארץ. וא"ו דאתוסף לשלטאה במזוני על ארעא.

א"ת לעילא והוא חילא דכללא דעשרין ותריין אתוון דאפיק א"ת א' ת' אלהים

דא ויהיב לשמים כמא דאת אמר, (שיר השירים א) בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתנתו. והיגו את השמים לאכללא דא בדא ולחברא לון דא בדא לאתקיימא כחדא באנון חיי מלכא מלך סתם לאתזנא מיניה שמים. ואת הארץ חבורא דדכר ונוקבא דאתגליפו באתון רשימין. וחיי מלכא דאתנגידו מן שמיא דשמים נגדין לון לקיימא ארעא וכל אוכלוסיין דילה.

ורזא דאלהים עלאה עבד שמים וארץ

של הכל. כמו זה סוד עליון יורד למטה. והאחרון הזה עשה שמים וארץ למטה.

וסוד של הכל שני עולמות הם ובראו עולמות, זה העולם העליון וזה העולם התחתון. זה כמו זה. זה ברא שמים וארץ, וזה ברא שמים וארץ. ועל זה שני עולמות הם. זה הוציא שני עולמות, וזה הוציא שני עולמות, והכל בכח של הראשית העליונה.

יורד העליון בתחתון ומתמלא בדרך של דרגה אחת ששורה עליה. כמו שאותו שביל נסתר וטמיר וגנוז למעלה, פרט לשביל אחד דקיק. ודרך אחת. אותו שלמטה דרך, כמו שנאמר (משלי ד) וארח צדיקים כאור נגה. ואותו שלמעלה שביל דקיק, כמו שפתוב (איוב כח) נתיב לא ידעו עיט. וסוד של הכל - (ישעיה מז) הנותן בים דרך ובמים עזים נתיבה. וכתוב (תהלים עז) בים דרך ושבילך במים רבים. העולם העליון, בשמתמלא ומתעבר כמו נקבה שמתעברת מן הזכר, מוציאה שני בנים באחד, זכר ונקבה, והם שמים וארץ כמו שלמעלה.

ממימי השמים נזוגית הארץ ומימיו נשפכים לתוכה, אלא שעליונים זכר ותחתונים נקבה. והתחתונים נזוגים מן הזכר. ומים תחתונים קוראים לעליונים כנקבה שפתוחה לזכר ושופכת מים כנגד מים של הזכר לעשות זרע. והנקבה נזוגית מן הזכר. זהו שפתוב ואת הארץ, בתוספת וי"ו, כמו שנאמר.

כתוב (ישעיה מז) שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה וגו'. האותיות נחקקו במעשה של הכל, במעשה של העליון

לקיומא. ואפיק לון פחדא בחילא דלעילא ראשיתא דכלא. כגוונא דא רזא עלאה נחית לתתא. והאי בתראה עביד שמים וארץ לתתא.

ורזא דכלא ב' תרין עלמין ניהו ובראו עלמין. דא עלמא עלאה ודא עלמא תתאה. דא כגוונא דדא. דא ברא שמים וארץ. ודא ברא שמים וארץ. ועל דא ב' תרין עלמין ניהו. דא אפיק תרין עלמין. ודא אפיק תרין עלמין, וכלא בחילא דראשית עלאה.

נחית עלאה בתתאה ואתמלייא בארח דחד דרגא דשרי עלה. כגוונא דההוא שביל סתים וטמיר וגנוז לעילא. בר דחד שביל דקיק. וחד ארח. ההוא דלתתא ארח כמה דאת אמר, (משלי ד) וארח צדיקים כאור נגה. וההוא דלעילא שביל דקיק כדכתוב, (איוב כח) נתיב לא ידעו עיט. ורזא דכלא (ישעיה מג) הנותן בים דרך ובמים עזים נתיבה. וכתוב, (תהלים עז) בים דרך ושבילך במים רבים. עלמא עלאה כד אתמלייא ואתעברא כנוקבא דמתעברא מן דכורא אפיקת תרין בנין פחד, דכר ונוקבא, ואנון שמים וארץ כגוונא עלאה.

ממימיו דשמיא אתון ארעא ומימיו אשתדן בגווה, אלא דעלאי דכר ותתאי נוקבא. ותתאי מן דכורא אתון. ומיין תתאין קראן לעלאין כנוקבא דפתיחא לדכורא ושדת מיא לקבל מיא דדכורא למעבר זרעא. ונוקבא מן דכורא אתונת. הדא הוא דכתוב ואת הארץ בתוספת וי"ו כמה דאתמר.

בתיב, (ישעיה מז) שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה וגו'. אתון אתחקקו (ד 97)

ובמעשה של הפתחות. אחר כך נרשמו האותיות ונחקקו בכתוב. ב' בראשית ברא. א' אלהים את. ב' ראשית ברא ודאי, כמו שנאמר בי"ת ברא, ודאי בכח עליון. ב' נקבה. א' זכר. כמו שב' ברא ודאי בכח שלמעלה, כך א' הוציא אותיות השמים כללות של עשרים ושנים אותיות. ה' הוציא שמים לתת להם חיים [להשקות] ולהשריש אותו.

ואת הארץ - ו' הוציאה הארץ לתת לה מזון ולהתקניה ולתת לה ספוק שראוי לה. ואת הארץ - שלקח וא"ו א"ת כללות של עשרים ושנים אותיות, והארץ נזונית. והארץ כוללת אותם לתוכה, כמו שנאמר (קהלת א) כל הנחלים הלכים את הים. והינו סוד ואת הארץ. שפונסת הכל לתוכה ומקבלת אותם הארץ, לקחה הארץ. וא"ת - זה שמים וארץ כאחד. א"ת השמים - סוד של שמים וארץ כאחד.

ומקבלת אותם להזין. הגעת הדבר בהפאתו מצויים. היכל הקטרת מצוי בארץ. כשאש לוחטת, שופעת ומתעוררת משמאל שאוחז בה ועולה עשן, כמו שנאמר (שמות יט) והר סיני עשן פלו מפני אשר ירד עליו ה' באש. זו אש וזה עשן. וכתוב (שם) ואת ההר עשן. מתוך שאש כשיוֹרדת, אחוזים זה בזה עשן באש, ואז הכל עומד בצד השמאל, והינו סוד (ישעיה מח) אף ידי יסדה ארץ. וימיני טפחה שמים, בכח של הימין למעלה. כמו כן נעשו שמים שהם זכר. וזכר בא מצד הימין, ונקבה מצד השמאל.

(ע"א) בעובדא דכלא. בעובדא דעלאה ובעובדא דתפאה. לבתר אתרשימו אתון ואתחקו בקרא. ב' בראשית ברא. א' אלהים את. ב' ראשית ברא ודאי. כמה דאתמר בי"ת ברא ודאי בחילא עלאה. ב' נוקבא. א' דכר. כמה דב' ברא ודאי בחילא דלעילא. הכי א' אפיק אתון השמים כללא דעשרין ותרתין אתון. ה' אפיק שמים למיהב ליה חיים (נ"א) ולאשקאה) ולאשרשא ליה.

ואת הארץ. ו' אפיק הארץ למיהב לה מזונא ולא תקנא לה ולמיהב לה ספוקא דאתחזי לה. ואת הארץ, דנטיל וא"ו א"ת כללא דעשרין ותרתין אתון ומתזון ארעא. וארעא כליל לזן לגווה כמה דאת אמר, (קהלת א) כל הנחלים הולכים אל הים. והיינו רזא ואת הארץ. דכניש פלא לגווה וקבלית לזן הארץ נטלא הארץ. וא"ת דא שמים וארץ כחדא. א"ת השמים רזא דשמים וארץ כחדא.

וקבירת לזן לאתזנא. מטון מלה בקולפוי שכניחי. קוסטרא דקוטרא בארעא שכניח. פד אשא דמלהטא נגיד ואתער משמאלא אחיד בה וסלקא תננא כמה דאת אמר (שמות יט) והר סיני עשן פלו מפני אשר ירד עליו יי' באש. דא אשא ודא תננא. וכתוב, (שמות יט) ואת ההר עשן. מגו דאשא כד נחית אחידן דא בדא תננא באשא. וכדין בסטר שמאלא קיימא כלא. והיינו רזא (ישעיה מח) אף ידי יסדה ארץ. וימיני טפחה שמים. בחילא דימינא לעילא. פי האי גוונא אתעבידו שמיא דאיהו דכר. ודכר מסטרא דימינא קא אתי ונוקבא מסטרא דשמאלא.

שָׂאוּ מְרוֹם עֵינֵיכֶם וְרֵאוּ מִי בָרָא אֱלֹהֵי. (ישעיה
 מ) עַד הֲכָא אֶסְתַּלְקוּ מַלְיָן דְּלָא לְשַׁאֲלָא
 כְּדִלְעִילָא. דְּחֻכְמָה אֶשְׁתַּכְּלִיל מֵאִין וְלֹא
 קִיַּימָא לְשַׁאֲלָא דְסֻתִּים וְעַמִּיק לִית דִּיקוּם
 בִּיה. פִּינֹן דְּאֶתְפֹּשֵׁט נְהוּרָא עַמִּיקָא נְהוּרִיָּה
 קִיַּימָא בְּשַׁאֲלֵתָא אַף עַל גַּב דְּאִיהוּ סֻתִּים
 מַכְּלָא דְלִתְתָא. וְקִרְאֵן לִיה עַל פּוּם שַׁאֲלֵתָא
 מ"י. מִי בָרָא אֱלֹהֵי.

(ישעיה מ) שָׂאוּ מְרוֹם עֵינֵיכֶם וְרֵאוּ
 מִי בָרָא אֱלֹהֵי. עַד כָּאֵן עָלוּ
 הַדְּבָרִים שְׂלָא לְשַׁאֲלָא כְּשִׁלְמַעְלָה.
 שְׁחֻכְמָה נִתְקַנָּה מֵאִין וְלֹא
 עוֹמְדָת לְשַׁאֲלָה שְׁנוֹסְתֵרְתָּ וְעַמִּיקָה
 אִין שִׁיעַמַד בַּהּ. פִּינֹן שְׁהִתְפֹּשֵׁט
 אוֹר עַמִּיק, אַז אוֹרוֹ עוֹמַד לְשַׁאֲלָה
 אַף עַל גַּב שְׁהוּא נִסְתֵּר מֵהַכֵּל
 שְׁלִמְטָה, וְקוֹרְאִים לוֹ עַל פִּי
 שַׁאֲלָה מִי. מִי בָרָא אֱלֹהֵי.

וְהִנְנוּ רִזָּא דְקִאֲמָרֵן (איוב לח) מִבְּטָן מִי יִצָּא
 הַקֶּרֶחַ. מִבְּטָן מִי וְדֵאִי (יִצָּא הַקֶּרֶחַ) הֵהוּא
 דְקִיַּימָא לְשַׁאֲלֵתָא. וְלִית לְשַׁאֲלָא מַה לְעִילָא
 מַה לְתַתָּא. אֱלָא לְשַׁאֲלָא אֶתֵּר דְנִפְקָן לְמַנְדַּע.
 וְלֹא לְמַנְדַּע לִיה. דְּהָא לָא יְכַלִּין. אֱלָא קִיַּימָא
 לְשַׁאֲלֵתָא וְלֹא לְמַנְדַּע בִּיה.

וְהִנְנוּ סוּד שַׁאֲמָרְנוּ (איוב לח) מִבְּטָן
 מִי יִצָּא הַקֶּרֶחַ. מִבְּטָן מִי וְדֵאִי (יִצָּא
 הַקֶּרֶחַ), אוֹתוֹ שְׁעוֹמַד לְשַׁאֲלָה. וְאִין
 לְשַׁאֲלָא מַה לְמַעְלָה וּמַה לְמַטָּה,
 אֱלָא לְשַׁאֲלָא מְקוּם שְׁיּוֹצְאִים
 לְדַעַת, וְלֹא לְדַעַת אוֹתוֹ, שְׁהִרִי
 לֹא יְכוּלִים. אֱלָא עוֹמַד לְשַׁאֲלָה
 וְלֹא לְדַעַת בּוּ.

בְּרֵאשִׁית ב' רֵאשִׁית. רֵאשִׁית מֵאֲמַר הוּא.
 אוֹ נִימָא דְבְּרֵאשִׁית אִיהוּ מֵאֲמַר.
 אֱלָא עַד לָא נִפִּיק וְאֶתְפֹּשֵׁט חִילִיָּה וְכֹלָא
 סֻתִּים בִּיה. בְּרֵאשִׁית אִיהוּ וּמֵאֲמַר אִיהוּ.
 פִּינֹן דְנִפִּיק וְאֶתְפֹּשֵׁט מְנִיָּה חִילִין, רֵאשִׁית
 אֶקְרִי וְהוּא מֵאֲמַר בְּלַחֲדוּי. מ"י שַׁאֲלֵת
 הֵהוּא דְבָרָא אֱלֹהֵי. לְבִתֵּר כַּד אֶתְפֹּשֵׁט
 וְאֶשְׁתַּכְּלִל אֶתְעַבִּיד י"ם וְבָרָא לְתַתָּא. וְכֹלָא
 עַבִּיד כְּהוּא גּוּוֹנָא מִמֶּשׁ דְּלְעִילָא. דָּא
 לְקַבֵּל דָּא וְדָא כְּגוּוֹנָא דְדָא. וְתֵרוּוִיָּהוּ ב'.
 כְּתוּב, (שִׁיר הַשִּׁירִים א) עַד שְׁהַמְלִיךְ בְּמִסְבוּ.
 בְּמִסְבוּ לְאֶתְיִישְׁבָא בְּמִלְכוּ תַתָּא.
 בְּרִזָּא דְהֵהוּא חֲבֵרוּתָא וְתַפְנוּקָא דְהֵהוּא
 חֲבִיבוּתָא דְכַעֲדָן עֲלָאָה כְּהֵהוּא שְׁבִיל דְסֻתִּים
 וְגִנְיָו וְלֹא אֶתְדַעַד וְאֶתְמַלְיָא מְנִיָּה וְנִפְקָא
 בְּנַחֲלִין יְדִיעֵן. נְרַדִּי נְתַן רִיחוֹ דָּא מִלְּפָא
 תַתָּא. דְבָרָא עֲלֵמָא לְתַתָּא כְּגוּוֹנָא דְלְעִילָא
 וְסֻלִיק רִיחָא טְבָא עֲלָאָה לְשַׁלְטָאָה וְלְמַעַבַּד
 וְיִכִּיל וְשִׁלִּיט וְנִהִיר בְּנְהוּרָא עֲלָאָה.

בְּרֵאשִׁית ב' רֵאשִׁית, רֵאשִׁית
 מֵאֲמַר הוּא. אוֹ נֵאמַר שְׁבְרֵאשִׁית
 הוּא מֵאֲמַר. אֱלָא עַד שְׂלָא יִצָּא
 וְהִתְפֹּשֵׁט כַּחוֹ וְהַכֵּל נִסְתֵּר בּוּ,
 בְּרֵאשִׁית הוּא וּמֵאֲמַר הוּא. פִּינֹן
 שְׁיִצָּא וְהִתְפֹּשֵׁטוּ מִמְּנוּ צְבָאוֹת,
 נִקְרָא רֵאשִׁית, וְהוּא מֵאֲמַר
 בְּלַבְדוּ. מ"י שַׁאֲלָה אוֹתוֹ שְׁבְרֵא
 אֱלֹהֵי. אַחֵר כְּשִׁהִתְפֹּשֵׁט
 וְהִשְׁתַּכְּלִל, נַעֲשֶׂה י"ם וְיִבְרָא
 לְמַטָּה. וְהַכֵּל עֲשֶׂה כְּמוֹ אוֹתוֹ
 מִמֶּשׁ שְׁלִמְעֵלָה. זֶה כְּנִגְדַּד זֶה וְזֶה
 כְּמוֹ זֶה, וְשִׁנְיָהֶם ב'.

כְּתוּב (שִׁיר א) עַד שְׁהַמְלִיךְ בְּמִסְבוּ.
 בְּמִסְבוּ - לְהִתְיָשֵׁב בְּמִלְכוּת
 תַּחְתּוֹנָה. בְּסוּד שְׁל אוֹתָהּ חֲבֵרוּת
 וְתַפְנוּקָא שְׁל אוֹתָהּ חֲבִיבוּת
 שְׁבַעֲדָן הַעֲלִינֹן בְּאוֹתוֹ שְׁבִיל
 שְׁנוֹסְתֵרְתָּ וְגִנְיָו וְלֹא נוֹדַע, וּמִתְמַלָּא
 מִמְּנוּ וְיוֹצֵא בְּנַחֲלִים יְדוּעִים.
 נְרַדִּי נְתַן רִיחוֹ - זֶה מִלְּפָא תַּחְתּוֹנֹן.
 שְׁבְרֵא עוֹלָם שְׁלִמְטָה כְּמוֹ
 שְׁלִמְעֵלָה, וּמַעְלָה רִיחַ טוֹב
 עֲלִינֹן לְשִׁלְטָא וְלַעֲשׂוֹת, וְיִכִּיל
 וְשִׁלְטָא וּמֵאִיר בְּאוֹר עֲלִינֹן.

בשני גוונים נברא העולם, בימין
ובשמאל, בששה ימים עליונים.
ששה ימים נעשו להאיר, כמו
שנאמר (שמות לא) כי ששת ימים
עשה ה' את השמים ואת הארץ.
ואלה הפרו דרכים ועשו ששים
נקבים לתהום רבה, ואותם ששים
נקבים להעלות מי הנחלים לתוך
התהום. ועל זה (ברי שנינו) השיתין
מששת ימי בראשית נבראו, והם
היו שלום העולם.

והארץ היתה תהו ובהו, הפסלת
הטמונה בתוך קליטתו שהיתה
בהתחלה ולא התקיימה. היתה
כבר ואחר כך התקיימה. בארבעים
ושפים אותיות נחקק העולם
והתקיים, וכלם עטור של השם
הקדוש. כשמצטרפות, עולות
באותיות אותיות למעלה ויורדות
למטה, מתעטרות בעטרות
בארבעת צדדי העולם ויכול
העולם להתקיים. ואלה מתקיימים
במעשי העולם (נ"א המלך). הדפוס
של הקליטה באלה מצויים
כחותם החותמת. נכנסו ויצאו את
ואת ונברא העולם. נכנסו לתוך
החותם והצטרפו והתקיים העולם.
במקרה של הנחש הגדול הכו
ונכנסו תחת נקבי העפר אלף
וחמש מאות אמות. אחר כך
תהום רבה היתה עולה בחשף,
והחשף פסה הכל, עד שיצא אור
ובקע בחשף ויצא והאיר, שפתיב
(איוב יב) מגלה עמקות מני חשף
ויצא לאור צלמות.

מים נשקלו במשקל אלף וחמש
מאות באצבעות. שלש נטפו
לתוך המשקל. חצי מהם לקיים,
וחצי שנכנסו למטה. אלו עולים
ואלו יורדים. כיון שעלו בעלית
היד, עמד המשקל בדרך ישר ולא

פלגו מנייהו לקיומא ופלגו
באצבעאן. תלת נטיפו גו תיקלא. פלגו דסליקו בסליקו דידיא.

בתרין גוונין אתברי עלמא, בימינא
ובשמאלא בשיתא יומין עלאין.

שיתא יומין אתעבידו לאנהרא כמה דאת
אמר (שמות לא) כי ששת ימים עשה יי את
השמים ואת הארץ. ואלין פרון ארחין
ועבדו שיתין נוקבין לתהומא רבא. ואנון
שיתין נוקבין לאעלאה מיא דנחלי גו
תהומא. ועל דא (הא תנינו) השיתין מששת
ימי בראשית נבראו ואנון הוון שלמא
דעלמא:

והארץ היתה תהו ובהו סוספיתא דקמרי
גו קולטוי דהוה בקדמיתא ולא
אתקיימת. היתה כבר ולבתר אתקיימת.
בארבעין ותריין אתוון אתגליף עלמא
ואתקיימת. וכלהו עטורא דשמא קדישא.

פד מצטרפין סלקין באתוון (דף ל ע"ב)
אתוון לעילא ונחתין לתתא מתעטרן
בעטרין בארבע סטרי עלמא ויכיל עלמא
לאתקיימא. ואלין אתקיימין בעובדוי
דעלמא (נ"א דמלכא). טופסרא דקילטא בהני
שכיחי כחותמא דגושפנא. עאלו ונפקו
את ואת ואתברי עלמא. עאלו גו חותמא
ואצטרפו ואתקיים עלמא.

בקולפוי דחויא רברבא מחו ועאלו
תחות נוקבי דעפרא אלף וחמש
מאה אמיין. לבתר תהומא רבא הוה
סליק בחשוכא וחשוכא חפי כלא. עד
דנפק נהורא ובקע בחשוכא ונפק
ואתנהיר דכתיב, (איוב יב) מגלה עמקות
מני חשף ויוצא לאור צלמות.

מיא אתקלו בתיקלא אלף וחמש מאה

באצבעאן. תלת נטיפו גו תיקלא. פלגו דסליקו בסליקו דידיא.

סְטָה לְיָמִין וְלֹא לְשִׁמְאֵל. זָהוּ שְׁכָתוּב (ישעיה מ) מִי מִדָּד בְּשַׁעֲלוֹ מִים וְגו'.

הַבַּר הָיָה בְּאָרְץ נִסְתָר וְלֹא הִתְגַּלָּה, וְכַח וְתִקְף וּמִים קְפוּאִים בְּתוֹכָהּ, וְלֹא זָרְמוּ וְלֹא הִתְפַּשְׁטוּ, עַד שֶׁהָאִיר עָלֶיהָ הָאוֹר שְׁלֹמְעֵלָה, וְהָאוֹר הִפָּה בְּקִרְיָשָׁה וְהִפְשִׁירוּ צְבָאוֹתֶיהָ. זָהוּ שְׁכָתוּב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר. זָהוּ אוֹר רִאשׁוֹן עֲלִיּוֹן שֶׁהֵיחָה מִקֶּדֶם לְכֹן.

וּמִכָּאן יֵצְאוּ כָּל הַצְּבָאוֹת וְהַכְּחוֹת, וְהָאָרֶץ הִתְבַּשְׂמָה וְהוֹצִיָּאָה צְבָאוֹתֶיהָ אַחַר כֶּף. פִּיּוֹן שֶׁהָאִיר (וַיִּרְדּוּ), הָיָה עוֹלָה אוֹרוֹ מִסּוֹף הָעוֹלָם עַד סוֹף הָעוֹלָם. כִּשְׁהִסְתַּכַּל בְּרִשְׁעֵי הָעוֹלָם, נִגְנָז וְנִטְמָן, וְלֹא יֵצֵא אֶלָּא בְּשִׁבְלֵיו הַנִּסְתָּרִים שֶׁלֹּא הִתְגַּלּוּ.

וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב. שְׁנִינּוּ, כָּל חֲלוּם שְׁעוֹמֵד בְּקִיּוּם שֶׁל כִּי טוֹב, שְׁלוּם הוּא לְמַעַלָּה וְלִמְטָה. רָאָה אוֹתוֹת, כְּפִי דְרָכּוֹ כָּל אֶחָד וְאֶחָד. רָאָה ט' - טוֹב לוֹ, טוֹב לְחֲלוּמוֹ, שֶׁהָרִי הַתּוֹרָה פְּתָחָה בּוֹ כִּי טוֹב. מֵאִיר מִסּוֹף הָעוֹלָם לְסוֹף הָעוֹלָם. ט' טוֹב. טוֹב הוּא טוֹב אוֹר בְּשִׁלְמוֹת.

ט' תְּשִׁיעֵי שֶׁל הַכֹּל. אוֹת שְׁמֵאִיר מְעַלְיוֹן רִאשִׁית וְנִכְלָל בּוֹ וְנַעֲשֶׂה בְּסִתְרָה שֶׁל נִקְדָּה סוֹד שֶׁל י' שֶׁהִיא נִקְדָּה אַחַת. ו' מִכְחוּ יֵצֵא. בּוֹ נַעֲשׂוּ שְׁמִים. כִּשְׁהִסְתַּמִּים בְּנִקְדָּה אַחַת וְנִגְנָז פְּנִימָה, הָאִירָה ב'. מִמְּנָה יֵצְאוּ עֲלִיּוֹן וְתַחְתּוֹן. עֲלִיּוֹן טְמִיר. הַתַּחְתּוֹן גְּלוּי בְּסוֹד שֶׁל שְׁנַיִם, וְעוֹמֵד בִּפְחֵי שְׁלֹמְעֵלָה.

וַזָּהוּ טו"ב. שֶׁלֹּשׁ הָאוֹתוֹת הֵלְלוּ טו"ב נִכְלָלוּ אַחַר כֶּף לְצַדִּיק הָעוֹלָם שְׁפוּלָל הַכֹּל לְמַעַלָּה וְלִמְטָה, כְּמוֹ שְׁנֵאָמַר (שם א) אָמְרוּ צַדִּיק כִּי טוֹב. בְּגִלְלָה שְׁאוֹר עֲלִיּוֹן

קָאִים תִּיקְלָא בְּאוֹרָה מִיִּשְׂרָאֵל וְלֹא סְטָא לְיָמִינָא וְלִשְׁמָאלָא. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (ישעיה מ) מִי מִדָּד בְּשַׁעֲלוֹ מִים וְגו'.

בְּרָא הוּהוּ בֵּיה בְּאַרְעָא סְתִים וְלֹא אֲתַגְלִיָּא. וְחִילָא וְתִקְפָּא וּמִיָּא גְּלִידִין בְּגִוּוּהָ וְלֹא נִגִּידוּ וְלֹא אֲתַפְשְׁטוּ. עַד דְּאֲנָהִיר עָלָה נְהוּרָא דְלְעִילָא וְנְהוּרָא מְחַתָּת בְּקוֹלְטוּי וְאֲשְׁתַּרְיָאוּ חִילָה. הָדָא הוּא דְכְּתִיב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר. וַיְהִי אוֹר. דָּא הוּא אוֹר קְדָמָאָה עֲלָאָה דְהוּהוּ מִקְדָּמַת דְנָא.

וּמִהֲבָא נְפָקוּ כָּל חִילִין וְתוֹקְפִין. וְאַרְעָא אֲתַבְּסַמַת וְאַפִּיקַת חִילָהָא לְבִתְרָ. פִּיּוֹן דְנְהִיר (וְנִחִית) הוּהוּ אֲסִתְלַק נְהוּרִיָּה מִסִּיפֵי עֲלָמָא עַד סִיפֵי עֲלָמָא. כִּד אֲסִתְפַּל בְּחִיבֵי עֲלָמָא אֲתַגְנִיז וְאֲתַטְמִיר וְלֹא נְפִיק אֶלָּא בְּשִׁבְלֵיו סְתִימִין דְלָא אֲתַגְלִיּוֹן:

וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב. תַּנּוּן כָּל חֲלָמָא דְקִיּוּמָא בְּקִיּוּמָא דְכִי טוֹב שְׁלָמָא הוּא לְעִילָא וְתַתָּא. חֲמִי אֲתוּוֹן כְּפוּם אֲרַחוּי כָּל חַד וְחַד. חֲמָא ט' טב לִיָּה טב לְחֲלָמִיָּה דְהָא אוֹרִיָּתָא פְּתַח בֵּיה כִּי טוֹב. נְהִיר מִסִּיפֵי עֲלָמָא לְסִיפֵי עֲלָמָא. ט' טב. טוֹב הוּא, טב נְהִירוֹ בְּאַשְׁלָמוֹתָא.

ט' תְּשִׁיעָאָה דְכָלָא. אֶת דְּאֲתַנְהִיר מְעַלָּאָה רִאשִׁיתָא וְאֲתַפְלִיל בֵּיה וְאֲתַעֲבִיד בְּסִתְיָמוֹ דְנִקְוֵדָה רְזָא דִי דְהִיא נִקְוֵדָה חֲדָא. ו' מְחִילִיָּה נְפִיק. בֵּיה אֲתַעֲבִיד שְׁמִים. כִּד אֲסִתְיָים בְּנִקְוֵדָה חַד וְאֲתַגְנִיז גּוֹ, אֲתַנְהִירָא ב'. מִנְיָה נְפָקוּ עֲלָאָה וְתַתָּאָה. עֲלָאָה טְמִירָא. תַתָּאָה אֲתַגְלִיָּא בְּרְזָא דְתַרִּין. וְקִיּוּמָא בְּחִילָא דְלְעִילָא.

וַדָּא הוּא טו"ב. אֵלִין תְּלַת אֲתוּוֹן טו"ב אֲתַפְלִילוּ לְבִתְרָ לְצַדִּיקָא דְעֲלָמָא דְכָלִיל כְּמָא

אֲתַפְלִילוּ לְבִתְרָ לְצַדִּיקָא דְעֲלָמָא דְכָלִיל כְּמָא

כלול בו, שכתוב (תהלים קמה) טוב ה' לכל ורחמיו על כל מעשיו. לכל פתוב, זה סתם של הדבר בשביל להאיר יום אחד שמאיר לכל, עליון על הכל. עד פאן סתם הדברים.

השלמה מההשמטות (סימן ד"ך)

למה בי"ת דומה? לאדם שנוצר בחכמה, שסתום מפל צד ופתוח מלפניו, והאל"ף פתוחה מאחוריו. רוצה לומר, כי היא פתוחה לקבל מן הפתח, ויש לה פתח להשפיע לאחרים: ע"כ.

בראשית ברא אלהים - סוד של ראשית עריסתכם חלה תרימו תרומה. זו חכמה עליונה שהיא ראשית. ב' בית העולם להיות משקה מאותו נהר שנוכנס בו, סוד הפתוב ונהר יצא מעדן להשקות את הגן. ונהר - שנוכנס את הכל מהעמק העליון ולא פוסקים מימיו לעולמים להשקות את הגן. ואותו עמק עליון בית ראשון, בראשית, הסתימו בו האותיות בשביל דקיק אחד שגנוז בתוכו. ומתוך אותו העמק יצאו שני פחות, שפתוב את השמים. לא כתוב שמים אלא השמים, מתוך אותו עמק הנסתר מהכל. ואת הארץ - סתר זה הוציא את הארץ הזאת.

אבר בכלל של השמים היתה. ויצאו פאחד דבוקה בצדו זה בזה. פשהאיר ראשית הכל, שמים לקחו אותה והושיבו אותה במקומה, שפתוב ואת הארץ. ואת כלל האותיות שהם א"ת. פשחורה הארץ לשבת במקומה ונפרדה מצד השמים, היתה תוהה ובוקה לדבק בשמים פאחד כמו (בכתהלה) בהתחלה, משום שראתה את השמים מאירים והיא חשוכה.

ובוקה לאתדבקה בשמים (ד' לא ע"א) מסטרוי דשמים, הות תוהה לאתדבקה בשמים

דאת אמר, (ישעיה ג) אמרו צדיק פי טוב. בגין דנהירו עלאה כלילא ביה דכתיב, (תהלים קמה) טוב יי לכל ורחמיו על כל מעשיו. לכל פתיב דא סתמא דמלה בגין לאנהרא יומא חד דנהיר לכלא. עלאה על כלא. עד פאן סתמא דמלין.

השלמה מההשמטות (סימן ו"ד)

למה בי"ת דומה? לאדם שנוצר בחכמה שסתום מפל צד ופתוח מלפניו והאל"ף פתוחה מאחוריו רוצה לומר כי היא פתוחה לקבל מן הפתח ויש לה פתח להשפיע לאחרים. (עד כאן מההשמטות)

בראשית ברא אלהים. רזא דראשית עריסותיכם חלה תרימו תרומה. דא חכמה עלאה דאיהי ראשית. ב' ביתא דעלמא לאתשקאה מההוא נהר דעייל ביה. רזא דכתיב ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן. ונהר דאכניש כלא מעומקא עלאה ולא פסיקו מימיו לעלמין לאשקאה לגנתא.

וההוא עומקא עלאה בית ראשון בראשית אסתיימו ביה אתון בחד שביל דקיק דגניז בגויה. ומגו ההוא עומקא נפקו תרין חילין דכתיב את השמים. שמים לא פתיב אלא השמים. מגו ההוא עומקא דסתים מפלא. ואת הארץ סתימא דא אפיק להאי ארץ.

אבר בכלל דשמים הוה. ונפקו כחדא מתדבקה בסטרוי דא בדא. פד אתנהיר ראשיתא דכלא, שמים נטלו לה ואותיבו לה באתרה, דכתיב ואת הארץ. ואת מפלא דאתון דאנון א"ת. פד אתהדרת ארעא למיתב באתרה ואתפרש

עד שאור עליון יצא עליה והאיר לה, ושבה במקומה להסתפל בשמים פנים בפנים. ואז התתקנה הארץ והתבשמה.

יצא אור בצד ימין וחשף בצד שמאל, והפרידם אחר כף פדי להפלל זה בזה. זהו שכתוב ויבדל אלהים בין האור ובין החשך. ואם תאמר שהיתה ממש הבדלה - לא! אלא היום בא מצד האור שהוא ימין, ולילה מצד החשך שהוא שמאל, וכשיצאו כאחד, הפריד אותם. והבדלה היתה מצדו להסתפל פנים בפנים ולהדבק זה בזה להיות הכל אחד. והוא נקרא יום וקורא לו יום, והיא נקראת לילה, כמו שנאמר ויקרא אלהים לאור יום וגו'. מה זה ולחשך? זהו החשך שאוחז את הלילה שאין לה אור מעצמה

[והיא נקראת לילה, שכתוב ולחשך קרא לילה, בגלל שאוחז בה החשך ואין לה אור מעצמה]. ואף על גב שבאה מצד של האש שהיא חשך. אבל חשך, עד שמואר מצד היום, יום מאיר ללילה, ולילה לא מאיר עד זמן שכתוב (תהלים קלט) ולילה פיום יאיר כחשכה כאורה. רבי אלעזר קפץ בתחלה ודרש, (שם כט) קול ה' על המים אל הכבוד הרעים ה' על מים רבים. קול ה' - זה קול עליון שממנה על המים ששופעים מדרגה לדרגה עד שמתכנסים למקום אחד בכנוס אחד. אותו קול עליון שולח את אותם המים בדרגם, כל אחד ואחד כפי דרכו. כמו בעל הגן הזה שממנה על מים לשלחם לכל מקום ומקום כראוי לו, כן קול ה' ממנה על המים.

כל חד וחד פפום ארחיה. פהאי גננא דממנא על מיא לשדר לון לכל אתר ואתר פדחזי ליה. כן קול יי ממנא על מיא.

בחדא (נ"א בקדמיתא) בגין דחמת לשמים נהירין והיא אתחשבת. עד דנהורא עלאה נפק עלה ואנהיר לה ותבת באתרה לאסתפלא בשמיא אפין באפין. וכדין אתתקנת ארעא ואתבסמת. נפק נהורא בסטר ימינא וחשוכא בסטר שמאלא. ואפריש לון לבתר בגין לאתפללא דא בדא. הדא הוא דכתיב ויבדל אלהים בין האור ובין החשך. ואי תימא הוה הבדלה ממש. לא. אלא יום אתי מסטרא דנהורא דאיהו ימינא. ולילה מסטרא דחשוכא דאיהו שמאלא. וכד נפקו כחדא אפריש לון. והבדלה הוה מסטרוי לאסתפלא אפין באפין ולא תדבקא דא בדא למהוי כלא חד.

ואיהו אקרי יום וקרי ליה יום. ואיהי קרי לילה כמא דאת אמר ויקרא אלהים לאור יום וגו'. מהו ולחשך. דא חשך דאחיד ללילה דלית לה נהורא מגרמה (כ"א) והיא אתקרי לילה דכתיב ולחשך קרא לילה בגין דאחיד בה חשך ולית לה נהורא מגרמה) ואף על גב דאתא מסטרא דאשא דאיהי חשך. אבל חשך עד דאתנהיר מסטרא דיום, יום נהיר ללילה, ולילה לא נהיר עד זמנא דכתיב, (תהלים קלט) ולילה כיום יאיר כחשכה כאורה.

רבי אלעזר קפץ בקדמיתא ודרש קול יי על המים אל הכבוד הרעים יי על מים רבים. קול יי דא קול עלאה דממנא על המים דנגדין מדרגא לדרגא עד דמתפנשי לאתר חד בכנופיא חדא. ההוא קול עלאה משדר לאנון מיין בארתייהו

אל הכבוד הרעים - כמו שנאמר
(איוב כו) ורעם גבורותיו מי יתבונן. זה
צד שבא מגבורה ויוצא ממנו.
דבר אחר אל הכבוד הרעים - זה
הימין שיוצאת ממנו שמאל. ה'
על מים רבים - ה' זה חכמה
עליונה שנקראת יו"ד. על מים
רבים - על אותו עמק נסתר
שיוצא ממנו, כמו שנאמר (תהלים
עז) ושכילך במים רבים.

רבי שמעון פרש את המחלקת
ואמר, פתח הפסוק ואמר כתוב
(שמות כה) לעמת המסגרת תהיין
הטבעת [לכתים לבדים. מי
אותה מסגרת? זהו מקום סגור
שלא פתוח חוץ מאשר בשביל
דקיק אחד שנודע בגניזות אצלו,
ובגללו התמלא ורשם שערים
להדליק נרות. ובגלל שהוא מקום
גנוז ונסתר, נקרא מסגרת, וזהו
העולם הבא. ואותו העולם הבא
נקרא מסגרת.

תהיין הטבעת - אלו טבעות
עליונות שנאחזו זו בזו, מים
מרוח, ורוח מאש, ואש ממים.
כלם נאחזו זו בזו ויוצאים זו מזו
בטבעות הללו, וכלם מסתכלים
לאותה מסגרת, שבה נאחזו לאותו
אור עליון להשקותם ונאחזים בו.
בתים לבדים - הטבעות הללו
הם עליונים, בתים ומקומות
לבדים שהם מרכבות שלמטה,
בגלל שזה בא מצד האש, וזה
מצד המים, וזה מצד הרוח, וכן
כלם, כדי להיות מרפבה לארון.
ועל זה, מי שמתקרב, מתקרב
בבדים הללו ולא במה שלפנים.
לך לך אומרים לנזיר סביב סביב,
לפרם אל תתקרב. פרט לאלו
הראויים לשמש בפנים, להם
נתנה רשות להעלות, לשמש

דלגו. לך לך אמרין נזירא, סחור סחור לכרמא לא תקרב. פר אנון
דאתחזון לשמשא לגו. לון אתיהיב רשותא לאעלאה לשמשא ולקרבא.

אל הכבוד הרעים כמה דאת אמר, (איוב כו)
ורעם גבורותיו מי יתבונן. דא סטרא
דאתיא מן גבורה ונפקא מיניה. דבר אחר
אל הכבוד הרעים דא ימינא דנפקא מיניה
שמאלא. ה' על מים רבים. ה' דא חכמה
עלאה דאקרי יו"ד (עזו דקוריא) על מים רבים
על ההוא עומקא סתימאה דנפיק מיניה כמה
דאת אמר (תהלים עז) ושכילך במים רבים.

רבי שמעון פריש פלוגתא ואמר. פתח
קרא ואמר פתיב, (שמות כה) לעמת
המסגרת תהינה הטבעות [לכתים
לבדים. מאן ההוא מסגרת, דא הוא אתר
סגור דלא פתיחא בר בשביל חד דקיק
דאתיידע בגניזו לגביה. ובגיניה אתמלי
ורשים תרעין לאדלקא בוצינין. ובגין
דאיהו אתר גניזו וסתים אקרי מסגרת ודא
הוא עלמא דאתי. וההוא עלמא דאתי
אתקרי מסגרת.

תהינה הטבעות אלין עזקאן עלאין
דאתאחדן דא בדא מיא מרוחא
ורוחא מאשא ואשא ממיא. פלהון אתאחדן
דא בדא ונפקן דא מן דא בהני (כ"א כהני)
עזקאן, וכלהון מסתכלן לגבי ההוא מסגרת.
דביה מתאחד לההוא נהרא עלאה לאשקאה
לון ואתאחדן ביה.

בתים לבדים. הני עזקאן עלאין אנון בתים
ואתרין לבדים דאנון רתיכין
דלתתא. בגין דדא אתי מסטרא דאשא. ודא
מסטרא דמיא. ודא מסטרא דרוחא וכן
פלהו בגין למהוי רתיכא לארונא. ועל דא
מאן דמקרב יקרב באלין בדים ולא במה
דלגו. לך לך אמרין נזירא, סחור סחור לכרמא לא תקרב. פר אנון
דאתחזון לשמשא לגו. לון אתיהיב רשותא לאעלאה לשמשא ולקרבא.

וְעַל דָּא כְּתִיב, (במדבר א) וְהִזְדַּר הַקָּרֵב יוֹמָת.
בֵּית דְּבְרָאשִׁית רַבְרָבָא. רַבִּי יוֹסִי שְׁאִיל לֵיהּ.
וְאָמַר הָאִי שִׁיתָא יוֹמֵי בְּרָאשִׁית דְּקָא
תְּנִינָן מָאן אַנּוּן. אָמַר לֵיהּ הֵינּוּ דְכְּתִיב (תהלים
קד) אַרְזֵי לְבַנוּן אֲשֶׁר נָטַע. כְּמָה דְאַלְיָן אַרְזֵין
נְפֻקִין מִן לְבַנוּן. הֵכִי נְמִי אַנּוּן שִׁיתָא יוֹמִין
נְפֻקִין מִן בְּרָאשִׁית.

וְאֲלֵין שִׁיתָא יוֹמִין עַלְאִין קָרָא פְּרִישׁ לִוּן
דְּכְּתִיב, (דברי הימים א כט) לָךְ יְיָ הַגְּדוּלָּה
וְהַגְּבוּרָה וְהַתְּפָאֶרֶת וְגו'. פִּי כָל דָּא צְדִיק.
בְּשָׁמַיִם דָּא תְּפָאֶרֶת. וּבְאַרְצָא דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל.
כְּתַרְגוּמוֹ דִּי אַחִיד בְּשָׁמַיָא וּבְאַרְעָא. כְּלוֹמַר
דִּיסוּדָא דְעַלְמָא דְאַקְרִי כָל, אִיהוּ אַחִיד
בְּתְּפָאֶרֶת דְּאַקְרִי שְׁמַיִם, וּבְאַרְצָא (דף לא ע"ב)
דְּאַקְרִי כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל.

וְעַל דָּא בְּרָאשִׁית, ב' ראשית היא (חכמה, כמה
דְּתַרְגָּם וְיִתְגַּן בְּרָאשִׁית בְּחֻכְמָתָא) בְּגִין דְּאִיהִי תְּנִינָא
לְחוּשְׁבִּנָא וְאַקְרִי רֵאשִׁית. בְּגִין דְּהָאִי כְּתָרָא
עַלְאָה טְמִירָא הִיא קְדָמָא. וְעַל דְּלֹא עֵייל
בְּחוּשְׁבִּנָא, תְּנִינָא הוּי רֵאשִׁית. בְּגִין דָּא ב' רֵאשִׁית.
וְעוּד כְּמָה דְּחֻכְמָה עַלְאָה אִיהִי
רֵאשִׁית. חֻכְמָה תְּתָאָה רֵאשִׁית נְמִי הוּיָא. וְעַל
דָּא לִית לְאַפְרָשָׁא ב' מִן רֵאשִׁית.

בְּרָאשִׁית מְאָמַר קְרִינָן לֵיהּ וְהֵכִי הוּא.
וְשִׁיתָא יוֹמִין נְפֻקִין מִינָהּ
וְאִתְּפַלְיָן בֵּיהּ. וְאַלְיָן אַקְרוּן כְּגוּוּנָא דְאַלְיָן
אַתְרֵינִין. בְּרָא אֱלֹהִים. הָדָא הוּא דְכְּתִיב וְנָהַר
יוֹצֵא מַעַדָן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן. מָאִי לְהַשְׁקוֹת
אֶת הַגֶּן לְאַשְׁקָאָה וּלְקַיֵּמָא לֵיהּ וּלְאַסְתְּפֻלָּא
בֵּיהּ בְּכָל מַה דְּאַצְטְרִיךְ.

אַלְהִים - אֱלֹהִים חַיִּים, דְּמִשְׁמַע בְּרָאשִׁית בְּרָא
אֱלֹהִים וְדָאִי עַל
יְדֵי אוֹתוֹ נָהַר כְּדִי לְהוֹצִיא הַכֹּל
וּלְהַשְׁקוֹת הַכֹּל. אֶת הַשָּׁמַיִם -

וְעַל דָּא כְּתִיב, (במדבר א) וְהִזְדַּר הַקָּרֵב יוֹמָת.
בֵּית דְּבְרָאשִׁית רַבְרָבָא. רַבִּי יוֹסִי שְׁאִיל לֵיהּ.
וְאָמַר הָאִי שִׁיתָא יוֹמֵי בְּרָאשִׁית דְּקָא
תְּנִינָן מָאן אַנּוּן. אָמַר לֵיהּ הֵינּוּ דְכְּתִיב (תהלים
קד) אַרְזֵי לְבַנוּן אֲשֶׁר נָטַע. כְּמָה דְאַלְיָן אַרְזֵין
נְפֻקִין מִן לְבַנוּן. הֵכִי נְמִי אַנּוּן שִׁיתָא יוֹמִין
נְפֻקִין מִן בְּרָאשִׁית.

וְאֲלֵין שִׁיתָא יוֹמִין עַלְאִין קָרָא פְּרִישׁ לִוּן
דְּכְּתִיב, (דברי הימים א כט) לָךְ יְיָ הַגְּדוּלָּה
וְהַגְּבוּרָה וְהַתְּפָאֶרֶת וְגו'. פִּי כָל דָּא צְדִיק.
בְּשָׁמַיִם דָּא תְּפָאֶרֶת. וּבְאַרְצָא דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל.
כְּתַרְגוּמוֹ דִּי אַחִיד בְּשָׁמַיָא וּבְאַרְעָא. כְּלוֹמַר
דִּיסוּדָא דְעַלְמָא דְאַקְרִי כָל, אִיהוּ אַחִיד
בְּתְּפָאֶרֶת דְּאַקְרִי שְׁמַיִם, וּבְאַרְצָא (דף לא ע"ב)
דְּאַקְרִי כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל.

וְעַל דָּא בְּרָאשִׁית, ב' ראשית היא (חכמה, כמה
דְּתַרְגָּם וְיִתְגַּן בְּרָאשִׁית בְּחֻכְמָתָא) בְּגִין דְּאִיהִי תְּנִינָא
לְחוּשְׁבִּנָא וְאַקְרִי רֵאשִׁית. בְּגִין דְּהָאִי כְּתָרָא
עַלְאָה טְמִירָא הִיא קְדָמָא. וְעַל דְּלֹא עֵייל
בְּחוּשְׁבִּנָא, תְּנִינָא הוּי רֵאשִׁית. בְּגִין דָּא ב' רֵאשִׁית.
וְעוּד כְּמָה דְּחֻכְמָה עַלְאָה אִיהִי
רֵאשִׁית. חֻכְמָה תְּתָאָה רֵאשִׁית נְמִי הוּיָא. וְעַל
דָּא לִית לְאַפְרָשָׁא ב' מִן רֵאשִׁית.

בְּרָאשִׁית מְאָמַר קְרִינָן לֵיהּ וְהֵכִי הוּא.
וְשִׁיתָא יוֹמִין נְפֻקִין מִינָהּ
וְאִתְּפַלְיָן בֵּיהּ. וְאַלְיָן אַקְרוּן כְּגוּוּנָא דְאַלְיָן
אַתְרֵינִין. בְּרָא אֱלֹהִים. הָדָא הוּא דְכְּתִיב וְנָהַר
יוֹצֵא מַעַדָן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן. מָאִי לְהַשְׁקוֹת
אֶת הַגֶּן לְאַשְׁקָאָה וּלְקַיֵּמָא לֵיהּ וּלְאַסְתְּפֻלָּא
בֵּיהּ בְּכָל מַה דְּאַצְטְרִיךְ.

אַלְהִים אֱלֹהִים חַיִּים, דְּמִשְׁמַע בְּרָאשִׁית בְּרָא
אֱלֹהִים וְדָאִי עַל יְדֵא דְהוּא נְהָרָא
בְּגִין לְאַפְקָא כְּלָא וּלְאַשְׁקָאָה כְּלָא. אֶת

חבור זכר ונקבה פראוי. אחר כך
בו נברא העולם למטה, בו נתן כח
לכל.

השלמה מההשמטות (סימן כ"ח)
ומנן לנו ששמים הם הקדוש
ברוך הוא? שכתוב (מלכים-א ח)
ואתה תשמע השמים. האם שלמה
מתפלל אל השמים שישמעו
תפלתו? אלא שנקרא שמן על
שמו. ולמה נקרא שמים? אלא
שהוא עגל כמו ראש, ומלמד,
המים מימינו ואש משמאלו והוא
באמצע, שא מים, מאש וממים,
ומכניס ביניהם שלום. בא האש
ומצא מצדו מדת האש. בא מים
ומצא מצדו מדת המים, והינו (איוב
כה) עשה שלום במרומי. מהם
השמים? מלמד שגבל הקדוש
ברוך הוא אש ומים וטפחן זה
בזה, ועשה מהן ראש לדבריו,
שנאמר (תהלים קיט) ראש דברך
אמת: ע"כ.

א"ת השמים, שמשמע שהשמים
הוציאו את, בפח של סוד אלהים
חיים אחר שראשית הוציא אותו.
בין שזה הוציא הפל, והפל
התישב במקומו פאחד, טבעת זו
האחרונה נעשתה ראשית,
וכראשית הזו הוציא אורות
עליונים, והשנה אור והתחילו
מים להשפיע כנגד למטה. ועל זה
בראשית ודאי ברא אלהים. בו
ברא עולם התחתון, בו הוציא
מאורות, בו נתן כח לכל.

רבי יהודה אמר, על זה כתוב
(ישעיה י) היתפאר הגרזן על החצב
בו. השבח של מי - לא של האמן
הוא? כך בראשית הזאת ברא
אלהים עליון את השמים - השבח
של מי? של אלהים הוא! אמר
רבי יוסי, זה שכתוב (דברים ד) אשר
לו אלהים קרבים אליו. קרבים?

דמאן דאלהים הוא. אמר רבי יוסי האי דכתיב, (דברים ד) אשר לו אלהים

השמים חבורא דכר ונוקבא כדקא חזי.
לכתר האי. ביה אתברי עלמא לתתא. ביה
יהיב חילא לכלא.

השלמה מההשמטות (סימן כ"ח)

ומנא לן דשמים הוי קדשא בריך הוא,
דכתיב (מלכים א' ח) ואתה תשמע
השמים. אטו שלמה מתפלל אל השמים
שישמעו תפלתו, אלא שנקרא שמן על
שמו. ולמה נקרא שמים אלא שהוא עגול
כמו ראש ומלמד שמים מימינו ואש
משמאלו והוא באמצע שא מים, מאש
וממים ומכניס ביניהם שלום, בא האש
ומצא מצדו מדת האש. בא מים ומצא
מצדו מדת המים והינו (איוב כ"ה) עושה שלום
במרומי, מאי שמים מלמד שגבל הקדוש
ברוך הוא אש ומים וטפחן זה בזה ועשה
מהן ראש לדבריו שנאמר (תהלים קי"ט) ראש
דברך אמת. (עד כאן מההשמטות)

א"ת השמים דמשמע דשמים אפיקו את
בחילא דרזא דאלהים חיים בתר הראשית
אפיק ליה.

בין דהאי אפיק פלא וכלא אתיישב
בדוכתיה פחד. עזקא דא בתרייתא
אתעבדת ראשית. ובהאי ראשית אפיק
נהורין עלאין ושרי נהרא ושרי מיא לנגדא
לקבלא לתתא. ועל דא בראשית ודאי ברא
אלהים. ביה ברא עלמא תתאה. ביה אפיק
נהורין. ביה יהיב חילא לכלא.

רבי יהודה אמר על דא כתיב, (ישעיה י)
היתפאר הגרזן על החוצב בו. שבחא
דמאן, לאו דאומנא הוא. כך בהאי ראשית
ברא אלהים עלאה את השמים. שבחא

דמאן דאלהים הוא. אמר רבי יוסי האי דכתיב, (דברים ד) אשר לו אלהים

קרוב צריך להיות! אלא אלהים עליון. אלהים של פחד יצחק. אלהים אחרון. ומשום כך כתוב קרבים, וגבורות רבות הם שיוצאים מאחד והכל אחד.

השלמה מההשממות (סימן ב"ט)

והארץ היתה תהו. (בראשית א). בזמן שהקדוש ברוך הוא היה בקלפות האלה, היה בונה עולמות ומחריבן, והרי הקימו שאין השפעה בכל העולמות, ונהר שהוא צדיק יחרב ויבש בשני העולמות, בעולם הזה ובעולם הבא. ויש מי שאומר שעלה במחשבתו לבנות עולמות ולהחריבן, ואמר זה מועיל לי וזה לא מועיל לי. אלה שנאמר בהם את השמים ואת הארץ - מועילים לי, והאחרים שנאמר בהם והארץ היתה תהו ובהו, שמראה על עולמות שעלה בראונן לבנותם ולא עשה אותם - עליהם נאמר תהו ובהו. ובזמן שהקדוש ברוך הוא בקלפות הללו, נאמר בו (איכה ב) סכת בענן לך מעבור תפלה.

תהו וחשף, עליהם נאמר (שמות יד) ויהי הענן והחשף, ואלו קלפות האגוז. המח מבפנים שתלוי [של שלש] לארבעה צדדים זה יהו"ה, שהוא לא מקבל טמאה, כמו שנאמר (ירמיה בג) הלוא כה דברי פאש נאם ה'. מה אש לא מקבלת טמאה, כך שמו לא מקבל טמאה. ובזמן שמתגברות הקלפות הללו ונשברות מהאגוז, התפלה, שהיא שכינה, אדנ"י, עולה לבעלה שהוא יהו"ה, ומעלה הכל. שבזמן שהוא מתכסה ממנה בקלפות הללו, היא נקראת עניה יבשה, ואין לה אלא מה שנותרים עבדים בחשאי.

קרובים אליו. קרובים. קרוב מיבעי ליה. אלא אלהים עלאה. אלהים דפחד יצחק. אלהים בתראה. ובגיגי כף קרובים וגבורות סגיאין אנון דנפקין מחד וכלהו חד.

השלמה מההשממות (סימן ב"ט)

והארץ היתה תהו. בזמנא דקדשא בריך הוא הוה באלין קליפין הוה בונה עלמין ומחריבן והא אוקמוה דלית השפעה בכל עלמין, ונהר דאיהו צדיק יחרב ויבש בתרין עלמין, בעלמא דין ובעלמא דאתי. ואית מאן דאמר דסליק במחשבתיה למבני עלמין ולהחריבן. ואמר דין מהננין לי ודין לא מהננין לי. אלין דאתמר בהון את השמים ואת הארץ מהננין לי. ואחרנין דאתמר בהון והארץ היתה תהו ובהו דאחזי על עלמין דסליק ברעותיה למבני לון ולא עביד לון עליהו אתמר תהו ובהו. ובזמנא דקדשא בריך הוא באלין קליפין אתמר ביה (איכה ג) ספותה בענן לך מעבור תפלה.

תהו וחשף עליהו אתמר (שמות י"ד) ויהי הענן והחשף ואלין קליפין דאגוזא, מוחא מלגאו דתליא (תפלה) לד' סטרין דא יהו"ה דאיהו לא קביל מסאבו, כמה דאת אמר (ירמיה כ"ג) הלא כה דברי כאש נאם יי. מה אשא לא מקבל טמאה הכי שמייה לא מקבל טמאה. ובזמנא דמתגברין אלין קליפין ואתברון מאגוזא, צלותא דאיהי שכינתא אדנ"י, סלקא לגבי בעלה דאיהו יהו"ה וסליקת כולה, דבזמנא דאיהו מתכסי מינה באלין קליפין, איהי אתקריאת עניה יבשה ולית לה אלא מה דיהבין עבדין בחשאי.

ובאותו זמן שמתפשט הקדוש
ברוך הוא מן הקלפות הללו,
נאמר (ישעיה ל) ולא יפנה עור
מוריך והיו עיניך ראות את
מוריך. ומה שהייתה יבשה, נאמר
בה (שם ו) מלא כל הארץ כבודו,
ונקראת הברכה שלו, הקרבן
שלו, עולה שלו ששורף כל
הקלפות הללו. ועולה אל
הקטרת הקשור שלו, העולה
שלו, שכתוב (ויקרא ו) זאת תורת
העלה. היא העלה - בתפלת
שחרית, היא העלה - אליו
בתפלת מנחה בכמה ריחות
ובשמים של גן עדן, שהיא גן
התורה. זהו שכתוב (שיר ד) גן
נעול אחתי כלה. סתומה שלא
נפתחת אלא רק לבעלה.

ובשיבא בעלה, (תהלים נא) אדני
שפתי תפתח, שהוא דלת עליונה
נפתחת אליו פתרים [בשני] עמודי
אמת (נצח ויחוד) ומקבלת אותו
בשתי זרועות. זהו שכתוב (שיר ב)
שמאלו תחת לראשי וימינו
תחבקני. והנ"ה יורד אליה, וזהו
סוד אמ"ן גימטריא יאהדונה"י,
שהוא חבור שני שמות
באותיות, ולכן גדול העונה אמן
יותר מהמברך, בזמן שהם שנים
בראש הצדיקים.

אבר פשהם בראש הרשעים,
כנסת ישראל אומרת להם, (שם א)
אל תראני שאני שחרחרת,
מאלה ששורים לפתות לבני
אדם, כמו שהיו מפתים את
ישראל בעגל בשש השעות. זהו
שכתוב (שמות לב) וירא העם פי
בשש משה לרדת מן ההר,
ובארוה, מה זה בשש? אלא
בשש שעות עשו את העגל, כדי
להפרידם משבע. זה שכתוב אף
ביום הראשון תשביתו שאר. אף
- חלק בין שש לשבע.

ורבן אמרה כנסת ישראל,

ובהוא זמנא דקדשא בריך הוא אתפשט
מאלין קליפין אתמר (ישעיה ל) ולא
יפנה עוד מוריך והיו עיניך ראות את מוריך.
ומה דהיה יבשה אתמר בה, מלא כל הארץ
כבודו. ואתקריאת ברכה דיליה, קרבנא
דיליה, עולה דיליה, דאוקיד כל אלין
קליפין. וסליקת לגביה קטרת. קשורא
דיליה, עולה דיליה, דכתיב (ויקרא ו) זאת תורת
העולה, היא העולה בצלותא דשחרית, היא
העולה לגביה בצלותא דמנחה בכמה ריחין
ובוסמין דגן עדן דאיהי גן דאורייתא. הדא
הוא דכתיב, (שיר השירים ד) גן נעול אחתי כלה,
סתימא דלא אתפתחת אלא לגבי בעלה.

וכר ייתי בעלה (תהלים נ"א) אדני שפתי תפתח
דאיהי כבא עלאה אתפתחת לגביה
פתרין (פתרין) סמכין קשוט וקבילת ליה פתרין
דרועין, הדא הוא דכתיב (שיר השירים ב) שמאלו
תחת לראשי וימינו תחבקני. יהו"ה נחית
לגבה ודא הוא רזא אמ"ן (דאמ"ן) גימטריא
יאהדונה"י דאיהו חבורא דתרין שמהן
באתוון. ובגין דא גדול העונה אמן יותר מן
המברך בזמנא דאינון תרין ברישא דצדיקיא.
אבר פד אינון ברישא דחייבייא כנסת
ישראל אמרת לגבייהו (שיר השירים א) אל
תראוני שאני שחרחרת מאלין דשריין
לפתאה לבני נשא כמה דהו מפתין לישראל
בעגלא בשית שעתין, הדא הוא דכתיב (שמות
לב) וירא העם פי בשש משה לרדת מן ההר.
ואוקמוה מאי כי בשש, אלא בשית שעתין
עבדו ית עגלא בגין לאפרשא לון משבע.
הדא הוא דכתיב (שמות י"ב) אף ביום הראשון
תשביתו שאר, אף חלק בין שש לשבע.

ובגין דא אמרה כנסת ישראל ששזפתני

שְׁמֶשׁ גָּרְמוּ דְאִסְתַּלַּק מִנִּי ו' דְּאִיהוּ הַשֵּׁשׁ
וְאוֹר הַשֶּׁשׁ דְּהוּה נְהִיר בְּסִתְרָא דְשִׁית תִּיבִין
דְּאִינוּן (דְּבָרִים ו') שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יי אֱלֹהֵינוּ יי
אֶחָד, בְּנֵי אֲמִי נִחְרוּ בִי, נִיחַר גְּרוֹנָם דְּבִטְלִינִי
קָרִית שְׁמַע דְּאִתְמַר בִּיה (תְּחִלִּים קמ"ט) רוּמְמוֹת אֵל
בְּגְרוֹנָם, וּבְגִין דָּא שְׁמוּנֵי נוּטְרָה אֶת הַפְּרָמִים,
דְּאִינוּן שְׂאֵר אוּמִין עָרַב רַב. וּבְגִין דָּא כְרַמֵּי
שְׁלִי לֹא נְטַרְתִּי וּבְגִין דָּא אִינוּן עָרַב רַב
מְצַלִּיחִין בְּכֻלָּא.

בְּתַנּוֹת עוֹר חֲשׂוּכִין דְּעֵינִין דְּאִתְמַר בְּהוּן
(בראשית כ"ו) וּתְכַהֲיִן עֵינֵינוּ מְרֵאוֹת,
לְאִסְתַּכְּלָא לְאֵלִין דְּאִתְמַר בְּהוּן (יחזקאל א')
נִפְתַּחוּ הַשָּׁמַיִם וְאֶרְאֶה מְרֵאוֹת אֱלֹהִים דְּאִינוּן
חֲמֵשׁ אוֹר דְּעוֹבְדָא דְּבְרָאשִׁית פְּתַנּוֹת אוֹר
אִינוּן. וְהָאֶרֶץ הִיְתָה תְהוֹ. וְהָאֶרֶץ הָא הָא חַד.
תְהוֹ תְרִין. בְּהוּ תֵלֶת. חֲשֵׁף אַרְבַּע. תְהוּם
חֲמֵשׁ. וְאַרְבַּע אִינוּן דְּכִלְיָן בְּגוּפָא וְאִינוּן
אַרְבַּע יְסוּדִין דְּאִינוּן קְלִיפִין דְּאַגּוּזָא, וּבְגִין
דָּא וְהָאֶרֶץ הִיְתָה תְהוֹ. וְאוּקְמוּהָ הִיְתָה
מְקַדְמַת דְּנָא, דְּהֵכִי אֶרְחָא דְקְלִיפִין דְּמְקַדְמִין
לְמוֹחָא.

רוּחַ אֱלֹהִים דָּא רוּחָא דְמְשִׁיחָא, דְמִיד
דִּיהָא מְרַחֶפֶת עַל אֲנָפֵי מִיָּא דְאוּרִייתָא
מִיד יְהָא פּוּרְקָנָא, הָדָא הוּא דְכְתִיב (בראשית א')
וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר. וַיִּשְׁלַחְהוּ יי אֱלֹהִים,
מִיד (לְמְשִׁיחָא) מְשִׁיחָא דְהוּה בְּגַנְתָּא דְעֵדֵן בְּמָה
דְּאִתְמַר בִּיה וַיִּשְׁלַחְהוּ מִגֵּן עֵדֵן מְעַדוּן דִּילִיהָ.
וְאַמַּי לְעַבּוּד אֶת הָאֲדָמָה דְאִיהִי שְׂכִינְתָּא
בְּגִין דָּא וַיִּשְׁלַחְהוּ מִיד, דִּיפּוּק מִתְמָן.

וַיִּשְׁבֵּן מְקַדְּם לְגֵן עֵדֵן אֶת הַפְּרוּבִים דְּאִינוּן
מְשִׁיחַ בֵּן דְּוֹד וּמְשִׁיחַ בֵּן יוֹסֵף
דְּמְשַׁכָּא רוּחָא דְמְשִׁיחָא דְאִתְמַר בִּיה, וְרוּחַ
אֱלֹהִים דָּא שִׁיל"ה הוּא דְאִתְמַר בִּיה (במדבר יא)

שְׁשׂוּפְתַנִּי הַשֶּׁשׁשׁ. גְּרְמוּ
שְׁהִסְתַּלַּק מִמִּנִּי ו' (תְּפַאֲרַת), שְׁהוּא
הַשֶּׁשׁ, וְאוֹר הַשֶּׁשׁ שְׁהִיה מְאִיר
בְּסִתְרֵי שֵׁשׁ תְּבוֹת, שְׁהֵם שְׁמַע
יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד, בְּנֵי
אֲמִי נִחְרוּ בִי, נִחַר גְּרוֹנָם שְׁבִטְלוּ
קָרִיאת שְׁמַע, שְׁנֹאֲמַר בִּיה (תְּחִלִּים
קמ"ט) רוּמְמוֹת אֵל בְּגְרוֹנָם, וְלִכְן
שְׁמֵנִי נְטַרְה אֶת הַפְּרָמִים, שְׁהֵם
שְׂאֵר אֲמוֹת עָרַב רַב. וְלִכְן פְּרַמֵּי
שְׁלִי לֹא נְטַרְתִּי, וְלִכְן אוּתָם עָרַב
רַב מְצַלִּיחִים בְּכֻלָּא.

בְּתַנּוֹת עוֹר חֲשׂוּכִין דְּעֵינִין דְּאִתְמַר בְּהוּן
(בראשית כ"ו) וּתְכַהֲיִן עֵינֵינוּ מְרֵאוֹת,
לְאִסְתַּכְּלָא לְאֵלִין דְּאִתְמַר בְּהוּן (יחזקאל א')
נִפְתַּחוּ הַשָּׁמַיִם וְאֶרְאֶה מְרֵאוֹת אֱלֹהִים דְּאִינוּן
חֲמֵשׁ אוֹר דְּעוֹבְדָא דְּבְרָאשִׁית פְּתַנּוֹת אוֹר
אִינוּן. וְהָאֶרֶץ הִיְתָה תְהוֹ. וְהָאֶרֶץ הָא חַד.
תְהוֹ תְרִין. בְּהוּ תֵלֶת. חֲשֵׁף אַרְבַּע. תְהוּם
חֲמֵשׁ. וְאַרְבַּע אִינוּן דְּכִלְיָן בְּגוּפָא וְאִינוּן
אַרְבַּע יְסוּדִין דְּאִינוּן קְלִיפִין דְּאַגּוּזָא, וּבְגִין
דָּא וְהָאֶרֶץ הִיְתָה תְהוֹ. וְאוּקְמוּהָ הִיְתָה
מְקַדְמַת דְּנָא, דְּהֵכִי אֶרְחָא דְקְלִיפִין דְּמְקַדְמִין
לְמוֹחָא.

רוּחַ אֱלֹהִים דָּא רוּחָא דְמְשִׁיחָא, דְמִיד
דִּיהָא מְרַחֶפֶת עַל אֲנָפֵי מִיָּא דְאוּרִייתָא
מִיד יְהָא פּוּרְקָנָא, הָדָא הוּא דְכְתִיב (בראשית א')
וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר. וַיִּשְׁלַחְהוּ יי אֱלֹהִים,
מִיד (לְמְשִׁיחָא) מְשִׁיחָא דְהוּה בְּגַנְתָּא דְעֵדֵן בְּמָה
דְּאִתְמַר בִּיה וַיִּשְׁלַחְהוּ מִגֵּן עֵדֵן מְעַדוּן דִּילִיהָ.
וְאַמַּי לְעַבּוּד אֶת הָאֲדָמָה דְאִיהִי שְׂכִינְתָּא
בְּגִין דָּא וַיִּשְׁלַחְהוּ מִיד, דִּיפּוּק מִתְמָן.

וַיִּשְׁבֵּן מְקַדְּם לְגֵן עֵדֵן אֶת הַפְּרוּבִים דְּאִינוּן
מְשִׁיחַ בֵּן דְּוֹד וּמְשִׁיחַ בֵּן יוֹסֵף
דְּמְשַׁכָּא רוּחָא דְמְשִׁיחָא דְאִתְמַר בִּיה, וְרוּחַ
אֱלֹהִים דָּא שִׁיל"ה הוּא דְאִתְמַר בִּיה (במדבר יא)

(א) ואצלתי מן הרוח, שפך עולה שילה כחשבון משה. וישפן מקדם, שמקדים שילה לשניהם, כדי שתהיה מרחפת על פני התורה, והגאלה תלויה בו, והרי פרשוה.

ואת להט החרב המתהפכת, מיד יהיה בידו, ומהו? המטה. מטטרון מתהפך ממטה לנחש ומנחש למטה. ועוד, מטה זו שכינה תחתונה, ואם זכו ישראל - כלפי חסד, לימין, ויצאו ברחמים. ואם לאו - מטה כלפי חובה, לצד הגבורה, ששם הנחש אל אחר שמבקש לשפך דם, ונהרג משיח ורבים מישראל, ולכן נאמר (רות א) שכבי עד הבקר, שהוא בקר של אברהם שיהיה מטה כלפי חסד. ובגלגל זה ואת להט החרב המתהפכת, והפל כדי לשמר את דרך עץ החיים, שהיא תורה, שנאמר בה (משלי א) עץ חיים היא, והיא תורה שבעל פה. אם זכה אדם - היא סם חיים שלו, ואם לאו - היא מתהפכת לו לסם המות. והרי פרשוה בעלי המשנה כף, כמו שהמטה שהתהפך לנחש ומנחש למטה. ובאותו זמן ימחו מן העולם כל אותם שנאמר בהם (שמות ז) ויעשו כן חרטמי מצרים בלטיהם:

תוספתא

בראשית ברא, רמז לכת"ר חכמ"ה. אלהים רמז לבינה. א"ת רמז לגדלה וגבורה. השמ"ם זהו תפארת. וא"ת רמז לנצ"ח הו"ד יסו"ד. האר"ן רמז למלכו"ת: עד כאן התוספתא.

ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור. ויאמר אלהים, למי הוא אומר? אינו אומר אלא לאחרים. יהי אור - לעולם הזה. ויהי אור - לעולם הבא. וזהו האור שבא הקדוש

ואצלתי מן הרוח, דהכי סליק שיל"ה משה בחושבנא. וישפן מקדם, דאקדים שיל"ה לתרוויהו בגין דיהא מרחפת על אנפוי דאורייתא ופורקנא ביה תלייא והא אוקמוה. ואת להט החרב המתהפכת מיד יהא בידיה. ומאי ניהו, מטה מטטרון דאתהפך ממטה לנחש ומנחש למטה. ועוד מטה דא שכינתא תתאה ואם זכו ישראל כלפי חסד לימינא ויפקון ברחמי. ואם לאו מטה כלפי חובה לסטרא דגבור"ה דתמן נחש, אל אחר. דתבע לשפוך דמא ואתקטיל משיח וסגיאין מישראל. ובגין דא אתמר (רות ג) שכבי עד הבקר דאיהו בקר דאברהם דיהא מטה כלפי חסד.

ובגין דא ואת להט החרב המתהפכת וכלא לשמור את דרך עץ החיים דאיהי אורייתא דאתמר בה עץ חיים היא ואיהי אורייתא דבעל פה. אם זכה בר נש, איהי סם חיים דיליה. ואם לאו, היא מתהפכת ליה לסם המות. והא אוקמוה מארי מתניתין הכי, כגוונא דמטה דאתהפך לנחש ומנחש למטה. ובזמנא ההוא יתמחון מן עלמא כל אינון דאתמר בהון (שמות ז) ויעשו כן חרטומי מצרים בלטיהם: (עד כאן מההשמיות).

תוספתא

בראשית ברא, רמז לכת"ר חכמ"ה. אלהים רמז לבינה. א"ת רמז לגדולה וגבורה. השמ"ם דא הוא תפארת. וא"ת רמז לנצ"ח הו"ד יסו"ד. האר"ן רמז למלכו"ת: (עד כאן תוספתא).

ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור. ויאמר אלהים, למי הוא אומר? אינו אומר אלא לאחרים. יהי אור - לעולם הזה. ויהי אור - לעולם הבא. וזהו האור שבא הקדוש ויהי אור ויהי אור. ויהי אור - לעולם הזה. ויהי אור - לעולם הבא. וזהו האור שבא הקדוש

ברוך הוא בתחלה, והוא אור העין, והוא אור שהראה הקדוש ברוך הוא לאדם הראשון והיה רואה בו מסוף העולם ועד סוף העולם, והוא אור שהראה הקדוש ברוך הוא לדוד, והיה משבח ואומר (תהלים לא) מה רב טובך אשר צפנת ליראיך. והוא האור שהראה הקדוש ברוך הוא למשה וראה בו מגלעד ועד דן. ובשעה שראה הקדוש ברוך הוא שיעמדו שלשה דורות של רשעים, והם, דור אנוש, ודור המבול, ודור הפלגה - גנז אותו כדי שלא ישתמשו בו, ונתן אותו הקדוש ברוך הוא למשה והשתמש בו שלשה חדשים שנשארו לו מיום עבורו, כמו שנאמר (שמות ב) ותצפנהו שלשה ירחים.

ואחר שלשה ירחים נכנס לפני פרעה, לקח אותו הקדוש ברוך הוא ממנו, עד שעמד על הר סיני לקבל את התורה, והחזיר לו אותו האור והשתמש בו כל ימיו. ולא יכלו בני ישראל לקרב אליו, עד שנתן מסוה על פניו, כמו שנאמר (שם לד) וייראו מגשת אליו. והתעטף בו כטלית. זהו שכתוב (תהלים קד) עטה אור פשלמה.

יהי אור ויהי אור. כל מה ששנאמר בו ויהי - הוא בעולם הזה ובעולם הבא. אמר רבי יצחק, אור שבא הקדוש ברוך הוא במעשה בראשית, היה עולה אורו מסוף העולם ועד סוף העולם ונגנז.

מה הטעם שנגנזו? כדי שלא יחנו ממנו רשעי העולם, והעולמות לא יחנו בגלגלם. והוא שמור לצדיקים, לצדיק דוקא, שכתוב (תהלים צו) אור נרע לצדיק ועד היום שיהיה העולם הבא, הוא

דאחזי קדשא בריך הוא לאדם קדמא והוי חזי ביה מסייפי עלמא ועד סייפי עלמא. והוא נהורא דאחזי קדשא בריך הוא לדוד והיה משבח ואמר (תהלים לא) מה רב טובך אשר צפנת ליראיך. והוא נהורא דאחזי קדשא בריך הוא למשה וחמא ביה מגלעד ועד דן. ובשעתא דחמא קדשא בריך הוא דיקומון תלתא דרין חייבין. ואנון דרא דאנוש ודרא דטופנא ודרא דפלגה (נ"א גניז ליה) בגין דלא ישתמשון ביה, ויהב יתיה קדשא בריך הוא למשה ואשתמש ביה תלת ירחין דאשתארון ליה מיומי עבורא דיליה. כמה דאת אמר, (שמות ב) ותצפנהו שלשה ירחים.

ובתר תלת ירחין עאל קמי פרעה נטיל ליה קדשא בריך הוא מניה. עד דקאים על טורא דסיני לקבלא אורייתא והדר ליה ההוא נהורא ואשתמש ביה כל יומיו. ולא יכלו בני ישראל למקרב בהדיה עד דיהב מסוה על אנפוי כמה דאת אמר, (שמות לד) וייראו מגשת אליו. ואתעטף ביה כטלית. הדא הוא דכתיב, (תהלים קד) עוטה אור פשלמה.

יהי אור ויהי אור. כל מה דאתמר ביה ויהי הוא בעלמא דין ובעלמא דאתי. אמר רבי יצחק אור דברא קדשא בריך הוא בעובדא דבראשית הוה סליק נהוריה מסייפי עלמא עד סייפי עלמא ואתגניז.

כאי טעמא אתגניז. בגין דלא יתהנון מניה חייבי עלמא. ועלמין לא יתהנון בגיניהון. והוא טמיר לצדיקיא, לצדיק דיקא (דף לב ע"א) דכתיב, (תהלים צו) אור זרוע לצדיק

ולישרי לב שמחה. ואז תבשמו העולמות ויהיו כלם אחד. ועד היום שיהיה העולם הבא, הוא

נסתֵר וְגַנְזוּ.

אוֹתוֹ אֹרֹךְ יֵצֵא מִתּוֹךְ הַחֹשֶׁף שְׂנַחֲקֵק בַּמָּטָה שְׂנַסְתֵּר מִכָּל, עַד שְׂמֵאוֹתוֹ אֹרֹךְ שְׂנַגְנֵנוּ, נַחֲקֵק בְּשִׁבִיל אֶחָד טְמִיר לַחֹשֶׁף שְׁלֵמָטָה. וְהָאֹרֹךְ שְׂרֹי בּוֹ. מִיְהוּ הַחֹשֶׁף שְׁלֵמָטָה? אוֹתוֹ שְׂנַקְרָא לִילָה, שְׁפָתוֹב בּוֹ וְלַחֹשֶׁף קָרָא לִילָה.

וְעַל זֶה שְׂנִינֵנוּ, מַה זֶה שְׁפָתוֹב (איוב י"ב) מְגַלָּה עֲמֻקּוֹת מִנִּי חֹשֶׁף? רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר, אִם תֹּאמַר מִחֹשֶׁף נִסְתֵּר הַתְּגִלּוֹת, הֲרִי רְאִינוּ שְׂנַסְתֵּרִים הֵם כָּל אוֹתָם כְּתָרִים עֲלִינוּנִים וְקוֹרְאִים עֲמֻקּוֹת. מַהוּ מְגַלָּה? אֲלֵא כָּל אוֹתָם נִסְתֵּרִים עֲלִינוּנִים לֹא הַתְּגִלּוֹת אֲלֵא מִתּוֹךְ אוֹתוֹ חֹשֶׁף שֶׁהוּא בְּסוּד הַלִּילָה [וְהַכֵּל יִהְיֶה אֶחָד בְּסוּד שֶׁל יִהְיֶה אֹרֹךְ הַלְבָנָה כְּאוֹר הַמַּסָּה בְּרִנְיָה אַחַת, וְעַד הַיּוֹם שֶׁיָּבֵא הוּא גִנְזוּ (סוּמָן)].

בֵּא רְאֵה, כָּל אוֹתָם עֲמֻקִּים נִסְתֵּרִים שְׂיוֹצְאִים מִתּוֹךְ מַחְשְׁבָה וְקוֹל לֹקַח אוֹתָם, לֹא מִתְּגִלִּים עַד שְׂדַבּוֹר מְגַלָּה אוֹתָם. מַה הַדְּבָר? הִינֵנוּ דְבוּר.

וְזֶה הַדְּבוּר נִקְרָא שְׁבֵת, וּבְגִלָּל שְׁשֵׁבֶת נִקְרָא דְבוּר, דְבוּר שֶׁל חַל אֲסוּר בְּשֵׁבֶת. [וְכֵן הָיָה עוֹשֶׂה רַבִּי שְׂמַעוֹן, כְּשֶׁהָיָה רוֹאֵה אֶת אִמּוֹ שֶׁהָיְתָה מְדַבֵּרֶת, הָיָה אוֹמֵר לָהּ: אִמִּי, שְׂתֵּקִי. שְׁבֵת הַיּוֹם וְאַסוּר.] בְּגִלָּל שְׂדַבּוֹר זֶה צְרִיף לְשֵׁלֵט וְלֹא אַחֲרָי. וְדְבוּר זֶה שֶׁהוּא בֵּא מִצַּד הַחֹשֶׁף, מְגַלָּה עֲמֻקּוֹת מִתּוֹכּוֹ. וּמִשְׁמַע מִנִּי חֹשֶׁף, אוֹתוֹ שְׂבֵא מִצַּד הַחֹשֶׁף, שְׁפָתוֹב מִנִּי דוֹקָא.

הַשְּׂלֵמָה מִהַהֲשַׁמְמוֹת (סִימָן ל"א)

יֵשֵׁב רַבִּי בּוֹן וְדָרַשׁ, מַהוּ שְׁפָתוֹב (ישעיה מה) יוֹצֵר אֹרֹךְ וּבּוֹרָא חֹשֶׁף? אֲלֵא אֹרֹךְ שֵׁישׁ בּוֹ מִמֶּשׁ כְּתוֹב בּוֹ יִצְרֶה, חֹשֶׁף שְׂאִין בּוֹ מִמֶּשׁ כְּתוֹב בּוֹ בְּרִיאָה, כְּמוֹ שְׂנַאֲמַר (עמוס ד) יוֹצֵר הָרִים וּבּוֹרָא רִוּת. אִם תִּרְצֶה אִמֵּר, אֹרֹךְ שֵׁישׁ בּוֹ מִמֶּשׁ כְּתוֹב בּוֹ

וּלְיִשְׂרָאֵל לֵב שְׂמָחָה וּכְדִין יִתְבַּסְּמוּן עַלְמִין וַיְהִי־ן כִּלְאָ חֵד. וְעַד יוֹמָא דִּיהָא עַלְמָא דְאַתִּי הוּא טְמִיר וְגַנְזוּ.

הַהוּא נְהוֹרָא נִפְקָ מְגוֹ חֹשׁוֹכָא דְאַתְגַּלְפָּא בְּקִלְפוֹי דְטְמִירָא דְכִלְאָ. עַד דִּמְהֵהוּא נְהוֹרָא דְאַתְגַּנְזוּ אַתְגַּלְיָהּ בְּשִׁבִיל חֵד טְמִירָא לְחֹשׁוֹכָא דְלִתְתָא וְנְהוֹרָא שְׂאִרִי בִּיהַ. מֵאֵן חֹשׁוֹכָא דְלִתְתָא. הַהוּא דְאַקְרִי לִילָה דְכְּתִיב בִּיהַ וְלַחֹשֶׁף קָרָא לִילָה.

וְעַל דָּא תְּנִינֵן מְאִי דְכְּתִיב, (איוב י"ב) מְגַלָּה עֲמֻקּוֹת מִנִּי חֹשֶׁף. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר אִי תִּימָא מִחֹשֶׁף סְתִים אַתְגַּלְיִין. הָא חֲזִינֵן דְטְמִירִין אֲנוּן כָּל אֲנוּן כְּתָרִין עַלְאִין וְקָרִינֵן עֲמֻקּוֹת. מַהוּ מְגַלָּה. אֲלֵא כָּל אֲנוּן טְמִירִין עַלְאִין לֹא אַתְגַּלְיִין אֲלֵא מְגוֹ הַהוּא חֹשׁוֹכָא דְאִיהוּ בְּרִזָּא דְלִילָא. (וַיְהִי כִלְאָ חֵד בְּרִזָּא דְהָיָה אֹרֹךְ הַלְבָנָה כְּאוֹר הַמַּסָּה בְּרִנְיָה חֵדָּא וְעַד יוֹמָא דְרִיבִי הוּא גִנְזוּ וְטְמִיר).

הָא חֲזִי, כָּל אֲנוּן עֲמֻקִּין סְתִימִין דְנִפְקִי מְגוֹ מַחְשְׁבָה וְקָלָא נְטִיל לֹזֵן לֹא אַתְגַּלְיִין עַד דְמִלָּה מְגַלָּה לֹזֵן. מֵאֵן מִלָּה הִינֵנוּ דְבוּר.

וְהָא דְבוּר אֲקָרִי שְׁבֵת. וּבְגִין דְשְׁבֵת אֲקָרִי דְבוּר, דְבוּר דְחוּל אֲסוּר בְּשֵׁבֶת. (גִּלְיִן מַחֲרָשׁ"ב וְכֵן הָיָה עֲבִיד רַבִּי שְׂמַעוֹן פֶּד חָמִי לְאַמִּיהַ דְהָיָה מְשַׁתְּעִינָא הָיָה אִמֵּר לָהּ, אִמֵּא, שְׂתוֹקִי, שְׁבֵת הוּא וְאַסִּיר). בְּגִין דְדְבוּר דָּא בְּעִינָא לְשֵׁלֵטָא וְלֹא אַחֲרָא. וְהָא דְבוּר דְאִיהוּ אֲתִי מִסְטְרָא דְחֹשֶׁף מְגַלָּה עֲמֻקּוֹת מְגַנְיָה. וּמִשְׁמַע מִנִּי חֹשֶׁף. הַהוּא דְאַתִּי מִסְטְרָא דְחֹשֶׁף דְכְּתִיב מִנִּי דִּיקָא.

הַשְּׂלֵמָה מִהַהֲשַׁמְמוֹת (סִימָן ל"א)

יֵשֵׁב רַבִּי בּוֹן וְדָרַשׁ מַהוּ דְכְּתִיב (ישעיה מה) יוֹצֵר אֹרֹךְ וּבּוֹרָא חֹשֶׁף. אֲלֵא אֹרֹךְ שֵׁישׁ בּוֹ מִמֶּשׁ כְּתִיב בּוֹ יִצְרֶה.

עֲשֵׂה, שְׁכַתוּב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹר וַיְהִי אֹר, וְאֵין הַגְּוִיָּה אֲלָא עֲשֵׂה, וְקוֹרָא בּוּ יִצְרָה. חֲשֵׁף שְׁלֵא הָיָה בּוּ עֲשֵׂה אֲלָא הַבְּדֵלָה וְהַפְּרָשָׁה, קוֹרָא בּוּ בְרִיאָה, כְּמוֹ שְׁאַתָּה אֹמֵר הַבְּרִיא פְּלוֹנִי וְכוּ'. אָמַר רַבִּי בְּרַכְיָה, מַהוּ שְׁכַתוּב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹר וַיְהִי אֹר, וְלֹא אָמַר וְהָיָה? מִשָּׁל לְמַלְךְ שְׁהֵי לּוּ חֲפִץ נֶאֱדָה וְהַקְּצָהוּ, עַד שְׁזַמַּן לּוּ מְקוֹם וְשִׁמְהוּ שֵׁם. זֶהוּ שְׁכַתוּב יְהִי אֹר וַיְהִי אֹר, שְׁכַבְר הָיָה:

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אִם כֶּף, מַהוּ שְׁכַתוּב וַיְבַדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאֹר וּבֵין הַחֲשֵׁף? אָמַר לּוּ, אֹר הוֹצֵיא יוֹם וְחֲשֵׁף הוֹצֵיא לַיְלָה, אַחַר כֶּף חִבְר אֹתָם כְּאֶחָד וְהָיוּ אֶחָד, שְׁכַתוּב וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם אֶחָד. שְׁלִילָה יוֹם נִקְרָאִים אֶחָד. וְזֶה שְׁכַתוּב וַיְבַדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאֹר וּבֵין הַחֲשֵׁף, [וְהַפְּרָשָׁה מְחַלְקָת] זֶה בְּזַמַּן שֶׁל הַגְּלוּת שְׁנַמְצָא פְּרוּד.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, עַד כָּאֵן זָכַר בְּאֹר וּנְקָבָה בַּחֲשֵׁף. אַחַר כֶּף מִתְחַבְּרִים כְּאֶחָד לְהִיּוֹת אֶחָד. בְּמַה נִּפְרָדִים לְהַפִּיר בֵּין אֹר וּבֵין חֲשֵׁף? מִתְפָּרְדוֹת הַדְּרָגוֹת, וּשְׁנֵי־הֵם הֵם כְּאֶחָד, שְׁהָרִי אֵין אֹר אֲלָא בַּחֲשֵׁף, וְאֵין חֲשֵׁף אֲלָא בְּאֹר. וְאֵף עַל גַּב שְׁהֵם אֶחָד, נִפְרָדִים בְּגוֹנִים, וְעַם כָּל זֶה הֵם אֶחָד, שְׁכַתוּב יוֹם אֶחָד.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, עַל הַבְּרִית הָעוֹלָם נִבְרָא וְהַתְּקִים, שְׁכַתוּב (ירמיה ל) אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה חֲקוֹת שָׁמַיִם וְאָרֶץ לֹא שְׁמַתִּי. מִי הַבְּרִית? זֶה צְדִיק יְסוּד הָעוֹלָם, שֶׁהוּא סוּד שֶׁל זָכוֹר. וְעַל זֶה הָעוֹלָם עוֹמֵד בְּבְרִית יוֹמָם וְלַיְלָה כְּאֶחָד, שְׁכַתוּב אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה חֲקוֹת שָׁמַיִם וְאָרֶץ לֹא

יוֹמָם וְלַיְלָה חֲקוֹת שָׁמַיִם

חֲשֵׁף שְׁאֵין בּוּ מִמֶּשׁ כְּתִיב בּוּ בְרִיאָה כְּמָה דְאַתָּה אָמַר (עמוס ד') יוֹצֵר הָרִים וּבּוֹרָא רוּחַ. אֵי בְעִית אֵימָא אֹר שְׁיֵשׁ בּוּ מִמֶּשׁ, כְּתִיב בּוּ עֲשֵׂה. דְכְתִיב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹר וַיְהִי אֹר. וְאֵין הַגְּוִיָּה אֲלָא עֲשֵׂה וְקָרִי בִיהַ יִצְרָה. חֲשֵׁף דְלֹא הָוָה בִּיהַ עֲשֵׂה אֲלָא הַבְּדֵלָה וְהַפְּרָשָׁה קָרִי בִיהַ בְּרִיאָה כְּמָה דְאַתָּה אָמַר הַבְּרִיא פְּלוֹנִי וְכוּ'. אָמַר רַבִּי בְּרַכְיָה מַהוּ דְכְתִיב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹר וַיְהִי אֹר וְלֹא אָמַר וְהָיָה. מִשָּׁל לְמַלְךְ שְׁהֵי לּוּ חֲפִץ נֶאֱדָה וְהַקְּצָהוּ עַד שְׁזַמַּן לּוּ מְקוֹם וְשִׁמְהוּ שֵׁם הָדָא הוּא דְכְתִיב יְהִי אֹר וַיְהִי אֹר שְׁכַבְר הָיָה. (עד כאן מההשמות)

אָמַר רַבִּי יִצְחָק אֵי הָכִי מְאִי דְכְתִיב וַיְבַדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאֹר וּבֵין הַחֲשֵׁף. אָמַר לֵיהַ, אֹר אֲפִיק יוֹם וְחֲשֵׁף אֲפִיק לַיְלָה. לְבַתֵּר חִבְר לּוֹן כְּחֻדָּא וְהָיוּ חַד דְכְתִיב וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם אֶחָד. דְלַיְלָה וְיוֹם אֶקְרוּן חַד. וְהָאֵי דְכְתִיב וַיְבַדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאֹר וּבֵין הַחֲשֵׁף (דאפריש מחלוקת) דָּא בְּזַמַּנָּא דְגְלוּתָא דְאַשְׁתַּכַּח פְּרוּדָא.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק עַד הָכָא דְכוּרָא בְּאֹר וְנוֹקְבָא בַּחֲשׂוּכָא. לְבַתֵּר מִתְחַבְּרָן כְּחֻדָּא לְמַהוּי חַד. בְּמֵאֵי אַתְּפָרְשָׁן לְאַשְׁתַּמוּדְעָא בֵּין נְהוּרָא וּבֵין חֲשׂוּכָא. מִתְפָּרְשָׁן דְרֵגִין וְתַרוּוּיָהוּ כְּחַד הוּוּ. דְהָא לִית נְהוּרָא אֲלָא בַּחֲשׂוּכָא וְלִית חֲשׂוּכָא אֲלָא בְּנְהוּרָא. וְאֵף עַל גַּב דְאַנוּן חַד אַתְּפָרְשָׁן בְּגוֹנוּן וְעַם כָּל דָּא אַנוּן חַד דְכְתִיב יוֹם אֶחָד.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר עַל בְּרִית עֲלָמָא אַתְּבְרִי וְאַתְּקִיִּים דְכְתִיב, (ירמיה לב) אִם לֹא בְרִיתִי

שְׁמַתִּי. חֲקוֹת שָׁמַיִם וְאָרֶץ הֵם
שֶׁשׁוֹפְעִים וְיוֹצְאִים מֵעֵדֶן הַעֲלִיּוֹן.
פְּתַח וְאֶמֶר, (שׁוֹפְטִים ה) מְקוֹל
מִחֲצָצִים בֵּין מִשְׁאֲבִים שֶׁם יִתְנוּ
צְדָקוֹת ה' וְגו'. מְקוֹל מִחֲצָצִים -
זֶה קוֹל יַעֲקֹב. מִחֲצָצִים - כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוּאֵל א-יז) אִישׁ הַבִּינִים.
בֵּין מִשְׁאֲבִים - שֶׁהוּא יוֹשֵׁב בֵּין
אוֹתָם שֶׁשׁוֹאֲבִים מִים מִלְּמַעְלָה,
וְהוּא נוֹטֵל בְּשָׁנֵי צְדָדִים וְכוּלֵל
אוֹתָם בְּתוֹכוֹ.

שֶׁם יִתְנוּ צְדָקוֹת ה' - שֶׁם הוּא
מְקוֹם הָאֱמוּנָה לְהַתְדַבֵּק. שֶׁם יִתְנוּ
צְדָקוֹת ה' - שֶׁם יוֹנְקִים צְדָקוֹת ה'
וְשׁוֹאֲבִים. צְדָקַת פְּרוּזוֹנוֹ בְּיִשְׂרָאֵל
- זֶה צְדִיק הָעוֹלָם שֶׁהוּא בְּרִית
הַקֶּדֶשׁ, וְהוּא שׁוֹאֵב וְנוֹטֵל הַכֹּל
וּמְפָזֵר לִים הַגְּדוֹל אוֹתָם מִים
עֲלִיוֹנִים. בְּיִשְׂרָאֵל - שֶׁיִּשְׂרָאֵל
יִרְשׁוּ בְּרִית הַזֶּה, וְנִתֵּן לָהֶם הַקְּדוּשָׁה
בְּרוּךְ הוּא יִרְשֵׁת עוֹלָמִים.

בֵּינָן שֶׁיִּשְׂרָאֵל עֲזָבוּ אוֹתוֹ, שֶׁהֵיוּ
מְלִים וְלֹא פוֹרְעִים, מַה כְּתוּב?
(שׁוֹפְטִים ה) אֲזוּ יִרְדּוּ לְשַׁעְרִים עִם ה'.
יִרְדּוּ לְשַׁעְרִים - אוֹתָם שַׁעְרֵי צְדָקָה
הֵיוּ יוֹשְׁבִים לְשַׁעְרִים וְלֹא נִכְנְסִים
פְּנִימָה. וּבְאוֹתוֹ זְמַן כְּתוּב (שׁוֹפְטִים ב)
וַיַּעֲזְבוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת ה' וְגו'. עַד
שֶׁבָּאָה דְבוּרָה וְהַכְרִיחָה אוֹתָם
בְּזֶה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שִׁם ה) בְּפִרְעַ
פְּרַעוֹת בְּיִשְׂרָאֵל.

וְעַל זֶה כְּתוּב חֲדָלוּ פְּרוּזוֹן
בְּיִשְׂרָאֵל. חֲדָלוּ פְּרוּזוֹן - זֶהוּ פְּרוּזוֹנוֹ
שֶׁאֲמַרְנוּ. חֲדָלוּ פְּרוּזוֹן - בְּרִית
הַקֶּדֶשׁ שֶׁלֹּא פְּרַעוֹ. (שִׁם) עַד שֶׁקָּמְתִי
דְבוּרָה שֶׁקָּמְתִי אִם בְּיִשְׂרָאֵל. מַה
זֶה אִם? אֵלֶּא אֲנִי הוֹרְדָתִי מִים
עֲלִיוֹנִים מִלְּמַעְלָה לְקַיֵּם אֶת
הָעוֹלָמוֹת. בְּיִשְׂרָאֵל - סֵתֵם
לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. לְהַרְאוֹת

חֲדָלוּ פְּרוּזוֹן, דָּא הוּא פְּרוּזוֹנוֹ דְקָא אֲמַרְן. חֲדָלוּ פְּרוּזוֹן, קַיֵּים
קְדִישָׁא דְלֹא אֲתַפְּרַעוּן. (שׁוֹפְטִים ה) עַד שֶׁקָּמְתִי דְבוּרָה שֶׁקָּמְתִי אִם
בְּיִשְׂרָאֵל. מַאי אִם. אֵלֶּא אֲנָא נְחֲתִית מִיּוֹן עֲלָאִין מַעֲיִלָא לְקַיֵּימָא

וְאָרֶץ לֹא שְׁמַתִּי. מֵאֵן בְּרִית דָּא צְדִיק יְסוּדָא
דְּעֲלָמָא דְאִיהוּ רְזָא דְזְכוּר. וְעַל דָּא עֲלָמָא
קַיֵּימָא בְּבְרִית יוֹמָם וְלַיְלָה כִּחְדָא דְכְּתִיב אִם
לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה חֲקוֹת שָׁמַיִם וְאָרֶץ
לֹא שְׁמַתִּי. חֲקוֹת שָׁמַיִם דְּנִגְדִין וְנִפְקִין מֵעֵדֶן
עֲלָאָה.

פְּתַח וְאֶמֶר, (שׁוֹפְטִים ה) מְקוֹל מִחֲצָצִים בֵּין
מִשְׁאֲבִים שֶׁם יִתְנוּ צְדָקוֹת ה' וְגו'.
מְקוֹל מִחֲצָצִים דָּא קוֹל יַעֲקֹב. מִחֲצָצִים
כְּמָה דְאֵת אֶמֶר, (שְׁמוּאֵל א יז) אִישׁ הַבִּינִים.
בֵּין מִשְׁאֲבִים דְאִיהוּ יְתִיב בֵּין אֲנוּן
דְשֶׁאֲבִין מֵיָא מִלְּעִילָא וְהוּא נְטִיל בְּתַרְיִן
סְטָרִין וְכִלִּיל לְהוֹן בְּגִיָּה.

שֶׁם יִתְנוּ צְדָקוֹת יי. תַּמָּן הוּא אֲתַר
מְהִימְנוּתָא לְאֲתַדְבַּקָא. שֶׁם יִתְנוּ צְדָקוֹת
יי. תַּמָּן נִנְקִין צְדָקוֹת יי וְשֶׁאֲבִין. צְדָקוֹת
פְּרוּזוֹנוֹ (בְּיִשְׂרָאֵל) דָּא צְדִיק דְּעֲלָמָא דְאִיהוּ קַיֵּים
וְקְדִישׁ, וְאִיהוּ שְׁאִיב וְנְטִיל כְּלָא וּמְפָזֵר לְגַבֵּי
יִמָּא רַבָּא אֲנוּן מִיּוֹן עֲלָאִין. בְּיִשְׂרָאֵל,
דִּישְׂרָאֵל יִרְתּוּ קַיֵּים דָּא. וַיְהִיבִיה לֹוֹן קְדָשָׁא
בְּרִיף הוּא יְרוּתַת עֲלָמִין.

בֵּינָן דִּישְׂרָאֵל שֶׁבְקוֹ לִיה דְהוּו גְזָרִין וְלֹא
פְּרַעֲיִן. מַה כְּתִיב, (שׁוֹפְטִים ה) אֲזוּ יִרְדּוּ
לְשַׁעְרִים עִם יי. יִרְדּוּ לְשַׁעְרִים, אֲנוּן שַׁעְרֵי
צְדָקָה הוּו יְתִבִין לְתַרְעֵי וְלֹא עֲאֲלִין לְגוֹ.
וּבְהִיהוּ זְמַנָּא (דף גב ע"ב) כְּתִיב, (שׁוֹפְטִים ב) וַיַּעֲזְבוּ
בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת יי וְגו'. עַד דְאֵתַת דְבוּרָה
וְנִדְיַבַת לֹוֹן בְּהֵאִי כְמָה דְכְּתִיב, (שׁוֹפְטִים ה)
בְּפִרְעַ פְּרַעוֹת בְּיִשְׂרָאֵל וְגו'.

וְעַל דָּא כְּתִיב חֲדָלוּ פְּרוּזוֹן בְּיִשְׂרָאֵל.

שְׁהֵעוֹלָם לֹא מִתְקַיֵּם אֲלֵא עַל
בְּרִית זֶה. וְסוּד הַכֹּל - (משלי י) וְצַדִּיק
יִסוּד עוֹלָם כְּתוּב.
הוֹסֵפֶתָא

שְׁנֵינוּ, מִל וְלֹא פָרַע אֶת הַמִּילָה,
כְּאֵלוֹ לֹא מִל. בְּגִלָּל שְׁשֵׁתֵי דְרָגוֹת
הֵן: מִילָה וּפְרִיעָה. זְכוּר וְשְׁמוֹר.
צַדִּיק וְצַדִּיק. זְכָר וְנִקְבָּה. אוֹת בְּרִית
זֶה יוֹסֵף, וּבְרִית זֶה רַחֵל, וְצַרְפָּה
לְחַבְרָם. וּבִמָּה מְחַבֵּר אוֹתָם?
כִּשְׁהוּא גּוֹזֵר וּפּוֹרַע. וּמִי שְׁגוֹזֵר
וְלֹא פּוֹרַע, כְּאֵלוֹ עֲשׂוֹ בִּינֵיהֶם
פְּרוּד. (עד כאן הוֹסֵפֶתָא).

שְׁרֵשָׁה יוֹצְאִים מֵאֶחָד. אֶחָד
בְּשֵׁלֶשָׁה עוֹמֵד נִכְנָס בֵּין שְׁנַיִם.
שְׁנַיִם מִיִּנְיָקִים לְאֶחָד. אֶחָד מִיִּנְיָק
לְכַמָּה צְדִידִים, וְאִז הַכֹּל אֶחָד. זֶהוּ
שְׁכַתוּב וַיְהִי עָרַב וַיְהִי בְקָר יוֹם
אֶחָד. יוֹם שֶׁל עָרַב וּבְקָר פּוֹלֵל
כְּאֶחָד, הֵינּוּ סוּד שֶׁל בְּרִית יוֹמָם
וְלַיְלָה, וְבוֹ הַכֹּל אֶחָד.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רְקִיעַ בְּתוֹךְ
הַמַּיִם וַיְהִי מְבַדִּיל בֵּין מַיִם לְמַיִם.
רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, שְׁבַעַה רְקִיעִים
הֵם לְמַעְלָה, וְכֻלָּם עוֹמְדִים
בְּקַדְשָׁה עֲלִיוֹנָה, וְהַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ
נִתְקַן בָּהֶם. וְרְקִיעַ זֶה הוּא בְּאִמְצַע
הַמַּיִם.

רְקִיעַ זֶה עוֹמֵד עַל גְּבֵי חִיּוֹת
אֲחֵרוֹת, וְהוּא מְפָרִיד בֵּין מַיִם
עֲלִיוֹנִים לְמַיִם תַּחְתּוֹנִים. וּמַיִם
תַּחְתּוֹנִים קוֹרְאִים לְעֲלִיוֹנִים.
וּמִהֲרִיעַ הַזֶּה שׁוֹתִים אוֹתָם. זֶהוּ
שְׁמִפְרִיד בִּינֵיהֶם, מִשׁוּם שֶׁפֶל
הַמַּיִם כְּלוּלִים בּוֹ. וְאַחַר כֵּן מוֹרִיד
אוֹתָם לְחִיּוֹת הַלָּלוֹ וְשׁוֹאֲבִים
מֵשֶׁם.

כְּתוּב (שיר ד) גֵּן נְעוּל אַחֲתֵי כֻלָּה
גֵּל נְעוּל מַעֲזֵן חֲתוּם. גֵּן נְעוּל -
שֶׁהַכֹּל נִסְתָּר בּוֹ, שֶׁהַכֹּל נִכְלָל בּוֹ.
גֵּל נְעוּל - שְׁאוֹתוֹ נִהָר שׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא
וְנִכְנָס בּוֹ וְכוּלָל וְלֹא מוֹצֵיא,
וְהַמַּיִם קוֹפְאִים בּוֹ וְעוֹמְדִים. מֵה
הַטַּעַם? בְּגִלָּל שְׁרוּחַ צְפוֹן נוֹשֶׁבֶת

עֲלֵמִין, בְּיִשְׂרָאֵל סֶתֶם לְעֵילָא וְתַתָּא,
לְאַחְזָאָה דְּעֵלְמָא לֹא אֶתְקַיֵּים אֲלֵא עַל
קְיִמָּא דָּא. וְרָזָא דְכֻלָּא (משלי י) וְצַדִּיק
יִסוּד עוֹלָם כְּתוּב.

תוֹסֵפֶתָא

תְּנִינָן מִל וְלֹא פָרַע אֶת הַמִּילָה כְּאֵלוֹ לֹא מִל. בְּגִין
דְּתֵרִין דְּרָגִין אֲנוּן מִילָה וּפְרִיעָה. זְכוּר וְשְׁמוֹר. צַדִּיק
וְצַדִּיק. דְּכָר וְנוֹקְבָא. אוֹת בְּרִית דָּא יוֹסֵף וּבְרִית דָּא
רַחֵל. וְאַצְטְרִיף לְחַבְרָא לּוֹן. וּבִמָּה מְחַבֵּר לּוֹן. כִּד
אִיהוּ גְזִיר וּפְרִיעַ. וּמֵאֵן דְּגְזִיר וְלֹא פְרִיעַ כְּאֵלוֹ עְבְדוּ
בִּינֵיהוּ פְּרוּדָא, (עד כאן תוֹסֵפֶתָא)

תִּלְתָּ נִפְקֵי מִחַד. חַד בְּתִלְתָּ קְיִמָּא עֲאֵל
בֵּין תֵּרִין. תֵּרִין יִנְקִין לְחַד, חַד יִנְקִין
לְכַמָּה סְטְרִין. כְּדִין כֻּלָּא חַד. הָדָא הוּא
דְכַתִּיב וַיְהִי עָרַב וַיְהִי בְקָר יוֹם אֶחָד יוֹם
דְּעָרַב וּבְקָר כֻּלִּיל כְּחַדָּא. הֵינּוּ רָזָא דְבְרִית
יוֹמָם וְלַיְלָה וּבִיהַ כֻּלָּא חַד:

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רְקִיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם וַיְהִי
מְבַדִּיל בֵּין מַיִם לְמַיִם. רַבִּי יְהוּדָה
אָמַר שְׁבַעַה רְקִיעִים אֲנוּן לְעֵילָא. וְכֻלָּהוּ
קְיִמָּא בְּקַדְוֶשְׁתָּא עֲלָאָה. וְשְׁמָא קְדִישָׁא בְּהוּ
אֲשַׁתְּכָלֵל. וְדָא רְקִיעָא הוּא בְּאִמְצַעוֹת מְיָא.
דָּא רְקִיעַ קְיִמָּא עַל גְּבֵי חִיּוֹתָא אַתְרֵינִין.
וְאִיהוּ אֲפְרִישׁ בֵּין מִיִּין עֲלָאִין לְמִיִּין
תַּתָּאִין. וּמִיִּין תַּתָּאִין קְרָאִין לְעֲלָאִין. וּמֵהֵאִי
רְקִיעַ שְׁתָּאֵן לּוֹן. דָּא הוּא דְמְפְרִישׁ בִּינֵיהוּ.
בְּגִין דְּכֻלָּהוּ מְיָא בִּיהַ כֻּלִּילֵן. וְלִבְתֵּר נַחֲת
לוֹן לְהַגִּי חִיּוֹתָא וְשְׁאֲבִין מִתַּמָּן.

כְּתוּב, (שיר השירים ד) גֵּן נְעוּל אַחֲתֵי כֻלָּה
גֵּל נְעוּל מַעֲזֵן חֲתוּם. גֵּן נְעוּל,
דְּכֻלָּא אֶסְתִּים בִּיהַ. דְּכֻלָּא אֶתְכֻלִּיל בִּיהַ.
גֵּל נְעוּל, דְּהֵהוּא נִהָר נְגִיד וְנִפְיָק וְעֵייל
בִּיהַ וְכֻלִּיל וְלֹא אֲפִיק וְקָרְשִׁי מְיָא בִּיהַ

באותם המים וקופאים, ולא יוצאים החוצה עד שנעשה קרח, ואלמלא צד הדרום שמשבר כחו של הקרח הזה, לא יצאו ממנו מים לעולמים.

ומראה אותו רקיע עליון כמראה הקרח הזה שקופא ומכניס בתוכו כל אותם המים, כך אותו עליון שעליו כונס כל אותם מים, ומפריד בין מים עליונים למים תחתונים. וזה שאמרנו יהי רקיע בתוך המים. באמצע. לא כך, אלא כתוב יהי אותו שהיה ממנו, באמצע המים היה, והוא למעלה שעומד על ראש החיות.

אמר רבי יצחק, יש קרום באמצע מעיו של בן אדם שמפסיק מלמטה למעלה, ושואב מלמעלה ונותן למטה. כך פנה הרקיע הוא באמצע, ועומד על אותן החיות שלמטה, והוא מפריד בין מים עליונים לתחתונים. בא ראה, אותם מים הרו והולידו חשף, ועל סוד זה כתוב (שמות כו) והבדילה הפרכת לכם בין הקדש ובין קדש הקדשים.

רבי אבא פתח, (תהלים קד) המקרה במים עליותיו וגו'. במים - אלו מים עליונים של הפל שבהם תקן בית, כמו שנאמר (משלי כד) בחכמה יבנה בית ובתבונה יתכונן.

השם עבים רכובו - רבי ייסא הזקן חלק עבים ע"ב י"ם. עב שהוא חשף, שמאל שעומד על ים זה. המהלך על פנפי רוח - זו רוח של המקדש העליון, וזה סוד (שמות כה) שנים פריים זהב. כתוב (תהלים יח) וירפב על פרום ויעף וידא על פנפי רוח. וירפב על פרום אחר, אחר כך נגלה על פנפי רוח. ועד שנה מתעורר, לא מתגלה בזה.

וקיימי. מאי טעמא בגין דרוח צפון נשיב באנון מיא ואתקרישו ולא נפקי לבר עד דאתעביד קרח ואלמלא סטרא דדרום דאקיש תקפיה דהאי קרח לא נפקי מניה מיא לעלמין.

וחיוו דההוא רקיעא עלאה כחיוו דהאי קרח דמתקראשא ומכניס בגויה כל אנון מיין. כך ההוא עלאה דעליה פניש כל אנון מיין ואפריש בין מיין עלאין למיין תתאין. והאי דאמרן יהי רקיע בתוך המים. במציעות. לאו הכי. אלא יהי כתיב. ההוא דהוי מניה במציעות מיא הוי. ואיהו לעיל דקיימא על רישיה דחיותא.

אמר רבי יצחק אית קרומא במציעות מעוי דבר נש דאיהו פסיק מתתא לעילא ושאיב מעילא ויהיב לתתא. כך גוונא דא רקיע איהו באמצעיתא וקיימא על אנון חיותא דלתתא. ואיהו פריש בין מיין עלאין לתתאין. תא חזי, אנון מין אעדו ואולידו חשוכא. ועל רזא דא כתיב, (שמות כו) והבדילה הפרוכת לכם בין הקדש ובין קדש הקדשים.

רבי אבא פתח (תהלים קד) המקרה במים עליותיו וגו' במים אליון מיין עלאין דכלא דבהו תקין ביתא כמא דאתאמר, (משלי כד) בחכמה יבנה בית ובתבונה יתכונן.

השם עבים רכובו. רבי ייסא סבא פליג עבים ע"ב י"ם. עב דאיהו חשף שמאלא דקיימא על ים דא. המהלך על פנפי רוח דא רוחא דמקדשא עלאה. ורזא דא (שמות כה) שנים פרוים זהב. פתיב (תהלים יח) וירפב על פרום ויעוף וידא על פנפי רוח. וירפב על פרום חד לבתר איגלי על פנפי רוח ועד דהאי אתער לא אתגלי בהאי.

רבי יוסי אָמר, כְּתוּב (איוב כח) וּמִיָּם תִּפְן בְּמִדָּה. בְּמִדָּה מִמַּשׁ הַתִּקִּין אוֹתָם כְּשֶׁהִגִּיעוּ לְתוֹכָהּ, וְהֵם תִּקִּין הָעוֹלָם כְּשֶׁהִגִּיעוּ מִצַּד הַגְּבוּרָה. אָמַר רַבִּי אֲבָא, כִּף הָיוּ הָרֵאשׁוֹנִים אוֹמְרִים כְּשֶׁהָיוּ מְגִיעִים לְמָקוֹם הַזֶּה, מְרַחֲשׂוֹת שִׁפְתַי הַחֲכָמִים וְלֹא אוֹמְרִים דָּבָר, כְּדֵי שֶׁלֹּא יַעֲנֹשׁוּ.

רבי אלעזר אָמר, אוֹת רֵאשׁוֹנָה שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת הִיְתָה מְשׁוֹטְטֶת עַל פְּנֵי קֶשֶׁר יוֹד, וּמִתְעַטֶּרֶת מִלְמַטָּה וּמִלְמַעְלָה, וְעוֹלָה וְיורֶדֶת, וּמִיָּם נִחְקָקִים בְּחֻקֵּיהֶם וּמִתְיַשְׁבֵּים בְּמָקוֹמָם, וְנִכְלְלוּ אֶחָד בְּאַחֵד. וְכֵן כָּל הָאוֹתִיּוֹת כִּלְכֵן כְּלוּלוֹת זֹו בְּזוֹ וּמִתְעַטְרוֹת זֹו בְּזוֹ, עַד שֶׁנִּבְנְהָ עֲלֵיהֶן בְּנִין וְיִסוּד.

וּכְשֶׁנִּבְנְנוּ כָּלֵם וְהִתְעַטְרוּ, הָיוּ מִיָּם עֲלִיּוֹנִים מִתְעַרְכִּים בְּמִיָּם תַּחְתּוֹנִים, וְהוֹצִיאוּ בֵּית שֶׁל הָעוֹלָם [וְעַל זֶה הוֹצִיאוּ שְׁנֵי אוֹרוֹת, אֶחָד שְׁקָרָא אֲרִי, וְאֶחָד שְׁקָרָא שְׁמַיִם], וְעַל זֶה בִּי נִרְאִית בְּרֵאשׁ, וּמִיָּם עוֹלָיִם וְיורֶדִים עַד שֶׁהָיָה הִרְקִיעַ הַזֶּה שֶׁהִפְרִיד אוֹתָם. וּמִחֲלֻקַּת הַיְתָה בְּשָׁנֵי, שְׁבוּ נִבְרָא גִיהֶנֶם, שֶׁהוּא אֵשׁ שְׂדוּלֶק, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים ד) אֵשׁ אוֹכֵלָה הוּא, וְעֵתִיד לְשָׂרוֹת עַל רֵאשׁ הָרְשָׁעִים.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מִכָּאֵן כָּל מִחְלֻקַּת שֶׁהִיא לְשֵׁם שְׁמַיִם סוּפָה לְהִתְקַיֵּם. שְׁהָרִי כָּאֵן מִחְלֻקַּת שֶׁהִיא לְשֵׁם שְׁמַיִם הַיְתָה, וְהַשְׁמַיִם בְּזֶה הִתְקַיְּמוּ. לְאַחַר זֶה שִׁכְתוּב וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְרִקְיעַ שְׁמַיִם וְגו'. בַּהֲבַדְלוֹת שֶׁבְּמַעְלָוֹת, בְּמִדָּתָם מְצוּיִים וְהִתְקַיְּמוּ, שְׁהָרִי שְׁנִינּוּ, כְּתוּב (שמות כו) וְהַבְּדִילָה הַפְּרוֹכַת לָכֶם בֵּין הַקֹּדֶשׁ וּבֵין קֹדֶשׁ הַקֹּדְשִׁים בֵּין הַקֹּדֶשׁ וּבֵין קֹדֶשׁ הַקֹּדְשִׁים וַיִּקְרָא, דְּהָא אִיהוּ רִקְיעַ דְּמִפְּרָשׁ בְּגוּ בְּאִמְצָעִיתָא.

בֵּא רֵאָה, כְּתוּב אַחַר כִּף יְקוּוּ

רַבִּי יוֹסִי אָמַר כְּתִיב, (איוב כח) וּמִיָּם תִּפְן בְּמִדָּה. בְּמִדָּה מִמַּשׁ אֲתִקִּין לְהוּ כַּד מָטוּן לְגוּוָה. וְאֲנוּן תִּקוּנָא דְעֲלָמָא כַּד מָטוּן מִסְטָרָא דְגְבוּרָה. אָמַר רַבִּי אֲבָא כִּף הָיוּ קִדְמָאֵי אָמְרֵי כַּד הָיוּ מְטָאֵן לְהָאֵי אֲתַר מְרַחֲשָׁן שִׁפּוּן דְּחִפְיָמִין וְלֹא אָמְרִין מִדֵּי בְּגִין דְּלֹא יִתְעַנְשׁוּן.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר אֵת קִדְמָאָה דְאַתּוּן הָוָה שְׁטִיָּא עַל אֲנַפּוּי דְקִיטְרָא דְכִיָּא וְאַתְעַטֶּר מְלָרַע מְלַעֲיָלָא וְסָלִיק (דף ג' ע"א) וְנַחֲתִית וּמִיָּא מִתְגַּלְפִּי בְּגִלוּפִיָּהּ וּמִתְיַשְׁבֵּן בְּדוּכְתִיָּהּ וְאַתְפְּלִילוּ חַד בְּחַד. וְכֵן אֲתוּן כְּלָהוּ כְּלִילָן דָּא בְּדָא וּמִתְעַטְרָן דָּא בְּדָא עַד דְאַתְבְּנִי עֲלֵיָּהּ בְּנִינָא וְיִסוּדָא.

וְכַד אֲתַבְּנִיאוּ כְּלָהוּ וְאַתְעַטְרוּ. הָיוּ מִיָּין עֲלָאִין מִתְעַרְכִּין בְּמִיָּין תַּתְּאִין וְאַפִּיקוּ בֵּיתָא דְעֲלָמָא (וְעַל דָּא אִפִּיקוּ תְּרִין נְהוּרִין חַד דְאַקְרִי אֲרִי וְנְהוּרָא דְאַקְרִי שְׁמַיִם) וְעַל דָּא בִּי אֲתַחֲזִי בְּרִישָׁא וּמִיָּין סָלִקִין וְנַחֲתִין עַד דְהָאֵי רִקִיעַ הָוָה וְאַפְרִישׁ לוֹן. וּמִחֲלוּקַת הָוָה בְּשָׁנֵי דְבִיָּה אֲתַבְּרִי גִיְהֶנֶם דְּאִיְהוּ נוֹרָא דְדָלִיק כְּמָה דְאַתְ אָמַר, (דברים ד) אֵשׁ אוֹכֵלָה הוּא. וְזָמִין לְאַשְׂרָאָה עַל רִישֵׁיָּהּ דְחִיבִיָּא.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה מִהֲכָא כָּל מִחְלֻקַּת דְּאִיְהוּ לְשֵׁם שְׁמַיִם סוּפָה לְהִתְקַיֵּם. דְּהָא הֲכָא מִחְלֻקַּת דְּאִיְהוּ לְשֵׁם שְׁמַיִם הָוָה וְשְׁמַיִם בְּהָאֵי אֲתַקִּיִּים. לְבַתֵּר דָּא דְכְּתִיב וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְרִקְיעַ שְׁמַיִם וְגו'. בְּקִטְפִירָא דְעִילִיתָא בְּקִסְטִיָּהּ שְׁכִיחֵי וְאַתְקִיְּמוּ. דְּהָא תְּנִינָן כְּתִיב, (שמות כו) וְהַבְּדִילָה הַפְּרוֹכַת לָכֶם בֵּין הַקֹּדֶשׁ וּבֵין קֹדֶשׁ הַקֹּדְשִׁים וַיִּקְרָא, דְּהָא אִיְהוּ רִקִיעַ דְּמִפְּרָשׁ בְּגוּ בְּאִמְצָעִיתָא.

הָא חֲזִי, כְּתִיב לְבַתֵּר יְקוּוּ הַמִּיָּם מִתַּחַת

הַשָּׁמַיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מְקוֹם אֶחָד. מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם מִמֶּשׁ. אֶל מְקוֹם אֶחָד - לְמְקוֹם שְׁנֵי קָרָא אֶחָד, וְהוּא יָם תַּחְתּוֹן, שֶׁהָרִי הוּא מִשְׁלֵים לְאֶחָד, וּבִלְעָדָיו לֹא נִקְרָא אֶחָד. וּמִשְׁמַע שְׁכַתוּב יָקוּוּ, שָׁבוּ כָּל הַמַּיִם מִתַּכְּנִסִּים, כְּמוֹ שְׁנֵי אֲמָר (קֹהֶלֶת א) כָּל הַנְּחָלִים הַלְּכִים אֶל הַיָּם.

רַבִּי יִיסָא אָמַר, אֶל מְקוֹם אֶחָד - זֶהוּ מְקוֹם שְׁכַתוּב בּוֹ (יִשְׁעִיָּה נד) וּבְרִית שְׁלוֹמִי לֹא תִמוּט. שֶׁהָרִי הוּא נוֹטֵל הַכָּל זוֹרֵק בֵּינָם, וְבוֹ מִתַּתְּקֵנָת הָאָרֶץ, שְׁכַתוּב וְתִרְאֶה הַיִּבְשָׁה. זֹהֵי אָרֶץ, כְּמוֹ שְׁנֵי אֲמָר וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לַיִּבְשָׁה אָרֶץ.

לְמָה נִקְרָאת יִבְשָׁה? אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הִינּוּ מַה שְׁכַתוּב (דְּבָרִים טו) לָחֶם עֲנִי. לָחֶם עֲנִי כְּתוּב. וּבִגְלָל שֶׁהוּא לָחֶם עֲנִי נִקְרָא יִבְשָׁה, וְשׂוֹאֵב בְּתוֹכָהּ כָּל מִימֵי הָעוֹלָם, וְהִיא הִיטָה יִבְשָׁה, עַד שֶׁמְקוֹם זֶה מְמַלֵּא אוֹתָהּ, וְאֵז שׁוֹפְעִים מִים דְּרָף אוֹתָם הַמְּקוּרוֹת.

וְלִמְקוֹה הַמַּיִם קָרָא יָמִים - זֶהוּ בֵּית כְּנֹס הַמַּיִם שְׁלֵמְעֵלָה, שֶׁשֵּׁם כָּל הַמַּיִם מִתַּכְּנִסִּים וּמִשֵּׁם שׁוֹפְעִים וַיּוֹצְאִים.

הַשְּׁלֵמָה מִהַהֲשַׁמְמוֹת (סִימָן ל"ב) שְׁבִיעֵי הָיָה בְּמִזְרְחוֹ שֶׁל עוֹלָם, וּמִשֵּׁם בָּא זֶרַעַם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, כִּי חוּט הַשְּׁדָרָה מְשׁוּף מִן הַמֶּחֱ שֶׁל אָדָם וּבָא לְאַמָּה, וּמִשֵּׁם הוּא הַזֶּרַע, שְׁכַתוּב (יִשְׁעִיָּה מג) מִמִּזְרַח אֲבִיא זֶרַעַךְ. כְּשִׁיִּשְׂרָאֵל טוֹבִים - מִזֶּה הַמְּקוֹם אֲבִיא זֶרַעַךְ, יִתְחַדֵּשׁ לָךְ זֶרַע חֲדָשׁ. וּכְשִׁיִּשְׂרָאֵל רָעִים - מִן הַזֶּרַע שֶׁכָּבַר בָּא לְעוֹלָם, שְׁכַתוּב (קֹהֶלֶת א) דוֹר הַלֵּךְ וְדוֹר בָּא. דוֹר שֶׁכָּבַר בָּא. וּמַהוּ מִמְעַרֵּב אֶקְבָּצְךָ? מֵאוֹתָהּ מִדָּה שְׁנוּטָה תִּמְיֵד לְמַעְרֵב. וְלָמָּה נִקְרָא מַעְרֵב? מִפְּנֵי שֶׁשֵּׁם מִתְעַרֵּב כָּל הַזֶּרַע. מִשֵּׁל לָמָּה הַדְּבָר

הַשָּׁמַיִם אֶל מְקוֹם אֶחָד. מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם מִמֶּשׁ. אֶל מְקוֹם אֶחָד. לְאֶתֶר דְּאֶקְרִי אֶחָד. וְאִיהוּ יָם תַּתְּאָה דְּהָא אִיהוּ אֲשָׁלִים לְאֶחָד. וּבִלְאֵ אִיהוּ לָא אֶקְרִי אֶחָד. וּמִשְׁמַע דְּכְתִיב יָקוּוּ דְּבִיָּה מִתַּכְּנִסִּין כְּלָהוּ מִיָּא כְּמָה דְּאֶת אָמַר, (קֹהֶלֶת א) כָּל הַנְּחָלִים הַוּלְכִים אֶל הַיָּם וְגו'.

רַבִּי יִיסָא אָמַר אֶל מְקוֹם אֶחָד, דָּא אִיהוּ אֶתֶר דְּכְתִיב בִּיָּה (יִשְׁעִיָּה נד) וּבְרִית שְׁלוֹמִי לֹא תִמוּט. דְּהָא אִיהוּ נוֹטֵל כְּלָא וְשְׁדֵי בִימָא וּבִיָּה אֶתְתַּקְּנָת אַרְעָא דְּכְתִיב וְתִרְאֶה הַיִּבְשָׁה דָּא הוּא אָרֶץ. כְּמָה דְּאֶת אָמַר וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לַיִּבְשָׁה אָרֶץ.

אֲמַאי אֶקְרִי יִבְשָׁה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק הִינּוּ דְּכְתִיב (דְּבָרִים טו) לָחֶם עֲוֹנִי לָחֶם עֲנִי כְּתִיב. וּבִגְיִן דְּאִיהוּ לָחֶם עֲנִי אֶקְרִי יִבְשָׁה. וְשָׂאִיב בְּגוֹוָה כָּל מִימִין דְּעֵלְמָא וְאִיהוּ יִבְשָׁה הוּי. עַד דְּאֶתֶר דָּא אֲמַלִּי לָהּ וּכְדִין נִגְדִין מִיָּא אוֹרַח דְּאֲנוּן מְקוּרוֹת.

וְלִמְקוֹה הַמַּיִם קָרָא יָמִים דָּא הוּא בֵּית כְּנֹס הַמַּיִם מִיִּין דְּלְעִילָא דְּתַמָּן מִתַּכְּנִסִּין כָּל מִיָּא וּמִתַּמָּן נִגְדִין וְנִפְקִין.

הַשְּׁלֵמָה מִהַהֲשַׁמְמוֹת (סִימָן ל"ב)

שְׁבִיעֵי הוּי בְּמִזְרְחוֹ שֶׁל עוֹלָם וּמִשֵּׁם בָּא זֶרַעַם שֶׁל יִשְׂרָאֵל כִּי חוּט הַשְּׁדָרָה מְשׁוּף מִן הַמֶּחֱ שֶׁל אָדָם וּבָא לְאַמָּה וּמִשֵּׁם הוּא הַזֶּרַע דְּכְתִיב (יִשְׁעִיָּה מג) מִמִּזְרַח אֲבִיא זֶרַעַךְ, כְּשִׁיִּשְׂרָאֵל טוֹבִים מִזֶּה הַמְּקוֹם אֲבִיא זֶרַעַךְ וְיִתְחַדֵּשׁ לָךְ זֶרַע חֲדָשׁ, וּכְשִׁיִּשְׂרָאֵל רָעִים מִן הַזֶּרַע שֶׁכָּבַר בָּא לְעוֹלָם דְּכְתִיב (קֹהֶלֶת א) דוֹר הַוּלְךְ וְדוֹר בָּא. דוֹר שֶׁכָּבַר בָּא. וּמַאי מִמְעַרֵּב אֶקְבָּצְךָ, מֵאוֹתָהּ מִדָּה שְׁנוּטָה תִּמְיֵד לְמַעְרֵב. וְלָמָּה אֶקְרִי מַעְרֵב, מִפְּנֵי שֶׁשֵּׁם מִתְעַרֵּב כָּל הַזֶּרַע.

דומה? לכן מלך שהיתה לו כלה נאה וצנועה בחדרו, והיה לוקח מבית אביו עושר ומביא לה תמיד, ולוקחת הכל ומצנעת אותו תמיד ומערכת הכל. לסוף ימים בקש לראות מה אסף ומה קבץ. הינו שפתוב (ישעיה ג) וממערב אקבצך. ומה הוא בית אביו? שפתוב ממזרח אביא זרעך. מלמד שממזרח מביא, וזרע במערב, ואחר כך הוא מקבץ מה שזרע. מקבץ מה שזרע: ע"כ.

אמר רבי חייא, מקנה המים זה צדיק. שפשמגיע למקנה המים, כתוב וירא אלהים כי טוב, וכתוב (ישעיה ג) אמרו צדיק פי טוב. (וכן אור ראשון נקרא טוב, וכן בקלם כתוב כי טוב, פרט ליום השני שלא כתוב בו כי טוב) רבי יוסי אמר, ישראל הוא מקנה, שפתוב (ירמיה יז) מקנה ישראל ה'.

רבי חייא אמר, זה צדיק, הינו מה שפתוב קרא ימים. משום ששחלים ומעניות ונהרות, את כלם הוא נוטל, והוא המקור של הכל והוא נוטל הכל. משום כך ימים. ועל זה וירא אלהים כי טוב, וכתוב (ישעיה ג) אמרו צדיק פי טוב.

ומשום שהוא נרשם, הפריד בין יום ראשון לשלישי ולא נאמר כי טוב ביניהם, שהרי ביום השלישי עשתה הארץ פרות מכל הצדיק הזה, שפתוב ויאמר אלהים תדשא הארץ דשא עשב מזרע זרע עץ פרי. מה זה עץ פרי? זה עץ הדעת טוב ורע, שהוא עושה אבים ופרות. עשה פרי - זה צדיק יסוד עולם.

למינו - של כל בני אדם שיש להם רוח קדושה, שהוא פרי שאותו אילן רושם בהם רשום למינו. ומה הרשם? זהו ברית קדש ברית שלום. ובני מהימנותא למינו, למינו עאלין

משל למה הדבר דומה, לכן מלך שהיה לו כלה נאה וצנועה בחדרו, והיה לוקח מבית אביו עושר ומביא לה תמיד ולוקחת הכל ומצנעת אותו תמיד ומערכת הכל. לסוף ימים בקש לראות מה אסף ומה קבץ הינו דכתיב וממערב אקבצך. ומאי ניהו בית אביו דכתיב ממזרח אביא זרעך. מלמד שממזרח מביא, וזרע במערב, ואחר כך הוא מקבץ מה שזרע.

(עד כאן מההשמות.)

אמר רבי חייא מקנה המים דא צדיק. דכד מטא למקנה המים פתיב וירא אלהים פי טוב וכתוב, (ישעיה ג) אמרו צדיק פי טוב. (וכן אור קדמאה טוב אקרי. וכן בלהו כתיב בהו כי טוב. בר יומא תניינא דלא כתיב ביה פי טוב). רבי יוסי אמר ישראל מקנה איהו. דכתיב, (ירמיה יז) מקנה ישראל יי.

רבי חייא אמר דא צדיק. הינו דכתיב קרא ימים. בגין דנחלין ומבועין ונהרין בלהו נטיל לון ואיהו מקורא דכלא ואיהו נטיל כלא בגיני כך ימים. ועל דא וירא אלהים פי טוב וכתוב, (ישעיה ג) אמרו צדיק פי טוב.

ובגין דאתרשים איהו אפריש בין יומא קדמאה לתלתאה ולא אתמר פי טוב בגיניהו. דהא ביומא תלתאה עבדת ארעא איבין מחילא דהאי צדיק. דכתיב ויאמר אלהים תדשא הארץ דשא עשב מזרע זרע עץ פרי. מאי עץ פרי. דא עץ הדעת טוב ורע דאיהו עביד איבין ופריין. עושה פרי דא צדיק יסוד דעלמא.

למינו דכל בני נשא דאית לון רוחא קדישא. דאיהו איפא דההוא אילנא רשים בהו רשימא למינו. ומאי איהו, ברית קדש ברית שלום. ובני מהימנותא למינו, למינו עאלין

וְלֹא מִתְפָּרֵשׁ מִנִּיה. וְצַדִּיק עוֹשֶׂה פְּרִי הוּא. וְהֵיכָּהוּ אֵילָנָא אֲתַעְבְּרַת וְאַפִּיקַת הֵהוּא פְּרִי לְמִינוּ. לְמִינוּ דֵּהֵהוּא עוֹשֶׂה פְּרִי דִּיהוּי כְּוֹתִיָּה.

זְבָאָה חוֹלְקִיָּה מָאן דְדָמִי לְאַמִּיָּה וְלְאַבּוּי. וְעַל כֵּן רְשִׁימָא קְדִישָׁא בְיוֹמָא תְּמִינָאָה בְּגִין דִּידָמִי לְאַמִּיָּה. (בְּגִין דְּהִיא דְרָנָא תְּמִינָאָה וְהִיא נִפְשָׁא דְפָרַח מִנָּה אֲצַטְרִיכַת לְאַתְחֹזָא קַמָּה לְתַמְנִיא יוֹמִין) וְכֹד אֲתַפְרַעַת וְאַתְגַּלְיָא רְשִׁימָא קְדִישָׁא בְּגִין דִּידָמִי לְאַבּוּי. וְעַל דָּא עֵץ פְּרִי דָּא אֲמָא. עוֹשֶׂה פְּרִי דָּא פְּרִית קִדְשׁ אַבּוּי. לְמִינוּ דִּידָמִי לִיָּה וְאַתְרָשִׁים בִּיָּה.

אֲשֶׁר זָרְעוּ בּוֹ עַל הָאָרֶץ. זָרְעוּ בּוֹ. זָרַע בּוֹ מִיבְעֵי לִיָּה. מָאִי זָרְעוּ בּוֹ. אֶלָּא זָרַע וְא"ו בּוֹ. עַל הָאָרֶץ הֵכִי הוּא וְדָאִי. דֵּהָא הֵהוּא זָרְעָא אֲשֶׁדִּי עַל אֲרַעָא. זְכָאָה חוֹלְקִיָּהוּן דִּישְׂרָאֵל דְּאַנּוּן קְדִישִׁין וְדַמְיִין לְקְדִישִׁין. וְעַל דָּא וְדָאִי כְּתִיב, (ישעיהו ט) וְעַמְּךָ פְּלִים צַדִּיקִים. פְּלִים צַדִּיקִים וְדָאִי. דֵּהָא מֵהַנִּי נִפְקוּ וְלֵהַנִּי דַּמְיִין. זְכָאִין אַנּוּן בְּעֵלְמָא דִּין וּבְעֵלְמָא דְאַתִּי. (דף לג ע"ב).

אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא כְּתִיב, (ירמיה יב) עוֹשֶׂה אֶרֶץ בְּכַחוּ. מָאִי עוֹשֶׂה אֶרֶץ (בְּכַחוּ. עֲשֶׂה אֶרֶץ מִיבְעֵי לִיָּה. אֶלָּא עוֹשֶׂה וְדָאִי תְדִיר וּמִתְקַן קְדִישָׁא בְּרִיף הוּא לְהַאי אֶרֶץ) דָּא קְדִישָׁא בְּרִיף הוּא לְעִילָא. בְּכַחוּ דָּא צַדִּיקִין. מְכִין תַּבַּל בְּחֻכְמָתוֹ. תַּבַּל דָּא אֶרֶץ דְלִתְתָא. בְּחֻכְמָתוֹ דָּא צַדִּיק דְכְּתִיב וְהוּא (תהלים ט) יִשְׁפּוֹט תַּבַּל בְּצַדִּיק. עוֹשֶׂה אֶרֶץ דָּא קְדִישָׁא בְּרִיף הוּא, דֵּהוּא מִתְקִין אֲרַעָא וּמִתְקִין אֲרַחוּי. וּבְמָה. בְּכַחוּ בְּדַקְאֲמָרָן.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר בְּאַתְוּוֹן גְּלִיפִין דְרַבִּי אֶלְעָזָר אֵית קוּטְרִי דְאַתְוּוֹן תְּרִין וְעֶשְׂרִין קְטִירִין בְּחֻדָּא. תְּרִין אַתְוּוֹן דָּא סְלִיק וְדָא נַחֲת

לְמִינוּ, לְמִינוּ נְכַנְסִים וְלֹא נִפְרָדִים מִמֶּנּוּ, וְצַדִּיק עוֹשֶׂה פְּרִי הוּא. וְאוֹתוֹ אֵילָן מִתְעַבֵּר וּמוֹצִיא אוֹתוֹ פְּרִי לְמִינוּ, לְמִינוּ שֶׁל אוֹתוֹ עוֹשֶׂה פְּרִי שִׁיָּהִי כְּמוֹתוֹ.

אֲשֶׁרִי חִלְקוּ שֶׁל מִי שְׂדוּמָה לְאָמוֹ וְלְאַבּוּי, וְעַל כֵּן רִשְׁמֵי הַקְּדוּשׁ בְּיוֹם הַשְּׂמִינִי כְּדִי שִׂדְמָה לְאָמוֹ [בְּגַלל שֶׁהִיא דְרָנָה שְׂמִינִית, וְאוֹתָהּ נִפֵּשׁ שְׂפָרְחָה מִמֶּנָּה צְרִיכָה לְהִרְאוֹת לְפָנֶיהָ לְשִׂמּוּנָה יוֹמִין]. וְכִשְׁנִפְרַע וּמִתְגַּלְיָה רִשְׁמֵי הַקְּדוּשׁ כְּדִי שִׂדְמָה לְאַבּוּי. וְעַל זֶה עֵץ פְּרִי - זוֹ אִם. עֲשֶׂה פְּרִי - זוֹ פְּרִית קִדְשׁ אַבּוּי. לְמִינוּ - שִׂדְמָה לוֹ וּיְרַשֵּׁם בּוֹ.

אֲשֶׁר זָרְעוּ בּוֹ עַל הָאָרֶץ - זָרְעוּ בּוֹ? זָרַע בּוֹ צְרִיף לְהִיּוֹת! מַה זֶה זָרְעוּ בּוֹ? אֶלָּא זָרַע וְא"ו בּוֹ. עַל הָאָרֶץ - כִּף הוּא וְדָאִי, שְׁהַרִי אוֹתוֹ זָרַע זָרַק עַל הָאָרֶץ. אֲשֶׁרִי חִלְקִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם קְדוּשִׁים וְדוּמִים לְקְדוּשִׁים, וְעַל זֶה וְדָאִי כְּתוּב (ישעיהו טח) וְעַמְּךָ כָּלִם צַדִּיקִים. כָּלִם צַדִּיקִים וְדָאִי, שְׁהַרִי מֵאֵלָה יֵצְאוּ וְלֵאמֹר דוּמִים. אֲשֶׁרִיָּהֵם בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא.

אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, כְּתוּב (ירמיה יב) עוֹשֶׂה אֶרֶץ בְּכַחוּ. מַה זֶה עֲשֶׂה אֶרֶץ? [בְּכַחוּ? עֲשֶׂה אֶרֶץ צְרִיף לְהִיּוֹת! אֶלָּא עוֹשֶׂה וְדָאִי תְּמִיר, וּמִתְקַן הַקְּדוּשׁ בְּרִיף הוּא אֵת הָאֶרֶץ הַזֶּה] זֶה הַקְּדוּשׁ בְּרִיף הוּא לְמַעְלָה. בְּכַחוּ - זֶה צַדִּיק. מְכִין תַּבַּל בְּחֻכְמָתוֹ. תַּבַּל - זוֹ אֶרֶץ שְׂלֻמְטָה. בְּחֻכְמָתוֹ - זֶה צַדִּיק, שְׂכַתוּב (תהלים ט) וְהוּא יִשְׁפּוֹט תַּבַּל בְּצַדִּיק. עֲשֶׂה אֶרֶץ - זֶה הַקְּדוּשׁ בְּרִיף הוּא שְׂמִתְקִין אֶרֶץ וּמִתְקִין דְרָכֶיהָ, וּבְמָה? בְּכַח, כְּפִי שְׂאֲמָרְנוּ.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, בְּאוֹתִיּוֹת חֻקִּיּוֹת שֶׁל רַבִּי אֶלְעָזָר יֵשׁ קְשָׁרִי הַאוֹתִיּוֹת עֲשָׂרִים וּשְׁתַּיִם קְשָׁרִים בְּאַחַד. שְׁתַּיִ אֹתִיּוֹת, זוֹ עוֹלָה זוֹ

יורדת, ושעולה יורדת ושיורדת
עולה. וסימן זה - (ישעיה מה) א"ף
ב"ף א"ל.

רבי יוסי אמר, הלשון של
משקל עומד באמצע, וסימן -
(ויקרא יט) במדה במשקל וגו'.
משקל - לשון שעומד באמצע.
וזה סוד (שמות ל) שקל הקדש
כתוב, ומאזנים עומדים בו
ונשקלו. איזה מאזנים? כמו
שנאמר (ויקרא יט) מאזני צדק,
וכלם עומדים במשקל בשקל
הקדש. רבי יהודה אמר, בשקל
הקדש - זו רוח הקדש.

אמר רבי יצחק, כתוב (תהלים א)
בדבר ה' שמים נעשו וברוח פיו
כל צבאם. בדבר ה' שמים נעשו
- אלו שמים שלמטה שנעשו
בדבר שמים שלמעלה. ברוח -
שהוציא קול עד שהגיע לאותו
נהר ששופע ויוצא ולא פוסקים
מימיו לעולמים. וברוח פיו כל
צבאם - כל התחתונים עומדים
ברוח שהוא זכר.

(שם קד) משקה הרים מעליותיו
מפרי מעשיך תשבע הארץ.
משקה הרים מעליותיו, מה זה
עליותיו? כמו שאמרנו, שכתוב
(שם) המקרה במים עליותיו.
מפרי מעשיך תשבע הארץ - סוד
של אותו נהר ששופע ויוצא
למטה. זהו שכתוב עשה פרי
אשר זרעו בו וגו', והרי נתבאר.
יהי מארת ברקיע השמים להאיר
על הארץ. יהי מארת, חסר. רבי
חזקיה אומר, מארת ששורים בו
תקר הדין, קלוטת הדין. רבי
יוסי אמר, יהי מארת - למטה.
היא הלבנה שבה תלויה אספרה
לתינוקות העולם, ובה תלוי
מארת, בגלל שהיא מאור קטן
מכל המאורות, ולפעמים
שנחשכת ולא מקבלת אור.

ודסליק נחית ודנחית סליק. וסימן דא (ישעיה
מה) א"ף ב"ף א"ל.

רבי יוסי אמר טיפסא דשיקלא באמצעיתא
קיימא. וסימן (ויקרא יט) במדה במשקל
וגו'. משקל לישן דקיימא באמצעיתא. ורזא
דא (שמות ל) שקל הקדש כתיב. ומאזנים ביה
קיימן ואתקלו. מאן מאזנים כמה דאת אמר,
(ויקרא יט) מאזני צדק. וכלהו קיימין במשקל
בשקל הקדש. רבי יהודה אמר בשקל הקדש
דא רוח הקדש.

אמר רבי יצחק כתיב, (תהלים לג) בדבר יי
שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם.
בדבר יי שמים נעשו. אלין שמיא דלתתא
דאתעבירו בדבר שמים דלעילא. ברוח.
דאפיק קלא עד דמטי לההוא נהר דנגיד
ונפיק ולא פסקין מימיו לעלמין. וברוח פיו
כל צבאם. פלהו תתאי קיימין ברוח דאיהו
דכר.

משקה הרים מעליותיו מפרי מעשיך תשבע
הארץ. משקה הרים מעליותיו. (תהלים
קד) מאן עליותיו פדקאמרן. דכתיב,
המקרה במים עליותיו. מפרי מעשיך תשבע
הארץ. רזא דההוא נהר דנגיד ונפיק לתתא
הדא הוא דכתיב עושה פרי אשר זרעו בו
וגו' והא אתמר:

יהי מארת ברקיע השמים להאיר על
הארץ. יהי מארת חסר. רבי חזקיה
אומר מארת דשריא ביה תקפא דדינא.
קילטא דדינא. רבי יוסי אמר יהי מארת
לתתא איהי סיהרא דבה תליא אספרה
לרביי עלמא. ובה תליא מארת. בגין
דאיהי נהרא זוטרא מפל נהורין. וזמנין
דאתחשכא ולא מקבלא נהורא.

בְּרַקִּיעַ הַשָּׁמַיִם - זֶהוּ רִקִּיעַ
שֶׁהוּא כְּלֹלוֹת שֶׁל כָּלָם, בְּגִלְל
שְׁנוּטֵל כֹּל הַמְּאֹרוֹת, וְהוּא מְאִיר
לְמֵאוֹר הַזֶּה שְׂאִינוּ מְאִיר (וְהוּא תְּלִיָּה
בוּ בְּגִלְל שְׁנֵדִבְקָה בַּה אֹתָהּ מְאִיר, וְבוּ תְּלִוּיִם
לְמִטָּה כֹּל אֹתָם מֵינִים אַחֲרֵי־כֵן בְּגִלְל הַקִּטְנֵת הָאוֹר).
רַבִּי יִצְחָק אָמַר, וְהוֹצִיא (וְאִפְלוּ)
אֶת הַרְקִיעַ הַזֶּה שֶׁלֹּא מְאִיר.
וְקוֹרְאִים לוֹ מְלָכוֹת שָׁמַיִם וְאֶרֶץ
יִשְׂרָאֵל וְאֶרֶץ הַחַיִּים. הַשָּׁמַיִם
הוּא [שְׂמַאִיר] הַרְקִיעַ הַזֶּה, מְשׁוּם
כִּף יְהִי מְאֹרֶת חֶסֶד ו'. מַה
הַטַּעַם? שֶׁזֶּה בְּלִי וְא"ו מוֹתָא הוּא
בְּעוֹלָם.

יְהִי מְאֹרֶת כֹּלָּא בִּיהַ תְּלִיָּה לְאֶכְלָלָא לִילִית
בְּעוֹלָמָא. כְּתִיב, (אִיּוֹב ג') קָטָן וְגָדוֹל שָׁם
הוּא. וְכְתִיב, (יִשְׁעִיָּה ל"ג) כִּי אִם שָׁם אֲדִיר יִי
לָנוּ. וְעַל דָּא כְּתִיב, (יִשְׁעִיָּה ל"ד) אִךְ שָׁם
הַרְגִיעָה לִילִית וּמִצָּאָה לָהּ מְנוּחָה.
רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, יְהִי מְאֹרֶת -
אֶסְפֵּק לְרִיָּה שֶׁלֹּא מְאִירָה
מִעֲצָמָה, אֶלָּא עַל יְדֵי אֹרוֹת
עֲלִיוֹנִים שְׂמַאִירִים לָהּ כְּמוֹ
עֲשֻׁשִׁית שְׂמֻקְבֵּלֶת אוֹר שְׂמַאִיר.
כְּתוּב (יְהוֹשֻׁעַ א') הִנֵּה אֲרוֹן הַבְּרִית
אֲדוֹן כֹּל הָאָרֶץ. הִנֵּה אֲרוֹן - זֶה
אֶסְפֵּק לְרִיָּה שְׂאִינָה מְאִירָה.
הַבְּרִית - אֶסְפֵּק לְרִיָּה הַמְּאִירָה.
הִנֵּה אֲרוֹן - זֶהוּ מְאֹרֶת. אֲרוֹן -
תְּבָה לְהַכְנִיס בְּתוֹכָהּ תּוֹרָה
שְׂבֻכְתָּב. הַבְּרִית - זֶה הַשֶּׁמֶשׁ
שְׂמַאִירָה לָהּ, וְהִיא בְּרִית יַחַד עִם
אֲרוֹן הַבְּרִית דּוֹקָא. אֲדוֹן כֹּל
הָאָרֶץ - הַבְּרִית שֶׁהוּא אֲדוֹן כֹּל
הָאָרֶץ.

וּמְשׁוּם שֶׁהָאֲרוֹן הַזֶּה הוּא אֲדוֹן,
בְּגִלְל הַשֶּׁמֶשׁ שְׂמַאִירָה לָהּ
וּמְאִירָה לְכָל הָעוֹלָם כִּף נִקְרָאת,
וּמִמֶּנּוּ לְקַחְתָּה אֶת הַשֶּׁם. וְנִקְרָא
הָאֲרוֹן הַזֶּה אֲדוֹן בְּסוּד שֶׁל אֶל"ף
דְּל"ת נו"ן יו"ד. כְּמוֹ שְׂאִמְרָנוּ
צְדִיק וְצָדֵק, כִּף אֲדוֹן אֲדוֹנֵי זֶה
בְּזֶה תְּלִוּיִים.

בְּרַקִּיעַ הַשָּׁמַיִם. דָּא הוּא רִקִּיעָא דְאִיהוּ
כְּלָלָא דְכָלְהוּ. בְּגִין דְנִטִּיל כֹּל נְהוּרִין
וְהוּא נְהִיר לְהַאי נְהוּרָא דְלָא נְהִירָא (וְהוּא תְּלִיָּה בִּיהַ
בְּגִין דְאֶתְרִבְּק בַּה הוּא מְאִירָה וְכִיָּה תְּלִיָּו לְתַתָּא כֹּל אֲנָן וְיִיגִין אַחֲרֵינוּ בְּגִין
וְעִירוּ דְנְהוּרָא).

רַבִּי יִצְחָק אָמַר וְאִפִּיק (נ"א וְאִפִּילוּ) הַאי רִקִּיעָא
דְלָא נְהִיר. וְקִרְיָנָן לִיהַ מְלָכוֹת שָׁמַיִם
וְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְאֶרֶץ הַחַיִּים. הַשָּׁמַיִם אִיהוּ
(דְנְהִיר) הַאי רִקִּיעַ. בְּגִינֵי כִּף יְהִי מְאֹרֶת חֶסֶד ו'.
מְאִי טַעְמָא דְהָא כֹּלָּא וְא"ו מוֹתָא הוּא
בְּעוֹלָמָא.

יְהִי מְאֹרֶת כֹּלָּא בִּיהַ תְּלִיָּה לְאֶכְלָלָא לִילִית
בְּעוֹלָמָא. כְּתִיב, (אִיּוֹב ג') קָטָן וְגָדוֹל שָׁם
הוּא. וְכְתִיב, (יִשְׁעִיָּה ל"ג) כִּי אִם שָׁם אֲדִיר יִי
לָנוּ. וְעַל דָּא כְּתִיב, (יִשְׁעִיָּה ל"ד) אִךְ שָׁם
הַרְגִיעָה לִילִית וּמִצָּאָה לָהּ מְנוּחָה.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר יְהִי מְאֹרֶת. אֶסְפֵּק לְרִיָּה
דְלָא נְהִירָא מְגֻרְמָה. אֶלָּא עַל יְדֵי
דְנְהוּרִין עֲלִיָּין דְנְהוּרִין לָהּ כְּעֲשֻׁשִׁיתָא
דְלִקְטָא נְהוּרָא דְנְהִיר. כְּתִיב, (יְהוֹשֻׁעַ א') הִנֵּה אֲרוֹן
הַבְּרִית אֲדוֹן כֹּל הָאָרֶץ. הִנֵּה אֲרוֹן דָּא
אֶסְפֵּק לְרִיָּה דְלָא נְהִירָא. הַבְּרִית אֶסְפֵּק לְרִיָּה
דְנְהִירָא. הִנֵּה אֲרוֹן דָּא הִיא מְאֹרֶת. אֲרוֹן
תִּיבּוֹתָא לְאֶעְלָאָה בְּגוּיָה תּוֹרָה שְׂבֻכְתָּב.
הַבְּרִית דָּא שְׂמֻשָּׂא דְנְהִיר לָהּ. וְאִיהִי בְּרִית
בְּהִדְיָה אֲרוֹן הַבְּרִית דִּיִּיקָא. אֲדוֹן כֹּל הָאָרֶץ.
הַבְּרִית דְאִיהוּ אֲדוֹן כֹּל הָאָרֶץ.

וּבְגִין דְהַאי אֲרוֹן אִיהוּ אֲדוֹן. בְּגִין שְׂמֻשָּׂא
דְנְהִיר לָהּ וְנְהִיר לְכָל עוֹלָמָא. הִכִּי
אֶתְקַרִי (דף לד ע"א) וּמִנְיָה נִקְטָא שְׂמָא. וְאֶתְקַרִי
הַאי אֲרוֹן אֲדוֹן בְּרִזָּא דְאֶל"ף דְל"ת נו"ן
יו"ד. כְּמוֹ דְאִמְרִינָן צְדִיק וְצָדֵק כִּף אֲדוֹן
אֲדוֹנֵי דָּא בְּדָא תְּלִיָּין.

הָא חֲזִי, כְּכֹבִים וּמְזֻלוֹת בְּבְרִית קְיָיִמִין
 דְּאִיהוּ (שְׁמֵשׁ דְּקִמְאָרָן וְדָא) רְקִיעַ הַשְּׁמַיִם
 דְּרִשְׁמִימִין בִּיהַּ וּגְלִיפִין בִּיהַּ כְּכֹבִים וּמְזֻלוֹת
 וּבִיהַּ תְּלִיין לְאַנְהָרָא. רַבִּי יִיסָא סָבָא הָוָה אָמַר
 הָכִי יְהִי מְאֹרֶת דְּתִלְיָא בְּרְקִיעַ הַשְּׁמַיִם וְדָא
 סִיְהָרָא דְּתִלְיָא בִּיהַּ. פִּיּוֹן דְּכֹתִיב וְהָיוּ
 לְמְאֹרוֹת הָא שְׁמֵשׁ (כַּאן חֲסֵר) וּלְמוֹעֲדִים דְּהָא
 זְמַנְיָא וְחֲגִין יִרְחִין וְשַׁבְּתֵי בְּהוּ תְּלִיאַן וְהָיוּ.
 וְכִלְיָא בְּעֵבִידְתָּא קְדַמָּאָה עֲלָאָה. דְּשַׁמְיָה
 קְדִישָׁא אֲתַאֲחִיד בִּיהַּ. וְאִיהוּ הוּא
 כִּלְיָא. שְׁבַעָה כְּכַבֵּי אַנוּן לְקַבֵּל שְׁבַעָה רְקִיעִין
 וְכִלְהוּ מְדַבְּרֵי עֲלָמָא. וְעֲלָמָא עֲלָאָה עֲלִיָּהּ.
 וְתִרִין עֲלָמִין נִינְהוּ עֲלָמָא עֲלָאָה וְעֲלָמָא
 תַּתָּאָה. תַּתָּאָה כְּגִוּוֹנָא דְּלַעֲיָלָא דְּכֹתִיב, (דְּבִרִי
 הַיָּמִים א טו) מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם. מְלַךְ עֲלָאָה.
 וּמְלַךְ תַּתָּאָה.

(תַּנְיִין) כְּתִיב יִי מְלַךְ יִי מְלַךְ יִי יְמִלוּךְ לְעוֹלָם
 וָעַד. יִי מְלַךְ לַעֲיָלָא. יִי מְלַךְ
 בְּאַמְצַעִיתָא. יִי יְמִלוּךְ לְתַתָּא. רַבִּי אֲחָא אָמַר
 יִי (נ"א דָא חֲכִמָּה עֲלָאָה) מְלַךְ דָּא עֲלָמָא עֲלָאָה
 דְּאִיהוּ עֲלָמָא דְּאִתִּי. יִי מְלַךְ דָּא תַּפְאָרֶת
 יִשְׂרָאֵל. יִי יְמִלוּךְ דָּא אַרוֹן הַבְּרִית (נ"א רַבִּי אֲחָא
 אָמַר יִי מְלַךְ דָּא חֲכִמָּה עֲלָאָה. יִי מְלַךְ דָּא עֲלָמָא עֲלָאָה דְּאִיהוּ עֲלָמָא דְּאִתִּי.
 יִי יְמִלוּךְ דָּא תַּפְאָרֶת יִשְׂרָאֵל).

אַתָּא זְמַנָּא אַחְרָא דְּוֹד וְאַהְדָר לֹון מִתַּתָּא
 לַעֲיָלָא. וְאָמַר (תַּהֲלִים) יִי מְלַךְ עוֹלָם
 וָעַד. יִי מְלַךְ לְתַתָּא. עוֹלָם בְּאַמְצַעִיתָא. וָעַד
 לַעֲיָלָא. דְּתַמָּן וִיעוּדָא וְקִיּוּמָא וְאַשְׁלִימוּתָא
 דְּכִלְיָא. מְלַךְ לַעֲיָלָא יְמִלוּךְ לְתַתָּא.

רַבִּי אַבָּא אָמַר כָּל הַנִּי מְאֹרוֹת פְּלְהוּ
 מִתַּחְבְּרִין בְּרְקִיעַ הַשְּׁמַיִם. לְהָאִיר עַל
 הָאָרֶץ לְאַנְהָרָא עַל אֲרַעָא. מָאן הוּא רְקִיעָא
 דְּנְהִיר עַל אֲרַעָא. הָוִי אִימָא דָּא נְהִיר דְּנִגִיד

בָּא רָאָה, כּוֹכְבִים וּמְזֻלוֹת
 עוֹמְדִים בְּבְרִית, שֶׁהוּא וְשֶׁמֶשׁ שְׁאֲמַרְנוּ
 וְהָא רְקִיעַ הַשְּׁמַיִם, שְׂרֻשׁוּמִים
 וְחֻקֵּימִין בּוּ כּוֹכְבִים וּמְזֻלוֹת וּבוּ
 תְּלוּיִים לְהָאִיר. רַבִּי יִיסָא הִנְקִין
 הָיָה אֹמֵר כֶּף, יְהִי מְאֹרֶת
 שְׂתִלוּיִים בְּרְקִיעַ הַשְּׁמַיִם, וְזוּ
 הַלְּבָנָה שְׂתִלוּיָהּ בּוּ. פִּיּוֹן שְׂכַתּוּב
 וְהָיוּ לְמְאֹרוֹת - הָרִי הַשְּׁמֵשׁ.
 וְלְמוֹעֲדִים - שְׁהָרִי זְמַנִּים וְחֻגִים
 חֲדָשִׁים וְשַׁבְּתוֹת תְּלוּיִים בְּהֵם
 וְהָיוּ.

וְהַבֵּר בְּמַעֲשֵׂה רֵאשׁוֹן עֲלִיּוֹן
 שְׁשֵׁמוּ הַקְּדוֹשׁ נֶאֱחָז בּוּ, וְהוּא
 הוּא הַפֶּל. שְׁבַעָה כּוֹכְבִים הֵם
 כְּנֶגֶד שְׁבַעָה רְקִיעִים, וְכִלְיָם
 מְנַהֲיֵי הָעוֹלָם, וְהָעוֹלָם עֲלִיּוֹן
 עֲלֵיהֶם. וְשְׁנֵי עוֹלָמוֹת הֵם - עוֹלָם
 עֲלִיּוֹן וְעוֹלָם תַּתָּוֹן. תַּתָּוֹן כְּמוֹ
 שְׂלַמְעֵלָה, שְׂכַתּוּב (דְּבִרִי הַיָּמִים א טו)
 מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם. מְלַךְ
 עֲלִיּוֹן וּמְלַךְ תַּתָּוֹן.

(שְׁנִינִין) כְּתוּב ה' מְלַךְ ה' מְלַךְ ה'
 יְמִלוּךְ לְעוֹלָם וָעַד. ה' מְלַךְ -
 לְמַעְלָה. ה' מְלַךְ - בְּאַמְצַעִי. ה'
 יְמִלוּךְ - לְמַטָּה. רַבִּי אֲחָא אָמַר,
 ה' [נ"א וּ חֲכִמָּה הַעֲלִיָּה] מְלַךְ - זֶה
 עוֹלָם הָעֲלִיּוֹן שֶׁהוּא הָעוֹלָם
 הַבָּא. ה' מְלַךְ - זֶה תַּפְאָרֶת
 יִשְׂרָאֵל. ה' יְמִלוּךְ - זֶה אַרוֹן
 הַבְּרִית [נ"א ר' אֲחָא אָמַר, ה' מְלַךְ - זֶה חֲכִמָּה
 עֲלִיּוֹנָה. ה' מְלַךְ - זֶה עוֹלָם הָעֲלִיּוֹן שֶׁהוּא עוֹלָם
 הַבָּא. ה' יְמִלוּךְ - זֶה תַּפְאָרֶת יִשְׂרָאֵל].

בָּא זְמַן אַחַר דְּוֹד וְהַחֲזִיר אוֹתָם
 מְלַמְטָה לְמַעְלָה, וְאָמַר (תַּהֲלִים)
 ה' מְלַךְ עוֹלָם וָעַד. ה' מְלַךְ -
 לְמַטָּה. עוֹלָם - בְּאַמְצַעִי. וָעַד -
 לְמַעְלָה. שְׁשֵׁם הַתּוֹעֲדוֹת וְקִיּוּם
 וְשְׁלָמוֹת הַפֶּל. מְלַךְ - לְמַעְלָה.
 יְמִלוּךְ - לְמַטָּה.

רַבִּי אַבָּא אָמַר, כָּל הַמְּאֹרוֹת
 הַלְלוּ, כָּלִם מִתַּחְבְּרִים בְּרְקִיעַ
 הַשְּׁמַיִם. לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ -
 לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ. מִיְהוּ הַרְקִיעַ

שְׁמַאִיר עַל הָאֲרֶץ? הֲיֵי אֹמֵר,
זֶה נִהַר שְׁשׁוּפֵעַ וְיֹצֵא מַעְדָן,
שְׁפָתוֹב וְנִהַר יֵצֵא מַעְדָן לְהַשְׁקוֹת
אֶת הַגֶּן.

בֹּא רֵא, פִּיּוֹן שֶׁהִלְבְּנָה
שׁוֹלְטֵת וּמוֹאֲרֵת מֵאוֹתוֹ הָאוֹר
שְׁשׁוּפֵעַ וְיֹצֵא, כָּל אוֹתָם
הַשָּׁמַיִם שְׁלֵמֶטָה וְצְבֵאוֹתֵיהֶם,
כָּלֶם נוֹסְפִים בְּאוֹר. וְכוֹכְבִים
הַמְּמַנִּים עַל הָאֲרֶץ, כָּלֶם שׁוֹלְטִים
וּמַגְדִּילִים צְמָחִים וְעֵצִים, וְהָעוֹלָם
מִתְגַּדֵּל בְּכָלֶם, וְאֶפְלוּ מִיָּם
וְדָגֵי הַיָּם כָּלֶם בְּגִדְלוֹת יִתְרָה.
וְכַמָּה שְׁלוּחֵי הַדִּין מְשׁוֹטְטִים
בְּעוֹלָם, בְּגִלְל שְׁפָלֶם בְּחֻדוֹה
וּבְגִדְלוֹת יִתְרָה. כְּשֶׁהַחֻדוֹה
הִיא בְּבֵית הַמֶּלֶךְ, אֶפְלוּ
אוֹתָם מְמַנֵּי הַשְּׁעָרִים, וְאֶפְלוּ
אוֹתָם מִבֵּית מְמַנֵּי הַנְּשִׁים וְנִי
מוֹקֵסִים, כָּלֶם שְׁמָחִים וּמְשׁוֹטְטִים
בְּעוֹלָם. וְתִינוּקוֹת הָעוֹלָם צְרִיכִים
לְהִשָּׁמֵר.

רַבִּי אַחָא אָמַר, וַיִּתֵּן אֱתָם
אֱלֹהִים בְּרַקִּיעַ הַשָּׁמַיִם. וְכִשְׁפָּלֶם
עוֹמְדִים בּוֹ, אִזְ חֻדוֹה זֶה עִם זֶה,
וְאִזְ הִלְבְּנָה מִקְטִינָה אוֹרָה מִלְּפָנֵי
הַשָּׁמֶשׁ, וְכָל מַה שְׁנוּטֵל כְּדֵי
לְהֵאִיר לָהּ. זֶהוּ שְׁפָתוֹב לְהֵאִיר
עַל הָאֲרֶץ.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, כְּתוּב (ישעיה
ו) וְהָיָה אוֹר הִלְבְּנָה כְּאוֹר
הַחֲמָה וְאוֹר הַחֲמָה שְׁבַעֲתִים
כְּאוֹר שְׁבַעֲת הַיָּמִים. מַה זֶה
שְׁבַעֲת הַיָּמִים? אֱלֹהֵי אוֹתָם
שְׁבַעֲת יָמֵי בְרֵאשִׁית. רַבִּי יְהוּדָה
אָמַר, אֱלֹהֵי אוֹתָם שְׁבַעֲת יָמֵי
הַמְּלוּאִים. מְלוּאִים וְדָאֵי. מִשׁוּם
שְׁאוֹתוֹ זְמַן הַתְּבַשֵּׁם הָעוֹלָם
וְחֻזְרוֹ בְּשִׁלְמוֹתוֹ, וְלֹא נִפְגְּמֵת
הִלְבְּנָה בְּגִלְל הַנְּחֹשׁ הַרְעַ שְׁפָתוֹב
בּוֹ (משלי טו) וְנִרְגָן מִפְּרִיד אֲלוֹף.
וּמַתִּי יִהְיֶה זֶה? בְּזְמַן שְׁפָתוֹב

(ישעיה כה) בְּלַע הַמּוֹת לְנִצָּחַת. וְאִזְ כְּתוּב (זכריה יד) בְּיוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וְשְׁמוֹ אֶחָד.

וְנִפְיָק מַעְדָן דְּכְתִיב וְנִהַר יֹצֵא מַעְדָן לְהַשְׁקוֹת
אֶת הַגֶּן.

הָא חֲזִי, פִּיּוֹן דְּסִיְהָרָא שְׁלֵטָא וְאִתְנַהֵר
מֵהָהוּא נִהָרָא דְנִגִּיד וְנִפְיָק. כָּל אֲנוּן
שְׁמִיָּא דְלִתְתָּא וְחִילִיָּהוּן כְּלָהוּן אֲתוּסְפָן
נִהוּרָא. וְכִכְבֵּיָא דְמִמְנָן עַל אֲרַעָא כְּלָהוּ
שְׁלֵטִין וּמַגְדִּילִין צְמָחִים וְאִילָנִין. וְעֵלְמָא
אֲתֵרְבִי בְּכָלָהוּ. וְאֶפְלוּ מִיָּא וְנוּנֵי יִמָּא כְּלָהוּ
בְּרַבּוֹ יִתִּיר. וְכַמָּה גְרִדִּינֵי נִימוּסִין שְׁאֲטָן
בְּעֵלְמָא. בְּגִין דְּכָלָהוּ בְּחֻדוֹה בְּרַבּוֹ חִילָא. כְּד
חֻדוֹה הוּא בְּבֵי מִלְּפָא אֶפְלוּ אֲנוּן מִבֵּי תִרְעִי.
וְאֶפְלוּ אֲנוּן מִדְּבֵי טְרַנְשִׁי (נ"א טְרַנְשִׁי). כְּלָהוּ חֻדָן
וְשְׁטָאן בְּעֵלְמָא. וְרַבִּי דְעֵלְמָא בְּעֵיִן
לְאִסְתְּמָרָא.

רַבִּי אַחָא אָמַר. וַיִּתֵּן אוֹתָם אֱלֹהִים בְּרַקִּיעַ
הַשָּׁמַיִם. וְכִד כְּלָהוּן קְיִימִין בֵּיה כְּדִין
חֻדוֹתָא דָּא עִם דָּא, כְּדִין סִיְהָרָא אֲזַעִירַת
נִהוּרָא מִקְמֵי שְׁמִשָּׁא. כָּל מַה דְּנִטִּיל בְּגִין
לְאִנְהָרָא לָהּ הָדָא הוּא דְכְתִיב לְהֵאִיר עַל
הָאֲרֶץ.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר כְּתִיב, (ישעיה ל) וְהָיָה אוֹר
הִלְבְּנָה כְּאוֹר הַחֲמָה וְאוֹר הַחֲמָה יִהְיֶה
שְׁבַעֲתִים כְּאוֹר שְׁבַעֲת הַיָּמִים. מִאֵן שְׁבַעֲת
הַיָּמִים. אֲלִין אֲנוּן שְׁבַעֲת יוֹמִין דְּבְרֵאשִׁית.
רַבִּי יְהוּדָה אָמַר אֲלִין אֲנוּן שְׁבַעֲת יָמֵי
הַמְּלוּאִים. מְלוּאִים וְדָאֵי. בְּגִין דְּהָהוּא זְמַנָּא
אֲתְבַסֵּם עֵלְמָא וְאִתְהִדֵּר בְּאֲשִׁלְמוֹתֵיהּ וְלֹא
אֲתְפָּגִים סִיְהָרָא בְּגִין חוּיָא בִישָׂא דְכְתִיב בֵּיה
(משלי טו) וְנִרְגָן מִפְּרִיד אֲלוֹף. וְאִימְתִי יִהָא דָּא
בְּזְמַנָּא דְכְתִיב, (ישעיה כה) בְּלַע הַמּוֹת לְנִצָּחַת.
וְכִדִּין כְּתִיב, (זכריה יד) בְּיוֹם הַהוּא יִהְיֶה יי אֶחָד
וְשְׁמוֹ אֶחָד:

(ישעיה כה) בְּלַע הַמּוֹת לְנִצָּחַת. וְאִזְ כְּתוּב (זכריה יד) בְּיוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וְשְׁמוֹ אֶחָד.

יִשְׂרָעוּ הַמַּיִם שְׂרָץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אֵלֶיךָ מִיִּן תַּתְּאִין דְּרַחֲשִׁין זַיִינִין כְּגִוּוֹנָא דְלַעֲיָלָא. אֲנוּן עֲלָאֵי וְאֲנוּן תַּתְּאֵי. רַבִּי חֲזִיא אָמַר עֲלָאֵי אֶפִּיקוּ נֶפֶשׁ חַיָּה. וּמַאי נִיהוּ. דָּא נֶפֶשׁ דְּאָדָם קִדְמָאָה כְּמָה דְאֵת אָמַר וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה. וְעוֹף יַעֲוֹפֵף עַל הָאָרֶץ אֵלֶיךָ שְׁלִיחֵי עֲלָאִין דְּאֵתְחַזִּין לְבַנֵּי נָשָׂא בְּחִיזוּ דְבַר נָשׁ. מִשְׁמַע דְּכֹתִיב יַעֲוֹפֵף עַל הָאָרֶץ. בְּגִין דְּאֵית אֲחֵרְנִין דְּלֹא אֵתְחַזִּין אֲלֵא בְרוּחָא מִמֶּשׁ לְפִי סְכֻלְתָּנוּ דְּבַנֵּי נָשָׂא. (ד' טז ע"ב).

לָכֵן לֹא כְּתוּב בְּאֵלּוּ לְמִינֵהוּ כְּמוֹ אֲוֹתָם אַחֲרֵים שְׁכָתוּב בְּהֵם וְאֵת כָּל עוֹף כְּנָף לְמִינֵהוּ, הֵיכֵן שְׂאֵלוּ לֹא מִשְׁנֵים מִמִּינֵיהֶם לְעוֹלָמִים כְּאַחֲרֵים הִלְלוּ שְׂלֵא כְּתוּב בְּהֵם לְמִינֵהוּ. וְאֵם תֹּאמַר, יֵשׁ בְּהֵם שְׁמִשְׁנֵים זֶה מִזֶּה - כִּף זֶה בּוֹדֵאֵי! שְׁהֲרֵי יֵשׁ בְּהֵם שְׁמִשְׁנֵים אֵלֶּה מֵאֵלֶּה. מִשּׁוֹם כִּף כְּתוּב וּמִשְׁם יִפְרֹד.

וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֵת הַתַּנִּינִים הַגְּדֹלִים - אֵלּוּ לְוִיתָן וּבֵת זֹוּגוּ. וְאֵת כָּל נֶפֶשׁ הַחַיָּה הַרְמֻשֶׁת - זֹו נֶפֶשׁ אוֹתָהּ הַחַיָּה שֶׁהִיא רוֹמֶשֶׁת לְאַרְבַּעַת צַדֵּי הָעוֹלָם. וְיֵמִי הִיא הַחַיָּה שֶׁהִיא רוֹמֶשֶׁת? הֲוֵי אוֹמֵר זֹו לִילִית. אֲשֶׁר שְׂרָעוּ הַמַּיִם לְמִינֵיהֶם - שֶׁהַמַּיִם מְגַדְּלִים אוֹתָם. שְׁכַשְׁבָּא צַד הַדְּרוֹם, מִפְּשִׁירֵים הַמַּיִם וְשׁוֹפְעִים לְכָל הַצְּדָדִים, וְאַנְיּוֹת הַיָּם הוֹלְכִים וְעוֹכְרִים, כְּמוֹ שְׁנֶאֱמַר (תְּהִלִּים קד) שֵׁם אַנְיּוֹת יִהְלָכוּן לְוִיתָן זֶה יִצְרָף לְשַׁחַק בּוֹ.

וְאֵת כָּל עוֹף כְּנָף לְמִינֵהוּ - כְּמוֹ שְׁנֶאֱמַר (קֹהֶלֶת י) כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיף אֵת הַקּוֹל וּבַעַל כְּנָפָיִם יִגִּיד דְּבַר. רַבִּי יוֹסִי אָמַר, כְּלָם מִשְׁשׁ כְּנָפָיִם וְלֹא מִשְׁתַּנֵּים לְעוֹלָמִים,

יִשְׂרָעוּ הַמַּיִם שְׂרָץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אֵלֶיךָ מִיִּן תַּתְּאִין דְּרַחֲשִׁין זַיִינִין כְּגִוּוֹנָא דְלַעֲיָלָא. אֲנוּן עֲלָאֵי וְאֲנוּן תַּתְּאֵי. רַבִּי חֲזִיא אָמַר עֲלָאֵי אֶפִּיקוּ נֶפֶשׁ חַיָּה. וּמַאי נִיהוּ. דָּא נֶפֶשׁ דְּאָדָם קִדְמָאָה כְּמָה דְאֵת אָמַר וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה. וְעוֹף יַעֲוֹפֵף עַל הָאָרֶץ אֵלֶיךָ שְׁלִיחֵי עֲלָאִין דְּאֵתְחַזִּין לְבַנֵּי נָשָׂא בְּחִיזוּ דְבַר נָשׁ. מִשְׁמַע דְּכֹתִיב יַעֲוֹפֵף עַל הָאָרֶץ. בְּגִין דְּאֵית אֲחֵרְנִין דְּלֹא אֵתְחַזִּין אֲלֵא בְרוּחָא מִמֶּשׁ לְפִי סְכֻלְתָּנוּ דְּבַנֵּי נָשָׂא. (ד' טז ע"ב).

בְּגִינֵי כִף לֹא כְּתוּב בְּאֵלֶיךָ לְמִינֵהוּ כְּאֲנוּן אֲחֵרְנִין דְּכֹתִיב בְּהוּ וְאֵת כָּל עוֹף כְּנָף לְמִינֵהוּ, בְּגִין דְּאֵלֶיךָ לֹא מִשְׁנֵינִין מִמִּינֵיהֶוּ לְעוֹלָמִין כְּהִנֵּי אֲחֵרְנִין דְּלֹא כְּתוּב בְּהוּ לְמִינֵהוּ. וְאֵי תִימָא אֵית בְּהוּ דְּמִשְׁנֵינִין דָּא מִן דָּא. הִכִּי הוּא וְדֵאֵי דְהָא אֵית בְּהוּ דְּמִשְׁנֵינִין אֵלֶיךָ מֵאֵלֶיךָ בְּגִינֵי כִף כְּתוּב וּמִשְׁם יִפְרֹד:

וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֵת הַתַּנִּינִים הַגְּדֹלִים. אֵלֶיךָ לְוִיתָן וּבֵת זֹוּגוּ. וְאֵת כָּל נֶפֶשׁ הַחַיָּה הַרְמֻשֶׁת. דָּא נֶפֶשׁ דְּהֵיא חַיָּה דְּאֵיהִי רוֹמֶשֶׁת לְדִ' סְטְרֵי עֲלָמָא. וּמֵאֵן אֵיהִי חַיָּה דְּאֵיהִי רוֹמֶשֶׁת. הֲוֵי אֵימָא דָּא לִילִית. אֲשֶׁר שְׂרָעוּ הַמַּיִם לְמִינֵיהֶם. דְּמִיִּין מְגַדְּלִין לוֹן. דְּכִד אֲתִי סְטְרָא דְּדְרוֹם שְׂרָאֵן מִיִּין וְנִגְדִין לְכָל סְטְרִין וְאַרְבֵּי יִמָּא אֲזֵלִין וְעַבְרִין כְּמָה דְאֵת אָמַר, (תְּהִלִּים קד) שֵׁם אַנְיּוֹת יִהְלָכוּן לְוִיתָן זֶה יִצְרָף לְשַׁחַק בּוֹ.

וְאֵת כָּל עוֹף כְּנָף לְמִינֵהוּ. כְּמָה דְאֵת אָמַר (קֹהֶלֶת י) כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיף אֵת הַקּוֹל וּבַעַל כְּנָפָיִם יִגִּיד דְּבַר. רַבִּי יוֹסִי אָמַר כְּלָהוֹן מִשִּׁית גְּדַפִּין וְלֹא מִשְׁנֵינִין לְעוֹלָמִין. וּבְגִינֵי כִף כְּתוּב לְמִינֵהוּ. מַאי לְמִינֵהוּ. לְזַיִינָא דְלַעֲיָלָא.

ומשום כך כתוב למינהו. מה זה למינהו? למין שלמעלה, ואלה טסים ומשוטטים בעולם בשש, ורואים מעשי בני אדם ומעלים אותם למעלה, ועל זה כתוב (ס) גם במדעך מלך אל תקלל וגו'. רבי חזקיה אמר, הרמשת? השורצת צריך להיות! אלא כמו שאמרנו, רומש לילה. ועל זה (תהלים קד) בו תרמש כל חיתו יער. שכלם שולטים בשעה שהיא שולטת, ופוחים שירה בשלשה צדדים של חצות הלילה, ומזמרים שירה ולא שוקטים. ועל אלו כתוב המזכירים את ה' אל דמי לכם.

עמד רבי שמעון ואמר, מסתכל הייתי, שפשרצה הקדוש ברוך הוא לכרא אדם, הודעונו כל העליונים והתחתונים, ויום הששי היה עולה בדרגותיו, עד שעלה רצון עליון והאיר תחלה כל האורות. ופתח שער המזרח, שהרי משם יוצא האור. והדרום הראה חזקי האור שירש מראש והתחזק במזרח. מזרח חזק את הצפון, והצפון התעורר והתפשט, וקרא בחיל גדול למערב להתקרב ולהשתתף עמו. אז מערב עלה בצפון ונקשר בו. אחר כך בא הדרום ואחז במערב, וסוכבו אותו דרום וצפון, שהם גדרי הגן. אז המזרח קרב למערב, ומערב שרה בחדוה ובקש מכלם, ואמר נעשה אדם בצלמנו כדמותנו. שיהיה כמו זה בארבעת הצדדים ומעלה ומטה. ומזרח נדבק במערב והוציא אותו. ועל זה שנינו, שאדם יצא ממקום בית המקדש.

עוד נעשה אדם, הקדוש ברוך הוא אמר לתחתונים הללו שבאו מצד שלמעלה. סוד השם הזה שהרי האדם כלול למעלה וכלול

ואלין טאסן ושאטן עלמא בשית וחקאן עובדין דבני נשא וסלקין לון לעילא. ועל דא כתיב, (קהלת י) גם במדעך מלך אל תקלל וגו'.

רבי חזקיה אמר הרומשת, השורצת מיבעי ליה. אלא כדאמרינן רמש ליליא. ועל

דא (תהלים קד) בו תרמוש כל חיתו יער. דכלהו שלטאן בשעתא דאיהי שלטא. ופתחין

שירתא בתלת סטרין דפלגו ליליא. וזמרי שירתא ולא משתפכי. ועל אלין כתיב, (ישעיה

סב) המזכירים את ה' אל דמי לכם.

רבי שמעון קם ואמר מסתפל הוינא, דכד בעא קדשא בריך הוא למברי אדם,

אודעזעו כל עלאין ותתאין. ויומא שתיתאה הוה סליק בדרגוי עד דסלקא רעותא עלאה

ונהיר שירותא דכל נהורין. ופתח תרעא דמזרח דהא מתמן נהורא נפיק. ודרום אחמי

תוקפי דנהורא דירית מרישא ואתתקף במזרח. מזרח אתקיף לצפון וצפון אתער

ואתפשט וקרי בחיל סגי למערב למקרב ולאשתתפא בהדיה. פדין מערב סלקא בצפון

ואתקשר ביה. לבתר דרום אתיא ואחיד במערב. וסחרין ליה דרום וצפון דאלין

גדרי גנתא. פדין מזרח קריב במערב ומערב שריא בחדוה ובעאת מפלהו ואמר נעשה

אדם בצלמנו כדמותנו. דלהוי כגוונא דא בארבע סטרין ועילא ותתא. ומזרח אתדבק

במערב ואפיק ליה. ועל דא תנינן אדם מאתר דבית המקדש נפק.

הו נעשה אדם. קדשא בריך הוא אמר לאלין תתאי דאתו מסטרא דלעילא. רזא

דשמא דא דסליק אדם. אדם מרזא סתימא עלאה. אדם רזא דאתון. דהא אדם כליל

שעולה אדם. אדם מסוד נסתר עליון. אדם סוד האותיות.

למטה. אדם אחד למעלה למעלה.
ם נסתר שהיא ם מלםרבה
המשרה. ד' תחתון שנסתר
במערב. וזה כללות שלמעלה
ושלמטה. נתקן למעלה ונתקן
למטה.

בשירדו האותיות הללו למטה
כלם כאחד בשלמותו, נמצא זכר
וינקבה, וינקבה נדבקה באחוריו,
עד שהפיל עליו תרדמה וישן,
והיה מטל במקום בית המקדש
למטה.

ונסר אותו הקדוש ברוך הוא
ותקן אותה כמו שמתקנים את
הפלה והכניסה אליו. זהו שכתוב
ויקח אחת מצלעותיו ויסגר בשר
תחתונה. ויקח אחת דוקא. בספרי
הראשונים מצאנו, זו לילית
ראשונה שהיתה עמו והתעברה ממנו,
ולא היה כנגדו עור, כמו שכתוב ולאדם
לא מצא עור כנגדו. מה זה עור? סמך. עד
אותה שעה שכתוב לא טוב היות האדם
לבדו אעשה לו עור כנגדו. בא ראה, אדם
אחרון הכל היה, שסך ראוי להביא שלום
על העולם.

עוד אמר רבי שמעון, כתוב וכל
שיח השדה טרם יהיה בארץ וכל
עשב השדה טרם יצמח פי לא
המטיר ה' אלהים על הארץ וגו'.
וכל שיח השדה - אלו עצים
גדולים שנגטעו אחר כך והיו
קטנים.

בא ראה, אדם וחוה זה בצד זה
נבראו. מה הטעם לא נבראו פנים
בפנים? בגלל שכתוב פי לא
המטיר ה' אלהים על הארץ,
והזווג לא נמצא בתקונו פראוי.
וכשנתקנה זו שלמטה וחקרו
להיות פנים בפנים, פן נמצא
למעלה.

וי אלהים על הארץ וזווגא לא אשתכח בתקוניה פדקא יאות. וכד
אתתקן האי דלתתא ואתהדרו אנפין באנפין כדין אשתכח לעילא.

לעילא וכליל לתתא. אדם אחד לעילא
לעילא. ם סתימא דאיהי ם מלםרבה
המשרה. ד' תתאה דסתימא במערב. ודא
כללא דלעילא ותתא. אתתקן לעילא אתתקן
לתתא.

אלון אתוון פד נחתא לתתא כלהו כחדא
באשלמותיה אשתכח דכר ונוקבא.
ונוקבא בסטרוי אתדבבת. עד דאפיל עלויה
שנתא ודמוך. והוה רמי באתר דבי מקדשא
לתתא.

ונסר ליה קדשא בריך הוא ותקין לה פמה
דמתקנין לכלה ואעלא ליה. הדא
הוא דכתיב ויקח אחת מצלעותיו ויסגור
בשר תחתונה. ויקח אחת דייקא. בספרי
קדמאי אשפחנא דא לילית קדמיתא דהות
עמיה ואתעברת מניה ולא הות לקיבליה
עזר פמה דכתיב ולאדם לא מצא עזר
כנגדו. מאי עזר סמך. עד ההיא שעתא
דכתיב לא טוב היות האדם לבדו אעשה
לו עזר כנגדו. תא חזי אדם בתראה
דכלא הוה. דהכי אתחזי למיתי על עלמא
שלים.

הו אמר רבי שמעון פתיב וכל שיח השדה
טרם יהיה בארץ וכל עשב השדה
טרם יצמח פי לא המטיר יי אלהים
על הארץ וגו'. וכל שיח השדה אלון
(דף זה ע"א) אילנין רברבין דנטיעו לבתר
והו זעירין.

תא חזי, אדם וחוה דא בסטרא דדא
אתבריאו. מאי טעמא לא אתבריאו
אנפין באנפין. בגין דכתיב פי לא המטיר

בַּגִּינִין לְנוֹ? מִן הַמְשָׁכֵן, שְׁפָתוֹב
(שמות מ) הוֹקֵם הַמְשָׁכֵן, הַיּוֹת
שְׁמִשְׁכֵּן אַחַר הוֹקֵם עִמּוֹ. וְעַד
שֶׁלֹּא הוֹקֵם לְמִטָּה, לֹא הוֹקֵם
לְמַעְלָה. גַּם כָּאֵן כְּשֶׁהוֹקֵם לְמִטָּה,
הוֹקֵם לְמַעְלָה. וּמִשּׁוּם שְׁעַד עֲכָשׁוּ
לֹא הִתְתַּקֵּן לְמַעְלָה, לֹא נִבְרָאוּ
פָּנִים בְּפָנִים, וְהַפְּסוּק מוֹכִיחַ,
שְׁפָתוֹב כִּי לֹא הִמְטִיר ה' אֱלֹהִים
עַל הָאָרֶץ. וּמִשּׁוּם כִּי וְאָדָם אֵין,
שֶׁלֹּא הִיָּה בְּתַקּוּנָהּ.

וּבְשִׁנְשִׁלְמָה חוּה, נִשְׁלַם אָדָם,
וְקָדָם לְכֹן לֹא נִשְׁלַם. וְזֶה הַסּוּד
שְׁעַד עֲכָשׁוּ אֵין אוֹת סִמּוּךְ בְּפִרְשָׁה,
וְאִף עַל גַּב שֶׁהַחֲבָרִים אָמְרוּ, אֲבָל
סִמּוּךְ זֶה עֶזֶר, וְזֶה עֶזֶר שְׁלִמְעֵלָה
שְׁחִזֵר לְמַעְלָה פָּנִים בְּפָנִים זָכַר
וְנִקְבָּה, נִסְמָךְ זֶה כְּנִגְדֵי זֶה בְּוִדְאִי,
(תהלים קיא) סִמּוּכִים לְעַד לְעוֹלָם
עֲשׂוּיִים בְּאַמֶּת וְיִשְׂרָאֵל. סִמּוּכִים - זֶה
זָכַר וְנִקְבָּה שֶׁהֵם סִמּוּכִים כְּאַחַד
[נ"א שֶׁהֵם סִמּוּכִים עוֹלָם תַּחְתּוֹן בְּעוֹלָם עֲלִיוֹן, שְׁעַד
שֶׁלֹּא נִתְקַן הָעוֹלָם שְׁלִמְמָה, לֹא נִתְקַן אוֹתוֹ הָעוֹלָם
שְׁאִמְרָנוּ] [הָעוֹלָם הַזֶּה שְׁאִמְרָנוּ תְּלוּי בְּעוֹלָם שְׁלִמְמָה,
וְכִשְׁלֹא נִתְקַן עוֹלָם שְׁלִמְמָה, לֹא נִתְקַן אוֹתוֹ עוֹלָם
שְׁאִמְרָנוּ].

כִּי לֹא הִמְטִיר יי אֱלֹהִים עַל הָאָרֶץ. דְּהָא
הָאָרֶץ, שְׁהַרִי זֶה בְּזָה סִמּוּךְ. וְעוֹלָם
זֶה הַתַּחְתּוֹן, כְּשִׁנְתַּקְנֵנוּ וְחִזְרוּ
לְהַיּוֹת פָּנִים בְּפָנִים וְנִתְקַנּוּ, נִמְצָא
סִמּוּךְ לְמַעְלָה, שְׁהַרִי מִקְדָּם לְכֹן לֹא
הִיָּה הַמַּעֲשֵׂה בְּתַקּוּן [נ"א עוֹלָם בְּתַקּוּנוֹ],
מִשּׁוּם שֶׁלֹּא הִמְטִיר ה' אֱלֹהִים עַל
הָאָרֶץ, וְזֶה בְּזָה תְּלוּיִים.

מַה כְּתוּב אַחֲרָיו? וְאֵד יַעֲלֶה מִן
הָאָרֶץ, זֶה תַּקּוּן שְׁלִמְמָה. אַחַר כֵּן,
וְהַשְּׁקָה אֶת כָּל פְּנֵי הָאָדָמָה. וְאֵד
יַעֲלֶה מִן הָאָרֶץ - זֶה הַשְּׁתוֹקְקוֹת
הַנִּקְבָּה לְזָכַר. דְּבַר אַחַר, מַה
הַטַּעַם לֹא הִמְטִיר? בְּגַלְל שֶׁלֹּא
נִמְצָא תַּקּוּן שֶׁיַּעֲלֶה מִן הָאָרֶץ. וְעַל
זֶה מִן הָאָרֶץ הַתַּחְתּוֹנָה הַתְּעוֹרֵר
מַעֲשֵׂה לְמַעְלָה.

בַּגִּינִין מִן הַמְשָׁכֵן דְּכַתִּיב, (שמות מ) הוֹקֵם
הַמְשָׁכֵן בְּגִין דְּמְשָׁכֵן אַחֲרָא אַתְּקָם
עִמִּיה. וְעַד לֹא אַתְּקָם לְתַתָּא לֹא אַתְּקָם
לְעִילָא. אוּף הִכָּא כַּד אַתְּתַקָּם לְתַתָּא אַתְּתַקָּם
לְעִילָא. וּבְגִין דְּעַד כְּעַן לֹא אַתְּתַקֵּן לְעִילָא
לֹא אַתְּבְּרִיאֵי אַנְפִּין בְּאַנְפִּין. וְקָרָא אוֹכַח
דְּכַתִּיב כִּי לֹא הִמְטִיר יי אֱלֹהִים עַל הָאָרֶץ.
וּבְגִינֵי כֵּן וְאָדָם אֵין דְּלֹא הוּהוּ בְּתַקּוּנָהּ.

וְכַד אַשְׁתַּלִּימַת חוּה אַשְׁתַּלִּים אָדָם. וְקָדָם
לְכֹן לֹא אַשְׁתַּלִּים. וְרוּזָא דָּא דְּעַד כְּעַן
לֹא אִית אֶת סִמּוּךְ בְּפִרְשָׁתָא. וְאִף עַל גַּב
דְּחֲבָרִיאָא אָמְרוּ. אֲבָל סִמּוּךְ דָּא עֶזֶר. וְדָא עֶזֶר
דְּלְעִילָא דְּאִתְהַדֵּר לְעִילָא אַנְפִּין בְּאַנְפִּין דְּכַר
וְנוֹקְבָא. אַסְתַּמַּךְ דָּא לְקַבֵּל דָּא וְדָאִי. (תהלים קיא)
סִמּוּכִים לְעַד לְעוֹלָם עֲשׂוּיִים בְּאַמֶּת וְיִשְׂרָאֵל.
סִמּוּכִים, דָּא דְּכַר וְנוֹקְבָא דְּאֵנוּן סִמּוּכִים
כְּחֻדָּא (נ"א דְּאֵנוּן סִמּוּכִים עוֹלָם תַּתָּא בְּעוֹלָם עֲלָא דְּעַד לֹא אַתְּתַקֵּן
עוֹלָם תַּתָּא לֹא אַתְּתַקֵּן הַחַוָּא עוֹלָם דְּקַמְרָנוּ) (תהלים קיא) דְּקַמְרָנוּ
תְּלוּי בְּעוֹלָם דְּלְתַתָּא וְכַד לֹא אַתְּתַקֵּן עוֹלָם דְּלְתַתָּא לֹא אַתְּתַקֵּן הַחַוָּא
עוֹלָם דְּקַמְרָנוּ).

כִּי לֹא הִמְטִיר יי אֱלֹהִים עַל הָאָרֶץ. דְּהָא
דָּא בְּדָא סִמּוּךְ. וְעוֹלָם דָּא תַּתָּא כַּד
אַתְּתַקֵּן וְאִתְהַדֵּרוּ אַנְפִּין בְּאַנְפִּין וְאַתְּתַקְנֵנוּ
אַשְׁתַּכַּח סִמּוּךְ לְעִילָא. דְּהָא מִקְדָּמַת דְּנָא לֹא
הוּהוּ עוֹבְדָא בְּתַקּוּנָא (נ"א עוֹלָם בְּתַקּוּנָהּ) בְּגִין דְּלֹא
הִמְטִיר יי אֱלֹהִים עַל הָאָרֶץ וְדָא כְּדָא תְּלוּיָא.
מַה כְּתִיב בְּתַרִּיהּ וְאֵד יַעֲלֶה מִן הָאָרֶץ דָּא
תַּקּוּנָא דְּלְתַתָּא לְבַתֵּר וְהַשְּׁקָה אֶת כָּל
פְּנֵי הָאָדָמָה. וְאֵד יַעֲלֶה מִן הָאָרֶץ דָּא
תִּיאוּבְתָא דְּנוֹקְבָא לְגַבֵּי דְּכוּרָא. דְּבַר אַחַר
מֵאִי טַעְמָא לֹא הִמְטִיר בְּגִין דְּלֹא אַשְׁתַּכַּח
תַּקּוּנָא דְּיַעֲלֶה מִן הָאָרֶץ. וְעַל דָּא מִן אֲרַעָא
תַּתָּא אַתְּעַר עוֹבְדָא לְעִילָא.

בא ראה, עשן עולה מן הארץ בהתחלה וענן מתעורר, והכל מתחבר אחר כך זה בזה. כמו זה עשן הקרן מתעורר מלמטה ועושה שלמות למעלה, ומתחבר הכל זה בזה, ונשלמים כמו זה למעלה. התעוררות מתחילה מלמטה, ואחר כך הכל נשלם. ואלמלא שכנסת ישראל מתחילה בהתעוררות בהתחלה, לא יתעורר כנגדה אותו שלמעלה. ובהשתוקקות שלמטה נשלם למעלה.

רבי אבא אמר, למה כתוב ועין החיים בתוך הגן ועין החיים הוא רוע? עין החיים הרי שנינו שמהלך חמש מאות שנים היה, וכל מימי בראשית נחלקים פתחיו. עין החיים ממש באמצע הגן, והוא לוקח כל מימי בראשית ונחלקים פתחיו.

שהרי אותו נהר (בינה) ששופע ויוצא, הוא שורה על אותו הגן ונכנס בו, ומשם נחלקים המים לכמה צדדים. ואותו הגן לוקח הכל, ואחר כך יוצאים ממנה ונחלקים לכמה נחלים למטה, כמו שנאמר (תהלים קד) ישקו כל חיתו שדי. כמו שיוצאים מאותו עולם עליון ומשקה את אותם הרים עליונים של אפרסמון וכו'. אחר כך פשמיעים לעץ החיים, נחלקים פתחיו בכל צד כפי דרכו.

ועין הדעת טוב ורע - למה נקרא כך, שהרי עץ זה אינו באמצע? אבל עין הדעת טוב ורע מהו? אלא בגלל שיונק משני צדדים ויודע אותם כמי שיונק מתוך ומר, ובגלל שיונק משני צדדים ויודע אותם ושורה בתוכם נקרא כך טוב ורע. וכל אותם נטיעות שורים עליהם.

ובו אחוזים נטיעות אחרות

הוא חזי, תננא סליק מן ארעא בקדמיתא. ועננא אתער. וכלא אתחבר לבתר דא בדא. כגוונא דא תננא דקרנא אתער מתתא ועביד שלימו לעילא ואתחבר פלא דא בדא ואשתלימו כגוונא דא לעילא. אתערוותא שרי מתתא ולבתר אשתלים פלא. ואלמלא דכנסת ישראל שריא באתערוותא בקדמיתא, לא אתער לקבלה ההוא דלעילא. ובתיאובתא דלתתא אשתלים לעילא.

רבי אבא אמר אמאי כתיב ועין החיים בתוך הגן ועין הדעת טוב ורע. עין החיים הוא תנינן דמהלך חמש מאה שנין הוה. וכל מימיו דבראשית מתפלגין תחותיו. עין החיים במציעות דגנתא ממש והוא נטיל כל מימיו דבראשית ומתפלגין תחותיו.

דהא ההוא נהר דנגיד ונפיק הוא שריא על ההוא גנתא ועייל ביה ומתמן מתפלגין מיא לכמה סטריין. ונטיל פלא ההיא גנתא. ולבתר נפקי מינה ומתפלגין לכמה נחלין לתתא כמה דאת אמר, ישקו כל חיתו שדי. כמה דנפקין מההוא עלמא עלאה ואשקי לאנון טורין עלאין דאפרסמונא דכיא. לבתר פד מטאן לעץ החיים מתפלגין תחותיו בכל סטר כפום ארחוי.

ועין הדעת טוב ורע אמאי אקרי הכי. דהא עץ דא לאו איהו באמצעיתא. אבל עין הדעת טוב ורע מאי הוא. אלא בגין דינקא מתרין סטריין וידע לון כמאן דיניק מתקא ומריא. ובגין דינקא מתרין סטריין וידע לון ושריא כגווייהו אקרי הכי טוב ורע. וכל אנון נטיעין שריין עלייהו.

וביה אחידן נטיעין אחרנין עלאין ואנון אקרון ארזי לבנון. מאן אנון ארזי

לְבַנוֹן. אֲנֹחַן שֵׁית יוֹמִין עַל־אֵין שֵׁשֶׁת יָמֵי
בְּרֵאשִׁית דְּקֶאֱמָרָן. אַרְזֵי לְבַנוֹן אֲשֶׁר נָטַע.
נְטִיעוֹת וַדָּאֵי דְאַתְקִימוּ לְבִתְרָה. מִפְּאֵן
וְלִהְלֵאָה סִמְךָ מָאֵי הִיא וַיִּסְגֹּר בְּשַׁר תַּחְתְּנָה.
בְּסִטְרוֵי הָהָה. וְהוּה דָא בְּסִטְרוֵי דְדָא. וַדָּאֵי
עֲקָרָן קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשִׁתִּיל (דף לה ע"ב) לֹון
בְּאַתֵּר אַחְרָא וְאַתְהִדְרוּ אֲנַפִּין בְּאַנַּפִּין
לְקִיּוּמָא. כְּגוּוֹנָא דָא סְמִיכָן עַלְמִין. עֲקָרָן
קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשִׁתִּיל לֹון בְּאַתֵּר אַחְרָא
וְאַתְקִימוּ בְּקִיּוּמָא שְׁלִים.

וְאָמַר רַבִּי אַבָּא מְנַלָן דְּאָדָם וְחַוְה נְטִיעִין
הוּו. דְּכַתִּיב, (ישעיה ס) נִצֵּר מְטַעֵי מַעֲשֵׂה
יָדֵי לְהַתְּפָאֵר. מַעֲשֵׂה יָדֵי דִיִּיקָא. דְּלֵא
אֲשִׁתְּדִלוּ בְּהוֹן בְּרִיִין אַחְרַנִין. וְכַתִּיב, (ישעיה יז)
בְּיוֹם נְטִיעָה תִּשְׁגְּשְׁגִי דְבַהֵהוּא יוּמָא דְאַתְנַטְעוּ
בְּעַלְמָא סְרַחוּ. תַּנָּן הַנְּטִיעוֹת פְּקַרְנֵי חֲגָבִים
הוּו וְנַהוּרָא דְלֵהוֹן דְּקִיק וְלֵא הוּו נַהֲרִין. כִּיּוֹן
דְּאַתְנַטְעוּ וְאַתְתְּקִנוּ. אַתְרַבִּיאוּ בְּנַהוּרָא
וְאַקְרוּן אַרְזֵי לְבַנוֹן. וְאָדָם וְחַוְה עַד דְּאַתְנַטְעוּ
לֵא אַתְרַבִּיאוּ בְּנַהוּרָא וְלֵא סְלִיקוּ רִיחָא וַדָּאֵי.
אַתְעַקְרוּ וְאַשְׁתִּילוּ וְאַתְתְּקִנוּ כְּדָקָא יְאוּת:

וַיִּצֹו יְיָ אֱלֹהִים. הָא תַּנְיִנָן לֵית צו אָלֵא עֲבוּדָה
זָרָה. יְיָ זו בְּרַפְתָּ הַשֵּׁם. אֱלֹהִים אֱלוּ
הַדִּיִּינִין. עַל הָאָדָם זו שְׁפִיכוֹת דְּמִים. לֵאמֹר
זו גְלוּי עֲרִיוֹת. מִכָּל עֵץ הַגֵּן וְלֵא גֹזֵל. אֲכַל
תֹאכֵל וְלֵא אֲבָר מִן הַחַי וְשִׁפִּיר.

מִכָּר עֵץ הַגֵּן אֲכַל תֹאכֵל. דְּשִׁרְיָא לִיה פְּלֵא
דְּלִיכְלִינְהוּ בִּיחודָא. דְּהָא חֲזִינָן
אַבְרָהָם אֲכַל, יִצְחָק וְיַעֲקֹב וְכָל נְבִיאִים אֲכָלוּ
וְחַיּוּ. אֲבָל אֵילָנָא דָא אֵילָנָא דְמוֹתָא אִיהוּ (כְּמָה
דְּכַתִּיב וּמַעַן תִּדְרַעַת טוֹב וְרַע לֹא תֹאכֵל מִמֶּנּוּ)
מֵאָן דְּנִטְיִיל לִיה
בְּלַחֲדוּי מִיִּית. דְּהָא סְמָא דְמוֹתָא נְטִיל (בְּגִין
מִי שְׁנוּטְלוּ לְבָדוּ - מֵת, שְׁהָרֵי סֵם הַמָּוֶת נָטַל [בְּגִלָּל שְׁהוּא מְפָרְדוּ מִתְּחִילִים]). וְעַל זֶה כִּי בְּיוֹם אֲכַלְךָ מִמֶּנּוּ

עַל־יוֹנוֹת, וְהֵם נִקְרָאִים אַרְזֵי
הַלְבַּנוֹן. מִי הֵם אַרְזֵי לְבַנוֹן?
אוֹתָם שֵׁשֶׁה יָמִים עַל־יוֹנִים, שֵׁשֶׁת
יָמֵי בְּרֵאשִׁית שְׁאֲמָרְנוּ. אַרְזֵי
לְבַנוֹן אֲשֶׁר נָטַע, נְטִיעוֹת וַדָּאֵי
שְׁהַתְּקִימוּ אַחַר כָּף. מִפְּאֵן
וְלִהְלֵאָה סִמְךָ. מַהֵי וַיִּסְגֹּר בְּשַׁר
תַּחְתְּנָה? בְּצִדּוֹ הִיתָה, וְהִיָּה זֶה
בְּצִד זֶה. וַדָּאֵי עֲקָר אוֹתָם הַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא וְשִׁתִּיל אוֹתָם בְּמִקּוֹם
אַחַר, וְחֲזָרוּ לְהִיּוֹת פְּנִים בְּפְנִים
לְקִיּוּם. כְּמוֹ זֶה סְמוּכִים
הַעוֹלָמוֹת. עֲקָר אוֹתָם הַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא וְשִׁתִּיל אוֹתָם בְּמִקּוֹם
אַחַר וְהַתְּקִימוּ בְּקִיּוּם שְׁלֵם.

וְאָמַר רַבִּי אַבָּא, מִנָּין לָנוּ שְׁאָדָם
וְחַוְה הֵיוּ נְטִיעִים? שְׁכַתּוֹב (ישעיה
ס) נִצֵּר מְטַעֵי מַעֲשֵׂה יָדֵי
לְהַתְּפָאֵר. דְּוָקָא מַעֲשֵׂה יָדֵי, שְׁלֵא
הַשְׁתְּדִלוּ בְּהֵם בְּרִיוֹת אַחְרוֹת,
וְכַתּוֹב (שם יז) בְּיוֹם נְטִיעָה
תִּשְׁגְּשְׁגִי. שְׁבֹאוֹתוֹ יוֹם שְׁנַנְטְעוּ
בְּעוֹלָם, סְרַחוּ. שְׁנִינּוּ, הַנְּטִיעוֹת
הֵיוּ פְּקַרְנֵי חֲגָבִים וְאוֹרָם דְּקִיק
וְלֵא הֵיוּ מְאִירִים. כִּיּוֹן שְׁנַנְטְעוּ
וְנַתְּקִנוּ, הַתְּרַבּוּ בְּאוֹר וְנִקְרָאוּ
אַרְזֵי לְבַנוֹן. וְאָדָם וְחַוְה עַד
שְׁנַנְטְעוּ, לֹא הַתְּרַבּוּ בְּאוֹר וְלֵא
הָעָלוּ רִיחַ בְּוַדָּאֵי. נְעַקְרוּ וְנִשְׁתְּלוּ
וְנַתְּקִנוּ כְּרֵאוּי.

וַיִּצֹו ה' אֱלֹהִים. הָרֵי שְׁנִינּוּ, אֵין
צו אָלֵא עֲבוּדָה זָרָה. ה' - זו
בְּרַפְתָּ הַשֵּׁם. אֱלֹהִים - אֱלוּ
הַדִּיִּינִים. עַל הָאָדָם - זו שְׁפִיכַת
דְּמִים. לֵאמֹר - זו גְלוּי עֲרִיוֹת.
מִכָּל עֵץ הַגֵּן - וְלֵא גֹזֵל. אֲכַל
תֹאכֵל - וְלֵא אֲבָר מִן הַחַי, וְנִפְהָ.
מִכָּר עֵץ הַגֵּן אֲכַל תֹאכֵל -
שְׁהַתִּיר לוֹ הַכָּל לְאֲכָלָם יַחַד.
שְׁהָרֵי רֵאִינוּ אַבְרָהָם אֲכַל, יִצְחָק
וְיַעֲקֹב וְכָל הַנְּבִיאִים אֲכָלוּ וְחַיּוּ.
אֲבָל עֵץ זֶה, עֵץ הַמָּוֶת הוּא [כְּמוֹ
שְׁכַתּוֹב וּמַעַן תִּדְרַעַת טוֹב וְרַע לֹא תֹאכֵל מִמֶּנּוּ].
וְעַל זֶה כִּי בְּיוֹם אֲכַלְךָ מִמֶּנּוּ

מות תמות, בגלל שפפריד הנטיעות.

רבי יהודה שאל את רבי שמעון, זה ששנינו, אדם הראשון היה מושף בערלתו, מה זה? אמר לו, שהפריד ברית קדש ממקומו ומחלקו, ודאי שהיה מושף בערלה. ועזב ברית קדש ודבק בערלה והתפתה בדבר הנחש. ומפרי העץ - זו אשה. לא תאכל ממנו - בגלל שכתוב (משלי ה) רגליה ירדות מות שאול צעדיה יתמוכו. וכזה היה פרי, שהרי באחר לא היה פרי. כי ביום אכלך ממנו מות תמות - בגלל שעץ המות היה, כמו שאמרנו שכתוב רגליה ירדות מות.

[והנחש היה ערום מכל חית השדה] רבי יוסי אמר, האילן הזה שאמרנו היה משקה מלמעלה, והתגדל והיה שמח, כמו שנאמר ונהר יצא מעדן להשקות את הגן. הגן זה אשה. ונהר זה היה נכנס בה ומשקה אותה והיה הפל אחד (ואוה' אחר ושמו אחר). שהרי משם ולמטה הוא פרוה, שכתוב ומשם יפרד.

והנחש, רבי יצחק אמר זה יצר הרע. רבי יהודה אמר נחש ממש. באו לפני רבי שמעון. אמר להם, ודאי הכל אחד, וסמא"ל היה, ונראה על נחש וצלמו. שנחש זה הוא שטן, והפל אחד.

שנינו, באותה שעה ירד סמא"ל מהשמים רכוב על נחש זה, וצלמו היו רואים פל הבריות ובורחים ממנו. והגיעו לאשה בדברים ונרמו מות לעולם. ודאי בחכמה הביא סמא"ל קללות על העולם, וחבל את האילן הקדמון שברא הקדוש ברוך הוא בעולם, ודבר זה היה תלוי על סמא"ל,

דאיהו מפריש ליה מן חיון. ועל דא כי ביום אכלך ממנו מות תמות בגין דקא פריש נטיעין.

רבי יהודה שאל לרבי שמעון, הא דתנינן אדם הראשון מושף בערלתו הוה, מאי הוא. אמר ליה דפריש ברית קדש מאתריה ומחולקיה. ודאי מושף בערלה הוה. ושבק ברית קדש ודבק בערלה ואתפתה במלה דנחש. ומפרי העץ דא אתתא. לא תאכל ממנו בגין דכתיב, (משלי ה) רגליה ירדות מות שאול צעדיה יתמוכו. ובהאי הוי פרי, דהא באחרא לא הוי פרי. כי ביום אכלך ממנו מות תמות. בגין דא דאילנא דמותא הוי כדקאמרן. דכתיב רגליה ירדות מות:

[והנחש היה ערום מכל חית השדה] רבי יוסי אמר האי אילנא דקא אמרן הוה מתשקי מלעילא ואתרבי והוה חדי כמא דאת אמר ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן. הגן דא אתתא. ונהר דא הוה עייל ביה ואשקי ליה והוה כלא חד (וכדין יי אחר ושמו אחר). דהא מתמן ולתתא איהו פירווא דכתיב ומשם יפרד.

והנחש. רבי יצחק אמר דא יצר הרע. רבי יהודה אמר נחש ממש. אתו לקמיה דרבי שמעון. אמר לון ודאי כלא חד. וסמא"ל הוה ואתחזי על נחש וצולמיה. דנחש דא איהו שטן וכלא חד.

תנינא בההיא שעתא נחת סמא"ל מן שמיא רכיב על נחש דא וצולמיה הוו חמאן פל בריין וערקן מגייה. ומטו לגבי אתתא במלין וגרימו מותא לעלמא. ודאי בחכמה אייתי סמא"ל לווטין על עלמא וחבל אילנא קדמא דברא קדשא בריה דא בעלמא. ומלה דא הוי תלי על סמא"ל עד דאתא אילנא אחרא קדישא דאיהו יעקב ונטל מגייה

בְּרַכָּאן דְּלֵא יִתְבַּרַךְ סמא"ל לְעֵילָא וְעֵשׂו
 לְתַתָּא. דְּהָא יַעֲקֹב דְּוִגְמָא דְּאָדָם הָרָאשׁוֹן הָוָה
 (וְשׁוֹפְרִיָּה) דְּיַעֲקֹב שׁוֹפְרִיָּה דְּאָדָם הָרָאשׁוֹן הָוָה.
 וְעַל דָּא פְּמָה דְּמִנְע סמא"ל בְּרַכָּאן מְאִילָנָא
 קְדָמָאָה. הֲכִי נָמִי מִנְע יַעֲקֹב דְּאִיהוּ אִילָנָא
 דְּוִגְמָא דְּאָדָם מְסמא"ל בְּרַכָּאן מְלַעֲיָלָא
 וּמַתָּתָא. וְיַעֲקֹב דִּידִיהּ נְטִיל בְּכֻלָּא. וְעַל דָּא
 (בראשית לב) וַיֹּאבֶק אִישׁ עִמּוֹ.

בְּתוֹב וְהִנְחֵשׁ הָיָה עָרוֹם דָּא יֵצֵר הָרַע דָּא
 מְלֵאָךְ הַמּוֹת. וּבְגִין דְּנִחַשׁ אִיהוּ מְלֵאָךְ
 הַמּוֹת גְּרָם מוֹתָא לְכָל עֲלָמָא. וְדָא הוּא רְזָא
 דְּכְתִיב, (בראשית ו) קִץ כָּל בָּשָׂר בָּא לְפָנַי. דָּא הוּא
 קָצָא דְּכָל בְּשָׂרָא דְּנְטִיל נְשַׁמְתָּא לְכָל בְּשָׂרָא
 וְאִקְרִי הֲכִי.

השלמה מההשמטות (סימן ל"ד)

נְשַׁמְתַּת הַזְּכָר, מִן הַזְּכָר. וְנִשְׁמַת הַנְּקֵבָה, מִן
 הַנְּקֵבָה. וְהֵינּוּ דְקָא אֲזִיל נַחֵשׁ בְּתַרְהּ
 דְּחַוָּה. אָמַר, הוּאִיל וְנִשְׁמַתָּה מִן הַצָּפוֹן
 אֲסִיתְנָה מְהֵרָה. וּמְאִי הַסְתָּה הָוָה, מְשׁוּם דְּבָא
 עָלֶיָּהּ. שְׁאַלוּ תַלְמִידוֹי, עוֹבְדָא הֵיכִי הָוָה.
 אָמַר לָהֶם, סמ"אל הָרַשַׁע קָשָׁר עִם כָּל
 צְבָאוֹת מַעְלָה עַל רַבּוֹ. מְשׁוּם דְּאָמַר קְדָשָׁא
 בְּרִיךְ הוּא, וְרַדּוּ בְּדַגַּת הַיָּם וּבַעוֹף הַשָּׁמַיִם.
 אָמַר, הֵיאָךְ אוֹכַל לְהַחְטִיאוֹ וּלְגַרְשׁוֹ מִלְּפָנָיו.
 יֵרַד עִם כָּל חַיִּילוֹתָיו וּבִיקֵשׁ לוֹ בְּאַרְצָן חִבְר
 פְּמוֹתוֹ וּמְנוּ נַחֵשׁ, וְהָיָה לוֹ דְמוֹת גָּמֶל. רַכָּב
 עָלָיו וּבָא לוֹ אֲצֵל הָאִשָּׁה. אָמַר לָהּ, אָף פִּי
 אָמַר אֱלֹהִים לֹא תֹאכְלוּ מִכָּל עֵץ הַגֵּן. אָמַר
 אֲבָקֵשׁ יוֹתֵר וְאוֹסִיף, כְּדִי שְׁתַּגְרַע הֵיא.
 אָמְרָה, לֹא מִנְעֵנּוּ אֲלָא מֵעֵץ הַדַּעַת אֲשֶׁר
 בְּתוֹךְ הַגֵּן אָמַר אֱלֹהִים לֹא תֹאכְלוּ מִמֶּנּוּ וְלֹא
 תִּגְעוּ בוֹ פֶּן תָּמוּתוּן. וְהוֹסִיפָה בִּי דְבָרִים,
 אָמְרָה מְפָרִי הָעֵץ אֲשֶׁר בְּתוֹךְ הַגֵּן אָמַר

עַד שְׂבָא אֵילָן אַחַר קְדוּשׁ, שְׁהוּא
 יַעֲקֹב, וְנִטְל מִמֶּנּוּ בְּרֻכּוֹת שְׁלֹא
 יִתְבַּרַךְ סמא"ל לְמַעְלָה וְעֵשׂו
 לְמַטָּה. שְׁהָרִי יַעֲקֹב דְּגִמַּת אָדָם
 הָרָאשׁוֹן הָיָה (וְיִצְחָק), שְׁיַעֲקֹב יְפִי
 שֶׁל אָדָם הָרָאשׁוֹן הָיָה. וְעַל זֶה,
 כְּמוֹ שְׁמִנְע סמא"ל בְּרֻכּוֹת
 מְהֵאֵילָן הָרָאשׁוֹן, כִּף גַּם מִנְע
 יַעֲקֹב שְׁהוּא אֵילָן, דְּגִמַּת אָדָם
 מְסמא"ל, בְּרֻכּוֹת מְלַמְעָלָה
 וּמְלַמְטָה. וְיַעֲקֹב לְקַח אֶת שְׁלוֹ
 כְּפָל, וְעַל זֶה (בראשית לב) וַיֹּאבֶק
 אִישׁ עִמּוֹ.

בְּתוֹב וְהִנְחֵשׁ הָיָה עָרוֹם, זֶה יֵצֵר
 הָרַע, זֶה מְלֵאָךְ הַמּוֹת. וּמְשׁוּם
 שְׁהִנְחֵשׁ הוּא מְלֵאָךְ הַמּוֹת, גְּרָם
 מוֹת לְכָל הָעוֹלָם. וְזֶהוּ סוּד
 שְׁכָתוֹב (שם ו) קִץ כָּל בָּשָׂר בָּא
 לְפָנַי. זֶהוּ קִץ שֶׁל כָּל בָּשָׂר
 שְׁנוֹטֵל הַנְּשַׁמָּה לְכָל בָּשָׂר, וְנִקְרָא
 כִּף.

השלמה מההשמטות (סימן ל"ד)
 ספר הבהיר

נְשַׁמְתַּת הַזְּכָר מִן הַזְּכָר, וְנִשְׁמַת
 הַנְּקֵבָה מִן הַנְּקֵבָה, וְהֵינּוּ שְׁהִלֵּף
 הַנְּחֵשׁ אַחֲרֵי חַוָּה. אָמַר: הוּאִיל
 וְנִשְׁמַתָּה מִן הַצָּפוֹן, אֲסִיתְנָה
 מְהֵרָה. וּמָה הַהִסְתָּה שְׁהִיתָה?
 מְשׁוּם שְׂבָא עָלֶיָּהּ. שְׁאַלוּ
 תַלְמִידָיו: אֵיךְ הָיָה הַמַּעֲשֵׂה?
 אָמַר לָהֶם: סמא"ל הָרַשַׁע קָשָׁר
 עִם כָּל צְבָאוֹת מַעְלָה עַל רַבּוֹ,
 מְשׁוּם שְׁאָמַר הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 וְרַדּוּ בְּדַגַּת הַיָּם וּבַעוֹף הַשָּׁמַיִם.
 אָמַר, הֵיאָךְ אוֹכַל לְהַחְטִיאוֹ
 וּלְגַרְשׁוֹ מִלְּפָנָיו? יֵרַד עִם כָּל
 חַיִּילוֹתָיו וּבִקֵּשׁ לוֹ בְּאַרְצָן חִבְר
 פְּמוֹתוֹ. וּמִי הוּא? נַחֵשׁ, וְהָיָה לוֹ
 דְמוֹת גָּמֶל. רַכָּב עָלָיו וּבָא לוֹ
 אֲצֵל הָאִשָּׁה. אָמַר לָהּ: אָף פִּי
 אָמַר אֱלֹהִים לֹא תֹאכְלוּ מִכָּל עֵץ
 הַגֵּן. אָמַר, אֲבָקֵשׁ יוֹתֵר וְאוֹסִיף,
 כְּדִי שְׁתַּגְרַע הֵיא. אָמְרָה: לֹא
 מִנְעֵנּוּ אֲלָא - מֵעֵץ הַדַּעַת אֲשֶׁר

בְּתוֹךְ הַגֵּן אָמַר אֱלֹהִים לֵאמֹר
תֹּאכְלוּ מִכֹּל מִצֵּי הַגֵּן וְלֹא תֹאכְלוּ
מִפְּרֵי הָעֵץ אֲשֶׁר בְּתוֹךְ
הַגֵּן אָמַר אֱלֹהִים לֵאמֹר וְלֹא
נֹאמַר לָהּ אֵלָּא מֵעַן הִדְעַתְּ
וְאָמַרְתָּ, לֹא תִגְעוּ בּוֹ פֶּן תִּמְתּוּן.
מָה עָשָׂה סַמְא"ל הַרְשָׁע? הֲלֹךְ
וְנִגַע בְּאֵילָן, וְהָיָה הָאֵילָן צוֹחַ
וְאוֹמֵר: (תהלים לו) אֵל תְּבוֹאֲנִי רָגֵל
גְּאוּה וַיֵּד רְשָׁעִים אֵל תְּנַדְנִי, אֵל
תִּגַע בִּי, שְׁנֹאמַר וַיֵּד רְשָׁעִים אֵל
תְּנַדְנִי. הֲלֹךְ וְאָמַר לְאִשָּׁה: הֲרִי
נִגַעְתִּי בְּאֵילָן וְלֹא מָתִי, אִף אֶת
תִּגְעֵי בְּאֵילָן וְלֹא תִמּוּתִי. הֲלֹכָה
הָאִשָּׁה וְנִגַעָה בְּאֵילָן, וְרָאָתָה
מִלֵּאפֶּךָ הַמּוֹת בֹּא כְּנִגְדָּה, אָמַרְתָּ:
אוֹלַי עֲכָשׂוּ אֲנִי מִתָּה, וְהִקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה לּוֹ אִשָּׁה אַחֶרֶת
וְנוֹתְנָה לְאָדָם, אֵלָּא הֲרִינִי גוֹרְמֵת
לוֹ שִׂיאֲכָל עַמִּי. אִם נָמוּת - נָמוּת
שְׂגִינּוּ, וְאִם נִחִיָּה - נִחִיָּה שְׂגִינּוּ.
וְלִקְחָה מִפְּרִי וְנִתְּנָה גַם לְבַעֲלָהּ.
נִתְּפַקְחוּ עֵינַי שְׂגִינִים וְקָהוּ שְׂגִינּוּ.
אָמַר לָהּ: מָה שֶׁהֶאֱכַלְתִּינִי שְׁקָהוּ
שְׂגִינִי? כִּי קָהוּ שְׂגִינֵי כָּל הַבְּרִיּוֹת.
יֵשֵׁב לוֹ בְּדִין אֲמַת, שְׁנֹאמַר (שם ט)
יִשְׁבֹּת לְכֹסֵא שׁוֹפֵט צְדָק. קָרָא
לְאָדָם וְאָמַר לוֹ: לָמָּה בְּרַחַתְּ
מִפְּנֵי? אָמַר לוֹ: אֶת קִלְךָ שְׂמַעְתִּי
בְּגֹן, וְרַעְדוּ עֲצָמוֹתַי, וְאִירָא כִּי
עִירָם אֲנִי וְאֲחִיבָא. כִּי עִירָם
אֲנִי - מִפְּעָלִי. כִּי עִירָם אֲנִי -
מִצְוִינִי, כִּי עִירָם אֲנִי - מִמְעָשִׁי,
וְאֲחִיבָא.

מָה הָיָה לְבוּשׁוֹ שֶׁל אָדָם? עוֹר
שֶׁל צִפְרוֹן, וְהַפְּשִׁיטוֹ מֵעָלָיו. רָאָה
עֲצָמוֹ עָרֹם, שְׁנֹאמַר מִי הִגִּיד לְךָ
כִּי עִירָם אָתָּה. אָמַר אָדָם לְפָנָי
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא: רְבוּנוּ שֶׁל
עוֹלָם, כִּשְׁהִייתִי לְבָדִי שְׂמָא
חֲטָאתִי לְךָ, אֵלָּא הָאִשָּׁה שֶׁהִבֵּאתְּ
לִי הִיא הַדִּיחָה אוֹתִי מִדְּבָרֶיךָ, שְׁנֹאמַר
הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נִתְּתָה עִמָּדִי הִיא
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא: לֹא דִיַּךְ שֶׁחֲטָאתְּ
לְאָדָם? אָמַרְתָּ לְפָנָי: רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם,

אֱלֹהִים לֹא תֹאכְלוּ, וְלֹא נֹאמַר לָהּ אֵלָּא מֵעַן
הִדְעַתְּ. וְאָמַרְתָּ, לֹא תִגְעוּ פֶּן תִּמּוּתוּן.

מָה עָשָׂה סַמְ"אֵל הַרְשָׁע הֲלֹךְ וְנִגַע בְּאֵילָן
וְהָיָה הָאֵילָן צוֹחַ וְאוֹמֵר (תהלים לו) אֵל
תְּבוֹאֲנִי רָגֵל גְּאוּה וַיֵּד רְשָׁעִים אֵל תְּנַדְנִי, אֵל
תִּגַע בִּי. שְׁנֹאמַר וַיֵּד רְשָׁעִים אֵל תְּנַדְנִי. הֲלֹךְ
וְאָמַר לְאִשָּׁה, הֲרִי נִגַעְתִּי בְּאֵילָן וְלֹא מָתִי, אִף
אֶת תִּגְעֵי בְּאֵילָן וְלֹא תִמּוּתִי. הֲלֹכָה הָאִשָּׁה
וְנִגַעָה בְּאֵילָן וְרָאָתָה מִלֵּאפֶּךָ הַמּוֹת בֹּא כְּנִגְדָּה,
אָמַרְתָּ אוֹלַי עֲכָשׂוּ אֲנִי מִתָּה, וְהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא עוֹשֶׂה לּוֹ אִשָּׁה אַחֶרֶת וְנוֹתְנָה לְאָדָם אֵלָּא
הֲרִינִי גוֹרְמֵת לוֹ שִׂיאֲכָל עַמִּי אִם נָמוּת, נָמוּת
שְׂגִינּוּ. וְאִם נִחִיָּה, נִחִיָּה שְׂגִינּוּ. וְלִקְחָה מִפְּרִי
וְנִתְּנָה גַם לְבַעֲלָהּ, נִתְּפַקְחוּ עֵינַי שְׂגִינִים וְקָהוּ
שְׂגִינּוּ. אָמַר לָהּ מָהוּ זֶה שֶׁהֶאֱכַלְתִּינִי שְׁקָהוּ
שְׂגִינִי, כִּי קָהוּ שְׂגִינֵי כָּל הַבְּרִיּוֹת. יֵשֵׁב לוֹ בְּדִין
אֲמַת שְׁנֹאמַר (תהלים ט) יִשְׁבֹּת לְכֹסֵא שׁוֹפֵט
צְדָק. קָרָא לְאָדָם וְאָמַר לוֹ, לָמָּה בְּרַחַתְּ מִפְּנֵי.
אָמַר לוֹ, אֶת קִלְךָ שְׂמַעְתִּי בְּגֹן וְרַעְדוּ עֲצָמוֹתַי
וְאִירָא כִּי עִירָם אֲנִי וְאֲחִיבָא. כִּי עִירָם
אֲנִי, מִפְּעָלִי. כִּי עִירָם אֲנִי, מִצְוִינִי. כִּי
עִירָם אֲנִי, מִמְעָשִׁי וְאֲחִיבָא.

מָה הָיָה לְבוּשׁוֹ שֶׁל אָדָם עוֹר שֶׁל צִפְרוֹן,
וְהַפְּשִׁיטוֹ מֵעָלָיו. רָאָה עֲצָמוֹ עָרֹם,
שְׁנֹאמַר מִי הִגִּיד לְךָ כִּי עִירָם אָתָּה. אָמַר
אָדָם לְפָנָי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, רְבוּנוּ שֶׁל
עוֹלָם, כִּשְׁהִייתִי לְבָדִי שְׂמָא חֲטָאתִי לְךָ, אֵלָּא
הָאִשָּׁה שֶׁהִבֵּאתְּ לִי הִיא הַדִּיחָה אוֹתִי
מִדְּבָרֶיךָ. שְׁנֹאמַר הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נִתְּתָה עִמָּדִי הִיא
נִתְּנָה לִי מִן הָעֵץ. אָמַר לָהּ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא,
לֹא דִיַּיךְ שֶׁחֲטָאתְּ אֵלָּא שֶׁהִבֵּאתְּ לְאָדָם.

לִי הִיא הַדִּיחָה אוֹתִי מִדְּבָרֶיךָ, שְׁנֹאמַר
הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נִתְּתָה עִמָּדִי הִיא נִתְּנָה לִי מִן הָעֵץ. אָמַר לָהּ
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא: לֹא דִיַּךְ שֶׁחֲטָאתְּ, אֵלָּא שֶׁחֲטָאתְּ לְאָדָם? אָמַרְתָּ לְפָנָי: רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם,

אָמַרָה לְפָנָיו רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, הַנִּחַשׁ
הַשִּׂיאֲנִי לַחֲטוּא לְפָנֶיךָ. הִבִּיא שְׁלֹשֶׁתָן וַגְּזַר
עֲלֵיָהֶן גְּזֵרוֹת דִּין תִּשְׁעָה וּשְׁלֹשִׁים קְלָלוֹת
וּמּוֹת וְהַפִּיל סמ"ל וְאֵת הַכֶּתֶף שֶׁלּוֹ מִמְּקוֹם
קְדוּשָׁתָן מִן הַשָּׁמַיִם, וְקִצֵּץ רַגְלָיו שֶׁל נִחַשׁ
וְאִירְרוּ מִכָּל חֵיהָ וּמִכָּל בְּהֵמָה וּפְקַד עָלָיו
שְׂהִיָּה מִפְּשִׁיט אֶת עוּרוֹ אַחַר שְׁבַע שָׁנִים.

ע"כ: (ער כאן מהחשמטות)

וַיֹּאמֶר אֶל הָאִשָּׁה אָף. רַבִּי יוֹסִי אָמַר. בְּאָף
פָּתַח וְאָף אֲטִיל בְּעֵלְמָא. אָמַר לָהּ
(דף לו ע"א) לְאַתְתָּא בְּאִילָנָא דָּא בְּרָא קִדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא עֵלְמָא וַדָּאי. אֲכָלוּ מִנֶּיהָ וְהֵייתֶם
פְּאֵלֵהִים יוֹדְעֵי טוֹב וָרָע. דְּהָא אִיהוּ הֵכִי הוּי
אַלְהִים שְׂמִיָּה עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע. וְעַל דָּא
וְהֵייתֶם פְּאֵלֵהִים יוֹדְעֵי וָגוּ'.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה לָא אָמַר הֵכִי. דְּאֵלוּ אָמַר
בְּאִילָנָא דָּא בְּרָא קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
עֵלְמָא, יְאוּת הָהּ. כִּי הוּא פְּגָרְזָן בִּיד הַחוּצָב
בּוּ. אָבֵל לָא אָמַר אֵלָא מְאִילָנָא דָּא אָבֵל
קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּכְדִין בְּרָא עֵלְמָא, וְכֵל
אוּמָן סָנִי לְחִבְרִיָּה, אֲכָלוּ מִנֶּיהָ וְאִתּוֹן תְּהוֹן
בְּרָאן עֵלְמִין. וְעַל דָּא כִּי יוֹדַע אֱלֹהִים כִּי
כִּיּוֹם אֲכַלְכֶם מִמְּנוּ וָגוּ' וּבְגִין דְּאִיהוּ יָדַע דָּא
אֲפָקִיד לְכוּ עֲלֵיהָ דְלָא תִּיכְלוּ מִנֶּיהָ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק בְּכֵלָא מְלִילוּ שְׁקֵרָא.
בְּשִׁירוּתָא דְאִמְרוּ שְׁקֵרָא הָהּ. דְּכִתִּיב
אָף כִּי אָמַר אֱלֹהִים לָא תֹאכַל מִכָּל עֵץ הַגֶּן.
וְלֹאֵו הֵכִי. דְּהָא כְּתִיב מִכָּל עֵץ הַגֶּן אָכַל
תֹּאכַל וְכִלְהוּ שְׂרָא לִיהָ.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי הָא תְּגִינָן דְּפָקִיד לִיהָ קִדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא עַל עֲבוּדָה זָרָה דְּכִתִּיב
וַיִּצְו. יְיָ עַל בְּרַכַּת הַשֵּׁם. אֱלֹהִים עַל הַדִּינִין.
עַל הָאֲדָם עַל שְׂפִיכוֹת דְּמִים. לְאִמְרוּ עַל גְּלוּי

הַנִּחַשׁ הַשִּׂיאֲנִי לַחֲטוּא לְפָנֶיךָ.
הִבִּיא שְׁלֹשֶׁתָן וַגְּזַר עֲלֵיהֶם גְּזֵרוֹת
דִּין. תִּשְׁעָה וּשְׁלֹשִׁים קְלָלוֹת וּמּוֹת,
וְהַפִּיל סמ"ל וְאֵת הַכֶּתֶף שֶׁלּוֹ
מִמְּקוֹם קְדוּשָׁתָם מִן הַשָּׁמַיִם, וְקִצֵּץ
רַגְלָיו שֶׁל נִחַשׁ, וְאִירְרוּ מִכָּל חֵיהָ
וּמִכָּל בְּהֵמָה, וּפְקַד עָלָיו שְׂהִיָּה
מִפְּשִׁיט אֶת עוּרוֹ אַחַר שְׁבַע שָׁנִים:
ע"כ.

וַיֹּאמֶר אֶל הָאִשָּׁה אָף. רַבִּי יוֹסִי
אָמַר, בְּאָף פָּתַח וְאָף הִטִּיל
בְּעוֹלָם. אָמַר לָהּ לְאִשָּׁה, בְּאִילָן זֶה
בְּרָא הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וַדָּאי אֵת
הָעוֹלָם, אֲכָלוּ מִמְּנוּ וְהֵייתֶם
פְּאֵלֵהִים יוֹדְעֵי טוֹב וָרָע. שְׂהִירֵי
הוּא כֶּף הוּא אֱלֹהִים שְׂמוּ עֵץ
הַדַּעַת טוֹב וָרָע, וְעַל זֶה וְהֵייתֶם
פְּאֵלֵהִים יוֹדְעֵי וָגוּ'.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, לָא אָמַר כֶּף,
שְׂאֵלוּ אָמַר בְּאִילָן זֶה בְּרָא הַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא אֵת הָעוֹלָם, נֶאֱדָה הִיא,
כִּי הוּא פְּגָרְזָן בִּיד הַחוּצָב בּוּ. אָבֵל
לָא אָמַר אֵלָא, מְאִילָן זֶה אָכַל
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְאִזּוּ בְּרָא אֵת
הָעוֹלָם, וְכֵל אָמֵן שׁוּנָא אֵת חִבְרוּ,
אֲכָלוּ מִמְּנוּ וְאִתּוֹם תְּהִיוּ בּוֹרְאֵי
עוֹלָמוֹת. וְעַל זֶה כִּי יוֹדַע אֱלֹהִים כִּי
כִּיּוֹם אֲכַלְכֶם מִמְּנוּ וָגוּ', וּמִשׁוּם
שְׂהוּא יָדַע אֵת זֶה, צִוָּה אֶתְכֶם
עָלָיו שְׂלֵא תֹאכְלוּ מִמְּנוּ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בְּכֵל דְּבָרוּ שְׁקֵרָ.
בְּתַחֲלָה שְׂאִמְרוּ שְׁקֵרָ הִיא -
שְׂכַתוּב אָף כִּי אָמַר אֱלֹהִים לָא
תֹּאכְלוּ מִכָּל עֵץ הַגֶּן, וְלֹא כֶּף,
שְׂהִירֵי כְּתוּב מִכָּל עֵץ הַגֶּן אָכַל
תֹּאכַל, וְכֵלָם הִתִּיר לוֹ.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, הִרִי שְׁנִינוּ שְׂצוּנָה
אוּתוּ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל עֲבוּדָה
זָרָה, שְׂכַתוּב וַיִּצְו. ה' - עַל בְּרַכַּת
הַשֵּׁם. אֱלֹהִים - עַל הַדִּינִים. עַל
הָאֲדָם - עַל שְׂפִיכוֹת דְּמִים. לְאִמְרוּ
- עַל גְּלוּי עֲרִיוֹת. וְכִי כִּמָּה אֲנִישִׁים

עֲרִיוֹת. וְכִי כִּמָּה אֲנִישִׁי הוּוּ

היו בעולם שהוא צריך זה? אלא ודאי הכל על האילן הזה היה. משום שבו אחוזים כל המצוות הללו. שכל מי שנוטל אותו בלבדו, עושה פרוה. ונוטל אותו באוכלוסים שלמטה שאחוזים בו, ונטל עבודה זרה ושפיכות דמים וגלוי עריות. עבודה זרה באותם גדולים ממנים. שפיכות דמים תלויים באילן הזה שהוא בצד גבורה. וסמא"ל ממנה על זה. גלוי עריות אשה היא, ואשה נקראת, ואסור לזמן את האשה בלבדה אלא עם בעלה שלא יהיה חשוד בגלוי עריות. ועל זה בכלם הצטוו באילן הזה. פיון שאכל ממנו, עבר בכלם, שהרי הכל אחוז בו.

רבי יהודה אמר, ודאי דבר זה כף הוא, שאסור להתיחד עם אשה בלבדה אלא אם פן בעלה עמה. מה עשה אותו רשע? אמר, הרי הגעתי לאילן הזה ולא מתתי, גם את קרבי וגעתי בידו ולא תמותי. ודבר זה הוא הוסיף לה מעצמו.

מיד ותרא האשה כי טוב וגו'. במה ראתה? אמר רבי יצחק, אותו אילן [שדה] העלה ריחות, כמו שנאמר (בראשית כו) כריח שדה אשר ברכו ה'. ובגלל אותו ריח שהיה עולה, חמדה אותו לאכל ממנו. רבי יוסי אמר, ראיה היתה. אמר לו רבי יהודה, והרי כתוב ותפקחנה עיני שניהם? אמר לו, ראיה זו בשעור של האילן לקחה אותו [נ"א שעור הלב הטהור], שפתוב ותרא האשה דוקא. ותרא האשה כי טוב - ראתה ולא ראתה. כי טוב - ראתה פי טוב ולא התישבה בו. מה פתוב אחר כך? ותקח מפריו, ולא כתוב ותקח ממנו. והיא נדבקה במקום המות, וגרמה לכל

בעלמא דאיהו אצטריך דא. אלא ודאי כלא על האי אילנא הוה.

בגין דביה אחידן כל אלין פקודין. דכל מאן דנטיל ליה בלחודוי עביד פרישו. ונטיל ליה באוכלוסין דלתתא דאחידן ביה. ונטיל עבודה זרה ושפיכות דמים וגלוי עריות. עבודה זרה באנון רברבי ממנן. שפיכות דמים בהאי אילנא תליין דאיהו בסטר גבורה. וסמא"ל אתפקד על דא. גלוי עריות אשה היא ואנתתא אקרי. ואסיר לזמנא לאנתתא בלחודהא אלא עם בעלה דלא יהא חשוד בגלוי עריות. ועל דא בכלהו אתפקד בהאי אילנא. פיון דאכל מגיה בכלהו עבר, דהא כלא אחיד ביה.

רבי יהודה אמר ודאי מלה דא הכי הוא. דאסיר לאתיחדא עם אנתתא בלחודהא אלא אם פן בעלה עמה. מה עבד ההוא רשע. אמר הא מטיתי להאי אילנא ולא מתתי אוף את קרבי ומטי בידו ביה ולא תמות. ומלה דא הוא אוסיף לה מגרמיה.

מיד ותרא האשה כי טוב וגו'. במה חמאת. אמר רבי יצחק ההוא אילנא (שדה) סליק ריחין פמה דאת אמר, (בראשית כו) כריח שדה אשר ברכו יי. ובגין ההוא ריח דהוה סליק חמדת ליה למיכל מגיה. רבי יוסי אמר ראיה הוה. אמר ליה רבי יהודה והא כתיב ותפקחנה עיני שניהם. אמר ליה האי ראיה בשיעורא דאילנא נקטת ליה (נ"א שיעורא דלכא הות) דכתיב ותרא האשה דייקא:

ותרא האשה כי טוב. חמאת ולא חמאת. פי טוב. חמאת פי טוב ולא אתיישבת ביה. מה כתיב לבתר ותקח מפריו ולא כתיב ותקח ממנו. והיא אתדבקה באתר דמותא.

העולם מות. והפרידה חיי מות. ובחטא זה גרם פרווד להפריד אשה מבעלה, שהרי קול מדבור לא נפרדים לעולמים. ומי שמפריד קול מדבור, מתאלם ולא יכול לדבר. וכיון שנטל ממנו דבור, נתן לעפר.

אמר רבי שמעון, כתוב (תהלים ט) נאלמתי דומיה החשיתי מטוב וכאבי נעפר. נאלמתי דומיה, פסוק זה אמרה אותו כנסת ישראל בגלות. מה הטעם? בגלל שקול מנהיג את הדבור, כיון שהיא בגלות. קול נפרד ממנה, ודבור לא נשמע, ועל זה נאלמתי דומיה וגו'. מה הטעם? בגלל שהחשיתי מטוב, שלא הולך קול אתה. וישראל אומרים (שם טו) לך דומיה תהלה. מה זה דומיה? זו תהלה לדוד, שהיא דומיה בגלות ושותקת בלי קול. אמר רבי יצחק, מה זה לך? בגללך היא דומיה ושותקת שסתלק ממנה קול.

השרמה מההשמטות (סימן ל"ה) ובראי מחיר יין וחלב (ישעיה נה). מהו יין וחלב? מה ענין זה אצל זה? אלא מלמד שהיין הוא פחד, וחלב הוא חסד. ומפני מה הזכיר יין תחלה? מפני שהוא קרוב אלינו יותר. יין וחלב עולה על דעתך? אלא אמר, דמות יין וחלב: ע"כ.

ותקח מפריו הא תנין סחטה ענבים ויהבת ליה וגרימו מותא לכל עלמא. דהא אילנא דא ביה שריא מותא. והוא אילנא דשלטא בליליא. (דף לו ע"ב) וכד איהי שלטא כל בני עלמא טעמו טעמא דמותא. אלא אנון בני מהימנותא מקדמי ויהבו ליה נפשיהו בפקדונא. ובגין דאיהו בפקדונא. אתהדרו נפשאו לאתרייהו. ועל

וגרימת לכל עלמא מותא. ואפרישת חיי מן מותא. ובחובא דא גרים פרישותא לאפרשא אתתא מבעלה. דהא קו"ל מדבור לא מתפרשן לעלמין. ומאן דמפריש קול מדבור אתאלם ולא יכיל למלא. וכיון דאשתקל מניה מלולא אתיהיב לעפרא.

אמר רבי שמעון כתיב, (תהלים ט) נאלמתי דומיה החשיתי מטוב וכאבי נעפר. נאלמתי דומיה. האי קרא כנסת ישראל אמרו בגלותא. מאי טעמא בגין דקול מדבר ליה לדבור. כיון דאיהי בגלותא קול אתפרש מניה ומלה לא אשתמע ועל דא נאלמתי דומיה וגו'. מאי טעמא בגין דהחשיתי מטוב דלא אזיל קול בהדה. וישראל אמרי (תהלים טו) לך דומיה תהלה. מאי דומיה, דא תהלה לדוד. דאיהי דומיה בגלותא ושתיקא בלא קול. אמר רבי יצחק מאי לך. בגינה איהי דומיה ושתיקא דאסתלקא מנה קול.

השלמה מההשמטות (סימן ל"ה)

ובראי מחיר יין וחלב, (ישעיה נ"ה) מאי יין וחלב, מה ענין זה אצל זה. אלא מלמד שהיין הוא פחד וחלב הוא חסד. ומפני מה הזכיר יין תחילה, מפני שהוא קרוב אלינו יותר, יין וחלב סלקא דעתך, אלא אימא דמות יין וחלב. ע"כ. (ער כאן מההשמטות)

ותקח מפריו הא תנין סחטה ענבים ויהבת ליה וגרימו מותא לכל עלמא. דהא אילנא דא ביה שריא מותא. והוא אילנא דשלטא בליליא. (דף לו ע"ב) וכד איהי שלטא כל בני עלמא טעמו טעמא דמותא. אלא אנון בני מהימנותא מקדמי ויהבו ליה נפשיהו בפקדונא. ובגין דאיהו בפקדונא. אתהדרו נפשאו לאתרייהו. ועל

למקומם, ועל זה (תהלים צב)
ואמונתך בלילות כתוב.

והתפקחה עיני שניהם. רבי חיא
אמר, שהרי נפקחו לדעת רעות
העולם מה שלא ידעו עד עכשו.
כיון שיידעו ונפקחו לדעת רע, אז
ידעו כי עירמם הם, שאבדו זהר
עליון שהיה מכסה עליהם
והסתלק מהם, ונשארו ערמים
ממנו. ויתפרו עלה תאנה -
נדבקו להתכסות באותם צלמים
של אותו אילן שאכלו ממנו
שנקראים עלים של האילן.
ויעשו להם חגרת - רבי יוסי
אמר, כיון שיידעו מהעולם הזה
ונדבקו בו, ראו שהעולם הזה
מנהג על ידי אותם עלים של
האילן, ועשו להם חוק להתחזק
בהם בעולם הזה. ואז ידעו כל
מיני כשפים של העולם, ורצו
לחגור כלי זין באותם עלים של
האילן כדי להגן עליהם.

רבי יהודה אמר, אז נכנסו
שלושה בדין ונדונו, והעולם
הפחתון התקלל ולא עמד
בקיומו בגלל זהמת הנפש, עד
שעמדו ישראל בהר סיני. אחר
כך הלביש אותם הקדוש ברוך
הוא בלבושים שהעור נהנה
מהם. זהו שכתוב פתנות עור.
בתחלה היו פתנות אור שהיו
משתמשים בהם בעליונים
שלמעלה, משום שפלאכי
השרת היו באים להנות מאותו
האור. זהו שכתוב (שם ח)
ותחסרהו מעט מאלהים וכבוד
והדר תעטרהו. וכעת שחטאו -
פתנות עור, שהעור נהנה מהם
ולא הנפש.

אחר כך הולידו בן ראשון. בן
של הזהמה היה. שנים באו על
חיה והתעברה מהם והולידה
שנים, זה יצא למינו וזה יצא
למינו, ורוח שלהם נפרדו זה

דא (תהלים צב) ואמונתך בלילות, פתיב.
והתפקחה עיני שניהם. רבי חיא אמר דהא
אתפקחו למנדע בישין דעלמא
מה דלא ידעו עד השתא. כיון דיידעו
ואתפקחו למנדע ביש. כדין ידעו כי ערומים
הם. דאבדו זהרא עלאה דהוה חפי עלייהו
ואסתלק מניהו. ואשתארו ערומים מניה.
ויתפרו עלה תאנה. אתדבקו לאתחפאה
באנון צולמין דההוא אילנא דאכלו מניה
דאקרון טרפי דאילנא. ויעשו להם חגורות.
רבי יוסי אמר כיון דיידעו מהאי עלמא
ואתדבקו ביה. חמו דהאי עלמא מתדבר על
ידא דאנון טרפין דאילנא. ועבדו להון תקפא
לאתתקפא בהו בהאי עלמא. וכדין ידעו כל
זייני חרשין דעלמא. ובעו למחגר זיינין
באנון טרפי אילנא בגין לאגנא עלייהו.

רבי יהודה אמר כדין תלת עאלו בדינא
ואתדנו. ועלמא תתאה אתלטיין. ולא
קיימא בקיומיה בגין זוהמא דנחש עד
דקיימו ישראל בטורא דסיני. לבתר אלביש
לון קדשא ברוך הוא בלבושין דמשכא
אתהני מניהו דא הוא דכתיב פתנות עור.
בקדמיתא הו פתנות אור דהו משתמשין
בהו בעלאין דלעילא. בגין דמלאכי עלאין
הו אתיין לאתהנא מההוא נהורא. דא הוא
דכתיב, (תהלים ח) ותחסרהו מעט מאלהים
וכבוד והדר תעטרהו. והשתא דחבו כתנות
עור. דעור אתהני מניהו ולא נפשא.

לבתר אולידו ברא קדמאה ברא דזוהמא
הוה. תרין אתו עלה דחיה ואתעברת
מניהו ואולידת תרין. דא נפק לזיניה ודא
נפק לזיניה. ורוח דילהון אתפרשו, דא
לסטרא דא ודא לסטרא דא. דא דמי לסטרוי

לצד זה וזה לצד זה. זה דומה לצד שלו. וזה דומה לצד שלו. מצד של קין כל המדורים של צד של המינים הרעים ורוחות וישדים וכשפים באים, ומצד של הכל של רחמים יותר ולא בשלמות. יין טוב ביין רע. ולא נתקן עמו עד שבא שת והתייחסו ממנו כל אותם דורות של צדיקי עולם, וכו' נשתל העולם. ומקין באו כל אותם חצופים ורשעים ורשעי העולם.

אמר רבי אלעזר, בשעה שחטא קין, היה פוחד, בגלל שראה לפניו מיני מחנות מזינים וכאים להרג אותו. וכשחזר בתשובה, מה אמר? הן גרשת אתי היום מעל פני האדמה ומפניך אסתר. מה זה ומפניך אסתר? אלא אהיה נסתר מהבנין שלי. רבי אבא אמר, כמו שנאמר (תהלים כב) ולא הסתיר פניו ממנו. (שמות א) ויסתר משה פניו. ועל זה ומפניך אסתר, מאותם הפנים שלך אהיה נסתר שלא ישגיחו בי. ועל זה והיה כל מצאי יהרגני.

וישם ה' לקין אות לבלתי וגו'. מה זה אות? אות אחת מעשרים ושפים אותיות התורה נתן עליו להגן עליו. אמר רבי יהודה, מה זה שכתוב ויהי בהיותם בשדה, מה זה בשדה? זו האשה. ועל זה קם והרג אותו. שהרי מצד זה ירש להרג מצד של סמא"ל שגרם מות לכל העולם. וקנא קין בהכל על הנקבה שלו. רבי חייא אמר, הרי ראינו שכתוב ויחר לקין מאד ויפלו פניו, על שלא התקבל קרבנו. אמר לו, כף הוא, והכל היה לנגדו.

ואמר רבי יהודה, מה זה שכתוב הלא אם תיטיב שאת ואם לא תיטיב לפתח חטאת רבץ? אלא כף אמר, הלא אם

ודא דמי לסטרוי. מסטרא דקין כל מדורין דסטרא דזינין בישין ורוחין וישדין וחרשין אתיין. מסטרא דהכל סטרא דרחמי יתיר ולא בשלימו. חמר טב בחמר ביש. ולא אתתקן בהדיה עד דאתא שת ואתיחסו מגיה כל אנון דרין דזכאי עלמא וביה אשתיל עלמא. ומקין אתיין כל אנון חציפין ורשעים וחיבי עלמא.

אמר רבי אלעזר בשעתא דחב קין הוה מסתפי. בגין דחמא קמיה זיני משריין מזינין ואתיין לקטלא ליה. וכד אהדר בתשובה מאי קאמר הן גרשת אותי היום מעל פני האדמה ומפניך אסתר. מאי מפניך אסתר. אלא אהא סתיר מבניינא דילי. רבי אבא אמר כמה דאת אמר, (תהלים כב) ולא הסתיר פניו ממנו (שמות ג) ויסתר משה פניו ועל דא ומפניך אסתר מאנון פנים דילך אהא נסתר דלא ישגחון בי. ועל דא והיה כל מוצאי יהרגני:

וישם ה' לקין אות לבלתי וגו'. מאי אות. אות אחד מעשרין ותרין אתוון דאורייתא יחב עליה לאגנא עליה. אמר רבי יהודה מאי דכתיב ויהי בהיותם בשדה. מאי בשדה. דא אתתא. ועל דא קם וקטיל ליה. דהא מסטרא דא ירית לקטלא מסטרא דסמא"ל דגרים מותא לכל עלמא. וקני קין להכל על נוקביה. רבי חייא אמר הא חזינן דכתיב ויחר לקין מאד ויפלו פניו על דלא אתקביל קרבניה. אמר ליה הכי הוא וכלא הוה לקבליה.

ואמר רבי יהודה מאי דכתיב הלא אם תיטיב שאת ואם לא תיטיב לפתח חטאת רובץ. אלא הכי קאמר הלא אם תיטיב

תיטיב מעשיך, אז שאת. מה זה שאת? כמו שכתוב (בראשית מט) יתר שאת. שהרי לפכור יש שבח יתר בכל תמיד, ותלוי במעשיו. ועל זה אם תיטיב שאת, ואם לא תיטיב לפתח חטאת רובץ.

מה זה לפתח? זהו פתח שלמעלה שממנו יוצאים דינים על מעשים רעים של העולם. פתח, כמו שנאמר (תהלים קיח) פתחו לי שערי צדק. ולאותו פתח - חטאת רובץ, זה מלאך המות, והוא עתיד להפרע ממך. בא ראה, בראש השנה נולד אדם. בראש השנה ודאי סוד למעלה ולמטה. ראש השנה למעלה. ראש השנה למטה. בראש השנה עקרות נפקדות. מנין לנו שבראש השנה זה הדין? שכתוב (בראשית כא) וה' פקד את שרה. וה' דוקא זה ראש השנה ומשום שאדם יצא בראש השנה ויצא בדיון, והעולם עומד בדיון, ומשום כך לפתח ודאי. חטאת רובץ - כדי להפרע ממך. ואלו תשוקתו - עד שתשמד.

ואתה תמשל בו - סוד הוא, שכתוב (נחמיה ט) ואתה מחיה את כלם. מכאן אמרו, לא שולט הקדוש ברוך הוא אלא בזמן שישמרו רשעי העולם. ועל זה, בין שמלאך המות ישמיד אותם, אז הקדוש ברוך הוא שולט עליו שלא יצא להרע לעולם, שכתוב ואתה תמשל בו (בתשובה). ואתה דוקא. אמר רבי יצחק, בקשר של המחלקת המושל מצוי. רבי יהודה אמר, ואתה תמשל בו - בתשובה.

רבי יוסי אמר, פשהיו אותם דורות של קין הולכים בעולם, היו מחלקים את הארץ, והיו דומים לעילונים ותחתונים.

אמר רבי יצחק, עז"א ועז"ל,

עובדך שאת. מאי שאת. פדכתוב (בראשית מט) יתר שאת דהא בוכרא שבחא אית ליה בכלא תדיר. ותלייא בעובדוהי. ועל דא אם תיטיב שאת. ואם לא תיטיב לפתח חטאת רובץ.

מאי לפתח. דא פתחא (דף לו ע"א) דלעילא דמניה נפקין דינין על עובדין בישין דעלמא. פתח כמה דאת אמר (תהלים קיח) פתחו לי שערי צדק. ולהוא פתח, חטאת רובץ דא מלאך המות. והוא זמין לאתפרעא מינה. הא חזי, בראש השנה אתיליד אדם. בראש השנה ודאי רזא לעילא ותתא. ראש השנה לעילא. ראש השנה לתתא. בראש השנה עקרות נפקדות. מנלן דבראש השנה הוה. דכתוב, (בראשית כא) וי' פקד את שרה וי' דייקא דא ראש השנה. ובגין דנפיק אדם מראש השנה (ר"א ונפיק) נפיק בדינא ועלמא קיימא בדינא. ובגין כך לפתח ודאי. חטאת רובץ בגין לאתפרעא מינה. ואלו תשוקתו עד דתשתצי.

ואתה תמשול בו. רזא הוא דכתיב, (נחמיה ט)

ואתה מחיה את כלם. מכאן אמרו לא שליט קדשא בריה הוא אלא בזמנא דישתצון חייבי עלמא. ועל דא כיון דמלאך המות ישצי לון. כדין קדשא בריה הוא שליט עלוי דלא יפוק לאבאשא עלמא דכתיב ואתה תמשל בו (פתיובתא) ואתה דייקא. אמר רבי יצחק בקוטרטרא דפלגא קפסירא (קפסירא) שכ"ח. רבי יהודה אמר ואתה תמשל בו פתיובתא. רבי יוסי אמר כד הו' אנון דרין דקין אזלין בעלמא הו' מטרטשי ארעא והו' דמין לעלאי ותתאי.

אמר רבי יצחק עז"א ועז"ל כד נפלו מאתר קדושתייהו מלעילא, חמו בנת

בְּנֵי נִשְׂא וְחֻטְאוֹ וְאוֹלִידוֹ בְּנִין, וְאֵלִין הוּוּ
נְפִילִים דְּכִתִּיב הַנְּפִילִים הָיוּ בְּאֶרֶץ.

רַבִּי חֲזִיא אָמַר בְּנוֹי דְקִינָן הוּוּ בְּנֵי אֱלֹהִים.
דְּהָא כַּד אָתָא סמא"ל עַל חוּה אֲטִיל בַּה
זוּהֶמָּא וְאִתְעַבְרַת וְאוֹלִידַת לְקִינָן. וְחִיזוּ דִילִיה
לָא הוּוּ דְמִי לְשֶׁאֶר בְּנֵי נִשְׂא. וְכָל אַנּוּן
דְּאִתְיִין מִסְטָרָא דִילִיה לָא הוּוּ אַקְרוּן אֱלָא
בְּנֵי הָאֱלֹהִים.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר וְאִפִּילוּ אַנּוּן (בְּנֵי) נְפִילִים
הָכִי אַקְרוּן. הֵמָּה הַגְּבוּרִים. שְׁתִּין הוּוּ
בְּאֶרְעָא כְּחוּשְׁבָן דְּלַעֲיָלָא. פְּתִיב הָכָא הֵמָּה
הַגְּבוּרִים אֲשֶׁר מְעוֹלִם וְכִתִּיב הָתֵם (שִׁיר הַשִּׁירִים ג)
שְׁשִׁים גְּבוּרִים סָבִיב לָהּ. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר הֵמָּה
הַגְּבוּרִים אֲשֶׁר מְעוֹלִם מִמָּשׁ. מְעוֹלִם דִּיִּיקָא.
אֲנָשֵׁי הַשֵּׁם, מָאִי שֵׁם דָּא הוּא עוֹלָם דְּקֶאֱמָרָן.
אֲנָשֵׁי הַשֵּׁם דִּיִּיקָא. פְּתִיב הָכָא אֲנָשֵׁי הַשֵּׁם
וְכִתִּיב הָתֵם (וִיקָרָא כד) בְּנִקְבוּ שֵׁם, וְכִתִּיב, (וִיקָרָא כד)
וִיקָוּב בֶּן הָאִשָּׁה הַיִּשְׂרָאֵלִית אֶת הַשֵּׁם.

השלמה מההשממות (סימן ל"ו)

רַבִּי חֲזִיא אָמַר מְעוֹלִם דָּא הוּוּ, וְגוּבְרִין
גְּבִרִין דְּסִטְרָא בִישָׂא הוּוּ, דְּכִתִּיב אֲנָשֵׁי
הַשֵּׁם. אֲנָשֵׁי שֵׁם לָא פְּתִיב, אֱלָא אֲנָשֵׁי הַשֵּׁם
בְּגוּוֹנָא דָּא כְּתִיב, זְכוּר רַחֲמֶיךָ יְיָ וְחֻסְדֶּיךָ פִּי
מְעוֹלִם הֵמָּה, מְעוֹלִם וְדָאִי נָטַל לוֹן קְדָשָׁא
בְּרִיךְ הוּא, וְאִינוּן אֲבָהֶן קְדָמָי לְמַהוּי רְתִיכָא
קְדִישָׁא לְעִילָא. אָמַר רַבִּי יִצְחָק מְעוֹלִם דָּא
אִיהוּ מִטְתוֹ שְׁלִשְׁלֵמָה דְּכִתִּיב וְכוּ': (עד כאן

מההשממות)

רַבִּי חֲזִיא אָמַר מְעוֹלִם מִמָּשׁ הוּוּ. וּמְעוֹלִם
דְּלִתְתָא נָטַל לוֹן קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּמָה
דְּאִתְּ אָמַר (דָּא הוּוּ וְגוּבְרִין גְּבִרִין דְּסִטְרָא בִישָׂא הוּוּ דְּכִתִּיב אֲנָשֵׁי שֵׁם
אֲנָשֵׁי הַשֵּׁם לָא כְּתִיב אֱלָא אֲנָשֵׁי שֵׁם בְּגוּוֹנָא דָּא כְּתִיב) (תהלים כה) זְכוּר
רַחֲמֶיךָ יְיָ וְחֻסְדֶּיךָ פִּי מְעוֹלִם הֵמָּה. מְעוֹלִם

כְּשִׁנְפִלוּ מִמְּקוֹם קְדָשְׁתָּם
מִלְּמַעְלָה, רָאוּ בְּנוֹת בְּנֵי אָדָם
וְחֻטְאוֹ וְהוֹלִידוּ בְּנִים. וְאֵלָה הָיוּ
נְפִילִים, שְׁכַתּוּב וְהַנְּפִילִים הָיוּ
בְּאֶרֶץ.

רַבִּי חֲזִיא אָמַר, בְּנֵי קִינָן הָיוּ בְּנֵי
אֱלֹהִים, שְׁהָרִי פְּשָׁבָא סמא"ל עַל
חוּה, הֵטִיל בַּה זְהֻמָּה וְהִתְעַבְרָה
וְהוֹלִידָה אֶת קִינָן, וְהִמְרָאָה שְׁלוּ
לָא הָיָה דוּמָה לְשֶׁאֶר בְּנֵי אָדָם,
וְכָל אוֹתָם שְׁבָאוּ מִהֲצַד שְׁלוּ, לָא
הָיוּ נִקְרָאִים אֱלָא בְּנֵי הָאֱלֹהִים.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, וְאִפִּילוּ אוֹתָם
(בְּנֵי) נְפִילִים כְּפֶן נִקְרָאִים, הֵמָּה
הַגְּבוּרִים. שְׁשִׁים הָיוּ בְּאֶרֶץ
פְּחֻשְׁבוּן שְׁלִמְעֵלָה. פְּתוּב כְּאֵן
הֵמָּה הַגְּבוּרִים אֲשֶׁר מְעוֹלִם,
וְכַתּוּב שֵׁם (שִׁיר ג) שְׁשִׁים גְּבוּרִים
סָבִיב לָהּ. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר, הֵמָּה
הַגְּבוּרִים אֲשֶׁר מְעוֹלִם מִמָּשׁ.
מְעוֹלִם דְּוִיקָא. אֲנָשֵׁי הַשֵּׁם, מַהוּ
שֵׁם זֶה? הוּא עוֹלָם שְׁאִמְרָנוּ.
אֲנָשֵׁי הַשֵּׁם דְּוִיקָא. פְּתוּב כְּאֵן
אֲנָשֵׁי הַשֵּׁם, וְכַתּוּב שֵׁם (וִיקָרָא כד)
בְּנִקְבוּ שֵׁם, וְכַתּוּב (שם) וִיקָב בֶּן
הָאִשָּׁה הַיִּשְׂרָאֵלִית אֶת הַשֵּׁם.

השלמה מההשממות (סימן ל"ו)
רַבִּי חֲזִיא אָמַר, מְעוֹלִם זֶה הָיוּ,
וְגוּבְרִים גְּבוּרִים שְׁל צַד הִרְעָה הָיוּ,
שְׁכַתּוּב (בראשית ו) אֲנָשֵׁי הַשֵּׁם.
אֲנָשֵׁי שֵׁם לָא כְּתוּב, אֱלָא אֲנָשֵׁי
הַשֵּׁם. כְּמוֹ זֶה פְּתוּב (תהלים כה) זְכוּר
רַחֲמֶיךָ יְיָ וְחֻסְדֶּיךָ פִּי מְעוֹלִם
הֵמָּה. מְעוֹלִם וְדָאִי לְקַח אוֹתָם
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהֵם הָאֲבוֹת
הַרְאִשׁוֹנִים לְהִיּוֹת מְרַכְּבָה
קְדוּשָׁה לְמַעְלָה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק,
מְעוֹלִם - זוּהִי מִטְתוֹ שְׁלִשְׁלֵמָה,
שְׁכַתּוּב וְכוּ': ע"כ.

רַבִּי חֲזִיא אָמַר, מְעוֹלִם מִמָּשׁ
הָיוּ, וּמְעוֹלִם שְׁלִמְטָה לְקַח אוֹתָם
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר
(זֶה הָיוּ, וְגוּבְרִים גְּבוּרִים שְׁל צַד הִרְעָה הָיוּ, שְׁכַתּוּב
אֲנָשֵׁי שֵׁם, וְלֹא כְּתוּב אֲנָשֵׁי הַשֵּׁם, אֱלָא אֲנָשֵׁי שֵׁם.

כמו זה כתוב [תהלים כה] זָכַר רַחֲמֶיךָ ה' וְחִסְדֶיךָ כִּי מַעֲלֶמְךָ הַמָּה. מַעֲלֶמְךָ וְדָאֵי. וּמַעֲלֶמְךָ שְׁלֹמֹתָ לְקַח אוֹתָם הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְהֵם אֲבוֹת רֵאשׁוּנִים לְהִיּוֹת מְרַבְּכָה קְדוּשָׁה לְמַעְלָה. גַּם כָּאֵן הַמָּה הַגְּבֹרִים אֲשֶׁר מַעֲלֶמְךָ. מַעֲלֶמְךָ וְדָאֵי לְקַח אוֹתָם הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, מַעֲלֶמְךָ זֶה מִטְּתוֹ שְׁלֹשְׁמָה, שְׁכַתוֹב (שיר ג) שְׁשִׁים גְּבוּרִים סָבִיב לָהּ. רַבִּי אֶחָא אָמַר, כָּלֵם נִקְרְאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים [שְׁמַרְי עֲדֵן לֹא הִתְבַּשְׁמָה].

תוספתא

אָמְרוּ רַבּוּתֵינוּ זְכוּרֵנָם לְבִרְכָה, בְּשַׁעַת שֶׁבָרָא הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָאָדָם, בָּרָא אוֹתוֹ בְּגֵן עֵדֶן וְצִוָּה אוֹתוֹ עַל שֶׁבַע מִצְוֹת. חָטָא וּגְרַשׁ מִגֵּן עֵדֶן, וּשְׁנֵי מַלְאָכֵי שָׁמַיִם, עֲזָ"א וְעֲזָ"ל, אָמְרוּ לְפָנֵי הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: אֵלּוּ הֵיינו אֲנוּ בְּאֶרֶץ, הֵיינו צְדִיקִים. אָמַר לָהֶם הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: וְכִי אַתֶּם יְכוּלִים עַל יֵצֵר הָרַע? אָמְרוּ לְפָנָיו: יְכוּלִים. מִיָּד הִפִּיל אוֹתָם הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר הַנְּפִילִים הָיוּ בְּאֶרֶץ, וְכַתּוּב הַגְּבֹרִים. וּבְשַׁעַת שִׁירְדוּ לְאֶרֶץ נִכְנַס בָּהֶם יֵצֵר הָרַע, שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּקְחוּ לָהֶם נָשִׁים מִכָּל אֲשֶׁר בָּחֲרוּ. חָטְאוּ וַנִּעְקְרוּ מִקְּדֻשָּׁתָם. ע"כ הַתּוֹסֵפְתָא.

בֹּא רָאָה, כָּל הַנְּטִיעוֹת הָיוּ נִסְתָּרִים וְשׁוּמִים דְּקִיקִים בְּמִקּוֹם אֶחָד. אַחַר כֵּן עָקַר אוֹתָם הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְשָׁתַל אוֹתָם בְּמִקּוֹם אַחַר וְהִתְקַיְמוּ. רַבִּי יִיסָא שָׂאל, מַה זֶה שְׁכַתּוֹב זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם בְּיוֹם בָּרָא אֱלֹהִים אָדָם בְּדַמּוֹת אֱלֹהִים עֲשָׂה אִתּוֹ זְכָר וְנִיבָה בְּרֵאשִׁי אֲתָם? אָמַר לוֹ רַבִּי אַבְיָא, זֶה סוּד עֲלִיּוֹן. שְׁנֵינֵינוּ, שְׁלֹשָׁה סִפְרִים נִפְתָּחִים בְּרֵאשִׁי הַשְּׁנָה, אֶחָד שֶׁל צְדִיקִים גְּמוּרִים וְכוּ'. סֵפֶר עֲלִיּוֹן שֶׁהָרִי מִמֶּנּוּ יוֹצֵא הַכֹּל, מִמֶּנּוּ יוֹצֵאת כְּתִיבָה. סֵפֶר אֲמִצְעֵי כְּלָלוֹת שֶׁל מַעְלָה וּמַטָּה [סֵפֶר שְׁהוּא כְּלָלוֹת שְׁלֹמְעֵלָה וְלִמְטָה וְאוֹתוֹ לְכָל הַצְּדִיקִים וְאוֹתוֹ לְכָל הַצְּדִיקִים סוּד וְכוּ'] [וְאוֹתוֹ לְכָל הַצְּדִיקִים

וְדָאֵי. וּמַעֲלֶמְךָ דְלִתְתָא נְטִיל לוֹן קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְאֲנוּן אֲבָהֵן קְדָמָאֵי לְמַהֲוֵי רְתִיבָא קְדִישָׁא לְעִילָא. אוּף הָכָא הַמָּה הַגְּבוּרִים אֲשֶׁר מַעֲלֶמְךָ. מַעֲלֶמְךָ וְדָאֵי נְטִיל לוֹן קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא. רַבִּי יִצְחָק אָמַר מַעֲלֶמְךָ (וּמַאי הוּא) דָּא מִטְּתוֹ שְׁלֹשְׁמָה דְכְּתִיב, (שיר השירים ג) שְׁשִׁים גְּבוּרִים סָבִיב לָהּ. רַבִּי אֶחָא אָמַר כָּלֵהוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים אֶקְרוּן (ר"א ל"ג דְּהָא עַד לֹא אִתְבְּסַמַּת). (חֲסַר כָּאֵן עֵינִן

סוף הכפר):

תוספתא

אָמְרוּ רַבּוּתֵינוּ ז"ל בְּשַׁעַתָּא דְבָרָא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאָדָם בָּרָא לִיה בְּגִינְתָא דְעֵדֶן וְצִוָּהוּ עַל שֶׁבַע מִצְוֹת. חָב וְאִתְגַּרַשׁ מִגִּינְתָא דְעֵדֶן. וְתָרִי מַלְאָכֵי שְׁמַיָא עֲזָא וְעֲזָאל אָמְרוּ קָמֵי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֵלּוּ הוּינָא אֲנִן בְּאֶרְעָא הוּינָא זְכָאִין. אָמַר לָהּ קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְכִי אַתּוֹן יְכַלִּין עַל יֵצֵרָא בִישָׂא, אָמְרוּ קָמֵיהּ יְכַלִּין. מִיָּד אָפִיל לוֹן קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּמָא דְאַתְּ אָמַר הַנְּפִילִים הָיוּ בְּאֶרֶץ וְכַתִּיב הַגְּבוּרִים וּגו'. וּבְשַׁעַתָּא דְנִתְתּוּ לְאֶרְעָא עָאל בְּהוּ יֵצֵרָא בִישָׂא שְׁנֶאֱמַר וַיִּקְחוּ לָהֶם נָשִׁים מִכָּל אֲשֶׁר בָּחֲרוּ, חָבוּ וְאִתְעַקְרוּ מִקְּדוּשָׁתֵיהוּ, (עַד כָּאֵן הַתּוֹסֵפְתָא) הָא חֲזִי, כָּלֵהוּן נְטִיעֵן הָווּ סְתִימִין רְשִׁימִין דְּקִיקִין בְּאַתְרָא חַד. לְבִתְרָא עֲקָרִין קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאִשְׁתִּיל לוֹן בְּאַתְרָא אַחְרָא וְאִתְקַיְמוּ. רַבִּי יִיסָא שָׂאל מָאֵי דְכְּתִיב זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם בְּיוֹם בָּרָא אֱלֹהִים אָדָם בְּדַמּוֹת אֱלֹהִים עֲשָׂה אוֹתוֹ זְכָר וְנִיבָה בְּרֵאשִׁי אֲתָם? אָמַר לִיה רַבִּי אַבְיָא רְזָא עֲלָאָה הוּא. תְּנִינֵן תְּלַת סִפְרִין פְּתִיחִין בְּרֵאשִׁי הַשְּׁנָה חַד דְּצְדִיקִים גְּמוּרִים (דף לו ע"ב) וְכוּ' סֵפֶר עֲלָאָה דְהָא מְנִיָּה נִפְקָא כָּלֵא. נִפְיק מְנִיָּה כְּתִיבָה. סֵפֶר אֲמִצְעֵיתָא כָּלֵלָא דְעִילָא וְתִתָּא

(ס"א ספר דאיהו כללא דלעילא ותתא ואחיד לכל סמרין רנא וכו) (כפי זה התקון נמצא בשני ספרי חיד) (ואחיד לכל סמרין רנא דאדם קדמא, ספר תליתא דאקרי (ג"א ואקרי) תורה) דתורה שבכתב אדם קדמא. ספר (ס"א תליתא) דאקרי תולדות אדם ודא איהו דצדיקים גמורים. הדא הוא דכתיב זה ספר תולדות אדם דא צדיק ודאי דעביד תולדות.

סוד של אדם הראשון, ספר שלישי שנקרא (ג"א ונקרא) תורה] שתורה שבכתב אדם הראשון. ספר שלישי שנקרא תולדות אדם, וזהו של צדיקים גמורים. זהו שכתוב זה ספר תולדות אדם, זה צדיק (סוד), ודאי שעושה תולדות.

ביום ברא אלהים אדם בדמות אלהים. דהא ודאי כדין אתתקן כללא לעילא ותתא ואתקיימו בדוגמא חדא. זכר ונקבה בראם סתם חד אתכליל בחד.

ביום ברא אלהים אדם בדמות אלהים, שהרי ודאי אז נתקן הכל למעלה ומטה, והתקיימו בדוגמה אחת. זכר ונקבה בראם, סתם אחד נכלל באחד.

מתניתין (ד"א וכו) כתיב, (משלי יח) מגדל עוז שם יי בו ירוץ צדיק ונשגב. דא הוא

משנה. כתוב (משלי יח) מגדל עז שם ה' בו ירוץ צדיק ונשגב. זהו ספר תולדות אדם שרץ באותו מגדל. המגדל הזה מה מעשהו? אלא זהו מגדל דוד, וזהו מגדל עז שם ה', והכל אחד. כאן ידוע לבני האמונה זהו ודאי ספר תולדות [יש שלא גורסים] אדם. לבני האמונה סודו מגדל עז שם ה' בו ירוץ צדיק ונשגב. יהיה צדיק אדם לבני האמונה. (ראה ציור למעלה).

ספר תולדות אדם דרהיט ביהוה מגדל

מבש	עוי	מיץ
גרג	וזה	יצד
דצב	זרו	היי
לקה	שוה	ונק

האי מגדל מאי עבידתיה. אלא דא הוא מגדל דוד. ודא הוא מגדל עז שם יי. וכלא חד. הקא ידיעא לבני מהימנותא דא הוא ודאי ספר תולדות. (אית דלא גרסי) (אדם לבני מהימנותא סודו מגדל עז שם יי בו ירוץ צדיק ונשגב יהו"ה צדיק) (אדם לבני מהימנותא).

ואמר רבי אבא, ספר ודאי ירד לו לאדם הראשון, וכו היה יודע חכמה עליונה. וספר זה הגיע לבני אלהים חכמי הדור, ומי שזכה להתבונן בו, ידע בו חכמה עליונה. ומתבוננים בו ויודעים בו. וספר זה הוריד אותו בעל הסודות ושלשה שליחים ממנים לפניו. ובשעה שיצא אדם מגן עדן, אחז באותו ספר. כשיצא ממנו טס ממנו [לשער], התפלל ובכה לפני רבונו, והשיבו לו אותו כמו מקדם, כדי שלא תשכח חכמה מבני אדם וישתדלו לדעת את רבונו.

ואמר רבי אבא ספר ודאי (נחתו) (נחית) ליה לאדם הראשון. וביה הוה ידע חכמתא עלאה. וספרא דא מטא לבני אלהין חפמי דרא. ומאן דזכי לאשגחא ביה ידע ביה חכמה עלאה. ומשגיחין ביה וידעין ביה. וספרא דא נחית ליה מארי דרזין. ותלת שליחן ממנן קמיה. ובשעתא דנפק אדם מגנתא דעדן אחיד ביהוה ספרא. פד נפיק (מיניה) טאס מגייה (למרא) צלי ובכה קמי מאריה ואתיבו ליה כמלקדמין. בגין דלא תתנשי חכמתא מבני נשא וישתדלון למנדע למאריהון.

שליחן ממנן קמיה. ובשעתא דנפק אדם מגנתא דעדן אחיד ביהוה ספרא. פד נפיק (מיניה) טאס מגייה (למרא) צלי ובכה קמי מאריה ואתיבו ליה כמלקדמין. בגין דלא תתנשי חכמתא מבני נשא וישתדלון למנדע למאריהון.

וְכֵן תִּגְנֶנָּה סֵפֶר הָיָה לוֹ לְחַנּוּךְ,
וְזֶה סֵפֶר מִמְקוֹם שֶׁל סֵפֶר שֶׁל
תּוֹלְדוֹת אָדָם הָיָה, וְזֶהוּ סוּד
הַחֲכָמָה, שֶׁהָרִי מֵהָאָרֶץ נִטַּל. זֶהוּ
שְׁפָתוֹב וְאִינְנוּ פִי לְקַח אֹתוֹ
אֱלֹהִים. וְהוּא הַנְּעֵר, שְׁפָתוֹב
(משלי כב) חֲנֹךְ לְנַעַר עַל פִּי דְרָכּוֹ.

וְכֵן גְּנֻזִים עֲלִיוֹנִים נִמְסְרוּ בְיָדוֹ.
וְזֶה מִסֵּר וְנָתַן וְעָשָׂה שְׁלִיחוֹת,
וְאֵלָּה מִפְתָּחוֹת נִמְסְרוּ בְיָדוֹ.
וּמֵאָה בְרָכוֹת לֹקַח בְּכָל יוֹם
וְקוֹשֶׁר קְשָׁרִים לְרַבּוֹנוֹ. הַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא לְקַח אֹתוֹ מֵהָעוֹלָם
לְשִׁמְשׁ אֹתוֹ. זֶהוּ שְׁפָתוֹב פִּי
לְקַח אֹתוֹ אֱלֹהִים.

וּמִזֶּה נִמְסֵר סֵפֶר שְׁנִקְרָא סֵפֶר
שֶׁל חַנּוּךְ. בְּשָׁעָה שְׁאַחַז אֹתוֹ
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, הִרְאָה לוֹ כָּל
גְּנֻזִים עֲלִיוֹנִים. הִרְאָה לוֹ עֵץ
הַחַיִּים בְּאֲמִצַּע הַגֵּן וְהָעֵלִים שֶׁלוֹ
וְעִנְפָיו, וְהַכֹּל רְאִינוּ בְּסִפְרוֹ.
אֲשֶׁרִי אֹתָם חֲסִידִים עֲלִיוֹנִים
שֶׁחֲכָמָה עֲלִיוֹנָה הַתְּגַלְתָּהּ לָהֶם
וְלֹא נִשְׁפָּחָה מֵהֶם לְעוֹלָמִים, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים כה) סוּד ה' לִירְאָיו
וּבְרִיתוֹ לְהוֹדִיעֵם.

וַיֹּאמֶר ה' לֹא יִדּוֹן רוּחִי בְּאָדָם
לְעֵלִם בְּשִׁגְם הוּא בְּשׂוֹר וְגו'. רַבִּי
אֲחָא אָמַר, בְּאֹתוֹ זְמַן הָיָה אֹתוֹ
נִקְרַח שְׁשׁוּפֵעַ וְיוֹצֵא, מוֹצִיא רוּחַ
עֲלִיוֹנָה מֵעֵץ הַחַיִּים וּמִוֹרִיק
בְּאֵילָן (שְׁשׁוּרָה בּוֹ הַמְּנוּחַ) (מֵעֵץ הַמְּנוּחַ),
וְנִמְשְׁכוֹת רוּחוֹת לְתוֹךְ בְּנֵי אָדָם
יָמִים (זְמַנִּים) רַבִּים, עַד שֶׁעָלוּ רַעוֹת
וְהַתִּיצְבוּ לְפָתַח. אִזּוֹ הַסְתַּלְקָה
רוּחַ עֲלִיוֹנָה מֵאֹתוֹ אֵילָן בְּשָׁעָה
שֶׁפָּרְחוּ נְשָׁמוֹת בְּבִנֵי [בְּבִנֵי] אָדָם.
זֶהוּ שְׁפָתוֹב לֹא יִדּוֹן רוּחִי בְּאָדָם
לְעֵלִם. לָתֵת לְעוֹלָם בְּשָׁעָה
שֶׁפָּרְחוּ נְשָׁמוֹת בְּבִנֵי אָדָם.

בְּשִׁגְם הוּא בְּשׂוֹר, רַבִּי אֶלְעָזָר
אָמַר, (בִּישִׁיבְתוֹ שֶׁל רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר)
בְּשִׁגְם זֶה מִשָּׁה, שֶׁהוּא מֵאִיר
לְלִבְנָה, וּמִכַּח זֶה עוֹמְדִים בְּנֵי

וְכֵן תִּגְנֶנָּה סֵפֶר הָיָה לוֹ לְחַנּוּךְ. וְדָא סֵפֶר
מֵאַתֵּר דְּסִפְרָא דְתּוֹלְדוֹת אָדָם הָוָה. וְדָא
הוּא רְזָא דְחֲכָמְתָא. דְּהָא מֵאַרְעָא אֲתַנְטִיל
הָדָא הוּא דְכְּתִיב וְאִינְנוּ כִּי לְקַח אֹתוֹ אֱלֹהִים.
וְהוּא הַנְּעֵר. כְּדְכְּתִיב, (משלי כ"ב) חֲנֹךְ לְנַעַר עַל
פִּי דְרָכּוֹ.

וְכֵן גְּנֻזֵי עֲלָאֵי אֲתַמְסְרֵן בִּידֵיהּ. וְדָא מְסִיר
וְיַהִיב וְעֵבִיד שְׁלִיחוֹתָא. וְאֵלָּה מִפְתָּחֵן
אֲתַמְסְרֵן בִּידֵיהּ. וּמֵאָה בְרָכְאָן נְטִיל בְּכָל
יוֹמָא וְקְשִׁיר קְשִׁירִין לְמֵאֲרִיָּה. מְעֲלָמָא נְטִיל
לִיָּה קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא לְשִׁמּוּשֵׁיהּ הָדָא הוּא
דְכְּתִיב פִּי לְקַח אֹתוֹ אֱלֹהִים.

וּמִן דָּא אֲתַמְסֵר סִפְרָא דְאֶקְרִי סִפְרָא דְחַנּוּךְ.
בְּשַׁעְתָּא דְאֲחִיד לִיָּה קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא
אֲחֲמִי לִיָּה כָּל גְּנֻזֵי עֲלָאֵי. אֲחֲמִי לִיָּה אֵילְנָא
דְּחַיִּי בְּגוֹ מְצִיעוֹת גְּנֻתָא וְטִרְפוּי וְעִנְפוּי. וְכֹלָא
חֲמִינָן בְּסִפְרֵיהּ. זְפִאִין אֲנוּן חֲסִידֵי עֲלָאִין
דְּחֲכָמְתָא עֲלָאָה אֲתַגְּלִי לְהוּ וְלֹא אֲתַנְשִׁי
מִנִּיָּהוּ לְעֲלָמִין כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (תהלים כה) סוּד
ה' לִירְאָיו וּבְרִיתוֹ לְהוֹדִיעֵם:

וַיֹּאמֶר יי לֹא יִדּוֹן רוּחִי בְּאָדָם לְעוֹלָם בְּשִׁגְם
הוּא בְּשׂוֹר וְגו'. (חסר) רַבִּי אֲחָא אָמַר
בְּהוּא זְמַנָּא הָוָה הִהוּא נִהָרָא דְנִגִּיד וְנִפְיָק,
אֲפִיק רוּחָא עֲלָאָה מֵאֵילְנָא דְחַיִּי וְאִרִּיק
בְּאֵילְנָא (דְּשִׁרְיָא בֵּיהּ מוּתָא) (מֵאֵילְנָא דְמוּתָא) וְאֲתַמְשְׁכֵן
רוּחִין בְּגוֹוִיָּהוּ דְבְּנֵי נְשָׂא יוֹמִין (זְמַנִּין) סִגְיָאִין.
עַד דְּסִלְקוּ בִישִׁין וְאֲתַעְתְּדוּ לְפָתַח. כְּדִין
אֲסִתְלַק רוּחָא עֲלָאָה מֵהוּא אֵילְנָא בְּשַׁעְתָּא
דְּפָרַח נְשָׁמְתִין בְּבִנֵי (מִבְּנֵי) נְשָׂא הָדָא הוּא
דְכְּתִיב לֹא יִדּוֹן רוּחִי בְּאָדָם לְעוֹלָם. לְמִיָּהב
לְעוֹלָם בְּשַׁעְתָּא דְפָרַחוּ נְשָׁמְתִין בְּבִנֵי נְשָׂא.
בְּשִׁגְם הוּא בְּשׂוֹר רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר (רַבִּי רַבִּי אֶלְעָזָר
אָמַר) בְּשִׁגְם דָּא מִשָּׁה. דְאִיָּהוּ נִהָר

לְסִיְהָרָא. וּמְחִילָא דָא קִיִּימִין בְּנֵי נָשָׂא
 בְּעֻלְמָא יוֹמִין (וּמִינֵי) סְגִיִּיאִין. וְהֵיוּ יָמֵיו מֵאָה
 וְעֶשְׂרִים שָׁנָה, רְמִזוּ לְמִשָּׁה דְעַל יְדֵיהָ תוֹרָה
 אֲתִיְהִיבַת. וּכְדִין יָרִיק (כ"א יריק) חִיִּין לְבַנֵּי נָשָׂא
 מֵהֵוּא אֵילָנָא דְחִיִּין. וְכֹף הָוָה. אֲלֻמְלָא
 דְּחָבוּ יִשְׂרָאֵל הָדָא הוּא דְכְתִיב (שְׁמוֹת ל"ב) חֲרוֹת
 עַל הַלְּחֹת, חֲרוֹת מִמְּלֶאךָ הַמּוֹת. דְּהָא אֵילָנָא
 דְּחִיִּי הָוָה מְשִׁיף לְתַתָּא.

וְעַל דָּא בְּשַׁגְ"ם דְּאִיהוּ בְּשַׁר קִיִּימָא מְלָה
 לְאַרְקָא (לְאַתְרַחְקָא) רוּחָא דְחִיִּי. בְּשַׁגְ"ם
 אֲחִיד לְתַתָּא אֲחִיד לְעֵילָא. וְעַל דָּא תַנִּינִן
 מְשָׁה לָא מִית אֲלָא אֲתַפְנִישׁ (דף לח ע"א) מְעֻלְמָא
 וְהָוָה נְהִיר לְסִיְהָרָא. דְּהָא שְׁמֵשָׁא אָף עַל גַּב
 דְּאֲתַפְנִישׁ מְעֻלְמָא לָא מִית אֲלָא עָאל וְאֲנְהִיר
 לְסִיְהָרָא. כֹּף מְשָׁה. דְּכַר אַחַר בְּשַׁגְ"ם הוּא
 בְּשַׁר בְּמְשִׁיכוּ דְרוּחָא בְּבַנֵּי נָשָׂא זְמַנָּא רַבָּה
 אֲתַהֲדַר לְמַהוּי בְּשַׁר לְאַתְמִשְׁכָּא בְּתַר גּוּפָא
 וְלְאַשְׁתַּדְלָא בְּעוֹבְדֵין דְּהָאֵי עֻלְמָא.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק כָּל (דְּרִין דְּאַשְׁתַּכְּלֵלוּ מִשְׁתַּ כְּלָחוּ צְדִיקֵי
 וְחַסְדֵי. לְכַתֵּר אֲתַפְשִׁטוּ וְאוּלִידוּ וְאוּלִיפוּ אוּמְנִיחָא (וְחַכְמָתָא)
 דְּעֻלְמָא לְשַׁצָּאָה בְּרוּמְחִין וְסִיִּיפִין. עַד דְּאֲתָא
 נַח וְאַתְקִין לוֹן תְּקוּנָא דְּעֻלְמָא וְלִמְפֻלַּח
 וְלְאַתְקַנָּא אַרְעָא. דְּהָא בְּקַדְמִיתָא לָא הוּוּ
 זָרְעִין וְחֻצְדִין. לְבַתַּר אֲצַטְרִיכוּ לְהָאֵי דְכְתִיב
 עוֹד כָּל יְמֵי הָאָרֶץ וְגו'.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר זְמַן קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
 לְתַקְנָא עֻלְמָא וְלְאַתְקַנָּא רוּחָא בְּבַנֵּי
 נָשָׂא בְּגִין דִּיּוֹרְכוֹן יוֹמִין לְעֻלְמִין הָדָא הוּא
 דְכְתִיב, (ישעיה ס"ה) כִּי כִימֵי הָעֵץ יָמֵי עַמִּי וְגו'
 וְכְתִיב, (שם כ"ה) כִּלְעַ הַמּוֹת לְנִצְחָ וּמְחָה יִי
 אֱלֹהִים דְּמַעָה מְעַל כָּל פְּנִים וְחֻרְפַת עַמּוֹ יִסִּיר
 מְעַל כָּל הָאָרֶץ כִּי יִי דְבַר :

עד כאן אשתכללו מילין מכאן ולהלאה תקונו דפרשתא:

אָדָם בְּעוֹלָם יָמִים (זְמַנִּים) רַבִּים.
 וְהֵיוּ יָמָיו מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה -
 רְמִזוּ לְמִשָּׁה, שְׁעַל יְדוֹ נִתְּנָה
 תוֹרָה. וְאִזּוּ מוֹרִיק (וּרִיק) חִיִּים לְבַנֵּי
 אָדָם מֵאוֹתוֹ עֵץ הַחַיִּים. וְכֹף הָיָה.
 אֲלֻמְלָא שְׁחַטָּאוּ יִשְׂרָאֵל. זְהוּ
 שְׁכַתוּב (שְׁמוֹת ל"ב) חֲרוֹת עַל
 הַלְּחֹת. חֲרוֹת מִמְּלֶאךָ הַמּוֹת.
 שְׁחַרֵי עֵץ הַחַיִּים הָיָה מוֹשֵׁף
 לְמַטָּה.

וְעַל בְּשַׁגְ"ם שְׁהוּא בְּשַׁר עוֹמַד
 הַדְּבַר לְהַרִיק (לְהַרְחִיק) רוּחַ שְׁל
 חִיִּים. בְּשַׁגְ"ם אַחֲזוּ לְמַטָּה, אַחֲזוּ
 לְמַעְלָה. וְעַל זֶה שְׁנִינוּ מְשָׁה לָא
 מִת, אֲלָא הַתְּכַנְסֵי מִן הָעוֹלָם וְהָיָה
 מֵאִיר לְלִבְנָה, שְׁחַרֵי הַשְּׁמֶשׁ, אָף
 עַל גַּב שְׁמַתְכַנְסֵי מִן הָעוֹלָם, לָא
 מִת, אֲלָא נִכְנַס וּמֵאִיר לְלִבְנָה, כֹּף
 מְשָׁה. דְּכַר אַחַר בְּשַׁגְ"ם הוּא בְּשַׁר
 - בְּמְשִׁיכַת הַרוּחַ בְּבַנֵּי אָדָם זְמַן
 רַב, חוֹזֵר לְהִיּוֹת הַבְּשַׁר לְהַמְשֵׁף
 אַחַר הַגּוּף וְלְהַשְׁתַּדֵּל בְּמַעֲשֵׂי
 הָעוֹלָם הָזֶה.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כָּל (הַדּוֹרוֹת שְׁנַתְּקֵנוּ
 מִשְׁתַּ כְּלָם צְדִיקִים וְחַסִּידִים. אַחַר כֹּף הַתַּפְשִׁטוּ
 וְהוֹלִידוּ וְלִמְדוּ אֲמֻנָתוֹ (וְחַכְמָתוֹ)) הָעוֹלָם
 לְהַרְגַּ בְּרַמְחִים וּבַחֲרָבוֹת. עַד
 שְׁבָא נַח וְהַתְקִין לְהֵם תְּקוּן
 הָעוֹלָם וְלְעַבְדֵי וּלְתַקְנֵי אֶת הָאָרֶץ.
 שְׁחַרֵי בַּהֲתַחֲלָה לָא הֵיוּ זוֹרְעִים
 וְקוֹצְרִים, אַחַר כֹּף הַצְּטָרְכוּ אֶת
 זֶה, שְׁכַתוּב עוֹד כָּל יְמֵי הָאָרֶץ
 וְגו'.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, עֲתִיד הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא לְתַקְנֵי עוֹלָם וְלְהַתְקִין
 רוּחַ בְּבַנֵּי אָדָם כְּדֵי שְׂיֵאָרִיכוּ
 יָמִים לְעוֹלָמִים. זְהוּ שְׁכַתוּב
 (ישעיה ס"ה) כִּי כִימֵי הָעֵץ יָמֵי עַמִּי
 וְגו'. וְכַתוּב (שם כ"ה) כִּלְעַ הַמּוֹת
 לְנִצְחָ וּמְחָה ה' אֱלֹהִים דְּמַעָה
 מְעַל כָּל פְּנִים וְחֻרְפַת עַמּוֹ יִסִּיר
 מְעַל כָּל הָאָרֶץ כִּי יִי דְבַר.

עד כאן נתקנו הדברים. מכאן
 והלאה תקונו הפרשה.

בראשית

אמר רבי שמעון, הא תנינן דכד ברא קדשא בריך הוא עלמא גליף בגילופי דרזא דמהימנותא גו טהירין ברזין עלאין. וגליף לעילא וגליף לתתא וכלא ברזא חדא. ועביד עלמא תתאה כגוונא דעלמא עלאה. ודא קאים לקביל דא. למהוי כלא חד ביחודא חדא. ובגין כך קדשא בריך הוא גליף גליפי דאתוון עילא ותתא. ובהו ברא עלמין.

ותא חזי, כגוונא דעבד קדשא בריך הוא עלמא הכי נמי ברא ליה לאדם קדמאה. פתח ואמר, (הושע ו) והמה פאדם עברו ברית וגו'. דהא קדשא בריך הוא אעטר ליה בעטרין עלאין. וברא ליה בשית סטרין דעלמא. למהוי שלים בכלא. וכלא זעאן ודחלן מקמיה. דהא כד אתברי אדם אתברי בדיוקנא עלאה. והווי מסתפלן בההוא דיוקנא וזעאן ודחלן מקמיה. ולבתר אעיל ליה קדשא בריך הוא בגנתא דעדן לאתעדנא תמן בעדוניהן עלאין. והווי מלאכין עלאין סחרין ליה ומשמשין קמיה. ורזין דמריהון הווי אודעיין ליה.

הא חזי, בשעתא דאעיל ליה קדשא בריך הוא לגנתא דעדן, הוה חמי ואסתפל מתמן פל רזין עלאין וכל חכמתא. בגין למנדע ולאסתפל ביקרא דמריה.

שבעה היכלין מדורין אנון לעילא דאנון רזא דמהימנותא עלאה. ושבעה היכלין אנון לתתא (כגוונא דלחון חד לקביל חד. שבעה מדורין דמיכלין אנון לתתא) כגוונא דלעילא. ואנון שית כגוונא עלאה וחד טמיר וגניז איהו לעילא. וכל אלין אנון ברזא עלאה. בגין דכל הני היכלין אית בהו כגוונא דלעילא. ואית בהו

בראשית

אמר רבי שמעון, הרי שנינו, שפשברא הקדוש ברוך הוא את העולם, חקק בחקיקות של סוד האמונה תוך אורות בסודות עליונים וחקק למעלה וחקק למטה, והפל בסוד אחד. ועשה עולם תחתון כמו שעולם העליון. וזה עומד כנגד זה להיות הכל אחד ביחוד אחד. ולכן הקדוש ברוך הוא חקק חקיקות של אותיות למעלה ולמטה, ובהם ברא את העולמות.

ובא וראה, כמו שעשה הקדוש ברוך הוא את העולם, כך גם ברא את אדם הראשון. פתח ואמר, (הושע ו) והמה פאדם עברו ברית. שהרי הקדוש ברוך הוא עטר אותו בעטרות עליונות, וברא אותו בששה צדדים של העולם להיות שלם בכל, וכלם זעו ופחדו מלפניו. שהרי כשנברא אדם, נברא בדמות עליונה, והיו מסתכלים באותה דמות וזעים ופחדים מלפניו. ואחר כך הכניסו הקדוש ברוך הוא בגן עדן להתעדן שם בעדוניהם עליונים, והיו מלאכים עליונים משמשים לפניו וסוכבים אותו, וסודות רבונם היו מודיעים לו.

בא ראה, בשעה שהכניס אותו הקדוש ברוך הוא לגן עדן, היה רואה ומסתפל משם כל הסודות העליונים וכל החכמה כדי לדעת ולהסתפל בכבודו רבונו.

שבעה היכלות מדורים הם למעלה, שהם סוד האמונה העליונה. ושבעה היכלות הם למטה (כמו שהם אחד כנגד אחד. שבעה מדורים של היכלות הם למטה) כמו שלמעלה. והם ששה כדמא עליונה, ואחד טמיר וגנוז הוא

כְּגוֹנוֹא דְלִתְתָא. לְמַהוּי כָּלִיל בְּדִיוקְנָא דְרִזָּא
דְלַעִילָא וּבְדִיוקְנָא דְרִזָּא דְלִתְתָא, וּבְהוּ הָוָה
דִּינִירִיה דְאָדָם.

וּלְבַתֵּר דְאִתְתְּרָךְ מִגְנָתָא דְעָדָן אֲתִקִּין לִוְן
קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא לְנִשְׁמַתְהוֹן
דְצִדִיקָיָא לְאַשְׁתַּעֲשַׁעָא בְהוּ כְדָקָא חֲזִי מִזִּיּוּא
דִיקָרָא עֲלָאָה. וְכָל חַד וְחַד אֲתַתְקֵן פְּגוּוֹנָא
דְלַעִילָא וּכְגוּוֹנָא דְלִתְתָא כְּמָה דְאוּקִימָנָא.

הֵיבְלָא קְדָמָאָה. אֲתֵר דְאִיהוּ מִתְתַּקֵּן לִתְתָא
לְמַהוּי פְּגוּוֹנָא דְלַעִילָא. וְהָא אֲתַעֲרוּ

חֲבֵרִיָּא נְמוּסֵי דְגִנְתָּא דְעָדָן כְּמָה דְאִיהוּ בְרִזָּא
עֲלָאָה (דְאִיהוּ מִתְקֵן לְגוּ, גוּ מִמִּירָא דְרִזָּא דְלִתְתָא לְגוּ וְסָתִים מִכָּל) (ג"א
וְאִיהוּ מִתְתַּקֵּן לְגוּ וְסָתִים מִכָּל) וְלֹא שְׁלֹטָא בֵּיה עֵינָא.

בַּר נִשְׁמַתְהוֹן דְצִדִיקָיָא. לְמַהוּי (דף לח ע"ב)
גְּלִיפֵן לְעִילָא וְתִתָּא. וְלֹא סִתְפְּלָא מִתְמָן בְּרִזָּא
דְמִרְיֵהוֹן וּבְעֵנוּגָא דְלַעִילָא.

וְאֲרִין אֲנוּן צִדִיקָיָא דְלֹא אֲחֵלְפוּ יְקָרָא
דְמִרְיֵהוֹן בְּגִין דְחָלָא אֲחָרָא. כְּתִיב,

(משלי יב) אֵשֶׁת חֵיל עֲטָרַת בַּעֲלָהּ, רִזָּא
דְמַהִימְנוּתָא לְאִתְדַבְּקָא בַּר נִשְׁ בְּמִרְיָה
וּלְדַחֲלָא מִנִּיה תְּדִיר וְלֹא יִסְטִי לְיִמִינָא
וּשְׁמָאֲלָא. וְהָא אוּקִימָנָא דְלֹא יִהְיֶה בַּר נִשְׁ
בְּתֵר דְחָלָא אֲחָרָא דְאִקְרִי אֲשׁוֹת זְנוּנִי"ם.
וּבְגִין כֶּף כְּתִיב, (משלי ז) לְשִׁמְרָךְ מֵאִשָּׁה זָרָה
מִנְכַרְיָה אֲמִרְיָה הֲחִלִּיקָה.

הֵיבְלָא דָא קָאִים בְּדִיוקְנָא דְרִזָּא עֲלָאָה. בְּגִין
דְכַד נִשְׁמַתִּין דְצִדִיקָיָא נִפְקִי מִהָאִי
עֲלָמָא, עֲאֲלִין גּוּ אֲלִין הֵיכְלִין דִּי בְּגִנְתָּא
דְעָדָן דְלִתְתָא. וְתַמָּן (עֲלִי) יִתְבִּין כָּל חַד וְחַד
כָּל הָהוּא זְמָנָא דְאֲצִטְרִיכָא נִשְׁמַתָּא לְמִיתַב
תַּמָּן.

הָלָלוּ שְׁבַגְן עָדָן שְׁלֹמְטָה, וְשֵׁם [נְכֻסִים] יוֹשְׁבִים כָּל אֶחָד וְאֶחָד כָּל אוֹתוֹ זְמַן שְׁצַרִיכָה הַנְּשֵׁמָה
לְשַׁבַּת שָׁם.

לְמַעֲלָה. וְכָל אֲלָה הֵם בְּסוּד
עֲלִיּוֹן, מִשּׁוּם שְׁכָל הַהִיכְלוֹת
הָלָלוּ יֵשׁ בְּהֵם כְּמוֹ שְׁלֹמְעֵלָה,
וְיֵשׁ בְּהֵם כְּמוֹ שְׁלֹמְטָה, לְהִיּוֹת
כּוֹלֵל בְּדַמּוֹת שֶׁל הַסּוּד שְׁלֹמְעֵלָה
וּבְדַמּוֹת שֶׁל הַסּוּד שְׁלֹמְטָה,
וּבְהֵם הָיָה דִּיּוּרוֹ שֶׁל אָדָם.

וְרֵאֲחֵר שְׁגֵרֵשׁ מִגֵּן עָדָן, הַתִּקֵּן
אוֹתָם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְנִשְׁמּוֹת
הַצְּדִיקִים לְהַשְׁתַּעֲשַׁע בְּהֵם כְּרֵאוּי
מִזִּיּוֹ שֶׁל הַכְּבוֹד הָעֲלִיּוֹן, וְכָל
אֶחָד וְאֶחָד הַתַּתְקֵן כְּמוֹ
שְׁלֹמְעֵלָה וּכְמוֹ שְׁלֹמְטָה כְּמוֹ
שֶׁפָּרְשָׁנוּ.

הֵיבְלָ רֵאשׁוֹן - מְקוֹם שֶׁהוּא
נִתְקַן לְמַטָּה לְהִיּוֹת כְּמוֹ
שְׁלֹמְעֵלָה. וְהָרִי הָעִירוּ הַחֲבֵרִים
הַנְּהַגוֹת גֵּן עָדָן כְּמוֹ שֶׁהוּא בְּסוּד
עֲלִיּוֹן [שְׁהוּא נִתְקַן לְכַפְּנִים תוֹךְ סֵתֵר שֶׁל הַסּוּד
שְׁלֹמְטָה גֵּנוּ (נִסְתָּר מִכָּל) ג"א] וְהוּא נִתְקַן לְכַפְּנִים
(נִסְתָּר מִכָּל) וְלֹא שׁוֹלֵטַת בּוֹ הָעֵינַן,
כְּרֵט לְנִשְׁמּוֹת הַצְּדִיקִים, לְהִיּוֹת
חֲקוּקִים לְמַעֲלָה וְלְמַטָּה
וְלְהַסְתַּפֵּל מִשָּׁם בְּסוּד רְבוּנָם
וּבְעֵנוּג שְׁלֹמְעֵלָה.

וְאֲלָה אוֹתָם צְדִיקִים שֶׁלֹּא
הֲחֵלְפוּ כְּבוֹד רְבוּנָם בְּשִׁבִיל
יְרֵאָה אֲחָרָת. כְּתוּב (משלי יב) אֵשֶׁת
חֵיל עֲטָרַת בַּעֲלָהּ, סוּד הָאֲמוּנָה
לְהַדְּבִק בֶּן אָדָם [כְּרֵבוּנו] וְלִפְחֹד
מִמֶּנּוּ תִמִּיד וְלֹא יִסְטֵה לְיָמִין
וְלִשְׁמָאל. וְהָרִי בְּאֲרָנוּ שֶׁלֹּא יִלֵּךְ
בֶּן אָדָם אֲחֵר יְרֵאָה אֲחָרַת
שְׁנִקְרָאת אֲשׁוֹת זְנוּנִי"ם. וְלִכְן
כְּתוּב (שם ז) לְשִׁמְרָךְ מֵאִשָּׁה זָרָה
מִנְכַרְיָה אֲמִרְיָה הֲחִלִּיקָה.

הֵיבְלָ זֶה עוֹמֵד בְּדַמּוֹת שֶׁל סוּד
עֲלִיּוֹן, הִיּוֹת שְׁכֻשְׁנִשְׁמּוֹת
הַצְּדִיקִים יוֹצְאוֹת מִן הָעוֹלָם
הַזֶּה, נִכְנָסִים לְתוֹךְ הַהִיכְלוֹת

לְשַׁבַּת שָׁם.

וּבְכֹל הַיְכָל וְהַיְכָל יֵשׁ דְּמִיּוֹת כְּמוֹ
[ועליון] שְׁלֹמֶעֱלָה וְדְמִיּוֹת כְּמוֹ [למטה]
שְׁלֹמֶטָה. וְשֵׁם מִתְלַבֶּשֶׁת הַנְּשֻׁמָּה
בְּלִבּוֹשִׁים כְּמוֹ שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה,
וּמִתְעַדְנֶת שֵׁם כָּל אוֹתוֹ זְמַן
שְׁצָרִיכָה, עַד שְׁמַגִּיעַ הַזְמַן לְעֵלּוֹת
לְמָקוֹם עֲלִיּוֹן כְּמוֹ שְׁצָרִיךְ. וּמִתּוֹךְ
אוֹתוֹ בְּגַד שֶׁהַתְּלַבֶּשָׁה בּוֹ, רוֹאֵה
דְּמִיּוֹת עֲלִיּוֹנוֹת לְהִסְתַּפֵּל בְּכַבּוֹד
רְבוֹנִים.

בְּהִיכֹל הַזֶּה יֵשׁ מְאוּרֹת עֲלִיּוֹנִים
לְהִסְתַּפֵּל, וְנִשְׁמוֹת אוֹתָם הַגְּרִים
שֶׁהַתְּגִירוֹ עוֹמְדוֹת שֵׁם וּנְכַנְסוֹת
שֵׁם לְהִסְתַּפֵּל בְּכַבּוֹד הָעֲלִיּוֹן,
וּמִתְלַבֶּשׁוֹת שֵׁם בְּלִבּוֹשׁ אֶחָד שֶׁל
אוֹר שְׁמַאִיר וְלֹא מְאִיר. וְאוֹתוֹ
הַיְכָל מְצַפֶּה מֵאֲבָן טוֹבָה וְזֹהב.
וְשֵׁם הוּא פֶתַח אֶחָד שִׁיּוֹרֵד כְּנֶגֶד
פֶתַח הַגִּיהֶנֶם. מִשֵּׁם מִסְתַּפְּלִים
בְּכָל אוֹתָם רְשָׁעִים [של ישראל] [של עובדי
עבודה זרה] שֶׁלֹּא נִכְנְסוּ בְּבְרִית
הַקְּדוּשָׁה וְגִרְשׁוּ בְּאוֹתָם מִלְּאֲכִי
חֲבֵלָה שֶׁטּוֹרְדִים אוֹתָם בְּאֵשׁ
שְׂדוּלְקַת. וְהֵם רוֹאִים וּשְׂמֵחִים עַל
שֶׁהַתְּגִירוֹ.

וְשֵׁשׁ פְּעָמִים בַּיּוֹם מוֹאֲרִים
מִתּוֹךְ אוֹר עֲלִיּוֹן וּמִשְׁתַּעֲשָׁעִים
שֵׁם. וּמַעֲלִיָּהֶם עוֹבְדֵיהַ וְאוֹנְקְלוֹס
הַגֵּר וְשָׂר הַגְּרִים שֶׁהַתְּגִירוֹ. כְּמוֹ
זֶה לְמַעַלָּה כְּשִׁזּוֹכִים לְהַעֲלוֹת
נִשְׁמָתָם לְהַתְּעַטֵּר שֵׁם.

הַיְכָל שְׁנֵי הַיְכָל זֶה עוֹמֵד לְפָנִים
מִהַיְכָל הָרֵאשׁוֹן הַזֶּה, וְזֶה [הפּתח
הוא סמוך לתוך המערות] [נ"א היכל סמוך למערות]
שֶׁל הָאֲבוֹת. וְהַיְכָל הַזֶּה מְאִיר
יּוֹתֵר מִהָרֵאשׁוֹן. כֵּן יֵשׁ כָּל אֲבָנִים
יְקוֹרוֹת שְׂמֻצָפוֹת אוֹתוֹ.

בְּתוֹךְ הַיְכָל הַזֶּה יֵשׁ אוֹר אֶחָד
כְּלוּל מִכָּל הַגְּוִנִים, וְהוּא מְאִיר
מִלְּמַעַלָּה לְמַטָּה. בְּהִיכָל הַזֶּה
עוֹמְדִים [כל] אֵלּוֹ שְׂסָבְלוֹ יְסוּרִים,
וְחִלָּאִים בְּעוֹלָם הַזֶּה כְּדֵי לְהַתְּמַקֵּן.

וּמְרַעִין בְּהַאי עֲלָמָא בְּגִין

וּבְכֹל הַיְכָלָא וְהַיְכָלָא אֵית דִּיּוֹקְנִין כְּגוֹנָא
(עֲלָאָה) דְּלַעֲיִלָא וְדִיּוֹקְנִין כְּגוֹנָא (תְּתַמָּא)

דְּלִתְתָא. וְתַמָּן אֲתַלְבֶּשֶׁת נִשְׁמָתָא בְּלִבּוֹשִׁין
כְּגוֹנָא דְהַאי עֲלָמָא. וְאֲתַעֲדַנַּת תַּמָּן כָּל
הַהוּא זְמַנָּא דְאַצְטְרִיכַת עַד דְמָטִי זְמַנָּא
לְסַלְקָא לְאַתְרַּה עֲלָאָה כְּמָה דְאַצְטְרִיךְ. וּמַגּוֹ
הַהוּא מְאֵנָא דְאֲתַלְבֶּשֶׁת בֵּיה חֵמָאֵת דִּיּוֹקְנִין
עֲלָאִין לְאַסְתַּפְּלָא בִּיקְרָא דְמְרִיהוּן.

בְּהַאי הַיְכָלָא אֵית נְהוּרִין עֲלָאִין
לְאַסְתַּפְּלָא. בְּנִשְׁמַתְהוּן דְאַנוּן גִּיּוּרִין
דְאַתְגִּיירוֹ דְקִיִּימִין תַּמָּן וְעֲלִין תַּמָּן
לְאַסְתַּפְּלָא בִּיקְרָא עֲלָאָה וּמִתְלַבֶּשֶׁן תַּמָּן
בְּלִבּוֹשָׁא חֲדָא דְנְהוּרָא דְנְהִיר וְלֹא נְהִיר.
וְהַהוּא הַיְכָלָא מְקַפָּא מֵאֲבָן טַבָּא וְדִהְבָּא.

וְתַמָּן אֵיהוּ פֶתַח חֲדָא דְנְחִית לְקַבֵּל פֶּתַחֵא
דְגִיְהֶנֶם. מִתַּמָּן מִסְתַּפְּלִין בְּכָל אֲנוּן
חִיבִי (דִּישְׂרָאֵל) (נ"א דְעוֹבְדֵי עֲבוּדָה זְרָה) דְלֹא עֲאֵלוֹ
בְּבְרִית קְיִימָא קְדִישָׁא וְאֲתַתְּרָכוּ בְּאַנוּן
מִלְּאֲכִי חֲבֵלָה דְטְרִדֵי לוּן בְּנוּרָא דְדָלִיק.
וְאַנוּן חֵמָאֵן וְחֲדָאֵן עַל דְאַתְגִּיירוֹ.

וְתִרְתָּ זְמַנִּין בְּיוֹמָא נְהִרִין מַגּוֹ נְהִירוֹ עֲלָאָה
וּמִשְׁתַּעֲשָׁעֵן תַּמָּן. וְעִילָא מְנַהוּן
עוֹבְדֵיהַ וְאוֹנְקְלוֹס גִּיּוּרָא וְשָׂר גִּיּוּרִין
דְאַתְגִּיירוֹ. כְּגוֹנָא דָּא לַעֲיִלָא כַּד זְכָאֵן
לְסַלְקָא נִשְׁמַתְהוּן לְאַתְעַטְרָא תַּמָּן:

הַיְכָלָא תְנִינָא. הַיְכָלָא דָּא קְיִימָא לְגוֹ
מְהַאי הַיְכָלָא קְדֻמָּאָה, וְהַאי (פֶּתַחֵא
אֵיהוּ סְמוּךְ לְגוֹ מְעַרְתָּא) (נ"א הַיְכָלָא סְמוּךְ לְמְעַרְתָּא) דְאַבְהֶן.
וְהַאי הַיְכָלָא נְהִיר מְקְדֻמָּאָה. הֵכָא אֵית כָּל
אַבְנִין יְקִירִין דְמְקַפְּן לֵיה.

בְּגוֹ דְהַאי הַיְכָלָא, אֵית נְהִירוֹ חַד כְּלִיל מְפָל
גְוִנִין וְאֵיהוּ נְהִיר מְעִילָא לְתַתָּא. בְּהַאי

הַיְכָלָא קְיִימִין (כָּל) אֲנוּן דְסָבְלוֹ יְסוּרִין

וְהָיוּ מוֹדִים וּמְשַׁבְּחִים לְרַבּוֹנָם
בְּכָל יוֹם, וְלֹא הָיוּ מְבַטְּלִים
תְּפִלוֹתֵיהֶם לְעוֹלָמִים.

רַבָּנִים מֵהַהִיכָל הָזֶה עוֹמְדִים כָּל
אֶלּוּ שְׁמַקְדָּשִׁים [בְּכָל יוֹם] בְּכָל הַכַּחַ
שֵׁם רַבּוֹנָם, וְעוֹנִים אָמֵן יְהִי
שְׁמִיהּ רַבָּא מְבָרַךְ בְּכָל הַכַּחַ.
וְאֵלֶּה הֵם עוֹמְדִים לְפָנָי וּלְפָנִים
בְּהִיכָל הָזֶה. וְאוֹתוֹ אֹר שְׁפוֹלֵל
כָּל הַגּוֹנִים מְאִיר לָהֶם. מְאוֹתוֹ
הָאוֹר עוֹמְדִים וְרוֹאִים מְאוֹרוֹת
אַחֲרֵים שְׁנֵאֲחֻזִּים וְלֹא נֶאֱחֻזִּים
בְּתוֹכָם. וּמַעֲלֵיהֶם מְשִׁיחַ, שֶׁהוּא
נִכְנָס וְעוֹמֵד בִּינְיָהֶם וּמְנַחֵם
אוֹתָם.

הוּא נוֹסֵעַ מֵהַהִיכָל הָזֶה וְנִכְנָס.
בְּהִיכָל הַשְּׁלִישִׁי, וְשֵׁם כָּל אוֹתָם
בְּנֵי חֲלָאִים וּכְאֲבִים קָשִׁים, וְכָל
אוֹתָם תִּינוּקוֹת שֶׁל בֵּית רַבָּן שְׁלֹא
הַשְּׁלִימוּ יְמֵיהֶם, וְכָל אוֹתָם
הַעֲצוּבִים עַל חֲרָבֵן בֵּית הַמְּקַדָּשׁ
[וְשִׁפְכוּ] וְהָיוּ שׁוֹפְכִים דְּמַעוֹת. כָּלֵם
עוֹמְדִים בְּאוֹתוֹ הִיכָל, וְהוּא
מְנַחֵם אוֹתָם.

וְנוֹסֵעַ מֵהַהִיכָל הָזֶה וְנִכְנָס.
בְּהִיכָל הַרְבִּיעִי, וְשֵׁם כָּל אוֹתָם
אַבְלֵי צִיּוֹן וִירוּשָׁלַיִם וְכָל אוֹתָם
שְׁנֵהֲרָגוּ עַל יְדֵי שְׂאֵר הָעַמִּים
עוֹבְדֵי עֲכוּ"ם. וְהוּא שׁוֹהֵה
וּבּוֹכָה. וְאֵז כָּל אוֹתָם נְשִׂאִים שֶׁל
זָרַע דָּוִד, כָּלֵם אוֹחֻזִּים בּוֹ
וּמְנַחֵמִים אוֹתוֹ.

מִתְחִיל פַּעַם שְׁנֵיהּ וּבּוֹכָה, עַד
שִׁיּוּצָא קוֹל, וְנֶאֱחֻז בְּאוֹתוֹ קוֹל
וְעוֹלָה לְמַעְלָה וְשׁוֹהֵה שֵׁם עַד
רֵאשׁ חֲדָשׁ. וּכְשִׁיּוֹרֵד, יוֹרְדִים
עִמּוֹ כְּפֶה אוֹרוֹת וְזִיוִים מְאִירִים
לְכָל אוֹתָם הִיכָלוֹת וּרְפוּאָה וְאוֹר
לְכָל אוֹתָם הַהֲרוּגִים וּבְנֵי חֲלָאִים
וּמְכֹאֲבִים שֶׁסָּבְלוּ עִם הַמְּשִׁיחַ.

וְאֵז לּוֹבֵשׁ לְבוּשׁ מְלָכוּת. וְשֵׁם
חֲקוּקִים וּרְשׁוּמִים כָּל אוֹתָם
הַרוּגִים שֶׁל שְׂאֵר הָעַמִּים עוֹבְדֵי
עֲכוּ"ם בְּאוֹתָהּ פּוֹרְפִירָה, וְעוֹלָה

לְאַתְתְּקָנָא. וְהָיוּ מוֹדֵן וּמְשַׁבְּחֵן לְמַרְיָהוֹן כָּל
יוֹמָא. וְלֹא הָיוּ מְבַטְּלִין צְלוֹתֵיהֶו לְעֵלְמִין.

לְגוּ מֵהַאי הִיכָלָא קְיַיְמִין כָּל אַנּוּן דְּמַקְדָּשִׁין
(בְּכָל יוֹמָא) בְּכָל חֵילָא שְׁמָא דְּמַרְיָהוֹן
וְאַתִּיבוּ אָמֵן יְהִי שְׁמִיהּ רַבָּא מְבָרַךְ בְּכָל
חֵילָא. וְאַלִּין אַנּוּן קְיַיְמִין לְגוּ בְּגוּ הַאי
הִיכָלָא. וְהָהוּא נְהוּרָא דְּכָלִיל כָּל גּוֹוֵנִין נְהִיר
לוֹן. מֵהָהוּא נְהִירוּ קְיַיְמִין וְחֲמָאן נְהוּרִין
אַחֲרָנִין דְּאַתְאַחֲדוּן וְלֹא אַתְאַחֲדוּן בְּגוּוֹיֵיהוּ.
וְעֵילָא מְנַהוֹן מְשִׁיחַ דְּאִיהוּ עָאל וְקֵאִים
בִּינְיָהוּ וְנַחִים לוֹן.

אִיהוּ נְטִיל מֵהַאי הִיכָלָא וְעָאל בְּהִיכָלָא
תְּלִיתָאָה וְתַמָּן כָּל אַנּוּן בְּנֵי מְרַעִין
וּכְאֲבִין יַתִּיר וְכָל אַנּוּן דְּרַדְקֵי דְּבֵי רַבָּן דְּלָא
אַשְׁלִימוּ יוֹמִין. וְכָל אַנּוּן דְּעַצְבִּין עַל חֲרוּב בֵּי
מַקְדָּשָׁא (וְאוֹשִׁידוּ) וְהָיוּ אוֹשְׁדִין דְּמַעִין. כְּלֵהוֹן
קְיַיְמִין בְּהָהוּא הִיכָלָא, וְאִיהוּ מְנַחֵם לוֹן.

וְנְטִיר מֵהַאי הִיכָלָא וְעָאל בְּהִיכָלָא רְבִיעָאָה,
וְתַמָּן כָּל אַנּוּן אַבְלֵי צִיּוֹן וִירוּשָׁלַם
וְכָל אַנּוּן קְטוּלֵי דְּשְׂאָר עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת
כּוֹכְבִים וּמַזְלוֹת. וְאִיהוּ שְׂרִי וּבְכִי. (דף לט ע"א)
וְכַדִּין כָּל אַנּוּן נְשִׂאִין דְּזַרְעָא דְּדָוִד כְּלֵהוּ
אַחֲדָן בֵּיהּ וּמְנַחֵמִין לֵיהּ.

שְׂאֵרֵי תַנְיִינוֹת וּבְכִי עַד דְּקָלָא נְפִיק וּמִתְאַחַד
בְּהָהוּא קָלָא וְסָלִיק לְעֵילָא וְאַשְׁתַּתִּי
תַּמָּן עַד רִישׁ יַרְחָא. וְכַד נַחִית נַחֲתִין עַמִּיהּ
כְּפֶה נְהוּרִין וְזִיוִין מְנַהֲרִין לְכָל אַנּוּן הִיכָלִין
וְאַסְוֹתָא וְנְהוּרָא לְכָל אַנּוּן קְטוּלִין וּבְנֵי
מְרַעִין וּמְכֹאֲבִין דְּסָבְלוּ עַמִּיהּ דְּמְשִׁיחַ.

וְכַדִּין פּוֹרְפִירָא לְבִישׁ. וְתַמָּן חֲקִיקִין
וּרְשִׁימִין כָּל אַנּוּן קְטוּלֵי דְּשְׂאָר עַמִּין
עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכְבִים וּמַזְלוֹת בְּהָהוּא
פּוֹרְפִירָא. וְסָלִיק הָהוּא פּוֹרְפִירָא לְעֵילָא

וְאֶתְחַקֵּק תַּמָּן גּוֹ פּוֹרְפִירָא עֲלֵאָה דְמַלְפָּא.
וְקִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא זְמִין לְאַלְבָּשָׂא הֵהוּא
פּוֹרְפִירָא וְלִמְיֻדָּן עַמְיֻדָּן דְכִתְיֻב, (תהלים ק) יְדִין
בְּגוּיִם מְלֵא גְוִיּוֹת. עַד דֵּי אָתָּא וְנַחִים לֹוּן
וְנַחֲתִין עַמִּיָּה (בְּמָה) נְהוּרִין וְעַדוּנִין לְאַתְעֵדְנָא
וְכַמָּה מְלֵאכִין וְרִתִּיכִין עַמִּיָּה. כָּל חַד וְחַד
בְּמַלְבוּשָׂא (נ"א וּבִידָא דְכָל חַד וְחַד מַלְבוּשָׂא) לְאַתְלַבְּשָׂא
כְּהוּ כָּל אַנּוּן נִשְׁמַתִּין דְקִטּוּלִין וְתַמָּן מִתְעֵדְנִין
כָּל הֵהוּא זְמָנָא דְאִיהוּ סָלִיק וְנַחֲתִית.

לְגוֹ מֵהַאי הֵיכְלָא קְיִימִי גּוֹ דְרַגָּא עֲלֵאָה אַנּוּן
עֲשֵׂרָה רַבְרַבִּין מְמַנָּן (בְּגוֹן) רַבִּי עֲקִיבָא
וְחַבְרוּי. וְכִלְהוּ סְלָקִי בְּסָלִיקוּ. גּוֹ
אַסְפַּקְלָרְיָאָה דְלַעֲיָלָא, וְנְהַרִין בְּזִיו יִקְרָא
עֲלֵאָה. עֲלֵייהוּ כְתִיב (ישעיה טד) עֵינִן לֹא רֵאֲתָהּ
אַלֵּהִים זּוֹלְתָךְ יַעֲשֶׂה לְמַחְפָּה לּוֹ:

בְּהִיבְרָא חֲמִישָׂאָה קְיִימִין כָּל אַנּוּן מְאָרִיָּהוּן
דְתִיּוּבְתָא שְׁלִימְתָא דְתַבּוּ
מַחְטָאִיָּהוּן וְאַתְנַחְמוּ כְּהוּ וְנַפְקַת נִשְׁמַתִּיָּהוּ
בְדַכְיֻוֹ (וְכָל אַנּוּן מְאָרִיָּהוּן דְתִיּוּבְתָא) וְכָל אַנּוּן דְקִדְיֻשׁוּ
שְׂמָא דְמְרִיָּהוּן וְקַבִּילוּ עֲלֵייהוּ מוֹתָא.
וְכַתְרַעָא דְהַאי הֵיכְלָא (פְתִחָא) קָאִים מְנַשֶּׂה מְלַךְ
יְהוּדָה דְקַבִּיל לִיָּה קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא בְתִיּוּבְתָא
שְׁלִימְתָא וְחַתֵּר לִיָּה חַתִּירָא לְקַבְּלָא לִיָּה.

וְלְגוֹ מֵהַאי הֵיכְלָא קְיִימִין כָּל אַנּוּן מְאָרִיָּהוּן
דְתִיּוּבְתָא שְׁלִימְתָא. דְנִשְׁמַתְהוּן נַפְקַת
בְּשַׁעֲתָא דְאַתְמַרְמְרוּ עַל עוֹבְדֵיהוּן. וְאַלִּין
מִתְעֵדְנִין בְּעַדוּנָא עֲלֵאָה בְּכָל יוּמָא וְיוּמָא.
וְתַלַּת זְמָנִין בְּיוּמָא נְהִירוּ עָאל בְּהֵהוּא הֵיכְלָא
דְמִתְעֵדְנִין בֵּיהּ כָּל חַד וְחַד כְּדָקָא חֲזִי לִיָּה.
וְכָל חַד נִכּוּה מְנַהִירוּ דְחוּפָּה דְחַבְרִיָּה בֵּין
לְתַתָּא בֵּין לַעֲיָלָא. הַאי הֵיכְלָא קְיִימָא עַל
אַנּוּן הֵיכְלִי תַתָּאי. וְאַפִּילוּ צְדִיקִים גְּמוּרִין לֹא
יְכַלִּין לְאַעֲלָאָה בְּגוֹ (הַהוּא) הַאי הֵיכְלָא וְלִמְיָקִם

אוֹתָהּ פּוֹרְפִירָה לְמַעְלָה, וְנַחֲקֵק
שֵׁם תּוֹךְ הַפּוֹרְפִירָה הַעֲלִינָהּ שֶׁל
הַמֶּלֶךְ. וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עֲתִיד
לְלַבֵּשׁ אוֹתָהּ פּוֹרְפִירָה וְלָדוּן
עִמָּם, שְׁכַתּוּב (תהלים ק) יְדִין
בְּגוּיִם מְלֵא גְוִיּוֹת. עַד שֶׁבָּא
וּמְנַחֵם אוֹתָם, וְיוֹרְדִים עִמּוֹ (בְּמָה)
מְאֻרּוֹת וְעַדוּנִים לְהַתְעַדָּן, וְכַמָּה
מְלֵאכִים וּמְרַכְבוֹת עִמּוֹ. כָּל אֶחָד
וְאֶחָד בְּמַלְבוּשׁ (נ"א וּבִידָא כָּל אֶחָד וְאֶחָד
מַלְבוּשׁ) לְהַתְלַבֵּשׁ בְּהֵם כָּל אוֹתָם
נִשְׁמַתֵּהוּ הַחַרוּגִים, וְשֵׁם מִתְעַדְנִים
כָּל אוֹתוֹ זְמַן שֶׁהוּא עוֹלֶה וְיוֹרֵד.
לְפָנִים מֵהֵיכַל הַזֶּה עוֹמְדִים
תּוֹךְ דְרַגָּה עֲלִינָהּ אוֹתָם עֲשֵׂרָה
גְדוּלִים מְמַנִּים (בְּגוֹן) רַבִּי עֲקִיבָא
וְחַבְרוּי. וְכֻלָּם עוֹלִים בְּעֲלִיָּה תּוֹךְ
אַסְפַּקְלָרְיָה שְׁלִמְעֵלָה וּמְאִירִים
בְּזִיו כְּבוֹד עֲלִיּוֹן. עֲלֵיהֶם כְּתוּב
(ישעיה טד) עֵינִן לֹא רֵאֲתָהּ אֱלֹהִים
זּוֹלְתָךְ יַעֲשֶׂה לְמַחְפָּה לּוֹ.

בְּהִיבְרָא חֲמִישִׁי קְיִימִים כָּל
אוֹתָם בְּעֲלֵי תְשׁוּבָה הַשְּׁלָמָה
שֶׁשָּׁבוּ מִחְטָאִיהֶם וְהִתְנַחְמוּ בְּהֵם
וְנִשְׁמַתָּם יֵצֵאָה בְּטַהֲרָה, (וְכָל אוֹתָם
בְּעֲלֵי תְשׁוּבָה) וְכָל אֵלוּ שֶׁקִּדְשׁוּ שֵׁם
רַבּוֹנָם וְקַבְּלוּ עֲלֵיהֶם מוֹתָא.
וּבְשַׁעֲרֵי הֵיכַל הַזֶּה (פְתִחָא) עוֹמֵד
מְנַשֶּׂה מְלַךְ יְהוּדָה שֶׁקַּבְּלוּ
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְתִשׁוּבָה
שְׁלָמָה וְחַתֵּר לוֹ חַתִּירָה לְקַבְּלוֹ.
וְלְפָנִים מֵהֵיכַל זֶה עוֹמְדִים כָּל
אוֹתָם בְּעֲלֵי תְשׁוּבָה שְׁלָמָה,
שֶׁנִּשְׁמַתָּם יֵצֵאָה בְּשַׁעֲרֵי
שֶׁהַתְמַרְמְרוּ עַל מַעֲשֵׂיהֶם. וְאַלוּ
מִתְעַדְנִים בְּעַדוּן עֲלִיּוֹן בְּכָל יוֹם
וְיוֹם. וְשֵׁלֶשׁ פְּעָמִים בְּיוֹם אוֹר
נִכְנָס בְּאוֹתוֹ הֵיכַל שְׁמִתְעַדְנִים בּוֹ
כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּרַאוּי לוֹ, וְכָל
אֶחָד נִכּוּה מְאֻר שֶׁל חֲפָּה שֶׁל
חַבְרוּי, בֵּין לְמִטָּה בֵּין לְמַעְלָה.
הֵיכַל הַזֶּה עוֹמֵד עַל אוֹתָם
הֵיכְלוֹת תַּחְתּוּנִים, וְאַפִּילוּ
צְדִיקִים גְּמוּרִים לֹא יְכוּלִים

להפגס לתוף (ההוא) ההיכל הזה ולצמד בו. וזוהי דרגה עליונה על הכל (בו), פרט לדרגת החסידים שהיא דרגה עליונה על הכל.

היכל ששי. היכל זה הוא היכל החסידים. היכל זה הוא עליון על הכל. וזהו היכל שעומד על הכל. היכל הימין אין מי שיעמד בו, אלא אותם חסידים קדושים וכל אותם שאוהבים את רבונם באהבה רבה. ולפתח ההיכל הזה עומדים כל אלו שמיוחדים יחד של רבונם בכל יום. ואלה נכנסים בהיכל הזה ועתידים לעלות בראשונה.

ומעל הפתח הזה אברהם, ימין הקדוש ברוך הוא. ולפתח אחר עומד יצחק שנעקד על גבי המזבח והיה קרבן שלם לפני הקדוש ברוך הוא. ולפתח אחר לבפנים עומד יעקב השלם, ושנים עשר שבטים סביבו, ושכינה על ראשיהם.

ובש"ש ישראל בצרה, מתעוררים שלשת האבות ומעוררים את השכינה להגן עליהם. ואז היא עולה ומתעטרת למעלה ומגנה על ישראל. וכמו שיש היכלות למטה בגן עדן, כך גם למעלה יש היכלות מתקנים שהם סוד האמונה. וכל [אותם] ההיכלות הללו מתקשרים ומתעטרים בהיכל אחד שהוא:

היכל השביעי. והיכל זה גנוז ונסתר מפל שאר ההיכלות. באמצע ההיכל הזה עומד עמוד אחד שהוא בגוונים רבים: ירק, לבן, אדום, שחר. וכשנשמות עולות, הן עולות לתוף ההיכל הזה. מי שראוי לגנון הזה עולה בו, כל אחד ואחד פראוי לו.

וששת ההיכלות הללו הם למדור כפי שאמרנו, והשביעי

ב"ה. והאי איהו דרגא עלא על פלא (ב"ה) בר דרגא דחסידי דאיהו דרגא עלא על פלא: היכלא שתיתאה היכלא דא היכלא דחסידי. היכלא דא היכלא עלא על פלא.

והאי הוא היכלא דקיימא על פלא. היכלא דימינא לית מאן דיקים ביה. אלא אנון חסידים קדישין וכל אנון דמרחמי למריהון ברחימו סגיי. ולפתחא דהאי היכלא קיימא כל אנון דמיחדי יחודא דמריהון בכל יומא. ואלין עאלין בהאי היכלא וזמינין לסלקא בקדמיתא.

ועילא מהאי פתחא אברהם ימינא דקדשא בריך הוא. ולפתחא אחרא קיימא יצחק דאתעקד על גבי מדבחא והיה קרבנא שלים קמיה דקדשא בריך הוא. ולפתחא אחרא לגו קיימא יעקב שלימא ותריסר שבטין סחריניה ושכינתא על רישייהו.

וכד ישראל בעקו אתערו תלת אבהן ומתערי לה לשכינתא לאגנא עלייהו. וכדין איהי סלקא ואתעטרא לעילא ואגנא עלייהו דישראל. וכמה דאית היכלין לתתא בגנתא דעדן, הכי נמי לעילא אית היכלין מתקנן דאנון רזא דמהימנותא. וכל (אנון) הני היכלין פלהו מתקשרן ומתעטרן בחד היכלא דאיהו.

היכלא שביעאה והאי היכלא איהו גניז וסתים מפל שאר היכלין. באמצעיתא דהאי היכלא קאים חד עמודא (דף לט ע"ב) דאיהו בגוונין סגיאין ירוק חפור סומק אוכס. וכד נשמתיין סלקין אנון עאלין גו האי היכלא. מאן דאתחזי להאי גיון סליק ביה. כל חד וחד פדקא חזי ליה.

ואלין שית היכלין אנון למדורא כדאמרן.

אינו למדור. ושש הכל בסוד של שש. ועל זה כתוב בראשית. שש דרגות למעלה ושש דרגות למטה, והכל סוד אחד

בא ראה, בראשית. רבי יהודה אמר, שני בתים היו, בית ראשון ובית שני. זה עליון וזה תחתון. שני ההי"ן הם. זה עליון וזה תחתון, וכלם אחד. ב' העליון פותח שערם לכל צד. שפך הוא - שפולל זה בזה. ראשית. אז הוא ראשית להפנס בחשבון הבגין.

רבי יצחק אמר רבי אלעזר, בראשית זה פללות הדמות (של הדמות) שפל הדמיות פלולות בו. זהו סוד הכתוב (יחזקאל א) הוא מראה דמות כבוד ה'. מראה שנראים בו ששה אחרים. וזהו בראשית בראשית.

בא ראה, כשנכנסים במראה הזה ששה גונים, היא מתקינה עצמה לגלותם ולפעל בהם אמנות העולם. ואם תאמר שהאמנות הזו של העולם היא מדרגה זו - כתוב בראשית. שבת של הששה הוא שעושים אמנות בזה.

רבי יוסי פתח, (שם) הנצנים נראו בארץ עת הזמיר הגיע וקול התור נשמע בארצנו. הנצנים (נראו בארץ) - זהו סוד של שש דרגות ועליה והיא שביעית. ואלו הם שש דרגות: דגת אברהם, דגת יצחק ודגת יעקב, וי"ן ובע"ז וי"ס"ף. כלן נראות בארץ, שכתוב נראו בארץ. בארץ - זוהי קרית קדושה של ארץ ישראל. נראו בארץ - משום שאותן דמיות להגלות בדרגה הזו. עת הזמיר הגיע - שהרי אז משבח וחוזר, כמו שנאמר (תהלים ל) למען יזמרך כבוד ולא ידם. ולכן נקרא מזמור, כמו ששנינו שכתוב מזמור לדוד, ששרתה עליו שכינה בראש. וזהו עת הזמיר הגיע. רבי

ושביעאה לאו איהו למדורא. ושית פלא ברזא דשית. ועל דא כתיב בראשית. שית דרגין לעילא שית דרגין לתתא וכלא רזא חדא.

הא חזי, בראשית. רבי יהודה אמר תרין בתין הוו, בית ראשון ובית שני. דא עלאה ודא תתאה. תרין ההי"ן אנון, דא עלאה ודא תתאה וכלהו חד. ב' עלאה פתחא תרעין לכל סטרא. דהכי הוא דכליל דא בדא. ראשית. פדין הוא ראשית לאעלא בחושפנא דבנינא.

רבי יצחק אמר רבי אלעזר בראשית דא כללא דיוקנא (ר"א דריוקנא) דכל דיוקנין פלילין ביה. דא רזא דכתיב, (יחזקאל א) הוא מראה דמות כבוד י', חזיו דאתחזון ביה שית אחרנין. ודא הוא בראשית בראשית. הא חזי, פד עלאין בהאי חזיו שית גוונין, היא אתקינת גרמא לאחזאה לון ולמפעל בהו אומנותא דעלמא. ואי תימא דהאי אומנותא דעלמא מדרגא דא הוא. כתיב בראשית. שבחא דשית איהו דעבדי אומנותא בהאי.

רבי יוסי פתח (שיר השירים ב) הנצנים נראו בארץ עת הזמיר הגיע וקול התור נשמע בארצנו. הנצנים (נראו בארץ) דא הוא רזא דשית דרגין (גליון הרשב"ב: עלה ואיהו שביעאה. ואלין אנון שית דרגין דגמא דאברהם ודרגמא דיצחק ודרגמא דיעקב וי"ן ובע"ז וי"ס"ף בלהו אתחוו בארעא דכתיב נראו בארץ. בארץ דא היא קרית קדושה דארץ ישראל). נראו בארץ, בגין דאנון דיוקנין לאתחזאה בהאי דרגא. עת הזמיר הגיע, דהא כדין משבח ומיהדר כמה דאת אמר (תהלים ל) למען יזמרך כבוד ולא ידום.

ובגין פה אקרי מזמור כמה דתנינן דכתיב מזמור לדוד דשארית עליה

חייא אָמר, שְׁהָרִי אַז הִגִּיעַ זְמַן לְשַׁבַּח.

רבי אבא אָמר, עולם העליון נסתר וְכָל דְּבָרָיו נִסְתָּרִים, מִשּׁוּם שֶׁעוֹמֵד בְּסוּד עֲלִיּוֹן יוֹם שֶׁל כָּל הַיָּמִים (הַיּוֹם שֶׁל כָּל הַיּוֹמִים). וְכִשְׁבָּרָא וְהוֹצִיא, הוֹצִיא אֶת הַשֵּׁשָׁה הָאֵלוֹ. וּבִגְלַל שֶׁהוּא נִסְתָּר, שֶׁכָּל דְּבָרָיו נִסְתָּרִים, אָמַר בְּרֵאשִׁית, בְּרֵאשִׁית שֵׁשָׁה יָמִים עֲלִיוֹנִים. וְלֹא אָמַר מִי בְּרֵאשִׁית אֹתָם, מִשּׁוּם שֶׁהוּא עוֹלָם עֲלִיּוֹן נִסְתָּר.

וְאַחַר כֵּן גִּלְגָּה וְאָמַר (לְהֵם) הַמַּעֲשֵׂה הַתַּחְתּוֹן, וְאָמַר מִי בְּרֵאשִׁית אֹתוֹ, מִשּׁוּם שֶׁהוּא עוֹלָם שֶׁעוֹמֵד בְּהַתְגַּלּוּת. וְאָמַר, בְּרֵאשִׁית אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ, וְלֹא כְּתוּב בְּרֵאשִׁית נִסְתָּר (בְּיַד נִסְתָּר) בְּרֵאשִׁית אֶת הַשָּׁמַיִם, מִשּׁוּם שֶׁהוּא עוֹלָם בְּהַתְגַּלּוּת. וְאָמַר בְּרֵאשִׁית אֱלֹהִים, אֱלֹהִים וְדָאֵי שֵׁם בְּהַתְגַּלּוּת. הָרֵאשׁוֹן בְּנִסְתָּר שֶׁהוּא עֲלִיּוֹן. הַתַּחְתּוֹן בְּהַתְגַּלּוּת. לְהֵיוֹת תָּמִיד מַעֲשֵׂה הַקְּדוּשָׁה בְּרוּךְ הוּא נִסְתָּר וְנִגְלָה. וְסוּד שֶׁל הַשֵּׁם הַקְּדוּשָׁה כֵּן הוּא נִסְתָּר וְנִגְלָה. אֶת הַשָּׁמַיִם - לְרַבּוּת שָׁמַיִם תַּחְתּוֹנִים לְמִטָּה. וְאֶת הָאָרֶץ - לְהַכְלִיל אֶרֶץ שְׁלֹמֶטָה וְלְרַבּוּת כָּל מַעֲשֵׂיהָ כְּמוֹ שְׁלֹמֶעֱלָה.

וְהָאָרֶץ הֵיטָה תְּהוֹ וְבָהּ, כְּמוֹ שְׁאֲמַרְנוּ. וְהָאָרֶץ - זוֹ אֶרֶץ הָעֲלִיּוֹנָה שְׁאִין לָהּ אֹר מִשָּׁל עֲצָמָה. הֵיטָה - בְּהַתְחַלָּה כְּכֹר הֵיטָה בְּרֵאשִׁית, וְעַכְשָׁו תְּהוֹ וְבָהּ וְחֻשֵׁף. הֵיטָה דוּקָא. אַחַר כֵּן הַקְּטִינָה אֶת עֲצָמָה וְהַקְּטִינָה אֶת אֹרָה. תְּהוֹ וְבָהּ וְחֻשֵׁף וְרוּחַ - אֲרַבְעָה יְסוּדוֹת הָעוֹלָם שְׁנַתְקִנוּ בָּהּ.

דְּבַר אַחַר וְאֶת הָאָרֶץ - כְּפִי שְׁאֲמַרְנוּ, לְרַבּוּת אֶרֶץ שְׁלֹמֶטָה שֶׁהִיא נִעְשֶׂתָה בְּכַמָּה מְדוּרִים (אוֹרוֹת) הַכֹּל כְּמוֹ שְׁלֹמֶעֱלָה. וְזֶהוּ

שְׁכִינְתָּא בְּרִישָׁא. וְדָא הוּא עֵת הַזְמִיר הַגִּיעַ. רַבִּי חֵיִיא אָמַר דְּהָא כְּדִין מְטָא זְמַנָּא לְשַׁבַּחָא.

רבי אבא אָמר עֲלָמָא עֲלָאָה סְתִימָה וְכָל מְלוֹי סְתִימִין. בְּגִין דְּקִיַּימָא בְּרָזָא עֲלָאָה יוֹמָא דְּכָל יוֹמִין (רוּמָא דְּכָל רוּמִין). וְכַד בְּרָא וְאַפִּיק, אַפִּיק אֵלִין שִׁית. וּבְגִין דְּאִיהוּ סְתִימָה דְּכָל מְלוֹי סְתִימִין, אָמַר בְּרֵאשִׁית בְּרֵאשִׁית יוֹמִין עֲלָאִין. וְלֹא אָמַר מָאן בְּרֵאשִׁית לְהוֹן. בְּגִין דְּאִיהוּ עֲלָמָא עֲלָאָה סְתִימָא.

וְלִבְתָּר גְּלִי וְאָמַר (לוֹן) עֲבִידְתָּא תַּתְּאָה. וְאָמַר מָאן בְּרֵאשִׁית לִיָּה, בְּגִין דְּאִיהוּ עֲלָמָא דְּקִיַּימָא בְּאַתְגַּלְיָא. וְאָמַר בְּרֵאשִׁית אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ. וְלֹא כְּתוּב בְּרֵאשִׁית סְתִימָה (ר"א בְּאַרְחָ סְתִימָה) בְּרֵאשִׁית אֶת הַשָּׁמַיִם. בְּגִין דְּאִיהוּ עֲלָמָא בְּאַתְגַּלְיָא וְאָמַר בְּרֵאשִׁית אֱלֹהִים, אֱלֹהִים וְדָאֵי שְׁמָא בְּאַתְגַּלְיָא. קַדְמָאָה בְּסְתִימָא דְּאִיהוּ עֲלָאָה. תַּתְּאָה בְּאַתְגַּלְיָא. לְמַהוּי תְּדִיר עוֹבְדָא דְּקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא סְתִימָה וְגַלְיָא. וְרָזָא דְּשְׁמָא קַדִּישָׁא הִכִּי הוּא סְתִימָה וְגַלְיָא. אֶת הַשָּׁמַיִם לְאַסְגָּאָה שָׁמַיִם תַּתְּאֵי לְתַתְּאֵי. וְאֶת הָאָרֶץ לְאַכְלָלָא אֶרֶץ דְּלַתְּתָא. וְלְאַסְגָּאָה (לָהּ) כָּל עוֹבְדָהָא פְּגוּוֹנָא דְּלַעֲלָא:

וְהָאָרֶץ הֵיטָה תְּהוֹ וְבָהּ כְּדַקְאֲמַרְנוּ. וְהָאָרֶץ דָּא אֶרֶץ עֲלָאָה דְּלִית לָהּ נְהוּרָא מְגַרְמָה. הֵיטָה. בְּקַדְמִיתָא כְּכֹר הוּת פְּדָקָא יָאוּת. וְהַשְׁתָּא תְּהוֹ וְבָהּ וְחֻשֵׁף. הֵיטָה דִּיַּיקָא. לְבַתָּר אֲזַעֲרִית גְּרַמָּה וְאַזְעִירִית נְהוּרָא. תְּהוֹ וְבָהּ וְחֻשֵׁף וְרוּחַ אֲרַבְעָה יְסוּדֵי עֲלָמָא דְּאַשְׁתְּכָלְלוּ בָּהּ.

דְּבַר אַחַר וְאֶת הָאָרֶץ פְּדַקְאֲמַרְנוּ לְאַסְגָּאָה אֲרַעָא דְּלַתְּתָא דְּאִיהִי אֲתַעֲבִידַת בְּכַמָּה מְדוּרִין (מְדוּרִין) כֹּלָּא פְּגוּוֹנָא עֲלָאָה. וְדָא הוּא

וְהָאָרֶץ הֵיטָה תְּהוֹ וְבָהּ וְחֹשֶׁךְ וְרוּחַ. אֵלֶּיךָ מְדוֹרֵי הָאָרֶץ: אָרֶץ, אֲדָמָה, גֵּיא, נְשִׂיָה, צִיָּה, אֲרָקָא, תַּבַּל. וְגָדוֹל שְׁבָכֹלָם תַּבַּל, שְׁכָתוּב (תהלים ט) וְהוּא יִשְׁפּוּט תַּבַּל בְּצִדְקָא.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מַהִי צִיָּה? אָמַר לֹו, זֶהוּ מְקוֹם הַגֵּיהֶנֶם, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר צִיָּה וְצִלְמוֹת. וְסוּד זֶה כְּתוּב [שְׁכָתוּב] [בְּמִלַּת] וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם. זֶה סוּד מְקוֹם הַגֵּיהֶנֶם. זֶהוּ צִיָּה, הַמְּקוֹם שֶׁל מְלֶאֶךָ הַמּוֹת, כְּפִי שְׁאֲמַרְנוּ, שֶׁהוּא מַחְשִׂיף אֶת פְּנֵי הַבְּרִיּוֹת. וְזֶהוּ מְקוֹם שֶׁל חֹשֶׁךְ עֲלִיּוֹן.

תַּהֲוֹ דָא נְשִׂיָּה שְׁלֵא נִרְאָה בְּהַ מְרָאָה כְּלָל עַד שְׁנִשְׁפַּח מֵהַפֶּל, וְעַל זֶה נִקְרְאת נְשִׂיָּה. וְבָהּ זֹו אֲרָקָא, מְקוֹם שְׁלֵא נִשְׁכַּח. רַבִּי חֲזִיָּא אָמַר, זֶה גֵּיא. וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת - זֶה כְּנֶגֶד תַּבַּל שְׁנֵדוֹן מְרוּחַ אֱלֹהִים, וְהַכֹּל הוּא כְּאֶחָד. כְּמוֹ זֶה יֵשׁ לְאָרֶץ הָעֲלִיּוֹנָה, שְׁבַעַה מְדוֹרִים הֵם לְמַעְלָה דְרָגָה עַל דְרָגָה, וּבְכָל הַמְדוֹרִים מְלֶאכִים עֲלִיּוֹנִים אֵלָה עַל אֵלָה. כִּף גַּם לְמַטָּה. וְהַכֹּל אַחֲזוּ זֶה בְּזֶה לְהִיּוֹת הַכֹּל אֶחָד. שְׁבַעַה מְדוֹרִים הֵם לְמַעְלָה, וְהָרִי אָרֶץ הָעֲלִיּוֹנָה אוֹחֶזֶת אוֹתָם וְכֹלָם עוֹמְדִים בְּהַ, וּבְכֹלָם נִמְצְאת תְּשַׁבַּחַת לְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. דְרָגוֹת נִפְרָדוֹת זֹו מִזֹּו, וּמְקוֹמוֹת נִפְרָדִים זֶה מִזֶּה.

מְדוֹר רֵאשׁוֹן לְמַטָּה הוּא מְקוֹם בֵּית חֹשֶׁךְ שְׁלֵא מְאִיר, וְהוּא מְתַקֵּן לְמְדוֹרֵי רוּחוֹת וּסְעָרוֹת חֲזָקוֹת שְׁלֵא נִרְאִים. וְאֵין בּוֹ אוֹר וְלֹא חֹשֶׁךְ וְלֹא דְמוּת כְּלָל. וְשֵׁם לֹא יוֹדְעִים בּוֹ יְדִיעָה כְּלָל, שְׂאֵין בּוֹ צוּרָה תּוֹף כְּלָל הַכֹּסֵא [הַרְשָׁם].

וְהָאָרֶץ הֵיטָה תְּהוֹ וְבָהּ וְחֹשֶׁךְ וְרוּחַ. אֵלֶּיךָ מְדוֹרֵי הָאָרֶץ: אָרֶץ, אֲדָמָה, גֵּיא, נְשִׂיָּה, צִיָּה, אֲרָקָא, תַּבַּל. וְגָדוֹל שְׁבָכֹלָם תַּבַּל, דְּכַתִּיב, (תהלים ט) וְהוּא (דף ט ע"א) יִשְׁפּוּט תַּבַּל בְּצִדְקָא.

וְהָאָרֶץ הֵיטָה תְּהוֹ וְבָהּ וְחֹשֶׁךְ וְרוּחַ. אֵלֶּיךָ מְדוֹרֵי אֲרַעָא. אָרֶץ. אֲדָמָה. גֵּיא. נְשִׂיָּה. צִיָּה. אֲרָקָא. תַּבַּל. וְגָדוֹל שְׁבָכֹלָם תַּבַּל דְּכַתִּיב, (תהלים ט) וְהוּא (דף ט ע"א) יִשְׁפּוּט תַּבַּל בְּצִדְקָא.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי מָאן הוּא צִיָּה. אָמַר לִיה דָּא הוּא אֲתֵר דְּגֵיהֶנֶם כְּמָה דְּאֵת אָמַר צִיָּה וְצִלְמוֹת. וְרִזָּא דָּא כְּתִיב, (ד"א דְּכַתִּיב) (בְּמִלַּת) וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם. דָּא רִזָּא אֲתֵר דְּגֵיהֶנֶם. דָּא הוּא צִיָּה אֲתֵר דְּמְלֶאֶךָ הַמּוֹת כְּדִקְאֻמְרָן דְּאִיהוּ מַחְשִׂיף אֲנַפְיָיהוּ דְּכַרְיִיתָא. וְדָא הוּא אֲתֵר דְּחֹשֶׁךְ עֲלֵאָה.

תַּהֲוֹ דָא נְשִׂיָּה דְלָא אֲתַחֲזִיָּא בְּהַ חִיזוּ כְּלָל עַד דְּאֲתַנְשִׂי מִכְּלָא. וְעַל דָּא אֲתַקְרִי נְשִׂיָּה. וְבָהּ דָּא אֲרָקָא אֲתֵר דְלָא אֲתַנְשִׂי. רַבִּי חֲזִיָּא אָמַר דָּא גֵּיא. וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת דָּא לְקַבַּל תַּבַּל דְּאֲתַזֵּן מְרוּחַ אֱלֹהִים, וְכֹלָא כַּחַד הוּא.

בְּגוֹנוֹנָא דָּא אֵית לְאָרֶץ עֲלֵאָה. שְׁבַעַה מְדוֹרִין אֲנוּן לְעִילָא דְרָגָא עַל דְרָגָא וּבְכֹלָהוּ מְדוֹרִין מְלֶאכִי עֲלֵאֵי אֵלֶיךָ עַל אֵלֶיךָ. הָכִי נִמְי לְתַתָּא. וְכֹלָא אַחִיד דָּא בְּדָא לְמַהוּי כְּלָא חַד. שְׁבַעַה מְדוֹרִין אֲנוּן לְעִילָא. וְהָאֵי אָרֶץ עֲלֵאָה אַחִידַת לוֹן וְכֹלָהוּ קְיִימִין בְּהַ. וּבְכֹלָהוֹן קְיִימָא תּוֹשְׁבַּחַתָּא דְקַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא. דְרָגִין פְּרִישָׁן דָּא מִן דָּא. וְאֲתַרִּין פְּרִישָׁן דָּא מִן דָּא:

מְדוֹרָא קַדְמָאָה לְתַתָּא הוּא אֲתֵר בֵּי חֹשֶׁךְ דְלָא נְהִיר. וְהוּא מְתַתַּקֵּן לְמְדוֹרֵי רוּחֵי וְקַסְטִירֵי וְעֲלֵעוּלֵי תַקִּיפִין דְלָא אֲתַחֲזִיָּין. וְלֹא אֵית בֵּיה נְהוּרָא וְלֹא חֲשׂוּכָא וְלֹא דִיוּקְנָא כְּלָל. וְתַמָּן לֹא יְדַעִין בֵּיה יְדִיעָא כְּלָל דְלֹאוּ בֵּיה צוּרָה גּוֹ כְּלָל כּוֹרְסִיָּא (כוֹרְסָא).

וְעַל אוֹתוֹ מְקוֹם מְמַנָּה מְלֹאךָ
אֶחָד וְשֵׁמוֹ טְהִרְיָא"ל. וְעִמּוֹ
שְׁבַעִים מְמַנִּים מְעוֹפְפִים.
וְנִמְחִים מְזִיקֵי הַשְּׁלֵהּבוֹת [וּשְׁלֵהָם]
וְלֹא עוֹמְדִים וְלֹא נְרָאִים וְלֹא
נִמְצָאִים. וְכִשְׁבָּא הַבְּקָר, כָּלֵם
מִתְחַדְּשִׁים וְלֹא עוֹמְדִים.
כְּשֶׁמְגִיעִים לְאוֹתוֹ מְקוֹם,
אוֹבְדִים וְלֹא נִמְצָאִים, וְנִכְנָסִים
בְּנֶקֶב אֶחָד שֶׁל הַתְּהוֹם וְלֹא
נְרָאִים. כְּשֶׁנֶּחֱשַׁף הַלֵּילָה, נִמְחִים
מֵאוֹתָן שְׁלֵהּבוֹת עַד שֶׁמְגִיעַ
הַבְּקָר.

מְדוּרָה הַשְּׁנִי הוּא מְקוֹם שְׁמַאִיר
יוֹתֵר וְהוּא חֲשׂוּף. אֲבָל לֹא חֲשׂוּף
כְּמוֹ אוֹתוֹ רֵאשׁוֹן. וְהוּא מִתְקַן
לְמְדוּרִים שֶׁל מְלֹאכִים עֲלִיוֹנִים
שְׁמַנִּים עַל מַעֲשֵׂי בְּנֵי הָאָדָם
וְלִהְיִסְטִים [לְהִסְטוֹתָם] בְּאוֹתָהּ דְרָף
רְעָה שֶׁהֵם הוֹלְכִים. וְאוֹתוֹ מְקוֹם
נְרָאָה יוֹתֵר מִן הָרֵאשׁוֹן.
וְלְמְלֹאכִים הַלְלוּ יֵשׁ קָרֵב [קָרְבָּה]
עִם בְּנֵי אָדָם וְנִזְוֹנִים [וְנִחְנָסִים] מְרִיחַ
וּבִשְׁם שְׁלֵמֻטָּה לְעֵלוֹת בְּתוֹעֵלֶת
וְלִהְיִיר יוֹתֵר.

וְעֲלִיָּהֶם מְמַנָּה אֶחָד שְׁשֵׁמוֹ
קְדוּמֵיָא"ל. וְאַלְה פּוֹתְחִים
בְּשִׁירָה וְשׁוֹכְכִים וְהוֹלְכִים לָהֶם,
וְלֹא נְרָאִים עַד שֶׁיִּשְׁרָאֵל לְמִטָּה
פּוֹתְחִים וְאוֹמְרִים שִׁירָה, וְאֵז
עוֹמְדִים בְּמִקּוֹמָם וְנְרָאִים
מְאִירִים יוֹתֵר. שְׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּיוֹם
מְקַדְּשִׁים קְדֻשָּׁה. וְכִשְׁיִשְׁרָאֵל
עוֹסְקִים בְּתוֹרָה, כָּלֵם טְסִים
וּמְעִידִים [הֵם] עֲדוֹת לְמַעְלָה,
וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְרַחֵם
עֲלֵיהֶם.

מְדוּרָה שְׁלִישִׁי הוּא מְקוֹם שֶׁל
לְהַבּוֹת וְתַמְרוֹת עֶשֶׂן, וְשֵׁם
הַשְּׁפָעָה שֶׁל נֵהָר דִּינוּר שְׁשׁוּפֵעַ
וְיוֹצֵא, שֶׁהוּא בֵּית הַמוֹקֵד
לְנִפְשׁוֹת הַרְשָׁעִים, שְׁמֵשׁ יוֹרְדָת
אֵשׁ עַל רֵאשֵׁי הַרְשָׁעִים, וְשֵׁם מְלֹאכֵי חֲבֵלָה שְׁטוּרְדִים אוֹתָם.

וְעַל הַהוּא אֶתֶר מְמַנָּה חַד מְלֹאכָא טְהִרְיָאֵל
שְׁמִיָּה. וְעִמֶּיהָ שְׁבַעִין מְמַנֵּן מְעוֹפְפִין.
וְאַתְמַחוּן מְזִיקֵי שְׁבִיבִין (רַעְלִיָּהוּ) וְלֹא קְיִימִין
וְלֹא אֶתְחִזּוּן וְלֹא מִשְׁתַּפְּחִי. וְכַד אֶתִּי צְפָרָא
כְּלָהוּ מִתְחַדְּשֵׁן וְלֹא קְיִימִי. כַּד מְטָאן לְגַבִּי
הַהוּא (רַחֵם) אֶתֶר אֲבָדִין וְלֹא מִשְׁתַּפְּחִין וְעֵאֱלִין
בְּחַד נּוֹקְבָא דְתְהוּמָא וְלֹא אֶתְחִזּוּן. כַּד
אֶתְרַמִּישׁ לִילְיָא אֶתְמַחוּן מֵאֲנוּן שְׁבִיבִין עַד
דְּמֵטִי צְפָרָא:

מְדוּרָא תְנִינָא הוּא אֶתֶר דְּנִהִיר יִתִּיר וְאִיהוּ
חֲשׂוּף. אֲבָל לֹא חֲשׂוּף כְּהַהוּא
קְדֻמָּאָה. וְהוּא מִתְתַקַּן לְמְדוּרֵי מְלֹאכִין עֲלִאִין
דִּי מְמַנֵּן עַל עוֹבְדֵיהוֹן דְּבְנֵי נְשָׂא וְלִמְסִטִי (רַחֵם)
לְמִסְטִי) לְהוֹן כְּהַהוּא אֶרְחַ בִּישָׂא דְאֲנוּן אֲזִלִּין.
וְהַהוּא אֶתֶר אֶתְחִזִּי יִתִּיר מִן קְדֻמָּאָה. וְאֱלִין
מְלֹאכִין אִית לְהוֹן קְרָבָא (קוּרְבָא) עִם בְּנֵי נְשָׂא
וּמִתְזַנֵּן (וּמִתְחַנֵּן) מְרִיחָא וּבִיּוֹסְמָא דְלִתְתָא לְסִלְקָא
בְּתוֹעֵלְתָא וְלֵאנְהָרָא יִתִּיר.

וְעֲלִיָּהוּ חַד מְמַנָּא קְדוּמֵיָאֵל שְׁמִיָּה. וְאֱלִין
פְתַחִין שִׁירְתָא וּמִשְׁתַּפְּכִי וְאֲזִלִּין
לוֹן. וְלֹא אֶתְחִזּוּן עַד דִּישְׁרָאֵל לְתַתָּא פְתַחִי
וְאִמְרֵי שִׁירְתָא. כְּדִין קְיִימֵן בְּדוּכְתִיָּהוּ
וְאַתְחִזּוּן נְהִירִין יִתִּיר. תְּלַת זְמַנִּין בְּיוֹמָא
מְקַדְּשֵׁי קְדוּשָׁתָא. וְכַד יִשְׂרָאֵל עָסְקִי
בְּאוּרִיָּתָא כְּלָהוֹן טְאִסִּין וְסִהְדֵי (אִינִין) סִהְדוּתָא
לְעִילָא. וְקְדָשָׁא בְרִיף הוּא חֵיִס עֲלִיָּהוּ:

מְדוּרָא תְלִיתָאָה הוּא אֶתֶר דִּשְׁבִיבִין
וְקִטּוּרִין. וְתַמְּן נְגִידוּ דְנִהָר דִּינוּר
דְּנִגִּיד וְנִפִּיק דְאִיהוּ בִּי מוֹקְדָא דְנִפְשִׁיָּהוּ
דְרִשִׁיעִיָּא. דְמִתְמַן נְחִית אֲשָׂא עַל רִישִׁיָּהוּ
דְרִשִׁיעִיָּא, וְתַמְּן מְלֹאכֵי חֲבֵלָה דְטְרַדִי לָהּ.

אֵשׁ עַל רֵאשֵׁי הַרְשָׁעִים, וְשֵׁם מְלֹאכֵי חֲבֵלָה שְׁטוּרְדִים אוֹתָם.

וְשֵׁם נִמְצְאתָ לְשׁוֹן הָרֶעַע עַל
יִשְׂרָאֵל לַפְעָמִים וּלְהַסְתּוֹת
אוֹתָם, פָּרַט לְזִמְן שְׁלוֹקָחִים
רְפוּאָה לְדַחֹת אוֹתוֹ. וּמִמְנָה
אֶחָד עֲלֵיהֶם מִצַּד הַשְּׂמָאל, כָּלֵם
מִצַּד הַחֹשֶׁף, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַחֲשׂוּף
עַל פְּנֵי תְהוֹם. וְסִמָּא"ל הָרֶשַׁע
נִמְצָא שֵׁם.

מְדוּרָר רְבִיעֵי הוּא מְקוּם שְׂמָאִיר,
וְשֵׁם הוּא אוֹר לְמִלְאָכִים עֲלִיוֹנִים
שֶׁבְצַד יָמִין, וּפּוֹתָחִים בְּשִׁירָה
וּמְסִימִים, וְלֹא הוֹלְכִים לְעִבּוֹר
כְּאֵלוֹ רֵאשׁוֹנִים שְׁפּוֹתָחִים
בְּשִׁירָה וְנִשְׂרָפִים וְעוֹבְרִים בְּאֵשׁ
דּוֹלְקָת, וְשׁוֹבִים וּמִתְחַדְּשִׁים
כְּמִקְדָם. וְאֵלֶּה עוֹמְדִים בְּמִקְוֹמָם
וְלֹא מִתְבַּטְּלִים. וְאֵלֶּה מִלְאָכִי
רַחֲמִים שֶׁלֹּא מִשְׁתַּנִּים לְעוֹלָמִים.
וְעֲלֵיהֶם כְּתוּב (תְּהִלִּים קד) עֲשֵׂה
מִלְאָכִי רִחוּת וְגו'. וְאֵלֶּה
עוֹשִׂים שְׁלִיחוֹתָם בְּעוֹלָם וְלֹא
נִרְאִים לְבִנֵי אָדָם, פָּרַט לְמִרְאָה
אוֹ בְּצַד אַחֵר בְּשֶׁכֶל רַב. וּמִלְאָךְ
אֶחָד מִמְנָה עֲלֵיהֶם, שֶׁשְׁמוֹ
פְּדָא"ל. וְבוֹ פּוֹתָחִים מִפְּתָחוֹת
הַרְחֲמִים לְאוֹתָם שְׁשׁוֹבִים
לְרַבּוֹנָם, וּפּוֹתָחִים שְׁעָרִים
לְהַעֲבִיר וּבְקִשׁוֹתֵיהֶם.

מְדוּרָר חֲמִישִׁי הוּא מְדוּרָר שְׂמָאִיר
בְּאוֹר יוֹתֵר מִכָּל הַקּוֹדְמִים, וְיֵשׁ
בוֹ מִלְאָכִים, מֵהֶם אֵשׁ וּמֵהֶם
מִים. לַפְעָמִים הֵם נִמְצְאִים
בְּרַחֲמִים, וּלַפְעָמִים נִמְצְאִים
בְּדִין. אֵלֶּה בְּצַד זֶה וְאֵלֶּה בְּצַד
זֶה. לַפְעָמִים אֵלֶּה מְאִירִים וְאֵלֶּה
חֲשׁוּכִים, וְאֵלֶּה מְמַנִּים לְזִמְרָה
לְרַבּוֹנָם. אֵלֶּה בְּחִצּוֹת הַלֵּילָה,
וְאֵלֶּה בְּשִׁעוּלָה הָאוֹר. וּמִמְנָה
אֶחָד עֲלֵיהֶם שֶׁשְׁמוֹ קְדִישִׁא"ל.
בְּשִׁנְחֻלָק הַלֵּילָה בְּחִצּוֹת
וּמִתְעוֹרֵר רִיחַ צְפוֹן וְהַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא בָּא לְהַשְׁתַּעֲשֵׂעַ עִם
הַצְדִּיקִים בְּגֵן עֵדֶן, אֲזִי רִיחַ צְפוֹן

וְתִמְן אֲשַׁתְּפַח דְּלִטוּרִיָּא עֲלֵיהוּ דִּישְׂרָאֵל
לְזִמְנִין וּלְאַסְטָאָה לֹון. בַּר בְּזִמְנָא
דְּנִסְבִי אֲסוּוֹתָא לְדַחֲיָא לִיה. וְחַד מִמְנָא
עֲלֵיהוּ מִסְטָרָא דְשְׂמָאלָא כְּלָהוּ מִסְטָרָא
דְּחֹשֶׁף כְּמָה דְאַתְּ אָמַר וַחֲשׂוּף עַל פְּנֵי תְהוֹם.
וּסְמָאל חֲיִיבָא אֲשַׁתְּבַח תִּמְן:

מְדוּרָר רְבִיעָאָה הוּא אַתְר דְּנְהִיר. וְתִמְן הוּא
נְהִירוֹ לְמִלְאָכִי עֲלָאִי דִי בְּסִטְר
יָמִינָא. וּפְתַחִי שִׁירְתָא וְסִימִי וְלֹא אֲזִלִין
לְאַעְבְּרָא כְּהִנֵּי קְדָמָאִי (דף ט ע"ב) דְּפְתַחִין
שִׁירְתָא וּמִתּוֹקְדִין וּמִתְעַבְּרִין בְּנוֹר דְּלִיק וְתַבִּין
וּמִתְחַדְּשִׁין כְּמִלְקָדְמִין. וְהִנֵּי קְיִימִין
בְּדוֹכְתֵיהוּ וְלֹא מִתְעַבְּרִין. וְהִנֵּי מִלְאָכִי דְרַחֲמִי
דְלֹא מְשַׁנִּין לְעִלְמִין.

וְעֲלֵיהוּ כְּתוּב, (תְּהִלִּים קד) עוֹשֵׂה מִלְאָכִי רִחוּת
וְגו'. וְאֵלִין עֲבָדִין שְׁלִיחוֹתֵיהוּ
בְּעִלְמָא וְלֹא אֲתַחֲזוּן לְבִנֵי נְשָׂא בַר בְּחִזּוּוֹא אוֹ
בְּסִטְרָא אַחְרָא בְּסִכְלָתְנוּ סְגִי. וְחַד מִלְאָכָא
מִמְנָא עֲלֵיהוּ פְּדָאֵל שְׂמִיָּה. וּבִיָּה פְתִיחִין
מִפְתָּחִין דְּרַחֲמִי לְאַנּוּן דְּתִיבִין לְגַבִּיָּה
דְּמֵאֲרִיהוּן. וּפְתַחִין תְּרַעִין לְאַעְבְּרָא צְלוֹתְהוּן
וּבְעוֹתְהוּן:

מְדוּרָר חֲמִישָׁאָה הוּא מְדוּרָר דְּנְהִיר בְּנְהִירוֹ
יִתִיר מִכָּלֵהוּ קְדָמָאִי. וְאִית בִּיָּה
מִלְאָכִין מְנַהוּן אֲשָׂא וּמְנַהוּן מִיָּא. לְזִמְנִין
אֲשַׁתְּכַחוּ בְּרַחֲמִי וּלְזִמְנִין אֲשַׁתְּכַחוּ בְּדִינָא.
אֵלִין בְּסִטְרָא דָא וְאֵלִין בְּסִטְרָא דָא. לְזִמְנִין
נְהִרִין אֵלִין וְחֲשִׁכִין אֵלִין. וְאֵלִין מְמַנִּין לְזִמְרָא
לְמֵאֲרִיהוּן. אֵלִין בְּפִלְגוֹת לִילִיָּא. וְאֵלִין כַּד
סְלִיק נְהוּרָא. וְחַד מִמְנָא עֲלֵיהוּ קְדִישִׁאֵל
שְׂמִיָּה.

בַּר אֲתַפְּלַג לִילִיָּא וְאַתְעַר רִיחַ צְפוֹן וְקְדִישָׂא
בְּרוּךְ הוּא אֲתִי לְאַשְׁתַּעֲשֵׂעַ אִעִם צְדִיקֵיָּא

מקִישָׁה וּמְגִיעָה לְאוֹתָם הַמְּמַנִּים
בְּחֻצוֹת הַלֵּילָה לְזֹמֶר, וְכֻלָּם
מְזַמְּרִים וּפּוֹתְחִים בְּשִׁירָה.
וְכַשְׁמִינֵי הַבִּקֹּר וּמִתְחַבְּרֵת
קִדְרוֹת הַבִּקֹּר בְּאוֹר, אִזּוּ כֹל
הָאֲחָרִים אוֹמְרִים שִׁירָה, וְכֹל
כּוֹכְבֵי הַרְקִיעַ וְכֹל שְׂאֵר
הַמַּלְאָכִים [שְׁלֵמִסָּה] מְסִיעִים לָהֶם,
כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (אִיּוֹב לז) בְּרֵן יַחַד
כּוֹכְבֵי בִקְר וַיִּרְעוּ כֹל בְּנֵי אֱלֹהִים.
עַד שִׁישְׂרָאֵל נוֹשָׂאִים שִׁירָה
וְתִשְׁבְּחוּת אַחֲרֵיהֶם.

מְדוּרָה שְׁשִׁי הוּא מְדוּרָה עֲלִיּוֹן
קְרוֹב לְמַלְכוּת הַשָּׁמַיִם, וּבֵין
אֲנִיוֹת וְנִהְרוֹת וְנִחְלִים שְׁנַחֲלָקִים
מִן הַיָּם וְכִמְהָ דָגִים הֵם
שְׁמֵרְחָשִׁים לְאַרְבַּעַת צַדֵּי
הָעוֹלָם. וּמַעֲלִיָּהֶם שְׂרִים מְמַנִּים,
וּמְמַנֵּה אֶחָד עֲלֵיהֶם וְשֵׁמוֹ
אוּרִיאֵ"ל, וְהוּא מְמַנֵּה עַל כֹּל
אֵלֵה הַתְּתוּחֻנִּים.

וְכִכְּם נּוֹסְעִים בְּשַׁעוֹת וּרְגָעִים
כְּשֶׁנוֹסְעוֹת אֲנִיוֹת לְצַד זֶה וּלְצַד
זֶה. כְּשֶׁנוֹסְעוֹת אֲנִיוֹת לְצַד [דְרוֹם]
מְזַרְחָה, הַמְּמַנֵּה שְׁעוֹמֵד עֲלֵיהֶם
לְאוֹתוֹ צַד הוּא מִיכָאֵ"ל שְׁבָא
מִימִין. וְכֶשֶׁנוֹסְעוֹת אֲנִיוֹת לְצַד
צָפוֹן, הַמְּמַנֵּה שְׁעוֹמֵד עֲלֵיהֶן
לְאוֹתוֹ צַד הוּא גְבַרְיָאֵל שְׁבָא
מִצַּד הַשְּׂמָאל. וְכֶשֶׁנוֹסְעוֹת אֲנִיוֹת
לְצַד [מְזַרְחָה] דְרוֹם, הָרִי שֵׁם הוּא
הַמְּמַנֵּה שְׁעוֹמֵד עֲלֵיהֶם לְאוֹתוֹ
צַד רְפָאֵ"ל [ג"א אוּרִיאֵ"ל] שְׁמוֹ, וְהוּא
לְיָמִין. וְכֶשֶׁנוֹסְעוֹת אֲנִיוֹת לְצַד
מְעָרְב, הַמְּמַנֵּה שְׁעוֹמֵד עֲלֵיהֶם
לְאוֹתוֹ הַצַּד הוּא אוּרִיאֵ"ל [ג"א

רְפָאֵ"ל] וְהוּא לְאַחֲרוֹנָה.

מְדוּרָה שְׁבִיעִי הוּא מְדוּרָה עֲלִיּוֹן
עַל הַכֹּל, וְשֵׁם לֹא נִמְצָאִים, רַק
נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים שְׁשֵׁם מִתְּעַדְנִים
בְּאוֹתוֹ זֹהר עֲלִיּוֹן, וּמִתְּעַדְנִים
בְּעַדְוִינִים וּתְפִנוּקִים עֲלִיוֹנִים.
וְשֵׁם לֹא נִמְצָאִים, רַק אוֹתָם

בְּגִנְתָּא דְעַדְן. כְּדִין רוּחַ צָפוֹן אֶקִישׁ וּמְטָא
לְאֲנוּן דְּמִמְנָן בְּפִלְגוֹת לֵילָא לְזִמְרָא. וְכֻלְהוּ
מְזַמְּרִין וּפְתַחֲחִין שִׁירְתָּא. וְכַד אֲתִי צַפְרָא
וּמִתְחַבְּרַת קִדְרוֹתָא דְצַפְרָא בְּנִהוּרָא. כְּדִין
כֻּלְהוּ אַחֲרֵנִין אֲמַרִין שִׁירְתָּא. וְכֹל כּוֹכְבֵי
רְקִיעָא וְכֹל שְׂאֵר מַלְאָכִין [דְלִתְתָּא] מְסִיעִין לוֹן
כְּמָה דְכְּתִיב, (אִיּוֹב לח) בְּרֵן יַחַד כּוֹכְבֵי בִקְר
וַיִּרְעוּ כֹל בְּנֵי אֱלֹהִים. עַד דִּישְׂרָאֵל נְטִילֵי
שִׁירְתָּא וְתוֹשְׁבַתָּא אַבְתְּרִיָּהוּ:

מְדוּרָא שְׁתִּיתָּא הוּא מְדוּרָא עֲלָאָה קְרִיב
לְמַלְכוּת שְׁמַיָּא. וּבִיהַ אַרְבִּין וְנִהְרִין
וְנִחְלִין דְּמִתְפַּלְגִין מִן יַמָּא וְכִמְהָ נוֹנִין אֲנוּן
דְּמִרְחָשֵׁן לְאַרְבַּע סְטְרֵי עֲלִמָּא. וְעִילָא מְנַהוּן
סְרַכִין מְמַנָּן. וְיַחַד מְמַנָּא עֲלֵיהוּ וְאוּרִיאֵל
שְׁמִיָּה. וְהוּא מְמַנָּא עַל כֹּל אֲלִין תְּתַאֲרִין.

וְכֻלְהוּ נְטִילֵי בְשַׁעֲתִי וּרְגָעֵי כַד נְטִילֵי אַרְבֵי
לְסְטְרָא דָּא וּלְסְטְרָא דָּא. כַּד נְטִילֵי
אַרְבֵי לְסְטְרָא [דְרוֹם] מְזַרְחָה מְמַנָּא דְקִיּוּמָא עֲלֵיהוּ
לְהֵהוּא סְטְרָא הוּא מִיכָאֵ"ל דְּאֲתָא מִימִינָא.
וְכַד נְטִילֵי אַרְבֵי לְסְטְרָא צָפוֹן מְמַנָּא דְקִיּוּמָא
עֲלֵיהוּ לְהֵהוּא סְטְרָא הוּא גְבַרְיָאֵל דְּאֲתִי
מְסְטְרָא דְשְׂמָאלָא. וְכַד נְטִילֵי אַרְבֵי לְסְטְרָא
[מְזַרְחָה] דְרוֹם הָא תְּמָן אִיהוּ מְמַנָּא דְקִיּוּמָא
עֲלֵיהוּ לְהֵהוּא סְטְרָא רְפָאֵל [ג"א אוּרִיאֵל] שְׁמִיָּה
וְהוּא לְיָמִינָא. וְכַד נְטִילֵי אַרְבֵי לְסְטְרָא מְעָרְב
מְמַנָּא דְקִיּוּמָא עֲלֵיהוּ לְהֵהוּא סְטְרָא הוּא
אוּרִיאֵל [ג"א רְפָאֵל] וְאִיהוּ לְבִתְרָאָה:

מְדוּרָא שְׁבִיעִיָּה הוּא מְדוּרָא עֲלָאָה עַל
כֹּלָּא. וְתְמָן לֹא אֲשַׁתְּפַחוּ בַר
נִשְׁמַתְהוּן דְּצַדִּיקִיא דְתְמָן מִתְּעַדְנִין בְּהֵהוּא
זִיְהִירָא עֲלָאָה. וּמִתְּעַדְנִין בְּעַדְוִינִין וּתְפִנוּקִין
[עֲלָאָה] עֲלָאִין. וְתְמָן לֹא אֲשַׁתְּפַחוּ בַר אֲנוּן

זכאים, וגנזי שלום וברכה ונדבה. פלא הוא כגוונא עלאה והא אמרו חבריאי.

הוא לארץ דלתתא בשבעה מדורין. וכלהו כגוונא דלעילא. ובכלהו אית זינן כחיזו בני נשא. וכלהו מודן ומשבחן לקדשא בריך הוא. ולית מאן דינדע יקרריה כאנון דאנון במדורא עלאה. ואלין חזאן יקרריה פדקא יאות למפלח ליה ולשבחא ליה ולאשתמודע יקרריה.

ועלמא דא עלאה דאיהו תבל לא קיימא בקיומיה אלא בגיניהון דצדיקיאי דאנון גופין קדישין. (דף טא ע"א) כגוונא דלעילא לא קיימא ההוא מדורא שביעאה אלא לנשמתהון דצדיקיאי. הכי נמי האי מדורא שביעאה לתתא לא קיימא אלא לגופיהון דצדיקיאי. למהוי כלא חד דא כגוונא דדא.

הוא חזי, אמר רבי שמעון שבועה מדורין אנון דקאמרן. ובגו אנון אית שבועה היכלין מאנון רזי מהימנותא לקבל שבועה רקיעין עלאין. ובכל היכלא והיכלא אית רוחין עלאין.

היכלא קדמאה הכא אית רוחא דאתמנא על נשמתהון דגריין דאתגיריו. ורחמיאל שמייה. ואיהו נטיל לון ואתהנון מזיו יקרא דלעילא.

היכלא תניינא אית רוחא חדא אהינאל שמייה. ודא קיימא על פל אנון נשמתין דרביי דלא זכו בהאי עלמא למלעי באורייתא. ואיהו קיימא עלייהו ואוליף לון.

היכלא תליתאה בהאי אית רוחא חדא אדרהינאל שמייה. ואיהו קיימא

הוא תבל לא קיימא בקיומיה אלא בגיניהון דצדיקיאי דאנון גופין קדישין. (דף טא ע"א) כגוונא דלעילא לא קיימא ההוא מדורא שביעאה אלא לנשמתהון דצדיקיאי. הכי נמי האי מדורא שביעאה לתתא לא קיימא אלא לגופיהון דצדיקיאי. למהוי כלא חד דא כגוונא דדא.

הוא חזי, אמר רבי שמעון שבועה מדורין אנון דקאמרן. ובגו אנון אית שבועה היכלין מאנון רזי מהימנותא לקבל שבועה רקיעין עלאין. ובכל היכלא והיכלא אית רוחין עלאין.

היכלא קדמאה הכא אית רוחא דאתמנא על נשמתהון דגריין דאתגיריו. ורחמיאל שמייה. ואיהו נטיל לון ואתהנון מזיו יקרא דלעילא.

היכלא תניינא אית רוחא חדא אהינאל שמייה. ודא קיימא על פל אנון נשמתין דרביי דלא זכו בהאי עלמא למלעי באורייתא. ואיהו קיימא עלייהו ואוליף לון.

היכלא תליתאה בהאי אית רוחא חדא אדרהינאל שמייה. ואיהו קיימא

על נשמתהוון דאנוון דאהדרו בתיובתא ולא אהדרו. פגון דחשיבו ועד לא אהדרו בהו מיתו. אלין טרדין לון בגיהנם. ולבתר עאלין לון להאי רוחא ממנא ונטיל לון. וחמדן לאתהנאה מזיו יקרא דמאריהון ולא אתהנוון. ואלין אקרוון בני בשר. ועלייהו כתיב, (ישעיה טו) והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבא כל בשר להשתחוות לפני אמר יי:

היכלא רביעאה הקא קיימא חד רוחא גדריהאל (נ"א גדרה"אל) שמייה. דא קיימא על כל אנוון נשמתין דקטולי דשאר עמין (עובדי בוכבים ומלכות) לעאלא לון גו פורפירא דמלפא. ואתרשימו תמן עד יומא דינקום לון קדשא בריף הוא דכתיב, (תהלים ק) ידן בגוים מלא גויות מחץ ראש על ארץ רבה: היכלא חמישאה הקא קיימא חד רוחא דאקרי אדיריאל ודא קיימא על כל אלין נשמתין (חסר)

(נ"א דחסידי) (דאחידו בתיובתא) דאתקיימו בההוא סטרא. ואלין אנוון לעילא מבלהו די במקדורא דא עלאה על פלא ומיכא"ל (שמיה) רב ממנא (עלייהו) על פלהו קיימא (דקיימיו) ביה. וכמה אלף ורבבן פלהו קיימין תחותיה בההוא סטרא. ותמן מתעדנין אנוון נשמתין דחסידי בההוא נהורא עלאה דנגדא מעלמא דאתי.

הא חזי, (חסר כאן היכל ו' 1) אמר רבי שמעון מאן הוא דינע לסדרא צלותא דמריה פמשה. בשעתא דאצטריך ליה לסדרא צלותיה באריכות סדר. ובשעתא דאצטריך ליה לקצרא הכי נמי.

תזרו בהם מתו. אלה טורדים אותם בגיהנם, ואחר כך מעלים אותם לרוח הממנה הזה ונושא אותם. וחומדים להנות מזיו כבוד רבונום ולא נהנים. ואלה נקראים בני בשר, ועליהם כתוב (ישעיה טו) והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבא כל בשר להשתחוות לפני אמר ה'.

היכל רביעי, כאן עומד רוח אחד ושמו גדריהאל (נ"א גדרה"אל). זה עומד על כל אותן נשמות של הרוגי שאר העמים (עובדי עכו"ם) להעלותם לתוף לבוש מלכות של המלך, ונרשמים שם עד היום שינקם אותם הקדוש ברוף הוא, שכתוב (תהלים ק) ידן בגוים מלא גויות מחץ ראש על ארץ רבה. היכל חמישי, כאן עומד רוח אחד שנקרא אדיריאל, ונה עומד על כל הנשמות הללו.

(נ"א של חסידים שאחוו בתשובה) שעמדו באותו הצד, ואלה הם מעל כלם שבמדור הזה העליון על הפל, ומיכא"ל (שמו) ממנה גדול (עליהם) על כלם עומד (שעומדים) בו. וכמה אלפים ורבבות כלם עומדים תחתיו באותו הצד. ושם מתעדנות אותן נשמות החסידים באותו אור עליון ששופע מהעולם הבא.

בא ראה, אמר רבי שמעון, מיהו שיודע לסדר תפלת רבונו כמו משה? בשעה שהצטרף לו לסדר תפלתו באריכות - סדר. ובשעה שהצטרף לו לקצר - גם כן.

אמר רבי שמעון, הרי מצאנו בספרי הקדמונים סדור של סודי הסודות בקשר אחד. לפעמים שצריך לסדר תפלתו פראוי ולקשר קשרים לבשם את רבונו פראוי, ולדעת ליחד יחוד שלם

אמר רבי שמעון הא אשפחנא בספרי קדמאי סדורא דרזי דרזין

לְקַרְעַת רְקִיעַיִם וּלְפַתַּח שַׁעֲרֵי־
מִי וּפְתַח־מִי שְׁלֹא יִהְיֶה מִי שְׁמִימָה
בְּיָדוֹ.

אשריהם הצדיקים שיודעים
לפתות את רבונם ולבטל גזרות
ולהשרות שכניה בעולם ולהוריד
ברכות, ולהסיר את בעלי הדין
שלא ישלטו בעולם. קם רבי
שמעון ואמר, (תהלים ק) מי ימלל
גבורות ה' וגו'. מי יגלה עפר
מעניף אברהם החסיד, ימין
הקדוש ברוך הוא, שגלה לך סוד
הסודות והתחלת תפלות בעולם,
והתגלו לך היכלות המלך העליון.
שבעה היכלות קדושים הם, והם
עומדים בשערים בקיום. ובכל
אחד ואחד נכנסת תפלת היחוד
(של רבנו) של מי שיודע לבשם
לרבנו וליחד יחוד בשלמות,
שיודע להפגס בכל ההיכלות
ולקשר קשרים אלו באלו, רוח
ברוח, רוח תחתונה ברוח עליונה.
כתוב (ישעיה כו) ה' בצר פקדוף צקון
לחש מוסרף למו.

היכר הראשון. כתוב (שמות כד)
ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר
וכעצם השמים לטהר. סוד
הסודות רוח שנקראת ספיר.
כספיר של אבן טובה נוצצת לשני
צדדים. אור אחד עולה ויורד.
ואותו אור לבן נוצץ לכל צד
למעלה ולמטה ולארבעת צדדי
העולם. אורו תלוי נסתר וגלוי.
מקור הזה נפרדים ארבעה
אורות לארבעה צדדים, וכלם
מאירים אור אחד כמנורת הנר
שדולק ונוצץ אורות למראה עיני
בני אדם. ואותם אורות הנר
עולים ויורדים, הולכים ושבים
מתוך אותה אש של אור הנר
שדולק, וכלם אור אחד. כך גם
אלה. וכל המאורות נוצצים כמו

נהורא. כבוצינא דשרגא

בְּקִשׁוֹרָא חֲדָא. זְמַנִּין דְּאַצְטְרִיף לְסִדְרָא
צְלוֹתִיה כְּדָקָא יָאוֹת. וּלְקִשְׂרָא קִשְׂרִין
לְבִסוּמֵי לְמַאֲרִיה כְּדָקָא יָאוֹת. וּלְמַנְדַּע
לְיַחְדָּא יַחֲדָא שְׁלִימָתָא לְמַקְרַע רְקִיעִין
וּלְאַפְתָּחָא תַרְעִין וּפְתַח־יָן דְּלָא יְהֵא מָאן
דִּימְחֵי בִידֵיהּ.

זכאין אנון צדיקיא דאנון ידעי למפתי
למאריהון ולבטולי גזרין ולאשראה
שכינתא בעלמא ולנחתא ברקאן ולמעדי
מאריהון דדינין דלא ישלטון בעלמא. קם
רבי שמעון ואמר (תהלים ק) מי ימלל גבורות יי
וגו'. מאן יגלי עפרא מעינה אברהם חסידא
ימינא דקדשא בריה הוא. דגלי לך רזא
דרזין. ושריאת צלותין בעלמא. ואתגליון
לך היכלי דמלפא עלאה.

שבעה היכלין קדישין אנון. ואנון קיימין
בתרעין בקיומא. ובכל חד וחד
עאל (דף מא ע"ב) צלותא דיחודא (ד"א ל"ג דמריה)
דמאן דיידע לבסומי למאריה וליחדא יחודא
בשלימו. דיידע לאעלא בכלהו ולקשרא
קשרין אליון באליון רוחא ברוחא. רוחא
תתאה ברוחא עלאה פתיב, (ישעיה כו) יי בצר
פקדוף צקון לחש מוסרף למו:

היכלא קדמאה פתיב, (שמות כד) ותחת רגליו
כמעשה לבנת הספיר וכעצם
השמים לטהר. רזא דרזין (ד"א אית) רוח
דאקרי ספירא. כספירו דאבן טבא נציץ
לתרין סטרין. נהורא חד סליק ונחית.
והוא נהורא חוור נציץ לכל סטר עילא
ותתא ולארבע סטרי עלמא. נהוריה תליון
סתים וגלויא.

מנהורא דא מתפרשין ארבע נהורין
לארבע סטרין. וכלהו נהורין חד

מראה של נחשת מלִטְשֵׁת בְּאֵדָם,
כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (יחזקאל א) וְנִצְצִים כְּעֵין
נְחֹשֶׁת קָלֵל. זֶהוּ לְיָמִין.

וְרִשְׁמֵאֵל יֵשׁ רוּחַ שְׁנִקְרָא לְבָנָה,
זֶה נִכְלָל בְּרוּחַ הָרֵאשׁוֹן וְנִכְנַס זֶה
בְּזֶה. אִוְרוֹ אָדָם וְלִבָּן כְּאֶחָד,
מִשׁוּם שְׁיֻצָא מְאוֹתָם מְאוֹרוֹת
רֵאשׁוֹנִים. כְּשֶׁבָּאִים הַמְּאוֹרוֹת שֶׁל
זֶה, מְגִיעִים בְּאוֹרוֹת הָרֵאשׁוֹנִים
וְנִכְלָלִים בּוֹ וְהֵם אֶחָד. וְנִרְאִים
הַמְּאוֹרוֹת הָרֵאשׁוֹנִים לְבָדָם, וְלֹא
מִתְגַּלִּים הָאֲחֵרִים הִלְלוּ וְלֹא נִדְעוּ
שֶׁנִּכְנְסוּ לְתוֹכָם וְנִסְתַּתְּרוּ בּוֹ, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית מא) וְלֹא נִדְעָה כִּי
בָאוּ אֶל קַרְבְּנָהּ וְגו'. וְזֶהוּ רוּחַ
בְּרוּחַ שֶׁהֵם אֶחָד. מְאוֹרוֹת
בְּמְאוֹרוֹת שֶׁהֵם אֶחָד. וְכֵן הֵם
שְׁנֵי שְׁעָרִים [רְקִיעִים] תַּחְתּוֹנִים
מְאוֹתָם רְקִיעִים שְׁנִקְרָאִים שְׁמֵי
הַשָּׁמַיִם [רְקִיעַ].

מִשְׁנֵי הַרוּחוֹת הַמְּנֻצְצִים הִלְלוּ
וְנִרְאוּ אוֹתָם הָאוֹפְנִים שֶׁהֵם
קְדוּשִׁים, שֶׁדְּמוּתָם כְּדְמוּת הַחַיּוֹת,
כְּמוֹ שֶׁפְּתוּב (יחזקאל א) מְרֵאָה
הָאוֹפְנִים וּמַעֲשֵׂיהֶם וְגו'. וְזֶהוּ
שֶׁכְּתוּב וְדְמוּת הַחַיּוֹת מְרֵאִיהֶם
כְּגַחְלֵי אֵשׁ בַּעֲרוֹת כְּמְרֵאָה
הַלְּפָדִים הִיא מִתְהַלֶּכֶת בֵּין הַחַיּוֹת.
מִי הִיא? זוֹ רוּחַ קְדוּשָׁה, מְקוּם
שֶׁיֻּצְאוּ מִמֶּנּוּ וְהִיא מְאִירָה לָהֶם,
שֶׁכְּתוּב וְנִגְהָ לְאֵשׁ וּמִן הָאֵשׁ יוּצָא
בְּרֵק.

כְּשֶׁנִּבְרָא רוּחַ בְּרוּחַ, יוּצָא מֵהֶם
אוֹר שֶׁל חַיָּה אַחַת רְמוּזוֹ (מַסֵּל) עַל
אַרְבָּעָה אוֹפְנִים. וְהָרֵי דְמוּתוֹ
כְּאִרְיָה שׁוֹלֵט עַל אֶלְפָּה וּשְׁלֹשׁ
מְאוֹת רְבוּא שֶׁל אוֹפְנִים אֲחֵרִים.
כְּפִי הַנֶּשֶׁר הַזֶּה הַתְּמַנָּה עַל כָּל
אוֹתָם אוֹפְנִים. בְּאַרְבָּעָה גִלְגָּלִים
נוֹסְעִים כָּל אֶחָד וְאֶחָד מְאוֹתָם
אַרְבָּעָה. בְּכָל גִּלְגָּל וְגִלְגָּל שְׁלֹשָׁה
עֲמוּדִים. וְהֵם שְׁנַיִם עֶשֶׂר עֲמוּדִים

דְּדִלִיק וְנִצְיָן נְהוּרִין לְחִיזוֹ דְּעֵינִין דְּבִנְי
נְשָׂא. וְאֲנוּן נְהוּרִין דְּשִׁרְגָא סְלִקִין וְנִחְתִין
אֲזִלִין וְתִיבִין מְגוֹ הֵהוּא אֲשָׁא דְנְהוּרָא
דְּשִׁרְגָא דְדִלִיק וְכִלְהוּ חַד נְהוּרָא. הָכִי נְמִי
אֵלִין. וְנִצְיָנִין כִּלְהוּ נְהוּרִין כְּחִיזוֹ דְנִחְשָׂא
בְּטִישָׂא בְּסוּמְקָא כְּמָה דְאֶתְמַר (יחזקאל א)
וְנִצְצִים כְּעֵין נְחֹשֶׁת קָלֵל. דָּא הוּא לְיָמִינָא.
לְרִשְׁמֵאֵל אֵית רוּחָא דְאֶקְרִי לְבָנָה. וְדָא
אֶתְפְּלִיל בְּרוּחָא קְדֻמָּאָה וְעָאל
דָּא בְדָא. נְהוּרִיה סוּמְקָ וְחַוּוֹר כְּחַדָּא. בְּגִין
דְּנִפְקָא מְאֲנוּן נְהוּרִין קְדֻמָּאִין. כִּד אֶתּוּ
נְהוּרִין דְדָא מְטוּ בְנְהוּרִין קְדֻמָּאִין וְאֶתְפְּלִילוּ
בֵיה וְאֲנוּן חַד. וְאֶתְחַזְוִן נְהוּרִי קְדֻמָּאִי
בְלַחֲוִדְיָהוּ. וְלֹא אֶתְגַּלְיִין אֲנוּן אַחְרֵינִין וְלֹא
אֶתְיַדְעוּ דְעָאלוּ בְגוּיָהוּ וְאֶתְטַמְרוּ בֵיה.
כְּמָה דְאֶתְ אֶמַר (בראשית מא) וְלֹא נִדְעָה כִּי בָאוּ
אֶל קַרְבְּנָהּ וְגו'. וְדָא הוּא רוּחָא בְּרוּחָא
דְאֲנוּן חַד. נְהוּרִין בְּנְהוּרִין דְאֲנוּן חַד. וְהֵכָא
אֲנוּן תְּרִין תְּרַעִין (רְקִיעִין) תַּתְּאִין מְאֲנוּן רְקִיעִין
דְאֶקְרוּן (ס"א שָׁמַיִם) שְׁמֵי הַשָּׁמַיִם (רְקִיעַ).

מִתְרִין רוּחִין אֵלִין מְנֻצְצִין אֶתְבְּרִיאוּ אֲנוּן
אוֹפְנִין דְאֲנוּן קְדִישִׁין. דְדִיוֹקְנִיָהוּ
כְדִיוֹקְנָא דְחַיּוֹת כְּדִכְתִּיב, (יחזקאל א) מְרֵאָה
הָאוֹפְנִים וּמַעֲשֵׂיהֶם וְגו'. וְדָא הוּא דְכְתִיב
וְדְמוּת הַחַיּוֹת מְרֵאִיהֶן כְּגַחְלֵי אֵשׁ בּוֹעֵרוֹת
כְּמְרֵאָה הַלְּפִידִים הִיא מִתְהַלֶּכֶת בֵּין הַחַיּוֹת.
מָאן הִיא, דָּא רוּחָא קְדִישָׂא אֶתְר דְנִפְקוּ
מִנֶּיהָ וְאִיהִי נְהִיר לוּז. דְכְתִיב וְנִגְהָ לְאֵשׁ
וּמִן הָאֵשׁ יוּצָא בְּרֵק.

כִּד אֶתְפְּלִיל רוּחָא בְּרוּחָא נְפִיק מְנִיָּהוּ
נְהִירוֹ דְחַד חַיּוֹתָא רְמִיז (נ"א רְמִיז) עַל
אַרְבַּע אוֹפְנִין. וְהֵאֵי דִיוֹקְנָא דִילִיָּה כְּאִרְיָה
שְׁלִיט עַל אֶלְפָּה וְתַלְת מְאָה רְבוּא דְאוֹפְנִין אַחְרֵינִין. גְּדַפְהָא דְנִשְׂרָא הִיא

בְּאַרְבַּעַה גִּלְגָּלִים. רוּחַ זֶה שׁוֹלֵטַת
עַל הַכֹּל. מִכָּאן יֵצְאוּ. וְרוּחַ זֶה
עוֹמְדַת לְכֹלם, וְהָרִי מִמֶּנּוּ נִזְוָנִים.
אַרְבַּעַה [הַאוֹפְנִים] הֵלְלוּ, אַרְבַּע
פָּנִים לְכָל אֶחָד וְאֶחָד. וְכָל אוֹתָם
פָּנִים מִסְתַּכְּלִים לְאַרְבַּעַה צְדָדִים
שֶׁל אוֹתָהּ הַחִיָּה שְׁעוֹמְדַת עֲלֶיהָ.
כְּשֶׁנוֹסְעִים הָאַרְבַּעַה הֵלְלוּ תַחַת
אוֹתָהּ הַחִיָּה, נִכְנָסִים זֶה בְּזֶה
וּמְשַׁלְּבִים זֶה בְּזֶה, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר
(שְׁמוֹת כו וְלֹא) מִקְבִּילַת הַלְּלָאֵת אִשָּׁה
אֶל אַחֲתָהּ, לְהַתְּכַלֵּל אַחַת בְּאַחַת
וּלְהַכְנִס זֶה בְּזֶה. כְּשֶׁנוֹסְעִים אוֹתָם
גִּלְגָּלִים, נִשְׁמָע קוֹל נְעִימוֹת בְּכָל
אוֹתָם צְבָאוֹת שְׁלֵמֻטָּה לְמִינֵיהֶם.
תַּחַת הַיֵּכֶל זֶה נִפְרָדִים צְבָאוֹת

הַחוּצָה לְכֶמֶה צְדָדִים שֶׁל רְקִיעִים
שְׁלֵמֻטָּה, עַד שְׁמִינִיעִים לְכוּכַב שֶׁל
שַׁבְּתָאִי. כֹּלָם מִסְתַּכְּלִים לְהַיֵּכֶל
זֶה. מִשָּׁם נִזְוָנִים. כֹּל אֵלֶּה שְׁבִהֵיכֶל
זֶה כֹּלָם מִסְתַּכְּלִים לְאוֹתָהּ רוּחַ,
שְׁכַתוֹב (יִחוּקָאֵל א) אֶל אֲשֶׁר יִהְיֶה
שְׁמָה הָרוּחַ לְלֶכֶת יִלְכוּ לֹא יִסְבוּ
בְּלֶכְתָּן. וְזֶהוּ הַיֵּכֶל שְׁנֹקְרָא לְבַנַּת
הַסְּפִיר.

רוּחַ זֶה הַכּוֹלֵלֶת רוּחַ אַחֲרַת שְׁנֵי
עוֹלָה וְיִוְרְדַת, אוֹרָה שְׁלֹא שׁוֹכֵף
[עוֹב] לְעוֹלָמִים פְּאוֹר הַשְּׁמֶשׁ בְּתוֹךְ
הַמַּיִם. אֵין מִי שְׁעוֹמֵד עֲלֶיהָ, פְּרֻט
לְרִצּוֹן שֶׁל אִישׁ צָדִיק בְּאוֹתָהּ
תַּפְּלָה שְׁנֹכְנֶסֶת בְּאוֹתוֹ הַיֵּכֶל
וְעוֹלָה לְקֶשֶׁר קֶשְׁרִים בְּשִׁלְמוֹת
בְּתַחֲלָה שֶׁל הָרוּחַ [הָאוֹר] הַזֶּה כְּרִאוּי.
אִז הָאוֹר מִתְּעַטֵּף בֶּה וּשְׁמַח בֶּה,
וְעוֹלָה עִמָּה לְהַתְּקַשֵּׁר בְּקֶשֶׁר שֶׁל
הַיֵּכֶל הַשְּׁנֵי, לְהַתְּכַלֵּל רוּחַ
שְׁכַלּוֹל בְּרוּחַ אַחֲרַת עֲלִיוֹנָה
שְׁעִלְיוֹ.

וְסִלְקָא לְקֶשֶׁרָא קֶשְׁרִין בְּשִׁלְמוֹ בְּשִׁרוּתָא (דף טב ע"א) דְּרוּחַ (ג"א דְּנְהוּרָא) דָּא
כְּדָקָא חֲזִי. כְּדִין נְהוּרָא אֶתְעַטֵּף בֵּיהּ וְחָדִי בֶּה וְסִלְקָא עִמָּה לְאַתְקֶשְׁרָא
בְּקֶשְׁרָא דְּהַיֵּכֶלָא תְּנִינָא. לְאַתְכַּלְלָא רוּחָא דְּכַלִּיל בְּרוּחָא אַחֲרָא עֲלָאָה
דְּעֲלִיָּה.

אַתְמַנָּא עַל אַנוּן אוֹפְנִים. בְּאַרְבַּע גִּלְגָּלִים
נְטִלִין כָּל חַד וְחַד מֵאַנוּן אַרְבַּע. בְּכָל גִּלְגָּלָא
וְגִלְגָּלָא תְּלַת סְמְכִין. וְאַנוּן תְּרִיסַר סְמְכִין
בְּאַרְבַּע גִּלְגָּלִין. רוּחָא דָּא שְׁלֵטָא עַל כֹּלָא.
מְהַכָּא נְפָקוּ. וְדָא רוּחָא קִימָא לְכַלְהוּ. (ד"א
וְהָא) מִינָה אַתְזָנוּ.

אַלִּין אַרְבַּע (ד"א ל"ג אוֹפְנִים) אַרְבַּע אַנְפִּין לְכָל
חַד וְחַד. וְכָל אַנוּן אַנְפִּין אַסְתַּכְּיִין
לְאַרְבַּע סְטְרִין דִּיהוּא חִיּוּתָא דְּקִימָא
עֲלִיָּהּ. כְּדִן נְטִלִין אַלִּין אַרְבַּע תַּחוֹת הַהוּא
חִיּוּתָא. עָאלוּ דָּא בְּדָא וּמְשַׁלְּבִין דָּא בְּדָא
כְּמָה דָּאֵת אָמַר, (שְׁמוֹת כו וְלו) מִקְבִּילוֹת
הַלוּלָאוֹת אִשָּׁה אֶל אַחוֹתָהּ. לְאַתְכַּלְלָא חֲדָא
בְּחֲדָא וּלְאַעֲלָא דָּא בְּדָא. כְּדִן נְטִלִין אַנוּן
גִּלְגָּלִין אֶשְׁתַּמַּע קֹל נְעִימוֹתָא בְּכָל אַנוּן
חִילִין דִּלְתַתָּא לְזִינִיָּהּ.

תַּחוֹת הַיֵּכֶלָא דָּא מִתְּפַרְשִׁין חִילִין לְבַר
לְכֶמֶה סְטְרִין דְּרְקִיעִין דִּלְתַתָּא עַד
דְּמֻטוּ לְכַכְבָּא דִּשְׁבְּתָאִי. כֹּלָהוּ אַסְתַּכְּיִין
לְהַיֵּכֶלָא דָּא. מִתְּמָן אַתְזָנוּ. כֹּל אַלִּין דִּי
בְּהַיֵּכֶלָא דָּא כֹּלָהוּ אַסְתַּכּוּ לְהַהוּא רוּחָא
דְּכַתִּיב, (יִחוּקָאֵל א) אֶל אֲשֶׁר יִהְיֶה שְׁמָה הָרוּחַ
לְלֶכֶת יִלְכוּ לֹא יִסְבוּ בְּלֶכְתָּן. וְדָא הוּא
הַיֵּכֶלָא דְּאַקְרִי לְבַנַּת הַסְּפִיר.

רוּחָא דָּא דְּכַלִּיל רוּחָא אַחֲרָא תְּנִינָא סִלְקָא
וְנִחַתָּא נְהוּרִיָּה דְּלָא שְׁכִיף (שְׁכַב)
לְעֲלִמִין כְּנְהוּרָא דְּשְׁמָשָׁא גּוּ מִיא. לִית מָאן
דְּקָאִים עֲלִיָּהּ. כְּרִעוּתָא דְּבַר נֶשׁ זַפְּאָה,
בְּהַהוּא צְלוּתָא דְּעָאלַת בְּהַהוּא הַיֵּכֶלָא

וְרוּחָא דָא דְכָלִיל כְּלִיל בִּיהּ הִיא חִיוּתָא
 וְכָל אַנּוּן אֹפְנִין וְגַלְגָּלִין וְאַתְאַחְדָן
 בִּיהּ כְּגוּוּנָא דְאַתְאַחְדָא אֲשָא בְמִיא, וּמִיא
 בְּאֲשָא. דְרוּם בְּצַפּוֹן, צַפּוֹן בְּדְרוּם. מְזַרְח
 בְּמַעְרֵב, וּמַעְרֵב בְּמְזַרְח. הָכִי אֲתַאחְדָן כְּלָהוּ
 דָא בְדָא וְאַתְקֻשְׁרָן דָא בְדָא. הִיא רִיחָא
 סְלָקָא לְאַתְקֻשְׁרָא. וְהִיא חִיוּתָא אֲסַתְכִיָּיא
 לְעִילָא לְגַבֵּי הִיכְלָא תַנְיִינָא וְאַסְתְּכִיָּין דָא
 בְדָא.

בְּאַמְצְעִיתָא דְהִיכְלָא דָא נְעִיץ חַד עֲמוּדָא
 דְסְלָקָא עַד אֲמַצְעִיתָא דְהִיכְלָא
 אַחְרָא. וְאִיהוּ נְקִיב וְנְעִיץ (נ"א נתיב נע"ץ) מִתְתַּא
 לְעִילָא לְאַתְדַּבְקָא רִיחָא בְרוּחָא וְכֵן עַד
 לְעִילָא מְכַלְהוּ. לְמַהוּי כְּלָהוּ רִיחָא חַדָּא
 כְּמַה דְאַתְ אָמַר, (קהלת א) וְרוּחַ אֶחָד לְכָל:

הִיכְלָא תַנְיִינָא פְתִיב, (שמות כד) וּכְעָצִים
 הַשָּׁמַיִם לְטוֹהַר. הָכָא אִיהוּ הִיא
 רִיחָא דְאַקְרִי זַהַר. וְקִיּוּמָא בְּחַוּרְתָא תְדִיר.
 דְלָא אֲתַעְרְבוּ גּוּוּנֵי בְאַחְרָא. וְאִיהוּ עָצִים
 דְלָא אֲשַׁתְּנִי לְעַלְמִין. דָּא לָאו אִיהוּ
 בְּאַתְגַּלְיָא הָכִי לְאַתְנַצְצָא כְּאַחְרָא. דָּא קָשִׁי
 לְאַתְגַּלְיָא. פְּסִתִּימוּ דְעִינָא דְכַד מְתַגַּלְגָּלָא
 אֲזִדְהַר וְנַצִּיץ בְּגַלְגּוּלָא. וְדָא אוֹף הָכִי. בְּגִין
 דְכַד הִיא רִיחָא קְדַמָּא סְלָקָא מְגַלְגָּל
 בְּגַלְגּוּלָא וְגַלִּי לִיהּ, וְאַתְקֻשְׁרָ בְּהַדִּיה
 בְּקֻשׁוּרָא דְחַוּרְתָא דְעִינָא גּוּוּן אַחְרָא
 דְאִיהוּ דְקִיק מִינִיהּ דְשָׁאֲרֵי עֲלוּי.

מְתַגַּלְגָּלָא רִיחָא דָא מְגוּ רִיחָא דְלְתַתָּא.
 נְהוּרָא דְלְתַתָּא אֲסַחַר לְגַלְגָּלָא
 (נ"א וגלגל) נְהוּרָא דָא וְאַתְנַהִיר. וְלָא יְכִיל
 לְאַתְנַהִיר עַד דְאַחִיד תַּתָּא בִּיהּ וְאַתְקֻשְׁרָ
 בְּהַדִּיה וּכְדִין אֲנַהִיר. וְאַחִיד בְּנְהוּרָא דְלְתַתָּא

וְרוּחַ זֶה שְׂפוּלְלַת, כּוֹלְלַת בֵּיהּ
 אוֹתָהּ חַיָּה וְכָל אוֹתָם אֹפְנִים
 וְגַלְגָּלִים, וְנֶאֱחָזִים בּוֹ כְּמוֹ
 שְׁנֶאֱחָזִים אֶשׁ בְּמִים וּמִים בְּאֵשׁ,
 דְרוּם בְּצַפּוֹן, צַפּוֹן בְּדְרוּם. מְזַרְח
 בְּמַעְרֵב, וּמַעְרֵב בְּמְזַרְח. כִּף
 נֶאֱחָזִים כָּלֵם זֶה בְּזָה וְנֶקְשְׂרִים זֶה
 בְּזָה. אוֹתָהּ רִיחַ עוֹלָה לְהִתְקַשֵּׁר,
 וְאוֹתָהּ חַיָּה מְסַתְּפַלַת לְמַעְלָה אֶל
 הַהִיכָל הַשֵּׁנִי, וּמְסַתְּפַלִים זֶה בְּזָה.
 בְּאַמְצַע הַהִיכָל הַזֶּה נְעוּץ עֲמוּד
 אֶחָד שְׂעוֹלָה עַד אֲמַצַּע הַהִיכָל
 הָאַחַר, וְהוּא נְקִיב וְנְעוּץ (נ"א נתיב
 נע"ץ) מְלַמְטָה לְמַעְלָה לְהִדְבֵק רִיחַ
 בְּרוּחַ, וְכֵן עַד לְמַעְלָה מְכַלֵּם
 לְהִיּוֹת כָּלֵם רִיחַ אַחַת, שְׁנֶאֱמַר

(קהלת א) וְרוּחַ אֶחָד לְכָל.
 הִיכְלָ שְׁנֵי. כְּתוּב (שמות כד) וּכְעָצִים
 הַשָּׁמַיִם לְטוֹהַר. כָּאֵן הוּא אוֹתוֹ רִיחַ
 שְׁנֶקְרָא זַהַר, וְעוּמַד בְּלֶכֶן תְּמִיד
 שְׁלֵא יִתְעַרְבוּ גּוּוּנֵי בְאַחַר, וְהוּא
 עָצִים שְׁלֵא מִשְׁתַּנֶּה לְעוֹלָמִים. זֶה
 אִינוּ בְּהַתְגַּלּוֹת כִּף לְהַתְנוּצֵץ כְּמוֹ
 הָאַחַר. זֶה קָשָׁה לְהַתְגַּלּוֹת. כְּמוֹ
 סַחַר הַעֵינַן שְׂכַשְׂמַתְגַּלְגַּלַת, זוֹהַרְת
 וְנוּצֵצַת בְּגַלְגּוּל. וְגַם זֶה כִּף. מִשּׁוּם
 שְׂכַשְׂאוֹתוֹ רִיחַ רֵאשׁוֹן עוֹלָה,
 מְגַלְגַל בְּגַלְגַל וּמְגַלָּה אוֹתוֹ,
 וְנֶקְשֵׁר יַחַד אִתּוֹ בְּקֻשֵׁר שֶׁל לֶכֶן
 הַעֵינַן תּוֹף גּוּן אַחַר שְׁהוּא דְקִיק
 מְמַנּוּ שְׂשׁוּרָה עֲלוּי.

רוּחַ זֶה מְתַגַּלְגַּלַת מִתּוֹף רִיחַ
 שְׂלַמְטָה. הָאוּר שְׂלַמְטָה סוֹבֵב
 לְגַלְגַל (וגלגל) הָאוּר הַזֶּה וּמֵאִיר. וְלֹא
 יְכוּל לְהֵאִיר עַד שְׁאוּחֻז בּוֹ
 הַתְּחַתּוֹן וְנֶקְשֵׁר עִמוֹ וְאִזּוּ מֵאִיר,
 וְאוּחֻז בְּאוּר שְׂלַמְטָה (שְׁתִּיהּ מֵאִיר)
 שְׁהוּא כְּלוּל וְלֹא מִשְׁתַּנֶּה בְּכָלֵל,
 אֶלֶּא מְתַגַּלָּה בְּגַלְלוֹ בְּגַלְגּוּל שְׁלוֹ.
 וּכְשָׂאוּר זֶה מְתַגַּלְגַל, נוֹטֵל אוּר
 אַחַר לְצַד שְׂמֵאל וּמְתַגַּלְגַל עִמוֹ
 וּמְסוֹבֵב עִמוֹ. וְזֶה סוּד הַכְּתוּב

דְּר"א ל"ג דְּהוֹת נְהִיר) דְּהוּא כְּלִיל וְלֹא אֲשַׁתְּנִי כָלֵל. אֶלֶּא אֲתַגְלִיא כְּגִינִיהּ בְּגַלְגּוּלָא

(שיר ז) חמוקי ירכיב כמו חלאים מעשה ידי אמן. אשרי מי שידע לגלות [לגלגל] מאורות. רוח אחרת נכללת עמו ומסתובב [מאיר] ומאיר סביבו בגון תכלת ולבן. אותו לבן נקשר בלבן הזה, ואותו תכלת נקשר באדם של האור הפתוחון שלצד שמאל, ונכללים זה בזה ונהיים אחד, ונקראים עצם השמים. וכל מה שלמטה ואותו היכל שלמטה, הפל נכלל כאן. והיות שהפל נכלל כאן, נקרא עצם השמים.

מבדל שאורות הללו נבראו אותם שרפים של שש כנפים, כמו שנאמר (ישעיה ו) שרפים עמדים ממעל לו שש כנפים שש כנפים לא אחד. כלם בשש, משום שכלם מעצם השמים. אלה הם ששרפים את אלה שלא חוששים על כבוד רבונם. וסוד שהמשתמש בכתר חולף. מי שקורא ושונה ששה סדרי משנה, זהו מי שידע לסדר ולקשר קשור של יחוד של רבוננו כראוי. אלה אותם שמקדשים השם הקדוש של רבונם בכל יום תמיד.

בשמות הנגלים האורות, יוצא מהם אור של חיה אחת, שהיא עומדת ומטלת על ארבע חיות השליטות על הראשונות שפוללות אותם בתוכם. ובאלה כשנוסעים, כופים השרפים פתחונם נחשים שיוצאים מתוף אותו נחש שרף שגורם מות לכל העולם.

אלה החיות פני נשר, מסתכלות אל אותה חיה הנשר עליון שעליהם, כמו שנאמר (משלי ל) דרף הנשר בשמים. רוח זו שולטת על הפל. אותו החיה שרוממת [נ"א

דיליה. וכד נהורא דא מתגלגלא נטיל נהורא אחרא לסטר שמאלא ואתגלגלא בהדיה ואסתחר עמיה. ורזא דא כתיב, (שיר השירים ז) חמוקי ירכיב כמו חלאים מעשה ידי אמן. זפאה איהו מאן דידע לגלאה (נ"א לגלגלא) נהורין. רוחא אחרא אתפליל בהדיה ואסתחר (ואנהיר) ונהיר סחרניה בגוון תכלא וחרור. ההוא חורר אתקשר בחורר דא. וההוא תכלא אתקשר בסומקא דנהורא תתאה דלסטר שמאלא. ואתפלילו דא בדא והווי חד. ואקרון עצם השמים. וכל מה דלתתא וההוא היכלא דלתתא כלא אתפליל הכא. ובגין דכלא אתפליל הכא אתקרי עצם השמים.

מבדל דנהורין אלין אתבריאנו אנון שרפים דשית גדפין כמה דאת אמר (ישעיה ו) שרפים עומדים ממעל לו שש כנפים שש כנפים לא אחד. פלהו בשש. בגין דכלהו מעצם השמים. אלין אנון דאוקידו לאנון דלא חיישי על יקרא דמאריהון. ורזא דאשתמש בתגא חלף. מאן דקארי ותני שית סדרי משנה דא הוא מאן דידע לסדרא ולקשרא קשורא יחודא דמאריה פדקא יאות. אלין אנון דמקדשין שמא קדישא דמאריהון בכל יומא תדיר.

כד מתגלגלן נהורין נפק מנייהו נהירו דחד חיוותא. דאיהי קיימא ורמא על ארבע חיוון שליטין על קמאי דכלילו לון בגווייהו. ובאלין כד נטלין אתכפיין שרפים תתאי נחשים דנפקי מגו ההוא נחש שרף דגרים מותא לכל עלמא.

אלין חיוון אנפי נשר מסתפלן לגבי ההוא חיוותא נשרא עלאה דעליהו, כמה דאת אמר, (משלי ל) דרף הנשר

בשמים. רוחא דא שלטא על פלא. ההיא חיותא דרמיז (ג"א דרמיז) על פלהו אסתכייא לעילא וכלהו לגביה (ר"א לגביה).

בלהו פד נטלין מזדעזעין פמה חיילין. מנהון נהירין. מנהון מתתברי (ג"א מסתברי מקמיהון) מקיומיהון (פמיהון) ואוקידון לון בנורא ואתיין ומתחדשון כמלקדמין. פלהו עאלין תחות ההיא חיותא מסתתרין תחות גדפהא לאכללא לון לעילא.

אנון ארבע חיוון (דף טב ע"ב) סלקין פד רוחא אזדהר בגו ההוא חיותא. ארבע גלגלין לכל חד וחד. גלגלא חדא אסתכי לסטר מזרח. תלת סמכין נטלין ליה ואסתכין לאמצעיתא. וגלגלא חדא אסתכי לסטר מערב, ותלת סמכין נטלין ליה ואסתכין לאמצעיתא. וגלגלא חדא אסתכי לסטר דרום. ותלת סמכין נטלין ליה ואסתכין לאמצעיתא. וגלגלא אחרא אסתכי לסטר צפון ותלת סמכין נטלין ליה ואסתכין לאמצעיתא. וכלהו סמכין תריסר נטלין מגו אמצעיתא. וההוא אמצעיתא סגיר ופתח. וכל גלגלא וגלגלא כד נטלא קלא אשתמע בכלהו רקיעין.

אלין ארבע חיוון (ר"א דלעילא) פלהו (מתלבשון) (ס"א אשתלבון) דא בדא. ועאלין אנון אופנים דלתתא בגו אלין חיוון דלעילא כלילן אלין באלין, רוחא דא דאתפליל באנון רוחין מלהטא וסלקא לאתאחדא לעילא וקיימא לאתאחדא ולהתקשרא ברעותא דבר נש זכאה בההיא צלותא דצלי. דכד סלקא ועאלת בההוא היכלא נטיל פלא וכלהו נטלין בהדה ואתפלילו דא בדא עד דאתפלילו בההוא רוחא.

שמואלה] על כלם, מסתפלת למעלה, וכלם אליה [ג"א אלה]. בשבילם נוסעים, מזדעזעים פמה צבאות. מהם מאירים, מהם משתברים [ג"א מסתברים מלפניהם] מקיימם [ממיהם] ושורפים אותם באש, ובאים ומתחדשים כמקדם. כלם נכנסים תחת אותה חיה, ומסתתרים תחת כנפיה להכלילם למעלה.

אותן ארבע חיות עלות פשרוח זוהרת לתוף אותה החיה. ארבעה גלגלים לכל אחת ואחת. גלגל אחד מסתפל לצד מזרח, ושלושה עמודים נושאים אותו ומסתכלים לאמצע. וגלגל אחד מסתפל לצד מערב, ושלושה עמודים נושאים אותו ומסתכלים לאמצע. וגלגל אחר מסתפל לצד דרום, ושלושה עמודים נושאים אותו ומסתכלים לאמצע. וגלגל אחר מסתפל לצד צפון ושלושה עמודים נושאים אותו ומסתכלים לאמצע. וכל שנים עשר העמודים נושאים מתוף האמצע, ואותו האמצע סגור ופתוח. וכל גלגל וגלגל כשנוסע, קול נשמע בכל הרקיעים.

אלו הארבע חיות [שלמעלה] כלם מתלבשות [משתלבות] זו בזו, ונכנסים אותם אופנים שלמטה לתוף החיות הללו שלמעלה פלולים אלה באלה. רוח זו שנוכללה באותן רוחות, ליהט ועולה להאחז למעלה ועומדת להתאחדן ולהתקשר ברצון האיש הצדיק באותה תפלה שמתפלל. שפשעולה ונכנסת באותו היכל, לוקח הפל, וכלם נוטלים יחד עמה ונכללו זה בזה עד שנכללים באותה רוח.

וְהָיָה רוּחַ נְטֹלֶת בְּרָצוֹן שֶׁל קֶשֶׁר הַיַּחֲדוּד שֶׁל הַתַּפְּלָה שְׁמִיחַדָּת הַכֹּל, עַד שֶׁכֵּלֶם מְגִיעִים לְהִיכַל הַשְּׁלִישִׁי כְּלוּלִים זֶה בְּזֶה, כְּמוֹ הָרֵאשׁוֹנִים אֲשֶׁר בְּמִים, וּמִים בְּאֵשׁ, רוּחַ בְּעָפָר, וְעָפָר בְּרוּחַ. מְזַרְח בְּמַעְרָב, מַעְרָב בְּמְזָרְח, צָפוֹן בְּדָרוֹם, וְדָרוֹם בְּצָפוֹן. וְכֵן כָּל הֵלְלוּ מִתְקַשְּׂרִים זֶה בְּזֶה, וְנֶאֱחָזִים זֶה בְּזֶה וּמְשַׁלְּבִים זֶה בְּזֶה. וְכֵן כְּמֵה צְבָאוֹת וּמְחַנּוֹת שְׁנֵאָחֲזוּ [ג"א שְׂרָדוּ] לְמַטָּה וְהִתְעַרְבוּ בְּאוֹתָם תַּחְתּוֹנִים עַד שֶׁהִגִּיעוּ לְכוֹכֵב צֶדֶק, וְשֵׁם כְּמֵה מְמַנִּים עַל הָעוֹלָם.

וּבְשִׂרְחָה זֶה שֶׁנִּכְלָל מִכֵּלֶם וְכֵלֶם כְּלוּלִים בּוֹ, עוֹלָה וְנֶאֱחָזוּ וְנִכְנָסוּ לְתוֹךְ הַיַּיִכָּל הַשְּׁלִישִׁי עַד שְׁנֵאָחֲזוּ בְּרוּחַ שֶׁל שָׁם בְּתוֹךְ אוֹתוֹ הַעֲמוּד שְׁעוֹמֵד בְּאֲמָצֵעַ, וְאֵז הַכֹּל בְּשִׁלְמוֹת עַד כָּאֵן כְּרָאוּי. וְכֵלֶם רוּחַ אֶחָד כְּלוּל מִהַכֹּל וְשֵׁלֶם מִהַכֹּל, כְּמוֹ שְׁנֵאָמַר וְרוּחַ אֶחָד לְהִנֵּה (לכ"ל). כָּאֵן הַכְּרִיעָה לְהַדְּבִק בְּרַבּוֹנוֹ.

הַיַּיִכָּל שְׁלִישִׁי. הַיַּיִכָּל זֶה הוּא הַיַּיִכָּל שֶׁל אוֹתוֹ רוּחַ שְׁנֵקְרָא נִגְהָ. רוּחַ זֶה הוּא טְהוֹר, בְּרוּר מִכֵּלֶם. אֵין בּוֹ גְּזוּן שְׁנֵרָאָה בּוֹ, לֹא לִבָּן וְלֹא יָרֵק וְלֹא שָׁחַר וְלֹא אָדָם, וְלִכֵּן נִקְרָא טְהוֹר. טְהוֹרָה בְּרוּרָה מִכֵּל הַתַּחְתּוֹנִים הֵלְלוּ. וְאֵף עַל גַּב שְׁהוּא טְהוֹר מִהַכֹּל, לֹא נִרְאָה עַד שֶׁהַתַּחְתּוֹנִים הֵלְלוּ מִתְגַּלְגְּלִים וְאוֹחֲזִים [ג"א וְכוּרִים] בּוֹ וְנִכְנָסִים בְּתוֹכּוֹ [בו]. פִּיּוֹן שְׁנֵכְנָסִים בְּתוֹכּוֹ, אֵז מִרְאָה אֶת אוֹרוֹ, וְלֹא גְּזוּן אֶחָד מִכֵּלֶם.

בְּשִׁנְשָׂרָם רוּחַ זֶה מִכֵּל הַתַּחְתּוֹנִים, יוֹצֵא מִמֶּנּוּ אוֹר שְׁכָלוֹל בְּשִׁלְשָׁה מְאוֹרוֹת. אוֹתָם שְׁנֵי מְאוֹרוֹת עוֹלָם יוֹרְדִים וְנוֹצְצִים. בְּאוֹתוֹ נִצְנוֹץ נִרְאִים

וְהָיָה רוּחָא נְטֹלָא בְּרַעוּתָא דְקִשׁוּרָא דִיחֻדָּא דְצִלוּתָא דְמִיחַדָּא כְּלָא עַד דְמָטוּ כְּלָהוּ לְהִיכְלָא תְּלִיתָאָה כְּלִילָן דָּא בְּדָא כְּדִקְדְּמָאִי, אֲשָׁא בְּמִיא, וּמִיא בְּאֲשָׁא. רוּחָא בְּעַפְרָא, וְעַפְרָא בְּרוּחָא. מְזַרְח בְּמַעְרָב, מַעְרָב בְּמְזָרְח. צָפוֹן בְּדָרוֹם, דָּרוֹם בְּצָפוֹן. וְהָכִי הֵנִי כְּלָהוּ מִתְקַשְּׂרִין דָּא בְּדָא וּמִתְאַחֲדִין דָּא בְּדָא וּמְשַׁלְּבִין דָּא עִם דָּא. וְכֵן כְּמֵה חִיילִין וּמְשַׁרְיִין דְּאִתְאַחֲדוּ (ג"א דִּנְחִתִּי) לְתַתָּא וְאִתְעַרְבוּ בְּאַנוּן תַּתָּאִי עַד דְּמָטוּ לְכַכְבָּא דְצֶדֶק וְתַמָּן כְּמֵה מְמַנִּין עַל עֲלָמָא.

וְכֵן רוּחָא דָּא דְאִתְפְּלִיל (ר"א אֲתַכְלִיל) מְכַלְהוּ וְכְלָהוּ כְּלִילָן בֵּיהּ. סְלִיק וְאִתְאַחַד וְעָאֵל בְּגוֹ הַיַּיִכָּל תְּלִיתָאָה עַד דְּאִתְאַחַד בְּרוּחָא דְתַמָּן בְּגוֹ הַהוּא עֲמוּדָא דְקָאִים בְּאֲמָצֵעִיתָא. וְכֵדִין כְּלָא אֲשִׁתְּלִים עַד הָכָא כְּדָקָא יָאוּת. וְכְלָהוּ רוּחָא חָדָא כְּלִיל מִכֵּלֶם וְשֵׁלֶם מִכֵּלֶם כְּמָא דְאִתְּ אָמַר וְרוּחַ אֶחָד לְהִנֵּה. הָכָא הַכְּרִיעָה לְאִתְדַבְּקָא בְּמֵאֲרִיָּה:

הַיַּיִכָּל תְּלִיתָאָה. הַיַּיִכָּל דָּא אִיהוּ הַיַּיִכָּל דְּהָהוּא רוּחָא דְאֶקְרִי נִגְהָ, רוּחָא דָּא אִיהוּ דְכִיָּיא בְּרִיר מְכַלְהוּ. לִית לִיה גְּזוּן דְּאִתְחַזִּי בֵּיהּ לָאו חַוּוּר וְלָאו יְרוּק וְלָאו אוּכְם וְלָאו סוּמְק. וּבְגִין כֵּן אֶקְרִי טוֹהַר. דְּכִיָּיא בְּרִירָא מִכֵּל אֵלִין תַּתָּאִין. וְאֵף עַל גַּב דְּאִיהוּ דְכִיָּיא מִכֵּלֶם, לֹא אִתְחַזִּי עַד דְּאֵלִין תַּתָּאִי מִתְגַּלְגְּלִין וְאִחֲזִין (ג"א וְכִרְאוּ) בֵּיהּ וְעָאֵלִין בְּגוֹיָה (ג"א בֵּיה). פִּיּוֹן דְּעָאֵלִין בְּגוֹיָה פְּדִין אִחֲזִי נְהוּרִיָּה וְלֹא גְּזוּן חַד מְכַלְהוּ.

בְּר אֲשִׁתְּלִים הָאִי רוּחָא מְכַלְהוּ תַתָּאִי, אֲפִיק מְגִיָּה נְהוּרָא דְכְּלִיל בְּתַלְתָּ נְהוּרִין. אֲנוּן תְּרִין נְהוּרִין סְלִקִין וְנִחְתִין וְנִצְצִין. בְּהָהוּא נִצְוֹצָא אִתְחַזִּין עֲשְׂרִין וְתִרִין נְהוּרִין מְשַׁנְיִין

עשרים ושנים אורות משנים זה
מזה, וכלם אור אחד. ונכנסים
באותו האור האחד.

ואותו האור כולל אותם, ולא
מאיר פרט לזמן שהאורות הללו
שלמטה עולים. ואותו רצון של
התפלה נושא את כלם. אז אותו
אור יוצא מתוך אותה רוח. מאיר
אותו האור ומוציא שני האורות
הנוצצים הללו, ונראים כחשבון
עשרים ושנים אותיות התורה.
אחר כך חוזרים ונכללים באותו
האור.

כר אותם האורות תחתונים
[באותם אורות], כלם כלולים באורות
הללו [תחתונים], וכלם באור הנה.
האור הנה כולל בתוך אותו
הרוח, ואותו הרוח עומד בהיכל
השלישי הנה, ולא עומד
להתישב אלא בתוך ההיכל
הרביעי שהשתוקקותו לעלות
לתוכו.

המאורות הללו שיצאו מתוך
אותה הרוח, כשנוצצים
מתחברים כל המאורות
הנוצצים. בשעה שיוצאים מתוך
אותו אור אחד ודוחקים ודוחים
להתנוצץ. יוצאת מהם חיה אחת
קדושה גדולה, דמותה כמראה
של כל אלו שאר החיות. דמות
אריה ודמות נשר כלולים כאחד,
ונעשו בה דמות אחת מהם.

תחת החיה הזאת יש ארבעה
אופנים עליונים כמראה תרשיש
מרקם בכלילות כל הגונים. ושש
מאות אלף רבוא [גדולים] כלם
בתוכם. וארבעה האופנים הללו
כלם בשמונה כנפים, וכלם
יוצאים מתוך אור אותה החיה
ששולטת עליהם. בשעה שנוצץ
אותו האור, מוציאה צבאות
צבאות הללו.

וארבעה אלה שמתחתיה
עומדים בארבעת צדי העולם

דא מן דא וכלהו חד נהורא. ועאלין בגו
ההוא חד נהורא.

וההוא נהורא כליל לון. ולא נהיר, בר
בזמנא דאלין נהורין דלתתא סלקין
וההוא רעותא דצלותא נטיל לכלהו. כדין
ההוא נהורא נפיק מגו ההוא רוחא. אתנהיר
ההוא נהורא ואפיק אלין תרין נהורין נצצין
ואתחזון כחושבן עשרין ותריין אתוון
דאורייתא. לבתר מתהדרין וכלילן בההוא
נהורא.

כר אנון נהורין תתאי [באנון נהורין] כלהון פלילן
בהני נהורין [תתאי] וכלהו בנהורא דא.
האי נהורא איהו פליל בגו ההוא רוחא.
וההוא רוחא קיימא בהיכלא תליתאה דא.
ולא קאים לאתישבא אלא בגו היכלא
רביעאה דתאובתיה לסלקא לגויה.

אלין נהורין דנפקו מגו ההוא רוחא כד
מנצצין מתחברן כלהו נהורין דנצצן.
בשעתא דנפקי מגו ההוא נהורא חדא
ודחקין [ג"א ודחין] לאתנצצא. נפקי מנייהו חד
חיותא קדישא רברבא דיוקנהא כחיוזו דכל
אנון [דף מג ע"א] שאר חיותא דיוקנא דאריה
ודיוקנא דנשר פלילן כחדא ואתעבידו בה
חד דיוקנא מנייהו.

תחות האי חיותא אית ארבע אופנין עלאין
כחיוזו דתרשיש מרקמן בכלילו דכל
גוונין. ושית מאה אלף רבוא [רבוא] כלהו
בגוניהו. ואלין ארבע אופנים בתמניא גדפין
כלהו. וכלהו נפקין מגו נהירו דההוא חיותא
דשלטא עלייהו. בשעתא דנציעץ ההוא נהורא
מפקא חילין חילין אלין.

ואלין ארבע דתחותה קיימין בארבע סטרין
דעלמא בארבע אנפין כל חד וחד.

בארבע פנים כל אחד ואחד. שתי פנים מסתכלות לאותה החיה, ושתי פנים מכסות בכנפיהם מאותם אורות שנוצצים שלא יכולים להסתכל. בכ"ו פעם שנוסעים אלה בארבעה גלגלים [ד"א ושנים עשר] [ושנים] עמודים פראשונים נעשה מאותה הזעה שלהם כמה צבאות ומחנות שכלם משבחים ומזמרים שלא שוקטים לעולמים. ולא אלה אין להם שעור.

ארבעה פתחים יש להיכל הזה לארבעת צדדי העולם. עשרה ממנים בכל פתח ופתח. ובזמן שכלם שבתוף ההיכלות שלמטה, ואותם היכלות עולים ברצון של תפלה זפה, כלם פותחים פתחים עד שגלגלים כלם אלה באלה, ומשלבים אלה באלה, ונכנסים כל הממנים לתוף ממנים, מחנות בתוף מחנות, אופנים בחיות וחיות באופנים. באופנים הללו מאורות במאורות, רוח ברוח, עד שנוכנסים ברוח זו.

בהיכל הזה יש מקום אחד כמראה זה שנוצץ, ושם גנוזים כמה צבאות ומחנות שלא עולים ולא מתעטרים למעלה, אלא רק בשעה שכל אלה קושרים קשרים, וההיכל נוסע להתעטר. כלם יוצאים מלאים בדין, ונקראם מחזיקי מגנים. שלוחים בעולם מתוף בעלי הדין שבהיכל הרביעי. במקום זה תלויים בארבעה צדדים שש מאות אלף רבוא מגנים של זה לכל צד וצד. וכן למטה מהם חומות מקיפות, והם ששים.

וכר המגנים הללו גלחמים קרבות בקרבות ורמחים, פרט לכל אותם שלוחי הדין של העולם, עד שמגיעים דרגות בדרגות לכוכב מאדים. ואז ההיכל עולה

תרין אנפין מסתפלן לגבי ההוא חיותא. ותרין אנפין מחפין בגדפיהו מאנון נהורין דנצצין דלא יכלין לאסתכלא.

בכ"ו זמנא דנטלי אלין בארבע גלגלין (ד"א ויתריסר) (ותריז) סמכין כקדמאי אתעביד מההוא זיעא דלהון כמה חיילין ומשריין דכלהו משבחין ומזמרי דלא משתכחי לעלמין. ולאלין לית לון שעורא.

ארבע פתחין אית להיכלא דא לארבע סטרין דעלמא. עשר ממנן בכל פתחא ופתחא. ובזמנא דכלהו די בגו היכלין דלתתא. ואנון היכלין סלקין ברעו דצלותא דכייא. פלהו פתחין פתחין. עד דכלילן פלהו אלין באלין. ומשלבין אלין באלין. ועאלין פלהו ממנן גו ממנן. משריין גו משריין. אופנים בחיות וחיות באופנים. באלין אופנים, נהורין בנהורין רוחא ברוחא. עד דעאלו ברוחא דא.

בהיכלא דא אית דוכתא חדא כחיו דדהבא דנציץ. ותמן גניזין כמה חיילין ומשריין דלא סלקין ולא מתעטרין לעילא אלא בשעתא דכל אלין קשרין קשרין והיכל נטיל לאתעטרא כלהון נפקין מליין בדינא. ואקרון מארי תריסין. שליחן בעלמא מגו מארי דינן די בהיכלא רביעאה. בהאי דוכתא תליין בארבע סטרין שית מאה אלף רבון מגינים דדהבא לכל סטר וסטר. וכן לתתא מנייהו שורין מקפן ואנון שתין.

וכר הגי מגינים פלהו מגיחין קרבין בסייפין ורומחין לבר בכל אנון שליחי דינן דעלמא עד דמטו דרגין בדרגין לככבא דמאדים. וכדין היכלא סלקא ואתעטרת לכל אותם שלוחי הדין של העולם, עד שמגיעים דרגות בדרגות לכוכב מאדים.

ומתעטר באותה רוח בכל אותם צבאות, ונשאר אותו מקום במקומו. ואותו מקום נקרא תא הרצים. אותם השלוחים רצים להשלים דינים ופרעניות בכל צדדי העולם.

בשעורה תפלה, נושאת כל המאורות הללו והמחנות, וקושרת קשרים ונכללים כלם כאחד, עד שנקשר רוח ברוח והם אחד. ונכנסים לתוך אותו עמוד להכלל ברוח של היכל הרביעי. אשרי חלקו של מי שיודע סוד רבונו ומרים הגלו במקום שצריך.

ובא וראה, הכל צריך זה לזה וזה לזה להשלים זה עם זה ולהאיר זה בזה, עד שעולה הכל למקום שצריך שלמות. מלמטה בהתחלה, ואחר כך מלמעלה, ואז השלמות היא בכל הצדדים ונשלם הכל כראוי. מי שיודע הסודות הללו ועושה שלמות, זהו שמתדבק ברבונו ומבטל כל הגזרות הקשות, והוא מעטר את רבונו ומושיף ברכות על העולם. וזהו אדם שנקרא צדיק עמוד העולם, ותפלתו לא חוזרת ריקם, וחלקו בעולם הבא, והוא בחדשבוני בני האמונה.

בא ראה, כל ההיכלות הללו וכל החיות הללו וכל הצבאות הללו וכל האורות הללו וכל הרוחות הללו צריכים זה לזה, כדי להשתלם מלמטה ולהשתלם אחר כך מלמעלה. ההיכלות הללו הם מתדבקים זה בזה.

וכך כמו הגונים שלמעלה [של העין] דבוקים זה עם זה. כל מה שבתוכם הם פאותו מראה שגראה בסתר כשמתגלגלת העין ונראה אותו זה נוצץ. ואותו מה שלא נראה פאותו גלגול, הוא אותה רוח ששולטת על הכל.

בהוא רוחא בכל אנון חיילין ואשתאר ההוא דוכתא באתריה. וההוא דוכתא אקרי תא הרצים. אנון שליחין מרהטי לאשלמא דינין ופרענין בכל סטרי עלמא.

בד סלקא צלותא נטיל כל הני נהורין ומשריין וקשר קשרין ואתכלילו כלהו כחדא. עד דאתקשר רוחא ברוחא ואנון חד. ועאלו גו ההוא עמודא לאתפללא ברוחא דהיכלא רביעאה. זפאה חולקיה מאן דידע רזא דמאריה וארים דגליה באתר דאצטריף. ותא חזי כלא אצטריף דא לדא ודא לדא לאשלמא דא עם דא ולא תנהרא דא בדא עד דסליק כלא לאתר דאצטריף שלימו. מתתא בקדמיתא ומלעילא לבתר. וכדין איהו שלימו בכל סטריין ואשתלים כלא כדקא יאות. מאן דידע רזין אלין ועביד שלימו. דא איהו מתדבק במאריה ובטיל כל גזרין קשין. ואיהו אעטר למאריה ומשיף ברכאן על עלמא. ודא איהו בר נש דאקרי צדיקא עמודא דעלמא וצלותיה לא אהדר ריקנייא וחולקיה בעלמא דאתי, ואיהו בחושפן בני מהימנותא.

תא חזי, כל הני היכלין וכל הני חיותא וכל הני חיילין וכל הני נהורין וכל הני רוחין פלהו אצטריכו דא לדא. בגין לאשתלמא מתתא. ולאשתלמא לבתר מלעילא. אלין היכלין אנון מתדבקין דא בדא.

וברהו פגונוין דלעילא (כ"א דע"א) מתדבקין דא עם דא. כל מה די בגווייהו אנון פההוא חיזו דמתחזיא (צ"א א, סב) בסתימו כד מתגלגלא עינא ואתחזי ההוא זהרא נציץ. וההוא מה דלא אתחזי (ב"ה) פההוא גלגולא. איהו ההוא רוחא דשלטא על כלא. ובגין כף

וְלָכֵן עֹמֵד זֶה בְּזֶה דְרָגוֹת עַל
דְרָגוֹת עַד שְׁמַתְעֵטֵר הַכֹּל כְּפֶאֱוִי.
וּבֹא וּרְאֵה, אֲלֵמְלֵא פֶל אוֹתָם
גּוֹנִים שֶׁל הָעֵינַן שְׁנֵרְאִים,
כְּשֶׁנִּסְתַּמַּת הָעֵינַן וּמִתְגַּלְגֵּלַת
בְּגַלְגֵּל, לֹא נֵרְאִים אוֹתָם הַגּוֹנִים
שְׁזוֹהָרִים, וְאֵלֵמְלֵא אוֹתָם גּוֹנִים
לֹא נִדְבַק אוֹתוֹ הַנִּסְתֵּר שְׁשׁוֹלֵט
עֲלֵיהֶם. נִמְצָא שֶׁהַכֹּל תְּלוּי זֶה
בְּזֶה וְנִקְשֵׁר זֶה בְּזֶה כְּשֶׁנִּכְלָל הַכֹּל
כְּאֶחָד בְּהִיכֹל הַשְּׁלִישִׁי. וְרִצּוֹן
הַתְּפִלָּה עוֹלָה לְהַתְעַטֵּר בְּהִיכֹל
הַרְבִּיעִי. וְאֵז הַכֹּל אֶחָד וְרִצּוֹן
אֶחָד וְקִשֵׁר אֶחָד. כִּאֵן הַשְּׁתַּחֲוָּא
לְהַתְרַצוֹת לְרַבּוֹנוּ.

הִיכָר הַרְבִּיעִי. הִיכֹל זֶה הוּא
מְשֻׁנָּה מִכֹּלֶם. אֲרַבְעָה הִיכֹלוֹת
לְזֶה, זֶה לְפָנִים מִזֶּה, וְכֹלֶם הִיכֹל
אֶחָד. כִּאֵן הוּא רִוּחַ שְׁנֵקֵרָא זְכוֹת.
בְּמָקוֹם זֶה מִתְהַפֵּף הַזְכוֹת שֶׁל כָּל
הָעוֹלָם. רִוּחַ זוֹ נוֹשֵׂאת הַכֹּל.
מִמֶּנָּה יוֹצְאִים שְׁבַעִים אוֹרוֹת
כֹּלֶם נוֹצְצִים. וְכֹלֶם בְּעִגּוּל שְׁלֹא
מִתְפַּשְׁטִים כְּמוֹ הָאֲחֵרִים הַלְלוּ.
מִתְדַבְּקִים זֶה בְּזֶה וּמֵאִירִים זֶה
בְּזֶה, אֲחוּזִים זֶה בְּזֶה. כָּל זְכוֹת
הָעוֹלָם עוֹמְדוֹת לְפָנֵי הַמְּאֹרוֹת
הַלְלוּ. מִכֹּלֶם יוֹצְאִים שְׁנֵי
מְאֹרוֹת שְׁקוּלִים כְּאֶחָד
שְׁעוֹמְדִים לְפָנֵיהֶם תְּמִיד.

בְּגִיד אֵלֶּה שְׁבַעִים מְמַנִּים
גְּדוּלִים שְׁבַחוּץ שְׁסוֹכְבִים אֵת כָּל
אֲרַבְעַת הַהִיכֹלוֹת הַלְלוּ. שְׁבַעִים
אוֹרוֹת אֵלוֹ וּשְׁנֵי אוֹרוֹת
שְׁעוֹמְדִים לְפָנֵיהֶם, כֹּלֶם פְּנִימִים
לְפָנִים וְלְפָנִים, וְזֶה סוּד הַכְּתוּב
(שִׁיר ז) בְּטִגָּף עֲרַמַת חֲטִים סוּגָה
בְּשׁוֹשְׁנִים.

לְפָנֵי הָאוֹרוֹת הַלְלוּ נִכְנָסִים כָּל
הַזְכוֹת וְעַל כָּל מַעֲשֵׂי הָעוֹלָם
לְהַדוּן. שְׁנֵי הָאוֹרוֹת הַלְלוּ
מְעִידִים עֲדוֹת, מְשׁוּם [שְׁחָם] שִׁישׁ
שְׁבַע עֵינֵי ה' שְׁמִשׁוֹטְטִים בְּכֹל
הָאָרֶץ, [כּוּן כָּל] וְכֹל מֵה שְׁנַעֲשֶׂה

קִימָא דָא בְּדָא דְרָגִין עַל דְרָגִין (וּדְרָגִין עַל דְרָגִין)
עַד דְאֵתְעֵטֵר פִּלָּא (דְר מג ע"ב) כְּדָקָא יָאוֹת.

וְתָא חֲזִי אֲלֵמְלֵא כָּל אַנּוּן גּוֹוִנִין דְעֵינָא
דְאֵתְחֲזִיין, כִּד אֶסְתִּים עֵינָא וְאֵתְגַלְגֵּלָא
בְּגַלְגֵּלָא לָא אֵתְחֲזוּן אַנּוּן גּוֹוִנִין דְזִהְרִין.
וְאֵלֵמְלֵא אַנּוּן גּוֹוִנִין, לָא אֵתְדַבֵּק הַהוּא
דְסְתִים דְשְׁלֵטָא עֲלֵיהוּ. אֵשְׁתַּכַּח דְכִלָּא
תְּלִיָא דָא בְּדָא וְאֵתְקִשֵׁר דָא בְּדָא כִּד אֵתְכִלִּיל
פִּלָּא כְּחָדָא בְּהִיכְלָא תְּלִיתָאָה. וְרַעוּתָא
דְצִלוּתָא סִלְקָא לְאֵתְעֵטֵרָא בְּהִיכְלָא רְבִיעָאָה.
כְּדִין פִּלָּא חַד. וְרַעוּתָא חָדָא וְקִשׁוּרָא חָדָא.
הֵכָא הַשְּׁתַּחֲוָּאָה לְאֵתְרַצָּאָה בְּמֵאִרִיָּה:

הִיכָרָא רְבִיעָאָה, הִיכְלָא דָא אִיהוּ מְשֻׁנָּא
מִכֹּלֶהוּ. אֲרַבְעֵ הִיכְלִין לְדָא. דָא לְגוּ
מִן דָא וְכִלְהוּ חַד הִיכְלָא. הֵכָא אִיהוּ רִוּחָא
דְאֶקְרִי זְכוֹת, בְּאֵתֵר דָא מִתְהַפֵּף זְכוֹת דְכָל בְּנֵי
עֲלֵמָא. רִוּחָא דָא נְטִיל פִּלָּא. מִנִּיה נִפְקוּ
שְׁבַעִין נְהוּרִין פִּלְהוּ מְנַצְצִין. וְכִלְהוּ בְּעִגּוּלָא
דְלָא מִתְפַּשְׁטִי כְּאֵלִין אֲחֵרִין. מִתְדַבְּקִין דָא
בְּדָא וְנְהִירִין דָא בְּדָא אֲחִידִין דָא בְּדָא. כָּל
זְכוּיִן דְעֲלֵמָא קָמִי אֵלִין נְהוּרִין קִימִין.
מִכֹּלֶהוּ נִפְקִי תְּרִין נְהוּרִין שְׁקוּלִין כְּחָדָא
דְקִימִי קָמִייהוּ תְּדִירָא.

לְקַבֵּר אֵלִין אַנּוּן שְׁבַעִין רַבְרָבִין מְמַנִּין לְבַר
דְסַחְרִין כָּל (הַנִּי) (ד"א אַנּוּן) אֲרַבְעֵ הִיכְלִין.
שְׁבַעִין נְהוּרִין אֵלִין וְתִרֵי נְהוּרִין דְקִימִין
קָמִייהוּ כִלְהוּ פְּנִימָאִין גּוּ לְגוּ. וְרִצָּא דָא
דְכְּתִיב, (שִׁיר הַשִּׁירִים ז) בְּטִגָּף עֲרַמַת חֲטִים סוּגָה
בְּשׁוֹשְׁנִים.

לְקָמִי נְהוּרִין אֵלִין עֲאֵלִין כָּל זְכוּ. וְכָל
עוֹבְדִין דְעֲלֵמָא לְאֵתְדַנָּא. תְּרִין נְהוּרִין
אֵלִין אַנּוּן סְהִדֵי סְהִדוּתָא. בְּגִין (דְאֵנּוּן) דְאֵית
שְׁבַעָה עֵינֵי יי דְמִשְׁטְטִי בְּכָל אֲרַעָא (ס"א כּוּן כָּל)

בְּעוֹלָם נִרְשָׁם בְּאוֹתוֹ מַעֲשֵׂה
מִמֶּשׁ וְאוֹתָהּ זְכוּת מִמֶּשׁ
וְעוֹמְדִים בְּקִיּוּמָם. וּשְׁנֵי הָאוֹרוֹת
הִלְלוּ רוֹאִים בָּהֶם וּמְסַתְּפָלִים
וּמְעִידִים לִפְנֵי שְׁבָעִים אוֹרוֹת
הָאֵלֶּה. אֵלֶּה שְׁבָעִים גְּזוּרֵי גְזוּרוֹת
וְדִנִּים דִּינִים, הֵן לְטוֹב הֵן לְרָע.
וְכַאֵן הוּא מְקוֹם הַזְּכוּת.

רוּחַ זוֹ בַּהּ נִרְשָׁמוּ שְׁלֹשׁ אוֹתִיוֹת
שֶׁהֵם יו"ו. שֶׁשְׁשֶׁה־אוֹתִיוֹת הִלְלוּ
נִדְבָקוֹת בְּמִקוֹם הַזֶּה בְּהִדְבָקוֹת
שֶׁל זָכָר וְנִקְבָּה, אִזּוֹ נִרְשָׁמִים בּוֹ
וְלֹא מְסַתְּלָקִים מִשָּׁם. אַחַר כֵּן
יוֹצֵא אוֹר אֶחָד שֶׁמְאִיר לְאַרְבָּעָה
צְדָדִים. הָאוֹר הַזֶּה מוֹצִיא שְׁלֹשָׁה
אַחֲרָיִם שֶׁהֵם שְׁלֹשָׁה בְּתֵי דִין
שְׁדִינִים דִּינִים אַחֲרָיִם בְּדִכְרֵי
הָעוֹלָם - בְּעֶשֶׂר, בְּעִנִּי, בְּמַחְלוֹת,
בְּשַׁלְמוֹת בְּכָל אוֹתָם שְׁאָר דְּכָרִים
שֶׁהָעוֹלָם נִדוֹן בָּהֶם. הַיֵּכָל אֶחָד
לְאוֹתָם שְׁבָעִים רֵאשׁוֹנִים לִפְנֵים.
שְׁלֹשָׁה לְאוֹתָם שְׁלֹשָׁה הָאַחֲרָיִם.
עוֹלָה הַרוּחַ הַזֶּה וְכוֹלְלֵת כָּל אֱלוֹ
שְׁלֹמֹה, וּמוֹצִיָּאָה חַיָּה קְדוּשָׁה
אֶחָת מִתְּלַהֲטָה, וְיֵשׁ לָהּ עֵינַיִם
כְּמוֹ עֵינֵי אָדָם לְהַשְׁגִּיחַ בְּאֵלֶּף
אַלְפִים וּרְבּוּא רִבְבוֹת צְבָאוֹת
בְּעֵלֵי הַדִּין. כָּלֵם לוֹקְחִים פְּתָקִים
וּפּוֹתְחִים וּסוֹגְרִים בְּעוֹלָם
וּמְשַׁלְּמִים דִּין.

תַּחַת הַחַיָּה הַזֶּה אַרְבָּעָה שְׂרָפִים
לוֹהֲטִים, כָּלֵם כִּכְפֹּתוֹר וּפְרַח
וּשְׁבִיבֵי אֵשׁ. עוֹלִים שְׁבָעִים
וּשְׁנַיִם גְּלָגְלִים לְכָל אֶחָד
מִלְּהֵטִים בְּאֵשׁ. כְּשֶׁנוֹסְעִים,
נַעֲשֶׂה נֶהָר אֶחָד שֶׁל אֵשׁ. אֵלֶּף
אַלְפִים מְשַׁמְשִׁין לְאוֹתָהּ הָאֵשׁ,
וּמִשָּׁם יוֹצֵאִים כְּמָה צְבָאוֹת.
כְּשֶׁהַגְּלָגְלִים נוֹסְעִים, כְּמָה הֵם
רְבוּא רִבְבוֹת שֶׁיַּעֲמִדוּ מֵהֶם בְּתוֹךְ
אוֹתָהּ הָאֵשׁ. תַּחַת הַיֵּכָל הַשְּׁנֵי
יוֹצֵאִים צְבָאוֹת שְׁמוֹזְמָרִים וּבָאִים
לְהַתְקַרֵּב כָּאֵן וְכָלֵם נִשְׂרָפִים.

כָּל מָה דְּאֶתְעַבֵּיד בְּעֶלְמָא אֶתְרָשִׁים בַּהּ הוּא
עוֹבְדָא מִמֶּשׁ וְהָהוּא זְכוּתָא מִמֶּשׁ וְקִיּוּמִי
בְּקִיּוּמֵיהוּ. וְאֵלִין תְּרִין נְהוּרִין חֲמָאן בַּהּ
וּמְסַתְּפָלָן וְסָהְדֵי קָמֵי אֵלִין שְׁבָעִין נְהוּרִין.
אֵלִין שְׁבָעִין גְּזוּרֵי גְזוּרִין וְדִינֵי דִינִין הֵן לְטַב
הֵן לְבִישׁ. וְהָכָא אִיהוּ אֶתְר דְּזְכוּתָא.

רוּחָא דָּא בִּיה אֶתְרָשִׁימוּ אֶתְוּוֹן תְּלַת דְּאֲנוּן
יח"ו, דְּכַד אֵלִין אֶתְוּוֹן מִתְּדַבְּקָן בַּהּ אִי
אֶתְר בְּאֶתְדַבְּקוּתָא דְּדְכוּרָא וְנוֹקְבָא כְּדִין
אֶתְרָשִׁימוּ בִּיה וְלֹא אֶתְעַדוֹן מִתְּמָן. לְבַתְר נִפְק
חַד נְהוּרָא נְהִיר לְאַרְבַּע סְטְרִין. הָאִי נְהוּרָא
אֶפִיק תְּלַת אַחְרָנִין דְּאֲנוּן תְּלַת בְּתֵי דִינִין
דְּדִינִין דִּינִין אַחְרָנִין בְּמִלִּין דְּעֶלְמָא בְּעוֹתְרָא
בְּמִסְפָּנוּ בְּמַרְעִין בְּשְׁלִימוּ בְּכָל אֲנוּן שְׁאָר
מִלִּין דְּעֶלְמָא אֶתְדָן בַּהּ. חַד הַיֵּכָלָא לְאֲנוּן
שְׁבָעִין קְדָמָי לְגוּ. תְּלַתָא לְאֵלִין תְּלַתָא
אַחְרָנִין.

סְרַקָא הָאִי רוּחָא וְכָלִיל כָּל אֲנוּן דְּלִתְתָא.
וְאֶפִיק חַד חִיוּתָא קְדִישָׁא מִתְּלַהֲטָא
וְעֵינִין לָהּ כְּעֵינֵי אִינְשָׁא לְאַשְׁגָּחָא בְּאֵלֶּף
אַלְפִין וּרְבוּא רְבוּוֹן חֵיילִין מְאִרִיהוֹן דְּדִינָא.
כְּלָהוּ נְטִלִין פְּתָקִין וּפְתָחִין וְסוֹגְרִין בְּעֶלְמָא
וְאֶשְׁלִימוּ דִינָא.

תַּחֲוֹת הָאִי חִיוּתָא אַרְבַּע שְׂרָפִים מְלַהֲטִין
כְּלָהוּ כַּחֲזוֹר וְשׁוֹשֵׁן וּשְׁבִיבֵי דְאֶשָׁא.
סְלָקִין שְׁבָעִין וְתִרִין גְּלָגְלִין לְכָל חַד מְלַהֲטִין
בְּאֶשָׁא. כַּד נְטִלִין אֶתְעַבֵּיד נְהָר חַד דִּי נוֹרָא.
אֵלֶּף אַלְפִין מְשַׁמְשִׁין לְהָהוּא נוֹרָא, מִתְּמָן
נְפָקִי כְּמָה חֵיילִין. כַּד גְּלָגְלִין נְטִלִין. כְּמָה
אֲנוּן רְבוּא רְבוּוֹן דִּיקוּמוֹן מְנִייהוּ כְּגוּ הָהוּא
נוֹרָא. תַּחֲוֹת הַיֵּכָלָא תְּנַיִנָא נְפָקִי חֵיילִין
דְּמִזְמָרִין וְאֶתְיִין לְקַרְבָּא הָכָא וְאֶתְוֹקְדוֹן
כְּלָהוּ.

כָּרְאֹתֶם מִמְּנֵי הָעוֹלָם שֶׁהִתְמַנּוּ לְשֵׁלֹט, מִכַּאֲן יוֹצֵא דִינִים לְשֵׁלֹט מִתּוֹךְ אוֹתָהּ הַרוּחַ שֶׁנִּרְשָׁמָה בְּשֵׁלֹשׁ אוֹתִיּוֹת. וּמִכַּאֲן מַעֲבִירִים קִיּוּמָם מִהָעוֹלָם וְנִדְוָנִים בְּאֵשׁ הַזֶּה שֶׁשׁוֹפֵעַת וְיוֹצֵאת. הַכֹּל נִמְסָר בְּהִיכָל הַזֶּה. מִשּׁוּם שֶׁנִּרְשָׁמוּ בְּשֵׁלֹשׁ אוֹתִיּוֹת כֵּאֲן, הַרוּחַ הַזֶּה נִכְלָלֶת בָּהֶם. אוֹתָהּ הַחֲזִיָּה מוֹצִיָּאה צְבָאוֹת וּמַחְנוֹת שְׂאִין לָהֶם חֲשׁבוֹן.

כָּרְ דִּינֵי הָעוֹלָם יוֹצֵאִים מִהִיכָל הַזֶּה, הֵן טוֹב וְהֵן לָרַע, פָּרֵט לְשֵׁלֹשָׁה - בְּנִים, חַיִּים וּמְזוֹנוֹת, שֶׁלֹּא נִתְּנָה רְשׁוּת בְּמָקוֹם הַזֶּה. שְׁהַרִי בְּאוֹתוֹ נִהְרַ עֲלִיּוֹן שְׁפָל הָאוֹרוֹת שׁוֹפְעִים מִמְּנֵי הַדְּבָר עוֹמֵד. בְּאִמְצַע הִיכָל הַזֶּה הוּא מְקוֹם מִתְקַן כְּנֶגֶד הַרוּחַ שֶׁלְמַעַלָּה בְּתוֹךְ הַרוּחַ הַזֶּה, וְזוֹ עוֹלָה בָּהֶם.

שְׁנַיִם עֶשֶׂר פְּתָחִים הֵם לְהִיכָל הַזֶּה. בְּכָל פְּתָח וּפְתָח כָּל אוֹתָם שָׂרִים וּמְמַנִּים שְׁמִכְרִיזִים לְהוֹדִיעַ לְמִטָּה כָּל אוֹתָם הַדִּינִים הַעֲתִידִים לָרֶדֶת לְמִטָּה, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (דְּנִיאל ד) קוֹרֵא בְּחִיל וְכֵן אוֹמֵר קֶצְצוּ הָאֵילָן.

וּמִתּוֹךְ הַכְּרוֹזִים הִלְלוּ לוֹקָחִים דְּבָר כָּל בְּעֲלֵי הַכְּנָפִים, עַד שְׁמוֹדִיעִים הַדְּבָר לְרַקִּיעַ שֶׁל חֲמָה. וּמִשָּׁם, כְּשִׁיּוֹצֵאת הַשֶּׁמֶשׁ, יוֹצֵא דְבָר וּמְשׁוֹטֵט בְּעוֹלָם עַד שְׁמַגִּיעַ לְאוֹתוֹ הַנְּחָשׁ שֶׁל הַרְקִיעַ שְׁפָל כּוֹכְבֵי הַרְקִיעַ קְפוּאִים בּוֹ, שֶׁהוּא בְּאִמְצַע הַרְקִיעַ.

וְשׁוֹמְעִים הַדְּבָר, וְלוֹקָחִים אוֹתוֹ הַשָּׂרִים שֶׁתַּחַת [הַשָּׁמַיִם] הַשֶּׁמֶשׁ, וְאוֹתָם שְׁמַמְנִים עַל אוֹתוֹ הַנְּחָשׁ, וּמִשָּׁם זֶה מִתְּפַשֵּׁט לְעוֹלָם. וְאִפְלוּ רוּחוֹת וְשָׂדִים וְאִפְלוּ עוֹפּוֹת הַשָּׁמַיִם מוֹדִיעִים אוֹתוֹ בְּעוֹלָם. הַכְּרוֹזִים שְׂבִים וְסוֹתְמִים פְּתָחִים. לֹא עוֹלָה [לְהַסְתַּמֵּן] רוּחַ

כָּרְ אֲנוּן מִמְּנֵן דְּעֵלְמָא דְּאֵתְמַנּוּן לְשֵׁלְטָאָה מִהֶכָּא נְפִיק דִּינְהוּן לְשֵׁלְטָאָה מִגּוֹ הַהוּא רוּחָא דְּאֵתְרָשִׁים בְּתֵלֶת אֲתוּן. וּמִהֶכָּא מַעֲבִרִין קִיּוּמֵיהוּ מֵעֵלְמָא וְאֵתְדַנּוּ בְּהַאי נוֹרָא דְּנִגִּיד וְנְפִיק. כּוֹלָא אֲתַמְסָר בְּהַאי הִיכְלָא. בְּגִין דְּאֵתְרָשִׁימוּ בְּתֵלֶת (ד"א תֵּלֶת) אֲתוּן הֶכָּא הַאי רוּחָא אֲתַכְּלִיל בְּהוּ. הַהִיא חִיּוּתָא אֲפִיק חִיַּלִּין וּמְשַׁרְרִין דְּלִית לְהוּן חוּשְׁבָּנָא.

כָּרְ דִּינֵין דְּעֵלְמָא מִהַאי הִיכְלָא נְפִיקִי הֵן לְטַב הֵן לְבִישׁ. בַּר תֵּלֶת בְּנֵי חַיִּי וּמְזוּנֵי. דְּלֹא אֲתִיְיָהּ רְשׁוּ בְּאֵתְרָא דָּא. דְּהָא בְּהַהוּא נִהְרַ עֲלָאָה דְּכָל נְהוּרִין נִגְדִין מִנִּיהּ קִיּוּמָא מְלָה. בְּאִמְצַעִיתָא (ד' טו טו ע"א) דְּהִיכְלָא דָּא הוּא אֲתַר מִתְקַנָּא לְקַבֵּל רוּחָא דְּלְעִילָא כְּגוֹ רוּחָא דָּא וְדָא סְלָקָא בְּהוּ.

תְּרִין עֶשֶׂר פְּתָחִין אֲנוּן לְהִיכְלָא דָּא. בְּכָל פְּתָחָא וּפְתָחָא כָּל אֲנוּן סְרַכִּין וּמִמְּנֵן דְּאֲנוּן מְכַרְזִי לְאוֹדְעָא לְתַתָּא כָּל אֲנוּן דִּינִין דְּזַמִּינִין לְנַחְתָּא לְתַתָּא. כְּמָה דָּאֵתְ אֲמַר, (דְּנִיאל ד) קִרָּא בְּחִיל וְכֵן אֲמַר גּוֹדוּ אֵילָנָא וְגו'.

וּבְמִנּוּ כְּרוֹזִי אֵלִין נְטִלֵי מְלָה כָּל מְרִיהוּן דִּגְדַּפִּין עַד דְּאוֹדְעֵי מְלָה לְרַקִּיעַ דְּחַמָּה. וּמִתְּמִן כַּד נְפִיק שְׁמַשָּׁא נְפִיק מְלָה וְאֵתְשֻׁטִיָּא בְּעֵלְמָא עַד דְּמִטֵּי לְהַהוּא חִיּוּיָא דְּרַקִּיעָא דְּכָל כְּכַבֵּי דְּרַקִּיעָא גְּלִידוּ בֵּיהּ דְּאִיהוּ בְּאִמְצַעִיתָא דְּרַקִּיעָא.

וְשְׁמַעִין מְלָה וְנִקְטִין לָהּ אֲנוּן סְרַכִּין דְּתַחוֹת (שְׁמַיָּא) (ד"א שְׁמַשָּׁא) וְאֲנוּן דְּמִמְּנֵן עַל הַהוּא חִיּוּיָא וּמִתְּמִן אֲתַפְשֵׁט לְעֵלְמָא. וְאִפִּילוּ רוּחִין וְשָׂדִין וְאִפִּילוּ עוֹפֵי שְׁמַיָּא מוֹדְעֵי לִיָּה בְּעֵלְמָא. כְּרוֹזִין תְּבִין וְסְתַמִּין פְּתָחִין. לֹא סְלָקָא (לְאִסְתַּלְקָא) רוּחָא כְּרוּחָא עַד דְּכֻלְהוּ רוּחִין תַּתָּאי כְּלָהוּ חַד בְּהַדִּי (רוּחָא כְּתִיר) הַאי רוּחָא

וְכִלְהוּ אֶתְפָּלִיזְךָ וְעָלִיךָ דָּא בְדָא עַד
דְּאִתְעֵבִיד כְּלָא חַד.

בְּרוּחַ עַד שְׁכַל הַרוּחֹת
הַתְּחַתּוֹנוֹת כְּלָם אֶחָד יְחַד עִם
(הַרוּחַ אַחֲרָי) הַרוּחַ הַזֶּה, וְכִלְמִם
נְכַלְלִים וְנִכְנָסִים זֶה בְּזֶה עַד
שֶׁנַּעֲשֶׂה הַכֹּל אֶחָד.

בְּשִׁבְן אָדָם נִמְצָא בְּבֵית חֲלִיו,
כְּאֵן נִדוּן הֵן לְחַיִּים הֵן לְמוֹת.
הַחַיִּים תְּלוּיִים לְמַעְלָה. אִם נִדוּן
כְּאֵן לְחַיִּים - נוֹתְנִים חַיִּים
מִלְּמַעְלָה. וְאִם לֹא - אִזּוּ לֹא
נוֹתְנִים. אֲשֶׁרֵי חִלְקוּ שֶׁל מִי
שֶׁנִּדְבַק בְּרַבּוֹנוֹ וְנִכְנָס וְיוֹצֵא. כְּאֵן
קִידָה עַל אִפְסִים בְּאַרְץ לְהַתְּגַבֵּר
עַל הַדִּין. עַל הַהִיכָל הַזֶּה נֶאֱמַר
(דְּבָרִים ל"ב) אֵל אֲמוֹנָה וְאִין עוֹל
גְּוֹי.

הַיְכָל הַחֲמִישִׁי. הַיְכָל זֶה הַיְכָל
הַבְּרָק שְׁזוֹהֵר, שֶׁהוּא רוּחַ
שְׁמִזְהִיר וּמְאִיר לְאוֹתָם
הַתְּחַתּוֹנִים. רוּחַ זֶה הִיא כְּלוּלָה
וּפּוֹתַחַת וְסוּגְרָת, מְאִירָה וְנוֹצֵצַת
לְכָל הַצְּדִידִים. מִנְּצַנּוּץ זֶה מְאִיר
אוֹר אֶחָד כְּעֵין הָאֲרָגְמָן. הָאוֹר
הַזֶּה כּוֹלֵל כָּל [כָּל] הַגּוֹנִים
שְׁמֵאִירִים. אוֹר לְבָן וְשָׁחַר, אָדָם
וְיֶרֶק. נְכַלְלִים אֵלֶּה בְּאֵלֶּה. נֶרְקָם
לְבָן בְּאָדָם, שָׁחַר בְּיֶרֶק. אַחַר כֵּן
לְבָן בְּשָׁחַר. וְנַעֲשִׂית חֲזִיה אַחַת
מִרְקָמָת, וְנִכְלָל בְּהָ יֶרֶק וְאָדָם.
דְּמוּתָהּ כְּדְמוּת אָדָם שְׁכוּלֵל כָּל
הַדְּמִיּוֹת.

כְּמִנְהָ יֵצְאוּ אַרְבַּעַה עֲמוּדִים
שֶׁהֵם חַיּוֹת גְּדוֹלוֹת עַל אֵלֶּה
שְׁלֵמֻטָּה. אֶחָד נִקְרָא אוֹפֵן שֶׁהוּא
שָׁנִים. מִשּׁוּם שֶׁשְׁנָרְאָה זֶה,
מְאִיר אַחַר בְּתוֹכוֹ. דְּבוּק זֶה בְּזֶה.
נִכְנָס זֶה בְּזֶה. אַחַר כֵּן נִכְנָס אַחַר
זֶה בְּזֶה, וְנִרְאִים אַרְבַּעַה רְאִשִׁים
לְאַרְבַּעַה רוּחֹת הָעוֹלָם, וְכִלְמִם
גּוֹף אֶחָד. וְאֵלֶּה הֵם שְׁכָתוּב בְּהֵם
(יִחְזָקָא א) כְּאֲשֶׁר יִהְיֶה הָאוֹפֵן
בְּתוֹף הָאוֹפֵן. וְכָל אֵלֶּה קְשׁוּרִים
זֶה בְּזֶה, כְּמִרְאֵה הַחַיּוֹת הַעֲלִיּוֹנוֹת שֶׁלֹּא נִפְרְדוֹת לְעוֹלָמִים. הַחֲזִיה הַזֶּה שֶׁל אַרְבַּעַה גּוֹנִים מִרְקָמִים

בְּרַ נֶשׁ כַּד אִיהוּ בְּבִי מְרַעִיָּה הִכָּא אֲתִדֵּן הֵן
לְחַיִּים הֵן לְמוֹת. חַיִּין תְּלִיִין לְעֵילָא אִי
אֲתִדֵּן הִכָּא לְחַיִּים יְהִי חַיִּין מְלַעֲיָלָא וְאִי לֹא,
לֹא יְהִיבִין. זְכָאָה חוּלְקִיָּה מָאן דְּאִתְדַּבֵּק
בְּמְאִירָה וְעָאֵל וְנִפְיָק. הִכָּא קִידָה בְּאַנְפִּין
בְּאַרְעָא לְאַתְגַּבְּרָא עַל דִּינָא. עַל הָאִי הִיכְלָא
אֲתִמֵּר (דְּבָרִים ל"ב) אֵל אֲמוֹנָה וְאִין עוֹל וְגוֹי:

הִיכְלָא חֲמִישָׁאָה. הִיכְלָא דָּא הִיכְלָא דְּבִרְקָא
זְהִיר. דְּאִיהוּ רוּחָא דְּמִזְהִיר נְהִיר
לְאַנּוּן תְּתַאֲי. רוּחָא דָּא אִיהוּ כְּלִיל וּפְתַח
וְסָגִיר נְהִיר וְנִצְיִץ לְכָל סְטָרִין. מִנְּצִיצוֹ דָּא
נְהִיר חַד נְהוֹרָא כְּעֵין אֲרָגוֹנוֹנָא. נְהוֹרָא דָּא
כְּלִיל כָּל (ר"א כָּל) גּוֹנוֹיִן דְּנְהָרִין. נְהוֹרָא חָנוּר
וְאוּכְם סוּמְק וְיֶרוּק. אֲתְפָּלִיזְךָ אֵלִין בְּאֵלִין.
אֲתִרְקִים חָנוּר בְּסוּמְק. אוּכְם בְּיֶרוּק. לְבַתֵּר
חָנוּר בְּאוּכְם וְאִתְעֵבִיד חַד חִיּוּתָא מִרְקָמָא
וְאִתְפָּלִיל בְּהָ יֶרוּק וְסוּמְק. דִּיּוֹקְנָהָ כְּדִיּוֹקְנָא
דְּבֵר נֶשׁ דְּכְלִיל כָּל דִּיּוֹקְנִין.

מִינְהָ נִפְקוּ אַרְבַּע סְמִכִין דְּאַנּוּן חִיּוּן רְבִרְבָן
עַל אֵלִין דְּלְתַתָּא. חַד אֲקָרִי אוֹפֵן
דְּאִיהוּ תְרִין. בְּגִין דְּכַד אֲתַחֲזִי הָאִי אֲתַנְהִיר
אַחֲרָא בְּגוּוִיָּה. דְּבִיק דָּא בְדָא. עָאֵל דָּא בְדָא.
לְבַתֵּר עָאֵל אַחֲרָא דָּא בְדָא וְאַתְחַזּוּן אַרְבַּע
רִישֵׁין לְאַרְבַּע סְטָרִין דְּעֵלְמָא וְכִלְהוּ חַד
גּוּפָא. וְאֵלִין אַנּוּן דְּכְתִיב בְּהוּ (יִחְזָקָא א) כְּאֲשֶׁר
יִהְיֶה הָאוֹפֵן בְּתוֹף הָאוֹפֵן, וְכִלְהוּ אֵלִין
קְשִׁירִין דָּא בְדָא. כְּחִיּוֹ (ג"א דְּחִיּוּן) דְּחִיּוּן עֵלְאִין
דְּלֹא מִתְפָּרְשָׁן לְעֵלְמִין. הָאִי חִיּוּתָא דְּאַרְבַּע
גּוֹנוֹיִן מִרְקָמָן אַחֲדוּן אֵלִין בְּאֵלִין לְאַרְבַּע
זֶה בְּזֶה, כְּמִרְאֵה הַחַיּוֹת הַעֲלִיּוֹנוֹת שֶׁלֹּא נִפְרְדוֹת לְעוֹלָמִים.

אחוזים אלה באלה לארבעה רוחות. מכאן שכשנוסעת החיה הזו, היא נוסעת לשני רוחות.

הרוח הזו של הברק נכללת בשתי רוחות. רוח זו של הברק מוציאה חיה אחת וכל אותם האורות. רוח אחרת מאירה ממנה, שנקראת רוח מלהטת, מאירים ממנה שני אורות שהם ארבעה. והאורות הללו מתהפכים בגונים. וכאן הוא (בראשית א) להט החרב המתהפכת. אלו אותם מאורות שמהפכים שנינות החרב, [ואלה חוקים] ואלה עומדים על ההיכל שלמטה, משום שלהט החרב הזאת עומדת על אותם שבעים אורות של בית הדין. מכאן, כל אותם דינים שדינים דין, חרב תלויה על ראשם מלמעלה.

להט החרב הזו של אלה הם אותם אורות שלצד שמאל הוציאו חיה אחת אחרת שעומדת על ארבע שלא עומדים בקימם, שנים מימין ושנים משמאל. בשרוח החיה הזו נכנסת באלה, נוצץ מהם שני ניצוצות לוחטים, ויוצאים מההיכל הזה החוצה ומתהפכים תמיד. הניצוצות הללו לוחטים. לפעמים נקבות לפעמים זכרים. לפעמים רוחות ולפעמים מלאכים קדושים.

מה הטעם? משום שכשנכללת החיה הזו בחיה הראשונה, מתוך החזק שנכללים זה בזה יוצא ניצוץ אחד לזהט תמיד שלא דועף לעולמים, ושט והולך אחריהם של אותם שני ניצוצות.

ועכשו הם זכרים ועושים שליחות בעולם. ועד שלא מסיימים, מתדעכים [וא], והניצוץ הזה מכה בהם ומאיר להם, ומתחדשים כמקדם, והם נקבות, והולכות ומשוטטות. וטרם

סטרין. מהכא פד נטלא חיותא דא נטלא לתרין סטרין.

האי רוחא דברקא אתפליל בתרין רוחין. רוחא דא דברקא אפיק חד חיותא וכל אנון נהורין. רוחא אחרא אתנהיר מגיה דאקרי רוחא מלהטא נהרין מגיה תרין נהורין דאנון ארבע. ואלין נהורין מתהפכין בגוונין. והכא איהו (בראשית ג) להט החרב המתהפכת. אלין אנון נהורין דמתהפכין שנגא דחרפא (ואלין גליו) ואלין קיימי על היכלא דלתתא. בגין דהאי להט החרב קיימא על אנון שבעין נהורין דבי דינא. מהכא כל אנון דינין דדייני דינא חרפא תלייא על רישיהו מלעילא.

האי להט החרב דאלין אנון נהורין דלסטר שמאלא אפיקו חד חיותא אחרא דקיימא על ארבע דלא קיימי בקיומיהו תרי מימינא ותרי משמאלא. פד רוחא דחיותא האי עאל באלין. נציץ מנייהו תרי ניצוצין מלהטן. ונפקי מהאי היכלא לבר ומתהפכי תדיר. אלין ניצוצין מלהטן לזמנין נוקבי לזמנין גוברי לזמנין רוחין לזמנין עירין קדישין.

מאי טעמא בגין דכד אתפליל האי חיותא בחיותא קדמאה, מגו תקיפו דאתפלילן דא בדא, נפקא חד ניצוצא מלהטא תדיר דלא אתדעף לעלמין, ושאטא ואזלא אבתרייהו דאינון תרין ניצוצין.

והשתא אינון גוברין ועבדין שליחותא בעלמא, ועד לא מסיימי מתדעכי (פריז) וההוא ניצוצא בטש בהו (דף מד ע"ב) ונהיר

הזה מכה בהם ומאיר להם, ומתחדשים כמקדם, והם נקבות, והולכות ומשוטטות. וטרם

שְׁמִסְיֹמוֹת הֵן דוֹעֲכוֹת. וְנִיצוּץ זֶה מִפֶּה בָּהֶם וּמֵאִיר לָהֶם וְחוֹזְרִים כְּמִקְדָם, מִשׁוֹם שְׁאוֹתוֹ נִיצוּץ כְּלוּל מֵהַכֵּל, כְּלוּל מֵאַרְבַּעַת גּוֹנִים, וְלִכְּן הֵם מִתְּהַפְּכִים לְכָל הַגּוֹנִים הַלְלוּ. רוּחַ זֶה נִכְלָל בְּרוּחַ אַחֵר, כְּמוֹ שְׁאַמְרָנוּ, וְנִרְאִים שְׁנַיִם כְּאַחַד, וְלֹא כְּאַחֲרִים הָרֵאשׁוֹנִים

שְׁכַשְׁנִכְלָלִים זֶה בְּזֶה לֹא נִרְאִים פֶּרֶט לְאַחַד. וְכֹאן נִרְאִים שְׁנַיִם, וְעוֹמְדִים בְּחִיבוֹת כְּלוּלִים מִכָּל הַתַּחְתּוֹנִים. וְאִף עַל גַּב שְׁהֵם שְׁנַיִם, הֵם אַחַד. כְּאֲשֶׁר מִתְּפַשֵּׁט [פֶּרֶט כְּשֶׁהַתְּפִשְׁטוֹ] רוּחַ בְּרוּחַ וְנִרְאִים בְּחִיבוֹת כְּלוּלִים מִכָּל הַתַּחְתּוֹנִים, וְזֶהוּ [וְהוּ] סוּד שְׁכָתוּב (שיר ד) שְׁנַיִ שְׁדִיף כְּשֶׁנִּי עֶפְרַיִם תְּאוּמֵי צְבִיָּה הָרַעִים בְּשׁוֹשְׁנִים.

וְכַשְׁשְׁנֵי רוּחוֹת מִתְּפַשְׁטִים זֶה בְּזֶה בְּחִיבוֹת, אֲזַ חוֹזֵר הֵיכַל זֶה וְנִקְרָא הֵיכַל אֶהְבֶּה, הֵיכַל הָאֶהְבֶּה. הֵיכַל זֶה עוֹמֵד תָּמִיד בְּקִיּוּמוֹ, וְנִגְנָז בְּסוּד הַסּוּדוֹת לְמִי שְׁצָרִיף לְהַתְּדַבֵּק בוֹ. וְכֹאן פְּתוּב (שם ז) אֶתֵּן אֶת דְּוִדִי לָךְ. אַחֵר כָּךְ, כְּאֲשֶׁר מֵאִירִים שְׁנַיִ רוּחוֹת שְׁהֵם אַחַד, יוֹצְאִים כְּמֵה צְבָאוֹת לְכֹמֵה רוּחוֹת, אֲלֵפִים וְרִבְבוֹת שְׁאִין לָהֶם שְׁעוֹר. מֵהֶם נִקְרָאִים דְּוִדָאִים, מֵהֶם גְּפָנִים, מֵהֶם רְמוֹנִים, עַד שְׁמַגִּיעִים כְּמֵה צְבָאוֹת הַחוּצָה עַד אוֹתוֹ כּוֹכַב שְׁנִקְרָא נִגְהָ. וְכֵלֶם בְּחִיבוֹת שְׁלֹא נִפְרָדִים לְעוֹלָמִים. וְכֹאן פְּתוּב (שם ח) אִם יִתֵּן אִישׁ אֶת כָּל הוֹן בֵּיתוֹ בְּאַהֲבָה בּוֹז יְבוֹזוּ לוֹ. כֹּאן [כְּתוּב] הַשְּׁתַחֲוֹאָה וּפְרִישַׁת יָדַיִם לְהַתְּדַבֵּק בְּאַהֲבַת רְבוּנוֹ.

הֵיכַל שְׁשֵׁי. כֹּאן הוּא רוּחַ שְׁנִקְרָא חו"ט הַשְּׁנֵי, סוּד הַפְּתוּב (שם ד) כְּחוּט הַשְּׁנֵי שְׁפִתוֹתֶיךָ. הֵהֵיכַל הַזֶּה [הֵיכַל שְׁנִקְרָא] נִקְרָא הֵיכַל הַרְצוּן.

לוֹן וְאַתְחַדְשׁוֹן כְּמִלְקַדְמִין וְאִינוֹן נוֹקְבֵי וְאֲזִלִי וְשֹׁאטָן וְעַד לֹא מְסִיִּימֵי מִתְּדַעֲבִי. וְהֵאִי נִיצוּצָא כְּטַשׁ בְּהוּ וְנִהִיר לוֹן וְאַתְהִדְרָן כְּמִלְקַדְמִין, בְּגִין דְּהָהוּא נִיצוּצָא כְּלִיל מִכְּלָא כְּלִיל מֵאַרְבַּע גּוֹנוֹנִין וּבְגִין דָּא אִינוֹן מִתְּהַפְּכִין לְכָל הַנִּי גּוֹנֵי.

רוּחָא דָּא אֶתְפְּלִיל בְּרוּחָא אַחְרָא כְּדִקְאֻמְרָן וְאַתְחַזוֹן תְּרִין פְּחָדָא, וְלֹא כְּאַחְרָנִין קְדָמָאִין דְּכַד אֶתְפְּלִיל דָּא בְּדָא לֹא אֶתְחַזִּי בְּרַחֵד. וְהֵכָא אֶתְחַזוֹן תְּרִין וְקִימֵי בְּחִיבוֹתָא כְּלִילָן מִכְּלָהוּ תְּתָאִי, וְאִף עַל גַּב דְּאִנוֹן תְּרִין אִנוֹן חַד. כְּדִ אֶתְפִּשֵׁט (נ"א כִּר דְּאֶתְפִּשְׁטוֹ) רוּחָא בְּרוּחָא וְאַתְחַזוֹן בְּחִיבוֹתָא כְּלִילָן מִכְּלָהוּ תְּתָאִי, וְדָא (ד"א דָּא) הוּא רְזָא דְכְּתִיב, (שיר השירים ד) שְׁנַיִ שְׁדִיף כְּשֶׁנִּי עֶפְרַיִם תְּאוּמֵי צְבִיָּה הָרוּעִים בְּשׁוֹשְׁנִים.

וְכַד תְּרִין רוּחִין מִתְּפַשְׁטָן דָּא בְּדָא בְּחִיבוֹתָא כְּדִין אֶתְהִדְרַר הֵאִי הֵיכְלָא וְאֶקְרִי הֵיכַל אֶהְבֶּה הֵיכְלָא דְרַחֲמִימוֹתָא, הֵיכְלָא דָּא קָאִים תְּדִיר בְּקִיּוּמִיָּה, אֶתְגַּנְזֵי בְּרְזָא דְרְזִין לְמֵאן דְּאֶצְטְרִיף לְאַתְדַּבְּקָא בֵּיהּ. וְהֵכָא פְּתִיב, (שיר השירים ז) אֶתֵּן אֶת דְּוִדִי לָךְ. לְבַתֵּר כְּדִ נְהִרִין תְּרִין רוּחִין דְּאִנוֹן חַד נִפְקֵי כְּמֵה חִיילִין לְכֹמֵה סְטְרִין אֲלֵפִין וְרְבוּוֹן דְּלִית לוֹן שִׁיעוֹרָא, מְנַהוֹן אֶקְרוּן דְּוִדָאִים. מְנַהוֹן גְּפָנִים. מְנַהוֹן רְמוֹנִים. עַד דְּמִטּוֹ כְּמֵה חִיילִין לְבַר עַד הָהוּא כְּכָבֵא דְאֶקְרִי נִגְהָ וְכֵלָהוּ בְּחִיבוֹ דְּלֹא מִתְּפַרְשִׁין לְעֵלְמִין, בְּהֵכָא כְּתִיב, (שיר השירים ח) אִם יִתֵּן אִישׁ אֶת כָּל הוֹן בֵּיתוֹ בְּאַהֲבָה בּוֹז יְבוֹזוּ לוֹ. הֵכָא (ד"א כְּתִיב) הַשְּׁתַחֲוֹאָה וּפְרִישׁוֹ דְּוִדִין לְאַתְדַּבְּקָא בְּרַחֲמֵימוֹ דְּמֵאֲרִיָּה:

הֵיכְלָא שְׁתִּיתָאָה הֵכָא הוּא רוּחָא דְאֶקְרִי חו"ט הַשְּׁנֵי, רְזָא דְכְּתִיב, (שיר

כאן רוח שהיא רצון שכל הרוחות התחתונות הללו רצים אחריה להדבק בה בנשיקה באהבה.

רוח זה נכלל בשש, ועומד בשש. נכלל בשש שלמטה יחד עמו, ועומד בשש עליונים. ולכן רוח זה מוציא שנים עשר אורות כלולים כלם מלמטה ומלמעלה. שנים עשר האורות הללו הם שמחים לעלות למעלה ולקבל כל אלו שלמטה.

היכל זה שהוא רצון, רצון הכל, מי שקושר קשרים ומעלה אותם לכאן, זהו שמפיק רצון מה' בחביבות. בתוך ההיכל הזה נאסף משה באהבה, שנושק נשיקות אהבה. זהו ההיכל של משה. רוח זה רוח האהבה. הרוח של היחוד שממשיך אהבה לכל הצדדים.

ואותם שנים עשר אורות עולים ולוחטים. מהנצנוץ שלהם יוצאות ארבע חיות קדושות אוהבי האהבה. אלה נקראים חיות גדולות להתחבר אותם קטנות להפיל בהם, שפתיב (תהלים קד) חיות קטנות עם גדולות.

אלו אחרות זו בזו לארבעה צדדים, כמו אגוז שמחבר לארבעה צדדים, ולכן נקרא היכל זה גנת אגוז, שפתיב (שיר 1) אל גנת אגוז ירדתי. מה זה אל גנת אגוז? משום גנת אגוז ירדתי, שהוא היכל האהבה להתדבק זכר בנקבה.

אלה הארבע נפרדים לשנים עשר, שלש שלש לכל צד. כל אותם תחתונים כלולים בהם. ובהם קמים רוחות עם רוחות, אורות עם אורות. כלם אלה עם אלה עד שנעשים אחד. ואז רוח זה שכלול מכלם עולה להתעטר

השירים ד) פחות השני שפתיב, האי היכלא (היכלא דאקרי) אקרי היכל הרצון, הקא רוחא דאיהו רעוא דכל הני רוחין תתאין רהטיין אבתריה לאתדבקא ביה בנשיקה ברחימותא.

האי רוחא אתפליל בשית. וקיימא בשית. אתפליל בשית דלתתא בהדיה. וקיימא בשית עלאין. ובגין כן האי רוחא אפיק תריסר נהורין פליין בלהו מתתא ומלעילא, הני תריסר נהורין אנון חדאן לסלקא לעילא ולקבלא כל אנון דלתתא.

היכלא דא דאיהו רצון רעוא דכלא, מאן דקשר קשרין, וסליק לון הקא, דא הוא דאפיק רצון מני בחביבותא. בגו היכלא דא אתפניש משה ברחימו הנשיק נשיקי רחימותא. האי הוא היכלא דמשה. רוחא דא רוחא דרחימותא, רוחא דיחודא דאמשיך רחימו לכל סטריין.

ואנון (ר"א אנון) תריסר נהורין סלקין ולהטיין. מנציצו דלהון נפקי ארבע חיוון קדישין רחימי דאהבה, אלין אקרון חיות גדולות לאתחברא אנון זוטי לאתפללא בהו, דכתיב, (תהלים קד) חיות קטנות עם גדולות.

אלין אחידן דא בדא לארבע סטריין, פאגווא דמתחברא לארבע סטריין, ובגין כן אקרי היכלא דא, גנת אגוז דכתיב, (שיר השירים 1) אל גנת אגוז ירדתי, מאי אל גנת אגוז, בגיניה דגנת אגוז ירדתי דאיהו היכלא דרחימו לאתדבקא דכורא בנוקבא.

אלין ארבע מתפרשן לתריסר, תלת תלת לכל סטר. כל אנון תתאי כליין בהו. ובהו קיימין רוחין ברוחין נהורין בנהורין, בלהו אלין באלין עד דאתעבידו חד. וכדין האי רוחא דכליל מפלהו סלקא לאתעטרא

[להתעורר] ברוח של מעלה, אותו שנקרא שמים, ומזמין אותו להתחבר עמו. בין שנקשרו כלם שלמטה יחד עמו, אמר (שם א) ישקני מנשיקות פיהו. ואז החדוה היא להתקשר רוח ברוח ולהשתלם זה בזה, ואז היא השלמות בחבור אחד.

בין שרוח זה מתחבר עמו ונשלמו זה בזה ומאירים זה בזה בכל השלמות פראוי ברצון זה שמתפלל בן אדם צדיק שמעלה הכל פראוי עד אותו מקום לחבר אהבה זה בזה, אז [שמוס מתחבר ברוח זה באהבה בשלמות באהרה מתדבקים זה בזה, ואז] כל אותם היכולות וכל אותם רוחות שנקללו בזה, כל אחד ואחד מאותם רוחות והיכולות שהם בכלל של שמים, כל אחד ואחד נוטל אותו היכל ואותו רוח שראוי לו להתחבר עמו ולהשתלם עמו פראוי.

[משום שהרוח הששי הוה שנקרא שמים רוח קדוש למעלה, נוטל היכל זה, הרוח הוה שנקרא רצון מעלה אותם אליהם באותו יחוד, וכך מתחברים רצון להתנשק] [גיא משום שאותו רוח ששי שנקרא רצון מעלה אותם אליהם באותו יחוד, וכך מתחברים שמים, שהוא רוח קדוש למעלה, נוטל היכל זה רוח זה שנקרא רצון להתנשק] זה בזה, להתחבר זה בזה, להשתלם זה בזה. וזה סוד (בראשית כט) וישק יעקב לרחל וגו'.

אברהם שהוא ימין למעלה נוטל [היכל שאמרנו] [היכל אהבה] רוח שנקרא אהבה להתקשר זה בזה, להתחבר זה בזה להיות אחד, וסימן לדבר - (שם יב) הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את. ויפי של האשה באותם שדים.

יצחק שהוא שמאל, נוטל אותו היכל [של בית דין שכל הדינים מתעוררים משם הרוח שנקראת זכות להתחבר זה בזה ולהשתלם זה בזה להיות הכל אחד פראוי. שאר

(ג"א לאתקרא) ברוחא דלעילא ההוא דאקרי שמי"ם וזמין ליה לאתחברא בהדיה, בין דאתקשרו כלהו דלתתא בהדיה אמר (שיר השירים א) ישקני מנשיקות פיהו, וכדין איהו חדוה לאתקשרא רוחא ברוחא ולאשתלמא דא בדא, פדין איהו שלימו בחבורא חדא.

בין דהאי רוחא אתחבר בהדיה ואשתלים דא בדא ואתנהירו דא בדא בכל שלימו כדקא חזי בהאי רעותא דצלי בר נש זכאה דסליק כולא כדקא חזי, (דף מה ע"א) עד ההוא אתר לחברא רחימו דא בדא, פדין (ר"א שמיא אתחבר ברוחא דא ברחימו בשלימו באנהרותא מתדבקן דא בדא, פדיו) כל אנון היכלין וכל אנון רוחין דאתפלילו בהאי כל חד וחד מאנון רוחין והיכלין דאנון בכללא דשמים כל חד וחד נוטיל ההוא היכלא וההוא רוחא (פאתר) דאתחזי ליה לאתחברא בהדיה ולאשתלמא בהדיה פדקא יאות.

(ר"א בגין דההוא רוחא שתיקאה דאקרי שמים דאיהו רוחא קדישא לעילא נטיל היכלא דא רוחא דא דאקרי רצון סליק לון לגביהו בההוא יחודא. והכי אתחברן רצון לאתנשקא) (בן צ"ל הרש"ב) (ג"א בגין דההוא רוחא שתיקאה דאקרי רצון סליק לון לגביהו בההוא יחודא והכי אתחברן שמים דאיהו רוחא קדישא לעילא נטיל היכלא דא רוחא דא דאקרי רצון לאתנשקא) דא בדא. לאתחברא דא בדא לאשתלמא דא בדא. ורזא דא (בראשית כט) וישק יעקב לרחל וגו'.

אברהם דאיהו ימינא לעילא נטיל (ר"א ל"ג היכלא דקאמרנו) (היכל אהבה) רוחא דאקרי אהבה לאתקשרא דא בדא לאתחברא דא בדא למהוי חד וסימנין (בראשית יב) הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את. ושפירו דאתתא באנון שדים.

יצחק דאיהו שמאלא נטיל ההוא היכלא (פקודי רנ"א א דבי דינא דכל דינין מתערין מתמן רוחא דאקרי

הנביאים נטלו שני היכלות (שלמטה). שני רוחות נג"ה וזה"ר, בסוד הפתוב (שיר ז) חמוקי ירכיף וגו', להתקשר אלה באלה להיות אחד.

יוסף הצדיק עמוד העולם נטל היכל של ספיר, הרוח שנקראת לבנת הספיר, ואף על גב שפתוב (שמות כד) ותחת רגליו, בשביל כבוד המלך. וכך הוא בודאי. ואחר כך העמוד הזה נטל יותר, שהוא סוד הסודות, במקום של ההיכל השביעי. עד כאן מתחברות דרגות ומתחברים זה בזה להשתלם זה עם זה להיות כלם אחד. הכל פראוי. ואז ה' הוא האלהים וגו'. אשרי חלקו בעולם הזה ובעולם הבא מי שידע לקשרם ולהדבק ברבונו.

כאן הכריעה (בהכרעה כאן ומוסיף תנו"ן) והשתחוואה וקידה ופרישת פפים ונפילת אפים להמשיך רצון הרוח העליון, נשמת כל הנשמות, שתלוי למעלה עד אין סוף, שממנו יוצאים אורות וברכות השלים הכל מלמעלה פראוי ולהיות הכל בשלמות מלמטה ומלמעלה, וכל הפנים מאירות בכל הצדדים פראוי. ואז מתבטלים כל גזרי הדין, וכל הרצון נעשה למעלה ולמטה. ועל זה פתוב (ישעיה מט) ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר. וכתוב (תהלים קמד) אשרי העם שפכה לו אשרי העם שה' אלהיו. היקר שביעי. בהיכל זה אין בו דמות ממש, הכל הוא בנסתר וגו' [תוך] סוד הסודות, הפרכת שפרוסה [פרוסה], כל ההיכלות עומדים שלא יתראו שני כרובים [ד"א זה מזה עומדים]. לפנים מזה עומדת פפרת, דמות של קדש הקדשים, ולכן היכל זה נקרא קדש

זכותא לאתחברא דא ברא ולאשתלמא דא ברא למתוי בלא חד בדיקא יאות. שאר נביאים נטלו תרון היכלין (ד"א ולמטה), תריין רוחין נוג"ה וזה"ר, ברזא דכתיב, (שיר השירים ז) חמוקי ירכיף וגו' לאתקשרא אלין באלין למתוי חד.

יוסף הצדיק עמודא דעלמא נטיל היכלא דספיר רוחא דאקרי לבנת הספיר, ואף על גב דכתיב, (שמות כד) ותחת רגליו, בגין יקרא דמלפא, והכי הוא ודאי. ולבתר עמודא דא נטיל יתיר דאיהו רזא דרזין באתר דהיכלא שביעאה. עד הכא מתחברן דרגין ומתחברן דא ברא לאשתלמא דא עם דא למתוי כלהו חד. פלא כדקא חזי. וכדין (מלכים א יח) יי הוא האלהים וגו'. זפאה חולקיה בעלמא דין ובעלמא דאתי מאן דידע לקשרא לון ולאשתדבקא במאריה.

הכא הכרעה (ד"א ל"ג בהכרעה הכא ומוסיף תנו"ן) והשתחוואה, וקידה, ופרישו דכפין, ונפילה דאפין לאמשכא רעותא דרוחא עלאה נשמתא דכל נשמתין דאיהו תליא לעילא עד אין סוף. (ד"א ל"ג סוף) דמניה נפקי נהירו וברכאן לאשלמא כלא מלעילא כדקא יאות. ולמתוי כלא בשלימו מלתתא ומלעילא וכל אנפין נהירין בכל סטרין כדקא יאות. פדין כל גזרי דינין מתבטלין וכל רעותא אתעביד לעילא ותתא. ועל דא כתיב, (ישעיה מט) ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר. וכתוב, (תהלים קמד) אשרי העם שפכה לו אשרי העם שיי אלהיו:

היכלא שביעאה היכלא דא לאו ביה דיוקנא ממש, כלא איהו בסתימו וגו' (ד"א ג) רזא דרזין, פרוכתא דפריסא (ד"א פריסא) קיימין כלהו היכלין דלא לאתחזאה תריין כרובים (ד"א ל"ג דא מן דא קיימין),

הַקְדָּשִׁים. קִדְשׁ הַקְדָּשִׁים הַזֶּה מִקּוֹם מִתְקַן לְאוֹתָהּ נִשְׁמָה עֲלֵיוֹנָה, כָּלֵל שֶׁל כָּל הָעוֹלָם הַבֵּא לְגַבִּי [עוֹלָם] הָעֲלִיּוֹנִים הַלְלוּ.

שְׁהָרֵי כְּשִׁמְתַּחֲבְרִים כָּל הָרוּחוֹת זֶה בְּזֶה וְנִשְׁלָמִים זֶה בְּזֶה כְּרֹאוּי, אִזּוּ מִתְעוֹרֵר רוּחַ עֲלִיּוֹן נִשְׁמַת הַכֹּל כִּלְפֵי מַעְלָה נִסְתָּר כָּל הַנִּסְתָּרִים, לְהִתְעוֹרֵר עַל הַכֹּל וּלְהֵאִיר לָהֶם מִלְּמַעְלָה לְמִטָּה, וּלְהַשְׁלִים אוֹתָם לְהַדְלִיק נְרוֹת.

וּבְשֶׁהֲבֵר [נ"א הוּא] בִּשְׁלֵמוֹת בְּאוֹר שֶׁל הַכֹּל וַיּוֹרֵד אוֹר עֲלִיּוֹן, אִזּוּ הַהִיכָל הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה הוּא הִיכָל נִסְתָּר בְּסִתְרֵי הַכֹּל, לְקַבֵּל אֶת אוֹתוֹ קִדְשׁ הַקְדָּשִׁים אוֹר שְׁיֹרֵד, וּלְהַתְמַלֵּא מִשָּׁם כְּמוֹ נִקְבָּה שְׁמִתְעַבְרָת מִן הַזְכָּר וּמִתְמַלֵּאת, וְלֹא מִתְמַלֵּאת אֲלֵא מִהִיכָל זֶה שְׁמִתְקַן לְקַבֵּל אוֹתוֹ אוֹר עֲלִיּוֹן. וְזֶה סוּד הַהִיכָל הַשְּׁבִיעִי, הוּא מִקּוֹם שֶׁל חֲבוּר הַזְּנוּג לְהַתְחַבֵּר שְׁבִיעִי בְּשְׁבִיעִי, לְהִיּוֹת הַכֹּל אֶחָד שְׁלֵמוֹת [אֶחָד] כְּרֹאוּי.

וְכִי שְׁיֹדַע לְקֹשֶׁר יְחוּד זֶה - אֲשֶׁרִי חֲלָקוּ, אֶהוּב לְמַעְלָה וְאֶהוּב לְמִטָּה, הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא גּוֹזֵר וְהוּא מְבַטֵּל. הִינְעֵלָה עַל דַּעְתְּךָ שֶׁהוּא מְקַטְרֵג בְּרַבּוֹנוֹ? לֹא כֵּן! אֲלֵא מִשּׁוֹם שֶׁכְּשֶׁהוּא קוֹשֵׁר קֹשְׁרִים וַיֹּדַע לִיחַד יְחוּד וְכָל הַפְּנִיּוֹת מְאִירוֹת, וְכָל הַשְּׁלֵמוֹת נִמְצְאוּ, וְהַכֹּל מִתְבָּרֵךְ כְּרֹאוּי, כָּל הַדֵּינִים מְסִתְּלָקִים וּמִתְבַּטְּלִים וְלֹא נִמְצָא דִין בְּעוֹלָם. אֲשֶׁרִי חֲלָקוּ בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבֵּא. זֶהוּ לְמִטָּה, שְׁכָתוּב בּוֹ (מִשְׁלִי י) וַצְדִיק יְסוּד עוֹלָם. זֶהוּ קִיּוֹם הָעוֹלָם. בְּכָל יוֹם קוֹרָא עֲלֵיו הַכְּרוֹז, (יִשְׁעִיָּה מֵא)

לְגוֹ מִן דָּא קְיִימָא כְּפּוֹרְתָא דְיוֹקְנָא דְקִדְשׁ קוֹדְשִׁין, בְּגִין כֵּן הִיכְלָא דָּא אֶקְרִי קִדְשׁ הַקְדָּשִׁים. הַאִי קִדְשׁ הַקְדָּשִׁים אֶתֵּר מִתְתַּקְנָא לְהֵוּא נִשְׁמַתָּא עֲלָאָה כָּלֵלָא דְכָלֵלָא עֲלֵמָא דְאַתִּי לְגַבִּי הַאִי (נ"א עֲלֵמָא) עֲלָאִי.

דְּהָא כֵּד מִתְחַבְרֵן כְּלֵהוּ רוּחֵי דָּא בְּדָא וְאַשְׁתְּלִימוּ דָּא עִם דָּא כְּדָקָא חֲזִי, כְּדִין אֶתְעַר רוּחָא עֲלָאָה נִשְׁמַתָּא דְכָלֵלָא לְגַבִּי עֵילָא סְתִימָא דְכָל סְתִימִין, לְאַתְעָרָא עַל כָּלֵלָא לְאַנְהָרָא לִוְן מַעִילָא לְתַתָּא. וְלֹא־שְׁלָמָא לִוְן לְאַדְלָקָא בּוֹצִינִין.

וְכֵד כָּלֵלָא (נ"א אִיהוּ) בְּשְׁלִימוֹ בְּנִהִירוֹ דְכָלֵלָא וְנִחִית נִהִירוֹ עֲלָאָה, כְּדִין הַאִי הִיכְלָא שְׁבִיעָאָה אִיהוּ הִיכְלָא סְתִימָאָה בְּסְתִימוֹ דְכָלֵלָא לְקַבְלָא הַהוּא קִדְשׁ הַקְדָּשִׁים נִהִירוֹ דְנִחִית וְלֹא־תְמַלִּיא מִתְמָן כְּנוֹקְבָא דְמִתְעַבְרָא מִן דְּכוּרָא וְאַתְמַלִּיא, וְלֹא אֶתְמַלִּיא אֲלֵא מִהַאִי הִיכְלָא דְמִתְתַּקְנָא לְקַבְלָא הַהוּא נִהִירוֹ עֲלָאָה, וְרָזָא דָּא הִיכְלָא שְׁבִיעָאָה אִיהוּ אֶתֵּר דְּחֲבוּרָא דְזוּוּגָא, לְאַתְחַבְרָא שְׁבִיעָאָה בְּשְׁבִיעָאָה לְמַהֲוִי (דף מה ע"ב) כָּלֵלָא חַד שְׁלִימוֹ (ד"א סד) כְּדָקָא חֲזִי.

וּמָאן דִּידַע לְקֹשְׁרָא יְחוּדָא דָּא זַכָּאָה חוּלְקִיָּה רַחִים לְעֵילָא רַחִים לְתַתָּא קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (אִיהוּ) גְּזִיר וְאִיהוּ מְבַטֵּל. סְלָקָא דַּעְתִּין דְּאִיהוּ מְקַטְרָגָא בְּמֵאֲרִיָּה, לְאוּ חֵי, אֲלֵא בְּגִין דְּכֵד אִיהוּ קֹשֶׁר קֹשֶׁרִין וַיֹּדַע לִיחַדָּא יְחוּדָא וְכָל אֲנַפִּין נִהִירִין וְכָל שְׁלִימוֹ אֶשְׁתַּכַּח וְכָלֵלָא אֶתְבָּרְכָא כְּדָקָא יְאוּת, כָּל דֵּינִין מִתְעַבְרִין וּמִתְבַּטְּלִין וְלֹא אֶשְׁתַּכַּח

דִּינָא בְּעֵלְמָא. זַכָּאָה חוּלְקִיָּה בְּעֵלְמָא דִּין וּבְעֵלְמָא דְאַתִּי. דָּא הוּא לְתַתָּא דְכָתִיב בֵּיה (מִשְׁלִי י) וַצְדִיק יְסוּד עוֹלָם דָּא הוּא קִיּוֹמָא דְעֵלְמָא. בְּכָל יוֹמָא

וְאֵתָהּ תְּגִיל בְּה' בְּקִדּוֹשׁ יִשְׂרָאֵל
תִּתְהַלֵּל.

בְּמִוּזָה קָרְפָן [וה] עוֹלָה עֶשֶׂן,
וּמִסְתַּפְּקִים [בו] כָּל אֶחָד וְאֶחָד
כְּרְאוּי לֹו, וְכִהְנִים בְּרִצּוֹן, וְיִלּוּיִם
בְּנַעֲמֹת הַשִּׁירָה. זֶה נִכְלָל בְּזֶה,
וְנִכְנָסִים הֵיכַל בְּהֵיכַל, רוּחַ בְּרוּחַ,
עַד שְׁמַתְחַבְּרִים בְּמִקּוֹמָם כְּרְאוּי
לֹו אֵיבָר בְּאֵיבָר וּמִשְׁתַּלְּמִים זֶה
בְּזֶה, וּמִתְיַחֲדִים זֶה בְּזֶה, עַד
שֶׁהֵם אֶחָד [וְנִאֲוָרִים] וּמְאִירִים זֶה
בְּזֶה.

אִז הַנְּשֵׁמָה הַעֲלִינָה שֶׁל הַפֶּל
בְּאֵה מְלַמְעֵלָה וּמְאִירָה לָהֶם,
וְכָל הַנְּרוֹת מְאִירִים בְּשִׁלְמוֹת
כְּרְאוּי, עַד שְׁאוֹתוֹ אוֹר עֲלִיּוֹן
מִתְעוֹרֵר, וְהַפֶּל נִכְנָס אֶל קִדְשׁ
הַקְּדוּשִׁים, וּמִתְבָּרֵךְ וּמִתְמַלֵּא
כְּבָאָר שֶׁל מִים נוֹבְעִים וְלֹא
פּוֹסְקִים, וְכֹלָם מִתְבָּרְכִים לְמַעְלָה
וּלְמַטָּה.

כָּאֵן סוּד הַסּוּדוֹת אוֹתוֹ שְׁלֹא
נוֹדַע וְלֹא נִכְנָס בְּחֻשְׁבוֹן, רִצּוֹן
שְׁלֹא נִתְפָּס לְעוֹלָמִים מִמֵּתִיק
לְפָנָי וּלְפָנָיִם בְּחוּכָם. וְלֹא נוֹדַע
אוֹתוֹ רִצּוֹן וְלֹא נִתְפָּס לְדַעַת וְלֵטוּ.
וְאִז הַפֶּל רִצּוֹן אֶחָד עַד אֵין סוּף,
וְהַפֶּל הוּא בְּשִׁלְמוֹת מְלַמְטָה
וּמְלַמְעֵלָה וּמְלַפְנֵי וּלְפָנָיִם, עַד
שְׁנַעֲשֵׂה הַפֶּל אֶחָד. הַרִצּוֹן הַזֶּה
לֹא נִכְנָס פְּנִימָה, אֶף עַל גַּב שְׁלֹא
נוֹדַע, עַד שֶׁהַפֶּל נִשְׁלַם וּמְאִיר
בְּהַתְחַלָּה בְּכָל הַצְּדָדִים. אִז
מִמֵּתִיק אוֹתוֹ רִצּוֹן [וְכָל] וְלֹא [שְׁלֹא]
נִתְפָּס לְפָנָי וּלְפָנָיִם בְּנִסְתָּר. וְאִז
אֲשֵׁרֵי חֲלָקוֹ שֶׁל מִי שְׁנֹדְבֵק
בְּרַבּוֹנוֹ בְּאוֹתָהּ שְׁעָה, אֲשֵׁרֵי
לְמַעְלָה וְאֲשֵׁרֵי לְמַטָּה, עֲלִיו
כְּתוּב (מְשֻׁלֵי כג) 'שְׁמַח אֲבִיךָ וְאֶמְךָ
וּתְגַל יוֹלְדֶתְךָ.

בֹּא רְאֵה, פִּיּוֹן שְׁכֹלָם נִתְקַנּוּ זֶה
בְּזֶה וְנִקְשְׁרוּ זֶה בְּזֶה בְּקֶשֶׁר אֶחָד,
וְהַנְּשֵׁמָה הַעֲלִינָה מְאִירָה לָהֶם
מִצַּד שֶׁל מַעְלָה, וְכָל הָאוֹרוֹת הֵם

קָאֲרִי עֲלוּי כְּרוּזָא (יִשְׁעִיָה מֵא) וְאֵתָהּ תְּגִיל בֵּי
בְּקִדּוֹשׁ יִשְׂרָאֵל תִּתְהַלֵּל.

בְּגוֹנוֹנָא דָא קְרַבְנָא (ד"א ל"ג דא) סְלִקָא תְּנַנָּא
וּמִסְתַּפְּקִין (ד"א ביה) כָּל חַד וְחַד
כְּדִקְחִי לִיָהּ, וְכִהְנִי בְּרַעוּתָא וְלֹאֵי בְּבִסִּימוֹ
דְּשִׁירְתָא. דָא אֲתַפְּלִיל בְּדָא, וְעֵיִלֵי הֵיכְלָא
בְּהֵיכְלָא רוּחָא בְּרוּחָא עַד דְּמִתְחַבְּרִין
בְּדוּכְתִּיָהוּ כְּדָקָא חֲזִי לִיָהּ שְׁיִיפָא בְּשִׁיפָא
וְאֲשְׁתַּלִּימוֹ דָא בְּדָא וְאֲתִיִּיחְדוֹ דָא בְּדָא עַד
דְּאֵנוּן חַד (ד"א ל"ג) (וְאֲתַנְחַרְדִּין) וְנִהְרִין דָא בְּדָא.

כְּדִין נִשְׁמַתָּא עֲלָאָה דְכֹלָא אֲתִיָא מְלַעֲיָלָא
וְנִהִיר לוֹן, וְהוּוּ נִהִירִין כְּלָהוּ בּוֹצִינִין
בְּשְׁלִימוֹ כְּדָקָא חֲזִי, עַד דִּהִהוּא נִהוּרָא עֲלָאָה
אֲתַעֵר וְכֹלָא אֲעִיל לְגַבֵּי קִדְשׁ הַקְּדוּשִׁים,
וְאֲתַבְּרָכָא וְאֲתַמְלִיָא כְּבִירָא דְמִיִּין נִבְעִין וְלֹא
פּוֹסְקִין, וְכֹלָהוּ. מִתְבָּרְכָאן לְעִילָא וְתַתָּא.

הַכָּא רְזָא דְרִזִּין, הִהוּא דְלֹא אֲתִיִּידַע וְלֹא
אֲעִיל בְּחוּשְׁבָנָא. רַעוּתָא דְלֹא אֲתַפְּס
לְעֲלָמִין בְּסִים לְגוֹ לְגוֹ בְּגוּוִיָהוּ, וְלֹא אֲתִיִּידַע
הִהוּא רַעוּתָא וְלֹא אֲתַפְּס לְמַנְדַּע (ד"א ל"ג) (לו)
וְכְדִין כְּלָא רַעוּתָא חֲדָא עַד אֵין סוּף וְכֹלָא
אִיהוּ בְּשְׁלִימוֹ מִלְתַּתָּא וּמְלַעֲיָלָא וּמַגּוֹ לְגוֹ.
עַד דְּאֲתַעֲבִיד כְּלָא חַד. הֵאֵי רַעוּתָא לֹא אֲעִיל
לְגוֹ אֶף עַל גַּב דְּלֹא אֲתִיִּידַע עַד דְּכֹלָא
אֲשְׁתַּלִּים וְאֲתַנְהִיר בְּקַדְמִיתָא בְּכֹלָהוּ סְטֵרִין.

כְּדִין בְּסִים הִהוּא רַעוּתָא (ד"א ל"ג) (לְכֹלָא) וְלֹא (ד"א
דל) אֲתַפְּס לְגוֹ בְּגוֹ בְּסִתִּימוֹ, וְכְדִין זַפְּאָה
חוֹלְקִיָה מֵאן דִּיתְדַבֵּק בְּמְאִרִיָה בְּהִיָא
שְׁעַתָּא, זַפְּאָה אִיהוּ לְעִילָא זַפְּאָה אִיהוּ לְתַתָּא
עֲלִיָה כְּתִיב, (מְשֻׁלֵי כג) 'שְׁמַח אֲבִיךָ וְאֶמְךָ וְתְגַל
יוֹלְדֶתְךָ.

תָּא חֲזִי, פִּיּוֹן דְּכֹלָהוּ אֲשְׁתַּלִּימוֹ דָא בְּדָא
וְאֲתַקְשְׁרוּ דָא בְּדָא בְּקֶשֶׁר אֶחָד

וּנְשַׁמְתָּא עֲלָאָה נְהִיר לֹון מְסֻטְרָא דְלַעֲיִלָא,
 וְכִלְהוּ נְהוּרִין אֲנוּן בּוֹצִינָא חֲדָא בְּשִׁלְמוֹ,
 פְּדִין רַעוּא חֲדָא דְמַחְשְׁבָה (ד"א כמחשבה) אֲתַפֵּס
 (ד"א לְנוּ לְנוּ דְנְהִירוּ דְסָלִיק עַל כִּלְא וּכְנוּ לְנוּ כִּהְוּא רַעוּתָא כְּמַחְשְׁבָה
 אֲתַפֵּס) נְהִירוּ דְלָא אֲתַפֵּס וְלָא אֲתִיידַע בַּר הַהוּא
 רַעוּ דְמַחְשְׁבָה תְּפִיס וְלָא ידַע מַה תְּפִיס אֲלָא
 דְאֲתַנְהִיר וְאֲתַפֵּס הַהוּא רַעוּ דְמַחְשְׁבָה
 וְאֲתַמְלִיָא כִלְא וְאֲשַׁתְּלִים כִּלְא וְאֲתַנְהִיר
 וְאֲתַפֵּס כִּלְא כְּדָקָא יֵאוּת. וְעַל דָּא כְּתִיב,
 (תהלים קמד) אֲשֶׁרִי הָעַם שִׁפְכָה לֹו וְגו'.

נַר אֲחַד בְּשִׁלְמוֹת, אַז רַצוֹן אֲחַד
 שֶׁל הַמַּחְשְׁבָה [בְּמַחְשְׁבָה] נִתְּפֵס [ד"א
 לְפָנֵי וּלְפָנֵים, שְׁאוּר שְׁעוּלָה עַל הַכֵּל וּבְפָנֵי לְפָנֵים
 בְּאוּתוֹ רַצוֹן נִתְּפֵס בְּמַחְשְׁבָה] אֲוֹר שְׁלָא
 נִתְּפֵס וְלָא נִדְעַע, פֶּרְט לְאוּתוֹ
 רַצוֹן שֶׁהַמַּחְשְׁבָה תּוֹפֶסֶת וְלָא
 יוֹדַעַת מַה תּוֹפֶסֶת, אֲלָא שְׁמַאִיר
 וּמִתְמַתֵּק אוּתוֹ רַצוֹן הַמַּחְשְׁבָה.
 וְהַכֵּל מִתְמַלֵּא וְהַכֵּל נִשְׁלֵם וּמַאִיר
 וּמִתְבַּשֵּׂם הַכֵּל כְּרֵאוּי. וְעַל זֶה
 כְּתוּב (תהלים קמד) אֲשֶׁרִי הָעַם
 שִׁפְכָה לֹו וְגו'.

מִי שְׂזוּכָה לְהַדְבֵּק בְּרַבּוֹנוּ כְּמוֹ
 זֶה, יוֹרֵשׁ אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת.
 אֲהוּב לְמַעֲלָה וְאֲהוּב לְמַטָּה.
 תְּפַלְתּוּ לֹא חוֹזְרֵת רִיקָם. זֶה
 מִתְחַטֵּא לְפָנֵי רַבּוֹנוּ כְּמוֹ בֶן לְפָנֵי
 אָבִיו וְעוֹשֶׂה לֹו רַצוֹן בְּכָל מַה
 שְׁצָרִיךְ, וְאֵימָתוֹ שׁוֹלְטָת עַל כָּל
 הַבְּרִיּוֹת. הוּא גּוֹזֵר וְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא מְקַיֵּם. עָלִיו כְּתוּב (איוב כב)
 וְתַגְזֵר אִמְרֵי וְיִקָּם לָךְ וְעַל דְּרַכִּיךְ
 נָגַה אוֹר.

מָאן דְּזָכִי לְאֲתַדְבֵּקָא בְּמַאֲרִיהַ כְּהַאי גְּוּוֹנָא,
 יְרִית עֲלִמִין כְּלָהוּ, רַחֲמִימָא לַעֲיִלָא
 רַחֲמִימָא לְתַתָּא, צְלוֹתִיהָ לָא אֲהַדְרָא רִיקְנָיָא,
 דָּא אֲתַחֲטִי קָמִי מַאֲרִיהַ כְּבָרָא קָמִי אָבוּי
 וְעָבִיד לִיָּה רַעוּתָא בְּכָל מַה דְּאֲצֻטְרִיךְ,
 וְאֵימָתִיהַ שְׁלִיט עַל כָּל בְּרִיין אִיהוּ גְּזִיר
 וְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָבִיד. עֲלִיָּה כְּתִיב, (איוב כב)
 וְתַגְזֵר אִמְרֵי וְיִקָּם לָךְ וְעַל דְּרַכִּיךְ נָגַה אוֹר :
 וְיֵאמֵר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וְיִהִי אוֹר וְגו'. אָמַר
 רַבִּי יִצְחָק מְפָאן דְּעַקְרָן קַדְשָׁא בְּרִיךְ

וְיֵאמֵר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וְיִהִי אוֹר
 וְגו'. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מְפָאן
 שְׁעַקֵּר הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת
 הַנְּטִיעוֹת הַלְלוּ [וְשַׁתֵּל אוֹתָם, מִמְשַׁמְע
 שְׁכָחוּ וְהִי רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, אוֹר שְׁכָבֵר הָיָה שְׁנִיעוּ,
 מִמְשַׁמְע שְׁכָחוּ וְהִי אוֹר. לֹא כְּתוּב וְהָיָה אֲלָא וְהִי.
 וְכִשְׁהַסְתַּכֵּל הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאוֹתָם דּוֹרוֹת שֶׁל
 רְשָׁעִים, נְגוּ לְצַדִּיקִים. וְהוּ שְׁכָחוּ (תהלים צו) אוֹר
 זָרַע לְצַדִּיק וְלְיִשְׂרָאֵל לֵב שְׂמֵחָה. וְהָרִי נֶאֱמַר וְיֵאמֵר
 אֱלֹהִים יְהִי אוֹר. וְהוּ שְׁכָחוּ (ישעיה מוא) מִי הָעִיר מִמּוֹרָח וְגו'.
 מִמּוֹרָח וְגו'.

הוּא לְהַנִּי נְטִיעוֹן (ד"א וְשַׁתֵּל לֹון מִשְׁמַע דְּכְתִיב יְהִי. רַבִּי יְהוּדָה
 אוֹמֵר אוֹר שְׁכָבֵר הָיָה תְּנוּ, מִשְׁמַע דְּכְתִיב וְיִהִי אוֹר, וְהָיָה לֹא כְּתִיב אֲלָא
 וְיִהִי. וְכִד אֲסַתְּפַל קַדְשָׁא בְּרוּךְ הוּא כְּאֲנוּן דְּרִין דְּרִשִׁיעִינָא. וְנִיז לִיָּה לְצַדִּיקִינָא
 הָדָא הוּא דְּכְתִיב, (תהלים צו) אוֹר זָרַע לְצַדִּיק וְלְיִשְׂרָאֵל לֵב שְׂמֵחָה וְהָא אֲתַמַּר,
 וְיֵאמֵר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר, הָדָא הוּא דְּכְתִיב, (ישעיה מא) מִי הָעִיר מִמּוֹרָח וְגו'.

[וְיֵרָא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי מוֹב, מַה רָאָה? אָמַר רַבִּי
 חֵימָא כְּפִי שְׁאֲמַרְנוּ, רָאָה כְּמַעֲשֵׂי הַרְשָׁעִים וְנִיז אוּתוֹ.
 רַבִּי אַבָּא אָמַר, וְיֵרָא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי מוֹב לְנוּ
 אוּתוֹ. וְיֵרָא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר], [נ"א וְשַׁתֵּל אוֹתָם,
 שְׁכָחוּ וְהִי אוֹר. מַה מִּשְׁמַע אוֹר? שְׁכָבֵר הָיָה אוֹר.
 רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, אוֹר לֹא נֶאֱמַר אֲלָא וְיִהִי, לוֹמֵר
 שְׁכָבֵר הָיָה, וְכְתוּב אוֹר זָרַע לְצַדִּיק וְגו', וְהוּ שְׁכָחוּ
 מִי הָעִיר מִמּוֹרָח וְגו'. וְיֵרָא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר וְיַבְדֵּל,
 אֲוֹר מִסּוּף הָעוֹלָם וְעַד סוּף הָעוֹלָם,

וְיֵרָא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי מוֹב. מַאי רָאָה, אָמַר רַבִּי חֵימָא כְּדָקָאמְרָן חֵמָא
 כְּעוֹבְדֵייהוֹן דְּרִשִׁיעִינָא וְנִיז לִיָּה. רַבִּי אַבָּא אָמַר וְיֵרָא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר
 כִּי מוֹב לְנוּזוֹ אוּתוֹ. וְיֵרָא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר, (נ"א וְשַׁתֵּל לֹון דְּכְתִיב וְיִהִי
 אוֹר מַאי מִשְׁמַע אוֹר שְׁכָבֵר הָיָה אוֹר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר אוֹר לֹא נֶאֱמַר אֲלָא
 וְיִהִי לוֹמֵר שְׁכָבֵר הָיָה וְכְתִיב אוֹר זָרַע לְצַדִּיק וְגו' וְהָא הוּא דְּכְתִיב מִי הָעִיר
 מִמּוֹרָח וְגו'. וְיֵרָא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר וְיַבְדֵּל אָמַר רַבִּי יִצְחָק כְּדָאמְרָן דְּחֵמָא
 כְּעוֹבְדֵייהוֹן דְּרִשִׁיעִינָא וְנִיז לִיָּה. רַבִּי אַבָּא אָמַר חֵמָא) דְּסָלִיק
 נְהוּרִיהַ מְסִיפֵי עַלְמָא עַד סִיפֵי עַלְמָא, וְכִי
 אָמַר רַבִּי יִצְחָק כְּמוֹ שְׁאֲמַרְנוּ, שְׂרָאָה כְּמַעֲשֵׂי הַרְשָׁעִים וְנִיז אוּתוֹ. רַבִּי אַבָּא אָמַר [רָאָה] שְׁסֻלָּק

טוב הוא (דף מו ע"א) לַאֲגַנְזָא לִיהַ דְּלָא יַהֲנוּן
מַנִּיהַ חַיִּיבֵי עֲלֵמָא.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי
טוֹב דְּלָא יִשְׁתַּכַּח בֵּיהַ רַתְחָא, כְּתִיב
הֲכֵא כִי טוֹב וּכְתִיב הָתֵם (במדבר כד) כִּי טוֹב
בְּעֵינַי יִי לְבָרַךְ אֶת יִשְׂרָאֵל, וְסוּפָא דְקָרָא (ר"א
אוכח) וַיִּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ,
וּבְגִין כֶּף לֹא אִשְׁתַּכַּח בֵּיהַ רַתְחָא וְאָף עַל גַּב
דְּשִׁיתָף לֹון קִדְשָא בְּרִיךְ הוּא כְּחֵדָא.

הָא חַזִּי, נִהִירוּ עֲלָאָה לְמַהוּי נִהִיר הַאי אוֹר.
וּמַהֲהוּא נִהִירוּ חֲדוּ לְכֻלָּא בֵּיהַ. וְהוּא
יַמִּינָא לַאֲתַעֲטָרָא גּוּלְפוּי (נ"א גְּלִיפִי) גְּלִיפִין
בְּהַדִּיָּה וְהָא אֲתַמָּר. כְּתִיב, (תהלים לא) מָה רַב
טוֹבְךָ אֲשֶׁר צִפַּנְתָּ לִירְאִיךָ פְּעֻלַת לַחֹסִים בָּךְ.
מָה רַב טוֹבְךָ דָּא אוֹר קִדְמָאָה דְגַנְיִז קִדְשָא
בְּרִיךְ הוּא, לִירְאִיךָ לְצַדִּיקִים לְאֲנוּן דְּחֵלִי
חַטָּאָה כְּדַקְאָמְרִן.

השלמה מההשמטות (סימן ל"ז)

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר, וְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן שְׁנֵי
אוֹרִים הַגְּדוּלִּים הָיוּ, דְּכְתִיב וַיְהִי
אוֹר. וְעֲלִיו נֹאמַר כִּי טוֹב. וְלִקַּח הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא הָאֲחָד וּגְנָזוּ לְצַדִּיקִים לְעֵתִיד לְבָא
דְּכְתִיב מָה רַב טוֹבְךָ אֲשֶׁר צִפַּנְתָּ לִירְאִיךָ
פְּעֻלַת לַחֹסִים בָּךְ נִגְדַּ בְּנֵי אָדָם. מְלַמֵּד שְׂאוֹר
הָרֵאשׁוֹן אֵין כֹּל בְּרִיָּה יְכוּלָּה לְהִסְתַּפֵּל בּוּ
דְּכְתִיב וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב וַיֵּרָא
אֱלֹהִים אֶת כֹּל אֲשֶׁר עָשָׂה וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד.
רָאָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת כֹּל אֲשֶׁר עָשָׂה,
רָאָה טוֹב מְאֹד, מְזַהִיר וּבְהִיר.

וְלִקַּח מְאוּרוֹ הַטּוֹב וְכֻלָּל שְׁלֵשִׁים וּשְׁתַּיִם
נְתִיבוֹת הַחֲכָמָה וּנְתַנּוּ לְעוֹלָם הַזֶּה.
וְהֵינּוּ דְכְתִיב (משלי ד) כִּי לִקַּח טוֹב נְתַתִּי לָכֶם
תּוֹרָתִי אֵל תַּעֲזוּבוּ. הוּי אוֹמַר אוֹצְרָה שֶׁל

וכי טוב הוא לַגְּנֹזוּ כְּדִי שְׁלֵא יַהֲנוּ
מִמֶּנּוּ רְשָׁעֵי הָעוֹלָם.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, וַיֵּרָא אֱלֹהִים
אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב, שְׁלֵא יִמְצָא בּוּ
רַתְחָה. כְּתוּב פֶּאֶן כִּי טוֹב, וְכְתוּב
שָׁם (במדבר כד) כִּי טוֹב בְּעֵינַי ה'
לְבָרַךְ אֶת יִשְׂרָאֵל, וְסוּף הַפְּסוּק
[מזכיר] - וַיִּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאוֹר
וּבֵין הַחֹשֶׁךְ. וְלָכֵן לֹא נִמְצְאָה בּוּ
רַתְחָה, וְאָף עַל גַּב שְׁשִׁתָּף אוֹתָם
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּאֲחָד.

בֵּא רָאָה, הָאוֹר עֲלִיוֹן לְהִיּוֹת
מְאִיר הָאוֹר הַזֶּה, וּמְאוּתוֹ אוֹר
שְׁמַחָה לְכָל בּוּ. וְהוּא יִמִּין
לְהַתְּעֵטֵר חֲקִיקוֹתָיו [חֲקִיקוֹי]
חֲקוּקִים יַחַד אֲתוּ, וְהִרִי נֹאמַר.
כְּתוּב (תהלים לא) מָה רַב טוֹבְךָ
אֲשֶׁר צִפַּנְתָּ לִירְאִיךָ פְּעֻלַת
לַחֹסִים בָּךְ. מָה רַב טוֹבְךָ - זֶה
אוֹר רֵאשׁוֹן שְׁגַנּוּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא. לִירְאִיךָ - לְצַדִּיקִים, שְׁהֵם
יִרְאִי חַטָּא כְּמוֹ שְׂאֲמַרְנּוּ.

השלמה מההשמטות (סימן ל"ז)

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר. וְאָמַר
רַבִּי יוֹחָנָן, שְׁנֵי אוֹרוֹת הַגְּדוּלִּים
הָיוּ, שְׁכְּתוּב וַיְהִי אוֹר, וְעֲלִיו
נֹאמַר כִּי טוֹב. וְלִקַּח הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא הָאֲחָד וּגְנָזוּ לְצַדִּיקִים
לְעֵתִיד לְבָא, שְׁכְּתוּב (תהלים לא)
מָה רַב טוֹבְךָ אֲשֶׁר צִפַּנְתָּ לִירְאִיךָ
פְּעֻלַת לַחֹסִים בָּךְ נִגְדַּ בְּנֵי אָדָם.
מְלַמֵּד שְׂאוֹר הָרֵאשׁוֹן אֵין כֹּל
בְּרִיָּה יְכוּלָּה לְהִסְתַּפֵּל בּוּ, שְׁכְּתוּב
וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב,
וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת כֹּל אֲשֶׁר עָשָׂה
וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד. רָאָה הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא אֶת כֹּל אֲשֶׁר עָשָׂה,
רָאָה טוֹב מְאֹד מְזַהִיר וּבְהִיר.

וְלִקַּח מְאוּרוֹ הַטּוֹב, וְכֻלָּל
שְׁלֵשִׁים וּשְׁתַּיִם נְתִיבוֹת הַחֲכָמָה,
וּנְתַנּוּ לְעוֹלָם הַזֶּה, וְהֵינּוּ שְׁכְּתוּב
(משלי ד) כִּי לִקַּח טוֹב נְתַתִּי לָכֶם
תּוֹרָתִי אֵל תַּעֲזוּבוּ. הוּי אוֹמַר:
אוֹצְרָה שֶׁל תּוֹרָה שְׁבַעֲלָ פָה.

תורה שבעל פה. ואמר הקדוש ברוך הוא, אם ישמרו זאת המדה בעולם הזה שזאת המדה נחשבת בכלל העולם הזה, והיא תורה שבעל פה. יזכו לחיי העולם הבא שהוא הטוב הגנוז.

ואמר הקדוש ברוך הוא, אם ישמרו זאת המדה בעולם הזה, שזאת המדה נחשבת בכלל העולם הזה, והיא תורה שבעל פה, יזכו לחיי העולם הבא שהוא הטוב הגנוז.

ומאי ניהו עוזו של הקדוש ברוך הוא, דכתיב (חבקוק א) ונגה פאור תהיה. עתיד הנגה שנגלח מהאור הראשון להיות פאור, אם יקיימו בני התורה והמצוה אשר פתבתי להורותם. וכתיב (משלי א) שמע בני מוסר אביך ואל תיטוש תורת אמה. וכתיב (חבקוק א) קרנים מידו לו ושם חביון עזו.

ומה הוא עזו של הקדוש ברוך הוא? שכתוב (חבקוק א) ונגה פאור תהיה. עתיד הנגה שנגלח מהאור הראשון להיות פאור, אם יקיימו בני התורה והמצוה אשר פתבתי להורותם. וכתיב (משלי א) שמע בני מוסר אביך ואל תיטוש תורת אמה, וכתיב (חבקוק א) קרנים מידו לו, ושם חביון עזה.

אלא אותו האור שגנו והחביא שנאמר (תהלים ל"ד) צפנת ליראיך, וזה שנשאר לנו. (תהלים ל"ד) פעלת לחוסים בך, אותם שחוסים בצלך בעולם הזה ושומרים תורתך ומקיימים מצוותיך ומקדשים שמך הגדול ומייחדים בסתר ובגלוי, שנאמר, נגד בני אדם.

ואור שגנו והחביא, שנאמר צפנת ליראיך. וזה שנשאר לנו - פעלת לחוסים בך, אותם שחוסים בצלך בעולם הזה ושומרים תורתך ומקיימים מצוותיך, ומקדשים שמך הגדול ומייחדים בסתר ובגלוי, שנאמר נגד בני אדם.

אמר רבי רחומאי, מלמד שהיא אורה לישראל ותורה אורה. (משלי ו) פי נר מצוה ותורה אור. ואמר נר - זו מצוה, ומצוה - זו תורה שבעל פה. אור - זה תורה שבכתב. אלא מתוך שכבר נתקיים האור קרי לה אור. משל למה הדבר דומה לאדם צנוע בסיפי הבית אף על פי שיום הוא אור גדול בעולם, אין אדם רואה בתוך ביתו אלא אם כן הכניס בו נר. נר תורה שבעל פה, אף על פי שהיא נר, צריכה לה תורה לפרק קושיותיה ולבאר סודותיה. ומאי ניהו יראת יי, זה האור הראשון.

אמר רבי רחומאי, מלמד שהיא אורה לישראל, ותורה אורה, שנאמר (משלי ו) פי נר מצוה ותורה אור. ואמר נר - זו מצוה, ומצוה - זו תורה שבעל פה. אור - זה תורה שבכתב. אלא מתוך שכבר נתקיים האור, קורא לו אור. משל למה הדבר דומה? לאדם צנוע בסיפי הבית, אף על פי שיום הוא ואור גדול בעולם, אין אדם רואה בתוך ביתו אלא אם כן הכניס בו נר. נר - תורה שבעל פה. אף על פי שהיא נר, צריכה לה תורה לפרק קושיותיה ולבאר סודותיה, ומי הוא? יראת ה', זה האור הראשון.

ואמר רבי מאיר מהו דכתיב ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור ולא אמר ליה ויהי כן. מלמד שהאור ההוא גדול ואין כל בריה

שאמר רבי מאיר, מהו שכתוב ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור, ולא אמר לו ויהי כן? מלמד שהאור ההוא גדול, ואין כל

יכולה להסתפל בו. גנזו הקדוש ברוך הוא לצדיקים לעתיד לבא והיא מדת כל סחורה שבעולם, והוא כח אבן יקרה שקורין סחרת. ועל מה היא מלת דר? אלא מלמד שלקח הקדוש ברוך הוא מזוה אחת מאלפים, ובנה ממנה אבן יקרה ומקושטת וכלל בה כל המצות.

בא אברהם וביקש פחו לתת לו, נתנו לו אבן יקרה זו ולא רצה אותה. זכה ונטל מדתו, שנאמר (מיכה ז) תתן אמת ליעקב חסד לאברהם. בא יצחק וביקש פחו, ונתנו לו ולא רצה בה. זכה ונטל מדתו, שהיה מדת הגבורה, דהינו הפחד, שכתוב (בראשית לא) וישבע יעקב בפחד אביו יצחק. בא יעקב ורצה בה ולא נתנוהו לו. אמר לו, הואיל ואברהם מלמעלה ויצחק למטה, אתה תהיה באמצע ותכלל שלשתם, שכתוב תתן אמת ליעקב. ומהו האמצע? הינו שלום, והרי כתוב תתן אמת ליעקב? אמת ושלום הם אחד, כמו שנאמר (אסתר ט) דברי שלום ואמת, (ישעיה לט) כי יהיה שלום ואמת בימי, והינו שכתוב (שם נח) והאכלתיך נחלת יעקב אביך. דהינו נחלה גמורה שיש לו חסד והפחד והאמת והשלום. ולפיכך אמר (תהלים קיח) אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה.

אבן מאסו - אברהם ויצחק, שגנו את העולם, היתה עתה לראש פנה. ולמה מאסו בה, והלא נאמר (בראשית כו) עקב אשר שמע אברהם בקולי וישמר חקותי ותורותי. מאי משמרת, אמר מדת חס"ד. כל ימי היות אברהם בעולם לא הצרכתי אני לעשות מלאכתי, שהרי אברהם

יכולה להסתפל בו. גנזו הקדוש ברוך הוא לצדיקים לעתיד לבא והיא מדת כל סחורה שבעולם והוא כח אבן יקרה שקורין סחרת. ודר ועל מה היא מלת דר, אלא מלמד שלקח הקדוש ברוך הוא מזוה אחת מאלפים, ובנה ממנה אבן יקרה ומקושטת וכלל בה כל המצות.

בא אברהם וביקש פחו לתת לו, נתנו לו אבן יקרה זו ולא רצה אותה, זכה ונטל מדתו שנאמר (מיכה ז) תתן אמת ליעקב חסד לאברהם. בא יצחק וביקש פחו ונתנו לו, ולא רצה בה. זכה ונטל מדתו שהיא מדת הגבורה דהינו הפחד. דכתיב (בראשית לא) וישבע יעקב בפחד אביו יצחק.

בא יעקב ורצה בה ולא נתנוהו לו, אמר ליה הואיל ואברהם מלמעלה ויצחק למטה, אתה תהיה באמצע ותכלול שלשתם דכתיב תתן אמת ליעקב. ומאי אמצע, היינו שלום. והא כתיב תתן אמת ליעקב, אמת ושלום חד הוי. כמה דאת אמר (אסתר ט) דברי שלום ואמת (ישעיה ט"ל) כי שלום ואמת יהיה בימי והיינו דכתיב (ישעיה נ"ח) והאכלתיך נחלת יעקב אביך. דהיינו נחלה גמורה דאית ליה חס"ד והפחד והאמת והשלום. ולפיכך אמר (תהלים קי"ח) אבן מאסו הבונים היתה לראש פניה.

אבן מאסו אברהם ויצחק שגנו את העולם, היתה עתה לראש פניה. ולמה מאסו בה והלא נאמר (בראשית כ"ו) עקב אשר שמע אברהם בקולי וישמור חקותי ותורותי. מאי משמרת, אמר מדת חס"ד. כל ימי היות אברהם בעולם לא הצרכתי אני לעשות מלאכתי, שהרי אברהם

עֲמַד שָׁם בְּמִקְוָמִי. וַיִּשְׁמֹר מִשְׁמֶרְתִּי, בְּמִדָּה זוֹ הֵיטָה מִלֵּאכְתִּי שְׁאֲנִי מִזְכָּה אֶת הָעוֹלָם כְּלוּ וְאֶפְּלוּ נִתְחַיְבוּ, אֲנִי מִזְכָּה אוֹתָם. וְעוֹד מְשִׁיבָם וּמְבִיא בְּלִבְכֶם לַעֲשׂוֹת רְצוֹן אֲבִיהֶם. כֹּל זֶה עָשָׂה אֲבֵרָהּם וְכָתִיב (בראשית כ"א) וַיִּטַּע אֶשְׁל בְּבָאָר שֶׁבַע. סִדֵּר לַחֲמוֹ וּמִימֵי לְכָל בָּאֵי עוֹלָם וְהָיָה מִזְכָּה וּמְדַבֵּר עַל לִבָּם, לְמִי אַתֶּם עוֹבְדִים, עֲבְדוּ אֶת יְיָ אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ. וְהָיָה דוֹרֵשׁ לָהֶם, עַד שֶׁהָיוּ בָּאִים וְשָׁבִים.

וּבְמִנְיָן שְׁאֵף הַחַיִּבִים הָיָה מִזְכָּה, שְׁנֵאֲמַר הַמְּכַסֶּה אֲנִי מֵאֲבֵרָהּם וְאֲבֵרָהּם הָיָה יְהִיָּה וְגו'. אֲלֵא אֲזַכְּרֶהוּ שִׁיבְקֵשׁ עֲלֵיהֶם רַחֲמִים וַיִּזְכֶּה. וְכִי אֶפְשֶׁר לוֹמַר שְׁלֵא יָדַע הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁלֵא יִכְלוּ לְהַנְצִל. אֲלֵא זְכוּתוֹ קָאָמַר. מִכָּאן אָמְרוּ בָּא לִיטְהַר מְסִייעִין אוֹתוֹ. בָּא לִיטְמָא פּוֹתְחִין לוֹ מֵאֵי פּוֹתְחִין לוֹ, אוֹתָן הַפְּתוּחִים תְּמִיד. מְצוֹתֵי חֲקוֹתֵי וְתוֹרוֹתֵי, אָמַר, הוֹאִיל וְלֹא חִפְצָתִי בָּהּ אֶשְׁמֹר מְצוֹתֶיהָ. מֵאֵי תוֹרוֹתֵי, אֲלֵא אֶפְּלוּ הוֹרָאוֹת וּפְלִפּוּלִים שְׁמוּרִים לְמַעְלָה, הוּא יָדַעַם וּפְלִפּל וְקִימָם.

וּמֵאֵי מִשֶּׁם רוּעָה אֲבָן יִשְׂרָאֵל, הוּי אוֹמַר צֶדֶק הָעֲלִיּוֹן. וּמֵאֵי הָאוֹר הַגְּדוֹל הַצָּפוֹן, הֵינְנוּ סוֹחֲרֵת. וְהָאֲבָן שְׁדָרָה לְמִטָּה הֵימָנָה נִקְרָאת דָּר, וּמֵאֵי הוּא מִיָּדוֹ לוֹ, הֵינְנוּ חֲמֵשׁ אֲצַבְעוֹת שֶׁל יָד יָמִין: (ער כאן מההשמטות)

וַיְהִי עָרֵב וַיְהִי בִקְר יוֹם אֶחָד. וַיְהִי עָרֵב מִסְטָרָא דְחֻשָּׁף, וַיְהִי בִקְר מִסְטָרָא דְאוֹר, וּמִגּוֹ דְאֲנוּן מִשְׁתַּתְּפִי כְחֻדָּא פְתִיב יוֹם אֶחָד. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר מֵאֵי טַעֲמָא בְּכָל יוֹמָא וַיּוֹמָא כְּתִיב וַיְהִי עָרֵב וַיְהִי בִקְר. לְמַנְדַּע דְּהָא לִית יוֹם בְּלֵא לִילָה וְלִית

מִלֵּאכְתִּי, שְׁהָרִי אֲבֵרָהּם עֲמַד שָׁם בְּמִקְוָמִי. וַיִּשְׁמֹר מִשְׁמֶרְתִּי - בְּמִדָּה זוֹ הֵיטָה מִלֵּאכְתִּי, שְׁאֲנִי מִזְכָּה אֶת הָעוֹלָם כְּלוּ, וְאֶפְּלוּ נִתְחַיְבוּ אֲנִי מִזְכָּה אוֹתָם. וְעוֹד מְשִׁיבָם וּמְבִיא בְּלִבְכֶם לַעֲשׂוֹת רְצוֹן אֲבִיהֶם. כֹּל זֶה עָשָׂה אֲבֵרָהּם, וְכָתוּב (שם כא) וַיִּטַּע אֶשְׁל בְּבָאָר שֶׁבַע. סִדֵּר לַחֲמוֹ וּמִימֵי לְכָל בָּאֵי עוֹלָם, וְהָיָה מִזְכָּה וּמְדַבֵּר עַל לִבָּם: לְמִי אַתֶּם עוֹבְדִים? עֲבְדוּ אֶת ה' אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ! וְהָיָה דוֹרֵשׁ לָהֶם, עַד שֶׁהָיוּ בָּאִים וְשָׁבִים.

וּבְמִנְיָן לְנוֹ שְׁאֵף הַחַיִּבִים הָיָה מִזְכָּה? שְׁנֵאֲמַר (שם יח) הַמְּכַסֶּה אֲנִי מֵאֲבֵרָהּם, וְאֲבֵרָהּם הָיוּ יְהִיָּה וְגו'. אֲלֵא אֲזַכְּרֶהוּ שִׁיבְקֵשׁ עֲלֵיהֶם רַחֲמִים וַיִּזְכֶּה. וְכִי אֶפְשֶׁר לוֹמַר שְׁלֵא יָדַע הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁלֵא יִכְלוּ לְהַנְצִל? אֲלֵא זְכוּתוֹ הוּא אָמַר. מִכָּאן אָמְרוּ, בָּא לְטַהַר - מְסִיעִין אוֹתוֹ. בָּא לְטַמָּא - פּוֹתְחִים לוֹ. מַה זֶה פּוֹתְחִים לוֹ? אוֹתָם הַפְּתוּחִים תְּמִיד. מְצוֹתֵי חֲקוֹתֵי וְתוֹרוֹתֵי - אָמַר, הוֹאִיל וְלֹא חִפְצָתִי בָּהּ, אֶשְׁמֹר מְצוֹתֶיהָ. מַה זֶה תוֹרוֹתֵי? אֲלֵא אֶפְּלוּ הוֹרָאוֹת וּפְלִפּוּלִים שְׁמוּרִים לְמַעְלָה הוּא יָדַעַם וּפְלִפּל וְקִימָם.

וּמַה זֶה מִשֶּׁם רוּעָה אֲבָן יִשְׂרָאֵל? הוּי אוֹמַר, צֶדֶק הָעֲלִיּוֹן. וּמַה הָאוֹר הַגְּדוֹל הַצָּפוֹן? וְהֵינְנוּ סוֹחֲרֵת. וְהָאֲבָן שְׁדָרָה לְמִטָּה הֵימָנָה נִקְרָאת דָּר, וּמַה הוּא? מִיָּדוֹ לוֹ, הֵינְנוּ חֲמֵשׁ אֲצַבְעוֹת שֶׁל יָד יָמִין: ע"כ מההשמטות.

וַיְהִי עָרֵב וַיְהִי בִקְר יוֹם אֶחָד. וַיְהִי עָרֵב - מִצַּד הַחֻשָּׁף. וַיְהִי בִקְר - מִצַּד הָאוֹר. וּמִתּוֹךְ שֶׁהֵם מִשְׁתַּתְּפִים כְּאֶחָד, כְּתוּב יוֹם אֶחָד. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, מַה הַטַּעַם בְּכָל יוֹם וַיּוֹם כְּתוּב וַיְהִי

לִילָה בָּלֹא יוֹם וְלֹא אֲבַעוֹן לְאַתְפָּרְשָׂא.
אָמַר רַבִּי יוֹסִי הֵהוּא יוֹם דְּנִפְקָא אֹרֵךְ קְדָמָא
אֲתַפְּשֵׁט בְּכֻלְהוּ יוֹמֵי, דְּכֹתִיב בְּכֻלְהוּ
יוֹם. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר מִשְׁמַע דְּכֹתִיב בְּכֻלְהוּ
בְּקָר, וְלֹאוּ בְּקָר אֲלֵא מְסֻטְרָא דְאֹרֵךְ קְדָמָא.
רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר יוֹמָא קְדָמָא אֲזִיל עִם
כְּלָהוּ וְכֻלְהוּ בֵּיהּ, בְּגִין לְאַחֲזָא דְלֹאוּ כְּהוּ
פִירוּדָא וְכֻלָּא חַד.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹרֵךְ, יְהִי (ד"א ל"ג אור)
אֲתַפְּשֵׁטוּתָא דְהָאִי אֹרֵךְ לְתַתָּא, וְאֵלִין
אֲנוּן מְלֹאכִין דְאַתְבְּרִיאֵנוּ בְיוֹמָא קְדָמָא אֵית
לוֹן קְיוּמָא לְאַתְקִימָא לְסִטְרָא יְמִינָא. וַיֵּרָא
אֱלֹהִים אֵת הָאֹרֵךְ כִּי טוֹב. אֵת לְאַתְכַּלְלָא
אֲסַפְקִלְרִיָּא דְלֹא נְהָרָא עִם אֲסַפְקִלְרִיָּא
דְנְהָרָא דְאַתְמָר (ד"א ביה) כִּי טוֹב. אָמַר רַבִּי
אֶלְעָזָר אֵת לְאַתְכַּלְלָא (ד"א לאכללא) וְלֹאֲסַגָּא
כְּלָהוּ מְלֹאכִין דְאַתְיִין מְסֻטְרָא דְאֹרֵךְ דָּא,
וְכֻלְהוּן נְהָרִין כְּקְדָמִיתָא בְּקְיוּמָא שְׁלִים:

וַיְהִי רְקִיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בְּהָאִי
אֲתַפְּרְשׁוּ מִיִּין עֲלָאִין מִמִּיִּין תַּתָּאִין.
רְקִיעַ פְּשִׁיטוּתָא דְמִיִּין וְהָא אֲתַמָּר. וַיְהִי
מִבְּדִיל בֵּין מִיִּין עֲלָאִין לְתַתָּאִין:

וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֵת הַרְקִיעַ. בְּסִגְיָא עֲלָא.
וַיְהִי רְקִיעַ לֹא כְּתִיב, אֲלֵא וַיַּעַשׂ,
דְּאַסְגִּי לִיהּ בְּרַבּוּ סִגְיָא. אָמַר רַבִּי יִצְחָק בְּשֵׁנֵי
אֲתַבְּרִי גִיהֵנִם לְחִיבֵי עֲלָמָא, בְּשֵׁנֵי אֲתַבְּרִי
מַחְלוּקָת. בְּשֵׁנֵי לֹא אֲשַׁתְּלִים בֵּיהּ עֲבִידְתָּא,
וּבְגִין כֶּף לֹא כְּתִיב בֵּיהּ כִּי טוֹב, עַד דְאַתָּא יוֹם
תְּלִיתָאָה וְאֲשַׁתְּלִים בֵּיהּ עֲבִידְתָּא, בְּגִין כֶּף כִּי
טוֹב תְּרִי זְמַנִּי, חַד עַל אֲשַׁלְמוֹת עֲבִידְתָּא דְיוֹם
שְׁנֵי, וְחַד לְגַרְמִיהּ. בְּיוֹם תְּלִיתָאִי אֲתַתְּקִין יוֹם
שְׁנֵי וְאַתְפָּרְשׁ בֵּיהּ מַחְלוּקָת. וּבֵיהּ אֲשַׁתְּלִימוּ
רְחֵמֵי עַל חִיבֵי גִיהֵנִם. בְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה

עֲרַב וַיְהִי בְּקָר? לְדַעַת שְׁהָרִי אֵין
יוֹם בְּלִי לִילָה וְאֵין לִילָה בְּלִי
יוֹם, וְלֹא צְרִיכִים לְהַפְּרֵד.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אוֹתוּ הַיּוֹם שְׁיַצָּא
אוֹר רֵאשׁוֹן, הַתַּפְּשֵׁט בְּכָל
הַיָּמִים, שְׁפָתוֹב בְּכָלֵם יוֹם. אָמַר
רַבִּי אֶלְעָזָר, מִשְׁמַע שְׁפָתוֹב
בְּכָלֵם בְּקָר, וְאֵין בְּקָר אֲלֵא מְצַד
שֶׁל אוֹר רֵאשׁוֹן. רַבִּי שְׁמַעוֹן
אָמַר, יוֹם רֵאשׁוֹן הוֹלֵךְ עִם כָּלֵם,
וְכָלֵם בּוֹ, כְּדִי לְהִרְאוֹת שְׁאֵין
בְּהֵם פִּירוּד וְהַפֵּל אַחַד.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹרֵךְ, תַּהֲיִה
הַתַּפְּשֵׁטוֹת הָאוֹר הַזֶּה לְמַטָּה,
וְאֵלֵה הֵם הַמְּלֹאכִים שְׁנֹבְרָאוּ
בְיוֹם הָרֵאשׁוֹן, יֵשׁ לְהֵם קְיוּם
לְהַתְּקִים לְצַד יְמִין. וַיֵּרָא אֱלֹהִים
אֵת הָאוֹר כִּי טוֹב, אֵת - לְכַלֵּל אֵת
הָאֲסַפְקִלְרִיָּא שְׁלֹא מְאִירָה עִם
אֲסַפְקִלְרִיָּא מְאִירָה, שְׁנֹאֲמַר [בן]
כִּי טוֹב. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אֵת -
לְכַלֵּל [וְלַחְלִיל] וְלְרַבּוֹת אֵת כָּל
הַמְּלֹאכִים שְׁבָאִים מְצַד הָאוֹר
הַזֶּה, וְכָלֵם מְאִירִים כְּבַתְּחִלָּה
בְּקְיוּם שְׁלֵם.

וַיְהִי רְקִיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם. אָמַר רַבִּי
יְהוּדָה, בְּזוֹה נִפְרְדוּ מַיִם עֲלִיוֹנִים
מִמַּיִם תַּתְּחוֹנִים. רְקִיעַ -
הַתַּפְּשֵׁטוֹת הַמַּיִם, וְהָרִי נֹאֲמַר.
וַיְהִי מִבְּדִיל - בֵּין מַיִם עֲלִיוֹנִים
לְתַתְּחוֹנִים.

וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֵת הַרְקִיעַ -
בְּמַעֲלָה עֲלִיוֹנָה. וַיְהִי רְקִיעַ לֹא
כְּתוּב, אֲלֵא וַיַּעַשׂ, שְׁהַגְדִּיל אוֹתוֹ
בְּגִדְלוֹת רַבָּה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק,
בְּשֵׁנֵי נִבְרָא גִיהֵנִם לְרִשְׁעֵי
הָעוֹלָם. בְּשֵׁנֵי נִבְרָא מַחְלָקָת.
בְּשֵׁנֵי לֹא נִשְׁלַם בּוֹ הַמַּעֲשֵׂה, וְלִכְן
לֹא כְּתוּב בּוֹ כִּי טוֹב, עַד שְׁבָא
יוֹם שְׁלִישִׁי וְנִשְׁלַם בּוֹ הַמַּעֲשֵׂה.
מִשׁוּם כֶּף כִּי טוֹב פְּעַמִּים, אַחַד
עַל הַשְּׁלֵמַת הַמַּעֲשֵׂה שֶׁל יוֹם
שְׁנֵי, וְאַחַד לְעֲצוּמוֹ. בְּיוֹם
הַשְּׁלִישִׁי הַתַּתְּקִין הַיּוֹם הַשְּׁנֵי

וּנְבַדְלָהּ בּוֹ מִחֻלְקָתָהּ, וּבּוֹ
הִשְׁתַּלְּמוּ רַחֲמִים עַל רִשְׁעֵי
הַגִּיהֶנֶם. בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי
מִשְׁתַּכְּכִים שְׁלֵהבוֹת הַגִּיהֶנֶם.
מִשׁוּם כֵּן נִכְלָל בּוֹ שְׁנֵי וְנִשְׁלַם
בּוֹ.

רַבִּי חֲזִיָּא הִיָּה יוֹשֵׁב לִפְנֵי רַבִּי
שְׁמַעוֹן. אָמַר לוֹ, אוֹר זֶה בַּיּוֹם
רִאשׁוֹן, וְחֻשָּׁף בַּיּוֹם שְׁנִי, וְנִפְרְדּוּ
הַמַּיִם וּמִחֻלְקָתָהּ הִיָּתָה בּוֹ, לְמַה
לֹא נִשְׁלַם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן, שֶׁהָרִי
יִמֵּן כּוֹלֵל אֶת הַשְּׁמַאֵל? אָמַר לוֹ,
עַל זֶה הִיָּתָה מִחֻלְקָתָהּ, וּשְׁלִישִׁי
רָצָה לְהַכְנִס בְּיַנְיָהֶם לְהַכְרִיעַ
וּלְהַרְבוֹת בָּהֶם שְׁלוֹם.

תַּדְשָׂא הָאָרֶץ דְּשָׂא - הַתַּחֲבֹרוֹת
שֶׁל מַיִם עֲלִיוֹנִים בַּתַּחֲתוֹנִים
לַעֲשׂוֹת פְּרוֹת. מַיִם עֲלִיוֹנִים [ד"א
פְּרוֹת] וְעוֹשִׂים פְּרוֹת,
וְהַתַּחֲתוֹנִים קוֹרְאִים לָהֶם
לְעֲלִיוֹנִים פְּנֻקְבָּה לְזָכֹר, מִשׁוּם
שְׁמַיִם עֲלִיוֹנִים זְכָרִים,
וְהַתַּחֲתוֹנִים נְקִבִים.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, כֹּל זֶה הוּא
לְמַעַלָּה וְהוּא לְמַטָּה. אָמַר רַבִּי
יוֹסִי, אִם כֵּן, אֱלֹהִים שְׂאֲמַרְנוּ [ד"א
אֲמַר] מִי הָאֱלֹהִים? [ד"א אֱלֹהִים אֱלֹהִים
סָתֵם] אֱלֹהִים חַיִּים לְמַעַלָּה. וְאִם
תֹּאמַר אֱלֹהִים לְמַטָּה סָתֵם, אֲלֵא
לְמַטָּה הוּא תוֹלְדוֹת, כְּמוֹ שְׂאֲמַר
אֱלֹהִים תוֹלְדוֹת הַשְּׁמַיִם וְהָאָרֶץ
בְּהַפְּרָאם. וְאֲמַרְנוּ בְּה' בְּרָאם.
וְאוֹתוֹ [שְׁלֵמָעֵלָה] לְמַעַלָּה אֲבִיָּהֶם
שֶׁל הַכֹּל הוּא, הִיא הַעֲשִׂיָּה, וְעַל
זֶה הָאָרֶץ עוֹשֶׂה תוֹלְדוֹת, שֶׁהָרִי
הִיא מִתְעַבְּרָת פְּנֻקְבָּה מִן הַזָּכֹר.

רַבִּי אֲלֶעָזָר אָמַר, כֹּל הַצְּבָאוֹת
הֵיוּ בְּאָרֶץ, וְלֹא הוּצִיָּא אֶת
כַּחֲמָה, וְהֵם תוֹלְדוֹתֶיהָ, עַד יוֹם
[חַמְשִׁי] הַשְּׁשִׁי, שֶׁכְּתוּב תּוֹצֵא
הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה. וְאִם תֹּאמַר,
וְהָרִי כְּתוּב וְתוֹצֵא הָאָרֶץ דְּשָׂא?
הִיָּה גְנוּז בְּהָ עַד שֶׁהֻצְטַרְף. שֶׁהָרִי

מִשְׁתַּכְּכִין שְׁבִיבִין דְּגִיָּהֶנֶם. בְּגִיָּי כֵּן אֶתְפְּלִיל
בֵּיהּ יוֹם שְׁנֵי וְאֶשְׁתַּלִּים בֵּיהּ.

רַבִּי חֲזִיָּא הָוָה יְתִיב קַמֵּיהּ דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן,
אָמַר לֵיהּ הָאִי אוֹר בַּיּוֹם רִאשׁוֹן וְחֻשָּׁף
בַּיּוֹם שְׁנִי וְאֶתְפָּרְשׁוּ מִיָּא וּמִחֻלְקָתָהּ הָוָה בֵּיהּ,
אֲמַאי לָא אֶשְׁתַּלִּים בַּיּוֹם רִאשׁוֹן דִּהָאִי יִמֵּינָא
כְּלִיל לְשְׁמַאֲלָא, אָמַר לֵיהּ עַל דָּא הָוָה
מִחֻלְקָתָהּ, וְתִלְתָּאָהּ בְּעֵי לְמִיעַל בְּיַנְיָהּ
לְאֶכְרַעָא וְלֹאֶסְגָּאָהּ בְּהוּ שְׁלָם:

תַּדְשָׂא הָאָרֶץ דְּשָׂא, אֶתְחַבְּרוּתָא דְּמִיָּין
עַלְאִין בַּתַּתָּאִין לְמַעַבְדַּ פִּירִין. מִיָּין
עַלְאִין (ד"א פִּירִין וְרַבִּין) וְעַבְדֵי אִיבִין, וְתַתָּאִי קְרָאן
לִזְוֹן לְעַלְאִין כְּנוֹקְבָא לְגַבֵּי דְכוּרָא, בְּגִין דְּמִיָּין
עַלְאִין דְּכוּרִין וְתַתָּאִי נוֹקְבִין.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר כֹּל דָּא הוּא לְעִילָא וְהוּא
לְתַתָּא. אָמַר רַבִּי יוֹסִי אִי הָכִי אֱלֹהִים
דְּקָא אֲמַרְן (ד"א אָמַר) מִאֵן אֱלֹהִים, (ד"א ל"ג אֱלֹהִים אֱלֹהִים
סָתֵם) אֱלֹהִים חַיִּים לְעִילָא, וְאִי תִימָא לְתַתָּא
אֱלֹהִים סָתֵם. אֱלֹא לְתַתָּא אִיהוּ תוֹלְדוֹת, (ד' טו
ע"ב) כְּמָה דְאֶתְ אָמַר אֱלֹהִים תוֹלְדוֹת הַשְּׁמַיִם
וְהָאָרֶץ בְּהַפְּרָאם וְאֲמַרְיָן בְּה' בְּרָאם, וְהִיא
(כ"א דְלְעִילָא) לְעִילָא אֲבָהֶן דְּכֹלָא הוּא אִיהִי
עַבִּידְתָּא, וְעַל דָּא אֶרְעָא עַבְדַּת תוֹלְדוֹת, דִּהָא
הִיא מִתְעַבְּרָא כְּנוֹקְבָא מִן דְּכוּרָא.

רַבִּי אֲלֶעָזָר אָמַר כֹּל חִילִין הוּוּ בְּאֶרְעָא וְלֹא
אֶפִיקַת חִילָהָא וְאֲנוּן תוֹלְדוֹתֶיהָ עַד יוֹם
(חַמְשִׁי) הַשְּׁשִׁי דְכִתִּיב תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה,
וְאִי תִימָא וְהָא כְּתִיב וְתוֹצֵא הָאָרֶץ דְּשָׂא. אֲלֵא
אֶפִיקַת תְּקוּן חִילָהָא לְאֶתִישְׁבָא כְּדָקָא יָאוֹת
וְכֹלָא הָוָה גְּנִיז בְּהָ עַד דְּאֶצְטְרִיךְ. דִּהָא
כְּדִמִּיתָא כְּתִיב צְדִיָּא וְרִיקְנָא כְּתַרְגוּמוֹ,
אֲלֵא הוּצִיָּא תְּקוּן כַּחֲמָה כְּדִי לְהַתִּישְׁב כְּרָאוֹי, וְהַכֹּל

בהתחלה כתוב שוממה וריקה
כתרגומו, אחר כך נתקנה
והתישבה וקבלה זרע ודשאים
ועשבים ואילנות כראוי,
והוציאה אותם אחר כך.
והמאורות גם כן לא שמשו
אורות שלהם עד שהצטרף.

יהי מארת ברקיע השמים [מארת
כתיב חסר], להכליל נחש הרע
שהטיל זקמה ועשה פרוז
שהשמש לא משמש עם לבנה.
מארת - קללות. ועל זה גרם
שהתקללה הארץ, שכתוב
ארוזה האדמה. ולכן מארת
כתוב אחד. יהי מארת - זו
הלבנה. רקיע השמים - זו
השמש. ושיניהם בכלל אחד
להזדווג להאיר העולמות למעלה
ולמטה. ממשמע שכתוב על
הארץ ולא כתוב בארץ, שמשמע
למעלה ולמטה, חשבון של הכל
בלבנה הוא.

רבי שמעון אמר, גימטריאות
וחשבון תקופות ועבורים - הכל
הוא בלבנה, שהרי למעלה אינו.
אמר לו רבי אלעזר, ולא?! והרי
כמה חשבונות ושעורים עושים
החברים? אמר לו, לא כף! אלא
החשבון עומד בלבנה, ומשם
יכנס האדם לדעת למעלה. אמר
לו, והרי כתוב והיו לאתת
ולמועדים? אמר לו, לאתת
כתוב חסר. אמר לו, הרי כתוב
והיו? אמר לו, היות כלם שיהיו
בו, פאוצר זו שמתמלא מהכל.
אבל החשבון של הכל הוא
בלבנה.

בא ראה, יש נקדה אחת ומשם
הראשית למנות, שהרי מה
שלפנים של אותה נקדה לא
נודע ולא נתן למנות, ויש נקדה
למעלה נסתרת שלא התגלתה
כלל ולא נודעה, ומשם הראשית
למנות כל נסתר ועמק. כך גם יש נקדה למטה שהתגלתה, ומשם הוא ראשית לכל חשבון ולכל

ולכתר אתתקנת ואתיישבת וקבילת זרעא
ודשאין ועשבין ואילנין כדקא יאות, ואפיקת
לון לבתר. ומאורות הכי נמי לא שמשו
נהורא דלהון עד דאצטרף: (דף מו ע"ב).

יהי מארת ברקיע השמים (ד"א מארת כתיב חסר),
לאכללא חויא בישא דאטיל זוהמא
ועבד פירוודא דלא משמש שמשא בסיהרא.
מארת לווטין, ועל דא גרים דאתלטייא
ארעא דכתיב ארוזה האדמה, ובגין כך
מארת כתיב, חד, יהי מארת דא סיהרא.
רקיע השמים דא שמשא, ותרווייהו בכללא
חדא לאזדווגא לאנהרא עלמין לעילא ותתא.
משמע דכתיב על הארץ ולא כתיב בארץ
דמשמע לעילא ותתא, חושבן דכלא בסיהרא
הוא.

רבי שמעון אמר גימטריאות וחשבון
תקופות ועבורין פלא הוא בסיהרא,
דהא לעילא לאו איהו. אמר ליה רבי אלעזר
ולא והא כמה חושבנין ושיעורין קעבדי
חברייא. אמר ליה לאו הכי, אלא חשבנא
קיימא בסיהרא ומתמן יעול בר נש למנדע
לעילא. אמר ליה והא כתיב והיו לאותות
ולמועדים. אמר ליה לאתת כתיב חסר. אמר
ליה הא כתיב והיו, אמר ליה הויין פלהון
דיהוון ביה, פאספוקא דא דאתמלייא מפלא,
אבל חושבנא דכלא בסיהרא הוא.

הא חזי, נקודה חד אית ומתמן שירותא
לממני, דהא מה דלגו דההיא נקודה לא
אתידע ולא אתייהב לממני, ואית נקודה
לעילא סתים דלא אתגליא כלל ולא אתידע
ומתמן שירותא לממני כל סתים ועומקא. הכי
נמי אית נקודה לתתא דאתגליא, ומתמן הוא
למנות כל נסתר ועמק. כך גם יש נקדה למטה שהתגלתה, ומשם הוא ראשית לכל חשבון ולכל

מגן, ועל זה פאן הוא המקום לכל התקופות והגימטריאות והעבורים והזמנים וחגים ושבתות. וישראל שדבקים בקדוש-ברוך-הוא, עושים חשבון ללכנה, והם דבקים בו ומעלים אותו למעלה, שפתוב (דברים ד) ואתם הדבקים בה' אלהיכם וגו'.

ישרצו המים שרץ נפש חיה. אמר רבי אלעזר, הרי פרושה שאותם מים רחשו והולידו כמו שלמעלה, והרי נאמר. ועוף יעופף על הארץ - יעוף צריך לכתב, מה זה יעופף?

אמר רבי שמעון, סוד הוא, ועוף זה מיכא"ל, שפתוב (ישעיהו) ויעף אלי אחד מן השרפים. יעופף - (ד"א יעוף צריך לו, אלף) זה גבריאל, שפתוב (דניאל ט) והאיש גבריאל אשר ראיתי בחזון בתחלה מעף ביעף. (ד"א והויעופף). על הארץ - (זה אליו שנמצא תמיד בארץ ולא מצד של אבא ואמא הוא. נמצא שהוא (כס את העולם) בארבע מטרות, שכתוב ורוח ה' ישאף על אשר לא אדע. ורוח ה' - אמת. ושאף - שמים. על אשר - שלש. לא אדע - ארבע. על פני - זה מלאך המות) שהוא (מחשד הארץ. על פני - מחשד פני העולם, וכתוב בו וחדש על פני תהום.) רקיע השמים - כמו שאמרנו עולה ומסטיין וכו'.

אמר רבי אבא, והרי מלאך המות בשני נברא? אלא על הארץ זה רפא"ל, שהוא ממנה על רפואת הארץ, שנגלו נרפאת הארץ, וקיים בן אדם עליה ומרפא לכל כחו. על פני רקיע השמים - זה אוריאל.

והכל הוא בפסוק. ורבו פתוב אחריו ויברא אלהים את התנינים הגדלים. אמר רבי אלעזר (ד"א הרי בארנו אלו, לוחם וכת וזוג) אלה הם שבעים ממנים גדולים על שבעים העמים, ולכן נבראו

שירותא לכל חושבנא ולכל מגן, ועל דא הקא הוא אתר לכל תקופות וגימטריאות ועבורין וזמנין וחגי ושבתי. וישראל דדבקי בקדשא בריה הוא עבדי חושפן לסיהרא ואנון דבקיין ביה וסלקין ליה לעילא, דכתוב, (דברים ד) ואתם הדבקים ביי אלקיכם וגו'.

ישרצו המים שרץ נפש חיה, אמר רבי אלעזר הא אוקמוה דאנון מיין רחישו ואולידו כגוונא דלעילא והא אתמר. ועוף יעופף על הארץ. יעוף מיבעי ליה, מהו יעופף.

אמר רבי שמעון רזא הוא. ועוף דא מיכא"ל דכתוב, (ישעיהו) ויעף אלי אחד מן השרפים. יעופף (ד"א ל"ג יעוף מיבעי ליה אלף) דא גבריאל דכתוב, (דניאל ט) והאיש גבריאל אשר ראיתי בחזון בתחלה מועף ביעף. (ד"א ל"ג ודא הוא יעופף), על הארץ (נ"א דא אליו דאשתכח תדיר בארעא ולא מסתרא דאמא ואמא אשתכח דאיהו (ס"א ואיהו טאם עלמא) בדר טאסין דכתוב, (מלכים א יח) ורוח ה' ישאף על אשר לא אדע. ורוח ה' חד. ושאף תרין. על אשר תלת, לא אדע ארבע. על פני דא מלאך המות) דהוא (אית דלא גרסי) (חשוד ארעא. על פני) (נ"א אחשוד פני עלמא וכתוב ביה וחשוד על פני תהום), רקיע השמים. כדאמרן עולה ומשטיין וכו'.

אמר רבי אבא והא מלאך המות בשני אתברי. אלא על הארץ דא רפא"ל דאיהו ממנא לאסוותא דארעא דבגיניה אתרפיאת ארעא וקיים בר נש עלה ורפי לכל חיליה. על פני רקיע השמים דא אוריאל, וכלא הוא בקרא.

ובגין כך פתיב בתריה ויברא אלהים את התנינים הגדולים. אמר רבי אלעזר (ד"א הא אוקמוה אליו לוחם וכת וזוג) אליו אנון שבעין ממנן רברבן על שבעין עמין, ובגין כך

אֲתַבְרִיאוּ כִּלְהוּ לְמַהְיֵי שְׁלִיטָאן עַל אֶרְעָא.
וְאֵת כָּל נַפְשׁ הַחַיָּה הַרוֹמְשֵׁת אֲלֵיךְ אֲנֹנִן
יִשְׂרָאֵל דְּאֲנֹנִן (דף 100 ע"א) נַפְשׁ וְדָאֵי דְהֵוּא חַיָּה
וְאֶקְרוּן גּוֹי אֶחָד בְּאַרְץ. אֲשֶׁר שָׂרְצוּ הַמַּיִם
לְמִינֵיהֶם דְּאֲנֹנִן מִשְׁתַּדְּלִין בְּאוֹרֵייתָא. וְאֵת כָּל
עוֹף כְּנָף לְמִינֵהוּ אֲלֵיךְ צְדִיקֵיִיא דְבַהוּן וּבְגִין
כֶּף אֲנֹנִן נַפְשׁ חַיָּה. דְּבַר אַחַר וְאֵת כָּל עוֹף
כְּנָף כְּדָקָא אֲתַמַּר אֲלֵיךְ אֲנֹנִן שְׁלוּחֵי עֲלָמָא.

אָמַר רַבִּי אֲבָא נַפְשׁ חַיָּה דְּאֲנֹנִן (ד"א א' אֲנֹנִן)
יִשְׂרָאֵל, בְּגִין דְּאֲנֹנִן בְּנֵי דְקִדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא (ד"א ג' לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא) וְנִשְׁמַתְהוּן קְדִישֵׁין
מִינֵיהּ אֲתֵינִין. נַפְשָׁאן דְשָׂאָר עֲמִין עוֹבְדֵי
עֲבוּדַת פּוֹכְבֵּים וּמְזֻלוֹת מְאָן אֲתַר הוּא. אָמַר
רַבִּי אֶלְעָזָר מֵאֲנֹנִן סְטֵרִי שְׁמַאֲלָא דְמִסְאַבִּי לֹון
אֵית לֹון נִשְׁמַתִּין. וּבְגִין כֶּף כִּלְהוּ מִסְאַבִּין,
וּמִסְאַבִּין לְמָאן דְקָרַב בְּהַדִּיחֵהוּ:

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תּוֹצֵא הָאָרֶץ נַפְשׁ חַיָּה וְגוֹ'
כִּלְהוּן שָׂאָר חֵיווֹן אַחֲרֵינִין כָּל חַד
וְחַד כְּפּוּם זִינֵיהּ, וְאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר הָאֵי
מִסִּיעַ לְמַה דְאֲמַרְן נַפְשׁ חַיָּה אֲלֵיךְ יִשְׂרָאֵל
דְּאֲנֹנִן נַפְשׁ חַיָּה קְדִישָׁא עֲלָאָה. בְּהֵמָה וְרִמְשׁ
וְחֵיתוּ אַרְץ אֲלֵיךְ שָׂאָר עֲמִין עוֹבְדֵי עֲבוּדַת
פּוֹכְבֵּים וּמְזֻלוֹת דְלָאוּ אֲנֹנִן נַפְשׁ חַיָּה אֶלָּא (ד"א
ע"ה) כְּדָקָא מְרָן:

השלמה מההשממות (סימן כה)

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים הִנֵּה נִתְתִּי לָכֶם אֵת כָּל עֵשֶׁב
זֹרַע זֹרַע לְקַבֵּל דְּרִגָּא דְּבִינָה דְאֶקְרִי
אֱלֹהִים דְּכִיּוֹן דְאֵימָא עֲלָאָה חֲמַאת לֹון
שְׁלַמִּין זְהִיב לֹון תְּפַנּוּקִין מְלַעֲלָא לְאֲתַקִּימָא
בְּעֲלָמָא.

תָּא חַזִּי, אָדָם קְדָמָאָה קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְהִיב
לֵיהּ כָּל עֵשֶׁב זֹרַע זֹרַע וְלֹא יְהִיב לֵיהּ
רְשׁוּ לְמִיכָל בְּעִירֵי וְעוֹפֵי שְׁמִיא, בְּגִין דְּגִלִּי

כָּלם לְהֵיוֹת שׁוֹלְטִים עַל הָאָרֶץ.
וְאֵת כָּל נַפְשׁ הַחַיָּה הַרְמֹשֶׁת -
אֵלָה הֵם יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם נַפְשׁ וְדָאֵי
שֶׁל אוֹתָהּ חַיָּה, וְנִקְרָאִים גּוֹי אֶחָד
בְּאַרְץ. אֲשֶׁר שָׂרְצוּ הַמַּיִם
לְמִינֵיהֶם - שֶׁהֵם מִשְׁתַּדְּלִים
בְּתוֹרָה. וְאֵת כָּל עוֹף כְּנָף לְמִינֵהוּ
- אֵלָה הַצְּדִיקִים שְׂבָהֶם, וְלִכְּן הֵם
נַפְשׁ חַיָּה. דְּבַר אַחַר, וְאֵת כָּל עוֹף
כְּנָף - כְּמוֹ שְׁנֹאמַר, אֵלָה הֵם
שְׁלוּחֵי הָעוֹלָם.

אָמַר רַבִּי אֲבָא, נַפְשׁ חַיָּה שֶׁהֵם
(הם) יִשְׂרָאֵל, מִשׁוּם שֶׁהֵם בְּנֵי
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא (ד"א ג' לְקוּדְשׁ
בְּרִיךְ הוּא) וְנִשְׁמַתוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁלָּהֶם
בְּאוֹת מִמֶּנּוּ. נַפְשׁוֹת שָׂאָר הָעַמִּים
עוֹבְדֵי עַפּוֹ"ם מֵאִיזָה מְקוֹם הֵם?
אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מֵאוֹתָם צְדִיקֵי
הַשְּׂמַאל שְׁמַטְמָאִים אוֹתָם יֵשׁ
לָהֶם נִשְׁמַתוֹת, וְלִכְּן כָּלם טְמֵאִים
וּמְטַמְּאִים מִי שְׁקָרַב עִמָּם.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תּוֹצֵא הָאָרֶץ נַפְשׁ
חַיָּה וְגוֹ' - כָּל שָׂאָר הַחַיּוֹת
הָאֲחֵרוֹת כָּל אַחַת וְאַחַת כְּפִי
מִינָהּ. וְאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, זֶה
מִסִּיעַ לְמַה שְׁאֲמַרְנוּ שֶׁנַּפְשׁ חַיָּה
אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם נַפְשׁ חַיָּה
קְדוּשָׁה עֲלִיוֹנָה. בְּהֵמָה וְרִמְשׁ
וְחֵיתוּ אַרְץ - אֵלּוּ שָׂאָר הָעַמִּים
עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זְרָה שְׂאִינָם נַפְשׁ
חַיָּה, אֶלָּא (ד"א ע"ה) כְּמוֹ שְׁאֲמַרְנוּ.
הַשְּׂרָמָה מִהַהֲשַׁמְמוֹת (סימן כה)

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים הִנֵּה נִתְתִּי לָכֶם
אֵת כָּל עֵשֶׁב זֹרַע זֹרַע - כְּנֶגֶד
הַדְּרָגָה שֶׁל בִּינָה שְׁנִקְרָאת
אֱלֹהִים. שְׁכִיּוֹן שֶׁהֵאֵם הָעֲלִיוֹנָה
רְאֵתָה אוֹתָם שְׁלָמִים, נִתְּנָה לָהֶם
תְּפַנּוּקִים מְלַמְעֵלָה לְהַתְקִים
בְּעוֹלָם.

בֵּא רָאָה, לְאָדָם הָרֵאשׁוֹן נִתַּן
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כָּל עֵשֶׁב זֹרַע
זֹרַע, וְלֹא נִתַּן לוֹ רְשׁוּת לְאָכַל
בְּהֵמוֹת וְעוֹפוֹת הַשָּׁמַיִם, מִשׁוּם
שְׂגִלוּי לְפָנָיו שֶׁהִיא עֲתִיד

קמיה דהוא זמין לאתפתאה בההוא נחש דאיהו ערום מפל חית השדה אמר הקדוש ברוך הוא ארחקיניה מניה ולא יהא ליה עסק ביה ולא בבעיירי ולא בעופי בגין דקודשא בריך הוא ארים ליה לבר נש מכשול מקמיה, מאים יתקיים בעלמא.

אבר פד אתא נח דאקרי צדיק מה כתיב ביה (בראשית ח') ויבן נח מזבח ליי והא אוקימנא ההוא מזבח דאקריב ביה אדם הראשון. ומאי טעמא ויבן בגין דחייבי עלמא עבדי בה פגימו. אתא נח וקריב ההוא מזבח בבעלה הדא הוא דכתיב ויעל עלת במזבח חסר, פד חמא קדשא בריך הוא דאתקריב ההוא מזבח וקריב הנהו בעיירי דכיי יהב ליה רשו למיכל פלהו בעיירי. מאי טעמא, בגין דאתקריב בההוא ברית עץ החיים, וקריב ליה בעץ הדעת ועבד יחודא בקדמיתא אלא דלבתר אתפתא דבעא למבדק בההוא חובה ולא לאתדבק ביה ואפילו הכי לא אשתזיב מניה ונציב ההוא כרמא.

הא חזי, אדם דזמין לאתפתאה באילני לא יהב ליה אילני וארחקינהו מניה דהא לא אדפר לון אלא דאיהו עבד גרמיה חול ונציב ההוא כרמא דאקרי בית ישראל. בקדמיתא אשתלים ביה וחפיא עליה (ואשתזיב) אשתזיב בה. ומאן איהי בית ישראל דא תיבה דאקרי ארון הפרית. והשתא כד בעא למבדק, מה כתיב (בראשית ט) וישת מן היין, כמה דאת אמר, ותקח מפריו. לבתר ויתגל בתוך אהלה. גלי ההוא פרצה בקדמיתא בגו משכניה בגו לגו. ואי לאו ההוא מדבחה דאגינת עליה משום דאתדבק בה בקדמיתא

להתפתות באותו נחש שהוא (בראשית א) ערום מפל חית השדה. אמר הקדוש ברוך הוא, ארחיק אותו ממנו, ולא יהיה לו עסק עמו ולא עם הבהמות ולא עם העופות, משום שהקדוש ברוך הוא הרים לאדם מכשול מלפניו אולי יתקיים בעולם.

אבר כשבא נח, שנקרא צדיק, מה כתוב בו? (בראשית ח) ויבן נח מזבח לה'. הרי פרשנו אותו המזבח שבו הקריב אדם הראשון. ומה הטעם ויבן? משום שרשעי העולם עשו בה פגם, בא נח והקריב אותו מזבח לבעלה. זהו שכתוב ויעל עלת במזבח, חסר. כשראה הקדוש ברוך הוא שנקרב אותו מזבח והקריב אותם בהמות טהורות, נתן לו רשות לאכל כל הבהמות, מה הטעם? משום שהוא החזיק באותו ברית עץ החיים וקרב אותו לעץ הדעת, ועשה יחוד כבראשונה, אלא שאחר כך התפתה שרצה לבדק את אותו החטא ולא לבדק בו, אפלו כך לא נצל ממנו והציב אותו פגם. בא ראה, אדם שעתיד להתפתות באילנות, לא נתן לא אילנות והרחיק אותם ממנו, שהרי לא הזכירם, אלא שעשה את עצמו חל, ונטע אותו פגם שנקרא בית ישראל. בתחלה נשלם בו וכסה עליו נצל (נצל) בו. ומי היא בית ישראל? זו תבה שנקראת ארון הפרית. ועכשו שרצה לבדק מה כתוב? (בראשית ט) וישת מן היין, כמו שנאמר ותקח מפריו. אחר כך ויתגל בתוך אהלה, גלה אותה פרצה כבראשונה בתוך משכנו לפני ולפנים. ואם לא אותו מזבח שהגן עליו משום שנדבק בו בתחלה, היה נתפס

מִיד. וְעַם כָּל זֶה, כְּשֶׁלֹּא עָשָׂה
אוֹתוֹ רַק לְבִדּוֹק, כְּפִתּוּחַ עֲלִיו
הַתּוֹרָה וְלֹא פְרָסְמָה אוֹתוֹ כְּמוֹ
שֶׁפָּרְסַם אֶת הָאָדָם, וְהָיָה מְדַבְּחָא
כַּפְרָה עֲלֵיהּ.

בֹּא רֵאָה, מְזַבַּח שֶׁל בַּיִת עוֹלָמִים
הָיָה שְׁלֵשִׁים וּשְׁתַּיִם עַל שְׁלֵשִׁים
וּשְׁתַּיִם אַמָּה, וְהָיָה רְמוּזָה
בְּשְׁלֵשִׁים וּשְׁנַיִם נְתִיבוֹת פְּלִיאוֹת
חֲכָמָה, שֶׁהָרִי חֲכָמָה תַּחְתּוֹנָה
נִקְרָאת. עֲלֵה אִמָּה נְכֻסֵּי אִמָּה -
זֶהוּ יְסוּד, כְּנֶגֶד [צדק] צְדָק
שְׁלֹמֶעֱלָה, שֶׁהָרִי כְּמוֹ שֵׁשׁ בָּה
אֶת כָּל הַדְּרָגוֹת וְכֻלָּם נִרְאִים בָּה,
שֶׁהָרִי נִקְרָאת מֵרָאֵה.

עֲלֵה חֲמֵשׁ וְכֻסֵּי אִמָּה - זֶהוּ
סוּבָב, כְּנֶגֶד אוֹתָהּ דְרָגָה שְׁנֹדֶבֶק
בָּה, שֶׁהָיָה סוּבָבָת אֶת אוֹתוֹ
הַמְּזַבַּח. זֶהוּ שְׁכָתוּב (שיר ב) וַיִּמְנוֹ
תַּחֲבַקְנִי, שֶׁהָרִי מֵיְסוּד עַד אוֹתָהּ
דְרָגָה חֲמֵשׁ דְרָגוֹת הֵן.

עֲלֵה שְׁלֹשׁ וְכֻסֵּי אִמָּה - אֵלֶּי
קְרָנוֹת, כְּנֶגֶד אוֹתָן שְׁלֹשׁ דְרָגוֹת
שֶׁרָאוּ לָהּ מֵהֶם הַתְּקָף הָעֲלִיּוֹן
וְשִׁפְעוֹ, וּמִשׁוֹם כֶּף דָּוִד שְׁנִמְשַׁח
בְּקֶרֶן, נִמְשָׁכָה מִלְכוּתוֹ, מִשׁוֹם
שֶׁהָיָה בְּאוֹתָן קְרָנוֹת הַמְּזַבַּח,
תְּקָף הַמְּזַבַּח הָעֲלִיּוֹן.

בֹּא רֵאָה, אַרְבַּע קְרָנוֹת אִמָּה עַל
אִמָּה יֵשׁ בַּמְּזַבַּח, מִשׁוֹם שֶׁהָיָה
כֶּסֶף דָּוִד, יוֹם הַרְבִּיעִי לְתַת לָהּ
שִׁפְעוֹ מֵאוֹתָן שְׁלֹשׁ אִמּוֹת לְאוֹתָן
אַרְבַּע קְרָנוֹת. וּכְשֶׁהָיָה מְקַרְיָבִים
הַפְּהַנִּים מֵהַצֵּד שֶׁל חֶסֶד עוֹלַת
הַתְּמִיד אֲצֵל הַמְּזַבַּח, הָיָה
מְקַרְיָבִים אוֹתוֹ לְאוֹתוֹ הַמְּקוֹם
שֶׁנִּקְרָא מְזַבַּח (מִלְכוּת). וּכְשֶׁהָיָה
עוֹשִׂים מִתְּנוֹת מִדָּם הָעוֹלָה, הָיָה
עוֹלִים וְהָיָה הוֹלְכִים בְּאוֹתוֹ
הַסוּבָב שֶׁהָיָה הַדְּרָגָה שְׁלֵהֶם
וְחָלַק אֲבִיהֶם, וְנוֹתְנִים שְׁתֵּי
מִתְּנוֹת שֶׁהֵן אַרְבַּע כְּנֶגֶד אוֹתוֹ
מְקוֹם שֶׁנִּקְרָא עוֹלָה.

וְכֶנֶד שְׁתֵּי מִתְּנוֹת שֶׁל אוֹתוֹ בְּכוֹר שְׁנוּטֵל שְׁנֵי חֲלָקִים. זֶהוּ שְׁכָתוּב (בראשית כה) וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם יֵשֶׁב

הָיָה נִתְפָּס מִיד. וְעַם כָּל דָּא כִּד לָא עֲבַד לִיָּה
אֲלֵא לְמַבְדֵּק, כְּסִי עֲלֵיהּ אוֹרִיָּתָא וְלֹא
פְרָסְמִיָּה כְּמָה דְפָרְסַם לְאָדָם. וְהָיָה מְדַבְּחָא
הוּא כַּפְרָה עֲלֵיהּ.

הָא חֲזִי, מְזַבַּח שֶׁל בַּיִת עוֹלָמִים הוּא תְלָתִין
וּתְרִין עַל תְּלָתִין וּתְרִין אִמָּה (וְהִיא) הִיא
רְמִיזָא בְּתְרִין וּתְלָתִין נְתִיבוֹת פְּלִיאוֹת חֲכָמָה.
דְּהָא חֲכָמָה תַּתְּמָה אַקְרִי, עֲלֵה אִמָּה וְכֻסֵּי
אִמָּה, זֶהוּ יְסוּד לְקַבֵּל (צדק) צְדָקָה דְלְעִילָא
דְּהָא כְּגוֹנוֹנָא דְכוּלְהוּ דְרָגִין אִית בָּהּ וְכוּלְהוּ
אִתְחַזְיִין בָּהּ דְּהָא מֵרָאֵה אַקְרִי.

עֲלֵה חֲמֵשׁ וְכֻסֵּי אִמָּה, זֶהוּ סוּבָב לְקַבֵּל
הֵהוּא דְרָגָא דְאִתְדַבֵּק בָּהּ דְּאִיְהוּ סוּבָב
לְהֵהוּא מְזַבַּח הָדָא הוּא דְכָתִיב, (שיר השירים ב)
וַיִּמְנוֹ תַּחֲבַקְנִי דְּהָא מֵיְסוּד עַד הֵהוּא דְרָגָא
חֲמֵשׁ דְרָגִין אֵינּוּן.

עֲלֵה שְׁלֹשׁ וְכֻסֵּי אִמָּה, אֵלֶּי קְרָנוֹת לְקַבֵּל
אֵינּוּן תְּלָתָא דְרָגִין דְּאִתְיִין לָהּ מִנִּיְהוּ
תְקִיפּוֹ עֲלָאָה וְשִׁפְעוֹ. וּבְגִין כֶּף דָּוִד שְׁנִמְשַׁח
בְּקֶרֶן נִמְשָׁכָה מִלְכוּתוֹ בְּגִין דְּאִיְהוּ בְּאֵינּוּן
קְרָנוֹת הַמְּזַבַּח תְּקִיפּוֹ דְמַדְּבַחָא עֲלָאָה.

הָא חֲזִי, אַרְבַּע קְרָנוֹת, אִמָּה עַל אִמָּה אִית
בֵּיהּ בַּמְּזַבַּח, בְּגִין דְּאִיְהוּ כֶּסֶף דָּוִד יוֹם
רְבִיעִי לְתַת לָהּ שִׁפְעוֹ מֵאֵינּוּן שְׁלֹשׁ אִמּוֹת
לְאֵינּוּן אַרְבַּע קְרָנוֹת. וְכִד הוּוּ מְקַרְיָבִין כְּהִנֵּי
מִסְטָרָא דְחֶסֶד עֲלַת הַתְּמִיד לְגַבֵּי מְזַבַּח הוּוּ
מְקַרְיָבִין לִיָּה הֵהוּא אִתְרָא דְאַקְרִי מְזַבַּח. וְכִד
הוּוּ עַבְדִּין מִתְּנוֹת מִדְּמָא דְעוֹלָה הוּוּ סְלָקִין
וְהוּוּ אֲזִלִּין בְּהֵהוּא סוּבָב דְּאִיְהוּ דְרָגָא דִּידְהוּ
וְחוּלְקִיָּה דְאַבוּהוּן דִּנְהִבִּין שְׁתֵּי מִתְּנוֹת שֶׁהֵן
אַרְבַּע לְקַבֵּל הֵהוּא אִתְרָא דְאַקְרִי עוֹלָה.

וְלְקַבֵּל שְׁתֵּי מִתְּנוֹת דְּהֵהוּא בּוּכְרָא דְנָטִיל
וְכֶנֶד שְׁתֵּי מִתְּנוֹת שֶׁל אוֹתוֹ בְּכוֹר שְׁנוּטֵל שְׁנֵי חֲלָקִים. זֶהוּ שְׁכָתוּב (בראשית כה) וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם יֵשֶׁב

תְּרִין חוֹלְקִין הָדָא הוּא דְכְתִיב (בראשית כה) וַיַּעֲקֹב
אִישׁ תָּם יוֹשֵׁב אֲהֲלִים רַחֲמֵי וְדִינָא וְנָסִיב
הַהוּא צַדִּיק תְּרִין חוֹלְקִין דִּידִיה הָדָא הוּא
דְכְתִיב (דברי הימים א ה) נִתְּנָה בְכָרְתּוֹ לְבְנֵי יוֹסֵף
וּתְרִין חוֹלְקִין דְאָבוּי וְנָסִיב כְּלָא הָאִי כ"ל
וְאֲמַלִּי לְהַהוּא אֲתָרָא דְאֶקְרִי יָם. הָדָא הוּא
דְכְתִיב, (קהלת א) כָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים אֶל הַיָּם.
הָאִי מְזַבַּח הָעוֹלָה הָוּה גְּבִיּהּ, הָא (האי) תִּשְׁע
אֲמוֹת לְקַבֵּל תִּשְׁעָה דְרָגִין דְאִיפָא עַד
צַדִּיק תִּשְׁעָאָה דְכוּלָא טוֹב וְדָאִי. וְאִיהוּ
כְּבַנְיָן אוּצָר רַחֲבָה מְלֻמְטָה וּקְצָרָה מְלֻמְעָלָה
הָדָא הוּא דְכְתִיב וַיְבַן יְיָ אֱלֹהִים אֶת הַצֵּלַע
אֲשֶׁר לָקַח מִן הָאָדָם לְאִשָּׁה. וְהָאִי מְזַבַּח
עֲלֵאָה הִיא אֲשֶׁתּוֹ דְאָדָם דְלַעֲיֵלָא וּבְגִין כְּףֵי
אֶקְרִי מְזַבַּח הָעוֹלָה כְּמָה דְאֵת אֲמַר (יהושע ג)
אֲרוֹן הַבְּרִית וְדָא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל וְאֶקְרִי מְזַבַּח
מְאִי טַעֲמָא אֶקְרִי הַכִּי בְּגִין דְכַד בְּנֵי עַלְמָא
לָא מְכַשְׂרֵן עוֹבְדֵיהוּ אִיהִי דְבַחָא לֹוֹן הָדָא
הוּא דְכְתִיב (ויקרא כ"ו) וְהִכֵּיתִי אֶתְכֶם אַף אָנִי.
דְהָא כָּל מְאֲנֵי קָרְבָא דְמַלְפָא בִּידֵיה אֲתַמְסְרוּ
הָדָא הוּא דְכְתִיב (שיר השירים ג) הִנֵּה מִטְּתוֹ
שְׁלֹשְׁמָה שְׁשִׁים גְּבוּרִים סְבִיב לָהּ. וּבְגִין כְּףֵי
אוּרִייתָא שְׁלִימְתָא קְדָשָא בְּרִיף הוּא יְהִבָה לֹוֹן
לְיִשְׂרָאֵל לְמִזְבְּחֵי בְּהַ לְחַיֵּי עַלְמָא לְאֲשַׁתְּזָבָא
מְדִינֹוי דְהַהוּא מְזַבַּח. מָה דְלִית רְשׁוֹ לְגַבְרָא
אֲחֵרָא לְקָרְבָא לְגַבְּהָ.

וְכִי תִימָא הָא תְּמִינָא מִשָּׁה קָרִיב לְגַבְּהָ
שְׁבַעַה יוֹמִין בְּקַדְמִיתָא, תָּא חֲזִי כְתִיב
(שיר השירים ב) שְׁמָאלוֹ תַחַת לְרַאשֵׁי וַיְמִינֹו
תַחֲבַקְנִי. הָאִי קָרָא עַל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אֲתַמְר
כַּד אִיהִי שְׁרִיִיא בְּאַרְעָא קְדִישָא בְּכָל אִינוֹן
שְׁבַעַה יוֹמִין כְּלָהוּ בְּשְׁלִימוֹ הָדָא הוּא
דְכְתִיב (ויקרא ח) שְׁבַעַת יָמִים יִמְלָא אֶת יַדְכֶם

אֲהֲלִים, רַחֲמִים וְדִין, וְלָקַח
אוֹתוֹ צַדִּיק שְׁנֵי חֻלְקִים שְׁלוֹ.
זְהוּ שְׁכָתוּב (דברי הימים-א ה) נִתְּנָה
בְכָרְתּוֹ לְבְנֵי יוֹסֵף, וּשְׁנֵי חֻלְקִים
שֶׁל אָבִיו, וְלָקַחְהָ הַכֹּל כֹּל הַזֹּאת,
וּמִמֶּלֶא אוֹתוֹ מְקוֹם שְׁנִקְרָא יָם.
זְהוּ שְׁכָתוּב (קהלת א) כָּל הַנְּחָלִים
הוֹלְכִים אֶל הַיָּם.

זְהוּ מְזַבַּח הָעוֹלָה הִיָּה אֲצֵלוֹ.
תִּשְׁע אֲמוֹת הִלְלוּ כְּנֶגֶד תִּשְׁע
דְּרָגוֹת שְׁיֵשׁ עַד הַצַּדִּיק הַתִּשְׁעִי
שֶׁל הַכֹּל, טוֹב וְדָאִי, וְהִיא
כְּבַנְיָן אוּצָר, רַחֲבָה מְלֻמְטָה
וּקְצָרָה מְלֻמְעָלָה. זְהוּ שְׁכָתוּב
(בראשית א) וַיְבַן ה' אֱלֹהִים אֶת
הַצֵּלַע אֲשֶׁר לָקַח מִן הָאָדָם
לְאִשָּׁה. וְהַמְזַבַּח הָעֲלִיּוֹן הַזֶּה
הוּא אֲשֶׁתּוֹ שֶׁל אָדָם שְׁלֻמְעָלָה,
וְלָכֵן נִקְרָא מְזַבַּח הָעוֹלָה, כְּמוֹ
שְׁנִאֲמַר (יהושע א) אֲרוֹן הַבְּרִית,
וְזוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וְנִקְרָאת
מְזַבַּח. מָה הַטַּעַם נִקְרָאת כְּכֵן?
מִשּׁוּם שְׁכָפָא שְׁרַבְנֵי הָעוֹלָם אֵין
מַעֲשִׂיהֶם כְּשָׂרִים, הִיא זוֹכַחַת
אוֹתָם. זְהוּ שְׁכָתוּב (ויקרא כו)
וְהִכֵּיתִי אֶתְכֶם אַף [גַּם] אָנִי,
שְׁהֲרִי כָּל כְּלָי הַקָּרֵב שֶׁל הַמְּלֻךְ
נִמְסְרוּ בְיָדָהּ. זְהוּ שְׁכָתוּב (שיר
א) הִנֵּה מִטְּתוֹ שְׁלֹשְׁמָה שְׁשִׁים
גְּבוּרִים סְבִיב לָהּ. וְלָכֵן הַקְּדוּשָׁה
כְּרִיף הוּא נִתֵּן לְיִשְׂרָאֵל תּוֹרָה
שְׁלֻמָּה לְזִכּוֹת בְּהַ לְחַיֵּי עוֹלָם
וְלַהֲנַצֵּל מִדִּין אוֹתוֹ הַמְּזַבַּח, מָה
שְׂאִין רְשׁוֹת לְאִישׁ אֲחֵר לְקָרֵב
אֵלֶיהָ.

וְאִם תֵּאמַר, הֲרִי רְאִינוּ שְׁמִשָּׁה
קָרֵב אֵלֶיהָ שְׁבַעַה יָמִים בְּהַתְּחֵלָה
- בָּא רְאָה, כְּתוּב (שיר א)
שְׁמָאלוֹ תַחַת לְרַאשֵׁי וַיְמִינֹו
תַחֲבַקְנִי. הַפְּסוּק הַזֶּה נִאֲמַר עַל
כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, כְּשֶׁהִיא שׁוֹרָה
בְּאַרְץ הַקְּדוּשָׁה בְּכָל אוֹתָם
שְׁבַעַה יָמִים כָּלֵם בְּשִׁלְמוֹת. זְהוּ
שְׁכָתוּב (ויקרא ח) שְׁבַעַת יָמִים
יִמְלָא אֶת יַדְכֶם, וְלָכֵן נִקְרָאִים

ובגין כך אקרוין שבעת ימי המלוואים דייקא. ומשה דאיהו לוי מסטרא דא קריב בקדמיתא לגבי האי מזבח. הדא הוא דכתיב שמאלו תחת לראשי מאי ראשי אלא ברישא כד אתדבקת האי מזבח בההוא עולה שמאלו אתקרי בקדמיתא, ועם כל דא אתערו חברייא בחלוק לכן שאין בו אימרא שמש. הדא הוא דכתיב, (בראשית ל) מחשוף הלכן אשר על המקלות. בגין דאף על גב דאיהו מסטרא דדינא אתלבש בחס"ד וקריב לגבה ואתער חס"ד עלאה בעלמא.

ומאי קריב פר ברישא תמיד של שחר עולה ודאי. ולבתר קריב פר חטאת למיהב שלמא בין ההוא פר חטאת ואהרן דחב לגבה פד עבד עגלא (פ"א עולה) ודא כנסת ישראל והחטאת לקבלה איהו. ודא פר כהן משיח פד איהו חב לגבי מזבח מה דלא אית בגבר אתרא אלא נוקבתא לחטאת ולבתר קריב עולה לגבה. כיון דאתקריב עולה לגבי האי מזבח כדין מלוואים הוא. מלוואים לעילא מלוואים לתתא וכלהו עלמין בחדוה, דהא מטרוניתא אתחברת בבעלה וכדין קריב לגבי ההוא מזבח איל המלוואים.

ויהיב מההוא דמא על תנוף אודנא דאהרן בגין דתהוי רכיכא למשמע ברכיכו ולא בקשיו. ויקבל מלי דאורייתא דלא לאפרדא תורה שבעל פה מתורה שבכתב ולא שלמא עלמין פלהו וכן לבנוי. ופקיד לון דיתבון בההוא תרעא דההוא אהל למיטר ההוא אתרא דלא יתקרב ערל וטמא וישתלמון (בלהו) פלהון שבעה יומין עלאין ויסתלקון בההוא דרגא דחס"ד דאיהו מתתא לעילא שביעאה דהא אינון בקדמיתא

שבעת ימי המלוואים דיקא. ומשה שהוא לוי, מצד זה הוא קרב בתחלה למזבח הזה. זהו שכתוב שמאלו תחת לראשי. מה זה ראשי? אלא בראש, כשנדבקת מזבח זה באותה עולה, שמאלו היא נקראת בתחלה. ועם כל זה העירו החברים, בחלוק לכן שאין בו אמרא שמש, זהו שכתוב (בראשית ל) מחשוף הלכן אשר על המקלות. משום שאף על גב שהוא מצד הדין, התלבש בחסד וקריב אליה, והעיר חסד עליון בעולם.

ומה הקריב? פר בראש תמיד של שחר עולה ודאי, ואחר כך הקריב פר חטאת, לתת שלום בין אותו פר חטאת ואהרן שחטא לה כשעשה עגל, וזו כנסת ישראל, והחטאת היא כנגדה. וזה פר כהן משיח כשהוא חטא אל המזבח, מה שאין באיש אחר, אלא נקבה לחטאת, ואחר כך מקריב עולה אליה. כיון שהקריב עולה למזבח הזה, אז מלוואים היא. מלוואים למעלה מלוואים למטה. וכל העולמות בשמחה, שהרי הגבירה התחברה עם בעלה, ואז מקריב לאותו מזבח את איל המלאים.

ונתן מאותו דם על תנוף און אהרן כדי שתהיה רפה לשמע ברפות, ולא בקשי. ויקבל דברי תורה, שלא להפריד בין תורה שבעל פה מתורה שבכתב, ולהשלים כל העולמות, וכן לבנוי. וצוה אותם שישבו באותו השער של אותו האהל, לשמר אותו מקום שלא יקרב ערל וטמא, וישתלמו כל שבעת הימים העליונים, ויעלו באותה דרגת החסד שהיא שביעי ממטה

אֲתַדְבְּקוּ בַּהֲהוּא פֶּתַח אֶהְל מוֹעֵד וּלְבַתֵּר
אֲסַתְלְקוּ לְעִילָא. וּלְבַתֵּר מָה כְּתִיב וַיִּמְיֵנו
תַּחֲבַקְנִי הָדָא הוּא דְכְתִיב (ויקרא ט) וַיְהִי בַיּוֹם
הַשְּׁמִינִי קָרָא מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן וּפְקִיד לִיָּה לְמִיֶּסֶב
הֵהוּא עֲגָל דְּחָב בֵּיהּ וַיִּקְרַבְיֵנִיהּ לְגַבִּיָּה הֵהוּא
מְזַבַּח וְאִיהוּ הָוָה פְּסִיף לְקָרְבָא לְגַבִּיָּה דְדַחִיל
מְשַׁלְּהוּבִי.

לְמַעְלָה, שְׁהָרִי הֵם בַּתְחִלָּה
נִדְבְּקוּ בְּאוֹתוֹ פֶּתַח אֶהְל מוֹעֵד,
וְאַחַר כֵּן הִתְעַלּוּ לְמַעְלָה. וְאַחַר
כֵּן מָה כְּתוּב? וַיִּמְיֵנו תַּחֲבַקְנִי.
זֶהוּ שְׁפָתוֹב (ויקרא ט) וַיְהִי בַיּוֹם
הַשְּׁמִינִי קָרָא מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן, וְצִוָּה
אוֹתוֹ לְקַחַת אוֹתוֹ עֲגָל שְׁחָטָא בּוֹ
וַיִּקְרַיְבוּ לְאוֹתוֹ מְזַבַּח, וְהוּא הָיָה
מִתְבַּיֵּשׁ לְהִקְרִיב אֵלָיָה, שְׁפָחַד
מְשַׁלְּהוּבִיָּה.

אָמַר לוֹ מֹשֶׁה (שם), קָרַב אֶל
הַמְּזַבֵּחַ וַעֲשֵׂה אֶת הַטָּאתָךְ -
בַּתְחִלָּה, וְתֵן מֵאוֹתוֹ דָּם עַל
אוֹתָם קְרָנוֹת, מִשּׁוּם שְׁחָטָא
בַּתְחִלָּה אֲצִלָּם וּמִנֵּעַ מֵהֵם
בְּרֻכּוֹת, וְאַחַר כֵּן (שם) וְאֵת הַדָּם
יִצַק אֶל יְסוּד הַמְּזַבֵּחַ, לְצַקַת בְּה
אוֹתוֹ יְסוּד. מָה זֶה יִצַק? כְּמוֹ
שְׁנָאֲמַר (מלכים א' ז) וַיַּעַשׂ אֵת הַיָּם
מוֹצָק.

וְאַחַר כֵּן הִקְרִיב לְאוֹתוֹ מְזַבַּח
אוֹתָהּ עוֹלָה, וַעֲשֵׂה בַּתְחִלָּה
רֵאשׁ, וְאַחַר כֵּן רֵגֶל, וְאַחַר
הִקְרִיב עַל יִשְׂרָאֵל שְׁעִיר עִזִּים,
שְׁהָרִי מֵאוֹתוֹ הִצִּד שֶׁל צַד הָרַע
נִדְבְּקוּ בְּעִבּוּדָה זָרָה. וְאַחַר כֵּן
עֲגָל וּכְבֹשׁ לְעוֹלָה. בֵּא רְאֵה,
בַּהֲתַחֲלָה עֲגָל לְחִטָּאת. פִּיּוֹן
שֶׁהִקְרִיב אוֹתוֹ בְּשִׁלְמוֹת אֶל אֱמוֹ,
אֲחַר כֵּן הִקְרִיב אוֹתוֹ לְאָבִיו. זֶהוּ
שְׁפָתוֹב לְעֵלָה. אַחַר כֵּן, שׁוֹר
וְאֵיל לְשִׁלְמִים, שֶׁהֵנָּה שְׁלוֹם בְּכָל
הָעוֹלָמוֹת. וְשׁוֹר זֶה שֶׁל צַד
הַשְּׁמָאל.

וְאִירֹו שֶׁל יִצְחָק לֹא עוֹשִׂים דִּין
אֶלָּא לְשִׁלְמִים, שְׁלוֹם לְמַעְלָה
שְׁלוֹם לְמַטָּה, אִזּוּ הַקְדוּשׁ בְּרוּף
הוּא פֶּתַח עֲלִיָּהֶם, (תהלים קלג) הִנֵּה
מָה טוֹב וּמָה נְעִים שְׁבַת אַחִים
גַּם יְחַד. שְׁבַת אַחִים - יְמִין
וּשְׁמָאל, מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן. גַּם -
לְהַכְלִיל אֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. יְחַד -
צְדִיק, הַכֹּל בִּיחוד שְׁלוֹם [משלים].
וְאִזּוּ מָה כְּתוּב? כְּשֶׁמֶן הַטוֹב עַל

אָמַר לִיָּה מֹשֶׁה (שם) קָרַב אֶל הַמְּזַבֵּחַ וַעֲשֵׂה
אֶת הַטָּאתָךְ בְּקַדְמִיתָא וְהֵב מֵהֵהוּא
דְּמָא בְּאִינוֹן קְרָנוֹת בְּגִין דְּחָב בְּקַדְמִיתָא
לְגַבִּיָּהּ וּמִנֵּעַ מִנְהוֹן בְּרַכָּאָן וּלְבַתֵּר (שם) וְאֵת
הַדָּם יִצַק אֶל יְסוּד הַמְּזַבֵּחַ לְאַצְקָא בְּה הֵהוּא
יְסוּד. מָאִי יִצַק כְּמָה דְאֵת אָמַר (מלכים א' ז) וַיַּעַשׂ
אֵת הַיָּם מוֹצָק.

וּלְבַתֵּר קָרִיב לְהֵהוּא מְזַבַּח הֵהוּא עוֹלָה
וְעַבַד בְּקַדְמִיתָא רֵאשׁ וּלְבַתֵּר רֵגֶל.
וּלְבַתֵּר עַל יִשְׂרָאֵל קָרִיב שְׁעִיר עִזִּים דְּהָא
מֵהֵהוּא סְטָרָא דִּיְצַר הָרַע אֲתַדְבְּקוּ בְּעִבּוּדָה
זָרָה וּלְבַתֵּר עֲגָל וּכְבֹשׁ לְעוֹלָה. תָּא חֲזִי
בְּקַדְמִיתָא עֲגָל לְחִטָּאת פִּיּוֹן דְּקָרִיב לִיָּה
בְּשִׁלְמוֹת לְגַבִּיָּה אִמִּיָּה לְבַתֵּר קָרִיב לִיָּה לְגַבִּי
אָבִיו. הָדָא הוּא דְכְתִיב לְעוֹלָה, וּלְבַתֵּר שׁוֹר
וְאֵיל לְשִׁלְמִים דְּהָא שְׁלָמָא בְּכִלְהוּ עֲלָמִין
וְהָאִי שׁוֹר דְּסְטָרָא דְשְׁמָאלָא.

וְאִירֹו דִּיִּצְחָק לֹא עַבְדִּין דִּינָא אֶלָּא לְשִׁלְמִים
שְׁלָמָא לְעִילָא שְׁלָמָא לְתַתָּא וּכְדִין
קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא פֶּתַח עֲלִיָּהּ (תהלים קלג) הִנֵּה
מָה טוֹב וּמָה נְעִים שְׁבַת אַחִים גַּם יְחַד. שְׁבַת
אַחִים יְמִינָא וּשְׁמָאלָא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן. גַּם
לְאַכְלָלָא לְכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל יְחַד. צְדִיק פְּלָא
בִּיחודָא (שְׁלָמָא) שְׁלִימָתָא כְּדִין מָה כְּתִיב כְּשֶׁמֶן
הַטוֹב עַל הָרֵאשׁ יוֹרֵד עַל הַזָּקָן פִּיּוֹן
דְּאֲתַחֲבְרוּ דְכַר וְנוֹקְבָא שְׁלִים בְּגִין כֵּן כְּשֶׁמֶן

הטוב על הראש בקדמיתא עתיקא דכולא רישא דכל רישין.

יורד על הזקן דא חס"ד וגבורה ותפארת דכולהו אקרון זקן. (בראשית כ"ד) ואברהם זקן. (שם כ"ז) ויהי כי זקן יצחק. (שם מ"ח) ועיני ישראל כבדו מזקן. על פי מדותיו. דא צדיק ואיהי פי מדותיו. ולבתר כטל חרמון שיוורד על הררי ציון. אלין שבע הרים דאקרון הררי ציון. כי שם צוה יי את הברכה. פיון דאתחברו. חיים עד העולם דא עץ חיים בהווא עולם. וכל דא בגין הנהו קרפנין דמתערין טיבו לעילא ותתא.

ולבתר הכי כהני דמסטרן דחס"ד קרבין לגביה דההוא מזבח מה דלית רשו לגבר אחרא לקרבא. ונכסין נכסת קודשין בצפונא דמזבח, בגין דבסטר צפונא דאית בה, פד קריב גבורה לגבה עבדא אינון נוקמין, בגין כף עבדין כהני שלמא בעלמא דלא יתוקד עלמא בשלהובוי דמזבח. וכדין חיים נחתין לעלמא הדא הוא דכתיב (מלאכי ב') בריתי היתה אתו החיים והשלום. מאי טעמא חיים בגין דהוא עבד שלום.

וכהני עבדין שלום בקרבנא מאי קרבנא לכן ואדום. חלב ודם. חלב לקבל ההוא דרגא שופרא דכולא. חלב הארץ מתרגמין שופרא דארעא. דם לקבל ההוא דרגא דאקרי נפש דכתיב (ירמיה נ"א) נשבע יי צבאות בנפשו (עמוס ו' נשבע יי בנפשו). ובר נש פד קריב האי דמא כאילו מקריב נפשיה הדא הוא דכתיב (ויקרא יז) כי הדם הוא בנפש יכפר.

ובגין כף אזהר לון אורייתא, מאן דייכול נפשו. זהו שכתוב (ויקרא יז) כי הדם הוא בנפש יכפר ומשום כף הזהירה אותם התורה, מי שיאכל מאתו חלב ודם שממנו מקריבים למזבח, יכלה

הראש ירד על הזקן. פיון שהתחברו זכר ונקבה שלם, משום כף כשמן הטוב על הראש, בהתחלה העתיק של הכל, ראש כל הראשים.

ירד על הזקן - זה חסד וגבורה ותפארת, שכלם נקראו זקן. (בראשית כד) ואברהם זקן. (שם כז) ויהי כי זקן יצחק (גבורה). (שם מח) ועיני ישראל (תפארת) כבדו מזקן. על פי מדותיו - זה צדיק, והוא פי מדותיו. ואחר כף, כטל חרמון שירד על הררי ציון - אלו שבעה הרים שנקראו הררי ציון. כי שם צוה ה' את הברכה - פיון שהתחברו. חיים עד העולם - זה עץ החיים באותו עולם. וכל זה משום אותם קרבנות שמעוררים טוב למעלה ולמטה.

ואחר כף הפהנים שמצד החס"ד קרבים לאותו מזבח, מה שאין רשות לאיש אחר לקרב, ונשחטים שחיטת הקדשים בצפון המזבח, משום שבצד צפון שיש בה כשקרבה גבורה אליה, עושה את אותן נקמות, משום כף עושים הפהנים שלום בעולם, שלא ישרף העולם בשלהבות המזבח, ואז יורדים חיים לעולם. זהו שכתוב (מלאכי ב') בריתי היתה אתו החיים והשלום. מה הטעם חיים? משום שהוא עושה שלום.

וכהנים עושים שלום בקרבן. מהו הקרבן? לכן ואדם, חלב ודם. חלב כנגד אותה דרגה של יפי של הכל. חלב הארץ תרגומו יפי הארץ. ודם כנגד אותה הדרגה שנקראת נפש, שכתוב (ירמיה נא) נשבע ה' צבאות בנפשו (עמוס ו) נשבע ה' בנפשו. וכן אדם, כשמקריב דם זה, כאלו מקריב נפשו. זהו שכתוב (ויקרא יז) כי הדם הוא בנפש יכפר.

מהמזבזבס ההוא. זהו שפתיב ונכרתה הנפש ההיא מעמיה. מה הטעם? משום שהיה לו להקריב את אותו חלב על המזבזבס, ואותו דם ביסוד, להכליל מדת יום בלילה ומדת לילה ביום.

ובעולת התמיד שהיא פללות של הכל, לכפר על כל ישראל על עשה ועל לא תעשה הנתק לעשה. מה הטעם? משום שהאניה [מקום] הזו דרגה של עולה עשה היא, ועושים לה מתנות להכליל לאותו מקום שנקרא כל ולישראל.

ולאזו מקום נותנים אותן מתנות? אחת בקרן מזרחית צפונית לעורר המזרח, שהוא רחמים. ולעורר הצפון בשמחה אליו של המזבזבס ההוא, ואחר כך בקרן מערבית דרומית, להכליל אותו מזבזבס שנקרא מערב בדרום שהוא חסד, ולכן הכל מתנה אחת. זהו שפתיב (שיר ב) שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני. שמאלו - של מזרח שהוא צפון. תחת לראשי - בתחלה. ואחר כך וימינו תחבקני - שהוא חסד.

דבר אחר, מה הטעם שלא נותנים מתנה בקרן דרומית מזרחית, צפונית מערבית? שהרי אותה קרן דרומית מזרחית היא בתחלה, כשעולים הפהנים באותו כבש, שבדרום הצד והחלק שלהם שהוא חסד. ואמרים, כל פנות שאתה פונה, אינו אלא דרך ימין למזבזבס, כדי לחבר צד המזרח לאותו מזבזבס, והיה לו לפתח לתת מתנה בתחלה באותה קרן דרומית מזרחית, שהרי הוא ראשון לאותן דרגות, ולא עוד, אלא שהתעורר אליה חסד בתחלה. הרי העירו החברים ואמרו, משום שפתיב (ויקרא ד) אל יסוד מזבזבס העלה - מן

מההוא חלב ודם דמקרבין מניה למדבזבזבס ישתצי מההוא מדבזבזבס, האי דכתיב ונכרתה הנפש ההיא מעמיה. מאי טעמא בגין דהיה ליה למקרביה לההוא חלב על מדבזבזבס וההוא דם ביסוד לאכללא מדת יום בלילה ומדת לילה ביום.

ובעולת התמיד דאיהי כללא דכולא לכפרא על כל ישראל על עשה ועל לא תעשה הניתק לעשה. מאי טעמא בגין דהא ארבא (ס"ת אתרא) דרגא דעולה עשה איהו. ועבדין ליה מתנות לאכללא לההוא אתרא דאקרי כ"ל ולישראל.

ולאן אתרא יתבין אינון מתנות. חדא בקרן מזרחית צפונית לאתערא מזרח דאיהו רחמי ולא אתערא צפון בתדונה לגביה דההוא מזבזבס. ולבתר בקרן מערבית דרומית לאכללא ההוא מזבזבס דאקרי מערב בדרום דאיהו חס"ד. ובגין כך פלא חדא מתנה דהא הוא דכתיב שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני. שמאלו דמזרח דאיהו צפון תחת לראשי בקדמיתא. והדר וימינו תחבקני דאיהו חס"ד.

דבר אחר מאי טעמא דלא יתבין מתנה בקרן דרומית מזרחית, צפונית מערבית. דהא ההוא קרן דרומית מזרחית איהו בקדמיתא כד סלקין פהניא בההוא כבש דבדרום סטרא וחולקא דידהו דאיהו חס"ד. ואמרינן כל פניות שאתה פונה איהו אלא דרך ימין למזבזבס בגין לחברן סטרא דמזרח בההוא מזבזבס והיה ליה לכהנא למיהב מתנה בקדמיתא בההוא קרן דרומית מזרחית דהאי איהו קדמאה לאינון דרגין ולא עוד אלא דאתער לגבה חס"ד בקדמיתא. הא אתערו חברייא

יסוד למזבחה של עולם (ס"א עלה).
פלומר, קרב יסוד שהוא צדיק
אצלה. וקרן דרומית מזרחית לא
היה לה יסוד.

בא ראה, פתוב ביהודה (בראשית לו)
לכו ונמכרנו לישמעאלים. ובגלל
שהוא חטא אל אותו היסוד
והפרידו מאותה ארץ עליונה ונתן
עצה למכר אותו, משום כך באותו
חלק שלו לא היה לו יסוד. וכך
שנינו, מה היה חלקו של יהודה?
הר הבית ולשכות ועזרות. ומה
היה בחלקו של בנימין, שהוא
צדיק למטה? אולם והיכל ובית
קדש הקדשים. ורצועה יוצאת
מחלקו של יהודה שהיא כלפי
מזרח, שהרי גם דגלו היה ממזרח,
ונכנסה לחלקו של בנימין, ועליה
נבנה המזבח, שהרי המזבח חלקו
של יהודה היה, כפי שבארנו
(בראשית כט) ותעמד מלדת, שעמד
הפסא על צמודיו, והוא תומך
הרביעי (מלכות), כנגד כנסת ישראל
שהיא רביעית, וכתוב בה (תהלים
קיח) אבן מאסו הבונים היתה
לראש פנה.

ודוד, בנו אחז באותו מזבח, כמו
שבארנו בסוד האמונה, ובנימין
הצדיק מצטער עליו לקרב אותה
אליו. זהו שכתוב (דברים לג) חופף
עליו כל היום. משום כך זכה
בנימין הצדיק למטה, ונעשה
מארח לגבורה, זהו שכתוב ובין
פתפיו שכן, שהוא חלקו במערב,
ועכשו שכינה בין שני צדיקים.
צדיק למעלה - יוסף הצדיק,
למטה - בנימין. זהו בעל הגבירה,
ונה המארח. לכן כתוב (תהלים
קיג) מושיבי עקרת הבית, זה
עולם שמתכלה (ס"א שמתגלה), זו
שכינה תחתונה שהיא עקרת
הבית. עקר העולם הזה רחל בין

ואמרינ בגין דכתיב (ויקרא ד) אל יסוד מזבח
העולה מן יסוד למזבח של עולם (ס"א עולה)
פלומר קרב יסוד דאיהו צדיק לגבה, וקרן
דרומית מזרחית לא היה לה יסוד.

הא חזי, פתיב ביה ביהודה (בראשית ל"ז) לכו
ונמכרנו לישמעאלים. ובגין דאיהו חב
לגבי ההוא יסוד ואפרשיה מההוא ארץ
עלאה ויהב עצה למזבן יתיה. בגין כך
בההוא חולקא דידיה לא הוה ליה יסוד.
והכי תנינן מה הוה חולקיה דיהודה הר
הבית ולשכיו בעזרות. ומה היה חולקיה
דבנימין דאיהו צדיק לתתא אולם והיכל
ובית קדש הקדשים ורצועה נפקא מחולקיה
דיהודה דאיהו כלפי מזרח דהא דגלו נמי
ממזרח הוה ונכנסה בחולקיה דבנימין.
ועלה אתבני מדבחה דהא מדבחה חולקיה
דיהודה הוה כדאוקימנא (בראשית ל) ותעמד
מלדת דקיימא כורסייא על סמכוהי והוא
סמכא רביעאה לקבל כנסת ישראל דאיהו
רביעאה וכתוב בה (תהלים קי"ח) אבן מאסו
הבונים היתה לראש פנה.

ודוד בריה אחיד ביה בההוא מזבח
כדאוקימנא ברזא דמהימנותא ובנימין
הצדיק מצטער עליה לקרבא יתה לגביה,
הדא הוא דכתיב (דברים לג) חופף עליו כל
היום. בגין כך זכה בנימין הצדיק לתתא
ונעשה אושפיזא לגבור"ה הדא הוא דכתיב
(דברים לג) ובין פתפיו שכן דאיהו חולקיה
במערב והשתא שכינתא בין תרין צדיקים.
צדיק לעילא יוסף הצדיק. לתתא בנימין.
האי בעלה דמטרוניתא והאי אושפיזא. בגין
כך פתיב (תהלים קי"ג) מושיבי עקרת הבית דא
עלמא דאתפליא (ס"א דאתגליא) דא שכינתא תתאה דאיהו עקרת הבית.

עיקרא דהאי עלמא רחל בין תרין צדיקים לעילא ותתא.

בגין כך אתקרי בי מקדשא בית עולמים. מזבח של בית עולמים הוה באחסנתיה דבנימין. אבל פד שרייא שכינתא באחסנתיה דיוסף בשילה לא קארי לה בית עולמים דהא עולם הו"ד לעילא ותתא אם הבנים שמחה דא שכינתא בגין כך הללויה.

הא חזי, כד אזדבן ההוא צדיק למצרים בגימין אחוהי הוה צדיק לתתא ונטל אתריה דלא לאתפגמא ולאינון עשרה בגין דהווי ליה קרא לון על שמייה דההוא צדיק פדאוקמיה חברייה בלע על שם שנבלע בין האומות בגין כך תנינן היסוד היה מהלך על פני כל המערב ועל פני כל הצפון אוכל במזרח חצי אמה ובדרום חצי אמה בגין דחולקיה דבנימין הוה מערב בגין כך אית ליה יסוד דהא הוא שליט הוה לגבי ההוא צדיק יסוד עולם אבל בחולקיה דיהודה דאיהו מזרח לא הוה ליה יסוד דהא איהו ארחקיה מניה דיהב עצה למזבניה למצרים. הא חזי, סדרא דדגלים הרי הוא סחרני ההוא מדבחה דעולה דאקרי משפנא. יהודה ודסמיכין ליה במזרח. ומאן סמיכין יששכר דאגין עליה בחילא דאורייתא. ולבתר זבלון דסמיה ליששכר דיהב לון מלאי וחילא לאתעסקא באורייתא. אפרים ומנשה ובנימין למערב. ראובן ודסמיכין ליה בדרום דן ודסמיכין ליה בצפון.

ותא חזי כתיב ביה בההוא צדיק (בראשית ל"ז) והוא נער את בני בלהה וכתוב בבני לאה (שם) וישנאו אותו בגין כך תנינן האי יסוד היה מהלך על פני כל המערב דהא חולקיה דאחוי דנטר ההוא

שני צדיקים למעלה ולמטה. לכן נקרא בית המקדש בית עולמים. המזבח של בית עולמים היה בירשתו של בנימין, אבל כששרתה שכינה בירשתו של יוסף בשילה, לא קורא לה בית עולמים, שהרי עולם הוד הוא למעלה ולמטה. אם הבנים שמחה - זו שכינה, ולכן הללויה.

בא ראה, כשנמכר אותו צדיק למצרים, בנימין אחיו היה צדיק למטה, ונטל מקומו שלא להפגם, ולאיתם עשרה בנים שהיו לו קרא להם על שמו של אותו צדיק, כמו שפרשו החברים. בלע - על שם שנבלע בין האמות. לכן שנינו, היסוד היה מהלך על פני כל המערב ועל פני כל הצפון, אוכל במזרח חצי אמה ובדרום חצי אמה, משום שחלקו של בנימין היה במערב, לכן יש לו יסוד, שהרי הוא היה שליט אל אותו צדיק יסוד עולם, אבל בחלק של יהודה שהוא מזרח, לא היה לו יסוד, שהרי הוא הרחיקו ממנו, שנתן עצה למכרו למצרים.

בא ראה, סדר הדגלים הרי הוא סביב אותו מזבח העולה שנקרא משכן. יהודה והסמוכים לו במזרח. ומי הסמוכים? יששכר שמגן עליו בכח התורה. ואחר כך זבלון שסמוך ליששכר, שנתן להם מלאי וכח להתעסק בתורה. אפרים ומנשה ובנימין למערב. ראובן והסמוכים לו בדרום. דן וסמוכים לו בצפון.

ובא וראה, כתוב באותו צדיק (בראשית לו) והוא נער את בני בלהה, וכתוב בבני לאה וישנאו אתו. לכן שנינו, היסוד היה מהלך על פני כל המערב, שהרי חלק אחיו ששמר אותו מקום ושל בניו היה.

יסוד היה מהלך על פני כל המערב דהא חולקיה דאחוי דנטר ההוא

ועל פני כל הצפון, משום שאלו שהיו שרויים בצפון לא היו שונאים אותו. אוכל במזרח חצי אמה, משום שיהודה עשה חצי הצלה. אמר (שם) מה בצע, ולא השאיר [אותם] להרג אותו. ובדרום חצי אמה, משום שראובן אמר להציל אותו מידם. וגם גד שהיה חונה שם, לא היה שונא אותו.

בא ראה במה עקמים הם בני אדם שלא רוצים להשתדל בדרך החיים שהוריש הקדוש ברוך הוא לבניו, והזהיר אותם עליה ואמר (יהושע א) והגית בו יומם ולילה, שאין לה רשות להפריד יום מלילה. ולכן יהודה, אף על פי שחלקו וגורלו היה מערב, שהוא לילה, פשהיה שורה סביב אותו המשכן, נדבק במזרח שהוא יום. והקדוש ברוך הוא רמז לו ואמר לו (דברים ל) ובחרת בחיים. שלא להפריד יום מלילה. ומי שמפריד אותם גורם למות, ובאותו חטא מתו בניו, משום שהשחיתו דרכם ולא חפרו יום עם לילה, משום שלא השתדלו פראוי לחבר לבן עם אדם כדי לכפר אותו חטא שלו, שהפרידם בתחלה.

בשמכר את אותו צדיק שנקרא יום, שהפרידו מנסת ישראל שנקראת לילה. רמז לו הקדוש ברוך הוא לקרב מזרח במערב, ואמר לו, (במדבר ב) והחנים קדמה מזרחה דגל מחנה יהודה, לקרב מזרח למערב לתת לו שפע ברכות מלמעלה.

ובני יוסף ובנימין, אף על גב שבנימין היה נדבק במזרח, רמז לו הקדוש ברוך הוא לחנות במערב לקרב מנסת ישראל לצדיק הפל בדרך ישר. זהו שכתוב (יהושע יד) פי ישרים דרכי

אתרא ודבנוי הוה. ועל פני כל הצפון בגין דהנהו דהוו שראן בצפון לא הוו שנאין ליה. אוכל במזרח חצי אמה. בגין דעבד יהודה פלגו הצלה ואמר מה בצע ולא שבק (לז) למקטליה. ובדרום חצי אמה בגין דראובן אמר (בראשית ל"ז) להציל אותו מידם וגד נמי דהוה שרי תמן לא הוה סני ליה.

הא חזי, כמה עקימין אינון בני נשא דלא בעאן לאשתדלא בארחה דחיי דאורית לון קדשא בריה הוא לבנוי ואזהר לון עלה ואמר (יהושע א) והגית בו יומם ולילה דלית לה רשו לאפרשא יום מלילה. ובגין פה יהודה אף על גב דחולקיה ועדיביה הוה מערב דאיהו לילה כד הוה שארי סחרניה ההוא משכנא אתדבק במזרח דאיהו יום וקדשא בריה הוא רמז ליה ואמר ליה (דברים ל) ובחרת בחיים דלא לאפרשא יום מלילה ומאן דפריש לון גרים מותא. ובההוא חובה מיתו בנוי בגין דחבילו אורחיהון ולא דביקו יום פלילה בגין דלא אשתדלו כדקא חזי לחברא חורא בסמקא בגין לכפרא ההוא חובה דיליה דאפריש לון בקדמיתא.

כד זבין ליההוא צדיק דאקרי יום דאפרשיה מנסת ישראל דאקרי לילה. ורמז ליה קדשא בריה הוא לקרבא מזרח במערב ואמר ליה (במדבר ב) והחונים קדמה מזרחה דגל מחנה יהודה לקרבא מזרח למערב למיהב ליה שפע ברכאן מלעילא.

ובני יוסף ובנימין אף על גב דבנימין הוה מתדבק במזרח, רמז ליה קדשא בריה הוא למשרי במערב לקרבא מנסת ישראל לגבי צדיק פלא בארחה מישר הדא הוא דכתיב (יהושע י"ד) פי ישרים דרכי יי וצדיקים

ה' וצדקים ילכו בם. וראובן שנדבק בצד החסד, יחנה בדרום. ודן, כדי לכפר על אותו חטא העגל שיקבלו בניו, והוא מצד הצפון, יחנה בצפון לכפר על אותו חטא.

משום כך כתוב בים שעשה שלמה עשרה על עשרה, (מלכים א-ו) וחוט שלשים באמה יסוב. הכל בסוד החכמה. כתוב בו (שם) עמד על שני עשר בקר שלשה פנים צפונה ושלשה פנים מזרחה והים עליהם מלמעלה. אותו ים של חכמה נתקן בהם.

בא ראה, כשהיו עושים הכהנים את אותה חטאת, לכפר על עברות של לא תעשה זה הנה, שיש בהם פרת. ועולה באה על מי שלא עושה מצוות עשה, ומאותו צד באה העולה שהיא זכר, וכתוב (שמות ב) זכור את יום השבת - מצוות עשה, ולכן אנו מקריבים בשבת שני כבשים, של מוסף עולה, משום שבאותו של הימין נתוסף לאותו צדיק אור מהעתיק הקדוש.

בשנדבק עם פגסת ישראל שהיא שמור, לא תעשה. משום כך יש בשבת עשה ולא תעשה שיש בו פרת, שהרי מי שעושה פגם באותו מקום שנקרא לא תעשה, ומפריד את הזיוג שלהם, נכרתת משם נפשו, ומיהו? מי שעושה מעשים של חל בשבת, בקדש שנדבק בשבת בשבתון, וכל העולמות בחדוה באורה. אבל מי שלא עושה אלא בשגגה, מקריב חטאת כנגד אותה דרגת מזבח.

ובראש חדש בהתחדשות הלבנה אנו מקריבים (במדבר כח) פרים בני בקר שנים, שהרי מצד של פרה אדמה תמימה באו,

ילכו בם. וראובן דאתדבק בסטרא דחס"ד ישרי בדרומא. ודן בגין לכפרא ההוא חובא דעגלא דיקבלון בנוי ואיהו מסטרא דצפונא ישרי לצפונא לכפרא ההוא חובה.

בגין כך כתיב בים שעשה שלמה עשרה על עשרה (מלכים א' ו') וקו שלשים באמה יסוב. כלא ברזא דחכמתא. כתיב ביה עומד על שנים עשר בקר שלשה פונים צפונה ושלשה פונים ימה ושלשה פונים נגבה ושלשה פונים מזרחה והים עליהם מלמעלה ההוא ימא דחכמתא אתתקן בהו.

הא חזי, כד הוו עבדין פהניא ההוא חטאת לכפרה חובין דלא תעשה הנה דאית בהו כרת. ועולה לכפרה על מאן דלא עביד מצות עשה אתי ומההוא סטרא אתי עולה דאיהו זכר. וכתיב (שמות כ') זכור את יום השבת מצות עשה ובגין כך אנו מקריבין בשבת תרין אמרין דמוסף עולה בגין דבההוא דימינא אתוסף לההוא צדיק נהירו דעתיקא קדישא.

כד אתדבק בפגסת ישראל דאיהי שמור לא תעשה בגין כך אית ביה בשבת עשה ולא תעשה דאית ביה פרת דהא מאן דעביד פגמימו בההוא אתרא דאקרי לא תעשה ואפריש זווגא דילהון אשתצי מתמן נפשא דיליה. ומאן איהו, מאן דעביד עובדין דחול בשבתא בקדש דאתדבק בשבת בשבתון וכלהו עלמין בחדוה פנהירו אבל מאן דלא עביד אלא בשגגה מקריב חטאת לקבל ההוא דרגא דמזבח.

ובראש חדש דאיהו חדותתא דסיהרא אנן מקריבין (במדבר כ"ח) פרים בני בקר שנים דהא מסטרא דפרה אדומה תמימה

והם למעלה להשלים את הפגם שלה ולתת לה שפע אחד על שנים מאותו מקום שנקרא עולה, ונוסף באותו זמן אור ללבנה. ואיל אחד - להקריב לה אילו של יצחק, (שיר ב) שמאלו תחת לראשי, כבשים בני שנה שבעה, לחבק אותה בימין, ושבעה זכרים נקריבים עמה, תמימים שלמים בכל, ואנו מקריבים שעיר עזים אחד לחטאת. שחטאת הזו באה מצד זה של פר החטאת, שפתוב שמור, ושמור לא תעשה הוא, ואנו מקריבים שעיר חטאת שבא על לא תעשה.

במוסף שלה בראש חדש, שבא לכפרה על טמאת מקדש וקדשיו, שפתוב (יחזקאל מג) ולא יטמאו עוד בית ישראל שם קדשי, שלא יתקרב לכנסת ישראל ערל וטמא. אבל מוסף של שבת אין להקריב, משום שהרי התגלה העתיק הקדוש, ומאיר באותו רצון לכל העולמות, והכל נמצא בהארה, שהרי שבת היא בלי דין כלל, ולא שולט הנחש העקם. וכנהנים מצד החס"ד שוחטים אותו בצפון המזבח, ואפלו ישראל יכולים לעשות, פרט לזה שאין להם רשות לקרב לאותו מזבח להקריב, אבל לשחט מפר.

ובצפון הוא מקומו של אותו שעיר, שהרי שעיר יונק מצפון, ואנו מקריבים דם למזבח, ועושים ארבע מתנות על ארבע קרנות פדי להקיפו מכל הצדדים, שלא יתקרב מי שלא ראוי לקרב לקדש הקדשים. וחטאת זו שעושה ממנה היא קדש הקדשים, שלא יתעורר צד הטמאה ממנו בעולם.

ובא וראה, בעולה שתי מתנות

אתו ואינון לעילא לאשקמא פגימו דילה ולמיהב לה שפע על חד תרין מההוא אתר דאקרי עולה ואתוסף בההוא זמנא נהירו לסיהרא איל אחד לקרבא לה אילו דיצחק (שיר השירים ב') שמאלו תחת לראשי כבשים בני שנה שבעה לחבקא לה ימינא ושבעא דכרין אתקרבין בה תמימים שלמין בכלא ואנן מקרבין שעיר עזים אחד לחטאת דהאי חטאת מהאי סטרא דפר חטאת אתי דכתיב שמור. ושמור לא תעשה איהו ואנן מקרבין שעיר חטאת דאתי על לא תעשה.

במוסף דידה בראש חדש דאתי לכפרה על טומאת מקדש וקדשיו דכתיב (יחזקאל מ"ג) ולא יטמאו עוד בית ישראל שם קדשי דלא יתקרב בכנסת ישראל ערל וטמא. אבל מוסף דשבת ליבא לקרבא בגין דהא אתגלי עתיקא קדישא ונהיר בההוא רצון לכלהו עלמין וכלא אשתכח בנהירו, דהא שבת בלא דינא כלל איהו ולא שליט חוייא עקימא וכהני מסטרא דחס"ד נכסין יתיה בצפונא דמזבח ואפילו ישראל יכלין למעבד, פר דלית לון רשו למקרב לההוא מזבח לקרבא אבל למיכס שרי.

ובצפונא איהו אתריה דההוא שעיר דהא שעיר מצפונא יניק ואנן מקרבין דמא למדבחא ועבדין ארבע מתנות על ארבע קרנות בגין לאקפא לה מפל סטרין דלא יתקרב מאן דלא חזי לקרבא לקדש הקדשים והאי חטאת דעבדינן מניה קדש הקדשים, איהו דלא יתער סטרא דמסאבא מניה בעלמא.

ותא חזי בעולה שתי מתנות שהן ארבע רזא דיחודא דמתניח עולה במזבח. אבל

שְׁהֵן אַרְבַּע, סוּד הַיְחוד שְׁמַתִּיחַד
עוֹלָה בַּמְזוּבַח. אֲבָל חֲטָאת אַרְבַּע
מִתְנוֹת, שְׂאִינִם אֶלָּא לְשֹׁמֵר
וּלְהַקְיִף אוֹתָם גְּבוּרִים שְׁהֵם מִצַּד
הַגְּבוּרָה, לְאוֹתוֹ מִטָּה כֶּסֶף
קְדוּשׁ, וּלְהַשְׁלִים אוֹתוֹ פָּנִים
שְׁעָשׂוּ בָּהּ. וּמִי שְׁגָרַם לְבִנְי אָדָם
לַעֲשׂוֹת אוֹתוֹ חֲטָא, בָּא מִצַּד
הַשְּׁעִיר, לְכֵן חֲטָאת יְחִיד
שְׁעִירָה, וְחֲטָאת נָשִׂיא שְׁעִיר,
וְחֲטָאת כֹּהֵן מְשִׁיחַ פָּר. הַכֹּל מִצַּד
שְׂמָאל.

וְרַפְעָמִים מִקְרִיב יְחִיד כֶּסֶף
כְּנֶגֶד כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל וְכֹל שְׂאֵר
הַמִּצְוֹת. אֶלָּא בַּעֲבוּדָה זָרָה שֶׁל
צְבוּר מִקְרִיבִים פֶּר לַעֲוֹלָה וְשְׁעִיר
לְחֲטָאת, וְאוֹתוֹ חֲטָאת הוּא חֶסֶר
בְּלִי אֶלֶף, מִשּׁוּם שֶׁהוּא חֶסֶר
גָּדוֹל, שֶׁהָרִי חֲטָאת הוּא לְשׁוֹן
שֶׁל חֶסֶר, שְׁכַתוּב (מַלְכִים א' א) וְהֵייתִי
וְהֵייתִי אֲנִי וּבְנֵי שְׁלֹמֹה חֲטָאִים.
וְכֹל אֶחָד עֶז בַּת שְׁנָתוֹ, מִצַּד
הַשְּׂמָאל. וְאוֹתוֹ הַפֶּר דּוֹרוֹן הוּא
לְמַעַל לְצַדִּיק, שֶׁהַפְּרִידוֹ אוֹתוֹ
אֲרוֹן מְאוֹתָה בְּרִית, וְשְׁעִיר
לְחֲטָאת כְּנֶגֶד כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל
שְׁמַנְעוּ מִמֶּנָּה בְּרִכּוֹת. וְעַם כֹּל
זֶה, כְּשִׁיחִיד חֲטָא בְּכֹל מִצְוֹת
שֶׁל לֹא תַעֲשֶׂה שִׁישׁ בָּהֶם בְּרִית,
צָרִיף לְהַקְרִיב שְׁעִירַת עֲזִים
לְכַתְּחֻלָּה, אֶלָּא כְּשִׂאֵין לוֹ
שִׁיקְרִיב כֶּסֶף.

וּבֹא וּרְאֵה, כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל הִיא
רְבִיעִית לְיָמִים, וְלִכֵּן צְרִיכָה
אַרְבַּע מִתְנוֹת, וְעוֹלָה אוֹתוֹ רִיחַ
נִיחּוֹחַ מְאוֹתָם כְּבָשִׂים, וְאִזּוּ יֵשׁ
נַחַת רִיחַ לְכַנְסֵת יִשְׂרָאֵל וְלֹא
עוֹשֶׂה נְקָמוֹת, שֶׁהָרִי זֶה הִיָּה
בְּשׁוּגָג. (בַּמְדַּבֵּר כ"ח) וּבַחֲדָשׁ
הָרִאשׁוֹן - שֶׁהוּא אַרְבָּעָה עַל
עֶשֶׂר עוֹשִׂים פֶּסַח, כְּדִי שִׁיחִיהַ
זוֹכֵר לָנוּ לַעֲוֹלָם אוֹתוֹ פֶּסַח
שְׁעָשׂה הַקְּדוּשׁ בְּרוּף הוּא

חֲטָאת אַרְבַּע מִתְנוֹת דְּלָאוּ אֵינּוֹן אֶלָּא לְנִטְרָא
וּלְאַקְפָּא אֵינּוֹן גְּבוּרִין דְּאֵינּוֹן מִסְטְרָא דְּגְבוּרָה
לְהֵוּא מִטָּה כְּרִסְיָא קְדִישָׁא וּלְאַשְׁלָמָא
הֵוּא פְּגִימוֹ דְּעַבְדוֹ בָּהּ. וּמֵאֵן דְּגָרִים לּוֹן
לְבִנְי נָשִׂיא לְמַעַבְדַּד הֵוּא חוּבָה מִסְטְרָא
דְּשְׁעִיר אֲתִי, בְּגִין כֶּן חֲטָאת יְחִיד שְׁעִירָה
וְחֲטָאת נָשִׂיא שְׁעִיר, וְחֲטָאת כֹּהֵן מְשִׁיחַ פָּר,
כּוֹלְהוּ מִסְטְרָא דְּשְׂמָאלָא.

וּלְזִמְנִין קְרִיב יְחִיד כֶּסֶף לְקַבֵּל כְּנֶסֶת
יִשְׂרָאֵל וְכֹלְהוּ שְׂאֵר מִצְוֹת. אֶלָּא
בַּעֲבוּדָה זָרָה דְּצְבוּר מִקְרִבִין פֶּר לַעֲוֹלָה
וְשְׁעִיר לְחֲטָאת וְהֵוּא חֲטָאת חֶסֶר אִיהוּ בְּלֹא
אֶלֶף. בְּגִין דְּאִיהוּ גְּרִיעוֹת סְגִיָּא דְּהֵא חֲטָאת
לִישְׁנָא דְּגְרִיעָא הוּא דְּכְתִיב (מַלְכִים א' א) וְהֵייתִי
אֲנִי וּבְנֵי שְׁלֹמֹה חֲטָאִים. וְכֹל חַד עֶז בַּת שְׁנָתוֹ
מִסְטְרָא דְּשְׂמָאלָא. וְהֵוּא פֶּר דּוֹרוֹן לְעִילָא
אִיהוּ לְצַדִּיק דְּאִפְרִידוֹ הֵוּא אֲרוֹן מֵהֵוּא
בְּרִית. וְשְׁעִיר לְחֲטָאת לְקַבֵּל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל
דְּמַנְעוּ מִיָּנָה בְּרִכְאָן. וְעַם כֹּל דָּא יְחִיד פֶּד חֵב
בְּכֹלְהוּ מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה דְּאִית בְּהוּ בְּרִית.
שְׁעִירַת עֲזִים בְּעִי לְקַרְבָּא לְכַתְּחֻלָּה, אֶלָּא כִּד
לִית לִיהַ דִּיקְרִיב כֶּסֶף.

וְהֵא חֲזִי כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל רְבִיעִית הִיא לְיוֹמֵי
וּבְגִין כֶּן אַרְבַּע מִתְנוֹת בְּעִיא, וְסִלִּיק
הֵוּא רִיחַ נִיחּוֹחַ מְאִינּוֹן אֲמִרִין. וְכִדִּין נִיחָא
לְכַנְסֵת יִשְׂרָאֵל וְלֹא עַבְדַּת נוֹקְמִין דְּהֵא בְּשׁוּגָג
הָוָה. (בַּמְדַּבֵּר כ"ח) וּבַחֲדָשׁ הָרִאשׁוֹן דְּאִיהוּ
אַרְבָּעָה עַל עֶשֶׂר עַבְדִּינָן פֶּסַח בְּגִין דִּיהוּי
דְּכִיר לָן לְעֹלָם הֵוּא פֶּסַח דְּעַבְד קְדָשָׁא בְּרִיף
הוּא לְיִשְׂרָאֵל, דְּקַטֵּל הֵוּא טְלָה וְאַפִּיק
שְׁכִינְתָּא וְיִשְׂרָאֵל מְאַתְרָא מְסֻאָבָא וְאַתְחַבְּר
לְיִשְׂרָאֵל. שֶׁהִכָּה אֶת אוֹתוֹ טְלָה, וְהוֹצִיא הַשְּׁכִינָה וְיִשְׂרָאֵל מִמְּקוֹם טָמֵא, וְהִתְחַבְּר אַרְבָּעָה עַם

עשור, כנסת ישראל התחברת
בעשור שהוא צדיק, ורמוז
מקומו בעשור, ואז פסח לה'.

ורבן מי שהוא טהור וסלקה
ממנו אותה ערלה, ויראה רשם
קדוש של צדיק, שהוא י' בו,
ולא הקריב פסח לה', כנסת
ישראל לצדיק, שהוא ראוי לקרב
למקדש ולא ערל וטמא. שאם
לא הקריב, יש בו פרת. ומה
הטעם? שהרי בכל התורה אין
פרת אלא על מצוות לא תעשה,
מה [ומה] הטעם בפסח ומילה,
שהם מצוות עשה, יש פרת?
אלא משום שהדרגה גורמת
שהיא כנסת ישראל שהיא פסח,
ונקראת [נקראת] מצוות לא תעשה,
צריכה להתחבר עם עשה
ולהכליל בו מדת לילה עם יום.
ומהו? זה צדיק, שהיא מילה
ומצוות עשה, ונכלל במצוות לא
תעשה מדת יום בלילה. ואם לא
נמול בן אדם, לא ראוי להקריב
אותם, לכן עומדת מצוות לא
תעשה עליו, ודנה אותו בכרת,
שלא תפגס נפשו למקדש. וכן
בפסח צריכה כנסת ישראל
להתחבר עם בעלה. ואם בן אדם
לא עושה ולא מקריב פסח לה',
היא עומדת עליו ודנה אותו,
ולא מוציאה אותו מתחת יד
פרעה, ונכרתת נפשו ממקום
קדוש, ונשארת במקום טמא
במצרים, שהרי אם לא עשו
ישראל שתי מצוות אלו, לא
יצאו משם.

ורבן פתוב (דברים טו) שמור את
חדש האביב ועשית פסח לה'
אלהיך. שמור - פללות של
נקבה, לא תעשה. את - פללות
של הכל. חדש האביב - שהרי
באותה שעה שעורה אביב,
ומקריבים ממנו עמר עשירית
האיפה ממחרת השבת היא,

ארבעה בעשור כנסת ישראל אתחברת
בעשור דאיהו צדיק ורמיז אתריה בעשור.
וכדין פסח ליי.

ובגין כך מאן דאיהו טהור ויסתלק מניה
ההוא ערלה ויתחזי רשימא קדישא
דצדי"ק דאיהו י' ביה ולא קריב פסח ליי
(דאיהו) כנסת ישראל לצדיק דהוא חזי לקרבא
למקדשא ולא ערל וטמא, דאי לא קריב אית
ביה פרת. ומאי טעמא דהא כל אורייתא לא
אית בה פרת אלא על מצוות לא תעשה. מאי
(ומאי) טעמא בפסח ומילה דאינון מצוות עשה
כרת. אלא בגין דדרגא קא גרים דאיהי כנסת
ישראל, דאיהי פסח, ואקרי (אקרי) מצוות לא
תעשה, בעיא לאתחברת בעשה ולא תפולא
ביה מדת לילה כיום.

ומאן איהו דא צדי"ק, דאיהו מילה ומצוות
עשה ואתפליל במצוות לא תעשה מדת
יום בלילה. ואי לא אתגזר בר נש לא אתחזי
לקרבא לון, בגין כך קיימא מצוות לא תעשה
עליה ודיינת ליה בכרת, דלא ייעול נפשיה
למקדשא. וכן בפסח בעיא כנסת ישראל
לאתחברת בבעלה ואי לא עביד בר נש ולא
קריב פסח ליי, קיימא עליה ודיינת ליה ולא
אפיקת יתיה מתחות ידא דפרעה ואשתציאת
נפשיה מאתרא קדישא, ואשתארת באתרא
מסאבא במצרים. דהא ישראל אי לא עבידו
הגי תרין פקודין לא נפקו מתמן.

ובגין כך פתיב (דברים י"ז) שמור את חדש
האביב ועשית פסח ליי אלהיך. שמור,
פללא דנוקבא לא תעשה. את, פללא דכולא.
חדש האביב דהא בההוא שעפתא שעורה
אביב ומקריבין מניה עומר עשירית האיפה
ממחרת השבת איהו, וספרין שבע שבועין

וסופרים שבועות שלמים לעלות למעלה, ולקבל מאותם חמשים ימים עליונים של האם העליונה תורה שנקראת לחם, שכתוב (משלי ט) לכו לחמו בלחמי.

ואנו מקריבים ביום החמשים שנתנה בו תורה שתי הלחם, תורה שבכתב ותורה שבעל פה, ויורד חסד של העתיק הקדוש של האם העליונה (בינה) באותם שבועות שלמים ככל, וכל אחת מאותן שבע דרגות כלולה בשבעה, כפי שבארנו בסוד האמונה. לכן שמור את חדש האביב ועשית פסח לה. הקרב אותם ביחוד, שהרי בו הוציאך ממצרים לילה, ותשלים את הדרגה הזו שנקראת ליל שמורים, ותקריב זכר אליה ותקרא לילה שלם.

ובא תראה, נערה בתולה, עד שלא קרב אליה זכר, נקראת נער. אחר כך נקראת נערה. זהו שכתוב (דברים כב) ונתנו לאבי הנערה, שלמה דוקא. וזהו כשנמצאת שלמה, ולא התקרב מי [למי] שלא ראוי. אף כאן, בתחלה ליל שמורים, אחר כך הלילה הזה לה, כשמתקרב זה לזאת, ולכן לא ראוי להתקרב לאותו פסח ערל וטמא.

ודמה טעון מתנה אחת דוקא, כמו שנאמר (שיר ו) אחת היא יונתי תמתי אחת היא לאמה. היא שומרת את בניה ישראל שלא יטמאו במנהגייהם, משום כך שבטי יה יצאו משם, והתחברה יו"ד בה"א, ולא במקום אחר, כמו שעשו הם. אבל כשיצאו מבבל, נטמאו שם וטמאו המקדש, משום כך הנחש שלט בהם, ולא נמצא שלטון לישראל באותו זמן, משום

שלמין לאסתלקא לעילא ולקבלא מאינון חמשין יומין עלאין דאימא עלאה אורייתא. דאקרי לחם דכתיב (משלי ט) לכו לחמו בלחמי. ואנו מקרבינ ביומא דחמשין דאתייהיב ביה אורייתא שתי הלחם, תורה שבכתב ותורה שבעל פה. ונחית טיבו דעתיקא קדישא דאימא עלאה באינון שבע שבועין שלימן בכולא. וכל חד מאינון שבע דרגין כליל בשבעה כדאוקימנא ברזא דמהימנותא. בגין כך (דברים ט"ז) שמור את חדש האביב ועשית פסח ליי, קריב לון ביחודא. דהא ביה אפקדו ממצרים לילה, ותשלים להאי דרגא דאקרי ליל שמורים, ותקריב דכורא לגבה ותתקרי לילה שלימא.

ותא חזי נערה בתולה עד לא אתקריב דכורא לגבה אקרי נער, לבתר אקרי נערה. הדא הוא דכתיב (דברים כ"ב) ונתנו לאבי הנערה, שלימא דייקא. ודא איהו פד אשתפחת שלימא ולא אתקריב מאן (כ"א למאן) דלא אתחזי. אוף הכא בקדמיתא ליל שמורים לבתר, הלילה הזה ליי, פד אתקריב זה לזאת. בגין כך לא אתחזי לאתקרבא בההוא פסח ערל וטמא.

ודמה טעון מתנה אחת דייקא, כמה דאת אמר (שיר השירים ו) אחת היא יונתי תמתי אחת היא לאמה. היא נטרת בנהא דלא יסתאבון בנמוסייהו ישראל, בגין כך שבטי יה נפקו מתמן ואתחברת יו"ד בה"א ולא באתר אחרא כמה דעבדו אינון. אבל פד נפקו מבבל דאסתאבו תמן, סאיבו מקדשא. בגין כך חוייא שליט בהו ולא אשתכח שולטנותא לישראל בההוא זמנא, בגין דסאיבו מקדשא בנשים נכריות. מפאן מאן

שטמאו את המקדש בנשים
נכריות. מכאן, מי שטמא את
עצמו למטה, הוא טמא למעלה.
ומי שמקדש עצמו למטה,
מקדש למעלה. ועל כף היו
ראויים שייעשה להם נס באותה
שעה שיצאו מבבל כאותה שעה
שיצאו ממצרים, אלא שגורם
החטא.

ובחמישה עשר לחדש הראשון
החלק של אברהם, שהוא ראשון
ואחוז בדרגת חסד, אנו
מקריבים לקדוש-ברוך-הוא שני
פרים, להוסיף שני חלקים
לדרגת חסד מהעתיק הקדוש.
איל אחד כנגד דרגת יצחק,
וצריך איל, לשון של תקיפות,
משום שחלקו חזק המים. וצריך
שפתפים אותה דרגת הגבורה
עם חסד עליון לעשות חסד עם
כל ישראל, ולהפירע מאותם
שמציקים להם, ולהקיפו צד
המים. זהו שפתוב (בראשית ל)
מחשף הלבן.

שבעה כבשים תמימים - כנגד
כל הדרגות שישתלמו בו. וכן
בכל יום ויום שבעה כבשים,
ביום הראשון של כל שבעת
הימים העליונים, כל אחד נתקן
בסוד של שבע, ויהיו שבע
שבתות תמימות לקבל את האור
העליון של התורה. שעיר חטאת
לכפר על טמאת המקדש, ולא
תהיה רשות לאותו שעיר לערוב
ולא להסטיין על ישראל.

(במדבר כח) וביום הפכורים
בהקריבכם מנחה חדשה - כנגד
דרגת יעקב, שהרי אז נתקן
העולם והתחדש, ואנו מונים
שבעה שבועות כדי לחבר הכל
ביובל העליון, שנותנת לבן
הפכור הזה עטרה של תורה
שנקללת בארבעים ותשעה פנים, ויצאה מחכמה העליונה באותם חמשים שערי בינה, ונתנה
לבן הפכור הזה על ידי משה שאחוז גם בדרגה זו. זהו שפתוב (שיר א) צאינה וראינה בנות ציון

דמסאב גרמיה לתתא, מסאב לעילא. ומאן
דקדיש גרמיה לתתא מקדש לעילא. ועל דא
ראויין הוו דיתעבד להו ניסא בההיא שעתא
דנפקו מבבל כשעתא דנפקו ממצרים. אלא
דגרים חובא.

ובחמישה עשר לירחא קדמאה חולקא
דאברהם דאיהו קדמאה ואחיד
בדרגא דחס"ד. אנו מקריבין לקדשא ברין
הוא תרין פרים לאוספא תרין חולקין לדרגא
דחסד מעתיקא קדישא. איל אחד לקבל
דרגא דיצחק ובעינן איל לישנא דתקיפו,
בגין דחולקא דידיה תקיפו מיא. ובעינן
דיסתפם ההוא דרגא דגבור"ה בחסד עלאה
למעבד טיבו עם כל ישראל. ולא תפרעא
מאינון דעאקין לון ולאסתרא ליה סטרא
דמיין, האי דכתיב (בראשית ל) מחשוף הלבן.

שבעה כבשים תמימים. לקבל פלהו דרגין
דישתלמוין ביה. וכן בכל יומא ויומא
שבעה אמרין ביומא קדמאה דכולהו שבעה
יומין עלאין כל חד אשתלים ברזא דשבע
ויהון שבע שבתות תמימות לקבלא נהירו
עלאה דאורייתא. שעיר חטאת לכפרה על
סאיבו דמקדשא ולא יהא ליה רשו לההוא
שעיר לערבבא ולא לאסטנא על ישראל.

וביום הפכורים בהקריבכם מנחה חדשה.
(במדבר כ"ח) לקבל דרגא דיעקב דהא כדן
אשתלים עלמא ואתחדש. ואנו מנינן שבע
שבועין בגין לחברא כלא ביובלא עלאה
דיהבא להאי ברא בוכרא עטרה דאורייתא
דאתפלילת בתשעה וארבעין אנפין ונפקא
מחכמה עלאה באינון חמשין שערי בינה.

שנקללת בארבעים ותשעה פנים, ויצאה מחכמה העליונה באותם חמשים שערי בינה, ונתנה
לבן הפכור הזה על ידי משה שאחוז גם בדרגה זו. זהו שפתוב (שיר א) צאינה וראינה בנות ציון

במלך שלמה, במלך שהשלוס כלו שלו. [הרי] שהרי בארנו שדרגה זו שלמה מכל הצדדים, ושלם נקרא בסוד האמונה, שכתוב (בראשית כח) ויעקב איש תם. ביום חתנתו - זה כשנתנה [הורה]. וביום שמחת לבו - כשנבנה בית המקדש.

בא ראה, כתוב (שמות ט) בחדש השלישי, שהתחברה דרגה זו שנקראת שלישי בחדש, והיא חתנתו, על זה כתוב (שם) ויחן שם ישראל נגד החר. דרגה זו הפך הפכור. נגד החר - כנגד אותו הר שנודע שהוא קטן מכל ההרים שלמעלה, שהוא רם ונשא כשמתחבר למעלה, ונקרא הר סיני. שהרי שבעה הרים ושבעה ימים ושבוע ארצות ברא הקדוש ברוך הוא בעולם, שהם כנגד שבעה ימים עליונים, ולא בחר מפלם לתת תורה אלא בחר סיני, שהוא הסוד של כנסת ישראל, וגם בים פנרת, שפא משם תכלת, שדומה לכסא הפכוד. כנסת ישראל פנרת זה הצדיק, וזהו ים פנרת, כפי שפרשו החברים.

בגור היה תלוי למעלה ממטתו של דוד, ובשעה שרוח צפונית מנשבת בו, מנגן מאליו, ודוד קם לעסק בתורה בחרות הלילה להתחבר עם כנסת ישראל. ובארץ ישראל השביעית של הכל, הנקדה האמצעית של ארץ התחנתנה בחר הקדוש ברוך הוא שהיא כנגד הנקדה העליונה.

מה הטעם בו בחר סיני שלמעלה לתת בו תורה שבכתב, וסימניו בארון זה לתת בו ברית? משום שבארון זה מנחים כל הגנוזים הטובים, ותורה שבכתב, שנקראת ברית, מנחת בו, וכל פלי הקרב

ואתיהיבת להאי ברא בוכרא על ידי דמשה דאחיד נמי בהאי דרגא הדא הוא דכתיב (שיר השירים ג) צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה, במלפא דשלמא כלא דיליה. (והא) דהא אוקימנא דהאי דרגא שלים מפל סטרין ושלים אקרי ברזא דמהימנותא דכתיב (בראשית כ"ח) ויעקב איש תם. ביום חתנתו. דא כד אתיהיבת (אורייתא). וביום שמחת לבו. פד אתבני בי מקדשא:

הא חזי כתיב בחדש השלישי דאתחבר האי דרגא דאקרי שלישי בחדש והיא חתנתו, על דא כתיב (שמות י"ט) ויחן שם ישראל נגד החר. האי דרגא בוכרא. נגד החר לקבל ההוא הר דאתיידע דאיהו זעיר מפל טוריפא דלעילא דאיהו רם ונשא כד אתחבר לעילא ואקרי הר סיני דהא שבעה טורין ושבעה יומין ושבעה ארצות ברא קדשא בריך הוא בעלמא דאינון לקבל שבעה יומין עלאין ולא בחר מפלהו למיהב אורייתא אלא בחר סיני דאיהו רזא דכנסת ישראל, וביום פנרת נמי דאתי מתמן תכלת דדמי לכסא הפכוד. פנרת ישראל. פנרת דא צדי"ק והאי ים דפנרת הוא פדאוקמוה חברי"א.

בגור היה תלוי למעלה ממטתו של דוד, ובשעה שרוח צפונית מנשבת בו מנגן מאליו. ודוד קם למלעי באורייתא חצות לילה לאתחברא בכנסת ישראל. ובארץ ישראל שביעאה דכולא נקודה אמצעיתא דארעא תתאה, בחר קדשא בריך הוא דאיהו לקבל נקודה עלאה.

מאי טעמא ביה בחר סיני דלעילא למיהב

ביה אורייתא שבכתב וסימניו בהאי ארון למיהב ביה ברית, בגין

שֶׁל הַמֶּלֶךְ נִמְסְרוּ בְיָדֶיהָ, וְכָל הָעוֹלָמוֹת שֶׁלְמִטָּה יוֹנְקִים מִמֶּנָּה. אִם זָכוּ יִשְׂרָאֵל לִשְׁמֹר הַתּוֹרָה, אִזּוֹ נִתְּנָתָ לָהֶם כָּל טוֹב הָעוֹלָם, וְאִם לֹא, אִזּוֹ מִיִּסְרְתִי אוֹתָם. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (ויקרא כו) וְיִסְרְתִי אֶתְכֶם אַף אֲנִי. זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְכִשְׁתַּחֲבֹר בְּ"אֲנִי" דְל"ת שְׁלֵה, נִקְרָאת אֲדָנָי, וְדָן אֶת הָעוֹלָם. לְכֵן פְּתוֹב (דברים ד) וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׁם מֹשֶׁה. בְּ"זֹאת" נִתְּנָה הַתּוֹרָה.

בֹּא רְאֵה, תּוֹרָה שְׁפָתוֹב נִקְרָאת צְדִיק, וּמִנְחַת בְּזֹאת, שְׁפָרִית זוֹ מִנְחַת בּוֹ, שְׁפָתוֹב אַרְוֹן הַבְּרִית, מִשׁוֹם שְׁמִנְחַת בּוֹ בְּרִית שֶׁהוּא צְדִיק. וְלָכֵן וְזֹאת הַתּוֹרָה, הַתַּחֲבֹר וְא"ו עִם זֹאת, וְאָז - אֲשֶׁר שָׁם מֹשֶׁה, סֵם הַחַיִּים לְעוֹלָם, שֶׁהָרִי עֵץ הַחַיִּים נִדְּבַק בָּהּ. וְכִשְׁמַעֲשִׂי בְּנֵי אָדָם אֵינָם פְּשָׁרִים, מִסְתַּלֵּק וְא"ו מ"זֹאת", וְאָז פְּתוֹב (ויקרא יד) זֹאת תִּהְיֶה תּוֹרַת הַמְּצֻרָע, וְזֶהוּ חֲשׂוֹב כִּמְת.

וְכַתִּיב (במדבר יט) זֹאת הַתּוֹרָה אֲדָם כִּי יָמוּת בְּאֵהָל. הַסְתַּלְקָה ו' מְזֹאת, וְעוֹשֶׂה הָאֵהָל הַזֶּה נִקְמוֹת. הֵינּוּ מֵה שְׁפָתוֹב (שם) זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר צִוָּה ה'. מִשׁוֹם שֶׁלֹּא הַתַּחֲבֹרָה ו' עִם ה', גִּרְמוֹ שֶׁטְמָאוּ הַמְקַדָּשׁ וְגִרְמוּ לָהֶם מִיתָה, שֶׁהָרִי מִי שֶׁמְפָרִידֵם גֹּרֵם מִיתָה לְנַפְשׁוֹ, עַד שֶׁבָּאָה פָּרָה וְכִפְּרָה עַל בְּנֵהּ, וְעוֹשִׂים מִמֶּנָּה הַזָּאָה עַל טְמְאֵי מַתִּים.

זֹאת הַתּוֹרָה, שֶׁלֹּא הַתַּחֲבֹר לָהּ וְא"ו עַד שֶׁעָשׂוּ הַזָּאָה לְאוֹתָם כְּלֵי מִדְּוָן, וְאֶחָד כֶּף (דברים ד) וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׁם וְגוֹמֵר. חַיִּים נִדְּבָקוּ בָּהּ, (שם ל) וְזֹאת הַבְּרִכָּה. בְּרִכָּה נִדְּבָקָה בְּ"זֹאת" הַזֶּה. אֲבָל כָּל מְקוֹם שֶׁתִּמְצָא בַתּוֹרָה "זֹאת הַתּוֹרָה" כְּלֵי וְא"ו, זֶה בְּגִלְל חֲטָא.

דְּבַהֲאֵי אַרְוֹן מוֹנְחִין כָּל גְּנִיזִין טְבִין, וְתוֹרָה שְׁפָתוֹב דְּאֶקְרִי בְרִית בִּיהַ מוֹנְחָא. וְכָל מְאֲנֵי קְרָבָא דְּמִלְפָא בְּיָדֶיהָ אֶתְמָסְרוּ, וְכִלְהוּ עֲלִמִין דְּלִתְתָא מִינָהּ יִנְקִין. זָכוּ יִשְׂרָאֵל לְמִיטְר אֲוִרִייתָא כְּדִין יִהְבַת לוֹן כָּל טִיבוּ דְעֲלָמָא. וְאִי לֹא כְּדִין יִסְרַת לוֹן, הָדָא הוּא דְכַתִּיב (ויקרא כ"ו) וְיִסְרְתִי אֶתְכֶם אַף אֲנִי, דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְכַד תַּחֲבֹר בְּאֲנִי דְל"ת דִּילָהּ אֶקְרִי אֲדָנָי וְדִינָא לְעֲלָמָא. בְּגִין כֶּף פְּתִיב (דברים ד) וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׁם מֹשֶׁה. בְּזֹאת אֶתִּיְהִיבֵת אֲוִרִייתָא.

הָא חֲזִי, אֲוִרִייתָא שְׁפָתוֹב צְדִיק אֶקְרִי, וּמוֹנַח בְּזֹאת דְּהֵאֵי בְרִית מְנַחָא בִּיהַ, דְּכַתִּיב אַרְוֹן הַבְּרִית בְּגִין דְּמוֹנַח בִּיהַ בְּרִית דְּאִיהוּ צְדִיק בְּגִין כֶּף וְזֹאת הַתּוֹרָה אֶתְחַבֵּר וְא"ו בְּזֹאת וְכְדִין אֲשֶׁר שָׁם מֹשֶׁה סֵם חַיִּין לְעֲלָמָא. דְּהֵא אֵילְנָא דְחַיִּי אֶתְדַבֵּק בָּהּ. וְכַד לֹא מְכַשְׁרִין בְּנֵי נְשָׂא עוֹבְדִייהוּ, אֶסְתַּלֵּק וְא"ו מְזֹאת. וְכְדִין פְּתִיב (ויקרא י"ד) זֹאת תִּהְיֶה תּוֹרַת הַמְּצוֹרָע, וְזֶהוּ חֲשׂוֹב כִּמְת.

וְכַתִּיב (במדבר י"ט) זֹאת הַתּוֹרָה אֲדָם כִּי יָמוּת בְּאֵהָל אֶסְתַּלֵּק ו' מְזֹאת וְעַבִּיד הָאֵי אֵהָל נוֹקְמִין, הֵינּוּ דְכַתִּיב (שם) זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר צִוָּה יי. וְכְגִין דְּלֹא אֶתְחַבֵּר ו' בָּהּ, גִּרְמוּ דְסָאִיבוּ מְקַדָּשָׁא וְגִרְמוּ לוֹן מוֹתָא. דְּהֵא מָאן דְּאֶפְרִישׁ לוֹן, גִּרִים מוֹתָא לְנַפְשִׁיהּ, עַד דְּאֶתַת פָּרָה וְכִפְּרָה עַל בְּנֵהּ. וְעַבְדִין מִינָהּ הַזָּאָה עַל טְמְאֵי מַתִּים.

זֹאת הַתּוֹרָה דְּלֹא אֶתְחַבֵּר בָּהּ וְא"ו עַד דְּעַבְדוּ הַזָּאָה לְאֵינוֹן כְּלֵי מִדְּוָן. וְלִבְתֵּר (דברים ד) וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׁם וְגו' חַיִּים אֶתְדַבֵּק בָּהּ. (דברים ל"ג) וְזֹאת הַבְּרִכָּה, בְּרִכָּה אֶתְדַבֵּק בָּהּ בְּהֵאֵי זֹאת. אֲבָל כָּל אֶתֵר דְּתַשְׁכַּח

בְּאוֹרִייתָא זֹאת הַתּוֹרָה כְּלֵא

(ויקרא יג) זאת תורת נגע צרעת. (שם)
(יד) זאת התורה לכל נגע הצרעת.
(במדבר ה) זאת תורת הקנאות.
משום שטמאו את עצמם וטמאו
המקדש. (ויקרא ו) זאת תורת
העלה, לא כתוב בו וא"ו, עד
שיעשו לה בני אהרן שלמות
לחבר את זאת לבעלה. (שם ו)
וזאת תורת המנחה - לא בא על
חטא, שהרי היא נדבה, או
שפאה עם עולה, והעולה הרי
עושה שלמות. (שם) זאת תורת
החטאת - בא על חטא שטמאו
את "זאת".

(ויקרא ז) וזאת תורת האשם -
משום שלא עשו כל כף פגם,
ולכן באה זכר ולא נקבה. (שם)
וזאת תורת זבח השלמים, משום
שפאה לשלום, מתחבר עמה
וא"ו. (שם) זאת התורה לעלה
[ולמנחה ולחטאת - בגלל
חטאת שיש בפסוק, וחוטא אחד
יאבד טובה הרבה, זה פרשנו
בכל מקום - וא"ו מוסיף על ענין
ראשון.

וזאת התורה אשר שם וגו' מאי טעמא
וא"ו, הא לא אמר זאת בקדמיתא,
אמאי כתיב וזאת, בגין סם חיים דאתדבק
בה. (דברים ל"ג) וזאת הברכה, בגין ברכה אף על
גב דלא כתיב זאת בקדמיתא, או מלה על מה
דייתי. אבל בכולהו מאי טעמא לא כתיב
וזאת. בגין דלא אתדבק וא"ו. והאי דכתיב
וזאת תורת האשם בגין דכתיב לעיל זאת
תורת החטאת, וא"ו מוסיף על ענין ראשון.
בגין כף אתיהיבת אורייתא בהאי זאת.

ובגין כף פתיב (ויקרא כ"ו) אף אני אעשה זאת,
אסלק מינה וא"ו ותעביד בהו נוקמין
וכולהו קרבנין אתיין לקרבא להאי זאת
לעילא בהאי שלישי. ואנן מקרבין בהאי
יומא תרין פרים במוסף, לאוספא ליה תרין

וא"ו, בגין חובה (ויקרא י"ג) זאת תורת נגע
צרעת. (ויקרא י"ד) זאת התורה לכל נגע הצרעת
(במדבר ה) זאת תורת הקנאות. בגין דסאיבו
גרמיהון וסאיבו מקדשא. (ויקרא ו) זאת תורת
העולה, לא כתיב ביה וא"ו עד דיעבדו לה
שלימו בני אהרן לחברא לזאת בבעלה. (ויקרא
ו) וזאת תורת המנחה, לא אתייה על חטא,
דהא נדבה היא. או דאתייה עם עולה והא
עבדא עולה שלימו. (ויקרא ו) זאת תורת
החטאת אתייה על חטא דסאיבו להאי זאת.
וזאת תורת האשם בגין דלא עבדו כל כף
פגמיו, ובגין כף אתייה דכורא ולא
נוקבא (ויקרא ז) וזאת תורת זבח השלמים בגין
דאתיין לשלמא אתחבר בה וא"ו. (שם) זאת
התורה לעולה למנחה ולחטאת, בגין חטאת
דאית בקרא, וחוטא אחד יאבד טובה הרבה.
דא אוקימנא בכל אתרא וא"ו מוסיף על ענין
ראשון.

וזאת התורה אשר שם וגו' מאי טעמא
וא"ו, הא לא אמר זאת בקדמיתא,
אמאי כתיב וזאת, בגין סם חיים דאתדבק
בה. (דברים ל"ג) וזאת הברכה, בגין ברכה אף על
גב דלא כתיב זאת בקדמיתא, או מלה על מה
דייתי. אבל בכולהו מאי טעמא לא כתיב
וזאת. בגין דלא אתדבק וא"ו. והאי דכתיב
וזאת תורת האשם בגין דכתיב לעיל זאת
תורת החטאת, וא"ו מוסיף על ענין ראשון.
בגין כף אתיהיבת אורייתא בהאי זאת.

ובגין כף פתיב (ויקרא כ"ו) אף אני אעשה זאת,
אסלק מינה וא"ו ותעביד בהו נוקמין
וכולהו קרבנין אתיין לקרבא להאי זאת
לעילא בהאי שלישי. ואנן מקרבין בהאי
יומא תרין פרים במוסף, לאוספא ליה תרין

ואנו מקריבים ביום זה שני פרים
במוסף, להוסיף לה שני חלקים.
איל אחד לחבר לה הפת של
גבורה, שבעה כבשים פנגד כל
הדרגות שישמחו בהלולא הזו,
שעיר עזים לכפר על שטמאו
המקדש הרשעים שלמטה.

(במדבר כט) ובחדש השביעי - פנגד
דרגת יצחק שיתחבר עם פנסת
ישראל בשני פרים. זהו שפתוב
(בראשית ח) ותנח התבה בחדש
השביעי בשבעה עשר,
שהתוספה פנסת ישראל, שהיא
שביעית על עשר סמוכה
לעשרה. משום כך פר אחד,
להוסיף לו כח האמא העליונה
לדון את העולם. אבל שנים לא,
משום שהעולם לא יכול לסבל
את הדין הקשה.

איל אחד - הגבורה שלו, לשון
של תקיפות, (תהלים כב) אילותי
לעזרתי חושה, והאיל הזה
תמצא בכל המוספים,
שמוספים פח וגבורה עליהם,
פרט לשבת שיש בה מנוחה ואין
בה דין כלל, שמתגלה העתיק
הקדוש שמחה וטובות לכל
העליונים (עולמים). (במדבר כח)
כבשים בני שנה - לתת פח לכל
הדרגות. שעיר עזים - שלא
תראה טמאה במקדש ביום
הדין, וביום זה מתחברת
הגבורה העליונה בדין הפתוח
של ראש חדש לדון את העולם.
בא ראה, גבורה דין הקשה,
פנסת ישראל דין הרפה, אף
חובת היום פר אחד כדי
שהעולם יוכל לסבל, ולכן
בראש חדש שני פרים, שהיא
פפרה. בעשרה לחדש פנגד
דרגת משה. במוסף שלו פר בן
בקר אחד, שלא נוסף בו דין כל
כך, היות שאותו יום הוא של
פפרה. איל אחד תקיף לשבר את

חולקין. איל אחד, לאתחברא ליה חילא
דגבור"ה. שבעה אמרין לקבל פולהו דרגין
דיחדון בהאי הלולא. שעיר עזים, לכפרא על
דסאיבו מקדשא חייבין דלתתא.

בחדש השביעי, (במדבר כ"ט) לקבל דרגא
דיצחק דיתחבר ביה פנסת ישראל
בתרין פרים. האי דכתיב (בראשית ח) ותנח
התיבה בחדש השביעי בשבעה עשר,
דאתוספא פנסת ישראל דאיהי שביעית על
עשר סמיכא לעשרה. בגין כך פר אחד
לאוספא ליה חילא דאימא עלאה למידן
עלמא. אבל תרין לא, בגין דלא יכיל עלמא
למסבל דינא תקיפא.

איל אחד, גבורה דיליה לישנא דתקיפו,
(תהלים כ"א) אילותי לעזרתי חושה. והאי
איל תשפח פכולהו מוספין, דמוסיפין חילא
דגבורה עליהו. פר משפתיא דאית ביה ניחא,
ולית ביה דינא כלל. דאתגלייא עתיקא
קדישא חידו וטבאן לכולהו עלאין (כ"א עלמין).

(במדבר כ"ח) כבשים בני שנה, למיהב חילא
לכולהו דרגין. שעיר עזים דלא יתחזי סאיבו
במקדשא ביומא דדינא ובהאי יומא אתחבר
גבורה עלאה בדינא תתאה דראש חדש
למידן עלמא.

הא חזי, גבורה דינא קשיא, פנסת ישראל
דינא רפיא. אף חובת היום פר אחד,
בגין דייכיל עלמא למסבל. ובגין כך פריש
ירחא תרין פרים דהיא כפרה. בעשרה
לירחא לקבל דרגא דמשה, במוסף דיליה פר
בן בקר אחד, דלא אתוסף ביה דינא כל כך
בגין דהוא יומא דכפרה. איל אחד תקיף,
לתברא רשיעי עלמא, ובעינן למעבד נייחא
לשפכא רגזא. כבשים שבעה, לאוספא

הַרְשָׁעִים שֶׁל הָעוֹלָם, וְצָרִיף
לְעֲשׂוֹת נֶחֱת לְשִׁפּוֹף הַרְגֹזוֹ. כְּבָשִׁים
שֶׁבְעָה לְהוֹסִיף לְכָל הַדְּרָגוֹת.
שְׁעִיר עֲזִים אֶחָד הַתּוֹסֵף כָּאֵן
בַּחֹבֶת הַיּוֹם לְכַפֵּר עַל טְמֵאת
הַמִּקְדָּשׁ, מִשּׁוֹם שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּף
הוּא לְמַעַלָּה יִכַּפֵּר עַל הַכֹּל וְלֹא
תִשָּׂאֵר טְמֵאָה בְּעוֹלָם.

מִשּׁוֹם כִּן אֶחָד בְּיוֹם, לְכַפֵּר קֹדֶשׁ
הַקְּדָשִׁים פַּעַם אַחַת בְּשָׁנָה, כְּדִי
שֶׁלֹּא תִמָּצֵא שֵׁם טְמֵאָה כָּל כִּן,
וְאֶחָד בַּחוּץ לְמִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן שֶׁלֹּא
תִמָּצֵא טְמֵאָה בְּעוֹלָם. בַּחֲמִשָּׁה
עֶשֶׂר לַחֲדָשׁ כְּנֶגֶד דְּרֹגַת אֶהְרֹן
שֶׁאֲחֻזוֹ בַּהוֹר, וְהַתְּעֵלָה גַם
בַּחֶסֶד.

וְכֵן בְּזִמְנָן זֶה אֶפְלוּ עִם כָּל אַמּוֹת
הָעוֹלָם עוֹשֶׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּף הוּא
חֶסֶד, מִשּׁוֹם שֶׁמִּתּוֹסֵף חֶסֶד שֶׁל
אֶהְרֹן עִם חֶסֶד שֶׁל אַבְרָהָם, וְהֵם
מִקְרִיבִים בּוֹ בְּשִׁבְעָה יָמִים
קְרִבְנוֹת עוֹלוֹת, כְּדִי שִׁישְׁמְחוּ כָּל
הָעוֹלָם בְּשִׂמְחַת יִשְׂרָאֵל. שְׁבַעִים
פָּרִים כְּנֶגֶד שְׁבַעִים אַמּוֹת עוֹבְדֵי
כּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת הָעוֹלָם, וּבִיּוֹם
הַרְאֻשׁוֹן פָּרִים שְׁלֹשָׁה עֶשֶׂר,
לְהַרְאוֹת שֶׁאֵינָם כְּדֹאִים לְהַתְקִים
בְּעוֹלָם אֶלֹא בְּטוֹבוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּף הוּא שִׁישׁ בּוֹ שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה
מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים.

אִירִים שְׁנַיִם, שֶׁתְּהִיָּה תְקִיפּוֹת
לְאוֹתָהּ דְּרֹגָה שֶׁל חֶסֶד עֲלִיוֹן עַל
אֶחָד שְׁנַיִם מִמֶּה שֶׁמִּקְרִיבִים בְּכָל
הַמּוֹסָפִים, מִשּׁוֹם שֶׁחַג זֶה הוּא
כְּנֶגֶד דְּרֹגַת אֶהְרֹן, שֶׁאֲחֻזוֹ בְּדְרֹגָה
שְׁשִׁית. וְנִקְרָא יוֹם הַשְּׁשִׁי יוֹמוֹ
שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּף הוּא אֶלֶף
שְׁנַיִם. וּבְאוֹתוֹ יוֹם עֲתִיד הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּף הוּא לְהוֹסִיף עַל כָּל אֶחָד
שְׁנַיִם חֶסֶד לְעִמּוֹ. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב
(שְׁמוֹת טו) וְהָיָה בְּיוֹם הַשְּׁשִׁי וְהִכִּינוּ
אֶת אֲשֶׁר יִבְיֵאוּ, אִז - וְהָיָה מִשְׁנֵה
עַל אֲשֶׁר יִלְקְטוּ יוֹם יוֹם, וּבְכָל
הַדְּרָגוֹת שֶׁלְמַעַלָּה נוֹסְפוֹת בְּרִכּוֹת.

לְכוּלְהוֹ דְּרֹגִין. שְׁעִיר עֲזִים אֶחָד, אֶתּוֹסֵף הַכָּא
בַּחֹבֶת הַיּוֹם לְכַפֵּרָא עַל סוֹאֲבַת מִקְדָּשָׁא,
בְּגִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא מְלַעֲיָלָא מְכַפֵּר כָּלֵא.
וְלֹא יִשְׁתָּאֵר סְאִיבוֹ בְּעִלְמָא.

בְּגִין כִּן, חַד בְּיוֹמָא, לְכַפֵּרָא קֹדֶשׁ הַקְּדָשִׁים
חַד זְמַנָּא בְּשִׁתָּא, בְּגִין דְּלֹא אִשְׁתַּכַּח כָּל
כִּן סְאִיבוֹ תַמָּן. וְחַד לְבָרָא, לְמִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן,
דְּלֹא יִשְׁתַּפַּח סְאִיבוֹ בְּעִלְמָא. בַּחֲמִשָּׁה עֶשֶׂר
לְיַרְחָא לְקַבַּל דְּרֹגָא דְּאֶהְרֹן דְּאֶחִיד בְּהוֹ"ד
וְאִסְתַּלַּק נְמִי בַּחֶסֶד.

וּבְגִין כִּן בְּהֵאֵי זְמַנָּא אֶפְלוּ עִם כָּל אוֹמִין
דְּעִלְמָא עֲבִיד קֹדְשָׁא בְּרִיף הוּא טִיבוֹ.
בְּגִין דְּאֶתּוֹסֵף חֶסֶד דְּאֶהְרֹן עִם חֶסֶד
דְּאַבְרָהָם וְאֵינּוֹן מְקַרְבִּין בֵּיהּ בְּשִׁבְעָה יוֹמִין
קְרִבְנִין עֲלוּוֹן, בְּגִין דִּיִּחְדּוֹ כּוֹלִיָּה עִלְמָא
בַּחֲדוּתָא דִּישְׂרָאֵל. שְׁבַעִין פָּרִים לְקַבַּל
שְׁבַעִין אוֹמִין עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת דְּעִלְמָא,
וּבִיּוֹמָא קֹדְמָאָה פָּרִים שְׁלֹשָׁה עֶשֶׂר. לְאַחֲזָאָה
דְּלֹאוֹ אֵינּוֹן כְּדֹאִי לְאַתְקִימָא בְּעִלְמָא, אֶלֹא
בְּטִיבוֹ דְּקֹדְשָׁא בְּרִיף הוּא, דְּאִית בֵּיהּ תְּלִיסַר
מְכִילָן דְּרַחֲמִי.

אִירִים שְׁנַיִם לְמַהְוֵי תְקִיפּוֹ לְהֵהוּא דְּרֹגָא
דְּחֶסֶד עֲלָאָה עַל חַד תְּרִין מִמֶּה
דְּמְקַרְבִּין בְּכוּלְהוֹ מוֹסָפִין בְּגִין דְּהֵאֵי חַגָּא
אִיהוּ לְקַבַּל דְּרֹגָא דְּאֶהְרֹן דְּאֶחִיד בְּדְרֹגָא
שְׁתִּיתָאֵי. וְאַקְרִי יוֹם שְׁתִּיתָאֵי. יוֹמָא דְּקֹדְשָׁא
בְּרִיף הוּא אֶלֶף שְׁנַיִן. וּבְהֵהוּא יוֹמָא זְמַין
קֹדְשָׁא בְּרִיף הוּא לְאוֹסְפָא עַל חַד תְּרִין טִיבוֹ
לְעִמִּיָּה. הֵדָּא הוּא דְּכִתִּיב (שְׁמוֹת טו) וְהָיָה בְּיוֹם
הַשְּׁשִׁי וְהִכִּינוּ אֶת אֲשֶׁר יִבְיֵאוּ, אִז וְהָיָה מִשְׁנֵה
עַל אֲשֶׁר יִלְקְטוּ יוֹם יוֹם, וּבְכָלֵהוּ דְּרֹגִין
דְּלַעֲלִילָא אֶתּוֹסֵף בְּרִכָּאָן.

ובאותו יום יבא מלך המשיח ויקרא חג האסיף, שיכנס הקדוש ברוך הוא בו הגלות של עמו. זהו שכתוב (ישעיה יא) והיה ביום ההוא יוסיף ה' שנית ידו לקנות את שאר עמו. ויקרא חג הסכות, שכל שבע הדרגות מכסות על ישראל כמו ספה, ולכן כל ענני הפכוד הולכים עם ישראל במדבר בזכות אהרן, ולכן ארבעה עשר כבשים שובלים יום. ובשבעה ימים - הרי שבעתים, ויאיר שבעתים אור השמש, והקדוש ברוך הוא ירחם על העולם. ושעיר עזים אחד לחטאת - לכפר על טמאת המקדש שטמאו אמות העולם עובדי כוכבים ומזלות. ביום השני כנגד דרגת יצחק. ביום השלישי כנגד דרגת יעקב. ביום הרביעי כנגד דרגת יוסף. ביום החמישי כנגד דרגת משה. ביום הששי כנגד דרגת אהרן.

ובא וראה, בחג זה ובחג המצות שבעה ימים שכוללים בהם כל הימים שלמעלה, מה שאין פן בשאר חגים שמקריבים בהם מוסף, אלא הינו מה שפרשנו בסוד האמונה, (בראשית ל) מחשף הלבן אשר על המקלות, שלכל אותם שבעה שבע דרגות מקיפות אותם בצד החסד, החג של המצות כנגד אברהם שבא מחסד, לכן כל הדרגות שם, שהרי את כל הדרגות מקיף יעקב השלם לצד של חסד. החג הזה כנגד דרגתו של אהרן שאחוזו בחסד, כלם עמו.

דבר אחר - משום שכל הדרגות וכל הצדיקים, כשיצאו ישראל ממצרים, הקדוש ברוך הוא התגלה שם בפתרים שלו, ועתיד לעשות כן בזמן ביאת המשיח. משום כך כל הפתרים רמוזים

ובהוא יומא ייתי מלפא משיחא ויתקרי חג האסיף דיכניש קדשא בריך הוא ביה גלותא דעמיה, הדא הוא דכתיב (ישעיה י"א) והיה ביום ההוא יוסיף יי שנית ידו לקנות את שאר עמו. ויתקרי חג הסכות, דכלהו שבעה דרגין חפזין על ישראל כסופה ובגין כך פולהו ענני כבוד אזלין עם ישראל במדברא בזכותא דאהרן בגין כך ארבעה עשר אמרין בכל יומא.

ובשבעה יומין הא שבעתים וינהיר שבעתים נהירו דשמשא. וקדשא בריך הוא ירחם על עלמא ושעיר עזים אחד חטאת לכפרא על סאיבו מקדשא דסאיבו אומי עלמא עובדי כוכבים ומזלות ביומא תנינא לקבל דרגא דיצחק. ביומא תליתאה לקבל דרגא דיעקב. ביומא רביעאה לקבל דרגא דיוסף. ביומא חמישאה לקבל דרגא דמשה. ביומא שתיתאה לקבל דרגא דאהרן: ותא חזי בהאי חגא ובחגא דפטירו, שבעה יומי דכלילין פולהו יומין דלעילא בהו.

מה דלית פן בשאר חגין דמקרבין בהו מוסף, אלא היינו דאוקימנא ברזא דמהימנותא (בראשית ל) מחשוף הלבן אשר על המקלות, די לכל אינון שבעה שבעה דרגין אסחר לון בסטר דחס"ד חגא דפטירא, לקבל אברהם דאתי מחס"ד בגין כך פולהו דרגין תמן. דהא לכולהו דרגין אסחר יעקב שלימא לסטרא דחס"ד. האי חגא לקבל דרגא דאהרן דאחיד בחסד, פולהו עמיה.

דבר אחר, בגין דכולהו דרגין וכולהו זכאין, כד נפקו ישראל ממצרים קדשא בריך הוא אתגלי תמן בכתרוי וזמין למעבד פן ביומי דייתי משיחא. בגין כך

כָּאן וְכָאן, וְנוֹטְלִים עַל אֶחָד
שָׁנִים שְׁבַע בְּרֻכּוֹת כָּאן מִשָּׁם.
וְשֵׁם עַל אֶחָד שְׁבַע מִשָּׂאָר
הַמוֹסְפִים, זֶהוּ שְׁכָתוּב (מִיכָה ז'
פִּימִי צִאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲרָאֲנוּ
נִפְלְאוֹת. פִּיּוֹם צִאתְךָ הָיָה לוֹ
לוֹמַר! מַה זֶה פִּימִי? שְׁכָל הַיָּמִים
הָעֲלִיוֹנִים הִזְדַּמְנוּ לְשֵׁם וְהִזְדַּמְנוּ
לְכָאן, מִשּׁוֹם כֶּף נִפְלְאוֹת, נִ'
פְּלֹאוֹת, חֲמִשִּׁים פְּלֹאוֹת, שְׁהָרִי
חֲמִשִּׁים שְׁעָרֵי בֵּינָה פֶתַח הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא לְהוֹצִיא אוֹתָם מִשָּׁם,
וְלִכְּן מְזַכֵּר בַּתּוֹרָה חֲמִשִּׁים
פְּעָמִים יְצִיאַת מִצְרַיִם, כִּנְגֵד
חֲמִשִּׁים שְׁעָרִים, כֶּף יַעֲשֶׂה לִּימּוֹת
הַמְּשִׁיחַ. וּמַה זֶה אֲרָאֲנוּ? אֵלֶּא
אֲרָאֲנוּ אֶת אוֹתוֹ הַנֶּקֶן שֶׁרָאָה
בְּרֵאשׁוֹנָה, שְׁכָתוּב (שְׁמוֹת י"ד) וַיֵּרָא
יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדוּלָּה, וְאָז
עֲתִיד לְרֹאוֹת אֶת הַפְּרָעֻנוֹת שֶׁל
אָדָם

דְּבַר אַחֵר - שֶׁשְּׁבַכִּיל שְׁבַעַת
הַצְּדִיקִים עֲתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא לְהַעֲבִיר אֶת כָּל אַמּוֹת
הָעוֹלָם, וְלֹא יִשָּׂאָר בְּעוֹלָם אֵלֶּא
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבַדּוֹ וַיִּשְׂרָאֵל
גּוֹי אֶחָד. מִשּׁוֹם כֶּף כָּאן שְׁבַעַת
יָמִים.

בֹּא רֵאָה שְׁמִשּׁוֹם כֶּף מִתְמַעֲטִים
וְהוֹלְכִים, וּבִיּוֹם הַשְּׁמִינִי שׁוֹלְטִים
יִשְׂרָאֵל לְבָדָם בְּעוֹלָם וּמְקַרִּיבִים
פֶּר אֶחָד, אֵיל אֶחָד, סוּד הַיַּחֲוֹד.
שְׁבַעַת כְּבָשִׂים - כִּנְגֵד שְׁבַע
דְּרָגוֹת. שְׁעִיר עִזִּים - אֶף עַל גִּב
שְׁבָאוֹתוֹ זְמַן יַעֲבִירנוּ הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא מִן הָעוֹלָם, עִם כָּל זֶה
יִשָּׂאָר מִמֶּנּוּ שְׁלֹא יִתְבַטְּלוּ מִפְּרִיָּה
וּרְבִיָּה. וּבְאוֹתוֹ זְמַן יִצְאוּ מִיָּם
חַיִּים מִחֻכְמָה הָעֲלִיוֹנָה, (זְכַרְיָה י"ד)
חַצִּים אֶל הַיָּם הַקְּדָמוֹנִי - זֶה
חֻסֵּד עֲלִיוֹן, וְחַצִּים אֶל הַיָּם
הָאֲחֵרוֹן - זֶה גְבוּרָה תַּחְתּוֹנָה
וּגְבוּרָה עֲלִיוֹנָה. בְּקִיץ וּבַחֲרֹף -
בְּצַד הָאֵשׁ וּבְצַד הַמַּיִם. שְׁלֹא

פּוֹלְהוּ כְתָרִין רְמִיזִין הֵכָא וְהֵכָא וְנִטְלִין עַל
חַד תָּרִין שְׁבַע בְּרֻכָּאן הֵכָא מֵהֵתָם. וְהֵתָם עַל
חַד שְׁבַעַת מִשָּׂאָר מוֹסְפִין, הָדָא הוּא דְכְּתִיב
(מִיכָה ז') פִּימִי צִאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲרָאֲנוּ
נִפְלְאוֹת. פִּיּוֹם צִאתְךָ הָיָה לִי לְמִימָר. מָאִי
כִימִי. דְּכוּלְהוּ יוֹמִין עֲלָאִין אֲזַדְמְנוּ הֵתָם
וְאֲזַדְמְנוּ הֵכָא. בְּגִין כֶּף נִפְלְאוֹת חֲמִשִּׁין
פְּלֹאוֹת, חֲמִשִּׁין פְּלֹאוֹת. דְּהָא חֲמִשִּׁין תְּרַעִין
דְּבִינָה פֶתַח קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַפְקָא לֹון
מִתְמָן. וּבְגִינֵי כֶף בְּאוּרִייתָא אֲדַכֵּר יְצִיאַת
מִצְרַיִם חֲמִשִּׁין זְמַנִּין לְקַבֵּל חֲמִשִּׁין תְּרַעִין
כְּדִין יַעֲבִיד לְיוֹמֵי מְשִׁיחָא. וּמָאִי אֲרָאֲנוּ. אֵלֶּא
אֲרָאֲנוּ לְהֵהוּא סְבָא דְחָזָא בְּקַדְמִיתָא דְכְּתִיב
(שְׁמוֹת י"ד) וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדוּלָּה. כְּדִין
זְמַן לְמַחְזִי פּוֹרְעֻנוֹתָא דְאָדָם.

דְּבַר אַחֵר, דְּבִגִּינְהוֹן דְּשְׁבַעַת צְדִיקֵינָא, זְמַן
קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַעֲבָרָא לְכָל אוֹמִין
דְּעֲלָמָא וְלֹא יִשְׁתָּאָר בְּעֲלָמָא אֵלֶּא קְדָשָׁא
בְּרִיךְ הוּא בְּלַחֲוֹדוּי וַיִּשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד בְּגִין כֶּף
הֵכָא שְׁבַעַת יוֹמִין.

הָא חַזִּי, דְּבִגִּין כֶּף מִתְמַעֲטִין וְהוֹלְכִין.
וּבִיוֹמָא תְּמִינָאָה שְׁלִטִין יִשְׂרָאֵל
לְחוֹדְיֵיהוּ בְּעֲלָמָא וּמְקַרִּיבִין פֶּר אֶחָד אֵיל
אֶחָד, רָזָא דְיַחֲוֹדָא. שְׁבַעַת כְּבָשִׂים לְקַבֵּל
שְׁבַעַת דְּרָגִין. שְׁעִיר עִזִּים, אֶף עַל גִּב
דְּבַהּ הוּא זְמַנָּא יַעֲבִירֵנִיה קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא
מְעֲלָמָא, עִם כָּל דָּא יִשְׁתָּאָר מִנִּיה דְּלֹא
יִתְבַטְּלוֹן מִפְּרִיָּה וּרְבִיָּה. וּבַהּ הוּא זְמַנָּא יִפְקוֹן
מִיָּם חַיִּים מִחֻכְמָה עֲלָאָה (זְכַרְיָה י"ד) חַצִּים אֶל
הַיָּם הַקְּדָמוֹנִי דָּא חֻסֵּד עֲלָאָה וְחַצִּים אֶל
הַיָּם הָאֲחֵרוֹן דָּא גְבוּרָה תַּתָּאָה וּגְבוּרָה
עֲלָאָה. בְּקִיץ וּבַחֲרֹף בְּסִטְרָא דְאִשָּׁא
וּבְסִטְרָא דְמֵיָא. דְּלֹא יִשְׁתָּאָר דִּינָא בְּעֲלָמָא

אֶלָּא כְּלָא רַחֲמֵי וְחַיִּים וְחִירוֹ בְּעֵלְמָא :
וְתָא חֲזִי בְּהַאי חֲגָא עֲבָדִין נְסוּף הַמַּיִם. נְבִיעַ
דְּחֶסֶד בְּאִינוּן שְׁתִּין מִשְׁשֵׁת יְמֵי
בְּרֵאשִׁית, וְכוּלְהוּ שְׁבַעָה יוֹמִין עֲלָאִין מְקַבְּלִין
מְאִינוּן מַיִם חַיִּים דְּנִפְקִין מִירוּשְׁלַיִם עֲלָאָה
טְמִירָא. וּבְאֵן אֲתֵר רְמִיז לְאִינוּן מַיִם חַיִּים,
בְּאִינוּן שִׁיתִין. וְחֶסֶדִי וְצַדִּיקִי חֲדָאן בְּהַאי
הַלוּלָא, בְּגִין דְּרְמִיזָא לְהַהוּא טִיבוּ דְזַמִּין
קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא לְמַעַבְד פֶּד יַעֲבֵר קְדָשָׁא
בְּרִיף הוּא סְאִיבוּ מְאַרְעָא דִּיחֲתוּן אִינוּן מַיִם
חַיִּים טְהוּרִים בְּאִינוּן שִׁיתִין, בְּהַהוּא מְזַבַּח
עֲלָאָה הַהוּא יָם הָאֲחֵרוֹן. וְאִינוּן תְּלַתָּא לֹוֹגִין
מַיִם שְׁמֹנֶה עָשָׂר בְּצִים לְקַבֵּל צַדִּיק דְּאֶקְרִי
ח"י הַעוֹלָמִים, וְעַל יְדֵיהּ מַיִם נַחְתִּין בְּאִינוּן
שִׁיתִין.

וְתָא חֲזִי הִלֵּל הַזְקֵן פֶּד הָהּ חֲדֵי בְּהַאי
הַלוּלָא אָמַר אִם אֲנִי כָאן הַכֵּל כָּאן.
וְאִם אֵין אֲנִי כָאן מִי כָאן. הוּא רְמִיז וְאָמַר אֵי
שְׂכִינְתָּא דְאֶקְרִי אֲנִי שְׂרִיָּא כָאן. הַכֵּל כָּאן
הַהוּא אֲתֵרָא דְאֶקְרִי כֹל דְאֲתֵי לְאֲזִדְהוּוּגָא בְּהַ.
וְאִם אֵין אֲנִי כָאן מִי כָאן. דְּהָא לָא חֲשִׁיבָא
טִיבוּ שְׂלִימָא בְּגִין דְשְׂכִינְתָּא לָא שְׂרִיָּא
בְּאַרְעָא קְדִישָׁא. אֲבָל פֶּד יִשְׁתַּלְמוּ אִינוּן פְּרִים
כְּדִין פְּתִיב (ישעיה י"ב) וּשְׂאֲבָתֶם מַיִם בְּשִׁשׁוֹן
מְמַעֲיִנִי הִישׁוּעָה. מָאן אִינוּן. שִׁית מְעִינֵי
דְאִינוּן מְרִיקִין בְּהַאי יִשׁוּעָה וְכִדִּין עֲלְמָא
כוּלְיָהּ בְּחֻדְוָה בְּגִין דְנִפְקָא שְׂכִינְתָּא מִבִּין
הַהוּא סְאִיבוּ דְשָׂר עַמִּין, בְּגִין כְּף (במדבר כ"ט)
בְּיוֹם הַשְּׁמִינִי עֲצֵרַת תְּהִיָּה לְכֶם.

תָּא חֲזִי, עֲשֵׂר נְטִיעוֹת עֲרֵבָה וְנְסוּף הַמַּיִם
הַלְכָה לְמִשָּׁה מְסִינִי. שָׂר מְלִי
דְאוּרִיָּתָא תוֹרָה. וְהֵכָא הַלְכָה. מְאִי טַעְמָא,
אֶלָּא בְּגִין דְּהַאי אֲתֵרָא דְאֶקְרִי הַר סִינִי, תוֹרָה

שָׂר דִּין בְּעוֹלָם, אֶלָּא הַכֵּל
רַחֲמִים וְחַיִּים וְחִירוֹת בְּעוֹלָם.
וּבֵא רְאָה, בְּחַג הָהּ עוֹשִׂים נְסוּף
הַמַּיִם, שְׁפַע שֶׁל חֶסֶד בְּאוֹתָם
שִׁיתִים מִשְׁשֵׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית, וְכֹל
שְׁבַעַת הַיָּמִים הַעֲלִינִים מְקַבְּלִים
מְאוֹתָם מַיִם חַיִּים שְׂיוּצָאִים
מִירוּשְׁלַיִם הַעֲלִינָה הַטְּמִירָה.
וּבְאִיזָה מְקוֹם רְמוּז עַל אוֹתָם
מַיִם חַיִּים? בְּאוֹתָם שִׁיתִים,
וְחֶסֶדִים וְצַדִּיקִים שְׂמַחִים
בְּהַלוּלָא הַזֶּה, מִשׁוּם שְׂרוּמִז
לְאוֹתוֹ הַטּוֹב שְׁעֵתִיד הַקְּדוּשׁ
בְּרוּף הוּא לְעִשׂוֹת פְּשִׁיעֵבִיר
הַקְּדוּשׁ בְּרוּף הוּא אֵת הַטְּמָאָה
מִן הָאָרֶץ, שְׂיִרְדוּ אוֹתָם מַיִם
טְהוּרִים בְּאוֹתָם הַשִּׁיתִים בְּאוֹתוֹ
מְזַבַּח עֲלִיּוֹן, יָם הָאֲחֵרוֹן, וְהֵם
שְׁלֵשָׁה לְגַיִם מַיִם, שְׁמוֹנֶה עָשָׂרָה
בְּיָצִים, כְּנֶגֶד צַדִּיק שְׂנֶקְרָא חֵי
הַעוֹלָמִים, וְעַל יְדוּ הַמַּיִם יוֹרְדִים
בְּאוֹתָם שִׁיתִים.

וּבֵא וּרְאָה, כְּשֶׁהִלֵּל הַזְקֵן הָיָה
שְׂמַח בְּהַלוּלָא הַזֶּה, אָמַר, אִם אֲנִי
כָאן - הַכֵּל כָּאן, וְאִם אֵין אֲנִי כָאן
- מִי כָאן? הָיָה רוּמִז וְאוֹמַר, אִם
שְׂכִינָה שְׂנֶקְרָאִת אֲנִי שׁוֹרָה כָּאן -
הַכֵּל כָּאן, אוֹתוֹ מְקוֹם שְׂנֶקְרָא כֹּל
שְׂבָה לְהַזְדַּוּגָּא בְּהַ. וְאִם אֵין אֲנִי
כָאן - מִי כָאן? שְׁהֲרִי לָא חֲשׁוּב
טוֹב שְׁלָם, מִשׁוּם שְׂשְׂכִינָה לָא
שׁוֹרָה בְּאַרְץ הַקְּדוּשָׁה. אֲבָל
כְּשִׁיִּשְׁתַּלְמוּ אוֹתָם פְּרִים, אֲזַ
פְּתוּב (ישעיה יב) וּשְׂאֲבָתֶם מַיִם
בְּשִׁשׁוֹן מְמַעֲיִנִי הִישׁוּעָה. מִי
הֵם? שְׂשָׁה מְעִינוֹת שְׂמִרִיקִים
בִּישׁוּעָה הַזֹּאת, וְאֲזוּ הַעוֹלָם כְּלוּ
בְּחֻדְוָה, מִשׁוּם שְׂשְׂכִינָה יוֹצֵאת
מִתּוֹף אוֹתָהּ טְמָאת שָׂר הַעַמִּים,
מִשׁוּם כְּף (במדבר כט) בְּיוֹם הַשְּׁמִינִי
עֲצֵרַת תְּהִיָּה לְכֶם.

בֵּא רְאָה, עֲשֵׂר נְטִיעוֹת, עֲרֵבָה
וְנְסוּף הַמַּיִם - הַלְכָה לְמִשָּׁה
מְסִינִי, שָׂר הַדְּבָרִים שֶׁל הַתּוֹרָה

- תורה, וכאן הלכה. מה הטעם?
אלא משום שמקום זה שנקרא
הר סיני, תורה שבעל פה למדה
את משה לקשר קשרי האמונה.
אותן עשר נטיעות שנטע הקדוש
ברוך הוא, שאחזו אותן באותו
מקום שנקרא ערב שביעית,
ויעשו פרי באותו בית סאה, כדי
שיבא מזון לעולם בשביעית
הזו, שאין להם מזון אלא
מאותה שנה ששית שזרעים בה
זרעים. זהו שכתוב (הושע י') זרעו
לכם לצדקה וקצרו לפי חסד. מה
שזרעים יהיה לאותו מקום
שנקרא צדקה שלמה, ואז וקצרו
לפי חסד, אז יהיה טוב העליון.
ומי הוא לפי חסד? זה אברהם.
בא ראה, למטה שבעה מעשים
יש ביניהם. זריעה - פנגד האם
העליונה, זהו שכתוב (בראשית מו)
הא לם זרע. קצירה - פנגד דרגת
אברהם, זהו שכתוב [ו]קצרו
לפי חסד. דישה בחרוץ - פנגד
דרגת יצחק, שעושה דין ומפריד
תבן מאותו בר. דין מפריד ממנו,
ועושה דין ברשעי העולם, ואז
הוא (תהלים לד) כמץ לפני רוח.
ורוח הזו זו הדרגה של יעקב,
שכתוב (בראשית מה) ותחי רוח
יעקב, וכנגדו זורה. ואותו המץ
נתן לאש למאכל. טוחן - פנגד
דרגת משה. לש - פנגד דרגת
אהרן. אופה - פנגד דרגת צדיק,
ונעשה לחם בידו של צדיק
באותו אור שיש בציון. זהו
שכתוב (תהלים קלו) נתן לחם לכל
בשר. בתחלה ל"כל", ואחר כך
לאותו מקום שנקרא בשר. ומה
זה לחם? זה הקיום.

ובשנה השביעית הזו לא עושים
מלאכה, אלא אוכלים אותו לחם
שנתן להם בשנה הששית, וכל
העולמות נחים בחדוה. וכל
העניים והעשירים, כלם שוים

שבעל פה אוליפת ליה למשה לקשרא
קשרין דמהימנותא.

אינן עשר נטיעין דנצב קדשא בריך הוא,
דהא אחיד לון בההוא אתרא דאקרי
ערב שביעית ויעבדון פרי בההוא בית סאה,
בגין דאייתי מזונא לעלמא בהאי שביעית.
דלית לון מזונא אלא מההוא שתא שתיתאה
דזרעין בה זרעין, הדא הוא דכתיב (הושע י')
זרעו לכם לצדקה וקצרו לפי חסד, מה
דזרעין יהא לההוא אתרא דאקרי צדקה
שלמה, וכדין וקצרו לפי חסד פדין יהא טיבו
עלאה. ומאן איהו לפי חסד דא אברהם.
ותא חזי לתתא שבעה עבידן אית ביניהון.
זריעה ללקבל אימא עלאה, הדא הוא
דכתיב (בראשית מ"ו) הא לכם זרע. קציר"ה ללקבל
דרגא דאברהם הדא הוא דכתיב וקצרו לפי
חסד. דישה בחרוץ ללקבל דרגיה דיצחק
דעביד דינא ואפריש תבן מההוא בר. דינא
אפריש מניה ועבד דינא ברשיעי עלמא וכדין
אינהו כמוץ לפני רוח. והאי רוח דא דרגא
דיעקב דכתיב (בראשית מ"ה) ותחי רוח יעקב,
ולקבליה זורה והוא מוץ לאשא אתייהיב
למיכל. טוחן ללקבל דרגא דמשה. ל"ש
לקבל דרגא דאהרן. אופ"ה ללקבל דרגא
דצדיק ואתעביד לח"ם בידו דצדיק
בההוא אור דאית בציון, הדא הוא דכתיב
(תהלים קל"ו) נתן לחם לכל בשר. בקדמיתא
לכ"ל ולבתר לההוא אתר דאקרי בשר ומאי
לחם דא קיומא.

ובהאי שתא שביעתא לא עבדין עבידתא,
אלא אכלין ההוא לחם דאתייהיב
להו משתא שתיתאה. וכולהו עלמין בחדוה
נייחין וכולהו מסכני ועתירי כולהו שוין

במקום זה, שהרי כל התחתונים נזונים משנה השביעית הזו. ואם אדם עושה סחורה באותם פרות, המקום הזה של עניות מונע ממנו ברכות, ולכן מונע ממנו ברכות. וצריך אדם להראות שלארץ הקדושה הזו של הקדוש ברוך הוא יש נחת עם בעלה, והקדוש ברוך הוא נותן לחם לכל הזה, ו"כל" לאותו מקום שנקרא (בראשית ב) בשר מבשרי, ואין לה אור משלה, אלא אותם ספיחי הששית שנוצרו בה ממילא.

וצריך אדם באותו ערב שביעית לעשות מלאכת הארץ באותן עשר נטיעות שהשתלמו בה, שתתחיד הארץ הזו עמם ולא תפרד מהם, ואף היא תקרא נטיעה, נטיעה שנטע הקדוש ברוך הוא, כדי שלא ימנע ממנה אותו טוב שיש לה עם בעלה מנוחה בשביעית. ולכן נקרא אדם ביום הששי, והזדווגה עמו בת זוגו להתענג בשבת, ועכשו הזדווגה צדק עם ששי לתת אור להר סיני הזה.

ובא וראה, הר חורב נקרא בשמוזדוג עמו וא"ו, ואם בני אדם מפרידים וא"ו ממנה, נקרא חרב לה, שהרי כתוב חרב, ועושה נקמות, לכן הלכה למשה מסיני תורה שבעל פה, שיכללו אותה עם אותם עשר נטיעות ערב שביעית, ויבא מזון לעולם בשביעית, שהוא מקום שאין לו אור אלא מה שנתן לו מאותו וא"ו.

ובא וראה, כשעשו ישראל את העגל, והפרידו הברכות מהר חורב הזה, שהפרידו ממנו וא"ו וקצצו בנטיעות, באותן נטיעות מה כתוב? (שמות לב) ויתנצלו בני ישראל את עדים מהר חורב.

בהאי אתר, דהא כולהו תתאי מהאי שתא שביעתא מתזנין. ואי בר נש עביד באינון פירין סחורתא. האי דאתרא דעניותא מנע מניה ברכאן, בגין כך מנע מניה ברכאן. ובעי בר נש לאחזאה דהאי ארעא קדישא דקדשא בריך הוא אית לה נייחא בבעלה וקודשא בריך הוא יחיב לחם להאי כ"ל. וכ"ל לההוא אתרא דאקרי בש"ר מבשרי, ולית לה נהורא מדילה אלא הנהו ספיחי דשתיתאה דאזדורעו בה ממילא.

וכעי בר נש בההוא ערב שביעית למעבד עבידתא דארעא באינון עשר נטיען אשתלימו בה דתתיחד האי ארעא בהו, ולא תתפרש מנייהו ותתקרי אף היא נטיעה, נציבו דנצב קדשא בריך הוא. בגין דלא יתמנע מניה ההוא טיבו דאית לה עם בעלה, נייחא בשביעית. בגין כך אדם פיומא שתיתאה אתברי ואזדווגת עמיה בת זוגיה לאתענגא בשבתא, והשתא אזדווגת צד"ק בשתיתאה למיחב נהירו להאי הר סיני.

ותא חזי, הר חורב אתקרי כד אזדווג עמיה וא"ו. ואי בני נשא מפרישין וא"ו מניה, אקרי חרב ליי, דהא חרב פתיב, ועבדא נוקמין. בגין כך הלכה למשה מסיני תורה שבעל פה דיכללון יתה באינון עשר נטיען ערב שביעית, וייתי מזונא לעלמא בשביעית. דהוא אתרא דלית לה נהורא אלא מה דאתייהיב לה מההוא וא"ו.

ותא חזי ישראל כד עבדו עגלא ואפרישו ברכאן מהאי הר חורב דאפרישו מניה וא"ו וקצצו בנטיעות באינון נטיען, מה כתוב (שמות לב) ויתנצלו בני ישראל את עדים מהר חורב. ההוא עדי עלאה, תפלין דרישא

אותו תכשיט עליון, תפלין של ראש וזרוע ששמים ביד פהה הסירו מהם, ומאיזה מקום נתן להם? מהר חורב, כשהזדוג עמה וא"ו. וכעת (משלי טו) [ו] נרגן מפריד אלוף, ועוררו עליהם את החרב.

משום כך, בני לוי שעשו לוייה למקום זה, נפרעו מהם, זהו שכתוב (שמות לב) ויעמד משה בשער המחנה ויאמר מי לוי אלו, ויאספו אליו כל בני לוי. שהרי לא עשו פרוד, אלא לוייה. ואמר להם משה, פה אמר ה' עברו ושובו משער לשער במחנה. משום שה"פה" הזאת נתנה להם רשות לעשות דינים. ומיהו פה? זה הר חורב, ולכן הרגו מהם כשלת אלפי איש. שלשת לא נאמר, אלא כשלת, כנגד אותן שלש דרגות שהיו ממלאות את הכאר הזו. זהו שכתוב (בראשית כט) והנה שם שלשה עדרי צאן רבצים עליה, משום שהם גרמו שיסתלקו ממנה, והרי בארונה.

משום כך צותה תורה שבעל פה הזאת את משה על אותן עשר נטיעות וערכה, שיקיפו את המזבח הזה עם אותם ערבי נחל, כנגד שתי דרגות שמקיפים למעלה, שהם נצח והוד, ואז יעשו נסוף המים אותם מים חיים שבאים על ידי צדיק, ולא ימנעו ממזבח הזה הטוב העליון.

ובא וראה, כל שאר ימות השנה עושים במזבח הזה נסוף היין, רומז לדין שנגנס בה לדון את העולם. אבל בחג עושים אף במים חיים, שהרי חיים ואור נוסף באותו זמן, (ישעיה יא) כי

וידרועא דשוויין ביד פהה אעדיאו מנהון. ומאן אתר אתייהיב לון, מהר חורב פד אזדוג בה וא"ו. והשתא (משלי ט"ו) ונרגן מפריד אלוף ואתערו עליהון חרב.

בגין כך בני לוי דעבדו לוייה להאי אתרא, אתפרעו מנהון. הדיא הוא דכתיב (שמות

לב) ויעמד משה בשער המחנה ויאמר מי לוי אלי ויאספו אליו כל בני לוי, דהא לא עבדו פרודא אלא לוייה. ואמר לון משה (שמות לב) פה אמר יי עברו ושובו משער לשער במחנה, בגין דהאי כ"ה יחבת לון רשותא למעבד דינין ומאן איהו כ"ה, דא הר חורב ובגין כך קטלו מנהון כשלת אלפי איש, שלשת לא אתמר, אלא כשלת לקבל הנהו תלתא דרגין דהוו מליין להאי באר. הדיא הוא דכתיב (בראשית כ"ט) והנה שם שלשה עדרי צאן רבצים עליה. בגין דאינון גרמו דיסתלקון מינה והא אוקמוה.

בגין כך פקידת ליה האי תורה שבעל פה למשה על אינון עשר נטיעין וערכה דיקיפון להאי מזבח באינון ערבי נחל לקבל תרין דרגין דמקיפין לעילא דאינון נצ"ח הו"ד. וכדין יעבדון נסוף המים מאינון מים חיים דאתיין על ידי דצדיק ולא ימנעון מהאי מזבח טיבו עלאה.

והא חזי כל שאר יומי דשתא בהאי מזבח עבדין נסוף היין, רמיז לדניא דעייל בה למידן עלמא. אבל בחג עבדין אוף במים חיים. דהא חיים ונהירו אתוסף בההוא זמנא (ישעיה י"א) כי מלאה הארץ דעה את יי פמים לים מכסים.

מלאה הארץ דעה את ה' פמים לים מכסים.

עֲשֶׂה פְעָמִים נִמְנוּ יִשְׂרָאֵל: אַחַת בְּיַדְתָּם לְמִצְרַיִם, שְׁפָתוֹב (בראשית מז) כָּל הַנֶּפֶשׁ לְבֵית יַעֲקֹב הַבָּאָה מִצְרַיִם וְגוֹמֵר. וְאַחַת בְּעֲלִיתָם, שְׁפָתוֹב (שמות יב) כָּשֶׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף. וּשְׁתַּיִם בְּחֻמֶשׁ הַפְּקוּדִים. וּשְׁתַּיִם בְּיַמֵּי שְׂאוּל, אַחַת בְּבִזְק וְאַחַת בְּטֹלָאִים. וְאַחַת בְּיַמֵּי דוֹד, (שמואל-ב כד) וַיִּתֵּן יוֹאֵב אֶת מִסְפַּר הָעָם אֶל הַמֶּלֶךְ. וְאַחַת בְּיַמֵּי עֲזָרָא, (עזרא ב) כָּל הַקְּהָל כְּאַחַד. וְאַחַת לְעֵתִיד לְבֹא (ירמיה ל"ג) עוֹד תִּעְבְּרֶנָּה הַצֹּאֵן עַל יַדֵּי מוֹנֵה.

אֲשֶׁרִי אָדָם מִצָּא חֲכָמָה, דָּא אָדָם עֲלָאָה דְאֲשֶׁרִי עֲלוּי טִיבו דְעֵתִיקָא. אִימְתִי, כַּד מִטָּא חֲכָמָה כְּמָה דְאֵתְ אָמֵר (משלי י"ח) מִצָּא אִשָּׁה מִצָּא טוֹב וַיִּפְק רְצוֹן מִיָּי. דָּא רַעוּא דְעֵתִיקָא וּמֵאִי אִיהוּ הָאִי חֲכָמָה, דָּא חֲכָמָה זְעִירָא דְהִיא רַבְרָבָא בְּאַתְחַבְרוּתָא לְעִילָא. מִצָּא, מֵאִי מִצָּא כְּגוֹן דְאֲשַׁתְּפַחַת בְּכֻלָּא. וְאָדָם יִפְיֵק תְּבוּנָה דְבַעֵי לְעִינָא וְלֹאֲסַתְפְּלָא וְלֹאֲפַקָא מְעוּמְקָא עֲלָאָה תְּבוּנָה, לְאַנְהֵרָא לְהֵאִי חֲכָמָה. וְעַל יָדָא דְמֵאֵן אֲתַנְהִירַת עַל יָדָא דְאָדָם עֲלָאָה דְמִפְיֵק רְצוֹן מְלַעִילָא לְאַנְהֵרָא לָהּ:

השלמה מזההשמות (סימן לח)

השְׁלֹמֹה מִזֵּההשְׁמֹטוֹת (סימן לח) שְׁבַע צוּרוֹת קְדוּשׁוֹת יֵשׁ לוֹ לְקְדוּשׁוֹת-בְּרוּךְ-הוּא, וְכֻלָּן כְּנֻגְדֵן בְּאָדָם, שְׁנֵאֲמֵר (בראשית א) בְּצֻלָם אֱלֹהִים בְּרָא אֹתוֹ, זָכָר וּנְקֵבָה בְּרָא אֹתָם. וְאֵלוֹ הֵן שׁוֹק יָמִין וּשְׂמָאל, גּוֹף וּבְרִית - הָרִי שֵׁשׁ. וְהָרִי אֲמַרְתָּ שְׁבַע וְהָרִי אֲמַרְתָּ שְׁבַע? שְׁבַע הֵם בְּאַשְׁתּוֹ, (שם ב) וְהָרִי לְבִשָּׁר אֲחָד.

מִשְׁרָ לְמָה הַדְּבָר דּוּמָה? לְמַלְךְ שְׁעֵלָה בְּלָבוֹ לְטַע בְּגִנּוֹ תִשְׁעָה אֵילָנִין זְכָרִים וְהָיוּ כְּלָם דְקָלִים. אִמֵּר, כְּשִׁיחֵיו כְּלָם מִן אֲחָד, אִי

עֲשֶׂה פְעָמִים נִמְנוּ יִשְׂרָאֵל, אַחַת בְּיַדְתָּן לְמִצְרַיִם דְכָתִיב (בראשית מ"ו) כָּל הַנֶּפֶשׁ לְבֵית יַעֲקֹב הַבָּאָה מִצְרַיִם וכו' (וגו'). וְאַחַת בְּעֲלִיתָן דְכָתִיב (שמות י"ב) כָּשֶׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף. וּשְׁתַּיִם בְּחֻמֶשׁ הַפְּקוּדִים וּשְׁתַּיִם בְּיַמֵּי שְׂאוּל, אַחַת בְּבִזְק וְאַחַת בְּטֹלָאִים, וְאַחַת בְּיַמֵּי דוֹד (שמואל ב' כ"ג) וַיִּתֵּן יוֹאֵב אֶת מִסְפַּר הָעָם אֶל הַמֶּלֶךְ. וְאַחַת בְּיַמֵּי עֲזָרָא (עזרא ב') כָּל הַקְּהָל כְּאַחַד. וְאַחַת לְעֵתִיד לְבֹא (ירמיה ל"ג) עוֹד תִּעְבְּרֶנָּה הַצֹּאֵן עַל יַדֵּי מוֹנֵה.

אֲשֶׁרִי אָדָם מִצָּא חֲכָמָה, דָּא אָדָם עֲלָאָה דְאֲשֶׁרִי עֲלוּי טִיבו דְעֵתִיקָא. אִימְתִי, כַּד מִטָּא חֲכָמָה כְּמָה דְאֵתְ אָמֵר (משלי י"ח) מִצָּא אִשָּׁה מִצָּא טוֹב וַיִּפְק רְצוֹן מִיָּי. דָּא רַעוּא דְעֵתִיקָא וּמֵאִי אִיהוּ הָאִי חֲכָמָה, דָּא חֲכָמָה זְעִירָא דְהִיא רַבְרָבָא בְּאַתְחַבְרוּתָא לְעִילָא. מִצָּא, מֵאִי מִצָּא כְּגוֹן דְאֲשַׁתְּפַחַת בְּכֻלָּא. וְאָדָם יִפְיֵק תְּבוּנָה דְבַעֵי לְעִינָא וְלֹאֲסַתְפְּלָא וְלֹאֲפַקָא מְעוּמְקָא עֲלָאָה תְּבוּנָה, לְאַנְהֵרָא לְהֵאִי חֲכָמָה. וְעַל יָדָא דְמֵאֵן אֲתַנְהִירַת עַל יָדָא דְאָדָם עֲלָאָה דְמִפְיֵק רְצוֹן מְלַעִילָא לְאַנְהֵרָא לָהּ:

שְׁבַע צוּרוֹת קְדוּשׁוֹת יֵשׁ לוֹ לְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְכֻלָּן כְּנֻגְדֵן בְּאָדָם, שְׁנֵאֲמֵר בְּצֻלָם אֱלֹהִים בְּרָא אֹתוֹ זָכָר וּנְקֵבָה בְּרָא אֹתָם. וְאֵלוֹ הֵן שׁוֹק יָמִין וּשְׂמָאל. יָד יָמִין וּשְׂמָאל גּוֹף וּבְרִית הָרִי שֵׁשׁ. וְהָא אֲמַרְתָּ שְׁבַע. שְׁבַע הָיוּ בְּאַשְׁתּוֹ וְהָיוּ לְבִשָּׁר אֲחָד.

מִשְׁרָ לְמָה הַדְּבָר דּוּמָה, לְמַלְךְ שְׁעֵלָה בְּלָבוֹ לְטַע בְּגִנּוֹ תִשְׁעָה אֵילָנִין זְכָרִים וְהָיוּ כְּלָם דְקָלִים, אִמֵּר כְּשִׁיחֵיו כְּלָם מִן אֲחָד, אִי אֲפָשָׁר לְהִתְקַיֵּים. מָה עָשָׂה, נִטַע אֲתֵרוֹג

אֲפֹשֶׁר לְהַתְקִים. מֵה עֲשֵׂה? נִטַע
אֲתְרוּג בַּיְנֵיהֶם, וְהוּא אֶחָד
מֵאוֹתָם הַתְשֻׁעָה שְׁעֵלָה בְּלִבּוֹ
לְהִיּוֹת זְכָרִים. וְאֲתְרוּג מֵה נִהְיֶה?
נִקְבָּה, וְהִינוּ שְׁכָתוּב (ויקרא כג) פְּרִי
עֵץ הָדָר כַּפַּת תְּמָרִים:

זָכַר וְנִקְבָּה בְּרָאִם (בראשית ח).
אֲפֹשֶׁר לֹמַר כֵּן? וְהָרִי כְּתוּב (שם
א) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם
בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בָּרָא אֹתוֹ
וְגוֹמַר, וְאַחַר כֵּף (שם) אֲעֲשֶׂה לוֹ
עֵזֶר כַּנְּגֻדוֹ. וַיִּקַּח אֶחָת מִצִּלְעֹתָיו
וַיִּסְגַּר בְּשָׂר תַּחְתָּנָה. אֵלָּא אָמַר,
שְׁכָתוּב יִצְיָרָה, וְכְתוּב בְּהֵן
עֲשִׂיָה, וְכְתוּב בְּהֵן בְּרִיאָה.
עֲשִׂיָה, שְׁכָתוּב זָכַר וְנִקְבָּה בָּרָא
אֹתָם, בְּעֵת הַרְפִּיב הַנְּשֻׁמָּה עַל
הַגּוּף וְאֶסְפֵּי הַכֹּל. וּמִנֵּינ לָנוּ
שְׁיִצְיָרָה זֶה הִיא לְשׁוֹן אֶסְפֵּי הוּא
שְׁכָתוּב (שם ב) וַיִּצַּר ה' אֱלֹהִים וְגו'
כֹּל חַיִּת הַשְּׂדֵה וְאֵת כֹּל עוֹף
הַשָּׁמַיִם וַיִּבֵּא אֶל הָאָדָם, וְהִינוּ
שְׁכָתוּב עַל הָאָדָם - זָכַר וְנִקְבָּה
בָּרָא אֹתָם. וַיִּבְרָךְ אֹתָם.

בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בָּרָא אֹתוֹ. בְּכֹל
אֲבָרָיו וּבְכֹל חֲלָקָיו, וְהָרִי אָמַר,
וְא"ו לְמָה הוּא דוּמָה? (תהלים קד)
לְעֵטָה אֹר כְּשִׁלְמָה, וְהָרִי וְא"ו
אֵינָה אֵלָּא שֵׁשׁ קְצוּוֹת. אָמַר לוֹ,
בְּרִית מִלָּה וְזוּוּגוֹ שֶׁל אָדָם
חֲשׁוּבִים אֶחָד. שְׁתֵּי יָדָיו שְׁלֹשָׁה.
רֹאשׁוֹ וְגוּפּוֹ חֲמִשָּׁה. שְׁתֵּי שׁוּקָיו
שֵׁשָׁה. וּכְנָגְדָם כְּמוֹתָם בְּשָׁמַיִם,
שְׁכָתוּב (קהלת ז) גַּם אֵת זֶה לְעֵמֶת
זֶה עֲשֵׂה הָאֱלֹהִים. וְהִינוּ יָמִים,
(שמות לא) כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עֲשֵׂה ה'
אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ, וְלֹא אָמַר
בְּשֵׁשֶׁת יָמִים, מְלַמֵּד שְׁכָל יוֹם
וְיוֹם יֵשׁ לוֹ כַּחוֹ: ע"כ

מֵהַשְּׁמִטוֹת.

הַשְּׁלֵמָה מֵהַשְּׁמִטוֹת הַמִּשְׁךְ
הַנ"ל

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים פְּרוּ וּרְבוּ וְגוֹמַר.
שִׁיתְפֹּשֵׁט הַשֵּׁם הַקְדוֹשׁ לְכֹל

בַּיְנֵיהֶם וְהוּא אֶחָד מֵאוֹתָן הַתְשֻׁעָה שְׁעֵלָה
בְּלִבּוֹ לְהִיּוֹת זְכָרִים וְאֲתְרוּג מְאִי הוּי, נִקְבָּה
וְהִינוּ דְכָתִיב (ויקרא כ"ג) פְּרִי עֵץ הָדָר כַּפַּת
תְּמָרִים (ע"כ).

זָכַר וְנִקְבָּה בְּרָאִם. אֲפֹשֶׁר לֹמַר כֵּן וְהָא
כְּתִיב וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ
בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בָּרָא אֹתוֹ וְגו' וְאַחַר כֵּף אֲעֲשֶׂה
לוֹ עֵזֶר כַּנְּגֻדוֹ. וַיִּקַּח אֶחָת מִצִּלְעֹתָיו וַיִּסְגַּר
בְּשָׂר תַּחְתָּנָה. אֵלָּא אֵימָא, דְכָתִיב יִצְיָרָה
וְכְתִיב בְּהֵן עֲשִׂיָה וְכְתִיב בְּהֵן בְּרִיאָה. עֲשִׂיָה
דְכָתִיב זָכַר וְנִקְבָּה בָּרָא אֹתָם, בְּעֵת הַרְפִּיב
הַנְּשֻׁמָּה עַל הַגּוּף וְאֶסְפֵּי הַכֹּל. וּמִנֵּלָן דְהָאֵי
יִצְיָרָה לִישְׁנָא דְאֶסְפֵּי הוּא דְכָתִיב, וַיִּצַּר יי
אֱלֹהִים כֹּל חַיִּת הַשְּׂדֵה וְכֹל עוֹף הַשָּׁמַיִם וַיִּבֵּא
אֶל הָאָדָם, וְהִינוּ דְכָתִיב עַל הָאָדָם זָכַר
וְנִקְבָּה בְּרָאִם וַיִּבְרָךְ אֹתָם (ע"כ).

בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בָּרָא אֹתוֹ בְּכֹל אֲבָרָיו וּבְכֹל
חֲלָקָיו, וְהָא אֲמַרִינָן וְא"ו לְמָה הוּא
דוּמָה לְעוֹטָה אֹר כְּשִׁלְמָה וְהָאֵי וְא"ו אֵינָה
אֵלָּא שֵׁשׁ קְצוּוֹת. אָמַר לֵיהּ, בְּרִית מִלָּה
וְזוּוּגוֹ שֶׁל אָדָם חֲשָׁבִינָן אֶחָד. שְׁתֵּי יָדָיו
שְׁלֹשָׁה. רֹאשׁוֹ וְגוּפּוֹ חֲמִשָּׁה. שְׁתֵּי שׁוּקָיו
שֵׁשָׁה. וּכְנָגְדָם כְּמוֹתָם בְּשָׁמַיִם דְכָתִיב (קהלת ז)
גַּם אֵת זֶה לְעֵמֶת זֶה עֲשֵׂה הָאֱלֹהִים. וְהִינוּ
יָמִים (שמות ל"א) כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עֲשֵׂה יי אֵת
הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ וְלֹא אָמַר בְּשֵׁשֶׁת יָמִים
מְלַמֵּד שְׁכָל יוֹם וְיוֹם יֵשׁ לוֹ כַּחוֹ: (עד כאן

מֵהַשְּׁמִטוֹת)

הַשְּׁלֵמָה מֵהַשְּׁמִטוֹת הַמִּשְׁךְ הַנ"ל

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים פְּרוּ וּרְבוּ וְגו'. פְּקוּדָא דָא
לְאַתְעֶסְקָא בְּהָאֵי עֲלָמָא בְּפִרְיָה וּרְבִיָּה
וּלְמַעַבְד תּוּלְדִין לְאַתְפֹּשֵׁטָא שְׁמָא קַדִּישָׁא

מְצוּה זֶה לְהַתְעַסֵּק בְּעוֹלָם הַזֶּה בְּפִרְיָה וּרְבִיָּה וּלְעֲשׂוֹת תּוּלְדוֹת, שִׁיתְפֹּשֵׁט הַשֵּׁם הַקְדוֹשׁ לְכֹל

הצדדים, וללקט רוחות ונשמות, שיהיה כבוד הקדוש ברוך הוא למעלה ולמטה. שפל מי שלא מתעסק בפריה ורביה, מקטין את הדמות של רבוננו שלא ימצא בעולם הזה, וגורם שלא תשרה שכינה בעולם הזה. כמו שמתוספות רוחות ונשמות, כך מתוסף לדרת (נ"א דקמא) לעולם הזה כבוד המלך, שפתיב (משלי יד) ברב עם הדרת מלך ובאפס לאם מחפת רזון.

הדרת מלך - זה זיו כבוד המלך שמתוסף לדרת לעולם הזה. מחפת רזון - זה הקטנת דמות המלך שמקטין מהעולם הזה, כך מקטין גם למעלה, שהרי אותו זיו לא יורד, ונחשב על אותו אדם כאלו שפך דמים, שגרע הדמות שלמטה כמו שלמעלה, שפתיב (בראשית ט) פי בצלם אלהים עשה את האדם. והוא מקטין צלם אלהים למטה והדמות ודיוקן למעלה, ולכן צריך אדם להתעסק בפריה ורביה ולעשות צלם אלהים להגדיל כבוד ה' בכל הצדדים: ע"כ מההשמטות.

השלמה מההשמטות (סימן לח) ר"מ

מצוה זו לקיים מצות פריה ורביה לקיים בן ובת, משום שאב שם י', ואם שם ה', בן שם ו', בת שם ה', ואב ואם שיש להם בן ובת, גם ה' לא שורה עליהם. וכמו זה במעשה בראשית אמר (בראשית א) פרו ורבו, פרו מצד הימין, ורבו מצד השמאל, שבו ברא אלהים הכל, וברא זה עמוד האמצעי, את הארץ - זו שכינה. ולמה צריך ארבע, באב ואם בן ובת? משום שהרי התקדשו והתברכו בשלש קדושות ושבע ברכות שהם י', צריכות להיות ארבע

לכל סטריין ולמלקט רוחין ונשמתין למהוי יקרא דקדשא ברוך הוא עילא ותתא. דכל מאן דלא אתעסק בפריה ורביה אזעיר דיוקנא דמריה דלא אשתכח בהאי עלמא. וגרים דלא שרייא שכינתא בהאי עלמא דכמה דאתוספן רוחין ונשמתין, הכי אתוסף לנחתא (נ"א דונמתא) בהאי עלמא זיו יקרא דמלפא דכתיב (משלי י"ד) ברב עם הדרת מלך ובאפס לאם מחפת רזון.

הדרת מלך דא זיו יקרא דמלפא דאתוסף לנחתא בהאי עלמא, מחפת רזון דא זעירו דדיוקנא דמלפא דאזעיר מהאי עלמא, הכי אזעיר מעילא. דהא ההוא זיוא לא נחית, ואתחשב על ההוא בר נש פאילו אושיד דמין דגרע דיוקנא דלתתא כגונא דלעילא דכתיב פי בצלם אלהים עשה את האדם, ואיהו אזעיר צלם אלהים לתתא, ודמות ודיוקנא לעילא. ועל דא אצטריך בר נש לאתעסקא בפריה ורביה ולמעבד צלם אלהים לאסגאה יקרא דיי בכל סטריין: (עד כאן

מההשמטות)

השלמה מההשמטות (סימן לח) רענא מהימנא

פקודא דא לקיים פריה ורביה לקיים בן ובת. בגין דאב תמן י', ואם תמן ה', בן תמן ו', בת תמן ה'. ואב ואם דלית לון בן ובת, גם יי' לא שריא עליהו, וכגונא דא בעובדא דבראשית אמר פרו ורבו. פרו מסטרא דימינא ורבו מסטרא דשמאלא דביה ברא אלקים פלא, וברא דא עמודא דאמצעיתא. את הארץ דא שכינתא. ואמאי צריך ד', באב ואם בן ובת. בגין דהא אתקדשו ואתברכו בשלש קדושות ושבע ברכאן דאינון י', צריכין למהוי ד' אתוון דשריין עליהו עשרה, למהוי בר נש רשות היחיד למאריה, דרחבו ד' ונבחו י'. ומאן דמתעסק באורייתא ובמצוה בדחילו

אותיות ששורות עליהם עשרה, להיות אדם רשות היחיד לאדונו, שרחבו ארבעה ונבחו עשרה. ומי שמתעסק בתורה ובמצוה ביראה ובאהבת אדונו, במקום יראה שרויה שם י', במקום אהבה שרויה שם ה', במקום תורה שרויה ו', ובמקום מצוה שרויה ה', במקום

המחשבה שנאמר ביה (שמואל ב-ביט) וזאת תורת האדם, כליל מהכל, שורה בו יו"ד ה"א ו"א ה"א, (תהלים קבו) אם ה' לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו. מה זה שוא עמלו בוניו בו? אלו סמא"ל ונחש: ע"כ מההשמטות.

נעשה אדם בצלמנו כדמותנו - שנכלל בששה צדדים כלול מהכל כמו שלמעלה, באיברים מתקנים בסוד החכמה פראוי, הכל תקון עליון. נעשה אדם - סוד של זכר ונקבה, הכל בחכמה קדושה עליונה. בצלמנו כדמותנו - להתתקן זה בזה להיות אחד הוא יחידי בעולם שליט על הכל.

וירא אלהים את כל אשר עשה (ד"א כלל) והנה טוב מאד - כאן נתקן מה שלא נאמר פי טוב בשני, משום שבו נברא המות. וכאן נאמר והנה טוב מאד, והולכים כמו שאמרו החברים, והנה טוב מאד - זה המות.

וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד, וכי לא ראה אותו קדם? אלא הכל ראה הקדוש ברוך הוא. ומה שאמר את כל - לרבות כל הדורות שיבואו אחר כך, וכן כל מה שיתחדש בעולם בכל דור ודור בטרם שיבואו לעולם. אשר

עשה - זה כל מעשי בראשית ששם נברא יסוד ועקר לכל מה שיבא ויתחדש בעולם לאחר מכן. ומשום כך ראה אותו הקדוש ברוך הוא עד שלא היה, ושם את הכל במעשה בראשית. יום

וברחימו דמאריה באתר דיראה שריא תמן י', באתר דאהבה שריא תמן ה'. באתר דתורה שריא ו', ובאתר דמצוה שריא ה'. באתר דמחשבה דאתמר ביה (שמואל ב ו) וזאת תורת האדם, כליל מכלא. שריא ביה יו"ד ה"א ו"א ה"א. (תהלים קכ"ז) אם יי לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו, מאי שוא עמלו בוניו בו, אינון סמא"ל ונחש ע"כ: (ער כאן מההשמטות)

נעשה אדם בצלמנו כדמותנו, דאתכליל בשית סטרין כליל מפלא כגוונא דלעילא, בשייפי מתקנן ברזא דחכמתא כדקא יאות פלא תקוונא עלאה. נעשה אדם רזא דכר ונוקבא כלא בחכמתא קדישא עלאה. בצלמנו כדמותנו לאשתכללא דא בדא למהוי (ד"א ל"ג סד) הוא יחידי בעלמא שליט על פלא:

וירא אלהים את כל אשר עשה (ד"א כלל) והנה טוב מאד, הקא אתתקן מה דלא אתמר פי טוב בשני בגין דאתברי ביה מותא, והקא אתמר והנה טוב מאד. ואזלא פמה דאמרי חבריאי והנה טוב מאד זה מות.

וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד, וכי לא חמא ליה קודם. אלא כלא חמא ליה קדשא בריך הוא, ומאן דאמר את כל, לאסגאה כל דרין דייתון לבתר פן, וכן כל מה דיתחדש בעלמא בכל דרא ודרא עד לא ייתון לעלמא. אשר עשה, דא כל עובדין דבראשית, דתמן אתברי יסודא ועקרא לכל מה דייתי ויתחדש בעלמא לבתר פן. ובגין כך חמא ליה קדשא בריך הוא עד לא הוה ושוי כלא בעובדא דבראשית. יום

עשה - זה כל מעשי בראשית ששם נברא יסוד ועקר לכל מה שיבא ויתחדש בעולם לאחר מכן. ומשום כך ראה אותו הקדוש ברוך הוא עד שלא היה, ושם את הכל במעשה בראשית. יום

הששי - מה שונה בכל הימים שלא נאמר בהם ה"א? אלא כאן בפאשר נתקן העולם, התחברה הנקבה בזכר בחבור אחד. ה' בששי [שהוא] [יסוד] להיות הפל אחד. ויכלו - נתקנו הפל אחד [כאחד]. נתקנו מהפל והשתלמו בכל.

ויכלו השמים והארץ וכל צבאם. רבי אלעזר פתח, (תהלים לא) מה רב טובך אשר צפנת ליראיך פעלת לחוסים בך נגד בני אדם. בא ראה, הקדוש ברוך הוא ברא אדם בעולם והתקין אותו להיות שלם בעבודתו ולתקן את דרכיו כדי שיזכה לאור העליון שגנוז הקדוש ברוך הוא לצדיקים, כמו שנאמר (ישעיה סד) עין לא ראתה אלהים זולתך יעשה למחפה לו. השלמה מההשמטות (סימן ט"ז)

ישב רבי ברכיה ודרש, מה זה שאנו אומרים כל יום העולם הבא, ולא יודעים מה אמר, העולם הבא מתרגם עלמא דאתי (העולם הבא), מלמד שקדם שגברא העולם עלה במחשבה לברא אור גדול להאיר, ונברא אור גדול שאין כל בריה יכולה לשלט בו. צפה הקדוש ברוך הוא שאינם יכולים לסבלו, לקח שביעי ושם להם במקומו, והשאר גזזו לצדיקים לעתיד לבא. אמר, אם יזפו בזה השביעי וישמרוהו - אפן להם זה לעולם אחרון, והיגו שכתוב העולם הבא, שכבר בא מקדם ששת ימי בראשית. זהו שכתוב (תהלים לא) מה רב טובך אשר צפנת ליראיך פעלת לחוסים בך נגד בני אדם: ע"כ מההשמטות.

ובמה יזפה האדם לאותו האור? בתורה. שכל מי שמשתדל בתורה בכל יום, יזכה להיות לו חלק בעולם הבא, ויחשב לו

הששי, מאי שנא בכלהו יומי דלא אתמר בהו ה"א, אלא הכא כד אשתכלל עלמא אתחברת נוקבא בדכורא בחבורא חד, ה' בששי (ד"א דאיהו ס"א יסוד) למהוי כלא חד. ויכלו, אשתכללו כלא חד (ד"א בסדר). אשתכללו מפלא ואשתלימו בכלא:

ויכלו השמים והארץ וכל צבאם. רבי אלעזר פתח (תהלים לא) מה רב טובך אשר צפנת ליראיך פעלת לחוסים בך נגד בני אדם. תא חזי, קדשא בריך הוא ברא לבר נש בעלמא, ואתקין ליה למהוי שלים בפולחניה ולא תתקנא ארחוי, בגין דיזפי לנהורא עלאה דגניז קדשא בריך הוא לצדיקייא כמה דאתאמר, (ישעיה סד) עין לא ראתה אלהים זולתך יעשה למחפה לו.

השלמה מההשמטות (סימן ט"ז)

ישב רבי ברכיה ודרש מאי האי דקא אמרינן כל יומא העולם הבא, ולא ידעינן מאי קאמר, העולם הבא מתרגם עלמא דאתי מלמד שקודם שגברא העולם עלה במחשבה לברוא אור גדול להאיר ונברא אור גדול שאין כל בריה יכולה לשלוט בו, צפה הקדוש ברוך הוא שאינן יכולין לסובלו לקח שביעי ושם להם במקומו והשאר גזזו לצדיקים לעתיד לבא. אמר אם יזפו בזה השביעי וישמרוהו, אפן להם זה לעולם אחרון. והיגו דכתוב, העולם הבא. שפבר בא מקודם ששת ימי בראשית. הדא הוא דכתוב, (שם ל"א) מה רב טובך אשר צפנת ליראיך פעלת לחוסים בך נגד בני אדם: (עד

כאן מההשמטות)

ובמה (ס"א ובי בר נש) יזפי ליה לבר נש ליהוא נהורא, באורייתא. דכל מאן

כְּאֵלוּ בְּנֵה עוֹלָמוֹת, שְׁהָרִי בַּתּוֹרָה
נִבְנְהָה הָעוֹלָם וְנִתְקַן. זֶהוּ שְׁפָתוֹב
(משלי א) ה' בְּחִכְמָה יִסֵּד אֶרֶץ כּוֹנֵן
שָׁמַיִם בַּתְּבוּנָה, וְכָתוֹב (שם ח)
וְאֶהְיֶה אֶצְלוֹ אֱמוּנָה וְאֶהְיֶה
שֹׁעֵשׂוּעִים יוֹם יוֹם. שְׁכַל מִי
שִׁמְשָׁתְּדֵל בָּהּ, מִתְקַן עוֹלָמוֹת
וּמְקַיֵּם אוֹתָם.

וּבֵא וּרְאֵה, בְּרוּחַ עֲשֵׂה הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּחַ הוּא אֶת הָעוֹלָם וּבְרוּחַ הוּא
עוֹמֵד, רוּחַ שֶׁל אֱלוֹ שְׁעוֹסְקִים
בַּתּוֹרָה, וְכַל שְׁכֵן רוּחַ שֶׁל הַכֵּל
תִּינּוּקוֹת שֶׁל בֵּית רַבֵּן. מָה רַב
טוֹבָךְ - זֶה הַטּוֹב שֶׁנִּגְנָז. לִירֵאִיךָ
- לְאוֹתָם יֵרְאִי חֲטָא. פְּעֻלַּת
לְחוּסִים בְּךָ - מָה זֶה פְּעֻלַּת? זֶה
מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית. רַבִּי אֲבָא אָמַר,
זֶה גֵן עֵדֵן, שְׁהָרִי בְּאֱמֻנָתָה עֲשֵׂה
אוֹתוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּחַ הוּא בְּאֶרֶץ
כְּמוֹ שְׁלֹמְעֵלָה, לְחֻזֵק בּוֹ אֶת
הַצְּדִיקִים. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (תהלים לא)
פְּעֻלַּת לְחוּסִים בְּךָ נִגְדַּ בְּנֵי אָדָם.
שְׁהָרִי הוּא נִגְדַּ [בְּנֵי] אָדָם, וְהֵאָחֵר
נִגְדַּ עֲלִיּוֹנִים קְדוּשִׁים. אָמַר רַבִּי
שְׁמַעוֹן, גֵּן הָעֵדֵן לְמַעְלָה וְנִגְדַּ
בְּנֵי אָדָם הוּא, [וְאֶפְלוֹ הֵאָחֵר הוּא נִגְדַּ בְּנֵי
אָדָם] לְהַתְּכַנֵּס בּוֹ צְדִיקִים שְׁעוֹשִׂים
רְצוֹן רַבּוֹנָם.

וּיְכַלּוּ - שְׁכָלוּ מַעֲשִׂים שְׁלֹמְעֵלָה
וּמַעֲשִׂים שְׁלֹמְטָה. הַשָּׁמַיִם
וְהָאֶרֶץ - לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. רַבִּי
שְׁמַעוֹן אָמַר, מַעֲשֵׂה וְאֱמֻנָתָה
הַתּוֹרָה שֶׁבְּכָתָב וּמַעֲשֵׂה וְאֱמֻנָתָה
תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פִּה. וְכַל צְבָאָם -
אֵלֶּה פְּרֻטֵי הַתּוֹרָה, פְּנִים שֶׁל
הַתּוֹרָה, שְׁבַעִים פְּנִים לְתוֹרָה.
וּיְכַלּוּ - שֶׁהַתְּקִימוֹ וְנִתְקַנּוּ זֶה
בְּזֶה. שָׁמַיִם וְאֶרֶץ - פְּרֻט וּכְלָל.
וְכַל צְבָאָם - סוּדוֹת הַתּוֹרָה,
טְהוֹרוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה וְטְמֵאוֹת
שֶׁבַּתּוֹרָה.

דְּאִשְׁתְּדֵל בְּאוּרֵייתָא בְּכָל יוֹמָא יִזְכִּי לְמַהוּ
לִיָּה חוּלְקָא בְּעֵלְמָא דְאַתִּי, וְיִתְחַשֵּׁב לִיָּה
כְּאֵלוּ בְּאֵנִי עֲלָמִין, דְּהָא בְּאוּרֵייתָא אֲתַבְּנִי
עֲלָמָא וְאִשְׁתְּכַלֵּל הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (משלי ג) יי
בְּחִכְמָה יִסֵּד אֶרֶץ כּוֹנֵן שָׁמַיִם בַּתְּבוּנָה, וְכָתִיב,
(משלי ח) וְאֶהְיֶה אֶצְלוֹ אֱמוּנָה וְאֶהְיֶה שֹׁעֵשׂוּעִים
יוֹם יוֹם וְכַל דְּאִשְׁתְּדֵל בָּהּ שְׁכַלִּיל עֲלָמִין
וּקְיִים לִיָּה.

וְתָא חֲזִי, בְּרוּחָא עֲבִיד קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא
עֲלָמָא, וּבְרוּחָא מִתְקַיֵּמָא, רוּחָא דְאַנוּן
דְּלַעָאן בְּאוּרֵייתָא, וְכַל שְׁכֵן רוּחָא דְהַכֵּל
דְּרַבְּנֵי דְבֵי רַב. מָה רַב טוֹבָךְ דָּא טוֹבָא
דְּאִתְּגַנִּיז. לִירֵאִיךָ לְאַנוּן דְּחִלִּי חֲטָאָה. פְּעֻלַּת
לְחוּסִים בְּךָ. מָאִי פְּעֻלַּת דָּא עוֹבְדָא
דְּבְּרֵאשִׁית. רַבִּי אֲבָא אָמַר דָּא גֵן עֵדֵן, דְּהָא
בְּאוּמְנוּתָא עֲבִיד לִיָּה קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא
בְּאַרְעָא כְּגוֹנוּנָא דְלַעִילָא. לְאַתְתְּקַפָּא בִּיָּה
צְדִיקֵיָּא (דף 100 ע"ב) הָדָא הוּא דְכְּתִיב (תהלים לא)
פְּעֻלַּת לְחוּסִים בְּךָ, נִגְדַּ בְּנֵי אָדָם, דְּהָא הוּא
נִגְדַּ (בְּנֵי) אָדָם. וְאַחֲרָא נִגְדַּ עֲלָאִין קְדִישִׁין.
אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן גֵּן עֵדֵן לַעִילָא וְנִגְדַּ בְּנֵי אָדָם
הוּי (וְאֶפְלוֹ אַחֲרָא נִגְדַּ בְּנֵי אָדָם תּוֹרָה) לְאַתְּפַנְשָׁא בִּיָּה
צְדִיקֵיָּא דְעַבְדֵי רְעוּתָא דְמֵאֲרִיהוֹן.

וּיְכַלּוּ, דְכָלוּ עוֹבְדֵין דְלַעִילָא וְעוֹבְדֵין
דְלַתְתָּא. הַשָּׁמַיִם וְהָאֶרֶץ לַעִילָא
וְתַתָּא. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר עוֹבְדָא וְאוּמְנוּתָא
דְּאוּרֵייתָא שֶׁבְּכָתָב וְעוֹבְדָא וְאוּמְנוּתָא דְתּוֹרָה
שֶׁבְּעַל פִּה. וְכַל צְבָאָם אֵלִין פְּרֻטֵי דְאוּרֵייתָא
אֲפִין דְאוּרֵייתָא שְׁבַעִים פְּנִים לְתוֹרָה. וּיְכַלּוּ,
דְּאַתְקִימוּ וְאִשְׁתְּכַלְלוּ דָּא בְּדָא. שָׁמַיִם וְאֶרֶץ
פְּרֻט וּכְלָל. וְכַל צְבָאָם, רְזִי דְאוּרֵייתָא דְכִיּוּן
דְאוּרֵייתָא מְסַבְּךָן דְאוּרֵייתָא.

השלמה מההשממות (סימן מ')

השלמה מההשממות (סימן מ')
שמיני מאי הוי, יש לו להקדוש ברוך הוא צדיק אחד בעולם וחיביב לו מפני שמקיים כל העולם כל, והוא יסודו, והוא מכלכלו ומצמיחו ומגדלו ומשמחו, אהוב וחיביב למעלה, נורא ואדיר למטה, מתקן ומקבל למעלה, מתקן ומקבל למטה, והוא יסוד הנפשות כלם.

אמרת שמיני ואמרת יסוד הנפשות כלם, והא כתיב וביום השביעי שבת וינפש. אין שביעי הוי, אלא משום דמכריע בינייהו, ויש אינון תלת לרע ותלת לעיל, והוא דאכרע בינייהו. ומאי טעמא אקרי שביעי, וכי הוא בשביעי, לא. אלא מפני שהקדוש ברוך הוא שבת בשבת באותה המדה. דכתיב (שמות ל"א) כי ששת ימים עשה יי את השמים ואת הארץ וביום השביעי שבת וינפש. מלמד שכל יום ויום יש לו אחד שהוא אדון לו, לא מפני שהוא נברא בו, אלא מפני שהוא פועל בעולם פעולה המסורה לו בידו.

פועלו כלם פעולתם וקיימו מעשיהם לבד, בא יום השביעי ופעל פעלתו. שמוחו הקדוש ברוך הוא, ולא עוד אלא שגדלה נשמתו, שפתוב וביום השביעי שבת וינפש. ומהי שביטה זו? שאין בה מלאכה, והיא מנוחה, שפתוב שבת. משל למה הדבר דומה? למלך שהיו לו שבועה גנות, ובגן האמצעי מעין נאה נובע ממקור מים חיים, שלשה מימינו ושלשה משמאלו, ומיד שפועל בעולם, אז מתמלא, ושמחים כלם ואומרים: לצרכנו הוא מתמלא. והוא משקה אותם ומגדלם, והם

יש לו להקדוש ברוך הוא צדיק אחד בעולם וחיביב לו מפני שמקיים כל העולם כלו והוא יסודו והוא מכלכלו ומצמיחו ומגדלו ומשמחו. אהוב וחיביב למעלה, נורא ואדיר למטה. מתוקן ומקובל למעלה, מתוקן ומקובל למטה. והוא יסוד הנפשות כלם.

אמרת שמיני ואמרת יסוד הנפשות כלם, והא כתיב וביום השביעי שבת וינפש. אין שביעי הוי, אלא משום דמכריע בינייהו, ויש אינון תלת לרע ותלת לעיל, והוא דאכרע בינייהו. ומאי טעמא אקרי שביעי, וכי הוא בשביעי, לא. אלא מפני שהקדוש ברוך הוא שבת בשבת באותה המדה. דכתיב (שמות ל"א) כי ששת ימים עשה יי את השמים ואת הארץ וביום השביעי שבת וינפש. מלמד שכל יום ויום יש לו מאמר אחד שהוא אדון לו, לא מפני שהוא נברא בו, אלא מפני שהוא פועל בעולם פעולה המסורה לו בידו.

פועלו כלם פעולתם וקיימו מעשיהם לבד, בא יום השביעי ופעל פעלתו. שמוחו כלם ואף הקדוש ברוך הוא. ולא עוד אלא שגדלה נשמתו, דכתיב וביום השביעי שבת וינפש. ומאי הוי שביטה זו דלא הוי בה מלאכה, והוי הנחה. דכתיב שבת. משל למה הדבר דומה, למלך שהיו לו שבועה גנות, ובגן האמצעי מעין נאה נובע ממקור מים חיים, שלשה מימינו ושלשה משמאלו. ומיד שפועל בעולם, אז מתמלא ושמחים כלם. ואומרים לצרכנו הוא מתמלא והוא משקה אותם ומגדלם והם ממתניין ושובתין והוא

ממתינים ושוכתים, והוא משקה את השבעה. והרי כתיב (ישעיה מ) ממזרח אביא זרעך והי חד מנהון ומשקה ליה. אלא אימא הוא משקה את הלב והלב משקה אחר פן כלם. ומאי ניהו מדה שביעית הוי אומר זו מדת טובו של הקדוש ברוף הוא.

מאי טעמא אומר את שבתותי, ולא אומר את שבתתי. משל למה הדבר דומה? למלך שהיה לו פלה נאה, וכל שבוע ושבוע מזמינה יום אחד להיות עמו, והמלך יש לו בנים נאים ואוהבים, אמר להם: הואיל וכן, שמחו אתם גם פן ביום שמחתי, כי אני בשלכם אני משתדל, ואתם גם פן הדרו אותו. ומה זה זכור ושמור? זכור לזכר, ושמור לזקבה. מה הטעם (ויקרא יט) ומקדשי תיראו? שמרו עצמכם מהרהור, כי מקדשי קדוש הוא. למה? (שם כ) אני ה' מקדשכם, אני ה' בכל צד: ע"כ מההשמטות.

ויברך אלהים ביום השביעי - זו תורה שבעל פה וביה אשתכלל שביעי, ובה נתקן העולם שהוא קיום של הכל. מלאכתו אשר עשה, ולא כל מלאכתו, שהרי תורה שכתב הוציאה הכל בתקף של כתב שיוצא מחכמה. שלש פעמים פאן ביום השביעי: ויכל אלהים ביום השביעי. וישבות ביום השביעי. ויברך אלהים את יום השביעי. הרי שלש. ויכל אלהים ביום השביעי - זו תורה שבעל פה, שעם יום השביעי הנה נתקן העולם כמו שאמרנו.

וישבות ביום השביעי - זה יסוד העולם. בספרו של רבי ייבא הזקן זה יובל. ועל כך כתיב פאן מפל מלאכתו, שהכל יצא ממנו.

ממשקה את השבעה. והא כתיב (ישעיה מ"ג) ממזרח אביא זרעך והי חד מנהון ומשקה ליה. אלא אימא הוא משקה את הלב והלב משקה אחר פן כלם. ומאי ניהו מדה שביעית הוי אומר זו מדת טובו של הקדוש ברוף הוא.

מאי טעמא אומר את שבתותי, ולא אומר את שבתתי. משל למה הדבר דומה, למלך שהיה לו כלה נאה וכל שבוע ושבוע מזמינה יום אחד להיות עמו. והמלך יש לו בנים נאים ואוהבים אמר להם הואיל וכן שמחו אתם גם פן ביום שמחתי כי אני בשלכם אני משתדל ואתם גם פן הדרו אותו. ומאי זכור ושמור זכור לזכר ושמור לזקבה. מאי טעמא (ויקרא י"ט) ומקדשי תיראו. שמרו עצמכם מהרהור, כי מקדשי קדוש הוא למה (ויקרא כ) פי אני יי מקדשכם, אני בכל צד. ע"כ: (עד כאן מההשמטות)

ויברך אלהים ביום השביעי דא תורה שבעל פה דאיהו יום שביעי, וביה אשתכלל עלמא דאיהו קיומא דכלא. מלאכתו אשר עשה ולא כל מלאכתו, דהא תורה שכתב אפיק כלל בתוקפא דכתב דנפיק מחכמתא. תלת זמנין הכא ביום השביעי. ויכל אלהים ביום השביעי. וישבות ביום השביעי. ויברך אלהים את יום השביעי. הא תלת. ויכל אלהים ביום השביעי, דא תורה שבעל פה, דעם יום השביעי דא אשתכלל עלמא כדקא אמרן.

וישבות ביום השביעי, דא יסודא דעלמא. בספרא דרב ייבא סבא דא יובלא ועל כך כתיב הכא מפ"ל מלאכתו דכלא נפיק מגיה. ואנן דא יסודא

וְאָנֹכִי יָסוּד, כְּמוֹ שְׁאֲמַרְנוּ, שְׁתֵּרֵי מְנוּחָה בּוֹ הִיָּתָה יוֹתֵר מֵהַפֶּל.

וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי - זֶה כִּהְיוֹן גְּדוֹל שְׁמִיבָרֶךְ אֶת הַפֶּל וְהוּא נוֹטֵל בְּרֵאשׁ, שְׁשִׁנּוּ כִּהְיוֹן נוֹטֵל בְּרֵאשׁ, וְכּוֹ הַבְּרִכּוֹת שׁוֹרוֹת לְבָרֶךְ, וְנִקְרָא שְׁבִיעִי. רַבִּי יִיסָא הִזְקִין אָמַר, הַשָּׁנִים הֶלְלוּ - אֶחָד הוּא בִּיסוּד הָעוֹלָם וְאֶחָד בְּעַמּוּד הָאֲמֻצְעִי [ר"א אָבֵל שְׁלֹשֶׁת אֱלֹהִים - אֶחָד בְּעַרְבֵי שַׁבָּת שֶׁל לֵילָה, וְאֶחָד שֶׁל הַיּוֹם, וְאֶחָד שֶׁל הָעוֹלָם הַבָּא שֶׁהוּא שַׁבָּת הַגְּדוֹל].

וְכֵן [וְנִקְרָא] אֹתוֹ, אֶת מִי? אֶת אֹתוֹ מְקוֹם שְׁאוֹת הַבְּרִית בּוֹ שׁוֹרָה, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (שְׁמׁוּאֵל-ב טו) וְהִרְאֵנִי אֹתוֹ וְאֵת נְוָהוּ. וּבְמְקוֹם זֶה שׁוֹרִים כָּל הַקְּדוּשִׁים לְמַעַלְהָ [שְׁלֹמֶעֱלָה] וַיּוֹצֵאִים מִמֶּנּוּ לְכִנְסֹת יִשְׂרָאֵל לְתֵת לָהּ תַּפְנוּקָא לְחֵם עֲנָג, וְהוֹלֵךְ זֶה כְּמוֹ שְׁכַתוֹב (בְּרֵאשִׁית מֵט) מֵאֲשֶׁר שְׁמֵנָה לְחֵמוֹ וְהוּא יִתֵּן מַעַדְנֵי מֶלֶךְ. זֶה קִיּוּם שְׁלָם. שְׁמֵנָה לְחֵמוֹ - [מֵה] שְׁהִיָּה [וּ] לְחֵם עֲנִי, חוֹזֵר לְהִיּוֹת לְחֵם עֲנָג. וְהוּא יִתֵּן מַעַדְנֵי מֶלֶךְ - מִי הַמֶּלֶךְ? זוֹ כִּנְסַת יִשְׂרָאֵל, הוּא נוֹתֵן לָהּ כָּל תַּפְנוּקֵי הָעוֹלָם, וְכָל הַקְּדוּשִׁים שְׁיּוֹצְאִים מִלְּמַעַלְהָ, מִהַמְּקוֹם הַזֶּה יּוֹצְאִים. וְלִכֵּן וַיִּקְדַּשׁ אֹתוֹ, אֹתוֹ - אוֹת הַבְּרִית. כִּי בּוֹ שַׁבָּת - בּוֹ מְנוּחַת הַפֶּל [ר"א בּוֹ מְנוּחָה] שְׁלֹעֲלִיּוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים. בּוֹ שַׁבָּת [ר"א בָּאֵת] לְמְנוּחָה. אֲשֶׁר בְּרָא אֱלֹהִים - מִכְּלָל שֶׁל זְכוֹר יּוֹצֵא שְׁמוֹר לְהַתְקִין מַעֲשֵׂה הָעוֹלָם. לְעֲשׂוֹת - זֶה אֲמֵן הָעוֹלָם, לְעֲשׂוֹת מַעֲשֵׂה שֶׁל הַפֶּל. [ס"א אֲשֶׁר בְּרָא - אֲמֵן צְרִיךְ לְעוֹלָם וְכָל הַמַּעֲשֵׂה שֶׁל הַכֹּל]. עוֹד פִּרַּשׁ רַבִּי שְׁמַעוֹן אֶת הַדְּבָר וְאָמַר, כְּתוּב (דְּבָרִים ז) שׁוֹמֵר הַבְּרִית וְהַחֲסֵד. שׁוֹמֵר - זוֹ כִּנְסַת יִשְׂרָאֵל. הַבְּרִית - זֶה יָסוּד הָעוֹלָם. וְהַחֲסֵד - זֶה אֲבָרְהָם,

כְּדָקְאֲמַרְן דְּהָא נִיּוּחָא בֵּיה הָוָה יִתִּיר מִכְּלָא. וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי. דָּא כִּהְיוֹן גְּדוֹל דְּמִבְּרַךְ לְכֹלָא וְהוּא נָטִיל בְּרִישָׁא דְתַנּוּן כִּהְיוֹן נוֹטֵל בְּרֵאשׁ, וּבְרִכְאָן בֵּיה שְׁרִיין לְבְרִכָּא וְאִקְרִי שְׁבִיעִי. רַבִּי יִיסָא סְבָא אָמַר הִנֵּי תֵרִי חַד בִּיסוּדָא דְעֵלְמָא אִיהוּ, וְחַד בְּעַמּוּדָא דְאֲמֻצְעִיתָא. (ר"א ל"ג) (אָבֵל הִנֵּי תֵלֵת חַד בְּמַעְלֵי שַׁבְתָּא דְלֵילָא וְחַד דְּיוּמָא וְחַד דְּעֵלְמָא דְאִתֵּי דְאִיהוּ שַׁבָּת הַגְּדוֹל).

וְכֵן (ר"א ל"ג וְנִקְרָא) אֹתוֹ, לְמֵאן, לְהֵהוּא אֶתֵר דְּאֵת קִיּוּמָא בֵּיה שְׁרִיא כְּמָה דְּאֵת אָמַר, (שְׁמוּאֵל ב טו) וְהִרְאֵנִי אֹתוֹ וְאֵת נְוָהוּ. וּבִהְיָ אֶתֵר שְׁרִיין כָּל קְדוּשִׁין לְעֵילָא (ר"א דְּלֵעֵלָא), וְנִפְקִי מִגִּיהָ לְכִנְסַת יִשְׂרָאֵל לְמִיָּהֵב לָהּ תַּפְנוּקָא לְחֵם פִּנְג, וְאִזְלָא הָא כְּמָה דְכְּתִיב, (בְּרֵאשִׁית מֵט) מֵאֲשֶׁר שְׁמֵנָה לְחֵמוֹ וְהוּא יִתֵּן מַעַדְנֵי מֶלֶךְ, מֵאֲשֶׁר דָּא קִיּוּם שְׁלָם, שְׁמֵנָה לְחֵמוֹ (ר"א מֵאן) דְּהָוָה (ר"א ל"ג) (לִיָּה) לְחֵם עוֹנֵי אֶתְהִדֵּר לְמַהוּי לְחֵם פִּנְג. וְהוּא יִתֵּן מַעַדְנֵי מֶלֶךְ. מֵאן מֶלֶךְ, דָּא כִּנְסַת יִשְׂרָאֵל. הוּא יְהִיב (ר"א לָהּ) כָּל תַּפְנוּקֵין דְּעֵלְמִין, וְכָל קְדוּשִׁין דְּנִפְקִין מִלְּעֵילָא מֵהֵאִי אֶתֵר נִפְקִין. וְעַל דָּא וַיִּקְדַּשׁ אֹתוֹ, הֵהוּא אֶת קִיּוּמָא.

כִּי בּוֹ שַׁבָּת. בֵּיה נִיּוּחָא דְכֹלָא, (ר"א בֵּיה נִיּוּחָא) דְּעֵלְאִין וְתַתְּאִין. בֵּיה שַׁבְתָּא (ר"א אֶתֵיָא) לְנִיּוּחָא. אֲשֶׁר בְּרָא אֱלֹהִים מִכְּלָל דְּזְכוֹר נִפְקָא שְׁמוֹר לְאֶתְקָנָא עֲבִידְתָּא דְעֵלְמָא. לְעֲשׂוֹת דָּא אוּמְנָא דְעֵלְמָא. לְמַעַבְד עֲבִידְתָּא דְכֹלָא. (ס"א אֲשֶׁר בְּרָא אוּמְנָא אֲצִמְרִיךְ לְעֵלְמָא וְכָל עֲבִידְתָּא דְכֹלָא). הִנּוּ פִּרִּישׁ רַבִּי שְׁמַעוֹן מֶלֶךְ וְאָמַר, כְּתִיב, (דְּבָרִים ז) שׁוֹמֵר הַבְּרִית וְהַחֲסֵד. שׁוֹמֵר דָּא כִּנְסַת יִשְׂרָאֵל. הַבְּרִית דָּא יָסוּדָא דְעֵלְמָא. וְהַחֲסֵד דָּא אֲבָרְהָם, דְּכִנְסַת יִשְׂרָאֵל הִיא שׁוֹמֵר הַבְּרִית וְהַחֲסֵד, וְאִקְרִי שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל, דָּא הוּא נָטִיר

פְּתַחַּא דְּכָלָא, בִּיהַ תְּלִינן כָּל עֲבִידִין דְּעֵלְמָא וְדָאֵי, אֲשֶׁר בְּרָא אֱלֹהִים לְעֵשׂוֹת, לְשִׁכְלָלָא לְאַתְקִנָּא כְּלָא כָּל יוֹמָא וְיוֹמָא וְלֹא־אִפְקָא רוּחִין וְנִשְׁמָתִין, וְאִפִּילוּ רוּחִין וְשִׁדִּין.

וְאִי תִימָא דְּלָאו אֲנוּן תְּקוּנָא דְּעֵלְמָא. לָאו הֵכִי. דְּהָא אֲנוּן לְתִקּוּנָא דְּעֵלְמָא הוּוּ וְלֹא־לְקָאָה בְּהוּ לְחֵיבֵי עֵלְמָא דְּאֲנוּן אֲזִלִּין לְקַבְּלֵיהוּ לְאוֹכְחָא לְהוּ. וּמֵאֵי דְּאֲזִיל לְשִׁמְאָלָא אֲתֵאֲחִיד בְּסִטְרָא שְׁמֵאֲלָא לְקַבְּלֵיהוּ (פ"א לְקוּ בְּהוּ) בְּגִינֵי כֶּךָ לְתִקּוּנָא הוּוּ.

הָא חֲזִי, מַה כְּתִיב בְּשִׁלְמָה (שְׁמוּאֵל ב' ז') וְהוֹכַחְתִּיו בְּשִׁבְט אֲנָשִׁים וּבִנְגְעֵי בְּנֵי אָדָם. מָאן נִגְעֵי בְּנֵי אָדָם. אֵלִין אֲנוּן מְזִיקִין. תָּא חֲזִי, בְּשַׁעְתָּא דְּאַתְבְּרִיאַן אֲתִקְדֵּשׁ יוֹמָא וְאַשְׁתַּאֲרוּ רוּחָא בְּלָא גּוּפָא. וְאֵלִין אֲנוּן בְּרִיִּין דְּלָא (דְּד' מ"ח ע"א) אֲשַׁתְּכַלְלוּ (ד"א ל"ג) (וְלָא אֲתִיִּסְרוּ) וּמִסִּטְר שְׁמֵאֲלָא אֲנוּן זֹוּהֵמָא דְּדִהֲבָא, וְעַל דָּא בְּגִין דְּלָא אֲשַׁתְּכַלְלוּ וְאֲנוּן פְּגִימִין, שְׁמָא קְדִישָׁא לָא שְׂרִיא בְּהוּ וְלָא אֲתִדְבְּקוּ בִּיהַ, וּדְחִילוּ דְּלֵהוּן מִשְׁמָא קְדִישָׁא אִיהוּ וְזַעִין וּדְחִלִּין מִנִּיהַ, וְשְׁמָא קְדִישָׁא לָא שְׂרִיא בְּאַתְר פְּגִים.

וְתָא חֲזִי הָאֵי בַר נֶשׁ דְּאַתְפְּגִים דְּלָא שְׁבַק בַּר בְּהָאֵי עֵלְמָא, כִּד נִפְק מִנִּיהַ לָא אֲתִדְבַק בְּשְׁמָא קְדִישָׁא וְלָא עֵאֲלִין לִיהַ בְּפִרְגוּדָא, בְּגִין דְּאִיהוּ פְּגִים וְלָא אֲשַׁתְּלִים, וְאִילְנָא דְּאַתְעַקֵּר פְּעִיא נְטִיעָא זְמָנָא אַחְרָא, בְּגִין דְּשְׁמָא קְדִישָׁא אֲשַׁתְּלִים בְּכָל סִטְרִין. וּפְגִימוּ לָא אֲתִדְבַק בִּיהַ לְעֵלְמִין.

וְתָא חֲזִי הֵנִי בְּרִיִּין פְּגִימִין אֲנוּן מְעִילָא וּמִתְתָּא, וּבְגִינֵי כֶּךָ לָא מִתְדְּבַקוּן לְעִילָא וְלָא מִתְדְּבַקוּן לְתַתָּא. וְאֵלִין דְּכְתִיב בְּהוּ אֲשֶׁר בְּרָא אֱלֹהִים לְעֵשׂוֹת דְּלָא אֲשַׁתְּלִימוּ עִילָא

שְׁכַנְסַת יִשְׂרָאֵל הִיא שׁוֹמֵר הַבְּרִית וְהַחֲסֵד. וְנִקְרָאת שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל, זֶהוּ שׁוֹמֵר הַפֶּתַח שֶׁל הַכֹּל, בּוֹ תְלוּיִים כָּל מַעֲשֵׂי הָעוֹלָם וְדָאֵי. אֲשֶׁר בְּרָא אֱלֹהִים לְעֵשׂוֹת - לְשִׁכְלָל לְהִתְקִין הַכֹּל כָּל יוֹם וְיוֹם וְלִהְיוּצִיא רוּחוֹת וְנִשְׁמוֹת, וְאִפִּילוּ רוּחוֹת וְשִׁדִּים.

וְאִם תֵּאמַר שְׂאִינְם תְּקוּן הָעוֹלָם - לֹא כֶּךָ! שְׁהִרִי הֵם הֵיוּ לְתִקּוּן הָעוֹלָם וְלִהְלִקוֹת בְּהֵם רְשָׁעֵי הָעוֹלָם, שֶׁהֵם הוֹלְכִים כְּנִגְדָם לְהוֹכִיחַ אוֹתָם. וּמִי שֶׁהוֹלֵךְ לְשִׁמְאָל, נֶאֱחָז בְּצַד הַשְּׁמֵאֵל כְּנִגְדָם (וְלִקְחָ בְּהֵם). לְכֵן הֵם לְתִקּוּן.

בָּא רָאָה מַה כְּתוּב בְּשִׁלְמָה, (שְׁמוּאֵל ב' ז') וְהוֹכַחְתִּיו בְּשִׁבְט אֲנָשִׁים וּבִנְגְעֵי בְּנֵי אָדָם. מִי הֵם נִגְעֵי בְּנֵי אָדָם? אֵלֶּה אוֹתָם הַמְזִיקִים. בָּא רָאָה, בְּשַׁעַת שְׁנִבְרָאוּ, הַתְּקַדֵּשׁ הַיּוֹם וְנִשְׁאָרוּ רוּחַ בְּלֵי גּוּף, וְאֵלוּ הֵם בְּרִיּוֹת שְׁלֹא נִתְקַנוּ (וְלֹא הִתְיַסְרוּ), וּמִצַּד שְׁמֵאֵל הֵם זִהְמַת הַזֶּהָב. וְעַל זֶה, מִשׁוּם שְׁלֹא נִתְקַנוּ וְהֵם פְּגוּמִים, הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ לֹא שׁוֹרֵה בְּהֵם וְלֹא נִדְבְּקוּ בוֹ, וְהַפְחַד שְׁלֵהֶם הוּא מִהֵשֵׁם הַקְּדוֹשׁ וְזַעִים וּפּוֹחַדִּים מִמֶּנּוּ, וְהַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ לֹא שׁוֹרֵה בְּמִקּוּם פְּגוּם.

וּבָא וְרָאָה, הָאָדָם הַזֶּה שֶׁנִּפְגַּם, שְׁלֹא הִשְׁאִיר בּוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה, כְּשִׁיּוּצָא מִמֶּנּוּ, לֹא נִדְבַק בְּשֵׁם הַקְּדוֹשׁ וְלֹא מְכַנְיָסִים אוֹתוֹ לְפִרְגוּד, מִשׁוּם שֶׁהוּא פְּגוּם וְלֹא נִשְׁלַם. וְעַץ שֶׁנֶּעֱקַר צְרִיף נְטִיעָה פַּעַם אַחֲרַת כְּדֵי שֶׁהַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ יִשְׁלַם בְּכָל הַצְּדָדִים, וְחִסְרוֹן לֹא יִדְבַק בוֹ לְעוֹלָמִים.

וּבָא וְרָאָה, הַבְּרִיּוֹת הַלְלוּ פְּגוּמִים הֵם מְלַמְעֵלָה וּמְלַמְטָה, וְלְכֵן לֹא נִדְבְּקִים לְמַעְלָה וְלֹא נִדְבְּקִים לְמַטָּה. וְאֵלֶּה שְׁכַתּוּב בְּהֵם אֲשֶׁר בְּרָא אֱלֹהִים לְעֵשׂוֹת,

שלא נשלמו למעלה ולמטה. ואם תאמר, הרי רוחות הם, למה לא נשלמו למעלה? אלא פיון שלא נשלמו למטה בארץ, לא נשלמו למעלה. וכלם באים מצד שמאל ומכסים מעיני בני אדם, ועומדים פנגדם להרע להם. בשלש הם כמו מלאכי השרת, ובשלש הם כמו בני אדם, והרי בארוה.

אחר שנבראו רוחות [ד"א נמנו], נשאר אדם רוחות אחר הרחמים של נקב תהום רבה ליל השבת ויום השבת. פיון שיצאה קדשת היום ולא השלמו, יצאו לעולם ומשוטטים לכל הרוחות, וצריך העולם להשמר מהם, שהרי אז מתעורר כל צד שמאל, ואש הגיהנם לוהטת, וכל אותם שצד שמאל הולכים ומשוטטים בעולם. ורוצים להתלבש בגוף ולא יכולים, ואז צריכים להשמר מהם, והתקינו שיר של פגעים בכל שעה שפחד שלהם שרוי בעולם.

בא ראה, כשמתקדש היום בערב שבת, ספת שלום שורה ונפרסת בעולם. מי זו ספת שלום? זו שבת. וכל רוחות וסערות ושדים וכל רוחות הטמאה, כלם נטמנים ונכנסים בעין הרחמים של נקב תהום רבה. שהרי פיון שמתעוררת קדשה על העולם, רוח הטמאה לא מתעוררת אתו, וזה בורח מלפני זה.

ואז העולם בשמירה עליונה, ולא צריך להתפלל על שמירה כמו שומר את עמו ישראל לעד אמן, שהרי זה התקן ליום חל כשהעולם צריך שמירה. אבל בשבת נפרסת ספת שלום על העולם, ונשמר בכל הרוחות, ואפלו רשעי הגיהנם שמורים

ותתא. ואי תימא הא רוחין אנון אמאי לאו (ד"א אשתלימו) לעילא, אלא כיון דלא אשתלימו לתתא בארעא לא אשתלימו לעילא. וכלהו מסטר שמאלא קא אתיין ומתכסין מעינא דבני נשא וקיימי לקבליהו לאבאשא לון. תלת לון כמלאכי השרת. ותלת לון כבני נשא. והא אוקמוה.

בתר דאתבריא רוחין (ד"א ל"ג אפטרין) אשתארו אנון רוחין בתר רחמיא דנוקבא דתהומא רבא ליליא דשבתא ויומא דשבתא, פיון דנפק קדושתא דיומא ולא אשתלימו, נפקו לעלמא ושטאן לכל סטריין, ובעיא עלמא לאתנטרא מנייהו. דהא כדין כל סטר שמאלא אתער, ואשא דגיהנם מלהטא, וכל אנון דבסטר שמאלא אזלין ושטאן בעלמא. ובעאן לאתלבשא בגופא ולא יכלין. כדין בעינא לאסתמרא מנייהו, ואתקינו שיר דפגעים בכל שעתא דדחילו דלהון שריא בעלמא.

הא חזי, פד אתקדש יומא במעלי שבתא ספת שלום שריא ואתפריסת בעלמא. מאן ספת שלום, דא שבתא, וכל רוחין ועלעולין ושדין וכל סטרא דמסאבי פלהו טמירין ועאלין בעינא דריחמיא דנוקבא דתהומא רבא. דהא כיון דאתער קדושתא על עלמא, רוח מסאבא לא אתער בהדיה. ודא צריק מקמיה דדא.

וכדין עלמא בנטירו עלאה ולא בעינן לצלאה על נטירו כגון שומר את עמו ישראל לעד אמן. דהא דא ביומא דחול אתתקן דעלמא בעיא נטירו. אבל בשבת ספת שלום אתפריסא על עלמא ואתנטיר בכל סטריין. ואפילו חייבי גיהנם נטירין אנון,

הם, והכל נמצאים בשלום - העליונים והתחתונים. ולכן בקדוש היום מברכים הפורס סכת שלום עלינו ועל כל עמו ישראל ועל ירושלים. למה על ירושלים? אלא זהו מדור של אותה סכה, וצריך לזמן את אותה סכה שנפרסה עלינו ולשרות עמנו, להיות [מגנה] עלינו כמו אם ששורה על הבנים, ולכן לא פוחדים מפל הרוחות, ולכן הפורס סכת שלום עלינו.

בא ראה, בשעה שישאל מברכים ומזמינים את סכת השלום הזאת אורחת קדושה, ואמרים הפורס סכת שלום, אז קדשה עליונה יורדת ופורסת כנפיה על ישראל, ומכסה אותם כמו אם על הבנים. וכל המינים הרעים מתכנסים מהעולם, וישראל יושבים תחת קדשת רבונם. ואז סכת השלום הזו נותנת נשמות חדשות לבניה. מה הטעם? משום שבה שריות הנשמות [ס"א שאז ומן הווה, ונטלת נשמות וכן שורות בה] וממנה יוצאות. וכיון ששורה ופורסת כנפיה על בניה, מוריקה נשמות חדשות לכל אחד ואחד.

עוד אמר רבי שמעון, על זה שנינו, שבת דגמא של עולם הבא היא. כף זה ודאי. ועל זה שמטה ויובל דגמא זה בזה. ושבת ועולם הבא כף הוא. ואותה תוספת נשמה, מסוד של זכור היא באה על סכת השלום הזאת שלוקחת מהעולם הבא. והתוספת הזאת נותנת לעם הקדוש. ובאותה תוספת הם שמחים, ונשפכים מהם כל דברי החל, וכל צער וכל הצרות, כמו שנאמר (ישעיה ד) ביום הניח ה' לך מעצבך ומרגוזך ומן העבדה הקשה וגו'.

וּכְלָא בְשִׁלְמָא אֲשַׁתְּכָחָא עֲלָיִן וְתַתָּאִין, וּבְגִין כֶּף בְּקַדוּשָׁא דְיוֹמָא מְבָרְכִין הַפּוֹרֵס סַכַּת שְׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְעַל יְרוּשָׁלַם. אַמַּאי עַל יְרוּשָׁלַם, אֲלָא דָא הִיא מְדוּרָא דֵהִיא סַכָּה. וּבְעֵינָא לְזַמְנָא לֵהִיא סַכָּה דְאַתְפְּרַסַת עֲלֵנָא וְלַמְשָׂרָא עַמְנָא וְלַמְהוּי (ד"א מנינא) עֲלֵנָא כְּאֵמָא דְשְׂרִיָא עַל בְּנִין, וּבְגִין דָא לָא דְחֲלִין מִכָּל סְטָרִין, וְעַל דָא הַפּוֹרֵס סַכַּת שְׁלוֹם עָלֵינוּ.

הָא חֲזִי, בְּשַׁעְתָּא דְיִשְׂרָאֵל מְבָרְכִין וּמְזַמְנִין לֵהִיא סַכַּת שְׁלוֹם אוֹשְׁפִיזָא קְדִישָׁא וְאַמְרֵי הַפּוֹרֵס סַכַּת שְׁלוֹם, בְּדִין קְדוּשָׁתָא עֲלָאָה נַחְתָּא וּפְרִיסַת גְּדַפְהָא עֲלֵיהוּ דְיִשְׂרָאֵל וּמְכַסְיָא לֹון כְּאֵמָא עַל בְּנִין, וְכָל זִינִין בִּישִׁין אַתְפְּנִישׁוּ מֵעֲלָמָא, וַיְתַבֵּי יִשְׂרָאֵל תַּחֲתוֹת קְדוּשָׁתָא דְמֵאַרְיֵהוֹן, וּכְדִין דָא סַכַּת שְׁלוֹם יְהִיב נְשַׁמְתִּין חֲדַתִּין לְבְנֵהָא, מְאִי טַעְמָא בְּגִין דְבִיָּה נְשַׁמְתִּין שְׂרִיָּין (ס"א רבין וכן ויונא ונטלת נשמתין ובה שרין) וּמִיָּנָה נְפִקִין. וְכִיוֹן דְשְׂרִיָּא וּפְרִיסַת גְּדַפְהָא עַל בְּנֵהָא. אַרִיקַת נְשַׁמְתִּין חֲדַתִּין לְכָל חַד וְחַד.

הוּ אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן עַל דָּא תְּנִינן שַׁבַּת דְּוִגְמָא דְעֲלָמָא דְאַתִּי אִיהוּ, הַכִּי הוּא וְדַאי, וְעַל דָּא שְׁמִיטָה וַיּוּבַל דְּוִגְמָא דָּא בְּדָא. וְשַׁבַּת וְעֲלָמָא דְאַתִּי הַכִּי הוּא. וְהִהוּא תּוֹסַפַּת דְנְשַׁמְתָּא מְרִזָּא דְזְכוֹר קָא אַתִּיא עַל הָאִי סַכַּת שְׁלוֹם דְנִטִּיל (דף מח ע"ב) מֵעֲלָמָא דְאַתִּי וְדָא תּוֹסַפַּת יְהִבַת לְעַמָּא קְדִישָׁא. וּבִהִהוּא תּוֹסַפַּת חֲדָאן וַיְתַנְשִׁי מְנִיָּהּ כָּל מְלִין דְחֹל וְכָל צְעָרִין וְכָל עָאקִין כְּמָה דְאַתִּי אָמַר (ישעיה יד) בְּיוֹם הַנִּיחַ יְיָ לְךָ מֵעַצְבְּךָ וּמִרְגֹזְךָ וּמִן הָעִבְדָּה הַקָּשָׁה וְגו'.

וּבְלֵילֵי שַׁבַּת צְרִיף אָדָם לְטַעַם
מֵהַכֵּל כְּדִי לְהִרְאוֹת שִׁסְפַת שְׁלוֹם
הַזֹּאת נִכְלָלָה מֵהַכֵּל, וּבִלְבָד שְׁלֹא
יִפְגַּם מֵאֲכָל אֶחָד לְיוֹם, וַיֵּשׁ
אוֹמְרִים שְׁנַיִם, לְשֵׁנֵי הַסְּעוּדוֹת
הָאֲחֵרוֹת שֶׁל הַיּוֹם, וַיִּפֶּה. וְכֵן
שָׁפַן אִם מַעֲלָה יוֹתֵר לְיוֹם וַיִּכּוֹל
לְטַעַם מִמֵּאֲכָלִים אֲחֵרִים.
וְלִקְטַנִּים בְּשָׁנֵי תַבְשִׁילִין
מִסְפִּיק. וּבְאֵרוֹהָ הַחֲבָרִים.

נֵר שֶׁל שַׁבַּת נִתֵּן לְהַדְלִיקָה לְנִשּׁוֹת
הָעַם הַקְּדוֹשׁ. וְהָרִי אָמְרוּ
הַחֲבָרִים, שֶׁהִיא כִּבְתָה נֵרוֹ שֶׁל
עוֹלָם וְהַחֲשִׁיכָה אוֹתוֹ וְכוּ', וַיִּפֶּה.
אֲבָל סוּד הַדְּבָר - סִפְתָּ שְׁלוֹם זֶה
הִיא גְבִירַת הָעוֹלָם, וּנְשָׁמוֹת
שֶׁהֵם גִּירוֹת עֲלִיוֹנִים בְּהֵם
שׁוֹרוֹת. וְעַל זֶה הַגְּבִירָה צְרִיכָה
לְהַדְלִיק, שֶׁהָרִי בְּמִקוּמָה נֶאֱחָזֵת
וְעוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה.

וְאִשָּׁה צְרִיכָה בְּחֻדוֹת הַלֵּב וְרִצּוֹן
לְהַדְלִיק נֵר שַׁבַּת, שֶׁהָרִי כְּבוֹד
עֲלִיוֹן הוּא לָהּ, וְזִכּוֹת גְּדוּלָה
לְעֲצָמָה לְזִכּוֹת לְבָנִים קְדוֹשִׁים
שֶׁיְהִיוּ נֵר הָעוֹלָם בְּתוֹרָה וּבִירְאָה
וַיִּרְבוּ שְׁלוֹם בְּאֶרֶץ, וְנִזְהָגְתָּ
לְבַעֲלָה חַיִּים אֲרָכִים. לָכֵן צְרִיכָה
לְהִזְהָר בָּהּ.

בֵּא רְאֵה, שַׁבַּת לֵילָה יוֹם, זְכוֹר
וְשִׁמּוֹר הוּא כְּאֶחָד, וְעַל זֶה כְּתוּב
זְכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ,
וְכַתוּב שִׁמּוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת.
זְכוֹר לְזִכְרֵךְ, שִׁמּוֹר לְנִקְבָה, וְהַכֵּל
אֶחָד. אֲשֶׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל חִלְקוֹ שֶׁל
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, גּוֹרְלוֹ
וַיִּרְשָׁתוּ, עֲלֵיהֶם כְּתוּב (תְּהִלִּים קמ"ד)
אֲשֶׁרֵי הָעַם שִׁפְכָה לוֹ אֲשֶׁרֵי הָעַם
שֶׁהוּא אֱלֹהֵינוּ.

הַשְׁלֵמָה מִהַהֲשַׁמְטוֹת (סִימָן מ"ב)
רְבִי חֲנִינָא פָּרַשׁ כָּל אֶחָד עַל
עֲמֻדוֹ. שְׁשׁוֹן - אֶחָד. שְׁמֻחָה -
שְׁתִּימָה. חֲתָן - שְׁלֹשׁ. כְּלָה -
אַרְבַּע. גִּילָה, דִּיצָה, אֶהְבָּה,
אֲחֻהָ, שְׁלוֹם וְרַעוּת - עֶשֶׂר, כְּנָגֵד

וּבְלֵילֵי יָמֵי דְשַׁבְּתָא בְּעֵי בַר נָשׁ לְאַטְעָמָא
מִכְּלָא, בְּגִין לְאַחְזָא דְהָאֵי סִפְתָּ
שְׁלוֹם מִכְּלָא אֲתַפְּלִילֵת, וּבִלְבָד דְּלֹא יִפְגַּם
מִכְּלָא חָדָא לְיוֹמָא, וְאִית דְּאֲמַרֵי תְרִין,
לְתֵרִין סְעוּדָתֵי אַחְרָנִין דְּיוֹמָא, וְשִׁפִּיר. וְכֵן
שָׁפַן אִי סְלִיק יִתִּיר לְיוֹמָא וַיִּכּוֹל לְמַטְעַם
מִמִּיכְלִין אַחְרָנִין וְלִזְעִירֵי בְתָרֵי תַבְשִׁילִין
סְגִיא, וְאוּקְמוּהָ חֲבָרִיא.

נֵר שֶׁל שַׁבַּת לְנִשְׂי עָמָא קְדִישָׁא אֲתִיְהִיבַת
לְאַדְלָקָא, וְחֲבָרִיא הָא אָמְרוּ דְאִיהִי
כְּבְתָה בּוֹצִינָא דְעֵלְמָא וְאַחֲשִׁיכַת לִיה כּוּ'
וְשִׁפִּיר. אֲבָל רְזָא דְמַלְאָה. הִיא סִפְתָּ שְׁלוֹם
מִטְרוּנִיתָא דְעֵלְמָא הִיא וְנִשְׁמַתִּין דְאַנוּן
בּוֹצִינָא עֲלָאָה בְּהַ שְׁרִיין. וְעַל דָּא מִטְרוּנִיתָא
בְּעִיא לְאַדְלָקָא, דְהָא כְּדוּכְתָהּ אֲתַאֲחַדַת
וְעַבְדַת עוֹבְדָא.

וְאֲתַתָּא בְּעִיא בְּחֻדוֹהָ דְלִבָּא וְרַעוּתָא
לְאַדְלָקָא בּוֹצִינָא דְשַׁבַּת, דְהָא יִקְרָא
עֲלָאָה הִיא לָהּ וַיִּזְכוּ רַב לְגִרְמָה לְמִזְבְּחֵי לְבָנִין
קְדִישִׁין דִּיהוּן בּוֹצִינָא דְעֵלְמָא בְּאוּרִיתָא
וּבְדַחֲלָתָא, וַיִּסְגּוּן שְׁלָמָא בְּאַרְעָא, וַיְהִיבַת
לְבַעֲלָה אוּרְכָא דְחִיין, בְּגִין כֶּן בְּעִיא
לְאַזְדַּהֲרָא בָּהּ.

הָא חֲזִי, שַׁבַּת לֵילִיא וַיּוֹמָא זְכוֹר וְשִׁמּוֹר
אִיהוּ כְּחָדָא, וְעַל דָּא כְּתִיב זְכוֹר אֶת יוֹם
הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ וְכְתִיב שִׁמּוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת,
זְכוֹר לְדְכוּרָא שִׁמּוֹר לְנוֹקְבָא וְכֵלָא חַד. זְפִאין
אַנוּן יִשְׂרָאֵל חוּלְקִיהָ דְקְדֻשָּׁא בְרִיךְ הוּא
עֲדֻבִיָּה וְאַחֲסַנְתִּיָּה עֲלֵיָּהּ כְּתִיב, (תְּהִלִּים קמ"ד)
אֲשֶׁרֵי הָעַם שִׁפְכָה לוֹ אֲשֶׁרֵי הָעַם שְׁנֵי אֱלֹקֵינוּ.

הַשְׁלֵמָה מִהַהֲשַׁמְטוֹת (סִימָן מ"ב)

רְבִי חֲנִינָא פָּרַשׁ כָּל חַד עַל קְיוּמָא. שְׁשׁוֹן
חַד. שְׁמֻחָה תְרִין. חֲתָן תְּלַת. כְּלָה

עֲשֶׂה מֵאֲמֹרֹת שְׁבָהֶם נִבְרָא
הָעוֹלָם: ע"כ מֵהַהִשְׁמָטוֹת.

וַיִּבֶן ה' אֱלֹהִים אֶת הַצֵּלַע אֲשֶׁר
לָקַח מִן הָאָדָם וְגו'. אָמַר רַבִּי
שְׁמַעוֹן, כְּתוּב (איוב כח) אֱלֹהִים
הַבִּין דְּרָפָה וְהוּא יָדַע אֶת
מְקוֹמָהּ. בַּפְּסוּק הַזֶּה יֵשׁ גְּנוּיִם
רַבִּים, אֵלָּא מַה זֶה אֱלֹהִים הַבִּין
דְּרָפָה? כְּמוֹ שְׁנֵאֲמַר וַיִּבֶן ה'
אֱלֹהִים אֶת הַצֵּלַע, זֹו תוֹרָה
שְׁבַעַל פֶּה שֵׁישׁ בַּה דְרַף, כְּמוֹ
שְׁנֵאֲמַר (ישעיה מג) הַנּוֹתֵן בְּיָם
מִשּׁוּם כֶּף אֱלֹהִים הַבִּין דְּרָפָה.

וְהוּא יָדַע אֶת מְקוֹמָהּ, מִי
מְקוֹמָהּ? זֹו תוֹרָה שְׁבַכְתָּב שֵׁישׁ
בַּה דַעַת. [דַעַת וְהַבּוּנָה הוֹלְכִים כְּאֶחָד], ה'
אֱלֹהִים, שֵׁם מְלֵא לְהַתְקִין לָהּ
בְּכַל, וְעַל זֶה נִקְרָאָה חֲכָמָה
וְנִקְרָאָה בִינָה, מִשּׁוּם שֶׁהִיא בְּשֵׁם
מְלֵא - ה' אֱלֹהִים, בְּכַל בְּשִׁלְמוֹת
בְּשֵׁנֵי הַשְּׁמוֹת.

אֶת הַצֵּלַע - זֹו אֲסַפְקֵלְרִיָּה שְׁלֵא
מְאִירָה, כְּמוֹ שְׁנֵאֲמַר (תהלים לה)
וּבְצַלְעֵי שְׁמַחוּ וְנִאֲסַפּוּ. אֲשֶׁר
לָקַח מִן הָאָדָם - מִשּׁוּם שֶׁהָרִי
מִתּוֹרָה שְׁבַכְתָּב יִצְאָה. לְאִשָּׁה -
לְהַתְקַשֵּׁר בְּשִׁלְהַבַת שֶׁל צַד
שְׁמַלָל, שֶׁהָרִי הַתּוֹרָה מִצַּד
הַגְּבוּרָה נִתְּנָה. לְאִשָּׁה - לְהִיּוֹת
אֵשׁ ה' קְשׁוּרָה כְּאֶחָד.

וַיִּבְאֶה אֶל הָאָדָם - מִשּׁוּם שְׁלֵא
צְרִיכָה לְהַמְצֵא לְבַדָּה, אֵלָּא
לְהַתְפַּלֵּל וּלְהַתְחַבֵּר בַּתּוֹרָה
שְׁבַכְתָּב. כִּיּוֹן שֶׁהַתְחַבְּרָה עִמּוֹ,
הוּא יְזוּן אֶתְהּ וַיִּתֵּן אֹתָהּ וַיִּתֵּן
לָהּ מַה שְּׁצָרֶיךָ, הִינּוּ מַה שְּׁכָתוּב
וְאֵת הָאָרֶץ, וְהָרִי בְּאֶרְנֵי. מִכָּאֵן
לְמַדְנֵנו, שְׁמִי שְׁמַשִּׂיא אֶת בְּתוּ,
עַד שְׁלֵא תִכְנַס לְבַעֲלָהּ, אֲבִיָּה
וְאִמָּה מִתְקַנְיִם אֹתָהּ וְנִתְּנִים לָהּ
כָּל מַה שְּׁצָרֶיךָ. כִּיּוֹן שֶׁהַתְחַבְּרָה
בְּבַעֲלָהּ, הוּא יְזוּן אֹתָהּ וַיִּתֵּן לָהּ
מַה שְּׁצָרֶיךָ.

אַרְבַּע. גִּילָה דִיִּצְה אַהֲבָה אַחֲרָה שְׁלוֹם וְרִיעוּת
עֲשֶׂה כְּנֶגֶד עֲשֶׂה מֵאֲמֹרֹת שְׁבָהֶן נִבְרָא
הָעוֹלָם. (עַד כֵּאֵן מֵהַהִשְׁמָטוֹת)

וַיִּבֶן יי אֱלֹהִים אֶת הַצֵּלַע אֲשֶׁר לָקַח מִן
הָאָדָם וְגו'. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן פְּתִיב, (איוב
כח) אֱלֹהִים הַבִּין דְּרָפָה וְהוּא יָדַע אֶת מְקוֹמָהּ.
הַאי קָרָא גְּוִוִּין סְגִיָּאִין אֵית בֵּיה. אֵלָּא מַהוּ
אֱלֹהִים הַבִּין דְּרָפָה. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר וַיִּבֶן יי
אֱלֹהִים אֶת הַצֵּלַע דָּא תוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה דְאֵית
בַּה דְרַף, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (ישעיה מג) הַנּוֹתֵן בְּיָם
דְרַף, בְּגִינֵי כֶף אֱלֹהִים הַבִּין דְּרָפָה.

וְהוּא יָדַע אֶת מְקוֹמָהּ. מֵאֵן מְקוֹמָהּ, דָּא
תוֹרָה שְׁבַכְתָּב דְאֵית בַּה דַעַת. (דַעַת וְהַבּוּנָה
כְּאֶחָד אֵלּוּ) יי אֱלֹהִים שֵׁם מְלֵא לְאַתְקֵנָא לָהּ
בְּכֻלָּא. וְעַל דָּא אַתְקֵרִיאַת חֲכָמָה וְאַתְקֵרִיאַת
בִינָה. בְּגִין דְהוּא בְּשֵׁם מְלֵא יי אֱלֹהִים בְּכֻלָּא
בְּשִׁלְמוֹת בְּתַרִי שְׁמָהֵן.

אֶת הַצֵּלַע דָּא אֲסַפְקֵלְרִיָּא דְלֵא נְהָרָא כְּמָה
דְאַתְּ אָמַר, (תהלים לה) וּבְצַלְעֵי שְׁמַחוּ
וְנִאֲסַפּוּ. אֲשֶׁר לָקַח מִן הָאָדָם, בְּגִין דְהָא
מִתּוֹרָה שְׁבַכְתָּב נִפְקַת. לְאִשָּׁה, לְאַתְקֵשְׂרָא
בְּשִׁלְהוּבָא דְסִטְר שְׁמַלָּא, דְהָא אֹרִיִּיתָא
מִסְטָרָא דְגְבוּרָה אַתְיְהִיבַת. לְאִשָּׁה, לְמַהוּי (כח
ע' א) אֵשׁ ה' קְטִיר כְּחֻדָּא.

וַיִּבְאֶה אֶל הָאָדָם. בְּגִין דְלֵא בְעֵיא
לְאַשְׁתְּפַחָא בְּלַחֲוֹדָהּ אֵלָּא לְאַתְפַּלְלָא
וּלְאַתְחַבְּרָא בַּתּוֹרָה שְׁבַכְתָּב. כִּיּוֹן דְאַתְחַבְּרַת
בְּהַדִּיָּה הוּא יְזוּן לָהּ וַיִּתֵּן לָהּ וַיִּתֵּן לָהּ מַה
דְאַצְטְרִיךְ הִינּוּ דְכְתִיב וְאֵת הָאָרֶץ וְהָא
אוּקְמִנָּא. מִכָּאֵן אוּלִּיפְנָא מֵאֵן דְאַנְסִיב בְּרִתִּיָּה
עַד לֵא תִיעוּל לְבַעֲלָהּ, אֲבוּהָ וְאִמָּה מִתְקַנְיִן לָהּ
וְהַבִּין לָהּ כָּל מַה דְאַצְטְרִיךְ, כִּיּוֹן דְאַתְחַבְּרַת
בְּבַעֲלָהּ הוּא יְזוּן לָהּ וְהוּא יִתֵּן לָהּ מַה דְבְעֵיא.

בא ראה, בפתחלה פתוב ויבן ה' אלהים את הצלע, שאבא ואמא התקינו לה [בְּעֶשְׂרִים וָאַרְבָּעָה קְשׁוּטִים. וַיְבַאֲהָ בְּיָמֵינוּ עֶשְׂרִים וָאַרְבָּעָה]. ואחר כך ויבאה אל האדם. [והכנים אותה בחמשה קולות: (ירמיה כח) קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול בלה קול מצהלות חתנים] להתקשר הכל באחד ולהתחבר אחד באחד. והוא נותן [לה] מה שצריך.

דבר אחר אלהים הבין דרפה - כשהבת בבית אמא, היא מסתפלת בכל יום בכל מה שבתה צריכה, שפתוב (איוב כח) אלהים הבין דרפה. כיון שהתחברה בבעלה, הוא נותן לה כל מה שצריך ויתקן מעשיה. זהו שפתוב והוא ידע את מקומה [ופסוק זה נקשר בסודות עליונים] [ד"א פסוק זה נאמר על חכמה העליונה ונקשר בסודות עליונים, שחבר בנקדה הראשונה אין מי שיוודע בה כלל, אבל אלהים הבין דרפה, זה העולם תבא. והוא זה הממיר מכל הממירים, הנסתר שנקרא ה"א ולא ידוע בשם].

כתוב וייצר ה' אלהים את האדם. כאן נתקן הכל בימין ובשמאל, והרי בארנו שנקלל ביצר הטוב, אבל וייצר ה' אלהים - ביצר טוב ויצר רע.

השלמה מההשמטות (סימן מ"ג)
ה' יצר טוב ויצר רע שהוא חדוה ומביא אותה אליו, ולמעלה צד הצפון ממש, שהוא חדוה בלי זחמה שהיצר הרע אחוז בו [כה]. בפתחלה, שפתוב (שיר ב) שמאלו פחת לראשי, ואחר כך וימינו תחבקני, ונתנת בין ימין לשמאל [וישמאל] [להיות], ולכן וייצר ה' אלהים, שם מלא לגבי שני צדדים אלו. את האדם וכו': ע"כ מההשמטות.

רמה? אלא יצר טוב לו לעצמו, יצר הרע לעורר אליו את נקבתו [ס"א ויצר שמאל מתעורר תמיד לנקבה]. סוד

תא חזי, בקדמיתא כתיב ויבן יי אלהים את הצלע. דאבא ואמא אתקינו לה [בארבע ועשרים קשוטין. ויבאה בגי' ארבע ועשרים] ולבתר ויביאה אל האדם [ועאלא ליה בחמש קלין (ירמיה כח) קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול בלה קול מצהלות חתנים] להתקשר כלל כחדא ולא תחברא חד בחד. והוא יהיב (ליה) מה דאצטריך.

דבר אחר אלהים הבין דרפה, כד בריתא בבי אמא, היא אסתפללא בכל יומא בכל מה דבעיא בריתה דכתיב, (איוב כח) אלהים הבין דרפה, כיון דחברת לה בבעלה הוא יהיב לה כל מה דבעיא ויתקן עובדהא, הדא הוא דכתיב והוא ידע את מקומה [והיא קרא ברזון עליון אתקשר] [דף מט ע"א] (ד"א האי קרא על חכמתא עלאה אתקמר ואתקשר ברזון עליון, דהא נקודה נקמאה לית מאן דידע בה כלל, אבל אלהים הבין דרפה דא עלמא דאתי, והו"א דא פטירא דכל פטירין סתימא דאקרי הו"א ולא ידוע בשמא).

כתוב וייצר יי אלהים את האדם. הכא אשתכלל בכלא בימינא ובשמאלא, והא אוקימנא דאתכליל ביצר הטוב, אבל וייצר יי אלהים ביצר טוב וביצר רע.

השלמה מההשמטות (סימן מ"ג)

ס"א יצר טוב ויצר רע דאיהו חדוה ואיתי לה לגביה, ולעילא סטרא דצפון ממש דאיהו חדוה בלא זוהמא דיצר הרע אחיד ביה (ג"א כה). בקדמיתא דכתיב שמאלו פחת לראשי ולבתר וימינו תחבקני ואתייהיבת בין ימינא לשמאלא (ג"א ושמאלא) [לא תונא] ועל דא וייצר יי אלהים שם מלא לגבי תרין סטרין אלין. את האדם וכו' (עד כאן מההשמטות)

אמאי, אלא יצר טוב ליה לגרמיה. יצר הרע לאתערא לגבי נוקביה. (ס"א ומסטר שמאלא אתער תדיר לגבי נוקבא), רזא דמלה מפאן אוליפנא

הדְבָר, מִכַּאן לְמַדְנוּ שְׁצַפּוֹן
מִתְעוֹרֵר תְּמִיד לְנִקְבָה וְנִקְשָׁר
עִמָּה, וְלִכְן נִקְרָאת אֵשֶׁה.

וְכֵן וְרָאה, יֵצֵר טוֹב וְיֵצֵר הָרַע,
מִשּׁוּם שֶׁהִנְקֵבָה נִתְּנָה בִּינְיָהֶם (נ"א
שְׁנֵקְבָה נִכְלַל בְּהֵם) וְהִתְקַשְּׂרָה עִמָּם,
וְלֹא מִתְקַשְּׂרֵת עַד שִׁיֵּצֵר הָרַע
מִתְעוֹרֵר אֵלֶיהָ וּמִתְקַשְּׂרִים זֶה
בְּזֶה. וְכִיּוֹן שִׁמְתַקְשְׂרִים זֶה בְּזֶה,
אִז מִתְעוֹרֵר יֵצֵר הַטּוֹב שֶׁהוּא
חֲדוּה וּמִבִּיא אוֹתָהּ אֵלָיו, [וְאִז נִתְּנָה
בִּינְיָהֶם לְתַקּוּן. וְעַל זֶה וְיֵצֵר ה' אֱלֹהִים שֵׁם מְלֵא אֵלָיו
יֵצֵר טוֹב וְיֵצֵר רַע] (ר"א וְלִמְעַלְהָ צַד הַצִּפּוֹן מִמֶּשׁ
שְׁחִיא חֲדוּה בְּלִי זְהֻמָּה, שְׁיֵצֵר הָרַע אוֹתוֹ כִּי
בְּתַחֲלָה, שִׁכְחוּב (שִׁיר ב) שְׁמֵאלוֹ תַחַת לְרֵאשִׁי
וְאַחַר כֵּךְ וְיִמִּינוֹ תַסְבְּקֵנוּ, וְנִתְּנָה בֵּין יָמִין וּשְׂמֵאל
לְהוֹיָן. וְעַל זֶה וְיֵצֵר ה' אֱלֹהִים, שֵׁם מְלֵא לְבָבִי שְׁנֵי
הַצְּדִידִים הַלְלוּ].

אֵת הָאָדָם, הָרִי בְּאַרְנוֹ, אֲכַל זָכָר
וְנִקְבָה כְּאָחֵד, [וְלֹא הוּי] נִפְרָדִים
לְהַיּוֹת פְּנִים בְּפְנִים. מַה כְּתוּב?
עֵפֶר מִן הָאָדָמָה. עֲכָשׁוּ עוֹמֵד
לְהִתְקִין. בֵּא תְרָאה, כְּשֵׁאֵשֶׁה
מִתְחַבְּרֵת בְּבַעֲלָה, הִיא נִקְרָאת
עַל שֵׁם בַּעֲלָה. אִישׁ אֵשֶׁה. צְדִי"ק
צְדִי"ק. הוּא עֵפֶר וְהִיא עֵפֶר. [וְאִז]
הוּא צְבִי וְהִיא צְבִיָּה, כְּמוֹ
שְׁנֵאָמֵר (יִחְזַקָּאל ב) צְבִי הִיא לְכָל
הָאֲרָצוֹת.

כְּתוּב (דְּבָרִים טו) לֹא תִטַּע לְךָ
אֲשֶׁרָה כָּל עֵץ אֲצֵל מִזְבַּח ה'
אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה לְךָ. אֲצֵל
מִזְבַּח - וְכִי לְמַעַל מִמֶּנּוּ אוֹ
בְּמָקוֹם אַחֵר מִי הַתִּיר? אֵלָּא הָרִי
בְּאַרְנוֹ, אֲשֶׁר זֶה בַּעֲלָה, שֶׁהִיא
הִיא נִקְרָאת עַל שֵׁם בַּעֲלָה אֲשֶׁרָה
(נ"א חֲרִי הֵם אֲשֶׁר ה"א), וְעַל זֶה כְּתוּב
(מְלָכִים ב-בג) לְבַעַל וְלֹאֲשֶׁרָה. מִשּׁוּם
כִּי כְּתוּב לֹא תִטַּע לְךָ אֲשֶׁרָה כָּל
עֵץ אֲצֵל מִזְבַּח ה' אֱלֹהֶיךָ, כִּנְגִיד
הַמָּקוֹם שֶׁל אוֹתוֹ מִזְבַּח ה',
שְׁתְּרִי מִזְבַּח ה' הוּא עוֹמֵד עַל
זֶה, וְעַל זֶה כִּנְגִידָה לֹא תִטַּע לְךָ
אֲשֶׁרָה אַחֲרָת.

דְּצַפּוֹן אֲתַעַר תְּדִיר לְגַבִּי נּוֹקְבָא וְאֲתַקְשָׁר
בְּהַדָּה וּבְגִין כֶּךָ אֲתַקְרִיאַת אֵשֶׁה.

וְתֵא חֲזִי, יֵצֵר טוֹב וְיֵצֵר הָרַע בְּגִין
דְּאֲתִייהֵבֵת נּוֹקְבָא בִּינְיָהוּ (נ"א דְּנוֹקְבָא
אֲתַבְּלִילַת בְּהו) וְאֲתַקְשָׁרָא בְּהַדְיָהוּ, וְלֹא מִתְקַשְּׂרָא
עַד דְּיֵצֵר הָרַע אֲתַעַר לְגַבָּה וּמִתְקַשְּׂרֵן דָּא
בְּדָא. וְכִיּוֹן דְּמִתְקַשְּׂרֵן דָּא בְּדָא, כְּדִין אֲתַעַר
יֵצֵר טוֹב דְּאִיהוּ חֲדוּה וְאִיִּתִּי לָהּ לְגַבִּיָּה (וּבְרִין
אֲתִייהֵבֵת בִּינְיָהוּ לְאֲתַקְנָא, וְעַל דָּא וְיֵצֵר וְיֵצֵר אֱלֹהִים שֵׁם מְלֵא לְגַבִּיָּה יֵצֵר טוֹב
וְיֵצֵר רַע) (ר"א וְלִעֵילָא סְטֵרָא דְּצַפּוֹן מִמֶּשׁ דְּאִיִּי חֲדוּה בְּלֹא זְהֻמָּא וְיֵצֵר
הָרַע אַחֲרֵי כֵּה כְּקַדְמוּתָא, דְּכַתִּיב, (שִׁיר הַשִּׁירִים ב) שְׁמֵאלוֹ תַחַת לְרֵאשִׁי
וּלְבָתֵר וְיִמִּינוֹ תַסְבְּקֵנוּ, וְאֲתִייהֵבֵת בֵּין יָמִין וּשְׂמֵאלָא לְאֲתַקְנָא, וְעַל דָּא
וְיֵצֵר וְיֵצֵר אֱלֹהִים שֵׁם מְלֵא לְבָבִי תְרִין סְטֵרִין אֵלָיו).

אֵת הָאָדָם הָא אוֹקִימָנָא. אֲבַל דְּכַר וְנוֹקְבָא
כְּחֵדָא (ר"א וְלֹא הוּי) מִתְפָּרְשֵׁן לְמַהוּי אִפִּין
בְּאִפִּין. מַה כְּתִיב עֵפֶר מִן הָאָדָמָה הַשְּׁתָּא
קְיִימָא לְאֲתַקְנָא. תֵּא חֲזִי אֲתַתָּא כַּד אֲתַחְבְּרֵת
בְּבַעֲלָה, אֲתַקְרִיאַת עַל שֵׁם בַּעֲלָה, אִישׁ אֵשֶׁה,
צְדִי"ק צְדִי"ק, אִיהוּ עוֹפֵר וְאִיהוּ עֵפֶר. (ר"א ל"ג)
(וּבְרִין) אִיהוּ צְבִי וְאִיהוּ צְבִיָּה (ר"א כְּמַח דְּאֵת אִמֵּר)
(יִחְזַקָּאל ב) צְבִי הִיא לְכָל הָאֲרָצוֹת.

כְּתִיב, (דְּבָרִים טו) לֹא תִטַּע לְךָ אֲשֶׁרָה כָּל עֵץ
אֲצֵל מִזְבַּח יְיָ אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה
לְךָ. אֲצֵל מִזְבַּח, וְכִי לְעֵילָא מְנִיָּה אוֹ בְּאֲתֵר
אַחֲרָא מֵאֵן שְׂרִיָּה. אֵלָּא הָא אוֹקִימָנָא אֲשֶׁר
דָּא בַּעֲלָה דְּאֲתַתָּא (ר"א ה"א) אֲתַקְרִיאַת עַל שׁוּם
בַּעֲלָה אֲשֶׁרָה. (נ"א חֲרִי הֵם אֲשֶׁר ה"א) וְעַל דָּא כְּתִיב,
(מְלָכִים ב-בג) לְבַעַל וְלֹאֲשֶׁרָה. בְּגִין כֶּךָ כְּתִיב לֹא
תִטַּע לְךָ אֲשֶׁרָה כָּל עֵץ אֲצֵל מִזְבַּח יְיָ אֱלֹהֶיךָ.
לְקַבֵּל (נ"א אֲשֶׁרָה) אֲתֵר דְּהִהוּא מִזְבַּח יְיָ, דְּהֵא
מִזְבַּח יְיָ אִיהוּ קְיִימָא עַל דָּא, וְעַל דָּא לְקַבְּלָה
לֹא תִטַּע לְךָ אֲשֶׁרָה אַחֲרָא.

בא ראה, בכל מקום, כל אותם עובדי השמש נקראים עובדים לבעל, ואלו שעובדים ללכנה נקראים עובדי אשרה. ולכן לבעל ולאשרה. ואשרה נקראת על שם בעלה אש"ר. אם כן, למה נתבטל השם הזה? אלא אשרה על שם שפנתוב (בראשית ל) באש"ר פי אשרוני בנות, והוא הרי"ו שלא אשרוה שאר העמים ועומדת אחרת תחפיה. ולא עוד, אלא שפנתוב (איכה א) כל מכבדיה הזילוה, ולכן [נעבד] נתבטל השם הזה, וכדי שלא יתחזקו אותם שעושים שאר עמים עובדי עבודה זרה, וקוראים מזבח שהוא מאדמה, שפנתוב (שמות ב) מזבח אדמה וגו'. משום כן עפר מן האדמה.

ויפח באפיו נשמת חיים - [דבר נכלל. אבל ויפח באפיו] נכללה נשמת חיים באותו עפר, כנגובה שמתעברת מן הזכר, שהרי מתחברים ומתמלא העפר הזה מהפל, ומהו? רוחות ונשמות. ויהי האדם לנפש חיה - כאן התפקן וקיים אדם להתקין ולזון את הנפש חיה.

השלמה מזה השמות (סימן מ"ד)

אמר לו, לכה דודי נצא השדה, לכו לקדוש-ברוך הוא לטייל, ואל אשב תמיד במקום אחד. ומה זה לב? אמר לו, אם כן, בן זומא מבחון ואתה עמו. ל"ב הוא [והוא] שלשים ושתים, והיו סתומים ובהם נברא העולם. ומהו ל"ב? אמר לו, שלשים ושתים נתיבות. משל למלך שהיה יושב בחדרי חדרים, ומגן החדרים שלשים ושתים, ולכל אחד מן החדרים יש נתיב, נאה למלך זה להפגס [הכל] בחדרו על דרך נתיבות. אמר, לא נאה לו שלא לגלות פניו ומשפנתו ונגזיו

הא חזי, בכל אתר כל אנון פלחי שמשא אקרון עובדין לבעל, ואנון דפלחין לסיהרא איקרון עובדי אשרה, ועל דא לבעל ולאשרה, ואשרה אתקרי על שום בעלה אש"ר. אי הכי אמאי אתעבר שמא דא. אלא אשרה על שום דכתיב (בראשית ל) באש"ר כי אשרוני בנות והוא (ד"א הא) דלא אשרוה שאר עמין וקיימא אחרא תחותה, ולא עוד אלא דכתיב (איכה א) כל מכבדיה הזילוה, ובגין כן (נ"א אהעביר) אתעבר שמא דא, ובגין דלא יתקפון אנון דעבדי שאר עמין עובדי עבודת פוכבים ומזלות, וקרינן מזבח דאיהו מאדמה, דכתיב, (שמות ב) מזבח אדמה וגו' בגיני כן עפר מן האדמה.

ויפח באפיו נשמת חיים. (מלה אתכליל אבל ויפח באפיו) אתכליל נשמת חיים בהוא עפר, פנוקבא דמתעברא מן דכורא דהא מתחברן ואתמלייא האי עפר מפלא, ומאי איהו, רוחין ונשמתין. ויהי האדם לנפש חיה, השתא אתפקן וקיים אדם לאתקנא ולמיזן לנפש חיה.

השלמה מזה השמות (סימן מ"ד)

אמר ליה (שיר השירים ז) לכה דודי נצא השדה לכו להקדוש ברוך הוא לטייל ואל אשב תמיד במקום אחד ומאי ל"ב אמר ליה, אם כן בן זומא מבחון ואתה עמו ל"ב הוא (והוא) שלשים ושתים והיו סתומים ובהם נברא העולם. ומאי שלשים ושתים אמר ליה ל"ב נתיבות משל למלך שהיה יושב בחדרי חדרים ומגן החדרים שלשים ושתים. ולכל אחד מן החדרים יש נתיב נאה למלך זה להפגס [הכל] בחדרו על דרך נתיבות. אמר, לא נאה לו שלא לגלות פניו ומשפנתו ונגזיו

וְחִמּוּדוֹתָיו. אֲמַרְתָּ לֹא. מַה עָשָׂה, נִגַע בְּבַת
וּפְלַל בָּהּ כָּל הַנְּתִיבוֹת וּמִלְבוּשֶׁיהָ וְהַרוּצָה
לְהַכְנִס (ס"א לְהַסְתַּבֵּל בְּעֵינֶיהָ) בַּפְּנִים, יִסְתַּכַּל הַנָּה.
וּנְשֹׂאָה לְמֶלֶךְ.

גַּם נִתְּנָה לוֹ בְּמִתְּנָה. וְלִפְעָמִים קוֹרֵא אוֹתָהּ
בְּאַהֲבָתוֹ, (בַּת) אֲחֵתִי כִּי מִמָּקוֹם אֶחָד הָיוּ
וְלִפְעָמִים קוֹרֵא אוֹתָהּ בְּתִי, כִּי בָתּוֹ הִיא.
וְלִפְעָמִים קוֹרֵא אוֹתָהּ אִמִּי. וְעוֹד כִּי אֵין דִּין
אִם אֵין חֲכָמָה, שֶׁהָרִי נֹאֲמַר (מַלְכִים א' ה') וַיִּי נָתַן
חֲכָמָה לְשַׁלְמָה. וְאַחַר כֵּן דָּן אֶת הַדִּין עַל
מִתְּכַוְּנָתוֹ דְּכָתִיב (מַלְכִים ג') וַיִּשְׁמְעוּ כָּל יִשְׂרָאֵל
אֶת הַמִּשְׁפָּט וְגו' כִּי רָאוּ כִּי חֲכָמָה אֱלֹהִים
בְּקִרְבּוֹ וְגו'.

וְכֹה חֲכָמָה נִתַּן הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא לְשַׁלְמָה,
שְׁלֹמֹה נִשְׂא שְׁמוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא, כְּדֹאמְרֵינוּ, כָּל שְׁלֹמֹה שֶׁבְּשִׁיר הַשִּׁירִים
קִדַּשׁ לְבַד מֵאַחַד. אֲמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
הוֹאִיל וְשִׁמְךָ בְּשָׁמִי, אֲשִׁיא לְךָ בְּתִי, וְהָא
נִשְׂוֹאָה הִיא, אֲמַר לִי, בְּמִתְּנָה נִתְּנָה לוֹ
הַשֵּׁם, וְה' נָתַן חֲכָמָה לְשַׁלְמָה, וְלֹא פִירַשׁ.
וְהִיכֵן פִּירַשׁ, לְהֵלֵן. כִּי רָאוּ כִּי חֲכָמַת אֱלֹהִים
בְּקִרְבּוֹ לַעֲשׂוֹת מִשְׁפָּט. (נ"א וּמֵאֵי מִשְׁפָּט אֵלֶּא כָּל זְמַן שְׁאֲדַם
עוֹשֶׂה מִשְׁפָּט, חֲכָמַת אֱלֹהִים בְּקִרְבּוֹ) וּמֵאֵי לַעֲשׂוֹת מִשְׁפָּט,
הָיִי אוֹמֵר, שְׂאוֹתָהּ חֲכָמָה שֶׁנִּתְּנָה אֱלֹהִים
וְשֶׁהִיא עִמּוֹ בְּחִדְרוֹ, הִיא בְּקִרְבּוֹ. זֹאת עוֹזְרָתוֹ
וּמְקַרְבָּתוֹ, וְאִם לֹא מְרַחֲקָתוֹ, וְלֹא עוֹד אֵלֶּא
מִיִּסְרָתוֹ, דְּכָתִיב (ויקרא כ"ו) וַיִּסְרָתִי אֶתְכֶם אֶף
אֲנִי: (עַד כַּאֵן מוֹחַשְׁמַטוֹת)

וַיִּבֶן יְיָ אֱלֹהִים, אוֹף הָכִי נִמִּי בְּשֵׁם מְלֵא,
דְּהָא אָבֵא וְאָמַר אֲתִקִּינוּ לָהּ עַד
לֹא אֶתַת לְבַעֲלָהּ. אֶת הַצֵּלַע כְּמָה דְּאֶת
אֲמַר, (שִׁיר הַשִּׁירִים א) שְׁחֹרָה אֲנִי וְנִאֲוָה בְּנוֹת
ירוּשָׁלַם, אֲסַפְקִלְרִיָּא דְלֹא נְהָרָא, אָבֵל אָבֵא

וּנְגִיזוּ וְחִמּוּדוֹתָיו? אֲמַרְתָּ לֹא.
מַה עָשָׂה? נִגַע בְּבַת וְכָלֵל בָּהּ כָּל
הַנְּתִיבוֹת וּמִלְבוּשֶׁיהָ, וְהַרוּצָה
לְהַכְנִס (ס"א לְהַסְתַּבֵּל בְּעֵינֶיהָ) בַּפְּנִים,
יִסְתַּכַּל הַנָּה. וּנְשֹׂאָה לְמֶלֶךְ.

גַּם נִתְּנָה לוֹ בְּמִתְּנָה, וְלִפְעָמִים
קוֹרֵא אוֹתָהּ בְּאַהֲבָתוֹ (בַּת) אֲחֵתִי,
כִּי מִמָּקוֹם אֶחָד הָיוּ, וְלִפְעָמִים
קוֹרֵא אוֹתָהּ בְּתִי, כִּי בָתּוֹ הִיא,
וְלִפְעָמִים קוֹרֵא אוֹתָהּ אִמִּי. וְעוֹד,
כִּי אֵין דִּין אִם אֵין חֲכָמָה, שֶׁהָרִי
נֹאֲמַר (מַלְכִים-א ה') וְה' נָתַן חֲכָמָה
לְשַׁלְמָה. וְאַחַר כֵּן דָּן אֶת הַדִּין
עַל מִתְּכַוְּנָתוֹ, שֶׁכָּתוּב (שם א)
וַיִּשְׁמְעוּ כָּל יִשְׂרָאֵל אֶת הַמִּשְׁפָּט
וְגוֹמֵר, כִּי רָאוּ כִּי חֲכָמַת אֱלֹהִים
בְּקִרְבּוֹ וְגוֹמֵר.

וְכֹה חֲכָמָה נִתַּן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא לְשַׁלְמָה? שְׁלֹמֹה נִשְׂא שְׁמוֹ
שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שְׂאֵנו
אוֹמְרִים, כָּל שְׁלֹמֹה שֶׁבְּשִׁיר
הַשִּׁירִים קִדַּשׁ לְבַד מֵאַחַד. אֲמַר
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, הוֹאִיל וְשִׁמְךָ
בְּשָׁמִי, אֲשִׁיא לְךָ בְּתִי, וְהָרִי
נִשְׂוֹאָה הִיא. אֲמַר לוֹ, בְּמִתְּנָה
נִתְּנָה לוֹ הַשֵּׁם, וְה' נָתַן חֲכָמָה
לְשַׁלְמָה, וְלֹא פִירַשׁ. וְהִיכֵן פִּירַשׁ?
לְפָנָיו, כִּי רָאוּ כִּי חֲכָמַת אֱלֹהִים
בְּקִרְבּוֹ לַעֲשׂוֹת מִשְׁפָּט. (וְכֹה זֶה
מִשְׁפָּט? אֵלֶּא כָּל זְמַן שְׁאֲדַם עוֹשֶׂה מִשְׁפָּט, חֲכָמַת
אֱלֹהִים בְּקִרְבּוֹ) וְכֹה זֶה לַעֲשׂוֹת
מִשְׁפָּט? הָיִי אוֹמֵר, שְׂאוֹתָהּ
חֲכָמָה שֶׁנִּתְּנָה אֱלֹהִים וְשֶׁהִיא
עִמּוֹ בְּחִדְרוֹ, הִיא בְּקִרְבּוֹ. זֹאת
עוֹזְרָתוֹ וּמְקַרְבָּתוֹ, וְאִם לֹא -
מְרַחֲקָתוֹ, וְלֹא עוֹד אֵלֶּא מִיִּסְרָתוֹ,
שֶׁכָּתוּב (ויקרא כו) וַיִּסְרָתִי אֶתְכֶם
אֶף אֲנִי: ע"כ מוֹחַשְׁמַטוֹת.

וַיִּבֶן ה' אֱלֹהִים. אֶף כַּאֵן גַּם כֵּן
בְּשֵׁם מְלֵא, שֶׁהָרִי אָבֵא וְאָמַר
הַתִּקִּינוּ אוֹתָהּ עַד שְׁלֵא בָּהּ
לְבַעֲלָהּ. אֶת הַצֵּלַע, כְּמוֹ שְׂנֹאֲמַר
(שִׁיר א) שְׁחֹרָה אֲנִי וְנִאֲוָה בְּנוֹת
ירוּשָׁלַם, אֲסַפְקִלְרִיָּא שְׁלֵא

דָּא הִיא דְּלֵא יִשְׁתַּפַּח פְּנוּתָהּ. דָּא הִיא יְקָרָא
דְּבֵיתָא פְּלֵהוּן נָשִׁין גְּבַה פְּקוּפָא בְּפָנֵי בְּנֵי
נָשָׂא. אָבֵל לְזֹאת יְקָרָא אִשָּׁה שְׁלִימוּ דְכָלָא
לְזֹאת וְלֹא לְאַחֲרָא. פְּלֵא הוּא מְלִי רְחִימוּתָא
כְּמָה דְּאֵת אָמֵר, (משלי לא) רַבּוֹת בְּנוֹת עֲשׂוּ חָיִל
וְאֵת עֲלִית עַל פְּלֵנָה :

עַר פֶּן יַעֲזֹב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ וְדָבַק
בְּאִשְׁתּוֹ וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד, פְּלֵא
לְאַמְשָׁכָא לָהּ בְּרְחִימוּ וּלְאַתְדַּבְּקָא בַּהֲדָה,
פִּינּוֹן דְּאִתְעַר לְגַבְהָ פֶּל מְלִין אֲלִין, מַה כְּתִיב
וְהִנְחֹשׁ הָיָה עָרוֹם וְגו'. הָא אִתְעַר יִצְר הָרַע
לְאַחֲרָא בְּהַ גִּינּוֹן לְקִשְׂרָא לָהּ בְּתִיאֻבְתָּא
דְּגוּפָא וְלְאַתְעַרָא לְגַבְהָ מְלִין אַחֲרֵינִין דִּי יִצְר
הָרַע אִתְעַנְג בַּהוּ.

עַד לְבִתָּר מַה כְּתִיב וְתָרָא הָאִשָּׁה כִּי טוֹב
הָעֵץ לְמֵאֲכָל וְכִי תֵאָוָה הוּא לְעֵינַיִם
וְתִקַּח מִפְּרִי וְתֹאכַל, קְבִילַת לִיָּה בְּרַעוּתָא
וְתִתֵּן גַּם לְאִישָׁה עֲמָה (ויאכל) הָא כְּדִין הִיא
אִתְעַרָא לְגַבְיָה בְּתִיאֻבְתָּא (נ"א בְּתִיאֻבְתָּא)
לְאַתְעַרָא (נ"א לְמִיָּתֵב) לִיָּה רַעוּתָא וְרְחִימוּ, דָּא
מְלָה לְאַחֲזָאָה עוּבְדָא לְבָנֵי נָשָׂא פְּגוּוּנָא
דְּלְעִילָא.

אָמֵר רַבִּי אֶלְעָזָר אֵי הָכִי בְּמֵאֵי נוֹקִים לִיָּה
לְעִילָא יִצְר הָרַע דְּאִחִיד בְּהַ בְּנוֹקְבָא,
אָמֵר לִיָּה, הָא אִתְעַרָא אֲלִין לְעִילָא וְאֲלִין
לְתַתָּא יִצְר טוֹב וְיִצְר רַע. יִצְר טוֹב מִיְמִינָא
וְיִצְר רַע מִשְׂמַאלָא, וְשְׂמַאלָא לְעִילָא אִחִיד
בְּנוֹקְבָא לְקִשְׂרָא לָהּ פְּחָדָא (נ"א לְאַתְקִשְׂרָא בִיָּה)
בְּגוּפָא כְּמָה דְּאֵת אָמֵר, (שיר השירים ב) שְׂמַאלוֹ
תַּחַת לְרֵאשִׁי וְגו', וְעַל דָּא מְלִין אִתְפְּרָשָׁן
לְעִילָא וְתַתָּא עַד הָכָא, מְפָאן וּלְהִלָּאָה מְלִין
בְּזוּטָרָא (נ"א בְּזוּטָא) דְּזִיפְתָא לְזַעֲרִיָּה דְּטִינְקִין
בִּיָּה חֲבָרִיָּא.

הַנָּשִׁים לְפָנֶיהָ פְּקוּף בְּפָנֵי אָדָם.
אָבֵל לְזֹאת יְקָרָא אִשָּׁה - שְׁלֹמוֹת
הַכֹּל. לְזֹאת וְלֹא לְאַחֲרָתָּהּ. הַכֹּל הוּא
דְּבָרֵי אֲהָבָה, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמֵר (משלי לא)
רַבּוֹת בְּנוֹת עֲשׂוּ חָיִל וְאֵת עֲלִית עַל
פְּלֵנָה.

עַר פֶּן יַעֲזֹב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת
אִמּוֹ וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ וְהָיוּ לְבָשָׂר
אֶחָד, הַכֹּל לְהַמְשִׁיכָה בְּאֲהָבָה
וּלְהַדְבִּיק עִמָּהּ. פִּינּוֹן שְׁעוֹרֵר אֲלֵיָּהּ
כָּל הַדְּבָרִים הַלְלוּ, מַה פְּתוּב?
וְהִנְחֹשׁ הָיָה עָרוֹם וְגו'. הָרִי
הַתְעוֹרֵר יִצְר הָרַע לְאַחֲזָא בְּהַ פְּדִי
לְקִשְׂרָה בְּתַאֲוֹת הַגּוּף וּלְעוֹרֵר
אֲלֵיָּהּ דְּבָרִים אַחֲרִים שְׁיִצְר הָרַע
מִתְעַנְג בְּהֵם.

עַד שְׁלֹאֲחֵר כְּף מַה פְּתוּב, וְתָרָא
הָאִשָּׁה כִּי טוֹב הָעֵץ לְמֵאֲכָל וְכִי
תֵאָוָה הוּא לְעֵינַיִם, וְתִקַּח מִפְּרִי
וְתֹאכַל. קְבִילָה אוֹתוֹ בְּרַצוֹן, וְתִתֵּן
גַּם לְאִישָׁה עֲמָה [ויאכל]. הָרִי אֲזִי הִיא
הַתְעוֹרְרָה אֲלִיו בְּתַאֲוָה לְהַתְעוֹרֵר
[לחַת] לוֹ רַצוֹן וְאַהֲבָה, זֶה דְּבַר
לְהִרְאוֹת מַעֲשֵׂה לְבָנֵי אָדָם כְּמוֹ
שְׁלִמְעֵלָה.

אָמֵר רַבִּי אֶלְעָזָר, אִם כְּף, בְּמָה
נְעַמִּיד אוֹתוֹ לְמַעְלָה יִצְר הָרַע
שְׂאוּחֲזוּ בְּנִקְבָה? אָמֵר לוֹ, הָרִי
הַתְעוֹרְרוּ אֲלוֹ לְמַעְלָה וְאֲלוֹ
לְמַטָּה, יִצְר טוֹב וְיִצְר רַע. יִצְר טוֹב
מִיְמִין, וְיִצְר רַע מִשְׂמַאל. וְשְׂמַאל
לְמַעְלָה אוֹחֲזוּ בְּנִקְבָה לְקִשְׂרָה
[לְהַמְשִׁיךָ בָּהּ] כְּאֶחָד בְּגוּף, כְּמוֹ
שְׁנֹאֲמֵר (שיר ב) שְׂמַאלוֹ תַּחַת
לְרֵאשִׁי. וְעַל זֶה דְּבָרִים הַתְּפָרְשׁוּ
לְמַעְלָה וּלְמַטָּה עַד כְּאֵן. מְפָאן
וְהִלָּאָה מְלִים שֶׁל קְטַנּוּת [נִיא בְּשִׁרָף]
שֶׁל זִפְת לְקַטְנִים שְׁבַעֲרִיסוֹת
לְפָרֵשׁ הַדְּבַר, וְהָרִי נְתַעוֹרְרוּ בּוֹ
הַחֲבָרִים.

לְפָרֵשׂא מְלָה, וְהָא אִתְעַרָו

רבי שמעון היה הולך לטבריה, והיו עמו רבי יוסי ורבי יהודה ורבי חייא. בין כן ראו את רבי פנחס שהיה בא. כיון שהתחברו באחד, ירדו וישבו תחת אילן אחד מאילני ההר. אמר רבי פנחס, הרי ישבנו, מאותם דברים מעלים שאתה אומר בכל יום אנו רוצים לשמע.

פתח רבי שמעון ואמר, (בראשית א) וילך למסעיו מנגב ועד בית אל עד המקום אשר היה שם אהלה בתחלה בין בית אל ובין העי. וילך למסעיו? למסעו צריך להיות! מה זה למסעיו? אלא שני מסעות הם, אחד שלו ואחד של השכינה, שהרי כל בן אדם צריך להמצא זכר ונקבה כדי לחזק האמונה, ואז השכינה לא נפרדת ממנו לעולמים.

ואם תאמר, מי שיוצא לדרך שלא נמצא זכר ונקבה, השכינה נפרדת ממנו? בא ראה, מי שיוצא לדרך יסדר תפלה לפני הקדוש ברוך הוא כדי להמשיך עליו שכינת רבונו עד שלא יצא לדרך. בזמן שנמצא זכר ונקבה. כיון שסדר תפלתו ושבחיו ושכינה שורה עליו - יצא, שהרי השכינה הודווגה עמו, כדי שימצא זכר ונקבה. זכר ונקבה בעיר, זכר ונקבה בשדה. זהו שכתוב (תהלים פה) צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו.

בא ראה, כל זמן שכן אדם מתעכב בדרך, [בכל כחו] צריך לשמר מעשיו כדי שהזיווג העליון לא יפרד ממנו, וימצא פגום בלי זכר ונקבה. בעיר צריך כשנבקתו עמו, כל שכן כאן שזיווג העליון נקשר בו. ולא עוד, אלא שהזיווג העליון הזה

רבי שמעון היה אזיל לטבריה, והיו עמיה רבי יוסי ורבי יהודה ורבי חייא. אדהכי חמו ליה לרבי פנחס דהיה אתי. כיון דאתחברו כחדא, נחתו ויתבו תחות אילנא חד מאילני טורא. אמר רבי פנחס הא יתיבנא, מאלין מלי מעלייתא דאת אמר בכל יומא בעינא למשמע.

פתח רבי שמעון ואמר (בראשית יג) וילך למסעיו מנגב ועד בית אל עד המקום אשר היה שם אהלה בתחלה בין בית אל ובין העי. וילך למסעיו, למסעו מיבעי ליה. מאי למסעיו. אלא תרין מטלנין אנון. חד דידיה וחד דשכינתא. דהא כל בר נש בעי לאשתפחא דכר ונוקבא בגין לאתקפא מהימנותא. וכדין שכינתא לא אתפרשא מניה לעלמין.

ואי תימא מאן דנפיק לאורחא דלא אשתכח דכר ונוקבא, שכינתא אתפרשא מניה. תא חזי, האי מאן דנפיק לארחא יסדר צלותא קמי קדשא בריך הוא. בגין לאמשכא עליה שכינתא דמריה עד לא יפוק לארחא בזמנא דאשתכח דכר ונוקבא. כיון דסדר צלותיה ושבחיה ושכינתא שרייא עליה יפוק. דהא שכינתא אזדווגת בהדיה. בגין דישתכח דכר ונוקבא. דכר ונוקבא במתא. דכר ונוקבא בחקלא. הדא הוא דכתיב, (תהלים פה) צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו.

תא חזי, כל (דף נ"ט א) זמנא דכר נש אתעכב באורחא בעי לנטרא עובדוי. בגין דזווגא עלאה לא יתפרש מניה וישתכח פגים בלא דכר ונוקבא. במתא אצטריך כד נוקביה עמיה, כל שכן הכא דזווגא עלאה אתקשרת ביה. ולא עוד אלא דהא זווגא עלאה נטיר ליה בארחא ולא מתפרשא

ביתא. ולא עוד אלא דהא זווגא עלאה נטיר ליה בארחא ולא מתפרשא

מנייה עד דיתוב לבייתה.

שומר אותו בדרך ולא נפרד ממנו עד שישוב לביתו.

בשעה שנכנס לביתו צריך לשמח את אשתו [ביתו], משום שאשתו גרמה לו אותו זיווג עליון. כיון שבא אליה, צריך לשמח אותה משום שני טעמים. אחד משום חדות אותו זיווג, חדות המצוה היא, וחדות המצוה חדות השכינה היא.

וְדָא עוּד אֵלָא דְאֶסְגִי שְׁלוֹם סְתָם (לתתא) (ג"א לאתתא) הָדָא הוּא דְכְתִיב, (איוב ה) וַיִּדְעַתְּ פִי שְׁלוֹם אֶהְלֶךְ, וּפְקַדְתָּ נֹדֶךְ וְלֹא תַחֲטָא. וְכִי אֵי לֹא פְקִיד לְאַתְתִּיהָ חֲטָא אִיהוּ. הֲכִי הוּא וְדָאֵי. בְּגִין דְגָרַע יָקָר זְוִיגָא עֲלָאָה דְאֶזְדוּגַת בֵּיהּ וּדְבִיתָהּוּ גְרָמָא לִיהּ. וְחַד דָּאֵי מִתְעַבְרָא אֶתְתִּיהָ זְוִיגָא עֲלָאָה אַרִיקַת בְּהַּ נִשְׁמַתָּא קְדִישָׁא דְהָאֵי בְרִית אֶקְרִי בְרִית דְקִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא. וְעַל דָּא בְּעֵי לְכוּנָא בְּחִדּוּתָא דָּא כְּמָה דְבְּעֵי בְּחִדּוּתָא דְשַׁבַּת (דאנן חכמים) דָּאִיהוּ זְוִיגָא דְחִפְמִינִן. וְעַל דָּא וַיִּדְעַתְּ פִי שְׁלוֹם אֶהְלֶךְ דְּהָא שְׁכִינְתָּא אֶתִּיא עִמָּךְ וְשָׂרְיָא בְּבֵיתְךָ. וְעַל דָּא (איוב ה) וּפְקַדְתָּ נֹדֶךְ וְלֹא תַחֲטָא. מָאֵי וְלֹא תַחֲטָא. לְשִׁמְשָׁא קָמֵי שְׁכִינְתָּא חִדּוּתָא דְמַצּוּהָ.

בְּגוּוּנָא דָּא תְלַמִּידֵי חֲכָמִים דְּמִתְפָּרְשִׁין מְנַשְׁיֵיהוּ כָּל אַנּוּן יוֹמִין דְּשַׁבְּתָא בְּגִין לְאַתְעַסְקָא בְּאוֹרֵייתָא. זְוִיגָא עֲלָאָה אֶזְדוּגַת בְּהוּ וְלֹא מִתְפָּרְשָׁא מְנִיֵּיהוּ בְּגִין דִּישְׁתַּכַּח דְּכַר וְנוֹקְבָא. כִּיּוֹן דְּעָאֵל שַׁבַּת בְּעֵינֵין תְּלַמִּידֵי חֲכָמִים לְחִדְתָּא לְדְבִיתָהּוּ בְּגִין יָקָר זְוִיגָא עֲלָאָה. וְלְכוּנָא לְבִיֵּיהוּ בְּרַעוּתָא דְמֵאֲרִיהוּן כְּמָה דְאַתְמָר.

בְּגוּוּנָא דָּא, הָאֵי מָאן דְאַתְתִּיהָ בְּיוֹמֵי מְסָאָבוּ דִילָהּ וְנָטִיר לָהּ פְּדָקָא יְאוּת. כָּל אַנּוּן יוֹמִין זְוִיגָא עֲלָאָה אֶזְדוּגַת בְּהִדְיָה דִּישְׁתַּכַּח

וְדָא עוּד אֵלָא דְאֶסְגִי שְׁלוֹם סְתָם (לתתא) (ג"א לאתתא) הָדָא הוּא דְכְתִיב, (איוב ה) וַיִּדְעַתְּ פִי שְׁלוֹם אֶהְלֶךְ, וּפְקַדְתָּ נֹדֶךְ וְלֹא תַחֲטָא. וְכִי אֵי לֹא פְקִיד לְאַתְתִּיהָ חֲטָא אִיהוּ. הֲכִי הוּא וְדָאֵי. בְּגִין דְגָרַע יָקָר זְוִיגָא עֲלָאָה דְאֶזְדוּגַת בֵּיהּ וּדְבִיתָהּוּ גְרָמָא לִיהּ. וְחַד דָּאֵי מִתְעַבְרָא אֶתְתִּיהָ זְוִיגָא עֲלָאָה אַרִיקַת בְּהַּ נִשְׁמַתָּא קְדִישָׁא דְהָאֵי בְרִית אֶקְרִי בְרִית דְקִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא. וְעַל דָּא בְּעֵי לְכוּנָא בְּחִדּוּתָא דָּא כְּמָה דְבְּעֵי בְּחִדּוּתָא דְשַׁבַּת (דאנן חכמים) דָּאִיהוּ זְוִיגָא דְחִפְמִינִן. וְעַל דָּא וַיִּדְעַתְּ פִי שְׁלוֹם אֶהְלֶךְ דְּהָא שְׁכִינְתָּא אֶתִּיא עִמָּךְ וְשָׂרְיָא בְּבֵיתְךָ. וְעַל דָּא (איוב ה) וּפְקַדְתָּ נֹדֶךְ וְלֹא תַחֲטָא. מָאֵי וְלֹא תַחֲטָא. לְשִׁמְשָׁא קָמֵי שְׁכִינְתָּא חִדּוּתָא דְמַצּוּהָ.

בְּגוּוּנָא דָּא תְלַמִּידֵי חֲכָמִים דְּמִתְפָּרְשִׁין מְנַשְׁיֵיהוּ כָּל אַנּוּן יוֹמִין דְּשַׁבְּתָא בְּגִין לְאַתְעַסְקָא בְּאוֹרֵייתָא. זְוִיגָא עֲלָאָה אֶזְדוּגַת בְּהוּ וְלֹא מִתְפָּרְשָׁא מְנִיֵּיהוּ בְּגִין דִּישְׁתַּכַּח דְּכַר וְנוֹקְבָא. כִּיּוֹן דְּעָאֵל שַׁבַּת בְּעֵינֵין תְּלַמִּידֵי חֲכָמִים לְחִדְתָּא לְדְבִיתָהּוּ בְּגִין יָקָר זְוִיגָא עֲלָאָה. וְלְכוּנָא לְבִיֵּיהוּ בְּרַעוּתָא דְמֵאֲרִיהוּן כְּמָה דְאַתְמָר.

בְּגוּוּנָא דָּא, הָאֵי מָאן דְאַתְתִּיהָ בְּיוֹמֵי מְסָאָבוּ דִילָהּ וְנָטִיר לָהּ פְּדָקָא יְאוּת. כָּל אַנּוּן יוֹמִין זְוִיגָא עֲלָאָה אֶזְדוּגַת בְּהִדְיָה דִּישְׁתַּכַּח

דָּבָר וְנוֹקְבָא. פִּינּוּן דְּאִתְדְּכִיֵּאת אִתְתִּיהַּ בְּעֵי
לְחִדְתָּא לָּהּ חֲדוּהַּ דְּמַצּוּהַּ חֲדוּהַּ עֲלָאָה.
וְכִלְהוּ טַעְמֵי דְקָא אֲמָרֵן בְּחַד דְּרָגָא סְלִקִּין.
סִתְמָא דְמִלָּה כָּל אַנּוּן בְּנֵי מְהִימְנוּתָא בְּעֵינִין
לְכוּנָא לְבָא וְרַעוּתָא בְּהַאי.

וְאִי תִימָא אִי הָכִי שְׂבַחָא הוּא דְבַר נֶשׁ כַּד
נְפִיק לְאַרְחָא יִתִּיר מִן בֵּיתִיהַּ בְּגִין זְווגָא
עֲלָאָה דְאִזְדוּוּגַת בְּהִדְיָה. תָּא חֲזִי, בְּזַמְנָא דְבַר
נֶשׁ הוּא בְּבֵיתִיהַּ, עֲקָרָא דְבֵיתָא דְבֵיתִיהוּ. בְּגִין
דְשְׂכִינְתָּא לָא אֲתַעְדֵי מִן בֵּיתָא בְּגִין דְבֵיתִיהוּ.
כְּמָה דְתַנִּינֵן דְכִתְיִב, (בראשית כד) וַיְבִיאָהּ יִצְחָק
הָאֵלֶּלָה שָׂרָה אִמּוֹ, דְשָׂרְגָא אֲתַדְלַקְתָּ, מָאִי
טַעְמָא בְּגִין דְשְׂכִינְתָּא אֲתַת לְבֵיתָא.

רְזָא דְמִלָּה אֲמָא עֲלָאָה לָא אֲשַׁתְּפַחַת גְּבִי
דְכוּרָא אֶלָּא בְּזַמְנָא דְאִתְתַּקְנַת בֵּיתָא
וְאִתְחַבְּרוּ דְבַר וְנוֹקְבָא, כְּדִין אֲמָא עֲלָאָה
אַרִיקַת בְּרַכָּאן לְכַרְוִפֵי לוּן. כְּגוּוּנָא דָּא אֲמָא
תַּתָּאָה לָא אֲשַׁתְּפַחַת לְגַבֵי דְכוּרָא אֶלָּא בְּזַמְנָא
דְאִתְתַּקְנַת בֵּיתָא וְאִתִּי דְבַר לְגַבֵּי דְנוֹקְבִיָּה
וְאִתְחַבְּרוּ כְּחַדָּא כְּדִין אֲמָא תַּתָּאָה אַרִיקַת
בְּרַכָּאן לְבְּרַכָּא לוּן.

וְעַל דָּא בְּתָרֵי נוֹקְבִין אֲתַעְטַר דְכוּרָא בְּבֵיתִיהַּ
כְּגוּוּנָא דְלַעֲיִלָּא. וְהֵינּוּ רְזָא דְכִתְיִב,
(בראשית מט) עַד תֵּאוֹת גְּבַעוֹת עוֹלָם. הַאי ע"ד
תִּיאֻבְתָּא דְגְּבַעוֹת עוֹלָם בִּיהַּ. נוֹקְבָא עֲלָאָה
לְאִתְקַנָּא לִיהַּ וְלַאֲעַטְרָא לִיהַּ וְלְבְּרַכָּא לִיהַּ.
נוֹקְבָא תַּתָּאָה לְאִתְחַבְּרָא בִּיהַּ וְלַאֲתַזְנָא מְנִיָּה.
וְכְּגוּוּנָא דָּא לְתַתָּא כַּד דְכוּרָא אִינְסִיב, תֵּאוֹת
גְּבַעוֹת עוֹלָם לְגַבֵּיָּה וְאִתְעַטַר בְּתָרֵי
נוֹקְבֵי חַד עֲלָאָה וְחַד תַּתָּאָה. עֲלָאָה לְאַרְקָא
עֲלֵיהַּ בְּרַכָּאן. תַּתָּאָה לְאִתְזַנָּא מְנִיָּה
וְלַאֲתַחַבְּרָא בְּהִדְיָה. וּפְרֵי נֶשׁ בְּבֵיתִיהַּ תֵּאוֹת
גְּבַעוֹת עוֹלָם לְגַבֵּיָּה וְאִתְעַטַר בְּהוּ.

פִּינּוּן שְׂאִשְׁתּוֹ נִטְהַרְתָּ, צְרִיף
לְשַׁמַּח אוֹתָהּ שְׁמַחַת מְצוּהַּ חֲדוּהַּ
עֲלִיוְנָה. וְכֹל הַטַּעְמִים שְׂאֲמָרְנוּ
עוֹלִים בְּדְרָגָה אַחַת. סִתְמוּ שֶׁל
דְּבַר - כָּל אוֹתָם בְּנֵי הָאֲמוּנָה
צְרִיכִים לְכוּן לֵב וְרַצוֹן בְּזוּהַּ.

וְאִם תֵּאמְרוּ, אִם כֵּן, שְׂבַח הוּא
שֶׁל הָאִישׁ כְּשִׁיּוּצָא לְדְרָף יוֹתֵר
מֵאֲשֶׁר בְּבֵיתוֹ, מִשּׁוּם הַזְּווג
הָעֲלִיוֹן שְׂמַדְדוּגַת עִמּוֹ - בֵּא
רְאֵה, בְּזַמֵּן שְׂפָן אָדָם הוּא
בְּבֵיתוֹ, עֲקָר הַבַּיִת אִשְׁתּוֹ, מִשּׁוּם
שְׂשִׁכְנָה לָא זְוָה מִהַבַּיִת מִשּׁוּם
אִשְׁתּוֹ, כְּמוֹ שְׂשִׁנְיֵנוּ, שְׂפַתּוֹב
(בראשית כד) וַיְבִיאָהּ יִצְחָק הָאֵלֶּלָה
שָׂרָה אִמּוֹ, שְׁנַר הַדְּלִיקָה. מָה
הַטַּעַם? מִשּׁוּם שְׂהַשְׂכִּינָה בְּאֵה
לְבֵית.

סוּד הַדְּבַר - הָאִם הָעֲלִיוֹנָה לָא
נִמְצְאָת אֶצְל הַזְּכָר אֶלָּא בְּזַמֵּן
שְׁתַּתְקַן הַבַּיִת וְהִתְחַבְּרוּ זָכָר
וְנִקְבָּה, וְאִזְ הָאִם הָעֲלִיוֹנָה
מוֹרִיקָה בְּרֻכּוֹת כְּדִי לְכַרְף אוֹתָם.
כְּמוֹ זֶה הָאִם הַתַּחְתּוֹנָה לָא
נִמְצְאָת אֶצְל הַזְּכָר אֶלָּא בְּזַמֵּן
שְׁתַּתְקַן הַבַּיִת, וְכֵן הַזְּכָר
לְנִקְבָּה שְׁלוֹ וְהִתְחַבְּרוּ כְּאֶחָד. אִז
הָאִם הַתַּחְתּוֹנָה מוֹרִיקָה בְּרֻכּוֹת
לְכַרְף אוֹתָם.

וְעַל זֶה הַזְּכָר מִתְעַטַר בְּבֵיתוֹ
בְּשִׁפְתֵי נִקְבוֹת כְּמוֹ שְׂלַמְעֵלָה.
וְזֶהוּ סוּד הַכְּתוּב (שם מט) עַד תֵּאוֹת
גְּבַעַת עוֹלָם. הָע"ד הִנֵּה, תֵּאוֹת
שֶׁל גְּבַעוֹת עוֹלָם בּוּ. נִקְבָּה
עֲלִיוֹנָה לְתַקֵּן אוֹתוֹ וְלַעְטַר אוֹתוֹ
וְלְכַרְף אוֹתוֹ, נִקְבָּה הַתַּחְתּוֹנָה
לְהִתְחַבֵּר בּוּ וְלַהֲזוֹן מִמֶּנּוּ.

וְכַמוֹ זֶה לְמִטָּה, כְּשׁוֹכֵר נִשְׂא,
תֵּאוֹת גְּבַעוֹת עוֹלָם אֵלָיו,
וּמִתְעַטַר בְּשִׁפְתֵי נִקְבוֹת - אַחַת
עֲלִיוֹנָה וְאַחַת תַּחְתּוֹנָה. הָעֲלִיוֹנָה
לְהוֹרִיק עֲלָיו בְּרֻכּוֹת, וְהַתַּחְתּוֹנָה
לְהִזְוֹן מִמֶּנּוּ וְלַהֲתַחַבֵּר עִמּוֹ. וְכֵן
אָדָם בְּבֵיתוֹ תֵּאוֹת גְּבַעוֹת עוֹלָם
אֵלָיו וּמִתְעַטַר בְּהֵם.

בְּשִׁוּצָא לְדַרְךָ לֹא כָף. הָאֵם
הַעֲלִינָה מִתְחַבְּרַת עִמּוֹ,
וְהַתְּחַתּוּנָה נִשְׁאֲרַת. כְּשֶׁשָּׁב
לְבֵיתוֹ, רוּצָה לְהַתְּעִטֵּר בְּשִׁמְתִי
נִקְבוֹת כְּפִי שְׂאֲמַרְנוּ. אָמַר רַבִּי
פְּנִיחָס, אֶפְלוּ בְּקִלְפוֹת בְּקֶשֶׁר שֶׁל
סְפִירִים לֹא פוֹתְחִים פְּתוּחֹן
לְפָנֶיךָ.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כְּמוֹ זֶה הַתּוֹרָה
עוֹמְדַת בֵּין שְׁנֵי בְּתִים, כְּמוֹ
שֶׁכְּתוּב (ישעיה ח) לְשֵׁנֵי בְּתֵי יִשְׂרָאֵל
וְגו'. אֶחָד נִסְתַּר עֲלִיּוֹן, וְאֶחָד
גְּלוּי יוֹתֵר. [הַסְּתֵר] הַעֲלִיּוֹן [וְהַ]
גְּדוּל, שֶׁכְּתוּב (דברים ה) קוֹל גְּדוּל
וְלֹא יִסָּף. וְהַקּוֹל הַפְּנִימִי הַזֶּה
הוּא שְׁלֵא נִשְׁמָע וְלֹא מִתְגַּלֶּה.
וְזֶהוּ כְּשֶׁנוֹבֵעַ בֵּית הַגְּרוּן, יוֹצֵאת
[ב] ה' בְּחֻשָׁי, וְתַמִּיד נוֹבֵעַ וְלֹא
פּוֹסֵק. וְהוּא דִק פְּנִימִי שְׁלֵא
נִשְׁמָע לְעוֹלָמִים.

וּמִכַּאֵן יוֹצֵאת הַתּוֹרָה שְׁהִיא קוֹל
יַעֲקֹב. וְזֶה נִשְׁמָע [שְׁנִשְׁמָע] שִׁוּצָא
[יוצא] מֵאוֹתָהּ שְׁלֵא נִשְׁמַעַת, וְאַחַר
כֶּף הַדְּבִוּר נֶאֱחָז עִמּוֹ וְיוֹצֵא
הַחוּצָה מִכּוּחוֹ וּמִתְקַפּוֹ. וְקוֹל שֶׁל
יַעֲקֹב שֶׁהוּא תּוֹרָה, אוֹחֵז בֵּין
שְׁתֵּי נִקְבוֹת. אוֹחֵז בְּפְנִימֵי הַזֶּה
שְׁלֵא נִשְׁמָע, וְאוֹחֵז בְּזֶה שֶׁבְּחוּץ
שְׁנִשְׁמָע.

שְׁנַיִם הֵם שְׁלֵא נִשְׁמָעִים, וּשְׁנַיִם
שְׁנִשְׁמָעִים. שְׁנַיִם שְׁלֵא נִשְׁמָעִים
זוֹהִי חֲכָמָה הַעֲלִיּוֹנָה הַנִּסְתָּרַת
שְׁעוֹמְדַת בְּמַחְשָׁבָה שְׁלֵא מִתְגַּלֶּה
וְלֹא נִשְׁמַעַת. אַחַר כֶּף יוֹצֵאת
וּמִתְגַּלֶּה מְעַט בְּחֻשָׁי, שְׁלֵא
נִשְׁמָע אוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא קוֹל גְּדוּל,
שֶׁהוּא דִק וְיוֹצֵא בְּחֻשָׁי.

שְׁנַיִם הֵם שְׁנִשְׁמָעִים, אוֹתָם
שִׁוּצָאִים מִכַּאֵן הַקּוֹל שֶׁל יַעֲקֹב
וְדְבוּר שְׁנֶאֱחָז עִמּוֹ. הַקּוֹל הַגְּדוּל
הַזֶּה שֶׁהוּא בְּחֻשָׁי שְׁלֵא נִשְׁמָע,
הִיא בֵּית לְחֲכָמָה הַעֲלִיּוֹנָה, וְכֹל
נִקְבָה נִקְרָאת בִּי"ת. וְהַדְּבִוּר
הַאֲחֵרוֹן הַזֶּה הוּא בֵּית לְקוֹל שֶׁל

בַּר נְפִיק בְּאַרְחָא לְאוּ הַכִּי. אִימָא עֲלָאָה
אֲתַחְבְּרַת בְּהַדִּיה וְתַתָּאָה אֲשַׁתְּאַרַת. כַּד
תָּב לְבֵיתִיה בְּעֵי לְאַתְעַטְרָא בְּתַרִּי נוּקְבִי
כַּדְקָאֲמַרְן. אָמַר רַבִּי פְּנִיחָס אֶפְלוּ בְּקִלְפֵי
סְנַפְוִרֵי קִטְרָא לֹא פְתַחִי (דף נ"ב) עֲטָרָא קַמָּךְ.
אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן פְּגוּוֹנָא דָא אוּרִייתָא קֵאִים
בֵּין תְּרֵי בְּתִים, כְּמָה דְכְּתִיב, (ישעיה ח)

לְשֵׁנֵי בְּתֵי יִשְׂרָאֵל וְגו'. חַד סְתִימָא עֲלָאָה.
וְחַד אֲתַגְלִיא יִתִּיר. (סְתִימָא) עֲלָאָה (דָא) קוֹל גְּדוּל
דְכְּתִיב, (דברים ה) קוֹל גְּדוּל וְלֹא יִסָּף. וְהִיא קוֹל
פְּנִימָאָה אִיהוּ דְלֹא אֲשַׁתְּמַע וְלֹא אֲתַגְלִיא.
וְדָא הוּא כַּד נִבְיַע בֵּי גְרוּן אֲפִיק (בִּיה) ה'
בְּחֻשָׁי וְנִבְיַע תְּדִיר וְלֹא פִסֵּק. וְאִיהוּ דְקָה
פְּנִימָאָה דְלֹא אֲשַׁתְּמַע לְעֲלָמִין.

וּמִחְבָּא נְפָקָא אוּרִייתָא דְאִיהוּ קוֹל יַעֲקֹב.
וְהִיא אֲשַׁתְּמַע (ד"א דְאֲשַׁתְּמַע) דְנִפְקָא (ד"א
נִפְקָא) מִהִיא דְלֹא אֲשַׁתְּמַע. וְלִבְתַּר אֲתַאֲחִיד
דְבוּר בְּהַדִּיה וְנִפְקַ לְבַר מַחִילִיה וּמִתְקַפִּיה.
וְקוֹל דְיַעֲקֹב דְאִיהוּ אוּרִייתָא אֲחִיד בֵּין תְּרֵי
נִקְבֵי. אֲחִיד בְּהִיא פְּנִימָאָה דְלֹא אֲשַׁתְּמַע.
וְאֲחִיד בְּהִיא דְלְבַר דְאֲשַׁתְּמַע.

תְּרִין אַנוּן דְלֹא אֲשַׁתְּמַעוּ וְתִרִין אַנוּן
דְאֲשַׁתְּמַעוּ. תְּרִין דְלֹא אֲשַׁתְּמַעוּ, דָא
הוּא חֲכָמָה עֲלָאָה סְתִימָאָה דְקִיִּמָא
בְּמַחְשָׁבָה דְלֹא אֲתַגְלִיא וְלֹא אֲשַׁתְּמַע. לְבְתַר
נְפָקָא וְאֲתַגְלִיא זְעִיר בְּחֻשָׁי דְלֹא אֲשַׁתְּמַע
הִהוּא דְאֲקִרִי קוֹל גְּדוּל דְהוּא דִק וְנִפְיק
בְּחֻשָׁי.

תְּרִין אַנוּן דְאֲשַׁתְּמַעוּ, אַנוּן דְנִפְקִי מִחְבָּא
קוֹל דְיַעֲקֹב וְדְבוּר דְאֲתַאֲחִיד בְּהַדִּיה.
הִיא קוֹל גְּדוּל דְאִיהוּ בְּחֻשָׁי וְלֹא אֲשַׁתְּמַע.
אִיהִי בִי"ת לְחֲכָמָה עֲלָאָה. וְכֹל נוּקְבָא בִי"ת
אֲקִרִי. וְהִיא דְבוּר בְּתַרְאָה אִיהוּ בֵּית לְקוֹל

יַעֲקֹב שֶׁהוּא תוֹרָה. וְעַל פֶּן הַתּוֹרָה מִתְחִילָה בְּבִי"ת, בִּי"ת רֵאשִׁית.

פֶּתַח וְאָמַר, בְּרֵאשִׁית בְּרֵא אֱלֹהִים, הִינּוּ שְׁפָתוֹב וַיִּבֶן ה' אֱלֹהִים אֶת הַצֹּלַע. אֶת הַשָּׁמַיִם, הִינּוּ שְׁפָתוֹב וַיִּבְאֶה אֶל הָאָדָם. וְאֵת הָאָרֶץ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר עֲצָם מַעֲצָמִי. וְדָאֵי זוּהֵי אָרֶץ הַחַיִּים.

עוֹד פֶּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, (תהלים ק) נָאֵם ה' לֵאדֹנִי שָׁב לִימִינִי עַד אֲשִׁית אֵיבֹיךָ הַדָּם לְרַגְלֶיךָ. נָאֵם ה' לֵאדֹנִי - הַדְּרָגָה הַעֲלִיּוֹנָה לְדְרָגָה הַתַּחְתּוֹנָה אוֹמֶרֶת שָׁב לִימִינִי, לְקִשְׁר מַעֲרֻבִית בְּדְרוֹמִית, שְׁמַאל בְּיָמִין, כְּדִי לְשַׁבֵּר אֶת כַּחַם שֶׁל שְׁאָר הָעַמִּים עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת. נָאֵם ה' לֵאדֹנִי - נָאֵם ה' זֶה יַעֲקֹב. לֵאדֹנִי - זֶה (יהושע א) אַרְוֹן הַכְּרִית אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ. דְּבַר אַחַר נָאֵם יי דָּא יוֹבְלָא. לֵאדֹנִי דָּא שְׁמִיטָה. דְּכָתִיב בָּהּ (שמות כא) אֶהְבֹּתִי אֶת אֲדוֹנִי. שָׁב לִימִינִי דְּהָא יִמְיָא בְּיוֹבְלָא שְׂרִיא. וּשְׁמִיטָה בְּעֵי לְאֶתְקַשְׂרָא בְּיִמְיָא.

הָא חֲזִי, שְׁמִיטָה דָּא לָא אֶתְקַשְׂר בְּקִיּוּמָא שְׁלִים בְּיִמְיָא וּבְשְׁמַאלָא מְיוּמָא דְּאֶשְׁתַּפַּחַת, כְּד בְּעֵיא לְאֶתְקַשְׂרָא אוֹשִׁיט דְּרוּעָא שְׁמַאלָא לְקַבְלָהּ וּבְרָא עֲלֵמָא דִּין. וּבְגִין דִּהוּא מְסֻטְרָא דְּשְׁמַאלָא לִית בֵּיהּ קִיּוּמָא עַד זְמַנָּא דְּאֶלְף שְׁבִיעָא. דְּבַהּהוּא יוּמָא לְחוּד אֶתְקַשְׂר כְּדִין בְּיִמְיָא. וּכְדִין תַּהוּי בֵּין יִמְיָא וּשְׁמַאלָא בְּקִיּוּמָא שְׁלִים וַיִּשְׁתַּפַּחוּן שְׁמַיִם חֲדָשִׁים וְאָרֶץ חֲדָשָׁה וּכְדִין לָא תַעֲדֵי מִתַּמָּן לְעֲלָמִין.

אִי הָכִי בְּמַאי נוֹקִים שָׁב לִימִינִי. אֶלָּא עַד זְמַנָּא יְדִיעָא דְּכָתִיב עַד אֲשִׁית אֵיבֹיךָ הַדָּם לְרַגְלֶיךָ, וְלֹא תִמִּיד. אָבַל בְּאוֹתוֹ זְמַן לֹא תּוֹזוּ מִשָּׁם לְעוֹלָמִים, שְׁפָתוֹב (ישעיה נד)

דִּיעֲקֹב דְּאִיהוּ אוֹרִייתָא. וְעַל דָּא אוֹרִייתָא שְׂרִיא בְּבִי"ת. בִּי"ת רֵאשִׁית.

פֶּתַח וְאָמַר בְּרֵאשִׁית בְּרֵא אֱלֹהִים, הִינּוּ דְכָתִיב וַיִּבֶן יי אֱלֹהִים אֶת הַצֹּלַע. אֶת הַשָּׁמַיִם הִינּוּ דְכָתִיב וַיִּבְאֶה אֶל הָאָדָם. וְאֵת הָאָרֶץ כְּמָה דְּאֶתְקַשְׂרָא מַעֲצָמִי. וְדָאֵי הָאֵי אִיהִי אָרֶץ הַחַיִּים.

הוּוּ פֶּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר (תהלים ק) נָאֵם יי לֵאדֹנִי שָׁב לִימִינִי עַד אֲשִׁית אֵיבֹיךָ הַדָּם לְרַגְלֶיךָ. נָאֵם יי לֵאדֹנִי, דְּרָגָא עֲלָאָה לְדְרָגָא תַתָּאָה קְאָמַר שָׁב לִימִינִי, לְאֶתְקַשְׂרָא מַעֲרֻבִית בְּדְרוֹמִית שְׁמַאלָא בְּיִמְיָא. בְּגִין לְתַבְרָא חִילִיהוֹן דְּשְׁאָר עַמִּין עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת. נָאֵם יי לֵאדֹנִי, נָאֵם יי דָּא יַעֲקֹב. לֵאדֹנִי דָּא (יהושע א) אַרְוֹן הַכְּרִית אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ. דְּבַר אַחַר נָאֵם יי דָּא יוֹבְלָא. לֵאדֹנִי דָּא שְׁמִיטָה. דְּכָתִיב בָּהּ (שמות כא) אֶהְבֹּתִי אֶת אֲדוֹנִי. שָׁב לִימִינִי דְּהָא יִמְיָא בְּיוֹבְלָא שְׂרִיא. וּשְׁמִיטָה בְּעֵי לְאֶתְקַשְׂרָא בְּיִמְיָא.

הָא חֲזִי, שְׁמִיטָה דָּא לָא אֶתְקַשְׂר בְּקִיּוּמָא שְׁלִים בְּיִמְיָא וּבְשְׁמַאלָא מְיוּמָא דְּאֶשְׁתַּפַּחַת, כְּד בְּעֵיא לְאֶתְקַשְׂרָא אוֹשִׁיט דְּרוּעָא שְׁמַאלָא לְקַבְלָהּ וּבְרָא עֲלֵמָא דִּין. וּבְגִין דִּהוּא מְסֻטְרָא דְּשְׁמַאלָא לִית בֵּיהּ קִיּוּמָא עַד זְמַנָּא דְּאֶלְף שְׁבִיעָא. דְּבַהּהוּא יוּמָא לְחוּד אֶתְקַשְׂר כְּדִין בְּיִמְיָא. וּכְדִין תַּהוּי בֵּין יִמְיָא וּשְׁמַאלָא בְּקִיּוּמָא שְׁלִים וַיִּשְׁתַּפַּחוּן שְׁמַיִם חֲדָשִׁים וְאָרֶץ חֲדָשָׁה וּכְדִין לָא תַעֲדֵי מִתַּמָּן לְעֲלָמִין.

אִי הָכִי בְּמַאי נוֹקִים שָׁב לִימִינִי. אֶלָּא עַד זְמַנָּא יְדִיעָא דְּכָתִיב עַד אֲשִׁית אֵיבֹיךָ הַדָּם לְרַגְלֶיךָ וְלֹא תִדִּיר. אָבַל בְּהַהוּא זְמַנָּא לֹא תַעֲדֵי מִתַּמָּן לְעֲלָמִין דְּכָתִיב, (ישעיה נד) כִּי

כי ימין ושמאל תפרוּצִי לְמַהְיֵי כָּלֵא חַד. הפל אַחַד.

בא ראה, את השמים - זו שכינה עליונה (בינה). ואת הארץ - זו שכינה שלמטה בהתחברות של זכר ונקבה כאחד, והרי נאמר כמו שהעירו בו החברים עד עכשו.

רצו [רצה] ללכת. קמו. אמר רבי שמעון, דבר פאן אצלנו. פתח רבי שמעון ואמר, שני פסוקים כתובים, (דברים ד) פי ה' אלהיך אש אכלה הוא, וכתוב שם (שם) ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים כלכם היום. את הפסוקים הללו בארנו אותם בכמה מקומות, והחברים העירו בהם. בא תראה, פי ה' אלהיך אש אכלה הוא, הרי נאמר הדבר הזה בתוך החברים שיש אש אוכלת אש, [יש אש] ואוכלת אותה ומשמידה אותה, היות שיש אש חזקה מאש, ופרשה.

אבר בא ראה, מי שרוצה לדעת חכמת היחוד הקדוש, יסתכל בשלהבת שעולה מתוך הגחלת או מתוך נר שדולק. שהרי השלהבת לא עולה אלא כשנאחזת בדבר גם [אחר].

בא ראה, בשלהבת שעולה יש שני אורות. אחד אור לבן שמאיר, ואחד אור שגאחז בה שחר או תכלת. אותו אור לבן הוא למעלה ועולה בדרך ישר, ותחמיו אותו אור תכלת או שחר שהוא פסא לאותו לבן.

ואותו אור לבן שורה עליו, ונאחזים זה בזה להיות הפל אחד. ואותו אור שחר או גון תכלת שהוא למטה הוא פסא כבוד לאותו לבן, ועל זה סוד התכלת. וכפא זה תכלת שחר נאחז בדבר אחר להדלק, שהוא מלמטה, והוא מעורר אותו

תא חזי, את השמים דא שכינתא עלאה. ואת הארץ דא שכינתא דלתתא באתחברותא דדכר ונוקבא פחדא. והא אתמר כמה דאתערו ביה חברייא עד פען.

בעו (ד"א בעא) למיזל. קמו. אמר רבי שמעון מלה הכא גבן. פתח רבי שמעון ואמר, תרי קראי כתיבי, (דברים ד) פי יי אלהיך אש אוכלה הוא. וכתיב התם (דברים ד) ואתם הדבקים ביי אלהיכם חיים כלכם היום. הני קראי אוקימנא להו בכמה אתר ואתערו בהו חברייא. תא חזי, פי יי אלהיך אש אוכלה הוא, הא אתמר מלה דא כגו חברייא דאית אשא אכלא אשא (ואית אשא) ואכיל לה ושצי לה. בגין דאית אשא תקיפא מאשא ואוקמוה.

אבר תא חזי, מאן דבעי למנדע חכמתא דיחודא קדישא. יסתכל בשלהובא דסלקא מגו גחלתא. או מגו בוצינא דדליק. דהא שלהובא לא סלקא אלא (דף נא ע"א) כד אתאחיד במלה גסה (נ"א אחרא).

תא חזי, בשלהובא דסלקא אית תרין נהוריין. חד נהורא חורא דנהיר. וחד נהורא דאתאחיד בה אוכמא או תכלא. ההוא נהורא חורא איהו לעילא וסלקא באורח מישור. ותחותיה ההוא נהורא תכלא או אוכמא דאיהו פרסיא ליהוא חורא.

וההוא נהורא חורא שארי עלויה ואתאחידו דא כדא למהוי כלא חד. וההוא נהורא אוכמא או גוון תכלא דאיהו לתתא הוא כרסיא דיקר ליהוא חורא. ועל דא רזא דתכלתא. והאי כרסיא תכלא אוכמא אתאחד במלה אחרא לאתדלקא דהוא מתתא

וְהָיָה אֲתֵעַר לִיָּה לְאֵתְאֲחָדָא בְּנֵהוּרָא חוּרָא
(כ"א על"א).

וְדָא תְכָלָא אוּכְמָא לְזִמְנִין אֲתֵהֲדַר סוּמְקָא.
וְהָיָה נֵהוּרָא חוּרָא דְעֵלְיָה לָא אֲשַׁתְּנִי
לְעֵלְמִין דְּהָא חוּרָא הוּא תְדִיר. אָבֵל הָאִי
תְכָלָא אֲשַׁתְּנִי לְגוּוֹנִין אֵלִין. לְזִמְנִין תְכָלָא אוּ
אוּכְמָא. וְלְזִמְנִין סוּמְקָא. וְהָאִי אֲתֵאֲחִיד
לְתֵרִין סְטְרִין. אֲתֵאֲחִיד לְעֵילָא בְּהָהוּא נֵהוּרָא
(כ"א על"א) חוּרָא. אֲתֵאֲחִיד לְתַפָּא בְּהָהוּא מְלָה
דְּתַחֲתוּי דְמִתְקַנָּא בִּיה לְאַנְהָרָא (מלון דשוין ליה
לאדלקא) וְלֵאֲתֵאֲחָדָא בִּיה.

וְדָא אָכְלָא תְדִיר וְשָׁצִי לְהָהוּא מְלָה דְשׁוּיִין
לִיָּה. דְּהָא בְּכָל מָה דְאֲתַדְבֵּק בִּיה לְתַפָּא
וְשָׂרְיָא עֵלוּי הָהוּא נֵהוּרָא תְכָלָא שָׁצִי לִיָּה
וְאָכִיל לִיָּה. בְּגִין דְּאֲוֹרְחוּי הוּא לְשִׁיצָאָה
וְלִמְהוּי אָכִיל. דְּהָא בִּיה תְלִיָּא שָׁצוּ דְכָלָא
מוֹתָא דְכָלָא. וּבְגִינִי כֶּף אִיְהִי אָכִיל כָּל מָה
דְּאֲתַדְבֵּק בִּיה לְתַפָּא.

וְהָהוּא נֵהוּרָא חוּרָא דְשָׂרְיָא עֵלוּי לָא אָכִיל
וְלָא שָׁצִי לְעֵלְמִין וְלָא אֲשַׁתְּנִי
נֵהוּרִיָּה. וְעַל דָּא אָמַר מִשָּׁה כִּי יִי אֱלֹהֵיךָ אֲשֶׁ
אוּכְלָה הוּא. אוּכְלָה וְדָאִי. אָכִיל וְשָׁצִי כָּל מָה
דְּשָׂרְיָא תַחֲתוּי. וְעַל דָּא אָמַר יִי אֱלֹהֵיךָ וְלָא
אֱלֹהֵינוּ. בְּגִין דְּמִשָּׁה בְּהָהוּא נֵהוּרָא חוּרָא
דְּלְעֵילָא הָוָה דְּלָא שָׁצִי וְלָא אָכִיל.

תָּא חֲזִי, לִית לִיָּה אֲתַעְרוּתָא לְאֲתַדְלָקָא הָאִי
נֵהוּרָא תְכָלָא לְאֲתֵאֲחָדָא בְּנֵהוּרָא
חוּרָא, אָלָא עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל דְּאֲנֹן מִתְדַבְּקִין
בִּיה תַחֲתוּי.

וְתָא חֲזִי, אָף עַל גַּב דְּאֲרַחֲיָה דְּהָאִי נֵהוּרָא
תְכָלָא אוּכְמָא לְשִׁיצָאָה כָּל מָה
דְּאֲתַדְבֵּק בִּיה תַחֲתוּי. יִשְׂרָאֵל מִתְדַבְּקִין בִּיה
תַחֲתוּי וְקִיִּימִן בְּקִיּוּמָא הָדָא הוּא דְכַתִּיב,

לְהֵאָחֵז בְּאוּר הַלְבָּן [העליון].
וְהַתְּכַלֶּת הַשְּׁחֹר הַזֶּה לְפַעֲמִים
חוּזָר לְהִיּוֹת אָדָם. וְאוֹתוֹ אוּר לְבָן
שְׁעָלִיו לֹא מִשְׁתַּנֶּה לְעוֹלָמִים,
שְׁהָרִי הוּא תָּמִיד לְבָן, אָבֵל
תְּכַלֶּת זֶה מִשְׁתַּנֶּה לְגוּוֹנִים הַלְלוּ.
לְפַעֲמִים תְּכַלֶּת אוּ שְׁחֹר,
וְלְפַעֲמִים אָדָם, וְזֶה נֵאָחֵז לְשָׁנֵי
צְדָדִים. נֵאָחֵז לְמַעְלָה בְּאוֹתוֹ אוּר
[עליון] לְבָן. נֵאָחֵז לְמַטָּה בְּדָבָר
הַהוּא שְׁתַּחֲתוּי שְׁמִתְקֵן בּוֹ
לְהָאִיר [דברים ששמים לו להדליק]
וְלְהֵאָחֵז בּוֹ.

וְזוֹ אוּכְלָת תָּמִיד וּמִשְׁמִידָה
לְאוֹתוֹ דְּבָר שְׁשָׁמִים לָהּ. שְׁהָרִי
בְּכָל מָה שְׁנִדְבֵּק בּוֹ לְמַטָּה
וְשׁוּרָה עָלָיו, אוֹתוֹ אוּר תְּכַלֶּת
מִשְׁמִיד אוֹתוֹ וְאוּכַל אוֹתוֹ, מִשׁוּם
שְׁדַרְכּוֹ הִיא לְהַשְׁמִיד וְלְהִיּוֹת
אוּכַל, שְׁהָרִי בּוֹ תְלוּיָה הַשְׁמִידָת
הַכַּל, מוֹת שֶׁל הַכַּל. וְלִכֵּן הִיא
אוּכְלָת כָּל מָה שְׁנִדְבֵּק בָּהּ
לְמַטָּה.

וְאוֹתוֹ אוּר לְבָן שְׁשׁוּרָה עָלָיו לֹא
אוּכַל וְלֹא מִשְׁמִיד לְעוֹלָמִים וְלֹא
מִשְׁתַּנֶּה אוּרוֹ, וְעַל זֶה אָמַר מִשָּׁה
כִּי ה' אֱלֹהֵיךָ אֲשֶׁר אָכְלָה הוּא.
אָכְלָה וְדָאִי. אוּכַל וּמִשְׁמִיד כָּל
מָה שְׁשׁוּרָה תַחֲתוּי. וְעַל זֶה אָמַר
ה' אֱלֹהֵיךָ וְלֹא אֱלֹהֵינוּ, מִשׁוּם
שְׁמִשָּׁה בְּאוֹתוֹ אוּר לְבָן
שְׁלִמְעֵלָה הִיָּה שְׁלֹא הַשְׁמִיד וְלֹא
אָכַל.

בָּא רָאָה, אִין לוֹ הַתַּעֲוִרְרוּת
לְהַדְלֵק הָאוּר הַתְּכַלֶּת הַזֶּה
לְהֵאָחֵז בְּאוּר לְבָן אָלָא עַל יְדֵי
יִשְׂרָאֵל שְׁהֵם נִדְבָקִים בּוֹ תַחֲתוּי.
וּבָא וְרָאָה, אָף עַל פִּי שְׁדַרְכָּךְ שֶׁל
הָאוּר תְּכַלֶּת וְשְׁחֹר הַזֶּה לְהַשְׁמִיד
כָּל מָה שְׁנִדְבֵּק בּוֹ תַחֲתוּי, יִשְׂרָאֵל
נִדְבָקִים בּוֹ תַחֲתוּי וְעוֹמְדִים
בְּקִיּוּם. זֶהוּ שְׁכָתוּב (דברים ד) וְאַתֶּם
הַדְּבָקִים בְּה' אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים. בְּה'
אֱלֹהֵיכֶם וְלֹא אֱלֹהֵינוּ [אָלָא בְּה']

(דברים ד) ואתם הדבקים בַּי אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים. בַּי אֱלֹהֵיכֶם וְלֹא אֱלֹהֵינוּ (אלא בַּי אֱלֹהֵיכֶם). בַּהֲהוּא נְהוּרָא תְכָלָא אוּכְמָא דְאֵכִיל וְשָׂצִי כָּל מַה דְאֲתַדְבֵּק בֵּיה תַּחֲוֹתֵיהּ. וְאַתּוֹן מִתְדַבְּקוֹן בֵּיה וְקַיְיִמִי. דְכָתִיב חַיִּים כְּלָכֶם הַיּוֹם.

וְעַל נְהוּרָא חוּרָא, שְׂרִיָא לְעֵילָא נְהוּרָא סְתִימָא דְאַקִיף לִיהּ. וְרָזָא עֲלָאָה הֶכָא. וְכָלָא תִשְׁפַּח בְּשִׁלְהוּבָא דְסָלִיק וְחֻכְמָתִין דְעֵלְיוֹנִין בֵּיהּ. אַתָּא רַבִּי פְּנַחֶס וּנְשָׁקִיָהּ. אָמַר בְּרִיךְ רַחֲמָנָא דְאֵיעֲרַעְנָא הֶכָא. אֲזִלוּ עַמֵּיהּ דְרַבִּי פְּנַחֶס תַּלְת מֵיִלִין.

אַתְדַּרְדְּרוּ רַבִּי שְׁמַעוֹן וְחֻבְרִיָא. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן הָא דְאַמְרוֹן רָזָא דְחֻכְמָתָא אִיהוּ בִּיחֻדָּא קְדִישָׁא. דְבִגִין כְּדָה"א בְּתַרְאָה דְשִׁמָּא קְדִישָׁא אִיהוּ נְהוּרָא תְכָלָא אוּכְמָא דְאַתְאַחִיד בֵּיה"ו דִּהוּא נְהוּרָא חוּרָא דְנִהִיר. תָּא חֲזִי, לְזַמְנִין הָאִי נְהוּרָא תְכָלָא ד'. וְלְזַמְנִין ה'. אֵלָא בְּזַמְנָא דְלֹא מִתְדַבְּקוֹן בֵּיה יִשְׂרָאֵל לְתַפָּא לְאַדְלָקָא לִיהּ לְאַתְאַחֲדָא בְּנְהוּרָא חוּרָא, אִיהוּ ד'. וְלְזַמְנָא דְמִתְעַרֵּי לִיהּ לְאַתְחַבְּרָא עִם נְהוּרָא חוּרָא כְּדִין אַקְרִי ה'. מְנַלְן דְכָתִיב, (דברים כב) כִּי יְהִיָה נְעֲרָה בְּתוּלָה, נְעַר כְּתִיב בְּלֹא ה'. מְאִי טַעְמָא בְּגִין דְלֹא אֲתַחַבְּרַת בְּדוּכּוּרָא. וּבְכָל אֲתַר דְלֹא אֲשַׁתְּכַח דְכַר וְנוּקְבָא, ה"א לֹא אֲשַׁתְּכַח וְסִלְקָא מִתְמָן וְאַשְׁתָּאֵר ד'.

דְהָא אִיהִי כָּל זַמְנָא דְאַתְחַבְּרַת בְּנְהוּרָא חוּרָא דְנִהִיר אַקְרִי ה'. דְהָא כְּדִין כְּלָא אֲתַחַבְּרַת פְּחָדָא. אִיהִי אֲתַדְבֵּקַת בְּנְהוּרָא חוּרָא, וְיִשְׂרָאֵל מִתְדַבְּקוֹן בֵּיה (ד"א ל"ג לְתַפָּא) וְקַיְיִמָא תַּחֲוֹתֵיהּ לְאַדְלָקָא לָהּ. וְכְדִין כְּלָא חַד. וְדָא הוּא רָזָא דְקַרְבָּנָא. דְתַנְנָא דְסָלִיק אֲתַעַר לִיהּ לְהָאִי נְהוּרָא תְכָלָא לְאַדְלָקָא. וְכַד

אַלְהֵיכֶם], בְּאוֹתוֹ אֹר תְּכָלַת שְׁחַר שְׂאוּכַל וּמִשְׁמִיד כָּל מַה שְׁנִדְבֵּק בּוֹ תַּחֲתֵיו, וְאַתֶּם מִתְדַבְּקִים בּוֹ וְקַיְיִמִים, שְׁכָתוּב חַיִּים כְּלָכֶם הַיּוֹם.

וְעַל הָאוֹר הַלְבָן שְׂרוּי לְמַעְלָה אֹר נִסְתַּר שְׁמַקִּיף אוֹתוֹ, וְסוּד עֲלִיּוֹן כָּאֵן. וְהַכֵּל תִּמְצָא בְּשִׁלְהֶבֶת שְׁעוּלָה וְחֻכְמָתוֹ שֶׁל הָעֲלִיּוֹנִים בֵּה. כָּא ר' פְּנַחֶס וּנְשָׁקוּ. אָמַר, בְּרוּךְ הַרְחֵמֵן שְׁנַפְּגָשְׁנוּ כָּאֵן. הַלְכוּ עִם רַבִּי פְּנַחֶס שְׁלֹשָׁה מֵיִלִין.

חֻרְוֹ רַבִּי שְׁמַעוֹן וְחֻבְרִיָּם. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, זֶה שְׂאֵמְרָנוּ סוּד הַחֻכְמָה הוּא בִּיחֻד הַקְדוּשׁ שְׁמִשׁוּם כֶּךָ ה"א אֲחֻרוּנָה שֶׁל הַשֵּׁם הַקְדוּשׁ הוּא אֹר תְּכָלַת שְׁחַר שְׁנַאֲחֻז בֵּיה"ו, שֶׁהוּא אֹר לְבָן שְׁמַאִיר.

כָּא רָאָה, לְפַעְמִים הָאוֹר הַתְּכָלַת ד', וְלְפַעְמִים ה'. אֵלָא בְּזַמַּן שְׁלֹא נִדְבְּקִים בּוֹ יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה לְהַדְלִיק אוֹתוֹ לְהַאֲחֻז בְּאוֹר הַלְבָן הוּא ד', וְלְפַעְמִים שְׁמַעוֹרְרִים אוֹתוֹ לְהַתְּחַבֵּר עִם הָאוֹר הַלְבָן, אֲזַ נִקְרָא ה'. מִנִּין לְנוּ? שְׁכָתוּב (שם כב) כִּי יְהִיָה נְעֲרָה בְּתוּלָה. נְעַר כְּתוּב בְּלִי ה', מַה הַטַּעַם? מִשׁוּם שְׁלֹא הַתְּחַבְּרָה בְּזַכָּר, וּבְכָל מְקוֹם שְׁלֹא נִמְצָאִים זָכָר וְנִקְבָּה, ה"א לֹא נִמְצָאת וְעוּלָה מִשָּׁם, וְנִשְׁאַר ד'.

שְׁהַרִי הִיא כָּל זַמַּן שְׁמַתְחַבְּרַת בְּאוֹר הַלְבָן שְׁמַאִיר נִקְרָאת ה', שְׁהַרִי אֲזַ הַכֵּל מִתְחַבֵּר כְּאַחַד. הִיא נִדְבְּקַת בְּאוֹר הַלְבָן, וְיִשְׂרָאֵל נִדְבְּקִים בֵּיה [לְמַטָּה] וְעוּמְדִים תַּחֲתֵיהּ לְהַדְלִיק אוֹתָהּ, וְאֲזַ הַכֵּל אַחַד. וְזֵהוּ סוּד הַקְרָבָן, שֶׁהַעֲשָׂן שְׁעוּלָה מְעוֹרֵר אוֹתוֹ לְאוֹר הַתְּכָלַת הַזֶּה לְהַדְלִיק. וְכִשְׁנִדְלַק, מִתְחַבֵּר בְּאוֹר הַלְבָן, וְהַגֵּר דוּלַק

אֲתָדֶלֶק אֶתְחַבֵּר (דף נא ע"ב) בְּנִהוּרָא חוּרָא
וּשְׂרָגָא דְלִיק בִּיחֻודָא חַד.

וּבְגִין דְאַרְחִייה דְהַאי נְהוּרָא תְכֵלָא לְשִׁיצָאָה
וּלְמַהוּי אָכִיל כֹּל מַה דְאַתְדַּבֵּק בֵּיה
תְּחֻתִּיה. כַּד רַעֵוָא אֲשַׁתְּפַח וּשְׂרָגָא דְלִיק
בְּחַבּוּרָא חַד כְּדִין כְּתִיב, (מלכים א יח) וַתְּפֹל אֵשׁ
ה' וַתֹּאכַל אֶת הָעוֹלָה וְגו'. וְכַדִּין אֲתִיידַע
דְּהַיָּא שְׂרָגָא דְלִיק בְּחַבּוּרָא חַד וְקִשּׁוּרָא
חַד. נְהוּרָא תְכֵלָא אֲתַדַּבֵּק בְּנִהוּרָא חוּרָא
וְאִיהוּ חַד. אָכִיל תְּחֻתִּיה תְּרַבִּין וְעֵלוּן.
דְּמִשְׁמַע דְּהָא לָא אָכִיל (נ"א וְאִיהוּ וְעֵלוּן דְּהָא לָא אָכִיל)
תְּחֻתִּיה, אֲלֵא בְּזַמְנָא דְאִיהוּ סְלִיק (נ"א דְלִיק)
וְכֵלָא אֲתַקְשֵׁר וְאֲתַחַבֵּר בְּנִהוּרָא חוּרָא.
וְכַדִּין שְׁלֵמָא דְעֵלְמִין כְּלָהוּ, וְכֹלָא אֲתַקְשֵׁר
בִּיחֻודָא חַד.

וְלִבְתַּר דְּסַיִים לְשִׁיצָאָה תְּחֻתִּיה הַאי
נְהוּרָא תְכֵלָא, מִתְדַּבְּקִין בֵּיה
תְּחֻתִּיה כְּהַנִּי וְלִיוָאֵי וְיִשְׂרָאֵל. אֵלִין בְּחַדְוָה
דְּשִׁיר. וְאֵלִין בְּרַעוּתָא דְלַבָּא וְאֵלִין בְּצִלוּתָא.
וּשְׂרָגָא דְלִיק עֲלִייהוּ. וְאַתְדַּבְּקוּ נְהוּרִין כַּחַד
וְנִהְיִין עֵלְמִין וּמִתְבָּרְכִין עֲלָאִין וְתַתְּאִין.
וְכַדִּין וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בֵּינִי אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים
כְּלַכֶּם הַיּוֹם. וְאַתֶּם, אַתֶּם מִיבְעֵי לִיה.
אֲלֵא ו' לְאוֹסְפָא עַל תְּרַבִּין וְעֵלוּן דְאַנוּן
מִתְדַּבְּקִין בֵּיה וְאָכִלִין וְשִׁצְאִין. וְאַתּוּן
מִתְדַּבְּקִין בֵּיה בְּהַהוּא נְהוּרָא תְכֵלָא אוּכְמָא
דְאַכְלָא וְאַתּוּן קִימִין הָדָא הוּא דְכְּתִיב חַיִּים
כְּלַכֶּם הַיּוֹם. (ס"א וְתַכְלַת וְאַיְנִי), כֹּל גְּוֹנִין טְבִין
לְחֵלְמָא, בַּר מִתְכֵלָא דְאִיהוּ אָכִיל וְשִׁצֵּי
תְדִיר. וְאִיהוּ אֵילְנָא דְבֵיה מוּתָא וְשְׂרָיָא עַל
עֵלְמָא תַתְּאָה. וּבְגִין דְכֵלָא שְׂרָיָא תְּחֻתִּיה
אִיהוּ אָכִיל וְשִׁצֵּי.

בִּיחֻוד אָחַד.
וּמִשּׁוּם שְׂדִרְכוּ שֶׁל הָאֹר הַתְּכֵלֶת
הַזֶּה לְהַשְׁמִיד וּלְהִיּוֹת אוּכַל כֹּל מַה
שְׂנַדְבֵּק בּוֹ תַחְתּוּי. כְּשֶׁרְצוֹן נִמְצָא
וְנֵר דוֹלֵק בְּחַבּוּר אָחַד, אִז כְּתוּב
(מלכים-א יח) וַתְּפֹל אֵשׁ ה' וַתֹּאכַל אֶת
הָעוֹלָה וְגו'. וְאִז נוֹדַע שְׂאוּתוֹ נֵר
דוֹלֵק בְּחַבּוּר אָחַד וְקִשֵּׁר אָחַד.
אוֹר תְּכֵלֶת נִדְבֵּק בְּאוֹר לְכֹן וְהוּא
אָחַד. אוּכַל תַּחְתּוּי חֲלָבִים וְעוֹלוֹת
שְׂמִשְׁמַע שׁוּדָה לֹא אוּכַל (נ"א וְהוּא
וְעוֹלוֹת שְׂחָרֵי לֹא אוּכַל) תַּחְתּוּי, אֲלֵא בְּזַמֵּן
שֶׁהוּא עוֹלָה (דוֹלֵק) וְהַכֹּל נִקְשֵׁר
וּמִתְחַבֵּר בְּאוֹר הַלְכֹן, וְאִז הוּא
שְׁלוֹם הָעוֹלָמִים כֻּלָּם, וְהַכֹּל נִקְשֵׁר
בִּיחֻוד אָחַד.

וְאַחַר שְׁסִים לְהַשְׁמִיד תַּחְתּוּי אוֹר
תְּכֵלֶת זֶה, מִתְדַּבְּקִים בּוֹ תַּחְתּוּי
כְּהַנִּים לְוִים וְיִשְׂרָאֵל. אֲלֵה בְּחַדוֹת
הַשִּׁיר, וְאֵלֵה בְּרְצוֹן הַלֵּב, וְאֵלֵה
בְּתַפְלָה. וְנֵר דוֹלֵק עֲלֵיהֶם.
וְנִדְבָקִים הָאוֹרוֹת כְּאָחַד וּמְאִירִים
הָעוֹלָמוֹת, וּמִתְבָּרְכִים עֲלִיוֹנִים
וְתַחְתּוֹנִים.

וְאִז וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בֵּיה אֱלֹהֵיכֶם
חַיִּים כְּלַכֶּם הַיּוֹם. וְאַתֶּם? אַתֶּם
צְרִיף לְכַתֵּב! אֲלֵא ו' - לְהוֹסִיף עַל
חֲלָבִים וְעוֹלוֹת שֶׁהֵם נִדְבָקִים בּוֹ
וְאוּכָלִים וּמִשְׁמִידִים, וְאַתֶּם
מִתְדַּבְּקִים בּוֹ בְּאוֹתוֹ אוֹר תְּכֵלֶת
שְׁחַר שְׂאוּכְלָת וְאַתֶּם קִימִים. זֶהוּ
שְׂכַתוּב חַיִּים כְּלַכֶּם הַיּוֹם. (ס"א וְתַכְלַת
וְאַיְנִי) כֹּל הַגְּוֹנִים טוֹבִים לְחֵלֹם,
חוּץ מִתְכֵלֶת שֶׁהוּא אוּכַל וּמִשְׁמִיד
תְּמִיד, וְהוּא אֵילֵן שְׂבוּ מוֹת וְשׁוּרָה
עַל הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן. וּמִשּׁוּם
שֶׁהַכֹּל שׁוּרָה תַּחְתּוּי, הוּא אוּכַל
וּמִשְׁמִיד.

וְאַם תֹּאמַר כֶּף, גַּם שׁוּרָה בְּשְׁמִים
לְמַעְלָה, וְכַמָּה צְבָאוֹת הֵם
לְמַעְלָה, וְכֻלָּם [מִשְׁמִידִים וְאוּכָלִים]
קִימִים. בֹּא רָאָה, כֹּל אוֹתֶם

וְאִי תִימָא הָכִי נְמִי שְׂרָיָא בְּשְׁמִיָא לְעֵילָא וְכַמָּה חֲזִילִין אַנוּן לְעֵילָא וְכַלְהוּ

שְׁלֹמֶעֱלָה בְּאוֹתוֹ אֹרֹר תִּכְלַת
נְכַלְלִים, אֲבָל הַתְּחַתּוֹנִים לֹא כָּף,
שֶׁהֵם דְּבַר גֵּס, הָעוֹלָם [ג"א אַחַר לִמְסָה
עַל מַה] שְׁעוֹמֵד וְשׁוֹרָה עָלָיו. וְלִכְנֹן
אוֹכֵל וּמְשַׁמֵּד אוֹתָם. וְאֵין לָהּ
דְּבַר אַחַר לְמַטָּה בְּעוֹלָם שֶׁלֹּא
יִשְׁמַד, מִשּׁוּם שֶׁאוֹר הַתְּכֻלַּת
מְשַׁמֵּד כָּל מַה שְׁעוֹמֵד עָלָיו.

בְּאַרְבָּעִים וַחֲמִשָּׁה גִּנּוּיִם שֶׁל
מִינֵי אוֹרוֹת נִחְלַק הָעוֹלָם. שְׁבַעַה
נִחְלָקִים לְשִׁבְעָה תְּהוֹמוֹת. כָּל
אֶחָד מֵכָּה בַּתְּהוֹם שְׁלוֹ, וְאַכְנִים
מִתְגַּלְגָּלוֹת בַּתוֹף הַתְּהוֹם, וְנִכְנָס
אוֹתוֹ אוֹר בְּאוֹתָם אֲבָנִים וְנוֹקֵב
אוֹתָם, וּמִים יוֹצְאִים בָּהֶם,
וְשׁוֹקְעִים כָּל אֶחָד וְאֶחָד עַל
הַתְּהוֹם וּמְכַסֶּה לְשָׁנֵי צְדָדִים.

יוֹצְאִים מִים בְּאוֹתָם נְקִיבִים,
וְנִכְנָס אוֹר וּמְכַסֶּה לְאַרְבַּעַת צְדָדֵי
הַתְּהוֹם. מִתְגַּלְגָּל הָאוֹר בַּחֲבֵרְתּוֹ,
וּפּוֹגְשִׁים בְּאַחַד, וְנִחְלָקִים הַמִּים,
וְאוֹחֲזִים כָּל אוֹתָם שְׁבַעַה
בְּשִׁבְעָה תְּהוֹמוֹת, וְכוּרִים [וְשׁוּרִים]
בְּחֻשְׁכִּים שֶׁל הַתְּהוֹם. וְהַחֻשְׁכִּים
הַלְלוּ מִתְעַרְבִים בָּהֶם, וְעוֹלִים
הַמִּים וְיוֹרְדִים וּמִתְגַּלְגָּלִים
בְּאוֹתָם מְאוֹרוֹת. וּמִתְעַרְבִים
כְּאֶחָד אוֹרוֹת וְחֻשָּׁף וּמִים, וְנַעֲשׂוּ
מֵהֶם אוֹרוֹת שֶׁלֹּא נִרְאִים
חֻשׁוֹכִים.

כָּל אֶחָד מֵכָּה בַּחֲבֵרוֹ, וְנִחְלָקִים
לְשִׁבְעָה וַחֲמִשָּׁה צְנוּרוֹת שֶׁל
הַתְּהוֹם, וּבָהֶם זֹרְמִים מִים. כָּל
צְנוּר וְצְנוּר עוֹלָה בְּקוֹלוֹ,
וְהַתְּהוֹמוֹת מְזַדְּעָעִים. וּכְשִׁאוֹתוֹ
קוֹל נִשְׁמַע, כָּל תְּהוֹם קוֹרֵא
לְחֵבְרוֹ וְאוֹמֵר: חֵלֵק מִימִיךָ
וְאַכְנִס כָּךְ. זֶהוּ שְׁכָתוּב (תְּהִלִּים מ"ב)
תְּהוֹם אֶל תְּהוֹם קוֹרֵא לְקוֹל
צְנוּרִיךָ.

תַּחַת אֵלֶּה שְׁלֹשׁ מְאוֹת [וּשְׁשִׁים]
וּשְׁמוֹנִים [וַחֲמִשָּׁה] גִּידִים. מֵהֶם
לְבָנִים וּמֵהֶם שְׁחָרִים וּמֵהֶם
אַדְמַיִם. נִכְלָלוּ זֶה בְּזֶה וְנַעֲשׂוּ גִּזְוֹן

(שְׁצִי וְאַכִּיל) קִיִּימִי. תָּא חֲזִי, כָּל אֲנוּן דְּלֵעִילָא
בְּהֵוֵא נְהוֹרָא תְּכָלָא אֲתַפְּלִלָן. אֲבָל תַּתְּאִי
לָאו הָכִי דְאֲנוּן מְלָה גִסָּה עֲלִמָא (נ"א אַחַרָא לְתַתְּא
עַל מַה) דְּקִיִּימָא וְשָׂרִיא עֲלִיהֵ. וּבְגִין כָּךְ אֲכִיל
וְשְׁצִי לוֹן. וְלִית לָהּ מְלָה אַחַרָא לְתַתְּא
בְּעֲלִמָא דְלָא אֲשַׁתְּצִי. בְּגִין דְּנְהוֹרָא תְּכָלָא
שְׁצִי לְכָל מַה דְּקִיִּימָא עֲלִיהֵ.

בְּאַרְבָּעִין וַחֲמִשׁ גִּוּוֵי זִינֵי נְהוֹרִין אֲתַפְּלִיג
עֲלִמָא. שְׁבַעַה מִתְפַּלְגִין לְשִׁבְעָה
תְּהוֹמִין. כָּל חַד בְּטַש בַּתְּהוֹמָא דִּילִיה וְאַכְנִין
מִתְגַּלְגָּלִין בְּגוֹ תְּהוֹמָא. וְעֵייל הֵהוּא נְהוֹרָא
בְּאֲנוּן אֲבָנִין וְנִקֵּב לוֹן. וּמִיָּא נְפָקוּ בְּהוּ
וְשָׁקְעִין כָּל חַד וְחַד עַל תְּהוֹמָא וַחֲפִיָּא
לְתַרִין סְטָרִין.

נְפָקוּ מִיָּא בְּאֲנוּן נִיִּקֵּבִין וְעָאל נְהוֹרָא וּבְטַש
לְאַרְבַּע סְטָרֵי תְּהוֹמָא. מִתְגַּלְגָּלָא
נְהוֹרָא בַּחֲבֵרְתָּהּ וְאַעֲרַעוּ בְּחַד וּפְלַגִין מִיִּין
וְאַחֲדִין כָּל אֲנוּן שְׁבַעַה בְּשִׁבְעָה תְּהוֹמִי.
וְכִרְאָן (ס"א שְׂרָאן) בְּחֻשׁוֹכֵי תְּהוֹמָא. וְחֻשׁוֹכֵי אֲנוּן
אֲתַעֲרְבִי בְּהוֹן. וְסִלְקִין מִיָּא וְנִחְתִין
וּמִתְגַּלְגָּלִין בְּאֲנוּן נְהוֹרִין. וְאַתַּעֲרְבוּ כַּחֲדָא
נְהוֹרִין וְחֻשׁוֹכִין וּמִיִּין וְאַתַּעֲבִידוּ מַנִּיִּיהוּ
נְהוֹרִין דְּלָא אֲתַחֲזָאן חֻשׁוֹכָאן.

בְּטַש כָּל חַד בַּחֲבֵרִיהֵ. וּמִתְפַּלְגִין לְשִׁבְעִין
וַחֲמִשׁ צְנוּרֵי תְּהוֹמָא וּבְהוּ נְגַדִין מִיָּא.
כָּל צְנוּרָא וְצְנוּרָא סָלִיק בְּקִלְיָה (וְאַתְּעוּעוּ)
וְאַזְדַּעְזַעִין תְּהוֹמִין. וְכַד הֵהוּא קָלָא אֲשַׁתְּמַע,
כָּל תְּהוֹמָא קָרִי לְחֵבְרִיהֵ וְאָמַר פְּלִיג מִימִיךָ
וְאַעוֹל כָּךְ. הֵדָא הוּא דְכְּתִיב, (תְּהִלִּים מ"ב) תְּהוֹם
אֶל תְּהוֹם קוֹרֵא לְקוֹל צְנוּרִיךָ.

תְּחוֹת אֵלִין תְּלַת מְאָה (נ"א וְשִׁתִּין) וַתְּמַנִּין (וַחֲמִשָּׁה)
גִּידִין. מִנְהוֹן חֵוֹרִין מִנְהוֹן אוֹכְמִין
מִנְהוֹן סוּמְקִין. אֲתַפְּלִילוּ דָּא בְּדָא וְאַתַּעֲבִידוּ

אָחַד. אוֹתָם גִּידִים נִרְקְמוּ בְשֶׁבַע עֶשְׂרֵה רְשָׁתוֹת, וְכָל אַחַת נִקְרָאת רֶשֶׁת גִּידִים. [התקמו] נִרְקְמוּ זֶה בְּזֶה וְיוֹרְדִים בְּתַחְתִּית הַתְּהוֹם. פִּתַח אֵלֶּה עוֹמְדוֹת שְׁפֵי רְשָׁתוֹת כְּמֵרְאָה הַכְּרֹזֶל, וְשְׁפֵי רְשָׁתוֹת אַחֲרוֹת כְּמֵרְאָה הַנְּחֹשֶׁת.

שְׁנֵי כִסְאוֹת עוֹמְדִים עֲלֵיהֶם, אֶחָד מִיָּמִין וְאֶחָד מִשְּׂמָאל. כָּל אוֹתָן רְשָׁתוֹת מִחֲבֵרוֹת כְּאֶחָד, וּמִיָּמִים יוֹרְדִים מֵאוֹתָם צְנוּרוֹת וְנִכְנָסִים בְּרְשָׁתוֹת הָאֵלֶּה. אוֹתָם שְׁנֵי כִסְאוֹת, אֶחָד כִּסֵּא שֶׁל רְקִיעַ שָׁחַר, וְאֶחָד כִּסֵּא שֶׁל רְקִיעַ תַּחַשׁ. שְׁנֵי הַכִּסְאוֹת הֵלְלוּ, כְּשֶׁהֵם עוֹלִים, עוֹלִים [כְּאֶחָד] בְּאוֹתוֹ כִּסֵּא שֶׁל הַרְקִיעַ הַשָּׁחַר. וְכִשְׂוֹרְדִים, יוֹרְדִים בְּאוֹתוֹ כִּסֵּא שֶׁל רְקִיעַ הַתַּחַשׁ.

שְׁנֵי הַכִּסְאוֹת הֵלְלוּ, אֶחָד מִיָּמִין וְאֶחָד מִשְּׂמָאל. וְאוֹתוֹ כִּסֵּא שֶׁל הַרְקִיעַ הַשָּׁחַר מִיָּמִין, וְאוֹתוֹ כִּסֵּא שֶׁל רְקִיעַ הַתַּחַשׁ מִשְּׂמָאל. כְּשֶׁעוֹלִים בְּכִסֵּא שֶׁל הַרְקִיעַ הַשָּׁחַר, מְנַמְיָד הַכִּסֵּא שֶׁל רְקִיעַ שְׂמָאל וְיוֹרְדִים בּוֹ.

מִתְגַּלְגְּלִים הַכִּסְאוֹת אֶחָד בְּאֶחָד, [יורדים ולוקחים] לֹקְחִים כָּל אוֹתָן הַרְשָׁתוֹת לְתוֹכָם וּמְכַנְּסִים אוֹתָם לְתַחְתִּית הַתְּהוֹם הַתַּחְתּוֹנָה. עוֹמֵד כִּסֵּא אֶחָד וְעוֹלָה לְמַעְלָה מִכָּל אוֹתָם הַתְּהוֹמוֹת, וְעוֹמֵד כִּסֵּא אַחֵר לְמַטָּה שֶׁל כָּל הַתְּהוֹמוֹת. בֵּין שְׁנֵי כִסְאוֹת אֵלוֹ מִתְגַּלְגְּלִים כָּל אוֹתָם הַתְּהוֹמוֹת. וְכָל אוֹתָם צְנוּרוֹת נִנְעָצוּ בֵּין שְׁנֵי הַכִּסְאוֹת הֵלְלוּ.

שְׁבָעִים וְחֲמִשָּׁה [אורות] צְנוּרוֹת הֵם. שְׁבַעֲהֶם עֲלִיוֹנִים שֶׁל הַכֵּל, וְכָל אוֹתָם אַחֲרִים אַחֲזוּזִים בָּהֶם, וְכֻלָּם נִנְעָצִים בְּגִלְגְּלֵי הַכִּסֵּא הַזֶּה בְּצַד הַזֶּה, וְנִנְעָצִים בְּגִלְגְּלֵי הַכִּסֵּא הַזֶּה בְּצַד הַזֶּה.

גִּוּוֹן חָד. אֲנוּן גִּידִין אֲתִרְקִימוּ בְשֶׁבַע עֶשְׂרֵה רְשָׁתוֹת. וְכָל חֵד רֶשֶׁת גִּידִין אֶקְרִי (אתְקִימוּ) אֲתִרְקִימוּ דָא בְּדָא וְנַחְתִּין בְּשִׁפּוּלֵי תְהוּמֵי. תַּחֲוֹת אֵלִין. תְּרִין רֶשֶׁתִּין קִיָּמִין כְּחִיזוּ דְפִרְזָלָא. וְתִרִין רֶשֶׁתִּין אַחֲרֵינִין כְּחִיזוּ דְנַחֲשָׂא.

תְּרִין כְּרֶסוֹן קִיָּמֵי עֲלֵייהוּ חֵד מִיָּמִינָא וְחֵד מִשְּׂמָאלָא. כָּל אֲנוּן רֶשֶׁתִּין מִתְחַבְּרָן כְּחֵדָא וּמִיָּין נַחְתִּין מֵאֲנוּן צְנוּרִין וְעֵאלִין בְּאֵלִין רֶשֶׁתִּין. אֲנוּן תְּרִי כְּרֶסוֹן חֵד כְּרֶסִיָּא דְרְקִיעָא אוּכְמָא, וְחֵד כְּרֶסִיָּא דְרְקִיעָא סִסְגוֹנָא. אֵלִין תְּרִין כְּרֶסוֹן פֶּד אֲנוּן סְלָקִין סְלָקִין (כְּחֵד) בְּהֵוָה כְּרֶסִיָּא דְרְקִיעָא אוּכְמָא. וְכֵד נַחְתִּין נַחְתִּין בְּהֵוָה כְּרֶסִיָּא דְרְקִיעָא סִסְגוֹנָא.

אֵלִין תְּרִין כְּרֶסוֹן חֵד מִיָּמִינָא וְחֵד מִשְּׂמָאלָא. וְהֵוָה כְּרֶסִיָּא דְרְקִיעָא אוּכְמָא מִיָּמִינָא. וְהֵוָה כְּרֶסִיָּא דְרְקִיעָא סִסְגוֹנָא מִשְּׂמָאלָא. (דף נב ע"א) פֶּד סְלָקִין בְּכְרֶסִיָּא דְרְקִיעָא אוּכְמָא, מְאִיד כְּרֶסִיָּא דְרְקִיעָא שְׂמָאלָא וְנַחְתִּין בֵּיהּ.

מִתְגַּלְגְּלִין כְּרֶסוֹן חֵד בְּחֵד (ס"א נַחְתִּי וְנִקְטִין) נִקְטִין כָּל אֲנוּן רֶשֶׁתִּין בְּגוּוֹיְהוּ וְעֵאלִין לֹון בְּשִׁפּוּלָא דְתְהוּמָא תַתְּאָה. קָאִים חֵד כְּרֶסִיָּא וְסְלִיק לְעֵילָא מִכָּל אֲנוּן תְּהוּמֵי. וְקָאִים כְּרֶסִיָּא אַחֲרָא לְתַתָּא דְכָל תְּהוּמֵי. בֵּין תְּרִין כְּרֶסוֹן אֵלִין מִתְגַּלְגְּלִין כָּל אֲנוּן תְּהוּמֵי. וְכָל אֲנוּן צְנוּרִין אֲתִנְעָצוּ בֵּין תְּרִין כְּרֶסוֹן אֵלִין.

שְׁבָעִין וְחֲמִשׁ (ד"א ל"ג נְהוּרִין) צְנוּרִין אֲנוּן. שְׁבַעֲהֶם אֲנוּן עֲלָאֵי דְכֵלָא. וְכָל אֲנוּן אַחֲרֵינִין אַחֲדָן בְּהוּ. וְכֵלְהוּ נְעִיצֵי בְּגִלְגְּלוֹי דְהֵאֵי כְּרֶסִיָּא בְּסִטְרָא דָא. וְנִנְעָצִין בְּגִלְגְּלוֹי דְהֵאֵי כְּרֶסִיָּא בְּסִטְרָא דָא.

בָּהֶם [ג"א בתהומות] מִים עוֹלִים וְיוֹרְדִים. אוֹתָם שְׂיֹרְדִים כּוֹרִים בְּתַהוֹמוֹת וּבִקְעִים אוֹתָם. אוֹתָם שְׁעוֹלִים נִכְנָסִים בְּאוֹתָם נִקְבֵי הָאֲבָנִים, וְעוֹלִים וּמְמַלְאִים לְשִׁבְעַת הַיָּמִים. עַד כָּאן שִׁבְעָה גִּוְנִים שֶׁל אוֹרוֹת בְּסוּד עֲלִיּוֹן.

שִׁבְעָה אוֹרוֹת אַחֲרֵים נִחְלָקִים לְשִׁבְעָה יָמִים, וְיָם אֶחָד כּוֹלֵל אוֹתָם. אוֹתוֹ הַיָּם הָאֶחָד הוּא יָם הָעֲלִיּוֹן שֶׁכָּל שִׁבְעַת הַיָּמִים כְּלוּלִים בוֹ. שִׁבְעָה אוֹרוֹת הִלְלוּ נִכְנָסִים לְתוֹךְ אוֹתוֹ הַיָּם וּמִפֵּי כּוֹ לֵים [לשבעים] לְשִׁבְעָה צְדָדִים. וְכָל צֶדֶד וְצֶדֶד נִחְלָק לְשִׁבְעָה נִחְלָיִם, כְּפִתּוּב (ישעיה יא) וְהִפְחוּ לְשִׁבְעָה נִחְלָיִם וְגו'. וְכָל נִחַל וְנִחַל נִחְלָק לְשִׁבְעָה נְהָרוֹת, וְכָל נְהַר וְנְהַר נִחְלָק לְשִׁבְעַת דְּרָכִים, וְכָל דְּרָךְ וְדְרָךְ נִחְלָק לְשִׁבְעָה שְׁבִילִים, וְכָל מִימֵי הַיָּם כֻּלָּם נִכְנָסִים לְתוֹכָם.

שִׁבְעָה אוֹרוֹת עוֹלִים וְיוֹרְדִים לְשִׁבְעָה צְדָדִים. שִׁבְעָה אוֹרוֹת עֲלִיּוֹנִים נִכְנָסִים לְתוֹךְ הַיָּם. שֶׁשָּׁה הֵם, וּמְעֲלִיּוֹן אֶחָד יוֹצֵאִים. כְּמוֹ שְׁנוּטֵל הַיָּם, כִּף מִחְלָק מִימּוֹ לְכָל אוֹתָם יָמִים, לְכָל אוֹתָם נְהָרוֹת. תַּנִּין אֶחָד לְמַטָּה בְּצֶד שְׂמָאל שֶׁטַּבְּכָל אוֹתָם נְהָרוֹת בָּא בְּצֶד. קִשְׁקִשׁוּ כֻלָּם חֲזָקִים כְּבָרוּזֵל, וּמְגִיעַ לְשָׂב, וְשׂוֹאֵב מִקוֹמָה. וְכָל אוֹתָם הָאוֹרוֹת נִחְשָׁכִים לְפָנָיו. פִּיּוּ וּלְשׁוֹנוֹ לוֹהֲטִים אֵשׁ. [חד לשונו] מִחְדָּדֵת לְשׁוֹנוֹ כְּחֶרֶב חֲזָקָה.

עַד שְׁמִיעַ לְהַכְנִס לְמַקְדָּשׁ לְתוֹךְ הַיָּם, וְאֵז מְטַמֵּא אֶת הַמַּקְדָּשׁ וְהָאוֹרוֹת נִחְשָׁכִים, וְאוֹרוֹת עֲלִיּוֹנִים עוֹלִים מֵהֵימָּה. וְאֵז נִחְלָקִים מִימֵי הַיָּם בְּצֶד שְׂמָאל, וְהַיָּם קוֹפֵא וּמִימּוֹ לֹא זוֹרְמִים. וְעַל זֶה סוּד הַדְּבָר, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב וְהִנְחַשׁ הָיָה עָרוֹם מִכָּל חֵית הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר עָשָׂה יְיָ אֱלֹהִים. רָזָא דְחוּיָא בִישָׂא נְחִית

בְּהוֹן מִיִּין (ג"א בתהומות) סִלְקִין וְנִחְתִּין. אֲנוּן דְנִחְתִּין כְּרָאן בְּתַהוּמֵי וּבִקְעֵי לוּן. אֲנוּן דְסִלְקִין עֲלָאִין בְּאֲנוּן נוֹקְבֵי אֲבָנִין וְסִלְקִין וּמְלִיִין לְשִׁבְעַת יָמִין. עַד כָּאן שִׁבְעָה גִּוְנֵי נְהוּרִין בְּרָזָא עֲלָאָה.

שִׁבְעָה נְהוּרִין אַחֲרֵינִין מִתְפַּלְגִין לְשִׁבְעָה יָמִים. וְיִמָּא חַד כְּלִיל לוּן. הַהוּא יִמָּא חַד, אִיהוּ יִמָּא עֲלָאָה דְכֻלְהוּ שִׁבְעַת יָמִין כְּלִילִין בִּיהַ. שִׁבְעָה נְהוּרִין אֲלִין עֲאֲלִין לְגוֹ הַהוּא יִמָּא וּמְחָאן לִיהַ לְיִמָּא (לשבעין) לְשִׁבְעָה סְטָרִין. וְכָל סְטָרָא וְסְטָרָא אֲתַפְּלַג לְשִׁבְעָה נִחְלִין. כְּדִכְתִּיב, (ישעיה יא) וְהִפְחוּ לְשִׁבְעָה נִחְלָיִם וְגו'. וְכָל נִחְלָא וְנִחְלָא אֲתַפְּלַג לְשִׁבְעָה נְהָרִין. וְכָל נְהָרָא וְנְהָרָא אֲתַפְּלַג לְשִׁבְעָה אֲרַחֲיָן. וְכָל אוֹרְחָא וְאוֹרְחָא אֲתַפְּלַג לְשִׁבְעָה שְׁבִילִין. וְכָל מִימוּי דְיִמָּא כְּלַהוֹן עֲאֲלִין לְגִוְיָהוּ.

שִׁבְעָה נְהוּרִין סִלְקִין וְנִחְתִּין לְשִׁבְעָה סְטָרִין. שִׁבְעָה נְהוּרִין עֲלָאִין עֲאֲלִין לְגוֹ יִמָּא. שְׂתָא אֲנוּן וּמְחַד עֲלָאָה נִפְקִי. כְּמָה דְנִטִּיל יִמָּא הָכִי פְּלִיג מִימוּי לְכָל אֲנוּן יָמִין. לְכָל אֲנוּן נְהָרִין. חַד תַּנִּינָא לְתַתָּא בְּסִטְר שְׂמָאלָא שְׂאֵט בְּכָל אֲנוּן נְהָרִין אֲתִי בְּסִטְר קִשְׁקִשׁוּי כְּלַהוֹן תְּקִיפִין כְּפְרִזְלָא וּמְטִי לְשִׂאֲבָא וְשִׂאִיב אֲתָרָה. וְכָל אֲנוּן נְהוּרִין אֲתַחְשָׁכֵן קַמִּיהַ. פּוּמִיָּה וְלִישְׁנִיָּה מְלַהֲטָא אֲשָׂא (חדוד דְלִישְׁנִיָּה) חַדוּד לִישְׁנִיָּה כְּחֶרֶב תְּקִיפָא.

עַד דְּמְטִי לְמִיעַל לְמַקְדָּשָׁא גוֹ יִמָּא וּכְדִין סְאִיב מַקְדָּשָׁא וְאֲתַחְשָׁכֵן נְהוּרִין. וְנְהוּרִין עֲלָאִין סִלְקִין מִן יִמָּא. כְּדִין יִמָּא מִתְפַּלְגִין מִימוּי בְּסִטְר שְׂמָאלָא וְיִמָּא קֶאֱפִי וְלֹא נִגְדִין מִימוּי. וְעַל דָּא רָזָא דְמִלָּה כְּמָה דְכְּתִיב וְהִנְחַשׁ הָיָה עָרוֹם מִכָּל חֵית הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר עָשָׂה יְיָ אֱלֹהִים. רָזָא דְחוּיָא בִישָׂא נְחִית

השָׁדָה אֲשֶׁר עָשָׂה ה' אֱלֹהִים.
סוּד הַנְּחֹשׁ הָרַע יוֹרֵד מִלְמַטָּה
לְמַעְלָה [ס"י מלמעלה למטה], והוא שֵׁט
עַל פְּנֵי הַמַּיִם הַמְרִירִים, וְיוֹרֵד
לְפָתוֹת לְמַטָּה עַד שֶׁיִּפְּלוּ לְתוֹךְ
רִשְׁתּוֹ.

הַנְּחֹשׁ הַזֶּה הוּא מוֹת שְׂבָעוֹלָם,
וְהוּא נִכְנָס בְּמַעְוֵי הַנְּסֻפְרִים שֶׁל
הָאָדָם. הוּא לְצַד שְׂמָאל. וַיֵּשׁ
נְחֹשׁ אַחַר שֶׁל הַחַיִּים בְּצַד יְמִין.
שְׁנֵיהֶם הוֹלְכִים עִם בֶּן הָאָדָם
כְּמוֹ שְׂבָאֲרֹנָה.

מִבְּרַחַת הַשָּׂדֶה, שְׁהָרִי כֹל שָׂאֵר
חַיּוֹת הַשָּׂדֶה אֵין בָּהֶם חָכְם לְהִרַע
כְּמוֹ זֶה, מִשּׁוּם שֶׁהוּא זִמְמַת
הַזָּהָב. אוֹי לְמִי שֶׁנִּמְשָׁף אַחֲרָיו,
שֶׁהוּא גוֹרֵם לוֹ מוֹת וּלְכָל מִי
שֶׁהוֹלֵךְ אַחֲרָיו, וְהָרִי בְּאֲרֹנָה.
אָדָם נִמְשָׁף אַחֲרָיו לְמַטָּה וְיוֹרֵד
לְדַעַת בְּכָל מָה שֶׁלְּמַטָּה. כְּמוֹ
שִׁירָד, כִּף נִמְשָׁף רְצוֹנוֹ וְדִרְכּוֹ
אַחֲרֵיהֶם, עַד שֶׁמִּגִּיעִים לְנְחֹשׁ
הַזֶּה וְרוֹאִים תַּאֲוַת הָעוֹלָם וְיִדְרְכּוּ
שְׁטִים בְּמִקּוֹם זֶה. אִזְ קָם, וְהוּא
נִמְשָׁף אַחַר אָדָם וְאִשְׁתּוֹ וְנִדְבַק
בָּהֶם, וְגָרַם לָהֶם מוֹת וּלְכָל
הַדּוֹרוֹת שְׂבָאוֹ אַחֲרָיו. עַד
שֶׁהִגִּיעוּ יִשְׂרָאֵל לְהַר סִינַי, לֹא
פָּסְקָה זִמְמַתוֹ מִהָעוֹלָם, וְהָרִי
נִתְבָּאֵר. כִּיּוֹן שֶׁחֲטָאוּ וְנִדְבְּקוּ
בְּעֵץ שְׁשׂוּרָה בּוֹ מוֹת לְמַטָּה, מָה
כְּתוּב? וַיִּשְׁמְעוּ אֶת קוֹל ה'
אֱלֹהִים מִתְּהַלֵּךְ בְּגֶן. מִהֵלֶךְ אֵין
כְּתוּב כָּאֵן, אֲלֹא מִתְּהַלֵּךְ.

כֹּא רָאָה, עַד שֶׁאָדָם לֹא חָטָא,
הָיָה עוֹלָה וְעוֹמֵד בְּחֻכְמַת הָאוֹר
הָעֲלִיּוֹן וְלֹא הָיָה נִפְרָד מֵעֵץ
הַחַיִּים. כִּיּוֹן שֶׁהִגְדִּיל תַּאֲוָתוֹ
לְדַעַת וּלְרַדַּת לְמַטָּה, נִמְשָׁף
אַחֲרֵיהֶם עַד שֶׁנִּפְרַד מֵעֵץ הַחַיִּים,
וַיֵּדַע רַע וְעֹזֵב הַטּוֹב. וְעַל זֶה
כְּתוּב (תהלים ה) כִּי לֹא אֵל חִפְץ
רָשָׁע אֶתָּה לֹא יִגְרַף רַע. מִי
שֶׁנִּמְשָׁף אַחַר רַע, אֵין לוֹ דִּינָה

מִתְּתָא לְעִילָא (ס"י מעילא לתתא) וְהוּא שְׂאֵט עַל
אִפִּי מִיּוֹן מְרִירָן. וְנַחֲתִית לְאַפְתִּי לְתַתָּא עַד
דִּיפְּלוֹן גּוֹ רִשְׁתּוֹי.

הָאִי חוּזָא הִיא מוֹתָא דְעֵלְמָא. וְהוּא עָאל
בְּמַעְוֵי דְסֻפְרִים דְּבֵר נָשׁ, הוּא לְסֻטְר
שְׂמָאֲלָא. וְאִית חוּזָא אַחֲרָא דְחַיִּי בְּסֻטְר
יְמִינָא. תְּרוּוֹיִיהוּ אֲזִלִּי עִמָּיה דְּבֵר נָשׁ. כְּמָה
דְּאוּקְמוּהָ.

מִבְּרַחַת הַשָּׂדֶה דְּהָא כֹּל שְׂאֵר חַיּוֹן
דְּחֻקְלָא לִית בְּהוּ חֻכִּים לְאַבְאָשָׁא
כְּהָאִי. בְּגִין דְּאִיהוּ זִוְהִמָּא דְדִּהְבָּא. וְוִי לְמָאן
דְּאִתְמָשִׁיף אַבְתְּרִיהָ. דְּאִיהוּ גְרִים לִיה מוֹתָא
וּלְכָל דְּאִתְיִין אַבְתְּרִיהָ. וְהָא אוּקְמוּהָ. אָדָם
אִתְמָשִׁיף אַבְתְּרִיהָ לְתַתָּא וְנַחֲתִית לְמַנְדַּע בְּכָל
מָה דְלְתַתָּא. כְּמָה דְנַחֲתִית, הִכִּי אִתְמָשִׁיף
רְעוּתִיהָ וְאַרְחוּי אַבְתְּרִיִּיהוּ עַד דְּמִטִּין לְהָאִי
חוּזָא וְחָמוּ תִיאוּבְתִיָּה דְעֵלְמָא וְשִׁטּוֹ אַרְחוּי
בְּאַתְר דָּא. כְּדִין קָם וְאִתְמָשִׁיף אִיהוּ
אַבְתְּרִיִּיהוּ דְאָדָם וְאִתְתִּיָּה וְאִתְדַבֵּק בְּהוּ
וְגָרִים לְהוּ מוֹתָא וּבְכָל דְרִי דְאִתּוּ אַבְתְּרִיהָ.
עַד דְּמִטּוֹ יִשְׂרָאֵל לְטוֹרָא דְסִינַי לֹא פָּסַק
זִוְהִמָּא דִּילִיָּה מֵעֵלְמָא. וְהָא אִתְמָר. כִּיּוֹן
דְּחִטּוֹ וְאִתְדַבְּקוּ בְּאִילָנָא דְשְׂרִיא בִּיה מוֹתָא
לְתַתָּא. מָה כְּתִיב וַיִּשְׁמְעוּ אֶת קוֹל יי אֱלֹהִים
מִתְּהַלֵּךְ בְּגֶן. מִהֵלֶךְ אֵין כְּתִיב כָּאֵן. אֲלֹא
מִתְּהַלֵּךְ.

הָא חוּזִי, עַד לֹא חָטָא אָדָם, הוּהוּ סְלִיק וְקָאִים
בְּחֻכְמָה דְנִהִירוּ עֲלָאָה. וְלֹא הוּהוּ מִתְפָּרֵשׁ
מֵאִילָנָא דְחַיִּי. כִּיּוֹן דְּאִסְגִּי תִיאוּבְתָא לְמַנְדַּע
וּלְנַחֲתָא לְתַתָּא, אִתְמָשִׁיף אַבְתְּרִיִּיהוּ, עַד
דְּאִתְפָּרֵשׁ מֵאִילָנָא דְחַיִּי. וַיֵּדַע רַע וְשָׂבַק טוֹב.
וְעַל דָּא כְּתִיב (תהלים ה) כִּי לֹא אֵל חִפְץ רָשָׁע אֶתָּה
לֹא יִגְרַף (דף נב ע"ב) רַע. מָאן דְּאִתְמָשִׁיף

בְּתַר רָע, לֵית לֵיה דִּירָה עִם אִילָנָא דְחַיִּי.
וְעַד לָא חֲטָאוּ הֵווּ שְׁמַעִין קָלָא מְלַעִילָא
וְהֵווּ יַדְעֵי חֲכַמְתָּא עֲלָאָה וְקִיָּיְמִי
בְּקִיּוּמָא דְזִיְהִירָא עֲלָאָה וְלֹא דְחַלִּי. פִּיּוֹן
דְּחֲטָאוּ אֲפִילוּ קָלָא דְלִתְתָּא לָא הֵוִי יְכָלִין
לְמִיקָם בֵּיה. פְּגוּוֹנָא דָּא עַד לָא חֲבוּ יִשְׂרָאֵל
בְּשַׁעְתָּא דְקִיָּיְמוּ יִשְׂרָאֵל עַל טוּרָא דְסִינֵי
אֲתַעְבֵּר מִנֵּיהּ זִוְהֵמָּא דְהָאִי חִיּוּיָא. דְּהָא
כְּדִין בְּטוּל יֵצֵר הָרַע הָוֵה מַעְלָמָא וְדַחוּ לֵיה
מִנֵּיהּ. וְכְדִין אֲתַאֲחִידוּ בְּאִילָנָא דְחַיִּי וְסָלְקוּ
לְעִילָא וְלֹא נָחְתוּ לְתַתָּא.

עִם עֵץ הַחַיִּים.
וְעַד שֶׁלֹּא חָטְאוּ, הָיוּ שׁוֹמְעִים
קוֹל מְלַמְעֵלָה וְהָיוּ יוֹדְעִים חֲכָמָה
עֲלִיּוֹנָה וְעוֹמְדִים בְּקִיּוּם שֶׁל זֶהר
הָעֲלִיּוֹן וְלֹא פוֹחֲדִים. פִּיּוֹן
שֶׁחֲטָאוּ, אֲפִלוּ קוֹל שְׁלֵמְטָה לֹא
יְכַלּוּ לַעֲמַד בּוֹ. כְּמוֹ זֶה, עַד שֶׁלֹּא
חֲטָאוּ יִשְׂרָאֵל, בְּשַׁעַת שְׁעַמְדוֹ
יִשְׂרָאֵל עַל הַר סִינַי נִתְבַטְּלָה
מֵהֶם זְהֵמַת הַנְּחֹשׁ הַזֶּה, שֶׁהָרִי אִז
בְּטוּל יֵצֵר הָרַע הָיָה מִהָעוֹלָם
וְדַחוּ אוֹתוֹ מֵהֶם, וְאִז נֶאֱחָזוּ בְּעֵץ
הַחַיִּים וְעָלוּ לְמַעְלָה וְלֹא יָרְדוּ
לְמַטָּה.

אִז הָיוּ יוֹדְעִים וְרוֹאִים
אֲסַפְקָלְרִית עֲלִיּוֹנוֹת, וְעִינֵיהֶם
אוֹרוֹ וּשְׂמֵחִים לְדַעַת וּלְשַׁמְעַ.
וְאִז חָגַר לָהֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
חֲגוּרוֹת שֶׁל אוֹתִיּוֹת שְׁמוֹ הַקְּדוֹשׁ
שֶׁלֹּא יוּכַל לְשַׁלֵּט עֲלֵיהֶם הַנְּחֹשׁ
הַזֶּה וְלֹא יִטְמָא אוֹתָם כְּמוֹ קֶדֶם.
פִּיּוֹן שֶׁחֲטָאוּ בְּעַגְלָה, בְּטָלוּ מֵהֶם
כָּל אוֹתָן דְּרַגּוֹת וְאוֹרוֹת עֲלִיּוֹנִים,
וּבְטָלוּ מֵהֶם אוֹתָן חֲגוּרוֹת מְזִינּוֹת
שֶׁהַתַּעֲטָרוּ מֵהַשֵּׁם הָעֲלִיּוֹן
הַקְּדוֹשׁ, וְהַמְשִׁיכוּ עֲלֵיהֶם נְחֹשׁ
הָרַע כְּמוֹ מַקְדָּם וּגְרָמוּ מוֹת לְכָל
הָעוֹלָם. וְאַחַר כֵּן מָה כְּתוּב?
(שְׁמוֹת ל"ד) וַיִּרְא אֶהָרֶן וְכָל בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל אֵת מֹשֶׁה וְהָנָה קָרָן עוֹר
פָּנָיו וַיִּירָאוּ מִגֹּשֶׁת אֱלֹהִים.

בֹּא רֵאָה מָה כְּתוּב בְּתַחֲלָה [שְׁמוֹת
ד',] וַיִּרְא יִשְׂרָאֵל אֵת הַיָּד הַגְּדוֹלָה.
וְכָלֵם רוֹאִים אוֹרוֹת עֲלִיּוֹנִים
וּמְאִירִים בְּאֲסַפְקָלְרִיָּה שְׁמַאֲרִיהָ,
שְׁכַתוּב, (שֵׁם ט) וְכָל הָעָם רֹאִים אֵת
הַקּוֹלֹת. וְעַל הַיָּם הָיוּ רוֹאִים וְלֹא
פוֹחֲדִים, שְׁכַתוּב (שֵׁם טו) זֶה אֱלֹהִים
וְאַנְוָהוּ. אַחַר שֶׁחֲטָאוּ, פָּנָיו
הַסְּרָסוּר לֹא הָיוּ יְכוּלִים לְרְאוֹת,
שְׁכַתוּב (שֵׁם ל"ד) וַיִּירָאוּ מִגֹּשֶׁת
אֱלֹהִים.

בֹּא רֵאָה מָה כְּתוּב בָּהֶם, (שֵׁם ל"ג)
וַיִּתְנַצְּלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֵת עֲדִים

בְּדִין הֵווּ יַדְעִין וְחֲמָאן אֲסַפְקָלְרִיאָן עֲלָאִין
וְאֲתַנְהַרִין עֵינֵיהֶוּ וְחֲדָאן לְמַנְדַּע
וּלְמִשְׁמַע. וְכְדִין חָגַר לוֹן קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא
חֲגוּרִין דְּאֲתַוּוֹן דְּשָׁמִיָּה קְדִישָׁא דְּלֹא יִיכּוּל
לְשַׁלְטָאָה עֲלֵיהֶוּ הָאִי חוּיָא וְלֹא יִסְאֵב לוֹן
פְּקַדְמִיתָא. פִּיּוֹן דְּחֲטָאוּ בְּעַגְלָה אֲתַעְבֵּר מִנֵּיהּ
כָּל אַנּוּן דְּרַגּוֹן וְנַהוּרִין עֲלָאִין. וְאֲתַעְבֵּרֵוּ
מִנֵּיהֶוּ אַנּוּן חֲגִירוֹ מְזִינִין דְּאֲתַעֲטָרוּ מִשְׁמָא
עֲלָאָה קְדִישָׁא. וְאַמְשִׁיכוּ עֲלֵיהֶוּ חוּיָא בִישָׁא
כְּמַלְקְדָמִין וּגְרָמוּ מוֹתָא לְכָל עֲלָמָא. וְלִבְתַּר
מָה כְּתִיב (שְׁמוֹת ל"ג) וַיִּרְא אֶהָרֶן וְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
אֵת מֹשֶׁה וְהָנָה קָרָן עוֹר פָּנָיו וַיִּירָאוּ מִגֹּשֶׁת
אֱלֹהִים.

הָא חֲזִי, מָה כְּתִיב בְּקַדְמִיתָא (שְׁמוֹת י"ד) וַיִּרְא
יִשְׂרָאֵל אֵת הַיָּד הַגְּדוֹלָה וְכִלְהוּ חֲמָאן
זְהַרִין עֲלָאִין וּמִתְנַהַרִין בְּאֲסַפְקָלְרִיאָ דְּנַהֲרָא
דְּכְתִיב, (שְׁמוֹת כ') וְכָל הָעָם רוֹאִים אֵת הַקּוֹלֹת.
וְעַל יִמָּא הֵווּ חֲמָאן וְלֹא דְחַלִּין דְּכְתִיב, (שְׁמוֹת
ט"ו) זֶה אֱלֹהִים וְאַנְוָהוּ. לְבַתַּר דְּחֲטָאוּ, פָּנָיו הַסְּרָסוּר
לֹא הֵווּ יְכָלִין לְמַחְמֵי דְּכְתִיב (שְׁמוֹת ל"ד) וַיִּירָאוּ
מִגֹּשֶׁת אֱלֹהִים.

הָא חֲזִי, מָה כְּתִיב בְּהוּ (שְׁמוֹת ל"ג) וַיִּתְנַצְּלוּ בְּנֵי

מֵהָר חוֹרֵב, שִׁבְטֹלוּ מֵהֶם אוֹתָם כְּלֵי זָזָן (וְהַתְּחַבְּרוּ בָהֶם) (וְהַתְּחַבְּרוּ בָהֶם) בְּהָר סִינֵי כְּדֵי שְׁלֹא יִשְׁלַט בָּהֶם נַחֲשׁ רָע. כִּיִּן שִׁבְטֹלוּ מֵהֶם מֵה פְּתוּבָה? (שם) וּמֹשֶׁה יִקַּח אֶת הָאֱהָל וְנָטָה לוֹ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה הַרְחֵק מִן הַמַּחֲנֶה.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מֵה הַפְּסוּק הִזָּה אַל זֶה? אֵלָּא כִּיִּן שִׁדְעַ מִשָּׁה שִׁבְטֹלוּ מִיִּשְׂרָאֵל אוֹתָם כְּלֵי זָזָן עֲלִיּוֹנִים, אָמַר, הָרִי וְדָאֵי מִכָּאן וְהִלָּאָה נַחֲשׁ רָע יָבֵא לְדוֹר בִּינֵיהֶם, וְאִם יָקוּם כָּאן מִקְדָּשׁ בִּינֵיהֶם - יִטְמָא. מִיד - וּמֹשֶׁה יִקַּח אֶת הָאֱהָל וְנָטָה לוֹ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה הַרְחֵק מִן הַמַּחֲנֶה. כִּי רָאָה מֹשֶׁה שֶׁהָרִי אֵזוּ יִשְׁלַט נַחֲשׁ רָע מֵה שְׁלֹא הִזָּה מִקְדָּשׁ לְזֶה.

וְקָרָא לוֹ אֱהָל מוֹעֵד, וְכִי לֹא הָיָה בַּהֲתַחֲלָה אֱהָל מוֹעֵד? מֵה זֶה מוֹעֵד? רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר לְטוֹב, וְרַבִּי אַבָּא אָמַר לְרָע. רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר לְטוֹב - מֵה מוֹעֵד שֶׁהוּא יוֹם חֲדוּהָ שֶׁל הַלְּבָנָה שְׁנֹת־סֹפָה בּוֹ קִדְשָׁה. (מֵה מוֹעֵד) לֹא שׁוֹלֵטת בּוֹ חֲסָרוֹן, גַּם כָּאן קָרָא לָהּ בְּשֵׁם זֶה, לְהִרְאוֹת שְׁהָרִי הַתְּרַחֵק (נַחֲשׁ) אֱהָל מִבִּינֵיהֶם וְלֹא נִפְגָּם, וְעַל זֶה וְקָרָא לוֹ אֱהָל מוֹעֵד פְּתוּבָה.

וְרַבִּי אַבָּא אָמַר לְרָע - שְׁהָרִי בַּהֲתַחֲלָה הָיָה אֱהָל סֵתָם, כְּמוֹ שְׁנָאֵמַר (ישעיה ל) אֱהָל בַּל יִצְעַן בַּל יִסַּע יִתְדוֹתָיו לְנֹצַח, וְעַכְשָׁו אֱהָל מוֹעֵד. בַּהֲתַחֲלָה לְתַת חַיִּים אֲרַפִּים לְעוֹלָמִים שְׁלֹא יִשְׁלַט בָּהֶם מוֹת, מִכָּאן וְהִלָּאָה אֱהָל מוֹעֵד, כְּמוֹ שְׁנָאֵמַר (איוב ל) וּבֵית מוֹעֵד לְכָל חַי. עַכְשָׁו נִמְן בּוֹ זְמַן וְחַיִּים קְצוּבִים לְעוֹלָם. בַּהֲתַחֲלָה לֹא נִפְגָּם, וְעַכְשָׁו נִפְגָּם. בַּהֲתַחֲלָה חֲבָרוּתָא וְזוּיָג שֶׁל הַלְּבָנָה בְּשֵׁמֶשׁ שְׁלֹא יִסוּרוּ, עַכְשָׁו אֱהָל

יִשְׂרָאֵל אֶת עֲדִים מֵהָר חוֹרֵב. דְּאֶתְעֵבֵר מִנִּיִּהוּ אֲנוּן מִזִּינָן (דְּאֶתְחַבְּרוּ בְהוּ ד"א דְּאֶתְחַבְּרוּ בְהוּ) בְּטוֹרָא דְּסִינֵי בְּגִין דְּלֹא יִשְׁלוּט בְּהוּ הֵהוּא חוּיָא בִּישָׂא. כִּיִּן דְּאֶתְעֵבֵר מִנִּיִּהוּ מֵה כְּתִיב, (שמות ab) וּמֹשֶׁה יִקַּח אֶת הָאֱהָל וְנָטָה לוֹ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה הַרְחֵק מִן הַמַּחֲנֶה.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר מָאֵי הָאֵי קָרָא לְגַבִּי הָאֵי. אֵלָּא כִּיִּן דִּידְעַ מִשָּׁה דְּאֶתְעֵבֵרוּ מִנִּיִּהוּ דִּישְׂרָאֵל אֲנוּן זִינָן עֲלָאִין, אָמַר הָא וְדָאֵי מִכָּאן וְהִלָּאָה חוּיָא בִּישָׂא יִיִתִי לְדִיִּירָא בִּינֵיהוּ, וְאִי יָקוּם מִקְדָּשָׁא הֲכָא בִּינֵיהוּ, יִסְתָּאב. מִיד וּמֹשֶׁה יִקַּח אֶת הָאֱהָל וְנָטָה לוֹ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה הַרְחֵק מִן הַמַּחֲנֶה. בְּגִין דְּחָמָא מִשָּׁה דְּהָא כְּדִין יִשְׁלוּט חוּיָא בִּישָׂא מֵה דְּלֹא הָוֵה מִקְדָּמַת דְּנָא.

וְקָרָא לוֹ אֱהָל מוֹעֵד, וְכִי לֹא הָוֵה בְּקִדְמִיתָא אֱהָל מוֹעֵד. אֵלָּא בְּקִדְמִיתָא אֱהָל סֵתָם, הַשְׁתָּא אֱהָל מוֹעֵד. מָאֵי מוֹעֵד. רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר לְטַב. וְרַבִּי אַבָּא אָמַר לְבִישׁ. רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר לְטַב מֵה מוֹעֵד דְּאִיהוּ יוֹם חֲדוּהָ דְּסִיִּהָרָא דְּאֶתוֹסְפָא בִּיה קְדוּשָׁה (מֵה מוֹעֵד) לֹא שְׁלֵטָא בִּיה פְּגִימוֹתָא. אוּף הֲכָא קָרָא לָהּ בְּשֵׁמָא דָּא לְאַחְזָאָה דְּהָא אֶתְרַחֵיק (חוּיָא) אֱהָל מִבִּינֵיהוּ וְלֹא אֶתְפָּגִים וְעַל דָּא וְקָרָא לוֹ אֱהָל מוֹעֵד כְּתִיב.

וְרַבִּי אַבָּא אָמַר לְבִישׁ דְּהָא בְּקִדְמִיתָא הָוֵה אֱהָל סֵתָם כְּמָה דְּאֶתְ אָמַר, (ישעיה לב) אֱהָל בַּל יִצְעַן בַּל יִסַּע יִתְדוֹתָיו לְנֹצַח. וְהַשְׁתָּא אֱהָל מוֹעֵד. בְּקִדְמִיתָא לְמִיִּהֵב חַיִּין אֲרוּפִין לְעֵלְמִין דְּלֹא יִשְׁלוּט בְּהוּ מוֹתָא. מִכָּאן וְהִלָּאָה אֱהָל מוֹעֵד כְּמָה דְּאֶתְ אָמַר, (איוב ל) וּבֵית מוֹעֵד לְכָל חַי. הַשְׁתָּא אֶתְיִיִּהֵב בִּיה זְמַנָּא וְחַיִּין קְצוּבִין לְעֵלְמָא. בְּקִדְמִיתָא לֹא אֶתְפָּגִים, וְהַשְׁתָּא

מועד, הוּוּג שְׁלֵהֶם מְזִמָּן לְזִמָּן.
וְלִכְּוֹן קָרָא לוֹ אֶהֱל מוּעֵד מַה שְׁלֵא
הִיָּה קֹדֶם.

השְׁלֵמָה מוֹהֶשֶׁמֶטוֹת (בין סימון מד -

מה) יש כאן כמה שורות

רַבִּי שְׁמַעוֹן הִיָּה יוֹשֵׁב לִילָה אֶחָד
וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה, וְהָיוּ יוֹשְׁבִים לְפָנָיו
רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יִצְחָק וְרַבִּי יוֹסִי.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הָרִי פְתוּב (שמות
א) וַיִּתְנַצְּלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת עֲדָיִם
מֵהָר חוֹרֵב, וְאָמְרָנוּ שְׁגָרְמוּ מוֹת
עֲלֵיהֶם מֵאוֹתוֹ זְמַן וּמַעֲלָה, וְשׁוֹלֵט
בָּהֶם אוֹתוֹ נָחַשׁ רַע שֶׁהִסִּירוּ אוֹתוֹ
מֵהֶם בַּתְּחִלָּה. נִינִיח יִשְׂרָאֵל, אֲבָל
יְהוֹשֻׁעַ שְׁלֵא חֲטָא, בְּטַל [וַיִּתְבַּטַּל]
מִמֶּנּוּ אוֹתוֹ כְּלֵי זֶזֶן עֲלִיוֹן שֶׁקָּבַל
עִמָּם בְּהָר סִינַי אוֹ לֹא?.

אִם תֹּאמְרוּ שְׁלֵא בְּטַל מִמֶּנּוּ, אִם
כֵּן, לְמָה מֵת פֶּשַׁר בְּנֵי אָדָם? אִם
תֹּאמְרוּ שֶׁהוֹסֵר מִמֶּנּוּ - לְמָה? וְהָרִי
לֹא חֲטָא, שֶׁהָרִי הוּא הִיָּה עִם מִשֶּׁה
בְּשַׁעַה שֶׁחֲטָאוּ יִשְׂרָאֵל? וְאִם
תֹּאמְרוּ שְׁלֵא קָבַל אוֹתָהּ עֲטָרָה
בְּהָר סִינַי כְּמוֹ שֶׁקָּבְלוּ יִשְׂרָאֵל -
לְמָה?.

פְּתַח וְאָמַר, (תהלים ט) פִּי צַדִּיק ה'
צַדִּיקוֹת אֶהֱב יִשָּׁר יַחְזוּ פְּנִימוֹ.
בְּפִסּוּק זֶה אָמְרוּ הַחֲבָרִים מַה
שֶׁאָמְרוּ. אֲבָל פִּי צַדִּיק ה', צַדִּיק
הוּא וְשִׁמּוֹ צַדִּיק, וְלִכְּוֹן צַדִּיקוֹת
אֶהֱב. יִשָּׁר - הוּא יִשָּׁר, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר צַדִּיק וְיִשָּׁר. וְעַל זֶה יַחְזוּ
פְּנִימוֹ, כֹּל בְּנֵי הָעוֹלָם, וַיִּתְקַנּוּ
דַּרְכֵיהֶם לְלַכֵּת בְּדַרְכּוֹ יִשְׁרָה פְּרָאוּי.
בֹּא רֵאָה, כְּשֶׁדָּן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
אֶת הָעוֹלָם, אֵינּוּ דָן אוֹתוֹ אֶלָּא לְפִי
רַב בְּנֵי הָאָדָם.

וְבֹא וְרֵאָה, כְּשֶׁחֲטָא אָדָם בְּעֵץ
שֶׁאֲכַל מִמֶּנּוּ, גָּרַם לְאוֹתוֹ עֵץ
שֶׁשׁוּרָה בּוֹ תְּמוֹת לְכָל הָעוֹלָם,
וְגַרְם פָּגַם לְהַפְרִיד אִשָּׁה מִבְּעֻלָּה,
וְעַמֵּד חֲטָא תְּפַגֵּם הַזֶּה בְּלִבָּנָה עַד

אֲתַפְּגִים. בְּקִדְמִיתָא חֲבָרוּתָא וְזוּוּגָא דְסִיְהָרָא
בְּשִׁמְשָׁא דְלָא יַעֲדוּן. הַשְׁתָּא אוֹהֵל מוּעֵד
זוּוּגָא דְלֵהוֹן מְזִמָּן לְזִמָּן. וּבְגִינֵי כֵן וְקָרָא לוֹ
אֶהֱל מוּעֵד מַה דְלָא הָוָה קוֹדֶם.

השְׁלֵמָה מוֹהֶשֶׁמֶטוֹת (בין סימון מד - מה כולו. מראה מקומות תמצאהו
בסוף הספר)

רַבִּי שְׁמַעוֹן הִוָּה יְתִיב לִילָא חַד וְלַעֲי
בְּאוּרִייתָא. וְהוּוּ יְתִיב קַמֵּיה רַבִּי יְהוּדָה
וְרַבִּי יִצְחָק וְרַבִּי יוֹסִי. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה הָא
כְּתִיב, (שמות לג) וַיִּתְנַצְּלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת עֲדָיִם
מֵהָר חוֹרֵב, וְקֹאמְרִינָן דְּגָרְמוּ מוֹתָא עֲלֵיהֶו
מֵהֵוּא זְמַנָּא וְלַעֲיָלָא, וְשְׁלִיט בְּהוּ הֵוּא
חֻיָּא בִישָׁא דְאַעֲדוּ לֵיה מְנִייהוּ בְּקִדְמִיתָא.
יִשְׂרָאֵל תִּינַח. יְהוֹשֻׁעַ דְלָא חֲטָא, אֲעֲדִי (ד"א
אתְעֲדִי) מְנִיָּה הֵוּא זִינָא עֲלָאָה דְקַבִּיל עֲמָהוֹן
בְּטוֹרָא דְסִינַי אוֹ לֹא. (דף נג ע"א).

אִי תִימָא דְלָא אֲעֲדִי (ד"א אתְעֲדִי) מְנִיָּה, אִי הָכִי
אֲמַאי מִית פֶּשַׁר בְּנֵי נִשָּׂא. אִי תִימָא
דְאַתְעֲדִי מְנִיָּה, אֲמַאי. וְהָא לֹא חֲטָא. דְהָא
אִיהוּ עִם מִשֶּׁה הָוָה בְּשַׁעַתָּא דְחָבּוּ יִשְׂרָאֵל.
וְאִי תִימָא (ד"א ל"ג דְהָא) דְלָא קַבִּיל הֵוּא עֲטָרָא
בְּטוֹרָא דְסִינַי כְּמָה דְקַבִּילוּ יִשְׂרָאֵל, אֲמַאי.

פְּתַח וְאָמַר, (תהלים יא) פִּי צַדִּיק יִי צַדִּיקוֹת אֶהֱב
יִשָּׁר יַחְזוּ פְּנִימוֹ. הָאִי קָרָא אָמְרוּ בִיָּה
חֲבָרִיָּא מְאִי דְקֹאמְרוּ. אֲבָל פִּי צַדִּיק יִי,
צַדִּיק הוּא וְשִׁמִּיָּה צַדִּיק, וּבְגִינֵי כֵן צַדִּיקוֹת
אֶהֱב. יִשָּׁר, אִיהוּ יִשָּׁר. כְּמָה דְאַתְ אָמַר צַדִּיק
וְיִשָּׁר. וְעַל דָּא יַחְזוּ פְּנִימוֹ כֹּל בְּנֵי עֲלָמָא
וַיִּתְקַנּוּ אֲרַחֲיִיהוּ לְמִיָּהוּ בְּאַרְחַ מִיִּשָּׁר פְּדָקָא
יָאוּת. תָּא חֲזִי, כִּד דְאִין קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא
עֲלָמָא לֹא דָן לֵיה אֶלָּא לְפּוּם רוּבִין דְבְּנֵי
נִשָּׂא.

וְתָא חֲזִי, כִּד חֲב אָדָם בְּאִילָנָא דְאֲכַל מְנִיָּה, גָּרַם לְהֵוּא אִילָנָא דְשָׁרִי

שַׁעֲמְדוּ יִשְׂרָאֵל בְּהַר סִינַי. כִּי־וַיִּבֶן שַׁעֲמְדוּ יִשְׂרָאֵל בְּהַר סִינַי, בְּטֹל מֵהֶם אוֹתוֹ פָּנִים הַלְּבָנָה, וְעַמֻּדָה לְהֵאִיר תָּמִיד.

בֵּין שַׁחֲטָאוֹ יִשְׂרָאֵל בְּעַגְלָה, שָׁבַח הַלְּבָנָה לְהַפְגֵּם כְּמוֹ מִקְדָּם, וְשִׁלַּט הַנְּחֹשׁ הָרַע וְאַחֲזוּ בָּהּ וּמִשָּׁף אוֹתָהּ אֱלֹהֵי. וּכְשִׁדַּע מֹשֶׁה שַׁחֲטָאוֹ יִשְׂרָאֵל וְהוֹסֵר מֵהֶם אוֹתָם כְּלֵי זֶזֶן קְדוֹשִׁים עֲלֵיוֹנִים, יָדַע וְדָאֵי שְׁהָרִי הַנְּחֹשׁ אַחֲזוּ בַלְּבָנָה לְהַמְשִׁיכָה אֱלֹהֵי וּנְפֻגְמָה, וְאֵז הוֹצִיא אוֹתָהּ הַחֻצָּה.

וְכִי־וַיִּבֶן שַׁעֲמְדָה לְהַפְגֵּם, אֵף עַל גִּב שִׁיְהוֹשֻׁעַ עֲמַד בְּעִטְרָה שֶׁל כְּלֵי הַזֶּזֶן שֶׁלוֹ, כִּי־וַיִּבֶן שַׁחֲטָאוֹ בְּהַר סִינַי וְחֻצְרָה כְּמוֹ שֶׁנְּפֻגְמָה בַּחֲטָא שֶׁל אָדָם, לֹא יָכוֹל אָדָם לְהַתְקִים, פָּרַט לְמֹשֶׁה שְׁהָיָה שׁוֹלֵט בָּהּ, וּמוֹתוֹ הָיָה בְּצַד אַחַר עֲלִיּוֹן. וְעַל זֶה לֹא הָיָה רְשׁוּת בָּהּ לְקִים אֶת יְהוֹשֻׁעַ תָּמִיד וְלֹא אַחֵר. וְעַל כֵּן אֶהְל מוֹעֵד קָרָאוּ לוֹ. אֶהְל, שְׁהָרִי שׁוֹרָה בּוֹ זְמַן קָצוּב לְכָל הָעוֹלָם.

וְעַל זֶה סוּד הַדְּבָר - יֵשׁ יָמִין לְמַעְלָה וְיֵשׁ יָמִין לְמַטָּה. יֵשׁ שְׂמָאל לְמַעְלָה וְיֵשׁ שְׂמָאל לְמַטָּה. יֵשׁ יָמִין לְמַעְלָה בַּקְּדֻשָּׁה עֲלִיוֹנָה, וְיֵשׁ יָמִין לְמַטָּה שֶׁהוּא בְּצַד הָאֲחֵר. יֵשׁ שְׂמָאל לְמַעְלָה שֶׁהוּא בַּקְּדֻשָּׁה עֲלִיוֹנָה לְעוֹרֵר אֶהְבָּה לְקַשֵּׁר אֶת הַלְּבָנָה בְּמִקּוֹם קְדוֹשׁ לְמַעְלָה לְהֵאִיר, וְיֵשׁ שְׂמָאל לְמַטָּה שֶׁמְפָרִיד אֶהְבָּה שֶׁלְּמַעְלָה, וּמְפָרִיד אוֹתָהּ מִלְּהָאִיר בְּשִׁמְשׁ וּלְהַתְקַרֵּב אֱלֹהֵי, וְזֶהוּ צַד שֶׁל הַנְּחֹשׁ הָרַע.

שְׁבִשְׂשִׁמְאָל הַזֶּה שֶׁלְּמַטָּה מְתַעוֹרֵר, אֵז מוֹשֵׁף אֶת הַלְּבָנָה

בֵּיהּ מוֹתָא לְכָל עַלְמָא. וְגָרִים פְּגִימוֹ לְאַפְרָשָׁא אֶתְתָּא מִבְּעֵלָה. וְקָאִים חוֹבָה דְּפְגִימוֹ דָּא בְּסִיְהָרָא עַד דְּקִיִּימוּ יִשְׂרָאֵל בְּטוֹרָא דְּסִינַי. כִּי־וַיִּבֶן שַׁחֲטָאוֹ יִשְׂרָאֵל בְּטוֹרָא דְּסִינַי אֶתְעֵבֵר הָהוּא פְּגִימוֹ דְּסִיְהָרָא וְקִיִּימָא לְאַנְהָרָא תְּדִיר.

כִּי־וַיִּבֶן דְּחָבוּ יִשְׂרָאֵל בְּעַגְלָא, תָּבַת כְּמִלְקָדְמִין סִיְהָרָא לְאַתְפְּגָמָא. וְשִׁלַּטָּא חוּיָא בִישָׁא וְאַחֲזִיד בָּהּ וּמִשָּׁיָף לָהּ לְגַבִּיָּהּ. וְכַד יָדַע מֹשֶׁה דְּחָבוּ יִשְׂרָאֵל וְאַתְעֵבֵר מְנִיִּיהוּ אֲנֹן זִיִּינִין קְדִישִׁין עֲלֵאִין, יָדַע וְדָאֵי דְהָא חוּיָא אַחֲזִיד בֵּיהּ בְּסִיְהָרָא לְאַמְשַׁכָּא לָהּ לְגַבִּיָּהּ וְאַתְפְּגִימָת. כְּדִין אֶפִּיק לָהּ לְבָר.

וְכִי־וַיִּבֶן דְּקִיִּימָא לְאַתְפְּגָמָא אֵף עַל גִּב דִּיהוֹשֻׁעַ קָאִים בְּעִטְרָא דְּזִיִּינִין דִּילִיָּהּ, כִּי־וַיִּבֶן דְּפְגִימֵי שְׂרִיא בָּהּ וְאַתְהִדְרַת כְּמָה דְּאַתְפְּגִימַת בְּחוֹבָא דְּאָדָם, לָא יָכִיל בַּר נָשׁ לְאַתְקִיִּימָא. בַּר מֹשֶׁה דְּהָוָה שְׁלִיט בָּהּ וּמוֹתִיָּהּ הָוָה בְּסִטְרָא אַחְרָא עֲלָאָה. וְעַל דָּא לָא הָוָה רְשׁוּ בָּהּ לְקִיִּימָא לִיהוֹשֻׁעַ תְּדִיר וְלֹא לְאַחְרָא. וְעַל כֵּן אֶהְל מוֹעֵד קָרִי לִיָּהּ. אֶהְל דְּהָא שְׂרִיא בֵּיהּ זְמַן קָצִיב לְכָל עַלְמָא.

וְעַל דָּא רְזָא דְּמִלָּה, אִית יְמִינָא לְעִילָא וְאִית יְמִינָא לְתַתָּא. אִית שְׂמָאלָא לְעִילָא וְאִית שְׂמָאלָא לְתַתָּא. אִית יְמִינָא לְעִילָא בַּקְּדֻשָּׁה עֲלָאָה. וְאִית יְמִינָא לְתַתָּא דְּאִיָּהּ בְּסִטְרָא אַחְרָא. אִית שְׂמָאלָא לְעִילָא בַּקְּדֻשָּׁה עֲלָאָה לְאַתְעָרָא רְחִימוֹתָא לְאַתְקַשְׂרָא סִיְהָרָא בְּאַתֵּר קְדִישָׁא לְעִילָא לְאַתְנַהָרָא.

וְאִית שְׂמָאלָא לְתַתָּא דְּאַפְרִישׁ רְחִימוֹתָא דְּלְעִילָא וְאַפְרִישׁ לָהּ מִלְּאַנְהָרָא בְּשִׁמְשָׁא וּלְאַתְקַרְבָּא בְּהִדְיָהּ. וְדָא הוּא סִטְרָא דְּחוּיָא בִישָׁא.

דְּכַר שְׂמָאלָא דָּא דְּלְתַתָּא אֶתְעֵרַת כְּדִין מִשָּׁיָף לָהּ לְסִיְהָרָא וְאַפְרִישׁ לָהּ

ומפריד אותה מלמעלה ונחשף
אורה ונדבקות בנחש הרע, ואז
שואבת מות למטה לכל ונדבקות
בנחש ומתרחקת מעץ החיים.
ועל זה גרם מות לכל העולם.
וזהו שאז נטמא המקדש עד זמן
קצוב שנתקנה הלכנה ושבה
להאיר, וזהו אהל מועד. ועל זה
יהושע לא מת אלא בעטיו של
הנחש הזה שקרב ופגם את
המקדש כמו קדם. וזהו סוד
הכתוב (שמות לב) ויהושע בן נון
נער לא ימיש מתוך האהל. שאף
על גב שהוא נער למטה לקבל
אור, לא ימיש מתוך האהל. כמו
שנפגם זה - כך גם נפגם זה, אף
על גב שקלי זין קדוש היה לו.
כיון שנפגמה הלכנה, כך הוא
ודאי לא נצל לבדו ממנו מאותו
גון ממש.

בא ראה, כמו זה, כיון שחטא
אדם, נטל הקדוש ברוך הוא
ממנו אותם כלי זין, אותיות
מאירות קדושות שעטר אותו
הקדוש ברוך הוא. ואז פחדו,
וידעו שהרי התפשטו מהם. זהו
שכתוב וידעו כי עירמם הם.
בהתחלה היו מתלבשים באותם
כתרי כבוד מזינים שהם חרות
מהכל. כיון שחטאו, התפשטו
מהם, ואז ידעו שהרי המות
קורא להם, וידעו שהפשטו
מחרות הכל, וגרמו מות להם
ולכל העולם.

ויתפרו עלה תאנה. הרי פרשנו
שלמדו כל מיני כשפים וקסמים
ונאחזו בזה שלמטה, כמו
שנתפאר. באותה שעה נגרעה
הזקיפות וקומת האדם מאה
אמות. ואז נעשה פרוה, ועמד
אדם בדין והתקללה הארץ, והרי
בארנו.

ויגרש את האדם. אמר רבי
אלעזר, לא ידעתי מי עשה

מלעילא ואתחשכת נהוראה ואתדבקות בחויה
בישא. וכדין שאיבת מותא לתתא לכלא
ואתדבקות בחויה ואתרחקת מאילנא דחייא.

ועל דא גרים מותא לכל עלמא. ודא הוא
דכדין אסתאבת מקדשא עד זמן קציב
דאתקנת סיהרא ותבת לאנהרא ודא הוא אהל
מועד. ועל דא יהושע לא מית אלא בעיטא
של נחש דא דקריב ופגים משפנא
בדקדמיתא. ודא הוא רזא דכתיב, (שמות לג)
ויהושע בן נון נער לא ימיש מתוך האהל.
דאף על גב דאיהו נער לתתא לקבלא נהורא,
לא ימיש מתוך האהל. כמה דאתפגים דא
הכי נמי אתפגים דא. אף על גב דזיינא
קדישא הוה ליה. כיון דאתפגים סיהרא הכי
הוא ודאי לא אשתויב בלחודוי מניה מההוא
גוונא ממש.

תא חזי, פגוונא דא כיון דחב אדם נטל
קדשא ברוך הוא מניה אנון זייני אתוון
נהירין קדישין דאעטר ליה קדשא ברוך הוא.
וכדין דחלו וידעו דהא אתפשטו מנייהו הדא
הוא דכתיב וידעו כי עירומים הם. בקדמיתא
הוה מתלבשין באנון כתרי יקר מזיינין דאנון
חירו מפלא. כיון דחבו אתפשטו מנייהו.
וכדין ידע דהא מותא קרי לון. וידעו
דאתפשטו מחירו דכלא. וגרמו מותא לון
ולכל עלמא. (דף נג ע"ב)

ויתפרו עלה תאנה הא אוקימנא דאוליפו
כל זייני חרשין וקוסמין ואחידו
בהאי דלתתא כמה דאתמר. והיא שעתא
אתגרע זקיפו וקומה דאדם מאה אמיין. וכדין
אתעביד פרוהא וקאים אדם בדינא ואתלטיא
ארעא והא אוקימנא:

ויגרש את האדם. אמר רבי אלעזר לא

גרושין למי, אם הקדוש ברוך הוא עשה גרושים לאדם אם לא. אבל הדבר התהפך, ויגרש את, א"ת דוקא, ומי גרש את? האדם. האדם ודאי גרש את, ולכן כתוב וישלחהו ה' אלהים מגן עדן. למה וישלחהו? משום שגרש אדם את, כפי שבארנו. וישכן - הוא השרה אותם במקום זה. שהוא גרם וסתם דרכים ושבילים והשרה דינים על העולם, והמשיך קללות מאותו יום ומעלה.

ואת להט החרב המתהפכת, כל אלו ששוריים בזרקי הדינים על העולם, שמתהפכים לגונים רבים כדי להפרע מהעולם. לפעמים אנשים ולפעמים נשים. לפעמים אש לזהטת ולפעמים רוחות שאין מי שיעמד בהם. וכל זה לשמר את דרך עץ החיים שלא יוסיפו להרע כמקדם. להט החרב - אלו שמלהטים אש ותלנינים על ראשי הרשעים והחוטאים. והגונים מתהפכים לכמה מינים לפי דרכי בני האדם, ועל זה להט, כמו שנאמר (מלאכי א) ולהט אתם היום הבא וגו', והרי נאמר. החרב - זו חרב לה, כמו שנאמר (ישעיה לד) חרב לי' לה' מלאה דם וגו'.

אמר רבי יהודה, להט החרב - [אפלו] כל אותם הממנים שלמטה שמתהפכים מדמות לדמות, כלם ממנים על העולם להרע ולהסטות את רשעי העולם שעוברים על מצוות רבונם.

בא ראה, פיון שאדם חטא, המשיך עליו כמה מינים רעים וכמה בעלי דינים, ופחד מכלם ולא יכל לעמד עליהם. שלמה ידע חכמה עליונה, ושם לו הקדוש ברוך הוא עטרת מלכות, וכל העולם היה פוחד ממנו.

ידענא מאן עביד תרוכין למאן. אי קדשא בריך הוא עבד תרוכין לאדם אי לא. אבל מלה אתהפוך ויגרש את, א"ת דייקא. ומאן גרש את, האדם. האדם ודאי גרש את. ובגין דא כתיב וישלחהו יי אלהים מגן עדן. אמאי וישלחהו, בגין דגרש אדם את פדקאמרן. וישכן, איהו אשרי לון באתר דא דאיהו גרים וסתים אורחין ושבילין ואשרי דינין על עלמא ואמשיך לווטין מההוא יומא ולעילא. ואת להט החרב המתהפכת, כל אנון דשריין בקוזפי דינין על עלמא, דמתהפכין לגוונין סגיאין בגין לאתפרעא מעלמא. לזמנין גוברין לזמנין נשין לזמנין אשא מלהטא ולזמנין רוחין דלית מאן דקאים בהו. וכל דא לשמור את דרך עץ החיים דלא יוסיפון לאבאשא פקדמיתא. להט החרב, אנון דמלהטאן אשא וקוסטירי על ראשיהון דרשיעיא וחיביא. ומתהפכין גוונין לכמה זיינין לפום ארחייהו דבני נשא. ועל דא להט כמה דאת אמר (מלאכי א) ולהט אותם היום הבא וגו' והא אתמר. החרב דא חרב לי' כמה דאת אמר, (ישעיה לד) חרב לי' מלאה דם וגו'.

אמר רבי יהודה להט החרב (אפילו) כל אנון קסטריין דלתתא דמתהפכין מדיוקנא לדיוקנא כלהון ממנן על עלמא לאבאשא ולאסטאה לון לחיבי עלמא דעברין על פקודי דמאריהון.

הא חזי, פיון דחב אדם אמשיך עליה כמה זיינין בישין וכמה גרדיגי נמוסין ודחיל מפלהו ולא יכיל לקיימא עליהו. שלמה ידע חכמתא עלאה ושיי ליה קדשא בריך הוא עטרא דמלכותא והווי דחלו מניה כל עלמא.

פיון שחטא, המשיף עליו כמה מינים רעים וכמה בעלי דינים, ופחד מכלם, ואז יכלו להרע לו. ומה שהיה בידו לקחו ממנו.

ועל זה, כמה שהולך בן אדם ובאותה הדרך שנדבק בה, כך מושף עליו כח ממנה שהולך כנגדו. כך אדם היה מושף עליו כח טמא אחר שטמא אותו ואת כל בני העולם.

בא ראה, כשחטא אדם, מושף עליו כח טמאה וטמא אותו ואת כל בני העולם, וזהו נחש הרע שהוא טמא ומטמא את העולם. ששנינו, כשמוציא נשמות מבני האדם, נשאר ממנו גוף טמא, ומטמא את הבית ומטמא את כל אלה שמתקרבים אליו. זהו שכתוב (במדבר ט) הנוגע במת וגו'.

ועל זה, פיון שהוא נוטל נשמה ומטמא את הגוף, אז נתנה רשות לכל אותם צדדים טמאים לשרות עליו, שהרי אותו הגוף נטמא מן הצד של אותו הנחש הרע ששורה עליו. ועל זה, בכל מקום שאותו נחש הרע שורה, מטמא אותו ונטמא.

ובא וראה, כל בני העולם בפשעה שישנים על מטותיהם בלילה, והלילה פורש כנפיו על כל בני העולם, טועמים טעם המות. ומתוך שטועמים טעם מות, רוח הטמאה הזו שטה על העולם ומטמאת [את] העולם [ד"א בתוך האהל שזו], ושורה על ידי האיש ונטמא.

וכשמתעורר ונשמתו חוזרת אליו, בכל מה שיקרב בידו - הפל נטמא, כי שורה עליהם רוח טמאה. ועל זה לא יקח אדם בגדיו ללבש ממי שלא נטל ידיו, שהרי המשיף עליו אותו רוח טמאה ונטמא. ויש רשות לרוח

פיון דחב אמשיף עליה כמה זיינין בישיין וכמה גרדיני נמוסין ודחיל מפלהו וכדין יכילו לאבאשא ליה ומה דהוה בידיה נטלו מניה.

ועל דא כמה דאזיל בר נש ובההוא ארחא דאתדבק ביה, הכי משיף עליה חילא ממנא דאזיל לקבליה. כך אדם הוה משיף עליה חילא אחרא מסאב. דסאיב ליה ולכל בני עלמא.

הא חזי, פד חב אדם משיף עליה חילא מסאבא וסאיב ליה ולכל בני עלמא. והאי הוא חוץא בישא דאיהו מסאב וסאיב עלמא. דתנינן פד אפיק נשמתין מבני נשא, אשתאר מניה גופא מסאב וסאיב ביתא. וסאיב לכל אנון דמקרבין ביה. הדא הוא דכתיב, (במדבר ט) הנוגע במת וגו'. ועל דא כיון דאיהו נטיל נשמתא וסאיב גופא כדין אתייהיב רשו לכל אנון סטרי מסאבן לשריא עלוי. דהא ההוא גופא אסתאב מסטרא דההוא חוץא בישא דשריא עלוי. ועל דא בכל אתר דההוא חוץא בישא שארי מסאב ליה ואסתאב.

ותא חזי, כל בני עלמא בשעתא דניימי על ערסייהו בליליא, וליליא פריש גרפהא על כל בני עלמא טעמי טעמא דמותא. ומגו דטעמי טעמא דמותא האי רוחא מסאבא שטיא על עלמא וסאיב (על) עלמא (ד"א ל"ג בגו מסטרא דיליה) ושריא על ידוי דבר נש ואסתאב.

וכר אתער ואתהדר ליה נשמתיה, בכל מה דיקרב בידוי כלהו מסאבי, בגין דשריא עלייהו רוח מסאבא. ועל דא לא יסב בר נש מנוי לאלבשא ממאן דלא נטיל ידוי. דהא אמשיף עליה ההוא רוח מסאבא ואסתאב. ואית ליה רשו להאי רוח

הטמאה הזו לשרות בכל מקום שנמצא רשם מצדו.

ורבן לא יטל אדם ידיו ממי שלא נטל ידיו, משום שהמשיך עליו אותו רוח טמאה וקבלו זה שנטל מים ממנו, ויש לו רשות לשרות על האדם. לכן צריך אדם להשמר בכל צדדיו מצד הנחש הרע הזה שלא ישלט עליו, ועתיד הקדוש ברוך הוא לעולם הבא לבטלו מן העולם. זהו שכתוב (זכריה יג) ואת רוח הטמאה אעביר מן הארץ, ואז פתוב (ישעיה כב) בלע המות לנצח וגו'.

והאדם ידע את חוה אשתו וגו'. רבי אבא פתח ואמר, (קהלת א) מי יודע רוח בני האדם העלה היא למעלה ורוח הבהמה היורדת היא למטה לארץ. לפסוק הזה יש פמה גונים, וכן הוא כל דברי התורה יש בכל אחד ואחד פמה גונים, וכלם נאותים וכוף הם. וכל התורה מתפרשת בשבעים פנים כנגד שבעים צדדים ושבעים ענפים, וכוף הוא בכל דבר ודבר של התורה. וכל מה שיוצא מפל דבר ודבר, פמה אפנים מתפרשים ממנו לכל הצדדים.

בא ראה, כשפן אדם הולך בדרך אמת, הוא הולך לימין וממשיך עליו רוח קדושה עליונה מלמעלה, ורוח זו עולה כרצון קדוש להאחז למעלה ולהדבק בקדושה עליונה שלא תזוז ממנו. וכשאדם הולך בדרך רעה וסוטה בדרךיו, הוא מושך עליו רוח טמאה שלצד שמאל, ומטמא אותו ונטמא בו, כמו שנאמר (ויקרא יא) ולא תטמאו בהם ונטמתם בהם. בא להטמא - מטמאים אותו.

מסאבא לשריא בכל אתר דאשתכח רשימו מסטריה.

ועל דא לא יטול ידוי בר נש ממאן דלא נטיל ידוי בגין דאמשיך עליה ההוא רוח מסאבא וקביל ליה האי דנטל מיא מגיה ואית ליה רשו לשריא עלוי (דף טז ע"א) דבר נש. בגין כף בעי בר נש לאסתמרא בכל סטרוי מסטרא דהאי חויא בישא דלא ישלוט עלוי. וזמין קדשא ברין הוא לעלמא דאתי לאעברא ליה מעלמא. הדא הוא דכתיב, (זכריה יג) ואת רוח הטמאה אעביר מן הארץ (וכרין) (ד"א וכתוב) (ישעיה כב) בלע המות לנצח וגו'.

והאדם ידע את חוה אשתו וגו'. רבי אבא פתח (ואמר) (קהלת א) מי יודע רוח בני האדם העולה היא למעלה ורוח הבהמה היורדת היא למטה לארץ. האי קרא כמה גוונין אית ביה. והכי הוא כל מלוי דאורייתא פמה גוונין בכל חד וחד וכלהו יאות והכי אנון. וכל אורייתא מתפרשא בשבעין אנפין. לקביל שבעין סטריין ושבעין ענפין. והכי הוא בכל מלה ומלה דאורייתא. וכל מאי דנפיק מפל מלה ומלה כמה גוונין אתפרשן מגיה לכל סטריין.

הא חזי, פד בר נש אזיל בארע קשוט, הוא אזיל לימינא, ואמשיך עליה רוחא קדישא עלאה מעילא. והאי רוח סליק ברעותא קדישא לאתאחדא לעילא ולא תדבקא בקדושה עלאה דלא אתעדי מגיה. וכד בר נש אזיל בארע ביש וסטי ארחוי, הוא אמשיך עליה רוח מסאבא דלסטר שמאלא, וסאיב ליה ואסתאב ביה. פמה דאת אמר, (ויקרא יא) ולא תטמאו בהם ונטמתם בהם. אתא לאסתאבא מסאבין ליה.

ובא ורָאָה, בְּשַׁעַר שַׁבּוֹן אָדָם
הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ אֲמִתּוֹ וּמוֹשֵׁף עָלָיו
רוּחַ קְדוּשָׁה עֲלִיּוֹנָה וְנִדְבָק בָּהּ,
הַבֵּן שִׁיּוּלִיד וַיֵּצֵא מִמֶּנּוּ לְעוֹלָם
הוּא מְמַשֵּׁף עָלָיו קְדוּשָׁה עֲלִיּוֹנָה
וַיְהִי קְדוֹשׁ בְּקְדוּשַׁת רַבּוּנוֹ, כְּמוֹ
שְׁפָתוֹב (שם ס) וְהִתְקַדְּשִׁיתֶם
וְהִייתֶם קְדוּשִׁים וְגו'. וּכְשֶׁהוּא
הוֹלֵךְ בְּצַד שְׂמָאל וּמְמַשֵּׁף עָלָיו
רוּחַ טְמָאָה וְנִדְבָק בּוֹ, הַבֵּן שִׁיֵּצֵא
מִמֶּנּוּ לְעוֹלָם הוּא מְמַשֵּׁף עָלָיו
רוּחַ טְמָאָה וַיֵּטְמָא בְּטְמָאת אוֹתוֹ
הַצַּד.

וְעַל זֶה כְּתוּב, מִי יוֹדֵעַ רוּחַ בְּנֵי
הָאָדָם הַעֲלָה הִיא לְמַעְלָה.
וּכְשֶׁהוּא בְּהִדְבָקוֹת הַיָּמִין, הִיא
עוֹלָה לְמַעְלָה. וּכְשֶׁהוּא
בְּהִדְבָקוֹת הַשְּׂמָאל, אוֹתוֹ צַד
שְׂמָאל שֶׁהוּא רוּחַ טְמָאָה יוֹרֵד
מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה, וְשֵׁם דִּיּוּרוֹ בְּבֶן
הָאָדָם וְלֹא זֶה מִמֶּנּוּ. [וְהַבֵּן וְהַמָּה]
שֶׁהוֹלִיד בְּאוֹתָהּ [רוּחַ] טְמָאָה הוּא
נִהְיָ בְּנוֹ מֵאוֹתוֹ רוּחַ הַטְּמָאָה
הוּא אוֹתוֹ הַבֵּן.

אָדָם נִדְבָק בְּאוֹתוֹ רוּחַ טְמָא,
וְאִשְׁתּוֹ נִדְבָקָה בּוֹ בְּהִתְחַלָּה,
וְלִקְחָה וְקִבְּלָה אוֹתָהּ זְהֻמָּה
מִמֶּנּוּ הוֹלִיד בֶּן. בֶּן זֶה הוּא בֶּן
שֶׁל רוּחַ הַטְּמָאָה. וְעַל זֶה שְׁנֵי
בָּנִים הֵם - אֶחָד מֵאוֹתוֹ רוּחַ
טְמָא, וְאֶחָד כְּשֶׁשָּׁב אָדָם
בְּתַשׁוּבָה. וְלִכֵּן זֶה מִצַּד הַטְּמָאָה,
[וְהַ] זְהֻמָּה מִצַּד הַטְּהֻרָה.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, בְּשַׁעַר שֶׁהִטִּיל
נְחֹשׁ אוֹתָהּ זְהֻמָּה בְּחוּהָ, הִיא
קִבְּלָה אוֹתוֹ, וּכְשֶׁשָּׁמַשׁ עִמָּה
אָדָם, הוֹלִידָה שְׁנֵי בָּנִים - אֶחָד
מֵאוֹתוֹ צַד טְמָא, וְאֶחָד מִצַּד שֶׁל
אָדָם. וְהַבֵּל הִיָּה דוּמָה בְּדַמּוֹת
עֲלִיּוֹנָה, וְקִיֵּן בְּדַמּוֹת תַּחְתּוֹנָה,
וְלִכֵּן דְּרִכִּיהֶם נִפְרְדוּ זֶה מִזֶּה.
וְדַאי שְׁקִינְן הִיָּה בֶּן שֶׁל רוּחַ
הַטְּמָאָה שֶׁהוּא הַנְּחֹשׁ הַרְע [וְהַבֵּל בֶּן
שֶׁל אָדָם] הִיָּה. וּבְגַלְל שְׁקִינְן בְּאֵ מִצַּד

וְהָא חֲזִי, בְּשַׁעַתָּא דְּבַר נֶשׁ אָזִיל בְּאַרְחָ
קְשׁוּט וְאַמְשִׁיף עָלֶיהָ רוּחָא קְדִישָׁא
עֲלָאָה וְאַתְדַּבֵּיק בֵּיהּ, בְּרָא דִּיּוֹלִיד וַיִּפּוֹק מִגְּוִיָּה
לְעֲלָמָא, הוּא מְשִׁיף עָלֶיהָ קְדוּשָׁה עֲלָאָה,
וַיְהִי קְדִישׁ בְּקְדוּשָׁה דְּמֵאַרְיָה. כְּמָה דְּכְתִיב,
[וַיִּקְרָא כ] וְהִתְקַדְּשִׁיתֶם וְהִייתֶם קְדוּשִׁים וְגו'. וְכַד
אִיהוּ אָזִיל בְּסִטְר שְׂמָאלָא, וְאַמְשִׁיף עָלֶיהָ
רוּחַ מְסֻאָבָא וְאַתְדַּבֵּיק בֵּיהּ, בְּרָא דִּיּוֹק מִגְּוִיָּה
לְעֲלָמָא הוּא אִמְשִׁיף עָלֶיהָ רוּחַ מְסֻאָבוֹ
וַיִּסְתָּאב בְּמְסֻאָבוֹ דֵּהֵוּא סְטְרָא.

וְעַל דָּא כְּתִיב מִי יוֹדֵעַ רוּחַ בְּנֵי הָאָדָם
הַעֲוֹלָה הִיא לְמַעְלָה. כַּד אִיהוּ
בְּאַתְדַּבָּקוֹת יְמִינָא סְלִקָּא הִיא לְעִילָא. וְכַד
אִיהוּ בְּאַתְדַּבָּקוֹת שְׂמָאלָא הֵוּא סְטְר
שְׂמָאלָא דְּאִיהוּ רוּחַ מְסֻאָבוֹ נְחִית מְעִילָא
לְתַתָּא וְשְׁוֵי דִּיּוּרִיָּה בְּבַר נֶשׁ וְלֹא אַעְדֵי מִגְּוִיָּה.
וּבְרָא [וְהַ] דְּאוֹלִיד בְּהֵוּא [רוּחַ] מְסֻאָבוֹ אִיהוּ
הַיִּי בְּרִיָּה מֵהֵוּא רוּחַ מְסֻאָב אִיהוּ הֵוּא
בְּרָא.

אָדָם אֲתַדְבֵּיק בְּהֵוּא רוּחַ מְסֻאָב וְאַתְתִּיָּה
אַתְדַּבֵּיקָא בֵּיהּ בְּקַדְמִיתָא וְנִטְלַת
וְקִבִּילַת הֵוּא זוּהֻמָּא מִגְּוִיָּה אוֹלִיד בַּר. הַאי
בְּרָא בְּרָא דְּרוּחַ מְסֻאָבָא אִיהוּ. וְעַל דָּא תְרִין
בְּנִין הָווּ. חַד מֵהֵוּא רוּחַ מְסֻאָב וְחַד כַּד תָּב
אָדָם בְּתִיּוּבָתָא. וּבְגִינֵי כֵּךְ הַאי מְסֻטְרָא
מְסֻאָבָא. [וְדַא ד"א וְהַאי] מְסֻטְרָא דְּכִיָּיא.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר בְּשַׁעַתָּא דְּאִטִּיל נְחֹשׁ הֵוּא
זוּהֻמָּא בָּהּ בְּחוּהָ קִבִּילַת לִיהּ. וְכַד
אַשְׁתַּמֵּשׁ עִמָּה אָדָם אוֹלִידַת תְּרִין בְּנִין. חַד
מֵהֵוּא סְטְרָא מְסֻאָבָא וְחַד מְסֻטְרָא דְּאָדָם.
וְהוּי דְּמִי הַבֵּל בְּדִיּוּקְנָא דְּלְעִילָא וְקִיֵּן
בְּדִיּוּקְנָא דְּלְתַתָּא. וּבְגִינְן כֵּךְ אֲתַפְרְשׁוּ אַרְחִיָּיְהוּ
דָּא מִן דָּא. וְדַאי קִיֵּן בְּרָא דְּרוּחַ מְסֻאָבָא הֵוּא

שְׁכָתוּב וּתְסַף לְלֵדָת, וְהָרִי נֹאמֵר.
הֲלוֹא אִם תִּיטִיב שְׂאֵת, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאמַר. אָבֶל שְׂאֵת כְּמוֹ שֶׁאִמֵּר
רַבִּי אַבָּא, שְׂאֵת תַּעֲלֶה לְמַעְלָה וְלֹא
תֵרֵד לְמַטָּה. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, דְּבַר זֶה
כַּעֲת נֹאמֵר וְנֹאֵה הוּא, אָבֶל כִּף
שְׁמַעְתִּי, שְׂאֵת יַעֲלֶה מִמֶּךָ וְיַעֲזֹב
לְךָ הַדְּבָקוֹת זֹו שֶׁל רִיחַ הַטְּמֵאָה.

וְאִם לֹא - לִפְתַּח חֲטָאת רַבִּין. מַה
זֶה לִפְתַּח? זֶה הַדִּין הַעֲלִיּוֹן שֶׁהוּא
הַפְּתַח שֶׁל הַכֹּל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאמַר (תהלים
104) פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צְדָק. חֲטָאת
רַבִּין - אוֹתוֹ הֵצִד שֶׁנִּדְבָקָה בּוֹ
וְנִמְשָׁךְ עֲלֵיךְ, יִשְׁמַר אוֹתְךָ לְהַפְרֵעַ
מִמֶּךָ, כְּתַרְגוּמוֹ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בֵּא רְאֵה, בְּשַׁעֲה
שֶׁקִּין הֵרַג אֶת הַבֵּל, לֹא יָדַע אִיךָ
יּוֹצֵא [יוצאת] נְשַׁמְתוּ מִמֶּנּוּ, וְהָיָה
נוֹשֵׁף אוֹתוֹ בְּשֵׁנָיו כְּנֹחֵשׁ, וְהָרִי
בְּאֵרוֹהַ הַחֲכָרִים. בְּאוֹתָהּ הִשְׁעָה
קָלְלוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהָיָה
הוֹלֵךְ לְכָל צַדִּיק הָעוֹלָם, וְלֹא הָיָה
מְקוֹם שֶׁמִּקְבֵּל אוֹתוֹ, עַד שֶׁטַּפַּח
עַל רֹאשׁוֹ וְשָׁב לִפְנֵי רַבּוֹנוֹ, וְהֶאֱרַץ
קַבְּלָה אוֹתוֹ בְּמִדּוֹר הַפְּתוּחֹתוֹן
לְמַטָּה.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר, הֶאֱרַץ קַבְּלָה אוֹתוֹ
לְלַכְתּ בָּהּ, שְׁכָתוּב וַיִּשֶׁם ה' לְקִין
אוֹת. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, לֹא כִּף. אֲלֵא
לְמַטָּה קַבְּלָה אוֹתוֹ הֶאֱרַץ בְּמִדּוֹר
אֶחָד שֶׁתְּחַתֶּיהָ, שְׁכָתוּב הֵן גִּרְשֵׁת
אֲתִי הַיּוֹם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה. מֵעַל
פְּנֵי הָאֲדָמָה גִּרְשֵׁת, אָבֶל לְמַטָּה לֹא
גִּרְשֵׁת. וּבִאֵיזָה מְקוֹם קַבְּלָה אוֹתוֹ
הָאֲדָמָה? בְּאֶרְקָא, וְעַל כָּל אֵלֶּה
שֶׁדָּרִים שֵׁם כְּתוּב (ירמיהו י) יֹאבְדוּ מִן
הָאֶרֶץ וּמִתַּחַת הַשָּׁמַיִם הָאֵלֶּה.
וְשֵׁם שֵׁם אֶת מִדּוֹרוֹ, וְהֵינּוּ שְׁכָתוּב
וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ נוֹד קְדַמַּת עֵדֶן.

גוֹרֵשׁ. אָבֶל לְתַתָּא לֹא גוֹרֵשׁ. וּבְאֶן אֶתֵר קַבִּילַת לִיָּה אֶרְעָא, בְּאֶרְקָא. וְכָל
אֲנוּן דְּדִיִּירִי תַמְן עֲלִיהוֹן כְּתִיב (ירמיהו י) יֹאבְדוּ מִאֶרְעָא וּמִתַּחַת שָׁמַיָא אֵלֶּה.
וְתַמְן שְׁוֵי מִדּוֹרִיָּה. וְהֵינּוּ דְכְתִיב וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ נוֹד קְדַמַּת עֵדֶן.

דְּסִטְרוּי וְקַבִּיל לִיָּה לְהַבֵּל. וּבְגִינֵי כִף כְּתוּב
וְהָיָה בְּהִיוֹתֵם בְּשַׁעֲה. בְּשַׁעֲה דָא אֶתְתָּא. כְּמַה
דְּאֶתְ אָמַר (דברים כב) כִּי בְּשַׁעֲה מְצָאָהּ, וְקִין קִנִּי
עַל נוֹקְבָא יִתִּירָה דְאֶתִּילִידַת עִם הַבֵּל דְכְתִיב
וּתוֹסֵף לְלֵדָת וְהָא אֶתְמָר:

הֲלֹא אִם תִּיטִיב שְׂאֵת כְּמַה דְאֶתְמָר. אָבֶל
שְׂאֵת כְּדֹאמֵר רַבִּי אַבָּא שְׂאֵת תְּסַתְלַק
לְעִילָא וְלֹא תִיחֹת לְתַתָּא. אָמַר רַבִּי יוֹסִי
הָאִי מְלָה הַשְׁתָּא אֶתְמָר וַיָּאוֹת הוּא. אָבֶל
הַכִּי שְׁמַעְנָא שְׂאֵת יִסְלַק מִינָךְ וַיִּשְׁבוּק לְךָ
אֶתִּדְבָקוֹתָא דָא דְרוּיחַ מְסַאָבָא.

וְאִי לֹא לִפְתַּח חֲטָאת רוּבִין. מְאִי לִפְתַּח דָּא
דִּינָא עֲלָאָה דְאִיָּהוּ פִתְחָא דְכֹלָא כְּמַה
דְּאֶתְ אָמַר (תהלים קיח) פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צְדָק.
חֲטָאת רוּבִין הֵהוּא סִטְרָא דְאֶתִּדְבָקַת בֵּיָה
וְאֶתְמַשְׁכַּת עֲלֵךְ יְהֵא נְטִיר לְךָ לְאֶתְפָּרְעָא
מִנָּךְ כְּתַרְגוּמוֹא.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, תָּא חֲזִי, בְּשַׁעֲתָא דְקַטִּיל
קִין לְהַבֵּל, לֹא הָוָה יָדַע הִיךָ (נפיק) (ר"א
15) נְשַׁמְתִּיהָ מִנִּיהָ. וְהָוָה נָשִׁיף לִיָּה בְּשֵׁנֵיהָ
כְּחֹוּיָא. וְהָא אוּקְמוּוָה חֲבַרְיָא. בֵּיָה שַׁעֲתָא
לֵיִיט לִיָּה קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְהָוָה אָזִיל לְכָל
סִטְרֵי עֲלָמָא, וְלֹא הָוָה אֶתֵר דְמִקְבֵּל לִיָּה. עַד
דְּאֶטְפַּח עַל רִישִׁיָּה וְתַב קַמִּי מְאִרִיָּה. וְקַבִּילַת
לִיָּה אֶרְעָא בְּמִדּוֹרָא לְתַתָּא.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר אֶרְעָא קַבִּילַת לִיָּה לְמִיָּהוּ בָּהּ
דְכְתִיב וַיִּשֶׁם יי לְקִין אוֹת. רַבִּי יִצְחָק
אָמַר לֹא הַכִּי. אֲלֵא לְתַתָּא קַבִּילַת לִיָּה אֶרְעָא
בְּמִדּוֹרָא חֲדָא דְתַחֲוֹתָהּ דְכְתִיב הֵן גִּרְשֵׁת אוֹתִי
הַיּוֹם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה. מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה

גוֹרֵשׁ. אָבֶל לְתַתָּא לֹא גוֹרֵשׁ. וּבְאֶן אֶתֵר קַבִּילַת לִיָּה אֶרְעָא, בְּאֶרְקָא. וְכָל
אֲנוּן דְּדִיִּירִי תַמְן עֲלִיהוֹן כְּתִיב (ירמיהו י) יֹאבְדוּ מִאֶרְעָא וּמִתַּחַת שָׁמַיָא אֵלֶּה.
וְתַמְן שְׁוֵי מִדּוֹרִיָּה. וְהֵינּוּ דְכְתִיב וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ נוֹד קְדַמַּת עֵדֶן.

תוספתא

בַּיּוֹם דְּאָמַר קִיָּן גְּדוּל עוֹנֵי מִנְשׂא, מִחַל לִיָּה קִדְשָׁא בְּרִיף
הוּא פִּלְגוּ מִעוֹנֵי שֵׁיָהּ. בְּגִין דְּגִזַּר עֲלֵיהּ בְּקִדְמִיתָא
וְאָמַר לִיָּה נַע וְנָד תְּהִיָּה בְּאַרְץ וְהִשְׁתָּא אֲשֶׁתָּאָר בְּנוֹד
בְּלַחֲדוּיָהּ. הָדָא הוּא דְכְּתִיב וַיֵּצֵא קִיָּן מִלְּפָנֵי יְיָ וַגּוֹ'.
כְּלוּמַר דְּכַד נָפַק מִן קָדָם יְיָ, הָוָה בְּגִין לְמַהוּי נָד בְּאַרְעָא
וְלֹא נַע.

וְעוֹד אָמְרוּ כַד נָפַק קִיָּן מִן קָדָם יְיָ, אָמַר לוֹ אָדָם בְּרִי
מָה אֲתַעֲבִיד עַל דִּינָךְ. אָמַר לוֹ קִיָּן אַבָּא כְּבָר
אֲתַבְּשִׁרִית דְּמִחַל לִי קִדְשָׁא בְּרִיף הוּא בְּנוֹד בְּלַחֲדוּיָהּ.
אָמַר לוֹ הֵיאָף הוּא. אָמַר לוֹ בְּגִין דְּתַבִּית וְאוֹדִית קַמִּיָּה.
אָמַר אָדָם וְכִי דִין הוּא רַב וְתַקִּיף חִילָא דְתִשׁוּבָה וְאַנָּא
לֹא יָדִיעַת. שָׂרָא לְשַׁבְחָא לְמַרְיָה וְלֹאֲדָאָה לִיָּה פְתַח
וְאָמַר, (תהלים צב) מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת טוֹב לְהוֹדוֹת
לַיְיָ. כְּלוּמַר טוֹב לְשַׁבְחָא וְלֹאֲתַבָּא וְלֹאֲדָאָה קַמִּיָּה
קִדְשָׁא בְּרִיף הוּא. (עד כאן תוספתא)

וְאָמַר רַבִּי יִצְחָק מַהֲהִיא שְׁעַתָּא דְקָטִיל קִיָּן
לְהַבֵּל, דְּאֲתַפְּרֵשׁ (ד"א אֲתַפְּרֵשׁ) אָדָם
מֵאֲתַתִּיָּהּ. תְּרִין רוּחִין נּוֹקְבִין הֵווּ אֲתַיִין
וּמִזְדַּוְּגִין עַמִּיָּה, וְאוֹלִיד רוּחִין וְשַׁדִּין דְּשֵׁאטֵּן
בְּעֵלְמָא. וְלֹא תַקְשִׁי לָךְ הָאִי. דְּהָא בַר נֶשׁ פִּד
אִיהוּ בְּחַלְמִיָּה אֲתַיִין רוּחִין נּוֹקְבִין וְחִיִּיכָן
עַמִּיָּה וּמִתַּחַמְּמָן מַנִּיָּה וְאוֹלִידִין לְבַתָּר. וְאַלִּין
אַקְרוּן נְגַעֵי בְּנֵי אָדָם. וְלֹא מִתַּהֲפֹכָן אֶלְא
לְדִיּוֹקְנֵי בְּנֵי נֶשָׂא. וְלִית לֹוֹן שְׁעָרִין בְּרִישָׁא.
וְעַל דָּא כְּתִיב בְּשִׁלְמָה (שמואל ב ז) וְהוֹכַחְתִּיו
בְּשִׁבְטֵי אֲנָשִׁים וּבְנִגְעֵי בְּנֵי אָדָם. וְאַפִּילוּ כְּהָאִי
גְּוֹנָא רוּחִין דְּכוּרִין אֲתַיִין לְנֶשִׁי עֵלְמָא
וּמִתַּעֲבָרָן מַנִּיָּהוּ וְאוֹלִידָן רוּחִין. וְכִלְהוֹן נְגַעֵי
בְּנֵי אָדָם אַקְרוּן.

בְּתַר מָאָה וְתַלְתִּין שְׁנִין אֲתַלְבֵּשׁ אָדָם (דף נה)

תוספתא

בַּיּוֹם שְׁאָמַר קִיָּן גְּדוּל עוֹנֵי
מִנְשׂוּא, מִחַל לוֹ הַקְּדוּשׁ בְּרוּף
הוּא חֲצִי מִעֲנָשׁוֹ. מִשׁוּם שְׁגִזַּר
עֲלֵיו בְּהִתְחַלָּה וְאָמַר לוֹ נַע וְנָד
תְּהִיָּה בְּאַרְץ, וְעַכְשָׁו נִשְׂאָר בְּנוֹד
בְּלַבְדוּ. זְהוּ שְׁפַתּוֹב וַיֵּצֵא קִיָּן
מִלְּפָנֵי ה' וַגּוֹ'. כְּלוּמַר, שְׁכַשְׁעִיצָא
מִלְּפָנֵי ה' הִיָּה בְּשִׁבִיל לְהִיּוֹת נָד
בְּאַרְץ וְלֹא נַע.

וְעוֹד אָמְרוּ, כְּשִׁיצָא קִיָּן מִלְּפָנֵי
ה', אָמַר לוֹ אָדָם: בְּנִי, מָה נַעֲשֶׂה
עַל דִּינָךְ? אָמַר לוֹ קִיָּן: אַבָּא,
כְּבָר הִתְבַּשְׂרִיתִי שְׁמִחַל לִי הַקְּדוּשׁ
בְּרוּף הוּא בְּנוֹד בְּלַבְדוּ. אָמַר לוֹ:
הֵיאָף הוּא? אָמַר לוֹ: מִשׁוּם
שְׁחַטָּאתִי וְהוֹדִיתִי לְפָנֶיךָ. אָמַר
אָדָם: וְכִי זְהוּ גְּדַל וְחִזֵּק כַּחַ
הַתִּשׁוּבָה וְאַנִּי לֹא יָדַעְתִּי?!
הִתְחַל לְשַׁבַּח לְרַבּוֹנוּ וְלַהוֹדוֹת
לוֹ. פְתַח וְאָמַר (תהלים צב) מִזְמוֹר
שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת טוֹב לְהוֹדוֹת
לַה'. כְּלוּמַר, טוֹב לְשַׁבַּח וְלִשׁוֹב
וְלַהֲתַנּוּדוֹת לְפָנֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּף
הוּא. עַד כֹּאן הַתּוֹסַפְתָּא.

וְאָמַר רַבִּי יִצְחָק, מֵאוֹתָהּ שְׁעָה
שְׁהָרַג קִיָּן אֶת הַבֵּל, שְׁנַפְרָד [נפרד]
אָדָם מֵאֲשֵׁתּוֹ, שְׁתֵּי רוּחוֹת נִקְבּוֹת
הֵינּוּ בָאוֹת וּמִזְדַּוְּגוֹת עִמּוֹ, וְהוֹלִיד
רוּחוֹת וְשַׁדִּים שְׁמִשׁוּטְטִים
בְּעוֹלָם. וְזֶה לֹא יִקְשֶׁה לָךְ, שְׁהָרִי
בֶּן אָדָם כְּשֶׁהוּא בְּחִלּוּמוֹ, בָּאוֹת
רוּחוֹת נִקְבּוֹת וְצוֹחֲקוֹת עִמּוֹ
וּמִתַּחַמְּמוֹת מִמֶּנּוּ וּמוֹלִידוֹת אַחַר
כֶּף, וְאַלְהָ נִקְרָאִים נְגַעֵי בְּנֵי אָדָם,
וְלֹא מִתַּהֲפֹכִים אֶלְא לְדַמְיוֹת בְּנֵי
אָדָם, וְאִין לָהֶם שְׁעָרוֹת בְּרִישָׁא.

וְעַל זֶה כְּתוּב בְּשִׁלְמָה (שמואל א-ב ז)
וְהוֹכַחְתִּיו בְּשִׁבְטֵי אֲנָשִׁים וּבְנִגְעֵי
בְּנֵי אָדָם. וְאַפִּילוּ כְּמוֹ זֶה רוּחוֹת
זְכָרִים בָּאִים לְנִשּׁוֹת הָעוֹלָם, וְהֵן
מִתַּעֲבָרוֹת מֵהֶם וּמוֹלִידוֹת רוּחוֹת. וְכִלְם נִקְרָאִים נְגַעֵי בְּנֵי אָדָם.
אַחַר מָאָה וּשְׁלוּשִׁים שָׁנִים הִתְלַבֵּשׁ אָדָם בְּקַנְיָהּ וְהִתְחַבֵּר בְּאֲשֵׁתּוֹ, וְהוֹלִיד בֶּן וְקָרָא שְׁמוֹ שִׁתָּ.

סוד של סוף האותיות בקְּשָׁרִים חֲקוּקִים. רבי יהודה אָמַר, סוד של רוח שאֻכְדַת שְׁמַתְלַבֶּשֶׁת בְּגוּף וְשֵׁל הָאָרֶץ] אַחַר בְּעוֹלָם, זֶהוּ שְׁכֵנוֹב כִּי שֵׁת לִי אֱלֹהִים זָרַע אַחַר פִּתַח הַבַּל.

וְאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כְּתוּב וַיֹּלֵד בְּדַמּוֹתוֹ כְּצִלְמוֹ, מִשְׁמַע שְׁבָנִים אַחֲרֵים לֹא הָיוּ [בְּדַמּוֹתוֹ כְּצִלְמוֹ, וְדָבָר זֶה הוּא] בְּדַמּוֹתוֹ. וְזֶה בְּדַמּוֹתוֹ כְּצִלְמוֹ, בְּתַקּוּן הַגּוּף וּבְתַקּוּן הַנְּפֶשׁ בְּדָרְךָ יִשְׂרָאֵל. [גִּי'א וְדָבָר זֶה הוּא כְּמוֹ שְׁאָמַר. וְאָמַר רַבִּי אֲבָא מִשֵּׁם רַבִּי יוֹסֵא] כְּמוֹ שְׁאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן מִשֵּׁם רַבִּי יִיבָא הַזְקֵן, בְּנִים אַחֲרֵים בְּהַתְּדַבְּקוֹת זְהַמַּת הַנְּחֹשׁ, וְאוֹתוֹ שְׂרוּכָב עֲלָיו, שֶׁהוּא סְמָא"ל הָיוּ, וְלִכְּנָן לֹא הָיָה בְּדַמּוֹת אָדָם. וְאִם תֹּאמַר, הָרִי אֲמַרְתָּ שֶׁהַבַּל הָיָה מִצַּד אַחֵר - כִּף הוּא! אֲכַל שְׁנֵיהֶם לֹא הָיוּ בְּדַמּוֹת שְׁלֵמָה.

אָמַר [ל"ו] רַבִּי יוֹסֵי, וְהָרִי כְּתוּב וְהָאָדָם יָדַע אֶת חֲנוּהָ אֲשֶׁתוֹ וַתְּהַר וַתֵּלֵד אֶת קִיָּן, וְלֹא [ד"א אָמַר לֶךָ כִּף הוּא, אֲכַל שְׁנֵיהֶם לֹא הָיוּ בְּדַמּוֹתוֹ, שְׁלֵא] כְּתוּב וַיֹּלֵד אֶת קִיָּן. וְאֶפְלוּ בְּהַבַּל לֹא כְּתוּב וַיֹּלֵד, אֲלֵא וַתּוֹסֵף לֵלְדַת אֶת אַחִיו אֶת הַבַּל. וְזֶהוּ סוּד הַדְּבָר. אֲבָל בְּזֶה מָה כְּתוּב? וַיֹּלֵד בְּדַמּוֹתוֹ כְּצִלְמוֹ.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, מֵאָה וּשְׁלוּשִׁים שָׁנִים נִפְרַד אָדָם מֵאֲשֶׁתוֹ, וְכָל אוֹתָם מֵאָה וּשְׁלוּשִׁים הַשָּׁנִים הָיָה מוֹלִיד רוּחוֹת וְשָׂדִים בְּעוֹלָם בְּגִלְלֵל אוֹתוֹ פַּח הַזְּהֵמָה שֶׁהָיָה שְׁאוּב בּוֹ. פִּינּוֹן שְׁחַסֵּל מִמֶּנּוּ אוֹתָהּ הַזְּהֵמָה, שֶׁב וּקְנֵא [שְׁעָרָה] אֶת אֲשֶׁתוֹ וְהוֹלִיד בֶּן. אַז כְּתוּב וַיֹּלֵד בְּדַמּוֹתוֹ כְּצִלְמוֹ.

בֹּא רָאָה, כָּל בֶּן אָדָם שֶׁהוֹלֵךְ לְצַד שְׁמָאל וּמִטְמֵא אֶת דְּרָכָיו, כָּל רוּחוֹת הַטְּמָאָה מוֹשֵׁף עַל עֲצָמוֹ, וְרוּחַ טְמָאָה נִדְבָקָת בּוֹ וְלֹא זֹזָה

ע"א) בְּקִינוּיָא וְאַתְחַבַּר בְּאַתְתִּיהָ וְאוֹלִיד בַּר וּקְרָא שְׁמִיהָ ש"ת. רָזָא דְסוּפָא דְאַתְרוּן בְּקִיטְרֵי גְלִיפִין. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר רָזָא דְרוּחָא דְאַתְאָבִיד דְאַתְלַבֶּשׁ בְּגוּפָא (דְאַרְעָא) אַחֲרָא בְּעִלְמָא הָדָא הוּא דְכְּתִיב כִּי שֵׁת לִי אֱלֹהִים זָרַע אַחַר פִּתַח הַבַּל.

וְאָמַר רַבִּי יְהוּדָה כְּתִיב וַיֹּלֵד בְּדַמּוֹתוֹ כְּצִלְמוֹ מִשְׁמַע דְּבָנִין אַחֲרֵינִין לֹא הוּוּ (בְּדַמּוֹתוֹ כְּצִלְמוֹ וּמְלַח דָּא הוּוּ) בְּדִיוּקְנָא דִּילֵיהָ. וְדָא בְּדַמּוֹתוֹ כְּצִלְמוֹ בְּתִיקוּנָא דְגוּפָא וּבְתִיקוּנָא דְנַפְשָׁא בְּאַרְחַ מִיִּשְׂרָאֵל. (ג"א וּמְלַח דָּא הוּוּ כְּמַה דְאַתְמַר. וְאָמַר רַבִּי אֲבָא מִשְׁמִיהָ דְרַבִּי יוֹסֵא) כְּמַה דְאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן מִשְׁמִיהָ דְרַב יִיבָא סְבָא בְּנִין אַחֲרֵינִין בְּאַתְדַבְּקוֹתָא דְזוּהֵמָא דְנִחֹשׁ וְהָהוּא דְרָכִיב בֵּיהָ דְאִיהוּ סְמָאל הוּוּ. וּבְגִינֵי כִף לֹא הָיָה בְּדִיוּקְנָא דְאָדָם. וְאִי תִימָא הָא אֲמַרְתָּ דְהַבַּל מִסְטָרָא אַחֲרָא הָוָה. הֲכִי הוּוּ. אֲבָל תְּרוּוִייהוּ לֹא הוּוּ בְּדִיוּקְנָא דְלִתְתָּא.

אָמַר (ד"א לֵית) רַבִּי יוֹסֵי וְהָא כְּתִיב וְהָאָדָם יָדַע אֶת חֲנוּהָ אֲשֶׁתוֹ וַתְּהַר וַתֵּלֵד אֶת קִיָּן.

וְלֹא (ד"א אָמַר לֵית הֲכִי הוּוּ. אֲבָל תְּרוּוִייהוּ לֹא הוּוּ בְּדִיוּקְנֵיהָ. דְלֵא) כְּתִיב וַיֹּלֵד אֶת קִיָּן. וְאֶפְלוּ בְּהַבַּל לֹא כְּתִיב וַיֹּלֵד אֲלֵא וַתּוֹסֵף לֵלְדַת אֶת אַחִיו אֶת הַבַּל. וְדָא הוּוּ רָזָא דְמְלָה. אֲבָל בְּהָאִי מָה כְּתִיב, וַיֹּלֵד בְּדַמּוֹתוֹ כְּצִלְמוֹ.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר מֵאָה וַתֵּלֵתִין שָׁנִין אַתְפָּרַשׁ אָדָם מֵאַתְתִּיהָ. וְכָל אֲנוּן מֵאָה וַתֵּלֵתִין שָׁנִין הָוָה אוֹלִיד רוּחִין וְשָׂדִין בְּעִלְמָא. בְּגִין הָהוּא חִילָא דְזוּהֵמָא דְהָוָה שְׂאִיב בֵּיהָ. פִּינּוֹן דְחַסִּיל מְגִינָה הָהוּא זוּהֵמָא, תָּב וְקִנֵּי (דְאַעֲרִי) לְאַנְתְּתִיהָ וְאוֹלִיד בַּר. כְּדִין כְּתִיב וַיֹּלֵד בְּדַמּוֹתוֹ כְּצִלְמוֹ.

תָּא חֲזִי, כָּל בַּר נֶשׁ דְאַזִּיל לְסִטְרַ שְׁמָאלָא וְסָאִיב אַרְחוּי, כָּל רוּחֵי

ממנו, והתדבקות [שלו] של אותו רוח טמא? יהיה באיש הזה ולא באחר, ולכן התדבקותם אינה אלא באלה שנדבקים בהם. אשרי הצדיקים שהולכים בדרך ישרה, והם צדיקי אמת, ובניהם צדיקים בעולם, ועליהם כתוב (משלי ב) **כִּי יִשְׂרִים יִשְׁפְּנוּ אֶרֶץ.**

אמר רבי חייא, מה שפתיב ואחות תוכל קין נעמה, מה קרה כאן שהפתוב אמר ששמה נעמה? אלא משום שטענו בני אדם אחריה ואפלו רוחות ושרים. רבי יצחק אמר, אותם בני האלהים עזא ועזאל טענו אחריה.

רבי שמעון אמר, אמש של השרים הייתה שיצאה מצד קין, והיא התמנתה על הלילה (עם לילית) באסכרה של תינוקות. אמר לו רבי אבא, והרי אמר מר שהיא התמנתה לצחק בבני אדם? אמר לו, כך הוא ודאי, שהרי היא באה ומצחקת בהם בבני אדם, ולפעמים מולידה רוחות בעולם מהם, ועד עכשו היא עומדת לצחק בבני אדם.

אמר לו רבי אבא, והרי הם מתים בבני אדם, מה הטעם היא עומדת עד עכשו? אמר לו, כך זה! אבל לילית ונעמה ואגרת בת מחלת שיצאה מהצד שלהם, כלן קימות, עד שיבער הקדוש ברוך הוא רוח הטמאה מן העולם, שפתיב (זכריה יג) ואת רוח הטמאה אעביר מן הארץ.

אמר רבי שמעון, אוי להם לאותם בני אדם שלא יודעים ולא משגיחים ולא מסתכלים וכלם אטומים, שלא יודעים כמה מלא העולם מבריות משנות שלא נראות ומדברים נסתרים. שאלמלא [נמן] נתנה רשות לעין לראות, יתמהו בני

מסאבי משיך על גרמיה ורוח מסאב אתדבק ביה ולא אעדי מניה. ואתדבקותא (ריליה) דההוא רוחא מסאב הוי כהאי בר נש ולא באחרא. ובגיגי כך אתדבקותא דלהון לאו איהו אלא באנון דמתדבקין בהו. זפאין אנון צדיקיא דאזלי בארע מישר ואנון זפאין קשוט ובניהון זפאין בעלמא ועלייהו כתיב, (משלי ב) **כִּי יִשְׂרִים יִשְׁפְּנוּ אֶרֶץ.**

אמר רבי חייא מאי דכתיב ואחות תוכל קין נעמה. מאי איריא הכא דקאמר קרא דשמה נעמה. אלא בגין דטעניין בני נשא אבתרה ואפילו רוחין ושרין. רבי יצחק אמר אנון בני האלהים עזא ועזאל טענו בתרה.

רבי שמעון אמר אמן של שדים הות. דמסטרא דקין נפקת. והיא אתמנת על ליליא (עם לילית) באסכרה דרבני. אמר ליה רבי אבא והא אמר מר דהיא אתמנת לחייכא בבני נשא. אמר ליה הכי הוא ודאי דהא איהי אתיית וחייכאת בהו בבני נשא, ולזמנין דאולידת רוחין בעלמא מניהו ועד כאן איהי קיימת לחייכא בהו בבני נשא.

אמר ליה רבי אבא והא אנון מתין בבני נשא, מאי טעמא איהי קיימת עד השתא. אמר ליה הכי הוא. אבל לילית ונעמה ואגרת בת מחלת דנפקת מסטרא דלהון פלהו קיימות עד דיבער קדשא ברין הוא, רוח מסאבא מעלמא דכתיב (זכריה יג) ואת רוח הטמאה אעביר מן הארץ.

אמר רבי שמעון ווי לון לבני נשא אנון דלא ידעין ולא משגיחין ולא מסתכלין וכלהו אטימין דלא ידעין כמה מלייא עלמא מברין משניין דלא אתחזון וממלין סתימין. דאלמלא (חייב) אתייהב רשו

אדם איך יכולים להתקיים בעולם.

בא ראה, נעמה הזו, אם השדים היתה, ומצדה באים כל אותם שדים שמתחממים בבני אדם ולוקחים מהם רוח תאנה, וצוחקת בהם, שעושים אותם בעלי קרי. ובגלל שבעל קרי בא מצד של רוח הטמאה, צריך לרחץ עצמו להטהר ממנו. והרי בארוה החברים:

זה ספר תולדות אדם - לדמיותיו. אמר רבי יצחק, הראה הקדוש ברוך הוא לאדם דמיות של כל אותם דורות שיבאו לעולם, וכל חכמי העולם ומלכי העולם שעתידיים לעמד על ישראל. הגיע לראות את דוד מלך ישראל שנולד ומת. אמר לו, [אמר] מהשנים שלי [אוסר] אלוה לך שבעים שנים. וגרעו מאדם שבעים שנים והעלה אותם הקדוש ברוך הוא לדוד.

ועל זה שבח דוד ואמר, (תהלים צב) כי שמחתני ה' בפעלך במעשי ידיך ארנן. מי גרם לי חדוה בעולם [תהו]? פעלך, זהו אדם הראשון שהוא פעלו של הקדוש ברוך הוא, ולא פעלו של בשר ודם, מעשה ידיו של הקדוש ברוך הוא ולא מבני אדם. ועל זה גרעו אותם שבעים שנים מאדם מאלף שנים שהיו לו להתקיים בהם. והראה לו הקדוש ברוך הוא כל חכמי דור ודור, עד שהגיע לדורו של רבי עקיבא, וראה תורה שלו ושמת. ראה מיתתו והתעצב. פתח ואמר, (תהלים קלט) ולי מה יקר רעיך אל מה עצמו ראשיהם.

זה ספר - ספר ודאי. והרי בארנו, כשהיה אדם בגן עדן, הוריד לו הקדוש ברוך הוא ספר על ידי המלאך רזיאל הקדוש הממנה

לעינא למחזי, יתמהון בני נשא היך יכלין לאתקיימא בעלמא.

הא חזי, האי נעמה אפא דשדין הות. ומסטרה אתיין כל אנון שדין דמתחממן מבני נשא ונטלי רוח תיאובתא מנייהו וחיכת בהון דעבדי לון בעלי קריין. ובגין דבעל קרי אתי מסטרא דרוח מסאבא, בעי לאסחאה גרמיה לאתדפאה מניה. והא אוקמוה חבריא:

זה ספר תולדות אדם לדיוקני. אמר רבי יצחק אחמי קדשא בריך הוא לאדם דיוקני דכל אנון דרין דייתון לעלמא. וכל חפיימי עלמא ומלכי עלמא דזמינין לקיימא עלייהו דישראל. מטא למחמי דוד מלכא דישראל דאתייליד ומית. אמר ליה [ר"א ל"ג אמר] [כו] משנין דיילי [אוסר] אוזיף ליה שבעין שנין. וגרעו מאדם שבעין שנין וסליק לון קדשא בריך הוא לדוד.

ועל דא שבח דוד ואמר (תהלים צב) כי שמחתני [דף נה ע"ב] יי בפעלך במעשי ידיך ארנן. מאן גרם לי חדוה בעלמא, פעלך דא הוא אדם קדמאה דאיהו פעלו דקדשא בריך הוא, ולא פעלו דבשר ודם. מעשה ידיו דקדשא בריך הוא ולא מבני נשא. ועל דא גרעי אנון שבעין שנין מאדם, מאלף שנין דהוה ליה לאתקיימא בהו. ואחמי ליה קדשא בריך הוא כל חפיימי דרא ודרא. עד דמטא לדריה דרפי עקיבא. וחמי אורייתא דידיה וחדי. חמי מיתתיה ועציב. פתח ואמר (תהלים קלט) ולי מה יקר רעיך אל מה עצמו ראשיהם:

זה ספר, ספר ודאי. והא אוקיימנא דכד הוה אדם בגנתא דעדן נחית ליה קדשא בריך

על הסודות העליונים הקדושים, ובו חקיקים חקיקות עליונות וחקמה קדושה, ושבעים ושנים מיני חכמה היו מתפרשים ממנו לשש מאות ושבעים חקיקות של סודות עליונים.

באמצע הספר חקיקת החכמה לדעת אלה וחמש מאות מפתחות שלא נמסרו לעליונים קדושים, וכלם נסתרים בספר, עד שהגיע (לו לאדם, כיון שהגיע) אצל אדם, ממנו היו מתכנסים מלאכים עליונים לדעת ולשמע, והיו אומרים (שם נ) רומה על השמים אלהים על כל הארץ כבודך.

באותה שעה נרמו אליו להדרניא"ל המלאך הקדוש, ואמר לו: אדם, אדם, גנו את כבוד רבונך, שלא נתנה רשות לעליונים לדעת בכבוד רבונך פרט לך. והיה הספר ההוא שמור ונגזז עמו עד שיצא אדם מגן עדן. שהרי בהתחלה היה מעין בו ומשפתמש כל יום בגנוי רבנו, והתגלו לו סודות עליונים מה שלא ידעו שמשים עליונים. כיון שחטא ועבר על מצות רבנו, פרח ממנו אותו הספר, והיה אדם טופח על ראשו ובוכה, ונכנס במי גיחון עד צוארו, והמים עושים את גופו נקבים נקבים והשתנה זיוו.

באותה שעה רמו הקדוש ברוך הוא לרפאל, והשיב לו אותו הספר, ובו היה אדם עוסק והניחו לשת בנו, וכן לכל אותם צאצאים, עד שהגיע לאברהם, ובו היה יודע להסתפל בכבוד רבנו, והרי נאמר. וכן לחנוך נתן לו הספר והסתפל ממנו בכבוד העליון.

הוא ספרא על ידא דריואל מלאכא קדישא ממנא על רזי עלאין קדישין וביה גליפין גלופי עלאין וחקמה קדישא. ושבעין ותריין זיני דחקמתא הוו מתפרשין מגיה לשית מאה ושבעין גליפין דרזי עלאי.

באמצעיתא הספרא גליפא דחקמתא למנדע אלה וחמש מאה מפתחין דלא אתמסרין לעלאי קדישי. וכלהו אסתימו ביה בספרא עד דמטא (ר"א ליה לאדם, כיון דמטא) לגבי אדם, (מניח) הוו מתפנשי מלאכי עלאי למנדע ולמשמע. והוו אמרי (תהלים נז) רומה על השמים אלהים על כל הארץ כבודך.

בה שעתא אתרמיז לגביה הדרניאל מלאכא קדישא ואמר ליה, אדם, אדם, הוי גניז יקרא דמארך דלא אתייהיב רשותא לעלאי למנדע ביקרא דמרך בר אנת. והוה עמיה טמיר וגניז ההוא ספרא עד דנפק אדם מגנתא דעדן. דהא בקדמיתא הוה מעיין ביה ומשפתמש כל יומא בגינזיא דמריה ואתגליין ליה רזין עלאין מה דלא ידעו שמשי עלאין. כיון דחטא ועבר על פקודא דמאריה פרח ההוא ספרא מגיה. והוה אדם טפח על רישוי ובכי ועאל במי גיחון עד קדליה ומיא עבדין גופיה חלדין חלדין ואשתני זיויה.

בשעתא ההיא רמו קדשא ברין הוא לרפאל ואתיב ליה ההוא ספרא וביה הוה משתדל אדם ואנח ליה לשת בריה וכן לכל אנון תולדות עד דמטא לאברהם וביה הוה ידע לאסתפל ביקרא דמאריה והא אתמר. וכן לחנוך אתייהב ליה ספרא ואסתפל מגיה ביקרא עלאה:

סתרי תורה

השלמה מההשממות (סימן ז)

ויוֹלֵד בְּדַמּוֹתוֹ כְּצַלְמוֹ וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ שֵׁת אוֹלִיפְנָא מִהֵכָא
דְּאַחְרִינֵן לֹא הוּוּ בְּדִיּוֹקְנָא דִּילֵיהּ וְדָא בְּדַמּוֹתוֹ כְּצַלְמוֹ
אַתְעֵבִיד בְּתִיקוֹנָא דְגוֹפֵיהּ וּבְתִיקוֹנָא דְנַפְשָׁא בְּאוֹרַח מִישַׁר
כְּדָקָא יְאוּת.

תא חזי נחש אטיל זוהמא בתוה וזהוהו זוהמא הנה
מפשפשא במעהא ולא יכיל לאצטיירא בגין דעד
לא חטא אדם הוּוּ אַתּוּן בְּאַלְפָּא בֵּיתָא מִתְתַּקְנִי בֵּיהּ
וְאַתְצַיִרֵן בֵּיהּ כְּהַאי עֲלָמָא עַד דְּמִטַּת לְאַת כ"ף אַתְתַּקְנוּ
דְּכַר וְנוֹקְבָא בְּחִבּוּבֵיהּ כְּגַנְתָּא וּמְלֻאכֵי עֲלָאֵי קַמְיֵיהּ מִיַּד
אַבְאִישׁ לְסַמ"אל בְּרִיקְעָא וְנַחַת וְרַכְבַּ עַל נַחֲשׁ מְקִיף וְאַחְזִי
קַמְיֵיהּ מִיַּד אַתְעַרְבוּ אַתּוּן כְּדִין אַתְחַבְּר סַמ"אל בְּהֵוּא נַחֲשׁ
וְאַתְעֵבִידוּ חַד, וְנִטְלוּ אַתּוּן וְעֵבִידוּ מִתְּמֵן וְהִלָּאָה אוֹמְנוּתָא
בִּישָׁא בְּאַתּוּן צ"ד וְהִינּוּ צ"ץ וְצָדוּ לְהוּ בְּפִתּוּיָא
בִּישָׁא וְעֵבְדוּ אוֹמְנוּתָא תִּיר בְּאַתּוּן ק"ר אוֹמְנוּת דְּשִׁקְרָא
כְּגִין דְּאַתְהֲדְרוּ לְאַפְכָּא אַתּוּן בְּאוֹמְנוּתָא בִּישָׁא. קו"ף דְּלֹא
יְכִיל לְקַיְמָא דְּלִית לָהּ רְגֵלִין קוֹפָא קַמְיֵיהּ כְּגִי נִשָּׂא לִית לֵיהּ
קִיוּמָא.

רי"ש רע, אלין אתהפכו באומנותא בישא על דנפלו אדם
ואתתיה ובאלין אתון ק"ר אולידו בגין ולא הו
בקיומא בדיל זוהמא דנחש דאשתאיב בתוה מההוה זוהמא
ממש אתיליד קין ובגין דא אשתכח קטולא בגין דנחש
אומנותא דיליה קטולא הוא ואתעפכו אתון עד הכא.

בשעתא דתב אדם בתיובתא ואהדר במלקדמין לשמשא
בנוקביה מה כתיב ויולד בדמותו כצלמו דא הנה
מתיקונא דרוחא וגופא כדקא יאות וכדין כתיב (קהלת ה) יש
הבל אשר נעשה על הארץ ואהדרו אתון בשירותא דשיין
ותי"ו דכתיב (בראשית ד) פי שת לי אלהים זרע אחר תחת

סתרי תורה

השלמה מההשממות (סימן ט)

ויוֹלֵד בְּדַמּוֹתוֹ כְּצַלְמוֹ וַיִּקְרָא אֶת
שְׁמוֹ שֵׁת. לְמַדְנּוּ מִכַּאֲן,
שְׁהָאֲחֵרִים לֹא הִיוּ בְּדַמּוֹת שְׁלוֹ,
וְזֵה בְּדַמּוֹתוֹ כְּצַלְמוֹ נַעֲשֶׂה,
בְּתַקּוּן הַגּוּף וּבְתַקּוּן הַנַּפֶּשׁ,
כְּדִרְךָ יִשְׂרָאֵל.

בא ראה, הנחש הטיל זוהמה
בתוה, ואותה זוהמה היתה
מכשפשת במעיה ולא יכלה
להצטיר, משום שעד שלא חטא
אדם, היו אותיות הא"ב מתקנים
בו ומצטירים בו בעולם הזה, עד
שהגיעו לאות כ"ף, נתקנו זכר
ונקבה בחיבות בגן, ומלאכים
עליונים לפניהם. מיד הרע
לסמאל ברקיע, וירד ורכב על
נחש חזק ונראה לפניו. מיד
התערבו האותיות, ואז התחבר
סמאל עם אותו הנחש ונעשו
אחד, ולקחו אותיות, ועשו משם
והלאה אמונות רעה באותיות
צ"ד צי"ד, והינו צ"ץ, וצדו
אותם בפתוי רע, ועשו אמונות
יתרה באותיות ק"ר, אמונות של
שקר, משום שחזרו להפך
אותיות באמונות רעה. קו"ף,
שלא יכול לעמד, שאין לו
רגלים. קוף לפני בני אדם אין לו
קיום.

רי"ש, רע אלו התהפכו באמונות
רעה עד שנפלו אדם ואשתו,
ובאותיות הללו ק"ר הולידו
בנים ולא היו בקיום בשביל
זהמת הנחש שנשאבה בתוה,
מאותה זוהמה ממש נולד קין,
ולכן נמצא ההרג, משום
שאמונות הנחש היא הרג,
והתעפכו האותיות עד כאן.

בשעה שאדם שב בתשובה וחזר
כמו קדם לשמש עם נקבתו, מה פתוב? ויולד בדמותו כצלמו, זה היה מתקון של רוח וגוף
כראוי, ואז פתוב (קהלת ח) יש הבל אשר נעשה על הארץ, וחזרו האותיות בהתחלה של שיין

וְתִירֹו, שְׁפֹתוֹב (בראשית ד) כִּי שֵׁת' לִי אֱלֹהִים זָרַע אַחַר פִּתְחַת הַבֵּל. שֵׁת הוּא בְּצֶלֶם וּדְמוּת, שֶׁהָרָאשׁוֹנִים לֹא כָּף, וּמִכַּאֵן נִבְנָה הָעוֹלָם בְּגוֹן אַחַר שֶׁל אֶלְפָּא בֵּיתָא. קִינָן וּמַהֲלָלָא יֵרֵד, נוֹסֵף לְתַקֵּן סְדוּר הָעוֹלָם בְּשִׁבְעָה קְשָׁרִים.

שְׁבַע אֲרָצוֹת הֵן זֹו לְמַעְלָה מִזֹּו, כְּמוֹ שְׁאוֹתָם שְׁבַעָה רְקִיעִים זֶה לְמַעְלָה מִזֶּה, וְהֵם: אֲרָץ, אֲדָמָה, אֲרָקָא, גֵּיא, נְשִׂיָה, צִיָּה, תַּבַּל. תַּבַּל הִיא לְמַעְלָה מִכָּלֶם, שְׁפֹתוֹב (תהלים ט) וְהוּא יִשְׁפֹּט תַּבַּל בְּצֶדֶק. כְּשִׁיְצֵא אָדָם מִגֵּן עֵדֶן וְגֵרַשׁ מִשָּׁם, הוּא נִזְרַק לְאוֹתָהּ שְׁנִקְרָאת אֲרָץ, וְהוּא מְקוּם חֲשׁוֹף שְׁאִין שָׁם אוֹר כָּלֵל וְלֹא מִשְׁמַשׁ כָּלוּם. כִּינָן שְׁאָדָם נִכְנַס לָשָׁם, הוּא פָּחַד פָּחַד גְּדוֹל, וְלֹהֵט הַחֲרֹב הַמִּתְהַפֵּכֶת הֵיחָה לֹוְהֵט בְּכָל הַצִּדִּים בְּכָל הָאֲרָץ.

כִּינָן שְׁיִצְאָה שְׁבַת וְהָרַר תְּשׁוּבָה, הוֹצִיא אוֹתוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְאוֹתוֹ מְקוּם שְׁנִקְרָא אֲדָמָה, שְׁפֹתוֹב (בראשית א) לְעַבֵּד אֶת הָאֲדָמָה. בְּזֹאת יֵשׁ אוֹר שְׁמַאִיר וּדְמִיוֹת שֶׁל כּוֹכְבִים וּמְזֻלוֹת, וְשֵׁם יוֹם, וְצִיּוּרִים שֶׁל בְּנֵי אָדָם עֲלִיּוֹנִים, גְּבָרִים שְׁיִצְאוּ מֵאָדָם בְּמֵאָה וּשְׁלֹשִׁים הַשָּׁנִים שֶׁהֵיָה מִשְׁמַשׁ עִם רוּחוֹת נִקְבוֹת, וְהֵם תְּמִיד עֲצוּבִים, שְׁאִין בָּהֶם חֲדוּה, וְאֵלָה מְשׁוֹטְטִים וְיוֹצְאִים לְעוֹלָם הַזֶּה וּמִתְהַפְּכִים לְצַד רַע, וְחוֹזְרִים לָשָׁם וּמִתְפַּלְלִים תְּפִלָּה, וּמִתְיַשְׁבִּים בְּמִקּוּמָם שָׁם, וְזוֹרְעִים זָרְעִים בְּרַחִים וְאוֹכְלִים, וְאִין שָׁם חֲטִים. וְלֹא אַחַד מִזֹּו מִינֵי תְבוּאָה. בְּזֶה הַמְּקוּם נוֹלְדוּ קִין וְהָבֵל, כִּינָן דְּחֵטָא קִין הוֹרִיד אוֹתוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְאוֹתוֹ מְקוּם שְׁנִקְרָא אֲדָמָה, שְׁפֹתוֹב (שם ד) הֵן גֵּרַשְׁתָּ אֹתִי הַיּוֹם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה, מֵאוֹתוֹ מְקוּם שְׁנִקְרָא אֲדָמָה. וְהֵייתִי נֶעַ וְנָד בְּאֲרָץ, מִשׁוּם שֶׁשָּׁם נִדְחָה וְגֵרַשׁ.

וְהָיָה כָּל מִצְאֵי יְהִרְגֵנִי - אוֹתָהּ לֹהֵט הַחֲרֹב הַמִּתְהַפֵּכֶת, וְהָיָה פּוֹחַד, וְהָרַר תְּשׁוּבָה, וְהָעֵלָה אוֹתוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְאֲרָקָא, וְהָיָה שָׁם וְהוֹלִיד בְּנִים בְּאֲרָקָא, וּבְאֲרָקָא יֵשׁ אוֹר שְׁמַאִיר מִתּוֹף

הַבֵּל שֵׁת הוּא בְּצֶלֶם וּדְמוּת דְּקַדְמָאִי לֹאוּ הִכִּי וּמַהֲכָא אֲתַבְּנִי עֲלֵמָא בְּגוֹנָא אַחְרָא דְאֶלְפָּא בֵּיתָא, קִינָן וּמַהֲלָלָא יֵרֵד, אַתּוֹסָף לְאַתְקַנָּא סִידוּרָא דְעֲלֵמָא בְּשִׁבְעָה קְטָרִין סְגֻלָּלוֹן.

שְׁבַע אֲרָצוֹת אִינוּן דָּא לְעֵילָא מִן דָּא כְּמָה דְאִינוּן שְׁבַעָה רְקִיעִין דָּא לְעֵילָא מִן דָּא וְאִינוּן אֲרָץ אֲדָמָה אֲרָקָא גֵּיא נְשִׂיָה צִיָּה תַּבַּל. תַּבַּל לְעֵילָא מִפְּלָהוּ, דְכְּתִיב (תהלים ט) וְהוּא יִשְׁפֹּט בְּצֶדֶק כִּד נִפְקֵ אָדָם מִגֵּנְתָא דְעֵדֶן וְאַתְתַּרְף מִתְּמָן אֲתַרְמִי לְהֵהוּא דְאִיקְרִי אֲרָץ וְאִיהוּ אֲתַר חֲשׁוֹף דְלִית תְּמָן נְהִירוּ כָּלֵל וְלֹא מִשְׁמַשׁ כָּלוּם וְכִינָן דְאָדָם עָאֵל תְּמָן דְחִיל דְחִילוּ סְגִי וְלֹהֵט הַחֲרֹב הַמִּתְהַפֵּכֶת הָוָה מְלַהֵטָא בְּכָל סְטָרִין גּוֹ אֲרָץ.

כִּינָן דְנִפְקֵ שְׁבַת וְהָרַר תְּשׁוּבָה אִפִּיק קְדָשָׁא בְּרוּךְ הוּא לִיָּה לְהֵהוּא אֲתַר דְאִיקְרִי אֲדָמָה דְכְּתִיב (בראשית ג) לְעַבֵּד אֶת הָאֲדָמָה, בְּהֵאִי אִית נְהִירוּ דְנְהִיר וְדִיּוֹקְנִין דְכְּכַבֵּיא וּמְזֻל, וְתַמָּן יוֹמָא וְצִיּוּרִין דְבְּנֵי נְשָׂא עֲלֵאִין גְּבָרִין דְנִפְקוּ מֵאָדָם בְּמֵאָה וּתְלָתִין שָׁנִין דְקָא הָוָה מִשְׁמַשׁ בְּרוּחֵי נּוֹקְבֵי וְאִינוּן עֲצִיבִין תְּדִיר, דְלִית בְּהוּ חֲדוּה וְאֵלִין מְשֻׁטְטִי וְנִפְקִי לְעֲלֵמָא דָּא וּמִתְהַפְּכִין לְסִטְרָא בִישָׂא וּמִתְהַדְרִין תְּמָן וְצֵלָאן צְלוֹתָא וּמִתְיַשְׁבִּין בְּדוֹכְתֵיהוּ תְּמָן, וְזָרְעִין זָרְעִין בְּרִחִיזִין, וְאִכְלִי. וְחֲטִין לִית תְּמָן וְלֹא חֵד מִזֹּו מִינֵי תְבוּאָה.

בְּהֵאִי אֲתַר אֲתִילִיד קִין וְהָבֵל, כִּינָן דְחֵטָא קִין אַחִית לִיָּה קְדָשָׁא בְּרוּךְ הוּא לְהֵהוּא אֲתַר דְאִיקְרִי אֲדָמָה דְכְּתִיב (בראשית ד) הֵן גֵּרַשְׁתָּ אֹתִי הַיּוֹם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה מֵהֵהוּא אֲתַר דְאִיקְרִי אֲדָמָה וְהֵייתִי נֶעַ וְנָד בְּאֲרָץ בְּגִין דְתַמָּן אֲתַרְחָא וְאַתְתַּרְף.

וְהָיָה כָּל מִצְאֵי יְהִרְגֵנִי הוּא לֹהֵט הַחֲרֹב הַמִּתְהַפֵּכֶת וְהָוָה דְחִיל וְהָרַר תְּשׁוּבָה וְסֻלִיק לִיָּה קְדָשָׁא בְּרוּךְ הוּא

וְזוֹרְעִים זָרְעִים בְּרַחִים וְאוֹכְלִים, וְאִין שָׁם חֲטִים. וְלֹא אַחַד מִזֹּו מִינֵי תְבוּאָה. בְּזֶה הַמְּקוּם נוֹלְדוּ קִין וְהָבֵל, כִּינָן דְחֵטָא קִין הוֹרִיד אוֹתוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְאוֹתוֹ מְקוּם שְׁנִקְרָא אֲדָמָה, שְׁפֹתוֹב (שם ד) הֵן גֵּרַשְׁתָּ אֹתִי הַיּוֹם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה, מֵאוֹתוֹ מְקוּם שְׁנִקְרָא אֲדָמָה. וְהֵייתִי נֶעַ וְנָד בְּאֲרָץ, מִשׁוּם שֶׁשָּׁם נִדְחָה וְגֵרַשׁ.

וְהָיָה כָּל מִצְאֵי יְהִרְגֵנִי - אוֹתָהּ לֹהֵט הַחֲרֹב הַמִּתְהַפֵּכֶת, וְהָיָה פּוֹחַד, וְהָרַר תְּשׁוּבָה, וְהָעֵלָה אוֹתוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְאֲרָקָא, וְהָיָה שָׁם וְהוֹלִיד בְּנִים בְּאֲרָקָא, וּבְאֲרָקָא יֵשׁ אוֹר שְׁמַאִיר מִתּוֹף

השמש, וזרעים זרעים ונוטעים
אילנות, ואין שם חטים ולא
מאותם שבעה מיני תבואה. כל
אותם ששם הם מתולדות קין,
והם עם שני ראשים, מהם גברים
עליונים ומהם גברים קטנים,
ואין בהם דעת שלמה כשאר בני
אדם שכאן. לפעמים הם צדיקים
וחוזרים לצד הטוב, ולפעמים
חוזרים לצד הרע, ומולידים
ומתים כשאר בני האדם.

אדם היה באדמה (ארקא), עד
שהוליד שת, ומשם עלה למעלה
ארבע דרגות, ועלה למקום הזה
שנקרא תבל. ותבל זו היא
העליונה של כל הדרגות. כיון
שעלה, עלה למקום בית המקדש
שנקרא באותם שמות שדיירו
היה בהם, ארץ אדמה כף נקרא.
דלג אדם שלשה מקומות - גיא,
נשיה, ציה. גיא הוא אתר ומקום
גדול כמו רחב וארץ הגיהנם.
בגיא ונשיה וציה התפזרו אותם
שכנו מגדל והולידו שם על
שהרגיזו את המלך העליון, לכן
זה קרוב לאש הדולקת.

ויש בני אדם נכבדים בכל עשר
ועפרות זהב ואבנים יקרות. מי
שנכנס לשם והיה מתבל,
בחמדת אותו העשר נותנין לו,
ולפעמים עולה למקום שנקרא
נשיה, משום שנשכח שם. יורד
לגיא הזה ולא יודע את המקום
שהיה משם. גיא הוא באמצע
של מעלה ומטה, וזה נקרא גיא
בן הנם, ורצועה אחת יוצאת
משם למעלה לתבל הזאת,
ונקראת אף כף גיא בן הנם, ושם
פתח הגיהנם.

אותם בני אדם ששם, כלם יודעים כשפים וחקמות נכבדות, ושם זרעים ונוטעים עצים, ואין
שם לא חטים ולא אחד משבעת המינים. בנשיה יש בני אדם כלם קטועים קטנים, ואין להם
חטמים, פרט לשני נקבים שיוצאת בהם רוח, וכל מה שעושים מיד שוכחים, ועל כף נקראת
נשיה, וזרעים ונוטעים עצים, ואין שם חטים ולא משבעת המינים.

לארקא ובה תמן ואוליד בנין בארקא ובארקא אית נהירו
דנהיר מגו שמשא, וזרעין וזרעין ונטעין אילנין ולית תמן
חטין ולא מאינון שבע זני תבואה. כל אינון תמן אינון
מתולדין דקין ואינון בתרין רישין מנהון גברין עלאין
ומנהון גברין ועירין ולית בהו דעתא שלים כשאר בני נשא
דהכא, לזמנין אינון זכאין ואתהדרן לסטרא טבא ולזמנין
אתהדרן לסטרא בישא ומולידין ומתין כשאר בני נשא.

אדם הוה באדמה (ארקא) עד דאוליד שת ומתמן סליק
לעילא ד' דרגין וסליק להאי אתר דאקרי תבל ודא
תבל איהו עלאה דכלהו דרגין. כיון דסליק סליק לאתר בית
מקדשא דאקרי באינון שמקן דהוה דינריה בהו ארץ אדמה
הכי אקרי דליג אדם תלת דוכתי גיא, נשיה, ציה, גיא איהו
אתר ודוכתא סגי כהאי פותיא וארקא ודגיהנם בגיא ונשיה
וציה אתפזרו אינון דכנו מגדלא ואולידו תמן על דארגיזו
למלכא עלאה בגין דא קריב לנורא דדליק.

ואית בני נשא יקירי בכל עותרא ועפרות זהב ואבנין יקירין
מאן דעאל תמן והוה מתבל כחמידו דהוה עותרא
יהבין ליה וסליק לזמנין לדוכתא דאקרי נשיה בגין דאתנשי
תמן ונחית להאי גיא ולא ידע אתר דהוה מתמן. גיא דא
הוא באמצעוּתא דעילא ומתא ודא אקרי גיא בן הנום.
ורצועה דא נפקא מתמן לעילא להאי תבל ואיקרי אוף
הכי גיא בן הנום ותמן פתחא דגיהנם.

אינון בני נשא תמן פולהו ידעי חרשין וחכמאן יקירין
ותמן זרעי ונטעי אילנין ולית תמן חטין ולא חד
משבעת המינים. בנשיה אית בני נשא כולהו קטיעין זעירין
ולית להון חוטמין בר תרין נוקבין דנפיק בהו רוחא וכל מה
דעבדי מיד משתכחי ועל דא אקרי נשיה וזרעי ונטעי
אילנין ולית תמן חטין ולא משבעת המינים.

צ"ה היא הוא מקום פשמו, יש שם
יבש של הכל, ושם בני אדם
יפים למראה, ומתוך שהוא ציה,
כשיודעים מקום של מקור מים
נובעים, נכנסים לשם, ולפעמים
שעולים מתוך המקום של המים
ועולים לתבל הזו, והם בני
אמונה יותר מבני אדם אחרים,
וביניהם דיוורים טובים ועשר
רב, וזרעים מעט מתוך היבש
של שם, ונוטעים עצים ולא
מצליחים, ותישוקתם לבני אדם
של פאן, ומפלם אין אוכלי לחם
- כמו [ק] אלה שפאן בתבל, פאן
מעל כל אלה תבל, וכתוב (תהלים
ט) והוא ישפט תבל בצדק.

כמו שכל אלו הארצות יש בתבל
הזאת, וכל אלה השמות יש להם
אף כף, משום שהוא שביעי, יש
פאן כמו של אותם מקומות
תחומים ומקומות פאן, ונקרא
כל אחד ואחד כמו שאותו מקום
שלמטה, וכל אלה בדיוורים של
בני אדם משנים אלה מאלה,
שפתיב (שם קד) מה רבו מעשיך ה'
פלם בחכמה עשית מלאה הארץ
קניגד: ע"כ מההשמטות.

זכר ונקבה בראם. רבי שמעון
אמר, סודות עליונים התגלו
בשני הפסוקים הללו. זכר ונקבה
בראם לדעת הכבוד העליון, סוד
האמונה, שמתוך סוד זה נברא
אדם. בא ראה, בסוד של שמים
וארץ נברא אדם, בהם פתיב
אלה תולדות השמים והארץ
[בהפראם]. באדם פתיב זה ספר
תולדת אדם. בהם פתיב
בהפראם, ובאדם פתיב ביום
הפראם. זכר ונקבה בראם.
מפאן, כל דמות שלא נמצא בה
זכר ונקבה, אינה דמות עליונה
פראוי, ובסוד המשנה בארנו.

בא ראה, בכל מקום שלא נמצאים זכר ונקבה כאחד, הקדוש ברוך הוא לא שם את מדורו באותו
המקום, והברכות לא נמצאות רק במקום שנמצאים זכר ונקבה, שפתיב וברך אתם ויקרא את

צ"ה איהו אתר כשמייה ביה יבשותא ככולא ותמן בני נשא
שפירן פחיזו ומגו דאיהו ציה כד ידעי אתר דמקורא
דמיין נבעין עאלין תמן ולזמנין דסלקין מגו אתר דמרא
וסלקין להאי תבל ואינון בני מהימנותא תתיר מבני נשא
אתרנין ובינייהו דיורין טובין ועותרא סגי וזרעי זעיר מגו
יבשותא דהתם ונטעי אילנין ולא מצליחין ותיאובתא
דילהון לבני נשא דהכא. ומבלהו לית דאכלי נהמא כד (ס"א
בר) אלין דהכא דבתבל הכא לעילא מפל אלין תבל וכתוב
(תהלים ט) והוא ישפוט תבל בצדק.

כגונא דכל אלין ארעאן אית בהאי תבל וכל אלין שמהן
אית להו אוף הכי בגין דאיהו שביעאה, אית הכא
כגונא דאינון דוכתי תחומין ודוכתי הכא ואיקרי כל חד
וחד פגונא דההוא דוכתא דלתתא. וכל אלין בדיורין דבני
נשא משניין אלין מאלין דכתיב (תהלים ק"ד) מה רבו מעשיך
?? פלם בחכמה עשית מלאה הארץ קניגד ע"כ: (עד כאן
מההשמטות)

זכר ונקבה בראם. רבי שמעון אמר רזין
עלאין אתגליין בהני תרי קראי. זכר
ונקבה בראם, למנדע יקרא עלאה רזא
דמהימנותא דמגו רזא דנא אתברי אדם. תא
חזי ברזא דאתבריאוי שמים וארץ אתברי
אדם. פהו כתיב אלה תולדות השמים והארץ
(בהפראם). באדם פתיב זה ספר תולדות אדם.
פהו כתיב בהפראם. באדם פתיב ביום
הפראם. זכר ונקבה בראם. מהכא כל דיוקנא
דלא אשתכח ביה דכר ונוקבא לאו איהו
דיוקנא עלאה כדקא חזי. וברזא דמתניתין
אוקימנא.

תא חזי, בכל אתר דלא אשתכחו דכר
ונוקבא כחדא קדשא בריך הוא לא שוי
מדוריה בההוא אתר. וברכאן לא אשתכחו

שָׁמַם אָדָם בְּיוֹם הַבְּרָאָם, וְלֹא כְּתוּב וַיְבָרֶךְ אוֹתוֹ וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ אָדָם. שְׁאִפְלוֹ אָדָם לֹא נִקְרָא אֶלֶּא זְכַר וַיְנַקְּבָה כְּאַחֵר.

רבי יהודה אָמַר, מִיּוֹם שֶׁנִּחְרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ לֹא נִמְצְאוֹת בְּרֻכּוֹת בְּעוֹלָם, וְהֵם אוֹבְדוֹת בְּכָל יוֹם, שְׁכַתוּב (ישעיה נז) הַצְּדִיק אָבֵד. מַה אָבֵד? אָבֵד הַבְּרֻכּוֹת שֶׁהָיוּ שׁוֹרוֹת בּוֹ, כְּמוֹ שְׁכַתוּב (משלי י) בְּרֻכּוֹת לְרֹאשׁ צְדִיק, וְכַתוּב (ירמיה ז) אֲבָדָה הָאֱמוּנָה. כְּמוֹ זֶה כְּתוּב וַיְבָרֶךְ אֹתָם, וְכַתוּב וַיְבָרֶךְ אֹתָם אֱלֹהִים. מִשׁ"ת הַתִּיחֶסוּ כָּל דּוֹרוֹת הָעוֹלָם וְכָל אוֹתָם צְדִיקֵי אָמֶת שֶׁהָיוּ בְּעוֹלָם.

אָמַר רבי יוֹסֵי, הָאוֹתִיּוֹת הָאֲחֵרוֹנוֹת הִלְלוּ שֶׁהָיוּ בַּתּוֹרָה [לְהַמְצִיא] נִמְצְאוּ אַחֵר שֶׁעֵבֶר אָדָם עַל אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה כְּלָם [בְּסֵדֶר תּוֹרָה]. וְלָבֵן קָרָא לְאוֹתוֹ הֵבֵן שֶׁהוּא כְּדִמּוֹתוֹ בְּצִלְמוֹ שׁ"ת, שֶׁהֵם קוּיִם הָאוֹתִיּוֹת. וּבְכַתְּשׁוּבָתוֹ [וּבְכַתְּשׁוּקָתוֹ] לְפָנָיו רְבוּנוֹ אַחַז בְּשָׁנֵי אֱלֹהִים, וּמֵאֵז חֲזָרוּ הָאוֹתִיּוֹת לְמַפְרָע בְּסֵדֶר תּוֹרָה.

וְלָבֵן קָרָא לְאוֹתוֹ בֶּן שְׁנוּלֵד לוֹ שֶׁהוּא בְּדִמּוֹתוֹ בְּצִלְמוֹ שׁ"ת, שֶׁהֵם סִיּוּם הָאוֹתִיּוֹת. וְלֹא נִתְקַנּוּ הָאוֹתִיּוֹת עַד שֶׁעָמְדוּ יִשְׂרָאֵל עַל הַר סִינַי, וְאֵז חֲזָרוּ הָאוֹתִיּוֹת עַל תְּקוּנָם בְּיוֹם שֶׁנִּבְרָאוּ שְׁמַיִם וָאָרֶץ, וְהַתְּבַסֵּם הָעוֹלָם וְעָמַד עַל קִיּוּמוֹ. רַבִּי אַבָּא אָמַר, בְּיוֹם שֶׁעֵבֶר אָדָם עַל מִצְוֹת רְבוּנוֹ, רָצוּ שְׁמַיִם וָאָרֶץ [לְהִתְקַר] לְהִעָקֵר מִמְּקוֹמָם. מַה הִטְעַם? מִשּׁוּם שֶׁהֵם לֹא עָמְדוּ רַק עַל הַבְּרִית, שְׁכַתוּב (ירמיה לב) אִם לֹא בְּרִיתִי יוֹמֵם וְלַיְלָה חֻקוֹת שְׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שְׁמַתִּי. וְאָדָם עֵבֶר בְּרִית, שֶׁנֶּאֱמַר (הושע ו) וְהִמָּה כְּאָדָם עֵבֶר בְּרִית. וְאֵלְמָלֵא שְׁגָלוּי לְפָנָיו

אֵם לֹא בְּרִיתִי יוֹמֵם וְלַיְלָה (ירמיה לב) אֵם לֹא בְּרִיתִי יוֹמֵם וְלַיְלָה חֻקוֹת שְׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שְׁמַתִּי. וְאָדָם עֵבֶר בְּרִית שֶׁנֶּאֱמַר (הושע ו) וְהִמָּה

אֶלֶּא כְּאַתֵּר דְּאִשְׁתַּכַּח דְּכַר וְנוֹקְבָא. דְּכַתִּיב וַיְבָרֶךְ אוֹתָם וַיִּקְרָא אֶת שְׁמָם אָדָם בְּיוֹם הַבְּרָאָם. וְלֹא כְּתוּב וַיְבָרֶךְ אוֹתוֹ וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ אָדָם. דְּאִפְּלוֹ אָדָם לֹא אִקְרִי אֶלֶּא דְּכַר וְנוֹקְבָא כְּחֵדָא.

רבי יהודה אָמַר מִיּוֹמָא דְּאִתְחַרַב בֵּי מִקְדָּשָׁא בְּרַכָּאן לֹא אִשְׁתַּכַּחוּ בְּעִלְמָא וְאִתְאַבְּדוּ בְּכָל יוֹמָא. דְּכַתִּיב, (ישעיה נז) הַצְּדִיק אָבֵד. מָאִי אָבֵד, אָבֵד בְּרַכָּאן דְּהָיוּ שְׁרִיין בֵּיהּ כְּמָה דְּכַתִּיב, (משלי י) בְּרֻכּוֹת לְרֹאשׁ צְדִיק. וְכַתִּיב, (ירמיה ז) אֲבָדָה הָאֱמוּנָה. כְּגוֹוֵנָא דָּא כְּתִיב וַיְבָרֶךְ אוֹתָם וְכַתִּיב וַיְבָרֶךְ אוֹתָם אֱלֹהִים. מִשׁ"ת אִתִּיחֶסוּ כָּל דְּרֵי עִלְמָא וְכָל אַנּוּן צְדִיקֵי קְשׁוּט דְּהָיוּ בְּעִלְמָא.

אָמַר רבי יוֹסֵי אֵלִין אֲתוּוֹן בַּתְּרַאִין דְּהָיוּ בְּאוֹרֵייתָא (לְאִשְׁתַּכַּח) אִשְׁתַּכַּחוּ בַּתְּרַ דְּעֵבֶר אָדָם עַל אֲתוּוֹן דְּאוֹרֵייתָא כְּלָהוּ [בְּסֵדֶר תּוֹרָה]. וּבְגִין כִּךְ קָרָא לְהֵוּא כְּרָא דְּאִיהוּ כְּדִמּוֹתוֹ (ד' טו ע"א) בְּצִלְמוֹ שׁ"ת דְּאַנּוּן קִיּוּמָא דְּאֲתוּוֹן. וּבְתִיבּוּבְתִיָּה (ס"א וּבְתִיבּוּבְתִיָּה) לְקַמֵּי מְאָרִיָּה אַחִיד בְּאֵלִין תְּרִין. וּמִכְּדִין אֲתַהֲדְרוּ אֲתוּוֹן לְמַפְרָע בְּסֵדֶר תּוֹרָה.

וּבְגִין דָּא קָרָא לְהֵוּא בְּרָא דְּאִתְלִיד לִיהּ דְּאִיהוּ בְּדִמּוֹתוֹ כְּצִלְמוֹ שׁ"ת דְּאַנּוּן סִיּוּמָא דְּאֲתוּוֹן. וְלֹא אֲתַתְּקֵנוּ אֲתוּוֹן עַד דְּקִיּוּמוֹ יִשְׂרָאֵל עַל טוֹרָא דְּסִינַי. וּכְדִין אֲתַהֲדְרוּ אֲתוּוֹן עַל תְּקוּוּנֵיהוּ כִּיּוּמָא דְּאִתְבְּרִיאוּ שְׁמַיִם וָאָרֶץ. וְאִתְבַּסֵּם עִלְמָא וְקִיּוּמָא עַל קִיּוּמֵיהּ.

רבי אַבָּא אָמַר יוּמָא דְּעֵבֶר אָדָם עַל פְּקוּדָא דְּמְאָרִיָּה, בְּעֵינֵין שְׁמַיִם וָאָרֶץ (לְאִתְנַפֵּא) לְאִתְעַקְרָא מֵאֲתַרֵּיהוּ. מָאִי טַעְמָא בְּגִין דְּאַנּוּן לֹא קִיּוּמוֹ אֶלֶּא עַל בְּרִית דְּכַתִּיב (ירמיה לב) אֵם לֹא בְּרִיתִי יוֹמֵם וְלַיְלָה חֻקוֹת שְׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שְׁמַתִּי. וְאָדָם עֵבֶר בְּרִית שֶׁנֶּאֱמַר (הושע ו) וְהִמָּה

הקדוש ברוך הוא שְׁעִתִּידִים
יִשְׂרָאֵל לַעֲמֹד עַל הַר סִינַי לִקְיָם
אֶת הַבְּרִית הַזֹּאת, לֹא הִתְקַיֵּם
הָעוֹלָם [היה]. רַבִּי חִזְקִיָּה אָמַר, כָּל
מִי שְׁמוּדָה עַל חֲטָאוֹ, הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא מְנִיחַ לוֹ וּמוֹחֵל לוֹ עַל
חֲטָאוֹ.

בֹּא רֵאה, כְּשֶׁבָרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא אֶת הָעוֹלָם, עֲשֵׂה בְרִית זֹ
וְהַעֲמִיד עֲלֶיהָ אֶת הָעוֹלָם. מִזֵּינ
לָנוּ? שְׁפָתוֹב [בראשית], בָּרָא שֵׁית.
זו הַבְּרִית שֶׁהָעוֹלָם עוֹמֵד עֲלֶיהָ.
שֵׁית שְׁמַמְנוּ שׁוֹפְעִים וְיוֹצְאִים
בְּרֻכּוֹת לְעוֹלָם, וְעֲלֶיהָ נִבְרָא
הָעוֹלָם. וְאָדָם עָבַר עַל הַבְּרִית
הַזֹּאת וְהַעֲבִירָהּ מִמְּקוֹמָה [ס"א מעמו].
בְּרִית זֹאת נִרְמְזָה בְּאוֹת יו"ד, אוֹת
קְטָנָה עֶקֶר וְיִסוּד הָעוֹלָם.
כְּשֶׁהוֹלִיד בֶּן, הוֹדָה עַל חֲטָאוֹ
וְקָרָא שְׁמוֹ ש"ת, וְלֹא הִזְכִּיר בּוֹ
יו"ד לְהֵיוֹת שֵׁית, מִשּׁוּם שֶׁעָבַר
עָלָיו. וְלָכֵן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
[מבא] מְמַנּוּ שֶׁתֵּל אֶת הָעוֹלָם,
וְהִתְיַחֲסוּ כָּל דּוֹרוֹת צְדִיקֵי
הָעוֹלָם [משנת].

וְבֹא וּרְאֵה, כְּשֶׁעָמְדוּ יִשְׂרָאֵל עַל
הַר סִינַי, נִכְנַס בֵּין שְׁתֵּי הָאוֹתִיּוֹת
הַלְלוּ סוּד הַבְּרִית, וּמִיָּהוּ? בֵּי"ת.
וְנִכְנַס בֵּין שְׁתֵּי הָאוֹתִיּוֹת
שְׁנֵשְׂאָרוֹ, וְנָתַן אוֹתָהּ לְיִשְׂרָאֵל.
וְכִשְׁנִכְנְסָה בֵּי"ת, סוּד הַבְּרִית,
בֵּין שְׁתֵּי הָאוֹתִיּוֹת הַלְלוּ, שֶׁהֵם
שֵׁי"ן תִּי"ו, [נכנסו] וְנַעֲשׂוּ שְׁבֹת,
כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר (שְׁמוֹת לא) וְשִׁמְרוּ בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל אֶת הַשְּׁבֹת לַעֲשׂוֹת אֶת
הַשְּׁבֹת לְדוֹרְתָם בְּרִית עוֹלָם. כְּמוֹ
שֶׁהִיָּה רֵאשִׁית הָעוֹלָם לְהִתְיַחֵס
בָּהֶם כָּל דּוֹרוֹת הָעוֹלָם מִשְׁתֵּי
הָאוֹתִיּוֹת הַלְלוּ ש"ת, הֵינּוּ תְּלוּיִים
עַד שֶׁנִּתְקַן הָעוֹלָם כְּרֵאוי וְנִכְנַס
בֵּינֵיהֶם הַבְּרִית הַקְּדוֹשׁ, וְנִתְקַן
בְּשִׁלְמוֹת וְנַעֲשֵׂה שְׁבֹת.

כְּאָדָם עָבְרוּ בְרִית. וְאֵלְמָלָא דְגָלִי קָמִי קְדָשָׁא
בְּרִיךְ הוּא דְזִמְיִנִין יִשְׂרָאֵל לְקִיָּמָא עַל טוֹרָא
דְּסִינַי לְקִיָּמָא הַאי בְרִית, לָא אִתְקִיָּים עֲלֵמָא
(ר"ז). רַבִּי חִזְקִיָּה אָמַר כָּל מָאן דְּאוּדֵי עַל
חֲטָאֵיהּ, קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא שְׁבִיק לֵיהּ וּמְחִיל
עַל חוֹבֵיהּ.

הָא חֲזִי, כִּד בְּרָא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲלֵמָא,
עָבַד הַאי בְרִית וְקִיָּמָא עֲלֵיהּ עֲלֵמָא.
מְנַלְן דְּכִתִּיב (בְּרֵאשִׁית) בָּרָא שֵׁית, דָּא בְרִית
דְּעֲלֵמָא קִיָּמָא עֲלֵיהּ. שֵׁית דְּמִנִּיהּ נִגִּידִין
וְנִפְקָא בְּרַכָּאן לְעֲלֵמָא וְעֲלֵיהּ אִתְבְּרִי עֲלֵמָא.
וְאָדָם עָבַר עַל הַאי בְרִית וְאֵעָבַר לֵיהּ מֵאִתְרִיהּ
(ס"א מעמיה).

הַאי בְרִית אִתְרַמְיַת בְּאֵת יו"ד אֶת זְעִירָא
עֶקְרָא וְיִסוּדָא דְּעֲלֵמָא. כִּד אוֹלִיד בַּר,
אוּדֵי עַל חֲטָאוֹ וְקָרָא שְׁמִיהּ ש"ת. וְלֹא אִדְפַּר
בִּיהּ יו"ד לְמַהוּי שֵׁית, בְּגִין דְּעָבַר עֲלֵיהּ.
וּבְגִין כֶּן קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא (מִהֲבָא) מִיָּנִיהּ
אֲשֵׁתִיל עֲלֵמָא וְאִתְיַחֲסוּ כָּל דְּרֵי זַכָּאָה
דְּעֲלֵמָא (משנת).

וְהָא חֲזִי, כִּד קִיָּיְמוּ יִשְׂרָאֵל עַל טוֹרָא דְּסִינַי,
עָאֵל בֵּין תְּרִין אֲתוּוֹן אֵלִין רְזָא דְּבְרִית.
וּמָאן אִיהוּ בֵּי"ת. וְעָאֵל בֵּין תְּרִין אֲתוּוֹן
דְּאֲשֵׁתָארוֹ וְיַהִיב לֵיהּ לְיִשְׂרָאֵל. וְכִד עָאֵל
בֵּי"ת רְזָא דְּבְרִית בֵּין תְּרִין אֲתוּוֹן אֵלִין דְּאֲנוּן
שֵׁי"ן תִּי"ו (עָאֵל) וְאִתְעָבִידוּ שְׁבֹת. כְּמָה דְּאִתְ
אָמַר, (שְׁמוֹת לא) וְשִׁמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשְּׁבֹת
לַעֲשׂוֹת אֶת הַשְּׁבֹת לְדוֹרוֹתָם בְּרִית עוֹלָם.
כְּמָה דְּהוּהּ שִׁירוֹתָא דְּעֲלֵמָא לְאִתְיַחֲסָא בְּהוּ
כָּל דְּרֵי עֲלֵמָא מֵאֵלִין תְּרִין אֲתוּוֹן ש"ת הוּוּ
תְּלִיין עַד דְּאֲשֵׁתְכֻלָּל עֲלֵמָא כְּדָקָא יָאוֹת וְעָאֵל
בֵּינֵיהוּ בְרִית קְדִישָׁא וְאֲשֵׁתְכֻלָּל בְּשִׁלְמוֹ
וְאִתְעָבִידוּ שְׁבֹת.

אמר רבי יוסי אלין תריין אתון אשתכללו באת בי"ת וכד אתהדר אתון למפרע מן יומא דאתייליד שת אהדרו אתון בכל דרא ודרא עד דמטי ישראל לטורא דסיני ואתתקנו.

אמר רבי יהודה, למטה חזרו. ובכל דור ודור היה מחבק העולם באותיות ולא מתישבים במקומם. כשנתנה התורה לישראל, הפל נתקן [נ"א כל האותיות נתקנו]. רבי אלעזר אומר, בימי אנוש היו האנשים חכמים בחכמה של כשפים וקוסמים ובחכמה לעצור את חילות השמים. ולא היה בן אדם מיום שיצא אדם מגן עדן והוציא עמו חכמה של העלים של האילן שהתעסק בה. שהרי אדם ואשתו, ואותם שיצאו ממנו עד שבא אנוש, עזבו אותה.

בשבא אנוש, ראה אותם וראה את חכמתם משנה [ס"א משנה] את העליונים, ועסקו בהם ועשו [בהם] מעשים וכשפים וקוסמים ולמדו מהם, עד שהתפשטה אותה חכמה בדור המבול. וכלם היו עושים מעשיהם להרע.

והיו מתחזקים כלפי נח באותן חכמות, ואומרים שלא יכול דין העולם לשרות עליהם, שהרי הם עושים חכמה לדחות את כל אותם בעלי הדין. ומאנוש התחילו כלם להתעסק בחכמות הללו. והו שכתוב אז הוחל לקרא בשם ה'.

רבי יצחק אמר, כל אותם צדיקים שהיו ביניהם אחר אותו הדור, כלם היו משתדלים למחות בהם [נ"א כרי שלא יעשו עליהם], כמו ירד מתושלח וחנוך, ולא כלו, עד שהתפשטו רשעים המורדים בברבונם, ואמר (איוב כא)

אמר רבי יוסי אלין תריין אתון אשתכללו באת בי"ת וכד אתהדר אתון למפרע מן יומא דאתייליד שת אהדרו אתון בכל דרא ודרא עד דמטי ישראל לטורא דסיני ואתתקנו.

אמר רבי יהודה לתתא אתהדרו. ובכל דרא ודרא הוה גפיף עלמא באתון ולא מתישבין בדוכתייהו. כד אתייהבת אורייתא לישראל אתתקן כללא [נ"א אתון בלהו אתתקנו] רבי אלעזר אומר ביומי אנוש הוה חפימין בני נשא בחכמה דחרשין וקוסמין ובחכמתא למעצר לחילי דשמיא. ולא הוה בר נש מיומא דנפק אדם מגנתא דעדן ואפיק עמיה חכמתא דטרפי אילנא דאשתדל בה. דהא אדם ואתתיה ואנון דנפקו מגניה עד דאתא אנוש, שביקו לה.

בר אתא אנוש חמא לון וחמא חכמתהון משניין [ס"א משניין] עלאין. ואשתדלו בהון ועבדין [ג] עבידתין וחרשין וקוסמין ואוליפו מנהון עד דאתפשטת ההיא חכמתא בדרא דמבול. וכלהו הו עבדי עבידתיהו לאבאשא.

והו מתתקפי לגבי נח באנון חכמתן. ואמרי דלא יכיל דינא דעלמא לאשראה עלייהו, דהא אנון עבדי חכמתא לדחייא לכל אנון מארי דדינא. ומאנוש שריאו פלהו לאשתדלא באלין חכמתן דהא הוא דכתיב אז הוחל לקרא בשם יי.

רבי יצחק אמר כל אנון זכאין דהו בהו לבתר בההוא דרא, פלהו הו משתדלי למחאה בהו [נ"א בגין דלא אתענשו עליהו] כמו ירד מתושלח וחנוך. ולא יכילו. עד דאתפשטו חייבין מרדי במאריהון

וְאָמַרְי (איוב כא) מַה שְׂדֵי כִי נַעֲבֹדְנוּ.

וְכִי הָאִי טַפְשׁוּתָא הוּוּ קָא אָמַרְי. אֶלָּא בְּגִין דְּהוּוּ יָדְעֵי כֹּל אַנּוּן חֲכָמְתָן וְכִלְהוּ מִמָּנָן דְּעֵלְמָא דְּאֵתְפַקְדָן עֲלֵיהוּ וְהוּוּ מְרַחֵץ בְּהוּ. עַד דְּאָתִיב קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֵלְמָא כְּדָקָא הָהּ. דְּהָא (דף נו ע"ב) בְּקִדְמִיתָא הָהּ מִים בְּמִים. וְלִבְתֵּר אָתִיב לִיה לְעֵלְמָא כְּדִקְדְּמִיתָא. וְלֹא אֲתַחְרִיב מִכְּלָא. דְּהָא בְּרַחֲמִין אֲשַׁגַּח עֲלֵיהוּ. דְּכָתִיב, (תהלים כט) יְיָ לַמַּבּוּל יִשָּׁב. וְלֹא כָתִיב אֱלֹהִים.

בְּיוֹמוֹי דְּאָנוּשׁ אָפְלוּ יְנוּקֵי דְּהָהוּא (י"מא) דְּרָא כְּלָהוּ הוּוּ מִשְׁגָּחָן בְּחֲכָמְתָאן עֲלֵאִין וְהוּי מְסַתְּפָלָן בְּהוּ. אָמַר רַבִּי יִיסָא אִי הָכִי טַפְשִׁין הוּוּ דְּלֹא הוּוּ יָדְעִין דְּזַמִּין קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאִיִּיתָאָה עֲלֵיהוּ מִי טוֹפְנָא וַיִּמּוּתוּן בְּהוּ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק מְנַדַּע יָדְעֵי. אָבֵל אֲחִידוּ טַפְשׁוּתָא בְּלַבֵּייהוּ. דְּאַנּוּן הוּוּ יָדְעֵי הָהוּא מְלֹאכָא דְּמִמְנָא עַל אֲשָׁא וְהָהוּא דְּמִמְנָא עַל מִזָּא וְהוּוּ יָדְעִין לְמַעְצֵר לֹוֹן דְּלֹא יִכְלִין לְמַעְבַּד דִּינָא עֲלֵיהוּ. וְאַנּוּן לֹא הוּוּ יָדְעֵי דְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שְׁלִיט עַל אַרְעָא וּמַגִּינָה יִיתִי דִּינָא עַל עֵלְמָא. (דף נו ע"ב)

אֶלָּא הוּוּ חֲמָאן דְּעֵלְמָא אֲתַפְקֵד בִּידָא דְּאַנּוּן מִמָּנָן וּבְהוּ כֹּל מְלֵי עֵלְמָא. וּבְגִינֵי כֹּךְ לֹא הוּוּ מְסַתְּפָלָן בִּיה בְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְלֹא מִשְׁגִּיחִין בְּעֵבִידְתֵּיהּ. עַד דְּאַרְעָא אֲתַחֲבַלַת. וְרוּחַ קִדְשָׁא אֲכַרִּיז בְּכָל יוֹמָא וְאָמַר (תהלים קד) יִתְמוּ חֲטָאִים מִן הָאָרֶץ וּרְשָׁעִים עוֹד אֵינָם. וְאוּרִיךְ קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לֹוֹן כֹּל הָהוּא זְמַנָּא דְּאַנּוּן זְכָאִין יֵרַד וּמִתּוּשְׁלַח וְחֲנוּף קִיִּמִין בְּעֵלְמָא. כִּיּוֹן דְּאִסְתַּלְקוּ מִעֵלְמָא, כְּדִין אֲנַחֲתִיב קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דִּינָא עֲלֵיהוּ וְאֲתַאֲבִידוּ

מַה שְׂדֵי כִי נַעֲבֹדְנוּ. וְכִי הִטְפְּשׁוּת הַזֶּה הֵם הָיוּ אוֹמְרִים? אֶלָּא מִשׁוּם שֶׁהָיוּ יוֹדְעִים כֹּל אוֹתָם הַחֲכָמוֹת וְכֹל אוֹתָם הַמְּמַנִּים שֶׁל הָעוֹלָם שֶׁהִפְקִדוּ עֲלֵיהֶם וְהָיוּ סוֹמְכִים עֲלֵיהֶם, עַד שֶׁהָשִׁיב הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם כְּשֶׁהִיָּה. שְׁהָרִי בַּתְּחִלָּה הִיָּה מִים בְּמִים, אַחֵר כִּף הָשִׁיב הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם כְּבַתְּחִלָּה, וְלֹא נִחְרַב מִהֶכַל, שְׁהָרִי בְּרַחֲמִים הִשְׁגִּיחַ עֲלֵיהֶם, שְׁפָתוֹב (תהלים כט) ה' לַמַּבּוּל יִשָּׁב, וְלֹא כְּתוּב אֱלֹהִים. בְּיַמֵּי אָנוּשׁ אָפְלוּ תִּינוּקוֹת שֶׁל אוֹתוֹ [ימים] הַדּוֹר הָיוּ מִשְׁגִּיחִים בְּחֲכָמוֹת עֲלִיוֹנוֹת וְהָיוּ מְסַתְּפָלִים בָּהֶם. אָמַר רַבִּי יִיסָא, אִם כֹּךְ, טַפְשִׁים הָיוּ שְׁלֹא הָיוּ יוֹדְעִים שְׁעֵתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהִבְיֵא עֲלֵיהֶם מִי מִבּוּל וַיִּמּוּתוּ בָּהֶם? אָמַר רַבִּי יִצְחָק, יָדוּעַ הָיוּ יוֹדְעִים, אָבֵל אֲחִזּוּ טַפְשׁוּת בְּלַבָּם. שֶׁהֵם הָיוּ יוֹדְעִים אוֹתוֹ מְלֹאךְ הַמְּמַנָּה עַל אֵשׁ וְאוֹתוֹ הַמְּמַנָּה עַל הַמַּיִם, וְהָיוּ יוֹדְעִים לְעַצֵּר אוֹתָם שְׁלֹא יוּכְלוּ לְעַשׂוֹת דִּין עֲלֵיהֶם. וְהֵם לֹא הָיוּ יוֹדְעִים שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שׁוֹלֵט עַל הָאָרֶץ וּמַמְנֵוּ יָבֵא דִּין עַל הָעוֹלָם?.

אֶלָּא הָיוּ רוֹאִים שֶׁהָעוֹלָם הִפְקֵד בְּיַד אוֹתָם מְמַנִּים, וּבָהֶם כֹּל דְּבַרֵי הָעוֹלָם, וְלִכְּן לֹא הָיוּ מְסַתְּפָלִים בְּקִדְשׁ-בְּרוּךְ-הוּא וְלֹא מִשְׁגִּיחִים בְּמַעֲשָׂיו עַד שֶׁהָאָרֶץ נִשְׁחַתָּה. וְרוּחַ הַקְּדוֹשׁ מְכַרִּיזָה בְּכָל יוֹם וְאוֹמְרַת: יִתְמוּ חֲטָאִים מִן הָאָרֶץ וּרְשָׁעִים עוֹד אֵינָם. וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הָאָרֶץ לָהֶם כֹּל אוֹתוֹ הַזְּמַן שֶׁאוֹתָם צְדִיקִים, יֵרַד וּמִתּוּשְׁלַח וְחֲנוּף, קִיִּמִים בְּעוֹלָם. כִּיּוֹן שֶׁהִסְתַּלְקוּ מִהָעוֹלָם, אִזּוֹ הוֹרִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ

כָּמָא דְאַתָּא אָמַר, (בראשית ז) **וַיִּמְחוּ מִן הָאָרֶץ:**
וַיִּתְהַלֵּךְ חֲנוּךְ אֶת הָאֱלֹהִים וַאֲיַנְנוּ כִּי לָקַח
אוֹתוֹ אֱלֹהִים. רַבִּי יוֹסִי פָתַח (שיר השירים

א) עַד שֶׁהִמְלִיךְ בְּמִסְבוֹ נִרְדִּי נִתֵּן רִיחוֹ. הָאִי
קָרָא אֶתְמָר. אָבֵל תָּא חֲזִי, כְּפֹךְ אֲרַחוּי דְקַדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא. בְּשַׁעְתָּא דְבַר נֶשׁ אֶתְדַבֵּק בֵּיהּ
וְהוּא אֲשֵׁרֵי דִיּוּרִיָּה עָלֶיהָ. וַיִּדַע דְּלִבְתָּר יוֹמִין
יִסְרַח. אַקְדִּים וְלָקִיט רִיחֵיהּ טַב מִנִּיהּ וְסָלִיק
לִיהּ מִעֲלָמָא.

הָדָא הוּא דְכִתִּיב עַד שֶׁהִמְלִיךְ בְּמִסְבוֹ נִרְדִּי
נִתֵּן רִיחוֹ. עַד שֶׁהִמְלִיךְ דָּא קַדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא. בְּמִסְבוֹ דָּא הֵהוּא פִּר נֶשׁ דְּאֶתְדַבֵּק בֵּיהּ
וְאֲזִיל בְּאֲרַחוּי. נִרְדִּי נִתֵּן רִיחוֹ, אֲנֹנִן עוֹבְדִין
טְבִין דְּבִיהּ דְּבִגְיָנְהוֹן יִסְתַּלֵּק מִעֲלָמָא עַד דְּלָא
מָטָא זְמַנִּיהּ.

וְעַל דָּא הָוָה שְׁלֵמָה מְלִכָּא אָמַר (קהלת ח) **יֵשׁ**
הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ אֲשֶׁר יֵשׁ
צַדִּיקִים וְגו'. יֵשׁ צַדִּיקִים אֲשֶׁר מַגִּיעַ אֲלֵיהֶם
כְּמַעֲשֵׂה הִרְשָׁעִים, כְּמָה דְּאוּקִימְנָא דְּבִגִּין
דְּעוֹבְדֵיהוֹן טְבִין קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא סָלִיק לוֹן
מִעֲלָמָא (כַּגִּין דְּלָא יִסְרַחוּ (חֲזִיו). וּמִנּוּ רַחֲמֵימוֹתָא כְּהוּ מְסַלֵּק לְהוֹן) **עַד**
לָא מָטָא זְמַנִּיָּהּ. וְעַבִּיד בְּהוֹן דִּינִין. וַיֵּשׁ
רְשָׁעִים אֲשֶׁר מַגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הַצַּדִּיקִים
דְּקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אוֹרִיךְ לוֹן יוֹמִין וְאוֹרִיךְ
רוּגְזִיָּה בְּהוּ. וְכֹל דָּא כְּמָה דְּאֶתְמָר. אֲלִין בְּגִין
דְּלָא יִסְרַחוּן. וְאֲלִין בְּגִין דְּלֵהֲדַרוּ לְגַבִּיָּהּ. אוּ
בְּגִין דִּיפּוּק מַנִּיָּהּ בְּנִין דִּמְעָלִי.

תָּא חֲזִי, חֲנוּךְ זִפְאָה הָוָה. וְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
חָמָא לִיהּ דִּיִּסְרַח לְבָתָּר. וְלָקִיט לִיהּ עַד

לָא יִסְרַח. הָדָא הוּא דְכִתִּיב, (שיר השירים ו) **וְלָלִקוּט שׁוֹשָׁנִים. בְּגִין דִּיהִבֵּי רִיחָא טַב לָקִיט**

יְקַלְקֵל. זְהוּ שְׁפָתוֹב (שיר ו) וְלָלִקוּט שׁוֹשָׁנִים. מִשׁוּם שְׁנוּתָנִים רִיחַ טוֹב, לֹקַח אוֹתָם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא בְּטָרַם יְקַלְקֵלוּ. וַאֲיַנְנוּ כִּי לָקַח אֶתוֹ אֱלֹהִים. וַאֲיַנְנוּ - לְהָאֲרִיךְ יָמִים כְּשֶׁאֵר בְּנֵי אָדָם שְׁהִיוּ

הוּא דִּין עָלֵיהֶם וְנֶאֱבְדוּ, כְּמוֹ
שְׁנֵאמַר (בראשית ז) **וַיִּמְחוּ מִן**
הָאָרֶץ.

וַיִּתְהַלֵּךְ חֲנוּךְ אֶת הָאֱלֹהִים
וַאֲיַנְנוּ כִּי לָקַח אֶתוֹ אֱלֹהִים. רַבִּי
יוֹסִי פָתַח, (שיר א) **עַד שֶׁהִמְלִיךְ**
בְּמִסְבוֹ נִרְדִּי נִתֵּן רִיחוֹ. פְּסוּק זֶה
נֶאמַר. אָבֵל בֵּא רָאָה, כְּפֹךְ דְּרָכּוֹ
שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא - בְּשַׁעֲה
שֶׁבֶן אָדָם נִדְבָק בּוֹ וְהוּא מְשַׁרְה
דִּיּוּרוֹ עָלָיו וַיִּוְדַע שְׁאֲחַר יָמִים
הוּא יִסְרַח, מְקַדִּים וְלוֹקֵט רִיחוֹ
הַטּוֹב מִמֶּנּוּ וּמְסַלֵּק אוֹתוֹ
מִהָעוֹלָם.

זְהוּ שְׁפָתוֹב עַד שֶׁהִמְלִיךְ בְּמִסְבוֹ
נִרְדִּי נִתֵּן רִיחוֹ. עַד שֶׁהִמְלִיךְ - זֶה
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. בְּמִסְבוֹ - זֶה
אוֹתוֹ בֶּן אָדָם שֶׁנִּדְבָק בּוֹ וְהוֹלֵךְ
בְּדַרְכּוֹ. נִרְדִּי נִתֵּן רִיחוֹ - אוֹתָם
מַעֲשִׂים טוֹבִים שָׁבוּ שְׁבַגְלָלָם
יִסְתַּלֵּק מִהָעוֹלָם בְּטָרַם הַגִּיעַ
זְמַנּוֹ.

וְעַל זֶה הִנֵּה שְׁלֵמָה הִמְלִיךְ אוֹמַר
(קהלת ח) יֵשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל
הָאָרֶץ אֲשֶׁר יֵשׁ צַדִּיקִים וְגו'. יֵשׁ
צַדִּיקִים אֲשֶׁר מַגִּיעַ אֲלֵיהֶם
כְּמַעֲשֵׂה הִרְשָׁעִים - כְּמוֹ
שְׁבַאֲרֵנוּ, שְׁבִשְׁבִיל מַעֲשִׂים
טוֹבִים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְסַלֵּקֵם
מִהָעוֹלָם [כְּדִי שְׁלֵא יִתְקַלְקֵלוּ (חֲזִיו), וּמִתּוֹךְ
אֲהַבְתּוּ בְּהֶם מְסַלֵּק אוֹתָם] **בְּטָרַם הַגִּיעַ**
זְמַנָּם, וְעוֹשֶׂה בְּהֶם דִּינִים. וַיֵּשׁ
רְשָׁעִים שְׁמַגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה
הַצַּדִּיקִים - שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
מְאָרִיךְ לָהֶם יָמִים וּמְאָרִיךְ בְּהֶם
אֶת רִגְזוֹ, וְכֹל זֶה כְּמוֹ שְׁנַתְּבָאָר.
אֵלֶּה בְּשִׁבְלֵי שְׁלֵא יִתְקַלְקֵלוּ,
וְאֵלֶּה כְּדִי שְׁיִחְזְרוּ אֵלָיו, אוּ כְּדִי
שְׁיִצְאוּ מֵהֶם בְּנִים מִעֲלִים.

בֵּא רָאָה, חֲנוּךְ הִנֵּה צַדִּיק,
וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רָאָה שְׁאֲחַר
כְּפֹךְ יְקַלְקֵל, וְלָקַח אוֹתוֹ בְּטָרַם
יְקַלְקֵל. זְהוּ שְׁפָתוֹב (שיר ו) וְלָלִקוּט שׁוֹשָׁנִים. מִשׁוּם שְׁנוּתָנִים רִיחַ טוֹב, לֹקַח אוֹתָם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא בְּטָרַם יְקַלְקֵלוּ. וַאֲיַנְנוּ כִּי לָקַח אֶתוֹ אֱלֹהִים. וַאֲיַנְנוּ - לְהָאֲרִיךְ יָמִים כְּשֶׁאֵר בְּנֵי אָדָם שְׁהִיוּ

מְאֲרִיכִים יָמִים. מֶה הַטַּעַם? פִּי
לָקַח אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
בְּטָרֵם הַגִּיעַ זְמַנּוֹ.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא נִטְלוֹ אֶת חַנוּךְ וְהַעֲלָהוּ
לְשָׁמַי מְרוֹמִים, וּמָסַר בְּיָדוֹ כֹּל
הַגְּזוּזִים הַעֲלִיּוֹנִים וְחֻמְשָׁה
וְאַרְבָּעִים מִפְּתוּחוֹת סְתָרִים
חֻקוּקִים שְׁבָהֶם מִשְׁתַּמְשִׁים
מִלְּאָכִים עֲלִיּוֹנִים, וְכֹלֶם נִמְסְרוּ
בְּיָדוֹ, וְהָרִי בְּאֲרֹנוֹ.

וַיֵּרָא ה' פִּי רִבְּה רַעַת הָאָדָם
בְּאֲרֶץ וְכֹל יֵצֵר מִחֻשְׁבֹּת לְבוֹ. רַבִּי
יְהוּדָה פָּתַח, (תהלים ה) פִּי לֹא אֶל
חִפְץ רֶשַׁע אֶתָּה לֹא יִגְדֹךָ רַע.

פְּסוּק זֶה נֹאמַר וּבִאֲרֹנוֹהוּ. אָבֵל
בֹּא רֵא, מִי שְׁנֹדֵבֵק בִּיֵצֵר הָרַע
וְנִמְשָׁף אַחֲרָיו, יִטְמָא הוּא
וְיִטְמָאוּ אוֹתוֹ, כְּמוֹ שְׁנֹתְבָאָר.

כִּי רִבְּה רַעַת הָאָדָם - כֹּל הַרְעוֹת
הֵיוּ עוֹשִׂים, וְלֹא נִשְׁלַם חֻטָּאָם עַד
שֶׁהֵיוּ שׁוֹפְכִים דָּמִים לְחַנּוּם עַל
הָאֲרֶץ. וּמִי הֵם שֶׁהֵיוּ מִשְׁחִיתִים
דְּרַפְסָם עַל הָאֲרֶץ? זֶהוּ שְׁכָתוּב רַק
רַע כֹּל הַיּוֹם. כְּתוּב כְּאֵן רַק רַע,
וְכָתוּב שָׁם (לֹא יִגְדֹךָ רַע, וְכָתוּב) [בראשית
לח] וַיְהִי עַר בְּכוֹר יְהוּדָה רַע בְּעֵינָי
ה'.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, וְכִי רַע אֵינוֹ
רֶשַׁע? אָמַר לוֹ, לֹא. רֶשַׁע - אֶפְלוּ
הָרִים יָדוּ עַל חִבְרוֹ, אָף עַל גֹּב
שְׁלֹא עָשָׂה לוֹ דְּבַר, נִקְרָא רֶשַׁע,
כְּמוֹ שְׁכָתוּב (שְׁמוֹת ב) וַיֹּאמֶר לְרֶשַׁע
לְמָה תִּפְּה רַעַף. הַכִּיתָ לֹא כְּתוּב,
אֶלָּא תִּפְּה.

אָבֵר רַע לֹא נִקְרָא אֶלָּא מִי
שֶׁמִּשְׁחִית דְּרָכּוֹ וּמִטְמָא עֲצָמוֹ
וּמִטְמָא אֶת הָאֲרֶץ, וְנוֹתֵן כַּח
וְחֹזֵק לְרוּחַ הַטְּמָאָה שְׁנֹקְרָאת
רַע, שְׁכָתוּב רַק רַע כֹּל הַיּוֹם. וְלֹא
נִכְנַס בְּפִלְטְרִין וְלֹא רוֹאֵה פְּנֵי

חֵילָא וְתוֹקְפָא לְרוּחַ מְסֻאָבָא דְאֶקְרִי רַע דְּכָתִיב רַק רַע כֹּל הַיּוֹם. וְלֹא עָאֵל

לוֹן קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא עַד לֹא יִסְרְחוּ. וְאֵינְנוּ
פִּי לָקַח אוֹתוֹ אֱלֹהִים. וְאֵינְנוּ, לְאֲרָכָא יוֹמִין
כְּשֶׁאָר בְּנֵי נִשְׂא דְהוּוּ אוֹרְכֵי יוֹמִין. מָאִי
טַעְמָא בְּגִין דְּלָקַח לִיהַ קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא עַד
לֹא מְטִי זְמַנִּיהַ.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר חַנוּךְ נִטִּיל לִיהַ קְדָשָׁא
בְרִיךְ הוּא מֵאֲרַעָא וְאַסְקִיהַ לְשָׁמַי
מְרוֹמִים וְאַמְסַר בְּיַדִּיהַ כֹּל גְּזוּזֵי עֲלָאִין
וְחֻמְשָׁה וְאַרְבָּעִין מִפְּתַחְן סְתָרֵי גְלִיפִין דְּבָהוּ
מִשְׁתַּמְשִׁי מִלְּאָכֵי עֲלָאֵי וְכֹלְהוּ אֶתְמַסְרוּ
בְּיַדִּיהַ. וְהָא אוֹקִימָנָא:

וַיֵּרָא יי פִּי רִבְּה רַעַת הָאָדָם בְּאֲרֶץ וְכֹל יֵצֵר
מִחֻשְׁבוֹת לְבוֹ. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח (תהלים ה)

פִּי לֹא אֶל חִפְץ רֶשַׁע אֶתָּה לֹא יִגְדֹךָ רַע. הַאִי
קָרָא אֶתְמַר וְאוֹקִימוּהַ. אָבֵל תָּא חֲזִי, מָאֵן
דְּאֶתְדַבֵּק בִּיֵצֵר הָרַע וְאֶתְמַשִּׁיף אֶבְתְּרִיהַ
וְיִסְתַּאֵב הוּא וְיִסְאָבוּן לִיהַ כְּמָה דְאֶתְמַר.

כִּי רִבְּה רַעַת הָאָדָם, כֹּל בִּישׁוּן הוּוּ עֲבָדִי,
וְלֹא אֲשַׁתְּלִים חוֹבִיֵיהוּ עַד דְּהוּוּ אוֹשְׁדִין
דְּמִין לְמַגְנָא עַל אֲרַעָא. וּמָאֵן אֲנוּן דְּהוּוּ
מְחַבְּלִין אֲרַחֲיֵיהוּ עַל אֲרַעָא. הָדָא הוּא דְכָתִיב
רַק רַע כֹּל הַיּוֹם. פְּתִיב הָכָא רַק רַע (דף טו ע"א)
וְכָתִיב הָתָם (לֹא יִגְדֹךָ רַע, וְכָתִיב) (בראשית לח) וַיְהִי עַר
בְּכוֹר יְהוּדָה רַע בְּעֵינָי יי.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי וְכִי רַע לֹא אִיהוּ רֶשַׁע. אָמַר
לִיהַ, לֹא. רֶשַׁע אֶפְלוּ אָרִים יְדִיהַ לְגַבֵּי
חִבְרִיהַ, אָף עַל גֹּב דְּלֹא עֲבִיד לִיהַ מִיַּדֵּי אֶקְרִי
רֶשַׁע. כְּמָה דְכָתִיב, (שְׁמוֹת ב) וַיֹּאמֶר לְרֶשַׁע לְמָה
תִּפְּה רַעַף. הַכִּיתָ לֹא כְּתִיב אֶלָּא תִּפְּה.

אָבֵר רַע לֹא אֶקְרִי אֶלָּא מָאֵן דְּמְחַבֵּל אֲרַחֲיֵיהַ
וְסָאִיב גְּרַמִּיהַ וְסָאִיב אֲרַעָא וְיַהִיב

חֵילָא וְתוֹקְפָא לְרוּחַ מְסֻאָבָא דְאֶקְרִי רַע דְּכָתִיב רַק רַע כֹּל הַיּוֹם. וְלֹא עָאֵל

שְׂכִינָה, מִשׁוּם שְׂבִיחַ מִסְתַּלַּקַת
שְׂכִינָה מִן הָעוֹלָם.

וּבְנֵינָן לָנוּ? מִיֶּעֱקֹב. שְׂפָשֶׁה הַסְתַּלַּקָה
מִמֶּנּוּ שְׂכִינָה, חָשַׁב שֵׁשׁ פְּסוּל
בְּבָנָיו שְׂבָגְלָלֵם הַתְחַזְקָה בְּעוֹלָם
רוּחַ הַטְּמָאָה וְנִגְרַע הָאֵוֶר מֵהַלְבָּנָה
וּפְגָם אוֹתָהּ. וְאִם תֹּאמַר לְמָה?
מִשׁוּם זֶה מְטַמֵּא אֶת הַמְקַדָּשׁ
וְהַסְתַּלַּקָה שְׂכִינָה מֵעַל יַעֲקֹב. כֹּל
שֶׁפֶן אוֹתוֹ שְׂמֻטָּמָא דְרַכּוּ וּמְטַמֵּא
עֲצָמוֹ שֶׁהוּא מְחֻזַּק אֶת רוּחַ
הַטְּמָאָה, וְלָכֵן כְּשֶׁנִּטְמָא נִקְרָא רַע.
בֹּא רֵא, כְּשֶׁפֶן אָדָם נִטְמָא, לֹא
נִפְקֵד מִן הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְטוֹב,
וּבְכָל פַּעַם נִפְקֵד מֵאוֹתוֹ שְׂנִקְרָא
רַע לְרַע. זֶהוּ שְׂפָתוֹב (מְשַׁלֵּי יט) וְשִׁבְעַ
לִינן בַּל יִפְקֵד רַע. כְּשֶׁהוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ
יִשְׂרָאֵל, אִזּוּ בַל יִפְקֵד רַע. וְעַל זֶה
כְּתוּב רַק רַע כָּל הַיּוֹם, וְכְתוּב לֹא
יִגְרַךְ רַע. וְזֶה נִקְרָא רַע וְלֹא נִקְרָא
רְשָׁע. וְכְתוּב (תְּהִלִּים כג) גַּם כִּי אֶלֶף
בְּגִיָּא צְלָמוֹת לֹא אֵירַע רַע כִּי אֶתָּה
עֲמָדִי.

וַיִּנְחָם ה' כִּי עָשָׂה אֶת הָאָדָם בְּאָרֶץ
וַיִּתְעַצֵּב אֵל לְבוֹ. רַבִּי יוֹסִי פְתַח,
(ישעיה ה) הוּי מוֹשְׁכֵי הָעוֹן בְּחַבְלֵי
הַשָּׂוֵא וְכַעֲבוֹת הָעֲגָלָה חֲטָאָה. הוּי
מוֹשְׁכֵי הָעוֹן - אֵלוֹ בְּנֵי אָדָם
שְׁחוּטָאִים לְפָנֵי רַבּוֹנָם בְּכָל יוֹם,
וְנִדְמִים בְּעִינֵיהֶם אוֹתָם חֲטָאִים
שֶׁהֵם כְּחַבְלֵי הַשָּׂוֵא, וְחוֹשְׁבִים
שְׂאוֹתוֹ מַעֲשֵׂה שְׁעֵשׂוֹ וְאוֹתוֹ חֲטָא
שְׁעֵשׂוֹ שְׂאִינוֹ כְּלוּם, וְלֹא מְשַׁגִּיחַ
בְּהֵם הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עַד
שְׁעוֹשִׂים אֶת אוֹתוֹ חֲטָא חֲזַק
וְגָדוֹל כְּעֲבוֹת הָעֲגָלָה, שֶׁהוּא חֲזַק
שֶׁלֹּא יוּכַל לְהַתְּפִלוֹת.

וּבֹא וּרְאֵה, כְּשֶׁעוֹשֶׂה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא דִּין בְּרִשְׁעֵי הָעוֹלָם, אֲפֹר עַל גַּב
שֶׁהֵם חֲטָאוּ לְפָנֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא וְהִרְגִּיזוּ אוֹתוֹ כָּל יוֹם, אֵינוֹ
רוֹצֵה לְאַבֵּד אוֹתָם מִהָעוֹלָם.

בְּפִלְטָרִין וְלֹא חָמֵי אִפִּי שְׂכִינָתָא. בְּגִין
דְּבַהֲאֵי אִסְתַּלַּק שְׂכִינָתָא מֵעֲלָמָא.

מְנַלָּן מִיֶּעֱקֹב. דְּכִד אִסְתַּלַּק שְׂכִינָתָא מִגִּיהַ
חָשִׁיב דְּבַכְּנוּהֵי הָוָה פִּיסוּל דְּבְגִינֵיהֵו
אִתְתַּקַּף בְּעֲלָמָא רוּחָא מְסֻאָבָא וְגַרַע נְהוּרָא
מִן סִיְהָרָא וּפְגָמִים לָהּ. וְאִי תִימָא אִמָּאֵי. בְּגִין
דְּדָא סָאִיב מְקַדָּשָׁא וְאִסְתַּלַּקַת שְׂכִינָתָא
מֵעֲלוֹי דְיַעֲקֹב. כֹּל שֶׁפֶן הוּא דְמְסֻאָב
אֲרַחֲמִיהּ וְסָאִיב גְּרַמִּיהּ דֵּהוּא אִתְקִיף לִיהּ
לְרוּחָא מְסֻאָבָא. וּבְגִין כֹּף כַּד אִסְתַּאֵב אֲקָרִי
רַע.

הָא חֲזִי, כַּד בַּר נָשׁ אִסְתַּאֵב לֹא יִתְפַּקֵּד
מֵעַם קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְטַב. וּבְכָל
זְמַנָּא אִתְפַּקִּיד מִהֵוּא דְאִתְקָרִי רַע לְבִישׁ.
הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (מְשַׁלֵּי יט) וְשִׁבְעַ לִינן בַּל
יִפְקֵד רַע, כַּד אֲזִיל בְּאַרְחַ מִיִּשְׂרָאֵל, כְּדִין בַּל
יִפְקֵד רַע. וְעַל דָּא כְּתִיב רַק רַע כָּל הַיּוֹם.
וְכְּתִיב לֹא יִגְוֹרֵךְ רַע. וְדָא אֲקָרִי רַע וְלֹא
אֲקָרִי רְשָׁע. וְכְּתִיב (תְּהִלִּים כג) גַּם כִּי אֶלֶף בְּגִיָּא
צְלָמוֹת לֹא אֵירָא רַע כִּי אֶתָּה עֲמָדִי:

וַיִּנְחָם יי כִּי עָשָׂה אֶת הָאָדָם בְּאָרֶץ וַיִּתְעַצֵּב
אֵל לְבוֹ. רַבִּי יוֹסִי פְתַח (ישעיה ה) הוּי
מוֹשְׁכֵי הָעוֹן בְּחַבְלֵי הַשָּׂוֵא וְכַעֲבוֹת הָעֲגָלָה
חֲטָאָה. הוּי מוֹשְׁכֵי הָעוֹן אֶלֶין בְּנֵי נְשָׂא
דְחֲטָאֵן קָמֵי מְאָרִיהוֹן בְּכָל יוֹמָא, וְאִתְדַמֵּן
בְּעִינֵיהֵו אֲנּוּן חוּבִין דְּאֲנּוּן כְּחַבְלֵי הַשָּׂוֵא.
וְחָשְׁבִין דֵּהוּא עוֹבְדָא דְעַבְדִּין וְהוּא חוּבָא
דְעַבְדִּין דְלָאוּ אִיהוּ כְּלוּם וְלֹא אֲשַׁגַּח בְּהוּ
קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא. עַד דְעַבְדִּין לֵהוּא חוּבָא
תְּקִיף וְרַבִּי כְּעֲבוֹת הָעֲגָלָה דֵּאִיהוּ תְּקִיף דְלָא
יְכִיל לְאַשְׁתַּצָּאָה.

וְתָא חֲזִי כַּד עָבִיד קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא דִינָא
בְּחִיבֵי עֲלָמָא, אֲפֹר עַל גַּב דְּאֲנּוּן חֲטָאֵן קָמֵי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא

בְּחִיבֵי עֲלָמָא, אֲפֹר עַל גַּב דְּאֲנּוּן חֲטָאֵן קָמֵי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא

וּכְשֶׁמִשְׁגִּיחַ בְּמַעֲשֵׂיהֶם, מִתְנַחֵם
עֲלֵיהֶם עַל שֶׁהֵם מַעֲשֵׂי יָדָיו
וּמְאַרְיָךְ לָהֶם בְּעוֹלָם.

וּבְנֵי־רָר שֶׁהֵם מַעֲשֵׂי יָדָיו, נוֹטֵל
נַחֲמָה וּמִתְנַחֵם עֲלֵיהֶם וְחָס
עֲלֵיהֶם. וּכְשֶׁרוֹצֶה לַעֲשׂוֹת בָּהֶם
דִּין, כְּבִיכּוֹל הוּא עֲצוּב [ד"א שְׂמֹחוֹת
לֹא יִגְבּוּ לִפְנֵי]. שְׂכִינָן שֶׁהֵם מַעֲשֵׂי
יָדָיו, הוּא עֲצוּב עֲלֵיהֶם, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (דְּנִיאֵל ו) וּשְׂמֹחוֹת לֹא
הַכְּנִיס לִפְנֵינוּ.

בְּתוֹב [ס"א וְהָרִי כְּתוּב] (תהלים צו) הוֹד
וְהָדָר לִפְנֵינוּ עַז וְחֲדוּדָה בְּמִקּוֹמוֹ.
אָמַר רַבִּי יוֹסִי, בֹּא רֵאֵה, וַיִּתְעַצֵּב
אֵל לְבוֹ בְּתוֹב. הוּא הִתְעַצֵּב אֵל
לְבוֹ וְלֹא לְמִקּוֹם אַחֵר. לְבוֹ, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (שְׂמוּאֵל-א ב) כַּאֲשֶׁר בִּלְבָבִי
וּבְנַפְשִׁי יַעֲשֶׂה. רַבִּי יִצְחָק אָמַר,
וַיִּנָּחֵם ה', כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שְׂמוֹת לב)
וַיִּנָּחֵם ה' עַל הַרְעָה אֲשֶׁר דִּבֶּר
לַעֲשׂוֹת לְעַמּוֹ. רַבִּי יִיסָא אָמַר
לְטוֹב. רַבִּי חֲזַקְיָה אָמַר לְרַע. רַבִּי
יִיסָא אָמַר לְטוֹב, כְּמוֹ שֶׁנֶּתְבָּאָר
שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִתְנַחֵם עַל
אוֹתָם מַעֲשֵׂי יָדָיו וְחָס עֲלֵיהֶם.
וַיִּתְעַצֵּב, מִשּׁוּם שֶׁהֵם חוֹטְאִים
לִפְנֵינוּ.

וְרַבִּי חֲזַקְיָה אָמַר לְרַע,
שֶׁכְּשֶׁרוֹצֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
לְאָבֵד רִשְׁעֵי הָעוֹלָם, נוֹטֵל
עֲלֵיהֶם נְחוּמִים וּמְקַבֵּל נְחוּמִים,
כְּבִיכּוֹל כְּמִי שֶׁמְקַבֵּל נְחוּמִים עַל
מֵה שְׂאָבֵד. כִּינּוּן שֶׁמְקַבֵּל נְחוּמִים,
וְדַאי נַעֲשֶׂה דִין, וְלֹא תִלּוּי הַדְּבָר
בְּתִשׁוּבָה.

אֵימְתִי זֶה תִּלּוּי בְּתִשׁוּבָה? עַד
שֶׁלֹּא קִבֵּל עֲלֵיהֶם תְּנַחוּמִים. הָרִי
שֶׁמְקַבֵּל עֲלֵיהֶם תְּנַחוּמִים, אֵז
הַדְּבָר כִּבְרֵי לֹא תִלּוּי בְּתִשׁוּבָה
כִּלְלֵי וְהַדִּין נַעֲשֶׂה. וְאֵז מוֹסִיף דִּין
עַל דִּין וּמְחַזֵּק אֶת אוֹתוֹ מִקּוֹם
הַדִּין לַעֲשׂוֹת דִּין, וּמְאָבֵד אֶת
הַרְשָׁעִים מִהָעוֹלָם, וְהַכֵּל בְּכַתּוּב,
שֶׁכְּתוּב וַיִּנָּחֵם ה', קִבֵּל תְּנַחוּמִים.

וְאַרְגָּזִין לִיָּה כֹּל יוֹמָא. לֹא בָּעֵי לְאוּבְדָא לְהוּ
מַעֲלָמָא. וְכַד אֲשַׁנַּח בְּעוּבְדֵיהוֹן אֲתַנְחָם
עֲלֵיהוּ עַל דְּאַנּוּן עוּבְדֵי יָדָיו וְאוּרִיךְ לוֹן
בְּעֵלְמָא.

וּבְגִין דְּאַנּוּן עוּבְדֵי יָדָיו נָטִיל נַחֲמָה וְאַתְנַחֵם
עֲלֵיהוּ וְחִיִּיס עֲלֵיהוּ. וְכַד בָּעֵי לְמַעֲבַד
בְּהוּ דִּינָא כְּבִיכּוֹל עָצִיב (ד"א ל"ג חֲדוּן לֹא תִיעוּל קְדְמוּהִי)
דְּכִינּוּן דְּעוּבְדֵי יָדָיו אַנּוּן, עָצִיב עֲלֵיהוּ. כְּמָה
דְּאַתְ אָמַר, (דְּנִיאֵל ו) וְדַחּוּן לֹא הִנְעֵל קְדְמוּהִי.

בְּתוֹב, [ס"א וְהָא כְּתִיב] (תהלים צו) הוֹד וְהָדָר לִפְנֵינוּ
עוֹז וְחֲדוּדָה בְּמִקּוֹמוֹ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי

תָּא חֲזִי, וַיִּתְעַצֵּב אֵל לְבוֹ כְּתִיב. אֵל לְבוֹ עָצִיב
וְלֹא לְאַתְר אַחְרָא. לְבוֹ כְּמָה דְּאַתְ אָמַר, (שְׂמוּאֵל

א ב) כַּאֲשֶׁר בִּלְבָבִי וּבְנַפְשִׁי יַעֲשֶׂה. רַבִּי יִצְחָק
אָמַר וַיִּנָּחֵם יי כְּמָה דְּאַתְ אָמַר (שְׂמוֹת לב) וַיִּנָּחֵם

יי עַל הַרְעָה אֲשֶׁר דִּבֶּר לַעֲשׂוֹת לְעַמּוֹ. רַבִּי
יִיסָא אָמַר לְטֹב. רַבִּי חֲזַקְיָה אָמַר לְבִישׁ. רַבִּי

יִיסָא אָמַר לְטֹב, כְּמָה דְּאַתְמָר דְּקַדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא נָחִים עַל דְּאַנּוּן עוּבְדֵי יָדָיו וְחִיִּיס

עֲלֵיהוּ. וַיִּתְעַצֵּב בְּגִין דְּאַנּוּן חֲטָאן קְמִיָּה.
וְרַבִּי חֲזַקְיָה אָמַר לְבִישׁ דְּכַד קַדְשָׁא בְּרִיךְ

הוּא בָּעֵי לְאוּבְדָא לְחִיִּיבֵי עֲלָמָא נָטִיל
נִיחוּמִין עֲלֵיהוּ וְקַבִּיל נִיחוּמִין. כְּבִיכּוֹל

כְּמָאן דְּמְקַבֵּל נִיחוּמִין עַל מֵה דְּאַבִּיד. כִּינּוּן
דְּקַבֵּל נִיחוּמִין וְדַאי דִּינָא אֲתַעֲבַד וְלֹא תִלְיָא

מְלִתָּא בְּתִשׁוּבָה.
אֵימְתִי תִלְיָא בְּתִשׁוּבָה, עַד לֹא קַבִּיל

תְּנַחוּמִין עֲלֵיהוּ. הָא קַבִּיל תְּנַחוּמִין
עֲלֵיהוּ לֹא תִלְיָא מְלִתָּא בְּתִשׁוּבָה כִּלְלֵי וְדִינָא

אַתְעֵבִיד. וְכַדִּין אוּסִיף דִּינָא עַל דִּינָא,
וְאַתְקִיף לְהֵהוּא אֲתֵר דְּדִינָא, לְמַעֲבַד דִּינָא

וְאוּבִיד לוֹן לְחִיִּיבֵי מִן עֲלָמָא. וְכֹלָא בְּקִרָא
דְּכְתִיב וַיִּנָּחֵם יי. קִבֵּל תְּנַחוּמִין. וּלְבַתֵּר

ואחר כך ויתעצב אל לבו, נתן
פח לדין לעשות דין.

רבי חייא אמר, וינחם ה' כי
עשה את האדם בארץ - נטל
תנחומים וחדנה. בשעשה
הקדוש ברוך הוא את האדם
בארץ, שהוא פדגמא עליונה,
וכל המלאכים העליונים
משבחים את הקדוש ברוך הוא
בשראו אותו בדמות עליונה,
ואמרו (תהלים ח) ותחסרהו מעט
מאלהים וכבוד והדר תעטרהו.
אחר כך כשחטא אדם, התעצב
הקדוש ברוך הוא על שחטא.
שנתן פתחון פה למלאכי השרת
שאמרו לפניו בתחלה כשרצה
לברא אותו, מה אנוש פי תזכרנו
ובן אדם כי תפקדנו.

אמר רבי יהודה, ויתעצב אל
לבו, פי רצה לעשות בהם דין,
שנאמר (דברי הימים ב-ב) בצאת לפני
החלוץ ואמרים הודו לה' פי
לעולם חסדו. ואמר רבי יצחק,
למה לא כתוב כאן פי טוב? אלא
משום שהאביד את מעשי ידיו
מפני ישראל. כמו זה כשהיו
ישראל עוברים את הים, באו
מלאכים עליונים לומר שירה
לפני הקדוש ברוך הוא באותו
לילה. אמר להם הקדוש ברוך
הוא: ומה מעשי ידי טובעים
בים, ואתם אומרים שירה?! אז
(שמות יד) ולא קרב זה אל זה כל
הלילה. גם כאן, בכל הפעמים
של אבוד רשעים מהעולם, אז
נמצאת עליהם עצבות.

רבי אבא אמר, בשעה שחטא
אדם לפני הקדוש ברוך הוא
ועבר על מצותו, אז נמצאה
עצבות לפניו. אמר לו הקדוש
ברוך הוא: אדם, אוי שהחלשת
את הכח העליון. בשעה זו נחשף
מאור אחר. מיד גרש אותו מגן
עדן.

ויתעצב אל לבו. יהב תוקפא לדינא למעבד
דינא.

רבי חייא אמר וינחם יי כי עשה את האדם
בארץ. נטל תנחומין וחדנה, כד עבד
קדשא בריך הוא לאדם בארעא דאיהו
כגוונא עלאה וכל מלאכי עלאי משבחין ליה
לקדשא בריך הוא כד חמו ליה בדיוקנא
עלאה ואמרו (דף נז ע"ב) (תהלים ח) ותחסרהו מעט
מאלהים וכבוד והדר תעטרהו. לבתר כד
חטא אדם אתעצב קדשא בריך הוא על
דחטא. דיהב פתחון פה למלאכי השרת
דאמרו קמיה בקדמיתא כד בעא למברי ליה,
מה אנוש פי תזכרנו וכן אדם פי תפקדנו.

אמר רבי יהודה ויתעצב אל לבו בגין דבעי
למעבד בהו דינא שנאמר (דברי הימים ב ב)

בצאת לפני החלוץ ואמרים הודו ליי כי
לעולם חסדו. ואמר רבי יצחק אמאי לא
כתיב הכא כי טוב. אלא בגין דאוביד עובדי
ידוי קמיהו דישראל. כגוונא דא כד הו
ישראל עברין ימא. אתו מלאכי עלאי למימר
שירה קמיה קדשא בריך הוא בההוא ליליא.

אמר להו קדשא בריך הוא ומה עובדי ידי
טבעין בימא ואתון אמרין שירה. כדין (שמות יד)
ולא קרב זה אל זה כל הלילה. אוף הכא בכל
זמנין דאיבוד רשיעיא איהו מעלמא כדין
עציבו אשתכח עליהו.

רבי אבא אמר בשעתא דחב קמי קדשא
ברוך הוא אדם ועבר על פקודוי, כדין
אשתכח עציבו קמיה. אמר ליה קדשא בריך
הוא אדם ווי דחלשת חילא עלאה. בהאי
שעתא אתחשכת נהורא חד. מיד תריך ליה
מגנתא דעדן.

אָמַר לִיָּה אָנָּה אֲעֲלִית לָךְ לַגְּנֹתָא דְעֵדָן
לְקַרְבָּא קְרַבְנָא. וְאַתָּה פְּגִימַת מְדַבְּחָא
דְּלֵא אַתְקַרְב קְרַבְנָא. מִפְּאֵן וְלִהְלֵאָה לְעֵבוֹד
אַתְ הָאֲדַמָּה. וְגִזְר עֲלֵיהָ מִיתָה. וְחֵס עֲלֵיהָ
קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא וְגִנִּיז לִיָּה בְּשַׁעְתָּא דְּמִית
סְמִיךְ לַגְּנֹתָא.

אָמַר לוֹ: אֲנִי הַכְּנֹסְתִי אוֹתָךְ לַגֵּן
עֵדֶן לְהַקְרִיב קְרַבָּן, וְאַתָּה פְּגִמַת
אֶת הַמִּזְבֵּחַ שֶׁלֹּא נִקְרַב הַקְּרַבָּן! ?
מִכָּאֵן וְהִלְאָה - לְעֵבֵד אֶת
הָאֲדָמָה. וְגִזְר עֲלָיו מִיתָה. וְחֵס
עֲלָיו הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְגִנְזוּ
בְּשַׁעַת שְׁמַת סְמוּךְ לַגֵּן.

מָה עָשָׂה אָדָם? עָשָׂה מְעַרְה
אֶחָת וְהִסְתַּתֵּר בָּהּ הוּא וְאִשְׁתּוּ.
מֵאִיפָה יָדַע? אֵלֶּא רָאָה אוֹר
דְּקִיק אֶחָד שְׁנִכְנַס בְּאוֹתוֹ מְקוֹם
שִׁיזְצָא מִגֵּן עֵדֶן, וְהִתְאַוָּה תְּאַוָּתוֹ
לְקַבְרוֹ, וְשֵׁם הוּא מְקוֹם סְמוּךְ
לְשַׁעַר גֵּן עֵדֶן.

מָה עֵבֵד אָדָם עֵבֵד מְעַרְתָּא חָדָא וְאַתְטַמַּר
בָּהּ הוּא וְאַתְתִּיהּ. מִנָּא יָדַע. אֵלֶּא חָמָא
חַד נְהוּרָא דְקִיק עֵייל בְּהֵוּא אֶתְר דְּנַפְיָק
מִגְּנֹתָא דְעֵדָן וְתַאב תִּיאוּבְתִיהּ לְקַבְרִיהּ. וְתַמָּן
הוּא אֶתְר סְמוּךְ לְתַרְע דְּגְנֹתָא דְעֵדָן.

בֵּא רָאָה, לֹא מִסְתַּלַּק אָדָם
מִהָעוֹלָם עַד שִׁירָאָה אֶת אָדָם
הִרְאִישׁוֹן. שׁוֹאֵל אוֹתוֹ: עַל מָה
הִלַּךְ מִהָעוֹלָם וְאִיךְ יֵצֵא? הוּא
אוֹמַר לוֹ: אוּי שְׁבַגְלִלְךָ יֵצֵאתִי
מִהָעוֹלָם. וְהוּא מְשִׁיב לוֹ: בְּנִי,
אֲנִי עֹבְרָתִי עַל מַצְוֵה אֶחָת
וְנִעְנַשְׁתִּי בְּשִׁבְלִיהָ, רָאָה אֶתָּה
כְּמָה חֲטָאִים וְכְמָה מַצְוֹת שֶׁל
רְבוּנְךָ עֹבְרָת.

חָא חֲזִי, לֹא אִסְתַּלַּק בְּר נֶשׁ מִעֲלָמָא עַד
דְּחָמִי לִיָּה לְאָדָם הִרְאִישׁוֹן. וְשִׁאִיל לִיָּה
עַל מָה אֲזִיל מִעֲלָמָא וְהִיךְ נַפְיָק. הוּא אָמַר
לִיָּה וּוי דְּבַגִּינְךָ נַפְקֵנָא מִעֲלָמָא. וְהוּא אָתִיב
לִיָּה בְרִי אָנָּה עֹבְרִית עַל פְּקוּדָא חָדָא
וְאַתְעַנְשִׁית בְּגִינָה. חָמִי אֶתְ פְּמָה חוּבִין וְכְמָה
פְּקוּדִין דְּמֵאָרְךָ עֹבְרָת.

אָמַר רַבִּי חֲזִי, עַד הַיּוֹם הַזֶּה
עוֹמֵד אָדָם הִרְאִישׁוֹן וְרוֹאָה אֶת
הָאֲבוֹת פְּעֻמִּים בְּיוֹם וּמוֹדָה עַל
חֲטָאוֹ, וּמִרְאָה לְהֵם אֶת אוֹתוֹ
מְקוֹם שֶׁהִיָּה בּוֹ כְּכּוּד עֲלִיּוֹן,
וְהוֹלֵךְ וְרוֹאָה כָּל אוֹתָם הַצְּדִיקִים
וְחֲסִידִים שִׁצְאוּ מִמֶּנּוּ וְיִרְשׁוּ אֶת
אוֹתוֹ כְּכוּד עֲלִיּוֹן שְׁבַגְנָן עֵדֶן. וְכָל
הָאֲבוֹת מוֹדִים וְאוֹמְרִים, (תְּהִלִּים לו')
מָה יָקָר חֲסִדְךָ אֱלֹהִים וּבְנֵי אָדָם
בְּצַל כְּנַפְיָךְ יַחְסִיּוֹן.

אָמַר רַבִּי חֲזִי, עַד כְּדוּ יוֹמָא קָאִים אָדָם
הִרְאִישׁוֹן וְחֲזִי בְּאַבְהֵן תְּרִין זְמַנִּין
בְּיוֹמָא וְאוּדִי עַל חוּבוּי. וְאַחְמִי לוֹן הֵוּא
אַתְר דְּהִוָּה בִּיה בִּיקְרָא עֲלָאָה. וְאַזִּיל וְחָמִי כָּל
אַנוּן צְדִיקִיָּא וְחֲסִידֵי דְנַפְקוּ מִגִּיָּה וְיִרְתּוּ
לְהֵוּא יְקָרָא עֲלָאָה דְּבַגְנֹתָא דְעֵדָן. וְאַבְהֵן
כְּלֵהוֹן אוּדָן וְאַמְרִין (תְּהִלִּים לו') מָה יָקָר חֲסִדְךָ
אֱלֹהִים וּבְנֵי אָדָם בְּצַל כְּנַפְיָךְ יַחְסִיּוֹן.

רַבִּי יִיסָא אָמַר, כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם
רוֹאִים אֶת אָדָם הִרְאִישׁוֹן בְּשַׁעַת
שְׁמִסְתַּלְקִים מִהָעוֹלָם, לְהִרְאוֹת
עֲדוֹת שְׁמִשׁוּם חֲטָאֵי הָאִישׁ הוּא
מִסְתַּלַּק מִהָעוֹלָם וְלֹא בְּגִלְלוֹ שֶׁל
אָדָם, כְּמוֹ שֶׁשְּׁנִינוּ אֵין מִיתָה
בְּלֵא חֲטָא, פֶּרַט לְאוֹתָם שֶׁלְשָׁה
שְׁהִסְתַּלְקוּ בְּעֵטוֹ שֶׁל נַחֲשׁ
הַקְּדָמוֹנִי, וְאַלְהָ הֵם: עַמְרָם, לוֹי

רַבִּי יִיסָא אָמַר כְּלֵהוּ בְּנֵי עֲלָמָא חָמָאן לִיָּה
לְאָדָם הִרְאִישׁוֹן בְּשַׁעְתָּא דְּמִסְתַּלְקִי מִן
עֲלָמָא, לְאַחְזָאָה סְהִדוּתָא דְּבַגִּין חוּבוּי דְּבַר
נֶשׁ אִיהוּ אִסְתַּלַּק מִעֲלָמָא וְלֹא בְּגִינָה דְּאָדָם.
כְּמָה דְּתַנִּינָן אֵין מִיתָה כְּלֵא חֲטָא. בְּר אַנוּן
תְּלַתָּא דְּאַסְתַּלְקוּ בְּגִין הֵוּא עֵיטָא דְּנַחֲשׁ
הַקְּדָמוֹנִי. וְאַלִּין אַנוּן, עַמְרָם לוֹי וּבְכַנְיָמִין.

ובנימין. ויש אומרים גם ישי.
שלא חטאו, ולא נמצא בהם
חטא שזמותרו בו, רק שזנכרה
עליהם אותה עצת הנחש, כמו
שבארנו.

בא ראה, כל הדורות שהיו בימי
נח, כלם הפשיטו חטאים על
העולם בגלוי לעיני כל. רפי
שמעון היה הולך יום אחד
בשערי טבריה. ראה בני אדם
שהיו קושרים בקשר הקשת
בכדי חרס. אמר, ומה חטא זה
בגלוי להרגיז את רבונם? נתן
עינו בהם ונזרקו לתוך הים
ומתו.

בא ראה, כל חטא שנעשה
בגלוי, דוחה את השכינה
מהארץ ומסלק את דיוורה מן
העולם. אלה היו הולכים בראש
זקוף ועושים חטאיהם בגלוי,
ודחו את השכינה מהעולם, עד
שהקדוש ברוך הוא דחה אותם
והעביר אותם ממנו. ועל זה
כתוב (משלי כה) הגו רשע לפני
מלך וגו', הגו סיגים מכסף וגו'.
ויאמר ה' לא ידון רוחי באדם
לעלם בשגם הוא בשר וגו'. אמר
רבי אלעזר, בא ראה, פשברא
הקדוש ברוך הוא את העולם,
עשה את העולם הזה להשתמש
כמו שלמעלה, וכשבני אדם הם
צדיקים שהולכים בדרך ישר,
הקדוש ברוך הוא מעורר רוח
חיים שלמעלה, עד שמגיעים
אותם חיים למקום שיעקב
אבינו שרוי בו.

ומשם שופעים אותם חיים, עד
שנמשכת אותה רוח לעולם הזה
שדוד המלך שרוי בו, ומשם
שופעות הנפשות הנברכות לכל אותם
המתחוננים. ואותה רוח עליונה
שופעת ונמשכת למטה, ויכולים
להתקיים בעולם. ומשום כך
לעולם חסדו, זהו עולם של דוד

ואית דאמרי אוף נמי ישי. דלא חבו ולא
אשתכח עלייהו חובא דימותון ביה, בר
דאדבר עלייהו ההוא עיטא דנחש בדאמרן.

הא חזי, פלהון דרין דהו ביומוי דנח פלהו
אפשיטו חובין על עלמא באתגליא
לעיניהון דכלא. רבי שמעון הוה אזיל יומא
חד בפילי דטבריה, חמא בני נשא דהו
מקטרי בקיטרא דקשתא בקולפא דקנסיר.
אמר ומה חובא דא באתגליא לארגזא
למריהון. יהיב עינוי בהו ואתרמיו לגו ימא
ומיתו.

הא חזי, כל חובא דאתעביד באתגליא דחי
לה לשכינתא מארעא וסליקת דיוורה
מעלמא. ואלין הוה אזלין ברישא זקיף ועבדי
חובייהו באתגליא ודחו לה לשכינתא
מעלמא. עד דקדשא בריך הוא דחא לון
ואעביר לון מניה. ועל דא כתיב (משלי כה) הגו
רשע לפני מלך וגו' הגו סגים מכסף וגו' :

ויאמר יי לא ידון רוחי באדם לעולם בשגם
הוא בשר וגו'. אמר רבי אלעזר תא

חזי, כד ברא קדשא בריך הוא עלמא עבד
להאי עלמא לאשתמשא (דף נח ע"א) פגוונא
דלעילא. וכד בני עלמא אנון זפאין דאזלי
בארח מישר, קדשא בריך הוא אתער רוחא
דחיי דלעילא עד דמטו אנון חיינ לאתר
דיעקב שריא ביה.

ומתמן נגדי אנון חיינ עד דאתמשיף ההוא
רוחא להאי עולם דדוד מלפא שריא
ביה. ומתמן נגדי ברכאן לכלהו אנון תתאי.

וההוא רוחא עלאה אתנגיד ואתמשיף לתתא
ויכלין לאתקיימא בעלמא. ובגיני כך לעולם
חסדו דא הוא עולם דדוד מלפא. ובגין כך
פתיב לעלם בלא וא"ו. דהא כד (איהו) ההוא

המלך, ולכן פתוב לעלם בלי וא"ו. שהרי פשאותה רוח שופעת לאתו עולם, משם יוצאות ברכות וחיים לכל להתקיים. עכשו שחטאו בני אדם, הסתלק הכל, בשביל שלא יגיע אותו רוח חיים לעולם זה להנות ממנו הפחתונים ולהתקיים בו. בשגם הוא כשר - כדי שלא תשפע זו הרוח לעולם הזה. מה הטעם? שלא להרבות נחש הפחתון. שדרגות שיתחזק בו [וצריכים] רוח של קדשה שלא תערב ברוח טמא.

בשגם הוא כשר - זה נחש הקדמוני שיתברך. משום כך הוא כשר, כמו שנאמר (בראשית ו) קץ כל בשר בא לפני ואמר רבי שמעון, זהו מלאך המות. והיו ימיו מאה ועשרים שנה - המתנה של מגדל המקשר.

הנפילים היו בארץ. שנה רבי יוסי, אלו עז"א ועז"ל, כמו שנאמר שהוציא [ד"א שהפיל] אותם הקדוש ברוך הוא מהקדשה שלמעלה. ואם תאמר, איך יכלו להתקיים בעולם הזה? אמר רבי חייא, אלה היו מאותם שפתוב ועוף יעופף על הארץ. והרי נאמר שאלה נראים לבני אדם כמראה שלהם. ואם תאמר, איך יכלו להתהפף? הרי נאמר שמתהפכים לכמה גונים. ובשעה שירדו, התלבשו באויר העולם ונראו כבני אדם.

ועז"א ועז"ל הללו שמרדו למעלה והפילם הקדוש ברוך הוא והתלבשו בארץ והתקיימו בה, ולא יכלו להתפשט ממנו, ואחר כך טעו אחר נשות העולם. ועד היום הזה הם קיימים ומלמדים פשפים לבני אדם, והולידו בנים, וקראו להם ענקים גבורים. ואותם נפילים נקראים בני אלהים, והרי נתבאר.

רוחא אתנגיד לההוא עולם, מתמן נפקי ברקאן וחיין לכלא לאתקיימא. השתא דחבו בני נשא אסתלק כלא. בגין דלא ימטי ההוא רוחא דחי להאי עולם לאתהנאה מניה תתאי ולא אתקיימא ביה. בשגם הוא כשר בגין דלא יתרק האי רוחא להאי עולם. מאי טעמא דלא לאסגאה נחש תתאה. דדרגין דיתתקף ביה (ד"א ל"ג ובעינן) רוחא דקדושא דלא יתערב ברוח מסאב.

בשגם הוא כשר דא נחש קדמא דיתברך בגין כך הוא כשר כמה דאת אמר, קץ כל בשר בא לפני ואמר רבי שמעון דא מלאך המות. והיו ימיו מאה ועשרים שנה אורכי דקוסטירא דקייטרא: הנפילים היו בארץ. תני רבי יוסי אלין עז"א ועז"ל. כמה דאתמר דאפיק (ד"א

דאפיל) לון קדשא בריך הוא מקדוששתא דלעילא. ואי תימא והיך יכלו לאתקיימא בהאי עלמא. אמר רבי חייא אלין הוּו מאנון דכתיב ועוף יעופף על הארץ. והא אתמר דאלין אתחזו לבני נשא כחיזו דלהון. ואי תימא היך יכלין לאתהפכא. הא אתמר דאתהפכן לכמה גוונים ובשעתא דנחתא אגלימו באוירא דעלמא ואתחזון כבני נשא. והני עז"א ועז"ל דמרדו לעילא ואפיל לון קדשא בריך הוא ואגלימו בארעא ואתקיימו ביה ולא יכלו לאתפשטא מניה. ולבתר טעו בתר נשי עלמא. ועד כען יומא דא אנון קיימי ואולפי חרשין לבני נשא ואולידו בנין וקרו להו ענקים גברין. ואנון נפילים אקרון בני אלהים. והא אתמר.

והולידו בנים, וקראו להם ענקים גבורים. ואותם נפילים נקראים בני אלהים, והרי נתבאר.

השלמה מההשמטות (סימן מ"ו)

השלמה מההשמטות (סימן מ"ו)

אָמַר רַבִּי רְחוּמַאי כְבוֹד וְלֵב הָרִי הֵן אֶחָד
אֶלָּא שְׁכָבוּד נִקְרָא עַל שֵׁם מַעְלָה וְלֵב
אֶתְקָרִי עַל שֵׁם פְּעוּלַת מִטָּה. וְהֵינּוּ כְבוֹד
הַשֵּׁם וְהֵינּוּ לֵב הַשָּׁמַיִם. מָאִי נִיהוּ (ישעיה ו')
מֵלֵא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ אֶלָּא כָּל אוֹתָהּ אָרֶץ
שְׁנַבְרַאת בְּיוֹם ראשון שֶׁהוּא לְמַעְלָה כִּנְגַד
אָרֶץ יִשְׂרָאֵל מֵלֵאָה מִכְבוֹד הַשֵּׁם וּמָאִי נִינְהוּ
חֻכְמִים דְּכֹתִיב (משלי א') כְּבוֹד חֻכְמִים יִנְחֵלוּ
וְכֹתִיב (חזקאל א') בְּרוּךְ כְבוֹד יְיָ מִמְקוֹמוֹ.

וּמָאִי הוּי כְבוֹד זֶה. מְשַׁל לְמָה הַדְּבָר דּוּמָה
לְמַלְךְ שֶׁהִיָּה לוֹ מְטְרוֹנִיתָא בְּחִדְרוֹ
שְׁפַל חַיִּילָיו מִשְׁתַּעֲשָׁעִין בָּהּ וְהִיוּ לָהּ בְּנִים
וּבָאִים כָּל הַיּוֹם לְרֵאוֹת פְּנֵי הַמֶּלֶךְ וּמְבָרְכִין
אוֹתוֹ אָמְרוּ לוֹ אָנָּה אֲמַנּוּ אָמַר לָהֶם לֹא תוּכְלוּ
לְרֵאוֹתָהּ עִתָּהּ. אָמְרוּ בְרוּכָה תְּהֵא בְּכָל מְקוֹם
שֶׁהִיא. וּמָאִי דְכֹתִיב מִמְקוֹמוֹ מִפְּלִל דְּלִיכָא
דִּידַע אֶת מְקוֹמוֹ מְשַׁל לְמְטְרוֹנִיתָא שְׁבָאָה
מִמְקוֹם רְחוֹק וְלֹא יָדְעוּ מֵאִין בָּאָה עַד שֶׁרָאוּ
שֶׁהִיא אִשֶׁת חֵיל נָאָה וְהַגּוֹנָה בְּכָל מַעֲשֵׂיהָ,
אָמְרוּ זֹאת וְדָאִי מִן הָאוּר נִלְקַחָה כִּי בְּמַעֲשֵׂיהָ
הָאִירָה אֶת הָעוֹלָם. שְׁאֵלוּ אוֹתָהּ מֵאִין אֶת
אָמְרָה לָהֶם מִמְקוֹמִי אָמְרוּ אִם פֶּן גְּדוּלִים
אֲנִשִּׁי מְקוֹמְךָ בְרוּכָה תְּהִי וּמְבוֹרָךְ מְקוֹמְךָ.

וְכִי אֵין כְּבוֹד יְיָ אֶחָד מַצְבְּאוֹתָיו לֹא גֵרַע
אֲמָאִי מְבָרְכִין לִיהּ. אֶלָּא מְשַׁל לְמָה הַדְּבָר
דּוּמָה, לְאִישׁ שֶׁהִיָּה לוֹ גֵן נָאָה וְחוּץ לְגֵן בְּקְרוֹב
מִמְנוֹ חֲתִיכַת שְׂדֵה. וְאִם הַשְּׂקָה הֵגֵן בְּתַחֲלַת
שְׁקִיוֹתוֹ הִלְכוּ לָהֶם הַמַּיִם עַל פֶּל הֵגֵן. אַף
אוֹתָהּ חֲתִיכָה שֶׁל שְׂדֵה שֶׁהִיא אֵינָה דְבוּקָה, אַף
עַל פִּי שֶׁהַכֹּל אֶחָד הוּא לְפִיכָךְ פֶּתַח לָהּ מְקוֹם
וְהַשְּׂקָה לָהּ לְבִדְהָ. (עַד כֵּאן מַההַשְּׁמָטוֹת)

אָמַר רַבִּי רְחוּמַאי, כְּבוֹד וְלֵב
הָרִי הֵם אֶחָד, אֶלָּא שְׁכָבוּד נִקְרָא
עַל שֵׁם מַעְלָה, וְלֵב נִקְרָא עַל שֵׁם
פְּעוּלַת מִטָּה, וְהֵינּוּ כְבוֹד הַשֵּׁם,
וְהֵינּוּ לֵב הַשָּׁמַיִם. מַה הוּא (ישעיה
ו') מֵלֵא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ? אֶלָּא כָּל
אוֹתָהּ אָרֶץ שְׁנַבְרַאת בְּיוֹם
ראשון, שֶׁהִיא לְמַעְלָה כִּנְגַד אָרֶץ
יִשְׂרָאֵל, מֵלֵאָה מִכְבוֹד הַשֵּׁם,
וּמָה הֵם? חֻכְמִים, שְׁכָתוּב (משלי
א') כְּבוֹד חֻכְמִים יִנְחֵלוּ, וְכָתוּב
(חזקאל א') בְּרוּךְ כְבוֹד ה' מִמְקוֹמוֹ.
וּמָה הִיָּה הַכְּבוֹד הַזֶּה? מְשַׁל
לְמָה הַדְּבָר דּוּמָה? לְמַלְךְ
שֶׁהִיָּתָה לוֹ גְּבִירָה בְּחִדְרוֹ שְׁפַל
חַיִּילָיו מִשְׁתַּעֲשָׁעִין בָּהּ, וְהִיוּ לָהּ
בְּנִים, וּבָאִים כָּל הַיּוֹם לְרֵאוֹת פְּנֵי
הַמֶּלֶךְ וּמְבָרְכִין אוֹתוֹ. אָמְרוּ לוֹ:
אָנָּה אֲמַנּוּ? אָמַר לָהֶם: לֹא תוּכְלוּ
לְרֵאוֹתָהּ עִתָּהּ. אָמְרוּ: בְרוּכָה
תְּהֵא בְּכָל מְקוֹם שֶׁהִיא. וּמָה
שְׁכָתוּב מִמְקוֹמוֹ, מִפְּלִל שְׁאִין
יִדְעַע אֶת מְקוֹמוֹ. מְשַׁל לְגְּבִירָה
שְׁבָאָה מִמְקוֹם רְחוֹק וְלֹא יָדְעוּ
מֵאִין בָּאָה. עַד שֶׁרָאוּ שֶׁהִיא
אִשֶׁת חֵיל נָאָה וְהַגּוֹנָה בְּכָל
מַעֲשֵׂיהָ, אָמְרוּ: זֹאת וְדָאִי מִן
הָאוּר נִלְקַחָה, כִּי בְּמַעֲשֵׂיהָ
הָאִירָה אֶת הָעוֹלָם. שְׁאֵלוּ אוֹתָהּ:
מֵאִין אַתָּה? אָמְרָה לָהֶם: מִמְקוֹמִי.
אָמְרוּ: אִם פֶּן, גְּדוּלִים אֲנִשִּׁי
מְקוֹמְךָ, בְרוּכָה תְּהִי וּמְבוֹרָךְ
מְקוֹמְךָ.

וְכִי אֵין כְּבוֹד ה' אֶחָד מַצְבְּאוֹתָיו
לֹא גֵרַע, לְמָה מְבָרְכִים אוֹתוֹ?
אֶלָּא מְשַׁל לְמָה הַדְּבָר דּוּמָה?
לְאִישׁ שֶׁהִיָּה לוֹ גֵן נָאָה, וְחוּץ לְגֵן
בְּקְרוֹב מִמְנוֹ חֲתִיכַת שְׂדֵה, וְאִם
הַשְּׂקָה הֵגֵן בְּתַחֲלַת שְׁקִיוֹתוֹ -
הִלְכוּ לָהֶם הַמַּיִם עַל פֶּל הֵגֵן, אַף
אוֹתָהּ חֲתִיכָה שֶׁל שְׂדֵה שֶׁהִיא
אֵינָה דְבוּקָה, אַף עַל פִּי שֶׁהַכֹּל
אֶחָד הוּא, לְפִיכָךְ פֶּתַח לָהּ מְקוֹם וְהַשְּׂקָה אוֹתָהּ לְבִדְהָ: ע"כ מַההַשְּׁמָטוֹת.

וַיֹּאמֶר ה' אִמְחָה אֶת הָאָדָם אֲשֶׁר
בְּרַאתִי מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה. רַבִּי
יוֹסִי פִתַּח, (ישעיה נה) כִּי לֹא
מִחֲשָׁבוֹתַי מִחֲשָׁבוֹתֵיהֶם.

בא ראה, כשפן אדם רוצה לנקם
מאחר, הוא שותק ולא אומר
דבר. שאם יודיע לו, שהוא ישמר
ולא יוכל לו. אבל הקדוש ברוך
הוא לא עושה כף, לא עושה דין
בעולם עד שמכריז ומודיע להם
פעם פעמים ושלוש, כי אין מי
שימחה בידו שיאמר לו מה
עשית, ולא ישמר ממנו ולא יוכל
לעמד לפניו.

בא ראה, ויאמר ה' אִמְחָה אֶת
הָאָדָם אֲשֶׁר בְּרַאתִי מֵעַל פְּנֵי
הָאֲדָמָה. הודיע להם על ידי נח
והתרה בהם כמה פעמים ולא
שמעו. אחר שלא שמעו, הביא
עליהם דין והאכיד אותם מעל
פני הארץ.

בא ראה מה כתוב בנח, ויקרא
את שמו נח לאמר זה ינחמנו
ממַעַשְׁשָׁנּוּ. (למה כאן לאמר, ולמה זה?
לאמר - זו האשה. זה - זה צדיק. רמז שהקדוש ברוך
הוא קרא לנח, מנחת הארץ. לאמר, מה זה לאמר?
אלא מקום זה קורא לו נח, ומיהו? ארץ הקדושה.
לאמר זה ינחמנו, עשה אותו הקדוש ברוך הוא
למטה ברגליו עליונה. כתוב כאן זה ינחמנו, וכתוב
שם (ישעיה כה) זה ה' קניינו לו. אֲשֶׁר־
הַצַּדִּיקִים שְׂרֻשׁוּמִים בְּרֻשָׁם שֶׁל
חֹתְמַת הַמֶּלֶךְ הַעֲלִינָה לְהִיּוֹת
רְשׁוּמִים בְּשׁוּמוֹ, והוא שם שמות
בְּאַרְץ פְּרָאִי. כתוב ויקרא את
שְׁמוֹ נֹחַ, וְכַתּוּב (בראשית כה) ויקרא את
שְׁמוֹ יַעֲקֹב. למה לא כתוב אֶת? אלא שם בְּרִיָּה
(אחת), וְכַאֲן בְּרִיָּה אַחֲרָת, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה ו) וְאַרְאֶה אֶת ה'. וְאַרְאֶה ה'
לא כתוב אלא את ה'. גם כאן ויקרא שְׁמוֹ יַעֲקֹב -
בְּרִיָּהוּ מִמֶּשֶׁ, תְּקַדֵּשׁ בְּרוּךְ הוּא ויקרא לו יַעֲקֹב. אֲבָל
כאן א"ת - להכליל את השכינה.

מאיפה היה יודע? אלא בפשעה
שהקדוש ברוך הוא קלל את העולם, שכתוב ארוּרָה הָאֲדָמָה
ברוך הוא: רבוננו של עולם, עד מתי יהיה העולם בקללה?

וַיֹּאמֶר יי אִמְחָה אֶת הָאָדָם אֲשֶׁר בְּרַאתִי מֵעַל
פְּנֵי הָאֲדָמָה. רַבִּי יוֹסִי פִתַּח (ישעיה נה) כִּי
לֹא מִחֲשָׁבוֹתַי מִחֲשָׁבוֹתֵיכֶם.

הוא חזי, כד בר נש בעי לנקמא מאחרא
שתיק ולא אמר מידי. דאילו אודעיה
יסתמר ולא יכיל ליה. אבל קדשא בריך הוא
לאו הכי עביד. לא עביד דינא בעלמא עד
דאכריז ואודע להו זמנא תרין ותלתא. בגין
דלא איתאי דימחי בידיה דיימא ליה מה
עבדת ולא יסתמר מניה ולא יכיל לקיימא
קמיה.

הוא חזי, ויאמר יי אִמְחָה אֶת הָאָדָם אֲשֶׁר
בְּרַאתִי מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה. אודע לון על
ידא דנח ואתרי בהון כמה זמנין ולא שמעו.
בַּתֵּר דְּלֹא שָׁמְעוּ, אֵינִי עֲלֵיהוֹן דִּינָא וְאוֹבִיד
לִוֵן מֵעַל אִפִּי אֲרַעָא.

הוא חזי, מה כתיב ביה בנח ויקרא את שמו
(כ' א) נח לאמר זה ינחמנו ממַעַשְׁשָׁנּוּ. (יה

מקומו בדה ס' ובתוס' בהגהת האר"י) (כ"א אמאי הכא לאמר. ואמאי זה.
אלא לאמר דא אתתא. זה דא צדיק. רמז דקדשא בריך הוא קרא ליה לנח
ניחא דארעא. לאמר. מאי לאמר. אלא אתר דא קרי ליה נח ומאן איהו
ארעא קדישא. לאמר זה ינחמנו עבד ליה קדשא בריך הוא לתתא כנונא
עילאה. כתיב הכא זה ינחמנו וכתוב התם (ישעיה כה) זה יי קנינו לו. וכאין
אנון צדיקניא דרשימין ברשימו דגושפנקא דמלכא עילאה למתיו בשמיה
רשימין. ואיהו שוי שמקו בארעא כדקא יאות. כתיב ויקרא את שמו נח,
וכתיב, (בראשית כה) ויקרא שמו יעקב. אמאי לא כתיב את. אלא התם
דרנא (הדא) והכא דרנא אחרא. כמה דאת אמר (ישעיה ו) וְאַרְאֶה אֶת ה'.
וְאַרְאֶה יי לא כתיב אלא את יי. אוף הכא ויקרא שמו יעקב דרנא דיליה
קדשא בריך הוא ממש קרי ליה יעקב. אכל הכא א"ת, לאכללא שכניתא).

מנא הוה ידע. אלא בשעתא דלייט קדשא
ברוך הוא עלמא דכתיב ארוּרָה

הָאֲדָמָה בְּעִבְרִית. אָמַר אָדָם קָמִי (דף נח ע"ב)
קָדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, רַבּוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם עַד מְתִי

שהקדוש ברוך הוא קלל את העולם, שכתוב ארוּרָה הָאֲדָמָה
ברוך הוא: רבוננו של עולם, עד מתי יהיה העולם בקללה?

במותך. והיו מחכים עד שעה שנולד נח. וכיון שנולד, ראה אותו מהול רשום באות הקדש, וראה שכינה דבוקה עמו, ואז קרא את שמו על מה שעשה אחר כך.

בתחלה לא היו יודעים לזרע ולקצר ולחרש, והיו עושים עבודת האדמה בידיהם. כיון שבא נח, התקין אמנות להם וכל הכלים שצריכים לתקן את האדמה לעשות פרות. זהו שכתוב זה ינחמנו ממצעונו ומעצבונו ידינו מן האדמה. שהוא הוציא את הארץ ממה שהתקלה שהיו זורעים חטים - וקוצרים קוצים ודרדרים. ולכן כתוב איש האדמה.

רבי יהודה אמר, איש האדמה, כמו שנאמר (רות א) איש נעמי. משום שנקרא צדיק והוציא את הארץ בקרבן שעשה ממה שהתקלה, שכתוב לא אסף לקלל עוד את האדמה בעבור האדם. ולכן נקרא איש האדמה, ועל זה קרא לו שם על מה שביבא.

רבי יהודה פתח, (תהלים מו) לכו חזו מפעלות אלהים אשר שם שמות בארץ. פסוק זה הקימוהו ונתבאר. אבל לכו חזו וגו' (מה זה חזו? כמו שנאמר (ישעיה בא) חזות קשה הוגד לי. כמעשי הקדוש ברוך הוא נגלתה נבואה עלוונה לבני אדם. אשר שם שמות בארץ - שמות ודאי, שהרי השם גורם לכל] (והוא לשון שממון). שאלו היו מפעלות יו"ד ה"א ודאי ה"א - שם קיום בארץ, אבל משום שהיו מפעלות השם של אלהים - שם שמות בארץ. אמר לו רבי חייא, כעת התעוררת לזה? לא כן אני אמרתי לו, משום שבין שם זה ובין שם זה הכל הוא שבת. אבל אני אמרתי לו כמו שהעירו

יהא עלמא בלטיותא. אמר ליה עד דיתיליד לך בן מהול כגוונא דילך. והווי מחפאן עד שעתא דאתיליד נח. וכיון דאתיליד חמא ליה גזיר רשים באת קדישא. וחמא שכינתא מתדבקא בהדיה. פדין קרא שמייה על מה דעביד לבתרא.

בקרמיותא לא הוו ידעי למזרע ולמחצד ולמחרש והווי עבדי פולחנא דארעא בידיהו. כיון דאתא נח אתקין אומנותא להו וכל מאנין דצריכין לתקנא ארעא למעבד פירין. הדא הוא דכתיב זה ינחמנו ממצעונו ומעצבונו ידינו, מן האדמה. דאיהו אפיק ארעא ממה דאתלטייא. דהווי זרעין חטין וקצרין גובין ודרדרין. ובגני כן פתיב איש האדמה.

רבי יהודה אמר איש האדמה כמה דאת אמר, (רות א) איש נעמי. בגין דאקרי צדיק ואפיק לה לארעא בקרבנא דעבד ממה דאתלטייא דכתיב לא אוסיף לקלל עוד את האדמה בעבור האדם. ובגין דא אקרי איש האדמה. ועל דא קרא ליה שמא על מה דייתי.

רבי יהודה פתח (תהלים מו) לכו חזו מפעלות אלהים אשר שם שמות בארץ. האי קרא אוקמוהו ואתמר. אבל לכו חזו וגו'. (כאי חזו כמה דאת אמר, (ישעיה בא) חזות קשה הוגד לי. בעובדוי דקדשא ברוך הוא אתגלי נבואה עלאה לבני נשא. אשר שם שמות בארץ. שמות ודאי דהא שמא גרים לבלא) (והוא לשון שממון) דאלו הוו מפעלות יוד הא ואו הא שם קיום בארץ, אבל בגין דהווי מפעלות שמא דאלהים שם שמות בארץ. אמר ליה רבי חייא השתא אתעררת להאי לאו, אנא הכי אמינא ליה. בגין דבין שמא דא ובין שמא דא כלא הוא שבחא.

החברים ששם שמות. שמות בארץ, שמות ממש ושם בארץ, ולמה? בשביל להשתמש בהם העולם ולהיות קיום בעולם.

רבי יצחק אמר, הכל הוא, ואפילו מה שאמר רבי יהודה - יפה אמר. שאלו העולם יהיה בשם הרחמים, יתקיים העולם. אבל משום שהעולם נברא על דין ועומד על דין, שם שמות בארץ, ויפה הוא, שאלמלא כף לא יוכל העולם להתקיים מלפני חטאי בני האדם.

בא ראה, כשנולד נח קראו לו על שם של נחמה (נח - נח לו, נח לעולם, נח לאבות, נח לבנים, נח לעליונים, נח למחתומים, נח לעולם הזה, נח לעולם הבא) ושיהיה [להיות] השם גורם. אבל לגבי הקדוש ברוך הוא לא כף. נח בהפוך אותיות - ח"ן, כמו שנאמר ונח מצא חן.

אמר רבי יוסי, חן הינו נח. בצדיקים, השם שלהם גורם לטוב. ברשעים, השם שלהם גורם לרע. בנח כתיב ונח מצא חן בעיני ה'. בער בכור יהודה התהפכו אותיותיו לרע. ע"ר ר"ע. רע בעיני ה'.

בא ראה, כיון שנולד נח, ראה את מעשי בני האדם שהם חוטאים לפני הקדוש ברוך הוא, והיה גונז עצמו ועסק בעבודת רבוננו כדי לא ללכת בדרךם. וכי תאמר, במה הוא עסק? באותו ספר של אדם וספר של חנוך. והיה עוסק בהם לעבד את רבוננו.

בא ראה שפך הוא, שהרי מאיפה ידע נח להקריב קרבן לרבוננו? אלא משום שמצא חכמה על מה העולם עומד, וידע שהוא עומד על הקרבן, ואלמלא הקרבן לא היו עומדים עליונים ותחתונים.

אבל אָנָּא אָמִינָא לִיה פִּמָּה דְּאַתְעָרוּ חֲבָרְיָא דְשׁוּי שְׁמָהּ. שְׁמוֹת בְּאַרְצָא שְׁמוֹת מְמַשׁ (שֵׁם בְּאַרְצָא וְאִמָּי בְּנִין לְאַשְׁתַּמְשָׁא בְּהוּ עֲלֵמָא וְלִמְהוּ קִיּוּמָא בְּעֲלָמָא).

רבי יצחק אמר פלא הוא. ואפילו מה דאמר רבי יהודה שפיר קאמר. דאלו יהא עלמא בשמא דרחמי יתקיים עלמא, אבל בגין דאתברי עלמא על דינא וקיימא על דינא שם שמות בארץ ושפיר הוא דאלמלא כף לא יכיל עלמא לאתקיימא מקמי חוביהון דבני נשא.

תא חזי, נח פד אתייליד קרון ליה על שמא דנחמה (נח, נייחא ליה, נייחא לעלמא, נייחא לאביו, נייחא לבניו, נייחא לעליוני, נייחא לתתאני, נייחא לעלמא דין, נייחא לעלמא דאתי) ולהוי (ה"א ולמחור) שמא גרים. אבל (נ"א לגבי) קדשא בריך הוא לאו הכי. נח בהפוך אתוון חן פמה דאת אמר ונח מצא חן.

אמר רבי יוסי חן הינו נח. בצדיקייא שמייהון גרים לטב. בחייביא שמייהון גרים לביש. בנח פתיב ונח מצא חן בעיני יי. בער בכור יהודה אתהפכו אתווי לביש. ע"ר ר"ע. רע בעיני יי.

תא חזי, כיון דאתייליד נח חמא עובדיהון דבני נשא דאנון חטאון קמי קדשא בריך הוא, והוה גניז גרמיה ואשתדל בפולחנא דמאריה. בגין דלא למהך באורחיהו. וכי תימא במה אשתדל. בההוא ספרא דאדם וספרא דחנוך והוה אשתדל בהו למפלח למריה.

תא חזי, דהכי הוא דהא נח מנא הוה ידע לקרב קרבנא למריה. אלא בגין דאשפח חכמתא על מה מתקיים עלמא וידע דעל קרבנא מתקיים. ואלמלא קרבנא לא הוו קיימי עלאי ותתאי.

רבי שמעון היה הולך בדרך והיו עמו רבי אלעזר בנו ורבי יוסי ורבי חזי' עד שהיו הולכים, אמר רבי אלעזר לאביו, הדרך מתקנת לפנינו, רוצים לשמע דברי תורה פתח רבי שמעון ואמר, (קהלת י) וגם בדרך כשהסכל הלך לבו חסר וגו'. כשבין אדם רוצה לתקן דרכיו לפני הקדוש ברוך הוא, עד שלא יצא לדרך צריך להמליך בו ולהתפלל לפניו על דרכו, כמו ששנינו שכתוב (תהלים פה) צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו. שהרי השכינה לא נפרדת ממנו. וכי שלא מאמין ברבוננו, מה כתוב בו? וגם בדרך שהסכל הלך לבו חסר. מי זה לבו? זה הקדוש ברוך הוא שלא ילך עמו בדרך וגורע מסייעו בדרכו. משום שאותו בן אדם שלא מאמין ברבוננו, עד שלא יצא לדרך לא בקש את סייע רבוננו.

ואפילו בדרך כשהוא הולך, לא עוסק בדברי תורה, ולכן לבו חסר, שאינו הולך יחד עם רבוננו ולא נמצא בדרך. ואומר לכל סכל הוא - ואפלו כששומע דבר אמונה של רבוננו, הוא אומר שזו טפשות לעסק בזה. כמו זה ששאלו לבן אדם על אות הברית שרשמו בבשר האדם, ואומר שלא דבר אמונה הוא. שמע זאת רבי ייבא הנקן והסתפל בו, ונעשה גל של עצמות. ואנו בדרך הזו בסיוע הקדוש ברוך הוא רוצים לומר דברי תורה.

פתח ואמר, (תהלים פו) הורני ה' ורפך אהלך באמתך יחד לכבי ליראה שמך. פסוק זה קשה, שהרי שנינו, הפל ביד הקדוש ברוך הוא חוץ מלהיות צדיק או רשע. ודוד איך תבע את זה

רבי שמעון היה אזיל בארחה והיו עמיה רבי אלעזר בריה ורבי יוסי ורבי חזי'.

עד דהו אזלי, אמר רבי אלעזר לאבוהי ארחה מתקנא קמן בעינן למשמע מלי דאורייתא. פתח רבי שמעון ואמר (קהלת י) גם בדרך כשהסכל הולך לבו חסר וגו'. כד בר נש בעי לאתקנא ארחיה קמי קדשא בריך הוא. עד לא יפוק לארחה בעי לאמלכא ביה ולצלי קמיה על ארחיה. כמה דתנינן דכתיב, (תהלים פה) צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו. דהא שכינתא לא אתפרשא מניה.

ומאן דאיהו לא מהימנא במריה, מה כתיב (דף נט ע"א)

הולך לבו חסר. מאן לבו. דא קדשא בריך הוא דלא יהי עמיה בארחה וגרע מן סייעתיה בארחיה. בגין דההוא בר נש דלא מהימן ביה במאריה עד לא יפוק בארחה לא בעי סייעתא דמאריה.

ואפילו בארחה כד איהו אזיל לא אשתדל במלי דאורייתא. ובגיני כך לבו

חסר דלא אזיל בהדיה דמריה ולא אשתכח בארחיה. ואמר לכל סכל הוא, אפלו כד שמע מלה דמהימנותא דמאריה, הוא אמר דטפשותא הוא לאשתדל ביה. פהאי דשאלו לבר נש על את קיימא דרשימו בבשריה דבר נש. ואמר לאו איהו מהימנותא. שמע רב ייבא סבא ואסתפל ביה ואתעביד תלא דגרמי. ואנן פהאי אורחא בסייעתא דקדשא בריך הוא בעינן למימר מלי דאורייתא.

פתח ואמר (תהלים פו) הורני יי דרפך אהלך באמתך יחד לכבי ליראה שמך. האי

קרא קשיא. דהא תנינן פלא היא בידי דקדשא בריך הוא, בר למהוי

מִהֶקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא? אֵלֶּא דְּוֹד
כֶּף אָמַר, הוֹרְנִי ה' דְּרַכְּךָ - אוֹתָהּ
דְּרַךְ מִישׁוּר וּמִתְקַנְתָּ לְגַלּוּת עֵינֵי
וְלִדְעַת אוֹתוֹ. אַחַר כֶּף אֶהֱלֶךְ
בְּאַמְתְּךָ - אֵלֶךְ בְּדְרַךְ אָמֶת וְלֹא
אֶסְטָה לְיָמִין וְלִשְׂמָאל. יַחַד
לְבָבִי - מַה זֶה לְבָבִי? כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (שם עג) צוּר לְבָבִי וְחֻלְקִי.
וְכָל זֶה אֲנִי מִבְּקֵשׁ לִירְאָה אֶת
שְׁמֶךָ. לְהַדְבִּיק בִּירְאָתְךָ, לְשֹׁמֵר
אֶת דְּרָכֶי כְּרֵאוּי. לִירְאָה שְׁמֶךָ -
מְקוֹם חֻלְקִי שָׁבוּ שְׂרוּיָה הִירְאָה
לִירָא.

בֹּא רְאֵה, כָּל בֶּן אָדָם שִׁירָא אֶת
הֶקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׂרוּיָה עִמּוֹ
הָאֱמוּנָה כְּרֵאוּי, שְׁהִירִי אוֹתוֹ אָדָם
הוּא שְׁלָם בְּעִבּוּדַת רִבּוּנוֹ. וּמִי
שֶׁלֹּא שְׂרוּיָה בּוֹ יִרְאֵת רִבּוּנוֹ, לֹא
שְׂרוּיָה בּוֹ אֱמוּנָה, וְאֵינּוּ כִּדְאִי
לְהִיּוֹת לוֹ חֻלְקָא לְעוֹלָם הַבָּא.

עוֹד פִּתַּח וְאָמַר, (משלי ד) וְאֶרְחַ
צְדִיקִים כְּאוֹר נֹגַהּ הוֹלֵךְ וְאוֹר עַד
נִכּוֹן הַיּוֹם. אֲשֶׁרֵיהֶם הַצְדִיקִים
בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא,
שֶׁהֶקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹצֵה
בִּיקְרָם.

בֹּא רְאֵה מַה פְּתוּב, וְאֶרְחַ
צְדִיקִים כְּאוֹר נֹגַהּ. מַה זֶה כְּאוֹר
נֹגַהּ? כְּמוֹ אוֹתוֹ הָאוֹר הַמְּאִיר
שֶׁבְּרֵא הֶקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, זֶהוּ שְׁגִנּוּ
לְצְדִיקִים לְעוֹלָם הַבָּא. הוֹלֵךְ
וְאוֹר - שֶׁהוּא עוֹלָה כְּאוֹרוֹ תְּמִיד
וְלֹא גוֹרַע מִמֶּנּוּ. אֲבָל בְּרִשְׁעִים
מַה פְּתוּב? (שם) דְּרַךְ רִשְׁעִים
כְּאֶפְלָה לֹא יִדְעוּ בְּמָה יִכְשְׁלוּ. לֹא
יִדְעוּ - וְכִי לֹא יוֹדְעִים? אֵלֶּא
רִשְׁעִים שֶׁהוֹלְכִים בְּדְרַךְ עֲקָמָה
בְּעוֹלָם הַזֶּה וְלֹא רוֹצִים לְהִסְתַּכֵּל
לְהִסָּם שְׁעֵתִיד הֶקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
לְדוֹן אוֹתָם בְּאוֹתוֹ עוֹלָם
וּלְהַכְנִיסָם בְּדִין גִּיהֵנָם. וְהֵם
צוֹנְחִים וְאוֹמְרִים: אוֹי לָנוּ שֶׁלֹּא
הִרְפַּנְנוּ אֲזַנִּים וְלֹא הִקְשַׁבְנוּ

זַכָּאָה אוֹ חֵיבָא. וְדוֹד הִיךְ תִּבְעֵ דָא מַעֵם
קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. אֵלֶּא דְּוֹד הָכִי קֵאָמַר. הוֹרְנִי
יְי דְּרַכְּךָ. הֵהוּא אֶרְחַ מִישׁוּר וּמִתְקַנְתָּ לְגַלּוּתָהּ
עֵינֵי וּלְמַנְדַּע לִיָּה, וּלְבַתֵּר אֶהֱלֶךְ בְּאַמְתְּךָ
אִיהֶךָ בְּאֶרְחַ קְשׁוּט וְלֹא אֶסְטָה לְיָמִינָא
וְלִשְׂמָאלָא. יַחַד לְבָבִי מְאֵן לְבָבִי. כְּמַה דְּאֶתְּ
אָמַר (תהלים עג) צוּר לְבָבִי וְחֻלְקִי. וְכָל דָּא אֲנָא
תִּבְעֵ לִירְאָה אֶת שְׁמֶךָ. לְאֶתְּדַבְּקָא בְּדַחֲלַתְךָ,
לְאֶסְתַּמְרָא אוֹרְחֵי כְדֻקָּא יְאוֹת. לִירְאָה שְׁמֶךָ
אֶתֵר חוֹלְקִי דְבִיָּה שְׂרִיא דַחֲלַתָא לְמַדְחַל.

הָא חֲזִי, כָּל בֶּר נֶשׁ דְּדַחֲלִיל לִיָּה לְקִדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא שְׂרִיא עִמִּיהָ מְהִימְנוּתָא כְּדֻקָּא
יְאוֹת דְּהָא הֵהוּא בֶּר נֶשׁ שְׁלִים בְּפוּלְחָנָא
דְּמַרְיָה. וּמְאֵן דְּלָא שְׂרִיא בִיָּה דַחֲלָא דְּמַרְיָה
לֹא שְׂרִיא עִמִּיהָ מְהִימְנוּתָא וְלֹאוּ אִיהוּ כְּדְאִי
לְמַהוּי לִיָּה חוֹלְקָא בְּעֻלְמָא דְּאֶתִי.

הוּ פִּתַּח וְאָמַר, (משלי ד) וְאֶרְחַ צְדִיקִים כְּאוֹר
נֹגַהּ הוֹלֵךְ וְאוֹר עַד נִכּוֹן הַיּוֹם. זַכָּאִין
אֲנוּן צְדִיקָנָא בְּעֻלְמָא דִּין וּבְעֻלְמָא דְּאֶתִי
דְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעִי בִיקְרִיהוּן.

הָא חֲזִי, מַה כְּתִיב וְאֶרְחַ צְדִיקִים כְּאוֹר
נֹגַהּ. מְאִי כְּאוֹר נֹגַהּ. כְּהֵהוּא נְהוּרָא
דְּנִהִיר דְּבְרָא קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעוֹבְדָא
דְּבְרֵאשִׁית, דָּא הוּא דְּגִנִּיז לִוְן לְצְדִיקָנָא
לְעֻלְמָא דְּאֶתִי. הוֹלֵךְ וְאוֹר דְּאִיהוּ סְלִיק
בְּנִהוּרִיָּה תְּדִיר וְלֹא גִרַע מִנִּיהָ. אֲבָל בְּחֵיבָא
מַה כְּתִיב, (משלי ד) דְּרַךְ רִשְׁעִים כְּאֶפְלָה, לֹא
יִדְעוּ בְּמָה יִכְשְׁלוּ. לֹא יִדְעוּ, וְכִי לֹא יוֹדְעִין.

אֵלֶּא חֵיבָא אֲזִלִּי בְּעֻקְמוֹ דְּאֶרְחַא כְּהֵאִי
עֻלְמָא. וְלֹא בְּעֵאֵן לְאֶסְתַּכְּלָא דְּזַמִּין (ד"א ל"ג ליון)
קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמִידָן לְהוּ כְּהֵהוּא עֻלְמָא
וְלֹאֲעֻלְאָה לִוְן בְּדִינָא דְּגִיָּהֶנָם. וְאֲנוּן צְוֹנְחִין
וְאֹמְרִין וּוִי לָן דְּלָא אוֹרִיכְנָא אוֹדְנִין וְלֹא

בְּאוֹתוֹ עוֹלָם. וּבְכָל יוֹם אוֹמְרִים:
וַיִּלְנוּ!

בֹּא רֵאָה, עֲתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוא לְהֵאִיר לְצַדִּיקִים לְעוֹלָם
הַבֹּא וּלְתַתּ לָהֶם שְׂכָר חֶלְקָם,
מְקוֹם שְׁעִין לֹא שׁוֹלֵטת לְעַמֵּד
עָלָיו, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר (ישעיה סד) עֵין
לֹא רֵאָתָה אֱלֹהִים זוֹלַתְךָ יַעֲשֶׂה
לְמַחְפָּה לוֹ. וּכְתוּב (שם סו) וַיִּצְאוּ
וַיִּרְאוּ בְּפַגְרֵי הָאֲנָשִׁים הַפּוֹשְׁעִים
בִּי. וּכְתוּב (מלאכי א) וְעִסְוֹתֶם
רְשָׁעִים כִּי יִהְיוּ אִפְרַת תַּחַת כַּפּוֹת
רַגְלֵיכֶם. אֲשֶׁרֵי הַצַּדִּיקִים בְּעוֹלָם
הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבֹּא. עֲלֵיהֶם כְּתוּב
(ישעיה ס) צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירָשׁוּ
אֶרֶץ. וּכְתוּב (תהלים קמ) אֵף צַדִּיקִים
יִדְּוּ לְשִׁמְךָ יִשְׁבוּ יִשְׂרָאֵל אֵת
כְּנִיָּהּ. בְּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן:
פְּרֻשֶׁת תּוֹלְדוֹת נח

אַלֶּה תּוֹלְדוֹת נח. רַבִּי חֵיִיא פְּתַח,
(ישעיה ס) וְעַמְּךָ כָּלָם צַדִּיקִים
לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אֶרֶץ נֶצֶר מְטַעֵי
מַעֲשֵׂה יְדֵי לְהַתְּפָאֵר. אֲשֶׁרֵיהֶם
יִשְׂרָאֵל שְׁעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה
וַיִּוֹדְעִים דְּרָכֵי הַתּוֹרָה שְׁבַגְלָלָה
יִזְכּוּ לְעוֹלָם הַבֹּא.

בֹּא רֵאָה, לְכָל יִשְׂרָאֵל יֵשׁ חֶלֶק
לְעוֹלָם הַבֹּא, מֵהַ טַעַם? מִשּׁוּם
שְׁשׂוּמְרִים הַבְּרִית שֶׁהָעוֹלָם
עוֹמֵד עָלֶיהָ, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר (ירמיה לז)
אִם לֹא בְּרִיתִי יוֹמֵם וְלַיְלָה חֻקוֹת
שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׁמְתִי. וְעַל זֶה,
יִשְׂרָאֵל שְׁשׂוּמְרִים הַבְּרִית וְקִבְּלוּ
אוֹתָהּ, יֵשׁ לָהֶם חֶלֶק לְעוֹלָם
הַבֹּא.

וְרֵא עוֹד, אֵלָא מִשּׁוּם כְּךָ נִקְרָאוּ
צַדִּיקִים. מִכָּאן לְמַדְּנוּ, כָּל מִי
שְׁשׂוּמֵר הַבְּרִית הַזֶּה שֶׁהָעוֹלָם
עוֹמֵד עָלֶיהָ, נִקְרָא צַדִּיק. מִנֵּיִן
לָנוּ? מִיּוֹסֵף. מִשּׁוּם שֶׁשָּׁמַר אֵת
בְּרִית הָעוֹלָם זָכָה שְׁנֹקְרָא צַדִּיק.
וְעַל כֵּן וְעַמְּךָ כָּלָם צַדִּיקִים
לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אֶרֶץ.

אַצִּיתָנָא בְּהֵוֹא עֲלֵמָא. וּבְכָל יוֹמָא אָמְרִי וַוִי
דָּא.

הָא חֲזִי, זְמִין קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַנְהָרָא לֹון
לְצַדִּיקָיָא לְעֵלְמָא דְאַתִּי, וּלְמִיָּהֵב לֹון
אַגְר חוּלְקָהוֹן אַתְר דְּעִינָא לֹא שְׁלֵטָא לְמִיקָם
עֲלִיהָ כְּמָה דְאַתְ אָמַר, (ישעיה סד) עֵין לֹא רֵאָתָה
אֱלֹהִים זוֹלַתְךָ יַעֲשֶׂה לְמַחְפָּה לוֹ. וּכְתִיב, (ישעיה
סו) וַיִּצְאוּ וַיִּרְאוּ בְּפַגְרֵי הָאֲנָשִׁים הַפּוֹשְׁעִים בִּי.
וּכְתִיב, (מלאכי א) וְעִסְוֹתֶם רְשָׁעִים כִּי יִהְיוּ אִפְרַת
תַּחַת כַּפּוֹת רַגְלֵיכֶם. זְפֹאִין אַנוּן צַדִּיקָיָא
בְּעֵלְמָא דִּין וּבְעֵלְמָא דְאַתִּי. עֲלֵיִיהוּ כְּתִיב
(ישעיה ס) צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אֶרֶץ. וּכְתִיב,
(תהלים קמ) אֵף צַדִּיקִים יִדְּוּ לְשִׁמְךָ יִשְׁבוּ יִשְׂרָאֵל
אֵת כְּנִיָּהּ. בְּרוּךְ יי לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן (חסר):

פְּרֻשֶׁת תּוֹלְדוֹת נח

(דף נט ע"ב)

אַלֶּה תּוֹלְדוֹת נח, רַבִּי חֵיִיא פְּתַח (ישעיה ס)
וְעַמְּךָ כָּלָם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אֶרֶץ
נֶצֶר מְטַעֵי מַעֲשֵׂה יְדֵי לְהַתְּפָאֵר. זְפֹאִין אַנוּן
יִשְׂרָאֵל דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרֵיִיתָא, וַיִּדְּעֵי אֶרְחִין
דְּאוֹרֵיִיתָא, דְּבִגְיִנָּה יִזְפוּן לְעֵלְמָא דְאַתִּי.

הָא חֲזִי, כָּל יִשְׂרָאֵל אֵית לֹון חוּלְקָא לְעֵלְמָא
דְאַתִּי. מָאי טַעְמָא בְּגִין דְּנִטְרִין בְּרִית
דְּעֵלְמָא אַתְקִיִּים עֲלִיהָ. כְּמָה דְאַתְ אָמַר, (ירמיה
לז) אִם לֹא בְּרִיתִי יוֹמֵם וְלַיְלָה חֻקוֹת שָׁמַיִם
וָאָרֶץ לֹא שָׁמְתִי. וְעַל דָּא יִשְׂרָאֵל דְּנִטְרֵי בְּרִית
וְקִבְּלוּ לִיהָ אֵית לֹון חוּלְקָא בְּעֵלְמָא דְאַתִּי.

וְרֵא עוֹד אֵלָא בְּגִין כְּךָ אִקְרוּן צַדִּיקִים. מִכָּאן
אוּלְפִנָּא כָּל מָאן דְּנִטְרֵי הָאֵי בְּרִית
דְּעֵלְמָא אַתְקִיִּים עֲלִיהָ. אִקְרִי צַדִּיק. מִנָּא לֹון
מִיּוֹסֵף. בְּגִין דְּנִטְרֵי לִיהָ לְבְּרִית עֵלְמָא, זָכָה
דְּאִקְרִי צַדִּיק. וְעַל כֵּן וְעַמְּךָ כָּלָם צַדִּיקִים
לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אֶרֶץ.

רבי אלעזר אמר, אלה - בכל מקום פסל את הראשונים. שנינו וכו'. מה כתוב למעלה בפרשת בראשית? (בראשית ב) ונהר יצא מעדן להשקות את הגן ומשם יפרד וגו'. אותו הנהר ששופע ויוצא ונכנס לגן ומשקה אותו מהשקאה שלמעלה, ועושה לו נחת ועושה פרות ומגדל זרעים, הוא אז נוח לכל. וזה נוח לגן. וזה עושה מנוחה בו (נ"א לגן, וכן נח בו), כמו שנאמר (שם) כי בו שבת, וכתוב וישבת ביום השביעי. וזה סוד שדבר זה עושה תולדות ולא אחר.

בא ראה, כמו זה נח למטה הברית הקדוש היה דגמא שלמעלה, ועל זה נקרא איש האדמה. וסוד למדנו, שהרי נח הצטרף לתבה להתחבר עמה ולקיים זרע של הכל, שכתוב לחיות זרע.

מי זו התבה? (וה) ארון הברית. ונח והתבה למטה כף הם כמו דגמא (ו) שלמעלה. בנח כתוב ברית, שכתוב והקימתי את בריתי אפך. ועד שהתקיים בו ברית לא נכנס לתבה, שכתוב והקימתי את בריתי אפך ובאת אל התבה. ואז היתה התבה ארון הברית. (ו) תבה ונח, הכל כמו שלמעלה. ובגלל שהברית הזאת למעלה, הוא עושה תולדות. כמו זה נח (למטה) הוא עושה תולדות. משום כף (כמו שנאמר) אלה תולדות נח.

נח איש צדיק, כף הוא בודאי כמו שלמעלה. ועל זה כתוב (משלי י) וצדיק יסוד עולם. והארץ מתקימת על זה, שהרי הוא העמוד שהעולם עומד עליו, ומיהו? זה צדיק, ונח נקרא צדיק למטה. וסוד (נ"א) של הכל - את האלהים התהלך נח. דוקא. שלא

רבי אלעזר אמר, אלה בכל אתר פסל את הראשונים תנינן וכו'. מה כתוב לעילא בפרשתא דבראשית (בראשית ב) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן ומשם יפרד וגו'. ההוא נהר דנגיד ונפיק ועייל לגנתא ואשקי ליה משקיו דלעילא ועביד ליה נייחא ועביד איבין ורבי זרעין. והוא כדין נייחא לכלא. ודא נייחא ליה לגנתא. ודא עביד נייחא ביה (נ"א לגנתא, וננתא נייחא ביה). כמה דאת אמר (בראשית ג) כי בו שבת. וכתוב, (בראשית ב) וישבות ביום השביעי. ודא רזא דמלה דא עביד תולדות ולא אחרא.

הא חזי, (כח ב) כגוונא דא נח לתתא. קיימא קדישא הוה דוגמא דלעילא. ועל דא אקרי איש האדמה. ורזא אוליפנא, דהא נח אצטרף לתיבה לאתחברא בה. ולקיימא זרעא דכולא דכתיב לחיות זרע.

מאן תיבה. דא (דא) ארון הברית. ונח ותיבה לתתא הכי הוה פדוגמא (דא) דלעילא. נח כתיב ביה ברית דכתיב והקימתי את בריתי אפך וגו'. ועד דאתקיים ביה ברית לא עייל לתיבותא. דכתיב והקימתי את בריתי אפך ובאת אל התיבה. וכדין הוה תיבה ארון הברית. (דא) תיבה ונח פלא כגוונא דלעילא. ובגין דהאי ברית לעילא הוא עביד תולדות. כגוונא דא נח (ד"א לתתא) איהו עביד תולדות. בגיני כף (כמה דאת אמר) אלה תולדות נח.

נח איש צדיק. הכי הוא ודאי כגוונא דלעילא. ועל דא (משלי י) וצדיק יסוד עולם כתיב. וארעא על דא אתקיימת. דהא איהו עמודא דעלמא קיימא עליה. ומאן איהו דא צדיק. ונח אקרי צדיק לתתא. ורזא (נ"א דא) דכלא, את האלהים התהלך נח, דייקא, דלא אתפרש מניה לעלמין. ולמהווי הוא בארעא

נפרד ממנו לעולמים, ושיהיה הוא בארץ כמו שלמעלה איש צדיק יסוד העולם. ברית שלום, שלום של העולם. איש האדמה ודאי. ועל זה (בראשית ו) ונח מצא חן בעיני יי. תמים היה בדורותיו. מאי בדורותיו, אליו אנון דנפקו מניה. הוא אשלים לכלהו. והוא הוה שלים מפלהו. תמים היה דאתייליד מהול דכתיב התהלך לפני והיה תמים. בדורותיו ולא בדרין דעלמא דהא מניה נפקו (תולדות בעלמא).

תמים היה בדרתיו, מה זה בדרתיו? אלה אותם שיצאו ממנו. הוא השלים את כלם, והוא היה שלם מכלם. תמים היה - שגולד מהול, שכתוב התהלך לפני והיה תמים. בדרתיו - ולא בדורות של העולם, שהרי ממנו יצאו (תולדות בעולם).

בא ראה, נח ראוי היה מיום שנברא העולם להיות בתבה בחבור אחד להפנס בה, ועד שלא התחברו כאחד, לא היה העולם פראוי. אחר כף מה כתוב? (שם ט) ומאלה נפצה כל הארץ. מהו נפצה? כמו שנאמר (שם א) ומשם יפרד. משמש נמצא פרוד והתפזרו תולדות לכל הצדדים והכל אחד כדגמא אחת. משום כף אלה תולדת נח. אלה ודאי. שהרי יסוד העולם הוא שעושה תולדות לקים בארץ. בא רבי אבא ונשקו. אמר, אריה בכחו נוקב סלע ושובר. כף זה בודאי. ובא וראה, משעור התבה גם כף זה.

תוספתא

למה נח נח פעמים? אלא כל צדיק וצדיק שבעולם יש לו שתי רוחות - רוח אחת בעולם הזה, ורוח אחת בעולם הבא. וכף תמצא בכל הצדיקים: משה, יעקב, יעקב, אברהם, אברהם, שמואל, שמואל, שם, פרט ליצחק שלא כתוב בו כמו שכתוב בהם, משום שיצחק, בשעה שנקרב על גבי המזבח, יצאה נשמתו שהיתה בו

כגוונא דלעילא איש צדיק יסודא דעלמא. ברית שלום שלמא דעלמא. איש האדמה ודאי. ועל דא (בראשית ו) ונח מצא חן בעיני יי. תמים היה בדורותיו. מאי בדורותיו, אליו אנון דנפקו מניה. הוא אשלים לכלהו. והוא הוה שלים מפלהו. תמים היה דאתייליד מהול דכתיב התהלך לפני והיה תמים. בדורותיו ולא בדרין דעלמא דהא מניה נפקו (תולדות בעלמא).

תא חזי, נח אתחזי מיומא דאתברי עלמא למהוי בתיבה בחבורא חד ולמיעל בה, ועד לא אתחברו כחדא לא הוה עלמא כדקא יאות, לבתר מה כתיב, (בראשית ט) ומאלה נפצה כל הארץ. מהו נפצה. כמה דאת אמר, (בראשית ב) ומשם יפרד. דמתמן אשתכח פרודא ואתבדרו תולדות לכל סטרין וכלא חד פדוגמא חדא. בגיני כף אלה תולדות נח. אלה ודאי. דהא יסודא דעלמא איהו דעביד (דף ט ע"א) תולדות לקיימא בארעא. אתא רבי אבא ונשקיה. אמר אריא בחיליה טינרא נקיב ותבר. כף הוא ודאי. ותא חזי, משיעורא דתיבותא אוף נמי הכי הוא.

תוספתא

למה נח נח תרי זמני. אלא כל צדיק וצדיק די בעלמא אית ליה תריין רוחין. רוחא חד בעלמא דין ורוחא חד בעלמא דאתי. והכי תשפח בכלהו צדיקי משה, משה, יעקב, יעקב, אברהם, אברהם, שמואל, שמואל, שם, פר מיצחק דלא כתיב ביה כמה דכתיב בהו. בגין דיצחק בשעתא דאתקרב על גבי מדבחא נפקת נשמתיה דהת ביה בהאי עלמא. וכיון דאתמר ביה באברהם, ברוד מניה המתים תבת ביה נשמתיה דעלמא דאתי. בגין דא תשפח דלא יחד קדשא ברין הוא שמיה אלא על יצחק בגין דאתחשב פמת ועל דא רמז קרא ואמר (איוב ז) הן בקדושו לא נאמין וגו'.

בְּעוֹלָם הַזֶּה. וְכִיּוֹן שֶׁנֶּאֱמַר
בְּאַבְרָהָם בְּרוּךְ מְחִיָּה הַמְתִּים,
שָׁבָה אֵלָיו נִשְׁמְתוּ שֶׁל הָעוֹלָם
הַבָּא. מִשּׁוּם זֶה תִּמְצָא שֶׁלֹּא יִחַד
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת שְׁמוֹ אֶלָּא
עַל יִצְחָק, מִשּׁוּם שֶׁנֶּחֱשֵׁב כְּמֵת.
וְעַל זֶה רָמַז הַפְּתוּחַ וְאָמַר (איוב טו)
הֵן בְּקִדְשׁוֹ לֹא יֵאֱמִין וְגו'.

דְּבַר אַחַר אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת, מִשּׁוּם
שֶׁהִיָּה צְדִיק שֶׁבַח אוֹתוֹ פְּעֻמִּים.
תָּמִים הָיָה בְּדַרְתֵּי, אֲבָל בְּדוֹרוֹת
אַחֵרִים אֵינּוּ נֶחֱשֵׁב לְכָלֹס, כְּמוֹ
דּוֹרוֹ שֶׁל אַבְרָהָם וְדוֹר מֹשֶׁה וְדוֹר
דָּוִד. דְּבַר אַחֵר, רָאָה מָה עָשָׂה
בְּדוֹר שִׁפְלִים, קָל וְחֹמֶר
אֵלּוֹ הָיָה בְּדוֹר שִׁפְלִים צְדִיקִים.

ע"כ התוספתא

רַבִּי אֶלְעָזָר פְּתַח, (תהלים מז) לְכוּ
חֲזוּ מִפְּעֻלוֹת ה' אֲשֶׁר שָׁם שְׁמוֹת
בְּאַרְצָךְ. הַפְּסוּק הַזֶּה הִרִי נִתְבָּאָר,
וּבְאֵרוֹהוּ. אֲבָל לְכוּ חֲזוּ, מֵה זֶה
חֲזוּ? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה כא) חֲזוּת
קִשָּׁה הִגֵּד לִי. בְּמַעֲשָׂיו שֶׁהַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה מִתְגַּלֶּה נְבוּאָה
עָלְיוֹנָה לְבְנֵי אָדָם. אֲשֶׁר שָׁם
שְׁמוֹת - שְׁמוֹת וְדָאִי, שֶׁהִרִי הַשָּׁם
גוֹרֵם לְכָל.

כְּתוּב וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ נֹחַ לְאֹמֶר
זֶה וְגו', לְמָה כָּאֵן לְאֹמֶר? לְמָה
זֶה? אֶלָּא לְאֹמֶר זֶה הָאִשָּׁה. זֶה זֶה
צְדִיק. [רְמוֹ כְּמוֹ שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא קָרָא לוֹ נֹחַ,
מִנּוּחַת הָאָרֶץ. לְאֹמֶר, מֵה זֶה לְאֹמֶר? אֶלָּא מִקּוֹם זֶה
קָרָא לוֹ נֹחַ, וְכִי הוּא? אֶרֶץ הַקְדוּשָׁה. לְאֹמֶר זֶה
נִחְמַנּוּ מִפְּעֻשָׁנוּ וְגו', עָשָׂה אוֹתוֹ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
לְמִטָּה כְּנֻמָּא עֲלוּנֹת.]נ"א זֶה זֶה צְדִיק, [וְכֵן נֹחַ
(לְאֹמֶר, נֹחַ) זֶה צְדִיק. לְאֹמֶר זֶה נִבְרָה, מִשּׁוּם שֶׁלֹּא
נִבְרָדִים זֶה מִזֶּה. אִמֵּר רַבִּי יִצְחָק, לְאֹמֶר זֶה אֶרֶץ
הַקְדוּשָׁה] [וְזֶה אֶמְתָּ]. כְּתוּב כָּאֵן זֶה
יִנְחַמְנוּ, וְכְתוּב שָׁם (ישעיה כה) זֶה
ה' קוֹיֵנוּ לוֹ. אֲשֶׁרִיָּהֶם הַצְדִיקִים

שֶׁרְשׁוּמִים בְּרִשָּׁם שֶׁל חוֹתֻמַּת הַמֶּלֶךְ לְהִיּוֹת בְּשָׁמוֹ רְשׁוּמִים, וְהוּא שָׁם שְׁמוֹת בְּאַרְץ פְּרָאִי.
כְּתוּב וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ נֹחַ, וְכְתוּב וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יִעֲקֹב. לְמָה לֹא כְּתוּב אֶת? אֶלָּא שֶׁם דְּרֵגָה אַחֲרַת
[ד"א אַחַת] וְכָאֵן דְּרֵגָה אַחֲרַת, [נ"א אֵת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְאֶרְאָה אֶת ה'] כְּכַתוּב (שם ו) וְאֶרְאָה ה' לֹא

דְּבַר אַחַר אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת בְּגִין דְּהוּא צְדִיק שֶׁבַח לִיה תְּרִי
זְמַנִּי. תָּמִים הָיָה בְּדוֹרוֹתָיו, אֲבָל בְּדַרְיִן אַחֲרָיִן אֵינּוּ
נֶחֱשֵׁב לְכָלֹס, כְּמוֹ דָּרָא דְאַבְרָהָם וְדָרָא דְמֹשֶׁה וְדָרָא
דְּדָוִד. דְּבַר אַחַר חֲמִי מְאִי עֲבַד בְּדָרָא דְכָלְהוּ חַיִּיבִים,
קָל וְחֹמֶר אֵלּוֹ הָיָה בְּדָרָא דְכָלְהוּ צְדִיקִים: (עד כאן
תוספתא)

רַבִּי אֶלְעָזָר פְּתַח (תהלים מז) לְכוּ חֲזוּ מִפְּעֻלוֹת יי
אֲשֶׁר שָׁם שְׁמוֹת בְּאַרְצָךְ. הַאי קָרָא הָא
אֶתְמַר וְאִוְקְמוּהָ. אֲבָל לְכוּ חֲזוּ, מְאִי חֲזוּ.
כְּמָא דְאַתְּ אָמַר, (ישעיה כא) חֲזוּת קִשָּׁה הוֹגֵד לִי.
בְּעוֹבְדוֹי דְקִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא עֲבִיד, אֶתְגַּלִּי
נְבוּאָה עֲלָאָה לְבְנֵי נִשְׂאָ. אֲשֶׁר שָׁם שְׁמוֹת,
שְׁמוֹת וְדָאִי, דְּהָא שְׁמָא גְרִים לְכָלְא.

כְּתוּב וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ נֹחַ לְאֹמֶר זֶה וְגו'
אֲמַאי הָכָא לְאֹמֶר. וְאֲמַאי זֶה. אֶלָּא

לְאֹמֶר דָּא אֶתְתָּא. זֶה דָּא צְדִיק. [רְמוֹ כְּמוֹ דְקִדְשָׁא בְרִיךְ
הוּא קָרָא לִיה נֹחַ נִיחָא דְאַרְעָא. לְאֹמֶר, מְאִי לְאֹמֶר. אֶלָּא אֶתְרָ דָּא קְרִי לִיה
נֹחַ. וּכְמָן אִיהוּ אֶרְעָא קְדִישָׁא. לְאֹמֶר זֶה וְנִחְמַנּוּ מִפְּעֻשָׁנוּ וְגו', עֲבַד לִיה קְדִישָׁא
בְרִיךְ הוּא לְתַתָּא כְּנֻמָּא עֲלָאָה] (נ"א זֶה דָּא צְדִיק וְכֵן נֹחַ (לְאֹמֶר, נֹחַ) דָּא
צְדִיק. לְאֹמֶר דָּא נִבְרָה. בְּגִין דְלָא מִתְפָּרְשָׁן דָּא מִן דָּא. אִמֵּר רַבִּי יִצְחָק לְאֹמֶר
דָּא אֶרְעָא קְדִישָׁא] (וְזֶה אֶמְתָּ) כְּתוּב הָכָא זֶה יִנְחַמְנוּ,
וְכְתוּב הָתָם (ישעיה כה) זֶה יי קוֹיֵנוּ לוֹ. זְכָאִין אֲנִיּוֹן
צְדִיקָא דְרִשִׁימִין בְּרִשִׁימוֹ דְגוֹשְׁפִּנְקָא
דְּמִלְפָּא לְמַהוּי בְּשִׁמְיָה רִשִׁימִין וְאִיהוּ שְׁוִי
שְׁמָהֶן בְּאַרְעָא כְּדָקָא יְאוּת.

כְּתוּב וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ נֹחַ. וְכְתוּב, וַיִּקְרָא
שְׁמוֹ יִעֲקֹב. אֲמַאי לֹא כְּתוּב אֶת. אֶלָּא
הָתָם דְּרֵגָה אַחֲרָא (ד"א תְּרָא) וְהָכָא דְרֵגָה
אוֹחֲרָא. (נ"א אֵת, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר וְאֶרְאָה אֶת יי) כְּדְכְתוּב,
(ישעיה ו) וְאֶרְאָה אֶת יי. וְאֶרְאָה יי לֹא כְּתוּב אֶלָּא
אֶת יי. אוֹף הָכָא כְּנִחַ וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ נֹחַ.

שֶׁרְשׁוּמִים בְּרִשָּׁם שֶׁל חוֹתֻמַּת הַמֶּלֶךְ לְהִיּוֹת בְּשָׁמוֹ רְשׁוּמִים, וְהוּא שָׁם שְׁמוֹת בְּאַרְץ פְּרָאִי.
כְּתוּב וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ נֹחַ, וְכְתוּב וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יִעֲקֹב. לְמָה לֹא כְּתוּב אֶת? אֶלָּא שֶׁם דְּרֵגָה אַחֲרַת
[ד"א אַחַת] וְכָאֵן דְּרֵגָה אַחֲרַת, [נ"א אֵת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְאֶרְאָה אֶת ה'] כְּכַתוּב (שם ו) וְאֶרְאָה ה' לֹא

כתוב אלא את ה', גם כן בנח ויקרא את שמו נח. ויקרא שמו יעקב - דרָגָה שלו הקדוש ברוך הוא ממש קראה לו יעקב. אבל כאן את - להכליל את השכינה

[נ"א שהיא דרָגָה אחרת למטה].

אלה תולדות נח וגו'. רבי יהודה פתח, (תהלים קיב) טוב איש חונן ומלוה יכלכל דבריו טוב איש - זה הקדוש ברוך הוא שנקרא טוב, כמו שכתוב (שם קמה) טוב ה' לכל, וכתוב (שמות טו) ה' איש מלחמה. לכל הנה חונן ומלוה, למקום שאין לו משלו, ואותו מקום נזון מפניו. יכלכל דבריו במשפט - שהרי אותו דבר לא נזון אלא במשפט, כמו שנקרא (תהלים פט) צדק ומשפט מכון פסאף.

דבר אחר טוב איש - זה צדיק, שכתוב (ישעיה ג) אמרו צדיק פי טוב פי פרי מעלליהם יאכלו. רבי יוסי אמר, זה נח, שכתוב נח איש צדיק. רבי יצחק אמר, זה השבח של השבת שבו פתח טוב, שכתוב (תהלים צב) טוב להודות לה'.

רבי חייא אמר, הכל אחד, וכלם אמרו דבר אחד. וזה עושה תולדות בעולם. תולדות של העולם מי הם? אלו נשמות הצדיקים שהם פרי מעשי הקדוש ברוך הוא. רבי שמעון אמר, בשעה שהקדוש ברוך הוא מתעטר בעטרותיו, מתעטר מלמעלה ומלמטה, מלמעלה מקום שלעמק הכל. מתעטר מלמטה בפה? בנשמות הצדיקים. ואז נוספים חיים מלמעלה ומלמטה, ונכלל מקום המקדש מפל הצדדים, והבאר מתמלאת והים נשלם, ואז נותן לכל.

כתוב (משלי ה) שְׁתֵּה מִיַּם מְבוֹרָךְ וְנוֹזְלִים מִתּוֹךְ בְּאֵרֶךְ. לְמַעַן בְּרוּךְ בְּתַחֲלֵה וְאַחַר כֵּן בְּאֵרֶךְ?

ויקרא שמו יעקב דרָגָא דיליה, קדשא בריך הוא ממש קרא ליה יעקב. אבל הכא את לאתפללא שכינתא. (נ"א דהיא דרָגָא אחרת למתא):

אלה תולדות נח וגו'. רבי יהודה פתח (תהלים קיב) טוב איש חונן ומלוה יכלכל דבריו במשפט. טוב איש, דא קדשא בריך הוא דאקרי טוב. פמה דכתיב, (תהלים קמה) טוב ה' לכל. וכתיב, (שמות טו) ה' איש מלחמה. להאי כל חונן ומלוה. לאתר דלית ליה מדיליה. והוא אתר מניה אתון יכלכל דבריו במשפט, דהא ההוא דבר לא אתון אלא במשפט פמה דאת אמר (תהלים פט) צדק ומשפט מכון פסאף.

דבר אחר טוב איש, דא צדיק דכתיב, (ישעיה ג) אמרו צדיק פי טוב פי פרי מעלליהם יאכלו. רבי יוסי אמר דא נח דכתיב נח איש צדיק. רבי יצחק אמר דא שבחא דשבת, דביה פתח טוב, דכתיב, (תהלים צב) טוב להודות לה'.

רבי חייא אמר פלא חד וכלהו מלה חדא אמרו. ודא עביד תולדות בעלמא. תולדות דעלמא מאן אנון. אלין נשמתהון דצדיקיא דאנון איבא דעובדוי דקודשא בריך הוא. רבי שמעון אמר בשעתא דקדשא בריך הוא מתעטר בעטרוי, מתעטר מעילא ומתתא. מעילא מאתר דעמיקא דכלא. מתעטר מתתא בפה. בנשמתהון דצדיקיא פדין אתוסף חיים מעילא ומתתא. ואתפלליל אתר מקדשא מפל סטרין ובירא אתמלייא וימא אשתלים, וכדין יהב לכלא.

כתיב, (משלי ה) שְׁתֵּה מִיַּם מְבוֹרָךְ וְנוֹזְלִים מִתּוֹךְ בְּאֵרֶךְ. לְמַעַן בְּרוּךְ בְּתַחֲלֵה וְאַחַר כֵּן בְּאֵרֶךְ?

שְׁהָרִי בּוֹר לֹא נִקְרָא אֶלָּא רִיק
 שְׁאִינוּ נוֹבְעֵ. בָּאֵר - מִים
 שְׁנוֹבְעִים? אֶלָּא הַפֶּל מְקוֹם אֶחָד
 הוּא. אֶלָּא מְקוֹם שְׁהַעֲנִיִּים [נ"א
 שְׁהַעֲנִי] אַחֲוִיִּים בּוֹ נִקְרָא בּוֹר, שְׁאִין
 לוֹ מִשְׁלוֹ אֶלָּא מֵה שְׁנוֹתָנִים
 לְתוֹכוֹ, וּמִיָּהוּ? דַּל"ת. אַחַר כֶּף
 נַעֲשֶׂה בָּאֵר שֶׁהוּא נוֹבֵעַ וּמִלָּא
 [שְׁמֹתָמְלֹא] מִכָּל הַצְּדִידִים, וּמִיָּהוּ?
 ה"א. מִתְּמִלָּאת מִלְּמַעְלָה וְנוֹבַעַת
 מִלְּמַטָּה. מִתְּמִלָּאת מִלְּמַעְלָה כְּמוֹ
 שְׁאֲמַרְנוּ, וְנוֹבַעַת מִלְּמַטָּה
 מִנְּשֹׁמוֹת הַצְּדִידִיקִים.

דְּבַר אַחַר, שְׁתֵּה מִים מִבּוֹרָךְ - זֶה
 דְּוֹד הַמְּלָךְ, שְׁכֵתוֹב בּוֹ (שְׁמוּאֵל ב-כג)
 מִי יִשְׁקֵנִי מִים מִבְּאֵר בֵּית לָחֶם.
 וְנוֹזְלִים - זֶה אַבְרָהָם. מִתּוֹךְ - זֶה
 יַעֲקֹב, שֶׁהוּא בְּאֲמַצְעֵ. בָּאֵרָךְ - זֶה
 יִצְחָק, שְׁנִקְרָא בָּאֵר מִים חַיִּים. הָרִי
 בְּפִסּוּק הַזֶּה נִמְצְאת הַמְּרַכְּבָה
 הַקְּדוּשָׁה הַעֲלִיּוֹנָה מֵהָאֲבוֹת. וְדוֹד
 הַמְּלָךְ הַתְּחִבֵּר עִמָּם. יֵשׁ מִי
 שְׂיֵאמֶר, וְנוֹזְלִים - זֶה יִצְחָק. מִתּוֹךְ
 - זֶה מִשָּׁה, שֶׁהוּא בְּאֲמַצְעֵ. בָּאֵרָךְ
 - זֶה אֶהְרֹן, שְׁנִקְרָא בָּאֵר מִים
 חַיִּים, וְדוֹד הַמְּלָךְ שֶׁהַתְּחִבֵּר
 עִמָּהֶם.

תְּשׁוּקַת הַנִּקְבָּה לְזָכַר אֵינָה אֶלָּא
 כְּאֲשֶׁר נִכְנַסַת בָּהּ רוּחַ וְשׁוֹפְכַת
 מִים כְּנֶגֶד הַמַּיִם הַעֲלִיּוֹנִים
 הַזְּכָרִיִּים. כֶּף כְּנַסַת יִשְׂרָאֵל לֹא
 מְעוֹרַרַת הַשְּׁתוֹקְקוֹת לְקְדוּשָׁ-
 בְּרוּךְ-הוּא אֶלָּא בְּרוּחַ הַצְּדִידִיקִים
 שְׁנוֹכְנָסִים בְּתוֹכָהּ, וְאִזּוּ נוֹבְעִים מִים
 מִתּוֹכָהּ כְּנֶגֶד מִי הַזְּכָר. וְהַפֶּל
 נַעֲשֶׂה תְּשׁוּקָה אַחַת [וְאֵינָה אַחַת]
 וְקָשׁוּר אֶחָד. וְזֶהוּ רְצוֹן שֶׁל הַפֶּל
 וְהַטִּייל שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְטִיל
 עִם נְשֹׁמוֹת הַצְּדִידִיקִים.

בֹּא רְאֵה, כָּל אוֹתָן תּוֹלְדוֹת גֵּן
 הַעֲדָן לֹא יוֹצְאִים מִצְדִּיק אֶלָּא
 כְּשֶׁנִּכְנַס בְּתִבָּה הַזֹּאת בְּחִבּוּר אֶחָד,

מִתּוֹךְ בָּאֵרָךְ. אֲמַאי (הַכָּא) בּוֹרָךְ בְּקַדְמִיתָא
 וּלְבַתֵּר בָּאֵרָךְ. דִּהָא בּוֹר לֹא אֶקְרִי אֶלָּא
 רִיקְנִיָּא דְלֹא נִבְיַע. בָּאֵר מִיִּין דְּנִבְעִין. אֶלָּא
 כִּלְאֵ אֶתֶר חַד הוּא. אֶלָּא אֶתֶר דְּמִסְפְּנִי (נ"א
 דְּמִסְפְּנִיתָא) אַחֲוִידָן בֵּיה אֶקְרִי בּוֹר. דְּלִית לִיה
 מְדִילִיה אֶלָּא מֵה דִּיהֲבִין בְּגוּיָהּ. וּמֵאֵן אִיהוּ
 דְּלִי"ת. לְבַתֵּר אֶתְעַבִּיד בָּאֵר דִּאִיהוּ נִבְיַע
 וּמִלְּאָ (ד"א דְּמִלְּאָ) מִכָּל סְטָרִין. וּמֵאֵן אִיהוּ
 ה"א. אֶתְמַלְּיָא מְעִילָא (דף ס ע"ב) וְנִבְיַע
 מִתְּתָא. אֶתְמַלְּיָא מְעִילָא כְּמָה דְּאֲמַרְן.
 וְנִבְיַע מִתְּתָא מִנְּשֹׁמֵתְהוֹן דְּצִדִּיקָא.

דְּבַר אַחַר שְׁתֵּה מִים מִבּוֹרָךְ, דָּא דְּוֹד מִלְּפָא
 דְּכֵתִיב בֵּיה (שְׁמוּאֵל ב כג) מִי יִשְׁקֵנִי מִים
 מִבּוֹר בֵּית לָחֶם. וְנוֹזְלִים דָּא אַבְרָהָם. מִתּוֹךְ,
 דָּא יַעֲקֹב דִּאִיהוּ בְּאֲמַצְעִיתָא. בָּאֵרָךְ דָּא
 יִצְחָק דִּאֶקְרִי בָּאֵר מִים חַיִּים. הָא בְּהֵאֵי קָרָא
 אֶשְׁתַּכַּח רְתִיכָא קְדִישָׁא עֲלָאָה מֵאֲבָהָן. וְדוֹד
 מִלְּפָא אֶתְחִבֵּר עִמָּהוֹן. אִית מֵאֵן דִּיִּימֶר,
 וְנוֹזְלִים דָּא יִצְחָק. מִתּוֹךְ דָּא מִשָּׁה דִּאִיהוּ
 בְּאֲמַצְעִיתָא. בָּאֵרָךְ דָּא אֶהְרֹן דִּאֶתְקִרִי בָּאֵר
 מִים חַיִּים. וְדוֹד מִלְּפָא דִּאֶתְחִבֵּר עִמָּהוֹן.

תִּיאוּבְתָא דְּנוֹקְבָא לְגַבִּי דְּכוּרָא לָאוּ אִיהוּ
 אֶלָּא כַּד עֵייל רוּחָא בָּהּ וְאֶשְׁדַּת
 מִיָּא לְקַבְּלָא מִיִּין עֲלָאִין דְּכוּרִין. כֶּף כְּנַסַת
 יִשְׂרָאֵל לֹא אֶתְעַרַת תִּיאוּבְתָא לְגַבִּי קְדִישָׁא
 בְּרִיךְ הוּא, אֶלָּא בְּרוּחָא דְּצִדִּיקָא דְּעֲאֲלִין
 בְּגוּוֹהּ. וְכִדִּין נִבְעִין מִיָּא מְגוּוֹה לְקַבְּלָא מִיִּין
 דְּדְכוּרָא. וְכִלְאֵ אֶתְעַבִּיד תִּיאוּבְתָא חָדָא (פ"א
 וְצְבוּרָא חָדָא) וְצְבוּרָא חָדָא וְקָשׁוּרָא חָדָא. וְדָא
 הוּא רַעוּא דְּכִלְאֵ וְטִיּוּלָא דְּמִטִּייל קְדִישָׁא
 בְּרִיךְ הוּא בְּנְשֹׁמֵתְהוֹן דְּצִדִּיקָא.

הָא חֲזִי, כָּל אַנוּן תּוֹלְדוֹת דְּגִנְתָּא דְּעֲדָן לֹא
 נִפְקִין מִצְדִּיק. אֶלָּא כַּד עֵייל בְּהֵאֵי תִיבָה

בְּחִבּוּרָא חָדָא. וְכִלְאֵ גְנִיזִין

והכל גנוזים בה, ואחר כך יוצאים ממנה. גם כאן נח איש צדיק לא הוציא תולדות לפרות בעולם עד שנכנס בתבה, והתפנסו הכל בה והיו גנוזים בה, ואחר כך יצאו ממנה לפרות בעולם ולהתקיים בארץ. ואלמלא שיצאו מתוך התבה, לא התקיימו בעולם. והכל כמו שלמעלה - מתוך תבה יוצאים למעלה, מתוך תבה יוצאים למטה, זה כמו זה. [מתוך] וכאן התקיים העולם ולא מקדם לזה, שמשום כך כתוב ונוזלים מתוך בארץ, וכתוב ויולד נח שלשה בנים.

והשחת הארץ לפני האלהים. אמר רבי יהודה, כיון שכתוב ותשחת הארץ, למה לפני האלהים? אלא כיון שעשו חטאיהם בגלוי לעיני הכל, אז כתוב לפני האלהים.

רבי יוסי אמר, אני אמרתי הפוך. ותשחת הארץ לפני האלהים - בהתחלה לפני האלהים, שלא היו עושים בגלוי. לפני האלהים עשו ולא לפני בני אדם. ולבסוף עשו בגלוי. זהו שכתוב ותמלא הארץ חמס, שלא היה מקום בכל הארץ שלא היה בגלוי, ובגלל כך אמר הפסוק בשני גוונים.

א"ה תולדת נח - רבי אבא אמר, מיום שעבר אדם על מצות רבוננו, כל בני האדם שנולדו אחר כך נקראו בני האדם. ולא לשבח נקראו כך, אלא כמו שאמר בנו של אותו שעבר על מצות רבוננו. כיון שבא נח, נקראו בני העולם על שם נח. תולדת נח לשבח. שהעמידם בעולם. ולא תולדות אדם שהעבירם מהעולם וגרם מות לכלם.

בה. ולבתר מינה נפקין. אוף הכא נח איש צדיק לא אפיק תולדות למפרי בעלמא עד דעאל לתיבה ואתפנש פלא בה והווי גניזין בה. ולבתר מנה נפקו למפרי בעלמא ולא תקיימא בארעא. ואלמלא הנפקו מגו תיבה לא אתקיימו בעלמא. וכלא כגוונא דלעילא. מגו תיבה נפקי לעילא. מגו תיבה נפקי לתתא. דא כגוונא דא. (גו) והכא אתקיים עלמא ולא מקדמת דנא. דבגניי כף כתיב ונוזלים מתוך בארץ. וכתוב ויולד נח שלשה בנים (אמר רבי יהודה וכו' ככתוב כרף סב א) :

ותשחת הארץ לפני האלהים. אמר רבי יהודה כיון דכתיב ותשחת הארץ אמאי לפני האלהים. אלא כיון דעבדו חוביהון באתגליא לעיניהון דכלא כדין לפני האלהים כתיב.

רבי יוסי אמר אנה אפכא אמרית. ותשחת הארץ לפני האלהים. בקדמיתא לפני האלהים דלא הווי עבדי באתגלייא. לפני האלהים עבדו ולא לפני בני נשא. ולבסוף עבדו באתגליא דא הוא דכתיב ותמלא הארץ חמס. דלא הוה אתר בכל ארעא דלא הוה באתגליא. ובגין כך בתרי גווני אמר קרא.

א"ה תולדות נח. רבי אבא אמר מיומא דעבר אדם על פקודא דמריה כל בני עלמא דאתילידו לבתר אקרון בני האדם. ולא לשבחא אקרון הכי. אלא כמאן דאמר בנוי דהווא דעבר על פקודא דמריה. כיון דאתא נח, אקרון בני עלמא על שמיה דנח. תולדות נח לשבחא. דקאים לון בעלמא. ולא תולדות אדם דאעבר לון מעלמא וגרים מותא לכלהו.

אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסִי, אִם כָּךְ, הֲרִי פְתוּב אַחַר כָּךְ, וַיֵּרֶד ה' לְרֵאוֹת אֶת הָעִיר וְאֶת הַמְּגִדָּל אֲשֶׁר בְּנוּ בְּנֵי הָאָדָם. בְּנֵי הָאָדָם פְּתוּב, וְלֹא כְּתוּב בְּנֵי נֹחַ. אָמַר לוֹ, מִשּׁוּם שְׂאָדָם [שְׂהָטָא ד"א חָטָא] לְפָנֵי רַבּוֹנוֹ, טוֹב לוֹ שְׂלֵא נִבְרָא וְלֹא יִכְתּוּב עָלָיו הַפְּתוּב פְּסוּק זֶה.

אָלְיָא בֵּא רָאָה, כְּתוּב (מְשַׁלִּי י) בֶּן חָכְם יִשְׁמַח אָב. פֶּאֲשֶׁר הִבֵּן טוֹב, כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם זוֹכְרִים אֶת אָבִיו לְטוֹב. וּכְשֶׁהוּא רַע, כָּלֵם זוֹכְרִים אֶת אָבִיו לְרַע. אָדָם, מִשּׁוּם שְׂחָטָא וְעֵבֶר עַל מִצְוֹת רַבּוֹנוֹ, כְּשֶׁבָאוּ אוֹתָם שְׁמֵרְדוּ בְּרַבּוֹנָם מִה פְּתוּב? אֲשֶׁר בְּנוּ בְּנֵי הָאָדָם. אָדָם הִרְאִישׁוֹן שְׁמֵרְד בְּרַבּוֹנוֹ וְעֵבֶר עַל מִצְוֹתוֹ, וְלִכְן אֵלֶּה תוֹלְדֹת נֹחַ. אֵלֶּה וְלֹא הִרְאִישׁוֹנִים. אֵלֶּה שְׂיִצְאוּ וּנְכַסְסוּ לְתוֹף הַתְּכָה וְהוֹצִיאוּ תוֹלְדוֹת לְעוֹלָמִים. וְלֹא תוֹלְדוֹת אָדָם שְׂיִצְא מִגֵּן עֵדֶן וְלֹא הוֹצִיא אוֹתָם מִשָּׁם.

בֵּא רָאָה, אֵלֶּה הוֹצִיא אָדָם תוֹלְדוֹת מִגֵּן עֵדֶן, לֹא הָיוּ מִשְׁמַדִּים לְדוֹרֵי דוֹרוֹת, וְלֹא נִחְשַׁף אוֹר הַלְּבָנָה לְעוֹלָמִים, וְכָלֵם הָיוּ קְיָמִים לְעוֹלָמִים, וְאִפְלוּ מִלְּאֲכִים עֲלִיוֹנִים לֹא עָמְדוּ לְפָנֵיהֶם בְּאוֹר וְזִיו וְחֻכְמָה, כְּמוֹ שְׁנֵאֲמַר בְּצֵלֶם אֱלֹהִים בְּרָא אוֹתוֹ. אֲבָל פִּינֵן שְׁגָרַם הַחֲטָא וַיִּצְא מִגֵּן עֵדֶן וַעֲשֶׂה תוֹלְדוֹת בַּחוּץ, לֹא הִתְקַיְמוּ בְּעוֹלָם וְלֹא הָיוּ פְּרָאוּי.

אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה, וְכִי אֵיךְ יִכְלוּ לַעֲשׂוֹת תוֹלְדוֹת שָׁם, שְׁהָרִי אֲלֻמְלָא לֹא נִמְשַׁף עָלָיו יֵצֵר הָרַע וְחָטָא, יִתְקַיֵּם הוּא בְּעוֹלָם לְבָדוֹ וְלֹא יַעֲשֶׂה תוֹלְדוֹת? כְּמוֹ זֶה אֲלֻמְלָא שְׁחָטָאוּ יִשְׂרָאֵל בְּעַגְלָה וְהִמְשִׁיכוּ עָלֵיהֶם יֵצֵר הָרַע, לֹא יַעֲשׂוּ לְעוֹלָמִים תוֹלְדוֹת וְלֹא כְּבָאוּ דוֹרוֹת אַחֲרָיִם לְעוֹלָם.

אָמַר לִיָּה רַבִּי יוֹסִי, אִי הָכִי, הָא כְּתוּב לְבַתָּר וַיֵּרֶד יי לְרֵאוֹת אֶת הָעִיר וְאֶת הַמְּגִדָּל אֲשֶׁר בְּנוּ בְּנֵי הָאָדָם. בְּנֵי הָאָדָם פְּתוּב וְלֹא כְּתוּב בְּנֵי נֹחַ. אָמַר לִיָּה בְּגִין דְּאָדָם (דְּחָטָא ד"א חָטָא) קָמִי מְרִיָּה טַב לִיָּה דְלָא אֲבָרִי וְלֹא יִכְתּוּב עָלֵיהּ הָאִי קָרָא.

אָלְיָא תָּא חֲזַי, פְּתוּב (מְשַׁלִּי י) בֶּן חָכְם יִשְׁמַח אָב. פֶּד בְּרָא טַב, כָּל בְּנֵי עֲלָמָא דְכָרִין לִיָּה לְאָבוּי לְטַב. וְכַד אִיהוּ בִישׁ, כָּלֵא דְכָרִין לִיָּה לְאָבוּי לְבִישׁ. אָדָם בְּגִין דְּחָטָא וְעֵבֶר עַל פְּקוּדָא דְמְרִיָּה, פֶּד אֶתוּ אַנּוּן דְּמֵרְדוּ בְּמְרִיָּהוּן מִה כְּתוּב אֲשֶׁר בְּנוּ בְּנֵי הָאָדָם בְּנוּי דְּאָדָם קְדַמָּא דְמֵרְד בְּמְרִיָּה וְעֵבֶר עַל פְּקוּדֵיהּ. וּבְגִינֵי כָךְ אֵלֶּה תוֹלְדוֹת נֹחַ. אֵלֶּה וְלֹא קְדַמָּאִי. אֵלֶּה דְנִפְקוּ וְעָאלוּ גוֹ תִיבָה וְאִפִּיקוּ תוֹלְדִין לְעֲלָמִין וְלֹא תוֹלְדוֹת אָדָם דְנִפְק מִגֵּנְתָא דְעֵדֶן וְלֹא אִפִּיק לוֹן מִתְּמָן.

תָּא חֲזַי, אֵלֶּה אִפִּיק אָדָם תוֹלְדוֹת מִגֵּנְתָא דְעֵדֶן, לֹא יִשְׁתַּצוֹן לְדַרְי דְרִין. וְלֹא אִתְחַשְׁדוּ נְהוּרָא דְסִיָּהֲרָא לְעֲלָמִין. וְכִלְהוּ הוּוּ קְיָיִמִין לְעֲלָמִין. וְאִפִּילוּ מִלְּאֲכִי עֲלָאִי לֹא קְיָיִמִי קְמִיָּהוּ בְּנְהוּרָא וְזִיוָא וְחֻכְמָתָא. כְּמָה דְאִתְּ אָמַר בְּצֵלֶם אֱלֹהִים בְּרָא אוֹתוֹ. אֲבָל פִּינֵן דְגָרִים (דָּר טָא ע"א) חָטָאָה וְנִפְק אִיהוּ מִגֵּנְתָא דְעֵדֶן וְעֵבֶד תוֹלְדוֹת לְבַר. לֹא אִתְקַיְיְמוּ בְּעֲלָמָא וְלֹא הָיוּ כְּדָקָא חֲזַי.

אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה וְכִי הֵיךְ יִכְלִין לְמַעַבְד תוֹלְדוֹת תְּמָן דְהָא אֲלֻמְלָא לֹא אִתְמַשִּׁיף עָלֵיהּ יֵצֵר הָרַע וְחָטָא אִתְקַיְיִם אִיהוּ בְּעֲלָמָא בְּלַחֲדוּי וְלֹא יַעֲבִיד תוֹלְדוֹת. כְּגוֹוֹנָא דָּא אֲלֻמְלָא דְחָבּוּ יִשְׂרָאֵל בְּעַגְלָא וְאִמְשִׁיכוּ עָלֵיהּ יֵצֵר הָרַע לֹא עָבְדוּ תוֹלְדוֹת לְעֲלָמִין וְלֹא יִיתוּן דְרִין אַחֲרָיִן לְעֲלָמָא.

אמר לו, אלמלא לא חטא אדם, לא יעשה תולדות כמו זה מצד של יצר הרע, אבל יעשה תולדות מצד של רוח הקדש. שעכשו אינו עושה תולדות אלא מצד היצר הרע, ומשום שכל תולדות בני האדם כלם מן הצד של יצר הרע, לכן אין להם קיום, ואי אפשר להם להתקיים, שהצד האחר מערב בהם ואפשר להם כצד האחר.

אבר אלמלא לא חטא אדם ולא גרש מגן עדן, היה עושה תולדות מצד של רוח הקדש, שקדושים כמלאכים עליונים עומדים לדורי דורות כמו שהיה למעלה. פיון שחטא והוליד בנים מחוץ לגן עדן ולא זכה להוציאם מן הגן, לא התקיימו אפלו להשתרש בעולם הזה, עד שבא נח, שהוא צדיק, ונכנס בתבה, ומתבה יצאו כל דורות העולם, ומשם התפזרו לכל ארבע רוחות העולם.

וירא אלהים את הארץ והנה נשחיתה. למה נשחיתה? משום פי השחית כל בשר את דרכו, כמו שנאמר. רבי חייא פתח פסוק ואמר, (יונה א) וירא אלהים את מעשיהם כי שבו מדרך הרעה. בא ראה, בשעה שבני אדם זוכים ושומרים את מצוות התורה, אז הארץ מתחזקת ונמצאת בה כל השמחה. מה הטעם? משום שהשכינה שורה על הארץ. ואז הכל, עליונים ותחתונים, בחדוה. וכשבני אדם משחיתים דרכיהם ולא שומרים את מצוות התורה וחוטאים לפני רבונם, אז כפיכול דוחים את השכינה מהעולם, ונשארת הארץ משחיתה, שהרי השכינה נדחתה ולא שורה עליה, ואז היא נשחיתה. מה הטעם

אמר ליה אלמלא לא חטא אדם לא עביד תולדות כגוונא דא מסטרא דיצר הרע. אבל עביד תולדות מסטרא דרוחא קדישא. דהשתא לא עביד תולדות אלא מסטרא דיצר הרע. ובגין דכל תולדות דבני נשא כלהו מסטרא דיצר הרע, בגין כן לית לון קיום. ואי אפשר לון לאתקיימא, דסטרא אחרא אתערב בהו. (ו"ח ל"ג ואפשר לון בסטרא אחרא).

אבר אלמלא לא חטא אדם ולא אתתרף מגנתא דעדן. הוה עביד תולדות מסטרא דרוח קדשא דקדישין כמלאכי עלאין קיימין לדרי דרין כגוונא דלעילא. פיון דחטא ואוליד בגין לבר מגנתא דעדן, ולא זכה לאפקא לון מגנתא, לא אתקיימו אפלו לאשתרשא בעלמא דא. עד דאתא נח דאיהו צדיק ועאל בתבה. ומן תבה נפקו כל דרין דעלמא. ומתמן אתבדרו לכל ארבע רוחי עלמא.

וירא אלהים את הארץ והנה נשחיתה. אמאי נשחיתה. בגין פי השחית כל בשר את דרכו, כמה דאתמר. רבי חייא פתח קרא ואמר (יונה א) וירא אלהים את מעשיהם כי שבו מדרך הרעה.

הא חזי, בשעתא דבני נשא זכאן ונטרי פקודי דאורייתא, פדין ארעא אתתקפת, וכל חידו אשתפחת בה. מאי טעמא בגין דשכינתא שריא על ארעא. וכדין פלא עלאי ותתאי בחדוה. וכד בני נשא מחבלן ארחייהו ולא נטרי פקודי אורייתא וחסאן קמי מאריהון, וכדין כפיכול דחייין לה לשכינתא מעלמא ואשתארת ארעא מחבלא. דהא שכינתא אתדחייא ולא שריא עליה וכדין אתחבלת. מאי טעמא אתחבלת. בגין דשריא

בא ראה, פתוב כי אתה עשית, וכתוב (שם ב) עשה ה' אשר זמם. בא ראה, פתוב וירא אלהים את הארץ והנה נשחתה. נשחתה ודאי, כמו שנאמר. כף גם (יונה א) וירא אלהים את מעשיהם כי שבו מדרפם הרעה. שהרי אז הארץ קוראת למעלה ועולה בעליה עליונה ומקשטת פניה פנוקה שמתקשטת אל הזכר, כף גם הארץ, שהרי גדלה בנים צדיקים למלך.

ועכשו שלא שבו דור המבול מה פתוב? וירא אלהים את הארץ והנה נשחתה, כאשה שנשטמאה והסתירה פניה מבעלה. ובזמן שמתרבים חטאי בני האדם בגלוי, הארץ שמה פניה פנוקה שאין לה בושה מכל, כמו שנאמר (ישעיה כד) והארץ חנפה תחת ישיביה. ועל זה וירא כי נשחתה ודאי. מה הטעם? משום כי השחית כל בשר את דרכו על הארץ.

רבי אלעזר הלך אל רבי יוסי ברבי שמעון בן לקוניא חמיו. פיון שראה אותו, התקין לו שטיח של פסוי במוטות של עץ, וישבו. אמר לו חמיו, אפשר ששמעת מאביך זה שכתוב (איכה ב) עשה ה' אשר זמם בצע אמרתו אשר צנה מימי קדם?

אמר לו, הרי פרשה החברים, בצע אמרתו - שקרע האדרת שלו. אשר צנה מימי קדם - שהרי אותה האדרת צנה מאותם ימים ראשונים עליונים, וביום שחרב בית המקדש קרע אותה, משום שהאדרת הזו היא כבודו ותקונו, וקרע אותה.

אמר לו, עשה ה' אשר זמם, וכי מלך חושב [קדם] להרע לבניו עד שלא יבאו לחטא?! אמר לו, (משל)

תא חזי, פתוב כי אתה עשית וכתוב עשה יי את אשר זמם. תא חזי, פתוב וירא אלהים את הארץ והנה נשחתה. נשחתה ודאי כמה דאתמר. הכי נמי (יונה ג) וירא אלהים את מעשיהם פי שבו מדרפם הרעה. דהא כדין ארעא קראת לעילא וסלקא בסליקו עלאה ומקשטא אנפיה. פנוקבא דמקשטא לגבי דכורא. הכי נמי ארעא. דהא גדלת בנין זפאין למלכא.

והבא דלא תבו דרא דטופנא מה כתיב וירא אלהים את הארץ והנה נשחתה וגו' פאתתא דאסתאבת ואסתירת אנפיהא מבעלה. ובזמנא דאסגיא חובי בני נשא באתגליא, ארעא שויאת אנפיהא כנוקבא דלית לה פסופא מפלא כמה דאת אמר, (ישעיה כב) והארץ חנפה תחת יושביה. ועל דא וירא כי נשחתה ודאי. מאי טעמא בגין פי השחית כל (דף טא ע"ב) בשר את דרכו על הארץ.

רבי אלעזר אזל לגביה דרבי יוסי ברבי שמעון בן לקוניא חמיו. פיון דחמא ליה אתקין ליה תופסיתא (ס"א טופסיסא) דקומרא במטון דקולפא ויתיבו. אמר ליה חמוי אפשר דשמעת מאבוך האי דכתיב (איכה ב) עשה יי אשר זמם בצע אמרתו אשר צנה מימי קדם.

אמר ליה הא אוקמוה חבריא. בצע אמרתו, דבזע פורפירא דיליה. אשר צנה מימי קדם, דהא פורפירא פקיד לה מאנון יומי קדמאי עלאי, וביומא דאתחריב פי מקדשא בזע לה. בגין דהאי פורפירא איהי יקרא דיליה ותיקונא דיליה ובזע ליה.

אמר ליה עשה יי אשר זמם. וכי מלכא חשיב (קדם) לאבאשא לבנוי עד

לא ייתון למחטי. אמר ליה למלפא דהנה ליה מאן יקר, ובכל יומא הנה דחיל עליה דלא יתבר והנה מסתפל ביה ותקין בעינוי. ליומין אתא בריה וארגיז ליה למלפא, נטל מלפא ההוא מאן יקר ותבר ליה. הדא הוא דכתיב עשה יי אשר זמם.

תא חזי, מן יומא דאתבני בי מקדשא הנה קדשא בריך הוא מסתפל ביה וחביב עליה סגי והנה דחיל עליהו דישראל דייחטון ויתרב בי מקדשא. וכן בכל זמנא דהנה אתי לגבי בי מקדשא הנה לביש ההוא פורפירא. לבתר דגרמו חובין וארגיזו קמי מלפא אתתרב בי מקדשא ובזע ההוא פורפירא (ד"א גרים הכי ההוא פורפירא ואתתרב בי מקדשא) הנינו דכתיב עשה יי אשר זמם.

בצע אמרתו וגו' (תא אמרתו בקמיתא ותבא בראש אמיר. והא אתעפרו עפרא לרישא ואילו נאה לפניו. ואיהי מימי קדם ודאי. וקרין עציבו קמיה בתי בראי ודאי וכן (ישעיה לג) אראלם צעקו חוצה. (ישעיה כב) ויקרא יי צבאות ביום ההוא וגו') הנינו בזמנא דאתתרב בי מקדשא. אבל בזמנא אחרא לית חדה קמי קדשא בריך הוא כזמנא דאתאבידו חייבי עלמא ואנון דארגיזו קמיה הדא הוא דכתיב, (משלי יא) ובאבוד רשעים רנה. וכן בכל דרא ודרא דעביד דינא בחייבי עלמא. חדה ותושבחה קמי קדשא בריך הוא.

ואי תימא הא תנינן דלית חדה קמי קדשא בריך הוא פד איהו עביד דינא בחייביא. אלא תא חזי, בשעתא דאתעביד דינא בחייביא, חדוון ותושבחן קמיה על דאתאבידו מעלמא. והני מילי כד מטא ההוא זמנא דאוריך לון ולא תאבן לגביה מחובייהו. אבל אי אתעביד בהו דינא עד לא

למלך שהיה לו פלי יקר, ובכל יום היה פוחד עליו שלא ישבר והיה מסתפל בו ומצא חן בעיניו. לימים בא בנו והרגיז את המלך. לקח המלך אותו פלי יקר ושבר אותו. זהו שכתוב עשה ה' אשר זמם.

בא ראה, מיום שנבנה בית המקדש היה הקדוש ברוך הוא מסתפל בו וחביב עליו הרבה, והיה פוחד על ישראל שיחטאו ויתרב בית המקדש. וכך בכל פעם שהיה בא אצל בית המקדש, היה לובש אותה אדרת. אחר שגרמו החטאים והרגיזו לפני המלך, נחרב בית המקדש וקרע אותה האדרת וקרע אותה האדרת ונחרב בית המקדש. הנינו שכתוב עשה ה' אשר זמם.

בצע אמרתו וגו' [האמרתו היו בתחלה ישבה בראש אמיר, והרי התעפרו עפרה לראש ואילו נאה לפניו. והיא מימי קדם ודאי. ואי עציבו לפניו בתיים החיצונים ודאי, (ישעיה לג) וכן אראלם צעקו חצה. (שם כב) ויקרא ה' אלהים צבאות ביום ההוא וגו']. הנינו בזמן שנחרב בית המקדש. אבל בזמן אחר אין חדה לפני הקדוש ברוך הוא כמו זמן שאובדים רשעי העולם ואותם שהרגיזו לפניו. זהו שכתוב (משלי יא) ובאבוד רשעים רנה. וכן בכל דור ודור שעושה דין ברשעי העולם, חדה ותשבחת לפני הקדוש ברוך הוא.

ואם תאמר, הרי שנינו שאין חדה לפני הקדוש ברוך הוא כשהוא עושה דין ברשעים? אלא בא ראה, בשעה שנעשה דין ברשעים, חדות ותשבחות לפניו על שנאבדו מהעולם. והדברים הללו כשמגיע אותו זמן שהמתין להם ולא שבו אליו מחטאייהם. אבל אם נעשה בהם דין עד שלא הגיע זמנם, [ועד]

שלא נשלם חטאם, כמו שנאמר
(בראשית טו) כי לא שלם עון
האמורי עד הנה, אז אין חדוה
לפניו, ורע לפניו על שנאבדו.

ואם תאמר, למה עושה בהם דין
טרם שהגיע זמנם? אלא הם
גרמו רע לעצמם, שהרי הקדוש
ברוך הוא אינו עושה דין בטרם
מגיע זמנם, אלא משום
שמשתתפים עם ישראל להרע
להם, ולכן עושה בהם דין
ומאבדם מהעולם בלא הזמן.
וזהו שרע לפניו. ולכן הטביע
מצרים בים והאביד שונאי
ישראל בימי יהושפט, וכן כלם,
שהרי משום ישראל נאבדו לפני
זמנם.

אבר כשהשלם הזמן שחכה
להם ולא שבו, אז חדוה
ותשפחת לפניו על שאבדו
מהעולם, פרט לזמן שחרב בית
המקדש, שאף על גב שהשלם
הזמן שלהם שהרגיזו לפניו, לא
היתה חדוה לפניו. ומאותו זמן
לא היתה חדוה לפניו למעלה
ולמטה.

בי לימים עוד שבעה אנכי
ממטיר על הארץ ארבעים יום
וארבעים לילה וגו'. רבי יהודה
אמר, ארבעים יום וארבעים
לילה הללו, מה מעשיהם? אלא
ארבעים יום להלקות רשעי
העולם, וכתוב (דברים כה) ארבעים
יכנו לא יסוף, פנגד ארבעה
רוחות העולם, לכל אחד עשרה.
משום שבן אדם נברא מארבעה
רוחות העולם, ועל זה ומחיתי
את כל היקום. וצריך ארבעים
להלקות ולמחות את העולם.

רבי יצחק היה מצוי לפני רבי
שמעון. אמר לו פסוק זה [שאמר]
שכתוב ותשחת הארץ לפני
האלהים. אם בני אדם חטאו -
הארץ במה חטאה? אמר לו,

מטא זמנייהו, (ועד) דלא אשתלים חובייהו,
כמה דאת אמר, (בראשית טו) כי לא שלם עון
האמורי עד הנה, פדין לית חדוה קמיה
ובאיש קמיה על דאתאבידו.

ואי תימא איהו עד לא מטו זמנייהו אמאי
עביד בהו דינא. אלא אנון גרמין בישא
לגרמייהו. דהא קדשא בריך הוא לא עביד
בהו דינא עד לא מטא זמנייהו. אלא בגין
דמשתתפי בהדייהו דישראל לאבאשא לון.
ובגין פך עביד בהו דינא ואוביד לון מעלמא
בלא זמנא. ודא הוא דאבאיש קמיה. ובגין
פך אטבע מצראי בימא. ואוביד שונאייהון
דישראל בימי יהושפט. וכן פלהו. דהא
בגינייהון דישראל אתאבידו בלא זמנא.

אבר פד אשתלים זמנא דאוריך לון ולא
תבו. פדין חדוה ותושפחתא קמיה על
דאתאבידו מעלמא. פר בזמנא דאתחרב בי
מקדשא. דאף על גב דאשתלים זמנא דלהון
דארגיזו קמיה, לא הוה חדוה קמיה.
ומההוא זמנא לא הוה חדוה לעילא ותתא:

בי לימים עוד שבעה אנכי ממטיר על הארץ
ארבעים יום וארבעים לילה וגו'. רבי
יהודה אמר הני ארבעים יום וארבעים לילה
מאי עבידתייהו. אלא ארבעים יום לאלקאה
חייבי עלמא וכתוב, (דברים כה) ארבעים יפנו לא
יוסוף, לקבל ארבע סטרי עלמא לכל חד
עשרה. בגין דבר נש מארבע סטרי עלמא
אתברי. ועל דא ומחיתי את כל היקום.
ואצטריך ארבעים לאלקאה ולא תמחי עלמא.

רבי יצחק הוה שכיח קמיה דרבי שמעון
אמר ליה האי קרא (דקאמר) דכתיב
ותשחת הארץ (דף סב ע"א) לפני האלהים. אי בני
נשא חטאן ארעא במה. אמר ליה בגין

משום שכתוב כי השחית כל
בשר את דרכו, כמו שנאמר. כמו
זה, (ויקרא יח) ותטמא הארץ
ואפקד עונה עליה. אלא בני
אדם חטאו. ואם תאמר, הארץ
במה? אלא עקר הארץ הם בני
האדם, והם משחיתים את הארץ
והיא נשחתת, והכתוב מוכיח,
שכתוב וירא אלהים את הארץ
והנה נשחתה כי השחית כל בשר
את דרכו על הארץ.

בא ראה, כל חטאי האדם כלם,
השחתתם תלויה בתשובה.
והחטא של שופך זרע על הארץ
ומשחית דרכו ומוציא זרע על
הארץ - משחית אותו ומשחית
את הארץ, ועליו כתוב (ירמיה ב)
נכתם עונך לפני, וכתוב בו (תהלים
ט) כי לא אל חפץ רשע אפה לא
יגרף רע. פרט לתשובה גדולה.
וכתוב (בראשית לח) ויהי ער בכור
יהודה רע בעיני יי וימיתו יי והא
והרי נתבאר.

אמר לו, למה דן הקדוש ברוך
הוא את העולם במים ולא באש
ולא בדבר אחר? אמר לו, סוד
הוא, שהרי הם השחיתו דרכם
בשכיל שמים עליונים ומים
תחתונים לא התחברו זכר ונקבה
כראוי. [ומי הם המים העליונים? בינה. ומים
תחתונים - מלכות. ה"א עליונה ה"א תחתונה.
וכאשר הם משחיתים, נסתלק יי, שהוא זכר,
ונשאר ה"א בה"א ומים במים]. מה הם
השחיתו דרכם, כמו זה מים
זכריים ונקביים. ועל זה נדונו
במים, במה שהם חטאו. והמים
היו רותחים ופושטים מהם את
העור, כמו שהשחיתו דרכם
במים רותחים. דין פנגד דין. זהו
שכתוב נבקעו כל מעינות תהום
רבה. הרי מים תחתונים. וארבת
השמים נפתחו - זה מים
עליונים. מים עליונים
ותחתונים.

דכתיב כי השחית כל בשר את דרכו כמה
דאמר. פגוונא דא (ויקרא יח) ותטמא הארץ
ואפקוד עונה עליה. אלא בני נשא חטאן ואי
תימא ארעא במה, אלא עקרא דארעא בני
נשא אנון. ואנון מחבלין ארעא והיא
אתחבלת. וקרא אוכח דכתיב וירא אלהים
את הארץ והנה נשחתה כי השחית כל בשר
את דרכו על הארץ.

תא חזי, כל חטאי דבר נש פלהו חבלותא
דיליה תליין בתשובה. וחטאה דאושיד
זרעא על ארעא ומחבלא ארחיה ואפיק זרעא
על ארעא, מחבל ליה ומחבל ארעא. ועליה
כתיב, (ירמיה ב) נכתם עונך לפני. וכתיב ביה
(תהלים ה) פי לא אל חפץ רשע אפה לא יגורף
רע. בר בתשובה סגי. וכתיב, (בראשית לח) ויהי
ער בכור יהודה רע בעיני יי וימיתו יי והא
אתמר.

אמר ליה אמאי דאין קדשא בריך הוא
עלמא במיא ולא באשא ולא במלה
אחרא. אמר ליה רזא הוא דהא אנון חבילו
ארחייהו בגין דמיין עלאין ומיין תתאין לא
אתחברו דבר ונוקבא כדקא יאות. (ומאן אליון מיין
עלאין בינה. ומיין תתאין מלכות. ה"א עלאה ה"א תתאה. וכד אנון מחבלין,
אסתלק יי והוא דבר, ואשתאר ה"א בה"א ומיין במיין). מאן אנון
דחבילו ארחייהו, פגוונא דא מיין דכורין
ונוקבין. ועל דא אתדנו במיא במה דאנון
חבו. ומיין הוו רתיחן ופשטו משכא מנייהו
כמה דחבילו ארחייהו במיין רתיחן. דינא
לקבל דינא. הדא הוא דכתיב נבקעו כל
מעיינות תהום רבה, הא מיין תתאין.
וארובות השמים נפתחו דא מיין עלאין. מיין
עלאין ותתאין.

רבי חייא ורבי יהודה הוו אֲזֵלִי בְּאַרְחָא. ומטו לגבי טורין רברבן ואשכחו ביני טוריא גרמי בני נשא דהוו מאנון בני טופנא. ופסעו תלת מאה פסיען בגרמא חדא. תוהו. אמרו היינו דאמרו חברנא דאנון לא הוו מסתפי מדינא דקדשא ברין הוא כמה דכתיב, (איוב כא) ויאמרו לאל סור ממנו ודעת דרכין לא חפצנו. מה עבדו. הוו סתימין בגלייהו מבועי תהומא. ומיין נפקין רתיחן ולא יכילו למיקם בהו, עד דהוו נשמטין ונפלי בארעא ומייתין:

ויורד נח שלשה בנים וגו'. אמר רבי חייא לרבי יהודה, בא ואמר לך דברים ששמעתי בזה. משל לאדם שמכניס לנקבה שמתעברת [ד"א פרי משה] בפעם אחת, ויצאו שנים או שלשה בנים. [כל] אחד נפרד מאחר בדרכיו במעשיו. זה צדיק וזה רשע וזה בינוני. אף גם כאן שלשה קשרים של רוח הולכים ושטים ונכללים בשלשה עולמות.

בא ראה, נשמה יוצאת ונכנסת בין הרי פרוז, ומתחברת הרוח בנשמה. יורדת למטה, מתחברת הנפש ברוח, וכלם [הולכים ד"א יורדים] ומתחברים זה עם זה. אמר רבי יהודה, נפש ורוח כלולים זה עם זה. הנשמה שורה בדרכיו של בן אדם, [מה] והוא מדור נסתר שלא נודע מקומו.

בא בן אדם להטהר - מסייעין לו בנשמה קדושה ומטהרים אותו ומקדשים אותו ונקרא קדוש. לא זכה ולא בא להטהר - שתי דרגות פותחים, שהם נפש ורוח בו. אין בו נשמה קדושה [סיוע שלמעלה, וזה כפי דרכו]. ולא עוד, אלא

רבי חייא ורבי יהודה הוו אֲזֵלִי בְּאַרְחָא. ומטו לגבי טורין רברבן ואשכחו ביני טוריא גרמי בני נשא דהוו מאנון בני טופנא. ופסעו תלת מאה פסיען בגרמא חדא. תוהו. אמרו היינו דאמרו חברנא דאנון לא הוו מסתפי מדינא דקדשא ברין הוא כמה דכתיב, (איוב כא) ויאמרו לאל סור ממנו ודעת דרכין לא חפצנו. מה עבדו. הוו סתימין בגלייהו מבועי תהומא. ומיין נפקין רתיחן ולא יכילו למיקם בהו, עד דהוו נשמטין ונפלי בארעא ומייתין:

ויורד נח שלשה בנים וגו'. אמר רבי חייא לרבי יהודה תא ואימא לך מלי דשמענא בהאי. מתל לבר נש דאעיל לנוקבא דמעריא (ד"א איבא דמעהא) בזמנא חדא. ונפקי תרין או תלתא בנין. חד מתפרשא מאחרא בארחוי בעובדוי. דא זפאה ודא חייבא ודא בינוני. אוף הכא נמי תלת קטרי דרוחא אזלין ושטאן ואתפלילן בתלת עלמין.

תא חזי, נשמתא נפקאת ואעיל בין טורי פרוזא ואתחבר רוחא בנשמתא. נחית לתתא אתחבר נפש ברוח וכלהו (אולי ד"א נחיתין) ומתחברין דא עם דא. אמר רבי יהודה נפש ורוח פלילין דא עם דא. נשמתא שריא בארחוי דבר נש. (והאי) והיא מדורא טמירא דלא אתיידע אתרהא.

אתא בר נש לאתדפאה, מסייעין ליה בנשמתא קדישא ודכאן ליה ומקדשין ליה ואקרי קדוש. לא זכה ולא אתי לאתדפאה, תרין דרגין פתחין דאנון נפש ורוח ביה. נשמתא קדישא לית ביה (סיועא דלעילא ודא כפום ארמיה). ולא עוד אלא דאי יסתאב

מִסְאָבִין לִיָּהּ. וְסִיּוּעָא דְלַעֲיָלָא אַעֲדִיּוּ מִיָּנִיָּהּ. מִפְּאֵן וְלַהֲלָאָה כָּל חַד לְפִיּוּם אַרְחִיָּהּ.

תּוֹסֶפְתָּא

קְטוּרֵי רְמָאֵי, דְקִסְטוּרֵי דְהוֹסְטְרָא (ס"א דַּהֲחֹא סְטְרָא) אַנְן פְּתִיחֵן עֵינִינֵן פְּתִיחֵן אֹדְנִין. קָל מִן קָלִיא נְחִית מַעֲיָלָא לְתַתָּא. מְתַבֵּר טוּרִין וְטַנְרִין. מָאן אַנּוּן דְחִמָּאן וְלֹא חִמָּאן. אַטִּימִין אֹדְנִין. סְתִימִין עֵינִינֵן. לֹא חִמָּאן וְלֹא שְׁמַעִין לֹא יַדְעִין בְּסַכְלָתְנוּ, חַד דְכִלְיָא בְּתִרִין בְּגוּוֹיָיְהוּ. דְחִינֵן לִיָּהּ לְבַר.

אַנּוּן מִתְדַבְּקֵן בֵּין (ס"א בִּיָּה) בְּאַנּוּן תְּרִי, חַד אֹמְנָא דְאֹמְנָא לֹא שְׂרִיא (ס"א שְׂוִינֵן) בְּגוּוֹיָיְהוּ. לֹא עֲאֵלִין

בֵּין סַפְרֵי קְדִישִׁין. כָּל אַנּוּן דְאֹמְנָא דָּא לֹא (דף סב ע"ב) שְׂרִיא בְּגוּוֹיָיְהוּ לֹא אַכְתְּבוּ בְּסַפְרֵי דְכְרִנְיָא אֶתְמַחוּן מִסַּפְרָא דְחִי כְּמָה דָּאֵת אָמַר (תהלים ט) יִמְחוּ מִסַּפְרֵי חַיִּים וְעַם צְדִיקִים אַל יִכְתְּבוּ.

ווי לון פד יפקון מהאי עלמא ווי לון (לתייהו). מָאן יִתְבַּע לֹון פִּד יִתְמַסְרוּן בִּידָא דְדוּמָה וְיִתּוּקְדוּן בְּנוּרָא דְדִלִיק וְלֹא יִפְקוּן מִנִּיָּה בַר פְּרִישׁ יִרְחִי וְשַׁבְתִּי כְּמָה דָּאֵת אָמַר, (ישעיה ט) וְהָיָה מִדֵּי חֲדָשׁ בְּחֲדָשׁוֹ וּמִדֵּי שַׁבָּת בְּשַׁבְתּוֹ יָבֵא כָּל בְּשַׁר לְהַשְׁתַּחֲוֹת לְפָנָי אָמַר יִי. לְכַתֵּר פְּרוּזָא דְבַסְטֵר צְפוּן אַכְרִיזוּ עַלְיָיְהוּ וְאָמַר (תהלים ט) יִשׁוּבוּ רְשָׁעִים לְשִׂאוּלָהּ וּגּוֹ'. כְּמָה חֲבִילֵי טְרִיקִין אֶתְפְּנְשׁוּ עַלְיָיְהוּ בְּאַרְבַּע סְטְרִין. אָשָׂא מְלַהֲטָא בְּגִי בֵּן הַנֶּם.

תֵּלַת זְמַנִּין בְּיוּמָא מִתְפַּקְדָן (ס"א מִתּוּקְדוּן). וְלֹא עוֹד אֵלָא בְּזַמְנָא דְיִשְׂרָאֵל אֶתִּיבּוּ בְּקוּל רַם אֲמַן יְהֵא שְׁמִיָּה רַבָּא מְבָרַךְ, קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֶתְמַלֵּי רַחֲמִין וְחַיִּים עַל כָּלָּא. וְרַמְיזוּ לְמַלְאָכָא דְמַמְנָא עַל תְּרַעֲי דְגִיָּהֶנּוּ סַמְרִיאַל שְׁמִיָּה וְתֵלַת מִפְתָּחֵן בִּידֵיהּ וּפְתַח תֵּלַת תְּרַעֲיִן דְבַסְטֵר מְדַבְּרָא וְחִמָּאן נְהוּרָא דְהֵאֵי עַלְמָא. אֶתָּא תְּנַנָּא דְנוּרָא וְסִתִּים אֹרְחִין.

פְּדִין תֵּלַת מְמַנֵּן דְתַחֲוֹת יְדִיָּהוּ תֵּלַת מְגֹרֻפִין מְנַשְׁבָן

שְׂאֵם יִטְמָא - מְטַמְאִים אוֹתוּ. וְהַסִּיּוּעָא שְׁלַמְעֵלָה מְסִירִים מְמַנּוּ. מִפְּאֵן וְהַלָּאָה כָּל אֶחָד לְפִי דְרַכּוּ.

תּוֹסֶפְתָּא

קְשׁוּרִים רְמִים שְׁל הִיכְלֵי הַהִיכָלוֹת וְשֵׁל אוֹתוּ צד) אַנּוּ פְּתוּחֵי עֵינִים, פְּתוּחֵי אֲזִנִּים. קוּל מְהַקּוּלוֹת יוֹרֵד מִלְמַעְלָה לְמַטָּה, מְשַׁבֵּר הָרִים וְסַלְעִים. מִי הֵם שְׂרוּאִים וְלֹא רוּאִים? אַטוּמֵי אֲזִנִּים, סְתוּמֵי עֵינִים, לֹא רוּאִים וְלֹא שׁוֹמְעִים, לֹא יוֹדְעִים בְּשִׁכְל, אֶחָד שְׁפָלוּל בְּשָׁנִים בְּתוֹכֶם. דוּחִים אוֹתֶם הַחוּצָה.

הֵם נְדַבְּקִים בֵּין (ס"א ב) בְּאוֹתֶם שָׁנִים, הָאֶחָד אֲמַן הָאֲמַנִּים לֹא שׁוּרָה (ס"א שְׁמִים) בְּתוֹכֶם. לֹא נִכְנָסִים בֵּין סַפְרִים קְדוּשִׁים. כָּל אֵלוֹ שְׁל אֲמַן זֶה לֹא שׁוּרָה בְּתוֹכֶם, לֹא נִכְתְּבוּ בְּסַפְרֵי הַזְכְּרוֹנוֹת וְנִמְחִים מִסַּפְרֵי חַיִּים, כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר (תהלים ט) יִמְחוּ מִסַּפְרֵי חַיִּים וְעַם צְדִיקִים אַל יִכְתְּבוּ.

אוֹי לְהֵם כְּשִׁיִּצְאוּ מִהָעוֹלָם הָזֶה. אוֹי לְהֵם [לתייהם]. מִי יִתְבַּע אוֹתֶם כְּאִשְׁרֵי יִמְסְרוּ בִּידֵי דוּמָה וְיִשְׂרְפוּ בְּאֵשׁ שְׁדוּלְקַת וְלֹא יִצְאוּ מִמֶּנָּה רַק בְּרֵאשֵׁי חֲדָשִׁים וְשַׁבְתוֹת, כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר (ישעיה ט) וְהָיָה מִדֵּי חֲדָשׁ בְּחֲדָשׁוֹ וּמִדֵּי שַׁבָּת בְּשַׁבְתּוֹ יָבֵא כָּל בְּשַׁר לְהַשְׁתַּחֲוֹת לְפָנָי אָמַר ה'. אַחַר כֵּן פְּרוּז שְׁבָצַד צְפוּן מְכַרְיזוּ עַלְיָיְהֵם וְאָמַר, (תהלים ט) יִשׁוּבוּ רְשָׁעִים לְשִׂאוּלָהּ וּגּוֹ'. כְּמָה אֲגִדּוֹת שְׁל יִסּוּרִים יִתְפְּנְסוּ עַלְיָיְהֵם בְּאַרְבַּעָה צְדָדִים. אֵשׁ לוֹהֲטַת בְּגִיא בֵּן הַנּוּם.

שְׂרִישׁ פְּעַמִּים בְּיוֹם מִתְפַּקְדִים [נִשְׂרָפִים]. וְלֹא עוֹד, אֵלָא בְּזַמֵּן שְׁיִשְׂרָאֵל עוֹנִים בְּקוּל רַם אֲמַן יְהֵא שְׁמִיָּה רַבָּא מְבָרַךְ, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִתְמַלֵּא רַחֲמִים וְחַס עַל הַכָּל, וְרוּמּוֹ לְמַלְאָךְ הַמְּמַנָּה עַל שְׁעָרֵי הַגִּיָּהֶנּוּ, שְׁשִׁמוֹ סַמְרִיאַל, וְשִׁלְשָׁה מִפְתָּחוֹת בִּידוֹ, וּפְתוּחַ שְׁלִשָׁה שְׁעָרִים שְׁבָצַד הַמְדַבְּר, וְרוּאִים אֶת אוֹר הָעוֹלָם הָזֶה. בָּא עֶשֶׂן שְׁל אֵשׁ וְסוֹתֶם הַדְּרָכִים.

וְאֵז שְׁלִשָׁה מְמַנִּים שְׁתַּחַת יְדֵיָּהֶם שְׁלֵשׁ מְגֹרְפוֹת, מְנַשְׁבִּים בִּידֵיָּהֶם וּמְחַזְרִים עֶשֶׂן לְמִקּוּמָם,

ונותנים להם רוחה שעה וחצי.
ואחר כך שבים לאש שלהם. וכך
שלש פעמים ביום. ובכל זמן
שאומרים ישראל אמן יהא
שמייה רבא מברך וכו', מרוחים
להם. אשריהם הצדיקים שדרכם
מאירה באותו עולם לכל
הצדדים, כמו שנאמר (משלי ד)
וארח צדיקים כאור נגה הולך
ואור עד נכון היום. (עד כאן
התוספתא).

רבי אבא אמר, בגיהנם יש
מדורים על מדורים, שניים
שלישיים, עד שבע. והרי בארוה
החברים. ואשרי הצדיקים שהם
נשמרים מחטאי הרשעים ולא
הולכים בדרךיהם ולא נטמאים
בהם. וכל מי שנטמא, כשהולך
לאותו עולם יורד לגיהנם, ויורד
עד המדור התחתון.

ושני מדורים הם שסמוכים זה
עם זה - שאול ואבדון. מי שיורד
לשאול, דנים אותו שם ומקבל
ענשו, ומעלים אותו למדור
עליון אחר. וכן דרגה אחר
דרגה, עד שהם מעלים אותו.
אבל מי שיורד לאבדון, לא
מעלים אותו לעולמים, ולכן
נקרא אבדון, שהרי אבוד הוא
מהכל.

בא ראה, נח הצדיק היה מתרה
בבני דורו, ולא היו שומעים לו,
עד שהקדוש ברוך הוא הביא
עליהם דין הגיהנם. מהו דין
גיהנם? אש ושלג, מים ואש. זה
צונן וזה רותח. וכלם נדונו בדין
הגיהנם ואבדו מהעולם, ואחר
כך התקיים העולם פראוי לו.
ונכנס נח בתבה והכניס בה כל
מין ומין [מכריות] העולם. ודאי נח
עץ עשה פרי הנה. ויצאו
מהתבה כל מיני העולם כמו
שלמעלה.

בידיהו ואתיבו תננא לאתרייהו ורווחין לון שעתא
ופלגות שעתא. ולבתר תיביין לאשייהו. וכן תלת זמנין
ביומא ובכל זמנין דאמרי ישראל אמן יהא שמייה רבא
מברך וכו' אנון ורווחין לון. וזכאין אנון צדיקייא
דאורחיהון מנהרא בהווא עלמא לכל סטרין פמה דאת
אמר, (משלי ד) ואורח צדיקים כאור נגה הולך ואור עד
נכון היום (עד כאן לשון התוספתא):

רבי אבא אמר, בגיהנם אית מדורין על
מדורין תניינין תליתאין עד שבע. והא
אוקמוה חברייא. וזכאין אנון צדיקיא דאנון
מסתמרין מחובי חייביא ולא אזלי בארחייהו
ולא מסתאבי בהו. וכל מאן דאסתאב פד
אזיל ללהווא עלמא, נחית לגיהנם. ונחית עד
מדורא תתאה.

ותרין מדורין אנון דסמיכין דא עם דא
שאול ואבדון. מאן דנחית לשאול
דיינין ליה תמן ומקבל ענשיה וסליקו ליה
למדורא אתרא עלאה. וכן דרגא בתר דרגא
עד דאנון סלקין ליה. אבל מאן דנחית
לאבדון לא סלקין ליה לעלמין. ובגין כך
אקרי אבדון דהא אביד הוא מפלא.

תא חזי, נח זכאה, הוה אתרי בבני דריה
ולא הוו שמעי ליה. עד דקדשא בריך
הוא אייתי עלייהו דינא דגיהנם. מאי דינא
דגיהנם אשא ותלגא. מיא ואשא. דא צנינא
ודא רתיחא. וכלהו בדינא דגיהנם אתדנו
ואתאבידו מעלמא. ולבתר אתקיים עלמא
כדקא חזי ליה. ועאל נח בתבה ואעיל בה כל
זינא וזינא (ד"א מבריון) דעלמא. ודאי נח עץ
עושה פרי הוה. ונפקו מן תבה כל זייני
עלמא כגוונא דלעילא.

תא חזי, פד האי עץ עושה פרי אתחבר בעץ

בא ראה, כשעץ זה עושה הפרי, מתחבר בעץ פרי כל אותם מינים שלמעלה חיות גדולות

וְקַטְנוֹת, וְכַמָּה מֵיָנִים כָּל מִין לְמִינוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קד) חַיֹּת קַטְנוֹת עִם גְּדוֹלוֹת. כְּמוֹ זֶה נִחַ בַּתְּבָה. וְכֹלָם יֵצְאוּ מִהַתְּבָה, וְהַתְּקִים הָעוֹלָם כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה. וְלָכֵן נִחַ נִקְרָא אִישׁ הָאֲדָמָה. נִחַ נִקְרָא אִישׁ צַדִּיק. וְהָרִי בְּאֶרֶץ־הַרְבִּי חֲיִיא אָמַר, שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שָׁנָה עַד שֶׁלֹּא בָּא הַמַּבּוּל הִזְיָה נִחַ מִתְּרָה בְּהֵם עַל מַעֲשֵׂיהֶם וְלֹא הָיוּ שׁוֹמְעִים לוֹ, עַד שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הִשְׁלִים הַזְּמַן שֶׁחִכָּה לָהֶם וְאָבְדוּ מִהָעוֹלָם

בֹּא רָאָה מָה פְּתוּב לְמַעְלָה, וַיְהִי כִּי הִחַל הָאָדָם לָרֹב עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה וּבָנוֹת יִלְדוּ לָהֶם. וַיְהִי הוֹלְכִים עֲרָמִים לְעֵין כָּל־מָה פְּתוּב? (בראשית ו) וַיִּרְאוּ בְנֵי הָאֱלֹהִים אֶת בְּנוֹת הָאָדָם וְגו'.

וְזֶה הִזְיָה יְסוּד וְעָקָר לְהַמְשֵׁךְ בְּחֻטְאֵם עַד שֶׁגָּרַם לָהֶם לְהִשְׁמַד מִהָעוֹלָם, וְלָכֵן נִמְשְׁכוּ אַחַר יֵצֵר הָרָע וּבְגַזְעוֹ וּבִשְׂרֹשׁוֹ וְדָחוּ אֶת הָאֱמוּנָה הַקְּדוּשָׁה מִבִּינֵיהֶם, וְנִטְמְאוּ (נ"א וְאִתְּאֲבִידוּ) כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. לָכֵן קָץ כָּל בֶּשֶׂר בָּא לִפְנֵי - לְלַמֵּד קַטְגוֹרִיָּה עֲלֵיהֶם.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְנִחַ קָץ כָּל בֶּשֶׂר בָּא לִפְנֵי.

השלמה מהחשממות (סימן י)

רַבִּי חֲזַקְיָה אָמַר, אֲשֶׁרִי חֲלָקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהַתְּרַצָּה בְּהֵם הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְנִתַּן לָהֶם תּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, וְהִזְהִיר אוֹתָם וְנִתַּן לָהֶם עֲצָה לְהִשְׁמַר מִמַּעְלָה וּמִמַּטָּה כְּדֵי שֶׁלֹּא יִשְׁלַט בְּהֵם - רַק הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהֵם יוֹדְעִים לְדַחוֹת מֵהֶם כָּל הַמְקַטְרָגִים וְכָל הַרְוּחוֹת, כְּדֵי שֶׁיְהִיוּ חֲלָק גּוֹרְלוֹ וִירְשׁוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים לב) כִּי חֲלָק ה' עִמּוֹ יַעֲקֹב חֲבֵל נִחַלְתּוֹ.

פְּרִי כָּל אֲנוּן זַיִינִין דְּלַעֲיִלָּא חִיוּן רַבְרָבִין וְזַעֲיָרִין וְכַמָּה זַיִינִין וְכָל חַד לְזַיִינִיה פְּמָה דְּאֵתָא אָמַר, (תהלים קד) חַיֹּת קַטְנוֹת עִם גְּדוֹלוֹת. כְּגוֹנוֹנָא דָּא נִחַ בַּתְּבָה. וְכִלְהוּ נִפְקוּ מִן תִּיבּוֹתָא וְאֵתְקִיִים עֲלֵמָא כְּגוֹנוֹנָא דְּלַעֲיִלָּא. וּבְגִינֵי כֶף נִחַ אִישׁ הָאֲדָמָה אִקְרִי. נִחַ אִישׁ צַדִּיק אִקְרִי וְהָא אוֹקְמוּהָ.

רַבִּי חֲיִיא אָמַר תְּלַת מָאָה שָׁנִין עַד לֹא אֵתִי טוֹפְנָא הָוָה נִחַ אֲתִירִי בְּהוּ עַל עוֹבְדֵיהוּן וְלֹא הָווּ שְׁמַעִין לִיה. עַד דְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲשֵׁלִים זְמַנָּא דְּאוּרִיךְ לֹון וְאֵתְאֲבִידוּ מִמַּעְלָמָא. הָא חֲזִי, מָה כְּתִיב לְעִילָא וַיְהִי כִּי הִחַל הָאָדָם לָרֹב עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה וּבָנוֹת יִלְדוּ לָהֶם. וְהוּוּ אֲזַלִּין עֲרֻטִילָאִין לְעֵינֵיהוּן דִּכְלָא. מָה כְּתִיב, (בראשית ו) וַיִּרְאוּ בְנֵי הָאֱלֹהִים אֶת בְּנוֹת הָאָדָם וְגו'. וְדָא הָוָה יְסוּדָא וְעָקָרָא לְמִיגַד בַּחוּבֵיהוּן עַד דְּגָרִים לֹון לְאִשְׁתַּצָּאָה מִמַּעְלָמָא. וּבְגִין כֶּף אֲתַמְשְׁכָּאן בְּתַר יֵצֵר הָרָע וּבְגַזְעוּי וּשְׂרֹשׁוּי. וְדָחוּ מִהִמְנוּתָא קְדִישָׁא מִבִּינֵיהוּ. וְאִסְתְּאָבוּ (נ"א וְאִתְּאֲבִידוּ) כְּמָה דְּאֵתְמַר. בְּגִין כֶּף קָץ כָּל בֶּשֶׂר בָּא לִפְנֵי, לְאַלְפָּא קַטְיגוֹרִיא עֲלֵיהוּ:

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל נִחַ קָץ כָּל בֶּשֶׂר בָּא לִפְנֵי. השלמה מהחשממות (סימן י)

רַבִּי חֲזַקְיָה אָמַר זַפְאָה חוֹלְקֵיהוּן דִּישְׂרָאֵל דְּקוֹדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲתַרְעֵי בְּהוּן וַיְהִיב לְהוּן אוּרִייתָא קְדִישָׁא וְאֲזַהֵר לֹון וַיְהִיב לֹון עֵיטָא לְאַסְתְּמָרָא מַעֲיִלָּא וְתַתָּא בְּגִין דְּלֹא יִשְׁלוּט בְּהוּ בְּרַ קְדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאֵינּוּן יְדַעֵי לְדַחֲיָא מִנֵּיהוּ כָּל מְקַטְרָגִין וְכָל קַסְטִירִין בְּגִין דִּיהוּן חוֹלְקָא דְּעַדְבֵיה וְאַחְסַנְתִּיה כְּמָה דְּאֵתָא אָמַר (דברים ל"ב) כִּי חֲלָק יי עִמּוֹ יַעֲקֹב חֲבֵל נִחַלְתּוֹ.

בא ראה, ביום של ראש השנה הקדוש ברוך הוא יושב בדין על העולם, וכל בני העולם יושבים בחשבון, ואין מי שלא נכנס בחשבון, וספרי חיים ומתים נפתחים באותו יום. ובגלל שהקדוש ברוך הוא התרצה בהם, נתן להם עצה להנצל מכל הקטרוגים של מעלה שהם התמנו, וכן בכל זמן שהדין שורה על העולם. ביום זה מזמנים ישראל לעורר עליהם רחמים, ובמה? בשופר, שהקול הזה שיוצא עולה למעלה ומעורר שופר העליון, אז מתעוררים רחמים ממקומם, והקדוש ברוך הוא קם מכסא דין ויושב בכסא רחמים ומרחם על ישראל, ולא נתנת רשות למקטרג.

וישראל יושבים לפני הקדוש ברוך הוא בתשובה ותוקעים בשופר [ומעוררים] ומתעוררים רחמים, שהרי אותו קול שיוצא הוא התעוררות הרחמים, ואז המלשין לא יכול לעמד לפני פסא הרחמים, שהרי לא בא מאותו צד ולא נמצא קטגוריא. ביום הכפורים שהוא חתימת הדין, וישראל עומדים בקדשת רבונם, באותו יום, כדי שלא יקרב מלשין למקדש, נותנים לו שעיר, שבא מצד רוח הטמאה והוא טמא, ורוח טמאה נהנה ממנו. [והוא] הוא מתעסק בו, ולא מתקרב למקדש לטמא, ואז הפנים מאירות, וישראל נצולים ממנו.

בזמן אחר, כשרבים חטאי בני האדם, המלשין הנה בשעת הדין מתעורר על חטאי העולם, אז הוא בא, ונמצאת הלשנה לפני הקדוש ברוך הוא, והמקדש נטמא, וכל הפנים עצובות

תא חזי, ביומא דראש השנה קדשא בריך הוא יתיב בדינא על עלמא וכל בני עלמא יתבי בחושבנא ולא אית מאן דלא עאל בחושבנא וספרין דחייך ומתיך פתיחן בהווא יומא וקדשא בריך הוא בגין דאתרעי בהו יתב לון עיטא לאשתזבא מפל קטרוגין דלעילא דאינון אתמנן וכן בכל זמנא דדינא שרייא על עלמא. בהאי יומא אזדמנן ישראל לאתערא רחמי עליהו ובמה בשופר. דהא קלא דנפיק סליק לעילא ואתער שופר דלעילא כדין אתערו רחמי מאתריהו וקודשא בריך הוא קם מפורסייא דדינא ויתיב בכורסייא דרחמי ורחים עליהו דישראל ולא אתייהיב רשו למקטרגא.

וישראל יתבי קמי קדשא בריך הוא בתיובתא ותקעי שופר (ומתערי) ואתערו רחמי, דהא ההוא קלא דנפיק אתערותא דרחמי איהו וכדין דלטורא לא יכיל לקיימא קמי כורסייא דרחמי דהא לא אתי מההוא סטרא ולא אשתכח קטיגוריא. ביומא דכפורי דאיהו חתימא דדינא וקיימי ישראל בקדושתא דמריהו בההוא יומא בגין דלא יקרב דלטורא למקדשא יתבין ליה שעיר דאתי מסטרא דרוחא מסאבא והוא מסאבא ורוח מסאבא אתהני ביה (והוא) הוא אתעסק ביה ולא אתקרב למקדשא לסאבא וכדין אנפין נהירין וישראל משתזבין מניה.

בזמנא אחרא כד סגיין חובי בני נשא האי דלטורא בשעתא דדינא אתער על חובי עלמא כדין איהו אתי ואשתכח דלטורא קמי קדשא בריך הוא ויסתאב מקדשא וכל אנפין עצובין ודינא אשתכח

וְעַל דָּא (בְּרֵאשִׁית ו') קִץ כָּל בֶּשֶׂר בָּא לְפָנֵי, בָּא לְפָנֵי וְדָאֵי לְמַתְבַּע חוֹבֵי עֲלָמָא בְּגִין דְּאִינוּן גְּרָמוּ: (עד כאן מההשמטות).

א) הַדְרֵנָא לְמַלְחָה קְדָמָא קִץ כָּל בֶּשֶׂר בָּא לְפָנֵי. בָּא לְפָנֵי וְדָאֵי בְּגִין דְּאִינוּן גְּרָמוּ. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח (תְּהִלִּים לט) הוֹדִיעֵנִי יְיָ קִצֵּי וּמַדַּת יָמֵי מָה הִיא אֲדַעָה מָה חֲדַל אֲנִי. אָמַר דָּוִד לְפָנֵי הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: שְׁנֵי קִצִּים הֵם, אֶחָד לְיָמִין וְאֶחָד לְשְׂמָאל, וְהֵם שְׁתֵּי דְרָכִים לְלַכֵּת בְּהֵם בְּנֵי אָדָם לְאוֹתוֹ הָעוֹלָם.

קִץ לְיָמִין - שְׁכֵתוֹב (דְּנִיאל יב) לְקִץ הַיָּמִין. וְקִץ לְשְׂמָאל - שְׁכֵתוֹב (איוב כח) קִץ שָׁם לַחֲשָׁף וּלְכָל תְּכָלִית הוּא חוֹקֵר (אֲבָן אֶפֶל וְצִלְמוֹת. מָה זֶה וּלְכָל תְּכָלִית הוּא חוֹקֵר? מִי הוּא הַחוֹקֵר? אֵלָא אוֹתוֹ קִץ לְשְׂמָאל שְׁמַחֲשִׁיף פְּנֵי הַבְּרִיּוֹת). מָהוּ וּלְכָל תְּכָלִית? בְּזִמְן שְׁשׂוּרֵי הַדִּין עַל הָעוֹלָם לְהַשְׁמִיד - אֲבָן אֶפֶל וְצִלְמוֹת. קִץ שָׁם לַחֲשָׁף - זֶה מְלֶאכֶת הַמּוֹת, זֶה נְחָשׁ. קִץ כָּל בֶּשֶׂר, קִץ שָׁם לַחֲשָׁף, שְׁהַרִי מְצַד שֶׁל הַתּוֹף הַזֶּהָב הוּא בָּא. וּלְכָל תְּכָלִית - בְּזִמְן שְׁדִין שְׂרוּי עַל הָעוֹלָם, הוּא חוֹקֵר לְהִיּוֹת קִטְגוֹר לְעוֹלָם לְהַחֲשִׁיף פְּנֵי הַבְּרִיּוֹת. קִץ לְיָמִין, כְּמוֹ שְׂאֲמַרְנוּ שְׁכֵתוֹב לְקִץ הַיָּמִין.

אָמַר לוֹ הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְדְנִיָּאל: וְאַתָּה לֵךְ לְקִץ וְתַנּוּחַ. אָמַר לוֹ: מְנוּחָה בְּעוֹלָם הִזָּה אוֹ בְּעוֹלָם הַהוּא? אָמַר לוֹ: בְּעוֹלָם הַהוּא, כְּמוֹ שְׂנֹאֲמַר יְנוּחוּ עַל מְשַׁכְּבוֹתֵם. (דְּנִיאל יב) וְתַעֲמֹד לְגוֹרְלָךְ לְקִץ הַיָּמִין. אָמַר לוֹ: לְאַזְחָה מְקוּם, שְׁתֵּרֵי לֹא יַדְעֵתִי מַה יִּהְיֶה עָלַי בְּאוֹתוֹ עוֹלָם? אָמַר לוֹ: וְתַנּוּחַ. אָמַר לוֹ: בְּזִמְן שְׁיִקְוֵמוּ מִהַעֲפָר, אֲקוּם בִּינֵיהֶם אוֹ לֹא? אָמַר לוֹ: וְתַעֲמַד. אָמַר לוֹ: הֲרֵי יַדְעֵתִי שְׁיִקְוֵמוּ כְּתוּת כְּתוּת, מִהֶם שֶׁל צְדִיקֵי אָמֶת וּמִהֶם שֶׁל רְשָׁעֵי הָעוֹלָם, וְלֹא יַדְעֵתִי עִם מִי מִהֶם אֲקוּם.

וְעַל דָּא (בְּרֵאשִׁית ו') קִץ כָּל בֶּשֶׂר בָּא לְפָנֵי, בָּא לְפָנֵי וְדָאֵי לְמַתְבַּע חוֹבֵי עֲלָמָא בְּגִין דְּאִינוּן גְּרָמוּ: (עד כאן מההשמטות)

א) הַדְרֵנָא לְמַלְחָה קְדָמָא קִץ כָּל בֶּשֶׂר בָּא לְפָנֵי. בָּא לְפָנֵי וְדָאֵי בְּגִין דְּאִינוּן גְּרָמוּ. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח (תְּהִלִּים לט) הוֹדִיעֵנִי יְיָ קִצֵּי וּמַדַּת יָמֵי מָה הִיא אֲדַעָה מָה חֲדַל אֲנִי. אָמַר דָּוִד קְדָמֵי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, תְּרִין קִצִּין אֲנוּן, חַד לְיָמִינָא וְחַד לְשְׂמָאלָא, וְאֲנוּן תְּרִין אוּרְחִין לְמִיָּהוּ בְּהוּ בְּנֵי נְשָׂא לְהַהוּא עֲלָמָא. קִץ לְיָמִינָא דְכְּתִיב, (דְּנִיאל יב) לְקִץ הַיָּמִין, וְקִץ לְשְׂמָאלָא דְכְּתִיב, (איוב כח) קִץ שָׁם לַחֲשָׁף וּלְכָל תְּכָלִית הוּא חוֹקֵר (אֲבָן אֶפֶל וְצִלְמוֹת. מָה וּלְכָל תְּכָלִית הוּא חוֹקֵר, מָה הוּא חוֹקֵר. אֵלָא הַהוּא קִץ לְשְׂמָאלָא דְמַחֲשִׁיף אֶפְיָהוּן דְּבְרֵיהֶּוּ) מָה וּלְכָל תְּכָלִית, בְּזִמְנָא דְּדִינָא שְׂרִיא עַל עֲלָמָא לְשִׁיבְעָה אֲבָן אֶפֶל וְצִלְמוֹת. קִץ שָׁם לַחֲשָׁף. דָּא מְלֶאכֶת הַמּוֹת, דָּא נְחָשׁ, קִץ כָּל בֶּשֶׂר, קִץ שָׁם לַחֲשָׁף, זֶה מְלֶאכֶת הַמּוֹת, זֶה נְחָשׁ. קִץ כָּל בֶּשֶׂר, קִץ שָׁם לַחֲשָׁף, וּלְכָל תְּכָלִית בְּזִמְנָא דְּדִינָא שְׂרִיא עַל עֲלָמָא הוּא חוֹקֵר לְמַהוּי קְטִיגוֹרִיא לְעֲלָמָא לְאַחֲשָׁכָא אֶפְיָהוּן דְּבְרֵיהֶּוּ וְכוּ'. (דף סג ע"א) קִץ לְיָמִינָא כְּדִקְאָמְרִין דְכְּתִיב לְקִץ הַיָּמִין.

אָמַר לִיהּ קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְדְנִיָּאל וְאַתָּה לֵךְ לְקִץ וְתַנּוּחַ. אָמַר לִיהּ מְנוּחָה בְּהַאי עֲלָמָא אוֹ בְּהַהוּא עֲלָמָא, אָמַר לִיהּ בְּהַהוּא עֲלָמָא כְּמָה דְאַתָּה אָמַר יְנוּחוּ עַל מְשַׁכְּבוֹתֵם. (דְּנִיאל יב) וְתַעֲמֹד לְגוֹרְלָךְ לְקִץ הַיָּמִין. אָמַר לִיהּ לֹאֵן אֲמַר דְּהָא לֹא יַדְעֵנָא מַה יִּהְיֶה עָלַי בְּהַהוּא עֲלָמָא. אָמַר לִיהּ וְתַנּוּחַ. אָמַר לִיהּ בְּזִמְנָא דִּיקוּמוּן מְעַפְרָא אִיקוּם בִּינֵיהוּ אוֹ לֹא. אָמַר לִיהּ וְתַעֲמַד. אָמַר לִיהּ הָא יַדְעֵנָא דִּי יְקוּמוּן כְּתוּת כְּתוּת, מְנַהוּן דְּזַפְּאֵי קְשׁוּט וּמְנַהוּן דְּחִיבֵי עֲלָמָא, וְלֹא יַדְעֵנָא עִם מָה מְנַהוּן אִיקוּם. אָמַר לִיהּ לְגוֹרְלָךְ. אָמַר לִיהּ הָא

אמר לו: לגורלך. אמר לו: הרי
אמרתי ואפה לך לקץ. יש קץ
לימין ויש קץ לשמאל, ולא
ידעתי לאיזה קץ, לקץ הימין או
לקץ הימין? אמר לו: לקץ
הימין.

גם כאן דוד אמר לקדוש-ברוך-
הוא, (תהלים לט), הודיעני ה' קצתי,
מהו חלק גורלי. ולא נחה דעתו
עד שהתבשר שיהיה לימין,
שפתוב (שם ק) שב לימיני. בא
ראה, גם הקדוש ברוך הוא אמר
לו לנח, קץ כל בשר בא לפני.
מיהו? זה הקץ שמחשיך פני
הבריות, שהוא קץ כל בשר, בא
לפני. מכאן למדנו שרשעי
העולם מקדימים ומושכים אותו
עליהם להחשיך להם. שפינו
שנותנים לו רשות, הוא נוטל את
הנשמה, ולא נוטל עד שנותנים
לו רשות, ועל זה בא לפני לטל
רשות להחשיך פני בני העולם.
ולכן והנני משחיתם את הארץ.
ועל זה עשה לך תבת עצי גפר,
כדי להנצל, ולא יוכל לשלט
עליך.

בא ראה, שנינו, בזמן שיש מות
בעיר או בעולם [נ"א שנתה רשות
למלאך המות להשחית] לא יראה אדם
בשוק, משום שיש לו רשות
למשחית להשחית הכל. משום
כך אמר לו הקדוש ברוך הוא:
אפה צריך להשמר, ולא תראה
את עצמך לפני המשחית שלא
ישלט עליך.

ואם תאמר, מי נתן כאן משחית,
שחרי מים היו והתגברו? בא
ראה, אין לך דין בעולם או
כשמכה או כשנמסר העולם
בדין, שלא נמצא אותו המשחית
שהולך בתוך אותם הדינים
שנעשים בעולם. גם כאן במבול
כך היה, והמשחית הולך בתוך המבול. והוא נקרא כך, שנכלל בשם הזה. ועל זה אמר הקדוש

אמרתי ואפה לך לקץ. אית קץ לימינא ואית
קץ לשמאלא, ולא ידענא לאן קץ. לקץ
הימין או לקץ הימין. אמר ליה לקץ הימין.
אוף הכא דוד אמר ליה לקדשא בריך הוא

(תהלים לט) הודיעני יי קצתי. מה איהו חולק
עדבי. ולא נח דעתיה עד דאתבשר דיהוי
לימינא דכתיב, (תהלים קי) שב לימיני. תא חזי,
אוף קדשא בריך הוא אמר ליה לנח קץ כל
בשר בא לפני. מאן איהו. דא קץ דאחשף
אפייהו דברייתא דאיהו קץ כל בשר בא
לפני. מכאן אוליפנא חייבי עלמא מקדימין
ליה ומשכן ליה עלייהו לאחשכא לון. דכיון
דיהבי ליה רשותא נטיל נשמתא. ולא נטיל
עד דיהבי ליה רשותא. ועל דא בא לפני
למיטל רשו לאחשכא אנפייהו דבני עלמא.
ובגיני כך והנני משחיתם את הארץ. ועל דא
עשה לך תבת עצי גופר בגין לאשתזבא ולא
יכיל לשלטאה עלך.

תא חזי, תנינן בזמנא דמותא אית במתא או
בעלמא (נ"א דאתייחוב רשו למלאך המות להכלא). לא
יתחזי בר נש בשוקא. בגין דאית ליה רשו
למחבלא לחבלא כלא. בגיני כך אמר ליה
קדשא בריך הוא בעי לך לאסתמרא ולא
תחזי גרמך קמי דמחבלא דלא ישלוט עלך.
ואי תימא מאן יהיב הכא מחבלא. דהא מיין
הוו ואתגברו. תא חזי, לית לך דינא
בעלמא או כד אתמחי או כד אתמסר עלמא
בדינא, דלא אשתכח ההוא מחבלא דאזיל
בגו אנון דינין דאתעבידו בעלמא. אוף הכי
הכא טופנא הוה, ומחבלא אזיל בגו טופנא.
ואיהו אקרי הכי דאתפליל בשמא דא. ועל

ברוך הוא לנח לשמר עצמו ולא יתראה בעולם.

ואם תאמר, הרי התבה הזו נראית בתוך העולם הזה והמשחית הולך בתוכו? כל זמן שלא נראים פני אדם לפני המשחית, לא יכול לשלט עליו. מנין לנו? ממצרים, שכתוב (שמות יב) ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בקר. מה הטעם? משום שהוא נמצא והוא יכול להשחית, ולא צריך להתראות לפניו. לכן היה גנוז נח וכל אלו שעמו בתוך התבה, והמשחית לא יכל לשלט עליהם.

רבי חייא ורבי יוסי היו הולכים בדרך. פגשו באותם הרי אררט. ראו רשומים בקיעים בדרך שהיו מימי המבול. אמר רבי חייא לרבי יוסי, הבקיעים הללו שהיו מימי המבול והקדוש ברוך הוא השאירם לדורי דורות, כדי שלא ימחה חטאם של הרשעים לפניו. שכתב דרך הקדוש ברוך הוא: לצדיקים שעושים רצונו - רוצה שיזכרו אותם למעלה ולמטה ולא ישכח זכרם לדורי דורות לטוב. כמו זה לרשעים שלא עושים רצונו - כדי שלא ישכח חטאם, ולהזכיר ענשיהם וזכרונם לרע לדורי דורות, היינו שכתוב (ירמיה ב) נכתם עונף לפני וגו'.

פתח רבי יוסי ואמר, (ישעיה י) צהלי קולך בת גלים הקשיבי לישא עניה ענתות. פסוק זה פרושהו החברים. אבל פסוק זה נאמר על פנסת ישראל. צהלי קולך בת גלים - פתו של אברהם אבינו, כף פרושה בת גלים, ככתוב (שיר ד) גל נעול. גלים הם מאורות שמתכנסים והולכים ונכנסים לתוכה וממלאים אותה, ככתוב

דא אמר קדשא בריך הוא לנח לטמרא גרמיה ולא יתחזי בעלמא.

ואי תימא האי תיבותא אתחזי בגו האי עלמא ומחבלא אזיל בגויה. כל זמנא דלא יתחזי אפי דבר נש קמי מחבלא לא יכיל לשלטאה עליה. מנלן ממצרים דכתיב, (שמות יב) ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בקר. מאי טעמא בגין דאיהו אשתפח ויכיל הוא לחבלא. ולא אצטרף לאתחזאה קמיה. בגין פך הוה גניז נח וכל אנון דעמיה בתיבותא. ומחבלא לא יכיל לשלטאה עלייהו:

רבי חייא ורבי יוסי הוו אזלי בארחא. אערעו בהני טורי דקדרו, חמו רשימין בקיעין בארחא דהוו מן יומי דטופנא. אמר ליה רבי חייא לרבי יוסי הני בקיעין דהוו מיזמוי דטופנא, וקדשא בריך הוא שביק לון לדרי דרין בגין דלא יתמחי חוביהון דרשיעיא קמיה.

דכך ארחוי דקדשא בריך הוא. לזפאין דעבדין רעותיה, בעי דידכרון להו לעילא ותתא ולא יתנשי דוכרניהון לדרי דרין לטב. פגוונא דא לרשיעיא דלא עבדין רעותיה, בגין דלא יתנשי חוביהו ולאדפרא ענשייהו ודכרניהון לביש לדרי דרין. היינו דכתיב, (ירמיה ב) נכתם עונף לפני וגו'.

פתח רבי יוסי ואמר (ישעיה י) צהלי קולך בת גלים הקשיבי לישא עניה ענתות. האי קרא אוקמוה חבריא. אבל האי קרא על פנסת ישראל אתמר. צהלי קולך בת גלים, פרטיה דאברהם אבינו הכי אוקמוה בת גלים כדכתיב, (שיר השירים ד) גל נעול. גלים אנון נהרין דמתפנשי ואזלי ועאלין לגווה ומליין

לָהּ פְּדֻכְתִּיב, (שיר השירים ד) שְׁלַחֲיָךְ פְּרִדְס רְמוּנִים.
הַקְּשִׁיבִי לַיְשָׁה כְּמָה דְאֵת אָמֵר (איוב ד) לַיִשׁ
אוֹבֵד מִבְּלֵי טָרְף. לַיִשׁ דְּכַר. לַיְשָׁה
נוֹקְבָא. אַמְאֵי אַקְרִי לַיִשׁ, אִי מְשׁוּם (משלי ל)
דְּכֻתִּיב לַיִשׁ גְּבוּר בְּבַהֲמָה, אוֹ מְשׁוּם דְּכֻתִּיב
לַיִשׁ אוֹבֵד מִבְּלֵי טָרְף. אֶלָּא כֻּלָּא אִיהוּ לַיִשׁ
גְּבוּרָה תַּתְּאָה דְאֵתִי מִגְּבוּרָה עֲלָאָה. לַיִשׁ
אוֹבֵד מִבְּלֵי טָרְף, בְּשַׁעֲתָא דְאֲנוּן נַחְלִין
מִסְתַּלְקִין וְלֹא עֲאֲלִין לְגוּוּה, פְּדִין אֶתְקַרִי
לַיְשָׁה דְאֶבִּידַת מִבְּלֵי טָרְף. דְּכֻתִּיב לַיִשׁ אוֹבֵד
מִבְּלֵי (דף טג ע"ב) טָרְף וּבְנֵי לְבִיא יִתְפְּרְדוּ.

(שם) שְׁלַחֲיָךְ פְּרִדְס רְמוּנִים.
הַקְּשִׁיבִי לַיְשָׁה, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (איוב
ד) לַיִשׁ אוֹבֵד מִבְּלֵי טָרְף. לַיִשׁ -
זְכַר לַיְשָׁה - נְקֻבָּה. לְמָה נִקְרָא
לַיִשׁ? אִם מְשׁוּם שְׁפִתוֹב (משלי ל)
לַיִשׁ גְּבוּר בְּבַהֲמָה, אוֹ מְשׁוּם
שְׁפִתוֹב לַיִשׁ אוֹבֵד מִבְּלֵי טָרְף.
אֶלָּא הַכֹּל הוּא לַיִשׁ, גְּבוּרָה
תַּחְתּוֹנָה שְׁבָאָה מִגְּבוּרָה עֲלִיוֹנָה.
לַיִשׁ אוֹבֵד מִבְּלֵי טָרְף - בְּשַׁעֲתָא
שְׁאוּתָם נַחְלִים מִסְתַּלְקִים וְלֹא
נִכְנְסִים לְתוֹכָה, אַזְ נִקְרָאת לַיְשָׁה
שְׁאוּבֵדַת מִבְּלֵי טָרְף, שְׁפִתוֹב
לַיִשׁ אוֹבֵד מִבְּלֵי טָרְף וּבְנֵי לְבִיא
יִתְפְּרְדוּ.

וְכֵּה דְאָמֵר לַיְשָׁה, הִינּוּ עֲנִיָּה
עֲנִיָּוֹת, עֲנֵי שֶׁל עֲנִיָּוֹת, כְּמוֹ
שְׁנֵאמַר (ירמיה א) מִן הַכְּהֻנִּים אֲשֶׁר
בַּעֲנֻתוֹת, וְכֻתוֹב (מלכים א ב) עֲנַת
לָךְ עַל שְׂדֵיךְ. מָה מְשִׁמֵּעֵנוּ?
אֶלָּא כֹּל זְמַן שֶׁהַמֶּלֶךְ דָּוִד הָיָה
קָיָם, עָלָה אֲבִיתֶר בְּעֶשֶׂר וּבְכֹל.
אֲחֵר כֶּף אָמַר לוֹ שְׁלֵמָה, עֲנַת
לָךְ עַל שְׂדֵיךְ.

רְמָה קָרָא לוֹ שְׁלֵמָה כֶּף? אֶלָּא
אָמַר לוֹ, בְּיַמֶּיךָ הָיָה אָבָא בְּעֵנִי,
וְעַכְשָׁו לָךְ עַל שְׂדֵיךְ. פַּעַת יֵשׁ
לוֹמֵר, לְמָה נִקְרָא אֲבִיתֶר
עֲנֻתוֹת? אִם תֵּאמַר שֶׁהָיָה
מִעֲנֻתוֹת, הָרִי שְׁנִינוּ שְׁפִתוֹב
(שמואל א-ב) וַיִּמְלֹט בֵּן אֶחָד
לְאַחִימֶלֶךְ בֵּן אַחֲטוֹב וְשֵׁמוֹ
אֲבִיתֶר. וְהוּא מְנוּב הָיָה, שֶׁהָרִי
נוּב הִיָּתָה עֵיר הַכְּהֻנִּים. וְאָף עַל
פִּי שְׁאָמְרוּ, הִיא נוּב הִיא עֲנֻתוֹת,
וְלָמָּה נִקְרָאת עֲנֻתוֹת? מְשׁוּם
שֶׁיִרְדָּה לְעֵנִי וְאֶבְדָּה הָעֵיר עַל יְדֵי
שְׂאוּל וְאֶבְדוּ הַכְּהֻנִּים. אֶלָּא
עֲנֻתוֹת כֶּפֶר הָיָה, וְאִינָה נוּב, וְלִכְּנֵן
קָרָא לָהּ אֲבִיתֶר עֲנֻתוֹת, מְשׁוּם
שְׁאָמַר (מלכים א-ב) וְכִי הִתְעַנִּית
בְּכֹל אֲשֶׁר הִתְעַנָּה אֲבִי. וְהוּא הָיָה
מִהָעֵיר נוּב, וְעַל הָעֵנִי שֶׁל דָּוִד
שֶׁהָיָה לוֹ בְּיַמֵּי קָרָא לוֹ כֶּף.

וְכֵּה דְאָמֵר לַיְשָׁה הִינּוּ עֲנִיָּה עֲנֻתוֹת מִסְּפִנָּא
דְּמִסְּפִנוּתָא כְּמָה דְאֵת אָמֵר, (ירמיה א) מִן
הַכְּהֻנִּים אֲשֶׁר בַּעֲנֻתוֹת וְכֻתִּיב, (מלכים א ב) עֲנַת
לָךְ עַל שְׂדֵיךְ. מָה אִירִיא. אֶלָּא כֹּל זְמַנָּא
דְּדוֹד מְלִפָּא הָוָה קָיָם, אֶסְתַּלַּק אֲבִיתֶר
בְּעוֹתְרָא וּבְכֻלָּא. לְבַתֵּר אָמַר לִיָּה שְׁלֵמָה
עֲנַתוֹת לָךְ עַל שְׂדֵיךְ.

אַמְאֵי קָרִי לִיָּה שְׁלֵמָה הַכִּי. אֶלָּא אָמַר לִיָּה
בְּיוֹמֶךָ הָוָה אָבָא בְּמִסְּפִנוּ וְהִשְׁתָּא לָךְ
עַל שְׂדֵיךְ. הִשְׁתָּא אִית לּוֹמֵר אַמְאֵי אַקְרִי
אֲבִיתֶר עֲנֻתוֹת. אִי תִימָא דְהָוָה מִן עֲנֻתוֹת, הָא
תְּנִינָן דְּכֻתִּיב, (שמואל א כב) וַיִּמְלֹט בֵּן אֶחָד
לְאַחִימֶלֶךְ בֵּן אַחֲטוֹב וְשֵׁמוֹ אֲבִיתֶר. וְהוּא
מְנוּב הָוָה, דְּהָא נוּב עֵיר הַכְּהֻנִּים הָוָה. וְאָף
עַל פִּי דְאָמְרוּ דְהִיא נוּב הִיא עֲנֻתוֹת וְאַמְאֵי
אַקְרִי לָהּ עֲנֻתוֹת בְּגִין דְּנַחְתַּת לְמִסְּפִנוּ
וְאֶתְאַבִּיד קִרְתָּא עַל יְדָא דְשְׂאוּל וְאֶתְאַבִּידוּ
כְּהֻנֵי. אֶלָּא עֲנֻתוֹת כֶּפֶר הָוָה, וְלֹאוּ הוּא נוּב,
וְעַל דָּא קָרִי לִיָּה אֲבִיתֶר עֲנֻתוֹת, בְּגִין דְאָמַר
(מלכים א ב) וְכִי הִתְעַנִּית בְּכֹל אֲשֶׁר הִתְעַנָּה אֲבִי.
וּמִקְרַתָּא דְנוּב הָוָה, וְעַל מִסְּפִנוּ דְדָוִד דְהָוָה
בְּיוֹמוֹי אַקְרִי לִיָּה הַכִּי.

אָמַר רַבִּי חֲזִי, הָעוֹלָם הִיָּה בְּעֵינֵי מִיּוֹם שֶׁעָבַר אָדָם עַל מִצְוֹת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, עַד שֶׁבָּא נֹחַ וְהִקְרִיב קָרְבָּן וְהִתְיַשֵּׁב הָעוֹלָם. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, לֹא הִתְיַשֵּׁב הָעוֹלָם וְלֹא יָצָא הָאָרֶץ מִזִּמְתַּת הַנְּחָשׁ, עַד שֶׁעָמְדוּ יִשְׂרָאֵל עַל הַר סִינַי וְנִאֶחָזוּ בְּעֵץ הַחַיִּים, וְאָז הִתְיַשֵּׁב הָעוֹלָם.

וְאֶלְמָרָא שְׁחֹזְרוּ יִשְׂרָאֵל וְחֻטְאוֹ לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, לֹא הָיוּ מֵתִים לְעוֹלָמִים, שֶׁהָיָה נִפְסָקָה מֵהֶם וְהִמַּת הַנְּחָשׁ. כִּיּוֹן שֶׁחֻטְאוֹ, אֲזִי נִשְׁבְּרוּ אוֹתָם הַלְּוֹחוֹת הָרְאשׁוֹנִים שֶׁהִיָּתָה בָּהֶם חֲרוּת שֶׁל הַכֹּל, הַחֲרוּת מֵאוֹתוֹ הַנְּחָשׁ שֶׁהוּא קָץ כָּל בֶּשֶׂר. וְכִשְׁקָמוּ הַלְּוִיִּם לְהַרְגַּת הָרֶג, אֲזִי הִתְעוֹרַר הַנְּחָשׁ הָרַע וְהִיָּה הוֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם, וְלֹא יָכֹל לְשַׁלֵּט בָּהֶם, מִשּׁוּם שֶׁיִּשְׂרָאֵל הָיוּ מְזֻדְרָוּיִם כָּלֶם בַּחֲגוּרוֹת מְזֻנּוֹת, וְלֹא יָכֹל הַנְּחָשׁ לְשַׁלֵּט בָּהֶם. וְכִיּוֹן שֶׁאָמַר לְמֹשֶׁה (שמות לב) וְעַתָּה הוֹרֵד עֲדֶיךָ מֵעֲלֵיךָ, נִתְּנָה רְשׁוּת לַנְּחָשׁ הַזֶּה לְשַׁלֵּט עֲלֵיהֶם

בִּיא רְאָה מַה כְּתוּב (שם), וְיִתְנַצְלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת עֲדֵימָה מֵהַר חֲרֹב. וְיִתְנַצְלוּ? וְיִנְצְלוּ צְרִיף לְהִיּוֹת! אֲלֵא וְיִתְנַצְלוּ עַל יְדֵי הָאֲחֵר, מִשּׁוּם שֶׁנִּתְּנָה רְשׁוּת לַנְּחָשׁ לְשַׁלֵּט. אֶת עֲדֵימָה מֵהַר חֲרֹב, שֶׁקָּבְלוּ מֵהַר חֲרֹב כִּשְׁנִיתָה תוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל.

אָמַר רַבִּי חֲזִי, נֹחַ שֶׁהָיָה צַדִּיק, לָמָּה לֹא הָיָה מְבַטֵּל מוֹת מִהָעוֹלָם? אֲלֵא מִשּׁוּם שֶׁעָדִין לֹא הִסְתַּלְּקָה הַזְּהֻמָּה מִן הָעוֹלָם. וְעוֹד, שֶׁהֵם לֹא הֶאֱמִינוּ בַּקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְכָלֶם אַחֲזִיזִים בְּעֵלִים שֶׁל הָאֵילָן לְמִטָּה וּמִתְלַבְּשִׁים בְּרוּחַ טְמֵאָה. וְעוֹד הוֹסִיפוּ אַחֵר שֶׁהָיָה עֵץ הַחַיִּים, עָדִין לֹא הוֹרִיד

אָמַר רַבִּי חֲזִי, בְּמִסְפְּנוֹתָא הָיָה עֲלָמָא מִיּוֹמָא דְעָבַר אָדָם עַל פְּקוּדֵי קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, עַד דְּאֶתָּא נֹחַ וְקָרִיב קָרְבָּן וְאִתְיַשֵּׁב עֲלָמָא. אָמַר רַבִּי יוֹסִי לֹא אִתְיַשֵּׁב עֲלָמָא וְלֹא נִפְקָא אֶרְעָא מִזִּמְתַּת דְּנְחָשׁ עַד דְּקִיִּימוּ יִשְׂרָאֵל עַל טוֹרָא דְּסִינַי וְאִתְאַחֲדוּ בְּאֵילָנָא דְּחַיִּי כְּדִין אִתְיַשֵּׁב עֲלָמָא.

וְאֶלְמָרָא דְּהִדְרוּ יִשְׂרָאֵל וְחֻאבוּ קַמֵּיהּ קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לֹא הָיוּ מֵתִין לְעֲלָמִין. דְּהָא אִתְפַּסֵּק מִנֵּיהּ זוֹהֵמָא דְּנְחָשׁ. כִּיּוֹן דְּחָבּוּ כְּדִין אִתְבְּרוּ אֲנוּן לְוַחֲי קְדָמָי, דְּהוּוּ בְּהוּ חִירוּ דְּכָלָא. חִירוּ דְּהוּוּ נְחָשׁ דְּאִיְהוּ קָץ כָּל בֶּשֶׂר. וְכַד קָמוּ לְיוֹאֵי לְקַטְלָא קַטְלָא, כְּדִין אִתְעַר חוּיָא בִּישָׂא וְהוּוּ אֲזִיל קַמֵּיהּ וְלֹא יָכִיל לְשַׁלְטָאָה בְּהוּ, בְּגִין דְּהוּוּ יִשְׂרָאֵל מְזֻדְרָוּיִן כְּלָהוּ בְּחִגְרֵוּ מְזֻינָן וְלֹא יָכִיל הוּוּ נְחָשׁ לְשַׁלְטָאָה בְּהוּ. וְכִיּוֹן דְּאָמַר לְמֹשֶׁה (שמות לב) וְעַתָּה הוֹרֵד עֲדֶיךָ מֵעֲלֵיךָ, אִתְיַהִיב רְשׁוּ לְהָאֵי נְחָשׁ לְשַׁלְטָאָה עֲלֵיהּ.

תָּא חֲזִי, מַה כְּתִיב, (שמות לב) וְיִתְנַצְלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת עֲדֵימָה מֵהַר חֲרֹב. וְיִתְנַצְלוּ וְיִנְצְלוּ מִיַּבְעֵי לֵיהּ. אֲלֵא וְיִתְנַצְלוּ עַל יְדֵי דְּאִתְרָא בְּגִין דְּאִתְיַהִיב רְשׁוּ לַנְּחָשׁ לְשַׁלְטָאָה. אֶת עֲדֵימָה מֵהַר חֲרֹב דְּקָבְלוּ מִטוֹרָא דְּחֲרֹב כַּד אִתְיַהִיב אוֹרִיִּיתָא לְיִשְׂרָאֵל.

אָמַר רַבִּי חֲזִי, נֹחַ דְּהוּוּ צַדִּיק אֲמָאי לֹא הָיָה בְּטִיל מוֹתָא מֵעֲלָמָא. אֲלֵא בְּגִין דְּעַד לֹא סָלְקַת זוֹהֵמָא מֵעֲלָמָא. וְעוֹד דְּאֲנוּן לֹא הָיוּ מְהִימְנִין בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְכָלֶהוּ אִחִידָן בְּטַרְפֵּי אֵילָנָא לְתַתָּא, כַּד לְחֻטָא וְלָלְכַת אַחֵר יֵצֵר הָרַע כְּפָרָא שׁוֹנָה. וְהַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה,

אותה הקדוש ברוך הוא לארץ, ועוד שהוא משך אותו בעולם אחר כך, שפתוב וישת מן היין וישכר ויתגל בתוך אהלה, והרי נתבאר.

עד שהיו הולכים, ראו יהודי אחד שהיה בא. אמר רבי יוסי, האיש הזה הוא יהודי ונראה. כשהגיע אליהם, שאלו אותו. אמר להם, אני שליח מצוה, שהרי אנו גרים בכפר ראמין, והגיע זמן החג, ואנו צריכים לולב עם המינים שלו עמו, ואני הולך לקטף אותם למצוה. הלכו פאחד. אמר להם אותו יהודי, ארבעת מיני הלולב הללו שבכלם באים לרצות בעד העולם [ג"א על המים], שמעתם למה אנו צריכים אותם בחג? אמר לו, כבר העירו בזה החברים, אבל אם דבר חדש הוא תחת ידך - אמר אותה.

אמר להם, ודאי אותו מקום שאנו גרים בו הוא קטן, וכלם עוסקים בתורה, ויש עלינו תלמיד חכם ושמו רבי יצחק בר יוסי מחוזאה, ובכל יום ויום אומר לנו דברי תורה חדשים, ואמר שהרי בחג זמן הוא לשלט. [ישראל שולטים באותו זמן ולוקחים לולב שמראה שאנו נצחנו על כל אותם שנקראים המון העם ולשלט עליהם] [אוי עבר על נפשנו המון הודונים ברוך ה' שלא נתנו סוף לשניהם. וכי יש שנים למים? אלא] [שכל אותם גדולים] אותם שאר העמים. אותם ממנים גדולים על שאר העמים עכו"ם, ומתברכים מצדם של ישראל, וקוראים להם מים הזידונים, כמו שנאמר (תהלים קכד)

המים הזידונים.

ובשביע' לשלט עליהם באנו בסוד

ומתלבשן ברוח מסאבא. ותו לבתר אוספו למחטי ולמהך בתר יצר הרע כד בקדמיתא. ואורייתא קדישא דאיהי אילנא דחיי אפתי לא נחית לה קדשא ברוך הוא בארעא. ותו דאיהו אמשיך ליה בעלמא לבתר דכתיב וישת מן היין וישכר ויתגל בתוך אהלה והא אתמר.

עד דהוו אזלי, חמו חד יודאי דהוה אתי. אמר רבי יוסי האי בר נש יודאי איהו ואתחזי. כד מטא גבייהו שאילו ליה. אמר לון שליחא דמצוה אנא. דהא אנן דיירי בכפר דראמין, ומטי זמנא דחג, ואנן צריכין לולב וזינין דעמיה, ואנא אזיל לקטעא לון למצוה. אזלו פחדא. אמר להו ההוא יודאי הני ארבע מינין דלולב דבכלהו אתאן לרצויי עלמא (ג"א על מ"א) שמעתון אמאי אנן צריכין לון בחג. אמר ליה כבר אתערו בהו חברינא. אבל אי מלה חדתא איהו תחות ידך אימא לה.

אמר לון ודאי ההוא אתר דאנן דיירי ביה הוא זעיר וכלהו עסקי באורייתא. ואית עלן צורבא מרבנן רבי יצחק בר יוסי מחוזאה שמייה. ובכל יומא ויומא אמר לן מלין חדתין באורייתא. ואמר דהא בחג זמנא הוא לשלטאה. (ישראל שליטין ביהוה זמנא, ונקיטנא לולב דמתחזי דאנן נציתנא עליהו על כל אנון דאקרונ המון העם ולשלטאה עליהו) [אוי עבר על נפשנו המון הודונים ברוך ה' שלא נתנו סוף לשניהם. וכי אית שנים למים, אלא] [כ"א דכל אנון רבבין] אנון שאר עמין. אנון רבבין ממנן על שאר עמין עובדי עבודת פוכבים ומזלות ומתברכאן מסטרייהו דישראל וקרנין לון מים הזידונים. כמה דאת אמר, (תהלים קכד) המים הזידונים.

ובגין לשלטאה עליהו אתינא ברזא דשמא קדישא באנון ארבע מינין

השם הקדוש באותם ארבעה מיני הלולב לרצות את הקדוש ברוך הוא [עליהם] ולשלט עליהם בסוד השם הקדוש, ולהעיר עלינו מים קדושים לנסף על גבי המזבח.

עוד אמר להם, בראש השנה התעוררות ראשונה היא בעולם. מה זה התעוררות ראשונה? זה בית דין הפתוח [נ"א זה ראש השנה ממש] שמתעורר לדון את העולם. והקדוש ברוך הוא יושב על העולם בדין ודן את העולם.

ושורט בית הדין [שלמטה] הנה לדון את העולם, עד יום הכפורים שמאירים פניה, ולא נמצא נחש מלשין בעולם, שהוא מתעסק במה שמביאים לו אותו השעיר, שהוא מצד רוח הטמאה פראי לו. ומשום שמתעסק באותו שעיר, לא קרב למקדש.

ושעיר זה כמו אותו שעיר של ראש חודש שמתעסק בו ומאירות פניה של ראש השנה [כך בראש השנה] [מאירים] [פני המקדש]. ועל זה כל ישראל מוצאים רחמים לפני הקדוש ברוך הוא, וחסאייהם מתבטלים. וסוד אחד אמר לנו, ולא נתנה רשות לגלות פרט לחסידים קדושים עליונים חכמים. אמר רבי יוסי, מהו? אמר להם, עדין לא בדקתי אתכם.

הלכו. אחר כך אמר להם, כשהלכנו מתקרבת לשמש, מעורר הקדוש ברוך הוא צד הצפון ואוחז בו באהבה ומושך אותו אליו, והדרום מתעורר מצד אחר, והלכנה עולה ומתחברת במזרח. ואז יונקת משני צדדים ונוטלת ברכות בחשאי, ואז מתברכת הלכנה ומתמלאת. וכאן מתקרבת האשה לבעלה.

שבלולב לרצוויי ליה לקודשא בריך הוא (עליהו) ולשלטאה (דף טו ע"א) עלייהו ברזא דשמא קדישא. ולא תערא עלן מיין קדישין לנסכא על גבי מדבחה.

הו אמר לון בראש השנה אתערוותא קדמאה איהו בעלמא. מאי אתערוותא קדמאה. דא בי דינא דלתתא (נ"א דא ראש השנה ממש) דאתער למידן עלמא. וקדשא בריך הוא יתיב על עלמא בדינא ודאין עלמא.

ושרטא האי בי דינא למידן עלמא, עד יומא דכפורי דנהרין אנפיה, ולא אשתבח חויה דלטורא בעלמא. דאיהו אתעסק במה דאתיין ליה ההוא שעיר דאיהו מסטרא דרוח מסאבא כדקא חזי ליה. ובגין דאתעסק בההוא שעיר לא קריב למקדשא. ושעיר דא כההוא שעיר דראש חודש דאתעסק ביה ואנהירו אנפיהא

דראש השנה (נ"א כך בראש השנה) (נ"א אנהירו) (אנפוי דמקדשא). ועל דא ישראל פלהו משפחין רחמי קמי קדשא בריך הוא ואתעבר חובייהו. ורזא חדא אמר לן ולא אתייהיב רשו לגלאה בר לחסידי קדישין עליונין חבימין. אמר רבי יוסי מאן איהו. אמר לון עד לא בדיקנא בכו.

אורו. לבתר אמר לון. פד סיהרא אתקריבת בשמשא. אתער קדשא בריך הוא סטרא דצפון ואחיד בה ברחימו ומשיך לה לגביה, ודרום אתער מסטרא אחרא. וסיהרא סלקא ומתחברא במזרח. וכדין ינקא מתרין סטרין ונטילת ברכאן בחשאי, וכדין אתברכא סיהרא ואתמלייא. והכא אתקריבת אתתא בבעלה.

בְּכּוּ שְׁלֹשׁ סוּד דְּמוֹת אֵיבְרֵי (נ"א
במקונו האיברים) הָאָדָם וְתִקְוֹנֵי, כִּף
גַּם יֵשׁ [והוא] סוּד שֶׁל דְּמוֹת אֵיבְרֵי
הַנְּקֵבָה וְתִקְוֵי הַנְּקֵבָה, וְהַכֵּל
מִפְרֵשׁ בְּתוֹכָהּ. כִּף גַּם יֵשׁ
לְמַעַלָּה [מִ] שְׁאוּחֹז בָּהּ וּמִתְעוֹרֵר
כְּנֶגֶד בְּאֵהָבָה, כִּף גַּם יֵשׁ לְמִטָּה
סוּד וְתִקּוֹן הָאָדָם הַתַּחְתּוֹן הָאֲחֵר
תַּחַת הַלְּבָנָה (ר"א וְתִקּוֹן הַנְּקֵבָה).

בְּכּוּ שְׁזָרָע שְׂמָאל לְמַעַלָּה
אוֹחֶזֶת בָּהּ וּמִתְעוֹרֵר כְּנֶגֶד
בְּאֵהָבָה, כִּף גַּם יֵשׁ לְמִטָּה. (ווי
העמודים כלם עומדים איברים להאחזו זה בזה
ולהתקשר זה בזה קשרי המינותא סטרא דקדושא מסטרא דרוח
של רוח במאה שהוא סוד הנחש שלמטה). נְחֹשׁ
זֶה הוּא זָרָע שְׂמָאל שֶׁל רוּחַ
הַטְּמֵאָה, וְאוֹחֶז בּוֹ מִי שְׂרוּכֵב
עָלָיו, וְקָרֵב לְלִבָּהּ וּמוֹשֵׁף אוֹתָהּ
בְּיַנְיָהֶם (נ"א בְּרַבּוּת) שֶׁל דְּבִקּוּת
וְנִטְמָאת.

וְאִזּוּ יִשְׂרָאֵל לְמִטָּה מְקַרְיָבִים
שְׁעִיר, וְאוֹתוֹ נְחֹשׁ נִמְשָׁף אַחֵר
אוֹתוֹ הַשְּׁעִיר, וְהַלְּבָנָה נִטְהַרַת
וְעוֹלָה לְמַעַלָּה וּמִתְקַשְׂרַת
לְמַעַלָּה לְהַתְּבַרֵף, וּפְנִיָּה מְאִירִים
מֵה שְׂנַחֲשֻׁכָּה לְמִטָּה.

אִזּוּ פֶּאֶן בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים, פִּיּוֹן
שְׁאוֹתוֹ נְחֹשׁ הָרַע מִתְעַסֵּק בְּאוֹתוֹ
שְׁעִיר, הַלְּבָנָה נִפְרָדֶת מִמֶּנּוּ
וּמִתְעַסֵּקֶת (בְּיִשְׂרָאֵל) לְלַמֵּד עֲלֵיהֶם
סְגוּרָיָא, וְסוֹכְכֶת עֲלֵיהֶם כְּמוֹ אֵם
עַל הַבָּנִים, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
מְבַרֵךְ אוֹתָם מְלַמְעֵלָה וּמוֹחֵל
לָהֶם.

אַחֵר כִּף כְּשֵׁי־יִשְׂרָאֵל מְגִיעִים לְחַג,
מְעוֹרְרִים צַד יְמִין לְמַעַלָּה, כְּדִי
שִׁתְּקַשֵּׁר בּוֹ הַלְּבָנָה וַיֵּאָוֶרֶוּ פְּנֵיהָ
כְּרְאוּי. וְאִזּוּ מִחֲלָקֶת (וּנְחִיָּת) חֲלָק
שְׁלָה בְּרֻכּוֹת לְכָל אוֹתָם מְמַנִּים
שְׁלִמְטָה שִׁיתְעַסְקוּ בְּחֻלְקָם, וְלֹא
יְבֹאוּ לִינֵק וְלִהֲתַקְרֵב לְצַד שֶׁל
חֲלָק יִשְׂרָאֵל.

בְּכּוּ זֶה לְמִטָּה - כְּשֵׁשְׂאָר הַעַמִּים

בְּכּוּ דְאִית רְזָא דְיוֹקְנָא שְׁיִיפִי (נ"א
בְּתִיקוּנֵי דְשְׁיִיפִי)
דְּאָדָם וְתִיקוּנֵי. הֵכִי נְמִי אִית (נ"א אִיהוּ)
רְזָא דְדְיוֹקְנָא דְשְׁיִיפִי נוֹקְבָא וְתִקְוֵי דְנוֹקְבָא.
וְכֻלָּא פְרִישׁ בְּגוּוֹן. הֵכִי נְמִי אִית לְעֵילָא (ר"א
מֵאִז) אֲחִיד בָּהּ וְאֲתַעַר לְקַבֵּל בְּרַחֲמֵי הֵכִי נְמִי
אִית לְתַתָּא רְזָא וְתִקְוֵי דְאָדָם תַּתָּא אַחֲרָא
תַּחַת סִיְהָרָא (ר"א וְתִקְוֵי דְנוֹקְבָא).

בְּכּוּ דְרוּעָא שְׂמָאלָא לְעֵילָא אֲחִיד בָּהּ
וְאֲתַעַר לְקַבֵּל בְּרַחֲמֵי. הֵכִי נְמִי אִית
לְתַתָּא. (ווי העמודים בלהו קנימו שייפין לאתאחדא דא בְּדָא
וְלִאֲתַקְשְׂרָא דָא בְּדָא קִשְׁרֵי מְהִימְנִיתָא סְטֵרָא דְקְדוּשָׁא מְסֵטֵרָא דְרוּחַ
מְסֵטֵבָא דְאִיהוּ רוּחַ דְנְחֹשׁ לְתַתָּא). הַאִי נְחֹשׁ אִיהוּ דְרוּעָא
שְׂמָאלָא דְרוּחַ מְסֵטֵבָא. וְאֲחִיד בֵּיהּ מֵאֵן
דְרַכִּיב בֵּיהּ וְקָרֵב לְגַבֵּי דְסִיְהָרָא וּמְשִׁיף לָהּ
בְּיַנְיָהּ (נ"א בְּדִבְרֵי) דְקוּטְפָא וְאִסְתַּאֲבֶת.

וְכַדִּין יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא מְקַרְבִּין שְׁעִיר. וְהֵהוּא
נְחֹשׁ אֲתַמְשֵׁף אַבְתְּרִיָּה דְהֵהוּא שְׁעִיר.
וְסִיְהָרָא אֲתַדְכִּיאַת וְסִלְקַת לְעֵילָא וְאֲתַקְשְׂרַת
לְעֵילָא לְאֲתַבְרַכָּא. וְנִהִירִין אֲנַפְהָא מֵה
דְאֲתַחֲשַׁכְת לְתַתָּא.

כַּדִּין הֵכָא בְיוֹמָא דְכַפּוּרֵי כִיּוֹן דְהֵהוּא חוּיָא
בִּישָׂא אֲתַעֲסֵק בְּהֵהוּא שְׁעִיר. סִיְהָרָא
אֲתַפְרֶשֶׁת מְנִיָּה וְאֲתַעֲסֵקֶת (בְּיִשְׂרָאֵל) לְאוֹלְפָא
עֲלֵיָּהּ סְגִיגוּרָיָא וְסוֹכְכֶת עֲלֵיָּהּ כְּאֵמָא עַל
בְּנִין. וְקַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא בְרִיךְ לוֹן מְלַעֲיָלָא
וּמְחִיל לוֹן.

לְבַתָּר יִשְׂרָאֵל כַּד מְטוּ לְחַג מִתְעַרֵי סְטֵרָא
דְיַמִּינָא לְעֵילָא. בְּגִין דִּיתְקַשֵּׁר בֵּיהּ
סִיְהָרָא וַיִּתְנַהֲרוּ אֲנַפְהָא כְּדָקָא חֲזִי. וְכַדִּין
פְּלַגַת (יְהִי) חוֹלְקָא דְבְרַכָּאן לְכָל אַנוּן מְמַנֵּן
דְלְתַתָּא דִּיתַעֲסְקוּן בְּחוֹלְקֵהוּן. וְלֹא יִיתוּן
לְיַנְקָא וְלְקַרְבָּא בְּסְטֵרָא דְחוֹלְקֵהוּן דְיִשְׂרָאֵל.
בְּגוּוֹנָא דָא לְתַתָּא כַּד שְׂאָר עַמִּין מִתְבְּרַכִּין.

מתברכים, כלם מתעסקים בירשת חלקם, ולא יבאו להתערב עם ישראל ולחמד חלק ירשתם. ולכן ישראל מושכים ברכות לכל אותם ממנים, כדי שיתעסקו בחלקם ולא יתערבו עמם.

וכשהלבנה מתמלאת ברכות למעלה כראוי. ישראל באים ויונקים ממנה לבדם. ועל זה כתוב (במדבר כט) ביום השמיני עצרת תהיה לכם. מה זה עצרת? פתגמו כנישו (התבסוּת). כל מה שפנסו מאותם ברכות עליונות, לא יונקים ממנה עמים אחרים, פרט לישראל לבדם. ולכן פתוב עצרת תהיה לכם, לכם ולא לשאר העמים, לכם ולא לשאר הממנים.

ועד זה הם מרצים על המים, לתת להם חלק ברכות שיתעסקו בו, ולא יתערבו אחר כך בחדות ישראל כשיונקים ברכות עליונות. ועל אותו יום פתוב דודי לי ואני לו. שלא מתערב אחר עמנו.

למלך שהזמין אהובו לסעודה עליונה שעשה לו ליום רשום. אהוב המלך הרי יודע שהמלך רוצה בו. אמר המלך, פעת אני רוצה לשמח עם אהובי, ואני חושש שפאשר אני בסעודה עם אהובי, יפנסו כל אותם פקידים ממנים וישבו עמנו לשלחן לסעד סעודת השמחה עם אהובי. מה עשה? הקדים אותו אהוב מינים של ירקות ובשר שורים והקריב לפני אותם פקידים ממנים לאכל. אחר כך ישב המלך עם אהובו לאותה הסעודה העליונה מכל עדוני העולם. ובעוד שהוא לבדו עם המלך, בקש ממנו כל צרכיו ונתן לו, ושמח המלך עם אהובו

בלהון אנון מתעסקין באחסנת חולקהון. ולא הוּו אתיין לאתערבא בהדייהו דישראל ולחמדא חולק אחסנתייהון. ובגין כך ישראל אנון משכין ברקאן לכל אנון ממנן בגין דיתעסקון בחולקהון ולא יתערבון בהדייהו. ובר סיהרא אתמלי ברקאן לעילא כדקא יאות. ישראל אתיין וינקין מינה בלחודדייהו. ועל דא כתיב (במדבר כט) ביום השמיני עצרת תהיה לכם. מאי עצרת, פתרגומו כנישו. כל מה דכנישו מאנון ברקאן עלאין. לא ינקין מניה עמין אחרנין בר ישראל בלחודדייהו. ובגין כך פתיב עצרת תהיה לכם. לכם ולא לשאר עמין. לכם ולא לשאר ממנן.

ועל דא אנון מרצין על המים למיהב לון חולק ברקאן דיתעסקון ביה. ולא יתערבון לבתר בחדוותא דישראל פד ינקין ברקאן עלאין. ועל ההוא יומא כתיב דודי לי ואני לו. דלא אתערב אחרא בהדן.

למלכא דזמן רחימיה בסעודתא עלאה דעביד ליה ליומא רשימא. הא רחימיה דמלכא ידע דמלכא (דף טו ע"ב) אתרעי ביה. אמר מלכא השתא אנא בעי למחדרי עם רחימאי. ודחילנא דכד אנא בסעודתא עם רחימאי יעלון כל אנון קסטורי ממנן ויתיבון עמנא לפתורא למסעד סעודתא דחדה עם רחימאי. מה עבד אקדים ההוא רחימיה קוסטורין דירוקי ובשרא דתורי ואקריב קמייהו דאנון קסטורי ממנן למיכל. לבתר יתיב מלכא עם רחימאי לההיא סעודתא עלאה מכל עדונין דעלמא. ובעוד דאיהו בלחודדי עם מלכא שאיל ליה כל צרכוי ויהיב ליה. ואחדרי מלכא עם רחימיה

לכדו, ולא התערכו אחרים
ביניהם. כִּן יִשְׂרָאֵל עִם הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא. לִכְן כְּתוּב בַּיּוֹם
הַשְּׁמִינִי עֲצַרְתָּ תְהִיָּה לָכֶם.

אָמְרוּ רַבֵּי יוֹסִי וְרַבֵּי חֲזִיָּא,
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הִתְקִין הַדְּרֹךְ
לְפָנֵינוּ. אֲשֶׁרִי אוֹתָם שְׁעוֹסְקִים
בַּתּוֹרָה. בָּאוּ וּנְשַׁקְוֵהוּ. קָרָא עֲלֵיו
רַבֵּי יוֹסִי, (ישעיה נד) וְכָל בְּנֵיךָ
לְמוֹדֵי ה' וְרַב שְׁלוֹם בְּנֵיךָ.
כְּשֶׁהֲגִיעוּ לַשָּׂדֶה, יָשְׁבוּ. אָמַר
אוֹתוֹ הָאִישׁ, מַה שׁוֹנֶה שְׁכַתּוֹב
(בראשית ט) וְה' הִמְטִיר עַל סָדָם
וְעַל עַמֹּרָה וְגו'. וּמַה שׁוֹנֶה
בַּמְּבוּל שְׁכַתּוֹב אֱלֹהִים אֱלֹהִים
בְּכָל מְקוֹם, [לְמַעַן] וְלֹא כְּתוּב וְה'
[בְּכָל]?

אָמַר שְׁנִינּוּ, בְּכָל מְקוֹם שְׁכַתּוֹב
וְה' - הוּא וּבֵית דִּינּוּ. אֱלֹהִים
סָתָם - דִּין לְבַדּוֹ. אֲלֹא בְּסָדָם
נַעֲשֶׂה דִין וְלֹא לְהַשְׁמִיד עוֹלָם,
וְלִכְן הוּא הִתְעַרְב בְּדִין, אֲבָל
בַּמְּבוּל הַשְּׁמֵד כָּל הָעוֹלָם וְכָל
אוֹתָם שְׁנַמְצָאוּ [בְּלַבְדוֹ] בְּעוֹלָם.

וְאִם תֹּאמַר, [חַרִי] נַח וּמִי שֶׁהִיָּה
עֲמּוֹ [נַעֲלו - חַרִי] נִסְתַּר מִן הָעֵינַן הִיָּה,
שְׁלֹא נִרְאָה. וְעַל זֶה כָּל מַה
שְׁנַמְצָא בְּעוֹלָם הַשְּׁמִיד אוֹתוֹ,
וְעַל זֶה וְה' בְּגִלּוּי, וְלֹא הַשְּׁמִיד
הַכֹּל. אֱלֹהִים צָרִיךְ הַסְתַּרְהָ,
וְצָרִיךְ [אֲדָם] לְהַשְׁמֵר, שֶׁחַרִי הַכֹּל
מִשְׁמִיד, וְעַל זֶה אֱלֹהִים לְבַדּוֹ
הִיָּה.

וְזֶה סוּד (תהלים כט) ה' לַמְּבוּל יֹשֵׁב.
מַה זֶה יֹשֵׁב? אֲלֵמָּלָא פְּסוּק
כְּתוּב, לֹא יִכְלְנוּ לְאָמְרוּ. יֹשֵׁב
לְבַדּוֹ, שְׁלֹא כָּא עִם דִּין. כְּתוּב
כָּאן יֹשֵׁב, וְכְתוּב שָׁם (ויקרא יג) בְּדַד יֹשֵׁב
יֹשֵׁב לְבַדּוֹ.

וּמִשּׁוּם שְׁנַח הִיָּה נִסְתַּר מִן הָעֵינַן,
אֲחֵר כִּן נַעֲשֶׂה דִין, וְהַשְּׁמֵד
הָעוֹלָם וְנַח רְגִזוֹ, מַה כְּתוּב?
וּמִזְכֵּר אֱלֹהִים אֶת נַח וְגו'. שֶׁחַרִי
כְּשֶׁהֲשְׁמִיד הָעוֹלָם, לֹא נִזְכֵּר

בְּלַחֲדוּהִי וְלֹא אֲתַעַרְבִין אַחֲרֵינוּן בִּינֵיהוּ. כִּן
יִשְׂרָאֵל עִם קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא. בְּגִין כִּן כְּתִיב
בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי עֲצַרְתָּ תְהִיָּה לָכֶם.

אָמְרוּ רַבֵּי יוֹסִי וְרַבֵּי חֲזִיָּא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא
אֲתַקִּין אוֹרְחָא קַמָּן. זַפְאִין אַנוּן
דְּמִשְׁתַּדְּלִי בְּאוֹרֵייתָא. אַתּוּ נְשַׁקְוֵהוּ. קָרָא
עֲלֵיהּ רַבֵּי יוֹסִי (ישעיה נד) וְכָל בְּנֵיךָ לְמוֹדֵי יי וְרַב
שְׁלוֹם בְּנֵיךָ. כִּד מָטוּ בֵּי חֶקֶל יְתִיבוּ. אָמַר
הֵהוּא בַר נֶשׁ מְאִי שְׁנָא דְכְּתִיב, (בראשית יט) וַיִּי
הִמְטִיר עַל סָדָם וְעַל עַמֹּרָה וְגו'. וּמְאִי שְׁנָא
בְּטוֹפְנָא דְכְּתִיב אֱלֹהִים אֱלֹהִים בְּכָל אֶתְרָא.
(אמאי) וְלֹא כְּתִיב וַיִּי (בְּכָלֵא).

אָמַר תְּנִינָן בְּכָל אֶתְרָא דְכְּתִיב וַיִּי הוּא וּבֵית
דִּינּוּ. אֱלֹהִים סָתָם דִּינָא בְּלַחֲדוּדֵי. אֲלֹא
בְּסָדָם אֲתַעַבִּיד דִּינָא וְלֹא לְשִׁיצָאָה עֲלֵמָא.
וּבְגִין כִּן אֲתַעַרְב אִיהוּ בְּהַדִּי דִּינָא. אֲבָל
בְּטוֹפְנָא כָּל עֲלֵמָא שְׁצִי וְכָל אַנוּן דְּאֲשַׁתְּפַחוּ
(נ"א בְּלַחֲדוּדֵי) בְּעֲלֵמָא.

וְאִי תִימָא (ד"א דהא) נַח וְדַעֲמִיָּה (ד"א אֲשַׁתּוּבּוּ). (נ"א
הא) סָתָם מַעֲינָא הָוָה דְּלֹא אֲתַחֲזִי. וְעַל
דָּא כָּל מַה דְּאֲשַׁתְּכַח בְּעֲלֵמָא שְׁצִי לִיהּ. וְעַל
דָּא וַיִּי בְּאֲתַגְלִיא וְלֹא שְׁצִי כְּלָא. אֱלֹהִים בְּעִי
סְתִימוּ וּבְעִי לְאֲסַתְּמָרָא דְהָא כְּלָא שְׁצִי. וְעַל
דָּא אֱלֹהִים בְּלַחֲדוּדֵי הָוִי.

וְרָזָא דָּא (תהלים כט) יי לַמְּבוּל יֹשֵׁב. מַהוּ יֹשֵׁב.
אֲלֵמָּלָא קָרָא כְּתִיב לֹא יִכְלִינָן לְמִימַר.
יֹשֵׁב בְּלַחֲדוּדֵי דְלֹא אֲתִיא עִם דִּינָא. כְּתִיב
הֲכָא יֹשֵׁב, וּכְתִיב הָתָם (ויקרא יג) בְּדַד יֹשֵׁב
בְּלַחֲדוּדֵי.

וּבְגִין דְּנַח הָוָה סָתָם מַעֲינָא. לְכַתֵּר כִּד
אֲתַעַבִּיד דִּינָא וְשְׁצִי עֲלֵמָא וְנַח רוּגְזִיָּה
מַה כְּתִיב וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נַח וְגו'. דְּהָא כִּד
שְׁצִי עֲלֵמָא לֹא אֲדַפֵּר דְּסָתָם מַעֲינָא הָוָה.

וְרָצָא (וְדָא) אוֹלִיפְנָא קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא סְתִים
וְגִלְיָא. גִּלְיָא הוּא בִּי דִינָא דְלִתְתָּא. סְתִים הוּא
אַתְר דְּכָל בְּרַכָּאן נְפָקִי מִתְמָן. וּבְגִין כֵּן כָּל
מְלוּי דְּבַר נֶשׁ דְּאֲנוּן בְּסִתְיָמוּ בְרַכָּאן שְׂרִיין
עֲלוּי. וְכָל דְּאֲנוּן בְּאַתְגְּלִיָּא הֵהוּא אַתְר דְּבִי
דִינָא שְׂרִיאן עֲלוּי בְּגִין דְּאִיהוּ אַתְר בְּאַתְגְּלִיָּא
וְהֵהוּא דְּאֶקְרִי רַע עֵין שְׁלִיט עֲלֵיהּ, וְכֹלָא הוּא
בְּרָצָא עֲלָאָה כְּגוּוֹנָא דְּלַעֲלֵלָא.

בְּכַה רְבִי יוֹסִי וְאָמַר זַפְּאָה דְּרָא דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן
שְׂרִיא בְּגוּיָה דְּהָא זְכוּתָא דִּילֵיהּ אַזְמִין
לָן בְּטוּרֵי מְלִין עֲלֵאִין פְּאֵלִין (עד כאן). אָמַר רְבִי
יוֹסִי הָאִי בַר נֶשׁ לְאוּדְעָא לָן מְלִין אֵלִין קָא
אַתִּי וְשְׁדַרְיָה קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא לְגַבְּן. כִּד אַתּוּ
וְסַדְרוּ מְלִין קַמֵּיהּ דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר וְדָאִי
שְׁפִיר קָא אָמַר.

רְבִי אֶלְעָזָר הָוָה יְתִיב יוֹמָא חַד קַמֵּיהּ דְּרַבִּי
שְׁמַעוֹן אָבוּי. אָמַר לֵיהּ הָאִי קַץ כָּל
בְּשַׁר אַתְהֵינִי מֵאֲנוּן קְרַבְנִין דְּהוּוּ יִשְׂרָאֵל
מְקַרְבִּין עַל גְּבִי מַדְבַּחָא אוֹ לָא. אָמַר לֵיהּ
כֹּלָא הוּוּ מִסְתַּפְקִי כְּחֻדָּא לַעֲלֵלָא וְתַתָּא.

וְתָא חֲזִי כַהֲנֵי וְלִיּוֹאֵי וְיִשְׂרָאֵל אֲנוּן אַקְרוּן
אָדָם בְּחַבּוּרָא דְּאֲנוּן רַעוּתִין קְדִישִׁין
דְּסֻלְקִין מְגוּוּיָהּ. הֵהוּא כְּשָׂבָא אוֹ אֲמָרָא אוֹ
הֵהוּא בְּהֵמָה דְּקַרְבִּין אַצְטְרִיךְ עַד לָא יִתְקַרֵּב
עַל גְּבִי מַדְבַּחָא לְפָרְשָׁא עֲלֵהּ כָּל חֻטְאִין וְכָל
רַעוּתִין בִּישִׁין לְאַתּוּדָאָה עֲלֵהּ. וְכַדִּין הֵהוּא
אַתְקַרֵּי בְּהֵמָה כְּכֹלָא כְּגוּוֹן אֲנוּן חֻטְאִין וּבִישִׁין
וְהִרְהוּרִין.

בְּגוּוֹנָא דְּקַרְבָּנָא דְּעֻזְאֹל דְּכַתִּיב (ויקרא יז)
וְהַתּוֹדָה עֲלִיו אֶת כָּל עֲוֹנוֹת בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל וְגו'. הֵכִי נָמִי הֵכָא. וְכִד סֻלְקָא עַל
גְּבִי מַדְבַּחָא מְטוּלָא עַל חַד תְּרִין. וּבְגִין כֵּן
דָּא סֻלְקָא לְאַתְרֵיהּ. וְדָא סֻלְקָא לְאַתְרֵיהּ. דָּא

שְׁהִיָּה נִסְתַּר מִהַעֲיִן, וְסוּד (יה)
לְמַדְנוּ - הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נִסְתַּר
וְגִלְוִי. גִּלְוִי הוּא בֵּית הַדִּין
שְׁלִמְטָה, וְנִסְתַּר הוּא מְקוּם שְׁכָל
הַבְּרִכוֹת יוֹצְאוֹת מִשָּׁם. וְלִכֵּן כָּל
דְּבָרֵי הָאָדָם שְׁהֵם בְּסִתְרָא, בְּרִכוֹת
שׁוּרוֹת עֲלִיו. וְכָל אוֹתָם שְׁבַנְגְלָה,
אוֹתוֹ מְקוּם שֶׁל בֵּית דִּין שׁוֹרִים
עֲלָיו, מִשּׁוּם שֶׁהוּא מְקוּם בְּגִלְוִי,
וְאוֹתוֹ שְׁנַקְרָא רַע עֵין שׁוֹלֵט
עֲלָיו, וְהַכֵּל הוּא בְּסוּד עֲלִיוֹן כְּמוֹ
שְׁלִמְעֵלָה.

בְּכַה רְבִי יוֹסִי וְאָמַר, אֲשֶׁרִי הַדּוּר
שְׂרַבִּי שְׁמַעוֹן שְׂרוּי בְּתוֹכוֹ, שְׁהִרִי
זְכוּתוֹ הַזְּמִינָה לָנוּ בְּהַרִים דְּבָרִים
עֲלִיּוֹנִים כְּאֵלָה (עד כאן). אָמַר רְבִי
יוֹסִי, הָאִישׁ הַזֶּה בָּא לְהוֹדִיעַנוּ
הַדְּבָרִים הַלְלוּ, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא שֶׁלַח אוֹתוֹ אֵלֵינוּ. כְּשָׂבָאוּ
וְסַדְרוּ הַדְּבָרִים לְפָנֵי רְבִי שְׁמַעוֹן,
אָמַר, וְדָאִי שְׁיַפְּהָ אָמַר.

רְבִי אֶלְעָזָר הִנֵּה יוֹשֵׁב יוֹם אַחַד
לְפָנֵי רְבִי שְׁמַעוֹן אָבוּי. אָמַר לוֹ,
קַץ כָּל בְּשַׁר הַזֶּה נִהְיָ מֵאוֹתָם
קְרַבְנוֹת שְׁהִיוּ יִשְׂרָאֵל מְקַרְבִּים
עַל גְּבִי הַמַּזְבֵּחַ אוֹ לָא? אָמַר לוֹ,
כֹּלָם הִיוּ מִסְפָּקִים כְּאַחַד לְמַעְלָה
וְלְמַטָּה.

וְכֹא וְרָאָה, כַּהֲנִים וְלוּיִם
וְיִשְׂרָאֵלִים הֵם נִקְרָאִים אָדָם
בְּחַבּוּר שֶׁל אוֹתָם רַצוּנוֹת
קְדוּשִׁים שְׁעוֹלִים מִתּוֹכָם. אוֹתוֹ
כְּשֵׁב אוֹ אֵיל אוֹ אוֹתָהּ בְּהֵמָה
שְׁמַקְרִיבִים, צְרִיךְ עַד שֶׁלֹּא תִקְרַב
עַל הַמַּזְבֵּחַ לְפָרֵשׁ עֲלֵיהּ כָּל
הַחֻטְאִים וְכָל הַרַצוּנוֹת הַרְעִים
לְהַתּוֹדוֹת עֲלֵיהּ, וְאִזּוֹ הֵהוּא
נִקְרָאת בְּהֵמָה בְּכָל בְּתוּף אוֹתָם
חֻטְאִים וְרַעוּת וְהִרְהוּרִים.

כְּמוֹ הַקְּרָבָן שֶׁל הַעֻזְאֹל שְׁכַתּוּב
(ויקרא יז) וְהַתּוֹדָה עֲלִיו אֶת כָּל
עֲוֹנוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגו' - כֵּן גַּם
כָּאֵן. וְכִשְׁעוֹלָה עַל הַמַּזְבֵּחַ מִשָּׂא
עַל אַחַד שָׁנִים, וְלִכֵּן זֶה עוֹלָה

למקומו וזה עולה למקומו. זה בסוד אדם, וזה בסוד בהמה, כמו שנתאר (תהלים לו) אדם ובהמה תושיע ה'.

החבתין וכל שאר המנחות לעורר רוח קדושה ברצון הפהנים ושירת הלויים ובתפלת ישראל. ובאותו עשן ושמן וקמח שעולים, מתרוים ומסתפקים [ס"א ומתפשטים] כל שאר בעלי הדינים שלא יכולים לשלט באותו הדין שנמסר להם, והכל בזמן אחד. בא ראה, הפל נעשה בסוד האמונה להסתפק זה בזה ולעלות למעלה מי שצריך עד אין סוף.

אמר רבי שמעון, הרימותי ידי בתפלות למעלה, שפשרצון העליון למעלה למעלה עומד על אותו רצון שלא נודע ולא נתפס כלל לעולמים, הראש היותר נסתר שלמעלה, ואותו הראש מוציא מה שמוציא, ולא ידוע, ומאיר מה שמאיר הכל בסתר.

רצון המחשבה העליונה לרדף אחריו ולהיות מואר ממנו. מסוף אחד נפרד. ומתוך אותו מסוף ברדיפת אותה מחשבה עליונה מגיעה ולא מגיעה עד אותו מסוף, מאירה מה שמאירה. ואז אותה מחשבה עליונה מאירה באור [בסתר] נסתר שלא ידוע, ואותה מחשבה לא ידוע. ואז מפה אור המחשבה הנה שלא נודע באור של המסוף שעומד, שמאיר מפה שלא ידוע ולא נודע ולא התגלה. ואז [נ"א וה] זה אור המחשבה שלא נודע מפה באור של המסוף, ומאירים כאחד. ונעשים תשעה היכלות.

וההיכלות אינם אורות ולא רוחות ולא נשמות, ואין מי שעומד בהם. הרצון של כל

ברזא דאדם ודא ברזא דבהמה כמה דאת אמר (תהלים לו) אדם ובהמה תושיע יי.

חביתין וכל שאר מנחות לאתערא רוחא קדישא ברעותא דכהני ושירתא דליואי ובצלוחא דישראל. ובההוא תננא ושמנא וקמחא דסליק מתרוון ומסתפקין (ס"א ומתפקין) (ס"א ומתפשטין) (דף טו ע"א) כל שאר מארי דדינין דלא יכלין לשלטאה בההוא דינא דאתמסר לון. וכלא בזמנא חדא. תא חזי, פלא אתעביד ברזא דמהימנותא לאסתפקא דא בדא, ולאסתלקא לעילא מאן דאצטרין עד אין סוף.

אמר רבי שמעון ארימת ידי בצלותין לעילא, דכד רעותא עלאה לעילא לעילא קיימא על ההוא רעותא דלא אתידע ולא אתפס כלל לעלמין רישא דסתים יתיר לעילא. וההוא רישא אפיק מאי דאפיק ולא ידע ונהיר מאי דנהיר פלא בסתימו.

רעו דמחשבה עלאה למרדף אבתריה ולאנתהרא מגיה. חד פריסו אתפריס.

ומגו ההוא פריסא ברדיפו דההיא מחשבה עלאה מטי ולא מטי עד ההוא פריסא נהיר מה דנהיר. וכדין (ס"א תהוא) איהו מחשבה עלאה נהיר בנהירו (בסתימו) סתים דלא ידע וההוא מחשבה לא ידע. פדין בטש האי נהירו דמחשבה דלא אתידע בנהירו דפריסא דקיימא דנהיר ממה דלא ידע ולא אתידע ולא אתגלייא. וכדין (נ"א הא) דא נהירו דמחשבה דלא אתידע בטש בנהירו דפריסא ונהירין פחדא ואתעבידו תשע היכלין.

והיברין לאו אנון נהורין ולא אנון רוחין ולא אנון נשמתין. ולא אית (איהו)

מאן דקיימא בהו. רעותא דכל תשע נהורין

דְּקִימֵי כְּלֵהוּ בְּמַחְשָׁבָה דְּאִיהוּ חַד מְנִייהוּ
בְּחוּשְׁבָנָא כְּלֵהוּ לְמַרְדֵּף בְּתַרְיִיהוּ בְּשַׁעְתָּא
דְּקִימֵי בְּמַחְשָׁבָה וְלֹא מִתְדַבְּקִין וְלֹא
אֲתִיידְעוּ. וְאֵלִין לֹא קִימֵי לֹא בְּרַעוּתָא וְלֹא
בְּמַחְשָׁבָה עֲלָאָה (נ"א ע"א ז'). תְּפָסִין בָּהּ וְלֹא
תְּפָסִין. בְּאֵלִין קִימֵי כָּל רְזִי דְמַהִימְנוּתָא וְכָל
אַנוּן נְהוּרִין מְרִזָּא דְמַחְשָׁבָה עֲלָאָה (ולתמא ד"א
ולתמא) כְּלֵהוּ אֶקְרוּן אֵין סוּף. עַד הֵכָא מְטוּ
נְהוּרִין וְלֹא מְטוּן וְלֹא אֲתִיידְעוּ. לֹאוּ הֵכָא
רַעוּתָא וְלֹא מַחְשָׁבָה.

(בְּדוּן ד"א כד) נְהִיר מַחְשָׁבָה וְלֹא אֲתִיידְע (ד"ע)
מִמָּאן דְּנְהִיר. כְּדִין אֲתַלְבֵּשׁ וְאַסְתִּים גּוּ
בִינְהּ וְנְהִיר לְמָאן דְּנְהִיר וְאַעִיל דָּא בְּדָא עַד
דְּאֲתַפְּלִילוּ כְּלֵהוּ כְּחֻדָּא. וּבְרִזָּא דְקַרְבָּנָא כַּד
סָלִיק כְּלֵא אֲתַקְשֵׁר דָּא בְּדָא וְנְהִיר דָּא בְּדָא.
כְּדִין קִימֵי כְּלֵהוּ בְּסָלִיקוּ וּמַחְשָׁבָה אֲתַעֲטֵר
בְּאֵין סוּף. הֵהוּא נְהִירוּ דְּאֲתַנְהִיר מְנִיָּה
מַחְשָׁבָה עֲלָאָה דְּלֹא אֲתִיידְע בָּהּ כְּלָל אֶקְרִי
אֵין סוּף. וּמְנִיָּה אֲשַׁתְּכַח וְקִימָא וְנְהִיר לְמָאן
דְּנְהִיר וְעַל דָּא כְּלֵא קִימֵי. זְכָאָה חוּלְקִיהוּן
דְּצַדִּיקָא בְּעֲלָמָא דִּין וּבְעֲלָמָא דְּאֲתִי.

הָא חֲזִי, הָאֵי קִין כָּל בְּשָׂר, כְּמָה דְקִשׁוּרָא
אֲשַׁתְּכַח לְעִילָא בְּחֻדוֹ, אוּף הֵכִי נְמִי
לְתַתָּא בְּחֻדוּתָא. וּרַעוּתָא לְאַסְתַּפְּקָא כְּלֵא
לְעִילָא וְתַתָּא. וְאִמָּא קִימָא עֲלִייהוּ דִּישְׂרָאֵל
כְּדָקָא יָאוּת.

הָא חֲזִי, כְּכָל רִישֵׁי יִרְחָא וְיִרְחָא כַּד סִיְהִרָא
מִתְחַדְּשָׁא יְהִבִין לִיהּ לְהָאֵי קִין כָּל בְּשָׂר
חוּלְקָא חֻדָּא יִתִיר עַל קַרְבָּנִין לְאַתְעִסְקָא בִּיהּ
וְיִשְׁתַּמֵּשׁ בְּחוּלְקִיהּ. וְיִהָא סְטֵרָא דִּישְׂרָאֵל
כְּלֵחֻדִּייהוּ. בְּגִין דִּיתַאֲחֻדוּן בְּמַלְכִיְהוּן, וְדָא
אִיהוּ שְׁעִיר. בְּגִין דְּאִיהוּ בְּחוּלְקָא דְעֵשׂוּ
דְכַתִּיב בִּיהּ שְׁעִיר (בראשית כז) הֵן עֵשׂוּ אַחֵי אִישׁ

תְּשַׁעֵה הָאוּרוֹת שְׁעוּמְדִים כְּלָם
בְּמַחְשָׁבָה, שְׁהוּא אֶחָד מֵהֶם
בְּחֻשְׁבוֹן כְּלָם לְרֵדֵף אַחֲרֵיהֶם.
בְּשַׁעֵה שְׁעוּמְדִים בְּמַחְשָׁבָה וְלֹא
נְדַבְּקִים וְלֹא נוֹדְעִים. וְאַלָּה לֹא
עוּמְדִים לֹא בְּרַצוֹן וְלֹא
בְּמַחְשָׁבָה עֲלִינְהָ (עֲלִינְוּתָא).
תוֹפְסִים בָּהּ וְלֹא תוֹפְסִים. בְּאַלָּה
עוּמְדִים כָּל סוּדוֹת הָאִמוּנָה וְכָל
אוּתָם הָאוּרוֹת מְסוּד הַמַּחְשָׁבָה
הַעֲלִינְהָ (שְׁלִמְסָה - וּלְמִסָּה) כְּלָם
נְקָרָאִים אֵין סוּף. עַד כַּאן מְגִיעִים
אוּרוֹת וְלֹא מְגִיעִים וְלֹא נוֹדְעִים.
אֵין כַּאן רַצוֹן וְלֹא מַחְשָׁבָה.

[א] כְּשִׁמְאִירָה הַמַּחְשָׁבָה וְלֹא
נוֹדְעַת (ד"ע) מִמִּי שְׁמֵאִירָה, אֹז
מִתְלַבֵּשֵׁת וְנִסְתַּרְתָּ לְתוֹף הַבִּינָה
וּמֵאִירָה לְמִי שְׁמֵאִירָה, וְנִכְנָסִים
זֶה בְּזֶה, עַד שְׁכָלָם נִכְלָלִים
כְּאַחַד. וּבְסוּד הַקְּרָבִין כְּשַׁעוּלָה,
הַכָּל נִקְשֵׁר זֶה בְּזֶה וּמֵאִיר זֶה
בְּזֶה. אֹז עוּמְדִים כְּלָם בְּעֲלִיָּה,
וְהַמַּחְשָׁבָה מִתְעַטֶּרֶת עִם אֵין
סוּף. אוּתוּ הָאוּר שְׁמוּאֲרַת מְמַנּוּ
הַמַּחְשָׁבָה הַעֲלִינְהָ שְׁלֹא נוֹדְעַת
בָּהּ כְּלָל נְקָרָא אֵין סוּף, וּמְמַנּוּ
נִמְצָא וְעוּמְד וּמֵאִיר לְמִי שְׁמֵאִיר,
וְעַל זֶה הַכָּל עוּמְד. אֲשֵׁרִי חֲלָקָם
שֶׁל הַצַּדִּיקִים בְּעוֹלָם הַזֶּה
וּבְעוֹלָם הַבָּא.

בֹּא רְאֵה, קִין כָּל בְּשָׂר הַזֶּה, כְּמוֹ
שֶׁהִקְשֵׁר נִמְצָא לְמַעַלָּה בְּשַׁמְחָה,
גַּם כַּאן לְמַטָּה בְּחֻדוּהָ, וְרַצוֹן
לְהַסְתַּפֵּק הַכָּל לְמַעַלָּה וּלְמַטָּה.
וְהָאֵם עוּמְדָת עַל יִשְׂרָאֵל כְּרֵאוּי.
בֹּא רְאֵה, כְּכָל רֹאשׁ חֹדֶשׁ וְחֹדֶשׁ
כְּשִׁמְתַּחְדָּשֵׁת הַלְּבָנָה, נוֹתְנִים
לְקִין כָּל בְּשָׂר הַזֶּה חֲלָק אֶחָד
יֹתֵר עַל הַקְּרָבָנוֹת לְהַתְעַסֵּק בּוֹ
וְיִשְׁתַּמֵּשׁ בְּחֻלְקוֹ, וְיִהְיֶה צַד שֶׁל
יִשְׂרָאֵל לְבָדָם כְּדִי שִׁיתַּאֲחֻדוּ עִם
מַלְכָם, וְזֶהוּ הַשְּׁעִיר, מְשׁוּם
שֶׁהוּא בְּחֻלְק עֵשׂוּ, שְׁכַתוּב בּוֹ
שְׁעִיר, (בראשית כז) הֵן עֵשׂוּ אַחֵי

שְׁעִיר. וְעַל דָּא אִיהוּ אֲשַׁתְּמַשׁ בַּחוּלְקֵיהּ. וְיִשְׂרָאֵל אֲנוּן מִשְׁתַּמְּשִׁין בַּחוּלְקֵיהוֹן. וּבְגִין כֶּךָ פְּתִיב, (תהלים קלה) כִּי יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יְהוָה יִשְׂרָאֵל לְסִגְלוֹתוֹ.

אִישׁ שְׁעִיר. וְעַל זֶה הוּא הַשְׁתַּמְשׁ בַּחֲלָקוֹ, וְיִשְׂרָאֵל מִשְׁתַּמְּשִׁים בַּחֲלָקָם, וְלִכְּן פְּתוּב (תהלים קלה) כִּי יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יְהוָה יִשְׂרָאֵל לְסִגְלוֹתוֹ.

תָּא חֲזִי, הָאִי קִץ כָּל בָּשָׂר, כָּל רְעוּתֵיהּ לָאוּ אִיהוּ אֱלֹא בְּבִשְׂרָא תְדִיר וּבְגִין כֶּךָ תְּקוּנָא דְּבִשְׂרָא תְדִיר לְגַבִּיהּ וְעַל דָּא אֶקְרִי קִץ כָּל בָּשָׂר. וְכֹד אִיהוּ שְׁלִיט, שְׁלִיט עַל גּוֹפָא וְלֹא עַל נִשְׁמָתָא. נִשְׁמָתָא סָלְקָא לְאַתְרָא וּבִשְׂרָא אֲתֵיחִיב לְאַתְרָא דָּא. כְּגוּוּנָא דָּא בְּקַרְבְּנָא דְרַעוּתָא סָלְקָא לְאַתְרָא חָד, וּבִשְׂרָא לְאַתְרָא חָד.

בֵּא רְאֵה, קִץ כָּל בָּשָׂר הַזֶּה, כָּל רְצוּנוֹ אֵינוֹ אֱלֹא כְּבִשָׂר תְּמִיד, וְלִכְּן תְּקוּן הַבָּשָׂר תְּמִיד אֵלָיו, וְלִכְּן נִקְרָא קִץ כָּל בָּשָׂר. וּכְשֶׁהוּא שׁוֹלֵט, שׁוֹלֵט עַל הַגּוֹפֵף וְלֹא עַל הַנִּשְׁמָה. הַנִּשְׁמָה עוֹלָה לְמַקּוּמָהּ, וְהַבָּשָׂר נִתֵּן לְמַקּוּם הַזֶּה. כְּמוֹ זֶה בְּקַרְבָּן, שְׁהַרְצוֹן עוֹלָה לְמַקּוּם אֶחָד, וְהַבָּשָׂר לְמַקּוּם אֶחָד.

וּבַר נֶשׁ דְּאִיהוּ זַכָּאָה אִיהוּ קַרְבְּנָא מִמֶּשׁ לְכַפֵּרָה. וְאַחֲרָא דְלָאוּ אִיהוּ זַכָּאָה, לָאוּ אִיהוּ קַרְבְּנָא בְּגִין דְּבִיהּ מוּמָא דְכְּתִיב, (ויקרא כב) כִּי לֹא לְרְצוֹן וּגו'. וְעַל דָּא צְדִיקָא כַּפֵּרָה אֲנוּן דְּעֵלְמָא וְקַרְבְּנָא אֲנוּן בְּעֵלְמָא (עד כאן):

וְהָאִישׁ שֶׁהוּא צְדִיק, הוּא קַרְבָּן מִמֶּשׁ לְכַפֵּרָה, וְאַחַר שְׂאִינוֹ צְדִיק אֵינוֹ קַרְבָּן, מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מוּם, שְׁכַתוּב (ויקרא כב) כִּי לֹא לְרְצוֹן וּגו'. וְעַל זֶה הַצְדִּיקִים הֵם כַּפֵּרַת הָעוֹלָם וְהֵם קַרְבָּן בְּעוֹלָם.

תָּא חֲזִי, וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְנֹחַ קִץ כָּל בָּשָׂר בָּא לְפָנַי. לְמִיטַל רְשׁוֹ לְאַחֲשָׁכָא אַפִּיִהּוּ (דף טו ע"ב) דְּבִנְי עֵלְמָא. וּבְגִינֵי כֶּךָ הִנְנִי מִשְׁחִיתֶם אֶת הָאָרֶץ. (ועל דא עשה לך תבנת עצי גופר בגין לאשתובא בה ולא יכיל לשלמאח עלך. רבי חייא ורבי יוסי הוו אזלי בארְחָא אַמַר חַד) פְּתִיב וַיַּעַשׂ נֹחַ כָּכָל אֲשֶׁר צִוָּהוּ ה'.

בֵּא רְאֵה, וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְנֹחַ קִץ כָּל בָּשָׂר בָּא לְפָנַי. לְמִיטַל רְשׁוֹ בְּגִין הַעוֹלָם. וְלִכְּן הִנְנִי מִשְׁחִיתֶם אֶת הָאָרֶץ. (ועל זֶה עֲשֵׂה לָךְ תַּבַּת עֲצֵי גֹפֶר, כְּדִי לְהַנְצִיל בָּהּ וְלֹא יוּכַל לְשַׁכַּט עֲלֶיהָ. רַבִּי חַיִּיא וְרַבִּי יוֹסִי הָווּ הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ אַמַר אַחֲרָי. פְּתוּב וַיַּעַשׂ נֹחַ כָּכָל אֲשֶׁר צִוָּהוּ ה').

השלמה מוההשממות (סימן יא)

צוּה ה'. אַמַר רַבִּי יוֹסִי זַכָּאִין אֵינוּן יִשְׂרָאֵל דְּאֲתֵיחִיב לְהוֹן אֲוִרִיתָא קְדִישָׁא וְאֵינוּן מִשְׁתַּדְּלֵי בְּהַ יְמָמָא וְלִילֵי. תָּא חֲזִי דְהָא מִשְׁמַע דְּאֵלוּלֵי דְאֲשַׁתְּפַח נֹחַ עִם תִּיבּוֹתָא בְּאַתְחַבְרוּתָא כַּחְדָּא לָא אֲשַׁתְּזִיב (ובגין כד) אֲסֵתִים מִן עֵינָא בְּגוֹ תִיבּוֹתָא. קָמוּ וְאָזְלוּ. אַמַר הָהוּא יוֹדָאי פְּתִיב עֲשֵׂה לָךְ תִּיבַת עֲצֵי גּוֹפֶר, לָךְ לְגַרְמוֹךְ בְּגִין לְאַתְחַבְרָא בְּהַדָּה וְלֹא שְׁתִּזְבָּא בְּהַ מַה כְּתִיב וַיַּעַשׂ נֹחַ כָּכָל אֲשֶׁר צִוָּהוּ וּגו'. (עד כאן)

הַשְׁלֵמָה מוההשממות (סימן יא)
צוּה ה'. אַמַר רַבִּי יוֹסִי, אֲשֶׁרִי יִשְׂרָאֵל שְׁנַתְּנָה לָהֶם תּוֹרָה קְדוּשָׁה וְהֵם מִשְׁתַּדְּלִים בְּהַ יָמִים וְלִילוֹת. בֵּא רְאֵה, שְׁהִרִי מִשְׁמַע שְׁלוּלָא שְׁנַמְצָא נֹחַ עִם הַתִּבָּה בְּהַתְּחַבְרוּתָא כְּאַחֲד, לֹא הָיָה נֹצֵל, [לכּוּן] נִסְתַּר מִן הָעֵינַן בְּתוֹךְ הַתִּבָּה. קָמוּ וְהִלְכוּ. אַמַר אוֹתוֹ יְהוּדִי, פְּתוּב עֲשֵׂה לָךְ תִּבַת עֲצֵי גֹפֶר, לָךְ וְלַעֲצֻמְךָ, כְּדִי לְהַתְּחַבֵּר עִמָּה וְלְהַנְצִיל בָּהּ. מַה פְּתוּב? וַיַּעַשׂ נֹחַ כָּכָל אֲשֶׁר צִוָּהוּ וּגוּמַר. (ע"כ)

תָּא חֲזִי, מַה כְּתִיב וְנַח בֶּן שֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה
וְגו'. וְכִי אָמַי אָתָּא חוֹשְׁבְנָא דָּא
לְמַמְנִי. אֶלָּא אֵילוּ לֹא הָוּה נַח בֶּן שֵׁשׁ מֵאוֹת
שָׁנָה לֹא יִיעוּל לְתִיבוּתָא וְלֹא יִתְחַבֵּר בִּהְדָּה.
כִּיּוֹן דְּאִשְׁתְּלִים בְּשֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה כְּדִין
אִתְחַבֵּר בִּהְדָּה.

וְעַל דָּא מִן יוֹמָא דְּאִשְׁתְּלִים חוֹבִייהוּ דְּבַנֵּי
עַלְמָא אוּרִיף לֹון קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא עַד
דְּאִשְׁתְּלִים נַח בְּשֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה וְאִשְׁתְּלִים
דְּרַגְיָה פְּדָקָא יֵאוּת וְהוּה צְדִיק שְׁלִים. וְכִדִּין
עֵאל לְתִיבוּתָא. וְכֹלָא כְּגוּוֹנָא דְּלַעִילָא:

וְנַח בֶּן שֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה כְּמַה דְּאִמְרִין. וְכִגְיָנִי
כֶּךָ לֹא אִתְמַר כְּכֶן שֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה. (ר"א
ל"ג לְקַבֵּיל שֵׁית סְסָרִין דְּעַלְמָא). תּוּ פְּתַח וְאָמַר וְאֲנִי הֲנָנִי
מִבִּיא אֶת הַמְּבוּל מִיָּם. מָאִי טַעְמָא הֲנָנִי כִּיּוֹן
דְּאָמַר וְאֲנִי. אֶלָּא אֲנִי אֲנָכִי (נ"א הֲנָנִי) כֶּלָּא מְלָה
חֲדָא הִיא.

תָּא חֲזִי, בְּכָל אֲתֵר אֲנִי אִתְעֵבִיד גּוּפָא
לְנִשְׁמָתָא וְדָאִי דְּמַקְבְּלָא מִמַּה דְּלַעִילָא.
וְכִגְיָן כֶּךָ אִתְרַמִּיז בְּאֵת קַיִמָּא דְּכְתִיב אֲנִי
הִנֵּה בְּרִיתִי אִתְּךָ. אֲנִי דְּקַיִמָּא בְּאִתְגַּלְיָא
מְזוּמָּנָת לְמַנְדַּע. אֲנִי כְּרִסְיָא לְמַה דְּלַעִילָא.
אֲנִי דְּעֵבִידְנָא נוֹקְמִין לְדְרִי דְרִין. וְאֲנִי כְּלִיל
דְּכֵר וְנוֹקְבָא פְּחָדָא. לְבַתֵּר אִתְרַשִּׁים בְּלַחוּדוּי
דְּאִזְדַּמְן לְמַעַבְד דִּינָא. הֲנָנִי. מִבִּיא אֶת
הַמְּבוּל מִיָּם.

כִּיּוֹן דְּאָמַר מִבִּיא אֶת הַמְּבוּל לֹא יְדַעְנָא
דְּאִיהוּ מִיָּם. אֶלָּא אֶת הַמְּבוּל לְאַסְגָּאָה
מְלֵאךְ הַמּוֹת, דְּאָף עַל גַּב דְּמֵיָא הוּוּ.
מִחְבְּלָא (לְחַבְלָא בְּהוֹן) (ר"א הוּוּ) אֲזִיל בְּעַלְמָא
לְשִׁיפָּאָה בְּאֵנוּן מִיּוֹן. אֲנִי יִי, הָכִי תְּנִינָן נְאֻמָּן
אֲנָא לְשִׁלְמָא אֲגַר טַב לְצַדִּיקָיָא וְלֹאִתְפָּרַע
מְרַשִּׁיעֵיָא. וְכִגְיָן כֶּךָ אִבְטַח לֹון קָרָא לְצַדִּיקָיָא בְּאֲנִי לְשִׁלְמָא אֲגַר טַב

בֹּא רָאָה מַה פְּתוּב, וְנַח בֶּן שֵׁשׁ
מֵאוֹת שָׁנָה וְגו'. וְכִי לְמַה בֹּא
הַחֲשָׁבוֹן הַזֶּה לְמִנּוֹת? אֶלָּא אֵילוּ
לֹא הִיָּה נַח בֶּן שֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה, לֹא
יְכַנֵּס לְתַבְּחָה וְלֹא יִתְחַבֵּר עִמָּה. כִּיּוֹן
שֶׁהַשְּׁתֵּלִים בְּשֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה, אִזְ
הַתְּחַבֵּר עִמָּה.

וְעַל כֵּן, מִיּוֹם שֶׁהַשְּׁתֵּלִים חֲטָאִם
שֶׁל בְּנֵי הָעוֹלָם, חֲכָה לָהֶם הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא עַד שֶׁהַשְּׁתֵּלִים נַח בְּשֵׁשׁ
מֵאוֹת שָׁנָה, וְנִשְׁלַמָּה דְּרַגְתּוֹ כְּרָאוּי
וְהִיָּה צְדִיק שְׁלֵם, וְאִזְ נִכְנֵס לְתַבְּחָה.
וְהַכֵּל כְּמוֹ שְׁלַמְעֵלָה.

וְנַח בֶּן שֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה, כְּמוֹ
שְׁאִמְרֵנוּ. וְלִכֵּן לֹא נְאֻמַּר כְּכֶן שֵׁשׁ
מֵאוֹת שָׁנָה (ר"א כְּגַר שֶׁשֶׁת צְדִירֵי הַעוֹלָם).
עוֹד פְּתַח וְאָמַר, וְאֲנִי הֲנָנִי מִבִּיא
אֶת הַמְּבוּל מִיָּם. מַה הַטַּעַם הֲנָנִי
כִּיּוֹן שְׁאִמְרֵנוּ וְאֲנִי? אֶלָּא אֲנִי, אֲנָכִי,
[הֲנָנִי] - הַכֵּל זֶה דְּכָר אֶחָד.

בֹּא רָאָה, בְּכָל מְקוֹם אֲנִי נַעֲשֶׂה
גּוּף לְנִשְׁמָה, וְדָאִי שְׁמַקְבְּלָת מִמַּה
שְׁלַמְעֵלָה, וְלִכֵּן נִרְמַז בְּאוֹת
הַבְּרִית, שְׁכַתוֹב אֲנִי הִנֵּה בְּרִיתִי
אִתְּךָ. אֲנִי שְׁקִימָת בְּגִלּוּי מְזַמְנָת
לְדַעַת, אֲנִי כִּסְא לְמַה שְׁלַמְעֵלָה,
אֲנִי שְׁעוּשָׂה נְקֻמוֹת לְדוּרֵי דוּרוֹת.
וְאֲנִי - כּוֹלֵל זְכָר וְנִקְבָּה כְּאֶחָד.
אֲחֵר כֶּךָ נִרְשָׁם לְבִדּוֹ, שֶׁהַזְּדַמְן
לְעִשׂוֹת דִּין. הֲנָנִי. מִבִּיא אֶת
הַמְּבוּל מִיָּם.

כִּיּוֹן שְׁאִמְרֵנוּ מִבִּיא אֶת הַמְּבוּל, לֹא
יְדַעְנּוּ שֶׁהוּא מִיָּם? אֶלָּא אֶת
הַמְּבוּל, לְרַבּוֹת מְלֵאךְ הַמּוֹת. שְׁאָף
עַל גַּב שְׁהִיּוּ מִיָּם, הַמְּשַׁחִית [לְהַשְׁחִית
בְּהֵם] [הוּוּ] הוֹלֵךְ בְּעוֹלָם לְהַשְׁמִיד
בְּאוֹתָם הַמִּיָּם. אֲנִי ה' - כֶּךָ שְׁנִינוּ,
נְאֻמָּן אֲנִי לְשִׁלְמָ שְׁכָר טוֹב
לְצַדִּיקִים וְלַהַפְרַע מִהַרְשָׁעִים.
וְלִכֵּן הַבְּטִיחַ לָהֶם הַפְּסוּק
לְצַדִּיקִים בְּאֲנִי, לְשִׁלְמָ שְׁכָר טוֹב
שְׁלָהֶם לְעוֹלָם הַבָּא. וְאִיִּם

מְרַשִּׁיעֵיָא. וְכִגְיָן כֶּךָ אִבְטַח לֹון קָרָא לְצַדִּיקָיָא בְּאֲנִי לְשִׁלְמָ אֲגַר טַב

דְּלִהוֹן לְעֶלְמָא דְאַתִּי. וְאַגְזִים לְרִשְׁיַעְיָא
לְאַתְפָּרַע מִנִּיּהוּ לְעֶלְמָא דְאַתִּי בְּאַנִּי.

רִשְׁחַת כָּל בֶּשֶׂר. כְּמָה דְּאוּקִימְנָא דְדָא הוּא
מִחֻבְלָא דְעֶלְמָא. וְעַל דָּא כְּתִיב, (שמות יב)
וְלֹא יִתֵּן הַמִּשְׁחִית לְבָא אֶל בְּתִיכֶם לְנִגּוּף. וְדָא
הוּא לְשַׁחַת כָּל בֶּשֶׂר מִסְטָרָא דְקִץ כָּל בֶּשֶׂר בָּא
לְפָנֵי. דְּהָא כִּיּוֹן דְּמִטָּא זְמַנָּא דְּאוּרִיף לִוֵּן
קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא (ד"א ל"ג וְאוּרִיף לִוֵּן) עַד דְּאַשְׁלִים נַח
לְשֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה כְּדִין לְשַׁחַת כָּל בֶּשֶׂר. אָמַר
הֲכִי אוּלִיפְנָא מִשְׁמִיָּה דְּרַבִּי יִצְחָק (ס"א בְּרַבִּי יוֹסִי
מְחוּזָא) דְּאָמַר לֵן (כ"א הָא דְּאָמַרִי לְכוּן).

פְּתַח וְאָמַר, (ישעיה לח) אֲמַרְתִּי לֹא אֲרָאָה יְהוָה יְהוָה
בְּאַרְצֵן הַחַיִּים לֹא אֲבִיט אָדָם עוֹד עִם
יוֹשְׁבֵי חֲדָל. אֲמַרְתִּי לֹא אֲרָאָה יְהוָה, כְּמָה
אַטִּימִין אַנוּן בְּנֵי נֶשֶׂא דְלֹא יִדְעִין וְלֹא מִשְׁגִּיחִין
בְּמַלְי דְּאוּרִיַּתָּא, אֶלָּא מִסְתַּפְּלִי בְּמַלוּי דְּעֶלְמָא
וְאַתְנַשִּׁי מִנִּיּהוּ רוּחָא דְּחֻכְמָתָא.

דְּכַד בַּר נֶשֶׁ אֶסְתַּלַּק מֵהָאֵי עֶלְמָא וְיַהִיב
חוּשְׁבְּנָא לְמֵאֲרִיָּה מִכָּל מַה דְּעַבַּד בְּהָאֵי
עֶלְמָא בְּעוֹד דְּאִיְהוּ קָאִים רוּחָא וְגוּפָא כְּחֲדָא
וְחַמִּי מַה דְּחַמִּי, עַד דְּאַזִּיל לְהֵוּא עֶלְמָא וּפְגַע
לִיָּה לְאָדָם הֲרֵאשׁוֹן יִתִּיב לְתַרְעָא דְּגַנְתָּא דְּעַדָן
לְמַחְמִי כָּל אַנוּן דְּנַטְרוּ פְּקוּדֵי דְּמֵאֲרִיְהוֹן וְחֲדֵי
בְּהוּ.

וְכַמָּה צְדִיקָא סְתַרְנִיָּה דְּאָדָם. אַנוּן דְּאַתְמַנְעוּ
מֵאַרְחָא דְּגִיְהֵנָם וְסִטוּ לְגַבֵּי אַרְחָא דְּגֵן
עַדָן. וְאַלִּין אַקְרוּן יוֹשְׁבֵי חֲדָל. וְלֹא כְּתִיב
יוֹשְׁבֵי חֲדָל. בְּגִין דְּלֹא הוּוּ כְּמוּ חוּלְדָּה דְּגַרְרָא
וּמִנְחָא וְלֹא יִדְעָא לְמֵאֵן שְׂבָקָא. אֶלָּא יוֹשְׁבֵי
חֲדָל. כְּמָה דְּאַתְ אָמַר, (ישעיה ב) חֲדָלוּ לָכֶם מִן
הָאָדָם וְגו' (אֶלָּא יוֹשְׁבֵי חֲדָל) דְּאַתְמַנְעוּ לִוֵּן מֵאַרְחָא
דְּגִיְהֵנָם. וְאַתְקִיפוּ בְּהוּ לְאַעְלָא לְהוּ בְּגַנְתָּא
דְּעַדָן.

לְרִשְׁעִים לְהַפְרַע מֵהֶם לְעוֹלָם
הֲבֵא בְּאַנִּי.
רִשְׁחַת כָּל בֶּשֶׂר - כְּמוּ
שְׁהַעֲמַדְנוּ, שְׁזַהוּ הַמִּשְׁחִית שֶׁל
הָעוֹלָם, וְעַל זֶה כְּתוּב (שמות יב)
וְלֹא יִתֵּן הַמִּשְׁחִית לְבָא אֶל
בְּתִיכֶם לְנִגּוּף. וְזֶה הוּא לְשַׁחַת
כָּל בֶּשֶׂר, מִצַּד שֶׁל קִץ כָּל בֶּשֶׂר
בָּא לְפָנֵי. שְׁהֵרִי פִּיּוֹן שְׁהִגִיעַ זְמַן
שְׁחָפָה לְהֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
[ד"א וְחָפָה לְהֶם] עַד שְׁהַשְׁלִים נַח
לְשֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה, אִזּוּ לְשַׁחַת כָּל
בֶּשֶׂר. אָמַר, כִּף לְמַדְנֵי מִשְׁמוּ
שֶׁל רַבִּי יִצְחָק [ס"א בְּרַבִּי יוֹסִי מְחוּזָא],
שְׂאֵמַר לֵנוּ, [ס"א זֶה שְׂאֵמַרְתִּי לְכֶם].
פְּתַח וְאָמַר, (ישעיה לח) אֲמַרְתִּי לֹא
אֲרָאָה יְהוָה יְהוָה בְּאַרְצֵן הַחַיִּים לֹא
אֲבִיט אָדָם עוֹד עִם יוֹשְׁבֵי חֲדָל.
אֲמַרְתִּי לֹא אֲרָאָה יְהוָה, כְּמָה
אַטִּימִים הֵם בְּנֵי אָדָם שֶׁלֹּא
יִדְעִים וְלֹא מִשְׁגִּיחִים בְּדַבְּרֵי
הַתּוֹרָה, אֶלָּא מִסְתַּפְּלִים בְּדַבְּרֵי
הָעוֹלָם וְנִשְׁפַּחַת מֵהֶם רוּחַ
חֻכְמָה.
שְׂבִשְׂאָדָם מִסְתַּלַּק מֵהָעוֹלָם
הַזֶּה וְנוֹתֵן חֻשְׁבוֹן לְרַבּוּנוּ מִכָּל
מַה שְׁעָשָׂה בְּעוֹלָם הַזֶּה בְּעוֹד
שֶׁהוּא קָיָם רוּחַ וְגוּף כְּאַחַד,
וְרוּאָה מַה שְׂרוּאָה, עַד שְׁהוּלֵף
לְאוֹתוֹ עוֹלָם וּפּוֹגֵשׁ בְּאָדָם
הֲרֵאשׁוֹן יוֹשֵׁב בְּשַׁעַר גֵּן עַדָן
לְרֵאוֹת כָּל אוֹתָם שְׂשִׁמְרוּ אֵת
מִצְוֹת רַבּוֹנָם וְשִׁמַּח בָּהֶם.
וְכַמָּה צְדִיקִים סָבִיב אָדָם. אֵלוּ
שְׁנַמְנְעוּ מִדְּרָף הַגִּיְהֵנָם וְסִטוּ
לְדְרָף גֵּן הָעַדָן, וְאַלֶּה נִקְרְאִים
יוֹשְׁבֵי חֲדָל. וְלֹא כְּתוּב יוֹשְׁבֵי
חֲדָל, כִּי אֵינָם כְּמוּ חֲלָדָה
שְׁגוֹרְרֵת וּמְנִיחָה וְלֹא יוֹדַעַת לְמִי
מְנִיחָה, אֶלָּא יוֹשְׁבֵי חֲדָל, כְּמוּ
שְׂנַאֲמַר (שם ב) חֲדָלוּ לָכֶם מִן
הָאָדָם וְגו', (אֶלָּא יוֹשְׁבֵי חֲדָל) שְׁנַמְנְעוּ
מִדְּרָף הַגִּיְהֵנָם, וְהִחְזִיקוּ בָהֶם
לְהַכְנִיסָם בְּגֵן עַדָן.

דָּבַר אַחַר יוֹשְׁבֵי חֶדְלָא אֲנוּן מְרִיהוּן דְּתִשְׁבּוּבָה
דְּמִנְעוּ גְרַמְיִיהוּ מֵאֲנוּן חוּבִין דְּחִיבֵינָא.
וּבְגִין דְּאָדָם הָרָאוּן תָּב בְּתִיבְתָא קָמִי
מֵאֲרִיָה. יְתִיב (נ"א עם) עַל אֲנוּן דְּאֵתְמַנְעוּ
מִחוּבִיָּהוּן וְאֲנוּן בְּנֵי חֶדְלָא. כְּמָה דְּאֵתְ אָמַר,
(תהלים לט) אֲדַעָה מָה חֶדְלָא אָנִי. וּבְגִין כְּוָּ אִיהוּ
יְתִיב לְתַרְעָא דְּגַנְתָּא דְּעַדְן וְחֲדִי בְּהוּ בְּצַדִּיקָא
דְּאֵתְיִין בְּהֵוָה אֹרְחָא דְּגַנְתָּא דְּעַדְן.

תָּא חֲזִי, מָה כְּתִיב אֲמַרְתִּי לֹא אֶרְאֶה יְהוָה. וְכִי
מָאן יְכִיל לְמַחְמִי יְהוָה. אֲלֵא סוּפָא דְקָרָא
אוּכַח דְּכְתִיב יְהוָה בְּאַרְצֵי הַחַיִּים. תָּא חֲזִי, כִּד
סְלָקִין נְשַׁמְתִּין לְאַתְרַּ צְרוּרָא דְחַיִּי. תַּמָּן
מִתְהַנֵּן בְּזִהְרָא דְאַסְפְּקִלְרִיָּא דְנְהָרָא דְנְהִיר
(דף טו ע"א) מֵאַתְרַּ עֲלָאָה דְכֻלָּא. וְאִילוּ לֹא
מִתְלַבְּשָׁא נְשַׁמְתָּא בְּזִהְרָא דְלְבוּשָׁא אַחְרָא לֹא
תִּיכּוּל לְאַתְקַרְבָּא לְמַחְמִי הֵוָה נְהוּרָא. וְרוּזָא
דְּמִלָּה כְּמָה דִּיהִבִּי לְנְשַׁמְתָּא לְבוּשָׁא
דְּמִתְלַבְּשָׁא בֵּיה לְמִיקָם בְּהֵאֵי עֲלָמָא. הָכִי נְמִי
יְהִיבִי לָה לְבוּשָׁא דְזִהְרָא עֲלָאָה לְמִיקָם בֵּיה
בְּהֵוָה עֲלָמָא וְלְאַסְתְּפֻלָּא בְּגוּ הֵוָה
אַסְפְּקִלְרִיָּא דְנְהָרָא מְגוּ הֵוָה אֶרְצֵי הַחַיִּים.

תָּא חֲזִי, מִשָּׁה לֹא יְכִיל לְקַרְבָּא לְאַסְתְּפֻלָּא
בְּמָה דְאַסְתְּפֻלָּא אֲלֵא כִּד אֲתַלְבֵּשׁ
בְּלְבוּשָׁא אַחְרָא כְּמָא דְאֵתְ אָמַר (שמות כד) וַיָּבֵא
מִשָּׁה בְּתוֹף הָעֲנָן וַיַּעַל אֶל הָהָר. וְתַרְגּוּם
בְּמַצִּיעוֹת עֲנָנָא. וְאַתְלַבֵּשׁ בְּהָ כְּמָאן דְּאַתְלַבֵּשׁ
בְּלְבוּשָׁא. וּבְגִין דָּא (שמות כ) וּמִשָּׁה נִגַּשׁ אֶל
הָעֲרֶפֶל אֲשֶׁר שָׁם הָאֱלֹהִים וּכְתִיב, (שמות כד)
וַיָּבֵא מִשָּׁה בְּתוֹף הָעֲנָן וְגו' וַיְהִי מִשָּׁה בְּהָרַ
אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה וַיְכִיל לְאַסְתְּפֻלָּא
בְּמָה דְאַסְתְּפֻלָּא.

בְּגוּוֹנָא דָּא מִתְלַבְּשִׁין נְשַׁמְתְּהוּן דְּצַדִּיקָא
בְּהֵוָה עֲלָמָא בְּלְבוּשָׁא כְּגוּוֹנָא

דָּבַר אַחַר יוֹשְׁבֵי חֶדְלָא - אֲלוּ
בְּעֲלֵי תִשְׁבּוּבָה שְׁמַנְעוּ עֲצָמָם
מֵאוֹתָם חֲטָאֵי הַרְשָׁעִים. וּמִשׁוּם
שְׂאָדָם הָרָאוּן שֵׁב בְּתִשְׁבּוּבָה
לְפָנֵי רַבּוּנּוּ, יוֹשֵׁב [עם] עַל אוֹתָם
שְׁנַמְנְעוּ מִחֲטָאֵיהֶם וְהֵם בְּנֵי
חֶדְלָא, כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר (תהלים לט)
אֲדַעָה מָה חֶדְלָא אָנִי. וְלִכְּוּ הוּא
יוֹשֵׁב בְּשַׁעַר גֵּן הָעֵדֶן וְשַׁמַּח
בְּצַדִּיקִים שְׂפָאִים בְּאוֹתָהּ דְּרַף
שֶׁל גֵּן עֵדֶן

בֵּא רְאֵה מָה כְּתוּב, אֲמַרְתִּי לֹא
אֶרְאֶה יְהוָה. וְכִי מִי יְכֹוֹל לְרְאוֹת
יְהוָה? אֲלֵא סוּף הַכְּתוּב מוֹכִיחַ,
שְׁכַתּוּב יְהוָה בְּאַרְצֵי הַחַיִּים. בֵּא
רְאֵה, כְּשֶׁהַנְּשַׁמּוֹת עוֹלוֹת לְמִקּוּם
צְרוּר הַחַיִּים, שָׁם נִהְיִים בְּזִהְרָא
שֶׁל הָאַסְפְּקִלְרִיָּא שְׁמַאֲרִיָּה
מִהַמְקוּם הָעֲלִיּוֹן שֶׁל הַכֹּל. וְאִילוּ
לֹא הִתְלַבְּשָׁה הַנְּשַׁמָּה בְּזִהְרָא שֶׁל
לְבוּשׁ אַחֵר, לֹא תוּכַל לְהִתְקַרֵּב
לְרְאוֹת אֶת אוֹתוֹ הָאוֹר. וְסוּד
הַדָּבָר - כְּמוֹ שְׁנוֹתְנִים לְנְשַׁמָּה
לְבוּשׁ שְׁמִתְלַבֵּשֵׁת בּוֹ לְעַמֵּד
בְּעוֹלָם הַזֶּה, כִּף גַּם נוֹתְנִים לָהּ
לְבוּשׁ שֶׁל זֶהר עֲלִיּוֹן לְעַמֵּד בְּהָ
בְּאוֹתוֹ עוֹלָם וְלְהַסְתַּפֵּל בְּתוֹף
אוֹתָהּ אֲסְפְּקִלְרִיָּה שְׁמַאֲרִיָּה מִתוֹף
אוֹתָהּ אֶרְצֵי הַחַיִּים.

בֵּא רְאֵה, מִשָּׁה לֹא יְכֹוֹל לְהִתְקַרֵּב
לְהַסְתַּפֵּל בְּמָה שֶׁהַסְתַּפֵּל אֲלֵא
כְּשֶׁהַתְּלַבֵּשׁ בְּלְבוּשׁ אַחֵר, כְּמוֹ
שְׁנַאֲמַר (שמות כד) וַיָּבֵא מִשָּׁה בְּתוֹף
הָעֲנָן וַיַּעַל אֶל הָהָר. וְתַרְגּוּם,
בְּאַמְצִיעוֹת הָעֲנָן. וְהַתְּלַבֵּשׁ בּוֹ
כְּמִי שְׁמִתְלַבֵּשׁ בְּלְבוּשׁ. וְלִכְּוֹן (שם)
וּמִשָּׁה נִגַּשׁ אֶל הָעֲרֶפֶל אֲשֶׁר
שָׁם הָאֱלֹהִים, וּכְתוּב (שם כד) וַיָּבֵא
מִשָּׁה בְּתוֹף הָעֲנָן וְגו', וַיְהִי מִשָּׁה
בְּהָרַ אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים
לַיְלָה, וְיְכֹוֹל לְהַסְתַּפֵּל בְּמָה
שֶׁהַסְתַּפֵּל.

כְּמוֹ זֶה מִתְלַבְּשׁוֹת נְשַׁמּוֹת
הַצַּדִּיקִים בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם בְּלְבוּשׁ

דְּהֵיּוּא עֲלָמָא דְּלֹא יִתְנַהֵג אֶלָּא בְּלְבוּשָׁא
כְּגוֹוֵנָא דָּא וְקִיּוּמִי לְאִסְתַּפְּלָא בְּנַהוּרָא דְּנַהִיר
בְּהֵיּוּא אֶרֶץ הַחַיִּים. וְזֵהוּ יָהּ יָהּ בְּאֶרֶץ
הַחַיִּים. דְּהֵוּ סָבִיר דְּלֹא יִזְכִּי לְהֵהוּא נַהוּרָא
וְלֵהֵהוּא אִסְתַּפְּלוּתָא בְּגִין דְּנַהִירָא דְּנִגִיד פָּסִיק
לִיהּ וְלֹא אוֹלִיד. לֹא אַבִּיט אָדָם עוֹד דָּא אָדָם
קְדַמָּאָה כְּמָה דְּאִתְמַר.

כְּמוֹ שֶׁל אוֹתוֹ הָעוֹלָם, שֶׁלֹּא
יִתְנַהֵג אֶלָּא בְּלְבוּשׁ כְּמוֹ זֶה,
וְעוֹמְדִים לְהִסְתַּפֵּל בְּאוֹר הַמְּאִיר
בְּאוֹתָהּ אֶרֶץ הַחַיִּים. וְזֵהוּ יָהּ יָהּ
בְּאֶרֶץ הַחַיִּים, שֶׁהִיָּה סָבִיר שֶׁלֹּא
יִזְכֶּה לְאוֹתוֹ אוֹר וְלֵאוֹתָהּ
הִסְתַּפְּלוּת, מִשׁוּם שֶׁהִנְהִיר
הַשׁוֹפֵעַ מִפְּסִיק אוֹתוֹ וְלֹא הוֹלִיד.
לֹא אַבִּיט אָדָם עוֹד - זֶה אָדָם
הַרְאוּן, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאָר.

וְכָל דָּא לְמָה. בְּגִין דְּאִמַר לִיהּ נְבִיאָה כִּי מֵת
אִתָּה בְּהַאי עֲלָמָא וְלֹא תַחֲיָה לְהֵהוּא
עֲלָמָא. בְּגִין. דְּמֵאֵן דְּלֹא (הוּח) אוֹלִיד בְּנִין
בְּהַאי עֲלָמָא, כִּד נְפִיק מִנִּיהּ מְתַרְכִּין לִיהּ מְכַל
מַה דְּאִמְרִין. וְלֹא שְׂרִיא לְמַחְמִי בְּהֵהוּא נַהוּרָא
דְּנַהִיר (כַּל שְׁבוֹן וְכַל שְׁבוֹן שְׂאֵר עֲמָא וְשְׂאֵר בְּנֵי נִשְׂאָ). וְמָה
חִזְקִיָּה דְּהוּה לִיהּ זְכוּת אַבוּת וְאִיהוּ זְכָאָה
צְדִיק וְחִסִּידָא כְּף. כַּל שְׁפָן מָאֵן דְּלִית לִיהּ
זְכוּת אַבוּת וְחִטִּי קִמִּי מְאִרִיָּה.

וְכָל זֶה לְמָה? כִּי אָמַר לוֹ הַנְּבִיאָה,
כִּי מֵת אִתָּה - בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְלֹא
תַחֲיָה - לְעוֹלָם הַבָּא. מִשׁוּם שֶׁמִּי
שֶׁלֹּא (הוּח) מוֹלִיד בְּנִים בְּעוֹלָם
הַזֶּה, כְּשִׁיּוֹצֵא מִמֶּנּוּ, מְגַרְשִׁים
אוֹתוֹ מִכָּל מַה שְׂאִמְרֵנוּ, וְלֹא
שׁוֹרָה לְרֵאוֹת בְּאוֹתוֹ אוֹר הַמְּאִיר
(כַּל שְׁבוֹן וְכַל שְׁבוֹן לְשֵׁנֵי הַעֲמִים וְשְׂאֵר בְּנֵי הָאָדָם).
וְמָה חִזְקִיָּה שֶׁהִיָּתָה לוֹ זְכוּת
אַבוּת וְהוּא זְכָאִי צְדִיק וְחִסִּיד
כְּף, כַּל שְׁפָן מִי שְׂאִין לוֹ זְכוּת
אַבוּת וְחוּטָא לְפָנֵי רְבוּנוּ.

הַאי לְבוּשָׁא דְּקִאֲמְרִין אִיהוּ (אֲנִינוּ) מַה דְּאִמְרוּ
חֲבֵרִיאַי חֲלוּקָא דְּרַבְּנָן דְּאִתְלַבְּיִשוּ
בְּהֵהוּא עֲלָמָא. זְכָאָה חוּלְקִיהוּן דְּצְדִיקִיא
דְּגִנְזִי לוֹן קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא כְּמָה טְבִין
וְעִידוּנִין לְהֵהוּא עֲלָמָא, עֲלִיָּיהוּ כְּתִיב, (יִשְׁעִיָּה סד)
עֵין לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוֹלַתָּךְ יַעֲשֶׂה לְמַחֲכָה
לוֹ:

הַלְּבוּשׁ הַזֶּה שְׂאִמְרֵנוּ הוּא (חַב)
מַה שְׂאִמְרוּ הַחֲבֵרִים, חֲלוּקָא שֶׁל
רַבְּנָן שְׁמֵתְלַבְּשִׁים בוֹ בְּאוֹתוֹ
הָעוֹלָם. אֲשֶׁרִי חֲלַקְסָא שֶׁל
הַצְדִּיקִים שְׂגָנוּ לְהֵם הַקְדוּשׁ
בְּרוּף הוּא כְּמָה טוֹבוֹת וְעִדוּנִים
לְעוֹלָם הַבָּא, עֲלֵיהֶם כְּתוּב (יִשְׁעִיָּה
סד) עֵין לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוֹלַתָּךְ
יַעֲשֶׂה לְמַחֲכָה לוֹ.

וְאִנִּי הִנְנִי מְבִיא אֶת הַמְּבוּל מִים עַל הָאֶרֶץ.
רַבִּי יְהוּדָה פִּתַּח (במדבר ט) הִמָּה מִי מְרִיבָה
אֲשֶׁר רָבוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת יְיָ וַיִּקְדַּשׁ בָּם. וְכִי
בְּאִתְרָא אַחְרָא לֹא רָבוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת יְיָ. מְאִי
שָׁנָא הָכָא דְּקִאֲמַר הִמָּה מִי מְרִיבָה וְלֹא
אַחְרֵנִין. אֶלָּא הִנְנִי מִי מְרִיבָה הוּוּ וְדָאִי דִּיְהִבוּ
חִילָא וְתוּקְפָא לְמְאִרִיָּהוּן דְּדִינָא לְאִתְתַּקְפָּא.
בְּגִין דְּאִית מִיין מְתוּקִין וְאִית מִיין מְרִירָן.
אִית מִיין צְלִילָן וְאִית מִיין עֲכִירָן. אִית מִיין
שְׁלָם וְאִית מִיין קִטְטוּ. וְעַל דָּא הִמָּה מִי

וְאִנִּי הִנְנִי מְבִיא אֶת הַמְּבוּל מִים
עַל הָאֶרֶץ. רַבִּי יְהוּדָה פִּתַּח,
(במדבר ט) הִמָּה מִי מְרִיבָה אֲשֶׁר
רָבוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת ה' וַיִּקְדַּשׁ
בָּם. וְכִי בְּמִקּוּם אַחַר לֹא רָבוּ בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל אֶת ה' ? מַה שׁוֹנָה כְּאֵן
שְׂאִמַר הִמָּה מִי מְרִיבָה, וְלֹא
אַחְרִים? אֶלָּא מִי הַמְּרִיבָה הִלְלוּ
הִיו וְדָאִי שְׁנַתְנוּ כַּח וְחִזְקָא לְכַעֲלִי
הַדִּין לְהַתְחַזֵּק. מִשׁוּם שֶׁיֵּשׁ מִים
מְתוּקִים וּמִים מְרִירִים. יֵשׁ מִים
צְלִילִים וְיֵשׁ מִים עֲכוּרִים. יֵשׁ מִי
שְׁלָם וּמִי קִטְטָה. וְעַל זֶה, הִמָּה

מְרִיבָה אֲשֶׁר רָבוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת יי, דְּאִמְשִׁיכוּ
עַל־יֵהוּ לְמֵאן דְּלֹא אֶצְטְרִיף וְאִסְתְּאִיבוּ בֵּיה
הָדָא הוּא דְכְתִיב וַיִּקְדַּשׁ בָּם.

אָמַר לִיה רַבִּי חֲזַקְיָה אִי הָכִי מָאִי וַיִּקְדַּשׁ
וַיִּקְדְּשׁוּ מִיבְעֵי לִיה. אֶלָּא מְלָה
אִסְתְּלִיקַת. וַיִּקְדַּשׁ אֶתְפָּגִים מֵאן דְּלֹא
אֶצְטְרִיף. כְּבִיכּוּל דְּאֶתְפָּגִימַת סִיְהֶרָא. וַיִּקְדַּשׁ
לָאו לְשִׁבְחָא אִיהוּ הָכָא. וְאִנִּי הִנְנִי מְבִיא אֶת
הַמְּבּוּל כְּמָה דְּאִוְקִימָנָא לְאִיִּתְאָה מְחַבְּלָא
עַל־יֵהוּ כְּמָה דְּאִנּוּן אִסְתְּאָבוּ בֵּיה.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי ווִי לֹוֶן לְרִשְׁיַעֲיָא דְלֹא כְּעֵאן
לְאֶתְבָּא קָמִי קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא עַל
חֻבְיָהוּן בְּעוּד דְּאִנּוּן בְּהָאִי עֲלֵמָא. דְּכַד בַּר
נָשׁ אֶתִּיב וְאֶתְנַחֵם עַל חֻבְוִי. קְדָשָׁא בְּרִיף
הוּא מְחִיל לִיה. וְכָל אִנּוּן דְּמִתְתַּקְּפִין
בְּחֻבְיָהוּ וְלֹא בְּעוּ לְאֶתְבָּא קָמִי קְדָשָׁא בְּרִיף
הוּא עַל (חֻבְוִי) חֻבְיָהוּן. לְבַתֵּר (יִנְפִלו) יִנְפְּלוּ
לְגִיְהֵנָם וְלֹא יִסְקוּן לִיה מִתְמָן לְעֲלָמִין.

הָא חֲזִי, בְּגִין דְּאֶתְקִיפוּ לְבִיָּהוּ כָּל אִנּוּן דְּרָא
דְּנַח וּבְעוּ לְאֶחְזָאָה חֻבְיָהוּ בְּאֶתְגְּלֵלָא.
קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא אִיִּתִי דִּינָא עַל־יֵהוּ בְּהוּא
גְּוּוּנָא. אָמַר רַבִּי יִצְחָק וְאֶפִּילוּ כַּד חֲטִי בַר נָשׁ
בְּאֶתְפָּסִיא קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא רַחֲמָן. וְאִי תַב בַּר
נָשׁ לְגַבִּיָּה חָפִי עַל־יָהּ וּמְחִיל לִיה וְשָׁבִיק לִיה.
וְאִי לָא, גְּלִי לִיה לְעֵינֵי כָּלָא. מְנַלָּן מְסוּטָה.

וְהִי נָמִי אֶתְמַחוּן אֲלִין חֲיִיבִיא מְאַרְעָא
בְּאֶתְגְּלֵלָא. וְהִיף אֶתְמַחוּן. אֶלָּא דְהוּוּ
נְפָקִי מִיָּא וְהוּוּ רְתִיחָן מִן תְּהוּמָא וְסָלְקִי
וְאֶעְבַּר מִנִּיָּהוּ מְשָׁכָא. וְכִיּוֹן דְּאֶעְבַּר מִנִּיָּהוּ
מְשָׁכָא הָכִי נָמִי בְּשָׂרָא וְלֹא אֶשְׁתְּאָרוּ אֶלָּא
בְּגַרְמִיָּהוּ לְחוּד. לְקִימָא דְכְתִיב וַיִּמְחוּ מִן
הָאָרֶץ. וְכָל אִנּוּן גְּרַמִּי אֶתְפָּרְדִּין דָּא מִן דָּא
וְלֹא אֶשְׁתְּאָרוּ כְּחָדָא. וּמְכָלָא אֶתְעַבְּרוּ

מִי מְרִיבָה אֲשֶׁר רָבוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל
אֶת ה', שֶׁהִמְשִׁיכוּ עֲלֵיהֶם אֶת מִי
שֶׁלֹּא צָרִיף וְנִטְמָאוּ בוֹ. זֶהוּ
שְׁכַתוּב וַיִּקְדַּשׁ בָּם.

אָמַר לוֹ רַבִּי חֲזַקְיָה, אִם כֵּן, מַה
זֶה וַיִּקְדַּשׁ? הֲיֵה צָרִיף לְהִיּוֹת
וַיִּקְדְּשׁוּ! אֶלָּא הִדְבָּר עֲלֵה.
וַיִּקְדַּשׁ - נִפְגַּם מִי שֶׁלֹּא צָרִיף.
כְּבִיכּוּל שֶׁנִּפְגַּמָּה הִלְבְּנָה. וַיִּקְדַּשׁ
אִינוּ לְשִׁבְחָא כָּאן. וְאִנִּי הִנְנִי מְבִיא
אֶת הַמְּבּוּל, כְּמוֹ שֶׁבְּאָרְנוּ,
לְהִבִּיא מִשְׁחִית עֲלֵיהֶם כְּמוֹ שֶׁהֵם
נִטְמָאוּ בוֹ.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אוֹי לְרִשְׁעִים
שֶׁלֹּא רוֹצִים לְשׁוּב לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא עַל חֲטָאֵיהֶם בְּעוּד
שֶׁהֵם בְּעוֹלָם הַזֶּה. שְׁכָשְׁאָדָם שֶׁב
וּמִתְנַחֵם עַל חֲטָאוֹ, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא מוֹחֵל לוֹ, וְכָל אוֹתָם
שֶׁמִּתְחַזְּקִים בְּחֲטָאֵיהֶם וְלֹא רָצוּ
לְשׁוּב לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל
[חֲטָאִים] חֲטָאֵיהֶם, אַחֵר כֵּן [פֶּל]
יִפְּלוּ לְגִיְהֵנָם וְלֹא יֵעָלוּ מִשָּׁם
לְעוֹלָמִים.

בֵּא רָאָה, מִשׁוּם שְׁחֻזְקוֹ אֶת לְבָם
כָּל אוֹתָם דוֹרוֹ שֶׁל נַח וְרָצוּ
לְהִרְאוֹת חֲטָאֵם בְּגִלּוּי, הִבִּיא
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עֲלֵיהֶם הַדִּין
בְּאוֹתוֹ הַגָּוֶן. אָמַר רַבִּי יִצְחָק,
אֶפֶּלוּ כְּשִׁחוּטָא אָדָם בְּנִסְתֵּר,
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רַחֲמָן. וְאִם
שָׁב בֶּן הָאָדָם אֵלָיו, מְכַסֶּה עָלָיו
וּמוֹחֵל לוֹ וּמוֹתֵר לוֹ. וְאִם לֹא,
הוּא מְגַלֶּה אוֹתוֹ לְעֵינֵי כָּל מִנִּין
לְנוֹ? מְסוּטָה.

וְכֵן גַּם נִמְחוּ הַרְשָׁעִים הַלְלוּ
מִהָאָרֶץ בְּגִלּוּי. וְאִיף נִמְחוּ? אֶלָּא
שְׁהִיּוּ יוֹצְאִים מֵיָם, וְהִיּוּ רוֹתַחִים
מִהִתְהוּם, וְעוֹלִים וּמְעַבְּרִים
מֵהֵם אֶת עוֹרָם. וְכִיּוֹן שֶׁהִעְבַּר
מֵהֵם הָעוּר - כֵּן גַּם הַבְּשׂוּר, וְלֹא
נִשְׂאָרוּ אֶלָּא בְּעֶצְמוֹת שֶׁלָּהֶם
בְּלִבָּד, לְקַיֵּם אֶת מַה שְׁכַתוּב
וַיִּמְחוּ מִן הָאָרֶץ. וְכָל אוֹתָם

העצמות נפרדו זו מזו ולא נשארו כאחד, ומהכל העברו מהעולם. רבי יצחק אמר, וימחו מן הארץ, מה זה וימחו? כמו שנאמר ימחו מארץ חיים. מכאן למדנו, שאין להם תחיה לעולמים ולא יקומו בדין.

והקמתי את בריתי אִתְּךָ. אמר רבי אלעזר, מכאן קיום הברית למעלה פקיום הברית למטה, משמע שפתיב אִתְּךָ. ואמר רבי אלעזר, מכאן למדנו, שכל שצדיקים בעולם, מתקיים העולם למעלה ולמטה. אמר רבי שמעון, דבר נסתר הוא, כשהתעוררות הזכר לנקבה כשהוא מקנא לה

בא ראה סוד הדבר, כשצדיק יש בעולם, מיד השכינה לא זזה ממנו והשתוקקותה בו. ואז השתוקקות שלמעלה אליה באהבה כהשתוקקות הזכר לנקבתו כשהוא מקנא לה. ועל זה, והקמתי את בריתי אִתְּךָ. ההשתוקקות מתעוררת בגלגלך. כמו זה (בראשית יז) ואת בריתי אקים את יצחק.

והקמתי את ברית אִתְּךָ, להיות אות בריתי בעולם, ואחר כך ובאת אל התבה. שאלמלא אינו צדיק (ברית), לא יכנס לתבה. שהרי לא מתחבר לתבה, רק צדיק. ולכן ובאת אל התבה, והרי זה נתבאר. אמר רבי אלעזר, בכל זמן שבני אדם יאחזו בברית זו ולא יעזבו אותה, אין עם ולשון בעולם שיוכלו להרע להם. ונח החזיק בברית זו ושמר אותה, ולכן שמר אותו הקדוש ברוך הוא (ובל אשר לו). וכל בני דורו לא שמרו אותה, ולכן העביר אותם הקדוש ברוך הוא מהעולם. והרי נאמר, באותו חטא ממש שהם חטאו - באותו גון נמחו מהעולם.

מעלמא. רבי יצחק אמר וימחו מן הארץ, מאי וימחו, כמה דאת אמר ימחו מספר חיים. מכאן אוליפנא דלית לון תחיה לעלמין ולא יקומו בדינא. (דף טו ע"ב).

והקומותי את בריתי אִתְּךָ. אמר רבי אלעזר מהכא קיומא דברית לעילא כקיומא דברית לתתא. משמע דכתיב אִתְּךָ. ואמר רבי אלעזר מכאן אוליפנא דכד זכאין אנון בעלמא אתקיים עלמא לעילא ותתא. אמר רבי שמעון מלה סתים איהו. כד אתערותא דדכורא לגבי נוקבא כד איהו מקני לה.

הא חזי, רזא דמלה כד צדיקא איהו בעלמא מיד שכינתא לא אתעדיותא מגיה ותיאובתא דילה ביה. כדין תיאובתא דלעילא לגבה ברחימו כתיאובתא דדכורא לנוקביה כד איהו מקני לה. ועל דא והקומותי את בריתי אִתְּךָ. אתער תיאובתא בגינה. כגוונא דא (בראשית יז) ואת בריתי אקים את יצחק.

והקומותי את בריתי אִתְּךָ למהוי את בריתי בעלמא. ולבתר ובאת אל התבה, דאלמלא לאו איהו צדיק (ברית) לא ייעול לתיבותא דהא לא אתחבר לתבה בר צדיק, ובגיני כך ובאת אל התבה והא אתמר.

אמר רבי אלעזר בכל זמנא דבני נשא יתאחדון בברית דא, ולא ישפקון ליה, לית עם ולישן בעלמא דייכול לאבאשא לון. ונח אתקיף בברית דא ונטר ליה, בגיני כך קדשא בריך הוא נטר ליה (ובל דליה). וכל בני דריה לא נטרו ליה, בגין כך קדשא בריך הוא אעבר לון מעלמא. והא אתמר בההוא חובא ממש דאנון חאבו בההוא גוונא אתמחו מעלמא.

רבי יהודה הנה מצוי לפני רבי שמעון, והיו עוסקים בפסוק הזה שכתוב (מלכים-א יח) וירפא את מזבח ה' ההרוס. מה זה וירפא? בא ראה, בימי אליהו כל ישראל עזבו את הקדוש ברוך הוא ועזבו את ברית המילה שלהם. כשבא אליהו וראה שעזבו בני ישראל ברית מילה הזו והעבירו מהם את הברית הזו.

בין שראה כף אליהו, בא לתקן דבר במקומו. בין שהקריב דבר למקומו - הפל התרפא. זהו שכתוב וירפא את מזבח ה' ההרוס. זו ברית המילה ושבא לתקן מובח ה' ההרוס ברית המילה [שנעזבה בעולם, וכתוב (שם) ויקח אליהו שתיים עשרה אבנים כמספר שבטי בני יעקב. זהו תקון של מזבח ה'.

אשר הנה דבר ה' אליו לאמר ישראל יהיה שמך. מה הטעם נזכר כאן ישראל? אלא ודאי ישראל יהיה שמך ודאי להתעלות למעלה ולהשיב את ברית המילה למקומה. והינו שכתוב (שם יט) כי עזבו בריתך בני ישראל, ומשום כך את מזבחתך הרסו.

בא ראה, כל זמן שישראל שמו ברית הקדוש, אז עשו קיום למעלה ולמטה. וכשעזבו את הברית הזאת, אז לא נמצא קיום למעלה ולמטה, שכתוב (ירמיה לג) אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי. ולכן וירפא את מזבח ה' ההרוס. וכי זו רפואה? כף זה ודאי, שהרי מקים את אותו מקום שהאמונה תלויה בו.

בא ראה, גם כף פנחס, בפשה שקנא למעשה זמרי, התקין את הברית הזו במקומה, ולכן פתוב

רבי יהודה הנה שכית קמיה דרבי שמעון, והיו עסקי בהאי קרא דכתיב, (מלכים א יח) וירפא את מזבח ה' ההרוס. מאי וירפא. תא חזי, בימי אליהו, ישראל פלהו שבקו ליה לקדשא בריך הוא ושבקו ברית קיימא דלהון. פד אתא אליהו וחמא דקא שבקו בני ישראל האי ברית קיימא ואעברו מנייהו האי ברית.

בין דחמא אליהו כף אתא לאתקנא מלה לדוכתיה. פיון דקריב מלה לדוכתיה אתסי כלא. דא הוא דכתיב וירפא את מזבח יי ההרוס. דא ברית קיימא (ד"א ל"ג דאתא לאתקנא מובח יי ההרוס ברית קיימא) דהוה שביק מעלמא. וכתיב, (מלכים א יח) ויקח אליהו שתיים עשרה אבנים למספר שבטי בני יעקב. דא הוא תקונא דמזבח יי.

אשר הנה דבר יי אליו לאמר ישראל יהיה שמך. מאי טעמא אדפר הכא ישראל, אלא ודאי ישראל יהיה שמך ודאי לאסתלקא לעילא ולאכתבא ברית קיימא לאתריה. והינו דכתיב פי עזבו בריתך בני ישראל. ובגין כך את מזבחתך הרסו.

תא חזי, כל זמנא דישראל נטרו קיימא קדישא כדין עבדי קיימא לעילא ותתא. וכד שבקי להאי ברית פדין לא אשתכח קיום לעילא ותתא דכתיב, (ירמיה לג) אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי. ובגין כך וירפא את מזבח יי ההרוס. וכי רפואה איהו. הכי הוא ודאי דהא מקיים לההוא אתר דמהימנותא תליא ביה.

תא חזי, אוף הכי פנחס בפשה דקני לעובדא דזמרי אתקין להאי ברית באתריה. ובגין כך פתיב, (במדבר כה) הנני נותן

לו אַתְּ בְּרִיתִי שְׁלוֹם. וְכִי סִלַּקְא דְעִתָּךְ דְּבִגִין פְּנַחֶס הָוָה. וּמָה קִטְטָא הָוָה לִיָּה לְפַנְחֶס בְּהַאי בְּרִית. אֶלָּא הֵכָא אֲתִקְשֵׁר מְלָה בְּדוּכְתִיָּה. הַנְּנִי נֹתֵן לוֹ אֶת בְּרִיתִי. וּמָה אֲתֵן לוֹ שְׁלוֹם (לְאַתְחַבְּרָא כָּל חַד בְּדוּכְתִיָּה) לְאַתְחַבְּרָא בְּרִית בְּאַתְרִיָּה. וְעַל דָּא הַנְּנִי נֹתֵן לוֹ אֶת בְּרִיתִי שְׁלוֹם. וּמָה אִיָּהוּ שְׁלוֹם דְּאִיָּהוּ אֲתִרִיָּה לְאַתְחַבְּרָא בְּהַדִּיָּה. מָה דְאַתְפָּרֵשׁ מִנִּיָּה בְּחֻבֵיָּיָהוּ. בְּגִינִיָּה אֲתִחַבֵּר בֵּיָּה. וְעַל דָּא הוֹאִיל וְהוּא אֲתִקִּין מְלָה בְּדוּכְתִיָּה, מִפְּאֵן וְלְהִלָּאָה וְהִתָּה לוֹ וּלְזַרְעוֹ אַחֲרֵיוּ בְּרִית כְּהַנֵּת עוֹלָם, תַּחַת אֲשֶׁר קִנָּא לְאַלְהֵיוּ וְגו'.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן לִית לָךְ מְלָה בְּעֵלְמָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קִנֵּי לָהּ פְּמוֹ חוּבָא דְבְּרִית פְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (ויקרא כו) חֶרֶב נֹקְמַת נָקַם בְּרִית. וְתָא חֲזִי, לָא אֲשַׁתְּלִים חוּבָא דְדָרָא דְטוּפְנָא, אֶלָּא בְּגִין דְּחִבּוֹ בְּחַבִּילוֹ דְאַרְחִיָּיָהוּ עַל אַרְעָא. וְאַף עַל גַּב דְּהוּוּ מְקַפְּחֵי דָא לְדָא כְּדַכְתִּיב וּתְמַלֵּא הָאָרֶץ חֶמֶס (וחֶמֶס מִכְּלָא הִנָּה וּבְגִין בְּרָה) וּכְתִיב כִּי (דף טו ע"א) מְלָאָה הָאָרֶץ חֶמֶס מִפְּנֵיָּהֶם. מִכְּלָ מְקוֹם וְתַשְׁחַת הָאָרֶץ לְפָנֵי הָאֱלֹהִים. וְהַנְּנִי מִשְׁחִיתֶם מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה, הַנְּנִי מִשְׁחִיתֶם בְּחוּבָא דְחַבְלוּתָא. וְאִית דְּאָמְרֵי דְלָא אֲשַׁתְּלִים קִסְטִיָּיָהוּ אֶלָּא בְּחוּבָא דְחֶמֶס דְּהוּוּ מְקַפְּחִין דָּא לְדָא דְהוּוּ בִישִׁין לְשָׁמַיִם וְלְבְּרִיּוֹת. תָּא חֲזִי, פְּמָה אֲנוּן מִמְּנָן מְלַעִילָא דְאַתְפְּקֵדָן עַל קְלֵי דְאַנוּן דְמִסְרֵי דִינָא עַל חַבְרִיָּהוּן עַל מָה דְעַבְדֵי לוּן. וְעַל דָּא כְּתִיב כִּי מְלָאָה הָאָרֶץ חֶמֶס מִפְּנֵיָּהֶם. וּבְגִין כְּךָ פְּתִיב וְהַנְּנִי מִשְׁחִיתֶם אֶת הָאָרֶץ :

וַיֹּאמֶר יי לָנַח בֵּא אֶתָּה וְכָל בֵּיתְךָ. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן אֲמַאי בְּכֻלָּהוּ (ד"א ל"ג אָמַר) אֱלֹהִים וְהֵכָא יי. מַאי שְׁנָא הֵכָא דְאַתְמַר יי

(במדבר כה) הַנְּנִי נֹתֵן לוֹ אֶת בְּרִיתִי שְׁלוֹם. וְכִי יַעֲלֶה עַל דְעִתָּךְ שְׁמִשׁוֹם פְּנַחֶס הָיָה? אִיזוֹ קִטְטָה הִיתָה לוֹ לְפַנְחֶס בְּבְרִית הַזֹּו? אֶלָּא פֶּאֵן נִקְשֵׁר הַדְּבַר בְּמִקוּמוֹ. הַנְּנִי נֹתֵן לוֹ אֶת בְּרִיתִי. וּמָה אֲתֵן לוֹ? שְׁלוֹם [לְהַתְחַבֵּר כָּל אֶחָד בְּמִקוּמוֹ] לְהַתְחַבֵּר הַבְּרִית בְּמִקוּמָה, וְעַל זֶה הַנְּנִי נֹתֵן לוֹ אֶת בְּרִיתִי שְׁלוֹם. וּמָהוּ? שְׁלוֹם, שֶׁהוּא מְקוֹם לְהַתְחַבֵּר עִמּוֹ. מָה שְׁנִפְרַד מִמְּנוּ בְּחֻטָּאָם - בְּגִלְלוֹ הַתְחַבֵּר בּוֹ. וְעַל זֶה, הוֹאִיל וְהוּא הַתִּקִּין הַדְּבַר בְּמִקוּמוֹ, מִפְּאֵן וְהִלָּאָה - וְהִתָּה לוֹ וּלְזַרְעוֹ אַחֲרָיוּ בְּרִית כְּהַנֵּת עוֹלָם תַּחַת אֲשֶׁר קִנָּא לְאַלְהֵיוּ.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, אִין לָךְ דְּבַר בְּעוֹלָם שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְקַנָּא לוֹ כְּמוֹ חֻטָּא הַבְּרִית, כְּמוֹ שְׁנָאֲמַר (ויקרא כו) חֶרֶב נֹקְמַת נָקַם בְּרִית. וּבֵא וּרְאָה, לָא הַשְׁלַם חֻטָּא דְדוּר הַמְּבוּל אֶלָּא מִשׁוּם שְׁחֻטָּאוֹ בְּהַשְׁחַתַּת דְרָכָם עַל הָאָרֶץ, וְאַף עַל גַּב שֶׁהִיוּ חוֹמְסִים זֶה אֶת זֶה, כְּכַתוּב וּתְמַלֵּא הָאָרֶץ חֶמֶס (וחֶמֶס מִכְּלָא הִנָּה וְלָכֵן), וְכַתוּב כִּי מְלָאָה הָאָרֶץ חֶמֶס מִפְּנֵיָּהֶם. מִכְּלָ מְקוֹם וְתַשְׁחַת הָאָרֶץ לְפָנֵי הָאֱלֹהִים. וְהַנְּנִי מִשְׁחִיתֶם - מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה. הַנְּנִי מִשְׁחִיתֶם בְּחֻטָּא הַהַשְׁחַתָּה.

וַיֹּשׁ אֲוֹמְרִים שְׁלָא הַתְּמַלָּאָה סָאָתֶם אֶלָּא בְּחֻטָּא הַחֶמֶס שֶׁהִיוּ חוֹמְסִים זֶה אֶת זֶה, שֶׁהִיוּ רַעִים לְשָׁמַיִם וְלְבְּרִיּוֹת בֵּא רְאָה פְּמָה מִמְּנִים מְלַמְעֵלָה שְׁמִפְקִידִים עַל קוֹלוֹת אֵלוֹ שְׁמוֹסְרִים הַדִּין עַל חַבְרִיָּהֶם עַל מָה שֶׁעָשׂוּ לָהֶם, וְעַל זֶה כְּתוּב כִּי מְלָאָה הָאָרֶץ חֶמֶס מִפְּנֵיָּהֶם. וְלָכֵן כְּתוּב וְהַנְּנִי מִשְׁחִיתֶם אֶת הָאָרֶץ.

וַיֹּאמֶר ה' לָנַח בֵּא אֶתָּה וְכָל בֵּיתְךָ. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, לָמָּה בְּכָלֶם [אָמַר] אֱלֹהִים וְכָאֵן יי? מָה

שׁוֹנָה פֶּאֵן שְׁנֵאֵמֵר ה', הַשֵּׁם
הַעֲלִיזוֹן שֶׁל הַרְחֵמִים? אֵלֶּא סוּד
הוּא שְׁלֵמְדֵנוּ - אֵין דְּרַף אֶרֶץ
שֶׁתִּקְבַּל אֵשֶׁה אֹרַח עִמָּה אֵלֶּא
בְּרִשׁוֹת בַּעֲלָה.

אֵף כֶּף [גם נתן] נח רצה להפגס
לתבה להתחבר עמה, ולא היה
[16] ראוי עד שבעל התבה יתן לו
רשות להפגס [עמה], שפתיב בא
אתה וכל ביתך אל התבה. ולכן
נקרא פֶּאֵן ה', הַבַּעַל שֶׁל הַתְּבָה,
וְאֵז נִכְנַס נֹחַ וְהַתְּחַבֵּר עִמָּה. וְכֵן
לְמַדְנֵנוּ שְׁאֵין רִשׁוֹת לְאוֹרַח
לְהַפְגֵס לְבַיִת אֵלֶּא בְּרִשׁוֹת בַּעֲלָה,
בַּעַל הַבַּיִת. זֶהוּ שְׁפִתוֹב אַחַר כֶּף
וַיִּבֵּא נֹחַ וְגו'.

בֹּא רֵאֵה מֵה פְּתוֹב, פִּי אַתָּךְ
רְאִיתִי צְדִיק לְפָנַי בְּדוֹר הַזֶּה.
מִפְּאֵן לְמַדְנֵנוּ שְׁלֵא יִקְבַּל אָדָם
אוֹרַח בְּבִיתוֹ אִם הוּא חוֹשֵׁד בּוֹ
שֶׁהוּא רָשָׁע, אֵלֶּא אִם עוֹמֵד
בְּעֵינָיו לְצְדִיק שְׁלֵא חֲשׂוֹד בְּעֵינָיו
כָּלֵל. זֶהוּ שְׁפִתוֹב בֹּא אַתָּה וְכֵל
בִּיתְךָ אֶל הַתְּבָה. מֵה הַטַּעַם?
מִשׁוּם כִּי אַתָּךְ רְאִיתִי צְדִיק לְפָנַי
בְּדוֹר הַזֶּה.

וְלִמְדֵנוּ, שְׁאִם נָתַן לוֹ רִשׁוֹת לְבַדּוֹ
וְלֹא נָתַן רִשׁוֹת לְכָל אוֹתָם
שְׂבָאִים עִמוֹ, לֹא יִכְנִס אוֹתָם
לְבַיִת. זֶהוּ שְׁפִתוֹב בֹּא אַתָּה וְכֵל
בִּיתְךָ אֶל הַתְּבָה. לְכָלֶם נָתַן
רִשׁוֹת לְהַפְגֵס. וּמִפְּסוֹק הַזֶּה
לְמַדְנֵנוּ סוּד דְּרַף אֶרֶץ. (ד"א בֹּא אַתָּה
וְכֵל בִּיתְךָ אֶל הַתְּבָה [גו']).

רְבִי יְהוּדָה פֶּתַח, (תהלים כד) לְדוֹד
מִזְמוֹר לַה' הָאֶרֶץ וּמְלוֹאָה תִּבְל
וַיֹּשְׁבֵי בָהּ. הִרִי שְׁנִינֵנוּ, לְדוֹד
מִזְמוֹר - שְׁאֵמֵר שִׁירָה וְאַחַר כֶּף
שִׁרְתָּה עָלָיו רוּחַ הַקִּדְשׁ. מִזְמוֹר
לְדוֹד - שְׁשִׁרְתָּה עָלָיו רוּחַ הַקִּדְשׁ
וְאַחַר כֶּף אָמַר שִׁירָה.

רַה' הָאֶרֶץ וּמְלוֹאָה - פְּסוֹק זֶה
נֹאמַר עַל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהִיא אֶרֶץ
הַקְדוּשָׁה. וּמְלוֹאָה זֶה הַשְּׂכִינָה,

שְׁמָא עֲלָאָה דְּרַחֲמֵי. אֵלֶּא רְזָא אִיהוּ
דְּאוּלִּיפְנָא. לָאו אֹרַח אֶרְעָא לְקַבְּלָא אַתְתָּא
אוּשְׁפִיזָא בַּהֲדָה אֵלֶּא בְּרִשׁוֹ דְּבַעֲלָה.

אוֹף הָכִי (נמי נח) נח בַּעַא לְאַעֲלָא בְּתִיבוֹתָא
לְאַתְחַבְּרָא בַּהֲדָה. וְלָאו הָוָה (לִיה) יָאוֹת
עַד דְּבַעֲלָה דְּתִיבָה יְהִיב לִיה רִשׁוֹ לְאַעֲלָאָה
(בַּהֲדָה). דְּכַתִּיב בֹּא אַתָּה וְכֵל בִּיתְךָ אֶל הַתְּבָה.
וּבְגִין כֶּף אֶקְרִי הָכָא יִי בַּעֲלָה דְּתִיבָה. וְכַדִּין
עָאֵל נֹחַ וְאַתְחַבֵּר בַּהֲדָה. וְכֵן אוּלִּיפְנָא דְּלִית
לִיה רִשׁוֹ לְאוּשְׁפִיזָא לְמִיעָאֵל לְבִיתָא אֵלֶּא
בְּרִשׁוֹ בַּעֲלָה מְאַרְיָה דְּבִיתָא, הָדָא הוּא דְּכַתִּיב
לְבַתֵּר וַיִּבֵּא נֹחַ וְגו'.

הָא חֲזִי, מֵה כְּתִיב פִּי אוֹתְךָ רְאִיתִי צְדִיק
לְפָנַי בְּדוֹר הַזֶּה. מִפְּאֵן אוּלִּיפְנָא דְּלֹא
יִקְבַּל בְּרִשׁוֹ אוּשְׁפִיזָא בְּבִיתִיה אִי אִיהוּ חֲשִׁיד
בִּיה דְּאִיהוּ חֲזִיבָא. אֵלֶּא אִי קָאִים בְּעֵינָיו
לְזַפְּאָה דְּלֹא חֲשִׁיד בְּעֵינָיו כָּלֵל. הָדָא הוּא
דְּכַתִּיב בֹּא אַתָּה וְכֵל בִּיתְךָ אֶל הַתְּבָה, מְאִי
טַעֲמָא בְּגִין פִּי אוֹתְךָ רְאִיתִי צְדִיק לְפָנַי בְּדוֹר
הַזֶּה.

וְאוּלִּיפְנָא דְּאִי יְהִיב לִיה רִשׁוֹ בְּלַחֲוֹדוֹי וְלֹא
יְהִיב רִשׁוֹ לְכָל אַנוּן דְּאַתְיִין עִמָּיה,
לֹא יִיעוֹל לוֹן לְבִיתָא. הָדָא הוּא דְּכַתִּיב בֹּא
אַתָּה וְכֵל בִּיתְךָ אֶל הַתְּבָה. לְכָלֵא יְהִיב
רִשׁוֹתָא לְמִיעָל. וּמִקְרָא דָּא אוּלִּיפְנָא רְזָא
דְּאַרְחוּי דְּאַרְעָא. (ד"א ל"ג בֹּא אַתָּה וְכֵל בִּיתְךָ אֶל הַתְּבָה [גו']).

רְבִי יְהוּדָה פֶּתַח (תהלים כד) לְדוֹד מִזְמוֹר לַיְי
הָאֶרֶץ וּמְלוֹאָה תִּבְל וַיֹּשְׁבֵי בָהּ. הָא
תְּנִינָן לְדוֹד מִזְמוֹר דְּאָמַר שִׁרְתָּא וְלְבַתֵּר
שְׁאַרְתָּ עָלֵיה רוּחַ קְדִשָׁא, מִזְמוֹר לְדוֹד
דְּשְׁאַרְתָּ עָלֵיה רוּחַ קְדִישָׁא וְלְבַתֵּר אָמַר (לֵה)
שִׁרְתָּא.

לַיְי הָאֶרֶץ וּמְלוֹאָה, הָאִי קָרָא עַל אֶרְעָא

דִּישָׁרְאֵל אֶתְמַר דְּאִיהִי אֶרְעָא קְדִישָׁא. וּמְלוֹאָה
דָּא שְׂכִינְתָּא פְּמָה דְּאֵת אָמֵר, (דברוי הימים ב ה) פִּי
מְלֵא כְבוֹד יְיָ אֵת בֵּית יְיָ. וּכְתִיב, (שמות מ) וּכְבוֹד
יְיָ מְלֵא אֵת הַמִּשְׁכָּן. מְאִי מְלֵא וְלֹא מִיֵּלֵא. אֶלֵּא
מְלֵא וְדָאִי דְּאֵתְמַלְיָא מְכֻלָּא. דְּאֵתְמַלְיָא מִן
שְׂמֵשָׁא. סִיְהָרָא שְׁלִים בְּכָל סְטָרִין. מְלֵא מְכֻלָּ
טוּבָא דְלַעֲיָלָא. פְּאֶסְקוּפָא דָּא דְּאֵתְמַלְיָא מְכֻלָּ
טוּבָא דְעֵלְמָא. וְעַל דָּא כְּתִיב לִיֵּי הָאָרְץ
וּמְלוֹאָה. תְּבַל וְיִוֹשְׁבֵי בָּהּ דָּא שְׂאָר אֶרְעָאן.

דְּבַר אַחַר לִיֵּי הָאָרְץ וּמְלוֹאָה דָּא אֶרְעָא
קְדִישָׁא עֲלָאָה דְקִדְשָׁא בְּרִינָה הוּא
אֶתְרַעֲי בָּהּ. וּמְלוֹאָה אֲלִין נְשַׁמְתְּהוֹן
דְּצִדִיקָיָא (ד"א ל"ג דְּכִלְהוֹן מְלִיִין לֵה) אֶתְמַלְיָא (ד"א
דְּאֶתְמַלְיָא) מְנַיְיהוּ מְחִילָא דְעֵמוּדָא חַד דְעֵלְמָא
קְיִימָא עֲלֵיהּ. וְאִי תִימָא עַל חַד קְיִימָא.

תָּא חֲזִי, מַה כְּתִיב, (תהלים כד) פִּי הוּא עַל יַמִּים
יְסָדָהּ.

השלמה מההשמטות (סימן מ"ו)

עַל יַמִּים יְסָדָהּ, אֲלִין חֲפִימִין דִּישָׁרְאֵל
רְבֻרְבֵיָא דִּיְסָדֵן אֹרִייתָא וְחַכְמָתָא
דְּאֶתְקִרִיאת הַיָּם הַגְּדוֹל וְכֵן הוּא אֹמֵר (קהלת א)
כָּל הַנְּחָלִים הַלְכִים אֶל הַיָּם. וְעַל נְהִרוֹת אֲלִין
תְּלַמִּידֵיָא דְאֵינוֹן רְבֻרְבִין מִן נְהָרָא. וְכֵן הֵרֵב
גְּדוֹל מִן הַתְּלַמִּידִים. וְאֵינוֹן מְחַדְדִין אֵת הֵרֵב
בְּקוּשִׁיתִיהֶן. וְהוּא מְתַרְץ לִוֵן כָּל הַקּוּשִׁית
וְאֵינוֹ מְתַרְשֵׁל. כְּמוֹ הַנְּהָרוֹת שְׁנַמְשְׁכִין לַיָּם
וְאֵינוֹ מְלֵא שְׁנַאֲמֵר כָּל הַנְּחָלִים הַוֹלְכִים אֶל
הַיָּם. וְהִרְאִיהָ אֲמָרוּ אַחֲרֵי כֵן מִי יַעֲלֶה בְּהַר
יְיָ. פִּי אֵין מַעֲשֶׂה בְּלֹא חֲכָמָה. פִּי הַתְּלַמוּד
מְבִיא לִידֵי מַעֲשֶׂה: (עד כאן מההשמטות)

כִּי הוּא. מָאן הוּא. דָּא קְדִישָׁא בְּרִינָה הוּא.
כְּמָה דְּאֵת אָמֵר הוּא עֲשֵׂנוּ. וּכְתִיב, (איוב כח)
פִּי הוּא לְקַצוֹת הָאָרְץ יְבִיט.

כְּמוֹ שְׁנַאֲמֵר (דברוי הימים-ב ה) פִּי
מְלֵא כְבוֹד ה' אֵת בֵּית ה', וְכְתוּב
(שמות מ) וּכְבוֹד ה' מְלֵא אֵת
הַמִּשְׁכָּן. לְמָה מְלֵא וְלֹא מְלֵא?
אֶלֵּא מְלֵא וְדָאִי, שְׁהֵתְמֵלֵא
מֵהַפֵּל, שְׁהֵתְמֵלֵא מֵהַשְּׂמֵשׁ.
הַלְבָּנָה שְׁלֵמָה בְּכָל הַצְּדִידִים.
מְלֵא מְכֻלָּ טוּב שְׁלֵמְעֵלָה, כְּמוֹ
הָאוּצֵר הַזֶּה שְׁהֵתְמֵלֵא מְכֻלָּ טוּב
שֶׁל הָעוֹלָם, וְעַל זֶה כְּתוּב לֵה'
הָאָרְץ וּמְלוֹאָה. תְּבַל וְיִשְׁבִי בָּהּ -
אֵלֹו שְׂאָר הָאָרְצוֹת.

דְּבַר אַחַר, לֵה' הָאָרְץ וּמְלוֹאָה -
זוֹ אָרְץ הַקְּדוּשָׁה הַעֲלִיּוֹנָה
שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹצֵה בָּהּ.
וּמְלוֹאָה - אֵלֹו נְשַׁמּוֹת הַצְּדִיקִים
[ד"א שְׁכֵלִים מְמֵלֵאִים אוֹתָהּ] מְתַמְלָאת [ד"א
שְׁמֵתְמֵלֵאת] מֵהֶם מְכַח עֵמוּד אֶחָד
שֶׁהָעוֹלָם עוֹמֵד עָלָיו. וְאִם תֹּאמֵר
עַל אֶחָד עוֹמֵד.

בָּא רָאָה מַה כְּתוּב, (תהלים כד) פִּי
הוּא עַל יַמִּים יְסָדָהּ.

השלמה מההשמטות (סימן מ"ו)

עַל יַמִּים יְסָדָהּ (תהלים כד) - אֵלֹו
חַכְמֵי יִשְׂרָאֵל הַגְּדוֹלִים שִׁיְסָדוּ
תוֹרָה וְחֲכָמָה שְׁנַקְרָאת הַיָּם
הַגְּדוֹל, וְכֵן הוּא אֹמֵר, (קהלת א)
כָּל הַנְּחָלִים הַלְכִים אֶל הַיָּם. וְעַל
נְהִרוֹת - אֵלֹו הַתְּלַמִּידִים שֶׁהֵם
הַגְּדוֹלִים מֵהַנְּהָר, וְכֵן הֵרֵב גְּדוֹל
מִן הַתְּלַמִּידִים, וְהֵם מְחַדְדִים אֵת
הֵרֵב בְּקוּשִׁיתִיהֶן, וְהוּא מְתַרְץ
לָהֶם כָּל הַקּוּשִׁית וְאֵינוֹ מְתַרְשֵׁל,
כְּמוֹ הַנְּהָרוֹת שְׁנַמְשְׁכִים לַיָּם
וְאֵינוֹ מְלֵא, שְׁנַאֲמֵר כָּל הַנְּחָלִים
הַלְכִים אֶל הַיָּם. וְהִרְאִיהָ - אֲמָרוּ
אַחֲרֵי כֵן, מִי יַעֲלֶה בְּהַר ה', פִּי
אֵין מַעֲשֶׂה בְּלֹא חֲכָמָה, פִּי
הַתְּלַמוּד מְבִיא לִידֵי מַעֲשֶׂה: ע"כ
מֵהַהֲשַׁמְטוֹת.

כִּי הוּא, מִי הוּא? זֶה הַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שְׁנַאֲמֵר הוּא
עֲשֵׂנוּ, וְכְתוּב (איוב כח) פִּי הוּא
לְקַצוֹת הָאָרְץ יְבִיט.

על ימים יסדה ועל נהרות יכוננה
- אלו שבעה עמודים שעומדת
הארץ עליהם ומלאים אותה,
והיא מתמלאת מהם. איך
מתמלאת מהם? בשעה
שמתרבים הצדיקים בעולם, אז
הארץ הזו עושה פרות
ומתמלאת מהפל.

ובשעה שמתרבים הרשעים
בעולם, אז פתוב (שם יד) אזלו מים
מני ים ונהר יחרב ויבש. אזלו
מים מני ים - זו הארץ הקדושה
שאמרנו שנשקית מהשקאה
עליונה. ונהר יחרב ויבש - אותו
העמוד האחד שעומד עליה
להיות מואר ממנו. ונהר יחרב
ויבש - כמו שנגמר (ישעיה נז)
הצדיק אבד.

ואמר רבי יהודה, באותו זמן
שנגאבדים אותם רשעים
מהעולם, הקדוש ברוך הוא [עצוב]
[מסתכל] משתדל על העולם ולא
רואה מי שמגן [שעומד] עליו. ואם
תאמר הרי נח, שהיה לו להגן על
[דורו] עצמו ולהוציא ממנו
תולדות לעולם - זהו שכתוב כי
אתך ראיתי צדיק לפני בדור
הזה. ורקא בדור הזה.

רבי יוסי אמר, בדור הזה זה
שבח שלו, שהיה באותו דור
רשע, ונמצא כל כך איש צדיק
תמים [נדא ולא בדורו, אלא] [ס"א וזה שלו]
ואפלו בדורו של משה, אבל לא
היה יכול להגן על העולם,
משום שלא נמצאו עשרה
בעולם, כמו שנגמר (בראשית יח)
אולי ימצאון שם עשרה, ולא
נמצאו שם. גם כאן לא נמצאו
עשרה, אלא הוא ושלשת בניו
ונקבותיהם, ולא היו עשרה.

על ימים יסדה ועל נהרות יכוננה אלין
שבעה עמודים דקיימא (ארעא) עלייהו
ומליין לה. היא אתמלייא מנייהו, היך
אתמלייא מנייהו. בשעתא דאסגיאו זפאין
בעלמא כדין ארעא דא עבדת פירין
ואתמלייא מכלא.

ובשעתא דאסגיאו חייבין בעלמא כדין
פתיב, (איוב יד) אזלו מים מני ים
ונהר יחרב ויבש. אזלו מים מני ים, דא
ארעא קדישא דאמרן דאשתקיא משקיו
עלאה. ונהר יחרב ויבש, ההוא עמודא חד
דקאים עלה לאתנהרא מניה. ונהר יחרב
ויבש כמה דאת אמר (ישעיה נז) הצדיק אבד.

ואמר רבי יהודה בההוא זמנא דאתאבדו
אנון חייבין מעלמא קדשא בריך הוא
(עצוב) (נ"א אסתכל) אשתדל על עלמא ולא חמא
מאן (דקאים) דאגין עליה. ואי תימא הא נח,
דהוה ליה לאגנא על (דריה) גרמיה ולאפקא
מניה תולדין לעלמא. הךא הוא דכתיב פי
אותך ראיתי צדיק לפני בדור הזה. בדור הזה
דייקא.

רבי יוסי (דף טו ע"ב) אמר בדור הזה דא שבחא
דיליה דהוה בההוא דרא חייבא
ואשתכח פולי האי איש צדיק תמים (נדאי ולא
בדרא דיליה אלא) (ס"א ודא די ליה) ואפילו בדרא דמשה,
אבל לא הוה יכיל לאגנא על עלמא. בגין
דלא אשתפחו עשרה בעלמא כמה דאת
אמר, (בראשית יח) אולי ימצאון שם עשרה ולא
אשתפחו תמן, אוף הכא לא אשתפחו
עשרה. אלא הוא ותלת בנוי ונקבותיהו ולא
הוו עשרה.

סתרי תורה

(בוזר ישן נמצא זה)

השלמה מההשממות (סימן יב)

מה השיב הקדוש ברוך הוא לנח כשיצא מהתבה וראה את העולם חרב, והתחיל לבכות לפניו ואמר: רבוננו של עולם, נקראת רחום, הנה לך לרחם על בריותיך וכו'? השיבו הקדוש ברוך הוא ואמר: רועה שוטה, עכשו אתה אומר את זה? למה לא אמרת בשעה שאמרתי לך כי אתה ראיתי צדיק לפני וגו', ואחר כך, הנני מביא את המבול מים. ואחר כך, עשה לך תיבת עצי גופר. כל האי אתעקבית ואמרית לך בגין דתבעי רחמין על עלמא. ומכדין שמעתא דתשתזיב בתיבותא לא עאל בלבך למבעי רחמין על ישובא דעלמא ועבדת תיבותא ואשתזיבת וכען דאתאביד עלמא פתחת פומך למללא גדמי בעיין ותחנונים. פיון דחזא נח כך, אקריב קרבנין ועלוון דכתיב (בראשית ח') ויקח מכל הבהמה הטהורה ומכל העוף הטהור וגו'.

אמר רבי יוחנן בא וראה מה בין צדיקים שהיו להם לישראל אחר נח וביין נח, נח לא הגין על דורו ולא התפלל עליהם פאברהם, דכיון דאמר קדשא בריך הוא לאברהם (בראשית י"ח) זעקת סדום ועמורה כי רבה מיד ויגש אברהם ויאמר וגו' והרבה תחנונים לפני הקדוש ברוך הוא עד ששאל שאם ימצא עשרה צדיקים שיכפר לכל המקום בעבורם, וחשב אברהם שהיו בעיר עם לוט ואשתו ובנותיו עשרה צדיקים ולפיכך לא התפלל.

אחר כך בא משה והתפלל והגין על דורו פיון שאמר הקדוש ברוך הוא (שמות ל"ב) סרו מהר מן הדרך. מיד עמד משה בתפלה ויחל משה וגו' עד שאחזתו חלחלה. רבנן אמרי, לא הניח משה לקודשא בריך הוא עד שנתן נפשו עליהם מן העולם הזה ומן העולם הבא דכתיב (שם) ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת אמר רבי יוסי מהכא

סתרי תורה

(בוזר ישן נמצא זה)

השלמה מההשממות (סימן יב)

מה השיב הקדוש ברוך הוא לנח כשיצא מהתבה וראה את העולם חרב, והתחיל לבכות לפניו ואמר: רבוננו של עולם, נקראת רחום, הנה לך לרחם על בריותיך וכו'? השיבו הקדוש ברוך הוא ואמר: רועה שוטה, עכשו אתה אומר את זה? למה לא אמרת בשעה שאמרתי לך כי אתה ראיתי צדיק לפני וגו', ואחר כך, הנני מביא את המבול מים, ואחר כך עשה לך תיבת עצי גפר? כל זה התעכבתי ואמרתי לך כדי שתבקש רחמים על העולם, ומאז ששמעת שתנצל בתבה, לא נכנס בלבך לבקש רחמים על ישוב העולם, ועשית תבה ונצלת, וכעת, אחר שנאבד העולם, פתחת פיה לומר לפני בקשות ותחנונים? ! פיון שראה נח כך, הקריב קרבנות ועולות, שפתיב (בראשית ח') ויקח מכל הבהמה הטהרה ומכל העוף הטהור וגומר.

אמר רבי יוחנן, בא וראה מה בין צדיקים שהיו להם לישראל אחר נח וביין נח. נח לא הגין על דורו ולא התפלל עליהם פאברהם, שפיון שאמר הקדוש ברוך הוא לאברהם (שם י"ח) זעקת סדום ועמורה כי רבה - מיד נגש אברהם ויאמר וגומר, והרבה תחנונים לפני הקדוש ברוך הוא, עד ששאל שאם ימצא עשרה צדיקים, שיכפר לכל המקום בעבורם, וחשב אברהם שהיו בעיר עם לוט ואשתו ובנותיו עשרה צדיקים, ולפיכך לא התפלל.

אחר כך בא משה והתפלל והגין על דורו. פיון שאמר הקדוש ברוך הוא (שמות לב) סרו מהר מן הדרך - מיד עמד משה בתפלה, ויחל משה וגומר, עד שאחזתו חלחלה. רבנן אמרו, לא הניח

(תהלים ק"ו) ויאמר להשמידם לולא משה בחירו עמד
בפרץ לפניו.

אמר רבי יהושע, מה ראה נח שלא ביקש רחמים על
דורו. אמר בלבו אולי לא אמלט דכתיב (בראשית ו')
כי אותך ראיתי צדיק לפני בדור הזה כלומר לפי הדור
ולפיכך לא ביקש רחמים עליהם. אמר רבי אלעזר
אפילו הכי הוה ליה למבעי רחמין על עלמא בגין
דניחא ליה לקדשא בריך הוא, מאן דנימר טבא על בנוי.
מנא לן מגדעון בר יואש דלא הוה זכאי ולא בר זכאי
ומשום דאמר טיבותא על ישראל, אמר ליה קדשא בריך
הוא, (שופטים ו') לך בכחך זה והושעת את ישראל מיד
מדן. מהו בכחך זה טיבותא דאמרת על בני. (עד כאן
מההשמטות)

רבי אלעזר שאיל ליה לרבי שמעון
אבוי, הא תנינן בשעתא דעלמא
אתמלייא חובי בני נשא ודינא נפק, ווי
להווא זכאה דאשתכח בעלמא דאיהו
אתפס בחובוי דחייביא בקדמיתא. נח איך
אשתזיב דלא אתפס בחובייהו. אמר ליה
הא אתמר דקדשא בריך הוא בעא לאפקא
מניה תולדין לעלמא מגו תיבותא. ותו
דהא דינא לא יכלא לשלטאה עלוי בגין
דהוה טמיר וגניז בתבה ואתפסיא מעינא.
והא חזי, כתיב, (צפניה ב) בקשו צדק בקשו
ענוה אולי תסתרו ביום אף יי. ונח
בקש צדק ועאל בגווה דתיבותא, ואסתתר
ביום אף יי. ועל דא דינא לא יכיל
לשלטאה ולקטרגא ליה. הכא אתרמיז
לאנון קדישי עליונין למנדע ברזא דאתוון
קדישין עלאין הפוכא דאתוון כ"ב
לאתמחי לאנון חייביא. ועל דא וימחו מן
הארץ כתיב. בא אתה וכל ביתך.

משה לקדוש-ברוך-הוא עד שנתן
נפשו עליהם מן העולם הזה ומן
העולם הבא, שפתוב (שם) ואם אין
מחני נא מספרך אשר כתבת. אמר
רבי יוסי, מכאן (תהלים קו) ויאמר
להשמידם לולי משה בחירו עמד
בפרץ לפניו.

אמר רבי יהושע, מה ראה נח שלא
בקש רחמים על דורו? אמר בלבו,
אולי לא אמלט, שכתוב (בראשית ו') כי
אתך ראיתי צדיק לפני בדור הזה,
כלומר לפי הדור, ולפיכך לא בקש
רחמים עליהם. אמר רבי אלעזר,
אפלו כך הוה לו לבקש רחמים על
העולם, משום שנוח לקדוש-ברוך-
הוא מי שיאמר טוב על בניו, מנין
לנו? מגדעון בן יואש, שלא היה
צדיק ולא בן צדיק, ומשום שאמר
טוב על ישראל, אמר לו הקדוש
ברוך הוא (שופטים ו') לך בכחך זה
והושעת את ישראל מיד מדן. מה
זה בכחך זה? הטוב שאמרת על בני.
ע"כ מההשמטות.

רבי אלעזר שאל את רבי שמעון
אביו, הרי שנינו, בשעה שהעולם
מתמלא בכתאי בני אדם והדין יוצא
- או לאותו צדיק שנמצא בעולם,
שהוא נתפס בכתאי הרשעים
בתחלה. איך נצל נח שלא נתפס
בכתאיהם? אמר לו, הרי נאמר
שרצה הקדוש ברוך הוא להוציא
ממנו תולדות לעולם מתוך התבה.
ועוד, שהרי הדין לא יכל לשלט
עליו, משום שהיה טמיר ונסתר
בתבה והתכסה מהעין.

ובא וראה, כתיב (צפניה ב) בקשו צדק
בקשו ענוה אולי תסתרו ביום אף ה'.
ונח בקש צדק, ונכנס לתוך התבה
ונסתר ביום אף ה', ועל זה הדין לא
יכל לשלט ולקטרג עליו. כאן נרמז
לאותם קדושים עליונים לדעת בסוד
האותיות הקדושות העליונות
ההפוך של האותיות כ"ב להכות את
מזל הארץ פתוב. בא אתה וכל ביתך.

אותם הרשעים, ועל זה וימחו מן הארץ

רבי יצחק פתח, (ישעיה סג) מוליך לימין משה זרוע תפארתו בוקע מים מפניהם לעשות לו שם עולם. [זרוע תפארתו] - זו זכות של אברהם, שהוא הימין ממשה, תפארת של משה, ומשום כך בוקע מים מפניהם, שהרי הזכות של אברהם היא בוקעת מים. וכל זה למה? לעשות לו שם עולם.

בא ראה מה בין משה לשאר בני העולם. בפעם שאמר הקדוש ברוך הוא למשה (שמות לב) ועתה הניחה לי וגו', ואעשה אותך לגוי גדול וגו' - מיד אמר משה, וכי אעזב דינם של ישראל בשבילי? פעת יאמרו כל אותם בני העולם שאני הרגתי את ישראל כמו שעשה נח.

שבין שאמר לו הקדוש ברוך הוא שיציל אותו בתבה, [כמו שנאמר] שפתוב ואני הנני מביא את המבול מים וגו', וכתוב ומחיתי את כל היקום אשר עשיתי מעל פני האדמה ואני הנני מקים את בריתי וגו', ובאת אל התבה - כיון שאמר לו שיציל הוא ובניו, לא בקש רחמים על העולם ונאבדו. ומשום כך נקראים מי המבול על שמו, כמו שנאמר (ישעיה נד) כי מי נח זאת לי אשר נשבעתי מעבר מי נח.

אמר משה, פעת יאמרו בני העולם שאני הרגתי אותם משום שאמר לי ואעשה אותך לגוי גדול. פעת טוב לי שאמות ולא ישמדו ישראל. מיד - ויחל משה את פני ה' אלהיו. בקש רחמים עליהם ועורר רחמים על העולם. ואמר רבי יצחק, בתחלה כשבקש רחמים עליהם מה אמר? למה ה' יחרה אפך בעמך. וכי הדבר הזה איך אמר אותו משה למה, והרי

רבי יצחק פתח (ישעיה סג) מוליך לימין משה זרוע תפארתו בוקע מים מפניהם לעשות לו שם עולם. [נ"א זרוע תפארתו] דא זכותא דאברהם דאיהו ימינא ממשה. תפארת דמשה. ובגין כך בוקע מים מפניהם. דהא זכותא דאברהם בוקע מים איהו.

וכל דא למה לעשות לו שם עולם.

הא חזי, מה בין משה לשאר בני עלמא. בפעתיא דאמר לה קדשא בריך הוא למשה (שמות לב) ועתה הניחה לי וגו'. ואעשה אותך לגוי גדול וגו'. מיד אמר משה וכי אשבוק דינהון דישראל בגיני השתא יימרון כל אנון בני עלמא דאנא קטלית לון לישראל. כמה דעבד נח.

דכיון דאמר ליה קדשא בריך הוא דישיזיב ליה בתיבותא (בגה דאתמר) דכתיב ואני הנני מביא את המבול מים וגו'. וכתוב ומחיתי את כל היקום אשר עשיתי מעל פני האדמה ואני הנני מקים את בריתי וגו' ובאת אל התבה כיון דאמר ליה דישיזיב הוא ובנוי לא בעא רחמין על עלמא ואתאבידו. ובגין כך אקרון מי המבול על שמייה כמה דאת אמר, (ישעיה נד) כי מי נח זאת לי אשר נשבעתי מעבור מי נח.

אמר משה השתא יימרון בני עלמא דאנא קטילת לון בגין דאמר לי ואעשה אותך לגוי גדול. השתא טב לי דאימות ולא ישתצון ישראל. מיד ויחל משה את פני יי אלהיו. בעא רחמין עליהו ואתער רחמי על עלמא.

ואמר רבי יצחק שירותא דבעא רחמי עליהו מאי קאמר. למה יי יחרה אפך בעמך. וכי מלה דא איך

עליהו מאי קאמר. למה יי יחרה אפך בעמך. וכי מלה דא איך

עבדו כוכבים ומזלות, כמו שנאמר עשו להם עגל מסכה וישתחוו לו ויאמרו אלה וגו', ומשה אמר למה? אלא כף למדנו, מי שמרצה את האחר, לא צריך לעשות את אותו חטא [שהוא] לגדול, אלא יקטין אותו לפניו, ואחר כך יגדיל אותו לפני האחר [הרשע], שכתוב אתם חטאתם חטאה גדלה.

ולא עוב את הקדוש ברוך הוא עד שמסר עצמו למיתה, שכתוב ועתה אם תשא חטאתם ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת. והקדוש ברוך הוא מחל להם, שכתוב וינחם ה' על הרעה וגו'. ונח לא עשה כן, אלא רצה להנצל, ועוב את כל העולם.

ובבב"ר פעם שהדין שורה על העולם, רוח הקדש אומרת: אוי שלא נמצא כמו משה, שכתוב (ישעיה סג) ויזכר ימי עולם משה עמו איה המעלים מים וגו', שכתוב (שמות יד) ויאמר ה' אל משה מה תצעק אלי. שהרי בתפלה הוא העלה אותם מהים, ומשום ששם עצמו בתפלה על ישראל בים, נקרא [על שמו] המעלים מים, שהוא העלה אותם מהים.

איה השם בקרבו את רוח קדשו - זהו משה, שהשרה שכניה בין ישראל. מוליכם בתהמות - כשנבקעו המים והלכו בתוף התהום ביבשה שקפאו המים [וחבל נאמר על משה] [נ"א ועל זה נקרא משה עמו], משום שמסר עצמו על ישראל. אמר רבי יהודה, אף על גב שצדיק היה נח, אינו כדאי [כדי] שהקדוש ברוך הוא יגן על העולם בשבילו.

בא ראה, משה לא תלה הדבר בזכותו, אלא בזכות האבות הראשונים, אבל לנח לא היה לו

אמר לה משה למה. והא עבדו כוכבים ומזלות כמה דאת אמר עשו להם עגל מסכה וישתחוו לו ויאמרו אלה וגו'. ומשה אמר למה. אלא הכי אוליפנא מאן דמרצה לאתרא לא בעי למעבד ההוא חובא (דאיהו) רב, אלא יזעיר ליה קמיה. ולבתר יסגי ליה קמיה אתרא (ד"א ל"ג חייבא) דכתוב אתם חטאתם חטאה גדלה.

ולא שביק ליה לקדשא בריך הוא עד דמסר גרמיה למותא דכתיב ועתה אם תשא חטאתם ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת. וקדשא בריך הוא מחיל לון דכתיב וינחם יי על הרעה וגו'. ונח לא עבד כן אלא בעא לאשתזבא ושביק כל עלמא.

ובבב"ר זמנא דדינא שריא על עלמא, רוח קדשא אמר ווי דלא אשתכח כמשה דכתיב (ישעיה ס"ג) ויזכור ימי עולם משה עמו (וגו) איה המעלים מים וגו'. דכתיב (שמות יד) ויאמר יי אל משה מה תצעק אלי. דהא איהו בצלותא סליק לון מן ימא. ובגין דשוי גרמיה בצלותא עליהו דישראל בימא. אקרי (על שמייה) המעלים מים. דאיהו אסיק לון מן ימא.

איה השם בקרבו את רוח קדשו דא איהו משה דאשרי (דף סח ע"א) שכינתא בינייהו דישראל. מוליכם בתהמות כד אתבקעו מיא ואזלו בגו תהומי ביבשתא דגלידו מיא (ובלא אתמר על משה). (נ"א ועל דא אקרי משה עמו) בגין דאמסר גרמיה על ישראל. אמר רבי יהודה אף על גב דזפאה הוה נח לאו איהו כדאי (בגין) דקודשא בריך הוא יגין על עלמא בגיניה.

תא חזי, משה לא תלה מלה בזכותיה אלא בזכות אבהן קדמאי. אבל נח לא הוה

במה שיתלה בזכות כמו משה. אמר רבי יצחק, ועם כל זה, כיון שאמר לו הקדוש ברוך הוא והקמתי את בריתי אתך, הנה לו לבקש עליהם רחמים. והקרוב שהקריב אחר כך - שיקריב אותו מקדם לזה, אולי ישפך הפעם מהעולם.

אמר רבי יהודה, מה הנה לו לעשות, שהרי רשעי העולם היו מכעיסים לפני הקדוש ברוך הוא, והוא יקריב קרבן?! אלא ודאי נח פוחד על עצמו הנה בשביל שלא יפגש בו המות בתוך רשעי העולם, שהנה רואה מעשיהם הרעים בכל יום ואיך מכעיסים לפני הקדוש ברוך הוא כל יום.

רבי [אלעזר פתח] יצחק אמר, כל פעם שמתרבים רשעי העולם, הצדיק שנמצא ביניהם נתפס בראשונה, שכתוב (יחזקאל ט) וממקדשי תחלו. ושנינו, אל תקרי ממקדשי אלא ממקדשי. ואיך השאיר הקדוש ברוך הוא את נח בין כל אותם הרשעים? אלא כדי שיצאו ממנו תולדות לעולם, שהיה צדיק פראוי.

ועוד, שהוא התרה בהם כל יום ויום ולא קבלו ממנו, וקיים בנפשו את הפסוק שכתוב (שם א) ואתה כי הזהרת רשע וגו', וכתוב ואתה את נפשך הצלת. מכאן שכל מי שמזהיר את הרשע - אף על גב שלא קבל ממנו, הוא מציל את עצמו, ואותו רשע נתפס בחטאו. ועד כמה נזהיר אותו? עד שיפנה אותו, והרי פרושה החברים.

רבי יוסי הנה מצוי לפני רבי שמעון יום אחד. אמר לו, מה ראה הקדוש ברוך הוא להשמיד את כל חיות הבר ועוף השמים עם הרשעים? אם בני האדם

ליה במאן דיתלי בזכותא כמשה. אמר רבי יצחק ועם כל דא כיון דאמר ליה קדשא בריך הוא והקמתי את בריתי אתך הנה ליה למבעי רחמי עלייהו. וקרבנא דאקריב לבתר, דיקריב ליה מן קדמת דנא דלמא ישכף רוגזא מעלמא.

אמר רבי יהודה מאי הנה ליה למעבד דהא חייבי עלמא הוו מרגיזין קמי קדשא בריך הוא ואיהו יקריב קרבנא. אלא ודאי נח דחיל על גרמיה הנה, בגין דלא יערע ביה מותא בגו חייבי עלמא דהנה חמי עובדיהון בישא כל יומא, והיה מרגזן קמי קדשא בריך הוא כל יומא.

רבי (אלעזר פתח) יצחק אמר כל זמנא דחייבי עלמא אסגיא, ופאה דאשתכח בינייהו הוא אתפס בקדמיתא. דכתיב, (יחזקאל ט) וממקדשי תחלו. ותנינן אל תקרי ממקדשי אלא ממקודשי. ונח היה שזיב ליה קדשא בריך הוא בין כל אנון חייביא. אלא בגין דיפקון מגיה תולדין בעלמא דהנה צדיק כדקא יאות.

ותו דאיהו אתרי בהו כל יומא ויומא ולא קבילו מגיה, וקיים בנפשיה קרא דכתיב, (יחזקאל א) ואתה כי הזהרת רשע וגו'. וכתיב ואתה את נפשך הצלת. מפאן כל מאן דאזהר לחייבא אף על גב דלא קביל מגיה הוא שזיב ליה לגרמיה והוא חייבא אתפס בחוביה. ועד כמה יזהר ליה עד דימחי ליה הא אוקמוה חברי.

רבי יוסי הנה שכיח קמיה דרבי שמעון יומא חד, אמר ליה מאי חמא קדשא בריך הוא לשיצאה כל חיות ברא ועוף שמא עמהון דחייביא. אי בני נשא חטאן בעירי

חטאו, בהמות ועופות השמים ושאר הבריות מה חטאו? אמר לו, משום שכתוב פי השחית כל בשר את דרכו על הארץ. כלם היו משחיתים דרכיהם. עזבו את מינם ונדבקו במין אחר.

בא ראה, אותם רשעי העולם גרמו כף לכל הבריות, ורצו להכחיש ^[להשכיח] להכחיש מעשה בראשית, והם גרמו לכל הבריות להשחית דרכם כמו שהם השחיתו. אמר הקדוש ברוך הוא, אתם רציתם ^[להשכיח] להכחיש מעשי ידי? אני אשלים רצונכם, ומחיתי את כל היקום אשר עשיתי מעל פני האדמה. אחזיר העולם למים כמו שהיה בהתחלה, מים במים, והרי נתבאר. מפאן והלאה אעשה בריות אחרות בעולם כראוי.

ויבא נח ובניו ואשתו ונשי בניו אתו. רבי חייא פתח ואמר, ^{(ירמיה} אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאם ה'. פמה הם בני אדם אטומי לב וסתומי עינים שלא משגיחים ולא יודעים בכבוד רבונם, שכתוב בו הלוא את השמים ואת הארץ אני מלא. איך רוצים בני אדם להסתתר מחטאיהם ואומרים מי רואנו ומי יודענו, וכתוב ^(ישעיה כט) והיה במחשף מעשיהם. לאן יחבאו מפניו?

למלך שבנה פלטרין ועשה פחת הארץ מחלות נסתרות. למים מרדו בני הארמון במלך. הקיף ^[עיר] עליהם המלך בגינסות. מה עשו? נכנסו והחביאו עצמם פחת נקבי המחלות. אמר המלך, אני עשיתי אותם, ומלפני אתם רוצים להתחבא? זהו שכתוב אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאם ה'. אני הוא שעשיתי מחלות ועשיתי חשף

ועופי שמיא ושאר ברין מה חטו. אמר ליה בגין דכתיב פי השחית כל בשר את דרכו על הארץ. פלהו הוּו מחבלי ארתיהו. שבקי זינניהו ודבקו בזינא אחרא.

הא חזי, אנון חייבי עלמא גרמו הכי לכל ברין. ובעון ^(לאשכחא) לאפחשא עובדא דבראשית. ואנון גרמו לכל ברין לחבלא ארתיהו כמה דאנון מחבלן. אמר קדשא בריך הוא אתון בעיתו ^(לאשכחא) לאפחשא עובדי ידי, אָנא אשלים רעותא דלכון ומחיתי את כל היקום אשר עשיתי מעל פני האדמה. אהדר עלמא למיין פמה דהוה בקדמיתא מיין במיין והא אתמר. מפאן ולהלאה אעביד ברין אחרנין בעלמא כדקא יאות:

ויבא נח ובניו ואשתו ונשי בניו רבי חייא פתח ואמר ^(ירמיה כג) אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאם יי. פמה אנון בני נשא אטימי לבא וסתימי עינין דלא משגיחין ולא ידעין ביקרא דמאריהון דכתיב ביה הלוא את השמים ואת הארץ אני מלא. היך בעון בני נשא לאסתתרא מחובביהו ואמרי מי רואנו ומי יודענו. וכתוב, ^(ישעיה כט) והיה במחשף מעשיהם. לאן יתטמרון מקמיה.

למלכא דבנה פלטרין ועבד תחות ארעא טמירין פצירין. ליומין מרדו בני פלטרין במלכא אסחר ^(אצער) עליהו מלכא בגייסוי. מה עבדו עאלו וטמירו גרמייהו תחות נוקבי פסירין. אמר מלכא אָנא עבדית לון ומקמאי אתון בעאן לאתטמרא, הדא הוא דכתיב אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאם יי. אָנא הוא דעבדית נוקבי

פְּסִירִין וְעֵבְדִית חֲשׂוּכָא וּנְהוּרָא וְאַתּוּן אִיף
יְכַלִּין לְאַתְטַמְרָא קַמְאֵי.

הָא חֲזִי, כַּד בַּר נָשׁ חֲטִי קָמִי מְאָרִיָּה
וְאַמְשִׁיף גְּרַמְיָה לְאַתְפְּסִיא. קַדְשָׁא בְּרִיף
הוּא עֶבֶד בֵּיהּ דִּינָא בְּאַתְגְּלִיא. וְכַד בַּר נָשׁ
אַדְפִּי גְרַמְיָה קַדְשָׁא בְּרִיף הוּא בְּעֵי לְאַסְתְּרָא
לִיה דְּלָא יִתְחַזִּי בְּיוֹם אָף יִי. דְּוַדַּאי אֲבַעֵי לִיה
לְאַיִנְשׁ (דף טו ע"ב) דְּלָא יִתְחַזִּי קָמִי מְחַבְּלָא כַּד
שְׂרִיא עַל עַלְמָא דְּלָא יִסְתַּפֵּל בֵּיהּ. דִּהָא כָּל
אַנוּן דִּיתְחַזוּן קָמִיָּה אִית לִיה רְשׁוּ לְחַבְּלָא.

וְהֵינּוּ דְקָאֵמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן כָּל בַּר נָשׁ דְּעֵינִיָּה
בִּישָׂא, עֵינָא דְמְחַבְּלָא שְׂרִיא עֲלוּי.
וְאִיהוּ מְחַבְּלָא דְעַלְמָא אֲקָרִי. וְלַבְּעֵי לִיה
לְאַיִנְשׁ לְאַסְתְּמָרָא מַנִּיָּה וְלָא לְאַתְקַרְבָּא
בְּהַדְיָה דְּלָא יִתְזַק (קַמְיָה). וְאַסִּיר לְמַקְרַב בְּהַדְיָה
בְּאַתְגְּלִיא. וּמַשׁוּם הַכִּי מְאִישׁ רַע עֵין בְּעֵי
לְאַסְתְּמָרָא מַנִּיָּה. מַקָּמִי מְלֵאף הַמּוֹת עַל אַחַת
כַּמְּהָ וְכַמְּהָ.

(ועל דא) מַה כְּתִיב בְּבַלְעִם (במדבר כד) וּנְאֻם הַגִּבּוֹר
שְׂתֵם הָעֵין. דְּעֵינָא בִישָׂא הָוָה לִיה וּבְכָל
אַתְר דְּהָוָה מְסַתְּפַל בֵּיהּ הָוָה אֲמַשִּׁיף עֲלֵיהּ
רוּחַ מְחַבְּלָא. וּבְגִין כֵּן הָוָה בְּעֵי לְאַסְתְּפִלָּא
בְּהוּ בִישְׂרָאֵל בְּגִין דִּישְׂעִי בְּכָל אַתְר דְּעֵינִיָּה
הָוָה מְסַתְּפַל. מַה כְּתִיב וַיִּשָּׂא בַלְעָם אֶת עֵינָיו
דְּזָקִיף עֵינָא חַד וּמְאִיף עֵינָא חַד בְּגִין
לְאַסְתְּפִלָּא בְּהוּ בִישְׂרָאֵל בְּעֵינָא בִישָׂא.

הָא חֲזִי, מַה כְּתִיב וַיִּרְא אֶת יִשְׂרָאֵל שׂוֹכֵן
לְשֶׁבֶטִיו. וְחַמָּא דְשְׂכִינְתָא חַפְיָא עֲלֵיהּ
וּרְבִיעָא עֲלֵיהּ מִתְתַּקְנָא בְּתַרִּיסַר שְׁבֻטִין
תַּחוּתָהּ וְלָא יְכִיל לְשַׁלְטָאָה עֲלֵיהּ עֵינִיָּה.
אָמַר אִיף אֵיכּוֹל לְהוֹן דִּהָא רוּחַ קַדִּישָׁא
עֲלָאָה רְבִיעָא עֲלֵיהּ וְחַפְתָּ לֹון בְּגַדְפָּהָא.
הָדָא הוּא דְכְּתִיב פָּרַע שָׁכַב פְּאָרִי, וּכְלָבִיא.

וְאֹר, וְאַתֶּם אִיף תּוּכְלוּ לְהַתְחַבֵּא
מִלְּפָנָי !

בֵּא רְאָה, כְּשֶׁאָדָם חוּטֵא לְפָנָי
רַבּוּנוּ וּמִמְשִׁיף עֲצָמוּ לְהַסְתַּתֵּר,
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה בּוֹ דִּין
בְּגִלוּי. וּכְשֶׁאָדָם מְטַהַר עֲצָמוּ,
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹצֶה
לְהַסְתִּירוֹ שְׁלֵא יִרְאֶה בְּיוֹם אָף
ה'. שְׂוֵדַאי שְׂצָרִיף לוֹ לְאַדָם שְׁלֵא
לְהַרְאוֹת לְפָנָי הַמְשַׁחִית
כְּשֶׁשׂוֹרָה עַל הָעוֹלָם שְׁלֵא יִסְתַּפֵּל
בוֹ, שְׁהַרִי כָּל אֱלוֹ שְׁנַרְיָאִים לְפָנָיו,
יֵשׁ לוֹ רְשׁוֹת לְהַשְׁחִית.

וְזָהוּ מַה שְׁאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כָּל
אָדָם שְׁעִינוּ רַעָה - עֵין הַמְשַׁחִית
שׂוֹרָה עֲלוּי. וְהוּא נִקְרָא מְשַׁחִית
הָעוֹלָם. וְצָרִיף הָאָדָם לְהַשְׁמַר
מִמֶּנּוּ וְלֹא לְהַתְקַרֵּב אֵלָיו כְּדִי
שְׁלֵא יִזְזַק (לְפָנָיו), וְאַסִּיר לְקַרֵּב
אֵלָיו בְּהַתְגַּלוּת. וּמַשׁוּם כֵּן צָרִיף
לְהַשְׁמַר מְאִישׁ רַע עֵין, וּמִלְּפָנָי
מְלֵאף הַמּוֹת עַל אַחַת כַּמְּהָ
וְכַמְּהָ.

(ועל זה) מַה פְּתוּב בְּבַלְעָם ? (במדבר
כד) וּנְאֻם הַגִּבּוֹר שְׂתֵם הָעֵין. שְׁעֵין
רַעָה הִיָּתָה לוֹ, וּבְכָל מְקוֹם שְׁהִיָּה
מְסַתְּפַל בוֹ, הִיָּה מִמְשִׁיף עֲלוּי אֶת
רוּחַ הַמְשַׁחִית. וְלִכֵּן רַצָּה
לְהַסְתַּפֵּל בִּישְׂרָאֵל, כְּדִי לְהַשְׁמִיד
בְּכָל מְקוֹם שְׁעֵינּוּ הִיוּ
מְסַתְּפִלוֹת. מַה פְּתוּב? וַיִּשָּׂא
בַלְעָם אֶת עֵינָיו. שְׂזָקַף עֵין אַחַת
וְהִנְמִיף עֵין אַחַת כְּדִי לְהַסְתַּפֵּל
עַל יִשְׂרָאֵל בְּעֵין רַעָה.

בֵּא רְאָה מַה פְּתוּב, וַיִּרְא אֶת
יִשְׂרָאֵל שׂוֹכֵן לְשֶׁבֶטִיו. וְרָאָה
שְׁהַשְׂכִּינָה מְכַסָּה עֲלֵיהֶם וְרוּבְצָתָ
עֲלֵיהֶם מְתַקְנָת בְּשָׁנִים עֶשֶׂר
שְׁבֻטִים תַּחְתֵּיהֶם, וְאֵין יְכוּלוֹת
עֵינָיו לְשַׁלֵּט עֲלֵיהֶם. אָמַר, אִיף
אוּכַל לָהֶם, שְׁהַרִי רוּחַ קְדוּשָׁה
עֲלֵינָהּ רוּבְצָתָ עֲלֵיהֶם וּמְכַסָּה
אוֹתָם בְּכַנְפֵיהָ? זָהוּ שְׁכַתוּב פָּרַע
שָׁכַב פְּאָרִי וּכְלָבִיא מִי יְקִימֵנוּ. מִי

יְקִימוּנוּ מֵעֲלֵיהֶם כְּדִי שִׁתְּגַלֶּיךָ
וְתִשְׁלַט עֲלֵיהֶם הָעֵינַן.

וְעַל זֶה רָצָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
לְכַסּוֹת אֶת נַח, לְהַסְתֵּמֶר מִהָעֵינַן,
שֶׁלֹּא תוּכַל רוּחַ הַטְּמֵאָה לְשַׁלֵּט
עָלָיו כְּדִי שֶׁלֹּא יִשְׁחַת, וְהָרִי
נִתְבָּאֵר. וַיִּבֹא נַח, כְּמוֹ שְׁנֵת־בְּאֵר
לְהַסְתֵּמֶר מִהָעֵינַן. מִפְּנֵי מִי
הַמְּבּוּל, (וְהָא) הַמַּיִם דְּחִקּוּ אוֹתוֹ.
אָמַר רַבִּי יוֹסִי, רָאָה מְלֶאכֶּה הַמּוֹת
שֶׁהָיָה בָּא [אלו] וְלִכְּן נִכְנַס לַתְּבֵה
וַיִּנְשָׁמֶר בָּהּ שָׁנִים עֶשְׂרֵי חֲדָשִׁים וְשֵׁל
הַשָּׁנָה. וְלָמָּה שָׁנִים עֶשְׂרֵי חֲדָשִׁים?
נִחְלָקוּ בָּהּ רַבִּי יִצְחָק וְרַבִּי
יְהוּדָה. הָאֶחָד אָמַר שָׁנִים עֶשְׂרֵי
חֲדָשׁ שֶׁכֶּף הוּא דִּין הַרְשָׁעִים.
וְהָאֶחָד אָמַר לְהַשְׁלִים צְדִיק [נ"א
צְדִיק] שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה דְרָגוֹת וְשָׂאֵר
הַדְרָגוֹת שֶׁהָיוּ רְאוּיִים לְצִאת
מִתְּבֵה.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, שֶׁשָּׁה חֲדָשִׁים
הֵם בְּמַיִם וְשֶׁשָּׁה חֲדָשִׁים בְּאֵשׁ,
וְהָרִי כָּאֵן הָיוּ מַיִם, וְלָמָּה שָׁנִים
עֶשְׂרֵי חֲדָשִׁים? אָמַר [ו] רַבִּי יוֹסִי,
בְּשָׁנֵי דִינֵי הַגִּיהֶנֶם נִדּוּנוּ - בְּמַיִם
וְאֵשׁ. בְּמַיִם - שֶׁהַמַּיִם שִׁיָּרְדוּ
עֲלֵיהֶם מִלְּמַעְלָה הָיוּ צוֹנְנִים
כְּשֶׁלָּג. וּבְאֵשׁ - שֶׁהַמַּיִם שִׁיָּצְאוּ
מִלְּמַטָּה הָיוּ רוֹתְחִים כְּאֵשׁ. וְעַל
זֶה בְּדִין הַגִּיהֶנֶם נִדּוּנוּ - בְּאֵשׁ
וּבַמַּיִם [ולכן שנים עשר חדש היו. שאמר רבי
אלעזר, דין הרשעים בגיהנם הם שנים עשר חדשים.
ותרו פרשות. ועל זה כל אותם רשעי העולם נדונים
בשני דמים הללו - במים ואש] עַד שֶׁהַשְּׂמַדוֹ
מִן הָעוֹלָם. וְנַח הָיָה מִסְתֵּמֶר
בַּתְּבֵה וְהַתְּכֵסָה מִן הָעֵינַן
וְהַמְשָׁחִית וְלֹא קָרַב אֵלָיו,
וְהַתְּבֵה הָיְתָה שְׁטָה עַל פְּנֵי
הַמַּיִם, כְּמוֹ שְׁנֵת־בְּאֵר וַיִּשְׂאוּ אֶת
הַתְּבֵה וַתֵּרֶם מֵעַל הָאָרֶץ.

אַרְבָּעִים יוֹם לָקוּ, שְׁכָתוּב וַיְהִי
הַמְּבּוּל אַרְבָּעִים יוֹם עַל הָאָרֶץ
וְגו'. וְכֹל שָׂאֵר הַזְּמַן נִמְחָו
מִהָעוֹלָם. זֶהוּ שְׁכָתוּב וַיִּמְחֹו מִן

מִי יְקִימוּנוּ. מִי יְקִימוּנוּ מֵעֲלֵיהֶם בְּגִין דִּיתְגַּלֶּיךָ
וְשִׁלְטָא עֵינָא עֲלֵיהֶוּ.

וְעַל דָּא קְדָשָׁא בְּרוּךְ הוּא בְּעָא לְחַפְיָא לְנַח
לְאַסְתֵּתְרָא מֵעֵינָא דְלָא יְכִיל רוּחַ
מְסֻבָּא לְשַׁלְטָא עֲלֵיהֶוּ בְּגִין דְלָא יִתְחַבֵּל וְהָא
אַתְמָר. וַיִּבֹא נַח כְּמָה דְאַתְמָר לְאַסְתֵּתְרָא
מֵעֵינָא. מִפְּנֵי מִי הַמְּבּוּל (דְהָא) דְמִיִּין דְחִקּוּ
לֵיה. אָמַר רַבִּי יוֹסִי חָמָא מְלֶאכֶּה הַמּוֹת דְהָוָה
אַתִּי (ר"א ל"ג לַגְּבִיָה) וּבְגִין כֶּף עָאֵל לְתִיבּוֹתָא,
וְאַסְתֵּמֶר בְּהַ תְּרִיסַר יְרַחִי (שְׁתָּא). וְאַמְאִי תְרִיסַר
יְרַחִין. פְּלִיגִי בְּהַ רַבִּי יִצְחָק וְרַבִּי יְהוּדָה. חַד
אָמַר תְּרִיסַר יְרַחִין דְכֶף אִיהוּ דִינָא דְחִיבָא.
וְחַד אָמַר לְאַשְׁלֵמָא צְדִיק (נ"א צְדִיק) דְרָגִין
תְרִיסַר וְשָׂאֵר דְרָגִין דְאַתְחִזִי לְאַפְקָא מִן
תִּיבָה.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר שְׁתָּא יְרַחִי אֲנוּן בְּמִיָּא
וְשִׁתָּא יְרַחִי בְּאֵשָׁא. וְהָא הָכָא מִיָּא הוּוּ
אַמְאִי תְרִיסַר יְרַחִי. אָמַר (לֵיה) רַבִּי יוֹסִי בְתַרִי
דִינִין דְגִיְהֶנֶם אֲתַדְנוּ בְּמִיָּא וְאַשָׁא. בְּמִיָּא
דְמִיִּין דְנַחְתּוּ עֲלֵיהֶוּ מִלְּעִילָא הוּוּ צְנִינִין
כְּתַלְגָּא. בְּאֵשָׁא דְמִיִּין דְנַפְקִי מִתְּתָא הוּוּ
רְתִיחִן כְּאֵשָׁא. וְעַל דָּא בְדִינָא דְגִיְהֶנֶם אֲתַדְנוּ
בְּאֵשָׁא וּבְמִיָּא (וּבְגִין כֶּף תְרִיסַר יְרַחִי הוּוּ דְאָמַר רַבִּי אֶלְעִזַר דִינָא
דְחִיבָא בְגִיְהֶנֶם תְרִיסַר יְרַחִי הוּוּ וְהָא אוּקְמוּהַ. וְעַל דָּא כֹּל אֲנוּן חִיבִי עֲלֵמָא
אֲתַדְנוּ כְתַרִין דִינִין אֵלִין בְּמִיָּא וְאַשָׁא) עַד דְאַשְׁתַּצִּיאוּ
מֵעֲלָמָא. וְנַח הָוָה מִסְתֵּמֶר בְּתִיבּוֹתָא וְאַתְפְּסִי
מֵעֵינָא וּמִחַבְלָא לָא קָרַיב לְגַבִּיָה, וְתִיבּוֹתָא
אִיהִי הָוָה שְׁטָא עַל אֲנָפִי מִיָּא כְּמָה דְאַתְ
אָמַר וַיִּשְׂאוּ אֶת הַתְּיבָה וַתֵּרֶם מֵעַל הָאָרֶץ.

אַרְבָּעִים יוֹם לָקוּ. דְכְתִיב וַיְהִי הַמְּבּוּל
אַרְבָּעִים יוֹם עַל הָאָרֶץ וְגו'. וְכֹל
שָׂאֵר זְמַנָּא אֲתַמְחִין מֵעֲלָמָא. הָדָא הוּא
דְכְתִיב וַיִּמְחֹו מִן הָאָרֶץ. וְוִי לֹוֶן לְאַנוּן חִיבָא

דְּהָא לָא יְקוּמוּן לְאַחֲרֵי בְּעִלְמָא לְמִיקַם
בְּדִינָא הָדָא הוּא דְכְּתִיב וַיִּמְחוּ כְּמָה דְאַתָּ
אָמַר, (תהלים ט) שָׁמֶם מַחִית לְעוֹלָם וְעַד. דְּאַפִּילוּ
לְמִיקַם בְּדִינָא לָא יְקוּמוּן:

וַיִּשְׂאוּ אֶת הַתְּבָה וַתָּרֶם מֵעַל הָאָרֶץ. רַבִּי אַבָּא
פָּתַח (תהלים נז) רוּמָה עַל הַשָּׁמַיִם אֱלֹהִים
עַל כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדָךְ. וְוִי לֹוֹן לְחִיבֵי דְאַנּוּן
חֲטָאן וּמְרַגִּיזִין לְמֵאֲרִיהוּן בְּכָל יוּמָא.
וּבְחֻבְבֵיהוּ דְחִיזִין לָהּ לְשְׂכִינְתָא מֵאַרְעָא.
וְגַרְמִין דְּתַסְתַּלַּק מֵעִלְמָא. וְשְׂכִינְתָא אַקְרִי
אֱלֹהִים. וְעַלָּה פְתִיב רוּמָה עַל הַשָּׁמַיִם
אֱלֹהִים.

הָא חֲזִי, מַה כְּתִיב וַיִּשְׂאוּ אֶת הַתְּבָה דְדְחִיזִין
לָהּ לְבַר. וַתָּרֶם מֵעַל הָאָרֶץ, דְּלֹא שְׂרִיָּא
בְּעִלְמָא וְאַסְתַּלַּקַת מִנָּה. וְכַד אַסְתַּלַּקַת
מֵעִלְמָא, הָא לִית מָאן דִּי־שִׁגַח בְּעִלְמָא וְדִינָא
שְׁלֵטָא (בְּרִינָא) כְּדִין עֲלוּי. וְכַד יִתְמַחוּן חִיבֵי
עִלְמָא וַיִּסְתַּלְּקוּן מִנָּה (דְּעִלְמָא), שְׂכִינְתָא
אַהֲדַרַת מְדוּרָה בְּעִלְמָא.

אָמַר לִיה רַבִּי יִיסָא, אִי הָכִי הָא אַרְעָא
דִּישְׂרָאֵל דְּאַתְמַחוּן חִיבֵי דְהוּ
בְּהוּא זְמַנָּא אַמַּאי לָא אַהֲדַרַת שְׂכִינְתָא
לְאַתְרָה כְּדְבַקְדְּמִיתָא. אָמַר לִיה בְּגִין דְּלֹא
אַשְׁתָּארוּ בַּהּ שְׂאָר זַפְּאֵי עִלְמָא. אֲלֹא (אבג)
בְּכָל אַתְר דְּאָזְלוּ נַחַת וְשׁוּיָאֵת (דף טו ע"א)
מְדוּרָה עֲמֵהוּן. וַמָּה בְּאַרְעָא נּוֹכְרָאָה אַחְרָא
לָא אַתְפְּרָשָׁא מְנִייהוּ, כָּל שְׂפָן אִי אַשְׁתָּארוּ
בְּאַרְעָא קְדִישָׁא.

וְהָא אַתְמַר. בְּכָל חוּבִין דְחִיבֵי עִלְמָא
דְחִיזִין לָהּ לְשְׂכִינְתָא. חַד מְנִייהוּ
מָאן דְּמַחְבֵּל אַרְחִייה עַל אַרְעָא כְּדְאַמְרִין.
וּבְגִין כֵּן לָא חָמִי אַנְפִי שְׂכִינְתָא וְלֹא
עָאֵל בְּפִלְטְרִין. וְעַל דָּא כְּתִיב בְּאַלִּין

הָאָרֶץ. אִוִי לָהֶם לְאוֹתָם רְשָׁעִים,
שְׁתַּרְי לָא יְקוּמוּ לְחִיזוֹת בְּעוֹלָם
לְעַמְד בְּדִין. זְהוּ שְׂכַתוּב וַיִּמְחוּ,
כְּמוֹ שְׂנַאֲמַר (תהלים ט) שָׁמֶם מַחִית
לְעוֹלָם וְעַד. שְׂאֲפִלוּ לְעַמְד בְּדִין
לָא יְקוּמוּ.

וַיִּשְׂאוּ אֶת הַתְּבָה וַתָּרֶם מֵעַל
הָאָרֶץ. רַבִּי אַבָּא פָּתַח, (שם נז)
רוּמָה עַל הַשָּׁמַיִם אֱלֹהִים עַל כָּל
הָאָרֶץ כְּבוֹדָךְ. אִוִי לָהֶם לְרְשָׁעִים
שְׁחוּטָאִים וּמְרַגִּיזִים אֶת רְבוּנָם
בְּכָל יוֹם, וּבְחֻטְאֵיהֶם דּוּחִים
אֶת הַשְּׂכִינָה מִן הָאָרֶץ, וְגוֹרְמִים
שְׁתַּסְתַּלַּק מִן הָעוֹלָם. וְהַשְּׂכִינָה
נִקְרָאת אֱלֹהִים, וְעַלֵּיהּ כְּתוּב
רוּמָה עַל הַשָּׁמַיִם אֱלֹהִים.

בֵּא רְאָה מַה כְּתוּב, וַיִּשְׂאוּ אֶת
הַתְּבָה, שְׂדָחוּ אוֹתָהּ הַחוּצָה.
וַתָּרֶם מֵעַל הָאָרֶץ, שְׁלֹא שׁוּרָה
בְּעוֹלָם וְהַסְתַּלְּקָה מִמֶּנּוּ. וּכְשָׁהִיא
מְסַתַּלַּקַת מִהָעוֹלָם, הָרִי אֵין
מִי שִׁישְׁגִיחַ בְּעוֹלָם, וְאִזּוּ הַדִּין
שׁוֹלֵט (הדין) עֲלוּי. וּכְשִׁימְחוּ רְשָׁעֵי
הָעוֹלָם וַיִּסְתַּלְּקוּ מִמֶּנּוּ (מִהָעוֹלָם),
הַשְּׂכִינָה מְחֻזְרָה אֶת מְדוּרָה
לְעוֹלָם.

אָמַר לוֹ רַבִּי יִיסָא, אַם כֵּן, הָרִי
אַרְץ יִשְׂרָאֵל שְׂנַמְחוּ הַרְשָׁעִים
שְׁהִיוּ בְּאוֹתוֹ זְמַן, אִזּוּ לְמַה
לֹא חֻזְרָה הַשְּׂכִינָה לְמִקוּמָהּ
כְּבַתְחֻלָּה? אָמַר לוֹ, מִשּׁוּם שְׁלֹא
נִשְׂאָרוּ בַּהּ שְׂאָר צְדִיקֵי הָעוֹלָם,
אֲלֹא (אבג) בְּכָל מְקוֹם שְׁהִלְכוּ,
יָרְדָה וְשָׁמָּה אֶת מְדוּרָה עֲמָהּ.
וַמָּה בְּאַרְץ נְכֻרְיָה אַחְרַת לֹא
נִפְרְדָה מֵהֶם - כָּל שְׂפָן אַם
נִשְׂאָרוּ בְּאַרְץ הַקְּדוּשָׁה.

וְהָרִי אֲמַרְנוּ. בְּכָל הַחֲטָאִים
שֶׁל רְשָׁעֵי הָעוֹלָם, דּוּחִים
אֶת הַשְּׂכִינָה. אֶחָד מֵהֶם מִי
שְׂמַשְׁחִית דְּרַכּוּ עַל הָאָרֶץ, כְּמוֹ
שְׂאֲמַרְנוּ, וְלִכְּן לֹא רוּאָה פְּנֵי
שְׂכִינָה וְלֹא נִכְנַס לְפִלְטְרִין.
וְעַל זֶה כְּתוּב עַל אֵלָה

וַיִּמְחוּ מִן הָאָרֶץ אֶת־מַחֹן מִן כְּלָא. תָּא חֲזִי, בַּהֲוֵא זְמַנָּא דְזַמִּין קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לְאַחֲרֵיָא מִתְּיָא, כֹּל אַנּוּן מִתִּין דִּישְׁתַּכְּחוּן לְבַר בְּשָׂאֵר אַרְעִין נּוֹכְרַאִין קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא יִכְרָא לּוֹן גּוֹפִיִּיהוּ (נ"א יוֹקִים לּוֹן בְּגוֹפִיִּיהוּ) כְּדָקָא חֲזִי. דְּהָא גְרַמָּא חַד דְּאַשְׁתָּאֵר בֵּיה בְּבַר נָשׁ תַּחוּת אַרְעָא הֵהוּא גְרַמָּא יִתְעַבִּיד כְּחִמְרָא בְּעִיסָה וְעֲלִיָּה יִבְנִי קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא כֹּל גּוֹפָא.

וְלָא יִהִיב לּוֹן קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא נִשְׁמַתִּין אֱלָא בְּאַרְעָא דִּישְׂרָאֵל. דְּכַתִּיב, (יִחֻקָּאל לוֹ) הִנֵּה אֲנִי פּוֹתַח אֶת קְבֻרוֹתֵיכֶם וְהֵעֲלִיתִי אֶתְכֶם מִקְבֻרוֹתֵיכֶם עִמִּי וְהִבֵּאתִי אֶתְכֶם אֶל אֲדַמַּת יִשְׂרָאֵל. דִּיתַגְלָגְלוֹן תַּחוּת אַרְעָא. וּלְבַתֵּר מַה כְּתִיב וְנִתְתִּי רוּחִי בְּכֶם וְחִיִּיתֶם וְגו'. דְּהָא בְּאַרְעָא דִּישְׂרָאֵל יִקְבְּלוּן נִשְׁמַתִּין כֹּל אַנּוּן בְּנֵי עֲלָמָא. בַּר אֱלִין (בְּרָא דְמוֹפְנָא) דְּאַסְתָּאֵבוּ וּסְאִיבוּ אַרְעָא. דְּבְּאֵלִין כְּתִיב וַיִּמְחוּ מִן הָאָרֶץ. מִן הָאָרֶץ דִּיִּיקָא. וְאַף עַל גַּב דְּאַקְשׁוּ וְאַפְּלִיגוּ קִדְמָאֵי עַל דָּא. וַיִּמְחוּ כְּמָה דְאַתָּ אָמַר, (תהלים טו) יִמְחוּ מִסְפֵּר חַיִּים.

אָמַר לִיָּה רַבִּי שְׁמַעוֹן וְדָאֵי לִית לּוֹן חוּלְקָא בְּעֲלָמָא דְאַתִּי דְכַתִּיב וַיִּמְחוּ מִן הָאָרֶץ. וְכַתִּיב לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אֶרֶץ. אַבְּל יְקוּמוּן בְּדִין. וְעֲלִיִּיהוּ כְּתִיב, (דְּנִיָּאל י"ב) וְרַבִּים מִיִּשְׁנֵי אֲדַמַּת עֶפְרָיִם יִקְצוּ אֵלֶּה לְחַיֵּי עוֹלָם וְאַלֶּה לְחַרְפּוֹת וּלְדָרְאוֹן עוֹלָם. וּפְלוּגְתָּא בְּהָא אַבְּל כְּלָא כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ חֲבַרְיָא:

וַיִּמַּח אֶת כָּל הַיְּקוּם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה. רַבִּי אַבְּא אָמַר (אֵת כָּל) לְאַכְלָלָא כָּל אַנּוּן שְׁלִיטִין דְּשְׁלִטִין מְמַנָּן עַל אַרְעָא. וְדָא הוּא הַיְּקוּם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה. דְּכַד עַבִּיד קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא דִּינָא בְּבִנֵי עֲלָמָא אַעֲבַר

וַיִּמְחוּ מִן הָאָרֶץ, שְׁנִמְחוּ מֵהַפֶּל. בַּא רְאָה, בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן שְׁעִתִּיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַחֲיוֹת הַמֵּתִים, כֹּל אוֹתָם מֵתִים שְׁיִמְצְאוּ בַּחוּץ בְּשָׂאֵר אַרְצוֹת נְכַרְוֹת, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יִכְרָא לְהֶם גּוֹפִיָּהֶם [נ"א עֲמִידִם בְּגוֹפֵם] כְּרַאוּי. שְׁהֲרֵי עֲצֶם אַחַת שְׁנִשְׁאָרְתָּ בְּאֲדָם פִּתַח הָאָרֶץ, אוֹתָהּ עֲצֶם תַּעֲשֶׂה כְּשֶׂאֹר שְׁבַעֲסָה, וְעֲלֶיהָ יִבְנֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת כָּל הַגּוֹף. וְלָא יִתֵּן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהֶם נִשְׁמוֹת אֱלָא בְּאָרֶץ יִשְׂרָאֵל, שְׁכַתוּב (יִחֻקָּאל לוֹ) הִנֵּה אֲנִי פּוֹתַח אֶת קְבֻרוֹתֵיכֶם וְהֵעֲלִיתִי אֶתְכֶם מִקְבֻרוֹתֵיכֶם עִמִּי וְהִבֵּאתִי אֶתְכֶם אֶל אֲדַמַּת יִשְׂרָאֵל. שְׁיִתַּגְלָגְלוּ פִּתַח הָאָרֶץ. וְאַחַר כֵּךְ מַה כְּתוּב? וְנִתְתִּי רוּחִי בְּכֶם וְחִיִּיתֶם וְגו', שְׁהֲרֵי בְּאָרֶץ יִשְׂרָאֵל יִקְבְּלוּ נִשְׁמוֹת כֹּל אוֹתָם בְּנֵי הָעוֹלָם, פְּרֻט לְאֵלוּ (דְּדוּר הַמְּבוּל) שְׁנִטְמָאוּ וּטְמָאוּ אֶת הָאָרֶץ. בְּאַלֶּה כְּתוּב וַיִּמְחוּ מִן הָאָרֶץ, דְּוָקָא מִן הָאָרֶץ. וְאַף עַל גַּב שְׁהִקְשׁוּ וְנַחֲלִקוּ הָרַאשׁוֹנִים עַל זֶה. וַיִּמְחוּ, כְּמוֹ שְׁנִאֲמַר (תהלים טו) יִמְחוּ מִסְפֵּר חַיִּים.

אָמַר לוֹ רַבִּי שְׁמַעוֹן, וְדָאֵי שְׂאִין לְהֶם חֵלֶק בְּעוֹלָם הַבָּא, שְׁכַתוּב וַיִּמְחוּ מִן הָאָרֶץ, וְכַתוּב לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אֶרֶץ. אַבְּל יְקוּמוּ בְּדִין. וְעֲלִיָּהֶם כְּתוּב (דְּנִיָּאל י"ב) וְרַבִּים מִיִּשְׁנֵי עֶפְרָיִם יִקְצוּ אֵלֶּה לְחַיֵּי עוֹלָם וְאַלֶּה לְחַרְפּוֹת לְדָרְאוֹן עוֹלָם. וְהַמְּחַלְקַת בְּזֶה. אַבְּל הַכֹּל כְּפִי שְׁבַארוּהָ הַחֲבַרְיִים.

וַיִּמַּח אֶת כָּל הַיְּקוּם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה. רַבִּי אַבְּא אָמַר, (אֵת כָּל) - לְכַלֵּל כָּל אוֹתָם שְׁלִיטִים שְׁשׁוּלְטִים הַמְּמַנִּים עַל הָאָרֶץ, וְזוּהוּ הַיְּקוּם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה. שְׁכַאֲשֶׁר עוֹשֶׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא דִּין בְּבִנֵי הָעוֹלָם,

לְאֲנוּן שְׁלִיטִין דְּמִמְנָן עַל־יְהוּ בְּקִדְמִיתָא
וּלְבַתֵּר לְאֲנוּן דִּיתְבִּי תַחֲוֹת גְּדַפְיֵיהוּ דְכְּתִיב
(ישעיה כד) יִפְקֹד יי' עַל צָבָא הַמְרוּם בְּמָרוּם
וּלְבַתֵּר עַל מַלְכֵי הָאֲדָמָה עַל הָאֲדָמָה.

וְהִיךְ מִתְעַבְרֵן קַמִּיהּ. אָלָא אַעֲבַר לֹוּן בְּנוּרָא
דְּדָלִיק הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (דברים ד) כִּי ה'
אֶלְהִיךָ אֵשׁ אוֹכְלָה הוּא אֵל קִנָּא. אָשָׁא (הוּא)
דְּאָכִיל אָשָׁא. הַהוּא יְקוּם דְּעַלְיֵיהוּ (נ"א מַעֲבָר)
בְּאָשָׁא. וְאֲנוּן דִּיתְבִּי תַחֲוֹתֵיהוּ בְּמִיָּא. וּבְגִינֵי
כֶּף וַיִּמַּח אֶת כָּל הַיְקוּם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה.
וּלְבַתֵּר מֵאָדָם וְעַד בְּהֵמָה עַד רֶמֶשׂ וְעַד עוֹף
הַשָּׁמַיִם וַיִּמְחוּ מִן הָאָרֶץ. כָּל אֵלִין דְּלִתְתָּא.
וַיִּשְׁאַר אַף נַח. אַף לְמַעוּטֵי. דִּלָּא אֲשַׁתְּאָרוּ
בְּעֵלְמָא בַר נַח וַדְּעַמִּיה בְּתִיבּוּתָא. רַבִּי יוֹסִי
אוֹמַר חֲגִיר הָוָה דְּאֶפִּישׁ לִיהּ אַרְיָא וְהָא
אוֹקְמוּהָ:

וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נַח וְאֶת כָּל הַחַיָּה וְאֶת כָּל
הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר אִתּוֹ בַּתְּבָה. רַבִּי חִיָּיא
פִּתַּח (משלי כב) עָרוּם רָאָה רָעָה וְנִסְתָּר. הַאי קָרָא
אֲתַמָּר עַל נַח דְּעָאֵל לְתִיבּוּתָא וְאִסְתַּתֵּר בָּהּ.
וְעָאֵל לָגוּ תִיבּוּתָא בְּזַמְנָא דְּמִיָּיא דְּחִקוּ לִיהּ.
וְהָא אֲתַמָּר דְּעַד לָא עָאֵל לְתִיבּוּתָא חֲמָא לִיהּ
לְמֵלֶאךָ הַמּוֹת דְּאִזִּיל בִּינֵייהוּ וְאִסְחָר לֹוּן.
כִּיּוֹן דְּחֲמָא לִיהּ, עָאֵל לְתַבָּה וְאִסְתַּתֵּר בְּגוּהּ.
הָדָא הוּא דְכְּתִיב עָרוּם רָאָה רָעָה וְנִסְתָּר. רָאָה
רָעָה דָּא מֵלֶאךָ הַמּוֹת וְנִסְתָּר מִקַּמִּיהּ הָדָא
הוּא דְכְּתִיב מִפְּנֵי מֵי הַמַּבּוּל.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר עָרוּם רָאָה רָעָה וְנִסְתָּר. (וַיִּסְתָּר
לֹא בְּתִיב), אֲהַדְרַר עַל מַה דְּאֲתַמָּר בְּזַמְנָא
דְּמוֹתָא שְׂרִיָּא בְּעֵלְמָא בַר נֶשׁ חַפִּים יִסְתָּר וְלֹא
יְקוּם לְבַר וְלֹא יִתְחַזֵּי קַמִּי מְחַבְּלָא. בְּגִין
דְּכִיּוֹן דְּאֲתִיְהִיב לִיהּ רִשׁוּ, יַחֲבֵל כָּל אֲנוּן
דִּישְׁתַּפְּחוּן קַמִּיהּ וַיַּעֲבְרוּן קַמִּיהּ בְּאֲתַגְלִיָּיא.

מַעֲבִיר אֶת אוֹתָם הַשְּׁלִיטִים
הַמְּמַנִּים עֲלֵיהֶם בְּהַתְחַלָּה, וְאַחַר
כֶּף אֶת אוֹתָם שְׂיוֹשְׁבִים תַּחַת
כְּנַפְיָהֶם, שְׁכַתוּב (ישעיה כד) יִפְקֹד
ה' עַל צָבָא הַמְרוּם בְּמָרוּם, וְאַחַר
כֶּף - עַל מַלְכֵי הָאֲדָמָה עַל
הָאֲדָמָה.

וְאִיךְ מַעֲבָרִים מִלְּפָנָיו? אֵלָא
מַעֲבִיר אוֹתָם בְּאֵשׁ שְׂדוּלְקַתָּ. זְהוּ
שְׁכַתוּב (דברים ד) כִּי ה' אֶלְהִיךָ אֵשׁ
אֹכְלָה הוּא אֵל קִנָּא. אֵשׁ [הוּא]
שְׂאוּכְלַת אֵשׁ. אוֹתוֹ שְׂעוּמַד
מַעֲלֵיהֶם [נ"א עוֹבֵר] בְּאֵשׁ. וְאוֹתָם
שְׂיוֹשְׁבִים תַּחֲתֵיהֶם בְּמִים.
וּמִשׁוּם כֶּף וַיִּמַּח אֶת כָּל הַיְקוּם
אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה, וְאַחַר כֶּף
מֵאָדָם וְעַד בְּהֵמָה עַד רֶמֶשׂ וְעַד
עוֹף הַשָּׁמַיִם וַיִּמְחוּ מִן הָאָרֶץ, כָּל
אֵלוֹ שְׁלֵמֻטָּה. וַיִּשְׁאַר אַף נַח - אַף
לְמַעוּט. שְׁלֵא נִשְׁאָרוּ בְּעוֹלָם רַק
נַח וּמִי שְׁעַמּוּ בַתְּבָה. רַבִּי יוֹסִי
אָמַר, שְׁהִיָּה חֲגִיר, שְׁהַפִּישׁוּ
אַרְיָה, וְהָרִי פְּרִשׁוּהָ.

וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נַח וְאֶת כָּל
הַחַיָּה וְאֶת כָּל הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר אִתּוֹ
בַּתְּבָה. רַבִּי חִיָּיא פִּתַּח, (משלי כב)
עָרוּם רָעָה רָעָה וְנִסְתָּר. פְּסוּיק זֶה
נְאֻמַר עַל נַח שְׂנַכְנַס לְתַבָּה
וְהִסְתַּתֵּר בָּהּ, וְנַכְנַס לְתוֹךְ הַתְּבָה
בְּזַמַּן שְׁהַמִּים דְּחִקוּ אוֹתוֹ. וְהָרִי
נְאֻמַר שְׁעַד שְׁלֵא נַכְנַס לְתַבָּה,
רָאָה אֶת מֵלֶאךָ הַמּוֹת שְׁהוֹלֵךְ
בִּינֵיהֶם וּמְקִיף אוֹתָם. כִּיּוֹן שְׂרָאָה
אוֹתוֹ, נַכְנַס לְתַבָּה וְהִסְתַּתֵּר
בְּתוֹכָהּ. זְהוּ שְׁכַתוּב עָרוּם רָאָה
רָעָה וְנִסְתָּר. רָאָה רָעָה - זְהוּ
מֵלֶאךָ הַמּוֹת, וְנִסְתָּר מִלְּפָנָיו. זְהוּ
שְׁכַתוּב מִפְּנֵי מֵי הַמַּבּוּל.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר, עָרוּם רָאָה רָעָה
וְנִסְתָּר, [לֹא כְּתוּב וַיִּסְתָּר] חֲזוּר עַל מַה
שְׂנְאֻמַר, בְּזַמַּן שְׁהַמּוֹת שְׂרִי
בְּעוֹלָם, בְּן אָדָם חָכַם יִסְתַּתֵּר וְלֹא
יַעֲמַד בַּחוּץ וְלֹא יִתְרָאָה לְפָנֵי
הַמַּשְׁחִית, מִשׁוּם שְׁכִיּוֹן שְׁנַתְּנָה

וּסּוּפָא דְקָרָא וּפְתָאִים עֲבָרוּ וְנִעְנְשׂוּ עֲבָרִין
קָמִיהּ וְאַתְחַזְזִין קָמִיהּ וְנִעְנְשׂוּ.

דְּבַר אַחַר עֲבָרוּ, עֲבָרוּ פְקוּדָא (ד'א) (ג"א דְמַאֲרִיהוּן)
וְנִעְנְשׂוּ. דְּבַר אַחַר עָרוּם רָאָה רָעָה
וְנִסְתָּר דָּא נַח. וּפְתָאִים עֲבָרוּ וְנִעְנְשׂוּ אֲלִין בְּנֵי
דְרִיהּ. (וְנִעְנְשׂוּ), כִּיּוֹן דְאַסְתָּתֵר וְאַשְׁתָּהִי תַמָּן כָּל
הֵהוּא זְמַנָּא. (דף סט ע"ב) לְבַתֵּר וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת
נַח.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן (וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נַח) תָּא חַזִּי
בְּשַׁעְתָּא דְדִינָא אֲתַעְבִּיד לָא כְּתִיב בִּיהּ
זְכִירָה. כִּיּוֹן דְאַתְעָבִיד (בִּיהּ) דִּינָא וְאַתְאַבִּידוּ
חַיִּיבֵי עֲלָמָא, כְּדִין כְּתִיב בִּיהּ זְכִירָה. דְהָא כַד
דִּינָא שְׂרִיא בְעֲלָמָא אֲתַחֲבֵרוּתָא לָא אֲשַׁתְּכַח.
וּמַחֲבָלָא שְׂרִיא עַל עֲלָמָא. כִּיּוֹן דְאַתְעָבֵר
דִּינָא וְאַשְׁתְּכִיף רִוּגָזָא, תָּב כִּלָּא לְאַתְרִיהּ.
וּבְגִין כֶּף כְּתִיב הָכָא וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נַח.
דְּבִיהּ שְׂרִיא זְכוּר. דְנַח אִישׁ צַדִּיק כְּתִיב בִּיהּ.
כְּתִיב, (תהלים פט) אַתָּה מוֹשֵׁל בְּגֵאוֹת הַיָּם
בְּשׂוֹא גִלְיֹו אַתָּה תִשְׁבַּחֲהֶם. בְּשַׁעְתָּא
דִּימָא קָפִיץ בְּגִלְגּוּלֵי וְתַהוּמֵי סִלְקֵי וְנַחֲתֵי,
קִדְשָׁא בְרִיף הוּא שְׂדֵר חַד חוּטָא מִסְטָרָא
דִּימִינָא וּמְשִׁיף גִלְגּוּלֵי וְשַׁכִּיף זַעֲפִיהּ וְלִית
מָאן דִּידַע לִיהּ.

יִוְנָה נַחַת לִימָא וְאַזְדַּמָּן לִיהּ הֵהוּא נוּנָא
וּבִלַּע לִיהּ. הִיף לָא נִפְקַת נִשְׁמַתִּיהּ מִנִּיהּ
וְלָא פְרַחָא מִיַּד. אֲלָא בְּגִין דְקִדְשָׁא בְרִיף הוּא
שְׁלִיט בְּהֵהוּא גְאוּתָא דִימָא. וְהֵהוּא גְאוּתָא
דִימָא הוּא חַד חוּטָא דְשְׁמָא לָא דְסִלְקֵי לִיהּ
לִימָא לְעִילָא וּבִיהּ אֲסַתְּלַק. וְאִי לָאו הֵהוּא
חוּטָא דְמִטֵּי לִיהּ מִסְטָרָא דִימִינָא לָא סִלְקָא
לְעֲלָמִין. דְכַד (דְבִיין) דְהֵהוּא חוּטָא נַחֲת לִימָא
וְיִמָא אֲתַאחִיד בַּה כְּדִין אֲתַעְרִין גִלְגּוּלֵי
וְשֶׁאֲגֵן לְמִטְרָף טְרַפָּא. עַד דְקִדְשָׁא בְרִיף הוּא

לוּ הִרְשׁוּתָא, הוּא יִשְׁחִית אֶת כָּל
אוּתָם שְׁנַמְצָאִים לְפָנָיו וְעוֹבְרִים
לְפָנָיו גְּלוּי. וְסוּף הַפְּסוּק -
וּפְתָאִים עֲבָרוּ וְנִעְנְשׂוּ. עֲבָרוּ
לְפָנָיו וְהִתְרָאוּ לְפָנָיו, וְנִעְנְשׂוּ.
דְּבַר אַחַר עֲבָרוּ - עֲבָרוּ עַל
מִצְוָה זוּ (ג"א שֶׁל רְבוּכָם) וְנִעְנְשׂוּ. דְּבַר
אַחַר עָרוּם רָאָה רָעָה וְנִסְתָּר - זֶה
נַח. וּפְתָאִים עֲבָרוּ וְנִעְנְשׂוּ - אֵלוּ
בְנֵי דוּרוּ (וְנִעְנְשׂוּ). כִּיּוֹן שֶׁהִסְתָּתֵר
וְהִשְׁתָּהִי שֵׁם כָּל אוֹתוֹ זְמַן, אַחַר
כֶּף וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נַח.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, (וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נַח)
בֵּא רָאָה, בְּשַׁעְתָּא שְׁהִדִין נַעֲשֵׂה,
לָא כְּתוּב בּוּ זְכִירָה. כִּיּוֹן שְׁנַעֲשֵׂה
(בן) הִדִין וְנִאֲבָדוּ רְשַׁעֵי הָעוֹלָם,
אִז כְּתוּב בּוּ זְכִירָה. שְׁהִרֵי כְּפִאֲשֵׁר
הִדִין שְׂרוּי בְעוֹלָם, לָא נִמְצָאת
הִתְחַבְרוּתָא, וְהִמְשַׁחֲתֵי שְׂרוּי עַל
הָעוֹלָם. כִּיּוֹן שֶׁעָבֵר הִדִין וְשַׁכִּיף
הַרְגוּ, שֵׁב הַכֹּל לְמַקּוּמוֹ, וְלִכְן
כְּתוּב כֶּאֱן וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נַח,
שְׁבוּ שׁוּרָה זְכוּר, שְׁנַח אִישׁ צַדִּיק
כְּתוּב בּוּ.

כְּתוּב (תהלים פט) אַתָּה מוֹשֵׁל
בְּגֵאוֹת הַיָּם בְּשׂוֹא גִלְיֹו אַתָּה
תִּשְׁבַּחֲהֶם. בְּשַׁעְתָּא שְׁהִים קוּפִץ
בְּגִלְיֹו וְהִתְהוּמוֹת עוֹלָם וַיּוֹרְדִים,
הַקְּדוּשׁ בְּרוּף הוּא שׁוֹלַח חוּט
אַחַד מִצַּד הַיָּמִין וּמוֹשֵׁף אֶת גִּלְיֹו
וְשׁוֹכֵף זַעֲפּוֹ, וְאִין מִי שִׁידַע
אוֹתוֹ.

יִוְנָה יָרַד לֵים וְהַזְדַּמָּן לוּ אוֹתוֹ
הִדְג וּבִלַּע אוֹתוֹ, אִיף לָא יִצְאָה
נִשְׁמַתוֹ מִמֶּנּוּ וְלָא פְרַחָה מִיַּד?
אֲלָא מְשׁוּם שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּף הוּא
שׁוֹלַט בְּאוּתָהּ גְאוּתָא שֶׁל הַיָּם,
וְאוּתָהּ גְאוּתָא הַיָּם הִיא חוּט אַחַד
שֶׁל הַשְּׁמַאֲל שְׁמַעֲלָה אֶת הַיָּם
לְמַעֲלָה, וּבּוּ הוּא מִתְעַלָּה. וְאִם
לָא אוֹתוֹ הַחוּט שְׁמַגִּיעַ אֵלָיו
מִצַּד הַיָּמִין, לָא יַעֲלָה לְעוֹלָמִים.
שְׁכַּפְּשֵׁר (שְׁכִיין) שְׁאוֹתוֹ הַחוּט
יָרַד לֵים, וְהִים אוֹחִז בּוּ, אִז

מתעוררים הגלים ושואגים לטרף טרף, עד שהקדוש ברוך הוא משיב אותו [אותם] לאחור ושבים למקומם.

והו שפתיב בשוא גליו אתה תשבחם. תשבחם את אותם גלי הים. תשבחם - תשבר אותם לחזר למקומם. דבר אחר, תשבחם מממש. שבח הוא להם משום שעולים לראות בהשתוקקות. מכאן, כל מי שנכסף להסתכל ולדעת, אף על גב שלא יכול [נ"א ולא נתנים לו רשות] - השבח הוא שלו, וכלם משבחים אותו.

אמר רבי יהודה, נח, כשהיה בתבה, היה פוחד שלא יזכר אותו הקדוש ברוך הוא לעולמים. וכיון שנעשה הדין ונעברו רשעי העולם, אז מה פתוב? ויזכר אלהים את נח.

רבי אלעזר אמר, בא ראה, בשעה שהדין שרוי בעולם, לא צריך לאדם שיזכר שמו למעלה ולפני הקדוש ברוך הוא בעולם. שהרי אם נזכר שמו, נזכרים [כל] חטאיו ויבואו להשגיח בו. מנין לנו? משונמית. שאותו היום היה יום טוב של ראש השנה, והקדוש ברוך הוא דן את העולם, ואז אמר לה אלישע (מלכים ב ד) ה'יש לדבר לך אל המלך? זה הקדוש ברוך הוא, שאז נקרא מלך. מלך הקדוש. מלך המשפט. ותאמר בתוך עמי אנכי יושבת. איני רוצה שיזכרו אותי וישגיחו בי, אלא בתוך עמי. מי שמכניס ראשו בין העם [כלו], לא ישגיחו עליו לדון אותו לרע. משום כך אמרה בתוך עמי.

בא ראה, נח, בשעה שהרגו היה שרוי בעולם, לא נזכר. כיון שעבר הדין, מה פתוב? ויזכר אלהים את נח. עכשו נזכר שמו. דבר אחר ויזכר אלהים את נח, כמו שנאמר ואזכר את בריתי.

אתיב ליה (לוי) לאחורא ותבין לאתרייהו. ה'רא הוא דכתיב בשוא גליו אתה תשבחם. תשבחם לאנון גלי ימא. תשבחם תתבר לון לאתבא לאתרייהו. דבר אחר תשבחם מממש שבחא הוא לון בגין דסלקין בתיאובתא למחמי. מכאן כל מאן דכסיף לאסתפלא ולמנדע אף על גב דלא יכול [נ"א ולא יתבין ליה רשותא] שבחא איהו דיליה וכלא משבחן ליה.

אמר רבי יהודה נח פד הוה בתיבה דחיל הוה דלא ידבר ליה קדשא בריה הוא לעלמין. וכיון דאתעביד דינא ואתעברו חייבי עלמא כדין מה כתיב ויזכר אלהים את נח.

רבי אלעזר אמר תא חזי, בשעתא דדינא שריא בעלמא לא ליבעי ליה לאיניש דידבר שמייה לעילא (קמיה דקדשא בריה הוא בעלמא). דהא אי אדבר שמייה ידפרון חובוי (כלהו) וייתון לאשגחא ביה. מנלן משונמית, דההוא יומא יום טוב דראש השנה הוה וקדשא בריה הוא דאין עלמא. וכדין אמר ליה אלישע (מלכים ב ד) ה'יש לדבר לך אל המלך? דא קדשא בריה הוא. דכדין אקרי מלך. מלך הקדוש מלך המשפט. ותאמר בתוך עמי אנכי יושבת. לא בעינא דידפרון לי וישגחון בי אלא בתוך עמי. מאן דעייל רישיה בין עמא (כלא) לא ישגחון עליה למידן ליה לביש. בגיני כך אמרה בתוך עמי.

תא חזי, נח בשעתא דרוגזא שריא בעלמא לא אדבר. כיון דדינא אתעבר מה כתיב ויזכר אלהים את נח השתא אדבר שמייה. דבר אחר ויזכר אלהים את נח כמה דאת אמר ואזכר את בריתי.

רבי תזקקה הנה הולך
מקפוטקיא ללוד. פגע בו רבי
ייסא. אמר לו, תמהני עלך
שאתה לבר, שהרי שנינו שלא
יצא אדם יחידי לדרך. אמר לו,
תינוק אחד הלך עמי, והוא בא
אחרי. אמר לו, ועל זה אני תמה,
איך הולך עמך מי שלא תדבר
עמו דברי תורה? שהרי שנינו,
כל מי שהולך בדרך ואין עמו
דברי תורה, מסתכן בנפשו. אמר
לו, כך זה בודאי.

בינתים הגיע אותו תינוק. אמר
לו רבי ייסא, בני, מאיזה מקום
אתה? אמר לו, מעיר לוד,
ושמעתי שהאיש הזה החכם
הולך לשם, וזמנתי עצמי
לעבודתו וללכת עמו. אמר לו,
בני, אתה יודע דברי תורה? אמר
לו, אני יודע, שהרי אבי למד
אותי בפרשת קרבנות, והרפנתי
אזני למה שהיה אומר עם אחי,
שהוא גדול ממני. אמר לו רבי
ייסא, בני, אמר לי.

פתח ואמר: ויבן נח מזבח לה'
ויקח מפל הבהמה הטהרה ומפל
העוף הטהור ויעל עלת במזבח.
ויבן נח מזבח - זהו המזבח
שהקריב בו אדם הראשון. למה
נח הקריב עולה, שהרי עולה לא
עולה אלא בשביל הרהור ורצון
הלב, ונח במה חטא? אלא נח
הרהר ואמר: הרי הקדוש ברוך
הוא גזר דין על העולם שיחרב,
אולי משום שמציל אותי פקעה
כל זכותי ולא תשאר לי זכות
בעולם? מיד - ויבן נח מזבח
לה'.

אחוז מזבח שבו הקריב אדם
הראשון היה. אם כך, אז למה
ויבן? אלא משום שרשעי
העולם גרמו שלא עמד במקומו.
כיון שבא נח, פתוח בו ויבן.
ויעל עלת, פתוח עלת, אחד.

רבי תזקקה הנה אזיל מקפוטקיא ללוד. פגע
ביה רבי ייסא. אמר ליה תוהנא עלך
דאת בלחודך. דהא תנינן דלא יפוק בר נש
יחידי בארעה. אמר ליה רביא חד אזיל
בהדאי ואיהו אתי אבתראי. אמר ליה ועל דא
תוהנא איך אזיל בהדרך מאן דלא תשתעי
ביה מלי דאורייתא. דהא תנינן כל מאן
דאזיל בארעה ולא עמיה מלי דאורייתא
אסתכן בנפשיה. אמר ליה הכי הוא ודאי.

אדהכי מטא ההוא רביא. אמר ליה רבי
ייסא ברי מאן אתר אנת. אמר ליה
מקרתא דלוד ושמענא דהאי בר נש חפים
אזיל תמן וזמינא גרמאי לפולחניה ולמיהך
בהדיה. אמר ליה ברי ידעת מלי דאורייתא.
אמר ליה ידענא דהא אבא הנה אוליף לי
בפרשת קרבנות וארכינא אודנאי למאי דהנה
אמר עם אחי דאיהו קשישא מנאי. אמר ליה
רבי ייסא ברי אימא לי.

פתח ואמר ויבן נח מזבח ליי' ויקח מפל
הבהמה הטהורה ומפל העוף הטהור
ויעל עלות במזבח. ויבן נח מזבח, דא איהו
מזבח דאקריב ביה אדם קדמאה. נח (דף ע"ב א)
אמאי קריב עולה. דהא עולה לא סלקא אלא
בגין הרהורא ורעותא דלבא ונח במה חב.
אלא נח הרהר ואמר הא קדשא בריך הוא
גזר דינא על עלמא דיתחרב, דילמא בגין
דשייב לי כל זכותא פקע לי ולא ישתאר לי
זכו בעלמא. מיד ויבן נח מזבח ליי'.

ההוא מזבח דאקריב ביה אדם הראשון
הנה. אי הכי אמאי ויבן. אלא בגין
דחייבי עלמא גרמו דלא קיימא בדוכתיה.
כיון דאתא נח פתיב ביה ויבן. ויעל עלות
עלת פתיב חדא. פתיב, (ויקרא א) עולה הוא

בְּתוֹב (ויקרא א) עֲלֶה הוּא אִשָּׁה רִיחַ
נִיחֹחַ לְהוֹ [ולעולם עֲלֶה עֲלֶה זָכַר. אַם]
עוֹלָה - עוֹלָה זָכַר וְלֹא עוֹלָה
נִקְבָּה, שְׁכַתוֹב זָכַר תָּמִים
יִקְרִיבוּ. לְמָה בְּתוֹב אִשָּׁה, שְׁהָרִי
אֵשׁ צְרִיכָה לְהַמְצֵא שָׁם?.

אִלָּא אִף עַל גַּב שְׁעוֹלָה נִקְרְבַת
זָכַר וְלִמְקוֹמָה נִקְרְבַת, הַנִּקְבָּה
לֹא צְרִיכָה לְהַפְרֵד מִמֶּנּוּ, אֲלֵא
עֲמָה נִקְרַב, בְּשִׁבִיל לְחַבֵּר זֶה עִם
זֶה. שְׁעוֹלָה הַנִּקְבָּה אֶל הַזָּכֵר
לְהַתְחַבֵּר כְּאֶחָד, וְאִף עַל גַּב
שְׁאִשָּׁה לְשׁוֹם אִישִׁים.

נַח הִיָּה צְרִיף לְהַקְרִיב עוֹלָה,
שֶׁהוּא בְּמִקּוֹם שֶׁל הַזָּכֵר, עֲשֵׂה
אוֹתוֹ הַקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא לְהַתְחַבֵּר
וּלְהַכְנִס לְתִכָּה, וְעַל זֶה הַקְרִיב
עוֹלָה. עוֹלָה הוּא אִשָּׁה. אֵשׁ ה' .
שֶׁהַתְחַבֵּר [עִמָּה] הַשְּׂמָאל בְּנִקְבָּה.
שְׁהָרִי [כָּל] נִקְבָּה מִצַּד הַשְּׂמָאל
בְּאֵה, וְזָכַר מִצַּד הַיָּמִין
בְּהַתְדַבְּקוֹת זֶה בְּזֶה, וְלִכֵּן נִקְרְאָת
[ועוֹלָה] נִקְבָּה אִשָּׁה. אִשָּׁה - קִשְׁר
שֶׁל הָאֵהָבָה שְׁאוּחוֹ בֵּה הַשְּׂמָאל
לְהַעֲלוֹתָהּ לְמַעְלָה וּלְהַתְקַשֵּׁר
כְּאֶחָד, וְלִכֵּן בְּתוֹב עֲלֶה הוּא
אִשָּׁה, הַקִּשְׁר שֶׁל זָכֵר וְנִקְבָּה זֶה
עִם זֶה.

וַיִּרַח ה' אֶת רִיחַ הַנִּיחֹחַ. וְכַתוּב
אִשָּׁה רִיחַ נִיחֹחַ. אִשָּׁה, כִּף
שְׁמַעְנוּ - עֵשֶׂן וְאֵשׁ מִחִבְרִים
כְּאֶחָד, שְׁהָרִי אֵין עֵשֶׂן בְּלֹא אֵשׁ,
כִּמוֹ שְׁכַתוֹב (שְׁמוֹת יט) וְהָרִי סִינִי
עֵשֶׂן כָּלֹ מִפְּנֵי אֲשֶׁר יֵרֵד עָלָיו ה'
בְּאֵשׁ.

בֹּא רְאֵה, אֵשׁ יוֹצֵאת מִבְּפָנִים
וְהוּא זָק, וְאוּחוֹ בְּדָבָר אֶחָד
בְּחוּץ שְׁאֵינוֹ דָק כִּף, וְנִאֲחֲזִים זֶה
בְּזֶה, וְאֵז עוֹלָה הַעֵשֶׂן. מָה
הַטַּעַם? מִשׁוֹם שֶׁהָאֵשׁ אוּחוֹת
בְּדָבָר הַמְתַפְעֵל, וְסִימָן לְדָבָר -
הַחֲטָם שְׁיִוצֵא בּוֹ עֵשֶׂן מִחוּץ אֵשׁ.
וְעַל זֶה כַּתוּב (דְּבָרִים לג) יְשִׁימוּ
קְטוֹרֶה בְּאֶפֶד. מִשׁוֹם שְׁחוֹזְרַת

אִשָּׁה רִיחַ נִיחֹחַ לִי (לְעוֹלָם עוֹלָה סִלְקָא דְכָר. אִי) עוֹלָה
סִלְקָא דְכָר וְלֹא סִלְקָא נִוּקְבָא דְכַתִּיב זָכַר
תָּמִים יִקְרִיבוּ. אֲמַאי כַתִּיב אִשָּׁה דְהָא אֵשׁ
בְּעֵי לְאִשְׁתַּפְּחָא תַמָּן.

אִלָּא אִף עַל גַּב דְּעוֹלָה אֲתַקְרִיב דְכָר.
וְלֹאֲתַרִּיהּ אֲתַקְרִיב. נִוּקְבָא לֹא בְּעֵיָא
לְאֲתַפְרֵשָׁא מִנִּיהּ, אֲלֵא בֵּה אֲתַקְרִיב בְּגִין
לְחַבְרָא דָא בְּדָא. דְּסִלְקָא נִוּקְבָא לְגַבֵּי דְכוּרָא
לְאֲתַחַבְרָא כְּאֶחָד. וְאִף עַל גַּב דְּאִשָּׁה לְשׁוֹם
אִישִׁים.

נַח אֲצַטְרִיף לִיהּ לְמַקְרֵב עוֹלָה. דְּאִיהוּ בְּאֲתַר
דְּדְכוּרָא. עֶבֶד לִיהּ קְדָשָׁא כְּרִיף הוּא
לְאֲתַחַבְרָא וְלֹאֲעֲלָאָה בְּתִיכָה. וְעַל דָּא אֲקָרִיב
עוֹלָה. עוֹלָה הוּא אִשָּׁה. אֵשׁ ה' דְּאֲתַחַבֵּר (בֵּה)
שְׂמָאלָא בְּנוּקְבָא. דְּהָא (כָּל) נִוּקְבָא מְסֻטְרָא
דְּשְׂמָאלָא קָא אֲתֵיָא וְדְכוּרָא מְסֻטְרָא דִּימִינָא
בְּאֲתַדְבְּקוֹתָא דָא בְּדָא. וּבְגִין כִּף אֲקָרִי (עוֹלָה)
נִוּקְבָא אִשָּׁה. אִשָּׁה קְטִירוֹ דְּרַחִימוֹ דְּאֲחִיד בֵּה
שְׂמָאלָא לְסִלְקָא לְהּ לְעֵילָא וְלֹאֲתַקְשֵׁרָא
כְּאֶחָד. וּבְגִין כִּף (ר"א כַתִּיב) עוֹלָה הוּא אִשָּׁה.
קְשִׁירוֹ דְּדָבָר וְנוּקְבָא דָא בְּדָא :

וַיִּרַח יי אֶת רִיחַ הַנִּיחֹחַ. וְכַתִּיב אִשָּׁה רִיחַ
נִיחֹחַ. אִשָּׁה הַכִּי שְׁמַעְנָא תִנָּנָא וְאִשָּׁא
מִחִבְרִין כְּאֶחָד. דְּהָא לִית תִּנָּנָא בְּלֹא אִשָּׁא
כְּמָה דְכַתִּיב (שְׁמוֹת יט) וְהָרִי סִינִי עֵשֶׂן כָּלֹ מִפְּנֵי
אֲשֶׁר יֵרֵד עָלָיו יי בְּאֵשׁ.

הָא חֲזִי, אֵשׁ נִפִּיק מִלְּגִיו וְאִיהוּ דָק. וְאֲחִיד
בְּמַלְּה אֲחִרָא לְבַר דְּלָאו אִיהוּ דָק הַכִּי
וְאֲתַאֲחִדֵּן דָא בְּדָא וְכִדִּין תִּנָּנָא סִלְקָא. מְאִי
טַעְמָא בְּגִין דְּאֲתַאֲחִיד אִשָּׁא בְּמַלְּה דְרַגִּישׁ.
וְסִימָנִיף חוּטְמָא דְנִפִּיק בִּיהּ תִּנָּנָא מִגּוֹ אִשָּׁא.
וְעַל דָּא כַתִּיב (דְּבָרִים לג) יְשִׁימוּ קְטוֹרֶה בְּאֶפֶד.
בְּגִין דְּאֲהַדֵּר אִשָּׁא לְאֲתַרִּיהּ. וְחוּטְמָא

הָאֵשׁ לְמִקְוָמָהּ. וְהַחֲטָטִים [מִתְחַפְּלִין] נֶאֱסַף בְּאוֹתוֹ רֵיחַ לְפָנַי וְלִפְנֵימֶיךָ, עַד שֶׁנֶּאֱחָזוּ הַכֹּל וְחֹזֵר לְמִקְוָמוֹ, וְנִקְרַב הַכֹּל לְתוֹךְ הַמִּחְשָׁבָה וְנִעְשָׂה רִצּוֹן אֶחָד. וְאֵז רֵיחַ נִיחַח, שְׁנַח הִרְגוּ וְנִעְשָׂה נַחַח.

שְׁהָרֵי הָעֶשֶׂן נֶאֱסַף וְנִכְנָס וּמִתְקַמֵּט בְּאֵשׁ, וְהָאֵשׁ אוֹחֶזֶת בְּעֶשֶׂן, וְנִכְנָסִים שְׁנֵיהֶם לְפָנַי וְלִפְנֵימֶיךָ עַד שֶׁנַּח הִרְגוּ. וְכִשְׁהַכֹּל נֶאֱחָזִים [אוֹחֵזִים] זֶה בְּזֶה וְנַח הִרְגוּ, אֵז הוּא מְנוּחָה וְקִשְׁר אֶחָד וְנִקְרָאת נַחַח. נַחַח הַרוּחַ חֲדוּת הַכֹּל כְּאֶחָד. הָאֲרֵת הַנְּרוֹת הָאֲרֵת הַפְּנִימִים. וְלִכְּן כְּתוּב וַיִּרַח ה' אֶת רֵיחַ הַנִּיחַח, כְּמוֹ מִי שֶׁמְרִיחַ וְכֹוֹנֵס הַכֹּל לְתוֹךְ מִקְוָמוֹ.

כֹּא רַבִּי יִיסָא וּנְשָׁקוּ. אָמַר, וּמָה כָּל הַטוֹב הַזֶּה פִּתַח יָדָךְ וְלֹא יִדְעָתִי בּוֹ? אָמַר, אֲחֹזֵר מִהֲדַרְךָ וְנִתְחַבֵּר עִמָּךְ. הֲלֹכּוּ. אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה, בְּדַרְךָ זֶה עִם הַשְּׂכִינָה גִלְךָ, שְׁהָרֵי מִתְקַנֵּת לְפָנֵינוּ. אֲחֹז בְּיַד אוֹתוֹ תִּינּוֹק וְהֲלֹכּוּ. אָמַר לוֹ, אָמַר לָנוּ פְּסוּק אֶחָד מֵאוֹתָם שְׂאֵבִיד אָמַר לָךְ.

פִּתַּח אוֹתוֹ הַתִּינּוֹק וְאָמַר, (שִׁיר א) יִשְׁקֵנִי מִנְשִׁיקוֹת פִּיהוּ, דָּא הוּא תִּיאוּבְתָא עֲלָאָה דִּיפּוּק (דְּנִפְקָא) רַעוּתָא מְפּוּמָא לְנִשְׁקָא וְלֹא נִפִּיק מִחוּטְמָא כַּד אֲשָׂא נִפְקָא, דְּהָא כַּד אֲתַחֲבַר פּוּמָא לְנִשְׁקָא נִפִּיק אֲשָׂא בְּרַעוּתָא בְּנִהִירוֹ דְּאֲנִפִּין בְּחֻדוֹהִי דְּכֹלָא בְּאֲתַדְבָּקוּתָא דְּנִיחָא.

וּבְגִין כֶּף פִּי טוֹבִים דְּוִדִּיק מִיָּין. מִהֵהוּא יִין (י) דְּמִחְדֵי וְנִהִיר אֲנִפִּין וְחִיכִין עֵינִין וְעֵבִיד רַעוּתָא. וְלֹא מִיָּין דְּמִשְׁפַּר (דְּשִׁבִיר) וְעֵבִיד רּוּגְזָא וְאֲחֻשִׁיף אֲנִפִּין וְלִהְטָאן עֵינִין יִין דְּרוּגְזָא. וְעַל דָּא בְּגִין דְּחִמַּר דָּא טַב, נִהִיר אֲנִפִּין וְחִדֵי עֵינִין וְעֵבִיד תִּיאוּבְתָא דְּרַחֲמֵמוֹ, מְקַרִּיבִין לִיהִי כָּל יוֹמָא עַל גְּבִי מְדַבְּחָא (ד) טו

(אֲתַרְגִּישׁ) אֲתַפְּנִישׁ בְּהֵוּא רִיחָא לָגוּ לָגוּ עַד דְּאֲתַאחִיד כֹּלָא וְתַב לְאֲתַרִּיהִי. וְאֲתַקְרִיב כֹּלָא לָגוּ מִחְשָׁבָה וְאֲתַעֲבִיד רַעוּתָא חֲדָא. וְכַדִּין רֵיחַ נִיחַח. דְּנַח רּוּגְזָא וְאֲתַעֲבִיד נִיחָא.

דְּהָא תְּנַנָּא אֲתַפְּנִישׁ וְעֵייל וְקָמִיט בְּאֲשָׂא וְאֲשָׂא אֶחָד בְּתַנְנָא וְעֵיילִי תְּרוּוִייהוּ לָגוּ לָגוּ עַד דְּנַח רּוּגְזָא. וְכַד אֲתַאחִיד (אֶחָד) כֹּלָא דָּא בְּדָא וְנַח רּוּגְזָא, פְּדִין הוּא נִיחָא, וְקִשְׁרוֹ חֵד וְאֲתַקְרִי נִיחָא. נִיחָא דְּרוּחָא חֲדוּתָא דְּכֹלָא כְּחֲדָא. נִהִירוֹ דְּבוֹצִינִין נִהִירוֹ דְּאֲנִפִּין. וּבְגִין כֶּף פְּתִיב, וַיִּרַח יי אֶת רֵיחַ הַנִּיחַח. כְּמֵאן דְּאֲרַח וְכִנִּישׁ כֹּלָא לָגוּ אֲתַרִּיהִי. אֲתָא רַבִּי יִיסָא וּנְשָׁקִיהִי. אָמַר וּמָה כָּל הַדִּין טָבָא אֵית תַּחֲוֹת יָדָךְ וְלֹא יִדְעָנָא בֵּיהִי. אָמַר אֲהֲדַרְנָא מִן אוּרְחָא, וְנִתְחַבֵּר בְּהֲדָךְ. אָזְלוּ. אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה אֲרַחָא דָּא בְּהֲדֵי שְׂכִינְתָא נִהִיף דְּהָא מִתְקַנָּא קִמָּן. אֶחָד בִּידָא דְּהֵהוּא יְנוּקָא וְאָזְלוּ. אָמַרוּ לִיהִי אִימָא לָן קָרָא חֵד מֵאֲנוּן דְּאָמַר לָךְ אָבוּךְ.

פִּתַּח הֵהוּא יְנוּקָא וְאָמַר (שִׁיר הַשִּׁירִים א) יִשְׁקֵנִי מִנְשִׁיקוֹת פִּיהוּ, דָּא הוּא תִּיאוּבְתָא עֲלָאָה דִּיפּוּק (דְּנִפְקָא) רַעוּתָא מְפּוּמָא לְנִשְׁקָא וְלֹא נִפִּיק מִחוּטְמָא כַּד אֲשָׂא נִפְקָא, דְּהָא כַּד אֲתַחֲבַר פּוּמָא לְנִשְׁקָא נִפִּיק אֲשָׂא בְּרַעוּתָא בְּנִהִירוֹ דְּאֲנִפִּין בְּחֻדוֹהִי דְּכֹלָא בְּאֲתַדְבָּקוּתָא דְּנִיחָא.

וּבְגִין כֶּף פִּי טוֹבִים דְּוִדִּיק מִיָּין. מִהֵהוּא יִין (י) דְּמִחְדֵי וְנִהִיר אֲנִפִּין וְחִיכִין עֵינִין וְעֵבִיד רַעוּתָא. וְלֹא מִיָּין דְּמִשְׁפַּר (דְּשִׁבִיר) וְעֵבִיד רּוּגְזָא וְאֲחֻשִׁיף אֲנִפִּין וְלִהְטָאן עֵינִין יִין דְּרוּגְזָא. וְעַל דָּא בְּגִין דְּחִמַּר דָּא טַב, נִהִיר אֲנִפִּין וְחִדֵי עֵינִין וְעֵבִיד תִּיאוּבְתָא דְּרַחֲמֵמוֹ, מְקַרִּיבִין לִיהִי כָּל יוֹמָא עַל גְּבִי מְדַבְּחָא (ד) טו

ע"ב) שְׁעוּרָא דְמֵאן דְשִׁתִּי לִיָּה חֲדֵי לִיָּה וְעֵבִיד לִיָּה נְיִיחָא דְכְתִיב (במדבר כח) וְנִסְכּוֹ יִין רְבִיעִית הֵהִין. וּבְגִין כֶּף פִּי טוֹבִים דְדוּדִיךְ מֵיִין. מֵהֵהוּא יִין דְאֲתַעֲר רְחִימוּתָא וְתִיאוּבְתָא.

וּבְכֵּל פְּמָה דְלִתְתָא אֲתַעֲר רְחִימוּתָא דְלַעֲיִלָּא. תְּרִין שְׂרֵגִין פֶּד אֲתַדְעֵךְ נְהוּרָא דְלַעֲיִלָּא בְתַנְנָא דְסְלִיק מֵהֵהוּא דְלִתְתָא אֲתַדְלִיק הֵהוּא דְלַעֲיִלָּא. אֲמַר רַבִּי חֲזַקְיָה הֵכִי הוּא וְדָאֵי דְעֲלָמָא עֲלָאָה תִלְיָא בְתַתָּאָה וְתַתָּאָה בְּעֲלָאָה, וּמִזְמַנָּא דְאֲתַחְרִיב בִּי מִקְדָּשָׁא בְּרַכָּאן לָא אֲשַׁתְּפַחוּ לַעֲיִלָּא וְתַתָּא. לְאֲחֻזָּאָה דְדָא בְדָא תִלְיָא.

וְאֲמַר רַבִּי יוֹסִי בְּרַכָּאן לָא אֲשַׁתְּפַחוּ וּלְוֹטִין אֲשַׁתְּפַחוּ, דְהָא יְנִיקוּ דְכֻלָּא בְּהֵהוּא סְטְרָא נְפֻקֵי (ר"א וּבְרַכָּאן לָא נְפֻקוּ), מָאֵי טַעְמָא, בְּגִין דִּישְׂרָאֵל לָא שְׂרִיין בְּאַרְעָא וְלָא פְּלַחֵי פּוֹלְחָנָא דְאַצְטְרִיךְ לְאֲדֻלְקָא בּוֹצִינִין וְלֹאֲשַׁתְּפַחָא בְּרַכָּאן, וּבְגִין כֶּף לָא מִשְׁתַּפְּחִי לַעֲיִלָּא וְתַתָּא, וְעֲלָמָא לָא יְתִיב בְּקִיּוּמֵיהּ פְּדָקָא יָאוּת.

וְאֲמַר רַבִּי חֲזַקְיָה לָא אוֹסִיף לְקַלֵּל עוֹד אֶת הָאֲדָמָה בְּעֵבוֹר הָאֲדָם. מָאֵי הוּא, אֲמַר רַבִּי יִיסָא הֵכִי שְׂמַעְנָא מִרְבִּי שְׂמַעוֹן דְאֲמַר פֶּל זְמַנָּא דְאָשָׁא דְלַעֲיִלָּא אוֹסִיף לְתַקְפָּא, תַּנְנָא דְאִיהוּ דִּינָא דְלִתְתָא אֲתַקִּיף רּוֹגְזָא וְשַׁצִּי כֻלָּא. בְּגִין דְכַד נְפִיק אָשָׁא לִית לִיָּה פֶּסֶק (קַמִּיחָה) עַד דִּישְׁתַּלִּים דִּינָא. וְכַד דִּינָא דְלִתְתָא לָא אוֹסִיף לְאֲתַתְּקַפָּא בְּדִינָא דְלַעֲיִלָּא עֵבִיד דִּינָא וּפְסִיק וְלָא יִשְׁתַּלֵּם דִּינָא לְשִׁיזָּאָה. וּבְגִין כֶּף פְּתִיב לָא אוֹסִיף לְמִיָּהֵב תּוֹסַפֵּת לְאֲתַתְּקַפָּא דִּינָא דְלִתְתָא.

אֲמַר הֵהוּא יְנוּקָא שְׂמַעְנָא בְּגִין דְכְתִיב אַרְוֶרָה הָאֲדָמָה בְּעֵבוֹרָךְ. דְהָא בְּהֵיָא

מְקַרְיָבִים אוֹתוֹ כֹּל יוֹם עַל גַּבִּי הַמְזוּבָח בְּשַׁעוֹר שְׁמִי שְׁשׁוּתָה אוֹתוֹ, מְשַׁמַּח אוֹתוֹ וְעוֹשֶׂה לוֹ נַחַת, שְׁכַתוּב (במדבר כח) וְנִסְכּוֹ רְבִיעִית הֵהִין. וּמִשׁוּם כֶּף פִּי טוֹבִים דְדוּדִיךְ מֵיִין, מֵאוֹתוֹ הֵיִין שְׂמַעוֹרָר אֶהְבֵּה וְהִשְׁתַּוְּקוּת.

וְהַבֵּל כְּמוֹ שְׁלֻמְטָה מְעוֹרָר אֶהְבֵּה שְׁלֻמְעֵלָה. שְׁנֵי גְרוּת, כְּשִׁדּוּעֵךְ הָאוּר שְׁלֻמְעֵלָה בְּעֵשֶׂן שְׁעוּלָה מֵאוֹתוֹ שְׁלֻמְטָה, גְּדֻלָּק אוֹתוֹ שְׁלֻמְעֵלָה. אֲמַר רַבִּי חֲזַקְיָה, כֶּף הוּא בּוֹדָאֵי, שְׁהַעוֹלָם הַעֲלִיּוֹן תְּלוּי בְּתַתָּוֹן וְהַתַּתָּוֹן בְּעֲלִיּוֹן. וּמִזְמַן שְׁנַחְרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, לָא נִמְצְאוּ בְּרַכּוֹת לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, כְּדֵי לְהִרְאוֹת שְׁזָה תְּלוּי בְּזָה.

וְאֲמַר רַבִּי יוֹסִי, בְּרַכּוֹת אֵין נִמְצְאוֹת, וְקַלְלוֹת נִמְצְאוֹת, שְׁהִרֵי יְנִיקַת הַפֶּל מֵאוֹתוֹ צַד יוֹצְאִים (ר"א וּבְרַכּוֹת לָא יוֹצְאוֹת). מַה הַטַּעַם? מִשׁוּם שִׁישְׂרָאֵל לָא שְׂרוּיִים בְּאַרְץ וְלָא עוֹבְדִים עֲבוּדָה שְׂצִרִיךְ לְהַדְלִיק מֵאוֹרוֹת וּלְהַמְצִיא בְּרַכּוֹת, וְלִכְּן לָא נִמְצְאִים לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, וְהַעוֹלָם לָא יוֹשֵׁב בְּקִיּוּמוֹ פְּרָאוּי. וְאֲמַר רַבִּי חֲזַקְיָה, לָא אֶסֶף לְקַלֵּל עוֹד אֶת הָאֲדָמָה בְּעֵבוֹר הָאֲדָם. מַהוּ זֶה? אֲמַר רַבִּי יִיסָא, כֶּף שְׂמַעְתִּי מִרְבִּי שְׂמַעוֹן שְׂאֵמֵר, כֹּל פַּעַם שְׂאֵשׁ שְׁלֻמְעֵלָה מוֹסִיפָה לְהַתְּחַזֵּק - הַעֲשׂוֹן, שְׁהוּא דִּין שְׁלֻמְטָה, מְחֻזַּק הַרְגֵזוּ וּמִשְׁמִיד הַפֶּל. מִשׁוּם שְׁכִישׁוּיִצְאֵת אֵשׁ, אֵין לָהּ הַפְּסָקָה (לַפְּנִי) עַד שְׁנוּשְׁלָם הַדִּין, וּכְשִׁדִּין שְׁלֻמְטָה לָא מוֹסִיף לְהַתְּחַזֵּק עִם הַדִּין שְׁלֻמְעֵלָה, עוֹשֶׂה דִּין וּפּוֹסֵק, וְלָא יִשְׁלַם הַדִּין לְהַשְׁמִיד. וְלִכְּן כְּתוּב לָא אֶסֶף, לְתַת תּוֹסַפֵּת שִׁיתְחַזֵּק הַדִּין שְׁלֻמְטָה.

אֲמַר אוֹתוֹ תִּינוּק, שְׂמַעְתִּי מִשׁוּם שְׁכַתוּב אַרְוֶרָה הָאֲדָמָה בְּעֵבוֹרָךְ,

שְׁהַרִי בְּאוֹתָהּ שְׁעָה שֶׁהִתְקַלְלָה
הָאָרֶץ בְּחַטָּאוֹ שֶׁל אָדָם, נִתְּנָה
רְשׁוּת שִׁשְׁלֹט עָלֶיהָ אוֹתוֹ הַנְּחָשׁ
הַרְעָה, שֶׁהוּא מְשַׁחֵת אֶת הָעוֹלָם
וּמְשַׁמֵּד אֶת בְּנֵי הָעוֹלָם. מֵאוֹתוֹ
יוֹם שֶׁהִקְרִיב נֹחַ קָרְבָן וְהָרִיחַ
הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹתוֹ, נִתְּנָה
רְשׁוּת לָאָרֶץ לְצַאת מִתַּחַת אוֹתוֹ
הַנְּחָשׁ וּיִצְאֶה מִטְּמֵאָתָה. וְלִכֵּן
מְקַרְיָבִים יִשְׂרָאֵל קָרְבָן לַקְדוֹשׁ-
בְּרוּךְ הוּא, כְּדִי לְהָאִיר פְּנֵי
הָאָרֶץ.

הַשְׁלֵמָה מִהַשְׁמֹמֹת (סִימָן ג')

עוֹד פֶּתַח אוֹתוֹ תִּינוּק וְאָמַר, (שִׁיר
הַשִּׁירִים א) לְרִיחַ שְׁמִנִּיךָ טוֹבִים,
לְרִיחַ מִי? אֵלֶּא יֵשׁ רִיחַ וְיֵשׁ רִיחַ,
רִיחַ הַקָּרְבָן וְרִיחַ הַקְּטֹרֶת. רִיחַ
הַקָּרְבָן מְקַרֵּב וּמֵיחֵד כֹּל אוֹתָם
שְׁבֻטִים שֶׁל הַיֵּכָל בֵּית דָּוִד, וְרִיחַ
הַקְּטֹרֶת מְקַרֵּב וּמֵיחֵד וּמֵאִיר
אוֹתָם גְּרוֹת עֲלִיוֹנִים נִהְרֹת
אֶפְרָסִמוֹן וְךָ.

וְעַל זֶה הָיוּ שְׁנֵי מִזְבְּחוֹת - מִזְבַּח
הַקְּטֹרֶת וּמִזְבַּח הָעוֹלָה. מִזְבַּח
הַקְּטֹרֶת הוּא פְּנִימִי, מִזְבַּח
הָעוֹלָה הוּא חִיצוֹנִי. רִיחַ מִזְבַּח
הָעוֹלָה מִתְקִין לְהָאִיר מְנוֹרוֹת
תְּחִתּוֹנוֹת, רִיחַ מִזְבַּח הַקְּטֹרֶת
מִתְקִין לְהָאִיר מְנוֹרוֹת עֲלִיוֹנוֹת.
וְעַל זֶה לְרִיחַ שְׁמִנִּיךָ טוֹבִים,
לְרִיחַ שֶׁל אוֹתָהּ הַקְּטֹרֶת, שְׁמִנִּיךָ
טוֹבִים.

בֹּא רֵאֵה שְׁתֵּי מִזְבְּחוֹת הֵן מִזְבַּח
פְּנִימִי לְמַעַל מִזְבַּח חִיצוֹן
לְמַטָּה. מִזְבַּח הַפְּנִימִי הוּא שְׁלֵם.
וְזֶהוּ שְׁכֵתוֹב הַמִּזְבְּחָה, בְּתוֹסֶפֶת
ה"א, וְכָף הוּא בְּכָל מְקוֹם.
וּמִזְבַּח הַחִיצוֹן הוּא חֶסֶר ה"א,
כְּמוֹ נֶעְרָה, נֶעַר חֶסֶר ה'. נִמְצָא
שֶׁמֶהֲתַעֲוֲרוּת הַמִּזְבַּח (הַחִיצוֹן) שֶׁל
מִטָּה מִתְעוֹרֵר מִזְבַּח הַפְּנִימִי שֶׁל
מַעַלָּה, וּבִמָּה מִתְעוֹרֵר? בְּרִיחַ
[שֶׁמֶהֲתַעֲוֲרוּת מִזְבַּח הַחִיצוֹן שֶׁל מִטָּה מִתְעוֹרֵר

שְׁעַתָּא דְּאַתְלִטְיָא אַרְעָא בְּחוּבָא דְּאָדָם.
אַתְיִיחֵיב רְשׁוֹ לְשִׁלְטָאָה עָלֶיהָ הֵהוּא חוּיָא
בִּישָׂא דְּאִיהוּ מִחְבְּלָא דְּעִלְמָא וְשָׂצִי בְּנֵי
עִלְמָא. מֵהֵהוּא יוֹמָא דְּקָרִיב נֹחַ קָרְבָּנָא, וְאַרְח
לִיָּה קְדֻשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אַתְיִיחֵיב רְשׁוֹ לְאַרְעָא
לְנִפְקָא מִתַּחַת הֵהוּא נְחָשׁ וְנִפְקָא מִמְּסַאָבָא.
וְעַל דָּא מְקַרִּיבִין יִשְׂרָאֵל קָרְבָּנָא לְקוֹדֶשָׁא
בְּרִיךְ הוּא בְּגִין לְאַנְהָרָא אִפִּי אַרְעָא.

הַשְׁלֵמָה מִהַשְׁמֹמֹת (סִימָן ג')

עוֹד פֶּתַח הֵהוּא יְנוּקָא וְאָמַר (שִׁיר הַשִּׁירִים א') לְרִיחַ
שְׁמִנִּיךָ טוֹבִים. לְרִיחַ מָאן, אֵלֶּא אִית
רִיחַ וְאִית רִיחַ. רִיחַ הַקָּרְבָן וְרִיחַ הַקְּטֹרֶת.
רִיחַ הַקָּרְבָן מְקַרֵּב וּמֵיחֵד כֹּל אֵינוֹן שְׁבֻטִיָּא
דְּהִיכְלָא דְּבֵית דָּוִד וְרִיחַ הַקְּטֹרֶת מְקַרֵּב
וּמֵיחֵד וְאַנְהִיר אֵינוֹן בּוֹצִינִין עֲלֵאִין נְהָרִי
אֶפְרָסִמוֹנָא דְּכִנָּא.

וְעַל דָּא תְּרִין מְדַבְּחִין הִיוּ, מִזְבַּח הַקְּטֹרֶת
וּמִזְבַּח הָעוֹלָה מִזְבַּח הַקְּטֹרֶת אִיהוּ
פְּנִימָאָה מִזְבַּח הָעוֹלָה אִיהוּ לְבַר. רִיחַ מִזְבַּח
הָעוֹלָה מִתְקִין לְאַנְהָרָא בּוֹצִינִין תְּתַאֲרִין, רִיחַ
מִזְבַּח הַקְּטֹרֶת מִתְקִין לְאַנְהָרָא בּוֹצִינִין
עֲלֵאִין. וְעַל דָּא לְרִיחַ שְׁמִנִּיךָ טוֹבִים לְרִיחַ
דְּהֵהוּא קְטֹרֶת שְׁמִנִּיךָ טוֹבִים.

בֹּא וּרְאֵה שְׁתֵּי מִזְבְּחוֹת הֵן מִזְבַּח פְּנִימִי
לְעִילָא מִזְבַּח חִיצוֹן לְתַתָּא. מִזְבַּח
הַפְּנִימִי הוּא שְׁלֵם וְזֶהוּ דְּכִתִּיב הַמִּזְבְּחָה
בְּתוֹסֶפֶת ה"א וְכָף הוּא בְּכָל מְקוֹם. וּמִזְבַּח
הַחִיצוֹן הוּא חֶסֶר ה"א כְּמוֹ נֶעְרָה נֶעַר חֶסֶר
ה' אֲשֶׁתְּכֹח דְּמֵאֲתַעֲרוּתָא דְּמִזְבַּח (ס"א הַחִיצוֹן) שֶׁל
מִטָּה אֲתַעֲרֵר מִזְבַּח הַפְּנִימִי שֶׁל מַעַלָּה וּבִמָּה
אֲתַעֲרֵר בְּרִיחַ (ס"א דְּמֵאֲתַעֲרוּתָא דְּמִזְבַּח הַחִיצוֹן שֶׁל מִטָּה אֲתַעֲרֵר
מִזְבַּח הַחִיצוֹן שֶׁל מַעַלָּה וּבִמָּה אֲתַעֲרֵר בְּרִיחַ הַקְּטֹרֶת שֶׁל
מִזְבַּח הַפְּנִימִי שֶׁל מִטָּה אֲתַעֲרֵר מִזְבַּח הַפְּנִימִי שֶׁל מַעַלָּה, וּבִמָּה אֲתַעֲרֵר בְּרִיחַ

הקטורת. ועל דא) הקטורת של מטה. ועל דא (שיר השירים א') לריח שמניף טובים אינון בוצינין נהרין ונציצין. פתיב הקא טובים וכתוב התם (בראשית א') וירא אלהים את האור כי טוב: (עד כאן מההשממות)

אמר רבי חזקיה יאות הוא (והיא) והאי הוה תלי עד דקיימו ישראל על טורא דסיני. אמר רבי ייסא קדשא בריה הוא אזעיר לה לסיהרא ושלטא ההוא נחש, אבל בגין חובא דאדם אתלטייא בגין למילט עלמא. בההוא יומא (דאתייהבת אורייתא) נפקת ארעא מההיא קללה וקיימא סיהרא בההיא גריעותא, בר פשעתא דקורבניא אשתפחו בעלמא וישראל יתבין על ארעהון.

אמר רבי ייסא לההוא ינוקא מה שמך, אמר ליה אבא. אמר ליה אבא תהא בכלא בחכמה ובשנין. קרא עליה (משלי כג) ישמח אביה ואמך ותגל יולדתך.

אמר רבי חזקיה זמין קדשא בריה הוא לאעברא רוח מסאבא מן עלמא כמה (ד"א ל"ג דאתמר) דכתיב, (זכריה יג) ואת רוח הטמאה אעביר מן הארץ. וכתיב, (ישעיה כה) בלע המות לנצח ומחה יי אלהים דמעה מעל כל פנים וחרפת עמו יסיר מעל כל הארץ פי יי דבר. זמין קדשא בריה הוא לאנהרא לסיהרא ולאפקא לה מחשוכא בגין ההוא חויא בישא. כמה דכתיב, (ישעיה ל) והיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהיה שבעתים כאור שבעת הימים. מאי אור, ההוא אור דגניז ליה קדשא בריה הוא בעובדא דבראשית:

מזבח החיצון של מעלה, ובמה מתעורר? בריח הקרבנות. ובריח הקטרת של מזבח הפנימי של מטה מתעורר מזבח הפנימי של מעלה, ובמה מתעורר? בריח הקטרת. ועל זה) הקטרת של מטה. ועל זה (שם) לריח שמניף טובים, אותם גרות מאירים נוצצים. פתוב פאן טובים, וכתוב שם (בראשית א) וירא אלהים את האור כי טוב: ע"כ מההשממות.

אמר רבי חזקיה, יפה הוא, (והוא) וזה היה תלוי עד שעמדו ישראל על הר סיני. אמר רבי ייסא, הקדוש ברוך הוא הקטין את הלבנה ושלט אותו הנחש, אבל משום חטאו של אדם התקללה כדי לקלל את העולם. באותו יום (שנתנה התורה) יצאה הארץ מאותה קללה ועמדה הלבנה באותה גריעות, פרט לשעה שקרבנות נמצאו בעולם וישראל יושבים על ארצם.

אמר רבי ייסא לאותו תינוק, מה שמך? אמר לו, אבא. אמר לו, אבא תהיה בכל, בחכמה ובשנים. קרא עליו (משלי כג) ישמח אביה ואמך ותגל יולדתך.

אמר רבי חזקיה, עתיד הקדוש ברוך הוא להעביר רוח הטמאה מהעולם, כמו [שנאמר] שפתוב (זכריה יג) ואת רוח הטמאה אעביר מן הארץ, וכתוב (ישעיה כה) בלע המות לנצח ומחה ה' אלהים דמעה מעל כל פנים וחרפת עמו יסיר מעל כל הארץ פי ה' דבר.

ועתיד הקדוש ברוך הוא להאיר את הלבנה ולהוציאה מהחשך משום אותו נחש הרע, כמו שכתוב (שם ל) והיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהיה שבעתים כאור שבעת הימים. איזה אור? אותו האור שגנזו הקדוש ברוך הוא במעשה בראשית.

ויברך אלהים את נח ואת בניו

ויברך אלהים את נח ואת בניו ויאמר להם פרו ורבו וגו'. רבי אבא

ויאמר להם פרו ורבו וגו'. רבי אבא פתח ואמר, (משלי י) ברכת ה' היא תעשיר ולא יוסף עצב עמה. ברכת ה' - זו השכינה, שהיא ממנה על ברכות העולם, וממנה יוצאות ברכות לכל.

בא ראה מה פתוב בהתחלה, ויאמר ה' לנח בא אתה וכל ביתך אל התבה וגו'. כמו שנתבאר, שבעל הבית נתן לו רשות להכנס. אחר כך האשה אמרה לו לצאת. בהתחלה נכנס ברושות בעלה, ובסוף יצא ברושות האשה. מכאן למדנו שבעל הבית יכניס, והאשה תוציא. זהו שכתוב וידבר אלהים אל נח לאמר צא מן התבה. שרושות היתה בידיה להוציא את האורח, ולא להכניסו.

בין שיצא, נתן לה מתנות, משום שהיא בבית והבית בידיה. ואותם המתנות שנתן לה, כדי להרבות אהבה אל בעלה. מכאן למדנו דרך ארץ לאורח [לחם ביד בעלה, כשיצא נתן מתנות לאשתו, ולא בידה. ולכן, בין שנתן לו מתנות]. ועל זה, לאחר שנתן לה מתנות להרבות לה אהבה עם בעלה.

ג"כ בין שיצא, נתן מתנות ואוירות ביד בעלה למת לאשתו ולשמש עמה ולהרבות לה אהבה עם בעלה. ודו שכתוב וקח מכל וגו' ועל עלת במזבח. אלו מתנות שנתן ביד של בעלה כדי להרבות לה אהבה בעולם. ומכאן למדנו דרך ארץ לאורח שנתן מתנות ביד של בעלה לאשתו ולא בידה. ועל זה ועל עלת במזבח. קרוב לקור, להרבות אהבה עם בעלה ביד אותו ברוך אותו, שכתוב ויקרף אלהים את נח ואת בניו ויאמר להם פרו ורבו וגו'. ולכן פתוב (משלי י) ברכת ה' היא

תעשיר. ודאי כמו שנתבאר. ורא יוסף עצב עמה - סוד הפתוב בעצבון תאכלנה. עצבון - עצבות ורגז בלי הארת פנים. כשנחשכת הלבנה (מלכות)

פתח ואמר, (משלי י) ברכת יי היא תעשיר ולא יוסף עצב עמה. ברכת יי דא שכונתא דאיהי אתפקדא על ברכאן דעלמא, ומנה נפקי ברכאן לכלא.

הא חזי, מה כתיב בקדמיתא ויאמר יי לנח בא אתה וכל ביתך אל התבה וגו'. כמה דאתמר דמאריה דביתא יהב ליה רשו למיעאל. לבתר אתתא אמרה ליה לנפקא. בקדמיתא עאל ברשותא דבעלה, לסוף נפק ברשו דאתתא. מפאן אוליפנא מאריה (דף עא ע"א) דביתא יעיל ואתתא תפיק, הדא הוא דכתיב וידבר אלהים אל נח לאמר צא מן התבה. דרשו הוה בידיה לאפקא ליה לאושפיזא ולא לאעלא ליה.

בין דנפק יהב מתנן לה, בגין דאיהי בביתא וביתא בידיה. ואנון מתנן דיהב לה בגין לאסגאה לה רחימותא בבעלה. מפאן אוליפנא אורח ארעא לאושפיזא. (למיהב בידא דבעלה כד נפיק ויהב מתנן לאתתיה ולא בידה ובגין כך בין דיהב ליה מתנן) ועל דא לבתר דיהב לה מתנן לאסגאה לה רחימותא בבעלה.

(ג"כ בין דנפק ויהב מתנן ונכונן בידא דבעלה למיהב לאתתיה ולמחרי בה ולאסגאה לה רחימותא בבעלה, הדא הוא דכתיב וקח מכל וגו' ועל עולות במזבח, אליו מתנן דיהב בידא לאסגאה לה רחימותא בעלמא, ומכאן אוליפנא אורח ארעא לאושפיזא דיהב מתנן בידא דבעלה לאתתיה ולא בידה, ועל דא ועל עולות במזבח, קורבנא לדבורא לאסגאה רחימותא בבעלה ברכא ליה) ברכא ליה, דכתיב ויקרף אלהים את נח ואת בניו ויאמר להם פרו ורבו וגו'. ובגין כך פתיב, (משלי י) ברכת יי היא תעשיר. ודאי כמה דאתמר.

ורא יוסף עצב עמה. רזא דכתיב בעצבון תאכלנה. עצבון עציבו ורוגזא בלא נהירו דאנפין. כד אתחשוף סיהרא וברכאן לא משתפחי. בעצבון סטרא דרוחא אחרא

וברכות לא נמצאות. בעצבון -
צד של רוח אחר שמונע ברכות
מהעולם, ולכן לא יוסף עצב
עמה. וזהו סוד הכתוב (בראשית ח)
לא אסף עוד לקלל את האדמה.
ומוראכם וחתכם יהיה. מפאן
ולהלאה יהיה לכם דמיות בני
אדם, שהרי בתחלה לא היו
דמיות של בני אדם. בא ראה,
בתחלה כתוב (שם ט) בצלם אלהים
עשה את האדם, וכתוב (שם ה)
בדמות אלהים עשה אתו. כיון
שחטאו, השתנתה דמותם מאותה
דמות עליונה, והם התהפכו
לפחד מלפני חיות השדה.

בתתחלה כל בריות העולם זקפו
עינים, וראו דמות קדושה עליונה
וזהו ופחדו מלפניו. כיון שחטאו,
התהפכה דמותם בעיניהם לדמות
אחרת, והתהפך שבני אדם זעים
ופוחדים לפני שאר הבריות.

בא ראה, כל אותם בני אדם שלא
חוטאים לפני רבונם ולא עוברים
על מצוות התורה, זיו דמותם לא
משתנה ממראה הדמות העליונה,
וכל בריות העולם זעים ופוחדים
לפניו. ובשעה שבני אדם עוברים
על דברי התורה, מתחלפת
דמותם, וכלם מזדעזעים ופוחדים
מלפני הבריות האחרות, משום
שהתחלפה הדמות העליונה
והעברה מהם, ואז שולטים בהם
חיות השדה, שהרי לא רואים
בהם אותה דמות עליונה כראוי.

וער כף עכשו, כיון שהעולם
התחדש כמו מקדם, ברכם את
הברכה הזו והשליט אותם על
הכל, כמו שנאמר וכל דגי הים
בידכם נתנו. ואפלו דגי הים. רבי
חייא אמר, בידכם נתנו - מקדם
לכן. כשהקדוש ברוך הוא ברא
את העולם, מסר בידיהם את
הכל, שכתוב ורדו בידגת הים
ובעוף השמים וגו'.

דאמנע ברכאן מעלמא, ובגין כך ולא יוסיף
עצב עמה. ודא הוא רזא דכתיב, (בראשית ח) לא
אוסיף לקלל עוד את האדמה:

ומוראכם וחתכם יהיה. מפאן וילהלאה יהא
לכוון דיוקנין דבני נשא דהא
בדמיתא לא הוּו דיוקנין דבני נשא. תא חזי,
בדמיתא כתיב, (בראשית ט) בצלם אלהים עשה
את האדם. וכתיב, (בראשית ה) בדמות אלהים
עשה אותו. כיון דחטו אשתנו דיוקנייהו
מההוא דיוקנא עלאה ואתהפכו אנון למדחל
מקמי חיוון ברא.

בדמיותא פל בריין דעלמא זקפן עיינין
וחמאן דיוקנא קדישא עלאה
וזהו ודחלין מקמיה. כיון דחטו אתהפך
דיוקנייהו מעינייהו לדיוקנא אחרא. ואתהפך
דבני נשא זעין ודחלין קמי שאר בריין.

תא חזי, פל אנון בני נשא דלא חטאן קמי
מאריהון ולא עברין על פקודי אורייתא.
זיו דיוקנא דלהון לא אשתני מחיזו דדיוקנא
עלאה. וכל בריין דעלמא זעין ודחלין קמיה.
ובשעתא דבני נשא עברין על פתגמי
אורייתא, אתחלף דיוקנא דלהון וכלהו זעין
ודחלין מקמי בריין אחרנין, בגין דאתחלף
דיוקנא עלאה ואתעבר מנייהו, וכדין שליטי
בהו חיות ברא, דהא לא חמו בהו ההוא
דיוקנא עלאה כדקחזי.

וער בן השתא כיון דעלמא אתחדש
במלקדמין, בריף לון ברכתא דא ושלטי
לון על פלא, כמה דאת אמר וכל דגי הים
בידכם נתנו. ואפילו נויני ימא. רבי חייא אמר
בידכם נתנו. מקדמת דנא. דכד ברא קדשא
בריף הוא עלמא מסר פלא בידהון דכתיב
ורדו בידגת הים ובעוף השמים וגו'.

וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת נֹחַ. רַבִּי חֲזַקְיָה פָתַח, (תהלים לב) לְדוֹד מִשְׁפִּיל אֲשֶׁרִי נְשׁוּי פֶשַׁע כְּסוּי חֲטָאָה. פְּסוּק זֶה בְּאֵרוֹהוּ, אֲבָל פְּסוּק זֶה נִתְבָּאָר בְּסוּד הַחֲכֵמָה. שְׁהַרִי שְׁנִינּוּ, בַּעֲשָׂרָה מִיָּנִי שָׁבַח שָׁבַח דָּוִד אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְאַחַד מֵהֶם הוּא מִשְׁפִּיל, וְהוּא דַרְגָּה אַחַת מֵאוֹתָן עֶשֶׂר. וְדוֹד הַתְּקִין עֲצָמוֹ בְּטָרִם שִׁתְּשָׁרָה עָלָיו הַדַּרְגָּה הַזֹּאת.

אֲשֶׁרִי נְשׁוּי פֶשַׁע, שְׁהַרִי בְּשַׁעָה שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שׁוֹקֵל חֲטָאִים וְזִכְרֵי שֶׁל בְּנֵי אָדָם שֶׁל אוֹתוֹ [ד"א כְּשֵׁאוֹתוֹ] מִשְׁקָל שֶׁבְּצַד הַחֲטָאִים עוֹלִים, וְאוֹתָם הַאֲחֵרִים, הַזִּכְרֵי שֶׁהֵן בְּמִשְׁקָל אַחֵר, מְכַרְעוֹת לְמִטָּה - זֶהוּ נְשׁוּי פֶשַׁע.

כְּסוּי חֲטָאָה - בְּשַׁעָה שֶׁהַדִּין שׁוֹרֵה בְּעוֹלָם, שִׁיְהִיָּה מְכֻסָּה שֶׁלֹּא יִשְׁלַט עָלָיו הַמְּשַׁחִית, כְּמוֹ שֶׁהִיא לְנֹחַ שֶׁכֻּסָּה אוֹתוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מֵאוֹתוֹ חֲטָא שֶׁהִמְשִׁיף עָלָיו אָדָם עַל הָעוֹלָם. שְׁכִינָן שֶׁחֲטָא זֶה הַשְּׁפִיעַ אָדָם עַל הָעוֹלָם, שְׁאָר הַבְּרִיּוֹת שׁוֹלְטוֹת, וְכֵן אָדָם פּוֹחַד מֵהֶם, וְהָעוֹלָם לֹא הִתְקַן בְּתַקְוָנוֹ. וְלָכֵן כְּשִׁיְצֵא נֹחַ מִהַתְּבָחָה, בְּרָכּוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁכְּתוּב וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת נֹחַ וְאֶת בְּנָיו וְגו'.

וְאַתֶּם פְּרוּ וּרְבוּ. בְּבִרְכוֹת הַלְלוּ לֹא נִמְצְאוּ נִקְבוֹת, אֲלֹא אֶת נֹחַ וְאֶת בְּנָיו, אֲבָל נִקְבוֹת הַפְּסוּק לֹא אָמַר. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, וְאַתֶּם - כָּלֵל שֶׁל הַזְּכָרִים וְהַנְּקֻבוֹת כְּאַחֵד. וְעוֹד, אֶת נֹחַ - לְרִבּוֹת אֶת אֲשֶׁתּוֹ. וְאֶת בְּנָיו - לְרִבּוֹת אֶת נִקְבוֹתֵיהֶם.

וְלָכֵן כְּתוּב וְאַתֶּם פְּרוּ וּרְבוּ, לַעֲשׂוֹת תּוֹלְדוֹת מִכָּאן וְהַלְאָה, שְׂרָצוּ בְּאֶרֶץ. וְכָאן נִתֵּן לָהֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁבַע מִצְוֹת

וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת נֹחַ. רַבִּי חֲזַקְיָה פָתַח (תהלים לב) לְדוֹד מִשְׁפִּיל אֲשֶׁרִי נְשׁוּי פֶשַׁע כְּסוּי חֲטָאָה. הַאי קָרָא אוּקְמוּהָ, אֲבָל קָרָא דָא בְּרִזָּא דְחֲכֵמָתָא אֲתָמַר. דִּהָא תַנִּינָן בַּעֲשָׂרָה זִינֵי שְׁבַחָא שְׁבַח דָּוִד לְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְחַד מִזִּינֵיהוּ מִשְׁפִּיל. וְהוּא דַרְגָּא חַד מֵאֲנוּן עֲשָׂרָה. וְדוֹד אֲתִקִּין גְּרַמִּיָּה עַד לָא יִשְׂרִי עָלָיו הַאי דַרְגָּא.

אֲשֶׁרִי נְשׁוּי פֶשַׁע, דִּהָא בְּשַׁעָתָא דְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲתִקִּיל הוֹבִי וְזִכְוֹן דְּבִנֵי נְשָׂא דִּהֵוּא (ד"א כַּד הֵוּא) תִּיקְלָא דְבַסְטָר חוֹבִין מִסְתַּלְקִין וְאֲנוּן אוּחְרַנִּין זְכִינִין דְּאֲנוּן בְּתִיקְלָא אַחְרָא מְכַרְיעִין לְתַתָּא דָּא הוּא נְשׁוּי פֶשַׁע.

כְּסוּי חֲטָאָה בְּשַׁעָתָא דְדִינָא שְׂרִיָּא בְּעֵלְמָא דִּיהָא מְחַפֵּיָּא דְלָא יִשְׁלוּט עָלָיו מְחַבְּלָא, כְּמָה דִּהוּה לְנֹחַ דְכָסִי לִיהָ קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מֵהֵוּא חֲטָאָה דְאִמְשִׁיף עָלֶיהָ אָדָם עַל עֵלְמָא. דְכִינֹן דְחֲטָאָה דָּא אֲנַגִּיד אָדָם עַל עֵלְמָא, שְׂאָר בְּרִינִין שְׁלֵטָאן וּבַר נֶשׁ דְחִיל מִזִּינֵיהוּ וְעֵלְמָא לָא אֲתִקִּין בְּתַקְוִיָּה. וּבְגִין כֶּף פֶּד נֶפֶק נֹחַ מִתִּיבּוֹתָא קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּרַכִּיָּה. דְכְּתִיב וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת נֹחַ וְאֶת בְּנָיו וְגו'.

וְאַתֶּם פְּרוּ וּרְבוּ. בְּהִנֵּי בְּרַכָּאן לָא אֲשַׁתְּפַחוּ נּוּקְבֵי, אֲלֹא אֶת נֹחַ וְאֶת בְּנָיו, אֲבָל נּוּקְבֵי לָא אָמַר קָרָא. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאַתֶּם כָּלְלָא דְרַכּוּרֵי (דף ע"א ב) וְנוּקְבֵי כְּחַדָּא. וְתוֹ אֶת נֹחַ לְאִסְגָּאָה נּוּקְבֵיָּה. וְאֶת בְּנָיו לְאִסְגָּאָה נּוּקְבֵי דְלֵהוֹן.

וּבְגִין כֶּף פְּתִיב אַתֶּם פְּרוּ וּרְבוּ לְמַעַבְדַּד תּוֹלְדוֹת מִכָּאן וְלֵהַלְאָה שְׂרָצוּ בְּאֶרֶץ. וְהָכָא זְהִיב לֹזֶן קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שְׁבַע פְּקוּדֵי אוּרִיָּתָא לֹזֶן וְלָכֵל דְאֵתוּ אֲבַתְרִיָּהוּ, עַד

התורה ולכל הבאים אחריהם, עד שעמדו ישראל בהר סיני ונתנו להם כל מצוות התורה כאחד.

ויאמר אלהים לנח וגו', זאת אות הברית אשר אני נתן ביני וביניכם וגו', את קשתי נתתי בענן. נתתי - מקדם לכן. רבי שמעון פתח, (יחזקאל א) וממעל לרקיע אשר על ראשם כמראה אבן ספיר דמות פסא. מה כתוב למעלה? ואשמע את קול כנפיהם כקול מים רבים כקול שדי בלכתן. אלו ארבע חיות גדולות עליונות קדושות שאותו הרקיע מתקן עליהם. וכל הכנפים [גפרות] מתחברות זו בזו לכסות את גופם.

ובשעה שהם פורשים כנפיהם, נשמע קול הכנפים שלכלם שאומרים שירה. זהו שפתוב כקול שדי, שלא שוכף לעולמים, כמו שנאמר (תהלים ל) למען יזמרך כבוד ולא ידום. ומה אומרים? (שם צח) הודיע ה' ישועתו לעיני הגוים גלה צדקתו.

קוד המלה כקול מחנה, כקול מחנה קדוש כשמתחברים כל הצבאות העליונים למעלה. ומה אומרים? קדוש קדוש קדוש ה' צבאות מלא כל הארץ כבודו. חוזרים לדום, אומרים קדוש. חוזרים לצפון, אומרים קדוש. חוזרים למזרח, אומרים קדוש. חוזרים למערב, אומרים ברוך.

והרקיע הזה עומד על ראשיהם. ובכל מקום שהיא הולכת, מסובבים פנים לאותו צד שנכללים הפנים בו. מסובב פניו לארבעה רוחות, וכלם מסתובבים למטה. ברבוע שלו נחלקת בארבע פנים: פני אריה, פני נשר, פני שור, פני אדם. חקוק בכלם אדם. פני אריה אדם. פני נשר אדם. פני שור אדם. פני כלם כלולים בו. ולכן כתוב

דקיימו ישראל בטורא דסיני ואתייהב לון
כל פקודי אורייתא כחדא:

ויאמר אלהים לנח וגו'. זאת אות הברית אשר אני נתן ביני וביניכם וגו'. את קשתי נתתי בענן. נתתי מקדמת דנא. רבי שמעון פתח (יחזקאל א) וממעל לרקיע אשר על ראשם כמראה אבן ספיר דמות פסא. מה כתיב לעילא ואשמע את קול כנפיהם כקול מים רבים כקול שדי בלכתן. אליו ארבע חיוון רברבן עלאין קדישין דההוא רקיע מתתקנא עלייהו. וכלהו גדפייהו (ד"א ל"ג פרישון) מתחבראן דא בדא לחפיא גופייהו.

ובשעתא דאנון פרשי גדפייהו, אשתמע קול גדפין דכלהו דאמרי שירתא, הדא הוא דכתיב כקול שדי. דלא אשתכיך לעלמין. כמה דכתיב, (תהלים ל) למען יזמרך כבוד ולא ידום. ומאי אמרי, (תהלים צח) הודיע יי ישועתו לעיני הגוים גלה צדקתו.

קוד המלה כקול מחנה, כקול משרייתא קדישא כד מתחברן כל חילין עלאין לעילא. ומאי אמרי קדוש קדוש קדוש יי צבאות מלא כל הארץ כבודו. אהדרו לדום אמרו קדוש, אהדרו לצפון אמרו קדוש. אהדרו למזרח אמרו קדוש. אהדרו למערב אמרו ברוך.

והאי רקיע קאים על רישיהון. ובכל אתר דאיהי אזלא, אסחרו אפין לההוא סטרא דאתפלילו אנפין ביה. אסחרו אנפין לארבע זווין, וכלהו מסתחרין לתתא. ברבועא דיליה אתגליפת בארבע אנפין, אנפי אריה. אנפי נשר. אנפי שור. אנפי אדם. גליף בכלהו אדם. אנפי אריה אדם. אנפי נשר אדם. אנפי שור אדם. (ד"א אדם). כלהו

כְּלִילָן בֵּיהּ. וּבְגִין כֶּךָ פְּתִיב וּדְמוּת פְּנִיָהּ פְּנֵי אָדָם.

וּדְמוּת פְּנִיָהּ פְּנֵי אָדָם. וְהִרְקִיעַ הִזָּה שֶׁהִתְרַבַּע, כֹּל הַגּוֹנִים כְּלוּלִים בּוֹ. אַרְבַּעַה גּוֹנִים נִרְאִים בּוֹ חֻקִּים בְּאַרְבַּע אַרְבַּע. בְּאַרְבַּעַה חֻקִּים רְשׁוּמִים אִוֵּרוֹת עֲלִיּוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים. כְּשֶׁנִּפְרָדִים הַגּוֹנִים שֶׁל אוֹתָם אַרְבַּע, עוֹלִים שְׁנַיִם עֶשֶׂר. גּוֹן יֶרֶק. גּוֹן אָדָם. גּוֹן לֶבֶן. גּוֹן סִפִּיר שֶׁנִּכְלָלוּ מִכֹּל הַגּוֹנִים. זֶהוּ שְׁכַתּוֹב (יחזקאל א) כְּמֵרָאָה הַקֶּשֶׁת אֲשֶׁר יִהְיֶה בְּעֵנַן בְּיוֹם הַגֹּשֶׁם כִּן מֵרָאָה הַנִּגְוָה סָבִיב הוּא מֵרָאָה דְמוּת כְּבוֹד ה'. הַמֵּרָאָה שֶׁל כֹּל הַגּוֹנִים, וְלִכֵּן אֵת קִשְׁתִּי נִתְּתִי בְּעֵנַן.

מָה זֶה קִשְׁתִּי? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּיוֹסֵף, שְׁכַתּוֹב (בְּרֵאשִׁית מו) וְתִשָּׁב בְּאֵיתָן קִשְׁתּוֹ, מִשׁוּם שִׁיּוֹסֵף נִקְרָא צַדִּיק. וְלִכֵּן קִשְׁתּוֹ, זוֹ בְּרִית שֶׁל הַקֶּשֶׁת שֶׁנִּכְלָלָת בְּצַדִּיק, שֶׁהַבְּרִית זֶה עִם זֶה נֶאֱחָז. וּמִשׁוּם שֶׁנֶּחַ הָיָה צַדִּיק, הַבְּרִית שֶׁלּוֹ קִשְׁת.

וַיִּפְּזוּ, מָה זֶה וַיִּפְּזוּ? הָאִירוֹ בְּחֻמְדַּת הַכֹּל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים ט) הַנְּחַמְדִּים מִזְהֵב וּמִפּוֹז רַב וּמִתּוֹקִים. הוּאֵרוֹ בְּאוֹר עֲלִיּוֹן כְּשֶׁשָּׁמֵר הַבְּרִית. וְלִכֵּן נִקְרָא יוֹסֵף הַצַּדִּיק. וְעַל זֶה הַקֶּשֶׁת נִקְרָאת בְּרִית, כּוֹלֵל זֶה בְּזֶה.

זֶהר נִכְבָּד עֲלִיּוֹן הַמֵּרָאָה שֶׁל כֹּל הַמֵּרָאוֹת, מֵרָאָה כְּמֵרָאָה טְמוּנִים [ג"א טמון] הַגּוֹנִים הַטְּמוּנִים. הַגּוֹנִים שֶׁלֹּא הִתְגַּלּוּ. וְאֵין רְשׁוּת לְהִסְתַּפֵּל בְּעֵין בְּקִשְׁת כְּשֶׁנִּרְאִית בְּעוֹלָם, שֶׁלֹּא יִתְרָאָה קְלוֹן בְּשִׁכְיֵנָה. וְכֵן גּוֹנֵי הַקֶּשֶׁת הוּא מֵרָאָה מוֹצֵק קְשׁוֹר כְּמֵרָאָה כְּבוֹד הַעֲלִיּוֹן שֶׁלֹּא לְהִסְתַּפֵּל.

וְכִיּוֹן שֶׁהָאֵרֶץ רָאָתָה אֵת הַקֶּשֶׁת הַזֶּה, בְּרִית קְדוּשָׁה, הִתְקַיְּמָה בְּקִיּוּם. וְעַל זֶה וְהִיָּתָה לְאוֹת בְּרִית בֵּין אֱלֹהִים וְגו'. זֶה

וְהָאִי רְקִיעַ דְּאִתְרַבַּע כְּלָהוּ גּוֹוֵנִין כְּלִילָן בֵּיהּ, אַרְבַּע גּוֹוֵנִין אִתְחַזְיִין בֵּיהּ גְּלִיפִין בְּאַרְבַּע אַרְבַּע. בְּאַרְבַּע גְּלִיפִין רְשִׁימִין טְהִירִין עֲלֵאִין וְתַתְּאִין. כַּד מִתְפָּרְשָׁאן גּוֹוֵנִין דְּאִנּוּן אַרְבַּע סְלָקִין תְּרִיסַר. גּוֹוֹן יֶרֶק. גּוֹוֹן סוּמָק. גּוֹוֹן חוּוֹר. גּוֹוֹן סִפִּיר דְּאִתְכְּלִילוּ מִכֹּל גּוֹוֵנִין. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (יחזקאל א) כְּמֵרָאָה הַקֶּשֶׁת אֲשֶׁר יִהְיֶה בְּעֵנַן בְּיוֹם הַגֹּשֶׁם כִּן מֵרָאָה הַנּוֹגָה סָבִיב הוּא מֵרָאָה דְמוּת כְּבוֹד יי. חִיזוּ דְגּוֹוֵנִין דְּכִלְא. וּבְגִין כֶּךָ אֵת קִשְׁתִּי נִתְּתִי בְּעֵנַן.

מָאִי קִשְׁתִּי, כְּמָה דְּאִתְמַר בְּיוֹסֵף דְּכְּתִיב, (בְּרֵאשִׁית מו) וְתִשָּׁב בְּאֵיתָן קִשְׁתּוֹ. בְּגִין דְּיוֹסֵף צַדִּיק אַקְרִי, וּבְגִין כֶּךָ קִשְׁתּוֹ דָּא בְּרִית דְּקִשְׁת דְּאִתְכְּלִיל בְּצַדִּיק, דְּבְרִית דָּא בְּדָא אִתְאַחִיד. וּבְגִין דִּנְחַ הָיָה צַדִּיק, קִיּוּמָא דִּילֵיהּ קִשְׁת.

וַיִּפְּזוּ. מָאִי וַיִּפְּזוּ, אֲנָהִירוֹ בְּחֻמְדוֹ דְּכִלְא. כְּמָה דְּאֵת אִמֵּר (תְּהִלִּים יט) הַנְּחַמְדִּים מִזְהֵב וּמִפּוֹז רַב וּמִתּוֹקִים. אִתְנַהִירוֹ בְּנַהִירוֹ עֲלָאָה כַּד נִטַּר בְּרִית. וּבְגִין כֶּךָ אַקְרִי יוֹסֵף הַצַּדִּיק. עַל דָּא אַקְרִי הַקֶּשֶׁת בְּרִית, כְּלִיל דָּא בְּדָא.

וְהָרָא יִקְרָא עֲלָאָה חִיזוּ דְּכֹל חִיזוּ חִזוּ כְּחִיזוּ טְמִירִין (ג"א טמירא) גּוֹוֵנִין טְמִירִין. גּוֹוֵנִין דְּלֹא אִתְגַּלְיִין. וְלִית רְשׁוּ לְאִסְתַּפְּלָא בְּעֵינָא בְּקִשְׁת כַּד אִתְחַזִּי בְּעֵלְמָא דְּלֹא יִתְחַזִּי קְלָנָא בְּשִׁכְיֵנָתָא. וְכֵן גּוֹוֵנִין דְּקִשְׁת הוּא חִיזוּ סוּסְטִיפָא קְטִירָא כְּחִיזוּ יִקְרָא עֲלָאָה דְּלֹא לְאִסְתַּפְּלָא.

וְכִיּוֹן דְּאִרְעָא חִמָּאת לְהָאִי קִשְׁת קִיּוּמָא קְדִישָׁא, אִתְקַיְּמַת בְּקִיּוּמָא. וְעַל דָּא

שֶׁאֲמַרְנוּ שְׁאֵלוּ שְׁלֹשֶׁת הַגְּנוּיִם
וְאֶחָד שֶׁנִּכְלָל בִּינֵיהֶם כָּלֵם סוּד
אֶחָד, וּבִתְרוֹךְ הַעֲנֵן עוֹלָה
לְהִרְאוֹת. (יחזקאל א) וּמִמַּעַל לָרְקִיעַ
אֲשֶׁר עַל רֵאשִׁים כְּמִרְאֵה אֶבֶן
סַפִּיר - זוּהִי אֶבֶן הַשְּׁתִיָּה שֶׁהִיא
נִקְדָּה אַחַת שֶׁל כָּל הָעוֹלָם וְעוֹמֵד
עָלֶיהָ קֹדֶשׁ הַקְּדוּשִׁים, וּמִהִיא?
הַפֶּסֶא הַקְּדוּשׁ הַעֲלִיּוֹן שֶׁמִּמֶּנָּה
עַל אֲרֻבָּעָה אֱלֹהִים דְּמוּת כֶּסֶא
בְּאֲרֻבָּעָה עֲמוּדִים, וְזוּהִי תוֹרָה
שֶׁבַעַל פֶּה.

וְעַל דְּמוּת הַפֶּסֶא דְּמוּת כְּמִרְאֵה
אָדָם עָלָיו מְלַמְעֵלָה - זוּהִי תוֹרָה
שֶׁבַכְתָּב. מִכָּאֵן שֶׁתוֹרָה שֶׁבַכְתָּב
יִשְׁמָו אוֹתָהּ עַל תוֹרָה שֶׁבַעַל
פֶּה, מִשּׁוּם שֶׁזֶה כֶּסֶא לְזֶה.
כְּמִרְאֵה אָדָם, שֶׁהוּא הַדְּמוּת שֶׁל
יַעֲקֹב שֶׁהוּא יוֹשֵׁב עָלֶיהָ.

רַבִּי יְהוּדָה קָם לִילָה אֶחָד לַעֲסֹק
בַּתוֹרָה בְּחֻצוֹת הַלֵּילָה בְּאֶכְסֵנְיָה
בְּעִיר מַחְסִיָּא, וְהָיָה שָׁם בְּבֵית
יְהוּדִי אֶחָד שֶׁבָּא בִשְׂמֵי אֲמַתְחוֹת
שֶׁל מְלַבּוּשִׁים. פָּתַח רַבִּי יְהוּדָה
וְאָמַר, (בְּרַאשִׁית כח) וְהָאֶבֶן הַזֹּאת
אֲשֶׁר שְׂמֵתִי מִצְבָּה יְהִיָּה בֵּית
אֱלֹהִים - זוּהִי אֶבֶן הַשְּׁתִיָּה
שֶׁמִּשָּׁם נִשְׁתַּל הָעוֹלָם וְעָלֶיהָ
נִבְנְה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ.

הַרִיִם רֵאשׁוּ אוֹתוֹ יְהוּדִי וְאָמַר
לוֹ, דְּבַר זֶה אֵיךְ אֶפְשָׁר? וְהָרִי
אֶבֶן הַשְּׁתִיָּה טָרַם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם
הַיְתָה, וּמִמֶּנָּה נִשְׁתַּל הָעוֹלָם,
וְאִתָּה אֲמַרְתָּ וְהָאֶבֶן הַזֹּאת אֲשֶׁר
שְׂמֵתִי מִצְבָּה, שֶׁמִּשָּׁמַע שִׁיעַקֵּב
שָׁם אוֹתָהּ עֲכָשׁוּ, שֶׁכְּתוּב (שם)
וַיִּקַּח אֶת הָאֶבֶן אֲשֶׁר שָׁם
מִרְאֲשֹׁתָיו? וְעוֹד, שִׁיעַקֵּב בְּבֵית
אֵל הָיָה, וְהָאֶבֶן הַזֹּאת הָיְתָה
בִּירוּשָׁלַיִם.

רַבִּי יְהוּדָה לֹא סוֹכֵב רֵאשׁוּ אֵלָיו,
פָּתַח וְאָמַר, (עֲמוּס ד) הַכּוֹן לְקִרְיַת
אֱלֹהֵיךָ יִשְׂרָאֵל, וְכְתוּב (דְּבָרִים כז)
הַסִּכַּת וּשְׁמַע יִשְׂרָאֵל. דְּבָרִי תוֹרָה

וְהִיְתָה לְאוֹת בְּרִית בֵּין אֱלֹהִים וְגו'. הַאִי
דְּאֲמַרְןָ דְּאֵלִין תְּלַת גְּוֹנִין וְחַד דְּאֲתַפְלִיל
בִּינֵיהוּ כְּלָהוּ רְזָא חָדָא. וּבְגוּ עֲנָנָא סְלִקָּא
לְאֲתַחְזָא. (יחזקאל א) וּמִמַּעַל לָרְקִיעַ אֲשֶׁר עַל
רֵאשִׁים כְּמִרְאֵה אֶבֶן סַפִּיר. הַאִי הִיא אֶבֶן
שְׁתִיָּה דְּאִיְהִי נִקְוֵדָה חָדָא דְּכָל עֲלָמָא. וְקִיִּימָא
עָלָה קֹדֶשׁ הַקְּדוּשִׁים. וּמֵאִי הִיא, כְּרִסְיָא
קְדִישָׁא עֲלָאָה דְּאִיְהִי מִמֶּנָּא עַל אֵלִין אֲרֻבָּע
דְּמוּת כֶּסֶא בְּאֲרֻבָּע סְמִכִין, וְדָא הוּא תוֹרָה
שֶׁבַעַל פֶּה.

וְעַל דְּמוּת הַפֶּסֶא דְּמוּת כְּמִרְאֵה אָדָם עָלָיו
מְלַמְעֵלָה. דָּא הִיא תוֹרָה שֶׁבַכְתָּב. מִכָּאֵן
דְּתוֹרָה שֶׁבַכְתָּב יִשְׁוּוֹן (דף עב ע"א) יְתָה עַל תוֹרָה
שֶׁבַעַל פֶּה. בְּגִין דְּהֵאִי כְּרִסְיָא לְדָא, כְּמִרְאֵה
אָדָם דְּאִיְהוּ דִּיּוֹקְנָא דִּיעַקֵּב דְּאִיְהוּ יְתִיב עָלָה.
רַבִּי יְהוּדָה קָם לִילָא חַד לְמַלְעֵי בְּאוּרִיִּיתָא
בְּפִלְגּוֹ לִילָא בְּבִי אוּשְׁפִיזָא בְּמַתָּא
מַחְסִיָּא. וְהָוָה תַּמָּן בְּבֵיתָא חַד יוֹדָאֵי דְּאֲתָא
בְּתַרִי קְסִירִי דְּקִטְפִירָא. פָּתַח רַבִּי יְהוּדָה וְאָמַר
(בְּרַאשִׁית כח) וְהָאֶבֶן הַזֹּאת אֲשֶׁר שְׂמֵתִי מִצְבָּה
יְהִיָּה בֵּית אֱלֹהִים. דָּא הִיא אֶבֶן שְׁתִיָּה דְּמַתַּמָּן
אֲשֶׁתִּיל עֲלָמָא וְעָלָה אֲתַבְנִי בִי מִקְדָּשָׁא.

זְקַנָּה רִישִׁיָּה הֵהוּא יוֹדָאֵי וְאָמַר לִיהִ הַאִי מְלָה
אֵיךְ אֶפְשָׁר, וְהָא אֶבֶן שְׁתִיָּה עַד לֹא
אֲתַבְרִי עֲלָמָא הוֹת וּמִינָּה אֲשֶׁתִּיל עֲלָמָא, וְאִתָּ
אֲמַרְתָּ וְהָאֶבֶן הַזֹּאת אֲשֶׁר שְׂמֵתִי מִצְבָּה.
דְּמִשְׁמַע דִּיעַקֵּב שׁוֹי לָהּ הַשְּׁתָּא דְּכְתִיב, (בְּרַאשִׁית
כח) וַיִּקַּח אֶת הָאֶבֶן אֲשֶׁר שָׁם מִרְאֲשֹׁתָיו. וְתוֹ
דִּיעַקֵּב בְּבֵית אֵל הָוָה וְהֵאִי אֶבְנָא הוֹת
בִּירוּשָׁלַם.

רַבִּי יְהוּדָה לֹא אֶסְחָר רִישִׁיָּה לְגַבִּיָּה, פָּתַח
וְאָמַר (עֲמוּס ד) הַכּוֹן לְקִרְיַת אֱלֹהֵיךָ
יִשְׂרָאֵל. וְכְתִיב, (דְּבָרִים כז) הַסִּכַּת וּשְׁמַע יִשְׂרָאֵל.

צְרִיכִים כְּפֹנֶה, וְדַבְרֵי תוֹרָה צְרִיכִים לְהִתְפַּקֵּן בְּגוֹף וּרְצוֹן כְּאֶחָד. קָם אוֹתוֹ יְהוּדִי וְהִתְלַבֵּשׁ, וַיֵּשֶׁב אֶצֶל רַבִּי יְהוּדָה וְאָמַר, אֲשֶׁרִיכֶם הַצְדִּיקִים שְׁעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה יוֹמָם וְלַיְלָה.

אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה, עֲכָשׁוּ שְׂכֹנֹתַי עִצְמוֹךְ, אָמַר דְּבָרְךָ שְׁנַתְּחַבֵּר כְּאֶחָד, שְׁהֵרִי דַבְרֵי תוֹרָה צְרִיכִים תִּקְוֶן הַגּוֹף וְתִקְוֶן הַלֵּב, וְאִם לֹא - בְּמַטְתִּי הֵייתִי שׁוֹכֵב, וּבִלְבָבִי הֵייתִי אוֹמֵר דְּבָרִים. אֲלֹא הֵרִי שְׁנִינוּ, שְׁאִפְלוּ אֶחָד שְׁיֹשֵׁב וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה, הַשְּׂכִינָה מִתְחַבֵּרַת עִמוֹ, וְיָמָּה שְׂכִינָה כָּאֵן וְאֵנִי שׁוֹכֵב בְּמַטְתִּי?! וְלֹא עוֹד, אֲלֹא שְׁצְרִיכִים צְחוּת.

וְעוֹד, שְׁפַל בֶּן אָדָם שֶׁקָּם לְעִסֵּק בַּתּוֹרָה מִחֲצוֹת הַלַּיְלָה, כְּשֶׁמִּתְעוֹרֶרֶת רוּחַ צְפוֹן [בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה], הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בָּא לְהִשְׁתַּעֲשַׁע עִם הַצְדִּיקִים בְּגַן עֵדֶן. וְהוּא וְכָל הַצְדִּיקִים שְׂבִיבִין, כָּלֶם מְקַשְׁבִּים [לוֹ, וּמְקַשְׁבִּים] לְאוֹתָם דְּבָרִים שְׁיִוצְאִים מִפִּיו. וְיָמָּה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְכָל הַצְדִּיקִים שְׂמַתְעַדְנִים לְשִׁמְעַת דְּבָרֵי תוֹרָה בְּשִׁעָה הַזֹּאת, וְאֵנִי אֶהְיֶה שׁוֹכֵב בְּמַטְתִּי?! אָמַר לוֹ, כַּעַת אָמַר דְּבָרְךָ.

אָמַר לוֹ, שְׂאִלְתִּי עַל מָה דְּאָמַרְתָּ בְּפִסְוִיק הַזֶּה [סוּד שֶׁל אֲבוֹן הַשְּׂתִיָּה שְׂאִמְרָתָּ], וְהָאֲבָן הַזֹּאת אֲשֶׁר שְׂמַתִּי מִצְבָּה יִהְיֶה בֵּית אֱלֹהִים, שְׁזוֹ אֲבָן הַשְּׂתִיָּה, [עֲכָשׁוּ שְׂמַקְשִׁיב לְדַבְרֵי] אֵיךְ אֶפְשָׁר? שְׁהֵרִי אֲבָן הַשְּׂתִיָּה טָרָם שְׁנִבְרָא הָעוֹלָם הַיְתָה, וּמִמְנָה נִשְׁתַּל הָעוֹלָם, וְאִתָּה אָמַרְתָּ אֲשֶׁר שְׂמַתִּי, שְׂמַשְׁמַע שְׁיַעֲקֹב שֵׁם אוֹתָהּ כַּעַת, וְכַתּוּב וַיִּקַּח אֶת הָאֲבָן אֲשֶׁר שֵׁם מְרֹאשְׁתּוֹ?.

וְעוֹד, שְׁיַעֲקֹב בְּבֵית אֵל הִיָּה, וְהָאֲבָן הַזֹּאת הִיָּה בִּירוּשָׁלַיִם.

מְלִי דְאוֹרֵייתָא בְּעֵינֵי כְּפֹנֶה. וּמְלִין דְאוֹרֵייתָא בְּעָאן לְאִתְתַּקְנָא בְּגוּפָא וּרְעוּתָא כְּחֶדָא. קָם הָהוּא יוֹדָאי וְאִתְלַבֵּשׁ, וַיְתִיב לְגַבְיָה דְרַבִּי יְהוּדָה, וְאָמַר זְכָאִין אַתּוּן צְדִיקָא דְמִשְׁתַּדְּלִי בְאוֹרֵייתָא יוֹמָא וְלַיְלָה.

אָמַר לֵיה רַבִּי יְהוּדָה הַשְּׂתָא דְכוּוֹנַת גְּרַמְךָ, אֵימָא מִלְךָ דְנִתְחַבֵּר כְּחֶדָא. דְּהָא מְלִי דְאוֹרֵייתָא בְּעֵינֵי תִקְוֶנָא דְגוּפָא וְתִקְוֶנָא דְלִבָּא. וְאִי לֹאוּ בְּעַרְסָאי שְׂכִיבָנָא וּבִלְבָבָי אָמְרָנָא מְלִין. אֲלֹא הָא תְּנִינן דְאִפְּלוּ חַד דִּיתִיב וְלַעֵי בְאוֹרֵייתָא שְׂכִינְתָא אִתְחַבֵּרַת בְּהַדְיָה, וְיָמָּה שְׂכִינְתָא הָכָא וְאֵנָא שְׂכִיב בְּעַרְסָאי. וְלֹא עוֹד אֲלֹא דְבְּעֵינֵי צְחוּתָא.

וְתוֹ דְכָל בֶּר נֶשׁ דְקָם לְמַלְעֵי בְאוֹרֵייתָא מִפְּלָגוּ לַיְלָיָא כַּד אַתְעַר רוּחַ צְפוֹן [בְּפִלְגוּ לַיְלָיָא] קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא אֲתִי לְאִשְׁתַּעֲשַׁע עִם צְדִיקָא בְּגִנְתָא דְעֵדֶן. וְהוּא וְכָל צְדִיקָיָא דְבְּגִנְתָא כְּלָהוּ צִיִּיתִין [לֵיה וְצִיִּיתִין] לְאֵלִין מְלִין דְנִפְקִי מִפּוּמִיָּה. וְיָמָּה קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא וְכָל צְדִיקָיָא מִתְעַדְנִין לְמִשְׁמַע מְלִי דְאוֹרֵייתָא בְּשַׁעֲתָא דָא וְאֵנָא אֶהָא שְׂכִיב בְּעַרְסָאי. אָמַר לֵיה הַשְּׂתָא אֵימָא מִלְךָ.

אָמַר לֵיה שְׂאִילְנָא עַל מָה דְאָמַרְתָּ בְּפִסְוִיקָא דָא [הוּא דְאֲבָן שְׂתִיָּה דְאִמְרָתָּ] וְהָאֲבָן הַזֹּאת אֲשֶׁר שְׂמַתִּי מִצְבָּה יִהְיֶה בֵּית אֱלֹהִים דְדָא אֲבָן שְׂתִיָּה. [הַשְּׂתָא דְצִיִּית לְמִלִּי] הִיךְ אֶפְשָׁר, דְּהָא אֲבָן שְׂתִיָּה עַד לֹא אִתְבְּרִי עַלְמָא הוּת וּמִנָּה אִשְׁתִּיל עַלְמָא, וְאִתְ אִמְרָתָּ אֲשֶׁר שְׂמַתִּי, דְּמִשְׁמַע דִּיעֲקֹב שְׁוִי לָהּ הַשְּׂתָא. וְכַתּוּב וַיִּקַּח אֶת הָאֲבָן אֲשֶׁר שֵׁם מְרֹאשְׁתּוֹ.

וְתוֹ דִּיעֲקֹב בְּבֵית אֵל הָהוּא וְאֲבָנָא דָא הוּת בִּירוּשָׁלַיִם. אָמַר לֵיה כָּל אַרְעָא דִּישְׂרָאֵל אֲכַפְּלָתְחוּתֵי וְהָהוּא אֲבָן תְּחוּתֵיהּ הוּת. אָמַר

אמר לו, כל ארץ ישראל
התקפלה תחתי, ואותה אבן
תחתי היתה. אמר לו, אשר שם
כתוב, וכתוב והאבן הזאת אשר
שמתי מצבה. אמר לו, אם ידעת
הדבר - אומר אותו.

פתח ואמר, (תהלים יז) אני בצדק
אחזה פניך אשבעה בהקיץ
תמונתך. דוד המלך, החכיבות
והדבקות שלו היתה באבן
הזאת, ועליה אמר (שם קיח) אבן
מאסו הבונים היתה לראש פנה.
וכשרצה להסתפל במראה פבוד
רבונו, נטל אבן זו בידו בתחלה,
ואחר כך נכנס.

משום שכל מי שרוצה להראות
לפני רבונו, לא נכנס אלא עם
אבן זאת, שכתוב (ויקרא יג) בזאת
יבא אהרן אל הקדש. ודוד
משבח עצמו ואומר, אני בצדק
אחזה פניך. וכל השתדלותו של
דוד להראות באבן זאת פראוי
כלפי מעלה.

בא ותראה, אברהם תקן תפלת
הבקר והודיע טוב רבונו בעולם,
ותקן אותה השעה בתקונייה
פראוי, שכתוב (בראשית כב) וישכם
אברהם בבקר. יצחק תקן תפלת
מנחה, והודיע בעולם שיש דין
ויש דין שיכול להציל ולדון את
העולם.

יעקב תקן תפלת ערבית,
ובשכיל התפלה הזו שתקן מה
שלא תקן בן אדם מקדם לזה
פראוי, לכן שבח את עצמו ואמר
והאבן הזאת אשר שמתי מצבה.
שעד אותה שעה לא תקן אותה
אחר כמותו.

ורבן ויקח את האבן אשר שם
מראשותיו וישם אתה מצבה. מה
זה מצבה? שהיתה נפולה,
והקים אותה. ויצק שמן על
ראשה. שהרי כיעקב תלוי הדבר
לעשות יותר מכל בני העולם.

ליה אשר שם פתיב. וכתוב והאבן הזאת
אשר שמתי מצבה. אמר ליה אי ידעת מלה
אימא לה.

פתח ואמר, (תהלים יז) אני בצדק אחזה פניך
אשבעה בהקיץ תמונתך. דוד מלכא
חביבותא ודבקותא דיליה בהאי אבן הוה.
ועלה אמר (תהלים קיח) אבן מאסו הבונים היתה
לראש פנה. וכד בעא לאסתפל לא בחיזו יקרא
דמריה, נטל להאי אבן בידיה בקדמיתא
ולבתר עייל.

בגין דכל מאן דבעי לאתחזאה קמי מריה,
לא אעיל אלא בהאי אבן. דכתוב, (ויקרא
יג) בזאת יבא אהרן אל הקדש. ודוד משבח
גרמיה ואמר אני בצדק אחזה פניך. וכל
אשתדלותיה דדוד לאתחזאה בהאי אבן
פדקא יאות לגבי דלעילא.

תא חזי, אברהם אתקין צלותא דצפרא
ואודע טיבו דמאריה בעלמא. ואתקין
ההיא שעתא בתקוניהא פדקא יאות דכתוב,
(בראשית כב) וישכם אברהם בבקר. יצחק אתקין
צלותא דמנחה ואודע בעלמא דאית דין ואית
דיין דיכול לשזבא ולמידן עלמא.

יעקב אתקין צלותא דערבית, ובגין צלותא
דא דאתקין מה דלא אתקין בר נש
מקדמת דנא פדקא יאות. בגין כך שבח
גרמיה ואמר (דף עב ע"ב) והאבן הזאת אשר
שמתי מצבה. דעד ההיא שעתא לא שוי לה
אחרא כנותיה.

ובגין כך ויקח את האבן אשר שם
מראשותיו וישם אותה מצבה. מאי
מצבה דהוה נפילה ואוקים לה. ויצוק שמן
על ראשה. דהא כיעקב תליא מילתא למעבד
יתיר מכל בני עלמא. אתא רבי יהודה

בא רבי יהודה ונשקו. אמר לו, וכל זה ידעת, ואיך אתה עוסק בסחורה ומניח חיי עולם?! אמר לו, שדחוקה היתה לי השעה, ויש לי שני בנים, ועומדים כל היום בבית הרב, ואני משתדל במזונם ולתת להם שכר למורם פדי שיעסקו בתורה.

פתח ואמר, (מלכים א ב) ושלמה ישב על כסא דוד אביו ותפן מלכתו מאד. מה הוא השבח הזה? אלא שהתקין אבן שתיה ושם עליה קדש הקדשים, ואז תפן מלכתו מאד. וכתוב (בראשית ט) וראייתה לזכר ברית עולם. שחרי הקדוש ברוך הוא חשקו בה תמיד, ומי שלא נראה עמה, לא נכנס לפני רבונו. ועל זה כתוב וראייתה לזכר ברית עולם.

וראייתה, מה זה וראייתה? סוד הוא, כמו שנאמר (יחזקאל ט) והתוית תו על מצחות וגו', להראות עליהם. ויש אומרים, זה רשם האות הקדוש שבבשר. אמר רבי יהודה, ודאי הפל הוא. [קד] אבל קשת זו שנראית בעולם עומדת בסוד עליון, וכשיצאו ישראל מהגלות, עתידה קשת זו להתקשט בגונים ככלה הזו שמתקשטת לבעלה. אמר לו אותו יהודי, כף אמר לי אבא, כשהיה מסתלק מהעולם, [אמר לי] אל תצפה לרגלי משיח עד שתראה קשת זו בעולם [בטען] מקשטת בגונים מאירים ויואר לעולם, ואז צפה למשיח.

מנין לנו? שכתוב וראייתה לזכר ברית עולם. וכעת שנראית בגונים חשוכים, נראית לזכרון [והיא לזכר] שלא יבא מבול. אבל באותו זמן נראית בגונים מאירים ומקשטת בתקון כמו כלה שמתקשטת לבעלה, ואז

ונשקיה, אמר ליה וכל האי ידעת (ומיד) ואת משתדל בסחורתא ומנח חיי עלמא. אמר ליה דהנה דחיקא לי שעתא, ואית לי תרין בנין וקיימין כל יומא כבי רב ואנא אשתדלנא על מזונייהו ולמיהב לון אגר למורייהו בגין דישתדלון באורייתא.

פתח ואמר, (מלכים א ב) ושלמה ישב על כסא דוד אביו ותפון מלכותו מאד. מאי שבחא דא. אלא דאתקין אבן שתיה ושוי עלה קדש הקדשים וכדין ותפון מלכותו מאד. וכתוב, (בראשית ט) וראייתה לזכור ברית עולם. דהא קדשא בריך הוא תיאובתא דיליה בה תדיר, ומאן דלא אתחזי בה לא אעיל קמי מאריה. ועל דא כתיב וראייתה לזכור ברית עולם.

וראייתה. מאי וראייתה, רזא הוא כמה דאת אמר (יחזקאל ט) והתוית תו על מצחות וגו'. לאתחזא עלייהו. ואיכא דאמרי דא רשימו דאת קדישא די בבשרא.

אמר רבי יהודה ודאי כללא הוא. (ר"א הכי) אבל האי קשת דאתחזי בעלמא ברזא עלאה קיימא. וכד יפקון ישראל מן גלותא זמינא האי קשת לאתקשטא בגונוי ככלה דא דמתקשטא לבעלה. אמר ליה ההוא יודאי כף אמר לי אבא כד הוה מסתלק מעלמא (אמר לי) לא תצפי לרגלי דמשיחא עד דיתחזי האי קשת בעלמא (ר"א ל"ג בענא) מתקשטא בגווי נהירין ויתנהיר לעלמא. וכדין צפי ליה למשיח.

מנלן, דכתיב וראייתה לזכור ברית עולם. והשתא דאתחזיא בגוונין חשוכין מתחזיא לדוכרנא (והיא לזכור) דלא ייתי מבול. אבל בההיא זמנא אתחזייתא בגוונין נהירין

לזכר ברית עולם, ויזכר הקדוש ברוך הוא את הברית הזו שהיא בגלות ויקימה מהעפר. זהו שכתוב (הושע א) ובקשו את ה' אלהיהם ואת דויד מלכם. וכתוב (ירמיה ל) ועבדו את ה' אלהיהם ואת דוד מלכם אשר אקים להם. אשר אקים מעפר. כמו שנאמר (עמוס ט) אקים את סכת דויד הנפלת. ועל זה וראייתה לזכר ברית עולם ולהקימה מהעפר.

ואמר כף אבא, שמשום כף נזכרה בתורה גאלת ישראל וזכרונה. וזהו שכתוב (ישעיה נד) אשר נשבעתי מעבר מי נח עוד על הארץ כן נשבעתי מקצף עליך ומגער כף.

ויהיו בני נח היצאים מן התבה. רבי אלעזר אמר, כיון שכתוב ויהיו בני נח, למה אמר היצאים מן התבה? וכי בנים אחרים היו לו שלא יצאו מהתבה? אמר לו רבי אבא, כן, שהרי אחר כף הולידו בניו בנים, שכתוב אלה תולדת שם וגו', והם לא יצאו מהתבה. ולכן כתוב היצאים מן התבה שם וחס ויפת.

רבי שמעון אמר, אלו הייתי מצוי בעולם כשנתן הקדוש ברוך הוא ספרו של חנוך בעולם וספרו של אדם, הייתי מתחזק שלא ימצאו בין האנשים, כי לא חששו כל החכמים להסתפל בהם וטעו בדברים אחרים להוציא מרשות עליונה לרשות אחרת, וכעת הנה חכמי העולם יודעים דברים ומסתירים אותם ומתחזקים בעבודת רבונם.

ופסוק זה מצאתי בסוד הסודות (תוספתא), שפשמעורר חדות כל החדות הטמיר הנסתר, זקן הזקנים מאיר ממנו אור דקיק.

ומתקשטא בתקונא ככלה דמתקשטא לבעלה וכדין לזכר ברית עולם וידבר קדשא בריך הוא להאי ברית דאיהו בגלותא ויקים לה מעפרא הדא הוא דכתיב, (הושע ג) ובקשו את יי אלהיהם ואת דוד מלכם. וכתוב, (ירמיה ל) ועבדו את יי אלהיהם ואת דוד מלכם אשר אקים להם, אשר אקים מעפר כמה דאת אמר, (עמוס ט) אקים את סכת דוד הנפלת. ועל דא וראייתה לזכר ברית עולם ולאקמא לה מעפרא.

ואמר הכי אבא דבגין כף אדבר באורייתא פורקנא דישראל ודכוונא דילה. ודא הוא דכתיב, (ישעיה נד) אשר נשבעתי מעבור מי נח עוד על הארץ כן נשבעתי מקצוף עליך ומגער כף: (דף עב ע"ב)

ויהיו בני נח היצאים מן התבה. רבי אלעזר אמר כיון דכתיב ויהיו בני נח. אמאי אמר היצאים מן התבה. וכי בגין אחרנין הוו ליה דלא נפקי מן תיבותא. אמר ליה רבי אבא אין. דהא לבתר אולידו בנוי בנין. דכתיב אלה תולדות שם וגו'. ואנון לא נפקי מגו תיבותא. ובגין כף פתיב היצאים מן התבה שם וחס ויפת.

רבי שמעון אמר אילו הוינא שכיח בעלמא כד יהיב קדשא בריך הוא ספרא דחנוך בעלמא וספרא דאדם, אתקיפנא דלא ישתפחון בין ביני אנשא, בגין דלא חיישו כל חכמאן לאסתפלא בהו וטען במלין אחרנין לאפקא מרשו עלאה לרשו אחרא. והשתא הא חכימי עלמא ידעין מלין וסתמין לון ומתתקפי בפולחנא דמאריהון.

והאי קרא אשפחנא ברזא דרזין. (תוספתא)

דכד אתער חדוה דכל חדוון טמירא סתימא סבתין אנהיר

חֲדוֹת כָּל הַחֲדוֹת מֵאִיר לְיָמִין
בְּשִׁמֶן מִשְׁחָה עֲלִיּוֹן, וּמֵאִיר
לְשִׁמְאֵל בַּחֲדוֹת הַיָּיִן הַטּוֹב,
מֵאִיר לְאַמְצַע בַּחֲדוֹה [של הארומון]
שֶׁל שְׁנֵי צָדִידִים. רוּחַ מִתְעוֹרְרֵת
וְרוּחַ עוֹלָה וְנִתֵּן בְּרוּחַ.

דְּבֻקִים זֶה בְּזֶה. שְׁלֹשׁ נִכְנָסִים
לְשֹׁלֶשׁ. מִתּוֹךְ שְׁלֹשׁ יוֹצֵאת בְּרִית
אֶחָת שְׂדֻבְקָה בְּבְרִית. עוֹבְרֵת
הַרוּחַ הַעוֹלָה וּמִתְעַבֵּרֵת מִמֶּנּוּ.
כְּשֶׁנִּתְּנָת בְּשְׁנֵי צָדִידִים, נִדְּבָקִים
רוּחַ בְּרוּחַ, וּמִתְעַבְרוֹת מִשְׁלֹשָׁה
בְּנִים. וְנַח וְתִבָּה יֵצְאוּ מֵהֶם
שְׁלֹשָׁה, כְּמוֹ שְׁלֹשֵׁת הָעֲלִיּוֹנִים,
וְאַלֶּה הֵם שֵׁיִצְאוּ מִתּוֹךְ הַתִּבָּה -
שֵׁם וְחַם וְיֶפֶת. שֵׁם שְׂבַצַד יָמִין,
חַם שְׂבַצַד שְׂמָאל, יֶפֶת אֲרֻמָּן
שְׂכּוֹלֵל אוֹתָם.

וְחַם הוּא אָבִי כְנַעַן, זְהֵמַת הַזֶּהָב
תַּחַת סִיגִים. הַתְּעוֹרְרוֹת רוּחַ
הַטְּמָאָה שֶׁל נַחֵשׁ הַקְּדוּמוֹנִי. וְלִכְן
רָשַׁם וְאָמַר, וְחַם הוּא אָבִי כְנַעַן.
שֶׁהֵבִיא קָלְלוֹת עַל הָעוֹלָם. אוֹתוֹ
כְּנַעַן שֶׁהִתְקַלֵּל, אוֹתוֹ כְּנַעַן
שֶׁהִחֲשִׁיף פְּנֵי הַבְּרִיּוֹת.

וְכֵן [גַּלְסָם] לֹא יֵצֵא מִכָּלֵל כָּלָם,
אֲלֹא זֶה שֶׁפְּתוּב וְחַם הוּא אָבִי
כְנַעַן, אוֹתוֹ שֶׁהִחֲשִׁיף אֶת
הָעוֹלָם, וְלֹא כְּתוּב בְּכָלֵל זֶה וְשֵׁם
הוּא אָבִי כְּנַעַן אוֹ יֶפֶת הוּא אָבִי כְּנַעַן,
אֲלֹא מִיֵּד קִפְצָן וְאָמַר וְחַם הוּא
אָבִי כְנַעַן. וְדַאי.

וְעַל זֶה, כְּשֶׁבֵּא אֲבָרָהָם, מֶה
פְּתוּב? (בְּרֵאשִׁית יב) וַיַּעֲבֹר אֲבָרָם
בְּאֶרֶץ. שְׁעָרֵינָּה לֹא הָיָה קִיּוּם שֶׁל
הָאֲבוֹת וְלֹא כִּיאוּ זֶרַע שֶׁל יִשְׂרָאֵל
לְעוֹלָם שִׁיִּצֵּא הַשֵּׁם הַזֶּה וַיִּכְנָס
שֵׁם עֲלִיּוֹן קְדוֹשׁ. כְּשֶׁהָיָה יִשְׂרָאֵל
צַדִּיקִים, נִקְרָאָה הָאֶרֶץ עַל הַשֵּׁם
הַזֶּה - אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. כְּשֶׁלֵּא זָכוּ,
נִקְרָאָה הָאֶרֶץ עַל שֵׁם אַחֵר - אֶרֶץ
כְּנַעַן.

וְעַל זֶה כְּתוּב (שם ט) וַיֹּאמֶר אֲרוּר
כְּנַעַן עֶבֶד עֲבָדִים יִהְיֶה לְאַחִיו.

מִיָּה נִהִירוּ דְקִיק. חֲדוֹה דְכָל חֲדוֹן נִהִיר
לְיָמִינָא בְּמִשְׁחָה רְבוּת עֲלָאָה. וְנִהִיר לְשִׁמְאֵל
בַּחֲדוֹה דְחִמְרָא טַב, נִהִיר לְאַמְצַעִיתָא
בַּחֲדוֹה (ר"א דִּארְמוֹנָא) דְתַרִּין סְטְרִין. רוּחַ אֲתַעַר

וְרוּחַ סְלָקָא וְאַתִּיּהִיב בְּרוּחָא.
דְּבֻקָן דָּא בְּדָא. תְּלַת עָאלין בְּתַלַּת. מְגוּ תְּלַת
נְפָקָא חַד בְּרִית דְּדְבָקָא בְּבְרִית.
אַתְעַבְרַת רוּחַ דְּסְלָקָא, מִתְעַבְרַת מִיָּה. כַּד
אַתִּיּהִיבַת בְּתַרִּין סְטְרִין אֲתַדְבְּקוּ רוּחָא
בְּרוּחָא (דף עג ע"א) וּמִתְעַבְרָן מִתְּלַת בְּנִין. וְנַח
וְתִיבָה נְפָקוּ מִיָּהוּ תְּלַתָּא, כְּגוֹוֹנָא דְתְּלַתָּא
עֲלֵאִין, וְאַלִּין אֲנוּן דְנִפְקוּ מְגוּ תִיבּוּתָא שֵׁם
וְחַם וְיֶפֶת. שֵׁם דְּבִסְטֵר יָמִינָא, חַם דְּבִסְטֵר
שְׂמָאֵלָא. יֶפֶת אֲרֻמוֹנָא דְכָלִּיל לוּן.

וְחַם הוּא אָבִי כְנַעַן. זוֹהֵמָא דְדִהֵבָא תַּחֲתוֹת
קְסִטְיִפִין. אֲתַעַרוּתָא דְרוּחָא מְסֻאָבָא
דְנַחֵשׁ קְדַמָּאָה. וּבְגִין כֶּף רְשִׁים וְאָמַר, וְחַם
הוּא אָבִי כְנַעַן. דְאִיִּתִי לוֹוֹטִין עַל עֲלָמָא.
הֵהוּא כְנַעַן דְאַתְלִטְיָא. הֵהוּא כְנַעַן דְאַחֲשִׁיף
אַנְפֵי בְרִיּוֹן.

וּבְגִין כֶּף (כִּלְהוּ) לֹא נִפְיָק מְגוּ כָּלֵלָא דְכָלְהוּ
אֲלֹא דָא דְכְּתִיב וְחַם הוּא אָבִי כְנַעַן.
הֵהוּא דְאַחֲשִׁיף עֲלָמָא, וְלֹא כְּתִיב בְּכָלֵלָא דָא
וְשֵׁם הוּא אָבִי כְּנַעַן אוֹ יֶפֶת הוּא אָבִי כְּנַעַן, אֲלֹא
מִיֵּד קִפְצָן וְאָמַר וְחַם הוּא אָבִי כְנַעַן. וְדַאי.

וְעַל דָּא כַּד אֲתָא אֲבָרָהָם מֶה כְּתִיב (בְּרֵאשִׁית יב)
וַיַּעֲבֹר אֲבָרָם בְּאֶרֶץ. דְּעַד לֹא הָוָה
קִיּוּמָא דְאַבְהֵן וְלֹא אֲתוּ זֶרַע דְיִשְׂרָאֵל
בְּעֲלָמָא, דִּיפּוּק שְׂמָא דָא וַיִּיעוֹל שְׂמָא עֲלָאָה
קְדִישָׁא. כַּד הוּוּ זְכָאִין יִשְׂרָאֵל אֲקָרִי אֲרַעָא
עַל שְׂמָא דָא אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. כַּד לֹא זָכוּ אֲקָרִי
אֲרַעָא עַל שְׂמָא אַחְרָא, אֶרֶץ כְּנַעַן.

וְעַל דָּא כְּתִיב, (בְּרֵאשִׁית ט) וַיֹּאמֶר אֲרוּר

עֶבֶד עֲבָדִים יִהְיֶה לְאַחֲיוֹ. דְּאִיהוּ אֵייתִי
 לְוֹטִין עַל עֲלָמָא. וּבִנְחָשׁ מַה פְּתִיב, (בראשית ג)
 אָרוּר אַתָּה מִכָּל הַבְּהֵמָה. הֵינְנו דְּכַתִּיב עֶבֶד
 עֲבָדִים. וְעַל דָּא כְּתִיב שֵׁם חָם וַיִּפֹּת. תִּלְתַּת
 אֱלִין בְּנֵי נֹחַ הַיּוֹצְאִים מִן הַתִּיבָה
 כְּדָקָא מְרִינָן :

שְׂרִשָּׁה אֵלֶּה בְּנֵי נֹחַ. קִיּוּמָא דְכָל עֲלָמָא,
 קִיּוּמָא דְרִזָּא עֲלָאָה. וּמֵאֵלֶּה נִפְצָה
 כָּל הָאָרֶץ. הֵינְנו רִזָּא (דא) דְתִלְתַּת גְּוֹנִין עֲלָאִין.
 דְּכַד הֵהוּא נִהַר דְּנִגִּיד וְנִפְיָא אֲשָׁקִי לְגִנְתָּא
 בְּחִילָא דְתִלְתַּת אֱלִין עֲלָאִין. וּמִתְמָן אֲתַפְרָשָׁן
 גְּוֹנִין דְלִתְתָּא כָּל חַד וְחַד פְּלִיל בְּחִבְרִיָּה,
 לְאַחְזָאָה דִּיקְרָא דְקִדְשָׁא בְּרִיף הוּא אֲתַפְּשֵׁט
 לְעִילָא וְתַתָּא, וְאִיהוּ חַד בְּעֲלָאִי וְתַתָּאי.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר תִּלְתַּת גְּוֹנִין אֱלִין בְּכָל אַנְוּן
 דְּאֲתִיִּין מִסְטָר דְקִדְוִשָׁה, וּמַחֲזִיזוּ
 דְתִלְתַּת גְּוֹנִין אֱלִין מִתַּפְרָשָׁאן לְכָל אַנְוּן
 דְּאֲתִיִּין מִסְטָרָא דְרוּחָא אַחְרָא. וְכַד תִּסְתַּפַּל
 בְּרִזָּא דְדִרְגִין תִּשְׁפַּח הֵיךְ מִתַּפְרָשָׁן גְּוֹנִין
 לְכָל אַנְוּן סְטָרִין עַד דְּעֵיילִין לְתַתָּא בְּרִזָּא
 דְאַנְוּן שְׂבַעָה וְעֶשְׂרִין צְנוּרִין (סְטָרִי) דְדִשְׁוִי
 דְחַפִּיִּין לְתַהוּמֵי.

וּבִלָּא יִדְיעָא לְחַכְמִין עֲלִיוֹנִין. זַפְּאָה
 חוּלְקֵהוּן דְּצַדִּיקֵינִיא דְקִדְשָׁא בְּרִיף
 הוּא אֲתַרְעֵי בִיקְרִיָּהוּן וְגַלִּי לֹון סְטָרִין עֲלָאִין
 דְּחַכְמָתָא, עֲלִיָּהוּ כְּתִיב, (תהלים כה) סוֹד יְיָ
 לִירְאָיו וּבְרִיתוֹ לַהוֹדִיעֵם.

פְּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר (ישעיה כה) יְיָ אֱלֹהֵי
 אַתָּה אַרְוֵמְךָ אֹדָה שְׁמֶךָ פִּי עֲשִׂיתָ
 פְּלָא עֲצוֹת מִרְחוֹק אַמוּנָה אֲמֵן. פְּמָה אֵית
 לֹון לְבַנֵּי נִשְׂאָ לְאַסְתַּפְּלָא בִיקְרָא דְקִדְשָׁא
 בְּרִיף הוּא וּלְשַׁבְחָא לִיקְרִיָּה. בְּגִין דְּכָל מָאן

שֶׁהוּא הִבִּיא קְלָלוֹת עַל הָעוֹלָם.
 וּבִנְחָשׁ מַה פְּתִיב? (שם א) אָרוּר
 אַתָּה מִכָּל הַבְּהֵמָה, הֵינְנו מַה
 שְׁכַתִּיב עֶבֶד עֲבָדִים. וְעַל זֶה
 פְּתִיב שֵׁם חָם וַיִּפֹּת. שְׁלֹשֶׁת
 אֵלֶּה בְּנֵי נֹחַ הַיּוֹצְאִים מִן הַתִּבָּה,
 כְּמוֹ שְׂאֲמַרְנוּ.

שְׂרִשָּׁה אֵלֶּה בְּנֵי נֹחַ, הַקִּיּוּם שֶׁל
 כָּל הָעוֹלָם, הַקִּיּוּם שֶׁל סוּד
 עֲלִיוֹן. וּמֵאֵלֶּה נִפְצָה כָּל הָאָרֶץ,
 הֵינְנו סוּד [הא] שֶׁל שְׁלֹשֶׁת הַגְּוִנִים
 הָעֲלִיוֹנִים. שְׂכַשְׂאוֹתוֹ נִהַר
 שְׂשׁוּפֵעַ וַיּוֹצֵא, מִשְׁקָה אֵת הַגֶּן
 בְּכַח שֶׁל שְׁלֹשֶׁת הָעֲלִיוֹנִים הַלְלוּ.
 וּמִשָּׁם נִפְרְדִים הַגְּוִנִים שְׁלֹמֶטָה
 כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּלוּל בְּחִבְרוֹ,
 לְהִרְאוֹת שְׁכָבוֹד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּף
 הוּא הַתַּפְּשֵׁט לְמַעְלָה וּלְמַטָּה,
 וְהוּא אֶחָד בְּעֲלִיוֹנִים
 וּבַתַּחְתּוֹנִים.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, שְׁלֹשֶׁת הַגְּוִנִים
 הַלְלוּ בְּכָל אוֹתָם שְׂבָאִים מִצַּד
 הַקְּדוּשָׁה, וּמִמְרָאָה שֶׁל שְׁלֹשֶׁת
 גְּוִנִים אֵלּוּ נִפְרְדִים לְכָל אוֹתָם
 שְׂבָאִים מִצַּד הַרוּחַ הָאַחֲרִית,
 וּכְשֶׁתַּסְתַּפַּל בְּסוּד הַדְּרָגוֹת תִּמְצָא
 אֵיךְ נִפְרְדִים הַגְּוִנִים לְכָל אוֹתָם
 הַצְּדִדִים, עַד שְׁנַכְנְסִים לְמַטָּה
 בְּסוּד שֶׁל אוֹתָם עֲשָׂרִים וְשִׁבְעָה
 הַצְּנוּרוֹת, [הצדדים] שֶׁל הַקְּדוּשָׁה
 שְׂמַכְסִים אֵת הַתַּהוּמוֹת.

וְהַבֵּר יָדוּעַ לְחַכְמִים עֲלִיוֹנִים.
 אֲשֶׁרִי חִלְקָם שֶׁל הַצְּדִיקִים
 שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּף הוּא רוּצָה
 בְּכַבוּדָם וְגַלְיָה לְהֵם סְטָרִי חֲכָמָה
 עֲלִיוֹנִים, עֲלֵיהֶם פְּתִיב (תהלים כה)
 סוֹד ה' לִירְאָיו וּבְרִיתוֹ לַהוֹדִיעֵם.
 פְּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (ישעיה כה)
 ה' אֱלֹהֵי אַתָּה אַרְוֵמְךָ אֹדָה
 שְׁמֶךָ פִּי עֲשִׂיתָ פְּלָא עֲצוֹת מִרְחוֹק
 אַמוּנָה אֲמֵן. פְּמָה יֵשׁ לְבַנֵּי אָדָם
 לְהַסְתַּפֵּל בְּכַבוּד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּף
 הוּא וּלְשַׁבְּחָ לְכַבוּדוֹ, מִשּׁוּם שְׂכָל

מי שיוֹדע לְשַׁבַּח אֶת רַבּוֹנוּ כְּרַאוי, הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה אֶת רְצוֹנוֹ, וְלֹא עוֹד - אֵלֶּא שְׁמִרְבָּה בְּרֻכּוֹת לְמַעַלָּה וּלְמַטָּה. וְעַל כֵּן, מִי שְׁיֹדֵעַ לְשַׁבַּח אֶת רַבּוֹנוּ וּלְיַחַד אֶת שְׁמוֹ, חֲבִיב הוּא לְמַעַלָּה וְנִחְמַד לְמַטָּה, וְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְשַׁתַּבַּח בּוֹ [בְּכַבּוּדוֹ], וְעַלּוֹ פְּתוּב (שם מט) וַיֹּאמֶר לִי עַבְדִּי אַתָּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאֵר.

וַיַּחַד נַח אִישׁ הָאֲדָמָה וַיִּטַּע כָּרֶם. רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יוֹסִי. אֶחָד אָמַר מִגֵּן עֵדֶן [מְרַבְּהָ] גִּרְשָׁה וְנִטַּע אוֹתָהּ בְּאֵן. וְאֶחָד אָמַר בְּאַרְזֵן הַיְתָה, וְעַקַר אוֹתָהּ וְשֵׁתֵל אוֹתָהּ, וּבְאֹתוֹ יוֹם עָשְׂתָה פְּרוֹת וְנִצְנְצוּ לְבָלוּבִים וְעֲנָבִים, וְהָיָה סוּחַט אוֹתָהּ וְשׁוֹתָהּ מִהֵינן וּמִשְׁתַּכֵּר.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, סוּד הַחֲכָמָה הוּא כַּאֲן בְּפִסּוּק הַזֶּה. כְּשֶׁרָצָה נַח לְבַדֵּק בְּאוֹתוֹ חֲטָא שֶׁבִּדֵּק אָדָם הֲרֵאשׁוֹן - לֹא כְּדִי לְהִתְדַבֵּק בּוֹ, אֲלֵא לְדַעַת וּלְתַקֵּן הָעוֹלָם, וְלֹא יָכַל סַחַט עֲנָבִים לְבַדֵּק בְּאוֹתוֹ כָּרֶם. כִּינן שְׁהִגִּיעַ לָזֶה, [וא] וַיִּשְׁכַּר וַיִּתְגַּל, וְלֹא הָיָה לוֹ פֶּחַ לְעַמֵּד. וְלָכֵן וַיִּתְגַּל, גָּלָה פְּרָצָה שֶׁל הָעוֹלָם שֶׁהִיָּתָה נִסְתָּרָת. בְּתוֹךְ אֶהְלָה, כְּתוּב בְּה"א. וְעַל זֶה כְּתוּב וְאֵל תִּקְרַב אֶל פֶּתַח בֵּיתָהּ. בְּתוֹךְ אֶהְלָה שֶׁל אוֹתָהּ כָּרֶם.

כִּמוֹ זֶה בְּנֵי אֶהְרָן שֶׁשְּׁנִינּוּ שְׁהִיוּ שְׁתוּיִי זֵינן, וְכִי מִי נִתֵּן לָהֶם זֵינן בְּאוֹתוֹ מְקוֹם לְשִׁתוֹת? אִם תַּעֲלֶה בְּדַעְתְּךָ שְׁהִיוּ חֲצוּפִים שֶׁשְׁתוּ זֵינן - לֹא כֵּף! אֲלֵא וַדַּאי מְאוֹתוֹ זֵינן שְׁתוּ, שֶׁפְּתוּב (ויקרא י) וַיִּקְרִיבוּ לִפְנֵי ה' אֵשׁ זָרָה. כְּתוּב כַּאֲן אֵשׁ זָרָה, וְכְתוּב שֵׁם (משלי ז) לְשִׁמְרֶךָ מֵאֵשׁ זָרָה. וְהַכֵּל דְּבַר אֶחָד.

וְכֵּף כִּמוֹ זֶה וַיִּשְׁתֵּן מִן הַיַּיִן וַיִּשְׁכַּר וַיִּתְגַּל. וְעַל זֶה הַתְּעוּרָר חֵם אָבִי כִנְעֵן, כִּמוֹ שְׁנִתְבָּאֵר, וְנִתֵּן מְקוֹם

דִּידַע לְשַׁבַּח לְמֵאֲרִיָּה בְּדָקָא יְאוֹת, קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַבִּיד לִיָּה רְעוּתִיָּה. וְלֹא עוֹד אֵלֶּא דְאַסְגִּי בְּרַכָּאן לְעִילָא וְתַתָּא.

וְעַל דָּא מָאן דִּידַע לְשַׁבַּח לִיָּה לְמֵאֲרִיָּה וּלְיַחַדָּא שְׁמִיָּה, חֲבִיב הוּא לְעִילָא וְחֲמִיד לְתַתָּא וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְשַׁתַּבַּח בִּיָּה (נ"א בִּיקְרִיָּה), וְעַלִּיָּה פְּתִיב, (ישעיה מט) וַיֹּאמֶר לִי עַבְדִּי אַתָּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאֵר:

וַיַּחַד נַח אִישׁ הָאֲדָמָה וַיִּטַּע כָּרֶם. רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יוֹסִי. חַד אָמַר מִגֵּן עֵדֶן (אתְרַבְּכַת) אֶתְתַּרְכַּת וְנִצִּיב לָהּ הַכָּא. וְחַד אָמַר בְּאַרְעָא הֹת וְעַקַר לָהּ וְשֵׁתֵל לָהּ, וּבְהֵהוּא יוֹמָא עַבְדַּת אִיבִין וְנִיצַת לְבָלְבִין וְעֲנָבִים וְהָיָה סַחִיט לָהּ וְשְׁתִי מִן חֲמֵרָא וְרוּי.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר רְזָא דְחֲכָמָתָא אִיָּהוּ הַכָּא בְּהַאי קָרָא. כַּד בַּעַא נַח לְמַבְדֵּק בְּהֵהוּא חוּבָא דְבִדֵּק אָדָם הֲרֵאשׁוֹן. לָאו לְאַתְדַּבְּקָא בִיָּה, אֲלֵא לְמַנְדַּע וּלְאַתְקַנָּא עֲלָמָא וְלֹא יָכִיל. סַחַט עֲנָבִים לְמַבְדֵּק בְּהֵהוּא כָּרֶם. כִּינן דְּמֵטָא לְהַאי, (ד"א כדו) וַיִּשְׁכַּר וַיִּתְגַּל. וְלֹא הָיָה לִיָּה חִילָא לְמִיָּקָם. וּבְגִין כֵּף וַיִּתְגַּל גְּלִי פְּרָצָה דְעֲלָמָא דְהָיָה סְתִיב. בְּתוֹךְ אֶהְלָה כְּתִיב בְּה"א. וְעַל דָּא כְּתִיב וְאֵל תִּקְרַב אֶל פֶּתַח בֵּיתָהּ. בְּתוֹךְ (דף עג ע"ב) אֶהְלָה דְהֵהוּא כָּרֶם.

בְּגוֹוְנָא דָא בְּנֵי אֶהְרָן דְתַנְיִנן שְׁתוּיִי זֵינן הוּו. וְכִי מָאן יְהִיב לוֹן חֲמֵרָא בְּהֵהוּא אֶתְר לְמִשְׁתִּי. אִי סִלְקָא דְעַתְרָה דְאַנּוּן חֲצִיפִין הוּו דְרוּו חֲמֵרָא. לָאו הַכִּי, אֲלֵא וַדַּאי מֵהֵהוּא חֲמֵרָא רוּו דְכְּתִיב, (ויקרא י) וַיִּקְרִיבוּ לִפְנֵי יי אֵשׁ זָרָה. כְּתִיב הַכָּא אֵשׁ זָרָה וְכְּתִיב הָתָם (משלי ז) לְשִׁמְרֶךָ מֵאֵשׁ זָרָה וְכֵלָא חַד מְלָה.

וְכֵּן כְּגוֹוְנָא דָא וַיִּשְׁתֵּן מִן הַיַּיִן וַיִּשְׁכַּר וַיִּתְגַּל. וְעַל דָּא אֶתְעַר חֵם אָבִי כִנְעֵן כְּמָה

לכַנען לשַלַט. ומה שְהִיָה זֶה צַדִיק בְּסוּד הַבְּרִית, סָרַס אֹתוֹ. וְשִׁנְיָנו, שְהַעֲבִיר מִמֶּנּוּ אֹתוֹ קִיּוּם.

וְכֵן אָמַר אַרְוֵר, שְהַרִי הַקְּלָלוֹת הַתְּעוּרָרוּ בַתְּחִלָּה עַל יְדוּ בְּעוֹלָם. [ועל זה ויאמר ארור כנענו, שהרי קללות יבאו על העולם כבתחלה]. עֶבֶד עֲבָדִים יְהִיָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אַרְוֵר אַתָּה מִכָּל הַבְּהֵמָה וְגו'. הַכֹּל יִתְקַן לְעֵתִיד לְבָא, וְהוּא לֹא יִתְקַן. וְכֵלָם יֵצְאוּ לְחֵרוֹת, וְהוּא לֹא יֵצֵא. וְסוּד הוּא לְאוֹתָם שִׁיּוּדְעִים דְּרַכִּי וְשִׁבְלֵי הַתּוֹרָה.

פְּתַח וְאָמַר, (תהלים נא) כִּי פִשְׁעֵי אָנִי אָדַע וְחַטָּאתַי נִגְדִי תָמִיד. כְּמָה יֵשׁ לְכַנֵּי אָדָם לְהַשְׁמֵר מִחַטָּאֵיהֶם לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְהַרִי אַחַר שְחַטָּא אָדָם, רְשׁוּם חֲטָאוֹ לְמַעַלָּה וְלֹא נִמְחָק, רַק בְּכַח שֶׁל תְּשׁוּבָה רַבָּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ירמיה ב) כִּי אִם תִּכְבְּסִי בַנְּתָר וְתִרְבִּי לָךְ בּוֹרִית נִכְתָּם עֲוֹנֶךָ לְפָנָי.

בֹּא רֵאָה, כִּינֵן שְחַטָּא אָדָם לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא פַעַם אַחַת - עוֹשֶׂה רְשָׁם. וְכִשְחַטָּא בּו פַעַם שְׁנִיָּה - מִתְחַזֵּק יוֹתֵר אֹתוֹ הַרְשָׁם. חֲטָא בּו פַעַם שְׁלִישִׁית - מִתְפַּשֵּׁט אֹתוֹ הַכְּתָם מִצַּד זֶה לְצַד זֶה, וְאֵז פְּתוּב נִכְתָּם עֲוֹנֶךָ לְפָנָי.

בֹּא רֵאָה, כִּינֵן שְחַטָּא דְדוּד הַמְּלָךְ לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל הַעֲסָק שֶׁל בַּת שְׁבַע, חָשַׁב שְׂאוֹתוֹ חֲטָא נִרְשָׁם עָלָיו לְעוֹלָמִים. מָה פְּתוּב? (שמואל ב-יב) גַּם ה' הַעֲבִיר חֲטָאתְךָ לֹא תָמוּת. הַעֲבִיר אֹתוֹ הַרְשָׁם מִלְּפָנָיו.

אָמַר לוֹ רַבִּי אַבָּא, וְהַרִי שְׁנִינּוּ שְׁבַת שְׁבַע הֵיטָה שֶׁל דְּוּד הַמְּלָךְ מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, לְמָה נִתֵּן אֹתָהּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְאוֹרְיָה הַחַתִּי מִקֶּדָם לְזֶה? אָמַר לוֹ, כִּף

דְּאַתְמָר וְאַתִּיחִיב אֶתֶר לְכַנְעֵן לְשַׁלְטָאָה, וְיֵמָי דְהָהּ הָדִין צַדִיק בְּרִזָּא דְבְרִית סָרְסוֹ. וְתִנְיָא דְאַעֲבֵר מִיָּנִיָּה הַהוּא קִיּוּמָא.

וּבְגִין כִּף אָמַר אַרְוֵר דְהָא לְוּוֹטִין אַתְעָרוּ בְּקַדְמִיתָא עַל יְדִיָּה בְּעֵלְמָא. (ועל דא ויאמר ארור כנענו דהא לווטין ייתון על עלמא בקדמיתא). עֶבֶד עֲבָדִים יְהִיָּה כְּמָה דְאַתָּה אָמַר אַרְוֵר אַתָּה מִכָּל הַבְּהֵמָה וְגו'. פִּלָּא יִתְתְּקַן לְזִמְנָא דְאַתִּי וְהוּא לֹא יִתְתְּקַן. וְכֵלָא יִפְקוּן לְחֵירוֹ וְהוּא לֹא יִפּוּק. וְרִזָּא אִיהוּ לְאַנוּן דִּידְעֵי אַרְחוּי וְשִׁבְלֵי דְאוֹרִיָּיתָא.

פְּתַח וְאָמַר (תהלים נא) כִּי פִשְׁעֵי אָנִי אָדַע וְחַטָּאתַי נִגְדִי תָמִיד. כְּמָה אֵיִת לִוֵן לְכַנֵּי נָשָׂא לְאַסְתְּמָרָא מִחוּבְיָהּ מִקְמֵי קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. דְהָא לְבַתֵּר דְחֲטָא בַר נֶשׁ רְשָׁים הוּא חוּבְיָהּ לְעֵילָא וְלֹא אַתְמַחֵק בַּר בְּתוּקָפָא דְתִיּוּבְתָא סְגִיָּא. כְּמָה דְאַתָּה אָמַר, (ירמיה ב) כִּי אִם תִּכְבְּסִי בַנְּתָר וְתִרְבִּי לָךְ בּוֹרִית נִכְתָּם עֲוֹנֶךָ לְפָנָי.

הָא חֲזִי, כִּינֵן דְחָב בַּר נֶשׁ קָמֵי קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא זִמְנָא חֲדָא עֲבִיד רְשִׁימוֹ. וְכַד חָב בֵּיהּ זִמְנָא תְּנִינָא אַתְתְּקַף הַהוּא רְשִׁימוֹ יִתִּיר. חָב בֵּיהּ זִמְנָא תְּלִיתָאָה אַתְפִּשֵׁט הַהוּא כְּתָמָא מִסְטָרָא דָא לְסִטְרָא דָא, כִּדִּין פְּתִיב נִכְתָּם עֲוֹנֶךָ לְפָנָי.

הָא חֲזִי, דְוּד מְלָפָא כִּינֵן דְחָב קָמֵי קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל עֲסָקָא דְבַת שְׁבַע, חָשִׁיב דְהַהוּא חוּבָא אַתְרֵשִׁים עֲלִיָּה לְעֵלְמִין. מָה כְּתִיב, (שמואל ב יב) גַּם יִי הַעֲבִיר חֲטָאתְךָ לֹא תָמוּת. אַעֲבֵר הַהוּא רְשִׁימוֹ מִקְמֵיָהּ.

אָמַר לִיָּה רַבִּי אַבָּא וְהָא תְּנִינֵן דְבַת שְׁבַע דִּילִיָּה דְדוּד מְלָפָא הֵוֹת מִן יוּמָא דְאַתְבְּרִי עֵלְמָא, אַמָּאי יְהֵבָה קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא

דָּרְכוּ שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא - אֵף עַל גַּב שְׂמֹזְמַנְת לְכֹן אָדָם לְהִיּוֹת שְׁלוֹ, מִקְדִּים אַחַר וְנוֹשֵׂא אוֹתָה עַד שְׂמַגִּיעַ זְמַנּוֹ שֶׁל זֶה. כִּינּוּן שֶׁהַגִּיעַ זְמַנּוֹ, נִדְחָה זֶה שְׂנֹשֵׂא אוֹתָה מִלְּפָנֵי הָאֲחֵר הַזֶּה שְׂבָא אַחַר כֶּף וּמִסְתַּלֵּק מִהָעוֹלָם, וְקָשָׂה לְפָנֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַעֲבִירוֹ מִהָעוֹלָם כְּשֶׁעֲדִין לֹא הִגִּיעַ זְמַנּוֹ מִלְּפָנֵי הָאֲחֵר הַזֶּה. וְסוּד שְׁבַת שְׁבַע שְׁנֵתָנָה לְאוּרֵיָה הַחֲתָנִי (כְּפִי שְׂאֵמְרֵנוּ) בַּתְּחִלָּה, צָא וְדִקּוּ וְתַמְצָא לָמָּה נִתְּנָה הָאָרֶץ הַקְּדוּשָׁה לְכַנְעַן בְּטָרְס שְׂבָאוּ יִשְׂרָאֵל, וְתַמְצָא דְבַר זֶה. וְהַכֵּל סוּד אֶחָד הוּא וְדְבַר אֶחָד.

בֹּא רְאֵה, דָּוִד, אֵף עַל גַּב שֶׁהוֹדָה עַל חֲטָאוֹ וְשָׁב בַּתְּשׁוּבָה, לֹא הִסִּיר מִלְּבוֹ וּרְצוֹנוֹ מֵאוֹתָם חֲטָאִים שֶׁחֲטָא וּמֵאוֹתוֹ חֲטָא שֶׁל בַּת שְׁבַע, כִּי פָּחַד עֲלֵיהֶם תְּמִיד שְׂמָא יִגְרַם אֶחָד מֵהֶם וּיְקַטְרַג עֲלָיו בַּשַּׁעַת הַסַּפְּנָה, וְלִכְּן לֹא שָׁכַח אוֹתָם מִמֶּנּוּ וּמִרְצוֹנוֹ.

דְּבַר אַחֵר, כִּי פָּשְׁעֵי אֲנִי אֲדַע - כֹּל הַדְּרָגוֹת שֶׁתְּלוּיּוֹת בָּהֶם חֲטָאִי בְּנֵי אָדָם אֲנִי אֲדַע. וְחֲטָאֵי נִגְדֵי תְּמִיד - זֶה פְּגִימַת הַלְּבָנָה שֶׁלֹּא יֵצֵא מִטְּמֵאָתָה עַד שְׂבָא שְׁלָמָה וְהֵאִירָה בְּשִׁלְמוֹת, וְאִזּוֹ הַתְּבַסֵּם הָעוֹלָם וַיִּשְׁכּוּ יִשְׂרָאֵל לְכַבֵּשׁ, שְׁפָתוֹב (מַלְכִים א-ה) וַיֵּשֶׁב יְהוּדָה וַיִּשְׂרָאֵל לְכַבֵּשׁ אִישׁ תַּחַת גִּפְנוֹ וְתַחַת תְּאֲנָתוֹ. וְעַם כֹּל זֶה - וְחֲטָאֵי נִגְדֵי תְּמִיד, וְלֹא נִפְסַק מִהָעוֹלָם עַד שְׂבִיבָא מִלֶּךְ הַמְּשִׁיחַ לְעֵתִיד לְבָא, כְּמוֹ שְׂנֵאֲמֵר (זְכוּרִיָּה א) וְאֵת רוּחַ הַטְּמֵאָה אֲעֲבִיר מִן הָאָרֶץ.

הוּא הָיָה גְבוּר צִיד לְפָנֵי ה' עַל כֵּן יֵאמֹר כְּנִמְרֹד גְבוּר צִיד לְפָנֵי ה'. בֹּא רְאֵה, הוּא הָיָה אִישׁ חֲזָק. לְבוּשֵׁי אָדָם הִרְאִישׁוֹן הָיָה לֹבֵשׁ, וְיָדַע

לְאוּרֵיָה הַחֲתָנִי מִן קְדַמַּת דְּנָא. אָמַר לִיָּה הַכִּי אוּרְחוּי דְקַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אֵף עַל גַּב דְּאַתְתָּא אֲזַמְיָנָא לִיָּה לְבַר נֶשׁ לְמַהוּי דִּילִיָּה, אֲקָדִים אַחְרָא וְנִסִּיב לָהּ עַד דְּמָטָא זְמַנִּיה דְּהֵאִי. כִּינּוּן דְּמָטָא זְמַנִּיה, אֲתִדְחִיָּיא הֵאִי דְנִסִּיב לָהּ מִקְמֵי הֵאִי אַחְרָא דְאֲתִי לְבַתָּר וְאַסְתַּלֵּק מִעֲלָמָא. וְקָשִׁי קָמִיָּה קַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לְאַעֲבָרָא לִיָּה מִעֲלָמָא עַד לֹא מֵטִי זְמַנִּיה מִקְמֵי הֵאִי אַחְרָא. וְרִזָּא דְבַת שְׁבַע דְּאַתִּיָּהִיבַת לְאוּרֵיָה הַחֲתָנִי (כְּדֵאֲמַרְדּוּ) בְּקַדְמֵיָתָא, פּוּק וְדוּק וְתִשְׁכַּח. אֲמֵאִי אֲתִיָּהִיבַת אַרְעָא קַדִּישָׁא לְכַנְעַן עַד לֹא יִיתוּן יִשְׂרָאֵל. וְתִשְׁכַּח מְלָה דָּא. וְכֹלֵא רִזָּא חֲדָא אִיהוּ וּמְלָה חֲדָא.

תָּא חֲזִי, דָּוִד אֵף עַל גַּב דְּאוּדִי עַל חוּבִיָּה וְתַב בַּתִּיּוּבְתָא, לֹא אֲעֲדִי לְבִיָּה וְרַעוּתִיָּה מֵאֲנוּן חוּבִין דְּחַב, וּמִמָּהֵוּא חוּבָא דְבַת שְׁבַע, בְּגִין דְּדַחִיל עֲלִיָּהוּ תְּדִיר דִּילְמָא גְרִים חַד מְנִיָּהוּ וּיְקַטְרַג עֲלִיָּה בַּשַּׁעַתָּא דְסַפְּנָה. וּבְגִין כֶּף לֹא אֲנָשִׁי לוּן מִיָּנִיה וּמִרַעוּתִיָּה.

דְּבַר אַחֵר כִּי פָּשְׁעֵי אֲנִי אֲדַע כְּלָהוּ דְרַגִּין דְּתַלְיִין בְּהוּ חוּבִי בְּנֵי נֶשָׂא אֲנִי אֲדַע. וְחֲטָאֵי נִגְדֵי תְּמִיד דָּא פְּגִימוֹ דְּסִיָּהֲרָא דְלֹא נִפְקָא מִסְּאוּבְתָא עַד דְּאַתָּא שְׁלָמָה וְאַתְנַהִירַת בְּאַשְׁלָמוֹתָא. וְכַדִּין אֲתַבְּסֵם עֲלָמָא וְיִתִּיבוּ יִשְׂרָאֵל לְרַחֲצֵן דְּכַתִּיב, (מַלְכִים א ה) וַיֵּשֶׁב יְהוּדָה וַיִּשְׂרָאֵל לְכַבֵּשׁ אִישׁ תַּחַת גִּפְנוֹ וְתַחַת תְּאֲנָתוֹ. וְעַם כֹּל דָּא וְחֲטָאֵי נִגְדֵי תְּמִיד. וְלֹא אֲתַפְּסַק מִעֲלָמָא. עַד דִּיָּתִי מִלְּפָא מְשִׁיחָא לְזַמְנָא דְאֲתִי כְּמָה דְאַתְמֵר (זְכוּרִיָּה יב) וְאֵת רוּחַ הַטְּמֵאָה אֲעֲבִיר מִן הָאָרֶץ:

הוּא הָיָה גְבוּר צִיד לְפָנֵי יי עַל כֵּן יֵאמֹר כְּנִמְרֹד גְבוּר צִיד לְפָנֵי יי. תָּא חֲזִי, הוּא הָיָה גְבוּר תְּקִיף. לְבוּשֵׁי דְאָדָם הִרְאִישׁוֹן הָיָה

לְבִישׁ וְהוּה יָדַע לְמִיַּצֵּד צִידָה דְּבִרְיִיתָא בְּהוּ.
 אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר נִמְרֹד הָוּה מִפְּתֵי לְבִרְיִיתָא
 לְמִיָּהּ בְּתַר פּוּלְחִין דְּעִבּוּדָה זָרָה וְהוּה
 שְׁלִיט בְּאַנוּן לְבוּשִׁין וְנִצַּח בְּנֵי עֲלָמָא וְהוּה
 אָמַר דְּאִיהוּ שְׁלִיטָא בְּעֲלָמָא וּפְלַחִין לֵיהּ בְּנֵי
 נָשָׂא. וְאַמְאֵי אֶקְרִי שְׁמִיהּ נִמְרֹד דְּמֵרַד
 בְּמַלְכָּא עֲלָאָה דְּלַעֲיִלָּא דְּמֵרַד בְּעֲלָאֵי וּמֵרַד
 בְּתַתָּאֵי.

בְּאַנוּן (דף טו ע"א) לְבוּשִׁין שְׁלִיט עַל כָּל (ד"א שאר)
 בְּנֵי עֲלָמָא וּמְלַךְ בְּהוּ וּמֵרַד בְּמֵאֲרִיָּה
 וְאָמַר דְּאִיהוּ שְׁלִיטָא דְּעֲלָמָא וְהוּה מִפְּתֵי
 לְבִרְיִיתָא אֲבַתְרִיָּה עַד דְּמָשַׁךְ בְּנֵי נָשָׂא לְמִיַּפֵּק
 מִבְּתַר פּוּלְחָנָא דְּמֵאֲרֵי עֲלָמָא. אָמַר רַבִּי
 שְׁמַעוֹן בְּאִילִין לְבוּשִׁין יָדְעֵי בְּהוּ חִבְרִיא רָזָא
 עֲלָאָה :

מִתְנִיתִין. וְיְהִי כָּל הָאָרֶץ שְׁפָה אַחַת וּדְבָרִים
 אֶחָדִים. רַבִּי שְׁמַעוֹן פָּתַח (מלכים א ו)
 וְהַבֵּית בְּהַבְּנוֹתוֹ אָבִין שְׁלָמָה מִסַּע נִבְנָה
 וּמִקְבֹּת וְהִגְרָזוּן כָּל כְּלֵי בְּרֹזֶל לֹא נִשְׁמַע בְּבֵית
 בְּהַבְּנוֹתוֹ. וְהַבֵּית בְּהַבְּנוֹתוֹ. וְכִי לֹא הָוּה בְּנֵי
 לֵיהּ שְׁלָמָה וְכִלְהוּ אֲמַנִּין דְּהוּוּ תַמָּן, מַהוּ
 בְּהַבְּנוֹתוֹ.

אֵלָּא כִּן הוּא כְּמָה דְּכָתִיב, (שמות כה) מִקְשָׁה
 תִּיעֲשֶׂה הַמְּנוֹרָה. אִם הִיא מִקְשָׁה מַהוּ
 תִּיעֲשֶׂה. אֵלָּא וְדָאֵי כִּלְאָ בָּאָת וְנִיִּסָּא אֲתַעְבִּיד
 אִיהוּ מִגְרָמִיָּה. כִּיִּין דְּשָׂרָאן לְמַעְבַּד עֲבִידְתָּא
 אוֹלִיף לְאוּמַנִּין לְמַעְבַּד בְּהּ מַה דְּלֹא הוּוּ
 יָדְעִין מִקְדַּמַּת דְּנָא.

מֵאֵי טַעְמָא כְּגִין דְּבִרְכַתָּא דְּקִדְשָׁא כְּרִיף הוּא
 שָׂרָא עַל יַדֵּיהּ, וְעַל דָּא כְּתִיב בְּהַבְּנוֹתוֹ
 אִיהוּ אֲתַבְּנֵי מִגְרָמִיָּה, דְּהוּא אוֹלְפָּא אוֹלְפִין
 לְאוּמַנִּין הִיאָף שָׂרָאן לְמַעְבַּד, וְלֹא אִסְתַּלַּק
 מִעֲיַנְיָהּ רְשִׁימוֹ דְּהוּא עֲבִידְתָּא מִמָּשׁ

לְצוּר צִידָה שֶׁל הַבְּרִיּוֹת בָּהֶם.
 אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, נִמְרֹד הָיָה
 מִפְּתֵי אֵת הַבְּרִיּוֹת לְלַכֵּת אַחַר
 עֲבוּדַת הָעִבּוּדָה זָרָה, וְהָיָה
 שׁוֹלֵט בְּאוֹתָם לְבוּשִׁים וּמְנַצֵּחַ
 אֶת בְּנֵי הָעוֹלָם, וְהָיָה אוֹמֵר
 שְׁהוּא שְׁלִיט שֶׁל הָעוֹלָם,
 וְעוֹבְדִים אוֹתוֹ בְּנֵי אָדָם. וְלָמָּה
 נִקְרָא שְׁמוֹ נִמְרֹד? שְׁמֵרַד בְּמִלְכָּ
 הָעֲלִיּוֹן שְׁלַמְעֵלָה, שְׁמֵרַד
 בְּעֲלִיּוֹנִים וּמֵרַד בְּתַתְּוֹנִים.

בְּאוֹתָם לְבוּשִׁים הוּא שְׁלֵט עַל
 כָּל [שָׂרָא] בְּנֵי הָעוֹלָם וּמְלַךְ בָּהֶם,
 וּמֵרַד בְּרַבּוּנּוֹ וְאָמַר שְׁהוּא
 הַשְּׁלִיט שֶׁל הָעוֹלָם, וְהָיָה מִפְּתֵי
 אֵת הַבְּרִיּוֹת אַחֲרָיו, עַד שְׁמָשַׁךְ
 בְּנֵי אָדָם לְצֵאת מֵאַחַר עֲבוּדַת
 רַבּוֹן הָעוֹלָם. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן,
 בְּלְבוּשִׁים הִלְלוּ יוֹדְעִים בָּהֶם
 הַחִבְרִים סוּד עֲלִיּוֹן.

מִשְׁנָה. וְיְהִי כָּל הָאָרֶץ שְׁפָה אַחַת
 וּדְבָרִים אֶחָדִים. רַבִּי שְׁמַעוֹן
 פָּתַח, (מלכים א-ו) וְהַבֵּית בְּהַבְּנוֹתוֹ
 אָבִין שְׁלָמָה מִסַּע נִבְנָה וּמִקְבֹּת
 וְהִגְרָזוּן כָּל כְּלֵי בְּרֹזֶל לֹא נִשְׁמַע
 בְּבֵית בְּהַבְּנוֹתוֹ. וְהַבֵּית בְּהַבְּנוֹתוֹ -
 וְכִי לֹא הָיָה בּוֹנֵה אוֹתוֹ שְׁלָמָה
 וְכָל הָאֲמַנִּים שְׁהִיוּ שָׁם? מַה זֶה
 בְּהַבְּנוֹתוֹ?.

אֵלָּא כִּן הוּא, כְּמוֹ שְׁכָתוּב (שמות
 כה) מִקְשָׁה תִיעֲשֶׂה הַמְּנוֹרָה. אִם
 הִיא מִקְשָׁה, מַהוּ תִיעֲשֶׂה? אֵלָּא
 וְדָאֵי הַכָּל בָּאוֹת וְנִסַּע נַעֲשֶׂה הוּא
 מַעְצָמוֹ. כִּיִּין שְׁהַתְּחִילוּ לַעֲשׂוֹת
 הַמַּעֲשֶׂה, לְמַד אֶת הָאֲמַנִּים
 לַעֲשׂוֹת אוֹתָהּ מַה שְׁלֹא הִיוּ
 יוֹדְעִים מִקְדָּם לְכֵן.

מַה הַטַּעַם? מִשׁוּם שְׁכָרְכַת
 הַקְּדוּשׁ בְּרוּף הוּא שְׂרָתָה עַל
 יָדָם, וְעַל כֵּן כְּתוּב בְּהַבְּנוֹתוֹ, הוּא
 נִבְנָה מַעְצָמוֹ, שְׁהוּא לְמַד אֶת
 הַלְמוּד לְאֲמַנִּים אִיף לְהַתְּחִיל
 לַעֲשׂוֹת, וְלֹא הִסְתַּלַּק מִעֲיַנְיָהֶם
 הַרְשָׁם שֶׁל אוֹתוֹ הַמַּעֲשֶׂה מִמָּשׁ,

ומסתפלים בו ועושים, עד שנבנה
כל הבית.

אכן שלמה מסע נבנה, שלמה
כתוב חסד יו"ד, אכן שלמה ודאי.
מסע, שנסעה ובאה ושרתה
עליהם ונעשתה העבודה ומסע,
שנמעה דם ונעשתה העבודה. מסע,
שהסיע ידם לעשות שלא מדעתם.
כתוב פאן מסע, וכתוב שם (במדבר
י) ולמסע את המנחות. ומקבות
והגרזן כל פלי ברזל לא נשמע,
משום שהשמיר בקע הפל ולא
נשמע דבר, שלא הצטרכו לשאר
הפלים לעשות, והפל היה עם אות
ונס.

אמר רבי שמעון, כמה חביבין אנון מלי
הם דברי התורה. אשרי חלקו של
מי שמתעסק בהם ויודע ללכת [בן]
בדרך אמת. והבית בהבנתו.
כאשר עלה ברצון הקדוש ברוך
הוא לעשות כבוד לכבודו, עלה
מתוך המחשבה רצון להתפשט,
והתפשט מהמקום של אותה
המחשבה הנסתרת שאינה ידועה.
עד שמתפשטת ושורה בבית
הגרון, המקום שתמיד נובע בסוד
שהוא רוח חיים. ואז,
לשמתפשטת המחשבה היא
ושורה במקום הזה, נקראת
המחשבה היא אלהים חיים,
שכתוב (ירמיה י) הוא אלהים חיים.
עוד רצה להתפשט ולהתגלות,
משם יצאו אש רוח ומים כלולים
יחד, ויוצא יעקב איש שלם, והוא
קול אחד שיוצא ונשמע. מפאן
המחשבה שהיתה נסתרת בחשאי
נשמעת בגלוי.

עוד מתפשטת המחשבה הזו
להתגלות, ומפה הקול הזה
ומקיש בשפתים, ואז יוצא הדבור
שמשלים הכל ומגלה הכל. נשמע
שהכל הוא אותה מחשבה נסתרת
שהיתה בפנים, והכל אחד.

ומסתפלאן ביה ועבדי עד דאתבני כל ביתא.
אכן שלמה מסע נבנה. שלמה כתיב חסר
יו"ד אכן שלמה ודאי. מסע דאתנטיל
ואתייא ושרייא עלייהו ואתעביד עבידתא
(מסע דאתנטיל ירו ועביד עבידתא), מסע דאתנטיל ידן
למעבד דלא מדעתיהו. פתיב הכא מסע
וכתיב התם (במדבר י) ולמסע את המנחות.
ומקבות והגרזן כל פלי ברזל לא נשמע. בגין
דשמיר בזע פלא ולא אשתמע מלה, דלא
אצטריכו לשאר מאנין למעבד. וכלא באת
וניסא הוה.

אמר רבי שמעון כמה חביבין אנון מלי
דאורייתא. זכאה חולקיה מאן
דאתעסק בהו וידע למיהן (ביה) בארז קשוט.
והבית בהבנותו. פד סלקא ברעיותא דקדשא
ברין הוא למעבד יקרא ליקריה, סלקא מגו
מחשבה רעותא לאתפשטא, ואתפשטת
מאתר דאיהי מחשבה סתימא דלא אתיידע.
עד דאתפשטת ושרייא לבי גרון אתר דאיהו
נביע תדיר ברזא דאיהו רוח חיים. וכדין
פד אתפשטת ההיא מחשבה ושריא באתר
דא, אקרי ההיא מחשבה אלהים חיים.
דכתיב, (ירמיה י) הוא אלהים חיים.

עוד בעא לאתפשטא ולא תגליא מתמן נפקו
אש"א ורוח"א ומי"א כלילן פחדא,
ונפק יעקב גבר שלים ואיהו קול חד דנפיק
ואשתמע. מהכא מחשבה דהוה סתימא
בחשאי אשתמע לאתגליא.

עוד אתפשטת האי מחשבה לאתגליא.
ובטש האי קול ואקיש בשפון, וכדין
נפקא דבור, דאשלים פלא, וגלי כלא.
אשתמע דכלא איהו ההיא מחשבה סתימא
דהות לגו וכלא חד.

בין דמטא אתפשטותא דא ואתעביד דבור
בתקיפא דההוא קלא, פדין והבית
בהבנותו. פאשר נבנה לא כתיב אלא
בהבנותו בכל זמנא וזמנא. אכן שלמה כמה
דאתמר. וכתוב, (שיר השירים ג) בעטרה שעטרה לו
אמו.

בין שמגיעה התפשטות זו
ונעשה דבור בכח אותו הקול,
או - והבית בהבנתו. לא כתוב
כאשר נבנה, אלא בהבנתו, בכל
פעם ופעם. אכן שלמה, כמו
שנתבאר. וכתוב (שיר א) בעטרה
שעטרה לו אמו.

מסע, שיוצא מבפנים ושורה
ונוסע החוצה. יוצא מלמעלה
ושורה ונוסע למטה. ומקבות
והגרזן כל כלי ברזל - אלו שאר
הדרגות הפחתונות שכלם
תלויים בו, ולא נשמעו ולא
התקבלו פנימה כשהיא עולה
להאחז למעלה ולינוק משם,
וזהו בהבנתו. ואז, כשהיא
יונקת, כלם עומדים בחדרה
ויונקים ומתמלאים בכרכות, ואז
כל העולמות עומדים בסוד
אחד, ביחוד אחד, ואין בהם
בכל העולמות פרוד. אחר שכל
אחד ואחד נוטלים חלקם, כלם
מתפשטים ונפרדים לצדיהם
למה שהתמנו.

מסע דנפקא מלגו ושריא ונטיל לבר, נפקא
מלעילא ושריא ונטיל לתתא. ומקבות
והגרזן כל כלי ברזל. אליו שאר דרגין תתאין
דכלהו תליין ביה ולא אשתמעו ולא אתקבלן
לגו פד איהי סלקא לאתאחדא לעילא ולינוקא
מתמן. ודא הוא בהבנותו. וכדין פד איהי
ינקא, פלהו קיימי בחדוותא וינקין ואתמליין
ברכאן. וכדין קיימין עלמין פלהו ברזא חדא
ביחודא חד, ולא הוי בהו בכלהו עלמין
פירוודא. לבתר דנטלי חולקהון כל חד וחד
פלהו מתפשטן ומתפרשן לסטרייהו למה
דאתמנו.

בא ראה, ויהי כל הארץ שפה
אחת וגו'. מה כתוב אחר כך?
ויהי בנסעם מקדם - מאותו
קדמונו של העולם - וימצאו
בקעה בארץ שנער. שהרי משם
נפרדים לכל אותם הצדדים,
והוא ראש המלכות להתפזר.

תא חזי, ויהי כל הארץ שפה אחת וגו' (ד)
טו ע"ב) לבתר מה כתוב ויהי בנסעם
מקדם. מההוא קדמאה דעלמא. וימצאו
בקעה בארץ שנער. דהא מתמן מתפרשן
לכל אנון סטריין, ואיהו ריש מלכו
לאתבדרא.

ואם תאמר, הנה כתוב (בראשית ב)
ונהר יצא מעדן להשקות את הגן
ומשם יפרד? ודאי שפכה זה.
שפיון שנוסעים משם יש פרוד,
וכאשר הם מכנסים שם לינוק
אין פרוד. וכשנוסעים יש פרוד,
שכתוב ויהי בנסעם מקדם
וימצאו בקעה, כמו שנתבאר.

ואי תימא הא כתוב (בראשית ב) ונהר יוצא מעדן
להשקות את הגן ומשם יפרד. ודאי הכי
הוא דכיון דנטלי מתמן הוי פירוודא, וכד
אנון פנישין תמן לינוקאה לא הוי פירוודא.
וכד נטלין הוי פירוודא, דכתיב ויהי בנסעם
מקדם וימצאו בקעה כמה דאתמר.

ויהי כל הארץ שפה אחת ודברים
אחדים, שאז הרי העולם ביסוד
ועקר ושרש אחד ואמונה אחת
בקדוש-ברוך-הוא. מה כתוב?
ויהי בנסעם מקדם, מהראשון

ויהי כל הארץ שפה אחת ודברים אחדים
דהא כדין עלמא ביסודא ועקרא
ושרשא חדא ומהימנותא חדא ביה בקדשא

עקר העולם אמונת הכל. וימצאו בקעה, מציאה מצאו ויצאו בה מתחת האמונה העליונה [וימצאו]. בא ראה מה פתוב בנמרוד, ויהי ראשית ממלכתו בכל. שהרי משם נסע להאחז ברשות אחרת. וכאן, וימצאו בקעה בארץ שנער. משם נסעו בלבם לצאת מרשות העליונה לרשות אחרת. סתרי תורה

מקומי העיר והמגדל מדברים בלשון הקדש שפלאכי השרת מפירים אותה, ולא היו מדברים בלשון אחרת, משום כך פתוב ועתה לא יבצר מהם וגו'. שאלמלא מדברים בלשון אחרת שפלאכים עליונים לא היו מפירים אותה, נחסרה החשיבות שהם חשבו לעשות, כיון שמעשה השדים אינו אלא ברגע אחד למראה בני אדם ולא יותר. ודברים אחדים, שהיו יודעים דרגות עליונות כל אחת ואחת על בריה, ולא התחלפה להם דרגה, ולכן פתוב ודברים אחדים. ומשום כך התניעצו בעצה רעה, עצה של חכמה, שפתוב הבה נבנה לנו עיר ומגדל. הכל הוא בסוד החכמה. ורצו לחזק בארץ את הצד האחר ולעבד את עבודתו, משום שהיו יודעים שכל הדינים הרעים משם יורדים לעולמות, ורצו לדחות את דרגת הקדש.

ע"ר ומגדל - זו החכמה העליונה, [שהרי] היו יודעים ששם הקדוש לא מתחזק בארץ אלא בעיר ומגדל. ע"ר - שפתוב (שמאל-ב ה) עיר דוד היא ציון וגו'. מגדל - שפתוב (שיר ד) כמגדל דוד צנארה. ובחכמה עשו להיות שלטון הצד האחר בארץ שדוחה [לדחות] את אדון כל הארץ מקומו, ולהיות דויר לסטרא אחרא בארץ.

ברוך הוא. מה כתיב ויהי בנסעם מקדם מקדמאה עקרא דעלמא מהימנותא דכלא. וימצאו בקעה. מציאה אשפחו ונפקו בה מתחות מהימנותא עלאה (וימצאו).

תא חזי, נמרוד מה כתיב ביה ויהי ראשית ממלכתו בכל. דהא מתמן נטל לאתאחדא ברשו אחרא. והכא וימצאו בקעה בארץ שנער מתמן נטלו בלבייהו לאפקא מרשותא עלאה לרשו אחרא:

סתרי תורה

(דף ע"ד ע"ב):

קומטורא דהרמנא ממלך בלשון הקדש דמלאכי השרת אשתמודען ביה ולא הוו ממלךין בלישן אחרא. בגין כך פתיב ועתה לא יבצר מהם וגו'. דאלמלי משתעאן בלישן אחרא דמלאכי עלאי לא הוו אשתמודען ביה, גרע חשיבו דאננו חשבין למעבד. בגין דעובדא דשדין לאו איהו אלא ברגעא חדא לחזו בני אנשא ולא תיר.

ודברים אחדים. דהוו ידעין דרגין עלאין כל חד וחד על ברניה ולא אתחלף להו דרגא ובגין כך פתיב ודברים אחדים. ובגין כך אתניעטו בעיטא בישא עיטא דחכמתא דכתיב הבה נבנה לנו עיר ומגדל. כלא ברזא דחכמתא הוא, ובעו לאתקפא בארעא סטרא אחרא ולמפלח פולחנא דיליה. בגין דהוו ידעין דהא כל דינין בישין מתמן נחתין לעלמין. ובעינין לדחויי דרגא דקדשא.

ע"ר ומגדל, דא חכמתא עלאה. (ר"א דהא) הוו ידעי דשמא קדישא לא אתתקף בארעא, אלא בעיר ומגדל. ע"ר דכתיב, (שמאל ב ה) עיר דוד היא ציון וגו'. מגדל דכתיב (שיר השירים ד) כמגדל דוד צנארה. ובחכמתא עבדו למהוי שלטנא דסטרא אחרא בארעא דדחייא (ר"א לדחייא) אדון כל הארץ מאתריה. ולמהוי דוירא לסטרא אחרא בארעא.

להיות שלטון הצד האחר בארץ שדוחה [לדחות] את אדון כל הארץ מקומו, ולהיות דוירא לסטרא אחרא בארץ.

וְנַעֲשֶׂה לָנוּ שֵׁם - כְּמוֹ שְׁאָחוֹז
[שְׁאָחוֹז] הוּא הַשֵּׁם לְמַעַלָּה, נִחְזַק
אוֹתָהּ בְּיַיְנוּ שִׁיְהִי שֵׁם בְּאַרְץ.
פֶּן נִפּוֹץ - יְדִיעָה הִיּוּ יוֹדְעִים
שִׁיתְּפָזְרוּ מֵעַל פְּנֵי הָאָרֶץ, וְלִכְּן
הִיּוּ מְתִיחֲדִין לְעֲשׂוֹת מַעֲשֶׂה זֶה
בְּחֻכְמָה.

הַצַּד הָאֲחֵר הוּא זָכָר וְנִקְבָּה,
תִּקְוָה זְהֻמַּת הַדִּין הַקָּשָׁה. וְכְמוֹ
שְׂאָדָם חָטָא [כח] בְּהֵם וְהִתְחַזְּקוּ
בְּגִלְלוֹ עַל הָעוֹלָם, גַּם כָּאֵן הֵם
עָשׂוּ שִׁיתְּחַזְּקוּ יוֹתֵר, שְׁכַתּוֹב אֲשֶׁר
בְּנוּ בְּנֵי הָאָדָם. בְּנֵי אָדָם הֵרָאוּ
שֶׁהֵבִיא וְהַשְׁלִיט צַד הָאֲחֵר עַל
הָעוֹלָם, הַצַּד הָרַע. כְּמוֹ שְׂצַד
הַקְּדוּשָׁה אֵין שְׁלֹטוֹנוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה
אֲלָא בְּעִיר וּמִגְדָּל, גַּם כָּאֵן חֲשָׁבוּ
הֵם לְבָנוֹת עִיר וּמִגְדָּל לְהַשְׁלִיט
אֶת הַצַּד הָרַע הַזֶּה בְּעוֹלָם.

וַיֵּרֶד ה' לְרֵאוֹת. נִחַת הַשֵּׁם
הַקְּדוּשׁ הַזֶּה לְרֵאוֹת [על] אֶת
מַעֲשֵׂיהֶם שֶׁל הַבְּנֵי שְׁבָנוּ, וְהֵם
הִיּוּ מְדַבְּרִים בְּלִשׁוֹן הַקְּדוּשׁ לְכָל
אוֹתָם דְּרָגוֹת קְדוּשׁוֹת וְהִיּוּ
מִצְלִיחִים. כִּיּוֹן שִׁירְדָה הַקְּדוּשָׁה,
הִתְבַּלְּבוּ כָל הַדְּרָגוֹת הַלְלוּ.
עֲלִיּוֹנִים יָרְדוּ וְתַחְתּוֹנִים עָלוּ,
וְלֹא הִיּוּ עוֹמְדִים בְּדֶרֶךְ יֵשֶׁר כְּמוֹ
שֶׁהִיּוּ. וְאַחַר כֵּן בְּלִבָּל לְשׁוֹנָם
בְּשִׁבְעִים לְשׁוֹן וְהִתְפָּזְרוּ לְכָל
צַדֵּי הָעוֹלָם.

כְּמִנְהָ אֶחָד יֵשׁ בְּרַקִּיעַ, וְכוּ
קְיָמִים כָּל [ר"א אותם] מִפְּתַחוֹת שֶׁל
מַעֲשֵׂי הָעוֹלָם, וְהוּא קִיָּם וְזָמִין
בְּכָל הַשְּׁעוֹת וְרִגְעֵי הַיּוֹם. וְהֵם
הִיּוּ יוֹדְעִים בְּסוּד הַחֻכְמָה,
הַגְּנוּזָה שֶׁל הַמְּנַגֵּה הַזֶּה, וְהִיּוּ
פּוֹתְחִים וְסוֹגְרִים וּמִצְלִיחִים

בְּמַעֲשֵׂיהֶם בְּמֵאֵמֶר פִּיהֶם. כִּיּוֹן [שְׁחֻכְבְּלוֹ] שֶׁהִתְבַּלְּבַל הַמֵּאֵמֶר שֶׁלֵּהֶם, הִכַּל נִמְנַע מֵהֶם, וּמְקוֹם מִתְקַן
מִצָּאוּ בְּאוֹתָהּ בְּקַעָה. צַד הַצְּדָדִים.

וְיִמְצָאוּ בְּקַעָה, מְקוֹם מִתְקַן לְזֶה [אוֹתוֹ] הַצַּד הָרַע, שְׂרָצוּ הֵם לְחֻזֵּק וְנִמְנְעוּ. תִּקְוָה [שְׁלֹחַ] שֶׁל אוֹתוֹ הַצַּד
הַזֶּה תְּלוּי לְהַפְרַע בְּאוֹתָהּ בְּקַעָה, עַד שֶׁנִּטְלָה מִשֵּׁם צְבָאוֹת וּמַחְנוֹת, כְּמוֹ שֶׁהֵם בְּנוּ עִיר וּמִגְדָּל
וְנִתְּנוּ [הַכַּל] כָּלֵם בִּידֵיהָ. וְנִהְרְגוּ שֵׁם אוֹתָם שְׁלֹא רָצוּ לְצֵאת בְּקִיָּץ הַיָּמִי"ן. נִבְהָלוּ וְנִפְּלוּ בְּקִיָּץ

וְנַעֲשֶׂה לָנוּ שֵׁם. כְּמָה דְאַחֲרֵיא (ר"א דְאַחֲרֵיא) אִיהוּ שֵׁם
לְעִילָא, נִתְקִיף לָהּ בִּינְנָא לְמַהוּי שֵׁם בְּאַרְעָא. פֶּן
נִפּוֹץ. יְדִיעָה הוּוּ יְדִיעִין דִּיתְּבַדְרוּן מֵעַל אִפִּי אַרְעָא. וּבְגִין כֵּן
הוּוּ מְתִיחֲדִין לְמַעַבְד עֲבִידְתָּא דָּא בְּחֻכְמָה.

סְטָרָא אַחֲרָא אִיהוּ דְכָר וְנוֹקְבָא תִקְפָּא דְזוּהֵמָא דְדִינָא
קְשִׁיָּא. וְכְמָה דְאָדָם חָב (בִּיה) בְּהוּ וְאַתְקִפוּ בְּגִינְיָה עַל
עֲלָמָא. אוֹף הָכִי אֲנוּן עֲבָדִין דְאַתְתַּקְפוּ נִתִיר. דְכַתִּיב אֲשֶׁר בְּנוּ
בְּנֵי הָאָדָם. בְּנוּ דְאָדָם קְדָמָא דְאִיתִי וְאֲשִׁלִּיט סְטָרָא
אַחֲרָא עַל עֲלָמָא סְטָרָא בִישָׂא. כְּמָה דְסְטָרָא דְקְדוּשָׁה לָאו
שְׁלֹטְנִיָּה בְּהִיא עֲלָמָא אֲלָא בְּעִיר וּמִגְדָּל. אוֹף הָכִי חֲשָׁבוּ
אֲנוּן לְמַכְנֵי עִיר וּמִגְדָּל לְמַשְׁלֵט הִיא סְטָרָא בִישָׂא בְּעֲלָמָא:

וַיֵּרֶד יי לְרֵאוֹת. (דף עה ע"א) נִחַת הִיא שְׂמָא דְקְדִישָׁא לְמַחְזִי
(על) עוֹבְדֵיהוֹן דְּבְנֵינָא דְבָנוּ. וְאֲנוּן הוּוּ מְמַלְלֵן בְּלִשׁוֹן
קְדוֹשׁ לְגַבִּי כָּל אֲנוּן דְרָגִין קְדִישִׁין וְהוּוּ מִצְלִיחִין. כִּיּוֹן
דְנִחַתְתָּ קְדוּשָׁה אֲתַבְּלְבוּ כָּל אֲנוּן דְרָגִין. עֲלָאִין נִחַתוּ וְתַמְאִין
סְלִיקוּ. וְלֹא הוּוּ קְיָמִין בְּאַרְח מִיִּשְׂרָאֵל כְּמָה דְהוּוּ. וְלְכַתֵּר
בְּלִבָּל לִישְׁנָהוֹן בְּשִׁבְעִין לִישׁוֹן וְאַתְבַּדְרוּ לְכָל סְטָרֵי עֲלָמָא.

חַד מְמַנָּא הוּא בְּרַקִּיעָא וּבִיה קְיָמִין כָּל (ר"א ל"ג אֲנוּן)
מִפְּתַחַן דְּעוֹבְדֵי עֲלָמָא. וְאִיהוּ קְיָימָא זְמִין בְּשַׁעֲתֵי וְרִגְעֵי
דְיוֹמָא. וְאֲנוּן הוּוּ יְדִיעִין בְּרֹזָא דְחֻכְמָתָא גְנוּזָא דְהִיא מְמַנָּא.
וְהוּוּ פְתַחִי וְסִגְרִי וּמִצְלַחִי בְּעוֹבְדֵיהוֹן בְּמִימְרָא דְפּוֹמְהוֹן.
כִּיּוֹן (דְאַסְתְּבְּלוּ) דְאַתְבְּלְבַּל מִימְרָא דְלֵהוֹן, כִּלְא אֲתַמְנַע
מִנְיָהוּ. וְאַתֵּר מִתְקַן אֲשַׁכְּחוּ בְּהֵהוּא בְּקַעָה. סְטָרָא דְסְטָרִין:

וּמִצָּאוּ בְּקַעָה. אֲתֵר מִתְקַן לְהִיא (ר"א ל"ג הַהוּא) סְטָרָא
בִישָׂא דְבָעוּ אֲנוּן לְאַתְקַפָּא וְאַתְמְנַעוּ. תִּקְפָּא (דִּילִיָּה)
דְהֵהוּא סְטָרָא הוּוּ תְלוּי לְאַתְפְּרָעָא כְּהִיא בְּקַעָה עַד
דְנִטְלָא תְמָן חִילִין וּמִשִּׁירֵין כְּגוֹוֹנָא דְאֲנוּן דְבָנוּ קְרַתָּא

בְּמַעֲשֵׂיהֶם בְּמֵאֵמֶר פִּיהֶם. כִּיּוֹן [שְׁחֻכְבְּלוֹ] שֶׁהִתְבַּלְּבַל הַמֵּאֵמֶר שֶׁלֵּהֶם, הִכַּל נִמְנַע מֵהֶם, וּמְקוֹם מִתְקַן
מִצָּאוּ בְּאוֹתָהּ בְּקַעָה. צַד הַצְּדָדִים.

וְיִמְצָאוּ בְּקַעָה, מְקוֹם מִתְקַן לְזֶה [אוֹתוֹ] הַצַּד הָרַע, שְׂרָצוּ הֵם לְחֻזֵּק וְנִמְנְעוּ. תִּקְוָה [שְׁלֹחַ] שֶׁל אוֹתוֹ הַצַּד
הַזֶּה תְּלוּי לְהַפְרַע בְּאוֹתָהּ בְּקַעָה, עַד שֶׁנִּטְלָה מִשֵּׁם צְבָאוֹת וּמַחְנוֹת, כְּמוֹ שֶׁהֵם בְּנוּ עִיר וּמִגְדָּל
וְנִתְּנוּ [הַכַּל] כָּלֵם בִּידֵיהָ. וְנִהְרְגוּ שֵׁם אוֹתָם שְׁלֹא רָצוּ לְצֵאת בְּקִיָּץ הַיָּמִי"ן. נִבְהָלוּ וְנִפְּלוּ בְּקִיָּץ

הַיְמִי"ם, בְּאוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁנִּחְלַשׁ
הַפֶּחַ בַּתְּחִלָּה בְּבִקְעָה הַזֹּאת וְעַל
זֶה כְּתוּב (יחזקאל לו) וְהִיא מְלֵאָה
עֲצָמוֹת.

וְהַתְּחִיבָהּ בְּאוֹתוֹ הַצָּלֵם שֶׁהִקִּים
נְבוֹכַדְנֶצַּר. וְנִשְׁבַּר הַתְּקֵף אַחַר כֵּן
בְּאוֹתָם עֲצָמוֹת וּבְאוֹתוֹ צָלֵם.
שְׂאוֹתָם רְאוּשׁוֹנִים הַתְּקֵימוּ וְקִמּוּ
עַל רִגְלֵיהֶם, וְאוֹתוֹ צָלֵם נִשְׁבַּר,
וְאָז יָדְעוּ כָּל עַמֵּי הָעוֹלָם שֶׁאֵין
אֱלֹהִים מִבְּלַעֲדֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
בְּלַבְדּוֹ. וְעוֹד, שֶׁהַתְּקֵדֶשׁ שָׁמוּ עַל
יְדֵי חֲנֻנִיָּה מִיִּשְׂרָאֵל וְעִזְרָיָה, וְהַפֶּל
בְּיוֹם אַחַד. וְעַל זֶה כְּתוּב (ישעיה כט)
וְהִקְדִּישׁוּ אֶת קְדוֹשׁ יַעֲקֹב וְגו'.

ע"כ סתרי תורה.

וַיֹּאמְרוּ הִבֵּה נִבְנֶה לָנוּ עִיר
וּמִגְדָּל וְרֹאשׁוֹ בַשָּׁמַיִם וְנַעֲשֶׂה
לָנוּ שֵׁם. רַבִּי חִיָּא פְתַח, (ישעיה נז)
וְהִרְשָׁעִים פִּיִּם נִגְרַשׁ וְגו'. וְכִי יֵשׁ
יָם נִגְרַשׁ? כֵּן. שֶׁפֶּאֶשֶׁר הֵיִם יוֹצֵא
מִתְקוֹנָו וְהוֹלֵךְ [בלי הכל] בְּלִי רַב
חֻבְלֵל, אֲזַי נִגְרַשׁ וּמִתְגַּרֵּשׁ
מִמְקוֹמוֹ, כְּמִי שֶׁשׁוֹתֶה יַיִן וְלֹא
יוֹשֵׁב עַל בְּרִיו וְעוֹלָה וְיורֵד. מַה
הַטַּעַם? מִשּׁוּם כִּי הַשֶּׁקֶט לֹא
יוֹכֵל וַיִּגְרְשׁוּ מִיָּמֵינוּ רַפְּשׁ וְטִיט.
שְׂמוֹצִיאִים מִיָּמֵינוּ כָּל אוֹתוֹ הַטִּיט
שֶׁל הַיָּם וְכָל הַטְּנֻפָּה לְשִׁפְתוֹ.

כְּמוֹ זֶה אוֹתָם הִרְשָׁעִים שְׂמוֹצִיאִים
מִדְּרָךְ תְּקִינָה וְהוֹלְכִים כְּשִׁתּוּנֵי
יַיִן בְּלִי תְקוּן, שְׂמוֹצִיאִים מִדְּרָךְ
יִשְׂרָאֵל לְדְרָךְ עֲקָמָה. מַה הַטַּעַם?
מִשּׁוּם כִּי הַשֶּׁקֶט לֹא יוֹכֵל, שֶׁהִרִי
עָקוּם דְּרֻכֵיהֶם גָּרַם לָהֶם לְלַכֵּת
בְּלִי תְקוּן וּבְלִי שֶׁקֶט. וְלֹא עוֹד,
אֲלֵא שֶׁכָּל רִגְזָם בְּשַׁעַת שְׂאוֹמְרִים
דְּבוּר מְפִיָּהֶם, אוֹתוֹ הַדְּבוּר רַפְּשׁ
וְטִיט, כָּלֵם מוֹצִיאִים טְנֻפָּה וְגַעַל
מְפִיָּהֶם הַחוּצָה עַד שֶׁנִּטְמָאִים
וּמְטָמָאִים אוֹתָם.

בֵּא רְאֵה, וַיֹּאמְרוּ הִבֵּה נִבְנֶה לָנוּ
עִיר וּמִגְדָּל וְרֹאשׁוֹ בַשָּׁמַיִם. אֵין
הִבֵּה אֲלֵא לְשׁוֹן הַזְּמַנָּה בְּעֵלְמָה.

וּמִגְדָּלָא וְאִתְיֵהִיבוּ (בלא) פְּלֵהוּ בִידְהָא. וְאִתְקַטְלוּ תַּמָּן אַנּוּן
דְּלֹא בְּעוּ לְמִיפְק בְּק"ץ הַיְמִי"ן. אִתְבְּהִילוּ וְנִפְלוּ בְּקֶץ
הַיְמִי"ם. בְּהֵוּא אֲתֵר דְּאִתְחַלַּשׁ תְּקֵפָא בְּקִדְמִיתָא בְּהֵאִי
בְּקַעָה. וְעַל דָּא כְּתִיב, (יחזקאל לו) וְהִיא מְלֵאָה עֲצָמוֹת.

וְאִתְתְּקַפְתָּ בְּהֵוּא צוּלְמָא דְאַקִּים נְבוֹכַדְנֶצַּר. וְאִתְבַּר תְּקֵפָא
לְבַתֵּר בְּאַנּוּן גְּרַמִּין וּבְהֵוּא צוּלְמָא. דְּאַנּוּן
קְדַמָּי קְרִימוּ וְקִמּוּ עַל רִגְלֵיהוֹן. וְהֵוּא צוּלְמָא אִתְבַּר.
וּבְדִין יָדְעוּ כָּל עַמִּין דְּעֵלְמָא דְלִית אֱלֹהִים בְּרַדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא בְּלַחֲדוּדֵי. וְתוּ דְאִתְקַדְּשׁ שְׁמִיהַ עַל יְדֵי דְחֲנֻנִיָּה מִיִּשְׂרָאֵל
וְעִזְרָיָה וְכֹלָא בְּחַד יוֹמָא. וְעַל דָּא כְּתִיב, (ישעיה כט) וְהִקְדִּישׁוּ
אֶת קְדוֹשׁ יַעֲקֹב וְגו', (עד כאן סתרי תורה)

וַיֹּאמְרוּ הִבֵּה נִבְנֶה לָנוּ עִיר וּמִגְדָּל וְרֹאשׁוֹ
בַשָּׁמַיִם וְנַעֲשֶׂה לָנוּ שֵׁם. רַבִּי חִיָּא
פְתַח (ישעיה נז) וְהִרְשָׁעִים פִּיִּם נִגְרַשׁ וְגו'. וְכִי
אִית יָם נִגְרַשׁ. אֵין, דְּכַד יִמָּא נִפְקָא מִתְקוּנִיָּה
וְאַזִּיל (בלא חבלא) בְּלֵא חֲבֵלָא, פְּדִין נִגְרַשׁ
וְאִתְתַּרְךְ מֵאַתְרֵיהּ, כְּמֵאן דְּרוּי חֲמָרָא וְלֹא
יְתִיב עַל בְּרִייה וְסֻלְקָא וְנִחְתָּא. מָאִי טַעְמָא
בְּגִין כִּי הַשֶּׁקֶט לֹא יוֹכֵל, וַיִּגְרְשׁוּ מִיָּמֵינוּ רַפְּשׁ
וְטִיט. דְּמִפְקוּ מִיָּמוּי כָּל הֵהוּא טִינָא דִּימָא
וְכָל טְנֻפָּא לְשִׁפְוֹתֵיהּ.

בְּגִוּוֹנָא דָּא אַנּוּן רִשְׁעִים דְּנִפְקֵי מֵאַרְחָא
דְּתִקְנָא וְאַזִּיל כְּרוּי חֲמָרָא בְּלֵא
תְקוּנָא, דְּנִפְקֵי מֵאַוּרַח מִיִּשְׂרָאֵל לְאַוּרַח עֲקִים.
מָאִי טַעְמָא, בְּגִין כִּי הַשֶּׁקֶט לֹא יוֹכֵל. דְּהָא
עָקִימוּ דְאַרְחֵיהֶו גְּרִים לֹוֹן לְמַהֵךְ בְּלֵא תְקוּנָא
וּבְלֵא שְׂכִיכוּ. וְלֹא עוֹד אֲלֵא דְכָל רוּגְזָא
דִּידְהוּ בְּשַׁעַתָּא דְאַמְרֵי מְלָה מְפּוֹמִיָּהוּ הֵהוּא
מְלָה רַפְּשׁ וְטִיט פְּלֵהוּ מִפְּקֵי טְנֻפָּא וְגִיעוּלָא
מְפּוֹמִיָּהוּ לְבַר עַד דְּמִסְתַּאֲבִי (דף עה ע"א)
וּמִסְאֲבִי לֹוֹן.

הָא חֲזִי, וַיֹּאמְרוּ הִבֵּה נִבְנֶה לָנוּ עִיר וּמִגְדָּל
וְרֹאשׁוֹ בַשָּׁמַיִם. לִית הִבֵּה אֲלֵא הַזְּמַנָּה

בְּעֶלְמָא. נְבִנְה לָנו עִיר וּמִגְדָּל וְרֵאשׁוּ בְּשָׁמַיִם.
כְּלָהוּ בְּעִיטָא בִישָׂא אָתוּ לְסַרְבָּא בִּיה
בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. בְּשִׁטוּתָא אָתוּ (איהו)
בְּטַפְשׁוּ דְלַבָּא.

אָמַר רַבִּי אֲבָא שְׁטוּת לְקַחוּ
בְּלַבָּם, אֲבָל בְּחֻכְמָה שֶׁל רְשָׁעוֹת
בָּאוּ כְּדֵי לְצַאת מִרְשׁוֹת עֲלִיוֹנָה
לְרְשׁוֹת אַחֲרֵת, וְלַהֲחֲלִיף כְּבוֹדוֹ
לְכַבוֹד זֶר. וּבְכָל יֵשׁ סוּד שֶׁל
חֻכְמָה עֲלִיוֹנָה.

הִבָּה נְבִנְה לָנו עִיר וּמִגְדָּל. בֹּא
רָאה, פְּשָׁהֲגִיעוּ בְּלִקְעָה הַזֹּאת
שֶׁהִיא רְשׁוֹת זָרָה, וְהַתְגַּלָּה לָהֶם
מְקוֹם שֶׁשְׁלֹטוֹן זֶה תְּקוּעַ בְּתוֹךְ
דְּגֵי הַיָּם, אָמְרוּ, הִנֵּה מְקוֹם
לְשִׁבְתָּ וְלִחְזֹק אֶת הַלֵּב לְהַנּוֹת בּוֹ
הַתַּחְתּוֹנִים. מִיָּד הִבָּה נְבִנְה לָנו
עִיר, נִתְקִין בְּמִקוֹם הַזֶּה עִיר
וּמִגְדָּל.

וְנַעֲשֶׂה לָנו שָׁם. מְקוֹם זֶה (נִמְן לִסָּם)
יִהְיֶה לָנו לִירָאָה, וְלֹא אַחֲרָי, וְנִבְנֶה
לְמָה לָנו לְעֵלוֹת לְמַעְלָה שְׁלֹא
נוּכַל לְהַנּוֹת מִמֶּנּוּ? הֲרֵי כָּאֵן
מְקוֹם מִתְקַן. וְנַעֲשֶׂה לָנו שָׁם,
יִרְאָה לְעַבְדֵי שָׁם. פֶּן נִפְוִץ
לְדַרְגוֹת אַחֲרוֹת וְנִתְפָּזֵר לְצַדִּי
הָעוֹלָם.

וַיֵּרַד ה' לְרֵאוֹת אֶת הָעִיר וְאֶת
הַמִּגְדָּל. זֶה אַחַת מֵעֲשָׂר פְּעָמִים
שֶׁיֵּרְדֵה הַשְּׁכִינָה לָאָרֶץ. וְכִי מָה
הוּא לְרֵאוֹת, וְלֹא הִיא יוֹדֵעַ
מִקְדָּם לְזֶה? אֵלֹא לְרֵאוֹת
לְהַשְׁגִּיחַ בְּדִין, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת
ה) יֵרָא ה' עֲלֵיכֶם וַיִּשְׁפֹּט. אֶת
הָעִיר וְאֶת הַמִּגְדָּל - כָּאֵן יֵשׁ
לְהַסְתַּפֵּל, שֶׁהֲרֵי לֹא כְּתוּב לְרֵאוֹת
אֶת בְּנֵי הָאָדָם, אֵלֹא לְרֵאוֹת אֶת
הָעִיר וְאֶת הַמִּגְדָּל. לְמָה? אֵלֹא
בְּשָׂעָה שֶׁמִּשְׁגִּיחַ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא בְּדִין, בְּהִתְחַלֵּה מִשְׁגִּיחַ
בְּדַרְגָּה שְׁלֹמְעֵלָה, וְאַחֲרָי כִּי
בְּדַרְגָּה שְׁלֹמְטָה. בְּהִתְחַלֵּה

בְּעֶלְמָא. נְבִנְה לָנו עִיר וּמִגְדָּל וְרֵאשׁוּ בְּשָׁמַיִם.
כְּלָהוּ בְּעִיטָא בִישָׂא אָתוּ לְסַרְבָּא בִּיה
בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. בְּשִׁטוּתָא אָתוּ (איהו)
בְּטַפְשׁוּ דְלַבָּא.

אָמַר רַבִּי אֲבָא שְׁטוּתָא נְסִיבוּ בְּלִבֵּיהוּ. אֲבָל
בְּחֻכְמָה דְרְשִׁיעוּ אָתוּ בְּגִין לְנַפְקָא
מִרְשׁוֹ עֲלָאָה לְרְשׁוֹ אַחֲרָא וְלֹאֲחֻלְפָּא יְקָרִיָּה
לִיקָרָא נּוֹכְרָאָה. וּבְכָלֹא אִית רְזָא דְחֻכְמָתָא
עֲלָאָה.

הִבָּה נְבִנְה לָנו עִיר וּמִגְדָּל. תָּא חֲזִי, כִּד מְטו
לְהֵאִי בְּקַעָה דְאִיהוּ רְשׁוֹ נּוֹכְרָאָה
וְאַתְגְּלִי לְהוּ אָתֵר דְשְׁלֹטְנוּתָא דָּא תְּקִיעַ בְּגו
נוּגֵי יִמָּא. אָמְרוּ הָא אָתֵר לְמִיתָב וְלֹאֲתִקְפָּא
לְבָּא לְאַתְהַנָּאָה בִּיה תַּתְּאִי. מִיָּד הִבָּה נְבִנְה
לָנו עִיר. נִתְקִין בְּאַתֵר דָּא עִיר וּמִגְדָּל.

וְנַעֲשֶׂה לָנו שָׁם. אָתֵר דָּא (וְהִיב לִזוּ) יִהְיֶה לָן
לְדַחְלָא וְלֹא אַחֲרָא, וְנִבְנֶה לְאַתֵר דָּא
עִיר וּמִגְדָּל. לְמָה לָן לְסֻלְקָא לְעִילָא דְלֹא
נִיכוּל לְאַתְהַנָּאָה מִנָּה. הָא הִכָּא אָתֵר מִתְקַנָּא.
וְנַעֲשֶׂה לָנו שָׁם דַּחְלָא לְמַפְלַח תַּמָּן. פֶּן נִפְוִץ
לְדַרְגִין אַחֲרֵנִין וְנִתְפָּזֵר לְסֻטְרֵי עֲלָמָא:

וַיֵּרַד יי לְרֵאוֹת אֶת הָעִיר וְאֶת הַמִּגְדָּל דָּא
הוּא חַד מֵאַנּוּן עֲשָׂר זְמַנִּין דְנִנְחֵתָא
שְׁכִינְתָּא לְאַרְעָא. וְכִי מָה הוּא לְרֵאוֹת וְלֹא
הִיא יוֹדֵעַ מִקְדָּמַת דְנָא. אֵלֹא לְרֵאוֹת לְאַשְׁגַּחָא
בְּדִינָא כְּמָה דְאֵתֵר אָמַר, (שְׁמוֹת ה) יֵרָא יי עֲלֵיכֶם
וַיִּשְׁפֹּט. אֶת הָעִיר וְאֶת הַמִּגְדָּל. הִכָּא אִית
לְאַסְתַּפְּלָא. דִּהָא לֹא כְּתִיב לְרֵאוֹת אֶת בְּנֵי
הָאָדָם. אֵלֹא לְרֵאוֹת אֶת הָעִיר וְאֶת הַמִּגְדָּל.
אִמָּאִי. אֵלֹא בְּשַׁעֲתָא דְאַשְׁגַּח קְדָשָׁא בְּרִיךְ
הוּא בְּדִינָא, בְּקַדְמִיתָא יִשְׁגַּח בְּדַרְגָּא דְלְעִילָא,
וּלְבַתֵּר בְּדַרְגָּא דְלְתַתָּא. בְּקַדְמִיתָא בְּעֲלָאִי
וּלְבַתֵּר בְּתַתָּאִי. וּבְגִין דִּהֵאִי מְלָה מְטָא

בְּעֵלְיוֹנִים, וְאַחַר כֵּן בַּתְּחִלָּתוֹנִים.
וּמִשּׁוּם שֶׁדָּבַר זֶה מְגִיעַ לְמַעַלָּה,
הַהֲשָׁגָה שֶׁל מַעַלָּה הִיְתָה בּוֹ
בַּהֲתַחֲלָה, שְׂכֵתוֹב לְרֵאוֹת אֶת
הָעִיר וְאֶת הַמְּגִדָּל.

אֲשֶׁר בָּנוּ בְּנֵי הָאָדָם. מֵאִי בְּנֵי הָאָדָם.
הָאָדָם? בְּנֵי אָדָם הֲרֵאשׁוֹן שֶׁמֶרַד
בְּרַבּוֹנוֹ וְגֵרָם מוֹת לְעוֹלָם. אֲשֶׁר
בָּנוּ בְּנֵי הָאָדָם - בְּנִין וְדָאֵי אֲמָרוּ
[גְּרָמוֹ] וְרָצוּ לְכַבּוֹת לְמַעַלָּה.

רַבִּי שְׁמַעוֹן פְּתַח [וְאָמַר], (יחזקאל מז)
כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהִים שְׁעַר הַחֲצָר
הַפְּנִימִית הַפְּנִיָּה קָדִים יִהְיֶה סְגוּר
שֵׁשֶׁת יָמֵי הַמַּעֲשֶׂה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִת
יִפְתַּח וּבַיּוֹם הַחֲדָשׁ יִפְתַּח.
בְּפִסּוּק זֶה יֵשׁ לְהַסְתַּפֵּל בּוֹ, וְהוּא
סוּד כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. יִהְיֶה סְגוּר
שֵׁשֶׁת יָמֵי הַמַּעֲשֶׂה, לְמַה? (ובימים
הַשְּׁבִיעִת יִפְתַּח וּבַיּוֹם הַחֲדָשׁ יִפְתַּח וְגו'), לְמַה יִתְּחַן
סְגוּר כָּל אוֹתָם יָמֵי שֵׁשֶׁת יָמֵי הַמַּעֲשֶׂה?]

אֲרָא אֵלָיו יָמֵי הַחֹל שֶׁשְׁעַר זֶה
יִהְיֶה סְגוּר שְׁלֵא לְהַשְׁתַּמֵּשׁ הַחֹל
עִם הַקֶּדֶשׁ. וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִת יִפְתַּח
וּבַיּוֹם הַחֲדָשׁ יִפְתַּח, שֶׁהָרִי אֵז
שְׁמוֹשׁ [שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרִיחַ הוּא] שֶׁל קֶדֶשׁ
בְּקֶדֶשׁ, וְאֵז מֵאִירָה הַלְּבָנָה
לְהַתְּחַבֵּר עִם הַשְּׁמֶשׁ.

בֵּא רְאָה, שְׁעַר זֶה לֹא נִפְתַּח
בְּאוֹתָם שֵׁשֶׁת יָמֵי הַחֹל, מִשּׁוּם
שֶׁהָרִי בְּאוֹתָם יָמֵי הַחֹל הָעוֹלָם
הַתְּחִלָּתוֹן גְּזוּן, וְשׁוֹלְטִים כָּל אוֹתָם
שֵׁשֶׁת יָמֵי הַחֹל עַל הָעוֹלָם חוּץ
מֵאֲשֶׁר בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.

וְאוֹתָם שְׁשׁוֹלְטִים, לֹא שׁוֹלְטִים
בְּאֶרֶץ הַקְּדוֹשָׁה, מִשּׁוּם שֶׁהַשְּׁעַר
הַזֶּה סְגוּר. אֲבָל בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִת
וּבַיּוֹם הַחֲדָשׁ, כָּלֵם עוֹבְרִים וְלֹא
שׁוֹלְטִים, מִשּׁוּם שֶׁהַשְּׁעַר הַזֶּה
הוּא פְּתוּחַ, וְהָעוֹלָם הוּא בְּחֻדוֹ
וְגִזּוֹן מִשָּׁם, וְלֹא גִתָּן הָעוֹלָם
לְרִשׁוֹת אַחֲרָת.

וְאִם תֹּאמַר שֶׁכָּל אוֹתָם שֵׁשֶׁה
יָמִים הֵם שׁוֹלְטִים לְבָדֶם - בֵּא
תִּרְאֶה, הַפְּנִיָּה קָדִים, עַד שְׁלֵא

לְעִילָא, אֲשַׁגְחוּתָא דְלְעִילָא הָיָה בֵּיה
בְּקֶדְמִיתָא דְכְּתִיב לְרֵאוֹת אֶת הָעִיר וְאֶת
הַמְּגִדָּל.

אֲשֶׁר בָּנוּ בְּנֵי הָאָדָם. מֵאִי בְּנֵי הָאָדָם בְּנוֹי
דְּאָדָם קְדָמָא דְמֶרַד בְּמַרְיָה וְגֵרָם
מוֹתָא לְעֵלְמָא. אֲשֶׁר בָּנוּ בְּנֵי הָאָדָם בְּנִינָא
וְדָאֵי אֲמָרוּ (גְּרָמוֹ) וּבָעוּ לְמַבְנֵי לְעִילָא.

רַבִּי שְׁמַעוֹן פְּתַח (וְאָמַר) (יחזקאל מז) כֹּה אָמַר יי
אֱלֹהִים שְׁעַר (דף עה ע"ב) הַחֲצָר הַפְּנִימִית
הַפְּנִיָּה קָדִים יִהְיֶה סְגוּר שֵׁשֶׁת יָמֵי הַמַּעֲשֶׂה
וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִת יִפְתַּח וּבַיּוֹם הַחֲדָשׁ יִפְתַּח. הָאֵי
קָרָא אֵית לְאִסְתַּכְּלָא בֵּיה. וְאִיהוּ רְזָא כְּמָה
דְּאִתְמַר. יִהְיֶה סְגוּר שֵׁשֶׁת יָמֵי הַמַּעֲשֶׂה. אֲמָאֵי
(ובימים הַשְּׁבִיעִת יִפְתַּח וּבַיּוֹם הַחֲדָשׁ יִפְתַּח וְגו'). אֲמָאֵי יִתְּחַן סְגוּר כָּל אֲנָוִן יוֹמִין
דְּשֵׁשֶׁת יָמֵי הַמַּעֲשֶׂה).

אֲרָא אֵלִין יָמֵי חוֹל. דְּתַרְעָא דָּא יִהְיֶה סְגוּר
דְּלֹא לְאִשְׁתַּמְּשָׁא חוֹל בְּקוּדְשָׁא. וּבַיּוֹם
הַשְּׁבִיעִת יִפְתַּח וּבַיּוֹם הַחֲדָשׁ יִפְתַּח. דְּהָא כְּדִין
שְׁמוּשָׁא (דְּקוּדְשָׁא בְּרִיחַ הוּא) דְּקוּדְשָׁא בְּקוּדְשָׁא.
וּכְדִין אֲתַנְהִיר סִיְהָרָא לְאִתְחַבְּרָא בְּשְׁמֶשׁא.

הָא חֲזִי, תַרְעָא דָּא לֹא אֲתַפְתַּח בְּאֲנָוִן שְׁתָּא
יוֹמֵי דְחוֹל. בְּגִין דְּהָא בְּאֲנָוִן יוֹמֵי דְחוֹל
עֵלְמָא תַתְּאָה אֲתַזֵּן וְשְׁלֻטִין כָּל אֲנָוִן שִׁית
יוֹמִין דְּחוֹל עַל עֵלְמָא בַר בְּאַרְעָא דִּישְׂרָאֵל.

וְאֲנָוִן דְּשְׁלֻטֵי לֹא שְׁלֻטֵי בְּאַרְעָא קְדִישָׁא בְּגִין
דְּהַשְּׁעַר הַזֶּה אִיהוּ סְגוּר. אֲבָל בַּיּוֹם
הַשְּׁבִיעִת וּבַיּוֹם הַחֲדָשׁ כְּלָהוּ מִתְּעַבְּרִין וְלֹא
שְׁלֻטִין בְּגִין דְּהַשְּׁעַר הַזֶּה אִיהוּ פְּתוּחַ וְעֵלְמָא
אִיהוּ בְּחֻדוֹהּ וְאֲתַזֵּן מִתְּמָן וְלֹא אֲתִיְהִיב
עֵלְמָא לְרִשׁוֹ אַחֲרָא.

וְאִי תִימָא דְכָל אֲנָוִן שִׁית יוֹמִין אֲנָוִן שְׁלֻטִין
כְּלַחֲדוּדֵיהוּ. תָּא חֲזִי, הַפְּנִיָּה קָדִים. עַד
לֹא יְקוּמוּן לְשְׁלֻטָּאָה אִיהוּ אִסְתַּכְּלָא תְדִיר

בְּעֶלְמָא. אֲבָל לֹא אֶתְפַּתַּח לְאַתְזָנָא עֲלֵמָא
מְקוּדָשָׁא בַר בְּיוֹמָא דְשַׁבְּתָא וּבְיוֹמָא דְחַדְשָׁא.
וְכִלְהוּ יוֹמִין כְּלָהוּ אֶתְדַבְּקֵן בְּיוֹמָא דְשַׁבְּתָא
וְאַתְזָנוּ מִתַּמָּן. דְּהָא (ד"א ל"ג ב"ר) בְּיוֹמָא דְשַׁבְּתָא
כְּלָהוּ תַרְעִין פְּתִיחֵן וְנִיּוּחָא אֲשַׁתְּכַח לְכֹלָא
לְעֵלְאֵי וְתַתְּאֵי. תָּא חֲזִי, וַיֵּרֵד יְיָ לְרֵאוֹת. נַחַת
מְקוּדָשָׁא לְחוּל (וַיֵּרֵד פְּרִישָׁא) לְאַשְׁגַּחָא בְּמָה דְבָנוּ
וְקִיּוּמוֹ קִיּוּמָא לְאַתְעָרָא עַל עֲלֵמָא לְדַחֲלָא
לְהוּן.

רַבִּי יִצְחָק הָוּה יְתִיב קַמֵּיהּ דְרַבִּי שְׁמַעוֹן.
אָמַר לִיה מַה חֲמוֹ אֵלֶיךָ דְעַבְדוּ שְׁטוּתָא
דָּא לְמַרְדָּא בֵּיהּ בְּקוּדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְכִלְהוּ
בְעֵיטָא חֲדָא אֶתְקִימוּ בְדָא. אָמַר לִיה הָא
אֶתְמַר דְכַתִּיב וַיְהִי בְנִסְעָם מִקֶּדֶם אֶתְנַטִּילוּ
מֵעִילָא לְתַתָּא. אֶתְנַטִּילוּ מֵאַרְעָא דִישְׂרָאֵל
וְנַחַתוּ לְבַבְל. אָמְרוּ הָא הֵכָא אַתְר לְמַדְבַּק.
וְנַעֲשֶׂה לָנוּ שֵׁם וְגו' וַיִּתְדַבֵּק סִיּוּעָא דְלְתַתָּא
בְּאַתְר דָּא. בְּגִין דְכַד דִּינָא אֶתִּי
לְאַשְׁרָאָה בְּעֵלְמָא, הָא אַתְר דָּא לְקַבְלִיהּ.
וּמַהְכָּא אֶתְהַנִּי עֲלֵמָא וַיִּתְזֵן. דְּהָא לְעִילָא
דְחִיקוּ אִיהוּ לְאַתְזָנָא עֲלֵמָא מַגִּיָּה. וְלֹא עוּד
אֶלָּא אֲנִן נִסְק לְרַקִּיעָא וְנַגַּח בֵּיהּ קֶרְבָּא דְלֹא
יַחוּת (ב"ה) טוּפְנָא בְּעֵלְמָא כְּדַבְּקֵי מִיתָא:

וַיֹּאמֶר יְיָ הֵן עִם אֶחָד וְשָׁפָה אַחַת לְכֻלָּם.
בְּגִין דְכִלְהוּ כְּחָדָא, בְּיַחוּדָא דְכִלְהוּן
יַעֲבֹדוּן וַיִּצְלַחוּן בְּעוֹבְדֵייהוּ. יִתְבַּדְרוּן דְרַגִּין
כָּל חַד לְסִטְרֵיהּ. וּבְגִין כִּף יִתְבַּדְרוּן כָּל הַגִּי
דְלְתַתָּא. מַה כְּתִיב וַיִּפֹּץ יְיָ אוֹתָם מִשָּׁם.

וְאִי תִימָא לִישְׁנָהוּן אֲמַאי אֶתְבַּלְבַּל (אֶתְבַּדַּר וּבְלַבַּל
לִין קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא). אֶלָּא בְּגִין דְכִלְהוּן מִמְלִיךָ
בְּלִשׁוֹן הַקְּדָשׁ. הַהוּא לִישְׁנָא קָא עָבִיד לִוּן
סִיּוּעָא. בְּגִין דְבְּעוֹבְדָא וּבְמַלּוּלָא דְפּוּמָא
תְלִיין מְלִיךָ אֵלֶיךָ לְאַדְבָּקָא כּוּנָה דְלַבָּא. וּבְדָא

יְקוּמוּ לְשֵׁלֵט, הוּא מִסְתַּכַּל תְּמִיד
בְּעוֹלָם. אֲבָל לֹא נִפְתַּח לְזוּן
הָעוֹלָם מִן הַקְּדָשׁ פְּרִט לְיוֹם
הַשַּׁבָּת וְיוֹם הַחֲדָשׁ. וְכֹל הַיָּמִים
כְּלָם נְדַבְּקִים בְּיוֹם הַשַּׁבָּת וְנַזְנוּגִים
מִשָּׁם. שְׁהַרִי (א) בְּיוֹם הַשַּׁבָּת כָּל
הַשְּׁעָרִים פְּתוּחִים, וּמְנוּחָה
נִמְצָאת לְכֹל - לְעֵלְיוֹנִים
וְלְתַתְּחוּנִים. בֹּא רָאָה, וַיֵּרֵד ה'
לְרֵאוֹת, יֵרֵד מִקְּדָשׁ לְחַל (וַיִּשְׁפָּר
בְּרִישׁ) לְהַשְׁגִּיחַ בְּמָה שְׁבָנוּ וְקִיּוּמוֹ
קִיּוּם לְעוֹרֵר עַל הָעוֹלָם לְיִרְאָה
אוֹתָם.

רַבִּי יִצְחָק הָיָה יוֹשֵׁב לְפָנָי רַבִּי
שְׁמַעוֹן. אָמַר לוֹ, מַה רָאוּ אֵלֶּה
שְׁעָשׂוּ שְׁטוּת זוֹ לְמַרְד בְּקוּדוּשׁ -
בְּרוּךְ-הוּא וְכֻלָּם בְּעֵצָה אַחַת
הִתְקִימוּ בְזָה? אָמַר לוֹ, הָרִי
נִתְבָּאָר, שְׁפָתוֹב וַיְהִי בְנִסְעָם
מִקֶּדֶם. הִסְעוּ מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה.
נִסְעוּ מֵאַרְץ יִשְׂרָאֵל וַיֵּרְדוּ לְבַבְל.
אָמְרוּ, הָרִי כַּאֲן מְקוֹם לְהִדְבֵּק.
וְנַעֲשֶׂה לָנוּ שֵׁם וְגו', וַיִּתְדַבֵּק
הַסִּיּוּעַ שְׁלִמְטָה בְּמְקוֹם הַזֶּה.
מִשׁוּם שְׁכֻשְׁהֵדִין כָּא לְשֵׁרוֹת
בְּעוֹלָם, הָרִי מְקוֹם זֶה כְּנַגְדוֹ,
וּמִכַּאֲן יִהְיֶה הָעוֹלָם וַיִּזְוֵן. שְׁהַרִי
לְמַעְלָה יֵשׁ דִּחַק לְהִזְוִן אֶת
הָעוֹלָם מִמֶּנּוּ. וְלֹא עוּד, אֶלָּא אֲנוּ
נַעֲלָה לְרַקִּיעַ וְנַעֲרַף בּוֹ קֶרֶב שְׁלֹא
יֵרֵד (ב) מִבּוֹל בְּעוֹלָם כְּמִקְדָּם.

וַיֹּאמֶר ה' הֵן עִם אֶחָד וְשָׁפָה
אַחַת לְכֻלָּם. מִשׁוּם שְׁכֻלָּם כְּאַחַד,
בְּיַחוּד, שְׁכֻלָּם יַעֲשׂוּ וַיִּצְלַחוּ
בְּמַעֲשֵׂיהֶם, יִתְבַּדְרוּן הַדְּרָגוֹת כָּל
אַחַד לְצַד שְׁלוֹ, וּבְגִלְל זֶה יִתְבַּדְרוּ
כָּל אֵלֶּה שְׁלִמְטָה. מַה כְּתוּב?
וַיִּפֹּץ ה' אוֹתָם מִשָּׁם.

וְאִם תֹּאמְרוּ, לְמָה הִתְבַּלְבַּלָּה
לְשׁוֹנָם (פִּנּוּ וּבְלַבַּל אוֹתָם הַקְּדוּשׁ בְּרִיךְ הוּא)?
אֶלָּא מִשׁוּם שְׁכֻלָּם מְדַבְּרִים
בְּלִשׁוֹן הַקְּדָשׁ, אוֹתָהּ לְשׁוֹן
עֲשֵׂתָה לָהֶם סִיּוּעַ. מִשׁוּם
שְׁכֻמְעָשָׂה וּבְדַבּוּר הַפֶּה דְבָרִים

הָלָלוּ תְלוּיִים לְהַשִּׁיג כְּפֹנֵת הַלֵּב,
וּבְזֶה עוֹשִׂים סִיּוּעַ לְאוֹתוֹ מְקוֹם
שָׂרְצוּ לְהַקִּים.

וְעַל זֶה הִתְבַּלְבְּלָה לְשׁוֹנָם שְׁלֵא
יָכְלוּ לְחַזֵּק רְצוֹנָם בְּלִשׁוֹן הַקִּדְשׁ.
כִּיּוֹן שֶׁהִתְחַלְפָה לְשׁוֹנָם, לֹא
הִצְלִיחוּ בְּמַעֲשֵׂה, מִשׁוּם שֶׁהִצְבֵּא
שֶׁל מַעֲלָה לֹא יוֹדְעִים וְלֹא מְכִירִים
- רַק אֶת לִשׁוֹן הַקִּדְשׁ.
וּכְשֶׁהִתְבַּלְבְּלָה לְשׁוֹנָם, נִחְלַשׁ
כַּחַם וְנִשְׁבַּר תְּקֻפָּם.

בֵּא רָאָה, שְׁהָרִי דְבוּר [וה]
שְׂאוּמְרִים הִתְחַתְּנוּנִים בְּלִשׁוֹן
הַקִּדְשׁ, כֹּל צְבָאוֹת הַשָּׁמַיִם יוֹדְעִים
בּוּ וּמְחַזְקִים בּוּ, וְלִשׁוֹן אַחֲרֵת
אֵינָם יוֹדְעִים וְלֹא מְכִירִים בָּהּ. וְעַל
זֶה, כִּיּוֹן שֶׁהִתְבַּלְבְּלָה לְשׁוֹנָם שֶׁל
אֱלֹהִים, מִיָּד - וַיִּחְדְּלוּ לְבִנְת הָעִיר,
שְׁהָרִי נִשְׁבַּר כַּחַם וְלֹא יָכְלוּ
לְעַשׂוֹת דְּבַר בְּרָצוֹן שְׁלֵהֶם.

(דניאל ב) שִׁיְהִיָּה שְׁמוֹ (שֵׁם הָאֱלֹהִים) (שֶׁל
הַקִּבְיָ"ה) מְבַרְךְ מִהָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם,
שֶׁהַחֲכָמָה וְהַגְּבוּרָה שְׁלוֹ הִיא.
שְׁהָרִי מִשׁוּם [וה] שֶׁהוֹרִיד הַקִּדְשׁ
בְּרוּךְ הוּא סוֹדוֹת הַחֲכָמָה לְעוֹלָם,
הַתְּקַלְקְלוּ בָּהּ בְּנֵי אָדָם וַרְצוּ
לְהִתְגַּרְוֹת בּוּ.

נָתַן חֲכָמָה עֲלֵינוּהָ לְאָדָם
הָרֵאשׁוֹן. וּבְאוֹתָהּ חֲכָמָה
שֶׁהִתְגַּלְתָּה לוֹ, יָדַע דְּרָגוֹת וְנִדְבַק
בִּיצִר הָרַע, עַד שֶׁהִסְתַּלְקוּ מִמֶּנּוּ
מִעֲיִנוֹת הַחֲכָמָה, וְאַחַר כֵּן שָׁב
לְפָנָיו רְבוּנוֹ וְהִתְגַּלּוּ לוֹ מִהֶם, וְלֹא
כְּמוֹ מְקֻדָּם. אַחַר כֵּן בְּאוֹתוֹ הַסִּפֵּר
שֶׁלוֹ יָדַע חֲכָמוֹת. אַחַר כֵּן בָּאוּ
בְּנֵי אָדָם וְהִרְגִּיזוּ לְפָנָיו.

נָתַן חֲכָמָה לְנַח וְעַבְד בָּהּ אֶת
הַקִּדְשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְאַחַר כֵּן מֵה
כְּתוּב: וַיִּשְׁתַּ מִן הַיַּיִן וַיִּשְׁכַּר
וַיִּתְגַּל, כְּמוֹ שְׁנִתְבָּאָר. נָתַן חֲכָמָה
לְאַבְרָהָם וְעַבְד בָּהּ אֶת הַקִּדְשׁ
בְּרוּךְ הוּא, אַחַר כֵּן יָצָא מִמֶּנּוּ
וַיִּשְׁמַעֲלָ שֶׁהִרְגִּיזוּ לְפָנָיו הַקִּדְשׁ
בְּרוּךְ הוּא. וְכֵן יִצְחָק יָצָא מִמֶּנּוּ

עַבְדֵי סִיּוּעָא לְהֵוּא אַתְר דְּבַעֵי לְאַקְמָא.
וְעַל דָּא אַתְבַּלְבַּל לִישְׁנָהוֹן דְּלֹא יָכִילוּ
לְאַתְתַּקְפָּא רְעוּתָהוֹן בְּלִשׁוֹן הַקִּדְשׁ.
כִּיּוֹן דְּאַתְחַלְף לִישְׁנָהוֹן לֹא אֶצְלָחוּ בְּעוֹבְדָא
בְּגִין דְּחִילָא דְלַעִילָא לֹא יָדְעֵי וְלֹא
אַשְׁתְּמוּדְעֵי בַר בְּלִשׁוֹן הַקִּדְשׁ. וְכֵן אַתְבַּלְבַּל
לִישְׁנָא דְלֵהוֹן אַתְחַלַּשׁ חִילִיָּהוֹן וְאַתְבַּר
תְּקֻפָּא דְלֵהוֹן.

הָא חֲזִי, דְהָא מְלָה (דָּא) דְאַמְרֵי תַתְּאֵי
בְּלִשׁוֹן הַקִּדְשׁ, כֹּלְהוּ חִילֵי שְׁמֵיָא יָדְעֵי
בֵּיה וְאַתְתַּקְפֵי בֵּיה. וְלִישָׁן אַחֲרָא לֹא יָדְעִין
וְלֹא אַשְׁתְּמוּדְעֵי בֵּיה. וְעַל דָּא אֲלִין כִּיּוֹן
דְּאַתְבַּלְבַּל לִישְׁנָא דְלֵהוֹן, מִיָּד וַיִּחְדְּלוּ
לְבִנְוֹת הָעִיר. דְהָא אַתְבַּר חִילִיָּהוּ וְלֹא
יָכִילוּ לְמַעַבְד מַדֵּי בְרַעוּתָא דְלֵהוֹן.

לְחֵוֵי שְׁמִיָּה (דֵּי אֱלֹהִים) (דְּקֻדְשָׁא בְּרוּךְ הוּא) מְבַרְךְ מִן
עֲלָמָא וְעַד עֲלָמָא, דֵּי חֲכָמְתָא
וְגְבוּרְתָא דֵּי לֵה הִיא. (דניאל ב) דְהָא בְּגִין (דָּא)
דְּאַנְחִית קְדֻשָׁא בְּרִיךְ הוּא רְזִי דְחֲכָמְתָא
לְעֲלָמָא, אַתְקַלְקְלוּ בֵּיה בְּנֵי נְשָׂא וּבְעוּ
לְאַתְגָּרָא בֵּיה.

יְהִב חֲכָמְתָא עֲלָהָ לְאָדָם הָרֵאשׁוֹן,
וּבְהֵיָא חֲכָמָה (דָּף שו"ע) דְאַתְגַּלִּי לֵיה
יָדַע דְרָגִין, וְאַתְדַּבַּק בְּיִצְר הָרַע, עַד
דְּאַסְתַּלְקוּ מִגְּוִיָּה מְבוּעֵי דְחֲכָמְתָא. וְלִבְתַּר
תְּב קָמֵי מְאַרְיָה, וְאַתְגַּלְיִין לֵיה מְגִיָּהוּ וְלֹא
כְּקֻדְמִיתָא. לִבְתַּר בְּהֵוּא סְפָרָא דִּילֵיהָ יָדַע
חֲכָמָאן. וְלִבְתַּר אֶתוּ בְּנֵי נְשָׂא וְאַרְגִּיזוּ
קָמֵיהָ.

יְהִב חֲכָמְתָא לְנַח וּפְלַח בָּהּ לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא, לִבְתַּר מֵה כְּתִיב וַיִּשְׁתַּ מִן הַיַּיִן
וַיִּשְׁכַּר וַיִּתְגַּל כְּמָה דְאַתְמָר. יְהִב חֲכָמְתָא
לְאַבְרָהָם וּפְלַח בָּהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

עשו. יעקב לקח שתי אחיות.
נתן חכמה למשה, מה פתוב
בו? (במדבר יב) בכל ביתי נאמן
הוא. ולא היה כמשה שמש
נאמן בכל הדרגות, ולא סטה
לבו בתשוקת אחד מהם, אלא
עמד באמונה עליונה פראוי.
נתן חכמה עליונה לשלמה
המלך, אחר כך מה פתוב בו?
(משלי א) משלי שלמה, (שם ל)
המשא נאם הגבר לאיתאאל
לאיתאאל ואכל. אמר שלמה,
אתי אל, והחכמה שלו היא.
ואכל - ואני יכול לעשות
רצוני. אחר כך (מלכים א-יח) ויקם
ה' שטן לשלמה וגו'.

בא ראה, משום קצת חכמה
שמצאו אלה מאותה חכמת
הראשונים, התגרו בקדוש-
ברוך-הוא, וכנו מגדל ועשו
כל מה שעשו, עד שהתפזרו
מעל פני הארץ, ולא נשארה
בהם חכמה לעשות דבר. אבל
לעתיד לבא הקדוש ברוך הוא
יעורר חכמה בעולם ויעבדו
אותו בה. זהו שפתוב (יחזקאל לו)
ואת רוחי אתן בקרבכם
ועשיתי. לא פראשונים
שהשחיתו בה את העולם,
אלא - ועשיתי את אשר בחקי
תלכו ומשפטי תשמרו
ועשיתם.

רבי יוסי ורבי חייא היו
הולכים בדרך. אמר לו רבי
יוסי לרבי חייא, נפתח בתורה
ונאמר דבר. פתח רבי יוסי
ואמר, (דברים כג) פי ה' אלהיך
מתהלך בקרב מחנהך להצילך
ולתת איביך לפניך והיה
מחנהך קדוש ולא יראה בך
ערות דבר ושב מאחריך. פי ה'
אלהיך מתהלך? מהלך מיבעי ליה. אלא
צריך להיות! אלא כמו
שנאמר (בראשית א) מתהלך בגן

לבקר נפק מניה ישמעאל דארגזי קמי קדשא
ברוך הוא. וכן יצחק נפק מניה עשו. יעקב
נסב תרין אחתן.

יהב חכמתא למשה מה כתיב ביה (במדבר יב)
בכל ביתי נאמן הוא. ולא הוה כמשה
שמש מהימן בכלהו דרגין ולא סטא לביה
בתיאובתא דחד מנייהו. אלא קאים
במהימנותא עלאה כדקא יאות.

יהב חכמתא עלאה לשלמה מלפא. לבתר
מה כתיב ביה (משלי א) משלי שלמה (משלי ל)
המשא נאם הגבר לאיתאאל לאיתאאל ואכל.
אמר שלמה אתי אל וחכמתא דיליה הוא.
ואוכל ואיכול למעבד רעותי. לבתר (מלכים א יח)
ויקם יי שטן לשלמה וגו'.

תא חזי, בגין זעירו דחכמתא דאשפחו אלין
מההוא חכמה דקדמאי, אתגרו ביה
בקדשא בריך הוא, ובנו מגדל ועבדו כל מה
דעבדו. עד דאתבדרו מאנפי ארעא ולא
אשתאר בהו חכמה למעבד מידי. אבל לזמנא
דאתי קדשא בריך הוא יתער חכמתא בעלמא
ויפלחון ליה בה הדא הוא דכתיב, (יחזקאל לו)
ואת רוחי אתן בקרבכם ועשיתי. לאו כקדמאי
דחבילו ביה עלמא. אלא ועשיתי את אשר
בחקי תלכו ואת משפטי תשמרו ועשיתם.

רבי יוסי ורבי חייא הוו אזלי בארעא. אמר
ליה רבי יוסי לרבי חייא נפתח
באורייתא ונימא מלה. פתח רבי יוסי ואמר
(דברים כג) פי יי אלהיך מתהלך בקרב מחנהך
להצילך ולתת איביך לפניך והיה מחנהך
קדוש ולא יראה בך ערות דבר ושב מאחריך.
פי יי אלהיך מתהלך, מהלך מיבעי ליה. אלא
כמה דאת אמר (בראשית א) מתהלך בגן לרוח
היום. ודא הוא אילנא דאכל מניה אדם

וימצאו? אלא מציאה מצאו שם מסודי החכמה מהקדמונים שהתנערה שם מבני המבול, ובה התעסקו לעשות באותו מעשה שעשו לסרב לקדוש-ברוך-הוא, והיו אומרים בפה ועושים מעשה.

ראה מה פתוב, הן עם אחד ושפה אחת לכלם. משום שהם בלב אחד וברצון אחד ומדברים בלשון הקדש. ועתה לא יבצר מהם כל אשר יזמו לעשות, ואין מי שימנע מעשיהם. אבל מה מעשה? אבלל להם הדרגות של מעלה ולשונם שלמטה, ואז נמנע מעשה שלהם. ומה משום שהיו ברצון ולב אחד ומדברים בלשון הקדש פתוב לא יבצר מהם כל אשר יזמו לעשות, ודין שלמעלה לא יכל לשלט בהם - אנו או החברים שמתעסקים בתורה, ואנו בלב אחד ורצון אחד, על אחת כמה וכמה.

אמר רבי יוסי, מפאן שלאותם בעלי המחלקת אין להם קיום. שהרי בכל פעם שהללו בני העולם אלה עם אלה ברצון אחד ולב אחד - אף על גב שמורדים בקדוש-ברוך-הוא, לא שולט בהם הדין שלמעלה. פיון שחלקו, מיד - ויפץ אתם ה' משם וגו'.

אמר רבי חייא, נשמע שהכל בדבור הפה תלוי, שהרי פיון שהתבלבלו, מיד ויפץ ה' אתם משם. אבל לעתיד לבא מה פתוב? (צפניה א) כי אז אהפף אל עמים שפה ברורה לקרא כלם בשם ה' לעבדו שכם אחד, וכתוב (זכריה יד) והיה ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא והיה ה' אחד ושמו אחד. ברוף ה' לעולם אמן ואמן:

מרזי דחכמתא מקדמאי דאתנער תמן מן בני טופנא, ובה אשתדלו למעבד בההיא עבידתא דעבדו לסרבא ביה בקדשא בריף הוא, והווי אמרי בפומא ועבדי (דף עו ע"ב) עבידתא.

חמי מה כתיב הן עם אחד ושפה אחת לכלם. בגין דאנון בלבא חד ורעותא חד וממללי בלשון הקדש. ועתה לא יבצר מהם כל אשר יזמו לעשות. ולית מאן דימנע עובדא דלהון. אבל מאי אעביד, אבלל לון דרגין דלעילא, ולישן דלהון לתתא. וכדין אתמנע עובדא דלהון. ומה בגין דהווי ברעותא ולבא חד וממללי בלשון הקדש פתיב לא יבצר מהם כל אשר יזמו לעשות, ודינא דלעילא לא יכיל לשלטאה בהו. אנו או חברייא דמתעסקין באורייתא, ואנו בלבא חד ורעותא חד, על אחת כמה וכמה.

אמר רבי יוסי מפאן לאנון מארי דמחלוקת לית לון קיומא. דהא כל זמנא (ראלין) דבני עלמא אלין עם אלין ברעותא חדא ולבא חד, אף על גב דמרדי ביה בקודשא בריף הוא, לא שלטא בהו דינא דלעילא. פיון דאתפלגו מיד ויפץ יי אותם משם וגו'.

אמר רבי חייא אשתמע דכלא במלה דפומא תלייא. דהא כיון דאתבלבל מיד ויפץ יי אתם משם. אבל בזמנא דאתי מה כתיב, (צפניה א) כי אז אהפף אל עמים שפה ברורה לקרא כלם בשם יי לעבדו שכם אחד וכתיב, (זכריה יד) והיה יי למלך על כל הארץ ביום ההוא והיה יי אחד ושמו אחד. ברוף יי לעולם אמן ואמן:

פְּרִשְׁת לָךְ לָךְ

זוהר

לָךְ לָךְ מֵאַרְצֶךָ וְגו'. רַבִּי אֲבָא פִתַח וְאָמַר, (ישעיה מו) שְׁמְעוּ אֵלַי אֲבִירֵי לֵב הֶרְחוּקִים מִצְדָּקָה. שְׁמְעוּ אֵלַי אֲבִירֵי לֵב, כַּמָּה תִקְיִפִין לְבִייהוּ דְחִיבֵינָא, דְחִמָּאן שְׁבִילֵי וְאַרְחֵי דְאוּרִייתָא וְלֹא מִסְתַּפְּלִין בְּהוּ, וְלְבִייהוּ תִקְיִפִין דְלֹא מְהַדְרִין בְּתִיבְתָא לְגַבֵּי מְרִיהוֹן, וְאַקְרוּן אֲבִירֵי לֵב. הֶרְחוּקִים מִצְדָּקָה דְמִתְרַחְקֵי מֵאוּרִייתָא.

רַבִּי חֲזַקְיָה אָמַר דְּמִתְרַחְקֵי מִקְדָּשָׁא בְּרִיף הוּא וְאַנּוּן רְחִיקִין מְנִיָּה, וּבְגִין כֶּף אֲקָרוּן אֲבִירֵי לֵב. הֶרְחוּקִים מִצְדָּקָה דְלֹא כַּעֲאן לְקַרְבָּא לְגַבֵּי קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא, בְּגִין כֶּף אַנּוּן רְחוּקִים מִצְדָּקָה, פִּיּוֹן דְאַנּוּן רְחוּקִים מִצְדָּקָה רְחוּקִים אַנּוּן מִשְׁלוֹם דְלִית לוֹן שְׁלוֹם. דְכְתִיב, (ישעיה מח) אֵין שְׁלוֹם אָמַר יי לְרַשְׁעִים. מָאִי טַעְמָא בְּגִין דְאַנּוּן רְחוּקִים מִצְדָּקָה.

הָא חֲזַי, אֲבַרְהָם בְּעֵי לְקַרְבָּא לְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא וְאַתְקַרְב. הָדָא הוּא דְכְתִיב, (תהלים מה) אֶהְבֶּתְ צִדְק וְתִשְׁנֵא רְשַׁע. בְּגִין דְאַהֲב צִדְק וְשִׁנֵּא רְשַׁע אֶתְקַרְב לְצִדְקָה, וְעַל דָּא כְתִיב, (ישעיה מא) אֲבַרְהָם אוֹהֲבֵי. מָאִי טַעְמָא אוֹהֲבֵי, בְּגִין דְכְתִיב אֶהְבֶּת צִדְק. רְחִימוּתָא דְקְדָשָׁא בְּרִיף הוּא דְרַחֲמִים (דף עו ע"א) לִיָּה אֲבַרְהָם מְפַל בְּנֵי דְרִיָּה דְהוּוּ אֲבִירֵי לֵב וְאַנּוּן רְחוּקִים מִצְדָּקָה כַּמָּה דְאַתְמַר.

סְתֵרֵי-תוֹרָה

(דף ע"ו ע"ב)

תַּאנָּא בְּתוֹקְפָא דְהֶרְמֵנוּ דְמִלְפָּא, אֲנַצִּיב חַד אֵילְנָא רַבָּא וְתַקִּיף גוּ נְטִיעֵן עֲלֵאִין, נְטִיעַ אֵילְנָא דָּא, בְּתַרִּיסַר תַּחוּמִין

פְּרִשְׁת לָךְ לָךְ

זוהר

לָךְ לָךְ מֵאַרְצֶךָ וְגו'. רַבִּי אֲבָא פִתַח וְאָמַר (ישעיה מו) שְׁמְעוּ אֵלַי אֲבִירֵי לֵב הֶרְחוּקִים מִצְדָּקָה. שְׁמְעוּ אֵלַי אֲבִירֵי לֵב - כַּמָּה חֲזָקִים לְבוּתֵיהֶם שֶׁל הַרְשָׁעִים, שְׂרוּאִים אֶת שְׁכִילֵי וְדַרְכֵי הַתּוֹרָה וְלֹא מִסְתַּפְּלִים בָּהֶם, וְלְבוּתֵיהֶם חֲזָקִים שְׂאִינָם חוֹזְרִים בְּתִשׁוּבָה לְרַבּוֹנָם, וְנִקְרָאִים אֲבִירֵי לֵב. הֶרְחוּקִים מִצְדָּקָה - שְׁמִתְרַחְקִים מִן הַתּוֹרָה.

רַבִּי חֲזַקְיָה אָמַר, שְׁמִתְרַחְקִים מִן הַקְּדוּשׁ בְּרוּף הוּא, וְהֵם רְחוּקִים מִמֶּנּוּ, וּמִשׁוּם כֶּף נִקְרָאוּ אֲבִירֵי לֵב. הֶרְחוּקִים מִצְדָּקָה - שְׂאִינָם רוֹצִים לְקַרֵּב אֶל הַקְּדוּשׁ בְּרוּף הוּא, מִשׁוּם כֶּף הֵם רְחוּקִים מִצְדָּקָה. פִּיּוֹן שְׁהֵם רְחוּקִים מִצְדָּקָה, רְחוּקִים הֵם מִשְׁלוֹם, שְׂאִין לָהֶם שְׁלוֹם, שְׁכַתוּב (ישעיה מח) אֵין שְׁלוֹם אָמַר ה' לְרַשְׁעִים. מָה הַטַּעַם? מִשׁוּם שְׁהֵם רְחוּקִים מִצְדָּקָה.

בֵּא רָאָה, אֲבַרְהָם רָצָה לְקַרֵּב אֶל הַקְּדוּשׁ בְּרוּף הוּא וְהִתְקַרַּב. זְהוּ שְׁכַתוּב (תהלים מה) אֶהְבֶּת צִדְק וְתִשְׁנֵא רְשַׁע. מִשׁוּם שְׂאֵהֲב צִדְק וְשִׁנֵּא רְשַׁע, הִתְקַרַּב לְצִדְקָה, וְעַל זֶה כְּתוּב (ישעיה מא) אֲבַרְהָם אוֹהֲבֵי. מָה הַטַּעַם אוֹהֲבֵי? מִשׁוּם שְׁכַתוּב אֶהְבֶּת צִדְק. הַאֲהֲבָה שְׂאֵהֲב אֲבַרְהָם אֶת הַקְּדוּשׁ בְּרוּף הוּא מְפַל בְּנֵי דוֹרוֹ, שְׁהִיוּ אֲבִירֵי לֵב, וְהֵם רְחוּקִים מִצְדָּקָה, כְּמוֹ שְׁנַתְּבָאֵר.

סְתֵרֵי תוֹרָה

לְמַדְנֵנוּ בְּתַקִּיף רְצוֹן הַמִּלְךָ נְטִיעַ אֵילָן אֶחָד גְּדוֹל וְחֲזָק בְּתוֹף הַנְּטִיעוֹת הַעֲלִיוֹנוֹת, הַנְּטִיעָה שֶׁל הָאֵילָן הַזֶּה בְּתַרִּיסַר תַּחוּמִים מְסֻבָּת. בְּאַרְבַּעַת צְדָדִים שֶׁל הָעוֹלָם פְּרוּשָׁה רְגְלוֹ. ת"ק

פּרסאות מסעותיו. כל הרצונות של אותם פרסות בו תלויים. כשזה מתעורר, כלם מתעוררים עמו. אין מי שיוצא מרצונו. אחר כך כלם ברצון אחד עמו. קם מלמעלה, [יורד] יורד במסעותיו לתוך היס. ממנו היס [מתגלה] מתמלא. הוא המקור [של כל] המים הנובעים, תחתיו נחלקים כל מימי בראשית. השקאות הגן תלויים בו.

כר הנשמות של העולמים פורחות ממנו. הנשמות הללו נכנסות לגן לרדת לעולם הזה. כשיוצאת נשמה, היא מתברכת בשבע ברכות להיות אב [ליום ויום] לגוף [ולחיות] בעליה [של הדמות העליונה]. זהו שכתוב ויאמר ה' אל אברהם. הרי נשמה עלוה אבא [ליום ויום] לגוף בעליה [של דמות] עליונה.

בשרוצה [הנפש] לרדת לעולם הזה, משביע אותה הקדוש ברוך הוא לשמר את מצוות התורה ולעשות רצונו, ומוסר לה מאה מפתחות של ברכות של כל יום להשלים את הדרךגות העליונות פחשובן ל'ך ל'ך. שהרי כלם נמסרו לה כדי לתקן בהם את הגן ולעבדה ולשמרה. מארץך - זה גן העדן.

[ומולדתך - זה הגוף, שנקרא עין חיים, שהוא תריסר שבטים עליונים. ומבית אביך - זו השכינה. אביך זה הקדוש ברוך הוא, שנאמר (משלי כח) גזול אביו ואמו אביו ואמו אין פשע וגו'. ואין אביו אלא הקדוש ברוך הוא, ואין אמו אלא כנסת ישראל. אל הארץ אשר ארץך - זה הוא העולם הזה.] [ס"א ומולדתך - זה עין חיים. ומבית אביך - תריסר תחומים, שבטים עליונים. אל הארץ אשר ארץך - זהו העולם הזה]. עד כאן סתרי תורה.

רבי יוסי פתח, (תהלים פד) מה ידידות משכנותיך ה' צבאות. ישי לבני אדם להסתפל בעבודת הקדוש ברוך הוא, שהרי כל בני האדם לא יודעים ולא מסתפלים על מה עומד העולם ועל מה הם קמים. שכאשר ברא הקדוש ברוך הוא את העולם, עשה שמים מאש וממים מערבים יחד, ולא היו קופאים, ואחר כך קפאו ועמדו ברוח עליונה,

אסתחר, בארבע סטרין דעלמא פרישא רגליה. ת"ק פרסי מטלנוי, כל רעותין דאנון פרסין ביה תליין, בד אתער האי, בלהו מתערין בהדיה לית מאן דנפיק מרעותיה. לבתר, בלהו ברעותא חדא בהדיה, קם מלעילא (ס"א נחית) אתנחית במטלנוי לגו ימא. מניה ימא (אתגלי) אתמלניא. איהו מקורא (דכל ר"א לכל) מיין דנבעין. תחותיה מתפלגין כל מימיו דבראשית, שקיו דגנתא ביה תליין.

כל נשמתין דעלמא מניה פרחין. נשמתין אליון עאלין בגנתא לנחמא להאי עלמא. נשמתא כד נפקא אתברכא בשבע ברכין למהוי אבא (ר"א ל"ג לרוחא ורם) לגופא (ולמחיו) בסליקו (דדיוקנא עלאה הוה דכתיב ויאמר יי אל אברהם הא נשמתא עלאה אבא (ר"א ל"ג לרוחא ורם) לגופא בסליקו) דדיוקנא עלאה.

כד בעיא (נפשא) לנחמא להאי עלמא, אומי לה קדשא בריך הוא למיטר פקודי אורייתא ולמעפד רעותיה. ומסר לה מאה מפתחין דברכין דכל יומא לאשלמא לדרגין עלאין פחושפון ל'ך ל'ך, דהא בלהו אתמסר לה בגין לאתקנא בהו לגנתא ולמפלח לה ולנטרא לה. מארץך דא גנתא דעדן.

(ומולדתך דא נופא דאתקרי אילנא דחיי דאיהו תריסר שבטין עלאין. ומבית אביך דא שכניתא. אביך דא קדשא בריך הוא. שנאמר (משלי כח) גזול אביו ואמו ואומר אין פשע וגו'. ואין אביו אלא קדשא ברוך הוא ואין אמו אלא כנסת ישראל. אל הארץ אשר ארץך דא איהו האי עלמא, (נ"א ומולדתך דא אילנא דחיי, ומבית אביך תריסר תחומין שבטין עלאין. אל הארץ אשר ארץך דא איהו האי עלמא), (עד כאן סתרי תורה).

רבי יוסי פתח (תהלים פד) מה ידידות משכנותיך יי צבאות. כמה אית לון לבני נשא לאסתפקלא בפולחנא דקדשא בריך הוא. דהא כל בני נשא לא ידעי ולא מסתפלי על מה קאים עלמא. ואנון על מה קיימין. דכד ברא קדשא בריך הוא עלמא עבד שמיא מאש

כמה יש לבני אדם להסתפל בעבודת הקדוש ברוך הוא, שהרי כל בני האדם לא יודעים ולא מסתפלים על מה עומד העולם ועל מה הם קמים. שכאשר ברא הקדוש ברוך הוא את העולם, עשה שמים מאש וממים מערבים יחד, ולא היו קופאים, ואחר כך קפאו ועמדו ברוח עליונה,

ומשם שתל את העולם לעמד על עמודים, ואותם התומכים לא עומדים אלא ברוח הדין. ובשעה שאותה הרוח עולה, כלם מתרופפים וזעים והעולם רותת. זהו שכתוב (איוב ט) המרגיז ארץ ממקומה ועמודיה יתפלצון. והכל עומד על התורה. שפאשר ישראל משתדלים בתורה, מתקים העולם, ואותם העמודים התומכים קימים במקומם בקיום שלם.

בא ראה, בשעה שמתעורר חצות הלילה והקדוש ברוך הוא נכנס לגן העדן להשתעשע עם הצדיקים, כל האילנות של גן העדן מזמרים ומשפחים לפניו, שכתוב (דברי הימים-א טז) אז ירננו עצי היער מלפני ה' וגו'.

והכרוז קורא בחיל ואומר: לכם אומרים קדושים עליונים, מי מכם שנכנסה רוח לאזניו לשמע, ועיניו פקוחות לראות, ולבו פתוח לדעת, בשעה שהרוח של כל הרוחות מרימה את התבשומות הנשמה, ומשם יוצא הקול של הקולות, הצבאות התפזרו לארבעה רוחות העולם.

א. אחד עולה לצד אחד. ב. אחד יורד לאותו הצד. ג. אחד נכנס בין שנים. ד. שנים מתעוררים [מתעוררים] בשלשה. ה. שלשה נכנסים באחד. ו. אחד מוציא גונים. ז. ששה מהם לצד אחד, וששה מהם יורדים לאותו הצד. ח. ששה נכנסים בשנים עשר. ט. שנים עשר מתעוררים בעשרים ושנים. י. ששה כלולים בעשרה. יא. עשרה עומדים באחד.

וממים מתעורבין פחדא ולא הוו גלדי. ולבתר אגלידו וקיימו ברוחא עלאה ומתמן שתיל עלמא, לקיימא על סמכין, ואנון סמכין לא קיימין אלא בההוא רוחא, ובשעתא דההוא רוחא אסתלק פלהו מרפפין וזעין ועלמא ארתת הדא הוא דכתיב, (איוב ט) המרגיז ארץ ממקומה ועמודיה יתפלצון. וכלא קאים על אורייתא, דכד ישראל משתדלי באורייתא מתקיים עלמא ואנון קיימין וסמכין קיימין באורייתא בקיימא שלים.

הא חזי, בשעתא דאתער פלגות ליליא וקודשא בריך הוא עאל לגנתא דעדן לאשתעשעא עם צדיקיא, פלהו אילנין דבגנתא דעדן מזמרין ומשפחי קמיה. דכתיב, (דברי הימים א טז) אז ירננו עצי היער מלפני יי וגו'.

וכרוזא קרי בחיל ואמר לכוון אמרין קדישין עליונין, מאן מנכון דעייל רוחא באודנוי למשמע, ועינוי פקחין למחמי. ולביה פתוח למנדע, בשעתא דרוחא דכל רוחין ארים בסימו דנשמתא, ומתמן נפיק קלא דקליא, חילין אתבדר לארבע סטרי עלמא.

א חד סליק לסטר חד. ב חד נחית לההוא סטר. ג חד עייל בין תרין. ד תרין מתערין (מתעוררין) בתלת. ה תלת עיילי בחד. ו חד אפיק גוונין. ז שית מנהון לסטר חד, ושית מנהון נחתי לההוא סטר. ח שית עיילי בתריסר. ט תריסר מתערין בעשרין ותריין. י שית פלילין בעשרה. יא עשרה קאים בחד.

א. פ' כתר עליון הנקרא רחא דכל רוחין כשבא להרים מתיקת הנשמה ממקום הבינה: ב. פירוש הנפש אתרביק ברוח: ג. פ' הרוח יורד למטה להתחבר עם הנפש: ד. פ' הנשמה השוכנת בין רוח לנפש: ה. פ' שאו הרוח והנפש מתעוררין בנשמה: ו. פ' נפש רוח ונשמה כלם נכנסים בבינה או הבינה מוציא ניצוצות: ז. פ' אותן שש ניצוצות הראשונות סוכבות למקום התפארת עולם הבנין שש קצוות ושש ניצוצות יורדות למדת מלכות. ר"ל שבע היכולות ממקום שהן באות: ח. פ' אותן שש שהן בו' ספירות עולם הבנין עולים לשם של י"ב הוויות: ט. פ' אותן י"ב הוויות עולים למקום הבינה מקור כ"ב אותיות: י. פ' הו' ניצוצות שבמלכות ר"ל שבעה היכולות כליל בו' ספירות: יא. פירוש העשר ספירות עומדין בחד נקודה עלאה וכלל המאמר להודיענו מעלת הנשמה ומעלת תורתנו הקדושה:

ווי לאַנון דניימי שנתא בחוריהון, לא ידעי
ולא מסתפלן אין יקומון בדינא
דחושפן אתפקד, (דף ע"ב) פד אסתאב גופא,
ונשמתא שטיא על אנפי דאוריא דטיהרא,
וסלקא ונחתא, ותרעין לא מתפתחן,
מתגלגלן פאכנין בגו קוספיתא. ווי לון מאן
יתבע לון, דלא יקומון בעדונא דא בגו דוכתי
דענוגי דצדיקיא, ואתפקדון דוכתייהו.
ואתמסרון בידי דדומה, נחתי ולא סלקי.
עלייהו כתיב, (איוב ז) פלה ענן וילך פן יורד
שאול לא יעלה.

בההיא שעתא אתער שלהובא חד מסטר
צפון ובטש בארבע סטרי עלמא
ונחית ומטי בין גדפי דתרנגולא ואתער ההוא
שלהובא ביה וקרי, ולית מאן דאתער פר
אנון זכאי קשוט דקיימי ואתערו באורייתא.
וכדין קדשא בריה הוא וכל אנון צדיקיא
דבגו גנתא דעדן צייתי לקליהון. כמה דאת
אמר, (שיר השירים ח) היושבת בגנים חברים
מקשיבים לקולך השמיעני:

ויאמר יי אל אכרם, מה כתיב לעילא (בראשית
א) וימת ה' על פני תרח אביו וגו'.
מאי איריא הכא, אלא עד ההוא יומא לא
היה בר נש דמית בחיי אבוי בר דא, וכד
אתרמי אכרם לנורא אתקטיל ה'רן, ובגין דא
נפקו מתמן (מאן קטיל לון לתרו, אלא בינו דרמו אכרם לנורא
דכשראי, אחגלי עליה קדשא בריה הוא ושוכיה, ונתן ה'רן אחוי קאי תמן.
אמרו כשראי בגין וכוותיה דת'רן אשתויב, מי'ד נפק שלהובא דאשא ואוקריה
לתרו, הדא הוא דכתיב וימת ה'רן על פני תרח אביו. ואית דאמרי
נרעא דתרח לית אשא שלמא ביה, אכל נרמי לת'רן לנורא, ואי לא איתוקד
נדע פודאי דלא שלמא נורא בנרעיה, מי'ד רמי לית לת'רן לנורא ואתוקד ות'רה
תרח אבוי קאים תמן הדא הוא דכתיב וימת ה'רן על פני תרח אביו.

אוי לאותם שישנים ושנה
בנחיריהם, לא יודעים ולא
מסתכלים איך יקומו בדין
כשהחשבון נמנה, כשנטמא
הגוף, והנשמה משוטטת על פני
האזיר שמאיר ועולה ויורדת,
והשערים לא נפתחים,
ומתגלגלים פאכנים בתוך
הקלע. אוי להם! מי יבקש אותם
שלא יקומו בתענוג הזה? בתוך
המקומות של ענוגי הצדיקים
ונפקד מקומם. ונמסרים בידי
דומה, יורדים ולא עולים.
עליהם כתוב (איוב ז) פלה ענן וילך
פן יורד שאול לא יעלה.

באותה השעה מתעוררת
שלהבת אחת מצד הצפון, ומכה
בארבעה רוחות העולם, ויורדת
ומגיעה לבין פני התרנגול,
ומתעוררת בו אותה השלהבת
וקורא. ואין מי שמתעורר, פרט
לאותם צדיקי האמת שעומדים
ומתעוררים בתורה. ואז הקדוש
ברוך הוא וכל אותם הצדיקים
שבתוך גן העדן מקשיבים
לקולם, כמו שנאמר (שיר ח)
היושבת בגנים חברים
לקולך השמיעני.

ויאמר ה' אל אכרם. מה כתוב
למעלה? (בראשית יא) וימת ה'רן על
פני תרח אביו וגו'. מה אמר
כאן? אלא עד אותו היום לא
היה אדם שמת בחיי אביו פרט
לזה, וכשנזרק אכרם לאש,
נהרג ה'רן, ומשום זה יצאו משם.
מי ת'רן את ה'רן? אלא ב'רן שהשליכו את אכרם
לאור כשרים, התגלה עליו הקדוש ברוך הוא
והצילו, ות'רן אחיו עומד שם.

אמרו הכשרים, בשביל וכוותו של ה'רן נצול. מי
יצאה שלהבת של אש ושרפה את ה'רן. והו שכתוב
וימת ה'רן על פני תרח אביו. ויש שאמרים שאין
שולמ'ת אש בורעו של תרח, אכל נשליך את ה'רן
לאש, ואם לא יבער, נדע ודאי שאין שולמ'ת האש בורעו. מי'ד השליכו את ה'רן לאש ונשרף, ות'רה תרח אביו עומד שם. והו שכתוב וימת ה'רן על פני
תרח אביו.

בהואו יומא ידעו כל אומנא ולישנא דלא שיוכיה לאברהם אלא קדשא ברך הוא דאיהו ויחידא דעלמא, ונתו מיתין בנייהו למשכניה דאברהם ואמרין ליה חמינו לה, דאת רחין בקדשא ברך הוא דאיהו רבניה דעלמא, אוליה לבננא מאורקד דאת רבע, ועלייהו אמר קרא (תהלים מז) נדיבי עמים נאספו עם אלהי אברהם).

תא חזי, מה כתיב ויקח תרח את אברהם בנו ואת לוט בן הרן וגו'. ויצאו אתם מאור פשדים. ויצאו אתם, אתו מיבעי ליה. דהא כתיב ויקח תרח וגו' מאי ויצאו אתם. אלא תרח ולוט עם אברהם ושרה נפקו דאנון הו עקרא למיפק מגו אנון חייביא, דכיון דחמא תרח דאברהם בריה אשתזיב מגו נורא, אתהדר למעפד רעותיה דאברהם, ובגין כך ויצאו אתם תרח ולוט.

בא ראה מה כתוב, ויקח תרח את אברהם בנו ואת לוט בן הרן וגו', ויצאו אתם מאור פשדים. ויצאו אתם? אתו היה צריך להיות, שהרי כתוב ויקח תרח וגו'. מה זה ויצאו אתם? אלא תרח ולוט עם אברהם ושרה יצאו, שהם היו העקר לצאת מתוך אותם הרשעים. שפיון שראה תרח שאברהם בנו נצל מתוך האש, חזר לעשות את רצונו של אברהם, ומשום כך ויצאו אתם תרח ולוט.

ובשעתא דנפקו מה כתיב ללכת ארצה כנען. דרעותא דלהון הוה למיהף תמן. מפאן אוליפנא כל מאן דאתער לאתדפאה מסייעין ליה. תא חזי, דהכי הוא דכיון דכתיב ללכת ארצה כנען מיד ויאמר יי אל אברהם לך לך, ועד דאיהו לא אתער בקדמיתא לא כתיב לך לך.

ובשעה שיצאו מה כתוב? ללכת ארצה כנען. שרצונם היה ללכת לשם. מפאן למדנו, כל מי שמתעורר להטהר, מסייעים אותו. בא ראה שכך הוא, שפיון שכתוב ללכת ארצה כנען, מיד - ויאמר ה' אל אברהם לך לך. ועד שהוא התעורר בתחלה, לא כתיב לך לך.

תא חזי, מלה דלעילא לא אתער עד דאתער לתתא בקדמיתא על מה דתשרי ההיא דלעילא, ורזא דמלה, נהורא אוכמא לא אתאחיד בנהורא חנורא עד דאיהי אתערית בקדמיתא, פיון דאיהי אתערית בקדמיתא, מיד נהורא חנורא שרייא עלה.

בא ראה, הדבר שלמעלה לא מתעורר עד שמתעורר למטה בראשונה על מה שישרה עליו אותו שלמעלה. וסוד הדבר - האור השחר אינו נאחז באור הלבן עד שהיא מתעוררת בראשונה. כיון שהיא מתעוררת בראשונה, מיד שורה עליה האור הלבן.

וער דא כתיב (תהלים פג) אלהים אל דמי לך אל תחרש ואל תשקט אל. בגין דלא יתפסק נהורא חנורא מעלמא לעלמין. וכן (ישעיה סב) המזכירים את יי אל דמי לכם. בגין לאתערא לתתא במה דישרי אתערוותא

וער זה כתוב (שם פג) אלהים אל דמי לך אל תחרש ואל תשקט אל, כדי שלא יפסק האור הלבן מן העולם לעולמים. וכן (ישעיה סב) המזכירים את ה' אל דמי לכם, כדי לעורר למטה במה שתשרה ההתעוררות שלמעלה.

ותתא בקדמיתא על מה דתשרי ההיא דלעילא, ורזא דמלה, נהורא אוכמא לא אתאחיד בנהורא חנורא עד דאיהי אתערית בקדמיתא, פיון דאיהי אתערית בקדמיתא, מיד נהורא חנורא שרייא עלה.

[מוֹכֵחַ] בְּרֵאשׁוֹנָה, אִזּוּ מִתְעוֹרְרֵת הַתְּעוֹרְרוֹת שְׁלֹמְעֵלָה. בֵּא רֵאָה, כִּינּוֹן שְׁכֵתוֹב וַיִּצְאוּ אֹתָם מֵאוּר כְּשָׂדִים וְגו', מִיָּד - וַיֹּאמֶר ה' אֶל אַבְרָם וְגו'.

וַיֹּאמֶר ה' אֶל אַבְרָם לֵךְ לְךָ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, לֵךְ לְךָ - לְעַצְמְךָ, לְתַמְנָן אֶת עַצְמְךָ, וְלַחֲתוּמָן לְתַמְנָן אֶת דְּרָגָתְךָ. לֵךְ לְךָ - אֵינְךָ אִם כִּדְאִין לְעַמֵּד כְּאִן בֵּין הַרְשָׁעִים הַלְלוּ. וְסוּד הַדְּבָר - לֵךְ לְךָ, שְׁהָרִי הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא גִתָּן לְאַבְרָהָם רוּחַ שֶׁל חֲכָמָה, וְהָיָה יוֹדֵעַ וּמְצַרֵּף [צְנוּרוֹת] צְדָדִי יִשׁוּב הָעוֹלָם, וְהַסְתַּכַּל בָּהֶם וְשָׁקַל בְּמִשְׁקָל וַיִּדַע אֶת הַפְּחוּת הַמְּמַנִּים עַל צְדָדִי הַיִּשׁוּב.

כְּשֶׁהִגִּיעַ לְתוֹךְ נִקְדַּת אֲמִצֵּעַ הַיִּשׁוּב, שָׁקַל בְּמִשְׁקָל וְלֹא הָיָה עוֹלָה בִּידוֹ. הַתְּבוּנָה לְדַעַת אֶת הַכַּח שְׁמַמְנָה עֲלֶיהָ, וְלֹא יָכַל לְהִתְדַבֵּק בְּרִצּוֹנוֹ. שָׁקַל כְּמָה פְעָמִים, וַרְאָה שֶׁהִנָּה מִשֵּׁם נִשְׁתַּל כָּל הָעוֹלָם. הַתְּבוּנָה וְצָרֵף וְשָׁקַל לְדַעַת, וַרְאָה שֶׁהִנָּה הַכַּח הַצְּלִינּוֹן שְׁעָלֶיהָ אֵין לוֹ שְׁעוֹר, עֲמַק וְנִסְתָּר, וְאֵינוֹ כְּמוֹ הַצְּדָדִים שֶׁל דְּרָגוֹת הַיִּשׁוּב.

הַתְּבוּנָה וְשָׁקַל וַיִּדַע שְׁהָרִי כְּמוֹ שְׁמֵהֲנִקְדָּה הֵיחָא אֲמִצֵּעִיתוֹ שֶׁל הַיִּשׁוּב, מְמַנָּה נִשְׁתַּל כָּל הָעוֹלָם לְכָל צְדָדָיו. כִּף גַּם יָדַע שְׁהָרִי הַכַּח שְׁשׁוֹרָה עֲלֶיהָ, מִשֵּׁם יִצְאוּ כָּל שְׂאֵר הַפְּחוּת הַמְּמַנִּים עַל כָּל צְדָדֵי הָעוֹלָם, וְכֻלָּם אַחֲוִיזִים בּוֹ. אִזּוּ (בְּרֵאשִׁית י"א) וַיִּצְאוּ אֹתָם מֵאוּר כְּשָׂדִים לְלַכַּת אֲרָצָה כְּנַעַן.

עוֹד, הַשְּׂגִיחַ וְשָׁקַל וְצָרֵף לְעַמֵּד עַל בְּרוּר הַדְּבָר שֶׁל אוֹתוֹ הַמְּקוֹם וְלֹא הָיָה יוֹדֵעַ, וְלֹא יָכַל לְעַמֵּד עֲלֶיהָ לְהַשִּׁיג. כִּינּוֹן שְׂרָאָה אֶת כַּחוֹ שֶׁל הַמְּקוֹם הַזֶּה וְלֹא יָכַל לְעַמֵּד עֲלָיו, מִיָּד וַיִּבְאוּ עַד חָרָן וַיִּשְׁבוּ שָׁם.

דְּלַעֲלֵא. וְכֵן כִּינּוֹן דְּאֲתַעֵר בְּרַ נֶשׁ אֲתַעֵרוּתָא בְּקַדְמִיתָא כְּדִין אֲתַעֵר אֲתַעֵרוּתָא דְּלַעֲלֵא. תָּא חֲזִי, כִּינּוֹן דְּכִתִּיב וַיִּצְאוּ אֹתָם מֵאוּר כְּשָׂדִים וְגו' מִיָּד וַיֹּאמֶר יי אֶל אַבְרָם וְגו'.

וַיֹּאמֶר יי אֶל אַבְרָם לֵךְ לְךָ, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר לֵךְ לְךָ, לְגַרְמָךְ לְאֲתַקְנָא גַרְמָךְ, (לְאֲתַקְנָא) לְאֲתַקְנָא דְּרֵגָא דִּילָךְ. לֵךְ לְךָ, לִית אַנְתָּ (כ"א כְּדָא) לְמִיָּקָם הַכָּא בֵּין חֲיִיבִין אֲלִין. וְרִזָּא דְּמִלָּה לֵךְ לְךָ (דף עח ע"א) דִּהָא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְהִיב לִיהַ לְאַבְרָהָם רוּחָא דְּחֲכָמָתָא, וְהוּא יָדַע וּמְצַרֵּף (צְנוּרִי) סְטָרֵי דִּיִּישׁוּבֵי עַלְמָא, וְאֲסַתְּפַל בְּהוּ וְאֲתַקַּל בְּתִיקְלָא וַיִּדַע חִילִין דִּי מְמַנָּן עַל סְטָרֵי יִישׁוּבָא.

בְּרַ מְטָא לְגוֹ נְקוּדָה דְּאֲמִצֵּעִיתָא דִּיִּישׁוּבָא תְּקִיל בְּתִיקְלָא וְלֹא הוּא סְלִיק בִּינְדִּיהַ. אֲשַׁגַּח לְמַנְדַּע חִילָא דִּי מְמַנָּא עֲלָהּ וְלֹא יָכִיל לְאֲתַדְּבַקָא בְּרַעוּתֶיהָ, תְּקִיל כְּמָה זְמַנִּין וְחָמָא דִּהָא מִתְּמַן אֲשַׁתִּיל כָּל עַלְמָא, אֲשַׁגַּח וְצָרֵף וְתַקַּל לְמַנְדַּע וְחָמָא דִּהָא חִילָא עֲלָהּ דְּעֲלָהּ לִית לִיהַ שְׁעוֹרָא עֲמִיק וְסַתִּים וְלֹאֵו אִיהוּ כְּגוֹוִי דְּסְטָרֵי דְּרֵגֵי דִּישׁוּבָא.

אֲשַׁגַּח וְתַקִּיל וַיִּדַע דִּהָא כְּמָה דְּמַהֲהִיא נְקוּדָה אֲמִצֵּעִיתָא דִּישׁוּבָא מְנִיהַ אֲשַׁתִּיל כָּל עַלְמָא לְכָל סְטָרֵי. הַכִּי נְמִי יָדַע דִּהָא חִילָא דְּשָׂרֵי עֲלָהּ מִתְּמַן נִפְקוּ כָּל שְׂאֵר חִילִין דְּמְמַנָּן עַל כָּל סְטָרֵי עַלְמָא, וְכֻלְהוּ בִּיהַ אַחֲוִידָן. כְּדִין (בְּרֵאשִׁית י"א) וַיִּצְאוּ אֹתָם מֵאוּר כְּשָׂדִים לְלַכַּת אֲרָצָה כְּנַעַן.

עוֹד אֲשַׁגַּח וְתַקִּיל וְצָרֵף לְמִיָּקָם עַל בְּרִירָא דְּמִלָּה דִּהָהוּא אֲתַר וְלֹא הוּא יָדַע וְלֹא יָכִיל לְמִיָּקָם עֲלָהּ לְאֲתַדְּבַקָא, כִּינּוֹן דְּחָמָא תְּקַפָּא דִּהָאֵי אֲתַר וְלֹא יָכִיל לְמִיָּקָם עֲלֵיהַ מִיָּד וַיִּבְאוּ עַד חָרָן וַיִּשְׁבוּ שָׁם.

מה הטעם של אברהם? אלא שהוא היה יודע ומצא את כל אותם השליטים מנהיגי העולם בכל צדדי הישוב, והיה שוקל ומצא את מנהיגי הפוכים והמזלות שלהם מי הם החזקים אלו על אלו. והיה שוקל את כל ישובי העולם [ולא] והיה עולה בידו. פשהגיע למקום הזה ראה את חזק העמקים ולא יכל לעמד בו. פיון שראה הקדוש ברוך הוא את התעוררותו ותשיבותו, מיד התגלה עליו ואמר לו לך לך, לדעת אותך ולתקן עצמך.

מארצך - מאותו הצד של הישוב שהיית נדבק בו. וממולדתך - מאותה החכמה שאתה מתבונן ושוקל את תולדותך והרגע והשעה והזמן שגולדת בו, ובאותו הפוכב ובאותו המזל. ומבית אביך - שלא תשגח בבית אביך. ואם יש לך שרש להצליח בעולם מבית אביך, משום כך לך לך מהחכמה הזו ומההשגחה הזו בא ראה שפך הוא, שהרי יצאו מאור פשדים והיו בחרן, למה יאמר לו לך לך מארצך וממולדתך? אלא עקר הדבר פמו שנאמר. אל הארץ אשר ארצך. ארצך - מה שלא יכלת לעמד עליו, ולא יכלת לדעת את פח הארץ ההיא שהוא עמק ונסתר.

ואעשה לגוי גדול וגו'. ואעשה - משום שפתוב לך לך. ואברכה - משום שפתוב מארצך. ואגדלה שמך - משום שפתוב ממולדתך. והיה ברכה - משום שפתוב ומבית אביך.

מאי טעמא דאברהם. אלא דאיהו הוה ידע וצריך בכל אנון שלטנין מדברי עלמא בכל סטרי דישובא, והוה תקיל וצריך אנון דשלטין בסטרי דישובא מדברי פכביא ומזליהון, מאן אנון תקיפין אלין על אלין, והוה תקיל כל ישובי דעלמא (ולא) והוה סליק בידוי. פד מטא להאי אתר חמא תקיפו דעמיקין ולא יכיל למיקם ביה. פיון דחמא קדשא בריך הוא אתערותא דיליה ותיאובתא דיליה, מיד אתגלי עליה ואמר ליה לך לך, למנדע לך ולא תקנא גרמך.

מארצך, מההוא סטרא דישובא דהוית מתדבק ביה. וממולדתך, מההוא חכמה דאת משגח ותקיל תולדתא דילך ורגעא ושעתא וזמנא דאתיילידת ביה ובההוא כוכבא ובההוא מזלא. ומבית אביך, דלא תשגח בביתא דאבוך. ואי אית לך שרשא לאצלחא בעלמא מביתא דאבוך, בגין כך לך לך מהחכמה דא ומאשגחותא דא.

תא חזי, דהכי הוא, דהא נפקו מאור פשדים והו בחרן, אמאי יימא ליה לך לך מארצך וממולדתך. אלא עקרא דמלתא כמה דאתמר. אל הארץ אשר ארצך. ארצך מה דלא יכילת למיקם עליה ולא יכילת למנדע חילא דההיא ארעא דאיהו עמיק וסתים:

ואעשה לגוי גדול וגו' ואעשה, בגין דכתיב לך לך. ואברכה, בגין דכתיב מארצך. ואגדלה שמך, בגין דכתיב וממולדתך. והיה ברכה, בגין דכתיב ומבית אביך.

סתרי תורה

וְאֶעֱשֶׂךָ לְגוֹי גָדוֹל הַאִי בְרַכְתָּא חֲדָא, וְאֶבְרַכְךָ תְּרִין, וְאֶגְדְּלָה שְׁמֶךָ תְּלַת, וְהָיָה בְרַכָּה אַרְבַּע. וְאֶבְרַכָּה מְבַרְכִיךָ חֲמִשׁ, וּמְקַלְלֶךָ אָאוּר שִׁית. וְנִבְרַכּוּ בְךָ כָּל מְשֻׁפְחוֹת הָאֲדָמָה הָאֵלֶּיךָ שָׁבַע. פִּינּוֹן דְּאֶתְבְּרַכּוּ בְּאֵלִין שָׁבַע בְּרַכָּאן, מַה כְּתִיב וַיִּלֶּךְ אַבְרָם כְּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֵלָיו יי לְנַחְתָּא לְהָאִי עֲלָמָא כְּמָה דְּאֶתְפַּקְדָּא.

מִיָּד וַיִּלֶּךְ אֲתוּ לוֹט. דָּא אִיהוּ נַחֲשׁ דְּאֶתְלַטְיָא וְאֶתְלַטְיָא עֲלָמָא בְּגִינְיָה דְּאִיהוּ קָאִים לְפַתְחָא לְאַסְטָאָה לְגוּפָא, וְלֹא תַפְעוּל נִשְׁמַתָּא פּוֹלְחָנָא דְּאֶתְפַּקְדַת עַד דִּיעֲבְרוּן עֲלָהּ בְּהָאִי עֲלָמָא תְּלַת עֶשֶׂר שָׁנִין, דְּהָא מִתְרִיסַר שָׁנִין וּלְעֵילָא נִשְׁמַתָּא אֶתְעַרַת לְמַפְלַח פּוֹלְחָנָא דְּאֶתְפַּקְדַת הָדָא הוּא דְּכְתִיב. וְאַבְרָם בֶּן חֲמִשׁ שָׁנִים וְשִׁבְעִים שָׁנָה. שָׁבַע וְחֲמִשׁ תְּרִיסַר אַנּוּן (וּתְרִין עֲלָאִין עֲלִיָּהוּ אַרְבַּע סְרִי אַנּוּן).

וּכְדִין אֶתְחַזִּיאַת נִשְׁמַתָּא בְּהָאִי עֲלָמָא. דְּאִיהִי אֶתְיָא מִחֲמִשׁ שָׁנִים דְּאַנּוּן ת"ק פְּרַסִי דְּאֵילְנָא דְּחַיִי. וְשִׁבְעִים שָׁנָה דָּא אִיהוּ הַהוּא אֵילְנָא מִמֶּשׁ דְּאִיהוּ שְׁבִיעֵאָה לְדַרְגִין וְשִׁבְעִין שָׁנָה אֶתְקָרִי. פְּדִין נִפְקַת מִהַהוּא זוּהָמָא דְּנַחֲשׁ וְעֵאלַת בְּפוֹלְחָנָא קְדִישָׁא הָדָא הוּא דְּכְתִיב בְּצֵאתוֹ מִחֶרֶן (יְמִי ע' שָׁנָה לֹא סְפוּרוֹת חַיִּים מִהַהוּא אַרְבַּע סְרִי) מִהַהוּא רוּגְזָא וְתוּקָפָא דְּהַהוּא (שָׁטוּ) נַחֲשׁ דְּהָיָה אֶסְטִי לִיָּה עַד הַשְּׁתָא לְגוּפָא וְשִׁלְטָא עֲלוּי.

בְּאֵילְנָא שְׁלִטָא עֲרָלָה תְּלַת שָׁנִין. בְּכַר נֶשׁ תְּלַת סְרִי שָׁנִין דְּאֶקְרוּן שְׁנֵי עֲרָלָה, פִּינּוֹן דְּאֶעֱבְרוּ עַל גּוּפָא אַנּוּן שָׁנִין וְאֶתְעַבְרַת (ר"א וְאֶתְעַרַת) נִשְׁמַתָּא לְמַפְלַח פּוֹלְחָנָא קְדִישָׁא, פְּקִידַת לְגוּפָא לְרַעוּתָא טְבָא, לְכַפּוּף לְהַהוּא נַחֲשׁ דְּהָא לֹא יְכִיל לְשִׁלְטָאָה בְּמָה דְּהוּי, דְּכְתִיב וַיִּקַּח אַבְרָם אֶת שְׂרֵי אִשְׁתּוֹ וְגו' (אַבְרָם דָּא י' אֶת שְׂרֵי דָא ה' י' דָּא

סְתָרֵי תוֹרָה
וְאֶעֱשֶׂךָ לְגוֹי גָדוֹל. זֶה בְּרַכָּה אַחַת. וְאֶבְרַכְךָ - שְׁתִּים. וְאֶגְדְּלָה שְׁמֶךָ - שְׁלֹשׁ. וְהָיָה בְּרַכָּה - אַרְבַּע. וְאֶבְרַכָּה מְבַרְכִיךָ - חֲמִשׁ. וּמְקַלְלֶךָ אָאוּר - שֵׁשׁ. וְנִבְרַכּוּ בְךָ כָּל מְשֻׁפְחוֹת הָאֲדָמָה - הֵנָּה שָׁבַע. פִּינּוֹן שֶׁתְּבַרְךָ בְּשָׁבַע הַבְּרִכוֹת הַלְלוּ, מַה כְּתוּב? וַיִּלֶּךְ אַבְרָם כְּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֵלָיו ה', לְרֹדֶת לְעוֹלָם הֵנָּה כְּפִי שֶׁהֲצִטָּוָה.

מִיָּד וַיִּלֶּךְ אֲתוּ לוֹט. זֶה הַנְּחֹשׁ שֶׁתְּקַלֵּל וְהַתְּקַלֵּל הָעוֹלָם בְּגִלְלוֹ, שֶׁהוּא עוֹמֵד לְפַתַח לְהַסְטִין לְגוּף, וְלֹא תַפְעַל הַנְּשֻׁמָּה עֲבוּדָה שֶׁהֲצִטָּוָה עַד שֶׁיַּעֲבְרוּ עָלֶיהָ בְּעוֹלָם הֵנָּה שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנִים. שֶׁהִרִי מִשְׁנַיִם עֶשֶׂר שָׁנִים וְמוֹעֵלָה מִתְעוֹרְרַת הַנְּשֻׁמָּה לְעַבֵּד אֶת הָעֲבוּדָה שֶׁהֲצִטָּוָה. זֶהוּ שְׁכַתּוּב. וְאַבְרָם בֶּן חֲמִשׁ שָׁנִים וְשִׁבְעִים שָׁנָה. שָׁבַע וְחֲמִשׁ הֵם שָׁנִים עֶשֶׂר [וְשְׁנֵי עֲלוּיִים עֲלִיָּהם - אַרְבַּעַת עֶשֶׂר הֵם].

וְאִזְ נִרְאִית הַנְּשֻׁמָּה בְּעוֹלָם הֵנָּה, שֶׁהִיא בְּאָה מִחֲמִשׁ שָׁנִים שֶׁהֵם ת"ק פְּרִסוֹת שֶׁל עֶץ הַחַיִּים. וְשִׁבְעִים שָׁנָה - זֶהוּ אוֹתוֹ אֵילָן מִמֶּשׁ, שֶׁהוּא שְׁבִיעֵי לְדַרְגוֹת וְנִקְרָא שְׁבִיעִים שָׁנָה. אִזְ יוֹצֵאת מְאוּתָהּ זִהְמַת הַנְּחֹשׁ, וְנִכְנָסַת לְעֲבוּדָה הַקְּדוּשָׁה. זֶהוּ שְׁכַתּוּב בְּצֵאתוֹ מִחֶרֶן [יְמִי שְׁבַעִים שָׁנָה לֹא סְפוּרוֹת חַיִּים מְאוּתָם אַרְבַּע עֶשְׂרֵה] מְאוּתוֹ הִרְגֹז וְהַתְּקַף שֶׁל [הַשָּׁטָן] הַהוּא הַנְּחֹשׁ שֶׁהָיָה מְסִית אוֹתוֹ עַד עַכְשָׁיו אֶת הַגּוּף וְשׁוֹלֵט עָלָיו.

בְּאֵיִן שׁוֹלֵטַת עֲרָלָה שְׁלֹשׁ שָׁנִים. בְּאֶדָם שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנִים שֶׁנִּקְרָאִים שְׁנֵי עֲרָלָה. פִּינּוֹן שֶׁעֲבְרוּ עַל הַגּוּף אוֹתָן הַשָּׁנִים וְהַתְּעַבְרָה [ר"א וְהַתְּעוֹרְרָה] הַנְּשֻׁמָּה לְעַבֵּד אֶת עֲבוּדַת הַקְּדוּשׁ, הִיא מְצוּיָה אֶת הַגּוּף לְרַצּוֹן טוֹב, לְהַכְנִיעַ אֶת אוֹתוֹ הַנְּחֹשׁ שֶׁהֵנָּה לֹא יְכוּל לְשִׁלֵּט כְּמוֹ שֶׁהָיָה, שְׁכַתּוּב וַיִּקַּח אַבְרָם אֶת שְׂרֵי אִשְׁתּוֹ וְגו' [אַבְרָם ז' י' אֶת שְׂרֵי ז' ה' י' ז' הַנְּשֻׁמָּה לְנִשְׁמָה, (הוּא נְכַר. ה' ז' הַנְּשֻׁמָּה שֶׁל הַנְּקִבָה)]. זֶה הַגּוּף, שֶׁהוּא

לך לך - עה ע"א

אצל הנשמה כמו נקבה אצל הזכר. ואת לוט בן אחיו - זה (יצר הרע) הנחש שלא זו כל כף מן הגוף, משום הדבקות של הגוף לא כל כף זזים (הזמן הוא) ממנו. אבל התעוררות הנשמה תמיד מלקה אותו ומתרה בו ומוכיחה אותו ומכניעה אותו בעל כרחו, ולא יכול לשלט.

ואת כל רכושם אשר רכשו - אלו המעשים הטובים שעושה אדם בעולם הזה בהתעוררות של הנשמה. ואת הנפש אשר עשו בחרן - אותה הנפש שהיתה בראשונה בדבקות בחברות של הערלה היא עם הגוף ותקן אותה לאחר מפן, שהרי אחר שלש עשרה שנים ומעלה, כשהנשמה מתעוררת לתקן את הגוף, שניהם מתקנים את אותה הנפש שמשתפת עם חזק הנחש ויתשוקתו הרעה. זהו שכתוב ואת הנפש אשר עשו בחרן. ועם כל זה הנשמה מתגברת באותו הנחש לשבר אותו בחזק בשעבוד של תשובה (נ"א בשעבוד של תורה, ומושיך אותו לבתי כנסיות ובתי מדרשות כדי שלא יתגבר על הרוח כבראשונה). זהו שכתוב ויעבר.

(ע"כ סתרי תורה).

רבי שמעון אמר, ואעשך לגוי גדול - מצד הימין. ואברכה - מצד השמאל. ואגדלה שמך - מצד האמצע. והיה ברכה - מצד של ארץ ישראל. הנה פאן פסא של ארבעה עמודים שכלם כלולים באברהם. מפאן והלאה ברכות לאחרים שנונים מפאן, שכתוב ואברכה מברכה. ומקללך אאר ונברכו כך כל משפחת האדמה.

רבי אלעזר היה יושב לפני רבי שמעון אביו, והיה עמו רבי יהודה ורבי יצחק ורבי חזקיה. אמר לו רבי אלעזר לרבי שמעון אביו, זה שכתוב לך לך מארצה וממולדתך, פיון שכלם יצאו ללכת, למה לא נאמר לו שכלם

נשמתא לנשמתא והוא זכר. ה' דא נשמתא נוקבא). דא גופא, דאיהו לגבי נשמתא פנוקבא לגבי דכורא. ואת לוט בן אחיו דא (יצר הרע) נחש דלא אעדי כל כף מן גופא, בגין דדבקותא דגופא לא אעדיו כל כף (ומא ההוא) מניה, אבל אתערוותא דנשמתא אלקי ליה תדיר ואתרי ביה ואוכח ליה וכפיף ליה על פרחיה ולא יכול לשלטאה.

ואת כל רכושם אשר רכשו אלין עובדין טבין דעביד בר נש בהאי עלמא באתערוותא דנשמתא. ואת הנפש אשר עשו בחרן, ההוא נפש דהות בקדמיתא בדבקותא בחברותא דהיא ערלה בהדי גופא ואתקין לה לבתר, דהא לבתר דתליסר שנין וליעלא דנשמתא אתערת לאתקנא לגופא, תרווייהו מתקנין לההיא נפש דמשתתפא בתוקפא דנחש ותאובתיה בישא הדא הוא דכתיב ואת הנפש אשר עשו בחרן. ועם כל דא נשמתא אתקיפת ביה בההוא נחש לתברא ליה בתוקפא בשעבודא דתשובה (נ"א בשעבודא דאורייתא, ואמשוד ליה לגבי בתי כנסיות ובתי מדרשות בגין דלא יתגבר על הרוח כדבקרמיתא) הדא הוא דכתיב ויעבור (עד כאן סתרי תורה).

רבי שמעון אמר ואעשך לגוי גדול מסטרא דימינא. ואברכה מסטרא דשמאלא ואגדלה שמך מסטרא דאמצעיתא. והיה ברכה מסטרא דארעא דישראל. הא הכא כרסייא דארבע סמכין דכלהו כלילין ביה באברהם, מפאן ולהלאה ברכאן לאחריני דמתזני מהכא דכתיב ואברכה מברכה (דף עח ע"ב) ומקללך אאר ונברכו כך כל משפחות האדמה.

רבי אלעזר הוה יתיב קמיה דרבי שמעון אבוי, והווי עמיה רבי יהודה ורבי יצחק ורבי חזקיה. אמר ליה רבי אלעזר לרבי שמעון אבוי, האי דכתיב לך לך מארצה

שמעון אביו, והיה עמו רבי יהודה ורבי יצחק ורבי חזקיה. אמר לו רבי אלעזר לרבי שמעון אביו, זה שכתוב לך לך מארצה וממולדתך, פיון שכלם יצאו ללכת, למה לא נאמר לו שכלם

יצאו? שהרי אף על גב שפתח
היה עובד לעבודה זרה, פיון
שהתעורר בהתעוררות טובה
לצאת עם אברהם, וראינו
שהקדוש ברוך הוא מרצה
מתשובת הרשעים, והתחיל
לצאת, למה לא כתוב לכו לכם?
למה לאברהם לבדו לך לך?

אמר לו רבי שמעון, אם תאמר
שפתח, כשיצא מאור פשדים, זה
היה פני לחזר בתשובה - לא
כף! אלא כשיצא, יצא להנצל,
שכל בני ארצו רצו להרג אותו.
פיון שראו שנצל אברהם, היו
אומרים לתרח: אתה הוא שהיית
מטעה אותו בפסילים הללו.
ומתוך ההפחדה שלהם יצא
תרח. פיון שהגיע לחרון, לא יצא
משם אחר כף, שכתוב וילך
אברהם כאשר דבר אליו ה' וילך
אתו לוט. ואלו תרח לא כתוב [ב]

[ב] אלא ויצא.

פתח ואמר, (איוב לח) וימנע
מרשעים אורם וזרוע רמה
תשבר. הפסוק הזה הקימוהו,
אבל וימנע מרשעים אורם - זה
נמרוד ובני דורו שיצא אברהם
מהם, שהיה אורם. וזרוע רמה
תשבר - זה נמרוד.

דבר אחר וימנע מרשעים אורם
- זה תרח ובני ביתו. אורם - זה
אברהם. לא כתוב האור אלא
אורם, שהיה עמהם. וזרוע רמה
תשבר - זה נמרוד, שהיה מטעה
אחריו את כל בני העולם,
ומשום כף כתוב לך לך, כדי
להאיר לך ולכל אותם שיצאו
ממך מכאן והלאה.

עוד פתח ואמר, (שם לו) ועתה לא
ראו אור בהיר הוא בשחקים
ורוח עברה ותטהרם. ועתה לא
ראו אור - מתי? בשעה שאמר
הקדוש ברוך הוא לאברהם לך
לך מארצך וממולדתך ומבית

וממולדתך, פיון דכלהו נפקו למהך, אמאי
לא אתמר ליה דכלהו יפקון. דהא אף על גב
דתרח הוה פלח לעבודה זרה. פיון דאתער
באתערותא טב למיפק בהדיה דאברהם,
וחמינן דקדשא בריך הוא אתרעי בתיובתא
דחייביא ושרא למיפק אמאי לא כתיב לכו
לכם, אמאי לאברהם בלחודוי לך לך.

אמר ליה רבי שמעון, אי תימא דתרח כד
נפק מאור פשדים בגין לאהדרא
בתשובה הוה, לאו הכי. אלא כד נפק
לאשתזבא נפק, דהווי כלהו בני ארעיה פעאן
למקטליה. פיון דחזו דאשתזיב אברהם הווי
אמרי ליה לתרח, אנת הוא דהוית מטעי לן
באלין פסילין, ומגו דחלא דלהון נפק תרח,
פיון דמטא לחרון לא נפק מתמן לבתר,
דכתיב וילך אברהם כאשר דבר אליו ה' וילך
אתו לוט, ואילו תרח לא כתיב (בית ובלה, אלא ויצא).

פתח ואמר (איוב לח) וימנע מרשעים אורם
וזרוע רמה תשבר. האי קרא אוקמוהו,
אבל וימנע מרשעים אורם, דא נמרוד ובני
דריה דנפק אברהם מנייהו דהוה אורם.
וזרוע רמה תשבר, דא נמרוד.

דבר אחר וימנע מרשעים אורם, דא תרח
ובני ביתיה. אורם, דא אברהם. האור
לא כתיב אלא אורם דהוה עמהון. וזרוע
רמה תשבר, דא נמרוד דהוה מטעי אבתריה
פל בני עלמא, ובגין כף כתיב לך לך. בגין
לאנהרא לך ולכל אנון דיפקון מינה מפאן
ולהלאה.

הו פתח ואמר, (איוב לו) ועתה לא ראו אור
בהיר הוא בשחקים ורוח עברה
ותטהרם. ועתה לא ראו אור, אימתי, בשעתא
דאמר קדשא בריך הוא לאברהם לך לך

אָבִיךָ. בְּהִיר הוּא בִּשְׁחָקִים -
שְׂרָצָה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַדְבִּיק
אֶת אַבְרָהָם בְּאוֹר הַהוּא שְׁלֹמֶלָה
וּלְהַאִיר שֵׁם. וְרוּחַ עֲבָרָה וּתְטַהֵרם
- שְׁהִירי אַחַר כֵּן שָׁבוּ בְּתִשְׁבֻּבָה
תָּרַח וְכָל בְּנֵי בֵיתוֹ (נ"א וְכָל בְּנֵי עִירוֹ).
בְּנֵי בֵיתוֹ (נ"א בְּנֵי עִירוֹ), שְׁכָתוֹב וְאֵת
הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בַּחֲרֹן. תָּרַח,
שְׁכָתוֹב וְאֵתָה תְּבוּא אֶל אַבְתִּיךָ
בְּשָׁלוֹם וּגּוֹ'.

וַיִּלְךְ אַבְרָם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֵלָיו ה' .
אָמַר רַבִּי אֲלֵעָזָר, בֵּא רְאֵה, שְׁהִירי
לֹא כְּתוּב וַיֵּצֵא אַבְרָם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר
אֵלָיו ה' , אֲלֵא וַיִּלְךְ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
לְךָ לְךָ, שְׁהִירי בְּרֵאשׁוֹנָה עָשׂוּ
יִצְיָאָה, שְׁכָתוֹב וַיֵּצְאוּ אִתָּם מֵאוֹר
כְּשָׂדִים לְלֶכֶת אֲרָצָה כְּנַעַן. וְעַכְשָׁו
כְּתוּב וַיִּלְךְ, וְלֹא כְּתוּב וַיֵּצֵא.

כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֵלָיו ה' - שְׁהִבְטִיחַ לוֹ
אֶת כָּל הַהִבְטָחוֹת. וַיִּלְךְ אִתּוֹ לוֹט
- שֶׁהִתְחַבֵּר עִמּוֹ כְּדֵי לְלַמַּד
מִמֶּעֲשָׂיו, וְעַם כָּל זֶה לֹא לְמַד כָּל
זֶה. אָמַר רַבִּי אֲלֵעָזָר, אֲשֶׁרִי
הַצְּדִיקִים שְׁלוֹמְדִים דְּרַכֵּי הַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא כְּדֵי לְלַכֵּת בֵּיהֶם וּלְיָרֵא
מִמֶּנּוּ מֵאוֹתוֹ יוֹם הַדִּין שְׁעֵתִיד
אָדָם לַתַּת דִּין וְחֲשׁוֹבֹן לְקְדוּשׁ-
בְּרוּךְ הוּא.

פָּתַח וְאָמַר, (אִיב לז) בְּיַד כָּל אָדָם
יִחְתּוּם לְדַעַת כָּל אֲנָשִׁי מַעֲשֵׂהוּ.
הַפְּסוּק הַזֶּה בְּאֵרוֹהוּ. אָכֵל בֹּא
רְאֵה, בַּיּוֹם הַהוּא שְׁנִשְׁלָמִים יָמִי
הָאִישׁ לְצֵאת מִן הָעוֹלָם, הַיּוֹם
הַהוּא שֶׁהַגּוֹף נִשְׁפָּר וְהַנֶּפֶשׁ רוֹצָה
לְהַפְרֵד מִמֶּנּוּ, אִזּוּ נִתְּנָת רְשׁוּת
לְאָדָם לְרֵאוֹת מֶה שֶׁלֹּא הִיֵּתָה לוֹ
רְשׁוּת לְרֵאוֹת בְּזִמְנֵן שֶׁהַגּוֹף שֶׁלֹּט
וְעַמֵּד עַל בְּרִיו.

וְאִזּוּ עוֹמְדִים עָלָיו שְׁלִשָּׁה שְׁלִיחִים
וּמְחַשְׁבִּים זְמִיו וְחֲטָאֵיו וְכָל מֶה
שֶׁעָשָׂה בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְהוּא מוֹדֶה
עַל הַכָּל בְּפִיּוֹ, וְאַחַר כֵּן הוּא חוֹתֵם

מֵאֲרָצָךְ וּמִמּוֹלַדְתְּךָ וּמִבֵּית אָבִיךָ. בְּהִיר הוּא
בִּשְׁחָקִים. דְּבַעַא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַדְבָּקָא
לִיָּה לְאַבְרָהָם בְּהוּא אוֹר דְּלַעִילָא וּלְאַנְהָרָא
תְּמָן. וְרוּחַ עֲבָרָה וּתְטַהֵרם. דְּהָא לְבָתָר תְּבוּ
בְּתִיבְתָא תָּרַח וְכָל בְּנֵי בֵיתִיה (נ"א וְכָל בְּנֵי מַאתִיה).
בְּנֵי בֵיתִיה (נ"א בְּנֵי מַאתִיה) דְּכְתִיב וְאֵת הַנֶּפֶשׁ
אֲשֶׁר עָשׂוּ בַּחֲרֹן. תָּרַח, דְּכְתִיב וְאֵתָה תְּבוּא
אֶל אַבְתִּיךָ בְּשָׁלוֹם וּגּוֹ'.

וַיִּלְךְ אַבְרָם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֵלָיו יי. אָמַר רַבִּי
אֲלֵעָזָר תָּא חֲזִי, דְּהָא לֹא פְתִיב וַיֵּצֵא
אַבְרָם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֵלָיו יי. אֲלֵא וַיִּלְךְ. כְּמָה
דְּאֵת אָמַר לְךָ לְךָ, דְּהָא יִצְיָאָה בְּקַדְמִיתָא
עֲבָדוּ דְּכְתִיב וַיֵּצְאוּ אִתָּם מֵאוֹר כְּשָׂדִים לְלֶכֶת
אֲרָצָה כְּנַעַן, וְהִשְׁתָּא כְּתִיב וַיִּלְךְ וְלֹא פְתִיב
וַיֵּצֵא.

כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֵלָיו יי, דְּאַבְטַח לִיָּה בְּכֻלְהוּ
הַבְּטָחוֹת. וַיִּלְךְ אִתּוֹ לוֹט, דְּאֵתְחַבֵּר
עִמִּיה בְּגִין לְמִילַף מַעוּבְדוּי, וְעַם כָּל דָּא לֹא
אוּלִיף פּוּלִי הָאִי. אָמַר רַבִּי אֲלֵעָזָר זְפֹאִין
אַנּוּן צְדִיקָיָא דְּאוּלְפִי אֲרַחוּי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא בְּגִין לְמִיְהוּד בְּהוּ וּלְדַחֲלָא מְנִיָּה מֵהַהוּא
יוֹמָא דְּדִינָא דְּזִמְיָן בְּר נֶשׁ לְמִיָּהב דִּינָא
וְחוּשְׁבָנָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

פָּתַח וְאָמַר, (אִיב לז) בְּיַד כָּל אָדָם יִחְתּוּם
לְדַעַת כָּל אֲנָשִׁי מַעֲשֵׂהוּ הָאִי קָרָא
אוּקְמוּהָ. אָכֵל (דף עט ע"א) תָּא חֲזִי בְּהוּא יוֹמָא
דְּאֲשְׁלִימוּ יוֹמוּי דְּבֵר נֶשׁ לְאַפְקָא מַעֲלָמָא,
הַהוּא יוֹמָא דְּגוּפָא אֲתָפֵר וּנְפִשָׁא בְּעִיָּא
לְאַתְפָּרשָׁא מְנִיָּה, כְּדִין אֲתִיָּהִיב רֶשׁוּ לְבָר
נֶשׁ לְמַחְמִי מֶה דְּלֹא הוּה לִיָּה רֶשׁוּ לְמַחְמִי
בְּזִמְנָא דְּגוּפָא שְׁלֵטָא וְקָאִים עַל בְּרִיָּה.

וְכַדִּין קְיָיְמִי עֲלִיָּה תְּלַת שְׁלִיחֵן וְחֲשָׁבִי יוֹמוּי
וְחוּבּוּי וְכָל מֶה דְּעַבֵּד בְּהָאִי עֲלָמָא, וְהוּא אוּדִי עַל כְּלָא בְּפוּמִיָּה,

עֲלֵיו בְּיָדוֹ. זֶהוּ שְׁפָתוֹב בְּיַד כָּל
אָדָם יַחְתּוֹם. וּבְיָדוֹ כָּל־מִתּוֹמִים
לְדוֹן אוֹתוֹ [בְּאוֹתוֹ ר"א בּוֹת] הַעוֹלָם עַל
הַרְאֵשׁוֹנִים וְעַל הָאֲחֻרּוֹנִים, עַל
חֲדָשִׁים וְעַל יְשֻׁנִים, לֹא נִשְׁכַּח
אֶחָד מֵהֶם. זֶהוּ שְׁפָתוֹב לְדַעַת כָּל
אֲנָשִׁי מַעֲשָׂהוּ. וְכָל אוֹתָם
הַמַּעֲשִׂים שְׁעָשָׂה בְּעוֹלָם הַזֶּה
בְּגוֹף וְרוּחַ, כִּף גַּם נוֹתֵן חֲשׁוֹבוֹן
בְּגוֹף וְרוּחַ בְּטָרֵם יֵצֵא מִן הַעוֹלָם
בֹּא רָאָה כִּמְהָרְשָׁעִים קָשִׁי עֶרְף
בְּעוֹלָם הַזֶּה, כִּף גַּם אֶפְלוּ בְּשַׁעַת
שְׂרוּצִים לְצֵאת מִן הַעוֹלָם הַזֶּה
הֵם קָשִׁי עֶרְף. מִשּׁוֹם כִּף אֲשֶׁרִי
הָאִישׁ שְׁלוֹמֵד בְּעוֹלָם הַזֶּה אֵת
דְּרָכֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּדִי
לְלַכֵּת בְּהֵם. וְהַרְשָׁע, אֵף עַל פִּי
שְׁמִסְתַּכַּל בְּאֵלוֹ [נ"א שְׁמִשְׁתַּדֵּל עִם]
הַצְּדִיקִים, מִקְשָׁה עֶרְף וְלֹא רוּצָה
לְלַמֵּד. וּמִשּׁוֹם כִּף יֵשׁ לְצַדִּיק
לְהַחְזִיק בּוֹ. וְאֵף עַל גִּב שְׁהַרְשָׁע
מִקְשָׁה עֶרְף הוּא, לֹא יַעֲזֹב אוֹתוֹ,
וְיֵשׁ לוֹ לְהַחְזִיק בְּיָדוֹ וְלֹא יַעֲזֹב
אוֹתוֹ. פִּי אִם יַעֲזֹב אוֹתוֹ, יִלְךְ
וַיַּחְרִיב אֵת הַעוֹלָם.

בֹּא רָאָה מֵאֲלִישָׁע שְׁדַחָה אֵת
גִּיחֻזִי. וְכֵן בְּאֲבָרְהָם - כָּל פַּעַם
שְׁלוֹט הִיָּה עִמוֹ, לֹא הִתְחַבֵּר עִם
הַרְשָׁעִים. פִּינֵן שְׁנַפְרֵד מִמֶּנּוּ, מֵה
כְּתוּב? וַיִּבְחַר לוֹ לֹט אֵת כָּל כִּפּוֹר
הַיָּרֵדֵן. וְכְתוּב וַיֵּאֱהֵל עַד סְדוֹם.
מֵה כְּתוּב אַחַר כִּף? וְאֲנָשִׁי סְדוֹם
רָעִים וְחַטָּאִים לֵה' מֵאֵד.

אָמַר רַבִּי אַבְרָהָם, זֶה שְׁאֲמַרְתָּ וַיִּלְךְ
אַבְרָם וְלֹא כְּתוּב וַיֵּצֵא אַבְרָם -
זֶה יָפָה. אֲבָל בְּסוּף הַפְּסוּקִים מֵה
כְּתוּב? בְּצֵאתוֹ מִחֶרֶן. אָמַר רַבִּי
אֶלְעָזָר, כְּתוּב מִחֶרֶן, וְהִצִּיאָה
הִיא מֵאֶרֶץ מוֹלַדְתּוֹ הַיְתֵה
בְּרֵאשׁוֹנָה.

וַיִּקַּח אַבְרָם אֵת שָׂרִי אִשְׁתּוֹ. מֵה
זֶה וַיִּקַּח? אֵלֹא מִשָּׁף אוֹתָהּ
בְּדָבָרִים נְעִימִים, מִשּׁוֹם שְׂאִין
רְשׁוֹת לְאָדָם לְהוֹצִיא אֵת אִשְׁתּוֹ

וּלְכַתֵּר הוּא חֲתִים עֲלֶיהָ בְּיָדֶיהָ, הֲדָא הוּא
דְּכַתִּיב בְּיַד כָּל אָדָם יַחְתּוֹם, וּבְיָדֶיהָ כְּלָהּ
חֲתִימִין לְמִידָן לִיָּה [בְּהוּא ר"א בְּהוּא] עֲלָמָא עַל
קְדָמָאִי וְעַל בְּתָרָאִי עַל חֲדָתִי וְעַל עֲתִיקִי לֹא
אֲתַנְשִׁי חַד מִנִּיָּהּ, הֲדָא הוּא דְּכַתִּיב לְדַעַת
כָּל אֲנָשִׁי מַעֲשָׂהוּ. וְכָל אֲנוּן עוֹבְדִין דְּעַבְד
בְּהָאִי עֲלָמָא בְּגוֹפָא וְרוּחָא הָכִי נָמִי יְהִיב
חוּשְׁבְּנָא בְּגוֹפָא וְרוּחָא עַד לֹא יִפּוּק מֵעֲלָמָא.
הָא חֲזִי, כִּמְהָרְשָׁעִים דְּחִיִּיבִיא אֲקָשִׁי קְדָל בְּהָאִי
עֲלָמָא הָכִי נָמִי אֶפְלוּ בְּשַׁעַתָּא דְּבַעִי
לְנַפְקָא מֵהָאִי עֲלָמָא אֲקָשִׁי קְדָל. בְּגִין כִּף
זְכָאָה הוּא בְּרַשׁ דִּילֵךְ בְּהָאִי עֲלָמָא אֲרַחוּי
דְּקְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגִין לְמִיָּהּ בְּהוֹ. וְחִיִּיבִיא
אֵף עַל גִּב דְּאִסְתַּכַּל בְּהַנִּי [נ"א דְּאִסְתַּכַּל בְּחַדִּי]
צְדִיקִיָּא אֲקָשִׁי קְדָל וְלֹא בַעִי לְמִילָהּ. וּבְגִין
כִּף אִית לִיָּה לְצַדִּיקָא לְמַתְקָה בֵּיהּ וְאֵף עַל גִּב
דְּחִיִּיבִיא אֲקָשִׁי קְדָל הוּא לֹא יִשְׁבּוּק לִיָּה וְאִית
לִיָּה לְאַתְקָפָא בְּיָדֶיהָ וְלֹא יִשְׁבּוּק לִיָּה, דְּאִי
יִשְׁבּוּק לִיָּה יִהְיֶה וַיַּחְרִיב עֲלָמָא.

הָא חֲזִי, מִן אֲלִישָׁע דְּדַחָה לְגַחֲזִי. וְכֵן
בְּאֲבָרְהָם כָּל זְמַנָּא דְּהוּה לֹט בְּהַדִּיָּה לֹא
אֲתַחֲבֵר בְּהַדִּי רִשְׁעִיָּא, פִּינֵן דְּאֲתַפְרֵשׁ מִנִּיָּה
מֵה כְּתִיב וַיִּבְחַר לוֹ לֹט אֵת כָּל כִּפּוֹר הַיָּרֵדֵן,
וְכַתִּיב וַיֵּאֱהֵל עַד סְדוֹם. מֵה כְּתִיב בְּתַרִּיָּה
וְאֲנָשִׁי סְדוֹם רָעִים וְחַטָּאִים לִיָּי מֵאֵד.

אָמַר רַבִּי אַבְרָהָם הָאִי דְּאֲמַרְתָּ וַיִּלְךְ אַבְרָם וְלֹא
כְּתִיב וַיֵּצֵא אַבְרָם שְׁפִיר הוּא. אֲבָל
סוּפָא דְּקָרָא מֵה כְּתִיב בְּצֵאתוֹ מִחֶרֶן. אָמַר
רַבִּי אֶלְעָזָר מִחֶרֶן כְּתִיב וְהִיא יֵצִיאָה מֵאֶרֶץ
מוֹלַדְתּוֹ הוּת בְּקְדָמִיתָא:

וַיִּקַּח אַבְרָם אֵת שָׂרִי אִשְׁתּוֹ. מֵהוּ וַיִּקַּח, אֵלֹא
אֲמָשִׁיף לָהּ בְּמִלִּי מַעֲלִיָּיתָא, בְּגִין דְּלִית
לִיָּה רְשׁוֹ לְבַר נָשׁ לְאַפְקָא אֲתַתִּיָּה לְמִיָּהּ

ללכת לארץ אחרת ללא רצונה. וכן הוא אומר (במדבר כ) קח את הלויים. ומשום כך ויקח אברהם. משך אותה בדברים והודיע לה את דרכי בני הדור כמה הם רעים. ומשום כך ויקח אברהם את שרי אשתו.

ואת לוט בן אחיו. מה ראה אברהם להדביק עמו את לוט? אלא משום שצפה ברוח הקדש שעתיד לצאת ממנו דוד. ואת הנפש אשר עשו בחרן - אלו הגרים והגרות שתקנו את נפשותם. אברהם מגיר אנשים, ושרה מגירת נשים, ומעלה עליהם כאלו עשו אותם.

אמר רבי אבא, אם כך, כמה בני אדם היו, אם תאמר שכלם הלכו עמו? אמר רבי אלעזר, כן, ומשום שכלם ר"א ומשום כך כלם האנשים שהיו הולכים עמו, כלם נקראו עם אלהי אברהם. והיה עובר בארץ ולא היה פוחד, שכתוב ויעבר אברהם בארץ.

אמר לו רבי אבא, אם היה פתוב והנפש אשר עשו בחרן - הייתי אומר כך. אלא כתוב ואת הנפש את - לרבות את הזכות של כל הנפשות שהיו הולכות עמו. שכל מי שמזכה את האחר, אותה הזכות תלויה בו ולא זזה ממנו. מנין לנו? שכתוב ואת הנפש אשר עשו בחרן. הזכות של אותן הנפשות היתה הולכת עם אברהם.

לך לך. אמר רבי שמעון, מה הטעם שהתגלות הראשונה שהתגלה הקדוש ברוך הוא על אברהם פותחת בלך לך, שהרי עד כאן לא דבר עמו הקדוש ברוך הוא. מה הטעם פתח בלך לך?

לך? אלא זה אמרו שרמו בחשבוננו מאה, שהרי למאה שנים נולד לו בן.

בארעא אחרא בלא רעותא דילה. וכן הוא אומר (במדבר כ) קח את אהרן (במדבר ג) קח את הלויים. ובגין כך ויקח אברהם משיך לה במלין ואודע לה ארחהיון דאנון בני דרא כמה בישין. ובגין כך ויקח אברהם את שרי אשתו. ואת לוט בן אחיו. מה חמא אברהם לדבקה עמיה לוט, אלא בגין דצפה ברוח הקדש דזמין למיפק מניה דוד. ואת הנפש אשר עשו בחרן. אליו גרים וגירות דאתקינו נפשייהו, אברהם מגיר גוברין ושרה מגיירת נשין ומעלה עליהוון כאלו עבדו להוון.

אמר רבי אבא אי הכי כמה בני נשא הוו, אי תימא דכלהו אזלו עמיה. אמר רבי אלעזר אין. (ובגין פלהו ר"א ובגין כך פלהו) בני נשא דהוו אזלין עמיה פלהו אקרוון (דף עט ע"ב) עם אלהי אברהם. והיה מעבר בארעא ולא הוה דחיל דכתיב ויעבר אברהם בארץ.

אמר ליה רבי אבא אי הוה כתיב והנפש אשר עשו בחרן הוה אמינא הכי, אלא ואת הנפש פתיב, את לאסגאה זכותא דכלהו נפשאן דהוו אזלי עמיה, דכל מאן דמזכה לאחרא ההוא זכותא תליא ביה ולא אעדי מניה, מנלן דכתיב ואת הנפש אשר עשו בחרן, זכותא דאנון נפשן הוה אזיל עמיה דאברהם.

לך לך. אמר רבי שמעון מאי טעמא דגלויה קדמאה דאתגלי קדשא בריך הוא עליה דאברהם פתח בלך לך, דהא עד הכא לא מליל עמיה קדשא בריך הוא, מאי טעמא פתח לך לך. אלא הא קאמרו דרמז בחושבניה מאה דהא למאה שנין אתייליד ליה בר.

לך? אלא זה אמרו שרמו בחשבוננו מאה, שהרי למאה שנים נולד לו בן.

אָבֵר בַּא תְּרָאָה, כֹּל מַה שֶּׁעָשָׂה
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאַרְץ, הַכֹּל
הוּא סוּד שֶׁל חֻכְמָה. מִשׁוּם
שֶׁאַבְרָהָם לֹא הָיָה דְבוּק בְּקְדוּשׁ-
בְּרוּךְ הוּא אֲזוּ כְּרֵאוֹי, אָמַר לוֹ לֵךְ
לֵךְ. וְזֶה רִמּוֹז לְמִקּוּם הַהוּא
שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְקַרֵּב עִם הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא, וְהִיא הַדְּרָגָה
הֶרְאוּשׁוֹנָה לְהַכְנִס לְקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-
הוּא, מִשׁוּם כִּף לֵךְ לֵךְ.

וּבְהִרְגָה הַזֶּה לֹא יִכּוֹל אַבְרָהָם
לְהִאָחֵז בָּהּ עַד שֶׁיַּכְנִס לְאַרְץ,
שֵׁשׁ יָקֻבֵּל אֶת הַדְּרָגָה הַהִיא.
כְּמוֹ כֵּן כְּתוּב (שְׁמוֹאל א'-ב) וַיִּשְׁאַל
דָּוִד בַּה' לֵאמֹר הֲאֵעֲלֶה בְּאַחַת
מִעָרֵי יְהוּדָה וַיֹּאמֶר ה' עֲלֵה
וַיֹּאמֶר דָּוִד אָנֹכִי אֵעֲלֶה וַיֹּאמֶר
חֲבֵרוֹנָה. וְכִי כִיּוֹן שָׁמַת שְׂאוּל
וְהַמְּלָכוּת רְאוּיָה לְדָוִד, לָמָּה לֹא
קִבַּל אֶת הַמְּלָכוּת מִיָּד עַל כָּל
יִשְׂרָאֵל?.

אֲרֵא הַכֹּל הוּא סוּד שֶׁל חֻכְמָה,
מִשׁוּם שֶׁדָּוִד אֵינֵן לוֹ לְקִבֹּל
מְלָכוּת אֲלֵא עַד שֶׁיִּתְחַבֵּר עִם
הָאֲבוֹת שֶׁהֵם בְּחֵבְרוֹן, וְאֲזוּ יָקֻבֵּל
בָּהֶם מְלָכוּת. וְעַל כֵּן הִתְעַפֵּב שֵׁשׁ
שָׁבַע שָׁנִים, כְּדֵי שֶׁיִּקְבַּל מְלָכוּת
כְּרֵאוֹי, וְהַכֹּל בְּסוּד הַחֻכְמָה וְכֵדֵי
שֶׁיִּתְקַן אֶת מְלָכוּתוֹ. כְּמוֹ כֵּן
אַבְרָהָם לֹא נִכְנַס לְבְרִיתוֹ שֶׁל
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַד שֶׁנִּכְנַס
לְאַרְץ.

רְאֵה מַה כְּתוּב, וַיַּעֲבֵר אַבְרָם
בְּאַרְץ. וַיַּעֲבֵר? וַיֵּלֶךְ הֲיָה צָרִיךְ
לְהִיטֵי! אֲלֵא כָּאֵן הוּא רִמּוֹז הַשֵּׁם
הַקְּדוֹשׁ שֶׁנִּחְתַּם בּוֹ הָעוֹלָם
בְּשִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת חֻקוֹת
שֶׁכָּלֵן בְּשֵׁם הַזֶּה. כְּתוּב כָּאֵן
וַיַּעֲבֵר, וְכְתוּב שֵׁם (שְׁמוֹת לד) וַיַּעֲבֵר
ה' עַל פְּנֵי וַיִּקְרָא.

בְּסִפְרוֹ שֶׁל רַבִּי יִיסָא הִזְקֵן כְּתוּב,
וַיַּעֲבֵר אַבְרָם בְּאַרְץ, וְכְתוּב שֵׁם
(שם לא) אֲנִי אַעֲבִיר כֹּל טוֹבִי. וְהוּא
רִמּוֹז לְקִדְשׁ הָאָרֶץ שֶׁבָּאָה

אָבֵר תָּא חֲזִי, כֹּל מַה דְּעָבִיד קְדָשָׁא בְּרִיךְ
הוּא בְּאַרְעָא כֹּלָא רְזָא דְחֻכְמָתָא אִיהוּ,
בְּגִין דְאַבְרָהָם לֹא הָוָה דְבִיק בֵּיה בְּקְדָשָׁא
בְּרִיךְ הוּא כְּדִין כְּדָקָא חֲזִי, אָמַר לֵיה לֵךְ לֵךְ,
וְדָא רִמּוֹז לְהַהוּא אֲתֵר דְבָעֵי לְאַתְקַרְבָּא בְּהִדְיָה
דְקְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאִיהוּ דְרָגָא קְדָמָאָה
לְאַעֲלָא לְקְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּגִין כִּף לֵךְ לֵךְ.

וְהִיא דְרָגָא לֹא יִכּוֹל אַבְרָהָם לְאַתְאַחֲדָא בֵּיה
עַד דְיִיעוּל לְאַרְעָא דְתַמָּן יִקְבַּל לֵיה
לְהַהוּא דְרָגָא, כְּגוֹוֹנָא דָא כְּתִיב, (שְׁמוֹאל ב ב)

וַיִּשְׁאַל דָּוִד בֵּינִי לְאִמֹר הֲאֵעֲלֶה בְּאַחַת עָרֵי
יְהוּדָה וַיֹּאמֶר יי עֲלֵה וַיֹּאמֶר אָנֹכִי אֵעֲלֶה
וַיֹּאמֶר חֲבֵרוֹנָה. וְכִי כִיּוֹן דְמִית שְׂאוּל
וּמְלָכוּתָא אֲתַחֲזִי לְדָוִד אֲמַאי לֹא קִבִּיל
מְלָכוּתָא מִיָּד עַל כָּל יִשְׂרָאֵל.

אֲרֵא כֹּלָא רְזָא דְחֻכְמָתָא אִיהוּ, בְּגִין דְדָוִד
לִית לֵיה לְקִבֹּל מְלָכוּתָא אֲלֵא עַד

דִּיתְחַבֵּר בְּאַבְהֵן דְאַנּוּן בְּחֵבְרוֹן וְכְדִין בְּהוּ
יָקֻבֵּל מְלָכוּתָא. וְעַל דָּא אֲתַעֲפֵב תַּמָּן שָׁבַע
שָׁנִין בְּגִין דִּיקְבַּל מְלָכוּתָא כְּדָקָא יְאוּת וְכֹלָא
כְּרֵזָא דְחֻכְמָתָא וּבְגִין דִּיתְקַן מְלָכוּתֵיהּ.
כְּגוֹוֹנָא דָא אַבְרָהָם לֹא עָאֵל בְּקִיּוּמָא דְקְדָשָׁא
בְּרִיךְ הוּא עַד דְעָאֵל לְאַרְעָא.

חֲמִי מַה כְּתִיב וַיַּעֲבֵר אַבְרָם בְּאַרְץ. וַיַּעֲבֵר
וַיֵּלֶךְ מִיבְעֵי לֵיה, אֲלֵא הָכָא הוּא רִמּוֹז

שְׁמָא קְדִישָׁא דְאַתְחַתִּים בֵּיה עֲלָמָא בְּשִׁבְעִין
וּתְרִין אַתּוּן גְּלִיפֵן דְכִלְהוּ בְּשְׁמָא דָא. כְּתִיב
הָכָא וַיַּעֲבֵר וְכְתִיב הָתָם (שְׁמוֹת לד) וַיַּעֲבֵר יי עַל
פְּנֵי וַיִּקְרָא:

בְּסִפְרָא דְרַבִּי יִיסָא סָבָא כְּתִיב הָכָא וַיַּעֲבֵר
אַבְרָם בְּאַרְץ וְכְתִיב הָתָם (שְׁמוֹת לג) אֲנִי

אַעֲבִיר כֹּל טוֹבִי. וְהוּא רִמּוֹז לְקְדוּשָׁה דְאַרְעָא
דְאַתִּי מֵאַתֵּר עֲלָאָה כְּדָקָא חֲזִי. עַד מְקוּם

שְׁכֶם עַד אֵלוֹן מוֹרֶה. מִסְטָרָא דָא (ר"א ל"ג דלתתא).
 לְסְטָרָא דָא כְּדָקָא חֲזִי. וְהַפְנַעְנִי אֲזֵי בְּאַרְץ.
 הָא אֲתַמָּר דְּעַד פְּדִין שְׁלֵטָא חוּיָא בִישָׁא
 דְּאֲתַלְטִיָּא וְאִיִּתִי לְוֹטִין עַל עֲלָמָא דְכְּתִיב,
 (בראשית ט) אָרוּר פְּנַעַן עֶבֶד עֲבָדִים יִהְיֶה לְאֶחָיו
 וְכְתִיב, (בראשית ו) אָרוּר אֲתָה מִפְּלֵ הַבְּהֵמָה וְגו'.
 וְתַמָּן אֲתַקְרִיב אֲבָרְהָם לְגַבִּי קְדָשָׁא בְּרִיף
 הוּא. מַה כְּתִיב וַיֵּרָא יְיָ אֶל אַבְרָם הֲכָא אֲתַגְלִי
 לִי מַה דְּלָא הוּא יָדַע הַהוּא חִילָא עֲמִיקָא
 דְּשְׁלֵטָא עַל אַרְעָא. וּבְגִין כֶּף וַיֵּרָא מַה (ד' 9
 ט"ו) דְּהוּא מִתְּפַסִּי מִנִּיהָ.

וּכְדִין וַיִּבֶן שָׁם מִזְבֵּחַ לַיְיָ הַנִּרְאָה אֵלָיו, פִּינּוֹן
 דְּאָמַר לַיְיָ מַהוּ הַנִּרְאָה אֵלָיו. אֵלָא
 הֲכָא אֲתַגְלִי לִי הַהוּא דְּרָגָא דְּשְׁלֵטָא עַל
 אַרְעָא וְעָאֵל בִּיהַּ וְאֲתַקְיִים בִּיהַּ:

וַעֲתַק מִשָּׁם הֶהָרָה. מִתַּמָּן יָדַע הַר יְיָ. וְכִלְהוּ
 דְּרָגִין דְּנִטְיַעִין בַּהִי אֲתַר. וַיֵּט אֶהְלֶה
 בַּה"א כְּתִיב. פְּרִישׁ פְּרִישׁוֹ וְקַבִּיל מַלְכוּ
 שְׁמִיא בְּכִלְהוּ דְּרָגִין דְּאֲחִידֵן בִּיהַּ. וְכִדִּין יָדַע
 דְּקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא שְׁלִיט עַל כְּלָא. וְכִדִּין
 בְּנֵה מִזְבֵּחַ. וְתַרִּין מִדְּבַחַן הוּוּ, בְּגִין דְּהֲכָא
 אֲתַגְלִי לִי הֲדָא קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא שְׁלִיט עַל
 כְּלָא וַיָּדַע חֲכָמָה עֲלָאָה, מַה דְּלָא הוּא יָדַע
 מִקְדָּמַת דְּנָא. וּבְנֵה תַרִּין מִדְּבַחַן חַד לְדְרָגָא
 דְּאֲתַגְלִיָּא וְחַד לְדְרָגָא דְּאֲתַפְסִיָּא.

הָא חֲזִי, דְּהֲכִי הוּא בְּקִדְמִיתָא כְּתִיב וַיִּבֶן שָׁם
 מִזְבֵּחַ לַיְיָ הַנִּרְאָה אֵלָיו וְגו'. וְלִבְתַּר
 כְּתִיב וַיִּבֶן שָׁם מִזְבֵּחַ לַיְיָ סֵתֶם וְלֹא כְּתִיב
 הַנִּרְאָה אֵלָיו. וְכִלָּא רִזָּא דְּחֲכָמָתָא אִיהוּ.
 וְכִדִּין אֲתַעֲטַר אֲבָרְהָם מִדְּרָגָא לְדְרָגָא עַד
 דְּסֻלִּיק לְדְרָגִיָּה הֲדָא הוּא דְּכְּתִיב וַיִּסַּע אֲבָרְם
 הַלּוֹךְ וְנָסוּעַ הַנִּגְבָּה. דָּא דְרוּם דְּהוּא חוּלְקִיָּה
 דְּאֲבָרְהָם. הַלּוֹךְ וְנָסוּעַ דְּרָגָא בְּתַר דְּרָגָא עַד

מִמְקוּם עֲלִיּוֹן פְּרָאוּי. עַד מְקוּם
 שְׁכֶם עַד אֵלוֹן מוֹרֶה, מִצַּד זֶה וְר"א
 ל"ג שְׁלֵטָא) לְצַד זֶה פְּרָאוּי. וְהַפְנַעְנִי
 אֲזֵי בְּאַרְץ, הָרִי נִתְבָּאָר שְׁעַד כְּעַת
 שׁוּלְט הַנְּחַשׁ הָרַע שְׁהִתְקַלַּל
 וְהִבִּיא קְלָלוֹת עַל הָעוֹלָם,
 שְׁפָתוֹב (בראשית ט) אָרוּר פְּנַעַן עֶבֶד
 עֲבָדִים יִהְיֶה לְאֶחָיו, וְכְתוּב (שם א)
 אָרוּר אֲתָה מִפְּלֵ הַבְּהֵמָה וְגו'.
 וְשֵׁם הַתְּקַרְב אֲבָרְהָם לְקְדוּשׁ
 בְּרוּף הוּא. מַה כְּתוּב? וַיֵּרָא ה'
 אֶל אַבְרָם. פֶּאן הַתְּגַלָּה לוֹ מַה
 שְׁלָא הִיָּה יָדַע אוֹתוֹ הַפַּח הַעֲמַק
 שְׁשׁוּלְט עַל הָאָרֶץ. וּמִשׁוּם כֶּף
 וַיֵּרָא, מַה שְׁהִיָּה מְכַסֶּה מִמְּנוּ.

וְאֲזֵי וַיִּבֶן שָׁם מִזְבֵּחַ לַה' הַנִּרְאָה
 אֵלָיו. פִּינּוֹן שְׁאָמַר לַה', מַה זֶה
 הַנִּרְאָה אֵלָיו? אֵלָא פֶּאן הַתְּגַלָּתָה
 לוֹ אוֹתָהּ הַדְּרָגָה שְׁשׁוּלְטָת עַל
 הָאָרֶץ, וְנִכְנַס בַּהּ וְהִתְקַיֵּם בַּהּ.

וַיַּעֲתַק מִשָּׁם הֶהָרָה. מִשָּׁם יָדַע
 הַר ה' וְכִל הַדְּרָגוֹת הַנְּטוּעוֹת
 בְּמְקוּם הַזֶּה. וַיֵּט אֶהְלֶה, כְּתוּב
 בַּה"א. פְּרִישׁ פְּרִישָׁה וְקַבִּיל
 מַלְכוּת שְׁמַיִם בְּכִל הַדְּרָגוֹת
 שְׁאֲחִזוֹת בּוֹ, וְאֲזֵי יָדַע שְׁהַקְדוּשׁ
 בְּרוּף הוּא שׁוּלְט עַל הַכֹּל, וְאֲזֵי
 בְּנֵה מִזְבֵּחַ. וַיִּשְׁנֵי מִזְבְּחוֹת הִיָּה,
 מִשׁוּם שְׁכָאן הַתְּגַלָּה לוֹ שְׁהִיָּה
 הַקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא שׁוּלְט עַל
 הַכֹּל, וַיָּדַע חֲכָמָה הַעֲלִיּוֹנָה מַה
 שְׁלָא הִיָּה יָדַע מִלְּפָנֵי כֵן. וּבְנֵה
 שְׁנֵי מִזְבְּחוֹת - אֶחָד לְדְרָגָה
 הַגְּלוּיָה, וְאֶחָד לְדְרָגָה הַנְּסֻתָה.
 בַּא רְאָה שְׁכָף הִיָּה פְּרָאוּשׁוֹנָה.
 כְּתוּב וַיִּבֶן שָׁם מִזְבֵּחַ לַה' הַנִּרְאָה
 אֵלָיו וְגו', וְאַחַר כֶּף כְּתוּב וַיִּבֶן
 שָׁם מִזְבֵּחַ לַה' סֵתֶם, וְלֹא כְּתוּב
 הַנִּרְאָה אֵלָיו, וְהַכֹּל הוּא סוּד שֶׁל
 חֲכָמָה. וְאֲזֵי הַתְּעַטַּר אֲבָרְהָם
 מִדְּרָגָה לְדְרָגָה עַד שְׁעֲלָה
 לְדְרָגָתוֹ. זֶהוּ שְׁכָתוּב וַיִּסַּע אֲבָרְם
 הַלּוֹךְ וְנָסוּעַ הַנִּגְבָּה. זֶה הַדְּרוּם,
 שְׁהוּא חֲלָקוֹ שֶׁל אֲבָרְהָם, הַלּוֹךְ

דְּסָלִיק לְדָרוּם וְתַמָּן אֲתַקְשֶׁר פְּדָקָא יְאוּת וְסָלִיק לְדַרְגִּיָּה דְדָרוּם. פִּיּוּן דְּאֲתַעְטֹר אַבְרָהָם בְּדַרְגוּי בְּאַרְעָא קְדִישָׁא וְעָאֵל (בְּאַרְעָא) בְּדַרְגָּא קְדִישָׁא, פְּדִין מַה כְּתִיב וַיְהִי רַעַב בְּאַרְץ. דְּלֹא הוּוּ יְדַעֵי יְדִיעָה לְקַרְבָּא לְגַבֵּי דְקַדְשָׁא בְּרִיף הוּא :

וַיְהִי רַעַב בְּאַרְץ, דְּעַד פְּעֵן לֹא הוּוּ חֵילָא דְעַל אַרְעָא יְהִיב תְּקַפָּא וּמְזוּנָא עַל אַרְעָא, בְּגִין דְּעַד לֹא אֲתַקְדִּישַׁת (נ"א אֲתַתְּקַנַּת) וְלֹא קְיִימָא בְּקִיּוּמָא. פִּיּוּן דְּחַמָּא אַבְרָהָם דְּהָא הֵהוּא חֵילָא דְמִמְנָא עַל אַרְעָא לֹא יְהִיב תְּקַפָּא וְחֵילָא קְדִישָׁא פְּדַקְחֻזִּי, פְּדִין וַיִּרְדּ אַבְרָם מִצְרִימָה לְגוּר שָׁם. מִנָּא יַדַּע אַבְרָהָם, דְּכְתִיב לְזַרְעֶךָ נִתְתִּי אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת. פְּדִין יַדַּע אַבְרָהָם דְּהָא אַרְעָא לֹא אֲתַתְּקַנָּא בְּתַקְוִינָא קְדִישָׁא אֲלֵא בְּדַרְגִּין (דְּרַעוּ) קְדִישִׁין דִּיפְקוּן מַגִּיָּה, וּכְדִין יַדַּע אַבְרָהָם רְזָא דְחַכְמַתָּא דְאַרְעָא לֹא תַתְּקַן בְּקְדוּשָׁה אֲלֵא כְדָאמְרִין :

סְתְרֵי תוֹרָה

קְדִישָׁא בְּרִיף הוּא רְמִיז חַכְמַתָּא עַלְאָה בְּאַבְרָהָם וּבִיצְחָק, אַבְרָהָם דָּא נִשְׁמַתָּא לְנִשְׁמַתָּא וְאִיְהִי (ס"א אָב וְרַם), נִשְׁמַתָּה דָּא הִיא שְׂרָה. לוּט דָּא הוּא נַח"ש וּבֵת זִוְגִיָּה דְּהֵהוּא סְמָאל. רִו"ח קְדִישָׁא דָּא יִצְחָק. נִפ"ש קְדִישָׁא דָּא רַבְקָה. יִצְ"ר הֶרַע דָּא רִוּחַ הַבְּהֵמָה, וְעַל דָּא אָמַר שְׁלֹמֹה בְּחַכְמַתִּיהַ (קְהֵלֵת ג) מִי יוֹדַע רִוּחַ בְּנֵי הָאָדָם הָעוֹלָה הִיא וּגו'. נִפְשַׁ הַבְּהֵמִית דָּא נִפְשַׁ מִסְטֵרָא דְיִצְרָר הֶרַע.

וְעַל דָּא אָמְרוּ (נ"א דְּהֵהוּא) דְּאִיְהִי נִשְׁמַתָּא לְנִשְׁמַתָּא אֲתַעְרָא לְגַבְרָא בִּירָא"ה וּבְחַכְמַתָּא, נִשְׁמַתָּא אֲתַעְרָא לְאִינִישׁ בְּבִינָה, הִדָּא הוּא דְכְתִיב, (אֵיּוֹב כח) וַיֹּאמֶר לְאָדָם הֵן יִרְאֵת יְיָ הִיא חַכְמָה וּגו'. נִשְׁמַתָּא אֲתַעְרִי בְּתַשׁוּבָ"ה דְּאֲתַקְרִי בִּינָה

וְנִסּוּעַ דְּרַגְיָה אַחַר דְּרַגְיָה עַד שְׁעָלָה לְדָרוּם וְשָׁם נִקְשֶׁר פְּרָאוּי, וְעָלָה לְדַרְגָּתוֹ שֶׁל הַדָּרוּם. פִּיּוּן שְׂאֲבָרָהּ הִתְעַטֵּר בְּדַרְגָּתוֹ בְּאַרְץ הַקְּדוּשָׁה וְנִכְנַס (בְּאַרְץ) לְדַרְגָּה הַקְּדוּשָׁה, אִז מַה פְּתוּב? וַיְהִי רַעַב בְּאַרְץ, שְׁלֹא הָיוּ יוֹדְעִים יְדִיעָה לְהִתְקַרֵּב אֶל הַקְּדוּשׁ בְּרוּף הוּא.

וַיְהִי רַעַב בְּאַרְץ, שְׁעַד פְּעֵת לֹא הָיָה הַכַּח שְׁעַל הָאָרֶץ נוֹתֵן חֲזֵק וּמְזוּן עַל הָאָרֶץ, מִשּׁוּם שְׁטָרַם הַתְּקַדְּשָׁה (נ"א תְּקַדְּשָׁה) וְלֹא עֲמִידָה בְּקִיּוּם. פִּיּוּן שְׂאֲבָרָהּ רָאָה אֶת אוֹתוֹ הַכַּח הַמְּמַנָּה עַל הָאָרֶץ, לֹא נָתַן חֲזֵק וְכַח קְדוּשׁ פְּרָאוּי, אִז וַיִּרְדּ אַבְרָם מִצְרִיִם לְגוּר שָׁם. מִנָּין יַדַּע אַבְרָהָם? שְׁפִתוּב לְזַרְעֶךָ נִתְתִּי אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת. אִז יַדַּע אַבְרָהָם שֶׁהֵנָּה הָאָרֶץ לֹא נִתְקַנָּה בְּתַקְוִינָא קְדוּשָׁה, אֲלֵא בְּדַרְגָּוֹת (דְּרַעוּת) קְדוּשׁוֹת שְׁיִצְאוּ מִמֶּנּוּ. וְאִז יַדַּע אַבְרָהָם אֶת סוּד הַחַכְמָה, שְׁהָאָרֶץ לֹא תַתְּקַן בְּקְדוּשָׁה, אֲלֵא כְפִי שְׂאֲמַרְנוּ.

סְתְרֵי תוֹרָה

הַקְּדוּשׁ בְּרוּף הוּא רוּמֵז חַכְמָה עֲלִיּוּנָה בְּאַבְרָהָם וּבִיצְחָק. אַבְרָהָם זוֹ הַנִּשְׁמָה לְנִשְׁמָה וְהִיא (ס"א אָב וְרַם), וְהַנִּשְׁמָה הַזֹּוּ הִיא שְׂרָה. לוּט זֶה הוּא הַנַּח"ש וּבֵת זִוְגוֹ שֶׁל הַסְמָאל הֵהוּא. רִו"ח הַקְּדוּשָׁה זֶה יִצְחָק. נִפְשַׁ הַקְּדוּשָׁה זוֹ רַבְקָה. יִצְ"ר הֶרַע זוֹ רִוּחַ הַבְּהֵמָה, וְעַל זֶה אָמַר שְׁלֹמֹה בְּחַכְמָתוֹ (קְהֵלֵת ג) מִי יוֹדַע רִוּחַ בְּנֵי הָאָדָם הָעוֹלָה הִיא וּגו'. נִפְשַׁ הַבְּהֵמִית זוֹ הַנִּפְשַׁ מִצְד הַיִּצְרָר הֶרַע.

וְעַל זֶה אָמְרוּ (שְׁהֵהוּא) שְׁהַנִּשְׁמָה לְנִשְׁמָה הַזֹּוּ מְעוֹרְרַת אֶת הָאִישׁ בִּירָא"ה וּבְחַכְמַתָּה. הַנִּשְׁמָה מְעוֹרְרַת אֶת הָאִישׁ בְּבִינָה. זֶהוּ שְׁפִתוּב (אֵיּוֹב כח) וַיֹּאמֶר לְאָדָם הֵן יִרְאֵת ה' הִיא חַכְמָה וּגו'. הַנִּשְׁמָה מְעוֹרְרַת בְּתַשׁוּבָ"ה שְׁנִקְרָאת בִּינָה וּנְקָרָאת שְׂרָה. וְרוּחַ הוּא הַקוּ"ל, וְנִקְרָא דַּעַת,

ומעוררים את האיש שקולו עולה בתורה, ונקרא תורה שבכתב, והנפש השכלית מתעוררים ממנה מעשים טובים.

ובדגמה הזו ברא את הגוף מארבעה יסודות - אש ורוח ועפר ומים, כמו שהיא נשמה לנשמה, נשמה ורוח ונפש. מים זה זכר, וזהו המים המתוקים של קדושה. ויש מים המאירים שהם יצר הרע. יש אש קדושה נקבה, ויש אש נכריה, אש זרה. ועל זה כתוב ואל יבא בכל עת אל הקדש, שהיא נקבה מיצר הרע. רוח קדושה היא זכר. יש רוח טמאה, זה יצר הרע, שנאמר (ישעיה יד) כי משרש נחש יצא צפע. יש עפר קדוש ויש עפר טמא.

ועל זה, הנשמה שהיא תשובה, מתגברת באותו הנחש לשבר אותו בשעבוד של תשובה, ומושך אותו לבתי כנסיות ובתי מדרשות, ואותם ארבעת היסודות מתפשטים לכ"ב אותיות, אחה"ע בומ"ף גיכ"ק דטלנ"ת זסשר"ץ.

ויעבר אכרם בארץ עד מקום שכם - זה בית הכנסת, מקום דיור השכינה שם, כמו שנאמר (בראשית מח) ואנ"ל נתתי לך ש'כ"ם אחד. זו שכינה שראוייה לו, הואיל ונקרא צדיק, שהרי הצדק אין דיורה אלא עם צדיק, וזהו עד מקום שכם. עד אלון מורה - אלו בתי מדרשות שלומדים ומורים שם תורה ברבים.

והכנעני אז בארץ - אז נמתק ונתקן יצר הרע בגוף בעל כרחו. ששמות רבים יש לו, ומשום כך [חור] נזכר בשמות רבים. אז בארץ, ודאי, ונכנע בזה, משום שאז הגוף בזמן שלא בטל ממנו אותו הנחש כל כך, משום דבקות הגוף אז הכנעני אז בארץ. למה נקרא כנעני? שמסובב את הגוף לדינים רעים. והנשמה עומדת בעולם הזה כראוי כדי לזכות בה, אחר כך יוצאת מן העולם הזה. אם זוכה -

ואקרי שר"ה. ורו"ח הוא הקו"ל ואתקרי דעת ואתקרי לאיניש די סליק קליה באורייתא, ואתקרי תורה שבכתב, ונפש השכלית אתער מניה עובדין טבין.

ובדוגמא דא ברא גופא מארבע יסודות אש ורוח ועפר ומים כגוונא דהוא נשמתא לנשמתא נשמה ורוח ונפש. מים דא דכר ודא הוא מים מתיקי דקדושה, ואית מים המאירים דאנון יצר הרע. אית אשא קדישא נוקבא ואית אשא נוכראה אש זרה, ועל דא כתיב ואל יבא בכל עת אל הקדש, דאיהי נוקבתא מן יצר הרע. רוח קדישא איהו דכר. אית רוח מסאבא דא יצר הרע שנאמר (ישעיה יד) כי משרש נחש יצא צפע. אית עפר קדישא ואית עפר מסאבא.

ועל דא נשמתא דאיהי תשובה אתקיפת ביה בההוא נחש לתברא ליה בשעבודא דתשובה ואמשיף ליה לבתי כנסיות ולבתי מדרשות, ואנון ארבע יסודי מתפשטין לעשרין ותרין אתוון אחה"ע בומ"ף גיכ"ק דטלנ"ת זסשר"ץ. (עד כאן גליון):

ויעבר אכרם בארץ עד מקום שכם. דא בי כנישתא אתר דדיורא דשכינתא תמן כמא דאת אמר, (בראשית מח) ואנ"ל נתתי לך ש'כ"ם אחד, דא שכינתא דאתחזי ליה הואיל ואתקרי צדיק, דהא צדק לאו דיורה אלא בהדי צדיק, ודא הוא עד מקום שכם. עד אלון מורה אלו בתי מדרשות דאולפין ומורים תמן תורה ברבים.

והכנעני אז בארץ. כדן אתפסם ואתתקן יצר הרע בגופא בעל כרחיה. דסגיאין שמקן אית ליה, ובגיני כך (אתתדר) אדפר בשמקן סגיאין. אז בארץ ודאי ואתכפא בהאי, בגין דכדין איהו גופא בזמנא דלא אתעבר מניה ההוא נחש כל כך, בגין דבקותא דגופא כדין הכנעני אז בארץ, אמאי אקרי כנעני, דאסחר גופא לדינין בישין.

ונשמתא קיימא בהאי עלמא כדקא יאות בגין למזכי בה, ששמות רבים יש לו, ומשום כך [חור] נזכר בשמות רבים. אז בארץ, ודאי, ונכנע בזה, משום שאז הגוף בזמן שלא בטל ממנו אותו הנחש כל כך, משום דבקות הגוף אז הכנעני אז בארץ. למה נקרא כנעני? שמסובב את הגוף לדינים רעים. והנשמה עומדת בעולם הזה כראוי כדי לזכות בה, אחר כך יוצאת מן העולם הזה. אם זוכה -

עולה למקומה שמשם יצאה, שכתוב אל מקום המזבח אשר עשה שם בראשונה. וכתוב עד המקום אשר היה שם אהלה בתחלה. אהלה בתחלה. אהלה"ה בה"א.

ובעתה היא עומדת בין לעלות למעלה ובין לרדת למטה, [שכתוב] בין בית אל ובין העי. אם זוכה - עולה אל מקום המזבח אשר עשה שם וגו'. מי עשה ואיזה מזבח? אלא אשר עשה שם זה הקדוש ברוך הוא, שעשה שם את המזבח הזה ותקן אותו על שמים עשרה אבנים למספר שבטי בני יעקב אשר היה דבר ה' אליו לאמר ישראל יהיה שמך ודאי.

והמזבח הזה עשה שם בראשונה כאשר נברא העולם העליון, [עליון] הטמיר של כל העולמות, ומיכאל הפהן הגדול עומד ומקריב עליו קרבנות של נשמות. ביון שעולה לשם נשמה מה כתוב? ויקרא שם אברם בשם ה'. הנשמה קוראת שם ונצרת בצרור החיים.

וכך זה אם צדיק בעולם הזה לתקן הגוף פראוי ולהקניע [ולאסוף] החזק של אותו המקלל. עד שנפרד ממנו מה כתוב? ויהי ריב בין רעי מקנה אברם ובין רעי מקנה לוט [וה יצר הרע], שבכל יום יום בעולם הזה הם מסייעים ומנהיגים את הנשמה, והם מסייעים ומנהיגים את היצר הרע, הם מקטרגים בקטרוג אלו עם אלו, וכל האיברים של הגוף בצער ביניהם, בין הנשמה לאותו הנפש שגלחמים בקרב בכל יום.

מה כתוב? ויאמר אברם אל לוט. הנשמה חוזרת ליצר הרע ואומרת לו, אל נא תהי מריבה ביני ובינך ובין רעי ובין רועיך, הצדדים שלי והצדדים שלך, פי אנשים אחים אנחנו. יצר הטוב ויצר הרע קרובים זה עם זה. זה לימין וזה לשמאל.

הלא כל הארץ לפניך הפרד נא מעלי. סגיאיין תייבנא אנון

לבתר פד נפקת מהאי עלמא אי זכאת סלקא לאתרה דנפקת מתמן דכתיב אל מקום המזבח אשר עשה שם בראשונה וכתוב אל המקום אשר היה שם אהלה בתחלה. אהלה בתחלה. אהלה"ה בה"א.

והשפתא איהי קנימא בין לסלקא לעילא ובין לנחתא לתתא. (דכתיב) בין בית אל ובין העי. אי זכאת סלקא אל

מקום המזבח, אשר עשה שם וגו'. מאן עשה ומאן מזבח. אלא אשר עשה שם, דא קדשא בריך הוא. דאיהו עבד תמן האי מזבח ואתקין לה על תריסר אבנין למספר שבטי בני יעקב אשר היה דבר יי אליו לאמר ישראל יהיה שמך ודאי.

ומזבח דא עשה שם בראשונה פד אתברי עלמא עלאה (עלאה) טמירא לכל עלמין, ומיכאל"ל פהנא רבא קאים ומקריב עלה קרבנין דנשמתין, ביון (דף 9 ע"ב) דנשמתא סלקא תמן מה כתיב ויקרא שם אברם בשם יי, נשמתא קארי תמן ואצירא בצרורא דחיי.

וכל דא, אי זכאה בהאי עלמא לאתקנא גופא כדקא יאות ולאפפיא (ולאספיא) תקפא דההוא לטייא, עד דאתפרשא מניה מה כתיב, ויהי ריב בין רועי מקנה אברם ובין רועי מקנה לוט (דא יצר הרע), דבכל יומא ויומא בהאי עלמא, אנון סיען ומנהיגין דנשמתא, ואנון סיען ומנהיגין דיצר הרע, אנון בקטרוגא מקטרגין אליון באליון, וכל שייפין דגופא בצערא ביניהו בין נשמתא וההוא נחש דקא מגיחין קרבא בכל יומא.

מה כתיב ויאמר אברם אל לוט. נשמתא אהדרא לגבי יצר הרע ואמר ליה, אל נא תהי מריבה ביני ובינך ובין רועי ובין רועיך, סטרין דילי וסטרין דילך. פי אנשים אחים אנחנו, יצר טוב ויצר הרע קריבין דא בדא, דא לימינא ודא לשמאלא.

הלא כל הארץ לפניך הפרד נא מעלי. סגיאיין תייבנא אנון

מה כתוב? ויאמר אברם אל לוט. הנשמה חוזרת ליצר הרע ואומרת לו, אל נא תהי מריבה ביני ובינך ובין רעי ובין רועיך, הצדדים שלי והצדדים שלך, פי אנשים אחים אנחנו. יצר הטוב ויצר הרע קרובים זה עם זה. זה לימין וזה לשמאל.

הלא כל הארץ לפניך הפרד נא מעלי. רבים הרשעים בעולם, לך ושוטט אחריהם והפרד מעמי.

בעלמא, זיל ושוט אַבְתְּרִיָהּ ואתְפָרְשׁ מעמי. אם השמאל ואימינה וגו'. ואוכח ליה ואַעֲיֵק ליה בכמה קרבינ דַּעְבִּיד בהדיה בכל יומא, עד דכתיב ויפָרְדוּ איש מעל אחיו.

בין דמתְפָּרְשִׁין דא מן דא מה פתיב, אכרם ישב באַרְץ כנען. אתְיִשְׁבַת נשְׁמַתָא באנון צדיקנא בישובא טב בשלם. ולוט ישב בערי הפכר, ההוא לטנא מקטרגא אזיל לקטרגא ולאֲתַחֲבְרָא באַתְר דחַיִּיבָא תַּמָּן דכתיב וַיֵּאֱהֶל עַד סְדוֹם. מה כתיב בתריה ואנשי סדם רעים וחטאים לני מאד. תַּמָּן שְׂרִיָא וְשׁוּי דַּיְוִרִיהּ בַּיְנֵיהּ לַאֲתַחֲבְרָא בְּהוּ לַאֲסֻטָּאָה לֹזֵן וְלַאֲבֻבְדָא לֹזֵן. (ואכרם בעובדין מבינ בתשובה באורייתא) (חסר) (ס"א בעובדין בישין).

(כיון דאשתארת נשמתא כלא מקטרגא ואתדכי גופא מההוא זוטא, מינ קדשא ברין הוא אשרי דיוריה בהדיה וירית אחסנתא עלאה ותתאה, ואית ליה ניקחא בין צדיקנא, וההוא לטנא בין אנון רשיעניא הטאן בהדיה, עד דלא הוה פורקנא לחוביהו).

(מה כתיב וישמע אכרם כי נשכה אחיו. וישמע אכרם דא נשמתא דאשתארת בדכיו כגופא. כי נשכה אחיו, דא יצר הרע דנשכה בין אנון חייבא בחובין סניאין. ונרק את חניכיו ולידי ביתו, אליו אנון צדיקניא דלעאן באורייתא דאנון שייפי דגופא וריון למיהד בהדיה שמנה עשר ושלש מאות, אליו רמ"ח שייפין דגופא, ושבעין דרוזא דנשמתא דנפקא מתמן). בכללא אַזְדַּרְזוּ לְמַהֲדָה תַּמָּן לַגְבִּי אַנּוּן חַיִּיבָא לַאֲתַבָּא לֹזֵן (מחובין) מחוביהוּן.

מה כתיב וירדה עד דן. רדיף אַבְתְּרִיָהּ וואדע לון דינא דההוא עלמא ועונשא דגיהנם, ולא יחייב דמיכו לעיניה ביממא ובלייליא עד דאוכח לון לאנון חייבין ואתיב לון בתויבתא לגבי קדשא ברין הוא. מה כתיב וישב את כל הרכוש, אתיב לון בתויבתא שלימא כדקא יאות.

וגם את לוט אחיו וגו'. אפלו לההוא יצר הרע אתקיה בהדיה עד דאכפנייה בעל פרחיה (ולא) ואמתיק ליה כדקא חזי. כלא אתיב בתויבתא שלימא כדקא יאות, בגין דלא אשתכח יממא ולייליא עד דאוכח לון ורדה לון על ההוא חובא דחאבו עד דתאבו בתויבתא שלימא כדקחזי.

וגם את לוט אחיו וגו' - אפלו את אותו יצר הרע מחזיק וממתיק אותו פראוי. והכל משיב בתשובה שלמה פראוי, מפיון שלא ישקט יומם ולילה, עד שמוכיח אותם ורודף אותם על אותו החטא שחטאו עד

אם השמאל ואימינה וגו'. ומוכיח אותו ומציק לו בכמה קרבות שעושה עמו בכל יום, עד שכתוב ויפָרְדוּ איש מעל אחיו. בין שנפָרְדִים זה מזה מה כתוב? אכרם ישב באַרְץ כנען. מתישבת הנשמה עם אותם הצדיקים בישוב טוב בשלום. ולוט ישב בערי הפכר. אותו המקלל המקטרג הולך לקטרג ולהתחבר במקום שהרשעים שם, שכתוב וַיֵּאֱהֶל עַד סְדוֹם. מה כתוב אחריו? ואנשי סדם רעים וחטאים לה' מאד. שם שרוי ושם דיורו ביניהם להתחבר עמהם להסיט אותם ולאבד אותם. (ואכרם במעשים טובים, בתשובה ובתורה) (חסר) (במעשים רעים).

(כיון שנשאתר הנשמה בלי מקטרג ונותר הגוף מאותה התורה, מינ הקדוש ברין הוא משרה את דיורו עמו ויורש נחלה עליונה ותחתונה, וש לו נחת בין הצדיקים. ותקלל ההוא בין אותם הרשעים חוטאים עמו, עד שאין פדות לחטאייהם.) (מה כתוב? וישמע אכרם. זו הנשמה שנשארה בגוף הגוף. כי נשכה אחיו - זה יצר הרע שנשכה בין אותם הרשעים בחטאים רבים. ונרק את חניכיו ולידי ביתו - אלו הם הצדיקים שעוסקים בתורה, שהם האכרים של הגוף הוריים ללכת עמו. שמנה עשר ושלש מאות - אלו רמ"ח איברי הגוף, ושבעים של סוד הנשמה שיוצאת משם.) בכלל מַזְדַּרְזוּ לְלַכְתָּ לְשֵׁם לְאוֹתָם הַרְשָׁעִים לְהַשִּׁיב אוֹתָם [מַחְטָאִים] מַחְטָאִיהֶם. מה כתוב? וירדה עד דן. רודף אחריהם ומודיע להם את דין העולם ההוא וענש הגיהנם, ולא נותן שנה לעינו ביום ובליילה עד שמוכיח אותם את אותם הרשעים, ומשיב אותם בתשובה לקדוש-ברוך-הוא. מה כתוב? וישב את כל הרכש. השיב אותם בתשובה שלמה פראוי.

עד שפכניעו בעל פרחו (ולא) וממתיק אותו פראוי, מפיון שלא ישקט יומם ולילה, עד ששבים בתשובה שלמה פראוי.

חזרנו לְדַבְרִים הָרְאוּשִׁים שֶׁל
הַפְּרָשָׁה. כְּתוּב (שיר ג) מְצִאוּנִי
הַשְּׂמָרִים הַסְּבָכִים בְּעִיר וְגו'.

[שנינו, כְּדָגְמָה שְׂרָמוּ בְּאֵבְרָהִם וְיִצְחָק וְשָׂרָה וְרַבְקָה
יְהו"ה, כְּדָגְמָה הָיוּ רְמוּז בַּסּוּק הַזֶּה (רות א) וְשֵׁם
הָאִישׁ אֱלִימֶלֶךְ וְשֵׁם אִשְׁתּוֹ נַעֲמִי וְשֵׁם שְׁנֵי בָנָיו
מַחֲלוֹן וְכַלְיוֹן אֶפְרַיִם. אֱלִימֶלֶךְ הוּא הַנְּשֻׁמָּה לְנִשְׁמָתָה.
נַעֲמִי הוּא הַנְּשֻׁמָּה. וְלָמָּה נִקְרְאתָ נַעֲמִי? מִשּׁוּם
(תהלים ז) וְיְהִי נַעֲמִי ה' אֱלֹהֵינוּ. מַחֲלוֹן הוּא רֹחַם
הַקִּדְשׁ. וְלָמָּה נִקְרָא מַחֲלוֹן? שֶׁמַּחֲלֵל לוֹ הַקִּדְוֶשׁ בְּרוּךְ
הוּא. רו"ת הוּא הַנֶּפֶשׁ הַקִּדְוֶשָׁה. וְלָמָּה נִקְרְאתָ רו"ת?
עַל שֵׁם תו"ר. כְּלִיּוֹן הוּא רֹחַם הַבְּהֵמָה, וְעַל זֶה אָמַר
שְׁלֹמֹה עָלָיו הַשְּׁלוֹם (קהלת ג) רֹחַם הַבְּהֵמָה. זֶה
יֵצִיר הַרְעִי. עֲרַפְ"ה הוּא נֶפֶשׁ הַשְּׂמָאֵל, בַּת זַוְיָה שֶׁל עַרְפָּה
הַיֵּצֵר הַרְעִי. וְלָמָּה נִקְרְאתָ עֲרַפְ"ה? מִשּׁוּם כִּי עִם קִשָּׁה

עֲרַף הוּא.

אִם זָכָה אָדָם - עוֹלָה הַנְּשֻׁמָּה הַעֲלִינָה, וְאִם לֹא -
מִסְתַּלְקִים אוֹתָם דּוֹבְרֵי הַנְּשֻׁמָּה וְהַרוּחַ, וְנִשְׁאַרְתָּ
הַנְּשֻׁמָּה הַעֲלִינָה וְהַנֶּפֶשׁ הַשְּׂכֵלִית. מִה כְּתוּב? (רות
א) וַתֵּצֵא מִן הַמָּקוֹם אֲשֶׁר הִתְהַוְּתָה שָׂמָה וְשִׁתִּי בַלְתִּיהָ
עִמָּה. וְהָאִמֶר נַעֲמִי לְכַלְתִּיהָ שְׂבָנָה בְּנִתִּי וְגו'. וְהָאִמֶר
רוּחַ אֵל תִּפְגְּעֵנִי כִּי וְגו'. וְעֲרַפְ"ה שְׂבָנָה לְעִמָּה
וְלֹאֲלִהִיהָ].

שְׁנִינוּ. עֲשֵׂה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעֲלָה כְּמוֹ
יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מִטָּה, בְּחוֹמוֹת
וּמְגִדָּלִים וּפְתָחִים פְּתוּחִים,
וְאוֹתָן הַחוֹמוֹת שֶׁשֵׁם יֵשׁ עֲלֵיהֶם
שׁוֹמְרִים שְׁשׁוּמְרִים אֶת הַשְּׁעָרִים
שֶׁל אוֹתָן הַחוֹמוֹת, שְׂבָנָה,
(ישעיה סב) עַל חוֹמֹתֶיךָ יְרוּשָׁלַיִם
הַפְּקֻדֹתַי שְׁמָרִים וְגו'. וּמִיכָאֵל
כִּהֵן גְּדוֹל עֲלִיּוֹן מִכָּלֶם, שׁוֹמֵר
פְּתָחִים שֶׁל אֵלֹהֵי הַחוֹמוֹת.

הַנְּשֻׁמָּה [שְׁנִינוּרְאָתָה נַעֲמִי], כְּשִׁיּוֹצֵאת
מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, אִם זָכָה -
נִכְנָסֶת לְגַן הָעֵדֶן שֶׁל הָאָרֶץ
שְׁנִיטַע הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְרוּחוֹת
הַצְּדִיקִים כְּמוֹ אוֹתוֹ גַּן עֵדֶן
שֶׁל מַעֲלָה, וְשֵׁם כָּל הַצְּדִיקִים שֶׁל
הָעוֹלָם.

וּבְשֵׁהַנְּשֻׁמָּה יוֹצֵאת מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, נִכְנָסֶת לְמַעְרַת הַמַּכְפֵּלָה שֶׁשֵׁם הוּא פְּתַח גַּן הָעֵדֶן. פּוֹגֶשֶׁת
בְּאֵדָם הָרְאוּשׁוֹן וּבְאוֹתָם הָאֲבוֹת שֶׁשֵׁם. אִם הִיא זָכָה - שְׂמָחִים בָּהּ וּפּוֹתְחִים לָהּ פְּתָחִים וְנִכְנָסֶת,
וְאִם לֹא - דוֹחִים אוֹתָהּ הַחוּצָה [וְמָה הִיא אוֹמֶרֶת כְּשֶׁרוּחִים אוֹתָהּ הַחוּצָה? (שיר ג) מְצִאוּנִי הַשְּׂמָרִים וְגו'. וְהוֹלְכֶת. אַחַר שְׁהוֹלְכֶת

אֶהְדָרְנָא לְמִילֵי קַדְמָאֵי דְפְרָשְׁתָּא. כְּתוּב (שיר השירים ג) מְצִאוּנִי
הַשׁוֹמְרִים הַסּוּבְכִים בְּעִיר וְגו'. (תַּנּוּן בְּדוֹגְמַת הַרְמִיז
בְּאֵבְרָהִם וְיִצְחָק וְשָׂרָה וְרַבְקָה יְהו"ה, בְּדוֹגְמָא דָּא רְמִיז בְּהָאֵי קְרָא (רות א)
וְשֵׁם הָאִישׁ אֱלִימֶלֶךְ וְשֵׁם אִשְׁתּוֹ נַעֲמִי וְשֵׁם שְׁנֵי בָנָיו מַחֲלוֹן וְכַלְיוֹן אֶפְרַיִם.
אֱלִימֶלֶךְ דָּא נִשְׁמָתָא לְנִשְׁמָתָא.

נַעֲמִי דָּא נִשְׁמָתָה, וְאִמָּא אֶתְקַרֵי נַעֲמִי, מִשּׁוּם (תהלים ז) וְיְהִי נַעֲמִי יי אֱלֹהֵינוּ.
מַחֲלוֹן דָּא רֹחַמָא קְדִישָׁא, וְלָמָּה אֶתְקַרֵי מַחֲלוֹן דְּמַחֲלֵל לִיהָ קְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא.
רו"ת דָּא נֶפֶשׁ קְדִישָׁא, וְלָמָּה אֶתְקַרֵי רו"ת עַל שֵׁם תו"ר. כְּלִיּוֹן דָּא רֹחַמָא
דְּבַעֲרִי"א, וְעַל דָּא אָמַר שְׁלֹמֹה עָלָיו הַשְּׁלוֹם (קהלת ג) רֹחַם הַבְּהֵמָה דָּא יֵצִיר
הַרְעִי. עֲרַפְ"ה דָּא נֶפֶשׁא דְשְׂמָאֵלָא בַּת זַוְיָה שֶׁל יֵצֵר הַרְעִי. וְלָמָּה אֶתְקַרֵי
עֲרַפְ"ה מִשּׁוּם כִּי עִם קִשָּׁה עֲרַף הוּא.

אִי זָכָה כִּרְ נֶשׁ סְלִקָא נִשְׁמָתָא עֲלָהּ, וְאִי לֹא מִסְתַּלְקִי אֲנּוּן דּוֹבְרֵי נִשְׁמָתָא
וְרוּחָא וְאִשְׁתָּאָר נִשְׁמָתָא עֲלָהּ וְנֶפֶשׁ הַשְּׂכֵלִית, מִה כְּתוּב, (רות א) וַתֵּצֵא מִן
הַמָּקוֹם אֲשֶׁר הִתְהַוְּתָה שָׂמָה וְשִׁתִּי בַלְתִּיהָ עִמָּה וְהָאִמֶר נַעֲמִי לְכַלְתִּיהָ שְׂבָנָה
בְּנִתִּי וְגו'. וְהָאִמֶר רוּחַ אֵל תִּפְגְּעֵנִי כִּי וְגו'. וְעֲרַפְ"ה שְׂבָנָה לְעִמָּה וְלֹאֲלִהִיהָ).

תַּנּוּן עֲבַד קְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא יְרוּשָׁלַיִם לְעִילָא כְּגוֹנוּנָא דִירוּשָׁלַיִם
דְּלַתְתָּא, בְּשׁוּרֵין וּמְגִדָּלִין וּפְתָחִין פְּתִיחִין, וְאֲנּוּן חוֹמוֹת
דְּתַמָּן אִית עֲלֵיהוּ נְטְרִין (דף פ"א ע"א) דְּנְטְרֵי תְרַעֵי דְאֲנּוּן
חוֹמוֹת דְּכְתִיב, (ישעיה סב) עַל חוֹמוֹתֶיךָ יְרוּשָׁלַיִם הַפְּקֻדֹתַי
שׁוֹמְרִים וְגו'. וּמִיכָאֵל כִּהֵנָּא רְבָא עֲלָהּ מִכְּלָהּ נְטְרֵי תְרַעֵי
דְאֲנּוּן חוֹמוֹת.

נִשְׁמָ"ה (דְּאֶתְקַרֵי נַעֲמִי) כִּד נִפְקַת מִהָאֵי עֲלָמָא, אִי זָכָאת
עֲאֵלַת בְּגַנְתָּא דְעֵדֶן דְאַרְעָא דְנִטַע קְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא
לְרוּחִיהוּן דְצִדִיקַיָּא כְּגוֹנוּנָא דְהֵהוּא גְּנָתָא דְעֵדֶן דְלְעִילָא.
וּתַמָּן כָּל צִדִיקַיָּא דְעֲלָמָא.

וְכִד נִשְׁמָתָא נִפְקַת מִהָאֵי עֲלָמָא, עֲאֵלַת בְּמַעְרְתָא דְכְּפֻלְתָּא
דְתַמָּן אִיהִי פְתָחָא דְגַן עֵדֶן. פְּגַעַת בְּאֵדָם הָרְאוּשׁוֹן
וּבְאֲנּוּן אֲבָהּוֹן דְתַמָּן, אִי זָכָאת אִיהִי, חֲדָאן בָּהּ וּפְתָחִין לָהּ
פְתָחִין וְעֲאֵלַת. וְאִי לֹא דְחִינִן לָהּ לִבְר. (וְמָה הִיא אֹמֶרֶת כִּד דְחִינִן
לָהּ לִבְר (שיר השירים ג) מְצִאוּנִי הַשׁוֹמְרִים וְגו'. אֲזֵלַת. לְכַתֵּר דְאוֹלַת תַּמָּן
מִקְמֵי דְאֶתְנִיא לְעֲלָמָא דָּא וְיַהֲבִית נָר עַל רִישֵׁיהָ שְׁנָאִמֶר (איוב כט) כִּהֵלֹךְ נָרוֹ
עָלַי רֹאשִׁי כָּל מָאן דְחוּזוֹן לָהּ מִדְּעוּעִין וְאִמְרֵי הִיאָת נַעֲמִי.

וּבְשֵׁהַנְּשֻׁמָּה יוֹצֵאת מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, נִכְנָסֶת לְמַעְרַת הַמַּכְפֵּלָה שֶׁשֵׁם הוּא פְּתַח גַּן הָעֵדֶן. פּוֹגֶשֶׁת
בְּאֵדָם הָרְאוּשׁוֹן וּבְאוֹתָם הָאֲבוֹת שֶׁשֵׁם. אִם הִיא זָכָה - שְׂמָחִים בָּהּ וּפּוֹתְחִים לָהּ פְּתָחִים וְנִכְנָסֶת,
וְאִם לֹא - דוֹחִים אוֹתָהּ הַחוּצָה [וְמָה הִיא אוֹמֶרֶת כְּשֶׁרוּחִים אוֹתָהּ הַחוּצָה? (שיר ג) מְצִאוּנִי הַשְּׂמָרִים וְגו'. וְהוֹלְכֶת. אַחַר שְׁהוֹלְכֶת

לך לך - פא ע"א

שם מלפני שבאה לעולם הנה נהנו נר על ראשו, שנאמר (איוב כט) כהלו נרו עלי ראשי, כל מי שרואים אותה מודענעים ואומרים הווא נעמי? היא משיבה ואומרת, (רות א) אל תקראנה לי נעמי קראני לי כרא וגו'. אני מלאה הלכותי - באותו מקום, וריקם השכני ה' - כל תורה וכלי מעשים טובים, שהכניס אותי לגוף רע. למה תקראנה לי נעמי וה' ענה בי. ואם זוכה, נכנסת לגן עדן. פיון שנכנסת, יושבת שם בגן

[מיווננת עם אלימלך, זה מחלו, שזה הרוח מודונו עם רוח, שזה הנפש השכלית] והתלבשו [ר"א ומתלבשת] שם בלבוש של הדמות של העולם הזה ושם מתענדנת. סתר הסתרים נמסר לחכמי הלב. [ארבע] שלש דרגות הן שאחזות זו בזו, ואלו הן נפש [נשמה לנשמה, הנשמה העליונה שנקראת יו"ד] רו"ח ונשמה. [נפ"ש] הנפש היא הפח שהגוף נכנה ממנו. שפאשר האדם מתעורר בעולם הזה להזדווג עם נקבתו, כל איבריו מסכימים [נ"א מתכנסים] ונתקנים להנות [לנשמה] שם, ואותה הנפש והרצון שלו מסכים עם אותו המעשה [ממש], ומושף את אותה הנפש ומכניס אותה שם באותו הזרע ששופף. ומתוך רצון והמשכת הנפש שמושף לשם, נמשך פח אחר לשם מאותן הדרגות שנקראות אישי"ם, והפל נכנס במשיכת הזרע ההוא ונכנה ממנו הגוף. וזהו הפח הראשון הפחתון של אותם [ארבע] שלש.

ומשום שזאת [נשמה לנשמה] הנפש נקרכת בדבקות והיסוד של הגוף, הקרפן שנקרב לכפר על הנשמה נתן חלק לאותם הדרגות של אישי"ם [שנקראו רוח נפש השכלית], משום שמשיכת החלק של אותה

[נשמה] הנפש באה מהם. והינו שכתוב את קרפני לחמי לאשי [מהו לחמי לאשי? שנותן מוון לאשי, והו שפע מאור שהם נהנים מויו השכינה], משום שהווא כפרת הנפש נוטלים חלקם. וכשמת אדם בעולם הזה, אותה הנפש לא וזה מן הקבר לעולמים, ובכח הזה יודעים המתים ומספרים זה עם זה. הרוח היא שמקימת את הנפש בעולם הזה, והיא משיכת התעוררות הנקבה לזכר כשהם

אטיבת היא ואמרה (רות א) אל תקראנה לי נעמי קראני לי כרא וגו'. אני מלאה הלכותי כהווא אתר וריקם השכני וי בלא תורה וכלא מעשים טובים דאעיל לי בנופא בישא למה תקראנה לי נעמי ווי ענה בי. ואי זכאת עיילת לגנתא דעדן, פיון דעיילת לתבא תמן בגנתא [אודוונת באלימלך דא מחלוו דרא רוח אודוונ ברות דרא נפש השכלית] ואתלבשו [ר"א ואתלבשת] תמן בלבושא דדיוקנא דהאי עלמא ואתענדנת תמן.

סתרא דסתרין לחכימי לבא אתמסר. [ארבע] תלת דרגין אנון דאחידן דא ברא, ואלין אנון נפש [נשמתא לנשמתא נשמתא עלאה דאתקרי יו"ד] רו"ח ונשמה. [נפ"ש] נפש איהו חילא דגופא אתבני מניה. דכד בר נש אתער בהאי עלמא לאזדווגא בנוקביה פל שייפי מסתפמי [נ"א מתפנשי] ומתתקני לאתהנאה [לנשמה] תמן, והווא נפש ורעותא דיליה אסתפם ביה בהווא עובדא [ממש] ומשיף ליה להווא נפש ואעיל ליה תמן בהווא זרעא דאושיד.

ומגו רעותא ומשיכו דנפשא דמשיף תמן, אתמשף חילא אוחרא תמן מאנון דרגין דאתקרון אישי"ם, ועאל כלא במשיכו דהווא זרעא, ואתבני מניה גופא. ודא איהו חילא קדמאה תתאה דאנון [ארבע] תלת.

ובגין דהאי [נשמתא לנשמתא] נפש אקריב בדבקותא ויסודא דגופא, קרפנא דאתקריב לכפרא על נשמתא אתיהיבת חולקא לאנון דרגין דאישי"ם [דאתקרון רוח נפש השכלית] בגין דמשיכו דחולקא דהווא [נשמה] נפש אתי מנייהו. והינו דכתיב את קרפני לחמי לאשי [מהו לחמי לאשי דהיב מוונא לאשי ודא הווא שפע מאור דאנון מתהנו מויו השכינה] בגין דהווא כפרה דנפש נוטלי חולקיהו. וכד מית בר נש בהאי עלמא, ההיא נפש לא אתעדי מן קברא לעלמין, ובחילא דא דעי מתניא ומשתעו דא עם דא.

רוח איהו דמקיים לנפש בהאי עלמא. ואיהו משיכו [נשמה] הנפש באה מהם. והינו שכתוב את קרפני לחמי לאשי [מהו לחמי לאשי? שנותן מוון לאשי, והו שפע מאור שהם נהנים מויו השכינה], משום שהווא כפרת הנפש נוטלים חלקם. וכשמת אדם בעולם הזה, אותה הנפש לא וזה מן הקבר לעולמים, ובכח הזה יודעים המתים ומספרים זה עם זה. הרוח היא שמקימת את הנפש בעולם הזה, והיא משיכת התעוררות הנקבה לזכר כשהם

דאתערותא דנוקבא לגבי דכורא כד אנון בתיאובתא חדא. וקדין אתערת לגבי דכורא בתיאובתא דילה, להאי רוח כגוונא דנוקבא לגבי דלתא אשדיאת זרעא בתיאובתא לגבי דכורא. וסתרא דא (כד אשדיאת שפע בתיאובתא לגבי נוקבא והכא רוא) קהלת יב) והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה.

והאי רוי"ח (ונפ"ש ונשמ"ה ונשמ"ה) נפקא מהאי עלמא ואתפרשת מנפש (אתפרשו י"ה אסתלק לנתא דעדן בשמיא עלאה ומתלבש בדיוקנא עלאה מרקמא ככל גוויני) עאל לגנתא דעדן דבהאי עלמא (תהאח), ואתלבש תמן גו אורא דגנתא כמה דמתלבשי מלאכי עלאי כד נחתין להאי עלמא. בגין דאנון מההוא רוח הו' דכתיב, (תהלים קד) עושה מלאכיו רוחות וגו'.

אוף הכי רוחא מתלבש בגן עדן דארעא בדיוקנא דהאי עלמא ותמן אתעדנת בכל עדונין, בגן עדן דא אית ציורין ודיוקנין דהאי עלמא. ואית ציורין ודיוקנין דעלמא עלאה, ותמן כל אנון צדיקניא אזלין ומתעדנין תמן, ובריש ירחי ושפתי אנון בעאן לסלקא לעילא. (דיוקנא דא מרו"ח וא"ש דבהאי עלמא ודיוקנא דא אתעדנו בכל עדונין וכל זמנ" ורח" ושפתי" אסתלקו רוי"ח ונפ"ש ומתפשטי מהאי גופא ומתלבשי בדיוקנא עלאה כגון עדן דלעילא מרקמא ככל גוויני. באן אתר הוא י"ה בלבושא דיליה ואודונו כהרא יהו"ה ואנון נהנין מאור השכינה)

ובמציעות גנתא אית עמודא חדא מרקמא בכל גוויני. וההוא רוח כד בעא לסלקא, אתפשט תמן מההוא לבושא (ונפשא אשתארת תמן בגופא) ועאל גו ההוא עמודא (וסלקת) וסליק לעילא גו ההוא אתר דנפקת מגיה, פדכתיב והרוח תשוב וגו'.

ונטיל לה מיכאל כהנא רבא ומקריב לה קרבן בוסמין קמי קדשא בריף הוא, (ואתת) ויתבא תמן ומתעדנא כההוא צרורא דחיי (ישעיה סד) דעין לא ראתה אלהים זולתך

(והנפש נשארת שם בגוף) ונכנסת לתוף אותו העמוד [ועולה] ועולה למעלה לתוף אותו המקום שיצאה ממנו, כפתיב והרוח תשוב וגו'.

ונטיל אותה מיכאל הפהן הגדול, ומקריב אותה קרבן בשמים לפני הקדוש ברוף הוא, (ובאה) ויושבת שם, ומתעדנת באותו צרור החיים, (ישעיה סד) שיעין לא ראתה אלהים זולתך וגו'. אחר

בתשווקא אחת. ואז מתעוררת לזכר בתשווקתה לרוח הזו כמו שהנקבה כלפי מטה שופכת זרע בתשווקא אל הזכר. והסתור הזה [כשנשפך שפע בתשווקא לנקבה, וכאן סוד] (קהלת יב) והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה.

והרו"ח הזו [ונפ"ש ונשמ"ה ונשמ"ה] נשקמה כאשר, כשיוצאת מן העולם הזה ונפרדת מן הנפש [נפרדים י"ה מסתלק לנו עדן בשמים העליונים, ומתלבש ברמות עליונה מרקמת מכל הגונים] נכנס לגן העדן שבעולם הזה [המתהוות], ומתלבש שם בתוף האויר של הגן כמו שמתלבשים המלאכים העליונים פשיורדים לעולם הזה, משום שהם מאותה הרוח היו, שפתיב (תהלים קד) עשה מלאכיו רוחות וגו'.

אף כף הרוח מתלבשת בגן העדן של הארץ בדמות העולם הזה, ושם מתעדנת בכל העדונים. בגן העדן הזה יש ציורים ודמיות של העולם הזה, ויש ציורים ודמיות של העולם העליון, ושם כל אותם הצדיקים הולכים ומתעדנים שם. ובראשי חדשים ושבתות הם רוצים לעלות למעלה [הרמות הו' מרו"ח וא"ש של העולם הזה, ובדמות הו' מתעדנים בכל העדונים, ובכל המועדי"ם והחדשי"ם והשבתות"ם מסתלקים הרו"ח והנפ"ש ומתפשטים מהגוף הזה ומתלבשים ברמות עליונה כגון העדן שלמעלה מרקם בכל הגונים. באזוז מקום הוא י"ה? בלבשו, ומודונים יחר יהו"ה, הם נהנים מאור השכינה].

ובאמצע הגן יש עמוד אחד מרקם בכל הגונים, וכשאותה הרוח פאשר רוצה לעלות, מתפשטת שם מהלבוש ההוא

למעלה לעולה למעלה לתוף אותו המקום שיצאה

ממנו, כפתיב והרוח תשוב וגו'.

כף יורדת לתוך הגן של הארץ ומתעצנת בכל העדוניה, ומתלבשת בלבוש ההוא [ומדוונת עם נפשו], ויושבת שם בעטור של אחד פי שנים מפמה שהיתה בראשונה. [וזו בחל. ועולה לשיבות של גן העדן ומתעסקת בתורה, ובכל ראשי חדשים ומועדים ושבתות יורדת להודיע עם הנפש].

הנשמה היא פח עליון על כל אלו, והיא מפח הזכר, הסוד של עץ החיים. וזו עולה למעלה מיד, וכל אלו [איתן] שלש הדרגות נקשרות יחד זה עם זה. וכשנפרדות, כלן עולות ושבות לאותו מקום שיצאו ממנו.

בשהרוח הזו יוצאת מן העולם הזה ונכנסת למערה ששם אדם והאבות, הם נותנים לה פנקס סימן, ונכנסת לגן העדן. קרובה לשם, ומוצאת הפרובים אותה להט החרב המתהפכת. אם זוכה - רואים פנקס הסימן, ופותחים לה פתח ונכנסת. ואם לא - דוחים אותה החוצה.

ויושבת שם. כל אותו הזמן שיושבת, מתלבשת שם בדמות של העולם הזה. ובראשי חדשים ושבתות כשרוצה לעלות, הצדיקים שבגן עדן נותנים לה פנקס סימן ועולה בעמוד ההוא, ופוגשת את אותם שומרי חומות ירושלים. אם זוכה - פותחים לה פתח ונכנסת, ואם לא - נוטלים ממנה אותו הפנקס ודוחים אותה החוצה. היא שבה לגן ואומרת, (שיר ג) מצאוני השמרים הסבכים בעיר וגו', נשאו את רידי מעלי. זהו פנקס הסימן שנוטלו ממנו [ממנה].

שומרי החומות, אלו אותם

וגו'. לבתר (דף פא ע"ב) נחתא לגו גנתא דארעא ומתענדא בכל עדוניה, ואתלבשת בההוא לבושא (ואדוונת בנפש רידיה) ויתבא תמן בעטורא על חד תרין מפמה דהות בקדמיתא. (ודא הוא בחול ואסתלקא בשיבות דגן עדן ומתעסקא באורייתא ובכל רישי ירחי וזמני ושפתי נחתא אדוונת בנפש).

נשמה היא חילא עלאה על כל אליו, ואיהי מחילא דדכוורא ורזא דאילנא דחיי. ודא סלקא לעילא מיד. וכל הני (ר"א אנון) תלת דרגין מתקשרין פחדא דא בדא. וכד מתפרשן בלהו סלקין ותבין לההוא אתר דנפקו מניה.

כד האי רוחא נפקת מהאי עלמא ועאלת בגו מערתא דאדם ואבהן תמן. אנון יהבין לה פנקס סימנא ועאלת לגבי גנתא דעדן, קריבת תמן ואשפכת פרובים וההוא להט החרב המתהפכת. אי זכאת חמאן פנקס סימנא ופתחין לה פתחא ועאלת. ואי לא דחין לה לבר.

ויתבא תמן, כל ההוא זמנא דיתבא מתלבשא תמן בדיוקנא דהאי עלמא. ובריש ירחי ושפתי כד בעאת לסלקא, צדיקניא דבגנתא דעדן יהבין לה פנקס סימנא, וסלקת בההוא עמודא ופגעת באנון נטרי חומות ירושלים, אי זכאה פתחין לה פתחא ועאלת. ואי לא נטלין מינה ההוא פנקס ודחין לה לבר. תבת לגנתא ואמרה (שיר השירים ג) מצאוני השומרים הסבכים בעיר וגו' נשאו את רידי מעלי, דא איהו פנקס סימנא דנטלי מניה (ר"א מינה).

שומרי החומות אליו אנון נטרי חומות ירושלים. (כדונקא דא נשמתא לנשמתא אתפשט מההוא לבושא דלעילא ומסתלק לעילא לעילא ואתחני מאור השכינה. ונשמה (ס"א ונפשא) אשתארת בנופא ובכל רישי ירחי וזמני ושפתי נחתא לנשמה ומדוונת בנפש דאשתארת בנופא ומדוונת בנשמה ודיוקנא דגנתא דעדן דלעילא הוה מן רוח ועפר ההוא דאשתמודע לגבי עילא ורוז וקורא הוא ובלבושא דא מתלבש י"ה לבושא דגנתא דעדן דלתתא הוא אש ומים שנאמר שמים. עד הכא רוחא דשמאלא הוירדת למטה אולת לדונא דיליה ונפש דיליה אשתארא בנופא דארעא דתיב, (איוב יד) אך בשרו עליו וכאב וגו'. ועל דא אמרו דמתא

שומרי חומות ירושלים. (כדונקא הו, הנשמה לנשמה מתפשטת מאותו הלבוש שלמעלה ומסתלקת למעלה למעלה ונחנית מאור השכינה. והנשמה (הנפש) נשארת בגוף, ובכל ראשי חדשים ומועדים והשבתות יורדת נשמה לנשמה ומדוונת עם הנשמה שנשארה בגוף ומדוונת עם הנשמה, ומדמות של גן העדן שלמעלה היתה מן הרוח והעפר שנקר לגבי מעלה, בסוד חשוב הוא, ובלבוש זה מתלבש י"ה לבוש של גן עדן

יִרְדֵּי בַעֲלָמָא דְרַתֵּי מִקְרָא דְצִדְרִיקוּיָא וּמַעֲלָמָא תַתְּמָה וּמִשְׁתַּעֲוִין דָּא עִם דָּא (עד כאן סתרי תורה):

זהר

וַיֵּרֶד אַבְרָם מִצְרִימָה לְגֹזֵר שָׁם. מֵאֵי טַעְמָא לְמִצְרַיִם. אֲלֵא בְּגִין דְּשָׁקִיל לְגֹן יִי. דְּכַתִּיב כְּגֹן יִי בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם. דְּתַמָּן שָׁקִיל וְנַחֲתִית חַד נִהְרָא דְאִיהוּ לְיִמִּינָא דְכַתִּיב, (בראשית ב) שָׁם הָאֶחָד פִּישׁוֹן הוּא הַסּוּבָב אֶת כָּל אֶרֶץ הַחֲוִילָה אֲשֶׁר שָׁם הַזֶּהָב. וְאַבְרָהָם בִּינוֹן דִּידַע וְעָאֵל בְּהִימְנוּתָא שְׁלִימְתָא. בְּעָא לְמַנְדַּע כָּל אַנּוּן דְרִגִין דְאֵתְאַחֲדֵן לְתַתָּא. וּמִצְרַיִם הָוָה נָטִיל מִיִּמִּינָא (ד"א לְיִמִּינָא) וּבְגִין כְּףֵי נַחַת לְמִצְרַיִם. וְתָא חֲזִי, כַּפְנָא לָא אֲשַׁתְּכַח בְּאַרְעָא אֲלֵא כַּד מְסַתְּלְקֵי רַחֲמֵי מִן דִּינָא:

וַיְהִי בְּאֲשֶׁר הִקְרִיב לְבָא מִצְרִימָה. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בְּאֲשֶׁר הִקְרִיב, בְּאֲשֶׁר קָרַב מִיבְעֵי לֵיהּ. מֵאֵי בְּאֲשֶׁר הִקְרִיב, אֲלֵא כְּדַכְּתִיב, (שמות יד) וּפְרַעֲהַ הִקְרִיב דְאִיהוּ אֶקְרִיב לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל לְתִיּוּבְתָא. אוּף הָכָא הִקְרִיב, דְאֶקְרִיב גְּרַמִּיָּה לְקַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא כְּדָקָא יְאוּת. לְבָא מִצְרִימָה לְאֲשַׁגְחָא בְּאַנּוּן דְרִגִין וְלֵאֲתַרְחַקָא מִנִּיָּיהוּ וְלֵאֲתַרְחַקָא מְעוּבְדֵי מִצְרַיִם.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה תָא חֲזִי, בִּינוֹן (ס"א בְּגִין) דְנַחַת אַבְרָהָם לְמִצְרַיִם בְּלֵא רְשׁוּ, אֲשַׁתְּעַבְדּוּ בְנוֵי בְּמִצְרַיִם אַרְבַּע מָאָה שָׁנִין, דִּהָא כְּתִיב וַיֵּרֶד אַבְרָם מִצְרִימָה. וְלֵא כְּתִיב רַד מִצְרַיִם, וְאַצְטַעַר כָּל הַהוּא לִילֵיָא בְּגִינָה דְשָׂרָה.

וַיֹּאמֶר אֵל שָׂרָה אֲשֶׁתּוֹ הִנֵּה נָא יַדְעַתִּי כִּי אִשָּׁה יִפֶּת מְרָאָה אָתָּה. וְכִי עַד הָיָא שְׁעַתָּא לָא הָוָה יַדַּע אַבְרָהָם דְאִשָּׁה יִפֶּת מְרָאָה הוּת. אֲלֵא הָא אוּקְמוּהָ דְעַד הָיָא

שְׁלִמְתָּהּ, הוּא אִשׁ וּמֵימֵי, שְׁנֵאמַר שְׁמִימֵי. עַד כְּאֵן הַרוּחַ שֶׁל הַשְּׂמַאל הַיּוֹרֶדֶת לְמִטָּה, יוֹרֶדֶת לְדִרְגָתָהּ, וְנִפְשָׁה נִשְׁאַרֶת בְּנוֹף שֶׁל הָאָרֶץ, שְׁכָתוּב (איוב יד) אֲדָּ בִשְׂרׁוֹ עָלָיו יִכָּאֵב וְגו'. וְעַל זֶה אָמְרוּ הַשְּׂמֵתִים יוֹדְעִים בְּעוֹלָם הָכָא מַכְבֹּד הַצִּדִּיקִים וּמַהְעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן וּמִסְפָּרִים זֶה עִם זֶה. עַד כְּאֵן סַתְרֵי תוֹרָה. זֶהר

וַיֵּרֶד אַבְרָם מִצְרִימָה לְגֹזֵר שָׁם. מָה הַטַּעַם לְמִצְרַיִם? אֲלֵא מִשׁוּם שְׁשָׁקִיל לְגֹן ה', שְׁכָתוּב כְּגֹן ה' בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם. שְׁשָׁם שָׁקִיל וַיֵּרֶד נִהָר אֶחָד שֶׁהוּא לְיִמִין, שְׁכָתוּב (בראשית ב) שָׁם הָאֶחָד פִּישׁוֹן הוּא הַסּוּבָב אֶת כָּל אֶרֶץ הַחֲוִילָה אֲשֶׁר שָׁם הַזֶּהָב. וְאַבְרָהָם בִּינוֹן שְׁיַדַּע וְנִכְנַס בְּאַמּוּנָה הַשְּׁלֵמָה, רְצָה לְדַעַת כָּל אוֹתָן הַדְּרָגוֹת שְׁנֵאֲחָזוּ לְמַטָּה. וּמִצְרַיִם הָיָה נוֹסַע מִיִּמִין (ד"א לְיִמִין), וּמִשׁוּם כְּףֵי יֵרֶד לְמִצְרַיִם. וּבָא וּרְאָה, הַרְעֵב לֹא נִמְצָא בְּאֶרֶץ אֲלֵא בְּאֲשֶׁר מְסַתְּלְקִים רַחֲמִים מִן הַדִּין.

וַיְהִי בְּאֲשֶׁר הִקְרִיב לְבָא מִצְרִימָה. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בְּאֲשֶׁר הִקְרִיב? בְּאֲשֶׁר קָרַב הָיָה צְרִיף לְהִיּוֹת! מָה זֶה בְּאֲשֶׁר הִקְרִיב? אֲלֵא בְּכָתוּב (שמות יד) וּפְרַעֲהַ הִקְרִיב, שֶׁהוּא קָרַב אֶת יִשְׂרָאֵל לְתַשׁוּבָה. אִיף כְּאֵן הִקְרִיב, שֶׁהִקְרִיב אֶת עַצְמוֹ לְקַדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא כְּרְאוּי. לְבָא מִצְרִימָה, לְהַתְּבַוֵּן בְּאוֹתָן הַדְּרָגוֹת וְלֵהֲתַרְחַק מֵהֵן וְלֵהֲתַרְחַק מִמִּצְרַיִם.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בָּא רְאָה, בִּינוֹן (ס"א מִשׁוּם) שְׁיַרְד אַבְרָהָם לְמִצְרַיִם בְּלֵי רְשׁוֹת, הַשְּׁתַּעַבְדּוּ בְנוֵי בְּמִצְרַיִם אַרְבַּע מָאוֹת שָׁנָה, שְׁהָרִי כְּתוּב וַיֵּרֶד אַבְרָהָם מִצְרִימָה, וְלֹא כְּתוּב רַד מִצְרַיִם, וְהַצְטַעַר כָּל הַלֵּילָה הַהוּא בְּשָׁכִיל שָׂרָה.

וַיֹּאמֶר אֵל שְׂרִי אֲשֶׁתּוֹ הִנֵּה נָא יַדְעַתִּי כִּי אִשָּׁה יִפֶּת מְרָאָה אָתָּה. וְכִי עַד הָיָא שְׁעַתָּא לָא הָוָה יַדַּע אַבְרָהָם שֶׁהִיָּתָה אִשָּׁה יִפֶּת מְרָאָה? אֲלֵא זֶה פְּרִשׁוּתָהּ, שְׁעַד הַשְּׁעָה הָיָא לֹא הִסְתַּכַּל בְּדַמּוֹת שָׂרָה מִרַב הַצְּנִיעוּת שֶׁהִיָּתָה

ביניהם. וכשקרב למצרים, היא התגלגלה וראה אותה.

דבר אחר, במה ידע? אלא על ידי טרח הדרך אדם מתבזה, והיא עמדה ביפיה ולא השתנתה. דבר אחר הנה נא ידעתי, שראה עמה את השכינה, ומשום כך בטח אברהם ואמר אחתי את. וזה הדבר עולה לשני גונים - אחד כמשמעו, ואחד כפתוב (משלי ז) אמר לחכמה אחתי את, וכתוב (דברים ה) ואת תדבר אלינו. למען ייטב לי בעבורך - כלפי שכינה אמר, בעבורך ייטיב לי הקדוש ברוך הוא. וחייתה נפשי בגלגלך, משום שבזה יתעלה אדם ויזכה להתעלות לדרך החיים.

אמרי נא אחתי וגו'. רבי ייסא אמר, יודע היה אברהם שכל המצרים שטופים הם בזמה, וכיון שכל זה ידע, למה לא פחד על אשתו שלא חזר מן הדרך ולא יכנס לשם? אלא משום שראה עמה שכינה.

השלמה מההשמטות (סימן יד)

ויהי כבוא אברהם מצרימה (שם יב). כבואם היה צריך (לכתב)! ושרה היכן היתה? אלא אברהם הכניסה לתבה וסגר עליה. כיון שהגיע למצרים, אמרו לו: שלם מכם. אמר: אני אתן מכם. אמרו לו: פלים אתה טוען. אמר להם: אתן מכם של פלים. אמרו לו: בגדי משי משובח אתה טוען. אמר להם: אתן מכם של בגדי משי משובח. אמרו לו: מרגליות אתה טוען. אמר להם: אתן מכם של מרגליות. אמרו לו: אי אפשר אלא לפתח את התבה ונראה מה

טועין אמר אנא יהיב דמטפסא. אמרו ליה מרגלאן את טעין, אמר להו אנא יהיב מכם דמרגלאן, אמרו ליה אי אפשר, אלא למפתח תיבותא ונחזי מה בגווה. כיון דפתחו תיבותא אתנהרא ארעא דמצרים מנהורא

שעתא לא אסתפל בדיוקנא דשרה בסגיאות צניעותא דהות ביניהון, וכד קריב למצרים אתגלייא איהי וחמא בה.

דבר אחר במה ידע, אלא על ידא דטורח אורחא בר נש מתבזה והיא קיימא בשפירו דילה ולא אשתני. דבר אחר הנה נא ידעתי דחמא עמה שכינתא. ובגין כך אתרחץ אברהם ואמר אחתי היא. ומלה דא אסתלק לתרי גוונים. חד כמשמעו. וחד כדכתיב, (משלי ז) אמור לחכמה אחתי את. וכתיב אמרי נא אחתי את. וכתיב, (דברים ה) ואת תדבר אלינו. למען ייטב לי בעבורך, כלפי שכינה אמר בעבורך ייטב לי קדשא בריך הוא. וחייתה נפשי בגלגלך. בגין דכדא יסתלק בר נש ויזכה לאסתלקא לארחא דחיי.

אמרי נא אחתי וגו'. רבי ייסא אמר ידע הוה אברהם דכלהו מצראי שטיפין אנון בזמה, וכיון דכל האי (דף פב ע"א) ידע אמאי לא דחיל על אתתיה דלא אהדר מארחא ולא ייעול לתמן. אלא בגין דחמא שכינתא עמה:

השלמה מההשמטות (סימן יד)

ויהי כבוא אברהם מצרימה, כבואם מפעי ליה ושרה היכן היתה. אלא אברהם אעלה בתיבותא וסגר עליה כיון דמטא למצרים אמרו ליה הב מכם אמר אנא יהיב מכם. אמרו ליה מאנין את טעין אמר אנא יהיב דמאנין אמרו ליה מטפסא את

טעין אמר אנא יהיב דמטפסא. אמרו ליה מרגלאן את טעין, אמר להו אנא יהיב מכם דמרגלאן, אמרו ליה אי אפשר, אלא למפתח תיבותא ונחזי מה בגווה. כיון דפתחו תיבותא אתנהרא ארעא דמצרים מנהורא

בתוכה. כִּינן שִׁפְתָחוּ אֶת הַתְּבָה, האִירָה אֶרֶץ מִצְרַיִם מֵהָאוֹר שָׁלָה, זֶהוּ שִׁפְתוֹב (שם) וַיִּרְאוּ הַמִּצְרַיִם אֶת הָאִשָּׁה וְגוֹמֵר. אָמַר רַבִּי יְהוֹדָה, וַיְהִי כְּבוֹאֵם מִצְרַיִמָּה הָיָה לוֹ לומר! אֲלֵא בַתְּבָה וְכוּ': ע"כ מֵהַהִשְׁמָטוֹת.

וַיְהִי כְּבוֹא אֲבָרָם מִצְרַיִמָּה וַיִּרְאוּ הַמִּצְרַיִם אֶת הָאִשָּׁה כִּי יָפָה הוּא מְאֹד. אָמַר רַבִּי יְהוֹדָה, הַכְּנִיס אוֹתָהּ בַּתְּבָה, וּפְתָחוּ אוֹתָהּ לְקַחַת מִמֶּנָּה מְכֹס. כִּינן שִׁנְפַּתַח, הָיָה אוֹר פְּאוֹר הַשָּׁמֶשׁ. זֶהוּ שִׁפְתוֹב כִּי יָפָה הוּא מְאֹד. מַה זֶה מְאֹד? אֲלֵא שָׂרְאוּ בַּתְּבָה דְמוֹת מֵי אֹר [ג' אור] אַחֲרָת. הוֹצִיאוּ אוֹתָהּ וַיִּרְאוּ אוֹתָהּ כְּבַתְּחִלָּה. זֶהוּ שִׁפְתוֹב וַיִּרְאוּ אֶתְּה שָׂרִי פְרַעָה. כִּינן שִׁפְתוֹב וַיִּרְאוּ הַמִּצְרַיִם אֶת הָאִשָּׁה, מַה זֶה וַיִּרְאוּ אֶתְּה שָׂרִי פְרַעָה? אֲלֵא שֶׁהוֹצִיאוּ אוֹתָהּ וַיִּרְאוּ אוֹתָהּ כְּבַתְּחִלָּה, וְאִזּוּ וַיְהַלְלוּ אֶתְּה אֶל פְּרַעָה וְגו'.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אוֹי לְאוֹתָם רִשְׁעֵי הַעוֹלָם שֶׁלֹּא יוֹדְעִים וְלֹא מִשְׁגִּיחִים בְּמַעֲשֵׂי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהֵם לֹא מִסְתַּכְּלִים [בכל] שֶׁכֵּל מַה שֵּׁיִשׁ בְּעוֹלָם הוּא מֵעַם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁהוּא יוֹדֵעַ בַּתְּחִלָּה מַה שֵּׁיִהְיֶה בְּסוּף, שִׁפְתוֹב (ישעיה מו) מְגִיד מְרֵאשִׁית אַחֲרִית. וְהוּא צוּפֵה וְעוֹשֶׂה מַעֲשִׂים בְּרֵאשׁוֹנָה כְּדִי לְהַעֲלוֹתָם לְאַחַר יָמִים.

בֹּא רְאֵה, אֲלֵמְלֵא שְׁנִטְלָה שָׂרִי לְפְרַעָה, הוּא לֹא הָיָה מְלָקָה. וְהַחֲלָקָה הַזֶּה גְרָמָה הַלְקָאָה לְאַחַר מִפְּנֵי שִׁילְקוֹ מִצְרַיִם בְּנִגְעִים גְּדוֹלִים. כְּתוּב פֶּאֶן נִגְעִים גְּדוֹלִים, וְכְתוּב שֵׁם (דברים ו) וַיִּתֵּן ה' אוֹתָת וּמִפְתִּים גְּדוֹלִים וְרַעִים בְּמִצְרַיִם. מַה לְהֵלֶן עֶשֶׂר מִכּוֹת - אֶף פֶּאֶן עֶשֶׂר מִכּוֹת. כְּמוֹ שֶׁעֲשֶׂה

דִּילָה הָדָא הוּא דְכְּתִיב (שם) וַיִּרְאוּ הַמִּצְרַיִם אֶת הָאִשָּׁה וְגו' אָמַר רַבִּי יְהוֹדָה וַיְהִי כְּבוֹאֵם מִצְרַיִמָּה, הָיָה לִיָּה לְמִימַר אֲלֵא בַּתְּיָבָה וְכוּ':
(עד כאן מֵהַהִשְׁמָטוֹת)

וַיְהִי כְּבֹא אֲבָרָם מִצְרַיִמָּה וַיִּרְאוּ הַמִּצְרַיִם אֶת הָאִשָּׁה כִּי יָפָה הוּא מְאֹד. אָמַר רַבִּי יְהוֹדָה בַּתְּיָבָה אָעִיל לָהּ, וּפְתָחוּ לָהּ לְמִיִּסַּב מִנָּה קוֹסְטוֹנָא. כִּינן דְּאַתְּפַתַח הָיָה נְהוּרָא כְּנֵהוּרָא דְשִׁמְשָׁא הָדָא הוּא דְכְּתִיב כִּי יָפָה הוּא מְאֹד. מְאִי מְאֹד, אֲלֵא דְחִמּוֹ בַּתְּיָבָה דְיוֹקְנָא (כ"א נְהוּרָא) אַחֲרָא. אֲפִיקוּ לָהּ וְחִמּוֹ לָהּ כְּמִלְקָדְמִין הָדָא הוּא דְכְּתִיב וַיִּרְאוּ אוֹתָהּ שָׂרִי פְרַעָה. כִּינן דְכְּתִיב וַיִּרְאוּ הַמִּצְרַיִם אֶת הָאִשָּׁה מְאִי וַיִּרְאוּ אוֹתָהּ שָׂרִי פְרַעָה, אֲלֵא דְאַפִּיקוּ לָהּ וְחִמּוֹ לָהּ כְּמִלְקָדְמִין וְכַדִּין וַיְהַלְלוּ אוֹתָהּ אֶל פְּרַעָה וְגו'.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק. וְוִי לְאַנּוּן חִיִּיבָא דְעֵלְמָא דְלֹא יִדְעִין וְלֹא מִשְׁגִּיחִין בְּעַבְדֵי דַתְּיָה דְקִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, וְאַנּוּן לֹא מִסְתַּכְּלִי (בבבא) דְכָל מַה דְהוּי בְּעֵלְמָא מֵעַם קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אִיהוּ, דְאִיהוּ יָדַע בְּקִדְמִיתָא מַה דְלִהוּי בְּסוּפָא דְכְּתִיב, (ישעיה מו) מְגִיד מְרֵאשִׁית אַחֲרִית. וְאִיהוּ אִסְתַּכִּי וְעַבִּיד עַבְדִּין בְּקִדְמִיתָא בְּגִין לְסַלְקָא לוֹן לְבַתֵּר יוֹמִין.

הָא חֲזִי, אֲלֵמְלֵא דְאַנְסִיבַת שָׂרִי לְגַבִּי פְרַעָה, לֹא אֲלֵקִי הוּא, וְאַלְקָאוֹתָא דָּא גְרִים אֲלֵקָאוֹתָא לְבַתֵּר כִּין דִּילְקוֹן מִצְרַיִם בְּנִגְעִים גְּדוֹלִים, פְּתִיב הָכָא נִגְעִים גְּדוֹלִים וְכְתִיב הָתָם (דברים ו) וַיִּתֵּן יְיָ אֶתְּה וּמוֹפְתִים גְּדוֹלִים וְרַעִים בְּמִצְרַיִם. מַה לְהֵלֶן עֶשֶׂר מִכּוֹת אֶף פֶּאֶן עֶשֶׂר מִכּוֹת. כְּמָה דְעַבִּיד קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא נְסִין וְגַבְוֵרָן לְיִשְׂרָאֵל לִילְיָא, אוֹף הָכָא

הקדוש ברוך הוא נסים וגבורות
לישראל בלילה - אף כאן עשה
הקדוש ברוך הוא לשרה נסים
וגבורות בלילה.

רבי יוסי פתח ואמר, (תהלים א)
ואתה ה' מגן בעדי ומרים
ראשי. אמר דוד, אף על גב שכל
בני העולם נבואו לערוך עמי קרב
- ואתה ה' מגן בעדי. בא ראה,
פתוב מגן בעדי. אמר דוד
לקדוש-ברוך-הוא: רבנו של
עולם, מפני מה לא עושים בי
חתימה של ברכה כמו שחותמים
ברכה באברהם, שפתוב אנכי
מגן לך, ואומרים מגן אברהם?
אמר הקדוש ברוך הוא לדוד:
אברהם כבר בנתתו וצרפתיו,
ועומד לפני בקיום שלם. אמר לו
דוד: אם כן, (שם כו) בחנני ה'
ונסני צרפה כליותי ולבי. כיון
שעשה אותו הדבר של פת שבע,
נזכר דוד לפניו על מה שאמר.
אמר (שם ז') בחנת לבי פקדת לילה
צרפתני כל תמצא ומתי כל יעבר
פי.

אמר, אני אמרתי בחנני ה'
ונסני, ואתה בחנת לבי. אני
אמרתי צרפה כליותי, ואתה
צרפתני כל תמצא, לא מצאת
אותי כראוי. ומתי כל יעבר פי -
מי יתן והדבר הזה שחשבתני,
שלא יעבר את פי. ועם כל זה
חותמים בו הברכה, שאנו
אומרים מגן דוד. ומשום כן
אמר דוד, ואתה ה' מגן בעדי
מכודי ומרים ראשי. (תה) ודאי
דרגה זו הפכוד שלי שאני
מתעטר בו.

ויצו עליו פרעה אנשים וישלחו
אתו. בא ראה, הקדוש ברוך הוא
מגן לצדיקים שלא ישלטו בהם
בני אדם, והקדוש ברוך הוא הגן
על אברהם שלא ישלטו בו ובאשתו.

עבד לה קדשא בריך הוא לשרה נסין
וגבוראן ליליא.

רבי יוסי פתח ואמר (תהלים א)
ואתה יי מגן
בעדי מכודי ומרים ראשי. אמר דוד אף
על גב דכל בני עלמא ייתון לאגחא בי קרבא,
ואתה יי מגן בעדי. תא חזי, פתיב מגן בעדי.
אמר דוד לקדשא בריך הוא, רבנו של עולם
מפני מה לא עבדי בי חתימה דברכה כמה
דחתימי ברכה באברהם דכתיב אנכי מגן לך.
ואמרי מגן אברהם.

אמר ליה קדשא בריך הוא לדוד, אברהם
כבר בנתתו וצרפתיו וקאים קמאי
בקיומא שלים. אמר ליה דוד אי הכי (תהלים כו)
בחנני יי ונסני צרפה כליותי ולבי. כיון דעבד
ההיא מלה דבת שבע אדפר דוד קמיה על
מה דאמר. אמר (תהלים ז') בחנת לבי פקדת
לילה צרפתני כל תמצא זמותי כל יעבר פי.

אמר אנא אמינא בחנני יי ונסני ואנת בחנת
לבי. אנא אמינא צרפה כליותי ואת
צרפתני כל תמצא לא אשפחת לי כדקא
יאות. זמותי כל יעבר פי. מאן יתן והאי מלה
דחשבית דלא יעבר לי פומאי, ועם כל דא
חתמין ביה ברכה דקאמרן מגן דוד, ובגין כן
אמר דוד ואתה יי מגן בעדי, מכודי ומרים
ראשי. (ד"א ל"ג ויהא) ודאי דרגא דא יקרא דילי
דאנא מתעטרנא ביה:

ויצו עליו פרעה אנשים וישלחו אותו. תא
חזי, קדשא בריך הוא איהו מגן
לצדיקייא דלא ישלטון בהו בני נשא,
וקדשא בריך הוא אגין על אברהם דלא
ישלטון ביה ובאתתיה.

בא ראה, השכינה לא זזה משרה כל הלילה ההוא. בא פרעה לקרב אליה - בא המלאך והלכה אותו. כל פעם שאמרה שרה הלכה - היתה מלקה. ואברהם היה מחזיק ברבוננו, שהרי על שרה לא יכלו לשלט עליה. זהו שכתוב (משלי כח) וצדיקים ככפיר יבטח. וכאן הנסיון שלא הרהר אחר הקדוש ברוך הוא.

אמר רבי יצחק, בא ראה שמשום כף לא צנה הקדוש ברוך הוא לרדת למצרים, אלא הוא עצמו מעצמו ירד, כדי שלא יהיה פתחון פה לבני העולם שאמר לו כן, ואחר כך הצטער על אשתו.

רבי יצחק פתח ואמר, (תהלים צב) צדיק פתמך יפרח כארז בלבנון ישגה. צדיק פתמך יפרח, מפני מה הקיש צדיק לתמר? מה תמר בינו שגוזרים אותו לא עולה עד זמן רב - אף כף צדיק, בינו שאבד מן העולם, לא עולה אחר פתחיו עד זמן רב. כארז בלבנון ישגה - אף כף גם.

בתמר יפרח - מה תמר לא עולה אלא זכר ונקבה, אף כף הצדיק לא עולה אלא זכר ונקבה. הזכר צדיק והנקבה צדיקת, כמו שאברהם ושרה. כארז בלבנון ישגה - מה הארז בלבנון עליון על הפל והפל יושבים תחתיו - אף כף הצדיק הוא עליון על הפל והפל יושבים תחתיו. והעולם אינו עומד אלא על צדיק אחד, שכתוב (משלי י) וצדיק יסוד עולם. ועליו העולם עומד, ובגללו נסמך, ועליו נשתל.

רבי יהודה אמר, והרי שנינו שעל שבועה עמודים העולם עומד, ככתוב (שם ט) חצבה עמודיה שבועה. אמר לו רבי יוסי, כף הוא ודאי, אבל [כאן] כל

תא חזי, שכינתא לא אתעדי מנה דשרה כל ההוא ליליא, אתא פרעה למקרב בהדה, אתא מלאך ואלקי ליה, כל אימת דאמרה שרה אלקי הוא ואברהם הוה מתקיף במאריה דהא שרה לא יכלין לשלטאה עליה הדא הוא דכתיב, (משלי כח) וצדיקים ככפיר יבטח, והכא נסיונא הוא דלא הרהר אבתריה דקודשא בריה דהוא.

אמר רבי יצחק תא חזי, דבגין כף לא פקיד קדשא בריה דהוא לנחתא למצרים אלא הוא עצמו מגרמיה נחת, בגין דלא יהא פתחון פה לבני עלמא דאמר ליה כן ולבתר אצטער על אתתיה.

רבי יצחק פתח ואמר (תהלים צב) צדיק פתמך יפרח כארז בלבנון ישגה. צדיק פתמך יפרח. מפני מה אקיש צדיק לתמר. מה תמר בינו דגוזרין ליה לא סליק עד זמן סגיא, אוף הכי צדיק בינו דאתאביד מעלמא לא סליק אחר תחותיו עד זמן סגיא. כארז בלבנון ישגא אוף הכי נמי.

בתמר יפרח מה תמר לא סליק אלא דכר ונוקבא. אוף הכי צדיק לא סליק אלא דכר ונוקבא, דכר צדיק ונוקבא צדיקת, כגוונא דאברהם ושרה. כארז בלבנון ישגא מה ארז בלבנון עלאה על כלא וכלא יתבי תחותיו, אוף הכי צדיק הוא עלאה על כלא וכלא יתבי תחותיו. ועלמא לא קיימא אלא על צדיק חד דכתיב, (משלי י) וצדיק יסוד עולם. ועליה קאים עלמא, ובגיניה אסתמיה, ועליה אשתיל.

רבי יהודה אמר והא תנינן דעל שבועה סמכין עלמא קיימא דכתיב, (משלי ט) חצבה עמודיה שבועה. אמר ליה רבי יוסי

הַאֲחֵרִים בְּשִׁבְעֵי הֵם עוֹמְדִים,
שְׁהוּא סִמְךָ שֶׁל הָעוֹלָם, וְהוּא
צְדִיק, וְזֶה מִשְׁקָה [את העולם] וּמְרוּה
אֶת הָעוֹלָם [מן הכל] וְזֶן לִפְלִי, וְעָלְיו
כְּתוּב (ישעיה ג) אִמְרוּ צְדִיק כִּי טוֹב
כִּי פָרִי מַעֲלִיָּהֶם יֵאָכְלוּ, וְכְתוּב
(תהלים קמח) טוֹב ה' לִפְלִי וְרַחֲמָיו
עַל כָּל מַעֲשָׂיו.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הָרִי כְּתוּב
(בראשית ב) וְנָהָר יֵצֵא מֵעֵדֶן
לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן. זֶה הוּא
הָעַמּוּד שֶׁהָעוֹלָם עוֹמֵד עָלָיו
וְהוּא מִשְׁקָה לְגֶן הָעֵדֶן, וְהַגֶּן
נִשְׁקָה מִמֶּנּוּ, וּמִמֶּנּוּ עוֹשֶׂה פְרוֹת.
וְכָל הַפְּרוֹת פּוֹרְחִים בְּעוֹלָם וְהֵם
הַקְּיִוִּים שֶׁל הָעוֹלָם, הַקְּיִוִּים שֶׁל
הַתּוֹרָה. וּמִי הֵם? נִשְׁמוֹת
הַצְּדִיקִים שֶׁהֵם פְּרִי מַעֲשָׂיו שֶׁל
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וּמִשּׁוּם כִּף
בְּכָל לֵילָה וְלֵילָה נִשְׁמוֹת
הַצְּדִיקִים עוֹלוֹת.

וּבְשִׁנְחֻלְךָ הַלֵּילָה, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא בָּא לְגֶן הָעֵדֶן לְהַשְׁתַּעֲשַׁע
בָּהֶם. בְּמִי? אָמַר רַבִּי יוֹסִי,
בְּכֻלָּם. בֵּין אוֹתָם שְׁמִדוֹרָם
בְּעוֹלָם הַהוּא, וּבֵין אוֹתָם
שְׁיוֹשְׁבֵי בַמְּדוֹרָם בְּעוֹלָם הַזֶּה,
בְּכֻלָּם מִשְׁתַּעֲשַׁע הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא בְּחֻצוֹת הַלֵּילָה.

בֵּא רֵאָה, הָעוֹלָם שֶׁלְמַעַל צָרִיף
אֶת הַתְּעוֹרְרוֹתָיו שֶׁל הָעוֹלָם
הַתַּחְתּוֹן. וּכְשֶׁנִּשְׁמוֹת הַצְּדִיקִים
יוֹצְאוֹת מִן הָעוֹלָם הַזֶּה וְעוֹלוֹת
לְמַעַל, פֶּלֶן מִתְּלַבְּשׁוֹת בְּאוֹר
שֶׁלְמַעַל בְּדַמּוֹת נִכְבְּדָה, וּבָהֶם
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִשְׁתַּעֲשַׁע
וְתֵאָב לָהֶם, שֶׁהֵם פְּרִי מַעֲשָׂיו,
וְעַל זֶה נִקְרָאוּ יִשְׂרָאֵל שְׁיֵשׁ לָהֶם
נִשְׁמוֹת קְדוֹשׁוֹת בְּנִים לְקְדוֹשׁ-
בְּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים יד)
בְּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹהֵיכֶם. בְּנִים
וְדַאי, פְּרִי מַעֲשָׂיו.

אָמַר רַבִּי יִיסָא, אֶפְלוּ אוֹתָם
שֶׁבְעוֹלָם הַזֶּה [של הארץ]. אֵיךְ?

הַכִּי הוּא וְדַאי, אָבֵל (הקמא) פְּלָהוּ אֲחֵרֵינִן
בְּשִׁבְעָא (דף פב ע"ב) קְיָיְמִי דַּאִיהוּ סְמִכָא
דְּעֻלְמָא, וְאִיהוּ צְדִיק וְדַא אֲשֶׁקִי (לעלמא) וְרוּי
עֻלְמָא (ס"א מן פלמא) וְזֶן כְּלָא. וְעָלְיָה כְּתוּב (ישעיה ג)
אִמְרוּ צְדִיק כִּי טוֹב כִּי פָרִי מַעֲלִיָּהֶם יֵאָכְלוּ.
וְכְתוּב, (תהלים קמח) טוֹב יי לִפְלִי וְרַחֲמָיו עַל כָּל
מַעֲשָׂיו.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הָא כְּתוּב, (בראשית ב) וְנָהָר
יֵצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן. דַּא הוּא
סְמִכָא דְּעֻלְמָא קָאִים עָלְיָה, וְאִיהוּ אֲשֶׁקִי
לְגַנְתָא (דע"ו) וְגַנְתָא אֲשֶׁתְּקִי מַנְיָה וּמַנְיָה עֲבִידָא
פִּירִין. וְכִלְהוּ פִּירִין פְּרָחִין בְּעֻלְמָא וְאֲנוּן
קִיוּמָא דְּעֻלְמָא קִיוּמָא דְּאוּרִיָּתָא, וּמֵאֵן
נִינְהוּ, נִשְׁמַתְהוּן דְּצְדִיקֵי דַּאֲנוּן פְּרִי עוֹבְדוּי
דְּקְדָשָׁא בְּרִיף הוּא. וּבְגִין כִּף בְּכָל לֵילָא
וְלֵילָא נִשְׁמַתְהוּן דְּצְדִיקֵי סְלִקִין.

וְכַד אַתְּפִלַּג לֵילָא קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא אֲתִי
לְגַנְתָא דְּעֵדֶן לְאֲשְׁתַּעֲשַׁע בָּהוּ. בְּמֵאֵן.
אָמַר רַבִּי יוֹסִי בְּכִלְהוּ, בֵּין אֲנוּן דְּמְדוּרֵיהוּן
בְּהוּא עֻלְמָא, בֵּין אֲנוּן דִּיתְבִּי בְּמְדוּרֵיהוּן
בְּהֵאֵי עֻלְמָא, בְּכִלְהוּ מִשְׁתַּעֲשַׁע בְּהוּ קְדָשָׁא
בְּרִיף הוּא בְּפִלְגוֹת לֵילָא.

הָא חֲזִי, עֻלְמָא דְּלַעֲיֵלָא אֲצִטְרִיף
לְאַתְעֵרוּתָא דְּעֻלְמָא תַּתָּא, וְכַד
נִשְׁמַתְהוּן דְּצְדִיקֵי נִפְקִי מֵהֵאֵי עֻלְמָא וְסִלְקִי
לַעֲיֵלָא כִּלְהוּ מִתְּלַבְּשֵׁי בְּנְהוּרָא דְּלַעֲיֵלָא
בְּדִיוּקְנָא יָקָר, וּבְהוּ קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא
מִשְׁתַּעֲשַׁע וְתֵאֵיב לֹון דַּאִינְהוּ פְּרִי עוֹבְדוּי,
וְעַל דַּא אֲקָרוּן יִשְׂרָאֵל דַּאִית לֹון נִשְׁמַתִּין
אָמַר (דברים יד) בְּנִים אַתֶּם לַיְי אֱלֹהֵיכֶם, בְּנִים
וְדַאי אֵיבָא דְּעוֹבְדוּי.

אָמַר רַבִּי יִיסָא וְאֶפְלוּ אֲנוּן דְּבְּהֵאֵי עֻלְמָא

אמר לו, משום שבחצות הלילה כל אותם צדיקי אמת, כלם מתעוררים לקרא בתורה ולשמע את תשבחות התורה. והרי נתבאר שהקדוש ברוך הוא וכל אותם הצדיקים שבתוך גן העדן כלם מקשיבים לקולם, וחוט של חסד נמשך עליהם ביום, שפתיב (תהלים מב) יומם יצוה ה' חסדו ובלילה שירה עמי.

ועל כן התשבחות שעולות בלילה לפניו, זו תשבחת שלמה. בא ראה, בשעה שישראל היו סגורים בבתיהם כשהרג הקדוש ברוך הוא בכוכרי מצרים, היו אומרים הלל ותשבחות לפניו. בא ראה שדוד המלך היה קם בחצות הלילה, שאם תאמר שהיה יושב או שוכב במטתו והיה אומר שירות ותשבחות - לא, אלא כמו שפתיב (שם קיט) חצות לילה אקום להודות לך. אקום ודאי בעמידה להתעסק בשירות ותשבחות של התורה. ומשום כך דוד המלך חי לעולמים, ואפלו בימי מלך המשיח הוא מלך. שהרי שינוי מלך המשיח, אם מן החיים הוא - דוד שמו, ואם מן המתים הוא - דוד שמו. והוא היה מתעורר בבקר בטרם יבא, שפתיב (שם נז) עורה כבודי עורה הנבל וכנור אעירה שחר.

בא ראה, כל אותו הלילה ששרה היתה אצל פרעה, באו המלאכים העליונים לומר לקדוש ברוך הוא בשירות ותשבחות. אמר להם הקדוש ברוך הוא: פלכם לכו ועשו מכות גדולות במצרים, סימן למי שאני עתיד לעשות אחר כך. זה מה שפתיב וינגע ה' את פרעה נגעים גדלים וגו'

בא ראה מה פתיב, ויקרא פרעה

(דארא), היאך. אמר ליה בגין די בפלגות ליליא כל אנון זפאי קשוט פלהו מתערי למקרי באורייתא ולמשמע תשבחן דאורייתא, והא אתמר דקדשא בריך הוא וכל אנון צדיקיא דבגו גנתא דעדן פלהו צייתין לקליהון, וחוטא דחסד אתמשך עלייהו ביממא דכתיב, (תהלים מב) יומם יצוה יי חסדו ובלילה שירה עמי.

ועל דא תשבחן דסלקין בלייליא קמיה דא תושבחה שלים. תא חזי, בשעתא דישראל הוו סגירין בבתייהון פד קטל קדשא בריך הוא בכוריהון דמצראי, הוו אמרי הלילא ותשבחן קמיה.

תא חזי, דדוד מלכא הוה קם בפלגות ליליא, דאי תימא דהוה יתיב או שכיב בערסיה והוה אמר שירין ותושבחן, לא, אלא כמה דכתיב (תהלים קיט) חצות לילה אקום להודות לך. אקום ודאי בעמידה לאתעסקא בשירין ותושבחן דאורייתא. ובגין כך דוד מלכא חי לעלמין, ואפילו ביומי מלכא משיחא איהו מלכא. דהא תנן מלכא משיחא אי מן חייא הוא דוד שמייה ואי מן מתיא הוא דוד שמייה, ואיהו הוה אתער בצפרא עד לא ייתי דכתיב, (תהלים נז) עורה כבודי עורה הנבל וכנור אעירה שחר.

תא חזי, כל ההוא ליליא דשרה הות לגביה דפרעה אתו מלאכי עלאי לזמרא ליה לקדשא בריך הוא בשירין ותושבחן, אמר להו קדשא בריך הוא כלכו זילו ועבידו מכתשין רברבין במצרים, רשימו למאן דאנא זמין למעפד לבתר, (דא) מה כתיב וינגע יי את פרעה נגעים גדולים וגו'.

תא חזי, מה כתיב ויקרא פרעה לאברם וגו'.

לְאָבְרָם וְגו'. מִיָּנִין הִיָּה יוֹדֵעַ, שְׁהָרִי לֹא כְּתוּב כִּי אֵין מִוּוּ שְׁנֵי אֲבָרִים, בְּאֲבִימֶלֶךְ, שְׁכָתוּב וְעֵתָה הַשֶּׁב אֵשֶׁת הָאִישׁ כִּי נָבִיא הוּא וְגו', וְכֵן לֹא אָמַר לוֹ דְּבַר?

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הָרִי כְּתוּב עַל דְּבַר שְׁרֵי אֲבָרִים. שְׁכָתוּב הָרִי אֲבָרִים לֹא: עַל דְּבַר שְׁרֵי אֲשֶׁת אֲבָרִים. שְׁהָרִי לֹא הִיָּה מְדַבֵּר עִמּוֹ כְּמוֹ שְׁמַדְבֵּר עִם אֲבִימֶלֶךְ, אֲלֵא בְּדַבְרֵי זֶה נִתְבָּאָר וְלֹא יוֹתֵר: הַמְּכָה הַזֶּה הִיא עַל דְּבַר שְׁרֵי אֲשֶׁת אֲבָרִים. וְלֹא הִיָּה מְדַבֵּר [וְהוּא] עִמּוֹ. אִז [וְהוּא] יוֹדֵעַ שֶׁזֶה אֲשֶׁתוֹ שֶׁל אֲבָרִים הִיא. מִיָּד - וַיִּקְרָא פְּרָעָה לְאֲבָרִים וַיֹּאמֶר וְגו'.

וַיֵּצֵא עָלָיו פְּרָעָה אֲנָשִׁים, לְמָה? כְּדֵי שֶׁלֹּא יִקְרַב אָדָם לָהֶם לְהִרְעֵ לָהֶם. וַיִּשְׁלַחוּ אוֹתוֹ, לְוַיָּה עֲשׂוֹ לוֹ בְּכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם. אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: כִּי אֵתָה עֲתִיד לַעֲשׂוֹת לְבָנָיו, אֵתָה תְּלוּהָ אוֹתָם מֵאֶרֶץ, שְׁכָתוּב (שְׁמוֹת יג) וַיְהִי בְּשִׁלַּח פְּרָעָה אֵת הָעָם, שְׁלוּהָ אוֹתָם מִכָּל אֶרֶץ.

אָמַר רַבִּי אֲבָא, כִּי כִּי לְמָה הַזְּדִמְנָן לְאֲבָרִים וּלְמָה הַצְּטָרְךָ? אֲלֵא כְּדֵי לְגַדֵּל אֵת שְׁמֵם שֶׁל אֲבָרִים וְשִׁרָה בְּעוֹלָם, שְׁאִפְלוּ בְּמִצְרַיִם שֶׁהֵם מְכַשְׁפֵי הָעוֹלָם, וְלֹא יִכּוֹל הִיָּה אָדָם לְהַנְצִיל מֵהֶם, הַתְּגַדֵּל אֲבָרִים וְהַתְּעַלָּה לְמַעְלָה. זֶהוּ שְׁכָתוּב וַיַּעַל אֲבָרִים מִמִּצְרַיִם. לְאִיָּה מְקוֹם? הַנְּגַבָּה

[וְכֵן זֶה הוּא וְאֲשֶׁתוֹ וְכָל אֲשֶׁר לוֹ? אֲלֵא לְהוֹדִיעַ שֶׁלֹּא גָלוּ מִכִּנּוּן דְּבַר מֵאוֹתָן מִתְּנוּת שְׁתַּנּוּ לוֹ בְּשִׁבְלֵי שְׁרָה שְׁתַּהֲרִי לְמֶלֶךְ].

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בֵּא רְאָה, הַכֵּל הוּא סוּד שֶׁל חֲכָמָה, וְרִמּוֹז כִּי אֵין בְּחֲכָמָה וְהַדְּרָגוֹת שְׁלֵמָטָה שְׁאֲבָרִים יֵרֵד לְעַמְקָם וַיֵּדַע אוֹתָם, וְלֹא נִדְבַק בָּהֶם, וְשָׁב לְפָנָי

רְבוּנוֹ, וְלֹא הִתְפַּתָּה בָּהֶם כִּי אָדָם שְׁכָפֵשֶׁר הִגִּיעַ לְדְרָגָה הִיא הַתְּפַתָּה בְּנִחֻשׁ וְגִרָם מוֹת לְעוֹלָם. וְלֹא הִתְפַּתָּה כְּמוֹ נֵח, שְׁכָפֵשֶׁר יֵרֵד וְהִגִּיעַ לְדְרָגָה הִיא מֵה כְּתוּב? (בְּרַאשִׁית ט) וַיִּשְׁתֵּן מִן הַיַּיִן וַיִּשְׁכַּר

מִנְּפֵא הָיָה יוֹדֵעַ, דִּהָא לֹא כְּתוּב הִכָּא כְּמָה דְאֲתַמָּר בְּאֲבִימֶלֶךְ דְּכְתוּב וְעֵתָה הַשֶּׁב אֵשֶׁת הָאִישׁ כִּי נָבִיא הוּא וְגו', וְהִכָּא לֹא אָמַר לִיה מְדִי.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק הָא כְּתוּב עַל דְּבַר שְׁרֵי אֲשֶׁת אֲבָרִים. דִּהֲכִי הוּוּ אָמַרִי לִיה, עַל דְּבַר שְׁרֵי אֲשֶׁת אֲבָרִים. דִּהָא לֹא הָיָה מְמַלִּיל עִמִּיהָ כְּמָה דְמְמַלִּיל בְּאֲבִימֶלֶךְ, אֲלֵא בְּמִלָּה דָא אֲתַמָּר וְלֹא יוֹתֵר, מְכַתְּשָא דָא עַל דְּבַר שְׁרֵי אֲשֶׁת אֲבָרִים אִיְהִי, וְלֹא הָיָה מְלִיל (דָא) עִמִּיהָ, כְּדִין יוֹדֵעַ (הוּא) דִּהָא אֲתַתִּיהָ דְאֲבָרִים אִיְהִי, מִיָּד וַיִּקְרָא פְּרָעָה לְאֲבָרִים וַיֹּאמֶר וְגו'.

וַיֵּצֵא עָלָיו פְּרָעָה אֲנָשִׁים. לְמָה כְּגִין דְלָא יִקְרַב בַּר נָשׁ בְּהוּ לְאֲבָאשָׁא לוֹן. וַיִּשְׁלַחוּ אוֹתוֹ, לְוַיָּה עֲבָדוּ לִיה בְּכָל אֶרֶץ דְּמִצְרַיִם. אָמַר לִיה קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא הֲכִי אֲנִי זְמִין לְמַעַבְדַּ לְבָנוֹי אֵת תּוֹזִיף לוֹן מֵאֶרֶץ דְּכְתוּב, (שְׁמוֹת יג) וַיְהִי בְּשִׁלַּח פְּרָעָה אֵת הָעָם דְּאוֹזִיף לוֹן מִכָּל אֶרֶצִּיהָ.

אָמַר רַבִּי אֲבָא כָּל כִּי לְמָה אֲזַדְמֵן לִיה לְאֲבָרִים וּלְמֵאִי אֵיִצְטָרִיךְ, אֲלֵא כְּגִין לְגַדֵּל שְׁמִיהָ דְאֲבָרִים וְשִׁרָה בְּעַלְמָא, (דְּגַר ע"א) דְאִפְלוּ בְּמִצְרַיִם דְאֲנוּן חֲרָשֵׁי עַלְמָא וְלֹא הָיָה יִכּוֹל בַּר נָשׁ לְאֲשְׁתִּיב מִנִּיְהוּ. אֲתַגַּדֵּל אֲבָרִים וְאֲסַתְּלִיק לְעֵילָא הָדָא הוּא דְכְתוּב וַיַּעַל אֲבָרִים מִמִּצְרַיִם, לְאֵן אֵתֵר הַנְּגַבָּה. (וְכֵן הוּא וְאֲשֶׁתוֹ וְכָל אֲשֶׁר לוֹ, אֲלֵא לְאוֹדְעָא דְלֹא גָלוּ מִכִּנּוּן מֵאֲנוּן מִתְּנָן וְנִחְבְּו לִיה כְּדִיל שְׁרָה דְתַתָּא לְמַלְכָא)

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן תָּא חֲזִי, כִּי לֹא רָזָא דְחֲכָמָתָא אִיְהוּ, וְקָא רִמּוֹז הִכָּא בְּחֲכָמָתָא וְדְרָגִין דְלִתְתָא דְקָא נְחִית אֲבָרִים לְעוֹמְקֵי דְלְהוֹן וַיֵּדַע לוֹן, וְלֹא אֲתַדְבַּק בְּהוּ, וְתַב לְקָמִי מְרִיָּה. וְלֹא אֲתַפְתָּא בְּהוּ כְּאָדָם

וְכֵן זֶה הוּא וְאֲשֶׁתוֹ וְכָל אֲשֶׁר לוֹ? אֲלֵא לְהוֹדִיעַ שֶׁלֹּא גָלוּ מִכִּנּוּן דְּבַר מֵאוֹתָן מִתְּנוּת שְׁתַּנּוּ לוֹ בְּשִׁבְלֵי שְׁרָה שְׁתַּהֲרִי לְמֶלֶךְ.

ויתגל בתוך אהלה. אהלה
כתוב בה"א.

אבל באברהם מה כתוב?
ויעל אברהם ממצרים. שעלה
ולא ירד, ושב למקומו לדרגה
עליונה שנדבק בה
כבראשונה. והמעשה הזה
היה כדי להראות החכמה
שהתקיים בקיום שלם כראוי
לו ולא התפתה, ועמד בקיום
ושב למקומו. הנגבה - זה
הדרום, הדרגה העליונה
שנאחז בה כבראשונה,
שכתוב הלוח ונסוע הנגבה.
אף כאן הנגבה - מקום
שנדבק בו בראשונה.

בא ראה סוד הדרך, אם אברהם
לא ירד למצרים ולא יצטרף
שם בראשונה, לא יהיה חלק
גורלו בקדוש-ברוך-הוא. כמו
זה לבניו, פשרצה הקדוש
ברוך הוא לעשות לו (ד"א להם)
עם אחד, עם שלם, ולקרבם
אליו, אם לא ירדו בראשונה
למצרים ולא ינדככו שם, לא
היו העם היחידי שלו. כמו כן
אם לא נתנה הארץ הקדושה
לכנען בראשונה וישלט בה,
לא היתה הארץ חלקו וגורלו
של הקדוש ברוך הוא, והכל
סוד אחד.

רבי שמעון היה הולך בדרך,
והיה עמו רבי אלעזר בנו,
ורבי אבא ורבי יהודה. בעודם
הולכים, אמר רבי שמעון,
תמהני איך בני העולם לא
משגיחים לדעת דברי תורה
ועל מה עומדים. פתח ואמר,
(ישעיה כו) נפשי אויתך בלילה
אף רוחי בקרבי אשתרך.
הפסוק הזה בארוהו ובארנו
אותו.

אבל בא ראה, נפש האדם,
כשהוא עולה למטתו, יוצאת

דכד מטא לההוא דרגא אתפתא בנחש וגרים
מותא לעלמא. ולא אתפתא כנח דכד נחת
ומטא לההוא דרגא מה כתיב, (בראשית ט) וישת מן
היין וישכר ויתגל בתוך אהלה. אהלה כתיב
בה"א.

אבל באברהם מה כתיב ויעל אברהם ממצרים.
דסליק ולא נחית, ותב לאתריה לדרגא
עלאה דאתדבק ביה בקדמיתא. ועובדא דא
הוה, בגין לאחזאה חכמתא דאתקיים בקיומא
שלים כדקא חזי ליה ולא אתפתא וקם בקיומא
ותב לאתריה. הנגבה, דא דרום דרגא עלאה
דאתאחיד ביה בקדמיתא דכתיב הלוח ונסוע
הנגבה. אוף הכא הנגבה, אתר דאתדבק ביה
בקדמיתא.

תא חזי, רזא דמלה, אי אברהם לא ייחות
למצרים ולא יצטרף תמן בקדמיתא. לא
יהא חולק עדביה בקדשא בריך הוא. פגוונא
דא לבנוי כד בעא קדשא בריך הוא למעבד
ליה (ד"א לז) עמא חדא עמא שלים ולקרבא לון
לגביה, אי לא נחתו בקדמיתא למצרים ולא
יצטרפון תמן, לא הוו עמא יחידא דיליה.
פגוונא דא אי לא אתייהיבת ארעא קדישא
לכנען בקדמיתא וישלוט בה לא הות ארעא
חולקיה ועדביה דקדשא בריך הוא. וכלא רזא
חדא.

רבי שמעון הוה אזיל בארחא, והוה עמיה
רבי אלעזר בריה ורבי אבא ורבי יהודה.
עד דהוו אזלי, אמר רבי שמעון תוהנא היך
בני עלמא לא משגיחין למנדע מלי דאורייתא
ועל מה קיימי. פתח ואמר, (ישעיה כו) נפשי
אויתך בלילה אף רוחי בקרבי אשתרך, האי
קרא אוקמוה ואוקימנא ליה.

אבל תא חזי, נפשא דבר נש, כד סליק

ממנו ועולה למעלה. ואם תאמר שפלגן עולות - אין כל אחד ואחד רואה את פני המלך, אלא הנפש עולה ולא נשאר בה עם הגוף, רק רשם (נשימה) של המדה של חיות הלב.

והנפש הולכת ורוצה לעלות. וכמה דרגות לדרגות לעלות, היא משוטטת ופוגשת בקלפות של אורות הטמאה. אם היא טהורה, שלא נטמאה ביום, עולה למעלה. ואם לא טהורה, נטמאת ביניהם ונדבקות בהם ולא עולה יותר. ושם מודיעים לה דברים, ונדבקות מאותם דברים של זמן קרוב. ולפעמים שצוחקים עליה ומודיעים לה דברים כוזבים. ואז הולכת כמו זה כל הלילה עד שיתעורר האיש, ושבה למקומה. אשרי הצדיקים שהקדוש ברוך הוא מגלה להם סודותיו בחלום כדי שישמרו מן הדין. אוי לאותם רשעי העולם שטמאים עצמם ונפשם.

בא ראה, אותם שלא נטמאו, כשעולים למטתם, הנפש עולה ונכנסת בין כל אותן הדרגות בראשונה, ועולה ולא נדבקות בהן. אחר כך הולכת ומשוטטת ועולה כפי דרכה.

אותה הנפש שזוכה לעלות, נראית לפני סכר פני הימים, ונדבקות ברצון להראות בתשוקה עליונה לראות בנעם המלך ולבקר בהיכלו. וזה הוא האיש שיש לו חלק תמיד בעולם הבא. וזו היא הנפש שהכסוף שלה כשעולה בקדוש-ברוך הוא (תמיד) ולא נדבקות במינים הללו אורות האחרים, והיא הולכת אחר מין קדוש במקום (אחר מקום) שיוצאת משם. ומשום כך כתוב

לְעַרְסִיָּה, נִפְקַת מִנִּיה וְסִלְקָא לְעִילָא. וְאִי תִימָא דְכֻלְּהוּ סִלְקָאן. לְאוּ כָּל חַד וְחַד חָמִי אִפִּי מִלְכָּא, אֶלְא נִפְשָׁא סִלְקָא וְלֹא אִשְׁתָּאֵר בְּהַ בְּהַדִּי גּוּפָא בַר חַד רְשִׁימוּ (ג' שנים) דְּקִיסְטָא דְּחִיּוּתָא דְּלִכָּא.

וְנִפְשָׁא אֲזֵלָא וּבְעִיָּא לְסִלְקָא. וְכִמְה דְּרִגִּין לְדְרִגִּין לְסִלְקָא, שְׁטָאֵת וְהִיא אֲתַעְרַעַת בְּהַנִּי קוּמְרִין טְהִירִין דְּמִסְאָבוּתָא. אִי הִיא דְכִיָּאֵת דְּלֹא אִסְתָּאֲבַת בִּימְמָא סִלְקָא לְעִילָא. וְאִי לְאוּ דְכִיָּאֵת, אִסְתָּאֲבַת בִּינִיָּהוּ וְאֲתַדְבַּקַת בְּהוּ וְלֹא סִלְקָא יִתִּיר. וְתַמָּן מוֹדְעִי לָהּ מַלְיָן וְאִיהוּ אֲתַדְבַּקַת מְאֲנוּן מַלְיָן דְּזַמָּן קָרִיב. וְלִזְמָנִין דְּחִיִּיכִין בְּהַ וּמוֹדְעִין לָהּ מַלְיָן פְּדִיבִין. וְכִדִּין אֲזֵלָא כְּהִיא גְּוֹנָא כָּל לֵילִיא עַד דִּיתַעַר בַּר נֶשׁ וְתֵאֲבַת לְאַתְרָה. וְכַאֲיִן אֲנוּן צְדִיקָיָא דְגָלִי לֹון קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא רְזִין דִּילִיָּה בְּחֻלְמָא בְּגִין דִּיִּסְתַּמְרוּן מִן דִּינָא. וְוִי לְאֲנוּן חֲיִיבִי עֲלֵמָא דְּמִסְאָבִין גְּרַמִּיָּהוּ וְנִפְשִׁיָּהוּ.

תָּא חֲזִי, אֲנוּן דְּלֹא אִסְתָּאָבוּ, פַּד סִלְקִי בְּעַרְסִיָּהוּ, נִפְשָׁא סִלְקָא וְעֵאלַת בֵּין כָּל הַנִּי דְרִגִּין בְּקִדְמִיתָא וְסִלְקָא וְלֹא אֲתַדְבַּקַת בְּהוּ. וּלְבַתֵּר אֲזֵלָא וְשְׁטָאֵת וְסִלְקָא כְּפּוּם אֹרְחָה.

תְּהִיָּא נִפְשָׁא דְזָכַת לְסִלְקָא אֲתַחֲזִיאַת קַמִּיהַ דְּסַכְרִי אִפִּי יוֹמִין וְאֲתַדְבַּקַת בְּרַעוּתָא לְאַתַּחֲזָאָה בְּתִיאֻבְתָּא עֲלָאָה לְמַחְמִי בְּנוּעַם מִלְכָּא וְלִבְקָרָא בְּהִיכְלִיָּה. וְדָא הוּא בַר נֶשׁ דְּאִית לִיָּה חוּלְקָא תְּדִיר בְּעֲלֵמָא דְּאֲתִי.

וְדָא הִיא נִפְשָׁא דְכְּסִיפָא דִּילָהּ פַּד סִלְקָא בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (תְּדִיר), וְלֹא אֲתַדְבַּקַת בְּהַנִּי זִינִין טְהִירִין אַחֲרָנִין, וְהִיא אֲזֵלַת בְּתֵר

נפשי אויתך בלילה, כְּדִי לְרַדְף
אחריך ולא להתפתות אחר מין
אחר נְכָרִי.

בא ראה, נפשי - זו הנפש
ששולטת בלילה לרדף אחר
הדרגה שלה. הרוח ביום, זו
שכתוב נפשי אויתך בלילה, זו
הנפש ששולטת בלילה. אף
רוחי בקרבי אשחרך - זו הרוח
ששולטת ביום.

ואם תאמר ששתי דרגות הן
בפרוד - לא כף, שהרי הן דרגה
אחת, והן שנים בחבור אחד,
ואחת עליונה ששולטת עליהן
ונדבקות בהן והן בה (ונקראים)
ונקראת נשמה. וכל הדרגות
עולות בסוד החכמה.
שכשמשכתלים על אלו
הדרגות, יסתפל האדם בחכמה
העליונה, והנשמה הזו נכנסת
בהם ונדבקים בה. וכשזה
שולט, אז אותו האיש נקרא
קדוש, שלם מן הכל. רצון אחד
לקדוש-ברוך-הוא.

הנפש היא התעוררות
תחתונה, וזו סמוכה בגוף וזנה
אותו, והגוף אויזו בה והיא
אחונה בגוף. אחר כף נתקנת
ונעשית פסא להשרות עליה
רוח בהתעוררות הנפש הזאת
שנאחזת בגוף, כפתוב (ישעיה לב)
עד יערה עלינו רוח מפרום.

לאחר שמתקנים את שניהם,
עתידים לקבל נשמה, שהרי
הרוח נעשית פסא לנשמה
להשרות עליה, והנשמה הזו
היא נסתרת עליונה על הכל
טמונת כל הטמונים. נמצא
שיש [לה] פסא לפסא, וכסא
לעליון עליהם. וכשתסתפל
בדרגות, תמצא סוד החכמה
בדבר הזה, והכל היא חכמה
להדביק בגון הזה דברים
נסתרים.

זינא קדישא באתרא (ר"א בטר אתרא) דנפקת מתמן.
ובגין כף כתיב נפשי אויתך בלילה. בגין
למרדף בתרך ולא לאתפתאה בטר זינא אתרא
נוכראה.

הא חזי, נפשי דא נפש דאיהי שלטא בלילה
ולמרדף בטר דרגא. רוח ביום, דכתיב
נפשי אויתך (דף פג ע"ב) בלילה, דא נפש דאיהי
שלטא בלילה. אף רוחי בקרבי אשחרך. דא
רוח דאיהו שלטא ביממא.

ואי תימא דתרין דרגין אנון בפרודא, לאו
הכי, דהא דרגא חד אנון, ואנון תרין
בחבורא חד. וחד עלאה דשלטא עליהו
ואתדבק בהו ואנון ביה (ואקרוי) ואתקריאת
נשמה, וכלהו דרגין סלקאן ברזא דחכמתא,
דכד מסתפלן אלין דרגין יסתפל בר נש
בחכמה עלאה, והאי נשמה עייל בהו
ומתדבקן בה, וכד האי שלטא כדין ההוא בר
נש אקרי קדוש שלים מפלא. רעותא חדא
לגבי קדשא בריך הוא.

נפש איהו אתערוותא תתאה ודא סמיכא
בגופא וזנת ליה, וגופא אחיד בה והיא
אתאחדת בגופא. לבתר אתתקנת ואתעבידת
כרסייא לאשראה עלה רוח באתערוותא דהאי
נפש דאתאחדת בגופא, כמה דכתיב, (ישעיה לב)
עד יערה עלינו רוח מפרום.

לבתר דמתקני תרווייהו, זמינין לקבלא
נשמה. דהא רוח אתעביד כרסייא
לגבי נשמה לאשראה עליה, והאי נשמה איהי
סתימא עלאה על פלא טמירא דכל טמירין.
אשתכח דאית (לה) כרסייא לכרסייא וכרסייא
לגבי עלאה עליהו. וכד תסתפל בדרגין תשפח
רזא דחכמתא בהאי מלה. וכלא הוא חכמתא
לאתדבקה בהאי גוונא מלין סתימין.

בא ראה, הנפש היא התעוררות
מתחוננה שנדבקת בגוף, כמו
האור של המאור, שהאור
המתחונן שהוא שחר, נדבק
בפתילה ולא נפרד ממנה ולא
נתקן אלא בה. וכשנתקן בפתילה,
נעשה כסא לאור העליון הלכן
ששורה על אותו האור השחר.

אחר כך כששניהם נתקנים, נעשה
אותו אור לכן כסא לאור הנסתר
שאינו נראה ואינו נודע מה
שורה על אותו האור הלכן, ואז
האור שלם. וכך האדם שהוא
שלם בכל, ואז נקרא קדוש, כמו
שנאמר (תהלים טו) לקדושים אשר
בארץ המה וגו'. כמו כן בסוד
עליון.

בא ראה, בשעה שאברהם נכנס
לארץ, נראה לו הקדוש ברוך הוא,
כמו שנאמר לה' הנראה אליו,
וקבל שם נפש ובנה מזבח לדרגה
היא. אחר כך הלך ונסוע
הנגבה, שקבל רוח. אחר כך עלה
שעלה להתדבק תוף הנשמה, אז
ויבן שם מזבח לה', סתם. זו היא
הנשמה שהיא נסתרת כל
הנסתרים.

אחר כך ידע שצריך להצטרף
ולהתעטר בדרגות, מיד - וירד
אברם מצרימה, ונצל משם, ולא
התפתה תוף אותם האורות,
ונצטרף ושב למקומו. פיון שירד
ונצטרף, מיד - ויעל אברם
ממצרים. עלה ודאי ושב למקומו
ונדבק באמונה העליונה, שכתוב
הנגבה.

מבאן והלאה ידע אברהם
החכמה העליונה ונדבק בקדוש-
ברוך הוא, ונעשה הימין של
העולם. אז, ואברם כבד מאד
במקנה בכסף ובזהב. כבד מאד -
בצד המזרח. במקנה - בצד

תא חזי, נפש איהי אתערוותא תתאה
דאתדבקא ביה בגופא. כגוונא דנהורא
דבוצינא. דנהורא תתאה דאיהי אוכמא
אתדבקת בפתילה ולא אתפרש מנה ולא
אתמקנת אלא בה. וכד אתמקנת בפתילה
אתעבדת כרסייא לנהורא עלאה תוורא
דשרייא על ההוא נהורא אוכמא.

לבתר פד מתתקון תרווייהו אתעבדת
ההוא נהורא תוורא כרסייא לנהורא
סתימאה דלא אתחזי ולא אתיידע מה
דשרא על ההוא נהורא תוורא. וכדין נהורא
שלים. וכך הוא בר נש דאיהו שלים בכלא.
וכדין אקרי קדוש, כמה דאת אמר, (תהלים טו)
לקדושים אשר בארץ המה וגו'. כגוונא דא
ברזא עלאה.

תא חזי, בשעתא דעאל אברהם לארעא,
אתחזי ליה קדשא בריך הוא כמה
דאתמר דכתיב ליי הנראה אליו, וקביל תמן
נפש ובנה מזבח לההוא דרגא. לבתר הלוך
ונסוע הנגבה דקביל רוח. לבתר (ע) דסליק
לאתדבקא גו נשמה כדין ויבן שם מזבח ליי
סתם, דא היא נשמה דאיהי סתימא דכל
סתימין.

לבתר ידע דבעי לאצטרפא ולא תעטר
בדרגין, מיד וירד אברם מצרימה,
ואשתזיב מתמן. ולא אתפתא גו אנון
טהירין, ואתצריך ותב לאתריה. פיון דנחת
ואתצריך, מיד ויעל אברם ממצרים, סליק
ודאי ותב לאתריה ואתדבק במהימנותא
עלאה דכתיב הנגבה.

מבאן והלאה ידע אברהם חכמתא עלאה
ואתדבק בקדשא בריך הוא ואתעבד

ימינא דעלמא. פדין ואברם כבד מאד במקנה בכסף ובזהב. כבד מאד

המַעֲרֵב. בַּכֶּסֶף - מַצַּד הַדְּרוֹם.
בַּזָּהָב - מַצַּד הַצָּפוֹן.

בָּאוּ רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי אַבָּא וְכָל
הַחֲבֵרִים וּנְשָׁקוּ אֶת יָדָיו. בְּכֹה רַבִּי
אַבָּא וָאָמַר, וַיִּי, כְּשֶׁתִּסְתַּלֵּק מִן
הָעוֹלָם, מִי יֵאִיר אֶת אוֹר
הַתּוֹרָה? אֲשֶׁרֵי חֲלָקָם שֶׁל
הַחֲבֵרִים שְׁשׂוּמְעִים דְּבָרֵי תוֹרָה
הִלְלוּ מִפִּידָךְ.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בֵּא רְאֵה מַה
כְּתוּב. וַיִּלָּךְ לְמַסְעָיו, לִפְקֹד אֶת
מְקוֹמוֹ וַיְדַרְגֵתוֹ. לְמַסְעָיו - לְמַסְעוֹ
כְּתוּב, מִי הַמַּסְעוֹ? זֶה הַדְּרָגָה
הַרְאֵשׁוֹנָה שְׁרָאוּיָה לוֹ בְּרֵאשׁוֹנָה.
כְּתוּב כַּאֲנִי מַסְעוֹ, וְכְתוּב שֵׁם
(מַלְכִים-א 1) אַבְּן שְׁלֹמָה מִסַּע נִבְנָה.
וְהָרִי בְּאַרְנוֹ אַבְּן שְׁלֹמָה וְדָאֵי.
מַסַּע, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר.

וַיִּלָּךְ לְמַסְעָיו, כָּל אוֹתָן הַדְּרָגוֹת,
דְּרָגָה אַחֵר דְּרָגָה, כְּמוֹ שֶׁנִּבְאָמַר.
מִנְּגִב וְעַד בֵּית אֵל, לְתַקֵּן אֶת
מְקוֹמוֹ וּלְחַבְרֵם בִּיחוד שְׁלֹם,
שֶׁהָרִי מִנְּגִב וְעַד בֵּית אֵל נִמְצָא
סוּד הַחֲכֵמָה כְּרָאוּי.

אֵל הַמְּקוֹם אֲשֶׁר הָיָה שֵׁם אֶהְלָה
בַּתְּחִלָּה, אֶהְלָה בְּה"א. מִי
אֶהְלָה? זֶה בֵּית אֵל. אַבְּן שְׁלֹמָה,
כְּמוֹ שֶׁאֲמַרְנוּ. עוֹד רֵשֶׁם וָאָמַר,
אֵל מְקוֹם הַמְּזֻבַּח אֲשֶׁר עָשָׂה שֵׁם
בְּרֵאשׁוֹנָה, שֶׁכְּתוּב לֵה' הַנִּרְאָה
אֵלָיו. וְאֵז וַיִּקְרָא שֵׁם אֲבָרָם בְּשֵׁם
ה', אֵז נִדְבַק בְּאִמּוֹנָה הַשְּׁלֵמָה.

בֵּא רְאֵה, בְּרֵאשׁוֹנָה עֲלֵה מִמַּטֵּה
לְמַעְלָה, שֶׁכְּתוּב וַיִּרְא ה' אֵל
אֲבָרָם, וְכְתוּב לֵה' הַנִּרְאָה אֵלָיו,
וְזוֹ הַדְּרָגָה הַרְאֵשׁוֹנָה כְּמוֹ
שֶׁאֲמַרְנוּ אַבְּן שְׁלֹמָה [מַסַּע נִבְנָה, וְכְתוּב
לְמַסְעָיו], וְאַחֵר כֶּן הַלּוֹךְ וְנִסּוּעַ
הַנְּגִבָה, דְּרָגָה אַחֵר דְּרָגָה, עַד
שֶׁהִתְעַטֵּר בְּדְרוֹם, חֲלָקוֹ וְגוֹרְלוֹ.
אַחֵר כֶּן סֵתֵם הַדְּבָר כְּשֶׁעֲלָה
וָאָמַר לֵה' סֵתֵם, זֶה הָעוֹלָם

בַּסְטָרָא דְּמִזְרַח. בַּמְקִנָה בַּסְטָרָא דְּמַעֲרֵב.
בַּכֶּסֶף מַסְטָרָא דְּדְרוֹם. בַּזָּהָב מַסְטָרָא דְּצָפוֹן.
אָתוּ רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי אַבָּא וְכֻלְהוּ חֲבֵרֵי אֲרֵי
וּנְשָׁקוּ יָדָיו. בְּכֹה רַבִּי אַבָּא וָאָמַר וַיִּוִּי
כַּד תִּסְתַּלֵּק מִן עֲלָמָא מָאן יִנְהִיר נְהוּרָא
דְּאוּרֵייתָא. זַפְאָה חוּלְקֵהוֹן דְּחֲבֵרֵי אֲרֵי דְשְׁמַעִין
מְלִין דְּאוּרֵייתָא אֵלִין מְפוּמָךְ.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן תָּא חֲזִי, מַה כְּתִיב וַיִּלָּךְ
לְמַסְעָיו, לְמַפְקֹד אֶתְרֵיהּ וְדַרְגוּי.
לְמַסְעָיו לְמַסְעוֹ כְּתִיב, מָאן מַסְעוֹ. דָּא דְרָגָא
קְדָמָא דְּאֶתְחֲזִי לֵיהּ בְּקִדְמִיתָא, כְּתִיב הֲכָא
מַסְעוֹ וְכְתִיב הֵתֵם (מַלְכִים א 1) אַבְּן שְׁלֹמָה מִסַּע
נִבְנָה. וְהָא אוּקִימָנָא אַבְּן שְׁלֹמָה וְדָאֵי. מַסַּע
כְּמָה דְּאֶתְמַר.

וַיִּלָּךְ לְמַסְעָיו. כָּל אֲנוּן דְּרָגִין דְּרָגָא בְּתַר
דְּרָגָא כְּמָה דְּאֶתְמַר. מִנְּגִב (דף פד ע"א) וְעַד
בֵּית אֵל לְאֶתְקֵנָא אֶתְרֵיהּ וּלְחַבְרָא לֹוֹן בִּיחודָא
שְׁלִים. דְּהָא מִנְּגִב וְעַד בֵּית אֵל אֲשֶׁתְּכַח רְזָא
דְּחֲכֵמָתָא כְּדָקָא יָאוּת.

אֵל הַמְּקוֹם אֲשֶׁר הָיָה שֵׁם אֶהְלָה בַּתְּחִלָּה,
אֶהְלָה בְּה"א, מָאן אֶהְלָה, דָּא בֵּית אֵל.
אַבְּן שְׁלֹמָה כְּדָאֲמַרְנָן. תּוֹ רֵשִׁים וָאָמַר אֵל
מְקוֹם הַמְּזֻבַּח אֲשֶׁר עָשָׂה שֵׁם בְּרֵאשׁוֹנָה
דְּכְתִיב לֵינִי הַנִּרְאָה אֵלָיו. וְכַדִּין וַיִּקְרָא שֵׁם
אֲבָרָם בְּשֵׁם יי. כַּדִּין אֶתְדְּבַק בְּמַהִימָנוּתָא
שְׁלִימָתָא.

תָּא חֲזִי, בְּקִדְמִיתָא סְלִיק מִתְתָּא לְעֵילָא
דְּכְתִיב וַיִּרְא יי אֵל אֲבָרָם. וְכְתִיב לֵינִי
הַנִּרְאָה אֵלָיו. וְדָא הוּא דְרָגָא קְדָמָא
כְּדָאֲמַרְנָן אַבְּן שְׁלֹמָה (מַסַּע נִבְנָה וְכְתִיב לְמַסְעָיו). וּלְבַתַּר
הַלּוֹךְ וְנִסּוּעַ הַנְּגִבָה. דְּרָגָא בְּתַר דְּרָגָא עַד
דְּאֶתְעַטֵּר בְּדְרוֹם חוּלְקֵיהּ וְעַדְבֵיהּ. לְבַתַּר

סֵתִים מְלָה כַּד סְלִיק וָאָמַר לֵינִי סֵתֵם, דָּא עֲלָמָא עֲלָאָה. וּמִתְמַן נְטִיל

העליון, ומשם נסע בדרגות וירד ממעלה למטה, והכל נדבק במקומו פראוי.

וכאן כשתסתכל בדרגות, תמצא את סוד החכמה העליונה. מה פתוב? וילך למסעיו מנגב. מצד הימין, ראשית העולם העליון הנסתר העמק למעלה עד אין סוף. וירד דרגה אחר דרגה [עד] מנגב ועד בית אל, ממעלה למטה.

וכתוב ויקרא שם אברם בשם ה'. נדבק היחוד במקומו פראוי, שפתוב אל מקום המזבח אשר עשה שם פראשנה. מה זה אשר עשה שם? שהעלה אותה ממטה למעלה, ועכשו ירד בדרגות ממעלה למטה כדי שלא תזוז מאותן הדרגות העליונות והם לא יזוזו ממנה, ויתיחד הכל ביחוד אחד פראוי.

אז התעטר אברהם והיה לחלק גורלו של הקדוש ברוך הוא ודאי. אשריהם הצדיקים שמתעטרים בקדוש ברוך הוא והוא מתעטר בהם. אשריהם בעולם הזה ואשריהם בעולם הבא. עליהם פתוב (ישעיה ס) ועמך כלם צדיקים לעולם ירשו ארץ, וכתוב (משלי ד) וארח צדיקים כאור נגה הולך ואור עד נכון היום.

הלבו. פשהגיעו לשדה אחד ישבו. פתח רבי שמעון ואמר, (תהלים כה) פנה אלי וחנוני. בפסוק הזה יש להסתכל בו, והרי בארנו אותו בכמה מקומות. אבל בפסוק הזה דברים נסתרים יש בו. פנה אלי - וכי דוד אמר פנה אלי וחנוני? אלא בעבור דרגתו שהיא מתעטר בה הוא אמר. (שם) פנה עזר לעבדך - תנה עזר זה העז העליון, כפתוב (שמואל א-ב) ויתן עז למלכו. מי מלכו? זה

בדרגין ונחית מעילא לתתא ואתדבק כלא באתריה כדקא יאות.

והבא פד תסתכל בדרגין תשפח רזא דחכמתא עלאה. מה כתיב וילך למסעיו מנגב. מסטרא דימינא שירותא דעלמא עלאה סתימא עמיקא לעילא עד אין סוף, ונחית דרגא בתר דרגא (עד) מנגב ועד בית אל מעילא לתתא.

וכתיב ויקרא שם אברם בשם יי אדבק יחודא באתריה כדקא יאות דכתיב אל מקום המזבח אשר עשה שם פראשונה. מאי אשר עשה שם, דסליק לה מתתא לעילא. והשתא נחית בדרגין מעילא לתתא, בגין דהיא לא תעדי מאנון דרגין עלאין, ואנון לא יעדון מנה, ויתיחד כלא ביחודא חדא כדקא יאות.

בדין אתעטר אברהם והיה חולק עדביה דקודשא בריה הוא ודאי. זכאין אנון צדיקייא דמתעטרי ביה בקדשא בריה הוא והוא מתעטר בהון. זכאין אנון בעלמא דין וזכאין אנון בעלמא דאתי. עלייהו כתיב, (ישעיה ס) ועמך כלם צדיקים לעולם ירשו ארץ. וכתוב, (משלי ד) וארח צדיקים כאור נוגה הולך ואור עד נכון היום.

אזרו, פד מטו בחד פי חקל יתבו. פתח רבי שמעון ואמר (תהלים כה) פנה אלי וחנוני וגו'. האי קרא אית לאסתכלא ביה, והא אוקימנא ליה בכמה אתר. אבל בהאי קרא מלין סתימין אית ביה. פנה אלי. וכי דוד אמר פנה אלי וחנוני. אלא בגין דרגא דיליה דאיהו אתעטר ביה קאמר. תנה עזר לעבדך, תנה עזר דא עז עלאה כדכתיב, (שמואל א ב) ויתן עז למלכו. מאן מלכו דא מלך סתם מלכא

מְשִׁיחָא. אוף הָכָא לְעַבְדֵּךְ דָּא מְלַפָּא מְשִׁיחָא
כְּדִאֲמַרְן מְלֹךְ סְתָם.

וְהוֹשִׁיעָה לְבִן אֲמִתְךָ, וְכִי לֹא הָוּה בְּרִיָּה דִּישִׁי
אִיהוּ עַד דְּאִיהוּ אָמַר בְּשֵׁמָא
דְּאִמִּיה וְלֹא בְּשֵׁמָא דְּאָבוּי. אֵלֹא הָא אוֹקִימָנָא
דְּכַד יִיתִי בַר נֶשׁ לְקַבְּל מְלָה עֲלָאָה לְאֲדַכְרָא,
בְּעֵי לְמַהֲךְ בְּמְלָה דְּאִיהוּ וְדָאִי. וְעַל דָּא אֲדַכְר
לְאִמִּיה וְלֹא לְאָבוּי. וְתוּ הָא תְּנִינָן (ד"א ל"ג דהא)
דְּדָא מְלֹךְ בְּדִקְאֲמַרְן.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן תָּא חֲזִי, מַה כְּתִיב וַיְהִי רִיב
בֵּין רַעֲי מְקַנְה אַבְרָם, רַב כְּתִיב חֲסֵר
יוד, דְּבַעַא לוֹט לְמַהֲדַר לְפוּלְחָנָא נּוּכְרָאָה
דְּפִלְחִי יְתָבִי אַרְעָא, וְסוּפִיָּה דִּקְרָא אוֹכַח
דְּכְתִיב וְהַכְּנַעֲנִי וְהַפְּרִיזִי אֲזִי יוֹשֵׁב בְּאַרְץ.
וּמִנְלָן דְּלוֹט אַהֲדַר לְסַרְחָנִיָּה לְפוּלְחָנָא
נּוּכְרָאָה, דְּכְתִיב וַיִּסַּע לוֹט מִקְדָּם. מָאִי
מְקַדָּם, מְקַדְמוֹנוּ שְׁל עוֹלָם. כְּתִיב הָכָא וַיִּסַּע
לוֹט מִקְדָּם וּכְתִיב וַיְהִי בְּנִסְעָם מִקְדָּם מַה
לְהֵלֵן נְטִילוּ מְקַדְמוֹנוּ שְׁל עוֹלָם אוֹף הָכָא כֵּן.
בֵּינָן דִּידַע אַבְרָהָם דְּלוֹט לְהָכִי נְטִי לְבִיָּה.
מִיד וַיֹּאמֶר אַבְרָם אֵל לוֹט וְגו' הַפְּרַד נָא
מֵעָלִי. לִית אַנְתָּ פְּדָאִי לְאַתְחַבְרָא בְּהֲדָאִי.
כְּדִין אַתְפָּרֵשׁ אַבְרָהָם מִנִּיָּה וְלֹא בַּעַא לְמִיָּהָךְ
וְלְאַתְחַבְרָא עִמִּיָּה, דְּכָל מָאן דִּיתְחַבֵּר לְחַיִּיבָא
סוּפִיָּה לְמִיָּהָךְ אַבְתְּרִיָּה וְלְאַתְעַנֵּשׁ (דף 99 ע"ב)
בְּגִינִיָּה.

מְנַלָּן מִיְהוֹשֻׁפֵּט דְּאַתְחַבֵּר עִם אַחָאָב
וְאַלְמָלָא זְכוּ דְּאַבְהֵן אַתְעַנֵּשׁ תַּמָּן
דְּכְתִיב, (דברי הימים ב' יח) וַיִּזְעַק יְהוֹשֻׁפֵּט. וְכְדִין
אַשְׁתְּזִיב דְּכְתִיב וַיִּסִּיתֶם אֱלֹהִים מִמֶּנּוּ. וְעַל
דָּא לֹא בַּעַא אַבְרָם לְמִיָּהָךְ בְּהֲדִיָּה דְּלוֹט. וְעַם
כָּל דָּא לֹא בַּעַא לוֹט לְמַהֲדַר מְסוּרְחָנִיָּה אֵלֹא
וַיִּבְחַר לוֹ לוֹט אֶת כָּל פְּכַר הַיְרֻדָן. וַיִּסַּע לוֹט

מְלֹךְ סְתָם, מְלֹךְ הַמְּשִׁיחִי. אָף כָּאן
לְעַבְדֵּךְ זֶה מְלֹךְ הַמְּשִׁיחִי, כְּמוֹ
שְׁאֲמַרְנוּ מְלֹךְ סְתָם.

וְהוֹשִׁיעָה לְבִן אֲמִתְךָ - וְכִי לֹא
הָיָה בֶן יְשִׁי הוּא, עַד שְׁאָמַר בְּשֵׁם
שְׁל אָמוּ וְלֹא בְּשֵׁם שְׁל אָבוּי?
אֵלֹא הִנֵּה הַקְּמָנוּ, שְׁפַאֲשֵׁר יָבֵא
אָדָם לְקַבֵּל דְּבַר עֲלִיּוֹן לְהַזְכִּיר,
צְרִיךְ לְלַכְתּ בְּדַכְר שְׁהוּא וְדָאִי,
וְעַל כֵּן הַזְכִּיר אֶת אָמוּ וְלֹא אֶת
אָבוּי. וְעוֹד, הִנֵּה שְׁנִינּוּ שְׁהִיָּן שְׁזָה
מְלֹךְ כְּפִי שְׁאֲמַרְנוּ.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בֵּא רְאֵה מַה
כְּתוּב. וַיְהִי רִיב בֵּין רַעֲי מְקַנְה
אַבְרָם, רַב כְּתוּב חֲסֵר יוֹד.
שְׂרָצָה לוֹט לְחַזֵּר לְעַבְדוּתָה הַזֵּה
שְׁעוּבָדִים יוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ, וְסוּף
הַכְּתוּב מוֹכִיחַ, שְׁכְּתוּב וְהַכְּנַעֲנִי
וְהַפְּרִיזִי אֲזִי יוֹשֵׁב בְּאַרְץ. וּמִנְלָן
שְׁלוֹט חֲזֵר לְסוּרוּ הָרַע לְעַבְדוּתָה
זֵה? שְׁכְּתוּב וַיִּסַּע לוֹט מִקְדָּם.
מַהוּ מְקַדָּם? מְקַדְמוֹנוּ שְׁל עוֹלָם.
כְּתוּב כָּאן וַיִּסַּע לוֹט מִקְדָּם,
וְכְּתוּב וַיְהִי בְּנִסְעָם מִקְדָּם. מַה
לְהֵלֵן נְסִיעָה מְקַדְמוֹנוּ שְׁל עוֹלָם
- אָף כָּאן כֵּן.

בֵּינָן שְׂרָצָה אַבְרָהָם שְׁלִכְוֵךְ נְטִיָּה
לְבוּ שְׁל לוֹט, מִיד - וַיֹּאמֶר אַבְרָם
אֵל לוֹט וְגו' הַפְּרַד נָא מֵעָלִי.
אִינְךָ פְּדָאִי לְהַתְחַבֵּר עִמִּי. אֲזִי
נְפָרַד מִמֶּנּוּ אַבְרָהָם וְלֹא רָצָה
לְלַכְתּ וְלְהַתְחַבֵּר עִמּוֹ, שְׁכָל מִי
שְׁמַתְחַבֵּר לְרָשָׁע, סוּפוּ לְלַכְתּ
אַחֲרָיו וְלְהַעֲנֵשׁ בְּגִלְלוֹ.

מִנְלָן לָנוּ? מִיְהוֹשֻׁפֵּט שְׁהַתְחַבֵּר
עִם אַחָאָב, וְאַלְמָלָא זְכוּת אָבוֹת
נְעַנֵּשׁ שָׁם, שְׁכְּתוּב (דברי הימים ב' יח)
וַיִּזְעַק יְהוֹשֻׁפֵּט. וְאֲזִי נִצַּל, שְׁכְּתוּב
וַיִּסִּיתֶם אֱלֹהִים מִמֶּנּוּ, וְעַל כֵּן לֹא
רָצָה אַבְרָם לְלַכְתּ עִם לוֹט. וְעַם
כָּל זֶה לֹא רָצָה לוֹט לְחַזֵּר מְסוּרוּ
הָרַע, אֵלֹא וַיִּבְחַר לוֹ לוֹט אֶת כָּל
כְּפַר הַיְרֻדָן וַיִּסַּע לוֹט מִקְדָּם. נְסַע
מְקַדְמוֹנוּ שְׁל הָעוֹלָם, וְלֹא רָצָה

לדבק באמונה השלמה כמו
אברהם.

אברהם ישב בארץ פנעו, להדבק
במקום האמונה ולדעת החכמה
להדבק ברבונו. ולוט ישב בערי
הכפר ויאהל עד סדם, עם אותם
הרשעים של העולם שיצאו
מתוך האמונה, שכתוב ואנשי
סדם רעים וחטאים לה' מאד. כל
אחד נפרד לדרפו פראוי. משום
כך אשריהם החברים
שמשתדלים בתורה יומם ולילה,
והחברות שלהם עם הקדוש
ברוך הוא, ועליהם כתוב (דברים ד)
ואתם הדבקים בה' אלהיכם
חיים כלכם היום.

וה' אמר אל אברהם אחרי הפרד
לוט מעמו וגו'. רבי אבא פתח,
(יונה א) ויגם יונה לברח תרשישה
מלפני ה' וגו'. אוי למי שמסתתר
מלפני הקדוש ברוך הוא,
שכתוב בו (ירמיה כג) הלווא את
השמים ואת הארץ אני מלא נאם
ה', והוא בא לברח מלפניו?!

א"א כתוב (שיר א) יונתי בחגוי
הסלע בסתר המדרגה. יונתי - זו
כנסת ישראל. בחגוי הסלע - זו
ירושלים שהיא עולה על כל
העולם. מה הסלע הוא עליון
וחזק על הכל, אף ירושלים היא
עליונה וחזקה על הכל. בסתר
המדרגה - זה [בית המקדש] המקום
שנקרא בית קדשי הקדשים,
הלב של כל העולם.

ומשום כך כתוב בסתר המדרגה,
משום ששם היתה השכינה
נסתרת, כמו אשה שהיא צנועה
לבעלה ואין יוצאת מביתה
החוצה, כמו שנאמר (תהלים קכח)
אשתך כגפן פוריה בירפתי ביתך
וגו'. כך כנסת ישראל אינה
שורה מחוץ למקומה בסתר
המדרגה אלא בזמן של הגלות
שהיא בתוך הגלות. ומשום

מקדם אתנטיל מן קדמאה דעלמא ולא בעא
לאתדבקה במהימנותא שלימתא כאברהם.

אברהם ישב בארץ פנעו. לאתדבקה באתרא
דמהימנותא ולמנדע חכמתא
לאתדבקה במאריה. ולוט ישב בערי הכפר
ויאהל עד סדום. עם אנון חייבין דעלמא
דנפקו מגו מהימנותא דכתיב ואנשי סדום
רעים וחטאים ליי מאד. כל חד אתפרש
לארחה פדקא יאות. בגין כך זפאין אנון
חברייא דמשתדלי באורייתא ימא וליליא,
וחברותא דלהון פקודשא בריך הוא. ועלייהו
כתיב, (דברים ד) ואתם הדבקים ביי אלהיכם
חיים כלכם היום:

ויי אמר אל אברהם אחרי הפרד לוט מעמו
וגו'. רבי אבא פתח (יונה א) ויגם יונה
לברוח תרשישה מלפני יי וגו'. ווי למאן
דאסתתר מקמי קדשא בריך הוא דכתיב ביה
דלא את השמים ואת הארץ אני מלא
נאם יי והוא אתי למערק מקמיה.

א"א כתיב, (שיר השירים ב) יונתי בחגוי הסלע
בסתר המדרגה. יונתי דא כנסת
ישראל. בחגוי הסלע דא ירושלים דאיהי
סלקא על כל עלמא. מה סלע איהי עלאה
ותקיפא על פלא אוף ירושלים איהי עלאה
ותקיפא על פלא. בסתר המדרגה דא (בית
המקדש) אתר דאקרי בית קדש הקדשים לבא
דכל עלמא.

ובגין כך כתיב בסתר המדרגה בגין דתמן
הות שכינתא מסתתרא כאתתא דאיהי
צנועה לבעלה ולא נפקא מביתא לבר. כמה
דאת אמר (תהלים קכח) אשתך כגפן פוריה
בירפתי ביתך וגו'. כך כנסת ישראל לא
שרייא לבר מאתרהא בסתירו דדרגא אלא

שְׁהִיא בְּגִלוּת, לְשָׂאֵר הַעֲמִים יִשׁ
טוֹבָה וְשִׁלּוּהַ יוֹתֵר.

בֵּא רְאֵה, בְּזִמְנֵי שִׁישְׂרָאֵל שׁוֹרִים
בְּאֶרֶץ הַקְּדוּשָׁה, הַכֹּל הִיָּה מִתְקַן
כְּרְאוּי, וְהַפְסָא שְׁלָם עֲלֵיהֶם,
וְעוֹשִׂים אֶת הָעֲבוּדָה, וּבִקְע
הָאוּרִים שֶׁל הָעוֹלָם. וְאוֹתָהּ
הָעֲבוּדָה עוֹלָה לְמַעְלָה בְּמִקוּמָה,
מִשׁוּם שֶׁהָאֶרֶץ לֹא הִתְפַּקְנָה
לְעֲבוּדָה אֲלֵא לְיִשְׂרָאֵל לְבָדֶם.
וּמִשׁוּם כִּף שְׂאֵר הַעֲמִים עוֹבְדֵי
עֲכוּוֹת הֵיוּ מִתְרַחֲקִים, שְׁלֹא הֵיוּ
שׁוֹלְטִים בָּהּ כְּמוֹ עֲכָשׁוּ, מִשׁוּם
שֶׁלֹּא נִזְוְנוּ אֲלֵא מִהִתְמַצִּית.

וְאִם תֵּאמַר, הֲרֵי רְאוּנוּ כְּמָה
מְלָכִים הֵיוּ שֶׁשְׁלְטוּ בְּזִמְנֵי שְׁבִית
הַמְּקַדָּשׁ קִים עַל הָעוֹלָם - בֵּא
רְאֵה, בְּבֵית רֵאשׁוֹן, כְּשִׁטְרָם
טִמְאוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הָאֶרֶץ, לֹא הֵיוּ
שׁוֹלְטִים שְׂאֵר הַעֲמִים עוֹבְדֵי
עֲכוּוֹת, אֲלֵא נִזְוְנוּ מִן הִתְמַצִּית,
וּבָהּ הֵיוּ שׁוֹלְטִים וְלֹא כֹל כִּף.
כִּיִּן שֶׁחֲטָאוּ יִשְׂרָאֵל וְטִמְאוּ אֶת
הָאֶרֶץ, אָז כְּבִיכּוֹל דְּחוּ אֶת
הַשְּׂכִינָה מִמִּקוּמָה, וְהִתְקַרְבָּה
לְמִקוּם הָאֲחֵר, וְאָז שְׁלְטוּ שְׂאֵר
הַעֲמִים וְנִתְּנָה לָהֶם הַרְשׁוּת
לְשִׁלְט.

בֵּא רְאֵה, עַל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לֹא
שׁוֹלְט מִמְנָה אֲחֵר פְּרִט לְקְדוּשׁ-
בְּרוּךְ-הוּא לְבָדוּ. וּבְשַׁעָה
שֶׁחֲטָאוּ יִשְׂרָאֵל וְהֵיוּ מְקַטְרִים
לְעֲבוּדָה הַזֵּרָה שְׁבִתוֹף הָאֶרֶץ,
כְּבִיכּוֹל נִדְחָתָה הַשְּׂכִינָה
מִמִּקוּמָה, וּמוֹשְׁכִים וּמְקַטְרִים
לְקֶשֶׁר עֲבוּדָה זָרָה לְתוֹף
הַשְּׂכִינָה, וְאָז נִתְּנָה לָהֶם
הַשְּׁלִיטָה, מִשׁוּם שֶׁקִּטְרַת הִיא
קֶשֶׁר לְהִתְקַשֵּׁר, וְאָז שְׁלְטוּ שְׂאֵר
הַעֲמִים וּבְטָלוּ נְבִיאִים, וְכָל אוֹתָן
הַדְּרָגוֹת הָעֲלִיוֹנוֹת לֹא שְׁלְטוּ
בְּאֶרֶץ.

וְרֵא הִסִּירוּ אֶת שְׁלִיטַת שְׂאֵר
הַעֲמִים, מִשׁוּם שֶׁהֵם מְשֻׁכּוּ אֶת

בְּזִמְנָא דְּגִלוּתָא דְּאִיהוּ בְּגוּ גְלוּתָא, וּבְגִין
דְּאִיהִי בְּגִלוּתָא, שְׂאֵר עַמִּין אִית לוֹן טִיבוּ
וְשִׁלּוּהַ יִתִּיר.

הָא חֲזִי, בְּזִמְנָא דִּישְׂרָאֵל שְׂרִיין עַל אֶרְעָא
קְדִישָׁא כְּלָא הוּהּ מִתְתַּקֵּן כְּדָקָא יְאוּת,
וּכְרִסִּיא שְׁלִים עֲלֵיהוּ, וְעֲבָדֵי פּוֹלְחָנָא וּבְקַע
אוּרִין דְּעֲלָמָא וְסִלִּיק הֵהוּא פּוֹלְחָנָא לְעִילָא
לְאַתְרִיהּ, בְּגִין דְּאֶרְעָא לֹא אִתְתַּקְנַת לְפּוֹלְחָנָא
אֲלֵא לְיִשְׂרָאֵל בְּלַחֲוִדֵיהוּ. וּבְגִין כִּף שְׂאֵר
עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוּדַת כּוֹכְבִים וּמַזְלוֹת הוּוּ
מִתְרַחֲקֵי דְלֹא הוּוּ שְׁלְטִין בָּהּ פְּדֵה־שְׁתָּא בְּגִין
דְלֹא אִתְזְוְנוּ אֲלֵא מִתְמַצִּית.

וְאִי תִימָא הָא חֲמִינֵן כְּמָה מְלָכִין הוּוּ
דְּשִׁלְטִין בְּזִמְנָא דְּבֵית הַמְּקַדָּשׁ קִים עַל
עֲלָמָא. תָּא חֲזִי, בְּבֵית רֵאשׁוֹן עַד לֹא סְאִיבוּ
יִשְׂרָאֵל אֶרְעָא, לֹא הוּוּ שְׁלְטִין שְׂאֵר עַמִּין
עוֹבְדֵי עֲבוּדַת כּוֹכְבִים וּמַזְלוֹת אֲלֵא אִתְזְוְנוּ
מִתְמַצִּית וּבָהּ הוּוּ שְׁלְטִין וְלֹא כֹל כִּף. כִּיִּן
דְּחִבוּ יִשְׂרָאֵל וְסְאִיבוּ אֶרְעָא כְּדִין כְּבִיכּוֹל דְּחוּ
לָהּ לְשְׂכִינְתָּא מֵאַתְרָהּ וְאַתְקַרְבַת לְדוּכְתָּא
אַחְרָא, וּכְדִין שְׁלְטִין שְׂאֵר עַמִּין וְאַתִּייהִיב
לוֹן רֵשׁוּ לְשִׁלְטָאָה.

הָא חֲזִי, אֶרְעָא דִּישְׂרָאֵל לֹא שְׁלִיט עֲלָהּ
מִמְנָא אַחְרָא בְּרִדְשָׁא בְּרִיף הוּא
בְּלַחֲוִדֵיהּ. וּבְשַׁעָתָא דְּחֵאבוּ יִשְׂרָאֵל וְהוּוּ
מְקַטְרִין לְטַעוּן אַחְרַנִּין בְּגוּ אֶרְעָא, כְּבִיכּוֹל
אַדְחִיא שְׂכִינְתָּא מֵאַתְרָהּ וּמְשֻׁכֵי וּמְקַטְרֵי
לְאַתְקֶשְׂרָא טַעוּן אַחְרָן גּוּ שְׂכִינְתָּא, וּכְדִין
אַתִּייהִיב לוֹן שְׁלְטָנוּתָא, בְּגִין דְּקִטְרַת קֶטְרָא
הוּא לְאַתְקֶטְרָא. וּכְדִין שְׁלְטוּ שְׂאֵר עַמִּין,
וּבְטָלוּ נְבִיאִים, וְכָל אֲנוּן דְּרַגִּין עֲלָאִין לֹא
שְׁלְטוּ בְּאֶרְעָא.

וְרֵא אַעֲדִיו שְׁלְטָנוּתָא דְּשְׂאֵר עַמִּין בְּגִין

השכינה אליהם. ועל זה הגה בבית שני לא סרה השליטה משאר העמים, וכל שכן בגלות השכינה בשאר העמים, המקום ששם שולטים שאר הממנים. ומשום כך פלם יונקים מן השכינה שנקרכת אליהם.

ועל זה, בזמן שישראל היו שרויים על הארץ ועובדים את עבודת הקדוש ברוך הוא, השכינה היתה צנועה ביניהם, ולא יצאה מתוך ביתה החוצה בגלוי. ומשום כך, כל אותם הנביאים שהיו באותו הזמן, לא נטלו נבואה אלא במקומה, כפי שאמרנו. ומשום כך יונה היה בורח מחוץ לארץ הקדש, כדי שלא תתגלה עליו הנבואה, ולא ילך בשליחות של הקדוש ברוך הוא.

ואם תאמר, הרי ראינו שהתגלתה השכינה בכבל, שהיא בחוץ - הגה פרשנו שכתוב (יחזקאל א) היה היה, שהיה מה שלא היה מלפני כן מיום שנבנה בית המקדש, והנבואה היתה היתה לשעתי. וכתוב על נהר פבר, הננהר שפבר היה מיום שנבנה העולם, והשכינה תמיד התגלתה עליו, שכתוב (בראשית ב) ונהר יצא מעדן להשקות את הגן ומשם יפרד וגו' [שם האחד וגו'], וזה הוא אחד מהם.

ושם נגלתה השכינה לפי שעה שהצטרכו אותה ישראל לפי צערם, אבל בזמן אחר לא התגלתה. ומשום כך יונה, כדי שלא תשרה עליו השכינה ולא תתגלה עליו, הלך מארץ הקדש וברח. וזהו שכתוב (יונה א) מלפני ה'. וכתוב פי ידעו האנשים פי מלפני ה' הוא ברוח

דאנון משכו לשכינתא לגבייהו. ועל דא בבית שני הא שולטנותא משאר עמין לא אעדיו וכל שכן בגלותא השכינתא בשאר עמין אתר דשאר ממנן שלטין ובגין כך פלהו ינקין מן שכינתא דאתקריבת גביהו.

ועל (דף פה ע"א) דא בזמנא דישראל הוה שראן על ארעא ופלחי פולחנא דקדשא בריך הוא, שכינתא הות צנועה בינייהו ולא נפקת מגו ביתא לבר באתגלייא. ובגין כך פל אנון נביאים דהוה בההוא זמנא לא נטלו נבואה אלא באתרה פדקאמרן. ובגין כך יונה הוה ערק לבר מארעא קדישא, דלא יתגלי עליה נבואה ולא יהי בשליחותא דקדשא בריך הוא.

ואי תימא הא חמינן דאתגלייא שכינתא בכבל דאיהו לבר. הא אוקימנא דכתיב, (יחזקאל א) היה היה, דהוה מה דלא הוה מן קדמת דנא מיומא דאתבני בי מקדשא, וההיא נבואה לשעתא הות וכתוב על נהר פבר, נהר דכבר הוה מיומא דאתברי עלמא, ושכינתא אתגלייא תדיר עליה דכתיב, (בראשית ב) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן ומשם יפרד וגו'. (שם האחד וגו') ודא איהו חד מינייהו.

ותמן אתגלייא שכינתא לפום שעתא דאצטריכו לה ישראל לפום צערייהו. אבל בזמנא אחרא לא אתגלייא. ובגין כך יונה בגין דלא תשרי עלוי שכינתא ולא תתגלי עליה, אזל מארעא קדישא וערק. הדא הוא דכתיב (יונה א) מלפני יי. וכתוב פי ידעו האנשים פי מלפני יי הוא ברוח.

הא חזי, כמה דשכינתא לא אתגליא אלא באתרא דאתחזי לה, אוף הכי לא בא ראה, כמו שהשכינה לא מתגלה אלא במקום הראוי לה, אף כך לא ראוייה ולא מתגלה אלא

בְּאֵדָם שְׂרָאוּי לָהּ. שְׁהָרִי מִיּוֹם שְׁעָלָה עַל רְצוֹנוֹ שֶׁל לׁוֹט לְהַתְּהַפֵּךְ לְסוּרוֹ הָרַע, הַסְּתַלְקָה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ מֵאַבְרָהָם. וּכְשֶׁהִסְתַּלַּק מִמֶּנּוּ לׁוֹט, מִיַּד שְׂרָא שְׂרָתָה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ בְּמִקוּמָהּ. זֶהוּ שְׁפָתוֹב וְה' אָמַר אֶל אַבְרָם אַחֲרֵי הַפֶּרֶד לׁוֹט מֵעֲמוֹ וְגו'.

בֹּא רֵאָה, כִּיּוֹן שְׂרָאָה אַבְרָהָם שְׁלׁוֹט הִיָּה שָׁב לְסוּרוֹ הָרַע, הִיָּה פּוֹחֵד אַבְרָהָם. אָמַר, אוּלַי חֵס וְשְׁלוֹם מִשׁוֹם הַחֲבֵרוֹת עִם זֶה אֲבִדְתִּי בְּגַלְלוֹ אֶת הַחֶלֶק הַקְּדוֹשׁ שְׁעֵטֶר אוֹתִי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. כִּיּוֹן שְׁנִפְרַד מִמֶּנּוּ, אָמַר לוֹ, שֵׁא נָא עֵינֶיךָ וּרְאָה מִן הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה שָׁם.

כִּמוֹ מַה זֶה מִן הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה שָׁם? שְׁנִדְבַקְתָּ בּוֹ בַּתְּחִלָּה וְהַתְּעַטַּרְתָּ בְּאַמוּנָה הַשְּׁלֵמָה. צְפִנָּה וְנִגְבָּה וְקִדְמָה וְיָמָה - אֵלּוּ הֵם מִסְעֵיו שֶׁהָיוּ בַּתְּחִלָּה, שְׁפָתוֹב וַיִּלָּךְ לְמִסְעָיו. וְכַתוּב הַלּוֹךְ וְנִסּוּעַ הַנִּגְבָּה - אֵלּוּ הַדְּרָגוֹת הַעֲלִיּוֹנוֹת שֶׁהַתְּעַטֵּר בְּאַמוּנָה הַשְּׁלֵמָה בַּתְּחִלָּה.

וְאִזּוֹ הַתְּבַשֵּׁר שֶׁלֹּא תִזוֹז מִמֶּנּוּ וּמִבְּנָיו לְעוֹלָמִים, שְׁפָתוֹב כִּי אֶת כָּל הָאָרֶץ אֲשֶׁר רֹאָה. מַה זֶה אֲשֶׁר אַתָּה רֹאָה? זֶה הַדְּרָגָה הָרֵאשׁוֹנָה שֶׁהַתְּגַלְתָּה לוֹ, כִּמוֹ שְׁנֵאמַר לָהּ הַנְּרָאָה אֵלָיו. וּמִשׁוֹם כֶּף אֲשֶׁר אַתָּה רֹאָה, מִשׁוֹם שֶׁהַדְּרָגָה הָרֵאשׁוֹנָה הִזּוּ נִכְלַלְתָּ מִכָּל הַדְּרָגוֹת וְכִלְיָן נִרְאוֹת בָּהּ. וּמִשׁוֹם כֶּף כִּי אֶת כָּל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה רֹאָה וְגו'.

רְבִי אֶלְעָזָר נִקְלַע לְבֵית אַכְסִנְיָה בְּלוֹד, וְהָיָה עִמּוֹ רְבִי חֲזַקְיָה. קָם בְּלִילָה לְעֶסֶק בַּתּוֹרָה. קָם רְבִי חֲזַקְיָה אֵלָיו. אָמַר לוֹ רְבִי אֶלְעָזָר, הַחֲבָרִים נִמְצְאוּם בְּאַרְמוֹן צַר.

פְּתַח רְבִי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (שִׁיר ב) כְּתַפּוּחַ בְּעֵצֵי הַיַּעַר וְגו'.

אֲתַחֲזִי וְלֹא אֲתַגְלִיָּא אֶלָּא בְּכַר נֶשׁ דְּאֲתַחֲזִי לָהּ. דְּהָא מִן יוֹמָא דְסָלִיק עַל רַעוּתִיהָ דְלׁוֹט לְאֲתַהֲפֹכָא בְּסַרְחַנְיָה, אֶסְתַּלְקַת רוּחָא קְדִישָׁא מֵאַבְרָהָם. וְכַד אֶסְתַּלַּק לׁוֹט מִנִּיהָ, מִיַּד שְׂרָא רוּחַ קְדִישָׁא בְּדוּכְתִיָּה הָדָא הוּא דְכְּתִיב וַיִּי אָמַר אֶל אַבְרָם אַחֲרֵי הַפֶּרֶד לׁוֹט מֵעֲמוֹ וְגו'.

הָא חֲזִי, כִּיּוֹן דְּחָמָא אַבְרָהָם דְלׁוֹט הוּא תָּב לְסַרְחַנְיָה, הוּא דְחִיל אַבְרָהָם. אָמַר דִּילְמָא חֵס וְשְׁלוֹם בְּגִין חֲבֵרוֹתָא דְדָא אֲבִידְנָא בְּגִינְיָה חוּלְקָא קְדִישָׁא דְאֶעֱטֵר לִי קְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא. כִּיּוֹן דְּאֲתַפְּרֵשׁ מִנִּיהָ אָמַר לִיהָ שֵׁא נָא עֵינֶיךָ וּרְאָה מִן הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה שָׁם.

כֹּאִי מִן הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה שָׁם דְּאֲתַדְבַקְתָּ בֵּיהּ בְּקִדְמִיתָא וְאֲתַעֲטַרְתָּ בְּהִימְנוּתָא שְׁלִימְתָא. צְפִנָּה וְנִגְבָּה וְקִדְמָה וְיָמָה. אֵלִין אֲנוּן מִסְעֵיו דְּהוּוּ בְּקִדְמִיתָא דְכְּתִיב וַיִּלָּךְ לְמִסְעָיו. וְכַתִּיב הַלּוֹךְ וְנִסּוּעַ הַנִּגְבָּה. אֵלִין דְּרַגִּין עֲלֵאִין דְּאֲתַעֲטֵר בְּמַהִימְנוּתָא שְׁלִימְתָא בְּקִדְמִיתָא.

וְכַדִּין אֲתַבְשֵׁר דְלָא יַעֲדִי מִנִּיהָ וּמִן בְּנוֹי לְעֵלְמִין דְכְּתִיב כִּי אֶת כָּל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה רֹאָה. מַאי אֲשֶׁר אַתָּה רֹאָה. דָּא דְרַגָּא קְדִמָּאָה דְּאֲתַגְלִיָּא לִיהָ כְּמָה דְאַתָּה אָמַר לִי הַנְּרָאָה אֵלָיו. וּבְגִין כֶּף אֲשֶׁר אַתָּה רֹאָה בְּגִין דְּדְרַגָּא דָּא קְדִמָּאָה אֲתַפְּלִיל מִפְּלֵהוּ דְרַגִּין וְכִלְהוּ אֲתַחֲזוֹן בֵּיהּ, וּבְגִין כֶּף כִּי אֶת כָּל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה רֹאָה וְגו'.

רְבִי אֶלְעָזָר אֶעֱרַע בְּבִי אוּשְׁפִיזָא בְּלוֹד, וְהוּא עִמִּיהָ רְבִי חֲזַקְיָה. קָם בְּלִילָה לְמַלְעֵי בְּאוּרִייתָא, קָם רְבִי חֲזַקְיָה גְבִיָּה. אָמַר לִיהָ רְבִי אֶלְעָזָר בְּקִיסְטָרָא דְקוּסְטָא חֲבָרִיָּא שְׁכִיחִי.

פְּתַח רְבִי אֶלְעָזָר וְאָמַר (שִׁיר הַשִּׁירִים ב) כְּתַפּוּחַ

בְּעֵצֵי הַיַּעַר וְגו'. כְּתוּבָה, דָּא קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאִיהוּ חֲמִיד וּמִתְעַטֵּר בְּגוּוּנְוֵי מִפְּל שְׂאֵר אֵילָנִין דְּלֹא אִית דְּדָמֵי לֵיהּ. רְשִׁים אִיהוּ מִפְּלֵא, רְשִׁים הוּא דְלִית אַחְרָא כּוּתִיָּה. בְּגִינֵי כֶּף בְּצֵלוֹ חֲמִדְתִּי. בְּצֵלוֹ וְלֹא בְּצֵלָא אַחְרָא. בְּצֵלוֹ וְלֹא בְּצֵלָא דְשְׂאֵר מִמֶּנָּן. חֲמִדְתִּי, אִימְתִּי, מִן יוּמָא דְהוּא אַבְרָהָם בְּעֵלְמָא דְאִיהוּ חֲמִיד וְרַחִים לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּאַהֲבָה כְּמָה דְאֵת אָמַר, (ישעיה מא) אַבְרָהָם אוּהֲבִי. וּפְרִיּוֹ מִתּוּק לְחֻפֵּי, דָּא הוּא יִצְחָק דְּאִיהוּ אִיבָא קִדְשָׁא.

דְּבַר אַחַר בְּצֵלוֹ חֲמִדְתִּי וַיִּשְׁכַּחְתִּי, דָּא יַעֲקֹב. וּפְרִיּוֹ מִתּוּק לְחֻפֵּי, דָּא יוֹסֵף הַצַּדִּיק דְּעֵבֶד פִּירִין קִדְשִׁין בְּעֵלְמָא. וְעַל דָּא כְּתִיב (בראשית לו) אֵלֶּה תוֹלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף. דְּכָל אֲנוּן תוֹלְדוֹת דִּיעֲקֹב (יוֹסֵף דְּאִיהוּ דְּעֵבֶד תוֹלְדוֹת) (נ"א בְּיוֹסֵף הַצַּדִּיק קְרִימִי, דְּעֵבֶד תוֹלְדוֹת כְּעִין כְּלָחוּ) (ר"א ל"ג שְׁכָמִים), וּבְגִין כֶּף אַקְרוּן יִשְׂרָאֵל עַל שְׂמָא דְאַפְרִים דְּכְתִיב, (ירמיה לא) הֲבֵן יִקְרִי לִי אַפְרִים וְגו'.

דְּבַר אַחַר כְּתוּבָה בְּעֵצֵי הַיַּעַר. דָּא אַבְרָהָם. דְּדָמֵי לֵיהּ לְתַפּוּחַ דְּסָלִיק רִיחִין (ד' ט' פה ע"ב) וְאִתְרְשִׁים בְּמַהִימְנוּתָא שְׁלִימְתָא עַל כָּל בְּנֵי דְרִיָּה, וְאִתְרְשִׁים חַד לְעֵילָא, וְאִתְרְשִׁים חַד לְתַתָּא דְכְתִיב (יחזקאל ל"ג כ"ד) אֶחָד הָיָה אַבְרָהָם. מְאִי טַעְמָא הוּא אֶחָד. דְּלֹא הוּא אַחְרָא בְּעֵלְמָא דִּי סָלִיק לְמַהִימְנוּתָא דְקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בַר אִיהוּ. אָמַר לֵיהּ רַבִּי חִזְקִיָּה וְהָא כְּתִיב וְאֵת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בַחֲרֹן. אָמַר לֵיהּ עַד כְּעַן אֲנוּן לֹא הוּוּ בְּדַרְגִּין עֲלָאִין דְּאִתְעַטֵּר בְּהוּ אַבְרָהָם.

לְבַתָּר אָמַר לֵיהּ תוּ שְׁמַעְנָא דְלֹא אַקְרִי אַבְרָהָם אֶחָד עַד דְּאִסְתַּלַּק בִּיצְחָק וַיַּעֲקֹב. פִּינֹן דְּאִסְתַּלַּק בִּיצְחָק וַיַּעֲקֹב (נ"א וְהָא)

- זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁהוּא נִחְמָד וּמִתְעַטֵּר בְּגוּוּנְוֵי מִפְּל שְׂאֵר הָאֵילָנוֹת שְׂאִין מִי שְׂדוּמָה לוֹ. רְשִׁים הוּא מִן הַכֹּל, רְשִׁים הוּא שְׂאִין אַחַר כְּמוֹתוֹ. מִשּׁוּם כֶּף בְּצֵלוֹ חֲמִדְתִּי. בְּצֵלוֹ וְלֹא בְּצֵלָא שֶׁל אַחַר. בְּצֵלוֹ וְלֹא בְּצֵלָא שֶׁל שְׂאֵר הַמִּמֶּנִּים. חֲמִדְתִּי - מִתִּי? מִן הַיּוֹם שֶׁהָיָה אַבְרָהָם בְּעוֹלָם, שְׁהוּא פְרִי קְדוֹשׁ. וְאֵהֵב אֵת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאַהֲבָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה מא) אַבְרָהָם אֲהֲבִי. וּפְרִיּוֹ מִתּוּק לְחֻפֵּי - זֶה הוּא יִצְחָק, שְׁהוּא פְרִי קְדוֹשׁ. דְּבַר אַחַר בְּצֵלוֹ חֲמִדְתִּי וַיִּשְׁכַּחְתִּי - זֶה יַעֲקֹב. וּפְרִיּוֹ מִתּוּק לְחֻפֵּי - זֶה יוֹסֵף הַצַּדִּיק שֶׁעָשָׂה פְרוֹת קְדוֹשִׁים בְּעוֹלָם, וְעַל זֶה כְּתוּב (בראשית לו) אֵלֶּה תוֹלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף. שְׁכָל אוֹתָם הַתּוֹלְדוֹת שֶׁל יַעֲקֹב [יוֹסֵף שְׁהוּא שְׁעוּשָׂה תוֹלְדוֹת] [נ"א בְּיוֹסֵף הַצַּדִּיק הֵם עוֹמְרִים, שְׁעוּשָׂה תוֹלְדוֹת כְּעִין כְּלָם] [ר"א שְׁכָמִים], וּמִשּׁוּם כֶּף נִקְרָא יִשְׂרָאֵל עַל שֵׁם אַפְרִים, שְׁכָתוּב (ירמיה לא) הֲבֵן יִקְרִי לִי אַפְרִים וְגו'.

דְּבַר אַחַר כְּתוּבָה בְּעֵצֵי הַיַּעַר - זֶה אַבְרָהָם, שְׂדוּמָה לְתַפּוּחַ שְׁמַעְלָה רִיחִין, וְנִצְטִיץ בְּאַמּוּנָה שְׁלָמָה עַל כָּל בְּנֵי דוֹרוֹ, וְנִרְשָׁם אֶחָד לְמַעְלָה וְנִרְשָׁם אֶחָד לְמַטָּה, שְׁכָתוּב אֶחָד הָיָה אַבְרָהָם. מָה הַטַּעַם הָיָה אֶחָד? שְׁלֹא הָיָה אַחַר בְּעוֹלָם שְׁעֵלָה לְאַמּוּנַת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא פְרִיט לוֹ. אָמַר לוֹ רַבִּי חִזְקִיָּה, וְהָרִי כְּתוּב וְאֵת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בַחֲרֹן? אָמַר לוֹ, עַד כְּעַתָּה הֵם לֹא הָיוּ בְּדַרְגוֹת עֲלִיוֹנוֹת שֶׁהִתְעַטֵּר בָּהֶם אַבְרָהָם.

אַחַר כֶּף אָמַר לוֹ, עוֹד שְׁמַעְתִּי, שְׁלֹא נִקְרָא אַבְרָהָם אֶחָד עַד שֶׁהִתְעַלָּה בִּיצְחָק וַיַּעֲקֹב. פִּינֹן שֶׁהִתְעַלָּה בִּיצְחָק וַיַּעֲקֹב וְהָיוּ שְׁלֹשָׁם אַבּוֹת הָעוֹלָם, אֲזַי נִקְרָא

וְהוּוּ כְלָחוּ תְלַתְהוּן אַבְהוּן

אברהם אָחַד. וְאָז הוּא תַפּוּחַ
בְּעוֹלָם, מֵצִין מִכָּל בְּנֵי הָעוֹלָם.
אָמַר לוֹ, יִפֶּה אֲמַרְתָּ.

דְּבַר אַחַר, כְּתַפּוּחַ בְּעֵצֵי הַיַּעַר -
זֶה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. כֵּן דּוּדֵי - זֶה
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. בְּצִלוֹ - זֶה
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. חֲמֵדְתִּי וַיִּשְׁבַּתִּי
- בַּיּוֹם שֶׁנִּגְלָה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
עַל הַר סִינַי וְקָבְלוּ יִשְׂרָאֵל תּוֹרָה
וְאָמְרוּ נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע (שְׁמוֹת כד).

וּפְרִיזוּ מִתּוֹק לְחֵפִי - אֱלוֹ דְבָרֵי
הַתּוֹרָה שֶׁכְּתוּב בָּהֶם (תְּהִלִּים ט)
וּמִתּוֹקִים מְדַבֵּשׁ וְנֹפֵת צוּפִים. דְּבַר
אַחַר וּפְרִיזוּ מִתּוֹק לְחֵפִי - אֱלוֹ
נְשָׁמוֹת הַצַּדִּיקִים שֶׁכָּלֵן פְּרִי
מַעֲשָׂיו שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
וְעוֹמְדוֹת עִמּוֹ לְמַעְלָה.

בֵּא רָאָה, כָּל נְשָׁמוֹת הָעוֹלָם שֶׁהֵן
פְּרִי מַעֲשָׂיו שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא,
כָּלֵן אֲחַד בְּסוּד אֲחַד. וַיִּכְשִׁי־רַדּוֹת
לְעוֹלָם, כָּלֵן נִפְרָדוֹת בְּגוּנִים זָכַר
וְנִקְבָּה, וְהֵן זָכַר וְנִקְבָּה מְחַבְּרוֹת
יַחַד.

וּבֵא וַיֵּרָא, תְּשׁוּקַת הַנִּקְבָּה לְזָכַר
עוֹשֶׂה נֶפֶשׁ, וְתְשׁוּקַת הַזָּכַר לְנִקְבָּה
עוֹשֶׂה נֶפֶשׁ. וְהִרְצוֹן שֶׁל תְּשׁוּקַת
הַזָּכַר לְנִקְבָּה וְהַתְּדַבְּקוּתוֹ בָּהּ
מוֹצִיאָהּ נֶפֶשׁ, וְכוּלֵל תְּשׁוּקַת
[תְּשׁוּקָתוֹ] הַנִּקְבָּה וְנוֹטֵל אוֹתָהּ.
וְנִכְלָלֵת הַתְּשׁוּקָה הַתְּחַתּוּנָה
בַּתְּשׁוּקָה שֶׁלְמַעְלָה, וְנַעֲשִׂית רְצוֹן
אֲחַד בְּלֵי פְרוּד.

וְאִז [נוֹטֵל] כּוֹלֵל הַכָּל נִקְבָּה,
וּמִתְעַבְּרַת מִן הַזָּכַר, וְהַתְּשׁוּקוֹת
שֶׁל שְׁנֵיהֶם נִדְבָקוֹת יַחַד, וְעַל כֵּן
הַכָּל כְּלוּל זֶה עִם זֶה. וַיִּכְשֶׁהֱנֶשְׁמוֹת
יּוֹצְאוֹת, הֵן יּוֹצְאוֹת יַחַד זָכַר
וְנִקְבָּה. אַחַר כֵּן, כִּינּוֹן שְׁיֻרְדוֹת,
נִפְרָדוֹת זָכַר לְצַד זֶה וְזוֹ לְצַד זֶה,
וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְזוּנֵג אוֹתָן

בְּחֵדָא, וְעַל דָּא כְּלָא כְּלִיל דָּא בְּדָא. וְכַד נִשְׁמַתִּין נִפְקִין דְּכַר וְנִיְקָבָא
כְּחֵדָא נִפְקִין. לְבַתֵּר כִּינּוֹן דְּנִחְתִּי מִתְּפָרְשֵׁן דָּא לְסַטְרָא דָּא וְדָא לְסַטְרָא

דְּעֵלְמָא כְּדִין אֲקָרִי אֲבָרְהָם אֲחַד. וַיְכַדִּין הוּא
תַפּוּחַ בְּעֵלְמָא רְשִׁים מִכָּל בְּנֵי עֵלְמָא. אָמַר
לִיה שְׁפִיר קָא אֲמַרְתָּ.

דְּבַר אַחַר כְּתַפּוּחַ בְּעֵצֵי הַיַּעַר דָּא קְדָשָׁא
בְּרִיךְ הוּא. כֵּן דּוּדֵי דָּא קְדָשָׁא בְּרִיךְ
הוּא. בְּצִלוֹ דָּא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא. חֲמֵדְתִּי
וַיִּשְׁבַּתִּי, בַּיּוֹמָא דְאַתְגְּלִי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא
עַל טוֹרָא דְסִינַי וְקָבְלוּ יִשְׂרָאֵל אוֹרֵייתָא
וְאָמְרוּ (שְׁמוֹת כד) נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע.

וּפְרִיזוּ מִתּוֹק לְחֵפִי. אֱלִין מְלִין דְּאוֹרֵייתָא
דְּכְתִיב בָּהוּ (תְּהִלִּים ט) וּמִתּוֹקִים מְדַבֵּשׁ
וְנֹפֵת צוּפִים. דְּבַר אַחַר וּפְרִיזוּ מִתּוֹק לְחֵפִי,
אֱלִין נִשְׁמַתְהוֹן דְּצַדִּיקָא דְכָלְהוּ אִיבָא
דְּעוֹבְדוּי דְקְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְקִיַּיְמִי עֲמִיה
לְעִילָא.

תָּא חֲזִי, כָּל נִשְׁמַתִּין דְּעֵלְמָא דְאַנוּן אִיבָא
דְּעוֹבְדוּי דְקְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּלָהוּ חַד
בְּרִזָּא חַד, וְכַד נִחְתִּי לְעֵלְמָא כְּלָהוּ מִתְּפָרְשִׁין
בְּגוּוֹנִין דְּכַר וְנִיְקָבָא, וְאַנוּן דְּכַר וְנִיְקָבָא
מְחַבְּרִין כְּחֵדָא.

וְתָא חֲזִי, תִּיאוּבְתָא דְנִיְקָבָא לְגַבֵּי דְכוּרָא
עֵבִיד נֶפֶשׁ. וְתִיאוּבְתָא דְדְכוּרָא לְגַבֵּי
נִיְקָבָא עֵבִיד נֶפֶשׁ. וְרַעוּתָא דְתִיאוּבְתָא
דְדְכוּרָא לְגַבֵּי נִיְקָבָא וְאַתְדַבְּקוּתָא דִילִיָּה בָּהּ,
אִפִּיק נֶפֶשׁ. וְכְלִיל תִּיאוּבְתָא (נ"א תִּיאוּבְתִיָּה)
דְנִיְקָבָא וְנוֹטֵיל לָהּ. וְאַתְפְּלִיל תִּיאוּבְתָא
תְּתָאָה בְּתִיאוּבְתָא דְלְעִילָא וְאַתְעֵבִידוּ רַעוּתָא
חֵדָא כְּלָא פִּירוּדָא.

וְכַדִּין (נְטִיל) כְּלִיל כְּלָא נִיְקָבָא וְאַתְעַבְּרַת מִן
דְּכוּרָא וְתִיאוּבְתִין דְּתִירוּוִיָּהוּ מִתְּדַבְּקֵן
כְּחֵדָא, וְעַל דָּא כְּלָא כְּלִיל דָּא בְּדָא. וְכַד נִשְׁמַתִּין נִפְקִין דְּכַר וְנִיְקָבָא
כְּחֵדָא נִפְקִין. לְבַתֵּר כִּינּוֹן דְּנִחְתִּי מִתְּפָרְשֵׁן דָּא לְסַטְרָא דָּא וְדָא לְסַטְרָא

אחר כך. והזווג לא נתן לאחר, אלא לקדוש-ברוך-הוא לבדו, שהוא יודע את זווגם לחבר אותם כראוי.

אשרי האיש שזוכה במעשיו והולך בדרך האמת כדי שתתחבר נפש בנפש כמו שהיה בתחלה. שהרי אם הוא זוכה במעשיו, זהו אדם שלם כראוי. ומשום כך כתוב ופריו מתוק לחכי, שהוא בתקון מברך שיתברך ממנו העולם, משום שהכל תלוי במעשיו האדם אם זוכה ואם לא זוכה. אמר רבי חזקיה, כך שמעתי,

שכתוב (הושע יד) ממני פריך נמצא. הקדוש ברוך הוא אמר לכנסת ישראל, ודאי ממני פריך נמצא. לא כתוב פריי נמצא, אלא פריך. אותה תשוקת הנקבה שעושה נפש ונכללת בכח הזכר, ונכללת נפש בנפש, ונעשות אחת כוללת זו בזו, כפי שאמרנו. לאחר מכן נמצאים שניהם בעולם, ודאי בכח הזכר נמצא פרי הנקבה.

דבר אחר, בתשוקת הנקבה נמצא פרי הזכר, שאם לא תשוקת הנקבה לזכר, לא נעשו פרות לעולמים. זהו שכתוב ממני פריך נמצא.

ויהי בימי אמרפל מלך שנער וגו'. רבי יוסי פתח, (ישעיה מא) מי העיר ממזרח צדק יקראהו לרגלו וגו'. את הפסוק הזה בארו החכמים. אבל הפסוק הזה הוא בסוד של החכמה, שהרי שנינו, שבעה רקיעים עשה הקדוש ברוך הוא למעלה, וכלם להודיע את כבוד הקדוש ברוך הוא, וכלם עומדים להודיע את סוד האמונה העליונה.

דא, וקדשא בריך הוא מזווג לון לבתר. ולא אתייהיב זווגא לאחרא אלא לקדשא בריך הוא בלחודוי, דאיהו ידע זווגא דלהון לחברא לון כדקא יאות.

זכאה הוא בר נש דזכי בעובדוי ואזיל באורח קשוט בגין דאתחבר נפש בנפש כמה דהוה מעיקרא, דהא אי זכי בעובדוי דא הוא בר נש שלים כדקא יאות. ובגין כך פתיב ופריו מתוק לחכי. דהוא בתקוונא מברך לאתברכא מניה עלמא, בגין דכלא בעובדין דבר נש תליא אי זכי אי לא זכי.

אמר רבי חזקיה הכי שמענא דכתיב, (הושע יד) ממני פריך נמצא. קדשא בריך הוא אמר ליה לכנסת ישראל ממני ודאי פריך נמצא. פריי נמצא לא כתיב אלא פריך. ההוא תיאובתא דנוקבא דעביד נפש ואתפליל בתוקפא דדכורא ואתפליל נפש בנפש ואתעבידו חד פליל דא כדאמרן. לבתר אשתפחו תרווייהו בעלמא, ודא בחילא דדכורא אשתכח איבא דנוקבא.

דבר אחר בתיאובתא דנוקבא אשתכח איבא דדכורא. דאי לאו תיאובתא דנוקבא לגבי דכורא לא אתעבידו פירין לעלמין הדא הוא דכתיב ממני פריך נמצא:

ויהי בימי אמרפל מלך שנער וגו'. רבי יוסי פתח (ישעיה מא) מי העיר ממזרח צדק יקראהו לרגלו וגו'. האי קרא אוקמוה חבריאי. אבל האי קרא ברזא דחכמתא איהו. דהא תנינן שבעה רקיעין עבד קדשא בריך הוא לעילא, וכלהו לאשתמודע יקרא דקדשא בריך הוא, וכלהו קיימין לאודעא רזא דמהימנותא עלאה.

תא חזי, אית רקייעא עלאה סתים לעילא
מנייהו דאנון שבעה, ודא הוא רקייעא
דדבר לון ונהיר לון לכלהו, ודא לא אתיידע,
וקיימא בשאלתא דלא ידיעא, בגין דאיהו
סתים ועמיק, וכלא תוהין עליה, ובגין כף
אקרי מ"י, כמה דאוקמוה דכתיב, (איוב לח)
מבטן מי יצא הקרח ואתמר, והאי הוא
רקייעא עלאה (דף 99 ע"א) דקיימא על כל אנון
שבעה.

בא ראה, יש רקייע עליון נסתר
למעלה מאותם השבעה, וזה
הוא הרקייע שמנהיגם ומאיר
לכלם, וזה אינו נודע, ועומד
בשאלה שלא ידועה, משום
שהוא נסתר ועמוק, וכלם תמהים
עליו. ומשום כף נקרא מ"י, כמו
שפרשונה שכתוב (איוב לח) מבטן
מי יצא הקרח, ונאמר. וזה הוא
הרקייע העליון שעומד על כל
אותם השבעה.

ויש למטה רקייע שהוא תחתון
מכלם ולא מאיר. ומשום שהוא
תחתון שלא מאיר, אותו הרקייע
שעליהם מתחבר עמו, ושתי
האותיות הללו הוא כוללם
בתוכו, ונקרא ים, שאותו הרקייע
העליון שנקרא מ"י.

משום שכל אותם הרקייעים
האחרים נעשים נחלים ונכנסים
אליו, ואז הוא היס העליון,
ועושה פרות ודגים למיניהם.
ועל זה אמר דוד (תהלים קד) זה היס
גדול ורחב ידים שם רמש ואין
מספר חיות קטנות עם גדלות.

ועל זה כתוב (ישעיה מא) מי העיר
ממזרח צדק יקראהו לרגלו. מי
העיר ממזרח - זה אברהם. צדק
יקראהו לרגלו - [נ"א זו שרה, ד"א צדק
יקראהו לרגלו גו'] זה הוא הרקייע
התחתון של כל הרקייעים
שנעשה ים.

יתן לפניו גוים, מי זה? הוא
הרקייע התחתון שאמרנו,
שעושה נקמות ומפיל שונאים.
ובנה השתבח דוד ואמר (תהלים יח)
ואיבי נתת לי ערף ומשנאי
אצמיתם. (ישעיה מא) יתן לפניו
גוים - אלו הם העמים שהיה
אברהם רודף אחריהם, והקדוש
ברוך הוא היה הורג אותם. [ומלכים
יבד, (מה זה ירד? אלא) אלו המלכים שממנם
למעלה עליהם. יתן לפניו גוים - אלו העמים
שלמטה] ומלכים ירד - אלו

ואית לתפא רקייעא דאיהו תתאה מפלהו
ולא נהיר, ובגין דאיהו תתאה דלא
נהיר, ההוא רקייעא דעלייהו אתחבר ביה,
ואלין תרין אתוון כליל לון בגויה ואקרי ים,
דההוא רקייעא עלאה דאקרי מ"י.

בגין דכל אנון רקייעין אחרנין אתעבידו
נחלין ועאלין לגביה, וכדין איהו ים
עלאה ועבד איבין ונונין לזנייהו, ועל דא
אמר דוד (תהלים קד) זה היס גדול ורחב ידים שם
רמש ואין מספר חיות קטנות עם גדולות.

ועל דא כתיב, (ישעיה מא) מי העיר ממזרח צדק
יקראהו לרגלו. מי העיר ממזרח. דא
אברהם. צדק יקראהו לרגלו. (נ"א דא שרה, ד"א צדק
יקראהו לרגלו גו') דא הוא רקייעא תתאה דכלהו
רקייעין דאתעביד ים.

יתן לפניו גוים. מאן האי, הוא רקייעא
תתאה דאמרן דעביד נוקמין ואפיל
שנאיין. ובהאי אשתבח דוד ואמר (תהלים יח)
ואיבי נתת לי ערף ומשנאי אצמיתם. (ישעיה
מא) יתן לפניו גוים. אלין אנון עמין דהנה
רדיף עליהון אברהם וקדשא ברין הוא הנה
קטיל לון. (ומלכים יבד. [פאי ירד אלא) אלין מלכים דממנו לעילא
עליהו. יתן לפניו גוים, אלין עמין דלתתא) ומלכים ירד אלין
ממנו רברבן דלעילא. דכד עביד קדשא ברין

הממנים הגדולים שלמעלה.
שפאשר הקדוש ברוך הוא עושה
דין בעולם [ר"א בעם], הוא עושה
דין בכל, במעלה ובמטה.

(ישעיה מא א) ירדפם יעבור שלום
ארח ברגליו לא יבוא, (ישעיה מא א).
ירדפם - זה אברהם, שאברהם
היה רודף אותם, והקדוש ברוך
הוא היה עובר לפניו והורג
אותם, שפתיב יעבור שלום. זה
הקדוש ברוך הוא שנקרא שלום.
ארח ברגליו לא יבוא, וכי עולה
על דעתך שאברהם היה הולך
בתוך העננים או בתוך סוסים
ומרכבות? אלא ארח ברגליו לא
יבוא, שלא היה הולך לפני
אברהם לא מלאך ולא שליח,
אלא הקדוש ברוך הוא לבדו,
שפתיב ארח ברגליו. מי זה
רגליו? אלו המלאכים שפתחו
של הקדוש ברוך הוא, כמו
שנאמר (זכריה יד) ועמדו רגליו
ביום ההוא וגו'.

דבר אחר מי העיר ממזרח - בא
ראה, בשעה שהקדוש ברוך הוא
העיר את העולם להביא את
אברהם ולקרב אותו אליו,
ההתעוררות הזו משום שעתיד
היה לצאת ממנו יעקב ולהעמיד
שנים עשר שבטים כלם צדיקים
לפני הקדוש ברוך הוא. צדק
יקראהו לרגלו, שהקדוש ברוך
הוא היה תמיד קורא לו מיום
שנברא העולם, כמו שנאמר
(ישעיה מא) קרא הדרות מראש.
ומשום כך, צדק יקראהו ודאי.
לרגלו - להתחבר בו בעבודתו
ולקרב אותו אליו, כמו שנאמר
(שמות יא) העם אשר ברגלך.

דבר אחר מי העיר ממזרח -
שמשם ראשית האור להאיר.
משום שהדרום, אותו החזק של
האור שלו הוא מן המזרח. ועל כן, מי העיר - אותו האור של הדרום. ממזרח - משום שהוא

הוא דינא בעלמא (ר"א בעמא) בכלא עביד דינא
בעילא ותפא.

ירדפם יעבור שלום ארח ברגליו לא יבוא
(ישעיה מא א). ירדפם דא אברהם.

דאברהם הוה רדיף לון, וקודשא בריך הוא
הוה עבר קמיה וקטיל לון. דכתיב יעבור
שלום דא קדשא בריך הוא דאקרי שלום.

ארח ברגליו לא יבוא. וכי סלקא דעתך
דהוה אברהם אזיל פגו ענני או פגו
סוסון ורתיכין. אלא ארח ברגליו לא יבוא,

דלא הוה אזיל קמיה דאברהם לא מלאכא
ולא שליחא אלא קדשא בריך הוא בלחודוי
דכתיב ארח ברגליו. מאן רגליו אלין מלאכין

דאנן תחותי דקדשא בריך הוא כמה דאת
אמר, (זכריה יד) ועמדו רגליו ביום ההוא וגו'.

דבר אחר מי העיר ממזרח. תא חזי,
בשעתא דקודשא בריך הוא אתער
עלמא לאייתאה לאברהם ולקרבא ליה

לגביה, האי אתערותא בגין דזמין יעקב
למיפק מניה ולקיימא תריסר שבטין פלהו
זפאין קמיה דקודשא בריך הוא. צדק

יקראהו לרגלו. דקדשא בריך הוא הוה קרי
ליה תדיר מן יומא דאתברי עלמא כמה דאת
אמר, (ישעיה מא) קורא הדרות מראש, ובגין כך

צדק יקראהו ודאי. לרגלו, לאתחברא ביה
בפולחניה ולקרבא ליה לגביה. כמה דאת
אמר, (שמות יא) העם אשר ברגלך.

דבר אחר מי העיר ממזרח. דמתמן שרותא
דנהורא לאנהרא. בגין דדרום ההוא
תקפא דנהורא דיליה פגו מזרח איהו. ועל

דא מי העיר ההוא נהורא דדרום. ממזרח,
האור שלו הוא מן המזרח. ועל כן, מי העיר - אותו האור של הדרום. ממזרח - משום שהוא

נוסע ונזון בראשונה, ותשוקתו של אותו הרקיע העליון לתת למזרח.

צדק יקראהו לרגלו - זה המערב, שהוא תמיד קורא לו ולא שוקט, כמו שנאמר (תהלים פא) אלהים אל דמי לך אל תחרש ואל תשקט אל, משום שהמערב תמיד מתעורר אליו. יתן לפניו גוים ומלכים ירך, שהרי ממנו מקבל את החזק להכניע את כל אותם העמים של העולם.

רבי יהודה אמר, (ישעיה מא) מי העיר ממזרח - זה אברהם, שלא נטל התעוררות אל הקדוש ברוך הוא אלא ממזרח. משום שראה את השמש שיוצאת בבקר מצד המזרח, נטל התעוררות לנפשו שהוא הקדוש ברוך הוא. אמר, זה הוא המלך שברא אותי. עבד לו כל היום ההוא. לערב ראה השמש שנאסף (הלכנה יוצאת) והלכנה מאירה. אמר, זה הוא ודאי ששולט על אותה העבודה שעבדתי כל היום הזה, שהנה נחשף לפניו ולא מאיר. עבד לו כל הלילה ההוא.

לבקר ראה שהלכה החשכה והאיר צד המזרח. אמר, ודאי כל אלו יש עליהם מלך ושליט שמנהיג אותם. כיון שראה הקדוש ברוך הוא את תשוקתו של אברהם אליו, אזי התגלה אליו ודבר עמו, שפתוב צדק יקראהו לרגלו, שדבר עמו והתגלה עליו.

רבי יצחק פתח, (שם מה) דבר צדק מגיד משרים. כל דברי הקדוש ברוך הוא הם אמת ועושה משרים. במה הוא עושה משרים? משום שכאשר ברא הקדוש ברוך הוא את העולם, לא היה עומד, והיה מתמוטט לכאן ולכאן. אמר הקדוש ברוך

בגין דאיהו נטיל ואתון בקדמיתא, ותיאובתא דההוא רקיעא עלאה למיהב ליה למזרח.

צדק יקראהו לרגלו. דא מערב, דאיהו קרי ליה תדיר ולא שכין כמה דאת אמר (תהלים פג) אלהים אל דמי לך אל תחרש ואל תשקוט אל. בגין דמערב אתער תדיר לגביה. יתן לפניו גוים ומלכים ירך. דהא מניה קביל תקפא לאכנעא כל אנון עמין דעלמא.

רבי יהודה אמר (ישעיה מא) מי העיר ממזרח, דא אברהם דלא נטיל אתערותא לגבי קדשא בריך הוא אלא ממזרח, בגין דחמא שמשא דנפיק בצפרא מסטרא דמזרח, נטיל אתערותא לנפשיה דאיהו קדשא בריך הוא. אמר דא הוא מלכא דברא יתי. פלח ליה כל ההוא יומא, לרמשא חמא שמשא דאתכניש (וירחא נפקת) וסיהרא נהרא. אמר דא הוא ודאי דשליט על ההוא פולחנא דפלחית כל האי יומא, דהא אתחשף קמיה ולא נהיר. פלח ליה כל ההוא ליליא.

לצפרא חמא דאזלא חשוכא ואתנהיר סטרא דמזרח. אמר ודאי כל אלין מלכא אית עלייהו ושליט דאנהיג לון. כיון דחמא קדשא בריך הוא תיאובתא דאברהם לגביה, פדין אתגלי עלוי ומליל עמיה, דכתיב צדק יקראהו לרגלו. דמליל עמיה ואתגלי עליה.

רבי יצחק פתח (ישעיה מה) דובר צדק מגיד משרים. (דף פ"ב ע"ב) קדשא בריך הוא כל מלוי אנון בקושטא, ועביד משרים, במה עביד משרים. בגין דכד ברא קדשא בריך הוא עלמא, לא הוה קאים והוה מתמוטט להכא ולהכא. אמר ליה קדשא בריך הוא לעלמא, מה לך דאת מתמוטט. אמר ליה,

רבונו של עולם לא יכילנא למיקם דלית בי
יסודא על מה דאתקייים. אמר ליה הא אנא
זמין למיקם בך חד צדיק דאיהו אברהם די
ירחים לי. מיד קאים עלמא בקיומיה הדא
הוא דכתיב, (בראשית ב) אלה תולדות השמים
והארץ בהבראם אל תקרא בהבראם אלא
באברהם. באברהם מתקייים עלמא.

אמר רבי חייא (ישעיה מה) מגיד מישרים. דהא
אתיב ליה עלמא לקדשא ברין הוא
ההוא אברהם זמין הוא דיפקון מניה בנין
דיחריבו מקדשא ויוקידו אורייתא. (נ"א לנפקא
מניה ושמעאל, אמר ליה הא יצחק, אמר ליה זמין למיפק מניה עשו חייבא
דיתרב בן מקדשא ויוקיד אורייתא), אמר ליה זמין חד בר
נש למיפק מניה דאיהו יעקב ויפקון מניה
תריסר שבטין פלהו זפאין. מיד אתקייים
עלמא בגיניה הדא הוא דכתיב מגיד
מישרים.

רבי אלעזר אמר הא אתערנא וידבר ויגד
ויאמר פלהו לטעמייהו מתפרשן.
וידבר איהו באתגליא דרגא לבר, דלא איהו
דרגא פנימאה כאנון דרגין עלאין, ודא איהו
(ישעיה מה) דובר צדק. ויגד איהו רמז לדרגא
פנימאה עלאה דשלטאה על דבור, ודא הוא
מגיד מישרים. מאן מישרים דא דרגא עלאה
דיעקב שרייא ביה הדא הוא דכתיב, (תהלים צט)
אתה כוננת מישרים. ובגין כך מגיד פתיב,
ולא כתיב דובר.

אמר רבי יצחק והא כתיב, (דברים ד) ויגד לכם
את בריתו. אמר ליה הכי הוא ודאי
איהו דרגא דשלטא על תתאה דאיהו דובר
צדק. וכלא (פה) איהו (נ"א לאשתלא איבא) לאסתכלא

הוא לעולם: מה לך שאתה
מתמוטט? אמר לו: רבונו של
עולם, איני יכול לעמד, שאין בי
יסוד על מה שאתקיים. אמר לו:
הרי אני עתיד להעמיד בך צדיק
אחד שהוא אברהם שיאהב
אותי. מיד עמד העולם בקיומו.
זהו שכתוב (בראשית ב) אלה
תולדות השמים והארץ
בהבראם. אל תקרי בהבראם
אלא באברהם. באברהם מתקיים
העולם.

אמר רבי חייא, (ישעיה מה) מגיד
מישרים, שהנה השיב העולם
לקדוש-ברוך-הוא: אותו
אברהם עתיד הוא שיצאו ממני
בנים שיחריבו את המקדש
וישרפו את התורה. [נ"א לצאת ממנו
ישמעאל, אמר לו: הנה יצחק! אמר לו: עתיד לצאת
ממנו עשו הרשע שיחריב את בית המקדש וישרף
התורה.] אמר לו: עתיד אדם אחד
לצאת ממנו שהוא יעקב, ויצאו
ממנו שנים עשר שבטים כלם
צדיקים. מיד התקיים העולם
בשבילו. זהו שכתוב מגיד
מישרים.

רבי אלעזר אומר, הרי הערנו,
וידבר, ויגד, ויאמר - כלם
לטעמם מתפרשים. וידבר הוא
בגלוי, דרגה חיצונית, שאינה
דרגה פנימית כמו אותן הדרגות
העליונות. וזהו דבר צדק. ויגד,
הוא רמז לדרגה פנימית עליונה
ששולטת על הדבור, וזהו מגיד
מישרים. מי המישרים? זו
הדרגה העליונה שיעקב שרוי
בה. זהו שכתוב (תהלים צט) אתה
כוננת מישרים. ומשום כך כתוב
מגיד ולא כתוב דובר.

אמר רבי יצחק, והרי כתוב (דברים
ד) ויגד לכם את בריתו? אמר לו,
כך הוא ודאי, היא הדרגה

ששולטת על התחתונה שהיא דבר צדק, והכל [בה] הוא [נ"א לשהל הפרי] להתבונן [יש] כאן. בא ראה,
שאף על גב שהדבור הוא תחתון, אל תאמר שאינו עליון, אלא ודאי הדבור הוא מלא מן הכל

והוא דרָגָה עֲלִיּוֹנָה, וְסִימֵן לְדָבָר - (שם לב) כִּי לֹא דָבָר רַק הוּא מִכֶּם. רַבִּי אֶלְעָזָר הִיָּה הוֹלֵךְ לְבֵית חַמַּיּוֹ, וְהָיוּ עִמּוֹ רַבִּי חֲזִיָּא וְרַבִּי יוֹסִי וְרַבִּי חֲזַקְיָה. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הִנֵּה רְאִיתִי שֶׁהַתְּעוֹרְרוֹת שֶׁל מַעֲלָה אֵינָה אֶלָּא כְּשִׁמְתְּעוֹרֵר לְמַטָּה, שֶׁהָרִי הַהֵתְעוֹרְרוֹת שֶׁל מַעֲלָה תִּלְוִיָּה בְּתַשׁוּקָה שֶׁל מַטָּה [וְהַדְּבָר].

פָּתַח וְאָמַר, (תהלים פג) אֱלֹהִים אֵל דְּמִי לָךְ אֵל תַּחֲרַשׁ וְאֵל תִּשְׁקוּט אֵל. זֶה הִיא הַהֵתְעוֹרְרוֹת שֶׁל מַטָּה כְּדִי לְשַׁלֵּט. אָמַר דּוֹד, אֱלֹהִים אֵל דְּמִי לָךְ, לְהַעֲרִיר אֵל הָעֲלִיּוֹן וְלְהַתְּחַבֵּר אֵל הַיְמִינִי. מַה הַטַּעַם? מִשּׁוּם (שם) כִּי הִנֵּה אוֹיְבֶיךָ יִהְיִימוּן וְגו'. [וְכַתּוּב] כִּי נוֹעֲצוּ לִב יַחַדְיוֹ עֲלֶיךָ בְּרִית יְכַרְתּוּ. וּמִשּׁוּם כֶּף, אֱלֹהִים אֵל דְּמִי לָךְ לְהַעֲרִיר כִּלְפֵי מַעֲלָה, שֶׁהָרִי אֵז מִתְּעוֹרֵר הַיְמִינִי וְקוֹשֵׁר אוֹתָהּ עִמָּה. וְכֹאשֵׁר נִקְשְׁרַת בְּיְמִינִי, אֵז נִשְׁפָּרִים הַשּׁוֹנְאִים, שְׁכַתּוּב (שמות טו) 'מִיָּד ה' נֹאדְרִי בַּפֶּחַ יְמִינֶךָ ה' תִּרְעֵץ אוֹיֵב.

וְכֹא וְרָאָה, בְּשַׁעַה שֶׁהַתְּחַבְּרוּ כָּל אוֹתָם הַמְּלָכִים לְהִלָּחֵם בְּקֶרֶב עַל אַבְרָהָם, הַתִּיַּעֲצוּ לְהַעֲבִירוֹ מִן הָעוֹלָם, וְכִיּוֹן שֶׁשְׁלֵטוֹ בְּלוֹט בֶּן אַחִיו שֶׁל אַבְרָהָם, מִיַּד הַלְכוּ, שְׁכַתּוּב וַיִּקְחוּ אֶת לוֹט וְאֶת רְכֻשׁוֹ בֶּן אַחִי אַבְרָם וַיִּלְכוּ. מַה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁדְּמוּתוֹ שֶׁל לוֹט הִיָּתָה דוֹמָה לְאַבְרָהָם, וּמִשּׁוּם כֶּף וַיִּלְכוּ, שֶׁכָּל אוֹתוֹ הַקֶּרֶב הִיָּה בְּשִׁבְלֵוֹ.

מַה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁאַבְרָהָם הִיָּה מוֹצִיא אֶת בְּנֵי הָעוֹלָם מִעֲבוּדָה זָרָה וּמְכַנְּסִים אוֹתָם לְעִבּוּדַת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְעוֹד, הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הָעִיר אוֹתָם בְּעוֹלָם כְּדִי לְגַדֵּל אֶת שְׁמוֹ שֶׁל אַבְרָהָם בְּעוֹלָם וַיִּלְקַרְב אוֹתוֹ לְעִבּוּדָתוֹ. וְסוּד הַדְּבָר

(אִיכָּא) הָכֵּא. (כ"א אֶתְיָא). תָּא חֲזִי, דְּאָף עַל גַּב דְּדַבּוּר אִיהוּ תַתְּאָה, לָא תִימָא דְלָא עֲלָאָה אִיהוּ, אֶלָּא וְדָאִי דַבּוּר מְלִיָּיא אִיהוּ מִכְּלָא וְדַרְגָּא עֲלָאָה אִיהוּ. וְסִימֵנֶיךָ (דְּכֵרִים לב) כִּי לֹא דָבָר רַק הוּא מִכֶּם.

רַבִּי אֶלְעָזָר הוּוּה אֲזִיל לְבֵי חַמַּיּוֹ, וְהָיוּ עִמָּיה רַבִּי חֲזִיָּא וְרַבִּי יוֹסִי וְרַבִּי חֲזַקְיָה. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר הָא חַמַּיְנָא דְּאִתְּעוֹרוּתָא דְּלַעֲלִיא לָאו אִיהוּ אֶלָּא כַּד אִתְּעַר לְתַתְּא, דְּהָא אִתְּעוֹרוּתָא דְּלַעֲלִיא בְּתִיאּוּבְתָא דְּלַתְּתָא תִּלְוִיָּא (מִלְתָּא).

פָּתַח וְאָמַר, (תהלים פג) אֱלֹהִים עַל דְּמִי לָךְ אֵל תַּחֲרַשׁ וְאֵל תִּשְׁקוּט אֵל. דָּא הוּא אִתְּעוֹרוּתָא דְּלַתְּתָא בְּגִין לְשַׁלְטָאָה. אָמַר דּוֹד, אֱלֹהִים אֵל דְּמִי לָךְ, לְאִתְּעָרָא לְגַבִּי עֲלָאָה וְלֹאִתְּחַבְּרָא גַבִּי יְמִינָא. מָאִי טַעְמָא בְּגִין (תהלים פג) כִּי הִנֵּה אוֹיְבֶיךָ יִהְיִימוּן וְגו' (וְכַתּוּב) כִּי נוֹעֲצוּ לִב יַחַדְיוֹ עֲלֶיךָ בְּרִית יְכַרְתּוּ, וּבְגִין כֶּף אֱלֹהִים אֵל דְּמִי לָךְ לְאִתְּעָרָא לְגַבִּי עֲלִיא, דְּהָא כְּדִין אִתְּעַרַת יְמִינָא וְקִטְרִית לָהּ בְּהָדָה. וְכַד אִתְּקַשְׁרַת בְּיְמִינָא כְּדִין אִתְּבַר שְׁנֵאִין דְּכַתִּיב (שמות טו) 'מִיָּד יי נֹאדְרִי בַּפֶּחַ יְמִינֶךָ יי תִּרְעֵץ אוֹיֵב.

וְתָא חֲזִי בְּשַׁעַתָּא דְּאִתְּחַבְּרוּ כָּל אַנּוּן מְלָכִין לְאַגְחָא קַרְבָּא עֲלִיָּה דְּאַבְרָהָם, אִתְּיַעֲטוּ לְאַעֲבָרָא לִיָּה מִן עֲלָמָא, וְכִיּוֹן דְּשְׁלֵטוֹ בְּלוֹט בַּר אַחוּיָה דְּאַבְרָהָם מִיַּד אֲזִלוּ, דְּכַתִּיב וַיִּקְחוּ אֶת לוֹט וְאֶת רְכֻשׁוֹ בֶּן אַחִי אַבְרָם וַיִּלְכוּ. מָאִי טַעְמָא, בְּגִין דְּדִיּוּקְנִיָּה דְּלוֹט הוּוּה דְּמִי לְאַבְרָהָם, וּבְגִין כֶּף וַיִּלְכוּ, דְּכָל הַהוּא קַרְבָּא בְּגִינִיָּה הוּוּה.

מָאִי טַעְמָא. בְּגִין דְּהוּוּה אַבְרָהָם אִפִּיק בְּנֵי עֲלָמָא מִפּוֹלְחָנָא נּוֹכְרָאָה וְאַעֲלִיל לוֹן בְּפּוֹלְחָנָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְתוּ קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא

אתער לון בעלמא בגין לגדלא שמא
 דאברהם בעלמא ולקרבא ליה לפולחניה.
 ורזא דמלה כיון דאברהם אתער למרדף
 אבתריהו כדין אלהים אל דמי לך עד
 דאתקשר פלא באברהם, וכד אתקשר פלא
 באברהם פדין אתברו כלהו מלכין מקמיה
 פדקא אמרן דכתיב ימינך יי תרעץ אויב וגו':
 ומלכי צדק מלך שלם הוציא לחם ויין. רבי
 שמעון פתח ואמר (תהלים עו) ויהי
 בשלם ספו וגו'. תא חזי פד סליק ברעותא
 דקדשא בריך הוא למברי עלמא, אפיק חד
 שלהובא דכוצינא דקרדינותא. ונשף זיקא
 בזיקא חשכאת ואוקידת. ואפיק מגו (ד טז ט"ו א")
 סטרי תהומא חד טיף וחבר לון פחד וברא
 בהו עלמא.

ההוא שלהובא סליק ואתעטרא בשמאלא,
 וההוא טיף סליק ואתעטר בימינא,
 סלקו חד בחד אחלפו דוכתי דא לסטרא דא
 ודא לסטרא דא, דנחית סליק ודסליק נחית.
 אתקטרו דא בדא, נפיק מבינייהו רוח שלים.
 פדין אנון תרין סטרין אתעבידו חד ואתייהב
 בינייהו ואתעטרו חד בחד. פדין אשתכח
 שלם לעילא ושלם לתתא, ודרגא אתקייים.
 אתעטרת ה"א בוא"ו וא"ו בה"א, פדין
 סלקא ה"א ואתקשרא בקשורא
 שלים. פדין ומלפי צדק מלך שלם. מלך
 שלם ודאי מלך איהו דשליט בשלימו,
 אימתי איהו מלך שלם ביומא דכפורי דכל
 אנפין נהירין.

(דבר אחר מלבי צדק מלך שלם, אמר רבי שמעון בעא קדשא בריך הוא
 למיפך בהונתא משם כמה דאת אמר ברוך אברהם לאל עליון, כיון
 דאקדים ברבתא דאברהם לברבתא דמריה, אמר ליה אברהם וכי מקדימין
 ברבתא דעבדא לברבתא דמריה, מנד אתיהיבת בהונתא לאברהם דכתיב,

- כיון שאברהם התעורר לרדף
 אחריהם, אז אלהים אל דמי לך,
 עד שהפל נקשר לאברהם.
 וכשהפל נקשר לאברהם, אז
 נשברו כל המלכים מלפניו, כמו
 שאמרנו, שפתיב ימינך ה' תרעץ
 אויב וגו'.

ומלכי צדק מלך שלם הוציא
 לחם ויין. רבי שמעון פתח
 ואמר, (תהלים עו) ויהי בשלם סופו
 וגו'. בא ראה, כשעלה ברצון
 הקדוש ברוך הוא לברא את
 העולם, הוציא שלהבת אחת של
 המאור של הניצוץ הקשה, ונשף
 רוח ברוח חשוכה ושורפת.
 והוציא מתוך צדדי התהום טפה
 אחת, וחבר אותם יחד, וברא
 בהם את העולם.

אותה השלהבת עלתה
 והתעטרה בשמאל, ואותה
 הטפה עלתה והתעטרה בימין.
 עלו אחד עם אחד, החליפו
 מקומות, זה לצד זה וזה לצד זה.
 זה שירד עלה, וזה שעלה ירד.
 נקשרו זה עם זה ויצאה מביניהם
 רוח שלמה, ואז אותם שני
 הצדדים נעשו אחד, ונתנה
 ביניהם (הרוח) והתעטרו האחד עם
 האחד. ואז נמצא שלום למעלה
 ושלום למטה, והדרגה התקיימה.
 התעטרה ה"א עם וא"ו, וא"ו
 עם ה"א, ואז עלתה ה"א
 ונקשרה בקשר שלם. ואז ומלפי
 צדק מלך שלם. מלך שלם הוא
 ודאי מלך ששולט בשלמות.
 מתי הוא מלך שלם? ביום
 הכפורים, כשכל הפנים מאירות.

(דבר אחר מלבי צדק מלך שלם, אמר רבי שמעון,
 רצה הקדוש ברוך הוא להוציא בהנה משם, כמו
 שנאמר ברוך אברהם לאל עליון. כיון שהקדים ברבת
 אברהם לברבת רבנו, אמר לו אברהם: וכי

(תהלים קז) נאם יי לאדני שב לימיני. וכתוב

מקדמים ברבת העבד לכרבת רבו? מיד נתנה
הכהנה לאברהם, שכתוב (תהלים קי) [נאם ה'
לאדני שב לימיני. וכתוב אחריו, נשבע ה' ולא ינחם
אתה כהן לעולם על דברתי מלפי צדק, שכתוב
(והוא כהן לאל עליון, ואין זרעו כהן).

דבר אחר ומלפי צדק - זה
העולם האחרון. מלף שלם - זה
העולם העליון. שהתעטר אחד
עם אחד בלי פרווד שני עולמות
יחד, ואפלו העולם הפחתון הוא
הפל, והוא דבר אחד. הוציא
לחם ויין - שבו שני אלו. והוא
כהן לאל עליון - משמש עולם
נגד עולם. והוא כהן - זה הימין.
לאל עליון - העולם העליון,
ומשום כף צריך הפהן לברוף את
העולם.

בא ראה, הברכות נוטל העולם
הפחתון הזה, פשמתחבר עם
הפהן הגדול, ואז ויברכהו
ויאמר ברוף אברם לאל עליון.
כף זה ודאי. כמו כן צריך הפהן
למטה לקשר קשרים ולברוף את
המקום הזה, כדי שיתקשר הימין
לקשר שני עולמות יחד. ברוף
אברם - סוד הדבר הוא תקון
הברכות.

ברוף אברם - כמו שאמרנו,
ברוף אתה. לאל עליון - ה'
אלהינו. קנה שמים וארץ - מלף
העולם. והפסוק הזה הוא סוד
הברכות. [ומשום כף] ויברכהו -
ממטה למעלה. וברוף אל עליון
[אשר מנו צריך כבוד], וברוף אל עליון -
ממעלה למטה. ויתן לו מעשר
מכל - להתדבק במקום שהקשר
נקשר למטה.

בעולם הולכים פגש בהם רבי
ייסא ויהודי אחד עמו. והיה
אותו היהודי אומר, (שם כה) לך
אליך ה' נפשי אשא. לך, וכי
למה לא כתוב מזמור לך או

לך מזמור? אלא בשביל דרגתו אמר לך את התשפחת שאמר בשבילו. אליך ה' נפשי אשא,
אליך ה' למעלה. נפשי, מי זו נפשי? [אשא] זה לך, [והוא] הדרגה הראשונה שאמרנו. אשא - אעלה,

בתריה נשבע וי ולא ינחם אתה כהן לעולם על דברתי מלפי צדק, דכתיב
(והוא כהן לאל עליון, ואין זרעו כהן)

דבר אחר ומלפי צדק. דא עלמא בתראה.
מלף שלם, דא עלמא עלאה. דאתעטר
חד בחד בלא פירוודא תרין עלמין כחדא,
ואפילו עלמא תתאה כלא הוא. וחד מלה
איהו. הוציא לחם ויין דתרין אלין ביה. והוא
כהן לאל עליון משמש עלמא לקבל עלמא.
והוא כהן דא ימינא. לאל עליון עלמא
עלאה. ובגין כף בעי כהנא לברכא עלמא.

תא חזי, ברכאן (ד"א ל"ג כד) נטיל האי עלמא
תתאה כד אתחבר בכהנא רבא כדין
ויברכהו ויאמר ברוף אברם (ויג') לאל עליון
הכי הוא ודאי. כגוונא דא בעי כהנא לתתא
לקשרא קשרין ולברכא האי דוכתא בגין
דיתקשר בימינא לאתקשרא תרין עלמין
כחד. ברוף אברם רזא דמלה תקוונא דברכאן
איהו.

ברוף אברם כמה דאמרינן ברוף אתה. לאל
עליון. וי אלהינו. קונה שמים וארץ.
מלף העולם. והאי קרא רזא דברכאן איהו.
(ובגין כף) ויברכהו מתתא לעילא. וברוף אל
עליון (אשר מנו צריך כבוד). מעילא לתתא. ויתן לו
מעשר מכל לאתדבקא באתר דקשורא
אתקשר לתתא.

עד דהוו אזלי, אערע בהו רבי ייסא וחד
יודאי בהדיה. והוה אמר ההוא יודאי
(תהלים כה) לך אליך וי נפשי אשא. לך. וכי
אמאי לא כתיב מזמור לך או לך מזמור.
אלא בגין דרגיה קאמר לך תושבחתא
דאמר בגיניה אליך וי נפשי אשא. אליך וי

לך מזמור? אלא בשביל דרגתו אמר לך את התשפחת שאמר בשבילו. אליך ה' נפשי אשא,
אליך ה' למעלה. נפשי, מי זו נפשי? [אשא] זה לך, [והוא] הדרגה הראשונה שאמרנו. אשא - אעלה,

כמו שְנַאֲמַר (שם קבא) אִשָּׁא עֵינֵי
אֵל הַהָרִים. מִשּׁוֹם שְׂדוּד הָיָה
מִשְׁתַּדֵּל כָּל יָמָיו לְהַעֲלוֹת אֶת
דְּרָגָתוֹ לְהַתְעַטֵּר לְמַעַלָּה
וּלְהַתְקַשֵּׁר שֵׁם בְּקֶשֶׁר שְׁלֵם
כְּרֵאוּי.

כְּמוֹ כֵּן (שם קג) לְדוּד בְּרַכֵּי נַפְשִׁי
אֵת ה'. מִשּׁוֹם דְּרָגָתוֹ אָמַר. וּמָה
אָמַר בְּרַכֵּי נַפְשִׁי אֵת ה'? אֵת -
לְהַתְקַשֵּׁר בְּקֶשֶׁר לְמַעַלָּה. וְכָל
קְרִבִי, מִי הֵם קְרִבִי? אֵלּוֹ שְׂאֵר
חַיּוֹת הַשָּׂדֶה שֶׁנִּקְרְאוֹת קְרִבִּים,
כְּמוֹ שְנַאֲמַר (שיר ה) וּמַעֲי הִמוֹ
עָלָיו. דְּבָר אַחֵר בְּרַכֵּי נַפְשִׁי -
בְּשִׁבְלֵוֹ הוּא אָמַר. אֵת ה' - זו
שְׁלָמוֹת הַכֹּל. אֵת ה' - הַכֹּלֵל שֶׁל
הַכֹּל.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר לְרַבִּי יִיסָא,
רְאִיתִי אוֹתְךָ שֹׁבֵאתָ עִם הַשְּׂכִינָה
וְהַתְחַבְּרָתָ. אָמַר לוֹ, כִּף זֶה וְדָאִי.
וְשִׁלַּשׁ פְּרָסָאוֹת שֶׁהִלְכְתִּי עִמָּה
וְאָמַרְהָ לִי כַּמָּה דְּבָרִים מְעֻלִּים,
וְאֲנִי שִׁמְרָתִי אוֹתָם לְיוֹם הַזֶּה,
וְלֹא יִדְעַתִּי שֶׁהוּא הַמְּאֹר שֶׁמְאִיר
כְּמוֹ שְׂרָאִיתִי כַּעֲתָ.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר לְיִהוּדִי הַהוּא,
מַה שְׁמַךְ? אָמַר לוֹ, יוֹעֶזֶר. אָמַר
לוֹ, יוֹעֶזֶר וְאֶלְעָזָר [דְּבַר אַחֵר]
יוֹשְׁבִים יַחַד. יוֹשְׁבוֹ עַל סִלְעַ אֶחָד
בְּשָׂדֶה הַהוּא. פֶּתַח אוֹתוֹ הַיְהוּדִי
וְאָמַר, (ישעיה מג) אֲנֹכִי אֲנֹכִי הוּא
מִחָה פְּשַׁעֲיָךְ לְמַעֲנֵי וַחֲטָאֲתֵיךְ
לֹא אֲזַכְּרֶה. מַה הַטַּעַם פְּעַמִּים
אֲנֹכִי אֲנֹכִי?.

אֲרָא אֶחָד בְּסִינֵי, וְאֶחָד בְּשַׁעָה
שֶׁבְּרָא אֶת הָעוֹלָם, שֶׁפְּתוּב (שמות
ט) אֲנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ. זֶה הוּא בְּסִינֵי.
וְאֶחָד כְּשֶׁבְּרָא אֶת הָעוֹלָם,
שֶׁפְּתוּב (ישעיה מדה) אֲנֹכִי עֲשִׂיתִי
אֶרֶץ וְאָדָם עָלֶיהָ בְּרֵאתִי. הוּא
כְּדִי לְהַרְאוֹת שְׂאִין פְּרוּד בֵּין
מַעַלָּה וּמַטָּה.

לְעִילָא. נַפְשִׁי, מֵאֵן נַפְשִׁי, (אשָׁא) דָּא דוּד (הוּא)
דְּרָגָא קְדָמָאָה דְּקֶאֱמַרְן. אִשָּׁא, אֶסְלַק. כַּמָּה
דָּאָתָּ אָמַר, (תהלים קבא) אִשָּׁא עֵינֵי אֵל הַהָרִים.
בְּגִין דְּכָל יוֹמוֹי דְּדוּד הָוָה מִשְׁתַּדֵּל לְסִלְקָא
דְּרָגִיָּה לְאַתְעֻטְרָא לְעִילָא וּלְאַתְקַשְׂרָא תַּמָּן
בְּקֶשֶׁר שְׁלֵם פְּדָקָא יְאוּתָ.

בְּגוּוֹנָא דָּא (תהלים קג) לְדוּד בְּרַכֵּי נַפְשִׁי אֵת יִי
בְּגִין דְּרָגִיָּה קֶאֱמַר, וּמֵאִי אָמַר בְּרַכֵּי
נַפְשִׁי אֵת יִי. אֵת לְאַתְקַשְׂרָא בְּקֶשֶׁר שְׁלֵם לְעִילָא.
וְכָל קְרִבִי, מֵאֵן קְרִבִי. אֵלּוֹן שְׂאֵר חַיּוֹן בְּרָא.
דְּאֶקְרוּן קְרִבִּים כַּמָּה דָּאָתָּ אָמַר, (שיר השירים ה)
וּמַעֲי הִמוֹ עָלָיו. דְּבָר אַחֵר בְּרַכֵּי נַפְשִׁי,
בְּגִינֵיהָ קֶאֱמַר. אֵת יִי דָּא שְׁלִימוֹ דְּכֹלָא, אֵת יִי
כְּלָלָא דְּכֹלָא.

אָמַר לִיָּה רַבִּי אֶלְעָזָר לְרַבִּי יִיסָא חֲמִינָא לָךְ
דְּהָא עִם שְׂכִינְתָא קְאֵתִית וְאַתְחַבְּרָתָ.
אָמַר לִיָּה הָכִי הוּא וְדָאִי, וְתִלַּת פְּרָסֵי הוּא
דְּאִזְלִנָּא בְּהַדְיָה וְאָמַר לִי כַּמָּה מְלִי מַעֲלִינְתָא
וְאֲנָא אֲגִירְנָא לִיָּה לְיוֹמָא דָּא וְלֹא יִדְעֵנָא
דְּאִיָּהוּ בּוֹצִינָא דְּנִהִיר פְּדַחְמִינָא הַשְּׁתָא.

אָמַר לִיָּה רַבִּי אֶלְעָזָר לְהַהוּא יוֹדָאִי מַה
שְׁמַךְ, אָמַר לִיָּה יוֹעֶזֶר. אָמַר לִיָּה יוֹעֶזֶר
וְאֶלְעָזָר (מלך תרדא) יְתִיבֵן כְּחָדָא, יְתִבוּ גַבֵּי חַד
טְנָרָא (דף ט"ו ע"ב) בְּהַהוּא חֲקֵל. פֶּתַח הַהוּא יוֹדָאִי
וְאָמַר (ישעיה מג) אֲנֹכִי אֲנֹכִי הוּא מוֹחָה פְּשַׁעֲיָךְ
לְמַעֲנֵי וַחֲטָאֲתֵיךְ לֹא אֲזַכְּרֶה. מֵאִי טַעְמָא תְּרִי
זְמִנִּי אֲנֹכִי אֲנֹכִי.

אֲרָא חַד בְּסִינֵי וְחַד בְּשַׁעֲתָא דְּבְרָא עֲלָמָא,
דְּכְתִיב (שמות כ) אֲנֹכִי יִי אֱלֹהֶיךָ דָּא הוּא
בְּסִינֵי. וְחַד כַּד בְּרָא עֲלָמָא דְּכְתִיב, (ישעיה מדה)
אֲנֹכִי עֲשִׂיתִי אֶרֶץ וְאָדָם עָלֶיהָ בְּרֵאתִי. הוּא,
בְּגִין לְאַחְזָאָה דְּלֹא הוּי פִּירוּדָא בֵּין עִילָא
וְתַתָּא.

מוחה פשעיה. מעביר פשעיה לא כתיב, אלא מוחה. בגין דלא יתחזון לעלמין. למעני. מאי למעני, בגין אנון רחמין דתליין בי דכתיב, (דברים ד) כי אל רחום יי אלהיה וגו'.

דבר אחר מוחה פשעיה למעני - בא ראה, הרשעים של העולם עושים פגם למעלה, שפאשר אותם חטאים עולים, רחמים ואור עליון ויניקת הברכות לא יורדות למטה, והדרגה הזו אינה נוטלת ברכות שלמעלה להניק למטה. ומשום כך למעני, כדי שלא ימנעו ברכות להניק (לו) לכל. כמו כן, (שם לב) ראו עתה פי אני אני הוא. להראות שאין פרוד בין מעלה ומטה, כמו שנתבאר.

בא ראה, כמו זה פשנמצאים צדיקים בעולם, מתעוררות ברכות לכל העולמות. פיון שבא אברהם, התעוררו ברכות לעולם, שכתוב ואברכה והיה ברכה. מה זה והיה ברכה? רמז שימצאו בגללו ברכות למעלה ומטה, שכתוב ונברכו בך וגו', וכתוב ואברכה מברכך.

בא יצחק והודיע לכל שיש דין ויש דין למעלה להפרע מן הרשעים, והוא עוזר את הדין בעולם כדי שייראו מהקדוש ברוך הוא כל בני העולם. בא יעקב ועוזר רחמים בעולם, והשלים את האמונה בעולם פראוי.

בימי אברהם מה כתוב? ומלפי צדק מלך שלם. שהתעטר הכסא במקומו, ואז נמצא מלך שלם ללא פגם כלל. הוציא לחם ויין - שהוציא מזונות וברכות לעולמות כלם פראוי. הוציא לחם ויין - שלא ימנעו הברכות

מוחה פשעיה. מעביר פשעיה לא כתיב, אלא מוחה. בגין דלא יתחזון לעלמין. למעני. מאי למעני, בגין אנון רחמין דתליין בי דכתיב, (דברים ד) כי אל רחום יי אלהיה וגו'.

דבר אחר מוחה פשעיה למעני. תא חזי חייבי עלמא עבדין פגימותא לעילא, דכד אנון חובין סלקין רחמין ונהירו עלאה ויניקו דברכאן לא נחית לתתא, והאי דרגא לא נטיל ברכאן דלעילא לינקא לתתא. ובגין כך למעני בגין דלא יתמנעון ברכאן לינקא (ליה) לכלא. פגוונא דא (דברים לב) ראו עתה כי אני אני הוא. לאחזאה דלא הוי פירוודא בין עילא ותתא כמה דאתמר.

תא חזי, פגוונא דא כד אשתפחו זכאין בעלמא אתערו ברכאן לעלמין פלהו. פיון דאתא אברהם אתער ברכאן לעלמא דכתיב ואברכה והיה ברכה. מאי והיה ברכה. רמז דישתפחון פגיניה ברכאן לעילא ותתא דכתיב ונברכו בך וגו' וכתוב ואברכה מברכך.

אתא יצחק אודע לכלא דאית דין ואית דיין לעילא לאתפרעא מרשיעיא, ואיהו אתער דינא בעלמא בגין דיידחלון ליה לקדשא בריך הוא כל בני עלמא. אתא יעקב ואתער רחמי בעלמא ואשלים מהימנותא בעלמא כדקא חזי.

ביומי דאברהם מה כתיב ומלפי צדק מלך שלם, דאתעטר כרסייא בדוכתיה, וכדין אשתכח מלך שלם בלא פגימו כלל. הוציא לחם ויין דאפיק מזונין לעלמין פלהו כדקא חזי. הוציא לחם ויין דלא אתמנעו ברכאן מפלהו עלמין. הוציא כמה דאתא אמר, (בראשית א) תוצא הארץ מדרגין

מכל העולמות. הוציא - כמו שנאמר תוצא הארץ, מהדרגות שלמעלה מוציא מזונות וברכות לכל העולמות.

והוא כהן לאל עליון - שהכל נמצא בשלמות עליונה פראוי. להראות, כמו שהרשעים עושים פגם בעולם ומזנעים ברכות, כף גם בשביל הצדיקים באות ברכות לעולם, ובגללם מתברכים כל בני העולם.

ויתן לו מעשר מכל, מה זה מעשר מכל? מאותם הברכות שיוצאות מכל, משום שהוא המקום שכל הברכות שיורדות לעולם יוצאות משם. דבר אחר ויתן לו מעשר מכל - הקדוש ברוך הוא נתן לו מעשר, ומה הוא? זו הדרגה שכל פתחי האמונה והברכות של העולם עומדות בה, והיא מעשר, והיא אחת מעשרה, והיא עשרה ממאה. מכאן והלאה נכנס אברהם בקיום שלמעלה פראוי.

אמר לו רבי אלעזר, יפה אמרת. אמר לו רבי אלעזר, מה מעשיך? אמר לו, מלמד תינוקות במקומי. פעת בא רבי יוסי מכפר חנין לעיר, וסלקו אותם מאצלי, והושיבו אותם אצלו. והיו נותנים לי כל בני העיר שכר כמו אותו הזמן שהתינוקות היו אצלי, והסתפלתי בעצמי שלא ראוי לי להנות מהם בחנם, והשפירתי עצמי עם החכם (ההוא) הזה. אמר רבי אלעזר, כאן צריך את הברכות של אבא.

קמו. הלכו לפני רבי שמעון ואחר כך, והיה יושב ולומד כל יום לפני רבי שמעון. ויום אחד היה עסוק בנטילת ידים לפניו. אמר, כל מי שלא נוטל ידיו פראוי, אף על גב שצנענש למעלה - וצנענש למטה. ומה ענשו למטה?

דלעילא אפיק מזונין וברכאן לעלמין פלהו. והוא כהן לאל עליון דאשתכח פלא בשלימו עלאה בדקא חזי. לאתחזאה כמה דחייביא עבדי פגימו בעלמא ומנעי ברכאן. הכי נמי בגין זפאין אתיין ברכאן לעלמא, ובגייניהו אתברכאן כל בני עלמא: ויתן לו מעשר מכל. מאי מעשר מכל מאנון ברכאן דנפקי מכל. בגין דאיהו אתר דכל ברכאן דנחתי לעלמא מתמן נפקי. דבר אחר ויתן לו מעשר מכל. קדשא בריה הוא יתב ליה מעשרא. ומאן איהו, דא דרגא דכל פתחין דמהימנותא וברכאן דעלמא ביה קיימי ואיהו מעשר ואיהו חד מעשרה ואיהו עשרה ממאה. מכאן ולהלאה עאל אברהם בקיומא דלעילא בדקא חזי.

אמר ליה רבי אלעזר שפיר קא אמרת. אמר ליה רבי אלעזר מאי עבדתך, אמר ליה קרינא דרדקי באתרי, השתא אתא רבי יוסי דכפר חנין למתא וסליקו לון מגבאי ואותבו לון לגביה. והווי יהבין לי כל בני מתא אנרא כההוא זמנא דדרדקי הווי גבאי. ואסתפלנא בנפשאי דלא אתחזי לי לאתהני מנייהו למגנא, ואגירנא גרמאי בהדי (דהוא) דהאי חפיים. אמר רבי אלעזר ברכאן דאבא אצטריכו הכא.

קמו. אתו קמיה דרבי שמעון (לבתר), והוה יתיב ולעי כל יומא קמיה דרבי שמעון. ויומא חד הוה עסיק בנטילת ידים קמיה. אמר כל מאן דלא נוטיל ידוי כדקא יאות, אף על גב דאתענש לעילא אתענש לתתא, ומאי עונשיה לתתא, דגרים ליה לגרמיה מספנותא. כמה דעונשיה כן, הכי הוא זכי מאן דנטיל ידוי כדקא יאות דגרים

שגורם לעצמו עני. כמו שעשנו
כף - כף זוכה מי שנוטל ידיו
כראוי, שגורם לעצמו ברכות
שלמעלה, ששורות הברכות על
ידו כראוי ומתברך בעשר.

אחר כף הקדים רבי שמעון,
וראה אותו שנוטל ידיו במים,
ונוטל ידיו בשעור רב של מים.
אמר רבי שמעון, מלא ידיו
מברכותיך. וכך היה. מאותו
היום והלאה התעשר ומצא
אוצר, והיה עוסק בתורה ונותן
מזון לעניים כל יום, והיה שמח
עמהם, ומסביר להם בפנים
מאירות. קרא עליו רבי שמעון,
(ישעיה נא) ואתה תגיל בה' בקדוש וגו'.

אחר הדברים האלה היה דבר ה'
אל אברם וגו'. רבי יהודה פתח,
(שיר ז) אני לדודי ועלי תשוקתו.
הרי פרושה, אבל בהתעוררות
שלמטה תמצא ההתעוררות
שלמעלה, שהרי אין מתעורר
למעלה עד שמתעורר למטה,
והברכות שלמעלה לא נמצאות
אלא במה שיש בו ממש, ואינו
ריקן.

מנין לנו? מאשת עובדיהו
שאמר לה אלישע (מלכים-ב ד)
הגידי לי מה יש לך בבית. שהרי
הברכות שלמעלה אינן שורות
על שלחן ריק ולא במקום ריק.
מה כתוב? ותאמר אין לשפחתך
כל בבית פי אם אסוף שמן.
מה זה אסוף? אלא אמרה לו,
השעור של השמן הזה אינו אלא
כדי משיחת אצבע קטנה.

אמר לה, נחמתני, שהרי
לא ידעתי איך ישרו הברכות
שלמעלה במקום ריק, אבל
עכשו שיש לך שמן, זהו מקום
שימצאו בו ברכות. מנין לנו?
שכתוב (תהלים קלב) כשמן הטוב
וגו'. ובסופו מה כתוב? (שם) פי שם צנה ה' את הברכה חיים עד העולם. ובמקום

לגרמיה ברכאן דלעילא דשראן ברכאן על
ידיי כדקא יאות, ואתברך בעותרא. (דף פ"ט ע"א).

לבתר אקדים רבי שמעון חמא ליה דאנטל
ידוי במיא ונטיל לון בשיעורא סגייא
דמיין. אמר רבי שמעון מלא ידיו מברכותיך.
וכך הוה, מההוא יומא ולהלאה אתעתר
ואשפח סימא ווהוה לעי באורייתא ויהיב
מזונא למספני כל יומא, ווהוה חדי עמהון
ומספר לון אנפין נהירין. קרא עליה רבי
שמעון (ישע' מ"א) ואתה תגיל ביי בקדוש וגו',
(חסר)

אחר הדברים האלה היה דבר יי אל אברם
וגו'. רבי יהודה פתח (שיר השירים ז) אני

לדודי ועלי תשוקתו. הא אוקמוה, אבל
באתערוותא דלתתא אשתכח אתערוותא
לעילא, דהא לא אתער לעילא עד דאתער
לתתא. וברכאן דלעילא לא משתכחי אלא
במה דאית ביה ממשא ולא או איהו ריקניא.

מנלן מאשת עובדיהו דאמר לה אלישע
(מלכים ב ד) הגידי לי מה יש לך בבית.

דהא ברכאן דלעילא לא שריין על פתורא
ריקניא ולא באתר ריקניא. מה כתיב ותאמר
אין לשפחתך כל בבית פי אם אסוף שמן.
מאי אסוף. אלא אמרה ליה שיעורא דהאי
משחא לאו איהי אלא כדי משיחת אצבעא
זעירא.

אמר לה נחמתני. דהא לא ידענא היאך
ישרון ברכאן דלעילא בדוכתא

ריקניא, אבל השתא דאית לך שמן, דא הוא
אתר לאשתכחא ביה ברכאן. מנלן דכתיב,

(תהלים קלב) כשמן הטוב וגו' וסיפיה מה כתיב,
(תהלים קלב) כי שם צנה יי את הברכה חיים עד

וגו'. ובסופו מה כתוב? (שם) פי שם צנה ה' את הברכה חיים עד העולם. ובמקום

העולם. ובאתרא דא שראן ברכאן. (ואתמר).
ואי תימא (תהלים קלג) פטל חרמון שיורד על
הררי ציון ולא כתיב שמן אלא טל.
אלא איהו שמן ואיהו טל. ההוא טל איהו
דאטיל קדשא בריה הוא ממשיחא עלאה.
דההוא שמן נפק לסטרא דימינא.

תרין אנון יין ושמן. ואזלו לתרין סטריין. יין
לסטור שמאלא שמן לסטור ימינא.
ומסטרא דימינא נפקי ברכאן לעלמא ומתמן
אתמשה מלכותא קדישא ובגין דשמן הוה
אתתקן לתתא בקדמיתא, שמן אזדמן לעילא
אריקו דברכאן.

תא חזי, מאתערוותא (דף פ"א ע"ב) דהאי שמן
דלעילא קאי לארקא על דוד ושלמה
לאתברכא (על) בנוי. מנא לן דכתיב ויעמד
השמן. כתיב הכא ויעמד. וכתיב התם (ישעיה
א) שורש ישי אשר עומד לגס עמים.

תא חזי, משלחן דלחם הפנים דברכאן
נפקין מתמן ומזונא לעלמא, לא בעי
לאשתפחא ריקניא אפלו רגעא חדא, בגין
דלא יסתלקון ברכאן מתמן, אוף הכי לא
מברכין על שלחן ריקניא, דהא ברכאן
דלעילא לא שריין על שלחן ריקניא.

תא חזי, מה כתיב אני לדודי ועלי תשוקתו,
אני לדודי בקדמיתא ולבתר ועלי
תשוקתו. אני לדודי לאתקנא ליה דוכתא
בקדמיתא. ולבתר ועלי תשוקתו. דבר אחר
אני לדודי. דהא תנינן שכינתא לא אשתפחת
עמהון דחייביא, פיון דאתי בר נש
לאתדפאה ולמקרב גבי דקדשא בריה הוא
כדין שכינתא שריא עליה. דהא הוא דכתיב
אני לדודי בקדמיתא, ועלי תשוקתו לבתר.
אתי בר נש לאתדפאה מדפאין ליה.

הנה שורות הברכות. (ויחבאר).
ואם תאמר, (שם) פטל חרמון
שיורד על הררי ציון, ולא כתוב
שמן אלא טל? אלא הוא שמן
והוא טל. אותו הטל הוא שהטיל
הקדוש ברוך הוא מהשמן
העליון. שאותו השמן יוצא לצד
הימין.

שנים הם - יין ושמן, והלכו לשני
צדדים - היין לצד שמאל, והשמן
לצד ימין. ומצד הימין יוצאות
ברכות לעולם, ומשם נמשחת
המלכות הקדושה. ומשום
שהשמן היה נתקן למטה
בראשונה, השמן מזמן למעלה
הרקת הברכות.

בא ראה, מההתעוררות של
השמן הנה שלמעלה בא להריק
על דוד ושלמה להתברך (על) בנו.
מנין לנו? שכתוב ויעמד השמן.
כתוב פאן ויעמד, וכתוב שם
(ישעיה יא) שורש ישי אשר עמד לגס
עמים.

בא ראה, משלחן של לחם
הפנים, שמשם יוצאות הברכות
ומזון לעולם, לא צריך שימצא
ריק אפלו רגע אחד, כדי שלא
יסתלקו משם הברכות. אף כף לא
מברכים על שלחן ריק, שהרי
הברכות שלמעלה אין שורות על
שלחן ריק.

בא ראה מה כתוב, אני לדודי
ועלי תשוקתו. אני לדודי
בתחלה, ואחר כף ועלי תשוקתו.
אני לדודי לתקן לו מקום
בתחלה, ואחר כף ועלי תשוקתו.
דבר אחר אני לדודי, שהרי שנינו
ששכינה לא נמצאת עם הרשעים.
פיון שבא האדם להטהר
ולהתקרב לקדוש ברוך הוא, אז
השכינה שורה עליו. והוה שפתיב
אני לדודי - בהתחלה, ועלי
תשוקתו - לאחר מכן. בא האדם
להטהר - מטהרים אותו.

בא ראה, אחר הדברים האלה
שאברהם רדף אחר המלכים
הללו והרג אותם הקדוש ברוך
הוא, היה אברהם תוהה. אמר,
אולי חס וקלילה גרעתי אותו
השכר שהייתי מחזיר בני אדם
אל הקדוש ברוך הוא, ואחזתי
בהם לקרב אותם אליו, וכעת
נהרגו אנשים על ידי. מיד אמר
לו הקדוש ברוך הוא, אל תירא
אברהם אנכי מגן לך שכרף הרבה
מאד וגו'. שכר קבלת עליהם,
שהרי כלם לא יזכו לעולמים.

היה דבר ה' אל אברהם במחזה
לאמר, מה זה במחזה? אלא
באותו המראה, הדרגה שכל
הדמיות נראות בה. אמר רבי
שמעון, בא ראה, טרם שנמול
אברהם, הייתה דרגה אחת
מדברת עמו, ומי המחזה הזה?
שפתוב (במדבר כד) מחזה שדי
יחזה. פיון שנמול, היו כל
הדרגות שורות על הדרגה הזו,
ואז דבר עמו. זהו שפתוב (שמות ו)
וארא אל אברהם אל יצחק ואל
יעקב באל שדי. וטרם שנמול,
לא היו אותן הדרגות שורות
עליו לדבר.

ואם תאמר שהנה בתחלה כתוב
וירא ה' אל אברהם, וכתוב ויסע
אברהם הלוח ונסוע הנגבה,
וכתוב ויבן שם מזבח. הנה פאן
אותן הדרגות העליונות. וכעת
אומרים, שטרם שנמול לא היה
אותן הדרגות העליונות שורות
על הדרגה הזו לדבר עמו?

בא ראה, בתחלה נתן הקדוש
ברוך הוא חכמה לאברהם לדעת
את החכמה להדבק בו, וידע את
סוד האמונה, אבל לדבר עמו לא
הייתה אלא הדרגה התחתונה הזו
לבדה. פיון שנמול, כל הדרגות
העליונות היו שורות על הדרגה
הזו התחתונה כדי לדבר עמו,

תא חזי, אחר הדברים האלה דרדף אברהם
בתר אליו מלכין וקטיל לון קדשא בריך
הוא, הוה אברהם תוהא, אמר דילמא חס
ושלום גרענא ההוא אגרא דהוינא אהדר בני
נשא לגבי קדשא בריך הוא ואחידנא בהו
לקרבא לון לגביה והשתא אתקטילו בני נשא
על ידי. מיד אמר ליה קדשא בריך הוא אל
תירא אברהם אנכי מגן לך שכרף הרבה וגו'.
אגרא קבילת עליהו, דהא כלהו לא יזפון
לעלמין.

היה דבר יי אל אברהם במחזה לאמר, מאי
במחזה, אלא בההוא חזיו דרגא דכל
דיוקנין אתחזיין ביה. אמר רבי שמעון תא
חזי, עד לא אתגזר אברהם הוה חד דרגא
מליל עמיה, ומאן איהו דא מחזה דכתיב,
(במדבר כד) מחזה שדי יחזה. פיון דאתגזר הו
פלהו דרגין שראן על האי דרגא, וכדין מליל
עמיה דהא הוא דכתיב, (שמות ו) וארא
אל אברהם אל יצחק ואל יעקב באל שדי
ועד לא אתגזר לא הו אנון דרגין שראן עלוי
למלא.

ואי תימא דהא בקדמיתא פתיב וירא יי אל
אברהם וכתוב ויסע אברהם הלוח ונסוע
הנגבה וכתוב ויבן שם מזבח הא הכא אנון
דרגין עלאין. והשתא אמרן דעד לא אתגזר
לא הו אנון דרגין עלאין שראן על האי
דרגא למלא עמיה.

תא חזי, בקדמיתא ירב קדשא בריך הוא
חכמה לאברהם למנדע חכמה
לאתדבקה ביה וידע רזא דמהימנותא, אבל
למלא עמיה לא הוה אלא האי דרגא תתאה
בלחודוי, פיון דאתגזר, פלהו דרגין עלאין
הו שראן על האי דרגא תתאה בגין למלא

עמיה, וכדין אסתלק אברהם בכלא כמה דאתמר.

ואז התעלה אברהם בכל, כמו שנתבאר.

תא חזי, עד לא אתגזר בר נש לא אתאחיד בשמא דקדשא בריה הוא, פיון דאתגזר עאל בשמיה ואתאחיד ביה. ואי תימא אברהם דאתאחיד ביה עד לא אתגזר. הכי הוה דאתאחיד ביה ולא כדקא יאות, דהא מגו רחימותא עלאה דרחים ליה קדשא בריה הוא קריב ליה. לבתר פקיד ליה דיתגזר ואתייהיב ליה ברית. קשורא, דכלהו דרגין עלאין. ברית קשורא לאתקשרא כלא כחדא לאכללא דא בדא, ברית קשורא דכלא אתקשר ביה. ובגין כך אברהם עד לא אתגזר. מלוי לא הוה עמיה אלא במחזה כמה דאתמר.

בא ראה, טרם שנמול האדם, לא נאחז בשמו של הקדוש ברוך הוא. פיון שנמול, נכנס בשמו ונאחז בו. ואם תאמר, אברהם שנאחז בו טרם שנמול? כך היה, שנאחז בו ולא כראוי, שהרי מתוך האהבה העליונה שאהב אותו הקדוש ברוך הוא קרב אותו, אחר כך צנה אותו שימול ונתנה לו הברית, הקשר של כל הדרגות העליונות. הברית - הקשר לקשר הכל יחד להכליל זה עם זה. הברית - הקשר שהכל נקשר בו. ומשום כך, טרם שנמול אברהם, דבורו לא היה עמו אלא במחזה, כמו שנתבאר. בא ראה, בשעה שבא הקדוש ברוך הוא את העולם, לא נברא אלא על הברית, כמו שנאמר ב"ר"א ש"ת, ברא אלהים. והינו [ברית] שעל הברית קים הקדוש ברוך הוא את העולם, וכתוב (ירמיה לב) אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמת. שהרי הברית היא הקשר שהיום והלילה לא נפרדים.

תא חזי, בשעתא דברא קדשא בריה הוא עלמא לא אתברי אלא על ברית כמה דאת אמר ב"ר"א ש"ת ברא אלהים, והיינו (ר"א ל"ג ברית) דעל ברית קיים קדשא בריה הוא עלמא, וכתוב, (ירמיה לב) אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמת. דהא ברית קשורא איהו דיומא וליליא לא מתפרשאן.

אמר רבי אלעזר, כשבא הקדוש ברוך הוא את העולם, על תנאי היה: שפאשר יבאו ישראל, אם יקבלו את התורה - פה, ואם לא - הריני מחזירכם לתהו ובהו. והעולם לא התקיים עד שעמדו ישראל על הר סיני וקבלו תורה, ואז התקיים העולם. ומאותו היום והלאה, הקדוש ברוך הוא בורא עולמות, ומי הם? זוגי בני האדם. שהרי מאותו הזמן הקדוש ברוך הוא מוזג זוגים ואומר: בת פלוני לפלוני. ואלו הם העולמות שהוא בורא. בא ראה, אנכי מגן לך, אנכי - זו היא הדרגה

אמר רבי אלעזר פד ברא קדשא בריה הוא עלמא על תנאי הוה, דכד ייתון ישראל אם יקבלון אורייתא יאות. ואם לאו הרי אנא אהדר לכו לתהו ובהו. ועלמא לא אתקיים עד דקיימו ישראל על טורא דסיני וקבילו אורייתא וכדין אתקיים עלמא.

ומההוא יומא ולהלאה קדשא בריה הוא ברי עלמין. ומאן אנון, זווגין דבני נשא. דהא מההוא זמנא קדשא בריה הוא מוזוג זווגין ואומר בת פלוני לפלוני. ואלין אנון עלמין דהוא ברי. תא חזי, אנכי מגן לך.

אֲנֹכִי דָא הוּא דְרַגְא קְדָמָא דְאַתְאַחִיד בִּיהַּ בְּקְדָמִיתָא :

סְתָרֵי תוֹרָה

אחר הדברים האלה וגו'. אליו פתגמי אורייתא, דכתיב, (דברים ה) את הדברים האלה דבר יי אל כל קהלכם. מה להלן פתגמי אורייתא, אוף הכא פתגמי אורייתא. בְּתַר דְאַשְׁתַּדַּל בַּר נֶשׁ בְּהַאי עֲלָמָא בְּדְבָרִים הָאֵלֶּה, קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא מְבַשֵּׁר לִיהַּ וְאַקְדִּים לֵהּ לְנִשְׁמַתָּא שְׁלָם (בשורות טובות), הָדָא הוּא דְכָתִיב אֶל תִּירָא אֲבָרָם אֲנֹכִי מִגֵּן לָךְ. מִכָּל זַיִינִין בִּישִׁין דְגִיְהִנָּם.

שְׂכָרְךָ הִרְבֵּה מְאֹד בְּגִין דְּכָל מָאן דְאַשְׁתַּדַּל בְּאוֹרֵייתָא בְּהַאי עֲלָמָא זְכִי וְאַחְסִין יְרוּתָא אַחְסַנְתָּא בְּעֲלָמָא דְאַתִּי כְּמָה דְכָתִיב (משלי ח) לְהִנְחִיל אוֹתְבִי יֵשׁ. מְאִי יִ"ש (דא י"ש מִאֵין תֵּלַת עֶשֶׂר נְתָרֵי דַאפְרַסְמוּנָא דְכָּא (מכילו) דִּינְתְּבִי לִיהַּ אַחְסַנְתָּא עֲלָאָה בְּעֲלָמָא דְאַתִּי (נ"א דא עלמא דאתי). וְאוֹצְרוֹתֵיהֶם אֲמַלְא, בְּהַאי עֲלָמָא מְעוֹתְרָא וּמְכָל טִיבוּ דְעֲלָמָא.

מִאֵן דְאַזִּיל לְיַמִּינָא זְכִי לְעֲלָמָא דְאַתִּי, וּמִאֵן דְאַזִּיל לְשְׂמַאלָא הָא עוֹתְרָא בְּעֲלָמָא דִין, (דאית שמאלא קרישא ואית שמאלא מסאבא, וְדָא הוּא דַאמְרִינֵן מָאן דְמַתְעַסַּק בְּאוֹרֵייתָא יִתְבִי לִיהַּ אַרְף יָמִים בְּעֲלָמָא דְאַתִּי, וְיִתְבִי לִיהַּ עֶשֶׂר וּכְבוֹד בְּעֲלָמָא דִין שְׁנַאמְר (משלי ג) אַרְף יָמִים בְּיַמִּינָהּ וְגו', וּמִאֵן דִּיתְרַעֵי דִיתְתַי נִפְסָא בְּעֲלָמָא דִין וְלֹא אַתְעַסַּק בְּאוֹרֵייתָא וּבְעוֹבְדֵין טְבִין, יִתְבִי לִיהַּ עוֹתְרָא בְּעֲלָמָא דִין מְסַטְרָא דְשְׂמַאלָא מְסַטְרָא דְנֶצֶר הַרְעָ, וּבְעוֹתְרָא דָא עֲבִיד בִּישׁ יְרִית גִּיְהִנָּם. וְאִי תִימָא וְכִי לֹא אִית בְּעֲלָמָא דִין עוֹתְרָא מְסַטְרָא דְקְדוּשָׁה, אִין, דְכָל חֲמִנִים אַת הַתּוֹרָה מְעוֹנֵי סוּפֹּ לְקִיּוּמָה מְעֶשֶׂר, וְדָא הוּא עוֹתְרָא מְכָא דְמְסַטְרָא דְקְדוּשָׁה).

רְבִי אַבָּא כַּד אָתָּא מִהֶתֶם, הָוָה מְכַרִּיז מָאן בְּעֵי עוֹתְרָא וּמִאֵן בְּעֵי אוֹרְכָא דְחַיִּי בְּעֲלָמָא דְאַתִּי יִיתִי וְיִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרֵייתָא. הוּוּ מִתְכַּנְּשִׁין כּוּלֵי עֲלָמָא לְגַבִּיָּה. רְוּוּק חַד הָוָה בְּשִׁיבְבוּתֵיהַּ. יוּמָא חַד אָתָּא לְגַבִּיָּה, אָמַר לִיהַּ רְבִי בְּעֵינָא לְמַלְעֵי בְּאוֹרֵייתָא כְּדִי שִׁיְהִיָּה לִי עוֹתְרָא. אָמַר לִיהַּ הָא וְדָאִי. אָמַר לִיהַּ מַה שְׂמֵךְ. אָמַר לִיהַּ יוֹסִי. אָמַר לוֹן לְתַלְמִידוּי דִּיקְרוּן אָמַר לוֹ: רְבִי, אֲנִי רוּצָה לְעַסַּק בְּתוֹרָה כְּדִי שִׁיְהִיָּה לִי עֶשֶׂר.

הָרֵאשׁוּנָה שְׁנֵאֲתוּ בָּהּ בְּתַתְּלָהּ.
סְתָרֵי תוֹרָה

אחר הדברים האלה וגו' - אלו דברי תורה, שכתוב (דברים ה) את הדברים האלה דבר ה' אל כל קהלכם. מה להלן דברי תורה - אף כֵּאֵן דְבְרֵי תוֹרָה. אַחַר שֶׁהִשְׁתַּדַּל אָדָם בְּעוֹלָם הַזֶּה בְּדְבָרִים הָאֵלֶּה, הַקְּדוּשׁ בְּרוּף הוּא מְבַשֵּׁר לוֹ וּמְקַדֵּים לְנִשְׁמָה שְׁלֹם (בשורות טובות), זֶהוּ שְׂכָרְךָ אֶל תִּירָא אֲבָרָם אֲנֹכִי מִגֵּן לָךְ, מִכָּל הַמִּינִים הַרְעִים שֶׁל הַגִּיְהִנָּם. שְׂכָרְךָ הִרְבֵּה מְאֹד, מִשׁוּם שֶׁכָּל מִי שֶׁמִּשְׁתַּדַּל בְּתוֹרָה בְּעוֹלָם הַזֶּה, זוֹכֵה וְנוֹחַל יְרֵשֶׁת נִחְלָה בְּעוֹלָם הַבָּא, כְּפָתוּב (משלי ח) לְהִנְחִיל אוֹתְבִי יֵשׁ. מַה זֶה יִ"ש ? (זו י"ש מִאֵין שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה נְהוּתוּ אַפְרַסְמוּן סְהוּר [מדות] שְׁנוֹתָנִים לוֹ יְרַשֶׁה עֲלִיוֹנָה בְּעוֹלָם הַבָּא [נ"א זֶה הָעוֹלָם הַבָּא]. וְאוֹצְרוֹתֵיהֶם אֲמַלְא - בְּעוֹלָם הַזֶּה, מְעֶשֶׂר וְכָל טוֹב שֶׁל הָעוֹלָם.

מִי שֶׁהוֹלֵךְ לְיַמִּין - זוֹכֵה לְעוֹלָם הַבָּא, וּמִי שֶׁהוֹלֵךְ לְשְׂמַאל - הֵנָּה עוֹשֵׂר בְּעוֹלָם הַזֶּה [שִׁישׁ שְׂמַאל קְדוּשׁ וְיֵשׁ שְׂמַאל מְכָא. וְזֶה הוּא שְׂאמְרֵנוּ, מִי שֶׁמַתְעַסַּק בְּתוֹרָה, נוֹתֵנִים לוֹ אַרְף יָמִים בְּעוֹלָם הַבָּא וְנוֹתֵנִים לוֹ עֶשֶׂר וּכְבוֹד בְּעוֹלָם הַזֶּה, שְׁנַאמְר (משלי ג) אַרְף יָמִים בְּיַמִּינָהּ וְגו'. וְכִי שְׂרַצָּה שֶׁהִנָּה הַגּוֹף בְּעוֹלָם הַזֶּה וְלֹא מְתַעַסַּק בְּתוֹרָה וּבְמַעֲשִׂים טוֹבִים, נוֹתֵנִים לוֹ עֶשֶׂר בְּעוֹלָם הַזֶּה מְצַד הַשְׂמַאל, מְצַד הַנֶּצֶר הַרְעָ, וּבְעֶשֶׂר הַזֶּה עוֹשֵׂה רַע וְיורֵשׁ גִּיְהִנָּם. וְאִם תִּמָּר, וְכִי אִין בְּעוֹלָם הַזֶּה עֶשֶׂר מְצַד הַקְּדוּשָׁה? כּוּן, שְׂכָל חֲמִנִים אַת הַתּוֹרָה מְעוֹנֵי, סוּפֹ לְקִיּוּמָה מְעֶשֶׂר, וְזֶהוּ עֶשֶׂר טוֹב שֶׁמְצַד הַקְּדוּשָׁה].

בְּשִׁבְא מִשָּׁם רְבִי אַבָּא, הִיָּה מְכַרִּיז: מִי רוּצָה עוֹשֵׂר וּמִי רוּצָה אַרְף חַיִּים בְּעוֹלָם הַבָּא, יָבֵא וְיִשְׁתַּדַּל בְּתוֹרָה. הִיָּו מִתְכַּנְּסִים אֵלָיו כָּל הָעוֹלָם. הִיָּה רְוּוּק אָחַד בְּשִׁכּוּנָתוֹ. יוֹם אָחַד בָּא אֵלָיו. אָמַר לוֹ: רְבִי, הֵנָּה וְדָאִי. אָמַר לוֹ: מַה

שָׁמַךְ? אָמַר לוֹ: יוֹסִי. אָמַר לְתַלְמִידָיו שִׁיקְרָאוּ לוֹ רַבִּי יוֹסִי בְּעַל הָעֶשֶׂר וְהַכְּבוֹד. יָשַׁב וְהִתְעַסַּק בַּתּוֹרָה.

לְיָמִים הֵנָּה עוֹמֵד לְפָנָיו. אָמַר לוֹ: רַבִּי, אֵיפֹה הָעֶשֶׂר? אָמַר: נִשְׁמַע מִזֶּה שֶׁלֹּא עָשָׂה לְשֵׁם שָׁמַיִם. נִכְנָס לְחֻדְרוֹ, שָׁמַע קוֹל אֶחָד שֶׁהִזָּה אוֹמֵר: אֵל תַּעֲנִישׁ אוֹתוֹ [שׁוֹב אֵלָיו], שִׁיְהִיָּה אִישׁ גְּדוֹל. שָׁב אֵלָיו. אָמַר לוֹ: שָׁב, בְּנִי, שָׁב, וְאָנִי נוֹתֵן לָךְ עֶשֶׂר.

בִּינְיָמִין בָּא אִישׁ אֶחָד וְכָלִי שָׁל פֶּזוּ בְיָדוֹ. הוֹצִיא אוֹתוֹ וְנָפַל אוֹר בְּבֵיתוֹ. אָמַר לוֹ: רַבִּי, אָנִי רוֹצֵה לְזָכוֹת בַּתּוֹרָה וְאָנִי לֹא זָכִיתִי, וְרוֹצֵה מִי שִׁישְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה בְּשִׁבְלִי, שֶׁהָרִי יֵשׁ לִי עֶשֶׂר רַב שֶׁהִשְׁאִיר לִי אָבִי, שֶׁכָּפָאֲשֶׁר יָשַׁב עַל שְׁלַחְנֵנוּ הִזָּה מְסַדֵּר עָלָיו שְׁלֹשָׁה עֶשֶׂר כּוֹסוֹת מְאֵלוֹ, וְאָנִי רוֹצֵה לְזָכוֹת בַּתּוֹרָה וְאָנִי נוֹתֵן עֶשֶׂר.

אָמַר לְאוֹתוֹ הַרְוֹק: תִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, וְזֶה נוֹתֵן לָךְ עֶשֶׂר. נָתַן לוֹ אוֹתוֹ הַכּוֹס שֶׁל הַפֶּזוּ. קָרָא עָלָיו רַבִּי אַבָּא: (איוב כח) לֹא יַעֲרַכְנָה זָהָב וְזַכְּכִית וְתַמְמוֹרְתָהּ כְּלִי פֶזוּ. יָשַׁב וְלָמַד בַּתּוֹרָה, וְהָאֵדָם הֵוא הִזָּה נוֹתֵן לוֹ עֶשֶׂר. לְיָמִים נִכְנָסָה חֻמְדַּת הַתּוֹרָה לְמַעְיָו. יוֹם אֶחָד הָיָה יוֹשֵׁב וְהִזָּה בּוֹכָה. מִצָּא אוֹתוֹ רַבּוֹ שֶׁהִזָּה בּוֹכָה. אָמַר לוֹ: עַל מָה אַתָּה בּוֹכָה? אָמַר לוֹ: וּמָה אָנִי מַנִּיחַ אֶת חִיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא בְּשִׁבְלִי זֶה? אֵינִי רוֹצֵה אֶלֶּא לְזָכוֹת אֲצִלִּי. אָמַר: עֲכָשׁוּ מִזֶּה נִשְׁמַע שֶׁהִנֵּה עָשָׂה לְשֵׁם שָׁמַיִם. קָרָא לְאוֹתוֹ הָאִישׁ, אָמַר לוֹ: טַל אֶת עֶשְׂרֶךָ וְתֵן אוֹתוֹ לִיתוּמִים וְעַנְיִים, וְאָנִי נוֹתֵן לָךְ חֶלֶק יָתֵר

בַּתּוֹרָה בְּכָל מָה שֶׁאָנִי לוֹמֵד. הִחְזִיר לוֹ רַבִּי יוֹסִי אוֹתוֹ הַכּוֹס שֶׁל פֶּזוּ, וְעַד הַיּוֹם לֹא סָר שְׁמוֹ, וּמִבְּנֵי בֶן פְּזִי, וְהִינֵנוּ רַבִּי יוֹסִי בֶן פְּזִי, וְזָכָה לְכַמָּה תּוֹרָה הוּא וּבְנָוִי (בְּנֵי דְלַעַא בְּאוֹרֵיהֶּא). דְּלִית לָךְ אֲגֵר טַב בְּעֶלְמָא כְּמָאן דְּלַעַי בְּאוֹרֵיהֶּא וּמְקַיְיָמָה:

לִיָּה רַבִּי יוֹסִי מְאָרִי דְּעוֹתְרָא וְיִקְרָא. יְתִיב וְאִתְּעַסַּק בְּאוֹרֵיהֶּא.

לְיוֹמִין הָהוּא קָאִים קַמֵּיהּ, אָמַר לִיָּה רַבִּי אֵן הוּא עוֹתְרָא. אָמַר שְׁמַע מִינָּה דְלֹא לְשֵׁם שָׁמַיִם קָא עֲבִיד, וְעָאֵל לְאִדְרֵיהּ, שְׁמַע חַד קָלָא דְהוּא אָמַר לֹא תַעֲנִישִׁיהּ (תּוֹב לְגַבִּיָּה) דְגַבְרָא רַבָּא לִיהוּי. תָּב לְגַבִּיָּה, אָמַר לִיָּה יְתִיב בְּרִי תִיב וְאָנָּא יְהִיבְנָא לָךְ עוֹתְרָא.

אִדְהִכִּי אַתָּא גַבְרָא חַד וּמְאָנָּא דְפֶזוּ בִּידֵיהּ, אִפְקִיָּה וּנְפַל נְהוֹרָא כְּבֵיתָא. אָמַר לִיָּה רַבִּי בְּעִינָא לְמוֹזְפִי בְּאוֹרֵיהֶּא וְאָנָּא לֹא זָכִינָא, וּבְעִינָא מָאן דִּישְׁתַּדֵּל בְּאוֹרֵיהֶּא כְּגִינִי. דְּהָא אִית לִי עוֹתְרָא סָגִי דְקָא שָׁבַק לִי אַבָּא, דְכַד יְתִיב עַל פְּתוּרֵיהּ הָהוּא מְסַדֵּר עֲלֵיהּ תְּלִיסַר כְּסִי מְאֵלִין. וּבְעִינָא לְמוֹזְפִי בְּאוֹרֵיהֶּא וְאָנָּא יְהִיבְנָא עוֹתְרָא.

אָמַר לִיָּה לְהֵהוּא רְיוּק תִּשְׁתַּדֵּל בְּאוֹרֵיהֶּא וְדָא יְהִיב לָךְ עוֹתְרָא, יְהִיב לִיָּה הֵהוּא כְּסָא דְפֶזוּ. קָרָא עֲלֵיהּ רַבִּי אַבָּא (איוב כח) לֹא יַעֲרַכְנָה זָהָב וְזַכְּכִית וְתַמְמוֹרְתָהּ כְּלִי פֶזוּ. יְתִיב וְלַעַא בְּאוֹרֵיהֶּא וְהֵהוּא בַר נֶשׁ הָהוּא יְהִיב לִיָּה עוֹתְרָא. לְיוֹמִין עָאֵל חֻמְדֵּי דְאוֹרֵיהֶּא בְּמַעְוִי. יוֹמָא חַד הָהוּא יְתִיב וְהוּא כְּכִי. אִשְׁכַּחִיָּה רַבִּיָּה דְהוּא כְּכִי, אָמַר לִיָּה עַל מָה קָא כְּכִית. אָמַר לִיָּה וּמָה מַנְחָנָא חִיֵּי דְעֶלְמָא דְאִתִּי בְּגִין הָאִי, לֹא בְּעִינָא אֶלֶּא לְמוֹזְפִי לְגַבְאִי. אָמַר הַשְׁתָּא שְׁמַע מִינָּה דְהָא לְשֵׁם שָׁמַיִם קָא עֲבִיד.

קָרָא לִיָּה לְהֵהוּא גַבְרָא, אָמַר לִיָּה טוֹל עוֹתְרֶךָ וְהִיב לִיָּה לִיתְמִי וּלְמַסְפְּנִי, וְאָנָּא יְהִיבְנָא לָךְ חוֹלַק יְתִיר בְּאוֹרֵיהֶּא בְּכָל מָה דְאָנֵן לַעֲאֵן. אַהֲדַר לִיָּה רַבִּי יוֹסִי הֵהוּא כְּסָא דְפֶזוּ, וְעַד יוֹמָא לֹא אַעֲדִי שְׁמִיָּה, וּמִן בְּנָוִי בֶן פְּזִי, וְהִינֵנוּ רַבִּי יוֹסִי בֶן פְּזִי, וְזָכָה לְכַמָּה אוֹרֵיהֶּא הוּא וּבְנָוִי (בְּנֵי דְלַעַא בְּאוֹרֵיהֶּא). דְּלִית לָךְ אֲגֵר טַב בְּעֶלְמָא כְּמָאן דְּלַעַי בְּאוֹרֵיהֶּא וּמְקַיְיָמָה:

בְּאוֹרֵיהֶּא וּמְקַיְיָמָה:

אחר הדברים האלה היה דבר ה' אל אברם במחזה לאמר וגו'. בכל מקום שכתוב בתורה במחזה, זה השם שהתגלה לאבות, ומי הוא? שד"י, שנאמר (שמות 1) וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב באל שדי, כמו שנאמר (במדבר כד) אשר מחזה שדי יחזה. וזה המראה שכל המראות העליונות נראים מתוכו. כמו המראה הזה שכל הדמיות נראות בו והכל אחד. מראה ומחזה הוא אחד. זה תרגום וזה לשון הקדש.

אמר רבי יוסי, רבים הם בתורה, ועל פן היתה רשות לאונקלוס לתרגם באותה הלשון שגלה הקדוש ברוך הוא בתורה, והלשון הזה היא נסתרת מהמלאכים העליונים. במחזה, [שהנה] שהיה נסתר מהמלאכים העליונים שאינם יודעים בזה כשמדבר עם אברהם.

מה הטעם? משום שאברהם לא היה מהול, והיה ערל סתום בשר, ומשום כך היה מסתיר מהם בלשון תרגום. כמו כן בכלעם, שכתוב אשר מחזה שדי יחזה. יחזה, נסתר היה הדבר מתוך מלאכי השרת כדי שלא יהיה להם פתחון פה שהקדוש ברוך הוא מדבר עם אותו הערל הטמא, שהרי המלאכים הקדושים אינם [קוראים] נזקקים ללשון תרגום.

אם תאמר שלא יודעים - והרי גבריאל למד את יוסף שבעים לשון, והתרגום הוא אחד

משבעים לשון? אלא ידוע יודעים, אבל שנינו שלא נזקקים, שאין חוששים ואין מתבוננים עליו, שהרי הוא מאוס לפניהם מכל שאר הלשונות.

ואם תאמר, שהואיל והוא מאוס מן המלאכים העליונים, למה תרגם אונקלוס את התורה בלשון הזו, וינתן בן עזיאל את המקרא? אלא מאוס הוא לפניהם, וכך צריך! שאין קנאה למלאכים העליונים עם ישראל יותר, ועל פן תרגום תורה ומקרא כך, ואינו מאוס, שהרי בכמה מקומות כתב הקדוש ברוך הוא בתורה כך.

אחר הדברים האלה היה דבר יי אל אברם במחזה לאמר וגו', בכל אתר דכתיב באורייתא במחזה דא שמא דאתגלי לאבְהִן, ומאן איהו, שד"י, שנאמר (שמות 1) וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב באל שדי. כמה דאת אמר, (במדבר כד) אשר מחזה שדי יחזה. ודא איהו חייו דכל חזון עלאין אתחזין מגויה, כהאי מראה דכל דיוקנין אתחזין ביה וכלא חד. מראה מחזה חד הוא, דא תרגום ודא לשון הקדש.

אמר רבי יוסי סגי אין אנון באורייתא, ועל דא הוה ליה רשו לאונקלוס לתרגם כההוא לישנא דגלי קדשא בריך הוא באורייתא. ולישנא דא סתים איהו מגו מלאכי עלאה, במחזה (דהא) דהוה סתים ממלאכי עלאי דלא ידעי בדא כד ממליל ביה באברהם.

מאי טעמא, בגין דאברהם לא הוה מהול והוה ערל סתים בשרא. ובגין כך הוה סתים מנייהו בלשון תרגום. כגוונא דא בלעם דכתיב אשר מחזה שדי יחזה, יחזה. סתים הוה מלה מגו מלאכי השרת בגין דלא יהא לון פטרא דקודשא בריך הוא ממליל כההוא ערל מסאבא דהא מלאכי קדישי לאו (קרו) נזקקין בלשון תרגום.

אי תימא דלא ידעי, והא גבריאל אוליה ליוסף שבעים לשון, ותרגום חד משבעים לשון הוא, אלא מנדע ידעי אבל לא נזקקין תנו, דלא חיישי ולא משגיחין עליה דהא מאיס איהו קמיהו מפל שאר לשון.

ואי תימא הואיל ומאיס איהו ממלאכי עלאי, אמאי תרגם אונקלוס אורייתא כהאי לשון, וינתן בן עזיאל המקרא. אלא מאיס הוא קמיהו והכי אצטריך, דלית קנאה למלאכי עלאי כהדייהו דישאל יתיר, ועל דא תרגום תורה ומקרא כך, ולא מאיס איהו דהא בכמה דוכתי קדשא בריך הוא כתב באורייתא הכי.

משבעים לשון? אלא ידוע יודעים, אבל שנינו שלא נזקקים, שאין חוששים ואין מתבוננים עליו, שהרי הוא מאוס לפניהם מכל שאר הלשונות.

ואם תאמר, שהואיל והוא מאוס מן המלאכים העליונים, למה תרגם אונקלוס את התורה בלשון הזו, וינתן בן עזיאל את המקרא? אלא מאוס הוא לפניהם, וכך צריך! שאין קנאה למלאכים העליונים עם ישראל יותר, ועל פן תרגום תורה ומקרא כך, ואינו מאוס, שהרי בכמה מקומות כתב הקדוש ברוך הוא בתורה כך.

ובמשום כך הוא נסתר מתוך המלאכים העליונים הקדושים. ועל כן התגלה לאברהם בדרך נסתר, שלא ישגיחו בו המלאכים הקדושים, ולא יהיה להם פתחון פה שהקדוש ברוך הוא התגלה על איש ערל. מתי התגלה לו בהתגלות של מלאכים עליונים? כאשר נתן לו ברית קיום הקדש, שכתוב וידבר אתו אלהים לאמר. אלהים - השם של הקדש, ולא כתוב במחזה השם בהתגלות.

לאמר, מה זה לאמר? לאמר ולהכריזו בכל לשון שלא תהיה במכסה, לא בלשון אחרת, אלא בלשון שפלים מדברים בה, שיכולים לומר זה לזה ולא יכולים לקטרג ולומר פתחון פה, ועל כן וידבר אתו אלהים לאמר. אלהים ולא מחזה, משום שהיה מכניס אותו לברית קיום הקדש וקרב אותו אליו.

רבי יהודה אמר, משום כך ה"א לא נתנה לו עד שנמול. מה הטעם? שהיא ממש נקראת ברית. ועל כן, פיון שנכנס בברית, אז נתנה לו האות ה"א, שכתוב אני הנה בריתי אתך והיית לאב המון גוים ולא יקרא עוד שמך אברם וגו'.

אחר הדברים האלה. רבי חייא היה הולך לראות את רבי אלעזר. פגש אותו רבי חנאי. אמר לו, הדרך הזו שמתקנת לפני מר, לאן הולכת היא? אמר לו, לראות את רבי אלעזר. אמר לו, וגם אני אלך עמך? אמר לו, אם תוכל להבין להשפיל למה שתשמע - לך, ואם לא - שוב לאחוריה. אמר לו, שלא יחוש מור לזה, שהרי אני שמעתי כמה סודות של תורה ויכלתי לעמד בהן.

פתח רבי חנאי ואמר, מה שכתוב (במדבר כח) את קרבני לחמי לאשי וגו', את קרבני - זה קרבן הבשר שנקרב לכפר דם על דם, בשר על בשר, משום שכל הקרבנות לא נקרבין אלא הכפר לכפר על הבשר.

ובגין כך סתים איהו מגו מלאכי עלאי קדישי. ועל דא אתגלי ביה באברהם באורח סתים דלא ישגחון ביה מלאכין קדישין ולא יהא לון פטרא, דקדשא בריה הוא אתגלי על בר נש ערל. אימתי אתגלי ליה באתגליא דמלאכי עלאי, כד יהיב ליה ברית קיימא קדישא דכתיב וידבר אתו אלהים לאמר, אלהים שמא דקודשא ולא כתיב במחזה. שמא באתגליא.

לאמר מאי לאמר, לאמר ולאכרזא בכל לשון דלא תהא באתפסיא, לאו בלישנא אחרא, אלא בלישנא דכלא משתעין בה דנכלי למימר דא לדא ולא יכלי לקטרגא ולמימר פטרא, ועל דא וידבר אתו אלהים לאמר. אלהים ולא מחזה. בגין דהוה מעייל ליה בברית קיימא קדישא וקריב ליה לגביה.

רבי יהודה אמר בגין כך את ה' לא אתיהיב ליה עד דאתגזר, מאי טעמא דאיהי ממש ברית אקרי. ועל דא פיון דעאל בברית כדין אתיהיבת ליה את ה"א. דכתיב אני הנה בריתי אתך והיית לאב המון גוים ולא יקרא עוד את שמך אברם וגו'.

אחר הדברים האלה. רבי חייא הוה אזיל למחמי לרבי אלעזר, פגע ביה רבי חנאי, אמר ליה האי ארחא דמתקנא קמיה דמר לאן איהו אזיל, אמר ליה למחמי לרבי אלעזר, אמר ליה ואנא נמי אזיל בהך, אמר ליה אי תיכול למספר סברא למאי דתשמע זיל ואי לאו תוב אבתרך, אמר ליה לא ליחוש מר להאי, דהא אנא שמענא כמה רזי דאורייתא ויכולנא למיקם בהו.

פתח רבי חנאי ואמר, מאי דכתיב, (במדבר כח) את קרבני לחמי לאשי (דף פט ע"ב) וגו'. את קרבני דא קרבן בשרא דאתקרב לכפרא דמא על דמא בשרא על בשרא, בגין דכל קרבניו לאו מתקרבין אלא על בשרא לכפרא על בשרא.

שתשמע - לך, ואם לא - שוב לאחוריה. אמר לו, שלא יחוש מור לזה, שהרי אני שמעתי כמה סודות של תורה ויכלתי לעמד בהן.

פתח רבי חנאי ואמר, מה שכתוב (במדבר כח) את קרבני לחמי לאשי וגו', את קרבני - זה קרבן הבשר שנקרב לכפר דם על דם, בשר על בשר, משום שכל הקרבנות לא נקרבין אלא הכפר לכפר על הבשר.

וְהָכִי שְׁמַעְנָא אִי בַר נִשׁ חֲטָא בְּהֵמָה מַה חֲטָאתָ, דְקַדְשָׁא
 בְּרִיךְ הוּא אָמַר (ויקרא א) אָדָם כִּי יִקְרִיב מִכֶּם קָרְבָן וּגְו'.
 אֲמַאי, אֵלֶּא קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲבַד רִיחַ בְּנֵי נִשְׂא וְרִיחַ
 הַבְּהֵמָה, וְאַפְרִישׁ דָּא מִן דָּא. וּבְגִין כֶּף (קהלת ג) רִיחַ בְּנֵי
 הָאָדָם הָעוֹלָה הִיא לְמַעְלָה וְרִיחַ הַבְּהֵמָה וּגְו' וְדָאי מִתְפָּרֵשׁ
 דָּא מִן דָּא.

עַד לָא חֲטָא אָדָם מַה כְּתִיב, וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים הִנֵּה
 נִתְתִּי לָכֶם אֶת כָּל עֵשֶׂב זֹרַע זֹרַע וּגְו' וּכְתִיב לָכֶם יִהְיֶה
 לְאֶכְלָה וְלֹא יִתִּיר. בִּיּוֹן דְחֲטָא וַיִּצָר הָרַע אֲשֶׁתְּאִיב בְּגוּפָא
 דִּילִיָּה, וּבְכָל אַנּוּן תּוֹלְדִין עֲבַד בְּהוּ דִּינָא. וּלְכַתֵּר אֶתְא נַח
 וְחֲמָא דְהָא גּוּפָא אֲתַבְּנֵי מֵאֲתָרָא דִּינָצַר הָרַע, אֶקְרִיב קָרְבָן
 כְּמָה דְאֶקְרִיב אָדָם, מַה כְּתִיב, (בראשית ח) וַיִּרַח יי אֶת רִיחַ
 הַנְּיִיחַח וּגְו'. (וּכְתִיב) כִּי יִצָר לֵב הָאָדָם רַע מִנְעוּרָיו. אָמַר
 קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְפָאן וְלַהֲלָא הוּאִיל וּגּוּפָא אֲשֶׁתְּאִיב
 מִהֵהוּא יִצָר הָרַע, יִתְעַנֵּג גּוּפָא כְּמָה דְאֲתַחְזִי לִיָּה יִיכוּל
 בְּשָׂרָא. כִּיִּרַק עֵשֶׂב נִתְתִּי לָכֶם אֶת כָּל.

בְּמִרְם שְׁחֲטָא אָדָם מַה כְּתוּב?
 (בראשית א) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים הִנֵּה
 נִתְתִּי לָכֶם אֶת כָּל עֵשֶׂב זֹרַע זֹרַע
 וּגְו', וּכְתוּב לָכֶם יִהְיֶה לְאֶכְלָה,
 וְלֹא יוֹתֵר! בִּיּוֹן שְׁחֲטָא וְהִיִּצָר
 נִשְׂאָב לְגוּפּוֹ, וּבְכָל אוֹתָם
 הַתּוֹלְדוֹת עֲשֶׂה דִין, וְאַחַר כַּאֲ נַח
 וְרָאָה שְׁהֵגָה הַגּוּף נִבְנָה מִהַמְקוֹם
 שֶׁל הִיִּצָר הָרַע, הֶקְרִיב קָרְבָן כְּמוֹ
 שְׁהֶקְרִיב אָדָם, מַה כְּתוּב? (שם ח)
 וַיִּרַח ה' אֶת רִיחַ הַנְּיִיחַח וּגְו',
 וּכְתוּב כִּי יִצָר לֵב הָאָדָם רַע
 מִנְעוּרָיו. אָמַר הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא,
 מְפָאן וְלַהֲלָא, הוּאִיל וְהַגּוּף
 נִשְׂאָב מֵאוֹתוֹ הִיִּצָר הָרַע, יִתְעַנֵּג
 הַגּוּף כְּמוֹ שְׂרָאוּי לוֹ, יֵאכַל בְּשָׂר.
 כִּיִּרַק עֵשֶׂב נִתְתִּי לָכֶם אֶת כָּל.

כַּד אָכִיל בְּשָׂרָא. מִהֵהוּא בְּשָׂרָא אֲתַעַנֵּג בְּשָׂרָא דִּילִיָּה
 וְאֲתַעַרְב דָּא כְּדָא וְאֲתַרְבִּי גּוּפָא מְגִיָּה, וּמִהֵהוּא עֲנָג
 גּוּפָא חֲטָא בְּכְמָה חֲטָאִין. אָמַר קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּפָרָה עַל
 גּוּפָא בְּשָׂרָא. בְּשָׂרָא אָכִיל וּבְשָׂרָא אֲתַרְבִּי מִיָּגִיָּה וּבִיָּה חֲטָא.
 בְּגִין כֶּף לְכַפְרָא עַל גּוּפִיָּה בְּשָׂרָא. וּבְשָׂרָא דְאָכִיל בְּשָׂרָא
 עֲבִיד דְמָא לְגוּפָא (בְּגִין כֶּף דְמָא דְאֲשֶׁתְּאִיר מִהֵהוּא בְּשָׂרָא דְאָכִיל בְּשָׂרָא
 עֲבַד דְמָא לְגוּפָא) בְּגִין כֶּף דְמָא דְאֲשֶׁתְּאִיר מִהֵהוּא בְּשָׂרָא לְכַר
 אֲתַעַתַּד לְכַפְרָא עַל דְמָא דְאֲתַעַבִּיד מִהֵהוּא בְּשָׂרָא דִּילִיָּה
 דְכְּתִיב, (ויקרא יז) כִּי הִדָּם הוּא בְּנַפְשׁ יִכְפֹּר.

בְּשָׂאוֹכְרָ בְּשָׂר, מֵאוֹתוֹ הַבְּשָׂר
 מִתְעַנֵּג הַבְּשָׂר שְׁלוֹ, וּמִתְעַרְבִּים
 זֶה עִם זֶה וּמִתְגַּדֵּל מִמֶּנּוּ הַגּוּף,
 וּמֵאוֹתוֹ הָעֲנָג הַגּוּף חוּטָא בְּכְמָה
 חֲטָאִים. אָמַר הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא,
 הַבְּשָׂר כְּפָרָה עַל הַגּוּף. בְּשָׂר
 אוֹכֵל, וּבְשָׂר מִתְרַבֵּה מִמֶּנּוּ, וּבוֹ
 חֲטָא. מִשּׁוּם כֶּף בְּשָׂר לְכַפֵּר עַל
 גּוּפּוֹ, וְהַבְּשָׂר שְׂאוֹכֵל עוֹשֶׂה דָם
 לְגוּף [מִשּׁוּם כֶּף הַדָּם שֶׁנִּשְׂאָר מֵאוֹתוֹ הַבְּשָׂר
 שְׂאוֹכֵל, הַבְּשָׂר עוֹשֶׂה לְגוּף דָם]. מִשּׁוּם כֶּף,
 הַדָּם שֶׁנִּשְׂאָר מֵאוֹתוֹ הַבְּשָׂר
 שְׂכַתוּב (ויקרא יז) כִּי הִדָּם הוּא בְּנַפְשׁ
 יִכְפֹּר.

כְּתִיב קָרְבָּנִי, וּכְתוּב קָרְבַּנְכֶם, שְׂכַתוּב (שם א) תִּקְרִיבוּ אֶת
 קָרְבַּנְכֶם, מַה בֵּין הָאִי לְהָאִי, אֵלֶּא קָרְבָּנִי. כְּגוֹן שְׁלָמִים
 דְאֲתִיִּין עַל שְׁלוֹם. קָרְבַּנְכֶם, כְּגוֹן חֲטָאוֹת וְאֲשָׁמוֹת דְאֲתִיִּין
 בַּחוּץ, מִתְעַתַּד לְכַפֵּר עַל הַדָּם שֶׁנִּעְשֶׂה מֵאוֹתוֹ הַבְּשָׂר שְׁלוֹ, שְׂכַתוּב (ויקרא יז) כִּי הִדָּם הוּא בְּנַפְשׁ
 יִכְפֹּר.

כְּתוּב קָרְבָּנִי, וּכְתוּב קָרְבַּנְכֶם, שְׂכַתוּב (שם א) תִּקְרִיבוּ אֶת קָרְבַּנְכֶם. מַה בֵּין זֶה לְזֶה? אֵלֶּא קָרְבָּנִי
 - כְּמוֹ שְׁלָמִים שְׂבָאִים עַל שְׁלוֹם. קָרְבַּנְכֶם - כְּמוֹ חֲטָאוֹת וְאֲשָׁמוֹת שְׂבָאִים עַל חֲטָא וְאֲשָׁם. מִשּׁוּם

כף, (במדבר כח) אַתְּ קָרַבְנִי - בְּשֵׁר.
לְחִמִּי - לְחֵם וַיֵּינ. רֵיחַ - זֶה
הַקְטָרֶת. נִיחָחִי - זֶה נִחַת רוּחַ
שְׁעוֹשֶׂה הַכֶּהֵן בְּרִצּוֹן שֶׁל הַשֵּׁם
הַקְדוֹשׁ, וְהַלּוּיִם בְּרִצּוֹן שֶׁל שִׁיר
וּשְׁבַחָה.

תִּשְׁמְרוּ לְהִקְרִיב לִי בְמוֹעֵדוֹ, מֵה
זֶה בְמוֹעֵדוֹ? אִם תֹּאמַר בְּכָל יוֹם
בִּבְקָר וּבְעֶרֶב, מֵה זֶה בְמוֹעֵדוֹ?
[נ"א מֵה אוֹמֵר שְׁהוּא מוֹעֵדוֹ?] אֲלֹא
הַמוֹעֵדוֹ שְׁשׁוּלֵט בְּאוֹתָהּ עַת
רִצּוֹן, הַרִצּוֹן שֶׁנִּמְצָא לְמַעַלָּה
בְּדַרְגָּה יְרוּעָה. וְעַל כֵּן כְּתוּב
בְמוֹעֵדוֹ.

בְּשִׁנְקָרְבַּי הַקְרָבָן. הַכֹּל נוֹטְלִים
חֶלֶק, וּמִתְפַזְזוֹת הַקְּלִפּוֹת לְכָל
צֵד, וְהַיְחוד נִקְרָב וּמִתְיַחַד,
וְהַמְאֹרוֹת מְאִירִים, וְנִמְצָא רִצּוֹן
בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, וְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא נִמְצָא בְּסוּד שֶׁל יְחוד אֶחָד
כְּרֹאשֵׁי. כֹּא רַבִּי חִיָּיא וְנִשְׁקֵי אוֹתוֹ.
אָמַר לוֹ, נָא אֲתָהּ, בְּנִי, מִמְּנֵי
לְלַכֵּת וְלִרְאוֹת אֶת סִבְרַי פְּנֵי
הַיְמִינִים. [עוֹד פֶּתַח וְאָמַר דּוֹד הַמְּלָךְ, שְׁהוּא
רַבִּיעִי, שְׁהוּא אֶבֶן מְאֹסוֹ הַבּוֹנִים] [נ"א לְמַה דּוֹד
הַמְּלָךְ יִרְשׁ הַמְּלָכוֹת? שְׁהוּא הַרַבִּיעִי, שְׁהוּא אֶבֶן
מְאֹסוֹ הַבּוֹנִים].

הַלְּבָבוֹ. כְּשֶׁהִגִּיעוּ אֵלָיו, רָאָה
אוֹתָם יוֹשְׁבִים עַל הַשֶּׁעַר. אָמַר
לוֹ לְשִׁמְשׁ, לָךְ וְאָמַר לְהֵם, הַכֶּסֶף
הַזֶּה שֶׁל שְׁלֵשָׁה עֲמוּדִים מֵה הוּא
כֹּל אֶחָד [הַכֹּל אֶחָד]? אָמַר לוֹ, לָךְ
וְאָמַר לוֹ לְמַר, שְׁלֹא לְחִנָּם אָמַר
דּוֹד הַמְּלָךְ, שְׁהוּא הַרַבִּיעִי, אֶבֶן
מְאֹסוֹ הַבּוֹנִים. אָמַר לוֹ, לָךְ וְאָמַר
לְהֵם, שְׁאִיפָה מְאֹסוֹ בּוֹ בְּדוֹד
שְׁהוּא אָמַר אֶבֶן מְאֹסוֹ הַבּוֹנִים.
הַחֲזוֹר רַבִּי חִיָּיא אֶת רֹאשׁוֹ לְרַבִּי
חֲגַאי, וְאָמַר לוֹ, הַשְּׁמַעְתָּ בְּזֶה
דְּבַר? אָמַר, שְׁמַעְתִּי בְּפִסּוּק הַזֶּה
שְׁכְּתוּב (שִׁיר א) "בְּנֵי "אֲמִי "נִחְרוּ בִי שְׁמוֹנֵי וָגוֹ', שְׁהַפְּסוּק הַזֶּה אָמַר אוֹתוֹ שְׁלֹמֹה, וְעַל דּוֹד הַמְּלָךְ
הוּא נֶאֱמַר, כְּשֶׁדָּחַו אוֹתוֹ הָאֲחִים שְׁלֹ מֵהֶם.

וְעוֹד שְׁמַעְתִּי, מֵה רָאָה הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְתַת מְלָכוֹת לִיהוּדָה מִכָּל אֲחֵיו? אֲלֹא אוֹתִיּוֹת שְׁמוֹ
חֲקוּקוֹת בּוֹ, וְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִתֵּן כְּבוֹד לְשְׁמוֹ, וּמְשׁוּם כֵּן יִרְשׁ אֶת הַמְּלָכוֹת. וְעוֹד שְׁמַעְתִּי,

עַל חֲטָא וְאָשָׁם, בְּגִין כֵּן אֶת קָרַבְנֵי בְשָׂרָא. לְחִמִּי נִהְמָא
וּחִמְרָא. רֵיחַ דָּא קְטוּרָת. נִיחָחִי דָּא נִחַת רוּחַ דְּעַבִּיד כְּהֵנָּא
בְּרַעוּתָא דְשָׁמָא קְדִישָׁא, וְלִיּוֹאֵי בְרַעוּתָא דְשִׁיר וּשְׁבַחָה.

תִּשְׁמְרוּ לְהִקְרִיב לִי בְמוֹעֵדוֹ. בְמוֹעֵדוֹ מָאי הוּא, אִי תִּימָא בְּכָל
יוֹמָא בִּבְקָר וּבְעֶרֶב, מָאי אִיהוּ בְמוֹעֵדוֹ (נ"א מָאי אִרְיָא
דְאִיהוּ מוֹעֵדוֹ), אֲלֹא מוֹעֵדוֹ דְשִׁלְטָא בְּהוּא זְמַנָּא רַעוּנָא. רַעוּ
דְאִשְׁתַּכַּח לְעִילָא בְּדַרְגָּא יְדִיעָא. וְעַל דָּא כְּתִיב בְמוֹעֵדוֹ.

כִּד קָרַבֵּן אֲתִקְרִיב. כֹּלָא נְטִלִין חוּלְקָא, וְאֲתִבְדְּרִין קְלִיפִין לְכָל
סְטָרָא, וְיִיחודָא אֲתִקְרִיב וְאֲתִיחַד וּבוֹצִינִין אֲתִנְהַרִין
וְאִשְׁתַּכַּח רַעוּנָא וְרַעוּ בְכָל עֲלָמִין וְקִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אִשְׁתַּכַּח
בְּרִזָּא דִיחֻדָּא חֲדָא כְּדָא חֲזִי. אֲתָא רַבִּי חִיָּיא וּנְשָׁקִיָּהּ, אָמַר
לִיה יָאוֹת אֲנִתְּ בְרִי מִיַּנִּי לְמִיָּהֵף לְמַחְמִי לִיה לְסִבְרַי אֲנִפִין
דִּימִינִין. (תו פֶּתַח וְאָמַר דּוֹד מְלָכָא דְאִיהוּ רַבִּיעֵאָה וְאִיהוּ אֶבֶן מְאֹסוֹ
הַבּוֹנִים) (נ"א אֲמַאי דּוֹד מְלָכָא אַחְסִין מְלָכוֹתָא דְאִיהוּ רַבִּיעֵאָה דְאִיהוּ אֶבֶן
מְאֹסוֹ הַבּוֹנִים).

אֲזַלוּ, כִּד מְטוּן לְגַבִּיָּהּ, חֲמָא לוֹן יְתַבִּי עַל תְּרַעָא, אָמַר לִיה
לְשִׁמְשָׁא זִיל וְאִימָא לוֹן הַאי פְּרַסְיָא דְתַלַּת קְרִימִין
מֵהוּ כֹל אֶחָד (ס"א כֹּלָא חַד). אָמַרוּ לִיה זִיל וְאִימָא לִיה לְמַר
דְּלָאוּ לְמַגְנָא אָמַר דּוֹד מְלָכָא דְאִיהוּ רַבִּיעֵאָה אֶבֶן מְאֹסוֹ
הַבּוֹנִים. אָמַר לִיה זִיל וְאִימָא לוֹן דָּאן גַּעְלוּ בֵּיה בְּדוֹד דְאִיהוּ
אָמַר אֶבֶן מְאֹסוֹ הַבּוֹנִים.

אֲהַדְרֵי רַבִּי חִיָּיא רִישִׁיָּה לְגַבִּי רַבִּי חֲגַאי וְאָמַר לִיה שְׁמַעְתָּ
כְּהַאי מִיַּדִּי. אָמַר שְׁמַעְנָא כְּהַאי קְרָא דְכְּתִיב, (שִׁיר
הַשִּׁירִים א) "בְּנֵי "אֲמִי "נִחְרוּ בִי שְׁמוֹנֵי וָגוֹ'. דְּהַאי קְרָא שְׁלֵמָה
מְלָכָא אָמַרוּ, וְעַל דּוֹד מְלָכָא אֲתִמַּר כִּד דָּחוּ לִיה אַחוּהִי
מִנִּיהוּ.

וְתוּ שְׁמַעְנָא מָאי חֲמָא קְדִישָׁא בְרִיךְ הוּא לְמִיָּהֵב מְלָכוֹתָא
לִיהוּדָה מִכָּל אַחוּהִי, אֲלֹא אֲתוּוֹן דְשְׁמִיָּה חֲקִיקוֹן בֵּיה,
וְקִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא יְהֵב יְקָרָא לְשְׁמִיָּה וּבְגִין כֵּן אַחְסִין

שְׁכְּתוּב (שִׁיר א) "בְּנֵי "אֲמִי "נִחְרוּ בִי שְׁמוֹנֵי וָגוֹ', שְׁהַפְּסוּק הַזֶּה אָמַר אוֹתוֹ הָאֲחִים שְׁלֹ מֵהֶם.
הוּא נֶאֱמַר, כְּשֶׁדָּחַו אוֹתוֹ הָאֲחִים שְׁלֹ מֵהֶם.

מלכותא. ותו שמענא יהודה הא אתון דשמייה ודאי, ד' ליתיה אמאי. אלא דא דוד מלכא דאתקשר בשמייה מפל בני עלמא דכתיב, (הושע ג) ובקשו את יי אלהיהם ואת דויד מלכם וגו' הא דוד קשיר בשמייה, תו דאיהו קשר של תפלין ודאי ד' דוד מלכא (ר"א קשר של תפלין ודאי), ובגין כף דוד אתקשר בשמייה.

עאלו, ביון דעאלו יתיבו קמיה, אשתיק רבי אלעזר ואנון אשתיקו. עאל רבי אלעזר לאדריה שמע חד קלא דהיה אמר זיל ואימא לון מה דאנון בעיין דכשרין אנון. אהדר לגבייהו. אמר לון אית מאן דשמע מלה לימא לי. אמרו ליה אנו מחבאן לאנהרא מגו צחותא דבוצינא עלאה וסברא (ד' צ ע"א) נסבר. פתח ואמר, (חבוק ב) ויי בהיכל קדשו הס מפניו כל הארץ. כד בעי קדשא בריה הוא למברי עלמא, אסתפל גו מחשבה רזא דאורייתא ורשים רשומין ולא הוה יכיל למיקם, עד דברא תשובה דאיהי היכלא פנימאה עלאה ורזא סתימא ותמן אתרשימו ואתציריו אתון בגלופייהו.

ביון דאתברי דא הוה מסתפל בהאי היכלא ורשים קמיה צירין דכל עלמא דכתיב הס מפניו כל הארץ רשים קמיה רשומין וצירין דכל עלמא. בעי למברי שמים מה עבד אסתפל באור קדמאה ואתעטף ביה וברא שמים. דכתיב, (תהלים קד) עוטה אור בשלמה ואחר כף נוטה שמים פריעה.

אסתפל למעבד עלמא תמאה עבד היכלא אוהרא ועאל ביה ומניה אסתפל ורשים קמיה כל עלמין לתמא וברא לו. הדא הוא דכתיב ויי בהיכל קדשו הס מפניו כל הארץ. ה"ס מפניו, ה"ס רשים קמיה כל נקודין דכל עלמא דאנון שתין וחמש, כחושבן ה"ס, שתין אנון וחמש אנון, וכלהו רשים קמיה כד ברא עלמא. בגין כף יקרא דקודשא בריה

יהודה - הנה אותיות שמו ודאי. ד' איננה למה? אלא זה דוד המלך שנקשר בשמו מפל בני העולם, שכתוב (הושע ג) ובקשו את ה' אלהיהם ואת דויד מלכם וגו'. הנה דוד קשיר בשמו. ועוד, שהוא קשר של תפלין ודאי, ד' דוד המלך (ר"א קשר של תפלין ודאי), ומשום כף דוד נקשר בשמו.

נכנסו. ביון שנכנסו, ישבו לפניו. שתק רבי אלעזר והם שתקו. נכנס רבי אלעזר לתדרו, ושמע קול אחד שהיה אומר: לך ואמר להם מה שהם רוצים, שהרי הם פשרים. חזר אליהם. אמר להם, אם יש מי ששמע דבר - שיאמר לי. אמרו לו, אנו מחכים להיות מוארים מתוך הצחות של המאור העליון, ולהבין ולהשכיל.

פתח ואמר, (חבוק ב) ויהי בהיכל קדשו הס מפניו כל הארץ. פשרצה הקדוש ברוך הוא לברא את העולם, הסתפל בתוף המחשבה סוד התורה ורשם רשומים, ולא היה יכול לעמד, עד שברא התשובה, שהיא היכל פנימי עליון וסוד נסתר, ושם נרשמו והצטירו האותיות בתקיקותיהן.

ביון שזה נברא, היה מסתפל בהיכל הזה, ורושם לפניו ציורים של כל העולם, שכתוב הס מפניו כל הארץ. רשם לפניו רשומים וציורים של כל העולם. רצה לברא שמים, מה עשה? הסתפל באור הראשון והתעטף בו וברא שמים, שכתוב (תהלים קד) עטה אור בשלמה, ואחר כף נוטה שמים פריעה.

הסתכל לעשות העולם התחתון, עשה היכל אחר ונכנס בו, וממנו הסתפל ורשם לפניו את כל העולמות למטה וברא אותו. זהו שכתוב והי בהיכל קדשו הס מפניו כל הארץ. ה"ס מפניו - ה"ס רשם לפניו כל הנקודות של כל העולם, שהם ששים וחמש כחושבון ה"ס. ששים וחמש הן. וכלן רשם לפניו כשברא את העולם.

לך לך - צ ע"א

הוא לאו איהו אלא לאנן דידעין ארחוי ומכהיין בה באורח קשוט בדקא יאות.

משום כף כבודו של הקדוש ברוך הוא אינו אלא לאותם שיודעים דרכיו והולכים בהם בדרך אמת כראוי.

אדהכי דהוה משמעיה בהדיהו, אתא נורא ואסתר ליה, ואנן יתבו לבר. שמעו חד קלא דהוה אמר אי קדישא הביאני המלך חדריו בכל אנן אידרין דסבא דאנפין עולימא קדישא (נ"א עולימא קדישתא) דאתמסרו מפתחן דלהון בידיה, ובלהו מתקנן לך ולאנן דבגינה. ובחייך קדישא כל חילא דשמא נגילה ונשמחה בך.

בינתים שהיה מדבר עמם, באה אש והקיפה אותו, והם ישבו בחוץ. שמעו קול אחד שהיה אומר: אי קדוש, הביאני המלך חדריו, בכל אותם החדרים של פני הזקן, העלם הקדוש והשלמה הקדושה] שנמסרו המפתחות שלהם בידו, וכלם מתקנים לך ולאותם שבשבילך. ובחייך הקדושים, כל צבא השמים נגילה ונשמחה בך.

כד חמו אליו הכי, אנדעזעו, ודחילו סגי נפל עליהו, אמרי, לית אנן חזיין להאי, נפוק מכאן ובהך לאורחין, (אולי) יתבו תמן כל ההוא יומא ולא זכילו למחמי ליה, ואמרו לית רעותא דקודשא בריך הוא דניתב הכא נפקו מתמן ואזלי.

בשאלה ראו כף, הזדעזעו, ופחד רב נפל עליהם. אמרו, איננו ראויים לזה, נצא מכאן ונלך לדרכנו. והלכו]. ישבו שם כל אותו יום ולא יכלו לראות אותו, ואמרו, אין רצונו של הקדוש ברוך הוא שנגשב כאן. יצאו משם והלכו.

עד דהוו אזלי פתח רבי חייא ואמר (תהלים קג) ברכו יי מלאכיו גבורי כח עושי דברו וגו'. זכאין אנן ישראל מפל שאר עמין דעלמא דקודשא בריך הוא אתרעי בהו מפל שאר עמין ועבד לון חולקיה ואחסנתיה, ועל דא זיהב לון אורייתא קדישא, בגין דכלהו הוו ברעותא חדא על טורא דסיני ואקדימו עשיה לשמיעה.

בעודם הולכים, פתח רבי חייא ואמר, (שם קג) ברכו ה' מלאכיו גבורי כח עושי דברו וגו'. אשריהם ישראל מפל שאר העמים של העולם, שהקדוש ברוך הוא התרצה בהם מפל שאר העמים ועשה אותם חלקו ונחלתו, ועל כן נתן להם תורה קדושה, משום שכלם היו ברצון אחד על הר סיני והקדימו עשיה לשמיעה.

ביון דאקדימו עשיה לשמיעה קרא קדשא בריך הוא לפמליא דיליה אמר לון עד הכא אתון הויתון יחידאין קמאי בעלמא, מכאן ולהלאה הא בני בארעא חברים בהדיהו בכלא. לית לכו רשו לקדשא שמי עד דישראל יתחברון בהדיכו בארעא, ובלהו תהוון פחדא חברים לקדשא שמי, בגין דאקדימו עשיה לשמיעה כגוונא דמלאכי עלאי עבדי בקיעא דכתוב ברכו יי מלאכיו גבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו. עושי דברו בקדמיתא ולכתר לשמע.

ביון שהקדימו עשיה לשמיעה, קרא הקדוש ברוך הוא לפמליה שלו. אמר להם, עד כאן אתם הייתם יחידים לפני בעולם, מכאן ולהלאה הנה בני בארץ חברים עמם בכל. אין לכם רשות לקדש את שמי עד שישראל יתחברו עמכם בארץ, וכלכם תהיו יחד חברים לקדש את שמי, משום שהקדימו עשיה לשמיעה כמו שעושים המלאכים העליונים בקריע, שכתוב ברכו ה' מלאכיו גבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו. עושי דברו בהתחלה, ואחר כך לשמע.

דְּבַר אַחַר בְּרַכּוֹ יי מְלֹאכְיוֹ. אֵלֶיךָ אֲנִי צְדִיקָא בְּאַרְעָא דְאַנּוּן
חֲשׂוּבִין קָמִי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּמֹלְאֲכִי עֲלָאי בְּרִיקְעָא,
בְּגִין דְאַנּוּן גְּבוּרֵי כַח דְמִתְגַּבְּרֵי עַל יְצִירֵיהוּן פְּגַבְּר טב
דְּמִתְגַּבְּר עַל שְׂנְאֵיהִי. לְשִׁמְעַע בְּקוֹל דְּבָרֵי. דְּזֻכָּאן בְּכָל יוֹמָא
לְמִשְׁמַע קְלָא מְלַעֲיָלָא בְּשַׁעְתָּא דְאַצְטְרִיכוּ.
הַשְׁתָּא מָאן יָכִיל לְמִיקָם בְּהַדְרֵיהוּ דְאַנּוּן קְדִישִׁין עֲלִיוֹנִין,
זְכָאִין אֲנִי דִּיכְלִי לְמִיקָם קְמִיָּהוּ, זְכָאִין אֲנִי דִּיכְלִי

(ר"א ל"ג לְמָאן דִּיכְוֹל) לְאַשְׁתְּזַבָּא מְקַמְּיָהוּ, אֲשַׁגְּחֻתָּא
דְּקְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲלֵיהִי כְּכָל יוֹמָא, הִיךְ אֲנִי יָכִיל לְמִיעַל
קְמִיָּהוּ. וְעַל דָּא כְּתִיב, (תהלים סה) אֲשֶׁרִי תִבְחַר וּתְקַרֵּב יִשְׁפֹּן
חֲצִירֶיךָ וּכְתִיב (תהלים פד) אֲשֶׁרִי אָדָם עוֹז לוֹ כֶּף וְגו', (עַד פֵּאן
סְתָרֵי תוֹרָה):
זֶהר

בְּעַת מִי יָכֹל לְעַמְד עִם אוֹתָם
שְׁהֵם קְדוּשִׁים עֲלִיוֹנִים? אֲשֶׁרִי
אוֹתָם שְׂיִכּוּלִים לְעַמְד לְפָנֵיהֶם.
אֲשֶׁרִי אוֹתָם שְׂיִכּוּלִים [לְמִי שְׂיִכּוּל]
לְהַנְצִיל מִלְּפָנֵיהֶם. הַשְׁגַּחְתּוּ שֶׁל
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עֲלֵיהֶם בְּכָל
יוֹם. אֵיךְ אֲנִי יָכֹלִים לְהַפְגִּס
לְפָנֵיהֶם? וְעַל זֶה כְּתוּב (שם סה)
אֲשֶׁרִי תִבְחַר וּתְקַרֵּב, וְכְתוּב (שם
פד) אֲשֶׁרִי אָדָם עוֹז לוֹ כֶּף וְגו'. (עַד
בְּאֵן סְתָרֵי תוֹרָה).

וַיֹּאמֶר אַבְרָם אֲדֹנָי יְהוִה מַה תַּתֵּן לִי.
תַּתֵּן לִי. אֲדֹנָי - אֱלֹהֵי דְלִית
נַוִּין יוֹד. אֱלֹהִים - יוֹד הִיא
נִוִּין הִיא [אֱלֹהִים יְהוָה בְּקִדּוֹ אֱלֹהִים].
אֵלָא סוּד הַדְּבַר - חַבּוּר שֶׁל שְׁנֵי
עוֹלָמוֹת יַחַד, הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן
וְהָעוֹלָם הָעֲלִיוֹן.

מַה תַּתֵּן לִי וְאֲנֹכִי הוֹלֵךְ עֲרִירִי,
שְׂאִין לִי בֵּן. וְלִמְדוֹנוּ, שְׁפָל מִי
שְׂאִין לוֹ בֵּן בְּעוֹלָם הַזֶּה נִקְרָא
עֲרִירִי, כְּמוֹ שְׂנְאָמֶר (ויקרא כ)
עֲרִירִים יִהְיוּ. וְאַבְרָהָם, עַל מַה
אָמַר הַדְּבַר הַזֶּה שְׂאֵמֶר מַה תַּתֵּן
לִי? כְּבִיכּוֹל לֹא הָאֲמִין בְּקְדוּשַׁ-
בְּרוּךְ הוּא?.

אֵלָא אָמַר לוֹ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא,
אֲנֹכִי מְגִן לָךְ - בְּעוֹלָם הַזֶּה,
שְׁכַרְךָ הַרְבֵּה מְאֹד - בְּעוֹלָם הַבָּא.
מִיָּד הַתְּעוֹרֵר אַבְרָהָם בְּסוּד
הַחֻקָּה וְאָמַר מַה תַּתֵּן לִי, שְׁהִירִי
יִדְעֵתִי שְׂלֹא מְקַבֵּל שְׂכָר לְהַפְגִּס
לְעוֹלָם הַהוּא אָדָם שְׂלֹא מוֹלִיד

דְּבַר אַחַר בְּרַכּוֹ יי מְלֹאכְיוֹ. אֵלֶיךָ אֲנִי צְדִיקָא בְּאַרְעָא דְאַנּוּן
חֲשׂוּבִין קָמִי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּמֹלְאֲכִי עֲלָאי בְּרִיקְעָא,
בְּגִין דְאַנּוּן גְּבוּרֵי כַח דְמִתְגַּבְּרֵי עַל יְצִירֵיהוּן פְּגַבְּר טב
דְּמִתְגַּבְּר עַל שְׂנְאֵיהִי. לְשִׁמְעַע בְּקוֹל דְּבָרֵי. דְּזֻכָּאן בְּכָל יוֹמָא
לְמִשְׁמַע קְלָא מְלַעֲיָלָא בְּשַׁעְתָּא דְאַצְטְרִיכוּ.

הַשְׁתָּא מָאן יָכִיל לְמִיקָם בְּהַדְרֵיהוּ דְאַנּוּן קְדִישִׁין עֲלִיוֹנִין,
זְכָאִין אֲנִי דִּיכְלִי לְמִיקָם קְמִיָּהוּ, זְכָאִין אֲנִי דִּיכְלִי
(ר"א ל"ג לְמָאן דִּיכְוֹל) לְאַשְׁתְּזַבָּא מְקַמְּיָהוּ, אֲשַׁגְּחֻתָּא
דְּקְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲלֵיהִי כְּכָל יוֹמָא, הִיךְ אֲנִי יָכִיל לְמִיעַל
קְמִיָּהוּ. וְעַל דָּא כְּתִיב, (תהלים סה) אֲשֶׁרִי תִבְחַר וּתְקַרֵּב יִשְׁפֹּן
חֲצִירֶיךָ וּכְתִיב (תהלים פד) אֲשֶׁרִי אָדָם עוֹז לוֹ כֶּף וְגו', (עַד פֵּאן
סְתָרֵי תוֹרָה):

זֶהר

וַיֹּאמֶר אַבְרָם אֲדֹנָי יְהוִה מַה תַּתֵּן לִי.
אֲדֹנָי אֱלֹהֵי דְלִית נַוִּין יוֹד.

אֱלֹהִים יוֹד הִיא וַיֹּד הִיא. (נ"א אֱלֹהִים יְהוָה בְּנִיקּוּד
אֱלֹהִים) אֵלָא רְזָא דְמִלְּהָ, חַבּוּרָא דְתַרִּין עֲלִמִין
כְּחַדָּא עֲלִמָּא תַתָּאָה וְעֲלִמָּא עֲלָאָה.

מַה תַּתֵּן לִי וְאֲנֹכִי הוֹלֵךְ עֲרִירִי. דְלִית לִי בֵּר,
וְאוֹלִיפְנָא דְכָל מָאן דְלִית לֵיהּ בְּרָא
בְּהַאי עֲלִמָּא אֶקְרִי עֲרִירִי כְּמַה דְאַתְּ אָמַר,
(ויקרא כ) עֲרִירִים יִהְיוּ. וְאַבְרָהָם עַל מַה אָמַר
מִלְּהָ דָּא דְאָמַר מַה תַּתֵּן לִי. כְּבִיכּוֹל פְּאִילוּ
לֹא הָאֲמִין בִּיהּ בְּקְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

אֵלָא אָמַר לֵיהּ קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲנֹכִי מְגִן
לָךְ בְּהַאי עֲלִמָּא. שְׁכַרְךָ הַרְבֵּה מְאֹד
בְּעֲלִמָּא דְאַתִּי. מִיָּד אַתְּעַר אַבְרָהָם בְּרְזָא
דְחֻקָּמָתָא וְאָמַר מַה תַּתֵּן לִי, דְהָא יִדְעֵנָּא דְלֹא
קָבִיל אֲגַר לְמִיעַל בִּיהּ בְּהַהוּא עֲלִמָּא בֵּר נָשׁ
דְלֹא אוֹלִיד בֵּר, וְעַל דָּא אָמַר מַה תַּתֵּן לִי
וְאֲנֹכִי הוֹלֵךְ עֲרִירִי, דְהָא לֹא תַתֵּן לִי דְלֹא
זְכִינָא בִיהּ. מְכָאן דְבֵּר נָשׁ דְלֹא זְכִי כְּבָנִין

בְּהַאי עֲלָמָא לָא זְכִי בְּהֵוּא עֲלָמָא לְאַעְלָא גּוּ פְּרַגּוּדָא.

וְאַבְרָהָם הָוּה חָמִי בְּאַצְטַגְנִינּוּת דִּילִיָּה דְלָא יוֹלִיד. מַה פְּתִיב וַיּוֹצֵא אוֹתוֹ (ד' צ

ע"ב) **הַחוּצָה וַגּוֹ'.** (אָמַר לִיה קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא צֵא מֵאַצְטַגְנִינּוּת דִּילָךְ אַבְרָם אִינוּ מוֹלִיד אַבְרָהָם מוֹלִיד). אָמַר לִיה קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא תִסְתַּפֵּל בְּהַאי אֶלָּא בְּרִזָּא דְשָׁמִי יְהֵא לָךְ בְּרִי. הָדָא הוּא דְכְּתִיב פּוּה יְהִיָּה זְרַעְךָ. רִזָּא דְשָׁמָא קְדִישָׁא דְמִתְּמָן אֲתַקְשֵׁר לִיה בְּדָא (בְּרָא) **וְלֹא מִסְטָרָא אַחֲרָא.**

בַּה דְהוּא תְרַעָא לְצִלוּתָא, בַּה יִשְׁפַח בְּרַכָּה, בַּה יִשְׁפַח בְּרִי נֶשׁ שְׁאֲלִתִּיה. פּוּה הַהוּא סְטָרָא דְאַתֵּיָא מִסְטָרָא דְגְבוּרָה, דְהָא מִסְטָרָא דְגְבוּרָה קָא אֲתָא יְצַחֵק. וְהַהוּא סְטָרָא דְגְבוּרָה כַּה אֲקָרִי דְמִתְּמָן אֲתִיָּן אִיבִין וּפִירִי לְעֲלָמָא, וְלֹא מִסְטָרָא דְלִתְתָא דְכְּכַבֵּיא וּמְזֻלוֹת.

בְּדִין וְהָאֲמֵן בִּי. אֲתַדְבֵּק לְעִילָא וְלֹא אֲתַדְבֵּק לְתַתָּא. וְהָאֲמֵן בִּי וְלֹא בְּכַכְבֵּיא וּמְזֻלֵי.

וְהָאֲמֵן בִּי, דְאַבְטַח לִיה דִּי־סִגִּי אַגְרִיָּה לְעֲלָמָא דְאַתִּי. וְהָאֲמֵן בִּי, בְּהַהוּא דְרָגָא דְאַתֵּיָּהִיב לִיה דְמִתְּמָן יִיתִי לִיה זְרַעָא לְאוֹלָדָא בְּעֲלָמָא. וַיַּחְשְׁבֶהָ לוֹ צְדָקָה. וַיַּחְשְׁבֶהָ לוֹ דְאַף עַל גַּב דְּאִיְהִי דִינָא פְּאִילוֹ הִיא רַחֲמֵי הַאי כַּה. דְּבַר אַחַר וַיַּחְשְׁבֶהָ לוֹ צְדָקָה, דְקָשִׁיר קָשְׂרָא עֲלָאָה בְּתַתָּאָה לְחַפְרָא לֹון פְּתָדָא.

הָא חֲזִי, הָא אֲתַעְרוּ אַבְרָהָם מוֹלִיד אַבְרָם אִינוּ מוֹלִיד, וְכִי תִימָא דְהָא אוֹלִיד יִשְׁמַעְאֵל בְּעוֹד דְּאִיהוּ אַבְרָם. אֶלָּא הַהוּא בְּרָא דְאַבְטַח לִיה קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא אוֹלִיד בְּעוֹד דְּאִיהוּ אַבְרָם, דְהָא בְּעוֹד דְּאִיהוּ אַבְרָם אוֹלִיד לְתַתָּא, פִּינּוֹן דְאַתְקָרִי אַבְרָהָם וְעַל

בן. ועל זה אמר מה תתן לי ואנכי הלך עירי. שהרי לא תתן לי, שלא זכיתי בו. מכאן שאדם שלא זוכה בכנים בעולם הזה, לא זוכה בעולם ההוא להפגס לתוף הפרגוד.

וְאַבְרָהָם הִיָּה רוּאָה בְּאַצְטַגְנִינּוּת שְׁלוֹ שְׁלֹא יוֹלִיד. מַה פְּתוּב? וַיּוֹצֵא אֹתוֹ הַחוּצָה וַגּוֹ'. [אָמַר לוֹ הַקְדוּשׁ בְּרִיךְ הוּא, צֵא מֵאַצְטַגְנִינּוּת שְׁלָךְ. אַבְרָם אִינוּ מוֹלִיד. אַבְרָהָם מוֹלִיד] אָמַר לוֹ הַקְדוּשׁ בְּרִיךְ הוּא, אֵל תִּסְתַּפֵּל בְּזֵה, אֶלָּא בִּסּוּד שֶׁל שָׁמִי יְהִיָּה לָךְ בֶּן. זְהוּ שְׁפָתוּב פּוּה יְהִיָּה זְרַעְךָ. הַסּוּד שֶׁל הַשֵּׁם הַקְדוּשׁ שְׁמִשָּׁם נִקְשֵׁר לוֹ עִם זֶה [בּוֹן] וְלֹא מִהַצַּד הָאַחֵר.

בה - שהוא השער לתפלה, בה ימצא ברכה, בה ימצא אדם את בקשתו. כה - אותו הצד שבא מצד הגבורה, שהרי מצד הגבורה בא יצחק. ואותו צד הגבורה נקרא כ"ה, שמשם באים פרות ופרות לעולם, ולא מהצד שלמטה של כוכבים ומזלות.

אֲזִי וְהָאֲמֵן בַּה'. נִדְבַק לְמַעְלָה וְלֹא נִדְבַק לְמַטָּה. וְהָאֲמֵן בַּה', וְלֹא בְּכּוֹכְבִים וּמְזֻלוֹת. וְהָאֲמֵן בַּה' - שְׁהַבְטִיחַ לוֹ שְׁיַרְבֶּה אֶת שְׁכָרוֹ לְעוֹלָם הַבָּא. וְהָאֲמֵן בַּה' - בְּאוֹתָהּ הַדְרָגָה שֶׁנִּתְּנָה לוֹ, שְׁמִשָּׁם יָבֵא לוֹ זְרַע לְהוֹלִיד בְּעוֹלָם. וַיַּחְשְׁבֶהָ לוֹ צְדָקָה. וַיַּחְשְׁבֶהָ לוֹ - שְׁאֵף עַל גַּב שְׁהִיא דִּין, פְּאִילוֹ הִיא רַחֲמִים ה"כַּה" הַזֹּאת. דְּבַר אַחַר וַיַּחְשְׁבֶהָ לוֹ צְדָקָה - שְׁקָשֵׁר קָשֵׁר עֲלִיּוֹן בְּתַתּוֹן לְחַפְרָם יַחַד.

בא ראה, הנה העירו, אברהם מוליד - אברהם אינו מוליד. וכי תאמר שהנה הוליד את ישמעאל בעורו אברהם? אלא הבן ההוא שהבטיח לו הקדוש ברוך הוא,

לא הוליד אותו בעודו אברם, שְׁהָרִי בְּעוֹדוֹ אֲבָרָם הוֹלִיד לְמִטָּה. כִּיּוֹן שֶׁנִּקְרָא אֲבָרָהֶם וְנִכְנַס בְּבְרִית, אִז הוֹלִיד לְמַעְלָה. וּמִשּׁוּם כֶּף אֲבָרָם אִינוֹ מוֹלִיד בְּקֶשֶׁר עֲלִיּוֹן, אֲבָרָהֶם מוֹלִיד כְּמוֹ שֶׁאֲמַרְנוּ, וְנִקְשֵׁר לְמַעְלָה בְּיַצְחָק. וַיְהִי אֲבָרָם בֶּן תִּשְׁעִים שָׁנָה וְתִשְׁעֵי שָׁנִים וָגו'. רַבִּי אֲבָא פְּתַח, (שְׁמוֹאל ב' כב) כִּי מִי אֵל מִבְּלַעְדֵי ה' וּמִי צוּר וָגו'. דָּוִד הַמֶּלֶךְ אָמַר אֵת הַפְּסוּק הַזֶּה, כִּי מִי אֵל מִבְּלַעְדֵי ה' - מִי הוּא הַשְּׁלִיט אוֹ הַמְּמַנֶּה שְׂיָכוֹל לַעֲשׂוֹת דְּבָר מִבְּלַעְדֵי ה'? אֲלָא מִי שֶׁהֶצְטִיחַ מֵעַם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, מִשּׁוּם שֶׁפָּלַם אֵין עוֹמְדִים בְּרִשְׁוֹתָם וְלֹא יְכוּלִים לַעֲשׂוֹת דְּבָר. וּמִי צוּר - וּמִי הוּא הַתְּקִיף שְׂיָכוֹל לַעֲשׂוֹת תְּקִיף וּגְבוּרָה מֵעֲצָמוֹ מִבְּלַעְדֵי אֱלֹהֵינוּ? אֲלָא כָּלֵם בְּיַד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְלֹא יְכוּל לַעֲשׂוֹת דְּבָר, רַק מְרִשׁוֹתוֹ.

דְּבָר אַחַר כִּי מִי אֵל מִבְּלַעְדֵי ה' - שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הַכֹּל בְּרִשְׁוֹתוֹ, וְלֹא כְּמִי שֶׁנִּרְאָה בְּמִרְאָה הַכּוֹכָבִים וְהַמַּזְלוֹת, שֶׁפָּלַם מְרָאִים דְּבָר, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מַחְלִיפוֹ לְגִנּוֹן אַחַר. וּמִי צוּר זוֹלָתִי אֱלֹהֵינוּ, הָרִי פִּרְשׁוּהָ שְׂאִין צִיר כְּמוֹ שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁהוּא צִיר שְׁלֵם, עוֹשֶׂה וּמְצִיר דְּמוֹת בְּתוֹךְ דְּמוֹת, וּמִשְׁלִים אֵת אוֹתָהּ הַדְּמוֹת בְּכָל תְּקוּנָה, וּמְכַנִּס בּוֹ נֶפֶשׁ עֲלִיּוֹנָה, שְׂדוּמָה לְתַקּוּן הַעֲלִיּוֹן, מִשּׁוּם כֶּף אֵין צִיר כְּמוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. בֵּא רְאָה, מֵאוֹתוֹ הַזֶּרַע שֶׁל אָדָם, כִּשְׂמַתְעוֹרֶרֶת תְּשׁוּקָתוֹ לְנִקְבָתוֹ, וְנִקְבָתוֹ מִתְעוֹרֶרֶת אֵלָיו, אִז מִתְחַבְּרִים שְׁנֵיהֶם יַחַד, וְיוֹצֵא מֵהֶם בֶּן אֶחָד שֶׁכְּלוּל מִשְׁתֵּי דְמוֹת כְּאֶחָד, מִשּׁוּם שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא צִיר אוֹתוֹ בְּצִיּוֹר שְׁנִכְלָל מִשְׁנֵיהֶם. וְעַל כֵּן צִרִיף אָדָם

בְּבְרִית כְּדִין אוֹלִיד לְעֵילָא, וּבְגִיז כֶּף אֲבָרָם אִינוֹ מוֹלִיד בְּקֶשֶׁר עֲלָא, אֲבָרָהֶם מוֹלִיד כְּמָה דְאֲמַרְן, וְאִתְקַשֵּׁר לְעֵילָא בְּיַצְחָק:

וַיְהִי אֲבָרָם בֶּן תִּשְׁעִים שָׁנָה וְתִשְׁעֵי שָׁנִים וָגו'. רַבִּי אֲבָא פְּתַח (שְׁמוֹאל ב' כב) כִּי מִי אֵל מִבְּלַעְדֵי יי וּמִי צוּר וָגו'. דָּוִד מֶלֶכָא אָמַר הָאֵי קָרָא (תְּהִלִּים י"ח) כִּי מִי אֵל מִבְּלַעְדֵי יי. מָאן הוּא שְׁלִיטָא אוֹ מְמַנָּא דִּיכוּל לְמַעְבַּד מְדֵי מִבְּלַעְדֵי יי, אֲלָא מַה דְאִתְפַּקֵּד מֵעַם קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּגִין דְכִלְהוּ לָא בְּרִשְׁוֹתֵיהוּ קִיּוּמִי וְלֹא יְכָלִי לְמַעְבַּד מְדֵי. וּמִי צוּר, וּמָאן אִיהוּ תְקִיף דִּיכוּל לְמַעְבַּד תְּקַפָּא וּגְבוּרָה מִגְּרַמִּיהַ מִבְּלַעְדֵי אֱלֹהֵינוּ. אֲלָא כִלְהוּ בִידָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְלֹא יְכִיל לְמַעְבַּד מְדֵי בַר בְּרִשְׁוֹתֵיהַ.

דְּבָר אַחַר כִּי מִי אֵל מִבְּלַעְדֵי יי. דְּקָדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא פִּלָּא בְּרִשְׁוֹתֵיהַ וְלֹא כְּמָאן דְאִתְחַזִּי בְּחִיזוֹ דְכִכְבְּיָא וּמְזָלִי, דְכִלְהוּ אַחֲזִיין מְלָה, וְקָדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַחֲלַף לִיהַ לְגוּוֹנָא אַחֲרָא. וּמִי צוּר זוֹלָתִי אֱלֹהֵינוּ. הָא אוּקְמוּהָ דְלִית צִייר כְּמָה דְקָדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְאִיהוּ צִייר שְׁלִים עֶבֶד וְצִייר דִּיוּקְנָא גוֹ דִּיוּקְנָא וְאִשְׁלִים לְהַהוּא דִּיוּקְנָא בְּכָל תְּקוּנָה, וְאִעִיל בְּהַ נֶפֶשׁ עֲלָא דְדָמִי לְתַקּוּנָא עֲלָא, בְּגִין כֶּף לִית צִייר פְּקָדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

הָא חֲזִי, מַה־הוּא זְרַעָא דְבַר נֶשׁ כַּד אַתְעַר תִּיאוּבְתִיָה לְגַבִּי נּוּקְבִיָה וְנּוּקְבִיָה אַתְעַר לְגַבִּיָה כְּדִין מִתְחַבְּרִין תְּרוּוּיָהוּ כְּחֻדָא וְנִפְק מְנִיָהוּ בַר חַד דְכִלִּיל מְתָרִין דִּיוּקְנִין פְּחַד. בְּגִין דְקָדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא צִייר לִיהַ בְּצִיּוֹרָא דְאִתְפְּלִיל מִתְרוּוּיָהוּ. וְעַל דָּא בְּעֵי בַר נֶשׁ דְמוֹת כְּאֶחָד, מִשּׁוּם שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא צִיר אוֹתוֹ בְּצִיּוֹר שְׁנִכְלָל מִשְׁנֵיהֶם. וְעַל כֵּן צִרִיף אָדָם

לְקַדְּשׁ אֶת עַצְמוֹ בְּזִמְנֵי הַהוּא, כְּדִי שְׂיִמְצֵא הַדְּמוּת הַהִיא בְּצִיּוּר שְׁלֵם כְּרֵאוּי.

אָמַר רַבִּי חֲזִי, בֵּא רְאֵה, כַּמָּה גְּדוּלִים הֵם מַעֲשֵׂיו שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁהָרִי הָאֲמֵנוֹת וְהַצִּיּוּר שֶׁל הָאָדָם הִיא כְּמוֹ הָעוֹלָם, וּבְכֹל יוֹם וְיוֹם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בּוֹרֵא עוֹלָמוֹת, וְיִמְוָג וְיִוָּגִים כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּרֵאוּי לוֹ, וְהוּא צִיֵּר אֶת דְּמוּתָם טָרָם בּוֹאֵם לְעוֹלָם.

בֵּא רְאֵה, שְׂאֵמַר רַבִּי שְׂמַעוֹן, כְּתוּב זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם, וְכִי סֵפֶר הָיָה לוֹ? אֵלֶּא פֶּרְשׁוּנָה, שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הִרְאָה לְאָדָם הַרְאֵשׁוֹן דּוֹר דּוֹר וְדוֹרָשׁוֹ וְכוּ'. אֵיךְ הִרְאָה לוֹ? אִם תֹּאמַר שֶׁרְאָה בְּרוּחַ הַקְּדוֹשׁ שֶׁהֵם עֲתִידִים לְבֹא לְעוֹלָם כְּמִי שֶׁרוֹאֶה בַּחֲכָמָה מֵהַיָּבֵא לְעוֹלָם - לֹא כֵּךְ, אֵלֶּא רְאָה בְּעֵינָיו אֶת כָּלֵם, וְאוֹתָהּ הַדְּמוּת שֶׁעֲתִידִים לַעֲמֹד בָּהּ בְּעוֹלָם, אֶת כָּלֵם הוּא רְאָה בְּעֵינָיו. מֵהַטַּעַם? מִשּׁוֹם שֶׁמִּיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, כָּל הַנְּפִשׁוֹת הַעֲתִידוֹת לַעֲמֹד בְּכַנִּי הָאָדָם, כֵּלֵן עוֹמְדוֹת לְפָנָיו הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאוֹתָהּ הַדְּמוּת מִמֶּשׁ שֶׁעֲתִידוֹת לַעֲמֹד בָּהּ בְּעוֹלָם.

כְּמוֹ כֵּן כָּל אוֹתָם הַצְּדִיקִים, אַחַר שִׂיּוּצָאִים מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, כָּל הַנְּפִשׁוֹת עוֹלוֹת, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְזַמֵּן לָהֶם דְּמוּת אַחֲרַת לְהַתְּלַבֵּשׁ בָּהּ כְּמוֹ שֶׁהָיוּ בְּעוֹלָם הַזֶּה. מִשּׁוֹם כֵּךְ כָּלֵם עוֹמְדִים לְפָנָיו, וְרְאָה אוֹתָם אָדָם הַרְאֵשׁוֹן בְּעֵינָיו.

וְאִם תֹּאמַר, שְׂאֵחַר שֶׁרְאָה אוֹתָם לֹא עָמְדוּ בְּקִיּוּמָם - בֵּא וְתִרְאָה, כָּל דְּבָרֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הֵם בְּקִיּוּם וְעוֹמְדִים לְפָנָיו עַד שִׂיּוּרָדִים לְעוֹלָם. כְּמוֹ זֶה כְּתוּב (דְּבָרִים כ"ט) כִּי אֶת אֲשֶׁר יִשְׁנוּ פֹה

לְקַדְּשׁ גְּרַמְיָה בְּהַהוּא זְמַנָּא בְּגִין דִּישְׁתַּכַּח הַהוּא דִּיוֹקְנָא בְּצִיּוּרָא שְׁלִים כְּדָקָא חֲזִי.

אָמַר רַבִּי חֲזִי תֵּא חֲזִי, כַּמָּה אֲנוּן רַבְּרַבִּין עוֹבְדוּי דְקַדְּשׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּהָא אוּמְנוּתָא וְצִיּוּרָא דְּבַר נָשׁ אִיהוּ כְּגוּוּנָא דְעֵלְמָא, וּבְכָל יוּמָא וְיוּמָא קַדְּשׁא בְּרִיךְ הוּא בְּרִי עֵלְמָא מְזוּוּג זְוּוּגִין כָּל חַד וְחַד וְחַד כְּדָקָא חֲזִי לֵיה, וְהוּא צִיֵּיר דִּיוֹקְנֵיהוּן עַד לֹא יִיתוּן לְעֵלְמָא.

תֵּא חֲזִי, דְאָמַר רַבִּי שְׂמַעוֹן, כְּתִיב זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם. וְכִי סֵפֶר הָוָה לֵיה. אֵלֶּא אוּקְמוּהָ דְקוּדְשׁא בְּרִיךְ הוּא אַחֲמִי לֵיה לְאָדָם הַרְאֵשׁוֹן דִּר דִּר וְדוֹרָשׁוֹ וְכוּ'. הִיאֵךְ אַחֲמִי לֵיה, אִי תִימָא דְחֲמָא בְּרוּחַ קַדְּשׁא דְאֲנוּן זְמִינִין לְמִיתֵי לְעֵלְמָא. כְּמֵאן דְחֲמָא בַּחֲכָמָתָא מֵהַיָּבֵא לְעֵלְמָא. לֹאוּ הָכִי, אֵלֶּא חֲמָא בְּעֵינָא כְּלָהוּ. וְהַהוּא דִּיוֹקְנָא דְזְמִינִין לְמִיקָם בִּיה בְּעֵלְמָא כְּלָהוּ חֲמָא בְּעֵינָא, מֵאִי טַעֲמָא בְּגִין דְמִיּוּמָא דְאֵתְבָרִי עֵלְמָא כְּלָהוּ נִפְשָׁאן דְזְמִינִין לְמִיקָם בְּכַנִּי נָשׂא כְּלָהוּ קְיִימִין קָמִי קַדְּשׁא בְּרִיךְ הוּא בְּהַהוּא דִּיוֹקְנָא מִמֶּשׁ דְזְמִינִין לְמִיקָם בִּיה (דף צא ע"א) בְּעֵלְמָא.

כְּגוּוּנָא דָּא כָּל אֲנוּן צְדִיקֵיָא בְּתַר דְנִפְקִין מֵהָאֵי עֵלְמָא כְּלָהוּ נִפְשָׁאן סִלְקִין, וְקַדְּשׁא בְּרִיךְ הוּא אֲזַמִּין לוֹן דִּיוֹקְנָא אַחֲרָא לְאֵתְלַבֵּשׁ אֵהוּ כְּגוּוּנָא דְהוּוּ בְּהָאֵי עֵלְמָא, בְּגִין כֵּךְ כְּלָהוּ קְיִימִין קָמִיה וְחֲמָא לוֹן אָדָם הַרְאֵשׁוֹן בְּעֵינָא.

וְאִי תִימָא בְּתַר דְחֲמָא לוֹן לֹא קְיִימִי בְּקִיּוּמֵיהוּ. תֵּא חֲזִי כָּל מְלוּי דְקַדְּשׁא בְּרִיךְ הוּא בְּקִיּוּמָא אֲנוּן וְקְיִימוּ קָמִיה עַד דְנִחְתּוּ לְעֵלְמָא. כְּגוּוּנָא דָּא כְּתִיב, (דְּבָרִים כ"ט) כִּי אֶת אֲשֶׁר יִשְׁנוּ פֹה וְגו', הָא אוּקְמוּהָ דְכְּלָהוּ

וגו'. הרי פרשה, שכל בני האדם שעתידיים להיות בעולם, כלם נמצאו שם.

כאן יש להסתכל, שהרי כתוב את אשר איננו פה וגו', ומשמע אלו [כלם] שיצאו מאותם שעמדו שם, משום שכתוב עמנו היום, ולא כתוב עמנו עומד היום. אלא ודאי [כאן] כלם עמדו שם, אלא שלא נראו לעין, משום כך כתוב עמנו היום אף על גב שלא נראו. ואם תאמר, מה הטעם לא נראו כאן כמו שנראו לאדם הראשון שראה אותם עין בעין, והרי כאן ראו יותר? אלא כאן, כשנתנה תורה לישראל, מראה אחר ודרגות עליונות. היו רואים ומסתכלים עין בעין, והיו משתוקקים להסתפל ולראות בכבוד רבונם, ומשום כך ראו את הפכוד העליון של הקדוש ברוך הוא לכדו ולא מאחר.

ועל כן, כל בני האדם שעתידיים לעמד בעולם, כלם עומדים לפני הקדוש ברוך הוא באותן הדמיות ממש שעתידיים לעמד בהן. זהו שכתוב (תהלים קלט) גלמי ראו עיניך ועל ספרך וגו'. גלמי ראו עיניך, מה הטעם? משום שדמות אחרת עליונה היתה כזה, ומשום כך כתוב (שם יח) ומי צור זולתי אלהינו, מי הציר הטוב שציר [שכולל] הכל [זה עם זה] כמו הקדוש ברוך הוא?.

דבר אחר פי מי אלוה - זה סוד הדבר, שהרי אל הוא כלל שנקלל מכל הדרגות. ואם תאמר שאל הנה היא דרגה אחרת, משום שכתוב (שם) ואל זעם בכל יום? בא ראה, שהרי אין אל מפלעדי ה' שאינו לבדו, ולא נפרד לעולמים, ועל כן כתוב (שמואל-ב כב) פי מי אל מפלעדי ה' וגו'. ומי צור וגו', שהרי צור

בני נשא דזמינין למהוי בעלמא כלהו אשתכחו תמן.

הכא אית לאסתפל לא דהא כתיב את אשר איננו פה וגו' ומשמע הנהו (בלהו) דיפקון מאנון דקיימו תמן, בגין דכתיב עמנו היום ולא כתיב עמנו עומד היום. אלא ודאי (הכא) בלהו קיימו תמן אלא דלא אתחזו לעינא, בגין כך פתיב עמנו היום אף על גב דלא אתחזון.

ואי תימא מאי טעמא לא אתחזון הכא כמה דאתחזון לאדם הראשון דחמא לון עינא בעינא, והא הכא אתחזי יתיר. אלא הכא כד אתייהיבת אורייתא לישראל חיזו אחרא ודרגין עלאין הוו חמאן ומסתפלאן עינא בעינא והוו תאיבין לאסתפלא ולמחמי ביקרא דמריהון, ובגין כך חמו יקרא עלאה דקדשא בריך הוא בלחודוי ולא מאחרא.

ועל דא כלהו בני נשא דזמינין לקיימא בעלמא כלהו קיימי קמי קדשא בריך הוא באנון דיוקנאן ממש דזמינין לקיימא ביה הדא הוא דכתיב, (תהלים קלט) גלמי ראו עיניך ועל ספרך וגו'. גלמי ראו עיניך. מאי טעמא בגין דדיוקנא אחרא עלאה הוי כהאי ובגין כך פתיב, (תהלים יח) ומי צור זולתי אלהינו. מאן צייר טב דצייר (דכליל) פלא (דא ברא) כקדשא בריך הוא.

דבר אחר פי מי אלוה, דא רזא דמלה דהא אל פללא הוא דאתפליל מפלהו דרגין, ואי תימא דהא אל איהו דרגא אחרא בגין דכתיב (תהלים ז) ואל זעם בכל יום. תא חזי, דהא לית אל מפלעדי יי דלאו איהו בלחודוי ולא אתפרש לעלמין. ועל דא כתיב, (שמואל ב כב) פי מי אל מפלעדי יי וגו', ומי צור וגו'

אינו לבדו, אלא הכל אחד, כפתיב (דברים ד) וידעת היום והשבת אל לבבך כי ה' הוא האלהים וגו'.

בא ראה, שטרם שנמול אברהם, היה מדבר עמו מתוך מחזה לבדו, כמו שנאמר, שכתוב היה דבר ה' אל אברהם במחזה וגו'. במחזה - באותו המראה, הדרגה שכל הדמיות נראות בה, כמו שנאמר. והמחזה הזה הוא סוד הברית.

ואם תאמר שמשום כך נקרא מחזה, משום שהיא הדרגה המראה שכל הדמיות נראות בה ואז נקראת מחזה - הרי אמרת בראשונה, שטרם שנמול אברהם, לא היה מדבר עמו, רק הדרגה הזו שאין שורים עליה הדרגות האחרות, ועכשו אמרת במחזה - המראה של כל הדרגות העליונות הוא, והרי טרם שנמול כתוב היה דבר ה' אל אברהם במחזה?.

א"א הדרגה הזו היא המראה של כל הדרגות העליונות, ובמראה של הדרגות העליונות נתקנה. ואף על גב שפאותו הזמן אברהם לא היה מהול - הדרגה הזו במראה של הדרגות העליונות היא, ובכל אותם הגונים עומדת, והמראה של אותם הגונים עומד תחתיה. אחד מימין - גון לבן, ואחד משמאל - גון אדם, אחד שפלול מכל הגונים. והוא המראה שכל הגונים העליונים עומדים עליו. ועל זה במראה הזה עמד על אברהם ודבר עמו, ואף על גב שלא נמול. פיון שנמול מה פתוב? וירא ה' אל אברהם.

בא ראה, בכלעם [אמר] פתוב

מחזה שדי, ובאברהם פתוב מחזה סתם. מה בין זה לזה? אלא מחזה שדי אלו שלמטה [ושאין] ממנו, והם המראה שלו. מחזה סתם, מחזה זה הוא ה' [של כל המראה] שכל הדמיות העליונות נראות

דהא צור לאו איהו בלחודוי אלא כלא חד פדכתיב, (דברים ד) וידעת היום והשבות אל לבבך פי יי הוא האלהים וגו'.

הא חזי, עד לא אתגזר אברהם הוה ממליל עמיה מגו מחזה בלחודוי כמה דאתמר דכתיב היה דבר יי אל אברהם במחזה וגו'. במחזה. בהוא חזו דרגא דכל דיוקנין אתחזיין ביה, כמה דאתמר. והאי מחזה איהו רזא דברית.

ואי תימא דבגין כך אקרי מחזה בגין דאיהו דרגא חזו דכל דיוקנין אתחזיין ביה וכדין אקרי מחזה, הא אמרת בקדמיתא דעד לא אתגזר אברהם לא הוה ממליל עמיה בר האי דרגא דלא שראן עלוי דרגין אתרנין, והשתא אמרת במחזה חזו דכל דרגין עלאין (איהו). והא עד לא אתגזר פתיב היה דבר יי אל אברהם במחזה. (דף צא ע"א).

א"א האי דרגא חזו דכל דרגין עלאין איהו ובחזו דדרגין עלאין אתתקן. ואף על גב דבההוא זמנא דאברהם לא הוה גזיר האי דרגא בחזו דדרגין עלאין איהו ובכל אנון גוונין איהו קאים. וחזו דאנון גוונין קיימי תחותיה חד מימינא גוון חור. חד משמאלא גוון סומק. חד דכליל מפל גוונין, ואיהו חזו דכל גוונין עלאין דקיימי עליה. ועל דא בהאי חזו קאים עליה דאברהם ומליל עמיה ואף על גב דלא אתגזר. פיון דאתגזר מה פתיב וירא יי אל אברהם.

הא חזי, מחזה שדי (אמר) פתיב בכלעם. ובאברהם פתיב מחזה סתם, מה בין האי להאי. אלא מחזה שדי אליו דלתתא

מחזה שדי, ובאברהם פתוב מחזה סתם. מה בין זה לזה? אלא מחזה שדי אלו שלמטה [ושאין] ממנו, והם המראה שלו. מחזה סתם, מחזה זה הוא ה' [של כל המראה] שכל הדמיות העליונות נראות

בו. ומשום כך פתוב באברהם
מחזה סתם, ובבלעם מחזה שדי.
ועל כן, טרם שנמול אברהם,
היתה לו הדרגה הזו כפי שאמרנו.
פיון שנמול, מיד וירא אליו ה'
וגו'. נראו כל [שאר] הדרגות על
הדרגה הזו, והדרגה הזו דברה
עמו פראוי בשלמות. ואברהם
נקשר מדרגה לדרגה, ונכנס
לברית הקדש פראוי בשלמות.

השלמה מההשמטות (סימן מ"ח)

שכינה נקראת אות ברית מצד של
צדיק יסוד עולם. זאת אות הברית
- בסניני. [בין] העמוד האמצעי, ובין
בני ישראל - נצח הוד. אות - זה
צדיק. היא - זו שכינה. (שמות לא) כי
ששת ימים עשה ה' את השמים -
מכתר עד העמוד האמצעי, שאין
שם בכל מקום אלא מצד האות
ו', ואין שביעי אלא מצד האות י',
עטרה על ראשו. החכמה העליונה
היא אות, החכמה התחתונה היא
אות, ותקנו למול לשמנה ששם
היא חכמה עד היסוד, לקבל בהם
י' קטנה להעלותה עד הכתר
להיות עטרה על ראשם, ותקנו
לשים הערלה בכלי ועפר, לקיים
ונחש עפר לחמו: ע"כ
מההשמטות.

בא ראה, פיון שנמול אברהם,
יצא מהערלה, ונכנס לברית
הקדושה, והתעטר בעטרה
קדושה, ונכנס בברית שהעולם
עומד עליה, ואז התקיים העולם
בגללו, משום שכתוב (ירמיה לג) אם
לא בריתי יומם ולילה חקות
שמים וארץ לא שמתי, וכתוב
(בראשית ב) אלה תולדות השמים
והארץ בהבראם, בה"א בראם,
באברהם, והפל עומד בסוד אחד.

אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי. וכתוב

אלה תולדות השמים והארץ בהבראם. בה"א בראם, באברהם.

(דנקו) מניה ואנון חיזו דיליה. מחזה סתם
מחזה דא הוא ה' (דכל חיזו) דכל דיוקננין עלאין
אתחזיין ביה, ובגין כך פתיב באברהם
מחזה סתם ובבלעם מחזה שדי.

ועל דא עד לא אתגזר אברהם הוה ליה
האי דרגא פדאמרן. פיון דאתגזר מיד
וירא אליו יי וגו' אתחזון פלהו (שאר) (דף צא
ע"ב) דרגין על האי דרגא, והאי דרגא מליל
עמיה פדקא חזי בשלימו. ואברהם אתקטר
מדרגא לדרגא ועאל בברית קיימא קדישא
כדקא חזי בשלימו

השלמה מההשמטות (סימן מ"ח)

שכינה אתקריאת אות ברית מסטרא
דצדיק יסוד עולם זאת אות
הברית בסניני (ס"א בני). עמודא דאמצעייתא.
ובין בני ישראל נצ"ח הו"ד. אות דא צדיק,
היא דא שכינתא (שמות ל"א) כי ששת ימים
עשה יי את השמים מכת"ר עד עמודא
דאמצעייתא. דלית שית בכל אתר אלא
מסטרא דאת ו' ולית שביעי אלא מסטרא
דאת י' עטרה על רישיה חכמ"ה עלאה אות
היא חכמה תפאה אות היא. ותקינו למגזר
לתמנייא דאיהו תמן חכמ"ה עד יסוד
לקבלא בהון יי זעירא לסלקא לה עד פתר
למהוי עטרה על ראשיהון ותקינו לשוייא
ערלה במנא ועפרא לקיים (ישעיה ס"ה) ונחש
עפר לחמו: (עד כאן מההשמטות)

הא חזי, פיון דאתגזר אברהם, נפק מערלה
ועאל בקיימא קדישא ואתעטר בעטרא
קדישא ועאל בקיימא דעלמא קאים עליה,
וכדין אתקיים עלמא בגיניה. בגין דכתיב

אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי. וכתוב

אלה תולדות השמים והארץ בהבראם. בה"א בראם, באברהם.

וְכֹלֵא בְרִזָּא חֲדָא קָאִים. וּבְשַׁעְתָּא דְקוּדְשָׁא
בְרִיךְ הוּא אַחְמִי לִיָּה לְאָדָם כֹּל אַנּוּן דְרִין
דְעֻלְמָא, וְחֻמָּא לֹוּן כֹּל חַד וְחַד כֹּל דְרָא
וְדָרָא כִּלְהוּ קִימִי בְּגַנְתָּא דְעֵדָן בְּהֵהוּא
דִּיּוֹקְנָא דְזַמְיָנִין לְקִימָא בְּהַאי עֻלְמָא.

וְתָא חֲזִי, הָא אַתְמָר פִּינּוּן דְחֻמָּא לִיָּה לְדוּד
דְלָאוּ בֵיה חַיִּים כֹּלֵל, תְּוָה, וְאִיהוּ יְהִיב
לִיָּה מְדִילִיָּה שְׁבַעִין שָׁנִין, בְּגִין כֹּף הוּוּ לִיָּה
לְאָדָם תְּשַׁע מֵאוֹת וּתְלָתִין שָׁנִין. וְאַנּוּן
שְׁבַעִין אֶסְתְּלִקוּ לִיָּה לְדוּד. וּמְלָה דָא רִזָּא
דְחֻמְתָּא אִיהוּ, דְדוּד לִית לִיָּה (יִמִּין) בְּר
שְׁבַעִין שָׁנִין מֵאָדָם קְדַמָּה, וְכֹלֵא רִזָּא
דְחֻמְתָּא אִיהוּ. וְכֹל מַה דְלִתְתָּא כֹלֵא אִיהוּ
בְרִזָּא דְלַעֲיָלָא.

וְתָא חֲזִי, בְּכֹל אַנּוּן דִּיּוֹקְנִין דְנִשְׁמָתִין
דְעֻלְמָא כִּלְהוּ זְוִיגִין זְוִיגִין קַמִּיה.
לְבַתָּר פַּד אַתְיִין לְהַאי עֻלְמָא קְדָשָׁא בְרִיךְ
הוּא מְזוּוּג זְוִיגִין.

אָמַר רַבִּי (יְהוּדָה) יִצְחָק קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא (מְזוּוּג
זְוִיגִין וְאָמַר) אָמַר בֵּת פְּלוּנִי לְפְלוּנִי. אָמַר
רַבִּי יוֹסִי מַאי קָא מִיִּירִי וְהָא כְּתִיב, (קֹהֶלֶת א) אֵין
כֹּל חֲדָשׁ תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה תַּחַת
הַשֶּׁמֶשׁ פְּתִיב, שְׂאֵנִי לַעֲיָלָא.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי מַאי כְרוּזָא הַכָּא. וְהָא אָמַר
רַבִּי חֲזַקְיָה אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה בְּהֵהוּא
שַׁעְתָּא מִמֶּשׁ דְנִפְיָק בְּרִנְשׁ לְעֻלְמָא בֵּת זְוִיגוּ
אֲזַדְמָנַת לוּ. אָמַר רַבִּי אַבָּא זְכָאִין אַנּוּן
צְדִיקָיָא דְנִשְׁמָתְהוּן מִתְעַטְרִין קַמִּי מְלָפָא
קְדִישָׁא עַד לָא יִיתוּן לְעֻלְמָא, דְהִכִּי תְנִינָן
בְּהֵהוּא שַׁעְתָּא דְאִפִּיק קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא
נִשְׁמָתִין לְעֻלְמָא, כֹּל אַנּוּן רִוְחִין וְנִשְׁמָתִין
כִּלְהוּ כְלִילָן דְכַר וְנִיבְקָבָא דְמִתְחַבְרָן כְּחֻדָּא.
וְאַתְמַסְרָן בִּידָא דְהֵהוּא מְמַנָּא שְׁלִיחָא

וּבְשַׁעְתָּא שְׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
הֲרָאָה לְאָדָם אֶת כֹּל אוֹתָם
הַדּוֹרוֹת שֶׁל הָעוֹלָם, וְרָאָה אוֹתָם
כֹּל אֶחָד וְאֶחָד, כֹּל דוֹר וְדוֹר, כֹּלֵם
עוֹמְדִים בְּגֵן הָעֵדָן בְּאוֹתָהּ הַדְּמוּת
שְׁעֵתִידִים לַעֲמֹד בָּהּ בְּעוֹלָם הַהוּא.
וּבֹא וְרָאָה, הֲרִי נִתְבָּאֵר, פִּינּוּן
שְׂרָאָה אֶת דְּוֹד שְׂאִין בּוֹ חַיִּים
כֹּלֵל, תְּמַה, וְהוּא נִתָּן לוֹ מִשְׁלוֹ
שְׁבַעִים שָׁנִים. מִשּׁוּם כֹּף הָיוּ לוֹ
לְאָדָם תְּשַׁע מֵאוֹת וּשְׁלֹשִׁים שָׁנִים,
וְאוֹתָם הַשְּׁבַעִים עָלוּ לוֹ לְדוּד.
וְהַדְּבָר הַהוּא הוּא סוּד שֶׁל חֻמְתָּהּ,
שְׁלֵדוּד אֵין [יָמִים] פֶּרֶט לְשְׁבַעִים
הַשָּׁנִים מֵאָדָם הֲרָאִשׁוּן. וְהַכֹּל הוּא
סוּד שֶׁל חֻמְתָּהּ. וְכֹל מַה שְׁלֻמְטָהּ,
הַכֹּל הוּא בְּסוּד שֶׁל מַעְלָה.

וּבֹא וְרָאָה, בְּכֹל אוֹתָן הַדְּמוּת
שֶׁל הַנְּשָׁמוֹת שֶׁל הָעוֹלָם, כֹּלֵם
לְפָנֵינוּ זְוִיגוֹת וְזְוִיגוֹת. לְאַחַר מִכָּן,
כְּשֶׁבָאִים לְעוֹלָם הַהוּא, הַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא מְזוּוּג זְוִיגִים.

אָמַר רַבִּי (יְהוּדָה) יִצְחָק, הַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא (מְזוּוּג זְוִיגִים וְאָמַר) בֵּת
פְּלוּנִי לְפְלוּנִי. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מַה
זֶה אוֹמֵר, וְהֲרִי כְּתוּב (קֹהֶלֶת א) אֵין
כֹּל חֲדָשׁ תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ? אָמַר רַבִּי
יְהוּדָה, תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ כְּתוּב, שׁוֹנֶה
לְמַעְלָה.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מַה כָּאֵן הַכְּרוּז,
וְהֲרִי אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה אָמַר רַבִּי
חֲזַקְיָה, בְּאוֹתָהּ שַׁעְתָּא מִמֶּשׁ שְׂיֻצָּא
אָדָם לְעוֹלָם, בֵּת זְוִיגוּ מְזַמְנָת לוֹ?
אָמַר רַבִּי אַבָּא, אֲשֶׁרִי הַצְּדִיקִים
שְׁנִשְׁמוּתֵיהֶם מִתְעַטְרוֹת לְפָנֵי
הַמַּלְאָךְ הַקְדוּשׁ טָרַם יְבֹאוּ לְעוֹלָם.
שְׂכָף שְׁנִינּוּ, בְּשַׁעְתָּא הֵהוּא
שְׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מוֹצִיא
נְשָׁמוֹת לְעוֹלָם, כֹּל אוֹתָן הַרוּחוֹת
וְהַנְּשָׁמוֹת, כֹּלָן כְּלוּלוֹת זְכָר
וְנִבְקָבָה שְׁמַחְבְּרוֹת יַחַד.

וְנִמְסְרוֹת בִּידֵי אוֹתוֹ הַמְּמַנָּה
הַשְּׁלִיחַ שְׁנִתְמַנָּה עַל הַרְיוּנוֹת בְּנֵי
הָאָדָם, וְשְׁמוֹ לְלָהּ. וּבְשַׁעְתָּא

דא תפקד על עדוֹאִיהוּן דבְּנֵי נְשָׂא. וְלִילָה שְׁמִיָּה, וּבִשְׁעֵתָא דְנִחְתִּין וְאַתְּמַסְרִין בִּידוּי מִתְּפָרְשִׁין, וְלִזְמַנִּין דָּא אַקְדִּים מִן דָּא וְאַחִית לְהוּ בְּבֵנֵי נְשָׂא. וְכַד (פְּתָא) מְטָא עֵידָן דְזוּוּגָא דְלַהוּן. קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא דִידַע אַנּוּן רוּחִין וְנִשְׁמַתִּין מִחֲבַר לוּן כְּדַבְּקֵדְמִיתָא וּמְכַרְזָא עֲלִיָּהּ. וְכַד אֲתַחֲבְרִין אֲתַעְבִּידוּ חַד גּוּפָא חַד נִשְׁמַתָּא יְמִינָא וּשְׁמַאֲלָא כְּדָקָא חֲזִי, וּבְגִין כֶּף אִין כָּל חֲדָשׁ תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ. וְאִי תִימָא הָא תְּנִינָן לִית זְוּוּגָא אֲלָא לְפּוּם עוּבְדוּי וְאַרְחוּי דְבַר נֶשׁ. הֲכִי הוּא וְדָאִי. דָּאִי זְכִי וְעוּבְדוּי אֲתַפְשְׂרִין, זְכִי לְהֵהוּא דִילִיָּה לְאַתְחַבְרָא בִּיהַ כְּמָה דְנִפְיָא.

שְׂיִוְרֻדוֹת וְנִמְסֻרוֹת בְּיָדוּי, נִפְרְדוֹת, וְלִפְעָמִים זֶה מְקַדֵּים לְפָנָי זֶה, וּמִוִּירִד אוֹתָם בְּבֵנֵי הָאָדָם. וּכְשִׁמְגִיעַ (מִכָּה) זְמַן זְוּוּגָם, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁמַכִּיר אוֹתָן הַרוּחוֹת וְהַנְּשָׁמוֹת מִחֲבַר אוֹתָן כְּבָרָא שׁוֹנָה וּמְכַרִּיז עֲלֵיהֶם. וּכְשִׁמְתַּחֲבְרִים, נַעֲשִׂים גּוּף אֶחָד וְנִשְׁמָה אַחַת, יְמִין וּשְׁמַאֲלָא כְּרָאוּי, וּמִשׁוּם כֶּף אִין כָּל חֲדָשׁ תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ. וְאִם תֵּאמְרוּ, הֲרִי שְׁנִינּוּ שְׂאִין זְוּוּג אֲלָא לְפִי מַעֲשֵׂי וְדַרְכֵי הָאָדָם - כֶּף זֶה וְדָאִי! שְׂאִם זֹכָה וּמַעֲשֵׂיו כְּשֵׁרִים, הוּא זֹכָה לְהִתְחַבֵּר עִם אוֹתוֹ שְׁלוֹ כְּמוֹ שְׂעִיָּא.

אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, מִי שְׁמַעֲשֵׂיו כְּשֵׁרִים, בְּאִיזָה מְקוּם יִבְקֶשׁ (וַיִּשָּׁב) אֶת זְוּוּגוֹ? אָמַר לוֹ, הֲרִי שְׁנִינּוּ, לְעוֹלָם יִמְכַר אָדָם וְכוּ' וַיִּשָּׂא בַת תַּלְמִיד חֲכָם, (ד"א וְכָא רֵאח) שְׁתַּלְמִיד חֲכָם פְּקֻדוֹן רַבּוּנּוֹ נִפְקֵד בְּיָדוֹ. שְׁנִינּוּ בְּסוּד הַמְּשָׁנָה, כָּל אוֹתָם שְׁבָאוּ בְּגִלְגוּל שֶׁל נִשְׁמוֹת, יְכוּלִים לְהַקְדִּים בְּרַחֲמִים אֶת זְוּוּגָם. וְעַל זֶה הַעִירוּ הַחֲכָמִים, אִין נוֹשְׂאִים נְשִׂים בְּמוֹעֵד, אֲבָל מְקַדְּשִׁים, שְׂמָא יְקַדְּמוּ אַחַר בְּרַחֲמִים. וַיְפָה אָמְרוּ אַחַר בְּדִיוּק. וְעַל כֵּן קָשִׁים הַזְוּוּגִים לְפָנָי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְעַל כָּל פְּנִים וְדָאִי כְּתוּב כִּי יִשְׂרָיִם דַּרְכֵי ה'.

רַבִּי יְהוּדָה שְׁלַח לְרַבִּי אֶלְעָזָר. אָמַר, הֲרִי סוּד הַדְּבָר יִדְעָתִי, אוֹתָם שְׁבָאוּ בְּגִלְגוּל נִשְׁמוֹת - מְאִיזָה מְקוּם לָהֶם יֵשׁ זְוּוּג? שְׁלַח לוֹ, כְּתוּב (שׁוֹפְטִים כ"א) מָה נַעֲשֶׂה לָהֶם לְנוֹתָרִים לְנִשְׂיָם וְגו'. וְכְתוּב וַחֲטַפְתָּם לָכֶם וְגו'. פְּרֻשַׁת בְּנֵי בְּנִימִין מוֹכִיחָה, וְעַל זֶה שְׁנִינּוּ שְׂמָא יְקַדְּמוּ אַחַר בְּרַחֲמִים. וְכִי אוֹתוֹ אַחַר אִין לוֹ בַת זְוּוּג, אֲבָל תִּשְׁכַּח דָּא כְּגוֹן כִּרְנֵשׁ דְנִסְיָב בַּת זְוּוּגִיה וְלֹא הוּוּ לִיָּה מְנַח בְּנִין וְנָתַ,

אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא מָאן דְאַתְּפִשְׂרִין עוּבְדוּי בְּאֵן אֲתַר יִתְבַּע (ס"א וְכָבֵא) הַהוּא זְוּוּגָא דִילִיָּה. אָמַר לִיָּה הָא תְּנִינָן לְעוֹלָם יִמְכַר אָדָם כּוּ' וַיִּשָּׂא בַת תַּלְמִיד חֲכָם (ד"א ל"ג וְכָא חוּ). דְתַלְמִיד חֲכָם פְּקֻדוֹנָא דְמֵאֲרִיָּה אֲתַפְקֵדָן בִּידֵיהּ. תֵּאנָא בְּרָזָא דְמִתְנִיתָא כָּל אַנּוּן דְאֵתוּ בְּגִלְגוּלָא דְנִשְׁמַתִּין יְכַלִּין לְאַקְדֵּמָא בְּרַחֲמֵי זְוּוּגָא דְלַהוּן. וְעַל הָאִי אֲתַעְרוּ חֲבֵרִיָּא. אִין נוֹשְׂאִין נְשִׂים בְּמוֹעֵד אֲבָל מְקַדְּשִׁין שְׂמָא יְקַדְּמוּ אַחַר בְּרַחֲמִים. וְשְׂפִיר קְאָמְרוּ אַחַר דִּיִּיקָא, וְעַל כֵּן קָשִׁין זְוּוּגִין קָמִיָּה דְקְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא. וְעַל כָּלָא (פְּנִים) וְדָאִי כִי יִשְׂרָיִם דַּרְכֵי יְיָ כְּתוּב. רַבִּי יְהוּדָה שְׁלַח לְרַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר הָא רָזָא דְמִלָּה יִדְעָנָא, אַנּוּן דְאֵתוּ בְּגִלְגוּלָא דְנִשְׁמַתִּין מָאן אֲתַר לְהוּ זְוּוּגָא. שְׁלַח לִיָּה כְּתוּב, (שׁוֹפְטִים כ"א) מָה נַעֲשֶׂה לָהֶם לְנוֹתָרִים לְנִשְׂיָם וְגו'. וְכְתוּב לָכֶם וַחֲטַפְתָּם לָכֶם וְגו'. פְּרֻשַׁת דְבָנֵי בְּנִימִין אוֹכַח וְעַל הָאִי תְּנִינָן שְׂמָא יְקַדְּמוּ אַחַר בְּרַחֲמִים. (כִּי אוֹתוֹ אַחַר אִין לוֹ בַת זְוּוּג, אֲבָל תִּשְׁכַּח דָּא כְּגוֹן כִּרְנֵשׁ דְנִסְיָב בַּת זְוּוּגִיה וְלֹא הוּוּ לִיָּה מְנַח בְּנִין וְנָתַ,

לך לך - צב ע"א

שנשא בת זוגו ולא היו לו ממנה בנים ומת, ובא אחיו ויבס את אשתו ויולד לו ממנה בן. הבן הזה הוא המת שנשמתו חזרה לעולם, זה הוא האחר שאין לו בת זוג אלא אמו. וזה הוא שמא יקדמו אחר ברחמים, שיכול להקדים אחר לשא את אשתו של זה ברחמים ובתפלה. ואף על גב שאמרת לך שיכולים להקדים אחר ברחמים, לא יכול אלא אם (הוא) בעלה הוא רשע והוא צדיק.

אמר רבי יהודה, [בעת] זה הוא ודאי שקשים הזווגים לפני הקדוש ברוך הוא. אשרי חלקם של ישראל שהתורה מלמדת אותם את דרכי הקדוש ברוך הוא, וכל הנספרות והגנוזים שגנוזים לפניו. ודאי כתיב (תהלים) אשרי חלקו של מי שמשתדל בתורה ולא נפרד ממנה, שכל מי שנפרד מן התורה אפלו שעה אחת, כמי שנפרד מחיי העולם, שפתיב (דברים ל) כי היא חייך וארץ ימך, וכתוב (משלי א) ארץ ימים ושנות חיים ושלוש יוסיפו לך.

ויהי אברם בן תשעים שנה וגו'. רבי יוסי פתח, (ישעיה ס) ועמך פלם צדיקים לעולם יירשו ארץ וגו'. אשריהם ישראל מפל שאר העמים, שהקדוש ברוך הוא קרא להם צדיקים. שלמדנו, מאה ועשרים [המש] ושמונה אלפים בעלי כנפים שהולכים וטסים את כל העולם, ושומעים קול ואוחזים את אותו הקול.

כמו ששינו שצאין לך דבר בעולם שאין לו קול והולך וטס בקרע. ואוחזים בו בעלי כנפים, ומצללים את אותו הקול [לרובם] שאומרים [בעלי הרין] ודנים אותו הן לטוב הן לרע, שפתיב (קהלת י) כי עוף השמים ליה את הקול וגו'. מתי דנים את אותו הקול? רבי חייא אמר, בשעה שכן אדם שוכב וישן ונשמתו יצאה ממנו, והיא מעידה בכן האדם, ואז

יהי אחיה ויבס אתה ויתליד ליה (דף צב ע"א) פנה בר. האי בר הוא מיא דאחדרת נשמתיה לעלמא. דא הוא אחר דאין לו בת זוג אלא אפיה, ודא הוא שמא יקדמו אחר ברחמים דיכול לאקדמא אחרא למיבס אתתיה ודא ברחמי ובצלוחתא ואף על גב דאמינא לך דיכול לאקדמא ברחמי לא יכיל אלא אם (הוא) בעלה חייבא איהו ואיהו זכאה)

אמר רבי יהודה (השפת) האי הוא ודאי דקשין זווגין קמי קדשא בריך הוא. זכאה חולקהון דישראל דאורייתא אוליה להו ארחוי דקדשא בריך הוא, וכל טמירין וגניזא דגניזין קמיה. ודאי כתיב, (תהלים ט) תורת יי תמימה וגו'. זכאה חולקיה מאן דישתדל באורייתא ולא יתפרש מינה, דכל מאן דיתפרש מאורייתא אפלו שעתא חדא כמה דאתפרש מחיי דעלמא דכתיב, (דברים ל) כי היא חייך וארץ ימך. וכתיב, (משלי א) ארץ ימים ושנות חיים ושלוש יוסיפו לך:

ויהי אברם בן תשעים שנה וגו'. רבי יוסי פתח (ישעיה ס) ועמך פלם צדיקים לעולם יירשו ארץ וגו'. זכאין אנון ישראל מפל שאר עמין, דקדשא בריך הוא קרא לון צדיקים. דתניא מאה ועשרים (ד"א ל"ג וחמש) ותמניא אלפי מארי דגדפין דאזלין וטאסין כל עלמא ושמעין קלא ואחדין ליה לההוא קלא.

במה דתנינן לית לך מלה בעלמא דלית לה קלא, ואזלא וטאסא ברקיעא, ואחדין לה מארי דגדפין וסלקין ההוא קלא (ד"א למאריהון) דאמריין (נ"א דרין) ודיינין לה הן לטב הן לביש דכתיב, (קהלת י) כי עוף השמים יוליה את הקול וגו'.

אימתי דיינין לההוא קלא. רבי חייא אמר בשעתא דבר נש שכיב ונאים, ונשמתיה נפקת מגיה, והיא אסהידת ביה בבר נש, וכדין דיינין לההוא קלא הדיא הוא

דְּכַתִּיב, (מיכה ז) מְשַׁכְּבֵת חִיקֶךָ שְׁמֹר פֶּתַחַי פִּיךָ. מֵאֵי טַעְמָא, מִשּׁוּם דְּהִיא אֲסַהֲיֵדַת בְּבַר נֶשׁ. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר כָּל מָה דְּבַר נֶשׁ עֲבִיד בְּכָל יוֹמָא נִשְׁמַתִּיהָ אֲסַהֲיֵדַת בֵּיהּ בְּבַר נֶשׁ בְּלִילְיָא. הֲאֵנָּה אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בְּתַחֲלַת שַׁעֲתָא קַמֵּיתָא בְּלִילְיָא כַּד נֶשֶׁף יִמְמָא וְעָאֵל שְׁמָשָׁא מְאָרִי דְּמִפְתָּחֵן דְּמִמְנָן עַל שְׁמָשָׁא עָאֵל בְּתַרִּיסַר תַּרְעִין דְּפִתְיַחִין בֵּימְמָא, בְּתַר דְּעַל בְּכֻלְהוּ, כָּל אַנּוּן תַּרְעִין סְתִימִין (נ"א פִתְחִין), פְּרוּזָא קָאִים וְשָׂרִי לְאַכְרֻזָא, קָאִים מָאן דְּקָאִים וְאַחִיד לְאַנּוּן מִפְתָּחֵן, בְּתַר דְּסִיִּים פְּרוּזָא, כָּל אַנּוּן נְטוּרִי עֲלֵמָא מִתְּפֻנְשִׁין וְסֻלְקִין, לִית מָאן דְּפִתַּח (פּוֹמָא) פֶּטְרָא כְּלָא מִשְׁתַּפְּכִין. כְּדִין דִּינִין דְּלִתְתָא מִתְּעַרִין וְאַזְלִין וְשֵׁאטִין בְּעֲלֵמָא, וְסִיְהֵרָא שְׂאֲרֵי לְאַנְהֵרָא.

וּמְאָרִי דִּיבְבָא תְקַעִין וּמְיֻלְלִין. תְּקַעִין תְּנִינּוֹת כְּדִין מִתְּעַרִי שִׁירְתָא וּמְזוּמְרִין קַמֵּי מְאָרִיהוֹן, כַּמָּה מְאָרִי תַרִּיסִין קְזִימוּ בְּקִיּוּמֵיהוּ וְאַתְעַרִין דִּינִין בְּעֲלֵמָא, כְּדִין בְּנֵי נֶשׂא נִימִין וְנִשְׁמַתָּא נִפְקַת וְאַסַּהֲיֵדַת סְהֵדוּתָא וְאַתְחִיִּיבַת בְּדִינָא, וְקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲבִיד חֶסֶד בְּבַר נֶשׁ וְנִשְׁמַתָּא תָּבַת לְאַתְרָה.

בְּפִלְגָּוֹת לִילְיָא כַּד צְפָרִין מִתְּעַרִין, סְטְרָא דְצָפוֹן אֲתַעַר בְּרוּחָא, קָם בְּקִיּוּמֵיהָ שְׂרַבִּיטָא דְבִסְטַר דְרוּם וּבִטְשׁ בְּהוּא רוּחָא וְשָׁכִיף וְאַתְבַּסָּם, כְּדִין אֲתַעַר קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּנִימוּסוּי לְאַשְׁתַּעֲשַׁע עִם צְדִיקָיָא בְּגִנְתָא דְעַדָן.

בְּהוּא שַׁעֲתָא זְפָאָה חוּלְקִיָּה דְּבַר נֶשׁ דְּקָאִים לְאַשְׁתַּעֲשַׁע בְּאוּרִייתָא, דְּהָא קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְכָל צְדִיקָיָא דְּבִגְנִתָא דְעַדָן פְּלָהוּ צִיִּיתִין לְקָלִיָּה הָדָא הוּא דְכַתִּיב, (שיר אדם שְׁעוּמַד לְהִשְׁתַּעֲשַׁע בַּתּוֹרָה, שְׁהָרִי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא

דְּנִים אֶת אוֹתוֹ הַקּוֹל. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (מיכה ז) מְשַׁכְּבֵת חִיקֶךָ שְׁמֹר פֶּתַחַי פִּיךָ. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהִיא מְעִידָה בְּאָדָם. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, כָּל מָה שְׂאָדָם עוֹשֶׂה בְּכָל יוֹם, נִשְׁמַתוּ מְעִידָה בּוֹ בְּאָדָם בְּלִילָה. לְמַדְנּוּ, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בְּתַחֲלַת הַשַּׁעֲהָ הַרְאִישׁוֹנָה בְּלִילָה, כְּשֶׁנּוֹשֵׁף [שְׂוִיצָא] הַיּוֹם וְנִכְנָס הַשֶּׁמֶשׁ, בְּעַל הַמִּפְתָּחוֹת שְׁמַמְנָה עַל הַשֶּׁמֶשׁ נִכְנָס בְּתַרִּיסַר שְׁעָרִים שְׁפָתוֹחִים בַּיּוֹם. אַחַר שְׁנִכְנָס בְּכֻלָּם, כָּל אוֹתָם הַשְּׁעָרִים הַסְּתוּמִים [הַפְּתוּחִים], הַכְּרוּז עוֹמֵד וּמִתְחִיל לְהַכְרִיז. עוֹמֵד מִי שְׁעוּמַד וְאוּחֻז אוֹתָם הַמִּפְתָּחוֹת. אַחַר שְׁסִים הַכְּרוּז, כָּל אוֹתָם שׁוֹמְרֵי הָעוֹלָם מִתְּפַנְסִים וְעוֹלִים, וְאִין מִי שְׁפּוֹתַח [פִּתַּח] פִּתְחוֹן פֶּה וְהַפֵּל שׁוֹקֵטִים. אִזּוּ מִתְּעוֹרְרִים הַדִּינִים שְׁלִמְטָה, וְהוֹלְכִים וּמְשׁוֹטְטִים בְּעוֹלָם, וְהִלְבְּנָה מִתְחִילָה לְהֵאִיר.

וּבַעֲלֵי הַיְבֵבָה תוֹקְעִים וּמְיֻלְלִים. תוֹקְעִים שְׁנִית. אִזּוּ מִתְּעוֹרְרַת שִׁירָה וּמְזוּמְרִים לְפָנֵי רַבּוֹנָם. כַּמָּה בְּעַלֵּי מְגַנִּים עוֹמְדִים בְּמִקּוּמָם וּמְעוֹרְרִים דִּינִים בְּעוֹלָם. אִזּוּ בְּנֵי הָאָדָם יִשְׁנִים, וְהַנְּשָׁמָה יוֹצֵאת וּמְעִידָה עֲדוֹת וּמִתְחַיֵּבַת כְּדִין. וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה חֶסֶד עִם אָדָם, וְהַנְּשָׁמָה שְׂבָה לְמִקּוּמָה.

בְּחֻצוֹת הַלֵּילָה, כְּשֶׁהַצְּפָרִים מִתְּעוֹרְרוֹת, צַד הַצְּפוֹן מִתְּעוֹרֵר בְּרוּחַ, עוֹמֵד בְּמִקּוּמוֹ הַשְּׂרַבִּיט שְׂבָצַד הַדְרוּם, וּמְכָה בְּאוֹתָהּ הַרוּחַ וְשׁוֹקֵט וּמִתְבַּסָּם. אִזּוּ מִתְּעוֹרֵר הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּמִנְהִיגוֹ לְהִשְׁתַּעֲשַׁע עִם הַצְּדִיקִים בְּגֵן עַדָן.

בְּאוֹתָהּ שַׁעֲהָ. אֲשֶׁרִי חִלְקוּ שֵׁל וְכָל הַצְּדִיקִים שְׂבָגָן עַדָן, כָּלָם

מקשיבים לקולו. זהו שפתוב (שיר ח) היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני. ולא עוד, אלא שהקדוש ברוך הוא מושף עליו חוט אחד של חס"ד שיהיה (תמיד) שמור בעולם, שהרי עליונים ותחתונים שומרים אותו. זהו שפתוב (תהלים מב) יומם יצוה ה' חסדו ובלילה שירה עמי.

אמר רבי חזקיה, כל מי שמשפדל בפשה הזו בתורה, ודאי יש לו חלק תמיד בעולם הבא. אמר רבי יוסי, מה הטעם תמיד? אמר לו, כף למדנו, שכל חצות לילה, כשמתעורר הקדוש ברוך הוא בגן עדן, כל הנטיעות של הגן משקים יותר מאותו הנחל שנקרא נחל קדומים, נחל עדנים, שאין פוסקים מימיו לעולמים. כפיכול אותו שעומד ומשפדל בתורה, כאלו אותו הנחל מוריק על ראשו ומשקה אותו בתוף אותם הנטיעות שגן עדן. (אמר רבי יוסי) ולא עוד, אלא הואיל וכל הצדיקים שבתוף גן העדן מקשיבים לו, שמים לו חלק באותה השקאת הנחל. נמצא שיש לו חלק תמיד בעולם הבא.

רבי אבא היה בא מטבריה לבית טרונאי שלחמיו, ורבי יעקב בנו היה עמו. נפגשו בכפר טרשא. כשרצו לשפכ, אמר רבי אבא לבעל הבית: יש פאן תרנגול? אמר לו בעל הבית: למה? אמר לו: משום שאני קם בחצות הלילה ממש.

אמר לו: לא צריך, שהרי סימן יש לי בבית - שהמשקל הזה שלפני מטתי, אני ממלא אותו במים, ומטפטף טפה טפה. ובחצות הלילה ממש מתרוקנים כל המים, ומתגלגל הגלגל (תדבק)

השירים ח) היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני. ולא עוד אלא דקדשא בריך הוא משיף עליה חד חוטא דחס"ד למיהוי (ר"א ל"ג תדיר) נטיר בעלמא, דהא עלאין ותתאין נטריין ליה דהא הוא דכתוב, (תהלים מב) יומם יצוה יי חסדו ובלילה שירה עמי.

אמר רבי חזקיה כל מאן דאשפדל בהאי שעתא באורייתא ודאי אית ליה חולקא תדיר בעלמא דאתי. אמר רבי יוסי מאי טעמא תדיר. אמר ליה הכי אוליפנא דכל פלגות ליליא כד קדשא בריך הוא אתער בגנתא דעדן פל אנון נטיען דגינתא אשפקיין יתיר מההוא נחלא דאקרי (דף צב ע"ב) נחל קדומים נחל עדנים דלא פסקו מימיו לעלמין, כפיכול ההוא דקאים ואשפדל באורייתא כאילו ההוא נחלא אתרק על רישיה ואשקי ליה בגו אנון נטיען דבגנתא דעדן. (אמר רבי יוסי) ולא עוד אלא הואיל וכלהו צדיקיא דבגו גנתא דעדן צייתין ליה, חולקא שויין ליה בההוא שקיו דנחלא. אשתכח דאית ליה חולקא תדיר בעלמא דאתי.

רבי אבא הוה אתי מטבריה לבי טרונאי דחמוי, ורבי יעקב בריה הוה עמיה, אערעו בכפר טרשא. פד בעו למשפכ, אמר רבי אבא למריה דביתא אית הכא תרנגולא. אמר ליה מארא דביתא, אמאי. אמר ליה בגין דקאימנא בפלגות ליליא ממש.

אמר ליה לא אצטריך, דהא סימנא לי בביתא דהדין טקלא דקמי ערסאי מלינא ליה מיא ונטייף טייף טייף, בפלגות ליליא ממש אתרקו כלהו מיא ואתגלגל האי קיטפא ונהים ואשתמע קלא

בְּכָל בֵּיתָא, וּכְדִין הוּא פְּלָגוֹת לִילְיָא מִמֶּשׁ. וְחַד סָבָא הָוָה לִי דְהוּא קָם בְּכָל פְּלָגוֹת לִילְיָא וְאַשְׁתַּדַּל בְּאוּרֵייתָא וּבְגִינֵי כַף עֶבֶד הָאִי. אָמַר רַבִּי אַבָּא בְּרִיךְ רַחֲמָנָא דְשִׁדְרַנִּי הָכָא. בְּפְלָגוֹת לִילְיָא נְהִים הָהוּא גְלַגְלָא דְקִיטְפָא, קָמוּ רַבִּי אַבָּא וְרַבִּי יַעֲקֹב, שְׁמָעוּ לְהָהוּא גְבַרָא דְהוּא יְתִיב בְּשַׁפּוּלֵי בֵּיתָא וְתַרִּין בְּנוֵי עַמִּיה וְהוּא אָמַר כְּתִיב, (תהלים קיט) חֲצוֹת לַיְלָה אָקוּם לְהוֹדוֹת לָךְ עַל מִשְׁפָּטֵי צְדָקָךְ, מָאִי קָא חֲמָא דוֹד דְּאִיהוּ אָמַר חֲצוֹת לַיְלָה וְלֹא בְּחֲצוֹת לַיְלָה. אֲלֵא חֲצוֹת לַיְלָה וְדָאִי, לְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר הָכִי. וְכִי קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הָכִי אֲקָרִי. אִין, דְּהָא חֲצוֹת לַיְלָה מִמֶּשׁ קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲשַׁתְּכַח וְסִיעֶתָא דִּילִיהּ וּכְדִין הִיא שְׁעֵתָא דְעִיל בְּגַנְתָּא דְעַדן לְאַשְׁתַּעֲשַׂעָא עִם צַדִּיקֵיָא.

הָזָה וְנוֹהֵם, וְנִשְׁמַע קוּלוֹ בְּכָל הַבַּיִת. וְאִזּוּ הוּא חֲצוֹת הַלַּיְלָה מִמֶּשׁ.

וְזַמְּן אֶחָד הִזְה לִי שְׁהִיָּה קָם בְּכָל חֲצוֹת לַיְלָה וּמִשְׁתַּדַּל בְּתוֹרָה, וּמִשׁוּם כַּף עֲשֵׂה אֵת זֶה. אָמַר רַבִּי אַבָּא: בְּרוּךְ הַרְחֵמֵן שְׁשַׁלְחֵנִי לְכַאֲן. בְּחֲצוֹת הַלַּיְלָה נְהִים אוֹתוֹ הַגְּלַגְלָא [וְהַדְּבִיקָן]. קָמוּ רַבִּי אַבָּא וְרַבִּי יַעֲקֹב, וְשְׁמָעוּ אֵת אוֹתוֹ הָאִישׁ שְׁהִיָּה יוֹשֵׁב בְּיַרְכְּתֵי הַבַּיִת וְשְׁנֵי בְּנָיו עִמּוֹ, וְהִזְה אֹמֵר, כְּתוּב (תהלים קיט) חֲצוֹת לַיְלָה אָקוּם לְהוֹדוֹת לָךְ עַל מִשְׁפָּטֵי צְדָקָךְ. מָה רָאָה דוֹד שְׁהוּא אָמַר חֲצוֹת לַיְלָה וְלֹא בְּחֲצוֹת הַלַּיְלָה? אֲלֵא חֲצוֹת לַיְלָה - וְדָאִי לְקַדוּשׁ-בְּרוּךְ הוּא אָמַר כַּף. וְכִי כַף נִקְרָא הַקַּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא? כֵּן, שְׁהִירִי חֲצוֹת לַיְלָה מִמֶּשׁ הַקַּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נִמְצָא וְסִיעֶתוֹ, וְאִזּוּ הִיא הַשְּׁעָה שְׁנוֹכְנָס לְגַן הָעֵדֶן לְהַשְׁתַּעֲשַׂע עִם הַצַּדִּיקִים.

אָמַר רַבִּי אַבָּא לְרַבִּי יַעֲקֹב, וְדָאִי נִשְׁתַּתַּף עִם הַשְּׂכִינָה וְנִתְחַבֵּר יַחַד. קָרְבוּ וְיִשְׁבוּ עִמּוֹ. אָמְרוּ לוֹ, אָמַר דְּבַר פִּיךָ, שְׂפִיפָה אֲמַרְתָּ, מַנְיִן לָךְ זֶה? אָמַר לְהֵם, דְּבַר זֶה לְמַדְתִּי מִסְבִּי. וְעוֹד הִזְה אֹמֵר, שְׁשַׁלֵּשׁ [שְׁתַּחֲלַת] הַשְּׁעוֹת הַרְאִישׁוֹנוֹת שֶׁל הַלַּיְלָה, כֹּל הַדִּינִים שֶׁלְמִטָּה מִתְעוֹרְרִים וְהוֹלְכִים וּמִשׁוּטְטִים בְּעוֹלָם. וּבְחֲצוֹת הַלַּיְלָה מִמֶּשׁ הַקַּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִתְעוֹרֵר בְּגֵן עַדן, וְהַדִּינִים שֶׁלְמִטָּה אִין נִמְצָאִים. וְכָל הַמְּנַהֲגִים שֶׁלְמַעַל בַּלַּיְלָה, אִין נִמְצָאִים אֲלֵא בְּחֲצוֹת הַלַּיְלָה מִמֶּשׁ. מַנְיִן לָנוּ? מֵאַבְרָהָם, שְׁכַתוּב (בראשית יד) וַיִּחַלֵּק עֲלֵיהֶם לַיְלָה. בְּמִצְרַיִם - (שמות יב) וַיְהִי בְּחֲצֵי הַלַּיְלָה. וּבְמִקְוֹמוֹת רַבִּים בְּתוֹרָה כַּף נִמְצָא. וְדוֹד הִזְה יוֹדֵעַ. [וְכֵן] וּמַנְיִן הִזְה יוֹדֵעַ? אֲלֵא כַּף

אָמַר רַבִּי אַבָּא לְרַבִּי יַעֲקֹב וְדָאִי נִשְׁתַּתַּף בְּשְׂכִינְתָא וְנִתְחַבֵּר כְּחָדָא, קָרִיבוּ וְיִתִּיבוּ עִמִּיה, אָמְרוּ לִיהּ אִימָא מְלָה דְפּוּמְךָ דְשַׁפִּיר קְאָמַרְתָּ. מַנָּא לָךְ הָאִי. אָמַר לוֹן מְלָה דָא אוּלִיפְנָא מִסְבָּאִי. וְתוּ הָוָה אָמַר דְתַלְת (נ"א) שְׁעֵתֵי קַמֵּייתָא דְלִילְיָא כָּל דִּינִין דְלִתְתָא מִתְעַרְיִין וְאִזְלִין וְשַׁאטִין בְּעַלְמָא.

בְּפְלָגוֹת לִילְיָא מִמֶּשׁ קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲתַעַר בְּגַנְתָּא דְעַדן וְדִינִין דְלִתְתָא לָא מִשְׁתַּפְּחוּן. וְכָל נִימוּסִין דְלַעִילָא בְּלִילְיָא לָא אֲשַׁתְּכַחוּ אֲלֵא בְּפְלָגוֹת לִילְיָא מִמֶּשׁ. מְנַלְן מֵאַבְרָהָם דְכְתִיב וַיִּחַלֵּק עֲלֵיהֶם לַיְלָה. בְּמִצְרַיִם (שמות יב) וַיְהִי בְּחֲצֵי הַלַּיְלָה, וּבְאַתְרִין סְגִיאִין בְּאוּרֵייתָא הָכִי אֲשַׁתְּכַח. וְדוֹד הָוָה יוֹדֵעַ.

וּמַנָּא הָוָה יוֹדֵעַ. אֲלֵא הָכִי אָמַר סָבָא.

אמר הנזקן, שמלכותו תלויה בזה [הלילה], ועל זה עומד בשעה הזו ואומר שירה, ולכן קרא לקדוש-ברוך הוא חצות לילה [ממש] אקום להודות לך וגו', שהרי כל הדינים תלויים מכאן, ודיני המלכות נמצאים מכאן. ובאותה השעה נקשר דוד בה, וקם ואמר שירה. בא רבי אבא ונשקו. אמר לו, ודאי כך הוא. ברוך הרחמן ששלחני לכאן.

בא ראה, הלילה הוא דין בכל מקום, והרי הקמנו את הדברים, וכך הוא ודאי, והרי הערתי לפני רבי שמעון. אמר אותו הילד בנו של אותו האיש, אם כך, למה כתוב חצות לילה? אמר לו, הרי נאמר שבחצות הלילה מתעוררת מלכות השמים.

אמר, אני שמעתי דבר. אמר לו רבי אבא, אמר בני טוב, שהרי דבר פיך יהיה קול המאור. אמר, אני שמעתי, שהרי הלילה הוא דין המלכות, ובכל מקום הוא דין. וזה שאמר חצות, משום שינוקת בשני גונים [חצות] - בדין וחסד. ונדאי שהמחצית הראשונה היא דין, שהרי במחצית האחרת היא מאירה פניה בצד החסד, ועל פן חצות לילה כתוב ודאי.

קם רבי אבא ושם ידו בראשו וברך אותו. אמר, ודאי חשבתי שאין נמצאת חכמה, רק באותם הצדיקים שזכו בה. פעת ראיתי שאפלו ילדים בדור של רבי שמעון זכו לחכמה עליונה. אשריך רבי שמעון! אוי לדור שאתה תסתלק ממנו! ישבו עד הבקר והתעסקו בתורה.

פתח רבי אבא ואמר, ועמך כלם צדיקים וגו'. הדבר הזה הרי בארוהו החברים, מה הטעם כתוב (ישעיה ט) ועמך כלם צדיקים,

דמלכותא דיליה בהאי (ליליא) תליא. ועל דא קאים בההיא שעתא ואמר שירתא, ולהכי קרייה לקדשא בריך הוא חצות לילה ממש, אקום להודות לך וגו' דהא כל דינין תליין מהכא, ודינין דמלכותא מהכא משתפחין, וההיא שעתא אתקטיר בה דוד וקם ואמר שירתא. אתא רבי אבא ונשקיה, אמר ליה ודאי הכי הוא בריך רחמנא דשרני הכא.

הא חזי, לילה דינא בכל אתר והא אוקימנא מילי, והכי הוא ודאי, והא אתער קמי דרבי שמעון. אמר ההוא ינוקא בריה דההוא גברא אי הכי אמאי כתיב חצות לילה. אמר ליה הא אתמר בפלגות ליליא מלכותא דשמיא אתערת.

אמר אנא שמענא מלה. אמר ליה רבי אבא, אימא ברי טב דהא מלה דפומך קלא דבוצינא להוי. אמר אנא שמענא דהא לילה דינא דמלכותא איהו ובכל אתר דינא הוא, והאי דקאמר חצות, בגין דינקא בתרי גוויי (חצות) בדינא וחסד, ודאי פלגותא קדמיתא דינא הוא, דהא פלגותא אחרא נהירו אנפיה בסטרא דחסד. ועל דא חצות לילה כתיב ודאי.

קם רבי אבא ושוי ידוי ברישיה וברכיה, אמר ודאי חשיבנא דחכמתא לא אשתכח בר באנון זפאי דזכו בה. השתא חמינא דאפילו ינוקי בדרא דרבי שמעון זכו לחכמתא עלאה. זפאה אנת רבי שמעון. ווי דדרא דאנת תסתלק מגייה. יתבו עד (דף צג ע"א) צפרא ואשתדלו באורייתא.

פתח רבי אבא ואמר (ישעיה ט) ועמך כלם צדיקים וגו'. מלה דא הא אוקמוהו חבריאי מאי טעמא כתיב ועמך כלם צדיקים,

וכי כל ישראל הם צדיקים? והרי
כמה רשעים יש בישראל, כמה
חוטאים וכמה רשעים שעוברים
על מצוות התורה.

אלא כף שנה בסוד המשניות:
אשריהם ישראל שעושים קרבן
של רצון לקדוש-ברוך-הוא,
שפקריבים את בניהם לשמונה
ימים לקרבן, וכשנמולים, נכנסים
לחלק הטוב של הקדוש ברוך
הוא, שכתוב (משלי י) וצדיק יסוד
עולם. וכיון שנקנסו בחלק הזה
של הצדיק, הם נקראים צדיקים.
ודאי כלם צדיקים.

ועל כן לעולם יירשו ארץ, ככתוב
(תהלים קיח) פתחו לי שערי צדק אבא
בם, וכתוב זה השער לה' צדיקים
יבאו בו, אותם שנמולו ונקראים
צדיקים. נצור מטעי - נצור מאותם
הנטיעות שנטע הקדוש ברוך הוא
בגן עדן. הארץ הזו היא אחת
מהן, ועל כן יש לישראל חלק טוב
לעולם הבא, וכתוב (שם לו) צדיקים
יירשו ארץ. (יסעיה ט) לעולם יירשו
ארץ, מה זה לעולם? כמו שבארנו
במשנתנו, והרי הדבר הזה נתבאר
בין החברים. [ולמרנו, מה ראה הכתוב שלא
נקרא אברהם עד עתה?] [ג"א בא ראה, הקדוש ברוך
הוא לא קרא לאברהם אברהם עד עתה, מה הטעם?
אלא כך בארנו, שעד עתה לא נמול, וכשנמול,
התחברה בו ה"א הזו ושרתה בו]. אלא כף
בארנו, שעד עכשו לא נמול,
וכשנמול, התחבר לה"א הזו
והשכינה שרתה בו, ואז נקרא
אברהם.

והינו מה שכתוב (בראשית ב) אלה
תולדות השמים והארץ בהבראם.
ושנה בה' בראם, ושנה באברהם.
מה אומרים? אלא זה חסד זוז
השכינה, והכל יורד יחד, והדבר
לא קשה, וזה וזה הנה.

אמר רבי יעקב לרבי אבא, ה'

וכי כלו ישראל צדיקי ניהו. והא כמה
חייבין אית בהו בישראל כמה חטאין וכמה
רשיעין דעברין על פקודי אורייתא.

אלא הכי תנא ברזא דמתניתין. זכאין אנון
ישראל דעבדין קרבנא דרעוא
לקדשא בריך הוא דמקריבין בנייהו
לתמניא יומין לקרבנא, וכד אתגזרו עאלו
בהאי חולקא טבא דקדשא בריך הוא
דכתיב, (משלי י) וצדיק יסוד עולם. פיון
דעאלו בהאי חולקא דצדיק אקרון צדיקים,
ודאי כלם צדיקים.

ועל כן לעולם יירשו ארץ. כדכתיב, (תהלים
קיח) פתחו לי שערי צדק אבא בם.

וכתיב זה השער ליי צדיקים יבאו בו. אנון
דאתגזרו ואקרון צדיקים. נצור מטעי. נצור
מאנון נטיעין דנטע קדשא בריך הוא בגנתא
דעדן האי ארץ חד מנייהו, ועל כן אית להו
לישראל חולקא טבא בעלמא דאתי וכתיב,
(תהלים לו) צדיקים יירשו ארץ. (ישעיה ט) לעולם
יירשו ארץ. מהו לעולם. כמה דאוקימנא
במתניתא דילן, והא אתמר האי מלה בין
חברייא. (ותאנא מאי קא חמא קרא דלא אקרי אברהם עד השתא).

(ג"א תא חו, קדשא בריך הוא לא קרא לאברהם אברהם עד השתא מאי
טעמא. אלא הכי אוקימנא דעד השתא לא אתגזר, וכד אתגזר אתחבר
בית האי ה"א ושריא ביה), אלא הכי אוקימנא דעד
השתא לא אתגזר, וכד אתגזר אתחבר בהאי
ה' ושכינתא שריא ביה וכדין אקרי אברהם.

והינו דכתיב, (בראשית ב) אלה תולדות השמים
והארץ בהבראם. ותאנא בה' בראם.
ותאנא באברהם. מאי קאמרי אלא דא חסד
ודא שכינתא וכלא נחית פחדא, ולא קשיא
מלה והאי והאי הוי.

אמר רבי יעקב לרבי אבא האי ה' דהבראם

הזו של הבראם היא קטנה, וה' של הלה' (דברים לב) - גדולה. מה בין זה לזה? אמר לו, זו שמטה, וזה יובל, [יש ששונים שהכל אחד. שבאשר מארה מהצדיק, אז עומדת בשלמות וה"א גדולה, שהרי מוארת כראוי. ופעמים שלא עומדת בשלמות ויונקת מצד האחר, אז ה"א קטנה]. ומלשום כך לפעמים שהלכנה עומדת בשלמותה, ולפעמים בחסרונה, ובפניה נמצא ונדדע, והפל יפה, וזה הוא ברור הדבר.

אמר רבי אבא, אשריהם ישראל שהקדוש ברוך הוא התרצה בהם מפל שאר העמים ונתן להם אות הברית הזו, שכל מי שיש בו אות הברית הזו, אין יורד לגיהנם אם הוא שומר אותו פראוי, שאין מכניס אותו לרשות אחרת ולא משקר בשם המלך. שכל מי שמשקר בזה, כמי שמשקר בשמו של הקדוש ברוך הוא, שכתוב (דושה ה) 'בה' בגדו כי בנים זרים ילדו.

עוד אמר רבי אבא, בזמן שהאדם מעלה את בנו להכניסו לברית הזו, קורא הקדוש ברוך הוא לפמליא שלו ואומר, ראו איזו ברירה עשיתי בעולם! באותה השעה מזדמן [לו] אליהו, וטס את העולם בארבע טיסות ומזדמן לשם, ועל זה שנינו שצריך אדם לתקן פסא אחר לכבודו, ויאמר: זה הפסא של אליהו. ואם לא, אינו שורה שם. והוא עולה ומעיד לפני הקדוש ברוך הוא.

בא ראה, בראשונה פתוב (מלכים-א יט) מה לך פה אליהו וגו', וכתוב קנא קנאתי לה' אלהי צבאות פי עזבו בריתך בני ישראל וגו'. אמר לו, חייך, שפכל מקום שהרשם הקדוש הזה ירשמו אותו בני בכשרם, אתה תזדמן לשם. והפה שהעיד

זעירא, וה' (דברים ל"ב ו) דהליי רברבא, מה בין האי להאי, אמר ליה דא (שכינתא) שמיטה, ודא יובלא (ואית דמתני דכלא מה, דבר מנהרא מצדיק כדון קיימא באשלמותא וה' רברבא, דהא מתנהרא בדקא יאות, ולזמני דלא קיימא באשלמותא ונגא מסטרא אחרא כדון ה"א זעירא) ובגין כך זמנין דסיהרא קיימא באשלמותא וזמנין בפגמיותא, ובאנפאה אשתכח ואשתמודע וכלא שפיר. והאי איהו ברירא דמלה.

אמר רבי אבא זפאין אנון ישראל דקדשא בריך הוא אתרעי בהון מפל שאר עמין, ויהיב לון את קיימא דא, דכל מאן דאית ביה האי את, לא נחית לגיהנם אי איהו נטיר ליה פדקא יאות דלא עייל ליה ברשותא אחרא ולא משקר בשמיה דמלכא, דכל מאן דמשקר בהאי, כמאן דמשקר בשמיה דקדשא בריך הוא דכתיב, (דושה ה) ביי בגדו כי בנים זרים ילדו.

תו אמר רבי אבא בזמנא דבר נש אסיק בריה לאעליה להאי ברית, קרי קדשא בריך הוא לפמליא דיליה ואמר חמו מאי בריה עבדית בעלמא. ביה שעתא אזדמן (ליה) אליהו וטאס עלמא בארבע טאסין ואזדמן תמן. ועל דא תנינן דבעי בר נש לתקנא כרסייא אתרא ליקרא דיליה, ויימא דא כרסייא דאליהו, ואי לאו לא שרי תמן. והוא סליק ואסהיד קמי קדשא בריך הוא.

תא חזי, בקדמיתא כתיב, (מלכים א יט) מה לך פה אליהו וגו'. וכתוב קנא קנאתי ליי אלהי צבאות פי עזבו בריתך בני ישראל וגו'. אמר ליה חייך בכל אתר דהאי רשימא קדישא ירשמון ליה בני בכשרהון אנת תזדמן תמן, ופומא דאסהיד דישראל עזבו, הוא יסהיד דישראל מקיימין האי קיימא.

שִׁישְׂרָאֵל עֲזָבוּ, הוּא יַעֲד
שִׁישְׂרָאֵל מְקַיְמִים אֶת הַבְּרִית
הַזֹּה. וְהָרִי שְׁנִינוּ, עַל מָה נַעֲנֵשׁ
אֵלָיֶהוּ לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא?
עַל שְׂאֵמֶר לְשׁוֹן הֶרֶעַ עַל בְּנָיו.

בִּינְתָיִם בָּא אֹרֵךְ הַיּוֹם, וְהָיוּ
אוֹמְרִים דְּבָרֵי תוֹרָה. קָמוּ לְלַכְתָּ,
אָמַר לוֹ אוֹתוֹ הָאִישׁ, בְּמָה
שְׂעַסְקַתֶּם בְּלִילָה הַזֶּה הַשְּׁלִימוּ.
אָמְרוּ, מָה הוּא? אָמַר לוֹ, שְׂתַרְאוּ
לְמַחֵר אֶת פְּנֵינוּ שֶׁל בַּעַל הַבְּרִית,
שְׁהָרִי אֲשֶׁתִּי בִקְשָׁה אֶת הַבְּקֻשָּׁה
הַזֹּה מִכֶּם, וּמִלַּת הַבְּרִית שֶׁל בְּנֵי
שְׁנוּלָד לִי - לְמַחֵר תִּהְיֶה הַהֲלוּלָא
שְׁלוֹ. אָמַר רַבִּי אַבְבָּא, זֶה הִיא
בִקְשָׁה שֶׁל מְצוּהָ, וְנֹשֵׁב לְרֵאוֹת
אֶת פְּנֵי הַשְּׂכִינָה.

חֲבוּ כָל אוֹתוֹ הַיּוֹם. בְּאוֹתוֹ
הַלִּילָה פָּנַס אוֹתוֹ הָאִישׁ אֶת כָּל
אוֹהֲבָיו, וְכָל אוֹתוֹ הַלִּילָה
הַתְּעַסְקוּ בַתּוֹרָה, וְלֹא הִיָּה מִי
שִׁישֵׁן. אָמַר לָהֶם אוֹתוֹ הָאִישׁ,
בִּבְקֻשָּׁה מִכֶּם, כָּל אֶחָד וְאֶחָד
יֹאמֶר דְּבַר חֲדָשׁ בַּתּוֹרָה.

פְּתַח אֶחָד [רַבִּי אַבְבָּא] וְאָמַר, (שׁוּפְטִים
ה) בְּפִרְעַ פְּרָעוֹת בִּישְׂרָאֵל
בַּהֲתַנְדֵּב עִם בְּרַכּוֹ ה'. מָה רָאוּ
דְבוּרָה וּבְרַק שֶׁפְּתַחוּ בְּפִסּוּק
הַזֶּה? אֵלָא כִּף שְׁנִינוּ, אִין הַעוֹלָם
מִתְקַיֵּם אֵלָא עַל הַבְּרִית הַזֹּה,
שְׁפַתּוֹב (יִרְמִיָּה לג) אִם לֹא בְרִיתִי
יוֹמָם וְלַיְלָה וְגו'. שְׁהָרִי שְׁמַיִם
וְאַרְצָא עַל זֶה קִימִים. מִשּׁוּם כִּף,
כָּל זְמַן שִׁישְׂרָאֵל מְקַיְמִים אֶת
הַבְּרִית הַזֹּה, חֲקוֹת שְׁמַיִם וְאַרְצָא
עוֹמְדִים בְּקִימָם. וְכָל זְמַן שְׁחַס
וְשָׁלוֹם מִבְּטָלִים אֶת הַבְּרִית הַזֹּה,
אִין שְׁמַיִם וְאַרְצָא מִתְקַיְמִים, וְאִין
נִמְצְאוֹת בְּרָכוֹת בַּעוֹלָם.

בֹּא רָאָה, לֹא שְׁלִטוּ שְׂאֵר הָעַמִּים
עַל יִשְׂרָאֵל אֵלָא כְּשִׁבְטָלוּ מֵהֶם
אֶת הַבְּרִית הַזֹּה. וּמָה בְּטָלוּ
מֵהֶם? שְׂלֵא נִפְרְעוּ וְלֹא נִתְגַּלוּ.

בֹּא רָאָה, לֹא שְׁלִטוּ שְׂאֵר הָעַמִּים
עַל יִשְׂרָאֵל אֵלָא כְּשִׁבְטָלוּ מֵהֶם
אֶת הַבְּרִית הַזֹּה. וּמָה בְּטָלוּ
מֵהֶם? שְׂלֵא נִפְרְעוּ וְלֹא נִתְגַּלוּ.

וְהָא תַנִּינָן עַל מָה אֲתַעֲנֵשׁ אֵלָיֶהוּ קָמִי קְדָשָׁא
בְּרִיךְ הוּא עַל דְּאָמַר דְּלִטוּרָא עַל בְּנָיו.

אֲדַהְבֵי הוּא אֶתִי נְהוּרָא דְיוֹמָא וְהוּוּ אֲמָרִי
מְלִי דְאוּרִייתָא. קָמוּ לְמִיזֵל. אָמַר
לִיָּה הֵהוּא גְבַרָא בְּמָה דְעַסְקִיתוּ בְּהָאִי לִילָאִי
אֲשְׁלִימוּ. אֲמָרִי מָאִי הוּא. אָמַר לְהוּ דְתַחֲמוּן
לְמַחֵר אֲנַפּוּי דְמָרִיָּה דְקִימָא, דְהָא דְבִיתָאִי
בְעָאֵת בְּעוֹתָא דָא מְנַיִכוּ. וְגַזַּר קִימָא דְבְרִי
דְאֲתִיילִיד לִי, לְמַחֵר לִיְהוּי הַלּוּלָא דִילִיָּה.
אָמַר רַבִּי אַבְבָּא הָאִי בְעוֹתָא דְמְצוּהָ אִיְהוּ
וְלְמַחֲמִי אֲפִי שְׂכִינְתָא נִיתִיב.

אוּרִיבוּ כָל הֵהוּא יוֹמָא, (ד' טז ע"ב) בַּהֲהוּא
לִילָאִי כְנֵשׁ הֵהוּא גְבַרָא כָל אֲנוּן
רַחֲמִימוּ, וְכָל הֵהוּא לִילָאִי אֲשֶׁתְּדִלוּ בְּאוּרִייתָא
וְלֹא הָוָה מָאן דְנָאִים, אָמַר לְהוּ הֵהוּא גְבַרָא
בְמָטוּ מְנַיִכוּ כָל חַד וְחַד לִימָא מְלָה חֲדָתָא
דְאוּרִייתָא:

פְּתַח חַד (רַבִּי אַבְבָּא) וְאָמַר (שׁוּפְטִים ה) בְּפִרְעַ פְּרָעוֹת
בִּישְׂרָאֵל בַּהֲתַנְדֵּב עִם בְּרַכּוֹ יי. מָאִי קָא
חָמוּ דְבוּרָה וּבְרַק דְפְתַחוּ בְּהָאִי קָרָא. אֵלָא
הָכִי תַנִּינָן לִית עֲלֵמָא מִתְקַיְמָא אֵלָא עַל הָאִי
בְרִית דְכַתִּיב, (יִרְמִיָּה לג) אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם
וְלַיְלָה וְגו'. דְהָא שְׁמַיָא וְאַרְעָא עַל דָא קִימִין.
בְּגִין כִּף פְּל זְמָנָא דִישְׂרָאֵל מְקַיְמִין הָאִי
בְרִית, נְמוּסִי שְׁמַיָא וְאַרְעָא קִימִין
בְּקִיּוּמֵיהוּ, וְכָל זְמָנָא דְחַס וְשָׁלוֹם יִשְׂרָאֵל
מִבְּטָלִין הָאִי בְרִית, שְׁמַיָא וְאַרְעָא לֹא
מִתְקַיְמִין, וּבְרַכָּאן לֹא מְשַׁתְּפַחִין בְּעֲלֵמָא.

הָא חֲזִי, לֹא שְׁלִטוּ שְׂאֵר עַמִּין עַל יִשְׂרָאֵל
אֵלָא כַּד בְּטִילוּ מְנַיִיְהוּ קִימָא דָא. וּמָה
בְּטִילוּ מְנַיִיְהוּ. דְלֹא אֲתַפְרְעוּן וְלֹא אֲתַגְלִיִין.
וְעַל דָא כְּתִיב וַיַּעֲזְבוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת יי וְגו'.

וְעַל זֶה כְּתוּב (שׁוּמַאֲל-א יב) וַיַּעֲזְבוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת ה' וְגו' וַיִּמְכְּרוּ

וַיִּמְכֹּר אֹתָם בְּיַד סִיסְרָא, וַיַּעֲזֹבוּ אֶת יְיָ מִמֶּשׁ.
עַד דָּאֲתַת דְּבוּרָה וְאֲתַנְדַּבְתָּ לְכָל יִשְׂרָאֵל
בְּמִלָּה דָּא, כְּדִין אֲתַפְּנֵעוּ שְׁנֵאִיהוּן תְּחוּתֵיהוּ.
וְהֵינְנוּ דְתַנִּינָן דְּאָמַר קַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא
לִיהוֹשֻׁעַ וְכִי יִשְׂרָאֵל אֲטִימִין אַנְוִן וְלֹא
אֲתַפְּרַעוּ וְלֹא אֲתַגְּלִיֵּיא וְלֹא קִיִּמִין קִיִּמָּא
דִּילִי, וְאֲתַּ בְּעֵי לְאֶעְלֵא לְהוּ לְאַרְעָא וְלֹאֲכַנְעָא
שְׁנֵאִיהוּן. (יהושע ה) שׁוּב מוֹל אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
שְׁנִית. וְעַד דְּאֲתַפְּרַעוּ וְאֲתַגְּלִיֵּיא הָאִי בְרִית לָא
עָאלוּ לְאַרְעָא וְלֹא אֲתַפְּנֵעוּ שְׁנֵאִיהוּן. אוּף
הָכָא כִּיּוֹן דְּאֲתַנְדְּבִין יִשְׂרָאֵל בְּהָאִי אֲתַ
אֲתַפְּנֵעוּ שְׁנֵאִיהוּן תְּחוּתֵיהוּ וּבְרַכָּאן אֲתַחֲזְרוּ
לְעֶלְמָא הָדָא הוּא דְכְתִיב בְּפְרוּעַ פְּרַעוֹת
בְּיִשְׂרָאֵל בְּהַתְּנַדֵּב עִם בְּרַכּוּ יְיָ.

מִמֶּשׁ. עַד שְׂפָאָה דְבוּרָה וְנִדְבָה
אֶת כָּל יִשְׂרָאֵל לְדַבֵּר הַזֶּה, אֲזַ
נִכְנְעוּ שׁוֹנְאֵיהֶם תְּחוּתֵיהֶם.
וְהֵינְנוּ מַה שְּׁשַׁנִּינוּ, שְׁאָמַר הַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא לִיהוֹשֻׁעַ, וְכִי יִשְׂרָאֵל
הֵם אֲטוּמִים וְלֹא נִפְרְעוּ וְלֹא
הִתְגַּלּוּ וְלֹא מְקִימִים אֶת בְּרִיתִי,
וְאִתָּה רוּצָה לְהַכְנִיסֵם לְאַרְץ
וְלְהַכְנִיעַ אֶת שׁוֹנְאֵיהֶם? (יהושע ה)
שׁוּב מִלְּאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שְׁנִית.
וְעַד שְׁנִפְרְעוּ וְנִתְגַּלְתָּה הַבְּרִית
הַזֶּה, לֹא נִכְנְסוּ לְאַרְץ וְלֹא נִכְנְעוּ
שׁוֹנְאֵיהֶם. אִף כָּאן, כִּיּוֹן
שְׁהַתְּנַדְּבוּ יִשְׂרָאֵל בְּאוֹת הַזֶּה,
נִכְנְעוּ שׁוֹנְאֵיהֶם תְּחוּתֵיהֶם וְחֲזְרוּ
הַבְּרִית לְעוֹלָם. זֶהוּ שְׁפָתוֹב
בְּפְרַעַ פְּרַעוֹת בְּיִשְׂרָאֵל בְּהַתְּנַדֵּב
עִם בְּרַכּוּ ה'.

קָם אַחְרָא פְּתַח וְאָמַר, (שמות ד)
וַיְהִי כִּדְבַרְךָ בְּמִלּוֹן וַיַּפְגַּשְׁהוּ ה'
וַיִּבְקֶשׁ הַמִּיתוּ. אֶת מִי? אֶת
מֹשֶׁה. אָמַר לוֹ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא,
וְכִי אִתָּה הוֹלֵךְ לְהוֹצִיא אֶת
יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם וְלְהַכְנִיעַ מִלְּךְ
גְּדוֹל וְשְׁלִיט, וְאִתָּה שְׂכַחַת מִמֶּךָ
אֶת הַבְּרִית, שְׁבַנְךָ לֹא נִמּוֹל? מִיֵּד
- וַיִּבְקֶשׁ הַמִּיתוּ.

קָם אַחְרָא פְּתַח וְאָמַר, (שמות ד)
וַיְהִי כִּדְבַרְךָ בְּמִלּוֹן וַיַּפְגַּשְׁהוּ יְיָ
וַיִּבְקֶשׁ הַמִּיתוּ לְמֵאן
לְמֹשֶׁה. אָמַר לִיָּה קַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא וְכִי אֲתַ
אָזִיל לְאַפְקָא נִת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם וְלֹאֲכַנְעָא
מִלְכָּא רַב וְשְׁלִיטָא, וְאֲתַ אַנְשֵׁיית מִנְךָ קִיִּמָּא.
דְּבַרְךָ לָא אֲתַגְּזֹר, מִיֵּד וַיִּבְקֶשׁ הַמִּיתוּ.

רְמַדְנוּ, יַרְד גְּבְרִיאֵל בְּשִׁלְהוּבָא
שֶׁל אֵשׁ לְשַׂרְף אוֹתוֹ, וְנִרְמַז
לְנַחֲשׁ אֲחַד שׁוֹרֵף לְשִׂאֵף אוֹתוֹ
לְתוֹכוֹ. לְמָה נַחֲשׁ? אָמַר לוֹ
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, אִתָּה הוֹלֵךְ
לְהַרְגַּ אֶת הַנַּחֲשׁ הַגְּדוֹל וְהַחֲזָק,
וּבְנִיךָ לֹא נִמּוֹל?! מִיֵּד נִרְמַז
לְנַחֲשׁ אֲחַד לְהַרְגַּ אוֹתוֹ, עַד
שְׂרָאֲתָה צְפוּרָה וּמְלָה אֶת בְּנָה
וְנִצּוֹל. זֶהוּ שְׁפָתוֹב וַתְּקַח צְפוּרָה
צַר. מַה זֶּה צַר? אֶלָּא רְפוּאָה.
וּמָה הַרְפוּאָה? שְׁפָתוֹב וַתְּכַרַת
אֶת עַרְלַת בְּנָה. שְׁנַצְנָצָה בַּה רוּחַ
הַקְּדוּשׁ.

הַאֲנָא נַחַת גְּבְרִיאֵל בְּשִׁלְהוּבָא דְאֶשָּׁא
לְאוּקְדִיָּה, וְאֲתַרְמִיז חַד חִיוּיָא
מִתּוּקְדָא לְשִׂאֵפָא לִיָּה בְּגוּיָה. אַמַּאי חִיוּיָא,
אָמַר לִיָּה קַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אֲתַ אָזִיל לְקַטְלָא
חִיוּיָא רַבְרָבָא וְתַקִּיפָא וּבְרַךְ לָא אֲתַגְּזֹר. מִיֵּד
אֲתַרְמִיז לְחַד חִיוּיָא לְקַטְלָא לִיָּה, עַד דְּחַמַת
צְפוּרָה וּגְזַרַת לְבָרָה וְאֲשְׁתִּיזִב הָדָא הוּא
דְכְתִיב וַתְּקַח צְפוּרָה צַר. מַהוּ צַר, אֶלָּא
אֲסוּוֹתָא. וּמַאי אֲסוּוֹתָא דְכְתִיב וַתְּכַרַת אֶת
עַרְלַת בְּנָה. דְּנִצְנָצָא בַּה רוּחַ קַדְשָׁא.

קָם אַחְרָא וְאָמַר, (בראשית מה) וַיֹּאמֶר יוֹסֵף
יֹסֵף אֶל אָחִיו גִּשׁוּ נָא אֵלַי וַיִּגְשׁוּ
וַיֹּאמֶר וְגו'. וְכִי לְמָה קָרָא לְהֶם,

קָם אַחְרָא וְאָמַר (בראשית מה) וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל
אָחִיו גִּשׁוּ נָא אֵלַי וַיִּגְשׁוּ וַיֹּאמֶר וְגו'. וְכִי
אַמַּאי קָרִי לְהוּ וְהָא קָרִיבִין הוּוּ גְבִיָּה. אֶלָּא

בשעתא דאמר לון אני יוסף אחיכם. תוהו ו
דחמו ליה במלכו עלאה. אמר יוסף מלכו דא
בגין דא רוחנא ליה, גשו נא אלי ויגשו,
דאחזי להו האי קיימא דמילה, אמר דא
גרמת לי מלכו דא בגין דנטרית לה.

מבאן אוליפנא מאן דנטיר להאי את קיימא
מלכו אתנטרת ליה. מנלן מבצע
דכתיב, (רות ג) חי יי שכבי עד הבקר דהוה
מקטרג ליה יצריה עד דאומי אומאה ונטיר
להאי ברית, בגין כף זכה דנפקו מניה מלכין
שליטין על כל שאר מלכין, ומלפא משיחא
דאתקרי בשמא דקדשא בריה הוא:

פתח אינדך ואמר כתיב, (תהלים כז) אם תחנה
עלי מחנה וגו'. הכי תאנא בזאת אני
בוטח, מהו בזאת, דא את קיימא דזמינא
תדיר גבי בר נש ואתרמיזא לעילא, ובגיני כף
אתמר בזאת כמה דכתיב זאת אות הברית.
זאת בריתי. וכלא בחד דרגא. ותאנא זה וזאת
בחד דרגא אנון ולא מתפרשן. ואי תימא אי
הכי הא שאר בני עלמא הכי. אמאי דוד
בלחודוי ולא אחרא. אלא בגין דאחידא ביה
ואתרמיזא ביה והוא כתרא דמלכותא.

הא חזי, בגין דהאי זאת לא נטר ליה דוד
מלפא כדקא חזי, מלכותא (דף טז ע"א)
אתעדי מניה פל ההוא זמנא. והכי אוליפנא
האי זאת אתרמיזא במלכותא דלעילא,
ואתרמיזא בירושלם קרתא קדישא. בההיא
שעתא דדוד עבר עליה, נפק קלא ואמר דוד
במה דאתקטרת תשתרי. לך טרדין מירושלם
ומלכותא אתעדי מינה. מנא לן דכתיב, (שמואל
ב יב) הנני מקים עליך רעה מביתך. מביתך
דייקא והכי הוה במה דעבר ביה אתענש,

טורדים מירושלים, והמלכות תוסר ממך. מנין לנו? שפתוב

והרי הם היו קרובים אליו? אלא
בשעה שאמר להם אני יוסף
אחיכם, תמהו שראו אותו
במלכות עליונה. אמר יוסף,
המלכות הזו, משום זה הרוחתי
אותה. גשו נא אלי ויגשו,
שהראה להם את ברית המילה.
אמר, זו גרמה לי את המלכות
הזו, משום ששמרתי אותה.

מבאן למדנו, שמי ששומר את
אות הברית הזו, המלכות
שמונה לו. מנין לנו? מבצע,
שפתוב (רות א) חי ה' שכבי עד
הבקר. שיצרו היה מתגרה בו,
עד שנשבע שבועה ושמר את
הברית הזו, משום כף זכה
שיצאו ממנו מלכים שליטים על
כל שאר המלכים, והמלך
המשיח שנקרא בשמו של
הקדוש ברוך הוא.

פתח אחר ואמר, כתיב (תהלים כז)
אם תחנה עלי מחנה וגו'. כף
שנינו, בזאת אני בטח, מה זה
בזאת? זו אות הברית המזמנת
תמיד אצל אדם, ונרמזה
למעלה. ומשום כף נאמר בזאת,
כמו שפתוב זאת אות הברית,
זאת בריתי, והפל בדרגה אחת.
ושנינו, זה וזאת הם בדרגה אחת
ולא נפרדים. ואם תאמר, אם כף,
הרי שאר בני האדם כף, למה
דוד בלבדו ולא אחר? אלא
משום שהיא אחרונה בו ונרמזה
בו, והיא פתח המלכות.

בא ראה, משום שאת הזאת הזו
לא שמר אותה דוד המלך כראוי,
המלכות העברה ממנו כל אותו
הזמן. וכף למדנו, הזאת הזו
נרמזה במלכות שלמעלה,
ונרמזה בירושלים, הקריה
הקדושה. באותה השעה שדוד
עבר עליה, יצא קול ואמר: דוד,
במה שנקשרת תותר. אותך
(שמואל ב יב) הנני מקים עליך רעה

ומה דוד מלפא הכי שאר בני עלמא על אחת
כמה וכמה.

פתח אידך ואמר (תהלים צד) לולי יי עזרתה לי
כמעט שכנה דומה נפשי. תאנא כמה
זכאן ישראל דלא נחתי לגיהנם פשאר עמין
עובדי עבודת פוכבים ומזלות ולא אתמסרן
בידוי דדומה, (אלא) בהאי את.

דהכי תאנא בשעתא דבר נש נפיק מעלמא
כמה חבילי (מלאכי חבלה) טהירין אתפקדן
עליה. זקפין עינא וחמאן האי את דהוא
קיימא דקודשא, אתפרשן מניה, ולא
אתייהיב בידוי דדומה לנחתא לגיהנם, דכל
מאן דאתמסר בידוי נחית לגיהנם ודאי,
ומהאי את דחלין עלאין ותתאין, ודינין
בישין לא שלטין ביה בפר נש אי איהו זכי
לנטורי ליה להאי את, בגין דהוא אתאחיד
בשמא דקדשא ברין הוא.

ביון דדוד מלפא לא נטר את קיימא דא
כדקא חזי, אתעדי מניה מלכותא
ואתטריד מירושלם. מיד דחיל דסבר
דייחתון ליה מיד וימסרון ליה בידוי דדומה
וימות בההוא עלמא, עד דאתבשר ביה
דכתיב, (שמואל ב ב) גם יי העביר חטאתך לא
תמות. ביה שעטא פתח ואמר לולי יי עזרתה
לי כמעט שכנה דומה נפשי.

פתח אידך ואמר מאי האי (דכתיב) דאמר דוד
והראני אותו ואת נהו. (כאי והראני אותו ואחר
כך ואת נהו), מאן יכיל למחמי ליה לקדשא ברין
הוא. אלא הכי תנינן בההיא שעטא דאתגזר
עליה ההוא עונשא, ודוד ידע דעל דלא נטר
האי את פדקא יאות אתענש בהאי, דכלא
כחדא אחידא, וכלא מתרמיז בהאי את, ולא
האות הזו פראוי נענש בזה, שהכל יחד אחוז, והכל נרמז באות הזו, ולא נקרא צדיק מי שאינו

מביתך. מביתך במדיק. וכך
היה. כמה שעבר עליו נענש.
ומה דוד המלך כך - שאר בני
העולם על אחת כמה וכמה.

פתח אחר ואמר, (תהלים צד) לולי
ה' עזרתה לי כמעט שכנה דומה
נפשי. למדנו, כמה זוכים ישראל
שאינם יורדים לגיהנם כמו שאר
העמים עובדי עבודה זרה, ואין
נמסרים בידי דומה? [אלא] באות
הזו.

שכך למדנו, בשעה שאדם יוצא
מן העולם הזה, כמה קבוצות
של (מלאכי חבלה) מחבלים נפקדים
עליו. מרימים עינים ורואים את
האות הזו, שהיא ברית הקדש,
ונפרדים ממנו, ואינו נתן בידי
דומה לרדת לגיהנם. שכל מי
שנמסר בידו, ודאי יורד לגיהנם.
ומהאות הזו פותחים עליונים
ותחתונים, והדינים הרעים אין
שולטים בו באדם אם הוא זוכה
לשמר את הברית הזו, משום
שהוא נאחז בשמו של הקדוש
ברוך הוא.

ביון שדוד המלך לא שמר את
אות הברית הזו פראוי, העברה
ממנו המלכות, ונטרד
מירושלים. מיד פחד, פי סבר
שיורידו אותו מיד, וימסרו אותו
ביד דומה וימות בעולם ההוא,
עד שהתבשר עליו, שכתוב
(שמואל-ב ב) גם ה' העביר חטאתך
לא תמות. באותה השעה פתח
ואמר, לולי ה' עזרתה לי כמעט
שכנה דומה נפשי.

פתח אחר ואמר, מה זה [שכתוב]
שאמר דוד (שם טו) והראני אותו
ואת נהו? [מהו והראני אותו ואחר כך ואת
נהו?] מי יכול לראות את הקדוש
ברוך הוא? אלא כך שנינו,
בשעה ההיא שגזר עליו אותו
הענש, ודוד ידע שעל שלא שמר
האות הזו פראוי נענש בזה, ולא נקרא צדיק מי שאינו

שומר אותו פראוי - הנה מבקש בקשתו ואומר, והראני אתו ואת נהו.

מה זה אתו? [האות שלו, אות הברית, שברו אותו של הקב"ה האות שלו] זו אות הברית [שלו] הקדושה, שהרי אני פוחד שאבדה ממני. מה הטעם? משום ששני אליו - המלכות וירושלים - אחוזות בזה. ומשום כך תלה בבקשתו אתו ואת נהו, שפתחור המלכות של האות הזו למקומה, והכל דבר אחד.

פתח אחר ואמר, (איוב יט) ומבשרי אהיה אלוה. מה זה ומבשרי? הנה צריך להיות ומעצמי! אלא מבשרי ממש, ומה היא? שפתח (ירמיה יא) ובשר קדש יעברו מעליך, וכתוב (בראשית יז) והיתה בריתי בבשרכם. ששנינו, בכל זמן שנרשם אדם ברשם הקדוש של האות הזו, ממנה רואה את הקדוש ברוך הוא, ממנו ממש, והנשמה הקדושה נאחזת בו.

ואם לא זוכה, שאינו שומר את האות הזו, מה כתוב? (איוב ד) מנשמת אלוה יאבדו, שהרי הרשם של הקדוש ברוך הוא לא נשמר. ואם זוכה ושומר אותו, אין השכינה נפרדת ממנו. מתי מתקיים בו? כאשר הוא נשא, והאות הזו נכנסת למקומה [ששנינו, מה הטעם וא"ו ה"א הולכות יחד? אלא אחת נכר ואחת נקבה]. משפתפים יחד, ונקרא שם אחד, אז שורה עליהם החסד העליון. באיזה מקום שורה? בצד הזכר. ומי החסד? חס"ד א"ל שפא יוצא מהחכמה העליונה ומתעטר בזכר. ומשום כך נתבשמת הנקבה. [נ"א ששנינו, הסוד של ו"ו ה"א הולכים יחד כמו שזכר ונקבה משתתפים יחד והם אחד, אז שורה עליהם החסד העליון, ומתעטר בזכר ונתבשמת הנקבה].

עוד שנינו, אלוה כף הוא. א"ל, אור החכמה. ו' זכר, ה' נקבה.

אקרי צדיק מאן דלא נטר ליה פדקא יאות, הנה בעי בעותיה ואמר (שמואל ב טו) והראני אותו ואת נהו.

מאי אותו, (אות דיליה אות הברית דהא אותו דקדשא ברוך הוא, את דיליה) דא את קיימא (דיליה) קדישא דהא דחילנא דאתאביד מנאי. מאי טעמא בגין דתרין אלין מלכותא וירושלם בהאי אחידן, ובגין כך תלי בבעותיה אותו ואת נהו דיתהדר מלכותא דהאי את לאתריה. וכלא חד מלה.

פתח איך ואמר (איוב יט) ומבשרי אהיה אלוה, מאי ומבשרי, ומעצמי מיבעי ליה. אלא מבשרי ממש. ומאי היא. דכתיב (ירמיה יא) ובשר קדש יעברו מעליך. וכתוב (בראשית יז) והיתה בריתי בבשרכם. דתניא בכל זמנא דאתרשים בר נש בהאי רשימא קדישא דהאי את, מניה חמי לקדשא ברוך הוא. מניה ממש. ונשמתא קדישא אתאחידת ביה.

ואי לא זכי. דלא נטיר האי את. מה כתיב (איוב ד) מנשמת אלוה יאבדו. דהא רשימו דקודשא ברוך הוא לא אתנטיר. ואי זכי ונטיר ליה, שכנינתא לא אתפרש מניה. אימתי מתקיימא ביה פד אתנסיב והאי את עייל באתריה, (מציון דתניא מאי טעמא וא"ו ה"א אלוין כחדא, אלא חד

דכר וחד נוקבא) אשתתפו כחדא ואקרי חד שמא, כדין חסד עלאה שרייא עלייהו. באן אתר שריא בסטרא דדכורא. ומאן חס"ד חס"ד א"ל דאתי ונפק מחכמה עלאה ואתעטר בדכורא ובגין כך אתבסמת נוקבא. (נ"א דתנו רזא דו"ו ה"א אלוין כחדא כגוונא דדכר ונוקבא אשתתפו כחדא ואנון חד, כדין חסד עלאה שרייא עלייהו ואתעטר בדכורא ואתבסמת נוקבא).

הו תנינן אלוה הכי הוא א"ל נהירו דחכמתא. ו' דכר ה' נוקבא. אשתתפו

כְּשֶׁמִשְׁתַּתְּפִים יחד נקרא אלוה.
והנשמה הקדושה מהמקום הזה
נאחזת, והפל תלוי באות הזו,
ועל כן כתוב ומבשרי אחזה
אלוה. זו היא שלמות הכל,
מבשרי ממש, מהאות הזו ממש.
ועל כן אשריהם ישראל קדושים
שאחזים בקדוש ברוך הוא,
אשריהם בעולם הזה ובעולם
הבא, עליהם כתוב (דברים ד) ואתם
הדבקים בה' וגו', ומשום כך
חיים פלכם היום.

אמר רבי אבא, ומה בכל כך
אתם חכמים, ואתם יושבים
כאן? אמרו לו, אם הצפרים
יעקרו ממקומם, לא יודעים לאן
טסות. זהו שכתוב (משלי כו)
כצפור נודדת מן קנה בן איש
נודד ממקומו.

והמקום הזה זכה אותנו לתורה,
והדרך הזו שלנו. בכל לילה,
חצי אנו ישנים, וחצי אנו
עוסקים בתורה. וכשאנו עומדים
בבקר, ריחות השדה ונהרות מים
מאירים לנו את התורה, והיא
מתישבת בלבנו. ואת המקום
הזה הרי דנו אותו למעלה פעם
אחת, וכמה שרי מגנים הסתלקו
באותו הדין על ענש התורה, ואז
ההשתדלות שלנו יומם ולילה
היא בתורה, והמקום הזה מסייע
לנו, ומי שנפרד מפאן, כמי
שנפרד מחיי העולם.

הרים ידו רבי אבא וברך אותם.
ישבו עד שהאיר היום. אחר
שהאיר היום, אמרו לאותם
התינוקות שלפניהם: צאו וראו
אם האיר היום, וכל אחד יאמר
דבר חדש בתורה לאיש הגדול
הזה. יצאו וראו שהאיר היום.
אמר אחד מהם, מזמנת ביום
הזה אש מלמעלה. אמר אחר,
ובכפית הזה. אמר אחר, וקן אחד
כאן שעתידי ביום הזה להשרף

כְּחֵדָא אַלוּהַ אַקְרִי. וְנִשְׁמַתָּא קְדִישָׁא מֵהַאי
אַתְרַּא אַתְּאֲחֵדַת, וְכֻלָּא תִּלְיָא בְּהַאי אַתְּ. וְעַל
דָּא כְּתִיב וּמִבְּשָׂרִי אֲחֻזָּה אַלוּהַ. דָּא
שְׁלִימוּתָא דְכֻלָּא, מִבְּשָׂרִי מִמֶּשׁ, מֵהַאי אַתְּ
מִמֶּשׁ, וְעַל דָּא זַפְּאִין אַנוּן יִשְׂרָאֵל קְדִישִׁין
דְּאֲחִידָן בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, זַפְּאִין אַנוּן
בְּעֻלְמָא דִּין וּבְעֻלְמָא דְאַתִּי, עֲלִייהו כְּתִיב,
(דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בֵּי יְיָ וּגְוִי, וּבְגִין כֶּף
חַיִּים פְּלֻכֶם הַיּוֹם.

אמר רבי אבא ומה בכל כך אתון חכימין
ואתון יתבין הכא, אמרו ליה אי
צפורא יתעקרו מאתרייהו (דף טז ע"ב) לא
יודעין לאן טאסן הדא הוא דכתיב,
כצפור נודדת מן קנה בן איש נודד ממקומו.
ואתרא דא זכי לן לאורייתא, והאי אורחא
דילן. בכל לילה פלגותא אנו
ננימין, ופלגותא אנו עסקין באורייתא. וכד
אנו קיימין בצפרא ריחי חקלא ונהרי מרא
נהרין לן אורייתא ואתיישבת בלבן ואתר דא
הא דיינוה לעילא זמנא חדא. וכמה סרכי
תריסין אסתלקו בההוא דינא על עונשא
דאורייתא, וכדין אשתדלותא דילן יממא
ולילה באורייתא הוא, ואתרא דא קא
מסייעא לן, ומאן דאתפרש מפאן, כמאן
דאתפרש מחיי עלמא.

זקור ידוי רבי אבא וברך לון. יתבו עד
דנהר יממא. בטר דנהר יממא אמרו
לאנון דרדקי דקמיהו פוקו וחסו אי נהר
יממא, וכל חד לימא מלה חדתא דאורייתא
להאי גברא רבא. נפקו וחסו דנהר יממא.
אמר חד מנייהו זמין האי יומא אשא
מלעילא. אמר אחרא ובהך ביתא. אמר אחרא
חד סבא הכא דזמין האי יומא לאתוקדא

בְּאֵשׁ הַזֶּה. אָמַר רַבִּי אֲבָא, הִרְחַמְנָן צִילָנּוּ.

תָּמָה וְלֹא יָכַל לְדַבֵּר. אָמַר, עֲשֵׂן הַמַּלְכוּת נִתְפָּס בְּאַרְצָךְ. וְכֵךְ הָיָה, שְׁהִיּוֹם הַהוּא רָאוּ הַחֲבָרִים אֶת פְּנֵי הַשְּׂכִינָה וְהִקְפּוּ בְּאֵשׁ, וְרַבִּי אֲבָא לִהְיוֹת פְּנֵיו כְּפֵי אֲשֵׁי מִשְׁמַחַת הַתּוֹרָה.

שְׁנֵינוּ, כָּל אוֹתוֹ הַיּוֹם לֹא יֵצְאוּ כָּלֵם מִן הַבַּיִת, וְהַבַּיִת נִקְשַׁר בְּעֵשֶׂן, וְהָיוּ מְחַדְשִׁים דְּבָרִים בְּתוֹכָם כְּאִלּוּ קִבְּלוּ הַיּוֹם הַהוּא תּוֹרָה מִהַר סִינַי. אַחַר שֶׁהִסְתַּלְקוּ, לֹא הָיוּ יוֹדְעִים אִם הוּא יוֹם וְאִם לַיְלָה. אָמַר רַבִּי אֲבָא, בְּעוֹדֵנוּ עוֹמְדִים, יֹאמַר כָּל אֶחָד מֵעִמָּנוּ דְּבַר חֲדָשׁ שֶׁל חֲכָמָה לְקַשֵּׁר חֶסֶד לְבַעַל הַבַּיִת, בְּעַל הַהִלּוּלָא.

פֶּתַח אֶחָד וְאָמַר, (תהלים סח) אֲשֶׁרִי תִבְחַר וְתִקְרַב יִשְׁכֵּן חֲצֵרֶיךָ וְגו'.

בְּתַחֲלָה חֲצֵרֶיךָ, לְאַחַר מִכָּן בֵּיתְךָ, וְלְאַחַר מִכָּן הַיְכָלְךָ. זֶה פְּנִימֵי מִזְבֵּחַ, וְזֶה (ג"א לתוך) לְמַעְלָה מִזְבֵּחַ. יִשְׁכֵּן חֲצֵרֶיךָ בְּתַחֲלָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה ד) וְהָיָה הַנְּשֹׂאֵר בְּצִיּוֹן וְהַנּוֹתָר בִּירוּשָׁלַיִם קְדוֹשׁ יֵאמָר לוֹ.

נִשְׁבַּעְתָּ בְּטוֹב בֵּיתְךָ לְאַחַר מִכָּן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי כד) בְּחֻכְמָה יִבְנֶה בַּיִת. לֹא כְּתוֹב הַחֻכְמָה יִבְנֶה בַּיִת. שְׂאֵם הָיָה פְּתוּב פֶּתַח, מִשְׁמַע שֶׁחֻכְמָה נִקְרְאת בַּיִת. אֲלֵא פְּתוּב בְּחֻכְמָה יִבְנֶה בַּיִת, הֵינּוּ מֵה שֶׁפְּתוּב (בראשית ב) וְנִקְרַח יֵצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן וְגו'.

קְדוֹשׁ הַיְכָלְךָ לְאַחַר זֶה הוּא שְׁלֵמוֹת הַכֹּל. שֶׁפֶךְ שְׁנֵינוּ, מֵה זֶה הַיְכָל? כְּלוּמַר ה"י כ"ל, זֶה וְזֶה, וְהַכֹּל נִשְׁלָם יַחַד. מֵה מוֹכִיחַ רֹאשׁ הַפְּתוּב שֶׁפְּתוּב אֲשֶׁרִי תִבְחַר וְתִקְרַב יִשְׁכֵּן חֲצֵרֶיךָ? זֶה מִי שֶׁמְקַרֵּב אֶת בְּנֵי קֶרְבֵּן לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, רְצוּנוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּקֶרְבֵּן הַהוּא,

בְּנוֹרָא דָא, אָמַר רַבִּי אֲבָא רַחֲמָנָא לִישְׁבֵּן. תְּנוּזָה וְלֹא יָכִיל לְמַלְלָא, אָמַר קוּיטְרָא דְהוֹרְמָנָא בְּאַרְעָא אֲתַפְּסַת. וְכֵךְ הָיָה, דְּהָהוּא יוֹמָא חֲמוּ חֲבַרְיָא אִפִּי שְׂכִינְתָא וְאִסְתַּחֲרוּ בְּאַשָּׁא. וְרַבִּי אֲבָא אֲתַלְהִיטוּ אֲנַפּוּי כְּנוֹרָא מְחַדְוּתָא דְאוּרִייתָא.

הַתָּאנָא כָּל הַהוּא יוֹמָא לֹא נִפְקוּ כְּלָהוּ מִבֵּיתָא וּבֵיתָא אֲתַקְטַר בְּקוּיטְרָא, וְהוּוּ חֲדַתָּאן מְלִי בְּגוּוּיָהוּ, כְּאִלּוּ קִבְּלוּ הַהוּא יוֹמָא אוּרִייתָא מִטּוֹרָא דְסִינַי. בְּתַר דְּאִסְתַּלְקוּ לֹא הוּוּ יוֹדְעֵי אִי הוּא יוֹמָא וְאִי לַיְלָא. אָמַר רַבִּי אֲבָא בְּעוֹד דְּאֲנִן קְוִימִין לִימָא כָּל חַד מִינָן מְלָה חֲדַתָּא דְחֻכְמָתָא לְאַקְשָׁרָא טִיבוּ לְמַאֲרִיָּה דְּבֵיתָא מְרִיָּה דְּהִלּוּלָא:

פֶּתַח חַד וְאָמַר (תהלים סח) אֲשֶׁרִי תִבְחַר וְתִקְרַב יִשְׁכֵּן חֲצֵרֶיךָ וְגו'.

בְּקַדְמֵיתָא חֲצֵרֶיךָ לְבַתֵּר בֵּיתְךָ וְלְבַתֵּר הַיְכָלְךָ. דָּא פְּנִימָאָה מִן דָּא, וְדָא לְעֵילָא (ג"א לג) מִן דָּא. יִשְׁכֵּן חֲצֵרֶיךָ בְּקַדְמֵיתָא, כְּמָה דָּאֲתָ אָמַר (ישעיה ד) וְהָיָה הַנְּשֹׂאֵר בְּצִיּוֹן וְהַנּוֹתָר בִּירוּשָׁלַם קְדוֹשׁ יֵאמָר לוֹ.

נִשְׁבַּעְתָּ בְּטוֹב בֵּיתְךָ לְבַתֵּר כְּמָה דָּאֲתָ אָמַר, (משלי כד) בְּחֻכְמָה יִבְנֶה בַּיִת. הַחֻכְמָה יִבְנֶה בַּיִת לֹא כְּתִיב, דָּאִי כְּתִיב הָכִי, הָיָה מִשְׁמַע דְּחֻכְמָה בַּיִת אֲקָרִי, אֲלֵא כְּתִיב בְּחֻכְמָה יִבְנֶה בַּיִת, הֵינּוּ דְכְּתִיב, (בראשית ב) וְנִקְרַח יֵצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן וְגו'.

קְדוֹשׁ הַיְכָלְךָ לְבַתֵּר דָּא הוּא שְׁלִימוֹ דְכֻלָּא, דְּהָכִי תְּנִינָן מֵהוּ הַיְכָל. כְּלוּמַר ה"י כ"ל, הָאִי וְהָאִי. וְכֻלָּא אֲשַׁתְּלִים כְּחַדָּא. רִישָׁא דְקָרָא מֵה מוֹכַח דְכְּתִיב אֲשֶׁרִי תִבְחַר וְתִקְרַב יִשְׁכֵּן חֲצֵרֶיךָ. הָאִי מָאן דְּאֲקָרִיב בְּרִיָּה קְרַבְנָא קָמִי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, רְעוּא דְקוּיטְרָא בְּרִיךְ

ומתרצה בו ומקרב אותו, ושם את מדורו בשני חדרים, ואחז את זה ואת זה, שאותם השנים נקשרו יחד, שכתוב ישפן חצריה, ודאי שני חצריה.

משום כך החסידים הראשונים, זקנינו של פאן, פשםקריבים את בניהם לקרפן הזה, פותחים ואומרים: אשרי תבחר ותקרב ישפן חצריה. אותם שעומדים עליהם אומרים: נשבעה בטוב ביתך קדוש היכלך. אחר כך מברך אשר קדשנו במצוותיו וצונו להכניסו בביתו של אברהם אבינו, ואתם שעומדים עליהם אומרים: פשם שהכנסתו לבית וכו'. ושנינו, בתחלה יבקש אדם רחמים עליו, ואחר כך על האחר, שכתוב (ויקרא טז) וכפר בעדו - בתחלה, ואחר כך - ובעד פל קהל ישראל. ואנו לקחנו את הדרך הזה, וכך יפה וראוי לפנינו.

אמר רבי אבא, ודאי כך הוא ונאה הדבר. ומי שלא אומר כך, הוא מוציא את עצמו מעשרה חפות שעתידי לעשות הקדוש ברוך הוא לצדיקים בעולם הבא. וכלם נקשרים בזה. ומשום כך עשרה דברים של האמונה יש בפסוק הזה אשרי תבחר ותקרב וגו', ומפל דבר ודבר נעשית חפה אחת ממנה. אשרי חלקכם בעולם הזה ובעולם הבא, שהרי התורה נקשרת בלבבכם פאלו עמדתם בגופכם בהר סיני בשעה שנתנה תורה לישראל.

פתח אחר ואמר, (שמות כ) מזבח אדמה תעשה לי וזבחת עליו את עלתיך ואת שלמיך וגו'. שנינו, כל מי שמקריב את בנו לקרפן הזה, פאלו הקריב את כל הקרבנות של העולם לפני הקדוש ברוך הוא, וכאלו בנה

הוא בההוא קרבנא ואתרעי ביה וקריב ליה ושני מדוריה בתרין אדרין ואחיד להאי ולהאי דאנון תרין אתקשרו פחדא. דכתיב ישפן חצריה. חצריה ודאי תרי.

בגיני כך חסידי קדמאי סבאן דהכא כד מקריבין בנייהו לקרבנא דא. פתחי ואמרי אשרי תבחר ותקרב ישפן חצריה. אנון דקיימי עלייהו אמרי נשבעה בטוב ביתך קדוש היכלך. לבתר מברך אשר קדשנו במצוותיו וצונו להכניסו בביתו של אברהם אבינו. ואנון דקיימי עלייהו אמרי כשם שהכנסתו לבית וכו'. ותנינן בקדמיתא לפעי בר נש רחמין עליה ולבתר על אחרא דכתיב, (ויקרא טז) וכפר בעדו בקדמיתא ולבתר ובעד פל קהל ישראל. ואנו אורחא דא נקטינן והכי שפיר וחוזי לקמאן.

אמר רבי אבא ודאי כך הוא ויאות מלה, ומאן דלא אמר הכי אפיק גרמיה מעשרה חפות דזמין קדשא בריך הוא למעבד לצדיקיא בעלמא דאתי, וכלהו מתקשרן בהאי. ובגיני כך עשרה מילי דמהימנותא אית בהאי קרא אשרי תבחר ותקרב וגו'. וכל מלה ומלה חד חפה אתעביד מנה. זפאה חולקיכון בעלמא דא ובעלמא דאתי, דהא אורייתא מתקשרא בלבייכו כאלו קיימיתו (דף צה ע"א) בגופייכו בטורא דסיני בשעתא דאתיהיבת אורייתא לישראל:

פתח אידך ואמר (שמות כ) מזבח אדמה תעשה לי וזבחת עליו את עלתיך ואת שלמיך וגו'. תאנא כל מאן דקריב בריה לקרבנא דא, פאלו אקריב פל קרבנין דעלמא לקמיה דקדשא בריך הוא, וכאילו בני מדבחה

מזבח שלם לפניו. משום כך צריך לסדר מזבח עם כלי אחד מלא עפר למול עליו את הברית הקדוש הזה, ונחשב לפני הקדוש ברוך הוא כאלו זבח עליו עולות וקרבנות, צאן ויבקר. ונח לו יותר מכלם, שכתוב וזבחתי עליו את עלתיך ואת שלמיך וגו'. בכל המקום אשר אזכיר את שמי. מהו אזכיר את שמי? [את] זו המילה, שכתוב בה (תהלים כח) סוד ה' ליראיו ובריתו להודיעם. מזבח האדמה הזה ודאי כמו שאמרנו, מה כתוב אחריו? ואם מזבח אדמה תעשה לי. רמז לגר כאשר מתגזר, שהם מעם קשה ערף וקשה לב. זה נקרא מזבח אבנים.

לא תבנה אתהן גזית, מה זה? שצריך להכניסו לעבודת הקדוש ברוך הוא, [כדי] ולא ימול אותו, עד שישפח עבודה האחרת שעבד עד עתה, ויסיר ממנו אותו קשי הלב. ואם נמול ולא הוסר ממנו אותו קשי הלב להפגס לעבודת הקדוש של הקדוש ברוך הוא, הרי הוא כפסל האבן הזה שגוזרים אותו מהצד הזה ומן הצד הזה, ונשאר אבן כבראשונה. משום כך לא תבנה אתהן גזית. שאם הוא נשאר בקשיותו - כי חרף הנפת עליה ותחללה. כלומר, אותה המילה שנמול אינה מועילה לו. משום כך, אשרי חלקו של מי שמקריב את הקרבן הזה בשמחה וברצון לפני הקדוש ברוך הוא. וצריך לשמח בחלק הזה כל היום [ההוא], שכתוב (שם ה) וישמחו כל חוסי כף לעולם וינגנו ותסוף עלימו ויעלצו כף אהבי שמך.

פתח אחר ואמר, (בראשית יז) ויהי אברם בן תשעים שנה ותשע

שלימתא קמיה. בגיני כך בעי לסדרא מדבחה במאנא חד מלייא ארעא למגזר עליה האי קיימא קדישא, ואתחשיב קמי קדשא בריך הוא כאלו אדבח עליה עלוון וקרבנין עאנא ותורי.

וניחא ליה יתיר מפלהו דכתיב וזבחת עליו את עלתיך ואת שלמיך וגו'. בכל המקום אשר אזכיר את שמי. מהו אזכיר את שמי (את) דא מילה דכתיב בה (תהלים כח) סוד יי ליראיו ובריתו להודיעם. האי מזבח אדמה ודאי כמא דאמינא. בתריה מה כתיב ואם מזבח אבנים תעשה לי. רמז לגיורא כד אתגיייר דאיהו מעם קשי קדל וקשי לבא, האי אקרי מזבח אבנים.

לא תבנה אתהן גזית. מה הוא, דבעי לאעלא ליה בפולחנא דקדשא בריך הוא (ג'י) ולא יגזר יתיה עד דינשי פולחנא אחרא דעבד עד הכא ויעדי מניה ההוא קשיו דלבא. ואי אתגזר ולא אעדי מניה ההוא קשיא דלבא למיעל בפולחנא קדישא דקודשא בריך הוא, הרי הוא כהאי פסילא דאבנא דגזרי ליה מהאי גיסא ומהאי גיסא ואשתאר אבנא כדבקדמיתא. בגין כך לא תבנה אתהן גזית. דאי אשתאר בקשיותיה, פי חרף הנפת עליה ותחלליה, כלומר ההוא גזירו דאתגזר לא מהניא ליה.

בגיני כך זפאה חולקיה דמאן דאקריב האי קרבנא בחדוותא ברעווא קמי קדשא בריך הוא, ובעי למחדי בהאי חולקא כל (ד"א ל"ג תהוא) יומא דכתיב, (תהלים ה) וישמחו כל חוסי כף לעולם וינגנו ותסוף עלימו ויעלצו כף אהבי שמך:

פתח אידך ואמר ויהי אברם בן תשעים שנה

שנים ויִרָא ה' וגו', אָנִי אֵל שְׂדֵי
הַתְּהַלֵּךְ לִפְנֵי וְגו'. בַּפְּסוּק הַזֶּה
יֵשׁ לְעִיֵן בּוֹ, וְקָשָׁה בְּכַמָּה דְרָכִים.
וְכִי עַד עַתָּה לֹא הִתְגַּלָּה הַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא לְאַבְרָהָם אֱלֹא [עד]
כַּעֲתָּה, כְּשֶׁהִגִּיעַ לַיָּמִים הָאֵלֶּה,
וַיִּרָא ה' אֵלָיו וְלֹא קָדַם? וְהָרִי
כְּתוּב וַיֹּאמֶר ה' אֶל אַבְרָם. וְה'
אָמַר אֶל אַבְרָם. וַיֹּאמֶר לְאַבְרָם
יְדוּעַ תִּדְעַ וְגו', וְכַעֲתָּה מוֹנֶה אֶת
חֲשַׁבּוֹן הַיָּמִים, וְכִשְׁמוֹנֶה אוֹתָם,
כְּתוּב וַיִּרָא ה' אֶל אַבְרָם, נִשְׁמַע
שֶׁעַד עַתָּה לֹא הִתְגַּלָּה עָלָיו!
וְעוֹד, שְׁכַתוּב בֵּין תְּשׁוּעִים שָׁנָה
וְתִשָּׁע שָׁנִים. בַּתְּחִלָּה שָׁנָה, וְאַחַר
כֶּף שָׁנִים!.

אֲלֵא כֶּף שָׁנִינוּ, כָּל אוֹתָם הַיָּמִים
לֹא כְּתוּב וַיִּרָא. מַה הַטַּעַם? אֱלֹא
כָּל מַה שֶׁהִיָּה אֲטוּם וְסִתּוּם, [כִּי]
לֹא הִתְגַּלָּה עָלָיו הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא פְּרָאוּי. כַּעֲתָּה הִתְגַּלָּה אֵלָיו,
שְׁכַתוּב וַיִּרָא. מַה הַטַּעַם? מִשּׁוּם
שֶׁרָצָה לְגַלּוֹת בּוֹ הָאוֹת הַזֹּה,
הַכְּתוּב הַקְּדוּשׁ.

וְעוֹד, כְּשֶׁרָצָה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ זֶרַע קְדוֹשׁ, וְקְדוּשׁ
לֹא יִהְיֶה כְּשֶׁעֲדִין הוּא בְּכֶשֶׁר
אֲטוּם, אֱלֹא אָמַר, כַּעֲתָּה שְׂהוּא בֵּין
תְּשׁוּעִים וְתִשָּׁע שָׁנִים וְלִזְמַן קְרוּב
הוּא שִׁיצָא מִמֶּנּוּ זֶרַע קְדוֹשׁ,
שִׁיְהִיָּה הוּא קְדוֹשׁ בְּהִתְחַלָּה,
וְאַחַר כֶּף יֵצֵא מִמֶּנּוּ זֶרַע קְדוֹשׁ.
מִשּׁוּם כֶּף מִנֶּה אֶת יָמָיו בְּזֶה, וְלֹא
בְּכָל הַזְּמַנִּים הַלְלוּ שְׁבִיהִתְחַלָּה.
עוֹד, תְּשׁוּעִים שָׁנָה - שְׁכָל יָמָיו
הִרְאִישׁוּנִים לֹא הָיוּ שָׁנִים, אֱלֹא
כְּשֶׁנֶּה אַחַת, שְׁלֵא הָיוּ יָמָיו יָמִים.
עַכְשָׁו שֶׁהִגִּיעַ לְזֶה, הֵם שָׁנִים וְלֹא
שָׁנָה.

וַיֹּאמֶר אֵלָיו אָנִי אֵל שְׂדֵי. מַה
מִשְׁמִיעַ שֶׁעַד עַכְשָׁו לֹא אָמַר אָנִי
אֵל שְׂדֵי? אֱלֹא כֶּף שָׁנִינוּ, עֲשֵׂה
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּתוּבִים
תְּחַתּוֹנִים שְׂאִינִם קְדוּשִׁים לְמַטָּה,

וְתִשָּׁע שָׁנִים וַיִּרָא יי וגו' אָנִי אֵל שְׂדֵי
הַתְּהַלֵּךְ לִפְנֵי וְגו'. הַאִי קָרָא אֵת לְעִיֵּנָא בִּיה
וְקָשָׁא בְּכַמָּה אוֹרְחִין, וְכִי עַד הַשְּׁתָּא לֹא
אִתְגַּלִּי לִיה קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַבְרָהָם אֱלֹא
(עד) הָאִידְנָא כַּד מָטָא לְהַנִּי יוֹמִין וַיִּרָא יי אֵל
אַבְרָם וְלֹא קָדַם. וְהַכְּתִיב וַיֹּאמֶר יי אֵל
אַבְרָם. וַיִּי אָמַר אֶל אַבְרָם. וַיֹּאמֶר לְאַבְרָם
יְדוּעַ תִּדְעַ וְגו'. וְהָאִידְנָא מְנִי חוּשְׁבֵּן יוֹמִין,
וְכַד מְנִי לְהוֹ כְּתִיב וַיִּרָא יי אֵל אַבְרָם,
אֲשַׁתְּמַע דְּעַד הַשְּׁתָּא לֹא אִתְגַּלִּי עָלוּי. וְעוֹד
דְּכְתִיב בֵּין תְּשׁוּעִים שָׁנָה וְתִשָּׁע שָׁנִים,
בְּקַדְמִיתָא שָׁנָה וְלַבְּסוּף שָׁנִים.

אֲלֵא הִכִּי תֵּאנָא, כָּל אַנּוּן יוֹמִין לֹא כְּתִיב
וַיִּרָא, מְאִי טַעְמָא, אֱלֹא כָּל כְּמָה
דְּהוּה אָטִים וְסִתִּים (כִּי) קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לֹא
אִתְגַּלִּי עָלֵיה כְּדִקְחָזִי. הָאִידְנָא אִתְגַּלִּי עָלֵיה
דְּכְתִיב וַיִּרָא. מְאִי טַעְמָא. מִשּׁוּם דְּבַעַא דְּגַלִּי
בִּיה הַאִי אֶת כְּתָרָא קְדִישָׁא.

וְעוֹד דְּבַעַא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַפְקָא מְנִיה
זֶרַע קְדִישָׁא, וְקְדִישָׁא לֹא לְהוּי בְּעוֹד
דְּאִיהוּ אָטִים בְּשָׂרָא, אֱלֹא אָמַר הַשְּׁתָּא דְּהוּא
בֵּין תְּשׁוּעִים שָׁנָה וְתִשָּׁע שָׁנִים וְלִזְמַן קְרוּב הוּא
דִּינְפּוּק מְנִיה זֶרַע קְדִישָׁא, לְהוּי הוּא
קְדִישָׁא בְּקַדְמִיתָא וְלַבְּתַר יִנְפּוּק מְנִיה זֶרַע
קְדִישָׁא. בְּגִין כֶּף מְנִי יוֹמוּי בְּהַאִי וְלֹא בְּכָל
הַנִּי זְמַנִּי קְדִמִיתָא. תּוּ תְּשׁוּעִים שָׁנָה, דְּכָל
יוֹמוּי קְדִמָּאִי לֹא הוּוּ שָׁנִים אֱלֹא כַּחַד שָׁנָה
דְּלֹא הוּוּ יוֹמוּי יוֹמִין, הַשְּׁתָּא דְּמָטָא לְהַאִי
שָׁנִים, אַנּוּן וְלֹא שָׁנָה:

וַיֹּאמֶר אֵלָיו אָנִי אֵל שְׂדֵי. מְאִי מִשְׁמַע דְּעַד
הַשְּׁתָּא לֹא קָאמַר אָנִי אֵל שְׂדֵי. אֱלֹא
הִכִּי תֵּאנָא, עַבְדִּי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּתוּבִין
תְּתַאֲרִין דְּלֹא קְדִישִׁין לְתַתָּא. וְכָל אַנּוּן דְּלֹא

אֲתַגְזְרוּ יִסְתַּאבֹּן בְּהוֹן.

וְכָל אוֹתָם שְׁלֵא נְמוּלִים,
נְטַמְאִים בְּהֵם.

וְרִשְׁמוֹנִים בְּהֵם. וְיִמָּה הַרְשׁוּם
שֵׁישׁ בְּהֵם? שְׁנִרְאָה בְּהֵם שִׁי"ן
דְּל"ת וְלֹא יוֹתֵר, וְיִמְשׁוּם כֶּף
נְטַמְאִים בְּהֵם וְנִדְבָקִים בְּהֵם.
אֲחֵר שְׁנִמּוּלִים יוֹצְאִים מֵאֵלֹה,
וְנִכְנָסִים לְכַנְפֵי הַשְּׁכִינָה,
וּמִתְגַּלֶּה בְּהֵם יו"ד, הַרְשֵׁם
הַקְדוּשׁ, אוֹת הַפְּרִיט הַשְּׁלֵם,
וְנִרְשֵׁם בְּהֵם שְׁד"י, וְנִשְׁלָמִים
בְּקִיּוּם שְׁלֵם, וְעַל כֵּן פְּתוּב בְּזֶה
אֲנִי אֵל שְׁדִי.

הַתְּהַלְּךְ לִפְנֵי וְהִיָּה תְּמִים.
שְׁלֵם. שְׁפַעַת אוֹת חֲסֵרָה
בְּרִשֵׁם שֶׁל שִׁי"ן וְדְל"ת. מוֹל
אֵת עֲצֻמָּה, וְהִיָּה שְׁלֵם בְּרִשֵׁם
שֶׁל יו"ד. וְיִמִּי שֶׁהוּא בְּרִשֵׁם
הַזֶּה, רֵאוּי לְהַתְּבַרֵךְ בְּשֵׁם הַזֶּה,
שְׁכָתוּב (בְּרֵאשִׁית כח) וְאֵל שְׁדִי
בְּרַךְ אוֹתְךָ.

כֹּה זֶה אֵל שְׁדִי? הֵהוּא שְׁמִמְנוּ
יוֹצְאוֹת הַבְּרֻכּוֹת, הוּא שְׁשׁוּלֵט
עַל כָּל הַכְּתָרִים הַתְּפִתוֹנִים,
וְהַכָּל פּוֹחֲדִים מִיִּרְאָתוֹ
וּמִדְּעוּזָעִים. מִשׁוּם כֶּף, מִי
שְׁנִמּוּל, כָּל אוֹתָם שְׁאִינִם
קְדוּשִׁים מִתְּרַחֲקִים מִמְּנוּ וְלֹא
שׁוּלְטִים בּוֹ, וְלֹא עוֹד, אֵלֹא
שְׁלֵא יוֹרֵד לְגִיְהֵנָם, שְׁכָתוּב
(יִשְׁעִיה ס) וְעַמּוּךְ כָּלִם צְדִיקִים
וְגו'.

[כָּל אוֹתָם שְׁנִמּוּלוּ וְנִקְרְאוּ צְדִיקִים,
וּמִשׁוּם כֶּף לְעוֹלָם יִרְשׁוּ אֶרֶץ, שְׁאִין יוֹרֵשׁ אֵת
הָאֶרֶץ הוּוּ אֵלֹא הַחַוּוּ שְׁנִקְרָא צְדִיק. אִף כֶּף,
וְעַמּוּךְ כָּלִם צְדִיקִים לְעוֹלָם יִרְשׁוּ אֶרֶץ וְגו']
אָמַר רַבִּי אַבְא, אֲשֶׁרִיכֶם
בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא,
אֲשֶׁרִי חֲלָקִי שְׁבָאֲתִי לְשִׁמְעָ אֵת
הַדְּבָרִים הַלְלוּ מִפִּיכֶם. כָּלִם
קְדוּשִׁים, כָּלִם בְּנֵי הָאֱלֹהִים
הַקְדוּשׁ. עֲלִיכֶם כְּתוּב (שם מד)

זֶה יֹאמֵר לֵה' אֲנִי וְזֶה יִקְרָא בְּשֵׁם יַעֲקֹב וְזֶה יִכְנֶה. כָּל אֶחָד מִכֶּם אַחֲזוּ
וְקָשׁוּר בְּמִלְךָ הַקְדוּשׁ הַעֲלִיּוֹן, וְאוֹתָם גְּדוּלִים מְמַנִּים מְגַנִּים מְאוֹתָהּ הָאֶרֶץ שְׁנִקְרָאֵת אֶרֶץ הַחַיִּים,
שְׁגוּדְלִיָּה אוֹכְלִים מִן הַמֶּן שֶׁל הַטֵּל הַקְדוּשׁ.

וְרִשְׁמוֹנִים בְּהוֹן, וּמֵאִי רִשְׁמוּמָּא אֵית בְּהוֹן,
דְּאֲתַחְזִי בְּהוּ שִׁי"ן דְּל"ת וְלֹא יוֹתֵר,
וּבְגִינ כֶּף אִסְתַּאבֹּן בְּהוּ וְאֲתַדְבָּקוֹן בְּהוּ. בְּתֵר
דְּאֲתַגְזְרוּ נְפָקִין מֵאֲלִין וְעֵאלִין בְּגַדְפוּי
דְּשְׁכִינְתָּא וְאֲתַגְלִיָּא בְּהוּ יו"ד רִשְׁיִמָּא קְדִישָׁא
אֵת קְיִימָא שְׁלִים (דף צה ע"ב) וְאֲתַרְשִׁים בְּהוּ שְׁד"י
וְאֲשֶׁתְּלִים בְּקִיּוּמָא שְׁלִים, וְעַל דָּא כְּתִיב בְּהֵאִי
אֲנִי אֵל שְׁדִי.

הַתְּהַלְּךְ לִפְנֵי וְהִיָּה תְּמִים, שְׁלִים, דְּהַשְׁתָּא אֵת
חֲסֵר בְּרִשְׁיִמָּא דְּשִׁי"ן וְדְל"ת, גְּזֵר
גְּרַמָּה וְהוּי שְׁלִים בְּרִשְׁיִמָּא דִּיו"ד. וּמֵאֵן דְּאִיְהוּ
בְּרִשְׁמוּמָּא דָּא אֲתַחְזִי לְאֲתַבְּרַכָּא בְּשִׁמָּא דָּא
דְּכְתִיב, (בְּרֵאשִׁית כח) וְאֵל שְׁדִי יְבָרַךְ אוֹתְךָ.

מֵהוּ אֵל שְׁדִי. הֵהוּא דְּבִרְכָאֵן נְפָקֵן מִנִּיה, הוּא
דְּשְׁלִיט עַל כְּתָרִין תְּפִתָּיִן, וְכָלֹא מִדְּחִלְתִּיה
דְּחִלִּין וּמִזְדַּעְזְעִין, בְּגִין כֶּף מֵאֵן דְּאֲתַגְזֵר, כָּל
אֲנוּן דְּלֹא קְדִישִׁין אֲתַרְחֲקוֹן מִנִּיה וְלֹא שְׁלִטִין
בִּיה. וְלֹא עוֹד אֵלֹא דְּלֹא נַחִית לְגִיְהֵנָם דְּכְתִיב,
(יִשְׁעִיה ס) וְעַמּוּךְ כָּלִם צְדִיקִים וְגו'. (כָּל אֲנוּן דְּאֲתַגְזְרוּ אֶרֶץ
צְדִיקִים, וּבְגִין כֶּף לְעוֹלָם יִרְשׁוּ אֶרֶץ, דְּלֹא יוֹרֵשׁ הָאִי אֶרֶץ אֵלֹא הַחַוּוּ דְּאֶקְרִי
צְדִיקִים, אוֹף הַבָּא וְעַמּוּךְ כָּלִם צְדִיקִים לְעוֹלָם יִרְשׁוּ אֶרֶץ וְגו')

אָמַר רַבִּי אַבְא זַפְּאִין אֲתוּן בְּעֵלְמָא דִּין
וּבְעֵלְמָא דְּאֲתִי, זַפְּאָה חוּלְקִי דְּאֲתִינָא
לְמִשְׁמַע מְלִין אֲלִין מְפּוּמִיכוּן, כָּלִם קְדִישִׁין,
כָּלִם בְּנֵי אֱלֹהֵא קְדִישָׁא, עֲלִיכֶם כְּתִיב, (יִשְׁעִיה מד)
זֶה יֹאמֵר לִי אֲנִי וְזֶה יִקְרָא בְּשֵׁם יַעֲקֹב וְזֶה יִכְתֹּב
יְדוּ לִי וּבְשֵׁם יִשְׂרָאֵל יְכַנֶּה. כָּל חַד מִנְּכוּן אַחִיד
וְאֲתַקְשֵׁר בְּמִלְכָּא קְדִישָׁא עֲלָאָה, וְאֲתוּן רַבְרָבִין
מִמְּנָן תְּרִיסִין מֵהֵיָּא אֶרֶץ דְּאֶקְרִי אֶרֶץ הַחַיִּים
דְּרַבְרַבְנוּהִי אֲכֻלִּין מִמְּנָא דְּטֵלָא קְדִישָׁא:

זֶה יֹאמֵר לֵה' אֲנִי וְזֶה יִקְרָא בְּשֵׁם יַעֲקֹב וְזֶה יִכְתֹּב יְדוּ לֵה' וּבְשֵׁם יִשְׂרָאֵל יְכַנֶּה. כָּל אֶחָד מִכֶּם אַחֲזוּ
וְקָשׁוּר בְּמִלְךָ הַקְדוּשׁ הַעֲלִיּוֹן, וְאוֹתָם גְּדוּלִים מְמַנִּים מְגַנִּים מְאוֹתָהּ הָאֶרֶץ שְׁנִקְרָאֵת אֶרֶץ הַחַיִּים,
שְׁגוּדְלִיָּה אוֹכְלִים מִן הַמֶּן שֶׁל הַטֵּל הַקְדוּשׁ.

פָּתַח אֶחָד אַחֵר וְאָמַר, (קהלת י) אֲשֶׁרִיף אֶרֶץ שְׁמֶלְכֶם בֵּין חוֹרִים וְשִׁרִיף בְּעַת יֹאכְלוּ. וְכָתוּב (שם) אִי לֶךְ אֶרֶץ שְׁמֶלְכֶם נְעַר וְשִׁרִיף בְּבִקְרָא יֹאכְלוּ. הַפְּסוּקִים הֵלְלוּ קִשְׁיִם הַדְּדִית, וְלֹא קִשְׁיִם. זֶהוּ שְׁפָתוֹב אֲשֶׁרִיף אֶרֶץ - זו הָאֶרֶץ שְׁלֹמְעֵלָה שְׁשׁוֹלְטַת עַל כָּל אוֹתָם הַחַיִּים שְׁלֹמְעֵלָה, וּמְשׁוּם כֶּף נִקְרָאת אֶרֶץ הַחַיִּים, וְעֲלֶיהָ כָּתוּב (דברים יא) אֶרֶץ אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ דִּרְשׁ אֹתָהּ תָּמִיד. וְכָתוּב אֶרֶץ אֲשֶׁר לֹא בְּמִסְפְּנֹת תֹּאכַל בָּהּ לֶחֶם לֹא תַחְסֹר כָּל בָּהּ. לֹא תַחְסֹר כָּל בָּהּ, לְמָה, מְשׁוּם דְּכָתִיב שְׁמֶלְכֶם בֵּין חוֹרִים. דָּא קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. כְּמָה דְּאֵת אָמַר, (שמות ד) בְּנֵי בְּכוֹרֵי יִשְׂרָאֵל.

(שמות ד) בְּנֵי בְּכוֹרֵי יִשְׂרָאֵל. בֵּין חוֹרִים, מָה זֶה בֵּין חוֹרִים? כְּמֹו שְׁנֹאמַר (ויקרא כה) יוֹבֵל הִיא קִדְשׁ תְּהִיָּה לָכֶם, וְכָתוּב וְקִרְאתֶם דְּרוֹר בְּאֶרֶץ, שְׁהָרִי כָּל הַחֲרוּת בָּאָה מִן הַיּוֹבֵל, וּמְשׁוּם כֶּף בֵּין חוֹרִין. וְאִם תֹּאמַר, בֵּין חוֹרִין, וְלֹא כָּתוּב בֵּין חֲרוּת - כֶּף זֶה בְּיָדָאֵי. בֵּין חֲרוּת הִיָּה צְרִיף לְהִיּוֹת!

אֲלָא בְּמִשְׁתַּנְּנוּ הַסְּתוּמָה לְמַדְנוּ, כְּשֶׁמִּתְחַבְּרוֹת יו"ד ב'ה', אֲזַ כָּתוּב וְנִקְרָא יִצְא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן. וְאֵל תֹּאמַר כְּשֶׁמִּתְחַבְּרִים, אֲלָא וְדָאֵי מִתְחַבְּרִים, וּמְשׁוּם כֶּף כָּתוּב בֵּין חוֹרִים. וְעַל כֵּן אֲשֶׁרִיף אֶרֶץ שְׁמֶלְכֶם בֵּין חוֹרִים, וְשִׁרִיף בְּעַת יֹאכְלוּ - בְּשִׁמְחָה, בְּשִׁלְמוֹת וּבְרִצּוֹן.

אִי לֶךְ אֶרֶץ שְׁמֶלְכֶם נְעַר - זו הָאֶרֶץ שְׁלֹמְעֵלָה. שְׁלֹמְעֵלָה, כָּל שְׁאָר אֲרָצוֹת שְׁאָר הָעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה, נִתְּנוּ לְגְדוּלִים מְגַנִּים שְׁמִמְנִים עֲלֵיהֶם. וּמֵעַל לְכָלֶם הַהוּא שְׁפָתוֹב בּוֹ (תהלים לו) נְעַר הַיִּתְיָ גַם זְקַנְתִּי וְלִמְדִנּוּ, הַפְּסוּק הִזָּה אָמַר אוֹתוֹ שָׂרוֹ שֶׁל עוֹלָם,

פָּתַח אֶחָד וְאָמַר (קהלת י) אֲשֶׁרִיף אֶרֶץ שְׁמֶלְכֶם בֵּין חוֹרִין וְשִׁרִיף בְּעַת יֹאכְלוּ. וְכָתִיב אִי לֶךְ אֶרֶץ שְׁמֶלְכֶם נְעַר וְשִׁרִיף בְּבִקְרָא יֹאכְלוּ. הַנִּי קִרְאֵי קִשְׁיִין אֶהְדִּי. וְלֹא קִשְׁיִין, הֵאִי דְכָתִיב אֲשֶׁרִיף אֶרֶץ, דָּא אֶרֶץ דְּלְעִילָא דְשִׁלְטָא עַל כָּל אַנּוּן חַיִּין דְּלְעִילָא. וּבְגִין כֶּף אֶקְרִי אֶרֶץ הַחַיִּים, וְעֲלֶיהָ כָּתִיב, (דברים יא) אֶרֶץ אֲשֶׁר יִי אֱלֹהֶיךָ דִּרְשׁ אֹתָהּ תָּמִיד. וְכָתִיב אֶרֶץ אֲשֶׁר לֹא בְּמִסְפְּנֹת תֹּאכַל בָּהּ לֶחֶם לֹא תַחְסֹר כָּל בָּהּ. לֹא תַחְסֹר כָּל בָּהּ דִּיִּיקָא. וְכָל כֶּף לְמָה, מְשׁוּם דְּכָתִיב שְׁמֶלְכֶם בֵּין חוֹרִים. דָּא קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. כְּמָה דְּאֵת אָמַר, (שמות ד) בְּנֵי בְּכוֹרֵי יִשְׂרָאֵל.

בֵּין חוֹרִין, מָהוּ בֵּין חוֹרִין כְּמָה דְּאֵת אָמַר, (ויקרא כה) יוֹבֵל הִיא קִדְשׁ תְּהִיָּה לָכֶם. וְכָתִיב וְקִרְאתֶם דְּרוֹר בְּאֶרֶץ דְּהָא כָּל חִירוֹ מִיּוֹבֵלָא קָא אֶתִי. בְּגִין כֶּף בֵּין חוֹרִין. וְאִי תִימָא בֵּין חוֹרִין וְלֹא כָּתִיב בֵּין חֲרוּת. הִכִּי הוּא וְדָאֵי בֵּין חֲרוּת מִיבְעֵי לִיָּה.

אֲלָא בְּמִתְנַיְתָא סְתִימָאָה דִּילָן תְּנִינָא. כִּד מִתְחַבְּרִין יו"ד ב'ה' כְּדִין כָּתִיב, (בראשית ב) וְנִקְרָא יִצְא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן. וְלֹא תִימָא כִּד מִתְחַבְּרִין, אֲלָא מִתְחַבְּרִין וְדָאֵי. וּבְגִין כֶּף בֵּין חוֹרִין כָּתִיב, וְעַל דָּא אֲשֶׁרִיף אֶרֶץ שְׁמֶלְכֶם בֵּין חוֹרִין, וְשִׁרִיף בְּעַת יֹאכְלוּ בְּחִדּוּתָא בְּשִׁלְמוֹת בְּרִעּוּא.

אִי לֶךְ אֶרֶץ שְׁמֶלְכֶם נְעַר, הֵאִי אֶרֶץ דְּלִתְתָּא, דְּתִנְיָא כָּל שְׁאָר אֲרָעֵי דְשְׁאָר עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדָת פּוֹכְבִים וּמְזֻלוֹת אֲתִיָּהִיבוּ לְרַבְרָבִין תְּרִיסִין דְּמִמְנָן עֲלֵיהוּ, וְעִילָא מְכַלְהוּ הַהוּא דְכָתִיב בִּיָּה (תהלים לו) נְעַר הַיִּתְיָ גַם זְקַנְתִּי. וְתִאנָא הֵאִי קָרָא שָׂרוֹ שֶׁל עוֹלָם אָמַרוּ. וְעַל דָּא כָּתִיב אִי לֶךְ אֶרֶץ שְׁמֶלְכֶם נְעַר. וְוִי

לְעֵלְמָא דְמִסְטָרָא דָא יִנְקָא, וְכֵד יִשְׂרָאֵל
 בְּגֵלוּתָא יִנְקִין כְּמָאן דִּינְיָק מִרְשׁוּתָא אַחְרָא.
 וְשִׁרְיָךְ בְּבִקְרָא יֵאָכְלוּ וְלֹא בְכוּלֵי יוּמָא. בְּבִקְרָא
 וְלֹא בְזִמְנָא אַחְרָא דִּיוּמָא. דִּתְנִיָּא
 בְּשַׁעְתָּא דְחַמָּה זֹרְחַת וְאַתְיִין וְסַגְדִּין לִיה
 לְשִׁמְשָׁא רוּגְזָא תְּלִי בְעֵלְמָא, בְּשַׁעְתָּא דְמִנְחָה
 רוּגְזָא תְּלִיָּא בְעֵלְמָא. מָאן גְּרִים הָאִי, מְשׁוּם
 דְּמִלְכָּךְ נַעַר הֵהוּא דְאַקְרִי נַעַר. וְאַתּוּן זַפְּאִי
 קְשׁוּט קְדִישִׁי עֲלִיוֹנִין בְּנֵי מַלְכָּא קְדִישָׁא לֹא
 יִנְקִין מֵהָאִי סְטָרָא, אֲלֵא מֵהֵהוּא אַתְר קְדִישָׁא
 דְלַעִילָא. עֲלִיכּוּ פְתִיב, (דְּבִרִים ד) וְאַתֶּם הַדְּבִקִים
 בְּיֵי אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים פְּלִכֶם הַיּוֹם:

פְּתַח רַבִּי אַבָּא וְאָמַר (יִשְׁעִיה ה) אֲשִׁירָה נָא
 לִידִידֵי שִׁירַת דְּדוּדֵי לְכַרְמוֹ וְגו'.

וְיַעֲזֻקְהוּ וְיִסְקַלְהוּ וְגו'. הֲנִי קְרָאִי אִית
 לְאַסְתְּפְלָא בְּהוּ. אַמְאִי כְּתִיב שִׁירָה, תּוֹכְחָה
 מִיבְעֵי לִיה. לִידִידֵי, לְדוּדֵי מִיבְעֵי לִיה. כְּמָה
 דְּכְתִיב שִׁירַת דְּדוּדֵי. פְּרָם הִיָּה לִידִידֵי בְּקֶרֶן בֶּן
 שֶׁמֶן. אֲסְתְּפִלְנָא בְּכָל אֹרִייתָא וְלֹא אֲשַׁפְחֵנָא
 אַתְרָא דְאַקְרִי (דף צו ע"א) קֶרֶן בֶּן שֶׁמֶן. אֲלֵא הֲנִי
 קְרָאִי הָא אוּקְמוּהָ חֲבַרְיָא בְּכַמָּה גְּוֹנִין
 וְכִלְהוּ שְׁפִיר וְהָכִי הוּא, אֲבָל אֲשִׁירָה נָא
 לִידִידֵי, דָּא יִצְחָק דְּהוּה יָדִיד, וְאַקְרִי יָדִיד עַד
 לָא יַפּוּק לְעֵלְמָא.

אַמְאִי יָדִיד, דִּתְנִינָן רַחֲמִימוּ סְגִי הָוּה לִיה
 לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּיה דְלֹא אַתְעֵבִיד
 עַד דְלֹא אַתְגְּזֹר אַבְרָהָם אֲבוּהָ וְאַקְרִי שְׁלִים
 וְאַתּוּסַף לִיה ה"א לְאַשְׁלֵמוּתָא. וְכֵן לְשִׁירָה
 הָאִי ה"א אֲתִיְהִיבַת לָהּ. הֲכָא אִית לְאַסְתְּפְלָא,
 ה' לְשִׁירָה שְׁפִיר, אֲבָל לְאַבְרָהָם אַמְאִי ה"א
 וְלֹא יו"ד, י' מִיבְעֵי לִיה דְּהָא הוּא דְכַר הָוּה.
 אֲלֵא רְזָא עֲלָאָה הָוּה (ד"א הוּא) סְתִים בְּגִוּוֹן
 הִיָּה זָכַר. אֲלֵא סוּד עֲלִיוֹן הִיָּה (הוּא) סְתוּם אֲצִלְנוּ אַבְרָהָם עֲלָה

וְעַל כֵּן פְּתוּב אִי לָךְ אֲרָץ שְׁמִלְכָּךְ
 נַעַר. אוּי לְעוֹלָם שְׁיִזְנֵק מֵהַצַּד
 הַזֶּה. וְכַשְׁיִשְׂרָאֵל בְּגֵלוּת, יוֹנְקִים
 כְּמִי שְׁיִזְנֵק מִרְשׁוּת אַחְרָת.
 וְשִׁרְיָךְ בְּבִקְרָא יֵאָכְלוּ - וְלֹא בְּכָל
 הַיּוֹם. בְּבִקְרָא - וְלֹא בְּזִמְנָא אַחַר שֶׁל
 הַיּוֹם. שְׁשִׁנְיָנוּ, בְּשַׁעֲה שְׁהַחֲמָה
 זֹרְחַת וּבָאִים וְסוּגְדִים לְשִׁמְשָׁא,
 הַרְגוּ תְּלִוֵי בְּעוֹלָם. בְּשַׁעֲה
 הַמִּנְחָה הַרְגוּ תְּלִוֵי בְּעוֹלָם. מִי
 גְרָם אֵת זֶה? מְשׁוּם שְׁמִלְכָּךְ נַעַר,
 הֵהוּא שְׁנַקְרָא נַעַר. וְאַתֶּם צִדִיקֵי
 הָאֲמַת, קְדוּשִׁים עֲלִיוֹנִים, בְּנֵי
 הַמְּלָךְ הַקְּדוּשׁ, אִין יוֹנְקִים מִן
 הַצַּד הַזֶּה, אֲלֵא מֵאוּתוֹ הַמְּקוּם
 הַקְּדוּשׁ שְׁלִמְעֵלָה. עֲלִיכֶם פְּתוּב
 (דְּבִרִים ד) וְאַתֶּם הַדְּבִקִים בְּה'
 אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים פְּלִכֶם הַיּוֹם.

פְּתַח רַבִּי אַבָּא וְאָמַר, (יִשְׁעִיה ה)
 אֲשִׁירָה נָא לִידִידֵי שִׁירַת דְּדוּדֵי
 לְכַרְמוֹ וְגו', וְיַעֲזֻקְהוּ וְיִסְקַלְהוּ
 וְגו'. בְּפִסּוּקִים הִלְלוּ יֵשׁ
 לְהַתְּבַוְּנָן, לְמָה פְּתוּב שִׁירָה?
 הִיָּה צְרִיף לְהִיּוֹת תּוֹכְחָה!
 לִידִידֵי? הִיָּה צְרִיף לְהִיּוֹת לְדוּדֵי,
 כְּמֹו שְׁפְתוּב שִׁירַת דְּדוּדֵי. פְּרָם
 הִיָּה לִידִידֵי בְּקֶרֶן בֶּן שֶׁמֶן?
 הַסְתְּפִלְתִּי בְּכָל הַתּוֹרָה וְלֹא
 מְצָאתִי מְקוּם שְׁנַקְרָא בֶּן שֶׁמֶן.
 אֲלֵא אֵת הַפִּסּוּקִים הִלְלוּ בְּאֵרוֹ
 הַחֲבֵרִים בְּכַמָּה צוּרוֹת, וְהַפֵּל
 יָפָה וְכָף זֶה. אֲבָל אֲשִׁירָה נָא
 לִידִידֵי - זֶה יִצְחָק, שְׁהִיָּה יָדִיד,
 וְנַקְרָא יָדִיד טְרָם שְׁיָצָא לְעוֹלָם.
 לְמָה יָדִיד? שְׁשִׁנְיָנוּ, אֲהַבָּה רַבָּה
 הִיָּתָה לְקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בּוֹ
 שְׁלֹא נַעֲשֶׂה טְרָם שְׁנִמּוֹל אַבְרָהָם
 אֲבִיו, וְנַקְרָא שְׁלָם, וְנוֹסְפָה לוֹ
 ה"א לְהַשְׁלִימוֹ, וְכֵן לְשִׁירָה הַרִי
 נִתְּנָה לָהּ ה"א הַזֹּאת. כָּאֵן יֵשׁ
 לְהַתְּבַוְּנָן, ה' לְשִׁירָה זֶה יָפָה, אֲבָל
 לְאַבְרָהָם לְמָה ה"א וְלֹא יו"ד?
 יו"ד הִיָּה צְרִיף לְכַתֵּב, שְׁהַרִי הוּא
 לְמַעֲלָה, וְנִטְל סוּד מֵה"א הַעֲלִיוֹנָה

שְׁהִיא הָעוֹלָם שֶׁל הַזְכָּר. ה"א
הַעֲלִינָה וְה"א הַתַּחְתּוּנָה, זו
תְּלוּיָה בְּזָכָר וְזוּ וְדַאי בְּנִקְבָּה.
וּמְשׁוּם כִּף אַבְרָהָם עָלָה בְּה"א
שְׁלַמְעֵלָה, וְשָׂרָה יָרְדָה בְּה"א
שְׁלַמְטָה.

עוֹד, שְׁפָתוֹב פֹּה יִהְיֶה זֶרַעַךְ,
וְלַמְדָּנוּ זֶרַעַךְ - זֶרַעַךְ מִמֶּשׁ,
שְׁהִיָּה מִתְחִיל לְהַפְנִס בְּבְרִית
הַזוּ. וּמִי שְׁמִתְחִיל לְהַפְנִס בְּבְרִית
הַזוּ - נִכְנָס. וּמְשׁוּם כִּף הַגֵּר
שְׁמִתְגִּיר נִקְרָא גֵר צָדֵק, מְשׁוּם
שְׁלֵא בָּא מִגְּזוּע קְדוֹשׁ שְׁנִמּוּלוּ.
וְעַל פֶּן, מִי שְׁנִכְנָס בְּזָה - שְׁמוֹ
כְּזָה: אַבְרָהָם. מְשׁוּם כִּף כְּתוּב בּוֹ
כֹּה יִהְיֶה זֶרַעַךְ, וְזֶרַעַךְ מִמֶּשׁ,
וְנִמְסָר לוֹ ה"א. וְאִם לֹא נִמְסְרָה
ה"א לְשָׂרָה, הִיָּה לוֹ לְאַבְרָהָם
לְהוֹלִיד לְמַטָּה, כְּמוֹ שֶׁהִכָּה הַזוּ
מוֹלִידָה לְמַטָּה.

אַחַר שְׁנִמְסְרָה לְשָׂרָה ה"א,
הַתַּחְבְּרוּ שְׁתֵּי הַהִי"ן יַחַד
וְהוֹלִידוּ לְמַעְלָה, וּמֵה שְׂיָצָא
מֵהֶם הוּא יו"ד. מְשׁוּם כִּף יו"ד
אוֹת הַרְאֵשׁ שֶׁל יִצְחָק, וְזָכָר. מִכָּאֵן
מִתְחִיל הַזְכָּר לְהִתְפַּשֵּׁט, וְעַל פֶּן
כְּתוּב (בְּרֵאשִׁית בֵּא) כִּי בִיִּצְחָק יִקְרָא
לְךָ זֶרַע. בִּיִּצְחָק וְלֹא בְךָ. יִצְחָק
הוֹלִיד לְמַעְלָה, שְׁכָתוֹב (מִיכָה ז)
תַּתֵּן אֲמֶת לְיַעֲקֹב, וְיַעֲקֹב הַשְּׁלִים
הַכֹּל.

וְאִם תֹּאמַר, וְכִי אַבְרָהָם בְּזָה
נֶאֱחָז וְלֹא יוֹתֵר, וְהָרִי כְּתוּב חֶסֶד
לְאַבְרָהָם? אֵלֶּא חֶלְקוֹ כִּף הוּא,
מְשׁוּם שְׁעֵשֶׂה חֶסֶד עִם בְּנֵי
הָעוֹלָם. אֲבָל לְהוֹלִיד - כָּאֵן הוּא
אֲחִזוּ וּמִכָּאֵן מִתְחִיל, וְעַל פֶּן לֹא
נִמּוּל אַבְרָהָם אֵלֶּא בֵּן תְּשׁוּעִים
וְתִשׁוּעַ שְׁנָה, וְסוּד הַדְּבָר הָרִי
יְדוּעַ, וּבִאֲרֻנוֹהוּ כְּמִשְׁנָתָנוּ.

וּמְשׁוּם כִּף יִצְחָק, הַדִּין הַקָּשָׁה,
יָצָא לְאֲחִזוּ לְחֶלְקוֹ וּלְהוֹלִיד,
וְנִקְרָא חֶסֶד, וְעַל פֶּן יַעֲקֹב
הַשְּׁלִים הַכֹּל מֵהַצַּד הַזֶּה וּמֵהַצַּד

אַבְרָהָם סָלִיק לְעֵילָא וְנָטִיל רְזָא מֵה"א עֲלָאָה
דְּאִיהוּ עֲלָמָא דְדְכּוּרָא. ה"א עֲלָאָה וְה"א
תַּתְּאָה, הַאי תַּלְיָא בְּדְכּוּרָא, וְהַאי בְּנִיקְבָּא
וְדַאי. וּבְגִין כִּף אַבְרָהָם סָלִיק בְּה"א דְעֵילָא,
וְשָׂרָה נִחְתָּא בְּה"א דְלַתְתָּא.

תּוּ דְכְּתִיב פֹּה יִהְיֶה זֶרַעַךְ. וְתִנָּא זֶרַעַךְ, זֶרַעַךְ
מִמֶּשׁ, דְּהָוָה שְׂאֲרֵי לְמִיעֵל בְּהַאי קָיִים,
וּמָאן דְּשְׂאֲרֵי לְמִיעֵל בְּהַאי קָיִים עָאל. וּבְגִינֵי
כִּף גִּיּוֹרָא דְאַתְגְּזוּר גֵּר צָדֵק אִקְרִי בְּגִין דְלֵא
אַתָּא מִגְּזָעָא קְדִישָׁא דְאַתְגְּזוּרוּ, וְעַל דָּא מָאן
דְּעָאל בְּהַאי שְׁמִיָּה כְּהַאי אַבְרָהָם, בְּגִין כִּף
כְּתִיב בִּיָּה פֹּה יִהְיֶה זֶרַעַךְ, זֶרַעַךְ מִמֶּשׁ.
וְאַתְמָסֵר לִיָּה ה"א. וְאִי לֹא דְאַתְמָסֵר ה"א
לְשָׂרָה הָוָה לִיָּה לְאַבְרָהָם לְאוֹלִיד לְתַתָּא כְּמָה
דְּהַאי כ"ה אוֹלִידֵת לְתַתָּא.

בְּתַר דְאַתְמָסֵרֵת ה"א לְשָׂרָה אַתְחַבְּרוּ תְרִין
הַהִי"ן כְּחֻדָּא וְאוֹלִידוּ לְעֵילָא, וּמֵאִי
דְנִפְק מִנֵּיהוּ הוּא יו"ד, בְּגִינֵי כִּף יו"ד אֵת
רִישָׁא דְיִצְחָק דְכָר. מִכָּאֵן שְׂאֲרֵי דְכּוּרָא
לְאַתְפַּשֵּׁטָא, וְעַל דָּא כְּתִיב, (בְּרֵאשִׁית בֵּא) כִּי
בִיִּצְחָק יִקְרָא לְךָ זֶרַע. בִּיִּצְחָק וְלֹא בְךָ. יִצְחָק
אוֹלִיד לְעֵילָא דְכְּתִיב, (מִיכָה ז) תַּתֵּן אֲמֶת לְיַעֲקֹב.
יַעֲקֹב אֲשָׁלִים כְּלָא.

וְאִי תִימָא וְכִי אַבְרָהָם בְּהַאי אַתְאַחִיד וְלֹא
יִתִיר, וְהָא כְּתִיב חֶסֶד לְאַבְרָהָם. אֵלֶּא
חוֹלְקָא דִילִיָּה כִּף הוּא בְּגִין דְעֵבִיד חֶסֶד עִם
בְּנֵי עֲלָמָא. אֲבָל לְאוֹלִידָא הָכָא אַחִיד וּמֵהָכָא
שְׂאֲרֵי. וְעַל דָּא לֹא אַתְגְּזוּר אַבְרָהָם אֵלֶּא בֵּן
תְּשׁוּעִים וְתִשׁוּעַ שְׁנָה. וְרְזָא דְמִלָּה הָא אַתְיִידַע
וְאוֹקִימָנָא בְּמִתְנִיתָא דִילָן.

וּבְגִין כִּף יִצְחָק דִּינָא קִשְׂיָא נִפְק לְאַחֻדָּא
לְחוֹלְקִיָּה, וְלְאוֹלִידָא וְחֶסֶד אִקְרִי, וְעַל
דָּא יַעֲקֹב אֲשָׁלִים כְּלָא מֵהַאי סְטָרָא וּמֵהַאי

הזיה. מצד האחיזה אברהם ויצחק לחלקם למעלה היא השלמות. מהצד שנתן להם להוליד מלמטה למעלה היא שלמות. ועל כן כתוב (ישעיה מט) ישראל אשר בך אתפאר. בו נאחזו הגונים ממעלה וממטה.

ועל כן כתוב פאן שירה, שכתוב (שם ה) אשירה נא לידידי. שירה ודאי. שזה נקרא להוליד זכר, שהרי נקרא ידו טרם שיבא לעולם. ויש אומרים, (ה) אשירה נא לידידי - זה אברהם, שנאמר (ירמיה יא) מה לידידי בביתי. ואברהם ירש ירשה של נחלת החלק הזה. אבל (על) מה שאמרנו שזה יצחק - כך זה.

שירת דודי לכרמו - זה הקדוש ברוך הוא שנקרא דודי, שכתוב (שיר ה) דודי צח ואדום. ידידי -

אוחז בדודי, זכר, וממנו נטע פרום, שכתוב פרום היה לידידי.

בקרן בן שמן, מה זה בקרן בן שמן? אלא במה יצא הפרם הזה ובמה נטע? חזר ואמר בקרן, מה זה קרן? שכתוב (יהושע ו) בקרן היובל. בקרן היובל מתחיל. והקרן הזו אחוזה באותו הזכר שנקרא בן שמן.

מה זה בן שמן? כמו שנאמר בן חורים, ושניהם דבר אחד. שמן, שמשם שופע שמן וגדלה להדליק המאורות, ומשום כך בן שמן. והשמן והמשחה הללו שופעים ויוצאים ומדליקים מאורות, עד שנוטל אותו וכוונס אותו הקרן הזה. וזה נקרא קרן היובל. משום כך אין משיחת המלכות אלא בקרן, ועל כן נמשכה מלכות דוד, שנמשח בקרן ונאחז בו.

ויעקבה ויסקלהו - כטבעת הזו שמקיפה את כל הצדדים. ויסקלהו - שהסיר ממנו ומחלקו

סטרא, מסטרא דאחידו אברהם ויצחק לחולקיהון לעילא הוא שלימותא. מסטרא דאתיהיב להו לאולדא מתתא לעילא הוא שלימותא. ועל דא כתיב, (ישעיה מט) ישראל אשר בך אתפאר. ביה אתאחידו גוונין מעילא ומתתא.

ועל דא כתיב הכא שירה דכתיב, (ישעיה ה) אשירה נא לידידי. שירה ודאי, דהא אקרי לאולדא דכר, דהא אקרי ידיד עד לא יפוק לעלמא. ואית דאמרי (דא) אשירה נא לידידי דא אברהם פמה דאת אמר, (ירמיה יא) מה לידידי בביתי. ואברהם ירית ירותא דאחסנת חולקא דא, אבל (על) מה דאמינא דדא יצחק הכי הוא.

שירת דודי לכרמו. דא קדשא בריך הוא דאקרי דודי דכתיב, (שיר השירים ה) דודי צח ואדום. ידידי, אחיד בדודי דכר ומניה אתנטע פרום, דכתיב פרום היה לידידי.

בקרן בן שמן. מאי בקרן בן שמן. אלא במה נפיק האי פרום ובמה אתנטע, חזר ואמר בקרן. מאי קרן דכתיב, (יהושע ו) בקרן היובל. בקרן היובל. שארי. והאי קרן אתאחיד בהווא דכר דאקרי בן שמן.

מהו בן שמן פמה דאת אמר בן חורין. ותרווייהו חד מלה, שמן דמתמן נגיד משחא ורבו לאדלקא בוצינין, ובגין כך בן שמן. ודא שמן ורבו נגיד ונפיק ואדליק בוצינין עד דנטיל ליה וכניש ליה האי קרן, ודא אקרי קרן היובל. בגיני כך לית משיחותא דמלכותא אלא בקרן, ועל דא אתמשך מלכותא דדוד דאתמשח בקרן ואתאחיד ביה.

ויעקבהו, ויסקלהו כהאי עזקא דאסתחר לכל

סְטְרִין. (דף צו ע"ב) וַיִּסְקְלֵהוּ, דְאֶעְדִי מַנְיָה
וּמְחֻלְקֵייהָ כָּל אַנּוּן רַבְרַבִּין כָּל אַנּוּן תְּרִיסִין
כָּל אַנּוּן כְּתָרִין תְּתַאֲיִן, וְהוּא נָסִיב לֵיהּ לְהָאִי
(גמרא) כָּרָם לְחֻלְקֵייהָ, דְכְּתִיב, (דברים לב) כִּי חָלַק יְיָ
עִמּוֹ יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ.

אֵת כָּל אוֹתָם שְׂרִים גְּדוּלִים, כָּל
אוֹתָם הַמְגַנְיִים, כָּל אוֹתָם
הַכְּתָרִים הַתְּחַתּוֹנִים. וְהוּא לְקַח
לוֹ אֵת [מקרא] הַכָּרָם הַזֶּה לְחֻלְקוֹ,
שְׁפָתוֹב (דברים לב) כִּי חָלַק ה' עִמּוֹ
יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ.

וַיִּטְעֵהוּ שׁוּרְק, כְּמָה דְאֵת אָמֵר, (ירמיה ב) וְאֶנְכִי
נִטְעַתִּיךָ שׁוּרְק, כְּלָה זָרַע אָמֵת.
כְּל"ה כְּתִיב בְּה"א. מִכָּאן שְׂאֲרֵי אַבְרָהָם
לְאוֹלָדָא לְעֵילָא, וּמַהֲאִי נָפַק זָרַע אָמֵת. כְּלָה
זָרַע אָמֵת וְדָאִי, הֵיִינוּ דְכְּתִיב כּוֹה יִהְיֶה זָרְעֵךָ,
וְכֹלָא חַד מְלָה. זַכָּאָה חוֹלְקֵהוּן דִּישְׂרָאֵל
דִּירְתוּי יְרוּתָא קְדִישָׁא דָא. סוֹפִיָה דִקְרָא (ישעיה
ה) וַיִּבֶן מַגְדָּל בְּתוֹכּוֹ. מַהוּ מַגְדָּל כְּמָה דְאֵת
אָמֵר, (משלי יח) מַגְדָּל עַז שָׁם יִי, וְנִשְׁגָּב. כּוֹ יְרוּץ
צְדִיק וְדָאִי.

וַיִּטְעֵהוּ שְׂרָק - כְּמוֹ שְׂנֵאֲמֵר (ירמיה
ב) וְאֶנְכִי נִטְעַתִּיךָ שׁוּרְק כְּלָה זָרַע
אָמֵת. כְּל"ה כְּתוֹב בְּה"א. מִכָּאן
הַתְּחִיל אַבְרָהָם לְהוֹלִיד לְמַעְלָה,
וּמִזֶּה יֵצֵא זָרַע אָמֵת. כְּלָה זָרַע
אָמֵת וְדָאִי. הֵיִנוּ שְׁפָתוֹב כּוֹה יִהְיֶה
זָרְעֵךָ, וְהַפֶּל דְּכַר אַחַד. אֲשֶׁרִי
חָלַקְס שֶׁל יִשְׂרָאֵל שִׁירְשׁוֹ אֵת
הִירְשָׁה הַקְּדוּשָׁה הַזֹּו. סוֹף
הַפְּסוּק (ישעיה ה) - וַיִּבֶן מַגְדָּל
בְּתוֹכּוֹ. מַה זֶה מַגְדָּל? כְּמוֹ
שְׂנֵאֲמֵר (משלי יח) מַגְדָּל עַז שָׁם ה'
כּוֹ יְרוּץ צְדִיק וְנִשְׁגָּב. כּוֹ יְרוּץ
צְדִיק וְדָאִי.

וְגַם יָקַב חֶצֶב כּוֹ דָּא תְרַעָא דְצָדֵק כְּמָה דְאֵת
אָמֵר, (תהלים קיח) פִּתְחוּ לִי שְׁעָרֵי צְדָק. מְאִי
מִשְׁמַע, דְּכָל בַּר יִשְׂרָאֵל דְאֵתְגְזֹר, עֵייל
בְּתַרוּוּיָהּ וְזָכִי לְתַרוּוּיָהּ. וּמֵאן דְקָרִיב בְּרִיָּה
לְקַרְבְּנָא דָא עֵייל לֵיהּ בְּשָׂמָא קְדִישָׁא, וְעַל
אֵת דָּא מִתְקִיִּמִין שְׂמִיא וְאַרְעָא דְכְּתִיב, (ירמיה
לג) אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה חֻקוֹת שָׁמַיִם
וְאַרְץ לֹא שָׁמַתִּי. וְהֵאִי מְאֲרִיָּה דְהַלּוּלָא דָא
זָכָה לְכֹלָא לְמַחְזִי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲנַפִּין
בְּאַנְפִּין בְּהֵאִי יוֹמָא.

וְגַם יָקַב חֶצֶב כּוֹ - זֶה הַשְּׁעַר שֶׁל
הַצְּדָק, כְּמוֹ שְׂנֵאֲמֵר (תהלים קיח)
פִּתְחוּ לִי שְׁעָרֵי צְדָק. מַה
מִשְׁמַעֵנוּ? שְׁכָל בֶּן יִשְׂרָאֵל
שְׂנַמּוּל, נִכְנָס בְּשִׁנְיָהֶם וְזוֹכֵה
לְשִׁנְיָהֶם. וּמִי שְׂמַקְרִיב אֵת בְּנוֹ
לְקַרְבָּן הַזֶּה, מַכְנִיס אוֹתוֹ לְשֵׁם
הַקְּדוּשׁ. וְעַל הָאוֹת הַזֹּו מִתְקִיִּמִים
שָׁמַיִם וְאַרְץ, שְׁפָתוֹב (ירמיה לג) אִם
לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה חֻקוֹת
שָׁמַיִם וְאַרְץ לֹא שָׁמַתִּי. וּבְעַל
הַהַלּוּלָא הַזֶּה זָכָה לְכָל, לְרֹאוֹת
אֵת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא פְּנִים
בְּפְנִים בַּיּוֹם הַזֶּה.

זַכָּאָה חוֹלְקֵנָא דְזַכִּינָא לְהֵאִי יוֹמָא וְזַכָּאָה
חוֹלְקֵךָ עֲמִנָא, וְהֵאִי בְרָא דְאֵתִילִיד
לְךָ קְרִינָא עַלִיָּה כָּל הַנְּקָרָא בְּשָׁמִי וְגוֹ' יִצְרָתִיו
אַף עֲשִׂיתִיו. וְכְּתִיב, (ישעיה נד) וְכָל בְּנֵיךָ לְמוֹדֵי
יְיָ וְגוֹ'. אוֹזְפוּהָ לְרַבִּי אַבָּא תַלְתַּת מִיְלִין.

אֲשֶׁרִי חָלַקְנוּ שְׂזַכִּינוּ לַיּוֹם הַזֶּה,
וְאֲשֶׁרִי חָלַקְךָ עֲמִנּוּ. וְהַבֵּן הַזֶּה
שְׂנוּלָד לְךָ, קְרָאנוּ עֲלֵיו (ישעיה מג)
כָּל הַנְּקָרָא בְּשָׁמִי וְגוֹ', יִצְרָתִיו
אַף עֲשִׂיתִיו. וְכְּתוֹב (שם נד) וְכָל
בְּנֵיךָ לְמוֹדֵי ה' וְגוֹ'. לְהוּ אֵת רַבִּי
אַבָּא שְׁלִשָׁה מִיְלִין.

אַמְרוּ לֵיהּ הֵאִי מְרִיָּה דְהַלּוּלָא, אוֹשְׁפִינְךָ,
זָכָה לְכוּלֵי הֵאִי בְּגִין דְקִיָּים קִיּוּמָא
דְּמַצּוּהָ. אָמֵר מְאִי הֵיא. אָמֵר הַהוּא גְּבָרָא,

אַמְרוּ לוֹ, בְּעַל הַהַלּוּלָא הַזֶּה
הַמְאָרְחַת שְׁלָךְ זָכָה לְכָל זֶה מִשּׁוּם
שְׂקִיָּים אֵת קִיּוּם הַמַּצּוּהָ. אָמֵר,

מה היא? אָמַר אוֹתוֹ הָאִישׁ, אֲשֶׁתִּי, אֲשֶׁת אַחֵי הֵיטְהָ, וְהוּא מֵת בְּלִי בָנִים, וְנִשְׁאֲתִי אוֹתָהּ, וְזֶה הַבֶּן הַרְאִשׁוֹן שֶׁהִיָּה לִי מִמֶּנָּה, וְקָרָאתִי לוֹ בְּשֵׁם אַחֵי שְׁנַפְטָר. אָמַר לוֹ, מִכָּאֵן וְהִלָּאָה קָרָא לוֹ אִידִי, וְזֶה הוּא אִידִי בַר יַעֲקֹב. בְּרַךְ אוֹתָם רַבִּי אַבָּא וְהִלֵּךְ לְדַרְכּוֹ.

בְּאֲשֶׁר בָּא, סֵדֵר הַדְּבָרִים לְפָנֵי רַבִּי אֶלְעָזָר, וּפְחַד לומר לְרַבִּי שְׁמַעוֹן. יוֹם אֶחָד הָיָה לְפָנֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן, וְאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, מַהוּ שְׁכַתּוּב וַיִּפֹּל אַבְרָם עַל פָּנָיו וַיְדַבֵּר אִתּוֹ אֱלֹהִים לֵאמֹר אֲנִי הִנֵּה בְרִיתִי אִתְּךָ? מִשְׁמַע שֶׁעַד שֶׁלֹּא נִמּוּל, הָיָה נוֹפֵל עַל פָּנָיו וּמְדַבֵּר עִמּוֹ. אַחֵר שְׁנִמּוּל, עָמַד בְּקִיּוּמוֹ וְלֹא פָּחַד. אֲנִי הִנֵּה בְרִיתִי אִתְּךָ, שְׁמַצָּא אֶת עַצְמוֹ מֵהוּל.

אָמַר לוֹ רַבִּי אַבָּא, אִם נוֹחַ לְפָנֵי מֵר שְׁאֵמַר לְפָנָיו מֵאוֹתָם הַדְּבָרִים הַמְעֻלִּים שֶׁשְׁמַעְתִּי בְּזֶה? אָמַר לוֹ, אָמַר. אָמַר לוֹ, אֲנִי פוֹחַד שֶׁלֹּא יַעֲנֶשׂוּ עַל יָדֵי. אָמַר לוֹ, חֵס וְשְׁלוֹם, (תְּהִלִּים קיב) מִשְׁמוּעָה רַעָה לֹא יִירָא נְכוּן לְבִי בְּטוֹחַ בַּה'. סֵפֶר לוֹ הַמְעַשָּׂה, וְסֵדֵר לְפָנָיו אֶת כָּל אוֹתָם הַדְּבָרִים.

אָמַר לוֹ, וְכִי כָּל הַדְּבָרִים הַמְעֻלִּים הִלְלוּ הָיוּ טְמוּנִים אֶצְלְךָ וְלֹא אִמְרַת אוֹתָם? גּוֹזְרֵנִי עֲלֶיךָ שֶׁכָּל שְׁלִשִׁים הַיָּמִים הִלְלוּ תִּלְמַד וְתִשְׁפַח, וְלֹא כְּתוּב (מִשְׁלִי א) אֵל תִּמְנַע טוֹב מִבְּעַלְיוֹ בַּהֲיוֹת לְאֵל יָדֶךָ לַעֲשׂוֹת? וְכֵן הָיָה. אָמַר, גּוֹזְרֵנִי שְׁבַתּוֹרָה הַזֹּאת יִגְלוּ לְבַבְּךָ (וַיִּגְלוּ בְּבַבְּךָ) בֵּין הַחֲבָרִים.

חֲלִשָּׁה דַעְתּוֹ שֶׁל רַבִּי אַבָּא. יוֹם אֶחָד רָאָה אוֹתוֹ רַבִּי שְׁמַעוֹן, אָמַר לוֹ, דְּפוּס לְבָבְךָ מִצִּיּוֹ בְּפָנֶיךָ. אָמַר לוֹ, לֹא עַל שְׁלִי הוּא, אֲלֹא עַל שְׁלֵהֶם! אָמַר לוֹ, חֵס וְשְׁלוֹם

דְּבִיתָאֵי אֶתְת אַחֵי הַוּוֹת, וּמִית בְּלֹא בְּנִין, וְנִסִּיבְנָא לָהּ, וְדָא הוּא בְּרָא קְדַמָּא דְהָהּ לִי מִנָּה וְקָרִינָא לִיה בְּשֵׁמָא דְאַחֵי דְאַתְפְּטָר. אָמַר לִיה מִכָּאֵן וְלִהְלָאָה קָרִי לִיה אִידִי, וְהֵינּוּ אִידִי בַר יַעֲקֹב. בְּרִיךְ לֹזֵן רַבִּי אַבָּא וְאֲזִיל לְאַרְחִיהָ.

בַּד אֶתָּא סֵדֵר מְלִין קַמִּיה דְרַבִּי אֶלְעָזָר, וְדַחִיל לְמִימַר לְרַבִּי שְׁמַעוֹן. יוֹמָא חַד הָהּ קַמִּיה דְרַבִּי שְׁמַעוֹן. וְאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן מָאֵי דְכְּתִיב וַיִּפֹּל אַבְרָם עַל פָּנָיו וַיְדַבֵּר אִתּוֹ אֱלֹהִים לֵאמֹר אֲנִי הִנֵּה בְרִיתִי אִתְּךָ. מִשְׁמַע דְּעַד דְּלֹא אֶתְגַּזֵּר הָהּ נִפִּיל עַל אַנְפּוּי וּמְלִיל עַמִּיה. בְּתַר דְּאַתְגַּזֵּר קָאִים בְּקִיּוּמִיה וְלֹא דַחִיל. אֲנִי הִנֵּה בְרִיתִי אִתְּךָ דְאַשְׁכַּח גְּרַמִּיה גְּזִיר.

אָמַר לִיה רַבִּי אַבָּא אִי נִיחָא קַמִּיה דְמֵר דְלִימָא קַמִּיה מֵאֲנוּן מְלִי מַעְלִייתָא דְשְׁמַעְנָא בַּהֲאִי, אָמַר לִיה אִימָא. אָמַר לִיה דְּחִילָנָא דְלֹא יִתְעַנְשׂוּ עַל יְדָאֵי. אָמַר לִיה חֵס וְשְׁלוֹם (תְּהִלִּים קיב) מִשְׁמוּעָה רַעָה לֹא יִירָא נְכוּן לְבוֹ בְּטוֹחַ בֵּינִי. סַח לִיה עוֹבְדָא וְסֵדֵר קַמִּיה כָּל אֲנוּן מְלִין.

אָמַר לִיה וְכִי כָּל הַיָּמִי מְלִי מַעְלִייתָא הוּוּ טְמִירִין גַּבְּךָ וְלֹא אִמְרַתְּ לַהּ. גּוֹזְרָנָא עֲלֶיךָ דְכָל תְּלַתִּין יוֹמִין אֵלִין תְּלַעִי וְתַנְשִׁי. וְלֹא כְּתִיב, (מִשְׁלִי ג) אֵל תִּמְנַע טוֹב מִבְּעַלְיוֹ בַּהֲיוֹת לְאֵל יָדֶךָ לַעֲשׂוֹת. וְכֵן הָהּ. אָמַר גּוֹזְרָנָא דְבְּאוֹרִיתָא דָּא יִגְלוּן לְבַבְּךָ (וַיִּגְלוּן בְּבַבְּךָ) בֵּינֵי חֲבָרִיא.

חֲלִישׁ דַּעְתִּיה דְרַבִּי אַבָּא, יוֹמָא חַד חָמָא לִיה רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר לִיה טוֹפְסָרָא דְלְבָבְךָ בְּאַנְפֶּךָ שְׁכִיחַ. אָמַר לִיה לֹא עַל דִּידִי הוּא אֲלֹא עַל דִּידֶהּ. אָמַר לִיה חֵס וְשְׁלוֹם דְאַתְעַנְשׂוּ, אֲלֹא בְּגִין דְמְלִין

שְׁנַעְנְשׁוּ, אֵלָא מְשׁוּם שְׂדֵבְרִים
הַתְּגַלוּ בִּינֵיהֶם כָּל כְּפָה. יִגְלוּ לְבִין
הַחֲבֵרִים, וְיִלְמְדוּ אוֹתָם הַדְּרִכִּים,
[וּמִתְמַקְּדִים] וְיִתְכַסּוּ הַדְּרִכִּים
בְּתוֹכָם, שְׁהֵרִי אֵין הַדְּרִכִּים
מִתְגַּלִּים אֵלָא בִּינֵינוּ, שְׁהֵרִי
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הַסְּכִים עִמָּנוּ,
וְעַל יְדֵינוּ מִתְגַּלִּים הַדְּרִכִּים.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, כְּתוּב (ישעיה נח) אֲז
יִבְקַע פֶּשֶׁחַר אוֹרֶךְ וְגו'. עֵתִיד
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַכְרִיז עַל
בְּנָיו וְיֹאמֶר, אֲז יִבְקַע פֶּשֶׁחַר
אוֹרֶךְ וְאֶרְכַּתְךָ מִהֵרָה תִצְמַח
וְהִלֵּךְ לְפָנֶיךָ צְדָקָה כְּבוֹד ה' **יִאֲסֹף.**

פֶּרֶשֶׁת וִירָא אֲרִיז

רַבִּי חֲזִיא פְּתַח, (שיר ב) הַנְּצָנִים
נִרְאוּ בְּאֶרֶץ עַת הַזְּמִיר הַגִּיעַ וְקוֹל
הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאֶרְצָנוּ. הַנְּצָנִים
נִרְאוּ בְּאֶרֶץ, כְּשֶׁבְּרָא הַקִּבְ"ה אֶת
הָעוֹלָם, נָתַן בְּאֶרֶץ כָּל הַכַּח
שְׂרָאוֹי לָהּ, וְהַכֹּל הָיָה בְּאֶרֶץ, וְלֹא
הוֹצִיאָה פְּרוֹת בְּעוֹלָם עַד שֶׁנִּבְרָא
אָדָם. פִּינּוֹן שֶׁנִּבְרָא אָדָם, הַכֹּל
רְאוּי [ר"א לְצַאת] בְּעוֹלָם, וְהָאֶרֶץ
גִּלְתָּה אֶת פְּרוֹתֶיהָ וְכַחֲהָ
שֶׁנִּפְקְדוּ בָּהּ.

כְּמוֹ זֶה הַשְּׁמִים לֹא נָתַנו כַּחוֹת
לְאֶרֶץ עַד שֶׁבָּא אָדָם. זֶהוּ שְׁכַתּוּב
(בראשית ב) וְכֹל שֵׁיחַ הַשָּׂדֶה טָרָם
יִהְיֶה בְּאֶרֶץ וְכֹל עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה
טָרָם יִצְמַח כִּי לֹא הִמְטִיר ה' **אֱלֹהִים**
עַל הָאֶרֶץ וְאָדָם אֵין
לְעַבֵּד אֶת הָאֲדָמָה. נִסְתַּתְרוּ בָּהּ
כָּל אוֹתָם תּוֹלְדוֹת וְלֹא הַתְּגַלוּ,
וְהַשְּׁמִים הַתְּעַכְּבוּ, שְׁלֹא הִמְטִירוּ
עַל הָאֶרֶץ מְשׁוּם שְׂאָדָם אֵין,
שְׁלֹא נִמְצָא וְלֹא נִבְרָא, וְהַכֹּל
הַתְּעַכְּבַּ בְּגִלְלוֹ. פִּינּוֹן שֶׁנִּבְרָא
אָדָם, מִיַּד הַנְּצָנִים נִרְאוּ בְּאֶרֶץ,
וְכֹל הַפְּחוֹת שֶׁנִּסְתַּתְרוּ, הַתְּגַלוּ
וְנִתְּנוּ בָּהּ.

עַת הַזְּמִיר הַגִּיעַ, דְּאִתְּתַקַּן תְּקוּנָא דְּתוֹשְׁבַחָן
הַתְּשַׁבְּחוֹת לְזִמְרָה לְפָנֵי הַקִּבְ"ה

אֲתַגְּלִיין בִּינֵיהוּ כָּל כְּפָה. יִגְלוּן בִּינֵי חֲבֵרִיא
יִלְפוּן אֲנוּן אֶרְחִין (ואתחבטין) וְאִתְּכַסְּיין מְלִין
בְּגוּוִיָּיהוּ. דְּהָא מְלִין לָא אֲתַגְּלִיין אֵלָא בִּינָנָא
דְּהָא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִסְתַּכִּים עִמָּנָא וְעַל
יְדָנָא אֲתַגְּלִיין מְלִין.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי כְּתִיב, (ישעיה נח) אֲז יִבְקַע פֶּשֶׁחַר
אוֹרֶךְ וְגו'. זְמַיִן קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא
לְאֶכְרִזָּא עַל בְּנוֹי וְיִימָא, אֲז יִבְקַע פֶּשֶׁחַר
אוֹרֶךְ וְאֶרְכַּתְךָ מִהֵרָה תִצְמַח וְהִלֵּךְ לְפָנֶיךָ
צְדָקָה וְכְבוֹד יְיָ יִאֲסֹף, (דף צ"א ע"א).

פֶּרֶשֶׁת וִירָא אֲלִיו

רַבִּי חֲזִיא פְּתַח (שיר השירים ב) הַנְּצָנִים נִרְאוּ
בְּאֶרֶץ עַת הַזְּמִיר הַגִּיעַ וְקוֹל הַתּוֹר
נִשְׁמַע בְּאֶרְצָנוּ. הַנְּצָנִים נִרְאוּ בְּאֶרֶץ, כִּד בְּרָא
קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲלֵמָא. יְהֵב בְּאֶרְעָא כָּל
חֵילָא דְּאִתְּחַזִּי לָהּ. וְכֹלָא הָוָה בְּאֶרְעָא, וְלֹא
אִפִּיקַת אֵיבִין בְּעֲלֵמָא עַד דְּאִתְּבְּרִי אָדָם, פִּינּוֹן
דְּאִתְּבְּרִי אָדָם, כֹּלָא אִתְּחַזִּי (ר"א ל"ג לְמִפְּק)
בְּעֲלֵמָא, וְאֶרְעָא גִּלְיַאת אֵיבְהָא וְחֵילָהָא
דְּאִתְּפַקְדוּ בָּהּ.

בְּגוּזָנָא דָּא שְׁמִים לֹא יְהֵבו חֵילִין לְאֶרְעָא עַד
דְּאִתָּא אָדָם. הָדָא הוּא דְּכְתִיב, (בראשית
ב) וְכֹל שֵׁיחַ הַשָּׂדֶה טָרָם יִהְיֶה בְּאֶרֶץ וְכֹל עֵשֶׂב
הַשָּׂדֶה טָרָם יִצְמַח כִּי לֹא הִמְטִיר יְיָ אֱלֹהִים
עַל הָאֶרֶץ וְאָדָם אֵין לְעַבֵּד אֶת הָאֲדָמָה.
אִטְמְרוּ כָּל אֲנוּן תּוֹלְדִין וְלֹא אֲתַגְּלוּן, וְשִׁמְיָא
אִתְּעַכְּבוּ דְּלֹא אִמְטִירוּ עַל אֶרְעָא, בְּגִין דְּאָדָם
אֵין, דְּלֹא אִשְׁתַּכַּח וְלֹא אִתְּבְּרִי, וְכֹלָא אִתְּעַכְּבַ
בְּגִינֵיהּ, פִּינּוֹן דְּאִתְּחַזִּי אָדָם, מִיַּד הַנְּצָנִים נִרְאוּ
בְּאֶרֶץ וְכֹל חֵילִין דְּאִתְּטְמְרוּ אֲתַגְּלִיאוּ
וְאִתְּהִיבוּ בָּהּ.

עַת הַזְּמִיר הַגִּיעַ, דְּאִתְּתַקַּן תְּקוּנָא דְּתוֹשְׁבַחָן
לְזִמְרָא קְמִי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא מַה דְּלֹא

מה שלא נמצא עד שלא נברא
אדם. וקול התור נשמע בארצנו,
שהרי [וה] [כל] דבר של הקדוש
ברוך הוא [ר"א ששעה] הקב"ה שלא
נמצא בעולם עד שנברא אדם.
בין שנמצא אדם, הכל נמצא.

אחר שחטא, הכל הסתלק
מהעולם והתקללה הארץ. זהו
שכתוב (בראשית א) ארורה האדמה
בעבורך וגו', וכתוב כי תעבד את
האדמה לא תספ פת כחה לך וגו',
וכתוב וקוץ ודרדר תצמיח לך.

בא נח ותקן קרדמים ופצירות
בעולם. אחר כך, וישת מן היין
וישכר ויתגל בתוך אהלה. באו
בני העולם וחטאו לפני הקב"ה,
והסתלקו צבאות הארץ [של העולם]
כמקדם, והיו עומדים עד שבא
אברהם.

בין שבא אברהם [לעולם], מיד
הנצנים נראו בארץ, התפקנו
והתגלו כל הצבאות בארץ. עת
הזמיר הגיע, בשעה שאמר לו
הקב"ה למול. בין שהגיע אותו
הזמן שברית נמצאה בו באברהם
ונמול, אז התקיים בו כל הפסוק
הזה, והתקיים העולם, ודבר
הקב"ה היה בהתגלות בו. זהו
שכתוב וירא אליו ה'.

רבי אלעזר פתח הפסוק הזה
[בשעה] אחר שנמול אברהם. שעד
שלא נמול, לא דבר עמו אלא
מתוך דרגה תחתונה, והדרגות
העליונות לא היו קיימות על אותה
הדרגה. בין שנמול, מיד הנצנים
נראו בארץ. אלו הדרגות
התחתונות שהוציאה והתקינה
הדרגה התחתונה הזו. עת הזמיר
הגיע - אלו ענפי הערלה. וקול
התור נשמע בארצנו - זהו קול
שיוצא מתוך אותו פנימי של
הכל, ואותו קול נשמע, ונה קול

אשתכח עד לא אתברי אדם. וקול התור
נשמע בארצנו. דהא (ר"א דא) (ר"א ל"ג כל) מלה
דקדשא בריך הוא (ר"א ל"ג דעבר) דלא (דף צו ע"ב)
אשתכח בעלמא עד דאתברי אדם. בין
דאשתכח אדם פולא אשתכח.

בתר דחטא, פולא אסתלק מעלמא
ואתלטיא ארעא. הדא הוא דכתיב,
(בראשית ג) ארורה האדמה בעבורך וגו'. וכתוב
כי תעבד את האדמה לא תספ פת כחה לך
וגו'. וכתוב וקוץ ודרדר תצמיח לך.

אתא נח ותקן קרדומין ופצירי בעלמא.
ולבתר וישת מן היין וישכר ויתגל
בתוך אהלה. אתו בני עלמא וחיבו קמיה
דקודשא בריך הוא. ואסתלקו חילין דארעא
(דעלמא) כמלקדמין, והיו קיימי עד דאתא
אברהם.

בין דאתא אברהם (לעלמא) מיד הנצנים נראו
בארץ, אתפקנו ואתגלו כל חילין
בארעא. עת הזמיר הגיע. בשעתא דאמר
ליה קדשא בריך הוא דיתגזר, בין דמטא
ההוא זמנא דברית אשתכח ביה באברהם
ואתגזר. פדין אתקיים ביה כל האי קרא,
ואתקיים עלמא, ומלה דקדשא בריך הוא
הוה באתגלייא ביה הדא הוא דכתיב וירא
אליו יי.

רבי אלעזר פתח האי קרא (בשעה) פתר
דאתגזר אברהם. דעד לא אתגזר לא
הוה מליל עמיה אלא מגו דרגא תתאה,
ודרגין עלאין לא הוו קיימי על ההיא דרגא.
בין דאתגזר מיד הנצנים נראו בארץ אלין
דרגין תתאין דאפיקת ואתקינת האי דרגא
תתאה. עת הזמיר הגיע אלין ענפוי דערלה.

וקול התור נשמע בארצנו. דא קול דנפיק מגו (דף צו ע"ב) ההוא פנימא

שגזר דבר לדבר ועושה לה שלמות.

בא ראה שעד שלא נמול אברהם לא היתה עליו אלא הדרגה הזו כפי שאמרנו. פיון [אחר] שנמול מה כתוב? וירא אליו ה'. למי? שהרי לא כתוב וירא ה' אל אברהם? שאם לא אברהם אז מה השבח כאן יותר מבהתחלה עד שלא נמול שכתוב וירא ה' אל אברהם? אלא סוד נסתר הוא. וירא אליו ה' - לאותה דרגה שדברה עמו, מה שלא היה מקדם לזה עד שלא נמול. שפעת התגלה הקול והתחבר בדבור כשדבר עמו. והוא ישב פתח האהל. והוא - ולא גלה מי. אלא כאן גלה את החכמה שכל הדרגות שריויות על הדרגה הפתוחה הזו אחר שנמול אברהם.

בא ראה, וירא אליו ה' - זהו הסוד שקול שנשמע שהתחבר בדבור ומתגלה בו. והו"א ישב פתח האהל - זהו העולם העליון שעמד להאיר עליו. כחם היום, שהרי הוואר הימין, הדרגה שאברהם נדבק בו. דבר אחר כחם היום - בפעם שמתקרבת דרגה לדרגה בתשוקה של זה כנגד זה.

וירא אליו. אמר רבי אבא, עד שלא נמול אברהם, היה אטום. פיון שנמול, הכל התגלה, ושרתה עליו שכינה בשלמות כראוי. בא ראה, והוא ישב פתח האהל. והוא - זהו העולם העליון ששורה על עולם הפתוח הזה. אימתי? כחם היום, בזמן שתשוקתו של צדיק אחד לשרות בו.

מיד - וישא עיניו וירא והנה שלשה אנשים נצבים עליו. מי הם שלשה אנשים? אלו אברהם

דכלא והוא קול נשמע ודא קול דגזר מלה למללא ועביד לה שלימו.

תא חזי, דעד לא אתגזר אברהם לא הוה עליה אלא האי דרגא פדאמרן, פיון (לכתר) דאתגזר מה כתיב וירא אליו יי. למאן, דהא לא כתיב וירא יי אל אברהם. דאי לאברהם מאי שבחא הכא יתיר מבקדמיתא עד לא אתגזר דכתיב וירא יי אל אברהם. אלא רזא סתימא איהו, וירא אליו יי. ליהוה דרגא דמליל עמיה, מה דלא הוה מקדמת דנא עד דלא אתגזר. דהשתא אתגלי קול ואתחבר בדבור פד מליל עמיה. והוא יושב פתח האהל. והוא ולא גלי מאן. אלא הכא גלי חכמתא דכלהו דרגין שרו על האי דרגא תתאה בטר דאתגזר אברהם.

תא חזי, וירא אליו יי. דא הוא רזא דקול דאשתמע דאתחבר בדבור ואתגלי ביה. והו"א יושב פתח האהל, דא עלמא עלאה דקאים לאנהרא עליה. כחום היום. דהא אתנהיר ימינא דרגא דאברהם אתדבק ביה. דבר אחר כחום היום בשעתא דאתקריב דרגא לדרגא בתיאובתא דדא לקבל דא. וירא אליו. אמר רבי אבא עד לא אתגזר אברהם הוה אטיס. פיון דאתגזר אתגלי כלא ושרא עליה שכינתא בשלימו פדקא יאות. תא חזי והוא יושב פתח האהל. והוא. דא עלמא עלאה דשרי על האי עלמא תתאה. אימתי כחום היום בזמנא דתיאובתא דחד צדיק למשרי ביה.

מיד וישא עיניו וירא והנה שלשה אנשים נצבים עליו. מאן אנון שלשה אנשים. אלין אברהם יצחק ויעקב דקיימי עליה דהאי דרגא, ומפניהו (דף צט ע"א) זניק (יסודא דעלמא)

יצחק ויעקב, שעומדים על הדרגה הזו, ומקם היא יונקת [יסוד העולם] ונזונית. ואז - וירא וירץ לקראתם. שתשוקת הדרגה המתחננה הזו להתחבר בהם וחדותה להמשך אחריהם. וישתחו ארצה, להתקין להם פסא.

בא ראה, הקב"ה עשה את דוד המלך עמוד אחד מהפסא העליון כמו האבות. ואף על גב שהוא פסא אליהם, אבל בזמן שמתחבר בהם הוא עמוד אחד להתתקן בפסא העליון, ולקף נטל את המלכות בחברון דוד המלך שבע שנים להתחבר בהם, וקרי נאמר.

תוספתא

וירא אליו ה' באלני ממרא. למה באלני ממרא ולא במקום אחר? אלא משום שנתן לו עצה על ברית המילה שלו. בשעה שאמר הקב"ה לאברהם להמול, הלך אברהם להמלך עם חבריו. אמר לו ענר: אתה בן תשעים שנה, ואתה מעיק לעצמך?

אמר לו ממרא: הזכרת את היום שזרקו אותך הכשדים לתוף כבשן האש, ואותו רעב שעבר על העולם, שכתוב (בראשית יב) ויהי רעב בארץ וירד אברהם מצרימה, ואותם מלכים שרדפו אחריהם והפית אותם, והקב"ה הציל אותך מהפל ולא יכל איש לעשות לך רע? קום ועשה את מצות רבונך! אמר לו הקב"ה: ממרא, אתה נתת לו עצה להמול, חייך איני מתגלה עליו אלא בפלטרין שלך. וזהו שכתוב באלני ממרא. (עד כאן

התוספתא).

מדרש הנעלם רבותינו פתחו בפסוק הזה, (שיר א) לריח שמניך טובים שמן תורק שמך וגו'. תנו רבנן האי נשמתא דבר אינש בשעתא דסלקא מארעא לרקייעא וקיימא בההוא זיתרא עלאה דאמרן, קדשא בריך הוא מבקר לה.

ואתון. פדין וירא וירץ לקראתם. דתיאובתא דהאי דרגא תתאה לאתחברא בהו וחדוותא דילה לאתמשכא אבתריהו. וישתחו ארצה, לאתתקנא פרסייא לגבייהו.

הא חזי, עבד קדשא בריך הוא לדוד מלכא חד סמכא מפרסייא עלאה באבהן. ואף על גב דאיהו פרסייא לגבייהו. אבל בזמנא דאתחבר בהו איהו חד סמכא לאתתקנא בפרסייא עלאה. ובגין כך נטל מלכותא בחברון דוד מלכא שבע שנין לאתחברא בהו. והא אתמר.

תוספתא

וירא אליו יי באלוני ממרא. אמאי באלוני ממרא, ולא באתר אתרא. אלא בגין דיהיב ליה עיטא על גזירו דקיימא דיליה. בשעתא דאמר קדשא בריך הוא לאברהם למגזר אזל אברהם למלך עם חברוי, אמר ליה ענר אנת בן תשעין שנין ואת מעיק גרמך.

אמר ליה ממרא דכרת יומא דרמו לך פשדאי באתון דנורא. וההוא כפנא דעבר על עלמא דכתיב, (בראשית יב) ויהי רעב בארץ וירד אברהם מצרימה. ואנון מלכין דרדפו בתריהון ומחית יתהון וקדשא בריך הוא שזבינך מכלא ולא יכיל בר נש למעבד לך ביש. קום עביד פקודא דמרך. אמר ליה קדשא בריך הוא, ממרא אנת יתבת ליה עיטא למגזר, חייך לית אנא מתגלי עליה אלא בפלטרין דילך, הדא הוא דכתיב באלוני ממרא (עד כאן התוספתא):

מדרש הנעלם

רבנן פתחי בהאי קרא (שיר השירים א) לריח שמניך טובים שמן תורק שמך וגו'. תנו רבנן האי נשמתא דבר אינש בשעתא דסלקא מארעא לרקייעא וקיימא בההוא זיתרא עלאה דאמרן, קדשא בריך הוא מבקר לה.

מדרש הנעלם רבותינו פתחו בפסוק הזה, (שיר א) לריח שמניך טובים שמן תורק שמך וגו'. שנו רבותינו, נשמה זו של בן האדם, בשעה שעולה מהארץ לרקיע ועומדת באתו זהר עליון שאמרנו, הקב"ה מבקר אותה.

בא תשמע, אמר רבי שמעון בר יוחאי, כל נשמת הצדיקים, כיון שעומדת במקום שכינת הכבוד, שראויה לשבת, הקב"ה קורא לאבות ואומר להם: לכו ובקרו את פלוני הצדיק שבא, והקדימו לו שלום משמי. והם אומרים: רבון העולם, לא ראוי לאבא ללכת לראות את הבן. הבן ראוי לראות ולהראות ולדרש את אביו.

והוא קורא ליעקב ואומר לו: אתה שהיה לך צער בנים, לך וקבל [למדו] פני פלוני הצדיק שבא לכאן, ואני אלך עמך. זהו שכתוב (תהלים כד) מבקשי פניך יעקב סלה. לא נאמר מבקשי, אלא מבקשי. אמר רבי חייא, מראש הפסוק משמע, שכתוב זה דור דרשו וגו'.

אמר רבי יעקב אמר רבי חייא (נ"א עקיבא), יעקב אבינו הוא פסא הכבוד. וכן תנא דבי אליהו, יעקב אבינו הוא פסא בפני עצמו, שכתוב (ויקרא כו) וזכרתי את בריתי יעקוב. ברית פרת הקב"ה ליעקב לבדו יותר מפל אבותיו, שעשה לו פסא הכבוד, פרט מן הראשון.

רבי אליעזר הנה יושב והנה עוסק בתורה. בא אליו רבי עקיבא ואמר לו, במה מר עוסק? אמר לו, בפסוק הנה שכתוב (שמואל א-ב) וכסא כבוד ינחלם. מהו פסא כבוד ינחלם? זה יעקב אבינו שעשה לו פסא כבוד לבדו לקבל תורה בעד נשמת הצדיק, והקב"ה הולך עמו בכל ראש חדש וחדש, וכשרואה הנשמה את פסא כבוד האספקלריה של שכינת רבנו, מברכת ומשתחוה לפני הקב"ה. וזהו שכתוב (תהלים קד) ברכי נפשי את ה'.

אמר רבי עקיבא, הקב"ה עומד עליו, והנשמה פותחת ואומרת: ה' אלהי גדלת מאד וגו' כל הפרשה, עד הסיים שאומר יתמו חטאים וגו'. ועוד אמר רבי עקיבא, ולא זו בלבד, אלא משבחת

תא שמע אמר רבי שמעון בן יוחאי כל נשמתא דצדיקניא כיון דקיימא באתר שכינתא יקרא דחזינא למיתב, קדשא בריה הוא קרי לאבהתא, ואמר לון זילו ובקרו לפלניא צדיקא דאתא, ואקדימו ליה שלמא מן שמי. ואנון אמרין, מארי עלמא, לא אתחזי לאבא למיזל למחמי לברא, ברא אתחזי למיחמי ולמחזי ולמתבע לאבוי.

והוא קרי ליעקב ואמר ליה אנת דהוה לך צערא דבנין זיל וקביל (אולפניה) פני דפלניא צדיקא דאתא הקא, ואנא איזיל עמך. הךא הוא דכתיב, (תהלים כד) מבקשי פניך יעקב סלה. מבקש לא נאמר אלא מבקשי. אמר רבי חייא מרישיה דקרא משמע דכתיב זה דו דורשיו וגו'.

אמר רבי יעקב אמר רבי חייא (נ"א עקיבא) יעקב אבינו הוא פסא הכבוד, וכן תנא דבי אליהו יעקב אבינו הוא פסא בפני עצמו, דכתיב, (ויקרא כו) וזכרתי את בריתי יעקוב, ברית פרת קדשא בריה הוא ליעקב לבדו יותר מפל אבותיו דעביד ליה פסא הכבוד. בר מן קדמא:

רבי אליעזר הנה יתיב והנה לעי באורייתא. אתא לגביה רבי עקיבא אמר ליה במאי קא עסיק מר. אמר ליה בהאי קרא דכתיב, (שמואל א ב) וכסא כבוד ינחילם. מהו פסא כבוד ינחילם. זה יעקב אבינו דעביד ליה פסא יקר בלחודוי לקבלא אולפן נשמתא דצדיקנא. וקודשא בריה הוא אזיל עמיה בכל ריש ירחא וירחא. וכד חמי נשמתא יקר אספקלריאה שכינתא דמאריה, מברכת וסגדת קמי קדשא בריה הוא, הךא הוא דכתיב, (תהלים קד) ברכי נפשי וגו'.

אמר רבי עקיבא קדשא בריה הוא קאים עלוהי. ונשמתא פתח ואמר יי אלהי גדלת מאד וגו' כל שכינת רבנו, מברכת ומשתחוה לפני הקב"ה. וזהו שכתוב (תהלים קד) ברכי נפשי את ה'. אמר רבי עקיבא, הקב"ה עומד עליו, והנשמה פותחת ואומרת: ה' אלהי גדלת מאד וגו' כל הפרשה, עד הסיים שאומר יתמו חטאים וגו'. ועוד אמר רבי עקיבא, ולא זו בלבד, אלא משבחת

אותו על הגוף שִׁנְשָׂאָר בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְאוֹמֵר (שם קג) בְּרָכִי נַפְשִׁי אֶת ה' וְכָל קִרְבֵי וָגו'.
וְהַקְב"ה הוֹלֵךְ מִנֵּין לָנוּ זֶה?

מֵהַפְּסוּק הַזֶּה שְׁפָתוֹב וַיֵּרָא אֵלָיו ה' בְּאֵלָנֵי מִמְרָא. זֶה יַעֲקֹב. מֵה זֶה מִמְרָא? מִשׁוֹם שִׁירֵשׁ מֵאֲתִים עוֹלָמוֹת מַעֲדָן, וְהוּא כֶּסֶא. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מִמְרָא בְּגִימְטְרִיאָ מֵאֲתִים שְׁמוּנִים וְאַחַת הֵיחָה. מֵאֲתִים שֶׁל עֲדוֹן, שְׁפָתוֹב (שִׁיר ח) וּמֵאֲתִים לְנִטְרִים אֶת פְּרִיּוֹ, וּשְׁמוּנִים וְאַחַת שֶׁהוּא כֶּסֶא. וְלִכְן נִקְרָא וַיֵּרָא אֵלָיו ה' בְּאֵלָנֵי מִמְרָא. וְעַל שֵׁם זֶה נִקְרָא מִמְרָא. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מֵה זֶה בְּאֵלָנֵי? רְצוֹנוֹ לומר חֲזוֹן, זֶהוּ שְׁפָתוֹב אֲבִיר יַעֲקֹב. וְהוּא יֹשֵׁב פֶּתַח הָאֵהָל, זֶהוּ שְׁפָתוֹב (תְּהִלִּים טו) ה' מִי יִגוֹר בְּאֵהָלָךְ וָגו'. פַּחַם הַיּוֹם, שְׁפָתוֹב (מִלְאכֵי א) וְנִרְחָה לְכֶם יֵרְאִי שְׁמִי שְׁמֵשׁ צְדָקָה וּמִרְפָּא בְּכַנְפֵיהָ.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן זַפְאִי, בְּאוֹתָהּ שִׁעָה הִלֵּךְ הַקְב"ה, וּמִשׁוֹם שְׁשׂוּמְעִים הָאֲבוֹת, אֲבָרְהָם יִצְחָק, שֶׁהַקְב"ה הוֹלֵךְ אֵלָיו, תּוֹבְעִים מֵיַעֲקֹב לְלֶכֶת עִמָּם וְלִהְיוֹת לֹא שְׁלוֹם, וְהֵם עוֹמְדִים עֲלָיו, מִמָּה שְׁפָתוֹב וַיֵּשֶׂא עֵינָיו וַיֵּרָא וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים נֹצְבִים עֲלָיו. שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים [שְׁעוּמְרִים] אֵלוֹ הָאֲבוֹת, אֲבָרְהָם יִצְחָק וַיַּעֲקֹב, שְׁעוּמְרִים עֲלָיו וְרָאוּ מַעֲשֵׂים טוֹבִים [שְׁעִשְׂהוּ] שְׁעוֹשִׂים. וַיֵּרָא וַיִּרְץ לְקִרְאָתָם מִפֶּתַח הָאֵהָל וַיִּשְׁתַּחוּ אַרְצָה, מִשׁוֹם שֶׁרָאָה שְׁכִינַת הַכְּבוֹד עִמָּם. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (שִׁיר א) עַל כֵּן עֲלָמוֹת אֶהְבוּךָ [אֵלוֹ הַן הָאֲבוֹת].

דְּבַר אַחַר וַיֵּרָא אֵלָיו ה' בְּאֵלָנֵי מִמְרָא, רְבוּתֵינוּ פֶּתַחוּ בְּפִסּוּק הַזֶּה בְּשַׁעַת פְּטִירְתוֹ שֶׁל אָדָם. שְׁשִׁינּוּ, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּשַׁעַת פְּטִירְתוֹ שֶׁל אָדָם הוּא יוֹם הַדִּין הַגָּדוֹל, שֶׁהַנְּשִׂמָה מִתְפַּרְדֵּת מִן הַגּוֹף. וְלֹא נִפְטָר אָדָם מִן הָעוֹלָם עַד שְׂרֹאָה אֶת הַשְּׁכִינָה. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (שְׁמוֹת ל) כִּי לֹא יֵרְאֵי הָאָדָם וְחִי. וּבָאִים עִם הַשְּׁכִינָה שְׁלֹשָׁה

הַפְּרָשָׁה עַד סִיּוּמָא דְקָאָמַר יִתְמוּ חֻטָּאִים וָגו'. וְעוֹד אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב וְלֹא דָא בְּלַחֲדוּדֵי אֵלָא מְשַׁבַּחַת לֵיה עַל גּוּפָא דְאִשְׁתָּאָר בְּעֵלְמָא דִּין וְאָמַר (תְּהִלִּים קג) בְּרָכִי נַפְשִׁי אֶת יי וְכָל קִרְבֵי וָגו'.

וְקִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אֲזִיל. מִנָּא לָן הַאי. מֵהַאי קָרָא דְכְּתִיב וַיֵּרָא אֵלָיו יי בְּאֵלָוֵנֵי מִמְרָא, זֶה יַעֲקֹב. מֵהוּ מִמְרָא. מִשׁוֹם דְּאֲחִסִּין מֵאֲתָן עֲלָמִין מַעֲדָן וְהוּא כֶּסֶא. אָמַר רַבִּי יִצְחָק מִמְרָא בְּגִימְטְרִיאָ מֵאֲתָן וְתַמְנִין וְחַד הָיָה, מֵאֲתָן דְּעֲדוֹן דְּכְּתִיב, (שִׁיר הַשִּׁירִים ח) וּמֵאֲתִים לְנִטְרִים אֶת פְּרִיּוֹ, וְתַמְנִין וְחַד דְּהוּא כֶּסֶא. וּבְגִין כֵּן אֲתִקְרִי וַיֵּרָא אֵלָיו יי בְּאֵלָוֵנֵי מִמְרָא. וְעַל שׁוֹם דָּא נִקְרָא מִמְרָא.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה מֵהוּ בְּאֵלָוֵנֵי. רְצוֹנוֹ לומר תּוֹקְפוּי הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (בְּרַאשִׁית מט) אֲבִיר יַעֲקֹב. וְהוּא יוֹשֵׁב פֶּתַח הָאֵהָל. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (תְּהִלִּים טו) יי מִי יִגוֹר בְּאֵהָלָךְ וָגו'. פַּחַם הַיּוֹם. דְּכְּתִיב, (מִלְאכֵי א) וְנִרְחָה לְכֶם יֵרְאִי שְׁמִי שְׁמֵשׁ צְדָקָה וּמִרְפָּא בְּכַנְפֵיהָ.

אָמַר רַבִּין יוֹחָנָן בֶּן זַפְאִי בְּהַיָּא שַׁעֲתָא אֲזִיל קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, וּבְגִין דְּשְׁמַעִין אֲבָהָתָא אֲבָרְהָם וַיִּצְחָק דְּקִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אֲזִיל לְגַבִּיחָה. תְּבַעִין מִן יַעֲקֹב לְמִיזֵל עֲמַהוֹן וְלֹאֲקִדְמָא לֵיה שְׁלָם וְאֲנוּן קִיִּימִין עֲלוּהִי. מִמְאִי דְכְּתִיב וַיֵּשֶׂא עֵינָיו וַיֵּרָא וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים נֹצְבִים עֲלָיו. שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים (דְּקִיִּימִין) אֵלִין אֲבָהָתָא אֲבָרְהָם יִצְחָק וַיַּעֲקֹב דְּקִיִּימִין עֲלוּהִי וְחִמוּ עוֹבְדִין טְבִין (נִיא דְעַבְד) דְּעַבְדִּין. וַיֵּרָא וַיִּרְץ לְקִרְאָתָם מִפֶּתַח הָאֵהָל וַיִּשְׁתַּחוּ אַרְצָה. מִשׁוֹם דְּחִמֵי שְׁכִינַת יִקְרָא עֲמַהוֹן הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (שִׁיר הַשִּׁירִים א) עַל כֵּן עֲלָמוֹת אֶהְבוּךָ (אֵלוֹ הַן הָאֲבוֹת): דְּבַר אַחַר וַיֵּרָא אֵלָיו יי בְּאֵלָוֵנֵי מִמְרָא. רַבְּנָן פֶּתַחֵי בְּהַיָּא קָרָא בְּשַׁעַת פְּטִירְתוֹ שֶׁל אָדָם. דְּתַנְיָא אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בְּשַׁעַת פְּטִירְתוֹ שֶׁל אָדָם הוּא יוֹם הַדִּין הַגָּדוֹל שֶׁהַנְּשִׂמָה מִתְפַּרְדֵּת מִן הַגּוֹף. וְלֹא נִפְטָר אָדָם מִן הָעוֹלָם

עד שרואה את השכינה הָדָא הוא דְכָתִיב (שמות לג) **כִּי לֹא יִרְאֵנִי הָאָדָם וְחַי**. ובאין עם השכינה שלשה מלאכי השרת לקבל נשמתו של צדיק. הָדָא הוא דְכָתִיב וַיִּרְא אֵלָיו יי וגו'. כחום היום. זה יום הדין הבוער פתנור להפריד הנשמה מן הגוף.

וישא עיניו וירא והנה שלשה אנשים. המבקרים מעשיו מה שעשה, והוא מודה עליהם בפיו. וכיון שהנשמה רואה כף, יוצאת מן הגוף עד פתח בית הבליעה, ועומדת שם עד שמתודה כל מה שעשה הגוף עמה בעולם הזה. ואז נשמת הצדיק היא שמחה במעשיה ושמחה על פקדונה. דתאנא אמר רבי יצחק נשמתו של צדיק מתאווה אימתי תצא מן העולם הזה שהוא הכל, כדי להתענג בעולם הבא.

תנו רבנן כשחלה רבי אליעזר הגדול, ההוא יומא ערב שבת הוה, ואותיב לימיניה הורקנוס בריה, והוה מגלי ליה עמיקתא ומסתרתא, והוא לא הוה מקבל בדעתיה מלייא, דחשיב כמטורף בדעתיה הוה. כיון דחמא דדעתא דאבוי מתישבא עלוי, קביל מגיה מאה ותמנין ותשעה רזין עלאין.

כד מטא לאבני שיש דמתערבי במיא עלאה, בכה רבי אליעזר ופסק למימר, אמר קום התם ברי. אמר ליה אבא למה. אמר ליה חזינא דאוחית חלף מן עלמא. אמר ליה זיל ואימא לאמף דתסתלק תפלאי באתר עלאה, ובתר דאסתלק מן עלמא ואיתי הכא למחמי להון לא תבכי דאנון קריבין עלאין ולא תתאין ודעתא דבר נש לא ידע בהו.

עד דהוו יתבי, עאלו חפימי דרא למבקר ליה, אוליט להו על דלא אתו לשמשא ליה דתנינן גדולה שמושה יותר מלמודה. עד דאתא רבי עקיבא, אמר ליה עקיבא עקיבא למה לא אתית לשמשא לי (דהא אתא עתא

מלאכי השרת לקבל נשמתו של צדיק. זהו שפתוב וירא אליו ה' וגו'. כחום היום - זה יום הדין הבוער פתנור להפריד את הנשמה מן הגוף.

וישא עיניו וירא והנה שלשה אנשים, המבקרים מעשיו מה שעשה, והוא מודה עליהם בפיו. וכיון שהנשמה רואה כף, יוצאת מן הגוף עד פתח בית הבליעה, ועומדת שם עד שמתודה כל מה שעשה הגוף עמה בעולם הזה. ואז נשמת הצדיק היא שמחה במעשיה ושמחה על פקדונה. אמר רבי יצחק נשמתו של צדיק מתאווה אימתי תצא מן העולם הזה שהוא הכל כדי להתענג בעולם הבא.

שנו רבותינו, כשחלה רבי אליעזר הגדול, אותו יום ערב שבת היה, והושיב לימינו את הורקנוס בנו, והיה מגלה לו עמקות ונסתרות, והוא לא היה מקבל דבר בדעתו שחשב שמטורף בדעתו היה. כיון שרואה שדעת אביו מתישב עליו, קבל ממנו מאה שמונים ותשע סודות עליונים.

כשהגיע לאבני שיש שמתערבים במים העליונים, בכה רבי אליעזר ופסק לומר. אמר, עמד שם בני. אמר לו, אבא, למה? אמר לו, אני רואה שאני ממחר לחלף מן העולם. אמר לו, לך ואמר לאמף שתעלה את התפלין שלי למקום עליון, ואחר שאסתלק מן העולם, ואבא לכאן כדי לראות אותם. לא תבכו, שהם קרובים עליונים ולא תחתונים, ודעת בני אדם לא משיגה אותם.

עד שהיו יושבים, נכנסו חכמי הדור לבקר אותם, וקלל אותם על שלא באו לשמש אותו, ששנינו, גדולה שמושה יותר מלמודה. עד שבא רבי עקיבא, אמר לו, עקיבא, עקיבא, למה לא באת לשמש אותי [שהרי באה העת להצורף]? אמר לו, רבי, לא היה לי פנאי. רתח ואמר, אתמה עליד

אם תמות מיתת עצמך. קללו
שמינתו תהיה קשה מכלם.
בכה רבי עקיבא ואמר לו, רבי,
תלמד אותי תורה. פתח פיו רבי
אליעזר במעשה מרפכה. באה
אש והקיפה את שניהם. אמרו
חכמים, נשמע מזה שאין אנו
ראויים וכדאים לכה. יצאו לפתח
החיצון וישבו שם. היה מה
שקיה, והאש הלכה.

ולמד בבקרת עזה שלש מאות
הלכות פסוקות, ולמד אותו
מאתים וששה עשר טעמים של
פסוקי שיר השירים, והיו עיני
רבי עקיבא זולגות דמעות,
וחזרה האש כבתחלה. כשהגיע
לפסוק (שיר ב) סמכוני באשיות
רפדוני בתפוחים כי חולת אהבה
אני, לא יכל רבי עקיבא לסבל,
והרים קולו בבכיה. והרים קולו
ולא היה מדבר מיראת השכינה
שקיתה שם.

הורה לו כל עמקות וסודות
עליונים שהיו בשיר השירים,
והשביעו שבועה שלא ישתמש
בשום פסוק ממנו, כדי ששקב"ה
לא יחריב את העולם בגללו,
ולא רוצה לפגוע שהבריות
ישתמשו בו מרב הקדשה שיש
בו. אחר יצא רבי עקיבא ובכה,
ונבעו עיניו מים, והיה אומר, וי
רבי! וי רבי! שהעולם נשאר
יתום ממך. נכנסו אליו כל שאר
החכמים, ושאלו אותו, והשיב
להם.

היתה דחוקה לו [השעה] לרבי
אליעזר. הוציא שתי זרועותיו
ושם אותם על לבו. פתח ואמר,
אוי העולם, העולם העליון חוזר
להתפגס ולהגנוז מן התחתון כל
אור ומאור. אוי לכם שתי

זרועות, אוי לכם שתי תורות שיהיו נשפחים היום הזה מן העולם. שאמר רבי יצחק, כל ימי רבי
אליעזר היתה השמועה מאירה מפיו כיום שנתנה בהר סיני.

לאצרא). אמר ליה רבי לא הוה לי פנאי. ארתח אמר
אתמהה עלך אי תמות מיתת עצמך. לטייה דיהא קשה
מפלהון מיתתיה.

בכי רבי עקיבא ואמר ליה רבי אוליה לי אורייתא.
אפתח פומיה רבי אליעזר במעשה מרפכה. אתא
אשא ואסחר לתרוויהון. אמרו חכמיא שמע מינה
דלית אנן חזיין וכדאין לכה, נפקו לפתחא דברא ונתיבו
תמן, הוה מה דהוה ואזל אשא.

ואוליה בבקרת עזה תלת מאה הלכות פסוקות, ואוליה
ליה מאתן ושיתסר טעמים דפסוקי דשיר
השירים. והווי עינוי דרבי עקיבא נחתין מיא. ואתחזר
אשא פקדמיתא. פד מטא להאי פסוקא (שיר השירים ב)
סמכוני באשיות רפדוני בתפוחים פי חולת אהבה אני,
לא יכיל למסבל רבי עקיבא וארים קליה בבכיייתא וגעי
ולא הוה ממלל מדחילו דשכינתא דהות תמן.

אורי ליה פל עמיקתא ורזין עלאין דהוה ביה בשיר
השירים. ואומי ליה אומא דלא לישתמש בשום
חד פסוק מגיה פי היכי דלא ליחריב עלמא, קדשא
בריה הוא בגיגיה. ולא בעי קמיה דישתמשון ביה (ד
טז ט"א) ברייתי מסגיאנות קדוששתא דאית ביה. לבתר
נפיק רבי עקיבא וגעי ונבעין עינוי מיא, והוה אמר, ווי
רבי, ווי רבי, דאשתאר עלמא יתום מנה. עאלו כל שאר
חכמיא גביה ושאלו ליה ואתיב להון.

הוה דחיק ליה (שעתא) לרבי אליעזר, אפיק תרי זרועוי
ושוינון על לביה. פתח ואמר, אי עלמא עלמא
עלאה, חזרת לאעלא ולאגנזא מן תפאה כל נהירו
ובוצינא. ווי לכון תרי דרעי ווי לכון תרי תורות
דישתפחון יומא דין מן עלמא. דאמר רבי יצחק פל
יומוי דרבי אליעזר הוה נהירא שמעתא מפומיה פיומא
דאתיהיבת בטורא דסיני.

אָמַר, תּוֹרָה [לְמַדְתִּי וּגְמָרָא] הַבְּנֵי
וְחֻקֵּי לְמַדְתִּי וְשִׁמּוֹשׁ עֲשִׂיתִי,
שְׂאֵלוֹ יִהְיוּ כָּל בְּנֵי אָנוּשׁ שֶׁל
הָעוֹלָם סוֹפְרִים, לֹא יוּכְלוּ לְכַתֵּב,
וְלֹא חִסְרוּ תְלִמְיָדִי מִחֻקֵּי אֵלָּא
כְּמִכּוּחַל בְּעִין, וְאֵנִי מְרַבּוֹתִי אֵלָּא
כְּמִי שֶׁשׁוֹתֶה בַּיָּם. וְלֹא הָיָה אֵלָּא
לְהַחֲזִיק טוֹבָה לְרַבּוֹתָיו יוֹתֵר
מִמֶּנּוּ.

וְהָיוּ שׂוֹאֲלִים מִמֶּנּוּ בְּאוֹתוֹ סוֹדֵל
שֶׁל יְבוּם, עַד שֶׁיִּצְאָה נִשְׁמַתוֹ
וְאָמַר טְהוֹר. וְלֹא הָיָה שֵׁם רַבִּי
עֲקִיבָא. כְּשֶׁיִּצְאָה הַשֶּׁבֶת, מָצָא
אוֹתוֹ רַבִּי עֲקִיבָא שֹׁמֵת. קָרַע
בְּגָדוֹ וְשָׂרַט כָּל בְּשָׂרוֹ, וְדָם יָרַד
וּנְמָשָׁף עַל זָקְנוֹ. הָיָה צוֹחַח
וּבּוֹכָה. יָצָא הַחוּצָה וְאָמַר:
שָׁמַיִם שָׁמַיִם, אָמְרוּ לְשָׁמַשׁ
וְלַלְבָּנָה, שֶׁהָאוֹר שֶׁהִיָּה מֵאִיר
יוֹתֵר מֵהֶם הִרִי נִחְשָׁף.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּשַׁעַר שֶׁנִּשְׁמַת
הַצַּדִּיק רוֹצֵה לְצֵאת - שְׂמִחָה,
וְהַצַּדִּיק בְּטוֹחַ בְּמִיתָתוֹ כְּדִי
לְקַבֵּל שְׂכָרוֹ. זֶהוּ שֶׁפְּתוּב וַיִּרְא
וַיִּרְץ לְקַרְאֲתָם, בְּשִׂמְחָה לְקַבֵּל
פְּגִיחָם. מֵאִיזָה מְקוֹם? מִפְּתַח
הָאֵהָל, כְּמוֹ שֶׁאֲמַרְנוּ. וַיִּשְׁתַּחֲוּ
אֲרָצָה - אֶל הַשְּׂכִינָה.

רַבִּי יוֹחָנָן פֶּתַח וְאָמַר, (שִׁיר ב) עַד
שִׁיפוֹת הַיּוֹם וְנָסוּ הַצְּלָלִים סָב
דְּמָה לָךְ דּוּדֵי לְצָבִי אוֹ לְעַפְּר
הָאֵילִים. עַד שִׁיפוֹת הַיּוֹם וְגו'. -
זוֹ אֲזַהְרָה לְאָדָם בְּעוֹדוֹ בְּעוֹלָם
הַזֶּה שֶׁהוּא כְּהַרְף עֵינַן. בֵּא רְאָה
מֵה כְּתוּב, (קֹהֶלֶת 1) וְאֵלוֹ חָזָה אֶלֶף
שָׁנִים פְּעַמִּים וְגו'. בַּיּוֹם הַמֵּיתָה,
כָּל מֵה שֶׁחָזָה, נִחְשָׁב כְּיוֹם אֶחָד
אֲצִלוֹ.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, נִשְׁמַתוֹ שֶׁל
אָדָם מִתְּרָה בּוֹ וְאוֹמְרָת עַד
שִׁיפוֹת הַיּוֹם [וְנָסוּ הַצְּלָלִים], וַיִּדְמָה
כְּעִינִיךָ כְּהַרְף עֵינַן בְּעוֹדֶךָ בְּעוֹלָם
הַזֶּה. וְנָסוּ הַצְּלָלִים, (אִיּוֹב

ח) כִּי צַל יִמְיָנוּ עָלֵי אֲרָץ. בְּבִקְשָׁה מִמֶּךָ, סָב דְּמָה לָךְ דּוּדֵי לְצָבִי וְגו'.
דְּבַר אַחַר עַד שִׁיפוֹת הַיּוֹם וְגו' - אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן פִּזִּי, זֶה אֲזַהְרָה לְאָדָם בְּעוֹדוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה

אָמַר אוֹרִיִּיתָא (סְבִרִית גְּמָרָא) גְּמָרִית וְחֻקֵּי מִתְּרָתָא סְבִרִית
וְשִׁמּוֹשָׁא עֲבָדִית. דְּאֵלוֹ יְהוֹן כָּל בְּנֵי אֵינִישָׁא
דְּעֻלְמָא סוֹפְרִים לֹא יִכְלִין לְמַכְתֵּב וְלֹא חִסְרֵי תְלִמְיָדִי
מִחֻקֵּי אֵלָּא כְּכּוּחַלָּא בְּעִינָא וְאֵנָּא מְרַבּוֹתִי אֵלָּא כְּמִאֵן
דְּשִׁתִּי בִּימָא. וְלֹא הָוָה, אֵלָּא לְמִיתָן טִיבּוֹתָא לְרַבּוּהִי
נִתִּיר מִנֵּיהּ.

וְהָיוּ שְׂאֵלִין מִנֵּיהּ בְּהֵוָה סוֹדֵלָא דְיְבוּם עַד דְּנָפַק
נִשְׁמַתִּיהּ וְאָמַר טְהוֹר. וְלֹא הָוָה תְּמָן רַבִּי עֲקִיבָא.
כְּד נָפַק שֶׁבֶתָא אֲשַׁכְחִיה רַבִּי עֲקִיבָא דְמִית, בְּזַע מֵאִנִּיָּה
וְגָרִיר כָּל בְּשָׂרִיהּ וְדָמָא נַחִית וְנָגִיד עַל דִּיקְנִיָּה. הָוָה צוּחַ
וּבְכִי, נָפַק לְבָרָא וְאָמַר, שְׂמִיָּא שְׂמִיָּא, אָמְרוּ לְשִׁמְשָׁא
וְלִסְתִּירָא דְנִהִירוֹתָא דְהוֹת נִהִיר וְתִיר מִנְהוֹן הָא אֲתַחֲשָׁף.
(דף צט ע"ב).

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בְּשַׁעַר שֶׁנִּשְׁמַת הַצַּדִּיק רוֹצֵה לְצֵאת
שְׂמִחָה וְהַצַּדִּיק בְּטוֹחַ בְּמִיתָתוֹ כְּדִי לְקַבֵּל שְׂכָרוֹ,
הָדָא הוּא דְכְּתִיב, וַיִּרְא וַיִּרְץ לְקַרְאֲתָם. בְּשִׂמְחָה, לְקַבֵּל
פְּגִיחָם. מֵאִי זֶה מְקוֹם, מִפְּתַח הָאֵהָל כְּדָקָא אֲמַרְן.
וַיִּשְׁתַּחֲוּ אֲרָצָה לְגַבֵּי שְׂכִינָה.

רַבִּי יוֹחָנָן פֶּתַח וְאָמַר, (שִׁיר הַשִּׁירִים ב) עַד שִׁיפוֹת הַיּוֹם וְנָסוּ
הַצְּלָלִים סוֹב דְּמָה לָךְ דּוּדֵי לְצָבִי אוֹ לְעַפְּר
הָאֵילִים. עַד שִׁיפוֹת הַיּוֹם וְגו'. זוֹ אֲזַהְרָה לְאָדָם בְּעוֹדוֹ
בְּעוֹלָם הַזֶּה שֶׁהוּא כְּהַרְף עֵינַן. תָּא חֲזִי, מֵה כְּתִיב, (קֹהֶלֶת
1) וְאֵלוֹ חָזָה אֶלֶף שָׁנִים פְּעַמִּים וְגו'. בַּיּוֹם הַמֵּיתָה כָּל
מֵה שֶׁחָזָה נִחְשָׁב כְּיוֹם אֶחָד אֲצִלוֹ.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן נִשְׁמַתוֹ שֶׁל אָדָם מִתְּרָה בּוֹ וְאוֹמְרָת עַד
שִׁיפוֹת הַיּוֹם (וְנָסוּ הַצְּלָלִים) וַיִּדְמָה כְּעִינִיךָ כְּהַרְף עֵינַן
בְּעוֹדֶךָ בְּעוֹלָם הַזֶּה. וְנָסוּ הַצְּלָלִים הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (אִיּוֹב
ח) כִּי צַל יִמְיָנוּ עָלֵי אֲרָץ. בְּבִקְשָׁה מִמֶּךָ סוֹב דְּמָה לָךְ
דּוּדֵי לְצָבִי וְגו'.

דְּבַר אַחַר עַד שִׁיפוֹת הַיּוֹם וְגו'. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן פִּזִּי,
שִׁיפוֹת הַיּוֹם [וְנָסוּ הַצְּלָלִים], וַיִּדְמָה כְּעִינִיךָ כְּהַרְף עֵינַן בְּעוֹדֶךָ בְּעוֹלָם הַזֶּה. וְנָסוּ הַצְּלָלִים, (אִיּוֹב

ח) כִּי צַל יִמְיָנוּ עָלֵי אֲרָץ. בְּבִקְשָׁה מִמֶּךָ, סָב דְּמָה לָךְ דּוּדֵי לְצָבִי וְגו'.
דְּבַר אַחַר עַד שִׁיפוֹת הַיּוֹם וְגו' - אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן פִּזִּי, זֶה אֲזַהְרָה לְאָדָם בְּעוֹדוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה

זו אזהרה לאדם בעודו בעולם הזה שהוא כהרף עין. מה הצבי קל ברגליו - אף אתה היה קל בצבי או כעפר האילים לעשות רצון בוראך כדי שתנחל העולם הבא שהוא הרי בשמים הנקרא ה' יי, ה' התענוג ה' הטוב. ע"כ מדרש הנעלם.

שהוא כהרף עין: מה הצבי קל ברגליו - אף אתה היה קל בצבי או כעפר האילים לעשות רצון בוראך כדי שתנחל העולם הבא, שהוא הרי בשמים, הנקרא ה' ה', ה' התענוג, ה' הטוב. ע"כ מדרש הנעלם.

סתרי תורה

סתרי תורה

(חסר) הורמנותא דמלפא אתחזי בתלת גוונין, גוון חד חיזו דאתחזי לעינא מרחיק, ועינא לא יכיל לקיימא בכרירו דחזי בגין דאיהו מרחוק, עד דנטיל עינא חיזו זעיר בקמיטו דיליה. ועל דא כתיב, (ירמיה לא) מרחוק יי נראה לי.

ממשלת המלך נראית בשלשה גונים, גון אחד - מראה שוראה לעין מרחוק, ואין העין יכולה לעמד בבורר שוראה, משום שהוא מרחוק, עד שנוטלת העין מראה קטן בקמוץ שלה, ועל זה כתוב (ירמיה לא) מרחוק ה' נראה לי.

גוון תניין חיזו דהאי (נ"א דחד) עינא בסתימו דיליה, דהאי גוון לא אתחזי לעינא, בר בסתימו זעיר דנקיט ולא קיימא בכרירו, סתים עינא ופתח זעיר ונקיט ההוא חיזו, וגוון דא (נ"א גוון ודא) אצטריך לפתרוןא לקיימא על מה דנקיט עינא, ועל דא כתיב, (ירמיה א) מה אתה ראה.

גון שני - מראה של העין הזאת (נ"א של אחד) בסתר שלה, שאין הגון הזה נראה לעין, רק בסתר קטן, שתופס ולא עומד בבורר, סותם העין ופותח מעט ולקח אותו המראה. והגון הזה (נ"א הגון) צריך לפתרון לעמד על מה שלוקחת העין, ועל זה כתוב (שם) א) מה אתה ראה.

גוון תליתאה הוא זהר אספקלריאה דלא אתחזי ביה כלל, בר בגלגולא דעינא כד איהו סתים בסתימו ומגלגלין ליה בגלגולא ואתחזאי בהאי גלגולא אספקלריאה דנהרא ולא יכיל לקיימא בההוא גוון בר דחזי זהר מנהרא בסתימו דעינא ועל דא כתיב, (יחזקאל לו) היתה עלי יד יי (יחזקאל לג) (נ"א ויד יי היתה אלי) ויד יי עלי חזקה. וכלהו מתפרשן מנביאי קשוט. בר משה מהימנא עלאה דזכה לאסתכלא לעילא במה דלא אתחזי כלל. עליה כתיב, (במדבר יב) לא כן עבדי משה וגו':

הגון השלישי הוא זהר האספקלריה המאירה שלא נראה בו כלל, חוץ מגלגול העין כאשר הוא סתום בסתימות ומגלגלים לו בגלגול ונראה בגלגול הזה אספקלריה המאירה. ולא יכול לעמד באותו הגון, רק שוראה זהר מאיר בסתר העין, ועל זה כתוב (יחזקאל לו) היתה עלי יד ה', (שם לג) [ור ה' היתה עלי] ויד ה' עלי חזקה. וכלם מפרשים מנביאי האמת, פרט למשה הנאמן העליון שזכה להסתכל למעלה במה שלא נראה כלל. עליו כתוב (במדבר יב) לא כן עבדי משה וגו'.

וירא אליו אתחזי ואתגלי ליה שכנתא גו אנון דרגין דאתחברו בסטרוי, מיכאל ל לסטר זמינא. גבריאל ל לסטר שמאלא. רפאל ל לקמא. אוריאל ל לאחורא. ועל דא אתגליא עליה שכנתא בהני אלוני (נ"א צולמי) דעלמא, בגין לאחזאה קמיייהו ברית (ר"א ל"ג קדמאה רשימו) קדישא דהנה ככל עלמא ברזא דמהימנותא.

וירא אליו, נראתה ונתגלתה לי השכינה תוך אותן דרגות שהתחברו בצדו, מיכאל ל לצד ימין, גבריאל ל לצד שמאל, רפאל ל לפנים, אוריאל ל לאחור, ועל זה נגלתה עליו השכינה באלונים (נ"א צלמים) הללו של העולם, כדי להראות לפניהם ברית (ר"א רשם ראשון) הקדש שהיתה בכל העולם בסוד האמונה.

והוא יושב פתח האהל. מאן פתח האהל. מה זה פתח האהל? זה המקום שנקרא ברית, סוד האמונה. כחם היום, זה הסוד שנדבק בו אברהם, החזק של צד הימין, הדרגה שלו. פתח האהל - סוד השער של צדק פתח האמונה, שאז נכנס בו אברהם באותו הרשם הקדוש. כחם היום - זהו צדיק, הדרגה של חבור אחד שנכנס בו מי שנמול ונרשם בו הרשם הקדוש, שהרי נתבטל מן הערלה ונכנס בקיום של שתי הדרגות הללו שהן סוד האמונה. והנה שלשה אנשים וגו' - אלו שלשה אנשים שלוחים שמתלבשים באור, ויורדים לעולם הזה [נראים] במראה של בן אדם, והשלשה הם כמו שלמעלה, משום שהקשת לא נראית אלא בשלשה גונים - לבן, אדם וירק, וכך הוא בודאי. ושלשת האנשים הללו שלשה גונים. גון לבן, גון אדם, גון ירק (רחמים). הגון הלבן זה מיכאל, שהוא צד הימין. הגון האדם זה גבריאל, הצד של השמאל. הגון הירק זה רפאל, ואלו הם שלשת גוני הקשת, שאין הקשת נראית אלא עמהם. ומשום כך וירא אליו, גלוי שכינה בשלשת הגונים הללו.

ואת כלם הצטרכו. אחד לרפא את המילה, וזהו רפאל, בעל הרפואות. ואחד לבשר את שרה על הבן, וזהו מיכאל, משום שהוא התמנה לימין, וכל הטובות והברכות שבקדו נמסרו מצד הימין. ואחד להפך את סדום, וזהו גבריאל שהוא

לשמאל, והוא ממנה על כל הדינים של העולם מצד (הדין) השמאל לדון ולעשות על ידי מלאך המות, שהוא בעל ההרג של בית המלך.

ובכ"ם עשו שליחותם, וכל אחד ואחד פראוי לו. והמלאך גבריאל בשליחותו לנשמה הקדושה,

והוא יושב פתח האהל. מאן פתח האהל. דא אתר דאקרי ברית רזא דמהימנותא. כחום היום. דא רזא דאתדבק ביה אברהם תקפא דסטרא דמינא דרגא דיליה. פתח (ד) צח ע"ב) האהל. רזא דתרעא דצדק פתחא דמהימנותא, דכדין עאל ביה אברהם בההוא רשימא קדישא. כחום היום. דא צדי"ק דרגא דחבורא תדא דעאל ביה מאן דאתגזר ואתרשים ביה רשימא קדישא, דהא אתעבר מערלה ועאל בקיומא דתרין דרגין אליו דאנון רזא דמהימנותא:

והנה שלשה אנשים וגו'. אליו תלת מלאכין שליחין דמתלבשין באוריא ונחתי להאי עלמא (ואתחיוו) בחייו דבר נש. ותלת הוו בגוונא דלעילא, בגין דקשת לא אתחזי אלא בגוונין תלתא תוור וסומק וירוק. והכי הוא ודאי.

ואליו אנון שלשה אנשים תלתא גוונין, גוון תוור, גוון סומק, גוון ירוק. גוון תוור דא מיכאל בגין דאיהו סטרא דמינא. גוון סומק דא גבריאל סטרא דשמאלא. גוון ירוק דא רפאל, והני אנון תלת גוונין דקשת דקשת לא אתחזי אלא עמהון, ובגין כך וירא אליו, גלוי שכינה בתלת גוונין אליו.

וכלהו אצטריכו, חד לאסיא מן המילה ודא רפאל מארי דאסוון. וחד לבשרא לשרה על פרא ודא איהו מיכאל בגין דאיהו אתמנא לימינא וכל טבין וברכאן בידיה אתמסרן מסטרא דמינא. וחד להפכא לסדום ודא איהו גבריאל דאיהו לשמאלא. ואיהו ממנא על כל דינין דעלמא מסטרא (דינא) דשמאלא למידן ולמעבד על ידא דמלאך המות דאיהו מארי דקטולא דבי מלכא.

וכלהו עבדו שליחתהון, וכל חד וחד פדקא חזי ליה. מלאך גבריאל בשליחותא לנשמתא קדישא, ומלאך המות

לשמאל, והוא ממנה על כל הדינים של העולם מצד (הדין) השמאל לדון ולעשות על ידי מלאך המות, שהוא בעל ההרג של בית המלך.

ובכ"ם עשו שליחותם, וכל אחד ואחד פראוי לו. והמלאך גבריאל בשליחותו לנשמה הקדושה,

וּמְלֹאֲךָ הַמּוֹת בְּשִׁלְיָחוֹתוֹ לִנְפֶשׁ
שֶׁל הַיֵּצֶר הָרַע. וְעַם כָּל זֶה
הַנְּשִׂמָה הַקְּדוּשָׁה לֹא יוֹצֵאת עַד
שִׁרְוֹאָה שְׂכִינָה.

בְּשִׁרְוֹאָה אוֹתָם מְחַבְּרִים כְּאֶחָד,
אִז רָאָה שְׂכִינָה [כְּמוֹ זֶה] בְּגוֹנֵיהָ
וְהִשְׁתַּחֲוָה, שְׁכַתוּב (בראשית לג)
וַיִּשְׁתַּחֲוֶה אֶרְצָה, כְּמוֹ אֶצֶל יַעֲקֹב
שֶׁנֶּאֱמַר (שם מז) וַיִּשְׁתַּחֲוֶה יִשְׂרָאֵל
עַל רֹאשׁ הַמִּטָּה, לְשְׂכִינָה. וְלִגְבֵי
הַשְּׂכִינָה אָמַר בְּשֵׁם אֲדֹנָי, וְלִגְבֵי
הַצַּדִּיק אָדוֹן, שֶׁהָרִי אִז נִקְרָא
אָדוֹן כָּל הָאָרֶץ כְּשִׁמוּאֲרַת
מִצַּדִּיק וּמוֹאֲרַת בְּגוֹנֵיהָ, שֶׁהָרִי
מִשׁוּם [וְהוּא כֹהֵה אִז] זֶה נִשְׁלַם לְמַעְלָה.
מִכַּאֲן שִׁמְרָאָה שְׁלֵמִטָּה מוֹשֵׁף
הַמְשַׁכָּה מְלַמְעֵלָה, שֶׁהָרִי הַגּוֹנִים
הִלְלוּ מוֹשְׁכִים הַמְשַׁכָּה מְלַמְעֵלָה
מֵאוֹתָם מְקוֹרוֹת עֲלִיוֹנִים. אֲדֹנָי
מוֹשֵׁף מְלַמְעֵלָה בְּשִׁלְשֵׁת הַגּוֹנִים
הִלְלוּ שְׁמֵתִלְבֶּשׁ בָּהֶם, וּבָהֶם
נוֹטֵלֶת כָּל מַה שְׁנוֹטֵלֶת
מְלַמְעֵלָה. וּמִשׁוּם שֶׁהֵם חֲבוּר
שְׁלֵה וְתוֹמְכִים שְׁלֵה בְּכַל, נֶאֱמַר
שֵׁם אֲדֹנָי, שֶׁהָרִי שֵׁם זֶה הַתְּגִלָּה
לוֹ כְּלוּל בְּסוּדוֹת עֲלִיוֹנִים,
הַתְּגִלָּה לוֹ בְּגִלּוּי מַה שְׁלֵא הָיָה
מִקֶּדֶם לְכֵן כְּשִׁלְשֵׁל הָיָה מְהוּל.
וְעַד שֶׁנִּמְוֵל, לֹא רָצָה הַקְּבִ"ה
לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ קְדוּשָׁה. כִּיּוֹן
שֶׁנִּמְוֵל, מִיָּד יֵצֵא מִמֶּנּוּ הַזֵּרַע
הַקְּדוּשׁ.

וְכֵן הַתְּגִלָּתָה עָלָיו שְׂכִינָה
בְּאוֹתָן דְּרָגוֹת קְדוּשׁוֹת. (דניאל יב)
וְהַמְשַׁכְּלִים יִזְהָרוּ כֹּזֵהר הַרְקִיעַ.
זֶה"ר זֹהָר שְׁזוֹהָרִים בְּדִלְקוֹת שֶׁל
זֶהר. זֶה"ר שְׁמַאִיר שְׁמַדְלִיק
וְנוֹצֵץ לְכַמָּה צְדָדִים.

זֶה"ר עוֹלָה יוֹרֵד. זֶה"ר נוֹצֵץ
לְכָל עֵבֶר. זֶה"ר שׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא.
טְמִיר וְגַנּוּז, הַתְּנוּצְצוֹת שֶׁל כָּל
הַנִּיצוּצִים וְכָל הַדְּרָגוֹת בּוֹ. יוֹצֵא וְטְמִיר. נִסְתָּר וְגִלּוּי. נֶאֱרָא וְלֹא נֶאֱרָא. [זֶה"ר] סֵפֶר זֶה מֵעֵין הַבְּאֵר,
יוֹצֵא בְּיוֹם, נִסְתָּר בְּלֵילָה, מִשְׁתַּעֲשַׁע בְּחִצּוֹת הַלֵּילָה בַּתּוֹלְדוֹת שֶׁהוֹצִיא.

זֶה"ר שְׁזוֹהָר וּמַאִיר לְכָל, הַכֹּלֵל שֶׁל הַתּוֹרָה, וְזֶהוּ שֶׁנֶּאֱרָא, וְכָל הַגּוֹנִים נִסְתָּרִים בּוֹ וְנִקְרָא בְּשֵׁם

בְּשִׁלְיָחוֹתֶיהָ לִנְפֶשׁא יֵצֶר הָרַע. וְעַם כָּל דָּא נִשְׁמָתָא קְדִישָׁא
לָא נִפִיק עַד דְּחַזִּי שְׂכִינָתָא.

כַּד חָמָא לִוְן מִתְחַבְּרִן כְּדָא כְּדִין חָמָא שְׂכִינָתָא (ד' ט' צ"ט ע"ב)
(כְּגוֹנוֹת דָּא) בְּגוֹנוֹתָא וְסָגִיד דְּכַתִּיב, (בראשית לג) וַיִּשְׁתַּחֲוֶה
אֶרְצָה. כְּגוֹנוֹתָא דִּיעֲקֹב שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית מז) וַיִּשְׁתַּחֲוֶה יִשְׂרָאֵל עַל
רֹאשׁ הַמִּטָּה לְשְׂכִינָה. וְלִגְבֵי שְׂכִינָתָא אָמַר בְּשֵׁם אֲדֹנָי,
וְלִגְבֵי צַדִּיק אָדוֹן. דְּהָא כְּדִין אִקְרִי אָדוֹן כָּל הָאָרֶץ כַּד
אֲתַנְהָרָא מִצַּדִּיק וְאֲתַנְהָרָא בְּגוֹנוֹתָא, דְּהָא בְּגִין [דָּא אִיהוּ כְּגוֹנוֹתָא
דָּא כְּדִין] דָּא אֲשַׁתְּלִים לְעִילָא.

מְהֵבָא, דְּחִיזוּ דְלִתְמָא מְשִׁיף מְשִׁיכוּ מְלַעֲיָלָא, דְּהָא גּוֹנוֹן
אֲלִין מְשַׁכִּין מְשִׁיכָא מְלַעֲיָלָא מֵאֲנוּן מְקוֹרִין עֲלִאִין.
אֲדֹנָי מְשַׁכָּא מְלַעֲיָלָא בְּאֲלִין תְּלַת גּוֹנוֹן דְּאֲתִלְבֶּשׁ בְּהוּ,
וּבְהוּ נִטְלָא כָּל מַה דְּנִטְלִי מְלַעֲיָלָא. וּבְגִין דְּאֲנוּן חֲבוּרָא
דִּילָה וְסָמְכִין דִּילָה בְּכֹלָא אֲתַמְר שְׁמָא אֲדֹנָי. דְּהָא שְׁמָא
דָּא אֲתַגְלִי לִיה כְּלִיל בְּרוּזִין עֲלִאִין, אֲתַגְלִי לִיה בְּאֲתַגְלִיָּא מַה
דְּלֹא הָוּת מְקַדְמַת דְּנָא דְלֹא הָוּה גְזִיר. וְעַד דְּאֲתַגְזֵר לָא בְּעָא
קְדִישָׁא בְּרִיף הוּא לְאִפְקָא מִגִּיה זֵרַע קְדִישָׁא, כִּיּוֹן דְּאֲתַגְזֵר
מִיָּד נִפִיק מִגִּיה זֵרַע קְדִישָׁא.

וּבְגִין כִּף אֲתַגְלִי עֲלִיהָ שְׂכִינָתָא בְּאֲנוּן דְּרָגִין (ד' ט' ק"א)
קְדִישִׁין. (דניאל יב) וְהַמְשַׁכְּלִים יִזְהָרוּ כֹּזֵהר הַרְקִיעַ.
זֶה"ר זֹהָר דְּזֹהָרִין בְּדִלְקוֹ זֹהָרָא. זֶה"ר דְּאֲנַהִיר דְּאֲדִלְקִיק
וְנִצִּיץ לְכַמָּה סְטָרִין.

זֶה"ר סִלִּיק וְנַחִית. זֶה"ר נִצִּיץ לְכָל עֵיבֶר. זֶה"ר נָגִיד וְנִפִיק.
זֶה"ר דְּלֹא פְסִיק לְעֲלָמִין. זֶה"ר דְּעֵבִיד תּוֹלְדִין. זֶה"ר
טְמִיר וְגַנּוּז, נִצִּיצוּ דְּכָל נִצִּיצוּן וְדְרָגִין כְּלָא בִיּה, נִפִיק
וְטְמִיר. סְתִים וְגִלְיָא. חִזִּי וְלֹא חִזִּי. (זֶה"ר) סֵפֶרָא דָּא מִבּוּעָא
דְּבִירָא, נִפִיק בִּימְמָא טְמִיר בְּלִילָא אֲשַׁתַּעֲשַׁא בְּפִלְגוֹת
לִילָא בַּתּוֹלְדִין דְּאִפִּיק.

זֶה"ר דְּזֹהָר וְאֲנַהִיר לְכֹלָא, כְּלָלָא דְּאוֹרֵיָתָא, וְדָא אִיהוּ
זֶה"ר שְׁלֵא פוֹסֵק לְעוֹלָמִים. זֶה"ר שְׁעוּשָׁה תּוֹלְדוֹת. זֶה"ר טְמִיר וְגַנּוּז, הַתְּנוּצְצוֹת שֶׁל כָּל
הַנִּיצוּצִים וְכָל הַדְּרָגוֹת בּוֹ. יוֹצֵא וְטְמִיר. נִסְתָּר וְגִלּוּי. נֶאֱרָא וְלֹא נֶאֱרָא. [זֶה"ר] סֵפֶר זֶה מֵעֵין הַבְּאֵר,
יוֹצֵא בְּיוֹם, נִסְתָּר בְּלֵילָה, מִשְׁתַּעֲשַׁע בְּחִצּוֹת הַלֵּילָה בַּתּוֹלְדוֹת שֶׁהוֹצִיא.

זֶה"ר שְׁזוֹהָר וּמַאִיר לְכָל, הַכֹּלֵל שֶׁל הַתּוֹרָה, וְזֶהוּ שֶׁנֶּאֱרָא, וְכָל הַגּוֹנִים נִסְתָּרִים בּוֹ וְנִקְרָא בְּשֵׁם

דאתחזי, וכל גוונין סתימין ביה, ואתקרי בשמא דאדנ"י. תלת גוונין אתחזי לתפא, מהאי תלת גוונין לעילא, מאלין עלאין אתמשך בלא (ס"א לגבי זהר) (אנון עלאין. זהר) דלא אתחזי. ונציץ בתריסר נציצין, וזהירין דנציצין מגייה. תליסר אנון ברזא דשמא (ד ר ע"ב) קדישא וגו', רזא דאין סוף יהוה אקרי.

של אדנ"י. שלשה גונים נראים למטה מאלו שלשת הגונים שלמעלה. מאלו העליונים הכל נמשך [לגבי זהר] [אותם העליונים. זהר] שלא נראה, ונציץ בשנים עשר נציצים וזהרים שנוציצים ממנו. שלשה עשר הם בסוד השם הקדוש וגו', הסוד של אין סוף נקרא יהו"ה.

כד אתחבר זהר תפאה אדנ"י בזהר עלאה יהוה, אתעביד שמא סתים. דביה ידעי נביאי קשוט ומסתכלאן לגו זהרא עלאה, ודא יאהדונהי חיזו טמירין (נ"א חינון טמירין) דכתיב, (יחזקאל א) כעין החשמל מתוך האש.

באשר מתחבר זהר תחתון אדנ"י בזהר עליון יהו"ה, נעשה שם נסתר שבו יודעים נביאי האמת ומסתכלים לתוף הזהר העליון, וזה יאהדונהי, מראות טמירים [חיות טמירות], שפתיב (יחזקאל א) כעין החשמל מתוף האש.

מתנתיו, עלאין רמאין טבין דימינא, תשע נקודין דאורייתא נפקין, ומתפלגין באתוון, ואתוון בהו נטלין, (מטללו) מטלנוי דיקיין ברזי. (פלטיו) פליגין, אלין תשע שליטין על אתוון, אתוון מגייהו אתפשטו. אשתארו נקודין לאעלאה לון. לא נטלין בר כד אנון נפקין. אלין אנון ברזא דאין סוף, בלהו אתוון (מטללו) מטלנין ברזא דאין סוף. כמה דאנון נטלי לון הכי נמי נטלי. אלין סתימין אתוון גליין ולא גליין, הגי טמירין על מה דשריין אתוון.

משנה. עליונים גבוהים טובים של הימין, תשע נקודות של התורה יוצאות ונחלקים באותיות, והאותיות בהם נוסעות, [מטללים] מסעותיו דיקקים בסודות. [הקל] חולקים, אלו תשעת השליטים על האותיות, האותיות התפשטו מהם. נשארו נקודים להכניסם להם. לא נוסעים רק כשאלה יוצאים.

תשע שמקן גליפן בעשר, ואנון קדמאה אהיה. (יו"ד ה"א) אהי"ה (ד ר קא ע"א) אשר אהי"ה. יהו"ה, א"ל, אלהיים, יהו"ה, צבאות אדון, שד"י. (ומן דא שמא יוד ה"א וא"ו ה"א מתפשט כ"ב אותיות ורוא דשמא מנצפך חרי כ"ו אותיות, ודא הוא רוא יהו"ה אלהינו יהו"ה אחר. יהוה אלהינו יהו"ה חרי י"ד אותיות, אחר רוא י"ג אתוון ומנהון ותפשטו רמ"ח אברים שם בן מ"ב ושם בן ע"ב מנצפך חמשה גבורות ומניה ותפשטו רוא דחמשין שערי בינה ומנהון ותפשטון ע"ב. חרי רמ"ח אברים עם י"י אלהיכם אמת).

הם בסוד של אין סוף. כל האותיות [נוסעות] מסעות בסוד של אין סוף. כמו שהם נושאים אותם, כף הם נוסעים. אלו הנסתרים אותיות גלויות ולא גלויות. אלו טמירים על מה ששורות האותיות.

אלין אנון עשר שמקן גליפן בסטריהון. וכל הגי שמקן אתגליפו מאתן ותמניא וארבעין אברים ועאלין בחד

תשעה שמות חקוקות עם עשרה, והראשון אהיה. (יו"ד ה"א) אהי"ה אשר אהי"ה, יהו"ה, א"ל, אלהיים, יהו"ה, צבאות,

אדון, שד"י. [ומהשם הנה יוד ה"א וא"ו ה"א מתפשט כ"ב אותיות, וסוד השם מנצפך חרי כ"ו אותיות, וזהו סוד יהו"ה אלהינו יהו"ה אחר. יהו"ה אלהינו יהו"ה - חרי י"ד אותיות. אחר סוד י"ג אותיות, ומהם ותפשטו רמ"ח אברים, שם בן מ"ב ושם בן ע"ב מנצפך חמשה גבורות, וממנו ותפשטו של חמשים שערי בינה, ומהם ותפשטו ע"ב. חרי רמ"ח אברים עם י"י אלהיכם אמת.]

א"ה הם עשרה שמות חקוקים בצדיהם, וכל השמות הללו נחקקו מאתים ארבעים ושמונה אברים ונכנסים בארון הברית האחד, ומיהו? השם שנקרא אדנ"י. וזה [ר"א סוד] התגלה עכשו

אַרְוֹן הַבְּרִית, וּמֵאֵן אִיהוּ, שְׁמָא דְאַתְקַרֵי אַדְנִי. וְדָא (ר"א ר"א) אַתְגְּלִי הַשְּׁתָא לְאַבְרָהָם. (נ"א יְהו"ה צְבָאוֹת וּנ"א אֱלֹהֵי אַדְנִי).
מִיכָאֵל שְׁמָא דְיִמְיָנָא דְקָא אַחִיד וּמְשַׁמְשָׁא לְשְׁמָא דָא יְתִיר מֵאַנּוּן אַתְרֵינוּן, בְּכַל אַתְר דְרֹזָא דְהָאֵי שְׁמָא תַּמָּן **מִיכָאֵל** תַּמָּן, (ד' קא ע"ב) אַסְתְּלִיק הָאֵי **מִיכָאֵל** אַסְתְּלִיק אֱלֹהִים בְּהַדֵי שְׂדֵי.

לְאַבְרָהָם. [נ"א יְהו"ה צְבָאוֹת, וּנ"א אֱלֹהֵי אַדְנִי]. מִיכָאֵל שֵׁם הַיְמִינִי שְׁאוּחֹז וּמְשַׁמְשָׁא אֶת הַשֵּׁם הַזֶּה יוֹתֵר מֵאוֹתָם הָאַחֲרִים. בְּכָל מְקוֹם שְׁפוּד הַשֵּׁם הַזֶּה שֵׁם - מִיכָאֵל שֵׁם. אִם הִסְתַּלַּק מִיכָאֵל הַזֶּה - מִסְתַּלַּק אֱלֹהִים עִם שְׂדֵי.

בְּהַתְחַלְתָּה שְׁלֹשָׁה אַנְשִׁים, וְהַתְגַּלְמוּ בְּצִיּוּר שֶׁל אֲוִיר וְהָיוּ אוֹכְלִים, אוֹכְלִים וְדָאֵי, שְׁהָאֵשׁ שְׁלֵהֶם אוֹכְלַת וּמְכַלָּה הַכֹּל וְעוֹשִׂים נַחַת רוּחַ לְאַבְרָהָם. הֵם אֵשׁ וְדָאֵי, וְאוֹתָהּ הָאֵשׁ מִתְכַּסֶּה בְּצִיּוּר שֶׁל אֲוִיר וְלֹא נִרְאִיתָ. וְאוֹתוֹ מֵאֲכָל אֵשׁ לוֹהֲטָת וְאוֹכְלַת אוֹתוֹ, וְאַבְרָהָם מְקַבֵּל נַחַת רוּחַ מְזֵה.

בְּיוֹן שְׁהִסְתַּלַּקָה הַשְּׂכִינָה מֵהַ כְּתוּבִי? וַיַּעַל אֱלֹהִים מֵעַל אַבְרָהָם. מִיָּד מִסְתַּלַּק עִמּוֹ מִיכָאֵל, שְׁכַתוּב וַיָּבֹאוּ שְׁנֵי הַמַּלְאָכִים סְדָמָה וְגו'. שְׁלֹשָׁה כְּתוּבִי בְּהַתְחַלְתָּ, וְעַכְשָׁו שְׁנַיִם. אֲלֵא מִיכָאֵל שְׁהוּא יְמִין הִסְתַּלַּק עִם הַשְּׂכִינָה.

הַמַּלְאָךְ שֶׁנִּרְאָה לְמִנּוּחַ יָרֵד וְהַתְגַּלֵּם [ל"א] בְּאֲוִיר וְנִרְאָה לוֹ, וְזֵהוּ אוּרִיאֵל. מֵה שְׁלֵא יָרֵד עִם אֱלוֹ לְאַבְרָהָם - יָרֵד כֵּאֵן לְבִדּוֹ לְבִשְׂר לְמִנּוּחַ שְׂבָא מְדִין. וּמִשּׁוּם שְׁלֵא חָשׁוּב כְּמוֹ אַבְרָהָם, לֹא כְּתוּב שְׂאֲכַל, שְׁהָרִי כְּתוּב (שׁוּפְטִים) אִם תַּעֲצְרֵנִי לֹא אֲכַל בְּלַחְמֶךָ. וְכַתוּב, וַיְהִי בְעֵלוֹת הַלֵּהב מֵעַל הַמְּזֻבָּח, וַיַּעַל מִלְאָךְ ה' בְּלֵהַב הַמְּזֻבָּח וְגו'. וְכֵאֵן וַיַּעַל אֱלֹהִים מֵעַל אַבְרָהָם. מִשּׁוּם שְׂבּוֹ הִסְתַּלַּק מִיכָאֵל, וְנִשְׁאַרוּ רַפְאֵל וְגַבְרִיאֵל.

וְעַלֵייהֶם כְּתוּב שְׁנֵי הַמַּלְאָכִים סְדָמָה. בְּעַרְב - בְּשַׁעַה שְׁהָדִין תְּלוּי עַל הָעוֹלָם. אַחַר כֶּף הִסְתַּלַּק אַחַד, וְנִמְצָא שְׁגַבְרִיאֵל לְבִדּוֹ. בְּזִכּוֹת אַבְרָהָם נִצַּל לוֹט, וְהוּא אַף כֶּף זָכָה בְּהֵם, וְעַל זֶה בָּאוּ אֱלִינוּ. (ע"ב ס"ח).

זֵהר: רַבִּי אַבְא פִּתַח וְאָמַר, מִי יַעֲלֶה בְּהַר (תְּהִלִּים כ"ד) וְיִמִּי יָקוּם בְּמְקוֹם קִדְשׁוֹ. בֵּא רְאֵה, כֹּל בְּנֵי

בְּקַדְמִיתָא שְׁלֹשָׁה אַנְשִׁים וְאַגְלִימוּ בְּצִיּוּרָא דְאַוִירָא וְהָיוּ אָכְלִי, אָכְלִי וְדָאֵי, דְאַשָׁא דְלָהוּ אָכַל וְשַׁצִּי כְּלָא וְאַעֲבִיד נַחַת רוּחַ לְאַבְרָהָם. אַנּוּן אֲשָׁא וְדָאֵי, וְהָהוּא אֲשָׁא אַתְפְּסִי בְּצִיּוּרָא דְאַוִירָא וְלֹא אַתְחַזִּי, וְהָהוּא מִיכָאֵל אֲשָׁא מְלַחְטָא וְאַכְלָא לֵיה, וְאַבְרָהָם מְקַבֵּל נַחַת רוּחַ מִהָאֵי.

בְּיוֹן דְאַסְתַּלַּק שְׂכִינְתָא מֵהַ כְּתִיב וַיַּעַל אֱלֹהִים מֵעַל אַבְרָהָם, מִיָּד מִסְתַּלַּק בְּהַדֵּיהַ **מִיכָאֵל** דְכְּתִיב וַיָּבֹאוּ שְׁנֵי הַמַּלְאָכִים סְדָמָה וְגו'. שְׁלֹשָׁה כְּתִיב בְּקַדְמִיתָא וְהַשְּׁתָא תְרִין, אֲלֵא **מִיכָאֵל** דְאִיהוּ יְמִינָא אַסְתְּלִיק בְּהַדֵּי שְׂכִינְתָא.

מִלְאָךְ דְאַתְחַזִּי לְמִנּוּחַ נַחַת וְאִיגְלִים (לֵיה) בְּאַוִירָא וְאַתְחַזִּי לֵיה וְדָא אִיהוּ **אוּרִיאֵל**. מֵה דְלֹא נַחַת בְּאַלִּין דְאַבְרָהָם, נַחַת הָכָא בְּלַחְדוּי לְבִשְׂרָא לְמִנּוּחַ דְאַתִּי מְדִין. (ד' קב ע"א) וּבְגִין דְלֹא חָשִׁיב כְּאַבְרָהָם לֹא כְּתִיב דְאַכַּל, דְהָא כְּתִיב, (שׁוּפְטִים י"ג) אִם תַּעֲצְרֵנִי לֹא אוֹכַל בְּלַחְמֶךָ. וְכַתִּיב וַיְהִי בְעֵלוֹת הַלֵּהב מֵעַל הַמְּזֻבָּח וַיַּעַל מִלְאָךְ יי בְּלֵהַב הַמְּזֻבָּח וְגו'.

וְהָכָא וַיַּעַל אֱלֹהִים מֵעַל אַבְרָהָם. בְּגִין דְבִיהַ אַסְתְּלִיק **מִיכָאֵל**, וְאַשְׁתְּאַרוּ רַפְאֵל וְגַבְרִיאֵל.

וְעַלֵייהוּ כְּתִיב שְׁנֵי הַמַּלְאָכִים סְדָמָה, בְּעַרְב, בְּשַׁעַתָּא דְדִינָא תְלִיא עַל עֲלָמָא, לְבַתֵּר אַסְתַּלַּק חַד וְאַשְׁתַּכַּח גַּבְרִיאֵל בְּלַחְדֵיהַ. בְּזִכּוֹתֵיהַ דְאַבְרָהָם אֲשַׁתְּזִיב לוֹט, וְאִיהוּ אוּף הָכִי זָכָה כְּהוּ, וְעַל דָּא אַתּוּ לְגַבִּייהַ, (עַד כֵּאֵן סַתְרֵי תוֹרָה).

זֵהר:

רַבִּי אַבְא פִּתַח וְאָמַר, מִי יַעֲלֶה בְּהַר

העולם לא רואים על מה עומדים בעולם, והימים הולכים ועולים ועומדים לפני הקב"ה כל אותם ימים שבני אדם עומדים בהם בעולם הזה, שהרי כלם נבראו וכלם עומדים למעלה. ומנין לנו שנבראו? שכתוב (שם קלט) ימים יצרו.

ובשמיניעים הימים להעלות מן העולם הזה, כלם קרבים לפני המלך העליון. זהו שכתוב (מלכים א ב) ויקרבו ימי דוד למות. ויקרבו ימי ישראל למות. משום שפאשר בן אדם הוא בעולם הזה, אינו משגיח ולא מתבונן על מה הוא עומד, אלא כל יום ויום חושב פאלו הוא הולך בריקנות, שהרי פשהנשמה יוצאת מן העולם הזה, לא יודעת לאיזו דרך מעלים אותה. שהרי הדרך לעלות למעלה למקום שאור הנשמות העליונות מאירות, לא נתן לכל הנשמות, שהרי כמו שהוא ממשיך עליו בעולם הזה, כך נמשך לאחר שיוצא ממנו.

בא ראה, אם בן אדם נמשך אחר הקב"ה ותשוקתו אחריו בעולם הזה, אחרי זה פשיוצא ממנו, הוא נמשך אחריו, ונותנים לו דרך לעלות למעלה אחר אותה משיכה שנמשך ברוצון כל יום בעולם הזה.

אמר רבי אבא, יום אחד נפגשתי בעיר אחת מאתם שהיו מן בני קדם, ואמרו לי מאותה חכמה שהיו יודעים מימים ראשונים, והיו מוצאים ספרים של החכמה שלהם, וקרבו לי ספר אחד, והיה כתוב בו, שפמו שהרצון של האדם מתפון בו בעולם הזה, כך ממשיך עליו רוח מלמעלה כמו אותו הרצון שנדבק בו. אם רצונו

יי ומי יקום במקום קדשו. תא חזי, כל בני עלמא לא חמאן על מה קיימי בעלמא, ויומין אזלין וסלקין וקיימי קמי קדשא בריך הוא, כל אנון יומין דבני נשא קיימי בהו בהאי עלמא, דהא כלהו אתבריאוו וכלהו קיימי לעילא, ומנלן דאתבריאוו, דכתיב, (תהלים קלט) ימים יוצרו.

וכד מטאן יומין לאסתלקא מהאי עלמא. פלהו קריבין קמי מלפא עלאה, דהא הוא דכתיב, (מלכים א ב) ויקרבו ימי דוד למות. (בראשית מז) ויקרבו ימי ישראל למות. בגין דכד בר נש איהו בהאי עלמא לא אשגח ולא אסתפל על מה קאים, אלא כל יומא ויומא חשיב פאלו הוא אזיל ברקנייא, דהא כד נשמתא נפקת מהאי עלמא לא ידעת לאן ארחא סלקין לה. דהא אורחא לסלקא לעילא לאתר דנהירו דנשמתין עלאין נהרין, לא (דף צט ע"ב) אתיהיב לכלהון נשמתין, דהא כגוונא דאיהו אמשיך עליה בהאי עלמא, הכי אתמשכת לבתר דנפיק מניה.

תא חזי, אי בר נש אתמשיך בתר קדשא בריך הוא, ותיאובתא דיליה אבתריה בהאי עלמא, לבתר כד נפיק מניה, איהו אתמשיך אבתריה ויהבין ליה אורח לאסתלקא לעילא, בתר ההוא משיכו דאתמשיך ברעותא כל יומא בהאי עלמא.

אמר רבי אבא יומא חד אערענא פחד מתא מאנון דהווי מן בני קדם, ואמרו לי מההיא חכמתא דהווי ידעין מיומי קדמאי והווי אשפחון ספרין דחכמתא דלהון, וקרבו לי חד ספרא. והוה כתיב ביה, דהא כגוונא דרעותא דבר נש איכוון ביה בהאי עלמא,

הכי אמשיך עליה רוח

התפון לדבר עליון קדוש, הוא ממשיך אותו הדבר מלמעלה למטה אליו.

ואם רצונו להתדבק בצד האחר ומתפון בו, הוא ממשיך את אותו הדבר מלמעלה למטה אליו. והיו אומרים שעקר הדבר תלוי בדבורים ובמעשה ובקצוץ להתדבק, ובזה נמשך מלמעלה למטה אותו הצד שנדבק בו.

ומצאנו בו כל אותם מעשים ועבודות הפוכים והמזלות ודברים שהצטרכו להם, ואיך הרצון להתפון בהם כדי למשך אותם אליהם. כמו זה מי שרוצה להתדבק למעלה ברוח הקדש, שהרי במעשה ובדבורים ובקצוץ הלב לכוון באותו הדבר תלוי הדבר למשך אותו אליו מלמעלה למטה ולהדבק באותו הדבר.

והיו אומרים, כמו שפן אדם נמשך בעולם הזה - כך גם מושכים אותו פשיוצא מן העולם הזה. ובמה שנדבק בעולם הזה ונמשך אחריו - כך נדבק באותו העולם. אם בקדש - בקדש, ואם בטמאה - בטמאה. אם בקדש, מושכים אותו לאותו הצד ונדבק בו למעלה ונעשה ממנה שמש לשמש לפני הקב"ה בין אותם שאר מלאכים. כמו שפך נדבק למעלה ועומד בין אותם קדושים, שכתוב (זכריה א) ונתתי לך מהלכים בין העמדים האלה.

כך גם כמו זה. אם בטמאה, מושכים אותו לאותו הצד ונעשה כאחד מהם להתדבק עמם, והם נקראים נזקי בני אדם. ובאותה שעה שיוצא מן העולם הזה, לוקחים אותו ושואבים אותו

מלעילא כגוונא דההוא רעותא דאתדבק ביה, אי רעותיה איכוין במלה עלאה קדישא איהו אמשיך עליה לההיא מלה מלעילא לתתא לגביה.

ואי רעותיה לאתדבקא בסטרא אחרא ואיכוין ביה, איהו אמשיך לההיא מלה מלעילא לתתא לגביה. והווי אמרי דעקרא דמלתא תלייא במלין ובעובדא וברעותא לאתדבקא, ובדא אתמשך מלעילא לתתא ההוא סטרא דאתדבק בה.

ואשבחנא ביה כל אנון עובדין ופולחנין דככבא ומזלי ומלין דאצטריכו

לון והיאך רעותא לאתפונא בהו בגין (ד) ר (א"ע) לאמשכא לון לגבייהו. כגוונא דא מאן דבעי לאתדבקא לעילא ברוח קדשא דהא בעובדא ובמלין וברעותא דלבא לכוונא בההיא מלה תלייא מלתא לאמשכא ליה לגביה מעילא לתתא ולא אתדבקא בההיא מלה.

והווי אמרי פמה דבר נש אתמשך בהאי עלמא הכי נמי משכין ליה פד נפיק מהאי עלמא. ובמה דאתדבק בהאי עלמא ואתמשך אבתריה הכי אתדבק בההוא עלמא, אי בקודשא, בקודשא. ואי במסאבא, במסאבא. אי בקודשא, משכין ליה לגבי ההוא סטר ואתדבק ביה לעילא, ואתעביד ממנא שמשא, לשמשא קמי קדשא בריך הוא בין אנון שאר מלאכין. פמה דהכי אתדבק לעילא וקאים בין אנון קדישין דכתיב (זכריה א) ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה.

הכי נמי כגוונא דא. אי במסאבא, משכין ליה לגבי ההוא סטר ואתעביד פחד מפנייהו לאתדבקא בהו ואנון אקרוין נזקי בני נשא.

לגיהנםם באותו מקום שדנים את בני הטמאה שטמאו עצמם ורוחם, ואחר כך נדבק בהם, והוא מזיק כאחד מאותם מזיקי העולם. אמרתי להם, בני, דבר זה קרוב לדברי תורה, אבל יש לכם להתרחק [מתוך] מאותם הספרים [הללו] כדי שלא יסטה לבכם לעבודות הללו ולכל אותם הצדדים שאמר כאן שמא חס ושלום [לא] תסטו מאחר עבודת הקב"ה, שהרי כל הספרים הללו מטעים את בני האדם, משום שבני קדם היו חכמים, וירשת החכמה הזו ירשו מאברהם שנתן לבני הפילגשים, שכתוב (בראשית כה) ולבני הפילגשים אשר לאברהם נתן אברהם מתנת וישלחם מעל יצחק בנו בעודנו חי קדמה אל ארץ קדם. ואחר כך נמשכו באותה חכמה לכמה צדדים.

אבל זרע יצחק, חלקו של יעקב, לא כך, שכתוב (שם) ויתן אברהם את כל אשר לו ליצחק. זהו חלק הקדוש של האמונה שבה נדבק אברהם ויצא מאותו גורל ומאותו הצד. מה כתוב ביעקב? (שם כה) והנה ה' נצב עליו, וכתוב ואתה יעקב עבדי וגו'. משום כך צריך האדם להמשיך אחר הקב"ה ולהדבק בו תמיד, שכתוב (דברים י) ובו תדבק.

בא ראה, (תהלים כד) מי יעלה בהר ה' וגו'. אחר כך חזר ופרש, נקי כפים. שלא עושה כידיו צלם, ולא מחזיק עמהם במה שלא צריך. ועוד, שלא נטמא בהם ולא מטמא בהם את הגוף כמו אותם שטמאים את עצמם בידיים להטמא, וזה הוא נקי כפים ובר לבב, כמו זה שלא מושך את

לאסתאבא, ודא הוא נקי

ובהיה שעתא דנפיק מהאי עלמא נטלין ליה ושאבין ליה בגיהנם ביהוה אתר דדייני לון לבני מסאבא דסאיבו גרמייהו ורוחיהו, ולבתר אתדבק בהו. ואיהו נזקא כחד מאנון נזקי דעלמא.

אמינא לון בני קריבא דא למלין דאורייתא. אבל אית לכו אתרחקא (מגו) מאנון ספריין (אליו) בגין דלא (דף ק ע"ב) יסטי לבייכו לאלין פולחנין ולכל אנון סטריין דקאמר הכא דילמא חס ושלום (לא) תסטון מפתר פולחנא דקדשא בריהו הוא. דהא כל ספרים אלין אטעיין לון לבני נשא, בגין דבני קדם חפימין הו, וירוחא דחכמתא דא ירתו מאברהם דיהב לבני פלגשים, דכתיב, (בראשית כה) ולבני הפלגשים אשר לאברהם נתן אברהם מתנות וישלחם מעל יצחק בנו בעודנו חי קדמה אל ארץ קדם. ולבתר אתמשכו ביהוה חכמה לכמה סטריין.

אבל זרעא דיצחק חולקא דיעקב לאו הכי, דכתיב, (בראשית כה) ויתן אברהם את כל אשר לו ליצחק, דא חולקא קדישא דמהימנותא דאתדבק ביה אברהם, ונפק מההוא עדבא ומההוא סטרא, יעקב מה כתיב ביה (בראשית כח) והנה יי נצב עליו. וכתיב, (ישעיה מא) ואתה יעקב עבדי וגו'. בגיני כך בעי ליה לבר נש לאתמשכא בתר קדשא בריהו הוא ולא אתדבקא ביה תדיר דכתיב, (דברים י) ובו תדבק.

הא חזי, (תהלים כד) מי יעלה בהר יי וגו'. ולבתר אהדר ופירש נקי כפים. דלא עביד בידוי טופסא ולא אתתקף בהו במה דלא אצטריך. ותו דלא אסתאב בהו ולא סאיב בהו לגופא כאנון דמסאבין גרמייהו כידין

רצונו ולבו לצד האחר אלא להמשך אחר עבודת הקב"ה. אשר לא נשא לשוא נפשו. כתוב נפשו ונקרא נפשי, והרי פרשנה, נפשי - זו נפש דוד, צד האמונה. נפשו - זו נפש האדם ממש. משום שפאשר יצא מן העולם הזה ונפשו תתעלה במעשים ששורים, על מה שיתקיים בהם ללכת בין כל אותם הקדושים, כמו שנאמר (תהלים קטו) אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי ה' בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים. ומשום שלא נשא לשוא נפשי, ישא ברכה מאת ה' וגו'.

בא ראה, אחר שנמול אברהם, היה יושב וכואב, והקב"ה שלח אליו שלשה מלאכים בגלוי להקדים לו שלום. ואם תאמר, שהרי בנגלה וכי מי יכול לראות מלאכים, והרי כתוב (שם קד) עֹשֶׂה מְלָאכִיו רוּחוֹת וְגו' ? אלא ודאי שראה אותם שירדו לארץ כמו בני אדם. ולא יקשה לך זה, שהרי הם ודאי רוחות קדושות, ובשעה שירדו לעולם, מתלבשים באוירים וביסודות של גלמים, ונראים לבני אדם ממש כמראה דמותם.

ובא וראה, אברהם ראה אותם כמראה בני אדם, ואף על גב שהיה פואב מן המילה, יצא ורץ אחריהם כדי לא לגרע (מה) שהיה עושה מקדם לבן.

אמר רבי שמעון, ודאי שראה אותם כמראה של מלאכים, ממה שכתוב ויאמר אדני, באל"ף דל"ת השכינה היתה באה, ואלו היו עמודים שלה וכסא אליה, משום שהם שלשת הגונים שפתחיה. וראה כעת משום שנמול מה שלא ראה מקדם לזה עד שלא נמול. בפתחלה לא היה יודע, אלא שהם

כפים, ובר לבב, פגוונא דא דלא אמשיך רעותיה ולביה לסטרא אחרא, אלא לאתמשכא בתר פוילחנא דקדשא בריה הוא. אשר לא נשא לשוא נפשו. נפשו כתיב

נפשי קרי, והא אוקמוה (דף קא ע"א)

נפשי דא נפש דוד סטרא דמהימנותא. נפשו דא נפש דבר נש ממש. בגין דכד יפוק מהאי עלמא. ונפשיה יסתלק בעובדין דכשרין על מה דיתקיים בהו למיהו בין כל אנון קדישין כמה דאת אמר, (תהלים קטז) אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי יי בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים. ובגין דלא נשא לשוא נפשי ישא ברכה מאת יי וגו'.

הא חזי, פתר דאתגזר אברהם הוה יתיב וכאיב, וקדשא בריה הוא שדר לגביה תלת מלאכין באתגליא לאקדמא ליה שלם. ואי תימא דהא באתגליא. וכי מאן יכיל למחמי מלאכין והא כתיב, (תהלים קד) עוֹשֶׂה מְלָאכִיו רוּחוֹת וְגו'. אלא ודאי חמא לון, דנחתי לארעא כגוונא דבני נשא, ולא יקשה לך האי, דהא ודאי אנון רוחין קדישין, ובשעתא דנחתי לעלמא מתלבשין באוירי וביסודי דגולמין, ואתחזו לבני נשא ממש פחיזו דיוקנא דלהון.

והא חזי, אברהם חמא לון פחיזו בני נשא. ואף על גב דהוה כאיב ממילה נפק ורהט אבתריהו בגין דלא למגרע (מה) דהוה עביד מקדמת דנא.

אמר רבי שמעון ודאי פחיזו דמלאכין חמא לון, ממה דכתיב ויאמר אדני באל"ף דל"ת, שכינתא הוה אתיא, ואלין הוו סמיכין דילה ופרסויא לגבה, בגין דאנון גוונין תלת דתחותא. וחמא השתא

בגין דאתגזר מה דלא הוה חמי מקדמת דנא עד לא (דף קא ע"ב) אתגזר,

בְּגִי אָדָם. אַחַר כֵּן יָדַע שְׂאוֹתָם מִלְּאָכִים קְדוֹשִׁים הֵם וּבָאוּ אֵלָיו בְּשִׁלְיחוֹת, בְּשִׁעָה שְׁאַמְרוּ לוֹ אִי"ה שְׂרָה אֶשְׁתְּךָ וּבִשְׂרׁוּ לוֹ בְּשׁוֹרֵת יִצְחָק.

אֲלֵיו - הָאוֹתוֹת נְקוּדוֹת אִי"ו, וְסִימָן אִי"ו רָמַז לְמָה שְׁלֹמֶעֱלָה, רָמַז לְקַב"ה. וַיֹּאמֶר הִנֵּה בְּאֵהָל. פְּתוּב פֶּאֶן הִנֵּה בְּאֵהָל, וְכָתוּב שֵׁם (ישעיה לב) אֵהָל בַּל יִצְעַן וְגו'. בֹּא רֵא, פִּינֵן שְׁנִקּוּד אִי"ו, לְמָה פְּתוּב אַחַר כֵּן אִי"ה? אֵלָּא מִשׁוּם שְׁחַבּוּר שֶׁל זָכַר וַיִּנְקְבָה פְּאָחַד סוּד הָאָמוּנָה. אַז אָמַר וַיֹּאמֶר הִנֵּה בְּאֵהָל. שֵׁם הוּא הַקָּשֶׁר שֶׁל הַכֵּל וְשֵׁם הוּא נִמְצָא [וַיֹּאמֶר הִנֵּה בְּאֵהָל]. אִי"ה וְגו'. וְכִי לֹא יָדְעוּ הַמְּלָאכִים הָעֲלִיּוֹנִים שְׂרָה הִנֵּה בְּאֵהָל? לְמָה פְּתוּב אִי"ה? אֵלָּא שְׁלֹא יוֹדְעִים בְּעוֹלָם הִנֵּה אֵלָּא מָה שְׁנִמְסָר לָהֶם לְדַעַת.

בֹּא רֵא, (שמות יב) וְעַבְרָתִי בְּאָרְץ מִצְרַיִם אֲנִי ה'. וְכִי פֶמָה שְׁלִיחִים וּמְלָאכִים יֵשׁ לְקַב"ה? אֵלָּא מִשׁוּם שֶׁהֵם לֹא הָיוּ יוֹדְעִים בֵּין טִפְּהָ שֶׁל פְּכוּר לְאוֹתָהּ שְׁלֹא שֶׁל פְּכוּר פְּרָט לְקַב"ה לְבָדוּ.

כְּמוֹ זֶה (יחזקאל ט) וְהַתּוֹיֹת תּוֹ עַל מִצְחֹת הָאֲנָשִׁים. וְלִמָּה צְרִיכִים? אֵלָּא מִשׁוּם שֶׁהֵם לֹא יוֹדְעִים אֵלָּא רַק מָה שְׁנִמְסָר לָהֶם לְדַעַת [יודעים], כְּמוֹ כָּל הַדְּבָרִים הַלְלוּ שְׁעֵתִיד הַקַּב"ה לְהִבְיֵא עַל הָעוֹלָם. וְכֵּן הַטַּעַם? מִשׁוּם שֶׁהַקַּב"ה מַעְבִּיר פְּרוּז בְּכָל הַרְקִיעִים בְּאוֹתוֹ דְּכָר שְׁעֵתִיד לְהִבְיֵא עַל הָעוֹלָם.

בְּגוֹן זֶה בְּשִׁעָה שְׁהַמְשַׁחֵת נִמְצָא בְּעוֹלָם, צְרִיף בֶּן אָדָם לְהַסְתַּתֵּר בְּבֵיתוֹ וְלֹא יִהְיֶה נִרְאֶה בְּשׁוּק כְּדִי שְׁלֹא יִשְׁחַת, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר (שמות יב) וְאַתֶּם לֹא תִצְאוּ אִישׁ מִפֶּתַח בֵּיתוֹ עַד בֶּקֶר. מֵאלוֹ שִׁיכוֹל לְהַסְתַּתֵּר

בְּקַדְמִיתָא לָא הָוָה יָדַע אֵלָּא דְאַנּוּן בְּנִי נָשָׂא, וּלְבַתֵּר יָדַע דְאַנּוּן מִלְּאָכִין קְדִישִׁין וְאַתּוּ בְּשִׁלְיחוֹתָא לְגַבְיָהּ. בְּשִׁעָתָא דְאַמְרוּ לִיה אִי"ה שְׂרָה אֶשְׁתְּךָ וּבִשְׂרׁוּ לִיה בְּשׁוֹרֵת יִצְחָק.

אֲלֵיו אַתּוּן נְקוּדוֹת אִי"ו, וְסִימָן אִי"ו, רָמַז לְמָה דְלְעִילָא, רָמַז לְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא. וַיֹּאמֶר הִנֵּה בְּאֵהָל. פְּתִיב הֵכָא הִנֵּה בְּאֵהָל וְכָתוּב הָתָם (ישעיה לב) אֵהָל בַּל יִצְעַן וְגו'. תָּא חֲזִי, פִּינֵן דְנִקּוּד אִי"ו אִמְאִי פְּתִיב לְבַתֵּר אִי"ה, אֵלָּא בְּגִין דְחַבּוּרָא דְדְכַר וְנוֹקְבָא פְּחֻדָא רָזָא דְמְהִימְנוּתָא. פְּדִין אָמַר וַיֹּאמֶר הִנֵּה בְּאֵהָל. תַּמָּן הוּא קְשׁוּרָא דְכֻלָּא וְתַמָּן אֶשְׁתַּפַּח (וַיֹּאמֶר הִנֵּה בְּאֵהָל). אִי"ה וְגו', וְכִי לֹא הוּוּ יָדְעִי מִלְּאָכִי עַלְאִי דְשְׂרָה הִנֵּה בְּאֵהָל, אִמְאִי כָתִיב אִי"ה. אֵלָּא לָא יָדְעִי בְּהִאי עַלְמָא אֵלָּא מָה דְאַתְמָסַר לְהוּ לְמַנְדַּע.

תָּא חֲזִי (שמות יב) וְעַבְרָתִי בְּאָרְץ מִצְרַיִם אֲנִי יי. וְכִי פֶמָה שְׁלִיחִין וּמְלָאכִין אִית לִיה לְקַדְשָׁא בְּרִיף הוּא, אֵלָּא בְּגִין דְאַנּוּן לָא יָדְעִי בֵּין טִפְּה דְבוּכְרָא לְהַהוּא דְלָא בּוּכְרָא בַר קַדְשָׁא בְּרִיף הוּא בְּלַחֲדוּדֵי.

בְּגוֹנוּתָא דָּא (יחזקאל ט) וְהַתּוֹיֹת תּוֹ עַל מִצְחֹת הָאֲנָשִׁים. וְאַמְאִי צְרִיכִין. אֵלָּא בְּגִין דְאַנּוּן לָא יָדְעִי, אֵלָּא מָה דְאַתְמָסַר לוֹן לְמַנְדַּע (דע'), פְּגוֹן כָּל אַנּוּן מְלִין דְזַמִּין קַדְשָׁא בְּרִיף הוּא לְאַיְתָתָא עַל עַלְמָא. וּמְאִי טַעְמָא בְּגִין דְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא אַעְבַּר פְּרוּזָא בְּכַלְהוּ רְקִיעִין בְּהִיא מְלָה דְזַמִּין לְאַיְתָתָא עַל עַלְמָא.

בְּגוֹנוּתָא דָּא בְּשִׁעָתָא דְמַחְבְּלָא אֶשְׁתַּכַּח (ד' קב) בְּעַלְמָא בְּעִי בַר נָשׁ לְאַתְכַּסְיָא בְּבֵיתִיהּ וְלֹא יִתְחַזִּי בְּשׁוּקָא בְּגִין דְלָא יִתְחַבֵּל, פֶּמָה דָּאתָ אָמַר, (שמות יב) וְאַתֶּם לֹא תִצְאוּ אִישׁ מִפֶּתַח בֵּיתוֹ עַד

בְּגוֹן זֶה בְּשִׁעָה שְׁהַמְשַׁחֵת נִמְצָא בְּעוֹלָם, צְרִיף בֶּן אָדָם לְהַסְתַּתֵּר בְּבֵיתוֹ וְלֹא יִהְיֶה נִרְאֶה בְּשׁוּק כְּדִי שְׁלֹא יִשְׁחַת, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר (שמות יב) וְאַתֶּם לֹא תִצְאוּ אִישׁ מִפֶּתַח בֵּיתוֹ עַד בֶּקֶר. מֵאלוֹ שִׁיכוֹל לְהַסְתַּתֵּר

בְּקָר. מַזְיִיחֵהוּ דִּיכִיל לְאַסְתֵּתְרָא, אִין, אָבֵל
מִקְמֵי קִדְשָׁא בְּרִין הוּא לָא (ס"א יביל) בְּעֵי
לְאַסְתֵּתְרָא. מַה כְּתִיב, (יְרֵמִיָּה כג) אִם יִסְתֵּר אִישׁ
בְּמִסְתָּרִים וְאִנִּי לֹא אֶרְאֶנּוּ נְאֻם יי.

מדרש הנעלם

אָמַר רַבִּי חֵיִיא אָמַר רַב אִי הוּינָא מִסְתַּפְּלִין בְּפִרְשָׁתָא
דָּא נִסְתַּפַּל בְּחֻמְתָּא, אִי עֲנִינָא דְנִשְׁמַתָּא הִיא
לָאו רִישָׁא סוּפָא וְלָאו סוּפָא רִישָׁא, (דף ק ע"א) וְאִי עֲנִינָא
לְפִטְרִית אִינִישׁ מַעְלָמָא הִיא, נִסְתוּר קַל פִּרְשָׁתָא או
נֹקִים פִּרְשָׁתָא כְּהִיא או כְּהִיא. מַהוּ יוֹקַח נָא מַעַט מִיָּם
וְרַחְצוּ רְגְלֵיכֶם וְגו' וְאֶקְחָה פֶת לְחֶם וְגו' וַיִּמְהַר אֲבָרְהָם
הָאֵהֱלָה אֶל שָׂרָה וְגו' וְאֵל הַבְּקָר רִץ אֲבָרְהָם וְגו' וַיִּקַּח
חֲמָאָה וַחֲלָב וְגו'.

כִּד אָתָּא רַב דִּימִי אָמַר לֹא מַצָּאָה הַנְּשֻׁמָּה תוֹעֵלַת לַגּוֹף
אֶלְמָלָא מַה שְׂרָמִז בְּכָאן רְמִז הַקְּרַבְנוֹת. בְּטִלוּ
הַקְּרַבְנוֹת לֹא בְטִלָּה הַתּוֹרָה, הִיא דְלֹא אַעֲסַק בְּקְרַבְנוֹת
לִיעֲסַק בַּתּוֹרָה וַיִּתְהַנֵּי לִיָּה יְתִיר, דְּאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן
כְּשִׁפְרֵשׁ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הַקְּרַבְנוֹת אָמַר מִשֶּׁה רַבּוֹנוּ
שֶׁל עוֹלָם תִּינַח בְּזִמְן שִׁיְהִיּוּ יִשְׂרָאֵל עַל אֲדָמְתָם, כִּיּוֹן
שִׁיְגָלוּ מֵעַל אֲדָמְתָם מַה יַּעֲשׂוּ, אָמַר לוֹ מִשֶּׁה, יַעֲסִקוּ
בַּתּוֹרָה וְאִנִּי מוֹחֵל לָהֶם בְּשִׁבִילָה יוֹתֵר מִכָּל הַקְּרַבְנוֹת
שְׁבַעֲוֹלָם שְׁנֵאמַר (ויקרא ז) זֹאת הַתּוֹרָה לְעוֹלָה לְמִנְחָה
וְגו'. כְּלוּמַר זֹאת הַתּוֹרָה בְּשִׁבִיל עוֹלָה בְּשִׁבִיל מִנְחָה
בְּשִׁבִיל חֲטָאת בְּשִׁבִיל אֶשֶׁם.

אָמַר רַבִּי כְּרוּסְפָדָּאי הִיא מֵאן דְּמַדְפַּר בְּפוּמִיָּה בְּכַתִּי
כְּנִסְיוֹת וּבְכַתִּי מִדְּרָשׁוֹת עֲנִינָא דְקְרַבְנֵינָא
וְתַקְרוּבָתָא וַיְכוּוֹן בְּהוּ, בְּרִית כְּרוּתָה הוּא דְאֵנוּן מְלֹאכְנָא
דְּמַדְפָּרִין חוּבִיָּה לְאַבְאָשָׁא לִיָּה דְלֹא יְכָלִין לְמַעַבְד לִיָּה
אֶלְמָלָא טִיבוּ.

וּמֵאן יוֹכַח הִיא פִּרְשָׁתָא יוֹכַח, דְּכִיּוֹן דְּאָמַר וְהִנֵּה

כֵּן, אָבֵל מִלְּפָנֵי הַקֶּבֶ"ה לֹא [ס"א
יביל] צָרִיף לְהִסְתַּתֵּר. מַה כְּתוּב? (ירמיה כג)
אִם יִסְתֵּר אִישׁ בְּמִסְתָּרִים
וְאִנִּי לֹא אֶרְאֶנּוּ נְאֻם ה'.

מדרש הנעלם

אָמַר רַבִּי חֵיִיא אָמַר רַב, אִם
הִיִּינוּ מִסְתַּפְּלִים בְּפִרְשָׁה הַזֶּה -
נִסְתַּפַּל בְּחֻמְתָּא אִם עֲנִין הַנְּשֻׁמָּה
הִיא אִין רִאשָׁה סוּפָה וְאִין סוּפָה
רִאשָׁה, וְאִם הַעֲנִין לְפִטְרִית
הָאֵדָם מִן הָעוֹלָם הִיא, נִסְתַּר אֶת
כָּל הַפִּרְשָׁה או נַעֲמִיד אֶת
הַפִּרְשָׁה בְּזָה או בְּזָה. מַה זֶה יִקַּח
נָא מַעַט מִיָּם וְרַחְצוּ רְגְלֵיכֶם וְגו',
וְאֶקְחָה פֶת לְחֶם וְגו', וַיִּמְהַר
אֲבָרְהָם הָאֵהֱלָה אֶל שָׂרָה וְגו',
וְאֵל הַבְּקָר רִץ אֲבָרְהָם וְגו', וַיִּקַּח
חֲמָאָה וַחֲלָב וְגו'.

כְּשִׁבָא רַב דִּימִי, אָמַר, לֹא מַצָּאָה
הַנְּשֻׁמָּה תוֹעֵלַת לַגּוֹף אֶלְמָלָא מַה
שְׂרָמִז בְּכָאן רְמִז הַקְּרַבְנוֹת. בְּטִלוּ
הַקְּרַבְנוֹת - לֹא בְטִלָּה הַתּוֹרָה. זֶה
שֶׁלֹּא מִתְעַסֵּק בְּקְרַבְנוֹת, שִׁיעֲסַק
בַּתּוֹרָה וַיִּוְעִיל לוֹ יוֹתֵר. שְׁאָמַר
רַבִּי יוֹחָנָן, כְּשִׁפְרֵשׁ הַקֶּבֶ"ה
הַקְּרַבְנוֹת, אָמַר מִשֶּׁה: רַבּוֹנוּ שֶׁל
עוֹלָם, תִּינַח בְּזִמְן שִׁיְהִיּוּ יִשְׂרָאֵל
עַל אֲדָמְתָם, כִּיּוֹן שִׁיְגָלוּ מֵעַל
אֲדָמְתָם מַה יַּעֲשׂוּ? אָמַר לוֹ:
מִשֶּׁה, יַעֲסִקוּ בַּתּוֹרָה, וְאִנִּי מוֹחֵל
לָהֶם בְּשִׁבִילָה יוֹתֵר מִכָּל
הַקְּרַבְנוֹת שְׁבַעֲוֹלָם, שְׁנֵאמַר (ויקרא ז)
זֹאת הַתּוֹרָה לְעוֹלָה לְמִנְחָה וְגו'. כְּלוּמַר,
זֹאת הַתּוֹרָה בְּשִׁבִיל עוֹלָה, בְּשִׁבִיל
מִנְחָה, בְּשִׁבִיל חֲטָאת, בְּשִׁבִיל אֶשֶׁם.

אָמַר רַבִּי כְּרוּסְפָדָּאי, זֶה מִי
שְׁמִזְפִּיר בְּפִי בְּכַתִּי כְּנִסְיוֹת
וּבְכַתִּי מִדְּרָשׁוֹת עֲנִין הַקְּרַבְנוֹת
וְתַקְרוּבָתָם וַיְכוּוֹן בְּהֶם, בְּרִית
כְּרוּתָה הִיא שְׁאוֹתָם הַמְּלֹאכִים
הַמְּזַפְּרִים חֲטָאוּ כְּדִי לְהִרְע לוֹ,
שְׁלֹא יְכוּלִים לַעֲשׂוֹת לוֹ אֶלָּא רַק טוֹב.

וְכִי יוֹכִיחַ? פִּרְשָׁה זֶה תוֹכִיחַ! שְׁפִינן שְׁאָמַר וְהִנֵּה שְׁלִשָּׁה אַנְשִׁים נֹצְבִים עָלָיו, מַה זֶה עָלָיו? לַעֲזִין

שְׁלֹשָׁה אַנְשִׁים נִצְבִּים עָלָיו, מֵהוּ עָלָיו, לְעֵינַי בְּדִינָהּ, בֵּינָם (דף ק ע"ב) דְּחָמָא נִשְׁמַתָּא דְּצִדִּיקָא כְּךָ, מֵה כְּתִיב וַיִּמְהַר אַבְרָהָם הָאֱהֱלָה וְגו'. מֵהוּ הָאֱהֱלָה בֵּית הַמְּדַרְשׁ. וּמֵהוּ אוֹמֵר מֵהֲרִי שְׁלֹשׁ סָאִים, עֲנִנָן הַקְּרָבָנוֹת, וְנִשְׁמַתָּא מִתְּפֹנֶת בְּהוּ, הִדָּא הוּא דְכְּתִיב וְאֵל הַבְּקָר רִץ אַבְרָהָם. וְכִדִּין נִיִּיחָא לְהוּ וְלֹא יִכְלִין לְאַבְרָשָׁא לִיָּהּ.

רְבִי פְּנַחֵס פֶּתַח קָרָא דְכְּתִיב, (במדבר י"ז) וְהִנֵּה הַחֹל הַנֶּגֶף בָּעָם וְכְתִיב וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אֱהֲרֹן קַח אֶת הַמַּחְתָּה וְגו' וְכְתִיב וַתַּעֲצֵר הַמַּגֵּפָה. כְּתִיב הֲכֵא מֵהֵר וְכְתִיב הֲתָם מֵהֲרִי שְׁלֹשׁ סָאִים. מֵה לְהֵלֵן קָרְבָן לְאַשְׁתֹּזְבָא אַף כָּאֵן קָרְבָן לְאַשְׁתֹּזְבָא.

אָמַר רְבִי פְּנַחֵס זְמַנָּא חֲדָא הוּינָא אֲזִיל בְּאַרְחָא וְעֲרַעִית בֵּיהּ בְּאַלְיָהוּ, אָמִינָא לִיָּהּ, לִימָא לִי מֵר מְלָה דְמַעְלֵי לְבְרִיָּתָא, אָמַר לִיָּהּ, קִיָּים גְּזֵר קְדָשָׁא בְרִיָּהּ הוּא וְעָלוּ קָמִיהּ כָּל אֲלִין מְלֹאכְיָא דְמִמֶּנָּן לְאַדְרָכָא חוּבֵי דְבֵר נָשׁ, דִּי בַעֲדָנָא דִּידְכֻרִין בְּנֵי אַנְשָׁא קְרָבָנָא דְמִנֵּי מֹשֶׁה וְשׁוּי לְבִיהּ וְרַעוּתִיהּ בְּהוּ, דְכֻלְהוּ יְדְכֻרִין לִיָּהּ לְטַב. וְעוֹד בַּעֲדָנָא דִיעֲרַע מוֹתָנָא בְּבִנֵי אַנְשָׁא, קִימָא אֲתַגְזֵר וְכֻרֹזָא אַעֲבֵר עַל כָּל חִילָא דְשִׁמְיָא דְאִי יִיעֲלוּן בְּנוֹהֵי בְּאַרְעָא בְּכַתִּי כְּנִסְיוֹת וּבְכַתִּי מְדַרְשׁוֹת וַיִּמְרוּן בְּרַעוּת נַפְשָׁא וְלָבָא עֲנִינָא דְקַטְרֵת בּוֹסְמִין דְהוּוּ לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל, דִּיתַבְטַל מוֹתָנָא מִנֵּיהוּ.

אָמַר רְבִי יִצְחָק בָּא וְרָאָה מֵה כְּתִיב וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אֱהֲרֹן קַח אֶת הַמַּחְתָּה וְתֵן עָלֶיהָ אֵשׁ מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ וְשִׂים קְטֹרֶת. אָמַר לִיָּהּ אֱהֲרֹן לָמָּה. אָמַר כִּי יִצְא הַקֶּזֶף מִלִּפְנֵי יְיָ וְגו'. מֵה כְּתִיב וַיִּרֶץ אֶל (דף קא ע"א) תוֹף הַקֶּהֶל וְהִנֵּה הַחֹל הַנֶּגֶף בָּעָם. וְכְתִיב וַיַּעֲמֵד בֵּין הַמַּתִּים וּבֵין הַחַיִּים וַתַּעֲצֵר הַמַּגֵּפָה. וְלֹא יָכִיל מְלֹאכְא דְמַחְבְּלָא לְשִׁלְטָאָה וְנִתְבַּטְלָא מוֹתָנָא.

רְבִי אַחָא אָזַל לְכַפֵּר טְרִשָׁא אֲתָא לְגַבֵּי אוּשְׁפִיזִיָּהּ, אֵל תוֹף הַקֶּהֶל וְהִנֵּה הַחֹל הַנֶּגֶף בָּעָם. וְכְתוּב וַיַּעֲמֵד בֵּין הַמַּתִּים וּבֵין הַחַיִּים וַתַּעֲצֵר הַמַּגֵּפָה. וְלֹא יָכִיל מְלֹאכְא שֶׁל חֲבֵלָה לְשִׁלְטָא וְנִתְבַּטְלָא הַמּוֹת. רְבִי אַחָא הֵלֵךְ לְכַפֵּר טְרִשָׁא, בָּא אֲצֵל הַמְּאַרְחַ שְׁלוֹ. לְחָשׂוּ עָלָיו כָּל בְּנֵי הָעִיר. אָמְרוּ, אָדָם גְּדוֹל

בְּדִינוֹ. בֵּינָם שְׂרוּאָה נִשְׁמַת הַצִּדִּיק כְּךָ, מֵה כְּתוּב? וַיִּמְהַר אַבְרָהָם הָאֱהֱלָה וְגו'. מֵה זֶה הָאֱהֱלָה? בֵּית הַמְּדַרְשׁ. וּמֵהוּ אוֹמֵר? מֵהֲרִי שְׁלֹשׁ סָאִים, עֲנִנָן הַקְּרָבָנוֹת, וְהַנְּשִׁמָּה מִתְּפֹנֶת בְּהֵם. זֶהוּ שְׁפָתוֹב וְאֵל הַבְּקָר רִץ אַבְרָהָם. וְאִזּוּ נוֹחַ לָהֶם וְלֹא יָכֻלִים לְהִרַע לוּ.

רְבִי פְּנַחֵס פֶּתַח פְּסוּק שְׁפָתוֹב (במדבר י"ז) וְהִנֵּה הַחֹל הַנֶּגֶף בָּעָם, וְכְתוּב וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אֱהֲרֹן קַח אֶת הַמַּחְתָּה וְגו', וְכְתוּב וַתַּעֲצֵר הַמַּגֵּפָה. כְּתוּב כָּאֵן מֵהֵר, וְכְתוּב שֵׁם מֵהֲרִי שְׁלֹשׁ סָאִים. מֵה לְהֵלֵן קָרְבָן לְהַנְצִיל, אַף כָּאֵן קָרְבָן לְהַנְצִיל.

אָמַר רְבִי פְּנַחֵס, פְּעַם אַחַת הִיִּיתִי מְהֵלֵךְ בְּדֶרֶךְ וּפְגַשְׁתִּי אֶת אֲלִיָּהוּ. אָמַרְתִּי לוֹ, יֹאמֵר לִי מֵר דְּבַר שְׁמוּעִיל לְבְרִיָּוֹת. אָמַר לוֹ, בְּרִית גְּזֵר הַקְּבָ"ה, וְנִכְנְסוּ לְפָנָיו כָּל הַמְּלֹאכִים שְׁמִמְנִים לְהַזְכִּיר חֲטָאֵי הָאָדָם, שְׁבֻזְמָן שְׁיִזְכִּירוּ בְּנֵי אָדָם הַקְּרָבָנוֹת שְׁצוּהָ מֹשֶׁה, וּמְכֻנָּן לְבוּ וּרְצוּנוּ בְּהֵם - שְׁכַלְסֵם זְכִירֵוֹ אוֹתוֹ לְטוֹב.

וְעוֹד, בְּזִמְן שְׁיִאָרַע מוֹת בְּבִנֵי אָדָם, הַבְּרִית נִגְזְרָה, וְהַכְּרוֹז עוֹבֵר עַל כָּל חִילוֹת הַשָּׁמַיִם, דָּאִם יַעֲלוּ בְּנֵי בְּאַרְץ בְּכַתִּי כְּנִסְיוֹת וּבְכַתִּי מְדַרְשׁוֹת וַיֹּאמְרוּ בְּרַצוֹן נַפְשׁ וְלָב עֲנִינִים שֶׁל קַטְרֵת בְּשָׁמַיִם שְׁהִיּוּ לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל, שְׁיִתְבַּטַּל הַמּוֹת מֵהֶם. אָמַר רְבִי יִצְחָק, בָּא רָאָה מֵה כְּתוּב, וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אֱהֲרֹן קַח אֶת הַמַּחְתָּה וְתֵן עָלֶיהָ אֵשׁ מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ וְשִׂים קְטֹרֶת. אָמַר לוֹ אֱהֲרֹן, לָמָּה? כִּי יִצְא הַקֶּזֶף מִלִּפְנֵי יְיָ וְגו'. מֵה כְּתוּב? וַיִּרֶץ מִלִּפְנֵי יְיָ וְהִנֵּה הַחֹל הַנֶּגֶף בָּעָם. וְכְתוּב וַיַּעֲמֵד בֵּין הַמַּתִּים וּבֵין הַחַיִּים וַתַּעֲצֵר הַמַּגֵּפָה. וְלֹא יָכִיל מְלֹאכְא שֶׁל חֲבֵלָה לְשִׁלְטָא וְנִתְבַּטְלָא הַמּוֹת. רְבִי אַחָא הֵלֵךְ לְכַפֵּר טְרִשָׁא, בָּא אֲצֵל הַמְּאַרְחַ שְׁלוֹ. לְחָשׂוּ עָלָיו כָּל בְּנֵי הָעִיר. אָמְרוּ, אָדָם גְּדוֹל

בא לכאן, גלף אליו. באו אצלו. אמרו לו, לא חושש על אבדתינו? אמר להם, מהו? אמרו לו שיש שבועה ימים שיש מות בעיר, וכל יום מתחזק ולא מתבטל.

אמר להם, גלף לבית הפנסת ונבקש רחמים מלפני הקדוש ברוך הוא. עד שהיו הולכים, באו ואמרו, פלוני ופלוני מתו, ופלוני ופלוני נוטים למות. אמר להם רבי אחא, אין עת לעמד כף, שהשעה דחוקה.

אבר תפרישו מכם ארבעים בני אדם מאלו היותר זכאים. עשרה עשרה לארבעה חלקים, ואני עמכם, עשרה לקצה העיר ועשרה לקצה העיר, וכן לארבע קצוות העיר, ואמרו בנפש חפצה ענין של קטרת הסמים שהקדוש ברוך הוא נתן למשה, וענין של הקרבנות אתו.

עשו כף שלש פעמים ועברו בכל העיר לארבע קצוות והיו אומרים בן. לבסוף אמר להם, גלף לאלו שנוטים למות, ותפרישו מכם לבתיהם ותאמרו כף, וכאשר תסימו, תאמרו אלו הפסוקים, ויאמר משה אל אהרן קח את המחתה ותן עליה אש וגו', ויקח אהרן וגו', ויעמד בין המתים וגו'. וכן עשו והתבטל מהם (המותר).

שמעו אותו קול שאומר: סודי הסודות, הראשונים הנחילוה לנצח, שהרי דין השמים לא שורה כאן, שהרי יודעים לבטלו. חלש לבו של רבי אחא וישן. שמע שאומרים לו: כמו שעשית את זה - תעשה את זה. לך אמר להם שיחזרו בתשובה, שרשעים הם לפני קם והחזירם בתשובה

שלמה, וקבלו עליהם שלא יתבטלו מהתורה לעולם, והחליפו את שם העיר, וקראו לא מתא מחסיא. אמר רבי יהודה, לא די להם לצדיקים שמבטלין את

לחישו עליהו כל בני מתא, אמרו גברא רבא אתא הכא גזיל לגביה, אתו לגביה, אמרו ליה לא חס על אובדנא, אמר להו מהו. אמרו ליה דאית שבועה יומין דשאר מותנא במאתא וכל יומא אתתקף ולא אתבטל.

אמר להו גזיל לבי כנשתא ונתבע רחמי מן קדם קדשא בריך הוא. עד דהוו אזלי, אתו ואמרו פלוני ופלוני מיתו, ופלוני ופלוני נטו למות. אמר להו רבי אחא לית עתא לקיימא הכי דשעתא דחיקא.

אבל אפרישו מנכון ארבעין בני נשא מאנון דזכאין נתיר. עשרה עשרה לארבעה חולקין ואנא עמכון, עשרה לזווייתא דמאתא, ועשרה לזווייתא דמאתא, וכן לארבע זווייתא דמאתא. ואמרו ברעות נפשכון עניינא דקטרת בוסמין. דקודשא בריך הוא יהב למשה ועניינא דקרנא עמיה.

עברו כן תלת זמנין ואעברו בכל מאתא לארבע זווייתא והוו אמריין בן, לבתר אמר להו גזיל לאנון דאשויטו למימת אפרישו מנייכו לבתיהון, ואמרו כדין, וכד תסימו אמרון אלין פסוקיניא (במדבר טו) ויאמר משה אל אהרן קח את המחתה ותן עליה אש וגו' (דף קא ע"ב) ויקח אהרן וגו' ויעמד בין המתים וגו'. וכן עברו ואתבטל מנייהו.

שמעו ההוא קלא דאמר סתרא סתרא קמיייתא אוחילו לעילא דהא דינא דשמיא לא אשרי הכא דהא ידעי לבטלא ליה. חלש לביה דרבי אחא, אדמוף, שמע דאמרי ליה, פד עבדת דא עביד דא, זיל ואימא לון דיחזרון בתשובה דמייבין אנון קמאי. קם ואחזר להו בתשובה שלימתא, וקבילו עליהו דלא יתבטלון מאורייתא לעלם, ואחליפו שמא דקרנא וקארון לה מאתא מחסיא.

אמר רבי יהודה לא די להם לצדיקים שמבטלין את

תדע לך שפן הוא. דכיון שהנשמה אומרת לגוף מהרי שלש סאים וגו' וכל אותו הענין ומבטל את הדין - מה כתוב? ויאמר שוב אשוב אליך כעת חיה. הרי ברכה.

ביון שרואים אותה המלאכים שזה לקח עצה לנפשו - מה עושים? הולכים אצל הרשעים לעיין בדינם ולעשות בהם משפט. זהו שכתוב ויקמו משם האנשים וישקפו על פני סדם, למקום הרשעים, לעשות בהם משפט. זה הוא שאמר רבי יהודה, כף דרכו של צדיק: כיון שרואה שמעינים בדינו, אינו מתאחר לשוב ולהתפלל ולהקריב (על) חלבו ודמו לפני הדין, עד שמסתלקים בעלי הדין ממנו.

שביון שאמר וישא עיניו וירא והנה שלשה אנשים נצבים עליו - מה כתוב בנשמה? וימחר אברהם האהלה אל שרה. בחפזון ובמהירות בלא שום העפכה. מיד ממהרת הנשמה אצל הגוף להחזירו למוטב ולבקש במה שיתכפר לו, עד שמסתלקים ממנו בעלי הדין.

רבי אליעזר אומר, מהו שאמר ואברהם ושרה זקנים באים בימים חדל להיות לשרה ארח פנשים? אלא, כיון שהנשמה עומדת במעלתה, והגוף נשאר בארץ מפמה שנים, באים בימים שנים וימים הרבה וחדל לצאת ולבא ולעבר ארח כשאר כל אדם. נתבשר להחיות הגוף.

מהו אומר אחרי בלותי היתה לי עדנה? אחרי בלותי בעפר מהיום פמה שנים, היתה לי עדנה וחדוש. ואדני זקן, שהיום

פמה שנים שיצאת ממנו ולא הפקידני. והקדוש ברוך הוא אמר, היפלא מה דבר למועד. מהו למועד? אותו הידוע אצלי להחיות המתים. וילשרה בן מלמד שיתחדש כבן שלש שנים.

הגזרה אלא לאחר פן שמברכין להם, תדע לך שפן הוא, דכיון שהנשמה אומרת לגוף מהרי שלש סאים וגו' וכל אותו הענין ומבטל את הדין, מה כתוב ויאמר שוב אשוב אליך כעת חיה הרי ברכה.

ביון שרואים אותה המלאכים שזה לקח עצה לנפשו, מה עושים, הולכים אצל הרשעים לעיין בדינם ולעשות בהם משפט הדין הוא דכתיב ויקומו משם האנשים וישקפו על פני סדם למקום הרשעים לעשות בהם משפט. הדין הוא דאמר רבי יהודה כף דרכו של צדיק כיון שרואה שמעינים בדינו אינו מתאחר לשוב ולהתפלל ולהקריב (על) חלבו ודמו לפני צורו עד שמסתלקין בעלי הדין ממנו.

דכיון שאמר וישא עיניו (דף קב ע"א) וירא והנה שלשה אנשים נצבים עליו, מה פתיב בנשמה, וימחר אברהם האהלה אל שרה. בחפזון ובמהירות בלא שום העפכה, מיד ממהרת הנשמה אצל הגוף להחזירו למוטב ולבקש במה שיתכפר לו עד שמסתלקין ממנו בעלי הדין.

רבי אליעזר אומר מהו דאמר ואברהם ושרה זקנים באים בימים חדל להיות לשרה ארח פנשים. אלא כיון שהנשמה עומדת במעלתה והגוף נשאר בארץ מפמה שנים, באים בימים, שנים וימים הרבה. וחדל לצאת ולבא ולעבר ארח כשאר כל אדם, אתבשר להחיות הגוף.

מהו אומר אחרי בלותי היתה לי עדנה, אחרי בלותי בעפר מהיום פמה שנים היתה לי עדנה וחדוש, ואדוני זקן שהיום פמה שנים שיצאת ממני ולא הפקידני. וקודשא בריך הוא אמר היפלא מני דבר למועד. מהו למועד. אותו הידוע אצלי להחיות המתים. וילשרה בן מלמד שיתחדש כבן שלש שנים.

פמה שנים שיצאת ממנו ולא הפקידני. והקדוש ברוך הוא אמר, היפלא מה דבר למועד. מהו למועד? אותו הידוע אצלי להחיות מתים. וילשרה בן, מלמד שיתחדש כבן שלש שנים.

אָמַר רבי יהודה ברבי סימון פֿינן שְׁהַנְשָׁמָה נִיזוּנָת מַזִּינָה שֶׁל מַעֲלָה, קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אֹמֵר לְאוֹתוֹ הַמְּלָאךְ הַנִּקְרָא דוּמ"ה, לֶךְ וּבִשְׂר לְגוּף פְּלוּנִי שְׂאֲנִי עֵתִיד לְהַחְיֹתוֹ לְמוֹעֵד שְׂאֲנִי אַחֲיָה אֵת הַצְּדִיקִים לְעֵתִיד לְבֹא. וְהוּא מְשִׁיב אַחֲרֵי כְלוּתֵי הֵיטָה לִי עֲדָנָה. אַחֲרֵי כְלוּתֵי בְּעָפָר וְשִׁכְנָתִי בְּאֲדָמָה וְאָכַל בְּשָׂרֵי רַמָּה וְגוֹשׁ עָפָר תִּהְיֶה לִי חֲדוּשׁ.

קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אֹמֵר לְנִשְׁמָה, הֵדָא הוּא דְכְּתִיב וַיֹּאמֶר יי אֵל אַבְרָהָם וְגו' הִיפְּלֵא מִי דְבָר לְמוֹעֵד הַיְדוּעַ אֲצִלִּי לְהַחְיֹת אֵת הַמֵּתִים, אָשׁוּב אֵלֶיךָ, אוֹתוֹ הַגּוֹף שֶׁהוּא (דף קב ע"ב) קְדוֹשׁ מִחֻדָּשׁ פְּכָרָא שׁוֹנָה לְהַיּוֹתְכֶם מִלְּאָכִים קְדוּשִׁים וְאוֹתוֹ הַיּוֹם עֵתִיד לְפָנֵי לְשִׁמְח בָּהֶם הֵדָא הוּא דְכְּתִיב, (תהלים קד) יְהִי כְבוֹד יי לְעוֹלָם יִשְׁמַח יי בַּמַּעֲשָׂיו, (ע"כ מדרש הנעלם)

זהר:

אִיָּה שְׂרָה אֲשֶׁתְּךָ, דְּלֹא בָּעוּ לֹאמַר קָמָה, פֿינן דְּאָמַר הִנֵּה בְּאֵהָל מִיָּד וַיֹּאמֶר שׁוּב אָשׁוּב אֵלֶיךָ פְּעֵת חַיָּה וְהִנֵּה בֶן לְשְׂרָה אֲשֶׁתְּךָ וְגו'. תָּא חַזִּי, אֹרַח אֲרַעָא, דְּעַד לֹא אֲזַמִּין אַבְרָהָם קַמִּיִּהוּ לְמִיכַל לֹא אָמְרוּ לִיָּה מִיָּדִי, בְּגִין דְּלֹא יִתְחַזִּי דְּבַגִּין הֵיא בְּשׁוֹרָה קֵא אֲזַמִּין לְהוּ לְמִיכַל, בְּתַר דְּכְתִיב וַיֹּאכְלוּ כֶּדִין אָמְרוּ לִיָּה הֵיא בְּשׁוֹרָה.

וַיֹּאבְדוּ, סְלֵקָא דַּעְתָּךְ וְכִי מִלְּאָכִי עֲלֵאִי אָכְלִי, אָלֹא בְּגִין יִקְרָא דְאַבְרָהָם אֲתַחַזִּי הַכִּי. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר וַיֹּאכְלוּ וְדָאִי, בְּגִין דְּאֲנִין אֲשָׁא דְאָכִיל אֲשָׁא וְלֹא אֲתַחַזִּי, וְכָל מָה דִּיְהֵב לוֹן אַבְרָהָם אָכְלִי בְּגִין דְּמַסְטָרָא דְאַבְרָהָם אָכְלִי לְעֵילָא (דְּאָכְלִי מִתְּהוּא סְטָרָא דְלְעֵילָא).

תָּא חַזִּי, כָּל מָה דְאָכִיל אַבְרָהָם בְּטַהֲרָה

אָמַר רבי יהודה ברבי סימון, פֿינן שְׁהַנְשָׁמָה נִזוּנָת מַזִּינָה שֶׁל מַעֲלָה, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֹמֵר לְאוֹתוֹ הַמְּלָאךְ הַנִּקְרָא דוּמ"ה: לֶךְ וּבִשְׂר לְגוּף פְּלוּנִי שְׂאֲנִי עֵתִיד לְהַחְיֹתוֹ לְמוֹעֵד שְׂאֲנִי אַחֲיָה אֵת הַצְּדִיקִים לְעֵתִיד לְבֹא. וְהוּא מְשִׁיב: אַחֲרֵי כְלוּתֵי הֵיטָה לִי עֲדָנָה? אַחֲרֵי כְלוּתֵי בְּעָפָר וְשִׁכְנָתִי בְּאֲדָמָה, וְאָכַל בְּשָׂרֵי רַמָּה וְגוֹשׁ עָפָר, תִּהְיֶה לִי חֲדוּשׁ?.

הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֹמֵר לְנִשְׁמָה: זְהוּ שְׁפָתוֹב וַיֹּאמֶר ה' אֵל אַבְרָהָם וְגו' הִיפְּלֵא מָה דְּבָר?! לְמוֹעֵד הַיְדוּעַ אֲצִלִּי לְהַחְיֹת אֵת הַמֵּתִים אָשׁוּב אֵלֶיךָ אוֹתוֹ הַגּוֹף שֶׁהוּא קְדוֹשׁ מִחֻדָּשׁ פְּכָרָא שׁוֹנָה לְהַיּוֹתְכֶם מִלְּאָכִים קְדוּשִׁים, וְאוֹתוֹ הַיּוֹם עֵתִיד לְפָנֵי לְשִׁמְח בָּהֶם. זְהוּ שְׁפָתוֹב (תהלים קד) יְהִי כְבוֹד ה' לְעוֹלָם יִשְׁמַח ה' בַּמַּעֲשָׂיו. (ע"כ מדרש הנעלם)

זהר:

אִיָּה שְׂרָה אֲשֶׁתְּךָ, שְׁלֹא רָצוּ לֹאמַר לְפָנֶיךָ. פֿינן שְׂאָמַר הִנֵּה בְּאֵהָל, מִיָּד - וַיֹּאמֶר שׁוּב אָשׁוּב אֵלֶיךָ פְּעֵת חַיָּה וְהִנֵּה בֶן לְשְׂרָה אֲשֶׁתְּךָ וְגו' בַּא רְאָה דְרָף אַרְץ, שְׁעַד שְׁלֹא הַזְמִין אַבְרָהָם לְפָנֶיךָ לְאָכַל, לֹא אָמְרוּ לוּ דְבָר, כְּדִי שְׁלֹא יִרְאָה שְׁמִשׁוּם אוֹתָהּ בְּשׁוֹרָה הַזְמִין אוֹתָם לְאָכַל. אַחַר שְׁפָתוֹב וַיֹּאכְלוּ, אַז אָמְרוּ לוּ אוֹתָהּ בְּשׁוֹרָה.

וַיֹּאבְדוּ?! וְכִי תַעֲלֶה עַל דַּעְתָּךְ שְׁמִלְּאָכִים עֲלִיּוֹנִים אוֹכְלִים? אָלֹא בְּשִׁבִיל כְּבוֹדוֹ שֶׁל אַבְרָהָם נִרְאָה כֵּן. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וַיֹּאכְלוּ וְדָאִי, מִשׁוּם שְׁהֵם אֲשׁ אוֹכְלָת אֲשׁ וְלֹא נִרְאִים, וְכָל מָה שְׁנַתֵּן לָהֶם אַבְרָהָם אָכְלוּ, מִשׁוּם

שְׁמַצַּד אַבְרָהָם אוֹכְלִים לְמַעַלָּה [שְׁאוּכְלִים מִאוֹתוֹ צַד שְׁלִמְעֵלָה].

בַּא רְאָה, כָּל מָה שְׁאָכַל אַבְרָהָם, הוּא אָכַל בְּטַהֲרָה, וְלִכְּן הַקְּרִיב לְפָנֶיךָ וְאָכְלוּ, וַאֲבָרְהָם שְׁמַר

בביתו טמאה וטהרה שאפלו בן אדם שהוא טמא ולא יכל להתקרב לביתו. או ידע אברהם שזה טמא הוא, (ועשה) [לא היה משמש בביתו, עד שעשה] לו טבילה, או עשה לו לשמור שבועה ימים פראוי לו בביתו, וכך זה בודאי.

בא ראה, כתוב (דברים כג) איש אשר לא יהיה טהור מקרה לילה וגו'. מה תקנתו? והיה לפנות ערב ירחץ במים. ארעה בו טמאה אחרת, כמו זיבה (מבאת צרעת או נדה) או טמאת נדה שהיו שתי טמאות, לא מספיק לו באותה טבילה (משום) בין שארע לו קרי קדם שקבל טמאה אחרת (משום) בין שארע לו אחר כך.

ואברהם ושרה היו מתקנים טבילה לכלם, הוא לגברים והיא לנשים. מה הטעם עסק אברהם לטהר בני אדם? משום שהוא טהור ונקרא טהור, שכתוב (איוב יד) מי יתן טהור מטמא לא אחד. טהור - זה אברהם שיצא מתרח. רבי שמעון אמר, כדי לתקן את אותה הדרגה של אברהם, ומה? מי"ם (חסד). לכן התקין לטהר בני העולם במים. ובשעה שהזמין את המלאכים, בראשית דבריו מה כתוב? יקח נא מעט מים, כדי להתחזק באותה דרגה שהמים שרויים בה, ומשום כך היה מטהר את כל בני האדם מהכל. מטהר אותם מצד של עבודה זרה, ומטהר אותם מצד הטמאה. וכמו שהוא מטהר את האנשים, כך גם שרה מטהרת את הנשים, ונמצא שכל מי שבא אליהם טהורים מהכל.

בא ראה שאברהם נטע אילן בכל מקום שדיורו שם, ולא היה עולה בכל מקום פראוי, פרט לשעה שדיורו היה בארץ כנען, ובאותו

איהו קא אכיל ובגין כך אקריב קמיייהו ואכלי, ונטיר אברהם בביתיה דכנא ומסאבותא, דאפילו בר נש דאיהו מסאב (לא יכל לקרנא לביתיה ברין ידע אברהם דהא מסאב איהו ועביר) (נ"א לא הוה משמש בביתיה, עד דעביר) ליה טבילה, או עביר ליה לנטרא שבועה יומין כדקא חזי ליה בביתיה, והכי הוא ודאי.

הא חזי כתיב, (דברים כג) איש אשר לא יהיה טהור מקרה לילה וגו'. מאי תקנתיה, והיה לפנות ערב ירחץ במים. אערע ביה טמאה (דף קב ע"ב) אחרא כגון זיבה או (נ"א סגירו או נדה) סגירת נדה דהוה תרי מסאבו, לא סגינא ליה בההיא טבילה (גניו) בין דארע ביה קרי קדם דקביל טמאה אחרא (גניו) בין דארע ביה לבתר.

ואברהם ושרה הוו מתקני טבילה לכלהו, איהו לגברי ואיהי לנשי. מאי טעמא אעסק אברהם לדפאה לבני נשא, בגין דאיהו טהור ואקרי טהור. דכתיב, (איוב יד) מי יתן טהור מטמא לא אחד. טהור דא אברהם דנפק מתרח.

רבי שמעון אמר בגין לתקנא ההוא דרגא דאברהם, ומאן איהו מי"ם. בגין כך אתקין לדפאה בני עלמא במיא. ובשעתא דאזמין למלאכין, שירותא דמלוי מה כתיב יוקח נא מעט מים. בגין לאתתקפא בההוא דרגא דמיין שראן פה. ובגיני כך הוה מדפי לכל בני נשא מפלא. מדפי לון מסטרא דעבודה זרה, ומדפי לון מסטרא דמסאבא, וכמה דאיהו מדפי לגוברין הכי נמי שרה מדפאת לנשין, ואשתפחו כלהו דאתיין לגבייהו דכנין מפלא.

הא חזי, אילנא נטע אברהם בכל אתר דיוריה תמן, ולא הוה סליק

אילן הנה יודע מי שנאחז בקב"ה ומי שנאחז בעבודה זרה.

מי שנאחז בקב"ה, הנה האילן פורש ענפיו ומכסה על ראשו ועושה עליו צל נאה. ומי שנאחז בצל של עבודה זרה, אותו האילן הנה מתעלה, וענפיו היו עולים למעלה. אז הנה יודע אברהם ומזהיר אותו, ולא זו משם עד שנאחז באמונת הקדוש ברוך הוא. וכך מי שהוא טהור (ד"א קר) מקבל אותו האילן, ומי שהוא טמא אינו מקבל אותו. אז ידע אברהם והיה מטהר אותם במים. ומעין מים הנה תחת אותו אילן, ומי שצריך טבילה מיד המים עולים אליו, ועולים ענפי האילן, אז ידע אברהם שהוא טמא וצריך מיד טבילה. ואם לא, יבשו המים, ואז ידע שרוצה להטמא ולהשמר שבועה ימים.

ובא וראה, שאפלו בשעה שהזמין את המלאכים אמר להם והשענו תחת העץ כדי לראות ולבדק אותם, ובאותו אילן הנה בודק את כל בני העולם. והסוד (כגור) משום הקדוש ברוך הוא (עשה) אמר שהוא עץ החיים לכל, ולכן והשענו תחת העץ, ולא תחת עבודה זרה.

ובא וראה, כשחטא אדם, הוא חטא בעץ הדעת טוב ורע, שפתיב ומעץ הדעת וגו', והוא חטא בו וגרם מות לעולם. מה פתיב? ועתה פן ישלח ידו ולקח גם מעץ החיים וגו' (וגרם מות לכל בני העולם). וכשבא אברהם, התקין את העולם עם אילן אחר, שהוא עץ החיים, והודיע את האמונה לכל בני העולם.

ביה חב וגרם מותא לעלמא. מה כתיב ועתה פן ישלח ידו ולקח גם מעץ החיים וגו'. (וגרם מותא לכל בני עלמא) וכד אתא אברהם באילנא אתרא אתקין עלמא דהוא אילנא דחיי ואודע מהימנותא לכל בני עלמא:

בְּכֹל אֶתֶר פְּדָקָא יְאוּת, בַּר בְּשַׁעְתָּא דְדִיּוּרִיָּה בְּאַרְעָא דְכְנָעַן, וּבְהָהוּא אֵילָנָא הָוָה יָדַע מָאן דְּאֶתְאַחִיד בֵּיה בְּקִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא וּמָאן דְּאֶתְאַחִיד בְּעִבּוּדָה זָרָה.

מָאן דְּאֶתְאַחִיד בְּקִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, אֵילָנָא הָוָה פְּרִישׁ עֲנַפּוּי וְחַפֵּי עַל רִישֵׁיהּ וְעֵבִיד עָלֶיהּ צֵלָא יָאָה, וּמָאן דְּאֶתְאַחִיד בְּסִטְרָא דְעִבּוּדָה זָרָה הֵהוּא אֵילָנָא הָוָה אֶסְתַּלַּק וְעֲנַפּוּי הוּוּ סְלִיקִין לְעֵילָא. פְּדִין הָוָה יָדַע אֲבָרְהָם וְאֶזְהִיר לֵיה, וְלֹא אֲעֲדִי מִתַּמָּן עַד דְּאֶתְאַחִיד בְּמַהִימְנוּתָא דְקִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, וְהָכִי מָאן דְּאִיהוּ דְכִיָּא (ד"א ל"ג הכי) מְקַבֵּל לֵיה אֵילָנָא. מָאן דְּאִיהוּ מְסַאֲב לֹא מְקַבֵּל לֵיה. פְּדִין יָדַע אֲבָרְהָם וּמְדַפֵּי לוֹן בְּמִיָּא.

וּמַעֲיִינָא דְמִיָּא הָוָה תְּחוּת הֵהוּא אֵילָנָא, וּמָאן דְּצָרִיךְ טְבִילָה מִיָּד מִיָּין סְלִיקִין לְגַבִּיָּה, וְאֵילָנָא אֶסְתַּלַּקִין עֲנַפּוּי, פְּדִין יָדַע אֲבָרְהָם דְּאִיהוּ מְסַאֲבָא וּבְעֵי טְבִילָה מִיָּד, וְאִם לֹא מִיָּא נְגִיבִין פְּדִין יָדַע דְּבְעֵי לְאֶסְתַּאֲבָא וּלְאֶסְתַּמְרָא שְׂבַעָה יוֹמִין.

הָא חֲזִי, דְּאֶפִּילוּ בְּשַׁעְתָּא דְּאֶזְמִין לוֹן לְמַלְאָכִין אָמַר לוֹן וְהִשְׁעֵנוּ תַּחַת הָעֵץ בְּגִין לְמַחְמִי וּלְמַבְדַּק בְּהוּ, וּבְהָהוּא אֵילָנָא הָוָה בְּדִיק לְכָל בְּנֵי עֲלָמָא. וְרִזָּא (לְקַבֵּל) בְּגִין קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא קָא (עֲבִד) אָמַר דְּאִיהוּ אֵילָנָא דְחֵי לְכָלָא, וּבְגִין כֶּן וְהִשְׁעֵנוּ תַּחַת הָעֵץ וְלֹא תַּחַת עִבּוּדָה זָרָה.

וְהָא חֲזִי, כִּד חֵב אָדָם, בְּעֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע חֵב, דְּכַתִּיב וּמַעֵץ הַדַּעַת וְגו' וְאִיהוּ

וַיֹּאמֶר שׁוֹב אָשׁוּב אֵלַיךְ פָּעַת חִיָּה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק שׁוֹב אָשׁוּב, שׁוֹב מִיבְעֵי לִיָּה, דְּהָא מִפְתָּחָא דָּא לְמִפְקַד עֵקְרוֹת בִּידָא דְקַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אִיהוּ וְלֹא בִידָא דְשְׁלִיחָא אַחְרָא. פָּמָה דְתַנִּינָן תְּלַת מִפְתָּחָן אֲנוּן דְלֹא אַתְמָסְרוּ בִידָא דְשְׁלִיחָא. דְחִיָּה וַתְּחִיַּת הַמַּתִּים וּגְשָׁמִים. וְהוֹאִיל דְלֹא אַתְמָסְרוּ בִידָא דְשְׁלִיחָא אַמְאֵי פְתִיב שׁוֹב אָשׁוּב. אֶלָּא וְדַאי קַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא דְהוּה קָאִים עֲלֵייהוּ אָמַר (לִיָּה) מְלָה, בְּגִין כֶּף פְתִיב וַיֹּאמֶר שׁוֹב אָשׁוּב אֵלַיךְ.

וַיֹּאמֶר שׁוֹב אָשׁוּב אֵלַיךְ פָּעַת חִיָּה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, שׁוֹב אָשׁוּב - שׁוֹב יֵשׁוּב הִיָּה צְרִיף לְכַתֵּב, שְׁהָרִי הַמִּפְתָּח הַזֶּה לְפָקֵד הָעֵקְרוֹת הוּא בִיד הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְלֹא בִיד שְׁלִיחַ אַחַר, כְּמוֹ שְׁשִׁנְיָנוּ, שְׁלֹשׁ מִפְתָּחוֹת הֵם שְׁלֹא נִמְסְרוּ בִיד שְׁלִיחַ: שֶׁל חִיָּה, וַתְּחִיַּת הַמַּתִּים, וּגְשָׁמִים. וְהוֹאִיל וְלֹא נִמְסְרוּ בִיד שְׁלִיחַ, לְמָה פְתוּב שׁוֹב אָשׁוּב? אֶלָּא וְדַאי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁהִיָּה עוֹמֵד עֲלֵיהֶם אָמַר (לו) הַדְּבָר, לְכֵן פְתוּב וַיֹּאמֶר שׁוֹב אָשׁוּב אֵלַיךְ.

וְהָא חֲזִי, בְּכָל אַתְר דְּכַתִּיב וַיֹּאמֶר סְתָם אוּ וַיִּקְרָא סְתָם הוּא מְלֹאכָא דְבְרִית וְלֹא אַחְרָא. וַיֹּאמֶר דְּכַתִּיב, (שְׁמוֹת טו) וַיֹּאמֶר אִם שָׁמַע תִּשְׁמַע וְגו'. וַיֹּאמֶר וְלֹא קָאֲמַר מָאן הוּא. וַיִּקְרָא דְכַתִּיב, (ויקרא א) וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה וְלֹא קָאֲמַר מָאן הָוָה. אָמַר דְּכַתִּיב, (שְׁמוֹת כד) וְאֶל מֹשֶׁה אָמַר וְגו' וְלֹא אָמַר מָאן הָוָה. (אוף הַכִּי דְכַתִּיב וַיֹּאמֶר שׁוֹב אָשׁוּב וַיֹּאמֶר סְתָם וְלֹא קָאֲמַר מָאן (ד' קג ע"א) הָוָה) אֶלָּא בְּכָל הַנִּי מְלֹאכָא דְבְרִית הָוָה וְכֹלָא בְּקַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אַתְמָר. וּבְגִין כֶּף פְתִיב וַיֹּאמֶר שׁוֹב אָשׁוּב אֵלַיךְ וְגו'. וְהִנֵּה בֵּן וְגו': וְהִנֵּה בֵּן לְשָׂרָה אֲשֶׁתְּךָ. מְאֵי טַעְמָא לָא כְתִיב וְהִנֵּה בֵּן לְךָ, אֶלָּא בְּגִין דְלֹא יַחֲשֵׁב דְּהָא מִן הָגֵר אִיהוּ פְּדִבְקַדְמִיתָא. רַבִּי שְׁמַעוֹן פָּתַח וַאֲמַר, (מְלֹאכֵי א) בֵּן יִכְבֵּד אָב וְעַבְד אֲדֹנָיו. בֵּן יִכְבֵּד אָב דָּא יִצְחָק לְאַבְרָהָם. אִימְתִי כְּבִיד לִיָּה, בְּשַׁעְתָּא דְעַקְדָּא לִיָּה עַל גַּבֵּי מְדַבְּחָא וּבַעַא לְמַקְרַב לִיָּה קְרַבְנָא, וַיִּצְחָק בַּר תְּלַתִּין וּשְׁבַע שָׁנִין הָוָה, וְאַבְרָהָם הָוָה סְבָא, דְאִילוּ הָוָה בְּעֵיט (ס"א ב"ה) פְּרָגְלָא חַד לֹא יְכִיל לְמִיקָם קַמִּיָּה, וְאִיהוּ אוּקִיר לִיָּה לְאַבּוּי וְעַקְדָּא לִיָּה פְּחַד אִימְרָא בְּגִין לְמַעַבְד רַעוּתִיָּה דְאַבּוּי.

זכא ויראה, בכל מקום שכתוב ויאמר סתם או ויקרא סתם, הוא מלאך הברית ולא אחר. ויאמר - שכתוב (שמות טו) ויאמר אם שמע תשמע וגו'. ויאמר, ולא אמר מיהו. ויקרא - שכתוב (ויקרא א) ויקרא אל משה, ולא אמר מי היה. אמר - שכתוב (שמות כד) ואל משה אמר וגו', ולא אמר מי היה. (אף כף שכתוב שוב אשוב. ויאמר סתם, ולא אמר מי היה.) אלא בכל אלה מלאך של הברית היה, והכל נאמר בקב"ה. ולכן פתוב ויאמר שוב אשוב אליך וגו', והנה בן וגו'.

והנה בן לשרה אשתך. מה הטעם לא כתוב והנה בן לך? אלא כדי שלא יחשב שהוא מהגר כמו בראשונה. רבי שמעון פתח ואמר, (מלאכי א) בן יכבד אב ועבד אדניו. בן יכבד אב - זה יצחק את אברהם. מתי כבד אותו? בשעה שעקד אותו על גבי המזבח ורצה להקריבו לקרבן. ויצחק בן שלשים ושבע שנים היה, ואברהם היה זקן, שאלו היה בועט (בן) ברגל אחת לא היה יכול לעמד לפניו, והוא כבד אותו את אביו, ועקד אותו כמו תיש כדי לעשות רצון אביו.

וְעַבְד אֲדֹנָיו דָּא אֲלִיעֶזֶר לְאַבְרָהָם. פֶּד שְׂדֵר לִיָּה לְחָרָן, וְעַבְד כָּל רַעוּתֵיהָ דְאַבְרָהָם, וְאוֹקִיר לִיָּה כְמָה דְכְתִיב, (בראשית כד) וַיִּבְרַךְ אֶת אֲדֹנָיו וְגו'. וְכְתִיב (בראשית כד) וַיֹּאמֶר עֶבֶד אַבְרָהָם אָנֹכִי, בְּגִין לְאוֹקִיר לִיָּה לְאַבְרָהָם. דְּהָא בַר נֶשׁ דְּהוּה מִיִּתֵי כֶסֶף וְזָהָב וְאַבְנֵי יָקָר וּגְמֻלִין וְאִיהוּ כְדָקָא יְאוּת שְׁפִיר בְּחִיזוּ לָא אָמַר דְּאִיהוּ רְחִימָא דְאַבְרָהָם אוּ קְרִיבָא דִּילֵיהָ. אֲלֵא אָמַר עֶבֶד אַבְרָהָם אָנֹכִי, בְּגִין לְסַלְקָא בְּשִׁבְחָא דְאַבְרָהָם וּלְאוֹקִיר לִיָּה בְּעֵינֵיהּ.

וְעַבְד אֲדֹנָיו - זֶה אֲלִיעֶזֶר לְאַבְרָהָם, כְּשֶׁשָּׁלַח אוֹתוֹ לְחָרָן וְעָשָׂה כָּל רְצוֹנוֹ שֶׁל אַבְרָהָם וְכִבְדּוֹ, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (בראשית כד) וַיִּבְרַךְ אֶת אֲדֹנָיו וְגו', וְכְתוּב (שם) וַיֹּאמֶר עֶבֶד אַבְרָהָם אָנֹכִי, פְּדִי לְכַבֵּד אֶת אַבְרָהָם. שְׁהָרִי בֶן אָדָם שֶׁהִיא מְבִיא כֶסֶף וְזָהָב וְאַבְנֵים יְקָרוֹת וּגְמֻלִים, וְהוּא פְּרָאוּי, נֹאָה לְמִרְאָה, לֹא אָמַר שֶׁהוּא אוֹהֵב אַבְרָהָם אוּ קְרוֹב שְׁלוֹ, אֲלֵא אָמַר עֶבֶד אַבְרָהָם אָנֹכִי, כְּדִי לְהַעֲלוֹת אֶת שִׁבְחַת אַבְרָהָם וּלְכַבְדּוֹ בְּעֵינֵיהֶם.

וְעַל דָּא בֶן יְכַבֵּד אָב וְעַבְד אֲדֹנָיו. וְאַתּוּן יִשְׂרָאֵל בְּנִי. קְלָנָא בְּעֵינֵיכוֹן לֹמַר דְּאַנָּא אֲבוּכוֹן אוּ דְאַתּוּן עֶבְדִּין לִי. וְאַם אָב אָנִי אִיָּה כְבוֹדִי וְגו'. בְּגִין כְּפִי וְהִנֵּה בֶן, דָּא הוּא בֶן וְדָאִי, וְלֹא יִשְׁמַעְאֵל. דָּא הוּא בֶן דְּאוֹקִיר לְאַבּוּי כְּדָקָא חֲזִי.

וְעַל דָּא בֶן יְכַבֵּד אָב וְעַבְד אֲדֹנָיו. וְאַתּוּן יִשְׂרָאֵל בְּנִי. קְלָנָא בְּעֵינֵיכוֹן לֹמַר דְּאַנָּא אֲבוּכוֹן אוּ דְאַתּוּן עֶבְדִּים שְׁלֵי? וְאַם אָב אָנִי אִיָּה כְבוֹדִי וְגו'. מִשּׁוּם כְּפִי וְהִנֵּה בֶן. זֶהוּ בֶן וְדָאִי, וְלֹא יִשְׁמַעְאֵל. זֶהוּ בֶן שֶׁכִּבֵּד אֶת אָבּוּי פְּרָאוּי.

וְהִנֵּה בֶן לְשָׂרָה אֲשֶׁתְּךָ. בֶּן לְשָׂרָה מִיִּתָּת, דְּבִגִּינֵיהָ פְּאִיבַת נְפִשָּׁה עַד דְּנִפְקַת מִינָהּ. וְהִנֵּה בֶן לְשָׂרָה. לְאַסְתִּלְקָא בְּגִינֵיהָ בְּשִׁעְתָּא דְקָדְשָׁא בְרִיךְ הוּא יְתִיב בְּדִינָא עַל עֲלָמָא. דְּכִדִּין וַיִּי פִקֵּד אֶת שָׂרָה וְגו', דְּהָא מְדַפְרֵי לְשָׂרָה בְּגִינֵיהָ דִּי צָחַק וְעַל דָּא אִיהוּ בֶן לְשָׂרָה (אִנְהוּ מִלְּאֲכִי אִמְרוּ). וְהִנֵּה בֶן לְשָׂרָה. (דִּין) דְּהָא נּוֹקְבָא נְטִלָּא (לִיָּה) לְבָרָא מִן דְּכוּרָא:

וְהִנֵּה בֶן לְשָׂרָה אֲשֶׁתְּךָ. בֶּן לְשָׂרָה - שֶׁבִגְלָלוּ מִתָּה, שֶׁבִגְלָלוּ כְּאַבָּה נְפִשָּׁה עַד שֶׁיִּצְעָא מִמֶּנָּה. וְהִנֵּה בֶן לְשָׂרָה - לְהַתְעַלּוֹת בְּגִלְלוּ בְּשִׁעָה שֶׁהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יוֹשֵׁב בְּדִין עַל הָעוֹלָם. שְׂאֵז וְה' פִּקֵּד אֶת שָׂרָה וְגו', שְׁהָרִי מְזַכְרִים אֶת שָׂרָה מִשּׁוּם יִצְחָק, וְעַל זֶה הוּא בֶן לְשָׂרָה [זֶה אִמְרוּ הַמַּלְאָכִים]. וְהִנֵּה בֶן לְשָׂרָה. [וְה'] שְׁהָרִי הִנְקֵבָה לֹקְחַת [אֵת] הַבֵּן מִהַזְכָּר.

וְשָׂרָה שׁוֹמַעַת פְּתַח הָאֵהָל וְהוּא אַחֲרָיו. מָאִי וְהוּא אַחֲרָיו, וְהִיא אַחֲרָיו מִיבְעֵי לִיָּה. אֲלֵא רְזָא אִיהוּ, וְשָׂרָה שׁוֹמַעַת מַה דְּהוּה אָמַר (פְּתַח הָאֵהָל דָּא קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא. וְהוּא אַחֲרָיו מָאִן דְּהוּנָה אָמַר) פְּתַח הָאֵהָל דָּא דְרָגָא תַּתְּאָה. פְּתַחַת דְּמַהִימְנוּתָא. וְהוּא אַחֲרָיו (דָּא) דְּאוּדֵי לִיָּה דְרָגָא עֲלָאָה (נ"א פְּתַח הָאֵהָל וְהוּא אַחֲרָיו דָּא קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא. פְּתַח הָאֵהָל דָּא דְרָגָא תַּתְּאָה, וְהוּא אַחֲרָיו דָּא

וְשָׂרָה שׁוֹמַעַת פְּתַח הָאֵהָל וְהוּא אַחֲרָיו. מַה זֶה וְהוּא אַחֲרָיו? וְהִיא אַחֲרָיו צְרִיף לו! אֲלֵא סוּד הוּא, וְשָׂרָה שׁוֹמַעַת מַה שֶׁהִיא אוֹמֵר [פְּתַח הָאֵהָל, זֶה הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְהוּא אַחֲרָיו - מִי שֶׁהִיא אוֹמֵר] פְּתַח הָאֵהָל, זֶה הַדְרָגָה הַתַּחְתּוֹנָה, פְּתַח הָאֵהָל, וְהוּא אַחֲרָיו - [וְה'] שֶׁהוֹדָה לוֹ הַדְרָגָה הַעֲלִיּוֹנָה [נ"א פְּתַח הָאֵהָל וְהוּא אַחֲרָיו - זֶה הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. פְּתַח הָאֵהָל - זֶה הַדְרָגָה הַתַּחְתּוֹנָה,

דְּרָגָא עֲלֵימָה). מִן יוֹמָא דְהוֹת שְׂרָה בְּעֶלְמָא לָא שְׁמַעַת מְלָה דְקִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא בַר הַהוּא שְׁעֵתָא.

דְּבַר אַחַר דְּהוֹת יִתְבָּא שְׂרָה פְּתַח הָאֵהָל בְּגִין לְמִשְׁמַע מְלִין. וְהִיא שְׁמַעַת הַאי מְלָה דְאַתְבָּשַׁר בְּהָ אַבְרָהָם. (ר"א) וְהוּא אַחֲרֵיו. אַבְרָהָם דְהוּה יְתִיב אַחֲרוּי דְשְׁכִינְתָּא:

וְאַבְרָהָם וְשְׂרָה זְקֵנִים בְּאִים בְּיָמִים. מְאִי בְּאִים בְּיָמִים. שְׁעוּרִין דְיִוְמִין דְאַתְחֲזִי כְדִין לְהוּ, חַד מְאָה וְחַד תְּשַׁעִים, עֲאֵלוּ בְיוֹמִין שְׁעוּרָא דְיִוְמִין פְּדָקָא יְאוּת. בְּאִים בְּיָמִים. פְּמָה דְאַתְּ אָמַר כִּי בָא הַיּוֹם דְאַעֲרַב יוֹמָא לְמִיעַל. חֲדַל לְהִיּוֹת לְשְׂרָה אֲרַח פְּנָשִׁים. וְהִיא שְׁעֵתָא חֲמַאת גְּרָמָה בְּעַדוֹנָא אַחֲרָא. וּבְגִין כֵּן אָמְרָה וְאַדוּנִי זְקַן דְהָא אִיהוּ לָא כְדָאי לְאוּלְדָא בְּגִין דְאִיהוּ סָבָא.

רַבִּי יְהוּדָה פְּתַח (מְשַׁלִּי לֵא) נוֹדַע בְּשַׁעֲרִים בְּעֵלְהָ בְּשַׁבְתּוֹ עִם זְקֵנֵי אֶרֶץ. תָּא חֲזִי, קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אֶסְתַּלַּק בִּיקְרִיָּה דְאִיהוּ גְּנִיז וְסִתִּים בְּעִילוּיָא סְגִיָּא. לָאו אִיתִי בְּעֶלְמָא וְלֹא הָוָה מִן יוֹמָא דְאַתְבָּרִי עֲלְמָא דִּיכִיל לְקִיּוּמָא עַל חֲכֻמָּתָא דִּילִיהּ וְלֹא יְכִיל לְקִיּוּמָא בֵּיהּ.

בְּגִין דְאִיהוּ גְּנִיז וְסִתִּים וְאַסְתַּלַּק לְעִילָא לְעִילָא, וְכִלְהוּ עֲלָאי וְתַתָּאי לָא יְכָלִין לְאַתְדַּבְּקָא, עַד דְכִלְהוּ אֶמְרִין (יְחֻזְקָא ל) בְּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ. תַּתָּאי אֶמְרִי דְאִיהוּ לְעִילָא דְכֻתִיב, (תְּהִלִּים קיג) עַל הַשָּׁמַיִם כְּבוֹדוֹ. עֲלָאי אֶמְרִי דְאִיהוּ לְתַתָּא דְכֻתִיב, (תְּהִלִּים נז) עַל כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. עַד דְכִלְהוּ עֲלָאי וְתַתָּאי אֶמְרִי בְרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ. בְּגִין דְלֹא אֶתִּידַע וְלֹא הָוָה מָאן דִּיכִיל לְקִיּוּמָא

וְהוּא אַחֲרֵיו - זו הדרגה העליונה. מיום שהיתה שרה בעולם לא שמעה דבר הקדוש ברוך הוא פרט לאותה שעה.

דְּבַר אַחַר - שהיתה יושבת שרה פתח האהל כדי לשמע הדברים, והיא שמעה הדבר הזה שהתבשר בו אברהם. [דבר אחר] והוא אחריו - אברהם שהיה יושב מאחורי השכינה.

וְאַבְרָהָם וְשְׂרָה זְקֵנִים בְּאִים בְּיָמִים. מה זה באים בימים? השעורים של הימים שאז נראו להם, האחד מאה והאחד תשעים, נכנסו בימים השעור של הימים פראוי. באים בימים, כמו שנאמר כי בא היום, שהעריב היום להפגס. חדל להיות לשרה ארח פנשים. ואותה שעה ראתה עצמה בעדון אחר, ולכן אמרה ואדני זקן, שהרי הוא לא כדאי להוליד כי הוא זקן.

רַבִּי יְהוּדָה פְּתַח, (מְשַׁלִּי לֵא) נוֹדַע בְּשַׁעֲרִים בְּשַׁבְתּוֹ עִם זְקֵנֵי אֶרֶץ. בא ראה, הקדוש ברוך הוא מתעלה בכבודו שהוא גנוז ונסתר בעלוי רב. לא היה בעולם ולא היה מהיום שנברא העולם שיכול לעמד על חכמתו ולא יכול לעמד בו.

משום כי הוא גנוז ונסתר והתעלה למעלה למעלה, וכל העליונים והתחתונים לא יכולים להתדבק עד שפלים אומרים (יחזקאל א) ברוך כבוד ה' ממקומו. התחתונים אומרים שהוא למעלה, שכתוב (תהלים קיג) על השמים כבודו. העליונים אומרים שהוא למטה, שכתוב (שם נז) על כל הארץ כבודך. עד שפלים, עליונים ותחתונים, אומרים ברוך כבוד ה' ממקומו, כי לא נודע ולא היה מי שיכול

בְּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ. בְּגִין דְלֹא אֶתִּידַע וְלֹא הָוָה מָאן דִּיכִיל לְקִיּוּמָא

בִּיה, וְאֵת אֲמֶרֶת נֹדַע בְּשַׁעְרִים בְּעֵלָה. (דף קג)

(ב"ב)

אָלָא וּדְאֵי נֹדַע בְּשַׁעְרִים בְּעֵלָה דָּא קְדָשָׁא
בְּרִיף הוּא דְאִיהוּ אֲתִידַע וְאֲתִדְבַק לְפִי
מַה דְּמִשְׁעַר בְּלִבֵּיהּ כָּל חַד כְּמַה דְּיִכְיִל
לְאִדְבַקָּא בְּרוּחָא דְחֻכְמָתָא. וּלְפִי מַה
דְּמִשְׁעַר בְּלִבֵּיהּ הֵכִי אֲתִידַע בְּלִבֵּיהּ. וּבְגִינֵי כֶּף
נֹדַע בְּשַׁעְרִים בְּאֲנוּן שְׁעָרִים. אֲבָל דְּאֲתִידַע
כְּדָקָא יְאוּת לָא הָוֵה מָאן דְּיִכְיִל לְאִדְבַקָּא
וּלְמַנְדַּע לֵיהּ.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר נֹדַע בְּשַׁעְרִים בְּעֵלָה. מָאן
שְׁעָרִים. כְּמַה דָּאֵת אָמַר (תהלים כד) שְׁאוֹ
שְׁעָרִים רְאִשֵׁיכֶם וְהִנְשָׂאוּ פִתְחֵי עוֹלָם. וּבְגִין
אֵלוּ שְׁעָרִים דְּאֲנוּן דְּרַגִּין עֲלָאִין בְּגִינֵיהוּ
אֲתִידַע קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא. וְאִי לָא לָא יִכְלִין
לְאִתְדַבְּקָא בִּיהּ.

הָא חֲזִי, דְּהָא נִשְׁמַתָּא דְּבַר נֶשׁ לָאו אִיהוּ (נ"א
לֹא אִיהּ) מָאן דְּיִכְיִל לְמַנְדַּע לָהּ, אֶלָּא בְּגִין
אֵלִין שְׁיִיפִין דְּגוּפָא וְאֲנוּן דְּרַגִּין דְּעַבְדִּין
אוּמְנוּתָא דְּנִשְׁמַתָּא בְּגִין כֶּף אֲתִידַע וְלָא
אֲתִידַע. כֶּף קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא אֲתִידַע וְלָא
אֲתִידַע בְּגִין דְּאִיהוּ נִשְׁמַתָּא לְנִשְׁמַתָּא רוּחָא
לְרוּחָא גְּנִיז וְטְמִיר מְכֻלָּא, אֲבָל בְּאֲנוּן שְׁעָרִים
דְּאֲנוּן פִּתְחִין לְנִשְׁמַתָּא אֲתִידַע קְדָשָׁא בְּרִיף
הוּא.

הָא חֲזִי, אִית פִּתְחָא לְפִתְחָא וְדַרְגָּא לְדַרְגָּא,
וּמְנִיְהוּ יְדִיעַ יִקְרָא דְּקְדָשָׁא בְּרִיף הוּא.
פִּתְחָא הָאֵהָל, דָּא הוּא פִּתְחָא דְּצִדְקָא. כְּמַה דָּאֵת
אָמַר (תהלים קיח) פִּתְחֵי לִי שְׁעָרֵי צִדְקָא וְגו'.
דָּא פִּתְחָא קְדָמָא לְאֶעְלָא בִּיהּ, וּבְהָא פִּתְחָא
אֲתַחֲזִין כָּל שְׂאֵר פִּתְחִין עֲלָאִין. מָאן דְּזָכִי
לְהָא (פִּתְחָא) זָכִי לְמַנְדַּע בִּיהּ וּבְכֻלְהוּ שְׂאֵר
פִּתְחִין בְּגִין דְּכֻלְהוּ שְׂרָאן עֲלֵיהּ.

לְעַמְד עִמּוֹ, וְאֵתָּה אוּמַר נֹדַע
בְּשַׁעְרִים בְּעֵלָה?.

אָלָא וּדְאֵי נֹדַע בְּשַׁעְרִים בְּעֵלָה
- זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁהוּא
נֹדַע וְנִדְבַק לְפִי מַה שְׁמִשְׁעַר
בְּלִבוֹ כָּל אֶחָד כְּמַה שְׁיִכּוֹל
לְהִדְבַק בְּרוּחַ שֶׁל הַחֻכְמָה.
וּלְפִי מַה שְׁמִשְׁעַר בְּלִבוֹ, כֶּף
נֹדַע בְּלִבוֹ, וְלִכְּן נֹדַע בְּשַׁעְרִים
- בְּאוֹתָם הַשְׁעָרִים. אֲבָל שְׁנוּדַע
כְּרְאוּי אֵין מִי שְׁיִכּוֹל לְהִדְבַק
וְלְדַעַת אוֹתוֹ.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, נֹדַע
בְּשַׁעְרִים בְּעֵלָה, אִיזֵה שְׁעָרִים?
כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (תהלים כד) שְׁאוֹ
שְׁעָרִים רְאִשֵׁיכֶם וְהִנְשָׂאוּ פִתְחֵי
עוֹלָם. וּמִשׁוּם הַשְׁעָרִים הַלְלוּ,
שֶׁהֵם דְּרָגוֹת עֲלִיוֹנוֹת, בְּגִלְלָם
נֹדַע הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְאִם
לֹא - לֹא יִכְוֹלִים לְהִתְדַבֵּק בּוֹ.

בֵּא רְאֵה, הֲרֵי נִשְׁמַת הָאָדָם אֵין
הוּא [אֵין] מִי שְׁיִכּוֹל לְדַעַת אוֹתָהּ,
אֶלָּא עַל יְדֵי אֲבְרֵי הַגּוּף, וְהֵם
הַדְּרָגוֹת שְׁעוֹשׂוֹת אֲמִנוֹת
הַנְּשָׂמָה. מִשׁוּם כֶּף נֹדַע וְלֹא
נֹדַע. כֶּף הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
נֹדַע וְלֹא נֹדַע, מִשׁוּם שֶׁהוּא
נִשְׁמָה לְנִשְׁמָה, רוּחַ לְרוּחַ, גְּנוּז
וְטְמִיר מִן הַכֹּל. אֲבָל בְּאוֹתָם
הַשְׁעָרִים, שֶׁהֵם פִּתְחִים
לְנִשְׁמָה, נֹדַע הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא.

בֵּא רְאֵה, יֵשׁ פִּתַח לְפִתַח
וְדַרְגָּה לְדַרְגָּה, וּמִמֶּה יְדוּעַ
כְּבוֹדוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.
פִּתַח הָאֵהָל - זֶהוּ פִּתַח שֶׁל
צִדְקָא, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (שם קיח)
פִּתְחֵי לִי שְׁעָרֵי צִדְקָא וְגו'.
זֶהוּ פִּתַח רְאשׁוֹן לְהַכְנִס בּוֹ,
וּבְפִתַח הַזֶּה נִרְאִים כָּל שְׂאֵר
הַפִּתְחִים הָעֲלִיוֹנִים. מִי שְׁזוּכָה
לְזֶה [לְפִתַח], זוּכָה לְדַעַת אוֹתוֹ
וּבְכֹל שְׂאֵר הַפִּתְחִים, מִשׁוּם
שֶׁכֻּל שׁוֹרִים עֲלָיו.

וְעָשׂוּ שְׂפַתָּח זֶה לֹא נוֹדַע, מְשׁוּם שִׁישְׁרָאֵל בְּגִלּוֹת וְכָל הַפְּתָחִים הִסְתַּלְקוּ מִמֶּנּוּ וְלֹא יְכוּלִים לְדַעַת וְלִדְבֹק. אֲבָל בְּזִמְנֵי שִׁישְׁרָאֵל יֵצְאוּ מִן הַגְּלוּת, עֲתִידוֹת כָּל הַדְּרָגוֹת הַעֲלִיּוֹנוֹת לְשֵׁרוֹת עֲלִיּוֹ פְּרָאוּי.

וְאִי יִדְעוּ בְּנֵי הָעוֹלָם חֲכָמָה עֲלִיּוֹנָה נִכְבְּדָה מִה שֶׁלֹּא הָיוּ יוֹדְעִים מִקֶּדֶם לְזֶה, שֶׁכְּתוּב (ישעיה) וְנָחָה עֲלֵינוּ רוּחַ ה' רוּחַ חֲכָמָה וּבִינָה רוּחַ עֲצָה וּגְבוּרָה רוּחַ דַּעַת וְיִרְאַת ה'. כָּלֵם עֲתִידִים לְשֵׁרוֹת עַל הַפְּתָח הַתַּחְתּוֹן הַזֶּה, שֶׁהוּא פְּתַח הָאֱהָל, וְכָלֵם עֲתִידִים לְשֵׁרוֹת עַל מַלְךְ הַמְּשִׁיחַ כְּדִי לְדוֹן הָעוֹלָם, שֶׁכְּתוּב וְשִׁפְט בְּצִדֵּק דְלִים וְגו'.

מְשׁוּם כֵּן, כְּשֶׁהִתְבַּשֵּׁר אֲבָרָהִם, הַדְּרָגָה הַזֹּאת הֵיחָה אוֹמְרַת כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר שֶׁכְּתוּב שׁוּב אֲשׁוּב אֵלֶיךָ כַּעַת חֲיָה. וַיֹּאמֶר - לֹא כְּתוּב מִי הֵיחָה, וְזֶהוּ פְּתַח הָאֱהָל. וְעַל זֶה וְשָׂרָה שִׁמְעַת דְּרָגָה זוֹ שֶׁהֵיחָה מִדְּבַר עֲמוּ מִה שֶׁלֹּא הֵיחָה שׁוֹמְעַת מִקֶּדֶם לְזֶה, שֶׁכְּתוּב וְשָׂרָה שִׁמְעַת פְּתַח הָאֱהָל, שֶׁהֵיחָה מִבְּשֵׁרֶת וְאוֹמְרַת שׁוּב אֲשׁוּב אֵלֶיךָ כַּעַת חֲיָה וְהֵיחָה בֵּן לְשָׂרָה אֲשֶׁתָּךְ.

בֵּן לְשָׂרָה אֲשֶׁתָּךְ. בֵּא רְאָה כִּמָּה חֲבִיבוֹת הַקְּדוּשָׁה בְּרוּךְ הוּא לְאֲבָרָהִם, שֶׁהָיָה לֹא יֵצְא מִמֶּנּוּ יִצְחָק עַד שֶׁנִּמְוָל. אַחַר שֶׁנִּמְוָל הִתְבַּשֵּׁר עַל יִצְחָק, מְשׁוּם שֶׁאָז הוּא זֶרַע קְדוֹשׁ, וְטָרַם שֶׁנִּמְוָל אֵינּוּ זֶרַע קְדוֹשׁ, וְאִי הוּא כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (בראשית א) אֲשֶׁר זֶרַעוּ בּוֹ לְמִינֵהוּ.

וְכֵן וְרָאָה, טָרַם שֶׁנִּמְוָל אֲבָרָהִם זֶרַעוּ לֹא הֵיחָה קְדוּשָׁה מְשׁוּם שֶׁיֵּצְא מִתּוֹךְ עֲרֵלָה וְהַדְּבָק בְּעֲרֵלָה לְמִטָּה. אַחַר שֶׁנִּמְוָל, יֵצְא אוֹתוֹ הַזֶּרַע בְּתוֹךְ הַקְּדוּשָׁה, וְנִדְבַק בְּקְדוּשָׁה שֶׁלְּמַעְלָה וְהוֹלִיד

וְהִשְׁתָּא דְּפִתְחָא דָּא לֹא אֲתִידַע. בְּגִין דִּישְׁרָאֵל בְּגִלּוֹתָא וְכִלְהוּ פְּתַחִין אִסְתַּלְקוּ מִנֵּיהּ וְלֹא יְכֻלִין לְמַנְדַּע וְלֵאמֹר דְּבִקָּא. אֲבָל בְּזִמְנָא דִּיפְקוּן יִשְׂרָאֵל מִן גְּלוּתָא זְמִינִין כִּלְהוּ דְּרַגִין עֲלָאִין לְמִשְׁרֵי עֲלִיָּה כְּדָקָא יֵאוּת.

וְכֵרִין יִנְדַעוּן בְּנֵי עֲלָמָא חֲכָמָתָא עֲלָאָה יִקְיָרָא מַה דְּלֹא הוּוּ יִדְעִין מִקְדָּמַת דְּנָא. דְּכְתִיב, (ישעיה יא) וְנָחָה עֲלֵינוּ רוּחַ יְיָ רוּחַ חֲכָמָה וּבִינָה רוּחַ עֲצָה וּגְבוּרָה רוּחַ דַּעַת וְיִרְאַת יְיָ. כִּלְהוּ זְמִינִין לְאֲשֶׁרָאָה עַל הָאֵי פְּתַח תַּתְּאָה דִּיאִיהוּ פְּתַח הָאֱהָל. וְכִלְהוּ זְמִינִין לְאֲשֶׁרָאָה עַל מַלְכָּא מְשִׁיחָא בְּגִין לְמִידָן עֲלָמָא דְּכְתִיב וְשִׁפְט בְּצִדֵּק דְלִים וְגו'.

בְּגִינֵי כֵּן כְּדִי אֲתִבְשֵׁר אֲבָרָהִם, הָאֵי דְּרַגָּא הָהּ אָמַר כְּמָה דְּאֲתָמַר דְּכְתִיב וַיֹּאמֶר שׁוּב אֲשׁוּב אֵלֶיךָ כַּעַת חֲיָה. וַיֹּאמֶר, לֹא כְּתִיב מֵאֵן הָהּ. וְדָא הוּא פְּתַח הָאֱהָל. וְעַל דָּא וְשָׂרָה שׁוֹמְעַת הָאֵי דְּרַגָּא דְּהָהּ מְלִיל עֲמִיָּה מֵאֵן דְּלֹא הָהּ שִׁמְעַת מִקְדָּמַת דְּנָא. דְּכְתִיב וְשָׂרָה שׁוֹמְעַת פְּתַח הָאֱהָל דְּהָהּ מִבְּשֵׁר וְאָמַר שׁוּב אֲשׁוּב אֵלֶיךָ כַּעַת חֲיָה וְהֵיחָה בֵּן לְשָׂרָה אֲשֶׁתָּךְ.

הָא חֲזִי, כְּמָה הוּא חֲבִיבוֹתָא דְּקְדוּשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְגַבִּיָּה דְּאֲבָרָהִם, דְּהָא לֹא נִפְק מִנֵּיהּ יִצְחָק עַד דְּאֲתַגְזֹר, לְבַתֵּר דְּאֲתַגְזֹר אֲתִבְשֵׁר בֵּיהּ בְּיִצְחָק, בְּגִין דִּיאִיהוּ כְּדִין זֶרַעַא קְדִישָׁא, וְעַד לֹא אֲתַגְזֹר לָאוּ אִיהוּ זֶרַעַא קְדִישָׁא. וְכֵדִין אִיהוּ כְּמָה דְּכְתִיב, (בראשית א) אֲשֶׁר זֶרַעוּ בּוֹ לְמִינֵהוּ.

וְהָא חֲזִי, עַד לֹא אֲתַגְזֹר אֲבָרָהִם הֵיחָה זֶרַעַא דִּילִיָּה לֹא הָהּ קְדִישָׁא, בְּגִין דְּנִפְק בְּגוּ עֲרֵלָה וְאֲתִדְבַק בְּעֲרֵלָה לְתַתָּא. לְבַתֵּר דְּאֲתַגְזֹר נִפְק הֵיחָה זֶרַעַא בְּגוּ קְדִישָׁא, וְאֲתִדְבַק

למעלה, ונדבק אברהם בדרגתו
פראוי. בא ראה, כשהוליד אברהם
את יצחק, יצא קדוש פראוי. ואלו

[ובא] המים שהרו והולידו חשף.
רבי אלעזר שאל יום אחד את רבי
שמעון אביו. אמר לו, זה שקרא
לו הקדוש ברוך הוא יצחק,
שכתוב וקראת את שמו יצחק,
למה? שהרי נראה שעד שלא יצא
לעולם קרא לו יצחק? אמר לו,
הרי נאמר שאש לוקחת מים,
שהרי המים באים מצד של
הגבורה, ועוד [נ"א ובא השאל מהלוי]
[שאל אותו] הלויים שהם משמחים
לאותו הצד בכלי זמר ותשכחות
כנגד הצד הזה, משום כך יצחק
הוא חדרה, משום שהוא בא
מאותו צד ונדבק בו.

בא ראה, יצחק צחוק, חדרה
שפחליפה מים באש ואש במים,
ועל זה נקרא כך. ולכן הקדוש
ברוך הוא קרא לו כך בטרם יצא
לעולם בשם זה והודיע לאברהם.
ובא וראה, בכל האחרים השאיר
להם הקדוש ברוך הוא לקרא להם
שמות, ואפלו נשים היו קוראות
לבניהן שמות, אבל כאן לא
השאיר הקדוש ברוך הוא לאמו
לקרא לו שם, אלא לאברהם,
שכתוב וקראת את שמו יצחק.
אפה ולא אחר. כדי להחליף מים
באש ואש במים להכלילו בצדו.

בין שהתבשר אברהם ביצחק,
מה פתוב? ויקמו משם האנשים
וישקפו על פני סדם. רבי אלעזר
אמר, בא ראה כמה נוהג הקדוש
ברוך הוא טובה עם כל הבריות,
וכל שפן לאותם שהולכים
בדרךיו, שאפלו בזמן שרוצה
לדון את העולם, הוא גורם למי

בקדושה דלעילא ואוליד לעילא, ואתדבק
אברהם בדרגיה פדקא יאות. תא חזי, פד
אוליד אברהם ליצחק נפק קדישא כדקא
יאות. והאי (נ"א ודא) מיא אעדו ואולידו
חשוכא.

רבי אלעזר שאיל יומא חד לרבי שמעון
אבוי, אמר ליה האי דקרא ליה קדשא
ברוך הוא יצחק דכתיב וקראת את שמו
יצחק. אמאי, דהא אתחזי דעד לא נפק
לעלמא קרא ליה יצחק. אמר ליה הא אתמר
דאשא נטל מיא. דהא מיא מסטרא דגבורה
קא אתיין. ותו [נ"א ותא שאיל להו ללוא] (שאיל ליה) לואי
דאנון בדיחין לההוא סטרא במאני זמר
ותשפחן לקביל האי סטרא, בגין כך יצחק
איהו חדרה בגין דאתי מההוא סטרא
ואתדבק ביה.

תא חזי, יצחק בדיחיותא חדרה דאחלף
מיא באשא ואשא במיא, ועל דא אקרי
הכי. ובגין כך קדשא ברוך הוא קרי ליה (ד
קד ע"א) הכי עד לא יפוק לעלמא שמא דא
ואודע ליה לאברהם.

ותא חזי, בכלהו אתרנין שבק לון קדשא
ברוך הוא למקרי לון שמהן, ואפילו
נשי הוו קראן לבנייהו שמהן, אבל הכא לא
שבק קדשא ברוך הוא לאמיה למקרי ליה
שמא אלא לאברהם, דכתיב וקראת את שמו
יצחק אנת ולא אתרא, בגין לאחלפא מיא
באשא ואשא במיא לאכללא ליה בסטריה.

בין דאתבשר אברהם ביצחק, מה כתיב
ויקומו משם האנשים וישקיפו על פני
סדם. רבי אלעזר אמר תא חזי, כמה אנהג
קדשא ברוך הוא טיבו עם כל בריין וכל שפן לאנון דאזלי בארחוי,

שפן לאנון דאזלי בארחוי,

שְׂאוֹב אוֹתוֹ לְזִכּוֹת בְּדָבָר עַד
שְׁלֵא יָבֵא אוֹתוֹ הַדִּין לְעוֹלָם.

שְׁשֻׁנָּנוּ, בְּשַׁעַת שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא אוֹהֵב אֶת הָאָדָם, שׁוֹלַח לוֹ
דוֹרוֹן, וּמִיְהוּ? הַעֲנֵנִי, כְּדֵי לְזִכּוֹת
בוֹ. וְכִיּוֹן שׁוֹזְכָה בוֹ, הוּא מוֹשֵׁף
עָלָיו חוּט אֶחָד שֶׁל חֶסֶד שְׁנִמְשָׁף
מִצַּד הַיָּמִין וּפּוֹרֵס עַל רֵאשׁוֹ
וְרוֹשֵׁם אוֹתוֹ, כְּדֵי שֶׁשְׂשִׁיבֵא הַדִּין
לְעוֹלָם, אוֹתוֹ הַמְשַׁחִית יִזְהַר בוֹ,
וּמְרִים עֵינָיו וְרוֹאֶה אוֹתוֹ הַרְשֵׁם,
וְאֵז מִסְתַּלֵּק מִמֶּנּוּ וְנִזְהַר עָלָיו.
מִשׁוּם כֶּף מַקְדִּים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא בְּמֵה שִׁיזְכָּה.

וְכֵא וּרְאָה, כְּשֶׁרָצָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא לְהִבְיֵא דִין עַל סְדָם, זִכָּה קָדָם
אֶת אַבְרָהָם וְשִׁלַּח לוֹ דוֹרוֹן לְזִכּוֹת
עִמָּהֶם כְּדֵי לְהַצִּיל אֶת לוֹט בֶּן
אָחִיו מִשָּׁם. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב וַיִּזְכֹּר
אֱלֹהִים אֶת אַבְרָהָם וַיִּשְׁלַח אֶת
לוֹט מִתּוֹךְ הַהֶפְכָּה, וְלֹא כְּתוּב
וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת לוֹט, שֶׁהָרִי
בְּזִכּוֹת אַבְרָהָם נִצַּל. וּמֵה זֶה
וַיִּזְכֹּר? שֶׁזָּכַר אוֹתוֹ מֵה שִׁזְכָּה קָדָם
עִם אוֹתָם שְׁלֹשֶׁת הַמְּלָאכִים.

כְּמוֹ זֶה, בֶּן אָדָם שׁוֹזְכָה בְּצַדִּיקָה
עִם בְּנֵי אָדָם, בְּשַׁעַת שֶׁדִּין שְׂרוּי
בְּעוֹלָם, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא זוֹכֵר לוֹ
אֶת אוֹתָהּ הַצַּדִּיקָה שֶׁעָשָׂה. מִשׁוּם
שֶׁבְּכָל שַׁעַת שׁוֹזְכָה בֶּן אָדָם, כֶּף
נִכְתָּב עָלָיו לְמַעַלָּה. וְאֶפְלוּ בְּשַׁעַת
שֶׁדִּין שׁוֹרָה עָלָיו, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא זוֹכֵר אֶת אוֹתוֹ הַטּוֹב שֶׁעָשָׂה
וְזָכָה עִם בְּנֵי אָדָם, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר
(מְשַׁלִּי י"א) וַיִּצְדָּקָה תְּצִיל מִמּוֹת. מִשׁוּם
כֶּף הַקְּדִים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
לְאַבְרָהָם, כְּדֵי שִׁיזְכָּה וַיִּצִּיל אֶת
לוֹט.

וַיִּשְׁקִיפוּ עַל פְּנֵי סְדָם. בֵּא רְאָה,
וַיִּקְמוּ הָאֲנָשִׁים מִשָּׁם, מֵאוֹתָהּ
סְעוּדָה שֶׁתִּקַּן לָהֶם אַבְרָהָם וְזָכָה
בָּהֶם. אַף עַל גַּב שֶׁהָיוּ מְלָאכִים,

דְּאֶפִּילוּ בְּזִמְנָא דְּבַעֵי לְמִידָן עֲלֵמָא, אִיהוּ
גָרִים לְמֵאן דְּרַחִים לִיהַ לְמִזְכֵּי בְּמַלְאָה עַד לָא
יִיתִי הַהוּא דִּינָא לְעֲלֵמָא.

דְּתַנִּינָן בְּשַׁעַתָּא דְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רַחִים
לִיהַ לְבַר נֶשׁ, מְשַׁדֵּר לִיהַ דוֹרוֹנָא,
וּמֵאן אִיהוּ, מִסְּפָנָא, בְּגִין דִּיזְכִּי בִיהַ. וְכִיּוֹן
דְּזָכִי בִיהַ, אִיהוּ אֲמִשִּׁיף עָלֵיהַ חַד חוּטָא
דְּחֶסֶד דְּאֵתְמִשֵּׁף מִסְטֵר יְמִינָא וּפְרִישׁ
אַרְיִשְׁיָה וְרָשִׁים לִיהַ, בְּגִין דְּכַד יִיתִי דִּינָא
לְעֲלֵמָא הַהוּא מִחֶבְלָא יִזְדַּהַר בִּיהַ, וְזָקִיף
עֵינָיו וְחָמָא לְהַהוּא רְשִׁימוֹ וּכְדִין אִסְתַּלֵּק
מִנֵּיהַ וְאִזְדַּהַר בִּיהַ. בְּגִינֵי כֶּף אַקְדִּים לִיהַ
קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּמֵה דִּיזְכִּי.

וְתֵא חֲזִי, כַּד בַּעֵי קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
לְאַיְתָאָה דִּינָא עַל סְדָם, אֲזָכִי קָדָם
לְאַבְרָהָם וְשַׁדֵּר לִיהַ דוֹרוֹנָא לְמִזְכֵּי עִמָּהוֹן
בְּגִין לְשַׁזְבָּא לְלוֹט בַּר אַחִיהָ מִתַּמָּן, הַדָּא
הוּא דְּכְתִיב וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת אַבְרָהָם וַיִּשְׁלַח
אֶת לוֹט מִתּוֹךְ הַהֶפְכָּה. וְלֹא כְּתִיב וַיִּזְכֹּר
אֱלֹהִים אֶת לוֹט, דְּהָא בְּזִכּוֹתֵיהּ דְּאַבְרָהָם
אֲשֶׁתִּזְכִּי. וּמֵאֵי וַיִּזְכֹּר, דְּדָכִיר לִיהַ מְאִי
דְּאֲזָכִי קָדָם עִם אַנוּן תְּלַת מְלָאכִין.

בְּגוֹנוּנָא דָּא בַר נֶשׁ דִּיזְכִּי בְּצַדִּיקָה עִם בְּנֵי
נֶשׂא, בְּשַׁעַתָּא דִּינָא שְׂרִיא בְּעֲלֵמָא
קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲדַפֵּר לִיהַ לְהֵיָא צַדִּיקָה
דְּעֵבֵד. בְּגִין דְּבְּכָל שַׁעַתָּא דִּיזְכִּי בַר נֶשׁ הָכִי
אֲכְתִיב עָלֵיהַ לְעִילָא, וְאֶפִּילוּ בְּשַׁעַתָּא דִּינָא
שְׂרִיא עָלוּי קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲדַפֵּר לִיהַ
לְהַהוּא טִיבוּ דְּעֵבֵד וְזָכָה עִם בְּנֵי נֶשׂא. כְּמֵה
דְּאֵת אֲמַר, (מְשַׁלִּי י"א) וַיִּצְדָּקָה תְּצִיל מִמּוֹת. בְּגִינֵי
כֶּף אַקְדִּים לִיהַ קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַבְרָהָם
בְּגִין דִּיזְכִּי וַיִּשְׁזִיב לְלוֹט.

וַיִּשְׁקִיפוּ עַל פְּנֵי סְדָם. תֵּא חֲזִי, וַיִּקְמוּ מִשָּׁם הָאֲנָשִׁים. מֵהֵיָא סְעוּדָה

זכה בהם. וכל אותו מאכל לא נשאר ממנו כלום, משום אברהם, ולנפולתו, שהרי פתוב ויאכלו, באש שלהם נאכל.

ואם תאמר, הרי שלשה מלאכים היו? זה א"ש וזה מי"ם וזה רו"ח. אלא כל אחד ואחד כלול בחדרו, ומשום כך ויאכלו. כמו זה (שמות כד) ויחזו את האלהים ויאכלו וישתו. אכילה ודאית הם אכלו, שגזונו מהשכינה. אף כאן ויאכלו - גרמו (ג"א גרמו רמז) [להזין] [ממנו] מאותו הצד שאברהם נדבק בו, ומשום כך לא השאירו כלום ממה שנתן להם אברהם.

כמו כן צריך האדם לשותות מאותה כוס של ברכה כדי שיזכה לאותה ברכה שלמעלה, אף הם אכלו ממה שנתקן להם אברהם כדי שיזכו להזון מהצד של אברהם, שהרי מאותו צד יוצא מזון לכל המלאכים העליונים. וישקפו, התעוררות של רחמים להציל את לוט. פתוב פאן וישקפו, וכתוב שם (דברים כו) השקיפה ממעון קדשך. מה להלן לרחמים - אף פאן לרחמים.

ואברהם הולך עמם לשלחם, לעשות להם לוויה. אמר רבי ייסא, אם תאמר שאברהם ידע שהם מלאכים, למה עשה להם לוויה? אלא, אמר רבי אלעזר, אף על גב שיידע [רגיל הוה לעשות לכל בני האדם שמונים עמו לעשות להם לוויה]. [מה שהיה רגיל לעשות עם בני אדם עשה בהם ולוה אותם], משום שפך צריך לאדם לעשות לוויה לאורחים, שהרי הכל תלוי בזה. ובעוד שהוא היה הולך עמם, התגלה הקדוש ברוך הוא אל אברהם, שכתוב ויה' אמר המכסה אני מאברהם אשר אני עשה. וה' הוא ובית דינו, משום שהקדוש

דאתקין לון אברהם וזכה בהו. אף על גב דמלאכין הוו, זכה בהו, וכל ההוא מיכלא לא אשתאר מניה כלום, בגיני דאברהם, ולמזפי ביה, דהא פתיב ויאכלו באשא דלהון אתאכיל.

ואי תימא הא תלת מלאכין הוו. האי אש"א. והאי מי"א. והאי רו"ח"א. אלא כל חד וחד וחד כליל בחדריה ובגיני כך ויאכלו. פגוונא דא (שמות כד) ויחזו את האלהים ויאכלו וישתו. אכילה ודאית אכלו דאתזנו מן שכינתא, אוף הכא ויאכלו גרמו (ג"א גרמו רמז) לאתזנא (מניה) מההוא סטרא דאברהם אתדבק ביה, ובגין כך לא אשארו ממה דיהיב לון אברהם כלום.

בגוונא דא בעי ליה לבר נש למשתי מההוא כסא דברכה, בגין דיזפי לההיא ברכה דלעילא. אוף אנון אכלו ממה דאתקין לון אברהם בגין דיזפון לאתזנא מסטרא דאברהם. דהא מההוא סטרא נפיק מזונא לכלהו מלאכי עלאי. וישקיפו, אתערוותא דרחמי לשיזבא ללוט. פתיב הכא וישקיפו וכתיב התם (דברים כו) השקיפה ממעון קדשך. מה להלן לרחמי אוף הכא לרחמי. ואברהם הולך עמם לשלחם. למעבד לון לוויה. אמר רבי ייסא אי תימא

דאברהם ידע דמלאכין אנון אמאי אעביד לון לוויה. אלא אמר רבי אלעזר אף על גב דהוה ידע (רגיל הוה למעבד לכלהו בני נשא דמינין עמיה למעבד לון לוויה) (ג"א מה דהוה רגיל למעבד עם בני נשא עבד בהו ואלו לון) בגין דכך אצטריך ליה לבר נש למעבד לוויה לאושפיזין דהא כלא בהאי תליא, ובעוד דאיהו הוה אזיל עמהון אתגלי קדשא בריך הוא עליה דאברהם דכתיב ויי' אמר המכסה אני מאברהם אשר אני

הוא עליה דאברהם דכתיב ויי' אמר המכסה אני מאברהם אשר אני

עוֹשָׂה. וַיֵּי הוּא וּבֵית דִּינִיָּה, בְּגִין דְּקִדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא הָוָה אֲזִיל (ד קד ע"ב) עִמָּהוּן.

הָא חֲזִי, כַּד בַּר נָשׁ עֲבִיד לְוִיָּה (לְבַר נִשְׁ)
לְחִבְרִיָּה אִיהוּ אֲמַשִּׁיף לְשִׁכְיִנְתָּא
לְאַתְחַבְרָא בְּהַדְיָה וּלְמַהֲךָ עֲמִיָּה בְּאַרְחָא
לְשַׁזְבָּא לִיָּה. וּבְגִין כְּךָ בְּעֵי לִיָּה לְבַר נָשׁ
לְלוּוֵי לְאוּשְׁפִיזָא בְּגִין דְּחַבְרָ לִיָּה לְשִׁכְיִנְתָּא
וְאֲמַשִּׁיף עֲלֵיהּ לְאַתְחַבְרָא בְּהַדְיָה.

בְּגִין כְּךָ וַיֵּי אָמַר הַמְּכֶסֶה אֲנִי מֵאַבְרָהָם
אֲשֶׁר אֲנִי עוֹשֶׂה. רַבִּי חֲיִיא פְּתַח (עמוס א)

פִּי לֹא יַעֲשֶׂה יְיָ אֱלֹהִים דְּכָר פִּי אִם גְּלָה סוּדוֹ
אֶל עַבְדָּיו הַנְּבִיאִים. וְזָפֵאִין אֲנֹנִן וְזָפֵאִי עֲלֵמָא
דְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲתַרְעֵי בְּהוּ, בְּכָל מַה
דְּאִיהוּ עֲבִיד בְּרִקִיעָא וְזִמִּין לְמַעַבְד בְּעֲלֵמָא,
עַל יְדֵי זָפֵאִין עֲבִיד לִיָּה, וְלֹא כִסֵּי מִנִּיָּהוּ
לְעֲלֵמִין כְּלוּם. בְּגִין דְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעֵי
לְשַׁתְּפָא בְּהַדְיָה (לְצִדִיקָא דְּלֹא תִהֵא פְּתַחוּן פֶּה לְרִשְׁעִיָּא בְּכָל
מַה דְּאִיהוּ עֲבִיד.

הָא חֲזִי, בְּלֹא גְלִי קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא) לְצִדִיקָא בְּגִין דְּאֲנֹנִן
אֲתַיִן וּמְזַהֲרִין לְבִנֵי נָשָׂא לְאַתְבָּא
מִחוּבִיָּהוּ וְלֹא יִתְעַנְשׂוּן מִגּוֹ דִּינָא עֲלֵאָה
וְלֹא יִהֵא לֹזֵן פְּתַחָא דְּפוּמָא לְגַבִּיָּה. בְּגִינֵי כְּךָ
קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֹדְעַע לֹזֵן רְזָא דְּאִיהוּ עֲבִיד
בְּהוּ דִּינָא. תּוֹ בְּגִין דְּלֹא יִימְרוּן דְּהָא בְּלֹא
דִּינָא עֲבִיד בְּהוּ דִּינָא.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר וּוֵי לֹזֵן לְחִיבְיָא דְּלֹא
יִדְעִין וְלֹא מִשְׁגִּיחִין וְלֹא יִדְעִין
לְאַסְתַּמְרָא מִחוּבִיָּהוּ. וּמַה קִּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
דִּי כָּל עוֹבְדוּהֵי קָשׁוּט וְאוֹרְחַתִּיָּה דִּין. לֹא
עֲבִיד כָּל מַה דְּעֲבִיד בְּעֲלֵמָא עַד דְּגָלִי לְהוּ
לְצִדִיקָא בְּגִין דְּלֹא יִהֵא לֹזֵן פְּתַחָא דְּפוּמָא
לְבִנֵי נָשָׂא. גַּבִּי בְּנֵי נָשָׂא לֹא כָּל שְׁפָן דְּאִית
לֹזֵן לְמַעַבְד מִלִּיָּהוּ דְּלֹא יִמְלָלוּן בְּנֵי נָשָׂא סְטִיָּא עֲלֵיהוּן. וְכֵן פְּתִיב, (במדבר

בְּרוּךְ הוּא הָיָה הוֹלֵךְ עִמָּם.
בֹּא רֵאָה, כְּשֶׁבֶן אָדָם עוֹשֶׂה לְוִיָּה
[לְאָרֶם] לְחִבְרוֹ, הוּא מוֹשֵׁף אֶת
הַשְּׂכִינָה לְהַתְּחַבֵּר עִמּוֹ וּלְלַכֵּת עִמּוֹ
בְּדִרְךָ לְהַצִּילוֹ, וְלִכְּנֹן צְרִיף אָדָם
לְלוּוֹת אֶת הָאוֹרֶחַ כְּדִי לְחַבֵּר עִמּוֹ
שְׂכִינָה וּמוֹשֵׁף עֲלָיו לְהַתְּחַבֵּר עִמּוֹ.
מִשׁוּם כֶּךָ, וְהָ אָמַר הַמְּכֶסֶה אֲנִי
מֵאַבְרָהָם אֲשֶׁר אֲנִי עוֹשֶׂה. רַבִּי
חֲיִיא פְּתַח, (עמוס א) כִּי לֹא יַעֲשֶׂה ה'
אֱלֹהִים דְּכָר פִּי אִם גְּלָה סוּדוֹ אֶל
עַבְדָּיו הַנְּבִיאִים. אֲשֶׁרִיָּהם צִדִיקֵי
הָעוֹלָם שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
הִתְרַצָּה בָּהֶם, וְכָל מַה שֶׁהוּא
עוֹשֶׂה בְּרִקִיעַ וְעֵתִיד לַעֲשׂוֹת
בְּעוֹלָם - עַל יְדֵי הַצִּדִיקִים עוֹשֶׂה
אוֹתוֹ, וְלֹא מְכַסֶּה מֵהֶם כְּלוּם
לְעוֹלָמִים, כִּי הִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
רוֹצֵה לְשַׁתֵּף עִמּוֹ אֶת [הַצִּדִיקִים] שְׁלֹא
יִתְּנֵה פְּתַחוּן פֶּה לְרִשְׁעִים בְּכָל מַה שֶׁהוּא עוֹשֶׂה.

בֹּא רֵאָה, תַּכַּל מְגִלָּה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא)
לְצִדִיקִים, מִשׁוּם שֶׁהֶם בָּאִים
וּמְזַהֲרִים אֶת בְּנֵי הָאָדָם לְשׁוּב
מִחַטָּאֵיהֶם וְלֹא יַעֲנֹשׁוּ מִתּוֹךְ הַדִּין
הָעֲלִיּוֹן וְלֹא יִהְיֶה לָהֶם פְּתַחוּן פֶּה
אֲלֵיו. מִשׁוּם כֶּךָ הִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
מוֹדִיעַ לָהֶם הַסּוּד שֶׁהוּא עוֹשֶׂה
בָּהֶם הַדִּין. וְעוֹד, כְּדִי שְׁלֹא יֵאמְרוּ
שֶׁהֵרִי בְּלֵי דִין עֲשֶׂה בָּהֶם דִּין.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אוֹי לְרִשְׁעִים
שְׁלֹא יוֹדְעִים וְלֹא מִשְׁגִּיחִים וְלֹא
יוֹדְעִים לְהַשְׁמֵר מִחַטָּאֵיהֶם. וּמַה
הִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁכָל מַעֲשָׂיו
אֲמַת וּדְרָכָיו דִּין אֵינּוּ עוֹשֶׂה כָּל
מַה שֶׁעוֹשֶׂה בְּעוֹלָם עַד שֶׁמְגִלָּה
לְצִדִיקִים כְּדִי שְׁלֹא יִהְיֶה לָהֶם
פְּתַחוּן פֶּה לְבִנֵי אָדָם, אֲצֵל בְּנֵי
אָדָם לֹא כָּל שְׁפָן שֵׁישׁ לָהֶם
לַעֲשׂוֹת דְּבִרְיָהֶם שְׁלֹא יִדְבְּרוּ בְּנֵי
אָדָם לְשׁוֹן הִרְעַ בָּהֶם. וְכֵן פְּתוּב
(במדבר לז) וְהֵייתֶם נִקְיִים מֵה'
וּמִשְׂרָאֵל. וְיֵשׁ לָהֶם לַעֲשׂוֹת שְׁלֹא

(במדבר

יְהִיָּה לָהֶם פִּתְחוֹן פֶּה לְבִנֵי אָדָם, וַיִּתְרוּ בָהֶם אִם הֵם חוֹטְאִים וְלֹא מִשְׁגִּיחִים לְהַשְׁמֵר, שְׁלֹא תִהְיֶה לְמַדַּת הַדִּין שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא פִּתְחוֹן פֶּה אֲלֵיהֶם, וּבִמָּה? בַּתְּשׁוּבָה וּמַעֲשִׂים כְּשֵׁרִים.

בֹּא רֵאָה, וְהִ' אָמַר הַמִּכְסָּה אָנִי מֵאַבְרָהָם. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִתַּן אֶת כָּל הָאֲרָץ לְאַבְרָהָם לְהִיּוֹת לוֹ נְחִלַת יְרֵשָׁה לְעוֹלָמִים, שְׁכַתּוֹב כִּי אֶת כָּל הָאֲרָץ אֲשֶׁר אַתָּה רֵאָה לָךְ אֶתְנַנֶּה וְגו', וְכַתּוּב שָׂא נָא עֵינֶיךָ וּרְאֵה. וְלֹאֲחֹר מִכֵּן הִצְטַרֵּף הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְעַקֵּר אֶת הַמְּקוֹמוֹת הַלְלוּ. אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּכֹר נִתְּתִי אֶת הָאֲרָץ לְאַבְרָהָם, וְהוּא אָב לְכָל, שְׁכַתּוּב כִּי אֵב הַמּוֹן גּוֹיִם נִתְּתִיךָ, וְלֹא נָאָה לִי לְמַחֹת בְּנִים כְּלִי לְהוֹדִיעַ לְאַבְרָהָם שֶׁקְּרָאתִי לוֹ אַבְרָהָם אֱהָבִי, וּמִשׁוֹם כֵּךְ צָרִיךְ לְהוֹדִיעוֹ, מִשׁוֹם כֵּךְ (אָמַר) וְהִ' אָמַר הַמִּכְסָּה אָנִי מֵאַבְרָהָם אֲשֶׁר אָנִי עֹשֶׂה.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, בֹּא רֵאָה עֲנֻתְנוֹתָו שֶׁל אַבְרָהָם, שְׂאָף עַל גַּב שְׂאָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא זְעַקַת סָדָם וְעַמָּרָה כִּי רָבָה, וְעַם כָּל זֶה שֶׁהָאֲרִיךְ עִמּוֹ וְהוֹדִיעַ לוֹ שְׂרוּצָה לְעֲשׂוֹת דִּין בְּסָדָם, לֹא בִקֵּשׁ מִמֶּנּוּ לְהַצִּיל אֶת לוֹט וְלֹא יַעֲשֶׂה בּוֹ דִּין. מָה הִטְעַם? בְּשִׁבִיל שְׁלֹא לְתַבַּע שְׂכָר מִמַּעֲשָׂיו.

וְעַל זֶה שִׁלַּח הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת לוֹט וְהַצִּילוֹ מִשׁוֹם אַבְרָהָם, שְׁכַתּוּב וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת אַבְרָהָם וַיִּשְׁלַח אֶת לוֹט מִתּוֹךְ הַהַפְּכָה וְגו'. מָה זֶה אֲשֶׁר יֹשֵׁב בְּהֵן לוֹט? הָרִי נֹאֲמַר, אָבֵל מִשׁוֹם שְׁכַלְמֵם וְשָׁעִים וְלֹא נִמְצָא (בְּיַהֲבֵם) מִכְּלָם שִׁישׁ לוֹ דְּבַר זְכוּת פָּרַט לְלוֹט. מִכָּאֵן לְמַדְּנוּ, שְׁכַבְלֵם מִקּוֹם שְׂדָרִים בּוֹ רְשָׁעִים הוּא חֶרֶב.

לְב) וְהִיָּתֶם נִקְיִים מִיָּי וּמִיִּשְׂרָאֵל. וְאִית לֹן לְמַעַבְד דְּלָא יְהֵא לֹן פִּתְחוֹן פֶּה לְבִנֵי נְשָׂא, וַיִּתְרוֹן בְּהוֹן אִי אֲנוֹן חֲטָאֵן וְלָא מִשְׁגִּיחִי לְאַסְתְּמָרָא, דְּלָא יְהֵא לִיה לְמַדַּת דִּינָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא פִּתְחָא דְפּוּמָא לְגַבְיֵיהּ. וּבִמָּה, בַּתְּשׁוּבָה וְעוֹבְדֵי דְכִשְׁרֹן.

תָּא חֲזִי, וַיִּי אָמַר הַמִּכְסָּה אָנִי מֵאַבְרָהָם. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְהֵב כָּל אֲרַעָא לְאַבְרָהָם (דף קה ע"א) לְמַהוּי לִיה אַחְסַנַת יְרוּתָא לְעַלְמִין, דְּכַתִּיב כִּי אֶת כָּל הָאֲרָץ אֲשֶׁר אַתָּה רֵאָה לָךְ אֶתְנַנֶּה וְגו'. וְכַתִּיב שָׂא נָא עֵינֶיךָ וּרְאֵה. וְלְבַתֵּר קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲצִטְרִיךְ לְאַעְקָרָא אֶתְרִין אֲלִין. אָמַר קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּכֹר יְהֵבִית יַת אֲרַעָא לְאַבְרָהָם, וְהוּא אָבָא לְכָלָא, דְּכַתִּיב כִּי אֵב הַמּוֹן גּוֹיִם נִתְּתִיךָ. וְלֹא יָאוּת לִי לְמַמְחִי בְּנִין וְלֹא אוֹדַע לְאַבְוֵהוֹן דְּקָרִית לִיה אַבְרָהָם אוֹהֲבִי. וּבְגִין כֵּךְ אֲצִטְרִיךְ לְאוֹדַע לִיה, בְּגִין כֵּךְ (אָמַר) וַיִּי אָמַר הַמִּכְסָּה אָנִי מֵאַבְרָהָם אֲשֶׁר אָנִי עוֹשֶׂה.

אָמַר רַבִּי אַבָּא תָא חֲזִי עֲנֻתְנוֹתָא דְאַבְרָהָם, דְּאָף עַל גַּב דְּאָמַר לִיה קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא זְעַקַת סָדָם וְעַמָּרָה כִּי רָבָה. וְעַם כָּל דָּא דְאוּרִיךְ עִמִּיה וְאוֹדַע לִיה דְּבַעֵי לְמַעַבְד דִּינָא בְּסָדָם, לֹא בַּעַא קָמִיה לְשַׁזְבָּא לִיה לְלוֹט וְלֹא יַעֲבִיד בֵּיה דִּינָא. מָאִי טַעְמָא בְּגִין דְּלָא לְמַתְבַּע אַגְרָא מִן עוֹבְדוּי.

וְעַל דָּא שִׁלַּח קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְלוֹט וְשָׂזִיב לִיה בְּגִינֵיה דְאַבְרָהָם. דְּכַתִּיב וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת אַבְרָהָם וַיִּשְׁלַח אֶת לוֹט מִתּוֹךְ הַהַפְּכָה וְגו'. מָאִי אֲשֶׁר יֹשֵׁב בְּהֵן לוֹט הָא אַתְמָר. אָבֵל בְּגִין דְּכַלְהוּ חֲיִיבִין וְלֹא אֲשַׁתְּכַח (בְּיַהֲבֵיהוּ), מִכְּלָהוּ דְאִית לִיה מִיּוֹדִי דְזָכוּ, בַּר לוֹט. מִכָּאֵן אוּלִּיפְנָא בְּכָל אֶתֶר דְּדִירִין בֵּיה חֲיִיבִין חֲרִיב אִיהוּ.

אֲשֶׁר יָשַׁב בְּהֵן לוֹט, וְכִי בְּכֹלֶם יָשַׁב לוֹט? אֶלֶּא בְּגִלְלוּ הָיוּ מִיִּשְׁבִּים וְלֹא חֲרָבוּ. וְאִם תֵּאמַר בְּזִכּוֹתוֹ - לֹא! אֶלֶּא בְּזִכּוֹת אַבְרָהָם. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בֵּא רְאֵה שְׁשֵׁמוֹשׁ שְׁאָדָם עוֹשֶׂה לְצַדִּיק, אוֹתוֹ שְׁמוֹשׁ מִגֵּן עָלָיו בְּעוֹלָם, וְלֹא עוֹד, אֶלֶּא שְׁאָף עַל גֵּב שֶׁהוּא רָשָׁע, לוֹמֵד מִדְּרָכָיו וְעוֹשֶׂה אוֹתָם.

בֵּא רְאֵה, שְׁהָרִי מִשּׁוֹם שֶׁהִתְחַבֵּר לוֹט עִם אַבְרָהָם - אָף עַל גֵּב שְׁלֹא לְמַד כָּל מַעֲשָׂיו, לְמַד לַעֲשׂוֹת חֶסֶד עִם הַבְּרִיּוֹת כְּמוֹ שֶׁהָיָה עוֹשֶׂה אַבְרָהָם, וְזֶהוּ שֶׁהָיָה מֵיִשְׁבִּים אֶת כָּל אוֹתָן הַעֲרִים כָּל אוֹתוֹ זְמַן שֶׁהָיוּ מִיִּשְׁבִּים אַחַר שֶׁנִּכְנַס לוֹט בִּיְגִיחָם. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בֵּא רְאֵה שֶׁשְׂכִּינָה לֹא זָזָה מֵאַבְרָהָם בְּאוֹתָהּ שְׁעָה שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אָמַר לוֹ [בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עָמַן]. אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר, וְהָרִי שְׂכִינָה הֵיטָה מְדַבְּרַת עִמּוֹ, שְׁהָרִי [בְּדַרְגָּה] זוֹ הַתְּגַלָּה אֵלָיו הִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׂכִינָתוֹ (שְׁמוֹת ו) וְאָרָא אֶל אַבְרָהָם אֶל יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב בְּאֵל שְׂדֵי. אָמַר לוֹ, כִּף זֶה וְדָאִי.

וּבֵא וְרְאֵה מַה כְּתוּב, וַיֹּאמֶר ה' זַעֲקַת סָדָם וְעַמְרָה כִּי רָבָה. בְּהִתְחַלְתָּ וְה' אָמַר, וּלְבַסּוֹף וַיֹּאמֶר ה' זַעֲקַת סָדָם וְעַמְרָה וְגו'. זוֹהִי הַדְּרָגָה הַעֲלִיּוֹנָה שֶׁהִתְגַּלְתָּה לוֹ עַל הַדְּרָגָה הַתַּחְתּוֹנָה.

מדרש הנעלם

וְה' אָמַר הַמְּכַסֶּה אֲנִי מֵאַבְרָהָם וְגו'. מַה כְּתוּב לְמַעַלָּה? וַיִּקְמוּ מִשָּׁם הָאֲנָשִׁים וַיִּשְׁקִפוּ עַל פְּנֵי סָדָם, לַעֲשׂוֹת דִּין בְּרָשָׁעִים. מַה כְּתוּב אַחֲרָיו? הַמְּכַסֶּה אֲנִי מֵאַבְרָהָם. אָמַר רַב חֲסֵדָא, אֵין הִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה דִּין

אֲשֶׁר יָשַׁב בְּהֵן לוֹט. וְכִי בְּכֹלֶהוּ הָיָה יָתִיב לוֹט, אֶלֶּא בְּגִינְיָה הָיוּ יָתִיבֵי דְלֹא אֶתְחַרְבוּ. וְאִי תִימָא בְּזִכּוֹתֶיהָ, לֹא. אֶלֶּא בְּזִכּוֹתֶיהָ דְאַבְרָהָם. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן תָּא חֲזִי, דְשִׁמוּשָׁא דְעַבִּיד בְּרַ נֶשׁ לְזַפְּאָה, הֵהוּא שְׁמוּשָׁא אֲגִין עָלֶיהָ בְּעַלְמָא. וְלֹא עוֹד אֶלֶּא דָאָף עַל גֵּב דְאִיהוּ חֲזִיבָא, אוֹלִיף מֵאַרְחוּי וְעַבִּיד לוֹן.

תָּא חֲזִי דְהָא בְּגִין דְאַתְחַבֵּר לוֹט בְּהַדְּיָה דְאַבְרָהָם אָף עַל גֵּב דְלֹא אוֹלִיף כָּל עוֹבְדוֹי, אוֹלִיף לְמַעַבְד טִיבוּ עִם פְּרִיין כְּמָה דְהָיָה עַבִּיד אַבְרָהָם, וְדָא הוּא דְאוֹתִיב לְכָל אַנּוּן קַרְתֵּי כָּל הֵהוּא זְמַנָּא דִּיתְבוּ בְּתַר דְעָאֵל לוֹט בִּיְגִיחָהוּ.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן תָּא חֲזִי, דְשְׂכִינָתָא לֹא אַעֲדִי מַנִּיָּה דְאַבְרָהָם בְּהֵיא שְׁעַתָּא דְקִדְשָׁא בְּרִיף הוּא אָמַר לִיָּה (בְּהַחֲוִיא זְמַנָּא דְקִדְשָׁא בְּרִיף הוּא עֲמִיָּה), אָמַר לִיָּה רַבִּי אֶלְעָזָר וְהָא שְׂכִינָתָא הָיָה מְלִיל עַמִּיָּה דְהָא (בְּדַרְגָּא) דָּא אֶתְגַּלִּי עָלֶיהָ קִדְשָׁא בְּרִיף הוּא דְכְּתִיב, (שְׁמוֹת ו) וְאָרָא אֶל אַבְרָהָם אֶל יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב בְּאֵל שְׂדֵי. אָמַר לִיָּה הָכִי הוּא וְדָאִי.

וְתָא חֲזִי מַה כְּתִיב וַיֹּאמֶר יי זַעֲקַת סָדָם וְעַמְרָה כִּי רָבָה. בְּקִדְמִיתָא וַיִּי אָמַר. וּלְבַסּוֹף וַיֹּאמֶר יי זַעֲקַת סָדָם וְעַמְרָה וְגו'. דָּא אִיהוּ דְרָגָא עַלְאָה דְאַתְגַּלִּי לִיָּה עַל דְרָגָא תַּתְאָה. (דף קד ע"ב).

מדרש הנעלם

וַיֹּאמֶר הַמְּכַסֶּה אֲנִי מֵאַבְרָהָם וְגו'. מַה כְּתִיב לְמַעַלָּה וַיִּקְמוּ מִשָּׁם הָאֲנָשִׁים וַיִּשְׁקִפוּ עַל פְּנֵי סָדָם לַעֲשׂוֹת דִּין בְּרָשָׁעִים. מַה כְּתִיב אַחֲרָיו הַמְּכַסֶּה אֲנִי מֵאַבְרָהָם. אָמַר רַב חֲסֵדָא אֵין הִקְדוּשׁ

ברוך הוא עושה דין ברשעים עד שנמלך בנשמתן של צדיקים ה' הוא דכתיב, (איוב ד) מנשמת אלוה יאבדו. וכתיב המכסה אני מאברהם. אמר הקדוש ברוך הוא כלום יש לי לעשות דין ברשעים עד שאמלך בנשמות הצדיקים, ואמר להם, הרשעים חטאו לפני, אעשה בהם דין, דכתיב ויאמר יי זעקת סדום ועמורה כי רבה וחסאתם וגו'.

אמר רבי אבהו הנשמה עומדת במקומה והיא יראה להתקרב אליו ולומר לפניו כלום, עד שיאמר למטטרוין שיגישנה לפניו ותאמר מה שרצתה, ה' הוא דכתיב ויגש אברהם ויאמר, האף תספה צדיק עם רשע חלילה לך וגו'.

אולי יש חמשים צדיקים וגו'. הנשמה פותחת ואומרת רבוננו של עולם שמא נתעסקו בחמשים פרשיות של תורה, ואף על פי שלא נתעסקו לשמה, שכר יש להם לעולם הבא ולא יכנסו לגיהנם. מה פתיב בתריה ויאמר יי אם אמצא בסדום חמשים צדיקים וגו'.

והא (הנינו) יתיר אנון פרשיות חמשין ותלת הוו. אלא אמר רבי אבהו חמשה ספרים הם בתורה ובכל אחד ואחד נכללים עשרת הדברות עשרה מאמרות שבהם נברא העולם חשוב עשרה בכל חד מנהוין הוא חמשים.

השלמה מהחשממות (סימן טו)

חמשים הם פנגד חמשים שערי בינה והם ראויים להציל כל העולם בצדקתם ויי הודה לדבריה וכשראתה שלא מצאה אמרה (בראשית י"ח) אולי יחסרון חמשים הצדיקים חמשה, כלומר אולי יש בהם בני אדם שעסקו בדיעת שמך שהוא השם במלואו שהוא מ"ה יו"ד ה"א וא"ו ה"א כמספר אדם שנאמר (דברים י) ועתה ישראל מה יי אלהיך שואל, וכשלא מצאה

אמרה (שם יח) אולי יחסרון חמשים הצדיקים חמשה, כלומר, יו"ד ה"א וא"ו ה"א, כמספר אדם,

ברשעים עד שנמלך בנשמתן של צדיקים. זהו שכתוב (איוב ד) מנשמת אלוה יאבדו. וכתוב המכסה אני מאברהם. אמר הקדוש ברוך הוא: כלום יש לי לעשות דין ברשעים עד שאמלך בנשמות הצדיקים. ואומר להם: הרשעים חטאו לפני, אעשה בהם דין, שכתוב ויאמר ה' זעקת סדום ועמורה פי רבה וחסאתם וגו'.

אמר רבי אבהו, הנשמה עומדת במקומה, והיא יראה להתקרב אליו ולומר לפניו כלום, עד שיאמר למטטרוין שיגישנה לפניו ותאמר מה שרצתה. זהו שכתוב ויגש אברהם ויאמר האף תספה צדיק עם רשע וגו', חלילה לך וגו'.

אולי יש חמשים צדיקים וגו'. הנשמה פותחת ואומרת: רבוננו של עולם, שמא נתעסקו בחמשים פרשיות של תורה, ואף על פי שלא נתעסקו לשמה, שכר יש להם לעולם הבא ולא יכנסו לגיהנם. מה פתיב אחריו? ויאמר ה' אם אמצא בסדום חמשים צדיקים וגו'.

והרי [שנינו], אותן פרשיות יתרות חמשים ושלוש היו. אלא, אמר רבי אבהו, חמשה ספרים הם בתורה, ובכל אחד ואחד נכללים עשרת הדברות עשרה מאמרות שבהם נברא העולם. חשוב עשרה בכל אחד מהם - הוא חמשים.

השלמה מהחשממות (סימן טו)
חמשים הם פנגד חמשים שערי בינה, והם ראויים להציל כל העולם בצדקתם, וה' הודה לדבריה. וכשראתה שלא מצאה, אולי יש בהם בני אדם שעסקו בדיעת שמך, שהוא חמשה וארבעים, יו"ד ה"א וא"ו ה"א, כמספר אדם,

שְׁנֵאֲמַר (דברים י) וַעֲתָה יִשְׂרָאֵל מָה
ה' אֱלֹהֶיךָ שְׂאֵל. וְכִשְׂלֵא מְצָאָה,
חוֹזֶרֶת לֹמֵר אוּלַי יִמְצְאוּן שֵׁם
אַרְבַּעִים (ע"כ מזההשטמות).

עוֹד פּוֹתַחַת הַנְּשֻׁמָּה וְאוֹמְרָת:
רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, אֵף עַל פִּי שְׂלֵא
נִתְעַסְקוּ בַתּוֹרָה, שְׂמָא קְבִלוּ
עֲנָשָׁם עַל מָה שְׁחָטְאוּ בְּבֵית דִּין
וְנִתְכַפַּר לָהֶם, שְׁנֵאֲמַר (דברים כה)
אַרְבַּעִים יָפְנוּ לֹא יוֹסִיף. וּמָמָה
שֶׁנִּתְבַּיְשׂוּ לַפְּנִיָּה, דִּיָּם לְהִתְכַפַּר
[לפניהם] לָהֶם שְׂלֵא יִכְנָסוּ לְגִיָּהֶם.
מָה כְּתוּב אַחֲרָיו? לֹא אַעֲשֶׂה
בְּעִבּוֹר הָאֲרַבְעִים.

הַשְּׂרִמָּה מִזֵּה שְׂמֹת (סימן טז)
עוֹד פּוֹתַחַת וְאוֹמְרָת, רְבוּנוּ שֶׁל
עוֹלָם, אוּלַי יִמְצְאוּן שֵׁם שְׂלֵשִׁים,
כְּלוֹמֵר, אוּלַי יֵשׁ בִּינֵיהֶם צְדִיקִים
שְׂעָסְקוּ וְהִשְׁיִגּוּ אוֹתָם הַשְּׂלֵשִׁים
מַעֲלוֹת הַרְמוּזוֹת בְּנִבּוֹאוֹת
יְחֻזְקָאֵל בְּפִסּוּק וְיֵהִי בְּשְׂלֵשִׁים
[שנה], וְהֵם כְּלוּלִים בְּשְׂלֵשִׁים
וּשְׁתַּיִם נְתִיבוֹת חֻקָּמָה, שְׁהֵם
עֲשָׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת וְעֲשָׂר
סְפִירוֹת, וְכֵן אוּלַי יֵשׁ בִּינֵיהֶם
אַנְשִׁים צְדִיקִים יְחִידִי סְגֻלָּה
הַמִּיחֲדִים שְׁתֵּי פְעָמִים בְּיוֹם
בְּפִסּוּק שְׂמַע יִשְׂרָאֵל, שְׂבָה
כְּלוּלִים עֲשָׂר סְפִירוֹת בְּמִלַּת
אַחַד. הָאֵל"ף עִם הַחִי"ת הֵם
תְּשַׁעָּה, וְהַמֶּלֶךְ א' הָרִי עֲשָׂרָה,
וְהַד' אִמֵּר דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו
הַשְּׁלוֹם עָלֶיךָ (תהלים קיח) זֶה הַשְּׂעָר
לְה' צְדִיקִים יְבוֹאוּ בּוֹ, וְדַל"ת
מְלֻשׁוֹן שְׂעָר, וּשְׁתֵּי פְעָמִים בְּיוֹם
הָרִי עֲשָׂרִים.

וּכְשֵׁאִינָהּ מוֹצְאָה, חוֹזֶרֶת
וּפּוֹתַחַת וְאוֹמְרָת: רְבוּנוּ שֶׁל
עוֹלָם, אוּלַי יִמְצְאוּן שֵׁם עֲשָׂרָה,
כְּלוֹמֵר, אוּלַי יִמְצְאוּן בִּינֵיהֶם מִי
שְׂעוֹסֵק בְּעֲשָׂרָה מְאֻמְרוֹת וּבְעֲשָׂרָת
לְבַיִת הַכְּנֶסֶת, שְׁהָרִי שְׁנֵינּוּ, כָּל [הַנְּמָצָא]
הַנְּמָנָה מִעֲשָׂרָה רְאוּשׁוֹנִים לְבַיִת הַכְּנֶסֶת,
נוֹטֵל שְׂכָר כְּנֶגֶד פּוֹלָם
שְׂבָאִים אַחֲרָיו. מָה כְּתוּב, לֹא אֲשַׁחִית בְּעִבּוֹר הַעֲשָׂרָה.

חוֹזֶרֶת לֹמֵר, אוּלַי יִמְצְאוּן שֵׁם אַרְבַּעִים (עד כאן
מזההשטמות)

עוֹד פּוֹתַחַת הַנְּשֻׁמָּה וְאוֹמְרָת רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם אֵף עַל פִּי
שְׂלֵא נִתְעַסְקוּ בַתּוֹרָה שְׂמָא קְבִלוּ עוֹנָשָׁם עַל מָה
שְׁחָטְאוּ בְּבֵית דִּין וְנִתְכַפַּר לָהֶם שְׁנֵאֲמַר (דברים כה)
אַרְבַּעִים יָפְנוּ לֹא יוֹסִיף. וּמָמָה שֶׁנִּתְבַּיְשׂוּ לַפְּנִיָּהם דִּיָּים
לְהִתְכַפַּר (לפניהם) לָהֶם שְׂלֵא יִכְנָסוּ לְגִיָּהֶם. מָה כְּתוּב
אַחֲרָיו לֹא אַעֲשֶׂה בְּעִבּוֹר הָאֲרַבְעִים.

הַשְּׂרִמָּה מִזֵּה שְׂמֹת (סימן טז)

עוֹד פּוֹתַחַת וְאוֹמְרָת רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם אוּלַי יִמְצְאוּן שֵׁם
שְׂלֵשִׁים כְּלוֹמֵר אוּלַי יֵשׁ בִּינֵיהֶם צְדִיקִים שְׂעָסְקוּ
וְהִשְׁיִגּוּ אוֹתָם הַשְּׂלֵשִׁים מַעֲלוֹת הַרְמוּזוֹת בְּנִבּוֹאוֹת
יְחֻזְקָאֵל בְּפִסּוּק וְיֵהִי בְּשְׂלֵשִׁים (שנה) וְהֵם כְּלוּלִים
בְּשְׂלֵשִׁים וּשְׁתַּיִם נְתִיבוֹת חֻקָּמָה שְׁהֵם עֲשָׂרִים וּשְׁתַּיִם
אוֹתִיּוֹת וְעֲשָׂר סְפִירוֹת. וְכֵן אוּלַי יֵשׁ בִּינֵיהֶם אַנְשִׁים
צְדִיקִים יְחִידִי סְגֻלָּה הַמִּיחֲדִים שְׂמָךְ ב' פְּעָמִים בְּיוֹם
בְּפִסּוּק שְׂמַע יִשְׂרָאֵל שְׂבָה כְּלוּלִים עֲשָׂר סְפִירוֹת בְּמִלַּת
אַחַד הָאֵל"ף עִם הַחִי"ת הֵם תְּשַׁעָּה וְהַמֶּלֶךְ א' הָרִי
עֲשָׂרָה וְהַד' אִמֵּר דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשְּׁלוֹם עָלֶיךָ (תהלים
קיח) זֶה הַשְּׂעָר לִי צְדִיקִים יְבוֹאוּ בּוֹ וְדַל"ת מְלֻשׁוֹן שְׂעָר
וּשְׁנֵי פְעָמִים בְּיוֹם הָרִי עֲשָׂרִים.

וּכְשֵׁאִינָהּ מוֹצְאָה, חוֹזֶרֶת וּפּוֹתַחַת וְאוֹמְרָת רְבוּנוּ שֶׁל
עוֹלָם, אוּלַי יִמְצְאוּן שֵׁם עֲשָׂרָה כְּלוֹמֵר אוּלַי
יִמְצְאוּ בִּינֵיהֶם מִי שְׂעוֹסֵק בְּעֲשָׂרָה מְאֻמְרוֹת וּבְעֲשָׂרָת
הַדְּבָרוֹת בְּכָל יוֹם וְכֵן אוּלַי יִמְצְאוּן בִּינֵיהֶם עֲשָׂרָה
שְׂמֻקְדִימִים לְבַיִת הַכְּנֶסֶת דְּהָא תַּנּוּן כָּל [הַנְּמָצָא] הַנְּמָנָה
מִעֲשָׂרָה רְאוּשׁוֹנִים בְּבֵית הַכְּנֶסֶת נוֹטֵל שְׂכָר כְּנֶגֶד פּוֹלָם
שְׂבָאִים אַחֲרָיו, מָה כְּתוּב, לֹא אֲשַׁחִית בְּעִבּוֹר הַעֲשָׂרָה.

שְׂעוֹסֵק בְּעֲשָׂרָה מְאֻמְרוֹת וּבְעֲשָׂרָת הַדְּבָרוֹת בְּכָל יוֹם. וְכֵן אוּלַי יִמְצְאוּן בִּינֵיהֶם עֲשָׂרָה שְׂמֻקְדִימִים
לְבַיִת הַכְּנֶסֶת, שְׁהָרִי שְׁנֵינּוּ, כָּל [הַנְּמָצָא] הַנְּמָנָה מִעֲשָׂרָה רְאוּשׁוֹנִים לְבַיִת הַכְּנֶסֶת, נוֹטֵל שְׂכָר כְּנֶגֶד פּוֹלָם
שְׂבָאִים אַחֲרָיו. מָה כְּתוּב? לֹא אֲשַׁחִית בְּעִבּוֹר הַעֲשָׂרָה.

כל זה יש לנשמת הצדיק ללמד סגורייא וזכות על הרשעים להשקיט האף והחמה וכיון שלא מצאה שום זכות ללמד מה כתיב (בראשית י"ח) וילך יי באשר פלה לדבר אל אברהם ואברהם שב למקומו. מהו למקומו, למקום מעלתו הידועה. ואז נסתלק הדיין ונסתלק הסינגור והקטיגור מקטרג וזהו (בראשית י"ט) ויבאו שני המלאכים סדומה בערב וגו' ולוט הוא שטן הוא יצר הרע יושב בשער סדום פי שם ביתו דכתיב (בראשית ד) לפתח חטאת רובץ. ומתחבר עם בני אדם ומטעה אותם עד שמורידם לבאר שחת והוא גם כן עמהם נידון על שהטעה אותם ויורד עד צערה דגיהנם וזהו (בראשית י"ט) הגה נא העיר הזאת קרובה לנוס שמה. הרוצח, הוא עשו שופך דמים והיא מצער ואף על פי שיורד ונידון שם עם כל זה תאותו וחסקו לחזור ולהטעות לאחרים וזהו (בראשית י"ט) ויעל לוט מצוער: (עד כאן מההשמטות)

עוד פותחת ואומרת אולי יש שם שלשים, אולי יש ביניהם צדיקים שהשיגו שלשים מעלות הרמוזים בפסוק (יחזקאל א) ויהי בשלשים שנה והם כלולים בשלשים ושנים נתיבות שהם עשרים ושנים אותיות ועשר ספירות לפעמים הם כלולים לשמונה. עוד פותחת ואומרת אולי ימצאון שם עשרים, שמה יגדלו בנים לתלמוד תורה ויש להם שכר לעשרת הדברות שתי פעמים בכל יום, דאמר רבי יצחק כל המגדל בנו לתלמוד תורה ומוליכו לבית רבו בבקר ובערב מעלה עליו הכתוב כאלו קיים (עליו) התורה שתי פעמים בכל יום. מה כתיב ויאמר לא אשחית בעבור העשרים.

עוד פותחת ואומרת אולי ימצאון שם עשרה. אומרת רבנו של עולם שמה היו מאותם העשרה פעמים בכל יום. מה כתוב? ויאמר לא אשחית בעבור העשרים. עוד פותחת ואומרת: אולי ימצאון שם עשרה. אומרת: רבנו של עולם, שמה היו מאותם העשרה הראשונים של בית הכנסת שנוטל שכר כנגד כלם שבאים אחריהם. מה כתוב [ב]?

כל זה יש לנשמת הצדיק ללמד סגורייא וזכות על הרשעים, להשקיט האף והחמה. וכיון שלא מצאה שום זכות ללמד, מה כתוב? (בראשית יח) וילך ה' באשר פלה לדבר אל אברהם ואברהם שב למקומו. מהו למקומו? למקום מעלתו הידועה, ואז נסתלק הדיין ונסתלק הסינגור, והקטיגור מקטרג. וזהו (שם יט) ויבאו שני המלאכים סדומה בערב וגומר. ולוט הוא שטן, הוא יצר הרע, יושב בשער סדום פי שם ביתו, שכתוב לפתח חטאת רובץ, ומתחבר עם בני אדם ומטעה אותם עד שמורידם לבאר שחת, והוא גם כן עמהם נידון על שהטעה אותם, ויורד עד צערה של גיהנם, וזהו (שם) הגה נא העיר הזאת קרובה לנוס שמה.

הרוצח הוא עשו שופך דמים, והוא מצער. ואף על פי שיורד ונידון שם על כל זה, תאותו וחסקו לחזור ולהטעות לאחרים, וזהו (שם) ויעל לוט מצוער: ע"כ מההשמטות.

עוד פותחת ואומרת: אולי יש שם שלשים? אולי יש ביניהם צדיקים שהשיגו שלשים מעלות הרמוזים בפסוק (יחזקאל א) ויהי בשלשים שנה, והם כלולים בל"ב נתיבות, שהם כ"ב אותיות וי' ספירות, לפעמים הם כלולים לשמונה.

עוד פותחת ואומרת: אולי ימצאון שם עשרים, שמה יגדלו בנים לתלמוד תורה ויש להם שכר לעשרת הדברות שתי פעמים בכל יום, שאמר רבי יצחק, כל המגדל בנו לתלמוד תורה ומוליכו לבית רבו בבקר ובערב, מעלה עליו הכתוב כאלו קיים (עליו) התורה שתי פעמים בכל יום. מה כתוב? ויאמר לא אשחית בעבור העשרים.

עוד פותחת ואומרת: אולי ימצאון שם עשרה. אומרת: רבנו של עולם, שמה היו מאותם העשרה הראשונים של בית הכנסת שנוטל שכר כנגד כלם שבאים אחריהם. מה כתוב [ב]?

וַיֹּאמֶר לֹא אֲשַׁחֲת בְּעִבּוֹר
הַעֲשָׂרָה.

כָּל זֶה יֵשׁ לְנִשְׁמַת הַצַּדִּיק לומר
על הַרְשָׁעִים. כִּיּוֹן שֶׁלֹּא נִמְצָא
בְיָדָם כְּלוּם, מַה כְּתוּב? וַיִּלְךָ ה'
כְּאֲשֶׁר כָּלָה לְדַבֵּר אֶל אַבְרָהָם
וְאַבְרָהָם שָׁב לְמִקְמוֹ. מֵהוּ
לְמִקְמוֹ? לְמִקּוּם מַעֲלָתוֹ הַיְדוּעָה.
אָמַר רַבִּי, מִצְוָה לוֹ לְאָדָם
לְהִתְפַּלֵּל עַל הַרְשָׁעִים כְּדִי
שְׂיַחְזְרוּ לְמוֹטֵב וְלֹא יִכְנָסוּ
לְגִיחֵנָם, שְׂכָתוֹב (תהלים לה) וְאֲנִי
בַּחֲלוּתָם לְבוֹשֵׁי שֶׁק וְגו'. וְאָמַר
רַבִּי, אֲסוּר לוֹ לְאָדָם לְהִתְפַּלֵּל עַל
הַרְשָׁעִים שְׂיִסְתַּלְקוּ מִן הָעוֹלָם,
שְׂאֵלְמָלָא סִלְקוּ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא לְתַרַח מִן הָעוֹלָם כְּשֶׁהִיָּה
עוֹבֵד עֲבוּדָה זָרָה, לֹא כֹּא
אַבְרָהָם אֲכִינוּ לְעוֹלָם, וְשִׁבְטֵי
יִשְׂרָאֵל לֹא הָיוּ, וְהַמֶּלֶךְ דָּוִד וְיִמְלִיךְ
הַמְּשִׁיחַ, וְהַתּוֹרָה לֹא נִתְּנָה, וְכֹל
אוֹתָם הַצַּדִּיקִים וְהַחֲסִידִים
וְהַנְּבִיאִים לֹא הָיוּ בְּעוֹלָם. אָמַר
רַבִּי יְהוּדָה, כִּיּוֹן שְׂרוּאָה הַקָּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא שֶׁלֹּא נִמְצָא בְּרָשָׁעִים
כְּלוּם מִכָּל אוֹתָם הָעֲנִינִים, מַה
כְּתוּב? וַיִּכְאוּ שְׁנֵי הַמַּלְאָכִים
סְדָמָה וְגו'. עַד כָּאן מְדַרְשׁ
הַנְּעִלָם

זוהר:

אַרְדָּה נָא וְאַרְאָה הַכְּצַעֲקָתָהּ
הַבָּאָה אֵלַי עֲשׂוּ כְּלָה. לְמִי אָמַר?
אִם תֹּאמַר לְאוֹתָם הַמַּלְאָכִים - מִי
רָאָה מְדַבֵּר עִם זֶה וּמִצְוָה אֶת
זֶה? אֵלָּא לְאַבְרָהָם אָמַר,
שְׂבַרְשׁוּתוֹ עוֹמְדִים הַמְּקוֹמוֹת
הַלְלוּ. דְּבַר אַחֵר - לְאוֹתָם
מַלְאָכִים. מַה שְׂנֵאָמַר לְאַבְרָהָם,
מַה הַטַּעַם עֲשׂוּ? הֲיֵה צְרִיף
לְכַתֵּב עֲשֵׂה. מַה זֶה עֲשׂוּ? [אֵלָּא]
זֶה אַבְרָהָם וּשְׂכִינָה שֶׁלֹּא זָזָה
מִמֶּנּוּ. [דְּבַר אַחֵר] עֲשׂוּ - מַה שְׂנֵאָמַר
לְמַלְאָכִים, מִשּׁוּם שֶׁהָיוּ מְזַמְּנִים לְשֵׁם, וְהָיוּ

הַרְאִישׁוֹנִים שֶׁל בֵּית הַכְּנֶסֶת שְׂנוּטֵל שְׂכָר כְּנֶגֶד כָּלֵם
שְׂבָאִים אַחֲרֵיהֶם, מַה כְּתוּב (בֵּיה) וַיֹּאמֶר לֹא אֲשַׁחֲת
בְּעִבּוֹר הַעֲשָׂרָה.

כָּל זֶה יֵשׁ לְנִשְׁמַת הַצַּדִּיק לומר על הַרְשָׁעִים, כִּיּוֹן שֶׁלֹּא
נִמְצָא בְיָדָם כְּלוּם, מַה כְּתוּב וַיִּלְךָ יי כְּאֲשֶׁר כָּלָה
לְדַבֵּר אֶל אַבְרָהָם וְאַבְרָהָם שָׁב לְמִקְמוֹ. מֵהוּ לְמִקְמוֹ.
לְמִקּוּם מַעֲלָתוֹ הַיְדוּעָה.

אָמַר רַבִּי מִצְוָה לוֹ לְאָדָם לְהִתְפַּלֵּל עַל הַרְשָׁעִים כְּדִי
שְׂיַחְזְרוּ לְמוֹטֵב וְלֹא יִכְנָסוּ לְגִיחֵנָם, דְּכָתִיב, (תהלים
לה) וְאֲנִי בַּחֲלוּתָם לְבוֹשֵׁי שֶׁק וְגו'. וְאָמַר רַבִּי אֲסוּר לוֹ
לְאָדָם לְהִתְפַּלֵּל עַל הַרְשָׁעִים שְׂיִסְתַּלְקוּ מִן הָעוֹלָם,
שְׂאֵלְמָלָא סִלְקוּ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְתַרַח מִן הָעוֹלָם
כְּשֶׁהִיָּה עוֹבֵד עֲבוּדָה זָרָה, לֹא כֹּא אַבְרָהָם אֲכִינוּ לְעוֹלָם,
וְשִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל לֹא הָיוּ, וְהַמֶּלֶךְ דָּוִד וְיִמְלִיךְ הַמְּשִׁיחַ,
וְהַתּוֹרָה לֹא נִתְּנָה, וְכֹל אוֹתָם הַצַּדִּיקִים וְהַחֲסִידִים
וְהַנְּבִיאִים לֹא הָיוּ בְּעוֹלָם. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כִּיּוֹן שְׂרוּאָה
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁלֹּא נִמְצָא בְּרָשָׁעִים כְּלוּם מִכָּל אוֹתָם
הָעֲנִינִים, מַה כְּתוּב וַיִּכְאוּ שְׁנֵי הַמַּלְאָכִים סְדָמָה וְגו'. (ער
כאן מדרש הנעלם): (דף קה ע"ב).

וזה

אַרְדָּה נָא וְאַרְאָה הַכְּצַעֲקָתָהּ הַבָּאָה אֵלַי
עֲשׂוּ כְּלָה. לְמֵאן קָאָמַר. אִי תִּימָא
לְאַנּוּן מַלְאָכִין. מֵאן חָמָא מְלִיל עִם דָּא
וּפְקִיד לְדָא. אֵלָּא לְאַבְרָהָם קָאָמַר דְּבַרְשׁוּתִיהּ
קְיִימִין אַנּוּן אַתְרֵי. דְּבַר אַחֵר לְאַנּוּן מַלְאָכִין.
מַה דְּאַתְמַר לְאַבְרָהָם מַה טַּעְמָא עֲשׂוּ. עֲשֵׂה
מִיבְעֵי לִיהּ. מֵאִי עֲשׂוּ. (אֵלָּא) דָּא אַבְרָהָם
וּשְׂכִינְתָא דְלָא אַעֲדֵי מַנִּיהּ. (דְּבַר אַחֵר) עֲשׂוּ מַה
דְּאַתְמַר לְמַלְאָכִין, בְּגִין דְּהָיוּ זְמִינִין תַּמָּן וְהָיוּ
מְשַׁתְּכַחֲחִין לְמַעַבְד דִּינָא, וְעַל דָּא עֲשׂוּ.

לְמַלְאָכִים, מִשּׁוּם שֶׁהָיוּ מְזַמְּנִים לְשֵׁם, וְהָיוּ

דָּבַר אַחֲרַי עָשׂוּ (לְמַעַבְד) פְּתַרְגּוּמוֹ עֲבָדוּ. וְכִי
 עֲבָדוּ. וְכִי לֹא הָיָה יוֹדֵעַ הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא אָמַר אֲרָדָה נָא
 וְאֲרָאָה, וְהָרִי הַכֵּל גְּלוּי לְפָנָיו?
 אֵלֹא אֲרָדָה נָא מִדְּרַגַּת הַרְחָמִים
 לְדְרַגַּת הַדִּין, וְהִינּוּ [ו] יִרְדֶּה.
 וְאֲרָאָה - רְאִיָּה זֶה לְהַשְׁגִּיחַ
 עֲלֵיהֶם בְּאִיזָה דִּין יְדוּן אוֹתָם.

מִצְאָנוּ רְאִיָּה לְטוֹב וּמִצְאָנוּ רְאִיָּה
 לְרָע. רְאִיָּה לְטוֹב - שְׁפָתוֹב (שְׁמוֹת
 ב) וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 וַיִּדְעוּ. רְאִיָּה לְרָע - שְׁפָתוֹב אֲרָדָה
 נָא וְאֲרָאָה [נ"א מִצְאָנוּ וְרִדָה לְטוֹב וּמִצְאָנוּ
 וְרִדָה לְרָע. לְטוֹב - שְׁכַתוֹב (שֵׁם יט) וְרָרָה' עַל הַר
 סִינַי. (בַּמְדַּבֵּר יא) וְרִדָה וְרִדָה עִמָּךְ שָׁם. וְרִדָה
 לְרָע - אֲרָדָה נָא, כְּשֶׁבִיל לְהַשְׁגִּיחַ עֲלֵיהֶם
 בְּדִין, וְעַל זֶה אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא הַמְּכַסֶּה אֲנִי מֵאֲבָרָהִם.

וְאֲבָרָהִם הֵיוּ יְהִיָּה לְגוּי גְדוֹל
 וְעֲצוּם. מָה הַטַּעַם הַבְּרָכָה הַזֹּאת
 כָּאֵן? אֵלֹא כְּדִי לְהוֹדִיעַ שְׁאֶפְלוּ
 בְּשַׁעַת שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יוֹשֵׁב
 בְּדִין עַל הָעוֹלָם, לֹא מִשְׁתַּנֵּה.
 שְׁהָרִי יוֹשֵׁב בְּדִין עַל זֶה [ו"א וְיֹשֵׁב]
 וּבְרַחֲמִים עַל זֶה, וְהַכֵּל בְּרָגַע
 אֶחָד וּבְשַׁעַת אַחַת.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, וְהָרִי כְּתוּב
 (תְּהִלִּים טו) וְאֲנִי תִפְלְתִי לָךְ ה' עַת
 רְצוֹן. לְפַעְמִים שֶׁהוּא עַת רְצוֹן,
 וְלְפַעְמִים שְׂאִינוּ עַת רְצוֹן.
 לְפַעְמִים שְׂשׁוּמַע, וְלְפַעְמִים
 שְׁלֹא שׂוּמַע. לְפַעְמִים שְׂנִמְצָא,
 וְלְפַעְמִים שְׁלֹא נִמְצָא, שְׁפָתוֹב
 (יִשְׁעִיָּה נח) דְּרָשׁוּ ה' בְּהַמְצָאוֹ
 קְרָאָהוּ בְּהִיוֹתוֹ קְרוֹב.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כָּאֵן לְיַחֲדִי,
 כָּאֵן לְצַבּוּר. כָּאֵן לְמִקּוּם אֶחָד,
 וְכָאֵן לְכָל הָעוֹלָם. מִשׁוּם כִּף בְּרַךְ
 אֶת אֲבָרָהִם, שֶׁהוּא שְׁקוּל כְּכָל
 הָעוֹלָם, שְׁפָתוֹב (בְּרַאשִׁית ב) אֵלֹה
 תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ
 בְּהַבְּרָאָה, [וְכַתוּב] וְשִׁנִּינוּ בְּאֲבָרָהִם.
 יְהִיָּה בְּגִימַטְרִיא שְׁלֹשִׁים. כִּף
 שְׁנִינּוּ, שְׁלֹשִׁים צְדִיקִים מְזֻמֵּן

דָּבַר אַחֲרַי עָשׂוּ (לְמַעַבְד) פְּתַרְגּוּמוֹ עֲבָדוּ. וְכִי
 לֹא הָיָה יוֹדֵעַ קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְאִיהוּ
 אָמַר אֲרָדָה נָא וְאֲרָאָה, וְהָא כְּלָא אֲתַגְלִי
 קַמִּיָּה. אֵלֹא אֲרָדָה נָא מִדְּרַגַּת דְּרַחֲמִי לְדְרַגַּת
 דְּדִינָא, וְהִינּוּ (ה"א) יִרְדֶּה. וְאֲרָאָה, רְאִיָּה דָא
 הִיא לְאֲשַׁגְחָא עֲלֵיהוֹן בְּמָאן דִּינָא יְדִין לוֹן.

אֲשַׁבְּחֵן רְאִיָּה לְטוֹב וְאֲשַׁבְּחֵן רְאִיָּה לְבִישׁ.
 רְאִיָּה לְטוֹב, דְּכַתִּיב, (שְׁמוֹת ב) וַיֵּרָא
 אֱלֹהִים אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּדְעוּ. רְאִיָּה לְבִישׁ,
 דְּכַתִּיב אֲרָדָה נָא וְאֲרָאָה (נ"א אֲשַׁבְּחֵן וְרִדָה לְטוֹב וְאֲשַׁבְּחֵן
 וְרִדָה לְבִישׁ. לְטוֹב דְּכַתִּיב, (שְׁמוֹת יט) וַיִּרְדֶּה יי' עַל הַר סִינַי. (בַּמְדַּבֵּר יא)

וְרִדָה וְרִדָה עִמָּךְ שָׁם. וְרִדָה לְבִישׁ אֲרָדָה נָא בְּגִינּוּ) לְאֲשַׁגְחָא
 עֲלֵיהוּ בְּדִינָא, וְעַל דָּא אָמַר קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא
 הַמְּכַסֶּה אֲנִי מֵאֲבָרָהִם:

וְאֲבָרָהִם הֵיוּ יְהִיָּה לְגוּי גְדוֹל וְעֲצוּם. מָאִי
 טַעַמָא בְּרָכָה דָּא הָכָא. אֵלֹא בְּגִין
 לְאוֹדְעָא דְאֶפְלוּ בְּשַׁעַתָּא דְקְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא
 יְתִיב בְּדִינָא עַל עֲלֻמָּא לֹא אֲשַׁתַּנִּי. דְּהָא יְתִיב
 בְּדִינָא עַל דָּא (ד"א ל"ג וְיֹתִיב) וּבְרַחֲמִי עַל דָּא וְכְלָא
 בְּרַגְעָא חָדָא וּבְשַׁעַתָּא חָדָא.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה וְהָא כְּתִיב, (תְּהִלִּים טו) וְאֲנִי
 תִפְלְתִי לָךְ יי' עַת רְצוֹן. זְמַנִּין דְאִיהוּ
 עַת רְצוֹן וְזְמַנִּין דְלֹאוּ אִיהוּ עַת רְצוֹן. זְמַנִּין
 דְשְׂמַע וְזְמַנִּין דְלֹא שְׂמַע. זְמַנִּין דְאֲשַׁתַּכַּח
 וְזְמַנִּין דְלֹא אֲשַׁתַּכַּח דְכַתִּיב, (יִשְׁעִיָּה נח) דְרָשׁוּ יי'
 בְּהַמְצָאוֹ קְרָאוּהוּ בְּהִיוֹתוֹ קְרוֹב.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר כָּאֵן לְיַחֲדִי כָּאֵן לְצַבּוּר.
 כָּאֵן לְאֶתְרַי חָד וְכָאֵן לְכוּלֵי עֲלֻמָּא.
 בְּגִינֵי כִף בְּרִיךְ לִיָּה לְאֲבָרָהִם דְאִיהוּ שְׁקוּל
 כְּכָל עֲלֻמָּא דְכַתִּיב, (בְּרַאשִׁית ב) אֵלֹה תּוֹלְדוֹת
 הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהַבְּרָאָה (וְכַתִּיב) וְתַנִּינוּ
 בְּאֲבָרָהִם. יְהִיָּה בְּגִימַטְרִיא שְׁלֹשִׁים. הָכִי
 תַנִּינוּ תְּלָתִין צְדִיקִים אֲזֻמִּין קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא

בְּכָל דָּרָא וְדָרָא לְעֵלְמָא. כְּמָה דְאַזְמִין
לְאַבְרָהָם.

השלמה מההשממות (סימן יז)

זְמַנָּא חָדָא נָפַק רַבִּי שְׁמַעוֹן וְחִמָּא (וְחִימָא)
עֵלְמָא דְחֻשְׁיָךְ וְאַפִּיל וְאַסְתָּתָם
נְהוּרִיהּ. אָמַר לִיהּ לְרַבִּי אֶלְעָזָר, תָּא וְנַחְזִי מָה
בְּעֵי קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמַעְבַּד בְּעֵלְמָא. אָזְלוּ
וְאַשְׁפַּחוּ חַד מְלֶאכְא דְדָמִי לְטוּרָא רַבְרָבָא
וְאַפִּיק תְּלָתִין שְׁלֵהוּבִין דְנוּרָא מְפוּמִּיהּ. אָמַר
לִיהּ רַבִּי שְׁמַעוֹן מָה אַתְּ בְּעֵי לְמַעְבַּד. אָמַר
לִיהּ בְּעֵינָא לְמַחְרַבִּיהּ לְעֵלְמָא כְּגִין דְלֹא
שְׂכִיחֵי תְלָתִין זַפְאִין בְּדָרָא דְהָכִי גִזַּר קַדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא עַל אַבְרָהָם דְכָתִיב (בראשית י"ח) הֵיוּ
יְהִיָּה בְּגִימְטְרִיא תְלָתִין.

אָמַר לִיהּ רַבִּי שְׁמַעוֹן בְּמָטוּ מִינָךְ, זִיל קַמִּיהּ
קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאַימָא לִיהּ, בְּרַ
יּוֹחָאי שְׂכִיחַ בְּאַרְעָא. אָזְלַ הֵהוּא מְלֶאכְא
קַמִּיהּ דְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאַמַּר לִיהּ, מְאַרִיָּה
דְעֵלְמָא גְּלִי קַמָּךְ מָה דְאַמַּר לִי בְּרַ יּוֹחָאי.
אָמַר לִיהּ קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא זִיל אַחְרַבִּיהּ
לְעֵלְמָא וְלֹא תִשְׁגַּח בְּבַר יּוֹחָאי.

בְּרַ אַתָּא חֲזִייהּ רַבִּי שְׁמַעוֹן לְמֶלְאכְא אָמַר
לִיהּ אֵי לֹא תִיזִיל, גּוֹזְרָנָא עֲלֶיךָ דְלֹא
תִיעוּל לְשַׁמְיִיא וְתַהוּי בְּאַתַּר עֲזָא וְעֲזָאֵל וְכַד
תִיעוּל קַמִּיהּ קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אִימָא לִיהּ אֵי
לִית תְּלָתִין זַפְאִין בְּעֵלְמָא לְיַהוּוֹן עֲשְׂרִין דְהָכִי
כָּתִיב לֹא אֶעֱשֶׂה בְעֵבוּר הָעֲשָׂרִים וְאֵי לִית
עֲשָׂרִים לְיַהוּוֹן עֲשָׂרָה דְהָכִי כָּתִיב לֹא אֲשַׁחִית
בְּעֵבוּר הָעֲשָׂרָה וְאֵי לִית עֲשָׂרָה לְיַהוּוֹן תְּרִין
דְאַיְנוּן אָנָּא וּבְרִי, דְהָכִי כָּתִיב (דברים י"ט) עַל פִּי
שְׁנַיִם עֲדִים יָקוּם דָּבָר, וְאִין דָּבָר אֶלָּא עוֹלָם
דְכָתִיב (תהלים ל"ג) בְּדָבָר יְיָ שָׁמַיִם נִעֲשׂוּ. וְאֵי לִית

עֲדִים יָקוּם דָּבָר, וְאִין דָּבָר אֶלָּא עוֹלָם, שְׁפָתוֹב (תהלים לג) בְּדָבָר

הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּכָל דוֹר וְדוֹר
לְעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁהַזְמִין אֶת
אַבְרָהָם.

השלמה מההשממות (סימן יז)

פַּעַם אַחַת יָצָא רַבִּי שְׁמַעוֹן וְרָאָה
[וְרָאָה] שֶׁהָעוֹלָם חֻשְׁוֹף וְאַפִּיל
וְנִסְתָּם אֹרֹר. אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר,
בֵּא רָאָה מָה רוּצָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא לַעֲשׂוֹת בְּעוֹלָם. הֲלָכּוּ
וּמִצְאוּ מְלֶאכֶּה אֶחָד שְׂדוּמָה לְהַר
גְּבוּהָ וּמוֹצִיא שְׁלֹשִׁים שְׁלֵהָבוֹת
מִפִּיּוֹ. אָמַר לוֹ רַבִּי שְׁמַעוֹן, מָה
אַתָּה רוּצָה לַעֲשׂוֹת? אָמַר לוֹ,
רְצוֹנִי לְהַחְרִיב אֶת הָעוֹלָם,
מִשׁוּם שֶׁלֹּא נִמְצָא שְׁלֹשִׁים
צְדִיקִים בְּדוֹר, שְׁפָךְ גִּזַּר הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא עַל אַבְרָהָם, שְׁפָתוֹב
(בראשית י"ח) הֵיוּ יְהִיָּה, בְּגִימְטְרִיא
שְׁלֹשִׁים.

אָמַר לוֹ רַבִּי שְׁמַעוֹן, בְּבִקְשָׁה
מִמֶּךָ, לָךְ לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
וְאַמַּר לוֹ, בְּרַ יּוֹחָאי מְצוּי בְּאַרְץ.
הֲלָךְ אֹתוֹ מְלֶאכֶּה לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא וְאַמַּר לוֹ: רַבּוֹן
הָעוֹלָם, גְּלוּי וְיִדוּעַ לִפְנֵיךְ מָה
שְׂאַמַּר לִי בְּרַ יּוֹחָאי? אָמַר לוֹ
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: לָךְ תַּחְרִיב
אֶת הָעוֹלָם וְאַל תִּשְׁגִּיחַ בְּבַר
יּוֹחָאי.

בְּשֵׁבַע, רָאָה רַבִּי שְׁמַעוֹן אֶת
הַמְּלֶאכֶּה. אָמַר לוֹ: אִם לֹא תִלָּךְ,
גּוֹזְרִנִי עֲלֶיךָ שֶׁלֹּא תִכְנַס לְשַׁמַּיִם,
וְתַהֲיֶה בְּמָקוֹם שֶׁל עֲזָא וְעֲזָאֵל,
וּכְשֶׁתִּכְנַס לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא, אָמַר לוֹ, אִם אֵין שְׁלֹשִׁים
צְדִיקִים בְּעוֹלָם - שְׂיַהֲיוּ עֲשָׂרִים,
שְׁפָךְ כְּתוּב: (בראשית י"ח) לֹא
אֲשַׁחִית בְּעֵבוּר הָעֲשָׂרִים. וְאִם
אֵין עֲשָׂרִים - שְׂיַהֲיוּ עֲשָׂרָה, שְׁפָךְ
כְּתוּב: לֹא אֲשַׁחִית בְּעֵבוּר
הָעֲשָׂרָה, וְאִם אֵין עֲשָׂרָה - שְׂיַהֲיוּ
שְׁנַיִם, שֶׁהֵם אָנִי וּבְנִי, שְׁפָךְ
כְּתוּב: (דברים יט) עַל פִּי שְׁנַיִם שְׁנֵי
ה' שָׁמַיִם נִעֲשׂוּ, וְאִם אֵין שְׁנַיִם -

תִּרְיָן, הַא אֵית חַד וְאַנָּא הוּא דְכַתִּיב (משלי י')
וְצַדִּיק יִסּוּד עוֹלָם.

הַרִי יֵשׁ אֶחָד, וְאַנִּי הוּא, שְׁפָתוֹב
(משלי י') וְצַדִּיק יִסּוּד עוֹלָם.

בְּאוֹתָהּ שְׁעָה יֵצֵא קוֹל מְשֻׁמִּים
וְאָמַר: אֲשֶׁרִי חִלְקָהּ רַבִּי שְׁמַעוֹן,
שְׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא גּוֹזֵר לְמַעַלָּה
- וְאֵתָה מְבַטֵּל לְמַטָּה. בְּוֹדָאֵי
עֲלִיף נְאֻמַּר (שם קמ"ה) רְצוֹן יִרְאִיו
יַעֲשֶׂה: ע"כ מֵהַהֲשַׁמְטוֹת.

בְּה שְׁעָתָא קָל מִן שְׁמַיָּא נָפַק וְאָמַר, זַכָּאָה
חִוּלְקָהּ רַבִּי שְׁמַעוֹן. דְּקִדְשָׁא בְּרִיף הוּא
גָזַר לְעִילָא וְאֵת מְבַטֵּל לְתַתָּא בְּוֹדָאֵי עֲלָף
אֲתַמַּר (תהלים קמ"ה) רְצוֹן יִרְאִיו יַעֲשֶׂה: (עד כאן
מֵהַהֲשַׁמְטוֹת)

פְּתַח וְאָמַר, (שמואל ב כג) מִן
הַשְּׁלֹשִׁים [הַכִּי] נִכְבְּד וְאָל
הַשְּׁלֹשָׁה לֹא בָּא וְגו'. מִן
הַשְּׁלֹשִׁים [הַכִּי] נִכְבְּד - אֵלוֹ הֵם
שְׁלֹשִׁים צַדִּיקִים שְׁמֻזְמִין הַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא לְעוֹלָם וְלֹא יִבְטַל
אוֹתָם מִמֶּנּוּ. וּבְנִיָּהוּ בֶן יְהוּדָע
פְּתוֹב בּוֹ מִן הַשְּׁלֹשִׁים [הַכִּי]
נִכְבְּד, הוּא אֶחָד מֵהֶם.

פְּתַח וְאָמַר, (שמואל ב כג) מִן הַשְּׁלֹשִׁים הַכִּי נִכְבְּד
וְאָל הַשְּׁלֹשָׁה לֹא בָּא וְגו'. מִן
הַשְּׁלֹשִׁים הַכִּי נִכְבְּד, אֵלִין אַנּוּן תְּלַתִּין
צַדִּיקִים דְּאַזְמִין קִדְשָׁא בְּרִיף הוּא לְעֵלְמָא
וְלֹא יִבְטַל לוֹן מִנֵּיהּ. וּבְנִיָּהוּ בֶן יְהוּדָע פְּתוֹב
בִּיה מִן הַשְּׁלֹשִׁים הַכִּי נִכְבְּד אִיהוּ חַד מִנֵּיהּוּ.
וְאִלֵּי הַשְּׁלֹשָׁה לֹא בָּא. דְּלֹא שְׁקִיל לְתַלְתָּא
אַחַרְנִין דְּעֵלְמָא קָאִים עֲלֵיהּוּ. וְאִלֵּי
הַשְּׁלֹשָׁה לֹא בָּא. לְמַהוּי בְּמִנֵּינָא כַּחַד
מִנֵּיהּוּ. בְּאַנּוּן תְּלַתִּין זַכָּאִין זָכָה לְמִיעַל
בְּחוּשְׁבָּנָא, אֲבָל וְאִל הַשְּׁלֹשָׁה לֹא בָּא, דְּלֹא
זָכָה לְאַתְחַבְּרָא בְּהוּ וּלְמַהוּי עִמָּהוּן בְּחוּלְקָא
חַדָּא. יְהִי"ה, כְּמָה דְתַנִּינָן תְּלַתִּין הָוּה. וּבְגִין
כְּף קִדְשָׁא בְּרִיף הוּא בְּרַכִּיָּה בְּאַנּוּן תְּלַתִּין
צַדִּיקִים.

וְאִלֵּי הַשְּׁלֹשָׁה לֹא בָּא - שְׁלֹא
שְׁקוֹל לְשַׁלְשֵׁת הָאַחֲרִים
שְׁהָעוֹלָם עוֹמֵד עֲלֵיהֶם. וְאִלֵּי
הַשְּׁלֹשָׁה לֹא בָּא - לְהִיּוֹת בְּמִנֵּין
כְּאַחַד מֵהֶם. עִם אוֹתָם שְׁלֹשִׁים
צַדִּיקִים זָכָה לְהַכְּנִס בְּחוּשְׁבוֹן,
אֲבָל וְאִל הַשְּׁלֹשָׁה לֹא בָּא, שְׁלֹא
זָכָה לְהִתְחַבֵּר עִמָּם וּלְהִיּוֹת
עִמָּהֶם בְּחֵלֶק אֶחָד. יְהִי"ה, כְּמוֹ
שְׁשִׁינּוּ שְׁלֹשִׁים הוּא, וְלִכְּן
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּרַף אוֹתוֹ עִם
אוֹתָם שְׁלֹשִׁים צַדִּיקִים.

הָא חֲזִי, אָמַר לִיה קִדְשָׁא בְּרִיף הוּא
לְאַבְרָהָם זַעֲקַת סְדוּם וְעַמּוּרָה כִּי רַבָּה,
דְּהָא סְלִיקַת קְדָמִי מַה דְּאַנּוּן עֲבָדִין לְכָל
עֵלְמָא, דְּכָל עֵלְמָא מְנַעֵי רְגְלֵיהּוּ דְלֹא לְמִיעַל
בְּסְדוּם וְעַמּוּרָה דְכַתִּיב, (איוב כח) פָּרִץ נַחַל מַעַם
גַּר הַנְּשַׁפְּחִים מִנִּי רְגַל דְּלוֹ מְאַנּוּשׁ נַעוּ. פָּרִץ
נַחַל מַעַם גַּר, פָּרִצָה הָוּה פְּרִיץ נַחַל לְאַנּוּן בְּנִי
עֵלְמָא דְעָאלוּ לְתַמָּן. דְּכִלְהוּ דְחַמָּאן לְמָאן
דְּהוּוּ יְהִיבִי לְמִיכַל וּלְמִשְׁתֵּי לְבַר נֶשׁ אַחַרָּא,
שְׁדִיִּין לִיה (בְּנִיבְכִי דִנְבָרִי) בְּעוֹמְקָא דְנַהֲרָא, וְאִיהוּ
דְנָטִיל לִיה הַכִּי נָמִי.

בָּא רָאָה, אָמַר לוֹ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא לְאַבְרָהָם, זַעֲקַת סְדוּם וְעַמּוּרָה
כִּי רַבָּה, שְׁהַרִי עֲלָתָה לְפָנֵי מַה
שְׁהָם עוֹשִׂים לְכָל הָעוֹלָם, שְׁכַל
הָעוֹלָם מוֹנְעִים רְגְלֵיהֶם שְׁכַל
לְהַכְּנִס לְסְדוּם וְעַמּוּרָה, שְׁפָתוֹב
(איוב כח) פָּרִץ נַחַל מַעַם גַּר
הַנְּשַׁפְּחִים מִנִּי רְגַל דְּלוֹ מְאַנּוּשׁ
נַעוּ. פָּרִץ נַחַל מַעַם גַּר - פָּרִצָה
הָיָה פּוֹרֵץ הַנַּחַל לְאוֹתָם בְּנֵי
הָעוֹלָם שְׁנִכְנְסוּ לְשָׁם. שְׁכַל מִי
שְׁרָאָה אֵת מִי שְׁהָיָה נוֹתֵן לְאַכֵּל
וּלְשַׁתּוֹת לְאַדָּם אַחַר, זוֹרְקִים
אוֹתוֹ לְעַמְק הַנְּהַר [בְּנִיבְכִי הַמְּקוֹרֵת],
יְמֵי שְׁלוֹקָת אוֹתוֹ גַּם כֵּן.

וְעַרְוָה כְּלֵהוּ בְנֵי עֲלָמָא הוּוּ נִשְׁפָּחִים מִנֵּי רַגְלֵי. דְּמַנְעֵי רַגְלֵיהוּ דְלָא לְמִיעַל תַּמָּן. וּמֵאֵן דְּעָאֵל, דְּלוּ מֵאֲנוּשׁ נְעוּ, דְּהוּוּ דְלֵי גּוּפָא בְּכַפְנָא לָא הוּוּ יִהְיֵי לִיָּה לְמִיכַל וּלְמִשְׁתֵּי וְאִשְׁתַּנֵּי דְיוֹקְנֵיהּ מִשְׁאָר בְּנֵי עֲלָמָא, דְּכִתִּיב דְּלוּ מֵאֲנוּשׁ, נְעוּ. כְּתִיב הֲכָא נְעוּ. וּכְתִיב הֲתָם (משלי ה) נְעוּ מַעְגְלוֹתֶיהָ. הֲכִי נָמִי הוּוּ סְטָאן מַעְגְלִין וְאַרְחִין דְלָא לְמִיעַל תַּמָּן. וְאַפִּילוּ עוֹפֵי שְׂמִיָּא הוּוּ מְנַעֵי (דף קו ע"א) לְמִיעַל תַּמָּן דְּכִתִּיב, (איוב כח) נְתִיב לֹא יִדְעוּ עֵיט וְגו'. וּבְגִינֵי כֶּף כְּלֵי עֲלָמָא הוּוּ צְוּוּחִין עַל סְדוּם וְעַל עֲמוּרָה וְעַל פְּלֵהוּ קִרְתֵּי. דְּכִלְהוּ כְּגוֹנוּנָא חֲדָא הוּוּ.

וְעַקְתָּ סְדוּם וְעֲמוּרָה כִּי רַבָּה. אָמַר לִיָּה אֲבָרְהָם. אֲמַאי. אָמַר לִיָּה וְחִטָּאתָם כִּי כְּבֹדָה מָאֵד. בְּגִינֵי כֶּף אֲרֻדָּה נָא וְאַרְאֶה, הַכְּצַעְקָתָהּ. הַכְּצַעְקָתָם מִיבְעֵי לִיָּה, דְּהָא כְּתִיב זַעַקְתָּ סְדוּם וְעֲמוּרָה וְתָרִי קִרְתֵּי הוּוּ, אֲמַאי הַכְּצַעְקָתָהּ. אָלָא הָא אִוְקְמוּהָ. תָּא חֲזִי, בְּסִטְרָא דְתוּתֵי קָלָא דְבִרְדָּא סְלָקִין קוּטְרֵי פְלֵהוּ בְּכַתְפָּא מִתְּפַנְשֵׁי בְּחַד טִיף וְעָאֲלִין בְּגוּ נְיוּקְבֵי דְתֵהוּמָא רַבָּא, אֲתַעְבִּידוּ חֲמִשׁ בְּחַד. חַד אִיהוּ כַּד (צִלְלוֹן קְלִיז) אִיכָּא צְלִילִין קְלִין דְּכִלְהוּ אֲתַעְבִּידוּ חַד. קָלָא דְסָלִיק מִתְּתָא עָאֵל בִּינִיָּהוּ וְאֲתַמְשַׁכָּא כְּחַד. וְהָהוּא קָלָא סְלָקָא וְנִחַתָּא תְּבַעָא דִּינָא לְאֲתַמְשַׁכָּא לְתַתָּא. כַּד הָאֵי קָלָא סְלָקָא לְמִתְּבַע דִּינָא כְּדִין אֲתַגְלִי לְאַשְׁגַּחָא קִדְשָׁא בְּרִיף הוּא בְּדִינָא.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, הַכְּצַעְקָתָהּ. מֵאֵן הַכְּצַעְקָתָהּ? זֹו גְזֵרַת דִּינָא שְׁתּוּבְעַת דִּין כָּל יוּם. שְׁכֶּף שְׁנִינּוּ, כְּמָה שְׁנִים עוֹמְדַת גְזֵרַת דִּין וְתּוּבְעַת מִלְּפָנֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּף הוּא עַל שְׂאֲחֵי יוֹסֵף מְכָרוּ אֶת

וְעַרְוָה כְּלֵהוּ בְנֵי עֲלָמָא הוּוּ נִשְׁפָּחִים מִנֵּי רַגְלֵי. דְּמַנְעֵי רַגְלֵיהוּ דְלָא לְמִיעַל תַּמָּן. וּמֵאֵן דְּעָאֵל, דְּלוּ מֵאֲנוּשׁ נְעוּ, דְּהוּוּ דְלֵי גּוּפָא בְּכַפְנָא לָא הוּוּ יִהְיֵי לִיָּה לְמִיכַל וּלְמִשְׁתֵּי וְאִשְׁתַּנֵּי דְיוֹקְנֵיהּ מִשְׁאָר בְּנֵי עֲלָמָא, דְּכִתִּיב דְּלוּ מֵאֲנוּשׁ, נְעוּ. כְּתִיב הֲכָא נְעוּ. וּכְתִיב הֲתָם (משלי ה) נְעוּ מַעְגְלוֹתֶיהָ. הֲכִי נָמִי הוּוּ סְטָאן מַעְגְלִין וְאַרְחִין דְלָא לְמִיעַל תַּמָּן. וְאַפִּילוּ עוֹפֵי שְׂמִיָּא הוּוּ מְנַעֵי (דף קו ע"א) לְמִיעַל תַּמָּן דְּכִתִּיב, (איוב כח) נְתִיב לֹא יִדְעוּ עֵיט וְגו'. וּבְגִינֵי כֶּף כְּלֵי עֲלָמָא הוּוּ צְוּוּחִין עַל סְדוּם וְעַל עֲמוּרָה וְעַל פְּלֵהוּ קִרְתֵּי. דְּכִלְהוּ כְּגוֹנוּנָא חֲדָא הוּוּ.

וְעַקְתָּ סְדוּם וְעֲמוּרָה כִּי רַבָּה. אָמַר לִיָּה אֲבָרְהָם. אֲמַאי. אָמַר לִיָּה וְחִטָּאתָם כִּי כְּבֹדָה מָאֵד. בְּגִינֵי כֶּף אֲרֻדָּה נָא וְאַרְאֶה, הַכְּצַעְקָתָהּ. הַכְּצַעְקָתָם מִיבְעֵי לִיָּה, דְּהָא כְּתִיב זַעַקְתָּ סְדוּם וְעֲמוּרָה וְתָרִי קִרְתֵּי הוּוּ, אֲמַאי הַכְּצַעְקָתָהּ. אָלָא הָא אִוְקְמוּהָ. תָּא חֲזִי, בְּסִטְרָא דְתוּתֵי קָלָא דְבִרְדָּא סְלָקִין קוּטְרֵי פְלֵהוּ בְּכַתְפָּא מִתְּפַנְשֵׁי בְּחַד טִיף וְעָאֲלִין בְּגוּ נְיוּקְבֵי דְתֵהוּמָא רַבָּא, אֲתַעְבִּידוּ חֲמִשׁ בְּחַד. חַד אִיהוּ כַּד (צִלְלוֹן קְלִיז) אִיכָּא צְלִילִין קְלִין דְּכִלְהוּ אֲתַעְבִּידוּ חַד. קָלָא דְסָלִיק מִתְּתָא עָאֵל בִּינִיָּהוּ וְאֲתַמְשַׁכָּא כְּחַד. וְהָהוּא קָלָא סְלָקָא וְנִחַתָּא תְּבַעָא דִּינָא לְאֲתַמְשַׁכָּא לְתַתָּא. כַּד הָאֵי קָלָא סְלָקָא לְמִתְּבַע דִּינָא כְּדִין אֲתַגְלִי לְאַשְׁגַּחָא קִדְשָׁא בְּרִיף הוּא בְּדִינָא.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, הַכְּצַעְקָתָהּ. מֵאֵן הַכְּצַעְקָתָהּ? זֹו גְזֵרַת דִּינָא שְׁתּוּבְעַת דִּין כָּל יוּם. שְׁכֶּף שְׁנִינּוּ, כְּמָה שְׁנִים עוֹמְדַת גְזֵרַת דִּין וְתּוּבְעַת מִלְּפָנֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּף הוּא עַל שְׂאֲחֵי יוֹסֵף מְכָרוּ אֶת

יוסף, משום שגזרת הדין צווחת על הדין, ועל זה הפצצקתה הפאה אלי.

מה זה הפאה אלי? זהו סוד כמו שנאמר (אסתר ב) בערב היא באה ובבקר היא שבה. וזהו הפאה אלי, תמיד. כמו זה קץ כל בשר בא לפני, והרי נתבאר. עשו פלה, הרי נתבאר.

ויגש אברהם ויאמר האף תספה צדיק עם רשע. אמר רבי יהודה, מי ראה אב הרחמים כמו אברהם. בא ראה, בנח פתוח ויאמר אלהים לנח קץ כל בשר בא לפני וגו', עשה לך תבת עצי גפר. ושתק ולא אמר לו דבר ולא בקש רחמים. אבל אברהם, בשעה שאמר לו הקדוש ברוך הוא ועקת סדם ועמרה פי רבה, ארדה נא ואראה - מיד פתוח ויגש אברהם ויאמר האף תספה צדיק עם רשע.

אמר רבי אלעזר, אף אברהם לא עשה בשלמות פראוי. נח לא עשה דבר, לא זה ולא זה. אברהם בקש דין פראוי שלא ימות צדיק עם רשע, והתחיל מחמשים עד עשרה. עשה ולא השלים, שלא בקש רחמים בין כף ובין כף, שאמר אברהם שלא רוצה לתבע שכר מעשיו.

אבר מי עשה בשלמות פראוי? זה משה. שפיון שאמר הקדוש ברוך הוא (שמות לב) סרו מהר מן הדרך וגו', עשו להם עגל מסכה וישתחוו לו - מיד פתוח ויחל משה את פני ה' אלהיו וגו', עד שאמר ועתה אם תשא חטאתם ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת. ואף על גב שפלים חטאו, לא זו משם עד שאמר לו סלחתי פדכרך. אבל אברהם לא השגיח אלא אם נמצא בהם צדיק, ואם

דזבינו אחוי דיוסף ליוסף. בגין דגזרת דינא צווחת על דינא, ועל דא הפצצקתה, הפאה אלי.

מאי הפאה אלי. דא הוא רזא כמה דאת אמר, (אסתר ב) בערב היא באה ובבקר היא שבה. ודא הוא הפאה אלי תדיר. כגוונא דא קץ כל בשר בא לפני והא אתמר. עשו כלה הא אתמר:

ויגש אברהם ויאמר האף תספה צדיק עם רשע. אמר רבי יהודה מאן חמא אפא דרחמנותא כאברהם. תא חזי, בנח פתיב ויאמר אלהים לנח קץ כל בשר בא לפני וגו' עשה לך תבת עצי גפר. ואשתיק ולא אמר ליה מידי. ולא בעא רחמי. אבל אברהם בשעתא דאמר ליה קדשא בריך הוא, ועקת סדום ועמורה כי רבה וגו'. ארדה נא ואראה וגו'. מיד פתיב ויגש אברהם ויאמר האף תספה צדיק עם רשע.

אמר רבי אלעזר, אוף אברהם לא עבד שלימו כדקא יאות. נח לא עבד מידי, לא האי ולא האי. אברהם תבע דינא כדקא יאות דלא ימות זפאה עם חייבא. ושאר מחמשים עד עשרה, עבד ולא אשלים, דלא בעא רחמי בין כף ובין כף, דאמר אברהם לא פעינא למתבע אגר עובדוי.

אבר מאן עבד שלימו כדקא יאות, דא משה. דכיון דאמר קדשא בריך הוא (שמות לב) סרו מהר מן הדרך וגו'. עשו להם עגל מסכה וישתחוו לו. מיד מה פתיב ויחל משה את פני יי אלהיו וגו'. עד דאמר ועתה אם תשא חטאתם ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת. ואף על גב דכלהו חטו, לא זו מתמן עד דאמר ליה סלחתי

מתמן עד דאמר ליה סלחתי

לא - לא. על זה לא היה בעולם בן אדם שיגן על דורו כמו משה שהוא רועה נאמן.

ויגש אברהם ויאמר, התקין עצמו לבקש את זה. אוילי ימצאו שם חמשים. התחיל מחמשים שהוא ראשית לדעת, עד עשרה, שהוא עשירי, סוף כל הדרגות.

אמר רבי יצחק, עד עשרה, אלו עשרה ימים שבין ראש השנה ליום הכפורים, משום כך התחיל מחמשים עד עשרה.

השלמה מההשמטות (סימן יח)

שהוא ראשית עד עשרה, שהוא עשרה סוף הדרגות. וכיון שמגיע עד עשרה אמר: מכאן ולמטה אין מקום לעמד בתשובה. ושב ואמר ארבעים כדי שינצלו ארבע קריות, ושב ואמר שלשים כדי שינצלו שלש קריות, ושב ואמר עשרים כדי שינצלו שתי קריות, ושב ואמר עשרה כדי שתנצל קריה אחת מאותן החמש, משום כך לא ירד למטה מן עשרה: ע"כ מההשמטות.

וכיון שהגיע לעשרה, אמר, מכאן ולמטה אינו מקום שעומד בתשובה. משום כך לא ירד מתחת לעשרה.

ויבאו שני המלאכים סדמה בערב וגו'. אמר רבי יוסי, בא ראה מה כתוב למעלה, וילך ה' כפאשר כלה לדבר אל אברהם. שהרי כיון שנפרדה שכינה מאברהם ואברהם שב למקומו, אז ויבאו שני המלאכים סדמה בערב, שהרי אחד הסתלק עם השכינה, ונשארו אותם שנים.

כדברך. אבל אברהם לא אשגח אלא אי אשתכח בהו זפאי ואם לאו לא. ועל דא לא הוה בעלמא בר נש דיגין על דריה כמשה דאיהו רעיא מהימנא.

ויגש אברהם ויאמר, אתקין גרמיה למתבע דא. אוילי ימצאו שם חמשים. שרא מחמשים דאיהו שירותא למנדע, עד עשרה דאיהו עשיראה סופא דכל דרגין.

אמר רבי יצחק עד עשרה, אליו עשרה יומין דבין ראש השנה ליום הכפורים. בגין כך שרא מחמשים עד עשרה.

השלמה מההשמטות (סימן יח)

דאיהו שירותא עד עשרה דאיהו עשרה סופא דדרגין וכיון דמטא עד עשרה אמר, מכאן ולתתא לאו אתר לקיימא בתשובה ותב ואמר ארבעים בגין דישתזבון ארבע קריין, ותב ואמר שלשים בגין דישתזבון תלת קריין, ותב ואמר עשרים בגין דישתזבון תרין קריין, ותב ואמר עשרה בגין דישתזיב קרתא חדא מאינון חמשה בגיני כך לא נחית לתתא מן עשרה:

(עד כאן מההשמטות)

וכיון דמטא לעשרה, אמר מכאן ולתתא לאו הוא אתר דקיימא בתשובה, בגיני כך לא נחת לתתא מעשרה:

ויבאו שני המלאכים סדומה בערב וגו'. אמר רבי יוסי תא חזי מה פתיב לעילא וילך יי כפאשר (דף קו ע"ב) כלה לדבר אל

אברהם. דהא כיון דאתפרש שכינתא מאברהם, ואברהם תב לאתריה, כדיון ויבאו שני המלאכים סדומה בערב, דהא חד אסתלק בשכינתא, ואשתארו אנון תרין.

בין דחמא לוט לון, רהט בתרייהו. מאי טעמא, וכי כל אנון דהו אתיין איהו אעיל לון לביתיה ונהיב לון למיכל ולמשתי ובני מתא הו לא קטלין ליה, דהא לברתיה עבדו דנא. ומאי הוא. דברתיה דלוט יתבת פתא דנהמא לחד עניא, ידעו בה, שפונה דובשא ואותבוה בריש איגרא עד דאכלוה צרעי. אלא בגין דהוה בליליא חשיב דלא יסתפלון ליה בני מתא, ועם כל דא כיון דאעלו לביתא אתפנשו פלהו ואסחרו לביתא.

אמר רבי יצחק אמאי רהט לוט אבתרייהו, (אלא בגין) דכתיב וירא לוט וירץ לקראתם. רבי חזקיה ורבי ייסא. חד אמר דיוקנא דאברהם חמא עמהון. וחד אמר שכינתא אתיא עלייהו. פתיב הכא וירא לוט וירץ לקראתם, וכתיב הים וירץ לקראתם מפתח האהל. מה להלן ראה שכינה, אף פאן ראה שכינה.

אמר רבי יצחק אמאי רהט לוט אבתרייהו, (אלא בגין) דכתיב וירא לוט וירץ לקראתם. רבי חזקיה ורבי ייסא. חד אמר דיוקנא דאברהם חמא עמהון. וחד אמר שכינתא אתיא עלייהו. פתיב הכא וירא לוט וירץ לקראתם, וכתיב הים וירץ לקראתם מפתח האהל. מה להלן ראה שכינה, אף פאן ראה שכינה.

אמר רבי יצחק אמאי רהט לוט אבתרייהו, (אלא בגין) דכתיב וירא לוט וירץ לקראתם. רבי חזקיה ורבי ייסא. חד אמר דיוקנא דאברהם חמא עמהון. וחד אמר שכינתא אתיא עלייהו. פתיב הכא וירא לוט וירץ לקראתם, וכתיב הים וירץ לקראתם מפתח האהל. מה להלן ראה שכינה, אף פאן ראה שכינה.

חיינ בעלמא דין (דק רז ע"א)

אמר רבי יצחק אמאי רהט לוט אבתרייהו, (אלא בגין) דכתיב וירא לוט וירץ לקראתם. רבי חזקיה ורבי ייסא. חד אמר דיוקנא דאברהם חמא עמהון. וחד אמר שכינתא אתיא עלייהו. פתיב הכא וירא לוט וירץ לקראתם, וכתיב הים וירץ לקראתם מפתח האהל. מה להלן חמא שכינתא, אוף הכא חמא שכינתא.

אמר רבי יצחק אמאי רהט לוט אבתרייהו, (אלא בגין) דכתיב וירא לוט וירץ לקראתם. רבי חזקיה ורבי ייסא. חד אמר דיוקנא דאברהם חמא עמהון. וחד אמר שכינתא אתיא עלייהו. פתיב הכא וירא לוט וירץ לקראתם, וכתיב הים וירץ לקראתם מפתח האהל. מה להלן חמא שכינתא, אוף הכא חמא שכינתא.

אמר רבי יצחק אמאי רהט לוט אבתרייהו, (אלא בגין) דכתיב וירא לוט וירץ לקראתם. רבי חזקיה ורבי ייסא. חד אמר דיוקנא דאברהם חמא עמהון. וחד אמר שכינתא אתיא עלייהו. פתיב הכא וירא לוט וירץ לקראתם, וכתיב הים וירץ לקראתם מפתח האהל. מה להלן חמא שכינתא, אוף הכא חמא שכינתא.

אמר רבי יצחק אמאי רהט לוט אבתרייהו, (אלא בגין) דכתיב וירא לוט וירץ לקראתם. רבי חזקיה ורבי ייסא. חד אמר דיוקנא דאברהם חמא עמהון. וחד אמר שכינתא אתיא עלייהו. פתיב הכא וירא לוט וירץ לקראתם, וכתיב הים וירץ לקראתם מפתח האהל. מה להלן חמא שכינתא, אוף הכא חמא שכינתא.

לתת להם חיים בעולם הזה ולתת להם חיים בעולם הבא. בא ראה, כי הוא לקצות הארץ יביט, לתת להם מזון ולספק אותם מכל מה שהצטרכו, משום שהוא משגיח בה תמיד, שפתוב (דברים יא) תמיד עיני ה' אלהיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה. משום שארץ זו מה פתוב בה? (משלי לא) ממרחק תביא לחמה. אחר כך היא נותנת מזון וטרף לכל חיות השדה, שפתוב (שם) ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה.

ועל זה כי הוא לקצות הארץ יביט פחת כל השמים יראה, את כל בני העולם לתת להם מזון וספוק לכל מה שצריך כל אחד ואחד, שפתוב (תהלים קמה) פותח את ידך ומשביע לכל חי רצון. דבר אחר כי הוא לקצות הארץ יביט, להסתכל במעשי בן האדם ולהשגיח בכל מה שעושים בו בני אדם בעולם. פחת כל השמים יראה, מסתכל ורואה כל אחד ואחד.

בא ראה, פיון שראה הקדוש ברוך הוא מעשי סדם ועמרה, שלח להם אותם המלאכים להשחית את סדם. מה פתוב? וירא לוט. ראה את השכינה. וכי מי יכול לראות שכינה? אלא ראה זהר אחד שמאיר ועולה על ראשיהם. ואז, ויאמר הנה נא אדני, באל"ף דל"ת כמו שנתבאר. ובגלל השכינה אותו האור שהאיר הוא אמר סורו נא את בית עבדכם ולינו ורחצו רגליכם.

לא עשה כך אברהם, אלא פתחלה אמר ורחצו רגליכם, ואחר כך ואקחה פת לחם וגו'. אבל לוט אמר סורו נא אל בית עבדכם ולינו, ואחר כך ורחצו רגליכם והשפמתם

ולמיהב לון חייז בעלמא דאתי. תא חזי, פי הוא לקצות הארץ יביט. למיהב לון מזונא ולספקא לון מכל מה דאצטריכו, בגין דאיהו אשגח בה תדיר, דכתיב, (דברים יא) תמיד עיני יי אלהיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה. בגין דארץ דא מה כתיב בה (משלי לא) ממרחק תביא לחמה, ולבתר איהי יהבת מזונא וטרפא לכל אנון חיון ברא דכתיב (משלי לא) ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה.

ועל דא כי הוא לקצות הארץ יביט פחת כל השמים יראה. לכלהו בני עלמא למיהב לון מזונא וספוקא לכל מה דאצטריך כל חד וחד דכתיב (תהלים קמה) פותח את ידך ומשביע לכל חי רצון. דבר אחר פי הוא לקצות הארץ יביט. לאסתפלא עובדוי דבר נש ולאשגחא בכל מה דעבדי בני נשא בעלמא. פחת כל השמים יראה. מסתפל וחקי לכל חד וחד.

תא חזי, פיון דחמא קדשא בריך הוא עובדין דסדום ועמורה, שדר לון לאנון מלאכין לחבלא לסדום. מה כתיב וירא לוט חמא לשכינתא. וכי מאן יכיל למחמי שכינתא, אלא חמא זהר חד דנהיר דקא סלקא על רישייהו. וכדין ויאמר הנה נא אדני באל"ף דל"ת פמה דאתמר, ובגין שכינתא ההוא נהירו דנהיר קאמר, סורו נא אל בית עבדכם ולינו ורחצו רגליכם.

לא עבד הכי אברהם, אלא בקדמיתא אמר ורחצו רגליכם ולבתר ואקחה פת לחם וגו'. אבל לוט אמר סורו נא אל בית עבדכם ולינו. ולבתר ורחצו רגליכם והשפמתם אבל לוט אמר סורו נא אל בית עבדכם ולינו, ואחר כך ורחצו רגליכם והשפמתם

והלכתם לדרפכם. בגין דלא ישתמודעון בהו בני נשא.

ויאמרו לא כי ברחוב נלין. בגין דקף הו עבדי אורחין דעאלין תמן לא הוה בר נש דיכנוש לון לביתא, ועל דא אמרו לא כי ברחוב נלין. מה כתיב ויפצר בם מאד וגו'. תא חזי כד קדשא בריה הוא עביד דינא בעלמא, שליחא חדא עביד ליה, והשתא חמינן תרי שלוחי, אמאי וכי לא סגי בחד אלא חד הוה, ומה דאמר תרי (הכי הוא ודאי בגין דחד) חד הוה לאפקא ליה ללוט ולשזבא ליה, וחד למהפך לקרתא ולחבלא ארעא, ובגין כף אשתאר חד: (דקו ע"א).

מדרש הנעלם

רבי פתח בהאי קרא (שופטים ג) ואלה הגוים אשר הניח יי לנסות בם את ישראל. אמר רבי חזי הוית בההוא עלמא (ולית עלמא) קאים (ר"א ולית מעלה) אלא באנון (דקו ע"ב) דשליטין על רעותא דלבהון שנאמר (תהלים פא) עדות ביהוסף שמו וגו'. אמר רב יהודה למה זכה יוסף לאותה המעלה והמלכות, בשביל שפכש יצרו. דתנינן כל הכובש את יצרו מלכותא דשמיא אחיל עליה.

דאמר רב אחא לא ברא הקדוש ברוף הוא ליצר הרע אלא לנסות בו בני אדם. ומי בעי קדשא בריה הוא לנסותא בכני נשא. אין. דאמר רב אחא מנא לן מדכתיב, (דברים יג) פי יקום בקרבך נביא וגו' ובא האות והמופת וגו' פי מנסה יי אלהיכם וגו'. ולמה בעי נסותא דהא כל עובדוי דבר נש אתגלי קמיה, אלא שלא לתת פתחון פה לבני אדם. ראה מה כתיב ולוט יושב בשער סדום, דהוה יתיב לנסותא לברייתא.

אמר רבי יצחק מאי דכתיב (ישעיה נז) והרשעים פים ולוט ישב בשער סדום, שהיה יושב לנסות את הבריות. אמר רבי יצחק, מהו שקתוב (ישעיה נז) והרשעים פים נגרש וגו' ? אפלו בשעת דינו של רשע הוא

לדרפכם, כדי שלא ידעו בהם בני האדם.

ויאמרו לא כי ברחוב נלין. משום שקף היו עושים: אורחים שנקנסים לשם, לא היה בן אדם שיכניסם לבית. ועל זה אמרו, לא כי ברחוב נלין. מה כתוב? ויפצר בם מאד וגו'. בא ראה, כשתקדוש ברוף הוא עושה דין בעולם, שליח אחד עושה אותו, וכעת ראינו שני שליחים, למה? וכי לא מספיק באחד? אלא אחד היה, ומה שאמר שנים (קד זה ודאי, משום שאחד) - אחד היה להוציא את לוט ולהצילו, ואחד להפך את העיר ולהשחית את הארץ, ולכך נשאר אחד.

מדרש הנעלם

רבי פתח בפסוק זה, (שופטים ג) ואלה הגוים אשר הניח ה' לנסות בם את ישראל. אמר רבי, ראיתי באותו עולם, (ואין העולם) עומד (ואין מעלה) אלא באותם ששולטים על רצון לבם, שנאמר (תהלים פא) עדות ביהוסף שמו וגו'. אמר רב יהודה, למה זכה יוסף לאותה המעלה והמלכות? בשביל שפכש יצרו. ששנינו, כל הכובש את יצרו, מחיל עליו את מלכות השמים.

שאמר רב אחא, לא ברא הקדוש ברוף הוא את היצר הרע אלא לנסות בו בני אדם. והאם רוצה הקדוש ברוף הוא לנסות בני אדם? כן. שאמר רב אחא, מנין לנו? משכתוב (דברים יג) פי יקום בקרבך נביא וגו' ובא האות והמופת וגו', פי מנסה ה' אלהיכם וגו'. ולמה צריך נסיון, שהרי כל מעשי בני אדם גלויים לפניו? אלא שלא לתן פתחון פה לבני אדם. ראה מה כתוב?

ולוט ישב בשער סדום, שהיה יושב לנסות את הבריות. אמר רבי יצחק, מהו שקתוב (ישעיה נז) והרשעים פים נגרש וגו' ? אפלו בשעת דינו של רשע הוא

מַעֲזוּ פָּנָיו, וְאָזִי הוּא בְּרַשְׁעוֹתוֹ
קָיָם. רָאָה מִהַ כְּתוּב, טָרַם יִשְׁכְּבוּ
וְגו'. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כִּשְׁם
שֶׁבְרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא גַן עֵדֶן
בְּאֶרֶץ - כִּף בְּרָא גֵיהֶנָם בְּאֶרֶץ.
וּכְשֶׁם שֶׁבְרָא גַן עֵדֶן לְמַעְלָה - כִּף
בְּרָא גֵיהֶנָם לְמַעְלָה.

גַן עֵדֶן בְּאֶרֶץ, שְׁפָתוּב (בראשית ב)
וַיִּטַע ה' אֱלֹהִים גַן בְּעֵדֶן וְגו'.
גֵיהֶנָם בְּאֶרֶץ, שְׁפָתוּב (איוב י)
עִיפְתָהּ כְּמוֹ אֶפֶל וְגו'. גַן עֵדֶן
לְמַעְלָה, שְׁפָתוּב (שמואל א כה)
וְהִיטָה נֶפֶשׁ אֲדֹנָי צְרוּרָה בְּצִרוּר
הַחַיִּים אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ, וְכַתּוּב
(קהלת יב) וְהַרְוִיחַ תְּשׁוּב אֶל
הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נִתְּנָה.

גֵיהֶנָם לְמַעְלָה, שְׁפָתוּב וְאֵת נֶפֶשׁ
אֵיבִיךָ יִקְלַעְנָה בְּתוֹךְ כִּף הַקְּלַע.
גַן עֵדֶן לְמַטָּה, כְּמוֹ שְׁאֲמַרְנוּ. גַן
עֵדֶן לְמַעְלָה לְנִשְׁמַתָּן שֶׁל צַדִּיקִים
גְּמוּרִים לְהִיּוֹת נְזוּנִים מֵאוֹר
הַגְּדוּל שֶׁל מַעְלָה. גֵיהֶנָם לְמַטָּה
לְאוֹתָם הַרְשָׁעִים [שֶׁל יִשְׂרָאֵל] שֶׁלֹּא
קִבְּלוּ בְרִית מִיְלָה וְלֹא הֶאֱמִינוּ
בְּקַבְּ"ה וְדָתוֹ וְלֹא שְׁמְרוּ שְׁבֵת,
וְאֵלּוּ הֵם עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת
שְׁנֵדוּנִים בְּאֵשׁ, שְׁנֵאֲמַר (יחזקאל טו)
מִהָאֵשׁ יֵצְאוּ וְהָאֵשׁ תֹּאכְלֵם וְגו',
וְכַתּוּב (ישעיה טו) וַיֵּצְאוּ וַרְאוּ בִּפְגַרֵי
הָאֲנָשִׁים וְגו'.

גֵיהֶנָם לְמַעְלָה לְאוֹתָם פּוֹשְׁעֵי
יִשְׂרָאֵל שֶׁעֲבָרוּ עַל מִצְוֹת הַתּוֹרָה
וְלֹא חֲזְרוּ בְּתִשׁוּבָה, שְׁדוּחִים
אוֹתָם לְחוּץ עַד שִׁיקְבְּלוּ עֲנָשׁ,
וְהוֹלְכִים וְסוֹכְבִים כָּל הָעוֹלָם,
שְׁנֵאֲמַר (תהלים יב) סָבִיב רְשָׁעִים
יִתְהַלְכוּן. וְשֶׁם נְדוּנִים עֲשֶׂר
חֲדָשׁ. לְאַחַר כֵּן מְדוּרָם עִם אוֹתָם
שֶׁקִּבְּלוּ עֲנָשׁ בְּמוֹתָם, כָּל אֶחָד
וְאֶחָד כְּפִי הַמְּקוֹם הַרְאוּ לוֹ.
וְהַרְשָׁעִים שֶׁל הַעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים
וּמַזְלוֹת נְדוּנִים תְּמִיד בְּאֵשׁ

וּבְמַיִם וְשׁוּב אֵינָם עוֹלִים, מִשְׁפָּט הַרְשָׁעִים בְּגֵיהֶנָם כְּמוֹ שְׁפָתוּב וְה'
הַמְטִיר עַל סֵדָם וְעַל עֲמֻרָה גְּפָרִית וְאֵשׁ וְגו', וְשׁוּב אֵינָם עוֹלִים, וְלֹא יִקוּמוּ לְיוֹם הַדִּין, שְׁנֵאֲמַר

נִגְרַשׁ וְגו'. אֶפְלוּ בְּשַׁעַת דִּינּוֹ שֶׁל רָשָׁע הוּא מַעֲזוּ פָּנָיו
וְאָזִי הוּא בְּרַשְׁעוֹתוֹ קָיָים, רָאָה מִהַ כְּתוּב טָרַם יִשְׁכְּבוּ
וְגו'. אָמַר רַבִּי יִצְחָק כִּשְׁם שֶׁבְרָא קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא גַן
עֵדֶן בְּאֶרֶץ כִּף בְּרָא גֵיהֶנָם בְּאֶרֶץ. וּכְשֶׁם שֶׁבְרָא גַן עֵדֶן
לְמַעְלָה כִּף בְּרָא גֵיהֶנָם לְמַעְלָה.

גַן עֵדֶן בְּאֶרֶץ דְּכַתִּיב, (בראשית ב) וַיִּטַע יי אֱלֹהִים גַן בְּעֵדֶן
וְגו'. גֵיהֶנָם בְּאֶרֶץ דְּכַתִּיב, (איוב י) אֶרֶץ עִיפְתָהּ כְּמוֹ
אוֹפֵל וְגו'. גַן עֵדֶן לְמַעְלָה דְּכַתִּיב, (שמואל א כה) וְהִיטָה
נֶפֶשׁ אֲדֹנָי צְרוּרָה בְּצִרוּר הַחַיִּים אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ וְכַתִּיב,
(קהלת יב) וְהַרְוִיחַ תְּשׁוּב אֶל הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נִתְּנָה.

גֵיהֶנָם לְמַעְלָה דְּכַתִּיב וְאֵת נֶפֶשׁ אֵיבִיךָ יִקְלַעְנָה בְּתוֹךְ כִּף
הַקְּלַע. גַן עֵדֶן לְמַטָּה כְּדִקְאֲמַרְנוּ. גַן עֵדֶן לְמַעְלָה
לְנִשְׁמַתָּן שֶׁל צַדִּיקִים גְּמוּרִים לְהִיּוֹת נְזוּנִין מֵאוֹר הַגְּדוּל
שֶׁל מַעְלָה. גֵיהֶנָם לְמַטָּה לְאוֹתָם הַרְשָׁעִים (יִשְׂרָאֵל) שֶׁלֹּא
קִבְּלוּ בְרִית מִיְלָה וְלֹא הֶאֱמִינוּ בְּהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְדָתוֹ
וְלֹא שְׁמְרוּ שְׁבֵת, וְאֵלּוּ הֵם עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת
שְׁנֵדוּנִים בְּאֵשׁ, שְׁנֵאֲמַר (יחזקאל טו) מִהָאֵשׁ יֵצְאוּ וְהָאֵשׁ
תֹּאכְלֵם וְגו'. וְכַתִּיב (ישעיה טו) וַיֵּצְאוּ וַרְאוּ בִּפְגַרֵי הָאֲנָשִׁים
וְגו'.

גֵיהֶנָם לְמַעְלָה לְאוֹתָם פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁעֲבָרוּ עַל מִצְוֹת
הַתּוֹרָה וְלֹא חֲזְרוּ בְּתִשׁוּבָה שְׁדוּחִים אוֹתָם לְחוּץ
עַד שִׁיקְבְּלוּ עֲנָשׁ. וְהוֹלְכִים וְסוֹכְבִים כָּל הָעוֹלָם
שְׁנֵאֲמַר (תהלים יב) סָבִיב רְשָׁעִים יִתְהַלְכוּן. וְשֶׁם נְדוּנִים
שְׁנֵים עָשָׂר חֲדָשׁ, לְאַחַר כֵּן מְדוּרָם עִם אוֹתָם שֶׁקִּבְּלוּ
עֲנָשׁ בְּמוֹתָם (דף קו ע"א) כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי הַמְּקוֹם
הַרְאוּ לוֹ.

וְהַרְשָׁעִים שֶׁל הַעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת נְדוּנִים תְּמִיד
בְּאֵשׁ וּבְמַיִם וְשׁוּב אֵינָם עוֹלִים שְׁנֵאֲמַר
וְאֵשׁ לֹא תִכְבֶּה. מִשְׁפָּט הַרְשָׁעִים בְּגֵיהֶנָם כְּמוֹ דְּכַתִּיב
וַיִּי הַמְטִיר עַל סֵדָם וְעַל עֲמֻרָה גְּפָרִית וְאֵשׁ וְגו' וְשׁוּב

וּבְמַיִם וְשׁוּב אֵינָם עוֹלִים, שְׁנֵאֲמַר וְאֵשׁ לֹא תִכְבֶּה. מִשְׁפָּט הַרְשָׁעִים בְּגֵיהֶנָם כְּמוֹ שְׁפָתוּב וְה'
הַמְטִיר עַל סֵדָם וְעַל עֲמֻרָה גְּפָרִית וְאֵשׁ וְגו', וְשׁוּב אֵינָם עוֹלִים, וְלֹא יִקוּמוּ לְיוֹם הַדִּין, שְׁנֵאֲמַר

(דברים כט) אֲשֶׁר הִפָּךְ ה' בְּאִפּוֹ
וּבְחַמְתּוֹ. בְּאִפּוֹ - בְּעוֹלָם הַזֶּה.
וּבְחַמְתּוֹ - בְּעוֹלָם הַבָּא.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כְּמוֹ זֶה יֵשׁ גַּן
עֵדֶן לְמַעְלָה וְיֵשׁ גַּן עֵדֶן לְמַטָּה.
יֵשׁ גֵּיהֶנֶם לְמַטָּה וְיֵשׁ גֵּיהֶנֶם
לְמַעְלָה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק,
הַרְשָׁעִים שֶׁקִּלְקְלוּ בְּרִית מִלָּה
שְׁבָהֶם וְחָלְלוּ שַׁבַּת בְּפִרְהוּסָהּ
וְחָלְלוּ אֶת הַמוֹעֲדוֹת וְשִׁכְפְּרוּ
בַּתּוֹרָה וְשִׁכְפְּרוּ בַּתְּחִיַּת הַמֵּתִים
וְכִדּוּמָה לָהֶם, יוֹרְדִים לְגֵיהֶנֶם
שְׁלֵמָטָה וְנִדְוֹנִים שָׁם, וְשׁוֹב אֵינָם
עוֹלִים.

אָבֵר יְקוּמוּ לְיוֹם הַדִּין וְיִקּוּמוּ
לְתַחֲיַת הַמֵּתִים, וְעֲלִיָּהֶם נֹאמַר
(דניאל יב) וְרַבִּים מִיִּשְׁנֵי אֲדָמַת עֶפְרַיִם
יִקְיָצוּ אֵלֶּה לְחַיֵּי עוֹלָם וְגוֹ',
וְעֲלִיָּהֶם נֹאמַר (ישעיה טו) וְהָיוּ
דְרָאוֹן לְכָל בְּשׂוֹר. מֵהוּ דְרָאוֹן? דִּי
רָאוֹן, שֶׁהַפֶּל יֵאמְרוּ דִּי בְּרָאִיתֶם.
וְעַל הַצְּדִיקִים שֶׁבִּישְׂרָאֵל נֹאמַר
(שם ט) וְעַמָּךְ כָּלֶם צְדִיקִים וְגוֹ'. (ע"ב)

מדרש הנעלם.

וְה' הַמְטִיר עַל סְדָם וְעַל עַמְרָה
וְגוֹ'. רַבִּי חִיָּיא פִּתַּח, (ישעיה יג) הִנֵּה
יוֹם ה' בָּא אֲכֹזְרֵי וְגוֹ'. הִנֵּה יוֹם
ה' בָּא - זֶה בֵּית דִּין שְׁלֵמָטָה. בָּא
- כְּמוֹ שֶׁנֹּאמַר הַבָּאָה אֵלַי עֲשׂוּ.
מִשׁוּם שֶׁלֹּא עוֹשֶׂה דִין עַד שֶׁנִּכְנַס
וְנוֹטֵל רְשׁוֹת. כְּמוֹ זֶה קֵץ כָּל בְּשׂוֹר
בָּא לְפָנָי.

דְּבַר אַחַר הִנֵּה יוֹם ה' בָּא - זֶהוּ
הַמְשַׁחֲיַת שְׁלֵמָטָה כְּשֶׁנוֹטֵל אֶת
הַנְּשָׂמָה, מִשׁוּם כֶּף אֲכֹזְרֵי
וְעִבְרָה. לְשׁוּם הָאֲרִץ לְשִׁמָּה - זוֹ
סְדָם וְעַמְרָה. וְחֻטְאֵיהֶם יִשְׁמִיד
מִמֶּנָּה - אֵלּוּ יוֹשְׁבֵי הָאֲרִץ. מֵה
כְּתוּב אַחֲרָיו? כִּי כּוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם
וְכִסְיֵיהֶם וְגוֹ'. שֶׁהָרִי מֵהַשָּׁמַיִם
הַמְטִיר עֲלֵיהֶם אֵשׁ וְהַעֲבִירָם
מִהָעוֹלָם. אַחַר כֶּף מֵהַ כְּתוּב?
אוֹקִיר אָנוּשׁ מִפֶּז וְגוֹ'. זֶה אֲבִרְהֶם שֶׁהִקְדוּשׁ כְּרוּךְ הוּא הַעֲלָה אוֹתוֹ עַל כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם.

אֵינָם עוֹלִים וְלֹא יְקוּמוּ לְיוֹם הַדִּין שֶׁנֹּאמַר (דברים כט)
אֲשֶׁר הִפָּךְ יי בְּאִפּוֹ וּבְחַמְתּוֹ, בְּאִפּוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה. וּבְחַמְתּוֹ
בְּעוֹלָם הַבָּא.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק כִּהְיָה גְּוֹנָא אִית גַּן עֵדֶן לְמַעְלָה וְאִית
גַּן עֵדֶן לְמַטָּה. אִית גֵּיהֶנֶם לְמַטָּה וְאִית גֵּיהֶנֶם
לְמַעְלָה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק הַרְשָׁעִים שֶׁקִּלְקְלוּ בְּרִית מִלָּה
שְׁבָהֶם וְחָלְלוּ שַׁבַּת בְּפִרְהוּסָא וְחָלְלוּ אֶת הַמוֹעֲדוֹת
וְשִׁכְפְּרוּ בַּתּוֹרָה וְשִׁכְפְּרוּ בַּתְּחִיַּת הַמֵּתִים וְכִדּוּמָה לָהֶם
יוֹרְדִים לְגֵיהֶנֶם שְׁלֵמָטָה וְנִדְוֹנִים שָׁם וְשׁוֹב אֵינָם עוֹלִים.

אָבֵר יְקוּמוּ לְיוֹם הַדִּין וְיִקּוּמוּ לְתַחֲיַת הַמֵּתִים, וְעֲלִיָּהֶם
נֹאמַר (דניאל יב) וְרַבִּים מִיִּשְׁנֵי אֲדָמַת עֶפְרַיִם יִקְיָצוּ
אֵלֶּה לְחַיֵּי עוֹלָם וְגוֹ'. וְעֲלִיָּהֶם נֹאמַר (ישעיה טו) וְהָיוּ
דְרָאוֹן לְכָל בְּשׂוֹר. מֵה דְרָאוֹן, דִּי רָאוֹן, שֶׁהַפֶּל יֵאמְרוּ
דִּי בְּרָאִיתֶם. וְעַל הַצְּדִיקִים שֶׁבִּישְׂרָאֵל נֹאמַר (ישעיה ט)
וְעַמָּךְ כָּלֶם צְדִיקִים וְגוֹ'. (ע"ב מדרש הנעלם).

וְיִי הַמְטִיר עַל סְדָם וְעַל עַמְרָה וְגוֹ'. רַבִּי
חִיָּיא פִּתַּח (ישעיה יג) הִנֵּה יוֹם יי בָּא אֲכֹזְרֵי
וְגוֹ'. הִנֵּה יוֹם יי בָּא, דָּא בִּי דִּינָא לְתַתָּא. בָּא
כְּמָה דְאַתְמָר. הַבָּאָה אֵלַי עֲשׂוּ. בְּגִין דְלֹא
עֲבִיד דִּינָא עַד דְעָאֵל וְנָטִיל רְשׁוֹ, כְּגוֹוָנָא דָּא
קֵץ כָּל בְּשׂוֹר בָּא לְפָנָי.

דְּבַר אַחַר הִנֵּה יוֹם יי בָּא. דָּא הוּא מַחְבְּלָא
לְתַתָּא כַּד נָטִיל נְשָׂמָתָא, בְּגִינֵי כֶּף
אֲכֹזְרֵי וְעִבְרָה. לְשׁוּם הָאֲרִץ לְשִׁמָּה, דָּא סְדָם
וְעַמְרָה. וְחֻטְאֵיהֶם (דף קז ע"ב) יִשְׁמִיד מִמֶּנָּה.
אֵלֶּיךָ יִתְבִּי אֲרַעָא. מֵה כְּתִיב בַּתְּרִיהּ כִּי כּוֹכְבֵי
הַשָּׁמַיִם וְכִסְיֵיהֶם וְגוֹ'. דְהָא מִן שְׁמִיא
אֲמַטְר עֲלֵיהוֹן אֲשָׂא, וְאַעְבֵּר לוֹן מִן עֲלָמָא.
לְבַתָּר מֵה כְּתִיב אוֹקִיר אָנוּשׁ מִפֶּז וְגוֹ'. דָּא
אֲבִרְהֶם דְקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא סְלִיק לִיה עַל כָּל
בְּנֵי עֲלָמָא.

אוֹקִיר אָנוּשׁ מִפֶּז וְגוֹ'. זֶה אֲבִרְהֶם שֶׁהִקְדוּשׁ כְּרוּךְ הוּא הַעֲלָה אוֹתוֹ עַל כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם.

רבי יהודה אוקים לון להני קראי ביומא דאתחבר בי מקדשא, דבההוא יומא אתחשכו עלאי ותפאי, ואתחשכן שמאי וכוכביא. רבי אלעזר מוקים להני קראי ביומא דיוקים קדשא ברוך הוא לכנסת ישראל מעפרא, וההוא יומא יתידע לעילא ותתא, דכתיב, (זכריה יד) והיה יום אחד הוא יודע ליי. וההוא יומא יומא דנוקמא איהו, דזמין קדשא ברוך הוא לנקמא משאר עמין עובדי עבודת פוכבים ומזלות.

וכד קדשא ברוך הוא יעביד נוקמין בשאר עמין עובדי עבודת פוכבים ומזלות, פדין אוקיר אנוש מפז דא מלפא משיחא דיסתלק ויתיקר על כל בני עלמא, וכל בני עלמא יפלחון ויסגדון קמיה דכתיב, (תהלים עב) לפניו יכרעו ציים וגו' מלכי תרשיש וגו'. תא חזי, אף על גב דנבואה דא אתמר על בכל, פכולא אתמר. דהא חמינן בהאי פרשתא דכתיב פי ירחם יי את יעקב. וכתיב ולקחום עמים והביאום אל מקומם.

וכשהקדוש ברוך הוא יעשה נקמות בשאר העמים עובדי כוכבים ומזלות, אז אוקיר אנוש מפז - זה מלך המשיח שיתעלה ויתפבד על כל בני העולם, וכל בני העולם יעבדו וישתחוו לפניו, שכתוב (תהלים עב) לפניו יכרעו ציים וגו' מלכי תרשיש וגו'. בא ראה, אף על גב שנבואה זו נאמרה על בכל - בכל זה נאמר. שהרי ראינו בפרשה זו שכתוב פי ירחם ה' את יעקב, וכתוב ולקחום עמים והביאום אל מקומם.

וכד קדשא ברוך הוא יעביד נוקמין בשאר עמין עובדי עבודת פוכבים ומזלות, פדין אוקיר אנוש מפז דא מלפא משיחא דיסתלק ויתיקר על כל בני עלמא, וכל בני עלמא יפלחון ויסגדון קמיה דכתיב, (תהלים עב) לפניו יכרעו ציים וגו' מלכי תרשיש וגו'. תא חזי, אף על גב דנבואה דא אתמר על בכל, פכולא אתמר. דהא חמינן בהאי פרשתא דכתיב פי ירחם יי את יעקב. וכתיב ולקחום עמים והביאום אל מקומם.

וה' המטיר על סדם - זו הדרגה של בית דין שלמטה שנוטל רשות מלמעלה. רבי יצחק אמר, שעושה הדין ברחמים, שכתוב מאת ה' מן השמים, כדי להמצא דין עם רחמים. ואם תאמר מה הדין עם רחמים כן? שכתוב ויהי בשחת אלהים את ערי הכפר ויזכר אלהים את אברהם וגו'. ולבתר נפקו מניה תריין אומין שלמין, וזכה דנפיק מניה דוד ושלמה מלפא.

וה' המטיר על סדם. דא דרגא דבי דינא לתתא דנטיל רשו מעילא. רבי יצחק אמר דעבד דינא ברחמי. דכתיב מאת יי מן השמים. בגין לאשתפחא דינא ברחמי. ואי תימא מאי רחמי הכא דכתיב ויהי בשחת אלהים את ערי הכפר ויזכר אלהים את אברהם וגו'. ולבתר נפקו מניה תריין אומין שלמין, וזכה דנפיק מניה דוד ושלמה מלפא.

ראה מה פתוב? ויהי כהוציאם אתם החוצה ויאמר בא ראה, בפשה שהדין שורה בעולם, הרי למדנו שלא צריך לבני אדם

חמי מה כתיב ויהי כהוציאם אותם החוצה ויאמר וגו'. תא חזי בשעתא דדינא שרי בעלמא, הא אתמר דלא ליבעי לבר נש לאשתפחא בשוקא, בגין דכיון דשריא דינא

לא אשגח בין זפאה וחיבא, ולא בעי
(לאסתבלא) לאשתפחא תמן. והא אתמר דבגין
פך אסתים נח בתיבה ולא ישגח בעלמא
בשעתא דדינא יתעביד. וכתיב (שמות יב) ואתם
לא תצאו איש מפתח ביתו עד בקר עד
דיתעביד דינא. ובגין פך ויאמר המלט על
נפשך אל תביט אחריך וגו'.

רבי יצחק ורבי יהודה הוו אזלי בארחה.
אמר רבי יהודה לרבי יצחק דינא
דעביד קדשא בריך הוא במבול ודינא
דסדום, תרווייהו דינין דגיהנם הוו בגין
דחייבי גיהנם אתדנו במיא ובאשא.

אמר רבי יצחק סדום בדינא דגיהנם אתדן,
דכתיב ויז המטיר על סדום ועל
עמורה גפרית ואש מאת יי מן השמים. דא
מסטרא דמיא ודא מסטרא דאשא. דא ודא
הוא דינא דגיהנם, וחיבין דגיהנם בתרין
דינין אלין אתדנו.

אמר ליה דינא דחייבי דגיהנם תריסר ירחי,
וקדשא בריך הוא סליק לון מגיהנם,
ותמן מתלבנין ויתבין לתרעא דגיהנם,
וחמאן אנון חייבין דעאלין ודנין לון תמן,
ואנון תבעי רחמי עלייהו. ולבתר קדשא
ברוך הוא חייס עלייהו ואעיל לון לדוכתא
דאצטריך לון. מההוא יומא ולהלאה גופא
אשתכח בעפרא ונשמתא ירתא (דף קח ע"א)
אתרה בדחזי לה.

הא חזי דהא אתמר דאפילו אנון בני טופנא
לא אתדנו אלא באשא ומיא. מיא קרירן
נחתי מלעילא, ומיאי רתיחן סלקי מתתא
כאשא. ואתדנו בתרי דינין, בגין דדינא
דלעילא הכי הוה, בגין פך בסדום גפרית
ואש.

להמצא בשוק, בגלל שמכין
ששורה דין, לא מבחין בין זפאי
לחיב, ולא צריך להמצא שם.
והרי למדנו שבסבת זה נסגר נח
בתבה ולא נמצא בעולם בשעה
שהדין נעשה, וכתוב (שמות יב)
ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו
עד בקר, עד שיעשה הדין. ומפני
פך, ויאמר המלט על נפשך אל
תביט אחריך וגו'.

רבי יצחק ורבי יהודה היו
הולכים בדרך. אמר רבי יהודה
לרבי יצחק, הדין שעשה הקדוש
ברוך הוא במבול והדין של
סדם, שניהם דיני הגיהנם היו, כי
רשעי הגיהנם נדונים באש
ובמים.

אמר רבי יצחק, סדם נדונה בדין
הגיהנם, שכתוב וה' המטיר על
סדם ועל עמורה גפרית ואש מאת
ה' מן השמים. זה מצד של מים
וזה מצד של אש. זה וזה הוא דין
הגיהנם, ורשעי הגיהנם נדונים
בשני הדינים הללו.

אמר לו, הדין של רשעי הגיהנם
שנים עשר חדשים, והקדוש
ברוך הוא מעלה אותם
מהגיהנם, ושם מתלבנים
ויושבים לשער הגיהנם, ורואים
אותם רשעים שנכנסו ודנים
אותם שם, והם מבקשים עליהם
רחמים, ואחר כך הקדוש ברוך
הוא חס עליהם ומכניס אותם
במקום שצריך להם. מאותו יום
והלאה הגוף שוכח בעפר
והנשמה יורשת מקומה כראוי
לה.

בא ראה, שהרי נאמר שאפילו
אותם בני המבול לא נדונו אלא
באש ומים. מים קרירים ירדו
מלמעלה, ומים רותחים עלו
מלמטה כאש. ונדונו בשני
דינים, משום שדין של מעלה כף
הוא, ולכן בסדם גפרית ואש.

אָמַר לִיָּה אִי יְקוּמוּן לַיּוֹם דִּינָא. אָמַר לִיָּה
הָא אַתְמָר. אָבֵל אֵלִין דְּסָדוּם וְעַמּוּרָה
לֹא יְקוּמוּן, וְיִקְרָא אוֹכַח דְּכְתִיב, (דברים כט)
גְּפִרִית וּמֶלַח שְׂרָפָה כָּל אַרְצָה לֹא תִזְרַע וְלֹא
תִצְמִיחַ וְגו'. אֲשֶׁר הִפֵּךְ יִי בְּאִפּוֹ וּבַחֲמָתוֹ.
אֲשֶׁר הִפֵּךְ יִי, בְּעֵלְמָא דִּין. בְּאִפּוֹ, בְּעֵלְמָא
דְּאֲתִי. וּבַחֲמָתוֹ, בְּזַמְנָא דְזַמִּין קְדָשָׁא בְּרִיךְ
הוּא לְאַחֲרֵיָא מְתִיָא. אָמַר לִיָּה תָא חֲזִי, כַּמָּה
דְּאַרְעָא דְלֵהוּן אַתְאַבִּיד לְעֵלַם וּלְעֵלְמִי
עֵלְמִיָא, הָכִי נְמִי אַתְאַבִּידוּ אַנוּן לְעֵלַם
וּלְעֵלְמִי עֵלְמִיָא.

וְתָא חֲזִי, דִּינָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דִּינָא
לְקַבֵּל דִּינָא. אַנוּן לֹא הָהּ תִּיבִין נִפְשָׁא
דְּמִסְפְּנָא בְּמִיכְלָא וּבְמִשְׁתַּיָא, אוּף הָכִי קְדָשָׁא
בְּרִיךְ הוּא לֹא אַתִּיב לוֹן נִפְשֵׁיהוּ לְעֵלְמָא
דְּאֲתִי. וְתָא חֲזִי, אַנוּן אַתְמַנְעוּ מִצְדָּקָה דְּאַקְרִי
חַיִּים, אוּף קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְנַע מִנִּיְהוּ
חַיִּים בְּעֵלְמָא דִּין וּבְעֵלְמָא דְּאֲתִי. וְכַמָּה דְּאַנוּן
מְנַעוּ אֲרַחֲזִין וּשְׁבִילִין מִבְּנֵי עֵלְמָא, הָכִי נְמִי
קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְנַע מִנִּיְהוּ אוּרְחִין
וּשְׁבִילִין דְּרַחֲמֵי לְרַחֲמָא עֲלֵיהוּ בְּעֵלְמָא דִּין
וּבְעֵלְמָא דְּאֲתִי.

רַבִּי אַבָּא אָמַר פְּלֵהוּ בְּנֵי עֵלְמָא יְקוּמוּן,
וְיִקוּמוּן לְדִינָא וְעֲלִיְהוּ כְּתִיב, (דניאל יב)
וְאַלְהָ לַחֲרָפוֹת לְדָרְאוּן עוֹלָם. וְקְדָשָׁא בְּרִיךְ
הוּא מְאַרִי דְרַחֲמִין אִיהוּ, בִּינוּן דְּדָן לֵהוּ בְּהַאי
עֵלְמָא וְקַבִּילוּ דִּינָא, לֹא אַתְדָּנוּ בְּכֻלְהוּ דִּינִין.
אָמַר רַבִּי חֲזִיָא כְּתִיב וַיִּשְׁלַח אֶת לוֹט מִתּוֹךְ
הַהִפְכָּה וְגו'. מַהוּ בְּהַפֵּךְ אֶת הָעָרִים
אֲשֶׁר יָשַׁב בְּהֵן לוֹט. אֵלָּא בְּכֻלְהוּ עֲבַד דִּינִירֵיהּ
לוֹט, דְּכְתִיב וְלוֹט יָשַׁב בְּעָרֵי הַפְּכָר וַיֵּאָהֵל עַד
סָדוּם. (ובְּכִיב אֲשֶׁר יָשַׁב בְּהֵן לוֹט. אֵלָּא וְדָא בְּכֻלְהוּ עֲבַד דִּינִירֵיהּ)
וְלֹא קַבִּילוּ לִיָּה, בַּר דְּמֶלֶךְ סָדוּם קַבִּיל לִיָּה (דף
קח ע"ב) בְּסָדוּם בְּגִינְיָה דְּאַבְרָהָם :

אָמַר לוֹ, הָאֵם יְקוּמוּ לַיּוֹם הַדִּין?
אָמַר לוֹ, הָרִי נִתְבָּאָר, אָבֵל אֵלוֹ
שֶׁל סָדוּם וְעַמּוּרָה לֹא יְקוּמוּ,
וְהַפְּתוּב מוֹכִיחַ, שְׂפָתוֹב (דברים כט)
גְּפִרִית וּמֶלַח שְׂרָפָה כָּל אַרְצָה לֹא
תִזְרַע וְלֹא תִצְמַח וְגו', אֲשֶׁר הִפֵּךְ
ה' בְּאִפּוֹ וּבַחֲמָתוֹ. אֲשֶׁר הִפֵּךְ ה'
- בְּעוֹלָם הַזֶּה. בְּאִפּוֹ - בְּעוֹלָם
הַבָּא. וּבַחֲמָתוֹ - בְּזַמֵּן שְׁעִתִּיד
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַחֲיוֹת
מֵתִים. אָמַר לוֹ, בָּא רְאֵה, כְּמוֹ
שְׂאֲרָצִים אָבְדָה לְעוֹלָם וּלְעוֹלְמֵי
עוֹלָמִים, גַּם כִּף הֵם אָבְדוּ לְעוֹלָם
וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים.

וְכָא רְאֵה שְׂדֵין הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא דִּין כְּנִגְדַּ דִּין. הֵם לֹא הִשִּׁיבוּ
אֶת נַפְשׁ הַעֲנִי בְּמֵאֵל וּמִשְׁקָה -
גַּם כִּף הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא
הִשִּׁיב נַפְשָׁם לְעוֹלָם הַבָּא. וְכָא
רְאֵה, הֵם נִמְנְעוּ מִצְדָּקָה
שְׁנִקְרָאת חַיִּים - אִף הַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא מְנַע מֵהֵם חַיִּים בְּעוֹלָם
הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא. וְכְמוֹ שְׁהֵם
מְנַעוּ דְרָכִים וּשְׁבִילִים מִבְּנֵי
הָעוֹלָם - כִּף גַּם הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא מְנַע מֵהֵם דְרָכִים וּשְׁבִילִים
שֶׁל רַחֲמִים לְרַחֵם עֲלֵיהֶם בְּעוֹלָם
הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא.

רַבִּי אַבָּא אָמַר, כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם
יַעֲמְדוּ וְיִקוּמוּ לְדִין, וְעֲלִיְהֶם
כְּתוּב (דניאל יב) וְאַלְהָ לַחֲרָפוֹת
לְדָרְאוּן עוֹלָם. וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא הוּא בַּעַל הַרְחָמִים, בִּינוּן
שְׂדֵן אוֹתָם בְּעוֹלָם הַזֶּה וּקְבִלוּ
דִּין, לֹא נְדוּנוּ בְּכָל הַדִּינִים.

אָמַר רַבִּי חֲזִיָא, כְּתוּב וַיִּשְׁלַח אֶת
לוֹט מִתּוֹךְ הַהִפְכָּה וְגו'. מַהוּ
בְּהַפֵּךְ אֶת הָעָרִים אֲשֶׁר יָשַׁב בְּהֵן
לוֹט? אֵלָּא בְּכָל עֶשֶׂה דִּינִירוֹ לוֹט,
שְׂפָתוֹב וְלוֹט יָשַׁב בְּעָרֵי הַפְּכָר
וַיֵּאָהֵל עַד סָדוּם. [ובְּכִיב אֲשֶׁר יָשַׁב בְּהֵן
לוֹט. אֵלָּא וְדָא שְׂבָבְלָם עֶשֶׂה אֶת דִּינִירוֹ] וְלֹא
קַבִּילוּ אוֹתוֹ, חוּץ מִמֶּלֶךְ סָדוּם
שְׂבָבְלָם אוֹתוֹ בְּסָדוּם מִשׁוּם
אַבְרָהָם.

ותבט אשתו מאחריו, מאחריה מיבעי ליה, לכתב מאחריה? אלא מאחר השכינה. רבי יוסי אמר, מאחוריו של לוט, שהמשחית היה הולך אחריו. וכי אחריו הלך, הרי הוא שלח אותו? אלא כל מקום שהלך לוט, התעכב המשחית להשחית, וכל מקום שהלך כבר והשאיר לאחוריו, היה הופך אותו המשחית.

ורבן אמר לו אל תבט אחריו, שהרי אני מחבל אחריו. ועל זה כתוב ותבט אשתו מאחרי, וראתה את המשחית, אז ותהי נציב מלח. שהרי כל זמן שהמשחית אינו רואה את פני האיש (מראה פניו לאיש), הוא אינו משחית אותו. כיון שאשתו החזירה פניה להסתפל אחריו, מיד ותהי נציב מלח.

רבי אלעזר ורבי יוסי היו עומדים יום אחד ועוסקים בפסוק הזה. אמר רבי אלעזר, כתוב (דברים ח) ארץ אשר לא במספנת תאכל ביה לחם לא תחסר כל ביה. לשם מה פעמים ביה ביה? אלא הרי נאמר שהקדוש ברוך הוא חלק את כל העמים והארצות לשלוחים ממנים, ובארץ ישראל לא שולט מלאך ולא ממנה אחר, אלא הוא לבדו, לכן הכניס את העם שלא שולט בהם אחר לארץ שלא שולט בה אחר.

בא ראה, הקדוש ברוך הוא נותן מזון שם בתחלה, ואחר כך לכל העולם. כל שאר העמים עובדי כוכבים ומזלות בעני, וארץ ישראל לא כך, אלא ארץ ישראל נזוגית בתחלה ואחר כך כל העולם.

ורבן ארץ אשר לא במספנת תאכל ביה לחם, אלא בעשר, בספוק של הכל תאכל ביה ולא

ותבט אשתו מאחריו, מאחריה מיבעי ליה, אלא מבתר שכינתא. רבי יוסי אמר מבתריה דלוט, דמחבלא אזיל אבתריה, וכי אבתריה אזיל, והא הוא שדר ליה, אלא בכל אתר דהוה אזיל לוט אתעכב מחבלא לחבלא, וכל אתר דאזיל כבר ושביק לאחוריה הוה מהפך ליה מחבלא.

ובגין כך אמר ליה אל תבט אחריו דהא אנא אחבל בתרוך, ועל דא כתיב ותבט אשתו מאחוריו וחתמת מחבלא. פדין ותהי נציב מלח. דהא בכל זמנא דמחבלא לא חמי אנפוי דבר נש (נ"א אחמי אנפי לבר נש) לא מחביל ליה. כיון דאתתיה אהדרת אנפקא לאסתפקא אבתריה מיד ותהי נציב מלח.

רבי אלעזר ורבי יוסי הוו קיימי יומא חד ועסקי בהאי קרא, אמר רבי אלעזר כתיב, (דברים ח) ארץ אשר לא במספנות תאכל ביה לחם, לא תחסר כל ביה. האי ביה ביה תרי זמני אמאי. אלא הא אתמר דקודשא בריך הוא פליג כל עמין וארעאן לממנן שליחן, וארעא דישראל לא שליט ביה מלאכא ולא ממנא אחרא אלא איהו בלחודוי, בגין כך אעיל לעמא דלא שליט בהו אחרא לארעא דלא שליט בה אחרא.

הא חזי, קדשא בריך הוא יהיב מזונא תמן בקדמיתא ולבתר לכל עלמא. כל שאר עמין עובדי עבודת פוכבים ומזלות במספנות, וארעא דישראל לאו הכי, אלא ארץ ישראל אתון בקדמיתא ולבתר כל עלמא.

ובגין כך ארץ אשר לא במספנות תאכל ביה לחם. אלא בעתירו בספוקא דכלא תאכל ביה ולא באתר אחרא. ביה בקדישו

במקום אחר. בה בקדשת הארץ, בה שורה האמונה העליונה, בה שורה הברכה שלמעלה, ולא במקום אחר.

בא ראה, כתוב כגן ה' פארץ מצרים. עד כאן לא נודע גן ה' אם הוא ארץ מצרים ואם הוא ארץ סדם ואם הוא גן ה' שנקרא גן עדן. אלא כגן ה' שיש בו ספוק ועדוין של הכל, כף גם היתה סדם וכף גם מצרים. מה גן ה' לא צריך אדם להשקותו, אף מצרים לא צריך אחר להשקותה, משום שהנילוס עולה ומשקה את כל ארץ מצרים.

בא ראה מה כתוב, (זכריה יד) וקה אשר לא יעלה מאת משפחות הארץ אל ירושלם וגו'. זהו ענש שלהם שנמנע מהם מטר. מה כתוב ואם משפחת מצרים לא תעלה ולא באה וגו'? ראה שלא כתוב ולא עליהם יהיה הגשם, כי לא יורד מטר במצרים ולא צריכים אותו. אלא ענשם מהו? שכתוב (שם) וזאת תהיה המגפה אשר יגף ה' את כל הגוים וגו'. משום שמצרים לא צריכים מטר. אף סדם מה כתוב בה? כי כלה משקה. כל עדוני העולם היו בה, ועל זה לא רצו שבני אדם אחרים יתעדנו בה.

רבי חייא אמר, הם היו רשעים מעצמם וממונם, שכל בן אדם שהוא צר עין לעני, ראוי הוא שלא יעמד בעולם, ולא עוד, אלא שאין לו חיים לעולם הבא. וכל מי שהוא ותן לעני, ראוי הוא שיתקיים בעולם ויתקיים העולם בשבילו, ויש לו חיים וארץ של חיים לעולם הבא.

סתרי תורה

תוספתא. קשרים רמים, שרים המפזרים [נ"א המכררים. ונ"א המנפצים], חכמים בשכל, יסתכלו לדעת,

דארעא, בה שריא מהימנותא עלאה. בה שריא ברכתא דלעילא, ולא באתר אחרא.

תא חזי כתיב כגן יי פארץ מצרים. עד הכא לא אתידע גן יי אי הוא ארץ מצרים, ואי איהו ארץ סדום, (דף קט ע"א) ואי איהו גן יי דאקרי גן עדן. אלא כגן יי דאית ביה ספוקא ועדונא דכלא, הכי נמי הוה סדום והכי נמי מצרים. מה גן יי לא אצטריך בר נש לאשקאה ליה, אוף מצרים לא אצטריך אחרא לאשקאה ליה, בגין דנילוס איהו אסיק ואשקי לכל ארעא דמצרים.

תא חזי, מה כתיב, (זכריה יד) והיה אשר לא יעלה מאת משפחות הארץ אל ירושלם וגו'. דא הוא עונשא דלהון דאתמנע מנהון מטרא, מה כתיב ואם משפחת מצרים לא תעלה ולא באה וגו'. חמי דלא כתיב ולא עליהם יהיה הגשם, בגין דלא נחית מטרא למצרים ולא אצטרכין ליה, אלא עונשא דלהון מה הוא דכתיב, (זכריה יד) וזאת תהיה המגפה אשר יגוף יי את כל הגוים וגו'. בגין דמצרים לא צריכין למטרא. אוף סדום מה כתיב ביה פי כלה משקה, כל עדוני העולם הוו בה, ועל דא לא בעאן דבני נשא אחרנין יתעדנון בה.

רבי חייא אמר אנון הוה חייבין מגרמייהו ומממוניהון, דכל בר נש דאיהו צר עינא לגבי מספנא, יאות הוא דלא יתקיים בעלמא. ולא עוד אלא דלית ליה חיים לעלמא דאתי. וכל מאן דאיהו וותרן לגבי מספנא יאות הוא דיתקיים בעלמא, ויתקיים עלמא בגיניה, ואית ליה חיים ואורפא דחיי לעלמא דאתי:

סתרי תורה

תוספתא קטורי רמאי, הורמגי דבדורי. (נ"א דבורי ונ"א

בשעה שהראש הלכך תקן כפא על גבי העמודים על אבנים של מרגליות טובות. בין אותם האבנים יש מרגלית אחת במראה פה וכתאר פסוי הפלי [של העשן] שלוהט בשבעים גונים. אותם שבעים גונים לוהטים לכל צד.

אלה השבעים נפרדים מתוך שלשה גונים. אלה רוחות ברוחות שנוצצות לארבעת צדדי העולם. כאן יש רוח חזקה של צד שמאל שנאחו בשמים. אותם שבעים גונים הדין יושב והספרים נפתחים. מכאן יוצאים חצים וחרבות ורמחים ואש של המגדל. ונאחות אש חזקה שיוצאת מהשמים בו. וכשנאחות האש העליונה באלו שלמטה, אין מי שיכול לשבר את הרגז והדין.

עינים לוהטות כמו שלהבות של אש יורד בהם לעולם. אוי למי שפוגש אותו, חגור מתנים [חרכות] הוא, וחרב שנונה בידו. לא מרחם על טוב ולא על רע. שהרי [הפסק] הפתק, שהם שבעים ברשות שנאחו אותו צד של השמים, יורד ביד שמאל בכמה דינים. מתהפך בכמה גונים, הופך בכל יום. הוא נקרא כרם זלת שמתקן לבני אדם. כל הגונים של כלי הזעם של הקדוש ברוך הוא נראים בו. והם יושבים ברום העולם, ובני אדם בסבלותם לא משגיחים בהם. גפרית ואש - התוף של מים ואש שנתכים מהשמים נאחו זה בזה וירדו על סדם. אוי לרשעים שאינם משגיחים על כבוד רבונם.

א: עשרה שמות חקוקים ברצון המלך. ב: עשרה הם ועולים לחשבון גדול. ג: שבעים גונים לוהטים לכל צד. יוצאים מתוף שמות שחקוקים סוד של שבעים שמות מלאכים שהם בסוד השמים.

דבוריני) חפמיזן בסכלתנו, יסתכלון למנדע, בשעתא דרישא תנורא אתקין ברסייא על גבי סמכין דאבניו דמרגליטן טבן. בין אנון אבניו אית חד מרגליטא שפירא בחיזו יאה בריוא קומטרא דקנטרא (נ"א דקוטרא) דמלהטא בע' גונוין, אנון ע' גונוין מלהטן לכל סטר.

אלין שבעין מתפרשאן מגו תלת גונוין. אלין זיקין בזיקין דנציצין לארבעה סטרי עלמא, הכא איתא זיקא תקיפא דסטרא שמאלא דאתאחיד בשמיא. אנון גונוין שבעין (דניאל ו) דינא נתיב וספרין פתיחו. מהכא נפקי גירין וסייפין ורומחין ואשא דקוסטרא. ואתאחיד אשא תקיפא דנפקא משמים ביה, וכד אתאחד אשא עלאה באלין דלתתא, לית מאן דיכיל לאתבר רוגזא ודינא.

עיניו להטין פטיסין דנורא, נחית בהו לעלמא. ווי מאן דאערע ביה, חגיר חרצין (ס"א חרכין), איהו חרפא שגנא בידיה, לא חייס על טב ועל ביש. דהא (ס"א פסקא) פתקא דאנון שבעין ברשו דאתאחיד ההוא סטרא דשמיא נחית בידיא שמאלא בכמה דיניו, אתהפך בכמה גונוין, הפוך בכל יומא, איהו אקרי כרם זלת דמתקנא לגבי בני אדם. כל גונוין דכלי זעמו דקודשא בריך הוא ביה אתחזיין. ואנון נתבין ברומי דעלמא, ובני נשא בסכלותא דלהון לא משגיחי בהון. גפרית ואש התוכא דמיא ואשא דמתהבתי מן שמיא אתאחדו דא בדא ונחת על סדם. ווי לחייביא דלא משגיחין על יקרא דמאריהון:

א עשרה שמיהן גליפן בהורמנותא דמלפא. (פירוש השם במלואו עשר אותיות יו"ד ה"א ו"ו ה"א). ב עשר אנון וסקלין לחושבן סגיי. (פי' יוד עולה ב', יוד הא עולה ב', יוד (ג'ל' הה וו) הא ויו עולה מ"ב, י' יד' יד' יהוה' עולה ע"ב). ג שבעין (הם ע"ב ונקראים ד' מחנות שכינה והם למטה ממלכות). גונון מלהטי לכל סטר. נפקי מגו שמיהן דאגליף רזא דע' שמיהן דמלאכייא. דאנון ברזא דשמיא.

וְאֵנֹן מִכֹּאֵל גְּבִרְיָאֵל רְפֵאֵל נוּרְיָאֵל. קַמְ"ץ "קְדוּמְיָאֵל
 "מִלְכִיָּאֵל "צְדִיקְיָאֵל. פִּת"ח "פִּדְאֵל "תוּמְיָאֵל
 "חֲשִׁדְיָאֵל. צַר"י "צְדִיקְיָאֵל "רְזִיָּאֵל. סְגוּ"ל
 "סְטוּטְרִיָּה "גְזוּרְיָאֵל "וּתְרִיָּאֵל (נ"א וּרְדִיָּאֵל) "לְמוּאֵל. חֲר"ק
 "חֲזִיקְיָאֵל "רַהֲטִיָּאֵל "קְדִישִׁיָּאֵל. שֶׁב"א "שִׁמְעֵאֵל "בְּרִכִּיָּאֵל
 (נ"א שְׁכִינְיָאֵל וּנ"א בְּרִקְיָאֵל) "אֵהִיָּאֵל. חֶל"ם חֲנִיָּאֵל "לְהִדְיָאֵל
 "מַחְנִיָּאֵל. (נ"א ח'נִיָּאֵל ל'עִדְיָאֵל מ'לְכִיָּאֵל). "עֲנִיָּאֵל עֲנָאֵל
 אֵהֲנִיָּאֵל רַחְמִיָּאֵל עֲזִרְיָאֵל (נ"א ש'בְּנָאֵל ר'וּמִיָּאֵל ק'דוּמִיָּאֵל. שֶׁר"ק.
 חֲכִמְיָאֵל רְמִיָּאֵל קְרִישִׁיָּאֵל. חֲר"ק) סִנְיָה וּדְרַגְזִיָּה רְסִיָּסִיָּאֵל דוּמִיָּאֵל
 "חֲוִנְיָאֵל "זְכִרְיָאֵל "וֹאֲרִיָּאֵל "ה'יָנְאֵל ד'נִדְאֵל ג'דִיָּאֵל
 ב'דָּאֵל א'נְפִיָּאֵל וְעִדְיָאֵל, אֲדִנְיָ עַל פְּלָהוּ. ד (פִּירוּשׁ כִּשְׁע"ב
 מִלְאֲכִים מִתְחַבְרִין בְּמַלְכוּת אֹז נִקְרָא מַלְכוּת הוּא וְכִית דִּינוּ בְּלִשׁוֹן וְה').

השלמה מההשמטות (סימן מ"ט)

"אֵהֲנִיָּאֵל "בְּרִקְיָאֵל "גְּדִיָּאֵל "דוּמִיָּאֵל "הֲדִרְיָאֵל "וּדְרַגְזִיָּה
 "זְהִרְיָאֵל "חֲנִיָּאֵל "טְהִרְיָאֵל "יעֲזוּרְיָאֵל "כְּרַעִיָּאֵל "לְמִדְיָאֵל
 "מִלְכִיָּאֵל "נְהִרְיָאֵל "סִנְיָה "עֲנָאֵל "פִּתְחִיָּאֵל "צוּרִיָּאֵל
 "קְנָאֵל "רְמִיָּאֵל "שְׁעִרְיָאֵל "תְּבַכִּיָּאֵל :

סדר תשר"ק

"תְּפוּרִיָּא "שְׁכִנְיָאֵל "רְנָאֵל "קְמַרְיָה "צוּרִיָּה "פְּסִיסִיָּה
 "עִירִיָּאֵל "סְמִכִיָּאֵל "נְרִיָּאֵל "מְדוּנִיָּה "לְסִנְיָה
 "כְּמַסְרִיָּה "יְרִיָּאֵל "טְסַמְסִיָּה "חֲנִיָּאֵל "זְכִרְאֵל "וּדְרִיָּאֵל
 "הֲנִיָּאֵל "דְּנַבְאֵל "גְּדִיָּאֵל "בְּדָאֵל "אֲדִירִירוּן אֲדִנְיָ עַל כּוֹלְהוּ
 וְכו' : (עַד כֹּאן מִהַהֲשַׁמְטוֹת)

כִּד מְתַחַבְרִין פְּלָהוּ כְּחִדָּא בְּרָזָא חֲדָא בְּחִילָא עֲלָאָה, פְּדִין
 אֶקְרִי וִיהוּהּ פְּלָא בְּכָלְלָא חֲדָא. מֵאֵת יְיָ מִן הַשְּׁמַיִם,
 שְׁמָא קְדִישָׁא דְאַתְגְּלַף בְּע' שְׁמָהּ אַחְרָנִין רְזָא דְשְׁמַיִם.
 וְאַלִּין אֲנֹן שְׁבַעִין דְשְׁלֹטִין עַל אֲלִין ע' דִּינִין רְזָא דִּיהוּ"ה,
 וְאַלִּין שְׁבַעִין שְׁמָהּ קְדוּשָׁה יְהוּ"ה שְׁמַיִם. ה (פִּירוּשׁ שֵׁם שֶׁל
 ע"ב גִּשְׁרִים הוּצֵא מִפְּסוּק וִיסַע וַיִּבֵּא וַיִּט אֱלוֹהִים נִקְרָאִים שְׁמַיִם, וְאוֹתָם ע"ב
 מִלְאֲכִים שֶׁל מַטָּה בְּמַלְכוּת"ת מִקְבְּלִים מִע"ב שֶׁל מַעְלָה, וְנוֹטְלִין מִהוּן).

וְהֵם: מִכָּאֵל, גְּבִרְיָאֵל, רְפֵאֵל, נוּרְיָאֵל. קַמְ"ץ - "קְדוּמִיָּאֵל
 "מִלְכִיָּאֵל "צְדִיקְיָאֵל. פִּת"ח - "פִּדְאֵל "תוּמִיָּאֵל "חֲשִׁדְיָאֵל.
 צַר"י - "צְדִיקְיָאֵל "רְזִיָּאֵל "יּוֹפִיָּאֵל. סְגוּ"ל - "סְטוּטְרִיָּה
 "גְזוּרְיָאֵל "וּתְרִיָּאֵל [נ"א ו'רְדִיָּאֵל] "לְמוּאֵל. חֲר"ק - "חֲזִיקְיָאֵל
 "רַהֲטִיָּאֵל "קְדִישִׁיָּאֵל. שֶׁב"א - "שִׁמְעֵאֵל "בְּרִכִּיָּאֵל [נ"א ש'כְּנִיָּאֵל וּנ"א
 ב'רְקִיָּאֵל] "אֵהִיָּאֵל. חֶל"ם - "חֲנִיָּאֵל "לְהִדְיָאֵל [נ"א ח'נִיָּאֵל
 ל'עִדְיָאֵל מ'לְכִיָּאֵל]. "עֲנִיָּאֵל עֲנָאֵל
 אֵהֲנִיָּאֵל רַחְמִיָּאֵל עֲזִרְיָאֵל [נ"א ש'בְּנָאֵל ר'וּמִיָּאֵל ק'דוּמִיָּאֵל - שֶׁר"ק. ח'כְּמִיָּאֵל
 ר'מִיָּאֵל ק'רִישִׁיָּאֵל - חֲר"ק] סִנְיָה וּדְרַגְזִיָּה רְסִיָּסִיָּאֵל דוּמִיָּאֵל "חֲוִנְיָאֵל
 "זְכִרְיָאֵל "וֹאֲרִיָּאֵל "ה'יָנְאֵל ד'נִדְאֵל ג'דִיָּאֵל
 א'נְפִיָּאֵל וְעִדְיָאֵל אֲדִנְיָ עַל פְּלָהוּ. ד [פִּירוּשׁ, כִּשְׁע"ב מִלְאֲכִים מִתְחַבְרִים
 בְּמַלְכוּת, אֹז נִקְרָא מַלְכוּת הוּא וְכִית דִּינוּ בְּלִשׁוֹן בְּמַלְכוּת
 וְה').

השלמה מההשמטות (סימן מ"ט)

"אֵהֲנִיָּאֵל "בְּרִקְיָאֵל "גְּדִיָּאֵל "דוּמִיָּאֵל "הֲדִרְיָאֵל "וּדְרַגְזִיָּה
 "זְהִרְיָאֵל "חֲנִיָּאֵל "טְהִרְיָאֵל "יעֲזוּרְיָאֵל "כְּרַעִיָּאֵל "לְמִדְיָאֵל
 "מִלְכִיָּאֵל "נְהִרְיָאֵל "סִנְיָה "עֲנָאֵל "פִּתְחִיָּאֵל "צוּרִיָּאֵל "קְנָאֵל
 "רְמִיָּאֵל "שְׁעִרְיָאֵל "תְּבַכִּיָּאֵל :

סדר תשר"ק

"תְּפוּרִיָּא "שְׁכִנְיָאֵל "רְנָאֵל "קְמַרְיָה "צוּרִיָּה "פְּסִיסִיָּה
 "עִירִיָּאֵל "סְמִכִיָּאֵל "נְרִיָּאֵל "מְדוּנִיָּה "לְסִנְיָה "כְּמַסְרִיָּה
 "יְרִיָּאֵל "טְסַמְסִיָּה "חֲנִיָּאֵל "זְכִרְאֵל "וּדְרִיָּאֵל "הֲנִיָּאֵל
 "דְּנַבְאֵל "גְּדִיָּאֵל "בְּדָאֵל "אֲדִירִירוּן אֲדִנְיָ עַל כּוֹלְהוּ וְכו' :

(עַד כֹּאן מִהַהֲשַׁמְטוֹת)

בְּשִׁבְלֵם מִתְחַבְרִים כְּאֶחָד בְּסוּד אֶחָד בְּכַח עֲלִיּוֹן אֹז נִקְרָא וִיהוּהּ, הַכֹּל בְּכָלְלָא אֶחָד. מֵאֵת ה' מִן
 הַשְּׁמַיִם - שֵׁם קְדוּשׁ שְׁנַחֲקָק בְּשִׁבְעִים שְׁמוֹת אַחֲרָיִם, סוּד שֶׁל שְׁמַיִם. וְאַלְהָ הֵם שְׁבַעִים שְׁשׁוּלְטִים
 עַל אֱלוֹ שְׁבַעִים דִּינִים, סוּד שֶׁל יְהוּ"ה, וְשְׁבַעִים הַשְּׁמוֹת הִלְלוּ בְּקִדְשָׁה, יְהוּ"ה שְׁמַיִם. ה (פִּירוּשׁ, שֵׁם
 שֶׁל ע"ב גִּשְׁרִים הוּצֵא מִפְּסוּק וִיסַע וַיִּבֵּא וַיִּט, אֱלוֹהִים נִקְרָאִים שְׁמַיִם, וְאוֹתָם ע"ב מִלְאֲכִים שֶׁל מַטָּה בְּמַלְכוּת"ת מִקְבְּלִים מִע"ב שֶׁל מַעְלָה וְנוֹטְלִין מִהֵם.)

אלין נטלין מאלין ויהוה. ו (פירוש מלכות מתפארת). נטיל מאת יהוה דא מן דא. ז (פירוש סוד של אותן ע"ב שמות הוא שם יהוה, והוא הרוכב עליהן כנשמה לגוף). ואלין תלין מאלין, תפאין בעלאין, וכלא קשורא חדא. ובהאי קדשא בריף הוא אשתמודע ביקריה. ח (פירוש ע"ב מלאכים של מטה מתחברים בע"ב שמות של מעלה הנקראים שמים). שמים דאנון ע' רזא יהוה, דא איהו ברזא דשבעין ותרין שמהן ואלין אנון דנפקי מן ויסע ויבא ויט.

וה"ו יל"י סי"ט על"ם מה"ש לל"ה אכ"א כה"ת הז"י אל"ד לא"ו הה"ע. חלק ראשון ברוף שם פבוד מלכותו לעולם ועד יז"ל מב"ה הר"י הק"ם לא"ו כל"י לו"ו פה"ל נל"ך יי"י מל"ה חה"ו. חלק שני ברוף שם פבוד מלכותו לעולם ועד נת"ה הא"א יר"ת שא"ה רי"י או"ם לכ"ב וש"ר יח"ו לה"ח כו"ק מנ"ד. חלק שלישי ברוף שם פבוד מלכותו לעולם ועד אנ"י חע"ם רה"ע יי"ז הה"ה מי"ך וו"ל יל"ה סא"ל ער"י עש"ל מי"ה. חלק רביעי ברוף שם פבוד מלכותו לעולם ועד וה"ו דנ"י הח"ש עמ"ם ננ"א ני"ת מב"ה פו"י נמ"מ יי"ל הר"ח מצ"ר. חלק חמישי ברוף שם פבוד מלכותו לעולם ועד ומ"ב יה"ה ענ"ו מח"י דמ"ב מנ"ק אי"ע חב"ו רא"ה יב"מ הי"י מו"ם, חלק ששי ברוף שם פבוד מלכותו לעולם ועד.

ואלין אנון שבעין שמהן דשלטין על שבעין דרגין תפאין רזא ויהוה. אלין שבעין שמהן יהוה רזא דאקרי שמים. שבועא רקיעין אנון דסלקין לשבעין שמהן שמה קדישא, ודא איהו ויהוה המטיר. מאת יהוה מן השמים. סתרא דסתרין לתכימין אתמסר. שמה (דף קט ע"א) דא דאקרי שמים מגיה אתברי סתרא דאקרי אדם. חשבון שיפי גופא דאנון חושבון מאתן וארבעין ותמנאי שייפין. חשבון אתוהי מאתן ושית סרי, שמה דא דאיהו רזא וסתרא שבעים שמות יהו"ה, סוד שנקרא שמים. שבעה רקיעים הם שעולים לשבעים שמות שם קדוש. וזהו ויהוה המטיר. מאת יהוה מן השמים.

אלו נוטלים (נוטעים) מאלה, ויהו"ה ו (פירוש, מלכות מתפארת) נוטל מאת יהוה זה מזה. ז (פירוש, סוד של אותן ע"ב שמות הוא שם יהוה, והוא הרוכב עליהן כנשמה לגוף). ואלו תלויים באלו, תחתונים בעליונים, והכל קשר אחד. ובהו נודע הקדוש ברוף הוא בכבודו. ח (פירוש, ע"ב מלאכים של מטה מתחברים בע"ב שמות של מעלה הנקראים שמים). שמים שהם שבעים סוד יהוה, זהו בסוד שבעים ושנים שמות, ואלו הם שיוצאים מן ויסע ויבא ויט.

וה"ו יל"י סי"ט על"ם מה"ש לל"ה אכ"א כה"ת הז"י אל"ד לא"ו הה"ע. חלק ראשון ברוף שם פבוד מלכותו לעולם ועד. יז"ל מב"ה הר"י הק"ם לא"ו כל"י לו"ו פה"ל נל"ך יי"י מל"ה חה"ו. חלק שני ברוף שם פבוד מלכותו לעולם ועד. נת"ה הא"א יר"ת שא"ה רי"י או"ם לכ"ב וש"ר יח"ו לה"ח כו"ק מנ"ד. חלק שלישי ברוף שם פבוד מלכותו לעולם ועד. אנ"י חע"ם רה"ע יי"ז הה"ה מי"ך וו"ל יל"ה סא"ל ער"י עש"ל מי"ה. חלק רביעי ברוף שם פבוד מלכותו לעולם ועד. וה"ו דנ"י הח"ש עמ"ם ננ"א ני"ת מב"ה פו"י נמ"מ יי"ל הר"ח מצ"ר. חלק חמישי ברוף שם פבוד מלכותו לעולם ועד. ומ"ב יה"ה ענ"ו מח"י דמ"ב מנ"ק אי"ע חב"ו רא"ה יב"מ הי"י מו"ם. חלק ששי ברוף שם פבוד מלכותו לעולם ועד.

ואלו הם שבעים שמות ששולטים על שבעים דרגות תחתונות סוד ויהו"ה. אלו שבעים שמות יהו"ה, סוד שנקרא שמים. שבעה רקיעים הם שעולים לשבעים שמות שם קדוש. וזהו ויהוה המטיר. מאת יהוה מן השמים. סתר הסתרים לתכימין נמסר. שם זה שנקרא שמים, ממנו נברא סתר שנקרא אדם. חשבון איברי הגוף שהם חשבון מאתים ארבעים ושמונה איברים. חשבון אותיותיו מאתים ושש עשרה. שם

זֶה שֶׁהוּא סוּד וְסִתְרָה כָּלֵל שֶׁל כָּל הַתּוֹרָה בְּכ"ב אוֹתוֹת וְעֶשֶׂר אֲמִירוֹת, מִשּׁוּם שֶׁהָרִי שֵׁם זֶה מֵאֲתִים וְשֵׁשׁ עֲשָׂרֵה אוֹתוֹת וְשִׁלְשִׁים וְשָׁנַיִם שְׁבִילִים שְׁפִלוּלִים בָּהּ. הָרִי מֵאֲתִים אַרְבָּעִים וְשִׁמוֹנֶה אֵיבָרֵי הַגּוֹף.

סוּד שֶׁנִּקְרָא אָדָם הַשּׁוֹלֵט עַל הַפֶּסֶא, סוּד שֶׁל שְׁבָעִים שְׁלֹמֶטָה, וְסִתְרָה זֶה שְׁכָתוּב (יחזקאל א) וְעַל דְּמוֹת הַפֶּסֶא דְּמוֹת כְּמֵרָאָה אָדָם עָלָיו מִלְמַעְלָה, וְזֶה הוּא סִתְרָה שְׁכָתוּב וְה' הַמְטִיר עַל סָדָם וְגו' מֵאֵת ה' מִן הַשָּׁמַיִם. וְהַפֶּל אֶחָד וְדָבָר אֶחָד, וְסִתְרָה אֶחָד לְחַכְמֵי הַלֵּב נִמְסָר. אֲשֶׁרִי [הוּא] חָלַקְתִּים בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא.

סָדָם נִחְתָּם גְּזוּר דִּין שְׁלֹהֶם עַל שִׁמְנֵעוּ צְדָקָה מֵהֶם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמָר (שם יו') וַיֵּד עֲנִי וְאֶבְיּוֹן לֹא הִחֲזִיקָה, וְלִכְּן הִדִּין לֹא הָיָה אֲלֵא מִן הַשָּׁמַיִם. צְדָקָה וְשָׁמַיִם הַפֶּל אֶחָד, וְכָתוּב (תהלים קח) כִּי גְדוֹל מְעַל שָׁמַיִם חֲסִדְךָ, מִשּׁוּם שֶׁצְדָקָה תְלוּיָהּ בְּשִׁמּוֹ [בשמים], דִּין הוּא מִשָּׁמַיִם, שְׁכָתוּב מֵאֵת ה' מִן הַשָּׁמַיִם.

הַדִּין שֶׁל יִשְׂרָאֵל מִמְקוֹם זֶה, שְׁכָתוּב (איכה ד) וַיִּגְדַּל עוֹן בֵּית עַמִּי מִחֲטָאֵת סָדָם. וַיְרוּשְׁלִים נִקְרָאת אַחוֹת לְסָדָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמָר (יחזקאל יט) הִנֵּה זֶה הָיָה עוֹן סָדָם אַחוֹתְךָ, וְדִינָם הָיָה מִן הַשָּׁמַיִם דִּין אֶחָד כְּסָדָם עַל שִׁמְנֵעוּ צְדָקָה מֵהֶם, פָּרֵט לְזֶה שֶׁזֶה הַתְּהַפֵּף וְזֶה נִחְרַב. לְזוֹ יֵשׁ תְּקוּמָה, וְלְזוֹ אֵין תְּקוּמָה. ע"כ סתרי תורה.

וַיַּעַר לוֹט מִצּוֹעֵר וַיֵּשֶׁב בְּהָר הוּא וּשְׁתֵּי בְנֵיָיו עִמּוֹ וְגו'. מֵהַ הַטָּעַם? מִשּׁוּם שֶׁרָאָה שֶׁהָיָה קְרוֹב לְסָדָם וְעָלָה מִשָּׁם. רַבִּי יִצְחָק פֶּתַח, (איוב לו) וְהוּא מְסֻבּוֹת מִתְהַפֵּף בְּתַחְבוּלָתוֹ לְפַעְלָם וְגו'. הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְסֻבּוֹת בְּעוֹלָם וּמְבִיא גַחְלֵי אֵשׁ צָחִים לַעֲשׂוֹת מַעֲשָׂיו, וְאַחַר כֵּן הוֹפֵךְ אוֹתָם וְעוֹשֶׂה אוֹתָם בְּגוֹן אַחֵר.

כָּלֵלָא דְּכָל אוֹרֵייתָא בְּכ"ב אַתּוּן וְעֶשֶׂר אֲמִירוֹן, בְּגִין דְּהָא שְׁמָא דָא מֵאֲתָן וְשִׁית סָרִי אַתּוּן וְתַלְתִּין וְתִרְיָן שְׁבִילִין דְּאִתְכַּלִּילִן בֵּיהּ, הָא מֵאֲתָן וְאַרְבָּעִין וְתִמְנֵיָא שְׁיִיפִין דְּגוּפָא.

וְזָא דְאֶקְרִי אָדָם דְּשִׁלֵּיט עַל פְּרַסְיָא. וְזָא דְשִׁבְעִין דְּלִתְתָא, וְסִתְרָא דָא דְכָתִיב (יחזקאל א) וְעַל דְּמוֹת הַפֶּסֶא דְּמוֹת כְּמֵרָאָה אָדָם עָלָיו מִלְמַעְלָה, וְזָא הוּא סִתְרָא דְכָתִיב וַיִּי הַמְטִיר עַל סָדָם וְגו' מֵאֵת יי מִן הַשָּׁמַיִם. וְכָלֵא חַד וּמְלָה חָדָא, וְסִתְרָא חָדָא לְחַכְמֵי לְבָא אֲתַמְסָר, וְכָפָה (ר"א ל"ג איהו) חוֹלְקָהוֹן בְּעֻלְמָא דִּין וּבְעֻלְמָא דְאֲתִי.

סָדָם גְּזוּר דִּינָא דְלַהוֹן עַל דְּמִנְעוּ צְדָקָה מִנֵּיהוּ, כְּמֵא דְאֵת אָמַר, (יחזקאל יו') וַיֵּד עֲנִי וְאֶבְיּוֹן לֹא הִחֲזִיקָה. וּבְגִין כֵּן דִּינָא לֹא הָיָה אֲלֵא מִן שָׁמַיִם. צְדָקָה וְשָׁמַיִם פְּלֵא חַד וְכָתִיב, (תהלים קח) כִּי גְדוֹל מְעַל שָׁמַיִם חֲסִדְךָ, וּבְגִין דְּתִלְיָא צְדָקָה בְּשָׁמַיָה (נ"א בשמים) דִּינָא הוּא מִשָּׁמַיִם דְכָתִיב מֵאֵת יי מִן הַשָּׁמַיִם.

דִּינָא דְיִשְׂרָאֵל מֵהָאֵי אֲתֵר דְכָתִיב, (איכה ד) וַיִּגְדַּל עוֹן בֵּית עַמִּי מִחֲטָאֵת סָדָם. וְאֶקְרִי יְרוּשָׁלַם אַחוֹת לְסָדָם כְּמֵא דְאֵת אָמַר, (יחזקאל יו') הִנֵּה זֶה הָיָה עוֹן סָדָם אַחוֹתְךָ, וְדִינָהוֹן הָיָה מִן שָׁמַיָא דִּינָא חָדָא כְּסָדָם עַל דְּמִנְעוּ צְדָקָה מִנֵּיהוּ. בַּר דָּא אֲתַתְּפֵךְ וְדָא אֲתַתְּרַב, דָּא אֵית לָהּ תְּקוּמָה, וְדָא לֵית לָהּ תְּקוּמָה, (ע"כ סתרי תורה).

וַיַּעַר לוֹט מִצּוֹעֵר וַיֵּשֶׁב בְּהָר הוּא וּשְׁתֵּי בְנֵיָיו עִמּוֹ וְגו'. מֵאֵי טַעְמָא. בְּגִין דְּחָמָא דְהוּא קְרִיב לְסָדָם וְאִסְתַּלַּק מִתַּמָּן. רַבִּי יִצְחָק פֶּתַח (איוב לו) וְהוּא מְסֻבּוֹת מִתְהַפֵּף בְּתַחְבוּלָתוֹ לְפַעְלָם וְגו'. קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא מְסֻבּוֹת סְבוּבִין דְּעֻלְמָא וְאֵייתִי קוּמְרִין טְהוּרִין לְמַעַבְדַּ עוֹבְדוֹי, וְלִבְתֵּר מִתְהַפֵּף לוֹן וְעַבִּיד לוֹן כְּגוּוֹנָא אַחֲרָא.

יִצְחָק פֶּתַח, (איוב לו) וְהוּא מְסֻבּוֹת מִתְהַפֵּף בְּתַחְבוּלָתוֹ לְפַעְלָם וְגו'. הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְסֻבּוֹת בְּעוֹלָם וּמְבִיא גַחְלֵי אֵשׁ צָחִים לַעֲשׂוֹת מַעֲשָׂיו, וְאַחַר כֵּן הוֹפֵךְ אוֹתָם וְעוֹשֶׂה אוֹתָם בְּגוֹן אַחֵר.

ובמה? בתחבולתו. עושה תחבולות ומסבב סבוכים כדי להפך אותם, ולא כמו אותם הראשונים. לפעלם - משום פעלם של בני אנוש. כמו שהם עושים מעשים, כף הוא מהפך אותם. כל אשר יצום על פני תבל ארצה - משום מעשי בני אדם הוא מהפך אותם מסבות בכל מה שהוא מצנה אותם על פני תבל וגו'.

רבי אלעזר אמר, והוא מסבות מתהפך - הקדוש ברוך הוא מסבב סבוכים ומביא מעשים בעולם להתקדם, ואחר שחושבים בני אדם שיתקומו אותם מעשים, הקדוש ברוך הוא הופך אותם את אותם מעשים מכמו שהיו בהתחלה. בתחבולתו, בתחבולתו כתוב, כמו האמן הזה שעושה פלי חרס, בעוד שאותו הגלגל מסתובב לפניו, חושב לעשות כגון זה - עושה, חושב לעשות כגון אחר - עושה. מהפך פלי זה לכלי אחר משום שאותו הגלגל סובב לפניו. כף הקדוש ברוך הוא מהפך את מעשיו שהוא עושה.

בתחבולתו חסר יו"ד, ומהו? זה בית דין למטה שהוא גלגל הסובב לפניו, ועל זה הוא מהפך פלים מפלי זה לכלי אחר, וכל זה כפי פעלם של בני אדם. אם בני אדם מטיבים מעשיהם - אותו הגלגל הסובב מסובב אותם ימינה, ואז נעשים מעשים בעולם להיטיב להם כראוי, והגלגל סובב תמיד ולא שוקט באותו צד הימין, והעולם מתגלגל בו. באו בני אדם להרע - תחבולתו שסובבת תמיד והיתה עומדת בסבוב של ומהפך מסבות וכלים שהיו

ובמה, בתחבולתו, עביד תחבולין ומסבב סבוכין לאפכא לון ולאו פאנון קדמאי. (דף קט ע"ב) לפעלם, בגין פעלם דבני נשא, כמה דאנון עבדין עובדין הכי מהפך לון. כל אשר יצום על פני תבל ארצה. בגין דעובדין דבני נשא מהפך לאנון מסבות בכל מה דאיהו פקיד לון על פני תבל וגו'.

רבי אלעזר אמר והוא מסבות מתהפך. הקדוש ברוך הוא מסבב סבוכין ואייתי עובדין בעלמא לאתקיימא, ולבתר דחשיבו בני נשא דיתקיימון אנון עובדין, קדשא בריך הוא מהפך לון לאנון עובדין מפמה דהווי בקדמיתא. בתחבולתו. פתיב פהאי אומנא דעביד מאנין דחרסא. בעוד דהיא טיקלא אסתחרת קמיה. חשיב למעבד כגוונא דא עביד. חשיב למעבד כגוונא אחרא עביד. מהפך מאנא דא למאנא דא, בגין דההוא טיקלא אסתחרת קמיה. כף קדשא בריך הוא מהפך עובדי דאיהו עביד. בתחבולתו חסר יו"ד, ומאן איהו, דא בי דינא לתתא דאיהו טקלא דאסתחרת קמיה, ועל דא מהפך מאנין ממאנא דא למאנא אחרא. וכל דא כפי פעלם דבני נשא, אי מטיבין בני נשא עובדיהון, ההוא טקלא דסחרא אסתרת לון לימינא, וכדין אתעבידו עובדין בעלמא לאוטבא לון פדקא יאות. וטיקלא אסתרת תדיר ולא שכיף בההוא סטרא דימינא ועלמא מתגלגלא ביה. אתו בני נשא לאבאשא, (דף קי ע"א) תחבולתו דאסחר תדיר והוה קיימא באסתרותא דימינא, קדשא בריך הוא אסחר ליה בסטרא דשמאלא

הימין, הקדוש ברוך הוא מסובב אותה לצד שמאל

בְּמַתְּפֵיךָ מְסֻבּוֹת וּמֵאֵנִי לְאֹתֵיהֶן וּבְקַדְמֵיתָא לְהֵהוּא סֵטֶר שְׂמַאלָא.

וּבְרִין טַקְלָא אֶסְחָרָא וְאַתְעֵבִידוּ עוּבְדִין בְּעֵלְמָא לְאַבְאָשָׁא לֹון לְבַנֵי נָשָׂא. וְטַקְלָא אֶסְחָר לְהֵהוּא סֵטֶרָא עַד דְּבַנֵי נָשָׂא תֵיבִין לְאוּטְבָא עוּבְדֵיהוּן. וְטַקְלָא קֵימָא בְּעוּבְדִין דְּבַנֵי נָשָׂא. וְעַל דָּא בְּתַחֲבוּלְתּוֹ לְפַעְלָם, וְלֹא קֵימָא תְדִיר.

הָא חֲזִי, קַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא גְרַם סְבוּבִין וְעוּבְדִין בְּעֵלְמָא בְּגִין לְמַעַבְד פְּלֹא פְדָקָא יְאוּת. וְכֹלָא נְפָקָא מֵעַקְרָא וְשִׁרְשָׁא דְלַעֲיָלָא. אַקְרִיב אַבְרָהָם לְגַבִּיּה, נֶפֶק מַגִּיּה יִשְׁמַעְאֵל דְלָא הָוֵה אַבְרָהָם גְזִיר פֶּד נֶפֶק מַגִּיּה, בְּגִין דְאִיהוּ לְתַתָּא וְלֹא אֲשַׁתְּלִים בְּאֵת קֵימָא קַדִּישָׁא.

לְבַתָּר קַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא סַבְב סְבוּבִין בְּתַחֲבוּלְתּוֹ וְאַתְגְזֹר אַבְרָהָם וְעַל בְּבִרִית וְאֲשַׁתְּלִים בְּשָׁמִיּה וְאַקְרִי אַבְרָהָם, וְה' עֲלָאָה אַעֲטַרְת לִיּה בְרָזָא דְמִים מְרוּחַ. כִּיּוֹן דְרָזָא (דְּבִרֵי הַיָּמִים א) אֲשַׁתְּלִים וְאַתְגְזֹר, נֶפֶק מַגִּיּה יִצְחָק וְהָוֵה זֶרַעַ קַדִּישָׁא וְאַתְקַשֵׁר לְעֵילָא בְרָזָא דְאֵשׁ מִמֵּיּם, וְעַל דָּא כְּתִיב, (יְרֵמִיָּה ב) וְאַנְכִי נִטְעַתִּיךָ שׁוֹרֵק כְּלֵה זֶרַע אֲמַת. וְלֹא אֲתַקְשֵׁר בְּהֵהוּא סֵטֶרָא אַחֲרָא.

הָא חֲזִי, לוּט נֶפְקוּ מַגִּיּה וּמִבְּנֵתִיָּה תְרִין אוּמִין מִתְפָּרְשׁוּן, וְאַתְקַשְׁרוּ בְּהֵהוּא סֵטֶרָא דְאַתְחֲזִי לֹון, וְעַל דָּא קַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא מְסַבְב (דף קי ע"ב) סְבוּבִין וּמִגְלַגְל גְּלַגּוּלִין בְּעֵלְמָא דִּיתְעֵבִיד כְּלֵא פְדָקָא יְאוּת וְיִתְקַשֵׁר כְּלֵא בְּאַתְרֵיהּ.

הָא חֲזִי, יְאוּת הָוֵה לְלוּט דְקַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא יְפִיק מַגִּיּה (וּמִבְּנֵתִיָּה) וּמֵאַתְתֵיָּה תְרִין אוּמִין אֵלִין, אֵלָא בְּגִין לְאַתְקַשְׁרָא בְּאַתְרֵיהּ דְאַתְחֲזִי לְהוּ. וְאַתְעֵבִידוּ

צד שְׂמַאל. וְאֵן הַגְּלַגֵּל סוֹכְב וְנַעֲשִׂים מַעֲשִׂים בְּעוֹלָם לְהֵרַע לְבַנֵי אָדָם. וְהַגְּלַגֵּל סוֹכְב לְאוּתוֹ צַד עַד שְׁבַנֵי אָדָם שְׂבִים לְהִיטִיב מַעֲשִׂיהֶם, וְהַגְּלַגֵּל עוֹמֵד בְּמַעֲשֵׂי בְנֵי הָאָדָם. וְעַל כֵּן בְּתַחֲבוּלְתּוֹ לְפַעְלָם, וְלֹא עוֹמֵד תְּמִיד.

בֵּא רָאָה, הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא גוֹרַם סְבוּבִים וּמַעֲשִׂים בְּעוֹלָם כְּדִי לַעֲשׂוֹת הַכֹּל כְּרָאוּי, וְהַכֹּל יוֹצֵא מִהַעֲקָר וְהַשֵּׁרֵשׁ שְׁלִמְעֵלָה. קָרַב אֶת אַבְרָהָם אֵלָיו - יֵצֵא מִמֶּנּוּ יִשְׁמַעְאֵל, כְּשֵׁלֹא הָיָה אַבְרָהָם מֵהוּל כְּשִׁיּוֹצֵא מִמֶּנּוּ, מִשּׁוּם שֶׁהוּא לְמַטָּה וְלֹא נִשְׁלַם בְּאוּת בְּרִית קַדְשׁ.

אַחַר כֵּן הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא סַבְב סְבוּבִים בְּתַחֲבוּלוּתֵיו וְנִמּוּל אַבְרָהָם, וְנִנְכַס בְּבִרִית וְנִשְׁלַם בְּשִׁמּוֹ וְנִקְרָא אַבְרָהָם, וְה' עֲלִיוֹנָה עֲטָרָה אוּתוֹ כְּסוּד שֶׁל מִים מְרוּחַ. כִּיּוֹן שֶׁהַסּוּד [שֶׁל ה'א] נִשְׁלַם וְהוּא נִמּוּל, יֵצֵא מִמֶּנּוּ יִצְחָק וְהָיָה זֶרַע קַדְשׁ, וְנִקְשֵׁר לְמַעֲלָה כְּסוּד שֶׁל אֵשׁ מִמֵּיּם, וְעַל זֶה כְּתוּב (יְרֵמִיָּה ב) וְאַנְכִי נִטְעַתִּיךָ שׁוֹרֵק כְּלֵה זֶרַע אֲמַת, וְלֹא נִקְשֵׁר בְּאוּתוֹ הַצַּד הָאֲחֵר.

בֵּא רָאָה, מְלוּט יֵצֵאוּ מִמֶּנּוּ וּמִבְּנוּתֵיו שְׁתֵּי אֲמוֹת נִפְרְדוֹת וְנִקְשְׁרוּ בְּאוּתוֹ צַד שְׂרָאוּי לְהֵם, וְעַל זֶה הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְסוֹכְב סְבוּבִים וּמִגְלַגֵּל גְּלַגּוּלִים בְּעוֹלָם שֶׁהַכֹּל יַעֲשֶׂה כְּרָאוּי וְיִתְקַשֵׁר הַכֹּל בְּמַקּוּמוֹ.

בֵּא רָאָה, נֹאָה הָיָה לְלוּט שֶׁהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יוֹצֵא מִמֶּנּוּ (וּמִבְּנוּתֵיו) וּמֵאַשְׁתּוֹ שְׁתֵּי הָאֲמוֹת הַלְלוּ, אֵלָא בְּשִׁבִיל לְהַתְקַשֵׁר בְּמַקּוּמָם הַרְאוּי לְהֵם, וְנַעֲשׂוּ מִתּוֹךְ יִין, וְאוּתוֹ חֲזִין הַזְּמַן לְהֵם בְּמַעֲרָה בְּאוּתוֹ לִילָה,

וְאַתְעֵבִידוּ

וזהו הסוד שנעשו, כמו שנאמר וישת מן היין וישכר, והרי נתבאר ובארוה.

בא ראה, מואב ועמון הן קראו להם שמות. מואב - מאב. רבי יוסי אמר, הבכירה אמרה בחצפה, אמרה מואב, מאבא הוא. והצעירה גם היא ילדה בן ותקרא שמו בן עמי. בצניעות אמרה בן עמי. בן עמי, ולא אמרה ממי הוא.

בא ראה, בהתחלה כתוב ולא ידע בשכבה ובקומה, בוא"ו, ונקוד על וא"ו, משום שסיוע מלמעלה היה נמצא באותו מעשה שעתידי מלך המשיח לצאת ממנו, ולכן נשלם פאן בוא"ו. ובאחרת כתוב ובקמה, חס וי"ו, משום שלא יצא ממנה חלק לקב"ה כמו האחרת הזו, ועל זה כתוב באחרת הזו הגדולה ובקומה בוא"ו מלא ונקוד עליו.

רבי שמעון אמר, לא ידע שעתידי הקדוש ברוך הוא להעמיד ממנה דוד המלך ושלמה וכל שאר המלכים ומלך המשיח. עוד ובקומה, כמו שכתוב ברות (רות א) ותקם בטרם יכיר איש את רעהו וגו'. ובאותו היום היתה לה קימה ודאי, התחבר עמה בעז להקים שם המת על נחלתו, והוקמו ממנה כל המלכים הללו וכל העלוי של ישראל. ולא ידע בשכבה, שכתוב ותשכב מרגלותו עד הבקר. ובקומה, שכתוב בטרם יכיר איש את רעהו וגו'. משום כף ובקומה נקוד וא"ו.

בא ראה את ענותותו של אברהם, שהרי אפלו בתחלה, כשרצה הקדוש ברוך הוא לעשות דין בסדם, לא בקש ממנו רחמים על לוט. [שהרי] אחר שכתוב וירא

מגו יינא, ויהוה יינא אזדמן להון במערתא ההיא ליליא, ודא הוא רזא דאתעבידו כמה דאת אמר וישת מן היין וישכר והא אתמר ואוקמוה.

תא חזי, מואב ועמון אנון קראן לון שמהן, מואב מאב. רבי יוסי אמר בכירה בחציפו אמרה מואב, מאבא הוא. והצעירה גם היא ילדה בן ותקרא שמו בן עמי. בצניעו אמרה בן עמי. בר עמי, ולא אמרה ממאן הוה.

תא חזי, בקדמיתא כתיב ולא ידע בשכבה ובקומה בוא"ו ונקוד על וא"ו, בגין דסיועא דעילא הוה אשתכח בההוא עובדא דזמין מלפא משיחא לנפקא מניה, ובגין כף אשתלים הכא בוא"ו. ובאחרא כתיב ובקמה חסר וי"ו, בגין דלא נפק מינה חולקא לקודשא בריך הוא כהאי אחרא, ועל דא כתיב בהאי אחרא קשישא ובקומה בוא"ו מלא ונקוד עלה.

רבי שמעון אמר, לא ידע דזמין קדשא בריך הוא לאוקמא מינה דוד מלפא ושלמה וכל שאר מלכין ומלפא משיחא. תו ובקומה, דכתיב ברות (רות א) ותקם בטרם יכיר איש את רעהו וגו'. ובההוא יומא הוה לה קימה ודאי (דף קיא ע"א) אתחבר עמה בעז להקים שם המת על נחלתו, ואתקם מנה כל הני מלכין וכל עלויה דישראל. ולא ידע בשכבה דכתיב ותשכב מרגלותו עד הבקר. ובקומה דכתיב ותקם בטרם יכיר איש את רעהו וגו'. בגין כף ובקומה נקוד וא"ו.

תא חזי, ענותותא דאברהם דהא אפילו בקדמיתא כד בעא קדשא בריך הוא

למעבד דינא בסדום לא בעא מניה רחמי על לוט (דקא), לבתר דכתיב

והנה עלה קיטר הארץ בקיטר הכבשן, לא בקש על לוט ולא אמר עליו לקב"ה כלום. אף כף לא אמר לו הקדוש ברוך הוא דבר, כפי שלא יחשב אברהם שהקדוש ברוך הוא גרע מזכותו כלום.

ואם תאמר שאברהם לא החשיב בלבבו את לוט לכלום - הרי מסר נפשו ללכת להלחם בקרב עם חמשה מלכים חזקים, כמו שנאמר וישמע אברם פי נשבה אחיו, וכתוב ויחלק עליהם לילה, וכתוב וישב את כל הרכש וגם את לוט אחיו ורכשו השיב וגו'. אבל באהבה שאהב את הקדוש ברוך הוא וראה שמעשיו של לוט אינם פשרים פראוי, לא רצה אברהם שבגללו יעזב הקדוש ברוך הוא כלום משלו, ולכן לא בקש עליו רחמים לא בתחלה ולא בסוף.

מדרש הנעלם

ויעל לוט מצוער וגו'. אמר רבי אבהו, בא ראה מה פתוב ביצור הרע, תדע לך שאינו מתבטל לעולם מבני אדם עד אותו זמן, שפתוב (יחזקאל לו) והסרתי את לב האבן וגו'. שאף על פי שרואה בני אדם נדונין בגיהנם, הוא בא וחוזר לו אצל בני אדם. זהו שפתוב ויעל לוט מצוער, מצערה של גיהנם, משם עולה לפתות בני אדם.

אמר רבי יהודה שלש הנהגות יש באדם: הנהגת השכל והחכמה, וזו היא פת הנשמה הקדושה. והנהגת התאוה, שהיא מתאוה בכל תאוות רעות, וזהו פת התאוה. והנהגת המנהגת לבני אדם ומחזקת הגוף, והיא נקראת נפש הגוף. אמר רבי דימי, זהו פת המחזיק. אמר רבי יהודה, בא ראה,

וירא והנה עלה קיטר הארץ בקיטר הכבשן לא תבע עליה לוט ולא אמר עליה לקדשא בריך הוא כלום, אוף הכי קדשא בריך הוא לא אמר ליה מידי, בגין דלא יחשב אברהם דקודשא בריך הוא גרע מזכותיה כלום.

ואי תימא דאברהם לא הוה חשיב ליה ללוט בלביה כלום, הא מסר נפשיה למיהף לאגחא קרבא בחמשה מלכין תקיפין, כמה דאתאמר, (בראשית יד) וישמע אברם פי נשבה אחיו וגו'. וכתוב ויחלק עליהם לילה. וכתוב וישב את כל הרכש וגם את לוט אחיו ורכשו השיב וגו'. אבל ברחימותא דרחים לקדשא בריך הוא וחקמא עובדוי דלוט דלא כשרן פדקא יאות, לא בעא אברהם דבגיגיה ישבוק קדשא בריך הוא כלום מדיליה, ובגיגי כף לא תבע עליה רחמי לא בקדמיתא ולא בסופא:

מדרש הנעלם

ויעל לוט מצוער וגו'. אמר רבי אבהו, בא וראה מה פתיב ביצור הרע, תדע לך שאינו מתבטל לעולם מבני אדם עד אותו זמן דכתיב, (יחזקאל לו) והסרתי את לב האבן וגו'. שאף על פי שרואה בני אדם נדונין בגיהנם, הוא בא וחוזר לו אצל בני אדם, הדא הוא דכתיב ויעל לוט מצוער. מצערה של גיהנם משם עולה לפתות בני אדם.

אמר רבי יהודה שלש הנהגות יש באדם, הנהגת השכל והחכמה וזו היא (דף קט ע"ב) פת הנשמה הקדושה. והנהגת התאוה שהיא מתאוה בכל תאוות רעות, וזהו כח התאוה. והנהגת המנהגת לבני אדם ומחזקת הגוף והיא נקראת נפש הגוף, אמר רב דימי זהו כח המחזיק.

אמר רבי יהודה בא וראה לעולם אין יצר הרע שולט

אֵלָא בְּאֵלוּ שְׁנֵי כַחוֹת אֵלִין דְּאִמְרִין, נִפְּשׁ הַמְּתַאָּה הִיא הַרְוֹדְפַת אַחַר יֵצֵר הָרַע לְעוֹלָם, מִשְׁמַע דְּכְתִיב וַתֹּאמֶר הַבְּכִירָה אֶל הַצְּעִירָה אֲבִינוּ זְקֵן. נִפְּשׁ הַמְּתַאָּה הִיא מְעוֹרְרַת אֶת הָאֲחֵרַת וּמְפַתָּה אוֹתָהּ עִם הַגּוֹף לְהִדְבֵּק בַּיֵּצֵר הָרַע, וְהִיא אוֹמְרַת לְכֹה נִשְׁקָה אֶת אֲבִינוּ זִין וְנִשְׁכָּבָה עִמּוֹ. מַה יֵּשׁ לָנוּ בְּעוֹלָם הַבָּא, גַּלְיָה וְנִרְדְּף אַחַר יֵצֵר הָרַע וְאַחַר תְּשׁוּקַת חֲמַדַּת הָעוֹלָם הַזֶּה. וּמַה עוֹשׂוֹת, שְׂתִיחֵן מִסְּפִימוֹת לְהִדְבֵּק בּוֹ, מַה פְּתִיב וּתְשַׁקִּין אֶת אֲבִיחֵן זִין מִתְּפַטְמוֹת לְהִתְעוֹרֵר לִיֵּצֵר הָרַע בְּאֲכִילָה וּבִשְׂתִיָּה.

וְתִקָּם הַבְּכִירָה וּתְשַׁכַּב אֶת אֲבִיָּהּ. כְּשֶׁאֲדָם שׁוֹכֵב עַל מִטָּתוֹ בְּלִילָה, נִפְּשׁ הַמְּתַאָּה הִיא הַמְּעוֹרְרַת לִיֵּצֵר הָרַע, וּמַהֲרֵהֶרַת בּוֹ, וְהוּא דְּבַק בְּכָל הִרְהוּר רַע עַד שְׂמַתְעַבְרַת מְעַט (ס"א מִמְּנוֹ) (ר"א ל"ג ע"ל) (נ"א ע"ד) שְׂמַבִּיא בְּלֵב הָאָדָם אוֹתָהּ הַמְּחַשְׁבָּה הַרְעָה וּדְבַקָּה בּוֹ, וְעִדִּין יֵשׁ בְּלִבּוֹ וְלֹא נִגְמַר לַעֲשׂוֹתָהּ עַד שְׂזֹאת הַתַּאָּה מְעוֹרְרַת לְכַח הַגּוֹף כְּמַתְחִלָּה לְהִדְבֵּק בַּיֵּצֵר הָרַע וְאִזּוּ הוּא תְּשָׁלוּם הַרְעָה, הִדָּא הוּא דְּכְתִיב וּתְהִרִין שְׂתִי בְּנוֹת לוֹט (י"ח כ"ו ע"א) מְאֲבִיחֵן.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק מְעוֹלָם אֵין יֵצֵר הָרַע מִתְּפַתָּה אֵלָא בְּאֲכִילָה וּשְׂתִיָּה, וּמִתּוֹף שְׂמַחַת הֵיִן אִזּוּ שׁוֹלֵט בְּאָדָם. בְּצַדִּיק מַה כְּתִיב בֵּיהּ (מְשַׁלִּי י"ג) צַדִּיק אֲכָל לְשִׁבְעַ נִפְשׁוֹ. וְאִינוּ מִשְׁתַּפֵּר לְעוֹלָם, דְּאָמַר רַבִּי יְהוּדָה הִיא צוּרְבָא מְרַבְּנָן דְּמְרוּי, קְרִינָא עֲלֵיהּ (מְשַׁלִּי י"א) גְּזִים זְהִב בְּאִף חֲזִיר. וְלֹא עוֹד אֵלָא שְׂמַחֲלָל שֵׁם שְׁמִים. מִנְהַג הִרְשָׁעִים מַהוּ (יִשְׁעִיהַ כ"ב) הִנֵּה שְׁשׁוֹן וּשְׂמַחָה. הֵיִן אִזּוּ שׁוֹלֵט בְּאָדָם, הָרוּג בְּקָר וּשְׁחוּט צֹאן וְגו'. עֲלֵיהֶם אָמַר הַפְּתוּב (מְשַׁלִּי ה) הוּי מִשְׁפִּימֵי בְּבִקָר שְׂכָר יִרְדְּפוּ וְגו'. כְּדִי לְעוֹרֵר לִיֵּצֵר הָרַע, שְׂאִין יֵצֵר הָרַע מִתְּעוֹרֵר אֵלָא מִתּוֹף הֵיִן, הִדָּא הוּא דְּכְתִיב וּתְשַׁקִּין אֶת אֲבִיחֵן זִין.

הִרְשָׁעִים מַהוּ? (יִשְׁעִיהַ כ"ב) הִנֵּה שְׁשׁוֹן וּשְׂמַחָה. הֵיִן אִזּוּ שׁוֹלֵט בְּאָדָם, הָרוּג בְּקָר וּשְׁחוּט צֹאן וְגו'. עֲלֵיהֶם אָמַר הַפְּתוּב (ש"ח ה) הוּי מִשְׁפִּימֵי בְּבִקָר שְׂכָר יִרְדְּפוּ וְגו'. כְּדִי לְעוֹרֵר לִיֵּצֵר הָרַע, שְׂאִין יֵצֵר הָרַע מִתְּעוֹרֵר אֵלָא מִתּוֹף הֵיִן. זֶהוּ שְׂפַתוּב וּתְשַׁקִּין אֶת אֲבִיחֵן זִין.

לְעוֹלָם אֵין יֵצֵר הָרַע שׁוֹלֵט אֵלָא בְּאֵלוּ שְׁנֵי כַחוֹת אֵלוּ שְׂאִמְרֵנוּ, נִפְּשׁ הַמְּתַאָּה הִיא הַרְוֹדְפַת אַחַר יֵצֵר הָרַע לְעוֹלָם, מִשְׁמַע שְׂפַתוּב וַתֹּאמֶר הַבְּכִירָה אֶל הַצְּעִירָה אֲבִינוּ זְקֵן. נִפְּשׁ הַמְּתַאָּה הִיא מְעוֹרְרַת אֶת הָאֲחֵרַת וּמְפַתָּה אוֹתָהּ עִם הַגּוֹף לְהִדְבֵּק בַּיֵּצֵר הָרַע, וְהִיא אוֹמְרַת לְכֹה נִשְׁקָה אֶת אֲבִינוּ זִין וְנִשְׁכָּבָה עִמּוֹ. מַה יֵּשׁ לָנוּ בְּעוֹלָם הַבָּא, גַּלְיָה וְנִרְדְּף אַחַר יֵצֵר הָרַע וְאַחַר תְּשׁוּקַת חֲמַדַּת הָעוֹלָם הַזֶּה. וּמַה עוֹשׂוֹת? שְׂתִיחֵן מִסְּפִימוֹת לְהִדְבֵּק בּוֹ. מַה פְּתִיב? וּתְשַׁקִּין אֶת אֲבִיחֵן זִין. מִתְּפַטְמוֹת לְהִתְעוֹרֵר לִיֵּצֵר הָרַע בְּאֲכִילָה וּבִשְׂתִיָּה.

וְתִקָּם הַבְּכִירָה וּתְשַׁכַּב אֶת אֲבִיָּהּ. כְּשֶׁאֲדָם שׁוֹכֵב עַל מִטָּתוֹ בְּלִילָה, נִפְּשׁ הַמְּתַאָּה הִיא הַמְּעוֹרְרַת לִיֵּצֵר הָרַע וּמַהֲרֵהֶרַת בּוֹ, וְהוּא דְּבַק בְּכָל הִרְהוּר רַע עַד שְׂמַתְעַבְרַת מְעַט (מִמְּנוֹ) (ר"א ע"ל) (נ"א ע"ד) שְׂמַבִּיא בְּלֵב הָאָדָם אוֹתָהּ הַמְּחַשְׁבָּה הַרְעָה וּדְבַקָּה בּוֹ, וְעִדִּין יֵשׁ בְּלִבּוֹ וְלֹא נִגְמַר לַעֲשׂוֹתָהּ עַד שְׂזֹאת הַתַּאָּה מְעוֹרְרַת לְכַח הַגּוֹף כְּמַתְחִלָּה לְהִדְבֵּק בַּיֵּצֵר הָרַע, וְאִזּוּ הוּא תְּשָׁלוּם הַרְעָה. זֶהוּ שְׂפַתוּב וּתְהִרִין שְׂתִי בְּנוֹת לוֹט מְאֲבִיחֵן. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מְעוֹלָם אֵין יֵצֵר הָרַע מִתְּפַתָּה אֵלָא בְּאֲכִילָה וּשְׂתִיָּה, וּמִתּוֹף שְׂמַחַת הֵיִן אִזּוּ שׁוֹלֵט בְּאָדָם. בְּצַדִּיק מַה פְּתוּב (מְשַׁלִּי י"ג) צַדִּיק אֲכָל לְשִׁבְעַ נִפְשׁוֹ, וְאִינוּ מִשְׁתַּפֵּר לְעוֹלָם. שְׂאִין רַבִּי יְהוּדָה, אוֹתוֹ תְּלַמִּיד חֲכָם שְׂשׁוֹתָהּ, קוֹרְאִים עֲלֵיו (ש"ח י"א) גְּזִים זְהִב בְּאִף חֲזִיר. וְלֹא עוֹד, אֵלָא שְׂמַחֲלָל שֵׁם שְׁמִים. מִנְהַג הִרְשָׁעִים מַהוּ? (יִשְׁעִיהַ כ"ב) הִנֵּה שְׁשׁוֹן וּשְׂמַחָה. הֵיִן אִזּוּ שְׁחוּט צֹאן וְגו'. עֲלֵיהֶם אָמַר הַפְּתוּב (ש"ח ה) הוּי מִשְׁפִּימֵי בְּבִקָר שְׂכָר יִרְדְּפוּ וְגו'. כְּדִי לְעוֹרֵר לִיֵּצֵר הָרַע, שְׂאִין יֵצֵר הָרַע מִתְּעוֹרֵר אֵלָא מִתּוֹף הֵיִן. זֶהוּ שְׂפַתוּב וּתְשַׁקִּין אֶת אֲבִיחֵן זִין.

אָמַר רַבִּי אֶבְרָהָם מֵהַבְּבֵלִי, מֵהַפְּתוּבִים וְלֹא יָדַע בְּשִׁכְבָּהּ וּבְקוּמָהּ. כְּלוּמַר יֵצֵר הָרַע אֵינּוּ מִשְׁגִּיחַ בָּהּ בְּשִׁכְבָּהּ בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְקוּמָהּ לְעוֹלָם הַבָּא, אֲלֵא מִתְעוֹרָר עִם כַּח הַגּוֹף לְעַבְדוֹ תַּאֲוָתוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה. דָּאֵמַר רַבִּי אֶבְרָהָם בְּשַׁעֲהָ שְׁנֹכְנְסִין הַרְשָׁעִים בְּגִיחָנָם מִכְּנִיסִים לֵיצֵר הָרַע לְרָאוֹת בָּהֶן, הֵדָא הוּא דְכְּתִיב וְלוֹט בָּא צִעְרָה לְצִעְרָה שֶׁל גִּיחָנָם, וְנִפְקֵי לִיהּ מִתְמָן לְנִסּוּתָא לְכַרְיִיתָא כְּדָאֲמַרְן. הֵדָא הוּא דְכְּתִיב וַיַּעַל לוֹט מִצּוּרֵי מִצְעָרָה שֶׁל גִּיחָנָם.

וַיֵּשֶׁב בְּהַר, אָמַר רַבִּי יִצְחָק מִשְׁמַע דְּכְּתִיב בְּהַר מְלֻמָּד שֶׁהוּא שֵׁם מוֹשְׁבּוֹ בְּמִקּוּם הַר. גּוּף שֶׁהוּא חָרַב כְּהַר דְּלִית בֵּיהּ טִיבוּתָא. וּשְׁתֵּי בְּנוֹתָיו עִמּוֹ. אֱלוֹ הַשְּׁתֵּי כַחוֹת דְּאֲמַרְן. כִּי (דף ק"ט ע"ב) יָרָא לְשִׁבְתָּ בְּצוּר, יָרָא וְחִרְדָּה נּוֹפְלַת עָלָיו בְּשַׁעֲהָ שְׁרוּאָה צַעַר גִּיחָנָם שְׁמַצְעָרִין לְרַשָּׁעִים וְחוֹשֵׁב שְׁשָׁם יְדוֹן, כִּינּוֹן שְׁרוּאָה שְׁאֵינּוּ נִדוּן שֵׁם יוֹצֵא וְהוֹלֵךְ לְפִתּוֹת בְּנֵי אָדָם אַחֲרָיו.

רַב הוּנָא כַּד הוּוּ דְרִישׁ לְאַזְהָרָא לְבְנֵי אָדָם, הוּוּ אָמַר לְהוּ בְנֵי אֶסְתְּמָרוּ מִשְׁלִיחָא שֶׁל גִּיחָנָם, וּמֵאֵן הוּא זֶהוּ יֵצֵר הָרַע שֶׁהוּא שְׁלִיחַ שֶׁל גִּיחָנָם.

רַבִּי אַבָּא אָמַר מָאִי דְכְּתִיב, (משלי ל) לְעִלּוּקָה שְׁתֵּי בְנוֹת הַבַּיִת. אֱלוֹ שְׁתֵּי בְנוֹת לוֹט דְּאֲמַרְן, שֶׁהִיא נִפְשׁ הַמִּתְאַוָּה, וְנִפְשׁ הַמִּשְׁתַּתְּפָת בְּגוּף הַרוֹדֶפֶת אַחֵר יֵצֵר הָרַע לְעוֹלָם.

אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ פְּתִיב הַכָּא בְּלוֹט כִּי יָרָא לְשִׁבְתָּ בְּצוּר, וְכְּתִיב הֵתָם לְעִלּוּקָה שְׁתֵּי בְנוֹת הַבַּיִת. יר"א בְּגִימְטְרִיא הוּא עִלּוּקָה"ה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק אֵי יָרָא הוּא לְמֵאִי אָתִי לְמִטְעֵי כְּרִיִּיתָא, אֲלֵא כֶּף דְּרָף כָּל עוֹשֶׂה עוֹלָה, כְּשְׁרוּאָה הָרַע מִתְיָרָא לְפִי שַׁעֲהָ, מִיַּד חוּזֵר לְרַשָּׁעוֹתָו וְאֵינּוּ חוֹשֵׁשׁ לְכֻלּוֹם, כֶּף יֵצֵר הָרַע בְּשַׁעֲהָ שְׁרוּאָה דִּין בְּרַשָּׁעִים יָרָא, כִּינּוֹן שְׁיוֹצֵא לְחוּץ (לְעִשׂוֹת) אֵינּוּ חוֹשֵׁשׁ כְּלוּם.

אָמַר רַבִּי אֶבְרָהָם, מֵהַפְּתוּבִים וְלֹא יָדַע בְּשִׁכְבָּהּ וּבְקוּמָהּ. כְּלוּמַר יֵצֵר הָרַע אֵינּוּ מִשְׁגִּיחַ בָּהּ בְּשִׁכְבָּהּ בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְקוּמָהּ לְעוֹלָם הַבָּא, אֲלֵא מִתְעוֹרָר עִם כַּח הַגּוֹף לְעַבְדוֹ תַּאֲוָתוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה. דָּאֵמַר רַבִּי אֶבְרָהָם בְּשַׁעֲהָ שְׁנֹכְנְסִים הַרְשָׁעִים בְּגִיחָנָם, מִכְּנִיסִים לֵיצֵר הָרַע לְרָאוֹת בָּהֶן, זֶהוּ שְׁפִתּוֹב וְלוֹט בָּא צִעְרָה, לְצִעְרָה שֶׁל גִּיחָנָם. וַיֵּצֵא לוֹ מִשֵּׁם לְנִסּוֹת אֶת הַבְּרִיּוֹת, כְּמוֹ שְׁאֲמַרְנוּ. זֶהוּ שְׁפִתּוֹב וַיַּעַל לוֹט מִצּוּרֵי מִצְעָרָה שֶׁל גִּיחָנָם.

וַיֵּשֶׁב בְּהַר - אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מִשְׁמַע שְׁפִתּוֹב בְּהַר, מְלֻמָּד שֶׁהוּא שֵׁם מוֹשְׁבּוֹ בְּמִקּוּם הַר. גּוּף שֶׁהוּא חָרַב כְּמוֹ הַר שְׁאֵינּוּ בּוֹ טוֹבָה. וּשְׁתֵּי בְנוֹתָיו עִמּוֹ - אֱלוֹ שְׁתֵּי הַכַּחוֹת שְׁאֲמַרְנוּ. כִּי יָרָא לְשִׁבְתָּ בְּצוּר - יָרָא וְחִרְדָּה נּוֹפְלַת עָלָיו בְּשַׁעֲהָ שְׁרוּאָה צַעַר גִּיחָנָם שְׁמַצְעָרִין לְרַשָּׁעִים וְחוֹשֵׁב שְׁשָׁם יְדוֹן. כִּינּוֹן שְׁרוּאָה שְׁאֵינּוּ נִדוּן שֵׁם, יוֹצֵא וְהוֹלֵךְ לְפִתּוֹת בְּנֵי אָדָם אַחֲרָיו.

רַב הוּנָא כְּשֶׁהִיא דוֹרֵשׁ לְהַזְהִיר אֶת בְּנֵי הָאָדָם, הִיא אוֹמֵר לָהֶם: בְּנֵי, הַשְּׁמָרוּ מִשְׁלִיחַ שֶׁל גִּיחָנָם, וּמֵיחָז? זֶה יֵצֵר הָרַע, שֶׁהוּא שְׁלִיחַ שֶׁל גִּיחָנָם.

רַבִּי אַבָּא אָמַר, מֵהַזֶּה שְׁפִתּוֹב (משלי ל) לְעִלּוּקָה שְׁתֵּי בְנוֹת הַבַּיִת? אֵלּוֹ שְׁתֵּי בְנוֹת לוֹט שְׁאֲמַרְנוּ, שֶׁהִיא נִפְשׁ הַמִּתְאַוָּה, וְנִפְשׁ הַמִּשְׁתַּתְּפָת בְּגוּף הַרוֹדֶפֶת אַחֵר יֵצֵר הָרַע לְעוֹלָם.

אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, פְּתוּבִים כָּאֵן בְּלוֹט כִּי יָרָא לְשִׁבְתָּ בְּצוּר, וְכְּתוּב שֵׁם לְעִלּוּקָה שְׁתֵּי בְנוֹת הַבַּיִת. יר"א בְּגִימְטְרִיא הוּא

עִלּוּקָה"ה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אִם יָרָא הוּא, אִזְ לָמָּה הוּא בָּא לְהַטְעוֹת אֶת הַבְּרִיּוֹת? אֲלֵא כֶּף דְּרָף כָּל עוֹשֶׂה עוֹלָה - כְּשְׁרוּאָה הָרַע, מִתְיָרָא לְפִי שַׁעֲהָ, וּמִיַּד חוּזֵר לְרַשָּׁעוֹתָו וְאֵינּוּ חוֹשֵׁשׁ לְכֻלּוֹם. כֶּף יֵצֵר הָרַע, בְּשַׁעֲהָ שְׁרוּאָה דִּין בְּרַשָּׁעִים, יָרָא. כִּינּוֹן שְׁיוֹצֵא לְחוּץ (לְעִשׂוֹת), אֵינּוּ חוֹשֵׁשׁ כְּלוּם.

רבי אבא אמר מהו דאמרו ותאמר הבכירה אל הצעירה
אבינו זקן. מאי אבינו זקן. זהו יצר הרע שנקרא
זקן שנאמר (קהלת ד) מלך זקן וכסיל. שהוא זקן שנולד
עם האדם.

דתנינן. אמר רבי יהודה אמר רבי יוסי אותה נפש
המתאווה אומרת לאחרת אבינו זקן נדרף
אחריו ונדבק (דף קיא ע"א) בו כשאר כל הרשעים
שבעולם. ואיש אין בארץ לבא עלינו, אין איש צדיק
בארץ, ואין איש שליט על יצרו, הרבה רשעים בארץ,
לית אנו בלחודנא חייבין, נעשה כדרך כל הארץ שהם
חייבים, שעד היום הדרך כל הארץ הוא. לכה נשקה את
אבינו זין, נשמח בעולם הזה, נאכל ונשתה ונרוה
חמרא ונדבק באבינו ביצר הרע ונשכבה עמו. ורוח
הקדש צונחת ואומרת (ישעיה כח) גם אלה ביין שגו
ובשכר תעו.

אמר רבי יהודה תא חזי, מה פתיב ותשקינן את אביהן
זין. הדרך הרשעים לטעות אחרי היין לפנק ליצר
הרע ולעוררו, ועד שהוא שמח בשכרותו שוכב על
מטו, מיד ותקם הבכירה ותשכב את אביה. היא
מזמנת עמו ומתאווה ומתהרת בכל הרהורים רעים,
ויצר הרע מתחבר עמה ונדבק בה ואינו משגיח בה (ס"א
מהוא זמנא) מה הוא ממנה. בשכבה ובקומה.
בשכבה בעולם הזה ובקומה לעתיד לבא. בשכבה
בעולם הבא כשתתן דין וחשבון. ובקומה ליום הדין
דכתיב, (דניאל יב) ורבים מישיגי אדמת עפר יקיצו וגו'.

בשום ענין מאלו אין משגיח בה יצר הרע, אלא דבק
בה והיא נדבקת בו, ולאחר בן מעוררת לאחרא
לאחר שהרהור גדול נדבק ביצר הרע, באה האחרת
ונדבקת בו ותשקינן את (דף קיא ע"ב) אביהן זין. כמו בן
לעורר ליצר הרע ונדבקת בו ואזי תשלום הרעות

רבי אבא אמר, מה זה שאמרו
ותאמר הבכירה אל הצעירה
אבינו זקן? מה זה אבינו זקן?
זהו יצר הרע שנקרא זקן,
שנאמר (קהלת ד) מלך זקן וכסיל.
שהוא זקן, שנולד עם האדם.

ששנינו, אמר רבי יהודה אמר
רבי יוסי, אותה נפש המתאווה
אומרת לאחרת: אבינו זקן, נדרף
אחריו ונדבק בו כשאר כל
הרשעים שבעולם. ואיש אין
בארץ לבא עלינו - אין איש
צדיק בארץ ואין איש שליט על
יצרו. הרבה רשעים בארץ, אין
אנחנו בלבדנו רשעים, נעשה
כדרך כל הארץ שהם רשעים,
שעד היום הדרך כל הארץ הוא.
לכה נשקה את אבינו זין - נשמח
בעולם הזה, נאכל ונשתה ונרוה
זין ונדבק באבינו, ביצר הרע,
ונשכבה עמו. ורוח הקדש
צונחת ואומרת: (ישעיה כח) גם
אלה ביין שגו ובשכר תעו.

אמר רבי יהודה, בא ראה מה
פתוב? ותשקינן את אביהן זין.
הדרך הרשעים לטעות אחרי היין,
לפנק ליצר הרע ולעוררו. ועד
שהוא שמח בשכרותו שוכב על
מטו, מיד - ותקם הבכירה
ותשכב את אביה. היא מזמנת
עמו ומתאווה ומתהרת בכל
הרהורים רעים, ויצר הרע
מתחבר עמה ונדבק בה ואינו
משגיח בה (באוחו זמן) מה הוא
ממנה. בשכבה ובקומה -
בשכבה בעולם הזה, ובקומה
לעתיד לבא. בשכבה - בעולם
הבא כשתתן דין וחשבון,
ובקומה - ליום הדין, שפתוב
(דניאל יב) ורבים מישיגי אדמת עפר
יקיצו וגו'.

בשום ענין מאלו אין משגיח בו
יצר הרע, אלא דבק בה והיא נדבקת בו, ולאחר בן מעוררת לאחרת. לאחר שהרהור גדול נדבק

בַּיָּצָר הָרַע, בָּאָה הָאֲחֵרֶת וּנְדָבְקָת בּוֹ, וּתְשַׁקֵּינָן אֶת אֲבִיהֶן זַיִן. כְּמוֹ כֵן לְעוֹרֵר לַיָּצָר הָרַע וּנְדָבְקָת בּוֹ, וְאֵיזֵי תַשְׁלִימִים הָרַעוֹת לַעֲשׂוֹת, וּמִתְעַבְרוֹת שְׂתִיחֶיהֶן מִיָּצָר הָרַע. זֶהוּ שְׂפֹתוֹב וּתְהַרְיִין שְׂתִי בְנוֹת לוֹט מֵאֲבִיהֶן.

עַד שְׂיֵצֵא לַפְעַל מַעֲשִׂיהֶן - זֶה יוֹלְדֵת רִשְׁעָתָהּ, וְזוֹ יוֹלְדֵת רִשְׁעָתָהּ. וְכֵן דְּרָכָם שֶׁל רִשְׁעִים בְּעֵינֵי זֶה עִם יָצָר הָרַע, עַד שְׂהוֹרֵג לְאָדָם וּמוֹלִיכֵוּ לְגִיחָנָם וּמְכַנְסִיו שָׁם, וְאַחֵר כֶּף עוֹלָה מִשֵּׁם לְפִתּוֹת לְבַנֵי אָדָם כְּמוֹ כֵן. וְיָמִי שְׂמִכִיר בּוֹ, נִצּוֹל מִמֶּנּוּ וְאֵינוֹ מִתְחַבֵּר עִמּוֹ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מִשָּׁל לְמָה הִדְבָּר דּוּמָה? לְכַת לְסֻטִים שֶׁהֵיוּ אוֹרְכִים בְּדָרְכִים לְגוֹל וּלְהִרְגַל לְבַנֵי אָדָם, וּמִפְרִישִׁים מֵהֶם אֶחָד שְׂיִוָדַע לְהִסִּית לְבַנֵי אָדָם וּלְשׁוֹנוֹ רָף. מָה עוֹשֶׂה? מְקַדִּים וְהוֹלֵף לְקַבְּלָם וּנְעִשָׂה כְּעֶבֶד לְפָנֵיהֶם, עַד שְׂמֵאֲמִינִים הִטְפְּשִׁים בּוֹ וּבּוֹטְחִים בְּאַהֲבָתוֹ וּבְשִׂיחָתוֹ וּשְׂמִחָתוֹ עִמּוֹ, וּמוֹלִיכִים בְּחֻלְק דְּבָרָיו בְּאוֹתוֹ הִדְרָף שְׂהִלְסֻטִים שָׁם. בֵּינָן שְׂמַגִּיעַ עִמָּהֶם לְשָׁם, הוּא הָרֵאשׁוֹן שְׂהוֹרֵג בְּסֵם לְאַחֵר שְׂנוֹתָנָם בְּיַד הִלְסֻטִים לְהִרְגָם וּלְקַחַת מְמוֹנָם. וְהֵם צוֹנְחִים וְאוֹמְרִים: אוֹי שֶׁהִקְשַׁכְנוּ לוֹ וְלָרֵף לְשׁוֹנוֹ. לְאַחֵר שְׂהִרְגוּ אֵלָה, עוֹלָה מִשֵּׁם וְיִצֵּא לְפִתּוֹת בְּנֵי אָדָם כְּמִתְחַלְלָה. הִפְקָחִים מָה הֵם עוֹשִׂים כְּשִׂרְוֵאִים לְזֶה יִצֵּא לְקַרְאָתָם וּמְפַתֵּה לָהֶם? מִפְרִיזֵין בּוֹ שֶׁהוּא צוֹדֵה אֶת נַפְשָׁם, וְהוֹרְגִים אוֹתוֹ, וְהוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ אַחֲרָת.

כֶּף הוּא יָצָר הָרַע, יִצֵּא מִכַּת הִלְסֻטִים, עוֹלָה מִגִּיחָנָם כְּנֶגֶד בְּנֵי אָדָם וּלְפִתּוֹת לָהֶם בְּחֻלְק מִתְק דְּבָרָיו. זֶהוּ שְׂפֹתוֹב וְיַעַל לוֹט מִצּוֹעֵר וַיִּשָּׁב בְּהָר וְגו'. כְּמוֹ לְסֻטִים לְאַרְב לְבַנֵי אָדָם, מָה עוֹשֶׂה עוֹבֵד לְפָנֵיהֶם, וְהִטְפְּשִׁים מֵאֲמִינִים בּוֹ וּבְאַהֲבָתוֹ שֶׁהוּא הוֹלֵף לְפִתּוֹתָם וְעוֹבֵד לָהֶם כְּעֶבֶד, שְׂנוֹתֵן לָהֶם נְשִׁים יְפוֹת אֲסוּרוֹת, נוֹתֵן לָהֶם בְּנֵי אָדָם לְהָרַע, מְפָרַק מֵהֶם עַל תּוֹרָה וְעַל מְלָכוּת שָׁמַיִם. הִטְפְּשִׁים רוֹאִים כֶּף, בּוֹטְחִים בְּאַהֲבָתוֹ, עַד

לַעֲשׂוֹת וּמִתְעַבְרוֹת שְׂתִיחֶיהֶן מִיָּצָר הָרַע, הִדָּא הוּא דְכָתִיב וּתְהַרְיִין שְׂתִי בְנוֹת לוֹט מֵאֲבִיהֶן.

עַד שְׂיֵצֵא לַפְעַל מַעֲשִׂיהֶן זֶה יוֹלְדֵת רִשְׁעָתָהּ וְזוֹ יוֹלְדֵת רִשְׁעָתָהּ, וְכֵן דְּרָכָם שֶׁל רִשְׁעִים בְּעֵינֵי זֶה עִם יָצָר הָרַע, עַד שְׂהוֹרֵג לְאָדָם וּמוֹלִיכֵוּ לְגִיחָנָם וּמְכַנְסִיו שָׁם, וְאַחֵר כֶּף עוֹלָה מִשֵּׁם לְפִתּוֹת לְבַנֵי אָדָם כְּמוֹ כֵן. וְיָמִי שְׂמִכִיר בּוֹ נִצּוֹל מִמֶּנּוּ וְאֵינוֹ מִתְחַבֵּר עִמּוֹ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק מִשָּׁל לְמָה הִדְבָּר דּוּמָה, לְכַת לְסֻטִים שֶׁהֵיוּ אוֹרְכִים בְּדָרְכִים לְגוֹל וּלְהִרְגַל לְבַנֵי אָדָם, וּמִפְרִישִׁים מֵהֶם אֶחָד שְׂיִוָדַע לְהִסִּית לְבַנֵי אָדָם וּלְשׁוֹנוֹ רָף, מָה עֶבֶד מְקַדִּים וְהוֹלֵף לְקַבְּלָם וּנְעִשָׂה כְּעֶבֶד לְפָנֵיהֶם עַד שְׂמֵאֲמִינִים הִטְפְּשִׁים בּוֹ וּבּוֹטְחִים בְּאַהֲבָתוֹ וּבְשִׂיחָתוֹ וּשְׂמִחָתוֹ עִמּוֹ, וּמוֹלִיכִים בְּחֻלְק דְּבָרָיו בְּאוֹתוֹ הִדְרָף שְׂהִלְסֻטִים שָׁם, בֵּינָן שְׂמַגִּיעַ עִמָּהֶם לְשָׁם, הוּא הָרֵאשׁוֹן שְׂהוֹרֵג בְּסֵם, לְאַחֵר שְׂנוֹתָנָם בְּיַד הִלְסֻטִים לְהִרְגָם וּלְקַחַת מְמוֹנָם, וְאֵינוֹן צוֹנְחִין וְאוֹמְרִין וְיִי דַאֲצִיתָנָא לְדִין וְלְרִפְיָא דְלִישְׁנִיה. לְאַחֵר שְׂהִרְגוּ אֵלָה, עוֹלָה מִשֵּׁם וְיִצֵּא לְפִתּוֹת לְבַנֵי אָדָם כְּמִתְחַלְלָה. הִפְקָחִים מָה הֵם עוֹשִׂים כְּשִׂרְוֵאִים לְזֶה יִצֵּא לְקַרְאָתָם וּמְפַתֵּה לָהֶם, מִפְרִיזֵין בּוֹ שֶׁהוּא צוֹדֵה אֶת נַפְשָׁם וְהוֹרְגִים אוֹתוֹ וְהוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ אַחֲרָת.

כֶּף הוּא יָצָר הָרַע יִצֵּא מִכַּת הִלְסֻטִים עוֹלָה מִגִּיחָנָם לְקַבְּלָא דְבַנֵי נְשָׂא וּלְפִתּוֹת לָהֶם בְּחֻלְק מִתְק דְּבָרָיו, הִדָּא הוּא דְכָתִיב וְיַעַל לוֹט מִצּוֹעֵר וַיִּשָּׁב בְּהָר וְגו'. כְּמוֹ לְסֻטִים לְאַרְב לְבַנֵי אָדָם, מָה עוֹשֶׂה עוֹבֵד לְפָנֵיהֶם, וְהִטְפְּשִׁים מֵאֲמִינִים בּוֹ וּבְאַהֲבָתוֹ שֶׁהוּא הוֹלֵף לְפִתּוֹתָם וְעוֹבֵד לָהֶם כְּעֶבֶד, שְׂנוֹתֵן לָהֶם נְשִׁים יְפוֹת אֲסוּרוֹת, נוֹתֵן לָהֶם בְּנֵי אָדָם לְהָרַע, מְפָרַק מֵהֶם עַל תּוֹרָה וְעַל מְלָכוּת שָׁמַיִם. הִטְפְּשִׁים רוֹאִים כֶּף, בּוֹטְחִים בְּאַהֲבָתוֹ, עַד

שהולך עמהם ומוליכם באותו דרך שהלסטים שם, בדרך גיהנם אשר אין דרך לנטות זמין ושמאל, בין שמגיע עמהם לשם, הוא הראשון שהורג להם, ונעשה להם מלאך המות ומכניסן לגיהנם, ומורידין להון מלאכי חבלה, ואנון צווחין ואמרין ווי דאציתנא לדיון, ולא מהניא לון.

לאחר פן עולה משם ויוצא לפתות לבני אדם. הפקחין כשרואין אותו מפירים אותו ומתגברים עליו עד ששולטין עליו, וסאטין מזה הדרך ולוקחין דרך אחרת להנצל ממנו.

רב יוסף פד הוה נחית לבבל חמא אנון ריוקנא דהווי עיילי ונפקי בניי נשי שפירן ולא חטאן, אמר לון לא מסתפו אלין מיצר הרע, אמרו ליה לא מקונדיטון בישא קאתינא, מקדושתא דקדישא אתגזרנא, דאמר רב יהודה אמר רב צריך אדם לקדש עצמו בשעת תשמיש, ונפקי מניה בני קדישי בני מעלי דלא מסתפו מיצר הרע שנאמר (ויקרא כ) והתקדשתם והייתם קדושים.

רבי אבא אמר מאי דכתיב, (יחזקאל כ) ואת שבתותי קדשו, אלא אין עונתן של תלמידי חכמים אלא משבת לשבת, ומזהר להו דהואיל דתשמיש המטה דמצוה הוא, קדשו. פלומר קדשו עצמכם בשבתותי בההוא תשמיש דמצוה.

אמר רב יהודה אמר רב האי מאן דעייל לקרתא וחקמי נשי שפירן, ירפין עינוי ויימא הכי, בף (נ"א פד) ספאן איגור איגורנא (ברדיא) קרדיטא תקיל פוק פוק דאבוי קדישא דשבתא הוא. מאי טעמא דחקימות דארחא שלט ביה ויכיל יצר הרע לשלטה עלוי, (ער פאן מדרש הנעלם)

להם נשים יפות אסורות, נותן להם בני אדם להרע, מפרק מהם על תורה ועל מלכות שמים. הטפשים רואים כף, בוטחים באהבתו, עד שהולך עמהם ומוליכם באותו דרך שהלסטים שם, בדרך גיהנם אשר אין דרך לנטות זמין ושמאל. בין שמגיע עמהם לשם, הוא הראשון שהורג להם, ונעשה להם מלאך המות ומכניסן לגיהנם, ומורידים להם מלאכי חבלה, והם צווחים ואומרים: אוי שהקשכנו לזה. ולא מועיל להם. לאחר פן עולה משם ויוצא לפתות לבני אדם. הפקחים כשרואים אותו, מכירים אותו, ומתגברים עליו עד ששולטים עליו, וסוטים מזה הדרך ולוקחים דרך אחרת להנצל ממנו.

רב יוסף כשהיה יורד לבבל, ראה את אותם רוקים שהיו נכנסים ויוצאים בין נשים יפות ולא חוטאים. אמר להם: האם אלה לא פוחדים מיצר הרע? אמרו לו: לא מקונדיטון רע באנו. אנו נגזרנו מקדשת הקדש. שאמר רב יהודה אמר רב, צריך אדם לקדש עצמו בשעת תשמיש, ויצאו ממנו בנים קדושים בנים מעלים שלא פוחדים מיצר הרע, שנאמר (ויקרא כ) והתקדשתם והייתם קדושים. רבי אבא אמר, מה זה שכתוב (יחזקאל כ) ואת שבתותי קדשו? אלא אין עונתם של תלמידי חכמים אלא משבת לשבת. ומזהיר אותם, שהואיל ותשמיש המטה היא מצוה - קדשו, פלומר קדשו עצמכם בשבתותי באותו תשמיש של מצוה.

אמר רב יהודה אמר רב, מי שנכנס לעיר ורואים נשים יפות, ירפין עינוי ויאמר כף: בף (ראה) מחשובים חצוב נחצבתי [הק] דפוס התקלה, צא צא, שאבי הקדוש של שבת הוא. מה הטעם? משום שחקימות הדרך שולט בו, ויכול יצר הרע לשלט עליו. עד כאן מדרש הנעלם

סתרי תורה

ויצל לוט מצוער וגו', מגו הורמנותא דמלכא, אתפרשא
מסטרא דימינא חד התוכא דקטורא דגולפא מתדבקא
בגו התופא דדהבא מסטרא דשמאלא בגו מסאבו (דיצריה)
(ג"א ודייריה) ואתעביד דקטורא חדא דאילנא.

כד בעא יצחק לאתערא בעלמא, בתוקפיה דדינא קשיא
אתתקף ופריש דרגין מקיומיהו, ואתתקף אברהם
ופריש ההוא דקטורא חדא דאילנא מגו ההוא מסאבו.
ההוא נחש קדמא עאל באנביה דההוא אילנא, ואיהו
חמרא דשתא, ואוליד תרין דרגין קטירין דא בדא. ואנון
דרגין דסתרון בסטר מסאבו חד אקרי מלכו"ם וחד אקרי
פעו"ר.

דא עיטא דאתפסא ודא עיטא דאתגליא. פעור דאתגליא
איהו וכל עובדוי באתגליא. מלכו"ם דאתפסא איהו
וכל עובדוי באתפסא. מאלין תרין אתפרשן זינין סגיאין
לזניניהו, וסתרון ימא רבא ולכל אלין סטרי מסאבו. וכל חד
וחד שף (ג"א נזף) לדוכתיה.

בגוונא דא איהו לתתא. לוט אתפרש מאברהם ושוי דיצריה
באנשי סדום, כד אתער דינא בהו אדכר לאברהם
ושלח ליה מתמן ואתפריש מניהו. יין אשקיאו ליה בנתיה
ואולידו בהו תרין אומין, חד אקרי עמון וחד אקרי מואב.
חד באתגליא וחד באתפסא. עמון דרגא דיליה מלכו"ם
עיטא דאתפסא. מואב דרגא דיליה פעו"ר פלא באתגליא.
בגוונא דא בנתיה, דא אמרת פן עמי ברא אית לי מעמי ולא
אמרת ממאן הוא, בגין כף איהו הוה באתפסא. דא
אמרת מואב מואב הוא דנא. מאבא אולידת ליה. דרגא
דיליה פעו"ר מלה באתגליא.

ובתרין אלין אחיד דוד מלכא, לבתר מן מואב אתת רות
ונפק מינה דוד מלכא. מן עמון (ד קי ע"ב) אתעטר

סתרי תורה

ויצל לוט מצוער וגו', מתוך
רצון המלך, נפרד מצד המין
התוך אחד של קשר שהתקיקה
דבוקה בתוך התוף הזקב מצד
השמאל בתוך טמאה [של יצרו] (ג"א
ומקומו) ונעשה של קשר אחד של
האילן.

בשרצה יצחק להתעורר בעולם,
בחזק של הדין הקשה התחזק
והפריד דרגות מקיומם, והתחזק
אברהם והפריד אותו קשר אחד
של האילן מתוך אותה טמאה.
אותו נחש הקדמוני נכנס
בשרשו של אותו העץ, והוא
היין ששתה והוליד שתי דרגות
קשורות זו בזו. והן הדרגות
שסוכבות בצד הטמאה, אחד
נקרא מלכו"ם ואחד נקרא
פעו"ר.

זו עצה בנכסה, וזו עצה בגלוי.
פעו"ר, שהתגלה הוא וכל
מעשיו בגלוי. מלכו"ם, שהוא
בכסוי. הוא וכל מעשיו מכוסים.
משני אלה נפרדים מינים רבים
למיניהם וסוככים את היס
הגדול ואת כל הצדדים הטמאים
הללו, וכל אחד ואחד קופץ (ג"א
למקומו).

כמו כן הוא למטה. לוט נפרד
מאברהם ושם דיורו עם אנשי
סדם, כשהתעורר עליהם הדין
נזכר באברהם, ושלח לו משם
ונפרד מהם. בנותיו השקוהו יין
והולידו ממנו שתי אמות. אחת
נקראת מואב ואחת נקראת
עמון. אחת בגלוי ואחת בכסוי.
עמון דרגתו מלכו"ם, עצה
בכסוי. מואב דרגתו פעו"ר, הכל
בגלוי.

כמו זה בנותיו. אחת אמרה בן
עמי, בן יש לי מעמי ולא אמרה ממי הוא, משום כף הוא היה בכסוי. זו אמרה מואב, מאב הוא
זה, מאבא הולדתיהו, דרגתו פעו"ר, הדבר בגלוי.

ובשני אלה אחז דוד המלך. לאחר מכן ממואב באה רות ויצא ממנה דוד המלך, ומעמון התעטר

דוד מלפא בהאי עטרא דאיהי סהדותא לזרעא דדוד דכתיב, (מלכים ב יא) ויתן עליו את הנזר ואת העדות. והאי תות מן מלכם דרגא דבני עמון דכתיב, (שמואל ב יב) ויקח את עטרת מלכם.

מלכם דרגא דבני עמון הוא דכתיב ותהי על ראש דוד ומתמן הוה סהדותא לבנוי לעלמין, ובה אשתמודע מאן דאיהו מן בנוי דדוד דאתחזי למלפא ודאי דאמרין מן דוד הוא (הגוף). דאפילו אתגליד בהווא יומא יכיל הוה למסבל ההיא עטרא על רישיה (דהא איהו) דהות משקל כפר זקב ואבן יקרה תות. ובר נש אחרא לא יכיל למסבלא. ודא הוא דכתיב ביואש ויתן עליו את הנזר ואת העדות.

ובתרין דרגין אתאחיד דוד מלפא, ואנון תקפא דמלכותיה לאתתקפא על שאר עמין, דאי לא אתפליל בסטרא דלהון לא יכיל לאתתקפא עליהו, כל (גויניו) דרגין דשאר עמין פלילן ביה בדוד לאתגברא ולאתתקפא עליהו:

ויצל לוט מצוער וישב בהר. כתיב, (משלי ל) לעלוקה שתי בנות הב הב. אלין שתי בנות דיצר הרע דאנון מתערין ליה (ד"א ל"ג בגין) לשלטא בגופא, חדא איהי נפש דאתרביאת תדיר בגופא. וחדא איהי נפש דכסיפת בתיאובתין בישין (ד"א ל"ג דהא עלמא) ובכל כסופין בישין דהאי עלמא. דא איהי בכיר"ה ודא (ד"א ואחרא) איהי צעיר"ה.

ויצר הרע לא אתחבר תדיר אלא בתרין אלין בגין לפתא לבני נשא ובגין דיהמנון ליה (ס"א לאובלא) לאובדא להו לאתר גירין דמותא ויפלחון ליה. כמה דאת אמר, (משלי ז) עד יפלח חץ כבדו. ללסטים דמקפחי בטוריא (ובמינו) וטמירו גרמייהו באתר דחיל דטוריא, וידעין דהא בני נשא אתממן גרמייהו למיהן באנון דוכתי, מה עבדי ברירו מנייהו ההוא דחדידא בלישניה מפלא ההוא דידע למפתי בני נשא ויפוק מביניהו ויתיב בארז מישר דכל בני עלמא

חץ כבדו. ללסטים שמקפחים בהרים, ומסתירים עצמם במקום מפחיד בהרים, ויודעים שהרי בני אדם שומרים עצמם מללכת למקומות הללו, מה עושים? בוחרים מהם אותו שלשונו חדה

דוד המלך בעטרה הזו שהיא עדות לזרעו של דוד, שכתוב (מלכים-ב יא) ויתן עליו את הנזר ואת העדות. וזו היתה ממלכו"ם דרגת בני עמון, שכתוב (שמואל-ב יב) ויקח את עטרת מלכם.

מלכם דרגת בני עמון הוא, שכתוב ותהי על ראש דוד, ומשם היתה עדות לבנוי לעולמים, ובה נודע מי הוא מן בני דוד המלך שראוי למלך ודאי שאומרים מן דוד הוא (הגוף). שאפלו שנולד באותו היום, יכול היה לסבל בעטרה ההיא על ראשו [שהרי הוא] שהיה משקל כפר זקב ואבן יקרה היתה, וכן אדם אחר לא יכול לסבל אותה. וזהו שכתוב ביואש, ויתן עליו את הנזר ואת העדות.

ובשתי דרגות נאחו דוד המלך, והם תקף מלכותו להתחזק על שאר העמים, שאם לא נכלל בצד שלהם, לא יכול להתגבר עליהם כל (הגוינים) הדרגות של שאר העמים פלולים בדוד להתגבר ולהתחזק עליהם.

ויצל לוט מצוער וישב בהר. כתוב (משלי ל) לעלוקה שתי הב הב. אלו שתי בנות יצר הרע מעוררות אותו [כדי] לשלט על הגוף. אחת היא נפש שמתרבה תמיד בגוף, ואחת היא נפש שפוספת לתאוות רעות [ד"א של העולם הזה] ובכל הכסופים הרעים של העולם הזה. זוהי הבכיר"ה, וזו [ואחרת] הצעיר"ה.

ויצר הרע לא מתחבר תמיד אלא בשתי אלה כדי לפתות בני אדם, וכדי שיאמינו לו [להוביל] להאבד אותם למקום חצי המות ויעבדו אותו, כמו שנאמר (שם ז) עד יפלח

חץ כבדו. ללסטים שמקפחים בהרים, ומסתירים עצמם במקום מפחיד בהרים, ויודעים שהרי בני אדם שומרים עצמם מללכת למקומות הללו, מה עושים? בוחרים מהם אותו שלשונו חדה

עברין תפון, פיון דמטא לגבייהו שרי לאתחברא תפון, עד
כאן סתרי תורה

ויסע משם אברהם ארצה הנגב. כל מטלנוי
הווי לסטרא דדרומא (דף קיא ע"ב) יתיר
מסטרא אחרא, בגין דהא בחכמתא עבד
לאתדבקה בדרומא:

ויאמר אברהם אל שרה אשתו אחתי היא.
תגינן (פיון) לא ליבעי ליה לבר נש
לסמכא על ניסא, ואי קדשא בריה הוא
ארחיש ניסא לבר נש, לא אית ליה לסמכא
(תדיר) על ניסא זמנא אחרא. בגין דלאו בכל
שעתא ושעתא אתרחיש ניסא.

ואי ייעול בר נש גרמיה באתר דנזקא
אשתכח לעינא, הא פקע כל זכותיה
דעבד בקדמיתא ואוקמוה. כמה דאת אמר,
(בראשית לב) קטונתי מפל החסדים ומפל
האמת וגו'. ואברהם פיון דסליק ממצרים
ואשתזיב זמנא חדא, השתא אמאי אעיל
גרמיה בצערא בקדמיתא ואמר אחתי היא.
אלא אברהם לא סמיה על גרמיה כלום,
וחמא שכינתא תדיר בדיורה דשרה
ולא אעדי מתפון, ובגין דהות תפון, אסמיה
אברהם ואמר אחתי היא כמה דכתיב (משלי
1) אמר לחכמה אחתי את. ובגין כן אמר
אחתי היא (ס"א את):

ויבא אלהים אל אבימלך וגו'. וכי קדשא
בריה הוא אתא לגבייהו דרשיעיא
כמה דכתיב, (במדבר כב) ויבא אלהים אל
בלעם. (בראשית לא) ויבא אלהים אל לכן.
אלא ההוא ממנא שליחא דאתפקדא עלייהו
הוה, בגין דכלהו כד עבדי שליחותא
נטלי שמא דא, ומסטרא דדינא קא
אתיין. ועל דא ויבא אלהים אל אבימלך בתלום הלילה ויאמר

מכלם, אותו שיודע לפתות בני
אדם, ויוצא מביניהם ויושב בדרך
ישרה שכל בני העולם עוברים
שם. פיון שמגיע אליהם, מתחיל
להתחבר עמם (ולפתותם). (עד כאן סתרי
תורה).

ויסע משם אברהם ארצה הנגב.
כל מסעותיו היו לצד דרום יותר
מלצד אחר, משום שהרי בחכמה
עשה להדבק בדרום.

ויאמר אברהם אל שרה אשתו
אחתי הוא. שגיננו, (פיון) לא צריף
אדם לסמך על הנס, ואם הקדוש
ברוך הוא מרחיש נס לכן אדם,
אין לו לסמך תמיד על נס בפעם
אחרת, כי לא בכל שעה ושעה
מתרחש נס.

ואם יכניס אדם את עצמו למקום
שהנזק מצוי לעין, הרי פקעה כל
זכותו שעשה בתחלה ובארובה,
כמו שגאמר (בראשית לב) קטנתי מפל
החסדים ומפל האמת וגו'.
ואברהם, פיון שעלה ממצרים
ונצול פעם אחת, כעת למה הכניס
את עצמו בצער כבתחלה ואמר
אחתי הוא?

אלא אברהם לא סמך על עצמו
כלום, שראה את השכינה תמיד
במדורה של שרה ולא וזה משם,
ומשום שהיתה שם, סמך אברהם
ואמר אחתי הוא, כמו שכתוב
(משלי 1) אמר לחכמה אחתי את,
ולכן אמר אחתי הוא.

ויבא אלהים אל אבימלך וגו'. וכי
הקדוש ברוך הוא בא אל רשעים?
כמו שכתוב (במדבר כב) ויבא אלהים
אל בלעם, (בראשית לא) ויבא אלהים
אל לכן? אלא אותו ממנה השליח
שמפקד עליהם היה משום שכלם,
כשעושים שליחות, נוטלים השם
הזה, מצד הדין הם באים. ועל זה
ויבא אלהים אל אבימלך בתלום

הלילה ויאמר

הלילה ויאמר לו הנף מת על
האשה אשר לקחת וגו'.

רבי שמעון פתח ואמר, (משלי יב)
שפת אמת וגו'. שפת אמת תכון
לעד - זה אברהם, שכל דבריו
בהתחלה ובסוף היו באמת. ועד
ארגיעה לשון שקר - זה
אבימלך. באברהם נאמר, ויאמר
אברהם אל שרה אשתו אחתי
הוא. זה בהתחלה שאמר משום
השכינה שהיתה עמה של שרה
אחתי היא, ואברהם עשה
בחכמה. מה הטעם? משום
שאברהם הוא מצד הימין, אמר
אחתי הוא, וסוד כמו שנאמר (שיר
ג) אחתי רעיתי יונתי תמתי. ועל
זה אברהם קרא לה תמיד
אחותי, משום שנדבק עמה, ולא
יזוזה זה מזה לעולמים.

לכסוף מה כתיב וגם אמנה אחתי בת אבי
היא אך לא בת אמי. וכי הכי הרה.
אלא כלא בגין שכינתא קאמר, אחתי היא
בקדמיתא, דכתיב אמר לחכמה אחתי את.
ולביתר וגם אמנה. מאי וגם. לאתוספא על
מה דקאמר בקדמיתא. אחתי בת אבי היא.
ברתיה דחכמה עלאה, ובגין כך אתקרי אחתי
ואתקרי חכמה. אך לא בת אמי. מאתר
דשירותא דכלא סתימא עלאה. ועל דא ותהי
לי לאשה באחזה בחביבותא דכתיב, (שיר השירים
ב) וימינו תחבקני וכלא רזא דחכמתא איהו.
הא חזי, בקדמיתא כד נחתו למצרים הכי
קאמר בגין לאתדבקא בגו מהימנותא,
וקרא לה אחתי, בגין דלא יטעון גו אנון
דרגין דלבר. אוף הכא אחתי, בגין דלא
אתעדי מגו מהימנותא כדקא יאות. דהא
אבימלך וכל אנון יתבי ארעא הוו אזלי בתר
פולחנא נוכראה, ואיהו אתדבק גו
מהימנותא, ובגין כך עאל לתמן ואמר אחתי,

לו הנף מת על האשה אשר לקחת וגו'.
רבי שמעון פתח ואמר, (משלי יב) שפת אמת
וגו'. שפת אמת תפון לעד. דא אברהם,
דכל מלוי בקדמיתא ובסופא הוו באמת. ועד
ארגיעה לשון שקר. דא אבימלך. באברהם
נאמר ויאמר אברהם אל שרה אשתו אחתי
היא. דא בקדמיתא, דאמר בגין שכינתא
דהות עמה דשרה אחתי היא, ואברהם
בחכמתא עבד. מאי טעמא (דף קיב ע"א) בגין
דאברהם מסטרא דימינא איהו, אמר אחתי
היא, ורזא כמה דאת אמר, (שיר השירים ה) אחתי
רעיתי יונתי תמתי. ועל דא אברהם קרא לה
תדיר אחתי, בגין דאתדבק בהדה, ולא
יתעדון (ויקרא קב) דא מן דא לעלמין.

לכסוף מה כתיב וגם אמנה אחתי בת אבי
היא אך לא בת אמי. וכי הכי הרה.
אלא כלא בגין שכינתא קאמר, אחתי היא
בקדמיתא, דכתיב אמר לחכמה אחתי את.
ולביתר וגם אמנה. מאי וגם. לאתוספא על
מה דקאמר בקדמיתא. אחתי בת אבי היא.
ברתיה דחכמה עלאה, ובגין כך אתקרי אחתי
ואתקרי חכמה. אך לא בת אמי. מאתר
דשירותא דכלא סתימא עלאה. ועל דא ותהי
לי לאשה באחזה בחביבותא דכתיב, (שיר השירים
ב) וימינו תחבקני וכלא רזא דחכמתא איהו.
הא חזי, בקדמיתא כד נחתו למצרים הכי
קאמר בגין לאתדבקא בגו מהימנותא,
וקרא לה אחתי, בגין דלא יטעון גו אנון
דרגין דלבר. אוף הכא אחתי, בגין דלא
אתעדי מגו מהימנותא כדקא יאות. דהא
אבימלך וכל אנון יתבי ארעא הוו אזלי בתר
פולחנא נוכראה, ואיהו אתדבק גו
מהימנותא, ובגין כך עאל לתמן ואמר אחתי,

וְאָמַר אַחֲתִי. מִהֵנָּה הָאֲחֹת לֹא נִפְרְדַת מִן הָאֵחַ לְעוֹלָמִים - אַף כֹּאֵן. שְׁהָרִי אִשָּׁה יְכוּלָה לְהַפְרֹד, אֲבָל אֲחֹת לֹא נִפְרְדַת, שְׁהָרִי שְׁנֵי אֲחִים לֹא יְכוּלִים לְהַפְרֹד לְעוֹלָמִים וְלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים.

וְלָכֵן אָמַר אַבְרָהָם אַחֲתִי הוּא, שְׁהָרִי כָּלֵם הָיָה לְהוֹטִים בְּתוֹךְ קִשְׁרֵי הַכּוֹכְבִים וּמַזְלוֹת וְעוֹבְדִים אוֹתָם, וְאַבְרָהָם הִיָּה דְבֵק בְּתוֹךְ הָאֲמוּנָה, וְאָמַר אַחֲתִי, שְׁלֹא נִפְרְדַת לְעוֹלָמִים. וְסִימָן לְדַבָּר - (ויקרא כא) וְלֹאֲחֹתוֹ הִבְתּוּלָה, שְׁנֵאֲמַר לִפְנֵי הַמֶּקוֹם שְׁאַבְרָהָם שְׁרִי בּוֹ.

כְּתוּב (דברים י) אֵת ה' אֱלֹהֶיךָ תִירָא אֹתוֹ תַעֲבֹד וְכוּ תִדְבֹק וְכוּ תִשָּׁבַע. הַפְּסוּק הַזֶּה בְּאֲרוּחוֹ. אֲבָל בֵּא רָאָה, לְה' אֱלֹהֶיךָ תִירָא לֹא כְּתוּב, אֲלָא כְּתוּב אֵת ה'. מִהֵנָּה אֵת? זֶה הַדְּרָגָה הָרִאשׁוֹנָה, הַמֶּקוֹם שֶׁל יְרֵאת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְלָכֵן כְּתוּב תִירָא, שֶׁשֵּׁם אָדָם צָרִיךְ לִירָא לִפְנֵי רַבּוֹנוֹ (הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא), מִשּׁוֹם שֶׁהוּא [בֵּית] דִּין.

וְאֵתוֹ תַעֲבֹד - זֶה הַדְּרָגָה הַשְּׁלִישִׁית שְׁעוֹמֶדֶת עַל הַדְּרָגָה הַתּוֹתוֹנָה הַזֹּאת, וְלֹא נִפְרְדִים לְעוֹלָמִים. אֵת וְאֵתוֹ זֶה עִם זֶה דְּבָקִים וְלֹא נִפְרְדִים. מִהֵנָּה וְאֵתוֹ? זֶה מֶקוֹם בְּרִית הַקְּדוֹשׁ, אוֹת לְעוֹלָמִים. שְׁהָרִי עֲבוּדָה לֹא שׁוֹרָה בְּאוֹת וְאֵינּוּ לְעַבְד אֲלָא לִירָא, אֲבָל הַעֲבוּדָה הִיא לְמַעְלָה, וְלָכֵן וְאֵתוֹ תַעֲבֹד.

וְכוּ תִדְבֹק - בְּמֶקוֹם שֶׁהוּא דְּבָקוֹת לְהַדְּבֹק שֶׁהוּא גּוֹף שְׁשׁוּרָה בְּאֲמָצַע. וּבִשְׁמוֹ תִשָּׁבַע - הַמֶּקוֹם הַשְּׁבִיעִי שֶׁל הַדְּרָגוֹת, וְסִימָן לְדַבָּר - (ירמיה ל) וְאֵת דְּוֹד מִלֶּפֶס אֲשֶׁר אָקִים לָהֶם. מִשּׁוֹם כִּי נִדְּבַק אַבְרָהָם בְּמַהִימְנוּתָא כַּד נִחַת לְמַצְרַיִם וְכַד אָזַל לְאַרְעָא דְּפְלִשְׁתִּים. לְפָר נֶשׁ דְּבָעָא לְנַחְתָא גּוֹ גּוּבָא עֲמִיקָא. דְּחִיל דְּלֹא יְכִיל לְסַלְקָא מִגּוֹ גּוּבָא, מִה עֲבַד קִשְׁרָא חַד קִשְׁרָא

מִה אֲחֹת לֹא אֲתַפְרֹשׁ מֵאֲחָא לְעוֹלָמִין אוּף הַכָּא. דְּהָא אֲתַתָּא יְכִילת לְאֲתַפְרֹשָׁא אֲבָל אֲחֹת לֹא אֲתַפְרֹשׁ, דְּהָא תְרִין אֲחִין לֹא יְכִלִין לְאֲתַפְרֹשָׁא לְעוֹלָמִין וְלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִין.

וּבְגִין כִּי אָמַר אַבְרָהָם אַחֲתִי הִיא, דְּהָא כְּלֵהוֹן הוּוּ לְהוֹטִין גּוֹ טְהָרִי כְּכַבִּיא וּמַזְלֵי וּפְלַחֵי לוֹן, וְאַבְרָהָם הוּוּ מִתְדַבֵּק גּוֹ מִהִימְנוּתָא וְאָמַר אַחֲתִי דְלֹא נִתְפְרֹשׁ לְעוֹלָמִין. וְסִימָנֵיהּ (ויקרא כא) וְלֹאֲחֹתוֹ הִבְתּוּלָה דְאֲתַמָּר לְכַהֵן, אֲתַרָא דְאַבְרָהָם שְׁרִיא בֵיה.

כְּתוּב, (דברים י) אֵת יי אֱלֹהֶיךָ תִירָא אֹתוֹ תַעֲבֹד וְכוּ תִדְבֹק וּבִשְׁמוֹ תִשָּׁבַע. הַאי קִרָא אוּקְמוּהָ. אֲבָל תָּא חֲזִי, לִי אֱלֹהֶיךָ תִירָא לֹא כְּתוּב, אֲלָא אֵת (דף קיב ע"ב) יי, מָאִי אֵת, דָּא דְרָגָא קְדָמָאָה אֲתַר דְּחִלָּא דְקָדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, וּבְגִין כִּי כְּתוּב תִירָא, דְּתַמָּן בְּעֵי בַר נֶשׁ לְדַחֲלָא קָמִי מְאֲרִיָּה (קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא) בְּגִין דְאִיהוּ (כ"י) דִּינָא.

וְאוֹתוֹ תַעֲבֹד. דָּא דְרָגָא עֲלָאָה דְקִיּוּמָא עַל הַאי דְרָגָא תַתָּאָה, וְלֹא מִתְפְרֹשָׁאן לְעוֹלָמִין, אֵת וְאוֹתוֹ, דָּא בְּדָא דְבָקִין וְלֹא אֲתַפְרֹשָׁן. מָאִי וְאוֹתוֹ. דָּא אֲתַר בְּרִית קְדִישָׁא אוֹת לְעוֹלָמִין. דְּהָא פּוֹלְחָנָא לֹא שְׁרִיא בְּאֵת וְלֹא אִיהוּ לְמַפְלַח אֲלָא לְמַדְחַל, אֲבָל פּוֹלְחָנָא אִיהוּ לְעִילָא, וּבְגִין כִּי וְאוֹתוֹ תַעֲבֹד. וְכוּ תִדְבֹק. בְּאֲתַר דְאִיהוּ דְבָקוּתָא לְאֲתַדְבֹקָא דְאִיהוּ גּוּפָא דְשְׁרִי בְּאֲמָצַעִיתָא. וּבִשְׁמוֹ

תִשָּׁבַע אֲתַר שְׁבִיעָאָה דְדְרָגִין. וְסִימָנֵיהּ (ירמיה ל) וְאֵת דְּוֹד מִלֶּפֶס אֲשֶׁר אָקִים לָהֶם. בְּגִין כִּי אֲתַדְבֹק אַבְרָהָם בְּמַהִימְנוּתָא כַּד נִחַת לְמַצְרַיִם וְכַד אָזַל לְאַרְעָא דְּפְלִשְׁתִּים. לְפָר נֶשׁ דְּבָעָא לְנַחְתָא גּוֹ גּוּבָא עֲמִיקָא. דְּחִיל דְּלֹא יְכִיל לְסַלְקָא מִגּוֹ גּוּבָא, מִה עֲבַד קִשְׁרָא חַד קִשְׁרָא

דְּחָבַל לְעִילָא מִן גּוּבָא, אָמַר הוּאִיל דְּקִשְׁרִנָא
קִשְׂרָא דָא מִכָּאן וְלֵהֲלָאָה אִיעוּל תַּמָּן. כֶּף
אֲבָרְהָם בְּשַׁעֲתָא דְבָעָא לְנַחְתָא לְמַצְרִים. עַד
לָא יִיחֹת תַּמָּן קִשְׂרָא דְמַהִימְנוּתָא
בְּקַדְמִיתָא לְאַתְתַּקְפָּא בֵּיהּ, וְלִבְתַּר נַחַת.

אוּף הָכִי נָמִי כַד עָאל לְאַרְעָא דְפִלְשִׁתִּים.
בְּגִין כֶּף (משלי יב) שְׁפַת אֱמֶת תִּכּוֹן לְעַד.
וְעַד אַרְגִּיעָה לְשׁוֹן שְׁקָר, דָּא אֲבִימְלָךְ דְּאָמַר
בְּתָם לְבָבֵי וּבְנִקִּין פְּפִי. וְכַד אֶהְדְּרוּ לִיהּ מַה
כְּתִיב גַּם אֲנֹכִי יַדְעֵתִי כִי בְתָם לְבַבְךָ עֲשִׂיתָ
זֹאת, וְלֹא כְתִיב נִקְיוֹן פְּפִים:

וְעַתָּה הֲשֵׁב אֵשֶׁת הָאִישׁ פִּי נִבִיא הוּא. רַבִּי
יְהוּדָה פִּתַּח וְאָמַר (שמואל א ב) רַגְלֵי
חֲסִידוֹ יִשְׁמְרוּ וְגו'. חֲסִידוֹ כְּתִיב חַד, וְדָא
אֲבָרְהָם דְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נָטִיר לִיהּ תְּדִיר
וְלֹא אַעֲדֵי נָטִירוֹ מִנִּיהּ לְעֶלְמִין. וּמַה דְּאָמַר
רַגְלֵי, דָּא אֶתְתִּיהּ, דְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שְׂדֵר
שְׁכִינְתִּיהּ עִמָּה וְנָטֵר לָהּ תְּדִיר.

דְּבַר אַחַר רַגְלֵי חֲסִידוֹ יִשְׁמְרוּ. חַד, דָּא
אֲבָרְהָם דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָזִיל עִמִּיהּ
תְּדִיר בְּגִין דְּלֹא יִיכְלוּן לְנַזְקָא לִיהּ. וּרְשָׁעִים
בְּחֻשְׁףָּהּ יִדְמוּ. אֵלִין אֲנוּן מְלַכִּין דְּקַטְל קִדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא בְּהֵוּא לִילִיא דְרַדְף בְּתַרְיֵיהּ.

הָדָא הוּא דְכְתִיב בְּחֻשְׁףָּהּ יִדְמוּ, דָּא לִילִיא
דְּאַתְקִשְׂר בְּחֻשׁוּכָא וְקַטְל לֹזֵן, וְאַבְרָהָם
רְדִיף וְלִילִיא קָטִיל לֹזֵן, הָדָא הוּא דְכְתִיב
וַיַּחֲלֶק עֲלֵיהֶם לִילָהּ הוּא וְעַבְדֵּי וַיִּפְסֹם. וַיַּחֲלֶק
עֲלֵיהֶם לִילָהּ, דָּא קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְפְּלִיג
רַחֲמֵי מִן דִּינָא בְּגִין לְמַעַבְדַּ נְיוּקְמִין לְאַבְרָהָם,
וּבְגִין כֶּף וּרְשָׁעִים בְּחֻשְׁףָּהּ יִדְמוּ. וַיִּפְסֹם
מִיבְעֵי לִיהּ. אֵלָא דָּא קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. פִּי לֹא

לְכוּר עֵמֶק, פִּתְחָד שְׁלֵא יוּכַל
לְעֲלוֹת מִתּוֹף הַבּוּר, מַה עֲשֶׂה?
קִשְׂרָא קִשְׂרָא אֶחָד שֶׁל חֶבֶל לְמַעְלָה
מִהַבּוּר. אָמַר, הוּאִיל וְקִשְׂרִיתִי
קִשְׂרָא זֶה, מִכָּאן וְהֵלָאָה אֲפָגַס
לְשָׁם. כֶּף אֲבָרְהָם, בְּשַׁעֲהּ שְׂרָעָה
לְרַדְתָּ לְמַצְרִים, עַד שְׁלֵא יִרְד
לְשָׁם קִשְׂרָא בְּתַחֲלָה אֶת קִשְׂרָא
הָאֲמוּנָה לְהַתְחַזֵּק בּוֹ, וְאַחַר כֶּף
יִרְד.

אִיף כֶּף גַּם כְּשֶׁנִּכְנַס לְאַרְץ
פִּלְשִׁתִּים. מִשׁוּם כֶּף (משלי יב) שְׁפַת
אֱמֶת תִּכּוֹן לְעַד. וְעַד אַרְגִּיעָה
לְשׁוֹן שְׁקָר - זֶה אֲבִימְלָךְ שְׂאֵמַר
בְּתָם לְבָבֵי וּבְנִקִּין פְּפִי.
וְכִשְׁהַחֲזִירוּ לוֹ מַה פְּתוּב? גַּם
אֲנֹכִי יַדְעֵתִי כִי בְתָם לְבַבְךָ עֲשִׂיתָ
זֹאת, וְלֹא כְתוּב נִקְיוֹן פְּפִים.

וְעַתָּה הֲשֵׁב אֵשֶׁת הָאִישׁ פִּי נִבִיא
הוּא. רַבִּי יְהוּדָה פִּתַּח וְאָמַר,
(שמואל-א ב) רַגְלֵי חֲסִידוֹ יִשְׁמְרוּ
וְגו'. חֲסִידוֹ כְּתוּב אֶחָד, וְזֶה
אֲבָרְהָם שְׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
שׁוֹמֵר אוֹתוֹ תָּמִיד וְלֹא מְסִיר
מִמֶּנּוּ אֶת שְׁמִירְתּוֹ לְעוֹלָמִים.
וּמַה שְׂאֵמַר רַגְלֵי - זֶה אֵשֶׁתוֹ,
שְׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁלַח
שְׁכִינְתּוֹ עִמָּה וְשׁוֹמֵר אוֹתָהּ
תָּמִיד.

דְּבַר אַחַר רַגְלֵי חֲסִידוֹ יִשְׁמְרוּ -
אֶחָד, זֶה אֲבָרְהָם, שְׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא הִלְךְ עִמּוֹ תָּמִיד כְּדֵי שְׁלֵא
יִוָּכְלוּ לְהַזִּיק לוֹ. וּרְשָׁעִים בְּחֻשְׁףָּהּ
יִדְמוּ - אֵלוֹ אוֹתָם מְלַכִּים שְׁהַרְג
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאוֹתוֹ לִילָהּ
שְׂרַדְף אַחֲרֵיהֶם.

זֶהוּ שְׁפַתוֹ בְּחֻשְׁףָּהּ יִדְמוּ, זֶה
הַלִּילָהּ שְׁנַקְשֵׁר בְּחֻשְׁףָּהּ וְהַרְג
אוֹתָם, וְאַבְרָהָם רַדְף וְהַלִּילָהּ
הַרְג אוֹתָם. זֶהוּ שְׁפַתוֹ וַיַּחֲלֶק
עֲלֵיהֶם לִילָהּ הוּא וְעַבְדֵּי וַיִּפְסֹם.
וַיַּחֲלֶק עֲלֵיהֶם לִילָהּ - זֶה הַקְדוּשׁ
וּמִשׁוּם כֶּף וּרְשָׁעִים בְּחֻשְׁףָּהּ יִדְמוּ.

בְּרוּךְ הוּא שְׁחַלֵּק רַחֲמִים מִן הַדִּין כְּדֵי לְעֲשׂוֹת נְקָמוֹת לְאַבְרָהָם,

בְּכַח יִגְבֵר אִישׁ. דְּאִיהוּ וְאֵלֵיעֶזֶר הוּוּ
בְּלַחֲדוּדֵיהוּ.

ויפס? הִיָּה צְרִיף לְכַתֵּב וַיִּכְפּוּם!
אֵלָא זֶה הַקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא, כִּי
לֹא בְּכַח יִגְבֵר אִישׁ, שֶׁהוּא
וְאֵלֵיעֶזֶר הָיוּ לְבָדָם.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר וְהָא תַנִּינָן בְּאַתֵּר דְּנִזְקָא
שְׂכִיחַ לֹא יִסְמָךְ בַּר נָשׁ עַל נִיסָא, וְלֹא
הָוָה אַתֵּר דְּנִזְקָא אֲשַׁתְּכַח כְּהַאי דְּאַבְרָהָם
אֲזִיל בְּתַר חֲמִשָּׁה מַלְכִין לְמַרְדֵּף בְּתַרְיֵיהוּ
וְלֹאֲגַחַא קֶרְבָּא.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, וְהָרִי שְׁנִינוּ
שְׁבַמְקוּם שְׁנִזְק מְצוּי שְׁלֹא יִסְמָךְ
בֶּן אָדָם עַל הַנֶּס, וְלֹא הָיָה מְקוּם
שְׁהַנְזִק מְצוּי כְּמוֹ זֶה שְׁאַבְרָהָם
הוֹלֵךְ אַחֵר חֲמִשָּׁה מַלְכִים לְרֵדֵף
אַחֲרֵיהֶם וְלַעְרֹף קֶרֶב.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה כַּד אֲזִיל אַבְרָהָם לְהַאי לֹא
אֲזַל לֹאֲגַחַא קֶרְבָּא, וְלֹא סָמָךְ עַל
נִיסָא, אֵלָא צַעֲרָא דְלוּט אֲפָקִיָּה מִבֵּיתָהּ,
וְנָטִיל מְמוּנָא לְמַפְרָק לֵיה, וְאִי לֹאוּ דִימּוּת
בְּהַדִּיָּה גּוּ שְׁבִיָּה. פִּינָן דְּנִפְק חֲמָא שְׂכִינְתָּא
דְּנַהֲרָא קַמִּיה וְכַמָּה חִילִין סַחְרַנְיָה, בְּהַהִיא
שַׁעֲתָא רְדֵף בְּתַרְיֵיהוּ, וְקַדְשָׁא בְרִיף הוּא
קִטִּיל לוּן, הָדָא הוּא דְכַתִּיב וַיִּרְשָׁעִים בַּחֲשָׁף
יְדָמוּ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כְּשֶׁהֲלֵךְ
אַבְרָהָם עַל זֶה, לֹא הֲלֵךְ לַעְרֹף
קֶרֶב וְלֹא סָמָךְ עַל הַנֶּס, אֵלָא
צַעֲרוּ שֶׁל לוּט הוֹצִיא אוֹתוֹ
מִבֵּיתוֹ, וְלָקַח מְמוֹן לַפְדוּת אוֹתוֹ,
וְאִם לֹא - שְׂמִימוֹת יַחַד אִתּוֹ בְּתוֹף
שָׁבִיו. פִּינָן שְׂעִיצָא רָאָה שְׂכִינָה
שְׁמֵאִירָה לְפָנָיו וְכַמָּה צְבָאוֹת
סְבִיבָהּ, וּבְאוֹתָהּ שַׁעָה רְדֵף
אַחֲרֵיהֶם, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא
הָרַג אוֹתָם. זֶהוּ שְׁכַתוּב וַיִּרְשָׁעִים
בַּחֲשָׁף יְדָמוּ.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר רְזָא אִיהוּ, רַגְלֵי חֲסִידוֹ
יִשְׁמְרוּ, דָּא אַבְרָהָם. וְכַד נִפְק אֲשַׁתְּתַף
יִצְחָק בְּהַדִּיָּה וְנִפְלוּ קַמִּיה, וְאִי לֹאוּ דְאֲשַׁתְּתַף
יִצְחָק בְּהַדִּיָּה דְאַבְרָהָם לֹא אֲשַׁתְּצִיאוּ הָדָא
הוּא דְכַתִּיב וַיִּרְשָׁעִים בַּחֲשָׁף יְדָמוּ. כִּי לֹא בְּכַח
יִגְבֵר אִישׁ. אֵף עַל גַּב דְּחִילָא אֲשַׁתְּכַח תְּדִיר
בְּיַמִּינָא, אִי לֹא הָוָה בְּסִטְרָא דְשְׁמָאֲלָא לֹא
אֲתַדְחִינָן קַמִּיה.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, סוּד הוּא, רַגְלֵי
חֲסִידוֹ יִשְׁמְרוּ - זֶה אַבְרָהָם,
וְכַשְׂעִיצָא, הַשְׁתַּתֵּף עִמּוֹ יִצְחָק
וְנִפְלוּ לְפָנָיו, וְאִם לֹא שֶׁהִשְׁתַּתֵּף
יִצְחָק יַחַד עִם אַבְרָהָם, לֹא
הִשְׁמָדוּ. זֶהוּ שְׁכַתוּב וַיִּרְשָׁעִים
בַּחֲשָׁף יְדָמוּ. כִּי לֹא בְּכַח יִגְבֵר
אִישׁ. אֵף עַל גַּב שֶׁהִכַּח נִמְצָא
תְּמִיד בְּיַמִּין, אִם לֹא הָיָה בְּצַד
הַשְׁמָאֵל לֹא הָיוּ נִדְחִים לְפָנָיו.

דְּבַר אַחֵר רַגְלֵי חֲסִידוֹ יִשְׁמְרוּ, בְּשַׁעֲתָא דְּבַר
נָשׁ רַחִים לֵיה לְקַדְשָׁא בְרִיף הוּא.
קַדְשָׁא בְרִיף הוּא רַחִים לֵיה בְּכָל מַה דְּאִיהוּ
עֶבֶד וְנָטִיר אַרְחוּי כְּמַה דְאַתָּה אָמַר (תהלים קכא) יי
יִשְׁמְרוּ צַאֲתָךְ וּבּוֹאָךְ מִעַתָּה וְעַד עוֹלָם.

דְּבַר אַחֵר רַגְלֵי חֲסִידוֹ יִשְׁמְרוּ -
בְּשַׁעָה שְׁבָן אָדָם אוֹהֵב אֵת
הַקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא, הַקְדוּשׁ בְּרוּף
הוּא אוֹהֵב אוֹתוֹ בְּכָל מַה שֶׁהוּא
עוֹשֶׂה וְשׁוֹמֵר דְּרַכְיוֹ, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר
(תהלים קכא) ה' יִשְׁמְרוּ צַאֲתָךְ וּבּוֹאָךְ
מִעַתָּה וְעַד עוֹלָם

תָּא חֲזִי, כְּמַה חֲבִיבוּתָהּ דְאַבְרָהָם לְגַבֵּי
קַדְשָׁא בְרִיף הוּא, דְּבְכָל אַתֵּר דְּהָוָה
אֲזִיל לֹא הָוָה חֲזִיִּס עַל דִּילֵיה פְּלוּם, (דף קיג ע"א)
אֵלָא בְּגִין לְאַתְדַּבְּקָא בֵּיה בְּקוּדְשָׁא בְרִיף

בַּא רָאָה כְּמַה חֲבִיבוּתוֹ שֶׁל
אַבְרָהָם לְקַב"ה, שְׁבְכָל מְקוּם
שֶׁהָיָה הוֹלֵךְ, לֹא הָיָה חָס עַל שְׁלוֹ
כְּלוּם, אֵלָא רַק כְּדִי לְהַדְּבִק
בְּקַב"ה, וּמִשׁוּם כֶּף רַגְלֵי חֲסִידוֹ

הוא, ובגין כך רגלי חסידו ישמר. ודא היא אתתיה, דכתיב ואבימלך לא קרב אליה. וכתיב כי על פן לא נתתיך לנגע אליה.

בפרעה מה כתיב, (בראשית יב) וינגע יי את פרעה וגו' על דבר.

וקדשא בריך הוא הוה מחי, ובגין כך רגלי חסידו ישמר. ורשעים בחשך ידמו, אלין פרעה ואבימלך, דקדשא בריך הוא עבד בהו דינין בליליא. כי לא בכח יגבר איש. מאן איש, דא אברהם, דכתיב ועתה השב אשת איש וגו'.

ישמר, וזוהי אשתו, שכתוב ואבימלך לא קרב אליה, וכתוב כי על פן לא נתתיך לנגע אליה. בפרעה מה כתוב? (בראשית יב) וינגע ה' את פרעה וגו' על דבר שרי. היא אמרה - והקדוש ברוך הוא היה מפה, ומשום כך רגלי חסידו ישמר. ורשעים בחשך ידמו - אלו פרעה ואבימלך, שהקדוש ברוך הוא עשה בהם דינים בלילה. כי לא בכח יגבר איש, מי זה איש? זה אברהם, שכתוב ועתה השב אשת האישי וגו'.

וה' פקד את שרה כאשר אמר וגו'. רבי חייא פתח ואמר, (זכריה א) ויראני את יהושע הכהן הגדול עמד לפני מלאך ה' והשטן עמד על ימינו לשטנו. בפסוק זה יש להסתפל בו. ויראני את יהושע הכהן הגדול - זה יהושע בן יהוצדק. עמד לפני מלאך ה', מי זה מלאך ה'? זהו המקום ושגשמות הצדיקים צרות] צרור של נשמת הצדיק צרורה בו, וכל אותן נשמות הצדיקים עומדות שם, וזהו מלאך ה'.

והשטן עמד על ימינו לשטנו - זהו יצר הרע שהוא משוטט והולך בעולם לטל נשמות ולהוציא רוחות ולהקטות את הבריות למעלה ולמטה. וזהו בשעה שהטיל אותו נבוכדנצר לאש עם אותם נביאי השקר, וזה היה מסטין למעלה כדי שישרף עם.

שכך היא דרכו - שאינו מקטרג אלא בזמן של ספנה ובזמן שהצער שורה בעולם, ויש לו רשות להקטות ולעשות דין אפלו בלי דין, כמו שנאמר (משלי א) ויש נספה בלא משפט. מה זה לשטנו? שהיה אומר, או שפלים ינצלו או שפלים ישרפו.

ויי פקד את שרה כאשר אמר וגו'. רבי חייא פתח ואמר (זכריה א) ויראני את יהושע הכהן הגדול עומד לפני מלאך יי והשטן עומד על ימינו לשטנו. האי קרא אית לאסתפלא ביה. ויראני את יהושע הכהן הגדול דא יהושע בן יהוצדק. עומד לפני מלאך יי, מאן מלאך יי. דא אתר צורא (ס"א דנשמתין דצדיקאי צרירי) דנשמתיה דצדיק צרירא ביה, וכל אנון נשמתין דצדיקאי קיימין תמן, ודא הוא מלאך יי.

והשטן עומד על ימינו לשטנו. דא יצר הרע דאיהו משוטט ואזיל בעלמא לנטלא נשמתין ולאפקא רוחין ולמסטי לון לברייתא לעילא ותתא. ודא הוא בשעתא דאטיל ליה נבוכדנצר לאשא עם אנון נביאי השקר, והאי הוה מסטין לעילא בגין דיתוקד עמהון.

דחבי הוא ארחוי דלאו איהו מקטרג אלא בזמנא דספנה ובזמנא דצער שריא בעלמא, ואית ליה רשו למסטי ולמעבד דינא אפלו בלא דינא כמה דאת אמר, (משלי יג) ויש נספה בלא משפט. מהו לשטנו, דהוה אמר או פלהו ישתזבון או פלהו יתוקדון.

דְּהָא בְּשַׁעְתָּא דְּאַתְיִיב רְשׁוּתָא לְמַחְבְּלָא
 לְחַבְּלָא לָא אֲשַׁתְּזִיב זַפְּאָה מִן חַיִּיבָא,
 וּבְגִין כֶּךָ בְּשַׁעְתָּא דְּדִינָא שְׂרִיָּא בְּמַתָּא בְּעִי
 בַר נָשׁ לְעַרְקָא עַד לָא אַתְּפַס תַּמָּן, דְּהָא
 מַחְבְּלָא כִּיּוֹן דְּשָׂרִי הָכִי נָמִי עֶבֶיד לְזַפְּאָה
 כְּחַיִּיבָא. וְכָל שְׁפָן דְּהוּוּ תַלְתִּיהוֹן כַּחַד. וְהוּוּ
 תַבַּע דִּיתוּקְדוֹן פְּלָהוּ אוּ יִשְׁתַּזְבוּן פְּלָהוּ. בְּגִין
 דְּכַד אַתְּעֶבֶיד (דף קיג ע"ב) נִיסָא לָא אַתְּעֶבֶיד
 פְּלָגוּ נִיסָא וּפְלָגוּ דִינָא, אֶלָּא כְּלָא כְּחַדָּא, אוּ
 נִיסָא אוּ דִינָא.

שְׂהָרִי בְּשַׁעְתָּא שְׁנַתְּנָה רְשׁוּתָא
 לְמַשְׁחִית לְחַבְּלָא, לָא נִצְלוּ הַצְּדִיק
 מִהַרְשָׁעִים. וְלִכְּן בְּשַׁעְתָּא שְׂהָרִין
 שְׂרוּי בְּעִיר, צְרִיף בְּן אָדָם לְבָרַח
 בְּטָרְס שְׂיַתְּפַס שָׁם, שְׂהָרִי
 הַמַּשְׁחִית, כִּיּוֹן שְׂמַתְחִיל, כֶּךָ גַּם
 עוֹשֶׂה לְצְדִיק כְּמוֹ לְרָשָׁע, וְכָל שְׁפָן
 שְׂהָרִי שְׁלִשְׁתָּם כְּאַחַד. וְהִיָּה תוֹבַע
 שְׂיִשְׂרְפוּ כְּלָם אוּ יִנְצְלוּ כְּלָם.
 מִשׁוּם שְׂכַשְׁנַעְשָׂה נִס, לָא נַעֲשֶׂה
 חֲצִי נִס וְחֲצִי דִין, אֶלָּא הַכֹּל
 כְּאַחַד, אוּ נִס אוּ דִין.

אָמַר לִיָּה רַבִּי יוֹסִי, וְלָא, וְהָא בְּזַמְנָא דְּבַקַּע
 קַדְשָׁא בְּרִיף הוּא יִמָּא לְיִשְׂרָאֵל הוּוּ
 קַרַע יִמָּא לְאַלִּין וְאַזְלִין בִּיבְשַׁתָּא, וּמִיָּיא הוּוּ
 תַבִּין מִסְטָרָא אַחְרָא וְטַבְעִין לְאַלִּין וּמַתִּין,
 וְאַשְׁתַּכַּח נִיסָא הַכָּא וְדִינָא הַכָּא כְּלָא כְּחַדָּא.
 אָמַר לִיָּה וְדָא הוּא דְקַשְׂיָא קַמִּיָּה, דְּכַד
 קַדְשָׁא בְּרִיף הוּא עֶבֶיד דִּינָא וְנִיסָא
 כְּחַדָּא, לָאוּ בְּאַתְרַּחְד וְלָא בְּבִיתָא חַדָּא
 (דְּאַשְׁתַּכַּח כְּלָא כְּחַדָּא), וְאִי אַתְּעֶבֶיד קַשְׂיָא קַמִּיָּה,
 דְּהָא לְעִילָא לָא אַתְּעֶבֶיד כְּלָא אֶלָּא בְּשְׁלִימוּ
 כְּחַדָּא אוּ נִיסָא אוּ דִינָא בְּאַתְרַּחְד וְלָא
 כְּפְּלָגוּ.

אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסִי, וְלָא? וְהָרִי
 בְּזַמֵּן שְׂבַקַּע הַקְּדוּשׁ בְּרוּף הוּא אֶת
 הַיָּם לְיִשְׂרָאֵל, הִיָּה קוֹרַע אֶת הַיָּם
 לְאַלָּה וְהֵם הוֹלְכִים בִּיבְשָׁה,
 וְהַמַּיִם הָיוּ שְׂבִים מִצַּד אַחַד
 וּמִטְּבִיעִים אֶת אֱלֹהִים וּמַתִּים.
 וְנִמְצָא נִס כְּפֶאֱן וְדִין כְּפֶאֱן, הַכֹּל
 כְּאַחַד.

בְּגִין כֶּךָ לָא עֶבֶיד קַדְשָׁא בְּרִיף הוּא דִינָא
 בְּחַיִּיבָא עַד דְּאַשְׁתַּלִּימוּ בְּחוּבֵיָּיהוּ
 הָדָא הוּא דְכַתִּיב, (בראשית טו) כִּי לָא שְׁלָם עֶוֹן
 הָאֱמֹרִי עַד הִנֵּה. וְכַתִּיב (ישעיה כז) בְּסַאסְאָה
 בְּשַׁלְחָה תְּרִיבְנָה. וְעַל דָּא הוּוּ אַסְטִין לִיָּה
 לִיְהוֹשֻׁעַ דִּיתוּקְדָּ בְּהוּ, עַד דְּאָמַר לִיָּה (זכריה א)
 יִגְעַר יְיָ בְּךָ הַשְּׁטָן. מָאן אָמַר לִיָּה, דָּא מְלָאָךְ
 יְיָ (וְאַתְמַר וְיִאמַר יְיָ אֵל הַשְּׁטָן).

אָמַר לוֹ, וְהוּוּ שְׂקַשָּׁה לְפָנָיו,
 שְׂכַשְׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּף הוּא עוֹשֶׂה דִין
 וְנִס כְּאַחַד, לָא בְּמָקוּם אַחַד וְלָא
 בְּבֵית אַחַד (שְׂהַכֵּל נִמְצָא כְּאַחַד). וְאִם
 נַעֲשֶׂה קֶשֶׁה לְפָנָיו, שְׂהָרִי לְמַעְלָה
 לָא נַעֲשֶׂה הַכֹּל אֶלָּא בְּשַׁלְמוֹת
 כְּאַחַד, אוּ נִס אוּ דִין בְּמָקוּם אַחַד
 וְלָא לְחַצְאִין.

וְאִי תִימָא וְיִאמַר יְיָ אֵל הַשְּׁטָן יִגְעַר יְיָ בְּךָ
 וְגו'. תָּא חֲזִי, הָכִי נָמִי לְמַשָּׁה בְּסַנְהֶה
 דְּכַתִּיב, (שמות א) וְיִרָא מְלָאָךְ יְיָ אֵלָיו בְּלַבַּת אֵשׁ. וְכַתִּיב וְיִרָא יְיָ כִּי סָר

רַבֵּן לָא עוֹשֶׂה הַקְּדוּשׁ בְּרוּף הוּא
 דִּין בְּרָשָׁעִים עַד שְׂיִשְׁתַּלְמוּ
 בְּחַטָּאָם. זְהוּ שְׂכַתוּב (בראשית טו) כִּי
 לָא שְׁלָם עֶוֹן הָאֱמֹרִי עַד הִנֵּה,
 וְכַתוּב (ישעיה כז) בְּסַאסְאָה בְּשַׁלְחָה
 תְּרִיבְנָה. וְעַל זֶה הִיָּה מִסְטִין
 לִיְהוֹשֻׁעַ שְׂיִשְׂרְף עִמָּם, עַד שְׂאָמַר
 לוֹ (זכריה א) יִגְעַר ה' בְּךָ הַשְּׁטָן. מִי
 אָמַר לוֹ? זֶה מְלָאָךְ ה' (וְיִאמַר וְיִאמַר ה'
 אֵל הַשְּׁטָן).

וְאִם תִּאמַר, וְיִאמַר ה' אֵל הַשְּׁטָן
 יִגְעַר ה' בְּךָ וְגו'? בָּא רָאָה, כֶּךָ גַּם
 לְמַשָּׁה בְּסַנְהֶה, שְׂכַתוּב (שמות א) וְיִרָא
 מְלָאָךְ ה' אֵלָיו בְּלַבַּת אֵשׁ, וְכַתוּב

אֵשׁ. וְכַתִּיב וְיִרָא יְיָ כִּי סָר

וירא ה' כי סר לראות. לפעמים מלאך ה', ולפעמים מלאך, ולפעמים ה'. ולכן אמר לו יגער ה' בך השטן ולא אמר הנני גוער בך.

בא ראה, כמו זה ביום שנמצא דין בעולם והקדוש ברוך הוא יושב על פסא הדין, אז נמצא השטן הזה שמסטה למעלה ולמטה, והוא נמצא להשחית את העולם ולטל הנשמות.

רבי שמעון הזה יושב ולומד תורה, והנה משתדל בפסוק הזה, (דברים כא) ולקחו זקני העיר ההיא עגלת בקר וגו' וערפו שם את העגלה בנחל. והדין הוא בספיץ לערף אותה. אמר לו רבי אלעזר, למה צריך את זה?

בכה רבי שמעון ואמר, אוי לעולם שנמשך אחר זה, שהרי מאותו היום שאותו הנחש הרע התפתה בו אדם, שולט על האדם ושולט על בני העולם, הוא עומד להסוות את העולם, והעולם לא יכול לצאת מענישו עד שיבא מלאך המשיח ויקים הקדוש ברוך הוא את ישגי העפר, שכתוב (ישעיה כא) בלע המות לנצח וגו', וכתוב (זכריה יג) ואת רוח הטמאה אעביר מן הארץ. והוא עומד על עולם זה לטל את כל נשמות בני האדם.

ובא וראה, הרי כתוב (דברים כא) כי ימצא חלל וגו'. בא ראה, כל בני העולם נשמתם יוצאת על ידי מלאך המות. אם תאמר שבין אדם הזה יצאה נשמתו על ידי אותו מלאך המות - לא כן! אלא מי שהורג אותו, הוציא את נשמתו בטורם הגיע זמנו שישלט בו אותו מלאך המות.

ולכן ולארץ לא יכפר וגו'. ולארץ שלנו. ולא די להם שעומד הוא

לראות. לזמנין מלאך יי ולזמנין מלאך ולזמנין יי. ובגין כך אמר ליה יגער יי בך השטן ולא אמר הנני גוער בך.

תא חזי, פגוונא דא ביומא דאשתכח דינא בעלמא, וקדשא בריך הוא יתיב על פרסייא דדינא, פדין אשתכח האי שטן דאסטי לעילא ותתא, ואשתכח איהו לחבלא עלמא וליטל נשמתין.

רבי שמעון הוה יתיב ולעי באורייתא, והוה משתדל בהאי קרא (דברים כא)

ולקחו זקני העיר ההיא עגלת בקר וגו' וערפו שם את העגלה בנחל. ודינא איהו בקופיץ לערפא לה. אמר ליה רבי אלעזר האי למאי אצטריך.

בכה רבי שמעון, ואמר, ווי לעלמא דאתמשך בתר דא. דהא מן ההוא

יומא דההוא חוּיא (דף קיד ע"א) בישא דאתפתה ביה אדם שליט על אדם ושליט על בני עלמא, איהו קאים למסטי עלמא ועלמא לא יכיל לנפקא מענשיה עד דיייתי מלכא משיחא ויוקים קדשא בריך הוא לדמיכי עפרא דכתיב, (ישעיה כה) בלע המות לנצח וגו' וכתוב, (זכריה יג) ואת רוח הטמאה אעביר מן הארץ. ואיהו קאים על עלמא דא למיטל נשמתין דכל בני נשא.

ותא חזי הא כתיב (דברים כא) כי ימצא חלל וגו' תא חזי, כל בני עלמא על ידי מלאך המות נפקא נשמתיהו. אי תימא דבר נש דא על ידא דההוא מלאך המות נפק נשמתיה, לאו הכי. אלא מאן דקטיל ליה, אפיק נשמתיה עד לא מטא זמניה לשלטאה ביה ההוא מלאך המות.

ובגין כך ולארץ לא יכפר וגו' ולארץ דילן. ולא די לון דקאים איהו

לְהַסְטוֹת הָעוֹלָם לְחַנּוּם וּלְקַטְרֵג
תָּמִיד, כֹּל שֶׁכֵּן שְׂגוּזִילִים מִמֶּנּוּ
מֵה שֵׁישׁ לוֹ לְקַחַת. וְהַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא חָס עַל בְּנָיו, וְלִכֵּן
מְקַרְיָבִים אֶת הָעֲגֻלָּה הַזֹּאת, כְּדִי
לְתַקֵּן עִמּוֹ מֵה שְׁנִלְקַחָהּ אוֹתָהּ
נִשְׁמָה שֶׁל הָאָדָם מִמֶּנּוּ, וְלֹא
יִמְצָא מְקַטְרֵג עַל [ד"א הקרובים בְּהַ]
הָעוֹלָם.

וְסוּד עֲלִיוֹן שְׁנִינוּ פֶּאֶן. שׁוּר,
פְּרָה, עֲגֻלָּה, עֲגֻלָּה - כָּלֵם בְּסוּד
עֲלִיוֹן נִמְצְאִים, וְלִכֵּן בְּזֵה
מְתַקְנִים אוֹתוֹ, וְזֵהוּ שְׁפָתוֹב (דְּבָרִים
כ"א) יְדִינוּ לֹא שְׁפָכָה אֶת הַדָּם הַזֶּה
וְגו'. לֹא שְׁפָכּוּ וְלֹא גִרְמָנוּ
מִיתָתוֹ. וּבְזֵה לֹא נִמְצָא עֲלֵיהֶם
מְקַטְרֵג, וּבְכַל נִתֵּן הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא עֲצָה לְעוֹלָם.

בֹּא רֵאָה, כְּמוֹ זֶה בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה
וְיוֹם הַכַּפּוּרִים, שְׁנִמְצָא הַדִּין
בְּעוֹלָם, הוּא עוֹמֵד לְקַטְרֵג,
וְיִשְׂרָאֵל צְרִיכִים לְהַתְעוֹרֵר
בְּשׁוּפֵר וּלְעוֹרֵר קוֹל שְׁכָלוֹל
בְּאִשׁ וּמִי"ם רִו"ח וּנְעֻשִׁים
אֶחָד, וּלְהַשְׁמִיעַ אוֹתוֹ קוֹל מִתּוֹךְ
הַשׁוּפֵר.

וְאוֹתוֹ קוֹל עוֹלָה עַד מְקוֹם
שְׁיוֹשֵׁב פְּסָא הַדִּין וּמִכָּה בּוֹ
וְעוֹלָה. כִּיּוֹן שְׁמַגִּיעַ הַקוֹל הַזֶּה
מִלְמַטָּה, הַקוֹל שֶׁל יַעֲקֹב נִתְקַן
לְמַעְלָה, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
מְעוֹרֵר רַחֲמִים. שְׁהָרִי כְּמוֹ
שְׁיִשְׂרָאֵל מְעוֹרְרִים לְמַטָּה קוֹל
אֶחָד כְּלוֹל בְּאִשׁ וּרִו"ח מִי"ם
שְׁיִוְצָאִים פֶּאֶחָד מִתּוֹךְ הַשׁוּפֵר,
כֵּךְ גַּם מִתְעוֹרֵר לְמַעְלָה שׁוּפֵר.
וְאוֹתוֹ קוֹל שְׁכָלוֹל בְּאִשׁ וּמִי"ם
רִו"ח נִתְקַן, וְיוֹצֵא זֶה מִלְמַטָּה
וְזֵה מִלְמַעְלָה, וְנִתְקַן הָעוֹלָם
וְנִמְצְאִים הַרַחֲמִים.

וְאוֹתוֹ מְקַטְרֵג מִתְעַרְבֵב, שְׁחוֹשֵׁב
לְשַׁלֵּט בְּדִין וּלְקַטְרֵג בְּעוֹלָם,
וְרוֹאֵה שְׁמַתְעוֹרְרִים רַחֲמִים. אִז
מִתְעַרְבֵב וְתֵשׁ פָּחוּ וְלֹא יָכוֹל

לְמַסְטֵי עֲלֵמָא לְמַגְנָא וּלְקַטְרֵגָא תְדִיר כֹּל שֶׁכֵּן
דְּגִזְזִין מִיְנֵיהּ מַה דְּאִית לֵיהּ לְנִטְלָא. וְקִדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא חָיִים עַל בְּנוֹי, וּבְגִין כֵּךְ קְרַבִּין עַל
הָאֵי עֲגֻלָּא, בְּגִין לְתַקְנָא עִמֵּיהּ מַה דְּאִתְנַטִּיל
הֵהִיא נִשְׁמָתָא דְּבַר נֶשׁ מִיְנֵיהּ, וְלֹא יִשְׁתַּכַּח
מְקַטְרֵגָא עַל (ד"א ל"ג קְרַבִּין בְּהַאי) עֲלֵמָא.

וְרֵזָא עֲלָאָה תְנִינָן הַכָּא: שׁוּר פְּרָה, עֲגֻלָּה
עֲגֻלָּה, כְּלָהוּ בְרֵזָא עֲלָאָה אֲשַׁתְּכַחוּ,
וּבְגִין כֵּךְ בְּדָא מְתַקְנִין לֵיהּ, וְדָא הוּא דְכַתִּיב,
(דְּבָרִים כ"א) יְדִינוּ לֹא שְׁפָכָה אֶת הַדָּם הַזֶּה וְגו'. לֹא
שְׁפָכָה וְלֹא גִרְמָנָא מִיתְתִּיהּ, וּבְדָא לֹא
אֲשַׁתְּכַח מְקַטְרֵגָא עֲלֵיהוּ, וּבְכוּלָּא יְהִיב
קִדְשָׁא בְּרִיךְ עֵיטָא לְעֵלְמָא.

הָא חֲזִי, כְּגוֹוֹנָא דָּא כְּיוֹם רֵאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם
הַכַּפּוּרִים דְּדִינָא אֲשַׁתְּכַח בְּעֵלְמָא, אִיהוּ
קְאִים לְקַטְרֵגָא וְיִשְׂרָאֵל בְּעִינָן לְאִתְעַרָּא
בְּשׁוּפֵר, וְלֹאֲתַעַרָּא קוֹל דְּכָלִּיל בְּאִשׁ"א
וּמִי"א וְרוּח"א וְאִתְעַבִּידוּ חַד, וְלֹאֲשַׁמְעָא
הֵהוּא קוֹל מַגּוּ שׁוּפֵר.

וְהֵהוּא קוֹל סִלְקָא עַד אֲתֵר דְּכַרְסִיָּא דְּדִינָא
יִתְבָּא וּבִטְשׁ בָּהּ וְסִלְקָא. כִּיּוֹן דְּמִטָּא
הָאֵי קוֹל מִתְפָּא, קוֹל דְּיַעֲקֹב אֲתַתְּקֵן לְעֵילָא,
וְקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (דף קיד ע"ב) אֲתַעַר רַחֲמֵי,
דְּהָא כְּגוֹוֹנָא דְּיִשְׂרָאֵל מִתְעַרֵּי לְתַפָּא קוֹל חַד
כְּלִיל בְּאִשׁ"א וְרוּח"א וּמִי"א דְּנִפְקֵי כְּחַדָּא
מַגּוּ שׁוּפֵר, הֵכִי נְמִי אֲתַעַר לְעֵילָא שׁוּפֵר.
וְהֵהוּא קוֹל דְּכָלִּיל בְּאִשׁ"א וּמִי"א וְרוּח"א
אֲתַתְּקֵן, וְנִפְקֵי דָּא מִתְפָּא וְדָא מְעֵילָא, וְאֲתַתְּקֵן
עֲלֵמָא וְרַחֲמֵי אֲשַׁתְּכַחוּ.

וְהֵהוּא מְקַטְרֵגָא אַעֲרַבֵב דְּחֻשִׁיב לְשַׁלְטָאָה
בְּדִינָא וּלְקַטְרֵגָא בְּעֵלְמָא, וְחֻמֵי
דְּמִתְעַרֵּי רַחֲמֵי, כְּדִין אַעֲרַבֵב וְאִתְשַׁשׁ חֵילֵיהּ
וְלֹא יָכִיל לְמַעַבְדַּ מִיְדֵי, וְקוֹדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא

לַעֲשׂוֹת דָּבָר, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
דֵּן אֶת הָעוֹלָם בְּרַחֲמִים. שְׁאֵם
תֹּאמַר שֶׁנַּעֲשֶׂה דִין - לֹא כִּף!
אֲלֹא מִתְחַבְּרִים רַחֲמִים עִם דִּין,
וְהָעוֹלָם נִדוֹן בְּרַחֲמִים.

בֹּא רֵא, כְּתוּב (תהלים פא) תִּקְעוּ
בַּחֲדָשׁ שׁוֹפָר בַּפֶּסֶח לַיּוֹם חֲגֻנוּ,
שֶׁהַלְבֵּנָה מִתְפַּסֶּה, שֶׁהָרִי אֶז
שׁוֹלֵט הַנְּחֹשׁ הָרַע וְיִכּוֹל לְהִזִּיק
לְעוֹלָם. וְכִשְׁמִתְעוֹרְרִים רַחֲמִים,
עוֹלָה הַלְבֵּנָה וּמַעֲבַרֵת מִשָּׁם,
וְהוּא מִתְעַרְבֵב וְלֹא יְכוֹל לְשַׁלֵּט,
וְעוֹבֵר שְׁלֵא יִתְקַרֵב לְשָׁם, וְלִכֵּן
בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה צְרִיף לְעַרְבֵב אוֹתוֹ
כְּמִי שֶׁמִּתְעוֹרֵר מִשְׁנֵתוֹ וְלֹא יוֹדֵעַ
כְּלוּם.

בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים צְרִיף לְנוֹחַ
וְלַעֲשׂוֹת לוֹ נַחַת רוּחַ בְּשַׁעֲרֵי
שְׁמַקְרִיבִים לוֹ, וְאֶז מִתְהַפֵּף
לְסַגּוֹר עַל יִשְׂרָאֵל, אֲכַל בְּיוֹם
שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה מִתְעַרְבֵב, שְׁלֵא
יֹדֵעַ וְלֹא יְכוֹל לַעֲשׂוֹת כְּלוּם.
רוּאָה הַתְּעוֹרְרוֹת שֶׁל הַרַחֲמִים
עוֹלִים מִלְמַטָּה וְרַחֲמִים
מִלְמַעְלָה וְהַלְבֵּנָה עוֹלָה בִּינְיָהם,
אֶז הוּא מִתְעַרְבֵב וְלֹא יוֹדֵעַ כְּלוּם
וְלֹא יְכוֹל לְשַׁלֵּט.

וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא דֵּן אֶת
יִשְׂרָאֵל בְּרַחֲמִים וְחֵס עֲלֵיהֶם
וּמוֹצֵא לָהֶם זְמַן כָּל אוֹתָם עֲשֶׂה
יָמִים שְׁבִין רֹאשׁ הַשָּׁנָה לַיּוֹם
הַכַּפּוּרִים לְקַבֵּל אֶת כָּל אוֹתָם
הַשְּׂבִים לִפְנֵינוּ וּלְכַפֵּר לָהֶם
מִחַטְאֵיהֶם וּמַעֲלָה אוֹתָם לַיּוֹם
הַכַּפּוּרִים.

וְעַל זֶה בְּכָל מִצְוַת הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא אֶת יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת מַעֲשֶׂה,
כְּדִי שְׁלֵא יִשְׁלַט עֲלֵיהֶם מִי שְׁלֵא
צְרִיף וְלֹא יִשְׁלַט עֲלֵיהֶם הַדִּין
וְיִהְיֶה כְּלָם צְדִיקִים בְּאַרְץ כְּאֵהֶבֶת
הָאֵב עַל הַבְּנִים [בְּנֵי אָדָם], וְהַכֵּל
תְּלוּי בְּמַעֲשֶׂה וּבְדַבְּרוּרִים, וְהָרִי
בְּאַרְנוֹ הַדְּבָרִים.

וְהוּא פֶקֶד אֶת שְׂרָה כְּאֲשֶׁר אָמַר,

דָּאִין עֲלָמָא בְּרַחֲמִי, דָּאִי תִימָא דְדִינָא
אֲתַעְבִּיד, לָאו הָכִי, אֲלֹא אֲתַחְבְּרוּ רַחֲמִי
בְדִינָא, וְעֲלָמָא אֲתַדֵּן בְּרַחֲמִי.

הוּא חֲזִי, כְּתִיב, (תהלים פא) תִּקְעוּ בַּחֲדָשׁ שׁוֹפָר
בַּפֶּסֶח לַיּוֹם חֲגֻנוּ דְאֲתַפְסִיא סִיְהֵרָא.
דְּהָא כְּדִין שְׁלֵטָא הָאִי חִיוּיָא בִישָׂא וְיִכִּיל
לְנַזְקָא עֲלָמָא, וְכַד מִתְעַרְי רַחֲמִי, סִלְקָא
סִיְהֵרָא וְאֲתַעְבַּרֵת מִתְמָן, וְאִיהוּ אֲתַעַרְבֵב וְלֹא
יְכִיל לְשַׁלְטָאָה, וְאֲתַעְבַּר דְּלֹא יִתְקַרֵב תְּמָן,
וְעַל דָּא בְּיוֹם רֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּעִי לְעַרְבֵבָא לִיה
כְּמָאן דְּאֲתַעַר מִשְׁנֵתִיהּ וְלֹא יוֹדֵעַ כְּלוּם.

בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים בְּעִי לְנִיחָא וְלְמַעַבַּד לִיה
נִיחָא דְרוּחָא בְּשַׁעֲרֵי דְקַרְבִּין לִיה,
וְכַדִּין אֲתַהַפֵּף סַנִּיגוּרִיָּא עַלִּיהוּ דִּישְׂרָאֵל,
אֲכַל בְּיוֹמָא דְרֹאשׁ הַשָּׁנָה אֲתַעַרְבֵב דְּלֹא יוֹדֵעַ
וְלֹא יְכִיל לְמַעַבַּד כְּלוּם. חֲמִי אֲתַעַרוּתָא
דְּרַחֲמִי סִלְקִין מִתְתָּא, וְרַחֲמִי מִלְעִילָא
וְסִיְהֵרָא סִלְקָא בִּינְיָהוּ. כְּדִין אֲתַעַרְבֵב וְלֹא
יֹדֵעַ כְּלוּם וְלֹא יְכִיל לְשַׁלְטָאָה.

וְקוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא דֵּן לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל בְּרַחֲמִי,
וְחֵיִס עַלִּיהוּ וְאֲשַׁתְּכַח לְהוּ זְמַנָּא
כָּל אַנּוּן עֲשֶׂרָה יוֹמִין דְּבִין רֹאשׁ הַשָּׁנָה לַיּוֹם
הַכַּפּוּרִים לְקַבֵּל כָּל אַנּוּן דְּתִיבִין קַמִּיהּ
וּלְכַפֵּרָא לֹון מַחֻבְּבִיהוּ וְסִלִּיק לֹון לְיוֹמָא
דְּכַפּוּרִי.

וְעַל דָּא בְּכוּלָּא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא פֶקֶד לֹון
לְיִשְׂרָאֵל לְמַעַבַּד עוֹבְדָא בְּגִין דְּלֹא
יִשְׁלוּט עַלִּיהוּ מָאן דְּלֹא אֲצַטְרִיף, וְלֹא
יִשְׁלוּט עַלִּיהוּ דִינָא, וְיִהוּן כְּלֵהוּן זְכָאִין
בְּאַרְעָא (דף קטו ע"א) בְּרַחֲמִימוּ דְאָבָא עַל בְּנִין,
וְכוּלָּא בְּעוֹבְדָא וּבְמִלִּין תְּלִיא, וְהָא אוֹקִימָנָא
מִלִּין.

וְיִי פֶקֶד אֶת שְׂרָה כְּאֲשֶׁר אָמַר, דְּכְתִיב לְמוֹעֵד

שְׁכַתוֹב לְמוֹעֵד אֲשׁוּב אֵלֶיךָ כַּעַת
חִיָּה וּלְשָׁרָה בִּן. וְשִׁנִּינוּ, פֶּקֶד אֶת
שָׂרָה - פֶּקִידָה לְנִקְבָּה, זְכִירָה
לְזָכַר. וּמִשׁוּם כֶּף וַיְהִי פֶקֶד אֶת
שָׂרָה. כַּאֲשֶׁר אָמַר, שְׁכַתוֹב שׁוֹב
אֲשׁוּב אֵלֶיךָ כַּעַת חִיָּה וְגו'. מִכַּאֲן
מִשְׁמַע שְׂאֵמֶר וַיֹּאמֶר שׁוֹב אֲשׁוּב
אֵלֶיךָ, וַיֹּאמֶר סֵתֶם, שֶׁהוּא הָיָה
וְלֹא שְׁלִיחַ אַחֵר.

וַיַּעַשׂ ה' לְשָׂרָה וְגו'. פִּיּוֹן שְׂאֵמֶר
וְהוּא פֶקֶד אֶת שָׂרָה, מֵהוּ וַיַּעַשׂ ה'
לְשָׂרָה? אֵלֹא כֶּף שִׁנִּינוּ, שְׁפָרִי
מַעֲשֵׂיו שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
מֵאוֹתוֹ נִהַר שֶׁשׁוֹפֵעַ וַיּוֹצֵא מַעֲדָן
הוּא, וְהוּא נְשִׁמוֹת הַצְּדִיקִים,
וְהוּא הַמְּזֵל שְׁכָל הַבְּרֻכּוֹת
הַטּוֹבוֹת וְגִשְׁמֵי בְרָכָה נוֹזְלִים
מִמֶּנּוּ וּמִשֵּׁם יוֹצֵאִים, שְׁכַתוֹב
לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן. שֶׁהוּא מְזִיל
וּמִשְׁקָה מִלְּמַעְלָה לְמִטָּה מִשׁוּם
שְׁבָנִים בְּפִנְזֵל הַזֶּה תְּלוּיִים, וְלֹא
בְּמִקּוּם אַחֵר. וְעַל זֶה כְּתוּב וְהוּ
פֶקֶד אֶת שָׂרָה, פֶּקִידָה בְּלִבְדָּה.

וַיַּעַשׂ ה' לְשָׂרָה, עֲשִׂיָּה הִיא
לְמַעְלָה מִן הַדְּרָגָה הַזֶּה, כְּמוֹ
שְׂנֵאֵמֶר שְׁבִמְזֵל זֶה תְּלוּי, וְעַל זֶה
כַּאֲן פֶּקִידָה וְכַאֲן עֲשִׂיָּה. וְלִכֵּן
אָמַר ה' וְהָכַל אֶחָד. רַבִּי
אֶלְעָזָר פֶּתַח וְאָמַר, (תְּהִלִּים קכז) הִנֵּה
נַחֲלַת ה' בְּנִים שְׂכָר פְּרִי הַבְּטָן.
הִנֵּה נַחֲלַת ה', חֵלֶק לְהֶאֱחָז בְּה'
שֶׁלֹּא יִתְבַטֵּל מִמֶּנָּה לְעוֹלָמִים.
שְׁבֵן אָדָם שְׂזוּכָה לְבָנִים בְּעוֹלָם
הַזֶּה, זוֹכָה בָּהֶם לְהַפְנִס לְפָרְגוּד
לְעוֹלָם הַבָּא, מִשׁוּם שְׂאוֹתוֹ הַבֶּן
שֶׁהֲשָׂאִיר בֶּן הָאָדָם וְזוֹכָה בּוֹ
בְּעוֹלָם הַזֶּה, הוּא יִזְכָּה אוֹתוֹ
לְעוֹלָם הַבָּא, וְזוֹכָה לְהַפְנִס בּוֹ
לְנַחֲלַת ה'. מַה זֶה נַחֲלַת ה'? זוֹ

אֶרֶץ חַיִּים. וְכִּף קָרָא לָהּ אֶת
אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיא אֶרֶץ חַיִּים.
דָּוִד הַמֶּלֶךְ (קָרָא לָהּ) נַחֲלַת ה',
שְׁכַתוֹב (שְׂמוּאֵל א-כז) כִּי גִרְשׁוֹנֵי
הַיּוֹם מֵהַסְּתַפַּח בְּנַחֲלַת ה' לֹאמֵר

אֲשׁוּב אֵלֶיךָ כַּעַת חִיָּה וּלְשָׂרָה בִּן. וְתִנְיָן פֶּקֶד
אֶת שָׂרָה, פֶּקִידָה לְנוֹקְבָא, זְכִירָה לְדַכּוּרָא,
וּבִגִּין כֶּף וַיְהִי פֶקֶד אֶת שָׂרָה, כַּאֲשֶׁר אָמַר,
דְּכַתִּיב שׁוֹב אֲשׁוּב אֵלֶיךָ כַּעַת חִיָּה וְגו',
מֵהֶכָּא מִשְׁמַע דְּאָמַר וַיֹּאמֶר שׁוֹב אֲשׁוּב אֵלֶיךָ,
וַיֹּאמֶר סֵתֶם, דְּאִיהוּ הָוּה וְלֹא שְׁלִיחָא אַחֵרָא:
וַיַּעַשׂ יי לְשָׂרָה וְגו'. פִּיּוֹן דְּאָמַר וַיְהִי פֶקֶד אֶת
שָׂרָה, מֵהוּ וַיַּעַשׂ יי לְשָׂרָה. אֵלֹא הָכִי
תִּנְיָן דְּאִיבָא דְּעוֹבְדוּי דְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
מֵהֵהוּא נִהַר דְּנִגִּיד וְנִפְיָק מַעֲדָן אִיהוּ, וְאִיהוּ
נִשְׁמַתְהוּן דְּצְדִיקַיָּא, וְאִיהוּ מְזֵלָא דְּכָל
בְּרַכָּאן טְבָאן וְגִשְׁמֵי בְּרַכָּאן נְזִילֵי מִגִּיָּה וּמִתַּמָּן
נִפְקִי, דְּכַתִּיב לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן, דְּאִיהוּ מְזִיל
וּמִשְׁקָה מְעִילָא לְתַתָּא, בְּגִין דְּבָנֵי (נְשָׂא) בְּהֵאֵי
מְזֵלָא תְּלוּיִין וְלֹא בְּאֵתֶר אַחֵרָא. וְעַל דָּא כְּתִיב
וַיְהִי פֶקֶד אֶת שָׂרָה פֶּקִידָה בְּלַחֲדוּי.

וַיַּעַשׂ יי לְשָׂרָה. עֲשִׂיָּה אִיהוּ לְעִילָא מֵהֵאֵי
דְּרָגָא כְּמָה דְּאֵתְמַר דְּהָא בְּמִזְלָא
תְּלוּיָא, וְעַל דָּא כַּאֲן פֶּקִידָה וְכַאֲן עֲשִׂיָּה.
וּבִגִּין כֶּף אָמַר יי וַיְהִי וְכִלָּא חַד. רַבִּי אֶלְעָזָר
פֶּתַח וְאָמַר (תְּהִלִּים קכז) הִנֵּה נַחֲלַת יי בְּנִים שְׂכָר
פְּרִי הַבְּטָן. הִנֵּה נַחֲלַת יי, אַחְסִנְתָּא לְאַתְאֲחָדָא
בְּיֵי דְלָא יִתְעַבֵּר מִיָּנָה לְעֵלְמִין, דְּבַר נֶשׁ דְּזָכִי
לְבָנִין בְּהֵאֵי עֵלְמָא זְכִי בְּהוּ לְמִיעַל לְפָרְגוּדָא
בְּעֵלְמָא דְּאֵתִי. בְּגִין דְּהֵהוּא בְּרָא דְּשְׁבִיק בַּר
נֶשׁ וְזָכִי בִיהּ בְּעֵלְמָא דָּא, אִיהוּ יִזְכִּי לִיהּ
לְעֵלְמָא דְּאֵתִי, וְזָכִי לְאַעְלָא בִיהּ לְנַחֲלַת יי.
מֵאֵן נַחֲלַת יי, דָּא אֶרֶץ חַיִּים. וְהָכִי קָרָא לָהּ
לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל דְּאִיהִי אֶרֶץ חַיִּים.

דָּוִד מְלִכָּא (קָרָא לִיהּ) נַחֲלַת יי דְּכַתִּיב, (שְׂמוּאֵל א כז)
כִּי גִרְשׁוֹנֵי הַיּוֹם מֵהַסְּתַפַּח בְּנַחֲלַת יי
לֹאמֵר לָךְ עֲבַד אֱלֹהִים אַחֵרִים, וּבִגִּין כֶּף הִנֵּה
נַחֲלַת יי (דָּד קטו ע"ב) בְּנִים. מֵאֵן אֲזָכִי לִיהּ לְבַר

לִךְ עֲבַד אֱלֹהִים אַחֲרַיִם, וּמִשׁוּם
כִּף הִנֵּה נִחְלַת ה' בְּנִים. מִי מִזְכֵּה
אֶת הָאִישׁ הַזֶּה? בְּנִים. אִם זֹכֵה
בָּהֶם בְּעוֹלָם הַזֶּה - שְׂכָר פְּרִי
הַבְּטָן. שְׂכָר וְחֶלֶק טוֹב בְּאוֹתוֹ
עוֹלָם בְּאוֹתוֹ פְּרִי מַעְיֹו הוּא
שְׂזוּכָה בֶּן אָדָם בְּאוֹתוֹ עוֹלָם
בָּהֶם.

בֹּא רֵאֵה, הִנֵּה נִחְלַת ה' בְּנִים,
יִרְשֶׁה וְחֶלֶק שֶׁל פְּרוֹת שֶׁל מַעֲשֵׂה
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִלְמַעְלָה הוּא
מַעֵץ הַחַיִּים, שְׁהָרִי מִשֵּׁם זֹכֵה בֶּן
אָדָם לְבָנִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (הוֹשֵׁעַ יד)
מִמְּנֵי פְרִיךָ נִמְצָא. מַה כְּתוּב?
(תהלים קכז) אֲשֶׁרִי הִגְבַּר אֲשֶׁר מִלֵּא
אֶת אֲשַׁפְתּוֹ מִקֵּם לֹא יִבְשׁוּ יְגוֹוֹ.
אֲשֶׁרִי בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְאֲשֶׁרִי
בְּעוֹלָם הַבָּא.

לֹא יִבְשׁוּ כִּי יִדְבְּרוּ אֶת אוֹיְבֵים
בְּשַׁעַר, מִי הָאוֹיְבֵים בְּשַׁעַר? אֵלוֹ
בְּעַלֵי הַדֵּינִים. שְׁכַּאֲשֶׁר נִשְׁמָה
יוֹצֵאת מִקֵּם הַזֶּה, כְּמֵה הֵם
בְּעַלֵי הַדֵּינִים שְׁמִזְמָנִים לְפָנֶיהָ
עַד שֶׁלֹּא תִכְנַס לְמִקוֹם בְּשַׁעַר
בְּאוֹתוֹ שַׁעַר שֶׁתִּכְנַס לְשֵׁם, מִשׁוּם
שֶׁהַשְּׂאִיר מִשְׁכּוֹנוֹת בְּעוֹלָם הַזֶּה
וּבְגִלְלָם יִזְכֶּה בְּאוֹתוֹ עוֹלָם. וְעַל
זֶה לֹא יִבְשׁוּ כִּי יִדְבְּרוּ אֶת אוֹיְבֵים
בְּשַׁעַר.

רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יוֹסִי הָיוּ הוֹלְכִים
בְּדֶרֶךְ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה לְרַבִּי
יוֹסִי, פֶּתַח פִּיךָ וְדַבֵּר בְּתוֹרָה,
שְׁהָרִי הַשְּׂכִינָה נִמְצָאת אֶצְלֶךָ,
שְׁכַל זְמַן שְׁבִדְבְּרֵי תוֹרָה
מְדַבְּרִים, בְּאֵה הַשְּׂכִינָה
וּמִתְחַבְּרֵת, וְכֹל שְׁכֵן בְּדֶרֶךְ,
שְׂשִׁכְנָה מְקַדְמָה וּבְאֵה וְהוֹלְכֵת
לְפָנֶי בְּנֵי אָדָם שְׂזוּכִים בְּאִמּוֹנֵת
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

פֶּתַח רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר, (שם) אֲשַׁתָּךְ
כְּגִפְּן פְּרִיָה בִּירְכַתִּי בֵיתְךָ בְּנִיד
כְּשִׁתִּילִי זֵיתִים סְבִיב לְשַׁלְחָנְךָ.
אֲשַׁתָּךְ כְּגִפְּן פְּרִיָה - כֹּל זְמַן
שֶׁהָאִשָּׁה בִּירְכַתִּי הַבַּיִת וְלֹא יוֹצֵאת הַחוּצָה, הִיא צְנוּעָה וְרַאזִיָּה לְהוֹלִיד בְּנִים כְּשָׂרִים. כְּגִפְּן - מַה

נָשׁ. בְּנִין. אִי זָכִי בְּהוֹ בְּהָאִי עֲלֵמָא, שְׂכָר פְּרִי
הַבְּטָן, אֲגָרָא וְחוֹלְקָא טְבָא בְּהָאִי עֲלֵמָא,
בְּהָאִי אִיבָא דְמַעְוֵי אִיהוּ דְזָכִי בֶר נָשׁ
בְּהָאִי עֲלֵמָא בְּהוֹ.

הָא חֲזִי, הִנֵּה נִחְלַת יְיָ בְּנִים. יְרוּתָא
וְאַחֲסִנְתָא דְאִיבִין דְעוֹבְדוֹי דְקוֹדֶשָׁא
בְּרִיךְ הוּא מְלַעֲיָלָא אִיהוּ מְאִילְנָא דְחַיִּי, דְהָא
מִתְמָן זָכִי בֶר נָשׁ לְבָנִין כְּמֵה דְאֵת אָמַר, (הוֹשֵׁעַ
יד) מִמְּנֵי פְרִיךָ נִמְצָא. מַה כְּתִיב, (תהלים קכז) אֲשֶׁרִי
הִגְבַּר אֲשֶׁר מִלֵּא אֶת אֲשַׁפְתּוֹ מִקֵּם לֹא יִבְשׁוּ
וְגוֹ'. אֲשֶׁרִי בְּעֵלְמָא דִּין וְאֲשֶׁרִי בְּעֵלְמָא דְאֵתִי.
לֹא יִבְשׁוּ כִּי יִדְבְּרוּ אֶת אוֹיְבֵים בְּשַׁעַר. מֵאֵן
אוֹיְבֵים בְּשַׁעַר. אֵלִין מְאֲרִיהוֹן דְדִינִין,
דְכַד נִשְׁמַתָּא נִפְקַת מִהָאִי עֲלֵמָא, כְּמֵה אֲנוּן
מְרִיהוֹן דְדִינִין דְזְמִינִין קְמִיָה, עַד לָא יִיעוֹל
לְדוּכְתִיָה בְּשַׁעַר בְּהָאִי תִרְעָא דִיעוֹל תְּמָן,
בְּגִין דְמִשְׁכּוֹנִין שְׁבִיק בְּהָאִי עֲלֵמָא וּבְגִינִיהוֹן
יִזְכִּי בְּהָאִי עֲלֵמָא וְעַל דָּא לֹא יִבְשׁוּ כִּי
יִדְבְּרוּ אֶת אוֹיְבֵים בְּשַׁעַר.

רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יוֹסִי הָיוּ אֶזְלֵי בְּאַרְחָא.
אָמַר לִיה רַבִּי יְהוּדָה לְרַבִּי יוֹסִי פֶתַח
פּוּמְךָ וְלַעֲוִי בְּאוֹרֵייתָא דְהָא שְׂכִינְתָא
אֲשַׁתְּפַחַת גְּבַךְ, דְכָל זְמַן דְבְּמִלִּי דְאוֹרֵייתָא
לְעֵאן שְׂכִינְתָא אֲתִיא וּמִתְחַבְּרָא, וְכֹל שְׁכֵן
בְּאוֹרְחָא דְשְׂכִינְתָא קְדָמָא וְאֲתִיא וְאֶזְלָא
קְמִיָהוּ דְבְּנֵי נָשָׂא דְזָכָאן בְּמַהִימְנוּתָא
דְקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

פֶּתַח רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר. (תהלים קכז) אֲשַׁתָּךְ כְּגִפְּן
פְּרִיָה בִּירְכַתִּי בֵיתְךָ בְּנִיד כְּשִׁתִּילִי
זֵיתִים סְבִיב לְשַׁלְחָנְךָ. אֲשַׁתָּךְ כְּגִפְּן פְּרִיָה, כֹּל
זְמַנָּא דְאֲתַתָּא בִּירְכַתִּי בֵיתָא וְלֹא נִפְקָא לְבֶר,
הִיא צְנוּעָה וְאֲתַחֲזִי לְאוֹלְדָא בְּנִין דְכְּשָׂרָן.

שֶׁהָאִשָּׁה בִּירְכַתִּי הַבַּיִת וְלֹא יוֹצֵאת הַחוּצָה, הִיא צְנוּעָה וְרַאזִיָּה לְהוֹלִיד בְּנִים כְּשָׂרִים. כְּגִפְּן - מַה

גִּפְּן לֹא נִנְטַעַת אֶלָּא בְּמִינָה וְלֹא
בְּמִין אַחַר, כִּף אִשָּׁה כְּשֶׁרָה לֹא
תַעֲשֶׂה נְטִיעוֹת עִם אִישׁ אַחַר;
מֵה גִּפְּן אֵין בְּהֵ הַרְכָּבָה מַעֲצֵן
אַחַר, אִף כִּף אִשָּׁה כְּשֶׁרָה גַם כִּף.
רָאָה מֵה שְׂכָרָה: בְּנִיף כְּשֶׁתִּילִי
זֵיתִים. מֵה זֵיתִים אֵין עֲלֵיהֶם
נוֹפְלִים כֹּל יָמוֹת הַשָּׁנָה וְכֹלֶם
קְשׁוּרִים [בסר] תְּמִיד, אִף כִּף בְּנִיף
כְּשֶׁתִּילִי זֵיתִים סָבִיב לְשִׁלְחָנָךְ.
מֵה כְּתוּב אַחֲרָיו? הִנֵּה כִי כֵן
יִכְרֵךְ גִּבְרָה יֵרָא ה'. מֵה זֶה הִנֵּה כִי
כֵן יִכְרֵךְ גִּבְרָה? הִנֵּה כֵן הִיָּה צָרִיף
[לכתב]! אֶלָּא לְרִבּוֹת דְּכָר אַחַר
שֶׁלְּמַדְנּוּ זֶה מִמֶּנָּה, שְׁפָל זְמַן
שֶׁהַשְּׂכִינָה הִיָּתָה צְנוּעָה בְּמִקּוּמָהּ
כְּרֵאוּי לֵה כְּבִיכּוֹל - בְּנִיף כְּשֶׁתִּילִי
זֵיתִים, אֱלוֹ יִשְׂרָאֵל כְּשֶׁשְׂרוּיִים
בְּאַרְצָן. סָבִיב לְשִׁלְחָנָךְ -
שְׂאוּכְלִים וְשׁוֹתִים וּמְקַרְיָבִים
קְרַבְנוֹת וּשְׂמֻחִים לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ
כְּרוּף הוּא, וּמִתְבָּרְכִים עֲלֵיוֹנִים
וּתְחַתּוּנִים בְּגִלְלָם.

אַחַר שֶׁיֵּצְאָה הַשְּׂכִינָה וְגָלוּ
יִשְׂרָאֵל מֵעַל שִׁלְחַן אֲבִיהֶם, וְהֵם
בֵּין הַעַמִּים וְצוֹחִים כֹּל יוֹם, וְאֵין
מִי שֶׁיִּשְׁגִּיחַ בָּהֶם פֶּרֶט לְקַבְּ"ה,
שְׁפָתוֹב (ויקרא כו) וְאִף גַם זֹאת
בְּהִיוֹתָם בְּאַרְצָן אוֹיְבֵיהֶם וְגו'.
וְרֵאוּנוּ כִּמָּה קְדוּשִׁים עֲלֵיוֹנִים
מֵתוּ בַּגְּזֵרוֹת תְּקִיפּוֹת, וְכֹל זֶה
מִשׁוּם עֲנֵשׁ הַתּוֹרָה שֶׁלֹּא קִיְמוּ
יִשְׂרָאֵל כְּשֶׁהָיוּ שְׂרוּיִים בְּאַרְצָן
הַקְּדוֹשָׁה.

רָאָה מֵה כְּתוּב, (דברים כח) תַּחַת
אֲשֶׁר לֹא עֲבַדְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ
בְּשִׂמְחָה וּבְטוֹב לֵב מְרֵב כֹּל.
פְּסוּק זֶה הוּא סוּד. תַּחַת אֲשֶׁר לֹא
עֲבַדְתָּ בְּשִׂמְחָה, בְּזִמְן שְׂפָהֲנִים
הָיוּ מְקַרְיָבִים קְרַבְנוֹת וְעוֹלוֹת,
וְזוֹ הִיא בְּשִׂמְחָה. וּבְטוֹב לֵב -
אֱלוֹ הַלְוִיִּם. מְרֵב כֹּל - אֱלוֹ
יִשְׂרָאֵל שֶׁהָיוּ אֲמֻצְעִים בְּיַנְיָהֶם
וְנִטְלוּ בְּרַכּוֹת מִכָּל הַצְּדָדִים,

כְּגִפְּן, מֵה גִּפְּן לֹא אֲתַנְטַעַא אֶלָּא בְּזִינָה וְלֹא
בְּזִינָה אַחֲרָא. כִּף אֲתַתָּא דְּכְשֶׁרָא לֹא תַעֲבַד
נְטִיעֵן בְּכַר נֵשׁ אַחֲרָא. מֵה גִּפְּן לֹא אִית בִּיה
רְכִיבָה מֵאִילָנָא אַחֲרָא, אוֹף הָכִי אֲתַתָּא
דְּכְשֶׁרָא הָכִי נָמִי.

חֲמִי מֵה אַגְרָה, (דף קטו ע"א) בְּנִיף כְּשֶׁתִּילִי
זֵיתִים. מֵה זֵיתִים לֹא נִפְלִי טְרַפְיִיהוּ כֹּל
יוֹמֵי שְׁתָּא וְכֹלְהוּ קְשׁוּרִין (נ"א בסיר) תְּדִיר, אוֹף
הָכִי בְּנִיף כְּשֶׁתִּילִי זֵיתִים סָבִיב לְשִׁלְחָנָךְ. מֵה
כְּתִיב בְּתַרְיָה הִנֵּה כִי כֵן יִכְרֵךְ גִּבְרָה יֵרָא יי. מֵאי
הִנֵּה כִי כֵן יִכְרֵךְ גִּבְרָה. הִנֵּה כֵן מִיבְעֵי לִיָּה.
אֶלָּא לְאַסְגָּאָה מְלָה אַחֲרָא דְּאוּלִּיפְנָא דָּא
מִינָה, דְּכֹל זְמַנָּא דְּשְׂכִינְתָּא הוּא צְנִיעָא
בְּאַתְרָהּ כְּדָקָא חֲזִי לֵה כְּבִיכּוֹל בְּנִיף כְּשֶׁתִּילִי
זֵיתִים אֵלִין יִשְׂרָאֵל כַּד שְׂרָאן בְּאַרְעָא. סָבִיב
לְשִׁלְחָנָךְ. דְּאֶכְלִי וְשְׁתָּאן וּקְרַבִּין קְרַבִּין
וְחֲדָאן קָמִי קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא, וּמִתְבָּרְכֵן
עֲלֵאִין וְתַתָּאִין בְּגִינְיָהוּ.

לְבַתָּר דְּשְׂכִינְתָּא נִפְקַת, אַתְגָּלוּ יִשְׂרָאֵל מֵעַל
פְּתוּרָא דְּאַבוּהוּן וְהוּוּ בִינֵי עַמְמֵי
וְצוּוחִין כֹּל יוֹמָא וְלִית דְּאַשְׁגַּח בְּהוּ בַר
קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא דְּכְתִיב (ויקרא כו) וְאִף גַם זֹאת
בְּהִיוֹתָם בְּאַרְצָן אוֹיְבֵיהֶם וְגו'. וְחֲמִינֵן כְּמָה
קְדִישִׁין עֲלֵאִין מֵיתוּ בַּגְּזֵרִין תְּקִיפִין, וְכֹל דָּא
בְּגִין עוֹנְשָׁא דְּאוּרִייתָא דְּלֹא קִיְמוּ יִשְׂרָאֵל כַּד
הוּוּ שְׂרָאן בְּאַרְעָא קְדִישָׁא.

חֲמִי מֵה כְּתִיב, (דברים כח) תַּחַת אֲשֶׁר לֹא עֲבַדְתָּ
אֶת יי אֱלֹהֶיךָ בְּשִׂמְחָה וּבְטוֹב לֵב מְרֵב
כֹּל. הִיא קְרָא אִיהוּ רְזָא, תַּחַת אֲשֶׁר לֹא עֲבַדְתָּ
בְּשִׂמְחָה, בְּזִמְן דְּכַהֲנֵי הָיוּ קְרַבִּין קְרַבִּין
וְעֲלוּן וְדָא הִיא בְּשִׂמְחָה. וּבְטוֹב לֵב, אֵלִין
לְיוֹאֵי. מְרֵב כֹּל, אֱלוֹ יִשְׂרָאֵל דְּהוּוּ אֲמֻצְעִים
בְּיַנְיָהוּ וְנִטְלֵי בְּרַכּוֹת מִכָּל סְטְרִין. דְּכְתִיב,

שְׁפִתוֹב (ישעיה ט) הִרְבִּיתַּת הַגּוֹי לֹו
הַגְּדֻלַּת הַשְּׂמֻחָה. אֱלוֹ הַפְּהִנִים.
שְׂמַחוּ לַפְּנִיךְ כְּשִׂמְחַת בְּקִצִיר -
אֱלוֹ יִשְׂרָאֵל שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
בְּרַךְ לָהֶם אֶת תְּבוּאַת הַשָּׂדֶה
וְנוֹתְנִים מֵעֶשֶׂר מִן הַכֶּל. כַּאֲשֶׁר
יִגִּילוּ בְּחֻלְקֵם שְׁלָל - אֱלוֹ לְוִים
שְׁנוּטָלִים מֵעֶשֶׂר מִתּוֹךְ הַגֵּרִין.

דְּבַר אַחַר הִרְבִּיתַּת הַגּוֹי - אֱלוֹ
יִשְׂרָאֵל שְׂאֵמוֹנַת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא עֲלֵיהֶם כְּרָאוּי. לֹו הַגְּדֻלַּת
הַשְּׂמֻחָה - זֹהִי דְרַגַּת הָרֵאשׁ
הַעֲלִיּוֹן שֶׁל אֲבָרְהָם שְׁנִדְבַק בָּהּ,
שֶׁהוּא גְדוֹל, וְחֻדוֹה נִמְצָאָת בּוֹ.
שְׂמַחוּ לַפְּנִיךְ - בְּשַׁעַה שְׁעוֹלִים
לְהִדְבַק בָּךְ. כְּשִׂמְחַת בְּקִצִיר - זֹו
כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל שֶׁשְּׂמֻחַת הַקִּצִיר
הִיא שְׁלָה. כַּאֲשֶׁר יִגִּילוּ בְּחֻלְקֵם
שְׁלָל - כַּאֲשֶׁר יִגִּילוּ אֱלוֹ שְׂאֵר
הַצְּבָאוֹת וְהַמְּרַכְבוֹת לְמִטָּה בְּזִמְן
שְׂמֻחָלְקִים שְׁלָל וְטוֹרְפִים טָרֵף
בְּרֵאשִׁית הַכֶּל.

רְבִי יְהוּדָה פֶּתַח וְאָמַר, (תהלים קיט)
עַת לַעֲשׂוֹת לְה' הִפְרוּ תוֹרַתְךָ.
מַה זֶה עַת לַעֲשׂוֹת לְה' אֵלָא
הָרִי פְרִשׁוּהָ, אֲכַל עַת - זֹו כְּנִסַּת
יִשְׂרָאֵל שְׁנִקְרָאת עַת, כְּמוֹ
שְׁנִאָמַר (ויקרא טו) וְאֵל יִבֵּא בְּכָל עַת
אֵל הַקְּדוֹשׁ. מַה זֶה וְאֵל יִבֵּא בְּכָל
עַת? כְּמוֹ שְׁנִאָמַר (משלי ז) לְשִׁמְרֵךְ
מֵאֲשֶׁה זָרָה. וְזֹהוּ (ויקרא י') וַיִּקְרִיבוּ
לִפְנֵי ה' אֵשׁ זָרָה וְגו'. מַה הַטַּעַם
עַת? מִשׁוּם שְׁיֵשׁ לָהּ עַת וְזִמְן
לִפְלַל לְהַתְקַרֵּב לְהַיּוֹת מֵאִירָה
וּלְהַתְחַבֵּר כְּרָאוּי, כְּמוֹ שְׁנִאָמַר
(תהלים טט) וְאֵנִי תִפְלְתִי לָךְ ה' עַת
רְצוֹן.

לַעֲשׂוֹת לְה', כְּמוֹ שְׁפִתוֹב
(שמואל ב ח) וַיַּעַשׂ דָּוִד שֵׁם. שְׁכַל
מִי שֶׁשְּׂמֻחָתוֹ בְּתוֹרָה כְּאֵלוֹ עֲשֵׂה
וְתַקַּן אֶת הַעֵצ הַזֶּה לְחִבְרָת אוֹתָהּ
עִם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא (תפארת).
וְכָל כֶּף לְמָה? מִשׁוּם שֶׁהִפְרוּ
תוֹרַתְךָ, שְׂאֵלוֹ לֹא הִפְרוּ תוֹרַתְךָ,

הִרְבִּיתַּת הַגּוֹי לֹו הַגְּדֻלַּת הַשְּׂמֻחָה. אֱלִין
כְּהִנִי. שְׂמַחוּ לַפְּנִיךְ כְּשִׂמְחַת בְּקִצִיר, אֱלוֹ
יִשְׂרָאֵל דְּקִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא בְרִיךְ לֹון עֲבוּרָא
דְּחֻלְקָא וַיְהִי מֵעֶשְׂרָא מִכְּלָא. כַּאֲשֶׁר יִגִּילוּ
בְּחֻלְקֵם שְׁלָל. אֱלִין לְוִאֵי דְנִטְלָא מֵעֶשְׂרָא
מִגּוֹ אֲדָרָא.

דְּבַר אַחַר הִרְבִּיתַּת הַגּוֹי. אֱלִין יִשְׂרָאֵל
דְּמַהִימְנוּתָא דְּקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא
עֲלֵייהוּ כְּדָקָא חֲזִי. לֹו הַגְּדֻלַּת הַשְּׂמֻחָה, דָּא
אִיהוּ דְרַגָּא רִישָׁא עֲלָאָה דְּאֲבָרְהָם דְּאִתְדַבֵּק
בָּהּ, דְּאִיהוּ גְדוֹל וְחֻדוֹה בִּיה אֲשַׁתְּפַח.

שְׂמַחוּ לַפְּנִיךְ, (דף קטז ע"ב) בְּשַׁעַתָּא דְּסִלְקִין
לְאִתְדַבְּקָא בָךְ. כְּשִׂמְחַת בְּקִצִיר, דָּא
כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל דְּשִׂמְחַת בְּקִצִיר דִּילִיָּה הָוָה.
כַּאֲשֶׁר יִגִּילוּ בְּחֻלְקֵם שְׁלָל. כַּאֲשֶׁר יִגִּילוּ, אֱלִין
שְׂאֵר חִילִין וְרִתִּיכִין לְתַתָּא בְּזִמְנָא דְּמַחְלְקֵי
שְׁלָל וְטוֹרְפֵי טוֹרְפָא בְּרֵאשִׁיתָא דְּכָלָא.

רְבִי יְהוּדָה פֶּתַח וְאָמַר, (תהלים קיט) עַת לַעֲשׂוֹת
לְוִי הִפְרוּ תוֹרַתְךָ. עַת לַעֲשׂוֹת לְוִי מַהוּ.
אֵלָא הָא אוּקְמוּהָ. אֲכַל עַת, דָּא כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל
דְּאִקְרִי עַת. כְּמַה דָּאֵת אָמַר, (ויקרא טו) וְאֵל יִבֵּא
בְּכָל עַת אֵל הַקְּדוֹשׁ. מֵאִי וְאֵל יִבֵּא בְּכָל עַת.
כְּמַה דָּאֵת אָמַר, (משלי ז) לְשִׁמְרֵךְ מֵאֲשֶׁה זָרָה.
וְדָא הוּא (ויקרא י') וַיִּקְרִיבוּ לִפְנֵי יְיָ אֵשׁ זָרָה וְגו'.
מֵאִי טַעְמָא עַת. בְּגִין דְּאִית לָהּ עַת וְזִמְן לְכָלָא
לְקַרְבָּא לְאִתְנַהֵרָא לְאִתְחַבְּרָא כְּדָקָא יְאוּת.
כְּמַה דָּאֵת אָמַר, (תהלים טט) וְאֵנִי תִפְלְתִי לָךְ יְיָ עַת
רְצוֹן.

לַעֲשׂוֹת לְוִי כְּמַה דְּכְתִיב, (שמואל ב ח) וַיַּעַשׂ דָּוִד
שֵׁם. דְּכָל מָאן דְּאֲשַׁתְּדַל בְּאוּרִייתָא
כְּאֵלוֹ עֲבִיד וְתַקַּן הָאִי עַת לְחִבְרָא לָהּ
בְּקִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא. וְכָל כֶּף לְמָה בְּגִין דְּהִפְרוּ
תוֹרַתְךָ, דְּאֵילוֹ לֹא הִפְרוּ תוֹרַתְךָ לָא אֲשַׁתְּפַח

לא נמצא פרוז של הקדוש ברוך הוא מישראל לעולמים.

אמר רבי יוסי, כמו זה פתוב (ישעיה ט) אני ה' בעתה אחישנה. מהו בעתה? בעת ה'. שתקום מן העפר, אז אחישנה. אמר רבי יוסי, ועם כל זה, יום אחד היא כנסת ישראל בתוך העפר ולא יותר. אמר רבי יהודה, כך אמרו, אבל בא ראה הסוד שלמדנו. בשעה שפנסת ישראל גלתה ממקומה, אז אותיות השם הקדוש כביכול נפרדו, שנפרדה ה"א מן וא"ו, ומשום שנפרדו מה פתוב? (תהלים טז) נאלמתי דומי"ה, משום שהסתלק וא"ו מה"א וקול לא נמצא, אז הדבור נאלם, ולכן היא שוכבת לעפר כל אותו היום הזה של ה"א. ומיהו? האלף החמישי. ואף על גב שהקדימה בגלות עד שלא נכנס אותו האלף החמישי, הסוד של ה"א. וכשיבא האלף הששי, שהוא הסוד של וא"ו, אז וא"ו יקים את ה"א.

בזמן שש פעמים עשר ששים נפש, אז שלמות של וא"ו עשר פעמים, וא"ו שש פעמים עשר, [שוא"ו] וא"ו עולה [בעשר] ב"ו, וא"ו יורדת בה"א.

נשלמת וא"ו בתוך עשר שש פעמים, אז הם ששים להקימה מהעפר. ובכל ששים וששים מאותו האלף הששי מתחזקת ה"א, ועולה בדרגותיה להתחזק. ובשש מאות שנים לאלף הששי יפתחו שערי החכמה למעלה ומעניות של חכמה למטה, ויתתקן העולם להפגס לשביעי. כמו בן אדם שמתקן ביום ששי משמערב השמש להפגס לשבת, אף כך גם, וסימן לדבר - (בראשית ז) בשנת שש מאות שנה

פירודא דקודשא בריהו הוא מישראל לעלמין.

אמר רבי יוסי כגוונא דא כתיב, (ישעיה ט) אני יי בעתה אחישנה. מהו בעתה. בעת ה'. דתקום מעפרא פדין אחישנה. אמר רבי יוסי ועם כל דא יומא חד איהי כנסת ישראל גו עפרא ולא יתיר. אמר רבי יהודה הכי אמרו. אבל תא חזי, רזא דאוליפנא, בשעתא דכנסת ישראל אתגלייא מאתרה, פדין אתון דשמא קדישא כביכול אתפרשו דאתפרשו ה"א מן וא"ו, ובגין דאתפרשו מה כתיב (תהלים טז) נאלמתי דומי"ה, בגין דאסתלק וא"ו מן ה"א, וקול לא אשתפח, פדין דבור אתאלם. ובגין כך היא שכיבת בעפרא כל ההוא יומא (דנא) דה"א. ומאן איהו אלף חמשאה, ואף על גב דאקדימת בגלותא עד לא ייעול ההוא אלף חמשאה רזא דה"א, וכד ייתי אלף שתיתאה דאיהו רזא (דף קיז ע"א) דוא"ו, פדין וא"ו יוקים לה"א.

בזמנא שית זמנין עשר שתין נפש, פדין שלימו וא"ו עשר זמנין, וא"ו שית זמנין עשר, (דוא"ו) וא"ו סלקא (בעשר) ב"ו, וא"ו נחתא בה"א.

אשתתרים וא"ו גו עשר שית זמנין, פדין הו שתיין לאקמא מעפרא, ובכל שתין ושתין מההוא אלף שתיתאה אתתקף ה"א וסלקא בדרגוי לאתתקפא. ובשית מאה שנין לשתיתאה יתפתחון תרעי דחכמתא לעילא ומבועי דחכמתא לתתא, ויתתקן עלמא לאעלא בשביעאה. כבר נש דמתתקן ביומא שתיתאה מכי ערב שמשא לאעלא בשבתא. אוף הכי נמי. וסימניה (בראשית ז) בשנת שש מאות שנה

לְחַיֵּי נַח וְגו' נִבְקְעוּ כָּל מַעֲנִיּוֹת
תְּהוּם רַבָּה.

אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסֵי, כָּל זֶה זְמַן
אָרְךְ יוֹתֵר מִכִּפֵּי שְׁבָאָרוֹהוּ
הַחֲבָרִים שֶׁהוּא יוֹם אֶחָד גְּלוּת
שֶׁל כְּנָסֶת יִשְׂרָאֵל וְלֹא יוֹתֵר,
שְׁפָתוֹב (אֵיכָה א) נִתְּנִי שׁוֹמְמָה כָּל
הַיּוֹם דְּוָה. אָמַר לוֹ, כִּי לְמַדְתִּי
מֵאֲבֵי בְּסוּדוֹת הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל
הַשָּׁם הַקְּדוֹשׁ וּבִימֵים שֶׁל שְׁנוֹת
הָעוֹלָם וּבִימֵים שֶׁל בְּרֵאשִׁית,
וְהִכַּל בְּסוּד אֶחָד הוּא.

וְאִז תִּרְאֶה הַקְּשֵׁת בַּגּוֹנִים
מְאִירִים כְּמוֹ אִשָּׁה שֶׁמִּתְקַשֶּׁטֶת
לְבַעֲלָהּ, שְׁפָתוֹב (בְּרֵאשִׁית ט)
וּרְאִיתִיָּה לְזֹכֵר בְּרִית עוֹלָם, וְהָרִי
פָּרְשׂוּהָ וְיָפָה הוּא. וּרְאִיתִיָּה
בַּגּוֹנִים מְאִירִים כְּרֵאוּי, וְאִז לְזֹכֵר
בְּרִית עוֹלָם. מַה זֶה בְּרִית עוֹלָם?
זוֹ כְּנָסֶת יִשְׂרָאֵל, וְיִתְחַבֵּר וְא"ו
עִם ה"א וְיִקְיָמָה מִן הָעֶפֶר, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת בְּרִיתוֹ.
זוֹ כְּנָסֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁהִיא בְּרִית,
כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְהִתְּהָ לְאוֹת בְּרִית
וְגו'.

אִז יִתְעוֹרֵר וְא"ו אֵל ה"א, אִז
אוֹתוֹת עֲלִיּוֹנִים יִתְעוֹרְרוּ בְּעוֹלָם,
וְעֲתִידִים בְּנֵי רְאוּבֵן לְעוֹרֵר
קְרֻבוֹת בְּכָל הָעוֹלָם, וּכְנָסֶת
יִשְׂרָאֵל יָקִים אוֹתָהּ מִן הָעֶפֶר
וַיִּזְכֹּר אוֹתָהּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
וַיִּמְצָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֲצִלָּה
בְּתוֹךְ הַגְּלוּת כְּחֻשְׁבוֹן וְא"ו שֶׁ
פְּעָמִים י" (עֶשֶׂר). עֶשֶׂר פְּעָמִים שֶׁ
שְׁנַיִם, וְאִז תִּקּוּם וַיִּפְקֵד הָעוֹלָם
לְעֲשׂוֹת נִקְמוֹת. וּמִי שֶׁהוּא נִמּוּךְ
- יִגְבֶּה.

אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסֵי, יָפָה אֲמַרְתָּ,
מִשּׁוּם שֶׁהוּא בְּתוֹךְ סוּד הָאוֹתִיּוֹת
וְאִין לָנוּ לְעוֹרֵר חֻשְׁבוֹן וְקָצִים
אֲחֵרִים, שֶׁהָרִי בְּסִפְרוֹ שֶׁל רַב
יִיבָא הַזְּקֵן מִצְּאֵנֵי חֻשְׁבוֹן זֶה,
שְׁפָתוֹב (וּיקְרָא כו) אִז תִּרְצֶה הָאֲרֵץ,
וְהוּא הַסּוּד שֶׁל וְא"ו, שְׁפָתוֹב (שם)

לְחַיֵּי נַח וְגו' נִבְקְעוּ כָּל מַעֲנִיּוֹת תְּהוּם רַבָּה.
אָמַר לִיה רַבִּי יוֹסֵי כָּל דָּא אָרִיכוּ זְמַנָּא יִתִּיר
מִכְּמָה דְּאוּקְמוּהָ חֲבַרְיָא דְּאִיהוּ יוֹמָא
חַד גְּלוּתָא דְּכְנָסֶת יִשְׂרָאֵל וְלֹא יִתִּיר דְּכַתִּיב,
(אֵיכָה א) נִתְּנִי שׁוֹמְמָה כָּל הַיּוֹם דְּוָה. אָמַר לִיה
הַכִּי אוֹלִיפְנָא מֵאֲבָא בְּרִיזִין דְּאִתְּוּוֹן דְּשִׁמְא
קְדִישָׁא וּבִיּוֹמֵי דְּשָׁנִי עַלְמָא וּבִיּוֹמֵי דְּבְרֵאשִׁית
וְכֻלָּא רְזָא חֲדָא אִיהוּ.

וּבְרִין יִתְחַזִּי קְשֵׁתָא בְּעֻנָּא בַּגּוֹנֵי נְהִירִין
כְּאִתְּתָא דְּמִתְקַשֶּׁטָא לְבַעֲלָהּ דְּכַתִּיב,
(בְּרֵאשִׁית ט) וּרְאִיתִיָּה לְזֹכֵר בְּרִית עוֹלָם וְהָא
אוּקְמוּהָ וְשִׁפִּיר הוּא. וּרְאִיתִיָּה, בַּגּוֹנֵין
נְהִירִין כְּדָקָא יְאוּת. וּכְדִין לְזֹכֵר בְּרִית עוֹלָם.
מֵאֵן בְּרִית עוֹלָם. דָּא כְּנָסֶת יִשְׂרָאֵל, וְיִתְחַבֵּר
וְא"ו בְּה"א, וְיִיקִים לָהּ מֵעַפְרָא, כְּמָה דְּאִתְּ
אָמַר וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת בְּרִיתוֹ. דָּא כְּנָסֶת
יִשְׂרָאֵל דְּאִיהִי בְּרִית, כְּמָה דְּאִתְּ אָמַר וְהִתְּהָ
לְאוֹת בְּרִית וְגו'.

בַּד יִתְעַר וְא"ו לְגַבֵּי ה"א, כְּדִין אִתִּין עַלְאִין
יִתְעַרוּן בְּעַלְמָא וּבְנוֹי דְּרְאוּבֵן זְמִינִין
דִּיתְעַרוּן קְרַבִּין בְּכָל עַלְמָא, וּכְנָסֶת יִשְׂרָאֵל
יּוֹקִים לָהּ מֵעַפְרָא וַיִּזְכֹּר לָהּ קְדִישָׁא בְּרִיךְ
הוּא. וַיִּשְׁתַּפַּח קְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא לְגַבֵּה גו
גְּלוּתָא פְּחוּשְׁבֵן וְא"ו שִׁית זְמַנִּין י" (עֶשֶׂר). עֶשֶׂר
זְמַנִּין שִׁית שְׁנִין, וּכְדִין תִּיקוּם וַיִּתְּפַקֵּד עַלְמָא
לְמַעַבְד נּוֹקְמִין, וּמֵאֵן דְּאִיהוּ מְאִיף יִתְרַמֵּי.

אָמַר לִיה רַבִּי יוֹסֵי שִׁפִּיר קְאֲמַרְתָּ בְּגִין (דף קיז
ע"ב) דְּאִיהוּ גו רְזָא דְּאִתְּוּוֹן. וְלִית לָן
לְאִתְּעַרָא חוּשְׁבֵן וְקָצִין אֲחֵרֵנִין, דְּהָא בְּסִפְרָא
דְּרַב יִיבָא סְבָא אֲשַׁכְּחֵן חוּשְׁבֵן דָּא דְּכַתִּיב,
(וּיקְרָא כו) אִז תִּרְצֶה הָאֲרֵץ. וְהוּא רְזָא דְּוְא"ו
דְּכַתִּיב, (וּיקְרָא כו) וְזַכְרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקֹב וְדָא
הוּא וְא"ו כְּחֲדָא, וְעַל דָּא אֲזַכּוֹר, וְלִבְתֵּר

והארץ אפור, דא פנסת ישראל. תרצה.

תתרעי ארעא לגבי קדשא בריך הוא.

אבל יומא חד דאמרו חבריאי ודאי כללא הוא גניז קמי קדשא בריך הוא וכללא אשתכח ברזא דאתוון דשמא קדישא, דהא גלותא באנון אתוון גלי לון רבי ייסא הקא, והשתא באנון אתוון אתגליין וגלי לון.

אמר ליה תא חזי, דאפילו פד אתפקדא שרה, מהאי דרגא לא פקיד לה, אלא ברזא דוא"ו, דכתיב ויפקד את שרה וגו'.

בגין דכללא ברזא דוא"ו איהו, ובהא כליל פלא, וביה אתגליא כללא, בגין דכל מלה דאיהי סתימא איהי גלי כל סתים. ולא אתי מאן דאיהו באתגליא ויגלי מה דאיהו סתים.

אמר רבי יוסי כמה אית לן לאתמשכא גו גלותא עד ההוא זמנא, וכללא תלי ליה

קדשא בריך הוא כד יתובון בתיובתא. אי יזכו ואי לא יזכו, כמה דאתמר בהאי קרא דכתיב אני יי בעתה אחישנה. זכו אחישנה לא זכו בעתה.

אזלו, עד דהוו אזלי, אמר רבי יוסי אדפרנא השתא דהא באתר דא יתיבנא יומא חד עם אבא, ואמר לי ברי זמין אנת פד מטון יומך לשיתין שנין לאשפחא בהאי אתר סימא דחכמתא עלאה, והא זכינא לאנון יומין ולא אשפחנא, ולא ידענא אי הגי מלין דקאמרן או ההיא חכמתא דאיהו אמר.

ואמר לי כד ימטון קולפין דנורא גו טהירי ידך אתאביד מינה. אמינא ליה אבא

במה ידעת. אמר לי בהני תרין צפורין דאעברו על רישך ידענא. אדהכי אתפרש

במה ידעת? אמר לי, באותן שתי צפרים שעברו על ראשך ידעת. בין כך נפרד רבי יוסי ונכנס

ונזכרתי את בריתי יעקוב, וזהו וא"ו, הכל כאחד. ועל זה אנו. ואחר כך והארץ אפור, זו פנסת ישראל. תרצה, תתרצה הארץ אל הקדוש ברוך הוא.

אבל יום אחד שאמרו החברים, ודאי הכל גנוז לפני הקדוש ברוך הוא והכל נמצא בסוד האותיות של השם הקדוש, שהרי הגלות באותן האותיות גלה אותן רבי ייסא כאן, ועכשו באותן האותיות התגלו וגלה אותן.

אמר לו, בא ראה שאפילו כשנפקדה שרה, מדרגה הזו לא פקד אותה, אלא בסוד של וא"ו, שכתוב וה' פקד את שרה וגו', משום שהכל הוא בסוד של וא"ו, ובה"א כולל הכל ובו מתגלה הכל, משום שכל דבר נסתר הוא מגלה כל נסתר ולא בא משהו בגלוי ויגלה מה שהוא נסתר.

אמר רבי יוסי, כמה יש לנו להמשך בתוך הגלות עד אותו הזמן, והכל תלה לו הקדוש ברוך הוא כשישובו בתשובה - אם יזכו ואם לא יזכו, כמו שאמר בפסוק הזה שכתוב אני ה' בעתה אחישנה. זכו - אחישנה. לא זכו - בעתה.

הלכו. בעודם הולכים, אמר רבי יוסי, נזכרתי עכשו שבמקום הזה ישבתי יום אחד עם אבי ואמר לי, בני, עתיד אתה כשתגיע ימך לששים שנים למצא במקום הזה אוצר של חכמה עליונה, והרי זכיתי לאותם הימים ולא מצאתי, ואינו יודע אם הדברים הללו שאמרנו או אותה החכמה שהיא אמר.

ואמר לי, כשיגיעו השלהבות של האש לתוך האויר של ידך, יאבד ממך. אמרתי לו, אבא, במה ידעת? אמר לי, באותן שתי צפרים שעברו על ראשך ידעת. בין כך נפרד רבי יוסי ונכנס

לְתוֹךְ מְעַרְהָ אַחַת, וּמִצָּא סֵפֶר
אֶחָד שֶׁהִיא נְעוּץ בְּתוֹךְ נֶקֶב שֶׁל
הַסֵּלַע בְּקִצָּה הַמְּעַרְהָ. יֵצֵא אֹתוֹ.
בֵּינָן שֶׁפִּתַּח אוֹתוֹ, רָאָה שְׁבָעִים
וּשְׁתַּיִם חֲקוּקֵי אוֹתוֹת שֶׁנִּמְסְרוּ
לְאָדָם הָרֵאשׁוֹן, וּבָהֶם הָיָה יוֹדֵעַ
כָּל הַחֲכָמָה שֶׁל עֲלִיּוֹנִים קְדוּשִׁים
וְכָל אוֹתָם שֶׁאֲחֵר הַרִיחִים
שֶׁמִּתְגַּלְגֵּלִים אַחֵר הַפְּרֻכָּת תּוֹךְ
אוֹרוֹת עֲלִיּוֹנִים וְכָל אוֹתָם דְּבָרִים
שֶׁעֲתִידִים לְבֹא לְעוֹלָם עַד הַיּוֹם
שֶׁיִּקְוָם עָנָן בְּצַד מְעַרְב וַיִּחְשִׁיף
אֶת הָעוֹלָם.

קָרָא לְרַבֵּי יְהוּדָה וְהִתְחִילוֹ לְלַמַּד
בְּאוֹתוֹ סֵפֶר. לֹא הִסְפִּיקוֹ לְלַמַּד
שְׁנַיִם אוֹ שְׁלֹשָׁה צְדָדִים שֶׁל אוֹתָן
הָאוֹתוֹת עַד שֶׁהָיוּ מְסֻתְּפָלִים
בְּאוֹתָהּ חֲכָמָה עֲלִיּוֹנָה. בֵּינָן
שֶׁהִגִּיעוּ לְלַמַּד בְּסִתְרֵי הַסֵּפֶר
וְדָבְרוּ זֶה עִם זֶה, יֵצֵא שְׂכִיב שֶׁל
אִשׁ וּמִשָּׁב שֶׁל רוּחַ וְהִפָּה בִּידֵיהֶם
וְאָבַד מֵהֶם. בְּכֹה רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר,
אוּלַּי חֵס וְחִלְיָה חֲטָא הוּא
אֶצְלָנוּ, אוֹ שְׂאִין אָנוּ זְכָאִים לְדַעַת
אוֹתוֹ.

בְּשָׂבָאוּ אֵל רַבִּי שְׁמַעוֹן, סִפְרוּ לּוֹ
הַמְּעַשָּׂה הַזֶּה. אָמַר לָהֶם, אוּלַּי
בְּקֶץ הַמְּשִׁיחַ שֶׁל אוֹתָם אוֹתוֹת
הֵייתֶם עֲסוּקִים? אָמְרוּ לוֹ, אֵת זֶה
לֹא יִדְעוּ, שֶׁהָיָה הַכֹּל נִשְׁכַּח
מֵעַמָּנוּ. אָמַר לָהֶם רַבִּי שְׁמַעוֹן,
שְׂאִין רְצוֹן הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּזֶה
שֶׁיִּתְגַּלֶּה כָּל כֹּף לְעוֹלָם, וּכְשִׁיחָהּ
קְרוּב לִימּוֹת הַמְּשִׁיחַ, אֶפְלוּ
חֲנִינוּקוֹת שֶׁל הָעוֹלָם עֲתִידִים
לְמַצָּא נִסְתָּרוֹת שֶׁל חֲכָמָה וְלְדַעַת
בּוֹ קִצִּים וְחֻשְׁבֹּנוֹת, וּבְאוֹתוֹ זְמַן
יִתְגַּלֶּה לְכָל. זֶהוּ שְׂכָתוּב (צַפְנִיָּה א)
כִּי אֲזַ אֶהַפֵּךְ אֵל עַמִּים וְגו'. מַה
זֶה אֲזַ? בְּזְמַן שֶׁתִּקְוָם כְּנִסֵּת
יִשְׂרָאֵל מִן הָעֶפֶר וַיִּקָּם אוֹתָהּ
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֲזַ אֶהַפֵּךְ אֵל
עַמִּים שֶׁפָּה בְּרוּרָה לְקִרְא כָּלֶם
בְּשֵׁם ה' וְלַעֲבֹדוֹ שְׂכָם אֶחָד.

רַבִּי יוֹסִי וְעָאֵל גּוֹ מְעַרְתָּא (דף קיח ע"א) חֲדָא
וְאַשְׁפַּח סֵפֶרָא חַד דִּיהוּה נְעִיץ גּוֹ נִוְקְבָא
דְּטַנְרָא בְּסִיפֵי מְעַרְתָּא, נָפַק בִּיהַ.

בֵּינָן דְּפִתַּח לִיה חֲמָא שְׁבָעִין וּתְרִין גְּלִיפִין
דְּאַתּוּוֹן דְּאַתְמָסְרוּ לְאָדָם הָרֵאשׁוֹן וּבָהוּ
הוּה יִדַע כָּל חֲכָמָתָא דְעֲלָאִין קְדִישִׁין וְכָל
אַנוּן דְּבִתְרֵי רִיחָא דְמִתְגַּלְגֵּלָן בְּתֵר פְּרוּכָתָא גּוֹ
טְהִירִין עֲלָאִין וְכָל אָנוּן מְלִין דְּזַמְיָנִין לְמִיתֵי
לְעֲלָמָא, עַד יוֹמָא דִּיקוּם עָנָא דְּבִסְטֵר מְעַרְב
וַיִּחְשִׁיף עֲלָמָא.

קָרָא לְרַבִּי יְהוּדָה וְשָׂרוּ לְמַלְעֵי בַּהֲהוּא
סֵפֶרָא, לֹא סְפִיקוּ לְמַלְעֵי תְרֵי אוֹ תְלַתָּא
סְטָרִין דְּאַנוּן אַתּוּוֹן עַד דִּיהוּוּ מְסֻתְּפָלִין
בַּהֲהִיא חֲכָמָה עֲלָאָה, בֵּינָן דְּמָטוּ לְמַלְעֵי
בְּסִתְרֵירוּ דְּסֵפֶרָא וּמִשְׁתַּעוּ דָּא עִם דָּא, נָפַק
שְׂבִיבָא דְּאַשָּׂא וְעֲלֵעוּלָא דְּרוּחָא וּבְטַש
בִּידֵיהוֹן וְאַתְאַבִּיד מְנִיָּהוּ. בְּכֹה רַבִּי יוֹסִי
וְאָמַר דִּילְמָא חֵס וְשְׁלוּם חוּבָה אִיהוּ גְבָן אוֹ
דְּלָאוּ אָנָן זְפִין לְמַנְדַּע לִיהַ.

כַּד אַתּוּן לְגַבֵּי דְרַבִּי שְׁמַעוֹן אֲשַׁתְּעוּ לִיהַ
עוּבְדָא דָּא, אָמַר לוֹן דִּילְמָא בְּקֶץ
מְשִׁיחָא דְאַנוּן אַתּוּוֹן הוֹיִתוּן מְשַׁתְּדְּלִי, אָמְרוּ
לִיהַ דָּא לֹא יִדְעִינָן דִּיהַ כֹּלָא אַתְנַשִּׁי מִיָּנָן.
אָמַר לוֹן רַבִּי שְׁמַעוֹן לִית רְעוּתָא דְקוּדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא בְּדָא דִּיתְגַּלִּי כָּל כֹּף לְעֲלָמָא, וְכַד
יְהַא קָרִיב לְיוֹמֵי מְשִׁיחָא אֶפְילוּ רַבִּי דְעֲלָמָא
זְמִינִין לְאַשְׁכַּחַא טְמִירִין דִּיחֲכָמָתָא וּלְמַנְדַּע
בִּיהַ קִצִּין וְחוּשְׁבֹנִין, וּבַהֲהוּא זְמַנָּא אַתְגַּלִּיאַ
לְכֹלָא הָדָא הוּא דְכָתִיב (צַפְנִיָּה א) כִּי אֲזַ אֶהַפֵּךְ
אֵל עַמִּים וְגו'. מַהוּ אֲזַ. בְּזְמַנָּא דִּתִּיקוּם כְּנִסֵּת
יִשְׂרָאֵל מֵעֶפֶרָא וַיִּוְקָם לָהּ קְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא
כְּדִין אֶהַפֵּךְ אֵל עַמִּים שֶׁפָּה בְּרוּרָה לְקִרְא כָּלֶם
בְּשֵׁם יי וְלַעֲבֹדוֹ שְׂכָם אֶחָד.

תָּא חֲזִי, אָף עַל גַּב דְּאַבְרָהָם כְּתִיב בֵּיהּ וַיִּסַּע
 אַבְרָם הַלֹּחַ וַנְּסוּעַ הַנְּגַבָּה. וְכָל מַטְלָנוּי
 הָווּ לְדְרוּמָא וְאַתְקַשְׁר בֵּיהּ, לֹא סָלִיק
 לְדוּכְתִייה פְּדָקָא יְאוּת עַד דְּאַתְיָלִיד יִצְחָק,
 פִּינּוּן דְּאַתְיָלִיד יִצְחָק אֶסְתַּלַּק לְאַתְרִייה וְאַיהוּ
 אֲשַׁתְּתַף בִּהְדִייה וְאַתְקַשְׁרוּ (דף קי"ח ע"ב) דָּא בְדָא.
 בְּגִין כְּפֻךְ אִיהוּ קָרִי לִיּהּ יִצְחָק וְלֹא אַתְרָא,
 בְּגִין לְשַׁתְּפֵא מִיָּא בְּאֲשָׁא, דְּכְתִיב
 וַיִּקְרָא אַבְרָהָם אֶת שֵׁם בְּנוֹ הַנּוֹלָד לוֹ אֲשֶׁר
 יָלְדָה לוֹ שָׂרָה יִצְחָק. מָאן הַנּוֹלָד לוֹ, אֲשֶׁר
 מִמִּים:

מדרש הנעלם

וַיִּי פִקֵּד אֶת שָׂרָה כְּאֲשֶׁר אָמַר. רַבִּי יוֹחָנָן פִּתַּח בְּהַאי
 קָרָא (שיר השירים ז) רֹאשֶׁךְ עַלֶיךָ כַּפְרָמֶל וְדַלְתֵי רֹאשֶׁךְ
 כַּאֲרַגְמָן מְלֶךְ אֶסּוּר בְּרֵהִטִים. עֲשֵׂה קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא
 שְׁלִטוֹנִים לְמַעְלָה וְשְׁלִטוֹנִים לְמַטָּה. כְּשִׁנּוּתָן קִדְשָׁא
 בְרִיךְ הוּא מַעְלָה לְשָׁרִים שֶׁל מַעְלָה נוֹטְלִים מַעְלָה
 הַמְלָכִים שֶׁל מַטָּה.

נִתְּן מַעְלָה לְשָׁרוֹ שֶׁל כָּבֵל, נֹטֵל מַעְלָה נְבוֹכַדְנֶצַּר הֲרִשָׁע
 דְּכְתִיב בֵּיהּ (דניאל ב) אֲנִתָּה הוּא רֹאשָׁה דִּי דְהַבָּא, וְהִיּוּ
 כָּל הָעוֹלָם מְשׁוּעָבְדִים תַּחַת יָדוֹ וּבְנוֹ וּבֶן בְּנוֹ, הִדָּא הוּא
 דְּכְתִיב רֹאשֶׁךְ עַלֶיךָ כַּפְרָמֶל, זֶהוּ נְבוֹכַדְנֶצַּר, הִדָּא הוּא
 דְּכְתִיב, (דניאל ד) תַּחַת־וְהִי תַטְלַל חַיִּית בְּרָא. וְדַלְתֵי רֹאשֶׁךְ
 כַּאֲרַגְמָן, זֶהוּ בִלְשַׁצַּר דְּאָמַר (דניאל ה) אַרְגָּוּנָא יִלְבַּשׁ.
 מְלֶךְ אֶסּוּר בְּרֵהִטִים, זֶהוּ אוּל מְרוּדָךְ שְׁהִיָּה אֶסּוּר עַד
 שְׁמַת אָבִיו נְבוֹכַדְנֶצַּר וּמְלֶךְ תַּחְתָּיו.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה לְמַאי אָתָּא הַאי טַעַם בְּשִׁיר הַשִּׁירִים.
 אֵלָּא אָמַר רַבִּי יְהוּדָה שְׁבַעַה דְּבָרִים נִבְרָאוּ קוּדְם
 שְׁנִבְרָא הָעוֹלָם, וְאֵלוֹ הֵן וְכוּ', כִּסָּא הַכְּבוֹד שְׁנִבְרָא
 (תהלים צג) נִכּוֹן כִּסְאָךְ מֵאֵז מַעוֹלָם אָתָּה וּכְתִיב, (ירמיה יז)
 כִּסָּא כְבוֹד מְרוֹם מְרֹאשׁוֹן. שְׁהוּא הָיָה רֹאשׁ הַנְּקֻדָּם
 לְכָל, וְנֹטֵל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הַנְּשָׁמָה הַטְּהוּרָה

בֹּא רָאָה, אָף עַל גַּב שְׁכַתּוּב
 בְּאַבְרָהָם, וַיִּסַּע אַבְרָם הַלֹּחַ
 וַנְּסוּעַ הַנְּגַבָּה, וְכָל מַסְעוּתָיו הָיוּ
 לְדְרוּם וְנִקְשַׁר בּוֹ, לֹא עָלָה
 לְמַקוֹמוֹ כְּרֹאֵי עַד שְׁנוּלֵד יִצְחָק.
 פִּינּוּן שְׁנוּלֵד יִצְחָק, הִתְעַלָּה
 לְמַקוֹמוֹ וְהִשְׁתַּתַּף עִמּוֹ וְנִקְשְׁרוּ
 זֶה עִם זֶה.

לָכֵן הוּא קָרָא לוֹ יִצְחָק וְלֹא אַחֵר,
 כְּדִי לְשַׁתַּף מִים עִם אֲשֶׁר שְׁכַתּוּב
 וַיִּקְרָא אַבְרָהָם אֶת שֵׁם בְּנוֹ הַנּוֹלָד
 לוֹ אֲשֶׁר יָלְדָה לוֹ שָׂרָה יִצְחָק. מִי
 הַנּוֹלָד לוֹ? אֲשֶׁר מִמִּים.

מדרש הנעלם

וְה' פִּקֵּד אֶת שָׂרָה כְּאֲשֶׁר אָמַר.
 רַבִּי יוֹחָנָן פִּתַּח בְּפִסּוּק זֶה, (שיר ז)
 רֹאשֶׁךְ עַלֶיךָ כַּפְרָמֶל וְדַלְתֵי רֹאשֶׁךְ
 כַּאֲרַגְמָן מְלֶךְ אֶסּוּר בְּרֵהִטִים.
 עֲשֵׂה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁלִיטִים
 לְמַעְלָה וְשְׁלִיטִים לְמַטָּה. כְּשִׁנּוּתָן
 הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מַעְלָה לְשָׁרִים
 שֶׁל מַעְלָה, נוֹטְלִים מַעְלָה
 הַמְלָכִים שֶׁל מַטָּה.

נִתְּן מַעְלָה לְשָׁרוֹ שֶׁל כָּבֵל - נֹטֵל
 מַעְלָה נְבוֹכַדְנֶצַּר הֲרִשָׁע, שְׁכַתּוּב
 בּוֹ (דניאל ב) אֲנִתָּה הוּא רֹאשׁ הַזֵּהָב.
 וְהִיּוּ כָּל הָעוֹלָם מְשׁוּעָבְדִים תַּחַת
 יָדוֹ וּבְנוֹ וּבֶן בְּנוֹ. זֶהוּ שְׁכַתּוּב
 רֹאשֶׁךְ עַלֶיךָ כַּפְרָמֶל. זֶהוּ
 נְבוֹכַדְנֶצַּר. זֶהוּ שְׁכַתּוּב (שם ד)
 תַּחְתָּיו תַּצְלַל חַיִּית הַשָּׂדֶה. וְדַלְתֵי
 רֹאשֶׁךְ כַּאֲרַגְמָן - זֶהוּ בִלְשַׁצַּר
 שְׁאָמַר (שם ה) יִלְבַּשׁ אַרְגָּמָן. מְלֶךְ
 אֶסּוּר בְּרֵהִטִים - זֶהוּ אוּל מְרוּדָךְ
 שְׁהִיָּה אֶסּוּר עַד שְׁמַת אָבִיו
 נְבוֹכַדְנֶצַּר וּמְלֶךְ תַּחְתָּיו.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, לְמַה כָּא טַעַם
 זֶה בְּשִׁיר הַשִּׁירִים? אֵלָּא, אָמַר
 רַבִּי יְהוּדָה, שְׁבַעַה דְּבָרִים נִבְרָאוּ
 קוּדְם שְׁנִבְרָא הָעוֹלָם, וְאֵלוֹ הֵן
 וְכוּ', כִּסָּא הַכְּבוֹד - שְׁנִבְרָא (תהלים
 צג) נִכּוֹן כִּסְאָךְ מֵאֵז מַעוֹלָם אָתָּה,
 וְכַתּוּב (ירמיה יז) כִּסָּא כְבוֹד מְרוֹם
 מְרֹאשׁוֹן. שְׁהוּא הָיָה רֹאשׁ

הנקדם לכל, ונטל הקדוש ברוך הוא את הנשמה הטהורה מכסא הכבוד להיות מאירה לגוף. זהו שכתוב ראשך עליך כפרמל. זהו כסא הכבוד שהוא ראש על הכל. ודלת ראשך כפרמל - זו היא הנשמה הנטלת ממנו. מלך אסור ברהטים - זהו הגוף שהוא אסור בקבר וכלה בעפר ולא נשאר ממנו אלא כמלא תרוד רקב, וממנו יבנה כל הגוף. וכשפוקד הקדוש ברוך הוא את הגוף, הוא אומר לארץ שתפליט אותו לחוץ, שכתוב (ישעיה כו) וארץ רפאים תפיל.

אמר רבי יוחנן, המתים שבארץ הם חיים תחלה, זהו שכתוב (שם) יחיו מתיה. נבלתי יקומון - אלו שבחוצה לארץ. הקיצו ורננו שכני עפר - אלו המתים שבמדבר. שאמר רבי יוחנן, למה מת משה בחוצה לארץ? להראות לכל באי עולם, כשם שעתיד הקדוש ברוך הוא להחיות למשה, כף עתיד להחיות לדורו, [למה?] שהם קבלו התורה. [שאמר רבי יוחנן] ועליהם נאמר (ירמיה ב) זכרתי לך חסד נעוריה אהבת כלולתיך לכתף אחרי במדבר בארץ לא זרועה. דבר אחר הקיצו ורננו שכני עפר - אלו הם האבות. והמתים בחוצה לארץ יבנה גופם ומתגלגלים תחת הארץ עד ארץ ישראל, ושם יקבלו נשמתם, ולא בחוצה לארץ. זהו שכתוב (יחזקאל לו) לכן הנבא ואמרת אליהם [וגו'], הנה אני פתח את קברותיכם והעליתי אתכם

מקברותיכם עמי והבאתי אתכם אל אדמת ישראל. מה כתוב אחריו ונתתי רוחי בכם וחייתם. רבי פנחס אמר, הנשמה נטלה מכסא הכבוד שהוא הראש, כמו שנאמר (שיר ז) ראשך עליך כפרמל. ודלת ראשך כפרמל - זו היא הנשמה שהיא דלת הראש. הגוף שהוא אסור בקברים. זהו הגוף, וזהו שרה, וזהו מלך. והקדוש ברוך הוא פוקדה למועד

מכסא הכבוד להיות מאירה לגוף, הדא הוא דכתיב ראשך עליך כפרמל, זהו כסא הכבוד שהוא ראש על הכל. ודלת ראשך כפרמל, זו היא הנשמה הנטלת ממנו. מלך אסור ברהטים, זהו הגוף שהוא אסור בקבר וכלה בעפר ולא נשאר ממנו אלא כמלא תרוד רקב. וממנו יבנה כל הגוף. וכשפוקד הקדוש ברוך הוא את הגוף הוא אומר לארץ שתפליט אותו לחוץ דכתיב (ישעיה כו) וארץ רפאים תפיל.

אמר רבי יוחנן המתים שבארץ הם חיים תחלה הדא הוא דכתיב, (ישעיה כו) יחיו מתיה, נבלתי יקומון אלו שבחוצה לארץ. הקיצו ורננו שכני עפר, אלו המתים שבמדבר. דאמר רבי יוחנן למה מת משה בחוצה לארץ. להראות לכל באי עולם, כשם שעתיד הקדוש ברוך הוא להחיות למשה כף עתיד להחיות לדורו (למה) שהם קבלו התורה. (דאמר רבי יוחנן) ועליהם נאמר (ירמיה ב) זכרתי לך חסד נעוריה אהבת כלולתיך לכתף אחרי במדבר בארץ לא זרועה.

דבר אחר הקיצו ורננו שכני עפר, אלו הם האבות. והמתים בחוצה לארץ יבנה גופם ומתגלגלים תחת הארץ עד ארץ ישראל ושם יקבלו נשמתם ולא בחוצה לארץ, הדא הוא דכתיב, (יחזקאל לו) לכן הנבא ואמרת אליהם הנה אנכי פותח את קברותיכם והעליתי אתכם מקברותיכם עמי והבאתי אתכם אל אדמת ישראל. מה כתוב אחריו ונתתי רוחי בכם וחייתם.

רבי פנחס אמר הנשמה נטלה מכסא הכבוד שהוא הראש פדקאמר (שיר השירים ז) ראשך עליך כפרמל. ודלת ראשך כפרמל זו היא הנשמה שהיא דלת הראש. מלך אסור ברהטים, הוא הגוף שהוא אסור בקברים.

מקברותיכם עמי והבאתי אתכם אל אדמת ישראל. מה כתוב אחריו ונתתי רוחי בכם וחייתם. רבי פנחס אמר, הנשמה נטלה מכסא הכבוד שהוא הראש, כמו שנאמר (שיר ז) ראשך עליך כפרמל. ודלת ראשך כפרמל - זו היא הנשמה שהיא דלת הראש. הגוף שהוא אסור בקברים. זהו הגוף, וזהו שרה, וזהו מלך. והקדוש ברוך הוא פוקדה למועד

זֶהוּ הַגּוֹף וְזֶהוּ שָׂרָה וְזֶהוּ מֶלֶךְ. וְקִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא פּוֹקְדָה לְמוֹעֵד אֲשֶׁר דָּבַר אֱלֹהֵי הָדָא הוּא דְכָתִיב וַיִּפְקֹד אֶת שָׂרָה כַּאֲשֶׁר אָמַר. פּוֹקְדָה אֶת הַגּוֹף לְזִמְנָא הַיְדוּעָה שְׂבוּ יַפְקֹד הַצְּדִיקִים.

אָמַר רַבִּי פְּנַחֵס עֲתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיַפְתּוֹת לְגוֹף הַצְּדִיקִים לְעֲתִיד לְבָא כְּיוֹפֵי שֶׁל אָדָם הָרֵאשׁוֹן כְּשֶׁנִּכְנַס לְגֵן עֵדֶן, שְׁנֵאמַר (ישעיה נח) וְנַחֲךָ יִי תְּמִיד וְגו' וְהֵייתָ כְּגֵן רוּחַ. אָמַר רַבִּי לֹוֹי הַנְּשָׁמָה בְּעוֹדָהּ בְּמַעֲלָתָהּ נִיזוֹנֵית בְּאוֹר שֶׁל מַעְלָה וּמִתְלַבֶּשֶׁת בּוֹ, וְכִשְׁתַּכְּנַס (וּנְשַׁתְּרָשׁ) לְגוֹף לְעֲתִיד לְבָא בְּאוֹתוֹ הָאוֹר מִמַּשׁ תַּכְּנֵס, וְאֲזִי הַגּוֹף יֵאִיר כְּזוֹהַר הַרְקִיעַ הָדָא הוּא דְכָתִיב, (דניאל יב) וְהַמְּשֻׁפְּלִים יִזְהִירוּ כְּזוֹהַר הַרְקִיעַ, וַיִּשְׁיגוּ בְּנֵי אָדָם דְּעָה שְׁלֵמָה שְׁנֵאמַר (ישעיה יא) כִּי מִלְּאָה הָאָרֶץ דְּעָה אֶת יְיָ. מִנָּא לָן הָא, מִמַּה דְכָתִיב וְנַחֲךָ יִי תְּמִיד וְהַשְּׂבִיעַ בְּצַחְצְחוֹת נַפְשָׁךְ. זֶה אוֹר שֶׁל מַעְלָה.

וְעֲצָמוֹתֶיךָ יִחְלִיץ זֶה פְּקִידַת הַגּוֹף. וְהֵייתָ כְּגֵן רוּחַ וְכַמוֹצָא מִים אֲשֶׁר לֹא יִכְזְבוּ מִימֵיו. זֶהוּ דַעַת הַבוֹרָא יִתְבַּרַךְ, וְאֲזִי יִדְעוּ הַבְּרִיּוֹת שֶׁהַנְּשָׁמָה הַנִּכְנָסֶת בָּהֶם שְׁהִיא נִשְׁמַת הַחַיִּים נִשְׁמַת הַתַּעֲנוּגִים שְׁהִיא קְבֵלָה תַּעֲנוּגִים מִלְּמַעְלָה וּמַעֲדָנָת לְגוֹף וְהַכֹּל תְּמַהִים בָּהּ וְאוֹמְרִים (שיר השירים ז) מַה יִּפִּית וּמַה נַּעֲמֶת אֲהַבָּה בַּתַּעֲנוּגִים. זֶה הִיא הַנְּשָׁמָה לְעֲתִיד לְבָא.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה תָּא חֲזִי, שְׁפָךְ הוּא דְכָתִיב, (שיר השירים ז) מֶלֶךְ אֶסּוּר בְּרֵהֻטִים. וְכָתִיב בְּתַרְיָה מַה יִּפִּית וּמַה נַּעֲמֶת. וְאָמַר רַבִּי יְהוּדָה בְּאוֹתוֹ זְמַן עֲתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְשַׁמַּח עוֹלָמוֹ וּלְשַׁמַּח בְּבְרִיּוֹתָיו שְׁנֵאמַר (תהלים קד) יִשְׂמַח יְיָ בְּמַעֲשָׂיו. וְאֲזִי יִהְיֶה שְׁחוֹק בְּעוֹלָם מַה שְּׂאִין עֲכָשָׁיו, דְכָתִיב, (תהלים קכב) אֲזִי יִמְלֵא שְׁחוֹק פִּינוּ וְגו'. הָדָא הוּא דְכָתִיב וּתְאֵמַר שָׂרָה צְחוֹק עָשָׂה לִי אֱלֹהִים. שְׂאִי עֲתִידִים בְּנֵי אָדָם לִזְמַר שִׁירָה שְׁהוּא עַת בְּבְרִיּוֹתָיו, שְׁנֵאמַר (תהלים קד) יִשְׂמַח ה' בְּמַעֲשָׂיו. וְאֲזִי יִהְיֶה שְׁחוֹק בְּעוֹלָם מַה שְּׂאִין כֵּן עֲכָשָׁו, שְׂכָתוֹב (שם קכב) אֲזִי יִמְלֵא שְׁחוֹק פִּינוּ וְגו'. זֶהוּ שְׂכָתוֹב וּתְאֵמַר שָׂרָה צְחוֹק עָשָׂה לִי אֱלֹהִים, שְׂאִי

אֲשֶׁר דָּבַר אֱלֹהֵי. זֶהוּ שְׂכָתוֹב וְהוּא פְּקֹד אֶת שָׂרָה כַּאֲשֶׁר אָמַר. פּוֹקְדָה אֶת הַגּוֹף לְזִמְנָא הַיְדוּעָה שְׂבוּ יַפְקֹד הַצְּדִיקִים.

אָמַר רַבִּי פְּנַחֵס, עֲתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיַפְתּוֹת לְגוֹף הַצְּדִיקִים לְעֲתִיד לְבָא כְּיוֹפֵי שֶׁל אָדָם הָרֵאשׁוֹן כְּשֶׁנִּכְנַס לְגֵן עֵדֶן, שְׁנֵאמַר (ישעיה נח) וְנַחֲךָ ה' תְּמִיד וְגו' וְהֵייתָ כְּגֵן רוּחַ. אָמַר רַבִּי לֹוֹי, הַנְּשָׁמָה בְּעוֹדָהּ בְּמַעֲלָתָהּ, נִיזוֹנֵית בְּאוֹר שֶׁל מַעְלָה וּמִתְלַבֶּשֶׁת בּוֹ, וְכִשְׁתַּכְּנַס (וּנְשַׁתְּרָשׁ) לְגוֹף לְעֲתִיד לְבָא - בְּאוֹתוֹ הָאוֹר מִמַּשׁ תַּכְּנֵס, וְאֲזִי הַגּוֹף יֵאִיר כְּזוֹהַר הַרְקִיעַ. זֶהוּ שְׂכָתוֹב (דניאל יב) וְהַמְּשֻׁפְּלִים יִזְהִירוּ כְּזוֹהַר הַרְקִיעַ, וַיִּשְׁיגוּ בְּנֵי אָדָם דְּעָה שְׁלֵמָה, שְׁנֵאמַר (ישעיה יא) כִּי מִלְּאָה הָאָרֶץ דְּעָה אֶת ה'. מִנָּא לָנוּ זֶה? מִמַּה שְׂכָתוֹב וְנַחֲךָ ה' תְּמִיד וְהַשְּׂבִיעַ בְּצַחְצְחוֹת נַפְשָׁךְ. זֶה אוֹר שֶׁל מַעְלָה.

וְעֲצָמוֹתֶיךָ יִחְלִיץ - זֶה פְּקִידַת הַגּוֹף. וְהֵייתָ כְּגֵן רוּחַ וְכַמוֹצָא מִים אֲשֶׁר לֹא יִכְזְבוּ מִימֵיו - זֶהוּ דַעַת הַבוֹרָא יִתְבַּרַךְ. וְאֲזִי יִדְעוּ הַבְּרִיּוֹת שֶׁהַנְּשָׁמָה הַנִּכְנָסֶת בָּהֶם, שְׁהִיא נִשְׁמַת הַחַיִּים, נִשְׁמַת הַתַּעֲנוּגִים, שְׁהִיא קְבֵלָה תַּעֲנוּגִים מִלְּמַעְלָה וּמַעֲדָנָת לְגוֹף, וְהַכֹּל תְּמַהִים בָּהּ וְאוֹמְרִים (שיר ז) מַה יִּפִּית וּמַה נַּעֲמֶת אֲהַבָּה בַּתַּעֲנוּגִים. זֶה הִיא הַנְּשָׁמָה לְעֲתִיד לְבָא.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בֵּא רְאָה שְׁפָךְ הוּא, שְׂכָתוֹב (שם) מֶלֶךְ אֶסּוּר בְּרֵהֻטִים, וְכָתוּב אַחֲרָיו מַה יִּפִּית וּמַה נַּעֲמֶת. וְאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּאוֹתוֹ זְמַן עֲתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְשַׁמַּח עוֹלָמוֹ וּלְשַׁמַּח בְּבְרִיּוֹתָיו, שְׁנֵאמַר (תהלים קד) יִשְׂמַח ה' בְּמַעֲשָׂיו. וְאֲזִי יִהְיֶה שְׁחוֹק בְּעוֹלָם מַה שְּׂאִין כֵּן עֲכָשָׁו, שְׂכָתוֹב (שם קכב) אֲזִי יִמְלֵא שְׁחוֹק פִּינוּ וְגו'. זֶהוּ שְׂכָתוֹב וּתְאֵמַר שָׂרָה צְחוֹק עָשָׂה לִי אֱלֹהִים, שְׂאִי

עתידיים בני אדם לומר שירה, שהוא עת שחוק. רבי אבא אמר, היום שישמח הקדוש ברוך הוא עם בריותיו, לא היתה שמחה כמותה מיום שנברא העולם, והצדיקים הנשארים בירושלים לא ישובו עוד לעפרם דכתיב, (ישעיה ד) והיה הנשאר בציון והנוותר בירושלים קדוש יאמר לו. הנוותר בציון ובירושלים דייקא.

אמר רבי אבא, אם בן מעטים הם. אלא כל אותם שנשארו בארץ ישראל הקדושה דינם בירושלים וכציון לכל דבר. מלמד שכל ארץ ישראל בכלל ירושלים היא, ממשמע שכתוב (ויקרא ט) וכי תבאו אל הארץ. הכל בפלל.

רבי יהודה ברבי אלעזר שאל לרבי חזקיה, אמר לו, מתים שעתיד הקדוש ברוך הוא להחיותם, למה לא נתן נשמתם במקום שנקברו שם, ויבאו להחיות בארץ ישראל? אמר לו, נשבע הקדוש ברוך הוא לבנות ירושלים, ושלל תהרס לעולמים. שאמר רבי ירמיה, עתיד הקדוש ברוך הוא לחדש עולמו ולבנות ירושלים ולהורידה בנויה מלמעלה (בגין) כדי שלא יהרס, ונשבע שלא תגלה עוד כנסת ישראל, ונשבע שלא יהרס בגין ירושלים, שנאמר (ישעיה סב) לא יאמר לך עוד עזובה ולא רצף לא יאמר עוד שממה.

ובבבב מקום שאתה מוצא לא לא - היא שבועה. זהו שכתוב (בראשית ט) ולא יפרת כל בשר עוד ממי המבול ולא יהיה עוד מבול וגו', וכתוב (ישעיה נד) אשר נשבעתי מעבר מי נח. מכאן שלא לא - שבועה. ומן לאו אתה שומע הן. ועתיד הקדוש ברוך הוא לקיים עולמו קיום שלא תגלה כנסת ישראל ולא יהרס בגין בית

שחוק. רבי אבא אמר היום שישמח הקדוש ברוך הוא עם בריותיו לא היתה שמחה כמותה מיום שנברא העולם, והצדיקים הנשארים בירושלים לא ישובו עוד לעפרם דכתיב, (ישעיה ד) והיה הנשאר בציון והנוותר בירושלים קדוש יאמר לו. הנוותר בציון ובירושלים דייקא.

אמר רבי אבא אם בן זעירין אנן, אלא כל אנן דאשתארו בארעא קדישא דישראל דינא דלהון בירושלים וכציון לכל דבר. מלמד דכל ארץ ישראל בכלל ירושלים היא, ממשמע דכתיב, (ויקרא ט) וכי תבאו אל הארץ הכל בכלל.

רבי יהודה ברבי אלעזר שאל לרבי חזקיה, אמר לו, מתים שעתיד הקדוש ברוך הוא להחיותם, למה לא יהיב נשמתהון באתר דאתקברו תמן וייתון לאחייא בארעא דישראל. אמר לו נשבע הקדוש ברוך הוא לבנות ירושלים ושלל תהרס לעולמים, דאמר רבי ירמיה עתיד הקדוש ברוך הוא לחדש עולמו ולבנות ירושלים ולהורידה בנויה מלמעלה (ס"א בגין) בגין שלא יהרס, ונשבע שלא תגלה עוד כנסת ישראל, ונשבע שלא יהרס בגין ירושלים, שנאמר (ישעיה סב) לא יאמר לך עוד עזובה ולא רצף לא יאמר עוד שממה.

ובכל מקום שאתה מוצא לא לא, היא שבועה, הדא הוא דכתיב, (בראשית ט) ולא יפרת כל בשר עוד ממי המבול ולא יהיה עוד מבול וגו' וכתיב, (ישעיה נד) אשר נשבעתי מעבר מי נח. מכאן שלא לא, שבועה. ומן לאו אתה שומע הן. ועתיד הקדוש ברוך הוא לקיים עולמו קיום שלא תגלה כנסת ישראל ולא תהרס בגין בית המקדש, לפיכך אין מקבלין נשמתן אלא במקום קיים לעולמים, כדי שתהיה הנשמה קיימת בגוף

וגו', וכתוב (ישעיה נד) אשר נשבעתי מעבר מי נח. מכאן שלא לא - שבועה. ומן לאו אתה שומע הן. ועתיד הקדוש ברוך הוא לקיים עולמו קיום שלא תגלה כנסת ישראל ולא יהרס בגין בית

לְעוֹלָמִים, וְדָא הוּא דְכְתִיב הַנְּשֹׂאֵר בְּצִיּוֹן וְהַנּוֹתָר בִּירוּשָׁלַם קְדוֹשׁ יֵאמֵר לוֹ וְגו'.

אָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה מִהֶכָּא (מִקְרָא הוּא) הוּא קְדוֹשׁ יְרוּשָׁלַם קְדוֹשׁ הַנּוֹתָר בֶּה קְדוֹשׁ. הוּא קְדוֹשׁ, דְכְתִיב, (ישעיה

ו) קְדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת. וְכְתִיב, (הושע יא) בְּקִרְבֶּךָ קְדוֹשׁ.

יְרוּשָׁלַם קְדוֹשׁ, דְכְתִיב, (קהלת ח) וּמִמְקוֹם קְדוֹשׁ יִהְיֶה לְכוּ.

הַנּוֹתָר בֶּה קְדוֹשׁ, דְכְתִיב, (ישעיה ד) וְהָיָה הַנְּשֹׂאֵר בְּצִיּוֹן

וְהַנּוֹתָר בִּירוּשָׁלַם קְדוֹשׁ יֵאמֵר לוֹ. מַה קְדוֹשׁ הָרֵאשׁוֹן

קָיָים אִף הַשֹּׂאֵר קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ קָיָים.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק מָאִי דְכְתִיב, (זכריה ח) עוֹד יֵשְׁבוּ זִקְנִים

וְזִקְנוֹת בְּרַחוּבוֹת יְרוּשָׁלַם וְאִישׁ מִשְׁעַנְתּוֹ בְּיָדוֹ

מְרוּב יָמִים. מָאִי טִיבוּתָא דָּא (בְּרִי) לְמִיזַל כְּדִין דְכְתִיב

וְאִישׁ מִשְׁעַנְתּוֹ בְּיָדוֹ. אֲלֵא אָמַר רַבִּי יִצְחָק (קלה א)

עֲתִידִים הַצְּדִיקִים לְעֲתִיד לְבָא לְהַחֲיוֹת מֵתִים פְּאֵלִישְׁע

הַנְּבִיא, דְכְתִיב, (מלכים ב ד) וְקָח מִשְׁעַנְתִּי בְּיָדְךָ וְלָךְ. וְכְתִיב

וְשִׁמְתָּ מִשְׁעַנְתִּי עַל פְּנֵי הַנְּעֵר. אָמַר לִיה קְדָשָׁא בְּרִיךְ

הוּא דְבַר שְׁעִתִּידִים לְעֲשׂוֹת הַצְּדִיקִים לְעֲתִיד לְבָא אִתָּהּ

רוּצָה עֲכָשׁוּי לְעֲשׂוֹת, מַה כְּתִיב וַיִּשָּׂם אֶת הַמִּשְׁעָנָת עַל

פְּנֵי הַנְּעֵר וַאֲיִן קוֹל וַאֲיִן עוֹנָה וַאֲיִן קָשָׁב.

אָבַל הַצְּדִיקִים לְעֲתִיד לְבָא עֲלֵהּ בְּיָדָם הַבְּטָחָה זו,

דְכְתִיב, (זכריה י) וְאִישׁ מִשְׁעַנְתּוֹ בְּיָדוֹ כְּדִי לְהַחֲיוֹת

בו אֶת הַמֵּתִים (מַה מֵּתִים אוֹתָם) מִהַגְּרִים שְׁנַתְּגִירוּ מְאוּמוֹת

הָעוֹלָם דְכְתִיב בְּהוּ (ישעיה סה) כִּי הַנְּעֵר בֶּן מֵאָה שָׁנָה יָמוּת

וְהַחוּטָא בֶּן מֵאָה שָׁנָה יְקוּלָּל. אָמַר רַבִּי יִצְחָק סוֹפִיָּה

דְקָרָא מוֹכִיחַ דְכְתִיב מְרוּב יָמִים.

דְבַר אַחַר וְתֵאמֵר שָׁרָה צָחוק עֲשֵׂה לִי אֱלֹהִים. כְּתִיב,

(ישעיה טו) שְׁמְחוּ אֶת יְרוּשָׁלַם וְגִילוּ בֶּה כָּל אֲהַבֶּיהָ

הַמְּקֻדָּשׁ, לְפִיכָךְ אֵינן מְקַבְּלִים נִשְׁמָתָם אֲלֵא בְּמִקּוֹם קָיָם לְעוֹלָמִים, כְּדִי שְׁתַּהֲיֶה הַנְּשֹׂאֵר קָיָם בְּגוֹף לְעוֹלָמִים. וְזֶה הוּא שְׁפָתוֹב הַנְּשֹׂאֵר בְּצִיּוֹן וְהַנּוֹתָר בִּירוּשָׁלַם קְדוֹשׁ יֵאמֵר לוֹ וְגו'.

אָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה, מִכָּאֵן (מִקְרָא הוּא)

הוּא קְדוֹשׁ, יְרוּשָׁלַם קְדוֹשׁ, הַנּוֹתָר בֶּה קְדוֹשׁ. הוּא קְדוֹשׁ -

שְׁפָתוֹב (ישעיהו) קְדוֹשׁ ה' צְבָאוֹת, וְכַתוּב (הושע יא) בְּקִרְבֶּךָ קְדוֹשׁ.

יְרוּשָׁלַם קְדוֹשׁ - שְׁפָתוֹב (קהלת ח)

וּמִמְקוֹם קְדוֹשׁ יִהְיֶה לְכוּ. הַנּוֹתָר בֶּה קְדוֹשׁ -

שְׁפָתוֹב (ישעיהו) וְהָיָה הַנְּשֹׂאֵר בְּצִיּוֹן וְהַנּוֹתָר בִּירוּשָׁלַם קְדוֹשׁ יֵאמֵר לוֹ. מַה קְדוֹשׁ

הָרֵאשׁוֹן קָיָם - אִף הַשֹּׂאֵר קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ קָיָם.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מַה זֶה שְׁפָתוֹב (זכריה ח) עוֹד יֵשְׁבוּ זִקְנִים וְזִקְנוֹת

בְּרַחוּבוֹת יְרוּשָׁלַם וְאִישׁ מִשְׁעַנְתּוֹ בְּיָדוֹ מְרוּב יָמִים? מַה טּוֹבָה הִיא זו [כְּרִין] לְלַכֵּת אֲזוֹ שְׁפָתוֹב וְאִישׁ

מִשְׁעַנְתּוֹ בְּיָדוֹ? אֲלֵא, אָמַר רַבִּי יִצְחָק, עֲתִידִים הַצְּדִיקִים לְעֲתִיד לְבָא לְהַחֲיוֹת מֵתִים פְּאֵלִישְׁע

הַנְּבִיא, שְׁפָתוֹב (מלכים ב ד) וְקָח מִשְׁעַנְתִּי בְּיָדְךָ וְלָךְ. וְכַתוּב וְשִׁמְתָּ מִשְׁעַנְתִּי עַל פְּנֵי הַנְּעֵר. אָמַר לוֹ

הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: דְבַר שְׁעִתִּידִים לְעֲשׂוֹת הַצְּדִיקִים לְעֲתִיד לְבָא אִתָּהּ רוּצָה לְעֲשׂוֹת עֲכָשׁוּי לְעֲשׂוֹת? מַה כְּתוּב? וַיִּשָּׂם אֶת הַמִּשְׁעָנָת עַל פְּנֵי הַנְּעֵר וַאֲיִן קוֹל וַאֲיִן עוֹנָה וַאֲיִן קָשָׁב.

אָבַל הַצְּדִיקִים לְעֲתִיד לְבָא עֲלֵהּ בְּיָדָם הַבְּטָחָה זו, שְׁפָתוֹב (זכריה ח) וְאִישׁ מִשְׁעַנְתּוֹ בְּיָדוֹ כְּדִי לְהַחֲיוֹת

בו אֶת הַמֵּתִים (מַה מֵּתִים אוֹתָם) מִהַגְּרִים שְׁנַתְּגִירוּ מְאוּמוֹת הָעוֹלָם דְכְתִיב בְּהוּ (ישעיה סה) כִּי הַנְּעֵר בֶּן מֵאָה שָׁנָה יָמוּת

וְהַחוּטָא בֶּן מֵאָה שָׁנָה יְקוּלָּל. אָמַר רַבִּי יִצְחָק סוֹפִיָּה דְקָרָא מוֹכִיחַ דְכְתִיב מְרוּב יָמִים.

דְבַר אַחַר וְתֵאמֵר שָׁרָה צָחוק עֲשֵׂה לִי אֱלֹהִים. כְּתִיב, (ישעיה טו) שְׁמְחוּ אֶת יְרוּשָׁלַם וְגִילוּ בֶּה כָּל אֲהַבֶּיהָ

לְהַחֲיוֹת בו אֶת הַמֵּתִים. [מִי הֵם הַמֵּתִים?] אוֹתָם מִהַגְּרִים שְׁנַתְּגִירוּ מְאוּמוֹת הָעוֹלָם, שְׁפָתוֹב בְּהֵם (ישעיה סה) כִּי הַנְּעֵר בֶּן מֵאָה שָׁנָה יָמוּת וְהַחוּטָא בֶּן מֵאָה שָׁנָה יְקוּלָּל. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, סוֹף הַפְּסוּק מוֹכִיחַ, שְׁפָתוֹב מְרוּב יָמִים.

דְבַר אַחַר וְתֵאמֵר שָׁרָה צָחוק עֲשֵׂה לִי אֱלֹהִים. כְּתִיב, (ישעיה טו) שְׁמְחוּ אֶת יְרוּשָׁלַם וְגִילוּ בֶּה כָּל אֲהַבֶּיהָ

לְהַחֲיוֹת בו אֶת הַמֵּתִים. [מִי הֵם הַמֵּתִים?] אוֹתָם מִהַגְּרִים שְׁנַתְּגִירוּ מְאוּמוֹת הָעוֹלָם, שְׁפָתוֹב בְּהֵם (ישעיה סה) כִּי הַנְּעֵר בֶּן מֵאָה שָׁנָה יָמוּת וְהַחוּטָא בֶּן מֵאָה שָׁנָה יְקוּלָּל. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, סוֹף הַפְּסוּק מוֹכִיחַ, שְׁפָתוֹב מְרוּב יָמִים.

דְבַר אַחַר וְתֵאמֵר שָׁרָה צָחוק עֲשֵׂה לִי אֱלֹהִים. כְּתִיב, (ישעיה טו) שְׁמְחוּ אֶת יְרוּשָׁלַם וְגִילוּ בֶּה כָּל אֲהַבֶּיהָ

לְהַחֲיוֹת בו אֶת הַמֵּתִים. [מִי הֵם הַמֵּתִים?] אוֹתָם מִהַגְּרִים שְׁנַתְּגִירוּ מְאוּמוֹת הָעוֹלָם, שְׁפָתוֹב בְּהֵם (ישעיה סה) כִּי הַנְּעֵר בֶּן מֵאָה שָׁנָה יָמוּת וְהַחוּטָא בֶּן מֵאָה שָׁנָה יְקוּלָּל. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, סוֹף הַפְּסוּק מוֹכִיחַ, שְׁפָתוֹב מְרוּב יָמִים.

דְבַר אַחַר וְתֵאמֵר שָׁרָה צָחוק עֲשֵׂה לִי אֱלֹהִים. כְּתִיב, (ישעיה טו) שְׁמְחוּ אֶת יְרוּשָׁלַם וְגִילוּ בֶּה כָּל אֲהַבֶּיהָ

לְהַחֲיוֹת בו אֶת הַמֵּתִים. [מִי הֵם הַמֵּתִים?] אוֹתָם מִהַגְּרִים שְׁנַתְּגִירוּ מְאוּמוֹת הָעוֹלָם, שְׁפָתוֹב בְּהֵם (ישעיה סה) כִּי הַנְּעֵר בֶּן מֵאָה שָׁנָה יָמוּת וְהַחוּטָא בֶּן מֵאָה שָׁנָה יְקוּלָּל. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, סוֹף הַפְּסוּק מוֹכִיחַ, שְׁפָתוֹב מְרוּב יָמִים.

דְבַר אַחַר וְתֵאמֵר שָׁרָה צָחוק עֲשֵׂה לִי אֱלֹהִים. כְּתִיב, (ישעיה טו) שְׁמְחוּ אֶת יְרוּשָׁלַם וְגִילוּ בֶּה כָּל אֲהַבֶּיהָ

לְהַחֲיוֹת בו אֶת הַמֵּתִים. [מִי הֵם הַמֵּתִים?] אוֹתָם מִהַגְּרִים שְׁנַתְּגִירוּ מְאוּמוֹת הָעוֹלָם, שְׁפָתוֹב בְּהֵם (ישעיה סה) כִּי הַנְּעֵר בֶּן מֵאָה שָׁנָה יָמוּת וְהַחוּטָא בֶּן מֵאָה שָׁנָה יְקוּלָּל. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, סוֹף הַפְּסוּק מוֹכִיחַ, שְׁפָתוֹב מְרוּב יָמִים.

דְבַר אַחַר וְתֵאמֵר שָׁרָה צָחוק עֲשֵׂה לִי אֱלֹהִים. כְּתִיב, (ישעיה טו) שְׁמְחוּ אֶת יְרוּשָׁלַם וְגִילוּ בֶּה כָּל אֲהַבֶּיהָ

לְהַחֲיוֹת בו אֶת הַמֵּתִים. [מִי הֵם הַמֵּתִים?] אוֹתָם מִהַגְּרִים שְׁנַתְּגִירוּ מְאוּמוֹת הָעוֹלָם, שְׁפָתוֹב בְּהֵם (ישעיה סה) כִּי הַנְּעֵר בֶּן מֵאָה שָׁנָה יָמוּת וְהַחוּטָא בֶּן מֵאָה שָׁנָה יְקוּלָּל. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, סוֹף הַפְּסוּק מוֹכִיחַ, שְׁפָתוֹב מְרוּב יָמִים.

דְבַר אַחַר וְתֵאמֵר שָׁרָה צָחוק עֲשֵׂה לִי אֱלֹהִים. כְּתִיב, (ישעיה טו) שְׁמְחוּ אֶת יְרוּשָׁלַם וְגִילוּ בֶּה כָּל אֲהַבֶּיהָ

לְהַחֲיוֹת בו אֶת הַמֵּתִים. [מִי הֵם הַמֵּתִים?] אוֹתָם מִהַגְּרִים שְׁנַתְּגִירוּ מְאוּמוֹת הָעוֹלָם, שְׁפָתוֹב בְּהֵם (ישעיה סה) כִּי הַנְּעֵר בֶּן מֵאָה שָׁנָה יָמוּת וְהַחוּטָא בֶּן מֵאָה שָׁנָה יְקוּלָּל. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, סוֹף הַפְּסוּק מוֹכִיחַ, שְׁפָתוֹב מְרוּב יָמִים.

דְבַר אַחַר וְתֵאמֵר שָׁרָה צָחוק עֲשֵׂה לִי אֱלֹהִים. כְּתִיב, (ישעיה טו) שְׁמְחוּ אֶת יְרוּשָׁלַם וְגִילוּ בֶּה כָּל אֲהַבֶּיהָ

לְהַחֲיוֹת בו אֶת הַמֵּתִים. [מִי הֵם הַמֵּתִים?] אוֹתָם מִהַגְּרִים שְׁנַתְּגִירוּ מְאוּמוֹת הָעוֹלָם, שְׁפָתוֹב בְּהֵם (ישעיה סה) כִּי הַנְּעֵר בֶּן מֵאָה שָׁנָה יָמוּת וְהַחוּטָא בֶּן מֵאָה שָׁנָה יְקוּלָּל. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, סוֹף הַפְּסוּק מוֹכִיחַ, שְׁפָתוֹב מְרוּב יָמִים.

דְבַר אַחַר וְתֵאמֵר שָׁרָה צָחוק עֲשֵׂה לִי אֱלֹהִים. כְּתִיב, (ישעיה טו) שְׁמְחוּ אֶת יְרוּשָׁלַם וְגִילוּ בֶּה כָּל אֲהַבֶּיהָ

ברוך הוא מיום שנברא העולם כמותה שמחה שעתיד לשמח עם הצדיקים לעתיד לבא, וכל אחד מראה באצבע ואמר, (שם כה) הנה אלהינו זה קוינו לו ויושיענו זה ה' קוינו לו נגילה ונשמחה בישועתו, וכתוב (שם יב) זמרו ה' כי גאות עשה מודעת זאת בכל הארץ.

רבי יוחנן אמר, לא ראינו מי שפרש את הדבר הזה כדוד המלך שאמר (תהלים קד) תסתיר פניך יבהלון וגו'. מכאן שאין הקדוש ברוך הוא עושה רעה לשום אדם, בו - הוא כלה מאליו, שכתוב תסתיר פניך יבהלון תסוף רוחם יגועון וגו', ואחר כך (שם) תשלח רוחך יבראון וגו', ואחר כך (שם) יהי כבוד ה' לעולם ישמח ה' במעשיו. ואזי השחוק בעולם, שכתוב (שם קכו) אז ימלא שחוק פינו וילשוננו רנה. זהו שכתוב ותאמר שרה צחק עשה לי אלהים, לשמח בישועתו.

רבי חייא אמר, בא ראה, עד שהגוף עומד בעולם הזה, הוא חסר מן התשלום. לאחר שהוא צדיק והולך בדרך ישר ומת בישורו, נקרא שרה בתשלומו. הגיע לתחית המתים הוא שרה, כדי שלא יאמרו שאחר הוא שהחיה הקדוש ברוך הוא. לאחר שהוא חי ושמח עם השכינה ומעביר הקדוש ברוך הוא היגון מן העולם, שכתוב (ישעיה כה) בלע המות לנצח ומחה ה' אלהים דמעה מעל כל פנים וגו', אזי נקרא יצחק בשביל הצחוק והשמחה שיהיה לעתיד לבא.

רבי יהודה בא לאותו מקום של פפר חנן. שלחו לו מנחה כל בני העיר. נכנס לפניו רבי אבא, אמר לו, מתי הולך מר? אמר לו, אפרע מה שנתנו לי בני העיר ואלך. אמר לו, אל יחשש מר למנחה הזאת. לתורה הם עשו את זה, ולא יקבלו ממך כלום. אמר לו, ולא יקבלו דברי תורה?

שישו אתה מוש כל המתאבלים עליה. אמר רבי יהודה לא היתה שמחה לפני הקדוש ברוך הוא מיום שנברא העולם, כמותה שמחה שעתיד לשמח עם הצדיקים לעתיד לבוא. וכל אחד ואחד מראה באצבע ואמר (ישעיה כה) הנה אלהינו זה קוינו לו ויושיענו זה יי קוינו לו נגילה ונשמחה בישועתו. וכתוב, (ישעיה יב) זמרו יי כי גאות עשה מודעת זאת בכל הארץ.

רבי יוחנן אמר לא חזינו מאן דפריש האי מלה כדוד מלכא דאמר (תהלים קד) תסתיר פניך יבהלון וגו'. מכאן שאין הקדוש ברוך הוא עושה רעה לשום אדם, אלא כשאנו משגיח בו הוא כלה מאליו, דכתיב תסתיר פניך יבהלון תוסף רוחם יגועון וגו'. ואחר כך (תהלים קד) תשלח רוחך יבראון וגו'. ואחר כך (תהלים קד) יהי כבוד יי לעולם ישמח יי במעשיו. ואזי השחוק בעולם דכתיב, (תהלים קכו) אז ימלא שחוק פינו וילשוננו רנה. הדא הוא דכתיב ותאמר שרה צחק עשה לי אלהים לשמח בישועתו.

רבי חייא אמר תא חזי, עד שהגוף עומד בעולם הזה הוא חסר מן התשלום, לאחר שהוא צדיק והולך בדרך ישר ומת בישורו, נקרא שרה בתשלומו, הגיע לתחית המתים הוא שרה, כדי שלא יאמרו שאחר הוא שהחיה הקדוש ברוך הוא היגון מן העולם דכתיב, (ישעיה כה) בלע המות לנצח ומחה יי אלהים דמעה מעל כל פנים וגו'. אזי נקרא יצחק, בשביל הצחוק והשמחה שיהיה לעתיד לבא.

רבי יהודה אתא לההוא אתר דכפר חנן, שדרו ליה תקרובתא כל בני מאתא, עאל לגביה רבי אבא, אמר ליה אימתי ליזיל מר, אמר ליה אפרע מה דיהבו לי בני מאתא ואיזיל, אמר ליה לא ליחוש מר להאי

תְּקַרְבָּתָא לְאוּרֵייתָא הוּא דְעַבְדוּ, וְלֹא יִקְבְּלוּ מִנֶּךָ כְּלוּם, אָמַר לִיהּ וְלֹא מִקְבְּלֵי מְלֵי דְאוּרֵייתָא, אָמַר אֵין. אַתּוּ כָּל בְּנֵי מֵאֲתָא. אָמַר לִיהּ רַבִּי יְהוּדָה כְּלֵהוּן מְאָרֵי מֵתִיבְתָא, אָמַר לִיהּ, וְאִי אֵית מֵאן דְּלֹא יָאוּת לְמִיתַב הֶכָא לֵיקוּם וְלִיזִיל.

קָם רַבִּי אַבָּא וְאַבְדִּיל מְנִיְהוּ עֶשְׂרֵה דִּי יִקְבְּלוּן מְנִיָּה, אָמַר לְהוּ יְתִיבוּ בְּהַדִּי גְבָרָא רַבָּא דְנָא, וְאַנָּא וְאַנּוּן נִקְבַּל לְמַחֵר וְנִתִּיב עִמִּיהּ. אֲזִלוּ. וְאַנּוּן עֶשְׂרֵה דְאַשְׁתָּארוּ עִמִּיהּ יְתִיבוּ (אֲנִינוּ עֶשְׂרֵה) וְלֹא אָמַר כְּלוּם, אָמְרוּ לִיהּ אִי רְעוּתִיָּה דְמַר נִקְבַּל אֲפִי שְׂכִינְתָא. אָמַר לְהוּ וְהָא רַבִּי אַבָּא לִית הֶכָא, שְׂדָרוּ בְּהַדִּיָּה וְאַתָּא.

פְּתַח וְאָמַר וַיִּי פֶקֶד אֶת שְׂרָה כַּאֲשֶׁר אָמַר. מָאֵי שְׁנוּיָא הָוָה הֶכָא, הָוָה לִיהּ לְמִימַר וַיִּי זָכַר אֶת שְׂרָה כִּמְהָ דְאָמַר (בְּרֵאשִׁית ל) וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת רַחֵל. דְּאֵין פְּקִידָה אֲלָא עַל מַה דְּהָוָה בְּקִדְמִיתָא. אֲלָא בְּקִדְמִיתָא הָוָה, דְּכִתִּיב שׁוֹב אֲשׁוֹב אֵלָיִךְ כְּעַת חַיָּה, וְעַל אוֹתוֹ עֲגִין נֶאֱמַר שְׂפָקֵד עַכְשָׁיו, מִשְׁמַע דְּכִתִּיב כַּאֲשֶׁר אָמַר, דְּאֵלְמֵלֵא לֹא נֶאֱמַר כַּאֲשֶׁר אָמַר לִימָא זְכִירָה, אֲבָל פֶּקֶד הִיא מְלָה דְאָמַר לְמוֹעֵד אֲשׁוֹב אֵלָיִךְ.

לְבַתָּר אָמַר הָכִי, הָאֵי צְדִיק דְּזָכִי לְמִיטַק לְהֵהוּא יָקָר עֲלָאָה, דִּיוֹקְנִיָּה מִתְּפַתַּח בְּכִרְסֵי יְקָרִיָּה, וְכֵן לְכָל צְדִיק וְצְדִיק דִּיוֹקְנִיָּה לְעֵילָא פֶּד הָוָה לְתַתָּא לְאַבְטָחָא לְהֵהִיא נִשְׁמַתָּא קְדִישָׁא.

וְהֵיִינוּ דְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, מָאֵי דְכִתִּיב, (חֲבֻקָּק א) שְׁמֵשׁ יָרַח עֲמֵד זְבֻלָּה, דְּזִהְרֵן גּוּפָא וְנִשְׁמַתָּא דְקִיָּמִין בְּאֶדְרָא קְדִישָׁא עֲלָאָה דְלְעֵילָא כְּדִיוֹקְנָא דְהָוָה קָאִים בְּאַרְעָא, וְהֵהִיא דִּיוֹקְנָא מִתְּזַנָּא הִנָּאת נִשְׁמַתָּא, וְהֵהִיא עֲתִידָה לְאַתְלַבֵּשׁ בְּהָאֵי גְרָמָא דְאַשְׁתָּאָר בְּאַרְעָא, וְאַרְעָא מִתְּעַבֵּר מְנִיָּה וְטַפַּל טִינִיָּה לְבָרָא, וְדָא הוּא דְאַתְקָרִי קְדוּשָׁה.

אָמַר כֵּן. כָּאוּ כָּל בְּנֵי הָעִיר. אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה, כְּלָם רֵאשִׁי יְשִׁיבוֹת. אָמַר לוֹ, וְאִם יֵשׁ מִי שְׂלֹא נָאָה לוֹ לְשַׁבַּת כָּאֵן - שְׂיָקוּם וְיִלָּךְ.

קָם רַבִּי אַבָּא וְהִבְדִּיל מֵהֶם עֶשְׂרֵה שְׂיָקְבְּלוּ מִמֶּנּוּ. אָמַר לְהֶם, שָׁבוּ עִם הָאִישׁ הַגָּדוֹל הַזֶּה, וְאֲנִי וְהֶם נִקְבַּל לְמַחֵר וְנִשְׁבַּע עִמּוֹ. הֲלָכוּ. וְאוֹתָם עֶשְׂרֵה שְׂיָשְׁבוּ עִמּוֹ לְשָׁבוּ (אוֹתָם עֶשְׂרֵה) וְלֹא אָמַר כְּלוּם. אָמְרוּ לוֹ, אִם רְצוֹנּוֹ שֶׁל מַר, נִקְבַּל פְּנֵי שְׂכִינָה. אָמַר לְהֶם, וְהָרִי רַבִּי אַבָּא אֵינוֹ כָּאֵן. שְׁלַחוּ לוֹ וּבָא.

פְּתַח וְאָמַר, וְה' פֶּקֶד אֶת שְׂרָה כַּאֲשֶׁר אָמַר, מַה הַשְּׁנוּי שֶׁהָיָה כָּאֵן? הָיָה לוֹ לומר, וְה' זָכַר אֶת שְׂרָה, כִּמּוֹ שְׂאָמַר (בְּרֵאשִׁית ל) וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת רַחֵל, שְׂאֵין פְּקִידָה אֲלָא עַל מַה שֶׁהָיָה בְּתַחֲלָה. אֲלָא בְּהַתְחֵלָה הָיָה, שְׂכַתוּב שׁוֹב אֲשׁוֹב אֵלָיִךְ כְּעַת חַיָּה, וְעַל אוֹתוֹ עֲגִין נֶאֱמַר שְׂפָקֵד עַכְשָׁיו, מִשְׁמַע שְׂכַתוּב כַּאֲשֶׁר אָמַר. שְׂאֵלְמֵלֵא לֹא נֶאֱמַר כַּאֲשֶׁר אָמַר, שְׂיֵאמַר זְכִירָה. אֲבָל פֶּקֶד - אוֹתוֹ דְּכָר שְׂאָמַר לְמוֹעֵד אֲשׁוֹב אֵלָיִךְ.

אַחַר כֵּן אָמַר כֵּן, צְדִיק זֶה שְׂזוּכָה לְעֲלוֹת לְאוֹתוֹ כְּבוֹד עֲלִיּוֹן, דְּמִוּתוֹ נִחְקַקַת בְּכִסָּא כְּבוֹדוֹ, וְכֵן לְכָל צְדִיק וְצְדִיק דְּמִוּתוֹ לְמַעְלָה כִּמּוֹ שֶׁהָיָה לְמַטָּה לְהִבְטִיחַ לְאוֹתָהּ נִשְׁמָה קְדוּשָׁה. וְזֵהוּ שְׂאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, מַה זֶה שְׂכַתוּב (חֲבֻקָּק א) שְׁמֵשׁ יָרַח עֲמֵד זְבֻלָּה? שְׂזוּהָרִים גּוּף וְנִשְׁמָה שְׂעוּמָדִים בְּגִין הַקְּדוּשׁ הָעֲלִיּוֹן שְׂלִמְעָלָה כְּדְמוּת שֶׁהָיָה עוֹמֵד בְּאַרְץ, וְאוֹתָהּ דְּמוּת נְזוּנִית הִנָּאת הַנִּשְׁמָה, וְאוֹתָהּ הָעֲתִידָה לְהַתְלַבֵּשׁ בְּעַצֵּם הַזֶּה שְׂנִשְׁאַרָה בְּאַרְץ, וְהָאֲדָמָה תְּעַבֵּר מִמֶּנָּה וְטוֹפְלַת אֶת הַזֶּהֱמָה הַחִוּצָה, וְזֵהוּ שְׂנִקְרָא קְדוּשָׁה.

וְכַשֵּׁעוֹמְדַת אוֹתָהּ הִדְמוּת הִיא
שְׁלֹמֶעֱלָה, בָּאָה בְּכָל חֹדֶשׁ
לְהַשְׁתַּחֲוֹת לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקְדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא, שְׁכָתוּב (ישעיה סו) וְהִיא
מְדִי חֹדֶשׁ בְּחֹדֶשׁוֹ. וְהוּא מְבֹשֵׁר לִיהּ וְאָמַר
לוֹ מוֹעֵד אָשׁוּב אֵלֶיךָ, לְהֵהוּא זְמַן דְּעַתִּיד לְאַחֲזָא מִיַּתְּנָא
עַד דְּאַתְּפַקְדַת לְהֵהוּא זְמַנָּא כְּמָה דְאַתְּבֹשֵׁר הִדָּא הוּא
דְכָתִיב וַיִּי פָקַד אֶת שָׂרָה כְּאֲשֶׁר אָמַר. וְהֵהוּא יוֹמָא דְחֲדָי
קִדְשָׁא בְּרוּךְ הוּא בְּעוֹבְדוֹי הִדָּא הוּא דְכָתִיב, (תהלים קד)
יִשְׂמַח יְיָ בְּמַעֲשָׂיו.

אָמַר לִיהּ רַבִּי אַבְא גִימָא לֶן מַר עַל פְּרֻשְׁתָּא לְבִתְרָ, אָמַר
יְאוּת לְכוּן לְמַפְתַּח פְּרֻשְׁתָּא דָא. פִּתַּח וְאָמַר וַיְהִי
אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְהָאֱלֹהִים נִסָּה אֶת אַבְרָהָם וְגוֹ'
וַיֹּאמֶר קַח נָא אֶת בְּנֶךְ אֶת יִחִידְךָ אֲשֶׁר אֶהְיֶה וְגוֹ'. הִכָּא
אֵית לְאַסְתְּכְּלָא הַאי אוּמְנָא דְאַפִּיק כְּסָפָא מִמְּקוֹרָא
דְאַרְעָא, מָאי עֲבַד.

בְּקַדְמִיתָא מְעִיל לִיהּ בְּנוֹר דְלִיק עַד דְנִפִּיק מִגִּיָּה כָּל
זוּהֵמָא דְאַרְעָא, וְהָא אֲשַׁתְּאַרְת כְּסָפָא אָבֵל
לֹא כְּסָפָא שְׁלִימְתָא, לְבִתְרָ מָאי עֲבִיד, מְעִיל לִיהּ בְּנוֹרָא
כְּדְבְּקַדְמִיתָא וּמִפִּיק מִגִּיָּה סְטִיפִי כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (משלי
כה) הֲגוּ סִיגִים מִכֶּסֶף וְגוֹ' וְכִדִּין הוּא כְּסָפָא שְׁלִימְתָא
כְּלָא עֲרַבּוּכְיָא.

כְּךָ הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְעִיל הַאי גוּפָא תַּחוּת אֲרַעָא עַד
דְמַתְרַקַב כּוּלִיָּה וְנִפִּיק מִגִּיָּה כָּל זוּהֵמָא בִישָׂא,
וְאַשְׁתָּאֵר הֵהוּא תְרוּוד רְקַב וְאַתְּבְּנִי גוּפָא מִגִּיָּה, וְעַד פְּעֵן
הוּא גוּפָא לֹא שְׁלִים.

לְבִתְרָ הֵהוּא יוֹמָא רַבָּא דְכָתִיב, (זכריה יד) וְהִנֵּה יוֹם אֶחָד
הוּא יוֹדֵעַ לִי לֹא יוֹם וְלֹא לִילָה, מַתְטַמְרֵן כְּלֵהוּ
בְּעַפְרָא כְּדְבְּקַדְמִיתָא מִן קֳדָם דְחִילוּ וְתַקִּיפוּ דְקוּדְשָׁא
בְּרוּךְ הוּא, הִדָּא הוּא דְכָתִיב, (ישעיה ב) וּבָאוּ בְּמַעְרוֹת
צְרִים וּבְמַחְלוֹת עֶפְרָ מִפְּנֵי פַחַד יְיָ וּמִהֲדַר גְּאוּנוֹ וְגוֹ'.
וְנִפִּיק נִשְׁמַתִּיהוּ וּמִתְעַפְּל הֵהוּא תְרוּוד רְקַב וְאַשְׁתָּאֵר

הוּא. זְהוּ שְׁכָתוּב (ישעיה ב) וּבָאוּ בְּמַעְרוֹת צְרִים וּבְמַחְלוֹת עֶפְרָ

הוּא. זְהוּ שְׁכָתוּב (ישעיה ב) וּבָאוּ בְּמַעְרוֹת צְרִים וּבְמַחְלוֹת עֶפְרָ

וַיֵּצֵא נִשְׁמַתָּם וּמִתְעַכֵּל אוֹתוֹ תַרְוֹד רֶקֶב, וְנִשְׁאָר גּוֹף שׁוֹבְבָנָה שָׁם [האור] שְׁלוֹ כְּאוֹר הַשֶּׁמֶשׁ וְכוּזֵהר הַרְקִיעַ, שְׁכָתוֹב (דניאל יב) וְהַמְשַׁכְּלִים יִזְהָרוּ כְּזֵהר הַרְקִיעַ וְגו', וְאִזּוּ כִּסְף שָׁלֵם, גּוֹף שָׁלֵם בְּלִי עַרְבוּבָיָה אַחֲרָת.

שְׁאֲמַר רַבִּי יַעֲקֹב, גּוֹף שְׁמַאִיר יִזְרַק הַקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא מְלַמְעֵלָה, שְׁכָתוֹב (ישעיה כו) כִּי טַל אֲוֵרוֹת טֹלֵף, וְכָתוּב (שם כב) הִנֵּה ה' מְטַלְטֵלֵךְ וְגו'. וְאִזּוּ יִקְרָאוּ קְדוּשִׁים עֲלִיוֹנִים, שְׁכָתוֹב (שם ד) קְדוּשׁ יֵאמַר לוֹ. וְזֵהוּ שְׁנִקְרָא תַחֲתֵת הַמַּתִּים שֶׁל הַסּוּף, וְזֵהוּ [כִּסְף שָׁלֵם גּוֹף שָׁלֵם] [נְסִיוֹן] אַחֲרוֹן, וְלֹא יִטְעֲמוּ עוֹד טַעַם הַמְּוֹת, שְׁכָתוֹב בִּי נִשְׁבַּעְתִּי נְאֻם ה' כִּי יַעַן אֲשֶׁר עָשִׂיתָ וְגו' כִּי בָרַךְ אֲבָרְכֶךָ וְגו'. וּבְאֹתוֹ זְמַן מִתְפַּלְלִים הַצַּדִּיקִים שְׁלֹא יִתְנַסּוּ בְּזֵה יוֹתֵר.

מַה כָּתוּב? וַיֵּשֶׂא אֲבָרְהָם אֶת עֵינָיו וַיֵּרָא וְהִנֵּה אֵיל וְגו'. אֵלּוֹ שְׁאָר רִשְׁעֵי הָעוֹלָם שְׁנִקְרָאוּ אֵילִים, כְּמוֹ שְׁנִאֲמַר (ישעיה ס) אֵילֵי נְבוֹת יִשְׁרָתוּנְךָ, וּמִתְרַגְּמִים: גְּדוּלֵי נְבוֹת. אַחַר נֶאֱחָז בְּסַבֵּף וְגו', כְּמוֹ שְׁנִאֲמַר וְכָל קִרְנֵי רִשְׁעִים אֲגַדֵּעַ. וַיִּלֵּךְ אֲבָרְהָם וַיִּקַּח אֶת הָאֵיל וְגו', שֶׁהֵם מְזַמְּנִים לְהִתְנַסּוֹת בְּכָל נְסִיוֹן רַע, וַיֵּשְׂאוּ הַצַּדִּיקִים לְעוֹלָם הַבָּא כְּמוֹ מְלֹאכִים עֲלִיוֹנִים קְדוּשִׁים לִיְחַד אֶת שְׁמוֹ, וְלִכְּן כָּתוּב (זכריה יד) בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד וְגו'.

אָמַר לוֹ [אָמַר לָהֶם] רַבִּי יְהוּדָה, מִכָּאֵן וְהִלָּאָה פִּתְחוֹ הַפֶּתַח. נִכְנַס יוֹם אַחַר, וְנִכְנַסוּ לְפָנָיו כָּל בְּנֵי הָעִיר. אָמְרוּ לוֹ, יֵאמַר לָנוּ מִר דְּבָרֵי תוֹרָה בְּפִרְשָׁה שְׁקָרִינוּ בָּהּ בַּיּוֹם שִׁבְתָּ, וְה' פִּקַּד אֶת שְׁרָה. קָם בֵּין הָעַמּוּדִים, פִּתַּח וְאָמַר, וְה' פִּקַּד אֶת שְׁרָה וְגו'. שְׁלֹשָׁה מִפְתָּחוֹת בִּידוֹ שֶׁל הַקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא וְלֹא מִסְרָם לֹא בִיד מְלֹאָךְ וְלֹא בִיד שְׁרָף: מִפְתָּח שֶׁל חַיָּה, וְשֶׁל גְּשָׁמִים, וְשֶׁל תַּחֲתֵת הַמַּתִּים. בָּא אֵלָיוּ וְנִטַּל הַשָּׁנִים - שֶׁל גְּשָׁמִים וְשֶׁל תַּחֲתֵת הַמַּתִּים.

גּוֹפָא דְאַתְבְּנֵי תַמָּן (נ"א נְהוּרָא) דִּילִיָּה פְּנֵהוּרָא דְשִׁמְשָׁא וּכְזֵהרָא דְרִקִיעָא דְכָתִיב, (דניאל יב) וְהַמְשַׁכְּלִים יִזְהָרוּ כְּזֵהר הַרְקִיעַ וְגו'. וּכְדִין בְּסַפָּא שְׁלִים, גּוֹפָא שְׁלִימָא בְּלֹא עַרְבוּבָיָה אַחֲרֵינִיא.

דְאָמַר רַבִּי יַעֲקֹב גּוֹפָא דְנִהִיר יִרְמֵי קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא מְלַעֲיֵלָא דְכָתִיב, (ישעיה כו) כִּי טַל אֲוֵרוֹת טֹלֵף.

וּכְתִיב (ישעיה כב) הִנֵּה יִי מְטַלְטֵלֵךְ וְגו'. וּכְדִין יִתְקַרוּן קְדִישִׁין עֲלֵאִין דְכָתִיב, (ישעיה ד) קְדוּשׁ יֵאמַר לוֹ. וְדָא הוּא דְאַתְקָרִי תַחֲתֵית הַמַּתִּים דְבִתְרִינִיא, וְדָא הוּא (כִּסְפָּא שְׁלִים גּוֹפָא שְׁלִימָא) (נ"א נְסִיוָא) בְּתִרְיִיא וְלֹא יִטְעֲמוּן עוֹד טַעֲמָא דְמוֹתָא דְכָתִיב בִּי נִשְׁבַּעְתִּי נְאֻם יִי כִּי יַעַן אֲשֶׁר עָשִׂיתָ וְגו' כִּי בָרַךְ אֲבָרְכֶךָ וְגו'. וּבִהֵוּא זְמַנָּא מַצְלוֹ צַדִּיקִיא דְלֹא יִתְנַסּוּן בְּדָא יִתִּיר.

מַה כָּתִיב וַיֵּשֶׂא אֲבָרְהָם אֶת עֵינָיו וַיֵּרָא וְהִנֵּה אֵיל וְגו'. אֵלּוֹן שְׁאָר חַיִּיבֵי עֲלֵמָא דְאַתְקָרוּן אֵילִים כְּמָה דְאַתְ אָמַר, (ישעיה ס) אֵילֵי נְבוֹת יִשְׁרָתוּנְךָ וּמִתְרַגְּמִין בְּרַבְרֵי נְבוֹת. אַחַר נֶאֱחָז בְּסַבֵּף וְגו' כְּמָה דְאַתְ אָמַר, (תהלים עה) וְכָל קִרְנֵי רִשְׁעִים אֲגַדֵּעַ. (וישֶׁלַח אֲבָרְהָם וְגו) וַיִּלֵּךְ אֲבָרְהָם וַיִּקַּח אֶת הָאֵיל וְגו'. דְאֵנוּן מְזַמְּנִין לְאַתְנַסָּאָה בְּכָל נְסִיוָא בִישָׂא, וַיִּשְׁתַּאֲרוּן הַצַּדִּיקִים לְעֲלֵמָא דְאַתִּי כְּמְלֹאכִין עֲלֵאִין קְדִישִׁין לִיְחַדָּא שְׁמִיָּה, וּבְגִין כֵּן כָּתִיב, (זכריה יד) בַּיּוֹם הַהוּא יִי אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד וְגו'.

אָמַר לִיָּה (נ"א אָמַר לוֹ) רַבִּי יְהוּדָה מִכָּאֵן וְלִהֲלָאָה אֲצִלְחוּ פִתְחָא. עָאל יוֹמָא אַחֲרָא עָאלוּ קַמִּיָּה כָּל בְּנֵי מְתָא, אָמְרוּ לִיָּה לִימָא לָן מִר מְלִיָּיא דְאוֹרִינִיא בְּפִרְשָׁתָא דְקָרִינוּן בָּהּ יוֹמָא דְשַׁבְתָּא וַיִּי פִקַּד אֶת שְׁרָה. קָם בֵּינֵי עַמּוּדֵי, פִּתַּח וְאָמַר וַיִּי פִקַּד אֶת שְׁרָה וְגו'. שְׁלֹשׁ מִפְתָּחוֹת בִּידוֹ שֶׁל הַקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא וְלֹא מִסְרָם לֹא בִיד מְלֹאָךְ וְלֹא בִיד שְׁרָף. מִפְתָּח שֶׁל חַיָּה וְשֶׁל גְּשָׁמִים וְשֶׁל תַּחֲתֵית הַמַּתִּים. בָּא אֵלָיוּ וְנִטַּל הַשָּׁנִים שֶׁל גְּשָׁמִים וְשֶׁל תַּחֲתֵית הַמַּתִּים.

ואמר רבי יוחנן לא נמסר ביד אליהו אלא אחת. דאמר רבי יוחנן כשבקש אליהו להחיות בן הצרפית אמר ליה קדשא בריה דאורייתא, לא יאות לך למיסב בידך שתי מפתחות, אלא תן לי מפתח הגשמים ותחיה המת. והיינו דכתיב, (מלכים א יח) לך הראה אל אחאב וגו' ואתנה מטור. לא אמר ותן מטור אלא ואתנה.

והא אלישע הוה ליה. אין. לקיים פי שנים ברוחו של אליהו, אלא שלשתם לא מסרם הקדוש ברוך הוא ביד שליח, דאמר רבי סימון בא וראה כחו של הקדוש ברוך הוא, בפעם אחת מחיה מתים ומוריד שאל ויעל, מזריח מאורות ומוריד גשמים, מצמיח חציר, מדשן ובולים, פוקד עקרות, נותן פרנסות, עוזר דלים, סומך נופלים, זוקף כפופים, מהעדא מלכין ומתקם מלכין, והכל בזמן אחד וברגע אחד ובכח אחת מה שאין שליח לעולם יכול לעשותו.

תנא אמר רבי יוסי כל מה שעושה הקדוש ברוך הוא, אינו צריך לעשות אלא בדבור, דכין דאמר ממקום קדושתו יהא כף מיד נעשה. בא וראה כח גבורתו של הקדוש ברוך הוא דכתיב, (תהלים לג) בדבר יי שמים נעשו. דאמר רבי יוחנן (הוזהר) מאי דכתיב, (שמות יב) ועברתי בארץ מצרים אני ולא מלאך וגו'.

אי הכי יקרא סגיא הוא למצראי, דלא דמי מאן דתפש מלפא למאן דתפש הדיוטא. ועוד אין לך אומה מזוהמת בכל טומאה כמו המצרים דכתיב בהו (יחזקאל כג) אשר בשר חמורים בשרם וגו' שהם חשודים על משכב זכור, והם באים מחם שעשה מה שעשה לאביו וקלל אותו ולכנען בנו.

וכי לא הנה להקדוש ברוך הוא מלאך או שליח לשגר לעשות נקמה במצרים כמו שעשה באשור שהיה

ואמר רבי יוחנן, לא נמסר ביד אליהו אלא אחת. שאמר רבי יוחנן, כשבקש אליהו להחיות בן הצרפית, אמר לו הקדוש ברוך הוא: לא נאה לך לקחת בידך שני מפתחות, אלא תן לי מפתח הגשמים, ותחיה המת. והיינו שכתוב (מלכים א יח) לך הראה אל אחאב וגו' ואתנה מטור. לא אמר ותן מטור, אלא ואתנה.

והרי אלישע היו לו? בן. לקיים פי שנים ברוחו של אליהו. אלא שלשתם לא מסרם הקדוש ברוך הוא ביד שליח. שאמר רבי סימון, בא וראה כחו של הקדוש ברוך הוא: בפעם אחת מחיה מתים ומוריד שאל ויעל, מזריח מאורות ומוריד גשמים, מצמיח חציר, מדשן ובולים, פוקד עקרות, נותן פרנסות, עוזר דלים, סומך נופלים, זוקף כפופים, מעביר מלכים ומקים מלכים, והכל בזמן אחד וברגע אחד ובכח אחת מה שאין שליח לעולם יכול לעשותו.

שנינו בברייתא, אמר רבי יוסי, כל מה שעושה הקדוש ברוך הוא, אינו צריך לעשות אלא בדבור. שפין שאמר ממקום קדושתו יהא כף - מיד נעשה. בא וראה כח גבורתו של הקדוש ברוך הוא, שכתוב (תהלים לג) בדבר ה' שמים נעשו. שאמר רבי יוחנן (הוזהר), מה זה שכתוב (שמות יב) ועברתי בארץ מצרים אני ולא מלאך וגו'?

אם כן, כבוד גדול הוא למצרים, שלא דומה מי שתפס מלך למי שתפס הדיוט. ועוד, אין לך אומה מזוהמת בכל טומאה כמו המצרים, שכתוב בהם (יחזקאל כג) אשר בשר חמורים בשרם וגו', שהם חשודים על משכב זכור, והם באים מחם שעשה מה שעשה לאביו, וקלל אותו ולכנען בנו.

וכי לא הנה לקב"ה מלאך או שליח לשגר לעשות נקמה במצרים כמו שעשה באשור שהיה בנו

כנו של שם דְּכַתִּיב, (בראשית י) וּבְנֵי שֵׁם עֵילָם וְאֲשׁוּר. וְשֵׁם הָיָה כֹהֵן גְּדוֹל וְנִתְבָּרַךְ שְׁנֵאמַר (בראשית ט) בְּרוּךְ יי אֱלֹהֵי שֵׁם. וְהָיָה לְשֵׁם הַגְּדוּלָּה וְהַבְּרָכָה עַל אָחִיו. וּכְתִיב בָּם (ישעיה לו) וַיֵּצֵא מִלְּאֶךָ יי וַיִּכֶּה בְּמַחְנֵה אֲשׁוּר. וְעַל יְדֵי שְׁלִיחַ נַעֲשֶׂה, כָּל שֶׁפֶן הַמְצָרִים שֶׁהֵם מְזוּהָמִים יוֹתֵר מִכָּל אִמָּה, וְאָמַר אָנִי וְלֹא מִלְּאֶךָ.

אֲלֵא אָמַר רַבִּי יְהוּדָה מִכָּאן לְמַדְּנוּ כַח גְּבוּרְתוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וּמַעֲלָתוֹ שֶׁהוּא גְבוּיָה עַל הַכֹּל. אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹמֵר זֶה שֶׁל מְצָרִים מְזוּהָמֵת וּמְטוֹנָפֵת, וְאֵינִי רְאוּי לְשַׁגֵּר מִלְּאֶךָ וְלֹא שָׂרָף, דְּבַר קְדוֹשׁ בֵּין רְשָׁעִים אֲרוּרִים מְטוֹנָפִים, אֲלֵא אָנִי עוֹשֶׂה מַה שְּׂאִין יְכוּל לַעֲשׂוֹת מִלְּאֶךָ וְלֹא שָׂרָף וְלֹא שְׁלִיחַ. שְׂאֵנִי אוֹמֵר מִמְּקוֹם קְדוֹשְׁתִּי יְהֵא כֶּף וּמִיָּד נַעֲשֶׂה, מַה שְּׂאִין הַמִּלְּאֶךָ יְכוּל לַעֲשׂוֹתוֹ.

אֲבָל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, מִמְּקוֹם קְדוֹשְׁתוֹ אוֹמֵר יְהֵא כֶּף וּמִיָּד נַעֲשֶׂה מַה שֶׁהוּא רוֹצֵה לַעֲשׂוֹת. וּלְפִיכֶף לֹא נַעֲשִׂית נִקְמָה זֶה עַל יְדֵי מִלְּאֶךָ וְשְׁלִיחַ, בְּשִׁבִיל קְלוֹן הַמְצָרִים, וְלִהְרָאוֹת גְּדוּלְתוֹ שֶׁל מְקוֹם שֶׁלֹּא רָצָה שְׂיִכְנָסוּ בִּינֵיהֶם דְּבַר קְדוֹשׁ, וְעַל הַדֶּרֶךְ הַזֶּה נֶאֱמַר אָנִי וְלֹא מִלְּאֶךָ. אָנִי יְכוּל לַעֲשׂוֹתוֹ וְלֹא מִלְּאֶךָ.

כִּיֹּצֵא בּוֹ אָמַר רַבִּי יְהוּדָה מְאִי דְּכַתִּיב, (יונה ב) וַיֹּאמֶר יי לְדָג. וְכַמָּה צְדִיקִים וְחֹסִידִים מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא דָּבַר עִמָּהֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וּכְאֵל לְדָבַר עִם הַדָּג דְּבַר שְׂאֵינוֹ מִכִּיר וַיִּוֹדַע. אֲלֵא אָמַר רַבִּי יְהוּדָה כִּיִּן שְׁעֵלְתָּה תִּפְלְתוֹ שֶׁל יוֹנָה לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, מִמְּקוֹם קְדוֹשְׁתוֹ אָמַר בְּשִׁבִיל שְׂקִיאָה הַדָּג אֶת יוֹנָה אֶל הַיַּבְּשָׁה. לַמִּדָּה לְדָג כְּמוֹ בְּשִׁבִיל, כְּלוֹמַר וַיֹּאמֶר יי בְּשִׁבִיל הַדָּג שְׂקִיאָה אֶת יוֹנָה אֶל הַיַּבְּשָׁה. מִמְּקוֹם קְדוֹשְׁתוֹ אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, יְהֵא כֶּף וּמִיָּד נַעֲשֶׂה, מַה שְּׂאִין שְׁלִיחַ יְכוּל לַעֲשׂוֹתוֹ.

מִמְּקוֹם קְדוֹשְׁתוֹ אָמַר בְּשִׁבִיל שְׂקִיאָה הַדָּג אֶת יוֹנָה אֶל הַיַּבְּשָׁה. לַמִּדָּה לְדָג כְּמוֹ בְּשִׁבִיל. כְּלוֹמַר, וַיֹּאמֶר ה' בְּשִׁבִיל הַדָּג שְׂקִיאָה אֶת יוֹנָה אֶל הַיַּבְּשָׁה. מִמְּקוֹם קְדוֹשְׁתוֹ אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יְהֵא כֶּף - וּמִיָּד נַעֲשֶׂה, מַה שְּׂאִין שְׁלִיחַ יְכוּל לַעֲשׂוֹתוֹ.

שֶׁל שֵׁם, שְׁכַתוּב (בראשית י) וּבְנֵי שֵׁם עֵילָם וְאֲשׁוּר. וְשֵׁם הָיָה כֹהֵן גְּדוֹל וְנִתְבָּרַךְ, שְׁנֵאמַר (שם ט) בְּרוּךְ ה' אֱלֹהֵי שֵׁם, וְהָיָה לְשֵׁם הַגְּדוּלָּה וְהַבְּרָכָה עַל אָחִיו, וּכְתוּב בָּם (ישעיה לו) וַיֵּצֵא מִלְּאֶךָ ה' וַיִּכֶּה בְּמַחְנֵה אֲשׁוּר, וְעַל יְדֵי שְׁלִיחַ נַעֲשֶׂה. כָּל שֶׁפֶן הַמְצָרִים שֶׁהֵם מְזוּהָמִים יוֹתֵר מִכָּל אִמָּה, וְאָמַר אָנִי וְלֹא מִלְּאֶךָ?.

אֲרָא, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מִכָּאן לְמַדְּנוּ כַח גְּבוּרְתוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וּמַעֲלָתוֹ שֶׁהוּא גְבוּיָה מֵעַל הַכֹּל. אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: אִמָּה זֶה שֶׁל מְצָרִים מְזוּהָמֵת וּמְטוֹנָפֵת, וְאֵינִי רְאוּי לְשַׁגֵּר מִלְּאֶךָ וְלֹא שָׂרָף, דְּבַר קְדוֹשׁ בֵּין רְשָׁעִים אֲרוּרִים מְטוֹנָפִים, אֲלֵא אָנִי עוֹשֶׂה מַה שְּׂאִין יְכוּל לַעֲשׂוֹת מִלְּאֶךָ וְלֹא שָׂרָף וְלֹא שְׁלִיחַ. שְׂאֵנִי אוֹמֵר מִמְּקוֹם קְדוֹשְׁתִּי יְהֵא כֶּף - וּמִיָּד נַעֲשֶׂה, מַה שְּׂאִין הַמִּלְּאֶךָ יְכוּל לַעֲשׂוֹתוֹ.

אֲבָל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִמְּקוֹם קְדוֹשְׁתוֹ אוֹמֵר יְהֵא כֶּף - וּמִיָּד נַעֲשֶׂה מַה שֶׁהוּא רוֹצֵה לַעֲשׂוֹת. וּלְפִיכֶף לֹא נַעֲשִׂית נִקְמָה זֶה עַל יְדֵי מִלְּאֶךָ וְשְׁלִיחַ, בְּשִׁבִיל קְלוֹן הַמְצָרִים, וְלִהְרָאוֹת גְּדוּלְתוֹ שֶׁל מְקוֹם שֶׁלֹּא רָצָה שְׂיִכְנָסוּ בִּינֵיהֶם דְּבַר קְדוֹשׁ. וְעַל הַדֶּרֶךְ הַזֶּה נֶאֱמַר אָנִי וְלֹא מִלְּאֶךָ. אָנִי יְכוּל לַעֲשׂוֹתוֹ, וְלֹא מִלְּאֶךָ.

כִּיֹּצֵא בּוֹ אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מַה זֶה שְׁכַתוּב (יונה ב) וַיֹּאמֶר ה' לְדָג? וְכַמָּה צְדִיקִים וְחֹסִידִים מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא דָּבַר עִמָּהֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וּכְאֵל לְדָבַר עִם הַדָּג דְּבַר שְׂאֵינוֹ מִכִּיר וַיִּוֹדַע? אֲלֵא, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כִּיִּן שְׁעֵלְתָּה תִּפְלְתוֹ שֶׁל יוֹנָה לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, מִמְּקוֹם קְדוֹשְׁתוֹ אָמַר בְּשִׁבִיל שְׂקִיאָה הַדָּג אֶת יוֹנָה אֶל הַיַּבְּשָׁה. לַמִּדָּה לְדָג כְּמוֹ בְּשִׁבִיל. כְּלוֹמַר, וַיֹּאמֶר ה' בְּשִׁבִיל הַדָּג שְׂקִיאָה אֶת יוֹנָה אֶל הַיַּבְּשָׁה. מִמְּקוֹם קְדוֹשְׁתוֹ אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יְהֵא כֶּף - וּמִיָּד נַעֲשֶׂה, מַה שְּׂאִין שְׁלִיחַ יְכוּל לַעֲשׂוֹתוֹ.

תנ"א אמר רבי שמעון מפתח של חיה בידו של הקדוש ברוך הוא, ובכבוד שהיא יושבת על המשבר, הקדוש ברוך הוא מעיין באותו הולד אם ראוי הוא לצאת לעולם (ויצא ו) פותח דלתות בטנה ויוצא, ואם לאו סוגר דלתותיה ומתו שניהם. אי הכי לא יצא רשע לעולם. אלא הכי תנינן על שלש עבירות נשים מתות וכו' (אמר רבי שמעון והא) ואמר רבי יצחק למה אשה מפלת פרי בטנה.

אלא אמר רבי יצחק הקדוש ברוך הוא רואה אותו העובר שאינו ראוי לצאת לעולם ומקדים להמיתו במעי אמו, שנאמר (בראשית ו) הנפלים היו בארץ בימים ההם. הנפלים כתוב בלא יו"ד ראשונה, ולמה? בשביל שאחרי כן באו בני האלהים אל בנות האדם וילדו להם בנות וירבו ממזרים בעולם.

המה הגבורים אשר מעולם - שאין גבור ופריץ ועריץ כמו הממזר. אנשי השם - שהכל יפירו לקרות השם הידוע ממזר. שפיון שרואים מעשיו שהוא פריץ ועריץ וגבור, הכל יקראוהו אותו שם. ומה שאמר רבי שמעון, הקדוש ברוך הוא מעיין באותו הולד - אין לה רשע בעולם מאותם הרשעים היוצאים לעולם שאין הקדוש ברוך הוא מעיין בו ורואה אם אותו הגוף ניח בן צדיק וכשר, או שיעציל לאדם מישראל ממיתה משנה, או שיעשה טובה אחת, ובשביל כך הקדוש ברוך הוא מוציא לעולם.

בימי רבי יוסי היו אותם פריצים שהיו שודדים בקהרים עם פריצי אמות העולם, וכשמוצאים בן אדם ותופסים אותו להרגו, היו אומרים לו: מה שמך? אם היה יהודי - היו הולכים עמו ומוציאים אותו מן הקהרים, ואם היה איש אחר - הורגים אותו. (תרי) והיה אומר רבי יוסי, ראויים אלו בכל זה להכנס לעולם הבא.

תנ"א אמר רבי שמעון מפתח של חיה בידו של הקדוש ברוך הוא, ובכבוד שהיא יושבת על המשבר הקדוש ברוך הוא מעיין באותו הולד אם ראוי הוא לצאת לעולם (ויצא ו) פותח דלתות בטנה ויוצא, ואם לאו סוגר דלתותיה ומתו שניהם. אי הכי לא יצא רשע לעולם. אלא הכי תנינן על שלש עבירות נשים מתות וכו' (אמר רבי שמעון והא) ואמר רבי יצחק למה אשה מפלת פרי בטנה.

אלא אמר רבי יצחק הקדוש ברוך הוא רואה אותו העובר שאינו ראוי לצאת לעולם ומקדים להמיתו במעי אמו שנאמר (בראשית ו) הנפלים היו בארץ בימים ההם. הנפלים כתיב בלא יוד ראשונה. ולמה, בשביל שאחרי כן באו בני האלהים אל בנות האדם וילדו להם בנות וירבו ממזרים בעולם.

המה הגבורים אשר מעולם. שאין גבור ופריץ ועריץ כמו הממזר. אנשי השם, שהכל יפירו לקרותו השם הידוע ממזר, דכין שרואים מעשיו שהוא פריץ ועריץ וגבור הכל יקראוהו אותו שם. ומה דאמר רבי שמעון הקדוש ברוך הוא מעיין באותו הולד. אין לה רשע בעולם מאותם הרשעים היוצאים לעולם שאין הקדוש ברוך הוא מעיין בו ורואה אם אותו הגוף ניח בן צדיק וכשר, או שיעציל לאדם מישראל ממיתה משנה, או שיעשה טובה אחת, ובשביל כך הקדוש ברוך הוא מוציא לעולם.

ביומוי דרבי יוסי הוון אנון פריצי דהוון משדדי בטוריא עם פריצי אומות העולם, וכד משכחי בר נש ותפשי ליה לקטליה, הוון אמרין ליה מה שמך, אי הוה יודאי הוון אזלין עמיה ומפקין ליה מן טוריא, ואי הוה בר נש אחרינא קטלי ליה. (והא) והיה אמר רבי יוסי אתחזון אנון בכל האי למיעל לעלמא דאתי.

תָּנוּ וּרְפָנָן ג' דְּבָרִים הִלְלוּ אֵינָן בְּאֵין לְעוֹלָם אֵלָא
בְּקוֹלוֹת, קוֹל חֲזָה דְּכְתִיב, (בראשית ג) בְּעֶצֶב תִּלְדִּי
בָּנִים וּכְתִיב, (בראשית ל) וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים. קוֹל גְּשָׁמִים
דְּכְתִיב, (תהלים כט) קוֹל יְיָ עַל הַמָּיִם וּכְתִיב, (מלכים א יח) כִּי
קוֹל הַמּוֹן הַגָּשֶׁם. קוֹל תַּחֲזִית הַמַּתִּים דְּכְתִיב, (ישעיה מ)
קוֹל קוֹרָא בַּמְדַּבֵּר. מְאִי בְעֵי הֵכָא קָלָא בַּמְדַּבְּרָא.

אֵלָא אָמַר רַבִּי זְרִיקָא אֵלֵין אַנּוּן קָלִיָּא לְאַתְעָרָא מִתִּי
מְדַבֵּר, וּמִכַּאן דְּהוּא הִדִּין לְכָל הָעוֹלָם. אָמַר רַבִּי
יֹחָנָן הָא תַנּוּן כְּשֶׁנִּכְנַס אָדָם לְקַבְרֵי נִכְנַס בְּקוֹלוֹת.
כְּשֶׁיִּקְוָמוּ בַתְּחִילת הַמַּתִּים אֵינּוּ דִּין שְׂיִקְוָמוּ בְּקוֹלֵי
קוֹלוֹת. אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב עֲתִידָה בַת קוֹל לְהִיּוֹת מִתְּפוּצָצָת
בְּבִתֵּי קְבָרוֹת וְאוֹמְרַת (ישעיה כ"ו) הִקִּיצוּ וּרְנְנוּ שׁוֹכְנֵי עֶפְרָי, וְעֲתִידִים לְחִיוֹת בְּטַל שֶׁל אֹרֶךְ גְּדוֹל שֶׁל מַעְלָה דְּכְתִיב,
(ישעיה כו) כִּי טַל אֲרוֹת טַלְף וְאַרְצָן רְפָאִים תְּפִיל. אַכִּי"ר,
(ע"ב מְדַרְשׁ הַנֶּעְלָם).

וְתֵרָא שְׂרָה אֶת בֶּן הַגֵּר הַמְצֻרִית אֲשֶׁר יִלְדָה
לְאַבְרָהָם מִצְחָק. אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא,
מִיּוֹמָא דְאַתְיָלִיד יִצְחָק וְהָיָה יִשְׁמַעְאֵל בְּבֵיתָא
דְּאַבְרָהָם, לָא אֶסְתַּלַּק יִשְׁמַעְאֵל בְּשָׂמָא, בְּאַתְרַ
דְּדִהָבָא שְׂרָיָא סוֹסְפִיתָא לָא אֲדַכְּרָא קַמֵּיהָ,
וּבִגִּין כֶּף אֶת בֶּן הַגֵּר הַמְצֻרִית, גִּבְרָה דִּלָּא
יִתְחַזִּי לְאַדְפְּרָא קַמֵּיהָ דִּיִּצְחָק.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק וְתֵרָא שְׂרָה, בְּעֵינָא דְקָלָנָא
חֲמַאת לִיהָ שְׂרָה, דִּלָּא חֲמַאת לִיהָ
בְּעֵינָא דְאִיהוּ בְּרָא דְאַבְרָהָם, אֵלָא דְאִיהוּ
בְּרָא דְהַגֵּר הַמְצֻרִית, וּבִגִּין כֶּף וְתֵרָא שְׂרָה.
דְּשְׂרָה חֲמַאת לִיהָ בְּעֵינָא דָא וְלָא אַבְרָהָם,
דְּאִילוּ בְּאַבְרָהָם לָא כְּתִיב אֶת בֶּן הַגֵּר אֵלָא אֶת
בְּנוֹ.

הָא חֲזִי, לְבַתָּר מַה כְּתִיב וַיִּרַע הַדְּבָר מְאֹד
שְׂרָאָתָה שְׂרָה אוֹתוֹ בְּעֵין זֹו וְלָא אַבְרָהָם, שְׂאֵלוּ בְּאַבְרָהָם לָא כְּתוּב אֶת בֶּן הַגֵּר, אֵלָא אֶת בְּנוֹ.
בָּא רָאָה אַחַר כֶּף מַה כְּתוּב, וַיִּרַע הַדְּבָר מְאֹד בְּעֵינֵי אַבְרָהָם עַל אוֹדֶת בְּנוֹ. וְלָא כְּתוּב עַל אוֹדֶת

שָׁנוּ וּרְפוּתֵינוּ, שְׁלֹשָׁה דְבָרִים
הִלְלוּ אֵינָם בְּאִים לְעוֹלָם אֵלָא
בְּקוֹלוֹת: קוֹל חֲזָה, שְׁפָתוֹב
(בראשית ג) בְּעֶצֶב תִּלְדִּי בָּנִים,
וְכְתוּב (שם ל) וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים
אֱלֹהִים. קוֹל גְּשָׁמִים, שְׁפָתוֹב
(תהלים כט) קוֹל ה' עַל הַמָּיִם,
וְכְתוּב (מלכים א-יח) כִּי קוֹל הַמּוֹן
הַגָּשֶׁם. קוֹל תַּחֲזִית הַמַּתִּים,
שְׁפָתוֹב (ישעיה מ) קוֹל קוֹרָא
בַּמְדַּבֵּר. מַה צְרִיף כָּאן קוֹל
בַּמְדַּבֵּר?

אֵלָּא, אָמַר רַבִּי זְרִיקָא, אֵלוּ
אוֹתָם קוֹלוֹת לְעוֹרֵר מִתִּי מְדַבֵּר.
וּמִכַּאן שְׁהוּא הִדִּין לְכָל הָעוֹלָם.
אָמַר רַבִּי יֹחָנָן, הָרִי שְׁנִינוּ,
כְּשֶׁנִּכְנַס אָדָם לְקַבְרֵי, נִכְנַס
בְּקוֹלוֹת. כְּשֶׁיִּקְוָמוּ בַתְּחִילת
הַמַּתִּים אֵינּוּ דִּין שְׂיִקְוָמוּ בְּקוֹלֵי
קוֹלוֹת? אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב, עֲתִידָה
בַת קוֹל לְהִיּוֹת מִתְּפוּצָצָת בְּבִתֵּי
קְבָרוֹת וְאוֹמְרַת: (ישעיה כו) הִקִּיצוּ
וּרְנְנוּ שׁוֹכְנֵי עֶפְרָי. וְעֲתִידִים לְחִיוֹת
בְּטַל שֶׁל אֹרֶךְ גְּדוֹל שֶׁל מַעְלָה,
שְׁפָתוֹב (שם) כִּי טַל אֲרוֹת טַלְף
וְאַרְצָן רְפָאִים תְּפִיל. אָמַן כֶּן יְהִי
רְצוֹן. עַד כֵּאן מְדַרְשׁ הַנֶּעְלָם.

וְתֵרָא שְׂרָה אֶת בֶּן הַגֵּר הַמְצֻרִית
אֲשֶׁר יִלְדָה לְאַבְרָהָם מִצְחָק. אָמַר
רַבִּי חֲזִיָּא, מִיּוֹם שְׁנוּלֵד יִצְחָק
וְהָיָה יִשְׁמַעְאֵל בְּבֵית אַבְרָהָם, לָא
הִתְעַלָּה יִשְׁמַעְאֵל בְּשָׂם. בְּמָקוֹם
שְׁהָב שׁוֹרָה, לָא נִזְכָּר פְּסֻלַת
לְפָנָיו, וְלִכֵּן אֶת בֶּן הַגֵּר הַמְצֻרִית,
אִישׁ שְׁלָא רְאוּי לְהִזְכֹּר לְפָנָיו
יִצְחָק.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, וְתֵרָא שְׂרָה,
בְּעֵין שֶׁל קָלוֹן רְאָתָה אוֹתוֹ שְׂרָה,
שְׁלָא רְאָתָה אוֹתוֹ בְּעֵין שְׁהוּא כֶּן
אַבְרָהָם, אֵלָא שְׁהוּא כֶּן הַגֵּר
הַמְצֻרִית, וּמִשּׁוּם כֶּף וְתֵרָא שְׂרָה.

שְׂרָאָתָה שְׂרָה אוֹתוֹ בְּעֵין זֹו וְלָא אַבְרָהָם, שְׂאֵלוּ בְּאַבְרָהָם לָא כְּתוּב אֶת בֶּן הַגֵּר, אֵלָא אֶת בְּנוֹ.
בָּא רָאָה אַחַר כֶּף מַה כְּתוּב, וַיִּרַע הַדְּבָר מְאֹד בְּעֵינֵי אַבְרָהָם עַל אוֹדֶת בְּנוֹ. וְלָא כְּתוּב עַל אוֹדֶת

בְּעֵינַי אֲבָרְהָם עַל אֹדוֹת בְּנֹו. וְלֹא כְּתִיב עַל
אֹדוֹת בֶּן הַגֵּר הַמְצָרִית. בְּגִין כֶּף וַתֵּרָא שָׂרָה
אֶת בֶּן הַגֵּר הַמְצָרִית. וְלֹא חֲמַאת דְּאִיהוּ בְּרִיה
דְּאֲבָרְהָם.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר הַאי קָרָא תוֹשְׁבֵיחָתָא
דְּשָׂרָה אִיהוּ, בְּגִין דְּחֲמַאת לִיה דְּקָא
מְצַחַק לְפוֹכְכֵיבִים וּמְזֻלוֹת, אָמְרָה, וְדָאִי לֹאוּ
בְּרָא דָא בְּרָא דְאֲבָרְהָם לְמַעַבְד עוֹבְדוֹי
דְּאֲבָרְהָם, אֲלֵא בְּרָא דְהַגֵּר הַמְצָרִית אִיהוּ
אַהֲדַר לְחוּלְקָא דְאִמִּיה, בְּגִין כֶּף וַתֵּאמֶר
לְאֲבָרְהָם גְּרִישׁ הָאֵמָה הַזֹּאת וְאֵת בְּנָהּ, כִּי לֹא
יִירֶשׁ בֶּן הָאֵמָה הַזֹּאת עִם בְּנֵי עִם יִצְחָק.

וְכִי סִלְקָא דְעֵתְךָ דְקִנִּי לָהּ שָׂרָה אוּ לְבָרָה, אִי
הָכִי לֹא אוֹדִי קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא עֲמָה,
דְּכְתִיב כֹּל אֲשֶׁר תֵּאמֶר אֵלֶיךָ שָׂרָה שְׁמַע
בְּקוּלָהּ. אֲלֵא בְּגִין דְּחֲמַאת לִיה בְּפוֹכְכֵיבִים
וּמְזֻלוֹת וְאִמִּיה אוּלְפָּא לִיה נְמוּסֵי דְפוֹכְכֵיבִים
וּמְזֻלוֹת, בְּגִין כֶּף אֲמַרְת שָׂרָה כִּי לֹא יִירֶשׁ בֶּן
הָאֵמָה הַזֹּאת, אֲנָא יִדְעֵנָא דְלֹא יִרִית לְעֵלְמִין
חוּלְקָא דְמַהִימְנוּתָא, וְלֹא יִהְיֶה לִיה עִם בְּרִי
חוּלְקָא לָא בְּעֵלְמָא דִּין וְלֹא בְּעֵלְמָא דְאִתִּי,
וּבְגִין כֶּף אוֹדִי עֲמָה קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא.

וְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא בְּעָא לְאַפְרָשָׁא בְּלַחוּדוֹי
זֶרְעָא קְדִישָׁא כְּדָקָא יְאוּת, דְּבְגִין
כֶּף בְּרָא עֲלֵמָא דְהָא יִשְׂרָאֵל סְלִיק בְּרַעוּתָא
דְּקִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא עַד לֹא יִבְרִי עֲלֵמָא, וּבְגִין
כֶּף נִפְק אֲבָרְהָם לְעֵלְמָא וְעֵלְמָא מִתְקִיִּים
בְּגִינִיה, וְאֲבָרְהָם וְיִצְחָק (לֵא) קְיִימוּ וְלֹא
אֲתִיִּישְׁבוּ בְּדוּכְתִייהוּ עַד דְּנִפְק יַעֲקֹב לְעֵלְמָא.
בֵּינן דְּנִפְק יַעֲקֹב לְעֵלְמָא אֲתִקְיִימוּ אֲבָרְהָם
וְיִצְחָק וְאֲתִקְיִים כֹּל עֲלֵמָא, וּמִתְמַן נִפְק
עֲמָא קְדִישָׁא לְעֵלְמָא, וְאֲתִקְיִים כֹּלָא כְּגוֹנוֹנָא
קְדִישָׁא כְּדָקָא יְאוּת, וּבְגִין כֶּף אָמַר לִיה

בֶּן הַגֵּר הַמְצָרִית. מִשּׁוּם כֶּף וַתֵּרָא
שָׂרָה אֶת בֶּן הַגֵּר הַמְצָרִית, וְלֹא
רָאָתָה שֶׁהוּא בֶּן אֲבָרְהָם.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, הַפְּסוּק הַזֶּה
תְּשַׁבַּחַת לְשָׂרָה הוּא. מִשּׁוּם
שְׂרָאָתָה אוֹתוֹ מְצַחַק לְכוֹכְבֵיבִים
וּמְזֻלוֹת, אָמְרָה וְדָאִי שְׁבִין זֶה
אִינוּ בְּנֹו שֶׁל אֲבָרְהָם לְעֵשׂוֹת אֵת
מַעֲשֵׂי אֲבָרְהָם, אֲלֵא בֶּן הַגֵּר
הַמְצָרִית הוּא, חֲזוֹר לְחַלֵּק שֶׁל
אִמּוֹ. לְכֵן וַתֵּאמֶר לְאֲבָרְהָם גְּרִישׁ
הָאֵמָה הַזֹּאת וְאֵת בְּנָהּ כִּי לֹא
יִירֶשׁ בֶּן הָאֵמָה הַזֹּאת עִם בְּנֵי עִם
יִצְחָק.

וְכִי עָלָה עַל דְּעֵתְךָ שְׁקִנְיָא לָהּ
שָׂרָה אוּ לְבִן שְׁלָה? אִם כֶּף, לֹא
הָיָה מוֹדָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
עֲמָה, שְׁכַתוּב כֹּל אֲשֶׁר תֵּאמֶר
אֵלֶיךָ שָׂרָה שְׁמַע בְּקוּלָהּ. אֲלֵא
מִשּׁוּם שְׂרָאָתָה אוֹתוֹ עִם כּוֹכְבֵיבִים
וּמְזֻלוֹת וְאִמּוֹ מְלַמֶּדֶת אוֹתוֹ
מִנְהִיגֵי עֲבוּדָה זָרָה, לְכֵן אָמְרָה
שָׂרָה כִּי לֹא יִירֶשׁ בֶּן הָאֵמָה
הַזֹּאת. אֲנִי יוֹדַעַת שְׁלֹא יִירֶשׁ
לְעוֹלָמִים אֵת חֵלֶק הָאֲמוּנָה, וְלֹא
יִהְיֶה לוֹ עִם בְּנֵי חֵלֶק לֹא בְּעוֹלָם
הַזֶּה וְלֹא בְּעוֹלָם הַבָּא. וְלְכֵן
הוֹדָה עֲמָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רְצָה לְהַפְרִיד
לְבַדּוֹ אֵת הַזֶּרַע הַקְּדוֹשׁ כְּרֵאוּי,
שְׁמִשּׁוּם כֶּף בְּרָא אֵת הָעוֹלָם,
שֶׁהָרִי יִשְׂרָאֵל עָלָה בְּרִצּוֹן הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא עַד שְׁלֹא נִכְרָא הָעוֹלָם,
וְלְכֵן יִצְא אֲבָרְהָם לְעוֹלָם
וְהָעוֹלָם הָיָה מִתְקַיֵּם בְּגִלּוֹ,
וְאֲבָרְהָם וְיִצְחָק (לֵא) עֲמָדוּ וְלֹא
הִתְיַשְׁבוּ בְּמִקּוּמָם עַד שִׁיִּצְא
יַעֲקֹב לְעוֹלָם.

בֵּינן שִׁיִּצְא יַעֲקֹב לְעוֹלָם,
הִתְקִימוּ אֲבָרְהָם וְיִצְחָק וְעָמַד כֹּל
הָעוֹלָם, וּמִשָּׁם יִצְא הָעָם הַקְּדוֹשׁ
לְעוֹלָם וְהִתְקַיֵּם הַכֹּל בְּגוֹן קְדוֹשׁ
כְּרֵאוּי. וְלְכֵן אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא כֹּל אֲשֶׁר תֵּאמֶר אֵלֶיךָ

שָׁרָה שָׁמַע בְּקוֹלָהּ פִּי בִיצֶחֶק
יִקְרָא לָךְ זָרַע, וְלֹא בִישְׁמַעְעָל.
מֵה כְּתוּב אַחַר כֵּן? וּתְלִיךְ וּתְתַע
בְּמִדְבַר בְּאֵר שָׁבַע.

הַשְׁלֵמָה מֵהַשְׁמִטוֹת (סִימָן ט)
וַיִּשְׁכַּם אַבְרָהָם בַּבֶּקֶר וַגּוֹמֵר
(בְּרֵאשִׁית כ"א). רַבִּי בְרוּקָא אָמַר, מֵה
זֶה שֵׁם עַל שְׂכָמָה? אֵלֹא
שְׁהִזְהִירָה עַל עַל הָאֲמוּנָה וְלַעֲמֵד
בְּמָה שְׁהִיְתָה בְּתַחֲלָה. כְּתוּב כֵּן
שֵׁם עַל שְׂכָמָה, וְכְתוּב שֵׁם (שְׁמוֹת
ט) שֵׁם שֵׁם לֹא חֵק וּמִשְׁפָּט. מֵה
לְהֵלֵן עַל הַשְּׂכִינָה, אִף כֵּן עַל
הַשְּׂכִינָה. מֵה עֲשֵׂתָה? כִּי
שָׂרָאֲתָה עֲצָמָה יוֹצֵאת מִרְשׁוֹתָו
שֶׁל אַבְרָהָם, חֲזָרָה לְקַלְקוּלָהּ,
שְׂכָתוּב (בְּרֵאשִׁית כ"א) וּתְלִיךְ וּתְתַע.
מֵה זֶה וּתְתַע? שְׁתַּעֲתַעָה אַחַר
עֲבוּדָה זָרָה וְגִלּוּלֵי בֵּית אָבִיהָ.
כְּתוּב כֵּן וּתְתַע, וְכְתוּב שֵׁם
(יִרְמִיָּה י) הֶבֶל הַמָּה מַעֲשֵׂה
תַּעֲתוּעִים: ע"כ מֵהַשְׁמִטוֹת.

כְּתוּב כֵּן וּתְתַע, וְכְתוּב שֵׁם
(יִרְמִיָּה י) הֶבֶל הַמָּה מַעֲשֵׂה
תַּעֲתוּעִים. וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
בְּגִלְלַת אַבְרָהָם לֹא עֹזֵב אוֹתָהּ וְאֵת
בְּנָהּ.

בֵּא רָאָה, בְּהַתְחַלָּה כְּשֶׁהִלְכָה
מִלְפָּנֵי שָׂרָה מֵה כְּתוּב? כִּי שָׁמַע
ה' אֶל עֲנִיָּהּ. וְכֵן שְׁטַעֲתָה אַחַר
כּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת, אִף עַל גִּב
שְׂכָתוּב וּתְשֵׂא אֶת קוֹלָהּ וּתְבַךְ,
מֵה כְּתוּב? כִּי שָׁמַע אֱלֹהִים אֶל
קוֹל הַנְּעֵר, וְלֹא כְּתוּב כִּי שָׁמַע
אֱלֹהִים אֶת קוֹלָךְ.

בְּאִשְׁרָה הוּא שֵׁם, הָרִי פְּרִשׁוּיָה
שְׁלֵא כֵר עֲנֵשׁ הוּא אֲצֵל בֵּית הַדִּין
שְׁלַמְעֵלָה, שְׁהָרִי בֵּית דִּין שֶׁל
מִטָּה מַעֲנִישִׁים מִשְׁלֵשׁ עֲשָׂרָה
שָׁנָה וּמַעֲלָה, וּבֵית שֶׁל מַעֲלָה
מַעֲשָׂרִים שָׁנָה וּמַעֲלָה, וְאִף עַל
גִּב שְׁהִיָּה רִשְׁעֵי, אֵינּוּ כֵן עֲנֵשׁ.
וְהָרִי פְּרִשׁוּיָה, וְזֶהוּ שְׂכָתוּב בְּאִשְׁרָה
הוּא שֵׁם.

קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כֹּל אֲשֶׁר תֹּאמַר אֵלֶיךָ שָׂרָה
שָׁמַע בְּקוֹלָהּ פִּי בִיצֶחֶק יִקְרָא לָךְ זָרַע, וְלֹא
בִישְׁמַעְעָל. מֵה כְּתוּב לְבָתֵּר וּתְלִיךְ וּתְתַע
בְּמִדְבַר בְּאֵר שָׁבַע.

הַשְׁלֵמָה מֵהַשְׁמִטוֹת (סִימָן יט)

וַיִּשְׁכַּם אַבְרָהָם בַּבֶּקֶר וְכו', רַבִּי בְרוּקָא אָמַר,
מֵהוּ שֵׁם עַל שְׂכָמָה אֵלֹא שְׁהִזְהִירָה
עַל עוֹל הָאֲמוּנָה וְלַעֲמוּד בְּמָה שְׁהִיְתָה
בְּתַחֲלָה כְּתוּב הֵכָא שֵׁם עַל שְׂכָמָה וְכְתוּב
הֵתָם (שְׁמוֹת ט"ו) שֵׁם שֵׁם לֹא חֵק וּמִשְׁפָּט. מֵה
לְהֵלֵן עַל הַשְּׂכִינָה, אוֹף הֵכָא עַל הַשְּׂכִינָה.
מֵה עֲשֵׂתָה כִּיּוֹן שָׂרָאֲתָה עֲצָמָה יוֹצֵאת
מִרְשׁוֹתָו שֶׁל אַבְרָהָם חֲזָרָה לְקַלְקוּלָהּ דְּכְתוּב
וּתְלִיךְ וּתְתַע מֵהוּ וּתְתַע שְׁתַּעֲתַעָה אַחַר עֲבוּדָה
זָרָה וְגִלּוּלֵי בֵּית אָבִיהָ כְּתוּב הֵכָא וּתְתַע וְכְתוּב
הֵתָם (יִרְמִיָּה י) הֶבֶל הַמָּה מַעֲשֵׂה תַּעֲתוּעִים: (עֵד
כֵּן מֵהַשְׁמִטוֹת)

כְּתוּב הֵכָא וּתְתַע וְכְתוּב הֵתָם (יִרְמִיָּה י) הֶבֶל
הַמָּה מַעֲשֵׂה תַּעֲתוּעִים. וְקְדָשָׁא בְּרִיךְ
הוּא בְּגִינָיָה דְאַבְרָהָם לֹא שְׂבִיק. לֵה וּלְבָרָה.
הָא חֲזִי, בְּקַדְמִיתָא כַּד אֲזַלְתָּ מִקְמָה דְשָׂרָה
מֵה כְּתוּב כִּי שָׁמַע יי אֶל עֲנִיָּהּ. וְהַשְׂתָּא
דְּטַעֲתָא בְּתַר כּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת אִף עַל גִּב
דְּכְתוּב וּתְשֵׂא אֶת קוֹלָהּ וּתְבַךְ. מֵה כְּתוּב כִּי
שָׁמַע אֱלֹהִים אֶל קוֹל הַנְּעֵר. וְלֹא כְּתוּב כִּי
שָׁמַע אֱלֹהִים אֶת קוֹלָךְ.

בְּאִשְׁרָה הוּא שֵׁם. הָא אוּקְמוּהָ דְלָאו בֵּר
עוֹנָשָׁא הוּא לְגַבֵּי בֵי דִינָא דְלַעֲיִלָא,
דְּהָא בֵי דִינָא דְלַתְתָּא עֲנִישִׁין מִתְלִיסֵר שְׁנִין
וּלַעֲיִלָא, וּבֵי דִינָא דְלַעֲיִלָא מַעֲשָׂרִים שְׁנִין
וּלְהִלָּאָה. וְאִף עַל גִּב דְחִיִּיבָא הוּא, לָאו בֵּר
עוֹנָשָׁא אִיהוּ. וְהָא אוּקְמוּהָ, וְדָא הוּא דְכְתוּב
בְּאִשְׁרָה הוּא שֵׁם.

אמר רבי אלעזר, אם כף, מי שמסתלק מהעולם בטרם הגיעו ימיו לעשרים שנה, מאיזה מקום נענש, משום שהרי משלש עשרה שנים ומטה אינו בר ענשים אלא בחטאי אביו, אבל משלש עשרה ומעלה מהו? אמר לו, הקדוש ברוך הוא חס עליו ושימות זכאי (ולא ימות חייב), ונותן לו שכר טוב בעולם ההוא, ולא ימות חייב ושיענש באותו עולם, ובארובה.

אמר לו, אם אינו חייב ולא הגיעו ימיו לעשרים שנה, כיון שהסתלק מהעולם במה הוא ענשו? אמר לו, בזה מתקנים, (משלי יג) ויש נספה בלא משפט. שפשענש יורד לעולם, הוא (הדין) פוגע בלי כונה למעלה ולמטה באותו משחית, ויענש כשלא משגיחים עליו מלמעלה.

ועליו כתוב (שם ה) עוונותיו ילכדנו את הרשע. את - לרבות מי שלא הגיעו ימיו להענש. עוונותיו ילכדנו (את הרשע), ולא בית הדין שלמעלה. ובחבלי חטאתו יתמך, ולא בית דין שלמטה. לכן כתוב כי שמע אלהים אל קול הנער באשר הוא שם.

רבי שמעון פתח ואמר, (ויקרא כו) וזכרתי את בריתי יעקוב. מלא בוא"ו למה? אלא בשני צדדים הוא [הס]. סוד של חכמה אחד. שהוא הסוד של דרגה של חכמה, המקום ששורה בו יעקב. אבל פסוק זה נאמר על הגלות של ישראל. שכשהם בתוך הגלות, אותו זמן שיפקדו [בו] יעקב, הם יפקדו בסוד של וא"ו, והוא באלף הששי.

ופקודה בסוד של וא"ו ששה רגעים וחצי זמן. ובזמן של ששים שנים לבריח הדלת באלף

אמר רבי אלעזר אי הכי מאן דאסתלק מעלמא עד לא מטון יומי לעשרין שנין, מאן אתר אתענש, בגין דהא מתליסר שנין ולתתא לאו בר עונשא איהו אלא בחטאי דאבוי. אבל מתליסר שנין ולעילא מהו, אמר ליה קדשא ברוך הוא חס עליה דלימות זכאי (ולא לימות חייב) ויהיב ליה אגר טב בההוא עלמא, ולא לימות חייב דיתענש בההוא עלמא ואוקמוה.

אמר ליה אי חייבא הוא ולא מטון יומי (ד) קיט ע"א) לעשרין שנין מהו כיון דאסתלק מעלמא במאי הוא עונשיה. אמר ליה בדא אתקיים (משלי יג) ויש נספה בלא משפט. דכד עונשא נחית לעלמא איהו (דינא) אערע בלא כונה לעילא ותתא בההוא מחבלא ויתענש פד לא אשגחו עליה מלעילא.

ועליו פתיב, (משלי ה) עוונותיו ילכדנו את הרשע. א"ת לאסגאה מאן דלא מטון יומי לאתענשא. עוונותיו ילכדנו (את הרשע) ולא בי דינא דלעילא, ובחבלי חטאתו יתמך ולא בי דינא דלתתא. בגין כן פתיב כי שמע אלהים אל קול הנער באשר הוא שם.

רבי שמעון פתח ואמר, (ויקרא כו) וזכרתי את בריתי יעקוב מלא בוא"ו אמאי. אלא בתרין סטרין איהו (אנני). רזא דחכמתא חדא. דאיהו רזא דרגא דחכמתא. אתר דשרי ביה יעקב. אבל האי קרא על גלותא דישראל אתמר, דכד אנון גו גלותא, ההוא זמנא דיתפקדון (ביה יעקב) יתפקדון ברזא דוא"ו. ואיהו באלף שתיתאה.

ופקודה ברזא דוא"ו שית רגעי ופלא עידן. ובזמנא דשתין שנין לעבורא דדשא

בְּאֶלֶף שְׁתִּיתָאָה יָקִים אֱלֹהִי שְׁמִיָּא פְּקִידוֹ
 לְבִרְתִּיהָ דִּיעֶקֶב. וַיִּמָּהֵהוּא זְמַנָּא עַד דִּיהָא לָּהּ
 זְכִירָה שִׁית שָׁנִין וּפְלָגָא. וַיִּמָּהֵהוּא זְמַנָּא שִׁית
 שָׁנִין אַחְרָנִין וְאַנּוּן שְׁבַעִין (ותלת) וְתָרִין וּפְלָגָא.
 בְּשִׁיתִין וְשִׁית יִתְגַּלִּי מַלְפָּא מְשִׁיחָא בְּאַרְעָא
 דְּגַלְלִיל, וְכַד פְּכָבָא דְּבַסְטָר מְזָרַח
 יִבְלַע שְׁבַע פְּכָבֵי מַסְטָר צְפוּן, וְשְׁלֵהוּבָא
 דְּאַשָּׂא אוּכְמָא תְּהָא תְּלִיא בְּרִקִיעָא שִׁיתִין
 יוּמִין, וְקָרְבִין יִתְעָרוּן בְּעֵלְמָא לְסַטְר צְפוּן,
 וְתָרִין מַלְכִין יִפְלוּן בְּאַנּוּן קָרְבִין.

הַשְּׁשִׁי, יָקִים אֱלֹהִי הַשְּׁמַיִם
 פְּקִידָה לְבַת יַעֲקֹב. וַיִּמָּאוּתוּ זְמַן
 עַד שִׁיְהִיָּה לָּהּ זְכִירָה - שֵׁשׁ שָׁנִים
 וַחֲצִי. וַיִּמָּאוּתוּ זְמַן שֵׁשׁ שָׁנִים
 אַחְרֹת, וְהֵם שְׁבַעִים (ושלש)
 וּשְׁתַּיִם וַחֲצִי.

בְּשָׁשִׁים וְשֵׁשׁ יִתְגַּלֶּה מְלֶכֶךְ
 הַמְּשִׁיחַ בְּאַרְץ הַגְּלִיל, וְכֹכֵב
 אֶחָד בְּצַד מְזָרַח יִבְלַע שְׁבַעָה
 כּוֹכָבִים מְצַד צְפוּן, וְשְׁלֵהֶבֶת אֵשׁ
 שְׁחוּרָה תִּהְיֶה תְּלוּיָהּ בְּרִקִיעַ
 שְׁשִׁים יוֹם, וְקָרְבוֹת יִתְעוֹרְרוּ
 בְּעוֹלָם לְצַד צְפוּן, וּשְׁנַיִ מַלְכִים
 יִפְלוּ בְּאוֹתָם קָרְבוֹת.

וַיִּזְדַּוְּגוּן כָּל הָעַמִּים עַל בֵּית יַעֲקֹב
 לְדַחֲוֹת אוֹתָהּ (אוֹתָם) מִהָעוֹלָם. וְעַל
 אוֹתוֹ הַזְּמַן כְּתוּב, (וְהִתְחַת) (יִרְמִיָּה ל)
 וְעַת צָרָה הִיא לְיַעֲקֹב וּמִמְנָה
 יִנְשַׁע, וְאֵז יִסְתַּיְמוּ הַנְּפֹשׁוֹת
 מִהַגּוֹף וּרְצִים לְהַתְחַדֵּשׁ, וְסִימָן
 לְדָבָר - (כָּל הַנְּפֹשׁ לְבִית יַעֲקֹב הִבְּאָה מִצְרִימָה
 שְׁבַעִים, וְכְתוּב) (בְּרֵאשִׁית מו) כָּל הַנְּפֹשׁ
 הִבְּאָה לְיַעֲקֹב מִצְרִימָה וְגו', כָּל
 נְפֹשׁ שְׁשִׁים וְשֵׁשׁ.

בְּשְׁבַעִים וְשֵׁשׁ כָּל מַלְכֵי הָעוֹלָם
 יִתְפַּנְּסוּ לְתוֹךְ הָעִיר הַגְּדוֹלָה שֶׁל
 רוּמִי, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יַעֲזֹר
 עֲלֵיהֶם אֵשׁ וּבָרַד וְאִבְנֵי אֱלֹגְבִישׁ
 וַיֵּאבְדוּ מִהָעוֹלָם, פְּרִט לְאוֹתָם
 מַלְכִים שְׁלֵא יִגְיעוּ לְשֵׁם וַיִּחְזְרוּ
 לְעוֹרֵר קָרְבוֹת אַחְרִים. וַיִּמָּאוּתוּ
 זְמַן מְלֶכֶךְ הַמְּשִׁיחַ יִתְעוֹרֵר בְּכָל
 הָעוֹלָם, וַיִּתְפַּנְּסוּ עִמּוֹ פְּמָה עַמִּים
 וּכְמָה חֲזִלוֹת מִכָּל סוּפֵי הָעוֹלָם,
 וְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יִתְפַּנְּסוּ בְּכָל
 אוֹתָם מְקוּמוֹת.

עַד שִׁיְשַׁלְּמוּ אוֹתָן שָׁנִים לְמֵאָה.
 אֵז וְאִו תִּתְחַבֵּר עִם ה"א, וְאֵז
 (ישעיה סו) וְהִבִּיאוּ אֶת כָּל אַחֲיֵכֶם
 מִכָּל הַגּוֹיִם מִנְּחָה לֵּי וְגו'. וּבְנֵי
 יִשְׁמַעְאֵל (יִשְׂרָאֵל) זְמִינִין בְּהֵהוּא זְמַנָּא לְאַתְעָרָא
 זְמַן לְהַתְעוֹרֵר (עֲלֵיהֶם) עִם כָּל עַמֵּי
 הָעוֹלָם לְבֵא עַל יְרוּשָׁלַיִם,
 שְׁכַתוּב (זְכַרְיָה יד) וְאַסְפְּתִי אֶת כָּל

וַיִּזְדַּוְּגוּן כְּלָהוֹן עַמְּמֵיָא עַל בְּרִתִּיהָ דִּיעֶקֶב
 לְאַדְחִיָּיא לָּהּ (לִוּן) מְעֵלְמָא. וְעַל
 הֵהוּא זְמַנָּא כְּתִיב (וְהִתְחַת) (יִרְמִיָּה ל) וְעַת צָרָה הִיא
 לְיַעֲקֹב וּמִמְנָה יִנְשַׁע וּכְדִין יִסְתַּיְמוּן נְפֹשִׁין
 מִגּוּפָא וּבְעֵינִין לְאַתְחַדֵּשׁ, וְסִימָנִיהּ (כָּל הַנְּפֹשׁ לְבִית
 יַעֲקֹב הִבְּאָה מִצְרִימָה שְׁבַעִים וּכְתִיב) (בְּרֵאשִׁית מו) כָּל הַנְּפֹשׁ
 הִבְּאָה לְיַעֲקֹב מִצְרִימָה וְגו' כָּל נְפֹשׁ שְׁשִׁים
 וְשֵׁשׁ.

בְּשְׁבַעִין וְתֵלֶת כָּל מַלְכֵי עֵלְמָא יִתְפַּנְּשׁוּן לְגוֹ
 קַרְתָּא רַבְתָּא דְּרוּמִי, וְקַדְשָׁא בְּרִיךְ
 הוּא יִתְעַר עֲלֵיהוּ אֲשָׁא וּבְרָדָא וְאִבְנֵי
 אֱלֹגְבִישׁ וַיִּתְאַבְּדוּן מְעֵלְמָא, בַּר אַנּוּן מַלְכִין
 דְּלֵא יִמְטוּן לְתַמָּן וַיִּהְיֶדְרוּן לְאַגְחָא קָרְבִין
 אַחְרָנִין. וַיִּמָּהֵהוּא זְמַנָּא מַלְפָּא מְשִׁיחָא יִתְעַר
 בְּכָל עֵלְמָא, וַיִּתְפַּנְּשׁוּן עִמֵּיהָ פְּמָה עַמִּין וּכְמָה
 חֲזִילִין מִכָּל סִיפֵי עֵלְמָא, וְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 יִתְפַּנְּשׁוּן בְּכָל אַנּוּן אַתְרֵי.

עַד דְּאַשְׁתַּלִּימוּ אַנּוּן שָׁנִין לְמֵאָה, פְּדִין וְאִו
 יִתְחַבֵּר בְּה"א, וּכְדִין (ישעיה סו) וְהִבִּיאוּ אֶת
 כָּל אַחֲיֵכֶם מִכָּל הַגּוֹיִם מִנְּחָה לֵּי וְגו'. וּבְנֵי
 יִשְׁמַעְאֵל (יִשְׂרָאֵל) זְמִינִין בְּהֵהוּא זְמַנָּא לְאַתְעָרָא
 עִם כָּל עַמִּין דְּעֵלְמָא לְמִיתֵי עַל יְרוּשָׁלַם
 דְּכְתִיב, (זְכַרְיָה יד) וְאַסְפְּתִי אֶת כָּל הַגּוֹיִם אֶל

הגוים אֶל יְרוּשָׁלַם לְמַלְחָמָה וְגו'. וְכַתּוּב (תהלים ב) יִתְצַבּוּ מַלְכֵי אֶרֶץ וְרוֹזְנִים נוֹסְדוּ יַחַד עַל ה' וְעַל מְשִׁיחוֹ. וְכַתּוּב יוֹשֵׁב בַּשָּׁמַיִם יִשְׁחַק ה' יִלְעַג לָמוֹ.

אֲחֵר כֶּף וְא"ו קִטְנָה תִתְעוֹרֵר לְהִתְחַבֵּר וּלְחַדֵּשׁ נִשְׁמוֹת שְׁהִיוּ יְשׁוּנוֹת כְּדֵי לְחַדֵּשׁ אֶת הָעוֹלָם, כְּמוֹ שִׁפְתוּב (שם קד) יִשְׁמַח ה' בְּמַעֲשָׂיו. וְכַתּוּב יְהִי כְבוֹד ה' לְעוֹלָם, לְהִתְחַבֵּר כְּרֹאֵי. יִשְׁמַח ה' בְּמַעֲשָׂיו, לְהוֹרִיד אוֹתָם לְעוֹלָם, וּשְׁפָלָם יְהִיוּ בְרִיּוֹת חֲדָשׁוֹת לְחִבְרָת אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת יַחַד.

אֲשֶׁרֵיהֶם כָּל אוֹתָם שִׁשְׁאָרוֹ בְּסוֹף הָאֵלֶף הַשְּׁשִׁי לְהַכְנִס לְשִׁבְתָּהּ, שְׁהִרִי אִז הוּא יוֹם אֶחָד לְקַב"ה לְבָדוֹ, לְהַזְדַּוֵּג כְּרֹאֵי וּלְלַקֵּט נִשְׁמוֹת חֲדָשׁוֹת שִׁיְהִיוּ בְּעוֹלָם עִם אוֹתָם שִׁשְׁאָרוֹ כְּרֹאשׁוֹנָה, שִׁפְתוּב (ישעיה ד) וְהָיָה הַנֶּשֶׁאֵר בְּצִיּוֹן וְהַנּוֹתֵר בִּירוּשָׁלַם קְדוֹשׁ יֵאמָר לוֹ כָּל הַפְּתוּב לַחַיִּים בִּירוּשָׁלַם.

וְהִיוּ אֲחֵר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְהָאֵלֵהִים נִסָּה אֶת אַבְרָהָם וַיֵּאמֶר אֵלָיו אַבְרָהָם וַיֵּאמֶר הַגִּנִּי. רַבִּי יְהוּדָה פִּתַח וְאָמַר, (תהלים מד) אֵתָּה הוּא מַלְכֵי וְגו'. זוֹהִי הַשְּׁלֻמוֹת שֶׁל כָּל הַדְּרָגוֹת יַחַד זוֹ עִם זוֹ.

צוּה יִשׁוּעוֹת יַעֲקֹב, כָּל אוֹתָם הַשְּׁלִיחִים שְׁעוֹשִׂים שְׁלִיחוֹת בְּעוֹלָם, שְׁפָלָם יְהִיוּ בְּצַד הַרְחָמִים וְלֹא יְהִיוּ מְצַד הַדִּין, מִשׁוּם שֵׁשׁ בְּעַלֵּי שְׁלִיחִים מְצַד הַרְחָמִים וּמְצַד הַדִּין הַקָּשָׁה. אוֹתָם שְׁלִיחִים שְׁבָאִים מְצַד הַרְחָמִים לֹא עוֹשִׂים שְׁלִיחוֹת שֶׁל דִּין בְּעוֹלָם כָּלָל.

וְאִם תֵּאמַר, הִנֵּה הַמְּלֶאֶךָ שֶׁהִתְגַּלָּה לְכַלְעָם, הָרִי שְׁנִינּוּ שְׁלִיחַ שֶׁל רַחֲמִים וְהִתְהַפֵּף לְדִין - לֹא! לְעוֹלָם לֹא מִשְׁתַּנֶּה. אֵלֹא

יְרוּשָׁלַם לְמַלְחָמָה וְגו'. וְכַתּוּב, (תהלים ב) יִתְצַבּוּ מַלְכֵי אֶרֶץ וְרוֹזְנִים נוֹסְדוּ יַחַד עַל יי וְעַל מְשִׁיחוֹ. וְכַתּוּב יוֹשֵׁב בַּשָּׁמַיִם יִשְׁחַק יי יִלְעַג לָמוֹ.

לְבַתֵּר וְא"ו זְעִירָא יִתְעַר לְאִתְחַבְּרָא וּלְחַדְשָׁא נִשְׁמַתִּין דְּהוּו עֲתִיקִין בְּגִין לְחַדְתָּא עֲלֵמָא כְּמָה דְכַתִּיב, (שם קד) יִשְׁמַח יי בְּמַעֲשָׂיו וְכַתִּיב יְהִי כְבוֹד יי לְעוֹלָם לְאִתְחַבְּרָא כְּדָקָא יֵאוֹת. יִשְׁמַח יי בְּמַעֲשָׂיו לְנַחְתָּא לֹון לְעֲלֵמָא וּלְמַהוּי כְּלֵהוּן בְּרִיּוֹן חֲדַתִּין לְחַבְּרָא עֲלֵמִין כְּלֵהוּ פְּחַד.

זְכַאִין אַנוּן כָּל אַנוּן דִּישְׁתַּאֲרוּן בְּעֲלֵמָא בְּסִיפֵי אֵלֶף שְׁתִּיתָאָה לְמִיעֵל בְּשִׁבְתָּא, דְּהָא כְּדִין אִיהוּ יוֹמָא חַד לְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּלַחֲדוּי לְאִזְדוּוּגָא כְּדָקָא יֵאוֹת וּלְמַלְקֵט נִשְׁמַתִּין חֲדַתִּין לְמַהוּי בְּעֲלֵמָא עִם אַנוּן דִּישְׁתַּאֲרוּ בְּקַדְמִיתָא דְכַתִּיב, (ישעיה ד) וְהָיָה הַנֶּשֶׁאֵר בְּצִיּוֹן וְהַנּוֹתֵר בִּירוּשָׁלַם קְדוֹשׁ יֵאמֶר לוֹ כָּל הַפְּתוּב לַחַיִּים בִּירוּשָׁלַם:

וְהִיוּ אֲחֵר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְהָאֵלֵהִים נִסָּה אֶת אַבְרָהָם וַיֵּאמֶר אֵלָיו אַבְרָהָם וַיֵּאמֶר הַגִּנִּי. רַבִּי יְהוּדָה פִּתַח וְאָמַר (תהלים מד) אֵתָּה הוּא מַלְכֵי וְגו'. דָּא הוּא שְׁלִימוֹ דְכָל דְרָגִין כְּחַדָּא דָּא בְּדָא.

צוּה יִשׁוּעוֹת יַעֲקֹב, כָּל אַנוּן שְׁלִיחַן דְעֵבְדֵי שְׁלִיחוֹתָא (דף קיט ע"ב) בְּעֲלֵמָא דְלִיהוּי כְּלֵהוּ מְסִטְרָא דְרַחֲמֵי וְלֹא לְהוּו מְסִטְרָא דְדִינָא, בְּגִין דְאִית מְאָרֵי שְׁלִיחַן מְסִטְרָא דְרַחֲמֵי וּמְסִטְרָא דְדִינָא קְשָׂא. אַנוּן שְׁלִיחַן דְאִתִּין מְסִטְרָא דְרַחֲמֵי לֹא עֵבְדֵי שְׁלִיחוֹתָא דְדִינָא בְּעֲלֵמָא כָּלָל.

וְאִי תִימָא הָא מְלֶאכָא דְאִתְגַּלִּי לִיָּה לְכַלְעָם הָא תְּגִינָן שְׁלִיחָא דְרַחֲמֵי הָוָה וְאִתְהַפֵּף

שליח הרחמים היה להגן על ישראל ולהיות עליהם סגור, וכנגדו הוא הדין. כך דרכו של הקדוש ברוך הוא, כשמיטיב לזה, אותו הסוד הוא דין לזה. כן השליח הזה היה של רחמים לישראל, ולבלעם התהפך לדין, משום כך צוה ישועות יעקב. אמר דוד, צוה על העולם, כאשר ישלחו שלוחים שיהיו מצד הרחמים.

רבי אבא אמר, צוה ישועות יעקב, שהם בתוך הגלות, ותמצא להם גאלה בתוך גלותם. בא ראה, המשבח של האבות היה יעקב, ואלמלא יצחק לא בא יעקב לעולם. ומשום כך, צוה ישועות יעקב - זה יצחק. שפיון שנצל יצחק, היו ישועות יעקב.

ויהי אחר הדברים האלה. רבי שמעון אמר, הנה שנינו ויהי בימי, נאמר על צער. ויהי - אף על גב שלא כתוב בימי, דפוס של צער יש בו. ויהי אחר הדברים, אחר הדרגה הפתחונית של כל הדרגות העליונות. ומהו הדברים? כמו שנאמר (שמות) לא איש דברים אנכי.

וכו' היה אחר הדרגה הזו? והאלהים נסה את אברהם. שבא יצר הרע לקטרג לפני הקדוש ברוך הוא. כאן יש להסתפל, והאלהים נסה את אברהם? את יצחק היה צריך (לכתוב), שהרי יצחק היה בן שלשים ושבע, והרי אביו לא היה בר ענש שלו, שאלמלא אמר יצחק איני רוצה - לא היה נענש אביו עליו. מה הטעם והאלהים נסה את אברהם ולא כתוב נסה את יצחק?.

א"ר את אברהם, ודאי שרצה להפיל עם דין, שהרי אברהם לא היה בו דין כלל מקדם לכן,

לדינא. לא. לעולם לא אשתני, אלא שליח דרחמי הוה לאגנא עלייהו דישראל ולמהוי סניגוריא עלייהו, ולקבליה הוא דינא, וכך אורחוי דקדשא בריך הוא, פד אוטיב לדא ההוא טיבו דינא לדא. כך הא שליח דרחמי הוה לישראל ולבלעם אתהפך לדינא. כגין כך צוה ישועות יעקב, אמר דוד, פקיד על עלמא כד ישתלחון שליחאה די להוין מסטרא דרחמי.

רבי אבא אמר צוה ישועות יעקב דאנון גו גלוותא וישתפח פורקנא להוין גו גלותהוין. תא חזי, תשבחון דאבהן יעקב הוה, ואלמלא יצחק לא אתא יעקב לעלמא, וכגין כך צוה ישועות יעקב דא יצחק, דכיון דאשתויב יצחק ישועות יעקב הוה.

ויהי אחר הדברים האלה. רבי שמעון אמר, הא תנינן ויהי בימי על צערא אתמר, ויהי אף על גב דלא כתיב בימי טפסי דצערא אית ביה. ויהי אחר, בתר דרגא תתאה דכל דרגין עלאין, ומאן איהו דברים, כמה דאת אמר (שמות ד) לא איש דברים אנכי.

ומאן הוה בתר דרגא דא, והאלהים נסה את אברהם דאתיא יצר הרע לקטרגא קמי קדשא בריך הוא. הכא אית לאסתפלא והאלהים נסה את אברהם. את יצחק מיבעי ליה. דהא יצחק בר תלתין ושבע שנין הוה והא אבוי לאו בר עונשא דיליה הוה, דאלמלא אמר יצחק לא בעינא לא אתענש אבוי עליה. מאי טעמא והאלהים נסה את אברהם ולא כתיב נסה את יצחק.

א"ר את אברהם ודאי דבעי לאתכללא בדינא, דהא אברהם לא הוה ביה דינא כלל מקדמת דנא, והשתא אתכליל מיי"א

וְכֵן וְנִכְלְלוּ מִיָּמִים עִם אֲשֶׁר
וְאֲבָרְהָם לֹא הָיָה שְׁלָם עַד עַכְשָׁיו,
שֶׁהַתְּעִיב לְעִשׂוֹת דִּין וְלִהְתְּקִינוּ
בְּמִקְוָמוֹ.

וְכֵן יָמֵינוּ לֹא הָיָה שְׁלָם עַד עַכְשָׁיו
שֶׁנִּכְלְלוּ מִיָּמִים עִם אֲשֶׁר וְאֲשֶׁר עִם
מִיָּמִים, וּמִשׁוּם כִּי וְהֵאֱלֹהִים נֹסֶה
אֶת אֲבָרְהָם וְלֹא אֶת יִצְחָק,
שֶׁהַזְּמַן אֲבָרְהָם לְהַפְלִיל עִם דִּין.
וְכִשְׁעָשָׂה אֶת זֶה, נִכְנַס אֲשֶׁר עִם
מִיָּמִים וְנִשְׁלַם זֶה עִם זֶה. וְזֶה עוֹשֶׂה
הַדִּין לְהַפְלִיל זֶה עִם זֶה. וְאִזּוֹ יֵצֵר
הָרַע בֶּאֱלֹהִים עַל אֲבָרְהָם שֶׁלֹּא
הִשְׁתַּלֵּם כִּי־אֵינוֹ עַד שִׁיעֲשֶׂה דִין
בְּיִצְחָק. שִׁיעֲרֵךְ הָרַע הוּא אַחֵר
הַדְּבָרִים וְהוּא בֶּאֱלֹהִים לְקַטְרֵג.

וְכֵן וְרָאָה סוּד הַדְּבָר. אִף עַל גַּב
שֶׁאֲמַרְנוּ שֶׁכְּתוּב אֲבָרְהָם וְלֹא
יִצְחָק, גַּם יִצְחָק נִכְלַל בְּפִסּוּק הַזֶּה
סוּד הַכְּתוּב וְהֵאֱלֹהִים נֹסֶה אֶת
אֲבָרְהָם. לֹא כְּתוּב נֹסֶה לְאֲבָרְהָם,
אֲלֵא אֶת אֲבָרְהָם, אֶת דְּוָקָא, וְזֶה
יִצְחָק. שֶׁהָיָה בְּאוֹתָהּ שְׁעָה
בְּגִבּוֹרָה הַתְּחַתּוּנָה שׁוֹרָה. כִּי־
שֶׁנֶּעֱקֵד וְהַזְּמַן בְּדִין עַל יְדֵי
אֲבָרְהָם כִּי־אֵינוֹ, אִזּוֹ הַתְּעִיב
בְּמִקְוָמוֹ יַחַד עִם אֲבָרְהָם וְנִכְלְלוּ
אֲשֶׁר עִם מִיָּמִים וְעָלוּ לְמַעְלָה, וְאִזּוֹ
נִמְצְאָה מַחְלֶקֶת כִּי־אֵינוֹ, מִיָּמִים עִם
אֲשֶׁר.

כִּי [עֲשֶׂה] רָאָה אֵב רַחֲמָן שֶׁנֶּעֱשָׂה
אֲכֹר? אֲלֵא כִּי שֶׁתִּמְצָא מַחְלֶקֶת
מִיָּמִים עִם אֲשֶׁר וְלִהְתְּעִיב בְּמִקְוָמוֹם
(כִּי־אֵינוֹ), עַד שֶׁבֶּא יַעֲקֹב וְהַכֵּל הַתְּתַקֵּן
כִּי־אֵינוֹ, וְנִעֲשׂוּ שְׁלֹשָׁה אֲבוֹת
שְׁלָמִים וְנִתְקַנּוּ עֲלֵיוֹנִים
וְתַחְתּוֹנִים.

וַיֹּאמֶר קַח נָא אֶת בְּנֵךְ. וְכִי אֵיךְ
יְכוּל אֲבָרְהָם שֶׁהוּא זֶקֶן? אִם
תֹּאמַר מִשׁוּם שֶׁיִּצְחָק לֹא יֵצֵא
מִרְשׁוֹתָיו כִּלְלֵ - יִפֶּה, אֲבָל כִּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (בְּמִדְבָר כ) קַח אֶת אֶהְרֹן וְאֶת

כִּמֹּה דַּאת אָמַר, (בְּמִדְבָר כ) קַח

בְּאֶשׁ־א. וְאֲבָרְהָם לֹא הָיָה שְׁלָם עַד הַשְּׁתָּא
דַּאתְעִיב לְמַעְבַּד דִּינָא וְלֹאֲתַקְנָא לִיה
בְּאַתְרֵיהּ.

וְכֵן יוֹמוֹי לֹא הָיָה שְׁלָם עַד הַשְּׁתָּא
דַּאתְפְּלִיל מִיָּא בְּאֶשׁ־א וְאֶשׁ־א
בְּמִיָּא, וּבְגִין כִּי וְהֵאֱלֹהִים נֹסֶה אֶת אֲבָרְהָם
וְלֹא אֶת יִצְחָק, דַּאֲזְמִין אֲבָרְהָם לְאֲתַפְּלִיא
בְּדִינָא, וְכֵן עֲבִיד דָּא, עֲאֵל אֶשׁ־א בְּמִיָּא
וְאֶשְׁתַּלִּים דָּא עִם דָּא. וְדָא עֲבִיד דִּינָא
לְאֲתַפְּלִיא דָּא בְּדָא. וְכֵן יֵצֵר הָרַע אֶתְא
לְקַטְרֵגָא עֲלֵיהּ דַּאֲבָרְהָם דִּלְא אֶשְׁתַּלִּים
כְּדָקָא יְאוּת עַד דִּיעֲבִיד דִּינָא בְּיִצְחָק. דִּיעֲרֵךְ
הָרַע אַחֵר הַדְּבָרִים אִיהוּ וְאֶתְא לְקַטְרֵגָא.

וְתֵא חֲזִי רְזָא דְמַלְאָה, אִף עַל גַּב דְּקַאֲמַרְן
דַּאֲבָרְהָם כְּתִיב וְלֹא יִצְחָק, יִצְחָק נְמִי
אֲתַפְּלִיל בִּיהּ בְּהַאי קָרָא, רְזָא דְכְּתִיב
וְהֵאֱלֹהִים נֹסֶה אֶת אֲבָרְהָם. נֹסֶה לְאֲבָרְהָם
לֹא כְּתִיב אֲלֵא אֶת אֲבָרְהָם אֶת דִּיִּיקָא וְדָא
יִצְחָק. דִּהָא בְּהַאי שְׁעָתָא בְּגִבּוֹרָה תְּתַאָּה
שְׂרִיא, כִּי־ דַּאתְעִיב וְאֲזְדַּמֵּן בְּדִינָא עַל יְדֵי
דַּאֲבָרְהָם כְּדָקָא יְאוּת, כִּי־ אֲתַעֲטֵר בְּאַתְרֵיהּ
בְּהַדִּיָּה דַּאֲבָרְהָם וְאֲתַפְּלִילוּ אֶשׁ־א בְּמִיָּא
וְסִלְקוּ לְעִילָא, וְכֵן אֶשְׁתַּפַּח מַחְלוּקַת
כְּדָקָא יְאוּת מִיָּא בְּאֶשׁ־א.

מִאֵן (עֲבִד) חֲמָא אַפָּא רַחֲמָנָא דַּאתְעִיב
אֲכֹר. אֲלֵא בְּגִין לְאֶשְׁתַּפַּח מַחְלוּקַת
מִיָּא בְּאֶשׁ־א וְלִהְתְּעִיב בְּאַתְרֵיהּ (ד"א ל"ג כְּדָקָא
יְאוּת), עַד דַּאתְא יַעֲקֹב וְאֶתְתַּקֵּן כִּי־אֵינוֹ כְּדָקָא
יְאוּת וְאֶתְעִיבֵדוּ תְּלַתָּא אֲבָהִין שְׁלָמִין
וְאֶתְתַּקְנּוּ עֲלֵאֵי וְתַתַּאי:

וַיֹּאמֶר קַח נָא אֶת בְּנֵךְ. וְכִי הֵיאֵךְ יְכִיל
אֲבָרְהָם דַּאִיהוּ סְבָא. אִי תִימָא בְּגִין
דִּיִּצְחָק לֹא נִפִּיק מִרְשׁוֹתֵיהּ כִּלְלֵ, יְאוּת, אֲבָל

את אהרן ואת אלעזר בנו אלא בגין לאמשכא לון במלין ולאדברא לון לרעותא דקדשא בריך הוא, אוף הקא קח במלין. את בנך את יחידך אשר אהבת, הרי פרשיה. ולך לך אל ארץ המדינה, כמו שנאמר (שיר ד) אלף לי אל הר המור. לאתקנא באתרא דיתחזי:

אלעזר בנו, אלא פדי להמשיכם בדברים ולהנהיגם לרצון הקדוש ברוך הוא, אף כאן קח בדברים. את בנך את יחידך אשר אהבת, הרי פרשיה. ולך לך אל ארץ המדינה, כמו שנאמר (שיר ד) אלף לי אל הר המור, לתקן במקום שראוי.

ביום השלישי ויש"א אברהם וירא את המקום מרחוק. ביום השלישי, הרי פרשיה. אלא פיון שאמר ויקם וילך אל המקום אשר אמר לו האלהים, מה הטעם ביום השלישי וירא את המקום מרחוק? אלא משום שכתוב פי ביצחק יקרא לך זרע, וזהו יעקב שיצא ממנו, וזהו ביום השלישי. וירא את המקום מרחוק, כמו שנאמר (ירמיה לא) מרחוק ה' נראה לי.

ביום השלישי ויש"א אברהם וירא את המקום מרחוק. ביום השלישי, הרי פרשיה. אלא פיון שאמר ויקם וילך אל המקום אשר אמר לו האלהים, מה הטעם ביום השלישי וירא את המקום מרחוק? אלא משום שכתוב פי ביצחק יקרא לך זרע, וזהו יעקב שיצא ממנו, וזהו ביום השלישי. וירא את המקום מרחוק, כמו שנאמר (ירמיה לא) מרחוק ה' נראה לי.

וירא את המקום. דא הוא יעקב דכתוב, (בראשית כח) ויקח מאבני הסתפל אברהם ביום השלישי, שהוא השלישית, וראה את יעקב שעתידי לצאת ממנו. מרחוק, כמו שאמרנו מרחוק ולא לזמן קרוב. אמר לו רבי אלעזר, מה שבח של אברהם כשהסתפל וראה שעתידי לצאת ממנו יעקב, שהרי כשהלך לעקד את יצחק אינו שבח כל כף שלו? אמר לו, ודאי (הרי) שראה את יעקב, שהרי מקדם לכן ידע אברהם את החכמה, והסתפל עכשו ביום השלישי שהיא דרגה שלישית לעשות שלמות, ואז ראה את יעקב, שכתוב וירא את המקום. אבל עכשו עמד לו הדבר מרחוק, משום שהלך לעקד את יצחק ולא רצה להרהר אחרי הקדוש ברוך הוא.

וירא את המקום. דא הוא יעקב דכתוב, (בראשית כח) ויקח מאבני הסתפל אברהם ביום השלישי, שהוא השלישית, וראה את יעקב שעתידי לצאת ממנו. מרחוק, כמו שאמרנו מרחוק ולא לזמן קרוב. אמר לו רבי אלעזר, מה שבח של אברהם כשהסתפל וראה שעתידי לצאת ממנו יעקב, שהרי כשהלך לעקד את יצחק אינו שבח כל כף שלו? אמר לו, ודאי (הרי) שראה את יעקב, שהרי מקדם לכן ידע אברהם את החכמה, והסתפל עכשו ביום השלישי שהיא דרגה שלישית לעשות שלמות, ואז ראה את יעקב, שכתוב וירא את המקום. אבל עכשו עמד לו הדבר מרחוק, משום שהלך לעקד את יצחק ולא רצה להרהר אחרי הקדוש ברוך הוא.

מרחוק רָאָה אוֹתוֹ בְּתוֹךְ
הָאֶסְפֶּקְלָרְיָה שְׁלֵא מְאִירָה
בְּלִבְדָּה, וְלִכְּנָן רָאָה אוֹתוֹ וְלֹא
הִתְגַּלָּה הַכֹּל. שְׁאֵלוּ הֵיִתָּה מְצוּיָה
הָאֶסְפֶּקְלָרְיָה הַמְאִירָה עַל
הָאֶסְפֶּקְלָרְיָה שְׁאִינָה מְאִירָה,
הַתְּקִים עֲלֶיהָ אַבְרָהָם כְּרֵאוּי,
אֲבָל מְרַחוֹק בְּלִבְדוֹ הֵיָהּ.
מְרַחוֹק.

מָה הַטַּעַם הַסְּתַלְקָה מִהַדְּבָר הַזֶּה
הָאֶסְפֶּקְלָרְיָה הַמְאִירָה? מִשּׁוּם
שֶׁזוֹ הֵיִתָּה דְרָגְתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב,
וּמִשּׁוּם שֶׁעֲדִין לֹא נוֹלַד יַעֲקֹב,
לֹא נִמְצָא כָּאֵן עַל הַדְּרָגָה הַזֹּאת.
וְעוֹד, כְּדֵי שְׁלִיף וַיִּקְבַּל שְׂכָר.
וַיֵּרָא אֶת הַמְּקוֹם מְרַחוֹק - זֶה
יַעֲקֹב, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר מְרַחוֹק,
שְׁלֵא זָכָה בּוֹ. [רְאִיָּה כְּעִינֵי כְּעוֹלָם הַזֶּה,
אֵלֵּא מְרַחוֹק, מִתּוֹךְ הַדְּרָגָה הַזֹּאת, שֶׁחֲרֵי כְּשֶׁבֵּא יַעֲקֹב,
אַבְרָהָם הֵיָהּ מִתּוֹ וְהַסְּתַלְקָה מִתּוֹ. וַיֵּרָא אֶת
הַמְּקוֹם מְרַחוֹק, אֲבָל לֹא כְּרֵאוּי אַחֲרָיו].

וַיִּבְּאוּ אֶל הַמְּקוֹם אֲשֶׁר אָמַר לוֹ
הָאֱלֹהִים וְגו'. רְמִיזוּ [רְאִיָּה] כָּאֵן,
שְׁאֵף עַל גַּב שְׂבָאוֹ לְאוֹתָהּ רְאִיָּה
וְרָאָה אֶת יַעֲקֹב, אָמַר אַבְרָהָם,
וַדַּאי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יוֹדֵעַ
בְּגוֹן אַחֵר שְׂרֵאוּי, מִיָּד וַיִּבֶן שֵׁם
אַבְרָהָם אֶת הַמְּזֻבָּח וְגו'. מָה
כְּתוּב לְמַעֲלָה? וַיֹּאמֶר יִצְחָק אֶל
אַבְרָהָם אָבִיו וַיֹּאמֶר אָבִי. הֲרֵי
פְּרֻשׁוּיָהּ. אֲבָל מָה הַטַּעַם לֹא
הָשִׁיב לוֹ [דְּבָר] מִיָּד? אֵלֵּא מִשּׁוּם
שֶׁחֲרֵי הַסְּתַלְקָה מְרַחוֹמִים שֶׁל אָב
עַל בֶּן, וְלִכְּנָן כְּתוּב הַנְּנִי בְּנִי, הַנְּנִי
שֶׁהַסְּתַלְקוֹ הַמְּרַחוֹמִים וְהַתְּהַפֵּף
לְדִין.

וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם, וְלֹא כְּתוּב וַיֹּאמֶר
אָבִיו, שֶׁחֲרֵי לֹא עֲמַד עֲלָיו כְּפֹאֵב,
אֵלֵּא בְּעַל מַחְלֻקַּת הֵיָהּ עֲמוֹ.
אֱלֹהִים יֵרָאָה לוֹ הַשֵּׁה. הֵיָהּ צְרִיף
[לְכַתֵּב]? יֵרָאָה לָנוּ, מָה זֶה יֵרָאָה לוֹ?
אֵלֵּא אָמַר לוֹ אֱלֹהִים יֵרָאָה לוֹ
לְעֲצֻמוֹ כִּשְׁהוּא יִצְטָרֵף, אֲבָל עֲכָשׁוּ בְּנִי, וְלֹא כְּבֶשׂ. מִיָּד וַיִּלְכוּ שְׁנֵיהֶם יַחְדָּו.

מְרַחוֹק חָמָא לִיָּה גּוֹ אֶסְפֶּקְלָרְיָאָה דְלֵא נְהָרָא
בְּלַחֲדוּדֵי, וּבְגִין כְּדָן חָמָא לִיָּה וְלֹא
אַתְגְּלִי כְלָא, דְאֵלוֹ אֶסְפֶּקְלָרְיָאָה דְנְהָרָא הָוָה
שְׂכִיחַ עַל הָאִי אֶסְפֶּקְלָרְיָאָה דְלֵא נְהָרָא
אַתְקִיִּים עֲלֵיהָ אַבְרָהָם כְּדָקָא יָאוֹת, אֲבָל
מְרַחוֹק, בְּלַחֲדוּדֵי הָוָה, מְרַחוֹק.

מְאִי טַעְמָא אֶסְתַּלַּק מִהָאִי מְלָה אֶסְפֶּקְלָרְיָאָה
דְנְהָרָא בְּגִין דְהָאִי דְרָגָא דִיעֲקֹב הָוָה.
וּבְגִין דִיעֲקֹב עַד לֹא אֶתְיִילִיד לֹא אֶשְׁתַּפַּח
הַשְּׁתָא עַל הָאִי דְרָגָא. וְתוֹ בְּגִין דִּיהֵן וַיִּקְבַּל
אַגְרָא. וַיֵּרָא אֶת הַמְּקוֹם מְרַחוֹק דֵּא יַעֲקֹב
כְּמָה דְאַתְמַר מְרַחוֹק דְלֵא זָכָה בִּיהּ. [רְאִיָּה כְּעִינֵי
כְּהָאִי עֲלִמָא אֵלֵּא מְרַחוֹק מִגּוֹ הָאִי דְרָגָא דְהָא כְּדָן אֶתְמָא יַעֲקֹב מִית הָוָה
אַבְרָהָם וְאַסְתַּלַּק מִעֲלִמָא וַיֵּרָא אֶת הַמְּקוֹם מְרַחוֹק אֲבָל לֹא כְּרֵאוּי אַחֲרָיו]:

וַיִּבְּאוּ אֶל הַמְּקוֹם אֲשֶׁר אָמַר לוֹ הָאֱלֹהִים
וְגו'. רְמִיזוּ ((הַמָּא)) הֵכָא דְאָף עַל גַּב
דְּאֵתוֹ לְהֵהוּא רְאִיָּה וְחָמָא לְיַעֲקֹב, אָמַר
אַבְרָהָם וַדַּאי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא יוֹדֵעַ בְּגוֹנוֹנָא
אַחֲרָא דְאַתְחֲזִי, מִיָּד וַיִּבֶן שֵׁם אַבְרָהָם אֶת
הַמְּזֻבָּח וְגו'. מָה כְּתִיב לְעֵילָא וַיֹּאמֶר יִצְחָק
אֶל אַבְרָהָם אָבִיו וַיֹּאמֶר אָבִי, הֵא אִוְקְמוּיָהּ.
אֲבָל מְאִי טַעְמָא לֹא אֶתִּיב לִיָּה (מִיָּד) מִיָּד. אֵלֵּא
בְּגִין דְהָא אֶסְתַּלַּק מְרַחוֹמֵי דְאַבָּא עַל בְּרָא
וּבְגִין כְּדָן כְּתִיב הַנְּנִי בְּנִי, הַנְּנִי דְאַסְתַּלְקוּ
רְחֻמֵי וְאַתְהַפֵּף לְדִינָא:

וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם, וְלֹא כְּתִיב וַיֹּאמֶר אָבִיו, דְהָא
לֹא קָאִים עֲלֵיהָ כְּפֹאֵב אֵלֵּא בְּעַל מַחְלֻקַּת
הָוָה בִּיהּ. אֱלֹהִים יֵרָאָה לוֹ הַשֵּׁה. יֵרָאָה לָנוּ
מִיָּבְעֵי לִיָּה, מְאִי יֵרָאָה לוֹ. אֵלֵּא אָמַר לִיָּה
אֱלֹהִים יֵרָאָה לוֹ לְגִרְמִיָּה, כְּדָן אִיהוּ יִצְטָרֵף.
אֲבָל הַשְּׁתָא בְּנִי וְלֹא אֶמְרָא. מִיָּד וַיִּלְכוּ
שְׁנֵיהֶם יַחְדָּו.

לְעֲצֻמוֹ כִּשְׁהוּא יִצְטָרֵף, אֲבָל עֲכָשׁוּ בְּנִי, וְלֹא כְּבֶשׂ. מִיָּד וַיִּלְכוּ שְׁנֵיהֶם יַחְדָּו.

רבי שמעון פתח ואמר, (ישעיה לג) הן אראלם צעקו חוצה מלאכי שלום מר יבפיון. הן אראלם - אלו מלאכים עליונים, צעקו באותה שעה ורצו לעמד על אותו הדבר, שפנתוב (בראשית טו) ויוצא אתו החוצה, לכן צעקו חוצה.

מלאכי שלום - אלו אותם מלאכים אחרים שהיו עתידים ללכת לפני יעקב, ובשביל יעקב הבטיח להם שלמות הקדוש ברוך הוא, שפנתוב (שם לב) ויעקב הלך לדרכו ויפגעו בו מלאכי אלהים. ואלו נקראו מלאכי שלום, כלם בכו כשראו את אברהם שעוקד את יצחק, והודעו עליונים ותחתונים וכלם על יצחק.

ויקרא אליו מלאך ה' וגו'. מפסיק טעם ביניהם, שאין אברהם האחרון פראשון. האחרון שלם, הראשון לא שלם. כמו זה שמואל שמואל - האחרון שלם, הראשון לא שלם. האחרון נביא, הראשון לא נביא. אבל במשה משה אין הפסק טעם, משום שמיום שנולד לא זזה ממנו שכינה. אברהם אברהם. רבי חייא אמר, כדי לעוררו לרוח אחרת, במעשה אחר, בלב אחר.

רבי יהודה אמר, נבחר יצחק והתעלה ברצון לפני הקדוש ברוך הוא פריח קטרת הבשמים שמקריבים הכהנים לפניו פעמים ביום ונשלם הקרבן. שהרי צערו של אברהם היה בשעה שנאמר לו אל תשלח ידך אל הנער ואל תעש לו מאומה, חשב שקרבנו לא נשלם ולחנם עשה וסדר הכל ובנה מזבח. מיד:

וישא אברהם את עיניו וירא

רבי שמעון פתח ואמר (ישעיה לג) הן אראלם צעקו חוצה מלאכי שלום מר יבפיון. הן אראלם אלין מלאכי עלאי. צעקו בההיא שעתא ובעו לקיימא על ההיא מלה דכתיב, (בראשית טו) ויוצא אותו החוצה. בגין כך צעקו חוצה.

מלאכי שלום. אלין אנון מלאכין אחרנין דהוו זמינין למיהן קמיה דיעקב ובגיגיה דיעקב אבטח לון שלימו, קדשא בריך הוא. דכתיב, (בראשית לב) ויעקב הלך לדרכו ויפגעו בו מלאכי אלהים. ואלין אקרון מלאכי שלום, פלהו בכו כד חמו ליה לאברהם דעקיד ליה ליצחק, ואודעו עלאי ותתאי וכלהו עליה דיצחק:

ויקרא אליו מלאך יי וגו', פסיק טעמא בגווייהו, דלאו אברהם בתראה כקדמאה. בתראה (דף קכ ע"ב) שלים קדמאה לא שלים. פגוונא דא שמואל שמואל, בתראה שלים, קדמאה לא שלים. בתראה נביא, קדמאה לא נביא. אבל משה משה, לא פסיק, בגין דמיומא דאתייליד לא אעדי מגיה שכינתא. אברהם אברהם. רבי חייא אמר בגין לאתערא ליה ברוחא אחרא בעובדא אחרא בלבא אחרא.

רבי יהודה אמר אתבריר יצחק ואסתליק ברעווא קמי קדשא בריך הוא כריחא דקטורת בוסמין דקרבין פהנייא קמיה, תרין זמנין פיומא ואשתלים קרבנא. דהא צערא דאברהם הוה בשעתא דאתמר ליה אל תשלח ידך אל הנער ואל תעש לו מאומה. חשיב דקרביניה לא אשתלים ולמגנא עבד וסדר פלא ובנה מזבח. מיד.

וישא אברהם את עיניו וירא והנה איל אחר

וגו' הא תנינן הוא איל דאתברי בין השמשות
הזה, וכן שנתו היה כמה דאת אמר, (במדבר ז)
כבש אחד בן שנתו והכי אצטריך (נ"א ואת אמרת
בין השמשות. ותו והא יצחק לא הוה בעלמא, אלא אתפקיד וכו') (והא
יצחק לא הוה בעלמא) ואת אמרת בין השמשות. אלא
אתפקד חילא לאזדמנא ההוא אימרא
בשעתא דאצטריך ליה לאברהם. כמה דכל
אנון מלין דהוו בין השמשות אתמנא חילא
לאזדמנא ההוא מלה (להווא זמנא) בשעתא
דאצטריך ליה. הכי נמי האי איל דאתקריב
תחותיה דיצחק.

פתח ואמר, (ישעיה טו) בכל צרתם לא צר ומלאך
פניו הושיעם וגו'. תא חזי, בכל צרתם
דישראל פד אזדמן לון עאקו, כתיב לא באל"ף
וקרי בוא"ו, בגין דקדשא בריה הוא עמהון
בעקו. לא באל"ף, אתר עלאה יתיר, אף על גב
דלאו בההוא אתר רויגזא ועקו, להתם לעילא
מטא עקתא דישראל. לא באל"ף כמא דאת
אמר, (תהלים ק) הוא עשנו ולא אנחנו. כתיב
באל"ף וקרי בוא"ו.

ומלאך פניו הושיעם. והא איהו עמהון
בההוא עקו, ואת אמרת הושיעם.
אלא מושיעם לא כתיב, אלא הושיעם
מקדמת דנא דאיהו זמין בההוא עקו למסבל
עמהון. תא חזי, בכל זמנא דישראל אנון
בגלותא, שכינתא עמהון בגלותא, והא
אוקמוהו, דכתיב (דברים ל) ושב יי אליהו את
שבותך ורחמך וגו'.

דבר אחר ומלאך פניו הושיעם, דא
שכינתא. דאיהי עמהון בגלותא ואת
אמרת דאיהו הושיעם. אלא הכי הוא ודאי,
דאלין אנון משכנותיו דקודשא בריה הוא
בגלותא, ובגין דשכינתא עמהון קדשא בריה

והנה איל אחר וגו'. הרי שנינו,
הוא האיל שנברא בין השמשות
היה, וכן שנתו היה, כמו שנאמר
(במדבר ז) כבש אחד בן שנתו, וכך
צריך. [ואתה אמרת בין השמשות. ועוד, ובר
יצחק לא היה בעולם, אלא נפקד וכו'] [והרי יצחק
לא היה בעולם] ואתה אומר שנברא
בין השמשות? אלא נפקד כח
שיזמן אותו האיל בשעה
שהצטרף אותו אברהם. כמו
שכל אותם הדברים שהיו בין
השמשות, התמנה כח שיזמן
אותו דבר [לזמן ההוא] בשעה
שצריך אותו. כך גם האיל הזה
שקרב פתח יצחק.

פתח ואמר, (ישעיה טו) בכל צרתם
לא צר ומלאך פניו הושיעם וגו'.
בא ראה, בכל צרתם של ישראל,
כשמזדמנות להם צרות, כתוב
לא באל"ף וקוראים בוא"ו,
משום שהקדוש ברוך הוא עמם
בצרה. לא באל"ף מקום יותר
עליון, אף על גב שאין באותו
מקום רגז וצרה, לשם למעלה
מגיעה צרתם של ישראל. לא
באל"ף, כמו שנאמר (תהלים ק)
הוא עשנו ולא אנחנו. כתוב
באל"ף וקוראים בוא"ו.

ומלאך פניו הושיעם, והרי הוא
עמם באותה צרה, ואתה אומר
הושיעם? אלא לא כתוב
מושיעם, אלא הושיעם מקדם
לכן, שהוא עתיד באותה צרה
לסבל עמם. בא ראה, בכל זמן
שישראל בגלות - שכינה עמם
בגלות, והרי פרשוה שכתוב
(דברים ל) ושב ה' אליהו את
שבותך ורחמך וגו'.

דבר אחר ומלאך פניו הושיעם -
זו שכינה, שהיא עמם בגלות,
ואתה אומר שהוא הושיעם?
אלא כך זה בודאי, שאלה הם
משכנותיו של הקדוש ברוך הוא
בגלות. ומשום ששכינה עמם,

הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא זוֹכֵר אוֹתָם לְהִיטִיב לָהֶם וְלִהְיוּצִיָּאָם מִהַגְלוֹת, שְׁכָתוּב (שְׁמוֹת ו) וְאֶזְכֹּר אֶת בְּרִיתִי, בְּהַתְחַלְתָּהּ. וְאַחֵר כָּךְ, וַעֲתָה הִנֵּה צַעֲקַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בָּאָה אֵלַי.

וְגַם רְאִיתִי. לְאַסְגָּאָה רְאִיָּה אַחֲרָא דְאִיהוּ קְדָמָאָה דְכָלְא, וְכַתִּיב, (שְׁמוֹת ב) וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת בְּרִיתוֹ דָּא שְׁכִינָתָא. אֶת אַבְרָהָם לְאַבְרָהָם מִיבְעֵי לִיָּה, אֲלֵא אֶת אַבְרָהָם דָּא הוּא חֲבֵרוֹתָא וְזוּוּגָא דִילָּהּ בְּאַבְרָהָן. אֶת אַבְרָהָם דָּא הוּא מְעַרְבִית דְרוּמִית. אֶת יֶצְחָק דָּא הוּא צְפוֹנִית מְעַרְבִית. וְאֶת יַעֲקֹב דָּא הוּא זוּוּגָא חֲדָא, כְּלָל חֲדָא, זוּוּגָא שְׁלִים כְּדָקָא יָאוּת.

בְּמוֹ זֶה אֶת הַשָּׁמַיִם - זֶהוּ כְּלָל שֶׁל מִדַּת לִילָּה בַּיּוֹם. וְאֶת הָאָרֶץ - זֶה מִדַּת יוֹם בְּלִילָּה כְּאַחַד. אֶף כֵּן בְּכֹלֶם אֶת, וּבִיַּעֲקֹב וְאֶת, שְׁיָהִיָּה הַכֹּל זוּוּגָא אַחַד שְׁלֵא נִפְרָדִים זָכָר וּנְקֵבָה לְעוֹלָמִים. וְעֵתִיד הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַכְרִיז בְּכָל הָעוֹלָם וְלְהַשְׁמִיעַ קוֹל שְׁיֵאמֵר (ישעיה סג) וַיֵּאמֶר אֵךְ עַמִּי הִמָּה בְּנִים לֹא יִשְׁקְרוּ וַיְהִי לָהֶם לְמוֹשִׁיעַ. בְּרוּךְ הוּא לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

הוּא אֲדַכֵּר לוֹן לְאוֹטְבָא לוֹן וְלֶאֱפָקָא לוֹן מִן גְּלוּתָא, דְכַתִּיב, (שְׁמוֹת ו) וְאֶזְכֹּר אֶת בְּרִיתִי בְּקִדְמִיתָא, וְלִבְתֵּר וַעֲתָה הִנֵּה צַעֲקַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בָּאָה אֵלַי.

וְגַם רְאִיתִי. לְאַסְגָּאָה רְאִיָּה אַחֲרָא דְאִיהוּ קְדָמָאָה דְכָלְא, וְכַתִּיב, (שְׁמוֹת ב) וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת בְּרִיתוֹ דָּא שְׁכִינָתָא. אֶת אַבְרָהָם לְאַבְרָהָם מִיבְעֵי לִיָּה, אֲלֵא אֶת אַבְרָהָם דָּא הוּא חֲבֵרוֹתָא וְזוּוּגָא דִילָּהּ בְּאַבְרָהָן. אֶת אַבְרָהָם דָּא הוּא מְעַרְבִית דְרוּמִית. אֶת יֶצְחָק דָּא הוּא צְפוֹנִית מְעַרְבִית. וְאֶת יַעֲקֹב דָּא הוּא זוּוּגָא חֲדָא, כְּלָל חֲדָא, זוּוּגָא שְׁלִים כְּדָקָא יָאוּת.

בְּנוֹנָא דָּא אֶת הַשָּׁמַיִם דָּא הוּא כְּלָל מִדַּת לִילָּה בַּיּוֹם. וְאֶת הָאָרֶץ דָּא מִדַּת יוֹם בְּלִילָּה כְּחֲדָא. אֶף הָכָא בְּכֹלְהוּ אֶת, וּבִיַּעֲקֹב וְאֶת, לְמַהוּי כְּלָא זוּוּגָא חֲדָא דְלֹא מִתְפָּרְשִׁין דְכָר וְנוֹקְבָא לְעוֹלָמִין. וְזַמִּין קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַכְרִזָּא בְּכָל עוֹלָמָא וְלֶאֱשַׁמְעָא קוֹל דִּיֵּימָא (ישעיה סג) וַיֵּאמֶר אֵךְ עַמִּי הִמָּה בְּנִים לֹא יִשְׁקְרוּ וַיְהִי לָהֶם לְמוֹשִׁיעַ. בְּרוּךְ הוּא לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן: (עד כאן פרשת וירא) (דף קכא ע"א).

עזרי מעם השם עושה שמים וארץ

ספר

מאורות הזהר

ובו י"ב ספרים נבחרים:

- א. ספר "מאורות הזהר"
- ב. ספר "התגלות הזהר"
- ג. ספר "אגרות הזהר"
- ד. ספר "הרמח"ל והזהר"
- ה. ספר "עת לעשות לה"
- ו. ספר "המשיח והזהר"
- ז. ספר "הצדיקים והזהר"
- ח. ספר "השבונות והזהר"
- ט. ספר "קבלתי ונושעתי"
- י. ספר "אלה מקראי קודש"
- יא. ספר "הפצת הזהר"
- יב. ספר "מצדיקי הרבים"

יוצא לאור על ידי "מפעל הזהר העולמי"
בעיה"ק בית שמש תובב"א
ל"ג בעומר שנת תש"ע לפ"ק

עֲזְרֵי מַעַם הַשָּׁמַיִם עוֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ

סֵפֶר

אורות הזֶהר

וּבֹי"ב סִפְרִים נִפְתָּחִים:

- א. סֵפֶר "תְּשׁוּבַת הַרְשֵׁב"י"
- ב. סֵפֶר "נִפְלְאוֹת הַזֶּהר"
- ג. סֵפֶר "תְּהִלּוֹת הַזֶּהר"
- ד. סֵפֶר "גְּאֻלַּת הַרְשֵׁב"י"
- ה. סֵפֶר "בְּמַחֲצֵת הַרְשֵׁב"י"
- ו. סֵפֶר "מִפְעֻלוֹת הַזֶּהר"
- ז. סֵפֶר "אוֹר הַרְשֵׁב"י"
- ח. סֵפֶר "הַזֶּהר וְהַעֲרַב רַב"
- ט. סֵפֶר "זְכוּתֵא דְרְשֵׁב"י"
- י. סֵפֶר "גִּימְטְרִיאוֹת הַזֶּהר"
- יא. סֵפֶר "שִׁיעַר הַתְּקוּנִים"
- יב. סֵפֶר "שִׁירָה וְזִמְרָה - בֵּר יוֹחָאִי"

יוֹצֵא לְאוֹר עַל יְדֵי "מִפְעֵל הַזֶּהר הָעוֹלָמִי"

בַּעֲיַד הַ"ק בֵּית שְׁמֹשׁ תּוֹבֵב"א

אֵלּוּל שְׁנַת תש"ע לפ"ק

עֲזָרֵי מַעַם הַשָּׁמַיִם עוֹשֵׂה שְׁמַיִם וָאָרֶץ

סֵפֶר

זֶהָרֵי הַזֶּהָר

וּבֹ שִׁבְעֵי סִפְרִים נִפְתָּחִים:

- א. סֵפֶר "חֶבֶל עַל כָּל רֶגֶע"
- ב. סֵפֶר "נִשְׁמֹת הַרְשָׁב"י"
- ג. סֵפֶר "חַיִּים שֶׁל זֶהָר"
- ד. סֵפֶר "הַשְּׁפָעוֹת הַרְשָׁב"י"
- ה. סֵפֶר "רַחֲמֵי הַרְשָׁב"י"
- ו. סֵפֶר "הַזֶּהָר וְהַר סִינַי"
- ז. סֵפֶר "הַקְּדָמֹת כַּח הַזֶּהָר"

יוצא לאור על ידי 'מפעל הזהר העולמי'
בעי"ה ק"ב בית שמש תובב"א
תשרי תשע"א לפ"ק

עֲזְרֵי מַעַם הַשָּׁמַיִם עוֹשֵׂה שְׁמַיִם וָאָרֶץ

זֶהָר

חֶק לְיִשְׂרָאֵל

עַל הַמֶּשֶׁה הַמְּשִׁי תוֹרָה

מִהַתְנַחֲא הָאֱלֹקִי רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּר יוֹחָאי זִיע"א

סֵדֵר בְּרֵאשִׁית

מְבַאֵר בְּלִשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ עִם פְּרוּשׁ קַל וְנִחְמָד לְמַעַן יְרוּיַח הַלּוֹמֵד בּוֹ

מִנְקֵד

דַּף הַיּוֹמִי

מְחַלֵּק לְפִי הַפְּרָשִׁיּוֹת יוֹם בְּיוֹמוֹ

בְּדַקּוֹת סְפוּרוֹת בְּלִבְד תַּזְכָּה לְהִיּוֹת בֶּן עוֹלָם הַבָּא

יֵוצֵא לְאוֹר עַל יְדֵי "מְפַעֵל הַזֶּהָר הָעוֹלָמִי"

בְּעִי"ה קַבֵּית שְׁמֵשׁ תוֹבֵב"א

אֶלּוּל תַּשׁ"ע לַפ"ק

הטיבה ה' לטובים

הספר הזה נדפס

בנדבת הרה"ח מוהר"ר

חיים אברהם ישעיהו בן ביילא ושלמה

לרפואה שלימה במהרה

זכות הזנא האלקי רבי שמעון בר יוחאי וחבורתו
הקדושה תעמוד לו למליץ יושר, שימלא ה' כל
משאלות לבו לטובה ולברכה, בבריות גופא, פרנסה
בשפע וברווח, עושר וכבוד, אריכות ימים ושנים
טובים בבריאיות השלימות, אכ"ר.

התנצלות המוציאים לאור

היות והשקענו עמל רב ודמים מרובים שיצא הספר לאור מבורר
ומנופה בלא שגיאות [לפי כוחותינו], ובכל זאת אמר נעים זמירות
ישראל שגיאות מי יבין, ואפשר שנשארו אי אלו טעויות הדפוס
וכדומה - לכן בקשתנו מכל לומד בספר באם ימצא טעות להודיענו,
ותודה למפרע, כדי שנוכל לתקנו בהוצאה הבאה בעזרת ה'.

הבעלות וכל הזכויות אינן שמורות למחבר

כל אחד יכול לשכפל, להעתיק, לצלם, להקליט, [וכל המעוניין יכול
לקבל הטקסט חנם], לאחסן במאגר מידע, לסדר או לקלוט בכל דרך
ובכל אמצעי אלקטרוני אופטי או מכני אחר - כל חלק שהוא מהחומר
בספר זה ובכל הספרים שהוצאנו לאור, הן ליחיד, הן לשימוש מסחרי
מכל סוג שהוא בחומר הכלול בספר זה מותר ומצוה בהחלט בלא
רשות מפורשת בכתב, ואם אחד מעוניין להדפיס נעזור לו בכל
כוחותינו להוציא לאור בפחות מדמי עלות הספר.

תפלה קודם למוֹד הזֶהר (קבלה מהאר"ז"ל)

רבוֹן הָעוֹלָמִים וְאֲדוֹנֵי הָאֲדוֹנִים, אָב הַרַחֲמִים וְהַסְּלִיחוֹת. מוֹדִים אֲנַחְנוּ לְפָנֶיךָ יי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, בְּקִדְהָ וּבְהַשְׁתַּחֲוִיָּה, שֶׁקִּרְבַּתְנוּ לְתוֹרַתְךָ וְלַעֲבוֹדָתְךָ עֲבוֹדַת הַקֹּדֶשׁ, וְנָתַתְּ לָנוּ חֵלֶק בְּסוּדוֹת תּוֹרַתְךָ הַקְּדוֹשָׁה. מָה אָנוּ, מָה חַיֵּינוּ, אֲשֶׁר עָשִׂיתָ עִמָּנוּ חֶסֶד גָּדוֹל כְּזֶה. עַל כֵּן אֲנַחְנוּ מִפִּילִים תַּחֲנוּנֵינוּ לְפָנֶיךָ, שֶׁתִּמְחֹל, וְתִסְלַח, לְכָל חַטָּאתֵינוּ וְעוֹנוֹתֵינוּ, וְאֵל יִהְיוּ עוֹנוֹתֵינוּ מִבְּדִילִים בֵּינֵינוּ לְבֵינֶיךָ.

וּבְכֵן יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שֶׁתְּכוּנֵן לְבַבֵּינוּ לִירְאָתְךָ וְאֶהְבֶּתְךָ, וְתִקְשִׁיב אָזְנֶיךָ לְדַבְרֵינוּ אֱלֹהֵי, וְתִפְתַּח לְבַבֵּינוּ הָעָרֵל בְּסוּדוֹת תּוֹרַתְךָ, וְיִהְיֶה לְמוֹדֵנוּ זֶה נַחַת רוּחַ לְפָנֵי כֶּסֶף כְּבוֹדְךָ כְּרִיחַ נִיחוּחַ. וְתֵאָצִיל עָלֵינוּ אוֹר מְקוֹר נְשֻׁמָּתֵנוּ בְּכָל בְּחִינַתֵּינוּ, וְשִׁיתְנוּצְצוּ נִיצוּצוֹת עֲבָדֶיךָ הַקְּדוֹשִׁים אֲשֶׁר עַל יָדָם גָּלִיתָ דְבָרֶיךָ אֱלֹהֵי בְּעוֹלָם. וְזָכוֹתֶם, וְזָכוֹת אֲבוֹתֶם, וְזָכוֹת תּוֹרַתֶם, וְתִמְיִמוֹתֶם, וְקִדְשָׁתֶם, יַעֲמוּד לָנוּ לְבַל נִפְשַׁל בְּדַבְרֵי אֱלֹהֵינוּ. וּבְזָכוֹתֶם תֵּאִיר עֵינֵינוּ בְּמָה שֶׁאָנוּ לוֹמְדִים. כְּמֵאֲמַר נְעִים זְמִירוֹת יִשְׂרָאֵל "גַּל עֵינַי וְאֲבִיטָה נִפְלְאוֹת מִתּוֹרַתְךָ". יִהְיוּ לְרְצוֹן אֲמָרֵי פִי וְהִגִּיוֹן לְבִי לְפָנֶיךָ יי צוּרֵי וְגוֹאֲלֵי. כִּי יי יִתֵּן חֲכָמָה מִפִּי דַעַת וְתְבוּנָה:

תפלה לְאַחַר לְמוֹד הזֶהר (יאמר בפנות הלב)

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ מְלַךְ רַחֲמָן רַחֵם עָלֵינוּ טוֹב וּמְטִיב הַדָּרֵשׁ לָנוּ. שׁוּבָה אֵלֵינוּ בְּהִמּוֹן רַחֲמֶיךָ בְּגִלְלֵ אָבוֹת שֶׁעָשׂוּ רְצוּנְךָ. בְּנֵה בֵיתְךָ כְּבַתְחִלָּה וְכוּנֵן מְקַדְשֶׁךָ עַל מְכוּנֵנוּ. וְהִרְאֵנוּ בְּבִנְיָנוּ וְשִׁמְחָנוּ בְּתִקְוֵנוּ. וְהִשָּׁב כְּהַנִּים לְעֲבוֹדָתֶם וְלוֹיִים לְדוּכְנָם לְשִׁירָם וְלִזְמָרָם. וְהִשָּׁב יִשְׂרָאֵל לְנוֹיָהֶם. וּמְלֹאָה הָאָרֶץ דַּעַה אֶת ה' לִירְאָה וּלְאַהֲבָה אֶת שִׁמְךָ הַגָּדוֹל הַגְּבוּר וְהַנּוֹרָא אֲמֵן כֵּן יְהִי רְצוֹן.

ט"ל תשכ"ח מפי זרעו

12.000

תקליטור אוצרות הזוהר נבי:
ספרים, דרשות לשמועה,
קבצים ותמונות ועוד...

במות החמור שלך,
ספר הזוהר הקדוש,
יצאו בני ישראל
מן הגלות
ברחמים

"מהא' חמורא דילך
דאיהו ספי' הזוהר
יפקון ביה טן גלותא
ברחמיו"

"קול הזוהר"
שיעורים
בזוהר היומי
בטלפון
0722-990044

מפעל הזוהר העולמי
נחל לביש 24/8
בית שמש
054-843-6784

- מגן
- זוהר
- בשמים
- מספר
- מילה
- קבצים
- ערכים
- ספר
- גינות
- קבלה
- שבת
- שמעון
- עמוד
- ויכוח
- תיקון
- הספרות
- ועוד

רוצה להיות מיליונר בעז"ה?

לימוד שעה אחת זוהר בשבת
שווה 100 מליון שנה תורה

לקבלת הספרים ערכה של שעה, גדולי ישראל והזוהר,
תיקוני זוהר היומי, ועוד, חינם!

פקס 02-995-1300

מפעל הזוהר העולמי

רחוב נחל לביש 24/8 רמת בית שמש

טל: 054-843-6784 / פקס: 02-995-1300

